BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE ROMA
8
38 N
5

Digitized by Google

Digitized by Google

R. P. Fr.

LEANDRI

DE

SANCTISS^MO SACRAMENTO,

NAVARRI, OPPIDI DE VILLA-FRANCA;

ORDINIS DISCALCEATORVM SANCTISSIMÆ TRINITATIS Redemptionis Captiuorum, olim Prouincialis Prouinciæ Spiritus-ſancti: Nunc iterum atque iterum Diffinitoris Generalis totius Ordinis, quondam in ſuo Collegio Complutenſi Theologiæ Profeſſoris,

QVÆSTIONES MORALES THEOLOGICÆ

In ſeptem Eccleſiæ Sacramenta,

Cunctis Opus perutile, poſteriores quatuor continens Tractatus, ſcilicet, de Ordine: de Eucharistia: de Sacrificio Miſſæ, & de Matrimonio.

Nunc nouiter prodit ab eodem Auctore diligentiùs recognitum, & copioſiùs auctum: cum duplici Indice, Primo Tractatuum, Diſputationum, & Quæſtionum: Altero verò Sententiarum.

ALTERA PARS.

LVGDVNI,

Sumptib. IOANNIS GOVRONNEAV, Bibliopolæ Bayonnenſis.

M. DC. LIV.

CVM PRIVILEGIO REGVM CHRIST. ET CATHOL.

Digitized by Google

Digitized by Google

SANCTIS PATRIARCHIS,

REDEMPTRICIS ORDINIS SANCTISSIMÆ TRIADOS,

Fundatoribus, IOANNI DE MATA, & FELICI DE VALOIS, eorum minimus alumnus Fr. LEANDER de SS. Sacramento, ſe, ſuaque opera commendat.

P*RIMITIAS lucubrationum mearum, quibus, niſi Seraphicis Redemptoribus, in Iſaiæ Seraphinis adumbratis, commendado? Quibus, niſi coadiutoribus Chriſti, libabo? Quibus, niſi hæredibus ſui teſtamenti, præſentabo? Quibus, niſi Parentibus meis Beatiſſimis, & ſanctiſſimis Ioanni, & Felici, ſacrabo? Sed qui beatiſſimos, ac ſanctiſſimos prædico, quos Eccleſia. Nec in Breuiario Romano nec in eius Martyrologio, huc vſque refert, aut numerat? (O Deus! O filiorum Incuria! Seu ô Myſterium!) At, quos ſanctiſſimus noſter Vrbanus VIII. in diplomatibus, terque, quaterque Sanctos appellauit, beatos non nominabo? At, quos (ſtante decreto de auferendis diadematibus, & radijs à non Canonizatis) videns idem Vrbanus, in Altari S. Franciſcæ Romanæ Cœnobij noſtri, redimitos tempora radijs, & diadematibus, conceſsit, ſic permanere; ſanctos non nuncupabo? At quos iterum, atque iterum S. D. N. Innocentius X. non ſolùm ſanctos dixit, verumetiam eorum Altaribus, Medallis, & imaginibus, ex certa ſcientia, indulgentias conceſsit, quæ nullo modo applicantur, niſi ſint Sanctorum Canonizatorum, aut ſaltem Beatorum; timebo ego Sanctos dicere? At quos Anglicana Prouincia ab Anno 1432. vt Sanctos celebrauit officio, & iamiam in multis Regnis Hiſpaniæ, & Galliæ, publica veneratione coluntur, Sanctos ore pleno non prædicem? Apage. Igitur ſanctiſſimi, & beatiſſimi Parentes mei, à Sacramentorum opere, in quibus Orbis Redemptio continetur, initium ſumpſi. Et meritò, diuinæ Triados morem ſequutus, quæ ſe ſe olim ſemper cum Sacramentis reuelabat. In primo temporis ſpiculo, in ipſo mundi exordio, ſuimet Trias præſtitit effigiem. Gen. 1.* In principio creauit Deus cœlum, & terram, & ſpiritus Domini ferebatur ſuper aquas. *Deus, ecce Patrem. In Principio: en Filium. Spiritus Domini, ecce Spiritum Sanctum. Sed vbi Sacramenta?* Super aquas, *conſpice Baptiſmum.* Fiat lux, *meditare non per obſcuram Euchariſtiæ vmbram; nam, vt aliquibus Eccleſiæ Patribus placet, ſine ſubiecto tunc temporis fuit; lux igitur ſine ſubiecto, præfigurat Euchariſtiæ candores ſine ſubiecto. Gen. 18. Abrahamo in conualle Mambre apparuerunt tres viri;* tres vidit, & vnum adorauit. *En Trinitatem. Sed vbi Sacramenta? Fecit illis conuiuium; etenim ait Sacer textus:* Ponamque buccellam panis, & confortetur cor veſtrum. *Euchariſtiam intellige.* Afferam pauxillùm aquæ, & lauentur pedes veſtri. *Pœnitentiam conſidera. Quid plura? Iſaiæ 6. In triſagio illo diuino à Propheta percepto, quis eſt, qui Trinitatem adumbrari ignoret? Sed vbi Sacramenta? Quin, vbi non plura? In calculo ignito, & albo, Chriſtum ſub albicantibus ſpeciebus ignientem, plures Patres recognoſcunt; in vatis mundatione, pœnitentiæ Sacramentum depingitur. Ergo Trinitatis reuelationem comitatur ſemper Sacramentorum oſtenſio. Sic Ego, vt Trinitatis filius, vt ipſius ſtemmate inſignitus, quando Triados orbi cognitionem expoto, per figurarum veterum impletiua, per miraculorum ab ipſa factorum maxima, Triados inuiſibilia oſtendo. Fallar, ſi in primordijs Religionis meæ, in ipſius, inquam, portentoſa, & cœleſti reuelatione prædicti debiti non præceſſerit clarum veſtigium. Vobis enim, ô ſanctiſsimi Parentes, in ſolitudine Angelicam vitam degentibus, ceruus dealbicanti pilo, crucem rubei, ceruleique coloris ſuper caput portans, quaſi cœleſtia præſagiens, lætabundus, & exultans apparuit; in triplici colore Trinitatem adumbrans. Sed in quo Sacramentum? In ſitu. Sedebatis namque diuina colloquentes, iuxta fontem, qui ſacramentorum aquas ſalientes in vitam æternam ſimbolizabat. Vnde & à ceruo, & à fonte primum noſtrum cœnobium illic ſtructum, hucuſque nomen conſeruauit. Iuxta illud, illinc in marmore ſcriptum,* In Ceruo gelido fit Triadis primitus ordo. *Plus vltra, Duce Angelo, proficiſcebamini in Romanam Curiam, feliciter perueniſtis, inueniſtis gratiam in conſpectu Innocentij tertij; ſed quid mirum ſi in veſtris nominibus, & gratiam, & felicitatem præferebatis? De quibus*

APPROBAT DOCTOR FRATER CHRISOSTOMVS *Cabero, in Complutenſi Academia Sacræ Theologiæ Moderator Publicus, & Ciſtercienſis familiæ Lector Iubilatus.*

OPVS iſtud laconica conſcriptum methodo, à R. P. Fr. LEANDRO de Sanctiſſimo Sacramento, Ordinis Diſcalceatorum Sanctiſſimæ Trinitatis, & in ſuo Complutenſi Collegio venerando Rectore, dulci concinnatum ſtylo, perilluſtris Curiæ Complutenſis Vicarij commiſſione, attentè legi, conſideraui attentè. Opus ſanè alterius de aliis Sacramentis iure germanum, natu ſecundum, prima tamen ſede meritò collocandum; doctum, pium, Catholicum, moribuſque magnopere perutile. Mirentur alij huius Doctoris in reſoluendis quæſtionibus acumen. Alij, in allegandis tot authoribus fidem; alij, in refutandis aduerſantium opinionibus efficaciam: alij, tantam diuerſarum rerum raram notitiam, ſingularemque ſcientiam admirentur. Me autem, cum Authorem iſtum, tanta præditum modeſtia, eiuſque opera opima religioſam pietatem iucundè perolentia contemplor, magis modus ſciendi, quàm eius ſcientia in admirationem rapit. Quid eſt modus ſciendi, rogat, ſermone 36. ſuper Cantica, mellifluus ille Doctor, de cuius ore, melle dulcior fluebat oratio? Quid, niſi vt ſcias (inquit Bernardus) quo ordine, quo ſtudio, quo fine, quæque noſſe oporteat. Quo ordine? vt id prius, quod maturiùs ad ſalutem. Quo ſtudio? vt id ardentiùs, quod vehementiùs ad amorem. Quo fine? vt non ad inanem gloriam, aut curioſitatem. Hunc ordinem, iſtud ſtudium, finem iſtum, in hoc opere, in hoc Doctore reperiri iudico; è Republicaque eſſe vt prælo mandetur, Typiſque excudatur iſta pars Sacramentorum ſecunda. In Collegio Complutenſi Diui Bernardi, ſeptima die Menſis Maij. Anno Domini 1643.

Fr. CHRISOSTOMVS *Cabero.*

APPROBATIO R. P. Fr. DIDACI DE BENAVIDES, IN *Academia Complutenſi Artium Magiſtri, & Sacræ Theologiæ Doctoris, & Cathedræ ſecundæ S. Thomæ Publici Regentis, in Prouincia Caſtellæ Ordinis Carmelitarum primi Diffinitoris.*

REVERENDISSIMI P. Fr. LEANDRI de Sanctiſſimo Sacramento, olim Sapientiſſimi Sacræ Theologiæ Lectoris, nunc Religioſiſſimi Miniſtri Collegij Patrum Excalceatorum Sanctiſſimæ Trinitatis, alterum volumen, prioris vterinum, de Sacramentis Eccleſiæ, Ordine, Euchariſtia, Matrimonio, ex decreto Reuerendiſſimi Ordinarij D. D. Ildephonſi Diaz de Chaues, Canonici Almæ Eccleſiæ Toletanæ Primatis, & Vicarij Generalis in hac Curia Archiepiſcopali Complutenſi, pro Capitulo ſede vacante.

Vidi vigili cura, animi oculata attentione, & luſtratus indagine diligenti nil deprehendiſſe teſtor fidei Catholicæ diſſonum, aut probis moribus aduerſum: potius authorem indefeſſo ſtudio, & labore, innumera volumina Sacramentariorum euoluiſſe; tum veterum, tum etiam) quod magis habendum in ætate feraciſſima librorum) recentiorum, quorum miniſterio in dies Deus ſuam Eccleſiam mirificè nouis ſplendoribus illuſtrat, ne ſenilis vetuſtas caducitate pereat, ſed nouitate pubeſcenti iuueneſcens rediuiuat: vt miniſter familias proferat de theſauro ſuo noua, & vetera; ingenij viuaci diſquiſitione ſententias aduerſas, & varias, cum neruoſis fundamentis contuliſſe; & inter præconciliatas difficiles, probabiliorem aciem præferentem præacceptaſſe: & inter controuerſas, & litigioſas, maturam, & ſubtilem deciſionem protuliſſe: nec ſemel (quod æſtimabile eſt) ſolida fulcra dexteritate mira, & laconica indigitaſſe; & repulſis tricis, verborum ambagibus, caligine, & tenebris lectorem offundentes, & deterrentes; ſinceritate, & candore depinxiſſe. Quibus opus, incredibili ſtudio laboratum, eruditum, expolitum, & valde vtile euadit: mole anguſtum, pretio immenſum: breuitate ſuccinctum, comprehenſione interminum? &, penè mille arbuſtis, & fæcibus defecata doctrina, vno, & breui poculo æger, & piger ſcholaſticus, innumeras, & interminatas librorum paginas, pagella breui poſſit haurire. Operi accidiſſe reor, quod ornatæ orationi (ex Plutarcho) prolixitate luxurianti debili; quod aureo numiſmati, quod eo pretioſius, æſtimabilius, & vtilius, quo in minori materia, plus valoris complectitur. Quod egregiè æſtimabilitatem operis adauget, iuxta Oxomenſis Angli Epigr. lib. 1. n. 168. ad Lectorem de ſeipſo, ſibi & author iure vſurpare valeat in ſugillatorem.

Noſtra tibi breuitas ignauia fortè videbitur,
Crede mihi, labor eſt non leuis, eſſe breuem.
Non facio vt multi, qui multa, & ſtulta loquuntur,
Sermo meus ſtultus fortè, tamen breuis eſt.

Quibus, & aliis, adductus cenſui, opus laconicum, numeris omnibus abſolutum, vtiliſſimum tyronibus, prouectis, Theologis, Summiſtis, Confeſſariis, Parochis, & vtriuſque iuriſconſultis, in deciſionibus Canonicis, quibus materia de Matrimonio fulcitur, prælo que digniſſimum vt communi reipublicæ bono, è manibus prædictorum non excidat; ſed frequenti vſu teratur. In Carmelo Complutenſi Nonis Maij à Virgineo partu anno 1642.

Fr. DIDACVS *de Benauides.*

APPRO

Digitized by Google

APPROBATIO R. P. FRANCISCI ALFONSI *è Societate* IESV, *in Collegio Complutenſi Primarij Theologiæ Profeſſoris.*

DE Mandato Sapientiſſimi Domini D. Antonij de Aldana Vicem-gerentis Vicarij Generalis in hac Diœceſi Toletana, vidi ſecundam partem *Quæſtionum Moralium in ſeptem Sacramenta, Authore Reuer. admodum P. Fr. Leandro de Sanctiſſimo Sacramento*, Miniſtro meritiſſimo in Collegio Complutenſi Diſcalceatorum Sanctiſſimæ Trinitatis. Opus quidem valde vtile iis, qui in Quæſtionibus Moralibus ſe exercent. Multa namque continet, quæ antiqui non attigêre; multa, quæ accuratam recentiorum diligentiam præterfugêre, cum pulchra inuentione optima diſpoſitio cohæret; cum efficacibus rationibus aptus in ſcribendo ſtylus. Doctrinâ conſtat ſolida, tuta Patrum, & Doctorum authoritate munitâ, neruiſq; argumentorum momentis probata. Opus denique vndequaque perfectum iudico; in quo, cum nihil eſt à fide, boniſque moribus alienum; tum omnia ad animarum profectum, & ingeniorum culturam, valde conducentia. Quare luce, & omnium eruditorum oculis dignum iudico. In hoc Collegio Complutenſi Societatis IESV, die 14. Maij, Anno 1643.

FRANCISCVS ALFONSVS.

LICENCIA DEL ORDINARIO.

NOs el Licenciado Don Alonſo Diez de Chaues, Canonigo en la Santa Igleſia de la Ciudad de Toledo, Primada de las Eſpañas, y Vicario General en la Audiencia y Corte Arçobiſpal de eſta Villa de Alcala, &c. Por la preſente, por lo que a nos toca, damos licencia al P.Fr.Leandro del Santiſſimo Sacramento, Miniſtro del Colegio de los Deſcalzos de la Santiſſima Trinidad, para que pueda imprimir la ſegunda parte de las Queſtiones Morales Theologicas. Atento a ſido viſta, y examinada por comiſſion deſte Tribunal, y no auer en ella coſa que no ſea muy acordada y conueniente. Fecho en Alcala en 11. de Mayo de 1643. años.

El Licenciado ALONSO DIEZ DE CHAVES.

Por ſu mandado.

PHELIPE ENRIQVEZ.

APPROBATIO DOCTORVM *Facultatis Pariſienſis.*

NIHIL Cenſura dignum reperimus, Nos infraſcripti Doctores Theologi Almæ Facultatis Pariſienſis, in Opere de Sacramentis in genere, & ſpecie, Præceptorum Eccleſiæ obſeruatione, ac de Cenſuris Eccleſiaſticis, compoſito à Reuerendo admodum P. Leandro à Sancto Sacramento, ex Ordine Diſcalceatorum Sanctiſſimæ Trinitatis. In lucem igitur edatur, quippe quod ſuccinctè & explicatiùs ſatisfaciat omnibus quæſtionibus, quæ in ſubiecta quaque materia poſſunt excogitari. Actum in Carmelo noſtro Lugdunenſi, die vltima Ianuarij 1654.

Fr. PAVLVS LOMBARD, *Prouincialis Prouinciæ Narbonæ Ordinis FFr. B. M. Virg. de Monte-Carmelo.*

Fr. CYRILLVS MOREL, *humilis Prior Conuentus Lugdunenſis eiuſdem Ordinis.*

Digitized by Google

PRIVILEGE DV ROY.

LOVIS PAR LA GRACE DE DIEV, ROY DE FRANCE ET DE NAVARRE, à nos amez & feaux Conſeillers les Gens tenans Nos Cours de Parlement, Maiſtres des Requeſtes Ordinaires de Noſtre Hoſtel, Baillifs, Seneſchaux, Preuoſts, leurs Lieutenans, & à tous Nos Iuſticiers & Officiers qu'il appartiendra, Salut. Noſtre bien-amé IEAN COVRONNEAV, Marchand Libraire de noſtre bonne Ville de Bayonne, Nous a expoſé qu'il deſireroit faire imprimer vn Liure intitulé *Quæſtiones Morales de Sacramentis, in quinque Eccleſiæ præcepta, & de Cenſuris, Auctore R. P. F.* LEANDRO DE SANCTISSIMO SACRAMENTO, *Ordinis Diſcalceatorum Sanctiſſimæ Trinitatis Redemptionis Captiuorum*, s'il auoit ſur ce nos Lettres de Priuilege, & Permiſſion neceſſaires, humblement requerant icelles : A CES CAVSES deſirant fauorablement traitter ledit ſuppliant, Nous luy auons permis, & permettons d'imprimer, ou faire imprimer, vendre, & debiter ledit Liure en tous les lieux de Noſtre obeiſſance, en telle marge & charactere qu'il voudra durant le temps & eſpace de neuf ans entiers & accomplis, à compter du iour qu'il ſera acheué d'imprimer pour la premiere fois : Et faiſons tres-expreſſes Deffences à toutes perſonnes, de quelque qualité & condition qu'elles ſoient, de les imprimer, faire imprimer, ny d'en vendre & diſtribuer en aucun lieu de ce Royaume, autres que de l'impreſſion dudit Expoſant, ou ceux qui auront droit de luy, durant ledit temps & eſpace, ſous pretexte d'augmentation, correction, changement de titre, ou autrement, en quelque ſorte & maniere que ce ſoit, à peine de trois mil liures d'amande, payable ſans deſpoſt par chacun des contreuenans : & applicable, vn tiers à Nous, vn tiers à l'Hoſtel-Dieu de Paris, & l'autre tiers à l'Expoſant, confiſcation des Exemplaires contrefaits, & de tous deſpans, dommages & intereſts, à condition qu'il ſera mis deux Exemplaires dudit Liure en noſtre Bibliotheque publique, & vn en celle de noſtre tres-cher & feal Cheualier Garde des Sceaux de France le Sieur Mollé, auant que de l'expoſer en vante, à peine de nullité des Preſentes, du contenu deſquelles Nous vous mandons que vous faciez iouïr plainement & paiſiblement ledit Expoſant, & ceux qui auront droit de luy, ſans qu'il leur ſoit fait aucun trouble, ny empeſchement. VOVLONS qu'en mettant au commencement, ou à la fin dudit Liure, Copie, ou Extraict des Preſentes, elles ſoient tenues pour ſignifiées, & que foy y ſoit adjouſtée, & aux copies collationnées par l'vn de nos amez & feaux Conſeillers & Secretaires, comme à l'original. MANDONS auſſi au premier noſtre Huiſſier ou Sergent ſur ce requis, de faire pour l'execution des Preſentes tous Exploits neceſſaires, ſans demander autre Permiſſion, car tel eſt Noſtre plaiſir, nonobſtant oppoſitions ou appellations quelconques, & ſans prejudice d'icelles, Clameur de Haro, Chartre Normande, & autres Lettres à ce contraires. Donné à Paris, le ſeptiéme iour du mois de Ianuier, l'an de grace mil ſix cens cinquante-quatre, & de noſtre Regne le onziéme. Par le Roy en ſon Conſeil, CRAMOISY.

Hæc prima Editio deſiit excudi die 2. Maij 1654.

SERIES TRACTATVVM.

VI. De Ordine.
VII. De Euchariſtia.
VIII. De Sacrificio Miſſæ.
IX. De Matrimonio.

INDEX

INDEX
TRACTATVVM,
DISPVTATIONVM,
& Quæſtionum, quæ in hac ſecunda parte, continentur,

TRACTATVS VI.

De Sacramento Ordinis.

DISPVTATIO Prima.

De Natura, Quidditate, & Numero Ordinum, *pag.* 38

Quæſt. 1. AN detur in Eccleſia Sacramentum Ordinis? pag. 1
2. An Sacramenti Ordinis recta ſit hæc definitio: *Ordo eſt ſignaculum quoddam, per quod ſpiritualis poteſtas tribuitur Ordinato?* ibid.
3. An Ordines ſint, ad minus, ſeptem? 2
4. An Pſalmiſtatus ſit Eccleſiaſticus Ordo? ibid.
5. An Prima tonſura ſit verus ordo Eccleſiaſticus? ibid.
6. An quatuor minores Ordines ſint vera Eccleſiæ Sacramenta? 3
7. An Subdiaconatus, ſit verum Eccleſiæ Sacramentum. ibid.
8. An Diaconatus, ſit verum ordinis Sacramentum? ibid.
9. An Presbyteratus, ſit verum ordinis Sacramentum? 4
10. An Epiſcopatus, præciſè conſideratus, ſit verus ordo, verumque Sacramentum? ibid.
11. An Epiſcopatus, conſtituat Sacramentum à Sacerdotio vndequaque diſtinctum. ibid.
12. An in ordinatione Epiſcopi infundatur nouus character, à charactere Sacerdotali diſtinctus? 5
13. An non Sacesdos, poſſit validè conſecrari Epiſcopus? ibid.
14. An Archiepiſcopatus, ſit Ordinis Sacramentum, ab Epiſcopatu diſtinctum? 6
15. An Cardinalatus, ſit verus Eccleſiæ Ordo? ibid.
16. An declarationes Cardinalium, de Ritibus, & Tridentini intelligentia, & de aliis negotiis, faciant ius, & obligent ſub mortali? ibid.
17. An Papatus, ſit Ordo diſtinctus ab Epiſcopatu? 7
18. An omnes præfati ordines, ſint vnum Sacramentum? ibid.

DISPVTATIO II.

De Inſtitutione omnium Ordinum in particulari. *p.* 7

Q. 1. AN vſus primæ tonſuræ, & honeſtus ſit? ibid.
2. An Tonſuræ Eccleſiaſticæ vſus, ab Apoſtolo Petro exortus fuerit? ibid.
3. An prima tonſura propriam materiam, & formam habeat? ibid.
4. An Tonſuræ collatio ſit valida, caſu, quo nec Epiſcopus, nec tonſuratus, prædicta, verba; *Dominus pars, &c.* proferant? ibid,
5. An Tonſura præmittenda ſit, ante receptionem Ordinum, de neceſſitate Sacramenti? 8
6. An munus, & officium Clerici tonſurati ſit, in Choro, vel in Eccleſia canere? ibid.
7. An ſi tonſuratus, prædictam recitationem ſeptem Pſalmorum omitteret, peccaret, ſaltem venialiter? ibid,
8. Quot Priuilegiis gaudeat tonſuratus. ibid,
9. An Ordo Oſtiariatus inſtitutus fuerit à Chriſto; quando flagello ementes, & vendentes è templo eiecit, Matth. 21. Ioann. 2. ibid,
10. Quot, & quæ ſint munera, & officia Oſtiarij? 9
11. An Ordo Lectoratus fuerit inſtitutus à Chriſto Lucæ. 2. Quando in medio ſeniorum librum Iſaiæ aperuit, & in eo legit: *Spiritus Domini ſuper me?* ibid,
12. Quot, & quæ ſint munera, & officia Lectorum? ibid.
13. An Ordo Exorciſtatus inſtitutus fuerit à Chriſto, quando Marci 6. & 16. Exorcizans Energumenos, Dæmonia ab ipſis eiecit? ibid.
14. Quot, & quæ ſint munera, & officia Exorciſtarum? ibid

Digitized by Google

15. An Ordo Acolytatus inſtitutus ſit à Chriſto, quando Ioan. 8. prædicando dixit: *Ego ſum lux mundi, qui ſequitur me non ambulat in tenebris?* *ibidem.*
16. Quot, & quæ ſint munera Acolytorum? 10
17. An Clerici minorum ordinum, peccent mortaliter, ſua munera exercendo in mortali? ibid.
18. An ſaltem, peccent venialiter? ibid.
19. An Ordo Subdiaconatus inſtitutus fuerit à Chriſto, quando poſt cœnam pedes ſuorum diſcipulorum ipſe lauit, Ioan. 13. ibid.
20. Quot, & quæ ſint munera, & officia Hypodiaconi, ſeu Subdiaconi? ibid.
21. An Subdiaconus, & Diaconus, ſolemniter in mortali miniſtrantes, mortaliter peccent? ibid.
22. An Prædicti peccent ſaltem venialiter miniſtrantes ſolemniter in mortali? 11
23. An ſi Acolytus, aut alius inferior miniſter, indutus Dalmatica, abſque manipulo, Epiſtolam in Miſſa ſolemni cantet, fiat irregularis? ibid.
24. An ſaltem incurrat irregularitatem, ſi dictus Miniſter inferior cantet in Miſſa ſolemni Epiſtolam indutus Dalmatica, & cum manipulo? ibid.
25. An Ordo Diaconatus inſtitutus fuerit à Chriſto, quando in ipſa cœna Sacramentum corporis, & ſanguinis ſui, diſcipulis diſpenſauit 1. Corin. 11. ibid.
26. Quot, & quæ ſint munera Diaconi? 12
27. An Diaconi prædicantes in mortali, peccent mortaliter? ibid.
28. An licitè poſſit Diaconus deferre Pyxidem, in qua corpus Chriſti depoſitum eſt, ab vno altari ad aliud? ibid.
29. An munus concionandi, ex officio Diacono conueniat? ibid.
30. An Ordo Presbyteratus inſtitutus fuerit à Chriſto in vltima cœna, illis verbis: *Hoc facite in meam commemorationem.* *ibid.*
31. Quot, & quæ ſint munera Sacerdotis? ibid.
32. An Sacerdos benedicens aquam in mortali, peccet mortaliter? ibid.
33. An Ordo Epiſcopatus inſtitutus fuerit à Chriſto Domino verbis, quibus ipſe, Petro commiſit ſuam Eccleſiam, dicens: Paſce oues meas, Ioan. 21. 13
34. Quot, & quæ ſint munera Epiſcoporum? ibid.
35. An Epiſcopus, conſecrans in mortali Chriſma, aut benedicens oleum infirmorum, peccet mortaliter? ibid.
36. An ſaltem peccet venialiter Epiſcopus, conſecrans Chriſma, & benedicens oleum in mortali? ibid.
37. An Epiſcopus conferens Ordines minores in mortali, peccet mortaliter? ibid.

DISPVTATIO III.

De Materia, Forma omnium Ordinum in particulari. *p.* 14

Q. 1. AN Materia proxima Epiſcopatus, ſit ſola impoſitio manuum Epiſcoporum, ſuper caput illius, qui conſecrandus eſt? ibidem.
2. An ad ordinationem Epiſcopi, ex præcepto Eccleſiaſtico, tres Epiſcopi requirantur? ibidem.
3. An etiam ex præcepto diuino, & neceſſitate Sacramenti, dicti tres Epiſcopi requirantur? ibid.
4. An ſaltem ex diſpenſatione Pontificis, poſſit vnus ſolus Epiſcopus alium validè conſecrare? 15
5. An in Eccleſia Græca, materia Presbyteratus ſit tantummodo manuum impoſitio, cum verbis proportionatis? ibid.
6. An in Eccleſia Latina, materia Presbyteratus proxima, & totalis ſit traditio Calicis cum vino, & Patenæ cum Hoſtia, & impoſitio manuum ſuper caput ordinandi? ibid.
7. An impoſitio manus Epiſcopi, ſuper caput ordinandi, ſit etiam materia partialis eſſentialis Presbyteratus? 16
8. An ſit de ſubſtantia ordinationis Sacerdotalis, in Eccleſia Latina, traditio vtriuſque ſpeciei; Calicis videlicet cum vino, & Patenæ cum pane? 17
9. An, ſi quis ex obliuione Magiſtri Cerimoniarum, Calice vacuo, ſolo pane Sacerdotio initiaretur, eſſet illa ordinatio repetenda? ibid.
10. An, ſi Sum. Pontifex dicat alicui: *Eſto Sacerdos.* fiat per dicta verba, integrè, & perfectè Sacerdos? ibid.
11. An in Eccleſia Græca, materia totalis, & adæquata Diaconatus ſit manus impoſitio ab Epiſcopo facta in caput ordinandi? 18
12. An in Eccleſia Latina, materia totalis, & proxima Diaconatus, ſit ſola traditio libri Euangeliorum; vel ſola manuum impoſitio; vel vtraque ſimul? ibid.
13. An ſaltem, in primordiis Eccleſiæ, Apoſtoli per ſolam manuum impoſitionem, ordinauerint Diaconos? 19
14. An materia proxima, & totalis Subdiaconatus, ſit ſola traditio Calicis vacui, & Patenæ vacuæ; aut ſola traditio libri Epiſtolarum; aut vtraque ſimul traditio? ibid.
15. An teneat Subdiaconatus, ſi detur per ſolam traditionem Calicis vacui abſque Patena, &c. 20
16. An Calix, qui in ordinatione Presbyteri, & ſubdiaconi porrigitur, debeat de neceſſitate Sacramenti, eſſe conſecratus? ibid.
17. An materia proxima adæquata Acolytatus, ſit ſola traditio candelabri cum cereo extincto; aut ſola traditio vrceoli vacui; aut traditio vtriuſque ſimul? ibid.
18. An materia proxima Exorciſtatus, ſit traditio libri Exorciſmorum? 21
19. An materia proxima Lectoratus, ſit traditio libri Prophetiarum, Veteris, & Noui Teſtamenti? ibid.
20. An ſit valida ordinatio Lectoris, ſi fiat per traditionem libri Euangeliorum, in quo non continentur Prophetiæ, Epiſtolæ, &c? ibid.
21. An materia proxima, & adæquata Oſtiariatus ſit traditio Clauium, & ſimul traditio Cymbali? ibid.
22. An ſit de neceſſitate Sacramenti, quod ordinandus, phyſicè tangat rem, aut materiam, cuius traditione confertur Ordo, & imprimitur character? ibid.
23. An ſi talis contactus, ſimul cum prolatione verborum non ſit, nullum fiat Sacramentum? 22
24. An ad Sacerdotium promouendus, debeat de neceſſitate Sacramenti, ſimul cum Calice, & Patena, Hoſtiam illi ſuper impoſitam contingere. ibid.
25. An ſaltem debeat, de neceſſitate Sacramenti tangere immediatè Calicem, ſimulque Patenam, in qua eſt Hoſtia? ibid.
26. An ad minus, ſit de neceſſitate præcepti, vt Sacerdotio

Digitized by Google

dotio initiandus, tangat immediatè Calicem, Patenam, & Hoſtiam? ibid.
27. An materia remota Ordinis, ſint inſtrumenta tangenda; & proxima, ipſa traditio inſtrumentorum? 23
28. An inſtrumenta prædicta, debeant neceſſario immediatè ab Epiſcopo Ordinandis porrigi? ibid.

DISPVTATIO IV.

De Ordinis Sacramenti Miniſtro, tam Ordinario, quàm à Papa Delegato. p. 23

Q. 1. AN ſolus Epiſcopus ſit legitimus, & ordinarius Sacramenti Ordinis Miniſter? ibid.
2. An Epiſcopus, vt poſſit validè aliquem ordinare, debeat eſſe, non ſolùm electus, & confirmatus, ſed etiam conſecratus? ibid.
3. An Epiſcopus hæreticus, excommunicatus, vel degradatus poſſit, validè ordinare? 24
4. An Epiſcopus, per ſaltum Ordinatus, poſſit validè conferre ordinem, quem ipſe non recepit? ibid.
5. An caſu, quo Epiſcopus, ante ordinationem (vt mos eſt) dicat: *Se non intendere Ordinare excommunicatum, irregularem, &c.* Si quis, ex his ad ordines accedat, valida ſit talis ordinatio? ibid.
6. An Cardinales Presbyteri, poſſint conferre ſuis familiaribus Primam Tonſuram, & minores Ordines; ex priuilegio aliquo, vel conſuetudine? ibid.
7. An Parochi poſſint ſuis ſubditis Primam Tonſuram conferre? 25
8. An Miniſtri, Priores, Guardiani, &c. ſuis ſubditis Primam Tonſuram conferre poſſint? ibid.
9. An omnes Abbates indiſcriminatim, poſſint minores Ordines ſuis Regularibus ſubditis conferre? ibid.
10. An Abbates mitrati poſſint, etiam ſæcularibus ſibi ſubditis Ordines minores conferre? ibid.
11. An Abbates, valentes ſuis ſubditis Regularibus minores Ordines dare; valeant etiam, ſuis Nouitiis conferre? ibid.
12. An Abbates poſſint initiare Regulares alterius Ordinis, minoribus ordinibus? 26
13. An etiam, poſſint dicti Abbates initiare minoribus ſæculares ſibi non ſubditos, ſi dimiſſorias ab Epiſcopo ſuo habeant? ibid.
14. An Prælati aliorum Religionum, poſſint per viam communicationis gaudere, & vti priuilegio ordinandi ſuos ſubditos Regulares, &c. ibid.
15. An Vicarius Epiſcopi, in remotis ipſo degente, poſſit Ordines minores conferre? ibid.
16. An ex priuilegio Pontificis, poſſit quilibet ordinatus alium quemcumque ordinare? ibid.
17. An ex indulto Pontificis, poſſit ſimplex Sacerdos minores ordines conferre? 27
18. An ex delegatione Papæ, poſſit ſimplex Sacerdos Subdiaconatus Ordinem conferre? ibid.
19. An etiam, ſimplex Sacerdos, poſſit ex commiſſione Pontificis, Diaconatum conferre? 28
20. An tandem, ex delegatione Papæ, poſſit ſimplex Sacerdos Sacerdotium conferre? ibid.
21. An denique, poſſit Diaconus ex plenitudine Papæ poteſtatis ordinare Presbyterum; aut Presbyter Epiſcopum creare, & conſecrare? ibid.
22. An etiam, Epiſcopus poſſit facultatem ordinandi, ex iuſta cauſa ſimplici Sacerdoti concedere? ibid.
23. An ſaltem, poſſit Epiſcopus concedere Parocho, facultatem conferendi tonſuram ſuis ſubditis? ibid.

DISPVTATIO V.

De Subiecto Sacramenti Ordinis. p. 29

Q. 1. AN fœminæ ſint capaces recipiendi Ordines Sacros? ibid.
2. An Ioanna Anglicana, verè fuerit ad Summum Pontificatum euecta? ibid.
3. An fœminæ poſſint ex diſpenſatione Pontificis minoribus ordinibus initiari? ibid.
4. An fœminæ ex indulto Papæ poſſint ſaltem, ad tonſuram Clericalem admitti? ibid.
5. An Hermaphroditus poſſit validè ordinari? ibid.
6. An Hermaphroditus, in quo præualet ſexus virilis poſſit licitè ordinari, abſque diſpenſatione Papæ? 30
7. An mulier, quæ erumpente ipſa natura, in virum tranſiit, ad ordines promoueri poſſit? ibid.
8. An Infans, aut Inſanus, poſſint validè ordinibus minoribus initiari? ibid.
9. An dictus Infans, aut Puer aliquis, ante vſum rationis poſſit etiam validè, Ordinibus maioribus initiari? ibid.
10. An denique Epiſcopatus validè poſſit conferri puero ante vſum rationis? 31
11. An Epiſcopus, qui ordinaret puerum ante vſum rationis, mortaliter peccaret? ibid.
12. An Religioſi contra regulam, vel conſtitutiones intruſi, vt in noſtro Ordine Conuerſi, validè ordinari poſſint. ibid.

DISPVTATIO VI.

De Ætate Ordinandorum. p. 31

Q. 1. AN ad recipiendam primam tonſuram, ſeptennij ætas, neceſſario requiratur? ibid.
2. An etiam, ſufficiat ætas ſeptennij, ad omnes quatuor minores Ordines ſuſcipiendos? 32
3. Quænam ætas ſit requiſita, ad maiores tres Ordines licitè recipiendos? ibid.
4. Quænam ætas ad Epiſcopatum, Cardinalatum, & Pontificatum; necnon ad Canonicatum & beneficia, requiratur? ibid.
5. An Religioſi mendicantes, retineant modo aliquod priuilegium, quo ordinari poſſint, ante ætatem à Tridentino (vbi ſupra) requiſitam? ibid.
6. An recipiens Ordines ſacros, vno, vel duobus diebus, ante legitimam ætatem, peccet mortaliter, & incurrat ſuſpenſionem? 33
7. An ad ſuſcipiendum Subdiaconatum (v.g.) ſufficiant viginti duo anni inchoati, etiam per vnum ſolum quadrantem horæ. ibid.
8. An complens ætatem requiſitam, hora quarta, aut quinta poſt meridiem, poſſit licitè, eadam die mane, recipere Subdiaconatum, Diaconatum, &c? ibid.
9. An qui, mala fide, ante legitimam ætatem Sacros Ordines ſuſcipiunt, ſuſpenſionem perpetuam, ipſo facto, donec abſoluantur, incurrant? 34
10. An ſi per dictam Bullam ſuſpenſus ſit Sacerdos, non ſolum maneat ſuſpenſus ab executione Sacerdotij ſuſcepti ſed etiam ab excommunicatione aliorum Ordinum antea ſuſceptorum? ibid.

Digitized by Google

11. An qui Parentum vel Prælatorum teſtimonio, bona fide, Ordines maiores ſuſcepit ante legitimam ætatem, ſuſpenſionem incurrat, & celebrando, irregularitatem? ibid.

12. An qui non ſolum cum bona fide, aut ignorantia inuincibili, ſed etiam cum ignorantia vincibili, & craſſa, ordinatur ante ætatem, incurrat dictam ſuſpenſionem? 35

13. An ſi ſic bona fide ordinatus, adueniente fide mala, ante legitimam ætatem celebret, incurrat irregularitatem, vel ſaltem peccet mortaliter? ibid.

14. An Regulares, qui iuſſu ſui Prælati, dicentis, parum pro nihilo habendum, aſſumpſit Presbyteratum, quadraginta diebus, ante legitimam ætatem, maneat ſuſpenſus, & celebrando irregularis. ibid.

15. An ſuſpenſus ob Ordinationem, ante legitimam ætatem, mala fide ſuſceptam, poſſit illa completa, ſine vlla diſpenſatione celebrare? ibid.

16. An Suſpenſus, ob malam promotionem ad Ordines, poſſit à dicta ſuſpenſione abſolui virtute Bullæ? 36

17. An qui mala fide, ante ætatem legitimam Sacerdotium ſuſcepit, & cum Epiſcopo in ordinatione concelebrat, non ſolum ſuſpenſus maneat, ſed irregularitatem incurrat? ibid.

18. An ſaltem Subdiaconus, & Diaconus ſuſpenſi, ob ordinationem ante legitimam ætatem, incurrant irregularitatem canentes Epiſtolam, & Euangelium in eadem Miſſa? ibid.

19. An initiatus Ordinibus minoribus, ante ætatem legitimam, etiam ſuſpenſionem ipſo facto incurrat? ibid.

20. An in computanda ætate Ordinandorum, numerandus ſit dies Biſſextus? 37

DISPVTATIO VII.

De Scientia, & intentione Ordinandorum. pag. 37.

Q. 1. An ſit neceſſaria ſcientia his, qui ad Sacerdotalem Ordinem promouendi ſunt? ibid.

2. An defectus ſcientiæ ad Ordines requiſitæ, efficiat Ordinandum irregularem; ita vt nec ordinari, nec in ſuſcepto ordine miniſtrare poſſit? ibid.

3. An irregularitas proueniens ex defectu ſcientiæ, ſit diſpenſabilis à Papa? ibid.

4. An poſſit Epiſcopus conferre Ordines ei, qui linguam Latinam parum intelligit, eſt tamen bonæ indolis, & docilis, & de eo habetur ſpes, quod poſtea addiſcet opportuna? ibid.

5. An regularis, cum minori ſcientia, quam ſæcularis, ordinari poſſit? 38

6. An liceat Epiſcopis initiare ordinibus ſacris Regularem, qui bene legit, & cantat, quamuis ſcientia tanta non polleat? ibid.

7. An Regulares debeant examinari de ſufficientia ſcientiæ ab Epiſcopis, an verò à ſuis Prælatis? ibid.

8. An Sacerdotio initiatus, debeat eſſe idoneus, ad ſtatim confeſſiones audiendas? ibid.

9. An peccet mortaliter, qui prima initiatur tonſura, abſque intentione vlterius aſcendendi ad alios ordines? 39

10. An ſaltem peccet mortaliter Epiſcopus, qui primam tonſuram, aut minores Ordines confert ei, qui non habet intentionem vlterius aſcendendi? ibid.

11. An ad minus ſit mortale initiari ordinibus minoribus, aut tonſura, ſola intentione declinandi ſæcularem poteſtatem? ibid.

12. An ſit mortale, initiari tonſura, intentione obtinendi aliquod beneficium? ibid.

13. An ſit mortale, initiatos minoribus, matrimonium inire? ibid.

DISPVTATIO VIII.

De ſubiectione Ordinandorum Epiſcopo proprio. p. 40

Q. 1. An Epiſcopus poſſit validè conferre Ordines ſubditis alterius Epiſcopi, abſque eius licentia? ibid.

2. An ſacris initiatus ab Epiſcopo alieno, ſit iure ipſo ſuſpenſus? ibid.

3. An Epiſcopus ordinans ignoranter alienum ſubditum, maneat ſuſpenſus? ibid.

4. An Epiſcopus conferens tonſuram ſubdito alterius, incurrat pœnam dictæ ſuſpenſionis, latam in capite *eos qui citato*? ibid.

5. An Archiepiſcopus poſſit conferre ordines ſubditis ſuorum ſuffraganeorum? ibid.

6. An Epiſcopus poſſit extra propriam Diœceſim ſuis ſubditis ordines conferre? ibid.

7. An, quis ordinibus initiari poſſit, vel ab Epiſcopo ſuæ originis, vel Domicilij vel Beneficij? 41

8. An quis ordinari poſſit ab Epiſcopo, in cuius Diœceſi fortuitò natus eſt? ibid.

9. An origo paterna ſufficiat, vt quis poſſit ordines recipere ab Epiſcopo Diœceſis, in qua eius Pater natus eſt? ibid.

10. An origo Aui, ſufficiat, vt eius Nepos ordinetur ab Epiſcopo, in cuius Diœceſi Auus natus fuit? ibid.

11. An dicantur ſubreptitiæ litteræ Apoſtolicæ caſu, quo petens diſpenſationem ad ordines, dicat ſe oriundum ex Vrbe Granatenſi, cum tamen ſit natus Toleti; pater tamen eius ortus eſt Granatæ? 42

12. An habens diuerſa domicilia, ſub diuerſis Epiſcopis poſſit à quolibet ordines recipere. ibid.

13. An poſſit quis ordinari ab Epiſcopo, in cuius Diœceſi beneficium ſimplex, non reſidentiale, habet? ibid.

14. An poſſit quis ordinari ab Epiſcopo, in cuius Diœceſi habet beneficium tenuiſſimum? ibid.

15. An habens duo, vel tria beneficia, ſub diuerſis Epiſcopis, poſſit à quolibet illorum, ordines recipere? 43

16. An poſſidens Præſtimonium poſſit ordinari ab Epiſcopo loci, in quo reſidet Præſtimonium? ibid.

17. An poſſit quis ordinari ab Epiſcopo, in cuius Diœceſi penſionem ex aliquo beneficio habet? ibid.

18. An Epiſcopus poſſit promonere ad ordines illum, qui in ſua Diœceſi patrimonium ſufficiens habet? ibid.

19. An poſſit Epiſcopus ordinare illum, qui in ſua Diœceſi nullum habet beneficium; attamen Epiſcopus optans illum ordinare, beneficium hac ſola intentione, illi confert? ibid.

20. An Epiſcopus, qui ordinat aliquem, ſola ratione beneficij, quod in ſua Diœceſi habet, poſſit eundem ab interſtitiis diſpenſare? 44

21. An Epiſcopus Ordinarius poſſit triennalem familiarem, ſibi non ſubditum ordinare? ibid.

22. An oneri conferendi, triennali præfato beneficiũ *ſtatim,*

Digitized by Google

ſtatim, ſatisfaciat Epiſcopus, conferendo beneficium cum primum vacauerit? ibid.
23. An etiam, poſſit Epiſcopus triennalem famulum ſui familiaris, ſtatim collato beneficio ordinare? ibid.
24. An triennium, quod familiaris Epiſcopi debet tranſigere in eius ſeruitute, debeat eſſe continuatum, & completum? ibid.
25. An ſeruitus triennalis facta Epiſcopo abſenti, tribuat illi ius ordinandi, ſuum familiarem? ibidem
26. An poſſit Epiſcopus, ad titulum penſionis, vel patrimonij, pro Eccleſiæ ſuæ vtilitate, aut neceſſitate, ſuum triennalem familiarem ordinare? 45
27. An ſi Epiſcopus conferat beneficium ſuo familiari, poſſit, non expectato triennio, Ordines illi conferre? ibid.
28. An etiam Epiſcopi titulares (vulgo Obipos de anillo) poſſint ſuos triennales familiares ad ordines promouere? ibid.
29. An poſſit Epiſcopus in aliena Diœceſi conferre ſuis ſubditis primam tonſuram, in priuato aliquo cubiculo, abſque licentia Diœceſani? ibid.
30. An Epiſcopus inuitatus ad ordinandum in aliena Diœceſi, poſſit ibi ordinare proprios ſubditos, abſque expreſſa licentia illius, à quo inuitatus eſt? ibid.
31. An Epiſcopus ordinans, abſque dimiſſoriis, alienum, ſit per annum, non ſolùm à collatione ordinum, quos malè contulit ſuſpenſus; verùm à collatione omnium ordinum? ibid.
32. An Epiſcopus Ordinans ſubditum alienum, ſub ſpe ratihabitionis, incurrat dictam ſuſpenſionem? 46
33. An dicta ſuſpenſione excuſetur, Epiſcopus, qui bona fide, aut ignorantia inuincibili alienum ordiaat? ibid.

DISPVTATIO IX.

De Qualitate, & Quantitate patrimonij, vel Beneficij, ad Ordines requiſiti. p.46

Q. 1. AN Clericus ſæcularis poſſit initiari ſacris ſi non habet neceſſaria ad victum? ibid.
2. An Patres Societatis Ieſu, poſſint ante ſolemnem profeſſionem, poſt ſimplicia vota, quemcumque ſacrum Ordinem recipere? ibid.
3. An poſſit quis ordinari ſine ſufficienti patrimonio, aut beneficio, &c. cum ſola fideiuſſione alimentorum? 47
4. An qui promouetur ad Ordines, cum Patrimonio, aut beneficio ficto ſuſpenſionem incurrat? ibid.
5. An Ordinatus cum Patrimonio, hac conditione donato, vt, ſcilicet ordinetur, & poſt ordines illud reſtituat donanti, ſuſpenſionem incurrat, & teneatur poſtea illud reſtituere? ibid.
6. An incurrat ſuſpenſionem Clericus, qui ad titulum Patrimonij donati ſibi à fratre, Ordinatus eſt, vſque ad Diaconatum & poſtea renunciato patrimonio ipſi fratri, ſine alia donatione aſſumſit Presbyteratum? 48
7. An teneatur pater patrimonium ſufficiens aſſignare filio, volenti ſe ad ordines promoueri? ibid.
8. Quantum, & quale debeat eſſe patrimonium ad Sacros Ordines requiſitum? ibid.
9. An poſſit initiari ſacris filius, qui ex bonis paternis pingue expectat patrimonium, ſi illud non eſt illi à patre in titulum deſtinatum? ibid.
10. An poſſit quis ordinari ad titulum patrimonij, quod conſiſtit in cenſu, etiam redimibili? 49
11. An acquiſita aliunde congrua ſuſtentatione poſſit Clericus renuntiare, aut alienare patrimonium (ad cuius titulum fuit ordinatus) ſine licentia Epiſcopi? ibid.
12. An bona à patre pro ſuſcipiendis Ordinibus filio donata, ſuccedant loco legitimæ, & in diuiſione bonorum cum aliis fratribus, ſint enumeranda? ibid.
13. An quis ad Ordines promoueri poſſit, ad titulum beneficij certi de futuro? ibid.
14. An ſaltem, quis poſſit recipere Diaconatum ad titulum beneficij, de præſenti fructibus illius, non ſtatim, ſed ſolùm poſt receptum Præsbyteratum, potiretur? 50
15. An ad titulum impetrati beneficij, non tamen poſſeſſi, ob iniuſtam prohibitionem iudicis ſæcularis, poſſit Sacris Ordinibus initiari? ibid.
16. An quis Sacris initiari poſſit, titulo temporalis Vicariæ? ibid.
17. An quis Sacerdotio initiari poſſit, titulo perpetuæ Cepellaniæ iam obtentæ? ibid.
18. An etiam poſſit quis Sacris initiari, ad titulum præſtimonij perpetui? ibid.
19. An poſſit quis Sacris initiari, ad titulum penſionis perpetuæ, & ad victum ſufficientis? 51
20. An Sacra Theologia, aut Iure Canonico graduatus, poſſit abſque titulo beneficij, aut patrimonij, ſolo ſub titulo litteraturæ legitimè ordinari? ibid.

DISPVTATIO X.

De Litteris Dimiſſorialibus. p.51

Q. 1. AN Epiſcopus quilibet, qui per ſe poteſt Ordines conferre; poſſit, & dimiſſorias concedere? ibid.
2. An Legatus à latere poſſit dimiſſorias concedere? 52
3. An Vicarius Generalis poſſit, præſente Epiſcopo, dimiſſorias concedere? ibid.
4. An Capitulum, vel eius Vicarius poſſit, ſede vacante, dimiſſorias concedere, intra annum à morte Epiſcopi? ibid.
5. An ſaltem arctatis beneficiis receptis, ſeu recipiendis; poſſit Vicarius Capituli intra annum, dimiſſorias concedere? ibid.
6. An poſſit Epiſcopus ex iuſta cauſa concedere alicui dimiſſorias, ad omnes Sacros Ordines collectiuè? ibid.
7. An Abbates communes exempti, valeant dimiſſorias concedere ſuis ſubditis ſæcularibus? ibid.
8. An ſaltem, Abbates Magnates poſſint ſuis ſubditis dimiſſorias concedere? 53
9. An Prælati Regulares poſſint ſuis ſubditis Reuerendas concedere? ibid.
10. An Prælati Regulares, valeant concedere ſuis Nouitiis reuerendas, vt ab Epiſcopis ordinentur? ibid.
11. An Epiſcopi teneantur fidem præſtare, litteris dimiſſoriis Prælatorum Regularium, atteſtantibus, ordinandum, iis, & illis Ordinibus iam eſſe initiatum? ibid.
12. An litteræ dimiſſoriæ expirent, morte concedentis, vel ceſſatione ab officio? 54

DISPVTATIO III.

De Obligatione communicandi ex præcepto Eccleſiaſtico. *pag.* 85

Q.1. AN detur præceptum Eccleſiaſticum communicandi ſemel in anno? ibid.
2. An præceptum communicandi, quoad perſonas Religioſas, obliget pluſquam ſemel in anno? ibidem.
3. An infantes, vſu rationis carentes, teneantur hoc præcepto? ibid.
4. An infantes poſſint, ſaltem nunc, eſſe capaces fructus Sacramenti Euchariſtiæ? ibid.
5. An pueri obligentur præcepto annuæ communionis, ſtatim ac annos diſcretionis attigerint? 86
6. An pueri priùs obligentur præcepto confeſſionis, quàm communionis? ibid.
7. An peccent mortaliter confeſſarij, & parentes puerorum, non permittendo illos communicare ſtatim ac capaces ſunt doli? ibid.
8. An pueris debeat dari Euchariſtia pro viatico, quando dubitatur de eorum capacitate? ibid.
9. An pueri, non communicantes in Paſchate, ligentur pœnis Canonis (ſcilicet priuatione ſepulturæ & ingreſſu Eccleſiæ) ſi nondum pubertatem attigerunt. ibid.
10. An præceptum annuæ communionis obliget in Paſchate? 87
11. An, nomine Paſcharis, de iure, ſolum intelligatur ipſa dies Dominicæ Reſurrectionis, cum duobus proximè ſequentibus? ibid.
12. An nomine Paſchatis dè conſuetudine, aut priuilegio, intelligatur in Hiſpania, & Luſitania, tota Quadrageſima, vſque ad Dominicam in Albis? ibidem.
13. An præceptum annuæ communionis, teneantur fideles adimplere, tempore interdicti? ibid.
14. An hoc præceptum adimplendum ſit, in propria Parochia? ibid.
15. An ſufficiat ad impletionem, dicti præcepti Euchariſtiam ſumere in Cathedrali? ibid.
16. An ſi Parochus dicat ſuis Parochianis, vt communicent in Paſchate vbicumque maluerint, poſſint, illi hoc facere in Eccleſijs Mendicantium? 88
17. An Aduenæ, & Peregrini ſatisfaciant præcepto annuæ communionis, ſi in Eccleſijs Mendicantium Euchariſtiam in Paſchate ſuſcipiant? ibid.
18. An ſæculares ex ſola tacita, aut præſumpta licentia Parochorum, poſſint adimplere hoc præceptum, communicando in Eccleſiis Mendicantium? ibid.
19. An poſſint mendicantes Euchariſtiam, in ſuis Eccleſijs, ſæcularibus in Paſchate miniſtrare, ita vt præcepto annuæ communionis ſatisfaciant? ibid.
20. An ſaltem ſæcularibus, qui iam præceptum communionis impleuerunt, vel illis, quibus nondum tempus illud adimplendi eſt elapſum, poſſint Mendicantes Euchariſtiam ex deuotione miniſtrare in die Dominicæ Reſurrectionis? ibid.
21. An vi Bullæ Cruciatæ, poſſit quis adimplere hoc præceptum communionis, in quacumque Eccleſia communicando? 89
22. An poſſint Religioſi Euchariſtiam in articulo mortis, ſæcularibus miniſtrare, etiam per modum viatici? ibid.
23. An ſaltem, deficiente Parocho, aut nolente per ſe Euchariſtiam miniſtrare, nec concedere facultatem miniſtrandi illam, poſſit quilibet Sacerdos, in prædicto mortis articulo, ſæcularibus Euchariſtiam porrigere, etiam per modum viatici? ibidem.
24. An etiam, eodem Parocho deficiente, aut nolente, per ſe Euchariſtiam miniſtrare, nec licentiam concedere, poſſint Religioſi illam ſæcularibus porrigere, ad implendum annuæ communionis præceptum. ibid.
25. An poſſint Religioſi Euchariſtiam miniſtrare in Paſchate, & in articulo mortis familiaribus, & ſeruitoribus, actualiter Religioſis inſeruientibus, & intra Monaſteria commorantibus? 90
26. An Sacerdotes debeant in Paſcha celebrare in propria Parochia ad implendum præceptum annuæ communionis? ibid.
27. An Parochi poſſint in alienis Eccleſijs Euchariſtiam in Paſcha, ſuis Parochianis miniſtrare, ita vt præcepto communionis ſatisfaciant? ibid.
28. An qui in Paſcha indignè communicat Eccleſię præcepto ſatisfaciat? ibid.
29. An qui in Paſcha non communicat, teneatur poſt Paſcham communicare? ibid.
30. An qui præuidet ſe non poſſe communicare intra quindecim dies communioni deſtinatos, teneatur præuenire communionem? ibid.
31. An qui bona fide, propter futurum impedimentum in Paſchate anticipauit communionem, teneatur poſtea, non ſecuto impedimento, iterum in Paſcha communicare? 91
32. An ſaltem, qui iam intra quindecim dies Paſchales. v.g. in Hebdomada Sancta, aduertit, ſe non poſſe in ſequentibus diebus communicare, teneatur in prædicta Hebdomada Euchariſtiam ſumere? ibid.
33. An excommunicati, & interdicti excuſentur à præcepto annuæ communionis? ibid.
34. An Papa teneatur ſub mortali ad præceptum annuæ communionis? ibid.
35. An qui omittit communionem in Paſcha, cenſuram aliquam, ipſo facto incurrat? ibid.
36. An conſulendus ſit omnibus fidelibus indifferenter vſus quotidianus Euchariſtiæ? ibid.

DISPVTATIO IV.

De Miniſtro adminiſtrandi Euchariſtiam. *pag.* 91

Q.1. AN ſolus Sacerdos ſit miniſter, & deputatus ad ſacram Euchariſtiam? ibid.
2. An omnis ſacerdos poſſit Euchariſtiam miniſtrare? 92
3. An ſaltem, nunc ex licentia tacita Paſtorum, poſſint omnes Sacerdotes Euchariſtiam miniſtrare? ibidem.
4. An Sacerdos regularis indigeat licentia aliqua Parochi, ad miniſtrandam Euchariſtiam in Eccleſia aliena? ibid.
5. An ſaltem Sacerdos ſæcularis celebrans in Eccleſijs Religioſorum indigeat licentia expreſſa Superioris, aut Sacriſtæ Religioſorum, ad diſpenſandam alijs Euchariſtiam? ibid.
6. An habens Bullam Cruciatæ poſſit ſuſcipere Euchariſtiam, præter quam in die Paſchæ, à quolibet Sacerdote, abſque licentia ſui Parochi? ibid.
7. An Diaconus poſſit eſſe miniſter extraordinarius collationis Euchariſtiæ. ibid.
8. An requiratur aliqua cauſa ad hoc, quòd Epiſcopus, vel Parochus committat Diacono diſpenſationem Euchariſtiæ? ibid.

9. An

Digitized by Google

9. An, abſente Præsbytero, poſſit Diaconus Euchariſtiam infirmis diſpenſare. 93
10. An, præſente Præsbytero, ſed nolente Euchariſtiam per ſe, aut per Diaconum, ægroto conferre, poſſit nihilominus Diaconus id facere? ibid.
11. An etiam Subdiaconus poſſit in neceſſitate, infirmis Euchariſtiam deferre? ibid.
12. An in caſu extremæ neceſſitatis, ſi miniſter idoneus non adſit, poſſit Subdiaconus, vel etiam Laïcus, ſe ipſum communicare? ibid.
13. An in eodem caſu neceſſitatis, ſi abſit idoneus Miniſter, poſſit Laïcus etiam alios communicare? ibidem.
14. An Sacerdos poſſit communicare ſe ipſum, etiam extra caſum neceſſitatis, ſi non adſit alius Sacerdos, qui id præſtare velit, aut poſſit? 94
15. An ſi in prædicto caſu, adeſſet Diaconus, poſſet Sacerdos ſe ipſum, propriis manibus communicare? ibid.
16. An etiam Diaconus poſſit, etiam extra vrgentem neceſſitatem, abſente Præsbytero ſe ipſum communicare? ibid.
17. An ad communicandum Laïcum, ob ſolam deuotionem, poſſit celebrans partem ſuæ Hoſtiæ diuidere & illi præbere? ibid.
18. An Parochus, tempòre peſtis, teneatur miniſtrare ſuis Parochianis Euchariſtiam etiam cum periculo vitæ? 95
19. An Sacerdos, qui chiragra impeditus, nequit Euchariſtiam pollice, & indice, miniſtrare poſſit alijs digitis conferre? ibid.
20. An tempore peſtis liceat Sacerdotibus miniſtrare Euchariſtiam ægrotis in cocleari argenteo, vt ſic effugiant contagium? ibid.
21. An tempore peſtis, vel alterius infirmitatis contagioſæ, liceat Sacerdoti ponere Euchariſtiam in loco decenti, vt inde proprio ore, aut manibus infirmorum capiatur? ibid.
22. An in articulo mortis licitum ſit accipere Euchariſtiam de manu Sacerdotis Hæretici, Schiſmatici, excommunicati, &c. in defectu alterius Sacerdotis? ibid.
23. An tangere Euchariſtiam in peccato mortali, ob rationabilem cauſam, ſit peccatum mortale? ibid.
24. An Diaconus Euchariſtiam miniſtrans in mortali, peccet mortaliter? 96
25. An ſaltem Sacerdos peccet mortaliter miniſtrans alijs in Miſſa, vel extra Miſſam, Euchariſtiam in mortali? ibid.
26. An peccet mortaliter Sacerdos miniſtrans alijs Euchariſtiam, ſine ſuperpelliceo? ibid.
27. An etiam peccet mortaliter, ſi cum ſuperpelliceo, abſque ſtola verò, Euchariſtiam, extra Miſſam, adminiſtret? ibid.
28. An tandem peccet mortaliter Sacerdos adminiſtrans Euchariſtiam, extra Miſſam, omittendo alias cerimonias, vt luminis accenſi, Confeſſionis generalis abſolutionis venialium, &c. ibid.
29. An tempore peſtis, licitè poſſit Sacerdos Euchariſtiam ad infirmum deferre, ſine præcedenti lumine, abſque ſtola, abſque ſuperpelliceo, &c. 97
30. An Sacerdos, dum extra Miſſam, Euchariſtiam ſuſcipit, teneatur ſub mortali geſtare ſtolam de collo pendentem? ibid.
31. An ſaltem, teneatur ſub veniali geſtare Sacerdos ſtolam, quando extra Miſſam ad Euchariſtiam accedit? ibid.

DISPVTATIO V.

De Ieiunio neceſſario ad ſacram Euchariſtiam ſuſcipiendam. *pag.* 97

Q. 1. AN præceptum communicandi ieiunè ſit Eccleſiaſticum? ibid.
2. An hoc præceptum Eccleſiaſticum exigat ieiunium naturale ad ſumendam Euchariſtiam? ibid.
3. An Communicans poſt ſumptam minimam quantitatem cibi peccet mortaliter? ibid.
4. An edens, vel bibens in dubio, an ſit audita hora duodecima noctis, poſſit ſequenti die communicare? 98
5. An, ſi vnum horologium ſonuerit horam duodecimam noctis, poſſit quis comedere, vel bibere donec aliud ſonuerit, & craſtina die communicare? ibid.
6. An aliquis poſſit ſequi vnum horologium, quoad ieiunium Eccleſiaſticum, & alterum, quoad ieiunium naturale? ibid.
7. An vbi eſt tantum vnum horologium, ſi duodecima hora noctis ſonare incipiat debeat, qui craſtino Euchariſtiam ſumpturus eſt, ſtatim in prima pulſatione à cibo, & potu ceſſare? 99
8. An reliquiæ ex cœna inter dentes remanentes, & ſi non caſu, ſed ſponte, & aduertenter deglutiantur impediant communionem? 100
9. An ſiquis per nares aquam, vel quid ſimile attrahat, & poſtea in ſthomacum traiiciat: vel degluriat ſanguinem dentium, aut alium humorem de capite in os cadentem, vel è naribus in os effluentem, maneat impeditus à communione? ibid.
10. An ſumptio tabachi in folio, puluere, vel fumo, impediat communionem? ibid.
11. An ſaltem, ſiquis biberet ſanguinem ex propria vena, aut proprio vulnere extractum, maneret à communione impeditus? 101
12. An ſi quis traiiciat aliquas guttas aquæ præter intentionem, dum os abluitur, maneat etiam à communione impeditus? ibid.
13. An ſi quis traiiciat aliquod oſſiculum chartam, fruſtulum ligni, aut aliquid ex vnguibus, vel quid ſimile non commeſtibile, poſſit Euchariſtiam ſumere? ibid.
14. An mulieres, terram comedentes, poſſint poſt eius ſumptionem, communicare? ibid.
15. An ſi quis oſſicula aliquorum fructuum comederet, aut auellanam cum cortice, maneret à communione impeditus? 102
16. An impediatur à communione ille, cui in opertum os muſca ingreditur, & eam cum reſpiratione traiicit. ibid.
17. An ſi quis maſticans bucellam panis, audiat primum (vel in noſtra opinione vltimum) pulſum horæ duodecimæ noctis, teneatur ſtatim illam de ore eiicere, ſi die ſequenti communicare velit? ibidem.
18. An ſi aliquis ante mediam noctem aliquid ſacchari ori imponat, paulatim traiiciendum, & partim ante, & partim poſt mediam noctem traiiciat, poſſit in craſtinum communicare? ibid.
19. An ſiquis degluriat aliquid comeſtione, & poſtea illud euomat poſſit, eo die communicare? ibid.
20. An Sacerdos non ieiunus poſſit celebrare ad conferendum viaticum infirmo morti proximo, ſi careat hoſtijs conſecratis? 103
21. An ſaltem ex diſpenſatione Epiſcopi, aut cuiuſuis alterius Prelati inferioris Papa, poſſit Sacerdos non ieiunus ſacrificare ad conferendum viaticum? ibid.

22. An

Digitized by Google

22. An Sacerdos ad dandum viaticum infirmo, alioquin abſque Euchariſtia, aut alio Sacramento morituro, poſſit priuatim conſecrare, dicendo ſola verba conſecrationis, etiam panem fermentatum, abſque altari, & ſine veſtibus ſacris? ibid.
23. An quando Sacerdos, loco vini aquam in Calice poſuit, ſi antequam illam traiiciat, eſſe aquam guſtu percipiat, poſſit eam deglutire, & de nouo vinum apponere, conſecrare, & ſumere? 104
24. An Sacerdos, qui pro vino aquam in Calice apposuit, & ſumpſit, debeat neceſſariò denuo vinum conſecrare, & ſumere, ſi hoc fieri nequeat abſque graui ſui nota, aut graui perturbatione adſtantium? ibid.
25. An Sacerdos, qui ante conſecrationem panis, memoratur ſe non eſſe ieiunum, licitè poſſit finire ſacrificium? ibid.
26. An ſi Sacerdos ante conſecrationem, morbo, aut morte, ab abſolutione Miſſę impediatur, debeat alter eam Miſſam finire? ibid.
27. An ſaltem, ſi peracta conſecratione, pereat, aut deficiat Sacerdos, debeat alter ieiunus, eam Miſſam perficere? 105
28. An in prædicto caſu, etiam Sacerdos non ieiunus, ſi ieiunus non adſit, teneatur perficere ſacrificium? ibid.
29. An ſi in prædictis caſibus deficiat Sacerdos, qui perficiat ſacrificium, poſſit Laïcus ſumere ſpecies, etiam vini conſecratas? ibid.
30. An Sacerdos, ſi poſt ablutionem Calicis ſumptum, aut dictas orationes, reperiat aliquas particulas à ſe conſecratas poſſit illas conſumere? ibidem.
31. An ſi Sacerdos, finita iam Miſſa, & reuerſus ad Sacriſtiam, inueniat aliquas perticulas (ex iis, quas conſecrauerat) remanentes in Patena, vel Calice poſſit adhuc illas conſumere? ibid.
32. An non minus liceat Sacerdoti, poſt ſumptam Calicis ablutionem, conſumere reliquias præconſecratas ab alio, quam à ſe ipſo, ſi in Patena, vel Calice reperiantur? 106
33. An Sacerdos poſt longam communionem factam immediatè poſt finitum ſacrum, poſſit vaſa purificare, & reliquias, ſeu fragmenta, quæ ſuperſunt, conſumere? ibid.
34. An huiuſmodi fragmenta, ſeu reliquiæ poſſint dari Laïcis, qui iam communicarunt, caſu, quo ablutionem, aut purificationem, non acceperint? 107
35. An etiam, liceat dare Laïcis prædicta fragmenta Hoſtiæ, etiam poſt ablutionem? ibid.
36. An poſſit quis ſumere Euchariſtiam non ieiunus ad vitandam grauem iniuriam, vel irreuerentiam eius: vt ſi periculum ſit, quod deueniat in poteſtatem infidelium, aut quod comburatur, vel comedatur à bruto? ibid.
37. An poſſit quis abſque ieiunio celebrare, ſeu communicare, propter ſcandalum, ſeu infamiam vitandam? ibid.
38. An poſſit infirmo non ieiuno Euchariſtia, vt viaticum conferri? ibid.
39. An infirmo, qui iam ſemel accepit viaticum, poſſit intra eandem infirmitatem, iterum non ieiuno dari? 108
40. An, non ſolum, liceat prædicto infirmo, eadem infirmitate perſiſtente, poſt ſumptum ſemel viaticum, ſæpius, vt diximus, verùm & quotidie Euchariſtiam non ieiuno dari? ibid.
41. An ſi infirmus, qui grauiter non ægrotat, nequeat abſque graui nocumento, omittere potionem, poſſit non ieiunus communicare, quando adeſt communicandi præceptum? ibidem.
42. An Euchariſtia ſit deferenda grauiter ægrotanti, ſi illam ob vomitum, vel ob aliam cauſam, non poteſt ſumere? ibid.
43. An abſoluta Miſſa, vel ſumpto Euchariſtiæ Sacramento, liceat ſtatim alios cibos ſumere? 109
44. An etiam ſit licitum, ſtatim poſt communionem expuere? ibid.
45. An liceat ad Euchariſtiam accedere, ante ſomnum captum, vel cibum digeſtum? ibid.

DISPVTATIO VI.

De Aliis diſpoſitionibus corporis, in ſuſcipiente Euchariſtiam requiſitis. *pag.* 109

Q. 1. AN pollutio inuoluntaria impediat pro eo die communionem, ſaltem ſub peccato veniali? ibid.
2. An ſit peccatum mortale accipere Euchariſtiam poſt pollutionem, aut fornicationem mortalem, intra eamdem diem, etiamſi præcedat confeſſio illius peccati? 110
3. An ſaltem ſit peccatum veniale accipere Euchariſtiam, abſque aliqua iuſta cauſa, poſt pollutionem mortalem, etiam confeſſione præmiſſa? ibid.
4. An ſit peccatum veniale accedere ad Euchariſtiam, ipſa die habitæ coniugalis copulæ, cauſa voluptatis exercitæ? ibid.
5. An ſaltem ſit conſulendum coniugatis, vt ipſo die habitæ copulæ, Euchariſtiam non recipiant? 111
6. An liceat coniugatis ipſa die cdmmunionis petere coniugale debitum? ibid.
7. An mulieri patienti fluxum ſanguinis (aut tempore menſtrui, vel partus) conſulendum ſit, vt ab Euchariſtia abſtineat? ibid.
8. An qui non lotis manibus celebrat, aut non abluta facie ad Euchariſtiam accedit, peccet ſaltem venialiter? ibid.
9. An Cathecumenus in gratia exiſtens, ſit ſubiectum capax ad recipiendam Euchariſtiam? ibid.
10. An amentibus à natiuitate poſſit dari Euchariſtia, ſaltem in articulo mortis? ibid.
11. An ſaltem amentibus, qui aliquando vſi ſunt ratione, & poſtea in amentiam, vel phreneſim inciderunt, poſſit licitè Euchariſtiam miniſtrari, ad minus in articulo mortis? 112
12. An, vt huiuſmodi amentibus licitè poſſit Euchariſtia miniſtrari, ſit neceſſe, vt tempore vſus rationis illam expreſsè petierint, & deſiderauerint? ibid.
13. An ſupradictis amentibus, non ſolùm in articulo mortis, verumetiam quotannis poſſit Euchariſtia conferri? ibid.
14. An ſemifatuis poſſit licitè Euchariſtia conferri, non ſolum in articulo mortis, aut tempore Paſchatis: verumetiam toties, quoties illam poſtulauerint? ibid.
15. An Energumenis, ſeu Dæmoniacis poſſit licitè Euchariſtia miniſtrari? ibid.
16. An Parochus teneatur ſub mortali miniſtrare Euchariſtiam Energumeno in articulo mortis conſtituto? 113
17. An adhuc teneatur Parochus miniſtrare Euchariſtiam prædicto Energumeno, etiamſi in blaſphemias prorumpat? ibid.

DISPV

Digitized by Google

DISPVTATIO VII.

De Diſpenſatione ex parte animæ requiſita ad Euchariſtiam recipiendam. pag.113

Q.1. AN ad aliquam Euchariſtiæ ſumptionem, neceſſariò requiratur ſtatus gratiæ? ibid.

2. An in aliquo ſaltem caſu, licitum ſit alicui ſumere Euchariſtiam cum conſcientia peccati mortalis? ibidem.

3. An grauius peccet, qui cum grauioribus, aut pluribus peccatis, ad Euchariſtiam accedit? 114

4. An debeat in confeſſione explicari qualitas, vel numerus peccatorum, cum quorum conſcientia aliquis ad Euchariſtiam acceſſit? ibid.

5. An ſit grauius peccatum accedere ad Euchariſtiam cum peccatis carnalibus, quam ſpiritualibus? ibid.

6. An grauius peccet fidelis accedendo ad Euchariſtiam in peccato, quam infidelis, vel Hæreticus? ibidem.

7. An peccatum, quod quis committit communicando in mortali, ſit grauius, quam omnia alia peccata oppoſita virtutibus mortalibus? ibid.

8. An accedere ad Euchariſtiam cum pluribus peccatis venialibus habitualibus, ſit peccatum veniale? ibidem.

9. An accedere ſaltem ad Euchariſtiam cum peccato veniali actuali, in ipſomet actu communicandi commiſſo, ſit nouum peccatum veniale? 115

10. An qui eſt in peccato mortali, teneatur ex præcepto præmittere confeſſionem illius, etiamſi iuſtificatus iam ſit media contritione? ibid.

11. An ſaltem, qui dubitat, an habeat peccatum mortale, poſſit contritus accedere ad Euchariſtiam ſine præuia confeſſione? ibid.

12. An præceptum præmittendi confeſſionem ſit merè humanum? ibid.

13. An qui eſt in mortali poſſit aliquando, abſque præuia confeſſione, ſumere Euchariſtiam, cum contritione tantùm? 116

14. An poſſit aliquis propter ſcandalum, aut infamiam vitandam, communicare contritus, non præmiſſa confeſſione? ibid.

15. An liceat communicare, abſque confeſſione, deficiente confeſſario, quoties omittendo communionem eſſet periculum grauis aliquorum admirationis? ibid.

16. An, ſi Sacerdos poſt introitum, ſed ante conſecrationem, recordetur ſe in mortali eſſe teneatur confiteri, ſi abſque ſcandalo, aut nota poſſit? ibid.

17. An ſaltem Sacerdos teneatur præmittere confeſſinem, ſi iam exiſtens in altari antequam inchoet Miſſam recordetur culpæ mortalis? ibid.

18. An ſi Laïcus, iam altari applicatus coram aliis, vt ſuſcipiat Euchariſtiam, recordetur alicuius mortalis, poſſit, non præmiſſa confeſſione, illam ſuſcipere? 117

19. An Sacerdos, vel Laïcus, qui priùs confeſſus fuerat, & poſtea dum iam eſt in altari recordatur peccati in confeſſione obliti, teneatur ſaltem ante communionem, elicere contritionem de illo? ibidem.

20. An ſaltem Sacerdos, qui non præmiſit confeſſionem, ſi in Miſſa recordetur, ſe eſſe in peccato, teneatur habere contritionem ſtatim; an verò proſequi Miſſam, & habere contritionem, ante conſecrationem, vel communionem? ibid.

21. An qui confeſſionem præmiſit, & poſtea antequam ad altare accedat, recordatur alicuius peccati, non confeſſi, teneatur illud confiteri priuſquam communicet? ibidem.

22. An ſiquis morti proximus non poſſit confiteri, poſſit celebrare, aut communicare prætermiſſa confeſſione? ibid.

23. An Sacerdos poſſit abſque confeſſione celebrare ad dandum viaticum infirmo morti proximo? 118

24. An deficiente confeſſore, poſſit Parochus, omiſſa confeſſione, celebrare, vt in die feſto, alij Miſſam audiant? ibid.

25. An etiam ſimplex Sacerdos poſſit in die feſto celebrare, abſque confeſſione (ſi non habeat aliam Miſſam quam audiat) vt obſeruet præceptum audiendi ſacrum? ibid.

26. An talis Sacerdos ſimplex poſſit non præmiſſa confeſſione Miſſam celebrare, vt alij Miſſam in die feſto audiant? ibid.

27. An occurente præcepto communionis Paſchalis, & deficiente confeſſore, poſſit quis ſine confeſſione communicare? 119

28. An ſiquis præſentem habeat idoneum confeſſarium, ſed breuiter ſperat alium, cui deuotius, & ſecurius ſolet confiteri, poſſit cum ſola contritione communicare, aut celebrare, neceſſitate vrgente, cum propoſito confitendi illi, quem expectat? ibidem.

29. An, quando abeſſet proprius Sacerdos, adeſt tamen alius, cui ex priuilegio poteſt pœnitens confiteri, poſſit communicare contritus differendo confeſſionem quouſque ſit præſens proprius Sacerdos? ibidem.

30. An ſi pœnitens non habeat cum confeſſario, cuius ſolum habet copiam, animi coniunctionem, ſed rixas, poſſit communicare, aut celebrare, vrgente neceſſitate, abſque præuia confeſſione? ibid.

31. An deficiente confeſſario, poſſit Sacerdos celebrare non præmiſſa confeſſione, prò defuncto, cuius anima valde indigere ſacrificio probabiliter exiſtimatur? ibid.

32. An etiam Sacerdos, ſi ex obligatione Capellaniæ, aut Eleemoſynæ acceptæ, teneatur offerre ſacrificium, poſſit deficiente Confeſſore, ſine præuia confeſſione celebrare? ibid.

33. An poſſit aliquis recipere Euchariſtiam, non præmiſſa confeſſione, deficiente confeſſario, propter magnum fructum, quem ex communione ſperat? 120

34. An ſaltem in caſu dicto, ſiquis ex communione ſperet magnum iuuamen contra peccatum, poſſit, non præmiſſa confeſſione communicare? ibid.

35. An quando in aliquo Monaſterio omnes Fratres ex ſtatuto, vel conſuetudine, communicant certo die menſis, vel hebdomadæ, nec haberi poteſt confeſſarius, pro oblitis, vel pro reſeruatis, liceat, contritum communicare? ibid.

36. An ſi quis habeat peccatum reſeruatum, & non pateat aditus ad ſuperiorem, poſſit vrgente neceſſitate, contritus communicare, ſine præuia confeſſione cum Sacerdote inferiori? ibid.

37. An qui in prædicto caſu neceſſitatis, non haberet aliud mortale, præter reſeruatum teneatur confiteri venialia, vt ab iis directè abſoluatur, indirectè à reſeruatis? ibid.

38. An in hoc caſu, poſſet pœnitens confiteri venialia ſimplici Sacerdoti, vt hoc modo abſolueretur ab illo indirectè à reſeruatis? 121

39. An habens excommunicationem reſeruatam, & non copiam ſuperioris legitimi, poſſit, vrgente neceſſitate, abſque præuia confeſſione, Euchariſtiam ſumere? ibid.

40. An in præcedenti caſu, poſſit pœnitens data copia

pia confeſſoris inferioris, confiteri peccata non reſeruata, vt indirectè etiam reſeruatis abſoluátur, licèt ab excommunicatione abſolui nequeat? ibid.

41. An ſi ſuperior nolit concedere licentiam confeſſario, vt abſoluat pœnitentem à reſeruatis, niſi cum onere ſeipſum manifeſtandi; poſſit pœnitens, vrgente neceſſitate, ſine confeſſione communicare? ibid.

42. An quando pœnitens ad vitandum aliquod damnum proprium, aut alienum, nequit integrè confiteri, poſſit vrgente neceſſitate, omittere confeſſionem, & ſumere Euchariſtiam? ibid.

43. An dentur alij caſus, in quibus dici poſſit deeſſe alicui copiam confeſſoris? 122

44. An, diſtantia vnius leucæ, inter pœnitentem, & confeſſarium, ſit ſufficiens ad hoc, vt pœnitens dicatur non habere copiam confeſſarij, & conſequenter poſſit vrgente neceſſitate, non præmiſſa confeſſione communicare? ibid.

45. An quando in præfatis caſibus, Sacerdos celebrat non præmiſſa confeſſione; teneatur poſtea, quam primùm confiteri? ibid.

46. An hoc præceptum, quam primùm confitendi, obliget ſub mortali? ibid.

47. An, huiuſmodi præceptum, quam primùm confitendi, ſit diuinum? ibid.

48. An, eo præcepto, quam primùm confitendi obligentur etiam laici communicantes abſque confeſſione in caſu neceſſitatis? 123

49. An, eo præcepto comprehendatur Sacerdos, qui abſque præuia confeſſione, celebrat in die Paraſceues? ibid.

50. An, Sacerdos, qui in ipſa actione ſacrificandi, recordatur peccati mortalis, aut fortè tunc illud committit; teneatur poſtea, ex vi dicti præcepti, quam primùm confiteri? ibid.

51. An, qui, ex mera malitia, celebrat non præmiſſa confeſſione, obligetur ad poſtea, quam primùm confitendum? ibid.

52. An ſaltem, comprehendatur præcepto Tridentini, qui poſt præmiſſam confeſſionem recordatur peccati mortalis, non explicati in confeſſione, & ob inopiam confeſſarij celebrat, abſque noua confeſſione? 124

53. An, ex vi dicti præcepti Tridentini, teneatur Sacerdos, ſtatim finita Miſſa, quærere confeſſorem, & confiteri? ibid.

54. An Miniſtrans Euchariſtiam indigno, duplici peccet peccato? ibid.

55. An peccatori publico, id eſt, noto, vel per ſententiam Iudicis, vel per confeſſionem ipſius Rei in iudicio, vel per euidentiam rei; ſit omnino, deneganda Euchariſtia? 125

56. An peccatori occulto, occultè petenti Euchariſtiam deneganda ſit? ibid.

57. An peccatori occulto petenti publicè Euchariſtiam, ſit deneganda? ibid.

58. An, in dubio, vtrùm peccator ſit publicus, vel occultus, deneganda ſit ei Euchariſtia? ibid.

59. An poſſit dari Euchariſtia alicui, ad probationem delicti, de quo eſt ſuſpectus, & illud non fatetur? ibid.

60. An liceat Sacerdoti miniſtrare peccatori occulto, ſcienti, & petenti ſibi Hoſtiam non conſecratam; ad ſacrilegium, & graue damnum ipſius ſuſcipientis vitandum? 126

61. An ſaltem, liceat Sacerdoti ſimulare, ſe Hoſtiam in os peccatoris immittere ad vitandam infamiam, vel damnum accedentis? ibid.

DISPVTATIO VIII.

De Materia, tam corporis, quàm ſanguinis, Sacramenti Euchariſtiæ. *p.* 127

Q. 1. An omnis, & ſolus panis triticeus ſit materia remota Sacramenti Euchariſtiæ? ibid.

2. An Panis, qui fit ex fructibus quarumdam arborum, ſcilicet ex Amigdalis, Caſtaneis, &c. aut qui fit ex leguminibus; vt ex Fabis, Lentibus, Ciceribus, &c. poſſit eſſe materia huius ſacramenti? ibid.

3. An Panis, qui fit ex hordeo, poſſit eſſe materia huius Sacramenti? ibid.

4. An panis, qui fit ex Tipha, ſeu Centeno, poſſit eſſe materia conſecrationis? ibid.

5. An Panis factus ex Spelta, ſit materia ſufficiens conſecrationis? 128

6. An Panis ex Siligine, ſit materia ſufficiens conſecrationis? ibid.

7. An Panis ex Fare, ſit materia conſecrationis? ibid.

8. An Panis confectus ex Maiſio, Hiſpanè *Mais, ô trigo de las Indias*, ſit ſufficiens materia Euchariſtiæ? ibid.

9. An Panis, ex Amylo (Hiſpanè *Almidon*) confectus, ſit ſufficiens materia Euchariſtiæ? ibid.

10. An Panis confectus ex tritico, cum admixtione aliarum ſegetum, ſit materia ſufficiens Euchariſtiæ? 129

11. An maſſa cruda, ſit materia ſufficiens conſecrationis? ibid.

12. An Mica panis madefacta, & digitis compreſſa, & facta quaſi maſſa cruda, ſit materia ſufficiens conſecrationis? ibid.

13. An Maſſa oleo, aut butyro in ſartagine, aut aqua elixa, ſit materia ſufficiens Euchariſtiæ? ibid.

14. An Panis confectus ex farina triticea, & ex ſucco, aut liquore ab ipſis granis, per contuſionem in mortariolo expreſſo ſufficiat ad materiam Euchariſtiæ? ibid.

15. An Panis confectus ex farina triticea, vel Angelica, vel ſtillata, ſit ſufficiens materia Euchariſtiæ? 130

16. An Hoſtia ex farina triticea, cum admixtione cinnabri confecta, vt eſt illa, qua ſolemus litteras ſigillare, Hiſpanè *Obleas coloradas*, ſit ſufficiens materia Euchariſtiæ? ibid.

17. An Panis tam fermentatus, quàm azymus, ſit materia ſufficiens ad conſecrationem corporis? ibid.

18. An omnes Sacerdotes, tam Græci, quàm Latini, teneantur, ſaltem neceſſitate præcepti, conſecrare in azymo? ibid.

19. An, Sacerdoti Græco exiſtenti in ſua Eccleſia licitum ſit conſecrare in azymo, ſicut & in fermentato? ibid.

20. An ſaltem in caſu neceſſitatis, v. g. ad dandum viaticum infirmo, poſſit Sacerdos Latinus, exiſtens apud ſuos, conſecrare fermentatum? 131

21. An Sacerdos Græcus habens proprium domicilium apud Latinos, & apud eos habitans, teneatur conficere in azymo? aut è contra Latinus habitans apud Græcos, in fermentato? ibid.

22. An ſaltem, caſu, quo Græcus ſit incola apud Latinos, vbi ſunt templa deputata ad ſeruandos ritus Græcorum (ſicut ſunt Romæ) teneatur ſeruare ritum propriæ Eccleſiæ? ibid.

23. An Sacerdos Græcus, qui peregrinatur per Eccleſiam Latinam, aut Latinus per Græciam, poſſit libito celebrare in azymo, vel fermentato? ibid.

24. An

Digitized by Google

Diſputationum, & Quæſtionum.

24. An ſolum vinum vitis ſit materia ſufficiens ad conſecrationem ſanguinis Chriſti? ibid.
25. An omne vinum vitis, ſiue album, ſiue nigrum, ſit ſufficiens materia conſecrationis ſanguinis? 132.
26. An in vrgente neceſſitate, poſſit fieri conſecratio in alio vino, Pomorum videlicet, Granatorum, Malorum, &c. ibid.
27. An vinum coctum, v.g. Sapa, vel Mulſum, Hiſpanè *Arrope*, *& Clarea*, ſit materia ſufficiens conſecrationis ſanguinis? ibid.
28. An Agreſta, id eſt, ſuccus expreſſus, ex vuis immaturis (Hiſpanè *Agraz*) ſit materia ſufficiens conſecrationis? ibid.
29. An Lora, ſeu Acinacium (Hiſpanè *agua, pie delgado, ò vinada*) ſit materia ſufficiens conſecrationis? ibid.
30. An Muſtum in vuis adhuc incluſum, ſit materia conſecrationis? ibid.
31. An vinum imbibitum in offa, ſeu mica panis, poſſit eſſe materia conſecrationis? ibid.
32. An muſtum (hoc eſt vinum recenter à racemis expreſſum) ſit materia ſufficiens conſecrationis ſanguinis? 133
33. An Conſecrare muſtum, extra, neceſſitatem (aut extra feſtum Transfigurationis, vbi conſuetudo viget) ſit peccatum mortale? ibid.
34. An Acetum, propriè acceptum ſit materia ſufficiens conſecrationis? ibid.
35. An ſaltem vinum acidum, ſeu parum acre (Hiſpanè *que tiene vna punta de vinagre*) ſit materia ſufficiens? ibid.
36. An vinum congelatum ſit materia ſufficiens conſecrationis ſanguinis? ibid.
37. An ſit peccatum in vino congelato conſecrare? 134.
38. An ſaltem, licitè poſſit conſecrari vinum congelatum, ſi eius congelatio ſaluatur? ibid.
39. An expediens ſit, aquam vino conſecrando miſcere? ibid.
40. An Mixtio aquæ, & vini ſit de neceſſitate Sacramenti? ibid.
41. An hæc mixtio aquæ, ſit de iure diuino? ibid.
42. An Auctor huius præcepti fuerit Alexander Primus? 135
43. An poſſit Summus Pontifex in hoc præcepto diſpenſare? ibid.
44. An in caſu neceſſitatis, poſſit Sacerdos, abſque diſpenſatione, conſecrare purum vinum, ſine mixtione aquæ? ibid.
45. An quando Chriſtus Dominus inſtituit hoc Sacramentum, miſcuerit aquam vino? ibid.
46. An, aqua miſcenda vino debeat eſſe naturalis? ibid.
47. An aqua, vino miſcenda, debeat eſſe in parua quantitate, comparatione vini? ibid.
48. An poſſit determinari, quanta debeat eſſe illa paruitas aquæ admiſcenda vino? ibid.
49. An ſufficiat, quòd aqua miſceatur vino in ampulla, vel dolio, per Sacerdotem, ante Miſſam? 136
50. An aqua debeat miſceri initio Miſſæ, an verò poſt Euangelium? ibid.
51. An hæc mixtio debeat fieri, ab ipſomet Sacerdote celebrante? ibid.
52. An aqua vino admixta, conuertatur in ſanguinem Chriſti, ſi tempore conſecrationis non fuerit in vinum conuerſa? ibid.
53. An ſi poſt incœpta, & non finita verba conſecrationis Calicis, aqua conuertatur in vinum, tunc illa pars vini, quæ fit ex aqua conuertatur in ſanguinem Chriſti. 137
54. An materia conſecranda, debeat neceſſariò eſſe præſens Miniſtro? ibid.
55. An præſentia imaginationis, aut intellectus, ſufficiat ad conſecrandum, abſentem panem, & vinum? ibid.
56. An ſufficiat ad conſecrandum, quòd materia, quouis ſenſu percipiatur? ibid.
57. An ſit de neceſſitate ſacramenti, vt materia conſecranda, manibus tangatur? ibid.
58. An materia debeat eſſe in tam parua diſtantia, vt ſonus verborum formæ, phyſicè illam pertingar, ſaltem mediis ſpeciebus intentionalibus? ibid.
59. An materia à tergo poſita, in debita diſtantia, poſſit validè conſecrari? ibid.
60. An ad valorem conſecrationis, ſufficiat, quòd materia ſit expoſita viſui, quamuis ab ipſo non percipiatur? 138
61. An Hoſtia, ſeu vinum, poſt parietem poſita, ſi aliquo modo à Sacerdote cognoſcatur, poſſit conſecrari validè? ibid.
62. An ſaltem Hoſtia, linteo coopetta, aliàs ſufficienter propinqua, poſſit validè conſecrari? ibid.
63. An Hoſtia exiſtens in Sacrario, aut tabernaculo clauſo, poſſit validè conſecrari? ibid.
64. An ad valorem conſecrationis ſufficiat, vt Sacerdos fiat certior materiæ coram ſe poſitæ, ex relatione alterius? ibid.
66. An ſufficiat materiam eſſe præſentem, ſecundùm aliquam ſui partem, vt poſſit tota conſecrari? 139
66. An Sacerdos intendens eodem actu conſecrare duplicem materiam, vnam præſentem, & alteram abſentem, validè conſecret materiam præſentem? ibid.
67. An poſſit validè conſecrari materia, triginta paſſibus, à Sacerdote diſtans? ibid.
68. An materia conſecranda debeat à miniſtro definiri & determinari? ibid.
69. An Sacerdos, qui ex decem hoſtiis præſentibus vult ſolum conſecrare octo in confuſo, non determinando illas, verè eas conſecret? ibid.
70. An ſaltem Sacerdos, qui ex illis decem Hoſtiis intenderet conſecrare octo, quas Deus, vel, Paulus voluiſſet, vel elegiſſet, illas conſecraret? ibid.
71. An Sacerdos, qui defert ad altare duas Hoſtias, putans vnam, vtramque conſecret? 140
72. An ſi Sacerdos habeat in altari & petra aræ Pixydem cum formulis, vel eas ſecum deferat conſecrandas, & tempore conſecrationis, illarum non recordetur, cenſeri debeant conſecratæ? ibid.
73. An ſi Sacerdos in Sacriſtia habuerit intentionem conſecrandi dictas particulas, & illæ per errorem non ſupra aram, ſed ſupra altare in cornu Epiſtolæ fuerint poſitæ, numquid cenſeri etiam debeant conſecratæ ſi Sacerdos de illis amplius non meminerit? ibid.
74. An Formulæ, quas quis, inſcio Sacerdote, in corporali conſecrandas poſuit, remaneant conſecratæ? ibid.
75. An guttulæ vini, quæ ſuperficiei exteriori calicis adhærent cenſeri debeant conſecratæ? ibidem.
77. An ſaltem guttæ, quæ intra calicis latera, ſeparatæ à vino, quod in profundo eſt, detineri ſolent, debeant cenſeri conſecratæ? ibid.
77. An Sacerdos conſecrans formulas exiſtentes in Patena, aut intra Pyxidem, etiam conſecret particulas mixtas cum formulis? 141
78. An ſi multis formulis conſecratis, miſceatur vna non conſecrata, poſſit hæc conſecrari, dum non dignoſcitur, quæ ſit? ibid.

79. An in prædicto caſu, poſſet Sacerdos licitè conſecrare, ſub conditione omnes illas formas, vt non maneret mixta conſecratis illa non conſecrata? ibid.
80. An in quacumque magna quantitate panis, vel vini validè poſſit confici Euchariſtiæ Sacramentum? ibid.
81. An quæuis minutiſſima particula panis, vel vini, etiamſi ob ſui paruitatem ſentiri nequeat, conſecrari poſſit? ibid.
82. An materia conſecrationis debeat eſſe ſenſibilis ab ipſomet Sacerdote conſecrante? 142
83. An ſi per potentiam Dei eleuaretur oculus Sacerdotis, ad videndam particulam illam minimam, quæ naturaliter videri non poteſt, tunc poſſet conſecrari? ibid.
84. An quæuis particula, ſeparata ab Hoſtia conſecrata, ſi ſit adeò tenuis, vt nequeat ſentiri, retineant corpus Chriſti? ibid.

DISPVTATIO IX.

De Forma Sacramenti, tam corporis, quàm ſanguinis. *p.* 142

Q. 1. An Chriſtus Dominus Euchariſtiam confecerit mediis aliquibus verbis? ibid.
2. An conſecratio panis ſufficienter peragatur his tantum verbis. *Hoc eſt enim corpus meum?* *ibid.*
3. An verbum *enim*, quo Eccleſia, in conſueta forma vtitur, ſit de eſſentia, & neceſſitate conſecrationis? 143
4. An Chriſtus Dominus, in conſecratione panis, vſus fuerit illo verbo *enim*? ibid.
5. An ſit peccatum mortale omittere particulam *enim*, cum conſecratur panis vel vinum? ibid.
6. An ſaltem ſit mortale, illam particulam ex contemptu omittere? ibid.
7. An valeat conſecratio, ſi quis dicat: *Hoc eſt corpus Chriſti*? 144
8. An valeat conſecratio, ſi dicatur, *Hic eſt corpus meum?* *ibid.*
9. An valeat conſecratio, ſi Sacerdos in perſona Chriſti dicat *Ecce corpus meum?* *ibid.*
10. An valeat conſecratio, ſi dicatur, *Hec eſt caro mea?* *ibid.*
11. An valeat ſi dicatur; *Hic cibus eſt corpus meum?* *ibid.*
12. An valida fiat conſecratio, ſi ita dicatur, *Hoc fit, fiat, aut ſit corpus meum?* *ibid.*
13. An valida ſit conſecratio his verbis facta: *Ego conſecro hunc panem in corpus meum, vel ego conficio corpus meum, ex pane?* *ibid.*
14. An valeat conſecratio, ſi ablato verbo *eſt*, dicat Sacerdos. Accipite, & comedite *Hoc corpus meum?* 145
15. An validè conficiatur Sacramentum, ſi dicatur, *Hæc eſt ſubſtantia mea, vel hic eſt cibus meus?* *ibid.*
16. An validè etiam conficiatur, ſi Sacerdos retento ſano ſenſu, ita dicat: *Hoc eſt, corpus meum*, vel *hic eſt corpus meus*, vel *Hoc eſt corpus meus?* *ibid.*
17. An validè conſecret, ſi quis Sacerdos dicat, *Iſtud eſt corpus meum?* *ibid.*
18. An validè conſecret, qui dicit, *Meum eſt corpus*, aut, *Hoc corpus eſt meum?* *ibid.*
19. An validè conſecret Sacerdos dicens: *Hoc corpus meun*, vtendo N. pro M. vel *Hic eſt Calix zanguinis mei*, vtendo Z. pro S? ibid.
20. An ſaltem peccaret Sacerdos, qui ex aduertentia; & malitia, loco *meum*, diceret *meun?* *ibid.*
21. An ſolæ iſtæ voces. *Hic eſt calix ſanguinis mei*, aut *hic eſt ſanguis meus* ſint de eſſentia, & neceſſitate formæ conſecrationis vini? 146
22. An ſaltem illa verba, *noui, & æterni teſtamenti myſterium fidei, qui pro vobis, & pro multis effundetur in remiſſionem peccatorum*, ſint de neceſſitate præcepti Eccleſiæ? ibid.
23. An Sacerdos debeat habere intentionem conſecrandi calicem, omnibus verbis, quæ tanquam forma, maioribus litteris exprimuntur, in Miſſali Romano, ſcilicet *Hic eſt calix ſanguinis mei, &c.* vſque ad *remiſſionem peccatorum*, incluſiuè? ibid.
24. An adorandus ſit Calix, ſi celebrans moriatur, finitis tantum illis verbis. *Hic eſt calix ſanguinis mei?* *ibid.*
25. An valeat conſecratio, his verbis facta; *Hic eſt Calix nouum teſtamentum in meo ſanguine? ibid.*
26. An Sacerdos qui in conſecratione Calicis dicit: *Hic eſt Calis, &c.* vtendo S. pro X. validè conſecret? ibid.
27. An valida ſit conſecratio, his verbis facta: *Hic eſt potus ſanguinis mei*, aut, *hoc eſt vas*, aut *poculum ſanguinis mei?* 147
28. An valeat conſecratio, ſi loco *ſanguinis* dicatur *ſanguinem*, vel *ſanguino*, aut loco *mei*, dicatur, *meis*, vel *meum* aut loco pronominis, *hic*, ponatur, *hoc*, vel *hæc*, vel *hunc?* *ibid.*
29. An Sacerdos, dum conſecrat, proferat verba conſecrationis ſolùm recitando, id eſt, referendo, quod Chriſtus dixit, cùm conſecrauit? An potiùs ſignificando, & perſonaliter exercendo, quod Dominus fecit? ibid.
30. An illa pronomina, *Hoc*, & *Hic*, in forma conſecrationis ſumantur adiectiuè? ibid.

DISPVTATIO X.

De modo, quo Chriſtus eſt in hoc Euchariſtiæ Sacramento. *p.* 147

Q. 1. An totus, & integer Chriſtus ſit ſub qualibet ſpecie panis, & vini? ibid.
2. An Chriſtus Dominus exiſtat ſub ſpeciebus, non ſolùm quoad ſubſtantiam, verumetiam, quoad quantitatem, & alia accidentia, quæ ipſam ſequuntur? ibid.
3. An Chriſtus Dominus in Euchariſtia habeat figuram? 148
4. An ex vi ſacramenti, ſeu, ex vi verborum, ponatur corpus Chriſti ſub ſpeciebus panis? ibid.
5. An partes integrales, vt manus, pes, digitus &c. ſint in hoc ſacramento ex vi verborum? ibid.
6. An in hoc Sacramento ſit præputium Chriſti? ibid.
7. An corpus Chriſti, prout eſt in Sacramento ex vi verborum, dicat ſolùm materiam primam nudam? ibid.
8. An ex vi verborum ſit ſanguis Chriſti ſub ſpeciebus vini? ibid.
9. An ſub ſpeciebus vini ſit totus ſanguis Chriſti ex vi verborum? ibid.
10. Quænam ſint in hoc Sacramento, per concomitantiam? ibid.
11. An etiam Pater, & Spiritus Sanctus ſint etiam ratione concomitantiæ in hoc Sacramento? 149

Digitized by Google

12. An ratione huius concomitantiæ, dici poſſit, quòd, qui manducat Euchariſtiam, manducet Patrem, & Spiritum Sanctum, aut totam Trinitatem? ibid.
13. An ſicut Chriſtus Dominus eſt ſub qualibet parte ſpecierum, ſit etiam ſub puncto; aut ſub quolibet indiuiſibili ſpecierum? ibid.
14. An Chriſtus Dominus, prout eſt in Euchariſtia, poſſit naturaliter videri oculo corporeo? ibid.
15. An ſaltem ſupernaturaliter poſſit videri? ibidem.
16. An ſit probabile aſſerere B. Virginem oculis corporeis de facto vidiſſe Chriſtum in Euchariſtia? ibid.
17. An poſſit videri corpus Chriſti extenſum, prout in Euchariſtia eſt? ibid.
18. An corpus Chriſti incipiat eſſe, ſub ſpeciebus conſecratis, in eo inſtanti, in quo completur ſignificatio verborum conſecrationis? 150
19. An ponatur Chriſtus Dominus ſub ſpeciebus, ſtatim ac finita eſt prolatio formæ, ſi Sacerdos ſcrupuloſè, differat ſonum, & prolationem vltimæ ſyllabæ, aut litteræ eiuſdem formæ? ibidem.
20. An deſinat Chriſtus Dominus eſſe ſub ſpeciebus (etiam non corruptis) quando ſacramentum proiicitur in lutum, aut locum immundum; vel corroditur à mure; vel ſumitur à bruto? ibid.
21. An deſinat Chriſtus eſſe ſub ſpeciebus, ſtatim ac in os recipitur, aut in ventrem traiicitur? ibid.
22. An ſaltem, ſi ſpecies, dentium contritione corrumperentur in ore, & ſic corruptæ deſcenderent in ventrem, tunc Chriſtus non deſcenderet in ſtomachum? ibid.
23. An Formula à Laïcis pro communione recepta, intra horæ minutum corrumpatur, ita vt poſt illud, minimè corpus Chriſti contineat? ibidem.
24. An deſinat eſſe ſanguis Chriſti Domini, ſub ſpeciebus vini conſecratis, quando his infunditur vinum non conſecratum eiuſdem ſpeciei? 151
25. An ſaltem, deſinat eſſe ſanguis Chriſti ſub ſpeciebus, quando hæ miſcentur cum vino non conſecrato alterius ſpeciei? ibid.
26. An Sacerdoti, qui conſecrauit in vino albo, liceat purificare calicem cum vino rubro, aut è contra? ibid.
27. An ſi vna gutta, (aut decem guttæ) vini conſecrati miſceatur cum amphora, aut dolio vini non conſecrati, tunc maneat ſub illa gutta ſanguis Chriſti? 152
28. An in præfato caſu, vinum illius dolij, poſſet ſine ſcrupulo bibi à Laïcis? ibid.
29. An ad minùs deſinat eſſe ſanguis Chriſti, ſub ſpeciebus vini, ſi hæ miſceantur cum aqua, aut cum aliquo liquore alterius ſpeciei? ibid.
30. An ſi parua gutta aquæ admiſceatur cum ſpeciebus vini conſecrati, maneat conſecrata, & conuerſa in ſpecies vini? ibid.
31. An deſinat Chriſtus Dominus eſſe ſub ſpeciebus, quando miraculoſè apparet caro, vel puer in Euchariſtia? ibid.
32. An quando Chriſtus Dominus deſinit eſſe ſub ſpeciebus, aliquo modo mutetur? ibid.

DISPVTATIO XI.

De Effectibus Sacramenti Euchariſtiæ. p. 152

Q. 1. AN Sacramentum Euchariſtiæ conferat augmentum gratiæ ſanctificantis? ibid.
2. An vt Euchariſtia conferat augmentum gratiæ prærequirat aliquam actualem deuotionem in ſuſcipiente? ibid.
3. An Sacramentum Euchariſtiæ conferat per ſe primam gratiam, atque adeo deleat per ſe culpam mortalem? 153
4. An ſaltem, per accidens, conferat aliquando primam gratiam, vt remittat mortalia? ibid.
5. In quibus caſibus, poteſt quis, per hoc Sacramentum recipere primam gratiam? ibid.
6. An vt in primo, ex prædictis caſibus, Euchariſtia conferat primam gratiam, ſit neceſſaria attritio ſupernaturalis; an vero ſufficiat bona fides, & inculpabilis acceſſus ad Euchariſtiam? ibid.
7. An per Sacramentum Euchariſtiæ, remittantur peccata venialia, quoad culpam? ibid.
8. An remittantur per illud, immediatè, & ex opere operato? 154
9. An omnia venialia per Euchariſtiam remittantur? ibid.
11. An Euchariſtia præſeruet à mortalibus, ex opere operato, & infallibiliter? ibid.
12. An Euchariſtia præſeruet à mortalibus, immediatè per ſeipſam? ibid.
13. An Euchariſtia conferat gratiam, dum eſt in ore ſumentis, antequam traiiciatur? ibid.
14. An Euchariſtia conferat gratiam, quando deglutitur, & ad ſtomachum traiicitur? 155
15. An Euchariſtia cauſet gratiam continuè, toto tempore, quo in ſtomacho perſeuerat? ibid.
16. An ſi Euchariſtia poneretur ab Angelo intra ſtomachum hominis, ſcientis, & volentis eam recipere, ſine eo quòd intraret per oris manducationem, adhuc cauſaret gratiam? ibid.
17. An Sacerdos recipiens vnam partem Hoſtiæ in peccato, recipiat gratiam Sacramenti, ſi antequam alteram partem Hoſtiæ manducet, per contritionem in gratia conſtituatur? 156
18. An, qui in peccato accepit Euchariſtiam, ſi poſtea, antequam ſpecies corrumpantur, confiteatur, vel conteratur, recipiat gratiam ex opere operato ab Euchariſtia? ibid.
19. An ſi quis tempore communionis, erat in peccato, aut poſt communionem peccauit, teneatur conteri, vel confiteri pro toto illo tempore, quo ſpecies incorruptæ manent in ſtomacho? ibid.
20. An vtilius, aut melius ſit, communicare in maiori ſpecierum quantitate, aut ſumere Hoſtiam magnam, quàm paruam? ibid.
21. An etiam ſit licitum dare, aut ſumere, plures formas conſecratas ad communicandum? ibid.
22. An recipiat gratiam Sacramenti, qui ſpecies detinet in ore, donec corrumpantur? 157
23. An recipiat gratiam Sacerdos, qui deglutita tantum parte Hoſtiæ ſtatim moritur? ibid.
24. An recipiat gratiam, qui poſtquam Euchariſtiam deglutiuit, ſtatim eam euomit? ibid.
25. An vtraque ſpecies Euchariſtiæ conferat maiorem gratiam, quàm ſingulæ ſeorſim? ibidem.
26. An liceat Laïcis communicare ſub vtraque ſpeciei? ibid.

27. An Sacerdos, dum more Laïci communicat, poſſit licitè ſuſcipere Euchariſtiam ſub vtraque ſpecie? ibid.
28. An liceat Papæ, ex iuſta cauſa, concedere alicui Regno, Nationi, ſeu perſonæ communionem ſub vtraque ſpecie? 158
29. An ſit improbanda conſuetudo, quæ in aliquo caſu obtinuit, vt aliquibus perſonis detur vtraque ſpecies? ibid.
30. An in aliquo caſu, licitum ſit Laïcis bibere calicem, abſque ſpeciali diſpenſatione? ibid.
31. An infirmo, qui panem deglutire non poteſt, ſed tantum vinum, liceat ſumere ſanguinem, abſque panis ſpecie? ibid.
32. An Chriſtus Dominus in nocte cœnæ Euchariſtiam ſumpſerit, & dederit diſcipulis ſuis? ibid.
33. An Chriſtus Dominus etiam Iudæ proditori, ſuum dederit corpus? ibid.
34. An etiam Beata Virgo ſumpſerit in ea nocte Euchariſtiam? ibid.

TRACTATVS VIII.

De Sacrificio Miſſæ.

DISPVTATIO I.

De partibus eſſentialibus Sacrificij Miſſæ. pag. 159

Q. 1. An Nomen Miſſa, ſit Latinum? ibid.
2. Cur hoc ſacrificium, Miſſa, ſeu Miſſio appellatur? ibid.
3. An Chriſtus in vltima cœna, quando inſtituit Sacramentum Euchariſtiæ, etiam inſtituerit Miſſæ ſacrificium, illudque Patri obtulerit. ibid.
4. An in Miſſa prout à catholicis dicitur, verum, & proprium ſacrificium à Chriſto inſtitutum offeratur? 160
5. An in Eccleſia, de facto, ſit aliud ſacrificium, præter Euchariſticum? ibid.
6. An Eccleſia habeat poteſtatem inſtituendi, modò, nouum ſacrificium, præter Euchariſticum à Chriſto inſtitutum? ibid.
7. An ſi Chriſtus non inſtituiſſet ſacrificium, potuiſſet; ſaltem ab Eccleſia inſtitui? ibid.
8. An etiam poſſet tunc Eccleſia inſtituere ipſummet ſacrificium, quod Chriſtus inſtituit? ibid.
9. Quænam ſint actiones, de quibus dubitari poteſt; in quanam earum conſiſtat eſſentia ſacrificij Miſſæ? ibid.
10. An ratio, & eſſentia huius ſacrificij, ſita ſit in aliqua actione determinata ex numeratis; quæſtione præcedenti. ibid.
11. An ratio huius ſacrificij ſita ſit in oblatione, quæ fit ante conſecrationem? 161
12. An eſſentia huius ſacrificij ſita ſit in ſola oblatione, quæ paulò poſt conſecrationem verbaliter fit? ibid.
13. An ad rationem formalem ſacrificij Miſſæ, pertineat fractio Hoſtiæ conſecratæ, & immiſſio eiuſdem in calicem? ibid.
14. An eſſentia ſacrificij Miſſæ, in ſola ſumptione, facta à celebrante, conſiſtat? ibid.
15. An ſaltem, prædicta ſumptio pertineat partialiter ad eſſentiam huius ſacrificij? ibid.
16. An in ſola conſecratione ſita ſit tota ratio, & eſſentia ſacrificij Miſſæ? ibid.
17. An ad eſſentiam ſacrificij Miſſæ, vtriuſque ſpeciei prærequiratur conſecratio? 162
18. An conſecratio vtriuſque ſpeciei ſimul, ſit iure diuino præcepta? ibid.
19. An ex diſpenſatione Pontificis, poſſit conſecrari vna ſpecies ſine alia? ibid.
20. An in die Paraſceues, verum ſacrificium Miſſæ offeratur? 163
21. An fiat verum ſacrificium, ſi Sacerdos Hoſtiam à ſe ipſo conſecratam, in Pyxide reponat, & ipſe ſumat aliam, ab alio conſecratam? ibid.
22. An licitè poſſit Parochus, dum renouat Euchariſtiam, non ſumere quidquam ex Hoſtia, quam conſecrauit, ſed illam ponere in ſacrario, & ſumere Hoſtiam, quæ ante in Sacrario erat? ibid.
23. An oblatione Hoſtiæ grandioris facta, ſi offerantur Sacerdoti particulæ pro communicandis Laïcis, poſſit illas conſecrare? ibid.
24. An Chriſtus Dominus ſit principaliter offerens hoc ſacrificium in Miſſis, non ſolum remotè, ſed etiam proximè? ibid.

DISPVTATIO II.

De Miniſtro à quo faciendum eſt Miſſæ ſacrificium. p. 164

Q. 1. An ſoli Sacerdotes hoc ſacrificium offerre poſſint? ibid.
2. An Sacerdotes hæretici, excommunicati, & quomodolibet ab Eccleſia, per cenſuras præciſi, poſſint validè offerre hoc ſacrificium? ibid.
3. An alij fideles, præter Sacerdotes; poſſint aliquo modo offerre hoc ſacrificium. ibid.
4. An poſſit hoc ſacrificium pro omnibus viuis (hoc eſt in vtilitatem omnium viuentium) offerri? ibid.
5. An ſi Sacerdos excluderet aliquem fidelem à ſuo ſacrificio, teneret factum? ibid.
6. An hoc Sacrificium poſſit offerri directè pro Paganis, Idololatris, Iudæis, Turcis, Mauris, & Gentilibus? 165
7. An hoc Sacrificium poſſit directe offerri pro cathecuminis competentibus, hoc eſt, pro cathecumenis, qui baptiſmum petunt, & nomen ſuum Eccleſiæ dant, vt baptizentur? ibid.
8. An offerri poſſit Miſſa pro Hæreticis ritè baptizatis, excommunicatione Eccleſiæ ſecluſa? ibid.
9. An poſſit Miſſæ Sacrificium vtiliter offerri pro excommunicato non tolerato, hoc eſt pro excommunicato nominatim denuntiato, vel publico Clerici percuſſore? ibid.
10. An ſaltem liceat offerri hoc Miſſæ ſacrificium pro excommunicato tolerato, hoc eſt, qui non ſit percuſſor Clerici, aut nominatim denuntiatus? ibid.
11. An ſaltem, in *Memento* Miſſæ, poſſit Sacerdos orare pro excommunicato quolibet? 166
12. An demum Sacrificium Miſſæ offerri poſſit, ſaltem indirectè, pro Idololatris, & aliis infidelibus non baptizatis, pro Hæreticis baptizatis, & pro excommunicatis? ibid.
13. An Sacrificium Miſſæ offerri poſſit vtiliter pro damnatis? ibid.
14. An ſacrificium Miſſæ offerri poſſit pro animabus Purgatorij defunctorum baptizatorum? ibid.
15. An hoc Sacrificium poſſit animabus Purgatorij ex infallibili lege, & promiſſione Chriſti? ibid.

16. An

Digitized by Google

16. An Sacrificium Miſſæ poſſit propriè offerri pro Beatis? 167

DISPVTATIO III.

De Effectibus Sacrificij Miſſæ.

Q. 1. AN Sacrificium Miſſæ habeat aliquem effectum, ex opere operato, id eſt, virtute ipſius Sacrificij, in diuina promiſſione fundata? 167
2. An Sacrificium Miſſæ habeat vim remittendi peccata mortalia, & conferendi primam gratiam? ibid.
3. An Sacrificium Miſſæ habeat vim remittendi peccata mortalia, & infundendi primam gratiam, immediatè & ex opere operato, ei pro quo offertur, habenti tamen attributionem de illis? ibid.
4. An hæc impetratio auxiliorum ad delenda peccata mortalia, ſit infallibilis, & certa? 168
5. An Sacrificium Miſſæ, per ſe, & ex opere operato conferat augmentum gratiæ iis pro quibus offertur? ibid.
6. An etiam, ſaltem per accidens, poſſit conferre primam gratiam homini, pro quo Miſſæ ſacrificium offertur? ibid.
7. An Sacrificium Miſſæ per ſe, & ex opere operato, deleat peccata venialia? ibid.
8. An hoc Sacrificium remittat immediatè, & per ſe, pœnas; peccatis debitas, certò, infallibiliter? 169
9. An Sacrificium Miſſæ, proſit infallibiliter iuſtis defunctis ad pœnarum remiſſionem? ibid.
10. An valor ex opere operato Miſſæ id eſt reſpondens ſubſtantiæ Sacrificij, & principali offerenti Chriſto Domino, ſit infiniti valoris intenſiuè? ibid.
11. An hoc Sacrificium oblatum pro pluribus, tantùm proſit ſingulis, ac ſi pro vno quoque offerretur? ibid.
12. An omnes qui offerunt præter Sacerdotem, Sacrificium Miſſæ, participent fructum illius, ex opere operato? 170
13. An Sacrificium Miſſæ, proſit exiſtenti in mortali, non ſolùm quantùm ad impetrationem auxiliorum, vt Deus eius miſereatur, ſed etiam quantùm ad remiſſionem pro debito pœnæ? ibid.
14. An ſaltem, hic effectus ſatisfactionis impeditus propter obicem peccati, reuiuiſcat, & conferatur poſteà, quando aufertur, peccati obex? ibid.
15. An vt Miſſæ Sacrificium proſit, ſit neceſſaria, actualis, vel virtualis deuotio erga illud? ibid.
16. An maior deuotio illius pro quo offertur Sacrificium, faciat quod fructus Sacrificii ſit in eo maior? ibid.
17. An Sacrificium proſit ei, pro quo Sacerdos ex iuſtitia v.g. ratione ſtipendij tenebatur offerre, an verò ei pro quo de facto illud offert? ibid.
18. An, etiam Miſſæ Sacrificium proſit ei pro quo Sacerdos regularis obtulit, non illi, pro quo Prælatus offerre præcepit? 171

DISPVTATIO IV.

De Stipendio Miſſæ.

Q. 1. AN liceat Sacerdotibus accipere ſtipendium pro Miſſa? 171

2. An Sacerdos diues poſſit ſtipendium pro Miſſis ſuſcipere. ibid.
3. An pro vna Miſſa, plura recipi poſſint ſtipendia? ibid.
4. An ſaltem Sacerdos poſſit accipere pro vna Miſſa tot ſtipendia, à perſonis diuerſis, quot ſufficiant ad eius diurnam ſuſtentationem? ibid.
5. An, ſi petens Miſſam non det ſtipendium integrum, vel lege taxatum, poſſit Sacerdos à diuerſis tot parua ſtipendia ſuſcipere, quæ iuſto, vel, taxato ſtipendio æquiualeant, & pro omnibus illis vnicam Miſſam offerre? 172
6. An Sacerdos, qui pro dicendis Miſſis ſtipendium ſuſcepit, poſſit poſtea aliis Sacerdotibus dicendas dare, retenta ſibi parte ſtipendij; & dato illis ſtipendio iuſto, ſed minori? ibid.
7. An Sacerdos in diebus feſtis, poſſit accipere pro vna Miſſa duplum eleemoſynæ, quæ aliis diebus erogari ſolet. ibid.
8. An Sacerdos, qui per alium, Miſſam, quam, ipſe accepto ſtipendio, dicere debebat celebrare facit; poſſit retinere partem ſtipendij, ex voluntate ſecundi Sacerdotis condonantis? ibid.
9. An Sacerdos poſſit applicare alteri fructum Miſſæ ſpecialiſſimum, id eſt fructum, quem quilibet Sacerdos ex Miſſæ celebratione recipere ſolet? ibid.
10. An Sacerdos poſſit duplex ſtipendium, pro vnica Miſſa accipere, applicando vni perſonæ, partem ſolitam, & alteri perſonæ ſuam partem? 173.
11. An ſi quis det alicui Sacerdoti ſtipem pro Miſſa, v.g. de Beata Virgine, ad impetrandam à Deo, aliquam gratiam, & alter det illi ſtipem ad ſatisfactionem pro defuncto; poſſit eadem Miſſa vtrique obligationi ſatisfacere, & illas duas pitancias, pro eadem Miſſa recipere? 174
12. An Sacerdos, qui tenetur ad celebrandum in aliqua Eccleſia, loco, vel die pro ſtipendio, reditibus, ſeu ſalario; poſſit aliud ſtipendium pro illa Miſſa accipere, & ei fructum Sacrificij applicare? ibid.
13. An Sacerdos, qui vt celebret, cogitur emere ſacras veſtes, candelas, &c. poſſit licitè ſtipendia Miſſæ augere? 175
14. An poſſit Sacerdos idem Sacrificium offerre pro eo, à quo accipit eleemoſynam, & ſimul pro aliis, ex charitate, gratitudine, aut liberalitate? ibid.
15. An Religioſi noſtri, qui ex vi ſuæ Regulæ, & conſtitutionum, tenentur certis diebus, offerre Sacrificium pro defunctis ſui Ordinis, pro Captiuis, & Benefactoribus, poſſint licitè offerre idem ſacrificium pro aliis à quibus ſtipem acceperunt? ibid.
16. An Sacerdos, qui liberaliter promiſit alteri vnum ſacrum, animo ſe obligandi; peccet mortaliter, promiſſum non implendo? ibid.
17. An peccet mortaliter Sacerdos, qui accepta eleemoſyna, diu differt Miſſas celebrare? ibid.
18. Per quot dies poterit Sacerdos, poſt acceptam eleemoſynam, Miſſas differre, abſque labe peccati mortalis? ibid.
19. An quando Sacerdos non habet Miſſas, poſſit illas dicere pro illo, qui primò ſtipem dederit, quam Deus videt daturum? 176
20. An ſaltem Sacerdos poſſit dicere Miſſas anticipatè pro intentione æditui, aut illius, qui ex officio ſolet Miſſas dicendas aliis dare; aut pro intentione amici, vel Sacriſtæ, qui ſolet Miſſas dicendas deferre? ibid.

21. An Capellanus, qui bis, aut ter in hebdoma celebrare tenetur, poſſit Miſſas hebdomadæ ſequentis anticipare, & dicere ſex in hebdoma præſenti? ibidem.
22. An vtiliùs ſit curare ſibi Miſſas celebrari poſt mortem, vel ante mortem? ibid.
23. An licita ſit conſuetudo (quæ apud multos viros pios viget) vt aliquis tanquam mortuus iam ſit, exequias prò ſe, erecto tumulo, fieri curet, quibus ipſe præſens aſtiſtat? ibid.
24. An ſacerdos, qui ex fundatione, aut alio titulo, tenetur ad celebrandum in aliqua Eccleſia, vel altari determinato, peccet mortaliter, alibi celebrando? 177
25. An, ſi Capellanus abſque diſpenſatione in Altari alio celebret, teneatur iterum in altari definito celebrare, & Miſſas omiſſas ſupplere, aut pro rata pecunia, aut fructus Capellaniæ pauperibus, aut hæredibus reſtituere? ibid.
26. An quando Eccleſia, vel Altaria deſignata à teſtatore, inueniuntur impedita, ita vt in eis celebrari non poſſit, teneatur Sacerdos, die illa, alibi celebrare? ibid.
27. An ſi Altare ſignatum à teſtatore, non eſt priuilegiatum, poſſit Sacerdos celebrare in alio Altari eiuſdem Eccleſiæ priuilegiato? ibid.

DISPVTATIO V.

De Diebus, quibus liceat, & teneatur Sacerdos ad celebrandam Miſſam. *pag.* 177

Q. 1. An ſimplex Sacerdos, qui ſine legitimo impedimento, nunquam in anno celebrat, peccat mortaliter, ſi alias nec adſit ſcandalum, nec contemptus; & communicet in Paſchate? ibid.
2. An Sacerdotes ratione Sacerdotij teneantur, in aliquibus determinatis anni diebus, celebrare? 178
3. An Parochi teneantur, ſingulis diebus, per ſe, vel per alium celebrare? Saltem ſi ſint Parochiani, qui ex deuotione Miſſam audire velint? ibid.
4. An ſaltem teneatur Parochus celebrare per ſe, vel per alium omnibus feſtis, quibus populus tenetur audire Miſſam? ibid.
5. An Iure diuino teneatur Parochus, ad applicandum Miſſæ ſacrificium pro omnibus? ibid.
6. An neceſſarium ſit aliquando Miſſam cum Diacono, Subdiacono, & Accolytis ſolemniter celebrare? 179
7. An Diaconus & Subdiaconus teneantur ſua officia aliquando exercere? ibid.
8. An Miſſa debeat quotidie celebrari, ſub mortali, in omnibus Eccleſiis Cathedralibus, Collegiatis, & Conuentualibus? ibid.
9. An in Eccleſiis Cathedralibus, & Collegiatis, quando caſus occurrit, debeant cantari duę Miſſæ, vna de feſto, & alia de feria? ibid.
10. An in Eccleſiis Regularium, debeant etiam cantari duæ Miſſæ quando occurrit caſus, ſicuti in Eccleſiis Collegiatis? ibid.
11. An relinquere Miſſam ſolemnem, aut maiorem in noſtris Conuentibus, in Dominicis, aut aliis feſtis, ſit peccatum mortale? 180
12. An in noſtris conuentibus debeat dici quotidie Miſſa conformis officio diei, etiam in illis diebus, in quibus dici poſſunt Miſſæ votiuæ? ibid.
13. An Capellanus ex iuſtitia teneatur toties celebrare, quoties fundatio Capellaniæ exigit? ibidem.
14. An Sacerdos obligatus quotidie celebrare, poſſit ſemel in hebdomada, cauſa maioris honeſtatis, Miſſam prætermittere. ibid.
15. An in caſu propoſito, non ſolum ſemel, ſed etiam ſemel, & iterum, poſſit Sacerdos Miſſam in hebdomada omittere? ibid.
16. An Capellanus, qui Miſſam quotidie dicere, ex fundatione Capellaniæ obligatur, poſſit ter, aut quater, per annum celebrare pro ſe ipſo, aut ſibi valde coniuncto? ibid.
17. An obligatus ad quotidie celebrandum, poſſit ſemel in hebdomada à celebratione abſtinere, non ſolùm titulo honeſtatis; verumetiam oblectationis, vel itineris gratiâ? 181
18. An Capellanus eo die, quo poteſt Miſſam omittere, poſſit, ſi velit pro alio celebrare, & ſtipendium recipere? ibid.
19. An Capellanus ægrotans, aut alio impedimento inuoluntario impeditus exiſtens pro paruo tempore; teneatur per alium Sacerdotem Miſſas celebrare, aut omiſſas poſtea ſupplere? ibid.
20. An ſit licitum in feria quinta Cœnæ Domini celebrare? ibid.
21. An in feria quinta in Cœna Domini poſſit fieri ſacrum, & confici ſepulchrum cum aſſeruatione Sacramenti, in Eccleſiis, ſeu Oratoriis confraternitatum? ibid.
22. An etiam ſit licitum in feria ſexta maioris hebdomadæ celebrare? ibid.
23. An ſi feria ſexta Paraſceues incidat in diem feſtum, v.g. Annuntiationis (vt hoc anno contingit) teneantur fideles audire Miſſam illius diei, aut intereſſe non Paſſioni, ſed officio, quod extracto Sacramento & in altari poſito à Sacerdote celebratur? 182
24. An in dicta die Paraſceues liceat fidelibus communicare? ibid.
25. An liceat omnibus Sacerdotibus in Sabbato Sancto Miſſas priuatas celebrare, ſi in illum diem incidat feſtum aliquod, v.g. Annuntiationis? ibid.
26. An etiam liceat ſi in dicto Sabbato nullum feſtum occurrat? ibid.
27. An in Miſſis priuatis in illa die poſſint, & debeant dici Litaniæ pro introitu Miſſæ? ibid.
28. An Prædictæ Miſſæ priuatæ poſſint dici ante Miſſam ſolemnem? 183
29. An liceat Sacerdoti, eadem die, plures Miſſas celebrare? ibid.
30. An ſaltem Parochus teneatur dicere tres Miſſas in Natalis Domini die? ibid.
31. An etiam in eadem Natiuitatis Domini die, poſſint Sacerdotes communicare ter, extra Miſſam, aut ſemel extra Miſſam, & poſtea celebrare vnum, vel duo Sacra? ibid.
32. An omnes Sacerdotes poſſint in nocte Natiuitatis Domini omnes tres Miſſas ante auroram celebrare? ibid.
33. An, ſi Sacerdos vellet celebrare in die Natiuitatis vnam dumtaxat Miſſam, poſſit dicere ſecundam, & relinquere primam & tertiam? ibid.
34. An ad dandum viaticum ægroto, poſſit Sacerdos bis eadem die celebrare? ibid.
35. An etiam poſſit Sacerdos bis in die celebrare, quando iam ferè dictâ Miſsâ, ſuperuenit Pontifex, Epiſcopus, Rex, aut alius Princeps; aut denique plures, itinerantes, in diebus præſertim feſtis? 184
36. An Poſſit Sacerdos iterum in eadem die ieiunus celebrare, ſi cùm finit Miſſam, nunciatur ei, quòd intrat defuncti corpus ſepeliendum cum Miſſa? ibid.
37. An Poſſit Sacerdos ſecundò in eadem die celebrare,

Digitized by Google

lebrare, ob nuptiarum benedictionem? ibidem.
38. An Sacerdos habens duas Eccleſias Parochiales, quibus ipſe ſolus præeſt, poſſit bis eadem die celebrare? ibid.
39. An etiam in vtraque India, Anglia, Germania, & aliis Prouinciis, vbi vnus Sacerdos nequit omnibus fidelibus ſatisfacere, poſſit bis ſacrificare? ibid.
40. An qui habet duas Parochias poſſit in die Cœnæ conſecrare in ambabus Euchariſtiam ſumendam in Paraſceue cum vino non conſecrato? 185
41. An in his caſibus, in quibus diximus poſſe bis celebrare, poſſit etiam ter, aut pluries, ſi eadem cauſa perſiſtat, & Sacerdos adhuc ieiunus maneat? ibid.
42. An in die Commemorationis defunctorum, poſſit Sacerdos bis Miſſas celebrare? ibid.

DISPVTATIO VI.

De Hora, & Loco celebrandi Miſſam. pag. 185

Q. 1. An ſit licitum Miſſam ante auroram incipere? ibid.
2. An Miſſa poſſit celebrari, duabus horis ante ortum ſolis? ibid.
3. An Religioſi poſſint, etiam per tres horas ante ortum ſolis, Miſſas dicere? ibid.
4. An Religioſi ex vi ſuorum priuilegiorum poſſint celebrare Miſſas duabus horis poſt mediam noctem? 186
5. An, quilibet Sacerdos poſſit celebrare, ſtatim poſt mediam noctem, ad dandum viaticum infirmo? ibidem.
6. An Epiſcopi iter facientes poſſint celebrare, ante lucem, ſeu auroram? ibid.
7. An etiam, Sacerdotes iter facientes, poſſint ante auroram celebrare, vt commodè iter perficiant? ibidem.
8. An licitum fuerit olim in nocte Reſurrectionis, ſicut in nocte Natiuitatis, paulò poſt mediam noctem, Miſſam celebrare? ibid.
9. An inceptio celebrationis Miſſæ differri poſſit vſque ad horam nonam, hoc eſt, vſque ad horam tertiam, aut ſecundam, & dimidiam poſt meridiem? ibid.
10. An ſaltem Religioſi ex priuilegiorum ſuorum vi, poſſint differre inceptionem Miſſę vſque ad nonam, ideſt, vſque ad tres horas poſt meridiem? 187
11. Quo tempore, poſt tranſactum meridiem, poterit abſque priuilegio inchoari Miſſa? ibid.
12. An ſaltem ad dandum viaticum ægroto poſſit inchoari Miſſa poſt meridiem vſque ad horam nonam? ibid.
13. An in funere Regis, aut Principis, poſſit Miſſa incipi ante meridiem, & protrahi vſque ad veſperam, vel nonam? ibid.
14. An Sacerdos poſſit interrumpere Miſſam & diſcedere ab Altari, pro confeſſione morientis, aut pro baptizando puero moriente? 188
15. An ſecluſo ſcandalo, & contemptu, ſit peccatum mortale celebrare extra Eccleſiam, aut locum ſacrum, ad hoc ab Epiſcopo deputatum? ibidem.
16. An liceat, neceſſitate, extra Eccleſiam in quouis loco decenti celebrare? ibid.
17. An Religioſi, ex vi ſuorum priuilegiorum, poſſint, etiam abſque ſufficienti cauſa, celebrare extra Eccleſiam? ibid.
18. An in mari, vel flumine poſſit aliquando celebrari? ibidem.
19. An liceat hodie deferre ſacram Euchariſtiam in Nauigiis aut Triremibus? ibid.

DISPVTATIO VII.

De Altari, Vaſis, ac veſtibus, quibus celebranda eſt Miſſa. pag. 189

Q. 1. An ſit peccatum mortale, celebrare abſque Altari, ſeu Ara? ibid.
2. Quotuplex eſt Altare? ibid.
3. An Altare fixum amittat conſecrationem motione, aut fractione ipſius? ibid.
4. An Altare portatile amittat conſecrationem ſi ſeparetur à capſula lignea, cui incluſum eſt? ibidem.
5. An Altare portatile poſſit, fieri ex duobus lapidibus ad modum libri colligatis, quorum vnus capiat Calicem, alter Hoſtiam? ibid.
6. An, vt rata ſit conſecratio Altaris, ſit neceſſarium quod in eo reliquiæ Sanctorum ponantur? 190
7. An Altare neceſſariò debeat eſſe lapideum, & conſecratum ab Epiſcopo? ibid.
8. An ſit mortale celebrare in Ara notabiliter fracta? ibidem.
9. An Particulæ conſecratæ debeant apponi ſuper Aram conſecratam, non ſolùm, quando conſecrantur, verumetiam, poſt earum conſecrationem? ibidem.
10. An Altare debeat operiri tribus mappis, ſeu tobaleis, præter corporale? ibid.
11. An prædictæ mappæ debeant neceſſariò eſſe benedictæ? ibid.
12. An corporale debeat neceſſariò eſſe ex lino? 191
13. An ſaltem parua palla, qua calix operitur & Hiſpane Hiiuela appellatur, poſſit eſſe ſerica, vel aurea? ibid.
14. An Purificatorium, quo tegitur Calix debeat eſſe, ex obligatione, benedictum? ibid.
15. An ſit mortale celebrare cum vnica tantum tobalia, & corporalibus? ibid.
16. An Prælati noſtræ Religionis, & aliarum, poſſint benedicere corporalia, & alia ſacra ornamenta, tam ſuorum Monaſteriorum, quam vndecumque ſint? ibidem.
17. An ſit peccatum mortale celebrare abſque lumine? ibid.
18. An ſit peccatum celebrare cum vnico lumine, ſeu candela? ibid.
19. An ſit peccatum mortale celebrare cum vno lumine olei, vel adipis in caſu neceſſitatis? 192
20. An, ſi incepto ſacro, lumen extinguatur, nec aliud commodè inueniatur, poſſit ſaltem in eo caſu Sacerdos Miſſam ſine lumine continuare, & perficere? ibid.
21. An ſit peccatum mortale, ſacrum facere abſque Miſſali, ſaltem continente Canonem? ibidem.
22. An ſaltem, ſit mortale celebrare ſine Miſſali in caſu, quo illud deſit, & Sacerdos firmiter teneat memoria Miſſam totam, nullumque timeat periculum obliuionis? ibid.
23. An ſit peccatum mortale, Miſſam ſine Cruce in Altari poſita celebrare? 193
24. An Calix, & Patena neceſſariò debeant eſſe ex

auro, vel argento, ſaltem iuxta rubricas Miſſalis? ibidem.
25. An etiam Calix, & Patena licitè ex plumbo confici poſſint? ibid.
26. An ſaltem, licitè poſſit fieri Calix ex ære, ſeu cupro inaurato? ibid.
27. An ſaltem, pes Calicis poſſit fieri ex plumbo, ferro, aut alia quacumque decenti materia, dummodo cuppa illius, ſit aurea, vel argentea, vel ſtamnea? ibidem.
28. An cuppa Calicis, & ſuperior pars patenę, debeat ſub graui obligatione eſſe deaurata? ibid.
29. An Calices, & Patenæ debeant neceſſariò conſecrari ab Epiſcopo? ibid.
30. An huiuſmodi priuilegium conſecrandi Calices de facto conceſſum ſit aliquibus Sacerdotibus? 194
31. An Sacerdos poſſit celebrare in Patena, & Calice nondum conſecrato, ſi alius Sacerdos, bona fide, cum ipſis Miſſam ante conſecrationem celebraſſet? ibid.
32. An ſit mortale celebrare in Calice, & Patena notabiliter fracta? ibid.
33. An Calix perdat conſecrationem ſuam, per ſolam ſeparationem pedis à cuppa? ibid.
34. An Calix amittat ſuam conſecrationem, quando de nouo iterum inauratur? ibid.
35. An Pyxis, ſeu cuſtodia, in qua corpus Chriſti aſſeruatur, benedici, aut conſecrari debeat? 195
36. An ſit neceſſarium vt intra pyxidem, in qua ſacramentum ſeruatur, ſit aliquis linteus benedictus, benedictione corporalis? ibid.
37. An ſaltem pyxis debeat collocari, & ſeruari ſuper Aram, aut lapidem conſecratum? ibid.
38. An veſtes ſacræ Sacerdotales ſint tantum ſex, videlicet Amictus, Alba, Cingulum, Manipulus, Stola (ſeu Orarium) Planeta, ſeu Caſula? ibid.
39. An ſit mortale celebrare ſine aliqua ex his quinque veſtibus ſacris, Amictu vide licet Alba, Manipulo, Stola & Caſula; aut cum aliqua ex illis non benedicta? ibid.
40. An etiam ſit mortale celebrare, ſine aliqua veſte ex quinque numeratis, vel cum aliqua ex illis non benedicta, vt abſque Stola, vel Manipulo, &c. ob vitandum mortis periculum? 196
41. An liceat, etiam celebrare ſine omnibus veſtibus ſacris, ſolo veſtitu communi, & profano, ſi aliter mortem quis vitare nequeat? ibid.
42. An rurſus in caſu neceſſitatis, v.g. ne in die feſto plebs ſine ſacro diſcedat, poſſit Sacerdos celebrare abſque aliquo ornamento ex prædictis, vel cum aliquo non benedicto? ibid.
43. An ſit peccatum mortale celebrare ſine Cingulo benedicto, extra caſum neceſſitatis? ibid.
44. An ſaltem celebrare cum Cingulo non benedicto, ex cauſa iuſta, ſit peccatum ſaltem veniale? ibidem.
45. Quomodo, & quando perdatur benedictio harum veſtium? 197
46. An ſi cingulum rumpatur, & vtraque pars ſufficiat ad cingendum, vtraque retineat benedictionem? ibid.
47. An ſi cingulum ita rumpatur, vt neutra pars per ſe ſufficiat ad cingendnm, poſſit cingulum ſic fractum necti, & abſque noua benedictione, vſurpari? ibid.
48. An Peccet mortaliter Sacerdos, qui nudis omnino pedibus, Miſſam celebrat. ibid.
49. An Sacerdos licitè poſſit celebrare capite cooperto (ſine dipenſatione ſuperioris) ſi infirmitas, vel alia iuſta cauſa manifeſta non exigat? 198
50. An prædictam licentiam dicendi operto capite Miſſam, poſſint concedere Epiſcopi, ſeu Prælati cum Regularibus? ibid.
51. An ſit neceſſarium vt Sacerdos Miſſam celebret, duobus ſaltem Miniſtris præſentibus? ibid.
52. An licitum ſit Sacerdoti ſine Miniſtro ſe ſolo ſacrificare? ibid.
53. An ſaltem liceat Sacerdoti celebrare ſine Miniſtro ex graui, aut iuſta cauſa, v.g. ad dandum viaticum? ibid.
54. An etiam liceat Sacerdoti celebrare ſine Miniſtro, ne careat ipſe, aut populus Miſſa in die feſto? 199
55. An Miniſter, qui Sacerdoti reſpondet, neceſſariò debeat eſſe Mas? ibid.
56. An ſaltem in caſu neceſſitatis, poſſit Sacerdos fœminam ad miniſterium non ſolum mediatum, verumetiam immediatum admittere? ibid.
57. An Sacerdos dum ſacris veſtibus ſe induit ad ſacrificandum, teneatur ſub mortali, recitare orationes in Miſſali poſitas? ibid.
58. An Sacerdos, qui in Miſſa voluntariè omittit gloriam, vel Credo, aut vnam, aut alteram commemorationem, vel collectam, peccet mortaliter? ibidem.
59. An ſiquis, obliuione naturali, omittat gloriam, Credo, commemorationem, & huiuſmodi, & recordetur in progreſſu Miſſæ, teneatur repetere, quæ omiſit? 200
60. An Sacerdos ſolemniter celebrans peccet ſi non recitat Epiſtolam, & Euangelium, poſtea à Subdiacono, & Diacono canendum? ibid.
61. An ſit mortale omittere minimam partem Canonis, v.g. vnum, aut alterum verbum, aut nomen alicuius ſancti, aut quod in oratione *Communicantes*, vel *hanc igitur oblationem*. Interponi ſolet in feſtis Natiuitatis, Reſurrectionis, & Pentecoſtes? ibid.
62. An ſit mortale omittere Orationes, quæ pro gratiarum actione in Miſſali præſcribuntur trium puerorum videlicet? ibid.
63. An qui in feſto duplici, vel Dominica, dicit Miſſam votiuam, vel de Requiem, peccet mortaliter? ibidem.
64. An ſaltem peccet venialiter? ibid.
65. An Sacerdos, qui ex ſtipendio, aut fundatione tenetur celebrare Miſſam, v.g. de ſanctiſſima Trinitat, de B. Virgine, vel de Requiem, poſſit loco earum, dicere Miſſam, quæ in tali die præſcribitur in Miſſali? ibid.
66. An rurſus Sacerdos, qui ex voto tenetur celebrare tali die Miſſam de Requiem, aut de B. Virgine, poſſit dicere Miſſam diei? 201
67. An denique Sacerdos, qui ex ſtipendio accepto, expreſsè Miſſam de Requiem, aut de Virgine, promiſit, poſſit Miſſam celebrare diei? ibid.
68. An Sacerdos, qui ex ſtipendio accepto, aut aliàs, obligatus eſt dicere Miſſas Sancti Gregorij; teneatur illas, ſine interruptione, & omnes de Requiem dicere? ibid.
69. An Sacerdos licitè poſſit dicere Miſſam Aſſumptionis, Natiuitatis Beatæ Virginis, extra diem dictarum feſtiuitatum, quando à Laïcis exigitur? ibidem.
70. An Sacerdos obligatus ad celebrandum, in Altari priuilegiato, pro animabus Purgatorij, ſatisfaciat celebrando alibi cum calculo, v.g. D. Caroli liberanti animam è Purgatorio? 202
71. An ſit culpa mortalis lampadem accenſam, coram tabernaculo SS. Euchariſtiæ non conſeruari? ibid.

TRACTA

Digitized by Google

TRACTATVS IX.

De Magno Matrimonij Sacramento.

DISPVTATIO I.

De Sponſalium eſſentia, & obligatione. pag. 203

Q.1. AN Sponſalia, ab ſpondendo ſint dicta? ibidem.

2. Quot modis ſponſalium vox deſumatur? ibid.

3. An Sponſalia de futuro, ſic rectè definiantur, *Sunt futurarum nuptiarum promiſſio.* 204

4. An ad rationem, & eſſentiam ſponſalium, requiratur promiſſio mutua ſponſi, & ſponſæ? ibid.

5. An promiſſio mera interna, facta homini matrimonij futuri, obliget ad illud contrahendum. ibidem.

6. An promiſſio Matrimonij facta abſenti, obliget ante abſentis acceptationem, nomine pro eo ſtipulante, ſeu acceptante? ibid.

7. An ad valorem ſponſalium, ſufficiat acceptatio promiſſionis alterius, ſine noua repromiſſione? ibidem.

8. An ſaltem ille qui promiſit matrimonium, maneat obligatus ad contrahendum, in caſu, quo alius, ſolùm acceptet promiſſionem, & non repromittat. 205

9. An poſſit determinare tempus, quo ſpectare repromiſſionem alterius partis debeat, qui matrimonium promſit? ibid.

10. An Promiſſio matrimonij facta infanti, requirat acceptationem ab ipſo, vt obliget ad contrahendum? ibid.

11. An Promiſſio matrimonij abſenti facta, aliquo tamen, nomine abſentis acceptante; ſed abſque ſpeciali mandato, ita obliget, vt reuocare minimè poſſit? ibid.

12. An Promiſſio matrimonij facta fœminę pauperi, intentione paupertatem eius ſubleuandi, requirat, ad valorem eius acceptationem? ibid.

13. An ſiquis verè promittat alteri motrimonium, poſitiuè tamen nolendo ſe obligare ad illud, contrahat verè ſponſalia? 206

14. An etiam, verè ſponſalia contrahat, qui matrimonium promiſit, omnino fictè, hoc eſt, non ſolùm animo, non implendi, & non ſe obligandi, ſed etiam non promittendi? ibid.

15. An qui ſpe fictæ promiſſionis matrimonij virginem decepit, & violauit, teneatur eam ducere? ibidem.

16. An, qui ficta promiſſione matrimonij, virginem violauit, teneatur eam ducere, caſu, quo ille ſit notabiliter diſpar, nobilitate, diuitiis, aut potentia? ibidem.

17. An Promiſſio matrimonij facta alteri, cum ſemiplena aduertentia inducat obligationem adimplendi illam? ibid.

18. An Promiſſio matrimonij facta alteri, calore iracundiæ, cenſeatur ſufficienter deliberata, & obliget? 207

19. An Surdus & ſimul Mutus à natura, poſſit validè ſponſalia contrahere? ibid.

20. An etiam poſſit contrahere ſponſalia, qui ſimul eſt mutus, & ſurdus, aut cæcus? ibid.

21. An qui ſemper inſani, vel mente capti ſunt poſſint contrahere ſponſalia? ibid.

22. An ſaltem inſani, ſeu amentes, qui dilucida interualla habent, poſſint, eo tempore, quo illis gaudent, ſponſalia, & matrimonium, validè, & licitè contrahere? ibid.

23. An ſi amens, & ebrius, tempore ſanæ mentis habeant voluntatem expreſſam contrahendi ſponſalia, eamque poſtea tempore dementiæ, aut ebrietatis exequantur, validè contrahant? ibid.

24. An maior vſus rationis requiratur, ad contrahenda ſponſalia, quàm ad peccandum lethaliter? ibidem.

25. An ad validè contrahenda ſponſalia requiratur ſeptennium completum? 208

26. An ſeptennium ad ſponſalia requiſitum, debeat neceſſariò eſſe, omnino metaphyſicè completum, vel ſat ſit moraliter? ibid.

27. An ſufficiat ad valorem ſponſalium, quòd vltima dies ſeptennij ſit incepta? ibid.

28. An valeant ſponſalia ante ſeptennium, ſi malitia ſuppleat ætatem, hoc eſt, ſi ante ſeptennium, vſus rationis contrahentibus inſit? ibid.

29. An peccent mortaliter, qui, abſque legitima cauſa, & Epiſcopi licentia ſponſalia ante ſeptennium contrahunt? 209

30. An ſaltem ſit mortale contrahere matrimonium ante legitimam ætatem? ibid.

31. An ſi, etiam per miraculum, acceleretur in pueris, longè ante ſeptennium, vſus rationis, poſſint validè ſponſalia contrahere? ibid.

32. An valida ſint ſponſalia clandeſtina, ideſt, quæ fiunt ſine Parocho, & teſtibus? ibid.

33. An ſaltem, ſit peccatum, ſponſalia clam contrahere? ibid.

34. An detur aliqua forma pro ſponſalibus contrahendis? 210

35. An his verbis: *Nullam aliam ducam niſi te.* Fiant ſponſalia. Et iſtis *Nullam aliam duco niſi te*, matrimonium? ibid.

36. An quando, verbis de præſenti, quibus contrahitur matrimonium, adduntur alia de futuro, vt *accipio te in meam in craſtinum*, ſeu *ex craſtino*, contrahatur matrimonium? ibid.

37. An per hæc verba: *Ex nunc habeo te in meam, vel ex nunc prouidebo tibi ſicut vxori: Ex nunc eris mea vxor*: verè matrimonium, quod ſit ſacramentum, contrahatur? ibid.

38. An per prædicta verba de futuro, dempto addito de præſenti; vt *eris mea vxor. Habeo te in meam, &c.* etiam contrahatur matrimonium? ibidem.

39. An per hæc verba: *Volo tecum contrahere: te ducere: te habere in vxorem.* Fiat matrimonium, aut ſaltem ſponſalia? ibid.

40. An Matrimonium, inter puberes clam contractum (quod eſt irritum ex Tridentino) habeat vim ſponſalium, ſaltem ſi iuramento firmetur? 211

41. An ſaltem in dicto caſu, inducat obligationem ſponſalium, ſi puberes matrimonium clandeſtinum contrahentes, animum habuerint obligandi ſe eo modo, quo poſſent? ibid.

42. An Matrimonium, ſiue clam, ſiue publicè contractum, inter impuberes, vel inter puberem, & impuberem, habeat vim ſponſalium, quando malitia non ſupplet ætatem? ibid.

43. An ſola ſubarratio annuli, ſit ſufficiens ſignum ſponſalium, etiamſi nulla interueniant verba? ibidem.

44. An

Digitized by Google

44. An teneatur quis ſponſalia adimplere ſub culpa lethali? 212
45. An qui nullo termino præfixo, ſponſalia contraxit, teneatur, à momento contractus ea adimplere? ibidem.
46. An per cenſuras compellendus ſit adimplere ſponſalia contracta, qui citra legitimam cauſam, ea adimplere recuſat? ibid.
47. An teneatur ſtare promiſſioni matrimonij, qui dubius eſt, an illud promiſerit? ibid.
48. An valida ſint ſponſalia, ex metu graui contracta, ſaltem, ſi iuramentum accedat? ibid.
49. An quando parentes contrahunt ſponſalia pro filijs præſentibus, & tacentibus, nec oſtendentibus aliquod conſenſus ſignum, ſit eorum taciturnitas ſufficiens ſignum conſenſus? 213
50. An idem dicendum de alijs extraneis contrahentibus, pro aliis præſentibus, & tacentibus; an videlicet, ſufficiat horum taciturnitas? ibid.
51. An quando Parentes pro filiis abſentibus contrahunt ſponſalia, ſufficiat ad eorum valorem, ſi poſtquam id per aliquem tertium, agnorauerint, taceant, & non reclament? ibid.
52. An in ſponſalibus validè, & licitè apponi poſſit pœna perſoluenda ab eo, qui, abſque iuſta cauſa, à contractu ſponſalitio reſilit? ibid.
53. An valeat pactum in contractu ſponſalitio adiectum, vt vir teneatur habitare, in aliquo loco pro determinato tempore? 214
54. An etiam valeat pactum appoſitum de perpetuo manendo in aliqua Ciuitate, vel Oppido? ibidem.
55. An deinde valeat etiam pactum, quod in ſponſalibus apponi ſolet, vt vir teneatur habitare perpetuò in domicilio vxoris? Nec poſſit aliò domicilium transferre? ibid.
56. An, ſi vir, non obſtante pacto, abſque noua ſuperuenienti cauſa, Oppidum, aut domicilium mutet, teneatur vxor illum ſequi. ibid.

DISPVTATIO II.

De Cauſis, quibus ſponſalia diſſoluuntur. pag. 214

Q.1. AN ſponſalia diſſoluantur, per ſolum ingreſſum Religionis, profeſſione non ſequuta? ibid.
2. An in præcedenti caſu, diſſoluantur ſponſalia ex parte vtriuſque, hoc eſt, non tantum ex parte manentis in ſæculo, ſed etiam ex parte Nouitij? 215
3. An ſponſalia cum iuramento contracta diſſoluantur etiam, per ingreſſum Religionis, an verò, qui iurauit, teneatur prius matrimonium contrahere? ibidem.
4. An qui poſt ſponſalia iurata, emiſit caſtitatis, aut Religionis votum, poſſit licitè matrimonium contrahere, animo ingrediendi Religionem, ante conſummationem? ibid.
4. An, qui priùs votum Religionis, aut caſtitatis emiſit, & poſtea, fide data de matrimonio contrahendo, virginem defloraüit, teneatur ad matrimonium, vel potius ad votum? ibid.
6. An ſponſalia diſſoluantur voto ſimplici caſtitatis ſuperueniente? 216
7. An ſaltem, peccet, qui poſt ſponſalia votum caſtitatis emittit? ibid.
8. An ſponſalia diſſoluantur per votum ſubſequens, ſuſcipiendi Ordines Sacros? ibid.
9. An ſaltem peccet, qui poſt ſponſalia, votum ſuſcipiendi Sacros Ordines emittit? ibid.
10. An ſaltem peccet, qui poſt ſponſalia Ordines Sacros ſuſcipit? ibid.
11. An dirimantur ſponſalia, voto Religionis ſubſequenti? ibid.
12. An, qui, contractis ſponſalibus, caſtitatem vouit, ſed poſtea voti diſpenſationem obtinuit, teneatur ſtare ſponſalibus contractis? 217
13. An ſponſalia diſſoluantur, propoſito permanendi in ſtatu cælibatus; aut quod idem eſt, propoſito obſeruandi continentiam in ſeculo ſine vllo voto? ibidem.
14. An ſponſalia diſſoluantur per matrimonium cum alia, validè contractum? ibid.
15. An etiam, ipſemet, qui contraxit ſponſalia cum vna, & cum alia validè matrimonium celebrauit maneat liber à primis ſponſalibus contractis? ibidem.
16. An priora ſponſalia diſſoluantur per poſteriora, caſu, quo hæc ſint iuramento firmata? ibidem.
17. An, ſi in præcedenti caſu, priora ſponſalia, ex cauſa aliqua ceſſent, ſeruanda ſint ſecunda ſponſalia? ibidem.
18. An priora ſponſalia diſſoluantur per poſteriora, copula ſubſequuta cum poſteriori ſponſa ſub ſpe matrimonij? 218
19. An ſponſalia puberum, ſolum mutuo eorum conſenſu, licitè ad minus diſſolui poſſint? ibidem.
20. An etiam dicta ſponſalia poſſint mutuo conſenſu diſolui; caſu quo firmata ſint iuramento præſtito in fauorem partis? ibid.
21. An item diſſolui mutuo conſenſu poſſint, caſu, quo ſponſalia ſint firmata, iuramento principaliter præſtito in honorem Dei? ibid.
22. An ſiquis iuret, ſe aliquam fœminam pauperem indeterminatè ducturum, neceſſariò teneatur aliquam pauperem ducere? ibid.
23. An ex hypoteſi ſaltem, quod prædictus vouens, aliquam fœminam ducturus ſit, teneatur ducere pauperem fœminam, quam ducere, licèt indeterminate, vouit, ſeu iurauit? 219
24. An ſponſalia impuberum, poſſint etiam, mutuo eorum conſenſu, ante adeptam pubertatem, diſſolui? ibid.
25. An ſi duo impuberes ſponſalia contrahant, poſſit quilibet eorum, qui priùs pubes factus eſt, ſtatim reſilire, non expectata alterius pubertate? ibidem.
26. An, in dicto caſu, qui pubes factus eſt, poſſit quandocumque voluerit, ab ſponſalibus reſilire? ibidem.
27. An ſponſalia impuberum, iuramento firmata ita firmentur; vt neutri liceat, adhuc pubertate adepta, reſilire? ibid.
28. An ſi pubes, contrahat cum impubere puella ſponſalia, poſſit ab his, ſaltem de conſenſu illius reſilire? 220
29. An ſponſalia diſſoluantur, elapſo termino, & tempore eis præfixo? ibid.
30. An diſſoluantur ſponſalia, ex parte derelicti, ob abſentiam alterius ſponſi, inſcio altero? ibidem.
31. An diſſoluantur ſponſalia, ſaltem iurata, ſi alter ex ſponſis, ſponte fornicationem commiſerit? ibidem.

32. An

Digitized by Google

32. An diſſoluantur ſponſalia, ex parte viri; quando ſponſa per vim omnino cognita fuit? ibidem.
33. An etiam diſſoluantur ex parte fœminæ, quando vir per vim fornicationem patitur? 221
34. An ſi vterque ſponſus, poſt ſponſalia fornicetur, nulli eorum liceat ab ſponſalibus reſilire? ibidem.
35. An ſponſus reſilire poſſit ab ſponſalibus, quando ſponſa permittit ſe ab alio impudicè tangi? ibidem.
36. An etiam ſponſa poſſit reſilire ab ſponſalibus quando ſponſus ſimiles actus efficeret, aut pateretur ab alia? ibid.
37. An ſponſalia per fornicationem ſpiritualem nempe per hæreſim, aut apoſtaſiam diſſoluantur? ibidem.
38. An diſſoluantur ſponſalia ex ſuperuenienti impedimento affinitatis, vel cognationis legalis? ibidem.
39. An is, cuius culpa contractum fuit impedimentum, teneatur eius diſpenſationem procurare, innocente id exigente? ibid.
40. An ſi ſponſa, tempore ſponſalium, eſſet pulcherrima, diſſoluerentur ſponſalia, illa notabiliter difformi effecta? 222
41. An diſſoluantur ſponſalia, propter morbum contagioſum, paralyſim, lepram, morbum Gallicum, & huiuſmodi, alteri ſponſo ſuperuenientia? ibidem.
42. An diſſoluantur ſponſalia, propter amiſſionem, vnius oculi alteri ſponſo ſuperuenientem? ibidem.
43. An diſſoluantur ſponſalia, propter notabilem morum aſperitatem; ſeu ſæuitiam alterius, denuo cognitam; vel propter capitales inimicitias, inter ſponſos ortas? ibid.
44. An diſſoluantur ſponſalia, quando ob paupertatem ſuperuenientem ſponſæ, nequit ipſa dotem promiſſam implere? ibid.
45. An etiam diſſoluantur ſponſalia; ob paupertatem ſuperuenientem ſponſæ, caſu, quo nulla fuerit facta promiſſio dotis? 223
46. An diſſoluantur ſponſalia; caſu, quo vterque ſponſus, pauper poſt ſponſalia fiat? ibid.
47. An ſponſalia diſſoluantur, quando alter ſponſus notabiliter ditior fit, altero in eodem ſtatu permanente? ibid.
48. An iurans, ſe aliquam ducturum nulla dotis promiſſione præmiſſa, teneatur ipſam ducere, ſi cum ipſa diues ſit, nullam ei dotem aſſignare velit? ibidem.
49. An cauſæ ſufficientes ad diſſoluenda ſponſalia, dum poſt ipſa accidunt, ſint etiam ſufficientes ad id, ſi ſponſalibus præcedant, dummodo fuerint probabiliter ignoratæ? ibid.
50. An ſponſus teneatur ſtare ſponſalibus, celebratis cum ea, quæ putabatur virgo, & poſtea cognoſcitur eſſe ab alio deflorata? 224
51. An ſponſus, qui nouerat ſponſam viduam, ſeu corruptam eſſe; poſſit ob fornicationem præcedentem ſibi incognitam ab ſponſalibus reſilire? ibidem.
52. An etiam ſponſa, ob fornicationem ſponſi præcedentem ignoratam, poſſit ſimiliter ab ſponſalibus reſilire? ibid.
53. An ſiquis eo animo contraxit ſponſalia, vt re vera contraheret, etiamſi ſciret prædictos defectus, poſſit poſtea ſponſalia diſſoluere? ibid.
54. An, ſi poſt cognitionem defectus ſufficientis ad diſſolutionem ſponſalium, ſponſi ſe mutuò cognoſcant, poſſint poſtea reſilire? ibid.
55. An laborans occulto aliquo defectu, alteri non pernicioſo, teneatur alteri parti volenti ſecum ſponſalia contrahere aperire talem defectum? ibidem.
56. An ſaltem, caſu, quo defectus occultus, quo contrahens laborat, ſit alteri grauiter pernicioſus, vt morbus Gallicus, vel lepra, teneatur talem defectum illi manifeſtare? 225
57. An ſponſa, quæ defectum aliquem, ex præaſſignatis, patitur, poſſit alterum ſponſum, ignarum illius defectus, ad matrimonium contrahendum cogere? ibidem.
58. An poſſit reſilire ab ſponſalibus, qui dubitat, an tempore ſponſalium, ita eo animo eſſet affectus, vt haberet voluntatem contrahendi, etiamſi præſciiſſet tales defectus? ibid.
59. An quando adeſt ſufficiens cauſa ad diſſolutionem ſponſalium, neceſſaria ſit iudicis authoritas ad ea diſſoluenda? ibid.
60. An quando ex aliqua ſufficienti cauſa diſſoluuntur ſponſalia, iuramento firmata, ſit neceſſarium petere relaxationem iuramenti? 226
61. An quando ſponſus cauſam diſſolutionis ſponſalium probare non poteſt, niſi detegendo vitium ſponſæ poſſit illud in iudicio detegere? ibid.
62. An iudex, cuius authoritate ſunt diſſoluenda ſponſalia, debeat eſſe Ordinarius, vel delegatus? ibidem.

DISPVTATIO III.

De Eſſentia, & Quidditate Matrimonij. pag. 226

Q. 1. QVot vocibus, ſeu nominibus Matrimonium vocari ſolet? ibid.
2. Qua ratione, matrimonium, vt eſt contractus naturalis, ſeu, vt eſt officium naturæ, definiatur? ibidem.
3. An Matrimonium, vt eſt contractus naturalis, ſolo naturæ iure ſit inſtitutum? ibid.
4. An extiterit præceptum de contrahendo matrimonio & quale illud fuerit? ibid.
5. An, nunc etiam extet huiuſmodi de contrahendo matrimonio præceptum? 227
6. An peculiari lege, teneantur aliqui homines matrimonium contrahere? ibid.
7. An deficientibus hominibus, demptis Religioſis, tenerentur iſti matrimonium contrahere? ibidem.
8. An matrimonium in lege naturæ, & veteri fuerit Sacramentum? ibid.

DISPVTATIO IV.

De Quidditate, & Inſtitutione Matrimonij, vt Sacramentum eſt. pag. 228

Q. 1. QVomodo Matrimonium, vt Sacramentum eſt, definiatur? ibid.
2. An Matrimonium fidelium in lege noua, ſit verè, & propriè Sacramentum? ibid.
3. An matrimonium inſtitutum fuerit à Chriſto Sacramentum

Digitized by Google

cramentum illis verbis: *Quos Deus coniunxit homo non ſeparet Matth.19.* ibid.
4. An matrimonium infidelium ſit Sacramentum? ibidem.
5. An ſaltem matrimonium fidelis cum infideli contractum ex Pontificis diſpenſatione, ſit ex aliqua parte Sacramentum? ibid.
6. An matrimonium infidelium caſu, quo vterque baptizetur, fiat Sacramentum? 229
7. An inter fideles poſſit validè celebrari matrimonium, quod non ſit Sacramentum? ibid.
8. An in Sacramento matrimonij conferatur tanta gratia ſanctificans, quanta confertur in aliis? ibidem.
9. Quænam ſit materia, & forma Sacramenti matrimonij? ibid.
10. An contrahentes ſint miniſtri conficientes Sacramentum matrimonij? 230
11. An contrahentes in mortali, duo mortalia committant, alterum ſuſcipiendo, & alterum adminiſtrando Sacramentum? ibid.
12. An Sacerdos aſſiſtens in mortali, matrimonio; peccet mortaliter? 231
13. An validè poſſit celebrari matrimonium inter abſentes, per Procuratorem? ibid.
14. An etiam validè poſſit celebrari matrimonium inter abſentes, per Epiſtolas? ibid.
15. An matrimonium, ſic inter abſentes celebratum, valeat etiam, in ratione Sacramenti? ibidem.
16. Quot conditiones requirantur, ad hoc, vt Procurator, nomine abſentis, validum matrimonium ineat? 232
17. An, vt matrimonium contractum per Procuratorem valeat, neceſſe ſit dari ei poteſtatem, ſeu commiſſionem coram Parocho, & teſtibus? ibid.
18. An valeat matrimonium initum per Procuratorem excedentem fines mandati, ſeu commiſſionis? ibidem.
19. An in matrimonio inter abſentes inito, Miniſtri ſint ipſi, contrahentes, & eorum verba, forma? ibidem.
20. An Procurator exiſtens in mortali, peccet mortaliter, contrahendo matrimonium nomine alterius? ibid.
21. An, qui mandatum dedit, debeat eſſe in gratia, eo tempore, quo credit, matrimonium celebrandum à Procuratore? 233
22. An Procurator vtriuſque coniugis, debeant neceſſariò eſſe diuerſi ſexus? ibid.
23. An contrahentes per Procuratorem, poſſint poſtea per ſe ipſos contrahere? ibid.

DISPVTATIO V.

De Indiſſolubilitate Matrimonij. *pag.*233

Q.1. AN Matrimonium ſit indiſſolubile? ibid.
2. An Matrimonium, tam ratum, quàm conſummatum, ſit ex iure naturali indiſſolubile? ibidem.
3. An licitè, & validè diſſoluebatur matrimonium in lege veteri per libellum repudij? ibid.
4. An quacumque de cauſa licuerit Iudæis vxorem dimittere? 234
5. An in lege Euangelica, etiam diſſolui poſſit matrimonium conſummatum? ibid.
6. An Pontifex poſſit diſſoluere matrimonium conſummatum infidelium, poſtquam vterque ad fidem conuerſus eſt? ibid.
7. An matrimonium fidelium ratum, & non conſummatum, diſſolui poſſit authoritate Pontificis? ibidem.
8. An Papa, ſolùm poſſit diſpenſare in matrimonio rato, cauſa Religionis ingreſſus? ibid.
9. An matrimonium ratum, non conſummatum; per profeſſionem Religionis, alterius coniugis diſſoluatur? 235
10. An matrimonium ratum diſſoluatur, etiam quando vterque coniux communi conſenſu Religionem profitetur? ibid.
11. Quo iure diſſoluat, profeſſio matrimonium ratum, non conſummatum? ibid.
12. An etiam matrimonium conſummatum, Religionis profeſſione diſſoluatur, aut authoritate Pontificis diſſolui poſſit? 236
13. An matrimonium ratum diſſoluatur, per tria vota ſimplicia, emiſſa poſt biennium, in Societate Ieſu, ab eius Scholaſticis, & coadiutoribus, etiam formatis? ibid.
14. An matrimonium ratum diſſoluatur, per profeſſionem Ordinis Melitenſis, ſiue Sancti Ioannis? ibidem.
15. An etiam diſſoluatur, per profeſſionem militum Calatrauæ, Alcantaræ, & Sancti Iacobi? ibid.
16. An matrimonium ratum diſſoluatur, per vota Mantellatarum (*Hiſpane, Beatas, ò Terceras*) quæ collegialiter viuunt? ibid.
17. An etiam dictum matrimonium diſſoluatur, per vota Mantellatarum, Sancti Auguſtini, S. Dominici, & Sancti Franciſci, non viuentium collegialiter, ſed in propriis domibus? ibid.
18. An matrimonium ratum diſſoluatur per Ordinem Sacrum, aut Epiſcopatum? ibid.
19. Quantum temporis concedatur coniugibus, ad ingrediendum Religionem, ante conſummationem matrimonij? 237
20. An iſtud duorum menſium ſpatium aſſignetur à iure, vt ſponſus Religionem ingrediens, teneatur, intra illud bimeſtre profiteri? ibid.
21. An ſi ſponſa duodennis tranſeat ad Religionem, teneatur ſponſus expectare vſque ad decimum ſextum annum ſponſæ, donec tunc profiteatur? ibidem.
22. An hoc tempus bimeſtre computari debeat à die benedictionis ſolemnis? ibid.
23. An hoc bimeſtre ad deliberandum de Religionis ingreſſu, conceſſum, continere debeat, ad minus ſexaginta dies? ibid.
24. An iſtud bimeſtre, iure conceſſum, poſſit per Iudicem coarctari, & prorogari? 238
25. An coniux, qui non intendit Religionem ingredi, teneatur intra bimeſtre reddere debitum alteri petenti? ibid.
26. An ſi tranſacto bimeſtri matrimonium conſummatum non ſit, liceat cuilibet coniugi ad Religionem tranſire, quantumcumque tempus ſit elapſum? ibid.
27. An qui ante matrimonium conſummatum Religionem ingreditur, & intra annum nouitiatus in fraudem coniugis varias mutat, poſſit compelli à Iudice, vt eligat Religionem, in qua, vel tranſacto probationis anno, profiteatur, vel ad coniugem redeat? ibid.
28. An ad conſummandum matrimonium, ita vt non ſit locus tranſeundi ad Religionem, ſufficiat penetratio vaſis, abſque ſeminis receptione? ibidem.

29. An

Digitized by Google

29. An vt cenſeatur matrimonium conſummatum requiratur vt etiam fœmina ſeminet? ibid.
30. An etiam ſufficiat, vt matrimonium dicatur conſummatum, quòd ſemen virile, ſiue arte aliqua aut ope dæmonis in vas ſponſæ recipiatur abſque copula, aut vaſis fœminei penetratione? 239.
31. An copula habita ante matrimonium, ſit ſufficiens ad hoc, vt matrimonium ſubſequutum dicatur conſummatum? ibid.
32. An copula per vim, intra bimeſtre extorta, ſit ſufficiens vt matrimonium dicatur conſummatum, & ſit prorſus indiſſolubile? ibid.
33. An ſaltem, liceat prædictæ ſponſæ vim paſſæ, ad Religionem tranſire? ibid.
34. An peccet mortaliter ſponſus, qui intra bimeſtre, vi, vel timore graui; extorquet copulam à ſponſa de præſenti? 240
35. An, ſponſa, vi oppreſſa ab ſponſo, intra bimeſtre, poſſit in continenti, ſemen in ſe iam receptum expellere? ibid.
36. An ſi ſponſi iurent, ſe matrimonium non conſummaſſe, ſit illis in foro externo adhibenda fides? ibid.

DISPVTATIO VI.

De Cauſa efficiente ipſius matrimonij, quæ eſt conſenſus. *p.*240

Q. 1. AN, mutuus contrahentium conſenſus ſit neceſſarius ad matrimonium? ibid.
2. An humana aliqua poteſtate, poſſit fieri matrimonium ſine conſenſu partium? ibid.
3. An ſaltem poſſit Deus, de potentia ſua abſoluta, facere vinculum matrimonij inter virum, & fœminam, ſine eorum conſenſu? ibid.
4. An vt matrimonium ſit validum, etiam requiratur conſenſus Parentum, quando contrahentes ſunt filiifamilias? 241
5. An ſaltem peccent mortaliter filij, qui abſque conſenſu Patris nubunt? ibid.
6. An filij teneantur contrahere matrimonium, quod ipſorum nomine, promiſerunt Parentes, aut inire iubent? ibid.
7. An peccent mortaliter filij, qui, inuitis Parentibus matrimonium contrahunt? ibid.
8. An Parentes poſſint exhæredare filios, aut eis dotem denegare, quando, ipſis inuitis, matrimonium contrahunt? ibid.
9. An poſſint abſolui Parentes, qui in præfato caſu, exhæredant filias, contra ipſorum voluntatem nubentes? 242
10. An conſenſus ad eſſentiam veri matrimonij requiſitus, debeat ferri explicite in carnalem copulam? ibid.
11. An ſaltem ad eſſentiam veri matrimonij, requiratur conſenſus implicitus, & virtualis in copulam, ex parte contrahentium? ibid.
12. An, vt matrimonium ſit validum, neceſſarium ſit vt contrahentes tria bona matrimonij intendant, nempe bonum prolis, bonum fidei, ſeu communionis & bonum Sacramenti? ibidem.
13. An ſaltem, conſenſus ad valorem matrimonij requiſitus, debeat ferri, ad minùs implicitè, in perpetuitatem traditionis corporum? ibidem.
14. An, qui animo impediendi generationem prolis, aut non ſeruandi fidem, contraheret matrimonium, validè contraheret? ibid.
15. An ſit peccatum contrahere matrimonium, ex fine vitandi fornicationem? 243
16. An ſit peccatum, contrahere matrimonium, ſolius voluptatis gratiâ? ibid.
17. An ſit peccatum, matrimonium contrahere, ob pulchritudinem, & diuitias? ibid.
18. An, qui ficto conſenſu, matrimonium contraxit, teneatur cum eadem ſponſa, denuo, vero conſenſu contrahere? ibid.
19. An ad valorem matrimonij ſufficiat conſenſus internus? ibid.
20. An ſigna externa, expreſſiua conſenſus interni, ſint de eſſentia ipſiuſmet contractus matrimonij? ibid.
21. An prædicta ſigna expreſſiua conſenſus, neceſſariò debeant eſſe verba? 244
22. An peccet contrahens, qui loqui valens, non adhibet verba, ſed ſigna, in celebratione matrimonij? ibid.
23. Quæ verba ſunt ſufficientia ad matrimonium contrahendum? ibid.
24. Quæ ſigna ſunt ſufficientia ad hoc, vt matrimonium validè contrahi cenſeatur? ibid.
25. An ſi viro exprimenti conſenſum matrimonij fœmina porrigat manum ſit ſufficiens ſignum matrimonij? ibid.
26. An conſenſus contrahentium, neceſſariò debeat ſimul, & abſque temporis interuallo præſtari? 245

DISPVTATIO VII.

De Conſenſu Clandeſtino. *p.*245

Q. 1. QVid ſit, Quibuſque modis Clandeſtinum matrimonium dicatur? ibid.
2. An matrimonium Clandeſtinum ſit prohibitum? ibid.
3. An matrimonium Clandeſtinum fuerit aliquando irritum, ante Concilium Tridentinum? ibid.
4. An matrimonium Clandeſtinum ſit omnino nullum, poſt Tridentinum? ibid.
5. An non ſolùm contra ius Eccleſiaſticum, ſed etiam contra ius naturale, peccet mortaliter, qui Clandeſtinè contrahit? ibid.
6. An matrimonium Clandeſtinum, poſſit eſſe validum, in caſu aliquo, poſt Concilium Tridentinum? ibid.
7. An etiam in caſu, quo, abſque graui damno, nequit matrimonium omitti. Et Parochus haberi non poteſt, validè abſque eo, celebrari queat? 246.
8. An in Oppidis, aut Pagis, vbi nequit haberi Parochus, nec de proximo ſperatur haberi, poſſit validè, ſine ipſo matrimonium contrahi? ibid.
9. An, qui inuincibiliter ignorant dictam legem Tridentini validè contrahant, ſine Parocho, & teſtibus? ibid.
10. An incolæ loci, in quo non viget Tridentinum, poſſint validè matrimonium inire abſque Parocho, & teſtibus in loco vbi Concilium viget? ibid.
11. An ſaltem incolæ loci in quo viget Tridentinum, validè poſſint contrahere, ſine Parocho, & teſtibus, in aliis locis in quibus non viget? ibid.

Digitized by Google

12. An etiam validè contrahant prædicti incolæ ſi in fraudem legis Tridentini, proficiſcantur ad locum, vbi non viget, vt ibi, ſine Parocho, & teſtibus contrahant? 247
13. An Captiui Chriſtiani, inter infideles commorantes, poſſint validè contrahere, abſque Parocho & teſtibus? ibid.
14. An ad valorem matrimonij, requiratur præſentia Parochi vtriuſque contrahentis, quando quilibet eorum, diuerſum habet Parochum? ibidem.
15. An etiam ſufficiat, præſentia Parochi alterius contrahentis: quando celebratur matrimonium, in Parochia alterius ſibi non ſubditi? ibid.
16. An item, ſufficiat præſentia Parochi vnius, vel vtriuſque contrahentis, quando celebratur matrimonium, extra vtriuſque Parochiam, vel in aliena diœceſi? 248
17. An ſaltem, peccet mortaliter, Parochus aſſiſtens matrimonio, extra ſuam Parochiam? ibidem.
18. An quando quis duplicem habet Parochiam habitans in vna, v.g. per hyemem; & in alia, per æſtatem, poſſit coram hoc, vel illo Parocho, matrimonium inire? ibid.
19. An in dicto caſu, poſſit contrahens coram alterutro, indifferenter, Parocho matrimonium contrahere? ibid.
20. An, ſi quis habens alicubi domicilium, migret alio (recreationis v.g. cauſa) breui rediturus, poſſit contrahere coram Parocho illius breuis habitationis, ſeu temporis? ibid.
21. An, caſu, quo alter ex contrahentibus ſit vagus, alter verò incola, requiratur præſentia Parochi incolæ? 249
22. An Parochus aſſiſtens matrimonio, debeat eſſe Sacerdos? ibid.
23. An Parochus non Sacerdos peccet aſſiſtens matrimonio? ibid.
24. An, Parochus non Sacerdos, poſſit concedere licentiam Sacerdoti aſſiſtendi matrimonio? ibidem.
25. An Parochus excommunicatus, etiam non toleratus, & nominatim denuntiatus, ſuſpenſus, aut irregularis, poſſit validè aſſiſtere matrimonio? 250
26. An etiam, Parochus excommunicatus, non toleratus, poſſit dare licentiam alicui Sacerdoti, vt aſſiſtat matrimonio. ibid.
27. An peccet mortaliter, aut venialiter ſaltem, Parochus excommunicatus aſſiſtens matrimonio, aut dans licentiam alteri aſſiſtendi? ibid.
28. An valeat matrimonium, cui aſſiſtit Parochus, cui interdictus eſt ſpecialiter, vel generaliter, ne matrimonio aſſiſtat? ibid.
29. Ac matrimonium contractum, coram Parocho habenti titulum Parochi, à legitimo ſuperiori collatum, non tamen validum, ſit ratum? ibidem.
30. An etiam ſit validum matrimonium, contractum, coram Parocho putatiuo, abſque vllo titulo collato à ſuperiori legitimo? ibid.
31. An Parochus ad valorem matrimonij debeat proferre illa verba: *Ego vos coniungo, &c.* aut alia ſimilia? 251
32. An ſaltem, peccet lethaliter Parochus, qui intellecto iam conſenſu contrahentium, omittat prædicta verba, iuxta conſuetudinem Prouinciæ. ibid.
33. An Parochus teneatur ſub mortali, interrogare contrahentes, de mutuo conſenſu, nempe, virum, an velit fœminam, in vxorem fœminam, an velit virum in maritum? ibid.
34. An Parochus teneatur ſub peccato interrogare contrahentes, an aliquod impedimentum habeant? ibid.
35. An ad valorem matrimonij ſufficiat præſentia phyſica Parochi? ibid.
36. An ſufficiat ad valorem matrimonij, quòd Parochus intelligat contrahentium conſenſum, per interpretem? 252
37. An ſufficiat ad valorem matrimonij, quòd Parochus accedat animo attendendi, ſi tempore contractus, diſtrahatur mente? ibid.
38. An validum ſit matrimonium, coram Parocho, & teſtibus, caſu tranſeuntibus celebratum? ibidem.
39. An validum ſit matrimonium, quando teſtes, vel Parochus, dolo vocati, aut vi adducti, & contra eorum voluntatem, detenti, aſſiſtunt matrimonio, & intelligunt conſenſum? ibidem.
40. An in præcedenti caſu, valeat matrimonium, ſi Parochus aſſiſtens inuitus, & atteſtans non intelligere, aures, & oculos occludens, nihil eorum, quæ agebantur, vidit? ibid.
41. An peccent mortaliter, qui contrahunt coram Parocho vi detento, vel dolo ad aliud vocato? 253.
42. Quis præter Parochum, cenſeatur Ordinarius, vt iuxta decretum Trident poſſit matrimonio aſſiſtere, & dare alteri licentiam aſſiſtendi? ibidem.
43. Quot, & quales debeant eſſe teſtes ad valorem matrimonij requiſiti? ibid.
44. An teſtes, ad matrimonium requiſitis, debeant eſſe omni exceptione maiores? ibid.
45. An, ad valorem matrimonij, neceſſarium ſit, præmitti denuntiationes? ibid.
46. An ſit mortale, matrimonium ſine denuntiationibus celebrare? 254
47. An etiam, ſit mortale, vnam dumtaxat, ex tribus denuntiationibus, à Trident. requiſitis omittere? ibid.
48. An, quando matrimonium contrahitur, inter duos diuerſarum Parochiarum, ſat ſit, quòd in vna earum, denuntiationes fiant? ibidem.
49. An ſufficiat fieri dictas denuntiationes in Parochia, in qua breui tempore, ſponſi commorantur? ibid.
50. An denuntiationes poſſint fieri, extra Eccleſiam, in loco, vbi magna populi pars conuenire ſolet? 255.
51. An denuntiationes debeant neceſſariò fieri diebus feſtiuis? ibid.
52. An etiam neceſſariò debeant fieri, tribus diebus feſtiuis interruptis? ibid.
53. An peccet mortaliter Parochus, ſi non efficiat denuntiationes, tribus diebus continuis, ſed interpolatis? ibid.
54. An denuntiationes debeant fieri à proprio Parocho? ibid.
55. An debeant repeti denuntiationes, ſi multo tempore, poſt illas matrimonium contrahatur? 256
56. An Epiſcopus poſſit diſpenſare, vt denuntiationes poſtponantur, aut omnino omittantur? ibid.

57. An

Digitized by Google

57. An etiam Vicarius Generalis Epiſcopi, poſſit ex vi ſui officij, & abſque ſpeciali delegatione, diſpenſare in denuntiationibus matrimonij? ibidem.

58. An ſaltem, poſſit Epiſcopus delegare facultatem diſpenſandi in denuntiationibus, Vicario Generali? ibid.

59. An, habentis iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, vt Abbates, nullis Diœceſanis ſubditi, poſſint diſpenſare in denuntiationibus? ibid.

60. An, quando contrahentes ſunt ex diuerſis Diœceſibus, & Ordinarius vnius remittit denuntiationes in ſua Diœceſi conſequenter diſpenſet, ne fiant in alia Diœceſi? 257

61. An ob ſolam cauſam malitioſi impedimenti, poſſit Ordinarius in denuntiationibus, diſpenſare? ibid.

62. An ſit iuſta cauſa diſpenſandi in denuntiationibus, quod contrahentes ſint magnates? ibid.

63. An ſit iuſta cauſa diſpenſandi, inæqualitas conditionis, aut nimiæ ætatis contrahentium? ibidem.

64. An ſit iuſta diſpenſandi cauſa, infamia contrahentium, aut ſcandalum? ibid.

65. An vt Ordinarius licitè diſpenſet in denuntiationibus, teneatur informari de veritate cauſæ diſpenſandæ per informationem iudicialem? ibid.

66. An exiſtente cauſa iuſta diſpenſandi in denuntiationibus, teneatur Ordinarius, diſpenſare? 258.

67. An poſſit Parochus in denuntiationibus matrimonij, in aliquo caſu, diſpenſare? ibid.

68. An liceat aliquando contrahere matrimonium, omiſſis denuntiationibus, nec petita diſpenſatione? ibid.

69. An, ſit peccatum mortale conſummare matrimonium, ante denuntiationes; quando hæ omittuntur, vt poſt contractum matrimonium fiant? ibid.

70. An in prædicto caſu, toties peccent mortaliter contrahentes, quoties habent copulam, antequam denuntiationes præmittantur? 259

71. An, ſi coniuges contracto matrimonio, nolint illud conſummare, peccent mortaliter mittendo denuntiationes? ibid.

72. An ſit mortale conſummare matrimonium, antequam recipiantur benedictiones Eccleſiæ, vulgò *velationes?* *ibid.*

73. An ſaltem, ſit veniale conſummare ante benedictiones? ibid.

74. An ad minùs, ſit mortale, conſummare ante benedictionem; ſi lata ſit excommunicatio, contra conſummantes, non præmiſſis benedictionibus? ibid.

75. An omnino omittere benedictiones nuptiales, ſit mortale? ibid.

76. An dictæ benedictiones nuptiales, celebrari poſſint in die Sabbati, ante aduentum? 260

77. An ipſemet matrimonij contractus, ſit etiam prohibitus celebrari ab Aduentu, vſque in diem Epiphaniæ; & à feria quarta Cinerum vſque in octauam Paſchatis incluſiuè? ibid.

78. An ſit mortale, prædicto tempore prohibito, recipere benedictiones nuptiales, id eſt, *velationes?* *ibidem.*

79. An Epiſcopus poſſit diſpenſare, vt adhibeatur benedictio nuptialis dicto tempore prohibito? ibid.

80. An, etiam interdicta ſit à Tridentino, traductio ſponſæ in domum ſponſi? ibid.

81. An ſit mortale, dictis diebus prohibitis, traducere ſolemniter ſponſam, conuiuia magna facere, &c? ibid.

82. An ſit peccatum, tempore feriarum, matrimonium conſummare? 261

83. An contrahentes teneantur, ex vi denuntiationum manifeſtare impedimentum dirimens? ibidem.

84. An, qui impedimentum nouit ex ſolo auditu, teneatur illud manifeſtare? ibid.

85. An, qui occultè nouit impedimentum aliquod, teneatur illud manifeſtare, ſi probabiliter timeat aliquod graue malum, aut ſcandalum, ex denuntiatione? ibid.

86. An, quando impedimentum eſt publicum, teneatur manifeſtare, qui illud in occulto ſcit, ſi probare ipſum poſſit? ibid.

87. An, etiam, teneatur manifeſtare impedimentum ille, cui patefactum eſt ſub ſecreto naturali? ibidem.

88. An, quando vnus tantùm ſcit impedimentum, quod ex conſequenti probare non poteſt, teneatur illud denuntiare? ibid.

89. An Parochus, qui extra confeſſionem ſcit impedimentum occultum, ſi ipſe ſolus ſciat, teneatur aſſiſtere matrimonio petentium: an verò, detegere impedimentum Ordinario? 262

90. An ſaltem Ordinarius ipſe, qui ſolus nouit impedimentum, teneatur publicè petentibus, matrimonium non denegare? ibid.

91. An Matrimonium celebratum coram Parocho, & teſtibus, omiſſis tamen illicitè denuntiationibus, ſubiiciatur pœnis clandeſtini? ibid.

92. Quæ ſunt pœnæ impoſitæ, tam contrahentibus, quàm aſſiſtentibus matrimonio clandeſtino? ibid.

DISPVTATIO VIII.

De Conſenſu conditionato. *pag.* 262.

Q. 1. QVid, & quotuplex ſit conditio? ibid.

2. An conditiones de præſenti, vel præterito, ſtatim obligent aut infirment obligationem? ibidem.

3. An validùm ſit matrimonium contractum ſub conditione neceſſariò euentura; vt *contraho tecum, ſi cras ſol oriatur?* *ibid.*

4. An Matrimonium contractum ſub hac conditione; *Contraho tecum, ſi Antichriſtus naſcatur*, ſit ſtatim validum? 263

5. An Matrimonium hac conditione contractum; *contraho tecum, ſi Deus voluerit*, efficiat matrimonium ſtatim validum? ibid.

6. An validum ſit matrimonium celebratum ſub conditione impoſſibili, v.g. *contraho tecum, ſi cœlum digito tetigeris?* *ibid.*

7. An validum ſit matrimonium celebratum ſub conditione turpi, que non eſt contra ſubſtantiam matrimonij: *Vt contraho tecum, ſi furtum, commitas?* *ibidem.*

8. An etiam, ſit validum matrimonium contractum ſub aliqua conditione turpi, quæ ſit contra ſubſtantiam matrimonij? ibid.

9. An Matrimonium celebratum ſub conditione honeſta de præſenti, vel de præterito ſit validum? ibid.

10. An conditio de futuro, veluti, *contraho tecum, ſi pater tuus voluerit*, ſuſpendat matrimonium? 264
11. An, quando matrimonium, aut ſponſalia contracta ſub conditione dicta, *ſi pater velit*, *aut conſentiat*, & ille nec dicat ſe conſentire, aut diſſentire, cenſeatur conditio ſtare adimpleta, ratione taciturnitatis? ibid.
12. An in dictis caſibus, adueniente conditione, quæ matrimonium, aut conſenſum in illud, ſuſpenderat, fiat ſtatim validum matrimonium, ſine nouo contrahentium conſenſu? ibid.
13. An, qui per verba de præſenti contraxit matrimonium cum duabus, ſub conditione de futuro, fiat ſtatim maritus eius, cuius conditio prius adimpletur? ibid.
14. An matrimonium celebratum, cum conditione, *ſi Papa diſpenſauerit*; inter duos impeditos, eo impedimento, in quo ſolet Papa diſpenſare, ſit validum, & obliget? ibid.

DISPVTATIO IX.

De Impedimentis matrimonij in communi. *pag.* 265

Q. 1. An Eccleſia, vel Pontifex, poſſit ſtatuere impedimenta matrimonium dirimentia? ibid.
2. An poſſit Pontifex etiam infidelibus impedimenta matrimonij ſtatuere? ibid.
3. An ſaltem poſſit Pontifex infidelibus inhabitantibus in oppidis temporali ſuæ iuriſdictioni ſubiectis impedimenta ſtatuere? ibid.
4. An, vt Pontifex, non ſolum licitè, ſed validè, impedimentum aliquod decernat, deſideretur iuſta cauſa? ibid.
5. An etiam Epiſcopus, & Concilia Nationalia, & Prouincialia, poſſint ex iure, inducere impedimenta? ibid.
6. An hodie de facto, poſſint Epiſcopi impedimenta matrimonij apponere? 266
7. An Princeps ſæcularis fidelis, poſſit ex vi ſuæ poteſtatis fidelibus ſibi ſubditis, matrimonij impedimenta apponere? ibid.
8. An ſaltem Princeps infidelis poſſit ſuis ſubditis impedimenta dirimentia apponere? ibid.
9. An ſola conſuetudine introduci poſſit impedimentum dirimens? ibid.
10. Quot ſunt impedimenta matrimonij? ibid.

DISPVTATIO X.

De Impedimentis dirimentibus in particulari, & primò de impedimento Erroris. p. 267

Q. 1. An error antecedens actum matrimonij, circa perſonam, cum qua contrahitur; dirimat, reddatque nullum matrimonium? ibid.
2. An etiam error perſonæ concomitans irritet matrimonium? ibid.
3. An error perſonæ dirimat, iure naturali, matrimonium? ibid.
4. An error antecedens, circa qualitatem corporis, & fortunæ perſonæ cum qua contrahitur, dirimat matrimonium? ibid.

DISPVTATIO XI.

De Impedimento Conditionis, ſeu ſeruitutis. pag. p. 268

Q. 1. An error conditionis ſeruilis perſonæ cum qua contrahitur dirimat matrimonium? ibid.
2. An Matrimonium contractum cum ſeruo, cui pro tempore determinato fuit conceſſa libertas, ſit validum? ibid.
3. An valeat matrimonium liberi cum ancilla, quæ paulò poſt, veluti infra ſex menſes, potietur libertate? ibid.
4. An ſit validum matrimonium liberi cum libertina, id eſt, cum ea, quæ modo eſt libera, & paulò ante fuit ancilla; ignorante libero conditionem ſeruitutis præteritæ. ibid.
5. An ſit validum matrimonium liberi cum ancilla initum; ſi error, aut ignorantia ſeruilis conditionis, fuerit craſſiſſima, aut affectata? ibidem.
6. An validè contrahat matrimonium liber cum libera, ſi ille credat hanc eſſe ancillam? ibid.
7. An etiam validè contrahat ſeruus cum ancilla, ſi ille putet, hanc eſſe liberam? 269
8. An coniux liber, qui ignoranter cum mancipio contraxit, poſſit detecta ſeruitute, ab eo, propria authoritate, ſeparari? ibid.
9. An ignorantia ſeruitutis dirimat matrimonium, iure naturali? ibid.
10. An matrimonium inter ſeruos initum, aut inter liberum, & ancillam, cognita ſeruitute, ſit validum? ibid.
11. An liber, qui abſque vrgente cauſa ancillam ſcienter ducit, peccet & fiat irregularis? ibid.
12. An ſeruus, qui cum libera, ignorante eius ſeruitutem, contrahit, peccet mortaliter? ibid.
13. An ſerui poſſint, inuitis Dominis, validè matrimonium inire? 270
14. An, non ſolum validè, ſed etiam licitè, poſſint ſerui, inuitis Dominis, matrimonium inire? ibid.
15. An peccent mortaliter Domini, qui ſeruorum coniugia, vel matrimoniale eorum conſortium impediunt? ibid.
16. An etiam peccent mortaliter Domini, qui vendunt ſeruos coniugatos in partes ita remotas, vt impediatur vſus matrimonij? ibid.
17. An ſeruus coniugatus teneatur potius ſatisfacere Domino, cæteris paribus, quàm vxori? ibid.
18. An mancipium contrahens cum Domino, aut Domina, ſtatim conſequatur, omni iure, libertatem? ibid.
19. An ſeruus, etiam fiat liber eo ipſo, quòd Dominus illum in matrimonium tradat libero coniugi ſeruitutis ignaro? 271
20. An item ſeruus fiat liber, quando Domino ſciente, & ſeruitutem tacente, contraxit cum libero ſeruitutis ignaro? ibid.
21. An, in his caſibus, in quibus ratione matrimonij ſeruus ſit liber, matrimonium contractum ſit validum? ibid.

DISPV

DISPVTATIO XII.

De Impedimento voti ſolemnis. p. 271

Q. 1. AN votum ſolemne caſtitatis, in profeſſione emiſſum, dirimat matrimonium, poſt illud initum? ibid.
2. An eiuſmodi votum ſolemne dirimat matrimonium, ſolo iure humano Eccleſiaſtico? ibid.

DISPVTATIO XIII.

De Impedimento cognationis. p. 272

Q. 1. QVotuplex eſt cognatio, quæ matrimonium dirimit? ibid.

§. *I. De Cognatione carnali, ſeu conſanguinea.* *ibid.*

2. Quot ſunt conſanguinitatis lineæ? ibid.
3. Qua ratione numerandi ſunt gradus conſanguinitatis, in ordine ad matrimonium dirimendum? ibid.
4. An conſanguinitas in primo gradu lineæ rectæ dirimat matrimonium, iure naturali, ibid.
5. An Dicta conſanguinitas, in primo gradu, dirimat matrimonium, etiam in caſu extremæ neceſſitatis? 273
6. An etiam in omnibus aliis gradibus rectæ lineæ, præter primum, dirimat conſanguinitas matrimonium, iure naturali? ibid.
7. An prohibitio matrimonij in recta linea, ad aliquos alios gradus, præter primum, extendatur? ibid.
8. An matrimonium initum cum conſanguineo in aliquo gradu, vltra primum, lineæ tranſuerſalis, ſit irritum iure naturæ? 274
9. An ſaltem, matrimonium contractum in primo gradu lineæ tranſuerſalis, nempe, inter duos fratres, ſit irritum iure naturali? ibid.
10. An conſanguinitas dirimat iure Eccleſiaſtico matrimonium vſque ad quartum gradum, & non vlterius? ibid.

§. *II. De cognatione ſpirituali.* p. 274

Quæſt. 11. Quid ſit cognatio ſpiritualis? ibid.
12. An cognatio ſpiritualis dirimat matrimonium, ſolo iure Eccleſiaſtico? ibid.
13. An huiuſmodi cognatio matrimonium impediens, ſolùm ex Sacramentis Baptiſmi, & Confirmationis naſcatur? 275
14. An ſaltem, ex Sacramento Pœnitentiæ naſcatur cognatio quædam ſpiritualis inter confeſſarium, & fœminam pœnitentem, quæ licet non inducat effectum impeditiuum matrimonij, inducat peccatum inceſtus, ratione cuius acceſſus carnalis ad filiam confeſſionis, ſit neceſſariò confitenda? ibid.
15. Inter quas perſonas contrahatur hoc cognationis impedimentum? ibid.
16. An infidelis baptizans filium fidelis contrahat cognationem cum baptizato, ac eius parentibus? ibid.
17. An fidelis baptizans filium infidelis, contrahat cognationem cum patre infideli, quamuis hic, eam cum baptizante non contrahat? ibid.

18. An ſaltem, ſi fidelis baptizet filium infidelis, v.g. Mariæ non baptizatæ, ſi poſtea hæc baptizetur, dicta cognatio conualeat? ibid.

§. *III. De Cognatione Legali.* p. 276

19. Quid ſit Cognatio Legalis? ibid.
20. Quid ſit Adoptio? ibid.
21. Quotuplex ſit Adoptio? ibid.
22. An adoptio dirimat matrimonium. ibid.
23. An vtraque Adoptio, tam perfecta, quàm imperfecta dirimat matrimonium? ibid.
24. Quot ſint ſpecies cognationis Legalis? ibid.
25. An Legalis cognatio dirimat, ſecundùm omnes has tres ſpecies, matrimonium? 277
26. An duo, ab eodem adoptante, adoptati (v.g. Petrus, & Maria) poſſint inter ſe, validè matrimonium inire? ibid.
27. An Adoptatus poſſit matrimonium inire cum filia naturali adoptantis, ſi ſit illegitima? ibid.
28. An cognatio legalis in recta linea deſcendentium, extendatur, & ſolùm vſque ad quartum gradum? ibid.

DISPVTATIO XIV.

De Impedimento Criminis. p. 278

Q. 1. QVot ſunt crimina, quæ matrimonium dirimunt? ibid.
2. An homicidium coniugis factum ab altero coniuge, non animo contrahendi matrimonium cum altero, ſed ex odio, aut, vt liberius veneri inſeruiat, dirimat matrimonium ſubſequens? ibid.
3. An hoc impedimentum, ſolùm incurratur à viro occidente vxorem? ibid.
4. An ad incurrendum hoc impedimentum, ſufficiat ſola occiſio coniugis, animo contrahendi cum alio matrimonium? ibid.
5. An ad contrahendum hoc impedimentum, neceſſium ſit, vt mors coniugis cum effectu ſequatur? 279
6. An ad incurrendum hoc impedimentum, ſufficiat ratihabitio mortis coniugis, ſimul cum adulterio. ibid.
7. An occidens propriam vxorem, intentione contrahendi cum adultera, poſſit validè, ſi non cum illa, cum alia contrahere? ibid.
8. An vt adulterium dirimat matrimonium, ſit neceſſarium, quod cum illo coniungatur promiſſio contrahendi cum adultero, poſt mortem coniugis? ibid.
9. An, ad incurrendum hoc impedimentum ſufficiat conatus ad copulam adulterinam, cum promiſſione futuri matrimonij? ibid.
10. An, vt adulterium, ſub fide futuri matrimonij impediat matrimonium, requiratur, vt vterque adulterans ſciat copulam quam habet, eſſe adulterium, id eſt, ſciat ſuperſtitem eſſe coniugem alterius? ib.
11. An, Promiſſio matrimonij fictè facta, adulterio adiuncta, inducat impedimentum dirimens? 280
12. An, vt promiſſio futuri matrimonij ſit ſufficiens ad hoc impedimentum inducendum, debeat eſſe iuramento firmata? ibid.
13. An, vt dicta promiſſio inducat hoc impedimentum, debeat eſſe mutua, & reciproca? ibid.
14. An, vt promiſſio futuri matrimonij ſit impedimentum dirimens, ſufficiat taciturnitas, eius, cui promittitur? ibid.

Digitized by Google

15. An peccet mort. qui promittit de facto matrimonium, poſt obitum coniugis ineundum? ibid.
16. An, vt dicta promiſſio, adulterio iuncta, ſit impedimentum dirimens, requiratur, vt durante eodem matrimonio, fiant promiſſio, & copula? 281
17. An, adulterium, cum matrimonio de præſenti cum ipſo adultero contractum, viuente primo coniuge, ſit impedimentum dirimens. ibid.

DISPVTATIO XV.

De Impedimento diſparis Cultus. p. 281

Q. 1. AN, Matrimonium inter diſpares cultu nempe, inter baptizatum, & non baptizatum, ſit nullum? ibid.
2. An, etiam ſit nullum matrimonium inter catholicum, & fictè baptizatam? ibid.
3. An matrimonium fidelis cum infideli ſit vetitum, & illicitum, iure naturæ, diuino, & Eccleſiaſtico? ibid.
4. An, etiam, ſit irritum dictum matrimonium, fidelis cum infideli, iure diuino poſitiuo, & naturali? ibid.
5. An matrimonium fidelis cum hæretico, ſit validum? 282
6. An etiam ſint valida ſponſalia inita, inter Catholicum, & hæreticum? ibid.
7. An, non ſolum ſint valida, verum, & licita, matrimonia catholicorum cum hæreticis, in partibus, in quibus Catholici, cum hæreticis permixti ſunt. ibid.
8. An inter infideles verum detur matrimonium? ibid.
9. An Matrimonium infidelium diſſoluatur, ſola alterius ad fidem, per baptiſmum, conuerſione? ibid.
10. An Tempore primitiuæ Eccleſiæ, obligatus eſſet coniux ad fidem conuerſus, ad cohabitandum cum infideli, ſecluſo animæ periculo. ibid.
11. An noſtris temporibus licitum ſit fideli, cum infideli coniuge nolente ad fidem conuerti, cohabitare. 283
12. An, ſi ſpes eſſet conuerſionis infidelis coniugis, ex conſortio fidelis, liceret ſaltem tunc fideli cohabitare. ibid.
13. An in dicto caſu, non ſolum liceat fideli habitare cum infideli verumetiam ad id teneatur ex præcepto? ibid.
14. An, infideli renuente cohabitare; aut volente, cum contumelia tamen Creatoris; aut cum pertractione ad mortale, liceat fideli conuerſo, id matrimonium diſſoluere, & ad aliud tranſire? ibid.
15. An, diſſoluatur Matrimonium infidelium, in dictis tribus caſibus, iure, & priuilegio Pontificio? 284
16. An in dictis tribus caſibus, diſſoluatur matrimonium, eo ipſo, ac infidelis diſcedit; vel non vult cohabitare abſque iniuria Creatoris, vel ſine pertractione ad peccatum? ibid.
17. An, vt in prædictis euentibus, poſſit fidelis conuerſus matrimonium diſſoluere, & ad aliud tranſire, neceſſarium ſit, vt requiratur infidelis, & moneatur, an velit conuerti, vel cohabitare, ſine Dei contumelia, aut ſine pertractione ad peccatum? ibid.
18. An, quoties infidelis adeò diſtat, vt commodè requiri, aut moneri nequeat, opus ſit dicta monitione? ibid.
19. An, infidelis poſſit validè matrimonium contrahere, donec fidelis conuerſus, priùs matrimonium contrahat? 285
20. An, quando fidelis conuerſus ad aliud matrimonium tranſit, poſſit infidelis, ſicut & validè, ita & licitè, matrimonium inire. ibid.
21. An, liceat fideli conuerſo tranſire ad Religionem vel Ordines ſuſcipere; aut votum ſimplex caſtitatis emittere; toties, quoties ei licet ad aliàs tranſire nuptias, propter fidelis obſtinationem? ibid.
22. An, Fideli conuerſo liceat ad Religionem, vel Ordines tranſire, nulla adhuc infidelis monitione præmiſſa? ibid.
23. An, per profeſſionem fidelis in Religionem, diſſoluatur, non ſolum matrimonium ratum, verumetiam conſummatum? ibid.
24. An, ſi alter fidelium coniugum labatur in hæreſim; vel tranſeat ad Gentilitatis errorem (ſtatim horum matrimonium dirimatur) 286

DISPVTATIO XVI.

De Impedimento vis, Metus, vel violentiæ. pag. 286.

Q. 1. QVid ſit metus? ibid.
2. Quid ſit metus cadens in conſtantem virum; quid & cadens in virum inconſtantem. ibid.
3. Quæ conditiones ad metum grauem, ſeu cadentem in conſtantem virum, requirantur? ibid.
4. An metus viri conſtantis, ſufficiens ad annullandum matrimonium, debeat in omnibus, tam viris, quàm in fœminis, eſſe æqualis? ibid.
5. An metus viri conſtantis, neceſſariò petat electionem minoris mali, ad vitandum maius? 287.
6. An ſufficiat ad metum grauem, vt malum graue timeatur in filiis, marito, & vxore? ibid.
7. An etiam ſufficiat ad metum grauem, vt graue malum timeatur in conſanguineis, vſque ad quartum gradum. ibid.
8. Quæ ſunt mala grauia, quæ incutiunt iuſtum metum, aut cadentem in virum conſtantem? ibid.
9. An metus infamiæ, cadat in virum conſtantem, aut grauis ſit? ibid.
10. An metus excommunicationis cadat in conſtantem virum? 288
11. An metus amiſſionis bonorum, in virum conſtantem cadat? ibid.
12. An metus amittendi lucrum magnum, hæreditatem, aut beneficium, quod quis ſperat ab aliquo, ad quod non habet ius ad rem, cadat in virum conſtantem? ibid.
13. Quid ſit, & comparatione quorum, metus reuerentialis? ibid.
14. An metus reuerentialis, quo inferior reuerentia ſuperioris, &c. ducitur ad ineundum matrimonium, ſit ex ſe cadens in conſtantem virum, & ſufficiens, ad receſſionem illius? ibid.
15. An preces importunæ, ſeorſim conſideratæ, inferant metum iuſtum, & cadentem in virum conſtantem? 289
16. Quotuplex ſit metus grauis? ibid.
17. An matrimonium contractum ex metu, illato à cauſa naturali, vt à morbo, naufragio, aut timore inferni, &c. ſit validum, & firmum? ibid.

18. An

18. An matrimonium contractum ex metu incuſſo à cauſa libera, non tamen gratiâ, vel fine extorquendi matrimonium, ſit validum? ibid.
19. An matrimonium contractum ex metu graui, vel cadente in virum conſtantem, iuſtè illato, ad extorquendum illud, ſit ipſo iure nullum? 290
20. An dictum matrimonium ex metu iniuſto graui & cadente in virum conſtantem, contractum, ſit irritum, ſolo iure Eccleſiaſtico? ibidem.
21. An matrimonium contractum ex metu graui, iuſtè illato ad extorquendum illud, ſit irritum, & nullum? ibid.
22. Proponuntur aliqua exempla, quibus oſtenditur matrimonium irritum ex metu graui iuſtè illato, eſſe validum, & ratum? ibid.
23. An valeat matrimonium leui metu contractum, quando ita extorquet conſenſum, vt ſine eo metu illud non fieret? 291
24. An matrimonium inualidum ex metu graui contractum; fiat validum per copulam, ſponte, & affectu maritali, habitam? ibid.
25. An ſicut matrimonium metu graui initum, ratificetur copula ſpontanea affectu maritali habita, ita ratificetur eadem copula, metu graui extorta? ibid.
26. An matrimonium metu graui contractum, ſi firmetur iuramento, reddatur validum? 292
27. An dictum iuramentum, adiectum, ex metu, matrimonio metu graui extorto, obliget, relaxationeque indigeat? ibid.
28. An ſponſalia, ſi metu extorta ſint graui, & adiiciatur iuramentum, tale iuramentum obliget, relaxationeque indigeat. ibid.
29. An matrimonium metu graui contractum, irritum ſit, caſu, quo quis cogatur contrahere cum quadam fœmina, ex certo genere. ibidem.
30. An, qui liberè contraxit matrimonium, cum coacto, ex metu irritante matrimonium, teneatur poſtea contrahere cum eo, quando non fuit cauſa, vel particeps, aut conſcius dicti metus? ibid.
31. An ſaltem teneatur contrahere, caſu, quo liberè, contrahens fuerit cauſa, vel particeps metus alteri illati? ibid.
32. An qui ex graui metu, fictè ſoliſque verbis, contraxit, peccet mortaliter? 293
33. An ſaltem peccet mortaliter, qui graui metu coactus, vero conſenſu, & non ficto, matrimonium contraxit? ibid.

DISPVTATIO XVII.

De Impedimento Ordinis. *p. 392*

Q. 1. AN Ordo Sacer dirimat matrimonium, iure Eccleſiaſtico? ibid.
2. An Ordo Sacer dirimat matrimonium, etiam iure naturali, & diuino? ibid.
3. An, Ordines Minores dirimant etiam matrimonium ſubſequens? 294
4. An poſſit matrimonium contrahere ille, qui accedens ad Ordines Minores, credebat, illis annexum eſſe votum caſtitatis. ibid.
5. An Ordo Sacer per metum grauem ſuſceptus, dirimat matrimonium ſubſequens? ibid.
6. An ſit validum votum, & inualidum matrimonium contractum ab eo, qui Ordinem Sacrum ſuſcepit ignorans, illi annexum eſſe votum caſtitatis? ibid.
7. An etiam ſuſcipiens Sacros Ordines, cum intentione expreſſa, non vouendi caſtitatem, teneatur caſtitatem ſeruare? ibid.
8. An initiati Sacris, Religioſi, Moniales, incurrant excommunicationem, ineundo matrimonium? ibid.
9. An vir coniugatus poſſit licitè, Sacros Ordines ſuſcipere, abſque expreſſa, & ſpontanea licentia vxoris? 295
10. An ſaltem, poſſit vir ad Ordines Minores promoueri, abſque vxoris licentia? ibid.
11. An qui contra voluntatem vxoris, vel ea ignorante, poſt matrimonium conſummatum, ordinatur, teneatur, ad vxorem redire, & ei debitum reddere? ibid.
12. An ſola vxoris licentia, abſque vllo alio, requiſito, poſſit vir ed Ordines promoueri? ibid.
13. An præter licentiam vxoris, ſufficiat (vt poſſit vir ſacris initiari) quòd vxor, ſiue ſenex, ſiue iunior ſit, caſtitatem in ſæculo voueat. ibid.
14. An vxor quæ voto caſtitatis emiſſo, dedit licentiam viro Ordines Sacros aſſumendi, poſſit, eo mortuo, validè matrimonium inire? ibidem.

DISPVTATIO XVIII.

De Impedimento Ligaminis. *p. 296*

Q. 1. QVid ſit ligamen: quidque Polygamia, & Bigamia? ibid.
2. An Polygamia, ſeu pluralitas vxorum, ſimul, ſit licita? ibid.
3. An Polygamia, ſeu vſus plurium vxorum ſimul, ſit prohibita, illicita, & irrita, iure diuino, in lege Euangelica? ibid.
4. An pluralitas vxorum ſimul, ſit etiam prohibita, iure diuino, antiquo poſitiuo? 297
5. An deinde, pluralitas vxorum ſimul, ſit etiam, iure naturali, prohibita, illicita, & irrita? ibid.
6. An Polygamia, ſeu pluralitas vxorum, licita fuerit Antiquis Patriarchis, Abrahæ, Iacob, & aliis, ex diſpenſatione diuina? ibid.
7. An poſſit Deus diſpenſare, vt vna vxor pluribus viris nubat? 298
8. An etiam Pontifex in pluralitate vxorum ſaltem diſpenſare poſſit? ibid.
9. An nunc infideles poſſint validè contrahere cum pluribus fœminis? ibid.
10. An infidelis plures vxores habens, ſi conuertatur ad fidem, & illæ conuertantur, teneatur accipere vnam ex illis, & quam? ibid.
11. An, tanta certitudo requiratur de morte coniugis, vt ſuperſtes cum alio inire matrimonium poſſit, quanta iudicio prudentis ſufficiat ad credendum priorem coniugem mortuam eſſe? ibid.
12. An vxor poſſit licitè alium ducere, quando ipſius vir abfuit per multos annos. ibid.
13. An ſola fama mortis viri ſufficiat, vt vxor licitè contrahere poſſit? 299
14. An ſufficiat vnus teſtis affirmans coniugis mortem, vt liceat alteri ad nuptias ſecundas tranſire? ibid.
15. An validum ſit matrimonium contractum à fœmina, quæ falsò credebat maritum viuere, ſed re vera mortuus erat? ibid.

16. An etiam ſit validum matrimonium, initum cum dubio de morte mariti? ibid.
17. An vxor, quæ celebrauit matrimonium cum ſecundo, certò credens ſuum virum eſſe mortuum, teneatur recedere à ſecundo, ſi poſtmodum, pro certo ſciat maritum viuere? 300
18. An filij habiti ex ſecundo coniugio, viuente priori coniuge, legitimi debeant cenſeri, & iudicari? ibid.
19. An pluralitas coniugum ſucceſſiuè; ſit licita? ibidem.

DISPVTATIO XIX.

De Impedimento publicæ honeſtatis. p. 300

Q. 1. QVid ſit, vnde dicatur, & à quo oriatur impedimentum iuſtitiæ publicæ honeſtatis? ibid.
2. An impedimentum publicæ honeſtatis ortum ex ſponſalibus, ſolùm dirimat matrimonium in primo gradu? ibid.
3. An publicæ honeſtatis impedimentum oriatur ex ſponſalibus fictè celebratis, id eſt, ore tenus, abſque conſenſu interiori? 301
4. An impedimentum publicæ honeſtatis ortum ex ſponſalibus validis, ceſſet, ſi ſponſalia diſſoluantur, mutuo contrahentium conſenſu? ibid.
5. An ex ſponſalibus incertis, vel conditionalibus de futuro, oriatur impedimentum, iuſtitiæ publicæ honeſtatis? ibid.
6. An ſi quis poſt ſponſalia conditionata cum Maria, ante conditionis euentum, contrahat ſecunda ſponſalia abſoluta cum eius ſorore, hæc poſteriora ſint valida? ibid.
7. An ſi poſt ſponſalia de futuro cum Maria, contrahat quis de præſenti cum eius ſorore, & nondum conſummauerit, teneatur cum Maria matrimonium inire? ibid.
8. An ex ſponſalibus contractis ante ſeptennium, oriatur publica honeſtas? 302
9. An infidelis, qui tempore infidelitatis, contraxit ſponſalia cum Luyſia, poſſit, etiam poſt conuerſionem ad fidem, validè matrimonium inire cum eius matre, vel ſorore? ibid.
10. An ex matrimonio rato, nondum conſummato, oriatur, potiùs affinitas, quàm publica honeſtas? ib.
11. An impedimentum publicæ honeſtatis conſurgens ex matrimonio rato, ſit etiam reſtrictum per Tridentinum ad primum gradum, inſtar conſurgentis ex ſponſalibus? ibid.
12. An ex matrimonio rato, quacumque cauſa inualido, conſurgat impedimentum iuſtitiæ publicæ honeſtatis? 303
13. An ex matrimonio clandeſtino, oriatur etiam publicæ honeſtatis impedimentum? ibid.
14. An ex matrimonio rato conditionato, oriatur publica honeſtas? ibid.
15. An quando affinitas adiungitur cum publica honeſtate, vtraque debeat explicari Summo Pontifici, in petitione diſpenſationis? ibid.

DISPVTATIO XX.

De Impedimento Affinitatis. p. 304

Q. 1. QVid ſit affinitas? ibid.
2. An ſolum ex matrimoniali copula oriatur affinitas? ibid.
3. An vt affinitas contrahatur, ſufficiat copula, abſque ſeminis viri in vas fœmineum, intromiſſione? ibid.
4. An vt contrahatur affinitas, requiratur quòd etiam fœmina ſeminet? ibid.
5. An etiam contrahatur affinitas, ex copula in qua ſola fœmina ſeminat? ibid.
6. An ex congreſſu ſpadonum, oriatur affinitas? 305
7. An vt affinitas contrahatur, ſufficiat copula extra vas habita, ſi virile ſemen quocumque modo, etiam dæmonis arte, intra vas fœmineum, mittatur, aut recipiatur? ibid.
8. An ex copula Sodomitica oriatur affinitas? ibid.
9. An copula Sodomitica, quamuis non propter affinitatem, ſaltem propter criminis immanitatem, impediat matrimonium, cum conſanguineis illius, cum quo habita eſt? ibid.
10. An oriatur affinitas ex copula habita, cum fœmina prorſus renitente, dormiente, ignorante inſana, aut ebria? ibid.
11. An oriatur affinitas ex copula omnino occulta? 306.
12. An affinitas dirimat matrimonium, ſaltem iure Eccleſiaſtico? ibid.
13. An iure antiquo, tam affinitas orta ex copula licita, quam illicita, extendebatur, vſque ad ſeptimum gradum? ibid.
14. An, iure nouo, affinitas ex fornicatione orta, reſtricta ſit ad ſecundum gradum. ibid.
15. An ſaltem affinitas ex fornicatione orta, licèt non dirimat, impediat ſubſequens matrimonium in vlterioribus gradibus? ibid.
16. An acceſſus mariti ad mulierem, tertio, vel quarto gradu cum ſua vxore coniunctam, ſibique eodem gradu affinem, ſit inceſtus, & impediat ius exigendi debitum? ibid.
17. An etiam affinitas orta ex legitimo toro, ſit reſtricta ad ſecundum gradum? ibid.
18. An affinitas ex fornicatione orta, in aliquo gradu irritet matrimonium, iure naturali, aut diuino? 307
19. An affinitas ſaltem, ex matrimonio orta, dirimat iure naturæ matrimonium in aliquo gradu lineæ rectæ? ibid.
20. An affinitas ex matrimonio orta dirimat in linea tranſuerſa, iure naturali matrimonium? ibid.
21. An diſpenſatione facta, cum duobus affinibus, aut conſanguineis ad matrimonium ineundum, copula inter illos, poſt diſpenſationem, habita, ſit inceſtus? ibid.

DISPVTATIO XXI.

De Impedimento Impotentiæ. p. 308

Q. 1. QVid, & quotuplex ſit impotentia? ibid.
2. Quando impotentia coëundi cenſenda ſit perpetua; & quando temporalis? ibid.
3. An impotentia perpetua ad copulam, dirimat ſubſequens matrimonium? ibid.
4. An valeat matrimonium contractum inter impotentes, cognita impotentia naturali coëundi perpetua, dummodo, ſolùm ad caſtè viuendum, & ſine ordine ad copulam celebretur? ibid.
5. An ſaltem dicti impotentes poſſint, licet non vero matrimonio copulari, quoddam ſocietatis vinculum inire, vt tanquam fratres habitent? 309
6. An cognita impotentia per matrimonium, bona fide contractum, & conſequenter, nullitate matrimonij,

trimonij, poſſint contrahentes inſtar fratris, & ſororis, ad ſolam vitæ ſocietatem ſic permanere? ibidem.
7. An impotens, qui ſuæ impotentiæ conſcius decepit fœminam, ipſam ducens; teneatur eam, vt ſororem habere, & alere? ibid.
8. An ſaltem, caſu, quo coniuges tempore initi matrimonij, impotentiam norint; teneantur tanquam fratres cohabitare, & conniuere? ibid.
9. An ad valorem matrimonij ſatis ſit potentia penetrandi vas, ſi deſit potentia ſeminandi intra illud? ibidem.
10. An ſaltem, validum ſit matrimonium, ſi vir non poſſit emittere ſemen intra vas: ſed tantùm foras in ore vaſis? ibid.
11. An validum ſit matrimonium, ſi vir potens ſit ſeminare intra vas; fœmina verò impotens ad ſeminandum? 310
12. An matrimonium Eunuchorum, altero ſolo teſticulo carentium, valeat? ibid.
13. An etiam valeat matrimonium Eunuchorum, qui vtroque teſticulo carent, erigere tamen virgam poſſunt, quamuis ſemen non emittere? ibidem.
14. An ſaltem valeat matrimonium dictorum Eunuchorum, caſu, quo poſſint ſemen aliquale emittere, quamuis ad generationem ineptum? ibidem.
15. An ſi daretur Eunuchus verè ſemen emittens validè poſſet matrimonium inire? 311
16. An fuerit habilis ad matrimonium ille, à quo Chirurgus vnum læſum teſtem auulſit, & alium læſum, non, ſed intra corpus recondidit ne qua inteſtinorum deſcenſui pateret via? ibid.
17. An fœmina Eunichiſſa ſit etiam inhabilis ad matrimonium contrahendum? ibid.
18. An ſenes decrepiti (ideſt, octogenarij) ſi nullo alio impedimento, præter ſenectutem, laborent; validè matrimonium inire poſſint? ibidem.
19. An, ſenes, qui omnino impotentes ſunt ad perfectam copulam, ſint adhuc capaces ad matrimonium contrahendum? 312
20. An ſaltem, ſenes aut alij, qui coire poſſunt, ſed parum ſemen, aut ſterile in vas fœmineum mittere, rectè matrimonium inire poſſint? ibid.
21. An validum ſit matrimonium contractum cum fœmina, quæ non poteſt, abſque manifeſto ſuæ vitæ periculo, parere? ibid.
22. An impotentia naturalis perpetua reſpectu vnius, & non reſpectu alterius fœminæ, dirimat matrimonium, reſpectu illius fœminę ſolius, erga quam eſt impotentia? 313
23. An impotentia reſpectiua poſſit eſſe perpetua, atque adeò dirimere poſſit matrimonium? ibidem.
24. An validum ſit matrimonium contractum cum fœmina arcta; quæ tamen fieri apta poteſt per inciſionem artificioſam ſigilli, ferro, ligno, &c. vt à marito cognoſci valeat? ibid.
25. An impotentia perpetua ex maleficio conſurgens, dirimat ſubſequens matrimonium cum perſona illa ad quam eſt impotentia? ibid.
26. Quando maleficium cenſeri debet impedimentum perpetuum? 314
27. An impotentia ex defectu morbi, dirimat ſubſequens matrimonium? ibid.
28. An hermaphroditus, in quo præualet vnus ſexus, poſſit validè, & licitè, inire matrimonium, iuxta ſexum in eo præualentem? ibid.
29. An hermaphroditus, in quo ſexus eſt æqualis, poſſit, iuxta ſexum, quem elegerit, validè matrimonium contrahere? ibid.
30. An ſemel electo ab hermaphrodito ſexu & iuxta illum matrimonio inito poſſit poſtea viduus effectus, iuxta alterum ſexum validè matrimonium inire? ibid.
31. An hermaphroditus, poſſit etiam validè contrahere iuxta ſexum inferiorem, caſu, quo iuxta talem ſexum ſit potentia ad perfectam copulam? 315
32. An impotentia ad copulam ex defectu ætatis dirimat matrimonium? ibid.
33. An ætas requiſita ad matrimonium, ſit pubertas; nempe, ætas, quatuordecim annorum in maſculis, & duodecim in fœminis? ibid.
34. An matrimonij ætas, in vtroque contrahente, completa extremè eſſe neceſſariò, debeat? ibid.
35. An ſaltem ad matrimonij valorem ſufficiat, ſi vltima dies, anni duodecimi in fœmina, & decimiquarti in viro, ſit incœpta? ibid.
36. An defectus ætatis quando malitia illam ſupplet, dirimat matrimonium? 316
37. An vt malitia ætatis ſuppletiua dicatur, ſufficiat quòd in puero, habilitas ad copulam, reperiatur, in quacumque tenera ætate? ibid.
38. An quocumque tempore ante pubertatem, malitia (ſeu diſcretio & potentia, perfecte coeundi) ſuppleat ætatem? ibid.
39. Quodnam tempus proximum pubertati dicatur, in quo, quando malitia ſupplet ætatem, poteſt puer matrimonium contrahere? ibid.
40. An valeat matrimonium illius, cui, iam legitima pubertatis in ætate conſtituto; deeſt ad copulam coniugalem potentia, ex ætate debili prouenientes? ibidem.
41. An in prædictis caſibus, expectandum ſit triennium, ad experiendum, an prædicta inhabilitas ad copulam ſit perpetua, vel temporalis? 317
42. An quando clarè, & certò conſtat impotentiam eſſe perpetuam, requiratur experientia triennalis, quæ ad declarationem nullitatis matrimonij, capite *Laudabilem de frigid.* requiritur? ibidem.
43. An quando non certò omnino, ſed ferè certò, aut veriſimiliter certò, conſtat impotentia; deſideretur triennium experientiæ, aut ſaltem iuramentum ipſorum coniugum? ibid.
44. An requiratur triennalis experientia, quando exiſtentibus de impotentia ſolùm ſignis dubiis, vterque coniux fatetur illam? ibid.
45. An poſt triennij probationem, ſit neceſſarium iuramentum coniugum, & ſeptimæ manus propinquorum, ſaltem in caſu, quo vxor à matronis inſpicientibus iudicetur virgo? 318
46. An prædicta triennij probatio requiratur, quando alter coniux negat, alter fatetur impotentiam, quæ euidenter non conſtat? ibid.
47. An triennium à iure præſcriptum, ad experiendam impotentiam, computandum ſit à tempore, quo cœptum eſt à coniugibus copulæ vacare? ibidem.
48. An triennium experientiæ, ita debeat eſſe continuum, vt ſi tempore aliquo intermittatur, incipere iterum debeat, triennij tempus? ibid.
49. Quæ ſigna ſunt illa, quæ euidenter, & neceſſariò impotentiam concludunt, ita vt, nec triennium, nec iuramentum ad diſſoluendum matrimonium, iuxta ſuprà quæſt. 41. dicta, deſiderentur? 319
50. An vir ingrediens Religionem, ob diſſolutionem

matrimonij, dum comprehenditur, impotentiam non fuiſſe perpetuam, ſi profeſſus ſit, debeat redire ad vxorem? ibid.

51. An ſi vterque coniux ingrediatur Religionem, ex præſumptione impotentiæ, in eaque profeſſus, ſi poſtea cognoſcatur impotentiam non eſſe perpetuam ſolutum ſit matrimonium, non conſummatum, per profeſſionem, aut poſſint redire ſæculum? ibidem.

52. An etiam, qui ex præſumptione, impotentiæ perpetuæ, ſuſcepit Ordines Sacros, reſtituendus ſit vxori, ſi cognoſcatur impotentiam tantùm fuiſſe temporalem? ibid.

53. An ſeparatus à matrimonio ratione frigiditatis, ſi aliud ineat, ſtatim, abſque aliâ probatione, id ſit diſſoluendum? ibid.

54. An ſi fœmina, ratione arctitudinis, ſeparata à viro, alij nubat, ab illo, aut ab alio, cognoſcatur, ſit reſtituenda priori marito? ibid.

DISPVTATIO XXII.

De Impedimento Raptus. *pag.* 320

Q. 1. QVid ſit raptus, & an impediat matrimonium? ibid.

2. An raptus, quo fœmina rapit virum dirimat matrimonium? ibid.

3. An raptus, quo conſentiens fœmina, inuitis tamen Parentibus, extrahitur, matrimonium dirimat? ibidem.

4. An raptus, quo ſponſus rapit propriam ſponſam ipſa inuita dirimat matrimonium? ibid.

5. An raptus, non factus causâ contrahendi matrimonium, ſed tantùm, causâ explendę libidinis cum rapta, dirimat matrimonium? ibid.

6. An raptus, quo ſolis importunis precibus, aut pretio conducta fœmina extrahitur, dirimat matrimonium? 321

7. An ſit raptus, dirimens matrimonium ille, quo, quis opprimit fœminam in domo Patris? ibid.

DISPVTATIO XXIII.

De Impedimentis tantùm impedientibus. *pag.* 321

Q. 1. QVot, & quæ ſint impedimenta ſolùm impedienta matrimonium? ibid.

§. *I. De Impedimento primo, quod eſt Eccleſiæ vetitum.* *ibid.*

Quæſt. 1. Quid nomine hoc, *Eccleſiæ vetitum* intelligatur? ibid.

2. An non ſolùm Pontifex, & Epiſcopus, ſed etiam Parochus interdicere poſſit ad tempus, ne contrahatur matrimonium? ibid.

3. An prohibitio, ſeu interdictum Pontificis, reddat irritum matrimonium contractum, contra eam prohibitionem? ibid.

§. *II. De Impedimento Temporis Ferialis.* *pag.* 322

Quæſt. 1. Quonam tempore prohibitum ſit, nuptias ſolemniter celebrare? ibid.

2. An matrimonium tempore interdicti, & in loco interdicto contractum, validum ſit? ibid.

3. An non ſolùm validè, ſed etiam licitè, poſit in loco, & in tempore interdicti, & ceſſationis à diuinis, matrimonium celebrare? ibid.

§. *III. De Impedimento ex Catechiſmo.* *pag.* 322

Quæſt. 1. Quid ſit Catechiſmus, & an ex illo contrahat quis cognationem ſpiritualem impedientem, ſed non dirimentem matrimonium? ibid.

2. An dicta imperfecta cognatio ex intentione baptizati, in exorciſmis oriatur? 323

3. An, vt patrinus hic præfatam cognationem contrahat, ſit neceſſarium, vt baptizatum, aut baptizandum in Catechiſmo teneat? ibid.

4. An, hoc Catechiſmi impedimentum ſublatum ſit prorſus per Tridentinum? ibid.

§. *IV. De Impedimento ſponſalium.* *pag.* 323

Quæſt. vnic. An ſponſalia priùs inita cum vna: impediant, ne licitè contrahatur matrimonium cum altera? ibid.

§. *V. De Impedimento voti ſimplicis caſtitatis, aut Religionis.* *pag.* 323

Quæſt. 1. An votum ſimplex caſtitatis impediat, & dirimat matrimonium? ibid.

2. An votum caſtitatis, vel Religionis, vel non nubendi, factum ab eo, cui ſalubrius eſt matrimonium ob incontinentiam, ſit validum, impediatque matrimonium licitè iniri? 324

3. An prima ſententia, ex duabus nuper relatis, ſit etiam practicè aliquo modo probabilis, & tutò amplecti poſſit? 325

4. An peccet mortaliter ſcienter contrahens cum habente votum caſtitatis? ibid.

5. An habenti votum caſtitatis, vel Religionis, vel non nubendi, &c. & interroganti, an valeat matrimonium cum his votis celebratum, deneganda, ſit reſponſio? ibid.

6. An, qui ligatus caſtitatis voto matrimonium iniit, teneatur ante conſummationem matrimonij, Religionem ingredi, vt ſuum votum ſeruet? ibid.

7. An habenti votum caſtitatis, vel alia, matrimonio obſtantia, liceat ſuadere, vt matrimonium ineat, quando paſſim in venerea labitur? ibid.

§. *VI. De Impedimento, quod oritur ex Inceſtu.* *pag.* 326

Quæſt. 1. Quid ſit crimen inceſtus; & an impediat omne matrimonium? ibid.

2. An inceſtus viri cum conſanguineis vxoris, non ſolùm impediat, ſed etiam dirimat matrimonium ratum non conſummatum? ibid.

3. An, etiam fœmina, quæ cum conſanguineis viri inceſtum committit, teneatur hoc impedimento, & interdicatur coniugio? ibid.

4. An, hoc impedimentum inceſtus oriatur ex coniunctione cum conſanguineis, vſque ad quartum gradum? ibid.

5. An hoc impedimentum, etiam oriatur ex inceſtu cum propriis conſanguineis intra dictos gradus? ibidem.

6. An, vt inceſtus impediat matrimonium debeat neceſſariò eſſe publicus? 327

7. An inceſtus commiſſus cum conſanguineis vxoris

ris defunctæ, matrimonium etiam impediat? ibidem.

§. *VII. De Raptus ſponſæ impedimento. pag. 327*

1. An raptus alienæ ſponſæ impediat matrimonium? ibidem.
2. An hoc impedimentum incurrat, qui ſponſam ſolùm de futuro rapit? ibid.

§. *VIII. De Impedimento vxoricidij, ſeu homicidij vxoris propriæ. pag. 327*

Quæſt. 1. An vxoricidium, ſit crimen impediens quodcumque matrimonium? ibid.
2. An hoc impedimentum matrimonij incurrat vir, qui vxorem, in flagranti delicto adulterij deprehenſam, propria authoritate occidit? ibid.
3. An etiam, dictum impedimentum incurrat, caſu, quo vir, non propria authoritate, ſed iudicis, adulteram vxorem necet? 328
4. An idem impedimentum matrimonij incurrat vxor, maritum ſuum interficiens? ibid.

§. *IX. De Impedimento Præsbytericidij, ſeu homicidij Sacerdotis. pag. 328*

Quæſt. 1. An Præsbytericidium impediat matrimonium? ibid.
2. An quilibet homicida Præsbyteri, etiam non conuictus in iudicio, hac pœna plectatur? ibid.

§. *X. De Impedimento proueniente ex ſuſceptione filij in Baptiſmo, aut Confirmatione. pag. 328*

Quæſt. vnica. An, qui fit patrinus filij, vt priuet vxorem iure petendi debitum, poſſit mortua vxore, ſecundò contrahere? ibid.

§. *XI. De Impedimento Pœnitentiæ publicæ. pag. 328*

Quæſt. vnica. An pœnitentia publica matrimonium impediat? ibid.

§. *XII. De Impedimento Coniugij cum Moniali. pag. 329*

Quæſt. 1. An, matrimonium ſcienter cum Moniali profeſſa contractum, matrimonium impediat? ibidem.
2. An mortaliter delinquat, qui cum dictis impedimentis non dirimentibus, matrimonium contrahit? ibid.

DISPVTATIO XXIV.

De Diſpenſatione impedimentorum Matrimonij. pag. 329

Q. 1. QVid ſit diſpenſatio in communi? ibid.
2. An Pontifex diſpenſare poſſit in impedimentis, iure diuino, & naturali, matrimonium dirimentibus? ibid.
3. An ſaltem in caſu extremæ neceſſitatis, poſſet Pontifex, in aliquibus ex impedimentis, iure diuino, & naturali, dirimentibus diſpenſare? 330
4. In quibus impedimentis in ſpeciali nequeat Pontifex diſpenſare? ibid.
5. An Pontifex poſſit diſpenſare in omnibus impedimentis, iure ſolùm Eccleſiaſtico dirimentibus? ibidem.
6. An ſolus Pontifex diſpenſare poſſit in impedimentis, iure humano dirimentibus? ibid.
7. An ſaltem, poſſit Epiſcopus in caſu magnæ neceſſitatis, in dictis impedimentis dirimentibus, poſt contractum matrimonium diſpenſare? 331
8. An rurſus, poſſit Epiſcopus diſpenſare in caſu poſito in impedimentis dirimentibus; etiam ante contractum matrimonium? ibid.
9. An facultas diſpenſandi, quam in euentu dicto, habet Epiſcopus, tantum ſit pro interiori foro? ibidem.
10. An Generalis Vicarius Epiſcopi, poſſit, ex vi officij, in his matrimonij impedimentis dirimentibus diſpenſare? 332
11. An ſaltem, ex ſpeciali commiſſione Epiſcopi, poſſit eius Vicarius Generalis diſpenſare in impedimentis dirimentibus, in caſibus, quibus ipſe poteſt? ibid.
12. An Epiſcopus, poſſit, poſt matrimonium contractum diſpenſare in impedimento, cuius eſt obtenta diſpenſatio, ſubreptitiè tamen, & ideò nulla? ibidem.
13. An Commiſſarius Bullæ Cruciatæ poſſit diſpenſare in aliquo impedimento matrimonij? ibid.
14. An etiam Mendicantes Religioſi, poſſint, ex vi ſuorum priuilegiorum, diſpenſare in aliquo impedimento dirimenti matrimonium? 333
15. An poſſit Epiſcopus diſpenſare ad petendum debitum, cum coniuge, cui debiti petitio eſt interdicta, ratione affinitatis contractæ cum altero coniuge? ibid.
16. An etiam Regulares ab Ordinario approbati, poſſint ex commiſſione ſuorum Prouincialium diſpenſare ad petendum debitum cum coniugibus, qui inter ſe affinitatem contraxerunt? ibid.
17. An dicti Confeſſores Regulares poſſint vti præfata ad petendum debitum diſpenſatione, etiamſi à ſuis Prouincialibus minimè ad hoc fuerint deputati? 334
18. An poſſit Epiſcopus diſpenſare ad petendum debitum, cum coniuge, qui voto caſtitatis aſtrictus matrimonium contraxit? 335
19. An etiam Religioſi, vi ſuorum priuilegiorum poſſint diſpenſare ad petendum debitum, cum his, qui poſt votum caſtitatis, matrimonium inierunt? ibidem.
20. An Epiſcopus, poſſit diſpenſare in impedimentis non dirimentibus? ibid.
21. An, ſaltem in caſu magnæ neceſſitatis, poſſit Epiſcopus diſpenſare etiam in voto Religionis, aut caſtitatis perpetuæ? ibid.
22. An etiam Regulares poſſint, vi ſuorum priuilegiorum, diſpenſare in voto caſtitatis abſolutæ, in caſu vrgentis neceſſitatis, in quo caſu poteſt, vt vidimus Epiſcopus? 336
23. Quot, & quæ ſunt iuſtæ cauſæ ad diſpenſandum in impedimentis matrimonij? ibid.
24. An diſpenſatio impedimenti matrimonij, ſubreptitiè, vel obreptitiè obtenta, ſit prorſus irrita, & nulla? ibid.
25. Quot, & quæ ſunt cauſæ conducentes ad conceſſionem diſpenſationis? ibid.
26. An, illa ſuppreſſio veri reddat diſpenſationem ſubreptitiam, & nullam, quæ ſi exprimiretur, omnino

Digitized by Google

nino retraheret Pontificem a diſpenſatione vel ſaltem difficilius eam concederet? 337
27. An taciturnitas cauſæ finalis reddat diſpenſationem ſubreptitiam,& nullam? ibid.
28. An etiam taciturnitas veri, aut expreſſio falſi, pertinentium tantùm ad cauſam impulſiuam, reddat diſpenſationem ſubreptitiam? ibid.
29. An impetratio diſpenſationis ſit ſubreptitia, ſi ſemel petita & à Pontifice denegata, quando poſtea impetratur, non ſit mentio prioris denegationis? ibidem.
30. An ſi fœmina impetret diſpenſationem ad nubendum conſanguineo,& illa, nolens vti hac diſpenſatione, impetret aliam ad nubendum alij conſanguineo, valeat hæc ſecunda, non facta mentione primæ? ibid.
31. An, vt diſpenſatio matrimonij inter conſanguineos, & affines, ſit valida, ſit copulæ inter eos habitæ mentio facienda? ibid.
32. An ſaltem, ſi contrahentes habeant copulam, vt facilius diſpenſationem obtineant, ſit is animus explicandus, ne diſpenſatio ſit ſubreptitia? 338
33. An, quando Papa committit Ordinario, vt diſpenſet cum aliquibus; dummodo copula non interuenerit; poſſint contrahentes abſque ſubreptionis vitio, negare copulam habitam? ibid.
34. An, ſaltem quando Papa pro foro conſcientiæ, committit viro diſcreto, vt diſpenſet cum aliquibus, dummodo copula non fuerit; valeat diſpenſatio, caſu, quo copula verè fuerit habita? 339
35. An, quando ſunt plura impedimenta; oporteat omnia illa in eadem petitione, vt ſimul diſpenſentur; referre? ibid.
36. An, in petitione explicanda ſit qualitas impedimenti; ne diſpenſatio ſubreptitia ſit? ibid.
37. An, ne ſubreptitia ſit diſpenſatio, ſit neceſſariò facienda mentio de multiplicate eiuſdem gradus; (vel diuerſi) in conſanguinitate, affinitate, publica honeſtate, & cognatione ſpirituali? ibid.
38. An, quando affinitas eſt contracta ex multiplicata copula cum eadem conſanguinea illius, quam quis ducere vult, opus ſit exprimere in petitione, hanc copulam fuiſſe multiplicatam? 340
39. An, quando contrahentes conſanguinei, vel affines diſtant inæqualiter à ſtipite, ſat ſit in petitione, mentio remotioris gradus fieri? ibid.
40. An, valeat matrimonium initum, ſolo gradu remotiori expreſſo, non obtentis litteris declaratoriis ſuper propinquiori? ibid.
41. An ſit neceſſarium explicare; an propinquitas graduum ſit in linea recta? 341
42. An, in impedimento cognationis ſpiritualis oporteat explicari, an inter contrahentes ſit filiatio ſpiritualis? ibid.
43. An, quando petitur diſpenſatio in primo gradu impedimenti publicæ honeſtatis oporteat explicare, an proueniat ex matrimonio rato, vel ſponſalibus? ibid.
44. An, quando impedimenta affinitatis, & publicæ honeſtatis concurrunt, ſat ſit mentionem affinitatis, tacita publica honeſtate, fieri? ibid.
45. An ſit valida diſpenſatio, ſi petens illam erret in gradu? ibid.
46. An valida ſit diſpenſatio, quando erratur in nomine eius, cum quo diſpenſatur, veluti, quando nomen Petri, exprimitur nomine Ioannis? ibid.
47. An etiam valida ſit diſpenſatio, quando erratur in Diœceſi eius, cum quo diſpenſatur, veluti, ſi dicat, eſſe Toletanum; cùm eſſet Pampilonenſis? 342
48. An ſit valida diſpenſatio, eo ſolum, quod in ea taceatur aliquid, quod ex ſtylo curiæ Romanæ eſt exprimendum? ibid.
49. An ſit valida diſpenſatio quoties impedimentum certum narratur ſub dubio. v. g. ſi quis petat diſpenſationem voti caſtitatis, quod certo nouit à ſe emiſſum, ſed in petitione, votum dubium exprimit, allegans tamen veram cauſam, ſcilicet, carnis ſtimulos? 343
50. An, qualiſcumque ſit falſa cauſa, ſi ipſa ſola proponatur Pontifici, vitiet diſpenſationem? ibid.
51. An, etiam vitiet diſpenſationem, qui in petitione plures enarrat cauſas; ex quibus aliquæ ſunt veræ, aliquæ falſæ? ibid.
52. An, valida ſit diſpenſatio, in cuius petitione allegatur, fœminam manſuram innuptam defectu dotis, ſi non ob hanc cauſam, ſed ob aliam, nempe, infamiam, ætatem, &c. id contingat? ibid.
53. An, diſpenſatio voti Caſtitatis, vel Religionis ad ineundum matrimonium, facta his verbis, *diſpenſa ad hoc, vt matrimonium tunc contrahere poſſit*, vel, *ad hoc tantum vt tunc matrimonium contrahere poſſit*, vel *hac vice diſpenſa*: vim ſuam amittat per primum actum? 344
54. An, quando diſpenſatio voti caſtitatis, &c. non explicat eſſe ad vnum, aut ad plura matrimonia, tunc poſſit extendi ad plura? ibid.
55. An, vt valida ſit diſpenſatio ad contrahendum matrimonium, ſit neceſſum, vt verificentur cauſæ, quando impetrans mittit Romam ad diſpenſationem obtinendam? ibid.
56. An cauſæ diſpenſationis neceſſariò debeant eſſe verè tempore, quo Pontifex, vel Pœnitentiarius committit ordinario, vel confeſſario commiſſionem diſpenſandi? ibid.
57. An cauſæ diſpenſationis debeant ſubſiſtere, & verificari, non ſolùm quando Pontifex, ſeu Pœnitentiarius concedit diſpenſationem; ſed etiam quando illam Ordinarius, aut Confeſſarius exequitur? 345
58. An ſufficiat cauſam diſpenſationis ſubfuiſſe, quando Ordinarius, ſeu Confeſſarius diſpenſauit; an verò etiam neceſſariò requiratur, vt perſeueret, cùm executioni mandatur: v.g. quando initur matrimonium? ibid.
59. An diſpenſatio, vt quis poſſit contrahere cum aliqua in gradu prohibito, valeat ante literarum expeditionem? ibid.

DISPVTATIO XXV.

De Debito Coniugali. *pag.* 146

Q.1. An, actus coniugalis ſit ex ſe licitus? ibid.
2. An actus coniugalis poſſit eſſe meritorius, non ſolùm ex opere operantis, ſed etiam ex opero operato? ibid.
3. An, coniux teneatur petere aliquando debitum? ibidem.
4. An, ſaltem, teneatur coniux petere coniugale debitum, caſu, quo in altero coniuge probabiliter præuideat periculum incontinentiæ? ibid.
5. An, peccet mortaliter coniux non reddendo debitum coniugale alteri coniugi? 347
6. An, aliquando poſſit eſſe ſolùm veniale, aut, nullum peccatum, negare debitum coniugale? ibidem.
7. An, peccet mortaliter coniux, qui mediis illicitis, ſe

ſe reddit impotentem ad debitum coniugale perſoluendùm? ibid.

8. An, etiam, mortaliter coniux peccet, qui mediis licitis, vt ieiuniis, vel abſtinentiis, ſe reddit notabiliter impotentem ad reddendum debitum? ibid.

9. An, teneatur vir vti calidis, vt potentior ad copulam reddatur? 348

§. II.

De Circunſtantia finis, qua vitiari poteſt actus coniugalis. pag. 348

10. An actus coniugalis factus propter, aliquod ex tribus bonis matrimonij, ſit licitus, & virtuoſus? ibidem.

11. An, quando actus coniugalis refertur ob bonum prolis, neceſſarium ſit, vt proles ipſa vlterius referatur in Dei obſequium? ibid.

12. An, peccent coniuges, qui in ipſo coniugali actu, prolem minimè concipi, optant? ibid.

13. An peccet vir, qui ad vxorem, mercede conductus accedit; aut eo fine, vt illum hæredem conſtituat? ibidem.

14. An ſit peccatum exercere actum coniugalem ob Sacramenti bonum; vel (quod idem eſt) ad expreſſiùs ſignificandam vnionem. Verbi cum humanitate? ibid.

15. An actus coniugalis, factus ſolùm ad vitandam incontinentiam eius, qui petit debitum, ſeu ob propriam fornicationem vitandam, ſit culpa venialis? 349

16. An coniuges peccent venialiter exercendo actum coniugalem ad tuendam, aut reſtaurandam corporis ſalutem? ibid.

17. An actus coniugalis exercitus, ſolùm ob capiendam delectationem carnalem, ipſi actui annexam, ſit peccatum ſaltem veniale? 350

18. An peccent mortaliter coniuges, qui cibis calidis, vnguentis, muſco, & alijs medicamentis, ad excitandam, & magis accendendam voluptatem, vtuntur? ibid.

§. III.

De Circunſtantia temporis, qua vitiari vſus coniugalis poteſt. pag. 350

19. An actus coniugalis exercitus feriarum tempore, quo interdicuntur benedictiones nuptiales, ſit illicitus? ibid.

20. An actus coniugalis habitus in diebus feſtis, Rogationum, aut ieiuniorum, ſit illicitus? ibidem.

21. An actus coniugalis, tempore menſtruorum ſit licitus? 351

22. An ſit mortale, petere, aut reddere debitum, tempore prægnationis, ſi aborſus prolis iam formatæ periculum ſit? ibid.

23. An etiam ſit mortale, coire cum periculo aborſus prolis nondum formatæ; vel (quod idem eſt) aborſus, circa conceptionis initium? ibid.

24. An, adhuc, actus coniugalis, ceſſante periculo aborſus, ex eo ſolùm, quòd habeatur tempore prægnationis, ſit illicitus? 352

25. An ſit culpa, petere debitum, tempore, quo expurgatio ſanguinis poſt partum, durat? ibidem.

26. An etiam, ſit culpa, debitum petere, tempore, quò mater ſobolem lactat? ibid.

27. An, tempore amentiæ vtriuſque coniugis, licitus ſit actus coniugalis? ibid.

28. An ſaltem, ſi alter coniux ſolus ſit amens, ſit licitus concubitus? ibid.

§. IV.

De Circunſtantia loci, qua vitiari copula coniugalis poteſt. pag. 352

29. An actus coniugalis in loco publico (id eſt, coram alijs) habitus, ſit mortale peccatum? ibid.

30. An actus coniugalis, extra caſum neceſſitatis, in Eccleſia habitus, ſit peccatum aliquod? 353

31. An etiam ſit mortale peccatum, dictus coniugalis actus, exercitus in Eccleſia, in caſu neceſſitatis, v. g. quando coniuges diu ſunt intra illam incluſi? ibidem.

§. V.

De Circunſtantia ſitus, & innaturalis vſus, qua vitiari copula coniugalis poteſt. pag. 353

32. An copula coniugalis habita è latere, ſedendo, ſtandoue, ſit mortalis? ibid.

33. An ſaltem, copula habita in vaſe legitimo, præpoſtero tamen modo; aut viro ſuccumbere, ſit culpa lethalis? 354

34. An ſit mortale, reddere coniugi exigenti debitum, modo indebito quoad ſitum? ibid.

35. An copula viri cum vxore ſodomiticè habita; ſit, ex parte vtriuſque coniugis, mortalis? ibid.

36. An peccet mortaliter vir, qui volens legitimam copulam cum vxore habere, vt ſe ad eam excitet, illam inchoat ſodomiticè? ibid.

37. An ſimiliter, peccet mortaliter, vir, ſi ſolùm perfricaret pudendum in vaſe præpoſtero vxoris, in ordine ad copulam legitimam habendam? ibidem.

38. An ſi coniugatus immitteret virile membrum in os fœminæ, etiam peccaret mortaliter? 355

39. An ſit peccatum lethale, ſemen extra vas naturale vxoris fundere? ibid.

40. An, dum vir ſemen effudit teneatur ſub mortali, effuſionem fœminæ expectare? ibid.

41. An vxor licitè poſſit, ſe ad ſeminandum tactibus incitare, ſi vir poſtquam ſeminauit ſe retrahat, ante ſeminationem vxoris? ibid.

42. An peccet mortaliter vir, qui copula incœpta, deſiſtit à ſeminando, ſi vxor iam ſeminauit? 356

43. An licitè poſſint coniuges inchoare copulam delectationis cauſâ, & poſtea eam non abſoluere? ibidem.

44. An actus coniugalis liceat ſenibus, qui, præ ætate debiles, minimè intra vas fœmineum ſeminare valent? ibid.

45. An licita ſit copula vxori, quæ poſt coitum, non poteſt ſemen intra vas retinere? ibid.

46. An teneatur ſub mortali fœmina, conſeruare ſemen receptum? 357

47. An fœmina, quæ poſt copulam ſtatim mingit, vt receptum ſemen effundat, peccet mortaliter? ibidem.

48. An mulier ſatisfaciat ſuæ obligationi, ſi viro exigenti debitum, præſtet vſum ſui corporis, conuertens

Digitized by Google

conuertens tamen animum ad alia, ne natura excitetur? ibid.

§. VI.

De Circumſtantia damni reddentium debitum, ex qua vitiari actus coniugalis poteſt. pag. 357

48. An cum proprio ſalutis detrimento teneatur, aut poſſit, coniux reddere debitum? ibid.
49. An laborans febri, teneatur reddere debitum? 358
50. An coniux teneatur reddere debitum, ſtatim poſt prandium? ibid.
51. An ſanus coniux teneatur reddere debitum alteri coniugi leproſo? ibid.
52. An ſublato infectionis periculo, excuſetur coniux ſanus à reddendo debito, propter horrorem, quem concipit ex leproſo? ibid.
53. An coniux ſanus teneatur leproſo reddere debitum, ſi adſit probabile periculum infectionis in prole naſcitura? 359
54. An coniux excuſetur ab obligatione reddendi, ne multiplicentur filij? ibid.
55. An, etiam ſit mortale, negare debitum, quando, non exiſtente periculo incontinentiæ, parentes non ſufficiunt ad tot filios alendos? ibid.
56. An ſit mortale negare debitum coniugi petenti, & deſcendenti à Iudæis, aut Sarracenis, ne proles ea macula afficiatur? ibid.
57. An ſit licitum negare debitum ad vitandum magnum in bonis fortunæ, aut famæ detrimentum; vel ad magnam vtilitatem comparandam? ibidem.
58. An fœmina, quæ nequit vinum fœtum edere, poſſit petere debitum? ibid.

§. VII.

De Impedimento conſummandi, petendi, & reddendi debitum ex affinitate; vel cognatione ſpirituali ſuperueniente, matrimonio iam contracto. pag. 360

59. An licitum ſit reddere debitum, quando poſt contractum matrimonium, orta eſt affinitas, vel cognatio ſpiritualis, inter coniuges? ibid.
60. An coniux, qui ex ignorantia inuincibili iuris prohibentis, vel facti, efficitur affinis, vel cognatus alterius coniugis, priuetur iure petendi debitum? ibidem.
61. An ſaltem, qui factus eſt affinis, vel cognatus alteri, ex ignorantia culpabili, ſeu vincibili facti, priuetur iure petendi debitum? ibid.
62. An, qui ex ignorantia ſolius pœnæ à lege ſtatutæ factus eſt quis affinis, vel cognatus, priuetur iure petendi debitum? ibid.
63. An, vt coniux incurrat priuationem iuris petendi debitum, ratione affinitatis, vel cognationis ſuperuenientis; neceſſaria ſit aliqua iudicis ſententia condemnans, aut ſaltem crimen declarans? ibid.

§. VIII.

De Impedimento conſummandi, vel petendi, & reddendi debitum ex emiſſo voto. pag. 361

64. An ſimplici voto caſtitatis aſtrictus matrimonium iniens, poſſit debitum licitè petere? ibidem.
65. An ſaltem ſi huiuſmodi vouens, ſemel matrimonium conſummauit, poſſit iam deinceps debitum petere, ac ſi nihil vouiſſet? ibid.
66. An, qui poſt votum emiſſum caſtitatis contraxit matrimonium peccet etiam reddendo prima vice ad petitionem alterius? ibid.
67. An coniux ille, qui emiſſo caſtitatis voto, matrimonium contraxit, & conſummauit; teneatur, defuncto altero coniuge, ſeruare ſimpliciter caſtitatem? 362
68. An, qui poſt Religionis votum, matrimonium contraxit, non ſolùm mort. peccet matrimonium conſummando; ſed etiam poſt conſummationem, toties, quoties debitum petat? ibidem.
69. An, mortuo altero coniuge, teneatur, qui Religionem promiſerat, illam ingredi? ibidem.
70. An, qui fecit votum ſuſcipiendi Ordines ſacros, & poſtea contraxit matrimonium, peccet mortaliter, prima vice conſummando matrimonium? ibidem.
71. An, qui emiſit votum non contrahendi matrimonium, peccet mortaliter, non ſolùm contrahendo; ſed etiam prima vice conſummando? 363
72. An, qui poſt contractum matrimonium, ſed ante eius conſummationem, vouit caſtitatem, Religionem, aut receptionem Ordinis ſacri, teneatur ingredi Religionem ad hæc adimplenda vota? ibidem.
73. An, votum non petendi debitum, emiſſum ab altero coniuge, ſine alterius licentia, ſit validum? ibidem.
74. An, etiam votum abſolutum caſtitatis, emiſſum poſt matrimonium conſummatum, ab altero coniuge, ſine alterius licentia, valeat? ibidem.
75. An coniux, qui votum caſtitatis prædictum emiſit, licitè poſſit reddere debitum alteri coniugi adulteranti, & præbenti, propter hoc, cauſam diuortio? 364
76. An præfatum votum caſtitatis etiam obliget eum, qui illud emiſit, ad non ineundum aliud matrimonium, eo ſoluto? ibid.
77. An coniux dans licentiam alteri coniugi vouendi caſtitatem, poſſit ab eo debitum petere? ibidem.
78. An quando vterque coniux communi conſenſu vouit continentiam, vterque teneatur, aut ſaltem poſſit, debitum reddere? 365
79. An altero, aut vtroque coniuge, poſt eius votum, communi placito, emiſſum fornicante; poſſit iudex ex officio eos ad cohabitandum compellere? ibid.

§. IX.

De Impedimento reddendi, aut petendi debitum, ob dubium valoris matrimonij. pag. 365

80. An, matrimonio bona fide contracto, ſi alter ſcrupulum habere incipiat de valore matrimonij, poſſit petere, & reddere? ibid.
81. An matrimonio vtriuſque coniugis bona fide inito, alter dubitans de eius valore, poſſit petere, & reddere? ibidem.

82. An

Digitized by Google

82. An quando vterque coniux è duobus de valore matrimonij, bona fide initi; liceat vnicuique reddere alteri petenti? ibid.

DISPVTATIO XXVI.

De Diuortio, aut de Diſſolutione matrimonij, quoad thorum, & cohabitationem. p. 366

Q. 1. AN adulterio alterius coniugis, diſſoluatur matrimonium quoad vinculum? ibidem.
2. An adulterium vxoris ſit cauſa ſufficiens ad hoc, vt maritus poſſit ab ea diuertere, quoad thorum, & cohabitationem? ibid.
3. An etiam vxor poſſit ſeparari à marito, ob eius adulterium? ibid.
4. An conſuetudo præualuerit, vt vxor, nequeat ob adulterium viri, diuortium celebrare? ibid.
5. An ſit præfinitum tempus, quo tranſacto, nequeat coniux ob adulterium alterius, diuortium petere? 367
6. An licitum eſſe diuortium ob adulterium coniugis; ſolùm ex iure diuino poſitiuo oriatur? ibidem.
7. An adulterandi voluntas ſufficiat ad celebrandum diuortium? ibid.
8. An tactus impudici, vt amplexus, oſcula, &c. quæ mulier cum alieno habuit, tribuant iuſtam cauſam perpetuo diuortio? ibid.
9. An pollutio habita cum propria vxore, minimè conſentiente, ſit iuſta diuortij cauſa? ibid.
10. An ſaltem, ſi pollutio habita ſit cum tertia alia perſona, ſit ſatis ad celebrandum diuortium? ibidem.
11. An ſodomia coniugis ſufficiens cauſa ſit ad celebrandum diuortium? 368
12. An copula naturalis abſque ſeminis in vas intromiſſione, ſit iuſta cauſa perpetui diuortij? ibidem.
13. An concubitus conſummatus cum fœmina mortua præbeat cauſam ad celebrandum diuortium? ibidem.
14. An dentur aliqui caſus, in quibus non ſufficiat adulterium, ad diuortium celebrandum? ibidem.
15. An detur compenſatio adulterij vtriuſque coniugis, ſi alter adulteretur, alter verò ſodomiam committat? 369
16. An coniux, qui vnum ſolùm adulterium admiſit, poſſit diuertere ab altero, qui plura commiſit? ibidem.
17. An, quando vnus coniux ſecretò adulterauit, & alter publicè; poſſit, qui ſecretò adulterauit, diuortium petere? ibid.
18. An, caſu quo coniux occultè adulter petat diuortium ab altero publicè adultero, ſolùm peccet venialiter? ibid.
19. An ſit compenſatio adulterij vnius coniugis, cum adulterio alterius, iam condonato, à coniuge poſteriùs adulterante? ibid.
20. An, ſi ambo coniuges in adulterium lapſi, reconcilientur, poſſit quicumque ex illis, qui poſt reconciliationem adultere, ab altero reiici, & dimitti? 370
21. An quando vterque coniux eſt adulter, ſi alter emendetur, alter verò in adulterio perſiſtat, poſſit emendatus celebrare diuortium? ibid.
22. An, ſi ante latam ſententiam diuortij, innocens coniux adulteretur, teneatur coniugem adulterum ſibi reconciliare? ibid.
23. An idem, dicendum ſit, cauſa, quo coniux innocens, committat adulterium, poſt perfectam, & latam ſententiam diuortij, nempe, quòd debeat reconciliare ſibi coniugem adulterum dimiſſum? ibidem.
24. An liceat coniugi innocenti, qui ante diuortij ſententiam in adulterium labitur, aliquandò Religionem profiteri, vel ſacros Ordines ſuſcipere? 371
25. An idem dicendum ſit, ſi coniux innocens, poſt latam ſententiam diuortij, adulteretur, nondum mutato ſtatu, & poſtea ſtatum mutet? ibid.
26. An, ſi coniux innocens iam profeſſus, vel ſacris initiatus, adulterium committat, teneatur etiam exire à monaſterio, & ad coniugem, ob adulterium dimiſſum, redire? ibid.
27. An coniux innocens poſſit, poſt ſententiam diuortij latam, inuitum etiam adulterum ſibi reconciliare, & adulter ad id teneatur? ibid.
28. An ſi coniux innocens ſtatum mutauit, factus profeſſus, vel ſacris initiatus, integrum ſit illi, adulterum ſibi reconciliare? 372
29. An ſaltem, ſi coniux innocens, ſolùm votum ſimplex caſtitatis emiſerit, poſſit coniugem adulterum ſibi reconciliare? ibid.
30. An liceat adultero coniugi ad profeſſionem, & ordines tranſire, inſcio coniuge innocente, caſu, quo nulla præceſſerit ſententia diuortij, ſed ob adulterium notorium ſint inuicem ſeparati? ibidem.
31. An ſaltem poſt latam ſententiam diuortij, poſſit adulter, ſtatum mutare, coniuge innocente inuito? ibidem.
32. An ad minùs, poſſit adulter, lata ſententia diuortij, ignorante, & inconſulto innocente Religionem profiteri; ſacris initiari, vel votum ſimplex caſtitatis emittere? ibid.
33. An, vt adulter de licentia innocentis ſtatum mutet, ſit neceſſarium, vt innocens, etiam mutet ſtatum? 373
34. An coniugi innocenti liberum ſit ad Religionem tranſire, etiam inuito conuge nocente, ſiue adultero? ibid.
35. An, vt innocens tranſire ad Religionem vel Ordines poſſit, ſufficiat adulterium eſſe valdè notorium? ibid.
36. An etiam, pro foro interno conſcientiæ, licitum ſit innocenti ad Religionem, vel ordines tranſire, ob adulterium coniugis occultum? ibid.
37. An vir innocens poſſit, inuita adultera, eodem modo ad Ordines tranſire, quo poteſt ad Religionem? ibid.
38. An, innocens coniux licitè poſſit negare debitum coniugi adultero, ante ſententiam iudicis, ſibi ſuffragantem? ibid.
39. An ſaltem, præfatus innocens coniux teneatur reddere debitum adultero occulto, ſi per excommunicationem, vel præceptum ad id per iudicem compellatur? 374
40. An coniux innocens licitè poſſit, propria authoritate ab adultero diuertere, ob adulterium publicè notorium? ibid.
41. An liceat innocenti coniugi etiam ob adulterium occultum, non expectato Eccleſiæ iudicio, ab adultero diuertere? ibid.
42. An, licitum ſit diuortium, ob alias cauſas, quàm fornicationem carnalem? ibid.

43. An

43. An lapſus vnius coniugis in infidelitatem, vel hæreſim, ſit ſufficiens cauſa ad faciendum diuortium? 375
44. An, ſi coniux pertrahat alterum coniugem ad peccandum mortaliter; poſſit hic, ab illo ſeparari? ibidem.
45. An ſæuitia coniugis ſit cauſa ſufficiens ad celebrandum diuortium? ibid.
46. An quæuis ſæuitia ſufficiat ad diuortium celebrandum? ibid.
47. An liceat etiam viro, propter ſæuitiam vxoris, diuortium celebrare? ibid.
48. An non ſolùm ſæuitia præterita, ſed etiam timor ſæuitiæ futuræ, iuſtam diuortio cauſam præbeat? ibidem.
49. An furor coniugis ſufficiat ad celebrandum diuortium? 376
50. An poſſit vxor diuertere à ſuo viro latrociniis dedito, & nolente à furtis abſtinere? ibidem.

TRACTA

Digitized by Google

TRACTATVS SEXTVS
DE SACRAMENTO ORDINIS.

TRACTANT de Sacramento Ordinis, Authores, *in principio* 1. *partis, citati.* Concilia, Lateranenſe, *cap.* 3. Florent. Trident. *ſeſſ.* 23. *&* 24. Cathechiſ. Roman. *Tractatu de Ordine.* Theologi cum Magiſtro *in* 4. *diſt.* 24. Vbi S. Thom. Ricard. Scoto, Sotus, Palud. Capreol, & alij. Canoniſtæ *in cap. Cum contingat, de ætate, & qualitate Ordin. in cap. Cleros* 21. *diſt. in cap. Perlectis. diſt.* 25. Nauarrus *in Manuali cap.* 22. Henriquez *lib.* 10. Couarruu. *lib.* 1. *Variar.* Bellarm. *de Ordine tom.* 2. & ex Recentioribus Thom. Sanch. *tom.* 2. *conſil. lib.* 7. Ludouicus de S. Iuan, *in ſum.* Diana, Philibertus Marchinus, D. Ioannes Machado de Chaues: Summiſtæ, *Verb. Ordo.* & alij permulti infra adducendi.

DISPVTATIO PRIMA.

De natura, quidditate, & numero Ordinum.

QVÆSTIO PRIMA.

An detur in Eccleſia Sacramentum Ordinis.

NEGANT ex Hæreticis noſtri temporis, Lutherus *lib. de captiuitate Babylonica, lib. de Ordine.* Remnitius 2. *p. examinis Conc. Trident. diſp. de Ordinis Sacramento*, & alij: vt referunt Bellarm. *lib.* 2. *de Ordine cap.* 1. Becanus *de Sacram. Ordinis cap.* 26. *quæſt.* 1. & Philibertus Marchinus *tract.* 1. *de Ordine par.* 1 *cap.* 10.

Sed certiſſimè de fide reſpondeo: Dari. Quia ſic definitur *in cap. Ad abolendam. de hæreticis.* in concilio Romano ſub Siluestro, *cap.* 3. *& can.* 1. Carthag. IV. Laodicenſi, *can.* 24. Chalcedon. *can.* 2. Bracharenſ. *can.* 3. Florentino *in decreto Eugenij*, & in Tridentino *ſeſſ.* 23. *can.* 2. *& can.* 3. per hæc verba: *Si quis dixerit, Ordinem, ſiue ſacram Ordinationem, non eſſe verè, & propriè Sacramentum a Chriſto Domino inſtitutum; Anathema ſit.* Sic Concilium. Et ſic omnes Theologi cum Magiſtro *in* 4. *diſt.* 24. Vbi D. Thomas, Sotus, Palud. Scotus, & alij. Legantur Henriquez, & Philibertus, locis citatis.

**
*

QVÆSTIO II.

An Sacramenti Ordinis recta ſit hæc definitio: Ordo eſt ſignaculum quoddam, per quod ſpiritualis poteſtas tribuitur Ordinato?

NEgat in primis Sotus *in* 4. *diſt.* 24. Vbi ait: *Ordinem eſſe Sacramentum, quo ſpecialis poteſtas traditur in ordine ad conſecrandum corpus, & ſanguinem Chriſti.* Sotum ſequuntur Ægidius *de Sacrament. diſp.* 20. *dub.* 1. & Ochagauia *tract. de Ordine, quæſt.* 1. *num.* 7 Sanchez *loc. cit. cap.* 1. *dub.* 1.

Negat etiam Nauar. *in Man. cap.* 22. *num.* 17. hanc aſſignans Ordinis definitionem: *Ordo eſt Sacramentum, quo traditur character, & poteſtas conſecrandi Euchariſtiam, vel in id adminiſtrandi.*

Negat deinde Vazq. *tom.* 3. *in* 3. *p. diſp.* 233. *cap.* 2. *num.* 27. ſic Ordinem definiens. *Ordo eſt ſignum Eccleſiæ à Chriſto Domino inſtitutum, quo traditur alicui poteſtas, & officium.*

Negant tandem Bonac. *diſp.* 8. *de Sacram. Ordinis, quæſt. vnica, punct.* 1. *num.* 1. Ludouicus de S. Iuan. *quæſt.* 1. *de Sacram. Ordinis, art.* 1. *dub.* 1. & alij, alias definitiones Ordinis tradentes.

Sed probabiliùs reſpondeo: Rectam eſſe prædictam Ordinis definitionem, nempe: *Ordo eſt ſignaculum quoddam, per quod ſpiritualis poteſtas tribuitur*

Digitized by Google

43. An lapſus vnius coniugis in infidelitatem, vel hæreſim, ſit ſufficiens cauſa ad faciendum diuortium? 375
44. An, ſi coniux pertrahat alterum coniugem ad peccandum mortaliter; poſſit hic, ab illo ſeparari? ibidem.
45. An ſæuitia coniugis ſit cauſa ſufficiens ad celebrandum diuortium? ibid.
46. An quæuis ſæuitia ſufficiat ad diuortium celebrandum? ibid.
47. An liceat etiam viro, propter ſæuitiam vxoris, diuortium celebrare? ibid.
48. An non ſolùm ſæuitia præterita, ſed etiam timor ſæuitiæ futuræ, iuſtam diuortio cauſam præbeat? ibidem.
49. An furor coniugis ſufficiat ad celebrandum diuortium? 376
50. An poſſit vxor diuertere à ſuo viro latrociniis dedito, & nolente à furtis abſtinere? ibidem.

Digitized by Google

TRACTATVS SEXTVS DE SACRAMENTO ORDINIS.

TRACTANT de Sacramento Ordinis, Authores, *in principio* 1. *partis, citati.* Concilia, Lateranenſe, *cap.* 3. Florent. Trident. *ſeſſ.* 23. *&* 24. Cathechiſ. Roman. *Tractatu de Ordine.* Theologi cum Magiſtro *in* 4. *diſt.* 24. Vbi S. Thom. Ricard. Scoto, Sotus, Palud. Capreol, & alij. Canoniſtæ *in cap. Cum contingat, de ætate, & qualitate Ordin. in cap. Cleros* 21. *diſt. in cap. Perlectis. diſt.* 25. Nauarrus *in Manuali cap.* 22. Henriquez *lib.* 10. Couarruu. *lib.* 1. *Variar.* Bellarm. *de Ordine tom.* 2. & ex Recentioribus Thom. Sanch. *tom.* 2. *conſil. lib.* 7. Ludouicus de S. Iuan, *in ſum.* Diana, Philibertus Marchinus, D. Ioannes Machado de Chaues: Summiſtæ, *Verb. Ordo.* & alij permulti infra adducendi.

DISPVTATIO PRIMA.

De natura, quidditate, & numero Ordinum.

QVÆSTIO PRIMA.

An detur in Eccleſia Sacramentum Ordinis.

NEGANT ex Hæreticis noſtri temporis, Lutherus *lib. de captiuitate Babylonica, lib. de Ordine.* Remnitius 2. *p. examinis Conc. Trident. diſp. de Ordinis Sacramento*, & alij: vt referunt Bellarm. *lib.* 2. *de Ordine cap.* 1. Becanus *de Sacram. Ordinis cap.* 26. *quæſt.* 1. & Philibertus Marchinus *tract.* 1. *de Ordine par.* 1. *cap.* 10.

Sed certiſſimè de fide reſpondeo: Dari. Quia ſic definitur *in cap. Ad abolendam. de hæreticis.* in concilio Romano ſub Siluestro, *cap.* 3. *& can.* 1. Carthag. IV. Laodicenſi, *can.* 24. Chalcedon. *can.* 2. Bracharenſ. *can.* 3. Florentino *in decreto Eugenij*, & in Tridentino *ſeſſ.* 23. *can.* 2. *& can.* 3. per hæc verba: *Si quis dixerit, Ordinem, ſiue ſacram Ordinationem, non eſſe verè, & propriè Sacramentum à Chriſto Domino inſtitutum; Anathema ſit.* Sic Concilium. Et ſic omnes Theologi cum Magiſtro *in* 4. *diſt.* 24. Vbi D. Thomas, Sotus, Palud. Scotus, & alij. Legantur Henriquez, & Philibertus, locis citatis.

***

QVÆSTIO II.

An Sacramenti Ordinis recta ſit hæc definitio: Ordo eſt ſignaculum quoddam, per quod ſpiritualis poteſtas tribuitur Ordinato?

NEgat in primis Sotus *in* 4. *diſt.* 24. Vbi ait: *Ordinem eſſe Sacramentum, quo ſpecialis poteſtas traditur in ordine ad conſecrandum corpus, & ſanguinem Chriſti.* Sotum ſequuntur Ægidius *de Sacrament. diſp.* 20. *dub.* 1. & Ochagauia *tract. de Ordine, quæſt.* 1. *num.* 7. Sanchez *loc. cit. cap.* 1. *dub.* 1.

Negat etiam Nauarr. *in Man. cap.* 22. *num.* 17. hanc aſſignans Ordinis definitionem: *Ordo eſt Sacramentum, quo traditur character, & poteſtas conſecrandi Euchariſtiam, vel inid adminiſtrandi.*

Negat deinde Vazq. *tom.* 3. *in* 3. *p. diſp.* 233. *cap.* 2. *num.* 27. ſic Ordinem definiens. *Ordo eſt ſignum Eccleſiæ à Chriſto Domino inſtitutum, quo traditur alicui poteſtas, & officium.*

Negant tandem Bonac. *diſp.* 8. *de Sacram. Ordinis, quæſt. vnica, punct.* 1. *num.* 1. Ludouicus de S. Iuan. *quæſt.* 1. *de Sacram. Ordinis, art.* 1. *dub.* 1. & alij, alias definitiones Ordinis tradentes.

Sed probabiliùs reſpondeo: Rectam eſſe prædictam Ordinis definitionem, nempe: *Ordo eſt ſignaculum quoddam, per quod ſpiritualis poteſtas tribuitur*

buitur

bitur Ordinato. Hoc eſt: *ſignum ſenſibile, per quod poteſtas in Ordine ad Euchariſtiam conficiendam, vel miniſtrandam, tribuitur ordinato.* Sic Mag. *in 4. diſt.* 24. & D. Thom. D. Bonau. Duran. ibid. Nuñus in additio. *ad 3. par. quaſt. 34. art. 2. pag.* 840. Granados *tract. 1. de Sacram. Ordinis diſp. 1. num.* 1. Philibertus Marchinus *tract. 1. part. 1. cap. 4. à num.* 7. Ioannes de la Cruz *in ſum. tract. de Ordine, initio.* Samuel Lublinus *tom. 1. ſum. Verb. Ordo in principio.* Machado *tom. 1. ſum. lib. 3. par. 1. tract. 4. doc.* 1. & alij.

QVÆSTIO III.

An Ordines ſint, ad minus, ſeptem?

NEgant, ex Hæreticis, Caluinus *lib. 4. inſtit. cap.* 4 *&* 19. & Kemnitius *in examine Trident. ſeſſ.* 23. (vt referunt Bellarm. *lib. 1. de Cleric. cap.* 11. & Philibertus *tractat. 1. cit. part. 1. cap. 5. num.* 1.) aſſerentes: tres tantum eſſe Ordines Eccleſiaſticos; nempe Epiſcopatum, Presbyteratum, & Diaconatum.

Sed de fide certiſſimè reſpondeo: Eſſe ad minus, ſeptem Ordines in Eccleſia: Quatuor, minores, & non ſacros: videlicet, Oſtiariatum, Exorciſtatum, Lectoratum, Acolytatum, Et tres maiores, & Sacros, nempe, Subdiaconatum, Diaconatum, & Presbyteratum. Sic definitur in Concil. Carthagin. 4. *cap.* 3. cui interfuit S. Auguſtinus; in Romano ſub Syluest. *cap.* 3. Florent. *in inſtructio. Armen.* & in Triden. *ſeſſ. 23. can.* 2. Vbi ſic habetur: *Si quis dixerit præter Sacerdotium, non eſſe in Eccleſia Catholica alios Ordines maiores, & minores, per quos, velut per gradus quoſdam in Sacerdotium tendatur, Anathema ſit.* Sic Concilium, & ſic omnes Catholici. Legantur Bellarm. & Philibert. *loc. cit.* An autem ſint plures Ordines, quam dicti ſeptem; ex iam dicendis conſtabit.

QVÆSTIO IV.

An Pſalmiſtatus, ſit Eccleſiaſticus Ordo?

AFfirmat Tilman *lib. de Sacram.* 3. apud Philibertum, *infrà*, & affirmant aliqui Canoniſtæ, apud Archangelum Rubeum *in 4. diſt. 24. & 25. pag. mihi* 285. & apud Hurtadum, *vbi infrà.*

Sed certiſſimè reſpondeo: Non eſſe. Quia officium Pſalmiſtarum, ſeu Cantorum non erat ſtabile, vt colligitur ex Concil. Carthag. IV. *cap.* 10. at Ordo, eſt permanens, & ſtabilis: ergo. Addo, quod Cantores, & Pſalmiſtæ à ſolis Presbyteris conſtituebantur, vt habetur *in cap. Pſalmiſta diſt.* 23. at ſimplex Sacerdos, non poteſt per ſe Ordines conferre; ergo officia Cantorum, & Pſalmiſtarum, non ſunt Eccleſiæ Ordines.

Nec obſtant aliquæ Gloſſæ, & Textus, appellantes Pſalmiſtatum, Ordinem. Nam ſumpſerunt nomen Ordinis impropriè, pro officio Eccleſiaſtico; non propriè, pro Sacramento Eccleſiæ. Sic Archangel, *loc. cit.* & Philibertus *tract. 1. par. 1. cap.* 6. vbi ait eſſe certam ſententiam, & nullus alius, præter Tilman, oppoſitum dixiſſe. Sed in hoc minus bene, cùm multi ex Canoniſtis illud aſſeruerint, vt bene Archangel. *loc. cit.* Hurtado *tract. de Ordine diſſ.* 2. Sanchez *tom. 2. conſil. lib. 7. c. 1. dub. 7. num.* 6. Et apud ipſum, D. Thom. Bonau. Ricard. Sotus, Tabiena, Sylueſter, & alij. Quos ſequuntur Dicaſtillo *de Sacram. tract. 6. diſp. 1. dubit. 2. num.* 21. Palaus *tom. 4. tract. 27 punct. 2. num.* 2. Trullench. *de Sacram. lib. 6. cap. vnico dub. 1. num.* 9.

QVÆSTIO V.

An prima Tonſura ſit verus Ordo Eccleſiaſticus?

AFfirmant Canoniſtæ communiter. Angelus *Verb. Ordo num.* 1. Hoſtienſ. & Abbas *in cap. cum contingat. de ætate & qualit. Ordin.* Butrius *num.* 3. Couarruuias, *in cap. Quia nos, num. 4. de teſtam.* Viuianus *in praxi iuris patronatus par. 2. lib. 6. cap. 1. num.* 3. Cardin. Alexand. *in cap. Clericos diſt.* 21. Cardin. Zabarella *in Clement. 2. §. 1. de ſepult.* Lanzellotus, Pariſius, Antonius Cuchus, Madius, Garcias, Campanilis, Thomas Valaſcus, Franciſcus Leo, quos referunt, & ſequuntur Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopi. allegat. 2 num. 16. & 17.* & Torreblanca *in epitome delictor, in Appendice, cap. 6. per totum, & de iure ſpirituali lib. 2. cap. 12. pag. 51. & lib. 15. cap. 5. à num.* 12. Citat etiam pro hac parte Philibertus (*vbi infra*) præter hos omnes Autores, Principem Canoniſtarum, Nauarrum, *in Man. cap. 22. num.* 18. Sed malè; nam hic Author oppoſitum docet, vt *infrà.*

Sed longè probabiliùs reſpondeo: Non eſſe verum Ordinem. Primò: quia in ea, non datur initiato aliqua ſpiritualis poteſtas: cum ad nullum certum officium, in Eccleſia habendum, deputetur, in ordine ſaltem, ad Euchariſtiæ miniſterium, ad quod reliqui omnes Ordines ordinantur: ergo.

Secundò: Quia Concilium Trident. nunquam vocat primam tonſuram, Ordinem, ſed ſemper eam ab Ordinibus diſtinguit, & ſegregat *ſeſſ. 23. cap. 2. & 6.* ergo. Sic ſentiunt omnes Theologi cum Magiſtro *in 4. diſt.* 24. S. Thom. *q. 4. art.* 2. D. Bonau. Ricard. Durand, Palud. ibid. Hugo de S. Victore *lib. 2. de Sacram. par. 3. cap.* 3. Sylueſter *verb. Ordo.* 1. Rodriguez *in ſum. par. 2. cap. 13. num.* 2. Sayrus *lib. 4. de cenſur. cap 4. num. 7. & lib. 6. cap. 1. num.* 19. Bellarm. *lib. 1. de Clericis cap.* 13. Suarez *de Sacrament. diſp. 1. ſect. 2. & tom. 2. de Relig. lib. 4. de Horis can. cap. 9. num.* 5. Reginald. *lib. 30. tract. 1. num.* 4. Vazquez *tom. 3. in 3. part. diſput. 263. cap. 1. num. 9. & 237. cap.* 2. Molfeſius *tract. 2. cap. 1. num. 31. & cap. 3. num.* 16. Fabius *in ſuo ſcrutinio. cap. de Ordine.* Bonac. *diſp. 8. q. vnica, punct. 1. num.* 6. Homobonus *de humanæ vitæ ſtatibus, part. 1. cap.* 20. Valentia *tom. 4. diſp. de Ordine quaſt.* 1. Filliuc. *tom 1. tract. 9. num.* 13. Layman. *lib. 5. tract. 9. cap. 13. num.* 3. Fernandez *in examine Theologiæ part. 3. cap. 11. §. 1. num.* 3. Chamerota *de Sacram. tract. 11. de Ordine cap. 1. dub.* 1. Quos omnes, ſic citat. & ſequitur Philibertus *tract. 1. de Ordine part. 1. cap. 7. num. 2. pag.* 6. Quibus ego addo, vnum pro mille, meum Nauarrum *in Man. cap. 22. num. 18. verſu, Quare.* Baldellum *tom. 2. par. 5. tract. 7. cap. 3. pag. mihi* 589. Raynerium *tom. 2. ver. Ordo, cap.* 26. Peſantium *in addit. quaſt. 40. diſp. 1. pag.* 1005. Archangelum *diſt. 24. & 25. pag.* 287. Ochagauiam, *tract. de Ordine quaſt. 2. & 3.* Ægidium *diſp. 20. dub.* 2 Hurtadum *tract. de Ordine, diſſ.* 2. Binsfeldium *in Enchirid. Paſtoralis Theologiæ part. 1. cap. 16. de Ordine, §.* 4. Ioannem de Cruce *loc. cit. dub. 1. concl.* 1. D. Ioannem Machado *tom. 2. ſum. lib. 4. part. 1. tract. 1. doc.* 1. Ludouicum de S. Ioan. *de Ordine quaſt. 1. art. 1. dub. 4. & diſſ.* 3. Sanchez *lib. 7. conſil. cap. 1. dub. 6. num.* 6. dicens, id eſſe certiſſimum, Ioannem de Dicaſtillo *diſp. 1. cit. dub.* 8. dicens, ſed non bene, omnes in hoc conuenire præter Ayalam, & Fornarium. Sic etiam ſentit Geſuald, 1. *p. ſumm. tract. 31. cap. 2. num.* 4. Palaus etiam, *tom. 4. tract. 27. punct. 2. num.* 4. Trullench. *lib. 6. dub. 1. num.* 7. Et communis.

Digitized by Google

QVÆSTIO VI.

An Quatuor minores Ordines ſint verè Eccleſiæ Sacramenta.

NEgant Magiſter *in 4. diſt. 24.* Sotus *ibidem q. 1. art. 4. concl. 7.* Michael de Medina *lib. 1. de continentia cap. 40.* Nauar. *in Man. cap. 22. num. 18.* Angles *in 4. quæſt. de Ordine art. 1. diff. 3. concl. 4.* Ayala *lib. de tradit. Apoſtol. cap. de Ordine.* Viualdus *in candelabro aureo de Sacram. Ordinis num. 13. pag. mihi 246.* Qui citat pro hac parte Caietanum *qu. de modu tradendi Ordines art. vnico.* Durandum *in 4. d. 24.* Victoriam *in ſumm. num. 226.* Caſtrum *de iuſta Heret punitio cap. 22.* Couarruuiam *lib. 1. variar. cap. 10. num. 10.* Syluestrum *Ordo 1. quæſt. 1. verſic. 3.* Sed certè ex his, quos hic author citat, authoribus, oppoſitum docent Victoria & Couarr. *loc. pro contrario, cit.* Tenent tamen ex recentoribus etiam, Vazquez *tom. 3. in 3. part. diſp. 137. cap. 2.* & meo videri, Machado *tom. 2 ſum. lib. 4. part. 1 tract. 2. docum. 1. num. 2.* (licet contrarium ſecutus fuerat *tom. 1 lib. 3. par. 1. tract. 4. docum. 3.* Petrus Cañedo *in Compend. Sacram. tract. 8. pag. mihi 252.* & Layman *lib. 5. tract. 9. cap. 4. aſſertione 4.* penes Philibertum, *vbi infrà*; Sed certè Layman, potius fauet oppoſitæ parti, ſi legatur attentè: Sed, quidquid ſit de hoc. Probatur hæc pars à Patre Vazquez. Quia in primitiua Eccleſia, non fuerunt quatuor minores Ordines; cum de illis nulla fiat mentio.

Sed longè probabiliùs reſpondeo: Eſſe vera Sacramenta. Quia id clarè colligitur ex Concilio Florent. in litteris Eugenij, & ex Trident. *ſeſſ. 23.* In qua, cum omnes ſeptem Ordines, *cap. 2.* enumeraſſet, poſtea, *cap. 3. & can. 3.* abſolutè, & ſine limitatione definit, & determinat, Ordinationem eſſe ſacram, & verum Sacramentum. Sic S. Thom. *in 4. diſt. 24. quæſt. 1. art. 1. quæſt. 3. & 3. par. quæſt. 37. art. 3.* D. Bonauent. *diſt. 24. art. 2.* Scot. *ibid. quæſt. 1.* Richard. *art. 3. quæſt. 3.* Iauellus *loc. cit. cap. 4.* Nuñus *3. par. quæſt. 37. art. 2. pag. mihi 868. & quæſt. 30. art. 1. con. l. 3. pag. 856.* Victoria *quæſt. 226.* Bartholom. de Ledeſma *de Ordine diff. 8. conc. 3. col. 1152.* dicens, id eſſe commune, inter omnes Theologos. Petrus Ledeſma *in ſum. tract. de Ordine cap. 1. poſt. 3. concl.* Ioan. de Cruce *loc. cit. concl. 3.* Lublinus *ver. Ordo, initio.* Ioan. Bieſcas *in Apologia D. Thomæ quæſt. 11. art. 4. dub. 5. pag. 798. & 805.* Vbi docet, contrariam opinionem, ad minus eſſe improbabilem. Bellarm. *tom. 3. de Ordine cap. 7. & 8.* Henriq. *lib. 10. cap. 2. §. 2.* dicens oppoſitum, à Guido reputari errorem. Valentia *tom. 4. diſp. 9. quæſt. 1. punct. 4.* Reginald. *lib. 30. tract. 1. num. 17.* Ægidius *diſp. 20. num. 47.* Granad. *controuer. 9. tractat. 1. diſput. 2. num. 9.* Hurtado *tract. de Ordine diff. 9.* Filliuc. *tract. 9. num. 18.* Sanchez *lib. 7. de Matrimon. diſput. 31. tom. 2. conſil. lib. 7. cap. 1. dub. 7. num. 3. pag. 270.* Ludouic. *loc. cit. quæſt. 1. art. 1. diff. 1. concl. 1.* Archangel. *diſt. 24. & 25. pag. mihi 187. & 291.* dicens oppoſitum, abſque temeritatis nota, non poſſe affirmari. Philibertus *tract. 1. de Ordine parte 1. cap 8. num. 13.* Molfeſius *tract. 2. de Ordine cap. 1. num. 29.* Villalobos *tract. 11. diff. 3. num. 1.* Petrus à Sancto Ioſeph *tom. 2. de Sacram. diſp. 7. ſect. 1.* Bonacina *diſp. 8. punct. 2. num. 2.* Binsfeldius *loc. cit.* Peſantius *loc. cit. verſ. 1. obijcies.* vbi ait, probabilius eſſe, hanc noſtram ſententiam eſſe de fide. Torreblanca *lib. 2. practicar. cap. 12. à num. 16.* Qui pro hac parte citat Couarruuiam *lib. 1. variar. cap. 10. num. 15. & in cap. Qui ad nos, de teſtament. num. 3.* Barboſam *de poteſt. Epiſcopi part. 2. alleg. 2. num. 21.* & Vazquium *tom. 3. diſp. 243. & 244.* Sed ex his, peſſimè citat Vazquium. Tenent denique communiter omnes Canoniſtæ, quos nouiſſimè ſequitur P. Dicaſtillo *diſp. 1. cit. dub. 8. per totam* vbi *num. 103.* benè probat contra Vaſquez quatuor Minores Ordines fuiſſe in Eccleſia ab initio ipſius. Sic etiam Geſuald. Palaus & Trullench. *loc. cit.*

QVÆSTIO VII.

An Subdiaconatus ſit verum Eccleſiæ Sacramentum?

NEgant Magiſt. *in 4. diſt. 24. §. Septimus Ordo.* Durandus ibi. *quæſt. 2.* Caietanus *tom. 1. opuſc. tract. 11. & 3. par. quæſt. 64. art. 3.* Martinus de Ayalà *lib. de traditio. Apoſtol. cap. de Ordine.* Gratianus *in decreto diſt. 21. §. 1.* Chamerota *de Sacram. tract. de Ordine cap. 1. dub. 5.* Maldonatus *quæſt. 3. de Ordine par. 2.* Et dicunt, id eſſe probabile Victoria *num. 226. & 235.* Sotus *diſt. 24. quæſt. 1. art. 4.* Philibertus *vbi ſuprà, num. 1. p. 7.* Machado *tom. 2. lib. 4. part. 1. tract. 7. documen. 1. num. 2.* Layman *loc. cit.* & Petrus de S. Ioſeph, vbi infra.

Sed, longè multò probabiliùs, & veriùs, reſpondeo: Eſſe verum Eccleſiæ Sacramentum. Primò; quia id clarè colligitur ex Conciliis Florentino, & Tridentino *loc. cit.* Secundò; quia Subdiaconus per quam ordinationem, verè recipit ſpiritualem poteſtatem ad exercendum aliquod ſacrum; nempe ad hoc, vt Calicem, & Patenam deferat ad Altare, & Diacono porrigat: vinum, & aquam ſuppeditet ad ſacrificium: Epiſtolam ſolemniter in Miſſa cantet; &c. Ergo, & verum Sacramentum. Sic docent omnes DD. pro noſtra ſententia, *quæſt. præced.* citati, præcipuè Peſantius *loc. cit.* & Bieſcas *dub. 5. cit. propoſitio. 6. pag. 796. & 803.* Vbi docent, hanc noſtram ſententiam eſſe de fide. Sanchez *loc. cit. dub. 8.* Ludouicus *loc. cit. art. 1. diff. 1. pag. 750.* qui tamen malè citat Caietanum pro hac parte. Petrus à Sancto Ioſeph *tom. 2. diſp. 7. ſect. 5.* Et ex contrariis, Sotus, Nauarrus & Vazquez, *loc. cit.* Et denique eſt communis omnium Theologorum, & Canoniſtarum ex quibus Torreblanca *loc. cit. num. 44.* docet, eſſe hæreticum negare ordinis gradus præter Sacerdotium, & Diaconatum. Sed nimis rigide. Lege Geſualdum *1. part. ſum. tract. 31. cap. 2. à num. 14.* & Palaum *tom. 4. tract. 27. punct. 3.*

QVÆSTIO VIII.

An Diaconatus, ſit verum Ordinis Sacramentum?

NEgant adhuc Durand. Caiet. & Medina, Domitius Chamerota, & Maldonatus, *loc. cit.* Salmeron etiam (apud Philibertum *tract. 2. de Ordine par. 7. cap. 1. num. 9. & 10.* Volentes, Diaconatum ab Apoſtolis fuiſſe inſtitutum. Citat etiam pro hac parte, Machado, *vbi infrà*, Bellarminum *tom. 2. de ſacro Ordine cap. 6.* & Baronium *tomo 1. Anno Chriſti 34.* Sed ex his duobus, Bellarminus (quem vidi) expreſsè tenet contrarium, quamuis non de fide. Dicunt tamen hanc ſententiam eſſe probabilem, Victoria *de Sacram. num. 226. & 235.* Sotus *diſt. 24. quæſt. 1. art. 4.* Martinus de Ledeſma *2. par. 4. quæſt. 40. art. 1.* & Layman. *lib. 5. tract. 9. cap. 4. num. 4.*

Sed certiſſimè reſpondeo: Eſſe verum Ordinis Sacramentum, à Chriſto Domino inſtitutum. Primò; quia id videtur definiſſe Trident. *ſeſſ. 23. can. 6. illis verbis: Si quis dixerit, in Eccleſia Catholica, non eſſe Hierarchiam, diuina Ordinatione inſtitutam, quæ*

conſtat ex Epiſcopis, Presbyteris, & Miniſtris, anathema ſit. Sed per miniſtros, vt minimum, Diaconos intelligere eſt neceſſe, quos ex diuina ordinatione inſtitutos eſſe definit: ergo Diaconatum eſſe verum Sacramentum ad fidei noſtræ dogma pertinere videtur.

Secundò; quia Diaconus in ſua ordinatione accipit poteſtatem proximè aſſiſtendi Sacerdoti celebranti, & eo abſente, Euchariſtiam ægrotis miniſtrandi; cantandi Euangelium in Miſſæ ſacrificio: ergo & Sacramentum. Sic tenent communiter omnes Theologi, & Canoniſtæ, præcipuè ſuprà citati. Inter quos Henriquez *lib. 10. cap. 2. num 2. & in comment. lit. G.* Vbi ait, oppoſitam ſententiam, eſſe periculoſam, & temerariam. Sa *Verb. Ordo. num. 1.* Petrus Soto *lect. 4. de Ordine.* Miranda *in Man. Prælat. quæſt. 38. art. 10. tom. 1.* Philibertus *loc. cit. & tract. 1. par. 1. cap. 9. num. 4.* Vbi dicit, oppoſitum, non eſſe tutum. Machado *tom. 2. lib. 4. par. 1. tract. 8. docum. 1. num. 2.* Cornelius à Lapide *in cap. 6. Actuum.* & alij quos ſequuntur Caſtro Palao *punct. 3 cit. n. 6.* dicens, id eſſe certum. Trullench. *lib. 6. dub. 1. num. 10.*

Quæstio IX.

An Presbyteratus, ſit verum Ordinis Sacramentum?

NEgant ex hæreticis noſtri temporis, Lutherus *lib. de captiuitate Babylonica, cap. de Ordine.* & Kemnitius *2. par. examin. Concilij Trident. diſp. de Sacram. Ordinis*, vt referunt Bellarmininus *lib. 2. de Sacram. cap. 23.* & Philibertus *tract. 1. de Ordine part. 1. cap. 10.*

Sed de fide reſpondeo: Eſſe verum Sacramentum. Quia ſic definitur in Conciliis, Chalcedon. *can. 2.* Bracharen. *can. 3.* Florent. *in Decreto Vnionis*, & Tridentino *ſeſſ. 23. cap. 2. & can. 1. & 4.* & docent omnes Theologi, *in 4. diſt. 24.* & Canoniſtæ *in cap. Ad abolendam.* de Hæret. Legantur Authores citati.

Quæstio X.

An Epiſcopatus, præciſè conſideratus, ſit verus Ordo, verúmque Sacramentum?

NEgant ex Canoniſtis, Abbas *in cap. ex litteris de exceſſib. Prælat.* Turrecremata *in c. Cleros. diſt. 21. art. 5.* Couarruuias *lib. 1. Variar. cap. 10. num. 15. & 16.* Franciſcus Leo *in Theſauro fori Eccleſiaſtici part. 1. cap 4. num. 17.* Et ex Theologis, Alenſ. *4. part. quæſt. 20. memb. 8. art. 1.* S. Thom. *diſt. 24. quæſt. 1. art. 2.* Palud. *quæſt. 7.* Bonau. Albertus Mag. Ricard. Sotus *quæſt. 1. art. 3. & lib. 10. de Iuſt. quæſt. 1. art. 2.* Ex Summiſtis, Syluest. *Verb. Ordo.* S. Anton. *cap. 16. §. 8.* Henriquez *de Sacram. Ordinis cap. 7.* Philiarcus *lib. 1. cap. 10.* Reginald. *lib. 30. numer. 5.* Comitolus *lib. 1. de Sacram. quæſt. 98. ſub num. 11.* Bonac. *de Sacram. diſp. 8. quæſt. Vnica punct. 1. num. 3.* Molfeſ. *tra. 2. cap. 1. num. 31.* Quos omnes, ſic citat pro hac parte Philibertus *tract. 1. par. 1. cap. 11. num. 1.* Sed non omnes bene; vt infrà. Tenent etiam Villalobos *diff. 2. num. 4.* Ludouicus de S. Iuan *quæſt. 1. de Sacram. Ordinis art. 1. dub. 4. & art. 2. dub. 4. concl. 1. & dub 6. pag 754.* Nuño *in 3. part. quæſt. 40. art. 5.* Viualdus *loc. cit. Verſ. S. Thomas verò.* Binsfeld. *loc. cit. §. 4. pag. mihi 129.* Diana *5. part. tra. 10. reſ. 41.* Pet. Ledeſma penes ipſum. Sanch. *tom. 2. conſil. lib. 7. c. 1. dub. 9.* Capreol. & Ferrara, penes Bieſc. vbi infra. Probant: Quia ſequeretur, eſſe octo Ordines; quod videtur contra communem ſententiam.

Sed probabiliùs longè reſpondeo: Eſſe verum Ordinem, verumque Sacramentum. Primò; quia id ſatis claré colligitur ex Trident. *ſeſſ. 23. cap. 4.* vbi ſic dicitur: *Proinde Sacroſancta ſynodus declarat præter cæteros Eccleſiaſticos gradus, Epiſcopos, qui in Apoſtolorum locum ſucceſſerunt, ad hunc hierarchicum Ordinem præcipuè pertinere. Et can. 6. Si quis dixerit in Eccleſia Catholica, non eſſe Hierarchiam diuina Ordinatione inſtitutam, quæ conſtat ex Epiſcopis, Presbyteris, & Miniſtris, anathema ſit.* Ergo ex Concilio conſtat, Ordinationem Epiſcopi, eſſe verum Ordinem ſicut eſt Ordinatio Sacerdotis.

Secundò: quia in ordinatione Epiſcopi, producitur gratia ex opere operato, vt conſtat ex illis verbis, quæ Epiſcopus dicit: *Accipe Spiritum Sanctum*: rurſus, producitur proprius character; cum Epiſcopus dicit: *Accipe Spiritum Sanctum*: rurſus, producitur character; cum Epiſcopus in ſui ordinatione accipiat veram nouam, realem, & indelebilem poteſtatem Ordinandi Miniſtros Eccleſiæ, & conferendi Sacramentum Confirmationis: ergo Ordinatio Epiſcopi Sacramentum erit. Sic apud Philibertum, ex Canoniſtis, Gloſſa *in præm. 6. verb. Epiſcopus.* Abbas *in cap. Aqua de Conſecr. Eccleſ.* Nauar. *in man. cap. 22. num. 18.* Card. Tuſchus. *Verb. Ordo concl. 189.* Ex Theologis. Scot *in 4. d. 24. art. 2.* Durand. *quæſt. 6. n. 8.* Mayor, & Almayn. *ead. diſt.* Altiſiod. *lib. 4. ſum. cap. de Ordine.* Petrus Soto *lect. 4. de Sacram. Ordinis*, dicens (ſed minus bene) id eſſe fidei dogma. Medina *lib. 1. de celibatu cap. 16.* Caiet. *tom. 1. opuſc. tract. 10.* Fornarius *cap. 1. de Ordine* Bellarm. *lib. 1. de Ordine, cap. 5.* Valentia *diſp. 9 quæſt. 1. punct. 4. §. ſecundum Controuerſum*, Sà, *Verb. ordo. n. 7.* Vazquez *to. 3. in 3. part. diſp. 240. cap. 3.* Ægid. *diſp. 20. dub. 2. num. 9.* (& dub. 6. num. 43.) Tolet. *lib. 1. ſum. cap. 71.* Chamerota *tract. de Sacram. Tract. 11. de Ordine Sacro. cap. 1. dub. 3.* & Layman *lib. 5. tract. 9. cap. 7.* in fine; *& cap. 4. num. 3.* Sed ex his, quos hic Author, citat authores, Toletus, nil de hac re.

His etiam addi poſſunt, ex Canoniſtis Barboſa, *de poteſt. Epiſcop. par. 1. cap. 2. & part. 2. allegat. 1. num. 18. & alleg. 2. num. 16.* & Torreblanca *lib. 2. pract. cap. 12. num. 16. 26. & 33.* Qui tamen, malè citat. Bonacinam *(loco, vt ſupra)* pro hac parte. Et ex Theolog. Henriquez, *lib. 10. cap. 7.* Vnde, haud bene, citatur à Philiberto, pro contraria ſententia. Hurtado *diff. 2. & 7.* Becanus *cap. 26. quæſtione 3.* Granad. *tract. 1. diſput. 2. numero 15.* Ioannes Bieſcas *in Apologia pro doctrina S. Thomæ tom. 1. quæſtione 11. artic. 4. dub. 5. propoſ. 6. pagina 774.* Vbi probat doctè, S. Thomam, vere ſenſiſſe ordinationem Epiſcopi, eſſe ordinationem ſacram, & ordinem ſacrum, & verum Sacramentum Ordinis, Petrus à S. Ioſeph. *tom. 2. de Sacram. diſput. 7. ſection. 2* dicens, id eſſe certum, & commune. Tenet, & Philibertus *tract. 1. par. 1. cap. 11. num. 2. & 3.* & Ducaſtallo *tractati 6. diſput. 1. dubit. 3. num. 34.* Ad argumentum verò contrarium ex mox dicendis conſtabit.

Quæstio XI.

An Epiſcopatus conſtituat Sacramentum à Sacerdotio vndequaque diſtinctum?

AFfirmant Caiet. Nauar. Petrus Soto, Ayala, Couar. Barboſa, Torreblanca, & ex parte, Phi-Philibertus. *loc. cit.* communiterque Canoniſtæ pro viribus defendentes, Epiſcopatum, octauum eſſe Ordinem.

Sed probabilius, & magis conſequenter, reſpondeo: Eſſe quidem, vt diximus, verum Sacramentum, ſeu non debere dici, vndequaque, & omnino diſtinctum,

Digitized by Google

diſtinctum à Sacerdotio; nec conſtituere octauum Ordinem. Ratio eſt. Quia Epiſcopatus eſt perfecta Sacerdotij plenitudo, claudens in ſua eſſentia Sacerdotium ipſum; ita vt ſine illo conſiſtere nequeat. Addo. Quod, ſicut ex duplici poteſtate conſecrandi, & abſoluendi, vnicus ſit ordo Sacerdotalis; ita ex duplici poteſtate: nempe, Sacerdotali, & Epiſcopali, reſultat vnicum, integrum, & perfectum Sacerdotium: ex eo ergo; quod Epiſcopatus, ſit à Chriſto inſtitutus, & verum Eccleſiæ Sacramentum, verumque, ac diſtinctum characterem imprimat, non ſequitur, eſſe pluſquam ſeptem Eccleſiæ Sacramenta, cum non omnino à Sacerdotio diſtinguatur. Sic Durand. cit. & ex illo tandem Philiber. *loc. cit. num.* 21. *pag.* 20. Granad. *loc. cit. num.* 16. & 18. Henriquez *lib.* 10. *cap.* 2. *num.* 1. & *cap.* 7. *num.* 1. & 2. Hurtado *loc. cit. diff.* 3. Petrus à S. Ioſeph *diſp.* 7. *de Ordine ſect.* 2. *pag.* 314. Dicaſtillo *loc. cit. num.* 39. Geſualdus *tract.* 31. *cit. cap.* 2. *à num.* 6. Palaus *tom.* 4. *tract.* 27. *punct.* 3. *num.* 5. & Trullench *dub.* 1. *num.* 6.

QVÆSTIO XII.

An in Ordinatione Epiſcopi infundatur nouus character, à charactere Sacerdotali diſtinctus?

NEgant, in primis, quidam Authores, quos, tacito nomine, refert Bieſcas vbi infra: exiſtimantes Ordinationem Epiſcopi, non eſſe Sacramentum; nec infundere gratiam; nec characterem, nec extendere characterem Sacerdotalem ad Ordinandum, & Confirmandum: ſed ſolum, eſſe ritum diuinum à Chriſto inſtitutum, quo datur Epiſcopo facultas vtendi charactere ſuo Sacerdotali, ad conficiendum Sacramenta Ordinis, & Confirmationis.

Negat deinde Vaſquez *tom.* 3. *in* 3. *par. diſp.* 240. *cap.* 5. iuncta *diſp.* 239. *cap.* 6. docens; In ordinatione Epiſcopi, nec imprimi nouum characterem, nec extendi characterem Sacerdotalem præexiſtentem, ſed ſolùm deſignari, diuina deſignatione, talem characterem ad Ordinandum, & Confirmandum, in qua deſignatione, conſiſtit poteſtas Epiſcopalis.

Negant rurſus Sylueſt. Sotus, & alij, quos citat, & ſequitur Viuald *tract. de Ordine num.* 13. *Verſ. Sanct. Thom. verò*, Sanch. *tom.* 2. *opuſc. lib.* 7. *cap.* 1. *dub.* 9. *num.* 5. & *dub.* 2. *num.* 21. Et ex parte, ſequitur Henriquez *lib.* 10. *cap.* 7. putantes, per Ordinationem Epiſcopi, non imprimi Epiſcopo nouum Characterem; ſed ſolùm perfici, extendi, & dilatari characterem Sacerdotalem præexiſtentem ad Ordinandum, & Confirmandum.

Negant tandem alij Theologi, quos, ſuppreſſo nomine citat Bieſcas, dicentes, per Ordinationem Epiſcopi, verè produci characterem nouum, & diſtinctum à charactere Sacerdotali; ſed talem eſſe characterem ad Confirmandum; non verò ad Ordinandum; nam ad hoc ſufficit (inquiunt) Epiſcopo character Sacerdotalis.

Sed probabiliùs longè reſpondeo: In Ordinatione Epiſcopi nouum infundi characterem, diſtinctumquè à charactere Sacerdotali, quem præſuponit. Ratio eſt. Primò, quia conſecratio Epiſcopi, eſt vera ordinatio ſacra, & diſtincta, vtpotè ſolemnior, & ſuperior Ordinatione Sacerdotis, vt definit Trident. *ſeſſ.* 23. *cap.* 4. & *can.* 6. At omnis ordinatio ſacra; eſt verè, & propriè Sacramentum, vt etiam definit Trident, *ſeſſ. cit. can.* 3. Ergo conſecratio Epiſcopi, eſt verè Sacramentum, & Sacramentum Ordinis, & diſtincta realiter ab ordinatione Sacerdotis. Tunc ſic; ſed Sacramentum Ordinis imprimit characterem, vt definit idem Trident *loc. cit. can.* 4. Ergo conſecratio, ſeu Ordinatio Epiſcopi imprimit characterem; & diſtinctum à charactere Sacerdotali.

Secundò, quia poteſtas, quæ tribuitur Epiſcopo, eſt diſtincta in ſpecie ab illa, quæ tribuitur Sacerdoti per ſuam ordinationem: ergo non poſſunt eſſe vna in ſpecie qualitas, vnus in ſpecie character; conſequentia patet: antecedens verò probatur, quia poteſtas Sacerdotalis, & Epiſcopalis reſpiciunt obiecta ſpecie diſtincta; illa enim habet pro obiecto, conſecrare Corpus Chriſti; hæc verò, Confirmare, & Ordinare: ergo non ſunt vna qualitas, ſed diuerſæ.

Tertiò, contra vltimum dicendi modum, ſic arguo. Nam per ordinationem Epiſcopi, datur ei poteſtas, tam ad Ordinandum, quam ad Confirmandum: at hæc nequit eſſe duplex, ſed vnica, cum per vnicam detur ordinationem: ergo vnicus character, ſeu vnica poteſtas ad Ordinandum, & Confirmandum. Sic optimè, & latè Bieſcas *in Apologia pro doctrina S. Thomæ quaſt.* 11. *art.* 4. *dub.* 5. *propoſitione* 6. *per totam.* Philibertus Marchinus *tract.* 1. *de Ordine part.* 1. *cap.* 11. *num.* 18. Petrus à S. Ioſeph *tom.* 2. *de Sacram. diſp.* 7. *ſect.* 2. *pag.* 314. Hurtado *tract. de Ordine diff.* 3.

QVÆSTIO XIII.

An non Sacerdos, poſſit valide conſecrari Epiſcopus?

AFfirmant Ioannes Andreas, *in cap.* 1. *de Clerico per ſaltum prom.* Iacobatius; *de Concil. lib.* 10. *art.* 7. quos citat, & ſequitur Couarru. *lib.* 1. *Variar. cap.* 10. *num.* 16. Marcus Antonius Cuchus *lib.* 2. *inſtitution. maiorum tit.* 6. *num.* 20. licèt addant; non poſſe talem Epiſcopum ſuam poteſtatem exercere, ſi Sacerdos non ſit. Fundamentum eorum eſſe poteſt, quia (vt nuper eſt habitum) in ordinatione Epiſcopi imprimitur nouus character: ergo optime poteſt quis valide conſecrari in Epiſcopum, antequam ſit Sacerdos; ſicut propter eandem rationem, validè poteſt fieri Diaconus, qui non eſt Subdiaconus; aut Preſbyter, qui non eſt Diaconus.

Sed certiſſimè reſpondeo: Non poſſe, quia Epiſcopatus claudit eſſentialiter Ordinem, & poteſtatem Sacerdotalem; non verò Diaconatus (verbi gratia) Subdiaconatum: ergo repugnat quis ordinari in Epiſcopum, quin prius Sacerdos ſit. Antecedens probatur: Tum, quia Epiſcopatus eſt ſummum, & completum Sacerdotium: ergo debet includere in ſuo conceptu formali adæquato, Sacerdotalem poteſtatem. Tum: quia Epiſcopus ex proprio officio habet, dignitatem Sacerdotalem aliis conferre: ſed nemo dat, quod in ſe non habet, vel actu, vel virtute, vel eminenter: ergo neceſſariò oportet, quem eſſe Sacerdotem, vt Epiſcopus ſit. Quæ rationes non militant in Diaconatu, reſpectu Subdiaconatus, &c. Sic optimè Philibertus, Bieſcas, & Petrus à S. Ioſeph *loc. cit.* Sayrus *lib.* 7. *de cenſur. cap.* 10. *num.* 41. Suarez *de cenſ. diſp* 31 *ſect.* 1 *num.* 53. Vaſquez *tom.* 3. *in* 3. *part. diſp.* 240 *num.* 54. & *diſp.* 243. *num.* 24. Qui omnes, hanc noſtram ſententiam vocant, certiſſimam, & indubitatam. Hurtado *loc. cit.* Sanchez *loc. cit. cap.* 1. *dub.* 14. *num.* 8. & alij penes ipſos. Legantur Geſualdus 1. *part. ſum. tract.* 31. *cit. cap.* 2. *num.* 10. Palaus *punct.* 3. *num.* 4. & Trullench *loc. cit. dub.* 1. *num.* 6.

Qvæstio XIV.

An Archiepiſcopatus, ſit Ordinis Sacramentum, ab Epiſcopatu diſtinctum?

Affirmant Altiſiodor *lib.* 4. *tit.* 8 *cap.* 1. apud Henriquez *lib.* 10. *cap.* 7. *in comm. lit. O.*

Sed certiſſimè reſpondeo: Negatiuè, quia Archiepiſcopus, nihil ordinis habet ſupra Epiſcopum; ſed ſolùm, aliquid ſuperioritatis, & maioris iuriſdictionis, ac excellentioris beneficij. Idemque omnino eſt dicendum de Patriarchatu. Nam Patriarcha eſt Epiſcopus, qui eſt princeps, inter Epiſcopos, & Archiepiſcopos. Sic Henriquez, & Hurtado *loc. cit.* Philibert. *loc. cit. cap.* 12 *num* 8. *pag* 21. & P. Dicaſtillo *tract.* 6. *dup.* 1. *dub.* 3. *num.* 43.

Qvæstio XV.

An Cadinalatus, ſit verus Eccleſiæ Ordo?

Affirmant Turrecremata *lib.* 1. *ſum. cap.* 80. Card. Albanus *tract. de Cardinalatu quæſt.* 5. Iacobatius *tract. de Conciliis lib.* 1. *art.* 12. Barbatius *tract. de poteſt. Cardin. part.* 1. *quaſt* 1. *num.* 20. Villadiego *de Orig. Card. qu.* 1. Martinus Laudemius *tract. de Cardinal. quæſt.* 7. Auguſtin. Triumph. *de poteſt. Eccl. quaſt.* 102. & D. Anton. 3. *part. ſum. tit.* 21. *cap.* 1. & 2. quos omnes affert pro hac parte Philibertus *loc. cit.* Vbi ait, dictos Authores exiſtimare Cardinalatum fuiſſe à Chriſto inſtitutum; Apoſtoloſque, fuiſſe Chriſti veluti Conſiliarios, quibus Cardinales Papæ Aſſeſſores, & Conſiliarij ſucceſſere.

Sed mihi certiſſimè reſpondeo: Nec eſſe Ordinem Sacrum, nec inſtitutum à Chriſto. Quia Cardinalatus, nec habet conſecrationem aliquam; nec materiam, nec formam, nec confert gratiam, nec imprimit characterem: ergo, nec erit Ordo, nec Sacramentum. Sic Card. Bellarm. *lib.* 1. *de Clericis cap.* 16. *controu.* 5. Cardin. Zaballera *in Clemen. ne Romani.* Azor *par.* 2. *lib.* 4. *cap.* 1. *qu.* 3. Sotus *diſt.* 24. *quæſt.* 2. *art.* 4. Chamerota *de Sacramen. tract.* 11. *cap.* 1. *dub.* 2. Hurtado *loc. cit.* Moneta, Moure, & alij, quos referunt, & ſequuntur Philibert. *loc. cit. cap.* 21. Diana 5. *part. tract.* 2. *reſol.* 2. & Sanch. *lib.* 7. *conſil. cap.* 1. *dub.* 10. dicens, eſſe certam ſententiam, & alij, inter quos ſunt Dicaſtillo *dub.* 3. *citata n.* 44. & Trullench *tract.* 6. *dub.* 1. *in fine.*

Qvæstio XVI.

An declarationes Cardinalium, de Ritibus, de Tridentini intelligentia, & de aliis negotiis, faciant ius, & obligent ſub mortali?

Affirmant, habere vim legis, & obligandi in vtroque foro, tanquam ſi ab ipſo Papa expeditæ fuiſſent, non ſolùm in ipſis negotiis, in quibus ſunt expeditæ, ſed, vt leges generales, in ſimilibus omnibus, apud Dianam, vbi infra, Salas *de legib. tract.* 14. *diſp.* 21 *ſect.* 12. Cochier *tract. de permut. benef. part.* 2. *cap.* 30. Zipeus *in annalibus Iuris Can. Epiſt. ad lectorem.* Leo *tract. de Iubileo par.* 2. *quaſt.* 5. *num* 207. Bellochius *de caſib. reſeru. quaſt.* 2. *num.* 82. Rodriguez *qq. Regul. tom.* 1. *quaſt.* 11. *art.* 1. & 2. Gambarupta *de caſib. reſern cap.* 3. *num.* 6. Lazarius *tract. de Blaſph quaſt.* 10. *num.* 39. Miranda *to.* 2. *quaſt.* 6. *art.* 11. Homobon. *de examen. Eccl. part.* 1. *tract.* 1. *cap.* 6 *quaſt.* 29. D. Ioannes Narbona *de appel. lat. à Vicario ad Epiſc. part.* 1. *num.* 189. Garc. *de Benef. tom.* 1. *in præfat.* Barboſa *de Iure Eccleſ. lib.* 1. *cap.* 4 *num.* 8. Sarauia, Hieronym. Rodriguez, & Moneta, quos omnes citat Diana 1. *part. tract.* 10. *reſol.* 29. & 5. *part. tract.* 2. *reſol.* 96. vbi illis ſatis, per hæc verba, fauet; verùm licèt ego vbi ſupra *in* 1. *part. tract.* 10. *reſol.* 29. ſententiæ negatiuæ adhæſerim, aſſerenti dictas declarationes eſſe tantum doctrinales; tamen nunc circa præſens dubium nolo iudicium meum interponere. Optarem tamen deciſionem huius difficultatis à ſummo Pontifice ita definiri, vt in poſterum amplius locus non eſſet Doctorum opinionibus adhærere. Ita Diana.

Negant è diametro alij, defendentes tales declarationes nullam habere vim legis, ſed ſolùm eſſe doctrinales ſententias, licèt maximi ponderis, & ſemper magnifaciendas. Ita tenent apud ipſum Dianam *loc. cit.* P. de Ledeſma *in ſum. tom.* 1. *de Sacram. pœn. cap.* 13. *diff.* 7. Sanchez *lib.* 8. *de matrim. diſp.* 2. *num.* 10. Valerus *in differ. ver. Abſolutio differ.* 1. *num.* 20. & *V. nullitas diff.* 5. *num.* 2. Pontius *de matrim. lib.* 5. *cap.* 13. §. 2. *num.* 7. Zipæus *in nouo iure Pontificio lib.* 5. *tit. de pœnit. & remiſſ.* Serarius *in Proleg. Bliblicis cap.* 19. *qu.* 11. Bonacina *de leg. diſp.* 1. *qu.* 1. *punct.* 8. *num* 4. Vega *tom.* 1. *cap.* 62. *caſu* 41. Portel. *in dubiis Regul. verb. Cardinalium declarationes,* Yanez, Hurtado de Mendoça 2. 2. *volum.* 1. *diſp.* 84. *ſect.* 2. §. 25. Layman *lib.* 1. *tract.* 4 *cap.* 7. §. *num.* 28. & infra *infra citandi.*

Sed clariùs, & probabiliùs reſpondeo: Declarationes Eminentiſ. Cardinalium, ſiue manu ſcriptas, ſiue impreſſas, tunc ſolum vim legis habere; & in conſcientia obligare, quando habent omnes conditiones requiſitas, in Bullis Sixti V. Gregorij XIII. & S. D. N. Vrbani VIII. Quarum prima eſt; vt in ipſa declaratione referatur eam fuiſſe pronuntiatam *facto verbo cum Sanctiſſimo.* Secunda, vt Domini Cardinales, ſolùm declarent, & interpretentur, non verò diſponant, diſpenſent, reſtringant, aut amplient, vltra vim verborum, aut regulas iuris. Vnde, ſi aliquid vltra limites prædictos præſtet congregatio, neceſſe eſt in ea explicari, id ortum habuiſſe ex peculiari commiſſione Pontificis. Tertia eſt: vt ſint certæ, & indubitatæ; & conſtet ſufficienti authoritate eas eſſe declarationes congregationis, quod tunc conſtabit, quando ſubſcriptæ fuerint per aliquem Cardinalem, & Secretarium S. Congregationis, cum ſigillo authentico, de cuius fidelitate, & veritate nequeat dubitari, vt conſtat ex ſpeciali S. D. N. Decreto, apud Barboſam *de iure Eccleſ. lib.* 1. *cap.* 4 *num.* 83. Sic dicente: *Ex ſpeciali S. D. N. Vrbani diuina prouidentia Papa VIII iuſſu mandat. & præcipit huiuſmodi declarationibus, tam impreſſis, & imprimendis, quam manuſcriptis, nullam fidem eſſe in iudicio, vel extra, à quoquam adhibendam, ſed tantum illis, quæ in authentica forma, ſolito ſigillo, & ſubſcriptione Eminentiſſimi Cardinalis præfecti, ac Secretarij eiuſdem Congregationis pro tempore exiſtentium munita fuerint. In quorum fidem hac propria manu ſubſcripſimus; & ſigilli noſtri impreſſione communi, ac typis mandari iuſſimus. Dat. Romæ die* 2. *Auguſti* 1631. *R. Card. Vbaldinus.*

locus † *Sigilli.*

Franciſcus Paulutius.
S. Cong. C. Secret.

Quarta conditio eſt, quod prædictæ declarationes promulgentur ſufficienter. Sic expreſsè Ochagauia *de Sacram. tract.* 2. *de pœnit. qu.* 40. *num.* 12. Torreblanca *lib.* 14. *practicar. cap.* 3. *à num.* 18. *fol.* *mihi*

Digitized by Google

mihi 393. Philibertus Marchinus *tract.1.de Ordine part.1.cap.12.num.16.pag.*21.

QVÆSTIO XVII.

An Papatus, ſit Ordo diſtinctus ab Epiſcopatu?

REſpondeo negatiuè. Quia Papatus, nec habet peculiarem conſecrationem, nec materiam, nec formam; ſed ſtatim ac legitima facta eſt eius electio, accipit, iure diuino, omnem plenitudinem poteſtatis, quam Chriſtus dedit D. Petro: ergo Papatus non eſt ordo: Sic Sotus *in 4. diſp. 14. art. 4. concl. 2.* Bonac. *diſp.8 punct.1.num.5.* Philibert. *loc. cit. cap. 13.* dicens, id eſſe indubitatum apud omnes Theologos, inter quos legantur Doctiſſimus Ioannes de Dicaſtillo *dub.3.cit.num.43.*& Trullench *dub. 1.cit.in fine.*

QVÆSTIO XVIII.

An omnes præfati Ordines, ſint vnum Sacramentum?

REſpondeo: Omnes eſſe vnum Sacramentum: non vnitate numerica; cum ſinguli Ordines habeant diſtinctas materias, & formas, & imprimant diſtinctos numero characteres; Nec omnes ordines ſunt vnum Sacramentum, ſola vnitate ſpecifica, aut generica; ſed vnitate integrali, aut vnitate finis, qui eſt ſolemnis confectio Euchariſtiæ, ad quam omnes Ordines vltimatè ordinantur, mediatè, vel immediatè. Sic Bellarm. *lib. 1. de ordine cap. 8.* Granados *tract. 1. diſp. 2. num. 19.* Philibert. *loc cit. cap.15.* Machado *tract.4.docum.1.*& alij.

DISPVTATIO II.

De Inſtitutione omnium Ordinum in particulari.

QVÆSTIO PRIMA.

An vſus primæ Tonſuræ, licitus, & honeſtus ſit?

NEGANT hæretici noſtri temporis, vt refert Philibertus; *infra*, aſſerentes, Monachorum, & Clericorum tonſuram, ſuperſtitioſam eſſe, & diuinis litteris, & purioris Eccleſiæ vſui repugnantem.

Sed certiſſimè reſpondeo: Pium, licitum, ac laudabilem eſſe talem tõſuræ vſum. Quia id ſatis probat vſus Eccleſiæ Catholicæ: & Philibertus, *tract.2.de. Ordine cap.1.pag.*174.ex Scriptura, Patribus, & Conciliis, & exemplis Sanctorum legatur.

QVÆSTIO II.

An Tonſuræ Eccleſiaſticæ vſus ab Apoſtolo Petro exortus fuerit?

NEgat in primis Caluinus *lib. 4. inſtitut. cap. 19* §.27. Qui docet, à tempore Auguſtini, & non prius, tonſuræ ritum apud Clericos, & Monachos in vſu fuiſſe. Negant etiam, & alij aſſerentes, tonſuræ vſum à Nazaræis incepiſſe, & illorum exemplis, poſtea ab Apoſtolis introductum. Ita D. Iſidor. *lib. 3. de officiis. cap. 5.* Alcuinus *de diuinis offic. cap. 35.* & Baronius *tom. 1. ſub anno 58. num. 122.* teſte Marchino.

Sed probabiliùs reſpondeo: à D. Apoſtolo Petro, talem vſum ortum habuiſſe. Cum enim Apoſtolus, ſemel magno ardore Chriſtum Crucifixum Antiochiæ prædicaret, nonnulli in Chriſtiani nominis ignominiam, caput illi abraſerunt. At ille ob Chriſti amorem illuſionem in gloriam, & infamiam in honorem conuertens, præcepit omnibus Eccleſiæ Miniſtris, tonſuram geſtare. Sic Beda *lib 5. Hiſtoria Anglorum cap. 22.* D. Dyoniſius *part. 2. Eccl. Hierar. cap. 3. & 6.* & alij Patres, quos citat, & ſequitur Philibert. *loc. cit. cap. 2.* Sic etiam Hurtado *tract. de Ord. diff. 27.* Ioan. Baptiſta Villalpando, quem affert, & ſequitur Torreblanca *lib. 15. pract. cap. 5. num. 1. fol. 426.* Legantur Sotus *in 4 diſt. 24. qu. 2. art. 1. poſt. 1. concl.* & Bellarm *tom. 2. lib. 2. de Monach. cap. 40.*

QVÆSTIO III.

An prima Tonſura propriam materiam, & formam habeat?

AFfirmare debent neceſſariò, affirmantes, tonſuram eſſe verum Sacramentum, nam omne Sacramentum ex vera materia, & vera forma conſtat, vt habitum eſt 1. *p. tr.* 1. *diſp.* 1. *qu.* 10. & ita videtur expreſsè id docere Torreblanca *loc. cit.* præcipuè *lib. 15. pract. 5.* vbi affirmat, primam tonſuram dari per impoſitionem manus Epiſcopi.

Sed longè probabiliùs reſpondeo: Neque habere propriam materiam, nec propriam formam; Quia non eſt verus ordo (*vt ſup. diſt. 1. qu. 5.* eſt habitum) ſed ſolùm paſſiua diſpoſitio ad Ordines: & ideo ſolùm habet loco materiæ, abſciſſionem capillorum; & loco formæ, illa verba. *Dominus pars hæreditatis meæ*, &c. Sic ſapientiſ. Nauar. *conſil. 4. de Sacram. non iterand.* Henri. *lib. 10. cap. 9. num. 4.* Philibertus *tract. 2 part. 1. cap. 12.* & communis, apud omnes Theologos.

QVÆSTIO IV.

An Tonſuræ collatio ſit valida, caſu, quo nec Epiſcopus, nec Tonſurandus, prædicta verba; Dominus pars, &c. *proferrent?*

NEgant conſequenter Canoniſtæ.

Sed longè multò probabiliùs reſpondeo: Eſſe validam. Quia dicta verba, non ſunt de ſubſtantia primæ tonſuræ. Nam quamuis Pontificale Romanum dicat, Epiſcopum debere facere quædam, quo illa faciente, exprimat ordinandus illa verba, *Dominus pars*, &c. non tamen dicit hoc, vt ſignificet dicta verba eſſe de ſubſtantia ordinationis, ſed tantum ceremonialia. Sic Nauar. *conſil. 12. de tempor. ordin. lib. 1. & lib. 4. de Sacram. non iterand.* Sotus *diſt. 24. quæſt. 1. art. 1.* Henriquez *lib. 10. cap. 9. circa finem* Molfeſ. *in ſum tract. 2. cap. 3. num. 20.* Fornarius *de Ordine cap. 7. num. 1.* Rodriguez *in ſum. part. 1. cap. 3. num. 20.* quos omnes, ſic citat, & ſequitur Philibertus *tr. 1. part. 1. cap. 12. num. 4.* Sed ex his authoribus, certè Henriquez (*loc. cit.*) oppoſitum inſinuare videtur, caſu quo prædicta verba ab Epiſcopo omittantur; ſic enim ait Henriquez. Hæc tonſura confertur in abſciſſione capillorum, dicente Epiſcopo, in perſona eius, qui tonſuratur; *Dominus pars*, &c. Sic ille.

Digitized by Google

QVÆSTIO V.

An Tonſura præmittenda ſit ante receptionem Ordinum, de neceſſitate Sacramenti?

RESpondeo negatiuè. Quia, vt certum eſt apud omnes, qui intonſus ordinaretur per ſaltum, verum Sacramentum reciperet. Quamuis, tam Epiſcopus, qui Ordines intonſo conferret, quàm ipſe, qui Ordines ſuſciperet, mortaliter peccarent. Sic poſt Ricardum, Sotus *in 4. diſt.24. q.1. art. 1.* Philibert. *loc.cit.cap.3.* Qui & citat D. Thom. *3. part. in addit. quæſt.40. art.1.* Durand. *diſt.24.q.4.* Victoriam *in ſum. q.240.* & Chameroτam *tract. 1. de Ordine c.1. dub.1.* Sed ex his, Victoria, nihil ibi. Sic etiam Ludouicus *tract. de Ordine q. 1. art.5. dub.8. & 9. pag. 779.* Et penes ipſum, Scot. Sot. Syluest. & communis.

QVÆSTIO VI.

An munus, & officium Clerici Tonſurati ſit, in choro, vel in Eccleſia canere?

NEgat Torreblanca *lib.2. pract. cap 11.num.41.* docens, Tonſurati officium eſſe, pellicεo ſuperindutum aſſiſtere Miniſtris Eccleſiæ, vt digne, ac reuerenter munera ſua exequantur.

Sed probabiliùs reſpondeo affirmatiue. Quia hanc ob cauſam, & Tonſuratus, in iure ſæpe, Pſalmiſta, vocatur, & Epiſcopus mandat illi recitationem ſeptem Pſalmorum Pœnitentialium. Sic Philibertus *tract.2.part.1.cap.8.*

QVÆSTIO VII.

An ſi Tonſuratus prædictam recitationem ſeptem Pſalmorum omitteret, peccaret, ſaltem venialiter?

RESpondeo negatiuè. Sic Philibertus *loc. cit.* per hæc verba: Epiſcopus mandat illi recitationem ſeptem Pſalmorum, quam ſi omitteret, non proinde peccati labe macularetur, quia ſola conguitate ad eos recitandos obſtringitur, vt docet Nauar. *in Man.cap.25. num.108. & tract.de Orat.cap.7. n.14.* & Reginald. *2.part. lib. 30. tract.3.*(per errorem Typographi 30.) *cap. num.6.* Ita Philibertus. Sed certe quamuis, hac ſua ſententia ſit ſatis probabilis, & ante ipſum, illa& docuerit Sot. *lib.10.de iuſt. quæſt.5. art. 3. concl. 1.fine*: Tamen male citat Nauarrum: cum hic Doctor, peccare venialiter talem tonſuratum per hæc verba *(num. 14.cit.)* concludat: Corollarium hoc ſi intelligatur de mortali, videtur durum, & ideo ad illud molliendum, dici poſſet, nullibi forte vigere conſuetudinem, quæ Clericos minorum obliget ſub pœna peccati mortalis, quodque præcepta Epiſcoporum, & conſenſus Ordinatorum ad nullum peccatum mortale obliget, ſed ad ſummum ad veniale tantum. Ita Nauar. Tenet etiam noſtram ſententiam Trullench *lib.1. in Decalog.c.7. dub. 12. §. 2. num.2.* ſic dicens. Nec tenentur ad recitandos Pſalmos Pœnitentiales, aut alias preces, quas ipſis imponunt Epiſcopi in ordinatione, niſi id promiſerint, nec poteſt eos Epiſcopus ad aliquid recitandum oligare; Sanchez cum aliis in conſiliis *part. 2. lib.7. cap.2. dub.2.* ſic Trullench.

***

QVÆSTIO VIII.

Quot priuilegijs gaudeat Tonſuratus?

REſpondeo. Quod quatuor: nam Primò, gaudet priuilegio, Canonis: *Si quis ſuadente Diabolo.* Secundò, priuilegio fori, itaut non poſſi ampliùs ſub iudice ſæculari conueniri. *cap. 1. ſeqq. de fori competenti.* Tertiò, liberatur à collectis Principum ſæcularium *l. 2. de Epiſcopis, & Clericis. cap. non minus. & cap. aduerſus, de immunit. Eccleſ.* Quartò, ſit capax beneficiorum Eccleſiaſticorum, dummodo ætatem à Tridentino requiſitam attingat. *ſeſſ. 23. cap. 6.* De quibus Vide Dianam *1. par. tract. 1. à reſol. 13. & 4.part tract 2.per totum.* Torreblancam *de iure Spirituali lib.2. cap. 12. & lib. 15. cap. 5. & ſeqq.* & Philibertum *tract.2.part. 1. cap.15.*

QVÆSTIO IX.

An Ordo Oſtiariatus inſtitutus fuerit à Chriſto, quando flagello ementes, & vendentes è templo eiecit. Matth.21.Ioan.2.

NEgant Henriquez *lib. 10. cap.3. num. 1.* vbi ſic ait: Singuli iſtorum Ordinum ſunt à Chriſto immediate inſtituti in vltima cœna, qui per poteſtatem excellentiæ ſimul dedit Apoſtolis vno verbo totam poteſtatem ſingulorum Ordinum minorum, maiorumque. Ita ille. Valētia *diſp.9.q.1.pun 4.* Reginald. *lib.30.nu.6.* Granad. *contrau 9.tract.1.diſp.1. n.6.* Bonac. *diſp.8.pun.1 num.7.* Ludouicus de S.Ioan *tr. de Ord. quæſt.1 art.1.dub.4.* Philibertus *tract. 2.part.7. cap.1.num. 3.* Machado *tom.2. lib.4. part.1. tract.2. doc.5 num.3.* & alij, aſſerentes, inſtitutum eſſe in vltima cœna.

Sed probabiliter reſpondeo affirmatiue. Nempe inſtitutum eſſe immediatè, à Chriſto Domino, & in particulari, ſaltem initiatiue. Matth. 21. Quando præcipuum eius Ordinis munus exercuit, ementes, & vendentes à templo eiiciendo. Sic Archangel. Rubeus *diſt.24 & 25. pag.291.* Ex Magiſtro, per hæc, verba. Ad hæc, Magiſter in littera (à cuius ſententia non ita facile diſcedendum eſt) ita ait. Septem ſunt ſpiritualium officiorum gradus, ſiue Ordines: ſicut ex Sanctorum Patrum dictis aperte traditur, & capitis noſtri Ieſu Chriſti exemplo monſtratur: qui omnium officia in ſemetipſo exhibuit, & corpori ſuo, quod eſt Eccleſia, eoſdem Ordines obſeruandos reliquit. Tunc ſubditur, ſi Chriſtus eoſdem Ordines, quorum officia in ſemetipſo exhibuit, obſeruandos reliquit: igitur prius eos inſtituit, & poſtea obſeruandos tradidit: relatiuum enim illud, *eoſdem,* refert, eos iam extitiſſe; cum obſeruandos eoſdem dedit. Sic Archangel. & *infrà.* Saluator autem noſter inſtituit Ordines Eccleſiæ, vt colligitur ex Mag. in littera, & traditur communiter, temporibus diuerſis. Ordinem Oſtiariatus inſtituit, quando ementes, & vendentes eiecit de templo, vt habetur Ioan. *cap.2.* & quando appellauit ſe oſtium, dicens: Ego ſum oſtium, ſi quis per me introierit, ſaluabitur. Ioan. 10. Hucvſque ille. Fabius Incarnatus *in ſuo ſcrutin. Sacerdotali 1.p. tract.2. de Ordine pag. mihi 97.* quem citat, & ſequitur Samuel Lublinus. *1.part. ſumm. verb. Ordo pagina 611.* Huic ſententiæ fauent in primis Victoria *num. 125.* quatenus ait poſſe affirmari omnes Ordines inſtitutos fuiſſe à Chriſto in particulari. Card. Oſius *in confeſſio. Catholica cap.51. Vbi de Ordine pag. mihi 279.* Iauellus *loc.cit. cap.4. pag. mihi 590.* Raynerius *tom. 2.verb. Ordo cap. 21. pag. 415.* Eſtius *in 4. diſt. 24. §. 9. 10. & 12.* Nuñus

quæſt.

Digitized by Google

quæſt. 37. *art.* 5. *pag.* 876. Quatenus teſtantur, in prædictis ſcripturæ locis præfiguratam, aut initiatam fuiſſe inſtitutionem minorum Ordinum, eorumque ſingula officia exhibuiſſe in propria perſona ipſummet Chriſtum, authorem omnium Sacramentorum.

QVÆSTIO X.

Quot, & quæ ſint munera, & officia Oſtiarij?

RESpondeo: Quod quinque. Primum eſt, Templum claudere, & aperire, indignos ab ingreſſu illius arcendo; & admittendo dignos *cap. Cleros diſt.* 21. Pontificale *de hoc Ordine.* Catechiſin. Rom. *de Sacram. Ordinis num.* 15. S. Thom. *in add. quæſt.* 37. *art.* 2.

Secundum eſt, Campanas ſeu cymbalum pulſare, præcipuè tempore ſacrificij; & ob hanc cauſam in eius ordinatione datur ei tintinabulum, vt *infrà.* Sic Pontific. Rom. & Cathecisin. Philibertus, vbi *infrà*; qui, ex Concilio Colonienſi, & Durando, notat, quod prædicta campanarum pulſatio, in tanta olim veneratione habebatur, vt campanas pulſaturi, ſuperpelliceis per prius induerentur.

Tertium eſt; Aperire librum, ei, qui prædicaturus eſt. Sic habetur in Pontificali Romano. Sed hoc, per non vſum, eſt abrogatum.

Quartum eſt; Sacras veſtes, & totam Eccleſiaſticam ſupellectilem cuſtodire *cap. Perlectiſ. diſt.* 25. Quod & indicat ipſamet forma Oſtiatiatus: *Sic age, quaſi Deo redditurus rationem pro his rebus, quæ his clauibus includuntur.*

Quintum denique: Curare, ne quis fidelis propiùs quàm par eſt, ad aram accedat: attentè videre, vt debita reuerentia Eccleſiæ adhibeatur. Sic optimè Philibertus *tract.* 1. *part.* 2. *cap.* 3. *per totum*, Ludouicus *q.* 2. *de Ordine art.* 14. *dub.* 2. *pag.* 812. Hurtado *diff.* 5. Filliuc. *tract.* 9. *à num.* 19. Torreblanca *lib.* 2. *practicuarum q.* 12. *num.* 40. *fol.* 54. Machado *tom.* 2. *lib.* 4 *par.* 1. *tr.* 2. *docum.* 2 *pag.* 4.

QVÆSTIO XI.

An Ordo Lectoratus fuerit inſtitutus à Chriſto: Lucæ 2. *Quando in medio ſeniorum librum Iſaiæ aperuit, & in eo legit:* Spiritus Domini ſuper me?

NEgatiue reſpondent omnes Authores *q.* 9. pro prima ſententia adducti, docentes, inſtitutum fuiſſe ſimul cum reliquis ordinibus, tam minoribus, quàm maioribus, in nocte cœnæ.

Sed probabiliter reſpondeo affirmatiuè. Sic Authores *ſuprà q.* 9. adducti. Quibus ſatis fauet D. Auguſt. *lib.* 1. *de Baptiſ. paruul. cap.* 37. *tom.* 7. ſic inquiens. Attende illud eiuſdem Prophetæ quod de ſe completum, Lectoris etiam functus officio in Synagoga ipſa recitat: ſpiritus Domini ſuper me. Hæc Aug. Quem pro noſtra ſententia refert Philibertus *tract. de Ordine part.* 2. *c.* 1 *num.* 2. *pag.* 190.

QVÆSTIO XII.

Quot, & quæ ſint munera, & officia Lectorum?

REſpondeo: Quod tria. Primum eſt, non ſolum lectiones Prophetarum (vt voluit Petrus Soto *lect.* 2.) ſed etiam omnes libros veteris, & noui teſtamenti, & interdum, extra Miſſam, Euangelium altavoce recitare. Qualis autem Lectoris vox, & pronuntiatio eſſe debeat, docuit Iſidor. *lib.* 2. *de offic. Eccleſ.* his verbis: *Porro lectoris vox ſimplex erit, & clara, ad omne pronuntiationis genus accommodata, plena ſucco virili, agreſtem, & ſubruſticum effugiens ſonum: non humilis, non adeò ſublimis, non fracta, nec ſonora, nihilque fœmineum ſonans, neque cum motu corporis, ſed tantum cum grauitatis ſpecie.* Sic S. Iſidorus.

Secundum eſt, Cathecumenis Baptizandis fidei rudimenta tradere: Et exponere populo quæ ex Scriptura perlegerat, vt habetur in Catheciſ. Rom. *de Ordine num.* 16. *& cap. Perlectis diſt.* 25. tradit, Lectoris officium eſſe, vaticinia Prophetarum populo prædicare. Sed, vt bene Turrecrem. *in d. can. Perlectis* fortaſſis pro prædicatione, accipitur ipſa recitatio Prophetarum alta, clara, & diſtiucta voce prolata.

Tertium eſt, panes, & fructus nouos benedicere. Sed hoc munus, contraria conſuetudine abrogatum fuit. Sic Philibert. *tract.* 2. *par.* 3. *cap.* 5. *per totum*, Hurtado, Ludouicus, & Torreblanca, Machado, *loc. cit.* & communis.

QVÆSTIO XIII.

An Ordo Exorciſtatus inſtitutus fuerit à Chriſto, quando Marc. 6. *&* 16. *exorcizans Energumenos, dæmonia ab ipſis eiecit?*

NEgant communiter Authores *q.* 9. relati. Sed probabiliter reſpondeo affirmatiuè. Sic Doctores pro noſtra ſententia *q. cit.* adducti. Et ex contrariis, Philibertus (iam ſibi contrarius) *tract.* 1. *par.* 4. *cap.* 1 *num.* 3. per hæc verba: Inſtitutus hic ordo creditur, quando Chriſtus Exorciſtæ munere functus, Dæmones è corporibus pellebat, eamdem Apoſtolis poteſtatem communicauit. Sic ille. Et ex illo etiam, Machado (ſibi etiam, contrarius) *tom.* 1. *lib.* 4. *par.* 1. *tr.* 1. *doc.* 4.

QVÆSTIO XIV.

Quot, & quæ ſunt munera, & officia Exorciſtarum?

REſpondeo: Quod quatuor. Primum eſt, per impoſitionem manuum dæmones ab Energumenis pellere.

Secundum eſt, dæmonem ſpiritualiter Cathecumenos obſidentem, ante ipſam ſuſceptionem Baptiſmi, exorciſmis ſoluere; vt dicitur in forma huius Ordinis, infra adducenda.

Tertium, dicere populo, vt qui non communicant, dent locum aliis, qui volunt communicare. Et Quartum eſt, aquam in miniſterio Baptiſmi fundere: Quæ duo munera, iam non ſunt in vſu. Sic Philibert. Hurt. Torreblanca, & alij *loc. cit.*

QVÆSTIO XV.

An Ordo Acolytatus inſtitutus ſit à Chriſto, quando Ioan. 8. *prædicando dixit:* Ego ſum lux mundi: qui ſequitur me, non ambulat in tenebris?

NEgant Authores ſupra adducti, præcipuè Marchinus *tr.* 2. *par.* 1. *cap.* 5. & Machado *loc. cit. doc.* 5.

Sed probabiliter reſpondeo affirmatiuè. Sic Archang. Fabius, Lublinus, & alij citati *q.* 9.

QVÆ

Digitized by Google

Qvæstio XVI.

Quot, & quæ ſint munera Acolytorum?

RESpondeo. Quod tria. Primum eſt; Vinum, & aquam ad Euchariſtiam efficiendam in vrceolis miniſtrare. Secundum, Lumina ad ſacrificium præparare,& illa, vbi legendum eſt Euangelium geſtare. Tertium, Subdiacono, & Diacono deſeruire. Sic Philiber.*loc.cit.cap.*4.Machado *loc.cit.num.*6.vbi ſic ait: Quanto a los Miniſterios, y obligaciones de los Acolytos, ſe ha de aduertir, que aunque Autores graues afirman, que ſon cinco, lo cierto es, que del derecho conſta, que ſon ſolos tres;conuiene à ſaber, poner vinô,y agua en las vinageras para la Miſſa. El ſegundo,ſeruir al Diacono y Subdiacono. El tercero, lleuar los ciriales,principalmente quando ſe canta el Euangelio. Sil ille, Hurt.*loc.cit.*& alij communiter.

Qvæstio XVII.

An Clerici minorum Ordinum, peccent mortaliter, ſua munera exercendo in mortali?

AFfirmant Syluest. *V. Clericus* 2. *num.* 2. *verſ. Octauo.* Armilla *eo verb.num.* 17. Angel. *Verb. Clericus* 8.*num.*1. Nauarr. *in man.cap.*27. *num.* 163. *& de Horis Canon,cap.*6.*num.*41. Faber *in* 4.*diſt.*24. *q.*1 *diſp.*1.*cap.*3.*num.* 80. Bieſcas *in Apologia pro doctrina S. Thomæ q.*11.*art.*4. *dub.*5. *propoſ.*6.*pag.* 776. *verſ. Si autem.*

Sed probabiliùs reſpondeo: Non peccare mortaliter. Quia nullum de hoc extat præceptum Eccleſiaſticum: & diuinum, ſi extat, non obligat grauiter ſaltem, propter leuitatem materiæ, ad exercendas in gratia minorum Ordinum functiones. Sic Nuñus 3.*par.q.*36.*art.*5.*pag.*863. Cabrera 3.*par. q.*64. *art.*6. *diſp.*1.§.6.*num* 55. Ochagauia *q.*19.*num.*9. Granados *tom.*4.*controu.*3.*de Sacram. ingen. tract.*5.*diſp.*5. *n.*7. Diana 3.*par.tract.*4.*reſol.*196.Lugo *diſp.*8.*de Sacram. in gen.num.*152.*pag.*150. Ludouicus *q.*5. *de Sacram. in gen. art.*4. *concl.* 1. *& q.*1. *de Ordine art.* 1.*diff.*2. *concl.*2. Lublinus 1.*par.Sum.verb.ordo num.*5. *&* 25. Henriquez *lib.*10.*c.* 11.§. *& in Gloſſ.lit. V.* Et penes ipſum, Sot. Ledeſma, Victoria, & alij. Valentia *tom.*4.*diſp.* 9.*q.*1.*punct.* 4. Reginald. *lib.* 30. *tract.*1. *num.*27. Philibert. *tract.*1.*par.* 6. *c.*4 *num.*8. Machabo *tom.*2.*lib.*4.*par.*1.*tract.*4.*docum.*2.*num.* 2. & alij ſtatim citandi.

Qvæstio XVIII.

An ſaltem peccent venialiter?

NEgant adhuc Sot. *diſt.* 1. *q.* 5. *art.* 6. Vaſquez *diſp.*136. *cap.* 4. *num.* 46. Ochagauia *tract. de Sacram. q.* 19. Hurtado *diſp.* 4. *de Sacram. in gen. diffi.* 10. Albiz in manuſcriptis, *de Sacram. in gen. diſp.*15.*dubit.*1.

Sed probabiliùs reſpondeo: Peccare venialiter, in mortali exercentes minores Ordines, ſi id ſolemniter faciant. Quia aliquam irreuerentiam committunt, contra Ordines ſuſceptos. Sic Suarez *diſp.* 16. *ſect.*3. Filliu.*tract.*1.*cap.*6.*num.*87. Ludouicus, Nuñus, Philibertus, & Lublinus *loco citato* & communis.

***

Qvæstio XIX.

An Ordo Subdiaconatus inſtitutus fuerit à Chriſto, quando poſt cœnam pedes ſuorum Diſcipulorum ipſe lauit. Ioan. 13.

NEgant DD. Henriquez, Valentia, Reginald. Bonac. & Granados, *locis, quæſt.*9. *cit.* Angles *tract. de Ordine art.* 1. *diff.* 3. *& dub.* 2. Villalobos *tract.*11.*diff.*1.*num.*3. Filliuc. *tract.* 9. *num.*3. & alij communiter, docentes; inſtitutum eſſe, eiſdemmet verbis eodemque tempore, à Chriſto, quo inſtitutus fuit Ordo Presbyteratus.

Sed probabiliter reſpondeo affirmatiuè. Sic Philibert. (iam ſibi contrarius) *tract.* 2. *par.* 6. *cap.* 1. *num.*4.*pag.*202. per hæc verba: Inſtitutus hic ordo à Chriſto Domino in vltima cœna cenſetur, quando linteo, ſe præcinxit, & mittens aquam in peluim, pedes Diſcipulorum lauit,& linteo extersit, vt ſapienter obſeruauit Cardin. Oſius *tract. de Ordine cap.*52. Et poſt alios multos, ſoluens contraria, Gabriel Vaſquez *tom.*3. *in* 3.*part. diſp.*238. *cap.*5. Hucuſque Philibertus, & bene, niſi male pro noſtra parte citaret Gabrielem Vaſquez: cum hic Author nil ibi ad propoſitam quæſtionem. Tenent tamen Archangel. *loc. cit. pag.* 292. *col.* 1. Fabius, Lublinus, & alij *loc. cit.*

Qvæstio XX.

Quot, & quæ ſint munera, & officia Hypodiaconi, ſeu Subdiaconi?

REſpondeo: Quod ſunt ſeptem. Primum; aquam ad miniſterium altaris præparare. Secundum, Diacono miniſtrare. Tertium, pallas altaris, & corporalia abluere. Quartum, Calicem, & patenam in vſum ſacrificij, eidem offerre. Quintum, panem conſecrandum pro populo in altari ponere. Sextum, Crucem in proceſſionibus geſtare. Septimum, & præcipuum, Epiſtolam in Miſſa ſolemni canere. Sic habetur in Pontificali Romano, & *in cap. ſi Subdiaconus diſt.* 24.*& cap. Perlectis diſt.* 25. & referunt Philibertus *tract.*2.*de Ordine par.*6. *cap.*3. *num.*1. & Machado ex illo,*tom.*2.*lib.*4.*part.*1.*tract.*7. *docum.*1. & alij.

Qvæstio XXI.

An Subdiaconus, & Diaconus, ſolemniter in mortali miniſtrantes, mortaliter peccent?

AFfirmant, & à fortiori, Syluest. Armilla, Angel. Nauar. Faber, & Bieſcas, *locis q.* 17. *citatis.* Medina, *C.de pœnit.tr.* 1. *q.* 6. Victoria *de Sacram. q.* 29. *&* 242. (Vnde male citatur à Granado pro oppoſita parte.) Caiet.3.*par.q.*64. *art.*3. *ad.* 1. Adrianus *in* 4.*q.*7. Sylvius *q.*64.*art.* 6.*q.*1. Et penes ipſum, Nuñus, Toletus, Molanus, & alij. Lublinus *loc.cit.* Sa *Verb. Ordo num.* 31. Et ex parte Filliuc. *tom.* 1. *tract.*1. *num.* 87. & Suarez *tom.* 3. *in* 3.*par. diſp.* 16. *ſect.*3. quatenus docent; id eſſe mortale, ſi frequenter miniſtrent in mortali; non, ſi ſemel,aut iterum. Molfeſius, *in ſum. tr.*2. *cap.*8 *num.* 21. loquendo de Diacono.

Sed probabiliùs reſpondeo: Non peccare mortaliter, licet frequenter tales functiones in mortali exerceant. Quia huiuſmodi functiones, non ſunt immediatè ſanctificatrices, vt ſunt Sacramentorum miniſteria: ergo qui dictas exercent, nòn tenentur ſub mortali, in gratia eſſe. Sic Sotus *in* 4. *d.* 1. *q.*5. *art.*6. *& diſt.*24. *q.*1.*art.* 4. Vaſquez *diſp.* 136. *cap.*4. Valentia

Digitized by Google

Valentia *tom.4.diſp.9.quæſt.1.punct.4.ad 4.& diſp.5.quæſt.5.punct.3.* Ægidius *quæſt.64.art.6.dub.1.num.38.* Heredia *de Sacram.in gen.par.10. dub. 3. num.4.* Villalobos *tom.1.tract.4.diff. 10.num.7.* quos omnes citat,& ſequitur Diana *3.par.tract. 4.reſol. 195.* Qui etiam citat,Suarium pro ſe; ſed omnino malè. His poſſunt addi Henriquez *lib.10.cap.13.num.3.* Granado *loc.cit.* Hurtado *diſp.4.de Sacram.in gen.diff.10.* Lugo *diſp. 8. de Sacram.num. 152.* Ochogauia *quæſt. 19.num.9.* Bonac.*diſp.1.quæſt.3.punct.1.à num.4.* Ioan. de Cruce *de Sacram.in gen.quæſt.4.dub.3.concl.1.* Philibertus *tract.1.part.6.cap.4.num.3.* Qui & citat pro hac parte Reginaldum *lib. 30. tract. 1. num. 37.* & Suarium *3.par.loc.ſupra pro contraria citato*: ſed ex his,malè, Suarium. Machado *loc.cit.par. 1. tract. 7. docum.16.num.3.pag.41.* Ludouicus *quæſt.1.de Ordine art.1.diff.1. concl.1.* Imò idem ſentit Nuñus, loquendo de Subdiacono.

QVÆSTIO XXII.

An prædicti peccent ſaltem venialiter, miniſtrantes ſolemniter in mortali?

NEgant adhuc, Vazquez, Ochagauia, & Hurtado *loc.cit.* & Mag. Albiz vbi ſupra, per hæc verba: Infertur ſecundò Subdiaconum canendo Epiſtolam, tangendo vaſa ſacra, &c. In mortali, non peccare mortaliter. Eſt communis ſententia recentiorum, & conſentit Suarez, & probat ex leuitate materiæ. Addens eſſe leuem materiam: ſemel aut iterum exercere dictam actionem in mortali. Secus (inquit) ſi habeat animum miniſtrandi diu frequenter in his ordinibus in mortali. Sed melius Vazquez docet, id non poſſe reduci in leuitatem materiæ. Deinde minus bene dici, quod de ſe eſt veniale, fieri mortale repetitum ſæpe, vel factum ex propoſito illud repetendi ſæpe. Hoc enim falſum eſt, niſi quando ſit materia grauis iniuſtitiæ; vt in paruis furtis. Hinc eſt, prædictum Miniſtrum exercentem in mortali prædictas actiones, non peccare, etiam venialiter, quia nulli præcepto contrauenitur. Huc vſque Doctus, & amicus Pater.

Sed longè multò probabiliùs reſpondeo: Peccare venialiter: vt conſtat clarè, ex dictis *quæſt.18.* Sic, à fortiori, Suarez, Nuñus Filliuc. Lublinus, & alij, *vbi ſup.* inter quos,optimè Lugo *loc.cit.* Qui *num.154.* bene reſpondet argumento facto, quod eſt Vazqui. & ante illum,Cardin. Sarnanus *in ſum. Theolog. loco ſexto, vbi de Baptiſmo pag. mihi 133.* & poſt illum, Philibertus *loco cit.num.5.pag.206.*

QVÆSTIO XXIII.

An ſi Acolytus, aut alius inferior Miniſter, indutus Dalmatica, abſque manipulo, Epiſtolam in Miſſa ſolemni cantet, fiat irregularis.

AFfirmat Panormit. *in c. Quiſquis,de vita & honeſt.Cleric.* Tabiena *verb. irregularitas 4.§.2.*

Sed probabiliùs reſpondeo: Non fieri. Quia ad miniſtrandum ſolemniter in aliquo Ordine,non ſatis eſt Epiſtolam, vel Euangelium recitare: ſed inſuper, opus eſt,recitare cum propriis ornamentis illius Ordinis, vt cum manipulo, quoad Subdiaconum; cum ſtola, quoad Diaconum,&c. Sic expreſſe Philibertus *loc.cit.num.6.* & penes ipſum, Syluester *verb. irregularitas num. 12. in fine.* Hoſtienſ. *in d. capite Quiſquis.* Palud. *in 4.diſt.24.art.5.concl.7.* & Henriquez *lib.10.cap.13.num.4.* Sed ex his Doctoribus, quos Philibertus citat, Palud. & Syluester pro oppoſita parte citantur ab Henrico Henriquez, & meliùs,nam illam expreſsè docent. Addi tamen poſſunt pro noſtra, apud eundem Henriquez, D.Thom.Nauarr. Anton. Villadiego, Armilla, & alij. Sà, *Verbo irregularitas, ex Ordinis abuſu, num. 5.* & communis.

QVÆSTIO XXIV.

An ſaltem incurrat irregularitatem, ſi dictus Miniſter inferior, cantet in Miſſa ſolemni Epiſtolam, indutus Dalmatica, & cum Manipulo?

NEgat adhuc, Sà, caſu, quo cantet Epiſtolam ſine intentione faciendi officium Subdiaconi, per hæc verba: Cantans Epiſtolam ſolemniter, ſed ſine manipulo, non fit irregularis: nec ſi cum manipulo, ſed ſine intentione faciendi officium Subdiaconi. Sic ille, *loc.cit.* Negare deinde poſſunt,qui negant, Subdiaconum, nec partialiter, ordinari per librum Epiſtolarum, quia in eorum ſententiâ, recitatio Epiſtolæ in Miſſa ſolemni, non eſt; nec debet dici, actus Ordinis Subdiaconalis: ergo in horum ſententia, etiamſi inferior Miniſter recantaret Epiſtolam cum manipulo, cùm nullum actum Ordinis exerceret,non fieret irregularis. Ita indicat Henriquez *loc.cit. in Gloſſa lit. E.*

Sed probabiliùs longè reſpondeo: Incurrere in tali caſu irregularitatem. Quia (vt *infra* dicemus) Subdiaconus partialiter ordinatur per librum. Vnde recitatio Epiſtolæ in Miſſa ſolemni,vere eſt actus Ordinis Subdiaconalis: ergo, qui illam cantat cum Dalmatica, & manipulo, vere exercet actum Ordinis, quem non habet: ergo fiet irregularis. Quod autem, id cum intentione, aut ſine intentione faciendi officium Subdiaconi, faciat, nihil intereſt. Quia ad effectum incurrendi irregularitatem, ſat eſt, vt ex præcepto Eccleſiæ Epiſtolæ recitatio cum manipulo ad Subdiaconum pertineat,vt bene Philibert. *loc.cit.*

QVÆSTIO XXV.

An Ordo Diaconatus inſtitutus fuerit à Chriſto, quando in ipſa cœna, Sacramentum Corporis & Sanguinis ſui, Diſcipulis diſpenſauit, 1. Cor. 11.

NEgant Henriquez, Valentia, & alij, vbi ſupra, quos citat & (iam ſibi contrarius) ſequitur Philibertus *tract.1.par.7.cap.1.num.7.pag. 251.* vbi ſic ait: Dicendum igitur videtur, Chriſtum per authoritatem, quam Theologi vocant, Excellentiæ, ſicut illis verbis, *Hoc facite in meam commemorationem*; Sacerdotium inſtituit; ita, & Diaconatum. Et ſicut tunc Apoſtolos Sacerdotes creauit, ita, eadem authoritate, eiſdem verbis, Diaconos ſimul eoſdem conſtituit, & omnes Ordines, tam maiores, eiſdem contulit. Ita ille.

Sed probabiliter reſpondeo affirmatiuè; nempe, inſtitutum fuiſſe à Chriſto Domino, ſaltem completiuè; quando in cœna ſuum Corpus & Sanguinem ſuis Diſcipulis diſpenſauit: & poſt cœnam ſuos Apoſtolos dormientes excitauit dicens: *Vigilate, & orate.* Matt. 26. Sic Magiſt. Archang. Fabius, & Lublinus *loc. cit.* Melfeſ. *in ſumm. tom. 2. cap. 9. num. 13.& 25.* Et fauent Oſius *cap.52 xit in fine.* Victoria, Eſtius, & alij.

QVÆSTIO

Digitized by Google

Quæstio XXVI.

Quot, & Quæ ſint munera Diaconi?

Reſpondeo: Quod quinque, præcipuè. Primum eſt; Sacerdoti offerenti aſſiſtere, illique miniſtrare; Quem ritum refert D. Gregorius *in Epiſtola ad Leandrum*; & nomen ipſum Diaconi, quod miniſtrum ſignificat, demonſtrat.

Secundum eſt. In Miſſa ſolemni Euangelium legere. Habetur in Concil. Vaſenſi, *can.* 4. & in Rhemenſi *can. item* 4.

Tertium eſt, In abſentia Epiſcopi, vel Presbyteri, vel de eorum licentia, ſolemniter baptizare.

Quartum eſt, De licentia Epiſcopi, populo prædicare. Quod munus conuenire Diaconis, iure diuino, ex vi ſuæ Ordinationis, innuit Apoſtol. *ad Epheſ.* 4. *ipſe dedit quoſdam Prophetas, & alios Euangeliſtas*, &c.

Quintum eſt, in abſentia Presbyteri, Euchariſtiam fidelibus diſpenſare. Legantur de his muneribus Philibertus *tract.* 2. *par.* 7. *cap.* 3. *per totum*, & Machado *tom.* 2. *lib.* 4. *par.* 1. *tract.* 8. *doc.* 2. *per totum.*

Quæstio XXVII.

An Diaconi prædicantes in mortali, peccent mortaliter?

Affirmant Caiet. 3. *par. quæſt.* 64. *art.* 6. & 2. 2. *qu.* 187. *art.* 3. vbi (vt bene aduertit Nauarr. *in Man. cap.* 25. *num.* 141.) retractauit, quod dixerat *in ſum. verb. Prædicatorum peccata. verſ. Secundum eſt.* Quod non aduertit Hurtado, citans etiam locum citatum Caietani ſummæ, pro parte affirmante. Tenent etiam Nauarr. ipſe, *loc. cit.* Angel. *verb. Prædicator. num.* 7. Palud *in* 4. *diſt.* 19. *quæſt.* 3. Lublinus 1. *par. ſum. V. Ordo num.* 5. & *Verb. Concio num.* 5.

Sed longè probabiliùs reſpondeo: Nullo modo peccare mortaliter; ſecluſo ſcandalo. Quia, hoc ſecluſo, nullum extat præceptum concionandi in ſtatu gratiæ. In ſola namque Sacramentorum confectione, vel receptione, facta in lethali, grauis Deo fit iniuria. Sic Sotus *diſt.* 1. *quæſt.* 5. *art.* 6. Suarez *diſp.* 16. *ſect.* 3. Vaſquez *diſp.* 136. *cap.* 5. Valentia *diſp.* 3. *quæſt.* 5. *punct.* 3. Ægidius *quæſt.* 64. *art.* 6. Ochagau. *de Sacram. in gen. quæſt.* 19. *num.* 10. Hurtad. *ibid. diſp.* 4. *diff.* 11. Cabrera *quæſt.* 64. *art.* 6. *diſp.* 1. §. 7. *num.* 67. Diana 3. *par. tract.* 4. *reſol.* 197. Granados *loc. cit. num.* 11. Lugo *loc. cit. num.* 151. *pag.* 150. Philibert. *tract.* 2. *part.* 6. *cap.* 4. *num.* 7. *pag.* 206. Caiet. etiam *in ſumm. loc. cit.* & *tom.* 3. *de vſu ſpirit. quæſt.* 1. Machado *tom.* 2. *lib.* 4. *par.* 2. *tract.* 1. *docum.* 2. *num.* 3. & communis.

Quæstio XXVIII.

An licitè poſſit Diaconus deferre pyxidem, in qua Corpus Chriſti depoſitum eſt, ab vno altari ad aliud.

Reſpondeo poſſe; quia Diaconus, iure diuino, habet poteſtatem ſuper Corpus Chriſti contentum in vaſis ſacris, vt docet, D. Thom. 3. *par. quæſt.* 82. *art.* 3. *ad* 1. Deinde, ante ſolemnem Proceſſionem, & communionem, pyxidem e ſacrario educit: ergo, & poterit illam de vno in alium tranſportare locum. Sic Philibertus *tract.* 2. *par.* 7. *cap.* 3. *num.* 6.

***

Quæstio XXIX.

An munus concionandi, ex officio Diacono conueniat?

Negant Mich. de Medina *lib. de contin. cap.* 10. Chamerota *de Sacram. tract.* 11. *cap.* 2. *dub.* 6. docentes, id munus non conuenire illi ex officio, ſed ex neceſſitate ob penuriam Sacerdotum.

Sed longè multò probabiliùs, imò mihi certiſſimè, reſpondeo: Conuenire illi ex officio; quia id expreſſe habetur in *cap. Perlectis diſt.* 25. Et in Pontificali Romano. Et in Concil. Toletano IV. *can.* 59. & habetur *can. vnum orarium diſt.* 25. vbi ſic dicitur: *Vnum orarorium* (id eſt, ſtolam) *oportet Leuitam geſtare in ſiniſtro humero, propterea quod orat, id eſt, prædicat.* Sic Concilium, & ſic Philibertus, & Machado, *loc. cit.* Legantur, & Ægidius Trullench *de Sacram. lib.* 6. *cap. vnico dub.* 1. *num.* 16. quamuis addat, id illis non eſſe in vſu.

Quæstio XXX.

An Ordo Presbyteratus inſtitutus fuerit à Chriſto in vltima cœna, illis verbis: Hoc facite in meam commemorationem?

Reſpondeo: Verè tunc inſtitutum fuiſſe, quoad illam partem, in qua Sacerdoti confertur poteſtas conſecrandi Corpus, & Sanguinem Chriſti. Quoad alteram verò partem, quia illi confertur poteſtas abſoluendi, inſtitutum fuiſſe poſt Reſurrectionem Ioan. 20. illis verbis: *Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiſeritis peccata, &c.* Sic habetur in Trident. *ſeſſ.* 14. *de Pœnit. can.* 3. & *ſeſſ.* 22. *can.* 1. & 2. Et vtramque partem docent omnes Theologi, & Canoniſtæ.

Quæstio XXXI.

Quot, & quæ ſint munera Sacerdotis?

Reſpondeo; Quod quatuor præcipuè.

Primum eſt, conſecrare, offerre, & diſpenſare Corpus, & Sanguinem Chriſti.

Secundum eſt, dimittere ac retinere peccata.

Tertium eſt, baptizare, & cætera Sacramenta excepta Confirmatione, & Ordine adminiſtrare, & tandem concionem populo habere. Sic ex Scriptura, Conciliis, Patribus, Pontificali, & Cathechiſmo Rom. docent Raynerius *verb. ord.* Bonac. *diſp.* 8. *punct.* 3. Filliuc. *tract.* 9. *à num.* 19. Philibert. *tract.* 2. *par.* 8. *cap.* 2. & 10. Machado *loc cit. tract.* 10. *doc.* 3. & omnes.

Quæstio XXXII.

An Sacerdos benedicens aquam in mortali, peccet mortaliter?

Affirmant Nauarr. *de Horis Canon. cap.* 6. *num.* 41. Sayrus *lib.* 1. *cap.* 7. *quæſt.* 1. *art.* 5. Angel. *v. Clericus* 8. *num.* 1. Syluester. *eo. ver. num.* 2. *in fine.* Et probabile reputat Layman *tractat.* 1. *de Sacram. cap.* 5. *num.* 10.

Sed longè multò probabiliùs reſpondeo: Non peccare mortaliter. Quia non agit contra præceptum aliquod. Sic Henriquez *lib.* 10. *cap.* 13. *num.* 5. Bonac. *diſp.* 1. *quæſt.* 3. *punct.* 2. *n.* 9. Filliuc. *tract.* 1. *num.* 87. Et alij, affirmantes, idem eſſe dicendum de aliis benedictionibus

Digitized by Google

dictionibus ſalis, & populi, etiam ſi cum venerabili Sacramento fiat.

QVÆSTIO XXXIII.

An Ordo Epiſcopatus inſtitutus fuerit à Chriſto Domino verbis, quibus ipſe, Petro commiſit ſuam Eccleſiam, dicens: Paſce oues meas. Ioan. 21.

NEgant in primis Durand. *diſt.24.quæſt.5.* Gallo, & alij Recentiores, quos, ſuppreſſo nomine, citat, & indicat ſequi Henriquez *lib.10.cap.3. num.1. in fine & num.2. in initio:* aſſerentes, inſtitutum eſſe in vltima cœna eiſdemmet verbis, quibus inſtituit Sacerdotes.

Negant deinde alij, dicentes, inſtitutum fuiſſe à Chriſto, quando ante cœnam fecit eos, Apoſtolos Mar.3.& Matt.7. Ita aliqui, apud Henriquez, quod reputat probabile Sot. *d.24. quæſt. 2. art. 2.* Alij, quando poſt Reſurrectionem, diſcipulis dixit: *Accipite Spiritum Sanctum* Ioan.20. Ita aliqui apud Carthuſianum *in 4.d.24.quæſt.4.* Alij tandem, quando in die Aſcenſionis ſuæ, eleuatis manibus, eis benedixit. Ita Salmeron *tract.41.§. At verò de Epiſcopatu.*

Sed probabilius omnium reſpondeo: Dicendum, quod licèt in vltima cœna Chriſtus Dominus, formam conſecrandi Epiſcopos tradiderit, nullum tamen, tunc conſecrauerit, & conſequenter, nec inſtituit Epiſcopatum, ſed, quando poſt Reſurrectionem, Petro, committens ſuam Eccleſiam, dixit; *Paſce oues meas.* Tunc enim, dedit ei poteſtatem Epiſcopalem, & ordinandi, & conſecrandi in Epiſcopos, cæteros Apoſtolos. Quod ipſe Petrus poſtea fecit, conſecrando quoſdam ex reliquis Apoſtolis, ſe ſolo, alios, cum conſortio aliorum, quos prius conſecrauerat. Sic Granados *tract. 1. de Ord. diſp.1. num. 10.* Bieſcas *in Apologia pro doctrina D.Thomæ quæſt. 11. art.4.dub.5.pag.779.* Et tandem in hanc ſententiam videtur inclinare Henriquez *loc. cit. numero 2. fine.*

QVÆSTIO XXXIV.

Quot, & quæ ſint munera Epiſcoporum?

REſpondeo: Quòd duo. Primum eſt, chriſma, & oleum ſanctum conficere: altaria, vaſa, & veſtes ſacras benedicere; & virgines conſecrare. Sic habetur *in cap. referente, de celebrat. Miſſar. cap. Peruenit. diſt.95. cap. Chorepiſcopi diſt.17.*

Secundum eſt, ordinare, confirmare, offerre, & baptizare. Sic colligitur ex Trid. *ſeſſ. 23. de Ordine cap.4. & ex cap. 1. diſt. 25.* Legantur Torreblanca *lib.2. tract. cap. 12.* Hurt. *tract. de Ordine diff. 5.* & alij recentiores.

QVÆSTIO XXXV.

An Epiſcopus conſecrans in mortali chriſma, aut benedicens oleum infirmorum, peccet mortaliter?

AFfirmant Nuñus *3. part. quæſt.64. art. 6. diff.2. concl. 3.* P. Ledeſma *in ſum. cap.6, de Sacram. in gen, dub. 10.* Ioan. de Medina, *C.de Pœnit.tract. 5.quæſt.6.* Cabrera *quæſt. 94. art.6. diſp.1. §.7. num. 60.* Syluius *eo. art. quæſt.1. concl. 5.* Henriquez *lib. 10 cap.13.num.5.* & Lugo *diſp. 8. de Sacram.in gen. ſect. 9. num. 156.* quos omnes refert pro hac parte Diana *3.part. tract.6.miſcell. reſol.67.* & *5.part. tract. 13.reſol.73.* Quibus addi adhuc poſſunt, Ludouicus de S.Iuan. *Sacr. in gen.q.5.art.5.diff. 6.concl.2.* & alij.

Sed probabiliùs reſpondeo: non peccare mortaliter; quia huiuſmodi actiones non ſunt actus Sacramentorum, nec ordinata immediatè ad ſanctificandas animas: ergo nulla eſt ratio, cur in Miniſtro ad eas exercendas, ſtatus gratiæ exigatur. Sic Heredia *de Sacram. part. 10. dub. 3.num. 4.* Ioan. de Cruce *part.2.ſum. de Sacram. in gen.quæſt. 4. dub.3. concl.1.* Ægid. *quæſt.64.art.6. dub.1. num. 39.* Suarez *diſp.10.ſect.3.* Villalob. *tom.1.tract.4. diff.14.num.6.* Vaſquez *diſp.136.* Granados *tom. 4. controu.3.tract. 5. diſp.5.num.8.* Hurtado *de Sacram.in gen. diſp.4. diff.10.* Præpoſitus *in 3.part. quæſt. 64. art.6. dub.1.* Meratius *tom. 3. de Sacram. in gen.diſp. 8.ſect.2.* & Tannerus *diſp. 3. quæſt.4. dub. 3. num. 74.* Quos omnes refert, & ſequitur Diana *loc. cit.* Quibus addi poſſunt Ochagauia *quæſt.19.cit.num.9.* Filliuc. *tract. 1.num.87.* Bonacina *diſp. 1. quæſt.3. punct. 2. num. 8.* Petrus à S. Ioſeph. *tom. 1. de Sacram. diſput. 6.ſect. 3.* dicens, id eſſe commune inter Doctores Philibert. *tract.2. de Ordine part.6.cap.4. num.7.* Qui omnes idem, à fortiori, dicendum putant, de Epiſcopo, alia Sacramentalia, quæ non ſunt actus Ordinis, in mortali exercente; vt tonſurare; conſecrare calices, Altaria, Eccleſias, virgines; excommunicare, Indulgentias conferre, & huiuſmodi. De quibus actionibus loquendo, nobis conſentiunt Henriquez, Lugo, Ludouicus, & Syluius.

QVÆSTIO XXXVI.

An ſaltem, peccet venialiter Epiſcopus, conſecrans Chriſma, & benedicens oleum in mortali?

NEgant etiam, Vaſquez, Ochagauia, Hurtado, & Albiz *loc. cit.*

Sed probabiliùs reſpondeo: peccare venialiter: quia aliquam profectò irreuerentiam committit. Sic expreſſè Petrus à S. Ioſeph *loc. cit.* par hæc verba: Quia tamen actiones prædictæ ſunt graues, & aliquæ earum ſunt ſacræ, quatenus per illas, materia, deſtinata ad Sacramentum, conſecratur; ideo, qui dicta: & ſimilia Sacramentalia in ſtatu peccati lethalis exercet, peccat venialiter. Sic ille; & Ægid. Villalobos, Diana, & alij communiter.

QVÆSTIO XXXVII.

An Epiſcopus conferens Ordines minores, in mortali, peccet mortaliter?

NEgat Diana *3.part.loc.cit.* referens pro ſua ſententia Nuñum, Ægidium, Suarium, & Syluium. Sed certe omnes fere hos authores haud bene citat. Nam Suarez *diſp. 16.ſect.3.* Syluius *loc. cit.* & Nuñus *loc. cit. & tom.2.in add.quæſt.36.art.1. & quæſt.37.art.2,* oppoſitum docent non obſcurè. Et conſtat. Nam, ſi vt fatetur Diana (& ſuprà eſt habitum) dicti authores affirmant Ordines minores eſſe Sacramenta, conſequenter debent affirmare, debere Miniſtrum illos in gratia miniſtrare. Deinde Nuñus, & Syluius, clarè affirmant (penes ipſum Dianam) quod Epiſcopus conſecrans in mortali Chriſma, peccet mortaliter: ergo à fortiori id debent dicere de eodem miniſtrante Sacramento Ordinis in lethali. Vnde,

Probabiliùs reſpondeo: peccare mortaliter; quia probabilius eſt, Ordines minores eſſe Sacramenta, vt *ſup. diſt.1. quæſt.6.* eſt habitum: at, qui in peccato mortali conficit Sacramenta, nouum committit lethale,

Digitized by Google

vt communiter docent DD. cum quibus nos late *part. 1. tract. 1. diſput. 4. quæſtione* 8. ergo probabilius eſt, Epiſcopum conferentes illos in mortali, peccare mortaliter. Sic Petrus Ledeſma *tom. 1. cap. 1. de Sacram. in genere dub.* 10. Ludouicus de S. Iuan. *loc. cit. con. 3. & de Sacram. Ord. quæſt. 1. art. 7. diff. 2. pag.* 764. Sic dicens: De aqui ſe ſigue que teniendo que las demas Ordenes ſon Sacramentos, forçoſamente ſe ha de dezir que peca mortalmente, el Obiſpo, que las miniſtra en pecado mortal. Bieſcas *loc. cit. quæſt. 11. art. 4. dub. 5. propoſitione 6. §. ſi autem, pag.* 776. Et eſt communis inter omnes, qui docent minores Ordines eſſe vera Sacramenta: vt etiam bene notat Philibert. *tract. 1. de Ordine part. 1. capite. 10. in fine*, per hæc verba: Sed ſi collatio minorum eſt veri Sacramenti confectio, facta in lethali, erit noua culpa lethalis. Quæ omnia tradit, poſt alios, Suarez *diſp. 16. ſect. 3.* Sylvius *ad 3. part. quæſt. 64. art. 6. quæſt. 1. concl.* 34. Antoninus Diana *reſol. 67. in Miſcell. tom.* 2. Huc vſque Philibertus. Sed non omnino bene, ſi velit pro noſtra, ac ſua ſententia, afferre Dianam; cum oppoſitam ſuſtineat, *loc. cit.*

DISPVTATIO III.

De Materia, & Forma omnium Ordinum in particulari.

QVÆSTIO PRIMA.

An Materia proxima Epiſcopatus, ſit ſola impoſitio manuum Epiſcoporum, ſuper caput illius, qui conſecrandus eſt?

NEGANT D. Anton. 3. *part. tit.* 14. *cap.* 16. exiſtimans, non ſolùm impoſitionem manuum; ſed etiam impoſitionem libri Euangeliorum, ſuper ceruicem, & ſcapulas conſecrandi, eſſe materiam Epiſcopatus. Imò addit Filliucius *tract. 9. num.* 40. eſſe ſatis probabile, materiam Epiſcopatus, hæc omnia eſſe; nempe, vnctionem in capite, & impoſitionem mitræ; traditionem baculi in manu; & annuli in digito: librum Euangeliorum; & tandem impoſitionem manuum ſuper caput ipſius conſecrandi. Cum Diuo Antonino ſentit Dicaſtillo *tract. 6. de Ordine diſp. 1. dubit. 9 num.* 127. Citans pro ſe vltra D. Antoninum, *loc. cit.* Fumum, (ſeu Armillam) *verb. Ordo. num.* 11. & Carolum Bouium *in ſcholio cap. 3. lib. 8. conſtitut. Apoſtolic.* Sed ex iis Doctoribus non bene citat Armillam, vt ex dicendis conſtabit.

Sed longè probabiliùs, reſpondeo; materiam ſolam eſſe impoſitionem manuum trium Epiſcoporum ſuper caput conſecrandi: Formam verò, illa verba ſimul à dictis Epiſcopis prolata: *Accipe Spiritum Sanctum, &c.* Et tunc infunditur gratia, & character imprimitur. Sic colligitur clarè *ex 2. ad Timot.* 1. ex Concil. Anthiocheno *can.* 10. *&* 17. ex Trident. *ſeſſ. 13. can.* 4. Et ex illis, id docent Bellarm. quem citat, & ſequitur Henriquez *lib. 10. cap. 7. num.* 3. Armilla. *verb. Ordo. num.* 11. ita dicens: Ordo Epiſcopatus quoad poteſtatem eius, ſuſcipitur in impoſitione manuum Epiſcoporum ſuper caput eius. Sic ille. Petrus Soto *lect. 5. de Ordine.* Vaſquez *diſp. 240. cap. 5. num.* 58. Ægid. *diſp. 20. dub. 7. concl.* 1. Hurtado *diſſ.* 10. Granados *loc. cit. diſp. 3. num.* 3. Filliuc. *loc. cit.* Philibertus *tract. 1. part. 2. cap. 11. num.* 12. Petrus à ſancto Ioſeph *tom. 2. de Sacram. diſp. 7. ſect. 2. pag. mihi* 316. Sanchez *tom. 2. conſil. lib. 7. cap. 1. dub. 15. num.* 7. & alij quos ſequuntur Trullench *lib. 6. dub. 2. n.* 7. & Palaus. *tom. 4. tract. 27. punct. 4. num.* 1.

QVÆSTIO II.

An ad Ordinationem Epiſcopi, ex præcepto Eccleſiaſtico, tres Epiſcopi requirantur?

RESPONDEO: affirmatiuè, quia id præcipitur in Concilio Niceno 1. *cap.* 4. in Carthagin. 2. *can.* 12. & in Carthag. 3. *can. 39. in cap. Cum Prouinciales diſt. 74. cap. Ordinationes diſt. 64. in can. 1. Apoſtolorum*, in Concil. Toletano 4. *cap.* 19. Et ita habetur in Pontificali, & in praxi, & docent omnes Doctores. Legantur Henriq. *loc. cit. n. 3. in marg. lit. Z. & capite* 24. Granados *loc. cit. n.* 4. Philibertus *loc. cit. cap. 12. n.* 1. & Sanchez *tom. 2. conſil. lib. 7. cap. 1. dub. 15. num.* 16 nec non Dicaſtillo *tract. 6. de Ordine diſp. 1. dub.* 18. *num.* 251. & Diana *part. 8. tract. 1. reſol.* 31.

QVÆSTIO III.

An etiam ex præcepto diuino, & neceſſitate Sacramenti, dicti tres Epiſcopi requirantur?

NEgant Henriquez *loc. cit.* Armilla *v. conſecratio* 2. Valentia *diſp. 9. quæſt. 3 punct.* 2. Azor *tom. 2. lib. 3. cap.* 30. Palud. quem citat & videtur ſequi, Sylueſt. *v. conſecratio* 1. *num.* 1. Vaſquez *diſp. 243. cap.* 6. Ægid. *diſp. 20. dub. 9. concl.* 5. Layman. *tract. 9. cap. 5. num.* 1. Granado *loc. cit. num.* 7. Hugolin. *de offic. & poteſt Epiſcopi, cap. 2. num.* 5. Sanchez *loc. cit. num.* 26. & alij, docentes, nullo modo prærequiri ternarium numerum Epiſcoporum ad ordinationem Epiſcopi, niſi ex præcepto Eccleſiæ, in quo Papa diſpenſare poteſt.

Alij, æquè probabiliter, affirmant; etiam ex præcepto diuino, & neceſſitate Sacramenti tres Epiſcopos requiri ad ordinationem alterius. Sic Anicetus *in Epiſt. ad Epiſcopos cap.* 1. & habetur, *tom. 1. Concil.* Nam cum hic Pontifex docuiſſet, D. Iacobum à Sanctis Petro, & Ioanne, & alio Iacobo, fuiſſe Epiſcopum conſecratum, ſubdit: *Si autem non minus, quam à tribus Apoſtolis tantus vir fuit ordinatus Epiſcopus, patet profecto, eos formam, inſtituente Domino, tradidiſſe, non minus, quam à tribus Epiſcopis, Epiſcopos ordinari debere.* Sic Pontifex. Sic etiam Gloſſa *in capite nec Epiſcopi de temp. Ordin.* Bellarm. *lib. 4. de notis vera Eccleſia.* Baronius *to. 1. anno Chriſti* 34. *num.* 291. Philibertus *tract. 1. part. 2. cap. 12. num.* 4. Bieſcas *loc. cit. pag.* 778. & ante ipſos, Caiet. 3. *part. quæſt. 67. art.* 6. Sotus *diſt. 24. art.* 6. Ochagauia *quæſt. 6 num.* 6. & Dicaſtillo *num. 256. & 261.*

Sed ego, iuxta aliàs dicta, reſpondeo; dicendum, materiam Ordinis non determinaſſe Chriſtum Dominum in indiuiduo, ſed ſolum voluiſſe, vt ordo conficeretur per aliquod ſignum ſenſibile expreſſiuum poteſtatis traditæ, & ita poſſe ab Eccleſia pro diuerſitate temporis, & neceſſitate, variare materias materialiter ſumptas, non formaliter. Qua doctrina ſuppoſita, dicendum eſt, eſſe quidem de neceſſitate Sacramenti, vel de præcepto Diuino, ſaltem remotè, aut mediatè, vt in ordinatione Epiſcopi, tres inueniantur, ſi id ab Eccleſia requiri definiatur, quod quidem pro diuerſitate temporis facit, vt amplius ex dicendis conſtabit. Sic Dicaſtillo *to. 1 tr. 1. diſp. 1 dubit. 2. n. 63. & tract. 6. diſp. 2. num.* 165. & me citato, Diana *part. 10. tract. 11 reſol.* 65.

QVÆSTIO

Digitized by Google

QVÆSTIO IV.

An ſaltem ex diſpenſatione Pontificis, poſſit vnus ſolus Epiſcopus alium validè conſecrare?

NEgant D. Anton. Syluest. & alij; quos refert Solorzanus *tom. 2. de iure Indiarum lib. 3. c. 6. num. 38.*

Sed longè multò probabiliùs, & mihi certiſſimè reſpondeo: poſſe. Primo: quia de facto, ſolus D. Petrus Sanctum Ioannem, & alium Iacobum conſecrauit. Deinde, D. Gregor. Papa conceſſit facultatem Auguſtino, ab eo in Angliam miſſo, vt ipſe ſolus vnum, aut alterum Epiſcopum ordinaret, & in poſterum, à tribus Epiſcopis ordinarentur. Tandem Gregor. XIII. eandem facultatem conceſſit Patriarchæ Æthiopiæ; & modo in India, & Iaponia vnicus Epiſcopus ſolet conſecrare: ergo optimè poteſt Pontifex, vrgente neceſſitate, in dicto præcepto diſpenſare, aut, vt melius dicam, variare materiam materialiter.

Secundò quia Chriſtus Dominus, ita inſtituit hoc Sacramentum, vt voluerit eſſe de ſubſtantia, & neceſſitate illius, fieri à tribus Epiſcopis, quando ita fieri poſſit: quando autem non; vt fieret à duobus, vel ab vno ſolo Epiſcopo, ex commiſſione, aut determinatione Eccleſiæ, vel Summi Pontificis. Ex quo fit, vt Eccleſia, nec mutet materiam, nec formam, nec miniſtrum huius Sacramenti, quando conſecratio Epiſcopi fit, ex commiſſione, aut determinatione Papæ, ab vno tantum, vel duobus Epiſcopis; ſed tantum pro neceſſitate temporum, diſponit materiam, formam, & miniſtros huius Sacramenti, iuxta formam à Chriſto acceptam. Sic Biſcas, Henriquez, Philibertus, & Solorçanus *loc. cit.* Layman *loc. cit. cap. 1. num. 1.* Greg. Lopez, & alij, quos affert, & ſequitur Machado *2. tom. lib. 4. par. 6. tract. 1. doc. 6. num. 5.* & alij: ſic etiam tanquam valde probabile tenet Doctus Dicaſtillo *dubit. 18. cit. num. 262.* dicens, eſſe ſententiam Paludani D. Antonij, Syluestri, & Armillæ. & etiam Diana *par. 8. tract. 1. reſol. 31.*

QVÆSTIO V.

An in Eccleſia Græca, materia Preſbyteratus ſit tantummodo manuum impoſitio, cum verbis proportionatis?

NEgat Antiſtes Philadelphienſis, *in opuſc. de Sacram.* vt refert Petrus à S. Ioſeph. *tom. 2. de Sacram. diſp. 7. ſect. 3. pag. 342.* docens, materiam Sacerdotij apud Græcos, eſſe etiam, ſacratiſſimum panem, & quantitatem ſacrorum vaſorum. Probarique poteſt hæc ſententia. Quia materia Sacramentorum, eadem eſt pro omnibus Eccleſiis, *vt 1. par. tract. 1. diſp. 1. q. 12.* eſt habitum: Sec ſic eſt quod materia proxima Sacerdotij in Eccleſia latina, non ſolum eſt manus impoſitio; ſed etiam traditio panis, & vini, vt infra: ergo.

Sed certiſſimè reſpondeo: affirmatiuè. Quia hanc eſſe praxim in Eccleſia Græca, docet Lugo, *de Sacram. in communi, diſp. 2. ſect. 5. num. 85.* per hæc verba: Nunc in Eccleſia Græca, non ſolum Epiſcopi ſchiſmatici, ſed Catholici etiam, & qui Romæ degunt; dum Græcos Presbyteros ordinant, ſciente, & conſentiẽte Summo Pontifice, (me preſente) non per Calicis, & Patenæ porrectionem id faciunt, ſed per manus impoſitionem, ſuper caput Ordinandi, dicente Epiſcopo: *Diuina gratia, quæ ſemper infirma ſanat, & quæ deſunt, ſupplet, creat, ſeu, promouet N. Venerabilem Diaconum, in Presbyterum, &c.* Quem ritum Ordinandi nemo iure damnare poterit, aut veriſimiliter, de illius valore dubitare. Sic Lugo, poſt Arcudium *de Sacram. Ordinis c. 2. diſp. 5. ſect. 3.* & nouiſſimè cum aliis Dicaſtillo *tract. 1. de Sacram. diſp. 1. dubit. 20. & 21.* & Diana 8. *tract. 1. Reſol. 42.*

Ad rationem, pro oppoſita ſententia, adductam, concedenda eſt maior, & minor, & neganda conſequentia. Nam (*vt 1. part. tract. 1. diſp. 1. q. 11.* ex eodem Lugo diximus) cum Chriſtus Dominus non determinauerit in indiuiduo, materiam & formam Ordinis materialiter ſumptas, ſed ſolum voluerit, quod conferretur ordo per aliquod ſignum ſenſibile ſignificatiuum poteſtatis, quæ traditur, & per verba hoc ipſum exprimentia; hinc fit, quod Eccleſia Latina, retinendo priſcum ritum ab Apoſtolis introductum, ordinet Sacerdotes per manus impoſitionem (quod Græci faciunt) adiungendo traditionem panis, & vini (quod Eccleſia Græca non facit) vtraque tamen, ſufficientem adhibendo Sacerdotij materiam. Legatur Lugo *loc. cit.*

QVÆSTIO VI.

An in Eccleſia Latina, materia Presbyteratus proxima, & totalis, ſit traditio calicis cum vino, & patenæ cum hoſtia; & impoſitio manuum ſuper caput ordinandi?

NEgant in primis, Ricard. *in 4. diſt. 24. art. 4.* Capreol. *ibid. quæſt. 1. art. 3. ad. 2. contra primam concluſionem.* Maior *q. 1.* Durand. *quæſt. 3. art. 2.* Sotus *ead. d. q. 1. art. 4.* Syluester *V. Ordo 2. q. 4.* Victoria *q. 210.* Nuñus *id addit quæſt. 37. art. 5. verſ ſeptimus Ordo.* Ioan de la Cruz *in ſtilo directorio par. 2. de Sacram Ord. dub 2. concl. 1.* Lublinus *1. par. ſumma V. Ordo pag. 611.* Binsfeldius *in ſuo Enchirid. de Ordine cap. 16. §. 2.* Viualdus *de Ordine num. 15.* Valentia *tom. 4. diſp. 9. quæſt. 1. punct. 5.* Bonac. *diſp. 8. quæſt. vnica punct. 4. num. 2.* Ludouicus de San Iuan *quæſt. 2. de Ordine art. 4. dub. 4. concl. 1. pag. 759.* omnino ex Petro Ledeſma (quem non citat) *c. 3. concl. 4.* Et in hanc ſententiam videtur inclinare Dian. *par. tract. 4. reſol. 187.* & ideo pro illa citatur à Philiberto, & alij: docentes, materiam proximam, & totalem Presbyteratus, eſſe ſolam traditionem Patenæ cum pane, & Calicis cum vino; manuum vero impoſitionem, non eſſe de eſſentia huius Sacramenti, ſed ritum accidentalem.

Negat deinde S. Bonau. *in 4. d. 24. part. 2. art. 1. quæſt. 4.* Vbi affirmat, ſolam manuum impoſitionem factam ab Epiſcopo, ſuper caput ordinandi, eſſe materiam totalem Presbyteratus. Refert etiam pro hac parte, Machado *tom. 2. lib. 4. par. 1. tract. 9. docum. 2. num. 1.* Scotum *diſt. 4. quæſt. vnica.* Petrum de Soto, *vbi infrà.* Comitolum *lib. 6. reſponſ. quæſt. 43.* Reginaldum *lib. 30. num. 10. 20. & 21.* Filliucium *tom. 1. tract. 9. cap. 2. num. 41.* Laymanium *lib. 5. tract. 9. c. 5. num. 2.* & Syluium *in 3. part. quæſt. 37. art. 2. quæſt. 4.* Sed omnes, profecto, refert malè, vt infrà.

Vnde probabiliùs reſpondeo: Materiam proximam, & totalem Ordinationis Sacerdotis Latini, eſſe traditionem panis, & vini in ſuis vaſis, & ſimul impoſitionem manuum Epiſcopi, ſuper caput Orninandi. Fundamentum huius reſponſionis eſt. Quia Ordinatio Sacerdotis conſtatur ex duabus ordinationibus, & poteſtatibus partialibus, nempe conficiendi Corpus Chriſti, & remittedi aliis peccata: ergo neceſſario debet habere duas materias partiales diſtinctas, ex quibus vna totalis, & adæquata conſur-

Digitized by Google

conſurgat. At hæ nequeunt eſſe aliæ, quàm porrectio panis, & vini in ſuis vaſis, & impoſitio manuum Epiſcopi in caput ordinandi: ergo dicendum eſt, quod vtraque ſit eſſentialis materia Presbyteratus, & quod per traditionem panis, & vini in ſuis vaſis, & formam, quæ tunc profertur, videlicet: *Accipe poteſtatem offerendi ſacrificium Deo, &c.* Confertur Sacerdotibus poteſtas ſolum ad ſacrificandum. Per manus vero impoſitionem, & illa verba: *Accipe Spiritum Sanctum, quorum remiſeritis peccata, remittentur eis. &c.* Tribuitur eis poteſtas abſoluendi à peccatis.

Minor, in qua eſt difficultas, probatur, in hac quæſtione quoad eius primam partem: quoad ſecundam in ſequenti: Nam in Concil. Florentino *in inſtructione Armenorum*, expreſſis verbis id habetur. *Sextum* (inquit) *Sacramentum eſt Ordo, cuius materia eſt illud, per cuius traditionem confertur Ordo ſicut Presbyteratus traditur per Calicis cum vino, & patenæ cum pane porrectionem:* ergo ex Concilio, materia eſſentialis Presbyteratus, eſt porrectio panis, & vini in ſuis vaſis. Quod autem, etiam ſit eſſentialis materia Sacerdotij impoſitio manuum Epiſcopi conſtabit ex dicendis quæſt. ſequenti. Sic tenent & docent, ex dicto Concilio Florent. *loc. cit.* ex Carthagin. IV. & ex Trident. *ſeſſ.* 14. *cap.* 1. Scotus *diſt.* 24. *art.* 3. Palud. *quæſt.* 6. *art.* 4. Bellarm. *de Ordine lib.* 1. *cap.* 9. Petrus de Soto *lect.* 5. *de Ordine*, Henriquez *lib.* 10. *cap.* 6. Vaſquez *diſp.* 239. *cap.* 3. Ægid. *diſp.* 20. *dub.* 7. *num.* 60. Fornarius *tract. de Ordine cap.* 2. Layman *tract.* 9. *cap.* 5. *num.* 2. Ochagauia *quæſt.* 5. *num.* 4. & 5. Hurtado *de Ordine diff.* 11 Granado *tract.* 1. *de Ordine diſp.* 3. *à num.* 10. *vſque ad* 21. Filliuc. *tract.* 9. *num.* 42. Petrus Cañedo. *tract.* 8. *de Ordine pag. mihi* 251. Bart. de Ledeſma *de Ordine diff.* 3. *col.* 1131. Bicſcas *loc. cit. pag.* 756. Philibertus *tract.* 2. *par.* 8. *cap.* 5. Qui pro hac parte citat etiam Syluestrum, Comitolum, Fernandez, Reginaldum, Malfeſium, Chamerotam; Syluium, & Cornelium à lapide. Sed ex his, oppoſitum docet Syluest. & probat, loco à nobis pro prima ſententia citato. Sic etiam Lugo *diſp.* 2. *de Sacram. in communi ſect.* 5. *à num.* 85. Petrus à S. Ioſeph 2. *tom. de Sacram. diſp.* 7. *ſect.* 3. Peſantius *in Additio. ad* 3. *part. q.* 40. *diſp.* 1. *pag.* 1004. Et id ſolum volunt omnes Authores, quos pro ſecunda ſententia citat Machado, vt notat Philibertus. Tenet etiam Sanchez *tom.* 2. *conſil. lib* 7. *cap.* 1. *dub.* 3. *n.* 3. & *dub.* 12. *num.* 20. Suarez *tom.* 5. *in* 3. *p. diſp.* 42. *ſect.* 4. Dicaſtillo *tract.* 6. *diſp.* 1. *dub.* 10. *n.* 145. Palaus *tom.* 4. *tract.* 27. *punct.* 4. *n.* 7. Trullench *lib.* 6. *dub* 2. *n.* 8. & tenet iam Diana *par.* 9. *tract.* 6. *Reſol.* 9. Præpoſitus & Leſſius apud ipſum.

QVÆSTIO VII.

An impoſitio manus Epiſcopi ſuper caput Ordinandi, ſit etiam materia partialis eſſentialis Presbyteratus?

NEgant Doctores in prima ſententia *quæſt. præcedentis* relati. Primò, quia Concilium Florentinum non meminit impoſitionis manuum; ſed ſolùm porrectionis panis, & vini; ergo hæc tantum, non illa, erit eſſentialis, & totalis Sacerdotij materia. Confirmat hoc argumentum Nuño, *loc. cit. ex cap. vltimo de Sacramentis non iterand.* Vbi dicitur (ait ille) expreſsè, manuum impoſitionem, non eſſe de eſſentia Preſbyteratus; ergo.

Secundò, quia per traditionem panis, & vini, & illa verba: *Accipe poteſtatem offerendi ſacrificium in Eccleſia Dei, &c.* tanquam per formam; confertur Sacerdot. vtraque poteſtas, nempe conficiendi Corpus Chriſti, & remittendi peccata: ergo per manus impoſitionem, & verba illa: *Accipe poteſtatem remittendi peccata*: nullo modo confertur poteſtas remittendi peccata; ſed ſolum ſunt declaratoria poteſtatis iam traditæ, per illa alia antecedentia verba: *Accipe poteſtatem offerendi, &c.* Ergo nec poſſunt eſſe eſſentialia ordinationi Sacerdotij.

Tertiò, quia ſi Epiſcopus ordinatus omitteret illa verba: *Accipe poteſtatem remittendi peccata*; nihilominus verè maneret homo perfectè, & completè ordinatus, itaut ſi poſtea obtineret beneficium curatum, vel expoſitionem ad audiendas confeſſiones: tales confeſſiones eſſent validæ: ergo prædicta verba, & actio non ſunt de eſſentia ad conferendam poteſtatem ad abſoluendum.

Sed longè probabiliùs reſpondeo: eſſe partem eſſentialem Preſbyteratus. Primò, quia id clarè habetur in Concil. Carthag. IV. *cap.* 2. *ad.* 5. vbi ſtatuitur, Sacerdotem per manuum impoſitionem eſſe ordinandum. In Concil. Toletano XI. quod refertur *in can. Presbyter. & can. Quorumdam Clericorum diſt.* 23. Vbi præcipitur, quod in ordinatione Preſbyteri, & Diaconi, Epiſcopus manum imponat. In Trident. *ſeſſ.* 4. *cap.* 13. Vbi definitur, Miniſtrum Extremæ Vnctionis; *ſolum eſſe Sacerdotem ab Epiſcopo per impoſitionem manuum Presbyterij rite ordinatum.* Ergo, ex Conciliis, impoſitio manuum pars eſt eſſentialis Sacerdotalis conſecrationis.

Secundò, quia qui caret poteſtate remittendi peccata, non poteſt dici plene Sacerdos: ſed hanc poteſtatem accipit ordinandus per impoſitionem manuum, & formam remiſſionis peccati: ergo impoſitio manuum, eſſentialis materia eſt, Presbyteratus. Minor probatur. Nam Chriſtus Dominus, diuerſo tempore dedit ſuis Apoſtolis poteſtatem remittendi peccata, ac dedit conficiendi Euchariſtiam, nam hanc dedit in vltima cœna, illam vero poſt Reſurrectionem Ioan. 20. Ergo etiam Epiſcopus, diuerſis temporibus, has duas poteſtates Sacerdotibus tribuit: conficiendi, videlicet, Euchariſtiam, per porrectionem panis, & vini, & illa verba: *Accipe poteſtatem offerendi ſacrificium, &c.* Remittendi verò peccata, poſtea, per impoſitionem manuum, & illa verba: *Accipe poteſtatem remittendi peccata, &c.* Nec enim dici poteſt, aliter Chriſtum Sacerdotes inſtituiſſe, quàm inſtituit Eccleſia; cum hæc, inſtitutionem à Chriſto factam planè ſequatur, nec valeat immutare.

Ad primum in contrarium, dicendum: Quòd licèt concilium Florentinum, nullo modo meminerit impoſitionis manuum, (quia notiſſimum erat ex Scriptura, Conciliis, & PP. eam eſſentialiter requiri ad ordinationem Sacerdotis) meminere alia Concilia à nobis citata; quæ tamen, nec minimam mentionem inſtrumentorum calicis, & patenæ fecerunt. (Quia tunc illa in controuerſiam non veniebant.) Quare adæquata, & totalis materia Presbyteratus, non eſt deſumenda ex ſolo Concilio Florentino, nec ex ſolo Carthaginen. & Toletano, ſed ex omnibus ſimul collectis: & ideo dicendum, materiam ſacerdotij adæquatam, eſſe & porrectionem Panis, & vini in ſuis vaſis; & manuum impoſitionem.

Ad Confirmationem dicendum, falſum omnino eſſe quod in dicto capite citato, expreſſe dicatur; manuum impoſitionem non eſſe de eſſentia Ordinationis Sacerdotij: cum potius omnino in illo definiatur oppoſitum: vt conſtat primò ex titulo illius capitis, ſic dicente: *Si in Ordinatione Presbyteri vel Diaconi, manus impoſitio fuerit prætermiſſa, ſtatutis temporibus ſupplebitur.* Sic titulus: ergo ſupplebitur neceſſariò, quia eſt de neceſſitate Sacramenti Ordinis. Secundò id conſtat ex textu eodem. *Presbyter* (inquit

Digitized by Google

(inquit Gregor. IX.) *& Diaconus cum ordinatur, manus impoſitionem, tactu corporali (ritu ab Apoſtolis introducto) recipiunt. Quod ſi omiſſum fuerit, non eſt aliquatenus iterandum, ſed ſtatuto tempore ad eiuſmodi Ordines conferendos, cautè ſupplendum, quod per errorem extitit prætermiſſum.* Sic textus. Quid pro nobis clarius? Nec obſtat, quod dicat Pontifex; *manuum impoſitionem eſſe ritum ab Apoſtolis introductum.* Quia non ob id intendit Pontifex docere, Apoſtolos talem ritum inſtituiſſe, ſed à Chriſto inſtitutum, primos vſurpaſſe, ſeu ad praxim, homines ordinando, reduxiſſe.

Ad ſecundum. Dicendum, falſum eſſe antecedens; vt conſtat ex dictis, quæ, per ſequentia, confirmantur. Nam conficere Euchariſtiam; & abſoluere à peccatis, ſunt actus omnino inter ſe diſtincti, qui poteſtates omnino diuerſas arguunt: ergo ſicut, ex omnium ſententia, poteſtas abſoluendi à peccatis non includit poteſtatem conſecrandi Euchariſtiam, ita vice verſa, facultas conficiendi Euchariſtiam in ſe non complectitur poteſtatem abſoluendi à peccatis: ergo putandum non eſt vtramque ſimul poteſtatem conferri, quando Epiſcopus dicit: *Accipe poteſtatem offerendi ſacrificium Deo*; & poſteriorem ſolum declarari, quando idem Epiſcopus dicit, *Accipe Spiritum Sanctum, aut, poteſtatem remittendi peccata, &c.* Sed priorem tantum dari, prioribus verbis; poſteriorem vero, poſterioribus.

Ad tertium. Negandum eſt etiam antecedens: Quia in eo caſu, licet Ordinatus diceretur Sacerdos, eo quòd haberet poteſtatem offerendi ſacrificium; non tamen eſſet vndequaque perfectè, & completè Sacerdos, cùm non haberet poteſtatem abſoluendi à peccatis, etiam accedente beneficio Curatus, aut approbatione. Vtramque enim poteſtatem includit Sacerdotium (vt diximus) & clarè Trident. 23. *cap* 1. *de Sacram. Ordinis*, cum ait: *Hoc autem* (Sacerdotium intellige) *ab eodem Domino Saluatore noſtro inſtitutum eſſe, atque Apoſtolis, eorumque ſucceſſoribus in Sacerdotio poteſtatem traditam conſecrandi, offerendi, & miniſtrandi corpus, & ſanguinem eius, necnon, & peccata dimittendi, & retinendi, ſacræ litteræ oſtendunt, & Catholica Eccleſiæ traditio ſemper docuit.* Sic tenent omnes Doctores pro noſtra ſententia adducti, inter quos optimè, Petrus à S. Ioſeph, & Philibertus.

QVÆSTIO VIII.

An ſit de ſubſtantia Ordinationis Sacerdotalis, in Eccleſia Latina, traditio vtriuſque ſpeciei; calicis, videlicet cum vino: & patena cum pane?

NEgant Henriquez *lib.* 10. *cap.* 6. Bonac. *loc. cit. punct.* 3. *num.* 3. Filliuc. *num.* 42. & penes ipſum Tabiena *verb. Ordo* 2. *num.* 7. Armilla *num.* 5. Barthol. ab Angel. *Dialogo* 8. *de Euchar.* §. 352. Homobonus *de exam. Eccleſiaſt. tract.* 4. *cap.* 9. *quæſt.* 75. & Diana 3. *par. tract.* 4. *reſ.* 186. *Supplem.* quem citat, & ſequi videtur Peſantius *in additio. ad* 3. *par. quæſt.* 40. *diſp.* 1. *pag.* 1004. Et alij, exiſtimantes, ad valorem Ordinationis ſufficere traditionem vnius tantum ſpeciei, vini, nempe, in calice; vel panis in patena.

Sed probabiliùs reſpondeo: Eſſe de ſubſtantia Ordinationis Sacerdotalis traditionem vtriuſque ſpeciei. Quia id clarè videtur docere Florentinum, verbis ſupra relatis; his videlicet: *Presbyteratus traditur per Calicis cum vino; & Patenæ cum pane porrectionem.* Sic Concilium. Et ſic docent Granad. *tract.* 1. *de Ordine diſp.* 3. *n.* 12. & 13. dicens, eſſe communem ſententiam. Ricard. *diſt.* 24. *art.* 4. *q.* 3. Durand. *q.* 3. Sot. Syluest. Valentia, vbi ſupra. Petrus Ledeſma *in ſum. de Sacram. Ordinis c.* 5. *diff.* 1. Ioan. de Cruce *de Ordine dub* 2. *concl.* 1. Luyſius de Torres *in ſuis ſelectis par.* 1. *diſp.* 2. *dub.* 1. Lublinus *loc. cit. pag.* 112. *n.* 6. Hurtado *tract de Ordine diff.* 11. Optimè Philibertus *tract.* 2. *par.* 8. *c.* 5. *propoſitione* 2. Villalob. *tract.* 11. *diff.* 4. *n.* 1. & Diana (iam ſibi contrarius.) *p.* 4. *tr.* 4. *reſ.* 119. Dicaſtillo etiam *tract.* 6. *diſp.* 1. *du.* 10. *n.* 160. & 161.

QVÆSTIO IX.

An, ſi quis ex obliuione Magiſtri Ceremoniarum, calice vacuo, ſolo pane, Sacerdotio initiaretur, eſſet illa ordinatio repetenda?

NEgant Henriquez, Bonac. Filliuc. Diana, & alij *loc. cit.* pro prima ſententia. Quia probabile eſt, ſufficere ad valorem Presbyteratus, Ordinandum attigiſſe Patenam ſolam cum Hoſtia: ergo.

Sed certiſſimè reſpondeo: eſſe repetendam, & reiterandam, ſaltem ſub conditione; *ſi non es Ordinatus.* Quia eſto, quod opinio Henrici, & aliorum ſit probabilis, nihilominus dicendum eſt, talem Ordinationem eſſe repetendam ad vitandum ſpirituale fidelium detrimentum: Quia, ſi ille Clericus ſic Ordinatus, non eſſet coram Deo verus Sacerdos; neque Euchariſtiam conficeret, neque peccata abſolueret. Sic Durand. Sotus, Valentia, Villalob. Ludouicus, Philibert. & alij, vbi *ſuprà.* Imò, & ipſemet Diana 4. *part. loc. cit.* & Tannerus *in* 3. *partem diſp.* 7. *quæſt.* 2. *dub.* 4. dicens, hunc caſum, ſuo tempore, *annò* 1617. accidiſſe. Lege Dicaſtillum *loc. cit.* & Trullench. *num.* 8. vbi oppoſitum, eſſe valde probabile ſentit.

QVÆSTIO X.

An, ſi Sum. Pontifex dicat alicui: Eſto Sacerdos, *fiat per dicta verba, integrè, & perfectè Sacerdos?*

AFfirmant (penes Philibertum) Angelus, Felinus *in cap.* 1. *de conſtit. num.* 23. Decius *ibid. lect.* 1. *num.* 50. Rebuffus *in praxi beneficiorum, tit. de Clericis, à quibus & quomodo creentur num.* 9. & 10. Gigas *tr. de penſio. q.* 8. & Victoria *de Sacram, Ordinis q.* 5. Quod idem docet Angel. loquendo de creatione Epiſcopi. Fundamentum eorum eſt. Quia formam Ordinis Sacerdotalis, & Epiſcopalis introduxit Pontifex: ergo illam poteſt abrogare, & mutare.

Sed longè multò probabiliùs, imò mihi certiſſimò, reſpondeo: nullomodo fieri, aut promoueri in Sacerdotem; quia illa verba, neque formaliter, nec eminenter, neque æquiualenter, ſunt, aut continent, formam eſſentialem Ordinis Sacerdotalis: ergo per illa, nequit quis in Sacerdotium promoueri. Antecedens probatur. Quia vnaquæque forma Sacramenti debet expreſsè ſignificare effectum, quem realiter efficit, ſed per illa verba: *Eſto Sacerdos*: non expreſsè ſignificatur poteſtas conficiendi corpus Chriſti, & remittendi peccata: ergo.

Ad fundamentum Canoniſtarum, dicendum, falſum eſſe, Pontificem introduxiſſe formam Sacerdotalem; cùm hæc, in Euangelio contineatur, in illis verbis: *Hoc facite in meam commemorationem.* Et, *Quorum remiſeritis peccata; &c.* Quo ſuppoſito, ampliùs roboratur noſtra ſententia: quia Pontifex non habet poteſtatem mutandi materias, & formas Sacramentorum, nobis à Chriſto Domino determinatè relictas: ſed Chriſtus reliquit nobis formam Sacerdotij: ergo. Sic Philiarcus *de officio*

Digitized by Google

officio Sacerdo.part.2.lib.1.cap. 14. per totum. Philibertus *loc. cit. cap.6.per totum*, dicens,id eſſe commune inter Theologos. Nec Victoria contrarium, expreſsè ſaltem tenuit, vt legenti conſtabit. Vnde non bene omnino illum citat Philibertus, ſicut nec Diana *punct.*8 *tract.*1. *Reſol.* 28. Vbi cum communi hanc noſtram ſententiam tuetur.

QVÆSTIO XI.

An in Eccleſia Græca, materia totalis, & adæquata Diaconatus ſit manus impoſitio ab Epiſcopo facta in caput Ordinandi?

RESpondeo affirmatiuè. Quia non ſolum olim, verùm etiam nunc apud Græcos, etiam Catholicos, ſciente, & conſentiente Summo Pontifice, per ſolam manuum impoſitionem, ſub certa forma verborum, validè ordinatur Diaconus, vt teſtatur Lugo *diſp.*1.*de Sacram ſect.*5.*num* 85.*&* 91.Et ante illum, Petrus à S. Ioſeph, per hæc verba: Quando apud Græcos ordinatur Diaconus, Pontifex habens manum impoſitam capiti illius, hanc formam, clara voce enuntiat: *Diuina gratia, quæ ſemper infirma curat, & imperfecta perficit, promouet talem Reuerendum Subdiaconum,in Diaconum.* Sic ille, *diſp.*7. *cit ſect.*4 *pag.*374. & ſic Dicaſtillo *tract.*6. *diſp.*1.*dub.*11.*num.*174.

Quod autem hæc ſit ſufficiens, & adæquata materia, vt omnino conferatur Ordo Diaconatus apud Græcos,conſtat.Quia Apoſtoli ſola impoſitione manuum, non libri Euangeliorum traditione, ordinarunt Diaconos, vt optimè probant Philibertus *tract.* 2.*par.*7.*cap.* 2. *à num.* 7. Cornelius à Lapide *in cap.* 6. *Actuum*,& Petrus à S. Ioſeph *diſp.*7.*citata ſect.*4. Et nos infrà: ergo, &c.

QVÆSTIO XII.

An in Eccleſia Latina, materia totalis, & proxima Diaconatus, ſit ſola traditio libri Euangeliorum, vel ſola manuum impoſitio: vel vtraque ſimul?

AFfirmant ſolam traditionem libri Euangeliorum eſſe veram, legitimam, adæquatam,& totalem materiam Diaconatus, D. Thom.*quæſt.*37.*art.*5.*ad* 5. Ricard. *in* 4 *diſt.*24.*art.*4.*quæſt.*3. Raynerius. *Verb.Ordo cap.* 14.*pag.*405. Sot. *diſt.*24.*quæſt.*1.*art.*3. Palacios *diſt.*24.*pag.mihi* 490. Nuñus *in addit. quæſt.* 37.*art.*5. Vaſquez *tom.*3.*in* 3.*par.diſp.*238.*cap.*4. Valentia *diſp.*9.*quæſt.*1.*punct.*5. Reginald. *lib.*30.*cap.*2. Hurtado *de Ord.diff.*12.Molfeſ. *tract.* 2. *Sum. cap.*9. *num.*16. Chamerota *tract.* 11. *cap.* 3. *dub.* 2. Bonac. *diſp.*8.*punct.*3. *num.* 4. Homobonus *de exam. Eccleſiaſtico tract.*4.*cap.*7.*quæſt.*63. Faber *diſt.* 24.*quæſt.*1. *dub.*1.*cap.*4.*num.*3. Ochagauia *quæſt.*4.*num.*12.Binsfeldius *in ſuo Enchirid. de Ordine*,§.2.Petrus Cañedo *loc. cit. pag. mihi* 251. Viuald. *loc. cit.* Directorium Curatorum *cap.* 8. §. 1. *fol. mihi* 56. Lublinus, *Verb. Ordo pag.*611. Villalobos *tract.* 11. *diff.* 4. *num.* 1. *& diff.*5.*num.*2.Diana 3. *part.tract.*4.*reſol.* 188. Ludouicus *loc.cit.pag.*759. Petrus Ledeſma *cap.*3.*concl.*4. *pag.mihi* 636. Trullench. *de Sacrament. lib.* 6. *dub.*2. *num.*9. & Palaus *tom.* 4. *tract.* 27.*punct.* 4.*num.* 10. Fundamentum horum Doctorum eſt, authoritas Concilij Florentini *loc. cit.* Vbi clarè dicitur, quod ordo Diaconatus confertur; *per libri Euangeliorum dationem*: Ergo ex Florentino,in datione libri Euangeliorum conſiſtit adæquata huius Ordinis materia; cum nullam de impoſitione manuum fecerit mentionem.

Affirmant verò è diametrò, materiam Diaconatus, in ſola manuum impoſitione ſitam eſſe, non verò in datione libri Euangeliorum, D. Bonau. *diſt.* 24.*art.*1.*quæſt.*4.Durand.*quæſt.*2.Caiet. *tom.*1.*opuſc. tract.*11.Scot.*quæſt.*3.*art.* 2. *in fine.* Petrus Soto *lect.* 5. *de Sacram. Ordinis fol. mihi* 261. Citant etiam Machado *loc.cit.tract.*8.*docum.* 1.*num.*4.& Philibert. *loc. cit.cap.*2.*num.*7.*pag.*253. pro hac parte, Bellarminum *de Ordine lib.* 1. *cap.* 3. Sed vterque malè. Nam ſolum docet noſtram, vt ſtatim dicam.

Vnde probabiliùs omnibus reſpondeo: materiam proximam,& adæquatam, & totalem Ordinationis Diaconi Latini, nec conſiſtere in ſola traditione libri Euangeliorum, nec in ſola impoſitione manus Epiſcopi,ſed in vtroque ſimul,in traditione,videlicet, libri Euangeliorum, & impoſitione manus,ſimul.

Ratio eſt, quia in primis, negari non poteſt, impoſitionem manus pertinere eſſentialiter ad materiam Ordinationis Diaconatus, cum Patres, Concilia,& Scriptura ſæpius dicant; Diaconum per impoſitionem manuum creari; vt habitum eſt *ſuprà qu.*7. & latè,& doctè docent Philibertus, & Petrus à S. Ioſeph. ibi citati. Deinde, nec negari poteſt, traditionem libri Euangeliorum pertinere ad ſubſtantiam Diaconatus, vt conſtat ex definitione Concilij Florentini,vbi ſuprà:ergo vtramque materiam ſimul eſſe eſſentialem Ordinationi Diaconi Latini, iuxta Concilia,& Patres, debemus aſſerere,ne dicamus, vnum Concilium, nempe Florentinum, Toletano,Carthaginenſi,& Tridentino aduerſari.

Ex quibus deducitur, quòd ſicut Sacerdotes in ſua ordinatione duplicem recipiunt poteſtatem conſecrandi, & abſoluendi; & duos realiter diſtinctos characteres, quorum vnus ſine altero conſiſtere poteſt: Ita ſimiliter dicendum de Diacono, quod,videlicet, per impoſitionem manus Epiſcopi imprimitur vnus character, & datur Diacono poteſtas miniſtrandi Sacerdoti, & diſpenſandi Euchariſtiam, ſaltem in neceſſitate. Per traditionem verò, libri Euangeliorum,alius diſtinctus imprimitur character & datur ei poteſtas legendi Euangelium.

Ad fundamentum contrarium ex dictis quæſt. 7. Reſpondendum eſt; Florentinum expreſſiſſe librum Euangeliorum:non tamen negaſſe impoſitionem manuum eſſe ſimul Diaconatus materiam.Meminit autem potiùs libri Euangeliorum, quam impoſitionis manus,quia Armeni hac in re errabant,& ideo de tali vſu Eccleſiæ Romanæ erudiuntur. Sic nobiſcum ſentiunt Bellarmin. *lib.* 1. *de Ordine cap.*9. (referens pro hac parte Petrum de Soto, & Martinum Ledeſmium) & Henriquez *lib.*10.*cap.*8.*n.*2.Quorum prior citatur à Philiberto, & Machado pro ſecunda ſententia; poſterior pro prima. Sed vterque citatur malè:cum vterque expreſſè hanc noſtram doceat. Sic enim ait Henriquez *loc. citat.* Ordinatio Diaconi neceſſario exprimi debuit per traditionem libri Euangeliorum, ſimul cum impoſitione manus. Sic ille: Qui & citat pro ſe Bellarminum: & bene. Ægidius *diſput.*20. *dubio* 7. *concl.*3. Adamus *diſput.* 7.*quæſtione* 2. *dubio* 3. Layman. *caput.* 5. *numero* 2. *aſſertio.* 3. Filliuc. *tract.*9.*numero* 44. Sylnius *in* 3. *partic. quæſtione* 37. *articul.* 2. *quæſtione* 3. Cardin. Oſius *de Sacrament. Ordinis caput.* 52. Fornarius *de Ordine caput.* 2. Bieſcas *loc. cit.pagina* 795. Bartholus de Ledeſma *de Ordine diff.* 3. *col.* 1131. Peſſantius *in addit. ad* 3. *part. quæſtione* 40. *diſput.* 1. Lugo *de Sacram. diſp.*2.*n.*100. *pag.*31. Cornelius *loc cit.* Petrus à S.Ioſeph. *loc.cit. ſectione* 4.*pag.*376. Philibertus *tr.*2.*part.* 7. *cap.*2. Granad. *tract.*1.*diſp.*

3.4

Digitized by Google

3. *à num.* 26. Qui bene probat, hanc noſtram ſententiam non eſſe præiudicatiuam authoritati aliarum, ſed tantum conciliatricem. Vndè Filliucius pro illa citat Diuum Thom. D. Bonaueuturam, Ricardum, & alios. Tenet etiam noſtram ſententiam Dicaſtillo *tractatione 6. diſp.* 1. *dubit.* 21. & alij penes ipſum.

QVÆSTIO XIII.

An ſaltem in primordiis Eccleſiæ, Apoſtoli, per ſolam manuum impoſitionem, Ordinauerint Diaconos?

NEgant Sot. *in* 4. *diſt.* 24. *quaſt.* 1. *art* 4. *concl.* 7. *verſ. Ad aliud verò.* Henriquez *cap.* 8. *num.* 1. *in Gloſſa, lit. F.* Granados *tract.* 1. *diſp.* 3. *num.* 27. & ex parte, Layman, & Ægid. *loc. cit.* exiſtimantes, probabilius eſſe Apoſtolos ordinaſſe Diaconos, ſicut modo Eccleſia Latina, videlicet, per manus impoſitionem, & per traditionem alicuius chartæ, in qua continebantur ſcripta Myſteria fidei, quæ habentur in Euangelio.

Sed probabiliùs Reſpondeo: Tunc per ſolam manuum impoſitionem ordinaſſe Diaconos. Quia in primordiis Eccleſiæ, non erant Euangelia ſcripta, iuxta communiorem ſententiam docentem B. Mattheum primum Euangelium ſcripſiſſe, anno octauo poſt Aſcenſionem Chriſti, ergo non poterant ordinandis porrigi; velut materia neceſſaria: ergo Apoſtoli per ſolam manus impoſitionem, tamquam per materiam, eo tempore, integram, & totalem, ordinarunt Diaconos.

Dicere autem conſueuiſſe Apoſtolos conferre, aut porrigere Ordinandis chartam, in qua ſcripta erant Myſteria fidei, quæ in Euangelio habentur. Contra eſt: Quia, nec antiquorum vnus, talis chartæ meminit; nec ex Scriptura colligitur; nec poteſt, cum potius in illa expreſſe habeatur, ſola manuum impoſitione, Apoſtolos, Diaconos ordinaſſe. Sic Cornel. & P. à S. Ioſeph. *loc. cit.*

Nec ex hac doctrina inferri poteſt, Eccleſiam mutaſſe aliquid, circa materiam, & formam huius Sacramenti, ex eo quod olim fuerit collatum per ſolam manuum impoſitionem; nunc verò, etiam per traditionem Euangeliorum, cum forma ſibi debita. Reſpondendum enim, vt aliàs ſæpe, hanc mutationem, ſolum fuiſſe materialem; non formalem. Nam Chriſtus Dominus, non inſtituit materiam determinatam, & indiuiduam, atoma ſpecie, huius Ordinis; ſed vagam, & indeterminatam, volens tantummodo, vt conferretur Ordo per aliquam ſenſibilem materiam, per quam ſpiritualis Diaconorum, aut Sacerdotum, quæ traditur poteſtas, ſignificaretur. Et ideo, hinc factum fuit, vt Apoſtoli, per ſolam manus impoſitionem, Diaconos inſtituerint (ſicut & modo inſtituit Eccleſia Græca) Latina vero, per manus impoſitionem, & ſimul per traditionem libri Euangeliorum. Omnes certè abſque mutatione formali materiæ Sacramenti Ordinis. Sic Lugo *diſp.* 2. *de Sacram. à num.* 85. *pag.* 28. & ex illo nos 1. *part. tract.* 1. *diſput.* 1. *quaſt.* 11. Philibertus *tract.* 2. *de Ordine part.* 7. *cap.* 1. *num.* 10. *& cap.* 2. *à num.* 8. & ante ipſos Peſantius *diſput.* 1. *cit. verſ. obiicies, pag. mihi* 1005. Et ex parte, Layman. *loc. cit. pagina mihi* 194. & P. de S. Ioſeph. *loc. citat.* Lege Dicaſtillum *loco citat. numero* 174.

***

QVÆSTIO XIV.

An Materia proxima, & totalis Subdiaconatus, ſit ſola traditio Calicis vacui, & Patenæ vacuæ; aut ſola traditio libri Epiſtolarum; aut vtraque ſimul traditio?

AFfirmant, ſolam traditionem Calicis vacui, cum Patena vacua, eſſe proximam, adæquatam, & totalem materiam Subdiaconatus, Diana 3. *part. tract.* 4. *reſol.* 189. Philibertus *tract.* 2. *de Ordine part.* 6. *cap.* 2. *à. num.* 4. & penes ipſos, Sylulus 3. *part. quaſt.* 37. *art.* 2. *quaſt.* 8. Ægid. *diſp.* 20. *dub.* 6. *num.* 69. Layman. *lib.* 5. *tract.* 9. *cap.* 5. *num.* 3. Valentia *diſp.* 9. *quaſt.* 1. *punct.* 5. Comitolus *in reſponſ. moral. lib.* 1. *quaſt.* 12. Molfeſ. *tom.* 1 *ſum. tract.* 2. *cap.* 8. *num.* 22. Vaſquez *diſp.* 238. *cap.* 5. & Fornarius *de Ordine, cap.* 20. Sed ex his authoribus, ſaltem Fornarius, oppoſitum docet (non *cap.* 20. cum eius tractatus, non niſi octo habeat capita, ſed 2.) vt *infrà.* Dictis Authoribus addi poſſunt Henriquez *lib.* 10. *cap.* 8. *num.* 3. Ochagauia *loc. cit. num.* 14. Granados *loc. cit. num.* 29. Bonac. *loc. cit. punct.* 3. *num.* 5. Peſantius *diſp.* 1. *cit. pag.* 1004. Summa Theologica *loc. cit. pag.* 173. Cañedo *loc. cit. pag.* 251. Bieſcas *loc. cit. pag.* 795. Viuald. *de Ordine num.* 15. Villalobos *tract.* 11. *diff.* 5. *num.* 3. Ludouic. de S. Ioan. *quaſt.* 1. *de Ordine art.* 4. *diff.* 4. *pag.* 760. Petr. Ledeſma *de Ordine cap.* 3. *concl.* 4. *pag. mihi* 637. Machado *tom.* 2. *lib.* 4. *part.* 1. *tract.* 7. *num.* 4. & alij, quos ſequitur Palaus *tom.* 4. *tract.* 27. *punct.* 4. *num.* 13. Quia, inquit, ſic videtur definitum in Concil. Florentino. Vbi aſſignans Concilium per cuius rei traditionem, conferatur Subdiaconatus, ita ait: *Subdiaconatus verò per Calicis vacui, cum Patena vacua ſuperpoſita traditionem.* Ita etiam ſentit Trullench. *de Sacram. lib.* 6. *dub.* 1. *num.* 10.

Affirmant verò è contra, traditionem ſolam libri Epiſtolarum, eſſe adæquatam; & totalem Subdiaconatus materiam, Viguerius *in inſtitutio. cap.* 16. *§.* 6. Directorium Curatorum *cap.* 8. *de Ordine, §.* 1. *pag. mihi* 56. Iauellus *tom.* 2. *part.* 5. *tract.* 7. *cap.* 2. *pag. mihi* 589. & nouiſſimè Samuel Lublinus 1. *part. ſum. verb. ordo, pag. mihi* 611.

Sed probabiliùs omnium reſpondeo: materiam proximam, adæquatam, & totalem Subdiaconatus, nec conſiſtere in ſola traditione Calicis, & Patenæ vacuæ, nec in ſola traditione libri Epiſtolarum: ſed in vtraque traditione ſimul.

Probatur. Nam duplex poteſtas confertur in ſua Ordinatione Subdiacono: ergo per duplicem materiam, & duplicem formam debet id illi præſtari. Conſequentia patet: antecedens probatur. Nam in primis, confertur Subdiacono poteſtas ad miniſtrandum Sacerdoti vaſa corporis, & ſanguinis Chriſti, & hæc confertur per traditionem Calicis vacui, & vacuæ patenæ, cum verbis illis: *Videte cuiuſmodi miniſterium vobis traditur, &c.* Rurſus confertur eidem poteſtas altera ad legendum Epiſtolas ſolemniter in Eccleſia, & hæc datur per traditionem libri Epiſtolarum, ſub hac forma: *Accipite librum Epiſtolarum, & habete poteſtatem legendi eas in Eccleſia ſancta Dei, &c.* Sic Philibertus (ſibi poſtea contrarius) tenuerat *eod. tract.* 2. *part.* 3. *cap.* 1. *num.* 1. per hæc verba: Cæterùm cum Epiſtolarum liber, ſecundum communem ſententiam ſit etiam materia Subdiaconi; ideo diſcrimen illud eſt; quia Subdiaconi eſt legere vtriuſque teſtamenti Epiſtolas in ſolemni Miſſæ ſacrificio; lectoris autem extra Miſſam intra nocturnas Pſalmodias, &c. Sic ille. Medina *lib.* 1. *dè continentia cap.* 44. Fornarius *cap.* 2. *de Ordine*

Digitized by Google

num. 1. Vbi ſic ait: Subdiacono imprimitur character per traditionem Calis vacui, cum Patena vacua ſuperpoſita, & per traditionem libri Epiſtolarum. Sic ille. Adamus *diſp.* 7. *quaſt.* 2. *dub.* 3. Quos citat, & ſequitur Hurtado *diff.* 13. Filliuc. *tract.* 9. *num* 45. Binsfeldius *loc. cit.* §. 2. *pag. mihi* 118. Et ante hos omnes, Oſius *de Sacrament. Ordinis cap.* 52. Guillelmus Durand. *in ſuo rationali lib.* 2. *cap.* 7. Petrus à S. Ioſeph *tom.* 2. *de Sacram. diſp.* 7. *ſect.* 5. *pag. mihi* 386. Imò & Machado (ſibi contrarius) *loc. cit. n.* 7. Sic etiam Dicaſtillo *tract.* 6. *diſp.* 1. *dubit.* 12. Vbi ad argumentum Caſtri Palao reſpondet: quòd quamuis in Concil. Florentino non fiat mentio traditionis libri Epiſtolarum, id non probat non pertinere ad complementum ſubſtantiale huius Ordinationis: nam in Concil. Florentino non intendebat Eugenius exactam doctrinam Sacramentorum tradere; ſed tantùm exemplum adhibere in vnò quoque Sacramento, traditionis rei per quam tale ſacramentum confertur. Legantur quæ diximus *ſup. quaſt.* 7. & 12.

Qvæstio XV.

An teneat Subdiaconatus, ſi detur per ſolam traditionem Calicis vacui, abſque Patena, &c.

Affirmant Innocent. & Roſella relati ab Henrico Henriquez *lib.* 10. *capite* 8. *num.* 2. *lit. M.* eo quod exiſtiment, Patenam non pertinere ad ſubſtantiam Ordinationis Subdiaconi. Hos Authores ſequitur Ioan. de Cruce *in ſuo directorio.* Vbi de Ordine, *dubio* 2. *concluſione* 1. *fol. mihi* 201. Addit Henriquez: Silueſtrum, & Tabienam, dubios eſſe de validitate dictæ Ordinationis; ideoque eſſe iterandam. Sed certe Silueſter non dubitat de validitate; cum expreſſe, contra præfatos Doctores, dicat cum Archidiacono, in eo caſu, Sacramentum eſſe nullum. Vnde,

Longe multo probabilius Reſpondeo: Non teneri in eo caſu Subdiaconatum. Quia, longè multo probabilius eſt, Patenam ſimul cum Calice eſſe de ſubſtantia Ordinationis Subdiaconatus. Nam traditio vtriuſque aſſignatur pro materia propria à Florentino Concilio, *in decreto, fidei*, §. 6. ibi: ***Subdiaconatus vero, per Calicis vacui, cum Patena vacua ſuperpoſita traditionem.*** Sic Syluester *ver. Ordo numero* 2. *fine.* Archidiaconus apud ipſum. Henriquez *loc. cit.* Philibertus *tract.* 2. *part.* 6. *capite.* 2. *dubio* 2. & alij penes ipſos. Sic etiam, me citato Diana *parte* 10. *tract.* 11. *Reſol.* 9. in fine.

Qvæstio XVI.

An Calix, qui in Ordinatione Presbyteri, & Subdiaconi porrigitur, debeat, de neceſſitate Sacramenti, eſſe conſecratus?

Affirmant Palud. *in* 4. *diſt.* 24. *quaſt.* 2. Syluest. *ver. Ordo.* 2. *num.* 4. Turrecremata, & Præpoſitus *in cap. Perlectis diſtinct.* 25. & Homobonus *tract.* 4. *cap.* 9. *quaſt.* 75. *in fine*, quos refert, & ſequitur Philibertus; *tract.* 2. *part.* 6. *cap.* 2. *dubio* 1. *pag.* 203. Durand. *diſtinct.* 24. *quaſt.* 3. Philippus de Cruce, en ſu Norte de Confeſſores *tract.* 10. *de Ordine fol.* 168. Summa Theologica *loc. cit. pag. mihi* 173. & Fornarius *cap.* 2. *num.* 6. Ducaſtillo *dubitio* 11. *cit. num.* 182. & Palaus *punct.* 4. *cit. num.* 15.

Sed probabilius Reſpoudeo: Negatiue Tum: quia abſolute Miſſa poteſt celebrari in Calice non conſecrato: Tum: Quia ad affirmandum contrarium, nec ius; nec ratio vrgent, Sic Henriquez, *lib.* 10. *caput.* 5. *num.* 2. *lit. F.* & *capite.* 8. *numero* 3. Et penes ipſum, Sotus, & Ledeſma. Sà *Verb. Ordo num.* 6. Bonacina *diſput.* 8. *punct.* 3. *numero* 5. Filliuc. *tract.* 9. *numero* 31. Diana 3. *part. tract.* 4. *reſol.* 189. Barboſa *de iure Eccleſ. lib.* 1. *capite.* 37. *numero.* 7. Machado *loc. cit. docum.* 1. *numero* 5. *pagina* 31. Sanchez *lib.* 7. *conſil. capite.* 1. *dub.* 2. *numero* 5. Qui tamen pro hac parte refert Paludanum (quem non potui nunc videre) *in* 4. *diſt.* 23. *quaſtione* 1. *numero* 8. & alij. Lege Geſuald. *tract.* 31. *cit. cap.* 3. *à numero* 4. Vbi vtramque ſententiam dicit eſſe valde probabilem. Trullench. *lib.* 6. *dubio* 2. & 10. qui hanc noſtrem partem tenet, & me citato, Diana *part.* 10. *tract.* 11. *Reſol.* 9.

Qvæstio XVII.

An materia proxima adæquata Acolytatus ſit ſola traditio candelabri cum cereo extincto: aut ſola traditio vrceoli vacui: aut traditio vtriuſque ſimul?

Affirmant, eſſe ſolam traditionem candelabri cum cereo extincto, D. Bonau. *diſt.* 24. *part.* 2. *dub.* 5: Richard. *art.* 4. *quaſt.* 3. Angel. *Ver. Ordo numero* 4. Abbas. Innocent. Albert. & D. Iſidorus apud Silueſtrum *Ver. ordo* 2. *num.* 4. Et apud Ledeſmam *loc. cit.* & apud Ludouicum *loc. cit. diff.* 5. *pag.* 760 Pontificale Pij V. & alij.

Affirmant verò è contra, ſolam traditionem vrceoli vacui, eſſe adæquatam materiam Acolytatus S. Thom. D Anton. Durand. Sotus, & Valentia apud Granad. *tract.* 1. *diſp.* 3. *num.* 32. *pag.* 1375. Bonac. *diſp.* 8. *punct.* 3. *num.* 6. Bieſcas *loc. cit. pag. mihi* 800. Nuñus *quaſt.* 37. *art.* 5. *pag.* 877. & Sanchez *tomo* 2. *opuſc. libro* 7. *capite.* 1. *dubio* 12. & alij penes ipſum.

Sed probabiliùs reſpondeo: vtramque traditionem ſimul, cum verbis ſibi correſpondentibus, eſſe materiam proximam adæquatam Acolytatus. Ratio eſt. Nam Acolyti per ſuam ordinationem accipiunt duplicem poteſtatem, alteram ad ferendos cereos; & alteram ad porrigendum vinum, & aquam ad conficiendam Euchariſtiam: at ſic eſt, quod hæc illis confertur, per illam duplicem traditionem: ergo illa duplex traditio erit de eſſentia talis ordinationis. Minor in qua eſt difficultas probatur. Nam per traditionem candelabri cum cereo extincto; & hæc verba: ***Accipe ceroferarium cum cereo, vt ſcias te ad accendenda lumina Eccleſiæ mancipari, in nomine Domini***, confertur eis prima poteſtas. Et per traditionem vrceoli vacui, & hæc verba: ***Accipe vrceolos ad ſuggerendum vinum, & aquam in Euchariſtiam ſanguinis Chriſti, in nomine Domini***, tribuitur eis ſecunda: ergo Sic S. Thom. *diſtinct.* 25. *quaſtione* 1. & apud Henriquez 3. *part. quaſtione.* 37. *artic.* 5. *ad* 6. & *quaſtione* 38. *artic.* 1. *ad* 2. Viguerius *cap.* 16. §. 6. Vaſquez *diſp.* 237. *n.* 35. Henriquez *lib.* 10. *cap.* 9. *num.* 1. Adamus *diſp.* 7. *quaſt.* 2. *dub.* 3. Quos omnes refert, & ſequitur Hurtado *diff.* 14. Filliuc. *tract.* 9. *num.* 46. Granado *loc. cit.* Philippus de Cruce *loc. cit. fol.* 167. Beſantius *in add. ad* 3. *par. quaſt.* 40 *diſp.* 1. Binsfeldius *loc. cit.* §. 2. Directorium Curatorum, §. 1. *cit.* Fernarius *cap.* 2. *cit.* Lublinus *verb. ordo pag.* 611. Scrutinium Sacerdot. 1. *par. tr.* 2. *de Ordine pag. mihi.* 100. Moure 3. *part ſum. cap.* 11. §. 5. Philibert *tract.* 2. *part.* 5. *cap.* 2. Machado *tom.* 2. *lib.* 4 *part.* 1. *tract.* 2. *docum.* 5. *num.* 4.

Qui

Digitized by Google

Qui id ex Concil. Carthag. IV. *can.6.* probant. Sic etiam Dicaſtillo *tract.6. diſp. 1. dubit.13. num.* 198. Palaus *tom.4 tract.27. punct.4. num.19.* & Trullench *lib.6. de Sacram. dubio 2. num.11.*

QVÆSTIO XVIII.

An materia proxima Exorciſtatus ſit traditio libri exorciſmorum?

RESpondeo: eſſe. Formam verò, hæc verba: *Accipe & commenda memoriæ, & habe poteſtatem imponendi manus ſuper Energumenos, ſiue baptizatos, ſiue Cathecumenos.* Sic Concil. Carthagin. IV. *can.7.* Pontificale, & Cathechiſmus Romanus D. Thom. *quaſt. 37. art.4. ad.8.* Palud. Sot. Ledeſma, Syluest. quos affert, & ſequitur Henriquez *lib. 10. cap.9. num.2.* Granad. Filliuc. Hurr. Philibert. Dicaſtillo, Palaus, & Trullench *loc. cit.* & omnes.

QVÆSTIO XIX.

An materia proxima Lectoratus, ſit traditio libri Prophetiarum veteris, & noui Teſtamenti?

RESpondeo: Eſſe. Formam verò, verba hæc: *Accipe, & eſto verbi Dei Relator; habiturus, ſi fideliter, & vtiliter officium tuum impleueris, partem cum his, qui Verbum Dei ab initio bene miniſtrarunt.* Sic Concil. Carthag. IV. *can.8. & Cap. Lector. d.23.* D. Thom. Sot. & alij, quos citat, & ſequitur Henriquez *loc. cit. in marg. lit. I.* & omnes. Lege Dicaſtillum *loc. cit. n.* 193. Palaum *tom.4. tract. 27. punct.4. num.19.* & Trullench *lib.6. dub. 2. à num.11.*

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

QVÆSTIO XX.

An ſit valida Ordinatio Lectoris, ſi fiat per traditionem libri Euangeliorum, in quo non continentur Prophetiæ, Epiſtolæ, &c?

NEgatiuam ſententiam docere Tabienam, & Syluestrum affirmat Henriquez *lib. 10. cap. 9. n. 2. in Gloſſa lit. I.* per hæc verba: At Tabiena §. 5. & Syluest. *Ordo 2. Ver. 2.* Addunt, non ſatis eſſe lectori tradere librum Euangeliorum, in quo non contineantur Prophetiæ, Epiſtolæ, vel Exorciſmus. Addit Syluester, & Tabiena, §. 9. ſatis eſſe tradere librum Epiſtolarum. Huc vſque Henriquez. Sed non omnino bene. Nam ſaltem Syluester (quem vidi) loco ab Henrico citato, nec verbum de ordine Lectoratus expreſsè profert. Tantùm hac habet; Secundò, vtrum ſufficiat traditio libri Euangeliorum pro libro exorciſmorum; vel ſuperpellicei pro dalmatica, & huiuſmodi? Et dico quod non, niſi in eodem libro contineantur omnino, vt dictum eſt ſupra. Sic Syluest.

Reſpondeo: dicendum nullo modo eſſe validam, niſi in libro Euangeliorum contineantur prophetiæ veteris, vel noui teſtamenti; vt bene Syluester *loc. cit.* & ante illum Angel. *v. ordo num. 11.* & in ſimili, Sanchez *tom. 2. conſil. lib. 7. cap. 1. dub. 5. num.5. pag. 269.*

QVÆSTIO XXI.

An materia proxima, & adæquata Oſtiariatus, ſit traditio clauium, & ſimul traditio cymbali?

AFfirmant Bonac. *punct. 3. cit. num. 9.* Filliuc. *tract. 9. num. 48.* & alij; exiſtimantes per Ordinationem Oſtiariatus duplex conferri poteſtatem; alteram claudendi, & aperiendi ianuas Eccleſiæ, & hæc datur Oſtiario per traditionem clauium. Alteram, conuocandi fideles ad Miſſam, &c. Et hanc, dicunt, dari illi per traditionem cymbali. Citat etiam Henriquez pro hac ſententia Sotum docentem imprimi characterem Oſtiario dum datur cymbalum cum clauibus, vt conuocet ad miſſam. Sed profectò malè illum citat. Quia licèt verum ſit, quod Sotus *diſt. 24. quaſt. 1. art.3. col. mihi 10.* dicat ad Oſtiarios ſpectare, cymbalum ad conuocandum populum pulſare, & aperire Eccleſiam, & ideo eis tradi cymbalum cum clauibus; nullo tamen modo docet imprimi Oſtiario characterem dum datur cymbalum cum clauibus; cum expreſsè, & ex profeſſo, *ar.4. concl.7.* doceat, & probet, quatuor minores Ordines, non eſſe Sacramenta, quibus vel gratia infundatur, vel imprimatur character. Vnde,

Probabilius reſpondeo: Non vtramque traditionem ſimul; ſed ſolam porrectionem, & traditionem clauium; ſub his Epiſcopi verbis. *Sic age, quaſi rationem Deo redditurus, pro his rebus, quæ his clauibus includuntur;*) eſſe materiam totalem, & adæquatam Oſtiariatus. Primò, quia alterius materiæ, neque apud Patres, Concilia, aut Canones fit mentio. Secundò, quia prædicta verba Epiſcopi, ſolis clauibus applicantur de quibus ſolis verificari poſſunt: ergo cymbalum non eſt materia, adhuc partialis, Oſtiariatus; ſecus daretur materia ſine forma. Cymbalum ergo quod in ordinatione Oſtiariatus porrigitur, ſolum eſt quædam cæremonia ſignificans munus eſſe Oſtiarij, etiam campanas pulſare. Sic D. Thom. Ricard. Tabiena, & Syluest. quos citat, & ſequitur Henriquez *lib.10. cap.9. num. 2.* Nuñus & Granados, Hurtado, Fornarius, Binsfeld. Peſantius, Lublinus, & Bieſcas *loc. cit.* Philibert. *tract.2. par.2. cap.2.* Machado *tom.2. ſum. lib.4. par.1. tract.2. doc.3.* & communis, apud Dicaſtillum *tract.6. diſp.1. dubit. 13. num.* 192. dicentem in hoc omnes conuenire.

QVÆSTIO XXII.

An ſit de neceſſitate Sacramenti, quod Ordinandus phyſicè tangat rem, aut materiam cuius traditione confertur Ordo, & imprimitur character?

NEgant talem contactum phyſicum eſſe de neceſſitate Sacramenti, Albertus *in 4. diſt. 24. art. 38. ad. 2.* Caiet. *in ſum. V. ordinantium peccata.* Armilla. *ver. Ordo num.4.* Victoria *num. mihi* 232. aliàs 230. vbi ſic ait: Nec ego damnarem eum, qui negligentia, vel alia ex cauſa, non tangeret calicem, & haberem eum pro Sacerdote. Sic ille (vnde non bene citatur à Philiberto, vbi infrà, pro oppoſita parte.) Sà *ver. Ordo num.* 3. in 1. editione: nam in correcta, oppoſitum inſinuat. Vaſquez *d. 246. num.19.* Henriquez *lib. 10. cap.10. num.1. lit. D.* Reginald *lib.30. tract. 1. num. 8.* Molfeſ. *tract. 2. cap. 1. num.41.* Layman. *lib.5. tract 9. cap.5. num.4.* Hurtado *diff. 15.* Raguzius *de Ordine quaſt.3. num. 3.* Diana *2. par. tract.2. Miſcell. reſol.3. & par.3. tract.4. reſol. 185.* Nauar. *cap.22. num.17.* dicens, ſufficere tactum, vel acceptationem. Et in hanc partem inclinat Machado *tom.1 lib.3. par.1. tract.4. docum.2. num.4.* & alij docentes, tantum eſſe de neceſſitate præcepti. Sic etiam Dicaſtillo *loc. cit. dub. 14. num.*203.

Sed probabiliùs reſpondeo: Etiam eſſe de neceſſitate Sacramenti, quod phyſicè tangatur materia ab ordinando. Quia in omnibus aliis Sacramentis habentibus materiam tangibilem, nullum eſt, quod

Digitized by Google

quod recipiens phyſicè, & realiter attingat illam; vt in Baptiſmo, aquam; in Confirmatione, Chriſma, in Extrema-vnctione oleum &c. Ergo etiam erit neceſſarium, vt in Sacramento Ordinis tangatur, Calix, Patena, liber, vrceolus, candelabrum, & clauis ab ordinando. Sic S. Thom. *in 4. diſt. 24. quæſt. 1. quæſt. 5. ad 3. & in addit. quæſt. 34. art. 5. ad 3.* Caiet. *tom. 1. opuſc. tract. 26.* Vbi retractat ſententiam, quam antea docuerat. Palud. *diſt. 25. quæſt. 1. art. 1.* Raynerius *Verb. Ordo cap. 15.* Nuñus *quæſt. 34. art. 5. pag. mihi* 846. Sotus *quæſt. 1 art. 2.* Syluest. *Verb. Ordo 2. quæſt. 5.* Valentia *diſp. 9. quæſt. 1. punct. 5.* Ægid. *diſp. 20. dub. 7. num. 7.* Fornarius *de Ordine cap. 2. num. 4.* & Philibertus *tract. 1. par. 1. cap. 15. num. 11.* citans (ſed non bene) Victoriam, & Henriquez pro hac parte. Viguerius *cap. 15. §. 6.* Barthol. de Ledeſma *de Ordine diff. 3. col. 1131.* Martinus de Ledeſma *2. 4. quæſt. 36. art. 5.* & Petrus de Ledeſma *in Sum. cap. 3. de Ordine poſt. 2. concluſ.* Lublinus *Verb. Ordo num. 2.* Moure *par. 3. cap. 11. §. 6. n. 1.* Bonac. *diſp. 8. punct. 3. num. 10.* Granado *tract. 1. diſp. 6. à num* 4. Ioan. de Cruce *de Ordine dub. 2. concl. 1.* Filliuc. *tract. 9. num. 34. & 35.* Villalob. *tract. 11. diff. 4. num. 2.* Ludouicus *quæſt. 1. de Ordine art. 4. diff. 2 pag.* 757. Petrus à Sancto Ioſeph *tomo 2. de Sacram. diſp. 7. ſect. 5. fine.* Sanchez *tom. 2. conſil. cap. 1. dub. 2.* dicens, eſſe ſententiam multo probabiliorem, neque eſſe neceſſarium tangere ambabus manibus, ſed vna; imò, & ſat eſſe, tangere vno digito. Legatur Dicaſtillo *loc. cit. num.* 205. Vbi ait, in praxi tenendum eſſe noſtram ſententiam: ideoque, ſacerdos, qui eo modo, quo exigit noſtra opinio, non tangeret materiam, non eſſet certò Ordinatus, & conſequenter grauiter peccaret, ſi eo defectu audiret confeſſiones (niſi in extrema neceſſitate) aut accepto ſtipendio, Miſſas celebraret. Sic ille. Legantur item Palaus *tr. 27. punct. 4. num. 22.* Trullench *lib. 6. dub. 2. num. 5. & 6.* & Geſualdus *1. p. ſumm. tract. 31. c. 3.*

QVÆSTIO XXIII.

An ſi talis contactus, ſimul cum prolatione verborum non ſit, nullum fiat Sacramentum?

Affirmant Caietanus *tract. 26. citato.* cui adhæret Torreblanca *lib. 2. practicar. cap. 13. num. 2.* Vbi ſic ait: Materia eſt traditio illius rei ſenſibilis, per quam confertur Ordo, & contractus illius, qui fieri debet durante prolatione verborum. Ita ille. Qui pro tota ſua ſententia citat multos Authores, ſed male, vt infra.

Sed probabiliùs reſpondeo: Non, nullum; ſed validum fieri: dummodo ſimul ſint in eodem tempore, morali quadam ratione. Vnde prolatio formæ, ante, vel paulo poſt contactum facta, nihil obeſt validitati Sacramenti: vt diximus, *1. par. tract. 1. diſp. 1. quæſt. 16.* Sic Authores ibi citati, & alij, quos affert & ſequitur Philibert. *loc. cit. num. 16.* Hæc addens, notanda verba: Hinc fit, non eſſe omnino improbandam illorum Epiſcoporum conſuetudinem, quid quid eos acriter Caietanus reprehendat, qui multos eodem Ordine initiaturi, ne nimium ordinatio differatur, verba formæ in numero plurali: *Accipite poteſtatem, &c.* ſimul proferunt, aliquibus ſolam materiam contingentibus, deinde cæteris ſucceſſiuè, licèt notabile temporis ſpatium, purà etiam quarti horæ dimidium, inter iſtorum contactum, & verborum prolatione elabatur; moraliter tamen cenſentur eſſe ſimul, dummodo continuatione quadam talis contactus peragatur. Et ita, hanc Ordinationem eſſe validam, declaratum fuit Romæ in quadam Congregatione, teſte Martino Fornario; *in addit. ad Tolet. de Sacram. Ordinis, cap. 2. num. 5.* Sic ille; & nouiſſime Geſualdus *tract. 31. cit. cap. 3. n. 15.* & Trullench *lib. 6. dub. 3. num. 7.*

QVÆSTIO XXIV.

An ad Sacerdotium promouendus debeat, de neceſſitate Sacramenti, ſimul cum Calice, & Patena, Hoſtiam, illi ſuperimpoſitam, contingere?

Affirmant aliqui, apud Sotum *diſt. 24. quæſt. 1. art. 2.* & apud Ægidium *diſp. 20. dub. 7. num. 57.* & in id videtur inclinare Henriquez *lib. 10. c. 10. n. 1.*

Sed longe multò probabiliùs reſpondeo: negatiuè. Sufficit enim tangere immediatè Calicem, & Patenam, ſuper quam eſt Hoſtia; licèt hæc immediatè ab ordinando non tangatur. Nam ſicut, qui tangit immediatè Calicem, cenſetur, ſaltem remotè, tangere vinum: ita, & ille, qui Patenam tangit, cenſetur, & tangere Hoſtiam. Sic Sot. & Ægid. *locis citatis,* Valentia *diſp. 9. quæſt. 1. punct. 5.* Hurtado *diff. 15.* Zabrano, Summa Corona, Chamerota, Ledeſma, Vega, Victorellus, Bonacina, & Nuñus, quos omnes affert, & ſequitur Diana *2. par. tract. 6. reſol. 3.* Quibus addi poſſunt; Lublinus *Verb. Ordo num. 7.* Barthol. de Ledeſma *loc. citato.* Philibert *loc. cit. num. 15.* Vaſquez *diſp. 246. c. 2. num. 19.* Vbi dicit, ſe neſcire, qua probabilitate dici poſſit, neceſſarium eſſe, omnia illa tria proximè tangere. Granados *tract. 1. diſp. 6 num. 10.* inquiens, nullum Authorem legiſſe aſſerentem, pertinere ad eſſentiam Ordinis Sacerdotalis, tangere immediate illa tria, nempe, Calicem, Patenam, & Hoſtiam. Filliuc. *num. 38.* affirmans, ſufficere Subdiacono tangere Calicem, etiam ſi Patenam; quæ illi ſuperpoſita traditur, non tangat. Ludouicus de ſan Iuan *de Ordine art. 4. diff. 2.* Sanchez *loc. cit num. 4. pag. 267.* Dicaſtillo *diſp. 1 cit. dubit. 14. num. 202. & 205.* Trullench *dub. 2. num. 6.* & Diana *par. 10. tract. 13. reſol. 50. & tract. 16. reſol. 88.*

QVÆSTIO XXV.

An ſaltem debeat, de neceſſitate Sacramenti, tangere immediatè Calicem, ſimulque Patenam, in qua eſt Hoſtia?

Affirmant Lublinus *loc. cit. pag. mihi 612.* & alij, apud Ægidium *loc. cit. num. 71.*

Sed probabiliùs reſpondeo: non debere, de neceſſitate Sacramenti. Quia ad valorem Sacerdotij ſufficit tangere Calicem, ſuper quem impoſita eſt Patena. Nam, qui tangit Calicem cenſetur tangere Patenam, illi ſuperimpoſitam. Sic Soto, Valentia, Vaſq. Hurtado. Granados, Ludouicus, & alij, *locis citatis,* & omnes Doctores, negantes phyſicum contactum eſſe de ſubſtantia Ordinis, de quo *ſup. quæſt. 22.* Sic etiam tenet, me citato, Diana *par. 10. Reſol. 50. & 88. citatis.*

QVÆSTIO XXIV.

An adminus ſit de neceſſitate præcepti, vt Sacerdotio initiandus, tangat immediatè Calicem, Patenam, & Hoſtiam?

Negant Syluest. *v. Ordo. 1. quæſt. 5. dicto* 4. & Angel. *verb. Ordo, 1. num. 10.* docentes, ſufficere, modicum horum quid, non habens diſcontinuationem ad totum, tangere. Hos ſequitur Ludouicus *loc. cit. diff. 2. pag. 758.*

Sed

Digitized by Google

Sed multò probabiliùs reſpondeo: eſſe de neceſſitate præcepti, quod tangat ad minus Calicem, & Patenam; non amplius. Quia hæc eſt praxis Eccleſiæ (præceptum ſatis inducens) & præſcribitur in Rituali Romano. Dixi *non ampliùs*, quia non eſt credibile, mortale committere illum, qui immediate Hoſtiam non tangeret: quia, vt bene notat Vaſquez, cum Ordinandus habeat tunc manus linteo colligatas, difficile eſt tangere cum calice ipſam hoſtiam, præſertim habenti digitos breuiores. Sic Vaſquez *diſp.* 146. *cap.* 2. *num.* 19. *&* 10. Ægid. *num.* 71. *cit.* Hurtado *diff.* 15. *fine.* Diana 2. *part. tract.* 2. *Miſcell. reſol.* 3. Lublinus *loc. cit. num.* 6. Sic dicens, In ſuſceptione Ordinis Sacerdotalis, non eſt tangenda Hoſtia: nam ſicut tradendo calicem cum vino, non opus eſt tangi vinum, ſed vas cum vino: ita tradendo Patenam cum Hoſtia, non eſt neceſſarium tangi Hoſtiam, ſed Patenam, in qua eſt Hoſtia. Error tamen eſſet, ſi in Patena Hoſtia non eſſet. Sic ille, & me citato Diana *part.* 10. *tract.* 13. *Reſol.* 50. *Verſu. Imo plus.*

QVÆSTIO XXVII.

An materia remota Ordinis, ſint inſtrumenta tangenda; & proxima, ipſa traditio inſtrumentorum?

NEgant aliqui, quos, tacito nomine, refert Philibertus, vbi infrà, aſſerentes, materiam remotam Ordinis, eſſe inſtrumenta, quæ Ordinandis ab Epiſcopo traduntur; materiam verò proximam contactum ipſum inſtrumentorum. Ita etiam ex profeſsè Torreblanca *quæſtione* 23. citatus. Qui pro ſe refert D. Thomam, Valentiam, Bonacinam, Vaſquium, Barboſam, & Reginaldum. Sed certè neſcio, qua ſcientia id faciat.

Vnde certiſſimè reſpondeo: Materiam remotam eſſe inſtrumenta, quæ ordinandis porriguntur, vt vrceoli, candelabra, liber Euangeliorum, calix &c. Proximam vero, ipſammet horum inſtrumentorum traditionem. Prima pars, ex dictis conſtat. Secunda etiam; Quia, in omnium opinione, quælibet materia proxima Sacramenti, eſt de neceſſitate, & validitate eiuſdem: ſed contactus, non eſt de neceſſitate Ordinationis, iuxta multorum Doctorum ſententiam, ſuprà à nobis relatam: ergo. Sic Filliuc. *tract.* 9. *cap.* 2. Bonacina *diſput.* 1. *quæſt.* 1. *punct.* 1. *propoſitione* 2. *num.* 6. & optimè Philibertus *tract.* 1. *part.* 1. *cap.* 16. *num.* 21. *pag.* 29. & omnes communiter.

QVÆSTIO XXVIII.

An inſtrumenta prædicta, debeant neceſſariò immediatè ab Epiſcopo, Ordinandis porrigi?

REſpondeo: Ordinandis ad maiores Ordines, neceſſariò debent porrigi immediatè ab ipſomet Epiſcopo; alias Ordinatio eſſet nulla, vt habetur *in cap. Subdiaconus diſt.* 23. Vbi ſic dicitur: *Subdiaconus, cum ordinatur, quia manus impoſitionem non accipit, Patenam de manu Epiſcopi accipiat vacuam, & Calicem vacuum: de manu verò Archidiaconi accipiat vrceolum cum aqua, manile, & manutergium.* Sic ibi. Ordinandis vero ad minores, poſſunt porrigi per alium, vt habetur. *in cap. Acolytus, diſt.* 23. & docet D. Thom. *in* 4. *diſt.* 25 *quæſt.* 1. *art.* 1. *ad* 2. *& in addit. quæſt.* 38. *art.* 1. *ad* 2. Vbi ait, ſufficere, ſi in Acolytatu materiam Ordinando per Archidiaconum tradatur. Philibertus *loc. cit. in fine.* Vnde non bene, (ex parte) Sà, *Verb. Ordo. num.* 6. ait, ſufficere in cæteris Ordinibus, præter Sacerdotium, tradere materiam per Archidiaconum. Legantur D. Thom. 3. *part loc. cit.* & Sanchez *lib.* 7. *conſil. cap.* 1. *dubio* 5. & alij apud Trullench *lib.* 6. *dub.* 2. *num.* 3. & *dub.* 3. *num.* 4.

DISPVTATIO IV.

De Ordinis Sacramenti Miniſtro, tam ordinario, quàm à Papa delegato?

QVÆSTIO PRIMA.

An ſolus Epiſcopus ſit legitimus, & Ordinarius Sacramenti Ordinis Miniſter?

NEGAVIT in primis Ioannes Vuicleff, quem ſecutus fuit poſtea Armachanus *lib.* 11. *de quæſt. Armen. cap.* 11. vt refert Thomas Vuald. *cap.* 60. *de Sacramen.* qui exiſtimarunt, etiam ſimplicem Sacerdotem, legitimam facultatem ordinandi habere.

Negant deinde Hæretici noſtri temporis, defendentes, poteſtatem conferendi Ordines, reſidere iure diuino, apud vniuerſam fidelium multitudinem, & Clerum. Ita Lutherus *lib. de inſtituend. Miniſtris*, Caluinus *lib.* 4. *inſtit. caput.* 3. *ſect.* 15. Kemnitius *in examine Trid. ſeſſ.* 16. *can.* 10. & alij Sectarij, vt referunt Valentia *diſp.* 9. *quæſt.* 3. *punct.* 1. Becanus *de Ordine cap.* 26. *quæſt.* 5. & Philibertus *tract.* 1. *de Ordine part.* 2. *cap.* 1. Dicaſtillo etiam *tract.* 6. *diſp.* 1. *dub.* 16. *&* 17.

Sed de fide certiſſimè reſpondeo: Solum Epiſcopum, eſſe Ordinarium, ex lege, Miniſtrum Ordinis: neque, ad iſtam poteſtatem exercendam, opus eſſe conſenſu multitudinis fidelium, & Cleri. Sic definitur. in Concil. Nicæno *can.* 4. Carthag. II. *can.* 12. & Charthag. III. cui interfuit D. Auguſtinus *can.* 3. in Florentino *in Decreto fidei*, & nouiſſimè in Trident. *ſeſſ.* 23. *can.* 4. *&* 7. Vbi ſic habetur. *Siquis dixerit Epiſcopos non eſſe Presbyteris ſuperiores, vel non habere poteſtatem confirmandi, & Ordinandi, vel eam, quam habent, illis eſſe cum Presbyteris communem &c. anathema ſit.* Sic Concilium. Et ſic conſenſus omnium fidelium. Legantur Authores citati, & nouiſſimè. Diana *p.* 8. *tract.* 2. *Reſol.* 1.

QVÆSTIO II.

An Epiſcopus, vt poſſit valide aliquem Ordinare, debeat eſſe, non ſolùm electus, & confirmatus, ſed etiam conſecratus?

REſpondeo: debere etiam eſſe conſecratum; quia per conſecrationem dumtaxat, character Epiſcopalis imprimitur; per quem Epiſcopus poteſtatem Ordinis habet, vt conſtat *ex cap. inter corporalia. de tranſlat. Epiſcop.* Verum eſt, quod poſtquam fuerit electus, & confirmatus (licèt ante conſecrationem, non poſſit ordinare) poſſit delegare alteri

teri Epiſcopo conſecrato omnia, quæ ſunt Ordinis Epiſcopalis; ac proinde, dare illi facultatem Ordinandi, vt tenet Abbas *in cap. cum ex illo de tranſlat. Epiſcop. num.*10.& communis.

QVÆSTIO III.

An Epiſcopus hæreticus, excommunicatus, vel degradatus, poſſit valide Ordinare?

Negarunt in primis Magiſter *in* 4. *diſt.*13. *cap.*4. *& diſt.* 21. Guillelmus Pariſienſ. *in Sacramentali*, & Gratianus 1.*quæſt.*1. *& cauſa* 9.*quæſt.* 1. exiſtimantes, hæreticum Epiſcopum, Ordinare neminem poſſe.

Negarunt etiam Ioan. Andreas *in cap. Accedens. diſt.*50.& Gloſſa *ibid.& in cap.Degradatio.de pœnit. in* 6. & alij Canoniſtæ, defendentes, Epiſcopum degradatum, non poſſe Ordines conferre, quia exiſtimarunt, quemcumque Clericum degradatum, Ordinis Characterem amittere. His authoribus accedunt Panormitan. Innocent.& alij, *in cap. Quanto, de conſuet.* Qui dicunt, poſſe Papam tollere ab Epiſcopo facultatem validè confirmandi, & ordinandi. Sed certè hi DD. valdè à veritate aberrarunt, quoties de diuino iure ratiocinari voluerunt. Vnde,

Certiſſimè reſpondeo: validè poſſe (licet non licitè) Ordinare. Quia poteſtas conferendi Ordines, eſt annexa characteri Epiſcopali; (vt ſuprà eſt habitum) at hic, nec per excommunicationem, nec per hæreſim, nec per degradationem, nec per quodlibet aliud peccatum, aut cenſuram, tolli, aut deleri poteſt, vt 1. *par.tract.*1.*diſp.*3.*quæſt.* 21. *&* 22. diximus, & docent Concilia, & Patres: ergo. Sic habetur *in cap. Dei Albertum.* 1. *q.* 7. in Concil. Conſtant *ſeſſ.*8. *&* 15. in Arelatenſi *cap.* 12. in 7. Synodo *cap.*4. in Africano *cap.*15.& in Trident. *ſeſſ.*7.*can.*12.Et docent D.Thom. *in addit. q.* 38.*ar.*2. & ibi omnes eius diſcipuli. Sotus *diſt.* 25. *quæſt.* 1. Henriquez *lib.*10. *cap.*21. *num.*2. Vaſquez *diſp.* 243. Granad. hic, *tract.*2. *diſp.*1.*num.*1. Hurtado *tract. de Ordine diff.* 17. Layman *tract.*9. *cap.*9. *num.* 5. Latè Philibertus *tract.* 1. *de Ordine par.*2. *cap.* 15. *&* 18. Petrus à S. Ioſeph *tom.* 2. *diſp.*8. *ſect.* 1. *aſſertione* 2. Sanchez *tom.*2.*conſil.lib* 7. *cap.*1. *dub.* 18. *num.*3. & omnes apud Dicaſtillum *dub.*16.*cit.n* 217. apud Palaum *tract.* 17.*punct.* 14. Trullench *lib.* 6. *dub.*6. & Dianam *par.*8.*tract.*2. *reſol.*2.

QVÆSTIO IV.

An Epiſcopus, per ſaltum Ordinatus, poſſit valide conferre Ordinem, quem ipſe non recepit?

Negat D.Anton.3.*par.tit.*14. *cap.*16. §. 17. Syluest.*Verb.Ordo* 2.*quæſt.*1.Summa Piſana.*V. Ordinatus* 2.Henriquez *lib.*10.*cap.*5.*num.*2. *& cap.*21. *lit. B.* Sà *verb. Ordo num.* 23.Suarez *de cenſ. diſp.*31. *ſect.*1. Homobonus *tract.*3.*de exam.Eccleſ.quæſt.*61. Petrus Ledeſma *de Ordin.cap.*7.*concluſ.* 8. & ex illo (ad vnguem) Ludouicus *quæſt.*2. *ar.*5.*diff.*4.*pag.*780. & Granados *tract.*2. *de Ordine diſp.*1. dicens, ſe non inueniſſe authorem affirmantem, poſſe Epiſcopum conferre Ordinem, quem non recepit. Sanchez *tom.*2. *opuſc.lib.*7.*cap.*1.*dub.*14.*num.*9.

Sed probabiliùs reſpondeo: Poſſe validè; (licèt non licitè) Ordinem Diaconatus, aut alium ex inferioribus; quem non recepit, tribuere, & conferre. Quia, qui per ſaltum, Sacerdos, & Epiſcopus eſt Ordinatus, verè eſt Epiſcopus, cum verè acceperit characterem Epiſcopalem: ergo verè poteſt conferre omnes Ordines Sacerdotio inferiores. Sic Pater Vaſquez *tom.*3.*in* 3.*par. diſp.*243.*c.*2. *num.* 23. Layman *tract.*9.*c.*9.*num.*8. *aſſertio.*3. Hurtado *tract. de Ordine diff.*17. Molfeſ.*in Sum.tract.*2.*cap.*17. *num.*5. & Philibert.*tract.*1.*part.*3.*c.*19.*num.*4.Immo,& credo, poſſe citari pro hac ſententia, Granadum ipſum, cum ille, vbi ſuprà, ingenuè fateatur, quod ſibi non diſpliceret, ſi illam docuiſſent boni Authores. Docent enim, boni profectò, & plures, vt vidimus. Quibus nouiſſimè adhæret Dicaſtillo *tract.*6. *diſp.*1. *dubit.*16.*num.*218 dicens in hoc communiter Authores conuenire, Palaus *punct.* 14. *cit. n.* 1. & penes illum Henriquez *lib.* 10.*c.*20. *num.* 3. Diana *par.*8. *tract.*2.*reſol.*4. Præpoſitus *in* 3.*par. q.de Ordine dub.* 12.*num.* 114. Opatouius *tract.de Ordine diſp.*5. *n.*8

QVÆSTIO V.

An caſu, quo Epiſcopus, ante Ordinationem (vt mos eſt) dicat; Se non intendere Ordinare excommunicatum, irregularem, &c. *ſi quis ex his ad ordines accedat, valida ſit talis Ordinatio?*

Negat Molfeſ. *in Sum. tract.* 2. *cap.*2. *num.* 45. penes Philibertum, *infrà.*

Sed longè probabiliùs reſpondeo: Eſſe validam, nec repetendam. Quia probabiliùs longè eſt, Epiſcopum non carere intentione interiori Ordinandi intruſos, illa proteſtatione non obſtante. Quod inde euidenter colligitur, quia poſt talem proteſtationem, ſtatim ſolet Ordinandos à quacumque excommunicatione abſoluere, & ab omni irregularitate diſpenſare, vt habetur in Pontificali: *Teque abſoluentes ad effectum præſentium aſſequendum.* Quibus verbis tollit Epiſcopus quodcumque impedimentum occultum, ſcilicet, excommunicationem, irregularitatem, ſuſpenſionem, & interdictum, ad effectum dumtaxat Ordines validè ſuſcipiendi (vnde poſt Ordinationem, ſtatim reuiuiſcunt cenſuræ illæ, & impedimenta;) ergo Epiſcopus verè ordinare intendit, indignè ad Ordines accedentes. Illa autem verba, quæ ante Ordinationem ab Epiſcopo dicuntur; dicuntur tantùm ad terrorem eorum, qui impedimento aliquo detinentur. Sic Nauar. 1.*conſil. de tempor. Ordin.conſil.* 8. Graff. *ibidem conſil.* 3. Rodriguez, & Hugolenus, quos citat, & ſequitur Philibertus *tract.*1.*par.*2.*cap.*11. *à num.* 17. Sà, *verb. Ordo num.* 38. ſic dicens: ſi Epiſcopus dicat: *Nolo*, vel *non intendo ordinare excommunicatos*, vel, *irregulares*, intelligitur, ſi ſciat aliquem talem eſſe: quare, quem ordinat, non ſciens talem eſſe, verè eſt Ordinatus, Sic Sà.

QVÆSTIO VI.

An Cardinales Presbyteri, poſſint conferre ſuis familiaribus Primam tonſuram, & minores Ordines; ex priuilegio aliquo, vel conſuetudine?

Negat Anaſtaſius Germonius *tract. de Indultis Cardin. Verſ. tam ratione num.* 20. *& ſeq*, Et id eſſe aſſerendum poſt Tridentinum Concilium, docet Sanchez *tom* 2. *opuſc.lib.*7. *cap.* 1. *dub.* 19. *num.*21. quos refert, & ſequi videtur Machado *tom.*2. *lib.*4. *part.*7.*tr.*3.*docum.*5. *n.*3.& in id ipſum inclinat Azor *part.*1.*inſt.moral.lib.*4.*c.*3. *quæſt.*2. & tenent alij.

Sed

Digitized by Google

Sed probabiliùs reſpondeo: poſſe; etiam poſt Concilium Tridentinum; quia conſuetudo id eis præſtitit, & præſtat, etiam poſt Concilium, vt teſtatur Rota *in vna Cremon.* 3. *Decemb.* 1582. Quam refert Barboſa *de poteſt. Epiſcopi. part.* 2. *allegat.* 5. *num.* 19. Sic Sotus *diſt.* 25 *quaſt.* 1. *ar.* 1. *ad* 2. Vaſquez *diſp.* 143. *c.* 4. Valentia *tom.* 4. *diſp.* 9. *quaſt.* 3. *punct.* Hurtad. *diff.* 18. Barboſa *loc. cit.* quos, & alios vſque 37. Doctores, refert; & ſequitur Diana *par.* 5 *tract.* 2. *reſol.* 5. Quibus adde Philibertum *tract.* 1. *par.* 2. *c.* 10. *num.* 1. & 2. *pag.* 38. & Palaum *tom.* 4 *tract.* 27. *punct.* 14. *num.* 3.

QVÆSTIO VII.

An Parochi poſſint ſuis ſubditis Primam Tonſuram conferre?

AFfirmant Abbas *in cap.* 4. *de conſuetud. num.* 9. Archidian. *in cap. Nullus Epiſcopus de tempor. Ordin. in* 6. Hugo. & Innoc. *in eod. cap.* & alij.

Sed certiſſimè reſpondeo: non poſſe; quia id, nec fieri, nec factum fuiſſe vſquam, eſt viſum. Sic Sotus *in* 4. *diſt.* 25. *quaſt.* 1. *art.* 1. Henriquez *lib.* 3. *cap.* 23. *num.* 3. Azor *par.* 2 *lib.* 3. *cap.* 48. *quaſt.* 2. Fornarius *de Ordine cap.* 5. Philibertus *tr.* 1. *par.* 2. *c.* 10. *num.* 3. & 4. & communis.

QVÆSTIO VIII.

An Miniſtri, Priores, Guardiani &c. ſuis ſubditis primam Tonſuram conferre poſſint?

AFfirmant Franciſcus Marchi Delphinatis *deciſ.* 1082. *num.* 9. *lib.* 1. apud Philibertum, *vbi ſuprà*; docens, id de iure competere prædictis Prælatis.

Sed certiſſimè reſpondeo: nec de iure, nec de conſuetudine, aut priuilegio id poſſe. Primum patet. Quia licet Tonſura, non ſit propriè Ordo, iuxta noſtram ſententiam *ſuprà d.* 1. *q.* 5. eſt tamen proxima diſpoſitio: ſed ſic eſt, quod eiuſdem virtutis, & facultatis eſt, inducere formam, vltimam diſpoſitionem: Ergo ex iure ſolùm ad Epiſcopum id munus ſpectare poteſt. Secundum etiam patet. Quia vſus talis facultatis, nec viſus, nec auditus fuit: ergo ex conſuetudine, nec id illis competere poteſt. Sic Philibertus *loc. cit.* & omnes communiter.

QVÆSTIO IX.

An Omnes Abbates indiſcriminatim, poſſint minores Ordines, ſuis regularibus ſubditis, conferre?

AFfirmare videtur, ex Selua, Zerola 1. *par. praxis Epiſcop. verb. Abbas. pag. mihi* 21.

Sed certiſſimè mihi reſpondeo: non poſſe: ſed ſolùm illi, qui ſequentibus qualitatibus ſint ornati. Primò namque debent eſſe Sacerdotes. Secundò debent eſſe conſecrati, aut benedicti, aut ſaltem, quod ex priuilegio Pontificio, poſſint pontificalia exercere; quia tunc, idem eſt, ac ſi eſſent benedicti. Tertiò debent eſſe mitrati; ſeu, quod idem eſt, debent habere ius ferendi annulum, mitram, & baculum paſtoralem: vnde ſi vnum horum deſit, Ordinatio erit nulla; vt colligitur ex *cap. Abbates. de priuileg. in* 6. Ratio eſt: quia, etſi Abbas ſimplex, poſſit frui poteſtate iuriſdictionis; non tamen poteſtate Ordinis. Ex quibus conſtat hoc priuilegium Ordinandi, minimè fuiſſe communicatum Prælatis aliarum Religionum. Sic Philibertus *loc. cit. n.* 6. & 7. *pag.* 38. Et omnino ex illo ego, de quo adhuc infra.

QVÆSTIO X.

An Abbates mitrati poſſint, etiam ſæcularibus ſibi ſubditis, Ordines minores conferre?

AFfirmant Sanchez *tom.* 2. *opuſc. lib.* 7. *c.* 1. *dub.* 19. *num.* 20. Cuius ſententiam videtur approbare Diana 4. *par. tract.* 4. *reſol.* 147. & *par.* 5. *tract.* 13. *reſol.* 91. Licèt in contrariam tandem inclinet.

Negant verò è contra, Henriquez *lib.* 14. *cap.* 18. *num.* 2. Gauantus *in Enchirid. Epiſcop. verb. Abbas num.* 38. Alzedo *in praxi Epiſcop. par.* 1. *c.* 5. *num.* 78. Sà correctus *V. Ordo. num.* 16. Suarez *tom.* 4. *de Religi. lib.* 2. *c.* 19. *num.* 6. Quaranta, *ver. Ordo* qui affirmat, ita declaraſſe S. Congregationem Cardin. Diana *loc. cit.* præcipuè 5. *par. reſol.* 93. & apud ipſum, 45. Doctores.

Sed ego probabilius Reſpondeo: non omnes Abbates mitratos poſſe Ordinare ſeculares ſubditos; ſed ſolùm Magnates, habentes plenam iuriſdictionem temporalem, & ſpiritualem in illos.

Prima pars huius reſponſionis probatur ex Tridentino *ſeſſ.* 23. *c.* 10. vbi clarè determinat, Abbates; ſolùm poſſe ſuis ſubditis regularibus Ordines conferre: ergo poſt Tridentinum, nequeunt Abbates communes, etiam mitrati, Ordinare ſæculares ſubditos: & ita docent Doctores ſecundæ ſententiæ.

Secunda verò pars noſtræ reſponſionis probatur etiam ex dicendis infrà *d.* 10. *q.* 8. Quia huiuſmodi Magni Abbates habent in Laicos ſubditos Epiſcopalem iuriſdictionem: ergo ſicut poſſunt illis dimiſſorias concedere, vt ab aliis Epiſcopis ordinentur, poterunt, & ipſis minores Ordines dare. Sic declarauit Sac. Congr. Card. *Anno* 1599. *ſub die* 5. *Iulij*, vt referunt, hanc partem ſequentes, Molfeſ. *tract.* 2. *c.* 2. *num.* 17. & 18. & *cap.* 17. *num.* 19. 20. & 21. & Philibert. *tract.* 1. *p.* 2 *cap.* 10. *num.* 9. *pag.* 38. & 39. *pag.* 40. *num.* 16.

QVÆSTIO XI.

An Abbates volentes ſuis ſubditis regularibus minores Ordines dare; valeant etiam ſuis Nouitijs tribuere?

NEgant Rodriguez *tom.* 3. *de regul. q.* 23. *ar.* 2. Miranda *tom.* 1. *qq. regul. quaſt.* 38. *art.* 9. *concl.* 2. Hugolinus; Saytus, Barboſa, & alij quos citat, & ſequitur Philibert. *tract.* 1. *par.* 2. *cap.* 10. *num.* 18. *pag.* 39. Zerola 1. *par. praxis Epiſcop. Verb. Abbas pag. mihi.* 21. Palaus *tom.* 4. *tract.* 27. *punct.* 14. & aliis. Quia Nouitius non eſt ſubditus Abbati quoad Ordinum ſuſceptionem.

Sed æquè probabiliter reſpondeo: Poſſe; quia dicti Abbates poſſunt ſuis Nouitiis dimiſſorias concedere, vt docent Barboſa, Sanchez, Suarez Diana, & alij, quos referemus *infrà diſp.* 10. *quaſt.* 10. ergo, & ipſis minores Ordines dare.

Adde, quòd, vt ex Trident. *ſeſſ.* 23. *cap.* 10. conſtat, Abbates mitrati poſſunt Minores conferre ſuis ſubditis regularibus: ſed Nouitius, in fauorabilibus, habetur tanquam regularis, & profeſſus, & largo modo dicitur Religioſus, & Monachus, vt docet Rebuff. quem citat, & ſequitur Diana 3. *par. tract.* 2. *reſol.* 73. ergo etiam poterunt illis minores Ordines dare. Sic tenet expreſſe Suarez *tom.* 4. *de Relig. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 19. *num.* 12. & Layman *lib.* 5 *tract.* 9. *num.* 2. *pag. mihi* 168. licèt non ita aſſeueranter ſicut Suarez.

Digitized by Google

QVÆSTIO XII.

An Abbates poſſint initiare regulares alterius Ordinis, minoribus Ordinibus?

NEgatiuam partem ſequi videtur Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſcopi allegat.* 3. *num.* 12. Miranda *tom.* 1. *quæſt.* 38. *art.* 9. & Palaus *punct.* 14. *cit. num.* 4. Quia prædicti Regulares non ſunt ſubditi Abbatum conferentium Ordines.

Sed longè multò probabiliùs, reſpondeo: Poſſe, dummodo Regulares Ordinandi, reuerendas ſuorum Prælatorum habeant, & conſenſum Epiſcopi loci, in quo conferendi ſunt Ordines. Sic ſenſit Congregat. Cardin. cuius declarationem refert, & ſequitur Philibert. *loc. cit. n.* 15. Azor *lib.* 12. *inſtit. moral. cap.* 10. *q.* 7. Layman *lib.* 5. *tr.* 9. *cap.* 9. *num.* 1. & alij quam plures, quos citat, & ſequitur Diana 5. *par. tract.* 13. *reſol.* 93. & nouiſſimè Machado *tom.* 2. *lib.* 5. *par.* 3. *tract.* 1. *doc.* 2. *num.* 4.

QVÆSTIO XIII.

An etiam poſſint dicti Abbates initiare minoribus ſæculares ſibi non ſubditos, ſi dimiſſorias ab Epiſcopo ſuo habeant?

NEgant Barboſ. *loc. cit.* Seraphinus 1. *par. deciſ.* 985. Qui dicit, ita ſenſiſſe Rotam. Sellius *in ſelectis can. cap* 19. *num.* 8. qui etiam teſtatur, ita declaraſſe Sac. Congreg. Epiſcoporum, & Regularium, *die* 17. *Iuny.* 1651. Campanile *in diuerſorio Iuris can. rubr.* 6. *cap.* 2. *num.* 6. & alij, quos ſequuntur Mariana & Palaus *loc. cit.*

Sed probabiliùs reſpondeo: etiam poſſe. Quia (vt bene Philibert. *loc. cit.*) ſi hæc poteſtas Ordinandi conceditur Abbatibus erga Regulares non ſibi ſubditos (vt nuper eſt habitum) cur non concedetur etiam, erga Clericos ſæculares, cum vtrique ſint ab eorum iuriſdictione exempti? Quod, ſi Regulares alterius Ordinis ſubduntur dictis Abbatibus ratione dimiſſoriarum, etiam virtute earundem poſſunt illis ſubdi Clerici ſæculares. Sic Philiber. *loc. cit.* Qui etiam declarationem, Sac. Congregation. pro hac parte, refert. Quod idem faciunt, hanc noſtram amplectentes ſententiam, Quaranta, Bonacina, Capucinus, & Azotius, quos citat, & ſequitur Tambutin. *de Iure Abbatum tom.* 2. *diſp.* 2. *quæſt.* 7. *num.* 2. Molfeſ. Zanard. Zerola, Layman, Lezan. Gauant. Hugolin. Macerus, Fornar. Præpoſitus, & alij, quos citat, & (vt credo) ſequitur Diana 5. *par. tr.* 13. *reſol.* 93. Machado *loc. cit.* & alij.

QVÆSTIO XIV.

An Prælati aliarum Religionum poſſint per viam communicationis gaudere, & vti priuilegio Ordinandi ſuos ſubditos Regulares, &c.

REſpondeo: non poſſe. Ratio eſt aſſignata *ſupra quæſt.* 9. Sic, haud obſcurè, docet Miranda *in man. tom.* 2. *quæſt.* 40. *art.* 4. Diana 3. *par. tract.* 2. *reſol.* 15. & in terminis Philiber. *tract.* 1. *par.* 2. *cap.* 10. *num.* 7. *pag.* 38. & Suarez *tom.* 4. *de Relig.* 2. *cap.* 29. *num.* 28. vbi, loquendo de reſoluenda quæſtione propoſita, ſic dicit: De hoc nihil inuenio à Doctoribus tractatum; tamen ex perpetuo eorum ſilentio colligo, omnes pro manifeſtò ſupponere, Prælatos aliarum Religionum, qui Abbates non ſunt, non gaudere hoc priuilegio. Idem videtur certum ex perpetuo non vſu omnium Religionum non Monachalium, nullus enim eorum Prælatus hac vtitur poteſtate: ergo ſignum eſt, non agnoſcere illam ſibi conceſſam, per viam communicationis. (Et idem exiſtimo de Canonicis Regularibus) Deinde poteſt reddi ratio: quia hoc priuilegium, adeo ſpeciale eſt, vt ſub generali clauſula, non videatur comprehendi. Hæc Suarez.

QVÆSTIO XV.

An Vicarius Epiſcopi, in remotis ipſo degente, poſſit Ordines minores Conferre?

AFfirmant Monachius *lib.* 2. *de arbitr. Iudic. caſu.* 212, *num.* 9.

Sed certiſſimè reſpondeo: non poſſe, quia nullus eſt textus, qui facultatem ordinandi vicario Epiſcopi tribuat. Deinde Epiſcopus non valet eam illi conferre, vt docent D. Thom. *in* 4. *diſt.* 7. *quæſt.* 3. *art.* 1. *quæſt.* 3. & ex illo Victoria *numero mihi* 234. *pag.* 184. ergo. Sic ipſi, & Philibert. *tr.* 1. *par.* 1. *c.* 10. *num* 17. dicens, id eſſe indubitatum apud omnes Doctores.

QVÆSTIO XVI.

An ex priuilegio Pontificis poſſit quilibet Ordinatus, alium quemcumque Ordinare?

AFfirmant Innoc. *in cap. Quando. de Conſuetudine* Gloſſa *cap. munus, de conſecrat. diſt.* 5. & Angelus *verb. Ordo. num* 2. docentes, ex Pontificis delegatione, poſſe quemlibet Ordinatum aliis eumdem Ordinem conferre, quo ipſe eſt initiatus; & ita Sacerdotem, poſſe conferre omnes Ordines; Diaconus, Diaconatum, Subdiaconatum, & minores, Subdiaconus, Subdiaconatum, & minores, & ſic de cæteris. His authoribus adhæret Philibert. *tract.* 1. *par.* 2. *cap.* 13. *num.* 16. docens, Diaconum, alium Diaconum, vel ſaltem Subdiaconum, ex Pontificis priuilegio creare poſſe; licèt, *num.* 17. dicat, ſe hanc ſententiam aliorum iudicio, & debitæ cenſuræ Eccleſiæ commitere. Quod idem facit Diana *par.* 8. *tract.* 1. *Reſol.* 38.

Fauet deinde huic ſententiæ, Ægid. *diſp.* 20. *dub.* 9. *num.* 86. quatenus affirmat, prædictam ſententiam debere amplecti omnes, qui negant Ordines Sacerdotio inferiores, præcipuè Minores, eſſe Sacramenta, de quo *ſup. diſp.* 1. *q.* 6. nam ſecundùm eorum opinionem, abſque dubio (inquit Ægidius) poteſt Pontifex dictam poteſtatem committere non Sacerdoti. Ægidio conſentit Petrus à S. Ioſeph. *tom.* 2. *de Sacramen. diſp.* 8. *ſect.* 2. *aſſertio.* 3.

Sed, longè multò probabilius, reſpondeo negatiuè. Vnde dicendum eſt, non Sacerdotem; neque ex delegatione, aut indulto Papæ, poſſe Ordinem aliquem, quantumuis minorem, aliis conferre.

Primò, quia probabilius eſt, omnes Ordines, etiam Minores, eſſe Sacramenta, (vt ſuprà eſt habitum) ergo, hoc ſuppoſito, nequibit Pontifex dare facultatem non Sacerdoti, vt validè illos adminiſtret.

Secundò, quia tale exemplum, nec viſum, nec auditum eſt in Eccleſia: ergo. Sic S. Thom. *in addit. q.* 38, *art.* 1. *ad.* 3. & ibi Nuñus dicens, hanc noſtram ſententiam,

ſententiam, ita eſſe certam, vt oppoſita ſit temeraria, & errori proxima. Palud *in 4. d. 7. q. 4.* Sylueſt. *Ordo.3.q. 7.* Victoria *num. mihi.234.* Henriq. *lib.10. cap.23.num.3.* Archan.*diſt.24 pag.290. col.*1.Filliuc. *tr.9.num.95.* Granad.*tr.2.diſp.2.num.*1.Hurt.*diſſ.*18. Ægid. & P. à S. Ioſeph *loc.cit.* Fornarius *de Ord. c.5.* & Sanch. *tom.2. conſi.lib.7.c.1.dub* 18.*n.7.* & omnes Theologi communiter vt fatentur Dicaſtillo *de Sacram. tract.6. diſp.1.dub.17. num.*237. & Trullench *de Sacram.lib.6 dub.6. num.3.*

QVÆSTIO XVII.

An ex indulto Pontificis, poſſit ſimplex Sacerdos minores Ordines conferre?

NEgant Adrianus *in 4.q.de Sacram. Confirmationis art.3.* & Mayor *diſt.7.quaſt. vnica.*

Sed certiſſimè reſpondeo: poſſe; quia id, & ſæpe factum eſt, & de facto,ex ſpeciali iuris priuilegio, & conſuetudine, Abbates, & Cardinales Præsbyteri, minores Ordines conferunt; *vt ſuprà q. 6. & 9.* eſt habitum. Sic S. Thom. *q. 38. ar.1. ad.3.* Nuñus ibi.Henriquez *lib.10.cap.23.*Ricard.Couar.Granad. & alij ſtatim citandi, & communis.

QVÆSTIO XVIII.

An ex delegatione Papæ, poſſit ſimplex Sacerdos, Subdiaconatus Ordinem conferre?

NEgant D. Thom. *loc.cit.* & ibi Nuñus. Sylueſt. *Ordo.3.§.7.* Ricard. *diſt. 25. art.1. q. 7.* Couar. *lib.1.variar.cap.10.num.*10.Bellarm.*de Ordine cap.7. in fine.*Sotus *ibid.q.1.ar.1 ad* 1. Palud. *diſt. 7.* Barth. de Ledeſma *diſſ.11.concl.2. col.*1164. Layman *cap.9. num.4.*Rodriguez *de Ordi.cap.71.num.4.*Azor.*par.1. lib.3.cap.48.q.16.* Sayrus *lib.6. de cenſ. cap.6. num.8.* Molfeſ. *tract.2.cap.2.num.3.* Bonac. *diſp. 8.punct.4. num.3.*Qui pro hac parte citat Suarium, Henricum Henriquez, & Fornarium. (ſed male, vt ſtatim) Lublinus *verb.Ordo.num.3.*Peſantius *loc.cit.diſp.2.* Sanchez *tom.2.conſil.lib.7 c.1. dub.18.n.10.* & alij penes ipſum. Ita etiam Trullench *lib.6.dub.6.num.2.* Quia iure diuino videtur determinatum ſolos Epiſcopos poſſe Ordines ſacros conferre.

Sed certiſſimè mihi reſpondeo: poſſe, quia de facto, Innocent. VIII. Anno 1489. conceſſit cuidam Abbati Ciſterc ienſi, nomine Ioannes, & aliis quatuor primis Abbatibus eiuſdem Ordinis, facultatem Ordinandi Monachos in Subdiaconos, & Diaconos: ergo.

Reſpondent aliqui, tale priuilegium non emanaſſe à Summo Pontifice, quia non conſtat, prædictos Abbates eo vſos fuiſſe.Sic reſpondet Villalob.*tract.9. diſſ.8.num.3.* per hæc verba. No puede el Papa cometer a vn Sacerdote ſimple, que ordene, de Ordenes maiores. Aſſi lo dice S. Thomas, i communmente los Doctores, i ſe colige, de que nunca en la Igleſia ſe cometió eſto à Sacerdote, que no fueſſe Obiſpo. Sic ille. Sed contrà eſt, quia oppoſitum colligitur. Primò, ex Victoria *num.235.* Vbi teſtatur ſe propriis oculis vidiſſe, & legiſſe dictum indultum, & priuilegium. Secundò, ex Roderico *quaſt. Regul. tom.1. quaſt. 18. art. 3.* vbi teſtatur, ſe accepiſſe à Patribus Ordinis Ciſtercienſis, Abbates præfati Monaſterij, eo priuilegio vſos fuiſſe: ergo.

Alij ſecundò reſpondent, non potuiſſe Sum. Pontificem, dictum indultum Abbatibus præfatis concedere. Sed hæc reſponſio, nimis audax videtur: nam dicere Summum Pontificem, in re tanti momenti, erraſſe,non exiguam profectò inferunt Sedi Apoſtolicæ iniuriam. Vnde hac reſponſione, vt temeraria, omiſſa,

Tertiò reſpondent alij, in dicto priuilegio, non concedi dictis Abbatibus facultatem conferendi Ordines Subdiaconatus,& Diaconatus; ſed tantum, vt in eorum Monaſteriis poſſit quilibet Epiſcopus, ſuos ſubditos ſacris Ordinibus initiare. Huic reſponſioni eſt affinis altera, quam dat Peſantius *loc.cit.* per hæc verba. Quod aliqui dicunt Innocent. VIII. id conceſſiſſe Abbatibus Ordinis Ciſtercienſis, quoad Religioſos proprios, Clemens VIII. declarauit, ſolùm intelligi debere, de dandis litteris dimiſſioralibus, ad accipiendos Ordines maiores. Sic ille.

Sed vtraque Bullæ Apoſtolicæ interpretatio, flaccida eſt. Conuincitur enim clare ex tenore Bullæ, qui, vt referunt, Rodriguez, Philibertus, & alij, infra, eſt huiuſmodi: *Ac ne Monachi dicti Ordinis pro ſuſcipiendis Subdiaconatus, ac Diaconatus Ordinibus, extra Clauſtrum, hinc, inde diſcurrere cogantur; Tibi, & ſucceſſoribus tuis, vt quibuſcumque dicti Ordinis Monachis; aliis vero quatuor Abbatibus præfatis, ac eorum ſucceſſoribus, vt ſuorum Monaſteriorum prædictorum Religioſis, quos ad id idoneos reperieritis, Subdiaconatus, & Diaconatus Ordines huius modi liceat rite conferre, &c.* Ex quibus Pontificis verbis clarè conſtat, ipſis Abbatibus dari facultatem conferendi, non dimiſſorias, ſed Ordines Subdiaconatus, & Diaconatus. Nec credibile eſt Clementem VIII. contrarium declaraſſe. Ideoque hanc noſtram ſententiam tenet Henriquez *lib.10. cap.23. num. 2. in Gloſſa, littera C.* per hæc verba: Atque ita, poteſt Papa, ſimplici Sacerdoti committere, vt Ordinet Subdiaconos, vt de facto commiſiſſe referunt Victoria, Nauar. *infrà.* Quod affirmant Hugo *lib.2. par.3.* Durandus *diſt. 24. quaſt. 2.* Caietanus *Opuſc. de modo tradendi Ordines. & Apologia de poteſt Papæ cap.9.* Victoria §.216. *veter. ſeu noua*, 235. *& relectio. de Simonia num.* 15.43. Ledeſma *quaſt.* 40.1. Caſtro *Ordin. fin.* Mantius 2.2. *quaſt.* 11.*art.* 3. Huſque Henriquez. Sic etiam Fornarius *de Ordine cap.5.num.* 2. ita dicens: Quartò dico, ſimplicem Sacerdotem poſſe conferre Subdiaconatum ex commiſſione Papæ, vt Victoria *quaſt.* 235. & Henriquez *lib.10. cap.23.* §. 2. *lit. C.* cum Caietano, Durando *locis cit.* reſtantur. Ita ille. Et ita tandem Suarez *de Sacramen. diſp.11 ſect.3.§.ſolum poſſet.* Vbi hæc profert: ſimplex Sacerdos poteſt interdum ex commiſſione Summi Pontificis ordinare in inferioribus ordinibus;vel etiam in Subdiaconatu.Sic Suarez.Malè ergo citat hos tres authores Bonacina pro ſua ſententia. Tenent etiam noſtram Nauar. (vt viſum eſt) *conſil.13. lib.5. de priuileg.* Filliucius *tract.9. num.94.* Granados *loc. cit. diſp. 2. num.* 5. Leiſcas *loc. citato pag. mihi* 778. Philibertus *tract.1.par.2.cap.13. n.4. pag.* 45. Vaſquez *diſp.* 243. *cap.* 4. Hurtado *diſſ.* 18. Ochagauia *quaſt.7 num.* 10.*pag. mihi* 479. Petrus à S. Ioſeph *diſp.8.ſect.1.* Archangel.*in 4.diſt.24. & 25. pag.* 290. Tamburinus *de Iure Abbat. diſp.2.quaſt.1.* & innuit Machado *tom. 2.par.6. tract.10. docum. 9.* Turrian. *ſtatim citand.*cum aliis. Quos ſequitur Dicaſtillo *tract. 6. diſp. 1. dub.17. num.142. & ſequent.* Suarez *tom.3. in 3.par. diſp.11. ſect.3. §. ſolus poſſet.* Palaus *tom.4.tract.27. punct.14. num.* 10. Ioan. Præpoſitus *de Ordine quaſt. vnica dub.* 13.*num.* 120. Diana *par.8. tract. 1. Reſol.* 34. & me citato, *par. 10. tract. 16. Reſol.* 21. Faunius, Yſambert, & alij apud ipſum.

Digitized by Google

QVÆSTIO XIX.

An etiam ſimplex Sacerdos poſſit, ex commiſſione Pontificis, Diaconatum conferre?

NEgant, & à fortiori, omnes Doctores pro prima ſententia citati. Et ex noſtris, Turrian. in annotat. ad Nicenum Concil. *can.* 54. Granad. Filliuc. & Fornarius *loc. cit.* Henriquez *lib.* 10. *cap.*23. & 24.

Sed probabiliùs reſpondeo:etiam,quia id de facto fuiſſe conceſſum Abbati Ciſterc ienſi, conſtat ex *q. præced.* Et ita id ſentiunt Gabriel *d.*25.*quæſt.*1. *art.*3. Rodriguez, Victoria, Ochagau. & Philibert. *loc.cit.* Vinald. *de Ordine tit.de Miniſtro num.*8. Angel.*ver. Ordo.*2. Archang.*loc.cit.*Vbi ſic ait: Ego firmiter teneo, non Sacerdotem,nullo modo Ordines conferre poſſe. *Et infrà.* Deinde ſubiungo, quòd ſi Papa vnquam committeret Sacerdoti Subdiaconatus, ac Diaconatus collationem, factum ipſum profecto teneret. Sic ille,& alij ſtatim citandi. Nec non Suarius *loc. cit.* Auerſa *de Ordine q.*3. *ſect.*3. Caramuel *in Comment.ad Regul.D.Benedicti cap.*61.*num.*1616. & Diana *loc. cit. Reſol.*35.

QVÆSTIO XX.

An tandem, ex delegatione Papæ, poſſit ſimplex Sacerdos Sacerdotium conferre?

NEgant Authores communiter, præcipuè, *quæſt. præcedentibus, relati.* Archang. Petrus à S. Ioſeph. Victoria, Gabriel, Vinald. *locis citatis.*& Layman dicens, oppoſitum eſſe omnino improbabile. Negat etiam Palaus *loc.cit.num.* 9. Quia nunquam (inquit) hæc poteſtas alteri quam Epiſcopo conceſſa eſt, quod eſt indicium concedi non poſſe. Opatonius *tract.de Ordine diſp.*5. *n.*16. Candidus *tom.* 4.*diſp.*4. *art.*3. *dub.* 17. Auerſa *de Ordine q.*3. & Granad. *in* 3. *par.controu.*9.*tract* 2.*diſp.*2.*num.*4.

Sed probabiliter certè reſpondeo: poſſe. Quia (*vt ſuprà* eſt habitum) ex indulto Pontificis, poteſt ſimplex Sacerdos, omnes ordines Sacerdotio inferiores conferre: ergo etiam poterit Sacerdotium. Cum enim omnes Ordines ſint Sacramenta, non eſt maior ratio, cur Sum. Pontifex poſſit ſimplici Sacerdoti dare facultatem conſtituendi Subdiaconos, & Diaconos, & non Preſbyteros. Sic Aureol. apud Capreol. *diſt.*25. *quæſt.*1. *art.*2. Angel. *Ordo. num.*2. Gloſſa *in Can.Peruenit.diſt.*95. Innocent. I V. *in c.*4. *de conſecrat. num.* 4. Abbas ibid. *num* 9. Vaſquez *diſp.* 243.*cap.*4.Ochagauia *quæſt.*7.*de Ordine num.*11. Quos omnes refert, & ſequitur Hurtado *tract. de Ordine diſp.* 18. Quibus addi poſſunt Philibertus *loc. cit.num.* 15.*pag.*46. Putaneus *de Ordine dubit.*7. Et ex Thomiſtis, Doctus Bieſcas *in Apologia pro doctrina Diui Thomæ quæſt.*11.*art.*4.*dub.*5. *Propoſitione* 6. *pag.* 778. Sic dicens: Reſpondeo, Simplex Sacerdos ex commiſſione Papæ poteſt ordinare alios Sacerdotes, & Miniſtros,& miniſtrare Sacramentum Confirmationis; non tamen poteſt conſecrare, & Ordinare Epiſcopos. *Et infra.* Sacerdos non poteſt Ordinare Epiſcopos: at poteſt Ordinare alium Sacerdotem, ex commiſſione Papæ, quia alius Sacerdos eſt ſui Ordinis, & æqualis Ordinis: poteſt quoque Ordinare Diaconum, & Subdiaconum, quia ſunt Ordinum inferiorum. Sic ille, & bene. Sic etiam Diana *par.*8. *tract.*1. *Reſol.* 36. & Dicaſtillo *diſp.* 1. *cit. dubit.* 17. *num.* 241. Vbi hanc noſtram ſententiam, non ſolum probabiliorem, ſed etiam veram appellat, quod bene probat. Nec argumentum Palai habet in præſenti caſu vim; Quia licet demus nunquam dictam poteſtatem alteri quàm Epiſcopo conceſſam fuiſſe: fuit tamen ſimillima huic conceſſa, nempe ad Diaconatum; ex quo cum eadem ſit ratio, facile conuincitur poſſe etiam ad Preſbyteratum concedi.

QVÆSTIO XXI.

An denique poſſit Diaconus, ex plenitudine Papæ poteſtatis; Ordinare Presbyterum; aut Presbyter, Epiſcopum creare, & conſecrare?

AFfirmant Hoſtienſ. vt refert Syluest. *verb.Conſecratio* 1.*num.*1.

Sed certiſſimè reſpondeo: non poſſe, quia maior à minori benedici non poteſt; vt ait Apoſtolus *ad Hebr.*7 ſed Sacerdos eſt maior Diacono; & Epiſcopus ſimplici Sacerdote, vt certum eſt apud omnes Catholicos: ergo. Sic Bieſcas *loc.cit.*Philibertus *loc. cit. num.*23. dicens, eſſe omnium Theologorum, & Canoniſtarum ſententiam, vno excepto Hoſtienſi; Petrus à S. Ioſeph *diſp.* 8. *ſect.*1.*pag.*403.Affirmans, eſſe certum apud omnes.

QVÆSTIO XXII.

An etiam Epiſcopus poſſit facultatem Ordinandi, ex iuſta cauſa ſimplici Sacerdoti concedere?

AFfirmatiuam ſententiam eſſe probabilem, affirmat Philibertus *loc. citat. numero* 18. per hæc verba: Ampliatur tertio, non videri omnino improbabile, poſſe etiam Epiſcopum facultatem Ordinandi, ex iuxta cauſa, ſimplici Sacerdoti concedere, ſtando ſolùm in iure diuino: quia iure humano, poterit id eſſe vetitum. Sic ille. Licèt tandem contrarium, vt longe probabilius, ſequatur.

Sed mihi certiſſimè reſpondeo: non poſſe; quia ad delegandam Ordinandi poteſtatem, quæ eſt inter omnes ſuprema, requiritur plenitudo poteſtatis Pontificalis (vt bene Archang. *infrà*) qualis in ſolo Papa reperitur: ergo. Sic D. Thom. *in* 4.*diſt.*7. *quæſt.*3. *art.*1.*quæſt.*1. *diſt.*38. *art.*1. *ad* 3. Henriquez *lib.*10. *cap.*23.*num.*2.(*non* 9.*num.*1, vt citatur à Philiberto) Victoria *num. mihi* 236. Fornarius *loc.cit.* Bonac. *diſp.*8 *punct.*4. *n.* 6. Philibert. *loc.cit.* Archang. *diſt.* 24.*pag.* 289. *col.*2. & *pag.* 290. *col.*1. Dicaſtillo *loc.cit.num.* 237. Vbi ait, id ita eſſe certum, vt nequeat in quæſtionem vocari: cum contrarium nullo fundamento affirmari poſſit.

QVÆSTIO XXIII.

An ſaltem poſſit Epiſcopus concedere Parocho facultatem conferendi Tonſuram ſuis ſubditis?

AFfirmant, & à fortiori, Panormitan. Hoſtienſ. Hugo, Raymun. Ioan. Andr. & alij, quos *ſuprà*, *quæſtione* 7. retulimus. Sed certiſſimè reſpondeo: nec poſſe: vt nuper eſt habitum. Sic Authores citati,& alij,quos ſupra q.7. adduximus.

***

DISPV

Digitized by Google

DISPVTATIO V.

De ſubiecto Sacramenti Ordinis.

QVÆSTIO PRIMA.

An Fœminæ ſint capaces recipiendi Ordines Sacros?

AFFIRMARVNT olim hæretici Cathaphrygæ, Peputiani, & Gnoſtici; & nunc affirmant Lutherani,& alij noſtri temporis ſectarij; Quod probant exemplo Ioannæ Anglicanæ, quam ad ſummum Sacerdotium fuiſſe aſſumptam dicunt. (de quo ſtatim.) Tenuerunt etiam alij Catholici apud D. Bonau. *in 4.d.25.art.2.quæſt.1.*

Sed de fide reſpondeo: non eſſe capaces,quia iure diuino, ab Ordinum maiorum ſuſceptione excluduntur. Sic definitur *in cap.Noua de Pœnit.& remiſſio.*& tenent omnes Sancti Patres,quos omnes Theologi,& Canoniſtæ ſequuntur. S.Th.*q.39. ar.1.* D.Bonau.*diſt.25.ar.2.q.1.* Durand.& Scot.*q.2.* Sotus *q.1. ar.2.*Henriquez *lib.1.cap.21.& lib.10.c.16.* Hurtado *diff.20.* Granado *tr.de Ordine diſp.1.num.2.*Philibert. *tract.1.par.4.c.1.*per totum.Petrus à S.Ioſeph *diſp.8. ſect.2.*Machado *tom.1.lib.3.part.1. tract.4. docum.1.* Sanchez *tom.2. conſil.lib.7.cap.1.dub.30.* Dicaſtillo *tract.6.diſp.1.dubit.19.*Palaus *tom.4.tract.27.punct.6.* Trullench *lib.6.dub.11.num.3.*

QVÆSTIO II.

An Ioanna Anglicana, verè fuerit ad ſummum Pontificatum euecta?

AFfirmant prædicti hæretici; & ex Catholicis, Martinus Monachus Ciſtercienſ. Marianus Scotus, Sotus *in 4. diſt.21.quæſt.1.art.2.* Petrus Meſſias *in ſua Sylua par.1. cap.9.* Platina, & alij, penes Henriquez, affirmantes, hanc Papiſſam, habitam pro Ioanne VIII. (inter Leonem IV. Et Benedictum III.) duobus annis regnaſſe.

Sed longe multo verius, multoque probabiliùs imò vt quid certum, & indubitabile iam, reſpondeo: minimè fuiſſe talem fœminam ad Pontificatum euectam; ſed rem eſſe fabuloſam, vt demonſtrant Maſſo Gallus, Florimundus, Bellarm. *lib. 3. de Romano Pontifice c.24.* Baronius *tom. 10. Anno Chriſti 853. num.56.* & alij, penes Philibertum, Henriq.*cap.21. cit.* & alij apud ipſum.

Sed dato, & non conceſſo, rem hanc hiſtoriam fuiſſe, dicendum eſt, talem fœminam; nullo modo verum Pontificem fuiſſe, vt bene Philibertus *loc.cit.* Qui ex Onophrio Paninnio, addit,rem hanc fabuloſam, à nefandis Ioannis XII. moribus, ortum habuiſſe: Qui in Pontificatum electus, adeò ſordidam vitam ducebat, vt tres, inter alias, habuerit concubinas, Stephanam, Rayneram, & Ioannam, quæ cum in Pontificatus adminiſtratione primas partes haberet,cœpit vulgo Papiſſa nuncupari; & ita paulatim vires, acquirente fama, Ioannam fœminam, inter veros Pontifices, imperiti ſcriptores enumerarunt. Sic ille.

QVÆSTIO III.

An Fœminæ poſſint ex diſpenſatione Pontificis, minoribus Ordinibus initiari?

AFfirmant nonnulli Doctores, ex illis, qui quatuor minores Ordines, non eſſe Sacramenta vera, affirmant. Imo Hurtado *tract. de Ordine diff. 20.* & Dicaſtillo *vbi infrà* docent, id ipſum ſuſtineri debere ab omnibus, qui credunt, minores Ordines eſſe tantum ex inſtitutione Eccleſiæ (de quo *ſup. diſp.1.q.6.* quod ante ipſum, dixit Palud.*in 4. diſt.25. quæſt.3.art.1.*

Sed longè multò probabiliùs,imò mihi certiſſimè, reſpondeo: non poſſe initiari.Primò,quia longè probabilius eſt, quatuor minores Ordines eſſe vera Sacramenta à Chriſto Domino inſtituta, vt *ſup.loc.cit. quæſt. 6.* eſt habitum.

Secundò, quia dato, & non conceſſo, quod dicti minores Ordines, ſolùm ſint Sacramentalia, ex inſtitutione Eccleſiæ, adhuc repugnat illis, huiuſmodi Ordinibus initiari, vt ſtatim dicemus: ergo. Sic omnes ſuſtinentes minores Ordines eſſe vera Sacramenta. Et ita certum putat Nuñus, vt oppoſitum aſſerere, eſſe temerarium, & errori proximum ſtatuat. Sotus *diſt.25.quæſt.1. art.2.* Vaſquez *diſp. 245. cap 12.num.12.* & Sanchez *loc. cit.* dicens, id vt certiſſimum tenendum. Dicaſtillo *diſp.1.dub.19.n.287.* & Diana *par.8.tract.1.Reſol.39.*

QVÆSTIO IV.

An Fœminæ ex indulto Papæ, poſſint ſaltem, ad Tonſuram Clericalem admitti?

AFfirmant Palud. *in 4. diſt.25. q.3.art.1.concl.1.* & Hurtado *diff. 20. cit.* & alij, quia, vt communis docet opinio, prima Tonſura, tantum eſt Sacramentale, ex inſtitutione Eccleſiæ: ergo. His Authoribus adhæret Ludouic.Caſpenſis *tom.2.tract.27. diſp.3.ſect.3.num.10.*

Sed, longe multo probabilius, Reſpondeo: adhuc non poſſe, quia, quamuis verum ſit, quod Tonſura ſit inſtituta ab Eccleſia, eſt tamen inſtituta ab illa, vt quædam præparatio præuia, & gradus, quo tenditur in Sacerdotium: at ſic eſt, quod fœminæ, iure diuino ſunt incapaces Sacerdotij, vt omnes Catholici fatentur:ergo etiam erunt incapaces primæ Tonſuræ. Sic D.Thom. *q.39. art. 1.* Nuñus *ibi,* Vaſquez *loc.cit.*Ægid. *diſp.10.dub.10.num.94.*Henriq. *lib.10. c.16.*Granado *tract.2.diſp.1.num.2.* Ochag. *q. 8.n.4.* Layman *tr.9.cap.6. num.* Philibert. *loc. cit. num.17. & 18.* Eſtius *in 4. diſt.25. §.7.*Sanch. *loc.cit. dub.30. fine*, & communis. Cum Dicaſtillo *loc. cit. n. 286.* Palaus *tom.4.tract.2.punct. 6.num.1.* & Diana *par.8. tract.1.Reſol.39.*

QVÆSTIO V.

An Hermaphroditus poſſit validè Ordinari?

REſpondeo:poſſe, præualente in Hermaphrodito, virili ſexu: ſecus vero præualente fœmineo:aut in caſu, quo neuter præualeat, ſed æquè vtrumque ſexum ille participet. Quia in hoc caſu, æque eſt fœmina, & ideo ex hac parte incapax Ordinis. Sic Nauar.*17. num.203.* Sylueſter, & Armilla, *v. Hermaphrodita*, Henriq. *lib.10 cap.16. num.1. & lib. 14. cap.8.num.6.* Valentia *tom.4. diſp.9. quæſt.4. punct. 1.* Suarez *tom. 5. diſput. 51. ſect. 2.* Bonacina

Digitized by Google

*diſt.*8 *punct.*5. *num.* 6. Granado *tract.*3. *de Ordine diſp.*1.*num.*8. & alij. Legatur Philibertus *tract.*1.*par.* 4.*cap.*2. qui *num.* 15. ex Ariſtotele, negare intendit, non dari Hermaphroditum, æquè vtrumque ſexum participantem; ſed ſemper in illis ſexum aliquem præualere. Sic etiam Dicaſtillo *diſp.*1. *cit. dubit.* 20. *n.*285. Nauarr. Sanchez, Molina,& alij apud ipſum.

QVÆSTIO VI.

An Harmaphroditus, in quo præualet ſexus virilis, poſſit licitè Ordinari, abſque diſpenſatione Papæ?

NEgant Suarez *tom.* 5. *diſp.* 51. *ſect.* 2. Nauar. *cap.*27. *num.* 203. Sà, *V. Ordo num.* 34. Henriquez *lib.*14.*c.*8.*num.*6. Filliuc.*tr.*9.*num.*73. Sanchez *loc.cit.dub.*31. *num.*3. *pag.*302. Bonac. *loc. cit.* Villalobos *tract.* 11.*diff.*10.*num.*3. Sayrus,Toletus, Vaſquez, & Molfeſ. quos citat, & ſequitur Philiber. *loc. cit. num.*10. quia exiſtimant, dictum Hermaphroditum eſſe irregularem, propter deformitatem. Ita etiam Dicaſtillo *loc.cit num.*192. Palaus *loc.cit. num.* 3. & Trullench *loc.cit.n.*5.

Sed probabilius reſpondeo: poſſe Ordinari, ſine diſpenſatione, quia nullus textus id prohibet. Sic Toletus *lib.*1.*cap.*63. *num.*13. (vnde malè citat illum Philibertus pro ſe)Fornatius *de Ordine cap.*3.*num.*1. & Hurtado *diſp.* 2. *de Irregularit. diff.* 14. per hæc verba: Toletus verò, & Turrecremata docent, non eſſe irregularem, & merito; quia nullo iure deducitur. Quod autem ſit monſtruoſus, non obſtat: quia quamuis ſit talis, & publice notus poteſt, abſque graui nota miniſtrare; ſicut poteſt Eunuchus à natura; & qui in pede habet ſex digitos. Sic ille. Et tandem Philibertus *loc.cit.num.*11. Machado *tom.* 1. *lib.*3.*par.*1. *tract.*4 *docum.*5. *num.* 1. & alij & id eſſe valde probabile expreſsè ſentit Dicaſtillo *loc. cit. num.*191.

QVÆSTIO VII.

An mulier, quæ, erumpente ipſa natura, in virum tranſiit, ad Ordines promoueri poſſit?

AFfirmant poſſe validè, ſed non licitè, abſque diſpenſatione, ſi aliàs, res non ſit occulta, Philibertus *loc.cit.num.*18. & apud illum, Maiolus. Henriquez *lib.*14. *cap.*8.*n.*6. per hæc verba: Si fœmina, erumpente ipſa natura, mutetur in virum (vt factum eſſe fertur)& res ſit occulta, & abſque admiratione, poſſet ordinari. Sic ille, & poſtea Dicaſtillo *loc.cit. num.*194. & nominatim contra me Diana *par.* 10. *tract.*13. *Reſol.*36.

Sed (iuxta nuper dicta) probabiliter reſpondeo: poſſe etiam licitè ad Ordines promoueri, quia ex vna parte, ille verè eſt vir; ergo & capax Ordinis. Rurſus ex alia, nullum eſt ius, quod hoc illi prohibeat: ergo. Sic docebit Pater Hurtado; quia id clarè colligitur ex eius doctrina, quæſtione præcedenti, tradita. De caſu autem noſtræ quæſtionis, legantur Sotus *diſt.*1.*quæſt.*5. *art.*8. Maiolus *lib.* 1. *de irregularit. cap.*27. Philibert.*loc.cit.* Torreblanca *lib.*5.*practicar.c.*9.*à n.*20. Vbi multa mirabilia, & adeo,vt vix credibilia, refert, & docet. Lege Dicaſtillum *loc.cit. n.*195. vbi hanc proponit difficultatem, nempe. An qui prius validè Ordinatus fuit, præualente virili ſexu poſtea decurſu temporis, præualente fœmineo maneat non ſolum irregularis, vt licitè non poſſit in ſuo Ordine miniſtrare, ſed etiam, vt nec validè. v.g. ſi fiat ille talis prius ſacerdos & poſtea decurſu temporis præualeat fœmineus ſexus, an ſi de facto proferat verba conſecrationis panis, & vini ſupra debitam materiam validè conſecret? Cui difficultati, vt quid probabilius, reſpondet affirmatiuè. Quia character ſacerdotalis impreſſus eſt in anima, eaque poteſtas collata: ergo quamtumuis ſexus mutetur, non deletur ille character ſacerdotalis: ergo perſeuerat illa poteſtas: ergo conſecratio erit valida. Sic ille.

QVÆSTIO VIII.

An Infans, aut Inſanus, poſſint validè Ordinibus minoribus initiari?

NEgat Durand. *in* 4 *diſt.*25.*quæſt.*2. Pro cuius ſententia referunt Hurtado, Philibertus, Machado, & Petrus à S. Ioſeph, Petrum de Soto *lect.*5. *de Sacram. Ordinis*. Sed omnes malè, vt *infra*.

Sed certiſſimè reſpondeo: poſſe, quia id expreſsè habetur *in cap. vnico, de Clerico per ſaltum promoto.* Vbi Ordinatus ante annos diſcretionis permittitur ad Diaconatum eleuari, abſque inferiorum Ordinum repetitione: ergo quia illos validè receperat. Sic S.Tom. *diſt.*25.*quæſt.*2.*art.* 1. & 3. *part. in add. quæſt.* 39 *art.*2.D.Bonau.*d.*25.*art* 2 *q.*2.& ibi, Scot,& Sot. Valentia *diſp.*4. *quæſt.*4 *pun.*1. Vaſquez *diſp.*246. Hurtado *diff.* 21. Philibertus *tract.*1.*part.*4. *c.*4.*n.*4. Sanchez *tom.*2. *conſi. lib* 7. *c.*1. *dub.* 12. Tenet etiam Petrus de Soto, loco ipſo, pro contraria parte, citato, per hæc verba: Et quidem de minoribus Ordinibus, quamquam non dubitetur iniuſtè, pueris nondum ratione vtentibus, conferri: tamen collati tenent: quia non de neceſſitate Sacramenti hoc (vt ſcilicet, ſuſcipiens rationis vſum habeat) indicatur. Traditur enim poteſtas ſpiritualis, & character, non tam ex voluntate ſuſcipientium, quam ex poteſtate ipſa Præfectorum Eccleſiæ. Vnde (vt B. Thomas, hoc loco, inquit) poſſet nonnunquam, etiam iuſte, & ſanctè his pueris Ordo aliquis horum minorum tradi, vel etiam omnes: cum, ſcilicet, ſperaretur fructus vtilis Eccleſiæ. & accederet Parentum, aut maiorum eorum conſenſus. Huc vſque Petrus. Quid clarius? Tenent etiam Dicaſtillo *tract.*4. *diſp.* 1. *dub* 21.*n.* 309. Palaus *tom.*4. *tr.*27.*punct.*7.*n.*2. Trullench *lib.*6.*dub.*10. *n.*1.& 2.& *dub.*11 *n.*6. & Diana *par.* 8 *tract.*1. *Reſol.*32.

QVÆSTIO IX.

An dictus infans, aut puer aliquis, ante vſum rationis, poſſit, etiam validè, Ordinibus maioribus initiari?

NEgat Durand. *loc.cit.* Cui, in hac parte, ſatis fauet Petrus Soto *loc. cit.* quatenus (inquit) nimium ridiculum videretur credere, puerum eſſe Presbyterum.

Sed certiſſimè reſpondeo: poſſe etiam validè, quia infans eſt capax Ordinum minorum, & etiam Subdiaconatus, vt habetur *in cap. vnico, ſup. cit.* Ergo etiam aliorum Ordinum; quia minores Ordines, & præcipue Subdiaconatus, non minus ſunt Sacramenta, quam cæteri maiores: ergo ſi infans, illorum Ordinum eſt capax, etiam aliorum maiorum erit. Sic S.Thom. Henriq. Vaſquez, Valentia, Scot. Sot. Hurtado & Philibert. *loc.cit.* Bonac. *diſp.*8. *punct.*5. *num.*1. Filliuc. *tract.*9. *num.*75. & 76. Granado *tr.* 3. *de Ordine diſp.*1.*num.*6.& 7. Ochagauia *quæſt.*9. *n.*3. & Petrus à S. Ioſeph *tom.*2.*diſp.*8. *ſect.*2. & Dicaſtillo, & Palaus *loc.cit.* & communis.

Digitized by Google

Qvæstio X.

An denique Epiſcopatus validè poſſit conferri puero, ante vſum rationis?

NEgant S. Thom. D. Bonau. Scot. Ricard. Sylueſt. Henriquez, Philibertus, & Granados *loc. cit.* Quorum fundamentum eſt, quod Ordo Epiſcopalis, ex ſuamet inſtitutione, eſt magis proprius adultorum, quam cæteri Ordines: ille enim ſupponit neceſſario, & intrinſecè characterem Sacerdotalem, & addit regimen animarum: ergo.

Affirmant tamen, Vaſquez, Sotus, Hurtado, Filliuc. Ochagauia, & Bonac. *loc. cit.* Quod eſſe valdè probabile etiam Granados affirmat.

Sed ego clariùs, ſub diſtinctione Reſpondeo: poſſe quidem conferri validè dicto puero, quantum ad characterem, & poteſtatem Ordinis (in quo bene Doctores ſecundæ ſententiæ) non verò quantum ad iuriſdictionem, & curam animarum (in quo optimè Authores primæ.) Nam hæc ſuſcipi nequit abſque vſu rationis: cum ad requirendum beneficium acceptatio requiratur, & hoc ſolum probat argumentum pro prima ſententia factum. Sic Petrus à S. Ioſeph *tom. 2. de Sacram. diſp.* 8. *ſect.* 2. *pag.* 414 §. *vbi obſerua*, qui bene reſpondet argumento, quòd nonnulli ex Authoribus primæ opinionis opponunt; videlicet, Epiſcopum eſſe ſponſum Eccleſiæ, & matrimonium nullum eſſe, ſine contrahentium conſenſu: Reſpondet enim, ſponſum profectò eſſe, ſed ratione iuriſdictionis, ad quam rationis vſum requiri, vltro fatemur, & defendimus. Sic ille, & etiam Sanchez *loc. cit. dub.* 31. *num.* 4. *&* 5. *pag.* 301. lege Dicaſtillum *loc. cit. n.* 317. *& ſequent.* Palaus *punct.* 7. *num.* 5. & Diana *quaſt.* 8. *tract.* 1. *Reſol.* 32.

Qvæstio XI.

An Epiſcopus, qui Ordinaret puerum ante vſum rationis, mortaliter peccaret?

NEgat peccare mortaliter, in omni euentu, Philibertus *tract.* 1. *part.* 3. *cap.* 4. *num.* 6. per hæc verba: Reſpondeo cum D. Thoma *loco citato*, opus eſſe hac in re diſtinctione. Nam vel puer ordinatur ad Ordines minores & tunc, ſi adſit neceſſitas, & ſpes profectus, etiam poteſt ante annos diſcretionis, ſine vllo peccato Ordinari: vel ordinatur ad maiores; & tunc Ordinans lethaliter peccaret: quia Ordines ſacri adnexum habent continentiæ votum, quod nemo, ante vſum rationis emittere poteſt: & ideo, qui aliquem puerum ad Ordines ſacros promoueret, non ſolum illi, ſed etiam toti Eccleſiæ grauiſſimam irrogaret iniuriam. Sic Philibertus Marchinus.

Sed longè multò probabiliùs Reſpondeo: Iam in omni euentu mortaliter peccare; poſt prohibitionem Bonifacij VIII. quæ refertur *in cap. Nullus Epiſcopus.* (De quo infra *diſp.* 6. *quaſt.* 1.) Sic Granados *tract.* 3. *de Ordine diſp.* 1. *num.* 5. Henriquez *lib.* 10. *cap.* 19. *num.* 1 *lit. A.* Vbi ſic ait: Quare etiam nunc poſſet Epiſcopus tonſurare ante rationis vſum, (vt olim infantes offerebantur monaſterio) niſi prohiberetur *capite*, nullus. Sic ille, & Lublinus *verſ. Ordo num.* 14. *pag.* 614. & alij apud Trullench. *libro* 5. *de Sacramento dubio* 10. *numero* 3.

Qvæstio XII.

An Religioſi contra Regulam, vel conſtitutiones intruſi, vt in noſtro Ordine Conuerſi, validè Ordinari poſſint?

NEgant, validè poſſe Ordinari, contra Regulam intruſos, aut contra expreſſam voluntatem ſuorum Prælatorum, nonnulli Canoniſtæ, quos (penes Pilibertum, vbi infra) ſequitur Faſtolus, in Sacris Canonibus verſatiſſimus. Quorum ſententiam, multis argumentis roborat Philibertus, dicitque eſſe probabilem, licet probabiliorem, contrariam.

Sed mihi certiſſimè reſpondeo: poſſe validè (licèt non licitè) ordinarij, ideoque Ordinem à Religioſo receptum, contra regulam, aut inuito, & contradicente Superiore, ratum, & validum eſſe, & characterem imprimere. Quia in receptione talis Ordinis, reperiuntur omnia, quæ ad eius valorem requirunt omnia Concilia, omnes Patres, & omnes Theologi, nempe materia, forma, & Miniſter cum intentione faciendi, quod facit Eccleſia; & denique; conſenſus adulti recipientis. ergo nihil deeſt, vt talis Ordo ſit validus in Religioſo, illum, contra voluntatem ſui Superioris, recipiente. Sic tandem tenet ipſemet Philibertus.

DISPVTATIO VI.

De Ætate Ordinandorum.

Qvæstio Prima.

An ad recipiendam primam Tonſuram, ſeptennij ætas neceſſariò requiratur?

VIdetur quòd non, nam tempore D. Thomæ pueri, etiam ante vſum rationis, tonſura initiabantur; vt referunt Tabiena *v. Ordo* 4. Henriquez *lib.* 10. *cap.* 19. *num.* 1. Maiolus *lib.* 1. *cap.* 3c *num.* 5. *&* 8. Barboſa *de iure Eccleſ. lib.* 1. *cap.* 38. *num.* 43. & pro hac parte refert Sanchez Diuum Thomam, Sotum, Ricardum, Scotum, & alios.

Sed certiſſimè reſpondeo: iam requiri, quia poſtea prohibitum fuit *in cap. nullus, de tempore Ordin. in* 6. ne quis ante ſeptennium completum tonſura initiaretur. Quæ prohibitio, ſatis etiam colligitur ex Trident. *ſeſſ.* 23. *cap.* 4. & ſic docent Nauar. *cap.* 27. *num.* 202. Henriquez, Barboſa, & alij *loc. cit.* Sà *ver. Ordo num.* 10. Bonac. *diſp.* 8. *punct.* 5. *num.* 12. Ochagauia *quaſt.* 9. *num.* 7. Hurtado *de Ordine diff.* 21. Granado *tract.* 13. *de Ordine. diſp.* 2. *num.* 5. Filliuc. *tract.* 9. *num.* 84. Philibert. *tract.* 1. *par.* 5. *cap.* 2. *num.* 11. ex quibus, nonnullos, & alios, vſque 23. Doctores, citat, & ſequitur D. Didacus Narbona *lib. de atate ad omnes actus, anno* 7. *quaſt.* 9. *num.* 2. addens, ſolùm in caſum neceſſitatis poſſe infantes ante ſeptennium tonſurare. Sanchez *tom.* 2. *conſil. lib.* 7. *cap.* 1. *dub.* 33. *num.* 15. Palaus *tom.* 4. *tract.* 27. *punct.* 7. *num.* 6. Trullench *lib.* 5. *dub.* 10. *num.* 3. Dicaſtillo *tract.* 9. *diſp.* 1. *dub.* 21. *num.* 307.

Digitized by Google

Qvæstio II.

An etiam ſufficiat ætas ſeptennij, ad omnes quatuor minores Ordines ſuſcipiendos?

Negant in primis Henriquez, Sà, Hurtado, Filliuc. & Granad. *loc. cit.* Lublinus *loc. cit. num.* 15. Narbona, *anno* 7. *quæſt.* 9. *num.* 3. *& anno* 12. *quæſt.* 1. *num.* 6. qui (*num.* 2.) refert pro hac parte Toletum, Vegam, Armillam, Syluestrum, Monetam, Graſſium, Viualdum, Thomam Sanchez, & alios, docentes, ad ſuſcipiendum ſaltem, Acolytatum, requiri duodecim, vel tredecim annos.

Negant deinde alij Doctores exiſtimantes, neminem poſſe in Acolytum Ordinari, ante decimum quartum annum expletum. Pro hac ſententia refert Narbona *loc. cit. num.* 1. Sotum *in* 4. *d.* 25. *quæſt.* 1. *art.* 2. Saytum *de cenſur. lib.* 6. *cap.* 12. *num.* 2. Maiolum *lib.* 1. *cap.* 30. Campanilem, Gutierrez, Barboſam, & alios.

Sed probabiliùs reſpondeo: ſufficere ad omnes quatuor Ordines minores ſuſcipiendos, ætatem ſeptem annorum; quia ſupra iſtam ætatem, nulla alia eſt definita poſt Tridentinum. Sic Sotus *diſt.* 25. *quæſt.* 1. *art.* 2. §. *Quo autem*, per hæc verba: Poſtmodum verò in Concilio Veronenſi, ſub Clemente, V. huiuſmodi tempora decurtata ſunt, & in breuiori redacta, &c. Videlicet, vt non modo prima tonſura, verum, & omnes minores Ordines à ſeptennio ſtatim ſuſcipi poſſint, tametſi hoc, non in textu, ſed in gloſſa notatum eſt. Sic Sotus: non ergo bene citatur à Narbona. Bonacina *loc. cit.* Layman. *cap.* 7. *num.* 1. & Diana 2. *part. tract.* 2. Miſcel. *reſol.* 19. Suarez etiam *de cenſur. diſp.* 31. *ſect.* 1. *num.* 22. & Fornarius *de Ordine cap.* 3. *num.* 5. Quos ſimul cum Henrico Henquez *lib.* 10. *cap.* 19. citat, & ſequitur Philibertus *loc. cit. cap.* 2. *num.* 14. *pag.* 79. Sed ex his, certe Henriquez oppoſitum videtur docere (eodem loco, quo pro hac noſtra ſententia citatur à Philiberto *num.* 1.) Sic dicens: Ad Acolytum duodecim anni completi, quamuis iure antiquo, ſat erat vſus rationis, qui contingit anno nono. Sic ille. Mandoſ. *de min. ætate cap.* 4. *num.* 12. Vgolinus *de offic. Epiſc. cap.* 16. §. 7. *num.* 2. Quos affert, & ſequitur Machado, *tom.* 2. *lib.* 4. *part.* 1. *tract.* 3. *docum.* 1. Villalob. *tract.* 11. *diff.* 11. *n.* 1. Ludouicus de S. Iuan. *quæſt.* 2. *de Ord. art.* 8. *dub.* 1. *pag.* 791. Sanchez *loc. cit. num.* 17. Qui pro hac parte refert Sotum, Gutierrez, Bart. de Ledeſma, & alios.

Qvæstio III.

Quænam ætas ſit requiſita, ad maiores tres Ordines licitè recipiendos?

Reſpondeo: Quod licèt olim, pro temporum varietate varia fuerit aſſignata ætas pro ſacris Ordinibus ſuſcipiendis; (de quo optimè Philibertus, & Narbona, *infrà*) Pro noſtris vero temporibus, & futuris, hanc ſtatuit Trident. *ſeſſ.* 23. *cap. de Reform.* his verbis: *Nullus in poſterum ad Subdiaconatus Ordinem: ante vigeſimum ſecundum: ad Diaconatus, ante vigeſimum tertium: ad Presbyteratus, ante vigeſimum quintum ætatis ſuæ annum, promoueatur.* Sic Concilium cuius verba, de annis inceptis intelligenda ſunt: iuxta communem Theologorum, & Canoniſtarum doctrinam (quidquid oppoſitum dicant Azebedo *lib.* 8. *Recopil. tit.* 20. *lib.* 3. *num.* 17. & Menoch *de arbitr. lib.* 2. *centur.* 5. *caſu* 427. *num.* 25.) Primò; nam in fauorabilibus, annus inceptus pro completo habetur, *lib. Qua ætate ff. de teſtam.* Secundò, quia ius antiquum, tantùm requirebat annum cœptum, vt patet ex Clement. *Generalem.* Sed ſic eſt quod ius nouum, in quantum eſt poſſibile, conciliandum eſt cum antiquo: ergo cùm Tridentinum non declaret, quòd annus debeat eſſe completus, dicendum eſt, ſat eſſe incœptum, vt iure antiquo requirebatur. Sic Nauar. *cap.* 25. *num.* 116. Henriquez *lib.* 10. *cap.* 9. *num.* 2. Gutierrez *qq. can. lib.* 1. *cap.* 25. Philibertus *tract.* 1. *part.* 5. *cap.* 2. *num.* 2. Et penes ipſum, Rodriguez, Reginald. & Sacr. Congregatio. 7. *Septembris* 1594. Narbona *anno* 22. *quæſt.* 1. *num.* 6. Machado *tom.* 2. *lib.* 4. *part.* 1. *tract.* 7. *docum.* 3. *num.* 2. Sanchez *dub.* 33. *cit. num.* 4. *pag.* 302. & communis, apud ægidium Trullench, & Palaum *loc. citatis.*

Qvæstio IV.

Quænam ætas ad Epiſcopatum, Cardinalatum, & Pontificatum; necnon, ad Canonicatum, & Beneficia, requiratur?

Reſpondeo: quòd ad Epiſcopatum, requiritur annus trigeſimus completus, ex Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 1. Vbi idem ſtatuitur de Cardinalibus. Quamuis ex conceſſione Sixti V. Cardinalis Diaconus fieri poteſt quis, ætatis ſuæ anno vigeſimo ſecundo.

Ad Pontificatum verò, in iure, nulla eſt ætas aſſignata. Non tamen poterit eligi infans, ante vſum rationis ad talem dignitatem, iuxta dicta ſupra *diſp.* 5. *quæſt.* 10.

Ad Canonicatum autem, in Cathedrali Eccleſia requiritur annus vigeſimus ſecundus incœptus. In collegiata verò, ſufficiens eſt annus decimus quartus ex Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 4. & ex Sacr. Congregationis decreto, quod refert Barboſa *de Canonicis cap.* 13. *num.* 14. Sic Philibert. *loc. cit.* & alij.

Ad Beneficia tandem ſimplicia requiritur annus quatuordecimus, ex Trident. *ſeſſ* 23. *cap.* 6. (Quem annum ſufficere, incœptum eſſe, optimè defendunt Henriquez, Azor, Leſſius, & alij, quos refert, & ſequitur Philibert. *loc. cit. cap.* 2. *num.* 17. contra Bellonum, Mendoſam, Tuſchum, & alios:) ad Beneficia verò curata, requiritur annus vigeſimuſquintus cœptus, ex eodem Trid. *loc. cit. cap.* 12.

Nota hìc ex Sanchez quod Gloſſa *regul.* 17. Cancellar. dicit ætatis annos computandos eſſe à die conceptionis, ſi id vtile ſit ei, de cuius ætate agitur. Sed hoc eſſe falſum probat Couarr. 4. *decreti* 2. *part. cap.* 8. §. 2. *num* 3. Quia generali vſu receptum eſt, non à die conceptionis, ſed à die natiuitatis computari. Sic Sanchez *tom.* 1. *conſil. libro* 7. *capite* 1. *dubio* 33. *numero* 8.

Qvæstio V.

An Religioſi mendicantes retineant modo aliquod priuilegium, quo Ordinari poſſint, ante ætatem à Tridentino (vbi ſupra) requiſitam?

Affirmant Henriq. *lib.* 6. *cap.* 6. *num.* 6. *lit. R.* & clariùs, *cap.* 10. *num.* 3. *lit. P.* Sà, *ver. Religio. num.* 56. cuius verba hæc ſunt: *Pius V. voluit Mendicantes vti gratiis ſuis, & priuilegiis in foro conſcientiæ, non obſtante Concilio Tridentino: & quamuis eius Bullam vbi eis multa conceſſit, reuocauerit Gregorius XIII. tamen poſtea reualidauit, vt teſtatur Congregatio Concilij. Quare videntur poſſe Ordinari ante ætatem legitimam.* Sic Sà, non correctus, in editione Antuerpiana 1599. & Venetiana 1602. (vnde non bene refert Granados eius verba. *tract.* 3. *diſp.* 2. *num.* 6.) Hanc

eandem

Digitized by Google

eandem ſententiam ſequitur Hieronymus Sorbús, *in compen.priuileg. Mendican.tit diſpenſatio num.*15. Eò quod exiſtimet, etiam nunc poſt Tridentinum, vigere priuilegium Innocentij IV. quo conceſſit, vt Generalis, vel Prouincialis poſſit cum fratribus ſui Ordinis, completo anno vigeſimo ſecundo, ad Sacerdotium diſpenſare. Rurſus eandem ſententiam (inquit Philibertus) probauit Gabriel Vaſquez *tom.*3.*in part. diſp.* 140. *cap.*4.*num.* 44. pro ſolo conſcientiæ foro. Sed certè Gabr. Vaſquez, licèt concedat, dictum priuilegium, nunc pro foro conſcientiæ, adhuc vigere, non tamen concedit, ſed potiùs negat, Mendicantes eo priuilegio vti ad Ordines poſſe, vt ſtatim. Vnde,

Certiſſimè reſpondeo: non retinere modo, quia dato, vel conceſſo, quòd Regulares vti poſſint, in foro conſcientiæ, ſuis priuilegiis, etiam per Tridentinum reuocatis) nihilominus tamen, adhuc exiſtimo: (verbis Vaſqueis alloquor, non *diſp.* 140. vt citatur à Philiberto, ſed 146. *cap.*4.*num.*44.) eos vti non poſſe hoc priuilegio ad Ordines: nam, cùm nullus Regularis ordinari queat, niſi cum dimiſſoriis Prouincialis, & ille veritatem in his exprimere debeat, non poterunt Religioſi, hoc modo ordinari, etiamſi ſuperior cum illis in litteris dimiſſoriis diſpenſet: dicere enim non poteſt, & teſtificari, illum habere legitimam ætatem, aut competentem: ideo autem non poteſt Regularis virtute huius priuilegij ſic ordinari, quia ſi veritate expreſſa admitteretur, iam ſuffragaretur illi in foro exteriori: veritate autem non expreſſa, non poteſt ſuffragari, quia non intelligitur priuilegium eo modo conceſſum, vt falſitas in litteris contineatur. Sic Vaſquez. Qui bene *num.* 45. aduertit, ad hoc ſolum poſſe prædictum priuilegium prodeſſe Regularibus, vt ſi fortè aliquis, bona fide, ordinaretur ante vigeſimum quintum annum, poſt vigeſimum ſecundum, poſſit Prouincialis diſpenſare cum illo, vt exerceat Ordines. Sic ille. Et ex illo Ochag. *tract. de Ordine quæſt.*7.*num.*7.& Hurtado *diff.*21. Sic etiam Corduba *de caſibus quæſt.*154.Rodriguez *tom.* 1.*ſum. cap.*165. & *tom.* 3. *de Regul. quæſt.*23.*art.* 6. Azor *part.* 2.*lib.*6.*cap.*9. *quæſt.*9. Philibertus *tract.* 1. *part.*5.*cap.*2.*num.*9. Miranda *tom.*1. *quæſt.* 39.*art.* 1. Diana 3.*part.tract.*2. *reſol.*59. Layman *tract.*10. *cap.* 7. *num.* 1 *fine*. Granad. *loc. cit. num.* 7. (Qui etiam pro hac parte citat Emanuel Sà *ver. diſpenſatio, in fine.* Sed immeritò; quia in toto illo verbo, nihil ad propoſitum, *vbi ſupra*, docet.) Sayrus *de cenſur.lib.* 7.*cap.*11. *in fine.* Et denique Sacra Congregatio ſæpe ſæpius de hac re conſulta, vt teſtatur Ioannes Gallemart.*in poſtrema recognitione declarationum d. ſeſſ.* 23. *cap.* 12. *de reformatione.* Lege Palaum *to.*4.*tract.* 27.*punct.*7. *num.*8. & Dicaſtill. *tract.*6.*diſp.*1. *dub.*21. *num.* 301.

QVÆSTIO VI.

An recipiens Ordines Sacros, vno, vel duobus diebus, ante legitimam ætatem, peccet mortaliter; & incurrat ſuſpenſionem?

NEgant aliqui, quos, ſuppreſſis nominibus, referunt Petrus Ledeſma *de Ordine cap.*7. Villalob. *tract.*11. *diff.* 11. *num.* 2. & Ludouicus *quæſt.* 2. *de Ordine art.*8.*diff.*1. & dicunt probabile Machado, *infra*, & Villalobos *loc. cit.*

Sed longè multò probabiliùs, imò mihi certò, reſpondeo: peccare mortaliter, & ſuſpenſionem tanquam ordinatum, ante legitimam ætatem, incurrere. Quia talis recipiens, non attigit verè ætatem à Concilio requiſitam: ergo. Sic Ledeſma, Villalobos, & Ludouicus *loc. cit.* Baſilius Pontius *lib.* 7. *de matrim.cap.* 65. *num.* 1. Diana 5.*part.tract.*5.*reſol.* 17. Machado *tract.*7. *cit.doc.*3.*num.*3.*pag.*32. & communis.

QVÆSTIO VII.

An ad recipiendum Subdiaconatum (v. g.) ſufficiant viginti duo anni inchoati, etiam per vnum ſolum quadrantem hora?

NEgant in primis, quàm plures Doctores apud Narbonam *lib. de ætate, &c. anno* 22. *quæſt.* 1. *num.*10. exiſtimantes, neceſſarium eſſe, quod ſint inchoati præfati viginti duo anni, per vnum integrum diem. Ita etiam Sanchez *tom.*2.*conſil.lib.*7.*cap.* 1.*dub.*33.*num.*4.

Negant deinde Ægidius *diſp.*20.*dub.*10.*num.*102. Bonac. *diſp.*8.*punct.*5.*num.*12.& Diana 2.*part. tract.* 2.*reſol.*29. putantes, opus eſſe ad ſingulos Ordines ſuſcipiendos, inchoatos fuiſſet annos, à Tridentino præſcriptos, per vnum medium diem. Hos authores ſectantur Trullench *lib.*6. *de Sacram. dub.* 10. *n.* 4. & Dicaſtillo *tract.*6. *de Ordine diſput.* 1. *dub.* 21. *num.*301. dicentes ſufficere medium diem, aut minorem partem illius.

Negant tandem Narbona, *loc. cit.num.*10. & *anno* 25.*quæſt.* 15. rurſus, Diana 5.*part. tract.* 5. *reſol.*17. cum Baſilio *lib.*7.*cit.cap.*65.*num.*1. docentes, requiri ad minus, dictos annos incœptos eſſe, per vnam horam.

Sed probabiliter certè Reſpondeo: Sufficere inchoatos eſſe per vnum, imò & per dimidium quadrantem horæ. Quia, qui per dimidium quadrantem horæ, viginti duos, tres, aut quinque annos attigit, verè conſtitutus eſt in anno vigeſimo ſecundo, tertio, aut quinto, à Tridentino præſcripto: at hoc ſufficit ad maiores Ordines licitè recipiendos, ſecundùm fere omnes, DD. ergo. Hanc meam ſententiam refert, & non reprobat Diana *part.*9.*tract.*9.*reſol.*50. *verſu, Nota hic obiter.*

QVÆSTIO VIII.

An complens ætatem requiſitam, hora quarta, aut quinta poſt meridiem, poſſit licitè, eadem die manè, recipere Subdiaconatum, Diaconatum, &c.

NEgant doctiſ. Nauar. *lib.* 1. *de tempor. Ordinan. conſil.*9.*fol. mihi*, 34.& Villalobos *loc. cit.* per hæc verba: Mas ſe llega a la verdad el dezir, que ſi acaſo le faltaſſe medio dia, ſe podria ordenar comodo dize Ledeſma; Mas lo contrario tengo, por mas cierto, porque eſte medio dia no mas, antes de entrar en el año, aun no eſtà en el año, lo qual es neceſſario. Sic ille, qui bene pro hac ſententia, non pro contraria (vt inaduertenter dicit Philibertus) refertur à Diana *vbi infrà.* Negat etiam D. Didacus de Narbona *anno* 22. *quæſt.*1. *num.*10.*pag.*365. dicens (ſed improbabiliter) contrarium eſſe omnino improbabile. Machado, ni fallor (eſt enim ſecundus Diana) *tom.*2 *lib.*4.*part.* 1. *tract.*7 *docum* 3.*num.*4. & alij, quos nouiſſimè ſequitur Paſqualigus *in qq. Canon.cent.*1.*quæſt.*122.*num.*5.

Sed probabiliter certè: imò & probabiliùs, reſpondeo: poſſe, & conſequenter nullomodo ſuſpenſionem incurrere. Ratio eſt, quia in dicto caſu, veſpera diei trahitur ad manè, cum ex vtroque, vna dies fiat. Vnde, morali continuatione, qui ſic ordinatur, ordinari dicitur, in anno vigeſimo ſecundo, tertio, aut quinto;

Digitized by Google

to;conſtitutus. Sic Petrus Ledeſma *in ſum. tract. de Ordine cap.7.poſt 1.concl.pag.mihi* 658.Diana 2.*part. tract.*16.*reſol.*29.(*non* 1.*part. reſol.* 27. vt citat Philibert.) & *part.*5.*tract.*5.*reſol.*17.quos citat, & ſequitur Philibertus *tract.*1.*part.*5.*cap.*2.*num.*7.*pag.*78.& fauent huic ſententiæ Mandoſius, Panormit. Sanchez,& Naldus,vt referunt Diana 5. *part. loc. cit.*& Narbona, *anno* 25. *quaſt.*55. *num.* 5. Nota hic quod Diana *part.* 9. *tract.* 9. *reſol.* 50. iam ſibi contrarius, quamuis dicat hanc noſtram ſententiam eſſe probabilem, dicit tamen contrariam eſſe probabiliorem, Fauet etiam noſtræ ſententiæ Trullench *lib.* 6. *dub.* 10.*num.*4. in eo quod dicit, quod poſt factum poſſit abſque ſcrupulo ſuſtineri hæc noſtra opinio: quia tantillum temporis in moralibus poterit pro nihilo reputari.

QVÆSTIO IX.

An qui mala fide, ante legitimam ætatem Sacros Ordines ſuſcipiunt, ſuſpenſionem perpetuam, ipſo facto, donec abſoluantur, incurrant?

RESpondeo affirmatiuè, quia ita habetur, in quadam extrauaganti Pij, II. quæ incipit: *Cùm ex ſacrorum*, expedita 15. Kal. Decemb. anno 1401. quam poſtea, Pius V.& Sixtus V. auxerunt,& Clemens VIII. confirmauit. Ex quo colligitur. Primò, malè Antonium de Hinoioſa dixiſſe *in ſuo direct. ver. Ordo,fol.*326.*pag.*2.ex Tabiena,& Armilla,talem extrauagantem non fuiſſe receptam, quia non fuit ſufficienter promulgata. Secundò colligitur, ex hac noſtra recepta doctrina, quòd, qui ſuſpenſi per dictam Bullam Pij II. in ſuſcepto miniſtrant Ordine,irregularitatem incurrunt: vt docent omnes Doctores.De quo bene Philibert. *tract.*1. *part.*5.*cap.*3.*per totum.* Sayrus *lib.*4.*cap.*14.*num.*11.Suarez *de cenſur.diſp.*31. *ſect.*1.*num.*24. Narbona.*anno* 22.*quaſt.*1. *à num.* 11. Machado *lib.*4.*cit.part.*1. *tract.*7. *docum.*4.*num.* 1. & alij, apud Palaum *to.*4.*tract.*27.*punct.*7.*num.*7.

QVÆSTIO X.

An, ſi per dictam Bullam ſuſpenſus ſit Sacerdos, non ſolùm maneat ſuſpenſus ab executione Sacerdotij ſuſcepti;ſed etiam ab executione aliorum Ordinum,antea ſuſceptorum?

AFfirmat Philibertus *loc.cit. num.* 8. *pag.* 80. per hæc verba: Si ſuſpenſus ſit Sacerd s,non ſolum celebrare non poteſt, ſed neque officio Diaconi fungi, aut in alio Ordine Sacro miniſtrare, aut dicere; Dominus vobiſcum. Sic Nauar.& Rodriguez. Huc vſque Philibertus. Tamen ex duobus authoribus, quos pro ſe citat, vnus tantum ſuam ſententiam tuetur, nempe Rodriguez *in ſum. cap. mihi.* 164. *num.*2.*pag.*522. Nam Nauarr. oppoſitum docet, *vt infra.* Tenent tamen Ledeſma *in ſumma cap.* 7. *de Ordine poſt.* 1.*concl.pag. mihi* 658. Villalob. *tom.*1.*tract.*18.*diff.*11.*num.*2.& alij.

Sed probabiliùs reſpondeo: Non manere ſuſpenſum,niſi à Sacerdotio, mala fide ſuſcepto. Sic Henriquez *lib.*13. *cap.*32. (non 33. vt habes apud Villalobos) *num.* 2. per hæc verba; Suſpenſus ab vno Ordine ſuperiore, vt à Diaconatu,quem per ſaltum recepit, non cenſetur ſuſpendi ab inferioribus Ordinibus. Sic Henriquez, qui, & bene, citat Nauarrum pro hac ſententia. Illam enim docet, in iiſdem met locis, in quibus pro contraria, non ſolùm à Philiberto, ſed etiam à Rodriguez, Villalobos, Ledeſma, Machado & Diana, malè citatur: nempe. *lib.* 5. *conſil. tit. de ſent. excommunicationis* (*non conſil.* 71. vt ipſi citant, cum ille liber non habeat, niſi 57.) Sed *conſil.* 53. *num.* 1. *fol. mihi* 191. Vbi hæc habet verba: Ad hanc quæſtionem Reſpondetur primò, quòd interdicti, & ſuſpenſi, ſunt vitandi, in illis actionibus, à quibus eis interdicitur, vel à quibus ſuſpenduntur, & non in aliis: quia pœnæ non debent extendi, extra caſus proprios. Sic meus Nauarrus, ibi: *Et in Man. capite* 27. *numero.* 163.*fol. mihi* 195. ſic ait: Quintò infertur, quòd Sacerdos ſuſpenſus ab officiis Sacerdotalibus adminiſtrando in Ordine inferiori, non peccat,nec eſt irregularis.Sic meus Nauar.Non ergo bene citatur pro ſententia contraria,ſaltem in dictis locis;quamuis, vt verum fatear, citari poſſet pro illa *lib.*1 *conſil. de ætate, & qualit. Ordin.conſil.*6.*fol.mihi* 6. vnde quidquid ſit de eius mente; noſtram ſententiam tenent Tolet.*lib.*1.*cap.*43.*num.*2.& *cap.*45. *num.*2.Auila,& Scortia,quos citat & ſequitur Diana 3.*part.tract.*4 *reſol.*182. (vbi malè citat pro hac parte Villalobos) & clariùs, 5.*part. tract.*10.*reſol.* 35. (vbi bene pro contraria, præfatum authorem refert) Machado *loc.cit.num.*7.*pag.*33.Et dicunt probabilem Villalob,& Philibertus *loc. cit.*

QVÆSTIO XI.

An qui parentum,vel Prælatorum teſtimonio,bona fide, Ordines maiores ſuſcepit ante legitimam ætatem, ſuſpenſionem incurrat, & celebrando irregularitatem?

AFfirmat Hinoioſa *in ſuo directorio ver. Ordo ſacer.fol.mihi* 326. *vbi col.* 1. hæc ait: Secundò nota verbum, præſumpſerit, contentum in extrauaganti; qui præſumpſerit miniſtrare,irregularitatem incurrat;quod non inuenitur ad incurrendam ſuſpenſionem. Ex quo infertur,quod cum non præſumente, poterit facilè diſpenſari. Et ſi quis bona fide, exiſtimans ſibi licere,fortè non erit irregularis. Sic tenet Nauar.*cap. accepta, de reſt. ſpoliat.num.*34. &c. Sic illè, ſed malè citat pro ſe Nauarrum, vt ſtatim. Vnde,

Longè multò probabilius reſpondeo: non incurrere. Quia re vera conſtitutio Pij II. loquitur per verbum, præſumpſerit; at lex quæ pœnam imponit præſumenti aliquid facere, non imponit illam,ei qui bona fide, aut ex probabili ignorantia iuris,vel facti, etiam ſi ſit (ſecundum aliquos DD.) craſſa, dummodo, non ſit affectata, facit illud: ergo. Sic doctus Nauar. *in Man.cap.* 27.*num.* 156. expreſsè per hæc verba: Secunda (intellige,de clarario) quod non comprehendit eum; ſaltem quoad forum conſcientiæ, qui bona fide,& ſimplicitate exiſtimans ſe legitimum, ordinatus eſt, vt latè diximus *in repe. cap. accepta de reſtit. ſpoliat oppoſitio* 8. *à num.* 31. Quia textus habent, præſumpſerint, quod ſignificat dolum, ſecundum doctrinam Cardinal. *in Clement.*2. *quaſt.* 38. *de priuileg.* Quod idem auſi fuimus dicere ibi, de eo, qui temerariè quidem ordinatus eſt, poſtea tamen, bona fide, & candida ſimplicitate per pœnitentiam, purgato peccato, exercuit Ordinem, exiſtimans ſibi licitum eſſe: quamquam ad illud vſque tempus non fueramus auſi affirmare. Sic Nauarr. ibi: *Et conſil.* 9. *de tempor. Ordinis & conſilio* 3. *de ætate, & qualit.* Sanchez *lib.* 7.*de matrim.diſp.* 30. Suarez *de cenſur. diſp.* 31. *ſect.* 1.Tolet. *lib.* 1. *cap.* 48. (*non* 15. vt inuenies apud Philibertum) *numero* 7. Rodriguez *in ſumm. tom.* 2.*cap.* 16. *num.* 1. Miranda, Vgolin. Filliucius & Graff. quos refert,& ſequitur Philibert. *loc.cit.num.* 10. Bonac.*punct.* 5. *num.* 13.Diana 3. *part.tract.*4. *reſol.*

Digitized by Google

reſol. 182. *&* *reſol.* 192. *&* 5. *par. tract.* 10. *reſol* 32. & communis apud Trullench *lib.* 6. *dub.* 10. *num.* 7. & Palaum *loc. cit.*

QVÆSTIO XII.

An qui non ſolum cum bona fide, aut ignorantia inuincibili, ſed etiam cum ignorantia vincibili, & craſſa, ordinatur ante ætatem, incurrat dictam ſuſpenſionem?

AFfirmant Fuſchus *de viſit. lib.* 2. *cap.* 28. *num.* 37. Bonac. *de cenſ. diſp.* 3. *punct.* 5. §. 1. *nu.* 2. Layman *lib.* 5. *tract.* 9. *cap.* 10. *num.* 2. *verſ. Quartum*, & alij.

Sed probabiliùs reſpondeo: non incurrere. Quia Pius II. ad incurrendam ſuſpenſionem hanc, requirit præſumptionem, dolum, & contumaciam. Sic Auila *de cenſur. par.* 3. *diſp.* 5. *dub.* 7. §. *Pro intelligentia.* Portel. *in dub. regul. ver. Ordines ſacri*, *num.* 13. Villalob. *tract.* 11. *diffic.* 11. *num.* 6. Ægidius *diſp.* 16. *dub.* 5. *num.* 36. Præpoſitus *in* 3. *par. quæſt. vnic. de Sacram. Ord. dub.* 17. *num.* 167. Hurtado *tract. de ſuſpenſ. diff.* 13. quos omnes refert, & ſequitur Diana 3. *par. reſol.* 192. *citata*, *&* 5. *par. loc. cit.* quibus adde Nauarrum *in Man. cap.* 27. *num.* 135. & Philibertum *tract.* 1. *de Ordine part.* 5. *cap.* 3. *num.* 10. & Ægidium Trullench. *loc. cit.*

QVÆSTIO XIII.

An ſi ſic bona fide Ordinatus, adueniente fide mala, ante legitimam ætatem celebret, incurrat irregularitatem; vel ſaltem peccet mortaliter?

AFfirmat vtrumque Philibert *loc. cit. num.* 11. per hæc verba: Hic tamen obſeruandum eſt, ſtatim ac quis certo nouit, ſe ante ætatem legitimam ob ignorantiam fuiſſe ordinatum, non poſſe officium ſui Ordinis exercere; vt, ſi eſſet Sacerdos, non poſſet celebrare, & ſi celebraret, irregularitatem incurrere. Ratio eſt: quia tunc mala fides interuenit: quamuis Diana, *dicta reſol.* 182. cum Peyrino, & aliis oppoſitum dicant. Imò, nec lethaliter peccaſſe ſic celebrantem, docent Nauar. & Villalobos apud eundem Dianam, quos ipſe ſequitur. Sic Philibertus. Sed certè, malè pro hac parte, citat Villalobos, & Dianam, vt ſtatim.

Alij verò è contrà, vtrumque negant, dicentes, ſic bona fide Ordinatum, nec incurrere irregularitatem; nec mortaliter peccare, poſtea celebrando. Ita Nauarr. *in Man. cap.* 27. *num.* 156. *& in addit. ad lib.* 1. *conſil. de tempor. Ordin. conſil.* 5. Machado *tom.* 2. *ſum. lib.* 4. *par.* 1. *tract.* 7. *docum.* 4. *num.* 5. *&* 6. vbi ſic ait: La difficultad mayor conſiſte en aueriguar, ſi el que ſe ordenô con buena fe, y llegô à tenerla mala, conociendo que no tenia edad, incurra en irregularidad, exerciendo algun acto de Orden ſacro. Probable opinion es que ſi, por la mala fe, con que eſtaua ya. Pero mas probable, y recibida, que no. Fundaſe, en que no auiendo incurrido ſuſpenſion el tal ordenado al principio, nunca pudo incurrir en irregularidad, aunque deſpues interuinieſſe mala fe. Pero ſi por lo menos, ya que no incurra en irregularidad, peque mortalmente, no es menos dudoſo, y diſputado entre los Doctores. Y aunque afirman comunmente, que ſi. Nauarro, y otros ſienten que no. Y la razon es: porque eſte tal eſtando legitimamente ordenado, tiene derecho de exercitarſe en el orden, que recibiô, y por conſiguiente, no peca en ello. Sic Machado, cuius ſententium eſſe probabilem inquiunt Ledeſma *cap.* 7. *cit. verſ. la tercera duda poſt* 1. *concl.* & Ludouic. de S. Iuan, *vbi infrà.* Et pro illa citat Philibertus, Villalobos, & Dianam, ſed vtrumque malè, vt dixi, & dicam.

Probabiliùs ergo reſpondeo: peccare quidem mortaliter, ſed non incurrere irregularitatem. Sic expreſsè Diana 3. *part. tract.* 4. *reſol.* 182. per hæc verba. Difficultas eſt, an adueniente mala fide, ſi ſic ordinatus, ante legitimam ætatem celebret, incurrat irregularitatem, Reſpondeo negatiuè cum Peyrin *in priuileg. Minim. tom.* 1. *Conſtit.* 1. *Iulij* 11. §. 16. *num.* 29. Qui citat Quarantam, Mirandam, & Nauarrum. Et ratio eſt: quia cum à principio non incurrerit in ſuſpenſionem, & adueniente mala fide, ſi celebret, non eſt cur irregularitatem incurrat Sed an ſaltem ita celebrando peccet mortaliter, reſpondet affirmatiuè Villalobos *in Sum. tom.* 1. *tract.* 11. *diff. num.* 7. Sic Diana, qui *in fine huius*, §. ait, hanc Henrici de Villalobos ſententiam eſſe communem, & practicari. Sic etiam Ludouicus de S. Iuan. *quæſt.* 2. *de Ordine art.* 8. *diff.* 3. *&* *dub.* 3. *&* *diff.* 7. *concl.* 3. hæc dicens verba: El que con buena fe ſe ordena de orden ſacro, antes de legitima edad, en ſabiendo que no tiene legitima edad para aquella Orden, pecarà mortalmente exercitandola. Eſta concluſion tienen communmente los Doctores, como lo reſuelue, y tiene Medina Salmantino. Prueualo porque aunque eſte no eſta ſuſpenſo, no tiene la edad deuida a tal Orden ſegun derecho: ſi la recepcion del Orden antes de legitima edad con mala fe, es pecado mortal: tambien lo ſerà, el exercicio de la miſma Orden con mala fe, &c. Sic ille. Suarez, Nuñus, Rodriguez, & Toletus, quos citat, & ſequitur Bonac. *diſp.* 8. *punct.* 5. *num.* 13. & etiam Palaus *tract.* 27. *punct.* 7. *num.* 7. *fine.*

QVÆSTIO XIV.

An Regularis, qui, iuſſu ſui Prælati, dicentis, parum pro nihilo habendum, aſſumpſerit Preſbyteratum, quadraginta diebus ante legitimam ætatem, maneat ſuſpenſus, & celebrando, irregularis?

AFfirmant Nauar. *de tempor. Ordin. lib.* 1. *conſil.* 9. Petr. de Ledeſma *in ſum. cap.* 7. *de Ordine, poſt.* 1. *concl.* & ex illo Ludouic. *quæſt.* 2. *de Ordine art.* 8. *dub.* 3. *concl.* 1. *pag.* 793.

Sed æquè probabiliter reſpondeo: non manere ſuſpenſum, nec celebrando, irregularem, quia adhuc, bona fide Presbyteratum ſuſcepit, credens illi, cui iuſtum erat credere. Sic Rodriguez *in ſum. cap.* 16. *de Ordine, concl.* 1. *pag. mihi* 70.

QVÆSTIO XV.

An ſuſpenſus, ob ordinationem, ante legitimam ætatem, mala fide ſuſceptam; poſſit illa completa, ſine vlla diſpenſatione celebrare?

AFfirmant Corduba *in ſumm. caſu* 144. Sotus *in* 4. *diſt.* 25. *quæſt.* 1. *art.* 2. *in fine.* Medina *in ſum. lib.* 1. *cap.* 11. §. 6. penes Dianam *vbi infrà.* Paſſarell. Zerola, apud Peyrinum, *vbi ſupr. num.* 21.

Sed probabiliùs reſpondeo: non poſſe, quia, qui mala fide, ante legitimam ætatem ſacris eſt initiatus: verè incurrit ſuſpenſionem, & ſuſpenſus manet, *vt ſup. quæſt.* 9. eſt habitum: ergo non ſatis eſt legitimæ ætatis aſſecutio, ſed neceſſaria erit abſolu-

tio

Digitized by Google

tio à prædicta ſuſpenſione. Secus dicendum de illo, qui bona fide, ante legitimam ætatem, Ordinem ſacrum ſuſcepit; nam hic poſtquam ad legitimam ætatem peruenerit, optimè poterit abſque vlla diſpenſatione celebrare, aut actum ſui Ordinis exercere, quia, ſtante bona fide, nunquam fuit ſuſpenſus: ergo non indiget aliqua diſpenſatione ad celebrandum, &c. Sic Henriquez *lib.* 13. *cap.* 38 *num.* 1. *in Gloſſa lit. F.* Rodriguez *tom.* 3. *de Regul. quæſt.* 14. *art.* 14. *& in ſum.* 1. *part. cap.* 165. Bonac. *de cenſ. diſp.* 3. *quæſt.* 1. *punct.* 1. Syluestr. Hieronym. Rodrig. Couar. & alij; quos citant, & ſequuntur Diana 3. *par. tract.* 4. *reſol.* 181. *& par.* 5. *tract.* 10. *reſol.* 34. & Philibert. *tract.* 1. *par.* 5. *cap.* 3. *à num.* 3.

QVÆSTIO XVI.

An ſuſpenſus, ob malam promotionem ad Ordines, poſſit à dicta ſuſpenſione abſolui, virtute Bullæ.

NEgat, penes Dianam 5. *part tract.* 10. *reſol.* 53. Emanuel Rodriguez *in addit. ad Bullam Cruc.* §. 9. *num.* 59. & Penes Ludouicum, *quæſt.* 2. *de Ordine art.* 8. *dub.* 5. *pag.* 794. doctus Nauar. *in Man. cap.* 27. *num.* 250. & Canoniſtæ communiter; & penes D. Ioannem Machado, *in ſum. tom.* 1. *lib.* 1. *par.* 3. *tract.* 10. *docum.* 8. *pag.* 134. Henricus Henriquez *de Indulg. lib.* 7. *cap.* 18. Rodriguez, *vbi ſup.* & alij.

Sed probabiliùs reſpondeo: poſſe abſolui virtute Bullæ, quia Bulla abſolutè, & ſimpliciter concedit facultatem abſoluendi ab omni cenſura: ſed ſic eſt, quod prædicta ſuſpenſio eſt cenſura, vt cum communi docet Nauar. *cap.* 27. *num.* 151. ergo, &c. Sic Henriquez (penes Dianam *loc. cit.*) *in marg. lit. T.* vbi pro hac parte citat. Medinam *lib.* 3. *cap.* 11. §. 8. Cordubam *caſu* 144. Manuel. § 9. *num.* 62. Perez *lib.* 1. *tit.* 1. *lib.* 5. & Canq, Bañez, Ludouic. Legion. D. Balbas, & D. Martinez, qui aiunt (inquir Henriquez) eum, qui ſine ætate initiatus eſt, abſoluti poſſe per Bullam à ſuſpenſione, vt ei liceat impleta ætate celebrare. Ita Henriquez. Sed certè hic Author, hîc non loquitur ex propria ſententia, ſed ex ſententia aliorum, vt colligitur ex his, quæ dicit, *lit. C.* & *in textu*, vbi expreſsè contrariam ſententiam, iis verbis docet: Qui verò ad tempus ſuſpenſus eſt, vt quia, cum defectu ætatis ſacris eſt initiatus, hic per Bullam abſoluendus non eſſet (vt nec ab Epiſcopo abſolui poterat iure antiquo) quia Bulla excipit, ne ipſe etiam Cõmiſſarius abſoluere poſſit à ſuſpenſione, ſeu irregularitate ob Ordines malè ſuſceptos incurſa. Sic Henriquez; Melius ergo citatur à Machado, quàm à Diana. Tenent etiam noſtram ſententiam Nauar. *cap.* 27. *num.* 162. (vt bene Henriquez *loc. cit.* Nec oppoſitum docet *loc. cit.* à Ludouico *num.* 250. (mihi 254.) quia ibi ſolùm loquitur de abſolutione ab irregularite; de qua, eo quòd non ſit cenſura, non poteſt quis abſolui per Bullam Papæ, quæ ſolùm habet clauſulam abſoluendi, à qualicumque cenſura. Sic etiam Diana *loc. cit.* & apud ipſum, Auila, Trullench, & Cornejo. Ludouicus *loc. cit. concl.* 2. dicens, hanc noſtram reſponſionem eſſe fere certam, & communem apud Theologos. Machado *loc. cit.*

***

QVÆSTIO XVII.

An, qui mala fide, ante ætatem legitimam, Sacerdotium ſuſcepit, & cum Epiſcopo in Ordinatione concelebrat; non ſolùm ſuſpenſus maneat, ſed irregularitatem incurrat?

AFfirmant Nauar. *lib.* 5. *conſil.* 8. *de clerico excom. miniſtr. fol. mihi* 135. (*alias conſil.* 5. *de Clericis non Ordin.* vt citatur à Bonacina) Sorbus *in Compend. priuileg. mendic. ver. Ordin. Sacri.* Couarr. *in cap. Alma mater par.* 2. §. 3. *num.* 5. *verſ.* 9. Barboſa *de offic. & poteſt Epiſc. allegat.* 16. *num.* 16. Bonac. *diſp.* 8. *punct.* 5. *num.* 13. Pater Daza, & Pater Gabriel Vaſquez de hac re conſulti à Salzedo, vt refert Rodriguez 1. *par. ſum. cap.* 167. *num.* 2. *pag. mihi* 531.

Sed probabiliùs reſpondeo: ſuſpenſum manere, irregularitatem tamen non incurrere, quia quamuis verum ſit, quod Sacerdotes, qui ſuſpenſi celebrant, irregularitatem incurrant; tamen ille, qui Presbyter initiatur, & conſecrat cum Epiſcopo Ordinante, non eſt completè adhuc Sacerdos, quia non eſt ei conceſſa poteſtas abſoluendi à peccatis, ac proinde tunc nondum incurrit irregularitatem, quia hæc tantum incurritur, ob celebrationem, poſt completam Ordinationem. Sic Henriq. *lib.* 13. *cap.* 10. *num.* 1. *lit. F.* & penes ipſum. Medina, Syluestr. & Maiolus. Suarez *de cenſur. diſp.* 31. *ſect.* 1. *num.* 70. Rodrig. *loc. cit.* Saytus, Vgolinus, Quaranta, Auila, Naldus, Homobonus, quos citat, & ſequitur Philibert. *tract.* 1. *pract.* 5. *cap.* 3. *num.* 16. Hurtado *tract. de ſuſpenſ. diff.* 13. *num.* 36. Mercerus *in* 3. *part. quæſt.* 24. *dub.* 7. Ægidius *diſp.* 16. *dub.* 5. *num.* 36. & Diana 5. *part. tractat.* 10. *reſol.* 37. Sic etiam Additionator Nauar. *ad conſil.* 8. *citatum*, vbi dicit; quod nullus ex antiquioribus Doctoribus, prædictum Epiſcopo concelebrantem, reputauit irregularem.

QVÆSTIO XVIII.

An ſaltem ſubdiaconus, & Diaconus ſuſpenſi, ob Ordinationem ante legitimam ætatem, incurrant irregularitatem, canentes Epiſtolam, & Euangelium in eadem Miſſa.

AFfirmant Hurtado *loc. cit.* Auila *de cenſur. part.* 3. *diſp.* 5. *dub.* 7. §. *Dico ſecundò*, & alij, quia dictæ actiones, verè fiunt poſt completam Ordinationem Subdiaconi, & Diaconi.

Sed æquè probabiliter reſpondeo: non incurrere, quia dictæ actiones canendi Epiſtolam, & Euangelium, non cenſentur fieri, moraliter loquendo, poſt ordinationem, cum hæc durare cenſeatur, quamdiu durat Miſſa, in qua fit. Sic expreſſe Suarez, Ægidius, Mercerus, & Diana *loc. cit.*

QVÆSTIO XIX.

An initiatus Ordinibus minoribus, ante ætatem legitimam, etiam ſuſpenſionem ipſo facto incurrant?

REſpondeo: Non manere ipſo iure ſuſpenſum; ſed ſuſpendendum eſſe per ſentẽtiam, quia Bulla Pij II. loquitur ſolùm, de ſuſcipientibus Ordines maiores. Verum eſt, quod per extrauagantem Sixti V. quæ incipit, *Sanctum, & ſalutare*, etiam prædictus initiatus minoribus ſuſpenditur ipſo facto. Sed hæc conſtitutio, quoad hanc partem, reuocata fuit per Clemẽtem VIII. Sic Nauar. *lib.* 5. *conſil. tit. de ſent. excom. conſil.* 44. *& in Man. cap.* 25. *num.* 70. *& cap.* 27. *num.* 155. Miranda, Zerola, Toletus, Enriquez, quos affert, & ſequitur

Digitized by Google

quitur Diana 5. *part. tract.* 10. *reſol.* 30. Ludouicus *art.* 8. *citato diffic.* 5. Philibert. *loc. cit. n.* 9. *pag.* 80. Machado *tr.* 7. *citato, docum.* 4. *num.* 2. & communis.

QVÆSTIO XX.

An in computanda ætate Ordinandorum, numerandus ſit dies Biſſextus?

NEgant Syluest. *v. ætas quæſt.* 3. & 5. Henriquez *lib.* 10. *cap.* 19. *lit.* K. Fornarius *c.* 3. *n.* 6. Barboſa *de offic. Epiſc. alleg.* 101. *n.* 13. D. Didac. Narbona *anno* 25. *quæſt.* 55. *n.* 6. & penes ipſum, Riccius, & Acuña. exiſtimantes ſumendum eſſe annum pro trecentis ſexaginta quinque diebus.

Sed æque probabiliter reſpondeo: numerandum eſſe diem biſſextilem, quia in ſupputando anno integro nouiciatus, neceſſariò debet numerari, & includi dies biſſextilis: (aliàs profeſſio eſſet nulla, vt latè contra alios docet Sanchez *lib.* 2. *de matrim. diſp.* 24. *n.* 22.) ergo etiam erit numerandus in computatione ætatis Ordinandorum. Sic Bonac. *diſp.* 8. *punct.* 5. *num.* 15. Philibertus *tract.* 1. *par.* 5. *cap.* 4. *n.* 24. Molfeſ. *in ſum. tract.* 2. *cap.* 12. *num.* 8. & alij penes ipſos. Quibus adde Dicaſtillum *tract.* 6. *diſp.* 1. *dub.* 22. vbi notat, quod quia Eccleſia non computat illud tempus quo vſque in Martyrologio & Calendario Romano, bis dicitur ſexto Kalend. Martij, ideo qui Ordinandus eſſet ſacerdos die 23. Februarij anno biſſextili, non teneretur computare in numerum incepti 25. anni diem biſſextilem: quia eò vſque Eccleſia nondum illum computauit: Teneretur tamen computare, ſi in Kalendis Martij eſſet Ordinandus. Itaque ſi quis natus die 23. Februarij poſt 24 annos expletos velit Ordinari 23. Februarij in anno biſſextili non tenetur computare 23. horas, & amplius, quæ adhuc ſuperaddendæ ſunt intra paucos dies, ſed illa die poterit Ordinari, ſi natus fuit ante 24. annos, paulò poſt mediam noctem, & hora nona, aut 10. diei Ordinandus ſit: quia nondum Eccleſia connumerat illum fere integrum diem, quam poſt paucos dies numerabit. Si tamen natus fuit paulo poſt mediam noctem Kalend. Martij, tenetur computare diem biſſextilem illius anni: quia iam illum computat Eccleſia; ac proinde non poteſt Ordinari die 29. Februarij, etiam ſi iam omnino tranſierit annus dierum 365. quia eo anno Eccleſia numerat 366. dies. Hæc Doctus Pater. Lege etiam Dianam *par.* 10. *tract.* 11. *Reſol.* 67.

DISPVTATIO VII.

De ſcientia, & intentione Ordinandorum.

QVÆSTIO PRIMA.

An ſit neceſſaria ſcientia his; qui ad Sacerdotalem Ordinem promouendi ſunt?

RESPONDEO affirmatiuè, nam Gelaſius Papa *cap.* 1. *diſt.* 36. illiteratos ab ordinibus repellit. Vnde, qui prima tonſura initiandus eſt, fidei rudimenta, legere (ſaltem lingua vulgari) & ſcribere ſcire debet. Qui minoribus ordinibus; linguam Latinam. Qui Subdiaconatu, & Diaconatu: ea, quæ ad ſuum ordinem exercendum, pertinent. Qui Sacerdotio; ſcientiam Sacramentorum, & cenſuratum Eccleſiæ, callere debet. Sic Tridentinum *ſeſſ.* 23. *cap.* 11. 13. & 14. & omnes Theologi, & Canoniſtæ. Legatur Sanchez *tom.* 2. *conſil. cap.* 2. *dub.* 45.

QVÆSTIO II.

An defectus ſcientiæ ad Ordines requiſitæ, efficiat Ordinandum irregularem; itaut, nec ordinari, nec in ſuſcepto Ordine miniſtrare, poſſit?

AFfirmant Nauar. *cap.* 27. *n.* 205. Maiolus *de irregular. lib.* 2. *cap.* 17. Ledeſma *in ſum. c.* 7. *de Ordine, concl.* 4. Diana 2. *par. tract.* 16. *reſol.* 31. Bonac. *diſp.* 7. *de cenſur. q.* 2. *punct.* 1. *n.* 2. & penes ipſum, Suarez, Tolet. Filliuc. Reginald & communis.

Negant vero è contrà, Henriquez *lib.* 10. *c.* 16. *n.* 2. & *in marg. lit.* Q. & *lib.* 14. *c.* 8. *n.* 11. *lit.* B. Garcias *de Benefic. tom.* 2. *par.* 7. *c.* 7. *n.* 19. & alij, exiſtimantes; defectum ſcientiæ, prohibere quidem ſuſceptionem Ordinum; non verò in ſuſcepto miniſtrare.

Sed clariùs conciliando hos Doctores, reſpondeo ſic. Si Ordinandus eſt omnino illiteratus, itaut, nec grammaticam audierit; tunc verè eſt ad Ordines inhabilis, & conſequenter fiet irregularis: vt conſtat ex cap. *Illiteratos* citato. Si vero, Ordinando adſit aliqua ſcientia, deficiens tamen à requiſita à Tridentino, *vbi ſuprà*; tunc nullam irregularitatem incurret; Quia in hoc caſu, nec Tridentinum, aut aliud ius, adducunt irregularitatem. Et hoc ſecundum, volunt authores ſecundæ ſententiæ: Primum, ſolùm primæ. Sic Philibert. *loc. cit. n.* 14. *pag.* 76. & penes ipſum, Sayrus, Vgolinus, Homobonus, & alij.

QVÆSTIO III.

An irregularitas proueniens ex defectu ſcientiæ ſit diſpenſabilis à Papa?

AFfirmant aliqui ex præcitatis Doctoribus; negant, ex illis, alij. Sed ex dictis clariùs reſpondeo: nullomodo poteſt diſpenſare Papa per ſe, cum omnino illiterato, vt eos Ordines recipiat, qui ad eorum exercitium requirunt ſcientiam, qua caret v. g. cum eo, qui neſcit legere; vt Lectoris, Exorciſtæ, vel Subdiaconi (quorum ordinum officium eſt legere pſalmos; exorciſmos recitare, &c.) Ordines recipiat. Bene tamen poteſt diſpenſare per accidens, & ad tempus, cum omnino illiterato, vt diſcat: (licèt interim ſuſceptum Ordinem exercere non poſſit.) Et in eo, in quo defectus ſcientiæ eſt, contra Canones Eccleſiaſticos. Sic Philibert. *loc. cit. num.* 15. *pag.* 77. Qui bene hac ratione, authores, qui pro duabus oppoſitis ſententiis citari ſolent, conciliat. Legatur Nauar. *in Man. cap.* 27. *num.* 205.

QVÆSTIO IV.

An licitè poſſit Epiſcopus conferre Ordines ei, qui linguam Latinam parum intelligit; eſt tamen bonæ indolis & docilis, & de eo habetur ſpes, quod poſtea addiſcet opportuna?

NEgant Ledeſma *c.* 7. *de Ord. concl.* 4. (cui fauet Hurt. *tr. de Ord. diff.* 22.) Sanch. *l. c. dub.* 45. *n.* 14. & alij penes ipſum. Negat etiam Palaus *tom.* 4. *tract.* 27. *punct.* 8. *n.* 11. Quia Concil. Tridentinum expreſsè poſtulat, vt Ordinandus latina lingua polleat.

Sed probabiliùs reſpondeo: poſſe, quia attendendo finem præcepti ab Eccleſia poſiti, ſufficienter fit ei

Digitized by Google

ſatis. Sic Henriq. *lib.* 14. *cap.* 8. *num.* 11. *lit.* E. & penes ipſum, Perez, Hoſtienſ. & alij. Hieron. Rodrig. Peyrinus, Menochius, & alij, quos refert, & ſequitur Diana 3 *par. tract.* 2. *reſol.* 86. Philibert. *loc. cit. num.* 10. & alij, aduertentes, id eſſe valdè notandum ab Examinatoribus.

Quæstio V.

An Regularis cum minori ſcientia, quàm ſæculari, Ordinari poſſit?

NEgat Ledeſma *loc. cit.* per hæc verba: No es licito ordenar al tal Religioſo, porque por ſer Religioſo, no es bien que ſepa menos, que los demas; antes es razon, que ſepa mas, pues deue miniſtrar mejor en ſus propias ordenes que los demas. Ita ille. Et quidem ſatis probabiliter: nam Tridentinum generaliter requirit ſcientiam in Ordinandis.

Sed æquè probabiliter reſpondeo: poſſe. Primò, quia Regulares, regulariter loquendo, non ordinantur ad curam animarum habendam: ſicuti Clerici ſæculares; ergo in illis, non requiritur ſcientia tanta, quanta in iſtis.

Secundò, quia de Regulari, veriſimilius iudicatur, propter ſocietatem aliorum, in litteris profectum; quæ præſumptio non habet locum in Clerico ſæculari: ergo. Sic Henriquez *lib.* 10. *cap.* 16. *num.* 2. Et penes ipſum, Nauar. Maiol. & alij. Peyrinus Villalobos, Hieron. Rodriguez, quos affert, & ſequitur Diana 2. *part. tract.* 16. *reſol.* 31. *&* 3. *part. tract.* 2. *reſol.* 86. *&* 4. *part. tract.* 2. *reſol.* 74. Syluest. Graſſis, Miranda, Barboſa, Menochius, & Rodriguez, quos citat, & ſequitur Philibert. *tr.* 1. *part.* 5. *cap.* 1. *num.* 9. *pag.* 76. & alij ſtatim citandi.

Quæstio VI.

An liceat Epiſcopis initiare Ordinibus Sacris Regularem, qui bene legit, & cantat, quamuis ſcientia tanta non polleat?

NEgat Petr. Ledeſma *in ſum. tom.* 1. *tract. de Ordine, cap.* 7. *concl.* 4. per hæc verba: No me parece, que es licito, que el Obiſpo ordene, de Ordenes mayores al Religioſo que lee bien, y canta, aunque no ſepa tanto en lo que toca al Latin, y en lo que toca a lo demas, &c. Sic ille.

Sed probabiliter reſpondeo: licere Epiſcopis, quia cùm in aliorum viuat ſocietate, aptus Miniſter pro muneribus ſuæ Religionis apparet. Sic Henriquez *loc. cit.* hæc dicens: Licebit tamen Epiſcopo initiare Sacris, & Sacerdotio Regularem, qui bene legit, & cantat, quamuis minus ſit litteratus, ſic enim in aliorum ſocietate, & pro officiis Religionis, videtur idoneus Miniſter. Sic ille, & *citati ſuprà* apud ipſum. Diana, *locis, vbi ſuprà citatis*, & alij penes ipſum. Philibert. *loc. cit.* & alij, quos (vt vidimus) citat Portel *in dubijs Regular. Ver. Ordines Sacri, num.* 6. Villalob. *tom.* 1 *tract.* 21 *dub.* 34 *num.* 5. Ludouicus de S. Iuan *quæſt.* 2 *de Ordine art.* 9. *diff.* 6. *pag.* 798. Sic inquiens: Ha ſe de notar, que el Concil. *cap.* 14. determina, que no ſe de el Presbyterado, ſino à aquel, que ſupiere enſeñar al pueblo lo neceſſario para la ſaluacion; lo qual no ſe entiende, que ſe haga eſte examen à gente Docta, ni à Religioſos, que en la Religion tienen continuo exercicio de letras, y miniſterios; y aſſi entiendo, que es licito al Obiſpo ordenar à vn Religioſo de Ordenes Sacros, Sacros, ſi lee bien, y canta, aunque no ſepa tanto de preſente, por que eſtá en continuo exercicio de ſaber. Aſſi lo enſeñan Mayolo, Henriquez, y Nauarro, y otros muchos Doctores, y dizen muy bien, porque ſiempre ſe ha de atender al fin del precepto, ò ley, mas que a la palabra. Sic Ludouicus.

Quæstio VII.

An Regulares debeant examinari de ſufficientia ſcientiæ ab Epiſcopis; an verò, à ſuis Prælatis?

AFfirmant Vaſquez *in* 3. *par. tom.* 3. *diſp.* 246. *c.* 6. *num.* 55. & alij, quos refert, & ſequi videtur Diana 2. *par. tract.* 16. *reſol.* 31. per hæc verba: Notandum eſt tamen, quod examen de ſcientia, & doctrina Regularium debet fieri ab Epiſcopo, vt contra aliquos Recentiores notat Vaſquez, & alij. Et patet ex Concilio Trident. *ſeſſ.* 23. *cap.* 12. (Huc vſque Diana) vbi ſic dicitur: *Regulares quoque, nec minori ætate, nec ſine diligenti Epiſcopi examine ordinentur, priuilegijs quibuſcumque, quoad hoc, penitus excluſis.* Sic Concilium, & ſic communiter Doctores.

Alij nihilominus id negant, ſed à Prælatis fieri debere dictum examen, affirmant. Quia ad id (inquiunt) habent priuilegium. Nam Eugenius IV. Monachis S. Benedicti, Congregationis Italiæ; Gregor. XIII, Religioſis Societatis Ieſu: & Sixtus IV. Prædicatoribus conceſſerunt, vt ipſi, abſque aliquo examine, ad Ordines reciperentur. Sic refert Ioan. de Cruce *in Epitome lib.* 2. *cap.* 3. *dub.* 5. Et docent aliqui Recentiores apud Vaſquez *loc. cit.* & probabile eſſe, ait Ludouicus de S. Iuan. *de Ordine quæſt.* 3 *art.* 1. *dub.* 4. *pag.* 810.

Sed ego clariùs reſpondeo: poſſe quidem Epiſcopos examinare Regulares; non tamen ad id teneri. Primum, patet ex verbis Tridentini. Secundum, etiam, tum, quia probabile eſt, dicta priuilegia eſſe in ſuo vigore, vt innuunt Ioan. de Cruce, & Ludouicus, tum etiam; quia ſufficit profectò Dominis Epiſcopis, ſi eis conſtet per literas dimiſſoriales ſuorum Prælatorum, Religioſos Ordinandos, examinatos eſſe, & ſufficienter, ad ſuſcipiendos Ordines, literis inſtructos. Nec hoc eſt contra Concilij decretum. Nam cur, quæſo, magis debent credere Epiſcopi, examinatoribus ſæcularibus, quam Prælatis Regularibus teſtificantibus de doctrina, & ſcientia Ordinandorum? Sic Miranda *in man. tom.* 1. *quæſt.* 39. *art.* 2. Villalobos *tract.* 21. *diff.* 14. *num.* 5. per hæc verba: Los Obiſpos tienen derecho para examinar los Religioſos, que an de Ordenar, como conſta del Concilio Tridentino. Mas bien podian paſſar los Obiſpos con el examen de los Prelados, teniendo de ellos buen concepto, quanto à eſto, que como los cometen a vn examinador, tambien los pueden cometer a vn Prelado. Sic ille. Et ſic tandem Diana *loc. cit. &* 4. *par. tract.* 2. *reſol.* 74. & alij.

Quæstio VIII.

An Sacerdotio initiandus, debeat eſſe idoneus ad ſtatim Confeſſiones audiendas?

AFfirmatiuam partem videtur docere, ac definire, Concil. Bracharenſ. II. *can.* 10. vbi decernit, quòd nullus ad Sacerdotium promoueatur, quin prius, in his, quæ ad ſcientiam Confeſſionis ſpectant, examinetur.

Sed certiſſimè reſpondeo: negatiuè, quia, vt praxis docet,

Digitized by Google

docet, alio modo, Sacerdotes ad confeſſiones audiendas; quam Diaconi ad Sacerdotium promouendi examinantur. Quod haut obſcurè colligi poteſt ex Trident. *ſeſſ.* 23. *cap.* 15. decernente, nullum Sacerdotem confeſſiones audire poſſe, niſi prius, vt idoneus de ſcientia ab Epiſcopo, approbetur: ergo nec obſtat Concil. Bracharenſe; quia ſolùm loquitur de his, qui ad Sacerdotium, ſimul cum onere animarum promouentur. Sic Vaſquez *diſp.* 246. *cap.* 6. Rodriguez *tom.* 1. *de Regularit.* 6. *quæſt.* 24. *artic.* 6. Ledeſma *loco citato*, Ludouicus *quæſt.* 2. *articul.* 9. *diff.* 6. *pag.* 798. Philibertus *tract.* 1. *part.* 5. *cap.* 1. *num.* 12. & communis. Quam tenet Dicaſtillo *tract.* 6. *de Ordine diſp.* 1. *dubit.* 22. *num.* 332. & 333.

QVÆSTIO IX.

An peccet mortaliter, qui prima initiatur Tonſura, abſque intentione vlterius aſcendendi ad alios Ordines?

AFfirmant Bartholom. de Ledeſma *diff.* 5. *concl.* 2. *col.* 1138. Bannes 2. 2. *quæſt.* 12. *artic.* 1. *concl. vltima.* Molfeſius *in Summa tract.* 1. *cap.* 18. *num.* 1. quos citat, & ſequitur Philibertus *tract.* 1. *par.* 8. *c.* 1. *num.* 9. *pag.* 112.

Sed probabiliùs reſpondeo: non peccare mortaliter. Quia imprimis, ſecluſo contemptu, & alia praua intentione, nulla apparet ratio, quæ læthalem faciat receptionem tonſuræ, & Ordinum minorum cum intentione non aſcendendi ad vlteriores gradus. Rurſus, id nullo iure eſt prohibitum: nam Concil. Tridentinum *ſeſſ.* 23. *cap.* 4. tantum prohibet non initiari prima tonſura, illos, qui Sacramentum Confirmationis non ſuſceperint, & fidei rudimenta edocti non fuerint, quique legere, & ſcribere neſciunt, & de quibus probabilis coniectura non ſit, eos non ſæcularis iudicij fugiendi fraude; ſed, vt Deo fidelem cultum præſtent, hoc vitæ genus elegiſſe: ergo. Sic Nauarrus *cap.* 25. *num.* 108. *pagina mihi.* 164. Ægidius *diſp.* 20. *dub.* 10. *num.* 104. Layman. *lib.* 5. *de Ordine cap.* 7. *in fine.* Vega *de Ordine caſu* 11. Ledeſma *in Sum. cap.* 7. *de Ordine, poſt.* 3. *concluſ. pag. mihi* 668. Rodriguez 2. *par. Sum. cap.* 17. *num.* 2. *pag. mihi* 83. Hurtado *de Ord. diff.* 22. Sanchez *lib.* 7. *de Matrim. diſp.* 31. *num.* 16. Aragon. 2. 2. *quæſt.* 12. *art.* 1. *dub.* Bonacina *de Matrimonio quæſt.* 3. *punct.* 9. *num.* 5. Dicaſtillo *dubit.* 22. *cit. num.* 319. Palaus *tom.* 4. *tract.* 27. *punct.* 8. *num.* 8. vbi apertè docet, nullum peccatum committere illum, qui prima Tonſura, aut Minoribus initiatur, animo non aſcendendi ad ſuperiores. Quia nullo iure cautum eſt ſuſcipientem primam Tonſuram, Ordineſque minores, obligatum eſſe ad ſuperiores aſcendere.

QVÆSTIO X.

An ſaltem; peccet mortaliter Epiſcopus, qui primam Tonſuram, aut minores Ordines confert ei, qui non habet intentionem vlterius aſcendendi?

AFfirmant, & conſequenter, Barth. de Ledeſma, Bannes, & Philibertus *locis citatis*, & Victoria expreſsè per hæc verba: Eſt autem Hiſpaniæ magnus abuſus, quod tonſurantur, ſine quacumque intentione veniendi ad Chorum. Et ego non dubito, quin peccent pluſquam venialiter Epiſcopi, qui hoc ſciunt, & tamen de hoc non pœnitent: Ita Victoria.

Sed, ex dictis, probabiliùs reſpondeo: non peccare, quia id nullo iure ſibi interdicitur; vt bene probat Sanchez *loc. cit. num.* 18. Sic ipſe, & Bonacina *loc. cit. num.* 7. (Qui pro contraria ſententia, per errorem Typographi, citat Petrum de Ledeſma; pro Bartholomæo.) & alij ſupra citati, præcipuè Doctus Ioannes Dicaſtillo.

QVÆSTIO XI.

An ad minus ſit mortale, initiari Ordinibus minoribus, aut Tonſura, ſola intentione declinandi ſæcularem poteſtatem?

NEgant adhuc Sanchez *loc. cit.* Villalobos *tr.* 11. *diff.* 14. Ægidius *diſp.* 20. *n.* 104. & 105. & Hurtado *de Ordine diff.* 22. quos refert, & ſequitur Diana 1. *par. tr.* 16. *reſol.* 22. (non 10. vt habes apud Philibertum) Quibus addi poſſunt Bonacina *loc. cit. n.* 6. Homobonus *de exam. Eccleſ. tract.* 1. *quæſt.* 1. Layman *de Ordine c.* 7. *n.* 2 Machado *tom.* 2. *lib.* 4. *par.* 1. *tract.* 1. *docum.* 1. *n.* 5. qui ambo citant Nauarrum *c.* 25. *n.* 108. Sed malè, cum ibi potius oppoſitum inſinuet, & alibi, expreſsè doceat, *vbi infra.* Negat item Dicaſtillo *loc. cit.* & Palaus *tr.* 27. *punct.* 8. *n.* 7. & rurſus Diana *par.* 10. *tract.* 16. *Reſol.* 61.

Sed probabiliùs reſpondeo: eſſe mortale, Primò; quia verba Concilij *quæſt.* 9. citata innuunt, re vera, præceptum graue. Secundò; quia ordinatus, ſola intentione declinandi forum ſæculare, ſeu eximendi ſe à tributis, magnam iniuriam, & in re magni momenti, facit Chriſto, Eccleſiæ, & poteſtati ſæculari: ergo. Sic Nauar. *cap.* 25. *num.* 68. Bannes, Petrus Ledeſma, Rodriguez, Victoria, & Molfeſ. *quæſt.* 5. relati. Barboſa *de Offic & poteſt. Epiſcopi allegat.* 10. *num.* 20. & *alleg.* 11. *n.* 12. Philibertus *loc. cit. c.* 1. *a num.* 1. Bartholom. de Ledeſma *loc. cit.* Ludouicus de S. Iuan *quæſt.* 2. *de Ordine art.* 9. *diff.* 3. *pag.* 796. & alij, quos videtur ſequi Trullench *lib.* 6. *dub.* 11. *num.* 10. *dicto* 8.

QVÆSTIO XII.

An ſit mortale, initiari Tonſura, intentione obtinendi aliquod beneficium?

REſpondeo: eſſe mortale, ſi ſpes beneficij, ſit cauſa principalis finalis, & primaria; ſecus verò, ſi ſit ſolùm cauſa ſecundaria, & impulſiua. Sic colligitur ex Diuo Thoma 2. 2. *quæſt.* 185. *art.* 1. docentes eſſe mortale appetere Epiſcopatum ad diuitias: ſed eadem eſt ratio de acceſſu ad Clericatum ob eundem finem. Sic expreſsè Petrus Soto, Barboſa, & alij quos citat, & ſequitur Philibertus *tract.* 1. *par.* 8. *c.* 1. *num.* 13.

QVÆSTIO XIII.

An ſit mortale, initiatos minoribus Matrimonium inire?

AFfirmant Caiet. 2. 2. *quæſt.* 12. *ar.* 1. *dub.* 1. penes Sanchez *lib.* 7. *de matrim. diſp.* 31. *num.* 7. caſu, quo id abſque iuſta cauſa, fiat.

Negant vero è contra, eſſe aliquam culpam Tolet. Azor, Sylueſt. & Couar.

Sed longè multò probabiliùs reſpondeo: nullam eſſe culpam, ſi iuſta cauſa, videlicet, ducendi vxorem, ob carnis tentationes vitandas; lites, vel inimicitias dirimendi, &c. id fiat: ſi verò abſque iuſta cauſa, ad ſummum venialis erit. Sic Caietanus *in Sum. verb. Apoſtaſia.* retractans

D 2 ſenten

Digitized by Google

ſententiam, quam prius docuerat, *loc. cit.* Sanchez, & Philibertus *loc. cit.* & alij apud ipſos. Bonacina *quæſt.* 3. *de Imped. matrim. punct.* 9. *num.* 2. & 3. & Valentia, Toletus, & Rodriguez penes ipſum. Sic etiam Palaus *tom.* 4. *tract.* 27. *punct.* 8. *num.* 9. Quia ſuſceptio (ait) Ordinum, etiam ſub ea intentione Matrimonium contrahendi, non eſt ab Eccleſia ſpecialiter interdicta, nec iure naturali videtur ſaltem ſub graui culpa interdici, vrpotè quæ non eſt grauiter Eccleſia damnata: ſtante autem cauſa legitima excuſabitur etiam à culpa veniali receſſus ab Ordinibus. Quis enim dicet peccatum committere Vniuerſitatis Rectorem, qui vt iuriſdictionem exerceat, quam aliàs exercere non poteſt, prima Tonſura inſignitur tametſi animum habeat poſtmodum, depoſitio officio, ad nuptias tranſeundi?

DISPVTATIO VIII.

De ſubiectione Ordinandorum Epiſcopo proprio.

QVÆSTIO PRIMA.

An Epiſcopus poſſit validè conferre Ordines ſubditis alterius Epiſcopi, abſque eius licentia?

RESPONDEO: poſſe validè; ſed non licitè, quia id prohibitum eſt Epiſcopis in Concilio Niceno *can.* 17. & in Trident. *ſeſſ.* 14. *cap.* 2. & *ſeſſ.* 23. *de reform. c.* 3. & 8. & *can.* 7. & *in cap. Eo qui de tempor. Ordin. in* 6. vbi, Epiſcopo ordinanti non ſubditum imponitur ſuſpenſionis à collatione Ordinum per vnum annum, & ipſi Ordinato ab exercitio Ordinum, ſic ſuſceptorum, ad beneplacitum proprij Epiſcopi. Et nouiſſimè S. D. N. Vrbanus VIII. in Bulla, quæ incipit: *Secretis. Anno* 1624. *edita.* Sic Sanchez *lib.* 3. *de matrim. diſp.* 23. Leſſius *lib.* 2. *cap.* 44. *dub.* 19. *num.* 92. Bonac. *diſp.* 8. *punct.* 4. *num.* 7. Nauar. *lib.* 1. *conſil. de tempor. Ordin. conſi.* 39. Ochagauia *tract. de Ordine quæſt.* 7. *num.* 21. Hurtado *diſſ.* 17. Diana 3. *par.* 4. *reſol.* 194. Philibert. *tract.* 1. *par.* 5. *cap.* 5. *num.* 1. Machado *tom.* 2. *lib.* 4. *par.* 1. *tract.* 3. *doc.* 3. *num.* 1. & alij.

QVÆSTIO II.

An Sacris initiatus ab Epiſcopo alieno, ſit iure ipſo ſuſpenſus?

RESpondeo: eſſe ſuſpenſum, ipſo iure; & ſi celebrat ante abſolutionem, irregularem. Quia ſic habetur in extrauagan. *Cum ex Sacrorum.* Pij II. Sic Nauar. *conſi.* 39. *citato fol. mihi,* 41. Philibert. *loc. cit. num.* 2. qui bene dictam extrauagantem extendit etiam ad eos, qui ad minores Ordines, & ad primam Tonſuram, aſſumuntur.

QVÆSTIO III.

An Epiſcopus Ordinans ignoranter, alienum ſubditum, maneat ſuſpenſus?

RESpondeo: negatiuè, quia caput, *eos qui*, citatum, imponens pœnam Ordinanti alienum, ſine licentia ſui Epiſcopi, requirit, vt id faciat ſcienter, vel affectata ignorantia. Sic Nauar. *loco citato, conſil.* 40.

QVÆSTIO IV.

An Epiſcopus conferens Tonſuram ſubdito alterius, incurrat pœnam dictæ ſuſpenſionis, latam, in capite, eos qui *citato.*

NEgant Riccius *in addit. ad Inſtit. Canc.* Lancellot *lib.* 1. *tit.* 25. Villalobos *tract.* 18. *diff.* 7. *n.* 7. Zerola 1. *p. praxis Epiſcop. verb. Dimiſſoria* & Toletus *lib.* 1. *c.* 49. *n.* 4.

Sed probabiliùs reſpondeo: incurrere, quia etiam de Prima Tonſura loquitur Trident. *ſeſſ.* 14. *cap.* 2. & *ſeſſ.* 23. *cap.* 8. Sic Barboſa *in collect. tom.* 3. *lib.* 1. *tit.* 9. *cap.* 2. *num.* 10. Bonacina *diſp.* 8. *punct.* 4. *num.* 29. Filliuc. *tract.* 17. *num.* 141. & alij, quos citat, & ſequitur Diana 3. *par. tract.* 4. *reſol.* 194. Philibert. *tract.* 1. *par.* 5. *cap.* 10. *num.* 8. Fornarius, Leſſius, Azor, & alij penes ipſum.

QVÆSTIO V.

An Archiepiſcopus poſſit conferre Ordines ſubditis ſuorum ſuffraganeorum?

REſpondeo: non poſſe, ſine eorum licentia, etiam intra ſuam Diœceſim; quia ſic habetur 9. *quæſt.* 3. *per totam* & *cap.* 1. *de tempor. Ordin. in* 6. Sic Philibertus *loc. cit. cap.* 5. *num.* 8. Machado *tom.* 2. *lib.* 4. *par.* 7. *tract.* 1. *docum.* 4. *num.* 6. per hæc verba: He dicho, *las acciones, que penden de jur. ſaicion,* para que ſe aduierta, que como enſeña el Doctor Solorzano, i comunmente los Doctores por regla general, las que penden de la poteſtad del Orden, como es Ordenar, Conſagrar Chriſma, exercer el Pontifical, &c. No las puede exercer el Arçobiſpo en las Dioceſis de los Obiſpos ſufraganeos, aunque ſea en tiempo de viſita; i ſi las exercita ſin conſentimiento expreſſo del Obiſpo incurre en la ſuſpenſion diſpueſta por el Concilio Tridentino *ſeſſ.* 6. *cap.* 5. & *ſeſſ.* 14. *de reform. cap.* 2. Sic Machado, & ante illum Barboſa *de Iure Eccleſ. cap.* 7. *num.* 92. & communis.

QVÆSTIO VI.

An Epiſcopus poſſit, extra propriam Diœceſim, ſuis ſubditis Ordines conferre?

AFfirmant Albericus *in l. Emancipati, de adoptionib.* ex Rebuff. *in praxi beneficiorum tit. de Clericis, à quibus, & quomodo creentur, num.* 12.

Sed certiſſimè reſpondeo: non poſſe, quia id prohibuit eis concilium Trident. *loc. cit.* ſuſpendens per annum Epiſcopos in aliena Diœceſi Pontificalia exercentes, & Ordinatos, vſu Ordinis ipſo iure priuat. Immo, & ante Tridentinum, id ipſum vetuit Concilium Antiochenum *cap.* 22. (non 12. vt habet Philibertus) & refertur *in cap. Epiſcopum,* 9. *q.* 2. vbi ſic dicitur: Epiſcoqum non debere in alienam irruere ciuitatem, quæ illi probatur non eſſe ſubiecta; neque in regionem, quæ ad eius curam minime noſcitur pertinere ad aliquid Ordinandum, neque Presbyteros, aut Diaconos conſtituere, ad alios Epiſcopos pertinentes, niſi fortè cum voluntate, & teſtimonio propriæ regionis Epiſcopi, &c. Sic Philibert. *tract.* 1. *part.* 5. *cap.* 5. *num.* 12. & communis.

QVÆSTIO

QVÆSTIO VII.

An Quis Ordinibus initiari poſſit, vel ab Epiſcopo ſuæ Originis; vel Domicilij; vel Beneficij.

RESpondeo: poſſe, quia ad effectum ſuſcipiendi Ordines, triplici titulo poteſt quis alicui Epiſcopo ſubiici. Primò, ratione Originis: quia videlicet in eius Diœceſi natus, aut baptizatus fuit. Secundò, ratione Domicilij: Quia videlicet, in eius Diœceſi domicilium habet: licèt alibi natus, vel baptizatus fuerit. Tertiò, ratione Beneficij: quia ſcilicet, in eius Diœceſi beneficium habet: etiamſi alibi natus fuerit, aut Domicilium habeat; vnde ille, qui in vna Diœceſi eſt natus; in altera baptizatus; in tertia haberet Domicilium; & in quarta, Beneficium, optimè poteſt à quolibet ex his quatuor Epiſcopis Ordinari; vel ad id litteras dimiſſoriales accipere. Sic habetur *in c. Nullus, de tempor. Ord. in 6.* & tenent Henriquez *lib.10.cap.22.*Sanch.*lib.3. de Matrim.diſp.23.num.1.* Sayrus *lib.7.cap 10.n.13.* Fornarius *de Ordine cap.5.num.6.*Bonac.*diſp.8.punct.4. num.8.* Ochagavia *quæſt. 7. n.20.* Hurtado *diſſ.17.* Philibert. *tract.1. par.5. à cap.5.* Torreblanca *lib. 2. practicar.car.13.à n.7.* Machado *tom.1. lib. 4. par.1. tract.3.document.3.num.2.* & omnes. Legantur Dicaſtillo *tract.6.de Ordine diſp.1.dubit.16.à num.221.* Leſſius *lib.2. c.44. dub.19. n. 92.* Diana *p.8. tract.2. Reſol.8.*

QVÆSTIO VIII.

An Quis Ordinari poſſit ab Epiſcopo, in cuius Diœceſi fortuitò natus eſt?

NEgant Henriquez *lib. 10. cap. 22.* Sanchez *loc. cit. num. 3.* & penes ipſos, Greg. Lopez, Azebedo, Salzedo, Syluester, & alij, quibus addi poſſunt Leſſius *lib.2.cap.34.dub.19. num. 92.* Bonac. *diſp. 8. punct.4.num.13.* Filliuc. *tract. 9. num. 101.* Layman *cap. 9. num. 10* Villalobos *tract. 11. diff. 9. num.2.* Philibert. *tract. 1. par. 5. capite 6. num. 8.* & alij. Quia exiſtimant ad Domicilium originis contrahendum, non ſatis eſſe natum eſſe aliquem, in loco, vbi Parentes domicilium non habebant, ſed fortuitò, aut alia de cauſa ad tempus aderant, etiam ſi per decennium. Ita etiam ſentiunt Dicaſtillo *loc. cit. num.225.* Palaus *tract. 27.punct.15.num.2.*Trullench *lib.6.dub.7.n.3.*& Diana *par.8.tract.2.Reſol.11.*

Sed probabiliter Reſpondeo: Poſſe à prædicto Epiſcopo ordinari, quia ad hunc effectum ſuſcipiendi Ordines, ſufficit, quod in illa Diœceſi, etiam fortuitò natus ſit; cùm verè dicatur Originarius illius Diœceſis: quamuis verum ſit, quod id non ſufficiat; vt filius ibi natus, dicatur ciuis illius oppidi. Sic Hurtado *diff. 17.citata.* vbi ſic ait: Quilibet tamen fit ſubditus Epiſcopo, quoad ſuſceptionem Ordinum (vt exprimitur *in cap. Nullus. de temp. Ordin. in 6.*) aut ratione natiuitatis in Diœceſi illius, ad quod ſufficeret, quod in ea fortuitò natus ſit, quia in ea erat mater, cauſa itineris, vel negotij. Sic ille, & alij.

QVÆSTIO IX.

An Origo paterna ſufficiat, vt quis poſſit Ordines recipere ab Epiſcopo Diœceſis, in qua eius Pater natus eſt?

NEgant Rodriguez, & Alzedo; quos refert Diana *4.par. tract. 4. reſol. 148.* Quibus addi poſſunt Henriquez *lib. 10. cap. 22. num.1. lit. B.* & penes ipſum, Ioan. Andreas, Francus, Anchar. & Dominic.Graffis *2.par.dec.lib.2.tit. de Clericis. c.23. n.4.* Quaranta *verb.Ordo. Verſ. Quoad tertium.* Tuſcus *tom.2 Verb.Ordo. concl.592.* & alij.

Sed probabiliùs reſpondeo: ſufficere Originem Patris, vt filius alibi natus, & commoratus, poſſit ab Epiſcopo, cui Pater erat, ratione originis, ſubditus, ordinari. Ratio eſt, quia filius, verè dicitur Originarius ciuitatis, ex qua pater naturalem originem duxit; vt colligitur, *ex l. Adſumptio §.1. ff. ad municipal. l. libertus. C. de municip. & Originariis. §.1. & l. Filius, ibidem*: Sed ſic eſt, quod Canones abſolutè dicunt, vt poſſit quis ordinari ab Epiſcopo Originis: ergo non excludunt originem paternam, quam filius participat.

Adde, quòd, cùm caſus iſte (vt refert Philibertus) in perſona Matthæi de Capua domicilium in Ciuitate Neapolitana obtinentis; ſed Originem paternam in Ciuitate Cauæ habentis, fuiſſet Pontifici propoſitus, eo quod Epiſcopus Ciuitatis Cauæ dictum Matthæum ad Preſbyteratum admittere nollet, exiſtimans Epiſcopum non poſſe ratione ſolius paternæ Originis, aliquem ordinare, demandatum illi fuit ab Eminentiſſimo Cardinali Burgheſio, Summo Pœnitentiario, vt dictum Matthæum ſacro Preſbyteratus Ordine initiaret. Et id prius fuit declaratum à S. Congregatione, *die 16. Decembris 1599. & 12. Auguſti 1618. & 7. Aprilis 1629.* teſte Diana dicta reſolutione 148. Hæc Philibertus. Qui pro hac parte, quam ſequitur, refert Ancharanum, Francum, *de vſuris in 6.* Panormitanum, Angelum, Riccium, Molfeſium, Vgolinum, Comitolum, & Barboſam, Vaſquium *diſp. 213.num. 56.*Bonacinam *diſput.8. punct.4.num. 13.* Dianam *loco citato*, & Nauarrum *de tempor. Ordin. conſi. 19. aliàs 11.* Sed ex his authoribus, Vaſquez *loco citato*, nihil ad propoſitum definit; cum neque dubium de hac re proponat. Tenent etiam Machado *loc. cit. num. 4. pag.10.* Torreblanca *lib.2. practicar. capite 13. num. 9. fol. 53. pag. 2.* & alij penes ipſum. Lege Dicaſtillum *loc. cit. dub.16. num. 225.* qui hanc ſententiam refert, & tranſit Palaum *tom.4. tract. 27. punct. 15. num. 2.* qui hanc partem expreſſe tenet; ſicuti Trullench *loc. cit. num. 4.* & rurſus Diana *par. 8. tractat.2. Reſol. 12.*

QVÆSTIO X.

An etiam origo Aui, ſufficiat, vt eius nepos ordinetur ab Epiſcopo, in cuius diœceſi Auus natus fuit?

NEegant, & à fortiori, authores nuper pro ſententia prima adducti; quibus, ex noſtra, adhæret Philibertus, & adeo, vt *n.2.* dicat omnes Doctores defendere, non ſufficere originem Aui, & aliorum aſcendentium. Ita etiam ſentit Trullench *loc. cit. n.5.*

Sed probabiliter profectò reſpondeo: ſufficere etiam originem Aui, quia (vt ex legibus *quæſt. præcedenti*, allegatis, colligitur) Nepos etiam eſt Originarius oppidi, in quo Auus natus eſt: ſicut eſt, & oppidi, in quo Pater eſt natus, vt docent plures Doctores, quos refert, & ſequitur Henriquez *lib.10.cap. 22. num.1. in Gloſſa lit. B.* per hæc verba: Et quamuis pro iure ad res temporales filius acquirat domicilium originarium, in loco, vbi pater, aut auus natus eſt, *l. adſumptio. §. filius ff. ad municip.* Vbi Gloſſ. Barthol. Oldrad. Iacob. Aretinus, Angel. *verb. domicilium*, Bernardus *pract. capite 8. fin. &c.* Sic ille. (Quod idem docet Philibertus *num. 25.*)

P. R. Leand. de Sacram. Pars II. D 3 Tunc

Tunc ſic ego: ſed Canones, abſolutè, & ſimpliciter docent, quemlibet poſſe Ordinari ab Epiſcopo originis; vt expreſſis verbis fatetur Philibertus, *loc. cit. num.* 10. ergo ſicut non excludunt originem Patris, ita non excludunt originem Aui, quam Nepos æque participat. Et quamuis nullum viderim authorem noſtram ſententiam expreſſe tenentem; nihilominus, illam eſſe probabilem, aſſignata ratio ſatis probat. Præter quam quod, id innuit Henriquez *loc. cit.* hæc ſequentia relatis adiungens verba: *Sed reſpectu Ordinum probabilius eſt, filium, non dici oriundum, vt accipiat domicilium in diœceſi, vbi Pater, aut auus natus eſt.* Sic ille: ergo oppoſitum eſſe probabile, clare indicat.

Hic tamen cum communi nota, dictam reſponſionem, ſolùm eſſe intelligendam de filiis legitimis nam in illegitimis non eſt attendenda origo paterna, ſed materna tantum; vnde, hi non poſſent, ratione originis, ordinari ab Epiſcopo in cuius Diœceſi Patres, aut Aui eorum nati ſunt; poſſunt tamen, iuxta dicta, ab Epiſcopo ſub cuius Diœceſi Matres eorum, aut Auiæ originem habuiſſent. Ita expreſsè tenet Palaus *loco ſup. cit.* per hæc verba: Dixi *patris*, nam matris origo non ſpectatur, vt *ex tex. in l.* 3. *C. de Municipal. & Originarijs lib.* 10. tradit Rinardus *de Nobilit. communicatiua num.* 9. *& ſequent.* Excipe tamen, niſi Pater ſit naturalis; quia tunc non Patris, vtpotè minus cogniti, ſed matris origo inſpicitur *ex l.* 2. *in fine. leg. eius qui. ff. de Municipalib.* & tradit Barboſa *de poteſt Epiſcopi, allegat.* 4. *num.* 15. Quare deficiente Patris origine, materna ſpectanda eſt. Deficientibus vero paternis Originibus, vt in filio expoſito, locus expoſitionis origini paternæ ſubrogatur, ſicut tradit Stephan. Gracian. *Diſcep. forenſ. cap.* 75. *num.* 12. Sic Palaus & etiam Trullench *loc. cit. num.* 6.

Qvæstio XI.

An dicantur ſubreptitiæ litteræ Apoſtolicæ, caſu, quo petens diſpenſationem ad Ordines; dicat, ſe oriundum ex vrbe Granatenſi, cùm tamen ſit natus Toleti; pater tamen eius ortus eſt Granatæ?

Affirmat eſſe, & debere dici præfatas litteras ſubreptitias Garcias *de Benefic. par.* 7. *cap.* 7. *num.* 25.

Sed probabilius longe Reſpondeo: Non eſſe ſubreptitias, quia, vt ex dictis, conſtat, ſufficit genitorem Granatæ fuiſſe natum; aut ibi habuiſſe domicilium. Sic Philibertus *cap.* 6. *cit. num.* 25. & penes ipſum, Marius Antonius *lib.* 1. *reſol. vltima, caſu* 33. & Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſcopi allegat.* 4. *num.* 8. quem ſequitur Trullench *lib.* 6. *dub.* 7. *num.* 4.

Qvæstio XII.

An habens diuerſa domicilia, ſub diuerſis Epiſcopis, poſſit à quolibet Ordines recipere?

Reſpondeo: Poſſe à quolibet illorum. Quia ratione vtriuſque domicilij, fit ſingulis illorum ſubditus. Sic Ricius, *in praxi tit. de Ordine, deciſ.* 304. & 305. Molfeſ. *in Sum. tract.* 2. *cap.* 2. *num.* 6. Philibert. *tract.* 1. *par.* 5. *cap.* 7. *num.* 13. & alij. Lege Palaum *tom.* 4. *tract.* 27. *punct.* 15. *num.* 3. vbi bene notat, quod domicilium ſit locus electus ad habitationem perpetuam, dum alia commodior non ſe offerat. *Ex tex. in l. Ciues. C. de Incolis. lib.* 10. Quare eo ipſo, quo prædictum locum ex animo incipis habitare, domicilium acquiris, & ab Epiſcopo illius loci Ordinari poteris: vt bene Riccius *in praxi fori Eccleſiaſt. Reſol.* 263. Nauar. *conſil.* 10. *aliàs* 2. *de tempor. Ordin.* Barboſa *alleg.* 4. *num.* 26. Layman *lib.* 5. *ſum. tract.* 9. *in fine.* Hunc animum habitandi ibi perpetuò declarare potes, tum verbis, tum factis, vt tradit Bald. *conſil.* 393. incipiente: *Punctus talis num.* 2. *lib.* 1. Si verbis declares omnis dubitatio tollitur: nam in his, quæ à tuo animo pendent, ſimplici tuo dicto ſtandum eſt, vt pluribus relatis firmat optimè Menochius de Arbitrar. *caſu* 86. *à num.* 6. Hæc Palaus. Quod hîc conſultò notare volui, vt videant iam nonnulli Recentiores huius inclytæ complutenſ. Vniuerſitatis, quod ex defectu huius ſolidæ doctrinæ haud bene in caſu matrimoniali occurrente, contra meum & aliorum Doctorum placitum, ſenſerint, & firmauerint. Quod maximè doleo, ob mala, quæ inde euenerunt. Lege Dianam *par.* 8. *tract.* 2. *Reſol.* 14. & 15. & Machadus *tom.* 2. *lib.* 4. *par.* 1. *tract.* 3 *docum.* 3. *num.* 5.

Qvæstio XIII.

An Poſſit quis Ordinari ab Epiſcopo, in cuius Diœceſi beneficium ſimplex, non reſidentiale, habet?

Negant Abbas, *in cap.* 1. *de foro compet* & Felinus *ibid.* Angel. *Verb. domicilium* Marc. Anton. Ianuenſ. *in ſua praxi cap.* 48. *num.* 3. & Leſſius *de Iuſt. lib.* 2. *cap.* 34. *dub.* 19. *num.* 92. exiſtimantes, tale beneficium debere eſſe reſidentiale.

Sed multo probabilius Reſpondeo: Poſſe ordinari. Quia textus in capite, *cum nullus, de tempor. Ordin. in* 6. generaliter, & abſolutè dicit, ſufficere quodcumque beneficium, vt poſſit quis ordinari: ergo non requiritur, quòd ſit reſidentiale, & ideo ſimplex ſufficiet: nam lex generaliter prolata, generaliter debet intelligi, *l. non diſtinguimus, ff. de recep. arbitr.* Sic. Philibert. *tract.* 1. *par.* 5. *cap.* 8. *num* 4. *pag.* 91. citans pro hac parte, Henriquez *lib.* 10. *cap.* 22. §. 1. *in Gloſſa.* Quaranta *Ordo. verſ. circa ſecundum.* Hugolinus *de Offic. Epiſcopi c.* 26. §. 3. Marius Anton. *var. reſol. lib.* 1. *reſol.* 112. *caſu* 28. Garcias *de benefic. par.* 2. *cap.* 2. *num.* 9. Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſcopi allegat.* 4. *num.* 46. & alij. Sed, certè ex his doctoribus, ſaltem Henriquez *loc. cit.* oppoſitum videtur docere, in textu, & *in Gloſſa lit. F.* Quamuis *lit. H.* dicat noſtram ſententiam eſſe probabilem. Addi atiam poſſunt Diana *par.* 4. *tract.* 4. *reſol.* 51. & Machado *tom.* 2. *lib.* 4. *par. prima, tract.* 3. *docum.* 6. Dicaſtillo *tract.* 6. *diſp.* 1. *dubit.* 16. *n.* 226. Palaus *tract.* 27. *punct.* 15. *num.* 5. & rurſus Diana *par.* 6. *tract.* 8. *Reſol.* 24. & *par.* 8. *tract.* 2. *Reſ.* 21.

Qvæstio XIV.

An poſſit quis Ordinari ab Epiſcopo, in cuius Diœceſi habet beneficium tenuiſſimum?

Negant Proſper de Auguſtino, Vgolinus, Piaſecius, Squillantes, & Riccius, apud Dianam *loc. cit.* Praxis Epiſcopalis noua *par.* 1. *Verbo. beneficium* §. 3. Sotus *de Iuſtitia lib.* 11. *quæſt.* 5. *art.* 3. Quaranta, *verb. Ordo* Machado *loc. cit. num.* 1. Molfeſ. *tr.* 2. *cap.* 2. *num.* 7. & alij, exiſtimantes, ad hunc effectum requiri beneficium ſufficiens ad ſuſtentationem ex Trident. *ſeſſ.* 21. *de reform. cap.* 2.

Affirmant verò, Henriquez *lib.* 10. *cap.* 22. §. 1. Garcias *de benefic. par.* 2. *cap.* 4. *num.* 8. Barboſa *de iure Pontificio lib.* 1. *cap.* 33. *num.* 38. & *de offic. Epiſcopi alleg.* 4.

Digitized by Google

alleg.4.num.4.& alij quos teſtantur Dicaſtillò & Palaus *loc.cit.*& Trullench. *num.* 16. Quia vbi lex non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus: ſed textus *in cap.cum nullus. cit.* non explicat valorem, & qualitatem beneficij; ſed ſimpliciter & abſolutè dicit, poſſe quem Ordinari ratione beneficij ab Epiſcopo, in cuius Diœceſi habet beneficium: ergo.

Sed ego; vtraſque ſententias conciliando, clariùs reſpondeo: non poſſe quem ordinari ad titulum beneficij tenuis, abſolutè loquendo; poſſe tamen ſi illi adiungatur patrimonium ſufficiens ad victum, ita vt, ad minus, conflatum ex vtroque, ad ſuſtentationem ſufficiat. Primam partem huius reſponſionis docent clarè Tridentinum, & Authores primæ opinionis; non tamen negant ſecundam; imò potiùs illam admittunt Vgolinus, & Quaranta, & vtramque ſimul defendunt Diana 4. *part. tract. 4. reſol.* 51. Philibertus *tract. 12. part. 5. cap. 8. nu.* 15. & alij; quos antea ſequutus fuerat Palaus *punct.* 10. *num.* 1. *&* 2. Lege Dianam *part. 8. tract. 2. reſ.* 20.

Qvæstio XV.

An habens duo, vel tria beneficia, ſub diuerſis Epiſcopis, poſſit à quolibet illorum, Ordines recipere?

NEgant Molfeſius & Archidiaconus apud Dianam *part. 6. tract. 7. reſol.* 35. Quia (inquiunt) quòd factus quis ſubditus vnius non debet fieri ſubditus alterius in præiudicium prioris. Horum ſententiam Doctorum amplectitur Trullench. *vbi infrà num.* 20. & 27.

Reſpondeo: poſſe, quia omnium illorum, & ſingulorum, eſt ſubditus. Sic Riccius. Garcias, & Rubeus, quos affert, & ſequitur Philibertus *cap.* 8. *cit. numero* 8. Sic etiam Dicaſtillo *loc. cit. num.* 230. Nec talis facit quid in præiudicium alterius, ſed vtitur iure ſuo legibus conceſſo. Lege Dianam *part. 8. tract. 2. reſol.* 20.

Qvæstio XVI.

An poſſidens Præſtimonium poſſit Ordinari ab Epiſcopo loci, in quo reſidet præſtimonium?

NEgant Abbas, Felinus, Angel. & alij, *quæſt.* 15. pro prima ſententia adducti. Syl. *ver. Ciuitas* §. 4. & Henriq. *lib. 10. cap. 22. tr.* 1. niſi caſu, quo poſſidens, in loco vbi reſidet præſtimonium, perſonaliter reſideat.

Sed probabiliùs reſpondeo: poſſe à tali Epiſcopo Ordinari. Quia, etiam præſtimonium eſt quoddam beneficium at (vt *loc. cit.* eſt habitum) *cap. cum nullus.* ſine limitatione loquitur de omni beneficiò ergo. Sic Philibertus, *tract. 1. part. 5. cap. 8. num. 5. &* *tract. 2. part. 6. cap. 6. num.* 23. Riccius *in praxi fori Eccleſ. reſol.* 258. Barboſa *de Offic & poteſt. Epiſc. alleg. 4. num.* 48. & Henriquez *loc. cit. in marg. lit. H.* penes ipſum. Sed ex his. non bene citat Philibertus, Henricum pro hac parte: nam, licet *in marg. lit. H.* non, *A*, vt habes apud dictum) dicat, hanc noſtram ſententiam eſſe probabilem, in textu tamen, oppoſitam partem, pro qua illum nos citauimus, apertè tenet, his verbis: Si vero beneficium nullam reſidentiam, etiam ex conſuetudine recepta, requirat, vt præſtimonium; non videtur ſatis, vt ratione illius acquirat domicilium, niſi in illo perſonaliter reſideat. Sic ille. Lege Trullench. *libro 6. de Sacram. dub. 7. num* 18.

* * *

Qvæstio XVII.

An poſſit quis Ordinari ab Epiſcopo, in cuius Diœceſi penſionem ex aliquo beneficio habet?

REſpondeo: non poſſe, quia penſio ex beneficio, non eſt beneficium, quod reddat penſionarium ſubditum illi Epiſcopo, ſub cuius iuriſdictione eſt beneficium, illam penſionem habens. Sic Garcia & Philibert. *loc. cit. num.* 13. Qui eadem ratione negat poſſe quem Ordinari, Capellaniæ temporalis, ab illo Epiſcopo in cuius Diœceſi eſt fundata. An verò poſſit quis Ordinari à proprio Epiſcopo ad titulum penſionis., vel capellaniæ perpetuæ, dicemus *infrà diſp. 9. quæſt. 16. & 17.* Lege Riccium. *in praxi fori eccleſ. reſol.* 261. aliàs 301. Trullench *lib. 6. dub. 7. num.* 24. & alios apud ipſos.

Qvæstio XVIII.

An Epiſcopus poſſit promouere ad Ordines illum, qui in ſua Diœceſi patrimonium ſufficiens habet?

AFfirmare poſſet Gotfredus, qui *tit. de prebend. num.* 14. (vt refert Filiuc. *tom. 3. tract. 41. num.* 5.) ſuſtinuit, patrimonium, in cuius titulum promouetur quis ad Ordines, eſſe beneficium Eccleſiaſticum.

Sed certiſſimè Reſpondeo: non poſſe niſi aliàs prædictus promouendus eſſet ſubditus illi Epiſcopo; vel ratione Originis, vel domicilij. Quia certiſſimum eſt, patrimonium, non eſſe beneficium, vt bene probat Filliucius *loc. cit.* & tenet etiam, Philibertus *tract. 1. part. 5. cap. 8. num.* 11.

Qvæstio XIX.

An poſſit Epiſcopus Ordinare illum, qui in ſua Diœceſi nullum habet beneficium: attamen Epiſcopus optans illum Ordinare, beneficium, hac ſola intentione, illi confert?

NEgant Gloſſa *in cap. Eos qui, de tempor. Ordin. verb. ſignificatum.* Francius *in cap. cum nullus.* Riccius *reſol.* 262. Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſc. alleg 4. num.* 47. Quaranta *verb. Ordo.* quos omnes citat, & ſequitur Philibert. *loco citato num.* 7. eò quòd, hæc beneficij collatio eſſet in fraudem legis, nempe, ad eximendum Ordinandum à Iuriſdictione ſui Epiſcopi; at fraus, & dolus nemini debent patrocinari: ergo. Ita etiam Machado *tom. 1. lib. 4 part. 1. tract. 3. docum. 4. num. 4. pag.* 11. quos videtur ſequi D. Diana *part. 8. tract. 2. reſol.* 12.

Sed æquè probabiliter Reſpondeo: poſſe Epiſcopum, dictum Clericum, cui beneficium contulit, licitè Ordinare. Quia ius ſolùm requirit, quod quis beneficium legitimè obtineat, vt ratione illius ad Ordines promoueri poſſit: nec diſtinguit, qua fine, aut ratione quis illud obtineat: ergo nec nos diſtinguere debemus. Nec quid obſtat fundamentum contrarium: dicendum enim, nullò modo fraudem legis facere, qui vtitur iure ſuo; quod lege ipſa nititur. Sic Vgolinus *de Offic. Epiſc. cap. 26. §. 3.* & dicit probabile Philibertus *loc. cit.*

* * *

QVÆSTIO XX.

An Epiſcopus, qui Ordinat aliquem, ſola ratione beneficij, quod in ſua Diœceſi habet, poſsit eundem ab interſtitiis diſpenſare?

NEgat Marius Anton. *lib.* 1. *variar. reſol.* 112. *caſu.* 28. & penes ipſum, Nauar. *lib.* 1. *conſil. de tempor. Ordin. conſil.* 16. quos ſequitur Philibertus. *tract.* 1. *part.* 5. *cap.* 8. *num.* 13. &, ni fallor, Machado *tom.* 2. *ſum. lib.* 4. *par.* 1. *tract.* 3. *docum.* 4. *num.* 5. cum vltimo in loco, horum ſententiam apponat.

Sed probabiliùs reſpondeo: poſſe, quia qui ratione beneficij fit ſubditus ad Ordines, etiam fit quoad omnia concernentia ad illos (inter quæ, ſunt interſtitia) iuxta illud commune: conceſſo aliquo, omne id concedi videtur, ſine quo illud exiſtere non poteſt: ergo. Sic Garcia *de benef. part.* 2. *cap.* 4. *num.* 14. Squillante, *de Priuileg. Cle. cap.* 4. *num.* 144. Barboſa *de Offic. Epiſc. allegat.* 4. *num.* 54. & alij quos citat & ſequitur Diana *part* 8. *tract.* 2. *reſol.* 25.

QVÆSTIO XXI.

An Epiſcopus Ordinarius poſsit triennalem familiarem, ſibi non ſubditum, Ordinare?

REſpondeo: poſſe: dummodo ſtatim illi beneficium congruum conferat. Quia hanc facultatem conceſſit Epiſcopis Tridentinum *ſeſſ.* 13. *de reform. cap.* 9. (non 3. vt habet, apud me, Henriquez) Sic ipſe *lib.* 10. *cap.* 22. *num.* 2. *fine.* Suarez *de cenſur. diſp.* 51. *ſect.* 2. Bonac. *loc. cit. num.* 15. Hurtado *de Ordine diff.* 17. Vaſquez *diſp.* 243. *n.* 49. Philibert. *tract.* 1. *part.* 5. *cap.* 5. *num.* 1. Diana 4. *part. tract.* 4. *reſol.* 145. & omnes apud Dicaſtillum *tract.* 6. *diſp.* 1. *dubit.* 16. *num.* 228. & rurſus apud Dianam *part.* 8. *tractat.* 2. *reſol.* 27.

QVÆSTIO XXII.

An Oneri conferendi, triennali præfato, beneficium; ſtatim, *ſatisfaciat Epiſcopus, conferendo beneficium, cùm primùm vacauerit?*

AFfirmant Vaſquez, & Hurtado. *loc. citatis,* & Henriquez *loc. cit.* per hæc verba: Epiſcopus Ordinarius familiarem, non ſubditum, qui triennio fruitur continua eius commenſalitate, poteſt tonſura initiare: aut etiam ſacris, quando beneficium vacans parat huic ſtatim conferre.

Sed probabiliùs Reſpondeo: non ſatisfacere; niſi talem beneficij collationem faciat intra decem dies, à die Ordinationis. Sic Philibertus *loc. cit. à num.* 6. vbi ex aliis refert: quendam Epiſcopum incidiſſe in pœnas Ordinantis non ſuos, eo quòd, quandam collationem beneficij triennali ſuo feciſſet, poſt ſex menſes à die Ordinationis. Zerola *in praxi Epiſc. part.* 1. §. *Dimiſſoriæ, & part.* 2. *Verb. Ordo.* Molfeſ. Riccius Alexand. & alij, apud Philibertum. Sic etiam Diana *part.* 8. *tract.* 1. *reſ.* 33. Auerſa *de Sacram. Ordinis, quæſtione* 3. *ſect.* 6.

* * *

QVÆSTIO XXIII.

An etiam poſsit Epiſcopus triennalem famulum ſui familiaris, ſtatim collato beneficio Ordinare?

REſpondeo: poſſe, quia famuli familiarium Epiſcoporum, famuli verè ſunt Epiſcoporum: ergo debent frui familiarium priuilegio. Sic Philibertus *loc. cit. num.* 18. per hæc verba: Sufficiat hîc notare, etiam famulos familiarium Epiſcopi, qui expenſis Epiſcopi viuunt; dici familiares Epiſcopi, &c. frui priuilegio Trident *dict. ſeſſ.* 23. *cap.* 9. *de reform.* conſequenter poſſe ab eodem Epiſcopo Ordinari, collato ſtatim beneficio. Sic Sanchez *in Opuſ. lib.* 7. *cap.* 1. *dub.* 10. *num.* 24. Diana *tract.* 4. *reſol.* 144. *part.* 4. Hinc priuilegium conceſſum militibus, vt tempore quadrageſimæ comedant carnes, dixi conſultus; extendi ad famulos, & famulas eorundem militum, cum militet eadem ratio. Pro qua ſententia facit doctrina Mandocij *reg.* 3. *Cancel. quæſt.* 16. famulos familiarium Cardinalium gaudere priuilegio familiarium Cardinalis. Sic Philibert. Et ſic etiam Dicaſtillo *loc. cit. num.* 230. Diana rurſus *part.* 8. *tract.* 2. *reſol.* 34. Auerſa *loc. cit.* Barboſa *de poteſt. Epiſcopi par.* 2. *alleg.* 5. *num.* 7. Eſcobar *in Theolog. morali tract.* 7. *exam.* 8. *cap.* 4. *num.* 73.

QVÆSTIO XXIV.

An Triennium, quod familiaris Epiſcopi debet tranſigere in eius ſeruitute, debeat eſſe continuatum, & completum?

REſpondeo, affirmatiuè: nam licèt annus inceptus, & dies inchoata, pro completo habeatur in fauorabilibus, *vt ſuprà* eſt habitum: non tamen in odioſis; nam in his, annus cœptus non habetur pro completo, & ita debet impleri; vnde non ſufficiet in præſenti, quod vltimus annus trienni fuerit cœptus, vt familiaris a ſuo Epiſcopo Ordinari poſſit. Sic communis. Legatur Philibertus *vbi infrà num.* 2.

Nota tamen, quòd ſi ſeruitus talis familiaris cœperit antequàm Epiſcopus crearetur, tunc computanda erit in ſpatio dicto triennali, vt docent ex S. Congregatione. Riccius *deciſ.* 110. Auila, Garcias, Fornarius, & Barboſa, quos affert, & ſequitur Philibertus *loco citato numero* 4. *pagina* 93. Palaus *tom.* 4. *tract.* 27. *punct.* 15. *num.* 6. Dicaſtillo *tract.* 6. *diſput.* 1. *dubit.* 16. *numero* 229. & Diana *part.* 2. *tractatu* 2. *reſol.* 30.

QVÆSTIO XXV.

An ſeruitus triennalis facta Epiſcopo abſenti, tribuat illi ius Ordinandi ſuum familiarem?

REſpondeo negatiuè, quia abſens nullo modo dicitur familiaris. Vnde, ſi quis in regione remota, Epiſcopi obſequiis manſerit, etiamſi de ipſius Epiſcopi ſumptibus vixerit, non poterit ab illo Ordinari. Sic Maiol. *lib.* 4. *de irregularitat. cap.* 2. *num.* 5. Quaranta *V. Ordo.* §. *limita.* Suarez *de cenſ. diſp.* 31. *ſect.* 1. (non 15. vt habet Philibertus) *num.* 15. Barboſa *allegat.* 5. *num.* 6. Molfeſ. *tract.* 2. *cap.* 2. *num.* 8. & alij, quos affert, & ſequitur Philibertus *loco citato numero* 4. Ludouicus *quæſt.* 2. *de Ordine artic.* 3. *dub.* 5. *pagina* 772. Palaus *loco citato* & Dicaſtillo *num.* 230. Diana *reſol.* 31. & Sanchez *tom.* 2. *conſil. libro* 7.

Digitized by Google

lib.7.cap.1.dub.10. Qui ſecus dicunt caſu, quo Familiaris Epiſcopi, illi in Ciuitate inſeruiat, ſed extra domum, ſi eius expenſis alatur, quia tunc rectè poterit ab illo Ordinari, eo quod triennium datur. a Tridentino, vt Epiſcopus noſcat mores Familiaris: at optimè cognoſcet quando continuò in ſuo ſeruitio aſſiſtit, licet in alia domo habitet: ergo.

QVÆSTIO XXVI.

An poſſit Epiſcopus, ad titulum penſionis, vel patrimonij, pro Eccleſiæ ſuæ vtilitate, aut neceſſitate, ſuum triennalem familiarem Ordinare?

AFfirmant (penes Philibertum) Garcias *part. 2. 2. de beneſi.cap.5.num.* 81. *&* 81. Barboſa *allegat.5.num.12.& 13.*& Vaſquez *tom.3.in 3.part.diſp. 245.num.49.* Verùm ex his authoribus, Vaſquez nullo modo id docet, loco à Philiberto citato. Affirmat etiam Dicaſtillo *loc.cit.num. 229.*

Sed probabiliùs reſpondeo; non poſſe, niſi aliàs Epiſcopus familiari Ordinando, ſtatim, id eſt, intrà decem dies, iuxta dicta *quæſt. 22.* beneficium conferat. Quia ad collationem Ordinum requiritur ſubiectio Ordinandi, vt habetur *in cap.cùm Nullus.cit.* At nullus efficitur alieno Epiſcopo ſubditus, ratione penſionis, vel patrimonij, vt ex dictis *quæſt.18.* conſtat: ergo. Sic Philibert. *tract.1.part.5.cap.9.num.15. & cap.8.num.10.*

QVÆSTIO XXVII.

An ſi Epiſcopus conferat beneficium ſuo familiari poſſit, non expectato triennio, Ordines illi conferre?

NEgat Petrus de Ledeſma *in Sum. tract. de Ordine cap.5.poſt.9.concluſionem pag.mihi* 340.

Sed probabiliùs reſpondeo: poſſe, quia tunc iam non Ordinat Epiſcopus ſuum familiarem, ratione familiaritatis, ſed prætextu beneficij ab eo collati, ratione cuius fit illi ſubditus. Sic Sanchez *tom. 2. opuſc.lib.7.cap.1.dub.20.num.25.* & Henriquez, ab eo conſultus, quos refert, & ſequitur Diana 4. *part. tract.4.reſol.146.* Quibus addo Philibert. *tract. 1. part.5 cap.8.num.9.& cap.9.num.* 8. Dicaſtillum *loc. cit.num.230.* Sanchez *tom.2. conſil.lib.7 cap. 1. dub. 20.num.25* Aueſſam *de Sacram.Ordinis quæſt.3.ſect.6* & Dianam *part.8.tract.2.reſol.37.*

QVÆSTIO XXVIII.

An etiam Epiſcopi titulares (vulgo, Obiſpos de anillo) poſſint ſuos triennales familiares ad Ordines promouere?

REſpondeo negatiuè, quia id expreſſe denegat illis Concilium Tridentinum *ſeſſ. 14.cap. 2.* per hæc verba verba: Nemo Epiſcoporum, qui titulares vocantur, etiam, ſi in loco nullius Diœceſis, etiam exempto, aut aliquo Monaſterio, cuiuſuis Ordinis reſederint, aut moram traxerint; vigore cuiuſuis priuilegij ſibi de promouendo quoſcunque ad ſe venientes, pro tempore conceſſi; alterius ſubditum etiam prætextu familiaritatis, continuæ commenſalitatis ſuæ, abſque ſui proprij Prælati, expreſſo conſenſu, aut literis dimiſſoriis, ad aliquos ſacros Ordines, aut minores, vel primam Tonſuram promouere, ſeu Ordinare valeant. Contra facientes ab exercitio Pontificalium per annum; taliter verò promotos, ab executione Ordinum ſic ſuſceptorum, donec ſuo Prælato viſum fuerit, ipſo iure ſint ſuſpenſi. Sic Concilium, & ex illo omnes. Azor *2.part.lib.3.cap. 48.* Vaſquez *tom.3.diſp.242. à num.45.* Torreblanca *lib.2.practicarum cap.13.à num.15.* Philibertus *cap.9. cit.num.16.* & alij, quos ſequitur Dicaſtillo *loc. cit. num.231.*& Diana *part.8.tract.2.reſol.28.*

QVÆSTIO XXIX.

An Poſſit Epiſcopus in aliena Diœceſi conferre ſuis ſubditis primam Tonſuram in priuato aliquo cubiculo, abſque licentia Diœceſani?

NEgant Campanilius, Barboſa, Sanchez, & Cæſar Madius, quos affert Philibertus *tract. 1. part. 5. cap. 10.* qui etiam citat Dianam *3.part tract. 4.reſol.194.* ſed malè: quia Diana ibi, ſolùm loquitur de Epiſcopo Ordinante alienum, de quo egimus *ſupra quæſt. 4.*

Sed æquè probabiliter, reſpondeo: poſſe, quia quamuis Epiſcopus, non poſſit (ex Tridentino *ſeſſ. 6. cap.5.*) in aliena Diœceſi Pontificalia exercere, abſque licentia Diœceſani: poteſt tamen Tonſuram conferre ſine exercitio Pontificalium in priuato cubiculo, ſeu Oratorio: ergo. Sic Henriquez *lib. 3. cap.6.num.6.* Azor *part.2.lib.3. cap.48. quæſt.5.* Fornatius *de Ord.cap.5. §.4. notab.* 4. Bonac. *de Sacram. diſp.3.quæſt.vnica punct.1.num.13. & diſp. 8. punct. 4.num.28.* Villalob. *tract.8. diff.7. num.17.* Diana *4. part.tract.4.reſol.143.& 5.part.tract.10.reſol.45.* Philibert. *loc. cit.*& alij, peneſs ipſos.

QVÆSTIO XXX.

An Epiſcopus inuitatus ad Ordinandum in aliena Diœceſi, poſſit ibi Ordinare proprios ſubditos, abſque expreſſa licentia illius, à quo inuitatus eſt?

NEgant Miranda *in Man. tom.1.quæſt.36.art.3* & Barboſa *de poteſt. Epiſcopi part. 2. allegat. 4. numero 64.*

Sed probabiliùs reſpondeo: poſſe; quia vt licitè hoc faciat, ſufficit generalis licentia, quam à Diœceſano ad Ordinandum habet. Imò non ſolùm poterit ſuos Ordinare ſubditos, verùm etiam aliorum Epiſcoporum, ſi litteras dimiſſorias habeant. Sic Venetus, Nauar. Toletus. Fornarius, Alzedo, & Luyſius Turrianus, quos affert, & ſequitur Diana 4. *part. tract.4. reſol.144. & part.5. tract. 10. reſol.45. in fine.* Bonacina *loc.cit.num.28.* Ioan. de Cruce *in Sum. de Sacram. Ord.dub.4.concl.2.* Villalobos *tract. 11. diff. 9.num 9.* Farinac. apud ipſum, & Gutierrez *lib. 1. quæſt.can.16.* qui ſubdunt, ita declaratum fuiſſe à S. Congregatione Cardinalium.

QVÆSTIO XXXI.

An Epiſcopus ordinans, abſque dimiſſoriis, alienum, ſit per annum, non ſolùm à collatione Ordinum, quos malè contulit ſuſpenſus, verùm à collatione omnium Ordinum?

AFfirmant eſſe à collatione omnium Ordinum ſuſpenſum, Gloſſa *in cap. 2. de tempore Ordin. in 6.* Sayrus *de cenſur. lib.4. cap.12.num.30.* Campanili *in diuerſis Iuris Canonici, rubr. 9. cap.1.num. 16.* Barboſa *de Officio, & poteſtate: Epiſcopi allegat. 8. num. 1.*

Digitized by Google

num.1. qui pro eadem ſententia citat Suarium *tom.5. diſp.31. ſect.1. num.15.* Qui de hac quæſtione, nec verbum dicit; & Vgolinum *de Offic. & poteſtate Epiſcopi cap.16. §.22. numero 2.* qui oppoſitam ſententiam docet.

Sed probabiliùs reſpondeo: Solùm eſſe ſuſpenſum à collatione Ordinum, quos male contulit, à Diaconatu, v.g. Subdiaconatu &c. quia pœna non debet extendi extra culpam: ſed culpa ſolùm fuit commiſſa in collatione vnius, vel alterius Ordinis: ergo non eſt extendenda ad omnes. Sic Geminian. Philippus Francus, Vgolinus, Graffis, Riccius, Molfeſius, & alij, quos affert, & ſequitur Philibertus *tract.1. part.5. cap 10. num.3.* Nauarrus *lib.1. conſil. 31. & 39. de tempore Ordin.* & alij.

QVÆSTIO XXXII.

An Epiſcopus ordinans ſubditum alienum, ſub ſpe ratihabitionis, incurrat dictam ſuſpenſionem?

AFfirmant Salzedo *in ſua pract. cap.26.* Rebuff. *in praxi Epiſc. tit. de litteris dimiſſ. num.11. & 29.* Pariſius *conſil.136. vel.4.* Quarant. *Verb. Ordo. Verſ. Amplia* Bonac. *diſp.8. quæſt. vnica punct. 4. num.28.* Barboſ. *loc. cit. allegat.8. num.4.* Luyſius *de cenſur. lib. 5. diſp.46. dubio 1.* Auila *de cenſur part.3. diſp.5. dub. 7. §. dico 5.* Sanchez *lib.7. opuſc. cap.1. dub.10.*

Sed æquè probabiliter reſpondeo; non incurrere, quia ad incurrendam dictam ſuſpenſionem, requiritur præſumptio, vt colligitur ex illis verbis textus: *Scienter, ſeu affectata ignorantia, vel quocumque alio figmento quæſito, præſumpſerit Ordinare:* Sed ſic eſt, quòd bona fides, ſeu ſpes rationabilis ratihabitionis excuſat præſumptionem: ergo. Sic Philibert. *tract. 1. part.5. cap.10. num.5. & cap.11. num.11.* qui, & citat Mandoſium *de regul. cancell. 24. quæſt. 4.* Fornarium *cap.5 de Ordine num. 4.* Molfeſium *tract.2. cap. 2. num.14.* Suarium *to.5. diſp.31. ſect.1. num.17.* Franciſcum Marcum *deciſ. Delphin. 105. lib. 10.* Tuſcum *Verb. Ordo. concl.188. num.41.* Maiolum *de irregular. lib.4. cap.2. num. 7.* Cherubinum *ad conſtit. 40. Clementis VIII. Schol.2.* & Dianam *3. part. tract.4. reſol. 191.* Sed ex his Doctoribus, Fornarius, in oppoſitam partem ſe inclinat, & Suarez, huiuſmodi ratihabitionem rarò admittendam eſſe adſtruit. Tenent etiam Petrus de Ledeſma, quem citat, & ſequitur Diana *loc. cit. & part.5. tract.10. reſol.38.* vbi pro hac parte citat Reginaldum *lib.32. tractat. 2. capite 24. ſect.3. num.69.* & pro contraria, Mandoſium; quem non vidi: Barboſa *in remiſſion. Doctorum ad varia loca* Trident. *ſeſſ. 25. capite 8. numero 11. fol. mihi 69.* quem etiam pro contraria opinione citat Philibertus.

QVÆSTIO XXXIII.

An à dicta ſuſpenſione excuſetur Epiſcopus, qui bona fide, aut ignorantia inuincibili alienum Ordinat?

REſpondeo: excuſari. Ideoque, ſi Epiſcopus ignoranter Ordinat aliquem, qui ex malitia, vel ex ſimplicitate, intra multitudinem Ordinandorum; ſe ingereret; aut alium, de quo parentes eius; eſſe de ſua Diœceſi teſtarentur; aut denique illum, qui dimiſſorias falſas, approbatas tamen ab illo, vel ab eius vicario, aut examinatoribus: re vera à dicta ſuſpenſione excuſaretur. Sic Nauar. *conſil.8. de tempor. Ordin.* Quaranta, *verb. Ordo.* Molfeſ. & Riccius, quos citat, & ſequitur Philibert. *loc. cit. cap. 10. num. 5.* & penes ipſos, ſacra Congr. Cardinalium.

DISPVTATIO IX.

De qualitate, & quantitate patrimonij, vel beneficij, ad Ordines requiſiti?

QVÆSTIO PRIMA.

An Clericus ſæcularis poßit initiari Sacris, ſi non habeat neceſſaria ad victum?

RESPONDEO: non poſſe, niſi habeat congruam ſuſtentationem ex beneficio certo, aut expenſione, donatione, vel patrimonio. Quia ſic definit Tridentinum *ſeſſ. 21. de reformat. cap. 2.* & antea, alia Concilia, & Canones.

Secus dicendum eſt de Regularibus ſolemniter profeſſis. Nam voluntaria paupertas, quam ſolemni voto emittunt, pro magnis opibus computatur, vel beneficij Eccleſiaſtici loco ſuccedit. Sic omnes. Lege Henriquez *lib.10. cap.17. §. 3.* Barboſam *part. 2. de poteſt Epiſcopi alleg. 19. num.4.* Vaſquium *diſp. 246. cap. 6. fine.* & Palaum *tom.4. tract.27. punct. 9. à num.1.*

QVÆSTIO II.

An Patres Societatis Ieſu, poßint, ante ſolemnem profeßionem, poſt ſimplicia vota quemcumque Sacrum Ordinem recipere?

REſpondeo: poſſe, quia id eis conceſſit Gregor. XIII. in quadam Bulla edita anno 1573. die vltima Februarij; vt refert Philibert. *tract. 2. part. 6. cap.5. num.4.* Quod ſi contingat, è Societate quos eiici, in Sacris iam conſtitutos, & carentes beneficio, vel patrimonio; tunc (addit Philibertus) Prælati eiuſdem Societatis, de honeſto victu illis prouidere debent, donec ſufficiens beneficium fuerint conſecuti. Sic declarauit ſac. Congregatio *ſeſſ.21. cap. 2. de reform.* cuius hæc ſunt verba. *Quoad Ieſuitas, cum poſt Sacerdotium exire non poßint, niſi à Superioribus deijciantur, prouideatur illis de redditu quadraginta aureorum annuorum ex bonis Religionis. Quoad alios, qui arbitrio ſuo exire, quando volunt, poſſunt, ne detur illis occaſio exeundi, vt fruantur illo reditu, vocentur prius, & intelligant, qua alia via proſpici poſſit: deinde maturè deliberandum.* Hæc ex ſac. Congregatione Philibertus. Sic etiam Salzedo *in pract. crimin. cap. 18.* Ludouicus *quæſt. 2. de Ordine art. 10. dub.1. concl 2. pag. 800.* Henriq. Vaſquez, Barboſa, & Palaus *locis citatis.*

QVÆSTIO

Digitized by Google

QVÆSTIO III.

An poſſit quis Ordinari ſine ſufficienti patrimonio, aut beneficio &c. cum ſola fideiuſſione alimentorum?

NEgat Philibert. *loc. cit. cap. 7. diff. 2. pag. 213.* quia obligatio dicta perſonalis, non eſt (inquit) res immobilis, & pacificè poſſeſſa, & per illam Ordinandus non haberet ius in re, ſed ſolùm ad rem: Concilium verò requirit pacificam patrimonij poſſeſſionem. Sic Nauar. *conſil. 34 de tempor. Ordin.* Riccius *in praxi deciſ.* 318. Vgolinus *de Offic. Epiſcopi cap. 26. §. 14. num. 2.* Molfeſ. *in Sum. tract. 2. cap. 14. num. 4.* Azorius *moral. inſtit. part. 2. lib. 3. cap. 4. quæſt. 7.* Ex quibus nonnulli referunt, ita à ſacra Congregatione fuiſſe definitum. Huc vſque Philibertus. Sed ex his authoribus à ſe relatis, Nauar. oppoſitum videtur aliqualiter ſentire: docet enim ibi, quod licèt patrimonium ad cuius titulum quis ordinatur, debeat eſſe in immobilibus, & non in mobilibus, non tamen ob id incurratur pœna aliqua; ſed quidquid ſit de hoc.

Probabiliter profectò reſpondeo: poſſe licitè Ordinari ſola fideiuſſione; quia cauſa finalis, ob quam Concilium Trident. *ſeſſ. 21. cap. 2.* diſponit, ne dentur Ordines ſacri non habentibus beneficium, penſionem, vel matrimonium, ea præcipua eſt, ne, qui diuino myſterio aſcripti ſunt, cum Ordinis dedecore mendicare, aut ſordidum aliquem quæſtum exercere, cogantur: ergo quoties prouidetur, vt fit cum fideiuſſione alimentorum mendicitati huiuſmodi, ſufficienter ſatisfiet menti, & diſpoſitioni Concilij. Sic Gtilenzonius *conſil. 14.* quem refert & ſequitur Diana 5. *part. tract. 10. reſol. 48.* & ante ipſos, cum aliis Barboſa *in remiſſion. ad varia loca Concilij. ſeſſ. 21. cap. 2. num. 11. fol. mihi 42.* vbi ſic ait; Ob penuriam Sacerdotum, quandoque conceſſum eſt Ordinari ſine beneficio, vel patrimonio, dummodo quis ſpondeat, ſe neceſſaria Ordinandis miniſtraturum. Docet Flaminius *dicto lib. 2. quæſt. 6. num. 11.* Zechi, dicto *cap. de Clericis, ſub. num. 7. Verſ. 64.* qui tamen videtur velle id ſemper poſſe fieri, ſine ſpeciali diſpenſatione Papæ. Sic Barboſa.

QVÆSTIO IV.

An, qui promouetur ad Ordines, cùm patrimonio, aut beneficio ficto, ſuſpenſionem incurrat?

NEgant (penes Philibertum) Henriquez *lib. 13. cap. 37. num. 2.* (qui & refert 12. Doctores) Viuald. *de ſuſpen. num. 28. & 31.* Tolet. *lib. 1. cap. 48. num. 16.* Rodrig. *in Sum. part. 2. cap. 14. num. 5.* Sayrus *de cenſur. lib. 4. cap. 15. num. 23.* Gutierr. *lib. 2. practicar. quæſt. 65. num. 11.* Petrus de Ledeſma *in Sum. de Ordine cap. 7. diff. 3. concl 6.* Sà, *Verb. ſuſpenſio num. 10.* Gonzalez *ad Regul. 8. cancellar, Gloſſa, 5. §. 10. num. 22.* Garcias *de beneſic. part. 2. cap. 5. num. 161.* & Diana 3. *part. tract. 4. de Sacram. reſol. 184.* quibus addi poſſunt rurſus, idem Diana *1. part. tract. 16. reſol. 5. & part. 5. tract. 10. reſol. 50.* Fornarius *cap. 8. num. 8.* Ægid. *de Sacram. diſp. 15. n. 38.* Luyſius *de Cenſur. lib. 5. diſp. 46. dub. 1.* Auila *de Cenſur. part. 3. diſp. 5. concl. 1.* Villalob. *tom. 1. tract. 18. diff. 10. num. 3.* Machado *tom. 2. lib. 4 part. 1. tract. 7. documen. 9 pag. 37.* Philibertus *tract. 2. part. 6. cap. 7. diff. 7. pag. 218.* quia exiſtimant, nunc non incurrere ſuſpenſionem aliquam eum, qui ſine patrimonio, aut beneficio ſufficienti ſacro Ordine initiatur: ergo, nec illam incurret ille, qui ficto patrimonio, aut beneficio ad Sacros Ordines promouetur.

Sed probabiliùs reſpondeo: ſuſpenſionem incurrere; quia probabilius eſt, quod qui ordinatur, ſine beneficio, aut patrimonio ſufficienti, ſit ſuſpenſus, ſuſpenſione lata, *in cap. neminem. & in cap. Sanctorum diſt. 70.* & renouata à Trident. *ſeſſ. 21. cap. 1. de reform* tunc ſic; ſed patrimonium, ſeu beneficium fictum re vera non eſt patrimonium, nec beneficium: ergo idem eſt, quem ordinari ficto patrimonio, ac ſine patrimonio: ergo &c. Sic in primis, tenet Petrus Ledeſ. *cap. 7. cit. concl. 5.* per hæc verba: Tambien ſe a de aduertir que eſtos tales, que ſe Ordenaſſen ſin titolo de patrimonio quedan ſuſpenſos, i por conſiguiente, ſi adminiſtran en alguna Orden de las maiores, quedan irregulares. Eſto ſe colige bien claramente de la extrauagante, y del motu proprio de Sixto V. que lo dize bien claramente. Y anſi han de tener atencion los que ſe ordenan, à no hazer informaciones falſas de lo tocante al Patrimonio, ſino con toda verdad. Porque fuera de que hazen iurar falſo à los teſtigos, que dan ſuſpenſos, ſino es verdadero el Patrimonio. Sic Ledeſma. Nec oppoſitum docet *concl. 6. diff. 3.* Nam ibi loquitur de alio caſu, *in ſequenti quæſtione* explicando. Sic etiam Rodriguez *cap. 15. citato num. 1. & 3.* Nec in 5. loquitur de caſu præſenti, *vt infrà.* Malè ergo citat hos Doctores Philibertus. Sic etiam Nauar. *in Man. cap. 27. num. 158.* Sanchez *lib. 6. de matrim. diſp. 32. num. 8.* Suarez *de cenſur. diſp. 31. ſect. 1. num. 34. & 35.* Vaſquez *tom. 3. in 3. part. diſp. 243.* Bonacina *diſp. 8. quæſt. vnica punct. 5. num. 24. & tom. 3. diſp. 3. quæſt. 1. punct. 8. num. 3.* Maiolus *de irregularit. lib. 14. cap. 25.* Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopi alleg. 19. num. 57.* Zerola *in praxi Epiſcop. part. 2. ver. Dimiſſoria. §. 6. & ver. irregularitas, §. 2.* Comitol. *lib. 6. reſponſ. Moral. quæſt. 38.* Molfeſ. *tract. 2. cap. 18. num. 16.*

QVÆSTIO V.

An Ordinatus cum patrimonio, hac conditione donato, vt, ſcilicet, ordinetur, & poſt Ordines, illud reſtituat donanti; ſuſpenſionem incurrat, & teneatur poſteà illud reſtituere?

NEgant ſuſpenſionem incurrere, licèt affirment, teneri ſic Ordinatum ad illud patrimonium reſtituendum, Auila *de cenſ. 3. part. diſp. 5. dub. 5. concl. 3.* Ioan. de Cruce *in ſum. vbi de Ordine dub. 6. concl. 2. num. 2.* Corduba *in ſum. quæſt. 31.* Ludouicus Lopez *1. part. ſui inſtructor. cap. 45.* Sanchez *lib. 6. de matrim. diſp. 32. num. 8.* Philibertus *tract. 2. par. 6. cap. 7. diff. 5. pag. 216.* qui etiam citat pro hac parte Petrum de Ledeſma *in ſum. tit. de de Sacram. Ordinis, concluſ. 5. diff. 6.* Sed certè Ledeſma oppoſitum docet, *vt infrà.*

Sed probabiliùs reſpondeo: negatiuè. Itaque, licèt taliter Ordinatus mortaliter deliquerit, vt conſtat; non tamen incurrerit ſuſpenſionem, cùm, re ipſa, vero, & non ficto patrimonio, ſe ordinauerit; nec tenebitur poſtea ad reſtitutionem illius patrimonij, in pœnam donantis, qui voluit decipere Eccleſiam, & Epiſcopum. Sic Petr. de Ledeſma *cap. 7. de Ordine concl. 6. diff. 3. pag. mihi 671.* per hæc verba. A eſta dificultad ſe reſponde, que parece mas probable, que no queda ſuſpenſo, Anſi parece que lo tiene Nauarro en el lugar citado (*nempe in Man. cap. 27. num. 158.*) Y claramente lo dize en otro lugar, (*Videlicet, lib. 1. conſil. de tempor. Ordin. conſil. 13.*) La razon es, porque eſte tal ſe ordena con verdadero

Digitized by Google

verdadero titulo de patrimonio;Luego no eſtà ſuſ-
pẽnſo. Que ſe ordene con verdadero titulo de pa-
trimonio, ſe prueua claramente, porque eſte tal, por
el concierto que hizo, no quedô obligado, y la pro-
meſa fue de ningun efecto, y fue como ſino huuiera
prometido nada. Luego con verdadero patrimonio
ſe ordeno, y por conſiguiente no queda ſuſpenſo. De
lo qual ſe colige bien claramente, que no eſtà obli-
gado à eſtar al concierto, y al pacto que hizo de reſti-
tuir el patrimonio, *&c.* Sic ille. Nec certe oppoſitum
docet *concl.5.diff.6.* vbi Philibertus illum citat. Nam
in concluſione 5. nec agit de præſenti caſu, nec inue-
nitur *difficultas 6. In concluſione* autem 6. *diff.* 5. tra-
ctat ſolum de illo, qui recipit patrimonium, tan ſo-
lamente preſtado para poderlo moſtrar al Obiſpo, y
dezir fingidamente, que tiene patrimonio, Et reſ-
pondet Sic. Que el que ſe ordenaſſe con ſemeiante
patrimonio, peca mortalmente incurriria en ſuſpen-
ſion, y ſin duda en el foro de la conciencia eſtaria
obligado à reſtituirlo, porque èn realidad de verdad
no fue mas que empreſtito. Sic ſummatim ille, &
bene. Sed non pro Philiberto. Sic etiam Nauar. *loc.*
cit. Bonac. & Diana *loc.cit.* Sà, *ver.Ordo, num.* 26. To-
let. *lib.1.cap.49.num.5.* Villalob. *tract.11.diff.15.num.*
10. Auila, Rodriguez, Vgolin. & Garcias apud Phi-
libertum. Machado *loc. cit. docum.8.num.5.* & Tor-
reblanca, ex parte, *lib.2.pract.cap.13.num.* 30. Sic
dicens: Ordinatus cum patrimonio falſo, aut ex
pacto obligatus, reſtituere proprietatem, vel fructus,
vel quid aliud, committit ſimoniam, & remanet ſuſ-
penſus ab Ordinum executione, & ſi miniſtrat in ſuſ-
ceptis ante diſpenſationem, fit irregularis. Sic ille, &
Ludouicus *loc.cit. dub.*3. Lege de hac *quæſt.* Palaum
tom.4.tract.27.punct.11.num.15. qui data triplici di-
ſtinctione optimè eam recoluit.

Qværstio VI.

An Incurrerit ſuſpenſionem Clericus, qui ad titulum patrimonij donati ſibi à fratre Ordinatus eſt vſque ad Diaconatum, & poſtea renuntiato patrimonio ipſi fratri, ſine alia donatione; aſſumpſit Presbyteratum?

AFfirmant nonnulli ex præcitatis Authoribus:
quia exiſtimant talem donationem eſſe vali-
dam. Ita apud Sanchez plures, & Ludouicus de S.
Iuan. *quæſtione 2. de Ordine art.* 10. *diff.2.pag.* 801.

Sed probabiliùs reſpondeo; non incurriſſe, licèt
mortaliter peccauerit; quia, re vera, dictus Cleri-
cus, non recepit Presbyteratum, ſine vero patrimo-
nio; cùm renunciatio ab ipſo, fratri facta, nulla, &
irrita fuerit, ex Tridentino *ſeſſ.21.cap.*2. Non enim
præſtat impedimentum, quod de iure non ſortitur
effectum; *de regul. iuris in* 6. Sic Nauar. *lib.1.conſi.*
17. *&* 18. *de tempor.Ordinatio.fol.mihi* 36. *&* 37. Hen-
riquez *lib.13.capite 37.num.2.* Bonac. *loc.cit.num.* 19.
Diana 4. *part.tract.4.reſol.*52. (vbi pro hac parte ci-
tat Thomam Sanchez *tom. 2. opuſc.lib.7.cap.1. dub.*
40. *iniuncto dub.*38.) *&* 5. *parte tract.10.reſol.* 50. Sa,
verb. Ordo numero 26. Ortiz *in ſumm. capite.* 27.
Philibertus *tractatione 2. parte* 6. *capite* 7.
diffic. 7. *numero* 10. Villalobos *to-*
mo 1. tractat. 18. *diff.* 10.
numero 10.

***

Qværstio VII.

An teneatur Pater patrimonium ſufficiens aſſignare filio, volenti ſe ad Ordines promoueri?

REſpondeo: teneri, imò, & ad id cogi poſſe. Ra-
tio eſt, quia filiæ volenti religionem ingredi, te-
netur pater dotem aſſignare, vt Bald. Anchar. Fe-
lin. Menochius & alij, penes Sanchez, *infrà citan-*
di, docent: ergo pari ratione tenebitur ad aſſignan-
dum patrimonium filio volenti ad Ordines promo-
ueri, Sic Auendaño, *reſponſ.17.num.4.* Aymon Cra-
ueta, *conſil.*136. Gutierrez *practicar.qq. lib.2.quæſt.*
65. *num.8.&* 9. Barboſa *de offic. Epiſcopi alleg.* 19.
num. 63. Sanchez *lib.4.de matrim.diſp.* 26. *num.* 7.
Philibert. *tract. 2.part.6.cap.7. diff. 1. num.*4. & alij.
inter quos ſunt Palaus *tom.4 tract.27.punct.11.num.*
3. & Trullench *lib.6.de Sacram. dub.* 12. §. *de Patri-*
*monio num.*4.

Qværstio VIII.

Quantum, & quale debeat eſſe patrimonium ad ſacros Ordines requiſitum?

AD primum reſpondeo: quòd debet eſſe tan-
tum, vt Clericus minimè mendicare cogatur.
Quod quidem, iudicio Epiſcopi relinqui debet; qui
ad id diiudicandum, maxime attendere debet, qua-
litatem perſonæ, nobilis, vel ignobilis; vbertatem
regionis; & temporis ſterilitatem, &c. Vt volunt
Barboſa *de poteſt. Epiſcopi, alleg. 19. num* 8. & Phi-
libertus *loc. cit.num.* 5. Quamuis Petr. de Ledeſma
*de Ordine cap.7.concl.*7. (qui & citat Nauarrum *de*
*Oratione cap.21.num.*11. haud bene) Garcias *de be-*
*neſic part 2.cap.5.num.*114. quos citat, & ſequitur
Machado *lib.4.part.1.tract.7.docum.7.num.*3. dicant
Que el Obiſpo para admitir el patrimonio, no deue
tener reſpecto à mas circunſtancias, y calidades, ſino
que la renta ſea tal, que baſte: *vt Clericus minimè*
mendicare cogatur.

Ad ſecundum reſpondeo: quòd in primis, nomine
patrimonij, in hac materia, veniunt, non ſolùm bona
paterna, vel materna, Clericis Ordinandis aſſigna-
ta, ſed etiam quæcumque donatio, vnde commodè
ſuſtentari queant.

Secundò, quòd parum referat, quòd illud in vna
re, vel in pluribus conſiſtat; habeat illud commune
cum fratribus, vel ſeparatum, Rurſus, quòd ſi pa-
trimonium ſit tenue, poſſit iungi cum beneficio, dum-
modo ex his duobus, congrua vitæ ſuſtentatio con-
ſurgat. Sic Philibertus *loc. cit.diff.2.pag.*213.

Qværstio IX.

An poſſit initiari Sacris filius, qui ex bonis paternis pingue expectat patrimonium, ſi illud non eſt illi à patre in titulum deſtinatum?

AFfirmat Sardus, *de aliment tit.7. quæſt.37.ſub.*
num.2. & dicit probabile Machado, *vbi infrà.*
Quia in hoc caſu nequit filio congrua deficere ſu-
ſtentatio.

Sed multò probabiliùs, & veriùs reſpondeo: non
poſſe, quia non ſufficit; quod filius habeat ius ad
patrimonium, ſed quod illud in re habeat, vt ad ti-
tulum illius initiari Sacris poſſit. Sic Sanchez *lib.8.*
de

Digitized by Google

*de matr. diſp.*19.*num.*21. Molfeſ. Vgolinus, Barboſa, Garcia, & alij, quos refert, & ſequitur Philibert. *loc.cit.pag.* 214. Machado *tom.*2. *lib.*4.*part.*1. *tract.* 7. *docum.*7.*num.*5. & alij. quos ſectantur Palaus *loc. cit. num.*2. & Trullench *loc.cit. num.*3.

QVÆSTIO X.

An poſſit quis Ordinari ad titulum patrimonij, quod conſiſtit in cenſu, etiam redimibili?

NEgant Vgolinus, *de offic. Epiſcopi, cap.*26.§.10. *num.*2. & alij, penes Garciam, *de beneſic.part.*2. *cap.*5. *à num.*93. Negat etiam Bonac. *diſp.* 8. *de Sacram.quæſt.vnic.punct.*5. *num.* 32. eo quòd talis cenſus redimi, & conſequenter conſumi poteſt.

Sed probabiliùs reſpondeo: poſſe, quia cenſus eſt titulus certus, & firmus, ex cuius certa penſione, congrue quis viuere poteſt: ergo. Sic Cencius, *de cenſib. part.*1. *cap.*3. *quæſt* 1. *art.*2. Garcias *loc. cit. num.*45. Philibert. *loc.cit.diff.*2. Machado *loc.cit.* ſic dicens: Si bien Garcia, y otros lo affirman, fundados, en que el cenſo, aſſi perpetuos como redimible ô por de vida es, *Titulus per ſe frugifer, certus, & firmus, ex quo quis adquirit ius habendi certam penſionem, ex qua congruè viuere poſſit.* Y ſegun conſta del derecho, el cenſeo ſe quenta entre los bienes inmobles. Y aunque es aſſi, que el cenſo eſta ſuieto à redemirſe, y deſpues de redemido, gaſtarſe el principal; eſte inconueniente ſe remedia facilmente, con que el Obiſpo al admitir eſte patrimonio, mande que no ſe pueda redemir, ſino dandole quenta, para que por ſu ordenſe depoſite la cantidad, y ſe buelua à imponer. Sic ille. Ex quo iam conſtat ad fundamentum contrariorum. Tenet etiam noſtram ſententiam Pariſius, quem citat, & ſequitur Palaus *punct.*11.*cit.num.*9.

QVÆSTIO XI.

An, acquiſita aliunde congrua ſuſtentatione, poſſit Clericus renuntiare, aut alienare patrimonium,(ad cuius titulum fuit ordinatus) ſine licentia Epiſcopi?

AFfirmant poſſe validè,(imò, & licitè) in eo caſu, patrimonium alienare, aut renuntiare, ſine Epiſcopi licentia, Pariſius *lib.* 2. *de reſignat. beneſ. quæſt.*6. *num.* 16. Zauallos *quæſt.*527. *num.*8. & 561. *à num.*22. Garcias *de beneſ.part.*2. *cap.* 5. *num.* 186. Azor. *part.*2.*lib.*3.*cap.*4. *quæſt.*3. Molfeſ. *tract.*2.*cap.* 18.*num.*31.& alij, quos ſequitur Palaus *loc.cit.num.* 6. & 10.

Sed probabiliùs reſpondeo: nec valide, nec licitè poſſe patrimonium, etiam in caſu acquiſitæ ſuſtentationis congruæ, ſine licentia Epiſcopi, alienare, aut renuntiare. Quia id apertè colligitur ex Trident. *ſeſſ.* 21. *de reform. cap.*2. Sic dicente: *Atque illa,* (id eſt, penſio, vel patrimonium) *ſine licentia Epiſcopi alienari, aut extingui, vel remitti nullatenus poſſit, donec beneficium Eccleſiaſticum ſufficiens ſint adepti, vel aliunde habeant, vnde viuere poſſint.* In quibus verbis duo requirit Concilium: vnum, quòd in locum patrimonij, ſufficiens beneficium, aut congrua penſio, pro decenti victu ſubrogetur; alterum, quòd Epiſcopus, poſt diligens examen de tali ſufficientia, iudicet, qua exiſtente, pro dicti patrimonij alienatione, ſuum præſtet conſenſum. Et ratio horum eſt, quia patrimonium erectum in titulum ſacri Ordinis, connumeratur inter bona Eccleſiæ vt docent communiter Doctores penes Philibertum, & Barboſam, *vbi infrà*: ergo nequit ſine licentia Epiſcopi alienari. Sic tenent Burſatus *conſil.* 178. *num.*55.*lib.*2. Vgolinus *cap.*26.*cit.*§.13.*num.* 4. Barboſa *alleg.* 19. *num.* 90. & in Trident. *ſeſſ.* 21.*cap.* 2. *num.*21. & penes ipſum, Quintan. *Eccleſiaſt. lib.* 3. *num.*7.& Ceñedo *practic.lib.*1.*quæſt.* 11.*num.*9. Cæſar Madius, quem citat, & ſequitur Philibert. *loc.cit. diff.*9 *pag.*219. Vaſquez *diſp.*246.*cap.*6. *num.*60.&(ni fallor) Machado. *loc. cit.*

QVÆSTIO XII.

An bona à patre pro ſuſcipiendis Ordinibus filiò donata, ſuccedant loco legitimæ, & in diuiſione bonorum cum aliis fratribus, ſint enumeranda?

NEgant ſuccedere, ſeu imputari in legitimam, & in diuiſione bonorum inter fratres eſſe computanda, ſed in illis cenſeri Clericum à Patre melioratum, Fauer, Crauera, Chaſſaneus, Fernandez, Gomerius, Spino, Rebuffus,& alij quàm plurimi quos refert,& ſequitur Barboſa *de Epiſcopi officio, alleg.*19.*à num.*64. Quia bona prædicta filio conceſſa ſunt pro alimentis neceſſariis: at ea, quæ ſic conceduntur, vt potè conceſſa ex cauſa neceſſaria, non computantur in legitimam: ergo. Barboſam ſequitur Trullench *loc. cit. num.*4.*pag.mihi* 314.

Sed probabiliùs reſpondeo: ſuccedere, & computari debere in legitimam, niſi de expreſſa voluntate patris manifeſtè conſtet, contrarium voluiſſe. Primò, quia filij, in paterna hæreditate, ſemper præſumuntur æquales; cùm æquitati naturali repugnet, inter filios inæqualitas: Secundò, quia patrimonium Clerici in titulum Ordinis erectum, eſt donatio ob nuptias ſpirituales: ergo in legitimam computari debet. Sic Bern. Diaz. *in pract.crim.* dicens, in facti contingentia cum peritiſſimis conſuluiſſe, & obtinuiſſe. Menchaca *de ſucceſſ.creat. lib.*3.§.21. *num.*44. Auendañus *reſponſ.*17.*num.*3. dicens, id ſibi veriſſimum videri. Gutierrez *practic.quæſt.lib.*2.*quæſt.*65 *num.*12. Molina *de iuſtitia, tract.*2.*diſp.*238. & 241. vbi dicit commune. Bonac. *de contract. diſp.*3. *quæſt.*6. *punct.* 6.§.5. *& in Bullam Cœnæ diſp.*1.*quæſt.*19.*punct.*3.§. 1.*num.*14. Petrus de Ledeſma *cap.*7.*de Ordine concl.* 6. *in fine, pag. mihi* 356. & penes ipſum, Couuar. & Salzedo, Viuius etiam, Auendaño, Garcia, & alij, quos citat, & ſequitur Philibert. *tract.*2. *part.*7 *cap.* 7.*diff.*10.*pag.*220. Rodriguez *de Ordine cap.*15.*num.* 8. Perez, Azor, Raynald. & alij, quos affert, & meo videri, ſequitur Barboſa in Trident. *ſeſſ.* 21. *cap.* 2. *num.*25. Ludouicus de S. Iuan. *quæſt.* 2. *de Ordine art.*10.*diff.*5. *pag.*803. & alij, quos ſequitur Palaus *tom.*4.*tract.*27.*punct.*11.*num.*6. Qui ad argumentum contrariorum reſpondet, admittendo quòd conceſſa pro cauſa neceſſaria alimentorum, non ſint computanda in legitimam, ſi actu conſumuntur: ſecus verò ſi concedantur, vt firma perſiſtant, & ex illorum redditibus, & fructibus alimenta proueniant: tunc enim computari debent illa bona in legitimam; eſtò fructus,& redditus non computentur.

QVÆSTIO XIII.

An quis ad ordines promoueri poſſit, ad titulum beneficij certi de futuro?

AFfirmant Gloſſa magna, *in cap. Oſſius diſtinct.* 61. Maiolus *lib.* 4. *de irregul. cap.* 15. *num.* 3. Sayrus *de cenſur. lib* 4.*cap.*14.*num.* 19. & Campanilis *in diuerſ. iuris Canonici, rubr.* 8. *capite* 4. *numero* 10.

E Sed

Digitized by Google

Sed, certiſſimè ferè, reſpondeo: non poſſe, quia Tridentinum *ſeſſ.* 21. *cap.* 2. prærequirit titulum iam pacificè poſſeſſum: ergo non ſufficit titulus de futuro, cùm inter os, & offam, multa cadant; hiſpanè; *De la mano a la boca ay peligro.* Sic Vgolinus *de poteſt. Epiſc. cap.* 26. §. 8. *num.* 3. Rodriguez *in ſum. par.* 2. *cap.* 15. *num* 20. Garcias *de benef. part.* 2. *c.* 5. *num.* 130. Barboſa, *de offic. Epiſc. allegat.* 19. *num.* 28. quos omnes afferr, & ſequitur Philibert. *tract.* 2. *par.* 6. *cap.* 6. *num.* 8. Salzedo *in pract. crimin. cap.* 18. *p.* 53. Henriquez *lib.* 10. *cap.* 17. *num.* 3. Petrus de Ledeſma *cap.* 7. *de Ordine concl.* 8. *diff.* 1. & omnino ex illo, Ludouicus *quæſt.* 2. *de Ordine, art.* 11. *dub.* 1. *& diff.* 1. Machado *tom.* 2. *lib.* 4. *part.* 1. *tract.* 7. *docum.* 6. *num.* 4. & communis, quam ſequitur Palaus *tom.* 4. *tract.* 27. *punct.* 10. *num.* 7. vbi ait, ſe non videre, qua ratione contraria ſententia ſuſtineri poſſit, ſtante Tridentini deciſione. & Trullench *lib.* 6. *de Sacram. dub.* 12. *num.* 5.

QVÆSTIO XIV.

An ſaltem, poſſet quis recipere Diaconatum ad titulum beneficij de præſenti, ſi fructibus illius, non ſtatim, ſed ſolùm poſt receptum Presbyteratum potiretur?

NEgat Philibert. *loc. cit. num.* 10. quia ex eo fieri poſſet, promotum ad Diaconatum, ſi non habeat vnde viuat, cogi interim mendicare.

Sed probabiliùs reſpondeo: poſſe, quia pacificè beneficium, quod ſolum requirit Concilium, poſſidet: ergo. Sic Garcias *cap.* 5. *citato num.* 120. & Barboſa *alleg.* 19. *cit. num.* 29. qui & referunt, ſic fuiſſe à Sacra Congregatione reſolutum. Sic etiam, & à fortiori, Rodriquez & Ludouicus, mox citandi. Sic etiam Franc. Leo *in Theſaur. fori Eccleſ. c.* 39. *n.* 21. & Palaus *tom. cit. punct.* 10. *num.* 6.

QVÆSTIO XV.

An ad titulum impetrati beneficij, non tamen poſſeſſi, ob iniuſtam prohibitionem Iudicis ſæcularis, poſſit Sacris Ordinibus initiari?

AFfirmant Rodriguez *c.* 15. *citato, num.* 11. *pag. mihi* 76. & Ludouic. de S. Iuan *q.* 2. *de Ordine art.* 11. *diff.* 3. per hæc verba: Sin incurrir in ſuſpenſion, ni pecar mortalmente, ſe podra el ſuſodicho ordenar à titulo de tal beneficio, porque eſte tal tiene titulo, y beneficio: y ſino tiene la poſſeſſion, no es por ſu culpa, antes la tuuiera, ſi el dicho Iuez no ſe la impidiera. Sic ille, omnino ex Rodriguez, quem non citat. Ita etiam ſentiunt Rebuff. Menoch. & Flamin. apud Barboſam *vbi infrà.*

Sed probabiliùs longè, reſpondeo: non poſſe, quia Concilium, *vt ſuprà* vidimus, *ſeſſ.* 21. *cap.* 2. ibi, *pacificè poſſidere*, ante ordinationem, pacificam poſſeſſionem prærequirit: ergo ante illam, nequit quis ad Sacros Ordines promoueri. Sic Petrus Ledeſma *cap.* 7. *de Ordine, concl.* 8. *diff.* 3. *pag. mihi* 257. Philibertus *loc. cit. num.* 13. *pag.* 209. Barboſa *alleg.* 19. Palaus *loc. cit. n.* 8. & Trullench. *loc. cit.*

QVÆSTIO XVI.

An quis Sacris initiari poſſit, titulo temporalis vicariæ?

AFfirmatiuam partem, penes Barboſam, *de offic. Epiſc. allegat.* 19. *num.* 15. tenere Salzedum, *in addit. ad Bernardum Diaz cap.* 18. *num.* 8. Flaminium *de reſignat. benef. lib.* 2. *quæſt.* 6. *num.* 3. & Gonzalez *ad regul.* 8. *Cancellariæ Gloſſa.* 5. §. 3. *num.* 42. ait Philibert. *loc. cit. num.* 18. *pag.* 210. Sed haud rectè (inquit) pro hac parte, hos Authores Barboſa citat, cum omnes expreſsè oppoſitum doceant. Ita Philibertus: ſed an bene, pro nunc neſcio, ſolùm vnum ſcio, Barboſam, non pro hac affirmatiua parte, ſed pro negatiua illos afferre *ſeſſ.* 21. *in Trident. c.* 2. *n.* 12. *fol. mihi* 42. per hæc verba: An ad titulum Vicariæ temporalis poſſit qui Ordinari ſacris Ordinibus? Negant Salzedo ad Bernard. *in pract. cap.* 18. *num.* 8. *verſ. Et ea ratione Vicaria temporalis*, Flam. *lib.* 2. *quæſt.* 6. *num.* 2. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. Gloſſ.* 5. §. 3. *num.* 42. Sic Barboſa, vndè.

Certiſſimè reſpondeo: non poſſe, quia res, ad cuius titulum, quis ſacris initiari poteſt, debet eſſe perpetua, ne ea amiſſa, Ordinatus, cum dedecore mendicare, vel ſordidos quæſtus quærere cogatur. Sic omnes Authores nuper citati, Garcia, Ianuenſis, Zerola & alij, quos affert, & ſequitur Philibert. dicens eſſe ſententiam omnium, Henriquez *lib.* 10. *cap.* 17. *num.* 3. Rodriguez *cap.* 15. *cit. num* 11. Petrus de Ledeſma *cap.* 7. *de Ordine diff.* 11. Ludouicus *q.* 2. *cit. art.* 11. *dub.* 6. *pag.* 807. & alij, qui bene ſubdunt, ſecus dicendum eſſe de Vicaria perpetua, aut perpetua coadiutoria. Quia, hæ vere æquiualent beneficio Eccleſiaſtico perpetuo. Sic etiam Trullench *num.* 6. *&* 8. Palaus *tr.* 27. *punct.* 10. *num.* 4. ex Bonac. *diſp.* 7. *punct.* 5. *num.* 40.

QVÆSTIO XVII.

An quis Sacerdotio initiari poſſit, titulo perpetuæ Capellaniæ, iam obtentæ?

REſpondeo: poſſe, quia huiuſmodi Capellania, rationem habet beneficij Eccleſiaſtici perpetui. Sic Rodriguez *cap.* 15. *cit. num.* 14. *pag. mihi* 77. qui id, de ſtylo Rotæ teſtatur. Philibertus *loc. cit. num.* 20. addens, ob hanc rationem, obtinentes Capellaniam in Capella Papæ, poſſe ad illius titulum promoueri ad Sacros Ordines. Petrus Ledeſma *c.* 7. *de Ordine concl.* 12. *pag. mihi* 359. Ludouicus *loc. cit. art.* 11. *dub.* 4. & communis.

QVÆSTIO XVIII.

An etiam poſſit quis ſacris initiari, ad titulum præſtimonij perpetui?

NEgant Diaz *in ſua practica capite* 10. & Vgolinus *de offic. Epiſcopi, cap.* 29. §. 8. *num.* 3.

Sed, multò probabilius reſpondeo: poſſe, quia præſtimonium perpetuum (quod nil aliud eſt, quam quidam redditus ex beneficiorum redditibus abſtracti conceſſi adoleſcentibus, vt ſtudiis incumbentes, ſe ſuſtentare poſſint, vt poſtea eruditi Eccleſiæ ſeruiant) vel eſt beneficium Eccleſiaſticum, *vt ſupr. diſp.* 1. *quæſt.* 14. eſt habitum; vel ſaltem, eſt penſio Eccleſiaſtica: vt omnes docent. Sed ſic eſt, quod hæc, etiam eſt ſufficiens, vt quis poſſit ad titulum eius, Ordinibus initiari ſacris, vt expreſsè docet Trident. *ſeſſ.* 21. *cap.* 2. & ex illo, Sacra Congregatio, vt teſtantur Garcias, & Barboſa, & nos *infrà*: ergo. Sic hi Doctores, quos citat, & ſequitur Philibertus *loc. cit. numero* 23. *pag.* 210. Machado *loc. cit.* Petrus Ledeſma, Rodriguez & Ludouicus, & communis.

***

QVÆSTIO

Digitized by Google

Qvæstio XIX.

An poſſit quis ſacris initiari ad titulum penſionis perpetuæ, & ad victum ſufficientis?

NEgat Petrus de Ledeſma *cap. 7. concl. 12. pag. mihi* 359. per hæc verba: La ſegunda dificultad es, de los que tienen alguna penſion perpetua, y ſuficiente para poderſe ſuſtentar decentemente. Si ſe podran Ordenar à titulo della, como de Eccleſiaſtico beneficio? A eſto ſe reſponde, que no. La razon es beneficio Eccleſiaſtico. Sic ille, & ſic etiam Ludouicus, *quæſt. 2. de Ordine, art. 11. diff. 6. pag.* 807. & penes ipſum, Sotus *de Iuſt. quæſt. 5. art. 3.*

Sed multò probabiliùs, & veriùs, imò mihi certiſſimè, reſpondeo: poſſe. Quia ſic videtur expreſsè determinare Tridentinum *dicta ſeſſ. 21. cap. 2.* ibi: *Patrimonium verò, vel penſionem obtinentes.* ergo. Sic ſacr. Congregatio, quam referunt, & ſequuntur Garcias *de benef. 2. part. cap. 5. num. 93. & 94.* Barboſa *dicta alleg. 19. num.* 74. Philibert. *loc. cit. num. 36.* Machado *loc. cit.* & alij, qui bene, ex eodem Tridentino, notant, ex volentibus ſe ordinibus ſacris ad titulum penſionis, vel patrimonij initiari, illos tantummodo debere admitti, quos Epiſcopus iudicauerit, pro neceſſitate, aut commoditate ſuarum Eccleſiarum. Lege Trullench *lib. 6. de Sacram. dub. 12. §. de Patrimonio. num. 1. & 6.*

Qvæstio XX.

An in Sacra Theologia, aut Iure Canonico graduatus, poſſit, abſque titulo beneficij aut patrimonij, ſolo ſub titulo litteraturæ, legitimè Ordinari?

AFfirmant Corduba *in ſum. quæſt. 36.* Vega *in ſum. 1. part. cap. 57. caſu.* 1. Alzedo *in praxi Epiſc. par. 2. cap. 5. num. 6.* Campanilis *rubr. 8. cap. 4. num. 6.* Auila *de cenſur. par. 3. diſp. 5. dub. 16.* Moſcoſo *in ſumma tract. 8. c. 2. num.* 10. Gonzalez *ad regul. 8. cancel. num. 36.* Henriquez *lib. 13. cap. 37. n. 2. & lib. 10. cap. 17. in fine. & lib. 14. cap. 5. num.* 3. vbi refert peritiſſimos Theologos, Salmanticæ, Compluti, & Toleti, ita conſuluiſſe, & ſenſiſſe. Barboſa *in Trident. ſeſſ. 21. de reformat. cap. 2. num.* 24. & apud ipſum, Garcia, *par. 2. de benef. c. 5. num.* 128. & 129. vbi decretum ſac. Congregationis Cardin. tenoris ſequentis, refert: In Concilio Vliſbonenſi, decretum de promouendis ad titulum litteraturæ, iuſſit Sanctiſſimus deleri, & dicit ſe daturum Breue Cardinali Portugalliæ, vt ſolos Doctores in iure Canonico, vel Theologia, poſſit ipſe Cardinalis, præuio examine à ſe facto, promouere ad Sacros Ordines ad hunc titulum litteraturæ, qua in re ſuam grauat conſcientiam. Sic ex Garcia, Barboſa. Ita etiam Ludouicus de S. Iuan *quæſt. 2. de Ordine art. 11. dub. 5. pag.* 806. Citat etiam, pro hac parte, Gonzalez *loc. cit.* Emmanuelem Rodriguez *2. part. ſum. c. 15. num.* 15. & tenere videtur Sà, non correctus, *vbi infrà*: Quamuis correctus, contrarium ſuſtineat.

Sed probabiliùs longè reſpondeo: non poſſe, quia ex Trident. *vbi ſuprà*, nullus poteſt ſacris initiari, quamuis aliàs ſit idoneus, moribus, ſcientia, & ætate, quin actu, vnde honeſtè viuere poſſit, poſſideat: ergo nec ſufficit ſcientia, nec ſpes habendi, vnde quis viuere poſſit, qua ſola gaudent Graduati, aut Doctorati dicti. Sic declarauit Sacra Congregatio Cardin. vt refert Sà, correctus, *verb. Ordo num.* 27. Sanchez *tom. 2. opuſc. lib. 7. cap. 1. dub. 35. num.* 10. Salzedo *cap. 18. num.* 7. Petr. de Ledeſma *cap. 7. cita. ante vltimam concluſionem.* Philibertus *tract. 2. par. 6. cap. 6. pag.* 211. qui pro hac parte citat Barboſam *de offic. Epiſcopi allegat. 19. num.* 72. Garciam *de benef. cap. 5. num.* 127. Emmanuelem Rodriguez *cap. 15. num. 15. cit.* & Emmanuelem Sà, *loc. cit.* Sed ex his Doctoribus, oppoſitum docent Garcias, & Barboſa, locis ſaltem à nobis pro p ima ſententia citatis; Imò & Rodriguez, loquendo de Doctoribus in Theologia, aut Iure Canonico, licèt loquendo de Bachalaureor noſtram defendat ſententiam. Sà, tandem, non correctus, contrariis fauet: correctus, noſtris. Citari tamen, pro hac parte, poſſunt, Ioan. de la Cruz *in ſum. vbi de Ordine dub. 6. concl.* 1. Ludouicus de S. Iuan. *quæſt. 2. de Ordine art. 11. dub. 1. & diff. 1. pag.* 804. licet non ità expreſſe, ſibi tamen contrarius. Diana *4. part tract. 4. reſol. 52. & part. 5. tract. 10. reſol.* 50. Machado *loc. cit. docum. 8. num. 1. pag.* 36. Licèt hanc noſtram ſententiam limitet in Collegialibus Collegij maioris cuiuſuis, per hæc verba: Diana ſiendo tambien de eſta opinion, la limita, y con mucha razon, en los Collegios mayores de Salamatica, y de otras partes: porque de ordinario ſon perſonas nobles, y de mucho fauor, y que ſiempre ſalen de ſus Collegios acomodados en grandes pueſtos. Por lo qual el Doctor Solorzano dize que a los tales, como de derecho, ſe douen las plaças, y grandes pueſtos de la Republica. Sic ille. Sed certè (quidquid ſit de ſua opinione, cui nec ego aſſentio) haud bene citat Dianam pro illa: nam hic Author, non aliam docet, quàm noſtram; adhuc loquendo de præfatis Collegialibus. Ait enim ſic, *4. part. loc. cit.* Ego vero, ſi non obſtaret declaratio Cardinalium quam affert Emman. Sà, correctus, *ver. Ordo. num.* 27. hanc opinionem libenter conſulerem in Collegialibus ex aliquo Collegio maiori Salmanticenſi, aut Complutenſi: nam in dictis Collegiis, quæ ego voco equos Troianos Doctorum hominum, recepto gradu, certum eſt, citò graduatum habiturum pluſquam congruam ſuſtentationem, & ita tenet in ſpecie Corduba *in ſum. quæſt.* 36. Sic Diana, quod & repetit *5. part. loc. cit.*

DISPVTATIO X.

De Litteris Dimiſſorialibus?

Qvæstio Prima.

An Epiſcopus quilibet, qui per ſe poteſt Ordines conferre; poſſit, & dimiſſorias concedere?

REſpondeo: poſſe. Et ita, iuxta ſupra dicta, dimiſſorias poteſt concedere Sum. Pontifex, deinde Epiſcopus originis, domicilij, beneficij, vel familiaritatis, dummodo ſit electus, & confirmatus, etiamſi non ſit conſecratus. Sic ex Trident. *ſeſſ. 23. cap.* 10. docent. Henriquez *lib. 10. cap. 22. num.* 3. Tolet. *lib. 1 cap. 49. num.* 2. Bonac. *diſput. 8. punct. 4. numero* 22. Philibertus *tract. 1. par. 6. capite 3. num.* 1. & omnes.

***

Digitized by Google

QVÆSTIO II.

An Legatus à latere poſſit dimiſſorias concedere?

NEgat Philibertus *tract.1.par.6.cap.3.num.5.* per hæc verba : Quartò Legatus à latere, etiam in caſibus intra annum præmiſſis, non poteſt dimiſſorias concedere. Sic Gloſſa *in cap. Dilectus de prebend.* & fusè Nauar. *de tempor. ordinatio. conſ.* 27. Sic ille. Sed non rectè citat hos Doctores pro hac parte. Nam in primis Nauar. oppoſitum expreſsè docet eodem loco pro ſe citato, vt ſtatim. Et Gloſſa, ſolum ait, quod Legatus non poſſit diſpenſare contra Concilium: quod veriſſimum eſt, ſed non ad rem. Melius poſſet citari pro hac parte Rodriguez *de Ordine cap.14.num.6.*

Sed probabilius reſpondeo : poſſe. Sic Nauar. *loc. cit.* Vbi in ſummario hæc verba habet ; *Legatus reuerendas quidem dare poteſt, etiam Sede vacante, ſed non derogare Sacro Concilio.* Et in corpore Conſilij *num.* 2. hæc alia : Secundò, quòd, pro ordinato, & ordinante facit, quod legatus potuit dare reuerendas, & dedit eas accedente teſtimonio idoneitatis Ordinarij, vel prouiſoris N. quod teſtimonium acceſſit, ſeu datum fuit, vt requirebatur. Sic meus Nauar. & ſic etiam Petrus de Ledeſma *cap.8.de Ordine concl.4.diff.3.pag. mihi* 361. & (ex illo non citato) Ludouicus de S.Iuan *quæſt.* 2. *de Ordine art.3. dub.1 pag.769.*

QVÆSTIO III.

An Vicarius Generalis poſſit, præſente Epiſcopo, dimiſſorias concedere?

NEgant Aſtenſis *tit.3.art.* 8. Mandoſius *de regul. Cancell.tom.2.reg.24. quæſt.2.& 6.* & alij, quos citat, & ſequitur Henriquez *lib. 10. cap. 22.§.3. in Gloſſa lit. P.* Menochius *de arbitr. lib. 2. caſu* 221. *num.9.* D. Ioannes Narbona *de appellat. à Vicario ad Epiſcopum par.1.num.* 197. & alij, docentes, ſolum poſſe dictum Vicarium reuerendas concedere, abſente Epiſcopo in remotis locis, hoc eſt, extra Prouinciam, aut adminus, vltra duas . aut vnam dietam.

Sed probabilius reſpondeo : etiam præſente Epiſcopo poſſe dimiſſorias concedere, ſi ad hoc, ſpeciale mandatum eius habeat : aut expreſſum, vel tacitum conſenſum : ſecus aliàs. Sic Ioan. Andr. *in cap. Cum nullus.* Quaranta *ver.Ordo.* Molfeſ.& alij, quos refert, & ſequitur Pilibert. *loc.cit. à num.* 8. Et ita intelligendi ſunt multi ex Authoribus, qui pro contraria opinione afferuntur.

QVÆSTIO IV.

An capitulum, vel eius Vicarius, poſſit, ſede vacante, dimiſſorias concedere, intra annum à morte Epiſcopi?

REſpondeo : non poſſe, quia id expreſſe prohibet Tridentinum *ſeſſ. 7. de reform. c.* 10. ſub pœna Eccleſiaſtici interdicti, per hæc verba : Non liceat Capitulis Eccleſiarum, Sede vacante, infra annum à die vacationis ordinandi licentiam, aut litteras dimiſſorias, ſeu reuerendas, vt aliqui vocant, tam ex iuris communis diſpoſitione, quam etiam cuiuſuis priuilegij, aut conſuetudinis, alicui, qui beneficij Eccleſiaſtici recepti, ſiue recipiendi occaſione arctatus non fuerit, concedere : ſi ſecus fiat, Capitulum contraueniens Eccleſiaſtico ſubiaceat interdicto : & ſic Ordinati, ſi in minoribus Ordinibus conſtituti fuerint, nullo priuilegio clericali, præſertim in criminalibus gaudeant : in maioribus vero, ab executione Ordinum, ad beneplacitum futuri Prælati, ſint ipſo iure, ſuſpenſi. Huc vſque Concilium. Et ex illo docent omnes Doctores. Qui bene ab hac prohibitione, excipiunt Collegium Cardinalium, nam hoc, Sede vacante, ſtatim poteſt dimiſſorias concedere. Et conſequenter idem poterit Vicarius Papæ, ſtatim poſt vacantem Sedem. Sic Maiolus *lib. 4. cap.5. num.5. de irregularit.* Henriquez *lib. 10. capite 22. numero* 3. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopi. alleg.7.numero* 13. Ludouicus *quæſt. 2. de Ordine artic.2. dub.3.* Machado *tom. 2. lib.4.part.4. tract.1. docum.7. numero 2.* Philibertus *tract. 1. part. 6. capite 3. numero 12. &* 22. & alij.

QVÆSTIO V.

An ſaltem, arctatis, beneficiis receptis, ſeu recipiendis; poſſint vicarius Capituli, intra annum, dimiſſorias concedere?

REſpondeo : poſſe. Sic colligitur clarè ex Tridentini verbis, nuper relatis, & docent Philiber. *loc. cit. num.* 19. Vbi ſic ait. Dantur tamen aliqui caſus, in quibus poteſt Vicarius Capituli dimiſſorias concedere. Primus eſt, poſt elapſum annum à morte Epiſcopi. Secundus, quando aliquis occaſione beneficij recepti, vel recipiendi, Ordines Sacros recipere arctetur. Sic ille : & bene. Zerola *in praxi Epiſcopi part. 1. ver. Capitulum.* Riccius *deciſ.* 30. Barboſa *in Trident. ſeſſ.7. cap. 10. num.2. pag.* 20. & alij.

QVÆSTIO VI.

An poſſit Epiſcopus ex iuſta cauſa concedere alicui dimiſſorias, ad omnes ſacros Ordines, collectiue?

NEgant aliqui, penes Philibertum *loc.cit.num.*20. putantes, neceſſarium eſſe ad ſingulos ſacros Ordines, ſingulas reuerendas, diuerſis temporibus; tradere.

Sed probabiliùs reſpondeo : poſſe, quia nil ad hoc obſtat, vt bene probat Philibert.& ante ipſum, Rebuff. *in praxi benef.lib. 1.cap.9. num.* 4.

QVÆSTIO VII.

An Abbates communes exempti, valeant dimiſſorias concedere ſubditis ſæcularibus?

AFfirmatiuam ſententiam tenere Henricum de Villalobos *tom.1.tr.11.diff.9.n.4.* Hieronymum Rodriguez, *in compend. qq. Regul. reſol.1.n.26.* aiunt Diana 3.3 *part.tract.2. reſol* 95. & Philibert. *tract.1. part.6.cap.3. num.* 21. Sed certe iſti Doctores, haud rectè citant prædictos, pro hac parte; cum ſolum loquantur de Abbatibus Magnatibus, qui excepto charactere Epiſcopali, Epiſcopis æquiparantur. Citat etiam Diana 4. *part. tract.* 4. *reſol.* 147. pro hac ſententia, Thomam Sanchez *tom.2.opuſc.lib.7.cap.1. dub.22.n.6.* & Tambur. *de iure Abbatum tom.2.diſp.2. q.7.n.1.* Sed ex his duobus, vltimos pro contraria citatur ab ipſomet Diana 3. *part.loc.cit.*

Vnde longè multò probabiliùs reſpódeo: non poſſe.

Sic

Digitized by Google

Sic Philibertus *loc. cit.* per hæc verba : Octauo, neque Abbates exempti, aut Collegia, non obſtantibus quibuſcumque priuilegiis, aut conſuetudinibus immemorabilibus, poſſunt ſuis ſubditis ſæcularibus dimiſſorias concedere; alioquin pœnam ſuſpenſionis per annum ab officio, & beneficio incurrent, vt habetur in Tridentino *ſeſſ.* 23. *c.* 10. *de reformat.* & ſic etiam aſſerunt Azorius *tom.* 2. *lib.* 3. *c.* 49. *q.* 3. Miranda *in Man. Prælatorum tom.* 1. *q.* 39. *ar.* 5. Tamburin. *de Iure Abbat. tom.* 2. *diſp.* 2. *q.* 26. *n.* 1. Quare valde minor, nonnullos Neotericos oppoſitum ſine fundamento ſcripſiſſe, quos legas apud Dianam *p.* 3. *tr.* 2. *reſol.* 95. Huc vſque Philibertus. Quem ego certe, valdius miror mirantem dictos Doctores oppoſitam ſententiam ſequentes. Non enim id faciunt, vt diximus; & dicit, præcitato Villalob. Hieron. Rodrig. *loc. cit.* à Diana, per hæc verba : Hoc tamen non procedit niſi in Abbatibus iuriſdictionem ordinariam in parochos, & parochianos, pleno iure exercentibus, vt dictum eſt: non cæteri quales ſunt Ciſtercienſes, & Benedictini, qui tali iuriſdictione non pollent, id in præfato decreto Tridentino prohibetur. Sic Hieronymus. Deſinat ergo mirari Philibertus. Tenent etiam nobiſcum Diana *loc. cit.* Petrus Ledeſma *c.* 8. *de Ordine poſt.* 1. *concl.* & communis.

QVÆSTIO VIII.

An ſaltem, Abbates Magnates poſſint, ſuis ſæcularibus ſubditis dimiſſorias concedere?

NEgant adhuc Henriq. *lib.* 10. *c.* 23. *n.* 3. Rodrig. 2. *p. c.* 14. *n.* 3. Fornarius *c.* 5. *num.* 6. & Azor. 2. *p. lib.* 3. *c.* 49. *q.* 3.

Sed longe probabilius reſpondeo: poſſe, quia huiuſmodi Abbates, licite poſſunt ordines minores ſuis ſubditis ſæcularibus conferre: ergo, & eiſdem reuerendas concedere. Sic Riccius, Mandoſa, Sayrus Molfeſ. Campanil. Barboſa, Tamburinus, & alij, quos affert, & ſequitur Philibert. *loc. cit. c.* 4. *n.* 17. vbi, ait ſic fuiſſe reſolutum *in vna Salarnitana iuriſdictionis die* 9. *Maij*, 1594. Diana 3. *p. tr.* 2. *de dubiis Regul. reſol.* 94. *&* 4 *p. tr.* 4. *reſol.* 147. Petr. Ledeſ. & Villalob. *loc. cit.* & Hieron. Rodrig. *loc. cit. & reſol.* 106. *n.* 3. *&* 16. Ludouicus *q.* 2. *de Ordine art.* 2. *diff.* 1. *pag.* 767 & alij.

QVÆSTIO IX.

An Prælati Regulares poſſint ſuis ſubditis reuerendas concedere?

NEgant Henriq. *lib.* 10. *cap.* 23. *n.* 4. & penes ipſum, Maiolus *lib.* 4. *c.* 9. *n.* 3. *& c.* 20. *n.* 2. Aſtenſis *tit.* 3. *ar.* 4. *col.* 2. & Syluest. *ver. Ordo*, 3. §. 3. quibus nouiſſime adhæſit Filliuc. *tr.* 9. *c.* 5. *n.* 98. docentes, ſolos Epiſcopos poſſe illis, dictas reuerendas concedere. Excipiunt tamen huiuſmodi Societatis Doctores, Societatis Prælatos, qui ex priuilegio ſpeciali Gregorij XIII. dato anno 1584. poſſunt ſuis ſubditis dimiſſorias, ſeu reuerendas concedere.

Sed certiſſimè reſpondeo: poſſe reuerendas concedere ſuis ſubditis quemcumque Generalem, vel Prouincialem; non ſolum Societatis, ſed alterius cuiuſuis Ordinis, vel Religionis. Quia ſic eſt illis conceſſum à Sixto V. & à Clemente VIII. anno 1596. vt referunt Quaranta *ver. Ordo, in fine.* Piaſecius *in praxi Epiſc. p.* 1. *c.* 1. *n.* 14. Philibert. *tr.* 1. *par.* 6. *cap.* 4. *n.* 3. Diana 2. *p. tract.* 16. *reſol.* 15. Et ita docent ipſi; & ante illos; Nauarr. *lib.* 1. *de tempor. ordinat. conſil.* 36. Rodrig. 2. *p. ſum. c.* 14. *n.* 9. Ludouic. *q.* 2. *de Ordine ar.* 3. *dub.* 10. *pag.* 774. Barboſa, Gutierrez, & alij, penes Machado *tom.* 2. *lib.* 4. *par.* 6. *tract.* 10. *docum.* 9. *num.* 4.

QVÆSTIO X.

An Prælati Regulares valeant concedere ſuis Nouitijs reuerendas, vt ab Epiſcopis ordinentur?

NEgant Alexand. Peregrinus *in Coment. conſtitut. ſui Ordinis par.* 1. §. *& in additio. q.* 10. Homobonus *conſult. moral. par.* 4. *reſponſ.* 99. *col.* 1. Quos refert, & ſequitur Philibert. *tr.* 1. *p.* 6. *c.* 14. *n.* 10. *&* 13. *pag.* 107. & Bonac. *de cenſur. diſput.* 3. *punct. vlt. num.* 13.

Sed probabiliùs reſpondeo: poſſe, & valere, quia Nouitij gaudent priuilegiis profeſſorum: at iis poſſunt Prælati, ex priuilegio, concedere reuerendas: ergo, & illis. Sic Vechius, & Tamburinus, quos affert, & ſequitur Diana 3. *p. tr.* 3. *reſol.* 7. *& par.* 4. *tr.* 4. *reſol.* 7. *& par.* 5. *tract.* 10. *reſol.* 43. Sanchez *in ſum. lib.* 6. *c.* 10. *n.* 22. Suar. *tom.* 3. *de Religio. lib.* 5. *cap.* 16. *num.* 17. Vbi ait: Superiores Societatis Ieſu habere priuilegium concedendi reuerendas profeſſis, etiam cum ampliatione illud communicandi Nouitiis. Quo priuilegio, præcipuè, Religio noſtra Diſcalceatorum, gaudet, ob Bullam, illi nouiſſime, & ampliſſime à S. D. N. Vrbano VIII. anno 1635. conceſſam, vt infra.

QVÆSTIO XI.

An Epiſcopi teneantur fidem præſtare litteris dimiſſorijs Prælatorum Regularium atteſtantibus, Ordinandum, his, & illis Ordinibus, iam eſſe initiatum?

NEgant, in praxi, nonnulli Examinatores Epiſcoporum, repellentes ordinandos Regulares ab ordinatione, eo quod ſecum non ferant publica inſtrumenta atteſtantia præcedentium ordinum ſuſceptionem.

Sed certiſſimè reſpondeo: teneri fidem præſtare, ac ſi ferrent publica inſtrumenta. Sic Abbas, Maſcard, & Francus, quos citat, & ſequitur Philiber. *loc. cit. cap.* 5. Vbi his verbis, contrarios manifeſte conuincit. Quomodo enim (inquit) eſt veriſimile, Prælatos iſtos, tam Regulares, quam non Regulares, qui ſunt perſonæ omni exceptione maiores, velle publicis litteris ſuo ſigillo munitis rem falſam atteſtari? Poſtremò, ſi examinatores eiſdem litteris fidem præſtant, quantum ſpectat ad atteſtationem natalium, ætatis, & ſimilium, cur non eiſdem credunt, dum præcedentum Ordinum ſuſceptionem atteſtantur? Vel enim in omnibus, vel in nullis, fides dictis litteris eſt præſtanda. Sic ille. Qui, & infra, ſic ſubdit: Quare mirari ſatis non poſſum rigidam nimium nonnullorum Epiſcoporum examinationem, erga regulares ordinandos, non ſolum de ſcientia; ſed etiam de aliis requiſitis: cum tamen in animarum ſalute procuranda, nullos habeant meliores, aut efficaciores coadiutores. Quam calamitatem, etiam in Hiſpania vigentem, deplorare non deſinit Rodrig. *tom.* 1. *de Regul. quæſt.* 24. *art.* 7. *in fine.* Huc vſque Philibertus. Et bene. Sic etiam Machado *loc. cit. num.* 5. & penes illum, Tamburinus, Villalob. Portel, & alij.

***

Digitized by Google

QVÆSTIO XII.

An litteræ dimiſſoriæ expirent, morte concedentis, vel ceſſatione ab officio?

AFfirmant, his (licet inordinatis) verbis Zerola *in praxi Epiſc. verb. Dimiſſoria pag. mihi*, 249. Ad nonum. Iſtæ litteræ expirant morte concedentis, Rebuff. *loc.cit. n.*39.40. & 41. Si ſciuit ipſe Ordinandus mortem concedentis, ſecus excuſaret ignorantia, modo ſit probabilis *n.*43. & 44. dicit, quod non expirat, quod ſatis notandum; poteſt facere pro hoc cap. gratum, & cap. licet, *de offic deleg.* Vbi habetur, quod gratia morte concedentis non expirat: ſecus vero in odioſis, cuiuſmodi non ſunt iſtæ litteræ dimiſſoriales. Sic Zerola. Cui apud Barboſam, vbi infra, fauet Gutierrez *can. lib.*2.*cap.*17.*num.*12.

Sed longe multo probabilius reſpondeo: non expirare. Quia gratia ſemel conceſſa, non expirat, etiam re integra (id eſt, ante omnem eius vſum) morte concedentis, vt nuper eſt dictum: at conceſſio dimiſſoriarum eſt quædam gratia: ergo non expirat, morte Epiſcopi concedentis, ſiue naturali, ſiue ciuili, aut per ingreſſum moderni Epiſcopi, caſu, quo dictæ dimiſſoriæ à Capitulo, Sede vacante, conceſſæ fuerint. Sic Nauar. Perez, Salzedo. Henriq. Suarez, Sà, Petr. Ledeſ. Rodrig. & alij, quos affert, & ſequitur Sanch. *lib.* 8. *de matrim. diſp.* 28. *num.* 83. Bonac. *diſp.* 8. *punct.*4. *num.* 21. Barboſa *in Trident. cap.* 10. *num.* 3. & 4. *de offic. & poteſt. Epiſc. alleg.* 7. *num.*24. Molina, Mouta, & alij plures, quos citat, & ſequitur Philibert. *loc.cit. cap.* 6. *fere per totum.* Ioan de Cruce *in ſum. tract. de Ordine dub.* 4. *concl.* 5. Ludouicus *quæſt.* 2. *de Ord. art.*2. *dub.*4. *pag.*708. Machado *tom.*2. *lib.*4. *par.*1. *tract.*3. *docum.*5. *num.*4. & communis.

DISPVTATIO XI.

De Temporibus Ordinationum, & interſtitijs.

QVÆSTIO PRIMA.

An prima Tonſura conferri poſſit quacumque die, & hora, & quocumque loco?

RESPONDEO: poſſe. Quia ſic praxis, & communis: & ſic Doctores Canoniſtæ *in cap. conſultatio. de tempor. Ord.* Tabiena *ver. Ordo*, §.3. Syluest. *Ordo* 2. *num.*6. Henriq. *lib.* 10. *c.*12. *num.*1. Vaſq. *diſp.*246. *c.* 5. Sà, *ver. Ordo n.*13. Bonac. *diſp.*8. *punct.* 6. *num.* 1. Layman *tract.* 10. *cap.* 8. *num.* 1. Diana *part.*2. *tract.*16. *reſol.* 30. Ochagauia *tract. de Ordine quæſt.*9. *num.* 8. Hurtado *diſſ.* 23. Philibert. *tract.* 1. *par.* 7. *cap.* 5. *num.* 1. Sanchez *tom.* 2. *conſi. lib.*7. *cap.* 1. *dub.* 52. & omnes. Apud Dicaſtillum *tom.* 1. *tract.* 6. *de Ordine diſp.* 1. *dubit.* 93. *num.*340. & apud Barboſam *alleg.* 11. *num.* 19. & apud Palaum *tom.* 4. *tract.* 27. *punct.* 13. *num.* 1.

⁂

QVÆSTIO II.

An etiam minores Ordines poſſint quacumque die, etiam feriata, conferri?

AFfirmant Philibert. *loc.cit num.*7. per hæc verba: Quinimo in rigore iuris, nec videtur prohibitum, quacumque die, minores conferre *cap. Quando d.*75. ibi: quando, & vbi libitum fuerit, vſque ad Subdiaconatus officium ordinentur Clerici: Diaconi vero, & Preſbyteri, nunquam niſi in publica ordinatione. Sic ille. Et ante illum Zerola 2. *p. prax. Epiſc. V. Ord.* Ita loquens: Imo Ordines minores poteſt Epiſcopus conferre, quando, & vbi libitum fuerit *cap. Quando d.* 75. Rebuff. *in Reg. Cancell.* 25. *n.*5. Ita ille. Et Ludouicus de S. Ioan. *q.*2. *de Ord. ar.*9. *dub.*1. *pag.* 705 Vbi ſic ait: Las Ordenes menores ſe pueden dar en qualquier tiempo, que al Obiſpo le pareciere, ora ſea Domingo, ò en otros dias feriales, como las celebre dentro de ſu Obiſpado. Ita Ludouic. ex Petr. Ledeſ. (quem non citat) *c.*7. *concl.* 2. *pag. mihi* 664.

Sed probabilius reſpondeo: non poſſe conferri, niſi in diebus Dominicis, aut alio die feſto. Quia ſic colligitur clare, *ex c. de eo autem de tempor. ordinat.* quod citat; & eius verba refert Ludouicus ad ſuam ſententiam comprobandam, licet ego ad reprobandam dicerem. Sic enim ibi Alexan. III. De eo autem, quod quæſiuiſtis, an liceat extra ieiunia quatuor temporum aliquos in Oſtiarios, Lectores, Exorciſtas, vel Accolytos, aut etiam Subdiaconos promouere: taliter reſpondemus, quod licitum eſt Epiſcopis, Dominicis, & aliis feſtiui. diebus vnum, aut duos ad minores Ordines promouere: ſed ad Subdiaconatum, niſi in quatuor tēporibus, aut Sabbato Sancto, vel in Sabbato ante Dominicam de Paſſione, nulli Epiſcoporum, præterquam Romano Pontifici, licet aliquos Ordinare. Sic ibi. Vbi poteſt clarius: Sic Syluest. *Ordo* 2. *q* 6. Angel. *Ordo* 4. Henriq. *lib.*10. *cap.*12. *n.*2. per hæc verba; Minores ordines conferre poteſt, non tantum, eodem tempore, quo maiores: ſed priuatim tribus, aut etiam pluribus in qualiber Dominica, aut feſtiua die. Vaſq. Bonac. *loc. cit.* Philibert. *loc. cit. n.* 1. Sic dicens: Minores Ordines, quibuſcumque diebus Dominicis, & feſtis ſolemnibus, modo non ſint tot ordinandi, vt generalis ordinatio videatur, quæ ſolis præſcriptis temporibus, etiam quoad minores, eſt peragenda, *cap. De eo, tempor. Ord.* Sic. Philibertus. Quem valde miror, ſtatim ſibi contrarium, vt vidimus. Sanchez *loc.cit. dub.*52. & communis. apud Dicaſtillum, & Palaum *loc. citatis.*

QVÆSTIO III.

An Dies feſtiui, in quibus Ordines minores conferri poſſunt, neceſſariò debeant eſſe dies feſti de præcepto Eccleſiæ, an vero ſufficiat, quod ſint duplices in ordine ad officium Diuinum?

AFfirmant debere eſſe neceſſario dies feſtos, qui à populo ex præcepto Eccleſiæ obſeruantur; Azor, *par.*2 *lib.*1. *cap.* 27. *q.*19. Naldus, *ver. Ord. n.* 15. Barboſa *de poteſt. Epiſc. p.*2. *alleg.*11. *n.*11. Villalob. *tom.* 1. *tr.* 11. *diff.* 13. *n.*4. Viguerius, Roſſella, D. Anton. Syluest. Barth. de Ledeſ. Palud. Zanard. & Vega, quos omnes pro hac parte citat Diana 5. *p.*11. 13. *reſol.* 97. Machado *tom.*2. *lib.*4. *p.*1. *tr.*3. *dec.*2. *n.*5. *pag.*9. & penes illum, Viuald. *tit. de Sacr. Ord.* & alij. Quos ſequitur Palaus *tom.* 4. *tract.*27. *punct.*13. *num.*2.

Negant

Digitized by Google

Negant è contrario, debere eſſe dies feſtos de præcepto Eccleſiæ; ſed ſufficere prædictos dies, eſſe feſta duplicia ex officio Eccleſiaſtico, licet minime feriata à laboribus ex Eccleſiæ mandato: Fagund. *de quinque precep. Eccleſ. lib.* 1. *cap.* 2. *num.* 12. & ex illo Philibert. *tract.* 1. *part.* 7. *cap.* 6. *num.* 11. Qui id probant. Primo; Quia in iure Canonico, ille etiam dicitur dies feſtus, in quo officium duplex recitatur, licet à laboribus non ſit feriatus, vt conſtat *ex Clement. vnica de reliq. & vener. Sanctorum*, ergo. Sed hæc ratio, aut multum probat, aut nihil. Quia in dicta Clem. etiam dies, in quo fit officium de Sancto ſimplici, dicitur dies feſtus. Sic enim ibi (loquendo generaliter de feſtiuitatibus omnium Sanctorum, quorum dies per anni circulum celebrantur) dicitur; *Hoc enim circa Sanctos, quos per anni circulum veneramur, ipſa obſeruat Eccleſia, vt quamuis in Litaniis, & Miſſis, ac aliis etiam ipſorum memoriam ſæpius renouemus: nihilominus tamen, ipſorum natalitia certis diebus per annum ſolemnius recolat, feſta propter hoc eiſdem diebus ſpecialia celebrando. Et quia in his feſtis, circa ſolennitatis debitum, aliquid per negligentiam, aut rei familiaris occupationem, aut aliàs ex humana fragilitate omittitur, ſtatuit ipſa mater Eccleſia certam diem in qua generaliter omnium Sanctorum commemoratio fieret, vt in hac ipſorum celebritate communi, quidquid in propriis ipſorum feſtiuitatibus omiſſum exiſteret, ſolueretur.* Ita Clemens V. Tunc ego ſed in die, in quo fit de Sancto ſimplici, non poſſunt conferri Ordines minores, ex vi huius Clementinæ; ergo ex vi illius, nec in diebus, in quibus fit officium de feſto ſemiduplici, aut duplici non feriato. Vnde

Ego probabilius cum Authoribus primæ ſententiæ Reſpondeo: Debere neceſſario eſſe dies feſtos ex Eccleſiæ præcepto Quia id expreſſe habetur *in cap. De eo, de tempor. Ord.* & clarius, *in Pontif. Rom* §. *De minor. Ord.* Vbi ſic dicitur: Quatuor minores Ordines dari poſſunt, extra Miſſarum ſolennia, diebus Dominicis, & feſtiuis duplicibus, ſed in mane tantum. Sic ibi. Sed ſic eſt, quod nomine feſtiuorum duplicium, non poſſunt venire, aut comprehendi, omnia feſta duplicia, aut omnes dies feſti duplicis non feriati (vt de ſe patet) ſed ad ſummum, omnia feſta quæcunque ſint, modo ab Eccleſia obſeruari mandentur, ergo. Sic Authores citati, & alij ſtatim citandi. Dubium igitur (mihi ſaltem) ſolum poteſt eſſe, an indiſtincte in omnibus præcepti feſtis, Ordines minores dari valeant. Proquo ſit

QVÆSTIO IV.

An In omnibus feſtis conferri minores Ordines poſſint?

NEgant Panormitan. *in cap. litteras. de tempor. Ordin. & in cap. de eo, cit.* Et Hoſtienſ. affirmantes; ſolum poſſe conferri in Dominicis, & feſtis præcipuis, aut ſolemnibus; aut ſolum in illis diebus, in quibus Virgines conſecrari poſſunt: Hæc autem feſta ſunt (teſte Siluestro, *ver. conſecratio Virginum*) dies Epiphaniæ, Paſcha Reſurrectionis, Natalia Apoſtolorum, dies Dominæ. Sic etiam D. Anton. 3. *part. tit.* 14. *cap.* 16. §. 16. Barth. de Ledeſma *de Ordine dub.* 15. Palud. *in* 4. *diſt.* 25. *quaſt.* 2. *num.* 15. Silueſt. *ver. Ordo* 2. *quaſt.* 2. Turrecrem. *in capite Quod à Patribus diſt.* 75. Viguer *lib. inſtitut. c.* 16. §. 6. *ver.* 6. & Roſella, *Ordo* 2. *num.* 4.

Sed probabilius reſpondeo: Poſſe conferri in omnibus feſtis, ſiue præcipua ſint, ſiue non, dummodo ab Eccleſia obſeruari præcipiantur. Quia indiſtincte in dicto capite, *de eo*, & in Pontificali dicitur, poſſe conferr. omnibus Dominicis, & feſtis, aut feſtiuis duplicibus. Sic Angel. *ver. Ordo* 4. *num.* 1. Tabiena *Ordo* 2. *qu.* 9. 3. Armilla *ver. Ordo num.* 7. & alij quos refert, & ſequitur Sanchez *tom.* 2. *conſil. lib.* 7. *cap.* 1. *dub.* 5. *num.* 5. communis. Quam ſequitur Palaus *punct.* 13. *cit. num.* dit, opus dies feſtus, vniuerſ. *Diem feſtum.* Vbi adea Diœceſi tali habeatur: quia ſit, ſed ſufficere ſi in ſtiuus, vt bene notar, aliis relatis, luce eſt dies fe- ſa *de poteſt. Epiſcopi alleg.* 11. *num.* 18.

QVÆSTIO V.

An In dictis Dominicis, & Feſtis, poſſit Epiſcopus minores Ordines conferre pluribus, quam duobus?

AFfirmant Innocent. & Gotfred. *in cap. de eo autem, cit.* Sylueſt. *ver. Ordo* 2. *num.* 6. Henriq. *loc. cit.* Sà, *verb. Ordo num.* 13. Barth. de Ledeſ. *diſſ.* 15. *concl.* 3. *col.* 1183. Reginald. *lib.* 30. *num.* 26. Layman *loc. cit.* Sanch. *tom.* 2. *conſil. lib.* 7. *cap.* 1. *dub.* 52. *num.* 8. Filliuc. *tract.* 9. *num.* 83. Diana 2. *part. tract.* 16. *reſol.* 30. Philibert. *tract.* 1. *punct.* 7. *cap.* 5. *num.* 5. & me in contrarium citato, *part.* 10. *tract.* 11. *reſol.* 66. & alij, docentes, optime poſſe Epiſcopum in Dominicis, pluſquam duobus, vel tribus, Ordines conferre.

Sed probabilius Reſpondeo: Non poſſe pluſquam duobus, vel tribus. Quia hoc expreſſe habetur in cap. *De eo, cit. ſup. quaſt.* 2. Sic Hoſtienſ. & Angel. Quos referunt Silueſt. & Henriq. Vaſq. *diſp.* 246. *cap.* 5. *in principio.* Hart. *diſt.* 23. Abbas, Palud. & alij, penes Sanchez. Sic etiam Martinus de S. Ioſeph. *tom.* 1. *lib.* 1. *tract.* 5. *de Ordine num.* 2.

QVÆSTIO VI.

An Liceat poſt prandium minores Ordines conferre?

NEgant Silueſt, *Ordo* 1. *quaſt.* 6. *fine.* Angel. *Ordo* 6. 5. 5. Tabiena, Hugo & Armilla, quos omnes citat, & ſequitur Fornarius *de Ordine cap.* 8. *num.* 3. *verſu. Tertio nota.* Zerola *part.* 2. *praxis Pontif. V. Ordo. ver. Decimo.* Qui & citat (& recte, vt infra) Pontificale Roman. *de Ordin. confer.* §. *minores verò.* Et Philibertus *tract.* 1. *part.* 7. *cap.* 5. *num.* 3. licet *num.* 15. oppoſitum, haud obſcure, defendat.

Sed probabilius Reſpondeo: Licere. Sic teſtatur Henriquez per hæc verba: Conſuetudo vero Epiſcoporum recepta concedit, vt feria ſexta, veſpere ante Sabbatum, in quo Sabbato iure poſſunt omnes Ordines conferri, liceat dare quatuor minores. Sic ille, *lib.* 10. *cap.* 12. *num.* 2. & ex illo Diana, *loc. cit.* Philibertus *tract.* 1 *part.* 7. *cap.* 1. *num.* 15. Qui citat pro hac parte Villalobos *tom.* 1. *tract.* 11. *diff.* 13. *num.* 4. Dianam 2. *part. tract.* 16. *reſol.* 28. & alios. Sed, prædictos ſaltem, male: Nam Diana, *loc. cit. reſol.* 30. (non 28. Quia ibi nil ad rem) hæc verba, ex Henrico de Villalobos profert: Ha ſe de aduertir, que tambien ſe pueden hazer las Ordenes el Domingo ſiguiente por la mañana, con tal, que el que ordena, y el que ſe ha ordenar continuen el ayuno del Sabado antes, porque entonces, la mañana del Domingo ſe trae al Sabado, por la continuacion del ayuno, como dize vn texto: Mas eſto no lo ha de hazer el Obiſpo ſin neceſſidad: La qual feria, ſi el Sabado no las pudo hazer por hallarſe enfermo, que entonces podria diferirlas para el otro dia. Sic ille. Et eſt praxis communis in noſtra Hiſpania; & in Italia.

Digitized by Google

QVÆSTIO VII.

An etiam liceat Epiſcopis, maiores Ordines Dominicis diebus dare?

ap. Quod à Patribus diſt. 75.

AFfirmat Hugg *dic. ea. diſt.* docens, non ſolum *& in cap.* ſiam teneri celebrare illos die Dolicere, vt opus eſſe continuari ieiunium Sabbati minicminica, vt reputetur vna dies.

Sed certiſſime reſpondeo: Nullo modo licere, niſi diebus à iure ſtatutis; Quæ ſunt ſex Sabbata Ieiuniorum; nempe, Sabbata quatuor temporum; & Sabbata ante Dominicam Paſſionis, & Reſurrectionis. Sic ſtatuitur, *in cap. de eo. & in cap. Quando.* (vt vidimus ſup. quæſt. 2.) & in Trident. *ſeſſ. 23. cap.* 8. & tenent D.Thom. *diſt. 25. in lit.* Henriquez *lib. 10. cap. 12. num.* 1. Barboſa in Trident. *ſeſſ. 23. cap.* 8. Philibert. *tract. 1. par. 7. cap. 5. num.* 8. & omnes communiter apud Sanchez *tom. 2. conſil. cap. 1. dub. 51. num.* 3. & apud Palaum *tom. 4. tract. 27. pun. 13. num.* 13.

QVÆSTIO VIII.

An ſaltem, vrgente cauſa, poſſit Epiſcopus Ordines maiores conferre, mane diei Dominica, poſt generalem in Sabbato Ordinationem factam?

REſpondeo: Poſſe, dum modo continuetur ieiunium Sabbati, tam ab Ordinante, quam Ordinando, cum Dominica ſequenti; quia tunc fictione Canonica, mane Dominicæ ſequentis trahitur ad veſperam Sabbati præcedentis, & ſic conferri dicuntur in Sabbato. Sic Henriquez *lib. 10. cap. 12. num.* 2. (non 12. vt citatum reperies, apud Dianam, & Philibertum) per hæc verba: Poteſt Epiſcopus maiores. (*Ordines intellige*) Dominica, ſequenti poſt Sabbatum prædictum conferre, ſi cauſa ſubſit, dum modo ieiunium Sabbati continuet vſque ad Dominicam: quod continuari dicitur poſt Miſſam Sabbati, niſi ſumpſerit ablutionem. Sic ille. Nota hic, quod cauſa iuſta, aut vrgente, erit, ſi in Sabbato ob multitudinem Ordinandorum, Ordinationes expediri non poſſint, aut ſi Epiſcopus ob grauem infirmitatem illas, Sabbato conferre non valuerit. Sic etiam Maiol. *lib. 3. de irregul. cap. 23. num.* 11. Diana, & Villalobos *loc. cit. quæſt. 6.* citatus Philibertus *loc. cit. num. 9. pag.* 118. Layman *de Ordine cap. 8. num. 5.* & communis apud ipſos. Syluester *vbi infrà*, & Sanchez *loc. cit. num.* 4. Suarez *tom. 5. de Cenſur. diſp. 31. ſect. 1. num.* 41. Layman *tract. 9. de Ordine, cap. 8. num. 9.* Villalob. *diff. 13. num.* 2. quos ſequitur Palaus *loc. cit.*

QVÆSTIO IX.

An liceat Epiſcopo, in caſu aſſignato, præfata in Dominica, maiores Ordines conferre, ſi ipſe, in Miſſa Sabbati, ablutionem ſumpſerit?

NEgat Henriquez, verbis nuper adductis, quem citat, & non refutat Diana 2. *par. tract. 16. reſol.* 30. Layman *tract. 10. cap. 8. num 5.* & alij penes ipſum. Quia id videtur colligi *ex cap. Quod à Patribus diſt.* 75. Ita etiam ſentit Palaus *loc. cit. num.* 3. his verbis: Debent tamen, tam ipſe, quam Ordinandus ieiunium Sabbati præcedentis continuare: Ob hanc enim ieiunij continuationem Ordinationes factæ die Dominico retrotrahuntur ad Sabbathum, & quaſi in Sabbatho factæ reputantur. Ita Palaus.

Sed probabiliter reſpondeo: Adhuc licere. Quia textus citatus, ſolum loquitur de ieiunio Eccleſiaſtico, quod, nullo modo, per ſumptionem ablutionis ſoluitur. Sic expreſſe Syluester *Verb. Ordo. 2. num.* 6. Vbi ſic ait: Hoc autem ieiunium Supplem. Sic intelligit, quod ſi quis eorum Sabbatho celebret, non ſumat, niſi corpus, & ſanguinem; quod etiam attribuit Innocentio. Sed ille, per duo prædicta intelligit etiam ablutionem ad iſtam Ordinationem ordinatam. Vnde dico, quod dictum caput, *Quod à Patribus*, Loquitur de ieiunio Eccleſiæ, quod per huiuſmodi ablutionem non ſoluitur. Sic Syluester. Vnde male illum citat Henriquez pro ſua ſententia. Tenent etiam noſtram Philibert. *loc. cit. num. 9. pag.* 118. & Sanchez *loc. cit. num.* 5.

QVÆSTIO X.

An liceat Epiſcopo, vnum Ordinem Sacrum die Sabbati vni conferre; & mane Dominicæ ſequentis, alterum eidem tradere?

REſpondeo: nullo modo licere, etiamſi continuet ieiunium Sabbati, vſque ad ſequentem Dominicam. Quia ſic, ſub pœna ſuſpenſionis prohibetur *in cap. literas. & cap. Dilectas. de tempor. Ordinatio.* & tenent Nauar. *in Man. cap. 25. num.* 71. & Suarez *de cenſur. diſp. 31. ſect. 1. num. 40. pag. mihi* 502. non (vt citat Philibertus) *lib. 4. cap. 14. num.* 13. cum ille tomus, nec libros, nec capita, ſed ſolum, diſputationes, & ſectiones contineat. Menochius, & Maiolus, quos refert, & ſequitur Philibertus *tract. 1. par. 7. cap. 5. num. 10. & cap. 6. num.* 8. Sanchez *tom. 2. conſil. lib. 7. cap. 1. dub. 51. num. 7. pag. mihi* 318. Palaus, & Layman *loc. cit.* & omnes.

QVÆSTIO XI.

An ſaltem, qui die Sabbati ſuſcepit Sacerdotium, poſſit, die Dominica immediata, Epiſcopatum recipere?

AFfirmant Suarez *loc. cit.* per hæc verba: Eſt autem hic aduertendum Epiſcopatum non numerari in his iuribus, inter Ordines ſacros: & ideo, non incurri hanc ſuſpenſionem, etiam ſi quis die Sabbati, & Dominica, continuato ieiunio, Ordinaretur Sacerdos, & conſecraretur Epiſcopus, vt notarunt Ioan. Andreas *in d. cap. Quod à Patribus.* & Abbas *in d. cap. literas.* Sic ille.

Sed ego, etiam non continuato ieiunio, id fieri poſſe, reſpondeo. Quia Epiſcopatus poteſt conferri, quauis Dominica die; ergo abſolute poteſt, etiam in ea, quæ eſt immediata, poſt Sabbatum Ordinationis generalis. Sic Layman *cap. 8. cit. num.* 5. Philibert. *tract. 1. par. 2. cap. 11. num. 5. & par. 7. cap. 6. num.* 9. Sanchez, & communis. Addit adhuc Palao *tom. 4. tract. 27. punct. 13. num.* 4. contra Suarium *loc. cit. num.* 41. & contra Barboſam illum, qui ex priuilegio v. g. promotus fuit die Dominica in Presbyterum, poſſit in Epiſcopum eadem die conſecrari, eo quod conſecratio Epiſcopi non reputatur Ordo diſtinctus, à Sacerdotio, ſed illius perfectio.

***

QVÆSTIO

QVÆSTIO XII.

An liceat Epiſcopo, omnes minores Ordines, ſimul cum prima Tonſura, eadem die, eidem conferre?

NEgant Innocent. Abbas, & Hoſtienſ. *in cap. De eo. de tempor. Ordinat.* Sylueſt. *Ordo.2.num.* 7. Armilla *Ordo num.*6. Henriquez *lib.*10. *cap.* 11. *num.* 4. Barthol de Ledeſma, *diff.*15. *concl.*3. *col.*1184. D. Anton. & alij, quos affert, & ſequitur Philibertus *tract.*1. *part.*7. *cap.*1. *num.*6.9. & 10.

Sed probabilius reſpondeo: licere, quia hæc eſt multarum Eccleſiarum conſuetudo. Adde, quod, ſecundum aliquos Doctores, id nullo iuro eſt prohibitum: ergo. Sic Vaſquez *diſp.* 246. *cap.* 1. Machado *tom.*2. *lib.*4. *part.*1. *tract.* 3. *doc.*1. Barboſa *de Iure Eccleſ. lib.* 1. *cap.* 33. *num.* 185. & alij ſtatim citandi. Imò Henriquez, Silueſter, Armilla, & Ledeſma nobiſcum tenent, caſu, quo conſuetudo vigeat. Sanchez *cap.* 53. *num.* 14. & alij, penes ipſum. Sic etiam nouiſſime Doctus Dicaſtillo *tract.*6. *de Ordine diſp.*1. *dub.* 23. *num.* 342. his verbis: Iam vero in Hiſpania conſuetudo obtinuit, conferendi minores Ordines eadem die. Sic ille & Palaus *loc. cit. num.* 5.

QVÆSTIO XIII.

An etiam liceat Epiſcopo, minores Ordines, ſimul cum Subdiaconatu, eadem die, eidem concedere?

NEgant, etiam in caſu, quo cauſa vrgeat, & vigeat conſuetudo; Maiolus *lib.* 4. *de irregularit. cap.*11. *num.*1. Sylueſter. *loc. cit.* Tolet *lib.*1. *cap.* 71. *n.* 1. Reginald. *lib.*30. *num.* 28. Henriquez *lib.*10. *cap* 11. *n.*4. Fornarius *cap.*8. *verſ. Tertio irregularis eſt*; & alij

Affirmant vero è diametro, id licere, ex iuſta cauſa, Epiſcopo (ſecluſa adhuc conſuetudine) Gutierrez *li.*1. *qq. can. quæſt.* 26. *num.* 31. Molfeſ. *in ſum. tract.* 2. *cap.*8. *n.*27. & *c.*14. *num.* 3. Vaſquez *diſp.* 246. *cap.* 5. *num.*48. Diana 2 *part. tract.*16. *reſol. mihi*, 30. (Philiberto 28.) Hurtado *diff.*23. Palaus *loc. cit.* quia exiſtimant, id nullo iure Canonico eſſe vetitum, ſed ſolum, duos Ordines ſacros, eadem die, eidem conferri.

Sed probabilius reſpondeo: Ex iuſta cauſa licere: non quia id nullo iure ſit prohibitum, vt putent Doctores nuper relati; eſt enim vetitum per Tridentinum *ſeſſ.*23. *cap.* 11. vt bene probant Maiolus, Nauarrus, Reginald. Machado, & alij: ſed propter conſuetudinem contrariam, quæ in omnibus ferè Eccleſiis viget, vt teſtantur Vaſquez, Viuald. & Molfeſ. Sic Nauar. *cap.*15. *num.*71. Suarez *diſp.* 31. *de cenſur. ſect.*1. *num.*41. Fornarius *cap.*8. *num.* 3. Miranda, Sayrus, Rodriguez, & alij, quos citat, & ſequitur Philibert. *loc. cit. num.*12. *pag.* 113. Machado *tom.* 2. *lib.*4. *part.*1. *tract.*7. *docum.*11. Diana (iam ſibi non nihil contrarius) *tom.*5. *tract.*10. *reſol.*36. per hæc verba: Notandum eſt etiam, hic obiter, contra Venetum *in examin. Epiſc. lib.*1. *cap.*18. *num.*13. Maiolum *de irregul lib.*4. *cap.*11. *num.*1. Menochium *caſu* 564. *de arbit. num* 8. & alios, quod Ordines minores cum Subdiaconatu; poterit Epiſcopus ſimul conferre, vbi vigeret de hoc conſuetudo, ante Concilium Trident. ita Villalobos *tom.*1. *tract.*11. *diff.* 12. *à num.* 3. Sic ille, & alij ab ipſo adducti. Sanchez *tom.*2. *conſil. lib.*7. *cap.* 1. *dub.*53. *num.*5.6. & 7. & alij. Lege Dicaſtillum *diſp.* 1. *citata dubitatio.* 23. in fine, & nouiſſime, me cito, Dianam, *part.*9. *tract.*6. *reſol. vltima.*

QVÆSTIO XIV.

An qui recipit duos Ordines Sacros in vna die, incurrat ipſo facto, ſuſpenſionem?

NEgant Villalobos 1. *part. tract.*18. *diff.*11. *num.*7. & Diana *part.*5. *tract.*10. *reſol.* 36. citantes, pro hac parte, Suarium *de cenſ diſp.*31. *num.* 41. docentem, non incurrere ſuſpenſionem, ipſo facto. Sed, an bene hic citetur author, ſtatim conſtabit.

Sed probabiliùs reſpondeo: incurrere ipſo facto ſuſpenſionem. Sic *ex cap. Quod à Patribus, citato*, & *ex cap. Innotuit, de eo, qui furtinè Ordin. ſuſcipit* docent Nauar. *cap.*25. *num.* 71. & *cap.*27. *num.*241. Suarez *loc. cit.* pro parte contraria, ſic dicens: In alio autem caſu duorum Ordinum Sacrorum, licet res ſit dubia, nihilominus, iura *ſuprà* citata, attentè perpenſa, videntur hanc ſuſpenſionem, ipſo iure, imponere. Sic Suar. & ſic Luyſius Turrian. *lib.* 5. *de cenſur. diſp.*46. *dub.*1. Bonac. *de cenſur. diſp.*5. (non 3. vt inuenies apud Dianam) *punct.* 1. §. 1. *numero* 4. & *diſp.*7. *quæſt.*3. *punct.*4. *num.*3. & Philibertus *tract.* 1. *part.*7. *cap.*1. *num.*2. Qui etiam citat Suarium pro oppoſita ſententia; ſed etiam, malè.

QVÆSTIO XV.

An etiam incurrat ſuſpenſionem, ipſo facto, qui eodem die, Ordines minores ſimul cum Subdiaconatu ſuſcipit?

AFfirmant etiam Bonacinà *locis citatis.* Nauar. *num.*71. *citato* Gauant. *in man. Prælator. Ver. Irregularitas.* Suarez *loc. cit.* penes Philibertum, vbi infra. Sed vlterius, malè ab iſto authore, Suarius citatur: vnde,

Probabiliùs reſpondeo: non incurrere ipſo facto ſuſpenſionem Sic Suarez *num.*41. *citato* per hæc verba: Eſt autem aduertendum, etiam eſſe grauiter prohibitum ſuſcipere eodem die minores Ordines, & Subdiaconatum, non ſolùm ex eodem Concilio Trident. *ſeſſ.*23. *cap.*11. Sed etiam *ex cap.*2. *de eo, qui furtiue Ord. ſuſcep.* Vbi ſuſpenſio etiam fertur, quam Nauar. etiam putat eſſe ipſo iure; ſed re vera non eſt; quia Pontifex in *dicto cap.* 2. ſolùm ait: *Mandamus, vt eum miniſtrare non permittas* &c. Sic Suarez & ſic etiam Philibertus *tract.* 1. *part.*7. *cap.*1. *num.* 16. qui minus propriè, hanc ſuſpenſionem ferendam, vocat irregularitatem. Villalob. & Diana, *locis citatis.*

QVÆSTIO XVI.

An in receptione Ordinum maiorum, ſeruanda ſint interſtitia vnius integri anni?

REſpondeo affirmatiuè, quia id conſtat ex Trident *ſeſſ.* 23. *capite* 11. & *capite* 13. vbi agens de Subdiaconis, & Diaconis, hæc ait: *Promoti ad Sacrum Subdiaconatus Ordinem, ſi per annum ſaltem, in eo non ſint verſati, ad altiorem gradum, niſi aliud Epiſcopo videatur, aſcendere non permittatur.* Sic ibi. & *cap.* 14. agens de promouendis à Diaconatu ad Presbyteratum, eandem tradit doctrinam. Ideóque illam docent omnes Theologi, & Canoniſtæ, qui bene notant, annum integrum; qui inter vnum, & alterum Sacrum Ordinem percurrere debet, non eſſe mathematicè computandum; ſed moraliter, iuxta annum Eccleſiaſticum; vnde

Digitized by Google

initiatus Diaconatu, temporibus Pentecoſtes, vel Septembris, optimè poterit anno ſequenti eiſdem temporibus, Sacerdotium recipere, etiamſi duodecim menſes, iuxta circulum ſolarem, nondum elapſi ſint. Legantur Philibert. *tract.* 1. *part.* 5. *cap.* 4. & *part.* 7. *cap.* 2. Villalobos *tract.* 11. *diff.* 12. *num.* 6. vbi affert quandam Congregationis Cardin. declarationem, Barboſa in Trident. *loc. cit.* Fornarius *de Ordine cap.* 3. *nu.* 4. qui teſtatur ſic etiam declaraſſe Sixtum V. Dicaſtillo *tract.* 6. *de Ordine diſput.* 1. *dubitat.* 23. *num.* 344.

QVÆSTIO XVII.

An etiam, in receptione Ordinum minorum, ſint interſtitia requiſita?

NEgant abſolutè Filliuc. *tom.* 1 *tract.* 17. *cap.* 5. *num.* 86. & ex illo Diana *part.* 5. *tract.* 10. *reſol.* 40. vbi ſic ait: In receptione autem Ordinum minorum, nulla requiruntur interſtitia, ſed poſſunt recipi eodem die, ſi ita videatur Epiſcopo, cui ſe remittit Trident. *loc. cit.* Ius autem antiquum *in cap. ſingulis diſt.* 77. eſt antiquatum. Ita ille; & ego. Sic ex Filliucio, Diana.

Sed clariùs, & probabiliùs reſpondeo: requiri, quia id, haud obſcurè, docet Trident. *ſeſſ.* 23. *cap.* 11. per hæc verba: *Minores Ordines iis, qui ſaltem Latinam Linguam intelligant, per temporum interſtitia, niſi aliud Epiſcopo expedire magis videatur, conferantur.* Sic Concilium. & ex illo Petrus de Ledeſma *cap.* 8. *de Ordine concl. vltima*, & ex illo, non citato, Ludouicus de S. Ioan. *quæſt.* 2. *de Ord. art* 4. *diff.* 5. *pag.* 77. Philibert. *tract.* 1. *part.* 7. *cap.* 1. *num.* 6. *pag.* 112. Zerola *in praxi Epiſc. part.* 1. *Ver. Ordo pag. mihi* 536. & 537. & alij, quamuis, ex conſuetudine, vt ſuprà *quæſt.* 12. vidimus, omnes minores Ordines, vna die, vni conferri poſſint.

QVÆSTIO XVIII.

An peccet mortaliter Ordinatus, qui non expectat temporum interſtitia?

NEgatiuam ſententiam indicare Henriquez *lib.* 6. *cap.* 10. *num.* 3. ait Philibertus *loc. citat. cap.* 2. *num.* 13 *pag.* 115. Sed non bene id attribuit Henrico: nam hic, oppoſitum clarè docet *loc. cit.* & innuit *lib.* 10. *cap.* 12. *num.* 3. vnde,

Certiſſimè reſpondeo: peccare mortaliter, ſi id abſque licentia Epiſcopi faciat: quia tranſgreditur præceptum Tridentini *loc. cit.* in materia Ordinum, quæ eſt grauiſſima. Sic Filliuc. Diana, & Philibertus *locis citatis*, & communis.

QVÆSTIO XIX.

An qui Ordinatur, non ſeruatis interſtitiis, ſuſpenſionem aliquam incurrat?

AFfirmant Henriquez *lib.* 6. *cap.* 10. *num.* 3. Additionator Nauarri. *lib.* 1. *conſi.* 4. *de tempor. Ordin. fol. mihi* 33. Portel. *in dubiis regular. Verb. ſuſpenſio. numero* 14. Diana *part.* 4. *tract.* 2. *reſol.* 55. Verſ. *Nota etiam.* Vnde malè citat illum Philibertus pro oppoſita opinione: quia licet alibi, vt ſtatim dicam, oppoſitum ſequatur; non tamen, loco ab ipſo, & à nobis, citato.

Sed probabiliùs reſpondeo: nec ſuſpenſionem, aut irregularitatem incurrere: quia nulla eſt in iure appoſita. Nam quamuis Sixtus V. *in quadam extrauag. contra malè promotos*, pœnam ſuſpenſionis, ipſo facto, impoſuerit; poſtea tamen ſublata fuit per Clementem VIII. Sic Nauar. *conſil* 4. *cit.* Suarez *de cenſur. diſp.* 31. *ſect.* 1. *num.* 41. (vnde immerito citat illum Portellus pro ſua ſententia) Filliuc. *vbi ſuprà*, & *tract.* 20. *cap.* 7 *num.* 190. Medius, Riccius, Sayrus, Zerola, & alij, quos citat, & ſequitur Philibertus *tract.* 1. *part.* 7. *cap.* 1. *num.* 12. *pag.* 115. Bonac. *diſp.* 8. *punct.* 5. *num.* 35. Diana 4. *part. tract.* 2. *reſol.* 51. & 4. *part. tract.* 4. *reſol.* 209. & *part.* 5. *tract.* 10. *reſol.* 40. Villalob. *tract.* 11. *diff* 12. *num.* 2. Lauterus Barboſa, Campanillus, & alij apud ipſos.

QVÆSTIO XX.

An non ſolùm Epiſcopus, ſed etiam Capitulum, ſeu eius Vicarius, ſede vacante, poſſit cum ſuis ſubditis in interſtitiis diſpenſare?

NEgat Rodriguez *in Bulla* §. *dub.* 8. *concl.* 5. *pag. mihi* 118. & penes Ioannem Machado, Salcedus, Maiolus, & Nauarrus, docentes, facultatem remittendi interſtitia, ſolum eſſe conceſſam Epiſcopis; non Capitulo, Sede vacante.

Sed probabiliùs reſpondeo: vtrique, tam Capitulo, quàm eius Vicario, eſſe conceſſam; interueniente neceſſitate, vel vtilitate Eccleſiæ. Nam quod Epiſcopus poſſit, illi Tridentinum, *ſeſſ.* 23. *cap.* 11. & 13. concedit, & cum illo omnes Doctores. Quod vero, etiam Capitulum, ſeu eius Vicarius, Sede vacante, poſſit, docet Sacra Congregatio Concilij, & ex illa, Homobonus, Armendarius, & Marta, quos affert, & ſequitur Diana *part.* 4. *tract.* 4. *reſol.* 209. Ioan. de Cruce *in Sum. Vbi de Ordine dubio* 3. *concl.* 2. Quaranta; Carolus de Graſſis, Modernus, Riccius, & Barboſa, quos refert, & ſequitur Philibertus *tract.* 1. *part.* 7. *cap.* 2. *numero* 8. qui, *numero* 7. hanc facultatem diſpenſandi in interſtitiis, etiam extendit ad Vicarios Generales Epiſcoporum. Suarez, Sanchez, Vega, & alij, quos citat, & ſequitur Machado *tom.* 2. *lib.* 4. *part.* 4. *tract.* 1. *docum.* 7 *num.* 4.

QVÆSTIO XXI.

Quænam cauſæ ſint ſufficientes, vt Epiſcopus diſpenſare poſſit in interſtitiis?

REſpondeo: quod multiplex. Prima ſit, neceſſitas, & vtilitas particularium Eccleſiarum. Hanc cauſam aſſignat Trident. *ſeſſ.* 23. *cap.* 11. 13. & 14. *de reform.* Per neceſſitatem Eccleſiæ intelligit Concilium, quando deficiunt omnino Miniſtri, ita vt, per Ordinatos, onera Eccleſiæ, tam in Miſſarum celebratione, quàm in Eccleſiaſticis miniſteriis, ſuppleri nequeant. Per vtilitatem vero, quando pauci ſunt Miniſtri idonei.

Secunda cauſa diſpenſandi ab interſtitiis eſt ætas prouecta Ordinandi, cum grauitate, & integritate coniuncta.

Tertia eſt arctatio recipiendi Diaconatum, aut Presbyteratum, ratione beneficij recepti, vel recipiendi, ex Trident. *ſeſſione* 7. *capite* 12. *de reformatione.*

Quarta eſt, magna virtus Ordinandi, aut excellentes in litteris profectus.

Quinta denique cauſa diſpenſandi ab interſtitiis cum aliquo, eſt ſtudium in aliqua Vniuerſitate, vt ſcilicet, media Miſſarum celebratione, ſe poſſit

Digitized by Google

poſſit in ſtudiis ſuſtentare. Sic omnino Philibertus *tractione 1. parte 7. capite 3. per totum.* Hurtado *tract. de Ordin. diff.* 23. & ex illo Diana *loc. cit.* lege Maiolum *cap.* 24. *num.* 13. & Nauar. *de tempo-rib. Ordin. concl.* 27.

QVÆSTIO XXII.

An Generales Religionum poſſint cum ſuis ſubditis in interſtitiis diſpenſare?

NEgant Sorbus *ver. Ordines Sacri.* Hugolinus *de poteſt. Epiſc. par.* 2. *cap.* 26. §. 27. *num.* 3. Genuenſ. *cap.* 83. *num.* 1. Rodriguez *tom.* 3. *de regularib. quæſt.* 27. *art.* 3. Barboſa *de Offic. Epiſc. alleg.* 18. *num.* 10. Miranda *in manuali tom.* 1. *quæſt.* 38. Bonac. *de Sacram. diſp.* 8. *quæſt. vnica punct.* 5. *num.* 34. Quaranta *Verb. Ordo* Cæſar Madius *de Sacram. Ordinis. cap.* 10. *num.* 13. Vaſquez *tom.* 3. *in* 3. *par. diſp.* 246. *num.* 57. Molfeſ. *in ſum. tract.* 2. *cap.* 1. *num.* 56. Stephanus Gratianus *diſcep. forenſ. cap.* 212. *num.* 43. quos omnes affert, & ſequitur Philibert. *tract.* 1. *par.* 7. *cap.* 2. *num.* 2. vbi affert pro hac parte, quandam declarationem Cardinalium. His addi poſſunt Pet. Ledeſma *cap.* 8. *de Ord. concl.* 11. *pag mihi* 677. Machado *tom.* 2. *lib.* 5. *par.* 2. *tract.* 6. *docum.* 9.

Affirmant verò, è contra aliqui apud Petrum Ledeſmam *loc. cit.* &, vt ipſe ait, non improbabiliter.

Sed ego clariùs, & probabiliùs, reſpondeo: non poſſe quidem abſolutè, & ſecluſo omni priuilegio: bene tamen, ex priuilegio, & indulto Pontificio. Primam partem huius reſponſionis docent Doctores pro prima ſententia relati; & fuit à Sacra Congregatione, his verbis definita: Congregatio Concilij cenſuit, Superiores Regulares non poſſe diſpenſare ſuper interſtitiis Regularium Ordinandorum; ſed id pertinere ad Epiſcopum Ordinantem, qui tamen, quoad cauſam penſationis, iudicium facere debet ex atteſtatione Superiorum Regularium. Hanc declarationem referunt, vltra Philibertum, Peyrinus *tom.* 1. *conſtitut.* 1. Sixti IV. §. 12. & Diana 3. *par. tract.* 2. *reſol.* 112.

Secundam verò noſtræ reſponſionis partem; nempe, quod Superiores Regularium poſſint cum ſuis ſubditis diſpenſare in interſtitiis, ex indulto, & priuilegio pontificio; ſic probo. Quia id conceſſit Gregorius XIII. Generali Præpoſito Societatis IESV, & eius delegatis, quo priuilegio (quidquid dicant Vaſquez, & Hurtado) etiam participant omnes aliæ Religiones, non obſtante prohibitione communicationis per eundem Gregorium XIII. expreſſa, quia hæc prohibitio non tollit quin alij Pontifices ſucceſſores eam communicationem facere poſſint, vt fecit Gregor. XIV. vt probat Rodriguez *tom.* 1. *qq. Regul. quæſt.* 55. *art.* 17. & ex illo Palaus, *vbi infrà* & conſtabit ampliùs ex dicendis *quæſt ſequenti.* Rurſus Clemens VIII. *die* 23. *Nouembris* 1596. conceſſit Congregregationi Sancti Ioannis Euangeliſtæ, in Portugallia, vt poſſint Patres dictæ Congregationis Ordinari extra tempora, & per quemcumque Epiſcopum, tribus Dominicis, vel feſtis continuis, vel interpolatis, non ſeruatis interſtitiis à Tridentino aſſignatis: ergo. Sic Ioan. de Cruce *in ſum. tract. de Ordine. dub.* 3. *concl.* 2. *& in Epitome lib.* 2. *cap.* 8. *dub.* 1. Hieronym. Rodriguez, & Villalobos, quos citant, & ſequuntur Diana 3. *par. tract.* 2. *reſol.* 32. *& reſolut.* 112. *&* 4. *par. tract.* 4. *reſol.* 209. *&* 5. *par. tract.* 13. *reſol.* 57. vbi citat Thomam Sanchez, & Cæleſtinum pro hac parte. Machado *loc. cit. num.* 6. & alij. Lege Rodriguez *tom.* 3. *Regul. quæſt.* 23. *art.* 4. *&* 5. Dicaſtillo *tract.* 6. *diſp.* 1. *dub.* 23. *num.* 347. Palaus *tom.* 4. *tract.* 27. *punct.* 13. *num.* 13. vbi hanc noſtram ſententiam vt valde probabilem docet, ac defendit.

QVÆSTIO XXIII.

An Regulares omnes poſſint ex priuilegio, vbique, extra tempora à iure ſtatuta, ab Epiſcopis Ordinari?

NEgat in primis Lezana *in ſum. quæſt. regular. cap.* 14. *num.* 19. docens; non poſſe Regulares, modo poſt Concilium Tridentinum, extra tempora Ordinari. Negant deinde, Peyrinus *in priuileg. Minimor. tom.* 1. *conſt.* 1. Sixti IV. §. 1. *num.* 39. Suarez *de legibus lib.* 8. *cap* 17. *num.* 8. Miranda *in Manu. Prælat. tom.* 1. *quæſt.* 38. *art.* 4. Vaſquez *tom.* 3. *in* 3. *par. diſp.* 246. *cap.* 5. *num.* 50. *& cap.* 6. *num.* 58. & Hurtado *tract. de Ordine diff.* 23. exiſtimantes; non poſſe omnes Regulares extra tempora Ordinari: Quia Gregor. XIII. qui conceſſit hoc priuilegium Patribus Societatis IESV, vetat expreſsè, vt aliæ Religiones poſſint in tali priuilegio participare, etiam, ſi habeant participationem priuilegiorum dictæ Societatis. Sic refert Diana 3. *par. tract.* 2. *reſol.* 31.

Sed probabiliùs longè reſpondeo: poſſe omnes Regulares, modo etiam poſt Concilium Tridentinum, virtute ſuorum priuilegiorum extra tempora quibuſuis Ordinibus initiari.

Primo, quia hoc priuilegium fuit olim conceſſum Mendicantibus, & poſtea à Clemente VIII. abſque limitatione confirmatum; vt docent Rodriguez *tom.* 1. *qq. regul. quæſt.* 55. *art.* 17. *& tom.* 3. *quæſt.* 13. *art.* 5. Barboſa *de Offic. Epiſc. alleg.* 17. *num.* 6. *par.* 2. Portel *de dubiis. Regul. Verb. Ordin. Sacri. num.* 4. & alij, quos refert, & ſequitur Philibertus *tract.* 1. *par.* 7. *cap.* 7. *num.* 1.

Secundò, quia idem priuilegium conceſſerunt Alexand. VI. & Eugenius IV. Monachis Sancti Hieronymi, & S. Benedicti. vt referunt Rodriguez, & Philibert. *loc. cit.* & Villalob. *tract.* 11. *diff.* 12. *num.* 8. *& diff.* 13. *num.* 6. Quod non eſſe à Tridentino renocatum, docent iidem.

Tertiò, quia ſimile priuilegium conceſſit Clemens VIII. Congregationi S. Ioannis Euangeliſtæ in Portugallia, vt quæſtione præcedenti eſt habitum.

Quartò, denique quia idem priuilegium conceſſit Societati IESV Gregor. XIII. *die* 11. *Septembris* 1582. Qui licèt, vt vidimus, prohibuerit illud communicari aliis Ordinibus; communicant tamen multi: nam alij Summi Pontifices ſucceſſores Gregorij XIII. priuilegia Societatis IESV, multis Ordinibus abſolutè conceſſerunt. Et nouiſſimè nobis, Diſcalceatis, ipſorum priuilegia, nec non, & Monachorum Sancti Hieronymi, & Benedicti, & aliorum, Ordinum, & Congregationum, à S. D. N. Vrbano VIII. abſolute, & pariformiter conceſſa, & communicata fuerunt anno Domini 1634. *die* 28. *Martij*, per hæc notanda verba, quæ in gratiam Religionis, hic tranſcribere volui. Sic ergo Vrbanus Pontifex.

Ex voto Congregationis Ven. Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium negotiis Regularium Præpoſitorum Congregationi Fratrum Diſcalceatorum prædicti Ordinis SS. Trinitatis Redemptionis Captiuorum, illiuſque domibus, & regularibus locis ſub illa comprehenſis, nec non Miniſtro Generali pro tempore exiſtenti, diffinitoribus, ac Procuratoribus Generalibus, Viſitatori, Conſultoribus, Aſſeſſori, Miniſtriſque Prouincialibus,

Digitized by Google

cialibus, & Conuentualibus, aliiſque cuiuſcumque nominis Officialibus, Superioribus, ac Religioſis omnibus, & ſingulis in ea profeſſis; Fratribus pro tempore ad captiuos redimendos transmiſſis, & Capitulis Generalibus, perſonis Regularibus, Nouitiis, Conuerſis, Donatis, oblatis, Miniſtris, Famulis, cunctiſque tam officiarijs quàm domeſticis, & eorum domibus inſeruientibus, & cæteris primo dictæ Congregationis ac Domorum, & Regularium locorum perſonis quibuſcumque pro tempore exiſtentibus, nec non quibuſuis aliis perſonis, ac Chriſti fidelibus illorum Eccleſias, ſeu Capellas pro tempore viſitantibus; vt omnibus, & ſingulis priuilegijs, libertatibus, immunitatibus, exemptionibus præeminentijs, antelationibus, conceſſionibus, indultis, fauoribus, indulgentiis, aliiſque prærogatiuis, & gratiis vniuerſis, & ſingulis, tam ſpiritualibus, quàm temporalibus, ſingulis Domibus, Conuentibus, & aliis Regularibus locis, ac perſonis, tam Canonicorum, quàm Clericorum Regularium vbiuis exiſtentium inſtitutis, & non ſolum Ordinibus Monaſticis, Regularibus, Mendicantium & non Mendicantium, tam pro redimendis Captiuis, quam, aliàs quomodolibet Ordini SS. Trinitatis Redemptionis Captiuorum, illiuſque Domibus, Conuentibus, & fratribus; necnon Ordini B. Mariæ de Mercede Redemptionis Captiuorum, ac etiam omnibus, & quibuſcumque Congregationibus Regularibus, & præcipue Clericorum Regularium infirmis miniſtrantium, & Canonicorum Congregationis Sanctiſſimi Saluatoris Lateranenſis, Sancti Saluatoris de Bononia; ac etiam S. Rufi, Valentiæ, & Sanctæ Crucis Conimbriæ; Clericorum Regularium de Somaſcha, & Pauperum Matris Dei, ac Scholarum Piarum; ipſiſque Monaſticis Congregationibus, etiam Caſimen: aliiſque Monachis, & Monaſteriis Sancti Benedicti, & Sancti Hieronymi, Carmelitis diſcalceatis, Conuentui B. Mariæ de Guadalupe; nec non Societati Ieſu, ipſiſque Carthuſien. Præmonſtraten. & Reformatorum Ciſtercien. Seruitarum, Oliuetanorum Ordinibus, aliiſque Familiis, Societatibus Regularibus, Militiis, Hoſpitalibus quibuslibet, & Piis locis Regularibus, ac quibuſcumque perſonis, nunc, & pro tempore exiſtentibus præfatorum, & quorumlibet Ordinum, Societatum, Congregationum Regularium per nos, & Sedem prædictam, ac alios quoſcumque prædeceſſores noſtros Romanos Pontifices; nec non eiuſdem Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, & de latere Legatos, & quoſuis Sedis prædictæ Nuntios, vel etiam Apoſtolica prædicta, quam Ordinaria, & Regia, vel Imperiali authoritatibus reſpectiuè, aut aliàs quomodolibet, ſub quibuſcumque verborum expreſſionibus, & tenoribus in genere, vel in ſpecie, ac particulariter, tam per modum Communicationis, & ampliationis, quam ſimplicis, & indiuiduæ, ac particularis, & ſpecialis conceſſionis, ac etiam Motu proprio, & ex certa ſcientia, & de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, etiam iteratis vicibus conceſſis hactenus, vel confirmatis, aut approbatis, & quibus illi, tam in vita, quam in mortis articulo, etiam circa peccatorum remiſſiones, & iniunctarum pœnitentiarum relaxationes, aut aliàs quomodolibet de iure, vſu, aut priuilegio, vel conſuetudine; ſeu aliàs quomodolibet vtūtur, fruūtur potiuntur, & gaudent, ac vti, frui, potiri, & gaudere poſſunt, & poterunt quomodolibet in futurum, quamuis illa ſint ſpeciali nota digna, difficiliſque conceſſionis, & quæ in generali conceſſione non veniunt, non ſolum per participationem, communicationem illorum, extenſionem, & ad illorum inſtar, ſed ſpeciatim, & nominatim, pariformiter, & æquè principaliter, in omnibus, & per omnia abſque vlla prorſus differentia, perinde ac ſi illa, primo dictæ Congregationi, illiuſque Capitulis Generalibus, Miniſtróque Generali pro tempore exiſtenti, illiuſque Superioribus, & perſonis, præfatis ſpecialiter, expreſſe, & nominatim, etiam per viam, & modum ſimplicis, & indiuiduæ, ac particularis, & ſpecialis conceſſionis, etiam Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolica poteſtatis plenitudine aut communicationis, & ampliationis conceſſa fuiſſent quatenus tamē ſint in vſu, ac non reuocata, nec ſub aliqua reuocatione cōprehenſa, vti, potiri, gaudere libere licitè poſſint, & valeant &c. Hucvſque Pontifex. Poſſumus ergo nos, & omnes alij Regulares, virtute horum priuilegiorum, à quocumque Epiſcopo per extra tempora, quibuſuis Ordinibus initiari. Sic Rodriguez, Villalobos, Barboſa, & Philibert. *vbi ſuprà*, Ioan. de Cruce *in ſuo. Epitome lib.1.cap.8. dub.* . Layman *tract.* 10. *cap.*8. *num.*1. Ludouicus de S. Iuan. *quæſt.*3. *de Ordine art.* 2. *dub.*1. Diana 3.*par. tract.*2.*reſol.*31.81. & 112. & *par.*4. *tract.*4. *reſol.*109 & *par.*5. *tract.* 13. *reſol.*57. Machado *tom.*2. *lib.*5. *par.*1. *tract.*6. *docum.*9. *num.*2. & communis, quam, me citato, ſequitur rurſus Diana *par.* 10. *tract.* 11. *Reſol.*10. & penes illum Aueria *de Ordine q.*5. *ſect.*9..

QVÆSTIO XXIV.

An regulares poſſint quibuſuis Ordinibus initiari, in diebus, in quibus fit Officium de Sanctis ſemiduplicibus?

AFfirmant Fagund. *de quinque præc. c.*2. *num.*12. & firmius Villalobos *tract.* 11. *diff.* 13. *num.* 6. vbi ex Rodriguez *tom.* 3. *qq. regul. q.*23. *ar.*5. ait: Gregorium XIII. conceſſiſſe Patribus Societatis Ieſu, que en tres dias feſtiuos ſe puedan Ordenar; y por dia feſtiuo tambien ſe entiende el ſemidoble, como conſta de vna declaracion de Clemente VIII. que hizo al Arçobiſpo de Santiago, don Ioan de S. Clemente de buena memoria: la qual dice, que le moſtrô el ſeñor Obiſpo de Salamanca D. Pedro Iunco de Poſſada, y que los Religioſos Mendicantes gocen della, ya queda dicho en eſta dificultad: y tambien lo tiene Portel, y Cruz. Sic ille (Sed an bene, poſtea videbitur) & Ludouicus de S. Ioan *quæſt.* 3. *de Ordine art.* 2. *dub.* 3. *pag.* 792. quorum ſententiam probabiliter ſuſtineri poſſe expreſſe ſentit Palao *ſtatim citandus.*

Sed mihi certiſſimè reſpondeo: nullo modo poſſe dictos Regulares initiari Ordinibus (ad minus) Sacris

Sacris in diebus in quibus officium fit de ſemiduplici. Quia id conſtat clarè ex tenore priuilegiorum virtute quorum, Regulares extra tempora Ordinari valent. Nam Alexand. VI. ſolùm conceſſit Ordini S. Hieronymi; quòd Prior Generalis & alij Priores eiuſdem Ordinis poſſint eligere quemcumque Epiſcopum Catholicum, qui perſonas Monaſteriorum huiuſmodi, ad id idoneas, *ad omnes etiam Sacros, & Presbyteratus Ordines, etiam extra tempora à iure ſtatuta, tribus diebus Dominicis, ſiue feſtiuis duplicibus ſucceſſiue promouere poſſit, Diœceſanorum licentia ſuper hoc requiſita.*

Rurſus, Greg. XIII. conceſſit Patribus Societatis Ieſu, vt extra tempora à iure ſtatuta, *tribus Dominicis, vel aliis feſtis diebus, etiam continuis, ad Sacros; etiam Presbyteratus Ordines promoueri poſſint.* ergo ex vi horum priuilegiorum minimè poſſunt Regulares initiari, adhuc Ordinibus minoribus, niſi in diebus Dominicis, aut diebus feſtis, vel feſtiuis duplicibus. Et ſic expreſſe docet Emmanuel Rodriguez loco, pro parte oppoſita, citato, per hæc verba: Notandum eſt, quod in præfato Benedictorum priuilegio conceditur Epiſcopis, vt poſſint extra tempora Ordinare Monachos diebus Dominicis, ſiue feſtiuis duplicibus. Vnde non poterunt Ordinare, vel in feriis, neque in Sanctis Semiduplicibus, vt clarè patet ex tenore priuilegij. Sic Rodriguez. Malè ergo citatur pro oppoſito.

Notanter dixi in reſponſione, non poſſe initiari dictis diebus, Ordinibus, ad minus, Sacris: nam, loquendo de Ordinibus minoribus, bene poterunt Ordinari, diebus, in quibus fit officium de ſemiduplici, ſi vera eſt declaratio Clementis VIII. quam quantum ad hoc dumtaxat, affert Rodriguez *loc. cit.* per hæc ſequentia verba: Ad minores tamen Ordines poſſunt Domini Epiſcopi promouere habiles in diebus Dominicis, & in diebus feſtiuis, & S.D.N. Papa Clemens VIII. feſtiuos dies, quoad hoc, etiam in quibus Semiduplex recitatur, eſſe cenſendos, declarauit: quam declarationem accepi ab Illuſtriſſimo Domino Petro Iunco de Poſſada Cathedralis Salmanticenſis Epiſcopo digniſſimo, qui mihi oſtendit Epiſtolam Illuſtriſſimi Domini Ioannis de S. Clemente Archiepiſcopi Compoſtellani, ad ſe miſſam, in qua ipſum Dominum Epiſcopum de præfata declaratione fecit certiorem. Huc vſque Rodriguez. Solùm ergo concedit hic Author, hanc declarationem Clementis, circa receptionem minorum Ordinum, non maiorum: quod clariùs id dicit, in indice ſententiarum, *verb. Ordo ſacer.* vbi has habet propoſitiones: Ordines Sacri extra tempora, non poſſunt dari in feſtis Semiduplicibus. Ita Rodriguez ibi. Haud rectè ergo referunt illum Villalob. Fagundez, & alij. Nobiſcum etiam ſentit Palao *tom. 4. tract. 27. punct. 13. num. 13. in fine*, quia (inquit) dies feſti, aut feſtiui, in quibus concedunt Pontifices poſſe Regulares initiari ſacris, ſecundùm communem hominum acceptionem, ſolum pro diebus feſtiuis, qui à Clero, & populo ſub obligatione præcepti celebrantur, accipiuntur. Sic ille; & bene, & ſtatim ampliùs patebit.

QVÆSTIO XXV.

An ſaltem poſſint Regulares, virtute ſuorum priuilegiorum, Ordinari Ordinibus Sacris, quacumque die, in qua fit officium de quocumque duplici, etiam non feſtiuo?

AFfirmant Præpoſitus *in 3. par. q. vnica de Sacram. Ordinis dub. 15. num. 150.* Fagundez *cit. num. 11.* docens, poſſe Ordinari in quocumque die duplici; aut feſto in ordine ad officia diuina, licet non ſit à laboribus feriatus. Diana *par. 5. tract. 13. reſol. 97.* Qui pro hac ſententia citat Homobonum; tenet etiam Villalob. *loc. cit. num. 6.* Vbi ſic ait. Quanto a los Religioſos ſe ha de decir; que ſepueden Ordenar, fuera de los tiempos ſeñalados en derecho, en tres dias de Domingo, ô fieſtas dobles. Sic ille. Vnde, non rectè citat illum Diana pro ſententia oppoſita.

Sed longè probabilius reſpondeo: non poſſe Ordinari, quacumque die, in qua fit officium de duplici quocumque; bene tamen quacumque die, in qua fit officium de feſto, aut de feſtiuo duplici; hoc eſt de feſto; quod ſeruetur Eccleſiæ præcepto in populo. Patet, ex tenore verborum priuilegiorum: nam Regulares ſolùm poſſunt initiari, extra tempora, Sacris Ordinibus, diebus Dominicis; aut *feſtiuis duplicibus* (vt loquitur Alexander VI.) vel, *aliis feſtis diebus,*) vt ait Gregor: XIII.) Sed ſic eſt, quod duplex feſtiuus; vel dies feſtus, ſolùm denotat diem, in quo celebratur officium de Sancto, qui à populo ſeruatur: ergo. Minor, in qua eſt difficultas, probatur. Primò, quia ly verbum, *feſtiuus*, in ſua primæua ſignificatione, nil aliud ſignificat, quam diem feriatum, Hiſpanè, *dia de olgar, ò coſa que pertenece à dia de fieſta, do olgar*; vt notat Ambroſius Calepinus. *verb: Feſtus.* Secundò, quia feſtum duplex, vt apud omnes eſt notum, diuiditur in feſtum duplex feſtiuum (cuius Ordinis ſunt feſta primæ, & ſecundæ claſſis, & alia, quæ ab Eccleſia obſeruari mandantur) & in feſtum duplex non feſtiuum, (cuius claſſis ſunt, feſta Doctorum, & alia huiuſmodi, quæ ſolum dicuntur talia in Ordine ad chorum) ergo ex vi tenoris priuilegij Alexandri ſolum poſſunt Regulares promoueri ad Sacros Ordines diebus feſtiuis, id eſt, feriatis. Tertiò, quia nomine *diei feſti*, abſolutè prolati, ſolum feriatus dies, in quo populus ab operibus ſeruilibus ceſſat, intelligitur, vt conſtat ex illo. *Non in die feſto.* ex Trid. *ſeſſ. 5. c. 2. & ſeſſ. 22. in decreto de obſeruandis, & vitand. in celebratione Miſſar.* & ex *c. Omnes dies*, & *c. Quoniam*, & clariùs, *cap. licet, de feriis.* iunctis gloſſis, & ex communi modo loquendi: ergo, ſolum in his feſtis diebus, à laboribus, & operibus ſeruilibus feriatis, non in aliis, poſſunt Regulares, extra tempora, initiari Sacris. Sic docent communiter Doctores, vt conſtat ex dictis.

QVÆSTIO XXVI.

An poſſint Regulares, vi priuilegiorum, in vna die, duos Sacros Ordines recipere?

AFfirmatiuam ſententiam docere videtur Ioan. de Cruce *in ſuo Epitome lib. 1. cap. 8. dub. 1.* dum hæc verba dicit: Eugenius IV. conceſſit Priori Benedictino Valliſoleti, vt Monachi ab eo electi, ſemel tantum, quouis anno, vno die, etiam extra tempora, recipiant omnes Sacros Ordines, etiam ſine alia licentia. Ita in compend. Benedictin. *conceſſione* 18. Sic ille.

Sed mihi certiſſimè reſpondeo: non poſſe; quia dictum priuilegium derogatum fuit expreſsè per Trident. *ſeſſ. 23. c. 12. & 13.* per hæc verba: duo Sacri Ordines, non eodem die, etiam Regularibus conferantur, priuilegiis, ac indultis quibuſuis conceſſis, non obſtantibus quibuſcunque. Sic Concilium. Et ſic Nauar. *c. 25. n. 71. & c. 27. n. 241* Henriq. *lib. 6. c. 10. n. 3. & lib. 10. c. 11. n. 4. & c. 12. n. 3.* Rodrig. *tom. 3. qq. reg. q. 33. ar. 4.* Ludouic *q. 3. de Ordine art. 2. dub. 2.* & communis, apud Palaum *tom. 4. tr. 27. punct. 13. n. 8.* & apud Dicaſtillum *tract. 6. diſp. 1. dub. 23. in fine.*

QVÆSTIO XXVII.

An Regularis, qui ſcit profeſſionem ſuam eſſe irritam, peccet mortaliter, ſi permittat ſe Ordine Sacro initiari?

RESpondeo: & peccare mortaliter, & ſuſpenſionem incurrere, & ſi celebrat, irregularitatem: niſi aliàs ignorantia, vel metus infamiæ, à mortali, illum ſic ſuſcipientem, vel exercentem Ordines ſuſceptos, excuſet, quia leges humanæ, quas in hoc caſu tranſgreditur, non obligant cum incommodo graui. Sic Bonac. *tract. de Clauſura quæſt.* 2. *punct.* 10. *diff.* 5. *num.* 4. Portel *in dub. regul V. Ordines Sacri, num.* 8. Sayrus, Rodrig. & alij, quos affert, & ſequitur Diana 3. *part. tract.* 2. *reſol.* 113. & 4. *part. tract.* 2. *reſol.* 81. Philibert. *tract.* 2. *part.* 6. *cap.* 5. *num.* 7. *pag.* 207.

DISPVTATIO XII.

De effectibus Sacramenti Ordinis.

QVÆSTIO PRIMA.

Quid, & quot ſint effectus Sacramenti Ordinis?

RESPONDEO: quod duo. Primus eſt, communis omnibus aliis legis nouæ Sacramentis, videlicet, gratiam habitualem in Ordinatis producere: Secundus, imprimere Characterem, de quibus hic pauca tractanda ſunt; quia iam præcipuas quæſtiones 1. *part. tract.* 1. *de Sacram. in genere* tractauimus.

Quòd ſi hic inquiras, an Sacramentum Ordinis principalius fuerit inſtitutum ad producendam in Ordinatis gratiam; an vero characterem? Reſpondent Caiet 3. *part. quæſt.* 63 *art.* 4. & Sotus *in* 4. *d.* 1. *quæſt.* 4. *num.* 4. primariò inſtitutum fuiſſe ad cauſandam habitualem gratiam: ſecundariò verò ad dandum characterem.

Sed æquè probabiliter reſpondeo: Primò ter:iò inſtitutum ab cauſandum Characterem; ſecundariò ad producendam gratiam. Ratio eſt, quia Sacramentum Ordinis primario eſt inſtitutum à Chriſto ad conſtituendos publicos diuini cultus Miniſtros: at hoc fit per characterem: ergo. Sic ex D. Thom. 3. *part. quæſt.* 63, *art.* 4. *ad* 1. docet Philibert. *tract.* 1. *de Ordine part.* 3. *cap.* 5. *num.* 12. *pag.* 59.

QVÆSTIO II.

An omnes Ordines, tam minores, quàm maiores, characterem imprimant?

NEgant, Ordines characterem imprimere, Doctores, qui negant omnes Ordines eſſe Sacramenta, de quo egimus *ſuprà diſp.* 1. *quæſt.* 6. vnde aliqui dicunt, ſolum Sacerdotium characterem producere: alij vero, etiam Diaconatum; alij tandem Subdiaconatum etiam.

Ego verò probabiliùs reſpondeo: Omnes Ordines non ſolum maiores, verum etiam minores, characterem cauſare. Quia probabilius eſt, omnes eſſe vera Sacramenta, vt habitum eſt, *vbi ſuprà*. Legantur Philibert. *tract.* 1. *part.* 3. *cap.* 5. *à num.* 1. Valentia *diſp.* 9. *quæſt.* 2. *vnica. pun. vnico.* Ægidius *diſp.* 20 *dub.* 8. Bonac. *diſp.* 8. *punct.* 6. *num.* 3. & Palaus *tract.* 27. *punct.* 5. *num.* 2.

QVÆSTIO III.

In quo actu Ordinationis, character, in vno quoque Ordine, imprimatur?

REſpondent aliqui Characterẽ in Oſtiariatu imprimi in traditione clauiũ, & prolatione verborũ formæ. In Exorciſtatu, in traditione libri exorciſmorum, & vltimo inſtanti prolationis ſuæ formæ. In Lectoratu, in traditione libri Prophetarum, & prolatione ſuæ formæ. In Acolytatu, in traditione Vrceolorum: In Subdiaconatu, in traditione Calicis, & Patenæ vacuæ. In Diaconatu, in impoſitione manuum. In Sacerdotio, in traditione Calicis cum vino, & Patenæ, cum Hoſtia. Sic tenet Philibert. *tract.* 1 *de Ord. cap.* 8. *per totum, pag.* 64. & alij penes ipſum.

Sed iuxta dicta *diſp.* 3. *quaſi per totam*, reſpondeo: dicendo: quòd in Oſtiariatu character imprimitur in traditione clauium tantummodo, In Lectoratu, in traditione libri Prophetarum, *ex quæſt.* 19. In Exorciſtatu, in traditione libri exorciſmorum, vt in hoc bene Philibert. & conſtat ex dictis *diſp.* 3. *quæſt.* 18. 20. & 21. In Acolytatu, in quo duo imprimuntur characteres realiter diſtincti, vnus ad ferendos cereos, & alter ad porrigendum vinum, & aquam Sacerdoti miniſtranti, dicendum eſt; Primum, imprimi in traditione candelabri: Secundum, in traditione vrceolorum. Quod patet ex *ibidem* dictis *quæſt.* 17. In Subdiaconatu, ſimiliter dicendum eſt, duos imprimi characteres: alterum in traditione Calicis, & Patenæ vacuæ porrectione: alterum verò in traditione libri Epiſtolarum. Quod ex *ibidem* dictis, *quæſt.* 14. liquet. In Diaconatu etiam dicendũ eſt, duos imprimi characteres: primum, in impoſitione manuum Epiſcopi: ſecundum verò, in traditione libri Euangeliorum, conſtat ex dictis *quæſt.* 12. *diſp.* 3. Item, in Sacerdotio imprimuntur duo characteres; Primus, in porrectione Calicis cum vino; & Patenæ cum Hoſtia; ſecundus autem, in impoſitione manuum Epiſcopi ſuper caput Ordinandi: patet ex *diſp.* 3. *cit. quæſt.* 6. & 7. In Epiſcopatu denique, imprimitur character in impoſitione manũ trium Epiſcoporum ſuper caput conſecrandi; conſtat ex dictis *q.* 1. *d.* 3. Sic tenent authores, *quæſtionibus citatis* adducti.

DISPVTATIO XIII.

De ſacrorum Miniſtrorum obligationibus.

QVÆSTIO PRIMA.

An initiati Ordinibus ſacris obligentur, diuino iure, ad perpetuam continentiam?

AFFIRMANT Maior *in* 4. *diſt.* 24. *quæſt.* 2. *per totam.* Clicthoueus *lib. de Continentia à cap.* 4. Franciſ. Torrenſ. *lib.* 2 *de dogmat. characteribus.* Vbaldenſ. *de Sacram. cap.* 28.

Sed certiſſimè reſpondeo Non obligari diuino iure: ſed iure Eccleſiaſtico, aut ex proprio voto: aut ex

vtroque

Digitized by Google

vtroque ſimul; quia quod eſt de iure diuino, indiſpenſabile eſt: atqui tam in Eccleſia Græca, quam Latina permiſſum fuit ſacrorum virorum coniugium: ergo. Sic definit Trident. *ſeſſ.* 24. *can.* 9. per hæc verba: Si quis dixerit Clericos in Sacris conſtitutos, vel Regulares caſtitatem ſolemniter profeſſos, poſſe matrimonium contrahere, contractumque validum eſſe, non obſtante lege eccleſiaſtica, vel voto: anathema ſit. Sic concilium; vbi continentiam Sacrorum Miniſtrorum, non in diuinum aliquod præceptum, ſed in legem eccleſiaſticam quoad Clericos, & in ſolemne votum, quoad Regulares profeſſos refert. Sic S. Thom. 2.2. *quæſt.* 88. *art.* 11. Caiet. *tom.* 1. *Opuſ. tract.* 27. Scot. *num.* 4. *d.* 37. *quæſt.* 1. Palud. *quæſt.* 1. *art.* 2. *concl.* 3. Sanch. *lib.* 7. *de Matr. diſp.* 27. *quæſt.* 1. Baſilius, Legion. *lib.* 7. *cap.* 14. Vaſq. *diſp.* 247. Hurtado *diſſ.* 24. Granad. *tract.* 4. *de Ordine diſp.* 1. *per totam.* Philibert. *tract.* 2. *part.* 6. *cap.* 8. *diff.* 1. & *ſeqq.* Machado *tom.* 2. *lib.* 4. *part.* 1. *tract.* 7. *docum.* 13. & communis, apud Dicaſtillum *tract.* 6. *de Ordine diſp.* 1. *dubit.* 24.

QVÆSTIO II.

An Subdiaconi inceperint in ſua Ordinatione continentiam profiteri, ab anno Chriſti Domini, 1050?

AFfirmant hæretici noſtri temporis, vt refert Philibertus *loc. cit. diff.* 1. *& diff.* 5. *num.* 3. *pag.* 227. Sed reſpondeo dicendum, quod, licet incertum ſit, quo tempore cœperint Subdiaconi in ſua Ordinatione ex præcepto Eccleſiæ continentiam profiteri, certiſſimum tamen eſt, tempore Leonis I. qui Sedem Apoſtolicam occupauit, anno Domini 440. continentiæ profeſſionem, tunc apud omnes Miniſtros Altaris floruiſſe. Sic expreſſis verbis profitetur *Epiſtola* 83. *cap.* 4. *ad Anaſtaſium Epiſcopum Theſſalonicenſem.* Eadem continentiæ lex impoſita fuit Subdiaconis à Calliſto I. qui floruit anno Chriſti 218. & habetur *in cap. Præsbyteris diſt.* 27. & à D. Gregor. Papa. qui vixit circa annum Domini 590. vt habetur, *in cap. Ante triennium diſt.* 31. & clariùs, *in cap.* 1. *&* 2. *diſt.* 28. vbi ſic dicitur: *Nullum facere Subdiaconum præſumant Epiſcopi, niſi qui ſe caſtè victurum promiſerit.* Sic etiam habetur *in cap. Miramur, de ſeruis non Ordinandis.* & tenent communiter Theologi. Legatur Philibert *loc. cit.*

QVÆSTIO III.

An obligatio, qua tenentur Subdiaconi ad continentiam ſeruandam, ſit ex mera conſtitutione Eccleſiæ, illis continentiam præcipientis?

AFfirmant Scotus *in* 4. *diſt.* 37. *quæſt. vnica* Palud. *ibid. quæſt.* 1. *art.* 2. *& diſt.* 38. *quæſt.* 2. *art. vnico. num.* 12. Valent. 3. *part. diſp.* 9. *quæſt.* 5. *punct.* 5. §. 1. & alij, penes Sanchez *lib.* 7. *de Matrim. diſp.* 27. *quæſt.* 2. *num.* 9. Candid. *diſquiſ.* 28. *tract.* 9. *dubit.* 6.

Sed probabiliùs reſpondeo: non obligari ad continentiam, ex mera ſolùm conſtitutione Eccleſiæ, id Subdiaconis præcipientis; ſed ex voto implicito caſtitatis quod Deo vouent. Sic habetur expreſsè *in cap. Nullum, citato,* & ibi expreſsè Gloſſa *in cap. Aſſumi diſt.* 28. vbi ſic dicitur: Aſſumi aliquem ad Sacerdotium, in coniugij vinculo conſtitutum non oportet: niſi fuerit promiſſa conuerſio: id eſt, continentiæ promiſſio. Ex quibus locis clariſſimè deducitur, Eccleſiam ab Altaris Miniſtris immediatè exigere continentiæ promiſſionem, & votum Deo factum. Vnde qui Subdiaconatum voluntariè recipiunt, non verbis, ſed facto ipſo, continentia, quam norunt illi eſſe annexam, implicitè Deo vouent. Sic S. Thom. *in* 4. *diſt.* 37. *quæſt.* 1. *art.* 1. Caiet. *tom.* 1. *Opuſ. tract.* 27. *quæſt. vnic.* Nauar. *in man. cap.* 22. *num.* 52. Sanchez *loc. cit. num.* 10. *& tom.* 2. *in Decalog. lib.* 1. *cap.* 6. *num.* 2. *&* 3. Vaſq. *tom.* 3. *in* 3. *part. diſp.* 249. *cap.* 2. *&* 3. Baſilius *lib.* 7. *de matrim. cap.* 27. *numero* 7. Philibertus *tract.* 2. *part.* 6. *cap.* 8. *diff.* 6. *num.* 3. vbi ſic ait: Dicendum eſt; Eccleſiam omnibus ad Subdiaconatum promouendis præcipere, vt volentes hoc Ordine initiari, ſimul in ipſa Ordinatione Deo continentiam præmittant: conſequenter præcipit illis immediatum continentiæ votum, non abſolutè, quia eſt de conſilio; ſed ex ſuppoſitione, quod velint ad Subdiaconatum eleuati. Sic ille & nouiſſimè latè & doctè Dicaſtillo *tractatu* 6. *diſputatio* 1. *dubitatione* 26. *à num.* 386.

QVÆSTIO IV.

An Initiatus Subdiaconatu, cum defectu aliquo ſubſtantiali, ad ſeruandam continentiam obligetur?

AFfirmant Ioan. Andreas, Dominicus, & Brunel, penes Sanchez *vbi infrà,* & alij, quos tacito nomine, refert Philibert. *loc. cit. diff.* 8. *pag.* 230. Quorum fundamentum eſt: nam ſi quis inualidè in aliqua religione profiteretur, vel ex defectu ætatis *&c.* is voto ſimplici caſtitatis adſtringeretur *cap. Placet de conuerſ. coniugat:* ergo ſimiliter in caſu noſtræ quæſtionis.

Sed, longè multò veriùs, & mihi certò, reſpondeo non obligari. Itaque ſi quis ſubdiaconatu initietur, cum defectu Subſtantiali, vel ex parte materiæ, vel ex parte formæ, vel ex parte intentionis Ordinantis, aut Ordinati, nullo modo lege continentiæ ligabitur. Ratio eſt: quia ablato principali corruit acceſſorium: ergo ablata Ordinis validitate, quod eſt principale, corruit obligatio continentiæ, quæ eſt acceſſoria, vt nuper eſt habitum. Sic omnino Philibert. *loc. cit. diff.* 8. *per totam pagina* 230. & ante illum Sanch. *lib.* 7. *de matrim. diſp.* 27. *num.* 13. & penes illum Palud. *in* 4. *diſt.* 38. *quæſt.* 1. *art. vni num.* 11. & ibi Supplem. Gabrielis *quæſt. vni. art.* 2. & Barboſa *rubr. ff. ſolut. matr.* 2. *part. n.* 100. Candid. *diſquiſ.* 28. *art.* 9. *dub.* 3.

Ad fundamentum oppoſitæ ſententiæ, reſpondet Philibert. concedendo antecedens, & negando conſequentiam; & diſcrimen, inquit, eſt: quia votum Caſtitatis in profeſſione, non eſt acceſſorium, ſed principale; & ideo nil mirum, ſi Profeſſione non ſubſiſtente, defectu alicuius circunſtantiæ, adhuc ſubſiſtat obligatio voti, quoad ſuam eſſentiam. At in noſtro caſu, qui Subdiaconatum recipit, non vouet primò, & per ſe caſtitatem, ſed ſolum ex conſequenti, & acceſſoriè, hoc eſt, ſuppoſita ſacra Ordinatione, cuius valore ſublato, quod eſt principale; corruit, & ipſa continentiæ obligatio, quæ valori Ordinis, velut parietes fundamento, innitebantur. Ita Philibert. & ante ipſum, quem non citat, Sanchez *loc. cit.* Bonac. *de matrim. quæſt.* 3. *punct.* 9. & alij. Sed ego certè cum Baſilio *l.* 6. *de matr. cap.* 11. antecedens etiã nego, *vt infrà.*

QVÆSTIO V.

An qui per vim, vel metum cadentem in conſtantem virum, iniuſtè incuſſum, Ordines Sacros ſuſcepit, teneatur lege continentiæ, itaut nequeat validè matrimonium contrahere?

AFfirmant Petrus Ledeſma *de matrim. quæſt.* 55. *art.* 4. Rebellius *de oblig. part.* 3. *lib.* 1. *quæſt.* 5. *poſt* 2. *concl.* Comitolus *libro* 1. *reſponſio. quæſt.* 55. *num.* 3. Baſilius

Digitized by Google

Baſilius Pontius *lib. 7. de matrim. cap. 29. num. 3.* Hurtado *de matrim. diſp. 16. diff. 1.* & (ni fallor) Diana *3. part. tract. 4. reſol. 193* & alij penes Sanch. *lib. 7. de Matrim. diſp. 29. num. 4.*

Sed probabiliùs reſpondeo: non teneri lege continentiæ; ideoque optimè poſſe validè matrimonium contrahere. Ratio eſt, quia votum ſolenne profeſſionis per vim, vel metum grauem emiſſum, eſt ipſo iure irritum, vt habetur *in cap. Perlatum. & cap. cum dilectus de iis. quæ vi* &c. ergo à fortiori, erit votum continentiæ Sacri Ordinis emiſſum per vim grauem, ſeu metum. Sic Sanchez *loc. cit. num. 5.* Nauar. *in manu. cap. 22. num. 51. & lib. 1. conſil. tit. de iis, quæ vi, conſil. 1. & 2.* Azor. *tom. 1. lib. 13. capite vltimo quæſt. 8.* Bonacina *de Matrim. quæſt. 3. punct. 9. numero 2.* Ægidius *de Sacram. diſp. 20. num. 143.* Granados *diſp. 5. cit. ſect. 5.* Villalob. *tract. 14. diff. 14. num. 4.* Viuald. *cap. 2. de Ordine numero 18.* Machado *tom. 1. lib. 4. part. 1. tract. 9. docum. 13. num. 5.* Petrus à S. Ioſeph *tom. 2. de Sacram. diſp. 8. ſect. 2. aſſertione 5. pag. 418.* Candid. *diſquiſ. 18. art. 9. dubitio 7.* Philibertus *tract. 2. de Ordine part. 6. cap. 8. diff. 9. numero 5. pag. 231.* Qui bene cum communi notat, ſecus dicendum eſſe in caſu, quo quis ſacris initiaretur per vim, vel metum iuſtè incuſſum; nam tunc ſic initiatus lege continentiæ adſtringeretur; & ſi nuberet, matrimonium eſſet irritum: quidquid in contrarium dicat Machado *tom. 1. ſum. lib. 3. part. 1. tract. 4. docum. 5 num. 3.* vbi quæſtioni his verbis, propoſitæ: *Que dapues du doſò entre los Doctores, ſitam bien eſtè obligado al voto, elque por miedo iuſto ſè Ordenò de Orden Sacro?* Sic reſpondet: Probable opinion es que ſi: pero mas comun, i recebida, que no, por raçon del defecto de la voluntad que es la que conſtitnie el ſer voto: pues ſegun derecho, el que ſe haze con miedo iuſto, es, ipſo iure, nullo; *vt conſtat ex cap. Perlatum. cap. cum dilectus de his, quæ vi metus*, &c. Ita Machado, citans pro ſe Thom. Sanchez *lib 7. de Matrim. diſp. 25. num. 5.* & alios. Sed certè omnino malè. Nam Sanchez oppoſitum docet *loc. cit. num. 10.* loquendo de Ordinato, ob metum iuſtè incuſſum, per hæc verba: Tandem prædicta, de iniuſta compulſione accipienda ſunt: ſi enim, vrgente neceſſitate, compellat Prælatus, iuſto præcepto, ad Ordines aſſumendos, ſic compulſus tenetur ad continentiam, & ad cætera Ordinis onera: cum nullam iniuriam paſſus ſit. Quod bene docet Henriquez *lib. 10. de Sacram. Ordin cap. 14. num. 3. comment. lit. T.* Huc vſque Sanchez. Haud ergo rectè pro oppoſito citatur: imò nec quis alius citari poteſt. Lege Dicaſtillum *tract. 6. diſp. 1. dub. 29.*

Qvæstio VI.

An puer ante vſum rationis, Ordine ſacro initiatus, lege caſtitatis ligetur?

Affirmant Palud. *in 4. diſt. 37. quæſt. 1. art. 2. ad 3.* cui fauet ſatis Hurt. *tract. 6. de Ord. diff. 26.* Quatenus docet, teneri talem puerum ex lege eccleſiaſtica ad continentiam exteriorem ſeruandam. Tenet etiam Baſilius *lib. 7. de Matrim. cap. 29. num. 15. pag. mihi 562.*

Sed probabiliùs reſpondeo: non ligari. Quia non eſt imponenda tam grauis obligatio illi, qui ſine conſenſu Ordinem Sacrum ſuſcepit. Sic Sanch. *lib. 7. de matrim. diſp. 30. num. 3.* Bonac. *de matrim. quæſt. 3. punct. 9. num. 8.* Granad & Viual. *loc. cit.* Philibert. *loc. cit. diff. 10. num. 1.* vbi bene aduertit, quod in caſu, quo puer ante vſum rationis Sacris eſſet initiatus, poſtquam ad vſum rationis perueniſſet, danda eſſet illi optio, an vellet in ſtatu Eccleſiaſtico permanere, vel non. Si vellet, tunc teneretur ſeruare caſtitatem; ſi nollet, minimè: ſed poſſet ducere vxorem. Ita etiam Trullench. *lib. .... in Decalog. cap. 7. dub. 12. §. 2. num. 6.* & alij penes ipſum, Candid. *loc. cit. dubit. 10.* & Dicaſtillo *tract. 6. dubit. 27. per totam.*

Qvæstio VII.

An ſaltem lege continentiæ ligetur puer, qui habens plenum vſum rationis, ſed ante pubertatem, ſua voluntate ſacros Ordines ſuſcepit, ſciens onus caſtitatis illis eſſe annexum?

Negant adhuc, Innocent. Calder. Ioann. Andreas, Abbas, Henricus, Hugo, Diaz, Maiolus, & alij, quos affert, & ſequitur Sanchez *lib. 7. de matrim. diſp. 30. num. 8.* qui addit: poſt Tridentinum, idem dicendum eſſe de initiato Ordinibus ſacris, ante decimum ſextum annum expletum; nempe, eum non teneri continere, ſed licere ei vxorem ducere. Squillantes *de Clericorum obligatio. part. 1. num. 85.* Villalobos *tract. 14. diff. 14. à num. 4.* per hæc verba: Lo miſmo ſe ha de dezir, ſi ſe ordenaſſe vn niño antes de los catorze años, como dize Inoc. Hoſtienſe, y Abad. La razon es, porque tan poco vale el voto en Religion aprouada antes de eſſa edad. Y añade Sanchez, que como el dia de oy por el Concilio Tridentino, no vale el voto ſolene de Religion haſta cumplido los diez y ſeis años, tan poco valdra eſte (hoc eſt, votum caſtitatis) Sic Villalobos.

Sed probabiliùs reſpondeo. Ligari dictum puerum, in dicto caſu, continentiæ voto. Quia huiuſmodi impuber habet plenum vſum rationis, & plenam libertatem, & eſt doli capax; poteſt inire ſponſalia, & matrimonium; poteſt etiam emittere vota ſimplicia perpetuæ caſtitatis; & vouere ingreſſum arctiſſimæ Religionis; ergo etiam poterit matrimonium cum Deo inire, & dominium ſui corporis ſacri Ordinis ſuſceptione, in Deum transferre. Sic Baſilius *loc. cit.* vbi ſic ait: Magis autem ſine fundamento eſt, quod aſſerit idem Thom Sanchez *ibidem num. 8.* Ordinatum poſt rationis vſum, ante pubertatem tamen, non teneri continere. Nam votum poſt rationis vſum obligat ex natura rei cum ſit libertas idonea ad mortale peccatum, vt habet communis ſententia in materia de voto. Quare niſi aliquo iure Eccleſiaſtico reddatur nullum, votum emiſſum ante annos pubertatis, valet quidem ex natura rei: nullo autem iure infirmum eſt. Sic ille: Et ante illum, Gloſſa *in cap. Puero quæſt. 1. in ver. Ad Sacros.* Vega *tom. 2. ſum. cap. 57. caſu 7.* Sotus *lib. 7. de iuſtitia quæſt. 2. art. 5. ad vltim.* Caiet *2. 2. quæſt. 88. art. 9.* Sayrus *lib. 6. clauis, cap. 5 num. 6.* Ægid. *de Sacram. diſp. 20. dubio. 14. numero 136.* Bonac. *de matrim. quæſt. 3. punct. 9. num. 9.* Trullench, *loc. cit.* Candid. *loco citatis* & Philibertus *tract. 2. cap. 8. diff. 9. num. 8. pagina 233.* Vbi ad argumentum, quo vtuntur contrarij de Profeſſione irrita ante 16 expletum; reſpondet, negando paritatem: Nam profeſſio ſolemnis (inquit) præter onus perpetuæ caſtitatis, includit etiam votum paupertatis, & obedientiæ, & plures Religionis regulas, quarum obſeruantia arctiſſima eſt, & ideò maturior deliberatio eſt neceſſaria, ad quam faciendam annus Nouitiatus conceditur: at ſuſceptio Ordinis Sacri, præter onus continentiæ, & recitationis officij diuini (quod etiam Profeſſus recitare tenetur) nihil ampliùs includit, & ideo non valet argumentum à Profeſſione ſolemni, ante 16. annum, irrita, ad vinculum continentiæ Ordini ſacro adnexum, quod nullo iure Canonico expreſsè irritatur. Sic ille

Lege

Digitized by Google

Lege Dicaſtillum dubit. 28. vbi licèt oppoſitum teneat cum Sanchez, probabilem tamen eſſe noſtram ſententiam expreſſe confirmat.

QVÆSTIO VIII.

An Subdiaconi, ſola conſuetudine antiqua, officij diuini præcepto teneantur?

NEgarunt in primis quidam, vt refert Gloſſa in cap. Presbyter. diſt. 92. aſſerentes: Clericum in Sacris conſtitutum, & non deputatum alicui certæ Eccleſiæ, nec ex iure diuino, neque humano, neque ex conſuetudine ad recitandum officium diuinum teneri. Hanc ſententiam refert, & meritò reiicit Suarez tom. 1. de Religio. lib. 4. c. 16. n. 2. Negant etiam Panormit. in c. 1. de celebrat. Miſſar. Angelus v. Hora quæſt. 6. Tabiena eod. ver. quæſt. 15. Turrecremata in c. Eleutherius diſt. 91. quatenus affirmant, Clericos in ſacris conſtitutos teneri, iure diuino, ad aliquid quotidie Deo recitandum.

Negant deinde alij, affirmantes, teneri Subdiaconos ad diuinum officium recitandum, iure Canonico, & Eccleſiaſtico, habito in c. 1. de celebrat. Miſſar. quod (vt inquit meus Nauar.) ad verbum eſt, c. Preſbyter. 91. diſt. Sic communiter Canoniſtæ, & alij apud Bonacinam, quos ipſe ſe qui videtur, de Horis Canon. diſp. 1. q. 2. punct. 3. num. 1. Machado lib. 4. part. 1. tract. 7. doc. 14. num. 1.

Sed probabiliùs reſpondeo: Subdiaconos, aut Diaconos, ſola antiqua conſuetudine, quæ vim præcepti obtinet, ad diuinum officium adſtrictos eſſe. Sic Nauarr de Horis Canon. c. 7. n. 2. per hæc verba: Tertiò, dico de Sacris initiatis, eſſe textum expreſſum, duobus in locis repertum in c. 1. de celebratio. Miſſarum, quod ad verbum eſt, cap. Presbyter. 91. diſt. Sed quia ille de ſolis Sacerdotibus loquitur, ideo videtur Subdiaconos, & Diaconos, non tam iure humano ſcripto, quàm lege naturali diuina, determinata per vniuerſalem conſuetudinem, ad eas obligari, cœpiſſe. Sic ille: ſicque intelligendi ſunt Authores ſecundæ ſententiæ adducti. Caiet. verb. Hora Canonica. Hugolinus de officio Epiſcopi part. 1. cap. 13. §. 1. Azorius 1. part. lib. 1. cap. 5. Philibert. tract. 2. part. 6. cap. 2. diff. 1. per totum. Trullench lib. 1. in Decalog. cap. 7. dub. 12. §. 2. num. 1. & alij communiter, penes ipſos.

QVÆSTIO IX.

An Subdiaconus teneatur die ſua Ordinationis, totum officium Diuinum recitare?

AFfirmatiuam ſententiam tenere aliquos antiquos, apud Azorium 1. part. lib. 10. cap. 13. quæſt. 17. ait Machado tom. 1. lib. 4. part. 1. tract. 7. documum. 14. num. 2. per hæc verba: Queda pues dudoſo, y controuerſo entre los Doctores ſi el Subdiacono tiene obligacion à rezar el oficio Diuino deſde Maytines, y Laudes todo lo reſtante, el dia que ſe Ordenô, ô ſi cumple con rezar deſde ſexta adelante, que es la hora en que ſe pudo ordenar. Los antiguos (quos vide apud Azorium 1. part. lib. 10. cap. 13. q. 17) fueron de parecer, que no complian con ſu obligacion, ſino era rezando el oficio de todo el dia deſde Maytines. Ita Machado. Sed male in hoc, quod dicit, Azorium afferre pro hac parte, aliquos Authores antiquos; quia nec vnum affert, aut citat.

Sed certiſſimè reſpondeo: non teneri. Sic Diana 4. part. reſol. 238. per hæc verba: Si quis accepit Subdiaconatum, vel emiſit profeſſionem hora vndecima ante meridiem, non tenetur recitare matutinum illius diei, neque primam, neque tertiam, ſed ad ſummum, ſextam, & reliquas horas, quia ab illa hora vndecima incipit obligatio. Ita Caſtrus Palaus tom. 2. diſp. 2. punct. 4. num. 3. qui citat Suarez, & Bonacinam: quibus adde Homobonum in conſult. caſ. conſ. vol. 2. part. 5. reſp. 240. Huc vſque Diana. Et tenent omnes Doctores communiter. Machado loc. cit. Azor. Philibert, & alij, penes ipſum. & nouiſſimè Narbona tom. 2. Hora 11. numero 16. pag. 198.

QVÆSTIO X.

An ſaltem teneatur Subdiaconus, in dicto caſu, ad aliquas horas diei recitandas?

AFfirmant communiter omnes Doctores, licèt diſcordent in aſſignando, ad quas Horas recitandas teneatur. Alij namque generaliter docent, teneri ad eam Horam recitandam, quæ in Choro canenda eſt, & ad ſequentes illius diei, non verò ad præcedentes ſacram Ordinationem. Ita Philibert. tract. 2. par. 6. cap. 12. diff. 1. num. 11. pag. 241. Machado loc. cit. & Azor. loc. cit. ſic dicens: reſpondeo ſatis eſſe, ſi incipiat recitare eas preces, quæ conueniunt horæ, in qua eſt Subdiaconus factus: ſufficit igitur, & debet incipere à ſexta, vel nona, vel veſpertinis precibus, iuxta horam, in qua eſt ordinatus. Ita Azor. Quem etiam ſequitur Trullench lib. 1. in Decal. cap. 7. dub. 13. fine. Et penes ipſum, Suarez tom. 1. de Religio. lib. 4. cap. 27. num. 8. Filliuc. cap. 9. num. 185. Bonac. diſp. 1. de Horis Can. punct. 5. num. 9. Sanchez in Conſiliis par. 2. lib. 7. cap. 2. dub. 7. Diana loc. cit. & communis.

Oliuerius verò, de Horis Canon. lib. 2. cap. 39. num. 21. docet, in tali caſu, Subdiaconum ſatisfacere incipiendo à Veſperis illius diei: nam Eccleſiæ mens (inquit) non cenſetur velle Tironem ad paruas aliquas horas diei currentis aſtringere. Ita ille, apud Dianam loc. cit.

His tamen non obſtantibus. Reſpondeo: quod licet certum ſit, Subdiaconum teneri ad onus Diuini officij ſtatim ſuſcepto Subdiaconatu: non tamen eſt certum, non excuſari à recitatione officij, eo die, quo initiatus Subdiaconatu fuit. Prima pars huius reſponſionis conſtat. Quia Subdiaconatus obligatur ad officium Diuinum recitandum, ratione Ordinis Sacri: ergo, eo ſuſcepto, ſtatim obligatur. Et ita tenent omnes DD.

Secunda verò pars, in qua maxima eſt difficultas, probari poteſt. Primò, quia ſi (vt bene Oliuerius) non eſt credibile, piam matrem Eccleſiam velle Tironem reſtringere ad recitandas ſextam, & nonam, etiam caſu, quo ante dictas in Choro præfatas horas, Subdiaconatu Ordinatus fuerit; cur erit credibile, velle Eccleſiam, dictum Subdiaconum ad duas horas paruas reſtantes obligare? cur enim ad has, & non ad illas, Eccleſiam obligare, dicemus?

Secundò, quia probabile eſt, quod, qui ex quauis cauſa, non poteſt recitare maiorem partem officij, in qua ſaluatur forma officij Eccleſiaſtici, non tenetur recitare minorem, vt qui non poteſt recitare horas ante meridianas, non tenetur recitare Veſperas, nec Completas, etiamſi poſſit, ideo Torre controu. 7. de Horis Canon. docet, Ioan. de Cruce in ſum. precep. 3. art. 3 dub. 5. & hoc, non ob aliam rationem, niſi quia omnes horæ vnicum diuinum Officium reputantur, in quo Eccleſia repreſentat, quæ Chriſto Domino in ſua Paſſione acciderunt; & cum iſta repreſentatio, ſaltem, in minore parte, non ſaluetur, ad eam non tenebitur: Tunc ego, ſed ſic

Digitized by Google

eſt quod, ſecundùm communem opinionem, qui initiatur ſacris non tenetur eo die, recitare Matutinum, nec Primam, nec Sextam, imò (ſecundùm aliquos) nec Nonam, quod eſt maior, imò & maxima, pars officij: ergo probabile erit, quod nec ad recitandam minorem partem, hoc eſt, Veſperas, & Completas, eo die tenebitur.

Tertiò, quia probabile eſt, quod, qui adimplet annum vigeſimum primum, mane hora ſona alicuius vigiliæ, non tenetur, etiam ſi poſſit, ad ieiunandum illa die, non alia ratione, niſi quia præceptum ieiunij reſpicit totum diem, vt indiuiduum obiectum, & ita qui exemptus eſt à ieiunio, per aliquam diei partem, totaliter liberatur toto illo die: ergo ſimiliter in noſtro caſu, eſt dicendum, ſiquidem (vt nuper diximus, & infra dicemus, omnes ſeptem Horæ Canonicæ ſunt vnica oratio, & habent vnicam rationem obiecti totalis: ergo qui liber eſt à maiori, ſaltem, parte horarum, liber erit ab omnibus. Conſequentia mihi eſt patens: antecedens verò docet Sancius *in ſelect. d. 54. num.* 4. (contra alterum Sancium *lib. 2. de matrim. diſp.* 24. *num.* 23.) his verbis; nam præceptum ieiunij reſpicit totum diem integrum, vt indiuiduum obiectum: non enim præcipitur per mandatum ieiunij dimidium diei, vel quartam partem ieiunari, ſed totum diem: igitur qui exemptus fuerit à ieiunio, per aliquam diei partem, totaliter liberatur illo die, cum præceptum huiuſmodi, vel totum diem comprehendere debeat, vel nullam partem illius. Sic ille. Et poſt illum Trullench *lib. 3. in Decalog. cap. 2. dub. 6. num.* 1. ergo. Quartò, quia ſi hæc, quam ſequimur, ſententia, non habet aliquam probabilitatem, væ, væ, quam plurimis, qui Subdiaconatu initiantur, væ illis. Hanc meam opinionem refert Diana *par.* 10. *tract.* 11. *Reſol.* 16. nec reprobat. Imo potius pro illa refert Ægidium Trullench *lib. 3. in Decalog. cap 2. dub. 6. num.* 1.

QVÆSTIO XI.

An peccet mortaliter, qui promouetur ad ſacros Ordines, antequam Breuiarium habeat, & diſcat Officium diuinum recitare?

AFfirmat abſolutè Bonac. *diſp.* 1. *de Horis Can. quæſt. 6. punct. 3. num.* 10. qui & citat pro ſe Suarium *lib. 4. cit. cap.* 28. *num.* 6. Azorium *lib.* 10. *cap. 13. quæſt.* 18. Macignum *cap. 19. num.* 3. Nauarrum *de Oratione cap. 11. num.* 20. Pariſium, Garciam, Filliucium, & Valentiam, quibus addi poſſunt Machodo *tom. 1. lib. 2. part. 3. tract. 3. docum. 1. n.* 5. ſic dicens: Comun doctrina es, que el que recibe Orden Sacro, ó Beneficio Eccleſiaſtico, deue diſponer ſus coſas de modo, que pueda cumplir con ſu obligacion, preuiniendoſe de Breuiario con que rezar, y ſi culpa blemente lo dexa de hazer, peca en no rezar. Sic ille.

Sed ego clariùs, & diſtinctiùs reſpondeo: peccare quidem; niſi aliàs, is, qui Ordinem Sacrum, vel beneficium ſuſcipit, bona fide putet, ſe ſtatim, poſt Ordinem, vel Beneficium, habiturum Breuiarium, prætio emptum, vel commodatò acceptum, vel donatum ab aliquo: aut denique ſi bona fide credat ſe ſtatim opportuno tempore officium recitaturum: Sic expreſsè Azor, *loc. cit.* qui hunc ſenſum explicat doctiſſ. Nauarrum. Suarez, *loco* etiam à Bonacina, *citato.*

QVÆSTIO XII.

An ſi quis, ſuſcepto Subdiaconatu, nequeat, ob carentiam Breuiarij, aut alias ob cauſas officium recitare, teneatur alias preces diuino officio æquiualentes recitare?

AFfirmat Sà *ver. Hora Canon. num.* 3. ſic dicens: qui legitimè excuſatur, non tenetur ad aliud loco officij. Qui tamen neſcit recitare officium, dicat ſaltem Roſarium, ſeu Coronam, vt vulgò appellatur. Et *num.* 12. loco Horæ alicuius, aliquid æquiualens, ex cauſa dicere non videtur illicitum. Sic Sà. Citat etiam Bonacina pro hac parte, Suarium, Reginaldum & Molfeſium, affirmantes, teneri officium B. Virginis, aliaſque preces Diuino officio æquiualentes, recitare. Sed ex his tribus Doctoribus, duo primi, quos legi, oppoſitum planè docent, vt *infrà*. Tenent tamen Angel. *verb. Hora n.* 9. Syluester. *ver. Hora quæſt. 4. dicto.* 3. Sic dicens: Tertium. Qui ſine culpa non habet librum, & ſimiliter carens viſu, aut huiuſmodi, excuſantur ſi horas non dicunt, &c. modò ſuppleant per pſalmos, vel Pater noſter, & huiuſmodi, &c. Sic ille.

Sed probabiliùs longè reſpondeo: non teneri, quia non eſt præcepta recitatio aliarum precum, ſed Diuini officij. Sic Reginald. *lib.* 18. *cap. 13. num.* 184. per hæc verba: Quæri poteſt ſextò. An qui ob aliquod iuſtum impedimentum horas Canonicas recitare non poſſunt, teneantur aliquid aliud quod poſſunt, vt officium paruũ Beatæ Virginis, vel Roſarium dicere, vel aliud bonum opus facere. Ad quod Azor *in ſeq. q.* 8. & Suarez *in citato c. 28. n.* 29. negatiuè reſpondent cum Syluestro *in verb. Hora q. 4. dicto* 3. & Nauarro *in cit. cap. 11. n.* 19. Quia nullum ius proferri poteſt obligans eum, qui per ſe nequit horas Canonicas recitare, vt vel recitet per alium, vel in compenſationem elargiatur eleemoſynam, vel quid aliud ſimile faciat, &c. Sic Reginald. Qui bene certè, citat Suarium *num.* 29. Sic enim ibi ait: Et ideo non probo, quod dixit Angel. *verb. Hora num.* 9. Cæcum, vel carentem libro excuſari, *dummodo ſuppleat per Pſalmos, vel Pater noſter, & huiuſmodi*; Nam hoc ſupplementum neceſſarium non eſt, quando non eſt per recitationem alicuius horæ Canonicæ, vel memoriter, vel cum ſocio. Sic Suarez. Malè ergo citat illum Bonacina, bene Reginaldus; quamuis hic, etiam citet malè Syluestrum pro noſtra ſententia, vt vidimus. Tenent deinde noſtram reſponſionem Bonac. *loc. cit.* Machado *tom. 1. lib. 2. par. 3. tr. 3. docum. 1. num.* 6. & penes illum, Filliuc. Garcia, Malderus, & alij, & eſt communis.

QVÆSTIO XIII.

An Sacris initiati, Beneficiarij, &c. recitantes officium Diuinum cum mentis euagatione, etiam aduertenter, peccent mortaliter?

NEgant Durand *in 4. d. 15. quæſt.* 12. *num.* 6. Palud. *ea. diſt. quæſt. 5. art.* 2. D. Anton. 3. *par. tit.* 13. *cap. 4. §. 8. & 7.* vbi citat pro ſe, Hoſtienſem, Vmbertum, Gloſſam, & Archidiaconum Angel. *ver. Hora n.* 27. Roſella, & Tabiena *ver. Hora*, §. 3. Syluester. *ver. Hora quæſt.* 11. Ioan. de Medina, *C. de Oratio. quæſt.* 15. quos omnes, ſic refert pro hac ſententia Leſſius *lib. 2. capite 37. dub. 11. num.* 63. quibus addi poſſunt Ægidius *de Sacram. in 3. par. quæſt. 83. artic. 6. numero* 291. Valerus. *ver. Hora Can. differ.* 1. Diana 2. *part. tractat.* 12. *reſolut.* 2. per

Digitized by Google

per hæc verba: Ego ſine metu probabilem eſſe affirmo cum Leſſio *lib.2.cap.37.num.63. fine*, & Henriquez *lib.9.cap.25.num.5. in Gloſſa lib. P.* & Victorello *in ſum. Toleti lib.2.cap.13.* & Laymã *lib.4.tract. 1.cap.5.num.*10. Tenent etiam Machado, *loc.cit.tract. 2.docum.5. num.2.pag.* 294. & penes Philibertum, Comitolus *in reſponſ. moral. lib.1. de Sacram. quæſt. 62.* Quamuis hic Author (quem videre non potui) à Diana *loc.cit.* pro oppoſita ſententia citetur.

Fundamentum eorum eſt: quod Eccleſia nequit præcipere actus internos, cum nequeat illos cognoſcere, nec iudicare: ergo intentio non poteſt cadere ſub præcepto Eccleſiæ: ergo ſi non habeatur, nullum erit mortale.

Sed probabilius reſpondeo: peccare mortaliter, quia re vera, ad ſatisfaciendum præcepto recitandi Horas Canonicas, neceſſario prærequiritur interior aliqua attentio, vel ad Deum, vel ad ſenſum verborum; vel ad ſola verba: ergo, hac deficiente, peccatum erit mortale. Antecedens probatur, Primò, ex Clement. 1. *de celebrat. Miſſar.* Vbi Clement. 1. *de celebrat. Miſſar.* Vbi Clemens V. ſtrictè præcipit, vt officium Diuinum, ſtudioſè pariter, & deuote recitetur: at deuotio, internam attentionem includit: ergo.

Secundò, quia, recitatio Diuini officij debet eſſe actus humanus: ergo cum mentis aduertentia: ergo hæc, neceſſaria erit ad implendum præceptum Eccleſiæ: Quæ licèt directè, & immediatè non poſſit actus internos præcipere; poteſt tamen indirectè & concomitanter, præcipiendo debitam, & humanam Diuini officij recitationem externam. Sic Nauarr. *de Oratione cap.* 13. *à num.* 18. *& in manuali cap.25.num.*133. Sotus *lib.* 10. *de iuſt.quæſt.5.art.5.* Suarez *tom.2. de Religio.lib.3.cap.4. & lib.4.cap. 26.num* 22. Vaſquez *in 1.2. tom. 2. diſp.* 160. *num.* 30. *& 31. & in opuſc.tract. de Benef.cap.4.§.1. art.3.* Aragon. *2.2.quæſt. 83. art.13.* Leſſius *loc.cit.* à Diana *num.64.* vbi ait, hanc ſententiam eſſe probabiliorem, & veriorem. Sà, *ver. Hora Canonica num.19.* Bonacina *de Horis, diſp.1 quæſt.3. punct.2.§.2. num.* 4. Sanchez *tom. 2. conſil.lib.7. cap.2. dub.* 30. *num. 2. & dub. 28 num.7.& 9.* Philibert. *tract.3. part. 6. cap.12.diff.2. à numero* 3. Trullench *lib. 1. in Decal. cap.7.dub.17.* & communis.

QVÆSTIO XIV.

An dormitans, dum Diuinum Officium recitat, præcepto ſatisfaciat?

RESpondeo: nullomodo ſatisfacere, Si dormitans aduertat, ſe notabilem Diuini Officij, partem omittere, & illam poſtea non repetat: quia tunc tranſgreditur præceptum Eccleſiæ, obligans ad deuotè, & attentè recitandum. Sic Trullench *lib. 1. in Decalog.cap.7.dub.17. num.6.* vbi contrarium dicit dicendum, de illo, qui vexatur à ſomno, ſed adeo reſiſtit, vt pronunciet ſuas horas, vel audiat ſacrum, ea attentione, quod ſaltem videt, quod non omittit dicere, vel audire vllum verſum, vel verbum, licèt propter grauitatem, & moleſtiam ſomni non attendat ad ſignificationem, vel aliam meditationem. Sic ante ipſum, Nauarrus *de Oratio. cap. 9. num.7.* & Sanchez *part.1. conſil.lib.2.cap.2 dub.3. num.2.* (quos ipſe citat,) Rodriguez *in ſum. part.1.cap.* 140. *num.17.* Philibert. *loc.cit. numero* 10. *pagina* 241.

QVÆSTIO XV.

An ille ſatisfaciat, qui ſuam partem recitat, ſed alteram, quàm alter Chorus recitat, non poteſt percipere, quamuis attendat?

NEgant ſatisfacere, niſi caſu, quo partem, quam non percepit, ſuppleat. Bonac. *diſp. 1. quæſt. 3. punct.2.§.1 numero* 20. & Reginald. *libro 4. capite* 10. *num.* 87.

Sed probabiliùs reſpondeo; Satisfacere; etiamſi aliàs, non ſuppleat, quia verè dicitur aſſiſtere in choro, & communicare ſuam partem aliis, & nec per ipſum ſtetiſſe, quin verſiculos à ſociis recitatos audiret, & illam partem ſuam efficeret. Sic Sà, *ver. Hora Canon. num. 9.* per hæc verba: Qui in choro ſuam partem dicit, & alteram, etiamſi attentus, non poteſt percipere, non tenetur ſupplere, niſi, vt quidam addunt, ſurdus eſſet. Sic ille, Et Suarez *lib. 4. citato, cap.28. num.15.* Loquendo de Cæco. Trullench *lib.1. in Decal.cap.5.dub.16. num.9.* & alij.

QVÆSTIO XVI.

An Clerici choro addicti, qui ita ſubmiſſa voce verſus ſuos dicunt, vt ab altera Chori parte non audiantur præcepto ſatisfaciant?

NEgant Caiet. *ver. Hora Canonica*, Nauar. *in Man. cap. 10. num. 47. & cap. 11. num. 43. & & capite 22. Miſcell. numero* 79. penes Philibertum, *infrà*.

Sed æquè probabiliter reſpondeo: Satisfacere. Quia ad ſatisfaciendum huic præcepto ſufficit, ſi quis, alternante choro, eos recitet verſus, qui ad ſuam partem ſpectant: eos verò, qui ad alteram pertinent, audiat, licèt altera chori pars vocem illius non audiat, audit tamen vocem aliorum, vnà ſecum canentium, aut recitantium, aut recitantium, quod ſufficit, vt omnes præcepto ſatisfaciant; cum vna quæque chori pars vnum corpus conſtituat, & mutua communione ſe iuuent. Sic expreſſis verbis Philibertus *loc.cit. diff. 7. num. 3. pag.* 245. referens, pro hac parte, Tabienam *ver. Hora quæſt.33.* Aragonium *2.2. quæſt.83. art.11.* Rodriguez *in ſumm.1. part. cap. 142. num.2.* Suarium *2. de Religio. lib.4.cap.12.n.8.* & Barth. à S. Fauſto *de Horis lib.2.quæſt.* 133. Bonac. *diſp.1. de Horis quæſt 3 punct. 2.§.1. num.16.* citantem etiam pro hac ſententia, Molfeſium *tract. 5. cap. 2. num. 24.* Petrum Nauarram *de reſtit. lib.2. num. 116.* Leſſium *lib. 2. cap. 39. dub. 33. num. 184.* Filliucium *tract.23. cap.6. num.195.* Nauarrum *de Oratione cap.10. dum.* 47. Sed ex Doctoribus citatis, malè citatur, à Philiberto, Nauarrus pro prima ſententia, locis adductis, & à Bonacina, pro ſecunda. Nam, locis ab illo citatis, nil dicit ad rem; in citato ab iſto, ſolum docet ex Caietano, recitantem ſubmiſſa voce, aliis canentibus, non ſatisfacere præcepto dicendi horas ad lucrandas diſtributiones. Tenet etiam Trullench *lib. 1. in Decalog.cap.7.dub.16.num.8.* & alij penes ipſum. Diana *2. part. tract. 11. reſolutio.* 33. & communis.

QVÆSTIO XVII.

An recitantes in choro teneantur ſubmiſſa voce dicere verſus, qui organis pulſantur?

NEgat Sanchez, penes Trullench, qui & dicit, valdè probabile, per hæc verba: vide etiam Sanchez in conſiliis *part.* 2. *lib.* 7. *cap.* 2. *dub.* 16. Vbi abſolutè, & valde probabiliter aſſerit, eum, qui cantat in choro, non teneri dicere verſum, qui organis pulſatur: idem dicit de eo, qui organis choro reſpondet, *Organiſta*; quia ab Eccleſia accipitur ſonus ille organicus, loco vocis, & pro parte Diuini Officij. Ita Trullench *lib.* 1. *in Decalog. cap.* 7. *dub.* 16. *num.* 6. Huic ſententiæ, loquendo de *Organiſta*, adhæret Nauarr. *de oratio. cap.* 21 *num.* 15. vbi hæc ait: rationi ſatis conſonum videtur id, quod ille ſubdit, nempe, ille qui organorum pulſu choro reſpondet, excuſari à recitanda antiphona, vel alia parte, quam organus pulſat, tametſi (quod ille non tangit (non auderem excuſare chorum totum, nec ſingulos eius, à ſupplendo tacite id, quod organus pulſat, *&c.* Sic Doctiſs. Nauarr.

Sed longè multò veriùs, longéque probabilius, & mihi certò, reſpondeo: Teneri recitantes in choro verſus, qui organis, vel aliis inſtrumentis, cantantur, aut pulſantur, iuxta conſuetudinem Eccleſiæ, recitare. Quia aliàs, cùm organa, aut alia inſtrumenta, verba non proferant, nullomodo diuinum officium integre recitaretur. Requiritur ergo, vt verſus, qui per organa, aliaue inſtrumenta canuntur; vel ab aliquo alta voce proferantur; vel à ſingulis ſubmiſſa voce; vel à toto choro, ſupplendo ſingulos verſus ab organo pulſatos, poſt ſingulos à ſe cantatos; niſi caſu, quo Muſici cum organo, aliiſue inſtrumentis, verſus prædictos clara voce cantent: nam tunc ſatis erit muſicos cantores audire. Sic Nauarr. *loc. cit.* (Qui contrarium, loquendo de pulſante organum, cum Soto *lib.* 10. *de iuſt. & iure: quaſt.* 5. *art.* 3. *col.* 4. ſatis probabiliter defendit.) Suar. *lib.* 4. *cap.* 13. *num.* 17. Bonac. *diſp.* 1. *quaſt.* 3. *punct.* 2. §. 1. *num.* 12. Villalobos 1. *part. tract.* 14. *diff.* 10. *num.* 4. Caſtro Palao *tom.* 2. *diſp* 3. *punct.* 4. *num.* 7. Trullench *lib. in Decalog. cap.* 7. *dub.* 16. *num.* 7. Sentiunt etiam cum Nauarro, Reginald. *lib.* 18. *num.* 160. & 188. Aragonius 2. 2. *quaſt.* 83. *art.* 12. *in fine*, vbi ſic ait: De illo, qui pulſat organa, aut ponunt libros, vel è choro mittuntur ad thurificandum altare, ex quo fit, vt partem aliquam Diuini officij, nec proferant, nec audiant, ſimiliter puto, quod ſatisfaciunt, etiamſi partem illam, per ipſos non dicant, quia dum illi in re illa, ad celebritatem officij, occupantur, totus chorus pro illis ſupplet. Et ſatis dicere ſunt æſtimandi, qui miniſtrant dicentibus. Sic ille. Legatur Diana 2. *part. tract.* 12. *reſol.* 13. & alij penes ipſum. Citat tamen Suarium pro contraria ſententia, *de Relig. lib.* 4. *cap.* 14. *num.* 13. Sed male.

QVÆSTIO XVIII.

An qui priuatim officium recitat, debeat ita illud pronuntiare, vt, adminus, ſe ipſum audiat?

AFfirmat in primis Iuan. de Medina, *C. de oratio. quaſt.* 7. Quia exiſtimat. Quod niſi quis ita officium recitet, vt ab aliis audiri poſſit, minimè præcepto ſatisfaciat. Sic refert hanc ſententiam Aragonius, *vbi infra*, licet aliter, Azorius, *infra.* Sed meliùs Aragon: Nam expreſsè docet hanc ſententiam Medina his verbis: Si quæras quanta vocis expreſſio requiratur? Dicendum, quod quanta ſufficit, vt ab aſtantibus auditu percipiatur: ſi tamen attendant & non ſit impedimentum, alioqui minimè ſatisfacit præcepto. Ita ille.

Affirmant deinde Suarez *lib.* 4. *cit. cap.* 7. *num.* 6. Reginald. *lib.* 18. *cap.* 12. *dub.* 5. *num.* 174. vbi ſic ait: Tertia propoſitio. Vocem eius, qui ſolus, & priuatim recitat horas Canonicas, non debere eſſe ita ſummiſſam, vt non audiat ſe ipſum. Hæc eſt contra Azorium *in* 1. *part. moral. inſtit. lib.* 10. *cap.* 11. *quaſt.* 4. eamque tenent non modo Caiet. & Medina, quos ipſe refert: ſed etiam *loc. cit.* Nauarrus, quem, quaſi ſibi conſentientem, idem Azor affert, ſatis aperte. Ita Reginald. & contra me Diana *part.* 10. *tractatu* 11. *reſol.* 33.

Sed æquè probabiliter reſpondeo: non debere ex neceſſitate, ita officium pronuntiare, vt ſe ipſum audiat. Sic Azor. *loc. cit.* per hæc verba: ſane ſi quis ſolus Diuinum officium perſoluat, ſatis eſt, ſi ſic recitet, ac proferat, vt verè dici queat, ore, & voce preces fundere, ſine ab alio, vel à ſe audiri poſſit: ſiue non: quoniamiure ſolum cogitur voce, & ore, & non tantum mente, & animo precari, & orare. Ac proinde, ſi re vera linguam, & labia moueat, voce orat, non mente dumtaxat. Satis igitur eſt, vt ait Nauarr. *de orat. cap.* 20. *num.* 14. ſi Clericus dum recitat preces, verba ita proferat, linguam, & labia mouendo, vt ſe ipſum percipiat, & intelligat, & non ſolùm in gutture pronuntiet. Sic Azor. Qui certè non malè, vt ait Reginaldus, citat meum Nauarrum: ſic enim ait *loco* ab Azorio *citato.* Tum; quia, cum eas pronuntiat, ad ſe tantùm mouendum, & mente, & corpore Deo ſeruiendum, ſufficit, quod formet verba, illaque audiat, & intelligat, ſaltem quoad forum interius, licèt quoad forum exterius, non poſſet probare illa dixiſſe. Sic ille Diana 2. *part. tract.* 11. *reſol.* 11. & Filliuc. *tom.* 2. *tract.* 23. *cap.* 3. *num.* 117. Loquendo ſolum reſpectu ſcrupuloſorum. Trullench *lib.* 1. *in Decalog. cap.* 7. *dub.* 11. *in fine* ſic dicens; Attamen ſatis eſt vocem formare labia mouendo, etiamſi à nemine, neque ab ipſo proferente audiri poſſit, vt docet Azor, quod tanquam probabile, & tutum admittendum cenſeo; non tantum propter ſcrupuloſos, vt exiſtimant Filliuc. *ſup.* & Suar. *dict. cap.* 7. *num.* 6. Sed abſolutè, quoad omnes: quia huiuſmodi verè vocaliter orant, vt comprobat ferè communis fidelium vſus; nullo enim præcepto, aut iure probatur: quia præceptum, non ad audiendum, ſed ad dicendum obligat; & ex alia parte oratio ore, & voce fieri poteſt, etiamſi non audiatur ab ipſo recitante. Denique ſequeretur ſurdaſtros teneri officium altiſſima voce recitare, aut dici, orationem vocalem non facere. Bonac. *de Horis Can. diſput.* 1. *quaſt.* 3. *punct.* 1. §. 1. *num.* 23. Huc vſque Trullench, & bene, licèt malè referat locum vbi id doceat Bonacina eſt enim *punct.* 2. §. 1. *num.* 24. Qui etiam inter alios citat pro noſtra ſententia Suarium *cap.* 18. *num.* 17. & *cap.* 7. *num.* 5. Nauarr. *cap.* 20. *cit. num.* 14. Molſeſ. Tolet. & alios. Sed ex his, ad minus, malè Suarium. Tenet etiam noſtram ſententiam Caramuel penes Dianam *cit.*

QVÆSTIO XIX.

An ſi quis recitet officium diuinum, ſola mente, ſatisfaciat ſuæ obligationi?

AFfirmant quidam, quos ſuppreſſo nomine refert Sà *ver. Hor. Can. num.* 11. per hæc verba: Qui ſolus mentaliter officium dicit, ob maiorem deuotionem, quidam excuſant, alij accuſant, cenſentes neceſſariam eſſe voce pronuntiationem. Mihi tutum non

Digitized by Google

non videtur mente ſola dicere. Sic Sà. Fauet in parte huic ſententiæ Nauar. *in cap. Quando*, & *in Man. cap. 19. num. 87. Hiſpanè*, quatenus dicit, eſſe probabile, ſatisfacere præcepto recitandi, qui ſola mente recitaret ea, quæ ſecreto iubentur recitari in regulis Breuiarij.

Sed mihi certò, reſpondeo: non ſatisfacere, quia cum Clerici, ex tantum præcepto Eccleſiæ Horas Canonicas dicere teneantur, & Eccleſia non præcipiat nudos actus interiores, de quibus non poteſt eſſe certa, vtrum fiant, necne, ſed actus exteriores, quos poteſt in iudicium vocare, fit, vt actu exteriori officium perſoluere teneamur. Addo, quòd in Concilio Baſilienſi *ſeſſ. 21.* iuſſum fuit, vt Horæ Canonicæ, non inter dentes, nec in gutture, nec ſyncopatè dicantur, ſed integrè voce pronuntientur, Sic Medina, *C. de oratione quæſt. 7.* Aragon. 2. 2. *quæſt. 83. art. 12. in fine.* Reginald. *lib. 18. num. 174.* Nauarr. *de Oratio. cap. 17 à num. 37.* Salon. *cit.* Bonac. *de Horis diſp. 1. quæſt. 4. punct. 1. num. 1.* Lublinus *ver. Horæ Canon. num 4.* Sanchez *tom. 2. conſil. lib. 7. cap. 2. dub. 8.* dicens: opinionem Nauarri pro prima ſententia adductam, non eſſe probabilem: ſed hoc durum mihi videtur, & ideo illam eſſe probabilem apertè inſinuat Thom. Hurtad. *mox citandus.*

Quod ſi hìc roges, An ſaltem Regulares poſſint ex particulari priuilegio, priuatim totum officium diuinum recitare mentaliter.

Negatiuè reſpondent Lezana *tom. 1. cap. 12. nu. 13.* & Cyprianus Capuchinus *lect. 1. in cap. 3. Regulæ*, nec non quidam alius doctus Pænitentiarius S. Ioann. Lateranenſ. quem refert Thom. Hurtad. *infra citand.* Fundamentum eorum eſt. Quia priuilegium de mentaliter recitando Regularibus à Leone X. conceſſum, *anno 1516. indict. 4. die 19. Aprilis, anno 4. ſui Pontificatus*, fuit oraculum factum Eminentiſſ. Cardinali Laurentio tit. 55. quatuor Coronatorum: at ſic eſt, quod hoc priuilegium non valet poſt oraculorum reuocationem factam tam à Gregor. XV. quàm ab Vrbano VIII. *anno 1631. die 20. Decembr.* qua reuocantur omnia, & ſingula priuilegia, facultates, licentiæ, & gratiæ quæcumque viuæ vocis oraculo conceſſæ: ergo. Sic Diana *part. 10. tract. 11. reſol. 1.*

Sed probabiliùs reſpondeo poſſe Regulares, quando in particulari ſoli recitant, totum officium mentaliter recitare, & ſic ſatisfacere ſuæ obligationi Ratio eſt, quia hoc priuilegium, licet viuæ vocis oraculo, de facto fuit conceſſum Fratribus Minoribus à Leone X. vt poſt Rodriguez *tom. 1 qq. Regul. quæſt. 42. art..* Mirandam *in Manuali quæſt. 37. art. 17.* & Villalobos *in ſum. tom. 1. tract. 24. diff. 10. num. 11.* docent etiam Lezzana, Cyprian. & alij authores contrariæ ſententiæ: at ſic eſt, quod dictum priuilegium non eſt reuocatum à Gregorio, aut ab Vrbano: ergo poſſunt Regulares illo in praxi vti, & ſatisfacere mentaliter recitando penſo diuini officij. Minor probatur, tum quia dictum priuilegium confirmatum eſt per Bullam à Pio V. ſicut cetera omnia viuæ vocis oracula ante ipſum conceſſa: ergo comprehendi nequit reuocatione viuæ vocis Oraculorum. Tum etiam quia vt ipſe Lezzana concedit *tom. 1. cap. 3. num. 21.* Huiuſmodi viuæ vocis Oraculum eſt declaratio iuris communis *cap. Dolentes, de celebrat. Miſſarum*, at viuæ vocis Oracula declaratiua iuris communis, aut alicuius Bullæ non ſunt derogata: ergo. Sic docent Sanctorus à Melfi *in Comm. conſt. Minor. ſtatuto 2. dub. 3.* cuius opinionem ad verbum refert Diana *parte 8. tractatu 7. reſolut. 58.* ipſe verò non audet iudicare an ſit probabilis, & reuera neſcio, quare, cum illam præter Sanctorum, amplectantur Rodriguez, Miranda, & Villalobos citati, & nouiſſimè Thom. Hurtadus *tom. 1. tractatu 3. capite 1. reſol. 9.* vbi latè, & doctè id probat, legatur ipſe, nec non P. Ioann. de Cruce *lib. 2. de ſtatu Relig. cap. 8. num. 2.*

QVÆSTIO XX.

An interruptio Diuini officij, etiam longiſſima, & abſque cauſa facta, ſit lethalis?

AFfirmant, penès Dianam, Nauarr. *de oratio. cap. 16. num. 75.* Suarez *lib. 4. cit. cap. 24. num. 10.* Azor *part. lib. 10. cap. 8. quæſt. 5.* Vaſquez *opuſc. de Benef. cap. 4. §. 1. dub. 6. num. 109.* Reginald. *lib. 18. cap. 12. ſect. 4. num. 162.* Squillant. *de obligat. Cleric. part. 1. dub. 15. num. 40.* Molfeſ. *tom. 1. tract. 5. cap. 2. num. 38.* Ragaci. *de offic. Canonic. in choro, quæſt. 14. num. 4.* Comitolus *lib. 1. reſponſ. quæſt. 66. num. 1.* Ioan. de Cruce *in ſumm. part. 1. precep. 3. art. 3. dub. 4. concl. 2.* Homobonus *de Exam. Eccleſ part. 1. tract. 4. cap. 4. quæſt. 39.* & Carolus Macig. *de Horis Canon. cap. 87. num. 12.* quibus addi poſſunt, Medina, *C. de Oratio. quæſt. 16.* Angles *de oratio quæſt. 5. diff. 5.* quos affert, & ſequitur Philibert. *tract. 2. part. 6. cap. 12. diff. 4. num. 6.* Ratio eorum eſt, quia notabilis interruptio adeò diuinum officium diſcontinuat, vt vnicum officium dici nequeat: cum interpoſitio faciat alium actum *argum. l. continuus in princip. ff. de verbor. obligat.* ergo.

Sed probabiliùs reſpondeo; non eſſe lethalem. Primò, quia continuatio, non eſt de ſubſtantia ſingularum precum: vt bene probat Leſſius, *vbi infrà.* Secundò, quia de illo, qui cum interruptione, etiam maxima, dixit officium, verè verificatur, intra eandem diem recitaſſe, & opus ab Eccleſia præceptum, feciſſe: ergo, & ſatisfeciſſe. Sic Suarez, *loco* pro parte contraria, à Diana *citato*, nempe *2. tom. de Relig. lib. 4. cap. 24. num. 10. & 11.* & ita pro hac parte, illum citant Bonac. & Trullench. Licèt, vt verum fatear, ſatis confusè loquatur. Vnde quidquid ſit de hoc; clarè docent noſtram ſententiam Aragonius *2. 2. quæſt. 83. art. 12. in fine*, Leſſius *lib. 2. cap. 37. dub. 10. num. 57.* Filliucius *tract. 23. cap. 9. quæſt. 7. num. 202.* & Naldus *num. 4.* quos affert, & ſequitur Bonac. *diſp. 1. de Horis, quæſt. 3. punct. 2. §. 1, num. 28* Fernandez *in ſuo Exam. part. 3. cap. 13. §. 7. num. 5.* Vegà *tom. 1. cap. 128. caſu 1.* Zanard. *in ſuo director part. 2. cap. 23.* Ledeſma *part. 2. ſum. tract. 9. cap. 1.* Barboſa *in collectan. tom. 1. lib. 3. tit. 41. cap. 9. num. 17.* Layman *lib. 4. tract. 1. cap. 5. num. 6.* Villalob. *tom. 1. tract. 24. dub. 11. num 4.* & Rodriguez *tom. 1. cap. 141. concl. 3.* quos omnes citat, & ſequitur Diana *2. part. tract. 12. reſol. 4.* His addi poſſunt, Sanchez *in Conſiliis part. 2. lib. 7. cap. 2. dub. 19.* Trullench *lib. 1. in Decalog. cap. 7. dub. 15. num. 11.* Machado *tom. 1. lib. 2. part. 3. tract. 2. docum. 3. num. 6.* & alij. Et tenet nouiſſimè, me citato, Doctiſſimus D. Didacus Narbona *tom. 2. Hora. 1. num. 8. & 9.* Candidus & alij penes ipſum, & me citato, Diana *parte 10. tractatu 16. reſol. 47.*

QVÆSTIO XXI.

An ſit peccatum, dicere Matutinum, Veſpere, & Laudes. aurora ſequentis diei?

AFfirmant eſſe veniale, ſi id fiat ſine cauſa. Azor *lib. 10. cap. 8. quæſt. 4.*

Sed

Digitized by Google

Sed probabilius, Reſpondeo. Nullum eſſe peccatum; quia ſic antiquitus vſum fuit; & colligitur ex *cap.*1. *de celebrat. Miſſ.* & docent expreſsè Suarez. *tom.*1.*de Religio.lib.*4.*cap.*9.*num.*9. *& cap.*24.*num.*9. Nauarr. *de oratio.cap.* 3. *num.*28. Bonacina *diſp.* 1. *quaſt.*1. *punct.* 3.*n.*11. qui citat pro hac parte Graſſium,Toletum, Reginaldum, Bellarminum, & alios, inter quos eſt Azor,pro ſententia contraria à nobis benè citatus. Sic etiam, me citato, tenet Narbona *tom.*2.*Hora.*3.*in fine & hora* 4.*num.*3.

QVÆSTIO XXII.

An obligatio recitandi officium incipiat à media nocte antecedentis diei, & duret vſque ad mediam ſubſequentis.

NEgant(penes Dianam,1.*part.tract.*12.*reſol.*39.) Molfeſ. *in ſum.tom.*1.*tract.*5.*cap.* 2. *num.* 59. & Faber.*diſt.*24. *quaſt.*1.*diſt.*1.*n.*148 docentes, præceptum recitandi officium Diuinum incipere, à Veſpere huius diei, vſque ad mediam noctem diei craſtinæ. Hanc ſententiam eſſe probabilem, ait Trullench),*vbi infrà*,& pro illa citat Dianam, *loc. adducto.* Sed certè Diana,ſolùm videtur loqui in ſententia aliorum,vt videre apud illum potes. Sed quidquid ſit de mente illius. Meliùs citari pro hac parte poſſunt. D. Thomas,& Cajetanus quos refert, & ſequi videtur Doctiſſimus Nauarr. *de oratione cap.* 3. *num.*60. per hæc verba: Sequitur, ſecundò rectè dictum à S. Thoma *quod lib.*5.*art.*18. Quod quantum ad horarum recitationem, vnuſquiſque dies incipiat à ſua veſpera, pro quo eſt Concilium *in cap.*1.*de feryis*,vbi gloſſa,quam in hoc commendat,Felin.*in cap. conſuluit. de offic. delegat. Compendij*, & decretum Alexand. III. *cap.* 2. *de ferijs*, vbi gloſſa, cum gloſſ. ſuis. Sequitur tertio verum eſſe dictum illud Caiet. *vbi ſuprà*, Diem quoad horas recitandas durare vſque ad mediam noctem, & incipere à veſperis, quæ inſignis eſt præfatorum textuum declaratio. Sequitur 4.rectè dixiſſe S. Thomam.*d.quolib.*5.*art.*18.eum qui dicta Veſpertina,& Completoria, vnius diei, videri illas dicere illo die, quo tamen non procedere, niſi quoad Matutinam, & Laudes dixit Caietanus, qui licet abſque nullo textu, & ratione, ita declaret dictum S. Thomæ, *vbi ſuprà*, fundatum à nobis maximæ authoritatis textibus, ea tamen ratione nobis placet, quod conſuetudo generalis habere videtur, non eſſe dicendas,veſpera præcedente; horas alterius diei, vltra Laudes. Quamuis enim ratio Thomæ de rigore videatur concludere idem,quoad Primam, & tertiam, & alias omnes horas, conſuetudo tamen præfata illud limitans, rationi valdè conſona videtur. Quapropter,nunquam reſpondere auſus fui; licere dicere veſpera, Primam, alias-ve Horas alterius diei,exceptis Matutinis,& Laudibus. Huc vſque Sapientiſs. Doctor Nauarr.& certè ſatis probabiliter, vt ex ſe conſtat. Citat etiam Bonacina, pro hac opinione,Francolinum,Bellarminum; & Durandum.

Sic nouiſſimè tenet nominatim contra me D. Didacus Narbona *tom.*2.*Hora* 4 *à num.*12 licèt ſui oblitus,vt contra me formet argumentum, me item citato,affirmet,diem quoad diuinum Officium, intelligi ab hora duodecima noctis precedentis diei, vſque ad duodecimam ſequentis. Legatur *tom.* 2. *cit. Hora* 12.*num.*40.

Sed probabilius, aut clarius reſpondeo: obligationem recitandi officium Diuinum,incipere, iure communi,à media nocte ſubſequenti. Ratio eſt, Primo, quia, in communi omnium opinione, Eccleſiaſticpm omnium opinione,Eccleſiaſticum officium in media nocte terminatur:ergo,eo etiam tempore, debet incipi ſubſequens officium Secundò,quia numerus Horarum Canonicarum incipit à Nocturnis vigilijs: ſed tempus huiuſmodi vigilijs, iure deputatum, eſt media nox:ergo.Sic Azor *lib.*10.*cap.*9.*quaſt.*5. *vſque ad* 8. ex Sylueſt. *ver. Hora. quaſt.*9. *dicto.*6. Bonac. *diſp.*1. *quaſt.*3. *punct.*3. *num.*2. Qui id, hac ratione, probat. Nam Diuinum officium, ſingulis diebus eſt recitandum, *ex cap.*1.*de celebr. Miſſ.* Sed dies. iuxta communem Eccleſiæ vſum incipit à media nocte antecedentis diei,vſque ad mediam ſubſequentis: ergo. Trullench. *lib.* 1. *in Decalog. cap.*7. *dub.* 10. *num.*3. Gauant. *tom.*2. *Theſauri ſect.*1. *cap.*5.*tit.* 6.*num.*2. Villalob.*tract.*24.*diff.*12.*num.*4. Sic dicens: Quanto a las horas menores,todos conuienen en que el dia es de media noche, a media neche, de ſuerte, que no ſe puede dezir Prima,antes de media noche,ni Completas deſpues de la media noche ſiguiente. Nec argumenta, quæ contra me congerit Narbona probant aliud quàm quòd obligationi recitandi Officium diuinum poſſit quis ſatis-facere,recitando Matutinum in veſpere antecedentis diei; quod nullo modo negamus,ſed fatemur, eo quod ex praxi conſuetudine ſic eſt introductum,& factum licitum.

QVÆSTIO XXIII.

An finita hora ſecunda poſt meridiem dictiſque Veſperis, & Completis, poſſit quis ſtatim recitare Matutinum, & Laudes ſequentis diei?

NEgan: Nauarr. *de oratio. notab.*3. *num.* 77. exiſtimans,ſolum poſſe recitare Matutinum, diei ſequentis,media hora ante Solis occaſum. Gauantus *ſect.*1.*cit.cap.*5.*tit.*6 *num.*6. Bonacin. *loc.cit punct.*3. *num.*16. & penes ipſos, D. Thom.*quod lib.*5.*art.*28. Suar.*c.*17.*num.*14.Sa.*ver.Hora.num.*17.Filliuc:*cap.*8. *quaſt.*10.*num.*275. & alij, docentes, poſſe dumtaxat recitare dicta hora tertia, vel quarta poſt meridiem, non antea. Eandem ſententiam tuetur Henriq. *lib.*9. *cap.*24.*num.*7.*lit.P.*Et pro ea refertur à Ioan. Ægidio Trullenh, Villal ob. *tract.* 24.*diff.*12.*num.*5. Sed non ita benè,cum hic, Henrico,per hæc verba, nolle conſentire,dicat: De mi parecer baſta a las quatro de la tarde, y de alli adelante como tiene Azor. Y aun concluye Henriquez; refiriendo varias opiniones, que baſta dezirlos deſde las tres en adelante. Mas a mi pareceme demaſiado temprano, ſino es que fueſſe con vna grande cauſa. Sic ille.

Sed probabiliter reſpondeo: poſſe recitare Matutinas, & Laudes, poſt horam ſucundam pomeridianam,finitis Veſperis,& Completorio, quia in multis locis hæc praxis,hæc conſuetudo, vt teſtatur Trullench. *lib.*1.*in Decalog c.*7.*dub.*18.*n.* 8. per hæc verba:In noſtra autem Diœceſi Valentina,officiumMatutinum,dum in choro celebratur, ſolet recitari immediatè dictis, veſperis & Cópletorio,quod ſolet finiri ante tertiã horam, præſertim in hyeme.Sic ille. Et tenet expreſſe cum alijs Diana *part.*4. *tract.*4. *reſol.*4. vbi ſic dicit: Affirmatiuam ſententiam probabilem eſſe puta, pro qua alibi adduxi Fabrum, & Molfeſium, quatenus dicunt, poſſe recitari hora 20. quæ aliquando eſt ſecunda poſt meridiem: quibus nunc addo Sanchez *in opuſc.tom.*1.*lib.cap.*2.*dub.*37. *num.* 4. loquentem expreſsè de hora ſecunda. Sic Diana, cui adde Ægydium,Trullench *lib.*1.*in Decalog. cap.*7.*dub.*10.*num.*8. hanc ſententiam confirmantem his verbis: Poſtquam hæc ſcripſi vidi Sanchez *in conſilijs part.*2.*lib.*7. *cap.*2. *dub.*37. aſſerentem, quocumque die anni, recitantem Matutinum diei craſtini, hora ſecunda poſt meridiem, etiamſi nondum

Digitized by Google

nondum recitauerit Veſperas, & Completorium, ſatisfacere præcepto, & non peccare mortaliter, ſed tantùm venialiter, ſi abſit cauſa ſufficiens: ea verò exiſtente, nullo modo peccare. Ratio eſt; quia illud tempus, cum ſit hora Veſperarum, pertinet ad ſequẽtem diem; ergo qui tunc recitat, cenſetur ſequenti die recitare Matutinũ; ideo non peccat mortaliter, quia recitat intra diem, & præuenire tempus intra diem non eſt mortale, vt dictum eſt *ſup.* Hanc doctrinam colligit ex S. Thoma *quodlib. 5. ar. 28. ad* 1. Viguer. & Turrecrem. dicentibus, quòd ſi poſt Veſperas, & Completorium dicat quis Matutinum diei ſequentis, iam hoc pertinet ad diem ſequentẽ. Ita Sanchez *ſupr.* addens: Eam tenuerunt quidam recẽtiores Magiſtri, quorum quidam addidit, quòd ſi poſt mediam diem hodiernam recitaret quis Matutinum diei craſtinæ, ſaltem in Quadrageſima, vbi Veſperæ dicuntur ante prandium, videtur iam incepiſſe dies ſequens, & in rigore non videtur obligandus ad mortale, nec ad iterum recitandum. Ego autem id vltimum minimè conſulerem, quia non fert conſuetudo, cætera verò libenter admitto propter rationem dictam. Huc vſque Trullench. Legatur etiam Diana *loco cit.* & nouiſſimè, me citato, *par.* 10. *tract.* 11. *Reſol.* 16. *& tract.* 16. *Reſol.* 46. & D. Didaus Narbona *tom.* 2. *Hora* 4. *à num.* 5. *vſque ad* 12.

QVÆSTIO XXIV.

An, vt pridie poſſit licitè dici Matutinum poſt veſperas, requiratur aliqua honeſta cauſa?

AFFIRMANT communiter Doctores, Suarez, Philiarcus, & Filliuc. penes Bonacinam *loc. cit. n.* 10. Gauant. *loc. cit. nu.* 6. vbi ſic ait: Matutinum, & Laudes, ex iuſta cauſa, poſſunt recitari in Veſperis præcedentis diei, putà, vt deuotiùs oret, vel ſtudijs mane operam det, vel quia non poterit manè, ita commodè recitare. Ita ille.

Sed probabiliùs reſpondeo: nullam ſpecialem cauſam requiri, propter conſuetudinem: Hæc enim ſatis eſt pro cauſa. Sic Henriquez *loc. cit.* & Trullench *loc. cit. n.* 8. per hæc verba: Nam conſuetudine ab Eccleſia approbata, & permiſſa, introductum eſt, vt Matutinum cum laudibus recitari poſſit in veſpere præcedentis diei: qui vſus introductus eſt, ob difficultatem recitandi illud in media nocte, quod erat proprium illius tempus: tùm etiam, quia anticipare melius eſt, ex ſuo genere, quam poſtponere. Poteſt igitur Matutinum ſimul cum Laudibus quis recitare abſque vllo peccato, circa tertiam, vel quartam horam poſt meridiem, &c. Sic ille, & me citato Diana *par.* 10. *tract.* 11. *Reſol.* 17. *in fine, & tract.* 26. *Reſol.* 46. & Caramuel *in Theolog. Morali diſp.* 114. *num.* 1419.

QVÆSTIO XXV.

An adimpleat præceptum recitandi, ille, qui incœpit recitare officium hodiernum, paulò ante mediam noctem diei ſequentis, ſi ipſum proſequatur poſt completam mediam noctem?

NEGANT communiter Doctores, generali doctrina, nam in ſpecie, nullum vidi Doctorem de hac quæſtione tractantem. In primis enim, Primus in rebus moralibus Author, Nauar. *in Man. c.* 25. *n.* 97. expreſſe docet, Clericum Ord. Sacri, qui horas Canon. per totam diem, horis debitis, non recitat, non peccare mortaliter, ſi ante mediam noctem eas dicat. Et clarius id docet, *de oratio. c.* 3. *n.* 59. per hæc verba: vnde ſingulariter ſenſit D. Anton. 2. *p. tit.* 13. *c.* 4. §. 4. & exerte aſſerunt Syluest. *ver. Hora q.* 9. & Caiet. *in ſum. Hor.* §. *Quoad.* 4. Quod dicere Primam, imò & Matutinum poſt meridiem: imò & poſt decimam, & vndecimam à meridie, non eſt peccatum mortiferum, modò ante mediam noctem finiantur. Sic Nauarrus.

Id ipſum docet Azor *lib.* 10. *c.* 9. *q.* 6. per hæc verba. Quod verò pertinet ad tempus, vltra quod officium Eccleſiaſticum differri, ac prorogari, iure nequit, etiam conuenit inter omnes, illud in media nocte terminari, atq; deſinere, itaut media nocte elapſa, recitari ampliùs non poſſit, ſi qua fuerit precario Canonica prætermiſſa, quæ ad diem præcedentem ſpectauerit. Ita Azor, ex D. Anton. Syluest. & Nauar. *locis citatis.* Villalob. Trull. Gauant. Bonac. *citati ſupr. q.* 21. Fundamentum eſt: quia onus recitandi horas Canonicas, eſt onus diei, vt omnes fatentur: ergo tranſacto die, neceſſariò debet eſſe tranſactum onus ei affixum: nequit ergo illi fieri ſatis, in die altera ſequenti, in qua iam datur nouum onus recitandi in illa. Et licèt hæc ſententia ſit longe probabilior, & in praxi omnino ſequenda: Nihilominus,

Probabiliter reſpondeo: poſſe prædictum, adimplere præceptum recitandi officium, ſi illud paulo ante mediam noctem incipiat, & ſine interruptione recitando, poſt illam, finiat.

Primò, quia probabile valde eſt, quod omnes ſeptem Horæ Canonicæ ſint vnica oratio, vnico præcipiantur præcepto, & omnes habeant rationem vnius obiecti talis vnius præcepti, vt fatentur Nauar. Bonac. Leſſius, & alij: ergo probabile etiam erit, quod ille, qui eas ante mediam noctem incœpit, etiam ſi poſt illam finiat, finiat eas tempore congruenti, & adimpleat præceptum recitandi. Patet conſequentia: Quia res vna, & indiuidua, incœpta tempore apto, optimè finiri poteſt, imò & debet, ſi res eſt præcepta, tempore conſequenti, ſi id incõtinenti fiat; vt ſtatim.

Secundò, quia licite poteſt quis hodie poſt veſperas, recitare Matutinum craſtinæ diei, non ſolùm ratione conſuetudinis (vt fert communis opinio) ſed etiam, quia (vt aliqui probabiliter dicunt, iuxta habita *q.* 23.) veſpertinum tempus reputatur pro tempore diei ſequentis; & ita quamuis in rei veritate, diuerſo in die, recitet Matutinum, cenſetur recitare in eodem: ergo ſic ſimiliter probabiliter dici poteſt, quod ille, qui incipit recitare officium hodiernum paulo ante mediam noctem, & finit illud poſtea, cenſeatur illud recitare hodie. Patet conſequentia. Nam ſicut veſpertinum tempus trahit ad ſe diem ſequentem; ita etiam tempus illud nocturnum vndecimæ, & dimidiæ horæ v. g. in quo quis cœpit recitare officium Diuinum hodiernum, trahit ad ſe fortiori iure, partem aliquam diei ſequentis, in quo poteſt, adimplendo præceptum, complere officium. Legatur pro hac ratione Gloſſ. *in c. Quod à Patr. diſt.* 75. nam ei valdè fauet.

Tertiò, id probo à ſimili, quia etiam datur præceptum, ne quis dicat Miſſam poſt meridiem (vt ex communi probat Francolin. *de Horis Canon. cap.* 41. *à num.* 1.) Et tamen licitè poteſt expectare ad illam incipiẽdam, vſque, paulò minus, ad meridiem; etiamſi præuideat, ſe eam non poſſe finire niſi poſt meridiẽ, vt praxis, & communis Doctorum apud Henriquez *lib.* 9. *cap.* 24. docent: ergo ſic etiam, quamuis detur præceptum recitandi officium Diuinum à media, in mediam noctem; ſeu (quod in idem redit) quamuis detur præceptum ne officium Diuinum hodiernum, poſt mediam noctem differatur, poterit nihilominus quis, ſaltem abſque graui culpa, vſque ad mediam noctem, paulo minus differre; & tunc incipere officium, & abſque interruptione, complere illud poſt mediam noctem.

Digitized by Google

Quartò, (& ſit confirmatio huius tertij argumenti.) Nam (vt habetur in *l. lecta.ff. ſi.cert.pet. Ad Iuliam. l.continuus.* & alibi) ea, quæ incontinenti fiunt, ineſſe videntur,ſeu inſunt(& ob hoc inquit)Franc.*loc. cit.num.*34. Qui ante meridiem cœpit Miſſam, debet eam poſt meridiem perficere:) ergo officium Diuinum cœptum ante mediam noctem, & poſt illam incontinenti finitum, ineſſe totum ante mediam noctem dicetur: poterit ergo, qui illud ſic cœpit, finire, & adimplere præceptum, ſicut, qui incœpit Miſſam ante meridiem, poteſt poſt meridiem finire, eo quòd incontinenti id fiat.

Quintò id, alio ſimili probo. Nam etiam datur præceptum Epiſcopis, ne Ordinationes generales, niſi diebus Sabbati Quatuor Temporum, faciant, vt conſtat ex *cap. vlt. diſt.* 75. & tamen Ordines, quos incœperunt dare Sabbato, complere poſſunt in manè Dominicæ ſequentis, vt expreſsè habetur in *cap. Quod à Patribus ea.d.*75. eo quòd manè Dominicæ diei, fictione Iuris trahatur ad Sabbathum, in quo cœpta fuit ordinatio: ergo ſimiliter, quamuis detur mihi præceptum, quod in ſpatio viginti quatuor horarum, iſtius Sabbathi v. g. recitem totum officium, potero incipere illud, paulò ante mediam noctem, & complere illud poſt mediam, in mane Dominicæ ſequentis, quia tunc huius pars fictione canonica,etiam trahitur ad Sabbatum,in quo cœpta fuit recitatio officij.

Sextò, & ſit confirmatio præcedentis argumenti; quia probabile,& ſatis eſt, vt diximus *diſp.6.quæſt.*8. quod ille, qui complet ætatem ad Ordines requiſitam, hora tertia, aut quarta, poſt meridiem, poſſit licitè eadem die manè recipere Subdiaconatum,&c. eo quòd (vt diximus) in dicto caſu, veſpere diei trahitur ad manè, & morali continuatione, qui ſic ordinari dicitur in anno 22. vel 23. conſtitutus: ergo etiam erit probabile dicere, quod ille, qui incœpit officium Diuinum hora vndecima noctis, v. g. Sabbati, & ſine interruptione recitando, finit illud poſt mediam noctem, manè Dominicæ, dicatur recitare totum in die Sabbati, in qua illud recitare cœpit; cum in hoc caſu etiam poſſit dici,quod manè Dominicæ trahatur ad veſperam diei Sabbathi, in qua cœptum fuit, & quod morali continuatione, in ipſo totum officium recitari dicatur,& conſequenter,adimpleri præceptum.

Septimò, quia etiam datur præceptum annuæ confeſſionis, & adeo annexum anno, vt ſi completo, quis non confiteatur, illud frangat; & nihilominus tamen, poteſt quis, ſaltem abſque mortali, expectare vltimam horam, in qua finitur annus, & in illa incipere confeſſionem, eámque, poſt finitam horam complere, & per hoc adimplere præceptum annualis confeſſionis; vt conſtat: ergo ſimili modo, quamuis detur præceptum recitandi officium in hac die, poterit quis, abſque graui culpa, expectare vltimam horam eius,ad illud incipiendum,& proſequendo abſque interruptione,finire ipſum in ſequenti hora alterius diei, & ſic adimplere præceptum recitandi officium.

Octauò, quia, vt diximus, res vnica,& per ſe indiuidua cœpta tempore apto poteſt finiri (imo, & debet,ſi res eſt præcepti) tempore conſequenti,dummodo non obſtet finitioni eius nouum mandatum, aut contrarium præceptum: at ſic eſt, quod ille,qui incœpit recitare officium ante mediam noctem,cœpit rem per ſe indiuiduam, tempore apto; ergo, cum non obſtet aliud præceptum oppoſitum, poterit (imò & tenebitur) illam finire tempore conſequenti. Vnde hæc ſententia, & quia nil belle diligentibus, & valdè negligentibus, & vſque ad mediam fere noctem, ludentibus prodeſſe poteſt, ne ex vna, in alteram abyſſum incidant; & quia valdè vrgent argumenta pro illa facta, & quia illam docuit eximius Mag. Baſil. Legion, *in tract. de Horis cap.* 2. (vt à viro fide digno, & docto, audiui;) & ex noſtris ſapientiſſ. & in Theolog. Morali verſatiſſimi, Fr. Franciſcus à S.Iuliano;& Fr. Ludouicus à Conceptione in noſtris Collegiis Salmant, & Complut.digniſſimi Lectores,mihi,vt dixi, probabilis videtur.

Sed aduerſus hanc meam opinionem inſurgit acriter amicus D. Didacus Narbona, & adeo amicus, quòd vſque ad ipſam mortem: cum in ipſa me ita reputauerit talem, vt maximum ſui erga me amoris monimentum relinqueret; ſi quidem conſcientiæ ſecuritatem, infirmitatis ſolatium, Sacramenti Pœnitentiæ miniſterium mihi ſoli commendauerit: quod omne, & ſi pro tanti amiſſione amici, mœſtus, exercui, & nimio cum dolore interfui funeri,

Arguit igitur Primò *tom.2.Hora* 12. *num.* 40. ſic. Quia inconcuſſum eſt, obligationem recitandi reſpicere ſingulos dies, itaut quolibet penſum officij ſit neceſſariò perſoluendum. *cap.final.*92.*diſt.*ergo cùm dies, quoad diuinum officium, intelligatur ab hora duodecima noctis præcedentis diei, vſque ad duodecimam ſequentis, vt cum communi affirmat idem Leander *dicta diſt.*13. *q.*22.ambigi nequit hoc tempore viginti quatuor horarum tranſacto, nullam officij partem poſſe perſolui, etiam ab illo, qui paululum ante diei extremum recitare incipit, alioqui maiori ſpatio viginti & quatuor horarum circunſcriberetur recitandi quotidiana obligatio.

Ad hoc argumentum facilè reſpondeo, concedendo rurſus,& quòd obligatio recitandi reſpiciat ſingulos dies,ita vt quolibet penſum officij ſit neceſſarium perſoluendum;& quod dies quoad officiũ diuinum intelligatur,attento iure communi ac hora duodecima noctis præcedentis diei, vſque ad duodecimam ſequentis: ſed nego iterum conſtanter quòd tranſacto tempore viginti & quatuor horarum mathematicè ſumpto, nequeat perſolui pars aliqua officij ab illo, qui paulò ante mediam noctem recitare incipit; nam imprimis inde non ſequitur quod obligatio recitandi circunſcribatur maiori ſpatio viginti quatuor horarum, ſi computentur moraliter: quia pars illa officij quæ poſt mediam noctem continuatim cum antecedente perſoluitur, moraliter & fictione iuris, verè dicitur perſolui die antecedenti, & conſequenter, ſpatio viginti quatuor horarum. Addo rurſus, quod nullum ſequatur inconueniens, ex eo quod concedamus, obligationem recitandi officium, maiori ſpatio viginti quatuor horarum circunſcribi: nam quòd dies, quoad officium diuinum perſoluendum, incipiat à à Veſperis huius diei, vſque ad mediam noctem diei craſtinæ ſpectato adhuc iure communi ipſemet Narbona, nominatim contra me defendentem, hoc eſſe verum, ſpectata dumtaxat conſuetudine, pertinaciter defendit. Iuxta illius ergo ſententiam à fortiori venit dicendum, quod obligatio diuinum perſoluendi Officium, non clauditur viginti quatuor horarum ſpatio mathematicè ſumpto. Ex quo liquet quod contra me confecit, ipſummet ſolum deuincat.

Arguit contra me ſecundò *num.*41. quia ſi verum eſſet, obligationem adimplere eum, qui parum ante mediam noctem incipiens recitare partem Officij eo tempore; partem verò aliam poſt dictam mediam noctem perſoluit; idem dicendum eſſet de alio quocumque obligato ad factum intra certum tempus, vt ſcilicet, liberaretur incipiendo præſtare factum vltima hora conſtituti temporis, dum conſecutiuè reliquum facti poſt terminum præſtaretur. Quod ius non admittit, imò expreſsè deteſtatur, conſtituens

Digitized by Google

eo ipſo eiuſmodi obligatum teneri ad pœnam, vbi ad eam temporis extremitatem deuentum eſt, qua opus nequeat perfici. *l. cum ſtipulatus* 113. *l. ſtipulationes non diuiduntur.* 72.§.1. *verſ. Planè. l.Hoc iure* 50.*de verb. obligat.* ergo quia facti perfectio intra tempus aſſignatum requiri ur ad liberationem, & ne pœnæ ſtipulatio committatur.

Ad hoc argumentum reſpondeo primò, conceſſo antecedenti, negando ex illo ſequi idem eſſe dicendum de quocumque alio obligato ad factum intra certum tempus; quia vt bene vidit Sanchez *lib.* 7. *conſil.cap.*2. *dub.* 37. *num.*1. diuerſo modo computatur tempus in contractibus & ſtipulationibus, ac in obligatione adimplendi officium diuinum; nam illis dies incipit à media nocte & finitur in ſequenti media mathematicè; in his verò ſecus, cùm incipiat à Veſperis, ex iure, vel conſuetudine, iuxta ſupra dicta. Secundò reſpondeo, concedendo conſequens, nempe, aliquando idem eſſe dicendum de aliquo obligato ad factum, niſi aliter in contractibus explicetur, aut explicatum cenſeatur. Quod ſanè non obſcurè colligitur ex textibus contra nos obiectis à Narbona ex quibus intendit probare inchoationem operis non ſufficere, vt aliquis ſtipulationis pœnas euadat, vt conſtabit ex reſponſione ad illos. Nam in primis ad *l. Hoc iure.* reſpondeo abs re fuiſſe adductam in præſenti caſu. Quia ibi Iuriſconſultus caſui diuerſo reſpondet, nempe: *Non ante quicquam ſtipulationis peti poſſe, quàm exploratum ſit conditionem ſtipulationis adimpleri non poſſe.* Cuius legis deciſio optima eſt, ſed non contra, ſed in fauorem noſtræ opinionis, ſi quidem iuxta illam, poteſt in tempore adimpleri præceptum officium diuinum recitandi. Ad *leg. ſtipulationes non diuiduntur* &c. multipliciter reſpondere poteram ex viſceribus ipſius textus. Sufficiat pro nunc dicere, quòd in illo textu ſit ſermo de conuentione facta, de danda pecunia ſi opus perfectum non fuerit, vt ait ibi Gloſſa *ad verb. ſi non fuerit.* In noſtro verò caſu non datur conuentio, vt intra viginti quatuor horarum ſpatium recitatio officij diuini ſit perfecta omnino metaphyſicè, & mathematicè loquendo; ſed quod recitetur intra illud temporis ſpatium, ad quod verificandum ſufficit, quòd ſi antequam tranſactum fuerit aſſignatum tempus, incepta fuerit recitatio, & continuata. Addo ampliùs quod id tenet verum etiam ſtando viſceribus textus adducti: vt conſtat ex notatis ab Accurſio *in Gloſſa ipſius legis.* §.*ſi quis ita.* Quem contra me vrget etiam Narbona. Nam cum contra reſolutionem dicti textus adducat Accurſius *leg. ſi ita ſtipulatum eſſem abs te ff.eod.* vt ipſos textus concordet, reſpondet; non pœnam deberi eo quòd mora facta fuerit in adimpletione; ſed quia non inceptum fuerit opus: his verbis: *Hic agi non ad id quod intereſt domum non eſſe factum; ſed ad id, quod intereſt non eſſe inceptam*: ergo iuxta hunc Doctorem pœna non deberetur, ſi opus inceptum fuiſſet; ergo quia ſufficiebat ad adimpletionem pacti: ergo à fortiori inceptio in noſtro caſu ſufficiet.

Tertiò arguit *num.* 43. Quia actus non tribuitur tempori quo inchoatur, ſed illi potiùs quo perficitur: ergo licèt preces horariæ fuerint ante mediam noctem inceptæ, cùm tamen ſequenti die fuerint abſolutæ, potiùs hac die, officium, quàm præcedenti dici videtur, quod nihil proficiet ad liberationem, cùm penſum vnius diei, non poſſit alia ſolui. Antecedens, in quo poteſt eſſe difficultas probatur ex Baldo *in l. ſi quis eum* §.1. *numero* 3. *ff. de vulgar. & pup.* vbi docet, quòd ſi Notarius ante mediam noctem teſtamentum alicuius inſcribere incœpit, & poſt mediam noctem illud perfecerit, debere in Teſtamento à Notario ſequentem diem adiici, quia attenditur vltimum momentum, quo res perficitur *argum. l.Contractus. C. de fidei inſtrum.* &c.

Reſpondeo ad hoc argumentum, negando antecedens. Primò, nam in rigore loquendo, & vt ita dicam, mathematicè, actus vtrique tempori attribui debet, & tempori videlicet, quo inchoatur, & tempori, quo perficitur, cum vtrique correſpondeat vnus. Nam actus continuatus, & durans cenſetur vnus à principio vſque ad finem. Gloſſa. Per colluſionem *in l. eum qui.* §. *in pupillaribus, de iureiurando.* Secundò, quia moraliter loquendo, actus qui inceptus eſt hodie, & continuatur vſque ad diem ſequentem, potiùs huius diei, quàm ſequentis, eſſe conſtat; nam illa pars quæ perficitur in die ſequenti, fictione iuris ad diem antecedentem trahitur, vt conſtat ex *ſuprà* habitis. Quod totum confirmo ex doctrina quam tradit Sanchez *lib.* 7. *conſil. capite* 2. *dubit.* 37. *numero* 4. vbi docet, quod ille, qui hodiè hora ſecunda poſt meridiem recitat Matutinum diei craſtinæ ſatisfacit præcepto, eo quod illud tempus, cum ſit hora veſpertina pertinet ad ſequentem diem: ergo qui tunc recitat cenſetur die ſequenti recitare, ita Sanchez. Nunc ego: ergo ſimili modo à contrario ſenſu poteſt dici, quod etiam ſatisfaciat præcepto illi qui hodie incipit recitare, vt adimpleat penſum huius diei & continuatè ſoluit totum officium in alio, eo quòd cenſeatur trahi ad diem antecedentem ratione actus incœpti in illo. Nec vrget quid probatio antecedentis contra nos. Quia licet concedamus, quod teſtamentum incœptum ante mediam noctem, & perfectum poſt illam debeat à Notario ſequens dies adiici in illo, nihil inde contra nos conuincit, quia hoc eſt quid ſpeciale in Teſtamentis, eo quod ſtylus Notariorum eſt præfigere diem in illorum fine. Imò ſi aliquam vim hoc argumentum habet, illud contra arguentem retorques. Nam plurimæ ſunt ſcripturæ, in quarum confectione, non in fine, ſed in initio illarum, annus, & dies apponuntur, in quo caſu, etiamſi incipiat Notarius die vigeſima ante mediam noctem, & finiat poſt illam, tunc actus tribuitur in foro exteriori tempori quo inchoatur, & non illi in quo finitur: ergo ſi preces horarias incipiat quis ſoluere ante mediam noctem, licèt poſt illam, partem, quæ ſupereſt, ſoluat, tunc potiùs antecedenti diei, quàm ſubſequenti attribui debet ſolutio. Quare argumentum hoc ex modo conficiendi ſcripturas deſumptum, neutri fauere iudico, & ideo de illo non curo.

Quartò arguit *num.* 45. quia actus vltimo momento factus, nec valet nec iuuat, quando ſupereſt aliquid agendum, vt habetur expreſsè *in l.cum Syllania n.*11.*C.ad Syllanian. ibi*: *Nihil enim actum eſſe credimus, dum aliquid addendum ſupereſt.* Ergo licèt fuerit inceptum officium vltimo præſentis diei, cum tamen ſuperſit aliquid ſoluendum, nihil proficiet ad impletionem præcepti, etiamſi die ſequenti recitetur, id eſt poſt mediam, noctem, cùm hæc extrema (vti diuerſis diebus) ratione temporis non poſſint coniungi. Maximè non ſubſiſtente, aut irrita manente illa parte officij ſoluta ante mediam noctem, ex eo quod alia pars deficiebat iuxta dictæ deciſionis mentem. Quod enim nullius roboris exiſtit, nullam vim habet trahendi ad ſe aliud, &c.

Ad hoc argumentum reſpondeo primò conceſſo antecedenti, negando conſequentiam, & quod in ea ſupponitur; nam in caſu noſtro nihil moraliter ſupereſt addendum actui officij ſoluendi, cum ſine interruptione continuetur, & fiat additio vſque ad vltimum actus. Nam ſecundum ius, id quod de proximo eſt fiendum pro facto habetur. *leg. Filius familias la*

Digitized by Google

pemult. de Teſtam. militis. quod confirmat Gloſſa *verb. confeſtim.* his verbis : *Habetur enim cinctus, qui ſtatim eſt cingendus ; & habetur perditum, quod ſtatim eſt perdendum.* &c. Si ergo quod de proximo eſt fiendum reputatur factum ; & quod ſtatim eſt cingendus, cinctus &c. quanto magis reputabitur recitatum in tempore, quod necdum ſtatim, ſed iam continuò in fieri recitatur quod ſupereſt.

Secundò reſpondeo antecedens eſſe verum, quando actus in vltimo momento eſt completè, integrè factus, nec continuari tunc temporis poſſit, eo quòd deficiat tempus aſſignatum pro illo : ſed hoc non inuenitur in caſu noſtræ quæſtionis, cùm ex dictis conſtet poſſe continuari actum recitandi, eo quòd ad illum integrè fiendum, non deficiat tempus aſſignatum pro illo, eo quòd per continuationem actionis vnicæ, reputetur idem cum antecedenti. Omitto id quod Doctus Narbona addit, manere irritam illam partem officij ſolutam ante noctem, & nihil proficere ad impletionem præcepti, ex eo quòd alia pars officij deficiat : Nam in noſtro caſu, vt conſtat, non deficit pars aliqua officij, cùm potiùs ſupponamus totum officium perfici ab obligato, incipiendo illud ante mediam noctem, & continuando illud vſque in finem.

Ex quibus iam conſtat exceſſiſſe amicum Narbonam in eo quod dixerit ſe non audere aliquam ſpeciem probabilitatis, noſtræ opinioni deferre : auderet certè, ſi videret ſua argumenta ſatis probabiliter ſoluta. Et ad minus non reprobaret, vt bene Diana *par. 10. tract. 11. Reſol. 16. verſ. Idem Leander q. 25.*

QVÆSTIO XXVI.

An Officium Diuinum poſſit priuatim vbilibet (etiam in latrinis dum venter exoneratur) abſque vllo peccato dici?

NEgant carere omni peccato : quia exiſtimant eſſe veniale in prefato, aut ſimili loco, recitare officium, Sotus *lib. 10. de iuſtitia, & iure, quæſt. 5. articulo 4. in fine.* Lublinus (licet dubius) *ver. Hora Canonica num.* 30. vbi hæc habet : Orare autem dum naturæ ceditur, ſine culpa forſan eſſe non poteſt, licet D. Bernardus quondam cum in latrinis oraret, dæmoni inſultanti & cachinnanti reſponderit: Quod inferius egeritur, tibi conceditur, quod vero ſuperius, Deo præſentatur. Ita Lublinus. In hanc ſententiam videtur inclinare Bonacina *diſp. 1. de Horis quæſt. 3. punct. 5. num. 6.* & alij, quos nouiſſime ſequuntur Palaus, Marcello Vulpe, Hieronym. Garcias, & Martinus à S. Ioſeph relati à Dianæ, *infrà.*

Sed probabiliùs reſpondeo : poſſe quidem, abſque vllo peccato, officium dici in loco vbi venter exoneratur: in aliis verò valde indecentibus, non abſque veniali, ſi id, ſine cauſa fiat, vtramque partem docet ex Nauarro, Sanchez *tom. 2. conſil. lib. 7. cap. 2. dub. 44.* & primam, per hæc verba: Recitantes horas Canonicas, dum venter exoneratur, non peccant, modo aliæ circunſtantiæ concurrant. Probatur, quia poteſt quis ibi mente orare : ergo & voce. Item, quia alias orationes vocales poteſt quis ibi recitare ad eleuandum mentem in Deum, & diſtrahendum ab immundis cogitationibus, vt docent optimè Nauar. *capite quando cap. 5. art. 8.* & Ioſephus Angles *Florib. quæſt. Theolog. mater. de oratione fol.* 329. Ergo & Horas Canonicas. Ita Sanchez *loc. cit. num.* 4. Secunda verò pars conſtans eſt apud omnes. & ſic tenent Nauar. *de oratio. cap. 5. num. (non art.)* 8. Trullench. *lib. 1. in Decalog. cap. 7. dub.* 20. ex Nauarro, & Sanchez. Et hanc ſententiam valde confirmat exemplum Diui Bernardi, vt narrat (contra ſe certè) Lublinus, vt vidimus. Sic etiam, me citato, tenet Diana *par. 10. tract. 11. Reſol. 33.* & penes ipſum, Eſcobar, Perſicus Fauſtus, & Caramuel.

QVÆSTIO XXVII.

An ſit mortale, longius, in breuius officium priuatim permutare; vnumque pro alio, aduertenter recitare?

AFfirmant Vaſquez *opuſc. de Benef. cap. 5. §. 1. dub. 2. num.* 60. Reginald. *lib. 18. cap. 16. n.* 172. Suarez *de Religio. tom. 2. lib. 4. cap. 23. num.* 11. Moure (ſeu Fernandez) *in exam. Theolog. par. 3. cap. 13. §. 3. numero* 1. Fabrus *de Ordine diſt. 24. quæſt. 1. diſp. 1. num.* 146. Homobon. *de exam. Eccleſ. par. 1. tract. 4. cap. 5. quæſt.* 42. Gauant. *comment. in rubric. Miſſal. tom. 2. ſect. 1. capite 5. tit. 2. numero* 7. Onuphrius *opuſc. de mutatione officij.* Nauar. *de orat. capite 19. numero* 212. Graffis, *part. 1. deciſ. lib. 2. capite 51. numero* 10. Philiarc. *tom. 1. part. 1. lib. 1. concl.* 6. Rodriguez *tom. 1. quæſt. 42. artic.* 8. Bellarmin. *tom. 3. lib. 1. controu. 9. capite* 18. Tolet. *lib. 2. capite* 23. Ledeſma *in ſumm. part. 2. tractat. 9. cap. 4. concl.* 12. Raguc. *de offic. Canonicorum in Choro quæſt. 17. num.* 2. Squillante *de obligatio. Clericor. part. 1. dub. 26. num.* 50. Tabiena *ver. Hora quæſt.* 10. Molfeſ. *tom. 1. tractat. 5. capite 2. numero* 50. Naldus *ver. Diuinum officium numero* 16. Filliucius *tom. 2. tractat 23. cap. 8. numero* 186. & Summa Corona *part. 1. capite 1. numero* 10. quos omnes, ſic pro hac parte refert Diana *part. 2. tract. 12. reſol.* 3. His addi poſſunt, Bonacina *diſput. 1. de Horis quæſt. 3. punct. 1. num.* 7. & penes ipſum, Garcia *tom. 1 par. 3. capite. 1. num.* 150. Ita etiam Philibertus *tract. 2. de Ordine part. 6. cap. 12. diff.* 4. qui etiam pro hac parte citat Rodrig. *in ſum. par. 1. cap. 142. & de regular. quæſt. 42. art.* 8. & Vegam *in ſum. par. 1. cap. 128. caſu.* 17. Trull. *lib. 1. in Decal. cap. 7. dub. 14. num.* 13. & penes ipſum, Palao *tom. 2. diſp. 2. punct. 2. num.* 18. & Sanch. *tom. 2. conſil. lib. 7. cap. 2. dub. 25. num.* 2. Item Machado *in ſum. tom. 1. lib. 2. par. 3. tract. 2. docum. 6. num.* 4. & apud illum, Barboſa *in collectan. ad caput, Dolentes.* Tenent etiam Baldellus *tom. 1. lib. 5. diſp. 24. n. 5.* & Lublin. *V. Hor. can. n.* 21.

Ex his tamen authoribus quidam malè citantur pro hac parte, vt *infra* ; quidam verò limitant hanc opinionem, vt nullum ſit mortale, vbi vel permutatio non fieret ex contemptu, & officium permutatum eſſet æquiualens in quantitate, vel ferè, illius diei, & ſecluſa voluntate frequentis mutationis : vt limitant Suar. Rodrig. Lublinus Nauar. & Regin. quibus addi poteſt Sanch. *loc. cit.* vbi ita loquitur: Recitare ſemel, aut iterum, & rarò, mutando qualitatem officij, abſque cauſa, eſt tantum peccatum veniale, & ex iuſta cauſa, nullum eſt peccatum, vt ſi occurrat neceſſitas repentina ſtudendi, vel prædicandi, vel legendi, vel recitandi cum ægroto, vel defeſſo, at ſi toties id fieret, vt arbitrio prudentis exiſtimaretur notabilis audacia, eſſet peccatum mortale. Probatur prima pars, quia eſt leuis materia. Probatur ſecunda pars, quia non tantum in Breuiario præcipitur recitare, ſed recitare, ſecundùm formam, & modum ibi traditum, vt conſtat ex Bulla Pij V. poſita in principio Breuiarij. Item, quia quis non iudicet rem grauiſſimam eſſe, communiter non ſeruare formã recitandi præſcriptam à Pontifice, ſicut eſſet res grauis, & peccatum mortale non ſeruare communiter ceremonias traditas à Pontifice in Miſſa? &c. Et hæc ſententia eſt multò probabilior. Huc vſque Sanchez.

Sed æquè probabiliter reſpondeo : Tantùm eſſe peccatum veniale, etiam aduertenter, & dedita opera, longius officium, in breuius, citra cauſam permutare

occurrente

Digitized by Google

occurrente autem iuſta cauſa, nec veniale eſſe. Ratio eſt. Quia ſubſtantia præcepti recitandi Officium diuinum, ſolum conſiſtit in recitatione quotidiana ſeptem Horarum Canonicarum: ergo quod officium diuinum ſit de Dominica, de feria, vel de Sancto, ſolum pertinere poteſt ad modum, ſeu ritum accidentalem: at modus non cadit ſub præcepto: ergo &c. Sic Syluest. *Ver. Hora quæſt.* 10. *aliàs* 12. *num.* 15. vbi addit, non eſſe mortale, licèt id ex fraude faciat, ſcilicet, vt recitet quis officium breuius. Caiet. *Ver. Hora. §. Quoad ſecundum.* Armilla *ibi num.* 7. Pedraza *in Sum. cap.* 5. Nieua *in ſum. tit.* 65. Victoria *in Confeſſionario in* 3. *præcepto.* Metina *in Sum. lib.* 1. *capite* 14. §. 11. Sotus (licèt dubius) *lib.* 10. *de iuſt. quæſt* 5. *artic.* 4. Quos omnes refert Sanchez *loc. cit.* & penes Dianam, *vbi infra*, Leſſius *lib.* 2. *c.* 37. *dub.* 12. *num.* 77. Layman. *lib.* 4. *tract.* 1. *cap.* 5. *num.* 4. Zerola *in praxi Epiſcopor. par.* 1. *Ver. Hora Canonica num.* 6. Valentia *tom.* 3. *diſp.* 6. *quæſt.* 2. *punct.* 10. Binsfeld. *in Enchirid. par.* 4. *cap.* 9. *concl.* 7. per hæc verba: Ordo non eſt in præcepto ſub peccato mortali, vt Doctores docent cum veriori conſenſu, eis, qui priuatim recitant, quamuis ſit peccatum veniale, ſine cauſa mutare, quia, qui Ordinem mutat, non mutat ſubſtantiam officij, ſed tantùm accidentia, vt Caietanus receptus ab aliis, *Ver. Hora Canon.* tradit. Sicut etiam accidit, ſi quis deberet dicere de feſto alicuius Sancti; & diceret de feria. In hac re tamen, cauendus eſt error quorundam, qui etiam in publicis officiis, aliquando ob breuitatem eligunt de Sanctis, quando de feria dicendum, aut ex feſto nouem lectionum faciunt trium. Eadem eſt ratio, ſi quis ex incuria, aut negligentia, Sextam ante Tertiam recitet, non eſt pluſquam veniale. Sic ille, & bene. Medina *de Oratione quæſt.* 1c. *diff.* 10. Azorius *par.* 1. *lib.* 10. *cap.* 19. *quæſt.* 2. dicens: hanc eſſe communem omnium ſententiam. Diana 2. *par. tract.* 12. *reſol.* 5. (Vbi pro hac parte citat Rodrig. *in ſum. tom.* 3. *cap.* 195. *num.* 3. Sed meliùs citat illum pro ſua Philibertus, *locis citatis*) & 5. *par. tract.* 5. *reſol.* 26. Vega *in ſum. par.* 1. *cap.* 18. *caſu.* 17. per hæc verba: Angles dice, que ſi, por cauſa raçonable, como auiendo impedimento iuſto, ſe haze eſta mudanza, que no ſera pecado, porq; decir eſte officio ô aquel, no eſta en precepto, como diuerſos rezen diuerſos officios, como ſe dice en derecho, i de aqui ſe ſigue, que ſi por in aduertécia, ô por mayor comodidad, ô porq; el officio, que en lugar del otro reza, le ſaue de memoria, que el mudar el officio, ô ſerà ningun pecado, ô a lomenos venial tanſolamente: i eſto es aſſi. Y tambien ſe ſigue de lo dicho, que elque en fraude de eſta ſuerte paga las horas por acauar mas preſto, que peca venial, i grauemente, empero nunco mortalmente: i la razon deſtas dos coſas, que ſe han dicho, es la que arriba queda ya dicha: conuiene a ſaber, porque el officio determinado, no eſtà debaxo de precepto, i eſto es comun, i lo reſueluen Tabiena, Syluestro, Pedraza, Iacob de Graffis, Caietano, i Nauar. (*cap.* 22. *num.* 217.) Y nota, que lo propio es aora deſpues de la extrauagante, que diô Pio V. acerca del rezado del Breuiario Romano, nueuamente reformado, aunque Suma Corona Confeſſorum dice, que deſpues della no cumple, el que rezare de la ſuerte que eſtà preguntado: i eſta miſma opinion tiene Fray Manuel Rodriguez, aunque dice, que el no tendrà por pecado mortal hazerlo vna, ô dos vezes; a loqual digo, que ſino no lo puede hazer, que tampoco lo puede hazer, vna, ô dos vezes, pues cada dia ay precepto de rezar, diſtinto vno de otro, como lo ay de ayunar cada dia de la Quareſma; i tambien peca mortalmente, el que deja de ayunar vn dia, ô dos, pudiendo, como el que muchos. Finalmente, que lo miſmo que ſe ha reſpondido a lo preguntado en nueſtro caſo, corra, i tenga aora tambien lugar deſpues de la dicha extrauagante de Pio V. Es doctrina de Medina, i de Padres doctiſſimos de la Compañia de Ieſus, Orden de S. Domingo, i de nueſtro Padre Fray Iuan Ponce de Leon, con los quales communiquè eſto, todos los quales fueron de parecer, que la dicha extrauagante ſolo manda; que no ſe reze en Breuiaro, que no eſtè aprouado por la Sede Apoſtolica, como lo es el Breuiario Romano de tres lecciones, porque eſte eſta y à reprouado: empero que no prohibe, que no ſe reze en Breuia aprouado por la Sede Apoſtolica. Y aſſi dice bien Medina, que ſi el Religioſo de S. Domingo rezaſe por el Breuiario Romano, ô por el de S. Franciſco, ô al reues, ſolo es pecado venial, i como digo, ſin gloſa ninguna ſe deue tener eſto, pues en negocio de tanta importancia, no ay para echar pecados mortales amonton. Huc vſque Vega, ex cuius verbis ſolutum manet fundamentum contrariorum; nulliuſque momenti eſſe limitationem Suarij, Reginaldi, Sanchez, & aliorum conſtat; & quam malè hic author citetur à Philibert. pro oppoſita ſententia. Tenent etiam hanc noſtram Villalob. 1. *par. tract.* 24. *diff.* 13. *num.* 2. Ludouicus de S. Iuan *q. vnica. de offic. diuino, art.* 10. *dub.* 6. omnino ex Vega quem non citat. Citant etiam Bonacina pro hac noſtra ſententia, Vaſquium; & Ioannes Machado, Filliucium; ſed vterque male, ſicut male etiam refert Vega, Nauarrum pro noſtra parte; nam expreſsè, contra Sotum, oppoſitum docet *loc. cit. à num.* 211. *vſque ad num.* 217. *& cap.* 21. *num.* 22. Adducit etiam Diana Laymanium, & Zerolam, ſed illum malè; nam oppoſitum potius ſequitur, ſi attentè legatur: hunc autem licet bene, non tamen aduertit, hunc authorem, errore Typographi, oppoſita docere, & male afferre Nauarrum pro nobis. Legatur.

QVÆSTIO XXVIII.

An ſaltem, ſit culpa Lethalis recitare, adhuc priuatim, Officium de Reſurrectione, quando recitare quis debet de feria, vel de Sancto?

AFfirmant, & à fortiori, omnes DD. nuper pro prima ſententia relati, præcipuè Sanchez *loc. cit.* vbi oppoſitum dicit improbabile, per hæc verba: Quia ſi quis (inquit) vellet omni tempore dicere Paſchale Officium, quia breuius eſt, ſine dubio grauiter peccaret: item qui omnibus feriis diceret officium feriæ tertiæ, quia breuius: item, qui ſemper, & quotidie eodem modo recitaret, vt memoriter, & facile diceret: quæ omnia, iuxta priorem opinionem poſſunt fieri ſine peccato mortali, quod mihi nunquam perſuadere potui, etiam, vt probabile. Ita ille. Et Filliuc. *loc. cit. cap.* 7. *n.* 226. dicens ſic. Si quis vellet omni tempore dicere officium Paſchale, quia breuius, ex omnium ſententia peccaret mortaliter &c. Ita Filliucius, & ex relatis pro noſtra opinione, id expreſsè docet Diana 5. *par. tract.* 5. *reſol.* 26. vbi hæc verba habet: Notandum ſecundò, in mutatione Officij pro officio dari paruitatem materiæ, vt ſi ſemel, aut iterum quis diceret Officium de Sancto, quando dicendum eſt de feria. Ita Baldellus *tom.* 1. *lib.* 5. *diſp.* 24. *n.* 5. Sed ego ſemper puto in tali caſu, non adeſſe peccatum mortale, niſi dicatur officium Reſurrectionis, vt alibi ex profeſſo docebo. Ita Diana, & nouiſſimè contra me, *par.* 10. *tr.* 11. *Reſol.* 16.

Negatiuam tamen ſententiam, nempe in propoſito caſu, non interuenire culpam mortalem, ſuadere poſſunt alicui hæc argumenta. Primò, nam probabile eſt, non eſſe culpam mortalem, vnum officium pro alio (priuatim) etiam aduertenter, & ſine cauſa, recitare, v.g. de Conceptione, quando recitandum erat de Sabbato;

Digitized by Google

Sabbato; vel de SS. Trinitate, dum recitandum erat de Dominica; vel de quovis alio Sancto, in Breuiario Romano, à Sede Apoſtolica approbato, appoſito, quãdo recitandum eſt de illo, & ipſemet Diana nobiſcum tenet: ergo etiam erit probabile, non adeſſe in tali caſu, mortale, quamuis dicatur officium de Reſurrectione, eo die, quo recitandum erat de feria, Dominica, vel de alio [illegible]o nouem lectionum. Conſequentia, conceſſo antecedenti, eſt mihi euidenter probabilis, vt *infra*; aut ergo negandum eſt, cum Suario, antecedens; & aſſerere, non eſſe probabilem ſententiam, quam *quæſtione precedenti*, amplexi ſumus (quod duriſſimum dictu eſt, cum illa tot, & tam graues Patronos habeat, & eſſe probabilem ex contrarijs, nonnulli Doctiſſimi, vt Sanchez, Filliucius Trullench, & alij, concedant) aut concedenda cum ipſo Suario conſequẽtia, & affirmare eſſe probabile non eſſe in dicto caſu mortale, officium Reſurrectionis, pro alio recitare.

Secundò probabile eſt, quòd, qui recitat officium Reſurrectionis, adimpleat præceptum recitandi officium diuinum, quoad ſubſtantiam, licèt non quoad modum: ergo, cum violatio præcepti, quoad modum, non ſit mortalis, vt omnes fatentur, nullo modo erit mortale mutare officium alicuius Sancti, in officium Reſurrectionis. Conſequentia conſtat; antecedens verò, probatur; quia, vt ſuprà eſt habitum, probabile eſt, quòd ſubſtantia præcepti recitandi diuinum officium, ſolùm conſiſtat in hoc, vt recitentur ſeptem Horæ Canonicæ iuxta Breuiarium a Sede Apoſtolica approbatum; ad modum verò, quod tali die recitetur de tali Sancto, vel de feria &c. at ſic eſt, quod qui recitat officium Reſurrectionis, recitat officium contentũ in Breuiario, à Sede Apoſtolica approbato: ergo probabile erit talem ſic recitantem adimplere ſubſtantiam præcepti, & conſequenter non committere mortale.

Tertiò, quia, ſi ſola permutatio officij diuini in officium Reſurrectionis, non vero in aliud, eſſet mortalis, vt vult Diana, eò maximè eſſet, vel ratione ſignificationis; vel quia officium longius, aut longiſſimum, permutatur in officium valde breuius, quale eſt officium Reſurrectionis: at hæc non obſtant, ad hoc vt dicamus, hanc mutationem, & non aliam eſſe mortalem: ergo aut nullã eſſe mortalem, aut vtramq; eſſe affirmare debemus. Maior, in qua eſt tota difficultas, probatur; & primò, eius prima pars. Nam etiam in officio SS. Trinitatis repræſentantur, & in illo ſignificantur, & per illud confitentur quamplura myſteria huius diei feſti, & nihilominus, vt fatetur ipſe Diana cum omnibus authoribus, qui noſtram ſententiam, quæſtione ſuperiori habitam, ſequuntur; poteſt quis, abſque labe peccati mortalis, illud recitare, quando recitare debet de Sabbatho, aut de S. Sylueſtro, vel alio Sancto &c. ergo ſignificatio nil obſtat. Secunda etiam pars probatur, quia in noſtra opinione etiam poteſt quis, abſque mortali culpa, in die Dominica recitare de SS. Trinitate, vel de aliquo Sancto nouem lectionum; ſed ſic eſt, quod hic etiam ſit mutatio longiſſimi officij, nempe Dominicæ, in valde breuius reſpectiuè: ergo ſimili ratione poterit quis in die alicuius feriæ, vel ſancti habentis nouem lectiones, recitare abſque mortali de officio Paſchali, aut Reſurrectionis, vel de officio Pentecoſtes.

Quartò denique, quia omnes Authores (vno excepto Diana) qui noſtram tenent ſententiam, abſolutè, & ſine exceptione officij, docent mutationem officij diuini in aliud, etiam dedita opera non eſſe peccatum mortiferum. Vnde Leſſius *loc. cit.* hæc verba notanda dicit: Itaque ſubſtantia præcepti ſeruatur, quodcumque officium Breuiarij conceſſi dicatur. Azorius, iuris eſt Canonici, vt ſeptem preces Horariæ recitentur, quòd verò hoc officium, aut illud perſoluatur, non attinet ad ſubſtantiam legis, ſiue præcepti &c. Caiet. Non eſt præterea reus peccati mortalis cõmutans qualitatem horarum: putà ſoluens de Sanctis, quas deberet ſoluere de feria. Sylueſter. Si verò mutatio Officij, fiat in fraudem, vt dicatur officium breuius, ſecundùm Archid. non eſt abſque graui peccato; non tamen intelligas mortale, quia determinatum officium non eſt in præcepto. Sic ille, & eodem modo alij loquuntur.

Vnde mihi reſpondendum, in hac difficillima difficultate, videtur; vel, quod hæc argumenta, habent vim faciendi hanc negatiuam partem probabilem; vel reddendi improbabilem alteram, quam præcedenti quæſtione, vt probabilem cum Diana, ſecuti ſumus. Videat doctus quis. In facti autem contingentia, non auderem certè, ſic officium, abſque contemptu formali, vel virtuali, permutantem, lethali culpa damnare; (Nam valde videtur, & à pietate Chriſtiana alienum, mittere aliquem in infernum, aut dicere quod peccat mortaliter, ſine euidenti, aut certa ratione) Nec conſilium præbere alicui de tali officij permutatione, niſi fortè illis, qui iuſtè, vel iniuſtè ſunt valde occupati, ideóque præ magnitudine officij diuini exterriti, nullum recitant. Melius eſt enim, ſecuriuſque aliquod officium, etſi breue, recitare, quàm nullum.

Quòd ſi hîc inquiras, an ſint aliqui, qui ex priuilegio poſſint commutare officium diuinum; Reſpondeo: Poſſe omnes Regulares, qui lectionibus ſacræ Theologiæ, aut ſacrorum Canonum vacant, aut confeſſionibus continuis. Quia ſic fuit conceſſum Patribus Theatinis S. Sylueſtri de Vrbe, à Clemẽte V.I. vt refert Hieronym. Rodriguez. *in ſuis Reſolut. Reſol.* 20. *n*. 6. per hæc verba: Fratres Minores prædicationi verbi Dei, audientiæ confeſſionum, vel etiam S. Theologiæ, & ſacrorum canonum lectioni, ac ſtudio inſiſtentes, poſſunt vti [illegible] lio priuilegio Clementis VII. cõceſſo Clericis S. Sylueſtri de Vrbe (aliàs vocantur Theatini) dicendo ſaltem ſex, aut ſeptem Pſalmos, aſſignandos à Prelato, cum ſeptem Pater noſter & bis Symbolum Apoſtolorum loco horarum canonicarum Sic Hieron. Rodriguez & ex ipſo Diana 3. *p. tract.* 2. *Reſol.* 68. *verſ. non deſinam*. Et vterque ex Manuele Rodriguez, *to.* 1. *qq. Regul. q.* 41. *art* 5. & ex his omnibus Thomas Hurtad. *tom.* 1. *Reſol. tract.* 3. *cap.* 1. *Reſol.* 8. dicens, præfatum priuilegium haberi in compend. priuileg. S. Hyeronimi Hiſpalenſ. *fol.* 103. §. 70.

Nec mirum ſit alicui, id poſſe Regulares ex priuilegio Pontificis: cum dictæ occupationes, ſufficientes ex ſe ſint ad excuſandum omnino ab officio diuino perſoluendo iuxta ſententiam Toleti *lib.* 2. *cap.* 14. *n.* 2. vbi ita ait: Altera cauſa (ſubintellige, quæ ab officio diuino excuſat) eſt occupatio alterius negotij, cui tenetur magis incumbere, vt dicit Syluest. *verb. hora.* §. 18. putà, cùm quis circa predicationem publicam vacat, aut lectoris officium exercet, ac ita eſt impeditus, vt non poſſit ſatisfacere tunc officio horarũ. Sic Toletus, quem bene intelligas, obſecro.

QVÆSTIO XXIX.

An ſiquis, citra contemptum, vna die omittat Horas, peccet mortaliter?

NEgauit Henricus Angelicus, quem refert, & ſequitur Angelus *Ver. Hora. n.* 10. Pro quorum ſententia, citant Bonacina, & Machado, Aragonium 2. 2. *quæſt.* 83. *art.* 12. *dub.* 5. & Rodriguez *in Sum.* 1. *par. cap.* 141. *num* 3. docentes, eum qui ſemel, aut bis. Sed certè hi authores nullo modo docent hãc ſententiam: ſolum enim aiunt *loc. citatis*, non eſſe mortale, vno aut altero die, officium diuinum peruertere, recitando ſcilicet horas de vno Sancto, in die, quo

Digitized by Google

quo Breuiarium præcipit, vt officium fiat de feria. Vnde falsò hæc illis ſententia imponitur à Bonac. & Machado. Verum eſt, quod Aragonius *loc. cit. dub.* 14. *concl.* 3. loquendo de Monacho Choriſta, qui ſacris, non eſt initiatus, affirmet, ſemel aut iterum officium diuinum omittente, ſuo iudicio, non peccare mortaliter. Sed hoc eſt extra rem. Poteſt tamen pro hac parte citari nouiſſime Ioan. Henriq. *in Compend. c.* 29. *n.* 30. vbi ait, licere per annum per octo dies officium diuinum omittere.

Sed certiſſimè reſpondeo: mortaliter peccare, quia tranſgreditur præceptum Eccleſiæ habitum *in cap. Dolentes, de celebrat. Miſſarum.* cuius tranſgreſſio in re graui, etiam citra contemptum, eſt mortalis. Sic Tabiena *Ver. Hora. num.* 18. Sylueſter *quæſt.* 12. *dicto* 5. Nauarr. *cap.* 25. *num.* 96. *&* 97. Metina, Sandoual, & Franciſcus de los Sanctos, quos refert, & ſequitur Sanchez *tom.* 2. *conſil lib.* 7. *c.* 2. *dub.* 11. Bonac. *diſp.* 1. *de Horis quæſt.* 5. *punct.* 1. *num.* 1. Machado *lib.* 2. *par.* 3. *tract.* 2. *docum.* 2. *num.* 1. & communis. Legatur nouiſſimè Narbona *tom.* 2. *Hora* 5. *num.* 12. vbi me citato, id vt verum docet.

QVÆSTIO XXX.

An etiam peccet mortaliter, qui vnicam integram Horam recitare omittit?

NEgat expreſſè Philibertus Marchinus *tract.* 2. *de Ordine par.* 6. *cap.* 12. *diff.* 13 *num.* 4. *pagina* 242. per hæc verba: Quamobrem, ſaluo meliori iudicio, arbitror, omiſſionem vnius integræ Horæ, non eſſe lethale. Ratio eſt, quia ſingulis diebus vnicum tantummodo vrget præceptum: ſed omiſſio vnius horæ eſt parua materia, comparata ad integrum officium diuinum: ergo. Ita Philibertus, qui, pro ſua ſententia, nullum citat Authorem; poſſet tamen citare Sotum *lib.* 10. *de Iuſt. quæſt.* 5. *art.* 6. *Verſ. ſubtexitur.* vbi (licet dubius) docere videtur, non eſſe mortale, aliquam Horam non recitare: ſic enim ait: Imò verò, etſi matutinale officium, aut aliam Horam, ſeu ex culpabili obliuione, ſeu dedita opera, prætermiſeris, quod fortè ſemper eſt mortale; aut ſi totum diem orare prætermittas, quod certè eſt lethale &c. Ita Sotus. & nouiſſimè hanc ſententiam vt probabilem admittunt Martinus de S. Ioſeph in *Man. Confeſſ. tom.* 1. *lib.* 2. *tr.* 9. *de Orat. n.* 5. Caramuel, & alij penes ipſum.

Sed certiſſimè fere reſpondeo: etiam peccare mortaliter, quia certiſſimum-fere, apud omnes Doctores eſt, omiſſionem vnius integræ Horæ, magnam eſſe materiam, comparatam ad integrum officium diuinum: vt ex ſtatim dicendis manifeſtum fiet: ergo peccabit mortaliter, qui talem materiam omittit. Sic omnes DD. *quæſt. præcedenti* adducti; & alij mox adducendi. Nec non, me citato, Diana *p.* 10. *tract.* 16. *Reſol.* 28. vbi cum Lezzana & aliis, affirmat oppoſitam ſententiam eſſe improbabilem.

QVÆSTIO XXXI.

Quanā pars Officij omiſſa, ſit ſufficiens ad mortale?

MOneta in primis *tract. de quotid. diſt. par.* 2. *q.* 3. *num.* 33. docet, decimam partem vnius Horæ, etiam minimæ, omiſſam, eſſe ſufficientem ad mortale. Sed hoc improbabiliter eſt dictum; cum ſit omiſſio leuiſſimæ materiæ.

Alij cenſent, omiſſionem tertiæ partis, vnius Horæ minoris, eſſe peccatum lethale. Sic Nauar. *in man. c.* 25. *n.* 68. *& de Oratione c.* 7. *d.* 5. Azor. *lib.* 10. *c.* 7. *q.* 3. Villalob. 1. *par. tract.* 24. *diff.* 10. *n.* 1. Squillantes *de Oblig. Clericor. pat.* 1. *dub.* 33. *n.* 69. Macignus *de Horis c.* 26. *num.* 2. & Malderus 2. 2. *tractat.* 10. *cap.* 2. 2. *dubit.* 3.

Alij exiſtimant, non tertiam partem, ſed dimidiam Horæ paruæ omiſſam, conſtituere mortale. Ita Diana 2. *par. tr.* 12. *reſol.* 41. per hæc verba: Dico igitur cum Fernandez *in ſuo Exam. Theolog. par.* 3. *c.* 13. *§.* 7. *n.* 3. Bellochio *in praxi de caſ. reſer. par.* 2. *q.* 15. *n.* 46. Vega *in ſum. tom.* 2. *tr.* 9. *c.* 10. *concl.* 14. & Reginal. *in praxi lib.* 18. *c.* 12. *n.* 143. In Horis breuioribus, vt Prima, Tertia, Sexta, Nona, & Completorio, partem notabilem eſſe, dimidiam partem. Si quis ergo ex Nona v. g. id relinqueret, quod non attingeret dimidiam partem, non peccaret mortaliter, nec teneretur ad reſtitutionem fructuum, ſi haberet Beneficium. Ita Diana ibi, *&* 5. *par tract.* 5. *reſol.* 26. His authoribus addi poſſunt Suarez *loc. cit. c.* 25. *n.* 6. *&* 15. Filliuc. *n.* 146. *tr.* 23. Rodrig. *c.* 141. Naldus, Molfeſ. & alij penes Bonac. *vbi infra*; Trullench. *lib.* 1. *in Decal. c.* 7. *dub.* 23. *n.* 2. & alij.

Sed ego denique, probabiliùs reſpondeo: dicendum, omiſſionem vnius integræ Horæ paruæ, non tertiæ, aut dimidia partis eius, conſtituere culpam mortalem. Quia pars, infra Horam paruam, ſecundum ſe, modica videtur, & leuis ad conſtituendum mortale. Sic Bonac. *diſp.* 1. *de Horis, q.* 5. *punct.* 1. *num.* 2. Leſſius *lib.* 2. *c.* 37. *dub.* 9. *n.* 52. Caſtro Palao *tom.* 2. *diſp.* 2. *punct.* 5. *n.* 1. & Gauant. *comem. in Rubric. Breuiarij ſect.* 1. *cap.* 5. *tit.* 1. *num.* 4. Sic dicens: Placet mitior Leſſij, & Bonacinæ ſententia, Horam paruam integram tantùm eſſe materiam peccati mortalis, & *infra* eam eſſe ita modicam, quamcumque partem, vt Eccleſia non credatur, ob eam, facere velle reos ignis æterni. Sic ille.

Hæc autem reſolutio, intelligenda eſt, tam de recitatione priuata, quàm de publica in choro, cùm eadem ſit ratio; ſolumque de Horis minoribus, nam loquendo de maioribus, dicendum eſt, illam eſſe partem notabilem, quæ æquiualet vni minimæ Horæ. Legantur Suar. Trullench, & Diana *loc. cit.*

QVÆSTIO XXXII.

An omittens recitare Litanias in diebus Rogationum, mortalem culpam committat?

NEgat Diana 2. *par. tr.* 12. *reſol.* 42. vbi pro ſe refert Carolum Macig. *de Horis Canon. cap.* 29. *num.* 18. Vaſquium *Opuſc. de Benef. c.* 4. *§.* 1. *art.* 2. *dub.* 1. *num.* 58. & Molfeſium *tom.* 1. *tr.* 5. *cap.* 1. *num.* 56. Tenent etiam Homobonus *in conſult. c. ſuum conſt. volum.* 2 *par.* 5. *reſponſ.* 244. Philibert. *tr.* 2. *cap.* 12. *diff.* 12. *pag.* 250. & Machado *lib.* 2. *par.* 3. *tr.* 2. *doc.* 1. *num.* 5.

Negat etiam ex parte, Sanchez, *tom.* 2. *conſil. lib.* 7. *c.* 2. *dub.* 27. Per hæc verba: Qui ſequuntur hoc Breuiarium nouum Pij V. recitando priuatim, non tenentur regulariter, niſi ad ſolum officium maius illius. Probatur. Quia Pius V. ſic expreſſit in Bulla, quæ habetur initio Breuiarij. Dixi, *regulariter*, quia tribus diebus Litaniarum ante Aſcenſionem, tenentur omnes, qui tenentur ad Horas, ſub peccato mortali recitare Litanias; & die commemorationis Defunctorum tenentur ſub mortali ad Officium Defunctorum. Probatur, quia talibus diebus ponuntur Litaniæ, & Officium Defunctorum vna cum officio maiori, & in rubrica officij diei præcipitur, vt dicantur. Sic quidam Iuniores docti, & tanquam verũ tenendum eſt, licet alij Recentiores, quos refert Alcholedo in Rubricis Breuiarij dicant, Litanias non obligare ſub mortali. Ita Sanchez, & bene: ſed addit, non ita, hæc verba: At in die S. Marci eſt difficultas, an teneantur ſub mortali ad Litanias; quia in fine Breuiarij, vbi ponuntur Pſalmi Pœnitentiales, habetur vt dicantur Litaniæ in die S. Marci; at in Rubrica Officij diei, id non dicitur, vt dicitur in aliis. Nihilominus credo teneri ſub peccato mortali, ſiquidem id præcipitur *loc. cit.* ſaltem

Digitized by Google

Sabbato; vel de SS. Trinitate, dum recitandum erat de Dominica; vel de quovis alio Sancto, in Breuiario Romano, à Sede Apoſtolica approbato, appoſito, quãdo recitandum eſt de illo, & ipſemet Diana nobiſcum tenet: ergo etiam erit probabile, non adeſſe in tali caſu, mortale, quamuis dicatur officium de Reſurrectione, eo die, quo recitandum erat de feria, Dominica, vel de alio Sancto nouem lectionum. Conſequentia, conceſſo antecedenti, eſt mihi euidenter probabilis, vt *infra*; aut ergo negandum eſt, cum Suario, antecedens; & aſſerere, non eſſe probabilem ſententiam, quam *quæſtione precedenti*, amplexi ſumus (quod duriſſimum dictu eſt, cum illa tot, & tam graues Patronos habeat, & eſſe probabilem ex contrarijs, nonnulli Doctiſſimi, vt Sanchez, Filliucius Trullench, & alij, concedant) aut concedenda cum ipſo Suario conſequẽtia, & affirmare eſſe probabile non eſſe in dicto caſu mortale, officium Reſurrectionis, pro alio recitare.

Secundò probabile eſt, quòd, qui recitat officium Reſurrectionis, adimpleat præceptum recitandi officium diuinum, quoad ſubſtantiam, licèt non quoad modum: ergo, cum violatio præcepti, quoad modum, non ſit mortalis, vt omnes fatentur, nullo modo erit mortale mutare officium alicuius Sancti, in officium Reſurrectionis. Conſequentia conſtat; antecedens verò, probatur; quia, vt ſuprà eſt habitum, probabile eſt, quòd ſubſtantia præcepti recitandi diuinum officium, ſolùm conſiſtat in hoc, vt recitentur ſeptem Horæ Canonicæ iuxta Breuiarium a Sede Apoſtolica approbatum; ad modum verò, quod tali die recitetur de tali Sancto, vel de feria &c. at ſic eſt, quod qui recitat officium Reſurrectionis, recitat officium contentũ in Breuiario, à Sede Apoſtolica approbato: ergo probabile erit talem ſic recitantem adimplere ſubſtantiam præcepti, & conſequenter non committere mortale.

Tertiò, quia, ſi ſola permutatio officij diuini in officium Reſurrectionis, non vero in aliud, eſſet mortalis, vt vult Diana, eò maximè eſſet, vel ratione ſignificationis; vel quia officium longius, aut longiſſimum, permutatur in officium valde breuius, quale eſt officium Reſurrectionis: at hæc non obſtant, ad hoc vt dicamus, hanc mutationem, & non aliam eſſe mortalem: ergo aut nullã eſſe mortalem, aut vtramq; eſſe affirmare debemus. Maior, in qua eſt tota difficultas, probatur; & primò, eius prima pars. Nam etiam in officio SS. Trinitatis repræſentantur, & in illo ſignificantur, & per illud confitentur quam plura myſteria huius diei feſti, & nihilominus, vt fatetur ipſe Diana cum omnibus authoribus, qui noſtram ſententiam, quæſtione ſuperiori habitam, ſequuntur; poteſt quis, abſque labe peccati mortalis, illud recitare, quando recitare debet de Sabbatho, aut de S. Syluestro, vel alio Sancto &c. ergo ſignificatio nil obſtat. Secunda etiam pars probatur, quia in noſtra opinione etiam poteſt quis, abſque mortali culpa, in die Dominica recitare de SS. Trinitate, vel de aliquo Sancto nouem lectionum; ſed ſic eſt, quod hic etiam ſit mutatio longiſſimi officij, nempe Dominicæ, in valde breuius reſpectiuè: ergo ſimili ratione poterit quis in die alicuius feriæ, vel ſancti habentis nouem lectiones, recitare abſque mortali de officio Paſchali, aut Reſurrectionis, vel de officio Pentecoſtes.

Quartò denique, quia omnes Authores (vno excepto Diana) qui noſtram tenent ſententiam, abſolutè, & ſine exceptione officij, docent mutationem officij diuini in aliud, etiam dedita opera non eſſe peccatum mortiferum. Vnde Leſſius *loc. cit.* hæc verba notanda dicit: Itaque ſubſtantia præcepti ſeruatur, quodcumque officium Breuiarij conceſſi dicatur. Azorius, iuris eſt Canonici, vt ſeptem preces Horariæ recitentur, quòd verò hoc officium, aut illud perſoluatur, non attinet ad ſubſtantiam legis, ſiue præcepti &c. Caiet. Non eſt præterea reus peccati mortalis cõmutans qualitatem horarum: putà ſoluens de Sanctis, quas deberet ſoluere de feria. Syluester. Si verò mutatio Officij, fiat in fraudem, vt dicatur officium breuius, ſecundùm Archid. non eſt abſque graui peccato; non tamen intelligas mortale, quia determinatum officium non eſt in præcepto. Sic ille, & eodem modo alij loquuntur.

Vnde mihi reſpondendum, in hac difficillima difficultate, videtur; vel, quod hæc argumenta, habent vim faciendi hanc negatiuam partem probabilem; vel reddendi improbabilem alteram, quam præcedenti quæſtione, vt probabilem cum Diana, ſecuti ſumus. Videat doctus quis. In facti autem contingentia, non auderem certè, ſic officium, abſque contemptu formali, vel virtuali, permutantem, lethali culpa damnare; (Nam valde videtur, & à pietate Chriſtiana alienum, mittere aliquem in infernum, aut dicere quod peccat mortaliter, ſine euidenti, aut certa ratione) Nec conſilium præbere alicui de tali officij permutatione, niſi fortè illis, qui iuſtè, vel iniuſtè ſunt valde occupati, ideóque præ magnitudine officij diuini exterriti, nullum recitant. Melius eſt enim, ſecuriuſque aliquod officium, etſi breue, recitare, quàm nullum.

Quòd ſi hîc inquiras, an ſint aliqui, qui ex priuilegio poſſint commutare officium diuinum; Reſpondeo: Poſſe omnes Regulares, qui lectionibus ſacræ Theologiæ, aut ſacrorum Canonum vacant, aut confeſſionibus continuis. Quia ſic fuit conceſſum Patribus Theatinis S. Syluestri de Vrbe, à Clemẽte V.I. vt refert Hieronym. Rodriguez. *in ſuis Reſolut. Reſol.* 20. *n.* 6. per hæc verba: Fratres Minores prædicationi verbi Dei, audientiæ confeſſionum, vel etiam S. Theologiæ, & ſacrorum canonum lectioni, ac ſtudio inſiſtentes, poſſunt vti illo priuilegio Clementis VII. cõceſſo Clericis S. Syluestri de Vrbe (aliàs vocantur Theatini) dicendo ſaltem ſex, aut ſeptem Pſalmos, aſſignandos à Prelato, cum ſeptem Pater noſter & bis Symbolum Apoſtolorum loco horarum canonicarum Sic Hieron. Rodriguez & ex ipſo Diana 3. *p. tract.* 2. *Reſol.* 68. *verſ. non deſinam.* Et vterque ex Manuele Rodriguez, *to.* 1. *qq. Regul. q.* 42. *art* 5. & ex his omnibus Thomas Hurtad. *tom.* 1. *Reſol. tract.* 3. *cap.* 1. *Reſol.* 8. dicens, præfatum priuilegium haberi in compend. priuileg. S. Hyeronimi Hiſpalenſ. *fol.* 103. §. 70.

Nec mirum ſit alicui, id poſſe Regulares ex priuilegio Pontificis: cum dictæ occupationes, ſufficientes ex ſe ſint ad excuſandum omnino ab officio diuino perſoluendo iuxta ſententiam Toleti *lib.* 2. *cap.* 14. *n.* 2. vbi ita ait: Altera cauſa (ſubintellige, quæ ab officio diuino excuſat) eſt occupatio alterius negotij, cui tenetur magis incumbere, vt dicit Sylueſt. *verb. hora.* §. 18. putà, cùm quis circa predicationem publicam vacat, aut lectoris officium exercet, ac ita eſt impeditus, vt non poſſit ſatisfacere tunc officio horarũ. Sic Toletus, quem bene intelligas, obſecro.

QVÆSTIO XXIX.

An ſiquis, citra contemptum, vna die omittat Horas, peccet mortaliter?

NEgauit Henricus Angelicus, quem refert, & ſequitur Angelus *Ver. Hora. n.* 10. Pro quorum ſententia, citant Bonacina, & Machado, Aragonium 2. 2. *quaſt.* 83. *art.* 12. *dub.* 5. & Rodriguez *in Sum.* 1. *par. cap.* 141. *num* 3. docentes, eum qui ſemel, aut bis. Sed certè hi authores nullo modo docent hãc ſententiam: ſolum enim aiunt *loc. citatis*, non eſſe mortale, vno aut altero die, officium diuinum peruertere, recitando ſcilicet horas de vno Sancto, in die, quo

Digitized by Google

quo Breuiarium præcipit,vt officium fiat de feria. Vnde falsò hæc illis ſententia imponitur à Bonac. & Machado. Verum eſt, quod Aragonius *loc. cit. dub.* 14. *concl.* 2. loquendo de Monacho Choriſta, qui ſacris, non eſt initiatus, affirmet, ſemel aut iterum officium diuinum omittente,ſuo iudicio, non peccare mortaliter. Sed hoc eſt extra rem. Poteſt tamen pro hac parte citari nouiſſime Ioan. Henriq. *in Compend. c.* 29. *n.* 30. vbi ait,licere per annum per octo dies officium diuinum omittere.

Sed certiſſimè reſpondeo: mortaliter peccare, quia tranſgreditur præceptum Eccleſiæ habitum *in cap. Dolentes, de celebrat. Miſſarum.* cuius tranſgreſſio in re graui, etiam citra contemptum, eſt mortalis. Sic Tabiena *Ver. Hora. num.* 18. Syluester *quæſt.* 12. *dicto* 5. Nauarr. *cap.* 25. *num.* 96. & 97. Metina, Sandoual, & Franciſcus de los Sanctos, quos refert, & ſequitur Sanchez *tom.* 2. *conſil lib.* 7. *c.* 2. *dub.* 11. Bonac. *diſp.* 1. *de Horis quæſt.* 5. *punct.* 1. *num.* 1. Machado *lib.* 2. *par.* 3. *tract.* 2. *docum.* 2. *num.* 1. & communis. Legatur nouiſſimè Narbona *tom.* 2. *Hora* 5. *num.* 12. vbi me citato, id vt verum docet.

QVÆSTIO XXX.

An etiam peccet mortaliter, qui vnicam integram Horam recitare omittit?

NEgat expreſſè Philibertus Marchinus *tract.* 2. *de Ordine par.* 6. *cap.* 12. *diff.* 13. *num.* 4. *pagina* 241. per hæc verba: Quamobrem, ſaluo meliori iudicio, arbitror,omiſſionem vnius integræ Horæ, non eſſe lethale. Ratio eſt,quia ſingulis diebus vnicum tantummodo vrget præceptum: ſed omiſſio vnius horæ eſt parua materia, comparata ad integrum officium diuinum: ergo. Ita Philibertus, qui, pro ſua ſententia, nullum citat Authorem; poſſet tamen citare Sotum *lib.* 10. *de Iuſt. quæſt.* 5. *art.* 6. *Verſ. ſubtexitur.* vbi (licet dubius) docere videtur, non eſſe mortale, aliquam Horam non recitare: ſic enim ait: Imò verò, etſi matutinale officium, aut aliam Horam, ſeu ex culpabili obliuione, ſeu dedita opera, prætermiſeris, quod fortè ſemper eſt mortale; aut ſi totum diem orare prætermittas, quod certè eſt lethale &c. Ita Sotus. & nouiſſimè hanc ſententiam vt probabilem admittunt Martinus de S. Ioſeph in *Man. Confeſſ. tom.* 1. *lib.* 2. *tr.* 9. *de Orat. n.* 5. Caramuel, & alij penes ipſum.

Sed certiſſimè fere reſpondeo: etiam peccare mortaliter, quia certiſſimum fere, apud omnes Doctores eſt, omiſſionem vnius integræ Horæ, magnam eſſe materiam, comparatam ad integrum officium diuinum: vt ex ſtatim dicendis manifeſtum fiet: ergo peccabit mortaliter, qui talem materiam omittit. Sic omnes DD. *quæſt. præcedenti* adducti; & alij mox adducendi. Nec non, me citato, Diana *p.* 10. *tract.* 16. *Reſol.* 28. vbi cum Lezzana & aliis, affirmat oppoſitam ſententiam eſſe improbabilem.

QVÆSTIO XXXI.

Quanã pars Officij omiſſa, ſit ſufficiens ad mortale?

MOneta in primis *tract. de quotid. diſt. par.* 2. *q.* 3. *num.* 33. docet, decimam partem vnius Horæ, etiam minimæ, omiſſam, eſſe ſufficientem ad mortale. Sed hoc improbabiliter eſt dictum; cum ſit omiſſio leuiſſimæ materiæ.

Alij cenſent, omiſſionem tertiæ partis, vnius Horæ minoris, eſſe peccatum lethale. Sic Nauar. *in man. c.* 25. *n.* 68. & *de Oratione c.* 7. *d.* 5. Azor. *lib.* 10. *c.* 7. *q.* 3. Villalob. 1. *par. tract.* 24. *diff.* 10. *n.* 1. Squillantes *de Oblig. Clericor. par.* 1. *dub.* 33. *n.* 69. Macignus *de Horis c.* 26. *num.* 2. & Malderus 2. 2. *tractat.* 10. *cap.* 2. 2. *dubit.* 3.

Alij exiſtimant, non tertiam partem, ſed dimidiam Horæ paruæ omiſſam, conſtituere mortale. Ita Diana 2. *par. tr.* 12. *reſol.* 41. per hæc verba: Dico igitur cum Fernandez *in ſuo Exam. Theolog. par.* 3. *c.* 13. §. 7. *n.* 3. Bellochio *in praxi de caſ. reſer. par.* 2. *q.* 15. *n.* 46. Vega *in ſum. tom.* 2. *tr.* 9. *c.* 10. *concl.* 14. & Reginal. *in praxi lib.* 18. *c.* 12. *n.* 143. In Horis breuioribus, vt Prima, Tertia, Sexta, Nona, & Completorio, partem notabilem eſſe, dimidiam partem. Si quis ergo ex Nona v.g. id relinqueret, quod non attingeret dimidiam partem, non peccaret mortaliter, nec teneretur ad reſtitutionem fructuum, ſi haberet Beneficium. Ita Diana ibi, & 5. *par tract.* 5. *reſol.* 26. His authoribus addi poſſunt Suarez *loc. cit. c.* 25. *n.* 6. & 15. Filliuc. *n.* 146. *tr.* 23. Rodrig. *c.* 141. Naldus, Molfeſ. & alij penes Bonac. *vbi infra*; Trullench. *lib.* 1. *in Decal. c.* 7. *dub.* 23. *n.* 2. & alij.

Sed ego denique, probabiliùs reſpondeo: dicendum, omiſſionem vnius integræ Horæ paruæ, non tertiæ, aut dimidiæ partis eius, conſtituere culpam mortalem. Quia pars, infra Horam paruam, ſecundum ſe, modica videtur, & leuis ad conſtituendum mortale. Sic Bonac. *diſp.* 1. *de Horis, q.* 5. *punct.* 1. *num.* 2. Leſſius *lib.* 2. *c.* 37. *dub.* 9. *n.* 52. Caſtro Palao *tom.* 2. *diſp.* 2. *punct.* 5. *n.* 1. & Gauant. *coment. in Rubric. Breuiarij ſect.* 1. *cap.* 5. *tit.* 1. *num.* 4. Sic dicens: Placet mitior Leſſij, & Bonacinæ ſententia, Horam paruam integram tantùm eſſe materiam peccati mortalis, & *infra* eam eſſe ita modicam, quamcumque partem, vt Eccleſia non credatur, ob eam, facere velle reos ignis æterni. Sic ille.

Hæc autem reſolutio, intelligenda eſt, tam de recitatione priuata, quàm de publica in choro, cùm eadem ſit ratio; ſolumque de Horis minoribus, nam loquendo de maioribus, dicendum eſt, illam eſſe partem notabilem, quæ æquiualet vni minimæ Horæ. Legantur Suar. Trullench, & Diana *loc. cit.*

QVÆSTIO XXXII.

An omittens recitare Litanias in diebus Rogationum, mortalem culpam committat?

NEgat Diana 2. *par. tr.* 12. *reſol.* 41. vbi pro ſe refert Carolum Macig. *de Horis Canon. cap.* 29. *num.* 18. Vaſquium *Opuſc. de Benef. c.* 4. §. 1. *art.* 2. *dub.* 1. *num.* 58. & Molfeſium *tom.* 1. *tr.* 5. *cap.* 1. *num.* 56. Tenent etiam Homobonus *in conſult. c. ſuum conſt. volum.* 2. *par.* 5. *reſponſ.* 244. Philibert. *tr.* 2. *cap.* 12. *diff.* 12. *pag.* 250. & Machado *lib.* 2. *par.* 3. *tr.* 2. *doc.* 1. *num.* 5.

Negat etiam ex parte, Sanchez, *tom.* 2. *conſil. lib.* 7. *c.* 2. *dub.* 27. Per hæc verba: Qui ſequuntur hoc Breuiarium nouum Pij V. recitando priuatim, non tenentur regulariter, niſi ad ſolum officium maius illius. Probatur. Quia Pius V. ſic expreſſit in Bulla, quæ habetur initio Breuiarij. Dixi, *regulariter*, quia tribus diebus Litaniarum ante Aſcenſionem, tenentur omnes, qui tenentur ad Horas, ſub peccato mortali recitare Litanias; & die commemorationis Defunctorum tenentur ſub mortali ad Officium Defunctorum. Probatur, quia talibus diebus ponuntur Litaniæ, & Officium Defunctorum vna cum officio maiori, & in rubrica officij diei præcipitur, vt dicantur. Sic quidam Iuniores docti, & tanquam verũ tenendum eſt, licet alij Recentiores, quos refert Alcholedo in Rubricis Breuiarij dicant, Litanias non obligare ſub mortali. Ita Sanchez, & bene: ſed addit, non ita, hæc verba: At in die S. Marci eſt difficultas, an teneantur ſub mortali ad Litanias; quia in fine Breuiarij, vbi ponuntur Pſalmi Pœnitentiales, habetur vt dicantur Litaniæ in die S. Marci; at in Rubrica Officij diei, id non dicitur, vt dicitur in aliis. Nihilominus credo teneri ſub peccato mortali, ſiquidem id præcipitur *loc. cit.* ſaltem in

Digitized by Google

in Prouincia, vel Oppido, vbi fit proceſſio generalis: at vbi non fit, non auderem damnare ad mortalem non recitantes Litanias in die S. Marci, & tribus diebus ante Aſcenſionem; Quia Rubrica Breuiarij videtur loqui, vbi ſunt Proceſſiones. Sic quidam Iuniores Magiſtri valde docti. Huc vſque Sanchez.

Sed probabilius, abſolutè reſpondeo: Omittentem recitare Litanias, tam in diebus Rogationum, quàm in die S. Marci, ſiue fiat Proceſſio generalis, ſiue non, mortalem culpam committere. Quia non ſolùm in tribus diebus ante Aſcenſionem, verum etiam in die S. Marci ponuntur Litaniæ vnà cum officio maiori, & ibi præcipitur, vt dicantur. Vnde fallitur Sanchez dicens: id non præcipi, aut haberi in Rubrica officij diei S. Marci: habetur enim, & præcipitur, per hæc verba: *Hodie, qui non interſunt proceſſioni Litaniarum dicant illas priuatim poſt Matutinum cum ſuis precibus, & Orationibus, ſinè Pſalmis Pœnitentialibus, etiam ſi hoc feſtum transferatur in aliam diem.* Sic ibi, & ſic Diana (ſibi contrarius) *par. 4. tr. 4. reſol.* 226. & penes ipſum, Lezana *in ſum. qq. Regul. cap. 12. num.* 23. Caſtro Palao *tom. 2. diſp. 2. punct. 2. num.* 13. Tannerus *in 2. 2. diſp. 5. q. 1. dub. 5. num.* 140. Gauantus *in Coment. ad Rubric. Breuiarij tom. 2. ſect. 6. cap. 16. num.* 3. Suarez *tom. 2. de Religion. lib. 4 cap. 15 num.* 7. Bonac. *tract. de Horis diſp. 1. quæſt. 3. punct. 3. num.* 13. His addi poſſunt, Syluius *in addit. ad Binsfeld. par. 4. cap. 8. §. 5. pag. migi* 484. Trullench *lib. 1. in Decalog. c. 7. dub. 14. num. 9.*

Nec oppoſitum docuit Vaſquez, vt vult Diana; nam ille loquitur de Litaniis, de quibus Pius V. Motu proprio initio Breuiarij agit, vt expreſſè ipſe fatetur: at Pius V. ſolùm in illo motu loquitur de Litaniis, quæ in feriis ſextis Quadrageſimæ cum Pſalmis Pœnitentialibus dicuntur, vt bene notat Gauanto: ergo.

QVÆSTIO XXXIII.

An etiam peccet mortaliter, qui ſecunda die Nouembris, Officium Defunctorum non recitat?

NEgarunt quidam, quos, tacito nomine refert Molfeſ. *in Sum. tom. 1. tract. 5. cap. 1. num. 57.* & nouiſſimè quidam Theologus è Societate Ieſu, de hac re conſultus, (teſte Diana 4. *par. quæſt. vltima, in calce operis*) & Machado (cum hanc opinionem vltimo loco conſtituat) *loc. cit.*

Sed certiſſimè fere, reſpondeo: etiam peccare mortaliter; vt conſtat ex habitis, *quæſtione præcedenti.* Sic omnes authores pro vtraque parte citati, quos affert, & tandem ſequitur Diana *loc. cit. & par. 9. tr. 7. Reſol. 29.* vbi adducit Patrem Pellizzarium *tract. de Monialib. c. 6. q. 8. n. 17.* aſſerentem, non eſſe improbabile dicere, omittentem Officium Defunctorum, & Officium Octauæ Omnium Sanctorum, vnicum tantùm patrare peccatum. Cuius opinionem, licèt non ſequatur Diana, non tamen audet damnare. Legatur, & hæc pro nunc, de Horis.

QVÆSTIO XXXIV.

An Clerici minoribus Ordinibus initiati, ſi beneficio careant, peccent mortaliter, coronam in capite non geſtando?

AFfirmant Abbas *in cap. Si quis, de vita, & honeſt. Cleric.* Angelus *ver. Clericus 4. num. 1.* Tabiena *Clericus 2. num. 7.* Armilla *Ver. Clericus. n. 10.* Syluester, *Clericus 2. §. 2.* Bannez *in 2. 2. quæſt. 12. art. 1.* Sotus *diſt. 24. quæſt. 2. art. 1. Concl. 1.* Nuñus *quæſt. 40. de Sacram. art. 1.*

Negant verò è contrà, adhuc caſu, quo beneficio gaudeant, Caiet. Henriq. & Villalobos, quos citant, & ſequuntur Diana 3. *par. tract. 4. reſol.* 183. & Philibert. *tract. 2. par. 1. cap. 6. num.* 3. Machado *tom. 2. lib. 4. par. 1. tract. 4. docum. 1. num. 6.*

Sed probabiliùs, media via, reſpondeo: Non peccare mortaliter, ſi beneficio Eccleſiaſtico careant; ſecus vero ſi habeant illud. Quia beneficium Eccleſiaſticum, hoc ſignum tam proprium Clericorum, omnino poſtulat. Sic Nauar. *cap. 25. num. 110. & 111.* Vaſq. *diſp. 250. c. 9.* Bonac. *diſp. 8. punct. 7. num. 3.* Sà *Ver. Cleric. num. 33. aliàs 35.* Granad. *tract. 4. de Ordine diſp. 3. num. 8. & ſequent.* Barboſa *de Offic. & poteſt. Epiſcopi alleg. 9. n. 3.* Hurtado *tract. de Ordine diſſ. vltima,* & alij.

QVÆSTIO XXXV.

An maioribus Ordinibus initiati, ſi beneficiati non ſint, teneantur ſub mortali Coronam deferre?

NEgant teneri, adhuc ſi Beneficiati ſint, Caiet. *in Sum. Ver. Clericor. peccata,* Henriq. *lib. 10. cap. 11. num. 1.* Villalob. *tract. 11. diff. 16. num. 5.* Diana, Philibertus, & Machado, *locis citatis.*

Sed probabiliùs reſpondeo: teneri, etiam ſi Beneficiati non ſint; quia ſic præcipitur *in cap. Si quis, de vita & honeſt. Cleric.* Et ſic tenent omnes authores *quæſt. præcedenti*, pro prima ſententia, adducti: nec non Sotus *concl. 1.* Pet. de Ledeſma *in Sum. de Ordine c. 9. concl. 2.* Nauar. *comment. 4. de Regul.* Granad. & Bonac. *loc. cit.* Reginald. Layman, & Vaſq. quos citat, & ſequitur Hurtado *loc. cit.* Qui bene aduertit, de facto, non peccare mortaliter Clericum, ſeu Beneficiatum, non geſtando Coronam, niſi quando mora temporis, in quo non geſtatur, ſic notabilis. Sic ſentit etiam Diana (iam ſibi contrarius) *par. 5. tr. 5. reſ. 60.*

TRACTA

Digitized by Google

TRACTATVS SEPTIMVS DE AVGVSTISSIMO EVCHARISTIÆ SACRAMENTO.

TRACTANT de Euchariſtia Patres *in quatuor Euangelia Matthæi* 26. *Marci* 14. *Luc*.33. *Ioannis* 6. & in *Paulum* 1. *ad Chorintios* 11. Concilia antiqua, & recentiora; Florentin. *in Inſtruct. Armen.* Conſtantienſe *ſeſſ.* 8. & Tridentinum *ſeſſ.* 13 *&* 22. Scholaſtici, & Theologi cum Magiſtro *in* 4. *diſtint*.8. & Diuo Thoma 3. *parte quæſt*. 73. vbi Suarez, & Vaſquez *tomo* 3. Lugo *tomo de Sacramentis tract. de Euchariſtia.* Bellarminus *tom.* 2. *ſuorum operum, tract. de Euchariſtia.* Ochagauia *de Sacramentis, tractatu de Euchariſtia.* Henricus Henriquez *lib*.8. *tom*.1. *Summa moralis*, & communiter Summiſtæ *verbo, Euchariſtia*, & *Communio.*

DISPVTATIO PRIMA.

De definitione, inſtitutione, & neceſſitate Sacramenti Euchariſtiæ.

QVÆSTIO PRIMA.

An Euchariſtia ſit verum nouæ legis Sacramentum?

RESPONDEO affirmatiuè, ſic enim definitur in Trident. *ſeſſ*.7.*can*. 1. *& ſeſſ*.13. *cap*.2.3. *&* 6. & in Florent, *in decreto de vnione Armenorum, & in cap. Firmiter de Summa Trinit. & fide Catholica*, & alibi. Et eſt adeo certa hæc reſponſio, vt nec ab Hæreticis negetur. Sic docent omnes Scholaſtici cum Magiſtro *in* 4. *diſt*. 8 & Theologi cum D.Thom. 3. *part. quæſt*.73.*art*.1. qui, & addunt, eſſe Sacramentum omnium excellentiſſimum.

QVÆSTIO II.

Quid ſit Euchariſtia?

REſpondeo: quod eſt Sacramentum continens ſub ſpecie panis, & vini, vel alterius eorum, corpus, & ſanguinem Domini noſtri Ieſu Chriſti. Sic Magiſter *loc.cit*. D.Thom. *quæſt*.73.*art*.4. Nauar. *cap*. 22 *num*.10.. Aut, vt alij volunt, eſt Sacramentum conſiſtens ſub ſpeciebus panis, & vini conſecratis, ſignificans Chriſtum, & refectionem ſpititualem. Sic Nuñus 3.*part.quæſt*.74.*art*.1.*diff*.3.*concl*.10. Bonac. *diſp*.4.*pun*. 1 *num*.3. Filliuc. *tract*.4.*num*.21. & alij.

QVÆSTIO III.

An Euchariſtia ſit vnum in ſpecie atoma Sacramentum?

NEgant Gloſſa *in cap. comperimus de conſec.diſt*.2. Aureolus apud Capreolum *diſt*. 8. *quæſt*. 1. *arg. contra* 2. *concl*. & Gabriel *diſt*.8.*quæſt*.2.*art*.2.*& lect*. 53. *in Canon*. Maior *ead.diſt*.8.*quæſt.vnica* aſſerentes, eſſe duas Euchariſtias ſpecie diſtinctas.

Sed longè multò probabiliùs reſpondeo: Eſſe vnicum in ſpecie atoma, quia Sacramentum, ex ſpeciebus panis, & corpore Chriſti, vel non differt ſpecie à Sacramento, ex ſpeciebus vini, & ſanguine Chriſti; vt aliqui volunt; vel, ſi differt, eſt ſpecie incompleta, & partiali; ex quibus duabus, non vna ſpecies ſubalterna, ſed vna ſpecies integra, & totalis infima (ſicut homo ex materia, & forma) reſultat. Sic D. Thom. *quæſt*.73.*art*. 2. Cathecíſ. Rom. Suar. & Vaſquez, quos citat, & ſequitur Lugo *diſp*. 2. *de Euchar. num*.1. Filliuc. *tom*.1. *tract*.4. *num*. 25. Bonac. *tom*. 1. *diſp*.4.*quæſt*.1.*punct*.4. Villalob. *tom*.1. *tract*. 7. *diff*. 3. Machado *tom*.1. *lib*.3.*part*.1 .*tract*.9. *docum*.1. *num*. 3. Valent. *diſput*. 6. *quæſtione* 1. *punct*. 4. Petrus Corneio *in* 3. *parte quæſtione* 73. *articulo* 2. *diſput*. 1. & communis apud Dicaſtillum *tractatu* 4. de Euchar. *diſp*.1. *dubit*.3.*num* 54.

Digitized by Google

QVÆSTIO IV.

A quo fuit hoc diuinum Sacramentum inſtitutum?

RESpondeo: quod à Chriſto Domino. Eſt, de fide definitum in Florent. & Trident. *loc. cit. & cap. Cum Marthæ. de Celebr. Miſſarum, & cap. in Sacram. de conſecrat. diſt.* 2. & tenent omnes Doctores id expreſsè colligentes ex verbis ipſiuſmet Saluatoris: *Accipite, & manducate; hoc eſt corpus meum, quod pro vobis tradetur; hoc facite in meam commemorationem*, &c. Matth. 20. Lucæ 22. Marci 22. & Ioan. 13.

QVÆSTIO V.

An Chriſtus Dominus inſtituerit hoc admirabile Sacramentum, anno ætatis ſuæ trigeſimo quarto inchoato?

NEgat Hirineus *lib. 2. contra hæreſ. cap.* 39. & 46. aſſerens, illud inſtituiſſe, anno ætatis ſuæ quinquageſimo. Negant etiam Clemens Alexand. 1. *Stromat.* & alij dicentes, illud inſtituiſſe, trigeſimo anno ætatis ſuæ. Quia tunc Chriſtus Dominus obiit, iuxta hos Sanctos DD. Negant denique Beda *lib. de ratione temporis cap.* 7. & Benedict. Pereyra *lib.* 11. *in Danielem quæſt.* 7 Pontacus *in Chronographia in principio*, vbi ait: Chriſtum natum octauo Kalendas Ianuarij: vixiſſe menſes tres, & dies decem, ſupra annos triginta duos: & alij aſſerentes, illud inſtituiſſe in anno trigeſimo tertio inchoato. Et horum opinio, penes Suarium, eſt probabilis; aliorum verò, minimè.

Sed longè probabiliùs reſpondeo: quod illud inſtituerit anno ætatis ſuæ trigeſimoquarto inchoato, quia ille fuit annus vltimus vitæ ſuæ. Sic Suarez *diſp.* 41. *initio* Filliuc. *tract.* 4. *num.* 30. & alij communiter apud Dicaſtillum *loc. cit. dubit.* 6. *num.* 130.

QVÆSTIO VI.

An hoc maximum Sacramentum inſtitutum fuerit à Chriſto, menſe Martij?

NEgant Doctores illi, qui exiſtimant menſem, in quo Chriſtus Dominus eſt paſſus, fuiſſe Aprilem, non Martium. Ita aliqui, quos refert Hugolinus Martellus. *in lib. de anno integra reſtit. cap.* 13. exiſtimantes Chriſtum Dominum in Cruce ſublatum, ſecundo die menſis Aprilis. Alij tertio die eiuſdem menſis. Ita Rogerus, Bacon & Ioan. de Muris. Paulus Burgenſ. Abulenſ. Ioan. Lucidus, & Pontacus, & alij, quos citat Francolinus *de Horis Canonicis. cap.* 74. *num.* 21. *&* 22. *pag. mihi* 375. iuxta quorum ſententiam dicendum eſt, hoc Euchariſtiæ Sacramentum inſtitutum fuiſſe, vel primo, vel ſecundo die Aprilis.

Sed probabilius reſpondeo: inſtitutum fuiſſe menſe Martij, quia probabilius eſt, Chriſtum Dominum Crucifixum fuiſſe menſe Martij, die, ſecundùm aliquos, ſeptima: ſecundùm alios decima octaua: ſecundum alios, viceſima: ſecundùm alios, viceſima prima: ſecundùm alios, viceſima ſecunda; ſecundùm alios, viceſima tertia: ſecundùm alios (quorum opinio communior, & verior) viceſimaquinta die Martij: ſecundùm alios, die viceſima ſexta: & denique ſecundùm alios, die triceſima. Legantur Francolinus *loc. cit. cap.* 74. *à numero* 8. *& capite* 73. *per totum*; & Suarez *loc. cit.*

QVÆSTIO VII.

An hoc venerabile Sacramentum Chriſtus inſtituerit, prima die Azymorum, Luna decima quarta ad veſperam, id eſt, die Iouis?

NEgat Ludouicus Legionenſ. *in opuſc.* quod inſcripſit, *de vtriuſque agni typici: atque veri immolationis legitimo tempore*; exiſtimans inſtitutum fuiſſe in veſpere diei Mercurij.

Sed certò reſpondeo: inſtitutum eſſe die Iouis: in vltima videlicet cœna, quam Dominus Ieſus illa die cum diſcipulis ſuis celebrauit. Inſtituitque illud poſt lotionem pedum eorum, & poſt cœnam legalem in principio cœnæ vſualis: aut ſtatim poſt illam. Sic colligitur ex Luc. 22. Marc. 14. & Math. 26. & ex Trident. *ſeſſ.* 13. *cap.* 1. *&* 2. & tenent omnes. Legantur Suarez *diſp.* 41. *ſect.* 1. Vaſq. *diſp.* 172. Gran. *contro.* 6. *tract.* 1. *diſput.* 5 Ægidius *quæſtione* 74. *artic.* 4. *dubio* 1. *à num.* 64.

QVÆSTIO VIII.

An hoc excellentiſſimum Sacramentum fuerit inſtitutum, hora ſecunda noctis?

NEgant Claud. *repetit.* 1. *cap.* 7. exiſtimans, illud inſtitutum in media nocte, aut in profundo eius. Sed hoc nullo modo poteſt eſſe verum, cum ex Euangel. Ioan. 13. conſtet, quod Chriſtus Dominus poſtquam cœnauit, & inſtituit, hoc Sacramentum, habuerit longum ſermonem ad diſcipulos, & exierit in hortum ad orandum, antequam à Iudæis comprehenderetur. Quare, circa mediam noctem comprehenſum fuiſſe, ex iis, quæ poſtea ſecuta ſunt, facilè colligitur.

Reſpondeo ergo, inſtitutum fuiſſe hora ſecunda noctis; quia hoc tempus ſufficiens fuit ad eſum Agni legalis, & ad lotionem pedum, quæ ad inſtitutionem Sacramenti præceſſerunt. Sic Suar. *diſp.* 41. *ſect.* 5. Montes *in manuſcriptis diſp.* 4. *quæſt.* 2. §. 6. Ægid. *loc. cit. num.* 66. & alij.

QVÆSTIO IX.

An Chriſtus Dominus inſtituerit hoc admirabile Sacramentum in domo Mariæ Matris Ioannis Marci?

NEgant D. Hieron. *in cap.* 26. *Matth.* & D. Auguſt. *lib.* 2. *de conſenſu Euangeliſtarum cap. vlt.* docentes, quod illud inſtituerit in domo Simonis leproſi Patris Lazari, & Mariæ Magdalenæ. Negant, & alij dicentes, quod in domo Patris Ioannis Euangeliſtæ. Ita Nicephorus *lib.* 1. *Hiſtoria cap.* 28. *& lib.* 2. *cap.* 3. *&* 21. & Turrianus *in Clement. lib.* 7. *conſtit. Apoſtolorum cap.* 36. Alij, quod in domo Priſci, vnus ex diſcipulis Chriſti. Ita Pet. de Naralibus *lib.* 8. *Cathalog. Sanctorum cap.* 7. & Sandoual *de Offic. Eccleſiæ* 4. *part. quæſt.* 12. Alij denique in domo cuiuſdam diſcipuli Chriſti, aliis diſcipulis ignoti. Sic D. Chryſoſt. *hom.* 28. *in Matth.* & Barradas *tom.* 4. *lib.* 1. *cap.* 14. quibus fauet Granados *diſp.* 6. *num.* 2. quatenus ait; nihil certius dici poſſe, quam eſſe incertum, quiſnam fuerit Dominus huius fœliciſſimæ domus.

Sed æquè probabiliter reſpondeo: Illud inſtituiſſe in domo Mariæ Matris Marci, de quo fit mentio *Actor.* 5. Sic D. Greg. Nazianzenus, Caniſius, & Henriquez, quos citat, & ſequitur Fagundez *præcep.* 3. *lib.* 1. *cap.* 2. *num.* 14. & communis.

QVÆSTIO

Digitized by Google

QVÆSTIO X.

An Calix in quo Chriſtus Dominus conſecrauit, fuerit ex Agatha efformatus?

NEgant Beda *de locis Sanctis cap.* 2. Baron. *t.* 1. *anno Chriſti Domini* 34. Scortia *lib.* 4. *de Sacrif. Miſſæ cap.* 11. *num.* 26. Granad. *tom.* 5. *in* 3. *punct. tract.* 1. *de Euchariſt. diſp.* 6. *num.* 4. & Victorell. *in notis ad Emmanuel. Sà, v. Calix.* Quia exiſtimant fuiſſe ex argento. Negat etiam Gabriel. *lect.* 52. *in Canon. lit. C.* quia putat ex ſtanno fuiſſe. Sic enim ait: Chriſtus autem, qui Apoſtolis ſuis poſſeſſionem auri, & argenti interdixit, non creditur fuiſſe vſus Calice argenteo, vel aureo, ſed fortè ex ſtanno. Sic Gabriel. Vnde malè illum refert Granad. *loc. cit.* quaſi negantem, nec ex ſtanno fuiſſe.

Sed probabiliùs reſpondeo: fuiſſe ex Agatha, ſeu ex Calcedonio ignito, & precioſo lapide, maximéque rubeo, qui & nunc ſeruatur Valentiæ. Sic Henriquez *lib.* 9. *cap.* 28. *num.* 2. Vrreta *lib.* 1 *de rebus Æthiopiæ cap.* 11. Fagund. *præcep.* 1. *lib.* 3. *cap.* 21 *num.* 13. & Molina *tract.* 1. *de inſtruct. Sacerdotum cap.* 14. §. 1. qui, & dicit, ſe illum vidiſſe Valentiæ. Et in hanc opinionem inclinat Gauant. *part.* 2. *tit.* 1. *lit. F.* vbi ſic ait: In calice argenteo conſecraſſe dicitur Chriſtum à Baronio ex Beda *Anno* 34. *num.* 63. Vereor tamen, ne calix hic, in quo (vt narrat idem Beda) ſeruatur ſpongia potus aceti miniſtra, & habet duas anſas, hic inde adhibitus fuerit potus ad potandum Chriſtum felle, & aceto, quam ad vltimam cœnam. Valentiæ venerantur calicem lapideum alium pretioſum, ex Agatha, quam vocant, quo dicunt vſum fuiſſe Chriſtum in vltima cœna. Sic ille. Et Cartagena *Homilia* 26. *de Euchariſtia.*

QVÆSTIO XI.

An Patina, ſeu catinum, in quo Chriſtus panem conſecrauit, fuerit ex Smaragdo?

NEgat Gabriel *loc. cit.* Quia exiſtimat, Chriſtum Dominum non conſecraſſe panem in aliquo diſco, ſed immediatè in ſuis manibus.

Sed probabiliùs reſpondeo: fuiſſe ex Smaragdo lapide, qui, & nunc Genuæ ſeruari dicitur. Sic ſentiunt Primus Cabilonenſis, & Eraſmus, Stella, Vrreta, & Salmeron, quos citat, & ſequitur Granados, *loc. cit. num.* 3. & Fagundez (licèt non ita clarè *præc.* 3. *lib.* 1. *cap.* 2. *num.* 14.

QVÆSTIO XII.

An mappæ menſæ, in qua Chriſtus panem, & vinum conſecrauit, fuerint elaboratæ manu Beatæ Mariæ?

AFfirmant Granados *loc. cit. num.* 6. per hæc verba: Tertia circunſtantia ſunt mappæ, quæ creduntur Beatæ Mariæ manu elaboratæ, imò, & acu pictæ inſertis liliis. Seruat eas Societas Ieſu Olyſiponi in Templo Beati Rochi, in earumque honorem hæc carmina proſtant.

Hac Deus in mappa poſuit ſua fercula, & artis
Pro pretio, Mariæ ſat mihi noſſe manum.
Admirans aliquis textum admirabile, dixit;
Te Maria eximia texuit arte manus.
Quam bellè depingit acu, quæ lilia nectit
In Chriſti veſtes, ingenioſa manus.

Sic ex Vulterio Granados. Sic & ego piè credo,

QVÆSTIO XIII.

An Euchariſtia in re, ſit paruulis ad ſalutem neceſſaria?

AFfirmarunt nonnulli, apud Vualdenſ. *tom.* 2. *de Sacram. cap.* 91. & etiam aliqui Græci, qui, adhuc hoc tempore Euchariſtiam Infantibus poſt Baptiſmum tribuunt, vt ſe vidiſſe teſtatur Claudius *repet.* 6. *cap.* 7.

Sed certiſſimè reſpondeo: non eſſe, Sic habetur in Trident. *ſeſſ.* 21. *cap.* 4. *& canon.* 4. vbi id expreſsè definitur: & ita docent omnes Catholici. Legantur Suarez *diſp.* 40. Petrus Soto *lect.* 8. *de Euchariſtia*, Granad. *Contr.* 6. *tract.* 1. *diſp.* 7. & alij.

QVÆSTIO XIV.

An Euchariſtia, in voto ſaltem, ſit neceſſaria omnibus, neceßitate medij?

NEgant Durand. *diſt.* 9. *quæſt.* 2. Palud. *quæſt.* 1. Caiet. 3. *part. quæſt.* 73. *art.* 3. Nuñus ibidem. *diff.* 1. & 3. Suarez *diſp.* 40. *ſect.* 1. & 2. Vaſquez *diſp.* 173. Ægid. *quæſt.* 73. *art.* 3. *num.* 44. Filliuc. *num.* 42. Reginald. *lib.* 29. *num.* 8. Heredia *de Euchar. diſt.* 2 *part.* 2. *dub.* 2. Bonac. *diſp.* 4. *quæſt.* 1. *punct.* 3. *num.* 1. Villalob. *tom.* 1. *tract.* 8. *diff.* 34. *num.* 3. Lugo *diſp.* 2. *num.* 35. & Diana 3. *part. tract.* 6. *reſol.* 95. Baſſe. *communio. n.* 1. & alij apud ipſos, quos ſequitur Dicaſtillo *d.* 1. *dub.* 5. *n.* 101.

Sed probabiliùs reſpondeo: eſſe tam paruis, quàm adultis neceſſariam in voto, ſaltem implicito, & contento in Baptiſmo. Quia ſic colligitur ex verbis Chriſti Domini Ioan. 6. *Niſi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius ſanguinem, non habebitis vitam in vobis.* Sic S. Thom. *quæſt.* 73. *art.* 3. *& quæſt.* 79. *art.* 1. *& quæſt.* 80. *art.* 11. Nauarr. *cap.* 21. *num.* 57. Sot. *in* 4. *diſt.* 12. *quæſt.* 1. *art.* 11. Henriq *lib.* 8. *cap.* 3. *num.* 2. Beca. *cap.* 13. *quæſt.* 4. *num.* 2. Layman *tract.* 4. *cap.* 5. *à num.* 2. Sylvius *q.* 70. *art.* 11. & Fagund. *præc.* 3. *lib.* 1. *cap.* 3. *num.* 4. & alij, apud ipſum, & Dianam; licèt vterque, malè citet pro hac ſententia Emmanuelem Sà *v. Euchar. num.* 1. quia de hoc, nihil hic Author. Machado *loc. citat. doc.* 2 *num.* 4. Bellar. P. Soto, & alij penes ipſum. Legatur P. Corneio *in* 3. *part. quæſt.* 73. *art.* 3. *diſp.* 1. *per totam*, vbi de hoc, latè, & benè.

DISPVTATIO II.

De Obligatione ſumendi Euchariſtiam ex præcepto diuino.

QVÆSTIO PRIMA.

An detur præceptum diuinum ſumendi Euchariſtiam?

NEGANT Alexand. 4. *part. quæſt.* 51. *num.* 4. Carthuſian. *diſt.* 9. *quæſt.* 1. D. Bonauen. *diſt.* 12. *art. vlt. quæſt.* 1. Syluest. *v. Euchariſt.* 3. *in princip.* Gabriel *in Canonem lect.* 87. & indicat Caiet. *quæſt.* 80. *art.* 11. Et tenuit olim D. Thom. *in* 4. *diſt.* 9. *quæſt.* 1. *art.* 1. *quæſt.* 2. *& diſt.* 12. *quæſt.* 3. *artic.* 2. *quæſt.* 1. Pro hac ſententia citat Machado, *vbi infra*, Victoriam *de Euchar. numero* 86. Rodriguez *in Summ. capite* 64. *de commun. numero* 3. Graſſium

Digitized by Google

Graſſium 1. *par. lib.* 2. *cap.* 30. *num.* 23. Chamero tam *de Euchar. cap.* 10. *dub.* 1. & alios. Sed certè ex his DD. oppoſitum expreſſè docent Victoria, & Rodriguez *loc. citatis, vt infrà.*

Sed longè probabilius, imò iam certiſſimè, reſpondeo: dari, quia ſic colligitur ex verbis Chriſti Ioan. 6. *cit. Niſi manduc. aueritis &c.* & ex illis verbis: *Hoc facite in meam commemorationem.* Luc. 22. Et ſic D. Thom. *quæſt.* 80. *art.* 11. & omnes Doctores, *quæſtione præcedenti* pro noſtra ſententia citati, & ex alijs Suarez *diſp.* 69. *ſect.* 1. Vaſquez *diſp.* 213. *cap.* 2. Valent. *diſputatio 6. quæſtion.* 8. *puncto* 4. vbi dicit; iam nullum Catholicorum contrarium dicere. Peſantius *loco citat. diſp.* 2. Ortiz *in Sum. cap.* 19. *præcep.* 4. §. 2. Ledeſma, & Victoria, quos citat, & ſequitur Granados *tract.* 10. *diſp.* 3. *num.* 3. Lugo *diſp.* 16. *num.* 2. *pag.* 486. & apud ipſum, Durand. Palud & etiam Caietanus, vterque Sotus & Gabriël, ſibi contrarius, *in* 4. *diſt.* 9. *quæſt.* 1. *art.* 2. Rodriguez *loc. cit.* Machado *tom.* 1. *lib.* 2. *par.* 4. *tract.* 7. *docum.* 1. & 2. Trullench *lib.* 4. *in Decalog. cap.* 5. *nu.* 1. Ægid. *in* 3. *par. quæſt.* 80. *art.* 11. *dub.* 1. Fagund. *in.* 3. *præcep. Eccleſ. lib.* 1. *cap.* 3. *nu.* 4. Villalobos 1. *par. tract.* 7. *diff.* 42. *num.* 1. Archãgelus Rubeus *diſt.* 8 *pag.* 80. & 81. Dicaſtillo *tract.* 4. *diſp.* 10. *dubit.* 1. *n.* 4. alijque apud ipſum.

QVÆSTIO II.

An hoc præceptum diuinum obliget adultos non baptizatos?

AFfirmant Suarez *diſp.* 69. *ſect.* 2. Vaquez *diſp.* 214. *cap.* 4. Ægidius *quæſt.* 80 *art.* 11. *nu.* 63. Reginald. *lib.* 29. *nu.* 78. Filiuc. *num.* 186. Granad. *tract.* 10. *diſp.* 3. *num.* 11. Hurtado *diſp.* 10. *de Euchariſtitia diff.* 4. Lugo *diſp.* 16. *num.* 17. *pag.* 489. Becan. *cap.* 23. *quæſt* 4. & Ochagauia. *tract.* 2. *quæſt.* 17. *num.* 1. dicens, id eſſe certum Trullench *loc. citato, num.* 2. Bauny *tract.* 4. *de pœnit. q.* 3. *de confeſſ.* idemque ex parte tenet Dicaſtillo *tract.* 4. *diſp.* 10. *dubit.* 5. *n.* 69. & Petr. à S. Ioſeph *in idea Theolog. Morali lib* 1. *cap.* 8. *Reſol.* 2.

Sed probabilius reſpondeo; Non obligare, niſi adultos baptizatos, quia (*vt ſupra* 1. *par. tract.* 5. *diſp.* 3. *quæſt.* 9. eſt habitum) præceptum diuinum Confeſſionis non obligat nondum baptizatos: ergo nec præceptum Euchariſtiæ. Sic Sotus *in* 4. *diſt.* 18. *quæſt.* 1. *art.* 3. Nugnus *quæſt.* 80. *art.* 11. *diff.* 2. *concl.* 5. Sanchez *lib.* 1. *oper. moral. cap.* 12. *nu.* 15. Bonac. *diſp.* 4. *q.* 1. *pun.* 3 *n.* 4. *c. fine.* Fagundez *præc.* 3. *lib.* 1. *c.* 3. *num.* 4. & 6. & *cap.* 4. *n.* 2. & 6. Machado *loc. cit. tr.* 7. *docum.* 2. *nu.* 4. & Diana *p.* 8. *tract.* 7. *Reſol.* 81. Candidus *tom.* 3. *diſquiſ.* 2. *art.* 26. *dub.* 6.

QVÆSTIO III.

An hoc præceptum diuinum ſumendi Euchariſtiam, ſolùm obliget ſemel in vita?

AFfirmant Palud *diſt.* 9. *q.* 1. Ledeſma 1. 4. *q.* 21. *n.* 11. Caiet. *Ver. Communio*, & Victoria *quæſt.* 86. exiſtimantes, quod, ſtando in ſolo iure diuino, ſufficiat, ſolum ſemel communicare in vita.

Sed longè probabiliùs reſpondeo: Obligare hoc præceptum diuinum, non ſolùm ſemel, ſed aliquoties in vita; ſi aliàs hæc, nimis breuis non ſit, vt ſtatim conſtabit. Sic D. Thom. *q.* 80. *ar.* 11. Sot. *diſt.* 12. *ar.* 11. Suarez, & Vaſq. *locis cit.* Granad. *loc. cit. num.* 8. Lugo *num.* 27. & alij iam *citandi.*

QVÆSTIO IV.

An hoc diuinum præceptum obliget adultos ad ſumendam Euchariſtiam in articulo mortis?

NEgant Caietanus, & Ledeſma, Victoria, & Paludanus *loc. citatis.* Sylueſter *Ver. Euchariſtia* 3. Armilla *v. Communio num.* 4. Rodriguez *cap.* 64. *de Communione num.* 3. D. Bonau. *diſt.* 10. *ar.* 3. *q.* 1. Sa *V. Euchariſtia num* 1. Graſſis 1. *par. lib.* 2. *cap.* 38. *num.* 23. Chamerota *cap.* 10. *de Euchariſtia dub.* 1. & alij docentes; non peccare mortaliter illum, qui in articulo mortis omittit Euchariſtiam (ſecluſo contemptu) ſi, ad minus tempore Paſchæ cõmunicauit.

Sed probabiliùs reſpondeo: obligare etiam illos, qui tempore Paſchatis communicarunt: quia ſuppoſito præcepto diuino recipiendi aliquoties Euchariſtiam, neceſſariò debet concedi, obligare peculiariter in articulo mortis, cum numquam poſſit eſſe maior neceſſitas huius cibi, quàm in illo articulo, ex quo pẽdet æternitas. Sic Sot. *diſt.* 12. *q.* 1. *ar.* 11. Petrus Sot. *lect.* 9. *de Euchariſtia*, Durand. *diſt.* 9. *q.* 2. Suarez *diſp.* 69. *ſect.* 3. Vaſq. *diſp.* 214. *c.* 2. & 3. Valentia *diſp.* 6. *q.* 8. *punct.* 4. Filliuc. *n.* 47. & 48. Ægid. *q.* 80. *ar.* 11. *dub.* 3. Hurt. *d.* 10. *de Euchar. diff.* 2. Henriq. lib. 8. *cap.* 4. & apud ipſum, D. Tho. Ricard. Durand. & Gabriël, Bonac. *diſp.* 4. *q.* 7. *pun.* 1. *nu.* 8. Granad. *diſp.* 3. *cit. nu.* 9. Lugo *diſp.* 16. *n.* 27. & 33. Fagund *præc.* 3. *lib.* 1. *cap.* 4. *n.* 2. & 8. Qui tamen & malè citat Emmanuelem Sà, pro hac parte; cum oppoſitum expreſsè doceat, vt aduertit Diana 3. *par. tr.* 4. *reſol.* 4. qui hanc noſtram ſententiam, *loc. cit.* & clarius 5. *par. tract.* 3. *reſol.* 42. amplectitur Trullench. *lib.* 4. *in Decalog. cap.* 3. & 5. Archangelus *diſt.* 8. *pag.* 82. Machdo *lib.* 2. *par.* 4. *tract.* 7. *docum.* 2. *num.* 2. Villalob. *tom.* 1. *tract.* 7. *diff.* 41. *n.* 2. Baſſe. *Ver. communio. nu.* 1. Ortiz *loc. cit.* & alij quos refert, & ſequitur Dicaſtillo *tract.* 4. *diſp.* 10. *dubit.* 2. *n.* 23.

QVÆSTIO V.

An ille, qui paulò antequam incideret in mortis articulum, communicauit, teneatur rurſus communicare in ipſo mortis articulo?

NEgant Paludanus *diſt.* 9. *quæſt.* 1. *ar.* 2. Angel. *V. Euchariſtia* 3. *num.* 1. Suarez *diſp.* 69. *ſect.* 3. Henriquez *lib.* 8. *cap.* 4. & 5. *num.* 3. Ægid *quæſt.* 80. *art.* 11. *dub.* 3. *num.* 98. Reginald. *lib.* 29. *nu.* 65. Laymann *lib.* 5. *tract.* 4. *cap.* 5. *nu.* 4. Bonac *loc. cit. num.* 2. Fagundez. *præc.* 3. *lib* 1. *cap.* 3. *num.* 7. Granad. *tract.* 10. *diſp.* 3. *num.* 9. Lugo *diſp.* 16. *nu.* 37. *pag.* 492. Diana 3. *par. tr.* 4. *reſolut.* 40. Trullench *loc. cit. num.* 5. Archangelus *loc. cit.* & alij, apud ipſos, aſſerentes, quod nullo modo teneatur infirmus communicare in periculo mortis, ſi vno, duobus, tribus, vel etiam octo diebus, antequam in mortis periculum incideret, ex deuotione communicauit.

Sed probabiliùs reſpondeo: teneri, quia præceptum communicandi in articulo mortis, & ſumendi Euchariſtiam per modum Viatici eſt diuinum, at huic nullo modo eſt ſatis-factum per communionem ex deuotione factam ante periculum, & articulum, mortis: Ergo. Sic Vaſq. *diſp.* 214. *cap.* 2. Hurtad: *diſp.* 10. *diff.* 2. Ochagauia *tract.* 2. *de Euchariſtia quæſt.* 14. *num.* 7. Ludouicus de San. Iuan *quæſt.* 7. *de Euchariſtia art.* 4. *diff.* 4. *pag.* 159. & Diana (iam ſibi contrarius 4. *par. tract.* 4. *reſol.* 97. & 5. *par. loco cit. reſol.* 41. & id vt probabile tenet Dicaſtillo *loco cit. n.* 56.

QVÆSTIO

Digitized by Google

QVÆSTIO VI.

An debeat, aut ſaltem poſſit Viaticum ſumere ille, qui eadem die ex deuotione communicauit?

NEgant Suarez, Ægid. Fagund, Zambrana, Granad. Layman, & alij, quos refert & ſequitur Lugo *diſp.* 16. *num.* 52. docentes; nec debere, nec poſſe, in eo caſu, iterum Euchariſtiam pro Viatico ſumere. Sic etiam Diana 3. *part. tract.* 4. *reſol.* 40. Trullench *loc cit. num.* 5. *pag.* 628. Vbi ſic ait, Vnde non videtur audiendus Gaſpar Hurtado *de Euchariſt. diſp.* 10. *diff.* 1. qui teſte Diana 4. *part. tract.* 4. *reſol.* 197. aſſerit, eum, qui ſanus mane ſumpſit Euchariſtiam, ſi poſt prandium incidat in periculum mortis, non ſolum poſſe, ſed teneri iterum ſumere Euchariſtiam; etenim, etſi ſuſtineri poſſet, eum poſſe iterum communicare; videtur tamen durum illum ad id obligare, cum cenſeatur præcepto, per illam communionem ſatisfeciſſe. Ita ille,

Sed æquè probabiliter reſpondeo: poſſe, imò, & debere: tum ob rationem nuper aſſignatam, tum etiam quia quamuis ſit prohibitum bis eadem die extra Miſſam communicare, poteſt nihilominus infirmus, imo, & tenetur Euchariſtiam ſumere pro adimplendo diuino præcepto, cum hoc maioris ponderis ſit, quam Eccleſiaſticum. Sic Gaſpar Hurt. *loc. cit.* & apud ipſum Vaſquez in manuſcriptis, & alij grauiſſimi viri Academiæ Complutenſis, & Salmanticenſis, quos ſequitur Diana, iam ibi contrarius, 4. *part tract.* 4. *reſol.* 197. & 5. *part. tract.* 3. *reſol.* 33. Hurt. de Mendoça, & Turrian, apud ipſum & (quidquid dicat Lugo) hanc ſententiam, validè inſinuant Ochagauia *loc. cit.* & Vega 1. *part. cap.* 110. *caſ.* 24. & illam nouiſſime, & expreſsè docet Ludouicus de S. Iuan. *in ſua parua ſum. ar.* 4. *de Commun. infirmorum num* 45. *fol.* 85. per hæc verba. Vno comulgô por deuocion, ó dixo Miſſa, en el miſmo dia le dio vn accidente, que à iuyzio de los medicos ſe moria, puede recibar el Viatico; ô eſtarà obligado à recibir le pudiendo ſo pena de pecado mortal? Reſpondo. Eſte no ſolo puede comulgar por modo de Viatico, mas eſtà obligado à ello. Porque la primera comunion fue voluntaria, y eſta es de precepto Diuino, y obligacion, *&c.* Y auer comulgado antes en el proprio dia por deuocio, no le quita la obligacion tan grande de recibir el Viatico. Sic Ludouicus; per quod ad fundamentum Ioannis Ægidij Trullench ſit ſatis. Sic etiam apud Dicaſtilium, Kelliſonius, Megallius, Breſſerus, Ferrerius & alij. Sic ruſus Diana *part.* 8. *tract.* 1. *Reſol.* 87. & me citato, *parte* 10. *tract.* 11. *reſol.* 40.

QVÆSTIO VII.

An obliget hoc præceptum ad iterum communicandum, ſi ſumpto ſemel Viatico, ægrotus poſtea mortaliter peccet?

AFfirmant Tabiena *ver. Communio num.* 16. Armilla *eo V. numero* 11. & Sot. *diſt.* 12. *quæſtione* 1. *articul.* 11.

Sed longè multò probabiliùs reſpondeo: non obligare. Tum quia praxis Eccleſiæ hoc docet, cum nullus Parochus audeat dare hodie iterum Viaticum infirmo, cui heri dederat; licèt diceret, ſe hac nocte mortaliter peccaſſe. Tum etiam, quia per vnicam Viatici ſumptionem ſufficienter ſatisfit præcepto diuino. Sic Henriquez, Suarez, Reginald. & Ægid. Quos citat; & ſequitur Bonacina *diſp.* 4. *quæſt.* 7. *punct.* 1. *num.* 3. Hurtado *diſp.* 10. *diff.* 2. *fine* Lugo *diſp.* 16. *numero* 46. Filliucius *numero* 52. Machado *tractatu* 7. *cit. doc. numero* 6. Diana 5. *parte tractatu* 3. *reſol.* 43. Kelliſonius, Ochagauia, & alij apud ipſum Trullench *loc. cit.*

QVÆSTIO VIII.

An ille, qui culpabiliter, vel inculpabiliter in mortis articulo non communicauit, teneatur, illo tranſacto, ad implendum hoc præceptum, communicare?

REſpondeo: non teneri, quia præceptum communionis, eo tempore ſolùm obligat pro articulo illo neceſſitatis: ergo illa ceſſante, etiam ceſſauit obligatio præcepti Sic Henriquez *lib.* 8. *cap.* 5. *num.* 3. *in fine.* Reginald. *numero* 76. Bonacina *loco citato, numero* 4. Lugo *numero* 48. & Trullench *numero* 5. & communis.

QVÆSTIO IX.

An hoc diuinum præceptum obliget in articulo mortis, ſi mors eſt violenta, & authoritate iudicis inflicta?

REſpondeo: Obligare. Quia ille, qui ſupplicio afficiendus eſt, eandem, & forte maiorem neceſſitatem habet, ac ille, qui in articulo mortis, ratione morbi, laborat. Ergo. Sic Henriquez *lib.* 8. *p* 4. *initio.* Fagundez *prac.* 3. *lib.* 1. *cap.* 4. *num.* 2. & 3. & omnes, apud Dian. 5. *part. tract.* 3. *reſol.* 38. Suarez *diſp.* 69. *ſect.* 3. Trullench *loc. cit. num.* 3. & alij, quos ſequitur Dicaſtillo *tract.* 4. *diſp.* 10. *dubit.* 2. *num.* 26. qui addit, poſt decretum Pij V. *editum anno* 1589. non poſſe damnatis ad mortem Euchariſtiam ſacram negari.

QVÆSTIO X.

An ille, cui Iudex iubet mortem inferri, eadem die abſque vlla dilatione, teneatur communicare, etiam non ieiunus?

NEgat Victorellus *in notis ad cap.* 28. *lib.* 2. *Toleti,* per hæc verba: Reus iugulandus ſumpturus Euchariſtiam, debet eſſe ieiunus, non eſt autem iugulandus, antequam ſpecies Sacramentales conſumptæ ſint, ad quod quatuor horæ ſufficiunt. Sic ille. Et ante illum, Nauarr. *Conſil.* 40. *de Pœnit. & remiſ.*

Sed certiſſimè reſpondeo: teneri communicare, etiam non ieiunum. Quia iſte talis verè eſt in articulo mortis: Ergo tenetur ſumere Euchariſtiam, ac proinde etiam non ieiunus; cum maioris momenti ſit obligatio præcepti diuini, quàm prohibitio Eccleſiæ prohibentis non ieiunum communicare. Sic Henriquez, Zambrano, Suarez, Layman, Syluius, Reginaldus, & Ægidius, quos citat, & ſequitur Diana 3. *part. tractatu* 6. *reſol,* 59. & 5. *part. loc. cit.* quibus adde Sà, *ver. Euch. num.* 2. & Lugo *diſput.* 15. *numero* 72. & 73. qui bene addit, nullo modo teneri iudicem ad differendam mortem delinquentis, etiamſi commodè poſſit, vt ieiunus communicet, qui interficiendus eſt.

***

QVÆSTIO

QVÆSTIO XI.

An iudex teneatur ſub mortali concedere Reo tempus ad ſumendam Euchariſtiam?

NEgant Sotus *lib.* 5. *de iuſtitia*, *& iure quaſt.* 1. *art.* 3. *ad ſecundum.* Tabiena *ver. Communicare*, §. 16. *num.* 48. Victoria *quaſt.* 85. Nauar. *cap.* 25. *nu.* 23. *& Miſcel* 4. *ad orationem. & conſil.* 40. *de Pœnitentia & remiſ.* vbi de hoc late. Couar. *lib.* 2. *var. cap.* 1. *num.* 11. Ledeſma 2. 4. *quaſt.* 39. *art.* 2. Palud. *diſt.* 23. *q.* 3. & alij apud Henriquez *lib.* 8. *cap.* 5. exiſtimantes, non peccare mortaliter Iudicem, ſi ratione conſuetudinis, in aliquibus locis receptæ, non cōcedit reo tempus communicandi. Sic etiam negant Zerola *par.* 2. *prax. Epiſcop. v. Euchariſtia, pag. mihi* 103. qui contrarium dixerat, *ea. par. v. damnati ad mortem pag.* 81. & Filliucius *tract.* 4. *num.* 238.

Sed probabiliùs reſpondeo: teneri omnino, ſecluſo periculo alicuius damni, aut alia iuſta cauſa. Tum; quia reus tenetur ſub præcepto diuino communicare: ergo & Iudex concedere illi tēpus ad hoc. Tum etiam; quia quæuis conſuetudo, quæ contra ius diuinum præualet, non eſt conſuetudo dicenda, ſed corruptela, quam in Hiſpania vigentem, ſanctiſſimè improbauit Pius V. Motu proprio, *edito anno* 1569. ergo illa nequit obſtare, vt iudex non teneatur dare reis tempus ad communicandum. Sic Henriquez *loc. cit.* Suarez *diſp.* 69. *ſect.* 3. Bonac. *diſp.* 4. *quaſt.* 7. *pun.* 1. *num.* 5. Fagundez *prac.* 3. *lib.* 1. *cap.* 4. *num.* 3. *&* 4. Petrus Nauarra *lib.* 2. *de reſtit. cap.* 3. *à num.* 224. Reginald. *lib.* 29. *num.* 7. Syluest. *V. Euchariſtia* 8. *quaſt.* 5. *& V. Iudex quaſt.* 16. & Hurtado *diſp.* 10. *diff.* 2. Dicaſtillo *tract.* 4. *diſp.* 10. *dubit.* 2. *n.* 28.

QVÆSTIO XII.

An iudex teneatur ſub mortali, homini ad mortem damnato tempus communicandi concedere; etiā in caſu, quo timeat, aut certò ſciat, reum eo tempore, ſe euaſurum, aut erepturum?

AFfirmant Syluest *v. Iudex* 1. *quaſt.* 11. *num.* 16. *dicto* 6. & apud ipſum, *Palud. in.* 3. *diſt.* 22. Bonac. *diſp.* 4. *quaſt.* 7. *punct.* 1. *num.* 6. & Fagund. *prac.* 3. *lib.* 1. *cap.* 4. *num.* 3. citans pro hac ſententia, Toletum *lib.* 1. *cap.* 28. Sa *V. Euchariſtia num.* 2. & rurſum Syluestrum *V. Euchariſtia* 3. *quaſt.* 5. Sed malè profectò. Quia nec Sylueſter, hoc loco, nec Sà, aut Toletus, hoc dicunt. Citat etiam pro ſe Petrum de Nauarra *lib.* 2. *de reſtit. num. ſibi* 23. Sed hic Author *in mea editione lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 218. oppoſitum docet, per hæc verba. Tandem de communione non placet ſententia Nauarri ita indiſtinctè. Tum: quia multi docent, Euchariſtiam eſſe de neceſſitate ſalutis; aut medium neceſſarium ſimpliciter, ſicut pœnitentia. Tum: quia ſaltem, eſt de illa diuinum præceptum, maxime tempore neceſſitatis, vt eſt tempus, quo vt Viaticum eſt neceſſaria. Vnde ſi non timetur ereptio, vel aliud damnum notabile, grauiter peccaret iudex, illius præcepti impletionem impediens, & Euchariſtia, & ſalutari Viatico proximum priuando. Sic ille. Quod idem docet *num.* 227. Vnde.

Probabilius Reſpondeo, non teneri iudicem in hoc caſu, concedere reo tempus ad Euchariſtiam ſumendam, licèt aliàs poſſit; quia Iudex non tenetur cum tanto iuſtitiæ damno condemnare tempus ad Euchariſtiam recipiendam, cum alias in hoc caſu, poſſit ſine reali ſuſceptione eius, per pœnitentiæ Sacramentum, (ad quod recipiendum neceſſario, etiam in caſu noſtræ quæſtionis debet Iudex reo tempus concedere, vt bene Nauarra *à nu.* 225.) aut contritionem ſaluari. Sic Petrus Nauarra, & apud ipſum Martinus Nauarrus, & Sotus. Sic etiam Dicaſtillo *loco cit. n.* 30. Sotus, Reginald. & Ochagau. penes ipſum.

QVÆSTIO XIII.

An ipſo die mortis, poſſit ad illam damnatis miniſtrari Euchariſtia?

NEgant Zerola *loc. ſup. cit.* Vega *cap.* 61. *caſu* 21. *fine*, Iulius Clarus, & alij apud Dianam 3. *part. tract.* 6. *reſol.* 59. Quia reputat indecens, quod Euchariſtia ipſo die mortis ab homine ad illam damnato, recipiatur.

Sed longè probabiliùs reſpondeo: poſſe: imò & debere, niſi aliàs poſt ſententiam latam, iam pridie mortis communicauerit. Sic Nauarrus *in manu. cap.* 25. *num.* 23. *& conſil.* 40. *de Pœnit. & remiſ. & Miſcel.* 4. *cit.* vbi ita Romæ ſeruari teſtatur. Sà *v. Euchariſtia nu.* 2. Maiolus *de irregularitate cap.* 24. *num.* 15. Sancius *in ſelect. diſp.* 40. *nu.* 4. Diana *loc. cit.* & alij ſtatim citandi.

QVÆSTIO XIV.

An etiam, miniſtrari poſſit damnatis Euchariſtia, vna hora antequam occidantur?

NEgant Henriquez *lib.* 8. *cap.* 5. *num.* 4. & Ortiz *in ſum. cap* 19. *vbi de* 4. *præcep. Eccleſ.* Quia exiſtimant, dandam eſſe damnatis ad mortem Euchariſtiam, vno die ante mortem. Negant etiam & alij aſſerentes, dandam eſſe tribus, aut quatuor horis ante mortem. Sic Victorellus *in notis ad cap.* 28. *lib.* 2. *Toleti, & ad Emmanuel. Sà v. Euchariſtia num.* 2.

Sed probabiliùs reſpondeo: poſſe adminiſtrari, etiam ante vnam horam, quia in hoc, nulla irrogatur iniuria Sacramento, cùm ex vna parte, inſtitutum ſit ad noſtram vtilitatem; & ex alia, certum ſit, quod ſpatio vnius horæ, ſpecies Sacramentales digerantur. Sic Nauar. & Sà *loc. cit.* Fagundez *prac.* 3. *lib.* 1. *cap.* 4. *num.* 3. Sancius *diſp.* 40. *num.* 4. & apud ipſum, Clauis Regia *lib.* 6. *cap.* 12. *num.* 9. & Sotus *diſt.* 12. *quaſt.* 1. *art.* 11. (*non* 12. vt male citant ipſe & Diana, qui eum ad vnguem ſequitur, *loco ſupra citato, &* 5. *p. tract.* 3. *reſol.* 38. Dicaſtillo *tract.* 4. *diſp.* 10. *dubit.* 2. *num.* 26.

QVÆSTIO XV.

An Iudex teneatur liberare à morte reum, qui non vult Sacramenta Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ ſuſcipere; maximè, ſi certò ſciat, ipſum reum, aliàs in peccato mortali deceſſurum?

REſpondeo: non teneri à morte liberare reum; ſed potius illum morti adiudicare. Quia ſuppoſito, quod Iudex concedit reo tempus recipiendi Sacramenta, ſibi, & non Iudici imputabitur damnum euenturum. Sic Sotus 5. *de iuſtitia, quaſtione* 1. *art.* 2. Reginald. *lib.* 29. *num.* 71. Bonac. *diſp.* 4. *quaſt.* 7. *pun.* 1. *num.* 7. P. de Nauar. *lib.* 2. *cap.* 3. *num. mihi* 224. & alij, quibus adde Dicaſtillum *num.* 31. vbi addit cum Bonacina quòd caſu, quo Reus noluerit intra tempus conſuetum ſibi à Iudice conceſſum, ſe præparare ad Confeſſionem & Euchariſtiam, teneatur Iudex aliquam dilationem v. g. duorum, vel trium dierum

Digitized by Google

dierum concedere, ſi ſperet fore, vt reus intra illud tempus pœnitentiam agat. Quia ad id videtur Charitas obligare.

QVÆSTIO XVI.

An hoc præceptum Diuinum obliget puerum in articulo perfectæ diſcretionis; quando ſcilicet non recepit adhuc hoc Sacramentum, & eſt capax?

AFfirmant aliqui, quos ſuppreſſo nomine, refert Filliucius. *tractat.* 4. *num.* 49. docentes, peccare mortaliter puerum, qui in tali articulo non communicat, ſi aliàs nullam habeat cauſam rationabilem differendi communionem.

Sed Probabiliùs reſpondeo: non obligare, ſaltem ſub mortali. Quia articulus perfectæ diſcretionis non eſt tantæ neceſſitatis, vt articulus mortis: ergo non tenebitur quis in illo, ſub tanto onere, Euchariſtiam recipere, ſufficiet ergo illi, ſi tempore Paſchæ communicet. De qua re videndus eſt Dicaſtillo *tr.* 4. *diſp.* 10. *dubit.* 4. *num.* 62.

QVÆSTIO XVII.

An qui in anno ſemel communicat, ſufficienter ſatisfaciat præcepto diuino inducenti obligationem communicandi aliquoties extra articulum mortis?

NEgant Valentia *diſp.* 6. *quæſt.* 8. *punct.* 4. Petrus Soto *lect.* 9. *de Euchariſtia* Filliucius *tract.* 4. *n.* 51. Lugo *diſput.* 16. *num.* 25. & alij exiſtimantes, teneri etiam ad Communionem, quando quis iudicat, illam eſſe medium neceſſarium ad ſuperandas tentationes.

Sed longè probabiliùs reſpondeo: ſufficienter ſatisfacere per Paſchalem Communionem, qui ſic determinatum eſt ab Eccleſia in Concil. Lateran. ſub Innocent. III. *capite* 31. & refertur *in cap. omnis vtriuſque ſexus, de Pœnit. & remiſ.* vbi præceptum à Chriſto Domino datum, non determinando tempus, ſed commiſſum ſuæ Eccleſiæ determinationi, ipſa determinauit, & aſſignauit, vt eſſet ſemel in anno. Sic Suarez *diſp.* 70. *ſect.* 7. Bonac. *diſp.* 4. *quæſt.* 7. *punct.* 1. *num.* 9. & 10. Reginald. *lib.* 19. *num.* 64. Hurtado *diſp.* 10. *diff.* 3. Granad. *tract.* 10. *diſp.* 3. *num.* 8. & communis.

DISPVTATIO III.

De obligatione communicandi ex præcepto Eccleſiaſtico?

QVÆSTIO PRIMA.

An detur præceptum Eccleſiaſticum communicandi ſemel in anno?

RESPONDEO affirmatiuè. Eſt namque expreſſum in *cap. Omnis cit.* vbi præcipitur, vt omnes vtriuſque ſexus fideles, poſt quam ad annos diſcretionis peruenerint, ſemel ſaltem in anno, tempore Paſchatis Euchariſtiam ſuſcipiant, niſi fortè de Conſilio Confeſſarij, ad tempus, eius ſuſceptionem differant. Sic illi, & in Trid. *ſeſſ.* 13. *can.* 9. vnde contrarium aſſerere manifeſtum continet errorem. Et ita tenent omnes Doctores tam Theologi, quàm Canoniſtæ.

QVÆSTIO II.

An præceptum communicandi, quoad perſonas Religioſas obliget pluſquam ſemel in anno?

AFfirmant Tabiena *v. Communio num.* 14. Armilla *eo. v. num.* 16. & Nauar. *cap.* 21. *num. vlt.* Quia in Clement. *In Agro*, *§. ſane de ſtatu Monacho.* præcipitur Benedictinis, vt ſingulis menſibus communicent. Et in Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 10. *de Regular.* idem præcipitur Monialibus.

Sed longè probabiliùs reſpondeo: non obligare, ſaltem ſub mortali, niſi ad communicandum ſemel in anno, quia in prædictis decretis, non præceptum, ſed conſilium datur. Quapropter, niſi ſpeciale votum intercedat, aut conſtitutio Religionis obligans ſub mortali, nulla eſt alia obligatio grauis. Sic Coriolanus 1. *part. ſect.* 3. *art.* 1. *pag.* 335. Filliuc. *tract.* 4. *num.* 53. Fagund. *præc.* 3. *lib.* 1. *c.* 6. *n.* 8. Trull. *lib.* 4. *in Decalog. cap.* 5. *dub.* 2. *n.* 1. & communis.

QVÆSTIO III.

An Infantes vſu rationis carentes teneantur hoc præcepto?

REſpondeo: nullomodo teneri, quia non ſunt præceptorum capaces. Sic etiam definitur in Trident. *ſeſſ.* 21. *cap.* 4. & *can.* 4. per hæc verba. *Si quis dixerit paruulis antequam ad annos diſcretionis peruenerint neceſſariam eſſe Euchariſtiæ Communionem, anathema ſit. Nec ob hoc* (inquit Trident. *c.* 4. *cit.*) *damnanda eſt antiquitas, ſi eum morem in quibuſdam locis aliquando ſeruauit, quia illi Patres ſui facti probabilem cauſam pro illius temporis ratione habuerunt, & forte, cauſa erat impietas Tyrannorum, quæ tunc infideles, etiam pueros maximè ſæuiebat, & ideo illos communicabant, vt ex tanto Sacramento virtutem, & fortitudinem elicerent ad ſubeundum martyrium pro Chriſti nomine.* Sic tandem tenent omnes Doctores.

QVÆSTIO IV.

An Infantes poſſint, ſaltem nunc, eſſe capaces fructus Sacramenti Euchariſtiæ?

NEgant etiam Alexand. Palud. Maior, Petrus Soto, Caietanus, & alij apud Vaſquez *diſp.* 212. *capite* 2. propter Eccleſiæ (inquiunt) prohibitionem.

Sed probabiliùs reſpondeo: poſſe, quia olim licitè dabatur paruulis Euchariſtia, vt ſupponit Trident. *loc. cit.* ergo ſortiebatur in eis ſuum effectum, ergo & nunc ſortiretur. Ad hoc namque nihil obſtaret Eccleſiæ prohibitio, quæ ſolum eſt, ne aliquis miniſtret paruulo Euchariſtiam; non verò, quod non conferat, ſuppoſita illa illicita actione, ſuum effectum. Sic Vaſquez *loc. cit.* Suarez *diſp.* 62 *ſect.* 4. Lugo *diſp.* 13. *n.* 10. *pag.* 429. & communis iam. Lege Dianam *part.* 8. *tr.* 1. *Reſol.* 45.

Digitized by Google

QVÆSTIO V.

An pueri obligentur præcepto annuæ Communionis ſtatim ac annos diſcretionis attigerint?

NEgant Suarez *diſp. 70. ſect. 1.* Ægid. *quæſt. 80. art. 12. num. 102.* Bonac. *diſp. 4. quæſt. 7. punct. 2. num. 1. & 3.* Granad. *tract. 10. diſp. 4. num. 2. pag. 995. & in part. 2. controu. 7. tract. 3. part 1. diſp. 6. num. 57.* Diana *3 par. tract. 6. reſol. 70. & in addit. reſol. 19.* & apud ipſum, alij. Quia exiſtimant non obligari pueros hos præcepto, niſi poſt decennium. Quod idem ſentiunt Lugo *loc. cit. num. 33.* & Ochagauia *tract. 2 quæſt. 17. num. 5.* Trullench *lib. 3. in Decalog. cap. 5. dub. 2. à num. 1.* & Caietanus *quæſt. 80. art 9.* vnde cautè legendus eſt Angles, *quæſtione de Suſcept. Euchariſtiæ artic. 7. diff. 2. pag. mihi* 140. vbi forſam, per errorem Typographi, dicit, tenere Caietanum, eſſe miniſtrandam Euchariſtiam pueris ætate 20. annorum. Negat etiam cum dictis Authoribus Dicaſtillo *tr. 4. diſp. 10. dubit. 5. à num. 104.*

Negant etiam alij exiſtimantes, non obligari pueros hoc præcepto Communionis, vſque ad duodecimum annum. Sic Sot. *diſt. 12. q. 1. art. 11.* Valentia *diſp. 6. q. 8. punct. 4.* & Conrad. *in reſponſ. part. 1. quæſt. 54.*

Negant tandem alij; quia putant non obligari vſque ad quatuordecim, vel quindecim annos. Sic Rodrig. *in ſum. cap. 64. concl. 2.* Capeauilla *de modo adminiſtrandi Sacram. tempore peſtis cap. 4. q. 9.*

Sed ego probabiliùs reſpondeo: Obligari, quia pueri verè obligantur præcepto annuæ Confeſſionis, ſtatim ac annos diſcretionis attigerint; vt fatentur communiter Doctores (de quo *ſuprà 1. part. tract. 5. diſp. 3. q. 28.*) & conſtat ex *cap. Omnis cit.* ergo & præcepto annuæ Communionis, nam *in dicto cap.* vtrumque præceptum imponitur fidelibus, eodem modo, & abſque vlla differentia temporis. Sic expreſsè videtur expreſſiſſe Trident. *ſeſſ. 13. can. 9.* per hæc verba: *Si quis negauerit, omnes, & ſingulos Chriſti fideles vtriuſque ſexus cum ad annos diſcretionis peruenerint, teneri ſingulis annis, ſaltem in Paſchate, ad communicandum, iuxta, præſcriptum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ,* anathema ſit. Sic etiam D. Thom. *q. 80. art. 9. ad 3. Palud. in 4. diſt. 12. q. 1. num. 25.* D. Anton. *tom. 3. tit. 14. cap. 12. §. 5.* Tabiena *V. Communicare num. 3.* Ioan Sancius *in Selectis diſp. 16.* per totam: vbi doctè, & latè probat, puero, ſtatim ac ipſe peccare nouerit, diſtinguendo inter bonum, & malum, miniſtrari debere Euchariſtiam; licèt tantum attingat ſeptimum annum. Et citat pro hac ſententia Henriquez, Ledeſmam, Viualdum, Marcillum, & etiam Valentiam *loco ſup. cit. punct. 2.* Sed certè hic Author oppoſitum expreſsè ſentit. Tenent etiam Caſtrus Palaus *tom. 1. tract. 3. diſp. 1. punct. 24. §. 2. num. 7.* Philipp. de Cruce *in Theſauro Eccleſiæ tract. 1. §. 11. n. 3. fine,* & dicit probabilem Diana *loc. cit.* & meo videri, tenet illam *reſol. 87.*

QVÆSTIO VI.

An pueri prius obligentur præcepto Confeſſionis, quàm Communionis?

AFfirmant Vaſquez *diſp. 214. cap. 4. num. 40.* Suarez *loc. cit.* & Diana *loc. cit.* referens pro ſua ſententia 25. Doctores; quibus addere poſſumus Ochagauiam *quæſt. 117.* Hurtadum, Cordubam, Præpoſitum, Trullench, inde docentes, contingere poſſe, quòd puer in articulo mortis exiſtens, teneatur confiteri, & non communicare. His authoribus accedit Dicaſtillo *loc. cit. num. 109.*

Sed probabiliùs reſpondeo: negatiuè. Primò quia ſic non obſcurè colligitur ex *c. Omnis* & ex Trident. *cit.* Secundo, quia non minor diſcurſus requiritur ad confitenda peccata, quàm ad recipiendam Euchariſtiam, vt probè probat Sancius *loc. cit. num. 4.* Ergo vtrumque præceptum, per ſe loquendo pro eodem obligabit tempore. Vnde nullomodo contingere poteſt (vt contrarij exiſtimant) prius teneri aliquem ad confeſſionem, quàm ad communionem. Sic Sancius, & alij Doctores citati, & fauent omnes Doctores, qui docent, adminiſtrandam eſſe Euchariſtiam pueris in articulo mortis ſtatim ac ſunt capaces, Sacramentum Pœnitentiæ recipiendi; hi autem ſunt Henriquez, Tannerus, Armilla, Caietanus, Salas, Reginald Nuñus, Suarez, Nauatro, & Viualdus, quos citant, & ſequuntur Diana *loc. cit. reſol. 89. & 5. part. tract. 3. reſol. 44.* Sancius *loc. cit. num. 16.* & Lugo *loc. cit. num. 37. pag. 434.* & alij communiter.

QVÆSTIO VII.

An peccent mortaliter confeſſarij, & parentes puerorum, non permittendo illos communicare ſtatim ac capaces ſunt doli?

NEgant DD. *ſup. q. 5.* pro oppoſita ſententia adducti. Quibus nunc adde Vaſquez *diſp. 214. cap. 4. num. 38.* Filliuc *tract. 4. num. 191.* Sà. *v. Euchariſtia num. 12.* & ibi Victorell Villalobos *tract. 7. diff. 42. num. 6.* & alios, apud Sancium *loc. cit. num. 6.*

Sed probabiliùs reſpondeo: peccare mortaliter, quia, iuxta noſtram ſententiam, ſunt cauſa, vt pueri tranſgrediantur præceptum communionis. Excuſari tamen poſſunt à peccato, ſi contrariam ſequantur ſententiam, quia eſt ſatis probabilis. Sic Sancius *loc. cit. num. 10.*

QVÆSTIO VIII.

An pueris debeat dari Euchariſtia pro Viatico, quando dubitatur de eorum capacitate.

NEgabunt à fortiori, Vaſq. *loc. cit. num. 41. & 43.* & alij, qui cum eo docent; nec debere, nec poſſe adminiſtrari Euchariſtiam pro Viatico pueris, qui peccare poſſunt, ſi aliunde nunquam illam acceperunt.

Sed ego probabiliùs reſpondeo: poſſe quidem dari eiuſmodi pueris adhuc ſtante illo dubio, non tamen teneri. Sic Lugo *diſput. 13. à num. 43. pag. 435.* Et idem meo videri ſentit Henriquez *lib. 8. cap. 41. in fine.* Lege Dicaſtillum *diſp. 10. cit. dubit. 5. à num. 111.* vbi de hac re latè agit.

QVÆSTIO IX.

An pueri non communicantes in Paſchate ligentur pœnis Canonis (ſcilicet, priuatione ſepulturæ, & ingreſſu Eccleſiæ) ſi nondum pubertatem attigerunt?

AFfirmant Ægidius *diſp. 13. dub. 6. num. 45.* Alterius *lib. 3. diſp. 10. cap. 4.* & Hurtado *diſp. 7. de Pœnit. diff. 9.* quia exiſtimant, impuberes optimè poſſe ligari cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis.

Sed probabiliùs reſpondeo: non ligari ante pubertatem (adhuc iuxta noſtram ſententiam docentem teneri ante pubertatem ad communionem.) Sic Suarez, Ochagauia,

Digitized by Google

Ochagania, Sà, Diana, & alij plures, quos citauimus 1. *part. tractat.* 5. *diſput.* 3. *quæſt.* 57. Vaſquez *tom.* 4. *quæſt.* 90. *art.* 2. *dub.* 4. Sancius *diſput.* 26. *num.* 18. & alij apud ipſum; de quo adhuc *infrà*.

QVÆSTIO X.

An præceptum annuæ Communionis obliget in Paſchate?

RESpondeo: obligare, quia ſic habetur in *capite Omnis vtriuſque ſexus.* Et in Trident. *ſeſſ.* 13. *Can.* 9. & congrue profectò, vt ſic tempus eſſet magis certum; fideles melius diſpoſiti, & deuotiùs tempus eius inſtitutionis, & conſummatio redemptionis celebraretur. Sic omnes DD.

QVÆSTIO XI.

An nomine Paſchatis, de iure, ſolùm intelligatur ipſa dies Dominicæ Reſurrectionis, cum duobus proximè ſequentibus?

AFfirmat Panormitanus ad ſupradictum *caput Omnis.*

Sed certiſſimè reſpondeo: non ſolùm intelligi præfatos dies, ſed ipſam diem Paſchatis, cum octo proximè præcedentibus, & octo ſequentibus diebus, hoc eſt, à Dominica Palmarum, vſque ad Dominicam in Albis incluſiuè. Quia ſic declarauit prædictum caput Eccleſiaſtica conſuetudo, nec non & Eugen. IV. vt referunt Syluest. *v. Euchariſtia* 3. Nauar. *cap.* 21. *num.* 45. Henriquez *lib* 8. *cap.* 5. Coriolan. *de caſibus reſern. part.* 1. *ſect.* 3 *art.* 1. *num.* 4. *pag.* 336. Lugo *diſp.* 16. *num.* 62. *pag.* 497. & alij. In his ergo quindecim diebus poteſt quis, & tenetur, adimplere præceptum annuæ Communionis, niſi aliàs in aliquà Diœceſi laxior detur conſuetudo, de qua ſtatim.

QVÆSTIO XII.

An nomine Paſchatis de conſuetudine, aut priuilegio, intelligatur in Hiſpania, & Luſitania tota Quadrageſima, vſque ad Dominicam in Albis?

AFfirmat Fagundez *præc.* 3. *lib.* 1. *cap.* 5. *num.* 3. quia exiſtimat, in prædictis Regnis legitima conſuetudine introductum eſſe, vt in quolibet die Quadrageſimæ vſque ad Dominicam in Albis poſſint fideles præcepto annuæ communionis ſatisfacere, refertque pro ſua ſententia Azorium *tom.* 1. *inſtitut. moral. lib.* 7. *cap.* 41. *quæſt.* 4. Sed malè profectò; nam libro ab ipſo *cit* (*non cap.* 41. *ſed.* 30. quod eſt vltimum) ſolùm aſſerit poſſe in Hiſpania in quolibet die Quadrageſimæ huic præcepto ſatisfieri, non ex conſuetudine, ſed ex priuilegio Clementis VII. Pro hac etiam ſententia refert Machado *tr.* 7. *cit. n.* 7. prædictos Authores, & Ludouicum à Cruce.

Sed certiſſimè reſpondeo: non intelligi, quia certiſſimum eſt, in tota ſaltem Hiſpania non extare talem conſuetudinem. Nam in Regnis Caſtellæ, Nauarræ, & Aragoniæ, contrarium ſeruari praxis teſtatur, cùm nullomodo adimpleatur præcepto annuæ Communionis, niſi à Dominica Palmarum vſque ad Dominicam in Albis incluſiuè. Fateor tamen, & poſſe ſatisfieri huic præcepto in dictis Regnis, & in tota Hiſpania, communicando in qualibet die Quadrageſimæ, ex prædicto priuilegio Clem. VII. ſi extat, & vigeat (vt extare, & vigere cum Azorio teſtantur Vinaldus *de Euchar.* §. *de Sacerd. num.* 10. *in fine*, & Rodrig. *in expoſitione Bullæ*) & ſimiliter in tota Luſitania (aut alibi) ſi in illa introducta ſit prædicta conſuetudo, quam introductam credo, quia vltra prædictos Doctores id affirmant Nauar. *cap.* 21. *n.* 45. & 52. & Rodrig. *tom.* 1. *quæſt. regul. quæſt.* 56. *art.* 3. & Trullench. *loc. cit. lib.* 3. *cap.* 5. *dub.* 1. *num.* 6. Qui hanc conſuetudinem introductam eſſe in aliis etiam Regnis, his verbis fatetur: At vbi laxior eſſet conſuetudo, ſufficeret illam ſeruare, vt eſt Mediolani, & Conimbricæ, qualibet die Quadrageſimæ, & Valentiæ à prima die Quadrageſimæ, vſque ad Dominicam in Albis incluſiuè. Sic ille. Legatur Dicaſtillo *dubit.* 5. *cit. à num.* 87. & *dubit.* 6. *n.* 164.

QVÆSTIO XIII.

An præceptum annuæ Communionis, teneantur fideles adimplere tempore interdicti?

NEgant D. Anton. 3. *par. tit.* 26. *cap.* 4. Syluest. *V. interdictum q.* 5. Sot. *in.* 4. *diſt.* 22. *q.* 3. *art.* 1. Couar. *in c. Alma p.* 2. §. 5. *num.* 6. & alij.

Sed probabiliùs longè reſpondeo: teneri, quia iure nouo, per caput *Alma Mater* conſtat non obligari interdictum in quatuor feſtiuitatibus anni, ex quibus vna eſt Paſcha, pro qua ſpecialiter obligat præceptum Communionis, vt ſupra *q.* 10. eſt habitum. Sic Nauar. *cap.* 27. *num.* 178. & Hinojoſa *in ſuo directorio v. Euchariſtia fol. mihi* 230.

QVÆSTIO XIV.

An hoc præceptum adimplendum ſit in propria Parochia?

REſpondeo: adimplendum eſſe in propria Parochia; licèt poſſit adimpleri in aliena, aut alibi, de licentia Parochi. Sic Nauar. *c.* 21. *n.* 51. Henriq. *lib.* 8. *cap.* 55. *num.* 1 *lit. B.* Suar. *diſp.* 72. *ſect.* 2. Azor. *lib.* 7. *cit. cap.* 30. *quæſt.* 6. Reginald. *num.* 90. & 94. Bonac. *quæſt.* 7. *punct.* 1 *num.* 7. Fagund. *loc. cit. lib.* 1. *cap.* 5. *n.* 5. Granad. *tr.* 12. *diſp.* 2. *num.* 4. & communiter omnes, ex *cap. Omnis. cit.*

QVÆSTIO XV.

An ſufficiat ad adimpletionem dicti præcepti, Euchariſtiam ſumere in Cathedrali?

AFfirmant Machado *tom.* 1. *lib.* 2. *par.* 4. *tr.* 7. *doc.* 1. *n.* 3. Citans pro ſua ſententia Bonacinam *de Sacram. diſp.* 4. *q.* 7. *p.* 2. *n.* 11. ſed malè profectò, vt *infrà*. Ratio eſt, quia Eccleſia Cathedralis eſt communis Eccleſia Diœceſis, in qua reſidet communis Paſtor, qui poteſt appellari proprius Sacerdos omnium fidelium illius Diœceſis: ergo. Ita nouiſſime tenent Genuenſ. *in praxi c.* 76. *n.* 21. Poſſeuinus, Piaſecius, Barboſa, Sà, & Geſualdus apud Dianam *infrà*.

Verò probabiliùs reſpondeo: non ſatisfacere. Sic Bonac. *loc. cit.* vbi ſic ait: puto tamen, eum, qui communicat in Eccleſia Cathedrali, ſine licentia proprij Parochi, vel Epiſcopi, non ſatisfacere præcepto Euchariſtiæ ſumendæ in Paſchate à proprio Sacerdote, iuxta *c. Omnis vtriuſque ſexus. de pœnit. & remiſ.* Nam vſu receptum videtur, vt hoc præceptum adimpleatur in propria Parochia. Sic iſte Author; quem ſequitur Trull *lib.* 3. *in Decal. c.* 5. *dub.* 2. *n.* 12. Qui citat pro hac parte Sanch. *lib.* 3. *de matrim. diſp.* 27. *num.* 2. Baſſeus *v. Commun. num.* 13. & alij. Quos ſequuntur Dicaſtillo *loc. cit. dub.* 7. *num.* 170. & Diana *part.* 9. *tract.* 9. *reſol.* 64. vbi ad rationem factam pro contrariis, reſpondet, nullo

nullo iure probari poſſe Eccleſiam Cathedralem eſſe communem Parochiam totius Diœceſis.

QVÆSTIO XVI.

An ſi Parochus dicat ſuis Parochianis, vt communicent in Paſchate vbicumque maluerint, poſſint illi hoc facere in Eccleſiis Mendicantium?

RESpondeo: poſſe, quia Parochus per illa verba, generaliter tribuit ſuis ſubditis liberam poteſtatem communicandi vbi maluerint: ergo nullam excludit Eccleſiam. Sic Azor *loc.cit. quaſt.* 9. Fagundez *loc.cit. num.*6. & 18. & Hinoioſa *V. Euchariſtia fol.* 217. Trullench *loc.cit.num.*8.& communis.

QVÆSTIO XVII.

An Aduenæ, & Peregrini ſatisfaciant præcepto annuæ Communionis, ſi in Eccleſiis Mendicantium Euchariſtiam in Paſchate ſuſcipiant?

NEgant D. Anton. *in cap.* 1. *de ſepultur. num.* 8 Sylueſt. *V. Confeſſor.*1. *quaſt.*1. Victoria *de Confeſſ.num.* 15. & alij exiſtimantes, teneri Peregrinos confluere ad Eccleſiam Cathedralem, & Matricem ad recipienda Sacramenta in Paſchate.

Sed longè probabiliùs reſpondeo: ſatisfacere, quia prædictæ perſonæ, nec habent proprium Parochum, nec propriam Parochiam: ergo optimè poſſunt ſatisfacere præcepto Communionis in Eccleſiis Mendicantium. Sic Henriquez *lib.*8.*cap.* 55. *num.*11. Sotus *diſt.*18.*quaſt.*2.*art.*2.Sanchez *lib.*3.*de matrimonio diſp.* 23.*num.*17.& 18 Rodriguez *tom.*1. *quaſt. regul. quaſt.* 56.*art.*3.Fagund *loc.cit.num.*10 Portel.*v. Sacram. admin. num.* 6.Granad. *tract.*12.*diſp.*2. *num.*5. Hinoioſa *V. Euchariſtia fol.*218.& apud ipſum, Nauar. Lugo *diſp.*18.*num.*51.Diana *part.*2.*de dubiis regul. reſol.* 12. Ludouicus *quaſt.*8.*de Euchar.artic.*5.*dub.*1. *pag.* 204. & alij.

QVÆSTIO XVIII.

An ſæculares, ex ſola tacita, aut præſumpta licentia Parochorum poſſint adimplere hoc præceptum, communicando in Eccleſiis Mendicantium?

REſpondeo: poſſe, & conſequenter, Mendicantes ipſis ſæcularibus licitè Euchariſtiam in Paſchate conferre. Quia tam ad recipiendum, quàm ad conferendum licitè Sacramentum Euchariſtiæ (& etiam Extremæ vnctionis) ſufficit tacitè licentia Parochi, aut ratihabitio de futuro, licet hæc non ſufficiat ad recipiendum, vel conferendum Sacramentum pœnitentiæ, & matrimonij. Quia in iſtis Sacramentis ſubſtantia, & validitas eorum dependet ex iuriſdictione; ſine qua nihil fit: At verò ſubſtantia, & validitas Sacramenti Euchariſtiæ (aut Extremæ vnctionis) non dependet à iuriſdictione; nam licèt cum peccato adminiſtretur, validè tamen adminiſtratur. Solùm ergo requiritur huiuſmodi licentia Parochi, & iuriſdictio ad licitè adminiſtrandum, ne videlicet, turbetur pax, vel contra voluntatem Paſtorum, hæc iuriſdictio vſurpetur. Ideoque in huius Sacramenti adminiſtratione ſufficit probabilis ſpes, & præſumptio, quod Parochus approbabit poſtea id, quod geſtum fuerit. Sic Nauarr. *cap.*11.*num.*52. Henriquez *loc.cit. lit.B.* Sotus *diſt.*13.*quaſt.*1.*art.*3.Rodriguez *loc cit.*Fagundez *prac.*3.*lib.*1.*cap.* 5. *num.*11.& *lib.*3.*cap.*2.*num.* 12.Sanchez, & Portel.*loc.cit.* Suarez *diſp.* 72. *ſect.* 2. Granad.*loc.cit.num.*5.Diana, & Lugo *loc.cit.*& alij.

QVÆSTIO XIX.

An poſſint Mendicantes Euchariſtiam in ſuis Eccleſiis, ſæcularibus in Paſchate miniſtrare, ita vt, præcepto annuæ Communionis ſatisfaciant?

AFfirmant Beia 4.*part. caſu* 4. Rodriguez *tom.* 1. *quaſt.regul.quaſt.* 56.*art.*3. Hieronimus à Sorbo *in comp. priuileg. V.communicare*, & P.Ioan. de Cruce *in epito. priuileg. lib.*2.*cap.*5.*dub.*4. *concl.* 3. vbi ſic ait: Licet Religioſis miniſtrare fidelibus, in ſuis Eccleſiis, Euchariſtiam in Paſchate, etiam ad implendum præceptum communionis, quia ita conceſſit Patribus de Guadalupe Nicolaus V. & Iulius II. vt habetur in compendio iſtius Ordinis, §. 2. & 6. Citat etiam Granad. pro hac ſententia, Emmanuelem Sà *v. Euchariſtia num.* 10. & certè in illam inclinat, ſicut & Hinoioſa *loc.cit.*219. Et, ſuppoſita veritate conceſſionis priuilegij, Idem nouiſſimè docet Lugo *diſp.* 18. *num.* 49.*pag.* 518. per hæc verba: Cæterum, ſi id inueniatur per Bullam, vel Breue aliquod conceſſum, non video, cur non habeat adhuc ſuum vigorem Sic ille. Citat pro hac parte Machado 2.*tom.lib.*5.*part.*2. *tract.*6.*doc.*5 *num.*2. Ægid. Trullench. *in Decalog.tom.* 1.*lib.*3. *cap.*5. *dub.*2.*num.*8. ſed malè; nam oppoſitum expreſſis verbis docet. Tenet etiam expreſſè hanc ſententiam Ludou de S.Ioan. *quaſt.* 8. *de Euchar. art.* 5. *dub.*3 *per totum.* & *diff.*3. *etiam per totam*, vbi probat Breue conceſſum à Nicolao V. adhuc ſuum habere vigorem.

Sed probabiliùs reſpondeo: non poſſe, quia priuilegium, pro contraria ſententia, adductum (etiam ſuppoſita veritate eius conceſſionis, de quo maximè dubitat Lugo *loc. cit.*) ſtrictiſſimè eſt interpretandum vt potè contra ius commune conceſſum. Sic Diana denuo *part.*6.*tr.*7. *reſ.*58. afferens pro hac parte declarationē Sac.Congr.& Nauar.*c.*21.*num.*52.Henriq. *lib.*8. *cap.*55 *lit.B.*Sot.*diſt.*18.*quaſt.*4.*ar.*2.Sanchez, & Portel.*loc cit.*Granados *tract.*12.*diſp.*2.*num.*3.Diana *part.* 2.*de celebrat. Miſſar.reſol* 73.& Fagund. *prac.*3 *lib.*1. *cap.*5 *num.*16. Addens, contrariam ſententiam non poſſe ſecure amplecti. Sed hoc additum non placet, quia contraria ſententia reuera eſt probabilis, vt bene Diana *loc.cit.* Trullench etiam *lib.*3.*in Decalogum cap.*5 *dub.*2 *num.*8.& communis.

QVÆSTIO XX.

An ſaltem ſæcularibus, qui iam præceptum Communionis impleuerunt, vel illis, quibus nondum tempus illud adimplendi eſt elapſum, poſſint Mendicantes Euchariſtiam ex deuotione miniſtrare in die Dominicæ Reſurrectionis?

NEgant adhuc Nauarr. *loc.cit.* Azor. *lib.*7.*cap.*30. *quaſt.*7.Sarnenſis *de viſitat. lib.*2.*cap.* 3. *num.*30. Henriquez *lib.*8.*cap.*55 *num.*1. Trullench *loc.cit. pag. mihi* 632. & §.7. *in Bullam, dub.* 7. *num.* 8. Et etiam Bonac. *diſp.* 4. *quaſt.* 5. *punct.* 1. *num.* 12. loquendo de illis, qui non adimplerunt in propria Parochia præceptum, quamuis de illis, qui iam adimpleuerunt, contrarium dicat: loco ſtatim citando, & alij

Sed probabiliùs reſpondeo: poſſe, quia quamuis in priuilegijs, in quibus, Mendicantibus conceditur facultas Euchariſtiæ omnibus fidelibus adminiſtrandæ, ferè ſemper dies Reſurrectionis excipiatur, hoc tamen ideo fit, vt omnes ſuas adeant Parochias ad ſatisfaciendum præcepto Communionis: Ergo, qui hoc præceptum adimpleuerunt, vel animum habent

Digitized by Google

bent adimplendi illud, communicando in propria Parochiā, licite poterunt, vbi maluerint, in die Reſurrectionis Dominicæ, ex deuotione communicare: Ergo & Mendicantes eis Sacram Euchariſtiam porrigere. Sic Suarez *diſp.* 71. *ſect.* 2. Filliucius *num.* 165. Rodriguez *de Communione cap.* 64. *num.* 1. Bonac. *diſp.* 4. *quaſt.* 7. *punct.* 2. *num.* 9. Nunus *quaſt.* 82. *art.* 3. Fagund. *prac.* 3. *lib.* 1. *cap.* 5. *num.* 9. *& lib.* 3. *cap.* 2. *num.* 17. Portel *loc. cit. num.* 5. Ioan. de Cruce *in epitom. lib.* 2. *cap.* 5. *dub.* 4. *con.* 1. Sà, *v. Euchariſtia, num.* 10. Granados, *loc. cit. num.* 4. Hinoioſa *loc. cit. fol.* 228. & Lugo *diſp.* 18. *num.* 60. qui bene, ex Layman, aduertit, in dubio præſumi poſſe, ac debere eos, qui tali die accedunt ad communicandum, ſatisfeciſſe iam, vel habere animum ſatisfaciendi, in ſua Parochia. Sic etiam Diana *part.* 8. *tract.* 1. *reſol.* 88. & penes ipſum Vaſquez *tom.* 3. *in* 3. *part. diſp.* 219. *cap.* 3. & Ægidius *quaſt.* 81. *art.* 3. *num.* 31.

QVÆSTIO XXI.

An vi Bullæ Cruciatæ poſſit quis adimplere hoc præceptum Communionis, in quacumque Eccleſia communicando?

AFfirmatiuam ſententiam tenere, contra Suarium, & Nuñum, Vaſquez *tom.* 3. *in* 3. *part. diſp.* 119. *cap.* 5. *num.* 47. & Dianam 1. *part. tom.* 11. *reſol.* 20. ait Machado *tom.* 1. *lib.* 2. *part.* 4. *tractatu* 7. *doc. numero* 6. qui, & dicit, id eſſe probabile, & ſecurum in praxi.

Sed certiſſimè reſpondeo: non poſſe, quia Bulla nullomodo concedit facultatem communicandi in qualibet Eccleſia, ad implendum præceptum communionis: ſed ſolum concedit facultatem recipiendi Euchariſtiam de manu cuiuſuis Sacerdotis, ſine licentia Parochi, etiam tempore interdicti, præterquam in die Paſchatis, de quo caſu loquuntur Vaſquez, & Diana, non de caſu noſtræ quæſtionis, vnde omnino malè illos citat Machado. Tenent autem expreſſe noſtram ſententiam Trullench *in Bullam lib.* 1. *§.* 3. *dub.* 7. *num.* 6. Henriq. *lib.* 7. *cap.* 13. *num.* 4. *lit. O.* qui citat Syluest. *de Euchariſt.* 3. *§.* 4.) Rodriguez *§.* 5. *num.* 7. Ludou. à Cruce *in Bull. diſp.* 1. *cap.* 6. *dub.* 6. *num.* 14. & communis.

QVÆSTIO XXII.

An poſſint Religioſi Euchariſtiam in articulo mortis ſæcularibus miniſtrare, etiam per modum Viatici,

AFfirmant Ioann. de Cruce *loc. cit. dub.* 5. *concl.* 2. & Portel. *loc. cit in additionibus*, qui hoc probat ex quadam Bulla Pauli IV. concedentis, Minoritis, quod poſſint, quouis tempore, ægrotis ſæcularibus, etiam extra ſuos Conuentus degentes, miniſtrare Euchariſtiam, etiam in articulo mortis per modum Viatici: excepto die Paſchatis, idque inconſultis Parochis. Sic etiam Hinoioſa *loco citato fol.* 229. & alij.

Sed probabiliùs reſpondeo: non poſſe abſolutè, ob rationem *quaſt.* 19. adductam. Sic Nauarr. Henriquez Fagundez, *loc. cit.* Suarez *diſputatio.* 72. *ſectione* 2. & alij communiter.

***

QVÆSTIO XXIII.

An ſaltem, deficiente Parocho, aut nolente per ſe Euchariſtiam miniſtrare, nec concedere facultatem miniſtrandi illam, poſſit quilibet Sacerdos in prædicto mortis articulo ſæcularibus Euchariſtiam porrigere, etiam per modum Viatici?

NEgant Nauar. *cap.* 21. *num.* 52. *& cap.* 27. *num.* 107. Sylueſter *v. excommunicatio.* 7. *num.* 30. *&* 32. Abbas, Archidiac, & alij apud ipſum, & apud Fagund. *prac.* 3. *lib.* 2. *cap.* 2. *num.* 19. Qui *eodem num.* citat etiam pro hac ſententia Suarium, *& num.* 20. pro contraria, dicens ſibi eſſe contrarium.

Sed probabiliùs reſpondeo: poſſe in prædictis caſibus, quia in primo, adeſt voluntas interpretatiua Epiſcopi, vel Papæ: vt iuuetur infirmus. In ſecundo verò, quia multa voluntas irrationabilis, ac impia Parochi, facit, vt abſens reputari debeat. Sic Henriquez *lib.* 8. *cap.* 55. *num.* 1. *lit. H.* Fagundez *loc. cit. num.* 14. *&* 20. Hinoioſa *loc cit.* Lugo *loc. cit. num.* 52. & apud ipſum, Suarez *diſp.* 13. *ſect.* 2. qui optimè illum defendit à contradictione, quam illi imputat Fagundez. Sic etiam tenere à fortiori debent Cruz, Portel, & alij aſſerentes, poſſe abſolute miniſtrari Euchariſtiam à Religioſis in articulo mortis, de quo *quaſt.* 22. eſt habitum. Lege Dianam *part.* 9. *tract.* 9. *reſol.* 63. Vaſquium *diſp.* 219. *cap.* 4. & Palaum *tom* 4 *tract.* 21 *punct.* 20 *num.* 8. vbi ſic ait: In articulo mortis ſi velis ſæpius communicare, cum ea repetita communio, non ex obligatione, ſed ex deuotione fiat, ſine dubio poſſunt tibi Religioſi Euchariſtiam miniſtrare, quia illa communio eſtò fiat in mortis articulo, id per accidens eſt, cum iam obligationi illius feceris ſatis: vt bene notauit Suarez *tom.* 4. *de Relig tract.* 10. *lib.* 9. *cap.* 3, *num.* 13. Nec tamen ob inde infertur tibi ægrotanti, & ex deuotione communicanti, poſſe Religioſum per vicos, & Plateas deferre Euchariſtiam: quia illa ſolemnis miniſtratio Parochorum eſt propria. Suarez *dict. cap.* 3. *num.* 12. Quare exceptio ſolum intelligitur de communione in articulo mortis ex obligatione, quam Religioſi, & ſacerdotes ſæculares facere non poſſunt, niſi periculum adſit decedendi ſine Viatico, niſi ipſi adminiſtrent. Nam ſtante ea neceſſitate, omnibus Sacerdotibus, tam Religioſis, quam ſæcularibus conceſſa eſt à iure, *in cap. Quod in te, de Pœnit. & Remiſ.* facultas Euchariſtiam miniſtrandi. Nam eſtò prædictum caput ſolùm loquatur de Pœnitentiæ Sacramento, omnes DD. ad Euchariſtiam per Viaticum ſumendam ob grauem illius neceſſitatem extendunt. Sic Palaus. Et ex illo Diana *loco citato*.

QVÆSTIO XXIV.

An etiam, eodem Parocho deficiente, aut nolente per ſe Euchariſtiam miniſtrare, nec licentiam concedere, poſſint Religioſi illam ſecularibus porrigere ad implendum annuæ communionis præceptum.

NEgant, & à fortiori, Nauarr. Sylueſt. & alij nuper citati, necnon Fagund. *loc. cit. num.* 21. & Lugo *num.* 53.

Sed æquè probabiliter reſpondeo; poſſe, ſaltem de licentia præſumptiua Papæ, vel Epiſcopi, quam etiam in hac neceſſitate, rationabiliter cenſentur concedere abſente Parocho, aut preſente, ſed nolente id efficere,

cere per ſe, aut licentiam dare, quia licèt hæc neceſſitas, non tantùm vrgeat, quantum neceſſitas mortis articuli, vrget tamen ſufficienter ad licitè Euchariſtiam in prædictis caſibus miniſtrandam. Et hanc meam ſententiam eſſe æque probabilem, ait Diana *par.10.tract.11.Reſol.31.*

QVÆSTIO XXV.

An poſſint Religioſi Euchariſtiam miniſtrare in Paſchate, & in articulo mortis familiaribus, & ſeruitoribus, actualiter Religioſis inſeruientibus, & intra Monaſteria commorantibus?

NEgant Sà *V. Euchariſtia num.* 9. Bonac. *diſp.* 4. *qu.7.punct.* 2. *num.*10. & Fagundez *prac.*3. *lib.*1. *c.* 5. *n.* 5.

Sed probabiliùs reſpondeo: poſſe, quia id conceſſerunt Clem. IV. Benedictinis.Innoc. VI. & Sixtus IV. Auguſtinis, & Leo X. Minimis. Sic Ioan. de Cruce *loc. cit. lib.*2. *c.*5. *dub.*4. *concl.*4. *& c.*6. *dub.*5. *concl.*3. Ludo.q.8 *de Euchar. ar.*9. *dub.* 1. *pag.* 209.& Portel *loc.cit.n.*9.addens, idem eſſe ſentiendum de famulis coniugatis dormientibus nocte extra conuentum, cum hi etiam commenſales ſint continui. In quam ſententiam tandem inclinat Bonac.*loc.cit.* Sanchez *lib.*3.*de matrim.diſp.*23.*n.*12. & Trullench. *loc. cit.num.*11. Dicaſtillo *loc.cit. dub.*7.*à num.* 172.& me citato, Diana *part.*9.*tract.*9. *Reſ.*36.& *punct.*10.*Reſol.* 33. *cit.*

QVÆSTIO XXVI.

An Sacerdotes debeant in Paſchate celebrare in propria Parochia ad implendum præceptum annuæ Communionis?

REſpondeo negatiuè, quia *cap Omnis*, ſolum loquitur de his, qui ſuſcipiunt communionem de manu aliena: Sacerdotes ergo optime ſatisfacient, ſi tempore Paſchæ alibi celebrent. Tenebuntur tamen communicare in propria Parochia, ſi nec ibi, nec alibi in Paſchate celebrare velint. Sic Henriquez *lib.*8. *cap.*55.*n.*1.*& lib.*9.*cap.*23.*n.* 2. Sà *V. Euchariſtia n.*11. Bonac. *diſp.*4 *quaſt.*7. *punct.*2.*num.*7. & Granad. *tract.* 12.*diſp.*2. *num.*5. & Dicaſtillo *tract.*4. *diſp.*10. *dubit.* 5. *num.*99.

QVÆSTIO XXVII.

An Parochi poſſint in alienis Eccleſiis Euchariſtiam in Paſchate ſuis Parochianis miniſtrare, ita vt præcepto communionis ſatisfaciant?

REſpondeo poſſe, quia in *cap. Omnis*, ſolùm præcipitur vt in Paſcha quis à proprio Parocho corpus Domini accipiat: ergo. Sic Fagund. *prac.*3.*lib.*1. *cap.*5.*num.* 18.& communis.

QVÆSTIO XXVIII.

An qui in Paſchate indignè communicat, Eccleſiæ præcepto ſatisfaciat?

NEgant Durand *in* 2: *diſt.*18. *quaſt.* 4. Capreolus *ibidem diſt.*41.*quaſt.*2.*art.*3. Nuñus *quaſt.*80.*art.* 11.*diff.*3 *dub.*4. Syluius *ibidem quaſt.& art. quærit.*2.& Barthol.ab Angelis *Dialogo* 4.§.176.

Sed probabiliùs reſpondeo: ſatisfacere, quia, qui indignè communicat, licèt mortaliter peccet, agens contra præceptum diuinum, præcipiens, vt homo ad recipiendam Euchariſtiam, ſe per pœnitentiam probet, verè tamen communicat, & verè ſuſcipit Sacramentum: ergo verè adimplet præceptum Eccleſiæ quoad ſubſtantiam. Sic Sot. *lib.* 2. *de Iuſtitia q.*3. *art.* 10. Azor *tom.*1. *lib.*7. *cap.*30.*quaſt.*12. Vaſquez *tom.*3 *diſp.*214. *cap.*4. Suarez *diſp.*70.*ſect.*3. Filiuc. *tract.*4.*n.* 60. Enriquez *lib.*8.*cap.*5.*num.*3. Sà *Euchariſtia num.*15 Granad *tract.* 10. *diſp.*4. *n.*11. Trullench *loc. cit. n.* 13. Lugo *diſp.*18.*num.*83.*pag.*500. Bonac. *diſp.*4.*quaſt.*7. *punct.*2.*num.*12. Fagund. *prac.*3.*lib.*1.*cap.*6.*n.*4. Villalobos *tom.*1.*tract.*7.*diff.*41.*num.*6. Diana 3.*part.tract.*4. *reſol* 43.*& in addit.reſol.*14. Vbi etiam bene ex Ochagauia *tr.* 2. *de Euchariſtia*, *q.*15.*n.*6. probat, nullomodo incurrere in excommunicationem latam ab Ordinario illum, qui in Paſchate Euchariſtiam indignè ſumpſit; ſic etiam cum aliis Dicaſtillo *loc. cit. dubit.*8. *num.*175.

QVÆSTIO XXIX.

An qui in Paſchate non communicat, teneatur poſt Paſcha communicare?

NEgant Sot. *diſt.*18.*quaſt.*1.*art.*4. Sylueſt. *V. Euchariſtia quaſt.* 15. Armi la *V. Communio. num.* 6. Tabiena *quaſt.* 7. Victoria *num.* 173. *aliàs* 148. Henriquez *lib.*8.*cap.*5.*num.*1. Sà, *V. Euchariſtia num.*7. Toletus *lib.*7.*cap.* 18. Ortiz *cap.* 19.§.39. Medina, *C.de Pœnit.quaſt.de Confeſſ.ſemel in anno agenda.* Granado *tr.* 10.*diſp.*4.*n.*7. & in hanc partem inclinant Bonac. *diſp.* 4 *quaſt.*7.*punct.*2.*num.*13. & Cruz *de Euchariſtia q.*5. *dub.*7.*con.*4.& Diana etiam, 3.*p.tr.*4.*reſol.*41.*&* 5.*par. tr.*13.*reſol.*3.

Sed probabiliùs reſpondeo: teneri, quia eadem eſt ratio de præcepto annuæ Confeſſionis, & Communionis (quidquid aliter exiſtiment Sot. Vict. & Medina, apud Ioan. de Cruce *loc.cit.* at qui per integrum annum non eſt confeſſus, tenetur, adhuc eo tranſacto, confiteri, vt 1.*p.tr.*5.*diſp.*3.*q.*41. eſt habitum: ergo & tranſacto Paſchate communicare. Sic D. Thom. *in* 4. *diſt.* 13.*q.*1.*ar.*1.*q.*2. Vbi eodē modo loquitur de Communione, quo de Confeſſione Nauar. *cap.* 21. *num.* 15. Nuñus *quaſt.* 80. *art.* 11.*diff.* 2. Azor. *tom.*1.*lib.*7. *cap.* 30 *quaſt.*5. Suarez *diſp.* 70. *ſect.* 20. Layman *lib.* 5.*tract.*4 *cap.*5. Syluius *quaſt.*80.*art.*11. *quaſt.*4. Reginald. *lib.* 29. *num.*75. Filliuc. *nu.* 58. Fagund. *prac.* 3. *lib.* 1.*cap.*6.*num.* 2. Hurtado *diſp.*7.*de Pœnit. diff.* 12. *& diſp.* 10. *de Euchar. diff.*3. Coriolan. 1. *part. ſect.*3. *art.*1. *num.* 9.*pag.* 327. Lugo *diſp.*16.*num.* 66.*pag.*497. Villalobos 1. *parte tractatu* 7. *diff.* 42 *numero* 8. Trullench. *libro* 3. *in Decalog. capite* 5. *dubio* 2. *numero* 25. Ochagauia *tractatu* 2. *de Euchar. quæſtione* 15. *num.*4. & alij quos citat, & ſequitur Dicaſtillo *tract.* 4.*diſp.*10.*dubit.*6.

QVÆSTIO XXX.

An qui præuidet, ſe non poſſe communicare intra quindecim dies communioni deſtinatos, teneatur præuenire communionem?

AFfirmant Vaſquez *tom.*4.*de Pœnit.quaſt.*90.*artic.* 3.*dub.*2.*num.* 13. Nuñus *quaſt.* 80. *art.*11. *diff.*3. Syluius *ibidem quaſt.*3. Fagund. *loc.cit num.*3. Layman. *lib.*5.*tract.*4.*cap.*5.*num.*9. Hurtado *loc.nuper.cit.* Diana 3.*part.tract.*4.*reſol.*42. & clariùs *reſol.*69. Cruz *quaſt.* 3.*de Pœnit.d.*3.*con.*2. & Ioannes de Lugo *loc.cit.n.*75.

Sed

Digitized by Google

Sed probabiliùs reſpondeo; non teneri, quia, ante illud tempus Paſchale, non obligat communionis præceptum: ergo. Confirmatur; nam ille, qui tenetur ieiunare, aut audire Sacrum, aut recitare officium, non tenetur anticipare ieiunium, nec ante diem feſtum Miſſam audire, nec hodie recitare officium, quod die craſtina recitare non poterit, vt omnes concedunt: ergo nec præfatus anticipare communionem. Sic Azor *tomo* 1. *libro* 7. *capite vlt. quæſt. vlt.* Suarez *diſp.* 70. *ſect.* 2. Filliuc. *num.* 59 Reginald. *num.* 76. Ægidius *quæſt.* 80 *art.* 11. *dub.* 4. *num.* 107. Molfeſius *tract.* 3. *cap.* 8. *num.* 18. Bonacina *loc. cit. num* 15. Victorell. *in addit. ad Emmanuelem Sa, v. Euchariſtia.* Pitigan. *diſt.* 9. *quæſt.* 3. *art.* 9. Coriolan. *loc. cit. num.* 6. *pag.* 339. & alij Legantur quæ diximus 1. *part. tractatu* 5. *diſput.* 3. *quæſt.* 46. Nec non Dicaſtillo *loc. cit. dubit.* 6.

Quæstio XXXI.

An qui, bona fide propter futurum impedimentum in Paſchate anticipauit communionem, teneatur poſtea, non ſecuto impedimento, iterum in Paſchate communicare?

Negat Diana 2. *part. tract.* 4 *reſol.* 42. citans pro hac ſententia Suarium *tom.* 3. *in* 3. *part. diſp.* 70. *ſect.* 2. *circa finem.* & Herediam *tract. de Euchariſtia part.* 8. *dub.* 1. *num.* 10.

Sed probabiliùs reſpondeo; teneri, quia per illam anticipatam communionem, nullomodo fuit adimpletum præceptum communionis Paſchæ, cum nondum obligauerit. Sic Suarez *loco*, ab ipſomet Diana pro oppoſita ſententia, *citato*: ibi enim expreſſe ait: ſe non audere excuſare ab obligatione communicandi in Paſchate eum, qui ſic anticipaſſet communionem, ſi poſtea nihilominus communicare poteſt tempore præcepti. Sic etiam Lugo *diſp.* 16. *num.* 77. *pag.* 499. & Hurtado *diſp.* 10. *diff.* 3. Dicaſtillo *tract.* 4. *diſput.* 10. *dub.* 5, *num.* 93.

Quæstio XXXII.

An ſaltem, qui iam intra quindecim dies Paſchales, v. g. in Hebdomada ſancta, aduertit, ſe non poſſe in ſequentibus diebus communicare, teneatur in prædicta Hebdomada Euchariſtiam ſummere?

Reſpondeo: teneri, quia tunc iam afficitur obligatione præcepti: ergo cum poſſit illud tunc adimplere, verè tenebitur. Confirmatur, nam qui in die feſto præuidet ſe non poſſe audire ſacrum hora nona, tenetur audire hora tertia, ſi in ea poteſt, quia iam afficitur præcepto audiendi Miſſam: ergo, *&c.* Quæ ratio non currit in difficultate *quæſt.* 30. cum ante dies Paſchales nullum adſit, nec obliget præceptum. Sic Bonac. *loc. cit.* qui tamen malè citat Emmanuelem Sà, pro hac ſententia, cum de illa, nec ſermonem faciat. Trullench *loco citato numero* 15. *in fine*, & communis.

Quæstio XXXIII.

An excommunicati, & interdicti excuſentur à præcepto annuæ communionis?

Reſpondeo: excuſari, ſi per eos non ſtet abſolutio; quia ratione excommunicationis, & interdicti, prohibiti ſunt ab Eccleſia, Sacramentorum eſſe participes; ergo excuſantur, ſi per eos non ſtet, vt abſolutio detur. Nam ſi per illos ſteterit, peccabunt ſanè contra hoc præceptum. Sic Nauarr. *cap.* 21. *num.* 48. Azor *tom.* 1. *lib.* 7. *cap.* 30. *quæſt.* 3. Fagundez *loc. cit num.* 7. Trullench *loc. cit. num.* 15 *fine* Dicaſtillo *loc. cit. num.* 92.

Quæstio XXXIV.

An Papa teneatur ſub mortali ad præceptum annuæ Communionis?

Negant Ricardus *in* 4. *diſtinct.* 17. *quæſt.* 4. *art.* 2. *ad* 5. Scot. *ibidem quæſt.* 1. *art* 1. Ioan. Andreas, & Felinus, quos ſequitur Nauarr. *in cap. Placuit, de Pœnit. diſt.* 5. *num.* 32.

Sed probabiliùs reſpondeo: teneri, ſicut tenetur ad præceptum annuæ Confeſſionis, vt diximus 1. *part. tract.* 5. *diſp.* 3. *quæſt.* 17. Peccabit ergo mortaliter Pontifex, ſi hoc præceptum non ſeruet, licèt non incurrat pœnas aliquas. Sic DD. *ibi citati*, & alij, quos citat, & ſequitur Fagundez *præc.* 3. *lib.* 1. *cap.* 6. *num.* 11.

Quæstio XXXV.

An qui omittit Communionem in Paſchate, cenſuram aliquam ipſo facto incurrat?

Reſpondeo negatiuè, quia in *capite Omnis* ſolum præcipitur; vt tranſgreſſor huius præcepti arceatur ab ingreſſu Eccleſiæ, & careat Eccleſiaſtica ſepultura: Si ergo non imponitur, non incurritur. Sic Filliucius *tract.* 4. *numero* 61. & Bonacina *loco citato, numero* 19. & habitum eſt 1. *parte tract.* 5. *diſp.* 3. *quæſt.* 56.

Quæstio XXXVI.

An Conſulendus ſit omnibus fidelibus indifferenter vſus quotidianus Euchariſtiæ?

Affirmant Marcilla *in ſuo memoriali* & *in addit. ad illud*, & P. Maurus de Valderas Ordinis S. Benedicti, & Sancius *in ſelectis diſp.* 22. *quaſi per totam*, & apud ipſum, alij plures.

Negant verò Victoria, Sor. Caiet. D. Anton. Syluest. Nuñus, Tabiena, & alij quam plures, quos refert, & nouiſſimè ſequitur Lugo *diſp.* 17. *ſect.* 2. *per totam.* vbi latè, & perdoctè hanc partem probat, & defendit. Omnes certè probabiliter.

DISPUTATIO IV.

De Miniſtro adminiſtrandi Euchariſtiam.

Quæstio Prima.

An ſolus Sacerdos ſit Miniſter Ordinarius, & deputatus ad Sacram Euchariſtiam diſtribuendam.

Respondeo: quod ſolus, quia ſolus ipſe conſecrat. Sic colligitur ex *cap. Peruenit. de Conſecrat. diſt.* 2. & ex Trident. *ſeſſ.* 13. *capite* 8. & docent D. Thom *quæſtione* 82. *artic.* 3. Henriquez *libro* 8. *cap.* 54. *numero* 1. Suarez *diſput.*

Digitized by Google

diſputatione 72. *ſectione* 1. Victoria *num.* 89. Filiuc. *num.* 156. & omnes.

QVÆSTIO II.

An omnes Sacerdotes poſſint Euchariſtiam miniſtrare?

AFfirmat Petrus Vincentius de Marcilla *in ſuo memoriali ad Epiſcopum Compoſtellanum*, quem refert Lugo *diſp.* 17. *num.* 30. *&* 31. docentem ad miniſtrandam Euchariſtiam ex deuotione, per annum, nullam exigi iuriſdictionem in Sacerdote, ſed ſufficere poteſtatem ordinis. Hanc eandem ſententiam videtur amplecti Grauantus, & Sancius *in Selectis diſp.* 19. *num.* 4.

Sed longè probabiliùs reſpondeo: non poſſe omnes, ſed ſolùm illos Sacerdotes, qui præter ordinis poteſtatem, etiam habent iuriſdictionem ſeu licentiam. Sic Lugo *loc. cit. & diſp.* 8. *num.* 36. Suarez *diſp.* 72. Sà *v. Euchariſtia num.* 14. & communis omnium Theologorum cum Magiſtro *in* 4. *diſt.* 13. & cum D. Thoma 3. *p. q.* 82. *art.* 3.

QVÆSTIO III.

An ſaltem, nunc ex licentia tacita Paſtorum, poſſint omnes Sacerdotes Euchariſtiam miniſtrare?

REſpondeo: poſſe, quia, vt *ſup. diſp.* 3. *quæſt.* 18. eſt habitum, ad miniſtrandum licitè hoc Sacramentum, ſufficit facultas, ſeu conſenſus Paſtoris expreſſus, vel interpretatiuus, aut præſumptus: at hîc ſemper adeſt, cùm ſemper prudenter præſumamus, eum ratum, & gratum hoc habiturum, ſi ſciret: ergo. Sic Lugo *loc. cit.* Nauarro *cap.* 21. *num.* 52. & omnes, inter ter quos lege præcipuè Suarium *diſp.* 72. *ſect.* 1. Vaſquez *diſp.* 219. Dicaſtillo *tr.* 4. *diſp.* 11. *dubit.* 3. & alios penes ipſos.

QVÆSTIO IV.

An Sacerdos regularis indigeat licentia aliqua Parochi ad miniſtrandam Euchariſtiam in Eccleſia aliena?

REſpondeo: non indigere, quia Religioſus habet à Papa licentiam, adminiſtrandi Euchariſtiam omnibus Chriſti fidelibus. Sic Hinojoſa *v. Euchariſtia fol.* 230. Lugo *diſp.* 18. *num.* 38. *pag.* 517. & Granados ſtatim citandus. Dicaſtillo *loc. cit. dub.* 3. *num.* 23.

QVÆSTIO V.

An ſaltem Sacerdos ſecularis celebrans in Eccleſiis Religioſorum indigeat licentia expreſſa Superioris, aut Sacriſtæ Religioſorum, ad diſpenſandam aliis Euchariſtiam?

AFfirmant Sà *v. Euchariſtia, num.* 14. Medina *lib.* 1. *Summa cap.* 11. §. 13. Rodriguez *tom.* 1. *qq. Regul. quæſt.* 56. *art.* 3. & Granados *tract.* 12. *de Euchar. diſp.* 2. *num.* 6. *pag.* 1031.

Sed æque probabiliter reſpondeo: indigere quidem licentia Superioris, aut Sacriſtæ, non tamen expreſſa, ſed tacita, aut præſumpta. Hanc enim ſufficere, vt omnes Sacerdotes licitè Euchariſtiam diſtribuant, diximus *ſup. quæſt.* 3.

QVÆSTIO VI.

An habens Bullam Cruciatæ poſſit ſuſcipere Euchariſtiam, præterquam in die Paſchæ, à quolibet Sacerdote abſque licentia ſui Parochi?

AFfirmant Vaſquez *tom.* 3. *diſp.* 219. *cap.* 5 & Diana 1. *par. tract.* 11. *de Bulla reſol.* 20. *& q.* 4. *tract.* 4. *Reſol.* 81. cum Tannero, Auila, Trullench, & Ochagauia, quos *in fine* refert.

Sed probabiliùs reſpondeo: non poſſe. Quia id non concedit Bulla, vt latè probant Suarez *tom.* 3. *quæſt.* 72 *ſect.* 2. Nuñus *q.* 82 *ar.* 3. Rodriguez *par in addit.* §. 5. *num.* 31. & Lugo *diſp.* 18. *à num.* 41. *pag.* 517. quos citat, & ſequitur Dicaſtillo *tract.* 4. *diſp.* 11. *dubit.* 3. *nu.* 44. qui id bene probat, & reſpondet argumentis, quæ contra hanc ſententiam efformant contrarij.

QVÆSTIO VII.

An Diaconus poſſit eſſe Miniſter extraordinarius Collationis Euchariſtiæ.

REſpondeo: poſſe, ex commiſſione Epiſcopi, vel Presbyteri, vt habetur in *cap. Diaconos, & cap. Præſente diſt.* 93. Et docent D. Thom. *quæſt.* 82. *ar.* 3. *ad* 1. Caiet *v. communio, vbi de Miniſtro Communionis* Victor *quæſt.* 98. Vaſquez *diſp.* 219. *cap.* 1. Lugo *diſp.* 18. *ſect.* 1. & Philiber. *tract.* 2. *de Ordine par.* 7. *cap.* 3. *num.* 2. *&* 3. & communis ſententia omnium Scholaſticorum, vt ait Dicaſtillo *tract.* 4. *de Euchariſt. diſp.* 11. *dub.* 5. *n.* 71.

QVÆSTIO VIII.

An requiratur aliqua cauſa ad hoc, quod Epiſcopus, vel Parochus committat Diacono diſpenſationem Euchariſtiæ.

NEgare videntur Syluest. *v. Diaconus num.* 4. & Armilla *eo. V. n.* 5. *&* S. Thom. *in* 4. *diſt.* 13 *quæſt.* 1. *art. vltim.*

Sed certiſſimè reſpondeo: Requiri cauſam neceſſariam, aut rationabilem ad concedendam Diacono facultatem ad diſtribuendum Corpus Chriſti, non verò ad diſtribuendum eius ſanguinem. Prima pars huius reſponſionis conſtat, quia iura, quæ hanc facultatem concedunt, expreſſe requirunt iſtam cauſam; vt habetur in Concil. Carthag. IV. *can.* 38. per hæc verba. Diaconus præſente Presbytero Euchariſtiam Corporis Chriſti populo, ſi neceſſitas cogat, iuſſus, eroget; cauſa autem iuſta erit, quod Sacerdos ſit debilis, infirmus, aut aliis exercitiis impeditus, aut quod non poſſit communicare tot homines, & non ſit alius Sacerdos, qui commode id poſſit efficere. Secunda verò pars probatur, quia Diaconus, vt propinquus Sacerdoti, proprius eſt diſpenſator ſanguinis Chriſti in calice, vt ait S. Thom. *quæſt.* 82. *art.* 4. *ad* 1. Sic Sot. *in.* 4. *diſt.* 13. *quæſt.* 1. 38. 2. *concl.* Henriquez *lib.* 8. *cap.* 54. *num.* 2. Suarez. *diſput.* 72. *ſect.* 1. §. *Dico tertio* Fagund. *præc.* 3. *lib.* 2. *cap.* 1. *n.* 6. Hurtado *diſp.* 11. *diff.* 3. & Lugo *diſp.* 18. *n.* 27. Dicaſtillo *lo. cit. num.* 81. & 80.

***

QVÆSTIO

Digitized by Google

QVÆSTIO IX.

An abſente presbytero poſſit Diaconus Euchariſtiam infirmis diſpenſare?

RESpondeo: poſſe; tum ex voluntate præſumpta Paſtoris; tum etiam, quia id ei expreſsè concedunt iura, vt habetur in Concilio Niceno 1. *Can.*14. aliàs 18. & docent Henriquez, Suarez, Fagundez, & Hurtado *locis citat.* Syluelt.*v. Euchar.*3 *quæſt.*4. Granad.*tract.*12.*diſp.*1.*num.*2.Lugo *loc.cit.* Ludouicus de S.Iuan. *in ſumma parua,* ſeu *tract. de reſidentia Prælat. de communione infirmorum num.*25. vbi dicit ſe contrarium docuiſſe in 1.*tom.* ſed re vera non aliud quàm hîc docet, docuit. Sic enim ait *q.*5. *de Euchar. art.*3. *diff.*2.*pag.*141. Si el Sacerdote eſtubieſſe auſente, podrà el Diacono llebar eſte Sacramento a vn enfermo en caſo de neceſſidad? Bien lo podrà llebar *(reſpondet)* en el dicho caſo; y quando el Sacerdote por negligencia, o malicia, no lo lleua. Sic Ludouicus; & ſic etiam Toletus *lib.*2.*c.*18. & Vaſquez *diſp.*219. *cap.*1. Philibert.*cap.*3.*num.*5 *pag.*255. & communis.

QVÆSTIO X.

An præſente Presbytero, ſed nolente Euchariſtiam per ſe, aut per Diaconum, ægroto conferre, poſſit nihilominus Diaconus id facere?

NEgat Poſſeuinus *cap.*8. *quæſt.*39. *num* 68. cui ſatis fauet Sà *v.Euchar.num.*4. Negat etiam Syluelt, apud Suar. *diſp.*72. *ſect.* 1. §.*Difficultas verò.* Et apud Fagundez, & apud Victorellum, *infrà citandos.*

Sed longè probabiliùs reſpondeo: poſſe; tum quia præſentia Sacerdotis ſua poteſtate abutentis, pro abſentia reputanda eſt; tum etiam; quia tunc cenſendum eſt, velle Epiſcopum eam facultatem concedere, aut Papam, ſi Epiſcopus neget. Et fortè (addit Fagundez, non ego) in eo caſu recurrendum eſt ad voluntatem Chriſti, qui tuc cenſetur id omnino velle, & approbare. Sic Suarez, Henriquez, Hurtado, Ludouicus, & Granad. *locis citatis* Fagundez *lib.*3.*cit.cap.*1. *num.*9. Cruz *quæſt.*6.*de Miniſtro Euchar.dub.concl.*2. Sot. *diſt.* 13. *quæſt.* 1. *art.*3. Valentia *diſp.* 6. *quæſt.*10. *punct.*1. Lugo *diſp.*18.*num.*19. *&* 17. Philibert. *loc.cit.* & Victorellus *in append.*1 *ad cap.*8. *Poſſeuini.* Nec ego inueni Syluestrum contrarium docentem, nam Suarez non citat locum, vbi id aſſerat, Fagundez verò, qui illum *v.Euchariſtia* 3.*num.*3. id affirmare dicit, omnino fallitur. Sic etiam ex Nuño *in* 3.*par quæſt.*82.*ar.*3. *dub.*1. *num.*18. docet Diana *part.*9.*tract.*6. *reſolut.*39. & Dicaſtillo *loc.cit num.*91.

QVÆSTIO XI.

An Etiam Subdiaconus poſſit in neceſſitate, infirmis Euchariſtiam deferre?

NEgat Ludouicus de S.Iuan. *tom.*1.*quæſt.*5.*de Euchar.Art.*3.*diff.*3.*pag.*141. per hæc verba. En ninguna manera lo podra llebar, porque jamas ſe ha oydo que en la Igleſia ſe haya hecho tal coſſa. Sic ille, & alij DD.*infra citandi.*

Sed æquè probabiliter reſpondeo poſſe, Quia nihil obſtat, vt *infrà.* Sic DD. ſtatim citandi, & ſuimet oblitus, Ludouicus *in ſumma parua artic.*4.*de Communion. infirmorum num.* 28. vbi ſic ait: Bien puede el Subdiacono comulgar a otros en caſo de neceſidad como lo dize Valencia *diſp* 6. *quæſt.* 10. *pun.*1. Sic ille & alij quàm plures ſtatim referendi.

QVÆSTIO XII.

An in caſu extremæ neceſſitatis, ſi Miniſter idoneus non adſit, poſſit Subdiaconus, vel etiam laicus, ſe ipſum communicare?

NEgant Henriquez *lib.*8.*c.*54.*num.*3. Sa *v.Euchar. num.*4. Victoria *quæſt.*89. Poſſeuinus *cap.*8.*qu.*39. *num.*68. Syluelt. *v.Euchar.* 1. *quæſt.*5. Vazq. *diſp.*219. *cap.*1. Bonac. *diſp.*4. *quæſt.*5 *pun.*1. *num.*6. Viuald. *de vſu Euchar. num.* 3. Zambranus *de caſibus temporis mortis cap.* 3. *dubitat.* 6. *num.*6. Chamerota *de Euchar. cap.*9. *dub.*3. Gaſ. Hurtado *de Euchar. diſp.*1 11 *diff.* 3 Fagundez *præcep.* 3. *lib.*3. *cap.*3. *num.*8. Lugo *de Euchar. diſp.*18. *num.* 24. Præpoſitus, Fauſtus, & Ochagauia, apud Dianam, ſtatim *citandum.* Ita etiam Serra *in* 3. *part. quæſt.*82 *art.*3. & Dicaſtillo *loc.cit.dubit.* 1. *à num.*93.

Sed æquè probabiliter reſpondeo: poſſe, quia in extremâ neceſſitate non videtur obligare Ius humanum, quo ſolùm prohibitum eſt laitis attingere Euchariſtiam *cap. Peruenit, de Conſecrat. diſt.* 2. Confirmatur exemplo Reginæ Scotiæ, quæ Martyrium ſubitura Euchariſtiam, quam apud ſe habebat propriis manibus ſuſcepit. Sic Suarez *diſp.* 72. *ſect.*2. Filliuc. *tract.*4.*num.*258. *&* 285. Valent. *diſp.*6.*quæſt.*10. *pun.*1. Reginald. *lib.* 29. *num.*93. Granad. *Controu.*6. *tract.* 12 *diſp.*1. *num.* 4. *&* 5. Lublinus *v. Communio num.*18. *pag.*126. Layman *lib.*5. *tract.*4. *cap.*7. *num.*4. Victorellus *in notis ad Emmanuelem Sà, v. Euchar. num.*32. *& in append.*1. *ad num.*51. *cap.*8. Poſſeuinus, & Diana 3. *part. tract.*4. *reſolut.*47. *&* 5. *part.tract.* 3. *reſolut.*47. & nouiſſimè *part.*8. *tract.* 1. *Reſolut.*48. Aueſa. Franc. de Lugo & alij penes ipſum. Qui, & citat Ægidium *quæſt.*82.*art.*3.*num.*23. pro hac parte, & Lugo *loc.cit.* pro contraria. Sed neuter bene; cum Ægidius neutram definiat. Solum enim, ait hanc noſtram ſententiam, nec damnare audere, eo quòd valdè durum ſit, tali in eo caſu negare Communionem, nec eam abſolute docere, ob plurimorum Doctorum ſententiam contrariam. Sic rurſus tenet, me citato, Diana *pag.* 9. *tract.*5. *Reſol.* 39. Quintanaduenas *tom.*1. *ſingul.tract.*4.*ſingul.*8.*num.*3. Eſcobar *in Theol. Morali tract.*6.*exam.*6.*cap.*4.*num.*61. Lezzana *tom.*3.*qq.reguli verb. Euchariſtia n.*15. & Thom. Hurtado *tom.*1.*tr.*5. *cap.*6.*reſol.*63.§.2.*pag.*425.

QVÆSTIO XIII.

An in eodem caſu neceſſitatis, ſi abſit idoneus Miniſter, poſſit laicus etiam alios communicare?

NEgarunt, & à fortiori omnes DD. pro contraria ſententia nuper *citati*, & Sot. *in* 4. *diſt.*23. *q.*1. *art.* 1. Catharin. *lib.* 5. *contra Caiet. cap.* 4. Fagund *præc.*3. *lib.*3. *cap.*1. *num.* 10. *& cap.* 3. *num.*7. *&* 8. Filliuc. *num* 258. Lugo *diſp.*17. *num.*21. *& diſp.* 18. *numer.*22. Lublinus *lo.cit.num.*9. & alij.

Sed æquè probabiliter reſpondeo: poſſe, quia id nullo iure eſt prohibitum, vt ſtatim dicam. Sic Diana 3. *part.tract.*5. *reſolut.*47. *&* 5 *part. loc.cit.* referens pro hac parte Valentiam *tom.* 4. *diſp.* 6. *quæſt.* 10. *pun.*1. Laymanium, & Ægidium *loc.citatis.* Quos tamen, dicit Lugo, eam nullo modo docere. Quod licèt verum ſit, nihilominus, non illam reprobant, ſed potiùs probabilem iudicant. Tuentur tamen illam expreſsè Victorellus *in notis ad Emmanuelem Sà, v. Euchar. num.* 32. *& in notis ad cap.*8. Poſſeuini *in Appendice* 1. vbi ſic ait: Dum nec Diaconus quidem adeſt, à laico in extrema morientis hominis neceſſitate, hoc Sacramentum

tum miniſtrari poſſe, negat Sà *v. Euchar. num.* 4. cum aliis. Affirmat Suarez probabiliter *loc. cit. in fine.* Id enim non vetat diuinum ius: pontificia iura de hac neceſſitate non loquuntur: & contrectari Euchariſtiam à laico, non eſt per ſe malum, nam olim fideles manibus eam excipiebant. Idem Valentia *tom* 4. *diſp.* 6. *quaeſt.* 10. *punct.* 1. Sic Victorellus. Tenet etiam Henricus Boitus, apud Syluestrum, *v. Euchar.* 3. *q.* 4. & nouiſſimè Ludouicus de S. Iuan. *in tract. de reſiden. Prælatorum art.* 4. *de Communione infirmorum num* 29. *fol.* 76. per hæc verba: Pien podrà el ſeglar en caſo de neceſidad dar la Euchariſtia à los otros. Sic ille. licèt contrarium paulo ante dixerat *num.* 21. *pag.* 75. Sic etiam Granad, *loc. cit. num.* 5. Mercerus, Chapeauilla. & Reginaldus, quos refert Diana 5. *par. loc. cit. & p.* 9. *tract.* 6. *reſolut.* 39. Leſſius & Palaus apud ipſum. Thom. Hurtadus *reſol.* 63. *tit.* §. 2. vbi id latè, & optime probat. Et addit *reſol.* 64. quod in caſu, quo non adſit copia Miniſtri competentis ad diſpenſandam Euchariſtiam infirmo conſtituto in articulo mortis, teneatur laicus illi Euchariſtiam porrigere; quia ſi poteſt, vt vidimus, lege charitatis, ad id tenetur.

Qvæstio XIV.

An Sacerdos poſſit communicare ſe ipſum, etiam extra caſum neceſſitatis, ſi non adſit alius Sacerdos, qui id præſtare velit, aut poſſit?

NEgant Armilla *v. Communio. num.* 8. Caiet. *eo Ver.* Filliuc. *loc. cit. num.* 85. Villalob. *tom.* 1. *tract.* 7. *diff.* 48. *num.* 1. & alij docentes, non poſſe, niſi in caſu neceſſitatis, aut articulo mortis

Sed probabiliùs reſpondeo: poſſe; non ſolùm in caſu neceſſitatis, verum etiam deuotionis cauſa, veluti ſi magna occurrat feſtiuitas, & Sacerdos ſacrificare nequeat; tunc enim optimè poterit ex Sacrario Euchariſtiam accipere, & ſe ipſum communicare. Quia non eſt neceſſarium, quod Miniſter huius Sacramenti ſit (ſicut in aliis) diſtincta perſonna à ſuſcipiente; Ergo cum ipſemet Sacerdos ſit proprius huius Sacramenti Miniſter, optimè poterit ſeipſum communicare. Sic Suarez *diſp.* 72. *ſect.* 3. Vaſquez *diſp.* 219. *cap.* 1. Hurtado *diſp.* 10. *diff.* 3. Fagundez *præc.* 3. *lib.* 3. *cap.* 3. *num.* 7. Syluius *quaeſt.* 82. *art.* 4. Lugo *diſp.* 18. *num.* 20. 31. 33. *&* 35. Diana 2. *par. tract.* 14. *reſol.* 53. *&* 3. *part. tract.* 4. *reſol.* 47. & apud ipſum Layman, Ægidius. & alij, Bonac. *diſp.* 4. *quaeſt.* 5. *punct.* 1. *num.* 13. Qui tamen, malè citat Filliucium, pro hac parte. Dicaſtillo *tract.* 4. *de Euchariſtia diſp.* 11. *dub.* 6. *à num.* 103. & alij communiter.

Qvæstio XV.

An, ſi in prædicto caſu, adeſſet Diaconus, poſſet Sacerdos ſe ipſum propriis manibus commmunicare?

NEgant Fagundez *loc. cit.* Præpoſitus *in* 3. *par. quaeſt.* 82. *art.* 3. *dub.* 1. *num.* 11. Diana 5. *par. tract.* 3. *reſol.* 48. Ochaga. *tract.* 3. *de Euchar. quaeſt.* 4. *num.* 6. Quia tunc adeſſet Miniſter, ex priuilegio competens.

Sed probabiliùs reſpondeo: Ahuc in hoc caſu poſſe; imò, & debere. Primò, quia Sacerdos eſt Miniſter ex officio. Secundò, quia (vt ipſe Fagund. *num.* 7. *cit.* cum Durand. *in* 4. *diſt.* 13 *quaeſt.* 4. concedit) Sacerdos debet ſe ipſum communicare, quando Diaconus tempore mortis illi Euchariſtiam defert: Ergo etiam poterit in noſtro caſu, ſeipſum propriis manibus communicare. Sic Diana cum aliis 2. *&* 3. *par. locis citatis*, ſibi contrarius. Filliuc. *num.* 285. & Victorell. *in Appendice* 1. *ad cap.* 8. *Poſſeuini.* Philibert. *tract.* 2. *de Ordine part.* 7. *cap.* 3. *num.* 4. hoc ex *Canone* 14. Concilij Nicæni expreſſe probat. Sic enim Durand. *in* 4. *diſp.* 3. *quaeſt.* 4. Chapeauilla *de Sacrament. Euchariſt. quaeſt.* 17. & alij quos ſequitur Thom. Hurtad. *loc. cit. reſol.* 65. qui ad fundamentum contrarium reſpondet, quod priuilegium quod habet Diaconus non cogit vt ſit Miniſter, ſed quod poſſit eſſe.

Qvæstio XVI.

An etiam Diaconus poſſit, etiam extra vrgentem neceſſitatem, abſente Præsbytero, ſe ipſum communicare?

NEgant Sà *v. Euchariſtia num.* 32. & Ludouicus *in ſumma parua art.* 4. *de Communione num.* 27. *pag.* 76. quatenus hoc ſolùm illi concedunt in caſu neceſſitatis.

Sed probabiliùs reſpondeo: poſſe etiam, quia hoc illi concedit abſolutè Concilium Nicœnum *can.* 14. Sic Vaſquez *diſp.* 219. *c.* 1. & Dicaſtillo *dub.* 6. *cit. n.* 103. *& num.* 110.

Qvæstio XVII.

An ad communicandum laicum, ob ſolam deuotionem, poſſit celebrans partem ſuæ Hoſtiæ diuidere, & illi præbere?

NEgant Zanardus 1. *par. de Euchar. cap.* 9. *quaeſt.* 5. & Graſſis *par.* 1. *deciſ. lib.* 2. *cap.* 38. *num.* 31. (Qui malè citantur a Diana 1. *par. tract.* 4. *reſ.* 37. pro contraria ſententia, vt ipſemet 3. *par. tract.* 4. *reſol.* 34. ex incuria impreſſorum eueniſſe affirmat) Zambranus etiam *c.* 3. *de Euchar. dub.* 5. *n.* 1. *pag.* 82. apud Granados *tr.* 12. *de Euchar. diſp.* 3. *n.* 4. *pag.* 1032. Negant etiam, Paludanus *in* 4. *diſt.* 12. *quaeſt.* 1. *artic.* 5. Sylueſt. *v. Euchar.* 2. *quaeſt.* 10. §. 7. D. Anton. 3. *par. tit.* 13. *cap.* 6. §. 13. & Enriquez *lib.* 9. *cap.* 30. *num.* 7. quatenus hoc ſolum concedunt poſſe fieri in extrema neceſſitate; veluti ſi infirmus eſſet in articulo mortis, nec formula inueniretur, tunc enim licitè poſſet, imò, & deberet, Sacerdos partem ſuæ Hoſtiæ infirmo porrigere.

Sed probabiliùs reſpondeo: poſſe, etiam ob ſolam deuotionem, ſi non ſit alia formula, quæ porrigi laico poſſit; Quia Sacerdos non tenetur recipere totam Hoſtiam a ſe conſecratam. Sic Angel. *v. Miſſa num.* 27. Sylueſt. *v. Euchar.* 3 *num.* 15. Henriquez *lib.* 8. *cap.* 46. *num.* 2. *litt. E.* vnde non bene inclinat illos Granados in oppoſitam, Sà *v. Euchar. num.* 15. Poſſeuin. *cap.* 8. *num.* 13. Suarez *diſt.* 85. *ſect.* 2. Scortia *lib.* 4. *de Miſſa ſacrificio cap.* 19 *num.* 22. Diana, & Granados *locis citatis.* Gauant. *tom. in Rubricas Miſſal.* 3. *part. tit.* 10. *n.* 3. *lit. A. & num.* 19. Philibert. *tract.* 3. *de Sacrificio Miſſæ cap.* 4. *num.* 16. qui tamen, malè etiam citat Graſſium pro hac parte. Fagundez *præc.* 1. *lib.* 3. *cap.* 10. *num.* 3. Bonacina *diſp.* 4. *quaeſt.* 5. *punct.* 1. *num.* 24. Sancius *in Selectis diſp.* 22. *num.* 1. & late Dicaſtillo *loc. cit num.* 115. & me citato Diana *part.* 10. *tract.* 11. *reſolut.* 70.

Digitized by Google

QVÆSTIO XVIII.

An parochus tempore peſtis, teneatur miniſtrare ſuis parochianis Euchariſtiam, etiam cum periculo vitæ?

NEgant Molfeſ. *tom.1.tract.4.cap.3.num.*52. Poſſeuin. *cap.*8. *quæſt.*31. *&* 32. *num.*55. *&* 56. (Quamuis contrarium aſſeruiſſe, videatur *num.*51.) & Maior *in* 4. *diſt.*7. *quæſt. vltima, & diſt.* 21. *quæſt.* 1. Ortiz *in ſumm. cap.*19.§.39. aſſerentes, teneri tantùm in caſu, quo valdè dubitaretur de ægroti ſpirituali ſalute.

Sed probabiliùs reſpondeo: Teneri, quia hoc Sacramentum eſt pro articulo mortis de neceſſitate præcepti diuini, vt ſupra eſt habitum. Sic Nauarr. *cap.*14. *num.*30. Suarez *diſput.*72. *ſect.*3. Sa, *v. Charitas num.*3. Toletus *lib.*4. *cap.* 10. *num.*5. Syluius 3. *part. quæſt.*32. *art.*3. Rodrig. *tom.*1. *cap.*87. *num.*8. Victorellus *in Appendice* 1. *ad capite* 8. *Poſſeuini*, Qui tamen male citat Rodriguez pro oppoſita parte. Villalobos *tom.* 1. *tract.* 10. *diff.*6. *nu.*7. Fagundez *prac.*3. *lib.*3. *cap.*3. *num.* 1. Qui bene aduertit, nomine Parochi, non ſolum intelligi Papam, Archiepiſcopum, Epiſcopum, Rectores Eccleſiarum, & alios ad quos cura animarum ſpectat; verum etiam Superiores Religionum reſpectu ſuorum ſubditorum. Nam etiam ij tenentur tempore peſtis, vel Epidemiæ miniſtrare ſuis ſubditis Euchariſtiam, etiam cum periculo vitæ. Legantur Diana 3. *part. tract.*4 *reſol.*174. *&* *part.*5. *tract.*3. *reſol.*53. & Dicaſtillo *tract. de Euchar. diſp.*11. *dubit.*7. per totam. Vbi probabiliorem oppoſitam ſententiam putant.

QVÆSTIO XIX.

An Sacerdos, qui chiragra impeditus, nequit Euchariſtiam pollice, & indice, miniſtrare, poſſit aliis digitis conferre?

NEgant Poſſeuinus *cap.*5. *quæſt.* 52. *num. mihi* 67. & Bonac. *diſp.*4. *quæſt.*6. *punct.*1. *num.*10. Qui tamen malè citat Toletum *lib.*1. *cap.*58. *num.*2. pro contraria ſententia; meliùs certè illum citat Poſſeuinus pro iſta, illam namque innuit *lib.*2. *cap.*57. *num.*4. Negat etiam nominatim contra me Diana *part.*10. *tract.*16. *reſol* 80. cum Franc. de Lugo *de Sacram. lib.*4. *cap.*12. *quæſt.*4. licèt id concedat poſſe in grauiſſima neceſſitate.

Sed certè æquè probabiliter reſpondeo: poſſe, imò in caſu neceſſitatis debere, quia tota Sacerdotis manus, eſt conſecrata: Vnde meritò hanc partem reputa probabilem Poſſeuinus *loc. cit.*

QVÆSTIO XX.

An tempore peſtis liceat Sacerdotibus miniſtrare Euchariſtiam ægrotis in cochleari argenteo, vt ſic effugiant contagium?

NEgant Diana 4. *part. tract* 4. *reſol.*114. *&* 5. *part. tract.*3. *reſol.*50. & penes illum, Chapeauilla, Marchinus, & Barthol. à S. Fauſto, *in fine*: Bonac. *loc. cit.* & Poſſeuinus *cap.*4. vnde malè illum citat Bonacina pro contraria ſententia.

Sed probabiliùs reſpondeo: licere, quia licitum eſt eis in hoc euentu miniſtrare Euchariſtiam cum Patena, vt inde infirmus proprio ore accipiat, vt ait ipſe Poſſeuinus *loc. cit.* ergo, & cum cochleari argenteo, aut quocumque alio apto inſtrumento. Sic Venetus *in exam. Epiſcop. lib.*4. *cap.* 46. *num* 47. Gauantus *in Enchirid. Epiſcop v. Peſtis*, & reputant probabile Poſſeuinus, & Bonac. *locis citatis.* Hanc etiam ſententiam tenebatur docere conſequenter Diana, cum *loc. cit. reſol.*104. in ſimili caſu, illam clarè per hæc verba docuerit. Nota pro praxi, quod ſi ægrotus non poſſit res ſuas tranſmittere, poſſit communio ei dari impoſita patinæ Hoſtia cum vino in cochleari. Ita Præpoſitus *vbi ſupra.* Sic Diana. Quare ergo in illo caſu hoc concedat, & in præſenti neget? Dicat.

QVÆSTIO XXI.

An tempore peſtis, vel alterius infirmitatis contagioſæ, liceat Sacerdoti ponere Euchariſtiam in loco decenti, vt inde proprio ore, aut manibus infirmorum capiatur?

NEgant Henriquez *lib.*8. *cap* 54. *num.* 3 *fine & in Gloſſa lit. A, & E.* Catherinus *lib.*5. *contra Caiet. cap.*4. Fagundez *prac.*3. *lib.*3. *cap.*2. *num.*13. *& cap.* 3. *num.*6. Diana 4 *part. loc. cit.* & apud illum Chapeauilla, Fauſtus, & alij.

Sed æquè probabiliter reſpondeo: licere, quia, vt *ſuprà quæſt.* 12. eſt habitum, optimè poteſt laicus in caſu neceſſitatis ſe ipſum propriis manibus communicare: Ergo. Sic Caiet. in illud Matth.26. *Accipite, & comedite.* Henricus Boitius *cap.*2. *de indiciis*, Iacobus Mancinus, & Iacobus Marchantius, quos affert Diana. *loc. cit.*

QVÆSTIO XXII.

An in articulo mortis licitum ſit accipere Euchariſtiam de manu Sacerdotis hæretici, Schiſmatici, excommunicati, &c. *In defectu alterius Sacerdotis?*

NEgant Sylueſter. *V. Euchariſtia* 3. *num.*. Henriquez *lib.*8. *cap.*4. *lit. H.* Fagundez *prac.* 3. *lib.*1. *cap.* 4. *numero* 11.

Sed probabiliùs reſpondeo: eſſe licitum; dummodo nec detur ſcandalum præſentibus, nec ſequatur infamia Religionis, aut animetur hæreticus ad permanendum in ſuo peccato, quod totum accidere poteſt, vt ipſemet Fagundez, iam ſibi contrarius, *lib.* 3. *cap.*1. *num.* 18. fatetur. Ratio eſt, quia in articulo mortis licitum eſt recipi à quocumque Sacerdote, quamtumuis hæretico, Sacramentum pœnitentiæ, dummodo adſint prædictæ conditiones, vt 1. *part. tract.*5. *vbi de Confeſſ.* eſt habitum: ergo, & Sacramentum Euchariſtiæ. Sic Nauarro, quem citat, & ſequitur Hinioſa *V. Euchariſtia fol.* 130. Suarez *diſp.* 72. *ſect.*1. Fagundez, *loco* nuper *citato*, quamuis contrarium docuerat *lib.*1. *capite* 4. *num.* 11. vt vidimus, vbi meliùs citauerat Henriquez pro ſua, quàm hic pro noſtra, & ſua iam, ſententia. Sic etiam Diana 5. *part. tract.*3. *reſol.* 49. & alij apud ipſum. Idem docet rurſus me citato, Diana *part.*10. *tract.*11. *reſol.*54. & Serra apud ipſum.

QVÆSTIO XXIII.

An tangere Euchariſtiam in peccato mortali, ob rationabilem cauſam, ſit peccatum mortale?

AFfirmat Adrianus *quæſt.* 3. *de Baptiſmo* 2. *part. capit.* cui fauent Diu. Bonauentura, & Sotus; apud Suarium *diſp.*72. *ſect.*4. docentes, fortè eſſe mortale oſculari hoc diuinum Sacramentum in ſtatu peccati mortalis.

Sed probabiliùs reſpondeo: non eſſe mort. quia nulla grauis irreuerentia repetitur in illa contrectatione

Digitized by Google

tione, aut adoratione, ſi ob rationabilem cauſam, & reuerenter fiat. Sic S. Thom. *quæſt.* 82. *art.* 3. *& in* 4. *diſt.* 13. *quæſt.* 1. *art.* 3. Suarez *loc. cit.* Filliuc. *tract.* 4. *num.* 272. Henriquez *lib.* 8. *cap.* 54. *num.* 3. Nauarr. *cap.* 25. *numero* 72. Bonacina *diſp.* 4. *quæſt.* 6. *punct.* 2. *num.* 2. Fagundez *præcep.* 3. *lib.* 3. *cap.* 1. *num.* 12. *&* 3. *num.* 11. Ochagau. *tract.* 3. *de Euchariſtia quæſt. vltima*, qui, & citat Sorum pro hac parte, Hurtado ſtatim citandus, & communis.

QVÆSTIO XXIV.

An Diaconus Euchariſtiam miniſtrans in mortali, peccet mortaliter?

AFfirmant Layman *libro* 5. *tractatu* 1. *capite* 5. *numero* 8.

Sed probabiliùs reſpondeo: non peccare mortaliter, ſed venialiter tantùm. Quia nec Sacerdos, etiamſi ſit Parochus, vel Epiſcopus, peccat pluſquam venialiter, vt docent Doctores ſtatim *citandi.*

QVÆSTIO XXV.

An ſaltem Sacerdos peccet mortaliter miniſtrans aliis in Miſſa, vel extra Miſſam Euchariſtiam in mortali?

AFfirmant Suarez *tom.* 3. *in* 3. *part. diſput.* 16. *ſect.* 3. *& diſput.* 72. *ſect.* 4. Filliucius *num.* 271. Valentia *diſput.* 9. *quæſt.* 10. *punct.* 1. Ægidius *quæſt.* 64 *artic.* 6. *num.* 35. Fagundez *lib.* 3. *cit. cap.* 1. *numero* 12. *& cap.* 3. *num.* 10. Ochagau. *tract. de Sacram. in genere quæſt.* 19. *num.* 8. Bonac. *loco citato num.* 5. Villalobos 1. *part. tract.* 4. *diff.* 14. *num.* 2. Philibertus *tract.* 2. *de Ordine parte* 8. *cap.* 8. *num.* 8. Granad. *tom.* 5. *tract.* 12. *de Euchariſtia diſput.* 3. *num.* 2. Ortiz *in ſum. cap.* 19. *fine.*

Sed æquè probabiliter reſpondeo: non peccare pluſquam venialiter; quia, qui miniſtrat Euchariſtiam, non conficit (ſicut in aliis) Sacramentum, ſed factum iam confert. Sic Vaſquez *in* 3. *parte tom.* 2. *diſput.* 136. *capite* 3. Nuñus, Cabrera, & Syluius 3. *part. quæſt.* 64. *art.* 6. Petrus de Ledeſma *tomo* 1. *capite* 6. *concl* 8. *diff.* 5. Ioan de Cruce *part.* 1. *quæſt.* 4. *de Sacrament. in genere dubio* 3. *concl.* 1. Petrus de Reyna *in ſumma Sacrament. tract.* 4. *num.* 6. Barboſa *tract. de Officio Parochi cap.* 20. *numero* 17. Hurtado *de Sacramentis in genere diſput.* 4. *diff.* 9. *& diſput.* 9. *de Euchariſtia diff.* 8. Lugo *de Sacrament. diſput.* 8. *ſectione* 9. *num.* 155. *& tract. de Euchariſtia diſput.* 18. *num.* 17. Diana 1. *part. tract.* 7. *de circunſtantiis reſolut.* 41. *&* 2. *part. tract. de Celebratione Miſſarum reſol.* 23. *&* 3. *part. tract.* 4. *reſol.* 195. *& in additio. reſol.* 5. *&* 5. *part. tract.* 3. *reſolut.* 47. *& part.* 6. *reſolut.* 53. Heus mi Pater, reperes idem in ſeptima parte? Eia; audi Virgilium, tibi quaſi dicentem: *Eglog.* 4.

Sicelides Muſæ, paulò maiora canamus.

Legantur, à nobis dicta 1. *parte diſputatione* 8. §. 8. *quæſt.* 18.

QVÆSTIO XXVI.

An peccet mortaliter Sacerdos miniſtrans aliis Euchariſtiam ſine ſuperpelliceo?

REſpondeo affirmatiuè, quia ſic habetur in *capite Sane. de Celebratione Miſſarum.* & tenent Turrecremata *in capite Eccleſiaſtica. diſtinctio.* 24. *numero* 5. Graffis *libro* 2. *capite* 40. quos citant, & ſequuntur Suares *diſputat.* 72. *ſectione* 4. Vbi ſic ait loquendo præciſè de diſpenſatione Sacramenti, quæ fieri poteſt ex præconſecratis; nam ſufficit: vt fiat in loco ſacro, aut approbato ab Epiſcopo, & quòd miniſter indutus ſit ſaltem ſuperpelliceo, & ſtola, vt notant Turrecremata, & Iacobus de Graffis, (*loco citato*) qui dicunt; hæc eſſe neceſſaria ſub præciſa obligatione, præter hoc autem, nihil aliud eſſe videtur in rigore, & ex graui præcepto neceſſarium. Sic ille. Filliucius *tract.* 4. *numero* 270. & Fagundez *præcep.* 3. *libro* 3. *capite* 3. *numero* 9. Tenent etiam Granados *tract.* 12. *de Euchariſtia diſputat.* 3. *num.* 2. Lugo *diſputat.* 18. *numero* 53. & innuit Philibertus *tractatu* 2. *de Ordine capite* 8. *num.* 6. & alij. Vnde miror valdè aliquos Sacerdotes, & Religioſos, multoties ſine ſuperpelliceo miniſtrantes, & id ſine ſcrupulo. O Bone Deus!

QVÆSTIO XXVII.

An etiam peccet mortaliter, ſi cum ſuperpelliceo, abſque ſtola verò, Euchariſtiam, extra Miſſam, adminiſtret.

NEgat Philibertus, *loco* nuper *citato*, per hæc verba. Non excuſarem tamen à veniali eum, qui ſtola non vteretur in adminiſtranda Euchariſtia, quoniam antiquiſſimum Eccleſiæ ritum nouiſſime à Paulo V. *in Rituali Romano de Sacramento Euchariſtiæ ad finem* innouatum regulariter. Sic ille. Et ſic alij apud Emmanuelem Sà, *Ver. Euchariſtia num.* 31. *in editione correcta.*

Sed probabiliter reſpondeo: etiam peccare mortaliter, quia Sacerdos eſt Miniſter Ordinarius huius Sacramenti: Ergo ſub graui obligatione tenetur ſe gerere, vt Sacerdotem, dum illud diſpenſat: at ſic eſt, quod ſtola ſuper vtrumque humerum eſt proprium inſigne muneris Sacerdotalis: ergo non ſufficit ſuperpelliceum ad adminiſtrandam abſque mortali Euchariſtiam. Sic Suarez, Filliucius, Fagundez, Lugo, Granados, Turrecremata, Graffis, & Sà, *locis citatis*, & Ludouicus *in* 2. *tomo articulo* 4. *de commun. infirm. num.* 5. *folio* 70.

QVÆSTIO XXVIII.

An tandem peccet mortaliter Sacerdos adminiſtrans Euchariſtiam, extra Miſſam, omittendo aliàs cæremonias, vt luminis accenſi, Confeſſionis generalis, abſolutionis venialium, &c.

NEgant Suarez, Filliucius Fagundez & Granados *locis citatis*, exiſtimantes ſolum peccare venialiter. Ita ſentit etiam nominatim contra me Diana *part.* 10. *tract.* 16. *reſol.* 80.

Sed æquè probabiliter reſpondeo: peccare mort. ſi abſque cauſa vlla rationabili, eas cæremonias omittat, quia quod accendatur lumen, quando extra Miſſam Sacra Euchariſtia diſpenſatur, expreſsè habetur in *cap. Sane. de Celebratione Miſſarum,* ergo omiſſio huius, ſaltem, cæremoniæ, non eſt cenſenda leuis irreuerentia.

QVÆSTIO

Digitized by Google

QVÆSTIO XXIX.

An tempore peſtis licite poſſit Sacerdos Euchariſtiam ad infirmum deferre, ſine præcedenti lumine, abſque ſtola, abſque ſuperpelliceo, &c?

NEgant Poſſeuinus *cap.* 5. *num.* 39. Bonacin *diſp.* 4. *quæſt.* 5. *punct.* 2. *num.* 8. & Ludouicus de S. Iuan *in ſumm. parua art.* 4. *de Communione infirmorum num.* 3. qui omnes citant Syluestrum *v. Sacram. num.* 3. pro ſua ſententia. Sed omnes male, quia Syluest. ibi, nec verbum de hac quæſtione loquitur.

Vnde æque probabiliter reſpondeo: licitè poſſe, quia hoc diuinum Sacramentum, eſt ſummæ neceſſitatis, maxime in articulo mortis: ergo in hoc, licitè poterit adminiſtrari, abſque prædictis cæremoniis: ſi credibile ſit aliàs infirmum moriturum ſine illo. Confirmatur, quia multa alia omitti poſſunt in huius Sacramenti adminiſtratione, ſi neceſſitas infirmi vrgeat: ergo. De hac quæſtione me citato agit Diana *par.* 10. *tract.* 11. *Reſol.* 40. vbi pro contraria opinione adducit etiam Tamburinum, Martinum de S. Ioſeph & alios.

QVÆSTIO XXX.

An ſacerdos, dum extra Miſſam, Euchariſtiam ſuſcipit, teneatur ſub mortali geſtare ſtolam è collo pendentem?

AFfirmant Angelus *V. Sacerdos num.* 4. & (apud Dianam 2. *par. tract.* 14. *de Celebrat. Miſſar. reſol.* 20.) Naldus *in Sum. V. Miſſa num.* 6. *& V. Sacerdos num.* 6. & Homobonus *de exam. Eccleſ. tract.* 4. *par.* 1. *cap.* 11. *quæſt.* 106.

Sed longe probabiliùs reſpondeo: non teneri, ſaltem ſub mortali, Quia licèt præceptum ſit ſub pœna excommunicationis in Can. *Eccleſiaſtica diſt.* 23. tamen huiuſmodi decretum, vel iam eſt vſu abrogatum, vel numquam ſub tanto onere receptum. Sic Suarez *diſp.* 68. *ſect.* 1. Nauarr. *cap.* 21. *num.* 54. Syluester *v. Sacerdos q.* 4. Sà *V. Euchariſt. num.* 31. *in edit. prima.* nam in correcta: non ita clarè. Azor. 1. *par. lib.* 10. *cap.* 28. *quæſt.* 12. Reginald. *lib.* 29. *num.* 112. Pitigianus *diſt.* 13. *quæſt.* 2. *art.* 5. Fagundez *lib.* 3. *c.* 4. *num.* 6. Henriq. *lib.* 8. *cap.* 4. *num* 2. *lit. N.* Gauant. *in Com. Rubr. Miſſalis tom.* 1. *par.* 4. *tit.* 8. *num.* 7. Granad. *tract.* 11. *de Euchar. diſp.* 1. *num.* 3. Diana *loc. cit.* Bonac. *diſp.* 4. *quæſt.* 6. *punct.* 2. *num.* 2. & Philibertus *tract.* 2. *de Ordin. par.* 8. *cap.* 8. *num.* 6. qui duo, referunt pro hac ſententia Naldum (quem videre, pro nunc non potui) eodem loco, quo Diana pro contraria citauerat.

QVÆSTIO XXXI.

An ſaltem, teneatur ſub veniali geſtare Sacerdos ſtolam, quando extra Miſſam ad Euchariſtiam accedit?

NEgat adhuc Granados *loc. cit.* Qui & citat pro ſua ſententia Nauarrum, Sylueſtrum, & Emmanuelem Sà *loc. citat.*

Sed probabiliùs reſpondeo: teneri ſub veniali; quia, adminus, ſub hoc onere receptum eſt dictum decretum. Sic innuunt Suarez, Azor, & alij Doctores nuper *citati.* Imò & Nauar. Sylueſter, & Sà.

DISPVTATIO V.

De Ieiunio neceſſario ad Sacram Euchariſtiam ſuſcipiendam.

QVÆSTIO PRIMA.

An præceptum Communicandi ieiunè ſit Eccleſiaſticum?

NEGARE videtur Sot. *in* 4. *diſt.* 8. *quæſt.* 5. Quatenus dicit, eſſe hoc ieiunium ex inſtitutione diuina fundatum in reuerentia debita tanto Sacramento.

Sed certiſſimè reſpondeo: eſſe ſolùm Eccleſiaſticum, habitum in Concil. Carthagin. 3. *cap.* 29. & 48. Brachar. 2. *cap.* 10. Tolet. 7. *Can.* 2. & in Conſtantienſi *ſeſſ.* 13. & ſic docent omnes Theologi, Vaſquez *diſp.* 211. *cap.* 1. Lugo *diſp.* 15. *ſectio.* 2. Philibertus *tract.* 1. *de Sacrificio Miſſæ par.* 3. *capite* 3. Suarez *diſput.* 68. *ſect.* 3. & omnes. Lege Dianam *par.* 8. *tractat.* 1. *Reſolut.* 89. & Amicum *tom.* 7. *diſp.* 27. *ſect.* 3. qui conſequenter docent poſſe Pontificem in hoc præcepto diſpenſare.

QVÆSTIO II.

An hoc præceptum Eccleſiaſticum exigat ieiunium naturale ad ſumendam Euchariſtiam?

NEgant Gotfredus, & Ioannes Pariſienſ. vt referunt Hurtado *diſput.* 9. *difficulta.* 2. & Suarez *diſp.* 68. *ſect.* 4. aſſerentes; ſufficere ieiunium Eccleſiaſticum, quod quidem non violatur per id, quod ſumitur per modum medicinæ.

Sed certiſſimè reſpondeo: exigere ieiunium naturale, quia id conſtat ex Conciliis citatis; praxi Eccleſiæ & conſenſu omnium Theologorum. Sic D. Thom. *q.* 80. *ad* 3. Scotus *diſt.* 8. *quæſt.* 3. Durandus *quæſt.* 4. Paludanus *quæſt.* 2. Sotus *diſtinct.* 12. *quæſtion.* 1. *art.* 8. Suarez *loco citato*, Ochagauia *tractat.* 2. *de Euchar. quæſtion.* 12. *num.* 7. dicentes, contrariam ſententiam eſſe errorem in fide. Lege nouiſſimè Dicaſtillum *tractat.* 4. *de Euchar. diſp.* 9. *dubit.* 17. *quæſt.* 2. *num.* 267. & Dianam *par.* 5. *tract.* 5. *Reſol.* 12. vbi pro contraria parte citat Præpoſitum; ſed per errorem calami, vel typi, vt putat Dicaſtillo.

QVÆSTIO III.

An Communicans poſt ſumptam minimam quantitatem cibi peccet mortaliter?

NEgarunt olim nonnulli, quos ſuppreſſis nominibus referunt Suarez *diſput.* 68. *ſect.* 4. & Hurtado *diſput.* 9. *difficul.* 15. exiſtimantes, ſolùm eſſe peccatum veniale Euchariſtiam ſumere poſt ſumptionem cibi, vel potus in parua quantitate, eo quòd illa eſt leuis materia. Dictis authoribus adhæret nouiſſimè P. Paſqualigus *in deciſione* 335. (vt refert Diana *part.* 6. *tractatu* 8. *reſolut.* 8.) aſſerens; præfatam ſententiam eſſe probabilem.

Digitized by Google

Sed certiſſimè omnino reſpondeo: peccare mortaliter, quia certiſſimum eſt, in ieiunio Euchariſtico non dari paruitatem materiæ excuſantem à peccato mortali. Sic Suarez *loco citato*, & Diana *loco citato, & parte* 5. *reſolut.* 12. qui dicunt, & bene, oppoſitam ſententiam eſſe improbabilem. Hurtado *loco citato*, & communiter omnes Theologi, cum ipſorum Magiſtro Diu. Thom. 3. *par. quæſt.* 80. *art.* 8. Ochagau. *loc. cit.* ſic dicens: Imo peccatum eſſet mortale, poſt paruum etiam cibum Euchariſtiam ſumere; quia, licèt materia cibi parua eſſet, & leuis, attamen ſumi Euchariſtiam à non ieiuno, res magna eſt. Sic ille, & omnes. Lege Dicaſtillum *loc. cit. quæſt.* 3. *num.* 271. & me citato, Dianam *par.* 10. *tr.* 16. *Reſol.* 48. Boſſium & Bernal, apud ipſum.

QVÆSTIO IV.

An edens, vel bibens in dubio, an ſit audita hora duodecima noctis, poſſit ſequenti die communicare?

NEgant Sanchez *lib.* 2. *de Matrim. diſp.* 41. *n.* 40. Ægidius *quæſt.* 80. *artic.* 8. *numero* 48. Bonacina *diſp.* 4. *quæſt.* 6. *punct.* 2. *numero* 7. Fagundez *præc.* 3. *lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 18. Villalobos *tom.* 1. *tract.* 1. *diff.* 21. *numero* 6. Lugo *diſp.* 15. *numero* 44. *pagina* 477. Philibertus *tract.* 3. *de Sacrificio Miſſæ part.* 3. *capite* 3. *numero* 7. Citant etiam pro hac parte Fagundez, & Philibertus Patrem Henriquez *libro* 16. *de Pœnitent. capit.* 14 *numero* 4. ſed vterque malè, quia neque librum 16. *de Pœnit.* habet. Negant etiam P. Franc. de Lugo & Ouiedo apud Dianam, *vbi infrà.*

Sed æquè probabiliter reſpondeo: poſſe communicare, quia melior eſt conditio poſſidentis: *l. ſi debitor. ff. de pignorib. Regul. Impari. de Regul. iur. in* 6. ſed ſic eſt, quod in hoc caſu potiùs poſſeſſio ſtat pro libertate volentis communicare, quàm pro præcepto communicandi, ſeruato ieiunio, vt latè, & doctè docet Sancius *in Selectis diſp.* 42. quidquid contrarij contrarium; ſentiant; ergo. Sic ipſe, & Layman *lib.* 1. *tract.* 1. *cap.* 5. §. 4. *num.* 36. & Diana 3. *par. tr.* 4. *reſolut.* 29. & apud ipſos, Medina, & Ortiz. Qui conſequenter idem dicendum affirmat de illo, qui aſſumens aquam ad os abluendum, dubitat, an aliquam guttam traiecerit; nec non de illo, qui dentibus quidpiam maſticans aliquid deglutierit: nam hi optimè poterunt craſtino communicare; ſicut demum poterit ille, qui adhæret dicto aliquorum dicentium ſibi, horam noctis duodecimam non ſonuiſſe, aliis ſonuiſſe affirmantibus. Quia præceptum, de non niſi ieiunè ad Euchariſtiam accedendo, non eſt impoſitum dubitanti, ſed certo ſcienti non eſſe ieiunum. Quam vltimam ſequelam, etiam concedit Lugo *loc. cit. numero* 43. Sic etiam, me citato, ſentit D. Didacus Narbona *tom.* 2. *Hora* 12. *num.* 17. *&* 18. Paſqualigus *tractat. de Ieiun. naturali deciſ.* 340. *&* 341. Medina, & Lucius apud ipſum; ſic rurſus, me citato, Diana *part.* 10. *tractat.* 12. *Reſolut.* 17. *& tractat.* 13. *Reſolut.* 54. Dicaſtillo de *Sacrament. tom.* 1. *tractat.* 4. *diſput.* 9. *dubit.* 17. *quæſt.* 4. *num.* 297. Caramuel, Boſſius, & alij apud Dianam.

* * *

QVÆSTIO V.

An, ſi vnum horologium ſonuerit horam duodecimam noctis, poſſit quis comedere, vel bibere, donec aliud ſonuerit, & craſtina die communicare?

NEgant Rodriguez *in ſumma tom.* 1. *capite* 105. *num.* 6. & Salas *tomo* 1. *in* 1. 2. *tractat.* 8. *diſput. vnica ſect.* 25. *num.* 264.

Sed probabiliùs reſpondeo: poſſe, dum aliàs clarè non conſtet de errore in vltimo horologio; quia diuerſa horologia ſe habent veluti diuerſæ opiniones probabiles, quarum quamlibet amplecti licet. Sic Sanchez *lib.* 2. *de Matrimonio diſput.* 41. *numero* 40. Sancius *in ſelectis diſput.* 42. *numero* 18. Fagundez *præc.* 4. *lib.* 1. *cap.* 10. *numero* 3. Diana 3. *par. tract.* 4. *reſol.* 36. *& part.* 4. *tract.* 3. *reſolut.* 19. Villalobos *tomo* 1. *tractat.* 1. *diff.* 21. *numero* 7. Lugo *diſput.* 15. *num.* 45. *pag.* 477. & me citato, D. Didacus Narbona *tom.* 2. *Hora* 12. *num.* 10 Machado *in ſum. tom.* 1. *lib.* 2. *par.* 4. *tract.* 8. *docum.* 4. & Paſqualig. *tract. de Ieiun. naturali deciſ.* 339.

QVÆSTIO VI.

An aliquis poſſit ſequi vnum horologium, quoad ieiunium Eccleſiaſticum, & alterum, quoad ieiunium naturale?

VErbi gratia; ſi hodie ſit dies ieiunij, poſſit quis audita hora duodecima vnius horologij cœnare, & comedere carnes, quas die ſequenti licitè comedere poteſt, & poſtea audita hora duodecima alterius horologij, poſſit ſequi hoc ſecundum horologium, & iuxta illud incipere ex tunc ieiunium naturale, & die ſequenti communicare?

Ad hanc quæſtionem. Sic Lugo *diſp.* 15. *ſect.* 2. reſpondet: Si audito primo horologio, & poſt cœnam cognoſcatur error prioris horologij, credo quòd poſſit, abſque dubio, ſequi ſecundum horologium, & obſeruato ieiunio, communicare die ſequenti, quia verè eſt ieiunus, & carnium eſus, per errorem fuit, die præcedenti, inculpabilis propter ignorantiam. Si verò non cognoſcatur error in primo horologio, ſed maneat vnicuique ſua probabilitas, aliquis fortaſſe concedet ſequelam, dummodo non habuerit ab initio illum animum, ſed bona fide ſequutus fuerit primum horologium, poſtea vero, audito ſecundo, mutauerit mentem. Hæc, & alia Lugo *loc. cit.*

Ego verò certiſſimè reſpondeo: non poſſe illum, qui ſemel accepit vnum horologium pro regula ieiunij Eccleſiaſtici, poſtea pro libito relinquere illud, & accipere aliud; quia quamuis liberum ſit vnicuique, regulariter loquendo, amplecti ex duabus ſententiis probabilibus, quam voluerit, eam tamen, quam amplectitur debet retinere (quandiu de eius improbabilitate non conſtat) quoties libera facultas variandi ſententiam reſultat in præiudicium tertij, qui eo modo fraudaretur iure ſuo, quod ius habet non probabile, ſed certum ad aliquid exigendum. Vnde licèt liberum ſit vnicuique accipere pro regula quodlibet horologium, non tamen eſt liberum recedere ab illo in præiudicium tertij, quia eo ipſo quod vnum horologium accipit, videtur renunciare omnibus aliis, & ſe habere perinde ac ſi non eſſet vllum aliud. Cum ergo in noſtro caſu, ſuperior ex vi duplicis præcepti habeat ius certum, vt poſt comeſtionem hodiernam homo nihil comedat ante communionem

nionem craſtinam: quo iure fraudaretur, ſi homo, iuxta primum horologium, cœnet poſt mediam noctem, & iuxta ſecundum, celebret cras, non debet concedi talis libertas; ſed dicendum quod eo ipſo, quòd vult homo accipere primum horologium pro regula ad cœnandum, obligat ſe implicitè ad ſuſtinendam illam regulam, quandiu de eius errore non ſtat, ne ſuperior fraudetur iure ſuo, quod habebat ex complexione vtriuſque præcepti, vt homo nihil comederet, ante communionem craſtinam, poſt prandium, vel refectiunculam hodiernam. Hæc, & alia habet, & docet Lugo *loco cit.* Lege illum, & lætaberis valde. Sic etiam tenet me citato, D. Didacus Narbona *vbi ſuprà n.* 21. & me citato Diana *par.* 10. *tract.* 15. *Reſol.* 29.

QVÆSTIO VII.

An, vbi eſt tantùm vnum horologium, ſi duodecima hora noctis ſonare incipiat, debeat, qui craſtino Euchariſtiam ſumpturus eſt, ſtatim in prima pulſatione à cibo, & potu ceſſare?

AFfirmant Sanchez *libro* 2. *de Matrimon. diſp.* 41. *numero* 40. Sancius *diſp.* 42. *num.* 19. Trullench *lib.* 3. *Decalog. capit.* 2. *dub.* 4. *num.* 8. Caſtro Palao *de Conſcientia dubia tractat.* 3. *diſputatio* 3. *punct.* 8. *num.* 10. *ad* 3. Villalobos, Fagundez, & Diana *locis citatis* omnes per hæc verba. Si in vna vrbe, vel oppido vnum tantum horologium eſſet, & vbi prima hora noctis ſonare cœperit, aliquis biberet, licèt quando ſonaret pulſus vltimus deſiſſet bibere, non poſſet die ſequenti communicare. Quia cum primus horæ ſonat, iam eſt hora completa, & horologium tantum eſt teſtis id indicans. Quod ſi diuerſi ſunt pulſus, id euenit, quia nequit vno pulſu hora duodecima indicari, ſicut vno pulſu hora prima. Sic prædicti Doctores. Quibus adde Ioannem de Lugo *diſp.* 15. *numero* 37. prædictis verbis, hæc ſequentia iungentem. Quod quidem in rigore verum exiſtimo, non ſolùm de pulſu, quo horæ deſignantur, ſed etiam de illo, quo priùs deſignantur quadrantes horæ; ſolent enim enim, antequam detur ſignum horarum, ſonare pulſus minores pro quadrantibus, ita vt ante ſex, vel duodecim pulſus pro horis, ſonent quatuor pulſus leuiores ad deſignandos iam eſſe finitos quatuor horæ quadrantes, & poſtea maiori ſono deſignantur duodecim horæ. Conſequenter ergo fatendum eſt, horam eſſe finitam, & medium noctis deſignari, vbi primum cœpit ſonare primus pulſus pro quatuor quadrantibus; quia ex illo puncto incœpit tempus horæ ſequentis. Hæc Lugo. Sed meo videri ſcrupulis plena, & à praxi aliena. Et ita hoc additum minimè placet Ægidio Trullench: Quia inquit, etſi Mathematice, & in rigore Theologico verum videatur, quia tamen moraliter pulſus leuiores, ſeu minores quadrantis, & primus pulſus horæ maioris, computari poſſunt pro vnico tempore, & quaſi compleri totam horam vſque ad primum pulſum horæ maioris: ideo probabiliter exiſtimo dici poſſe, non violari ieiunium vſque ad primum pulſum horæ maioris; quod quidem piè credi poteſt de pientiſſima Matre Eccleſia, nolléque, ob tam breue, & quaſi imperceptibile tempus priuare fideles ſacra communione. Hucuſque Trullench, & bene, ſi conſequenter.

Conſequenter ergo, & mihi probabilius reſpondeo: non debere neceſſariò ceſſare in prima pulſatione à cibo, & potu, vt craſtino ſuſcipere Euchariſtiam poſſit, ſed optimè poſſe manducare, & bibere vſque ad vltimum pulſum horæ duodecimæ, & ſequenti die communicare.

Primò, quia horologium, (vt prædicti Doctores fatentur) eſt teſtis nobis, quæ hora diei, aut noctis ſit, indicans; at hoc nequit nobis indicare, niſi per determinatos, & aſſignatos pulſus: ergo quouſque omnes illos dederit non erit nobis teſtis horæ, quam nobis indicat. Confirmatur, quia horologium datum eſt nobis in ſignum temporis, aut horæ diei, & noctis: ſed nequit eſſe nobis ſignum mediæ noctis per vnicum pulſum, ſed per duodecimum (vt ipſimet contrarij docent) ergo quouſque omnes illos dederit, non erit ſignum mediæ noctis; ergo vſque ad illud tempus optimè poterit quis edere, & die ſequenti communicare, cum id poſſit vſque ad mediæ noctis ſignum, quod non datur vſque ad vltimum duodecimum pulſum horæ.

Secundò, quia licèt verum ſit, quòd cùm primus pulſus horæ ſonat (imò, & primus pulſus pro quatuor quadrantibus, vt bene in hoc Lugo) iam ſit completa hora mathematicè, phyſicè, vel ſecundùm ſe ſumpta, non tamen ſumpta, vt oportet, moraliter, & vt eſt nobis ſignum, quia hoc modo non completur quoad vſque vltimus ſonat pulſus: ergo. Confirmatur, quia hora moraliter ſumpta, non incipit (vt exiſtimant contrarij) primo pulſu horæ, qui eſt indifferens ad hanc, vel illam horam; ſed ex vltimo, qui eam determinant, & durat vſque ad vltimum alterius horæ; ergo. Antecedens probatur, quia, vt experientia conſtat, quando quis, poſt mediam noctem Sabbathi, carnibus vult veſci, nullo modo id facit, quoad vſque vltimum horæ duodecimæ audiat, & enumeret pulſum: Ergo hora moraliter ſumpta, ab vltimo vnius horæ pulſu, vſque ad vltimum alterius computatur: Ergo, &c.

Tertiò, ſumo argumentum ex conceſſis ab Ægidio Trullench, (cui conſentit, & Diana *par.* 6. *tract.* 6. *reſol.* 34.) Quia, ſi probabile ſibi, & meritò videtur, quod non violet ieiunium ille, qui poſt primum pulſum minorem quadrantis edit, aut bibit aliquid vſque ad primum pulſum horæ maioris, eo quod moraliter pulſus minores quadrantis, & primus horæ maioris pulſus, pro vnico tempore computari poſſunt &c. probabile etiam ſibi videri debet, propter eaſdem rationes, non violari ieiunium ab illo, qui poſt primum pulſum horæ maioris edit, aut bibit aliquid, vſque ad pulſum vltimum eiuſdem horæ. Quia (vt vtar verbis eiuſdem Trullench) licet Mathematicè, & in rigore Theologico, cum incipit pulſari primus pulſus horæ maioris, iam ſit completa hora duodecima noctis, & incipiat alia hora alterius diei: tamen, quoniam moraliter omnes pulſus horæ maioris computari poſſunt, imò & debent, pro vnico tempore, & quaſi compleri tota hora per vltimum pulſum, ideo probabile exiſtimari debet, non violari ieiunium vſque ad vltimum pulſum horæ maioris. Addo: quia id, etiam piè credi poteſt de pientiſſima Eccleſia Matre; nolléque ob tam breuiſſimum tempus priuare fideles ſacra communione: ergo Ioannes Ægidius (& cum illo Diana) aut concedat, noſtram ſententiam eſſe probabilem; aut tueatur omnino ſententiam Pat. Ioannis de Lugo.

Quartò, quia mirum eſt profectò, quod (ſecundùm probabiliorem opinionem) vbi ſunt diuerſa horologia, licitè poſſit quis, poſtquam aliquod eorum horam duodecimam ſonuerit, edere, & bibere, (& multoties per ſpatium vnius quadrantis, aut dimidiæ horæ, vt experientia docet) donec aliud horologium ſonet, & craſtino communicare, & quod non poſſit edere, & bibere, vbi eſt tantùm vnum horologium, donec iſtud perfectè, & completè ſonet horam duodecimam, détque nobis ſignum mediæ noctis per duodecim pulſus, per quorum vltimum, nobis finitur

finitur vna, & incipit altera hora? Quis hoc rationabiliter audiens, non mirabitur? Optimè ergo poterit quis edere, & bibere vſque ad vltimum pulſum horæ duodecimæ, & die ſequenti communicare.

Nec contra hoc obſtat, Eccleſiam ad Euchariſtiæ ſumptionem, ieiunium petere naturale, quod non poteſt dari, niſi toto tempore phyſico antecedenti ſumptionem Euchariſtiæ, ſuſcepturus ſit ieiunus; ſed non eſt ieiunus toto tempore phyſico antecedenti, ſi poſt inceptam dictæ diei horam primam comedit, vel bibit: ergo non poterit communicare. Nam hæc obiectio nulla redditur; ex eo quod Eccleſia, quæ tale ieiunium præcepit, id facit iuxta ſigna moralia, nempe horologia, quæ per primum pulſum non indicant horam determinatam, ſed potiùs, imò tantùm, per vltimum. Sic aliqui Doctores Complutenſes à me conſulti, præcipuè Pater Magiſter Benauides Ordinis Carmelitarum, publicus in Academia Sacræ Theologiæ meritiſſimus moderator, qui affirmauit, non ſolùm probabilem, ſed veriſſimam ſibi hanc noſtram ſententiam videri. Pater Magiſter Chryſoſtomus Cabero, doctiſſimus, & amiciſſimus, & in eadem Academia publicus Theologiæ profeſſor. Necnon, duo præclariſſimi, virtute, & litteris, fratres, Doctor Don Ioannes Narbona; & Don Didacus de Narbona: & alij docti Iuniores.

Et poſt hæc ſcripta, imò iam in Typographia, vt typis mandarentur, inueni apud Dianam, quendam Doctorem hanc noſtram ſententiam, probabilem iudicantem, & cum illo ipſemet Diana *parte 6. tractatu 6. reſolut. 34.* per hæc verba, non deſinam tamen hic adnotare, affirmatiuam ſententiam probabilem eſſe ſecundum opinionem Martini Breſſeri Societatis Ieſu, de conſcientia *lib. 4. cap. 11. num. 107.* Vbi ſic aſſerit: Probabile videtur horam duodecimam durare moraliter vſque ad vltimum ſonum; adeòquè interim libentem, & comedentem, non violare ieiunium vel naturale, vel Eccleſiaſticum ſequentis diei. Sic ille. Et ſic me ad longum citato, Doctiſſ. Narbona *tom. 2. Hora 12. à num. 13.* nec non latè Paſqualig. *in deciſion. moralib. tract. de Ieiun. natur. deciſ.* 338. Dicaſtillo *tract. 4. cit. diſp. 9. dubit. 7. quæſt. 1. num. 265. in fine.* Thomas Hurtad. *tom. 2. tract. 11. cap. 5. numero* 86. & alij apud Dianam oppoſitum tenentem *par. 10. tractat. 13. Reſol. 54.*

QVÆSTIO VIII.

An reliquiæ ex cœna inter dentes remanentes, ſi non caſu, ſed ſponte, & aduertenter deglutiantur impediant communionem?

AFfirmant Vaſquez *diſput.* 211. *cap.* 4. *num.* 30. Nuño *quæſt.* 80. *art.* 8. Suarez *diſp.* 68. *ſect.* 4. *ante* 3. *concl.* Bonac. *diſp.* 4. *ſect.* 6. *punct.* 2. *num.* 6. Filliuc. *tract.* 4. *num.* 236. Layman *lib.* 5. *tractat.* 4. *cap.* 6. *num.* 18. Fagundez *prac.* 3. *lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 11. quamuis *num.* 15. contrarium innuat. Hurtado *diſp.* 6. *de Euchar. diff.* 15. Ioannes Præpoſitus 3. *par. quæſt.* 80. *art.* 8. *dub.* 1. Sancius *diſp.* 42. *num.* 10. Palud. *diſt.* 8. *quæſt.* 2. *art.* 2. Lugo *diſput.* 15. *num.* 36. & Thom. Hurtad. *tom.* 2. *tract.* 11. *cap.* 8. *numero* 256. & 260. & alij exiſtimantes, non impedire communionem caſu, quo caſu deglutiantur.

Sed probabiliùs reſpondeo: non impedire, etiamſi aduertenter deglutiantur. Quia traiectio talium reliquiarum, potiùs pertinet ad manducationem præcedentis diei, quàm præſentis: ergo nullomodo impedire poſſunt communionem. Sic Henriquez *lib.* 8. *cap.* 50. *num.* 4. *litt. V.* Tabiena *v. communicare.* Ægid. *quæſt.* 80. *art.* 8. *num.* 47. Adamus *quæſt.* 8. *num.* 79. Ochagau. *tractat.* 2. *de Euchar. quæſt.* 12. *num.* 7. Granado *tract.* 10. *diſp.* 8. *num.* 4. & apud ipſum, Sotus *diſt.* 12. *quæſt.* 1. *art.* 8. *ad* 4. Caiet. *v. Communio.* Valentia *punct.* 3. Petrus de Ledeſma *cap.* 13. *de Euchar.* Philibertus *tractat.* 3. *de Sacrif. par t.* 5. *capit.* 3. *numer.* 5. *pag.* 432. & eſſe ſententiam probabilem affirmant Suarez *loc. cit.* Cruz de Euchariſtia *quæſt.* 5. *dubit.* 4. *concluſ.* 2. & Diana 3. *part. tract.* 4. *reſol.* 104. Sic tenet nouiſſimè Paſqualigus *tract. de Ieiun. natur. deciſ.* 322. per hæc verba: Hanc poſteriorem ſententiam abſque vlla reſtrictione cenſeo poſſe amplecti abſque vllo ſcrupulo. Non enim deglutiuntur actione manducatiua, quia non aſſumuntur ab extrinſeco, ſed immixtæ ſaliuæ: & ideo non ſe habent per modum cibi: quod verum eſt, etiamſi in lingua ſenſibiliter ſentiantur: quia ſaliua quoque ſenſibiliter ſentitur, & tamen non tenemur ſpuere: ſenſibiliter enim ſentiri, non conſtituit rationem cibi, aut manducationis. Accedit etiam, quod illæ reliquiæ habentur, vt cibus iam manducatus: quia ſunt ille cibus, qui pridie fuit ori impoſitus, dentibus contuſus, & accidens eſt, quod ſimul cum alio cibo non fuerint tranſmiſſæ in ſthomacum, ſi quidem aderat intentio tranſmittendi, & actio etiam ordinata ad tranſmittendum: & pro inde habent moralem connexionem cum cibo præcedentis diei; & ideò tranſmiſſio ipſarum in ſtomachum, non eſt noua comeſtio. Hæc Doctus Paſqualigus. Quæ faciunt valde pro his, quæ contra ipſum dicenda ſunt *infra q.* 18.

QVÆSTIO IX.

An ſi quis per nares aquam, vel quid ſimile, attrahat, & poſtea in ſtomachum traijciat: vel deglutiat ſanguinem dentium, aut alium humorem de capite in os cadentem, vel è naribus in os effluentem, maneat impeditus à Communione?

REſpondeo negatiuè, quia non frangit ieiunium naturæ; cùm nullum horum tranſmittat actione vitali per modum cibi, vel potus, ſed per modum ſaliuæ, vel reſpirationis attractiuæ: Ergo poteſt communicare. Sic S. Thom. *q.* 80. *art.* 8. *ad* 4. Nauar. *c.* 21. *n.* 53. Suar. Tabiena, Henriq. Bonac. Fagundez, Hurtado, Filliuc. *loc. cit.* P. Ledeſma *loc. cit. concl.* 4. Granado *loc. cit. n.* 7. Philibert. *loc cit. n.* 8. Sà *v. Euchariſtia n.* 27. Valentia *diſp.* 6. *quæſt.* 8. *punct.* 3. & Lugo *diſp.* 15. *num.* 34. & me citato, D. Didacus Narbona *tom.* 2. *Hora* 2. *n.* 35. *in fine.* Dicaſtillo *loc. cit. n.* 281. Paſqualig. *deciſ.* 318. & penes ipſum, Diana *p.* 5. *tract.* 13. *Reſol.* 1. Cœleſtinus, & Bartho. à S. Fauſto.

QVÆSTIO X.

An ſumptio Tabachi in folio, puluere, vel fumo, impediat Communionem.

AFfirmant Antonius de Leone *in qq. moral. de chocolate par.* 2. *§.* 4. *n.* 10. In cuius ſententiam videtur inclinare Franciſcus de Nigro *in additio. ad Ruyz par.* 1. *prac.* 4. *num.* 32. *quæſt.* 18.

Sed longè probabiliùs reſpondeo: non impedire Communionem: quia, quocumque modo ex dictis, tabachus ſumatur, non ſumitur per actionem, quæ ſit comeſtio, vel potatio: ergo per illam non frangitur ieiunium. Sic docet, & ex aliis, latè, & bene probat Diana 5. *part. tr.* 14. *reſol.* 1. & conſtat & dictis. Tenetque nouiſſimè, me citato, Narbona *num.* 32. *cit.* Præpoſitus, Hieronym. Garcia & alij apud ipſum Paſqualig. *deciſ.* 333. & 334. vbi optimè hanc noſtram ſententiam probat. Lege Dianam *p.* 10. *tr.* 16. *Reſol.* 13. & Cardin. Lugum in *Reſponſ. moral. lib.* 1. *dub.* 9.

QVÆSTIO

Digitized by Google

QVÆSTIO XI.

An ſaltem, ſi quis biberet ſanguinem ex propria vena, aut proprio vulnere extractum, maneret à Communione impeditus?

NEgant adhuc aliqui, quos ſuppreſſo nomine citat Lugo *diſp.* 15 *num.* 32. *pag.* 474.

Sed certiſſimè reſpondeo: quod maneret. Quia in eo caſu, vere tranſmitteret illum ſanguinem per modum cibi, vel potus, cùm alterabilis ſit poſtea virtute ſtomachi, ſicut alij cibi. Sic Lugo *loc. cit.* & Dicaſtillo *loc. cit. num.* 281. qui bene id limitat, niſi aliàs in caſu quo quis fugeret ex vulnere ſanguinem, vt extraheret illum, vt curetur melius vulnus, & poſtea expuat; fortè tamen adhæſit aliquid linguæ, quod per modum ſaliuæ tranſeat cum ſaliua præter intentionem.

QVÆSTIO XII.

An ſi quis traijciat aliquas guttas aquæ præter intentionem, dum os abluitur, maneat etiam à Communione impeditus?

AFfirmant Sancius *in Selectis diſp.* 42. *num.* 21. qui & citat pro hac parte Suarium *diſp.* 88. *ſect.* 4. Ægidium *quæſt.* 80. *numero* 48. & dicit eſſe communem.

Sed æquè probabiliter reſpondeo: non manere impeditum, quia hæc guttarum traiectio, cum fiat per modum ſaliuæ non frangit ieiunium naturæ. Sic Vega 1. *par. Summ. caſu* 23. Rodriguez 1. *par. cap.* 66. *concl.* 3. Filliuc. *tract.* 4. *num.* 236. & 237. Bonac. *loc. cit.* Granado *tract.* 10. *diſp.* 8. *num.* 4. Lugo *diſp.* 15. *num.* 33. Philibert. *loc. cit. num.* 9. *pag.* 432. Sà, *loc. cit.* Imo idem ſentiunt Suarez, & Ægid. *loc. cit.* cùm ſolùm à Communione impedire dicant traiectionem aquæ, vel vini in quantitate magna, etiam caſu, in quo contra voluntatem traiicientis fieret. Sic etiam Azor *tom.* 1. *lib.* 10. *cap.* 30. *quæſt.* 2. *v. Quæres etiam.* & apud ipſos D. Thom. Syluester, & Palud. & etiam Dicaſtillo *tract.* 4. *de Euchar. diſp.* 9. *dubit.* 17. *quæſt.* 3. qui hoc rectè probat ex Rubrica Miſſalis §. *de defectib. in celebratione Miſſarum occurrentibus.* Larè Paſqualigus *deciſ.* 323. & Thom. Hurtad *tom.* 2. *tr.* 11. *cap.* 8. *n.* 256. & penes ipſum, D. Thomas.

QVÆSTIO XIII.

An ſi quis traijciat aliquod oſſiculum, chartam, fruſtulum ligni, aut aliquid ex vnguibus, vel quid ſimile non comeſtibile, poſſit Euchariſtiam ſuſcipere?

NEgant Henriquez *lib.* 8. *cap.* 49. *num.* 2. & *lit. O.* Nuñus *quæſt.* 80. *art.* 8. Reginald. *lib.* 29. *num.* 113. Nal. *v. Euchariſtia num.* 10. Layman *lib.* 5. *tract.* 4. *cap.* 6. *num.* 18. Scortia *de Sacrificio Miſſæ libro* 2, *capite* 7. Villalobos *tractatu* 7. *diff.* 39. *num.* 1. Bonac. *diſp.* 4. *quæſt.* 6. *punct.* 2. *num.* 10. & apud illum Suarez, Tabiena, & Azor, Granados *loc. cit. num.* 6. & loquendo de charta, in id inclinat Lugo *diſp.* 15. *num.* 32. Philibert. *loc. cit. cap.* 3. *num.* 5. *pag.* 432. & Ochagau. *tract.* 2. *quæſt.* 12. *num.* 14. per hæc verba: Veriùs tamen videtur, nihil ab extrinſeco, etiamſi parua materia ſit, & non nutriat, deſumi poſſe, quin frangatur hoc ieiunium naturale, quia conueniens eſt, nihil in ſtomachum priùs traiici, quàm traiiciatur corpus Chriſti. Sic ille, & nouiſſimè Thom. Hurtad. *tom.* 2. *tractat.* 11. *cap.* 8. *à num.* 247. citans Vaſquium Lublinum & Fagundez.

Sed æquè probabiliter reſpondeo: poſſe ſuſcipere, quia ſolùm cibus, aut potus impedit communionem. Sic Summa Corona *par.* 5. *cap.* 4. *num.* 65. Cruz de Euchariſtia *quæſt.* 5. *dub.* 4. *concl.* 2. Ludouicus 1. *par. ſum. tract. de Euchar. quæſt.* 7. *art.* 10. *diff.* 3. *pag.* 171. Sancius *diſp.* 42. *num.* 23. Diana *par.* 2. *tract.* 14. *reſol.* 52. & 3. *par. tract.* 4. *reſol.* 38. & Lugo *loc. cit. diſp.* 15. *num.* 30. & 31. vbi docet, idem eſſe dicendum, & de illo, qui ad occultandos nummos aureos, & occultè transferendos eos deglutiret, vt poſtea integros, & ſaluos haberet (quia ille non æſtimaretur cibus, ſed depoſitum intra corpus, ſicut intra arcam) & de illo etiam, qui acum, vel filum ferreum, aut globum plumbeum per errorem deglutiſſet. Quod etiam docet ex illo Diana 5. *par. loc. cit. reſol.* 1. Sic dicens. Et ideo cum dicto de Lugo, contra dictum de Leone, dicendum eſt, quòd ſi quis deglutiret in magna quantitate nummos aureos, non violaret ieiunium, neque ieiunium Eccleſiaſticum, neque naturale. Et ideo dicendum eſt contra Leonem, de plumbo, & ego addo de oſſiculis aliquorum fructuum, de fragmentis metallorum, de vitro, de lapillulis, ligno duriori, & ſimilibus. Et ratio horum eſt, quia nomine cibi, non intelliguntur niſi ea, quæ, per ſe loquendo alterari poſſunt à ſtomacho. Sic Diana. & ſic me citato, Narbona *tom.* 1. *Hora* 3. *num.* 9. & Dicaſtillo *loc. cit. num.* 281.

QVÆSTIO XIV.

An mulieres terram comedentes, poſſint poſt eius ſumptionem communicare?

NEgant omnes Doctores pro contraria ſententia *quæſtione præcedenti citati*: & etiam Cruz *loc. cit.* Granado *loc. cit. numero* 6. & Diana 2. *par. tract.* 14. *reſolut.* 52. & ſub dubio relinquit Lugo *loc. cit. numero* 32. *pag.* 475. & tenet expreſsè Anton. de Leon *loc. cit.* & vt probabile ſolum, Dicaſtillos *numero* 282. *cit.* Thom. Hurtad. *loc. cit. numero* 255. dicens oppoſitum eſſe improbabile, ſed improbabile eſt dictum.

Sed conſequenter loquendo, æquè probabiliter reſpondeo: poſſe communicare, quia (vt nuper eſt habitum) ſola materia comeſtibilis impedit Communionem, cum ipſa ſola (vt bene probant Lugo *num.* 31. & ex illo Diana 5. *part. tractat.* 13. *reſolut.* 1.) frangat ieiunium naturale. Nec quidquam in hac materia obeſſe, aut prodeſſe poteſt intentio. Quia intentio, vt probè Diana, non poteſt facere de non cibo, cibum. Sic Sancius, & Ludouicus *loc. cit.* & Ledeſma *cap.* 23. *de Euchariſtia,* quatenus generaliter docent, rem comeſtibilem tantùm impedire Communionem. Imò & Diana 3. *par. tract.* 4. *reſol.* 38. iam ſibi contrarius, noſtram docet ſententiam. Nam inquirens, an manè comedens chartam, cretam, &c. poſſit Euchariſtiam ſuſcipere; affirmatiuè reſpondet: creta autem apud nos, & apud Calepinum, terram ſignificat. Et certe idem conuincitur, contra ipſum, & Lugum, ex doctrina eorum, *quæſt. præcedenti* tradita; ſi enim ingenue fatentur, poſſe Euchariſtiam ſumere, illum, qui antea, aliquid plumbi, auri, &c. manducauit, cur non id ipſum concedent, illi, qui aliquid terræ ſumpſit? Sic etiam Paſqualig. *in deciſ moral.* 315. *deciſ. pag. mihi.* 294. vbi id docet, etiam caſu, quo mulieres terram comedant vel ob minuendum, colorem, vel ob delectationem.

Digitized by Google

QVÆSTIO XV.

An ſi quis oſſicula aliquorum fructuum comederet, aut auellanam cum cortice, maneret à Communione impeditus?

NEgat Lugo *diſp.* 15. *num.* 33. loquendo de oſſiculis fructuum. Quod ſi conſequenter, etiam negare debet loquendo de auellana cum cortice, cum dicat, regulam eſſe vniuerſalem, quod ea, quæ integrè emittuntur in excrementis, eo quod nullomodo poſſint ab humano ſtomacho alterari, & concoqui, non violare ieiunium naturale. Sic etiam docet Diana 5. *par. tr.* 13. *reſol.* 1.

Sed longe probabiliùs reſpondeo: verè manere impeditum, quia prædicta materia ex ſe, & per ſe, verè eſt comeſtibilis, & alterabilis à ſtomacho, licèt fortaſſis per accidens ratione corticis non ſit. Sic Sancius *in Selectis diſp.* 41. *num.* 23. Nec fundamentum Lugi eſt ſolidum; illud enim piper, & allium falſificant, vt experientia docet. Sic etiam Thom. Hurtad. *num.* 255. *cit.* dicens ſententiam Dianæ eſſe omnino improbabilem, ſed rigidè; citat autem hic author Sancium pro oppoſita ſententia, ſed malè.

QVÆSTIO XVI.

An impediatur à Communione ille, cui in apertum os muſca ingreditur, & eam cum reſpiratione traijcit?

AFfirmant aliqui apud Ioannem de Lugo *loc. cit.* & in id inclinat valde Granado *tract.* 10. *diſp.* 8. *num.* 8.

Sed probabiliùs reſpondeo: non impediri à Communione, quia illa actio non eſt verè comeſtio, ſed reſpiratio. Sic Lugo *loc. cit. num.* 34. & Suarez apud ipſum, Reginald. *lib.* 29. *num.* 119. Fagundez *prae.* 1. *cap.* 5. *num.* 14. Diana *part.* 5. *tract.* 5. *reſol.* 12. & Dicaſtillo *tract.* 4. *de Euchariſt. diſput.* 9. *dubit.* 17. *quæſt.* 3. *num.* 279.

QVÆSTIO XVII.

An ſi quis maſticans buccellam panis; audiat primum (vel in noſtra opinione vltimum) pulſum hora duodecima noctis, teneatur ſtatim illam de ore eijcere, ſi die ſequenti communicare velit?

AFfirmant Sancius *diſp.* 42. *num.* 20. Diana 2. *par. tract.* 14. *reſol.* 51. & 3. *par. tract.* 4. *reſol.* 36. Lugo *diſp.* 15. *num.* 26. *pag.* 474. Ægid. *quæſt.* 80. *art.* 8. *num.* 49. & debent ſentire (vt notat Sancius) omnes Doctores aſſerentes, non poſſe Euchariſtiam ſuſcipere illum, qui data opera reliquias cœnæ diei antecedentis traiecit: Sunt autem Vaſquez, Suarez, & alij *citati ſuprà quæſt.* 7.

Sed æquè probabiliter reſpondeo: non teneri, ſed poſſe prædictam buccellam panis in ſtomachum traiicere, & craſtinò communicare. Primò, quia traiectio dictæ buccellæ panis, potiùs pertinet ad manducationem præcedentis diei, quàm præſentis. Secundò, quia dicta buccella non imponitur hodie ori ab extrinſeco: ſed quicquid non imponitur hodie ori ab extrinſeco, non impedit Communionem, vt docent D. Thom. *in* 4. *diſt.* 8. *quæſt.* 1. *art.* 4. *quæſt.* 2. Ægid. *quæſt.* 80. *art.* 8. *num.* 47. & Diana 3. *part. tract.* 4. *reſol.* 37. ergo. Sic Doctores ſtatim *citandi*, & debent docere omnes, qui affirmant, non frangi ieiunium naturale per traiectionem voluntariam reliquiarum cibi præcedentis diei. Sunt autem Henriquez, Tabiena, Ægid. Ochagauia, & alij citati *quæſt.* 7. licèt Ægidius hoc non concedat; ſed certè non conſequenter. Lege pro hac ſententia Paſqualigum *deciſione* 338. *à num.* 6.

QVÆSTIO XVIII.

An ſi aliquis ante mediam noctem aliquid ſacchari ori imponat, paulatim traijciendum, & partim ante, & partim poſt mediam noctem traijciat, poſſit in craſtinum communicare.

NEgant Suarez *diſp.* 68. *ſect.* 4. Vaſquez *diſp.* 211. *cap.* 3. *num.* 21. Filliucius *tract.* 4. *num.* 236. Reginald. *lib.* 29. *num.* 119. Ægidius *quæſt.* 80. *art.* 8. *num.* 48. & 49. Syluius *ea quæſtione.* Molfeſ. *tract.* 3. *cap.* 10. *num.* 12. Bonac. *diſp.* 4. *quæſt.* 6. *punct.* 2. *num.* 7. quos citat, & ſequitur Diana 2. *part. tract.* 14. *reſol.* 59. & *part.* 6. *tract.* 7. *reſol.* 15. & penes ipſum. Fagundez, Perſicus & Ioan. Vuigers. Sancius *diſp.* 42. *num.* 21. Hurtado *diſp.* 9. *diff.* 15. Lugo *diſp.* 15. *num.* 26. *pag.* 474. & *num.* 37. *pag.* 476. Philibert. *tract.* 3. *de ſacrificio, par.* 3. *cap.* 3. *num.* 6. & 7. Granad. *tract.* 10. *diſp.* 8. *num.* 4. *pag.* 1007. fine, & communis: vt ait Paſqualig. *tract. de ieiun. naturali,* & Thom. Hurtad. *loc. cit.* dicens oppoſitum non eſſe probabile ſed de cenſura huius authoris non multò curandum quia ad id eſt pronus, & abſque ſufficienti ratione id ſæpius facit.

Affirmant verò abſolutè Tabiena *v. Communicare*, §. 49. & Bartholom. ab Angelis *in exam. Confeſſ. dial.* 4. §. 214. *lit. A.* & nouiſſimè Stephanus Bauny *in Theolog. Morali par.* 1. *tract.* 10. *quæſt.* 22. apud Dianam *loc. cit.* Cui ſententiæ fauent apud eundem, Durandus, Gabr. & Palud. Et hæc ſententia mihi videtur æquè probabilis, ſi intentio ſumentis ſaccharum, ſit, vt totum ante mediam noctem (non partem ante, & partem poſt mediam noctem) liqueſiat, & deglutiatur: nam in hoc caſu, ſi aliquid ſacchari poſt mediam noctem ſuperet, tanquam reliquiæ cœnæ diei præcedentis reputandum eſt: cum ex intentione ſumentis, & communi ſenſu hominum illa comeſtio abſoluta fuerit ante mediam noctem. Militant etiam pro hac ſententia rationes adductæ pro *noſtra quæſtione præcedenti*, vt conſtat, & *quæſt.* 8. Nam vt bene vidit Doctiſſimus Dicaſtillo *tract.* 4. *diſp.* 9. *dubit.* 17. *quæſt.* 3. *num.* 283. in hac quæſtione philoſophandum eſt, ſicut de reliquiis cibi præcedentis diei, cum ſit eadem ratio. Ex quo conſtat, non eſſe conſequenter loquutum Paſqualig. cum aliis *quæſt.* 8. *cit.*

QVÆSTIO XIX.

An ſi quis deglutiat aliquid comeſtibile, & poſtea illud euomat, poſſit eo die communicare?

REſpondeo: non poſſe, quia verè communicaret poſt ſumptionem cibi, & potus. Sic Henriquez *lib.* 8. *cap.* 49. *num.* 2. Bonac. *diſp.* 4. *quæſt.* 6. *punct.* 2. *num.* 10. Philibertus *tract.* 3. *part.* 3. *c.* 3. *n.* 5. *pag.* 432. & eſt communis.

QVÆSTIO

Digitized by Google

QVÆSTIO XX.

An Sacerdos non ieiunus poßit celebrare ad conferendum viaticum infirmo morti proximo, ſi careat hoſtiis conſecratis?

AFfirmant Maior *in 4. diſt. 19. quæſt. 3. ad 5.* Zanard. *in director. confeſſ. part. 1. tract. 1. de Euchar. cap. 7.* Zambran. *in deciſ. caſ. cap. 4. de Euchar. dub. 6. num. 3.* Philiarcus *de officio Sacerdotis tom. 1. part. 1. lib. 2. cap. 2.* Heredia *in diſp. mixtis tit. de Euchar. diſt. 2. punct. 8. dub. 2. num. 8.* Petrus Matt. *in Adnotat ad Rubricas Miſſalis part. 1. cap 9. num. 1.* & probabile id vocant abſolutè Filliucius *tract. 4. capite 8. num. 241.* & Lugo *diſp. 15. num. 67. part. 482.* & cum limitatione, ſcilicet, ſi moriturus aliud Sacramentum ſuſcipere non poſſit, & ſcandalum ceſſet, Layman *lib. 5. tract. 4. cap. 6. num. 20. & 21.* & Philibert. *loc. cit. num. 13.* Suarez *diſput. 68. ſect. 5.* Victoria, & Victorellus, ſtatim *citandi*; & nouiſſimè in ſententiam Maioris valde inclinat Granados *tract. 10. de Euchariſtia diſput 8. num. 12. in fine.* & tenet expreſsè Torrebl. *lib. 2. practic. cap. 7. num. 52. 53. & 54.* qui & citat pro ſe Ægidium, *de Sacram. quæſt. 83. art. 2. dub. 3. num. 215.* ſed omnino malè, nam ibi clarè ſupponit Sacerdotem ad id iterum celebrandum debere eſſe ieiunum, vt ait *num. 214.* & in caſu noſtræ quæſtionis oppoſitum expreſsè docet *quæſt. 80. art. 8. num. 56. pag. mihi 279.* Tenet tamen hanc ſententiam Thom. Hurtad. *tom. 2. tract. 11. cap. 9. reſol. 8. num. 306. & 311.* Quia (inquit) ſuſcipere Viaticum eſt præceptum diuinum: celebrare autem Miſſam in ieiunio, eſt præceptum humanum: ergo licebit Sacerdoti non ieiuno celebrare, vt Proximus diuinum præceptum adimpleat. Ita ille. Et licèt hæc ſententia ſit probabilis, & in praxi amplecti poſſit;

Sed probabiliùs reſpondeo: non poſſe, quia licèt præceptum ſit diuinum, vt in articulo mortis Euchariſtia recipiatur, id tamen locum habet, quando reuerenter, & decenter, & iuxta ritum ab Eccleſia præſcriptum, confici, & ſumi poteſt. Sic Palud. *in diſtinct. 8. quæſt. 2. art. 1.* P. Ledeſma, Nauarr. Tolet. Syluius, Armilla, Syluest. D. Anton. Henriquez, Victoria, Soto, Fagund. Homobonus, Ægid. Hurtado, & Suarez, quos omnes refert, & ſequitur Diana *2. part. tract. 14. reſol. 66. & 3. part. tract. 4. reſol 33. & 4. part. tract. 4. reſol. 104. & 5. part. tract. 3. reſol. 35.* O bone Pater, cur non etiam id ipſum in ſexta repetiſti parte? Vaſquez *diſp. 211. cap. 5. num. 61.* Qui oppoſitam ſententiam improbabilem (ſed immeritò) dicit. Poſſeuin. *cap. 8. num. 32. aliàs 25.* Victorell. *in Appendi. 1. ad cap. 8.* eiuſdem Poſſeuini, Lugo, & Philibertus *loc. cit.* Bonac. *diſp. 4. quæſt. 6. punct. 2. num. 24.* Ludouicus *in 2. tom. ſumm. art. 4. de Communione num. 8. fol. 72.* ſibi poſtea contrarius.

An autem ad euitandum ſcandalum, ſi oriretur, poſſet quis in dicto caſu, non ieiunus celebrare? Negat adhuc Nauar. *cap. 21. num. 43.*

Sed probabiliùs reſpondeo: poſſe in eo caſu, quia iure naturæ ſcandalum vitare tenemur. Sic Ægid. *loc. cit. num. 56. & 60.* & alij, & conſtabit ex dicendis *infrà quæſt. 23.* & idem ſentit Thom. Hurtad. *loc. cit. num. 317. & 318.* vbi docet, quod caſu, quo Parochus nocte Natalis Domini poſt primam Miſſam dictam, ſumat abſolutionem, poſſit, & debeat iterum celebrare ad vitandum ſcandalum. Ita Angles *in 4. quæſt. de ſuſcipient. Euchar. art. 6. difficult. 1. concl. vnica.* vbi ſic loquitur. Vnde manifeſtum eſt, quod ſi in aliquo oppido eſſet vnus tantum ſacerdos, qui in die Natalis Domini poſt mediam noctem ieiunium naturæ ſoluiſſet, neque reperiri poſſet ſacerdos, qui Miſſam celebraret, teneretur profectò rem ſacram facere, ne populum ſcandalizaret, cum ei ex officio celebrare incumbit. Huc vſque Hurtadus. Qui vt vides diuerſum caſum aſſignat Angles, quàm ille. Cui facilius aſſentior.

QVÆSTIO XXI.

An ſaltem, ex diſpenſatione Epiſcopi, aut cuiuſuis alterius Prælati inferioris Papa, poßit Sacerdos non ieiunus ſacrificare ad conferendum Viaticum?

AFfirmant Palacios *in 4. diſtinct. 9.* & alij, quos ſuppreſſo nomine refert Azor *tom. 1. libro 10. cap. 30. quæſt. 2. in fine.* & tenet Thom. Hurtad. *loc. cit. num. 306.*

Sed certiſſimè reſpondeo: non poſſe, quia in hoc caſu; vel præceptum celebrandi ieiunè, non obligat, vt valde probabiliter docent DD. primæ ſententiæ *quæſtionis præcedentis*, & ſic nulla eſt neceſſaria diſpenſatio; vel obligat, vt nos probabilius diximus, & ſic, nullus Prælatus inferior Papa poteſt diſpenſare, cum ſit præceptum vniuerſale totius Eccleſiæ; ergo. Sic Nauar. Suarez, Azor, Fagundez *loc. cit.* & omnes communiter.

QVÆSTIO XXII.

An Sacerdos ad dandum Viaticum infirmo, alioquin abſque Euchariſtia, aut alio Sacramento, morituro, poßit priuatim conſecrare, dicendo ſola verba conſecrationis, etiam panem fermentatum, abſque altari, & ſine veſtibus ſacris?

AFfirmat Maior *in 4. diſt. 19. quæſt. 3. ad 5.* apud Suar. *vbi infrà.* cui adhæret nouiſſimè Ludou. de S. Iuan. *in ſua Summ. parua artic. 4. de Communione infirmorum fol. 74. dub. 19.* Cuius titulus eſt. Podrà el Cura para Comulgar à vn enfermo conſagrar vna particula ſin celebrar, ô para Comulgarſe à ſi miſmo, ô por otra cauſa ſemeiante? *Et reſpondet, ſic.* En eſte caſo de articulo de muerte, y no auiendo mas de vn ſolo Sacerdote, y eſſe ciergo, y ſordo, que no puede oyr de confeſſion, ô ſi fueſſe mudo, que aunque oye, no puede abſoluer; en eſte caſo, puede conſagrar vna particula, y teniendo el tal enfermo contricion, comulgarle. Sic Ludouicus: quod & repetit *num. 10.* vbi citat pro hac ſententia Sotum *in 4. diſt. 12. art. 4 fine*, & bene; nam hæc ibi habet. Item & Sacerdos ipſe, iam iam moriturus, qui non haberet alium, cui confiteretur, poſſet ipſe conſecrare, & ſumere Sacramentum. Sic Sotus, & innuunt id eſſe probabile Victoria *de Euchar. num. mihi 83.* Viuald. *de Euchar. num. 156.* & Philibertus *tract. 3. part. 3. cap. 3. num. 13.*

Sed certiſſimè reſpondeo: non poſſe. Primò, quia ſic habetur expreſſe *in cap. Comperimus. de Conſecratione diſt. 1.* Secundò, quia etiam eſt contrarius diuinum conſecrare panem ſine vino, aut è contra, vt dicemus *infra tract. 4. de Sacrificio Miſſæ, diſp. 1. quæſt. 17.* Sic Suar. *diſp. 66. ſect. 5.* Vaſquez *diſp. 211. cap. 5.* Victoria, Viuald. & Philibertus *loc. cit.* Lugo *diſput. 15. num. 61. & 68.* Corneio *3. part. quæſt. 74. tract. 4. dub. 2. pag. 316. 317. & 319.* Layman. *tract. 4. capite 6. num. 21.* Granad. *tract. 10. cit. diſput. 8. num. 12. pag. 1009.* & Ægidius *quæſt. 80. art. 8. num. 54. pag. 276.* vbi ſic ait: Dubitatur ſecundò: vtrum quando deeſt hoſtia, quæ morituro detur, ne cogatur ſine Viatico diſcedere, poſſit Sacerdos non ieiunus celebrare? Ma-

Digitized by Google

ior apud Patr. Suarem hic, *diſp.* 68 *ſect.* 5. putat, tunc Sacerdotem poſſe ſine vlla ceremonia accipere panem cuiuſque ſecretò conſecrare, ac ægroto porrigere. Sed hoc apud eum reperire non potui, & ſine vlla probabilitate, contra communem omnium aliorum ſententiam dicitur. Sic ille, & communis. Sic etiam Dicaſtillo *tract.* 4. *de Euchar. diſp.* 9. *dub.* 16. *quæſt.*6. qui oppoſitum improbabile putat, vt etiam putat Thom. Hurtad. *tract.* 11. *cit. cap.* 9. *reſol.* 8. *num.* 309. licet *num.* 321. ſubſtineat poſſe ſacerdotem in caſu dicto, conſecrare panem fermentatum; non verò ſine veſtibus ſacris: quia habere (ait) Sacerdotes priuatas veſtes ad offerenda ſacrificia eſt de iure gentium: bene verum eſt, quod poterit ſine eo, quod hæ veſtes, ſeu vaſa conſecreta ſint. Ita Thomas. Cui non aſſentior conſequenter.

QVÆSTIO XXIII.

An quando Sacerdos, loco vini, aquam in Calice poſuit, ſi antequam illam traiiciat, eſſe aquam guſtu percipiat, poſſit eam deglutire, & de nouo vinum apponere, conſecrare, & ſumere?

NEgant Directorium *lib.* 1. *tit.* 7. Angel. *Ver. Miſſa num.* 7. Syluest. *Euchar.* 2. §. 10. Roſella, §. 50. & Tabiena §. 33. apud Henriquez *lib.* 8. *cap.* 50. *num.* 3. *lit. N. & lib.* 9. *cap.* 37. *num.* 3. *& in marg. lit. F.* & Barthol. ab Ang. *de Miſſa Dialogo* 5. exiſtimantes, in tali caſu debere Sacerdotem extracta particula, aquam receptam in alio vaſe euomere, vt ieiunus poſſit vinum conſecrare, & ſumere. Ita ſentit Thom Hurtad. *tom.* 2. *tract.* 11. *cap.* 9. *num.* 271. Qui idem docet, caſu, quo particula Hoſtiæ calici hæreat: quia tunc, inquit, debet ſacerdos talem particulam labio Calicis propinquare, & ita illam ſumere, ſine eo quod effundat vinum, vel aquam, vt è calice disiungatur: quia aliàs vltra indecentiam, ſolueretur ieiunium naturale. Ita ille. Cuius fundamento, facillimè ex altero eiuſdemmet authoris fit ſatis; dicendo, ſufficere actionem illam ſacrificandi in ieiunio inchoatam fuiſſe. Sic loquitur ille, *loc. cit. num.* 175. *in fine.*

Sed certiſſimè reſpondeo: poſſe, imò & debere aquam, vt talem cognitam, deglutire, & conſecrare vinum, & ſtatim ſumere: quia in eo caſu, verè excuſatur Sacerdos à præcepto ſumendi Euchariſtiam, ieiunus: cum id, quod contrarij monent, ſine graui irreuerentia, & indecentia fieri nequeat. Sic S. Thom. *quæſt.* 83. *art.* 6. *ad* 4. Ledeſma 1. *part. Sum. cap.* 25. *de Euchariſtia V. Digo lo quinto.* Cruz *de Sacrificio Miſſæ, quæſt.* 5. *dub.* 1. *concl.* 1. Henriquez *loc. cit.* Lugo *diſp.* 15. *num.* 75. *pag.* 483. Hurtado *diſp.* 4. *de Sacrif. diff.* 13. Corneio *loc. cit.* Philibertus *tract.* 3. *part.* 3. *cap.* 3. *num.* 15. Diana 2. *part. tract.* 14. *reſol.* 66. & alij penes ipſos. Sic etiam Doctiſſ. Dicaſtillo *tract.* 4. *diſp.* 9. *dubit.* 17. *quæſt.* 6. *num.* 375. *& tract.* 5. *diſp.* 4. *dubit.* 15. *à num.* 287. *vſque ad numer.* 294. vbi quæſtioni propoſitæ, his verbis ſatisfacit. Reſpondeo debere potius deglutire (aquam v. g. vel acetum) cum non videatur poſſe in Calicem ſpuere: imo nec etiam alibi ſine ſcandalo adſtantium: nec præceptum celebrandi cum ieiunio obligat cum tanta indecentia, vel ſcandalo. Sic ille. Ex quo conſtat, idem contra Thomam Hurtadum eſſe dicendum in caſu, quo particula Hoſtiæ Calici inhæreat, tunc enim effundi poteſt aqua, vel Vinum vt è Calice diſiungatur, & ſic decentius ſumatur à ſacerdore, quod conſtat ex Rubr. Miſſalis, & docent Bonac. *de Sacram. diſp.* 4. *quæſt.* 6. *punct.* 2. *num.* 12. Philibert. Martin. Sylueſter & alij apud dictum Thomam. & idem eſt, dicendum, in caſu, quo particula Hoſtiæ palato co unicantis inhæreat, tunc enim optimè poteſt, imò mm ebet, ſumete aquam, vt poſſit decenter Hoſtiam & d glutire.
trans

QVÆSTIO XXIV.

An Sacerdos, qui pro vino aquam in Calice appoſuit, & ſumpſit, debeat neceſſario denuo vinum conſecrare, & ſumere, ſi hoc fieri nequeat abſque graui ſui nota, aut graui perturbatione adſtantium?

AFfirmat Petrus Corneio *tract.* 4. *circa quæſt.* 74. *diſp.* 1. *dub.* 2. *num.* 1. *&* 2. *pag.* 317. quia etiamſi ſequatur (inquit) ſcandalum, adhuc non licet relinquere ſacrificium imperfectum, cum illud ſcandalum non eſſet datum, ſed acceptum. Idem inſinuat Henriquez *lib.* 9. *cap.* 37. *num.* 3. *fine.* vnde malè citat illum Fagundez pro oppoſita ſententia.

Sed probabiliùs reſpondeo: in eo caſu, non teneri Sacerdotem conſecrare vinum, ſed poſſe abſque illius conſecratione finire Miſſam; quia præceptum diuinum de ſacrificando ſub vtraque ſpecie, nec obligat cum tanto detrimento Sacerdotis, qui facilè de incuria accuſari poteſt, & deponi; nec cum tanta populi admiratione, ſeu ſcandalo, quod iure naturali vitandum eſt. Sic Maior *diſt.* 19. *quæſt.* 3. Adrian. *in* 4. *quæſt.* 6. *de Euchariſtia.* Suarez *diſp.* 43. *ſect.* 4. Fagundez *prac.* 1. *lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 10. Azor *lib.* 10. *mor. inſtit. cap.* 19. *quæſt.* 2. Philibert. *tract.* 3. *de Sacrif. part.* 2. *cap.* 1. *num.* 16. Hurtado *diſp.* 4. *de Sacrif. Miſſa diff.* 13. & alij, qui idem aſſerunt in caſu, quo Sacerdos, per inaduertentiam, aut errorem, ſolummodo panem conſecraſſet, nec poſſet abſque ſcandalo adſtantium monere, vt deferretur vinum conſecrandum, aut quæri illud non poſſet ſine periculo vitæ. Sic autem nouiſſimè Doctus Dicaſtillo *tract.* 5. *cit. diſp.* 4. *dubit.* 15. *num.* 280. & Bartholom. ab Angelo, *Dialogo* 5. §. 634. & me citato Diana *part* 10. *tract.* 12. *reſol* 14.

QVÆSTIO XXV.

An Sacerdos, qui ante conſecrationem panis, memoratur, ſe non eſſe ieiunum, licitè poſſit finire ſacrificium?

AFfirmant D. Bonauent. *in* 4. *diſt.* 13. & Angel. *Ver. Euchar.* 2. *num.* 6. & id eſſe probabile innuit D. Thom. 3. *part. quæſt.* 83. *art.* 6. *ad* 2. & dicit expreſſe Diana 4. *part. tract.* 4. *miſce. reſol.* 104. *fine.*

Sed longè probabiliùs reſpondeo: non poſſe, ſed debere neceſſario à Miſſa deſiſtere, ſi, abſque offenſione adſtantium, aut infamia ipſius Sacerdotis, id fieri poſſit. Sic D. Thom. & Diana *loc. cit.* Sylueſt. *V. Euchar.* 2. *quæſt.* 7. *num.* 9. Azor. *lib* 10. *cit. cap.* 33. *quæſt.* 2. Hurt. *loc. cit.* Philibertus *tract.* 3. *part.* 3. *cap.* 3. *num.* 15. *fine.* Machado *lib.* 4. *part.* 1. *tract.* 10. *docum.* 3. *num.* 6. & communis.

QVÆSTIO XXVI.

An ſi Sacerdos ante conſecrationem, morbo, aut morte, ab abſolutione Miſſæ impediatur; debeat alter eam Miſſam finire?

REſpondeo: non debere, quia nullo iure ad id cogitur: poſſet tamen licitè. Sic D. Thom. Sot. Nauarr. Ledeſma Silueſt. Angel. & alij, quos citat, & ſequitur Henriquez *lib.* 9. *cap.* 40. *num.* 4. *& lib.* 8. *cap.* 50. *num.* 3. Nauar. *cap* 21. *num.* 86. & communis, apud Dicaſtillum *tract.* 4. *diſp.* 9. *dubit* 17. *num.* 478. *& tract.* 5. *diſp.* 4. *dub.* 15. *num.* 308.

QVÆSTIO

Digitized by Google

QVÆSTIO XXVII.

An ſaltem, ſi peracta conſecratione, pereat, aut deficiat Sacerdos, debeat alter ieiunus, eam Miſſam perficere?

NEgant, quod debeat, licèt poſſit, alius Sacerdos Miſſam perficere (niſi in caſu, quo populus adeſſet, & inde cauſam offenſionis acciperet.) Sotus *diſt.* 13. *quæſt.* 2. *art.* 6. & Henriquez *lib* 8. *cap.* 50. *n.* 3. *& in marg. lit. O. & lib.* 9. *cap.* 40. *num.* 1. & reputat probabile Azor.

Sed longè probabiliùs reſpondeo: in omni euentu, non ſolùm poſſe, verùm etiam teneri Sacerdotem (ſaltem ſi ieiunus adſit) Sacrificium Miſſæ perficere. Quia huius perfectio, eſt iuris diuini. Sic D.Thom. *quæſt.* 83. *art.* 6. *ad* 1. Nauarr. *loco citato*. Azor *lib.* 10 *cit. cap.* 33. *quæſt.* 1. Lugo *diſputatione* 15. *num* 75. Philibertus *loc. citat.* & alij communiter, apud Dicaſtillum *loc. cit. num.* 377.

QVÆSTIO XXVIII.

An in prædicto caſu, etiam Sacerdos non ieiunus, ſi ieiunus non adſit, teneatur perficere Sacrificium?

NEgat abſolutè Azor *lib.* 40. *cit. capit.* 33. *quæſt.* 1. & ita, vt dicat, quod non ſolùm non debeat, verùm quod neque poſſit alter Sacerdos non ieiunus, tunc Miſſam perficere; ſed debere (inquit) in eo caſu, ſpecies conſecratæ ſeruari in pyxide, aut in alio vaſe, vt in die proximè ſequenti inſumantur.

Alij verò mitiùs docent, non teneri tunc Sacerdotem non ieiunum Miſſam inceptam perficere poſſe tamen ſi velit. Sic Sot. & Henriquez *loc. cit.* & apud ipſos, Syluest. & Angel. quos ſequi videtur Filliucius *tract.* 4. *num.* 239. & reputat probabile Cruz *in ſumm. de ſacrif. Miſſæ quæſt.* 5. *dub.* 2. *concl.* 1. & apud ipſum P. de Ledeſma.

Sed ego multò probabiliùs reſpondeo, quòd non ſolùm poſſit, verùm etiam, quòd debeat, & teneatur prædictum Sacrificium integrare, & perficere; quia de hoc habet præceptum, & ſtrictius, quam præceptum ſumendi Euchariſtiam ieiune. Sic expreſsè S. Thom. *quæſt.* 43. *art.* 6. *ad* 1. Nauarr. *cap.* 25. *num.* 86. Tabiena *Ver. Miſſa.* §. 29. Vaſquez *diſp.* 111. *cap.* 5. Ægidius *quæſt.* 80. *art.* 8. *num.* 63. Bonacina *diſput.* 4. *quæſt.* 6. *punct.* 2. *num.* 10. Diana 2. *part tract.* 14. *reſol.* 66. Syluius *in* 3. *part. quæſt.* 60. *art.* 8. Villalobos *part.* 1. *tract.* 7. *diff.* 39. *à num.* 12. Lugo *diſp.* 15. *num.* 75. & Philibertus *tract.* 3. *part.* 3. *cap.* 3. *num.* 15. Addens, & bene, idem dicendum eſſe de Sacerdote excommunicato, & irregulari, qui, etiam non ieiunus, ſacrificium cœptum proſequi & perficere, debet. Sic etiam Machado *loco citato num.* 6. dicens eſſe commune. Sic tandem Dicaſtillo *tract.* 4. *de Euchar. diſp.* 9. *dubit.* 17. *num.* 377. qui id ex Concilio Toletano VII. *can.* 2. quod refertur *canone nihil.* 6. *q.* 1. confirmat. *Lege eumdem tr.* 5. *diſp.* 4. *dubit.* 15 *num.* 307.

QVÆSTIO XXIX.

An, ſi in prædictis caſibus deficiat Sacerdos, qui perficiat ſacrificium, poſſit Laicus ſumere ſpecies, etiam vini, conſecratas?

NEgant Nauarr. *cap.* 25. *num.* 86. *fine* Sot. *diſt.* 13. *quæſt.* 2. *art.* 6. & Henriquez *lib.* 8. *cap.* 50. *num.* 3. & clariùs *lib.* 9. *cap.* 40 *num.* 2.

Sed probabiliùs reſpondeo: poſſe illas, ſi ieiunus, & deuotus adſit, ſumere; licet ad hoc non teneatur. Primum probatur; quia, licèt ſolius Sacerdotis ſit perficere ſacrificium, non tamen ſolius Sacerdotis, recipere ſpecies conſecratas, ob reuerentiam Sacramenti. Secundum patet, quia ſolus Sacerdos ad id, ratione officij negatur. Sic P. Ledeſma *cap.* 25. *de Euchariſtia*. Cruz *in ſumm. de ſacrif. Miſſæ quæſt.* 5. *dub.* 2. *concl.* 1. & Ludouicus *tom.* 2. *de def. in Miſſa occurrentibus poſt not.* 4 *fol.* 133. Diana 5. *part. tract.* 3. *reſol.* 34 ſic dicens: Si contingat Sacerdotem ſacrificantem mori poſt conſecratum, & ante aſſumptum ſanguinem, nullumque adeſſe Sacerdotem, à quo poſſit conſumi, poſſe Laicum ſumere ſanguinem, ſi ſeruari non poſſet, niſi cum periculo vt ſpecies aceſcerent, & corrumperentur, aut in manus infidelium deuenirent, aut aliquid ſimile. Ita Vaſquez *in part. tom.* 3. *diſp.* 216. *cap.* 4. *num.* 47. & alij. Sic Diana.

QVÆSTIO XXX.

An ſacerdos, ſi poſt ablutionem Calicis ſumptam aut dictas orationes, reperiat aliquas particulas à ſe conſecratas, poſſit illas conſumere?

NEgant Palud. *in* 4. *diſt.* 9. *quæſt.* 1. D. Anton 3. *part. tit.* 13. *cap.* 6. §. 9. *fine.* Et Roſella *Ver. Euchariſtia* 3. §. 13. Quibus fauent Hurtado *diſp.* 9. *de Euchariſtia diff.* 17. & Sot. *diſt.* 12. *quæſt.* 1. *art.* 8 idi; ſum negan tes, caſu, quo particulæ Hoſtiæ ſint magnæ: aliàs non.

Sed probabiliùs reſpondeo: poſſe, etiamſi dictæ particulæ ſint magnæ, quia, cum ſint ex eodem ſacrificio, tota illa actio reputatur vnus actus, vna perfecti ſacrificij conſumptio; idemque conuiuium, quod non cenſetur abſolutum totaliter, dum Sacerdos, ſaltem in altari manet. Sic Nauarr. *cap.* 25 *num.* 89. Caiet. *in ſumm. Ver. Miſſa, & in opuſc. tom.* 2. *tract.* 33. *q.* 1. Syluest. *Ver. Euchariſtia* 3. *num.* 8. Suarez *diſp.* 58. *ſect.* 6. Vaſquez *diſp.* 211. *capite* 5. Victoria *quæſt.* 83. Angel. *Ver. Miſſa, numer.* 17. Angles *quæſt.* 2. *de Euchar. art.* 6. *diff* 2. Henriquez *lib.* 8. *cap.* 50. *num.* 2. Diana 2. *part. tract.* 14. *reſol.* 66. *& part.* 6. *tract.* 6. *reſol.* 17. Nuño, Chamero a, Barthol. ab Angel. Reginaldus, Filliucius, Azorius, & alij, quos citat, & ſequitur Bonacina *diſp.* 4. *qu.* 6. *punct.* 2. *num.* 14. Lugo *diſp.* 15. *num.* 76. *& ſequen.* Philibert. *tract.* 3. *part.* 3. *capit.* 3. *numer.* 17. Fagundez *p.* 3. *lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 18. Layman *lib.* 5. *tract.* 4. *cap.* 6. *num.* 22. Machado *tom.* 2. *lib.* 4 *part.* 1. *tract.* 10. *docum.* 3. *num.* 4. & alij, quos omnes ſequitur Dicaſtillo *tract.* 4. *diſp.* 9. *dub.* 17. *num.* 354. *&* 371. nec non Thom. Hurtad. *tom.* 2. *tract.* 11. *cap.* 9. *reſol.* 4. *à numero* 274. licèt addat contra Vaſquium, id debere intelligi, caſu, quo pixis deſit, in qua ſi particulæ magnæ ſint, ſeruari pro communicantibus poſſint.

QVÆSTIO XXXI.

An, ſi Sacerdos, finita iam Miſſa, & reuerſus ad Sacriſtiam, inueniat aliquas particulas (ex his, quas conſecrauerat) remanentes in patena, vel calice, poſſit adhuc illas conſumere?

NEgant Palud. D. Anton. Roſella, Angel. Henriquez, Syluest. & Bonac. *loc. cit.* Philibert. *loc. cit. num.* 20. *pag.* 434. Negat & Diana 3. *part tract.* 4. *reſ.* 45. Citans pro ſua ſententia Ioannem de Cruce *in ſumm. de Euchariſtia quæſt.* 5. *dub.* 4. *concl.* 3. Qui nullam de præſenti quæſtione mentionem facit. Citat & Suarium *diſp.* 68. *ſect.* 6. Ægidium *quæſt.* 80. *art.* 8. *num.* 64. (*mihi* 67.) Laymanium *lib.* 5 *tract.* 4. *cap.* 6. *numer.* 12.

Et

Digitized by Google

Et Stephanum Fagundez ſta im citandum, qui tamen non abſolutè, ſed ſub diſtinctione hoc docent. Imò ipſemet Diana, in eadem reſolutione, iam vnam, iam alteram ſequitur ſententiam. Illam tamen expreſſiùs tenet *5.part.tract.14.reſol.43. & part. 6. tract.6.reſol.* 17. & nouiſſimè me pro contraria parte citato, *part.9. tract.6. reſol.37. in fine & part.10.tract.13. reſol.* 54. & Ratio eorum eſt: quia poſt receſſum ab Altari, iam cenſetur abſolutum ſacrificium; & conuiuium: ergo. Ita cum Diana Dicaſtillo *tract.4 diſp.9. dubit. 17.quaſt.6.num.*390.

Sed ego probabiliùs reſpondeo: poſſe quidem, non ſolum ex accidenti, quando dictæ particulæ, ſeu fragmenta, non poſſunt commode ſeruari, nec dari alteri Sacerdoti celebraturo, qui eas ſumat; verum, & per ſe loquendo. Prima pars huius reſponſionis, ſic probatur, quia reliquiæ, quæ in patena, vel calice remanent non poſſunt conſeruari, ſine maiori irreuerentia, cum propter earum paruitatem, leuiter amitti poſſint: at quoties illæ nequeunt conſeruari commode, aut ſine maiori irreuerentiâ, abſumi poſſunt à Sacerdote non ieiuno, etiam poſtquam in Sacriſtiam ſit reuerſus, vt concedunt Suarez, Ægidius, Layman *loc.cit.* Fagundez *prac.3.lib.3.cap.5.num.*3. Lugo *diſp. 15.numero* 82. & ipſemet Diana & Dicaſtillo *loco citato*: ergo.

Secundam verò partem, ſic oſtendo. Quia huiuſmodi reliquiæ ſunt eiuſdemmet ſacrificij: Ergo earum ſumptio erit completio eiuſdem ſacrificij: ergo optimè poterit eas in Sacriſtia Sacerdos, præcipue ſi adhuc ſacris veſtibus indutus maneat, conſumere. Secundò, quia, vt concedunt Doctores *ſuprà citati*, Sacerdos licitè poteſt accipere dicta fragmenta, poſt iam finitam Miſſam, & abſolutum totaliter ſacrificium, dummodo ipſe in altari permaneat: ergo etiam poterit in caſu poſito, ſi in incontinenti id faciat, quia quod ſic fit, fieri ſimul dicitur. Sic poſt hæc ſcripta, inueni P. Iacobum Granados *tract.* 10. *diſp.*8. *num.* 11. noſtram ſententiam per hæc verba docentem. Imò aliqui extendunt, vt non ſolùm liceat (*videlicet, prædictas particulas ſumere*) dum eſt Sacerdos in altari, ſed etiam, ſi ad Sacriſtiam redierit, dummodo veſtibus ſacris indutus adhuc ſit. Probatur, quia ſumptio illarum particularum pertinet ad integritatem ſacrificij, quæ diuino iure præcepta eſt Sacerdoti. Aliunde verò, cùm non ſit abſolutè noua communio, ſed perfectio præcedentis, videtur poſſe peragi ab eo, qui initio Communionis fuit ieiunus, & nondum depoſuit veſtes Sacerdotales. Intelligo autem de particulis Hoſtiæ ab ipſo conſecratæ, nam alias ſumere non poſſet. Sic ille. Et poſt illum (vt refert Diana *part. 6.loc.cit.*) Ioannes Baptiſta de Fabris *in Manuali Ordinand.cap. 11.num.*142.& Megalius *in Promptuario tom. 2. verb. Euchariſtia Sacramentum ſuſcipiens num.*24. His addo ego Thom. Hurtado *loc.cit num.*179. Sic dicentem: Addo contra Vaſquez *num.*57. quod ſi in Sacriſtia antequam ſacris veſtibus exuatur, in Patena aliquam particulam inueniat, poteſt eam ſumere. Quia etſi verum ſit, quod non exiſtit in loco ſacrificio deſtinato, tamen adhuc, vt ſuppono, ſacris veſtibus eſt indutus, nondum actio completa dicendi Miſſam ceſſauit, poteſtque adhuc perficere, ſumendo illam particulam in ſacriſtia. Quod eſt multo magis decentius, quàm illam ibi relinquere, vel cum tumultu ad Eccleſiam portare. Sic aliquoties conſului, interrogatus de minimis particulis. Ita docet Suarez *vbi ſuprà* 3. *Ad ſecundum.* Fagundez *numero* 30. Huc vſque Thomas, cui adhæret Martin. de S. Ioſepho *tom.1.lib.1. tract.8.de Euchar. num.*7.

***

QVÆSTIO XXXII.

An non minùs liceat Sacerdoti, poſt ſumptam Calicis ablutionem, conſumere reliquias præ conſecratas ab alio, quàm à ſe ipſo, ſi in patena, vel Calice reperiantur?

AFfirmat Philibertus *tract.3. part.3. cap.3. num. 19.pag.*434. dicens, ſic practicari in multis Religionibus eximiæ doctrinæ, & ſanctitatis. Ita etiam Palaus *tom.4.tract.21.punct* 13.*num.*20.

Negant verò abſolutè Henriquez, Suarez, Bonacina, Fagundez, & alij *loc. cit.* apud ipſum Philibertum, & nouiſſimè Diana *6.part.tract.6. reſol.*23.& penes ipſum, Vaſquez, Reginald. Ægidius, Filliuc.& alij, quos vlterius ſequitur *part.9 tract.6.reſol.*37. Quibus nouiſſimè adhæret Thom. Hurtadus *num.*277. vbi ait, quod omnes Authores citati conſpirant in vnum, nempe, particulas & reliquias, quas Sacerdos conſumere poteſt poſt ablutionem, debere eſſe ex illis, quas ipſe conſecrauit: quia pertinent, vt pars materiæ ad ſacrificium, quod celebrauit, ideóque eas ſumere ad ſuum attinet ſacrificium: quando autem hæ reliquiæ ex alieno ſacrificio manſerunt, non poſſunt ſumi, niſi à ieiuno ſacerdote. Sic Hurtadus.

Ego verò probabiliùs reſpondeo: non poſſe per ſe; bene tamen per accidens.

Primum conſtat, quia prædictæ particulæ, ſunt conſecratæ ab alio: ergo nullo modo pertinent ad complementum iſtius ſacrificij, ſed alterius: ergo debet eſſe ieiunus, qui illas conſumere vult.

Secundum probatur, quia difficile eſt rectè ſcire, an illæ reliquiæ inuentæ poſt ablutionem, ſint ex præconſecratis ab alio, vel à ſe ipſo, cum ſæpiſſime in patena reperiantur etiam particulæ præconſecratæ ab alio. Rurſus, etiam eſt valde difficile decenter poſſe ſeruari, *vt quaſt. præcedenti* vidimus: Ergo. Sic Lugo optimè *diſp.*15. *à num.*81. Imò id ipſum ſolum, docent Henriquez, Suarez, & alij vt conſtat ex dictis *quaſtione præcedenti.* Lege Dicaſtillum *loc. cit. à num.* 388.*pag.*699.

QVÆSTIO XXXIII.

An ſacerdos, poſt longam Communionem factam, immediatè poſt finitum Sacrum, poſſit vaſa purificare, & reliquias, ſeu fragmenta, quæ ſuperſunt, conſumere?

NEgant Palud. D. Anton Roſella, & Hurtado *locis quaſtione* 30. *citatis*, eo quod iam non ſit ieiunus.

Sed probabiliùs reſpondeo: poſſe, ſi particulæ, & earum reliquiæ fuerunt conſecratæ in ea Miſſa; quia adhuc cenſetur perſeuerare eadem actio, & conſummatio eiuſdem ſacrificij, vt ſupra *quaſt.* 30. eſt habitum. Imò & conſumere eas reliquias poterit, etiamſi ab alio præconſecratæ fuerint, modò aſſeruari commodè non poſſint, vt etiam *ſuprà* eſt habitum. Sic Suarez *diſp.68.ſect.6* Bonacina *diſp.4.quaſt.6 punct.2. num.* 14. Fagundez *prac.3. lib.3. cap.5. n.*30. Poſſeuin. *cap.8.quaſt.mihi* 36. Lugo *diſp.15.num.*81.*& ſequent.* Philibertus *loc.cit.num.* 17. Filliuc. *tract.4.num.* 241. vt ſtatim referemus. Sic etiam Thom. Hurtad. *loc. citatis numero* 278. *& ſequentibus.*

***

QVÆSTIO

Digitized by Google

QVÆSTIO XXXIV.

An huiuſmodi fragmenta, ſeu reliquiæ, poſſint dari laicis, qui iam communicarunt, caſu, quo ablutionem, aut purificationem, non acceperint?

NEgant Suarez *loc.cit.* Bonac. *loc.cit. numer.* 15. Fagundez *num.* 31. Ægid. *quæſt.* 80. *art.* 8. *numer.* 70. Filliuc. *loc. cit.* per hæc verba: Si contingat morari multo tempore ad diſpenſandam Euchariſtiam, etiam poteſt purificare vaſa, & ſumere reliquias, ſi pertineant ad illud ſacrificium; ſecus ſi eſſent præconſecratæ: Laicis autem, nullomodo dandæ ſunt poſt ablutionem, nec ante illam, ſi iam communicarunt. Sic ille, & etiam Thom. Hurtad. *loc.citat. numer.* 280. Quia cum laici non ſacrificent non competit eis hæc actio ſumendi reliquias.

Sed probabiliùs reſpondeo: Poſſe dari, quia ſumptio illarum reliquiarum, ob minimam temporis moram, cenſetur vna, & eademmet actio moralis, cum manducatione Hoſtiæ. Sic Philibertus *tract.* 3. *part* 3. *capite.* 3. *numer.* 18. & Lugo *diſput.* 15. *num.* 80. *fine* per hæc verba. Quando deferimus Euchariſtiam ad ægrotum non pro Viatico, ſed ex deuotione in cubiculo communicantem, ſolemus abluere poſtea pyxidem, eidemque ægroto aquam illam, vel vinum, pro ablutione dare, &c. Sic ille, & à fortiori tenet Cruz, *ſtatim citandus.* Sic etiam Doctiſſ. Dicaſtillo *tract.* 4. *d.* 9. *dubit.* 17. *num.* 389.

QVÆSTIO XXXV.

An etiam, liceat dare Laicis prædicta fragmenta Hoſtiæ, etiam poſt ablutionem?

AFfirmat Philibertus *loc.cit.* Loquendo de Laicis infirmis, dicens eſſe in praxi apud multos, in multis ciuitatibus, & oppidis, vbi infirmis Laicis reliquiæ Sacramenti poſt ablutionem inuentæ, paſſim traduntur. Affirmat etiam abſolutè Cruz *quæſt.* 5. *de Euchariſt. dub.* 4. *concl.* 3. per hæc verba: Imò, licet reliquias Hoſtiæ mittere in aquam Calicis, vt dentur, ſic communicantibus, etiam ſumpta aqua. Nam iſtæ ſumptiones pertinent ad idem conuiuium; etſi decentius ſumantur à Sacerdote. Sic ille, quorum ſententiam tenet etiam Carolus Baucius *in caſib. ſingularib. conſi. caſu* 136. & dicunt eſſe probabile Dicaſtillo, & Diana.

Sed probabiliùs longè reſpondeo: non licere dare laicis in eo caſu, cum iam non ſint ieiuni; quoniam ſi dictæ particulæ ſumi poſſunt à Sacerdote, etiam poſt ablutionem (vt ſupra eſt habitum) ideo eſt, quia ſunt reliquiæ pertinentes ad idem ſacrificium, ad quod conſummandum, & perficiendum Sacerdos habet debitum, quo debito caret laicus. Sic Suarez, Filliuc. Ægid, & alij ſupra citati. Sic etiam Diana *part.* 6. *tr.* 6. *reſol.* 23. remittens aliorum iudicio, an opinio Philiberti ſit probabilis; & communis. Nec per hoc volumus negare illud, quod concedit Philibertus, nempe, poſſe communicanti, etiam laico, porrigere aquam vel vinum influſum in pyxidem, vt ſi quæ minutæ particulæ manſerint, non remaneant. Quia id non fit poſt ablutionem ſumptam. Lege pro noſtra opinione Thomam Hurtad. *tom.* 1. *reſol. moral. tract.* 11. *cap.* 9. *reſol.* 4. *num.* 281. Dicaſtill. *tom.* 1. *tract.* 4. *diſp.* 9. *dub.* 16. *quæſt.* 6. *numer.* 389. & Dianam *part.* 10. *tractat.* 13. *reſol.* 53.

QVÆSTIO XXXVI.

An poſſit quis ſumere Euchariſtiam non ieiunus ad vitandam grauem iniuriam, vel irreuerentiam eius: vt ſi periculum ſit, quod deueniat in poteſtatem infidelium, aut quod comburatur, vel comedatur à bruto?

AFfirmant, & meritò, omnes DD. præcipuè Suarez, Vaſquez. Lugo, Philibert, & alij *loc. cit.* Imò addo & ego, quod non ſolùm poſſit, verùm quod ad hoc teneatur. Quia, iùre naturæ, tenetur quis iniuriam, vel irreuerentiam à tanto Sacramento auertere. Sic innuit. Ægid. *loc. cit.* in fine: Et docet Layman. *loc.cit. num.* 21. Legantur quæ diximus *quæſt.* 28. & Dicaſtillo *tom.* 1. *tract.* 4. *diſp.* 9. *dubit.* 17. *quæſt.* 6. *num.* 371. dicens, hanc rem eſſe ſine controuerſia.

QVÆSTIO XXXVII.

An poſſit quis, abſque ieiunio celebrare, ſeu communicare, propter ſcandalum, ſeu infamiam vitandam?

NEgat Nauarr. *cap.* 21. *num.* 53. *fine*, & alij, apud Lugum, ſtatim *citandum.*

Sed probabiliùs reſpondeo: poſſe, quia hoc præceptum, cùm ſit humanum, non obligat cum tanto onere. Sic Suarez *diſp.* 68. *ſect.* 5. *in fine*, Vaſquez *d.* 211. *num.* 48. Lugo *diſp.* 15. *num.* 70. Layman *tract.* 4. *cap.* 6. *numer.* 22. *pag.* 67. & communis. Legatur Paſqualig. *tract. de Ieiun. naturali deciſ.* 343. qui id bene probat. Thom. Hurtad. *tom.* 1. *tract.* 11. *cap.* 9. *reſol.* 6. *num.* 288. *& ſequent.* Vbi probat, quod tuto poterit Sacerdos non ieiunus ſacrificare, caſu, quo princeps non ex odio Religionis, aut cæremoniarum Miſſæ vim illi inferat, grauia damna minitando. Diana etiam *part.* 5 *tract.* 3. *reſol.* 39.

QVÆSTIO XXXVIII.

An poſſit infirmo non ieiuno Euchariſtia, vt Viaticum, conferri?

REſpondeo: poſſe, dummodo infirmus ſit in mortis probabili periculo, (in quo iudicio Medici ſtandum eſt, niſi aliunde conſtet) & aliàs commodè non poſſit ieiunus Euchariſtiam ſuſcipere. Sic colligitur ex Concilio Conſtantienſi *ſeſſ.* 13. Et docet praxis communis Eccleſiæ. Et omnes DD. cum D. Thom. 3. *part. quæſt.* 80. *art.* 8 De quo optimè Lugo *diſp.* 15. *à num.* 58. Suarez *de Sacram. diſp.* 68. *ſect.* 5. Bonac. *diſp.* 4. *quæſt.* 6. *punct.* 2. *num.* 12. Filliuc. *tom.* 1. *tract.* 4. *cap.* 8. *num.* 138. Baſſeus, verb. communio, *num.* 44. & alij. De qua quæſtione, me citato, agit D. Didacus de Narbona *tom.* 2. *Hora* 2. *num.* 31. cum aliis, quos ſequitur Dicaſtillo *tract.* 4. *diſp.* 9. *dubit.* 16. *quæſt.* 6. *n.* 327. & Thomas Hurtadus *tom.* 1. *tract.* 11. *cap.* 10. *reſol.* 10. *num.* 342. vbi ait, non eſſe improbabile, quod etiam, caſu, quo infirmus commodè poſſit ieiunus Euchariſtiam ſumere, ad id non teneatur. Tum, quia ſi in hoc caſu præceptum Euchariſticum ſumendi Euchariſtiam ieiunè obligaret, cauſaretur in infirmis ingens ſcrupulorum inquietudo, an poſſet, vel non poſſet ieiunus expectare: ergo eo ipſo, quod quis ex vi infirmitatis in periculo mortis eſt, non obligat lex Eccleſiaſtica recipiendi in ieiunio Euchariſtiam. Tum etiam, quia ſic videtur fuiſſe declaratum à Concil. Conſtant. *ſeſſ.* 13. hic verbis: *Sacrorum Canonum authoritas, & approbata conſuetudo Eccleſiæ, ſeruauit, & ſeruat quod*

huiuſmodi

Digitized by Google

huiuſmodi Sacramentum non ſumatur à non ieiunis, præterquam in infirmitate. Ergo ex Concilio conſtat, quod in infirmitate non extat præceptum de ieiunio naturali. Hæc Thomas Hurtado, & certè probabiliter.

QVÆSTIO XXXIX.

An infirmo, qui iam ſemel accepit Viaticum, poſſit, intra eandem infirmitatem, iterum non ieiuno dari?

NEgant Vaſquez *diſp.* 211. *num.* 38. Ioannes de Cruce *part.* 2. *ſum. tract. de Euchariſtia quæſt.* 5. *dub.* 4. *concl.* 3. P. Ledeſma *cap.* 13. *de Euchariſt. concl.* 5. Medina *lib.* 1. *cap.* 14. §. 42. Ochagauia *de Euchariſtia tract.* 1. *quæſt.* 11. *num.* 10. Hurtado, *vbi infrà*, Gamacheus, & Præpoſitus apud Dianam 5. *part. tract.* 3. *reſol.* 37. Qui etiam citat Ægidium pro hac parte. Sed malè *vt infrà*. Et Ratio eſt, Quia ratio ob quam poteſt non ieiunus communicare, eſt propter præceptum diuinum obligans ad viaticum ſumendum: ſed hæc ratio ceſſat, quando quis iam impleuit illud præceptum: ergo. Ita nouiſſimè tenet Thom. Hurtadus *tom.* 2. *tract.* 11. *cap.* 10 *reſol.* 10. §. 2 *num.* 348.

Sed probabiliùs reſpondeo: poſſe iterum, atque iterum, vrgente eodem mortis periculo; quia hæc eſt conſuetudo vniuerſalis Eccleſiæ, quam conſuetudinem teſtati ſunt, & approbarunt Patres Concilij Conſtantienſis *ſeſſ.* 13. *citata*. Et ſic docent Tabiena *V. Communicare, num.* 48. Armilla *num.* 18 Sotus, Victoria, Graſſis, Nuñus, Ægidius, Reginaldus, Henriquez, & Suarez, quos citant, & ſequuntur Lugo *diſp.* 15. *num.* 64. & Diana 2 *part. tract.* 14. *reſol.* 75. *&* 77. *&* 3. *part. tract.* 4. *reſol.* 44. *&* 4. *part. tract.* 4. *reſol.* 195. *&* 5. *part. loc. cit.* Filliucius etiam, *tract.* 4. *num.* 238. Bonac. *diſp.* 4. *quæſt.* 6. *punct.* 2. *num.* 25. Hurtado *diſp.* 9. *de Euchar. diff.* 16. (vnde malè illum citat pro oppoſito Diana) Poſſeuinus *cap.* 8. Villalobos *tract.* 7. *diff.* 38. Fagundez *prac.* 3. *lib.* 3. *capite* 5. *num.* 2. Ludouicus de S. Ioann. *tom.* 1. *quæſt.* 7. *artic.* 10. *diff.* 4. *de Euchar. &* 2. *tom art. de Communione infirmorum num.* 4. *&* 44 *& artic. vlt. de defectibus in Miſſa occurrent. num. vlt* Philibertus *tract.* 3. *de Miſſa part.* 3. *cap.* 3. *num.* 10. *pag.* 433. Granad. *tract.* 10. *diſput.* 8. *num.* 9. tenet etiam, vt diximus, Ægidius *quæſt.* 80. *art.* 8. *num.* 53. licèt oppoſitum videatur docere *num.* 52. vbi pro oppoſita parte citant illum Hurtadus, & Diana. Lege rurſus Dianam *part.* 9. *tract.* 9. *reſol.* 47. & Dicaſtillo *loc. cit. num.* 332.

QVÆSTIO XL.

An non ſolùm liceat prædicto infirmo in eadem infirmitate perſiſtenti, poſt ſumptum ſemel Viaticum, ſæpius, vt diximus, verùm & quotidie, Euchariſtiam non ieiuno dari?

NEgant omnes fere DD. vtriuſque ſententiæ *quæſtionis præcedentis*, affirmantes, neceſſariò requiri interuallum aliquot dierum inter vnam, & alteram Communionem, licèt non conueniant in illo aſſignando. Nam in primis Nauarr. *lib.* 5. *conſ. de pœnit. & remiſ. conſil.* 41. exigit multum tempus arbitrio boni viri; alij exigunt octo, vel decem dies. Ita Suarez, Nuñus, Villalobos, Fagundez, & Syluius. Alij ſeptem dies, vt Henriquez, Filliucius, & Lugo. Alij ſex dies exigunt, vt Tabiena, Armilla, Zambr. Poſſeuin. & alij, quos citat, & ſequitur Diana 2. *part. tract.* 14. *reſol.* 77. Alij, tertia die dari poſſe, dicunt. Sic Ludouicus *tom* 1. *quæſt.* 7. *art.* 10. *diff.* 4. *de Euchar.* quem citat, & ſequitur etiam Diana 4. *part. tract.* 4. *reſ.* 195. *& part.* 9. *loc. cit.* Alij denique exigunt interuallum aliquot dierum, illud non determinantes. Ita Tolet. *lib.* 10. *cap.* 15. & Armilla *loc. cit.* Vnde non fideliter hunc autorem citant Hurt. Diana, Filliucius, Fagundez, Lugo, & Philibertus.

Sed æquè probabiliter reſpondeo: poſſe quotidie primò, quia Concilium Conſtantienſe *loc. cit.* abſolutè, & ſine limitatione concedit infirmo periclitanti, vt non ieiunus communicare poſſit. Secundò, quia ſi huiuſmodi infirmus poteſt licite communicare non ieiunus poſt tres, ſex, octo, vel decem dies, cur non erit: licitum ſtatim altero die? Sic Dominicus Baltaſanas *in ſua Margarita Confeſ.* §. *de requiſitis ad communicandum fol. mihi* 226. per hæc verba. Nota, quòd ſi quis ſumpſiſſet Viaticum, & adhuc aliquibus diebus ſuperuiueret, & vellet communicare hora Miſſæ quotidie poſt ſumptionem medicinalium, licitè poſſet communicare. Sic ille, & ſic etiam Layman *lib.* 5. *tract.* 4. *cap.* 6. *num.* 10. quem citat, & ſequi etiam videtur, Philibertus *tract.* 3. *part.* 3. *cap.* 3. *num.* 11. Hurtado etiam *loc. cit.* dum concedit, toties poſſe infirmo non ieiuno miniſtrari Euchariſtia, quoties poteſt ſano ieiuno. Innuunt etiam Sà, & Ludouicus *in* 2. *tom. loco citato*. Imò Henriquez quem omnes, pro oppoſita ſententia, citant, non dicit id non licere, ſed non decere. Sic enim ait. Pro Euchariſtiæ tamen reuerentia, non decet, vt ſic quotidie communicet. Hos omnes modos dicendi refert Machado *lib.* 2. *part.* 4. *tract.* 8. *doc.* 5. Sed nulli adhæret. Adhærent tamen nouiſſimè noſtræ opinioni Caſtro Palao *tom.* 4 *tract.* 21. *punct.* 13. *num.* 14. Baunyus *in Theolog. morali tom.* 1. *tractatu* 5. *de Euchar. quæſt.* 22. *dub.* 3. Baſſeus verb. Communio *num.* 45. Eſcobar *in Theolog. morali tract.* 6. *exam.* 6. *cap.* 5. *numero* 62. & Dicaſtillo *tract.* 4. *de Euchar. diſp.* 9. *dubit.* 16. *quæſt.* 6. *num.* 333. *&* 334.

QVÆSTIO XLI.

An, ſi infirmus, qui grauiter non ægrotat, nequeat abſque graui nocumento omittere potionem, poſſit non ieiunus communicare, quando adeſt communicandi præceptum?

AFfirmat Tolet. *libro* 2. *capite* 28. *numero* 6.

Sed probabiliùs reſpondeo: non poſſe, quia præceptum communicandi v. g. in Paſchate, nec eſt fortius; nec arctius ligat, quàm præceptum communicandi ieiunè, cum vtrumque ſit Eccleſiaſticum. Sic Diana 4. *part. tract.* 4. *reſol.* 104. qui refert vtramque ſententiam; cui tamen adhæreat, alibi forſitan dicet.

QVÆSTIO XLII.

An Euchariſtia ſit deferenda grauiter ægrotanti, ſi illam ob vomitum, vel ob aliam cauſam non poteſt ſumere?

AFfirmant Sotus *diſtinct.* 13. *quæſt.* 1. *art.* 3. Henriquez *lib.* 8. *cap.* 39. *& cap* 55. *num.* 5. Ortiz *in ſua Summa cap.* 19. §. 40. *fol.* 226. Inſinuat Victorellus *in additio. ad Sà, ver. Euchariſt.*

Sed certiſſimè reſpondeo: non eſſe deferendam, quia ſic decreuit Pius V. & Sacra Congregatio Concilij, vt referunt Sà, *Ver. Euchariſtia num.* 5. Rodriguez 1. *part. cap.* 64. *num.* 3. & Ludouicus *tom.* 1 *art.* 4. *num.* 30. *fol.* 79. Qui & referunt Congregationis reſponſum. Sic etiam docent ipſi, & Victorell. *in Appendice* 1. *ad cap.* 8. *Poſſeuini*, & iam omnes.

Digitized by Google

Qvæstio XLIII.

An abſoluta Miſſa, vel ſumpto Euchariſtia Sacramento, liceat ſtatim alios cibos ſumere?

NEgant Syluester *Ver. Euchariſtia 3. num.*8. Sa, *eo Ver. num.* 20. & Angel. *Ver. Miſſa num.*55. (vnde male hic Author citatur ab Henriquez, & Fagundez pro oppoſita ſententia) docentes, neceſſario abſtinendum eſſe à cibo, & potu ad certum tempus, quia ſic habetur *in cap. tribus gradibus, de conſecrat. diſt.*2. Vbi dicitur: quod communicans debet ieiunare à manè vſque ad veſperam. Negant etiam & Diana 5. *part. tract.*4. *reſol.*44. Fagundez *præc.*3. *cap.*6. *num.*5. quatenus docent, eſſe peccatum veniale, ſi id ſine aliquali cauſa fiat.

Sed probabiliùs reſpondeo: licere, quamuis non ita deceat, quia nullum extat præceptum ad ieiunum poſt communionem obligans. Nam caput contrarium citatum vſu, & conſuetudine abrogatum eſt, vt ait D.Thom. 3. *part. quæſt.*80. *art* 8. *ad* 6. vnde apud Regulares, qui dicit vltimam Miſſam, ſtatim prandere ſolet. Sic D.Thom. *in* 4. *diſt.*8. *quæſt.*1 *artic.*4. *quæſt.*3. Henriquez *lib.*8. *cap.*49. *litter. H.* Bonacina *diſput.*4. *quæſt.*6. *punct.*2. *numer.*15. Adrian. Sot. Valentia, Coradinus, quos citat, & ſequitur Layman *lib.*5. *tract.*4. *cap.*6. *numer.*23. *in fine.* Azor etiam *lib.*10. *cap.*30. *quæſt. Verſu. Quæres, an abſoluto.* Villalobos *tom.*1. *tract.*7. *diff.*59. Suarez *diſp.*68. *ſect.*4. *in fine* Granados *tract.*11. *de Euchar. diſp.*1. *num.*5. & alij, inter quos, me citato tenet D. Didacus Narbona *tom.*2. *Hora* 5. *num.*23. & Dicaſtillo *tract.*4. *diſp.*9. *dubit.*17. *in fine.*

Qvæstio XLIV.

An etiam ſit licitum, ſtatim poſt Communionem expuere?

NEgant Caiet. *Ver. Communio.* Henriquez *lib.*8. *cap.*49. *n.*1. & apud ipſum, Tabiena. §. 28. Philibertus *tractat.*3. *part. cap.*3. *in fine.* Corradinus *part.*2. *q.*224. & ex illo, Layman *loc. cit.*

Sed probabiliùs reſpondeo: licitum eſſe abſolutè; licèt non decens. Sic Granados *tract.*11. *de Euchariſt. diſp.*1. *num.*6. *pag.*1021. per hæc verba. Conſultum eſt, & reuerentiæ tanti Sacramenti conſentaneum, ſi fieri commodè poſſit, non expuere, donec bona pars temporis elabatur. Quod verò attinet ad obligationem præcepti, ſi quis ſciret, aut probabiliter dubitaret, aliquid Sacramenti palato adhæſiſſe, aut nondum eſſe perfectè traiectum ad ventriculum, ita vt, iaciendo reumata, vel ſaliuam, timeret ſimul expuere Sacramentum, certum eſt, peccatum eſſe expuere; irrogaretur enim iniuria non leuis ipſi Euchariſtiæ. Si verò non eſſet huiuſmodi probabile dubium, ſed Euchariſtia eſſet iam omnino traiecta in ventrem, non eſt illicitum illico expuere, præſertim, vt iaciantur reumata, ex capite defluentia, aut ſaliua, quæ ſponte ſua per ſtomachum ad os aſcendat; imò licèt aliquali violentia extraheretur, quia non propterea ex ventriculo ipſo extrahitur cibus, aut potus ſemel traiectus, niſi fortè quis aliud in ſe ipſo ob infirmitatem, aut aliam cauſam, experiretur: is enim ea violentia expuere non deberet, donec eiuſmodi periculum proiiciendi Euchariſtiam non timeretur. Sic Granados. Quod nota ad ſolium Senium Presbyterorum. Sic me citato, aſſentire videtur Narbona *loc. cit. num.*24. Quia hæc obſeruatio (inquit) magis reſpicit decentiam, quàm obligationem ſub peccato.

Qvæstio XLV.

An liceat ad Euchariſtiam accedere, ante ſomnum captum, vel cibum digeſtum?

NEgant Gloſſa *in cap. Nihil.*7. *quæſt.*1. Ioan. de Lapide (quem legi, & nunc locum non recordor) & alij, quos ſuppreſſo nomine refert Nauarr. *cap.*21. *num.*53. nec non Panormit. Felinus, Aureolus Riccardus & Maiol. apud Paſqualigum.

Sed certiſſimè reſpondeo: licere, quia nullum ius eſt in contrarium. Sic D.Thomas *quæſt.*80. *art.*8. *ad* 5. Nauarr. *loc. cit.* Henriquez *lib.*8. *cap.*49. *in fine.* Suarez *diſp.*68. *ſect.*4. *prope finem.* Sot. *diſt.*12. *quæſt.*1. *artic.*8 Fagundez *præc.*3. *lib.*3. *cap.*5. *numer.*6. Bonac. *diſput.*4 *quæſt.*6. *punct.*2. *num.*11. & omnes communiter, ex quibus quàm plures refert, & ſequitur Paſqualigus *tract. de Ieiun. naturali. deciſ.*344.

DISPVTATIO VI.

De aliis diſpoſitionibus corporis, in ſuſcipiente Euchariſtiam requiſitis.

Qvæstio Prima.

An pollutio inuoluntaria impediat pro eo die Communionem, ſaltem ſub peccato veniali?

AFfirmant Angel. *Ver. Euchar.*3. *num.*19. Alexand. Albertus, Bonauentura, & Paludanus, quos citat, & ſequitur Gabriel *lect.*10. *in Canonem.*

Sed probabiliùs reſpondeo: nec ſub veniali adhuc, impedire, quia eſt inculpabilis. Sic S.Thom. *quæſt.*80. *art.*7. Suarez *diſp.*68. *ſect.*2. Fagundez *præcept.*3. *lib.*3. *cap.*6. *numer.*6. Sancius *in Selectis diſput.*23. *numer.*29. Henriquez, Bonac. & Layman, quos citat, & ſequitur Philibertus 3. *part. tractat.*3. *cap.*2. *num.*10. & ni fallor, Machado *loc. cit. num.*5. & *lib.*4. *part.*1. *tract.*10. *docum.*5. Baſſeus *Ver. communio, circa finem.* Sic etiam Valerius *Ver. Fornicatio, diff.*3. *numer.*4. *fol. mihi* 116. per hæc verba: Hinc collige (quòd, vel maximè obſeruandum eſt; Nam facit pro conſolatione multorum ſpiritualium) tentatum videlicet, à dæmone tentatione carnis, tempore, quo eſt in oratione, vel extra eam, in lecto, vimque perferentem, & nimio ardore, flammæ carnis, & ſpurcitiæ conflagrantem, poſſe eam licitè pati, ſic manendo; nec teneri, deſiſtere ab oratione, vel à lecto ſurgere, quamuis à dicta oratione deſiſtendo, vel à lecto ſurgendo poſſet impedire prædictam tentationem; dummodo longe abſit à conſenſu in prædictam delectationem. Quod verum eſt, etiam, ſi venerit in pollutionem; quia totum illud fit à dæmone; & vir ſpiritualis verè tunc patitur, & vi opprimitur, nec habet in poteſtate illam tentationem, à ſe tunc temporis repellere, nec tenetur orationem omittere propter eam, quia id intendit Dæmon, & ob id eam immittit. Vnde nec conuenit orationem omittere, ne dæmon ſuum finem conſequatur; eſſet enim ſatisfacere eius malo propoſito. Nam prædictus inimicus, cùm ſe videt deuictum, nec poſſe trahere virum ſpiritualem in

in ſuum conſenſum: hoc modo ipſum inquietare procurat; vt ſic eum ab oratione diuertat, Et non minus tūc vim patitur ſeruus Dei, quàm fœmina à Tyranno, vel ab aliquo alio iniquè oppreſſa. Et ſicut iſta non tenetur, quo ad Deum, vociferare, nec reſiſtere, ſed ſufficit immota ſic maneat, & non conſentiat tam fœdo, nefarioque actui; & delectationi: Ita, & vir ſpiritualis, non tenetur ab oratione deſiſtere, & ſe ab ea diuertere ad aliud exercitium diſtractiuum: quia id eſt inſtar vociferationis, & reſiſtentiæ: Sed ſufficit ei, in ea permaneat immotus, & tentationi non conſentiat. Quod eſt mente tenendum, & de quo ſæpius ego dubitaui; & cùm primum id ipſum accepi à quodam viro ſpirituali, qui ſimilem tentationem patiebatur, vſque ad pollutionem: & tamen hoc non obſtante celebrabat quotidie: ociùs interrogaui eum, an poſſet diuertere prædictam tentationem, & impedire pollutionem deſiſtendo ab oratione, & diuertendo ſe ad alia exercitia. Cúmque mihi reſpondiſſet à ſe poſſe prædictam pollutionem impediri dicto modo, expaui, eo, quòd, ea non obſtante, quotidie celebraſſet. Nam id adhuc, nec expertus, nec conſecutus fueram. Et de hoc non eſt ambigendum. Eſt namque licitum, & fundatum in doctrina ſuperius adducta. Prædictis adde, quod aliquando etiam Dæmon, in prædicta tentatione, ita hominem ſpiritualem vi opprimit, vt vix valeat manere immotus: ſed magna vi ipſum commouet interius, & aliquando agitat etiam exterius, donec in pollutionem cadere faciat, quod certe ipſi ſummopere abhorrent, & pleni verecundia, ac tremebundi accedunt ad Sacra. Quod ſcire, erit multis gratum, ſi ſimilibus tentationibus cruciencur. Huc vſque Valerus. Cuius verba, licèt longa, tranſcribere volui, eo quod, in facti contingentia conſultus de huiuſmodi re, eandem doctrinam pro quadam perſona ſpirituali, contra conſilium cuiuſdam confeſſoris, alias docti, tradidi.

QVÆSTIO II.

An ſit peccatum mortale accipere Euchariſtiam, poſt pollutionem, aut fornicationem mortalem intra eandem diem, etiamſi præcedat confeſſio illius peccati?

Affirmant Nauarr. *de Pœnit. diſtinct.6.cap.1. & in & in man. cap.* 21. *num.*51. *& cap.*25. *num.*9. Marſil. *in* 4.*quæſt.*6.*art.*4.& Couar. *in Clem. ſi furioſus part.*3.*num.*8. Citat etiam pro hac ſententia Fagund. *loc.cit.num.*7. D.Thom. 3.*part.quæſt.*80.*art.*7.*ad* 3. *& in* 4. *diſt.*9.*quæſt.*1.*artic.*4. Alexand. 4.*part. quæſt.*47. *memb.*1 *art.*1. Paludanum *in* 4. *diſt.*13. *quæſt.*2.*artic.*2. Adrian. *quæſt.*4. *de Euchariſtia fol.* 25. & Gabrielem *lect.*10.*in Canonem*. Sed certè omnes citat male. Nam in primis D.Thom. vel loquitur ex aliorum opinione, vt ait Syluester, vel ad ſummum aſſerit impedire communionem, ex congruitate tantum, aut ſub peccato veniali. Palud. verò oppoſitum docet *in* 4. *diſt.*9.*quæſt.*4.*conc.*2. vt notant Syluest. *Ver.Euchar.*3. *quæſt.*10.*num.*12. & Nauarr. *cap.*21.*num.*51.*cit in poſteriore editione* Gabriel etiam, & Adrianus contrarium expreſsè affirmant, vt *infra* conſtabit, & notat Coriola. 1.*part.ſect.*3.*art.*3.*num.*11.*pag.*353.

Vnde longè probabiliùs, imò omnino certum reſpondeo: non eſſe peccatum mortale, quia confeſſio de peccato commiſſo, aufert omnem indecentiam, ob quam quis à ſuſceptione Euchariſtiæ impediri poſſet, vt clarè conſtat ex Trident. *ſeſſ.*13. *cap.*7. Sic docent D.Thom. 3 *part. quæſt.*80. *art.*7. *cit. ad* 1. *& ad* 4. *& opuſ.*65.5. *de Euchar.* Adrian. *quæſt.*7. (non 4. vt citat Fagundez) *de Euchariſtia. Verſu. Ad tertium principale fol. mihi* 77. Gabriel *lect.*10. *in Can.lit.* O cuius expreſſa verba refert Sancius *diſp.*23.*n.*30. Henriquez *lib.*8.*c.*51.*num.*1. Suarez *diſp.*68.*ſect.*2. non 5. vt inuenies citatum apud Machado, *infrà*) Filliuc. *tr* 4.*n.*224. Victoria *n.*81. Diana 3.*p.tr.*4. *reſol.*30. Granado *tr.* 10. *de Euchar.diſp.*9.*num.*1. Lugo *diſp.*15.*ſect.*1. Philibert. *loco cit.* Fagundez, & Syluester *locis cit.* nec non, & meus Nauarr. *cap.*21. *num.*51. *in poſteriore editione*, vt notant Fagundez, Coriolan. & Lugo (non Diana) ſic etiam Machado *lib.*1.*part.*4.*tract.*8.*docum.*6.*n.*4. *& lib.*4.*part* 1. *tract* 10. *docum.*5. qui etiam, haud bene, citat D.Thomam, & Paludanum pro contraria ſententia, & communis.

QVÆSTIO III.

An ſaltem, ſit peccatum veniale accipere Euchariſtiam, abſque aliqua iuſta cauſa, poſt pollutionem mortalem, etiam confeſſione præmiſſa?

Affirmant Valentia *diſp.*6.*quæſt.*9.*punct.*3.*in fine.* Nuñus *quæſt.*80. *art.*8. *conc.*10. *&* 11. Ioannes de Cruce *part.*2. *Summa quæſt.*5. *de Euchariſtia dub.*3. *concl.*2. *fol. mihi* 154. Victoria *loc. citat.* Ochagauia *tractat.* 2. *de Euchariſtia quæſt.* 11. Bonac. *diſput.*4. *quæſt.*6.*punct.*2.*num.*4. Granad. *tr.*10.*diſp.*9.*n.*8. & Lugo *diſp.*15.*n.*4.*pag.*469. dicens: oppoſitam ſententiam eſſe ſingularem, & falſam, Diana 5.*part.tr.*13.*reſol.*65.

Sed probabiliùs reſpondeo: adhuc non eſſe veniale peccatum, ob rationem nuper ex Trident. traditam. Sic Sancius *in ſelectis diſp.*23.*num.* 30. & apud illum D.Thom. & Gabriel *locis citatis.* Azor *lib.*10.*cap.*30. *quæſt* 14. Nauarr. Palud, & Syluest. *loc. citatis* Ægid. *quæſt.*80.*art.*7. *numer.*42. *Ver. Secundò poteſt.* Suarez *diſp.*66.*ſect.*8. Vnde malè citatur à Bonac. pro oppoſita ſententia. Filliuc. *tract.*4. *num.*224. Lazarius, & Chamerota apud Bonacinam, Hurtado *diſp.*9. *de Euchariſt.diff.*13.*in fine.* & alij. Non ergo bene dixit Lugo, hanc ſententiam, tot grauiſſimis Doctoribus fulcitam, eſſe ſingularem, & falſam. Lege, me citato, Dianam *part.*10.*tract.*16. *reſol.*33. & Dicaſtill. *tom.*1. *tract.*8.*dubit.*14.*num.*145.

QVÆSTIO IV.

An ſit peccatum veniale accedere ad Euchariſtiam ipſo die habita coniugalis copulæ cauſa voluptatis exercitæ?

Affirmant in primis eſſe peccatum, & mortale penes Machado, *infrà*, Palud. *in* 4. *diſt.*9.*quæſt.*3. & alij.

Secundò alij, mitiùs loquendo, affirmant eſſe ſolùm veniale (niſi aliàs aliqua cauſa communicandi ſubſit) Sánchez *lib.*9. *de Matrim. diſp.*13. *num.*2. *&* 7. Enriquez *lib.*8.*cap.*51.*num.*3. *& in Gloſſa lit.K.* Sa *Ver. Euchariſt. num.*21. Lugo *diſput.*15. *num.*14. & Philibert. *tractat.*3.*de Miſſa cap.*2.*num.*16. *cap.* 431. dicens eſſe ſententiam omnium. Fagundez *præc.*3. *lib.*3. *cap.* 6. *num.*36. & Diana 3.*part.tract.*6.*reſol.*71. & alij.

Sed probabiliùs reſpondeo: nullum eſſe peccatum, quia nec leuis adhuc irrogatur irreuerentia Euchariſtiæ, nec vlla adeſt prohibitio communicandi in dicto caſu: ergo licitum erit. Sic Angel. *Ver. Euchariſt.*3. *num.*30. Nauarr. *cap.*21. *numer.*51. Sancius *in ſelectis diſp.*23.*à numer.*13. Ægid. *quæſt.*80. *artic.*7.*numer.*44. Hurtado *diſp.*9.*de Euchariſt.diff.*13. Victoria *quæſt.*81. vbi ſic ait. Breuiter dico, quod accedere ad Euchariſtiam poſt legitimum concubitum, non eſt peccatum. Sic cenſent ille, & alij. Non ergo contraria

ſententia

Digitized by Google

ſententia eſt omnium, vt Philibertus dicebat. Aduerte hîc etiam, quòd hos omnes dicendi modos refert Machado *lib.2.part.4.tract.9.docum.6.* ſed nullum expreſsè ſequitur. Sic etiam Dicaſtillo *loc. cit. num.* 245.

Qvæstio V.

An ſaltem, ſit conſulendum coniugatis, vt ipſo die habitæ copulæ Euchariſtiam non recipiant?

AFfirmant Angel. Nauarr. Victoria, & alij apud Sancium *loc.cit.num.*12. Affirmat etiam, & Diana *loc. cit.* ſic dicens: Eſſe coniugibus conſulendum poſt habitam copulam nocte ſaltem antecedenti, non recipere Euchariſtiam, docent 20. DD. quos citat, & ſequitur Sanchez *de Matrimon. tom.2.lib.9. diſp.* 13. *num.*4. *&* 5. quibus addo Salazar *in tract. de frequenti communione cap.9.§.1. & ſequent.* Sic Diana, qui tamen omnino fallitur in hoc, quod dicit, ſuam videlicet ſententiam tenere 20. DD. quos citat, & ſequitur Sanchez: cùm hic author nullum expreſsè citet: ſolùm namque *num.*4. dicit, ſuam concluſionem ab omnibus admitti. Verum eſt, quod *num.* 5. refert pluſquam 20. DD. Sed eorum maior pars, potius fauet ſententiæ oppoſitæ, vt ſtatim videbimus.

Sed æquè probabiliter reſpondeo dicendum, quod licèt conſulendum ſit coniugatis, vt nocte præcedente Communionem à copula abſtineant (vt in hoc bene omnes DD.) dato tamen quod non abſtinuerint, non eſt conſulendum illis, quòd non communicent, ſi alia non adſit cauſa. Quia ſuſcipere Euchariſtiam eo die, quo habita eſt copula, nullum eſt peccatum, vt *quæſt.* 4. eſt habitum: ergo. Sic Sancius *diſp.* 23. *per totam*, Medina, & Marilla apud ipſum. Sic etiam ex patre D. Gregor. *reſpon.* 10. *ad interrogat. Diu. Auguſtini*; & refertur *in cap. vir cum propria* 33. *quæſt.* 4. vbi ſic dicitur. Si quis ſua coniuge, non cupidine voluptatis captus, ſed ſolùm liberorum creandorum gratia vtitur, de ſumendo corporis Dominici, ſanguiniſque myſterio, ſuo eſt relinquendus iudicio. Quia à nobis non debet prohiberi accipere. Vbi Gloſſa *Ver. prohiberi*, ait, id eſt, *diſſuaderi*. Et cum hac limitatione hanc noſtram ſententiam docet Sanchez cum aliis pluſquam 20. DD. pro oppoſita ſententia à Diana citatis. Et in hanc ſententiam inclinat Ægidius *loco citato*. & tenet expreſsè Dicaſtillo *loc. cit.*

Qvæstio VI.

An liceat coniugatis ipſa die Communionis petere coniugale debitum:

NEgant Angel *Ver. Euchar.* 3. *num.* 44. Syluеſter *Ver. Euchariſtia* 3 *quæſt.* 11. *num.* 13. Viuald. *de Matrimon. num.* 263. *mihi §. vltim. num.* 13. Beia *caſu* 8. & alij apud Sanchez *loco citato*, *num.* 16. Quia putant eſſe culpam venialem ea die petere.

Sed probabiliùs reſpondeo: Licere (licet non ita deceat) non ſolum reddere (in quo omnes conueniunt) verum, & petere, quia nulla eſt prohibitio, nullauè indecentia, quæ culpam inſtituat. Sic Nauar. *cap.* 21. *num.* 51. Victoria *quæſt.* 81. *de Euchar.* Tabiena *Ver. Communicare quæſt.* 37. §. 42. quos citat, & ſequitur Sanchez *loc. cit. num.* 17. Philibertus *tract.* 3. *de ſacrif. Miſſæ part.* 3. *cap.* 2. *in fine*. Reginald. & Magalius, quos affert, & ſequitur Diana *parte* 6. *tractatu* 6. *reſolut.* 14.

***

Qvæstio VII.

An mulieri patienti fluxum ſanguinis (aut tempore menſtrui, vel partus) conſulendum ſit, vt ab Euchariſtia abſtineat?

AFfirmant Suarez *diſp.* 68. *ſect.* 2. & Granados *tract.* 10. *de Euchariſt. diſp.* 9. *num.* 13. quia exiſtimant eſſe veniale (ſi aliàs cauſa non vrgeat) eo tempore ad Euchariſtiam accedere.

Sed probabiliùs reſpondeo: etiam cauſa non vrgente, non eſſe ei conſulendum, vt ab Euchariſtia abſtineat, quia in illa ſua paſſione nullum reperitur peccatum, vt fatetur Hurtado *loco citatis*. Sic Lugo *de Euchar. diſp.* 15. *ſeſſ.* 1. *num.* 15. *in fine*. Et debent ſic ſentire omnes DD. *quæſt.* 5. pro noſtra ſententia *citati*. Et Henriquez *lib.* 8. *de Euchar. cap.* 49. *num.* 1. Dicaſtillo *tom.* 1. *tract.* 8. *diſp.* 9. *dubit.* 14. *num.* 245.

Qvæstio VIII.

An qui non lotis manibus celebrat, aut non abluta facie ad Euchariſtiam accedit, peccet ſaltem venialiter?

REſpondeo: peccare venialiter, quia eſt contra reuerentiam tanto Sacramento debitam. Sic aliqui viri docti, quos ſuppreſſo nomine, citat, & ſequitur Granados *tract.* 10. *de Euchar. diſp.* 9. *num.* 13. per hæc verba. Denique non lotis manibus celebrare, aut non abluta facie ad Euchariſtiam accedere, viri docti dicunt eſſe peccatum veniale, ſi aduertenter fiat, quia eſt contra reuerentiam tanto Sacramento debitam. Vnde S. Auguſtin. *in illo ſermone* 244. *Erubeſcimus* (inquit) *ac timemus Euchariſtiam manibus ſordibus tangere*. Sic Granados, & ſic etiam, me citato tenet Narbona *tom.* 2. *Hora* 2. *in fine*. & me citato Diana *part.* 10. *tract.* 12. *reſol.* 19. Martin. de S. Ioſeph *tom.* 1. *ſum. lib.* 1. *tract.* 8. *de Euchar. num.* 27. ſic dicens: Pareceme que ſera pecado venial celebrar ſin labaſſe las manos, i roſtro por la indecencia: pero ſi no vbo ocaſion de lauarſe no ſera pecado. Sic ille.

An etiam ſit veniale omittere lotionem manuum poſt celebrationem Miſſæ? Affirmant Nigrus *in addit. ad Ruiz par.* 3. §. 1. Gauantus, Sperelius, & Cataldus apud ipſum.

Sed probabilius R. Non eſſe veniale. Quia lotio manuum ante Miſſam præcipitur; non vero poſt Miſſam. Sic Diana *loc. cit.*

Qvæstio IX.

An Cathecumenus in gratia exiſtens ſit ſubiectum capax ad recipiendam Euchariſtiam?

AFfirmant Marſilius *in* 4. *quæſt.* 6. *art.* 2. & Innoc. III. *in cap. veniens, de Presbytero non baptizato*, vt refert Lugo *diſputat.* 13. *de Euchariſtia numero* 3. *pag.* 427.

Sed certiſſimè reſpondeo: non eſſe ſubiectum capax, quia, qui non eſt baptizatus, non poteſt eſſe capax alicuius Sacramenti. Sic omnes Theologi. Videatur Lugo, qui bene tandem explicat Innocentium.

Qvæstio X.

An amentibus à natiuitate poſsit dari Euchariſtia, ſaltem in articulo mortis?

AFfirmarunt Gloſſa *in capite. Qui recedunt* 26. *quæſt.* 9. & alij quos ſuppreſſo nomine refert Ioan. de

Digitized by Google

de Cruce *in Sum. quæſt. 5. de Euchar. dub. 5. concl. 2.*

Sed certiſſimè reſpondeo: non poſſe, quia id expreſsè colligitur ex *cap. Omnis vtriuſque ſexus*: Et ex Concil. Trident. *ſeſſ. 21. cap. 4. & Can. 4.* vbi præcipitur nulli eſſe tribuendam Euchariſtiam, quo vſque ad annos diſcretionis peruenerit: at amentes à natiuitate nullum habent, vel habere poſſunt diſcretionis vſum: Ergo. Sic S. Thom. 3. *part. quæſt.* 80 *art. 9.* Caietano *Ver. Communio* Syluester *Ver. Euchar. 3. num. 7.* Suarez *diſp. 69. ſect. 2.* Vaſquez *diſp. 212. cap. 3.* Filliuc. *tract. 4. num. 186.* Ioan. de Cruce *loc. cit.* Bonac. *diſp. 4. quæſt. 6. punct. 1. num. 5.* Hurtad. *diſp. 9. diff. 20.* Sancius *diſp. 38. num. 1.* Lugo *diſp. 13. num. 31. pag. 433.* Villalobos *tract. 7. diff. 40. num. 2.*

QVÆSTIO XI.

An ſaltem amentibus, qui aliquando vſi ſunt ratione, & poſtea in amentiam, vel phreneſim inciderunt poſſit licitè Euchariſtia miniſtrari, ad minus in articulo mortis?

NEgant Alexand. 4. *parte quæſt. 11. memb. 2. art. 3.* Gabriel *in 4. diſt. 9. quæſt. 2 art. 3. dub 4.* Sà *Ver. Euchariſtia num. 3.* Syluius *in 3. partem quæſtione 80. artic. 9.*

Sed longè probabiliùs reſpondeo: poſſe; imò, & debere miniſtrari, dummodo non timeatur periculum vomitus, ſpumationis, vel alterius irreuerentiæ. Quia ſic expreſsè habetur in Concil. Carthagin 4 *Cano. 74.* & refertur in *cap. Is qui, diſt. 25. quæſt. 6.* in Concil. Arauſicano *cap. 3.* in Concilio Toletano 2. *Can. 11. in Cathecismo Romano num. 49. pag. mihi 200.* & in Rituali Pauli 4. *tit. de Euchar.* Et docent Diu. Thom. Suarez, Vaſquez, Filliucius, Cruz, Hurtado, Bonacina, Sancius, Villalobos *locis citatis,* Petrus de Ledeſma *de Euchariſtia cap 13. concluſ. 8.* Sotus *diſt. 12. quæſt. 1. art. 9* Diana 2. *part. tract. 14. reſolut. 78.* Lugo *diſp. 13. num. 24.* & communis.

QVÆSTIO XII.

An, vt huiuſmodi amentibus licitè poſſit Euchariſtia miniſtrari, ſit neceſſe, vt tempore vſus rationis illam expreſsè petierint, & deſiderauerint?

AFfirmant Angel. *ver. Euchar. 3. num. 15.* Angles *quæſt. 2. de Euchar. art. 7. concluſ. 2.* Armilla *ver. Communio num. 25.* Victoria *num. 84.* Zanard. *in Sum. 1. part. tract. Euchar cap. 7.* Cruz *loc. cit. concl. 3.* Sancius *diſp. 48. num. 10.* Vnde malè illum citat Diana *loc. cit.* pro oppoſita ſententia: cùm expreſsè hanc doceat per hæc verba: Si demus inſanum omnino carere rationis, vſu, ei non eſt miniſtranda Euchariſtia niſi in articulo mortis, dum tamen ante amentiam oſtenderit deuotionis, & deſiderij ſigna ad hoc Sacramentum, vt expreſſe docet D. Thom. *ſuprà,* & cenſent communiter omnes. Sic Sancius.

Sed æquè probabiliter reſpondeo: non eſſe neceſſe, quod expreſsè, ſed ſat eſſe, quod illam implicite, vel interpretatiue, petierint. Sufficiet ergo, vt amentes antea Chriſtianè vixerint, quia per hoc, interpretatiue cenſentur petere Sacramenta ſibi vtilia. Sic Suar. Bonac. Hurtado, & Diana *locis citatis*. Ægid. *quæſt. 80. art. 9. num. 74.* Lugo *diſp. 13. num. 25.* Nauarrus *cap. 26. num. 37.* qui plus addit; ſcilicet, dandam eſſe Euchariſtiam phrenetico, qui antea ſigna contritionis dedit, collendo manus, tundendo pectus, &c. etiam, ſi non petiiſſet Sacramenta, & obſtinatus multo tempore in peccato mortali manſiſſet, nec per multos annos confeſſus fuiſſet. Sic doctiſſimus Nauar. Quem ſequitur etiam in hoc Lugo. Et approbat me citato, Narbona *tom. 2. Hora 6. num. 26.*

QVÆSTIO XIII.

An ſupradictis amentibus, non ſolum in articulo mortis, verùm etiam quotannis poſſit Euchariſtia conferri?

AFfirmat Angles *loc. cit. poſt concl. 2.* per hæc verba. Laborantibus phreneſi per multam temporis moram erit etiam Euchariſtia ſingulis annis tribuenda. Sic ille. & Villalobos *tract. 7. diff. 40. num. 3.* docet, non ſolùm in articulo mortis, verum, quod etiam extra articulum mortis, poſſis aliquoties dictis amentibus Euchariſtia miniſtrari Quam ſententiam eſſe probabilem affirmant Cruz *loco citato*, & Ludouicus de S. Ioan. *tom. 1. q. 7. de Euchar. art. 21. diff. 1. pag. 176.*

Sed longe probabilius reſpondeo: non poſſe miniſtrari illis, niſi in articulo mortis. Quia in illo tantum datur eis ab Eccleſia, ne in tam graui neceſſitate, tanti Sacramenti fructu priuentur. Sic S. Thom. *quæſt. 80. art. 9.* Cruz, Hurtado, Sancius, Bonac. Ludouicus *locis citatis,* Diana 2. *part. tract. 14. reſol. 79.* & alij.

QVÆSTIO XIV.

An Semifatuis poſſit licite Euchariſtia conferri; non ſolum in articulo mortis, aut tempore Paſchatis: verum etiam toties, quoties illam poſtulauerint?

AFfirmat Sancius *in Selectis diſp. 26. num. 5.* Et quidem ſatis probabiliter, licet Diana non audeat hoc concedere. Fauent enim illi S. Thom. *quæſt. 80. ar. 9. in corpore.* Angel. *Euchar. 3. num. 15.* Angles *quæſt. 2. de Euchar. art. 7. concl. 1.* quatenus abſolute, & ſine limitatione docent, non eſſe ſemifatuis Euchariſtiam denegandam.

Sed probabilius reſpondeo: non poſſe, quoties illam poſtulauerint, ſed ſolum in articulo mortis, in Paſchate, & in aliquo Iubileo magno. Quia hoc exigit reuerentia huic Sanctiſſimo Sacramento debita. Sic Henriquez *lib. 8. cap. 41. num. 1.* Bonac. *diſp. 4. quæſt. 6. punct. 1. num. 7.* Hurtado *diſp 9. diff. 10.* Cruz *quæſt. 5. de Euchar. dub. 5. concl. 1.* Diana 2. *part. tract. 14. reſol. 79.* Lugo *diſp 13. num. 51.* Villalobos 1. *part. tract. 7. diff. 40. num. 1.* & communis.

QVÆSTIO XV.

An Energumenis, ſeu Dæmoniacis poſſit licite Euchariſtia miniſtrari?

NEgant abſolute, & abſque vlla diſtinctione, Roſella *Ver. Euchar. 3 num. 19.* & Ortiz *cap. 19. §. 40. fol mihi 227.* Negant etiam alij, non ita abſolute, ſed cum diſtinctione; dicunt enim denegandam eſſe Euchariſtiam dæmoniacis, qui ob peccata ſua traditi ſunt Satanæ; miniſtrandam vero illis, qui, ob ſolum meritorum augmentum, traditi ſunt. Ita Alexand. 4. *part. quæſt. 39. memb. 3. art. 3.* S. Thomas *in 4. diſt. 9. quæſt. vnic. art. 5. quæſt. 3. ad 2.* Armilla *Ver. Communio num. 25.* Syluester *Ver. Euchar. 3. quæſt. 5. ver. 10.* P. Ledeſma 1. *part. ſum. cap. 13. fine.* Layman *tract. 4. cap. 4. num. 6.* & alij.

Sed probabiliùs reſpondeo: poſſe licitè miniſtrari omnibus Energumenis, etiam ob propria peccata obſeſſis, ſicut & cuilibet alij fideli, dummodo periculum irreuerentiæ ceſſet, & cætera requiſita adſint.

Quia

Digitized by Google

Quia nulla lege eſt illis prohibitum Euchariſtiam conferri, ſed potiùs illis adminiſtrari præcipitur in Concilio Elibertino *Can.* 37. Et ſic docent Caſſianus *Collat.* 7. *cap.* 30. S. Thom. *q.* 80. *ar.* 9. Suarez *diſp.* 69. *ſect.* 2. Vaſquez *diſp.* 212. *cap.* 4. Palacios *in* 4. *diſt.* 9. *diſp.* 11. *col.* 12. Henriquez *lib.* 8. *c.* 42. *n.* 3. Hurtado *diſp.* 9. *diff.* 21. Bonac. *diſp.* 4. *q.* 6. *punct.* 1. *n.* 7. Filliuc. *tract.* 4. *n.* 190. Granados *tr.* 10. *diſp.* 5. *num.* 5. Sancius *diſp.* 38. *num.* 5. Lugo *diſp.* 13. *in fine.* Ludouicus *q.* 7. *de Euchar. ar.* 11. *diff.* 3. *pag.* 176.

QVÆSTIO XVI.

An Parochus teneatur ſub mortali miniſtrare Euchariſtiam Energumeno in articulo mortis conſtituto?

NEgant fortaſſis, Roſella, & Ortiz *locis citatis.* nec non, & alij Doctores nuper citati, ſi Energumenus ſit obſeſſus ob aliquod peccatum.

Sed longe multò probabiliùs reſpondeo, teneri, ſi periculum irreuerentiæ abſit. Quia Parochus licitè poteſt Euchariſtiam illi conferre: ergo ad id tenebitur. Sic colligitur ex Concilio Elibertino *Can.* 37. cit. & expreſsè docet Sancius *loc. cit. num.* 6. & alij Doctores pro noſtra ſententia *quæſt. præcedenti citati*, id ipſum docere debent.

QVÆSTIO XVII.

An adhuc teneatur Parochus miniſtrare Euchariſtiam prædicto Energumeno, etiam, ſi in blaſphemias prorumpat?

AFfirmant Sancius *diſp.* 38. *num.* 8. citans pro ſe P. Vaſquez *diſp.* 212. *cap.* 4. *num.* 32. ſed malè, nam oppoſitum innuit.

Sed certiſſimè reſpondeo: non teneri, imo nec poſſe, quia nulli poteſt adminiſtrari Euchariſtia cum periculo irreuerentiæ, vt ipſemet Sancius cum omnibus concedit: at prorumpere in blaſphemias in Deum, aut in Sanctos eſt maxima irreuerentia, vt conſtat: ergo. Nec obſtat, quòd blaſphemiæ illæ non ſint peccata. Quia nec vomitus, aut expuitio, vel dilaceratio ſunt peccata, & tamen illa patienti non poteſt dari Euchariſtia, vt ipſemet Sancius, cum communi concedit: Ergo. Sic Alexand. 4. *par. quæſt.* 11. *memb.* 2. *art.* 3. §. 1.

DISPVTATIO VII.

De diſpoſitione ex parte animæ requiſita ad Euchariſtiam recipiendam.

QVÆSTIO PRIMA.

An ad aliquam Euchariſtiæ ſumptionem, neceſſariò requiratur ſtatus gratiæ?

NEGANT hæretici noſtri temporis.

Sed de fide certiſſimè reſpondeo: prærequiri. Sic enim definitur eſt in Trident. *ſeſſ.* 13. *capite* 7. *& Can.* 11. & conſtat clarè ex Pauli verbis *Prima* ad Corint. 11. *Probet autem ſe ipſum homo, & ſic de pane illo edat, & de calice bibat, qui enim manducat, & bibit indignè, iudicium ſibi manducat, & bibit &c.* Sic S. Thom. *q.* 80. *art.* 4. Latè Bellarm. *lib.* 4. *de Euchar. à cap.* 17. Suarez *diſp.* 66. *ſect.* 1. Vaſq. *diſp.* 205. *cap.* 1. Fagund. *in* 5 *præc. Eccleſ. lib.* 3. *c.* 8. *n.* 2. & omnes Lege inter alios Bellarminium *lib.* 4. *de Euchar. cap.* 17. *&* 18. & Dicaſtillum *tract.* 4. *de Euchariſtia diſp.* 9. *dubit.* 1.

QVÆSTIO II.

An in aliquo ſaltem caſu, licitum ſit alicui ſumere Euchariſtiam, cum conſcientia peccati mortalis?

AFfirmant Vaſquez *diſp.* 207. *cap.* 1. *num.* 3. per hæc verba. *Si quis in altari recordetur alicuius peccati commiſſi poſt confeſſionem, cuius illuc vſque nullam, neque in vniuerſum habuiſſet contritionem, quia fortaſſis numquam putauit eſſe mortale; tunc autem iam videt, aut vehementer dubitat eſſe mortale; ita poſſet temporis anguſtiis arctari, aliiſque neceſſariis ipſius ſacrificij diſtrahi (quamquam raro id accidere poteſt) vt niſi ab eo ceſſaret nullo modo ad perfectam contritionem excitari poſſet; ac proinde tunc ad Sacramentum in peccato illo mortali accedere, ad nouum peccatum mortale ipſi non imputaretur, quia hoc præceptum non obligat cum tanto diſpendio, vt debeat homo coram toto populo à ſacrificio, cum nota ſui honoris, ceſſare, potius quam ad Sacramentum cum illo peccato accedere.* Sic Vaſquez, & ſic Hurtado *diſput.* 9. *de Euchariſtia diff.* 1. Quorum ſententia probabilis videtur Ioanni de Lugo *diſput.* 14. *num.* 3. *pag.* 441. Et addit, conſequenter, & à fortiori idem dicendum, quando in ſubita hæreticorum, vel Paganorum irruptione, periculum eſſet grauiſſimæ irreuerentiæ Euchariſtiæ inferendæ, & Catholicus in peccato exiſtens, non poſſet, præ temporis anguſtiis, diſponere ſe per contritionem, aut occultare Sacramentum; tunc enim propter eiuſdem Sacramenti reuerentiam, ſicut poſſet ex omnium ſententia non ieiunus, ſic etiam videtur, quòd poſſet in peccato exiſtens Euchariſtiam ſumere ad vitandam eius irreuerentiam. Sic Lugo.

Alij è contra reſpondent: in nullo vmquam caſu licere alicui accedere ad Euchariſtiam cum conſcientia peccati mortalis; quia, inquiunt, qui ſic accedit indignè: ergo peccat mortaliter iuxta doctrinam Pauli. Vnde in caſibus, quos contrarij aſſignant, tenetur Sacerdos, & alius quilibet Catholicus conari, quantùm in ſe eſt, ad habendam contritionem. Sic Suarez *diſput.* 66. *ſect.* 1. Ochagau. *tractat.* 2. *de Euchariſt.* 5. *de huius Sacramenti vſu fol.* 256. dicens, oppoſitam ſententiam eſſe improbabilem Diana 4. *part. tractatu* 4. *reſolution.* 98. & alij.

Sed ego diſtinctus reſpondeo: dicendum: quod ſi detur caſus, in quo peccator nec relinquere communionem, ob ſcandalum inde futurum; nec præparare ſe, aut conari ad contritionem, ob anguſtias temporis, poſſit; tunc certè non peccaret mortaliter accipiendo Sacram Euchariſtiam. Tum, quia, vt bene Vaſquez, tunc non obligat cum damno tanto præceptum diuinum. Tum etiam, quia (vt 1. *par. tract.* 1. *diſp.* 4. *quæſt.* 8. diximus) ſecundùm aliquos ex præcepto diuino tenetur Miniſter ad miniſtranda Sacramenta in gratia: & tamen in caſu, quo neceſſitas proximi cogeret, & præ anguſtiis temporis, non poſſet ſe præparare, non peccaret mortaliter illa in mortali miniſtrando: ergo nec in noſtro caſu, qui in mortali Euchariſtiam reciperet.

Addo ego, quod vix in Sacerdote celebrante poſſit contingere caſus, quia optimè poteſt ante commu

Digitized by Google

communionem abſque vllo ſcandalo ſe præparare. Rurſus, in Laico communicante, licèt is caſus facilius concedi poſſit, vt ſi in tempore quo illi Sacramentum iam porrigitur, alicuius mortalis recordetur; Dico nihilominus, quod licèt, abſque nouo peccato, poſſit illud recipere; teneatur tamen antequam Sacramentum deglutiat, dum illud in ore detinet, ad contritionem conari, vt ſic in gratia, & cum fructu, illud recipere, & manducare poſſit. Legatur Dicaſtillo *dub. 1. cit. num. 6.* Vbi additum Cardin. de Lugo admittit, & rectè: non verò ſententiam Vaſquij.

QVÆSTIO III.

An grauiùs peccet, qui cum grauioribus, aut pluribus peccatis ad Euchariſtiam accedit?

REſpondeo: grauius peccare per ſe loquendo. Quia indignior accedit. Sic S. Thomas *quæſt. 80 art 5. ad 2.* Suarez *diſp 66 ſect. 1.* Vaſquez *diſp. 207. cap. 1. num. 12.* Lugo *diſp. 14 num. 6. pagina 441.* & Ledeſma *in ſumm. de Euchariſtia cap. 11.* Villalobos *tract. 7. diff. 36. num. 1.* Bonacina *diſp. 4. quæſt. 6. punct. 1. num. 9.* Henriq. Reginaldus, Angles, & alij penes ipſum, & communis.

QVÆSTIO IV.

An debeat in confeſſione explicari qualitas, vel numerus peccatorum, cum quorum conſcientia aliquis ad Euchariſtiam acceſſit?

AFfirmat Pet. Ledeſma *in Sum. tom. 1 cap. 6. de Sacramentis in genere poſt. 7. concl. & cap. 11. de Euchariſtia*, quem citat, & ſequitur Marcus de los Huertos. *loc. cit.*

Sed longè probabiliùs reſpondeo: non debere neceſſariò explicari: ſed ſufficit dicere: accipi Euchariſtiam in ſtatu peccati mortalis. Quia qualitas diuerſa, aut numerus peccatorum communionem præcedentium, non facit, quod communio ſubſequens ſit in ſe plura peccata, numero, aut ſpecie diuerſa; erit ergo ad ſummum circunſtantia notabiliter aggrauans, quæ non eſt neceſſariò in confeſſione explicanda, vt 1. *part. tract. 5. d. 8. §. 1. quæſt. 4.* eſt habitum. Sic Vaſquez *diſp. 207. cap. 1. num. 12.* Hurtado *diſp. 9. de Euchar. diff. 2. in fine.* Lugo *diſp. 14. num. 17.* & Dicaſtillo *tract. 4. diſp. 9. dubit. 1. num. 37.*

QVÆSTIO V.

An ſit grauius peccatum accedere ad Euchariſtiam cum peccatis carnalibus, quàm ſpiritualibus?

AFfirmant Alenſ. 4 *part. quæſt. 46. membr. 4. & 5.* Henriquez *lib. 8. cap. 45. num. 1. in fine*, & alij apud Suarium *diſp. 66. ſect. 2.* & apud Coriolanum 1. *part ſect. 5. art. 3. num. 12.*

Sed probabiliùs longè reſpondeo: non eſſe maius peccatum, ſimpliciter, & per ſe loquendo, ſed leuius. Vnde cæteris paribus, grauiùs peccat accedens ad Euchariſtiam cum ira, ſuperbia, aut odio, quam accedens cum peccato carnis. Quia quod opponitur directe huic diuino Sacramento, non eſt immunditia carnis, ſed immunditia animæ, quæ tanto maior eſt, quanto maior eſt culpa. Sic S. Thom. *quæſt. 80. art. 5. ad 2.* Vaſquez, Suarez, Coriolanus, Lugo *locis citatis*, & alij communiter. Inter quos Legendus eſt Dicaſtillo *tract. 4. de Euchariſtia diſp. 9. dubit. 2. num. 38.* Qui & refert pro hac parte Alexandrum 4 *part. quæſt. 11. memb. 2 art. 2. § 2.*

QVÆSTIO VI.

An grauius peccet fidelis accedendo ad Euchariſtiam in peccato, quàm infidelis, vel hæreticus?

AFfirmant Palud. *in 4. diſt. 9. quæſt. 2. art. 1. concl. 2.* Carthuſianus ibidem *quæſt. 4.* & Coriolanus *loc. cit. pag. 394.* & id eſſe probabile affirmat Dicaſtillo. *numero 38.*

Sed probabiliùs reſpondeo: cæteris paribus, grauius peccare infidelem, vel hæreticum, quia abſolutè, & ſimpliciter in peiori ſtatu ad Euchariſtiam accedit. Sic S. Thom *quæſt. 80. art. 5. ad 2.* Suarez, & Vaſquez *loc. citatis.* Fagundez *prac. 3. lib. 3. cap. 8. num. 14.* & communis.

QVÆSTIO VII.

An peccatum, quod quis committit communicando in mort. ſit grauius, quàm omnia alia peccata oppoſita virtutibus moralibus?

NEgant Suarez *diſp. 66. ſect. 2.* Palud. *diſt. 9. quæſt. 2. art. 6.* Durandus *quæſt. 4.* Fagund. *loc. cit. num. 13.* & alij exiſtimantes, grauius peccatum eſſe homicidium, adulterium, aut aliud peccatum contra naturam commiſſum.

Sed probabiliùs reſpondeo: grauius peccatum eſſe, & ideo grauius homicidio, adulterio, & aliis peccatis oppoſitis caſtitati. Quia peccatum indignæ receptionis Euchariſtiæ, eſt peccatum ſacrilegij contra Religionem commiſſum, vt omnes concedunt: Sed virtus religionis eſt melior, & perfectior omnibus virtutibus moralibus, cum illa Deum immediatè attingat; hæ vero putas creaturas: Ergo &c. Sic S. Thom. *quæſt. 80. art. 5.* & ibidem Caiet. Sot. *in 4. diſt. 12. quæſt. 1 art. 5.* Vaſquez *diſp. 207. cap. 1.* Hurtad. *diſp. 9 diff. 2.* Henriquez *lib. 8. cap. 4. lit. Q.* Et hoc ipſum docuerat Fagundez *prac. 3. lib. 1 cap. 4. num. 9.* dum cum Henriquez aſſeruit grauius peccatum eſſe, quàm occiſionem Papæ. Villalob. *tract. 7. diff. 36. num. 3.*

QVÆSTIO VIII.

An accedere ad Euchariſtiam cum pluribus peccatis venialibus habitualibus, ſit peccatum veniale?

AFfirmant Lugo *diſput. 14. de Euchariſtia num. 31. pag. 446.* & Granad. *tract. 10. de Euchariſtia diſp. 6. num. 5.* vbi ſic ait. Quamuis, non quiuis affectus ad vnum, vel alterum veniale ſufficiat, vt quis venialiter peccet communicando, ſanè non excuſarem à nouo veniali illum, qui affectum retinens ad ſpeciales culpas leues maximè contrarias Euchariſtiæ, ad illam accederet. Sic ille, & Villalobos *loc. cit.*

Sed probabiliùs reſpondeo: non eſſe, quia accedere cum peccato veniali habituali non importat poſitiuam irreuerentiam, ſed ſolum negationem perfectæ reuerentiæ, nullum eſt peccatum. ergo. Sic Suarez, Toletus, Fagundez, & Comcio locis ſtatim citandis. Ochagauia *quæſt. 8. num. 79.* Vaſquez *diſput. 207. capite 2.* Sot. Maior, & Adrianus, quos citat, & ſequitur Hurtado *diſputatione 9. de Euchariſtia, diff. 3.*

QVÆSTIO

Digitized by Google

QVÆSTIO IX.

An accedere ſaltem ad Euchariſtiam cum peccato veniali actuali, in ipſomet actu communicandi commiſſo, ſit nouum peccatum veniale?

NEgant Vaſquez, Sot. Maior, Adrianus, & Hurtado *locis cit.* Sancius *diſp.*12. *num* 9. *& diſp.*23. *num.*20. *&* 21. & alij apud ipſos, quos ſequi videtur Dicaſtillo *loc.cit. dubit.*3.*num.*41.

Sed probabiliùs reſpondeo: eſſe nouum peccatum veniale, quia, qui ſic accedit, accedit cum irreuerentia aliqua poſitiua: ergo. Sic Suarez *diſput.*66. *ſect.*1. Tolet. *lib.*2.*capit.*27. Fagundez *prac.*3. *lib.*3.*capit.*8. *num.*6. Lugo *diſp.*14.*num.*24. Ochagau. *loc.cit.* Petrus Cornejo *tract.*4. *de Euchariſt. quæſt.* 80. *art.*4. *dub.*1. *pag.*407. Ludouicus *quæſt.*7. *de Euchariſt.art.*5.*dub.*2. *concl.*1. Villalob. *tract.*5.*diff.*56.*num.*2.

QVÆSTIO X.

An, qui eſt in peccato mortali, teneatur ex præcepto præmittere confeſſionem illius, etiamſi iuſtificatus iam ſit media contritione?

NEgauit Caiet. 3.*part.quæſt.*80.*art.*4. & in illud ad Cor.11. *Probet autem ſe ipſum homo; & in ſum. Ver.Communio.* vbi addit; eſſe nihilominus peccatum veniale confeſſionem non præmittere, ſi adſit confitendi opportunitas. Eandem ſententiam tenuere Armilla *Ver. Communio.* §. *vlt.* & Abbas *in cap.de celebrat. Miſſarum.* & apud Canum. *relat.*5. *de Pœnit.*§. *in Secundo vero fol.mihi* 107. Ricard.*in* 4.*diſt.*17.*art.*1. *quæſt.*6. Paludan. *quæſt.*2. & Adrianus *quæſt.*3 *de Confeſſione.* Qui omnes ante Tridentinum ſcripſere. Vnde non mirum.

Sed nunc certiſſimè reſpondeo: teneri ex præcepto: Sic deffiniuit Trident. *ſeſſ.* 13. *cap.*7. *& can.*11. vbi ad minus latum eſt præceptum ab eo. Ait ſic: *Si quis dixerit ſolam fidem eſſe ſufficientem præparationem ad ſumendum Sanctiſſimæ Euchariſtiæ Sacramentum, anathema ſit. Et ne tantum Sacramentum indignè, atque ideo in mortem, & condemnationem ſumatur, ſtatuit, atque declarauit ipſa Sancta Synodus, illis, quos conſcientia peccati mortalis grauat, quantumcumque, etiam ſe contritos exiſtiment, habita copia Confeſſoris, neceſſariò præmittendam eſſe Confeſſionem Sacramentalem. Si quis autem contrarium docere, prædicare, vel pertinaciter aſſerere, ſeu etiam publicè diſputando defendere præſumpſerit, eo ipſo excommunicatus exiſtat.* Sic Concilium, & ſic omnes Doctores, & meritò. Nam ad Sacramentum Eccleſiaſticæ vnitatis, non tantum requiritur, vt ſuſcipiens illud reconcilietur Deo per contritionem, ſed etiam Miniſtris Eccleſiæ, per confeſſionem. Legatur Dicaſtillo *tract.*4. *de Euchariſt.dubit.*1.*&* 6. *& tract.*8.*diſput.*7.*dubit.*10.

QVÆSTIO XI.

An ſaltem, qui dubitat, an habeat peccatum mortale, poſſit contritus accedere ad Euchariſtiam ſine præuia Confeſſione?

AFfirmant Henriquez *libro* 8. *capite* 45. *numero* 3.*lit. P.* & apud ipſum, Tabiena, Antonin. & Palud. quos ſequitur Granad. *tract.*10. *de Euchariſt. diſp.*7. *num.*13. vbi ſic ait. Dicit Henriq. cum Palud. Antonino, & Tabiena, in vero dubio, an habeas peccatum lethale, poſſe accedere ad Euchariſtiam ſine confeſſione deponendo dubium, & videtur colligi ex Tridentino dicente: confeſſionem eſſe præmittendam, quando quis eſt ſibi conſcius peccati mortalis; dubitans enim non eſt conſcius. Sic ille. Et etiam Sa *Ver. Euchariſt. num.*23. per hæc verba. Qui ſe putat bona fide diſpoſitum, nec ſibi conſcius eſt alicuius peccati mortalis, fit de attrito contritus virtute Sacramenti. Non dicit autem cum conſcientia peccati accedere, qui dubitat quidem, ſed non putat, practicè dubium deponendo. Sic Sa.

Sed longè probabiliùs reſpondeo: teneri in tali dubio præmittere confeſſionem, quia tenetur peccata dubia confiteri, vt diximus; 1.*part.tractat.*5.*diſput.*5. *quæſt.*25.*&* 26. Sic Gerſon *Alphabet.*41.*lit.F.* Nauar. *cap.*21.*num.* 34. (licèt contrarium ſatis probabile exiſtimet.) Diana 5.*part.tractat.* 14.*reſolut.*44. Bonacina *diſp.*4.*quæſt.*6.*punct.*1. *num.*12. & Sanchez, penes ipſum. Sic iterum tenet Diana *part.*9. *tract.*3.*reſolut.*6 vbi ita ait: Vnde Reuerendiſſ. Pater Candidus Sacri Palatij Apoſtolici Magiſter noluit permittere, vt opinio contraria hîc Romæ imprimeretur. Hinc non eſt audiendus Leandrus qui licèt noſtram ſententiam teneat, videtur contrariam tanquam probabilem admittere. Hæc Diana. Sed certè ſi ego non ſum audiendus in hac parte, eo quòd innuem contrariam eſſe probabilem: nec ipſe erit audiendus. Nam ego ſolum innuo opinionem contrariam aliquam probabilitatẽ habere, caſu, quo qui dubitat practicè dubium deponat, vt conſtat ex verbis, quæ ex P. Granado & P. Emman.Sà correcto per Mag.S.Palatij, refero: in quo caſu dictus P.Mag. & ipſemet Diana idem ſentiunt.

QVÆSTIO XII.

An præceptum præmittendi confeſſionem ſit merè humanum?

AFfirmant Nauar. *de Pœnit.diſt.*5. *in* 3.*part. Gloſſa num.* 31. *&* 32. Medina *C.de Confeſſ. quæſt.*17. Armilla *Ver.Communio num.*1. & Palacios *in* 4.*diſt.*9. *quæſt.*10. Ricard, Palud. Adrian, & alij penes Machado, exiſtimantes ſolùm eſſe latum ab Apoſtolo Paulo.1. *ad Cor.*11. illis verbis. *Probet autem ſe ipſum homo.* Et hanc ſententiam eſſe probabilem affirmat Diana 2.*part.tract.*14.*reſol.*63.

Sed probabiliùs reſpondeo: etiam eſſe diuinum poſitiuum à Chriſto Domino latum, promulgatum verò, & declaratum ab Apoſtolo eius Paulo, his verbis. *Probet ſe ipſum homo.* Sic docent ex Trident. *loc. cit.* Sotus *in* 4. *diſt.*12.*quæſt.*1 *art.*4. Suar. *diſp.*6. *ſect.*3. Vaſquez *diſp.* 207. *cap.*4. Filliucius *tract.*4. *num.*212. Valentia *diſp.*6.*quæſt.*8.*punct.*3. Hurtad. *diſp.*9.*de Euchariſtia diff.*5. Fagundez *prac.*3.*lib.*3.*cap.*8.*num.*2. *&* 3. Lugo *diſp.*14. *à num.*69. *pag.*452. Bonacina *diſp.*4. *quæſt.*6.*punct.*1. Granados *tract.*10.*de Euchariſt.diſp.*7. *num.*10. Cornejo *quæſt.*80.*art.*4.*diſput.vnica. dubit.*2. Philibertus *tract.*3.*de Miſſa, parte.*3. *capite* 1.*num.*1. vocans opinionem contrariam temerariam, ſed immeritò. Villalobos *tract.*7. *diff.*37. *numer.*1. Machado *lib.*4.*part.*1.*tract.*10.*documen.*6. Ludouicus *quæſt.*7.*de Euchariſtia art.*9.*dubit.*1. Legatur etiam Diana *part.*9. *tract.*3.*reſol.*2. vbi opinionem aſſerentem, præceptum de præmittenda confeſſione ante Euchariſtiam eſſe de iure Eccleſiaſtico, non eſſe improbabilem ex Suario, Leſſio, Soto, Amico & Conincho rectè colligit contra Nuñum *in* 3.*part.quæſt.*80. *art.*4.*diff.*1.*concl.*1.

Digitized by Google

QVÆSTIO XIII.

An Qui eſt in mortali, poſſit aliquando abſque præuia confeſſoine, ſumere Euchariſtiam, cum contritione tantum?

RESpondeo: poſſe, & toties, quoties deſit copia Confeſſoris, & neceſſitas ſumptionis Euchariſtiæ vrgeat. Quia ſic habetur in Trident. *ſeſſ.* 13. *c.* 7. *& can.* 11. (vt *ſuprà* eſt habitum) & docent omnes Doctores, vt ait Suarez *diſp.* 66. *ſect.* 4. quamuis inter illos magna ſit diſſenſio in determinando, quando aliquis carere copia ſit dicendus, & neceſſitas communicandi vrgeat. De quibus nos in *ſequentibus quæſtionibus* breuiter agemus. Circa copiam autem confeſſarij notat, quod tunc non dabitur, quando vel nullus adeſt confeſſarius approbatus, vel ſi adeſt non vult audire.

QVÆSTIO XIV.

An poſſit aliquis propter ſcandalum, aut infamiam vitandam, communicare contritus, non præmiſſa confeſſione?

NEgant aliqui, quos ſuppreſſo nomine, refert Lugo *d.* 15. *num.* 70. *pag.* 482.

Sed longè multò probabiliùs reſpondeo: poſſe, quia hoc præceptum non obligat cum rigore tanto. Sic Lugo *diſp.* 14. *num.* 112. *pag.* 459. Suarez, Ægidius, Reginaldus, Fagundez, Philibertus, Machado, & alij ſtatim *citandi*, & communis. Apud Dicaſtillum *tr.* 4. *diſp.* 9. *dubit.* 7. *num.* 77.

QVÆSTIO XV.

An liceat communicare abſque confeſſione deficiente confeſſariò, quoties omittendo communionem eſſet periculum grauis aliquorum admirationis?

NEgant Ægidius *quæſt.* 80. *art.* 4. *num.* 15. & Reginaldus *lib.* 29. *cap.* 6. *num.* 105. Citant etiam, pro hac parte, Stephanus Fagundez, & Machado, Suarium, ſed non ita bene; quia tandem contrariam ſequitur, vt *infrà*. Tenent etiam Trullench *lib.* 3. *de Sacram. cap.* 6. *dub.* 4. *n.* 14. nec non Dicaſtillo *tract.* 4. *diſputat.* 9. *dubit.* 6. *numer.* 88. & Diana *part.* 9. *tract.* 3. *reſol.* 20.

Sed probabiliùs reſpondeo: poſſe, quia grauis admiratio moraliter loquendo, ſemper eſt coniuncta cum aliquo periculo murmurationis, & infamiæ. Sic Syluester *Ver. Euchariſt.* 1. §. 7. & Suarez *diſp.* 66. *ſect.* 4. *Verſu; quarta etiam.* vbi ſic ait: eſt autem obſeruandum aliud eſſe ſcandalum, aliud verò populi quandam admirationem; hæc enim poſterior (quidquid aliqui Summiſtæ dicant) non eſt ſufficiens cauſa ad communicandum ſine confeſſione, ne alij admirentur, videntes eum conſuetam communionem omittere: ſola enim admiratio, non affert in hac parte aliquid nocumenti, neque eſt res magni momenti; niſi ſimul cum illa, vel ſcandalum, vel infamia coniuncta ſit, quod tamen, moraliter loquendo, ſæpe accidere ſolet. Ex hac enim admiratione, ſolet vulgus, & leues homines occaſionem facilè ſumere, aut iudicandi de aliquo temerè, aut de eo murmurandi, & conſequenter infamandi proximum: Quando ergo huiuſmodi periculum meritò timetur, eſt cauſa iuſta, & ſufficiens. Hæc Suarez, Corduba *in ſumm. quæſt.* 142. Fagundez *præc.* 3. *lib.* 3. *cap.* 9. *n.* 9. Philibertus *tract.* 3. *p.* 3. *c.* 1. *n.* 11. Et in hanc inclinat Henriquez *l.* 8. *c.* 46. *num.* 4. & tenent Granados *tract.* 10. *diſp.* 7. *num.* 13. *pag.* 1005. Armilla *Ver. Euchariſtia num.* 28. Villalobos *tract.* 7. *diff.* 37. *num.* 5. Machado *lib.* 4. *part.* 1. *tr.* 10. *documen.* 7. *num.* 4. & alij. Tenent etiam Hiheron. Garcia *in ſumm. tract.* 3. *difficult.* 5. *dub.* 1. *punct.* 5. *num.* 39. & Ioan. Sanchez *diſp.* 32.

QVÆSTIO XVI.

An, ſi Sacerdos poſt introitum, ſed ante conſecrationem recordetur ſe in mortali eſſe, teneatur confiteri, ſi abſque ſcandalo, aut nota poſſit?

AFfirmant Syluester *Ver. Euchariſtia* 1. *q.* 7. Nauar. *cap.* 35. *num.* 76. Scot. *in* 4. *diſt.* 9. *quæſt.* 1. Banauentura *diſt.* 13. *in expoſitione litteræ.* Suarez *diſp.* 66. *ſect.* 4. Vaſquez *diſp.* 208 *cap.* 2. *num.* 12. *&* 13. Ægidius *q.* 80. *art.* 4. *dub.* 2. *num.* 16. Filliuc. *tract.* 4. *num.* 215. Bonacina *diſp.* 4. *quæſt.* 6. *punct.* 1. *num.* 15. Barthol. ab Angelo *dialogo* 5. §. 660. Diana 3. *part. tract.* 4. *reſol.* 48. *&* 77. Fagund. *præc.* 3. *lib.* 3. *cap.* 9. *num.* 11. Hurtado *diſp.* 9. *diff.* 6. Coriolanus 1. *part ſect.* 2. *num.* 12 *pag.* 210. Lugo *diſp.* 14. *num.* 113. *pag.* 459. & Philibertus *tract.* 3. *p.* 3. *cap.* 1. *num.* 14. *pag.* 428. Villalobos *tract.* 7. *diff.* 37. *n.* 4. Ochagauia *tract.* 2. *de Euchariſtia quæſt.* 9. *num.* 8.

Sed æquè probabiliter reſpondeo: non teneri, etiam ſi abſque nota poſſit. Quia non decet cœptum ſacrificium interrumpere. Ergo in eo caſu eliciat Sacerdos contritionem, & Miſſam cœptam perficiat. Sic Henriquez *lib.* 8. *cap.* 46. *num.* 3. & alij apud ipſum, Sot. *diſt.* 13. *quæſt.* 2. *art.* 6. Victoria *num.* 79. aliàs 78. & apud ipſum Ricardus, & Paludanus, Petrus Matthæus *in annotat. ad Rubr. Miſſalis part.* 1. *capite* 8. *num.* 5. Layman *lib.* 5 *tract.* 4. *cap.* 6. *num.* 5. Reginald. *lib.* 29. *cap.* 4. *ſect.* 1. *num.* 105. Granad. *tract.* 10. *diſp.* 7. *num.* 13. Ludouicus *tom.* 1. *quæſt.* 7. *art.* 6. *dub.* 1. *Append.* 1. Et id eſſe valdè probabile affirmant Bonac, & Diana *locis citatis*, & Fagundez *loc. cit. num* 14. Tenet etiam Valentia *diſp.* 6. *quæſt.* 8. *punct.* 3. *col.* 1159. Imo, & Diana, iam ſibi contrarius, videtur hanc ſententiam ſequi, cum eam in vltimo referat loco, *eodem tract. reſ.* 77. Legatur hic author *part.* 9. *tract.* 3. *reſol.* 7. & Dicaſtillo *tract.* 4. *diſp.* 9. *dubit.* 6. *n.* 79. vbi ait: hanc ſententiam ſibi placere, & citat pro illa Suarium.

QVÆSTIO XVII.

An ſaltem Sacerdos teneatur præmittere confeſſionem, ſi iam exiſtens in altari antequam inchoet Miſſam, recordetur culpæ mortalis?

AFfirmant omnes Doctores pro vtraque ſententia nuper citati, dummodo hoc poſſit facere abſque ſcandalo aut nota, Ita nouiſſime nominatim contra me tenet Diana *part.* 9. *tract.* 3. *reſol.* 7.

Sed ego adhuc probabiliter Reſpondeo: Non teneri, etiam, ſi abſque nota, & ſcandalo poſſit. Vnde poterit prædictus Sacerdos, habita contritione, ſi aliorum peccatorum confeſſionem præmiſerat, Miſſam inchoare, & perficere. Quia ſi Laicus poteſt Euchariſtiam ſumere, caſu, quo iam ſacræ menſæ communicaturus aſſiſtens, recordetur alicuius mortalis non confeſſi, non præmiſſa confeſſione illius, etiam præciſa omni nota & periculo infamiæ, vt ſtatim dicemus Quare hoc idem nequibit Sacerdos, ſi hoc illi accidat iam in altari ad ſacrificium celebrandum exiſtenti?

Digitized by Google

ſtenti? Sic debent à fortiori ſentire Scotus *in 4. diſt. 9. quæſt. vnica.* & Granados *loc. cit.* vbi abſolutè dicunt, quod ſi Sacerdos Sacerdotalibus veſtibus indutus recordetur peccati mortalis, & non habeat in promptu Confeſſorem, poſſit celebrare.

QVÆSTIO XVIII.

An, ſi Laicus iam altari applicatus coram aliis, vt ſuſcipiat Euchariſtiam, recordetur alicuius mortalis, poſſit, non præmiſſa confeſſione, illam ſuſcipere?

NEgant omnes Doctores *quæſt.* 16. pro prima ſententia adducti; quia exiſtimat, teneri tunc recedere, & adire confeſſarium, ſi abſque ſcandalo, aut periculo alicuius infamiæ, id efficere poſſit. Negant etiam nouiſsimè Eizozerus *de Sacram. p. 4. c. 8. num.* 3. Auerſa *de Euchar. q.* 8. & Dicaſtillo *tractat.* 4. *diſp.* 9. *dubit.* 6. *num.* 82.

Sed æquè probabiliter reſpondeo: poſſe; etiam præciſa nota, & ſcandalo, dummodo poſt ſumptionem Euchariſtiæ peccatum illud oblitum confiteatur; quia cum quodammodo inchoata ſit actio ſacra communicandi, non decet ob reuerentiam Euchariſtiæ recedere à diuina illa menſa, donec perficiatur, ſicut non decet recedere à menſa Principis ante conuiuium peractum, poſt quam aliquis ad illam ſedet. Sic Henriquez *lib.* 8. *cap.* 46. *num.* 3. Valentia, Granad. & alij DD. pro noſtro ſententia citati *quæſt. dicta.* Quibus adde Lublinum *Ver. Communio num.* 7. *pag.* 126. & Dianam 3. *par. tract.* 4. *reſolut.* 77. & 5. *par. tract.* 14. *reſol.* 6. & me citato *p.* 9. *tract.* 3. *Reſol.* 8. Præpoſitus Leſſius, Garcias, Palaus, & Ioann. Vinggers apud illum.

QVÆSTIO XIX.

An Sacerdos, vel Laicus, qui prius confeſſus fuerat, & poſtea dum iam eſt in altari, recordatur peccati in confeſſione obliti, teneatur, ſaltem ante communionem, elicere contritionem de illo?

AFfirmatiuam Sententiam ex Medina, Suarez, & de Graſſis docuiſſe Reginaldum, refert Diana 2. *par. tract.* 14. *de celebrat. Miſſar. reſol.* 48. Sed malè inquit Lugo, per hæc verba: *Quia neque in illo tom. 2. datur liber aliquis quintus, neque in libro 5. qui eſt in 1. tom. habet aliquid ad illud propoſitum, in libro autem 29. cap. 6. quæſt. 4. vbi agit de illa materia, ſolum dicit debere præmitti confeſſionem, illius etiam peccati, ſi fieri poſſit, ante communionem, non vero dicit debere elici contritionem, ſi non præmittatur confeſſio. De illis vero aliis authoribus, Suarez, Medina, & Graſſo, cum non deſignentur loca, non poſſumus omnino certò affirmare; credo tamen probabiliſſimum eos nuſquam illud docuiſſe.* Sic Lugo *diſput.* 14. *ſect.* 6. *num.* 121.

Sed ego pro Diana, non nihil laboraui, & inueni locum vbi, ſuo videri, prædictam ſententiam ex Suarez, Medina, & Graſſeo, doceat Reginaldus. Inueniet ergo illud Lugo *in* 1. *tom. lib.* 5. *c.* 4. *ſect.* 3 *num.* 55. *ver. Septima propoſitio. pag. mihi* 270. vbi etiam inueniet citatum Medinam *in tract.* 1. *de pœnitent. q.* 3. *ver. ex dictis.* Suarium *tom.* 4. *diſp.* 9. *ſect.* 2. & Graſſium *in lib.* 1. *deciſ. aure. cap.* 5. *num.* 13. Verum tamen eſt, quod nullus horum Doctorum doceat ſententiam, pro qua illos affert Diana, vt optimè Lugo *loc. cit.*

Reſpondeo ergo probabilius, non teneri in noſtro caſu ad eliciendam contritionem: quia iam ſupponitur homo in ſtatu gratiæ per confeſſionem præmiſſam: ergo non erit neceſſaria contritio ad remiſſionem peccati obliti. (ſecus dicendum eſſet caſu, quo non eſſet præmiſſa confeſſio: quia tunc tenentur ante communionem conteri) Sic Lugo, & Diana *locis cit.* & apud illos, Ioan. Præpoſitus 3. *par. q.* 80. *art* 5. *dub.* 3. & Vaſquez *q.* 86. *art.* 2. *dub.* 1. *n.* 11. quibus adde Granados *tract.* 10. *de Euchar. diſp.* 7. *n.* 14.

QVÆSTIO XX.

An ſaltem Sacerdos, qui non præmiſit confeſſionem, ſi in Miſſa recordatur, ſe eſſe in peccato, teneatur habere contritionem ſtatim; an verò proſequi Miſſam, & habere contritionem, ante conſecrationem, vel communionem?

AFfirmabunt tenere ſtatim conteri, qui affirmant eſſe mortale, exercere actiones ordinis ſacri, in mortali, de quo diximus *ſupra* 1. *p. tr. de Sacr. in genere.*

Sed probabiliùs reſpondeo: poſſe proſequi Miſſam non contritum, vſque ad conſecrationem, ſi memoria peccati occurrat ante illam, vel vſque ad communionem, ſi poſt conſecrationem occurrat. Quia ſtatus gratiæ ſolùm requiritur ex præcepto in conficiente, vel recipiente Sacramentum, non in exercente alias actiones Ordinis ſacri, vt *loc. cit.* docuimus: ergo defectus contritionis in aliis partibus Miſſæ, non erit peccatum ſaltem mort. Sic Lugo *diſp.* 14 *num.* 134. *pag.* 463. & apud ipſum, Caietan. & Sanchez, & credo eſſe communem. Cui conſentit Dicaſtillo *tract.* 4. *diſp.* 9. *dubit.* 1. *num.* 27.

QVÆSTIO XXI.

An qui confeſſionem præmiſit, & poſtea antequam ad altare accedat, recordatur alicuius peccati non confeſſi, teneatur illud confiteri priuſquam communicet?

NEgarunt aliqui, quos ſuppreſſo nomine refert Cornejo *tract.* 4. *de Euchar. quæſt.* 80. *art.* 4. *diſp. vnica dub.* 3. *pag.* 509. & expreſsè Reginald. *tom.* 1. *lib.* 29. *cap.* 6. *quæſt.* 4. *ſect.* 1. *num.* 105. ex Ioan. Præpoſit. *in* 3. *p. q.* 80 *art.* 5. *dub.* 3. *n.* 15. exiſtimantes ſatis eſſe propoſitum, peccatum illud ſuo tempore confitendi: quam ſententiam prædictus Doctor exiſtimauit probabilem, ſed non bene.

Certiſſimum ergo reſpondeo: teneri illud peccatum confiteri priuſquam communicet, præciſis circumſtantiis quæ excuſare poſſunt. Quia præceptum confitendi ante communionem, non eſt præceptum confitendi vtcumque, ſed confitendi omnia peccata ante communionem, ſi modo dicto fieri poteſt: ergo. Sic Suarez *diſp.* 66. *ſect.* 4. *Ver. Sed huius occaſione.* Filliué. *num.* 115. Cornejo *loc. cit.* Lugo *diſp.* 14. *num.* 124. *pag.* 462. dicens, nullum inueniſſe authorem contrarium aſſerentem. Vnde oppoſitam ſententiam delere iuſſerunt cenſores fidei, vt habetur in Expurgatorio, pro tota Hiſpania, *edito anno* 1640. *in appendice.* Sic etiam me citato ſentit Diana *p.* 9. *tract.* 3. *Reſol.* 4. dicens ſententiam oppoſitam eſſe omnino improbabilem.

QVÆSTIO XXII.

An, ſi quis morti proximus non poſſit confiteri, poſſit celebrare, aut communicare, prætermiſſa confeſſione?

REſpondeo: poſſe, præhabita contritione, ſaltem exiſtimata; quia tunc deeſt copia confeſſoris; & vrget

Digitized by Google

vrget præceptum diuinum communicandi: at quoties hæ duæ circunſtantiæ, aut conditiones concurrunt, licitè poteſt quis communicare, vel celebrare, ſine præuia confeſſione, poſt mortale commiſſum, vt *ſuprà* ex Concilio Tridentino eſt habitum; ergo. Sic omnes DD. præcipuè Archang. *diſt.9.pag.86.col.*1. per hæc verba. Si adeſſet ſolus Sacerdos, cæcus, & Surdus, qui propterea non poſſet confeſſionem audire; aut ſi eſſet mutus, ac per conſequens abſolutionem proferre non valeret, poſſet contrito morienti Euchariſtiam abſque confeſſione porrigere. Sic ille ex Soto *diſt.*12 *quæſt.*1. *art* 4. *ad* 1. Ludouicus *quæſt.7.art.6. dub.*2. His adde Leſſium *in 3.part.quæſt.80.art.4.dub.* 1.*num.*8. Hieron. Garciam *in ſum. tract.3.diff.5.dub.1. punct.5.num.35.* Serram *in 3.part.quæſt.* 80.*art.*4. Dicaſtillum *tract.4. diſp. 9. dubit.6. num.* 83. & 91. & me citato, Dianam *part.9.tract.3.reſol.*16.

QVÆSTIO XXIII.

An Sacerdos poſſit abſque confeſſione celebrare ad dandum Viaticum infirmo morti proximo?

NEgat Ochagauia *tract.2 de Euchariſtia, quæſt.9. num.*5. dicens; non eſſe probabilem ſententiam Henrici *lib.8.cap.*47. aſſerentis, in præfato caſu debere Sacerdotem, ſine præmiſſa confeſſione ſuorum mortalium, celebrare; Quia non eſt licitum celebrare ſine veſtibus ſacris ad dandum Viaticum infirmo: ergo à fortiori non erit licitum celebrare ſine præuia Confeſſione, cùm id ſit prohibitum iure diuino, illud verò iure poſitiuo.

Sed certè, conſequenter loquendo, probabiliùs reſpondeo: poſſe, quia etiam in hoc caſu vrget grauis neceſſitas proximi, quæ propter vnionem charitatis, vt propria reputanda eſt. Sic Suarez *diſp.66. ſect.* 4. Lugo *diſp.14.num.*107. Granados *tract.10.diſp.7.num.* 13. Henriquez *loc. cit.* & nouiſſimè Tannerus *tom.4. diſp.5.quæſt.8.dub.2.num.* 36.& Diana *part.9. tract. 3. reſol.*17. Qui ad argumentum Ochagauiæ reſpondet negando paritatem, Quia irreuerentia in celebrando ſine veſtibus ſacris, non poteſt in dicto caſu aliunde compenſari: irreuerentia verò celebrando ſine præuia confeſſione poteſt compenſari aliunde; nempe per contritionem. Ex quo conſtat, quare ſine veſtibus ſacris non liceat celebrare pro dando viatico infirmo, & liceat celebrare ſine præuia confeſſione. Nobiſcum etiam eſt Dicaſtillo *loc.cit. num.*92.

QVÆSTIO XXIV.

An deficiente confeſſore, poſſit Parochus, omiſſa confeſſione, celebrare, vt in die feſto, alij Miſſam audiant?

NEgant abſolutè Vaſquez *diſp.* 208.*num.*8. Ochagauia *loc.cit. num.* 7. Qui citat pro hac parte Suarium *diſp. 66. ſect.*4. ſed malè vt *infrà.* Et Lugo *diſput. 14. num.* 114. quatenus hoc ſolum illi concedunt, caſu, quo periculum infamiæ, aut notæ incurreret.

Sed probabiliùs reſpondeo: poſſe, etiam præciſa nota, aut infamia, quia vere vrget neceſſitas celebrandi, cum inopia confeſſoris. Sic Suarez *diſp.66. ſect.* 4. Henriquez *lib.1. cap. 45. num.* 5. & apud ipſum, D. Thom. Ledeſma, Victor. Tabiena, Sot. Roſella, & alij. Nuñus *quæſt.80. art.*4. Filliuc. *tract.* 4. *num.*216. Fagundez *præc.3. lib. 3. cap.9. num.*5. Bonacina *diſputat.4. quæſtione 6. punct.* 1. *numero* 23. P. Ledeſma *cap.11. de Euchariſtia*, Ludouicus *loc. cit.* Granado *loc.cit. pag.*1005. Philibertus *tract.3. part.3. cap.1.num.9.* Coriolan. 1.*part.ſect.2.art. 17. num.*8. & 9. *pag.* 208. & Archang. *loc. cit.* qui duo cum Soto limitant noſtram ſententiam dicendo, id poſſe facere Parochum ſemel, vel ad ſummum, bis, aut ter; non ſæpius. Quæ limitatio, abſolutè loquendo, non placet Suario, & meritò, cùm fieri poſſit, pluribus aliis feſti diebus, inopiam confeſſoris durare. Sic etiam, vt quid certum tenet Diana *part.9. tract.3. reſol.* 9.& Dicaſtillo *loc.cit.num.*95.

QVÆSTIO XXV.

An etiam ſimplex Sacerdos poſſit in die feſto celebrare abſque confeſſione (ſi non habeat aliam Miſſam quam audiat) vt obſeruet præceptum audiendi ſacrum?

NEgant Suarez *loc.cit. Verſ. Maior difficultas.* Filliucius *tract.4. num.*217. Corduba *in ſum. quæſt.* 142. Layman *tract.4. cap.6. num.* 6. Bonac. *diſp.4. quæſt. 6. punct. 1. num.* 24. & 25. Coriolan. 1. *part ſect.2. num.9. pag.*208 Ægid. *quæſt.80. art. 4. dub.2. num.*17. Peſantius *in additio. ad 3. part. quæſt. 80. diſput. 5.* Moure *part.3. cap.5.§.8. num.*2. Ludouic. *loc.cit.* Hurt. *diſp.9. diff.6.* Villalob. *tract.7. de Euchar. diff.37. num.*4. citans pro hac parte Sot. *in 4. diſt.13. quæſt.2. art.6.* (quod idem facit Diana) ſed malè; Quia Sotus nihil agit de hac quæſt. in illo loco ab ipſis citato, & contrarium docet *diſt.12. quæſt.1. art.4. Verſ. Tertius caſus* vt refert Henriquez; neutram tamen partem, meo videri, definit Sot. Legatur. Tenent tamen Philibertus *loc.cit. num.9. pag.*428. Lugo *diſp. 14. num. 114. pag.* 459. P. Ledeſma *cap. 11. de Euchar.* & ex illo, de verbo ad verbum, Ludouicus *quæſt. 7. de Euchar. art.6. dub.2.* Machado *lib.4. part. 1. tract. 10. docum.7. num.*7. & nouiſſimè Auerſa *de Euchar. quæſt.8. ſect.6.* & Palaus. *to. 4. tract. 21. punct. 12. num.*7.

Sed probabiliùs reſpondeo: etiam poſſe, quia etiam adeſt neceſſitas audiendi ſacrum, cum inopia confeſſoris. Tridentinum namque nihil de neceſſitate expreſſit. Sic Henriquez *lib.8. c.46. num.*5. & apud illum Sot. Paludanus. Sylueſt. Angel. Tabiena, & Roſella. Tolet. *lib.2. cap.* 25. Fagundez *præc. 3. lib. 3. cap. 9. num.*5. & dicunt probabile, Suarez, Lugo, Ledeſm. Ludouic. Mach. & Filliuc. Tenet etiam Diana 2 *part. tract.14. reſol.*63. Qui etiam citat Vegam 2 *tom. cap.*41 *caſu* 4. Rodriguez *tom.2. cap.*147. Sed male omnino, quia ibi nihil dicunt ad propoſitum. Tenet rurſus idem *part.9. tract.3. reſol.9.* citans Leſſium *in 3. part. quæſt.* 80 *art.4. dub.2. num.* 8. Tannerum *tom.4. diſp.5. quæſt.* 8. *dub.2. num.* 41. Trullench *lib.3. cap.6. dub.4. n.*17. Hieron. Garcias *in ſum. tract.3. diff.5. dub.1. punct. 5. num.* 43. & Adamum Opatouium *de Euchar. diſp.8. quæſt.3. num.*18. Quibus adde Dicaſtillum *tract.4. diſp.9. dub.6. numero* 84.

QVÆSTIO XXVI.

An talis Sacerdos ſimplex poſſit, non præmiſſa confeſſione, Miſſam celebrare, vt alij Miſſam in die feſto audiant?

NEgant Suarez, Filliuc. Peſant. Layman, Hurt. Lugo, Philibert. & alij *loc.cit.*

Sed æque probabiliter reſpondeo: Adhuc poſſe, dummodo deſit alius Sacerdos, qui Miſſam celebret. Quia etiam in hoc caſu vrget neceſſitas adimplendi præceptum, (quæ neceſſitas proximi, vt propria reputari debet.) Sic Diana *loc.cit. reſol.* 66. Et tenet etiam Fagundez *loc.cit.num.*13. Qui bene hoc probat. Vnde

Digitized by Google

Vnde immeritò Lugo *loc.cit.num.*215. aït, hanc ſententiam eſſe improbabilem. Sic tenet rurſus, me citato, Diana *part.9.loc.cit. cum aliis.*

QVÆSTIO XXVII

An Occurrente præcepto communionis Paſchalis, & deficiente Confeſſore, poſſit quis ſine confeſſione communicare?

NEgant Suarez *diſp.66.ſect.4. Ver. Maior difficultas*, & apud ipſum D. Anton. Corduba. Sot. & Archidiacon. Nuñus *quæſt* 80. *art.*4. Bonac. *diſput.* 4. *quæſt.6.punct.1.num.*25. qui *in 2. editio.cit.* Fil loc.*num.* 217. qui tamen expreſſe non tractat hanc quæſtionem. Tenent tamen Angles *quæſt.2. de Euchar.art.4. diff.* 3. *propoſitio* 3. Coriolan.*loc.cit.num.9. pag.*208. Cruz *in ſum. quæſt.5.de Euchar.dub.1.concl.2.* Ledeſm.*in ſum. cap.11.de Euchar.* Valentia *diſp. 6. quæſt.8. punct.*3. & Archang. *loc.cit. diſt.9.pag.86.col.1. &* 2. Serra etiam *in 3.part.quæſt.*80.*art.*4. Pitigianus & Tannetus apud Dianam *infrà.*

Sed probabiliùs reſpondeo: poſſe, quia vrget grauis neceſſitas adimplendi præceptum communionis, quod quidem, non eſt purè Eccleſiaſticum, ſed etiam diuinum, determinatum ab Eccleſia, quoad tempus. Sic Paludan. *diſt.9.quæſt.1.art.*2. Ricard. *quæſt.*2. *art.*2. Henriq. *lib.8.cap.46.num.*4. Tolet.*lib.2. cap.*25. Viuald.*cap.de præparatio. ad Euchar.num.*19. Fagund. *loc.cit.num.*15. Ægid. *quæſt.*80. *art.4. dub.2. num.* 17. Layman *tract*4.*cap.6.num.*6. Granad.*tract.10. diſp.7. num.*13. Lugo *diſp.14.num.*116. & Sot.*diſt.12.quæſt.1. art.4.Ver. Tertius caſus* in principio; quamuis *in fine* in contrarium inclinet. Diana 5.*part. tract.*13. *reſol.* 63. & me citato *part.9.tract.*3. *reſol.*18. Auerſa & alij apud ipſum.

QVÆSTIO XXVIII.

An ſi quis præſentem habeat idoneum confeſſarium, ſed breuiter ſperat alium, cui deuotius, & ſecurius ſolet confiteri, poſſit cum ſola contritione communicare, aut celebrare, neceſſitate vrgente, cum propoſito confitendi, illi, quem expectat?

AFfirmant Ricard. *in 4. diſt.17.quæſt.6.art.*3. Sylu. *V. Euchar.3.quæſt.*14. Armil *V.communio, in fine*, & Roſella. Quam ſententiam eſſe aliquantulum probabilem, non obſcure indicant Azor *tom.1.lib.1.cap.*31.*quæſt.*8. Filliuc. *tract.4. cit. num.* 213. *Verſ. ſecundus eſt, & ſequenti.* Et nouiſſimè Philibert.*tract.3. de Miſſa,part.3.cap.1.num.7.pag.*417. vbi hæc habet verba: Si breuî expectet proprium confeſſarium; cui de more, & deuotius ſolet confiteri, licebit cum ſola contritione celebrare, aut communicare, cum propoſito confitendi proprio confeſſario, quàm primùm venerit. Sic Ricardus, Syluester, Roſella, & Fumus *loc.cit.* Hæc tamen opinio non eſt tam facilè practicanda, quia in hoc caſu non deeſt copia confeſſoris; cum poſſit alium adire; ſed ſolùm deeſt copia talis Confeſſarij; quod non eſt ad mentem Concilij, vt meliùs docuerunt Suarez, *&c.* Ita ille.

Sed certiſſimè reſpondeo: non poſſe, quia in hoc caſu, re vera, non deeſt copia Confeſſoris, cùm adſit alius cui, abſque graui incommodo, confiteri poſſit. Sic Suarez *diſp.66.ſect.*4. Vaſquez *diſp.*208. *cap.* 1. Fagund. *loc.cit. num.* 18. qui dicunt, contrariam ſententiam eſſe improbabilem. Henriquez *lib.8. cap.* 47.*num.*1. Ægid. *loc.cit. num.*18. & 22. P. de Ledeſma *cap.11. de Euchar.* Bonac. *loc. cit.num.* 27. Lugo *diſp.* 14.*num.*106. Philibert, Filliuc. & Azor *loc.cit.* Nauar. Sot. Canus, & alij DD. apud ipſos. Archangel. *diſt* 9. *pag.* 85.*col.*1. Ochagauia *tract.2.quæſt.9.num.*1. Ludouicus *quæſt.7. de Euchar. art. 6. dub.*1. & communis. Legantur Diana *part.9. tract.* 3.*reſol.*13. Amicus, & Auerſa penes ipſum Dicaſtillo *tract.4.diſp.9. dub. 6. numero* 75.

QVÆSTIO XXIX.

An quando abeſt proprius Sacerdos, adeſt tamen alius, cui ex priuilegio poteſt pœnitens confiteri, poſſit communicare contritus, differendo confeſſionem, quouſque ſit præſens proprius Sacerdos:

AFfirmant aliqui, quos, ſuppreſſo nomine, citant Bonacina *loc.cit. num.* 19. & Filliuc. *num.* 213. *Ver. Tertius.* Qui etiam hanc ſententiam eſſe probabilem innuit.

Sed certiſſimè reſpondeo: non poſſe, quia tunc abſolutè, & ſimpliciter habet pœnitens copiam Confeſſarij, cui ſine incommodo confiteri poteſt: ergo. Sic Suarez *locis citatis Ver. ſecundus caſus.* Bonacina, Fagundez, Filliucius, Ochagauia, Lugo, & alij *loc.cit.* Imò Vaſquez, *loc.cit.* ait, nullum Authorem legiſſe contrarium aſſerentem. Sic etiam Dicaſtillo *tract.* 4. *diſp.9. dub.6.num.*75. & 103. & Diana *part.9. tract.*3. *reſol.*13. dicens contrarium improbabile.

QVÆSTIO XXX.

An ſi pœnitens non habeat cum confeſſario, cuius ſolum habet copiam, animi coniunctionem, ſed rixas; poſſit communicare, aut celebrare, vrgente neceſſitate, abſque præuia confeſſione?

REſpondeo: poſſe, quia nec Deus, nec eius Eccleſia obligat pœnitentem ad confitenda peccata ſua hoſti, cum quo iratus eſt. Sic Philibert.*tract.3. part.*3. *cap.1.n.7.pag.*427. & apud illum, Rodrig. 1.*part. cap.* 55. in quo certè hanc ſententiam inuenire nequiui.

QVÆSTIO XXXI.

An deficiente Confeſſario, poſſit Sacerdos celebrare, non præmiſſa Confeſſione, pro defuncto, cuius anima valdè indigere ſacrificio probabiliter exiſtimatur?

NEgant Suarez *diſp. 66.ſect.* 4. *in fine.* Filliu.*tract.* 4. *num.*218. Bonacina *diſp.4. quæſt.6.punct.1. nu.* 26. Garcias, & Diana, *vbi infrà.* & alij communiter.

Sed æquè probabiliter reſpondeo: poſſe, quia in eo caſu, vere vrget neceſſitas ſpiritualis proximi, quæ vt propria reputanda eſt. Sic Syluest. *Ver. Euchar.2.num.6.* Henriquez *lib.8.cap.46.numero 6.* Fagundez *lib.3.cit.cap.9.num.7. &* 8. Philibertus *loc.cit. num.*13. & alij.

QVÆSTIO XXXII.

An etiam Sacerdos, qui ex obligatione Capellaniæ, aut eleemoſynæ acceptæ, tenetur offerre Sacrum; poſſit, deficiente confeſſore, ſine præuia Confeſſione celebrare:

NEgant Bonacina *loc.cit.nu.*23. Philibert. *loc.cit.nu.* 18. Fagundez *loc. cit. num.*8. & alij communiter. Ita etiam tenent Hieronymus Garcia *in ſum. tract.* 3.*diſt.5.dub.1.punct.5.num.*4. & nominatim contra me

Diana

Diana *par.9.tract.3. Reſol.*13. Quia obligatio (inquit) capellaniæ, aut ius ſtipitis ad ſuſtentationem Sacerdotis, non debet cenſeri neceſſitas ſufficienter excuſans: alioqui nimia licentia daretur Sacerdotibus ad celebrandum ſine confeſſione.

Sed ego probabiliter reſpondeo: etiam poſſe. Primò, quia verè vrget neceſſitas adimplendi obligationem celebrandi. Secundò. Quia, ſi Sacerdos eſt pauper, & viuit ex conſueta eleemoſyna Miſſæ, vere in eo reperitur neceſſitas corporalis, quæ ſufficiens eſt ad celebrandum ſine præuia confeſſione. Tertiò; neceſſitas ſpiritualis aliena eſt ſufficiens (vt concedit Fagundez, vt vidimus, *quæſt.* 31.) ad celebrandum abſque confeſſione: ergo etiam erit ſufficiens propria corporalis. Sic tenet Henriquez *lib.8.cap.46. num.6.* (vt bene hoc probat Fagundez) & apud illum, Armilla *Ver. communio num. fin.* Ricard. Angel, Tabiena, Roſella, & Aureol. Tenet etiam Sylueſt. (quidquid dicat Fagundez) *Verbo Euchariſtia* 2. *num.9.* nec omnino diſſentit Fonac. *loc.cit.* Machado vero vtramque opinionem refert, &, vt ſolet, nihil aliud facit. O bone Deus! Ad argumentum autem contrariorum negandum eſt antecedens; nam ex dictis conſtat non eſſe verum.

QVÆSTIO XXXIII.

An poſſit aliquis recipere Euchariſtiam, non præmiſſa confeſſione, deficiente confeſſario, propter magnum fructum, quem ex communione ſperat?

AFfirmant Caiet. Tabiena, Armilla, & alij apud Henriquez *lib.8.cap.47. num.1.*

Sed certiſſimè reſpondeo: non poſſe, quia in hoc caſu, non vrget neceſſitas, ſed ſolùm vtilitas communicantis. Sic Suarez, Henriquez, Nuñus, Reginald. Barthol. ab Angelo, & alij, quos refert Bonacina *diſp.4.quæſt.6, num.26.*

QVÆSTIO XXXIV.

An ſaltem in caſu dicto, ſi quis ex communione ſperet magnum iuuamen contra peccatum, poſſit, non præmiſſa confeſſione, communicare?

NEgant etiam communiter Doctores.

Sed ego probabiliter reſpondeo: poſſe in hoc euentu, quia in eo verè vrget neceſſitas ſpiritualis proximi, quam Tridentinum requirit. Sic Syluester. *Verb. Euchariſtia* 2. *num. 9. in fine.* & ex illo Fagundez *prac. 3. lib. 3. cap. 9. num.* 7. Caiet. Tabiena, & Armilla.

QVÆSTIO XXXV.

An quando in aliquo monaſterio omnes fratres, ex ſtatuto, vel conſuetudine communicant certo die menſis, vel hebdomadæ, nec haberi poteſt confeſſarius pro oblitis, vel pro reſeruatis, liceat contritum communicare?

REſpondeo: licere, quia ſi quis communionem vſu receptam omitteret, eſſet cum nota, & admiratione aliorum (vt docent Henriquez *lib. 8. c.46. num.* 4. Fagundez *loc. cit. num.* 17. Hurtado *diſput. 9. diff.6.* Ochagauia *loc. cit. num. 6.* & alij) quam iure naturali omnes vitare tenentur: Sic Auctores *citati*, præcipuè Henriquez, Sotus, & Archang. addentes contra nonnullos Authores, id poſſe licitè fieri, etiam caſu, quo quis etiam abſque nota, quæſito aliquo colore, abſtinere poſſet à communione, cum habeat ius, & obligationem, pro more communicandi. Sic etiam Dicaſtillo *tr.4. diſp.9. dubit.6.num.*84.

QVÆSTIO XXXVI.

An ſi quis habeat peccatum reſeruatum, & non pateat aditus ad ſuperiorem, poſſit, vrgente neceſſitate, contritus communicare, ſine præuia confeſſione cum Sacerdote inferiori?

AFfirmant poſſe, etiam caſu, quo communicaturus habeat alia peccata, præter reſeruatum, Ricard. *in 4.diſt.* 17. *art.* 2 *quæſt.* 8. *ad* 2. Adrian. *quæſt.4. de Confeſſione*, Durand. *diſt.* 17. *quæſt.*19. & Syluius *in additio. ad 3. par. quæſt.* 20. *art.* 2. quos citat, & ſequitur Diana 3. *part. tract.*40. *reſol.* 104. & 2. *part. tract.* 14. *reſol.*65. Vaſquez *loc. cit. cap.* 2. *num.* 7. & 4. *tom. quæſt.* 91. *art.* 3. *dub.* 9. Hurtado *diſp.* 12. *de pœnit. diff.* 12. Machado *libro 4. part.*1. *tract.*10. *docum.*7. & alij, & etiam rurſus Diana *part. 9. tractat.*3. *Reſolut.* 11.

Sed ego probabiliùs reſpondeo: in eo caſu teneri illum præmittere confeſſionem, ſi habeat aliud peccatum mortale non reſeruatum: ſecus verò ſi tantum illud reſeruatum habeat.

Prima pars huius reſponſionis probatur, quia in tali caſu, optime poteſt quis vel confiteri inferiori omnia peccata reſeruata, vt ſic à non reſeruatis directè, & à reſeruatis indirectè abſoluatur; aut ſi maluerit, dimidiare confeſſionem, & confiteri tantum non reſeruata, cum primum potuerit, vt nos 1. *par. tract.* 5. *diſp.* 5. *quæſt.*53. & *diſput.*12. *quæſt.*32. & 33. diximus: ergo ad confeſſionem præmittendam tenebitur.

Secunda verò pars, etiam conſtat, quia communicaturus, qui ſolùm habet peccatum reſeruatum, nequit ab illo directè nec indirectè abſolui: ergo tunc non tenebitur præmittere confeſſionem. Sic Suarez *diſp.* 66. *sect.* 4. §. *Quartus caſus*. Vega *in ſpeculo curatorum tom.* 1. *cap.* 11. *num.* 273. Chapeauil. *de caſib. reſeru. cap.8. fol.*64. Lugo *diſp.*14. *sect.*5. *num.*96. Philibert. *loc. cit. num.* 7. *pag.* 427. Ægid *quæſt.* 80. *art.4.dub.*1. *num.*21. & *diſp.*7. *de pœnit. dub.*9. *num.*77. Fagundez *lib.*3. *cap.*9. *num.* 22. Henriquez *lib.*8. *c.*47. *num.* 2. Filliuc. *tract.*4. *num.*213. Ochagauia *loc. cit. num.*4. Bonacina *diſp.*4. *quæſt.*6. *punct.*1. *num.* 31. & alij ſtatim *citandi*, & eſt communis. Lege rurſus Dianam *par.9. tract.*3. *Reſol.* 11. & Dicaſtillo *diſp.9. cit. dub.*7. *num.* 111.

QVÆSTIO XXXVII.

An qui in prædicto caſu neceſſitatis, non haberet aliud mortale, præter reſeruatum, teneatur confiteri venialia, vt ab his directè abſoluatur, indirectè à reſeruatis?

AFfirmant Nuñus *in additio. quæſt.6. art. 6. diff.*1. Granados *de pœniten. tract.* 9. *diſp.* 5. *num.* 23. Citat etiam Diana, & Machado pro hac parte, Ægidium *quæſt.* 80. *art.*4. *dub.*2. *num.*21. Sed male, nam oppoſitum docet, vt ſtatim dicemus. Tenet tamen Amicus *diſp.*26. *sect.*2. *num.*14.

Vnde probabiliùs reſpondeo: non teneri, quia confeſſio venialium, non obligat ſub præcepto, vt obligat confeſſio mortalium (*vt.* 1. *part. tract.*5. *diſp.*3. *quæſt.* 31. *eſt habitum*) Ergo præceptum præmittendi confeſſionem ante communionem, non obligabit ad venialia confitenda, niſi ad ſummum per accidens,

caſu

caſu quo pœnitens putaret, non eſſe ſufficienter contritum, vt diximus 1.*part.tract.*5. *diſp.*5.*quæſt.*50. Sic Suarez, & Ægidius *loc.cit.* quos citat etiam, & ſequitur Lugo *diſp.*14. *n.*98 *pag.* 457. qui tamen bene addunt, in præfato caſu poſſe pœnitentem, ſi vellet, confiteri ſola venialia, imò quàm non confiteri. Tenet etiam Diana 2.*part.tract.*14.*reſol.*65. Machado *lib.*14. *part.*1. *tract.*10. *docum.*7. & alij, de quo nos etiam 1.*part. loco citato quæſt.* 32. Sic etiam rurſus Diana *part.*9. *tract.*1. *reſolut.*11. & Dicaſtillo *tract.*4. *diſp.*9. *dubit.*7.*num.*114.

Qvæstio XXXVIII.

An in caſu, poſſet pœnitens confiteri venialia ſimplici Sacerdoti, vt hoc modo abſolueretur ab illo, indirectè à reſeruatis?

NEgabunt à fortiori Vaſquez 4.*tom.quæſt.*91.*art.*3. *dub.*9. Hurtado, Luyſius, & alij citati à nobis, præcipuè *d.quæſt.*32.

Sed æquè probabiliter reſpondeo: poſſe. Sicut poſſet, qui haberet peccatum mortale non reſeruatum, cuius non recordatur, vt ſic obtineret indirectè remiſſionem mortalium. Sic Suarez, & Ægid. quos citat, & ſequitur Lugo *loc.cit.* & Dicaſtillo.

Qvæstio XXXIX.

An habens excommunicationem reſeruatam, & non copiam ſuperioris legitimi, poſſit, vrgente neceſſitate, abſque prauia confeſſione, Euchariſtiam ſumere?

NEgant Soto *in* 4.*diſt.*12. *quæſt.*1. *artic.*4. Syluest. *Ver. excommunicatio.*3.*caſu* 3. Roſella, & Cou. apud Henriquez *lib.*8. *cap.*47. *num.*4. *lit. Q.* & apud Ioannem de Lugo, ſtatim *citandum*, docentes, non poſſe excommunicatum, etiam occultum, extra mortis articulum, etiam vrgente ſcandalo, & infamia, celebrare, aut communicare. Et hoc ipſum docet iterum Sot. *in* 4.*diſt.*18. *quæſt.*2. *art.*5. licet tandem concedat hoc fieri poſſe, ad euitandum grauiſſimum ſcandalum. Et quidem quod in tali caſu poſſit fieri ſemel aut bis, etiam putat Henriquez. Sed certè qui ſemel id admittit pro eo caſu, non eſt notum, cum non poſſit toties, quoties eadem neceſſitas vrgeat.

Sed probabiliùs reſpondeo: poſſe in eo caſu cum contritione ſola communicare, quia præceptum Eccleſiæ, cum quo cenſuram imponit, non obligat cum tanto detrimento. Adde quòd lex naturalis, & diuina de defendenda ſua fama, præſtat legi humanæ de abſtinendo à ſacro, ſiue à communione, in excommunicatione. Sic Suarez *tom.*4.*diſp.*31.*ſect.*3.*num.*6. Vaſquez *tom.*4.*quæſt.*91.*artic.*3.*dubit.*6.*numer* 8. Ægidius *diſp.*8. *de pœnitent.num.*107. Henriquez *loc.cit.* P. Ledeſma *cap.*11. *de Euchariſt.* Archangel. *diſt.*9.*pag.*86. *col.*1. Lugo *loc. cit. num* 100. *& ſequent.* & Diana 3. *part.tract.*4.*reſol.*104. Dicaſtillo *tract.*4. *diſp.*9. *dub.*7. *num.*127.& alij apud ipſos, & eſt communis.

Qvæstio XL.

An in præcedenti caſu, poſſit pœnitens, data copia Confeſſoris inferioris, confiteri peccata non reſeruata, vt indirectè etiam à reſeruatis abſoluatur, licèt ab excommunicatione abſolui nequeat?

NEgant Vaſquez *tom.*4. *quæſt.*91. *artic.*3. *dubit.*9. *num.* 8. Sylvius *in additio. ad* 3. *part. quæſt.* 20. *art.*2.*quæſt.* Soto. Cano. & Ledeſma: apud Suarez *tom.*4.*diſp.*31.*ſect.*3. *num.*1. & alij. Quia putant non valere abſolutionem, manente cenſura.

Sed probabiliùs reſpondeo: non ſolùm licitè poſſe, verùm etiam, per ſe loquendo, & teneri præmittere Confeſſionem de peccatis mortalibus non reſeruatis, vt ſic ab his directè, & à reſeruatis indirectè abſoluatur. Sic enim quantum fieri poteſt obſeruabitur præceptum diuinum præmittendi confeſſionem ante communionem. Ratio eſt, quia probabilius eſt, tunc valere abſolutionem, etiamſi maneat cenſura. Sic Caſtro Palao 1.*part.oper.moral.tract.*4.*diſp.*4 *punct.* 5. §.6.cuius titulus eſt; *Poſſet ne aliquando abſolui hæreticus à priuato Sacerdote de peccatis non reſeruatis, tacita hæreſi?* Et poſtea *num.*1. Reſpondet affirmatiuè, Diana 3.*part.tract.*4.*reſolut.*104.*in fine*, Suarez *loc.cit. num.*6. Ægid. *diſp.*8. *de pœnitent.*13. *in fine*, Lugo *diſp.*14. *num.*103. *pag.*457. bene addit, quòd licet in caſu, quo pœnitens non haberet aliud mortale, niſi reſeruatum, non teneatur ad confitendum; poſſit tamen ſi vellet confiteri de venialibus, vel de mortalibus, alias confeſſis, vt ſic indirectè abſolueretur etiam à reſeruatis, & ſecuriùs ad Euchariſtiam diſponeretur. Sic etiam Dicaſtillo *locis citatis. dubitat.*7. *numero* 128.

Qvæstio XLI.

An, ſi Superior nolit concedere licentiam Confeſſario, vt abſoluat pœnitentem à reſeruatis, niſi cum onere, ſe ipſum manifeſtandi; poſſit pœnitens, vrgente neceſſitate, ſine Confeſſione communicare?

AFfirmant abſolutè Doctores pro contraria ſententia adducti *ſupr.quæſt.*36. quod eſſe probabile etiam affirmant Filliucius *tract.*4. *num.*113. & Diana 2.*parte tract.*14.*reſol.*65.

Sed ego probabiliùs, iuxta dicta, reſpondeo: poſſe videlicet, ſi communicaturus habeat ſolum peccatum reſeruatum; ſecus vero ſi alia peccata, ſaltem mortalia, ſimul cum reſeruatis habeat. Sic Henriquez *lib.* 8.*cap.*47. *num.*1. *& lit. C.* Victoria *num.* 15.Sot.*diſt.* 18.*quæſt.*2. *art.*5. Nauar. *cap.*7.*num.*6.Filliuc. & Suarez *loc.cit.*Fagundez.*præc.*3.*lib.*3. *cap.*9. *num.* 23. Philibertus *loc.cit. num.* 7. *pag.* 417.& alij *citati ſuprà.*

Qvæstio XLII.

An quando pœnitens, ob vitandum aliquod damnum proprium, aut alienum, nequit integre confiteri, poſſit, vrgente neceſſitate, omittere confeſſionem, & ſumere Euchariſtiam?

AFfirmant Paludan. *in* 4. *diſt.* 17. *quæſt.*6.Armilla *Ver. communio. num.* 28. & alij, quia exiſtimant fortius eſſe præceptum confeſſionem integrandi, præcepto ante communionem confitendi.

Sed iuxta nuper dicta, probabiliùs longè ſic, ſub diſtinctione, reſpondeo: Si communicaturus, ſolum habet vnum peccatum, ex cuius confeſſione timet aliquod damnum, aut ſcandalum, tunc bene poterit omittere confeſſionem, & vrgente neceſſitate, contritum communicare. Si verò habeat plura mortalia, & non omnium, ſed ex confeſſione alicuius tantum aut aliquorum, tale damnum, aut ſcandalum timet; tunc illo, vel, illis exceptis, tenebitur præmittere confeſſionem aliorum. Quia tunc moraliter, & formaliter integrè confiteretur: ergo. Sic Henriq. *lib.* 1. *de pœnitent. capite* 1. *numero* 4. *& libro* 8. *de Euchariſtia*

Digitized by Google

*Euchariſtia cap.*47. *num.*1. Suarez *diſp.* 66. *ſect.*4. Filliucius *num.* 211. Fagundez *loc. cit. num.* 20. *&* 21. Bonacina *diſp.*4. *quæſt* 6. *punct.*1. *num.*28. Cruz *quæſt.*5. *de Euchariſtia dub.* 1. *con.* 2. Coriclan. *loc. cit. num.*7. *pag.*107. Ægidius *loc. cit. num.*19. *&* 20. P. Ledeſma *cap.*20. *de pœniten.&* c.11. *de Euchariſtia*, & alij.

QVÆSTIO XLIII.

An dentur alij caſus, in quibus dici poſſit, deeſſe alicui copiam Confeſſoris?

REſpondet Philibert. *tract.*3. *de ſacriſ. Miſſæ par.*3. *cap.*1. *num.* 7. *pag.* 427. dari quidem, & plures. Primò, dici poteſt deeſſe alicui copiam confeſſoris: Quando omnino phyſice deeſt. Secundò quando deeſt moraliter, ideſt, quando non poteſt vocari ob diſtantiam, aut periculum itineris, aut non ſine graui incommodo, aut non poſſit confeſſarius venire, aut vrget tempus celebrandi. Tertiò, quando confeſſarius eſt mutus, aut non vult abſoluere; aut non intelligit idioma, aut non eſt approbatus in tali Epiſcopatu: aut probabiliter dubitetur de ſcientia neceſſaria illius, aut quod non ſit ſigillum ſeruaturus. Quando pœnitens rationabiliter timet ſibi, aut proximo, ſpirituale aliquod, aut temporale damnum in bonis vitæ, famæ, & fortunæ, in electione ad officia, & dignitates, &c. In his ergo, & ſimilibus caſibus, vrgente neceſſitate, licitè poterit quis cum ſola contritione, iuxta ſententiam huius Authoris celebrare. Cuius optima eſt opinio, ſi cum grano ſalis, aliqui ex enumeratis, caſus, intelligantur. Cum illo namque, eius doctrinam omnes Doctores communiter amplectuntur. Legatur Dicaſtillo *tract.* 4. *diſput.* 9. *dubit.* 6. *à num.* 102.

QVÆSTIO XLIV.

An diſtantia vnius leucæ, inter pœnitentem, & confeſſarium, ſit ſufficiens ad hoc, vt pœnitens dicatur non habere copiam confeſſarij, & conſequenter poſſit, vrgente neceſſitate, non præmiſſa confeſſione communicare?

AFfirmant Henriquez *lib.*1. *de pœnit. cap.*4. *num.*4. Vbi ſic ait. *Deinde excuſatur, in his caſibus, de quibus lib. de Euchar. cap.* 46. *vt ſi hic commode non habet quando diſtat per leucam ab oppido confeſſarij.* Sic Henriquez. Quod & repetit *lib. de Euchariſtia capit.*46. *cit. num.* 6. idem docent Cano *relect. de pœnit. par.* 5. §. *Ad tertium non eſt difficile, pag. mihi* 119. per hæc verba. *Porro ſi Confeſſor intra ciuitatem ſit, quolibet longo interuallo diſtet, debet pœnitens ad ipſum accedere: ſi tamen pœnitens ſit in oppidulo, quod à ciuitate tribus miliaribus diſtet, tunc ego non cenſerem huiuſmodi pœnitentem copiam confeſſoris habere.* Sic Cano. Et ſic etiam Ortiz *cap.* 19. §.15. *fol.* 75. & Vega *Ver. communio. caſu* 14. *col. mihi* 558.

Negat verò abſolutè Granados *tract.* 10. *de Euchar. diſp.* 7. *num.*13. vbi loquendo de præſenti caſu, ſic ait. Imò, vt bene notant viri docti, obligandus eſt Parochus ire ad confeſſarium, qui duas, vel tres leucas diſtat, ſi per tempus, & alias cauſas licet. Sic ille, & ante illum, ſic fere Rodriguez 1. *part. ſummæ cap.* 65. *pag. mihi* 202.

Ego verò, probabiliùs reſpondeo: Hanc quæſtionem relinquendam eſſe arbitrio prudentis, habita, ratione circunſtantiarum, perſonæ, temporis, difficultatis itineris, &c. fieri enim poteſt, vt reſpectu vnius perſonæ, diſtantia vnius leucæ ſit ſufficiens ad confeſſorem non quærendũ: reſpectu verò alterius perſonæ, minimè. Sic Ægid. *qu.* 80. *art.*4. *nu.*23. per hæc verba. *Quandoque certis perſonis hic, & nunc ob imbecillitatem corporis, & iniurias auræ, aut breuitatem temporis, qua arctantur, erit quaſi impoſſibile adire confeſſariũ diſtantem, vel ad quingentos paſſus, cum tamen alijs, quãdoque vel etiam iiſdem, alio tempore, facilè eſſet etiam tria milliaria conficere, quare generatim hoc dici poteſt, illi ſoli cenſeri deeſſe confeſſarium, qui ob inualetudinem, difficultatem itineris, breuitatem temporis, præſentiam aliorum, vrgentia negotia, & ſimiles cauſas, ſine graui incommodo hic, & nunc, eum non poteſt adire.* Sic Ægidius, & ſic etiam Suarez, & Vaſquez, quos citat, & ſequitur Lugo *diſput.*14. *num.* 83. *pag.* 454. Bonacina *diſp.*4. *quæſt.*6. *punct.*1. *num.*30. & apud ipſum, Nuñus, Reginaldus, Henriquez, & Rodriguez; (ſed hos duos Authores, malè citat, vt vidimus) Fagundez *cap.* 9. *cit. in fine* & Dicaſtillo *tract.* 4. *diſp.* 9. *dub.* 6. *fine.* & alij.

QVÆSTIO XLV.

An quando in præfatis caſibus Sacerdos celebrat, non præmiſſa confeſſione, teneatur poſtea quamprimum confiteri?

REſpondeo: teneri, quia ſic habetur in Trident. *ſeſſ.*13. *cap.*7. vbi, propoſito præcepto præmittendi confeſſionem, ſic concludit. *Quod ſi neceſſitate vrgente, Sacerdos abſque præuia confeſſione celebrauerit, quam primum confiteatur.* Sic Concilium, & ſic omnes.

QVÆSTIO XLVI.

An hoc præceptum, quamprimum confitendi, obliget ſub mortali?

NEgant P. Ledeſma *in ſum. capit.* 11. *Euchar. ante* 9. *concl. pag. mihi* 136. Villalobos *tract.*7. *diff.* 37. *num.*7. Ludouicus de S. Ioan *quæſt.*7. *de Euchar. art.*7. *dub.* 1. *fine pag.* 264. Quia exiſtimant, in præhabitis verbis Concilij, non contineri præceptum ſed conſilium. Horum ſententiam amplecti videtur Diana 2 *par. tract.*14. *reſol.* 60. & eſſe probabilem innuit Cornejo *tract.* 4. *de Euchar. quæſt.*80. *art.*4. *dub.*3. *pag.* 409. & tenet nouiſſimè Tamburin. in Methodo expeditæ communionis *cap.*1. §.6. *à num.* 49.

Sed probabiliùs longè reſpondeo: obligare ſub mort. quia longè probabilius eſt, contineri in dictis verbis præceptum: ergo cùm aliàs, ſit de materia graui, obligabit grauiter. Sic Suarez *diſp.* 66. *ſect.*7. Vaſquez *de pœniten. quæſt.*90. *art.*3. *dub.*3. *num.*8. Hurtado *diſp.*9. *de Euchar. diff.* 7. Filliuc. *tom.*1. *tractat.*4. *num.* 221. Sancius *in ſelectis diſp.* 32. *num.* 12. Ægid. *quæſt.*80. *art.*4. *dub.*2. *num.*24. Nauar. *cap.*2. *n.*10. Henriquez *cap.*41. *num.*4. Lugo *diſp.* 14. *num.*135. *pag.*463. Cornejo *loc. cit.* Granados *tr.* 10. *diſp.*7. *n.*15. *pag.*1005. Et indicat Philibertus *tract. cit. part.* 3. *cap.*1. *à num.* 3. Machado *lib.*4. *tract.* 10. *par.*1. *docum.*6. & communis. & iam clarè tenet Diana *par.* 9. *tract.* 3. *Reſolut.* 22. & Dicaſtillo *tract.* 4. *diſput.* 9. *dubit.* 9. *numero* 148. *&* 176.

QVÆSTIO XLVII.

An huiuſmodi præceptum, quamprimum confitendi, ſit Diuinum?

AFfirmant Gloſſa *in cap. de homine. de celebratio. Miſſarum.* Scotus, Couarruu. & Sotus, apud Suarez

Digitized by Google

Suarez *diſp. 66. ſect.6.* Henriquez, *lib.* 8. *de Euchar. cap.45. n.4. & lit.* Z. & dicit probabile Filliuc. *n.*222.

Sed longè probabiliùs reſpondeo: nullomodo eſſe Diuinum, ſed merè humanum, à Tridentino *ſeſſ.* 13. *cap.7.*latum Sic Nauar. *cap.2.n.*10. Suarez, Ledeſma, Granados, Hurtado, Lugo, & Filliucius *loc. cit.* & communis; Legatur *q.*45.& Diana *par.9 tr.*3. *Reſ.*21. Leſſius, Mercerus, & Præpoſitus apud ipſum.

Qvæstio XLVIII.

An, eo præcepto, quamprimum confitendi, obligentur etiam Laici communicantes abſque confeſſione in caſu neceſſitatis?

Affirmant Nauar. *cap.* 2. *num.* 10. Henriquez *lib.* 8. *cap.45. num.* 4. Valentia *diſp. 6. quæſt.* 8. *punct.*3. Azor *lib.* 10. *cap.*31.*quæſt.9.* Sà,*verbo, confeſſio, num.5. & V.Euchar. num.*13. Fagund. *præc.*3. *lib.*3. *cap.8.num.9.*Philib. *tract.*3. *par.3.c.*1. *num. 6.* & indicat Ludou. *quæſt. 6. de Euchar. art.7 in fine pag.*169. Zerola *praxi, pœnitent. fol.* 103. Archang. *diſt.* 9. *pag.86.col.*2.

Sed probabiliùs reſpondeo: non obligari, quia Tridentinum expreſſe de ſolo Sacerdote celebrante, non præmiſſa confeſſione loquitur. Nec enim in odioſis debet fieri extenſio propter paritatem rationis. Sic Suarez *diſp.66.ſect.*7. Vaſq. *de pœnit. quæſt.* 90. *tract.*3. *dub.*3. *num.9.* Filliuc. *tract.* 4. *num.*223. Granado *loc.cit.* Bonacina *diſp.4.quæſt.6.punct.*1. *num.*17. Layman *lib.5. tract.4.cap.6. num.*7. Sancius *diſp.* 32. *num.*12. Lugo *diſp.*14.*num.*138.Diana 2. *par.tract.*14. *reſol.*60. Cornejo *quæſt.* 80. *art.* 4. *diſp. vnica. dub.*3. Villalob. *loc.cit.num.*8.Hurt.*diſp.9. diff.*7. Regin. *lib.* 29.*num.*110. & Ægidius *quæſt.* 80. *art.* 4. *in fine.* Qui omnes bene addunt, nec eo præcepto obligari ipſum Sacerdotem non celebrantem, ſed communicantem more Laicorum, quia Concilium ſolum loquitur de Sacerdote celebrante. Sic rurſus me citato tenet Diana *par.* 9. *tractat.* 3. *Reſolut.* 27. & 28. Serra & alij apud ipſum.

Qvæstio XLIX.

An eo præcepto comprehendatur Sacerdos, qui abſque præuia confeſſione celebrat in die Paraſceues?

Negatiuam partem eſſe probabilem indicat Lugo *loc. cit. num.* 139. *pag.*464. & meritò, quia illa die non dicit Sacerdos Miſſam.

Sed probabiliùs reſpondeo: comprehendi, quia licèt illa die Sacerdos, proprie non dicat Miſſam (quidquid Nuño, & alij dicant vt *infrà tract.de ſacrif. Miſſæ quæſt.*20.dicemus) propriè tamen,& ſimpliciter dicitur celebrare, & communicare communione Sacerdotali. Sic Suarez *diſp.66. ſect.* 7. Sancius *loc.cit. n.*13. Filliucius *loc. cit num.*223. Villalobos, Diana, & Lugo *loc.cit.* Qui idem docent, & bene, quando deficiente Sacerdote poſt conſecrationem, aſſumitur alius Sacerdos ad complendum illud ſacrificium. Id ipſum, me citato, tenet Diana *part.* 9. *tractat.* 3. *Reſolut,* 29. & 30. Mercerus, Suarez, Caſpens. Filliucius Auerſa & alij apud illum. Sic etiam Dicaſtillo *tractat.* 4. *diſp.9.dub.9.n.*157. & 159.

Qvæstio L.

An Sacerdos, qui in ipſa actione ſacrificandi, recordatur peccati mortalis aut fortè, tunc illud committit, teneatur poſtea, ex vi dicti præcepti, quamprimum confiteri?

Affirmant Suarez *diſp.66.ſect.7.* Bonacina *loc.cit. num.* 39. Hurtado *diff. 7. cit.* Reginald. Squillantes, Megala, & Molfeſius, quos refert Diana *loc.cit. reſol.*61. Bonac. *diſp.4.quæſt.6. punct.*1. & alij. Quia talis Sacerdos vere afficitur decreto Tridentini, cum dicatur celebrare vrgente neceſſitate.

Sed æquè probabiliter reſpondeo: non teneri eo præcepto; quia Concilium ſolum fuit loquutum de Sacerdote, *qui neceſſitate vrgente, abſque præuia confeſſione celebrauit,*id eſt, de Sacerdote, qui neceſſitate coactus, non præmiſit confeſſionem, antequam ad celebrandum ſacrificium accederet. (hoc enim clarè ſignificant illa verba, *præuia confeſſio.* Id eſt confeſſionem ante Miſſam) non verò de Sacerdote, qui celebrando committit peccatum, aut illius recordatur: ergo quantumuis tunc conſecret, aut communicet abſque confeſſione, non tenebitur poſtea quamprimum confiteri. Sic Vaſquez *diſp.*208. *cap.*3.*num.*20. Sayrus *de Sacram. lib.2.cap.7. art.*2.Sylulus *quæſt.*80. *art.4. dub.*2. (Quamuis hic contrarium dicat de Sacerdote,qui in ipſo ſacrificio mortaliter peccat,tamen non conſequenter) Diana *loc. cit.* Sancius *loc. cit. num.*15. & Lugo *diſp.* 14. *à num.* 141. & apud ipſum Ioan. Præpoſitus *quæſt.*80.*artic.5.dub.*4. Ex quo conſtat id à fortiori eſſe dicendum de Sacerdote, qui poſt ſumptam debite Euchariſtiam recordatur peccati mortalis nondum confeſſi: vt contra nonnullos docent Diana *p.9. tract.*3. *Reſol.*15. & Dicaſtillo *loc cit. numero* 159.

Qvæstio LI.

An qui ex mera malitia, celebrat non præmiſſa confeſſione, obligetur ad poſtea quamprimum confitendum?

Affirmant Sylulus *loc. cit. dub.* 2. & alij, quos, ſuppreſſo nomine, refert Lugo *loc. cit. num.*149. *pag.* 465. Quos ſequuntur Zanardus *in Director. Theolog. p.* 1.*de Euchar.c.*7.Vuigers *in 3.p.q.*80 *art.5. dub.2. n.*14. Quia (inquit) ſi Sacerdos celebrans ex neceſſitate,ſine malitia, abſque præmiſſa confeſſione, tenetur quàm primum confiteri: ergo à fortiori tenebitur Sacerdos, qui ſacrificauit ex malitia: quia non eſt iuſtum, vt commodum reportet ex ſuo delicto.

Sed probabilius reſpondeo: non teneri, quia Concilium clare loquitur de illo qui vrgente neceſſitate abſque præuia confeſſione celebrat: at qui celebrat in mortali ex pura malitia,abſque præuia confeſſione, non prætermittit illam ob cauſam vrgentem; ergo. Sic Sancius *loc.cit. num.*12 *in fine.* Diana *reſol.* 61. citata, etiam in fine. Granado *tr.*10. *de Euchar. diſp.7. num.15.pag.* 1006. Villalobos *loc.cit num.9.*Lugo *loc. cit.* & communis. Sic etiam ſentiunt Suarez, Mercerus, Araujo, Filliuc. & Nuños,quos & me citatum ſequitur Diana *par. 9. tr.* 3. *Reſ.* 26. Qui argumentum factum contra nos, reſpondet, dicendo quod in lege poſitiua non tenet argumentum à minori ad maius: quia non obligat, niſi quatenus in ea exprimitur: at in Tridentino non exprimitur Sacerdotem ex malitia celebrantem ſine confeſſione, teneri quamprimum confiteri; ergo.

Digitized by Google

Quæstio LII.

An ſaltem comprehendatur præcepto Tridentini, qui poſt præmiſſam confeſſionem, recordatur peccati mort. non explicati in confeſſione, & ob inopiam confeſſarij celebrat abſque noua confeſſione?

NEgarunt aliqui apud Petrum Cornejo *quæſt.* 80. *art.* 4. *diſp. vnica*, *dub.* 3. *pag.* 509. (Quod, ipſe probabile eſſe, indicauit) exiſtimantes, ſacerdotem, qui oblitus alicuius peccati mortalis celebrauit præmiſſa confeſſione, non teneri hoc peccatum confiteri, niſi tempore, quo præceptum affirmatiuum confeſſionis obligat per ſe ſemel in anno quia iſte talis eſt in gratia, cum remiſſum ſit peccatum illud indirecte in confeſſione præmiſſa; & obligatio illud ſubdendi clauibus, ſolum currit tempore confeſſionis annualis.

Sed certiſſimè reſpondeo: comprehendi, quia licèt paulò antea confeſſus fuerit, nihilominus tamen, abſque præuia confeſſione celebrauit, cum ille dicatur celebrare abſque præuia confeſſione, iuxta mentem Concilij, qui non præmittit confeſſionem eorum peccatorum, quorum conſcientiam habet, ante celebrationem. Sic Diana 5. *par. tract.* 14. *reſol.* 5. vbi aduertit, ſententiam contrariam fuiſſe in noſtra Inquiſitione Hiſpanica, per edictum particulare deletam. Sic etiam ante illum, Lugo *diſp.* 14. *num.* 151. *pag.* 466. qui *num. ſequent.* addit, idem omnino eſſe dicendum, & de illo Sacerdote, qui habens caſum reſeruatum, & non potens recurrere ad ſuperiorem, confitetur, vrgente neceſſitate celebrandi, inferiori, & ab eo directè à non reſeruatis abſoluitur. Et etiam de illo Sacerdote, qui ante Miſſam confeſſus eſt omnia peccata mort. præter vnum, aut aliud, quod iuſtis de cauſis tacuit, ne v. g. incurreret aliquod damnum apud confeſſarium. Nam ob præfatam rationem, à nobis nuper aſſignatam, probabilius eſt in his duobus caſibus, etiam obligari Sacerdotem ad confitendum, quàm primum dicta peccata reſeruata Superiori, & illa alia, quæ tacuit, quærendo Confeſſarium, cui abſque aliquo periculo, confiteri illa poſſit. Lege Dianam *p.* 9. *tract.* 3. *Reſolut.* 26. *in fine.* Dicaſtillo *loc. cit. num.* 160. & Thom. Hurtado *tom.* 1. *Reſol. moral. tract.* 3. *c.* 1. *Reſol.* 14. *num.* 58.

Quæstio LIII.

An ex vi dicti præcepti Tridentini, teneatur Sacerdos, ſtatim finita Miſſa, quærere Confeſſarium, & confiteri?

NEgant aliqui DD. aſſerentes, ſatis eſſe, pro adimpletione dicti Tridentini præcepti, ſi Sacerdos, qui non præmiſſa confeſsione (iuxta ſupra dicta) celebrauit poſtea ſuo tempore, ideſt, ante aliam celebrationem, confiteatur. Sicque exponunt, illud Concilij Verbum, *quam primum confiteatur*, hoc eſt, cum primum iterum celebrauerit.

Pro hac ſententia, Diana 2. *par. tract.* 14. *reſol.* 90. refert Stephanum Fagundez *præc.* 3. *lib.* 3. *cap.* 8. *num.* 9. Molſeſium *in ſumm. tom.* 1. *tract.* 3. *cap.* 10. *num.* 28. & Petrum Binsfeldium *in Enchirid. Theol. Paſtor. cap.* 5. Sed male ait Lugo, *num.* 158. Quia ex his omnibus (inquit) Authoribus ſolus Fagundez id docuit, abſque alio Auctore, vel ratione. Sed certe minus bene in hoc Lugo ipſe, cum re vera Fagundez pro ſe citet Toletum, Syluestrum, & Suarium, quamuis etiam male; ſic enim ait Fagundez *loc. cit. pag. mihi* 674. Illud autem, quamprimum; moraliter intelligendum eſt, hoc eſt, cum primum iterum, celebrauerit. Vnde ſi immediatè poſt ſacrificium Miſſæ, ſibi oblata fuerit copia confeſſarij, non tenebitur Sacerdos ſtatim confiteri, ſed cum primum ſacrificauerit. Similiter & Laicus, non tenetur ſtatim confiteri, ſed cum primum eſt iterum communicaturus, etiam ſi id fiat in confeſſione annuali ſequentis anni, ſi citius non communicauerit, vt docet Toletus *lib.* 3. *ſumma cap.* 8. *num.* 1. *fine*, Syluester. *Ver. confeſſio.* 1. *num.* 4. & Suarez *tom.* 3. *diſp.* 66. *ſect.* 6. Hucuſque Fagundez.

Rurſus malè dicit Lugo, quod non bene citet Diana, pro hac ſententia, Binsfeldium. Quia eam (inquit) nec aliquomodo inſinuat. Inſinuat namque 1. *part.* (non *cap.* 5. vt citat Diana) Sed *c.* 6. §. 9. *pag. mihi* 49. per hæc verba. Sexta concluſio. Quando Sacerdoti exiſtenti in Altari in mentem venit aliquod peccatum mortale, quod non eſt confeſſus, tunc ſola contritio ſufficit; verum tenebitur abſoluto ſacrificio, quam primum poterit, confiteri, ideſt antequam amplius celebret. Sic Binsfeldius. Bene ergo illum refert Diana; ſicut & Molſeſium: vt colligitur ex ipſomet Authore. Ita etiam Thom. Hurtado *Reſolut.* 14. *citat.*

Tandem pro hac ſententia citant Philibertus *tr.* 3. *par.* 3. *capit.* 1. *num.* 4. & Machado, *vbi infra*, Suarium *diſp.* 60 *ſect.* 6. Reginaldum *lib.* 29. *num.* 109. & 110. Gabrielem Vaſquez *tom.* 3. *diſput.* 208. *num.* 12. & *ſequent.* & Toletum *loc. cit.* Sed certè, ex his omnibus Authoribus, nec vnus docet hanc ſententiam. Nam Suar. *loc. cit.* ſolùm docet non obligari Sacerdotem in prædictis caſibus, ad ſtatim poſt celebrationem confitendum ex vi præcepti Diuini; ſed ex humano, vt *infra*. Toletus autem, & Reginald. nec id inſinuat, & Vaſquez oppoſitum docet, vt ſtatim.

Negant etiam alij Doctores docentes, ſufficere, ſi Sacerdos intra triduum confiteatur, dummodo anteà non inſtet neceſſitas celebrandi. Sic Diana *tractat.* 14. *cit. reſolut.* 60. nullum citans Authorem pro ſua opinione. Tenet tamen illam ex parte, Lugo *loc. cit. num.* 162. & 163.

Ego autem probabiliùs reſpondeo: ex vi præcepti Tridentini, teneri Sacerdotem ſtatim ac finierit Miſſam, ſi opportunè poſſit, quærere Confeſſarium, & confiteri. Sic Sancius *in ſelectis*, *diſput.* 32. *num.* 14. per hæc verba. Cùm autem Concilium præcipiat, Sacerdotem celebrantem abſque præuia confeſſione, ob inopiam Confeſſarij, quam primum poſſit, confiteri; deducitur ſtatim finita Miſſa aſtrictum fore confeſſione ſe ſubdere, dum aliud graue non obſiſtat. Nam ſi ante Miſſæ celebrationem conſtrictus erat, confeſſionem præmittere, copia confeſſarij exiſtente; quare mirandum, quod illico finita celebratione ad confeſsionis executionem vinciatur. Sic Sancius, qui citat & bene (quidquid dicat, neſcio quo fundamento, Lugo *num.* 158.) pro hac ſententia, Gabrielem Vaſquez, *de pœniten. quæſt.* 90. *artic.* 3. *dub.* 3. *numero* 10. 11. & 12. *pag. mihi* 231. Suarium *de Euchar. diſp.* 66. *ſect.* 7. *in principio*, & *fine*. Sic etiam Philibertus *loc. cit. num.* 5. *pag.* 427. & ex parte Lugo *loc. cit. num.* 126. Machado (ni fallor) *lib.* 4. *pat.* 1. *tract.* 10. *docum.* 6. *num.* 5. & alij. Legantur rurſus Diana *par.* 9. *tractat.* 23. *Reſolut.* 23. & alij Moderni penes ipſum.

Quæstio LIV.

An Miniſtrans Euchariſtiam indigno, duplici peccet peccato?

AFfirmant aliqui, quos ſuppreſſis nominibus, citat Diana 4. *part. tractat.* 4. *reſolut.* 103. per hæc verba; Duo peccata committere docent aliqui, vnum

Digitized by Google

vnum contra proprium officium, aliud cooperationis peccati proximi. Sed alij, vt notat Ioan. Præpoſitus *in 3. part. D. Thom. quæſt.* 80. *art.* 5. *dub.* 6. *num.* 23. non improbabiliter putant, vnum numero peccatum committere, in hoc conſiſtens, quod Sacramentum conferatur indigno, quod neceſſariò inuoluit peccatum recipientis, & proinde ex eo capite non multiplicetur peccatum Miniſtri. Ita Diana.

Sed ego probabilius, & abſque hæſitatione reſpondeo: peccare quidem mortaliter, vt in hoc omnes conueniunt, non tamen duplici, ſed vnico peccato, Sic Vaſquez 3. *tom. in 3. part. diſp.* 209. *cap.* 1. Et ex illo, Ochagauia *tract.* 2. *de Euchariſtia quæſt.* 10. *num.* 1. Quia vnica tantum (inquit) eſt malitia ſecundùm modum, & ſecundùm ſpeciem, quæ in eo conſiſtit, vt Sacramentum indigno adminiſtretur, præter hanc enim, non eſt alia malitia in miniſtro, per hoc quod in ſtatu mortalis, Sacramentum porrigat, *&c.* Cùm ergo quis peccat, indigno miniſtrando hoc Sacramentum, non peccat contra præceptum affirmatiuum de dignè miniſtrando, quia aliàs eſſet præceptum omiſſionis, ſed contra præceptum negatiuum de non miniſtrando Sacramento indigno, *&c.* Sic ille. Legantur D. Thom. *quæſt.* 80. *art.* 6. Suarez *diſp.* 67. *ſect.* 1. & alij Theologi ibi. Nauarr. *cap.* 11. *num.* 55. & alij Summiſtæ.

QVÆSTIO LV.

An peccatori publico, id eſt noto, vel per ſententiam Iudicis, vel per confeſſionem ipſius Rei in iudicio, vel per euidentiam rei; ſit omnino deneganda Euchariſtia?

REſpondeo: eſſe omninò ei denegandam: ſiue publice, ſiue occulte illam petat. Sic docent omnes Theologi, & Canoniſtæ, & habetur expreſsè *in cap. Pro dilectione. de conſec. diſt.* 2. Legantur Ochagauia *loc. cit.* Henriquez *lib.* 8. *cap.* 56. Petrus Ledeſma *de Euchariſtia cap.* 12. Qui aduertunt, Prædictis peccatoribus, aut etiam excommunicatis publicis, nullo modo eſſe dandam Euchariſtiam, etiam cum periculo mortis, niſi aliàs detur publica notitia conuerſionis illorum. Sed, vt melius Suarez, ſi peccator publicus ſit in articulo mortis, ſatis erit, ſi pro temporis opportunitate, aut neceſſitate, vel confiteatur, vel ſigna contritionis exhibeat; quia tunc temporis, propter periculum, & vrgentem neceſſitatem, non eſt maior diligentia exigenda, quam commodè exhiberi poſſit: & alioqui de quolibet fideli præſumendum eſt, in eo articulo facere, quod poteſt, vt ſe bene diſponat. Sic Suarez *diſputatione* 77. *ſectione* 2. Villalobos *tractatu* 7. *diff.* 38. *numero* 1. & alij.

QVÆSTIO LVI.

An peccatori occulto, occultè petenti Euchariſtiam, deneganda ſit.

NEgat, denegandam eſſe à Miniſtro qui ex officio tenetur illi miniſtrare, nempe à Parocho; bene tamen ab aliis Sacerdotibus, quibus ex officio adminiſtrare Sacramenta non incumbit. Sotus *in 4. diſt.* 12. *quæſt.* 1. *art.* 6.

Sed longè multò probabiliùs reſpondeo: à quocumque Sacerdote, etiam Parocho, debere denegari; quia peccator dum eſt in ſtatu peccati, nullum habet ius petendi Euchariſtiam: ergo cum alias, ſine vllo incommodo famæ poſſit illi denegari, omnino denegari debet. Sic S. Thom. *in 4. diſt.* 9. *art.* 5. vbi Scholaſtici, Suarez *diſputat.* 77. *ſect.* 3. Hurtadò *diſput.* 9. *diff.* 10. Ochagauia *tract.* 2. *quæſt.* 10. Victoria, *num.* 80. Canoniſtæ *in capite ſi tamen* 6. *quæſt.* 2. & communis. An autem Sacerdos, qui per ſolam confeſſionem cognouit peccatum, poſſit negare Euchariſtiam, caſu, quo pœnitens eam petat ab ipſo, tam occulte, vt nullus alius adſit, diximus 1. *part. tract.* 5. *diſp.* 10. *quæſt.* 71.

QVÆSTIO LVII.

An peccatori occulto petenti publicè Euchariſtiam, ſit deneganda?

REſpondeo: non eſſe denegandam, caſu, quo ſine infamia denegari non poſſit; quia plus obligat præceptum non infamandi proximum, quam non adminiſtrandi Euchariſtiam indigno. Sic colligitur ex *cap. ſi tantum.* & ex *cap. ſi placuit.* 6. *quæſt.* 2. & docent communiter omnes Theologi. Suarez *loc. cit. ſect.* 4. Hurtado *diff.* 9. Ochagauia *loc. cit.* & alij.

QVÆSTIO LVIII.

An in dubio, vtrum peccator ſit publicus, vel occultus, deneganda ſit ei Euchariſtia?

REſpondeo: nullomodo eſſe illi denegandam, quia in pari cauſa, & delicto, melior eſt conditio poſſidentis ſuam libertatem: ſed ſic eſt, quod huiuſmodi peccator poſſidet, in dicto caſu, ſuam libertatem accedendi ad hoc Sacramentum: ergo non eſt illi denegandum. Sic Ochagauia *tract.* 2. *de Euchar. quæſt.* 10. *num.* 4. Petrus Ledeſma *in ſum. de Euchar. cap.* 12. Villalobos *tract.* 7. *diff.* 38. *num.* 5. Addens, contrarium eſſe dicendum, quando *la ſoſpecha fueſſe tan grande, que haga certidumbre moral (que llaman los Iuriſtas violenta preſumpcion.)* Sic etiam Ludouicus de S. Ioan. *quæſt.* 7. *de Euchar. art.* 8. *diff.* 1. *pag. mihi* 166. Diana *parte* 4. *tractatu* 3. *reſolut.* 54. & communis.

QVÆSTIO LIX.

An poſſit dari Euchariſtia alicui ad probationem delicti, de quo eſt ſuſpectus, & illud non fatetur?

AFfirmatiuam ſententiam tenere Adrianum *quodlib.* 3. *art.* 3. & Ægidium *quæſt.* 80. *num.* 39. ait Hurtado *diſp.* 9. *diff.* 12. Sed certè ex his, Ægidius in oppoſitam inclinat partem, *vt infrà.* Vnde,

Certiſſimè ferè reſpondeo: nunquam poſſe dari alicui Euchariſtiam, in probationem, ſeu purgationem delicti, de quo eſt ſuſpectus. Quia, licèt antiquitus inſtitutum fuerit, vt ei, qui ſuſpectus eſſet de aliquo delicto, ſacra Euchariſtia exhiberetur, vt hac ratione à ſuſcipione criminis liberaretur, vt conſtat ex *capite Si Epiſcopo*, ex *capite, Sæpe contingit* 2. *quæſt.* 5. Nunc tamen huiuſmodi, media collatione Euchariſtiæ, purgatio, prohibita eſt iure humano, deſuetudine introducto, quia eo ipſo, quod talis purgatio in conſuetudine non eſt, cenſetur peregrina, & iure reprobata. Sic Suarez *loc. cit. ſect.* 6. dicens, eſſe communem doctrinam. Vaſq. *diſp.* 210. *c.* 3. Ochag. *loc. cit. n.* 12. Hur-

tado *loc. cit.* & alij Theologi, cum D. Thom. *q.*80. *artic.* 6. *ad.* 3. Tenet etiam Ægid. *loc. cit.* Quia quamuis clare fateatur, quod prædicta probatio, nec ita damnanda eſt, quaſi nullo vnquam caſu liceat; nec ita probanda, vt extra grauiſſimos, ac rariſſimos caſus vſurpetur; Poſtea tamen hæc ſubiungit verba: quare meritò vſus eiuſmodi probationes aboleuit.

Qværtio LX.

An liceat Sacerdoti miniſtrare peccatori occulto, ſcienti, & petenti ſibi, hoſtiam non conſecratam; ad ſacrilegium, & graue damnum ipſius ſuſcipientis vitandum?

Affirmant id ei licere in prædicto caſu: dummodo Sacerdos miniſtrans proponat hoſtiam conſecratam, adorandam à populo, & à tergo poſt illam, non conſecratam, ita vt nec videri poſſit, nec adorari, Altiſiodorens *lib.*4. *ſum tract.* 5. *cap.* 5. Albert. Magnus *diſt* 13. *art.* 20. D. Bonau. *in* 4. *diſt.* 9. *art.*2. & Adrian. *quodlib.* 3. *art.* 3. Quos refert Suarez, *vbi infrà*, Angles, *in floribus quæſt. de ſuſcipient. Euchar. diff.* 4. quibus nouiſſimè adhærent Villalobos *tract.*7. *diff.* 38. *num.*6. per hæc verba: *No es licito dar la Hoſtia no conſagrada, por el peligro que ay de la idolatria: mas ſi la forma que le ba*[illegible]*e dar la tuuieſſe ſecreta, de manera, que los fieles no la pudieſſen adorar, con conſentimiento del pecador, ſeria licito darſela, para euitar algun gran eſcandalo, pues alli no auia peligro de idolatria.* Ita ille. Et Ludouic. de S. Ioan *in ſumm. tom.*1. *quæſt.*7. *artic.*4. *diff.*4 *pag.*167. Quos omnes Authores referunt, pro hac parte, Sancius *in ſelectis diſp.* 35. *num.*2. *pag. mihi* 296. & Diana 4. *par. tract.* 4. *reſol.*47. quibus addi poteſt Chryſoſt. Iauellus *tom.* 1. *Philoſophia Chriſtia. par.* 5. *tract.* 4. *cap.* 6. *pag. mihi* 568. *num.*50. Sic dicens. Secus autem eſſet, ſi ipſe (*nempe peccator*) peteret ſibi dari hoſtiam non conſecratam, ne indigne ſumat corpus Domini, tunc enim ſibi dari poſſet, ita tamen, quod talis hoſtia ponatur ſeorſum à conſecratis, ne Eccleſia decipiatur, dando ei non conſecratam, ac ſi eſſet conſecrata. Ita ille. Quorum ſententiam approbat nouiſſimè Pater Franciſcus de Lugo, *de principiis Theol. Moralis par.* 2. *cap.* 6. *quæſt.* 7. & dicit probabile Diana *vbi infrà.*

Sed longè multò probabiliùs, & mihi certiſsimè, reſpondeo: nunquam licere Sacerdoti miniſtrare hoſtiam non conſecratam, velut peccatori occulto, quantumcunque inſtet, ad vitandum ſui damnum, vel infamiam. Quia illa eſt pernicioſa fictio: tum, quia vel verbis, vel geſtu, vel facto ipſo, affirmat Sacerdos eſſe Chriſtum, ac verum Deum, quod re vera non eſt, tum etiam, quia moraliter loquendo, nequit vitari exterior idololatria, tam reſpectu ipſiuſmet ſuſcipientis, cum ipſamet ſumptio, tali modo facta, ſit actus religionis, & cultus; quam reſpectu aliorum adſtantium, qui etiamſi oculis non videant, adorant id quod alteri datur ad communicandum: ergo, &c. Sic. S. Thom. *opuſc.* 65. §. *de Euchar. n.*7. & 3. *p. q.*80. *art.*6. *ad* 2. *Ibidem* Suarez *diſp.*67. *ſect* 4. §. *Circa tertiam obiectionem.* Vaſquez *diſp.*209. *num.* 41. Valentia *tom.* 4. *diſp.*8. *quæſt.*8. *punct.*4. Nuñus *q* 80. *art.*6. *diff.*2. *in fine.* Petrus Ledeſma 1. *p ſum. cap.* 12. *dub.*7. Henriquez *lib.* 6. *cap.* 22. *num.* 4. Reginald. *lib.* 29. *num.* 49. Caiet. Gabriel. Durand. Angel. Armilla, & alij, quos citat, & ſequitur Sancius *in ſelectis diſp.* 35. *num.* 3. Diana 3. *par. tract.* 6. *reſol.* 83. & 4. *par. tract.*4 *reſol.* 47. Granados *tract.*10. *diſp.*10. *num.*15. Ochagauia *tract.* 2. *quæſt.*10. *num.*10. Hurtado *diſp.*9. *diff.*9. *in fine.* Bonac. *diſp.*1. *de Sacram quæſt.*6. *punct.*4. *num.* 15. Sic etiam Dicaſtillo *tract.* 4. *diſp.*9. *dubit.*11. *à num.*485. Palaus *tom.*1. *tract.*2. *diſp.*1. *punct.*13. *n.*8. & Cardin. de Lugo *de Sacram. diſp.*8. *num.*187.

Qværtio LXI.

An ſaltem liceat Sacerdoti, ſimulare ſe Hoſtiam in os peccatoris immittere, ad vitandam infamiam, vel damnum accedentis?

Affirmatiuam ſententiam docet abſolutè, & indiſtinctè ex Henriquez, Diana 4. *par. loc. cit.* per hæc verba: Notandum eſt tamen hic, quod eſto, hoſtiam non conſecratam loco conſecratæ porrigere accedenti communicare, minime Sacerdoti liceret, poteſt tamen ſaltem ſimulare ſe Euchariſtiam in os illius immittere, licet ad hoc facere non teneatur: & ita hanc ſententiam docet Henriquez *lib.* 6. *cap.* 22. *num.* 4. Huc vſque Diana, & ante illum pro eadem ſententia citauit, *loc. cit.* eundem Henricum, Sancius, *in ſelectis. diſp.* 35. *num.* 9. vbi ſic ait: Qua ratione inuitus minimè, Henricum non ſequor, dicentem indiſtinctè, poſſe ſimulare Sacerdotem ori apponere hoſtiam, quam minimè apponit. Ita ille. Sed certè Henriquez id non docuit indiſtinctè, & abſolutè; ſed ſolùm neceſſitate vrgente, vt *infrà* conſtabit. Quare,

Sub diſtinctione reſpondeo dicendum, quòd minimè poſſit Sacerdos abſque neceſſaria, & vrgenti cauſa, ſimulare ſe hoſtiam in os peccatoris immittere; bene tamen, ſi neceſſaria, & legitima cauſa ad ſimulandum id, adſit. Prima pars conſtat, quia vti æquiuocatione, ſiue in verbis, ſiue in rebus, aut operibus, nulla interueniente iuſta cauſa, non poteſt fieri abſque labe mendacij, vt docent communiter Doctores cum Diuo Thoma 2. 2. *quæſt.*111. *art.*2. & *quæſt.*184. *art.*5. ergo.

Secunda verò pars probatur; quia, ſi legitima, & vrgens cauſa ad ſimulandum adeſt, v.g. vt in caſu, quo maritus minaretur mortem vxori, niſi communicaret, vt ſic ſuſpicionem aduerſus illam conceptam abiiceret, tunc optime poterit ſimulare ſe Euchariſtiam ſuſcipere, ſicut poteſt ſimulare ſe ſacramentaliter confiteri, quia in eo caſu, optime poteſt abſque mendacij crimine, vti æquiuocatione: ergo & Sacerdos etiam ſimulare ſe hoſtiam in os eius immittere. Sic tenet expreſsè Henriquez (non libro ſexto *cap.* 22. *num.* 4. nam ibi ſolùm hæc verba habet: Nec enim tenetur cooperari occultationi peccati, vt dum filiam matris indiuiduam comitem non abſoluit ex cauſa neceſſaria, non debet pro illius diſſimulatione fingere dando ei poſtea hoſtiam non conſecratam: nec tenetur ſimulare ſe Euchariſtiam in os illius immittere) *lib.*8. *cap.* 33. *num.* 3. Sic dicens: Sacerdos non debet hoſtiam non conſecratum dare peccatori occulto, ob eius finem, ne eius peccatum detegatur; quia hoſtia prius proponitur adoranda, quam ſumenda. Vrgente tamen caſu, poſſet ſimulare ſe homini prius monito miniſtraſſe, cum tamen occulte recondat hoſtiam in cuſtodia. Sic ibi Henriquez. Non ergo recedat libenter ab Henrico, Sancius, non enim aliam, quam eius, tenet ſententiam.

* * *

DISPV

Digitized by Google

DISPVTATIO VIII.

De materia, tam Corporis, quàm ſanguinis, Sacramenti Euchariſtiæ.

QVÆSTIO PRIMA.

An omnis, & ſolus panis triticeus ſit materia remota Sacramenti Euchariſtiæ?

NEGARVNT aliqui hæretici, quorum errores referunt D.Thom.*3.par.quæſt.*74. *art.*1. Suarez *diſp.*43.*&* 44.& alij recentiores. Nam aliqui eorum farinam infantili ſanguini admixtam; alij panem ſimul cum caſeo; alij (quod horribile eſt) farinam humano ſemini mixtam,pro huius Sanctiſſimi Sacramenti materia, adhibebant. Vnde non bene Vaſquez *tom.*1.*in* 3.*par.q.*74. *art.*4. *diſp.*170. dicit, nullam hactenus hæreſim extitiſſe, circa materiam corporis Chriſti, præter hæreſim Græcorum, aſſerentium: panem azymum, non eſſe ſufficientem materiam conſecrationis. Negarunt etiam olim, ex Catholicis, Caiet. *in* 3. *par. quæſt.*74.*art.* 3. & Gabriel, mox citandus, exiſtimantes; ex pane, etiam non triticeo, poſſe confici Euchariſtiam.

Sed certiſſimè reſpondeo: ſolùm panem triticeum eſſe materiam huius Sacramenti. Hæc reſponſio eſt de fide. Sic enim habetur ex ipſa Chriſti inſtitutione: ex Concilio Florentino *in litteris vnionis.* Tridentino *ſeſſ.*13. *can.*2.*& ſeſſ.*21.*&* 22. Lateranenſi ſub Innoc. III. refertur *in cap. Firmiter de ſum. Trinit.* Bracarenſi 3. *cap.*1. Cartagin. 3. *cap.*24. Altiſiodorenſi *c.*8. Vuormatienſi *cap.*4. Maſticonenſi 2. *cap.* 4. & ex aliis multis. Legantur D. Thom & Suar. *loc. cit.* Ochag. *tract.*1.*de Euchar. q.*5.Granad. *cont.*6. *tract.*2.*diſp.*1. & Cornejo *in* 3.*par.q.*74. *art.*3. Vbi notat, quod iuſſu Pij V. ablata fuerit expoſitio Caietani.

QVÆSTIO II.

An panis, qui fit ex fructibus quarundam arborum, ſcilicet ex Amigdalis, Caſtaneis, &c. aut, qui fit ex Leguminibus; vt ex Fabis; Lentibus, Ciceribus &c. poſſit eſſe materia huius Sacramenti?

AFfirmatiuam ſententiam tenere Caietanum, affirmat Viualdus *de Euchar.num.*24.

Sed certiſſimè reſpondeo: quòd non. Quia panis, qui debet eſſe materia huius Sacramenti, debet eſſe ſimpliciter panis, quo homines communiter vtuntur: at nullus panis iſtorum eſt huiuſmodi: ergo. Sic S. Thom. *loc. cit.* & cum eo omnes Theologi. Sylueſt. *V. Euchar.num.*2. Armilla *num.*1. Sotus *diſt.*9.*q. vnica art.* 3.*prop.* 3. Hurtado *de Euchar. diſp.* 2. *diff.* 2. Fagund. *prac.* 3. *lib.* 2.*cap.* 1. *num.*7. & alij. Neque Caietanus oppoſitum dixit,vt bene notat Ægidius *quæſt.* 74. *num.* 50. Caſtro Palaus *tract.*21. *punct.*4.*num.*2. & Dicaſtillo *tr.*4. *diſp.*2.*dubitat* 1.*n.* 5

***

QVÆSTIO III.

An panis, qui fit ex hordeo, poſſit eſſe materia huius Sacramenti?

AFfirmat Gabriel *lect.* 35. *in Canon. & in* 4. *diſt.* 11.*quæſt.*2.*art.*2. *con.*1. (Qui Albertum,& Thomam de Argentina refert, & ſequitur) aſſerens: panem ex hordeo, aut ex quolibet alio grano frumentaceo, poſſe eſſe materiam Euchariſtiæ. Hanc ſententiam refert Machado, in quam videtur inclinare, *tomo* 1.*lib.*3.*parte* 1. *tract.* 6. *doc.* 2. *num.* 2. Citatur etiam pro hac ſententia Caietanus 3. *par. quæſt.*74. *art.*3. vt videre eſt apud Viualdum *de Euchar.num.*23. Sed non bene profectò; nam in codicibus antiquis oppoſitum docet, vt notat D. Ludouicus Monteſinos *in manuſcriptis, tract.de Euchariſtia quæſt.*74. *artic.*3. *diſp.*4.*quæſt.*1.

Vnde certiſſimè reſpondeo: non poſſe, quia panis hordeaceus non eſt ſimpliciter panis vſualis. Adde quòd Concilium Florentinum *loc. cit.* §. *Tertium eſt.* ſimpliciter definit, materiam huius Sacramenti eſſe panem triticeum: vnde pôſt illud, oppoſita ſententia non ſolùm temeraria, vt ait Suarez *diſp.*44 *ſect.*1. verùm etiam erronea eſt. Sic communiter omnes Doctores apud eundem, cum Diu. Thom. 3.*par.q.*74. *& in* 4.*diſp.*11. *quæſt.*2. *art.*2. Bonauent. Palud. Scot. Ricardus, Durand. Innocent. & alij. Lege Dicaſtillo. *loc. cit. num.*9.

QVÆSTIO IV.

An panis, qui fit ex Tipha, ſeu Centeno: poſſit eſſe materia conſecrationis?

AFfirmant Caiet. & Gabr. *loc. citat.* Victoria *de Euchariſtia, quæſt. mihi* 55. Sotus *diſt.* 9. *quæſt. vnica,art.*3.Argentina *in* 3.*diſt.*11.*quæſt.*2.*art.*1.Moure 3.*par.ſum.cap.*4.§.2.*n.*2. Armilla *V. Euchar.num.*1. *in fine.* Viuald. *Ver. Euchar. num.*2. (Qui tamen malè citat Armillam, pro oppoſita ſententia) Affirmat etiam Henriquez *lib.*8. *de Euchar. cap.*9. §.1 *in principio & in Gloſſa lit. D.* & alij apud ipſum. Ludouicus de S. Ioanne *quæſt.*1.*de Euchar. art.*4.*dub.*1.*pag.*108. Per.de Ledeſma *cap.*4. *de Euchariſtia poſt.*10. *concluſ. pag.mihi.*93.Bonacina *diſp.*4. *quæſt.*2. *punct.*1. *num.*2. qui malè etiam citat Viualdum pro contraria ſententia.Archang *diſt.*11.*pag.* 105. *col.*1.

Negant verò abſolutè Vaſquez *diſp.*170.*cap.*3.*n.*21 & ante illum, Angel *Ver Euchar.num.*1.Roſella, Gerſon, Palacios, & Martinus de Ledeſma, apud Henriquez *loc.cit.* Peſant *in* 3.*par. quæſt* 74. *diſp.* 1. Hurtado *diſp.* 2.*diff.*2. Fagundez *prac.* 3. *lib.* 2. *cap.*1. *n.*8. & Ochagau. *loc.cit.quæſt.*5. *num.*6. licèt dicat probabilem eſſe oppoſitam ſententiam, propter authoritatem D. Thomæ illam docentis *quæſt.*74.*art.*3.

Sed probabiliùs reſpondeo: eſſe materiam valde dubiam; & ideo grauiter peccaret conficiens Sacramentum in Thypha, ſeu Secala, hoc eſt, Hiſpanè, *en cemeno.* Quia valdè dubium eſt, Tipham eſſe veram ſpeciem tritici. Sic Suar. *diſp.* 44. *ſect.* 1. § *Tertium exemplum* Granados *Controuerſia 6. de Euchar. tractat.*2. *diſput.* 1. *numero* 6. *pag.* 797. & Ægid. *quæſt.* 74. *artic.*3. *numero* 25.

***

Digitized by Google

Qvæstio V.

An panis factus ex Spelta, ſit materia ſufficiens conſecrationis?

AFfirmatiuam ſententiam tenere Albertum, Palud. Caiet. Sot.& Victoriam, ait Valentia *quæſt.* 2.*punct.* 1.*col.mihi* 866. Quamuis illos non ſequatur, dicit eſſe ſententiam valde probabilem. Viuald. *de Euchar.num.*27. & Moure *cap.*4.*cit.*§.2. *num.* 2. quia inquiunt, ex tritico multoties generatur.

Negant verò S. Thom.Ricard.Marſil.Sylueſter,Palac.& alij quos citat,& ſequitur Peſantius *loc.cit.*

Alij verò docent, eſſe materiam dubiam. Sic Valentia *loc.cit.*& Victoria *num.*55.(Vnde malè illum citat Valentia) & alij apud Moure.

Sed longè probabiliùs reſpondeo: ſic; ſi nomine *Speltæ* ſignificetur *auena*, vt volunt Moure, & alij(aut hæc vox reſpondeat alteri voci, ſcilicet, Hiſpanè, *alberias*, vt alij affirmant) Nullo modo panis ex ea factus, poteſt eſſe meteria conſecrationis. Quia nec panis factus ex iſtis, eſt ſimpliciter panis hominum, nec illo pane communiter vtuntur ad eſum, ſed potius ſunt pabula belluarum, quamuis propter indigentiam, in aliquibus Prouinciis, hoc pane homines cibentur. Nec obſtat, quod multoties generetur auena ex tritico: quia ſiue generetur ex illo propter malitiam terræ, ſiue ex aliis granis, ſibi ſimilibus, ſemper eſt eiuſdem ſpeciei, ac per conſequens panis ex ea factus, cùm non ſit triticeus, nequit eſſe materia conſecrationis. Sic Suarez Vaſquez, Ægidius, Hurtado, Fagundez,Ochag.& alij recentiores communiter:imò in hoc ſenſu clarè D. Thom. *loc.cit. ad* 2. *& in* 4.*diſt.* 11.*quæſt.*2.*art.*2. Et quod plus eſt, Ricardum, Carthuſianum, Sotum, Silueſtrum, Tabienam, Angelum, Victoriam, & Viguerium, negare eſſe materiam, aduertit Henriquez *lib.*8.*cap.*9.*num.*1 *lit. F.* ſed malè. Si verò nomine *Spelta*, ſignificetur ſpecies aliqua veri tritici (vt alij volunt) verè erit materia conſecrationis, vt conſtat ex dictis; & tenent Alexan. Albert, Palud. Gabriel,Caietan.Sotus, vt refert Henriquez *loc. cit.* & omnes.

Qvæstio VI.

An panis ex ſiligine, ſit materia ſufficiens conſecrationis?

NEgant Ricard.Albert.Mag. Palud.Angel, & Roſella.Affirmant verò:Sylu.Maior.S.Thom.& alij.

Sed ſub diſtinctione ſic reſpondeo: ſi nomine *Siliginis* intelligatur triticum ſelectum,Hiſpanè,*Candial*: Italicè,*grano gentile,ò bianco,* vt vult Granados *tract.* 1. *de Euchar. diſp.* 2. *num.*6. & ante ipſum, Ambroſ. Calepinus *Ver. Siligo.* & Peſantius *in* 3.*par.quæſt.* 74. *art.*1.*diſp.*1. cum aliis, vere eſt materia ſufficiens. Si verò nomine *Siliginis*, ſignificetur *Tipha*, ſeu *Centenum*, dicendum eſt, ex dictis, eſſe materiam valde dubiam. Sic communis. Legatur Viualdus *de Euchar. num.*25. Hurtado, Ægid. *loc. citatis.* Si verò ſumatur pro *auena*, vt volunt Alex. & Palud. apud Fagundez, aſſerendum eſt cum illis,non eſſe ſufficientem mareriam, vt diximus. Legatur Dicaſtillo *dub.*1.*cit.à n.*15.

Qvæstio VII.

An panis ex Farre, ſit materia conſecrationis?

AFfirmat Viuald.*num.*28.*pag.mihi* 201. citans pro ſe Victoriam *num.*55. & Sotum *in* 4.*diſt.*9.*quæſt. vnica.art.* 3. Sed ex his, Victoria, id abſolutè non docet, ſed ſub dubio relinquit: ait enim ſic; Panis autem ſiliginis (de centeno) quia vere eſt panis,& ad alimentum hominum ordinatus, poteſt conſecrari. Idem dicendum eſt de Farre,& Spelta;ſi ex eis conficeretur verus panis:De Farre dicit Paludan.quod ſufficit. De Spelta, dicit Antoninus, quod ſufficit: Sed quia hoc non eſt certum, credo eſſet temerarium conſecrare in alio quàm triticeo pane. Sic Victor.

Vnde ſub diſtinctione: ſic reſpondeo: Si Far accipiatur pro farina facta ex hordeo, certum eſt, quod ſit materia inſufficiens Euchariſtiæ. Si verò accipiatur pro quadam ſpecie tritici, quæ apud Hiſpanos dicitur *ſcanda*, vt à nonnullis accipitur, vel pro tritico trimeſtri, ſeu trimeſino, vt ab aliis, non poteſt eſſe dubium; cum vere, & proprie triticum ſit. Eſt communis reſponſio,& certa vt videre eſt, apud Fagundez *loc.cit.num.*6. *pag.* 604. Valentiam,& Granados *loc.citatis.*& Petrum de Ledeſma *cap.* 4. *de Euchar. poſt.*10 *concl.* Peſantium *in* 3.*part. quæſt.* 74. *art.* 1.*diſp.*1.Ochagau.*quæſt.* 5. *cit. num.*6.Legatur D. Th. *quæſt.*74.*art.*3.*ad* 2. Dicaſtillo etiam *loc.cit.num.*18.

Qvæstio VIII.

An panis confectus ex Maiſio, Hiſpanè, Maiz, ò trigo de las Indias, *ſit ſufficiens materia Euchariſtiæ.*

DVbitant aliqui apud Henriquez *lib.*8.*cap.*9.*lit. P.* & præcipuè Victoria *de Euchariſt.quæſt.*55. vbi ſic ait. De *Maiz* apud Indos, dubium eſt, an eſſet ſufficiens materia, & ideo non eſt conſecrandum in eo. Sic ille. Citantur etiam pro hac ſententia D. Thom, & Caiet. à Ioſepho Angles *quæſt.* 1.*art.*3.*pag. mihi* 73. Sed malè, ad minus D.Thomas.

Vnde certiſſimè reſpondeo; non eſſe materiam ſufficientem; quia licèt panis ex Maiſio, apud Indos ſit vſualis, non tamen ſimpliciter, nec panis triticeus, qui duntaxat eſt materia Euchariſtiæ. Sic Henriquez *loc.cit.* Hurtado *diſp.* 2. *diff.* 2. Granados *tract.* 2. *de Euchar.diſp* 1.*num.*6. Lugo *diſp.*4. *de Euchar.num.*2. Fagund.*loc.cit.num.*7. Ochagau *loc.cit.num.*9. ex Suario *diſp.*44.*ſect.*1.& communis.

Qvæstio IX.

An panis ex Amylo (Hiſpane, Almidon) *confectus, ſit ſufficiens materia Euchariſtiæ?*

AFfirmant Palud. *in* 4. *diſt.*11.*quæſt.*1.*art.*4. *concl.* 5. & Sotus apud Petrum de Ledeſma, Albertus, & Maior, quos citat, & ſequitur Henriquez *lib.* 8. *cap.*9.§.1.*& lit.G.* vbi ſic ait: Amylon,in propria ſpecie non eſt materia, niſi ex ipſo toſto, & in farinam redacto fiat nouus panis,vt fit ex maſſa. Sic ille.Quam ſententiam eſſe probabilem expreſsè docet Machado *lib.*3.*parte* 1. *tractatu* 6. *documen.* 2. *num.*5. Et ſatis indicant Suar. Granados. Et illam docent aliqui docti recentiores. Fauent etiam huic ſententiæ Villalobos *tract.*7.*diff.*5. *num.*3. aſſerens, eſſe materiam dubiam, per hæc verba: *Si vbi eſſe duda, ſi es pan de trigo, ò no; ſeria materia dubia, como el almidon, que aunque parece quo no es mas que trigo deſcortezado, pero ayduda, ſi por el calor demaſiado del Sol, ſe mudo en otra eſpecie, y por eſſo es materia dudoſa, como tiene S. Thomas, y Scoto.* Ita ille, Sed malè in hoc, quod pro ſe citat D. Thomam, & Scotum, *vt infrà.*

Vnde probabiliùs reſpondeo: non eſſe ſufficientem materiam, etiamſi ex amido fiat maſſa, ſolius aquæ

elementalis

Digitized by Google

elementalis cōſperſione,& poſtea coquatur,ſicut ſolet panis. Quia licèt amidus, vel amylon,ex tritico cōficiatur,ita tamen transmutatū eſt,vt panis ex illo cōfectus, nec eſt panis vſualis, nec retinet ſaporem communem panis. Sic S.Th.*q.74.art.4.ad 4.* Sic dicens: Et quia amidum eſt ex tritico corrupto, non videtur, quod panis ex eo confectus,poſſit fieri corpus Chriſti, quāuis quidam contrarium dicant. Sic D.Thom. Scotus *diſt.11. quaſt.9.* Cat huſ.*quaſt.3.dub.vltimo.* Victoria *quaſt.55.* Martinus de Ledeſ. Alan. Sylueſt. Angel. apud Suarez *diſp.44. ſect.2. fine.* & apud Henriquez *loc.cit.* Quibus adde Vaſquez *diſt.190.cap.4.num.23.* Ægid. *n.54.* Valentiam, Piiigian. Viuald, & Bartholom. ab Angelo, quos citat,& ſequitur Bonac.*diſp.4.quaſt.2.pun.1. num.7.* Granados *tract.2.diſp.1.num.8.pag.798.* Lugo *diſp.4. num.6.* Hurtado *diſp.2. diff.2.* Ochagauia *loc. cit. num.10.* Archang. *diſt.11.pag.107.col.1. & 2.* Filliuc.*tom.1.tract.4. num.87.* Moure *3.part. cap.4. §.2. num.3.* Petrus de Ledeſma *cap.4. de Euchariſtia concluſ.10.dub.4.* Ludouicus *quaſt.1. de Euchariſt.artic.4. dub.1.append.3.* Ioan.de Cruce *de Euchariſt. quaſt.74. dub.1. concl.2.* Fagundez *prac.3. lib. 2. cap. 1. num.4.* Gauaſi.*3.parte tit.3.lit.C.* Machado *tom.1. lib.3. p.1. tract.6.docum.2.num.5.* Dicaſtillo *tract.4.diſp.2.dub.2. num.25.* Palaus *punct.4. num.3.* & , me citato, Diana *part.10.tract.16.reſol.38.*

QVÆSTIO X.

An panis confectus ex tritico, cum admixtione aliarum ſegetum, ſit materia ſufficiens Euchariſtia?

RESpondeo: eſſe, ſi mixtio illa ſit in tam parua quantitate,vt non ſoluat ſpeciem tritici; ſecus, ſi ſit in magna,ita vt ſoluat ſpeciem, aut naturam panis triticei. Sic S.Thom. *art.3.cit.ad 3.* Ægid. *ibid.num.55.* Granad.*loc.cit.num.7.* Hurtado *diff.3.* & Suarez. Qui bene addunt, quod quando parua quantitas alterius farinæ additur farinæ triticeæ, ſi non conuertitur in triticeam, ſed manet ſeorſum in ſua propria ſpecie; tunc panis ex eis duabus maſſis confectus, non conſecrabitur,quoad illam particulam quæ non eſt triticea, ſed tantum quoad aliam.

QVÆSTIO XI.

An Maſſa cruda, ſit materia ſufficiens conſecrationis?

AFfirmatiuam ſententiam tenere Maiorm *in 4. diſt.11.quaſt.2.* ait Hurtado *diſp.2.diff.3.* & ante illum Henriquez *lib.8.de Euchar.cap.9.§.2.lit.X.* qui addit hoc ipſum, vt probabile aſſeruiſſe Scotum *diſt.11.quaſt.6.* & Gabrielem ibi, *lect.3.in can.* & Damaſcenum *lib.4.cap 5.*

Sed reuera fallitur omnino: Nam Damaſcenus nihil de hoc *in loco ab ipſo cit.* & Scotus, & Gabriel oppoſitum omnino docent, & ſolum dicunt, eſſe probabile, quòd maſſa non differat ſpecie eſſentialiter à pane, quod quid diuerſum eſt. Fundamentum ergo Maioris eſt: quia maſſa cruda tantum differt accidentaliter à cocta.

Sed certiſſimè reſpondeo: non eſſe, quia maſſa cruda (ſiue ſit eiuſdem ſpeciei cum maſſa cocta, aut pane, vt tenent Scot. *diſt.11. quaſt.6.* & alij; diuerſæ ſpeciei (vt probabilius docent S.Thom. *diſt.11. q.1. art.1.quaſt.3.ad 3.* Suarez, Vaſquez, & alij) non eſt cibus comeſtibilis ab homine: ergo nec materia Sacramenti. Sic communiter omnes Theologi, cum D. Thoma *quaſt. 74. art.3. ad 4.* Suarez *diſp.44. ſect.2.* Hurtado *diſp.1. diff.3.* & Fagundez *loco citato,num.10.* Ochagauia *loc.citato num.11.* Archangel. *loc.cit.* Qui id late, & bene probat. Ægidius *quaſt.84.numer.47* & alij, cum Dicaſtillo *diſp.2. dub.2.num.26.*

QVÆSTIO XII.

An Mica panis madeſacta, & digitis compreſſa, & facta quaſi maſſa cruda, ſit materia ſufficiens conſecrationis?

NEgat Fagundez *prac.3.lib.2.cap.1.numer.12.pag.606.* quia tanta (inquit) poteſt eſſe compreſſio, vt panis vſualis non ſit, nec materia conſecrabilis, &c. Negat etiam Trullench *de Sacram. lib.3. cap.2.* (non *cap.1.* vt offendes apud, Dianam) *dub.1.num.8.* Quià mica panis digitis compreſſa, fit maſſa: at hæc eſt materia apta conſecrationis: ergo

Sed longè probabiliùs reſpondeo: eſſe, quia per talem mutationem, nullo modo amiſit coctionem, aut eſſe panis: aliàs quando hoſtia conſecrata ſumitur, manditur, & madeſit in ore, amitteret accidentia panis, & conſequenter deſineret in illis eſſe verum Sacramentum, quod apertè eſt pluſquam falſum: vt colligitur ex Trident.*ſeſſ.13.can.4.* quatenus in eo dicitur: ante, & poſt ſumptionem manere Sacramentum. Sic Lugo *diſp.4.num.5.* Suarez *diſput.44. ſect.2.* Hurtado *loc.cit.* & ante ipſos Scotus *diſt. 9. quaſt.1. art.3.* Sotus *diſt.11.quaſt.6.* & Vaſquez, quem citat,& ſequitur Ochagauia *tract.1.de Euchariſt.quaſt.5. n.15.* Dicaſtillo *numer.26.cit.* & Diana *par.9.tract.9.reſ.58. in fine.*

QVÆSTIO XIII.

An maſſa oleo, aut butyro in ſartagine frixa, aut aqua elixa, ſit ſufficiens materia Euchariſtia?

REſpondeo: non eſſe, quia panis dicto modo confectus, non eſt votus ſimpliciter, & vſualis, ſed erit placenta, laganum, aut puites, Hiſpanè, *torta, bojue las,y puches.* Materia ergo huius Sacramenti debet eſſe panis triticeus,coctus, aut aſſus ſolo igne,ſiue in furro torreatur, aut ſub cineribus, aut in vaſe alio. Sic Suarez, Viualdus, Ægidius, Lugo, Fagund. Sot. Hurtado, Ochagauia, & alij *loc.cit.* Dicaſtillo etiam *num.29. & 30.* his verbis: Ex dictis ſequitur primo, panes dulciarios, & panes martios, ceteraque ſimilia, (Hiſpanice *Vizcochos, Mazapanes, Roſquillas,* quas alij appellant *Placentas*) & quæ frixantur oleo vel butyro, (Hiſpanicè, *fruta de ſarten*) ceteraque eiuſmodi ex ouis, lacte, & melle facta, non eſſe meteriam aptam conſecrationis: quia non ſunt panis vſualis. Sic ille, & Palaus *punct.4.num.3.*

QVÆSTIO XIV.

An panis confectus ex farina triticea, & ex ſucco aut liquore ab ipſis granis, per contuſionem in mortariolo expreſſo, ſufficiat ad materiam Euchariſtia?

REſpondeo: non ſufficere, Quia ad neceſſitatem huius Sacramenti requiritur, vt materia ſit panis factus ex farina triticea, & aqua naturali, aut elementali. Sic omnes Doctores fere, vt ex ſtatim dicendis conſtabit,

Digitized by Google

QVÆSTIO XV.

An panis confectus ex farina triticea; & ex aqua roſacea, vel Angelica, vel ſtillata, ſit ſufficiens materia Euchariſtiæ?

AFfirmant Aſtienſ. & Durand. ordinis minorum, quos refert, & ſequitur Peſantius *in 3. part. quæſt. 74. art. 1. diſput. 2.* & Albertus, apud Viuald. infra citandum. Caiet, 3. *part. quæſt. 74. art. 7.* (vnde malè illum citat Peſantius pro contraria. Quod clarè videtur, ſiquidem ad probandam ſuam ſententiam, Caietani vtitur ratione) & Sa *v. Miſſa num.* 4. vbi ſic ait. Eſt & panis etiam, qui ex aqua non naturali fit, etſi quidam non putent idoneum conſecrationi, ego cum aliis puto. Sic ille, in *editione prima.* In *ſecunda* verò, & *correcta*, contrarium habet *eodem num.* 4. Fauet huic ſententiæ Lugo *diſp. 4. num. 4. pag.* 340. dicens, ſibi videri illam materiam eſſe valdè dubiam. Et Ludouicus de S. Iuan. *quæſt. 1. de Euchar. art. 4. dub. 2. pag.* 109. *concl.* 1. indicat eſſe probabilem ſententiam Caietani *& append.* 2. affirmat eſſe validam, licèt non licitam, conſecrationem factam ſuper materiam, aut panem confectum ex farina tritici, & aqua artificiali: Et hanc ſententiam eſſe probabilem docent etiam P. Ledeſma ſtatim *citandus*, & Valentia: & eſſe dubiam materiam *Rubrica 3. Miſſalis Romani*, Ratio eorum eſt. Quia aqua quæcumque illa ſit, virtute ignis coquentis panem abſumitur: ergo non poteſt mutare ſubſtantiam panis.

Sed multò longè probabiliùs reſpondeo: non eſſe talem materiam ſufficientem ad conſecrationem, quia panis vſualis, & communis, qui ſolus eſt materia huius Sacramenti, non fit ex conſperſione aquæ artificialis, ſed elementalis admixtæ cum farina triticea. Sic S. Thom. *quæſt. 74. art. 7. ad* 3. Palud. *diſt. 11. quæſt. 1. art. 6. concluſ.* 4 Sotus *diſt. 9. quæſt. 1. art. 6. ad* 3. Vaſquez *diſp. 170. cap.* 4. Suarez *diſp. 44. ſect.* 2. Layman *tract. 4. de Euchar. cap. 2. num.* 3. Moure 3. *part. cap. 4. §. 2. num.* 6. & apud illum, Angel. Syluester, Armilla, P. Sot. & alij; Ægidius *loc. cit. num.* 48. Hurtado *diſp. 2. diff.* 3. P. de Ledeſma *cap. 4. de Euchar. concl. 10. dub. 6. pag. mihi* 93. Valentia *diſp. 6. quæſt. 2. punct. 1. col. mihi* 87. Viuald. *de Euchar. num.* 34. Fagundez *præc. 3. lib. 2. cap. 1. num* 13. *&* 14. Perez *loc. cit. pag. mihi* 15. *col.* 2. dicens, eſſe omnium. Ochagauia *loc. cit. num.* 14. Filliuc. *tract. 4. à num.* 30. Diana 6. *par. tract. 6. reſol.* 18. Lubinus *Ver. Euchar. num.* 1. Machado *tom. 1. lib. 3. part. 1. tract. 6. doc. 2. num.* 4. & communis quam nouiſſime ſequitur Dicaſtillo *diſp. 2. dubit. 2. num.* 24. vbi bene ait, quod panis qui non ex aqua elementari efficitur, verè ſit corpus mixtum diuerſæ naturæ à communi pane.

An autem panis confectus ex aqua maris ſit aptus conſecrationi; Negat Fagundez *loc. cit. num.* 14.

Sed longè multo probabilius reſpondeo eſſe, quia talis aqua verè eſt naturalis. Sic Diana *parte 9. tract. 9. reſol.* 58.

QVÆSTIO XVI.

An Hoſtia ex farina triticea, cum admixtione cinnabri confecta, vt eſt illa, qua ſolemus litteras ſigillare Hiſpane, Obleas coloradas, *ſit ſufficiens materia Euchariſtiæ?*

REſpondet Lugo *diſp. 4 num.* 4 non eſſe, quia per prædictam mixtionem valde alteratur dicta materia, & extrahitur à pane communi, & vſuali. Sic Lugo, & eſt verum, niſi aliàs mixtio farinæ cum cinabro eſſet pauciſſima; quia hoc modo non obſtaret veritati Sacramenti.

QVÆSTIO XVII.

An panis, tam fermentatus, quàm azymus, ſit materia ſufficiens ad conſecrationem corporis?

NEgarunt Græci pluſquam 600. abhinc annis, & nunc etiam negant Græci ſchiſmatici aſſerentes, panem dumtaxat fermentatum eſſe materiam huius Sacramenti.

Negarunt etiam, per oppoſitum Armeni affirmantes, ſolum azymum eſſe materiam conſecrationis corporis.

Negauit tandem Hugo quidam, quem refert, & ſequitur Gloſſa *in cap litteras. de celebratione Miſſarum* (licèt in Gloſſa iam hoc ſublatum ſit) doceas, materiam neceſſariam huius Sacramenti apud Latinos, eſſe panem tantum azymum; apud Græcos verò, fermentatum.

Sed certiſſimè reſpondeo: panem tam fermentatum, quàm azymum, tam apud Græcos, quàm apud Latinos eſſe materiam ſufficientem huius Sacramenti. Hæc reſponſio eſt de fide definita ab Eugenio IV. *in lit. vnionis §. in azymo*, & alibi. Et ratio eſt, quia, tam panis azymus, quàm fermentatus eſt ſimpliciter, & verè panis, quantùm ad ſubſtantiam. Ergo quilibet illorum eſt materia ſufficiens huius Sacramenti. Sic D. Thom. *quæſt. 74. art.* 4. & omnes eius expoſitores. Legantur Suarez *diſput. 44. ſectione* 3. Vaſquez *diſput. 174. capite* 3. & Granados *tractatu 2. diſp. 1. num.* 9. & alij.

QVÆSTIO XVIII.

An omnes Sacerdotes, tam Græci, quàm Latini; teneantur ſaltem, neceſſitate præcepti; conſecrare in azymo?

AFfirmatiuam partem videntur amplecti Scotus *in 4. diſt. 11. quæſt.* 6. Gabriel *lect. 34. in Canon.* & Angel. *ver. Euchariſtia* 1. *num.* 6. quia exiſtimant omnes Sacerdores debere ſe conformari conſuetudini Eccleſiæ Romanæ.

Sed certiſſimè reſpondeo: non teneri, niſi Latinos, nam Græci licitè poſſunt conſecrare in fermentaro. Quia Eccleſia Romana, quæ caput omnium Eccleſiarum eſt, permittit eſſe templa Græcorum etiam Romæ, in quibus ipſi conficiunt Sacramentum ex fermentato: licitum ergo eſt illis ſeruare hunc ritum. Sic Diu. Thom. *quæſt.* 74. *art.* 4. & omnes Scholaſtici *in diſt.* 11. & expoſitores D. Thom. *loc. cit.* Henriquez *lib. 8. cap. 11. §.* 6.

QVÆSTIO XIX.

An Sacerdoti Græco exiſtenti in ſua Eccleſia licitum ſit conſecrare in azymo, ſicut & in fermentato?

AFfirmat Paludanus *in 4 diſt. 11. quæſt. 1. art.* 4. *concl.* 6. aſſerens, liberum eſſe Græcis conſecrare in fermentato, vel azymo, licèt non Latinis, & poſt illum, Nuñus 3. *parte quæſtione* 74. *artic.* 4. *concluſione* 6.

Sed certiſſimè reſpondeo: non licere. Nam tam Latinus, quàm Græcus Sacerdos tenetur ſeruare ritum ſuæ Eccleſiæ eiuſque conſuetudinem, quæ, quantùm ad hoc, vim habet Legis, & præcepti. Sic Innocent. III. *lib. 4. cap.* 33. D. Thom. *loc. cit.* & omne

eius

Digitized by Google

eius expoſitores Henriquez, & Granados *locis citatis*, & Ioan. de Cruce *in ſum. de Euchariſtia quæſtione* 1. *dubio* 2. *concl.* 2. Layman, & Villalobos, quos citat, & ſequitur Diana 3. *parte tractatu* 6. *reſolut.* 99. & communis.

QVÆSTIO XX.

An ſaltem, in caſu neceſſitatis, verbi gratia ad dandum Viaticum infirmo poſſit Sacerdos Latinus, exiſtens apud ſuos, conſecrare fermentatum?

AFfirmarunt Mayor, & alij, quos *ſuprà diſput.* 5. *quæſtione* 22. retulimus.

Sed certiſſimè fere reſpondeo: non poſſe, quia licèt ex præcepto diuino teneatur infirmus ſumere Viaticum; tamen hoc præceptum, non obligat, niſi quando poteſt communicare, ſeruata reuerentia debita huic Sacramento. Sic communiter Doctores, vt *ſuprà*. Quibus adde Henriquez *lib.* 8. *cap.* 11. §. 7. & alios apud ipſum *loc. cit. lit. R.* Bonac. *diſp.* 4. *quæſtione* 4. *punct.* 1. *numero* 11. Tannerus *de Euchariſtia diſp.* 5. *dubio* 4. Dicaſtillo *tom.* 1. *tractatu* 4. *diſput.* 2. *dub.* 4. *num.* 67. qui tamen ſententiam affirmatiuam damnare non audent; Diana *part.* 10. *tractatu* 16. *reſol.* 34. Bernal, Caſtro Palaus, & Opatauius apud ipſum.

QVÆSTIO XXI.

An Sacerdos Græcus habens proprium domicilium apud Latinos, & apud eos habitans, teneatur conficere in azymo; aut è contra, Latinus habitans apud Græcos, in fermentato?

REſpondeo: teneri, quia vnuſquiſque cenſetur eſſe membrum illius Eccleſiæ, cuius eſt incola, & apud quam habet domicilium, & non alterius, à qua iam diſceſſit: ergo tenetur, quantùm ad hoc, ſeruare ritum Eccleſiæ, cuius eſt incola. Sic communiter omnes Doctores. Sed ad difficiliora tranſeamus.

QVÆSTIO XXII.

An ſaltem, caſu, quo Græcus ſit incola apud Latinos, vbi ſunt templa deputata ad ſeruandos ritus Græcorum (ſicut ſunt Romæ) teneatur ſeruare ritum propriæ Eccleſiæ?

AFfirmant Suarez *diſp.* 44. *ſect.* 4. Vaſquez *diſp.* 174. *capite* 3. Hurtado *diſput.* 2. *diff.* 6. Diana 3. *parte tractatu* 6. *reſolut.* 99. *& part.* 10. *tractatu* 16. *reſolut.* 39. & Monteſinos *in manuſcriptis quæſtione* 74. *artic.* 4. *diſp.* 4. *quæſtione* 2 §. 8. addens, quod ſi Sacerdos Latinus exiſtens in ſua Latina Eccleſia (verbi gratia, Romæ) vellet conſecrare in templo illo Græcorum, non poſſet conſecrare fermentatum, & in hoc bene) & ſi Græcus vellet Romæ conſecrare, non in ſuo templo, ſed in alio, non poſſet licitè conſecrare in azymo:

Sed æquè probabiliter reſpondeo: Poſſe in eo caſu, ſeruare ritum ſuæ Eccleſiæ, ſed non teneri. Sic Granados *tract.* 2. *de Euchariſtia diſp.* 1. *in ſine* per hæc verba: Nec obſtat dictis Gabrielis Vaſquez *diſp.* 174. *cap.* 3. *num.* 28. hoc ita rigoroſe accepiſſe, vt non liceat Latino per Græciam tranſeunti celebrare in fermentato, aut è contra. Nam licèt Eccleſia permittat id facere, ſicut permitit Græcos, per modum collegij in Eccleſia Latina commorantes, celebrare in fermentato, non tamen obligat; nec eſt credibile diſplicere Eccleſiæ Latinæ, vt Græci in ipſa commorantes non ſequantur ritum ſuum, imò, & ipſius Chriſti Domini. Sic ille, & ego, & Petrus de Ledeſma *cap.* 4. *de Euchariſtia concl.* 13. Nuño *loc. cit.*

QVÆSTIO XXIII.

An Sacerdos Græcus, qui peregrinatur per Eccleſiam Latinam, aut Latinus per Græcam, poſſit pro libito celebrare in azymo, vel fermentato?

NEgant Vaſquez *diſp.* 194. *cap.* 3. Suarez *diſput.* 44. *ſect.* 3. *verſu. Illud vero in fine.* (Vnde male illum citant Bonacina, & Granados pro contraria ſententia) Hurtado *diſput* 2. *diff.* 6. & alij docentes Sacerdotem Græcum peregrinantem per Eccleſiam Latinam, ſi in ea non habeat proprium domicilium, nec templum pro ritu Græcorum deputatum, teneri etiam in templo Latinorum, ritum ſuæ Eccleſiæ ſeruare, & conſecrare fermentatum, quod idem, proportionabiliter dicunt de Latino per Græciam peregrinanti.

Sed æquè probabiliter reſpondeo: poſſe pro libito in azymo, vel fermentato celebrare, quia quilibet poteſt ſe acommodare conſuetudinibus locorum, per quæ tranſit, etiamſi ad id non teneatur, iuxta illud Ambroſij *Si fueris Romæ, Romano viuito more; ſi fueris alibi, viuito ſicut ibi.* Sic Henriquez *lib.* 8. *capite* 11. §. 6. *fine*, & apud ipſum Leo Papa IX. Sot. Caiet. & Ledeſma. Ægidius *quæſtione* 74. *artic.* 4. *num.* 117. (*non* 95. vt citat Bonacina) Sanchez, & Nuño, quos citat, & ſequitur Bonacina *diſput.* 4. *quæſt.* 2. *punct.* 1. *numero* 10. Granados, & Diana *locis citatis.*

QVÆSTIO XXIV.

An ſolum vinum vitis, ſit materia ſufficiens ad conſecrationem ſanguinis Chriſti?

NEgant hæretici quidam, dicti Aquarij (quorum hæreſim refutant S. Cyprian *epiſt.* 63. *ad Cecilium* & D. Auguſt. *hæreſi* 64.) exiſtimantes: aquam etiam eſſe ſufficientem materiam Sacramenti ſanguinis. Negarunt & alij, arbitrantes, etiam lac eſſe ſufficientem materiam.

Sed certiſſimè de fide reſpondeo: ſolum vinum ex vite, eſſe ſufficientem, & neceſſariam materiam huius Sacramenti. Ita definitum eſt in Concilio Lateran. *ſub Innocent. III. cap. Firmiter. de ſum. Trinit.* & in Florent. ab Eug. IV. *in litteris vnionis*, & in Altiſſiodorenſi 4. *cap.* 4. & in aliis, & conſtat ex vſu perpetuo Eccleſiæ, & inſtitutione Chriſti Domini, qui in hoc vitis vino inſtituit hoc Sacramentum, vt colligitur ex *Matth.* 26. vbi habetur, quod quando Chriſtus conſecrauit, dixit, *non bibam à modo de hoc genimine vitis.* Et ſic docent omnes Scholaſtici cum Diuo Thoma *quæſtione* 74. *artic.* 5. & cum Mag. *in* 4 *diſtinct.* 11. Legantur Bellarm. *libro* 4. *de Euchariſtia capite* 10. Suarez *diſputatione* 75. *ſectione* 1. Ægidius *num.* 121. & alij. Inter quos Dicaſtillo *tractatu* 4. *diſp.* 2. *dub.* 3. *à numero* 70.

***

QVÆSTIO

Digitized by Google

QVÆSTIO XXV.

An omne vinum vitis, ſiue album, ſiue nigrum, ſit ſufficiens materia conſecrationis ſanguinis?

RESpondeo: eſſe; ſiue differant ſpecie, ſiue non, quia quodlibet ex iſtis eſt ſimpliciter, & abſque addito, vinum. Sic omnes Doctores; præcipue citati. Quod ſi ab illis inquiras, Quodnam vinum ex illis ſit conuenientius? Reſpondet Vaſquez *diſp.*175. Quòd quamuis vinum rubeum, ſecundùm quid, ſit conuenientius ratione coloris, cùm magis aſſimiletur ſanguini; abſolutè tamen, conuenientius ſit vinum album ratione munditiæ. Sic etiam Monteſinos *in Manuſcriptis.* Lege Ioannem de Dicaſtilo *loc.cit.num.*73. & Barthol, ab Angelo *dialogo* 4.§.338. & 344.

QVÆSTIO XXVI.

An in vrgente neceſſitate, poſſit fieri conſecratio in alio vino, pomorum, videlicet, Granatorum, Morum, &c.

RESpondeo: non poſſe, quia abſolutè dixit Chriſtus, quando conſecrauit: *Non bibam de hoc genimine vitis:* Et ſic nequit in alio vino confici hoc Sacramentum. Sic S.Thom. 3.*part.quæſt.*74. *art.*5. *ad* 2. & cum eo omnes Theologi. Legantur *citati.*

QVÆSTIO XXVII.

An vinum coctum, v.g, Sapa, vel Mulſum, Hiſpanè, Atrope, & Clarea, *ſit materia ſufficiens conſecrationis ſanguinis?*

AFfirmarunt quidam, vt refert Gloſſa *Ver. Calix, in cap.ſicut.*2.*de conſecratione.diſt.*2. quæ, & innuit eſſe probabile.

Sed certiſſimè reſpondeo: non eſſe, quia non eſt verè vinum, cùm per coctionem in aliam transferit materiam. Sic Gloſſa *loc.cit.* Viualdus *de Euchariſt. num.*37. Granados *tract.*2.*de Euchariſtia diſp.*2.*num.*5. Hurtado *diſp.*2. *diff.*8. & P. de Ledeſma *c.*4. *concl.*15. *in fine.* & Ludouicus de S. Iuan. *quæſt.*1. *art.*16. *diff.*6. Dicaſtillo *dub.*5.*cit num.*83. & Palaus *tract.*4. *punct.*4. *num.*4.

QVÆSTIO XXVIII.

An agreſta, id eſt, ſuccus expreſſus ex vuis immaturis (*Hiſpanè* Agraz) *ſit materia ſufficiens conſecrationis?*

RESpondeo: non eſſe (ſiue ſpecie differat à muſto, vt aiunt Alex 4.*part. quæſt.*10. *memb.*4. *art.*3. & D.Thom. *quæſt.*74.*art.*5.*ad* 3. ſiue non, vt ait Palud, *diſt.*11.*quæſt.*1.) Quia nondum habet vini ſpeciem, ſed tantùm eſt in via ad illud. Vnde, ſicut nec ex paſta, aut maſſa corpus; ita nec, ex agreſta ſanguis Chriſti confici poteſt. Sic D.Th. & Alex. *loc. citatis.* Gabriel *lect.*35.*in Can.* Lugo *diſp.*4.*n.*8. Ochagauia *quæſt.*9.*n.*3. Suarez *diſp.*45 *ſect.*1. Ægid.*quæſt.*74.*num.*122. & omnes, & habetur *in capite cum omne, de conſecratione, diſtinctione* 2. Legantur Dicaſtillo, *num.*80. & Palaus *numer.*7.*citat.*

***

QVÆSTIO XXIX.

An Lora, ſeu acinacium (Hiſpanè, agua pie, delgado, ô vinada*) ſit materia ſufficiens conſecrationis?*

RESpondeo: eſſe, quia non eſt vinum, ſed aqua infuſa in acinis, ſeu racemis expreſſis. Secus eſſet ſi parua quantitas aquæ admiſceretur magnæ copiæ veri vini, vt fieret perfecta concoctio; quia tunc illud vinum non amittit ſuam ſpeciem, ſed potiùs parua illa aqua transmutatur in illud. Vnde bene Suarez *loc. cit.* ait, in hac re, non poſſe quid definiri, eo quòd variis modis fiat Lora. Sic Vaſquez, Granados, Hurtado, Lugo *loc.cit.* & communis. Lege Dicaſtill. *diſp.*1. *dub.*5.*num.*79. & Palaum *tract.*21 *punct.*4.*in fine.*

QVÆSTIO XXX.

An muſtum in vuis adhuc incluſum, ſit materia conſecrationis?

AFfirmarunt olim quidam; vt refertur, *in cap. cum omne citato*, & nunc, nonnulli alij, quos ſuppreſſo nomine, referunt Suarez *diſputat.* 45. *ſect.*1. & Ægidius *quæſt.* 74. *art.*5. *num.*123. Tenet ſecundùm Peſantium *quæſt.*74. *art.*5. *diſp.*1. Ricardus *diſt.*11.*art.*2. *quæſt.*5. *ad* 3. Quem etiam pro negatiua parte, citat Henriquez (vbi infra) *d.*11.*art.*2.*quæſt.*4. *ad* 3. Legat Ricardum, qui eius mentem noſſe cupierit.

Sed certiſſimè reſpondeo: non eſſe, quia muſtum intra grana incluſum, cum ſit ſicut pars in toto, non eſt potus, ſed cibus. Rurſus, dum continetur in vua, non poteſt ſufficienter deſignari per pronomen, *hic*, cum dicitur, *hic eſt ſanguis.* Ergo. Sic habetur expreſsè *in cap.cum omne, cit.* D.Thom.*quæſt.*74.*art.*5.*ad* 3. Et ibi Caietanus, Vaſquez *diſp.*175. *num.*14. Sot. *diſt.*9. *quæſt.vnica artic.*5. Ledeſma, Tabiena, Ricardus, & ſequitur Henriquez *lib.*8.*cap.*12. *num.*2.*lit. M.* Lugo *diſp.*4. *num.*10. Hurtado *diſp.*2. *diff.*9. Victoria, Angles, Syluest, & alij, quos citat, & ſequitur Bonacina *diſput.*4. *quæſt.*2.*punct.*2. *num.* 9. Cornejo *in* 3. *part quæſt.*74. *art.*5. *pag.*331. Peſantius *loc.cit.* Qui idem ſentit, & bene, loquendo de aqua viua, Hiſpanè, *Agua ardiente*, quia hæc, vel non eſt in ſubſtantia vinum, vel ſi eſt eiuſdem eſſentiæ, non habet verum ſtatum vſualem vini, ait Dicaſtillo *num.*83.

QVÆSTIO XXXI.

An vinum imbibitum in offa, ſeu mica panis, poſſit eſſe materia conſecrationis?

AFfirmat Dicaſtillo *num.* 92. caſu tamen ſolùm, quo vinum intra cauitates panis receptum, maneat ſenſibile.

Sed abſolutè loquendo reſpondeo, quod non, quia, dum vinum continetur intra micam panis, non poteſt tempore conſecrationis deſignari per pronomen *hic*, cum dicitur; *hic eſt ſanguis*; quia illud, non ſolùm eſt vinum, ſed etiam panis. Sic Lugo *diſput.*4. *num.*11. *pag.*1231. Cornejo *loc.cit.* vbi ſic ait: *Non* poteſt conſecrari vinum, quo panis madefit, quamuis retineat ſpeciem, & naturam vini; quia, non eſt in forma potabili. Sic ille, & alij; & tenent, me citato, Diana *parte* 3 *tractat.*8. *reſolut.*65. Amicus, Auerſa, & Molanus penes ipſum.

QVÆSTIO

Digitized by Google

QVÆSTIO XXXII.

An muſtum (hoc eſt vinum recenter à racemis expreſſum) ſit materia ſufficiens conſecrationis ſanguinis?

NEgarunt olim nonnulli apud Viuald. *de Euchariſtia num.*40. & nunc, licèt ſimpliciter non negent, valdè tamen dubitat Moure 3.*part. cap.*4. §.3. & alij recentiores apud ipſum, & apud Ioannem de Lugo *diſp.*4.*num.*9.

Sed certiſſimè reſpondeo: eſſe, quia muſtum, verè eſt, & dicitur ſimpliciter vinum, & ſic in ſcriptura vocatur, *Act.* 2. *Muſto pleni ſunt iſti.* Sic habetur expreſsè *in cap. Cum omne. de Conſecrat. diſtinct.* 2. vbi Iulius Pontifex id permittit in caſu neceſſitatis, & in aliquibus Eccleſiis eſt conſuetudo, vt in die Transfigurationis Domini 6. Auguſti, conſecretur muſtum ex vuis recenter expreſſis, vt referunt Viuald. *de Euchar. numer.* 41. & Moure *loc.cit.* Et hanc noſtram reſponſionem docent communiter omnes Theologi, cum S.Thom. 3.*part. quæſt.*74. *art.* 5. Sot. *diſt.*9.*q.*1. *art.*5. Suarez, & Ægidio. Lugo, Viualdus, & Moure *locis citatis* Henriquez *lib.*8. *cap.*12. §.1. apud ipſum, Ledeſma, Tabiena, & Concil. Brachar. Hurtado. *diſput.*2 *diff.*9. Granad. *tractat.*2.*diſput.*2.*num.*5. Victoria *num.* 59. Armilla *numer.* 8. Bonac. *diſput.*4. *quæſt.*2.*punct.*2.*num.*3. Valentia *diſp.*6.*quæſt.*2.*punct.*1. *col.mihi* 871, Sà, *V.Miſſa numer.*2. Fagund. ſtatim citandus, & Gauant. 3.*part.tit.*4.*num.*2.Layman *tr.*4. *cap.*2.*numer.*6. P.de Ledeſma *cap.*4.*poſt* 15.*concl.* Toletus *lib.*2.*cap.*24. Machado *tom.*1.*lib.*3.*part.*1.*num.*6. *docum.*2.*num.*7. Cornejo *quæſt.*74.*art.*5. *pag.*331. Dicaſtillo *diſp.*1.*num.*75. & Palaus *punct.*4.*cit.num.*7.

QVÆSTIO XXXIII.

An conſecrare muſtum, extra neceſſitatem, (aut extra feſtum Transfigurationis, vbi conſuetudo viget) ſit peccatum mortale?

NEgatiuam partem videntur amplecti Henriquez *lib.*8. *cap.*12.§.1.*in fine*, vbi tantùm dicit, id non decere per hæc verba: ſed extra id feſtum, aut neceſſitatem non decet, quia communiter exprimitur ſimul denſior vuarum pars, quæ non eſt vinum. Sic ille, & Hurtado *diſput.*2. *diff.*9. Fauent huic ſententiæ Granados *diſput.*2. *cit. numer.*5. Sot. *diſt.* 9. *quæſt.*1. *artic.*5. Ægid. *quæſt.*74.*art.*5.*numer.*124.& alij cum D.Thom. *loc.cit. ad* 3. inſinuantes, ſolùm eſſe veniale, cùm ſolùm dicant, eſſe peccatum, aut eſſe illicitum, & expreſſe id negat Martinus de ſan. Ioſeph apud Dianam, *infra.*

Sed probabiliùs reſpondeo: extra prædictos caſus, eſſe mortale conſecrare muſtum; tum propter prohibitionem Eccleſiæ *in dicto cap.* tum etiam, propter conſuetudinem contrariam: tum denique, quia maxima fieret irreuerentia Sacramento. Sic Suarez *diſp.*45.*sect.*1. Bonacina *diſp.*4. *quæſt.*2. *punct.*2. *num.*3. Fagundez *prac.*3.*num.*5. & Gauant. & Layman *loc.cit.* Filliuc. *num.*87. Villalobos *tractat.*7. *diff.*5. *numer.*2. Machado *tract.*6.*cit. document.*2. *num.*7. ex D.Thom. *quæſt.*84. *art.*5. *fine.* Palaus *num.*7. *cit.* & me citato Diana *part.*10. *tract.*11. *reſol.*37.

QVÆSTIO XXXIV.

An acetum, propriè acceptum, ſit materia ſufficiens conſecrationis?

AFfirmat Gloſſa *in cap.*2. *de conſecrat. diſt.*2. *ver. Calix.* & pro hac ſententia referunt Viualdus, & Moure, Innocentium III. *lib.*4.*de Myſt. Miſſæ.cap.*80. Et Gaſpar Hurtado, Alexandrum de Alexan. 4.*part. quæſt.*10.*num.*4.*art.*1. Sed immerito profectò. Nam vt bene Henriquez, Granad. & Fagund. hi Authores exponendi ſunt de vino acido. Et certè Alex. 4.*part. quæſt.*32.*art.*3.*memb.*8. (*alias quæſt.*10. *memb.*4. *art.*1. vt citat Hurtado) expreſsè de vino aceſcente loquitur, vt bene vidit Gabriel *lect.*25. *in can.* Vnde, quidquid ſit de hoc, ratio pro hac parte aſſignari poteſt. Quia, videlicet, acetum non differt eſſentialiter à vino: ergo.

Certiſſimè reſpondeo: Non eſſe materiam ſufficientem. Quia acetum, ſtrictè ſumptum, non eſt verè vinum, cùm potiùs vinum corrumpatur, vt ex illo acetum fiat. Sic S.Thom. *quæſt.*74. *art.*5. vnde bene Ariſt. 8. *Methaph. cap.*5. vinum & acetum, corpori viuo, & mortuo comparauit. Ex quo conſtat falſam eſſe rationem, quam contrarij pro ſua ſententia efformant. *ad* 2. Ricardus, Sotus, Angel, Sylueſter, Armilla, Vigner. & Victoria quos citat, & ſequitur Viualdus *de Euchar.num.*38. Suarez *diſp.*45. *sect.*1. Henriquez *lib.*8. *cap.*12. §.2. Layman *tract.*4. *cap.*2. *num.*5. Granad. *tract.*2.*diſp.*2.*num.*5. Fagundez *prac.*3.*cap.*3. *num.*3. Hurtado *diſp.*2. *diff.*8. Moure 3.*part.cap.*4.§.3. *num.*5. & omnes fere Doctores penes Machado *loco citato*, per hæc verba: *Que el vinagre no ſea apta materia para conſagrar en el, enſeñalo S.Thomas, y caſi todos los Doctores. No obſtante que vna Gloſa dice, que es baſtante materia, la qual explican S.Thomas, y algunos Doctores, diciendo, que ſe à de entender, no del vino, que totalmente eſtà echo vinagre, ſino delque ſe comienza a azedar. Doctrina muy apro ſito para quitar los eſcrupulos, que en eſta raçon puede auer acerca del vino, que ſe da para decir Miſſa en Madrid, que la mayor parte tiene algo de vinagre, y mucho de aqua.* Hæc Machado. Dicaſtillo *diſp.*1. *dub.*5. *num* 77. & Palaus *tract.*21. *punct.*4. *num.*9. vbi aduertit, quod Gregor. XIII. imperauit deleri Gloſſam pro parte affirmatiua citatam.

QVÆSTIO XXXV.

An ſaltem vinum acidum, ſeu parum acre (Hiſpanicè, que tiene vna punta de vinagre) *ſit materia ſufficiens?*

REſpondeo: eſſe, quia nondum formam ſubſtantialem vini amiſit. Verum eſt, quòd peccaret, qui abſque neceſſitate, in illo conſecraret, & interdum mortaliter, pro ratione dubij, vel irreuerentiæ. Sic D.Thom.*quæſt.*74.*art.*5. *ad* 2. Alenſ.4. *part. quæſt.*32. *art.*3. *memb.*8. Suarez *diſp.*45. *sect.*1. Fagundez, & Hurtado *locis citatis*, & communis, vt ex nuper dictis conſtat. Lege etiam Dicaſtillum *loc.cit.num.*78. & Palaum *loc.cit.num.*9.

QVÆSTIO XXXVI.

An vinum congelatum ſit materia ſufficiens conſecrationis ſanguinis?

NEgant Armilla *Ver. Euchar. numero* 19. Ledeſma *quæſt.*15.*art.*5. *dub.*1. Alanus *lib.*1. *de Euchariſt. cap.*11. Quos citat, & ſequitur Henriquez *lib.*8.*cap.*12. §.3. Moure 3.*part. cap* 4. §.3.*num.*7. Ludouicus de S. Iuan *quæſt.*1. *de Euchariſt. artic.*10. *diff.*5.*pag.*117. & Nuñus *quæſt.*74. *art.*5. Perez, *ibidem fol.mihi.* 19. & alij. Quia vinum congelatum non eſt in ſtatu potabili: ergo vinum congelatum non eſt materia conſecrationis; ſicut nec aqua conglaciata materia Baptiſmi.

Digitized by Google

Alij autem reſpondent, eſſe materiam dubiam. Sic Fagundez *prec.* 2 *lib.* 1 *cap.* 3 *num.* 10. & Machado *loc. cit. num* 9.

Alij ſub diſtinctione, dicunt, quod ſi recens eſt congelatio vini, vt in calice facta paulò ante conſecrationem, tunc optime poſſit fieri ex illo conſecratio: ſecus vero, ſi dudum congelatum eſt. Ita Eſtius *in* 4. *diſt.* 8. §. 9. *pag.* 110. Peſantius *in* 3. *p. q.* 74. *poſt. art.* 8. *diſp.* 1. *concl.* 1.

Sed probabiliùs reſpondeo: eſſe ſufficientem, quia vinum congelatum eſſentialiter eſt vinum, ſicut oleum congelatum, eſſentiali ter eſt oleum: ergo eſt ſufficiens conſecrationi. Sic Angel *Ver. Miſſa num.* 23. Syluest. *Euchar.* 2. *quaeſt.* 10. *n.* 15. Sot. *diſt.* 9. *quaeſt.* 1. *artic.* 5. Suarez *diſput.* 45 *sect.* 1. Vaſquez 175. *capite* 1. Ægidius, Layman, & Adamus, quos citat, & ſequitur Hurtado *diſp.* 2. *diff.* 9. Valentia *diſput.* 6. *quaeſt.* 2. *punct.* 1. *col. mihi* 870. *Quarto ſequitur.* Et Bonacina *diſput.* 4. *quaeſt.* 2. *punct.* 2. *num.* 10. (Qui pro vtraque ſententia ſatis inaduertenter refert Valentiam, & pro oppoſita, Vaſquium) Granados *tract.* 2. *diſp.* 2. *num.* 7. Viualdus *de Euchariſtia num.* 30. Ioann. de Cruce *quaeſt.* 74. *de Euchariſtia, dub.* 1. *concluſ.* 3. Sa *ver. Miſſa num.* 3. P. de Ledeſma *capit.* 4. *de Euchar. concluſ.* 15. *dub.* 3. Lugo *diſp.* 4. *num.* 12. & Diana 3. *part. tract.* 6. *reſol.* 100. & apud ipſum, Reginaldus, Villalobos, Filliucius, Syluius, & alij; Quibus adde Gauantum; *par tit.* 4. *num.* 1. Ochagauiam *quaeſt.* 9. *num.* 7. Cornejo *loc. citato.* & Ioannem de Dicaſtillo *diſp.* 5. *dub.* 5. *num.* 86. qui bene ad argumentum contrariorum reſpondet, negando quod vinum congelatum, non ſit in ſtatu potabili, eſt namque ſecundum ſuam naturam, licèt difficiliùs potetur, lambendo, vel ſugendo &c. Ad inſtantiam de aqua congelata reſpondet negando paritatem; eo quòd materia proxima Baptiſmi ſit ablutio, quæ non poteſt fieri in aqua congelata. Euchariſtia verò non conſiſtit in vſu, & actione, ſed in re permanenti, ac proinde non requiritur materia, quæ actu bibatur, ſed quæ poſſit bibi, quale eſt vinum congelatum. Sic ille *num.* 88. lege Palaum *tract.* 21. *punct.* 4. *num.* 8 & à nobis dicta *tom.* 1. *tract. de Baptiſ. diſp.* 2. *q.* 7. vbi inuenies negatam inſtantiam.

QVÆSTIO XXXVII.

An ſit peccatum in vino congelato conſecrare?

NEgant Vaſquez & Hurtado *loc. cit.*

Sed longè probabiliùs, reſpondeo: eſſe, & quidem graue; propter conſuetudinem Eccleſiæ, quæ nunquam conſecrauit vinum congelatum, & quantum ad hoc, habet vim legis. Sic Suarez, & Ægidius *loc. cit.* Fagundez *prec.* 3. *lib.* 1. *cap.* 3. *num.* 10. Monteſinus *in manuſcriptis quaeſt.* 74. *art.* 5. *diſp.* 5. *quaeſt.* 1. Diana *loc. cit.* & Villalobos *tract.* 7. *diff.* 7. *num.* 2.

QVÆSTIO XXXVIII.

An ſaltem, licitè poſſit conſecrari vinum congelatum, ſi eius congelatio ſoluatur?

NEgatiuam ſententiam adhuc docere Fagundez, *loc. cit.* docet Diana *loc. cit.* & eſſe probabilem innuunt ipſe, & Ægid. *quaeſt.* 74. *art.* 5. *num.* 127. & tenet Perez *loc. cit.* per hæc verba: Si ſolidum gelu ſit, nec vllo modo potabile, quod eſt eſſe ineptum ad vſum Sacramenti, ſummum ſacrilegium eſſet pro vino conſecrare, & idem dicendum eſt de vino, quod ex gelu ſolido liquefactum eſt, quod ſit maxima dubitatio, an vinum ex duriore illa concretione, naturam vini amittat, vt plerumque colorem, & ſaporem.

Sed longè probabiliùs reſpondeo: licitè poſſe, quia cum ſit vere vinum, nil obſtat, quominus conſecrari liceat. Sic Ægidius, Diana, & Suarez; Nec oppoſi um docet Fagundez, cum ſolum dicat, quod ſi contingat in Miſſa inuenire congelatum vinum, ante conſecrationem, etiam poſt oblationem, eſſe neceſſarium mutare, & iterum offerre, & conſecrare.

QVÆSTIO XXXIX.

An expediens ſit, aquam, vino conſecrando, miſcere?

NEgarunt olim Armenij, & nunc Lutherani, & Caluiniſtæ aſſerentes, peccatum eſſe mortale, aquam miſcere vino ad conſecrationem.

De fide tamen reſpondeo: expediens eſſe. Id enim conſtat ex diffinitionibus Pontificum, & Conciliorum. Alexand. 1. *epiſt.* 1. *cap.* 4. Iulius 1. *relatus, in cap. cum omne. de conſecrat. diſt.* 2. Fagund. 4. *in litteris vnionis.* Concil. Trulan. *can.* 32. Carthagin. III. *cap.* 24. Aurelian. 4. *cap.* 4. & Trident. *ſeſſ.* 22. *cap.* 7. Et ſic docent omnes Theologi cum S. Thom. *q.* 74. *art.* 6. & 7. Legatur Bellar. *lib.* 4. *de Euchar. cap.* 10 Dicaſtillo *diſp.* 2. *dubit.* 6. & 7.

QVÆSTIO XL.

An mixtio aquæ, & vini, ſit de neceſſitate Sacramenti?

AFfirmauit Armacanus *lib.* 9. *cap.* 9. *de quaeſt. Armenorum*, vt refert Ægidius *quaeſt.* 74. *art.* 7. *num.* 131.

Sed certiſſimè reſpondeo: non eſſe neceſſariam, neceſſitate Sacramenti, & ita factum tenebit conſecratio ex ſolo puro, ac mero vino. Conſtat: tum ex communi ſenſu Eccleſiæ id confirmantis: Tum etiam, quia, vt docet Armilla, *Ver. Euchariſtia*, Græci non miſcent aquam, & conſecrant: Ergo. Sic S. Thom. *q.* 74. *art.* 7. Suarez *diſp.* 45. *sect.* 2. Vaſquez *diſp.* 177. *cap.* 1. Ægidius *loc. cit.* Viuald. *de Euchar. num.* 32. vbi ſic ait: licet Sacerdos, ſine aqua celebrans, conſecraret; peccaret tamen mortaliter, illam, data opera, vel ex negligentia magna, omittens. Si autem negligentia fuit leuis, venialiter. Sic illi, & ſic Moure 3. *par. cap.* 4. §. 4 *num.* 1. Et omnes Theologi, vt videre eſt apud citatos, & apud Ochagauiam *quaeſt.* 10. *num.* 7. & Granados *tract.* 2. *cit. diſp.* 3. *num.* 4. nec non Dicaſtillo *num.* 7. *cit. num.* 106. & Palaus *punct.* 5. *num.* 2.

QVÆSTIO XLI.

An hæc mixtio aquæ ſit de Iure Diuino?

AFfirmant Alenſ. *quaeſt.* 32. *art.* 2. *memb.* 5. & 6. Oſius *in confeſſione Catholica, cap.* 40. *in initio* (*non* 14. vt citant Suar. & Hurtado) *pag. mihi* 168. Caſtro *V. Euchariſtia hereſi* 7. Henriquez *lib.* 8. *c.* 12. §. 4. Alanus *lib.* 1. *de Euchariſtia, cap.* 13. Granad. *tract.* 2. *de Euchar. diſp.* 3. *num.* 9. & apud Fagundez, Sotus *diſt.* 9. *quaeſt.* 1. *art.* 6. *poſt ſecundam concluſionem*; Sed immeritò citatur Sotus pro hac parte, cum oppoſitam expreſsè doceat *poſt* 3. *concl. V. Colligitur ergo.* Sic etiam Valentia *loc. cit. punct.* 2. Petrus Ledeſ. *de Euch. c.* 4. *concl.* 16. Vnde malè citatur hic Author ab Ochagauia, pro oppoſita parte. Fundamentum horum Doctorũ eſt, quia Chriſtus Dominus conſecrationem Calicis

Digitized by Google

Calicis peregit conſecrando vinum aqua mixtum per modum vnius: ergo hæc mixtio ſub diuino cadit præcepto.

Sed probabiliùs reſpondeo: non eſſe de iure Diuino, ſed de iure, & præcepto Eccleſiaſtico, vt apertè colligitur ex Trident. *ſeſſ. 22. cap. 7.* vbi dicitur, hoc eſſe præceptum Eccleſiæ. Et ratione probatur, quia id, quod eſt de Iure Diuino, pertinens ad materiam Sacramenti, etiam eſt de neceſſitate Sacramenti, vt inductione patet: At mixtio aquæ, non eſt de neceſſitate Sacramenti, *vt ſupr. quæſt.* 40. eſt habitum: ergo neque de iure diuino. Sic inſinuat D. Thom. *quæſt. 74. artic.* 6. Et tenent Scotus *in 4. diſt. 11. quæſt. 6.* Sot. *loc. cit.* Ledeſma *prima 4. quæſt. 15. art. 7.* Gabr. *lect. 35. in Can.* Suar. *diſp. 45. ſect. 2.* Vaſquez *diſp. 177. cap. 1.* Ægid. *quæſt. 74. art. 7.* Fagundez *præc. 3. lib 2. cap. 4. num. 11.* Hurtado *diſp. 2. diff. 11.* Lugo *diſp. 4. num. 22.* Layman *loc. cit. num. 7.* Villalobos *tract. 7. diff. 7. num. 3.* Machado *loc. cit. doc. 2. num. 10.* Torreblanca *de iure ſpirit. lib. 2. cap. 7. num. 12.* & penes ipſum, Azor, Toledo, & Bonac. Ochagau. *loc. cit. num. 6.* Cornejo *q. 74. art. 6.* Binsfeldius *in Enchirid. part. 1. cap. 6. §. 5.* & Dicaſtillo *diſp. 2. dub. 8. n. 117.* Chamerota, Pitigianus, & Nuñus apud ipſum. Palaus *punct. 5. cit. num. 4.* & Diana *par. 8. tract. 1. Reſol. 22.* Qui bene ad argumentum contrarium negat conſequentiam: quia non tenemur neceſſariò Chriſtum quoad omnia, quæ pertinent ad confectionem Sacramentorum: ſed tantum quoad ſubſtantialia, quale non eſt, miſcere aquam vino conſecrando.

QVÆSTIO XLII.

An Auctor huius præcepti fuerit Alexander Primus.

Affirmant Guillelmus Durandus *lib. 4. rationalis diuin. Offic. cap.* 30. & Roffenſ. *art.* 16. vt refert Fagundez, pro qua etiam parte, citat Sotus, Armacanum *lib. 9. cap. 9.* Sed male profectò, vt ex dictis conſtat.

Longè ergo probabiliùs, & fere certè reſpondeo: non fuiſſe Alexandrum huius præcepti Authorem, ſed Apoſtolos, qui imitati factum Chriſti, miſcuerunt aquam vino ad conſecrationem, & præceperunt ſic fieri. Sic Suarez, Fagundez & Hurt. *loc. cit.* Ægidius *num.* 139. Sot. *diſt. 9. q. 1. art. 6. verſ. circa primum,* Gauant. *p. 2. tit. 7. num. 4. lit. F.* & Dicaſtillo qui id ex Lyturgij SS. Iacobi, & Marci, & ex Concil. Carthagin. III. cui interfuit S. Auguſtinus optimè probat.

QVÆSTIO XLIII.

An poſſit Summus Pontifex in hoc præcepto diſpenſare?

Affirmant, qui dicunt, eſſe hoc præceptum purè humanum. Negant verò, qui diuinum dicunt, inter quos eſt Granados *tract. 2. diſp. 5. num. 13. pag.* 820. & Petrus Ledeſma *loc. cit.*

Sed probabiliùs reſpondeo: poſſe ſimpliciter, & abſolutè in hoc præcepto, vt pote Eccleſiaſtico, diſpenſare; practice vero, & de facto, vix licitè: cùm vix poſſit occurrere occaſio rationabilis, vt talis diſpenſatio concedatur. Sic Suar. *diſp. 45. ſect. 2. verſ. Nihilominus.* Ægidius *loc. cit. num.* 139. & alij, quos ſequuntur Gaſp. Hurtad. *diſp. 11. de Euchar. diff. 11. in fine.* Præpoſitus *in 3. p. q. 74. art. 7. num. 54.* Amicus *tom. 7. diſp. 16. ſect. 4. num.* 49. & Diana *par. 8. tract. 1. Reſol. 22. in fine.*

QVÆSTIO XLIV.

An in caſu neceſſitatis, poſſit Sacerdos, abſque diſpenſatione, conſecrare purum vinum, ſine mixtione aquæ?

Affirmat Ledeſma *prima 4. quæſt. 15. art. 7.*

Sed certiſſimè reſpondeo: quòd, etiam dato caſu, non poſſit: ſicut in nullo caſu poteſt conſecrare panem, ſine vino. Sic Suarez *loc. cit. ſect. 2. verſ. Nihilominus.* Villalobos *tract. 7. diff. 7. num.* 3. & Dicaſtillo *diſp. 2. dubit. 8. num.* 122.

QVÆSTIO XLV.

An quando Chriſtus Dominus inſtituit hoc Sacramentum, miſcuerit aquam vino?

Negant Vbaldenſis *tom. 3. de Sacramen. cap.* 31. & Torreblanca *lib. 2. pract. quæſt. cap. 7. num. 13. fol.* 39. Docentes, in puro vino abſque mixtione aquæ conſecraſſe. Quibus fauet Durandus *diſt. 11. quæſt.* 5. dum ſub dubio hanc partem relinquit.

Sed certiſſimè fere reſpondeo: miſcuiſſe. Sic D. Iacobus in liturgia, & D. Marcus Euangeliſta, etiam in ſua, quæ habentur *6. tom. Bibliot.* & clarè colligitur ex Trident. *ſeſſ. 22. cap.* 7. vbi dicitur: Quòd ita creditur Chriſtum feciſſe. Et tenent omnes fere Theologi, inter quos Suarez dicit eſſe fere certum; Vaſquez verò, de fide, propter Tridentini verba: Legatur Dicaſtillo *de Euchar. diſp. 2. 6. & 8.* qui id latè probat.

QVÆSTIO XLVI.

An aqua miſcenda vino debeat eſſe naturalis?

Reſpondeo affirmatiuè, quia talis, vt creditur, mixta fuit à Chriſto Domino, & ſola illa dicitur ſimpliciter aqua. Vnde ſine graui culpa nequit apponi aqua roſacea, aut alia artificialis. Quòd ſi de facto apponatur, licèt miſcens peccet mortaliter, tenebit conſecratio. Sic D. Thom. *quæſt. 74. art. 7. ad* 3. Alenſ. 4. *part. quæſt.* 32. Et omnes Doctores, *&c. in quadam. de celebrat. Miſſa,* & habetur *in Rubrica Miſſalis. de defectibus, &c. num.* 4. Legantur Petrus Ledeſma *cap. 4. de Euchariſtia concl.* 17. Ludouicus de S. Iuan *q. 1. art. 11. diff. 1.* & Granad. *loc. cit. diſp. 3. fine*, nec non Dicaſtillo *diſputat. 2. dubitat. 8. num.* 123.

QVÆSTIO XLVII.

An aqua, vino miſcenda, debeat eſſe in parua quantitate, comparatione vini?

Reſpondeo affirmatiuè, quia ſic habetur in Concil. Florent. Vbi dicitur. *Ante conſecrationem aqua modiciſſima admiſceri debet.* Et rurſus. *Sacerdotes, in calicis oblatione, paululum aqua admiſceant vino.* Sic ibi, & ſic omnes.

QVÆSTIO XLVIII.

An poſſit determinari, quanta debeat eſſe illa paruitas aquæ admiſcendæ vino?

Negant Suarez *diſp. 45. ſect.* 3. & Guillelmus Durand. *lib. 4. cap.* 30. Fagund. *præc. lib. 2. cap. 4. num.* 15. Moure *loc. cit.* ex Viualdo *de Euchariſtia num. mihi* 44. Ochagauia *tract. 1. de Euchariſtia q. 10. num.* 13.

Digitized by Google

num. 13.& alij, qui arbitrio prudentis Sacerdotis hoc relinquunt, conſiderata vini quantitate, & fortitudine maiori, vel minori.

Sed nihilominus reſpondeo: poſſe optimè definiri, & aliqualiter determinari. Et ſic dico; poſſe, adminus, apponi octaua, aut decima pars aquæ: vt docet Ægid. *quæſt.* 74. *art.* 8. *num.* 140. per hæc verba: In Concilio verò Triburienſi *can.* 19. dicitur, ita aquam miſcendam eſſe vino, vt *duæ partes vini, tertia vero aquæ,&c.*Quod pro conditione vini, & moribus illius populi, potuit eſſe licitum. Alia tamen eſt communis Eccleſiæ praxis, vt ſcilicet minimùm octies, vel decies plus vini ponatur in calice, quàm aquæ. Sic. Ægid. & Layman *tract.* 4. *cap.* 2. *num.*9. *verſ. Addo denique*, & Diana 3. *part. tract.*4. *reſ.*49. Imo Lugo *diſp.* 4. *num.* 38. *pag. mihi* 239. affirmat, ſufficere ſi quinta pars apponatur. Sic enim ait.Certe ſi quinta, vel ſexta pars aquæ apponeretur, non videtur habendus ſcrupulus, quia non eſt credibile, vinum eſſe adeo debile, vt tam modica aqua corrumpatur. Sic Lugo.

Quòd ſi quæras; An ſufficiat vnica gutta aquæ? Reſpondeo: ſufficere, quia illa, vere adimpleri præceptum videtur. Sic Ochagauia *loc. cit.* & Lublinus *verb. Euchariſtia num.* 7. ſic dicens: Quantò ergo minus aquæ miſcetur, tanto eſt tutius, etiamſi ſit ſola gutta, dummodo ſit aqua: quod ideo dico, quia poteſt eſſe gutta adeo exilis, vt non ſit niſi ros. Sic ille, & Tabiena. Nec non Dicaſtillo *dub.* 8.*cit. n.* 124. *ibi*: Ideo ſufficit, & conſultius eſt, vt infundatur guttula ſenſibilis.

QVÆSTIO XLIX.

An ſufficiat, quòd aqua miſceatur vino in ampulla, vel dolio, per Sacerdotem, ante Miſſam?

RESpondeo: non ſufficere, ſed neceſſariò debere miſceri in in ipſo calice, tempore ſacrificij, ab ipſis ſacris Miniſtris. Quia hæc mixtio, non quomodocumque, ſed per modum ſacræ ceremoniæ, ad ipſum ſacrificium pertinentis facienda eſt. Sic D. Thom. *quæſt.* 74. *art.* 8. *ad* 3. Ægidius, ibidem. Suarez *loc. cit. ſect.* 3. Vaſquez *diſp.* 177. *cap.* 2. Hurtado *diſp.* 2. *diff.* 13. Ochagauia *loc. cit.* & communis.

QVÆSTIO L.

An aqua debeat miſceri initio Miſſæ, an verò poſt Euangelium?

AFfirmant conuenientius eſſe initio Miſſæ ante introitum Sot. *diſt.* 9. *art.* 6. *concl.* 3. Armilla *V. Euchar. num.* 11. Granados *tract.* 2. *diſp.* 3. *in fine*. & Lublinus *loc. cit.*

Sed meliùs reſpondeo: debere miſceri poſt oblationem Hoſtiæ, vt præſcribitur in Miſſali Romano; Quamuis quantum ad hoc vnuſquiſque poſſit ſequi conſuetudinem ſuæ Eccleſiæ. Sic Suarez, & Hurtado *loc. cit.* qui tamen bene aduertunt, hanc mixtionem ita eſſe faciendam ante conſecrationem, vt poſtea nullomodo fiat, quamuis obliuione, vel alia quauis cauſa, fuerit omiſſa; bene tamen ante conſecrationem calicis, ſi, ante hanc, omiſſa fuit. Sic etiam Dicaſtillo *diſp.* 2. *dubit.* 8. *numero.* 125. Ægidius *ad quæſt.* 74. *art.* 7. *n.* 142. & alij.

***

QVÆSTIO LI.

An hæc mixtio debeat fieri ab ipſomet Sacerdote celebrante?

AFfirmant Ledeſma *prima* 4. *quæſt.* 15. *art.* 7. *dub.* 3. quem ſequitur Henriquez *lib.* 8. *cap.* 12. §. 4. licet in Gloſſa *lit. O.* dicat ſufficere, ſi à quouis Sacerdote fiat, vt docuit Durandus *in rationali lib.* 4. *cap.* 30.

Sed probabiliùs ſub diſtinctione, ſic reſpondeo: In Miſſis priuatis debet fieri hæc mixtio à celebrante; in ſolemnibus vero, vinum debet infundi in calice à Diacono; aqua vero à Subdiacono, præcedente tamen benedictione Sacerdotis celebrantis. Sic Vaſquez, & Hurtado *loc. cit.* Et habetur in Rubr. Miſſalis Romani. Et tenent iam omnes. Legatur Dicaſtillo *loc. cit. n.* 122.

QVÆSTIO LII.

An aqua vino admixta, conuertatur in ſanguinem Chriſti, ſi tempore conſecrationis non fuerit in vinum conuerſa?

AFfirmant Alanus *lib.* 1. *de. Euchariſtia cap.* 13. Ianſen. *in concordia. capit.* 131. Salmeron. *tom.* 9. *tract.* 14. *pag.* 120. Toletus *lib.* 2. *cap.* 25. *Ver. Rurſus*, ſic dicens; *Cum vino eſt quantitas parua aquæ adhibenda, quæ ſimul eſt materia ſiue conuerſa ſit in vinum, ſiue non*, Ægidius *quæſt.* 74. *art.* 8. *dub.* 1. Scortia *lib.* 4. *de ſacrificio cap.* 1. *num.* 14. Præpoſitus *quæſt.* 74. *art.* 8. *dub. vnico*, Layman *lib.* 5. *tract.* 14. *cap.* 2. *num.* 9. Peſantius *quæſt.* 74. *art.* 8. *diſp.* 2. Petr. Soto *lect.* 14. *de Euchariſtia.* Quos omnes fere refert, & videtur ſequi Diana 3. *par tract.* 4. *reſol.* 49. Quibus & ego addo Ioannem de Lugo *diſp.* 4. *ſect.* 3. Baſſeum *Ver. Euchariſtia* 1. *num.* 14. & Ioannem de Dicaſtillo *de Euchar. diſp.* 2. *dubit.* 9. *à num.* 133. vbi hanc opinionem longe probabiliorem vocat, quam latiſſime probat.

Sed probabilius reſpondeo, quòd nullomodo conuertatur in ſanguinem Chriſti, niſi priùs in vinum tranſmutetur. Quia ſolum vinum eſt materia conſecrationis ſanguinis; Nam aqua, tantùm ei miſcetur per modum ceremoniæ, non materiæ: Ergo aqua, manens in propria ſpecie, non poteſt conuerti in ſanguinem Chriſti. Sic D. Th. D. Bonau. Scot. Ricardus, Palud. Gabr. Argentina, Rubion, Baſſolis, Aliaco, Sotus, Abulenſ. Henriquez, Valentia, Suarez, Vaſquez, Conimbricen. Alex. Mayor, & Syluester, quos omnes citat, & ſequitur Granados *tract.* 2. *de Euchariſtia diſp.* 4. *ſect.* 2. Sic etiam Hæredia, Homobonus, Ioan. de Cruce, Syluius, Villalob. Nuñus, Petr. de Ledeſma, Fagundez, Pitigianus, Graffius, & Petronius, quos citat, & non ſequitur, Diana *loc. cit.* quibus addi poſſunt Hurtado *diſp.* 2. *diff.* 14. & apud ipſum, Tanner. & Cathechiſmus Romanus, dicens, hanc ſententiam eſſe omnium Eccleſiaſticorum Scriptorum. Innoc. III. *cap. cum Marthæ, & lib.* 4. *cap.* 23. & Ludouic. *quæſt.* 1. *de Euchar. art.* 11. *diff.* 2. *pag.* 118. Marcus de Huertos *de ſacrificio Miſſæ, vbi de Euchariſtia*, §. 2. *fol.* 150. Gauant. 3. *part. tit.* 4. *in fine.* Machado *tom.* 1. *lib.* 3. *part.* 1. *tract.* 6. *docum.* 3. *num.* 12. Luyſius Turrian. *in ſelectis centur.* 3. *dub.* 37. dicens, contrariam opinionem eſſe falſam. Ochagau. *tract.* 1. *de Euchariſtia quæſt.* 11. *num.* 4. dicens, ſibi non videri probabile oppoſitum. Cornejo *in* 3. *par. quæſt.* 74. *art.* 6. *pag.* 332. & alij. Quos ſequitur Palaus *tract.* 21. *punct.* 5. *num.* 11.

Digitized by Google

QVÆSTIO LIII.

An, ſi poſt incæpta, & non finita verba conſecrationis calicis, aqua conuertatur in vinum; illa pars vini, quæ fit ex aqua, conuertatur in ſanguinem Chriſti?

AFfirmant Nuñus *q.* 74. *art.* 8. Vaſquez *diſp.* 201. *cap.* 4. & Monteſ. *in manuſcriptis quæſt.* 74. *ar.* 8. *quæſt.* 4. nec non Ochagauia *q.* 6.

Sed probabiliùs reſpondeo: non conuerti in ſanguinem Chriſti Domini; quia non fuerunt applica ta illi parti vini omnia verba conſecrationis, vt conſtat. Sic Suarez *diſp.* 45. *ſect.* 4. & Hurtado *diſp.* 2. *diff.* 14. quos refert Diana *reſol.* 49. *cit.* Quibus ego addo Granados *tract.* 2. *diſp.* 6. *num.* 2. Et Ioan. de Lugo dicentem: ſic debere affirmari, conſequenter loquendo ab omnibus Doctoribus ſecundæ ſententiæ quæſtione præcedenti traditæ. Lege Dicaſtillum *diſp.* 2. *dubit. per totam.*

QVÆSTIO LIV.

An materia conſecranda, debeat neceſſario eſſe præſens Miniſtro?

REſpondeo affirmatiuè. Primò, quia Chriſtus, non niſi materiam ſibi præſentem, conſecrauit. Secundò, quia materia conſecratur pronomine demonſtratiuo, *Hoc*, vel *Hic*; at hoc pronomen, non demonſtrat niſi materiam præſentem: ergo. Sic S. Thom. *in* 4. *diſt.* 11. *quæſt.* 2. *art.* 1. Durand. *quæſt.* 6. *n.* 6. Palud. *quæſt.* 1. *art.* 3. Sotus *diſt.* 9. *quæſt.* 1. *art.* 2. Victoria *n.* 58. Suar. *diſp.* 43. *ſect.* 5. Vaſq. *diſp.* 171. *cap.* 4. Granados *tract.* 2. *diſp.* 6. Ægidius *quæſt.* 74. *art.* 2. *dub.* 1. Ochagauia *tract.* 1. *de Euchariſtia quæſt.* 6. *num.* 9. & communis. Quam tenet Dicaſtillo *diſp.* 2. *dubit.* 11. *n.* 190.

QVÆSTIO LV.

An præſentia imaginationis, aut intellectus, ſufficiat ad conſecrandum abſentem panem, & vinum?

AFfirmant Marſilius *in* 4. *diſt.* 11. *art.* 1. & Mayor *quæſt.* 1. *art.* 2. apud Henriquez *lib.* 8. *cap.* 14. *in Gloſſa lit. A.* & apud Fagundez *præc.* 3. *lib.* 2. *capite* 5. *num.* 6. exiſtimantes, poſſe validè conſecrari abſentem panem, ſi per intellectum præſens deſignetur: ſicut poteſt validè contrahi matrimonium inter abſentes.

Sed certiſſimè reſpondeo: non ſufficere, ſed requiri neceſſariò præſentiam ſenſibilem. Primò, quia communiter, ſolùm dicimus eſſe præſens nobis, id, quod cognitioni noſtræ obiicitur, aut eſt in conſpectu noſtro. Secundo. Quia aliàs poſſem ego hic exiſtens, validè conſecrare panem apud Indos, quod eſt ridiculum. Sic Authores citati, præcipuè Henriquez, & Fagundez, qui dicunt, contrariam ſententiam eſſe temerariam.

QVÆSTIO LVI.

An ſufficiat ad conſecrandum, quod materia, quouis ſenſu percipiatur?

REſpondeo negatiuè, quia alioquin poſſet panis, per vnam leucam diſtans, conſecrari, quia viſu percipitur: requiritur ergo, vt materia ſit ita debitè præſens, vt non ſit nimis diſtans, etiamſi oculis videri poſſit. Sic omnes DD. præſertim Suar. Granados, Ochag. Lugo, & alij.

QVÆSTIO LVII.

An ſit de neceſſitate Sacramenti, vt materia conſecranda, manibus tangatur?

AFfirmarunt aliqui, apud Suarez, & Granados *loc. cit.* Quia ita (inquiunt) Chriſtus Dominus fecit, qui accepit panem in ſanctas, & venerabiles manus ſuas.

Sed certiſſimè reſpondeo: non eſſe neceſſarium, quia ſine tanta proximi ate dicitur panis, aut vinum ſufficienter præſens, vt pronomine *hoc*, ſignificetur: & ita formulas in pyxide, ſeu vaſe, conſecrare ſolemus, abſque eo, quod illas, aut vas illarum, tangamus. Neque factum Chriſti Domini, quantum ad hoc, inducit neceſſitatem, ſicut nec leuare oculos in cælum, quod ſimiliter fecit Chriſtus. Sic Doctores *citati*, & præcipuè Suarez *diſput.* 43. *ſect.* 5. *Verſ. Sed quæres primo* Dicens, id eſſe certum. Ægidius *loc. cit. dub.* 1. & alij, quos ſequitur Dicaſtillo *dub.* 11. *cit. num.* 195.

QVÆSTIO LVIII.

An materia debeat eſſe in tam parua diſtantia, vt ſonus verborum formæ, phyſicè illam pertingat, ſaltem medijs ſpeciebus intentionalibus?

AFfirmant Viguerius *capite* 16. §. 3. *verſu* 2.

Sed certiſſimè reſpondeo: non eſſe neceſſarium, vt ſonus verborum formæ perueniat, aut peruenire poſſit ad materiam conſecrandam. Quia aliàs, ſi calix coopertus, aut hoſtia in capſula incluſa, vel ſub aliis formis exiſtens, conſecrarentur: vel ſi Sacerdos ſubmiſſe proferret verba, & materia aliquantulum diſtaret, nihil fieret, quod eſt abſurdum. Sic Suarez *diſp.* 43. *ſect.* 5. Granados *tract.* 2. *diſp.* 6. *num.* 4. Fagundez *præc.* 3. *lib.* 2. *cap.* 6. *num.* 7. Henriquez *lib.* 8. *cap.* 14. *num.* 1. & omnes apud Dicaſtill. *diſp.* 2. *dub.* 11. *num.* 194. vbi ita ait: colligitur 3. non eſſe neceſſarium, vt ſonus verborum, ſeu habitus conſecrantis attingat materiam conſecrandam: cuius oppoſitum faciunt non pauci Sacerdotes, qui ſatis indecenter (ne dicam fœdè, & cum ſpectantibus nauſea) Hoſtiam, & vinum conſecrandum inhalant: in qua re ſunt ſatis reprehenſione digni, qui id faciunt ridiculis quibuſdam geſtibus, aut geſticulationibus, circumſtantium potiùs riſum, quam deuotionem excitantes. Sic ille, & bene.

QVÆSTIO LIX.

An materia à tergo poſita, in debita diſtantia, poſſit validè conſecrari?

AFfirmant Mayor *in* 4. *diſt.* 11. *quæſt.* 2. *art.* 2. & Ioan. de Cruce *in ſum. quæſt.* 74. *de Euchariſtia dub.* 4. *concl.* 1. *fol.* 146.

Et negant abſolutè Sotus *diſt.* 9. *quæſt. vnica art.* 2. Layman *cap.* 2. & Ægidius *quæſt.* 74. *art.* 2. *dub.* 1. Et dubitant valdè, Suarez *diſt.* 43. *ſect.* 5. & Granados *tract.* 2. *diſp.* 6. *num.* 3.

Sed probabiliùs reſpondeo: non poſſe validè conſecrari, niſi in caſu, quo Sacerdos vertat faciem verſus panem, vel vinum, aut niſi manu illam teneat. Quia ſolùm hoc modo fit ſufficienter præſens Sacerdoti talis materia, vt poſſe quodāmodo corā ipſo exiſtens. Sic

Digitized by Google

Henriquez *lib.* 8. *cap.* 14. *num.* 1. Vaſquez *diſp.* 171. *cap.*4. *num.* 22. Ochagauia *tractat.*1. *quæſt.* 6. Bonac. *diſp.* 4. *quæſt.*2. *punct.*6.*num.*6. Qui & citat Ægidium pro hac parte, ſed meliùs illum citat Ochagauia pro oppoſita, & alij. Verum eſt, quod in omnium opinione, grauiter peccaret, qui contra vſum Eccleſiæ, hoc modo conſecrare auderet, vt notant Suarez, & Granados. Legatur Dicaſtillo *diſp.*2.*dub.*11.*num.*192. vbi ait, non poſſe validè conſecrari Hoſtiam à tergo exiſtentem, niſi Sacerdos eam manibus teneat, aut tangat.

Qvæstio LX.

An ad valorem conſecrationis, ſufficiat, quod materia ſit expoſita viſui, quamuis ab ipſo non percipiatur?

NEgatiuam ſententiam tenere Vaſquez *diſp.* 171. affirmat Gaſpar Hurtado *diſp.*2. *diff.*15 *pag. mihi* 10. per hæc verba: Ita tamen ad præſentiam, ad valorem conſecrationis requiſitam, adminus eſt neceſſarium, quod materia ſit ſenſui exteriori expoſita, vt etiam ſufficiat, ſi ſit expoſita viſui, quamuis ab ipſo percipiatur, vt contra Vaſquez *diſp.* 171. aduertunt Ægidius *quæſt.*74. *art.*2. *dub.*1. Ochagauia *quæſt.*6. Layman *cap.*2. Bonacina *quæſt.*2. *punct.*6. Sic ille, ſed malè; quia nec Vaſquez hoc, ſed oppoſitum docet; nec aliquis ex his Authoribus citatis, illum ad propoſitum citat.

Certiſſimè ergo reſpondeo: ſufficere, ſi aliàs materia ſit ſufficienter propinqua. Sic Vaſquez *loc. cit. cap.* 4. *num.*21. per hæc verba: Porro cum dicimus, rem debere eſſe in proſpectu, vt dicatur præſens, & accommodata conſecrationi, per proſpectum, intelligimus, vel oculorum notitiam, vel etiam tactus, aut etiam auditus. Nam cæcus, qui contingeret panem, vel calicem, rectè poſſet vti pro nomine illo demonſtratiuo, & ita conſecrare. Sic Vaſquez, & Hurtado, Ægidius, Ochagauia, Layman, & Bonacina *loc. cit.* & eſt communis omnium.

Qvæstio LXI.

An Hoſtia, ſeu vinum, poſt parietem poſita, ſi aliquo modo à Sacerdote cognoſcatur, poſſit conſecrari validè?

AFfirmant Maior *loc ſupra citato*, & Ioan de Cruce *dub.*4. *concl.*1. Vbi in breui, multa, & difficilia dicit, ait enim ſic; Sat eſt enim præſentia phyſica, vel moralis, quia materia exiſtens, etiam à tergo, ſeu poſt parietem ex odore, tactu, aut viſu, & ſi ſit maxime diſtans, aut alia via certiſſima morali cognoſcatur, vt ſi fide dignus dicat Sacerdoti cæco, illam eſſe præſentem. Hoc enim ſat eſt, vt Sacerdos deſignet materiam in particulari, & vt verificetur forma conſecrationis, & verè dicat; Hoc eſt corpus meum; & Hic eſt calix ſanguinis mei. Sic Cruz.

Sed certiſſimè reſpondeo: non poſſe. Quia nequit talis materia, aptè deſignari pronomine *hoc*. Sic omnes Doctores communiter, Suarez, Reginaldus, Valentia Ægidius, quos citat, & ſequitur Bonacina *loc. cit.* Ludouicus de S. Ioan. *quæſt.* 1. *de Euchar. art.* 8. *dub.* 1. Dicaſtillo *diſp.* 2. *dubit.* 11. *num.* 203. Diana *part.* 10. *tractat.* 19. *Reſolut.* 40. Bernal *de Sacramen. diſput.*29. *ſection.* 2. *num.*11. licèt cum Cruce in aliquibus conſentiat.

Qvæstio LXII.

An ſaltem Hoſtia, linteo cooperta, aliàs ſufficienter propinqua, poſſit validè conſecrari?

AFfirmant Ochagau. *tract.*1. *quæſt.*6. *n.*13. Negant verò apud ipſum, aliqui Recentiores, & præcipuè Ægidius, *quæſt.*74. *art.*2. *dub.*1. *num.*2.

Sed ego ſub diſtinctione reſpondeo. Si Hoſtia ſit poſt linteum, ita vt linteum non ſe habeat, vt continens, tunc etiamſi alias cognoſcatur, nequit conſecrari; ſi verò ſit cooperta, vel inuoluta linteo, aut corporali, & aliàs notum ſit Sacerdoti, optimè poteſt conſecrari. Quia tunc, cum corporale illud ſe habeat tanquam continens, demonſtrato continente, demonſtratur & continens. Nam per figuram metonymiam continens pro contento ſumitur. Sic Vaſquez, & alij *loc. cit.* Et ſic intelligi debent, & explicari Doctores, pro contraria parte adducti. Legatur Dicaſtillo *dubit.* 11. *cit. num.* 193. Palaus *par.* 6. *n.* 5. & me citato Diana *p.*10. *tr.*16. *Reſol.*40. *in fine*.

Qvæstio LXIII.

An Hoſtia exiſtens in ſacrario, aut tabernaculo clauſo, poſſit validè conſecrari?

NEgat Ægidius *loco nuper citato*. Et ſub dubio relinquit Lugo *diſput.* 4. *num.* 123. Negant item Palaus *punct.* 6. *num.* 5. Baſſeus, Ieſualdus, Auerſa, quos citat & ſequitur Diana *p.*9. *tract.*8. *Reſol.*63. & *p.*10. *tr.*16. *Reſol.*40.

Sed probabiliter reſpondeo: poſſe validè (quamuis non licitè, ſi aliàs id ſciret, non ex relatione alterius, ſed ex ſemetipſo. Quia (vt nuper eſt habitum) ſufficienter demonſtratur contentū per proximum continens: at in hoc caſu, Sacrarium, ſeu tabernaculum, eſt proximum continens: ergo illo demonſtrato, demonſtratur, & contentum. Sic videntur docere Rodriguez *cap.*45. *de Miſſa num.* 10. & Cornejo *dub.* 2. *cit. pag.*329. Secus dicendum eſt, ſi Hoſtia exiſteret in alio cubiculo. Quia tunc non ſufficienter oſtenderetur per ly *hoc*, vt bene in hoc Lugo.

Nec contra hanc doctrinam poteſt deſumi argumentum ex à nobis dictis 1. *par. tract.*5. *diſp.*2. *quæſt.* 31. nempe, quod abſolutio data moribundo in domo incluſo, non ſit valida: ergo nec in caſu præſenti, erit valida conſecratio. Quia profectò, eſt diſpar ratio, cum ibi, & abſit præſentia ſufficiens, cùm tantùm ſit ex relatione alterius: & obſtet prohibitio Clementis VIII. Hîc verò, & adeſt præſentia ſufficiens vt conſtat ex dictis, & non obſtat prohibitio aliqua.

Qvæstio LXIV.

An ad valorem conſecrationis ſufficiat, vt Sacerdos fiat certior materia coram ſe poſita, ex relatione alterius;

AFfirmant Henriquez *lib.*8. *cap.*14. *num.*2. & Sot. *d.*9. *quæſt. vnica art.*2. vbi ſic ait: Ad tertium reſpondetur, præſentiam rei ſenſu aliquo percipi, ſcilicet, viſu, aut tactu, aut olfactu, &c. Quare cæco permittere conſecrare periculoſum eſt, neque verò ſine diſpenſatione licet; vbi autem ſit diſpenſatio, poteſt tactu, vel guſtu, vel olfactu materiam percipere. Attamen quamuis nullo ſenſu eam deprehenderet, ſed ſola relatione Miniſter certior factus, illam conſecraret, conſecratio teneret: At profectò arbitror culpa non carere. Sic Sotus, & ſic etiam Ioan de Cruce *loc. cit.*

Sed

Digitized by Google

Sed probabiliùs reſpondeo: non ſufficere, niſi aliàs illa materia ſenſu aliquo percipiatur, aut per ſe percipi poſſit (licèt per accidens, actu non percipiatur.) Quia materia, quæ nullo ſenſu percipi poteſt, nequit per pronomen *hoc*, à Sacerdote ſignari. Nam pronomen, *hoc*, demonſtrat rem præſentem ſenſibiliter ipſi proferenti. Sic Corneio *in* 3. *parte quæſtione* 74. *artic.* 2. *diſputat.* 2. *dub.* 2. Ochagauia *quæſt.* 6. *cit. numero* 12. *fine*. Legatur Diana 5. *part. tract.* 6. *reſol.* 17.

QVÆSTIO LXV.

An ſufficiat, materiam eſſe præſentem, ſecundùm aliquam ſui partem, vt poſſit tota conſecrari?

AFfirmant Vaſquez *diſp.* 171. *num.* 25. Hurt. *diſp.* 2. *diff.* 15. & dicit probabile Lugo *diſp.* 4. *num.* 127. docens, ſatis eſſe ad conſecrationem, quod materia, ſecundum aliquid ſui, ſit præſens, quamuis multum diſtet, quantùm ad alias partes. Ita etiam Dicaſtillo *num.* 201.

Sed probabiliùs reſpondeo: non ſufficere, ſed neceſſarium eſſe materiam conſecrabilem ſecundum omnes, & ſingulas partes eſſe moraliter præſentem Sacerdoti. Quia aliàs, Sacerdos exiſtens in littore maris, poſſet totum mare conſecrare, ſi eſſet vinum, quod conſtat eſſe falſum. In eo ergo caſu, conſecrabitur pars determinata, quæ eſt in debita diſtantia, non verò, quæ valde diſtat. Et ratio eſt: quia ad conſecrationem requiritur præſentia moralis, & ad ſenſum, materiæ conſecrandæ: ergo partes, quæ non ſunt moraliter, & ad ſenſum præſentes, non ſunt conſecrabiles. Sic Suarez *diſp.* 43. *ſect.* 5. *fine*. Ochagauia *quæſt.* 6. *num.* 17. Adamus *quæſt.* 2. *dub.* 2. Corneio *quæſt.* 74. *art.* 2. *diſp.* 2. *dub.* 3. qui & citat D. Thomam *opuſc.* 59. *cap.* 5. Durandum *in* 4. *diſt.* 11. *quæſt.* 6. *num.* 6. Sotum *diſt.* 9. *quæſt.* 1. *art.* 2. Valentiam *diſp.* 6. *quæſt.* 2. *punct.* 3. *fine*. Adde Tannerum *quæſt.* 2. *dub.* 2.

QVÆSTIO LXVI.

An Sacerdos, intendens eodem actu conſecrare duplicem materiam, vnam præſentem, & alteram abſentem, valide, conſecret materiam præſentem?

NEgat Nuñus, apud Bonac, *diſp.* 4. *quæſt.* 2. *punct.* 6. *num.* 8. cui ego addo Petrum de Ledeſma *cap.* 4. *de Euchar. poſt octauam concluſionem* aſſerentem, in eo caſu neutram materiam manere conſecratam.

Sed probabiliùs reſpondeo? Manere conſecratam materiam præſentem. Quia de hac, verè verificaretur forma. Sic Bonac. *loc. cit.* per hæc verba: Quando Sacerdos intendit duplicem materiam conſecrare, vnam præſentem, & alteram abſentem, conſecrationem non eſſe validam reſpectu abſentis: reſpectu verò præſentis videri validam, quia de materia præſenti verificatur forma. Sic ille. Quem citat, & ſequitur Dicaſtillo *dubit.* 11. *cit. num.* 202. qui tamen bene aduertit ſecus dicendum, ſi Sacerdos ita alligaret intentionem, vt non vnam tantum materiam, ſed vtramque ſimul vellet conſecrare; ita vt nollet vnam ſine altera; quia tunc neutram conſecraret; abſentem quidem quia non poteſt demonſtrare, & conſecrare; præſentem verò, quia non vult, niſi conſortio alterius, quam non poteſt.

QVÆSTIO LXVII.

An poſſit valide conſecrari materia, triginta paſſibus, à Sacerdote diſtans?

NEgat Bonac. *diſput.* 4. *quæſt.* 2. *punct.* 6. *num.* 11. & *diſt.* 9. *art.* 2. dum ait, ſolùm eſſe certum, poſſe conſecrari, ſi diſtet tantùm per decem paſſus.

Sed longè probabiliùs reſpondeo: poſſe, quia verè talis materia cenſetur moraliter præſens. Sic Henriquez *lib.* 8. *cap.* 14. *num.* 2. & innuunt Hurtado *diſp.* 2. *diff.* 15. & Ioan. de Cruce *loc. cit.* Legantur pro hac quæſtione, quæ dicta ſunt à nobis 1. *tract.* 5. *diſp.* 2. *quæſt.* 30.

QVÆSTIO LXVIII.

An Materia conſecranda debeat à Miniſtro definiri, & determinari?

PRo parte negatiua referri Maiorem *diſt.* 11. *quæſt.* 2. ait Suarez *diſput.* 43. *ſect.* 6. Sed malè, inquit ipſe, quia nec eſt eius opinio, nec alicuius poteſt eſſe, Vnde.

Certiſſimè reſpondeo: debere à Miniſtro determinari, alias nulla erit conſecratio, quia pronomen. *Hoc*, debet aliquod certum, ac determinatum demonſtrare. Sic Sylueſt. Suar. Vaſquez Henriq. Nuño, Toletus, Ægid. & alij, quos citat, & ſequitur Bonac. *diſput.* 4. *quæſt.* 2. *punct.* 5. *num.* 3. Gran. *tract.* 2. *diſp.* 6. *num.* 5. Lugo *diſp.* 4. *num.* 129. Hurtado *diſput.* 2. *diff.* 16. Fagundez *prac.* 3. *lib.* 2. *cap.* 5 *num.* 9. Sa *V. Miſſa num.* 28. & Ludouicus de S. Iuan *quæſt.* 1. *de Euchar. artic.* 6. *dub.* 1. *poſt* 4. *concl.* nec non Dicaſtillo *diſp.* 2. *dubit.* 11. *num.* 209.

QVÆSTIO LXIX.

An Sacerdos, qui, ex decem Hoſtiis præſentibus, vult ſolum conſecrare octo in confuſo, non determinando illas, vere eas conſecret?

REſpondeo: quòd non Primò, quia materia illa non eſt definita: Ergo nullam ex dictis hoſtiis conſecrat. Secundò, quia Sacerdos in dicto caſu, non habet intentionem conſecrandi omnes: ergo illas non conſecrat. Deinde, nec conſecrat octo, duabus tantum ſine conſecratione relictis; cum non ſit maior ratio, quare hæ maneant conſecratæ, & non aliæ: ergo. Sic omnes Doctores, præcipue, nuper citati.

QVÆSTIO LXX.

An Saltem Sacerdos, qui ex illis decem hoſtiis, intenderet conſecrare octo, quos Deus, vel Paulus voluiſſet, vel elegiſſet, illas conſecraret?

AFfirmat Ægidius *quæſt.* 74 *artic.* 2. *dub.* 3. *num.* 37. vbi ſic ait. Nota, primò. Vt aliquis ita, ex decem v.g. hoſtiis, tantum quinque conſecret, debere prius mente determinare, quas in particulari velit, conſecrare; alias ipſius intentio eſſet confuſa. Nec ſufficit; eum velle eas conſecrare, quas Paulus poſtea deſignabit; quia ſic confectio Sacramenti penderet à conditione futura, quod fieri nequit, vt dixit *quæſt.* 64 *artic.* 8. *dub.* 2. Credo tamen valituram conſecrationem, ſi intenderet conſecrare eas, quas Paulus iam antea mente deſignaſſet, quia tunc certas aliquas intendit conſecrare, etſi ſibi incognitas, notas tamen

Digitized by Google

men Deo; ſed talia fierent cum ingenti ſacrilegio. Sic Ægidius.

Sed longè probabiliùs reſpondeo: Adhuc nullam conſecrare, quia niſi Dei, vel Pauli voluntas manifeſta foret Sacerdoti, ante conſecrationem, non poſſet Sacerdos deſignare per pronomen *Hoc* de quibus hoſtiis loqueretur. Sic Suarez *diſp.*43.*ſect.*6. Vaſquez *diſput.*171. Bonac. *diſp.*4. *quæſt.*2.*punct.*5.*num.*10.(qui tamen malè citat pro hac parte Ægid.) Adamus *dub.* 2. Hurt.*diſput.*2.*diff.*16. Granad. *tract.*2.*diſput.*6.*num.* 6.Lugo *diſp.*4.*num.*130.Ochagau.*tract.*1.*quæſt.*6.*num.* 5.& alij. Inter quos ſunt Dicaſtillo *diſput.* 2. *dub.* 12. *num.*217. & Dominus penes illum, ac Palaus *punct.*6. *num.*3.

QVÆSTIO LXXI.

An Sacerdos, qui defert ad Altare duas Hoſtias, putans vnam, vtramque conſecret?

NEgant aliqui Doctores, apud Petrum de Ledeſma *capit.*4. *de Euchariſtia poſt* 6. *concluſ.* & apud Ludouicum de S. Ioan. *quæſt.* 1. *de Euchariſtia artic.*6. *dub.*2. *pag.* 112. exiſtimantes, in eo caſu nullam hoſtiam conſecrare. Negat etiam, ex parte, Ioan. Mayor apud ipſos, docens, ex vtraque hoſtia, primam tantum, quam videt, conſecrare.

Sed longè probabilius reſpondeo: Vtramque conſecrare. Quia omnes Sacerdotes, regulariter loquendo, intentionem habent conſecrandi id, quod præ manibus habent, cum abſolutè ſuper illud verba proferant, & prius illud obtulerint, & benedixerint. Sic Nauar. *in ſumm. cap.* 25. *num.* 91. Suarez, Vaſquez, Syluest. Hurtado, Granad. Bonacina, Lugo, Sa, Petr. de Ledeſma, Ludouic. & alij *loc. cit.* & eſt communis. Lege Dicaſtillum *num.*101. & Palaum *loc. citat.*

QVÆSTIO LXXII.

An ſi Sacerdos habeat in altari, & petra ara, pixydem cum formulis, vel eas ſecum deferat conſecrandas, & tempore conſecrationis, illarum non recordetur, cenſeri debeant conſecratæ?

NEgant aliqui, apud Ægidium *quæſt.* 74. *artic.* 2. *dub* 3. *num.*40.

Sed certiſſimè reſpondeo: debere cenſeri, ſi, aut quando illas detulit, vel deferri vidit ad altare, habuit intentionem formalem illas conſecrandi, vel ſi talem intentionem non habuit, ſaltem eas ſuper aram collocauit, quia hoc ſufficiens indicium eſt, vt credat, ſe voluiſſe illas conſecrare. Sic Suarez, Nauar. Henriq. Viuald. Graff. Tolet. Angel. Ægid. Reginald. & alij, quos citat, & ſequitur Bonacina *diſput.*4. *quæſt.*2. *punct.*5.*num.*6. Granad. *loc. cit. num.*9. Hurt. *diſput.*2. *diff.*16. & communis. Quam ſequitur Dicaſtillo *diſp.* 2. *dub.*12. *num.*216.

QVÆSTIO LXXIII.

An ſi Sacerdos in Sacriſtia habuerit intentionem conſecrandi dictas particulas, & illæ per errorem non ſupra aram, ſed ſupra Altare in Cornu Epiſtolæ fuerint poſitæ, nunquid cenſeri etiam debent conſecratæ, ſi Sacerdos de illis ampliùs non meminerit?

AFfirmant, apud Dianam, Hurtado *diſp.*2.*diff.*16. Et reputat probabile Tannerus *diſput.*5.*quæſt.*2. *dub.*2.*num.*67. Negant verò apud ipſum, Suarez *diſp.* 43.*ſect.*6. & Barthol. Gauantus *in Rubr. Miſſal. tom.* 1. *part.* 3. *tit.* 7. *num.* 4. quos ipſe ſequitur 3. *parte tract.*6. *Miſcel. reſol.*103. nec non *part.*9. *tract.*8. *reſol.* 64. Candidus, Palaus, & alij apud ipſum.

Ego verò abſque dubio reſpondeo primò. Eſſe ad minimum rem valde dubiam, vt tandem fatetur Suarez. Secundò, probabilius eſſe, manere conſecratas. Quia ex vna parte, dictæ particulæ ſunt ſufficienter propinquæ, & viſui per ſe expoſitæ: Et ex alia, virtualiter perſeuerat intentio antiqua, quæ, in opinione omnium; ad valorem conſecrationis ſufficit. Ergo. Sic innuit (licèt non dicat expreſsè, vt vult Diana) Hurt. *loc. cit.* nec non Præpoſitus *in* 3. *part. quæſt.* 74. *art.*2. *dub.*3. *num.*19.

QVÆSTIO LXXIV.

An formulæ, quas quis, inſcio Sacerdote, in corporali conſecrandas poſuit, remaneant conſecratæ?

AFfirmat Nuñus, apud Bonac. *diſput.*4. *quæſt.* 2. *punct.*5. *numero* 8.

Sed certiſſimè reſpondeo: non manere, quia deeſt intentio, & voluntas conſecrandi, cùm hæc nequeat ferri in omnino incognitum. Sic Ægidius *loc. cit. num.* 39. Bonac. cum aliis *loc. cit.* Dicaſtillo *dub.* 12. *num.* 215. Angles, Barthol. ab Angelis, Chamerota, & alij apud ipſum lege Dianam 2. *part. tract.*17. *reſol.*19. & Palaum *punct.*6. *num.*2.

QVÆSTIO LXXV.

An guttulæ vini, quæ ſuperficiei exteriori calicis adhærent, cenſeri debeant conſecratæ?

REſpondeo: quòd non, quia nullus Sacerdos intendit illas conſecrare. Sic omnes Doctores, præcipuè *quæſt. ſequenti citandi.*

QVÆSTIO LXXVI.

An ſaltem guttæ, quæ intra calicis latera, ſeparatæ à vino, quod in profundo eſt, detineri ſolent, debeant cenſeri conſecratæ?

AFfirmat Bonac. *diſput.* 4. *quæſt.* 1. *punct.* 5. *num.* 7. citans pro hac ſua ſententia Ægidium, Toletum, Rodriguez, & Chamerotam. Sed malè fere omnes. Nam in primis Ægidius expreſsè docet, non conſecrari guttas vini, circa labrum calicis exiſtentes. Ita *loc. cit. num.* 45. Deinde, Toletus *lib.* 2. *cap.* 24. *num.* 6. ſolum affirmat non conſecrari guttas extra calicem manentes. Sic enim ait: Vnde, ſi extra calicem manent guttæ vini, ſicut etiam in altari micæ panis, quamuis præſentia ſint, non conſecrantur. Sic ille. Rodriguez tandem in ſumma 1. *part. cap.* 121. *verſ. conſagracion num.*6. *aliàs capite* 249. (vbi à Bonacina citatur, ſic ait. *No quedan conſagradas las gotas del caliz, teniendo el Sacerdote intencion de ſolamente conſagrar, no todas, ſino aquellas, que comodamente pudiere conſumir, como lo prueua Paulo Comitoli.* Sic Rodriguez. Tenet etiam nouiſſimè hanc partem Dicaſtillo *diſput.*2. *dubit.* 12. *num.* 223. qui etiam male citat Ægidium, Toletum, & Rodriguez.

Negant vero è contrario, Reginaldus, Ochag. & Layman, quos citat, & ſequitur Hurt. *diſp.*2. *diff.*16. (quibus ego addo Suarium *diſp.*43. *ſect.*6. & Gauantum 3. *part. tit.*7. *num.*4.) Quia conſecrans (inquiunt) quando aliud non expreſsè intendit, tantum cenſetur velle conſecrare,

Digitized by Google

conſecrare, præcipuam vini quantitatem, in fundo calicis exiſtentem. Ita ille, & alij. Quibus fauet Diana *2. part. tract. 17. reſolut. 16. & 3. part. tract. 4. reſolut.* 32.

Alij tandem dicunt, rem eſſe valdè incertam: ideoque cautiùs eſſe, vt fieri ſolet, dictas guttas, aut conari coniungere aliis partibus vini, aut purificatorio imbibere. Sic Granad. *tract. 2. diſput. 6. num. 9. pag.* 822. & Gauantus *part. 2. tit. 7. num. 4. in fine*, & bene.

Addo tamen ego cum aliis, quòd Sacerdos in conſecratione calicis, ſolum debet intendere conſecrare vinum, quod in profundo calicis eſt continuum, non guttas, ſi quæ extra, vel intra calicem ſeparatæ maneant. Quòd ſi fortè hanc intentionem non adhibeat, dico, quod debet ſumere prius (ſi fieri poteſt) ſanguinem, & deinde, cum ablutione, prædictas guttulas. Sic ex parte Suarez *loc. cit.* quem, ſequitur Monteſinus *in manuſcriptis, quæſt. 74. art. 1. diſput. 3. quæſt. 4.* Et inclinat aliqualiter Hurt. addens, & bene, quòd Sacerdos ita debeat velle conſecrare illud vinum continuum, quod eſt in fundo calicis, vt velit etiam conſecrare eas guttas, quæ incœpta prolatione verborum formæ erant continuæ cum vino exiſtente in fundo, quamuis ante finitam prolationem diſcontinuentur, & illas, quæ poſt incœptam prolationem verborum, ante perfectam, continuantur.

QVÆSTIO LXXVII.

An ſacerdos conſecrans formulas exiſtentes in patena, aut intra pyxidem, etiam conſecret particulas mixtas cum formulis?

AFfirmat Hurt. conſecrare, videlicet, etiamſi tales particulæ exiſtant extra ambitum, aut ſpatium formularum exiſtentium in patena, aut intra pyxidem. Quia iſtæ, quamuis non exiſtant continuæ cum formulis, exiſtũt per modum comeſtibilis inter pyxidem, aut in patena. Sic Hurtado *loc. cit.* & bene. Addo tamen ego, (vt omne dubium è medio tollatur) quod hæc debeat, eſſe intentio Sacerdotis conſecrantis formulas in patena, aut intra pyxidem, poſitas. Sic etiam tenet Dicaſtillo *diſp. 2. dubit. 12. num* 223.

QVÆSTIO LXXVIII.

An ſi multis formulis conſecratis, miſceatur vna non conſecrata, poſſit hæc conſecrari, dum non dignoſcitur, quæ ſit?

AFfirmant aliqui Recentiores apud Lugum *diſp. 4. num. 136. pag.* 252. Negat verò ipſe ibidem, quia illa formula, ſecundum illum ſtatum, non poteſt determinate oſtendi, & deſignari per pronomen *hoc*.

Ego verò, ſub diſtinctione, reſpondeo: Et dico, non poſſe abſolutè illam ſolam formulam conſecrari, vt bene Lugo; poſſe tamen conſecrari ſub conditione. Nam optimè poteſt Sacerdos in eo caſu intendere conſecrare quidquid ibi eſt panis non conſecratum, aut totum quod in pyxide eſt, ſub conditione, ſi non eſt conſecratum, vt fatetur tandem ipſemet Lugo *num.* 193. Et ſic concordari poſſunt Authores vtriuſque ſententiæ. Noſtram tamen tenet nouiſſimè Dicaſtillo *loc. cit. num.* 227. his verbis: reſpondeo, poſſe conſecrari intentione conditionali qua quis totam materiam, & ſingulas hoſtias velit conſecrare, ſi non ſint conſecratæ: tunc enim pronomine *Hoc*, omnes, & ſingulas hoſtias deſignat, eſtò inutiliter iam conſecratas deſignaret.

QVÆSTIO LXXIX.

An in prædicto caſu, poſſet Sacerdos licitè conſecrare ſub conditione omnes illas formas, vt non maneret mixta conſecratis, illa alia non conſecrata?

NEgat abſolutè Lugo *loc. cit.* quia (inquit) non adeſt neceſſitas ſufficiens, ad reiterandam formam ſub conditione, ſuper illas omnes formas conſecratas. Cùm omnia inconuenientia poſſent alia via facilè vitari, dando v. g. ſingulis in communione duas ex illis particulis; ſic enim certum eſſet ſingulos accipere aliquam hoſtiam conſecratam.

Sed probabiliùs reſpondeo: poſſe licitè, quia reuera ſufficiens, ad reiterandam formam, adeſt neceſſitas, cùm non poſſint facile inconuenientia futura vitari (quidquid Lugo dicat) etiam dando ſingulis in communione duas particulas. Primò, quia licèt tunc eſſet certum, ſingulos accipere aliquam hoſtiam conſecratam, etiam eſſet certum, aliquem eorum adorare, & ſumere aliquam hoſtiam non conſecratam, pro conſecratâ. Secundò, quia, ſi non vna ſolum, ſed tres, aut plures formæ non conſecratæ mixtæ eſſent pluribus conſecratis; tunc ſaltem, non eſſet certum ſingulos accipere aliquam hoſtiam conſecratam. Ergo ſufficiens eſſet neceſſitas, vt omnes illæ formulæ ſub conditione conſecrarentur. Sic etiam tenet nouiſſimè Dicaſtillo *num. 227. cit.* & me citato Diana *parte 9. tractatu 8. reſolut.* 64. & Auerſa apud ipſum.

QVÆSTIO LXXX.

An in quacumque magna quantitate panis, vel vini, validè poſſit confici Euchariſtia Sacramentum?

NEgant Alex. *4. part. quæſt. 34. num. 1. artic. 3. alias, quæſt. 10. m. 4. art.* 2. Bonauent. *in 4. diſtinct.* 10. *part. 2. art. 1. quæſt.* 4. Maior *diſtinct. 10. part. 2. artic. 1. quæſt.* 4. Maior *diſt. 11. quæſt.* 1. Angelus *V. Euchar.* 1. *num.* 25. Et Palud. (apud Henriq. & Hurt.) *diſt.* 11. *quæſt. 1. art.* 3.

Sed certiſſimè reſpondeo: poſſe validè, licèt non licitè, dummodo quantitas panis, aut vini ſit moraliter præſens, quia Chriſtus Dominus, qui tradidit Sacerdotibus poteſtatem conficiendi hoc Sacramentum, non limitauit eam, ad conſecrandum tantam quantitatem panis, vel vini, & non maiorem, vt conſtat: ergo. Sic S. Thom. *opuſc. 59. & 3. part. quæſt. 74. artic.* 2. Durand. *diſt. 11. quæſt. 6.* Sot. *diſt. 9. quæſt. 1. art.* 2. Henriq. *lib. 8. num.* 4. & apud ipſum, Scot. Ledeſm. Gabr. & Caiet. Suarez *diſp. 43. ſect.* 8. Vaſq. *diſp.* 171. Valentia *diſput. 6. quæſt. 2. punct.* 2. Bonacina *diſput. 4. quæſt. 2. punct. 5. num.* 2. Hurtado *diſp. 1. diff.* 18. Granados *tract. 2. diſp. 7. num.* 1. Lugo *diſp. 4. num.* 120. Ochagau. *tract. 1. de Euchariſtia. art. 6. num.* 8. Corneio *in 3. part. quæſt. 74. diſp. 2. dub. 2. pag.* 326. & communis.

QVÆSTIO LXXXI.

An quæuis minutiſſima particula panis, vel vini, etiamſi ob ſui paruitatem ſentiri nequeat, conſecrari poſſit?

AFfirmant Sotus *diſtinct. 9. quæſtione vnica art.* 1. Valentia *diſp. 6. quæſt. 2. punct.* 2. Henriquez *lib. 8. cap. 14. num.* 4. & Adamus *quæſt. 2. dub.* 2.

Sed longè probabiliùs reſpondeo: non poſſe caſu, quo

Digitized by Google

quo ob ſui paruitatem non ſit ſenſibilis; ſecus alias: vtraque pars probatur. Quia ſola illa materia, quæ aliquo ſenſu, ſiue viſu, vel guſtu, vel tactu, vel odoratu percipi quit, poteſt demonſtrari per pronomen, *hoc*, aut *hic*: ergo ſola illa, & omnis etiam minutiſſima particula, quæ ſentiri poteſt, eſt conſecrabilis. Sic Suarez, Vaſquez, Hurtado, Lugo, Granados, Cornejo, & alij Doctores nuper citati, & communis. Lege Dicaſtillo *dub.13.citato num.236.*

QVÆSTIO LXXXII.

An materia conſecrationis debeat eſſe ſenſibilis ab ipſomet Sacerdote conſecrante?

NEgant Sotus *in 4.d.9.quæſt.vnica art.1.* Ægidius *quæſt.73.art.3.dub.2.* & Lugo *diſp.4.numer.119.* quia exiſtimant ſufficere, quod ſit ſenſibilis reſpectu alterius, qui habet ſenſum magis acutum. Quia pronomen, hoc, qui certus eſt aliunde de exiſtentia materiæ bene poteſt audito ibus dicere; *Hic eſt panis,* ergo.

Sed probabiliùs reſpondeo: debere eſſe ſenſibilem ab ipſo conſecrante, quia nihil facit ad rem, quod materia ſit ſenſibilis ab alio, niſi etiam ſit ab eo, qui conficit Sacramentum. Neque enim, Sacerdos poteſt demonſtrare per pronomen, *hoc*, quod ipſi nullo modo eſt ſenſibile; ergo. Sic Vaſquez; Hurtado *loc.cit.* Ochagauia *loc.cit.n.7.* Cornejo *loc.cit.dub.2.pag.328.* & alij.

QVÆSTIO LXXXIII.

An, ſi per potentiam Dei eleuaretur oculus Sacerdotis, ad vitandam particulam illam minimam, quæ naturaliter videri non poteſt, tunc poſſet conſecrari?

REſpondet Suar. *diſp.43.ſect.8.in fine*, vtrumque eſſe probabile, nempe, & quod poſſit, & quod non poſſit conſecrari. Sic etiam Bonacina *diſputatione 4. quæſt.2.punct.5.num.1.*

Sed certiſſimè reſpondeo poſſe, quia ſuppoſita miraculo optime poteſt Sacerdos ſentire illam particulam: ergo & illam demonſtrare pronomine *hoc*: ergo poterit illam conſecrare. Sic Hurtado *diſp.1. diff.17. in fine.* & Doctor Monteſinus *in manuſcriptis, quæſt. 74.art.1. quæſt.2.* Ochagauia *quæſt.6. cit.num.7.* Qui, id colligit ex doctrina Vaſquij, & Suarij, *locis citatis.* Sic etiam Dicaſtillo *diſp.2.dubit.13.numer.123.* & alij penes ipſum.

QVÆSTIO LXXXIV.

An quæuis particula, ſeparata ab Hoſtia conſecrata, ſi ſit adeo tenuis, vt nequeat ſentiri, retineat corpus Chriſti?

NEgat Maior *in 4.diſt.11.quæſt.3.* in aliquibus conditibus: in aliis enim deeſt hæc pars, vt notat Suarez *loc.cit.*

Sed certiſſimè reſpondeo: retinere, quia, de fide eſt, manere totum Chriſtum, ſub qualibet particula Hoſtiæ ſeparata, vt habetur in Trident. *ſeſſ.13. can.3. & 4.* Et Concil.Florent. *in decreto Eugenij*; ergo. Sic docent omnes Doctores præcipuè Cornejo *in 3.part. quæſt.74. diſput.2. dubit.1.* Dicaſtillo *diſp.2. dubit.13. n.129.* dicens, neminem Catholicorum hanc partem negare.

DISPVTATIO IX.

De forma Sacramenti, tam Corporis, quàm Sanguinis.

QVÆSTIO PRIMA.

An Chriſtus Dominus Euchariſtiam confecerit mediis aliquibus verbis?

NEGANT Innocent III. *lib.4. in tract. de ſacrif. Miſſæ cap.6.* Archidiac. *in cap. Qui ſcelerate, & cap. timore. de conſecrat. diſt.2.* Guillelmus Durand. *in Rationali lib.4.cap.44.num.15.* Catharinus *opuſc. de hac re edito, in Tridentino.* Odo Epiſcopus Cameracenſis, Mayronis, Mayor, Titelmanus, & Picus Mirandulanus apud Alfonſum Salmeron *tom.9.tract.13.* Et dicunt probabile Gabriel *in can.lect.36. & 46.* Armachanus *lib.9. de quæſt. Armenorum cap.5.* & Alanus *lib.4. quæſt.5.* Exiſtimant enim hi Authores, quòd Chriſtus Dominus, vtendo poteſtatis ſuæ excellentia, non conſecrauit verbis, ſed ſolo tactu, vel alio ſigno externo.

Sed certiſſimè reſpondeo: Chriſtum Dominum conſecraſſe verbis, & non quidem aliis, quàm his, quibus tunc vtitur Eccleſia, nempe; *Hoc eſt corpus meum, & Hic eſt ſanguis meus.* Sic clarè colligitur ex Concil. Florentino *in decreto Eugenij*, & ex Tridentino *ſeſſ.13.cap.1.* Et docent S.Thom. *3.part. quæſt.78. art.1. ad primum* Alexand. D.Bonau. Scot. Durand. Gabriel, Henriquez, & alij quam plures, quos citant, & ſequuntur Suarez *diſp.58.ſect.1.* Vaſquez *diſp.187.* Valentia *quæſt.6.punct.1.* Granad. *tractat.8. diſput.1. num.8.* Hurtado *diſp.3.diff.2.* & Ludouicus de S.Ioan *quæſt.2.art.2. dub.1.* Ochagauia *tract.1. de Euchariſtia quæſt.31. num.2.* dicens, oppoſitum, eſſe aliqua nota dignum. Dicaſtillo *tractat.4. de Euchariſt. dubitat.3. numer.13.* dicens, hanc eſſe veram, & certam ſententiam.

QVÆSTIO II.

An conſecratio panis ſufficienter peragatur his tantum verbis: Hoc eſt enim corpus meum?

NEgant Scotus *diſtinctione 8. quæſt.2.* Angelus *v. Euchariſt. 1. num.24.* Quia exiſtimant, neceſſaria eſſe, ad hoc, vt fiat Sacramentum, aliqua verba ex antecedentibus, nempe. *Qui pridie, quàm pateretur, &c.* Vel ad minus, *Accipite, & comedite* (vel *bibite*, in conſecratione calicis.) Quia ſine illis, verba conſecrationis non ſignificant corpus & ſanguinem Chriſti.

Negarunt etiam aliqui Græci docentes, poſt prædicta verba; *Hoc eſt corpus meum*, neceſſe eſſe addere illa alia, ſcilicet; *Quod pro vobis tradetur*: vel, *Quod pro vobis datur*, aut alias preces, quibus à Deo poſtuletur, vt panis in corpus, & vinum in ſanguinem conuertantur. Ita Marcus Epiſcopus Epheſinus *lib.de verbis conſec.* Cabaſilas *in expoſitio.Liturgiæ tom.4. aut 6. Bibliot.ſacræ, à capit.27.*

Sed certiſſimè reſpondeo: ſufficere, quia pluſquam certum eſt, ad eſſentiam formæ, qua conſecratur panis, ſolum pertinere illa verba: *Hoc eſt corpus meum*; cum Eccleſia Latina non proponat maioribus caracteribus

ſteribus illa verba, *Qui pridie quàm pateretur* : Nec poſt verba : *Hoc eſt corpus meum*, addat illa ; *Qui pro vobis tradetur, datur, vel frangitur.* Sed immediate ac Sacerdos prædicta verba protulit, panem conſecratum, tanquam verum corpus Chriſti, populo adorandum proponit. Sic omnes DD. præcipue *citati.* Et Lugo *diſp.* 4. Ochagauia *quæſt.* 31. *cit.* qui dicit, hanc noſtram reſponſionem eſſe de fide. Suarez *diſput.* 59. *ſect.* 1. affirmans, ſententiam Scoti, eſſe improbabilem : & ſententiam Græcorum, contra fidem. Dicaſtillo *diſput.* 3. *dubit.* 3. & 4. qui bene ad argumentum Scoti negat antecedens.

Qvæstio III.

An verbum Enim, *quo Eccleſia, in conſueta forma vtitur, ſit de eſſentia, & neceſſitate conſecrationis?*

AFfirmatiuam ſententiam docuiſſe Scotum *in* 4. *diſtinct.* 9. & Angelum, ait Moure 5. *part. cap* 4. §. 6. *num.* 1. *pag. mihi* 246. Sed malè profecto. Quia nullus horum, nec alius, id docuit.

Vnde certiſſimè reſpondeo ; nec eſſe de eſſentia, nec de neceſſitate Sacramenti. Quia hæc particula, *enim*, non conducit ad ſignificationem formæ: ergo nec concurrit ad efficientiam conuerſionis ; quia verba formæ efficiunt, quod ſignificant. Sic omnes Doctores cum S. Thom. *quæſt.* 78. *art.* 1. *ad* 5. Legantur Suarez *diſp.* 59 *ſect.* 1. Bonacina *diſp.* 4. *quæſt.* 3 *punct.* 1. *num.* 3. Bellarm. *de Euchar. lib.* 4. *cap.* 14. Henriquez *lib* 8. *cap.* 16. Lugo *diſp.* 11. *ſect.* 3. Dicaſtillo *diſp.* 3. *dubit.* 5. & Palaus *punct.* 7. *num.* 1.

Qvæstio IV.

An Chriſtus Dominus, in conſecratione panis, vſus fuerit illo verbo, Enim?

NEgant Fagund. *præc.* 3. *lib.* 2. *cap.* 6. *num.* 17. *pag. mihi* 629. & ante ipſum, Henriquez *lib.* 8. *cap.* 16. *num.* 4. Archangel *diſt.* 10. *pag.* 117. *col.* 2. Bonacina *de Euchariſtia diſput.* 4. *quæſt.* 3. *punct.* 1. *num.* 9. Villalobos *tract.* 7. *diff.* 12. *num.* 3. & Gauant. *in Rubr. Miſſ. par.* 2. *tit.* 8. *num.* 5. *loc. cit.* exiſtimantes, illam particulam, poſitam fuiſſe ab Apoſtolo Petro.

Sed probabiliùs certè reſpondeo : Vſum fuiſſe. Quia id clarè colligitur. Primò, ex canone Miſſæ (in quo nihil falſi continetur, vt dicitur in Tridentino *ſeſſ.* 22. *cap.* 4. & *can* 6.) vbi ſic dicitur : Benedixit, fregit, deditque diſcipulis ſuis dicens : *Accipite, & manducate, Hoc eſt enim corpus meum* : Secundò, quia hæc particula, *enim*, expreſſe appoſita fuit ab Euangeliſta Matthæo 26. in forma calicis : ergo verius eſt, dictam etiam fuiſſe à Chriſto Domino in forma panis. Patet ; quia Chriſtus Dominus vſus eſt hac particula ad continuandum ſermonem, & verba formæ cum verbis præcedentibus : dixerat enim ; Accipite, & bibite ex eo omnes : *Hic eſt enim calix*, &c. At ſic eſt, quod etiam ante conſecrationem panis dixit : *Accipite, & comedite* : Ergo ad continuandum ſermonem, & verba formæ, debuit ſimiliter vti illo verbo, *enim* ; & dicere : *Hoc eſt enim corpus meum.* Sic Suarez *diſp.* 59. *ſect.* 1. & alij Recentiores, Granados *tract.* 8. *diſput.* 3. *numer.* 4. & 6. Layman *tract.* 4. *capit.* 3. *num.* 2. Monteſin. *in manuſcript. diſput.* 12. *quæſt.* 4. dicens, ſed rigidè, id abſque errore negari non poſſe?

Qvæstio V.

An ſit peccatum mortale, omittere particulam enim, *cum conſecratur panis, vel vinum?*

AFfirmant Gabriel *in* 4. *diſt.* 8. *quæſt.* 3. *concl.* 2. & *lect.* 38 *in Can.* Angelus *Euchariſtia* 1. §. 22. Moure 3. *part. cap.* 4 §. 6. *num.* 1. Petrus Soto *lect.* 2. *de Euchariſtia*, Vaſquez *diſp.* 199. *cap.* 4. *num.* 29. Ochagauia *quæſt.* 32. Fagund. *præc.* 3. *lib.* 2. *cap.* 6. *num.* 2. & 17. Viuald. *tit. de forma Euchariſtiæ*, *num.* 52. Villalobos *tract.* 7. *diff.* 12. *num.* 3. Ludouicus *quæſt.* 2. *art.* 2. *diff.* 2. P de Ledeſma *cap.* 5. *concl.* 2. Citatur etiam, ab aliquibus, Suarez pro hac parte, *diſput.* 59. *ſect.* 3. & ab aliis, pro contraria. Et non miror, quia de hac re, ſatis lubrice loquitur ; Affirmant tamen clarè Ioan. de Cruce *de Euchariſtia quæſt.* 78. *quæſt.* 1. *concluſ.* 2. *dub.* 1. Nuñus 3. *part. quæſt.* 98. *art.* 2. *verſ. dico tertio*, & etiam (quidquid dicat Henriquez,) Nicolaus Ploue *fol. mihi* 13. & 52. & Ioan. de Lapide *lib. de dubiis circa celebr. Miſſæ occurren. capit.* 8. *dub.* 2. Holcot *in* 4. *quæſt.* 3. vbi ſic ait : Quia forma Sacramentalis ſuper hoſtiam eſt ; *Hoc eſt enim corpus meum*, licèt ſine illa coniunctione, enim, poſſit confici; tamen nullus debet illam dimittere, peccaret enim mortaliter, qui illam dimitteret, peccaret enim mortaliter, qui illam dimitteret ex propoſito. Sic ille : ergo non bene dixit Henriquez, quòd ſolus Gabriel dixerit eſſe mortale.

Sed probabiliùs, reſpondeo : non eſſe, ſed veniale tantum, quia omiſſio particulæ *enim*, eſt quid leue : ergo non erit mortale eam omittere. Sic Henriquez *lib.* 8. *cap.* 16. *num.* 4. Soto *diſt.* 1. *quæſt.* 1 *artic.* 8. (*non diſt.* 11. vt citat Henriquez) Bonacina *diſp.* 4. *quæſt.* 3. *punct.* 1. *num.* 10. Hurtado *diſp.* 3. *diff.* 7. Diana 2. *part. tract.* 17. & 111. *Miſcel. reſol.* 16. & *part.* 5. *tract.* 14. *reſolut.* 78. & apud ipſos, Suarez *loc. cit.* & Ægidius *quæſt.* 78. *artic.* 2. *num.* 37. Sic etiam Granados *tract.* 8. *num.* 6. & poſſent etiam citari, pro hac parte, Victoria *quæſt.* 74. Armilla, *V. Euchariſtia num.* 13. Ricardus *diſt.* 8. *art.* 3. *quæſt.* 1. Lublin. *V. Euchar. num.* 8. & alij ; qui ſolùm dicunt, eſſe malum, aut peccatum, omittere. Machado *tom.* 1. *lib.* 2. *part.* 1. *tract.* 6. *doc.* 3. *num.* 5. Palaus *punct.* 7. *num.* 1. Dicaſtillo *diſp.* 3. *dub.* 5. & *dub.* 7. *num.* 114. & me citato Diana *part.* 10. *tract.* 16. *reſol.* 31. & alij penes ipſum.

Qvæstio VI.

An ſaltem ſit mortale illam particulam, ex contemptu omittere?

AFfirmant etiam ex authoribus noſtræ ſententiæ nuper relatæ Suarez, Bonac. & Ægidius. *loc. cit.* Negant vero ex eiſdem non abſolutè, ſed vt probabile, Sotus, Henriquez, Granados *loc. cit.* & Cabrera 3. *part. quæſt.* 60. *artic.* 8. *diſput.* 2. *numero* 2. Machado *loco citato.*

Ego vero ſic, ſub diſtinctione, reſpondeo. Si particula *enim*, omittatur ex contemptu formali ; mortale erit, illud omittere, quia, contemptus formaliter, eſt directè ſe opponere præcepto Superioris, quod eſt mortale. Si verò omittatur ex contemptu materiali ; nempe quia præceptum eſt de re leui, tunc non erit mortale illud omittere. Quia, non eſt peccatum mortale, omittere aliquod præceptum leue; ex contemptu, ratione cuius non vult quis ſeruare legem in materia leui, quia leuis. Legantur ad intentum Sotus *diſt.* 11. *quæſt.* 1. *artic.* 1. Filliucius *numero* 106. & Machado *loco citato.*

Digitized by Google

QVÆSTIO VII.

An valeat conſecratio, ſi quis dicat; Hoc eſt corpus Chriſti.

NEgant Henriquez *lib.8. cap. 16. num. 2.* Suarez *diſp. 59. ſect. 2. in fine.* Vaſquez *loc. cit. cap. 4.* Ægid. *quæſt. 78. art. 3. dub. 3. num. 39.* Bonac. *diſput. 4. quæſt. 3. punct. 1. num. 11.* Fagundez *præc. 3. lib. 2. cap. 6. num. 22.* Layman *tract. 4. cap. 3.* Palaus *tract. 21 punct. 7. num. 2.* quia tunc (inquit) non in perſona Chriſti,& Chriſtum repreſentans,Sacramentum conficeres; ſed relatiuè te haberes, quod inſtitutioni obſtat.

Sed probabiliter reſpondeo: valere. Sic Doctiſſimus Monteſinos *quæſt. 78.* D. Thom. *art. 2. quæſt. 4.* vbi ſic ait: Mihi videtur, quod res iſta ſit valdè dubia,& ideo, ex vna parte, grauiter peccaret Sacerdos, vtens his verbis. Ex alia verò parte, ſi ſemel dixiſſet, poſitis aliis requiſitis, non auderem dicere, quòd haberetur panis communis talis. Et ratio eſt, quòd Sacerdos etiam in perſona Chriſti poteſt dicere, *Hoc eſt corpus Chriſti*; ſicut *Hoc eſt corpus meum*; patet,quia dum dicit verba Canonis, & refert Chriſtum dixiſſe, *Hoc eſt corpus meum*, poſſet etiam,& non falſo referre quod dixerit *Hoc eſt corpus Chriſti*: licèt enim Chriſtus Dominus formaliter hæc verba non dixerit, dixit tamen, eandem rem ſignificatam aliis verbis, quod ſufficeret, vt excuſaretur à mendacio. Sic ille; qui,& aliis rationibus, hanc partem probat, ex quibus iam ad argumentum contrariorum quid dicendum ſit, conſtat.

QVÆSTIO VIII.

An valeat conſecratio, ſi dicatur; Hic eſt corpus meum?

NEgat Layman *lib. 5. tract. 4. cap. 3. num. 2.* Affirmat Fauſtus *de Euchar. lib. 1. quæſt. 110.* Et dubitat Monteſinos, *vbi infrà.*

Sed ego ſub diſtinctione probabiliùs reſpondeo: valere, caſu, quo particula, *hic*, non aduerbialiter, ſed loco pronominis maſculini generis ponatur. Sic Vaſquez *diſp. 199. cap. 4. num. 31.* Bonac. *loc. cit. num. 7.* Ægidius *num. 38.* Fagundez *loc. cit. num. 14.* Granados *tract. 8. diſp. 5. num. 2.* & Suarez *loc. cit.* Diana *5. part. tract. 14. reſol. 77.* & Monteſinos *loc. cit.* per hæc verba: Si ſumatur aduerbialiter, *hic*, non fieret conſecratio: quia, *hic*, eſt aduerbium loci. Vnde his verbis ſignificaretur corpus Chriſti eſſe in hoc loco,cum quo ſtaret ſimul, eſſe ſubſtantiam panis in eodem loco: & ita non fieret conſecratio. Si verò particula, *hic*, ſit pronomen demonſtratiuum maſculinæ terminationis res eſt dubia, & poſſet fieri conſecratio, ſi ſubintelligatur ſubſtantia eiuſdem generis maſculini, vt ſit ſenſus, *hic cibus eſt meum corpus*; vel contra regulas Grammaticæ, particula, *hic*, referatur ad contentum ſub ſpeciebus; vel oſtendat ipſum corpus Chriſti; ſicut ille, qui baptizauit, *in nomine Patrias*, &c. vtrobique poteſt eſſe Sacramentum. Sed, vt diximus, res eſt dubia, & grauiter peccaret Sacerdos vtens hac forma. Sic ille. & poſtea Palaus *punct. 7. citato, numero 2.*

QVÆSTIO IX.

An valeat conſecratio, ſi Sacerdos in perſona Chriſti dicat, Ecce corpus meum?

NEgat abſolutè Fagundez *præc. 3. lib. 2. cap. 6. num. 15.* Et ita mordaciter, vt dicat, eſſe fere certum non valere conſecrationem; citatque pro ſua ſententia Suarium *diſp. 59 ſect. 2.*

Reſpondeo tamen, probabilius eſſe valere conſecrationem;quia probabilius eſt, non eſſe mutationem ſubſtantialem in dictis verbis. Sic Vaſquez *diſp. 201. cap. 5. num. 41.* & Lugo *diſp. 11. num. 155.* Et eſſe probabilem innuunt Suarez, & Monteſinos *loc. cit.* licèt, vt probabiliorem, contrariam ſequantur ſententiam.

QVÆSTIO X.

An valeat conſecratio, ſi dicatur: Hæc eſt caro mea?

NEgant Alexand. *quæſt. 33. num. 3. art. 3.* Gabriel *ſect. 38. in Canonem.* Suarez *diſp. 59. ſect. 2.* Ægidius *loc. cit. num. 38.* Præpoſitus,Mercerus,& Palatius, apud Dianam *5. part. tract. 14. reſol. 76.*

Sed probabiliùs reſpondeo: valere, quia caro, pro corpore ſumitur, iuxta illud Pſalmi 5. *Caro mea requieſcet in ſpe.* Imò addit Cyprianus *ſerm. 1. in cœna Domini ex Ioanne 6.* Chriſtum ſic conſecraſſe; *Hæc eſt caro mea*; quod tamen mihi valde dubium eſt. Sic Henriquez *lib. 8. cap. 16. num. 2.* dicens, eſſe communem opinionem Theologorum, Bonac. *loc. cit. num. 8.* Fagund. *loc. cit. num. 19.* & Granad. *loc. cit. num. 5* Ioan. de Cruce, Vaſquez,& Eſtius, quos citat, & ſequitur Diana *loc. cit.*

QVÆSTIO XI.

An valeat, ſi dicatur; Hic cibus eſt corpus meum?

NEgat Henriquez *libro 8. cap. 16. numero 2. lit. O.* Vnde malè illum citat Bonacina pro contraria ſententia.

Sed probabiliùs reſpondeo: valere, ſicut valeret, ſi quis diceret: *Hæc res eſt corpus meum.* Sic Suarez *loc. cit.* Granados *tract. 8. diſp. 6. num. 2.* Bonac. *loc. cit. numero 7.* Fagundez *loc. cit. num. 20.* Monteſinos *loc. cit.* & alij.

QVÆSTIO XII.

An valida ſiat conſecratio, ſi ita dicatur; Hoc ſit, fiat, aut ſit corpus meum?

AFfirmatiuam ſententiam tenere Damaſ. *lib. 4. cap. 14.* & D. Bonauent. *diſt. 8. in 2. part. quæſt. 1.* Holcot. *quæſt. 3.* & Viuald. *tom. 2. cap. 50.* ait Henriquez *lib. 8. cap. 16. in Marg. lit,* K. & *cap. 13. num. 2. in Marg. lit.* K.

Sed certiſſimè reſpondeo: non valere, quia, *fieri*, &c. ſolùm ſignificant viam ad eſſe corporis Chriſti ſub ſpeciebus; at forma conſecrationis debet ſignificare corpus Chriſti ſub ſpeciebus in facto eſſe: Ergo. Sic Suarez, Henriquez, Fagundez, & alij *locis citatis.*

QVÆSTIO XIII.

An valida ſit conſecratio his verbis facta: Ego conſecro hunc panem in corpus meum; *vel*, ego conficio corpus meum ex pane?

REſpondet Suarez *diſp. 59. cit. ſect. 2.* potuiſſe Chriſtum hoc modo inſtituere hoc Sacramentum, ſi voluiſſet,ſed non explicat, an ſuppoſita præſenti inſtitutione prædicta verba ſufficiant ad conſecrandum.

Reſpondeo

Digitized by Google

Reſpondeo ergo: ſufficere, nec eſſe validam, conſecrationem prædictis verbis factam, quia verbum *conſecro*, vel, *conficio*, non ſignificant effectum permanentem; at ſic eſt, quod de ratione huius Sacramenti eſt, quod ſit permanens: ergo non rectè poteſt ſignificari per verbum, *conſecro*, aut *conficio*, ſed per copulam, *eſt*: Secus eſt in aliis Sacramentis, quæ conſiſtunt in fieri, quorum forma datur per verba ſignificantia actionem, aut fieri, vt, *ego te baptizo*, &c. *ego te abſoluo*, &c. Sic Henriquez, Fagundez *loc. citatis*.

Qvæstio XIV.

An valeat conſecratio, ſi ablato verbo, eſt *dicat Sacerdos:* Accipite, & comodite: Hoc corpus meum.

Affirmat Eraſmus 1. *ad Corinth* 11. vbi ait, ita Chriſtum Dominum conſecraſſe, & in Græco ita legi.

Sed certiſſimè reſpondeo: non valere. Quia iſta verba: *Accipite, & comedite corpus meum*, ſolùm ſignificat vſum, & collationem huius Sacramenti: at Euchariſtia non conſiſtit in vſu, aut collatione eiuſdem, cum hæc, iam ſupponant ipſum Sacramentum eſſe: ergo. Sic Suarez, Henriquez, Fagundez. Bonac. & Monteſinos *loc. citatis*. Qui & dicunt, contrariam ſententiam, eſſe erroneam. Quod ſi inquiras, An ſaltem valeat conſecratio dicendo: *Hoc corpus meum*, ſubintelligendo verbum *eſt*, quin tamen vocaliter pronuncietur?

Affirmant Leſſius *in* 3. *p. q.* 78. *art.* 2. *num.* 9. & Bernal *de Sacram. diſp.* 39. *ſect.* 2. *num.* 6. exiſtimantes quod verbum *eſt*, non ſit neceſſariò exprimendum, eo quòd neceſſariò ſubintelligatur, quod ſufficit.

Sed ego, vt certum Reſpondeo quod in forma conſecrationis neceſſariò debeat exprimi verbum *eſt*, aliàs nulla erit conſecratio; quia eſt de neceſſitate Sacramenti. Sic Præpoſitus, Ægid. Granad. & alij, quos & me ſimul citatos, ſequitur Diana *par.* 10. *tr.* 16. *Reſol.* 34.

Qvæstio XV.

An validè conficiatur Sacramentum, ſi dicatur: Hæc eſt ſubſtantia mea, *vel*, Hic eſt cibus meus?

Reſpondeo: quòd non, quia termini illi, *ſubſtantia*, ſcilicet, vel *cibus*, ſunt valdè communes, & non ſignificant ſtrictè corpus Domini. Sic Suarez & Fagundez *loc. citatis*.

Qvæstio XVI.

An validè etiam conficiatur, ſi Sacerdos, retento ſano ſenſu, ita dicat: Hoc eſt corpus meum; *vel* Hic eſt corpus meus? *vel* Hoc eſt corpum meus?

Reſpondeo: validè, ſed non licitè, quia hæc verborum mutatio, ſolum eſt accidentalis, cum retineatur idem ſenſus, & ſignificatio, licèt error committatur contra præcepta Grammaticæ. Sic Henriq. *lib.* 8. *cap.* 16. *num* 1. Suar. *diſp.* 59. *ſect.* 2. Fagundez *prac.* 3. *lib.* 2. *cap.* 6. *num.* 18. Sotus *in* 4. *diſt.* 1. *quæſt.* 1. *art.* 8. Granados *tract.* 8. *diſp.* 5. *num.* 2. & alij qui idem affirmant de hac forma; *Hoc contentum ſub his ſpeciebus eſt corpus meum.*

Qvæstio XVII.

An validè conſecret, ſi quis Sacerdos dicat; Iſtud eſt corpus meum?

Reſpondeo validè, quia pronomen, *iſtud*, qua muis latinè aliud, quàm *hoc* ſignificet, interdum tamen pro eodem vſurpantur. Secus eſt dicendum, ſi quis diceret: *Illud eſt corpus meum.* Quia pronomen *illud*, ex vi ſuæ ſignificationis, non ſignificat rem præſentem, quod eſt neceſſarium ad valorem Sacramenti. Sic Sotus, Henriquez, Suarez, Granad. *locis citatis*, & alij paſſim.

Qvæstio XVIII.

An validè conſecret, qui dicit. Meum eſt hoc corpus, *aut*, Hoc corpus eſt meum?

Affirmant Gabriel *lect.* 38. *in Canon. circa finem folio mihi* 67. & Henriquez *lib.* 1. *cap.* 9. *num.* 8. Pitigianus *in* 4. *tom.* 1. *diſt.* 8. *q.* 2. *art.* 5. Gamacheus *in* 3. *par.* 7 *q.* 78. *cap.* 2. *Verſ. Iam quod ſpectat.* Dubitat verò Sotus, *diſt.* 1. *q.* 1. *ar.* 8. *ad finem.*

Sed ego probabiliùs reſpondeo: quòd non conſecret, quia huiuſmodi verba, ita tranſmutata, non ſignificant conuerſionem panis in corpus Chriſti, quod eſt neceſſe. Sic Fagundez *loc. cit. num.* 11. Granados *tract.* 8. *diſp.* 5. *num.* 2. Legatur Diana 5. *par. tract.* 41 *reſol.* 78.

Qvæstio XIX.

An validè conſecret Sacerdos dicens; Hoc eſt corpus meum, *vtendo*, N, *pro*, M? *vel* Hic eſt calix ſanguinis mei, *vtendo Z pro S?*

Reſpondeo: validè, quia ſemper manet idem ſenſus, & eadem ſignificatio verborum. Sic Sot. *loc. cit.* per hæc aurea verba: Sunt autem peiores, quam ſcrupuloſi, & moroſi, q[ui] putant, ſi pro *meum*, final', *M*, dicant, meun, per, *N*, non conſecrare. Eſt enim deridendus ſcrupulus. Hiſpani namque ægrè proferimus *M*, in fine. Imò ſi pro, *eſt*, velocitate linguæ dicatur, *es*, nullus exſurgere debet ſcrupulus, quoniam, *T*, poſt, *S*, in fine, difficile etiam Hiſpani proferunt. Ex accõmodatione enim vſus, ſeruatur legitimus ſenſus, ſicuti in balbutientibus. Sic Soto. Et adhuc plus, Gabriel *loc. cit lit. O.* Sic dicens: Aut ſubtrahitur aliqua ſyllaba per ſyncopam, vel omittitur aliqua, vt dicendo, *Hoc eſt corpus me*; vel, *Hoc eſt corpus meun*; quia per talem ſubſtractionem, non impeditur ſenſus, quin audiens capiat verum ſenſum ſermonis prolati, nec variatur forma, & ſit conſecratio. Sic Gabriel, & ſic etiam Fagundez *prac.* 3. *lib.* 2. *cap.* 6. *num.* 31. & Diana in ſimili 2. *par. tract.* 17. *reſol.* 14. Et Henriquez *lib.* 1. *cap.* 9. *num.* 8. Dicens, idem eſſe dicendum, ſi quis Z. pro, *S.* proferat, vt *zanguinis*, pro *ſanguinis*, nam quidam Hiſpani, ſic proferunt.

Qvæstio XX.

An ſaltem peccaret Sacerdos, qui ex aduertentia, & malitia, loco meum, *diceret* meun?

Negat Sotus *diſt.* 1. *quæſt.* 1. *art.* 8. paulò poſt. 2. *concluſionem* per hæc notanda verba: Imò quamuis non adhibeatur diligentia proferendi *M* finale in meum, vel ſi forte non proferatur *T* in verbo *eſt*, nullam profectò reor culpam incurri; Deus enim

enim non eſt tam iſtarum minutiarum obſeruator. Sic ille.

Sed affirmat Fagundez *loc.cit.* & ita ex aduerſo, vt dicat eſſe mortale.

Sed ego media via probabiliùs reſpondeo: eſſe peccatum; ſed non mortale, ſecluſo ſcandalo, & formali contemptu. Quia leuis materia à mortali excuſat. Sic Diana *loc. cit.* penes ipſum, Pitigianus *in 4. diſt.3. quæſt.2.art.4.* & alij.

QVÆSTIO XXI.

An ſolæ iſtæ voces : Hic eſt calix ſanguinis mei, *aut* , Hic eſt ſanguis meus , *ſint de eſſentia,& neceßitate formæ conſecrationis vini?*

NEgant D.Thom. *quæſt.78.art.3.* Capreolus, Palud. Herueus, Anton. Syluester, Viguerius P.Soto, Gerſon, & Innocent. apud Suarez *diſp.60.ſect.1.* Negant etiam Patres Cathechiſmi Romani, & nouiſſimè Petrus Cornejo *quæſt.78. art.3. dub.1.* Quia exiſtimant, omnia verba quibus Eccleſia vtitur in conſecratione calicis vſque ad illa; *Hæc quotieſcumque feceritis*, excluſiuè, eſſe de eſſentia formæ conſecrationis calicis. Citat etiam Machado pro hac parte, Toletum *lib.2. cap.26.num.1.* Sed malè, quia Toletus ſolum dicit: eſſe de præcepto per hæc verba: Forma ſanguinis eſt hæc:Hic eſt enim calix ſãguinis mei,noui, & æterni teſtamenti, myſterium fidei, qui pro vobis, & pro multis effundetur in remiſſionem peccatorum. Omnia iſta verba ſunt de præcepto, quamuis non omnia de neceſſitate Sacramenti. Iſta enim ſunt de neceſſitate Sacramenti.: Hic eſt calix ſanguinis mei, &c. Huc vſque Toletus, & tenet nouiſſimè Thom.Hurtad. *tom.2.tract.vltimo, reſol.8. à num.343.* vbi latè hanc partem defendere conatur: & facit quidem probabiliter: in multis tamen excedens.

Sed probabiliùs reſpondeo: ſolùm illa verba ſufficere. Primò, quia in liturgiis Diui Iacobi, Baſilij, atque Chryſoſtomi non habentur omnia verba, quibus Eccleſia conſecrat Latina: ergo. Secundò, quia forma conſecrationis panis ſunt tantum hæc verba, *Hoc eſt corpus meum* : Ergo forma conſecrationis vini, erunt hæc ſola, *Hic eſt ſanguis meus*, aut *Hic eſt calix ſanguinis mei* : quia eadem eſt omnino ratio.Sic Alex. Bonau.Durand. Caiet. Victor. Soto, Henriquez, Suarez, Vaſquez, Valentia, Ægidius, Sylulius, Penſentius, & Salmeron, quos omnes citat, & ſequitur Granad. *tract.8.diſp.4.num.3.* Fagund *præc.3.lib.2. cap.7. num.3.in manuſcrip.* Monteſinos *loc. cit quæſt.5. §.1. & 2.* vbi ad authoritatem D.Thomæ reſpondet; Primò, quòd ipſe S.Doctor non ſenſerit ſuam ſententiam eſſe certam; ſed ſolùm exiſtimauerit eſſe probabilem, vt indicat *art.3. cit.* & *lect.6. in 1.ad Cor.11.* Secundò, quòd S.Thomas non viderit liturgias Græcorum; aut quòd ſuo tempore in illis liturgiis haberentur omnia verba, quæ habentur in Miſſali Romano. Sic ille, & ſic etiam Machado *lib.3.part.1. tract.6. doc.3. num.7.* Baſſeus *ver. Euchar.* 1, *num.* 20. Torreblanca *lib.2. practic. quæſt.2. cap.7. num.16.* citans, ſed malè, pro hac parte Diu. Thomam.

QVÆSTIO XXII.

An ſaltem illa verba; Noui, & æterni Teſtamenti, myſterium fidei, qui pro vobis, & pro multis effundetur in remiſſionem peccatorum, *ſint de neceßitate præcepti Eccleſiæ?*

REſpondeo: eſſe, & ita, qui aliquod verbum illorum in Eccleſia Latina omiſerit, ſiue per contemptum, ſiue ſcienter, aut voluntariè, mortaliter peccabit. Quia in re grauiſſima faceret contra Eccleſiæ præceptum. Sic omnes Doctores cum Magiſtro *in 4.diſt.8.* Legantur Bellarmin. *lib.4.de Euchar.c.12.* Bonac. *diſp.4.quæſt.3. punct.1.& 2.* Reginald. *lib. 22. num.6.* & alij *ſupra citati.*

QVÆSTIO XXIII.

An Sacerdos debeat habere intentionem conſecrandi calicem, omnibus verbis, quæ, tanquam forma, maioribus litteris exprimuntur in Miſſali Romano, ſcilicet; Hic eſt calix ſanguinis mei, &c. *vſque ad* remiſſionem peccatorum *incluſiuè?*

REſpondeo affirmatiuè.Hanc namque intentionem debet habere Sacerdos in Eccleſia Latina, aut ſi malit, rem non diſcutere, in confuſo, & vniuerſali ſe referat ad intentionem Eccleſiæ & Chriſti. Sic Henriquez *lib.8. cap.17. num.4.* & apud ipſum, Soto, & Ledeſma, & alij Recentiores. Bonac. *diſp.4. quæſt.3. punct 2. num. 3.* & apud ipſum, Nuñus: Valentia: Viuald. Victoria, Reginald. & alij.

QVÆSTIO XXIV.

An adorandus ſit calix , ſi celebrans moriatur, finitis tantum illis verbis : Hic eſt calix ſanguinis mei?

REſpondeo: adorandum eſſe ab omnibus (tam videlicet ab illis, qui ſuſtinent noſtram ſententiam, quàm ab illis, qui contrariam) ſaltem ſub conditione, cùm non ſit omnino certum, licèt ſit valde probabile, ſanguinem Chriſti adeſſe. Sic Bonac. *loco citato.num.4.* & alij apud ipſum, & communis.

QVÆSTIO XXV.

An valeat conſecratio, his verbis facta : Hic eſt calix, nouum Teſtamentum, in meo ſanguine?

NEgant aliqui, quos ſuppreſſo nomine, refert Suarez *diſp.60 ſect.2. in fine.* qui, & innuit eſſe probabile.

Sed certiſſimè reſpondeo: valere, quia hanc formam verborum ponunt D.Lucas *cap. 22. ſui Euangely.* Et D.Paulus 1. *Cor.11.* & illa diu vſa fuit Hiſpania in Miſſali Mozarabo, edito à Diuo Iſidoro Hiſpal. Archiepiſcopo. Vnde, ſi quis hodie præfatis verbis conſecraret, teneret Sacramentum, licèt peccaret mortaliter.Sic Henriquez *lib 8.cap.17.num.3.* Suarez *loc.cit.* Bonac. *loc.cit n.7.* Fagund. *præc.3. lib.2. cap.7. num.7.* Hurtado *diſp.3. diff.7.*

QVÆSTIO XXVI.

An Sacerdos, qui in conſecratione calicis dicit, Hic eſt calix, & c. *vtendo*, S. *pro* X. *validè conſecret?*

REſpondeo: validè, quia talis variatio, ſolum eſt accidentalis. Eſt communis. Quòd ſi inquiras, an ſaltem peccet mortaliter ſic conſecrans? Affirmabit Fagund. negabit Sotus, iuxta dicta *ſup. quæſt.20.* aſſerens, in ſimili, nec venialiter peccare. Ego autem dico ſaltem peccare venialiter ſecluſo ſcandalo, & contemptu formali. Sic Diana *2.part.tract.16, reſ.16.* & apud ipſum, Pitigianus.

QVÆSTIO

Digitized by Google

QVÆSTIO XXVII.

An valida ſit conſecratio, his verbis facta: Hic eſt potus ſanguinis mei, *aut*, Hoc eſt vas, *aut*, poculum ſanguinis mei?

RESpondeo affirmatiuè, quia hæ locutiones eundem ſenſum retinent, ac illa, *Hic eſt Calix ſanguinis mei.* Sic Suarez, & Fagundez *locis citatis*, & alij apud ipſos.

QVÆSTIO XXVIII.

An valeat conſecratio, ſi loco, ſanguinis *dicatur*, ſanguinem, *vel* ſanguino: *aut loco.* mei, *dicatur*, meis, *vel* meum; *aut loco pronominis*, Hic, *ponatur*, hoc, *vel* hæc, *vel* hunc?

RESpondeo valere, quia (licèt varietur caſus nominis, aut mutetur genus pronominis) ſemper manet idem ſenſus, in quo à Chriſto Domino dictum fuit pronomen *hic*, & hoc nomen *ſanguis*; Peccabit tamen ſic conſecrans, contra reuerentiam Sacramento debitam, ſi animaduertenter id faciat. Sic Suarez, & Fagundez *locis. cit.* & communis.

QVÆSTIO XXIX.

An Sacerdos, dum conſecrat, proferat verba conſecrationis ſolùm recitando, id eſt, referendo, quod Chriſtus dixit, cum conſecrauit? An potius ſignificando, & perſonaliter exercendo, quod Dominus fecit?

AFfirmant, ſolùm proferre præfata verba recitando, Innocent. *lib.* 4. *de Myſterio altaris cap.* 17. Durand. *diſt.* 8. *quæſt.* 2. *ad* 1. Maior *quæſt. vnica* Cathatin. *opuſ. de verbis conſecra.* Mirandulan. & Ocham, apud Suarez *diſp.* 58. *ſect.* 4. Quam ſententiam eſſe ſatis probabilem, defendunt Gabriel *lect.* 48. *in Can. lit. D.* & Ledeſma *quæſt.* 19. *art.* 5.

E contra vero Marſil. *quæſt.* 6. *art.* 1. Gabriel *loc. cit. lit. F.* Salmeron *tom.* 9. *tractat.* 13. & Vaſquez *diſput.* 29. *cap.* 2. docent, ſolùm proferre ſignificando.

Sed probabiliùs reſpondeo: vtroque modo proferre; recitatiuè videlicet, & ſignificatiuè ſimul. Sic S. Thom. *quæſt.* 78. *art.* 5. & Alexand. 4. *par. quæſt.* 33. *memb.* 3. *art.* 2. & Bonau. *in* 4. *diſt.* 8 *par.* 2. *ar.* 1. *quæſt.* 1. (malè citati ab Hurtado pro ſecunda ſententia) Sotus, Alanus, Henriquez, Suarez, Valentia, quos citat, & ſequitur Granados *tract.* 8. *diſp.* 6. *num.* 6. Ægidius, Bellarmin. Pitigianus, Angles, Peſantius, quos citat, & ſequitur Bonac. *diſp.* 4. *quæſt.* 3. *punct.* 3. Hurtado *diſp.* 3. *diff.* 9. Ochagau. *quæſt.* 33. Lugo *diſp.* 11. *num.* 110. *pag.* 393. Machado *loc. cit. doc.* 3. *num.* 2. & communis.

QVÆSTIO XXX.

An illa pronomina, Hoc, *&* Hic, *in forma conſecrationis, ſumantur adiectiuè?*

AFfirmant Argentin. *in* 4. *diſt.* 8. *art.* 2. *ad.* 4. Guitmundus *lib.* 2. *de veritate corporis, & ſanguinis Chriſti*, Maior *diſt.* 8. Saintes *repetit.* 7. *de Euchar. cap.* 7. Vaſquez *diſp.* 201. *cap.* 4. Becan. *cap.* 25. *q.* 5 Lugo *diſp.* 11 *n.* 154. Hurtado *diſp.* 3. *diff.* 10. Maldonatus *in cap.* 26. *Matt.* & alij aſſerentes, pronomen *Hoc*, adiectiuum eſſe, & denotare ipſummet corpus Chriſti Domini, ſicut & pronomen, *Hic*, eſt, & denotat calicem, vel ſanguinem.

Sed probabiliùs reſpondeo: non ſumi adiectiuè, ſed ſubſtantiuè, & ita prædictas particulas, *Hoc*, & *Hic*, non denotare ipſummet corpus, aut ſanguinem Chriſti, ſed aliquam rationem communem ſubſtantiæ, aut entis, ita vt ſenſus formæ conſecrationis ſit huiuſmodi; Hoc, quod continetur ſub his ſpeciebus, eſt corpus meum &c. Sic S. Thom. *loc. cit. art.* 5. Palud. *diſt.* 8. *quæſt.* 3. *art.* 1. Capreol. *quæſt. vnica art.* 3. Sotus *diſt.* 11. *quæſt.* 1 *art.* 5. *poſt.* 3. *concluſ.* Ledeſma *q.* 19. *art.* 5. Scotus, Caiet. Durand. D. Anton. Ferrara, Ianſen. Altiſiodor. Bellarm. & alij, quos citat, & ſequitur Suarez *diſp.* 58. *ſect.* 7. Bonac. *diſp* 4. *quæſt.* 3. *punct.* 4. *num.* 1. Granad. *tract.* 8. *diſp.* 1. *n.* 31. *&* 35.

DISPVTATIO X.

De modo, quo Chriſtus eſt in hoc Euchariſtiæ Sacramento.

QVÆSTIO PRIMA.

An totus, & integer Chriſtus ſit ſub qualibet ſpecie panis, & vini?

NEGANT hæretici Lutherani, apud Bellarm. *lib.* 4 *de Euchariſtia cap.* 21.

Sed de fide reſpondeo: eſſe. Sic enim definitur in Conſtantienſe *ſeſſ.* 13. in Florentino *in lit. vnionis*, & in Trident. *ſeſſ.* 13. *cap.* 3. vbi ſic habetur. *Veriſſimum eſt tamundem ſub alterutra ſpecie, atque ſub vtraque contineri.* Et probatur ex verbis Chriſti *Ioan.* 6. *Qui manducat me, viuet propter me*; vbi totus Chriſtus integer conſtans ex diuina natura, & humana, ex corpore, & anima &c. dicit. *Qui manducat me &c.* Ergo totus integer Chriſtus manducatur in hoc Sacramento. Sic omnes Catholici. Videantur Bellarm. *loc cit.* Vaſquez *diſp.* 188. Henriq. Suarez, Granad. & alij *locis citat.*

QVÆSTIO II.

An Chriſtus Dominus exiſtat ſub ſpeciebus, non ſolùm quoad ſubſtantiam, verùm etiam, quo ad quantitatem, & alia accidentia, quæ ipſam ſequuntur?

NEgat Durandus *in* 1. *diſt.* 34. *q.* 1. *num.* 28. *& in* 4. *diſt.* 10. *quæſt.* 2. *à num.* 7. quia exiſtimat, de eſſentia quantitatis eſſe diuiſibilitatem. Tunc ſic, ſed Chriſtus eſt in hoc Sacramento indiuiſibiliter, totus ſub tota quantitate panis, & totus ſub qualibet parte: ergo licèt Chriſtus in cælo habeat ſuam quantitatem, non tamen in hoc Sacramento.

Sed certiſſimè reſpondeo: exiſtere, non ſolùm quoad ſubſtantiam, verùm etiam quoad quantitatem, & alias qualitates, & cætera accidentia, quæ non dependent à determinato loco. Probatur, quia Chriſtus Dominus in hoc Sacramento habet manus, pedes, & caput, atque propriam figuram, aliàs eſſet aliquid monſtruoſum: ergo habet propriam quantitatem, & vlterius cætera accidentia, quæ ſuapte natura in quantitate ſubiectantur. Sic S. Tho. *q.* 76. *art.* 4. Alex. Bonau. Sotus, Ledeſma, Argentina, Henriq. Valentia, Suarez, Vaſq. & alij, quos citat, & ſequitur Granad. *tr.* 4 *diſp.* 3. *n* 4. & eſt communis doctrina omniũ Theologorum, & ita certa,

Digitized by Google

vt contraria ſit, ad minus, temeraria, t aiunt Suarez *diſp.* 51. *ſect.* 2. Machado *loc. cit. docum.* 5. *num.* 4. & alij.

QVÆSTIO III.

An Chriſtus Dominus in Euchariſtia habeat figuram?

NEgant Ocamus *in* 4. *queſt.* 4. *ad* 4. & Gabriel *diſt.* 10. *quæſt.* 1. *art.* 1. cuius ſententiam probabilem reputat Ledeſma 1. *p. q.* 17. *art.* 3.

Affirmant verò è contra D. Thom. *in* 4. *diſt.* 10. *quæſt.* 1. *art.* 3. *quæſt.* 1. D. Bonau. *art.* 1. *quæſt.* 4. Scotus *quæſt.* 1. Sot. *quæſt.* 1. *art.* 4. Ledeſma, & Vaſquez *locis citat.* & demum Henriquez *lib.* 8. *cap.* 17. *num.* 4.

Sed clariùs, vtramque ſententiam conciliando, ſic Reſpondeo. Chriſtus Dominus verè in Euchariſtia habet figuram intrinſecam, hoc eſt, conſiſtentem in intrinſeca partium corporis habitudine. Nam verè caput Chriſti Domini eſt vnitum collo, & non brachio: digiti manibus, & non capiti &c. Et hanc figuram eſſe in corpore Chriſti meritò contendunt Doctores ſecundæ ſententiæ: non tamen habet figuram ſitualem, quæ pendet ab extenſione locali, vt eſt illa, quam habet digitus cum complicatur, & ſurſum erigitur &c. Et hanc non eſſe in corpore Chriſti in Euchariſtia, bene negant Auctores primæ. Sic Suarez *diſp.* 48. *ſect.* 1. *ad* 2. Lugo *diſp.* 8. *num.* 36. & Granad. *loc. cit. num.* 16. *&* 17. Qui meritò miratur Henriquez, hæc vbi ſupra verba, dixiſſe. *Retinet hic* (id eſt in Sacramento) *ſemper figura Chriſti eandem poſitionem ſitus, quam habet in cœlo; vt ſemper ſtat rectus cum capite ſurſum, & pedibus deorſum.* Sic Henriq. ſed malè, vt bene notat Granad. Legatur, ſi placeat.

QVÆSTIO IV.

An ex vi Sacramenti, ſeu ex vi verborum, ponatur corpus Chriſti ſub ſpeciebus panis?

REſpondeo affirmatiuè. Quia verba conſecrationis panis, directè, & explicitè ſignificant corpus Chriſti eſſe contentum ſub ſpeciebus panis: ergo. Hæc reſponſio eſt de fide, vt docet Trident. *ſeſſ.* 13. *cap.* 1. & omnes Doctores.

QVÆSTIO V.

An partes integrales, vt manus, pes, digitus, &c. ſint in hoc Sacramento ex vi verborum?

REſpondeo: eſſe, ſi ſimul ſumantur; quia hoc modo ex illis integratur corpus Chriſti, non vero, ſi ſumantur ſeorſum; quia non dixit Ieſus; hæc eſt manus mea, aut hic eſt pes meus. Sic Suarez, & communis.

QVÆSTIO VI.

An in hoc Sacramento ſit præputium Chriſti.

REſpondeo: quòd licèt quando Chriſtus primò conſecrauit, non fuerit præputium in Sacramento, ſiquidem nec tunc erat in Chriſto, ſecundùm ſe: tamen poſt Reſurrectionem, ſicut eſt in Chriſto ſecundùm ſe, ita in hoc Sacramento. Sic Suar. *diſp.* 51. *ſect.* 3. Granad. *tract.* 4. *diſp.* 4. *num.* 2. *&* 3. Lugo *diſp.* 8. *num.* 18. *pag.* 338.

QVÆSTIO VII.

An Corpus Chriſti, prout eſt in Sacramento ex vi verborum, dicat ſolùm materiam primam nudam?

AFfirmant Gabriel *lect.* 41. *lit.* H. & probat, quia, ſi in triduo fieret conſecratio, eſſet idem corpus Chriſti, ex vi verborum, & tamen non eſſet niſi eadem materia prima: ergo ſola materia prima eſt ex vi verborum. Sic ille *loc. cit. & in* 4. *d.* 11. *q.* 1. *art.* 1. & Maior *q.* 5. *initio.*

Sed certiſſimè reſpondeo: non dicere ſolam materiam primam, ſed dicere eſſe corporis, non determinate, prout tale eſſe prouenit ab anima, ſed quaſi vagè, & diſiunctim, prout prouenit ab anima, vel à forma cadaueris. Prima pars conſtat, quia aliàs ſequeretur poſſe fieri conſecrationem panis, his verbis; Hæc eſt materia mea, aut materia Chriſti, quod eſt abſurdùm, quia Chriſtus non dixit: Hæc eſt materia mea, ſed, Hoc eſt corpus meum.

Secunda verò pars probatur, quia ſi conſecratio fieret in triduo, adhuc corpus Chriſti poneretur in Sacramento; at tunc non haberet eſſe corporis ab anima, ſed à forma cadaueris: ergo corpus Chriſti ex vi Sacramenti dicit eſſe corporis diſiunctim, ſiue tale eſſe proueniat ab anima, ſiue à forma cadaueris. Sic S. Thom. Durand. Sot. Henriquez, Alanus, & alij, quos citat, & ſequitur Granad. *tract.* 4. *diſp.* 4. *num.* 5. Suar. *diſp.* 51. *ſect.* 4. Vaſq. *diſp.* 185. *cap. vlt.* Bonac. *diſp.* 4. *q.* 3. *punct.* 5. *num.* 10. & communis.

QVÆSTIO VIII.

An ex vi verborum ſit ſanguis Chriſti ſub ſpeciebus?

REſpondeo: eſſe. Sic enim definitur in Tridentino *loc. cit.* & habetur Matthæi 26. Marci 14. & Lucæ 22. & docent omnes.

QVÆSTIO IX.

An ſub ſpeciebus vini ſit totus ſanguis Chriſti ex vi verborum?

REſpondeo: eſſe. Hoc tamen modo, & hac differentia; quòd nunc, ex vi verborum, eſt totus ſanguis, qui eſt in corpore Chriſti glorioſo, & nullus alius: cum vero primo inſtitutum fuit hoc Sacramentum, etiam ſanguis nutrimentalis, & denique totus ſanguis, quem Chriſtus in carne paſſibili habuit. Sic omnes Doctores, qui communiter bene notant, quòd alij tres humores, ſicut nomine ſanguinis non ſignificantur, ita nec ſint ſub ſpeciebus vini, ex vi verborum.

QVÆSTIO X.

Quænam ſint in hoc Sacramento per concomitantiam?

REſpondeo: ſub ſpeciebus panis eſſe ſanguinem, & & ſub ſpeciebus vini, corpus Chriſti. Rurſus, ſub qualibet ſpecie, eſt anima Chriſti, & eius diuinitas, & ſuppoſitum, aut perſona Verbi. Sic habetur in Tridentin. *ſeſſ.* 13. *cap.* 3. & docent S. Thom. *quæſt.* 76. *art.* 1. Suarez *diſp.* 51. *ſect.* 6. Vaſquez *diſp.* 185. *cap.* 2. Granad. *loc. cit.* & communis.

QVÆSTIO

Digitized by Google

QVÆSTIO XI.

An etiam Pater, & Spiritus Sanctus ſint etiam ratione concomitantiæ in hoc Sacramento?

NEgant Granados *tract.* 4. *diſp.* 4. *num.* 8. & apud ipſum, Hugo Cardinalis *in ſpeculo Eccleſiæ* §. *poſt hæc.* Henriquez *cap.* 26. §. 3. & alij recentiores, qui quamuis, vt certum fateantur, Patrem, & Spiritum Sanctum eſſe ſpeciali titulo in hoc Sacramento, negat tamen dici poſſe, ibi adeſſe ratione concomitantiæ. Negat etiam Nuñus *quæſt.* 76. *art.* 2. *diff.* 3.

Sed probabilius reſpondeo: eſſe, & dici poſſe adeſſe ibi per concomitantiam. Quia, vt docet Trident. *loco citato*, Diuinitas eſt in hoc Sacramento per concomitantiam: Sed diuinitas eſt idem realiter cum Patre, & Spiritu Sancto: Ergo tota Trinitas erit per concomitantiam in hoc Sacramento, ſaltem mediatè. Sic S. Thomas *opuſ.* 63. *cap.* 1. *par.* 3. Suar. *diſp.* 51. *ſect. vltima* Vaſquez *diſp.* 185. *num.* 17. Lugo *diſp.* 8. *num.* 125. Ægid. *quæſt.* 76. *art.* 2. *num.* 15. Hurtad. *diſp.* 5. *diff.* 4.

QVÆSTIO XII.

An ratione huius concomitantiæ, dici poſſit, quod, qui manducat Euchariſtiam, manducet Patrem, & Spiritum Sanctum, aut totam Trinitatem?

NEgat Luyſius Turrianus *in ſuis cenſuris Theologicis, Centuria* 3. *dub.* 4. *pag. mihi* 172. & ita acriter, vt dicat, nullo modo eſſe probabilem talem modum loquendi, & eſſe contra communem ſenſum Doctorum in re grauiſſima. Sed ego miror illum tam acerbè cenſurare hunc modum loquendi, quem ſuus Magiſter Gabriel Vaſquez concedit, & defendit *diſp.* 185. *cap.* 2. *num.* 18. *pag. mihi* 246. per hæc verba. Cùm igitur concedamus, ibi eſſe duas perſonas ratione conſecrationis, & non ſolùm ratione immenſitatis propter naturalem connexionem; cur non dicent omnes perſonas manducari, ſicut diuinitatem ipſam? Aut explicent peculiarem modum exiſtendi ibi, ratione cuius diuinitas manducari dicatur, non autem illæ duæ perſonæ. Sic Vaſquez. Quem forte non vidit Luyſius, de quo dubito, & ſi vidit, videat quomodo de ſuo loquatur Vaſquio.

Sed nihilominus tamen, longè probabilius reſpondeo: non poſſe dici propriè, nec concedi. Quia ſicut non poteſt concedi, quod Pater, & Spiritus Sanctus habeat eſſe Sacramentale, ſed ſolùm Filius, ratione vnionis, quam habet ad ſuam humanitatem, vel ad corpus; ita non poteſt propriè dici, quod manducetur. Sic Lugo *diſp.* 8. *num.* 126. Luyſius *loc. cit.* & Henriquez *lib.* 8. *cap.* 26. *num.* 3. *& lit. I.* vbi dicit, ita fateri omnes Theologos.

QVÆSTIO XIII.

An ſicut Chriſtus Dominus eſt ſub qualibet parte ſpecierum, ſit etiam ſub puncto, aut ſub quolibet indiuiſibili ſpecierum?

NEgant Scotus *in* 4. *diſt.* 10. *quæſt.* 9. *& diſt.* 11. *quæſt.* 4. Ricardus *diſt.* 10. *art.* 6. *q.* 2. Vaſquez *diſp.* 188. *cap.* 4. Henriq. *lib.* 8. *cap.* 27. *num.* 5. & alij apud ipſum. Negant etiam Ochagauia *q.* 21. & Hurtado *diſp.* 5. *diff.* 10.

Sed probabiliùs reſpondeo eſſe, quia Chriſtus Dominus in hoc Sacramento ſuccedit in locum ſubſtantiæ panis, & vini: et ſubſtantia panis, & vini eſt ſaltem inadæquatè, ſub quolibet indiuiſibili quantitatis: ergo, & corpus Chriſti facta conſecratione, erit, ſaltem inadæquatè ſub illis. Sic Capreolus *in* 4. *diſt.* 10. *quæſt.* 4. *ar.* 3. *ad* 1. *Scoti.* Sotus *diſt.* 49. *quæſt.* 4. *art.* 6. Nuñus *quæſt.* 76. *art.* 3. Suarez *diſp.* 52. *ſect.* 3. Valentia, Albertinus, quos citat, & ſequitur Granados *tract.* 5. *diſp.* 2. *num.* 3.

QVÆSTIO XIV.

An Chriſtus Dominus prout eſt in Euchariſtia poſſit naturaliter videri oculo corporeo?

AFfirmant Vualdenſ. *tom.* 2. *à cap.* 53. Canus 5. *de locis cap. vltimo ad vltim.* Alanus *lib.* 1. *de Euchar. cap.* 37. & communiter Nominales, aſſerentes, poſſe quidem, niſi diuinitus impediretur viſus ad hoc, vt fides locum habeat.

Sed certiſſime reſpondeo: non poſſe, quia corpus Chriſti, prout eſt in Sacramento, nequit producere ſpecies intentionales ſui in medio, propter modum indiuiſibilem, quem habet; ſed abſque his non poteſt naturaliter videri: ergo. Sic communiter Theologi, vt fatetur Albertinus, *Corollario* 4. *Theologico dub.* 4.

QVÆSTIO XV.

An ſaltem, ſupernaturaliter poſſit videri?

NEgarunt Paludanus, Capreolus, Hiſpalenſ. Ricardus, quos citat, & ſequitur Suarez *diſp.* 53. *ſect.* 4. Hurtado *diſp.* 6. *diff.* 5. & Albertinus *loco citato num.* 6.

Sed probabiliùs reſpondeo: poſſe, quia Chriſtus Dominus in Sacramento habet colorem: Ergo bene poteſt videri, ſi ſuppleat Deus extenſionem localem. Sic Sotus *diſt.* 9. *quæſt.* 4. *art.* 7. Scotus *diſtinct.* 10. *quæſt.* 9. Alexander 4. *par. quæſt.* 10. *membro.* 7. Vaſquez *diſp.* 191. *cap.* 2. Ægidius *art.* 7. Valentia, & alij, quos citat, & ſequitur Granados *tract.* 6. *diſp.* 3. *num.* 9. & 14. Lugo *diſp.* 9. *num.* 10. Luyſius *in ſuis cenſuris, cent.* 1. *dubit.* 46. & alij.

QVÆSTIO XVI.

An ſit probabile aſſerere B. Virginem oculis corporeis de facto vidiſſe Chriſtum in Euchariſtia?

REſpondeo: eſſe, & ſatis. Quia, ſi poſſibile eſt, vt vidimus; pium eſt credere, vidiſſe. Sic docuit Alexand. *loc. citatis*, & poſt illum, Luyſius Turrianus *loco citato*, referens pro hac ſententia, S. Amadeum *in ſuis reuelat.* Sic etiam Marcus de los Huertos *de Sacrificio Miſſæ tract. de Euchariſtia* §. *de conuerſione panis* &c. *fol.* 253. vbi ſic ait: Pium eſt credere, conceſſum fuiſſe hoc priuilegium B. Virgini, quod nimirum, videret corpus Chriſti exiſtens in Sacramento. Sic ille.

QVÆSTIO XVII.

An poſſit videri corpus Chriſti extenſum, prout in Euchariſtia eſt?

NEgat Suarez, *vbi ſuprà.*

Sed probabiliter reſpondeo: poſſe. Sic ſentit Lugo *loc. cit. num.* 27. vbi ſic ait. Ego probabile cenſeo, poſſe in hoc ſenſu, quod (ſiquidem totum corpus eſt in quauis parte ſpatij) Deus oſtendat in vna

Digitized by Google

parte ſpatij, vnam ſolam partem corporis. ver. gratia, capui,cum ſola præſentia capitis, quam ibi habet, & in parte proxima, collum &c. & ſic de ſingulis. Quare, ſi ponatur hoſtia magnitudiuis humanæ, apparebit vere Chriſtus in tota hoſtia, & non in quauis parte, oſtendente Deo, in ſingulis partibus hoſtiæ, vnam partem Chriſti, & occultando præſentias aliarum partium. Sic Lugo. Et ſic ego.

Qvæstio XVIII.

An Corpus Chriſti incipiat eſſe ſub ſpeciebus conſecratis, in eo inſtanti, in quo completur ſignificatio verborum conſecrationis?

Reſpondeo: quòd ſic,quia tunc iam verba ſignificant eſſe ibi corpus Chriſti.Sic S. Thom.*quæſt.*75. *art.*7. *& quæſt.*78. *art.*4. *& art.*6. vbi, contra nonnullos Doctores antiquos, etiam demonſtrat, verba conſecrationis panis, ſuum ſortiri effectum, antequam conſecretur vinum. De qua difficultate tractat etiam Azor *libro* 10. *cap.*19. *quæſt.*5.

Qvæstio XIX.

An ponatur Chriſtus Dominus ſub ſpeciebus, ſtatim ac finita eſt prolatio formæ, ſi Sacerdos ſcrupuloſè differat ſonum, & prolationem vltimæ ſyllabæ, aut litteræ eiuſdem formæ?

Reſpondeo: poni ſtatim, ac finita eſt prolatio formæ, nec vllo modo ſuſpendi effectum, quando Miniſter, ſcrupulo preſſus, differt vltimæ ſyllabæ prolationem. Ratio eſt. Tum, quia aliàs eſſet in voluntate, ſeu libertate, ſcrupuloſi, quod poſita materia, & integra prolatione formæ cum intentione, ſuſpenderetur effectus Sacramenti, & conſecrationis. Tum, quia vt ſtatim ſignificat, ita ſtatim cauſat, Sic Henriq. *lib.* 1. *cap.* 9. *num.* 14. *& cap.* 19. *num.*2. *& lib.*8. *cap.*25. *num.*1. *& cap.*28. *num.*1.

Qvæstio XX.

An deſinat Chriſtus Dominus eſſe ſub ſpeciebus (etiam non corruptis) quando Sacramentum proijcitur in lutum, aut locum immundum; vel corroditur à mure; vel ſumitur à bruto?

Affirmant Bonauentura *in* 4.*diſt.* 13. *art.* 2. *quæſt.* 3. & Algerus *lib.* 2. *cap.* 1. qui addit, etiam deſinere eſſe in ebrio, manentibus adhuc ſpeciebus.

Sed certiſſimè reſpondeo: non deſinere eſſe in vllo ex præfatis caſibus. Quia corpus Chriſti ſuccedit ſubſtantiam panis ſub ſpeciebus, & accidentibus illius: ergo tandiu manet ſub illis, quamdiu ſub illis conſeruari poſſit ſubſtantia panis. Sic Diu. Thom. *quæſt.* 76. *art.* 3. *& quæſt.* 80. *art.* 3. *& in* 4. *diſtinct.*9. *quæſt.*1. *art.* 2. *quæſt.* 1. Scot. Durand. Ricard. Palud. Maior, Gabriel, & Capreolus, quos refert,& ſequitur Suarez *diſp.*46.*ſect.*8.Henriquez *lib.*8. *cap.*28. *num.*1. Vaſquez *diſp.* 195. *cap.* 4. *num.* 55. Granados *tract.* 7. *diſp.* 1. *num.* 3. Et habetur in Directorio Inquiſitorum 2.*par. quæſt.*10. *&* 1.*par. comment.* 15. vbi, ex mandato Gregor. Papæ XI. prohibitum eſt ſub excommunicatione, ne quis contrariam, huius noſtræ ſententiæ audeat docere.

Qvæstio XXI.

An deſinat Chriſtus eſſe ſub ſpeciebus, ſtatim ac in os recipitur; aut in ventrem traijcitur?

Affirmat Gloſſa *in cap. tribus gradibus. de Conſecrat. diſt.* 2.*& in cap. Non iſte*; & apud aliquos, etiam Hugo de S.Victore *lib.*2.*de Sacram. par.*8.*c.*13. Innocent. *lib.* 4. *de Myſterio Miſſæ cap.* 15. quamuis Suarez illos in bonum ſenſum explicet. Et certè Nicolaus Ploue, *de Euchariſtia in fine*, Hugum Victorinum pro oppoſita ſententia refert cum Archidiacono, & ſolum Hugum Cardin. pro hac.

Sed certiſſimè reſpondeo: non deſinere eſſe. Primò, quia durant ſpecies quouſque in ſtomacho fiat coctio: ergo manet Chriſtus ſub eiſdem. Secundò, quia, oppoſita ſententia, eſt contra mentem omnium Theologorum, & Catholicorum, qui ſuſcipientes Chriſtum, tandiu exiſtimant intra ſe retinere, quandiu mutatio panis durare potuiſſet. Sic Doctores *citati*, præcipuè Suarez *diſp.*46. *in fine*.

Qvæstio XXII.

An ſaltem, ſi ſpecies, dentium contritione corrumperentur in ore, & ſic corruptæ deſcenderent in ventrem, tunc Chriſtus non deſcenderet in ſtomachum?

Reſpondeo: dato caſu, non deſcendere. Quia, vt diximus, Chriſtus Dominus, tandiu eſt ſub ſpeciebus, quandiu ipſæ incorruptæ manent. Sic Henriquez *lib.*8.*c.*29. qui, & citat D. Thom.3.*par.quæſt.*77. *art.*6. *ad* 1. & Alexandrum 4.*par. quæſt.*45. *mem.* 1. *art.*2 *ad* 2.Sed certè D. Thom. nihil ad hoc propoſitum ibi; meliùs ergo illum citaret in *quæſt.*80. *art.*3. Sic tamen, expreſſe docet Syluest. *V. Euchar.*3. *n.*3. ex Ricardo *in* 4. *diſt.*9. per hæc verba. Si ſpecies panis tandiu in ore maſticetur, quod per digeſtionem in ore factam, corrumpatur forma propria ſpecierum, & non deſcendat in ſtomachum: tunc, nec corpus Chriſti in ſtomachum deſcendit. Sic ille.

Qvæstio XXIII.

An Formula, à Laicis pro communione recepta, intra horæ minutum corrumpatur; itaut poſt illud, minimè corpus Chriſti contineat?

Affirmant nonnulli peritiſſimi Medici Romani, vt teſtatur Lugo *diſp.* 10. *in fine.* per hæc verba. Ego peritiſſimos in hac vrbe Roma medicos conſului; & poſt rem diu,& acuratè cogitatam, perdoctus vir, & clariſſimus Medicus Ioannes Manelphus in Romana ſapientiæ Academia publicus Philoſophiæ profeſſor cenſuit, particulam communem, quæ laicis ad communionem dari ſolet, regulariter, & de mediocri ſtomacho loquendo, alterari,& corrumpi in horæ minuto, hoc eſt in ſexageſima horæ parte, quod multis argumentis probare conatus eſt. Præſertim, quia iuxta Medicorum placitum, calor naturalis ſingulis horis duas vncias cibi ſolidi poteſt conſumere, vt reſoluit Marſilius Cagnatus *lib.* 1. *de Sanitate tuenda cap.* 18. & probat ex vſu veterum, qui die vna 48. vncias cibi ſolidi ſumere ſolebant, vt ſingulis horis duæ vnciæ coreſponderent, quas vna hora ſtomachus poteſt concoquere, ſicut certo ſpatio temporis certa etiam frumenti menſura piſtrino molitur. Facta ergo proportione, & comparatione illius

Digitized by Google

illius particulæ ad duas vncias, quarum non eſt ſexageſima pars, videtur, quod in vno minuto conſumpta ſit. Adde exemplum externæ coctionis; nam ſi hoſtia illa in olla aquæ ebullientis ponatur, ſtatim alteratur, & conſumitur: Ergo calor animalis, qui potentior videtur eſſe ad ſubſtantialem mutationem, poterit eadem facilitate, & breuitate ſpecies tranſmutare. Hæc ille. Cuius ſententiæ alij fere acceſſerunt. Vnde loquendo de Sacerdote, qui maiorem hoſtiam accipit, & vini ſpecies, dicebant, in ſemiquadrante horæ, ſpecies non continere ampliùs corpus, & ſanguinem Chriſti. Quam doctrinam, ſiquis ad quadrantem velit extendere, videtur iam extra omne prorſus dubium, aut periculum ſe conſtituere. Hucuſque Ioannes de Lugo.

Sed ego, conſultis etiam pluribus huius Complutenſis Academiæ Medicis, non Philoſophiæ tantum, ſed & Medicinæ profeſſoribus publicis, inter quos fuit meritiſſimus Doct. Ioan. Ambroſius de las Cuebas, contra prædictos Medicos; reſpondeo negatiuè. Et ita, loquendo de particula, quæ Laicis in communionem datur, Dico, quòd; vt illa alteretur, & corrumpatur, ita vt iam amplius non contineat corpus Chriſti, neceſſariò elabi debeat quarta pars, adminus, quadrantis horæ, vel, (quod idem eſt) quatuor minuti ferè. Loquendo verò, de maiori Hoſtia, & ſpeciebus vini, quas Sacerdos recipit, neceſſarium eſſe pro corruptione earum, quod vnum quadrantis ſpatium, plus minuſuè, prætereat. Quia profectò totum hoc temporis ſpatium, ad prædictarum ſpecierum corruptionem, à temperato ſtomacho inducendam, requiri videtur.

Nec contra hanc reſponſionem valet quid, argumentum à Lugo pro contrariis relatum. Si enim, inquiunt, calor naturalis, ſingulis horis, duas vncias ſolidi cibi conſumit: ergo in ſexageſima horæ parte (hoc eſt, in vno minuto) ſexageſimam cibi partem conſumet. Non, inquam, valet conſequentia: quia calor naturalis ſtomachi, non æquali virtute, aut intenſione æquali, ſeu tanta, agit in paruam cibi partem (niſi cum aliis iungatur) ac agit in mediocrem, & proportionatam: cum illam, non ita libenter, ac totaliter ſicuti hanc, totus ſtomachus amplectatur: ex quo fit, quod nec totus eius calor naturalis, æquali proportione in paruam quantitatem cibi, ac in cibi proportionatam quantitatem agat.

Confirmatur id exemplo externæ coctionis (de quo Lugo contra nos vtitur.) Nam quamuis olla aquæ ebullientis poſſit ſingulis horis duas v.g. vncias cibi concoquere, non inde ſequitur, quod in ſexageſima parte horæ ſexageſimam partem duarum vnciarum concoquat, vt experientia patet: ideo ergo eſt, quia non proportione prædicta agit in maiorem, ac in paruam cibi quantitatem. Denique id alia experientia, ſatis communis apud nos, comprobat. Nam multoties, imò fere ſemper, qui ieiunant, & paruam cibi quantitatem (vt quatuor v.g. vncias) cibi pro collatione ſumunt, manè diei ſequentis, acidiorem habent ſtomachum, & indigeſtum cibum ſentiunt; quàm ſi in maiori quantitate (v.g. ſexdecim vncias) ſumant, non experiuntur: ergo non ex minoritate, aut paruitate cibi, poteſt colligi breuitas in digeſtione, proportione à Lugo facta, ſeruata.

QVÆSTIO XXIV.

An deſinat eſſe ſanguis Chriſti Domini, ſub ſpeciebus vini conſecratis, quando his infunditur vinum non conſecratum eiuſdem ſpeciei?

AFfirmant Alexand. 4. *part. quæſt.* 10. *m.* 7. *art.* 7. Maior *diſt.* 22. *quæſt.* 4. *dub.* 3. & nonnulli alij, apud Vaſquez *diſputat.* 195. *cap.* 6. & Hurtado *diſp.* 7. *diff.* 8.

Sed probabiliùs reſpondeo: non deſinere; niſi aliàs tanta ſit vini aduenientis diuerſitas, vt ſufficeret ad deſtruendam ſubſtantiam vini conſecrati, quia ſi miſceatur vinum alteri vino eiuſdem ſpeciei, neutrum corrumpitur, cum ſimile non agat in ſimile: Ergo nec corrumperentur ſpecies conſecratæ in eodem caſu: ergo non deſineret ſanguis Chriſti eſſe ſub illis. Sic Scotus, Bonauentura, Innocent. Sot. Ledeſma, & Victoria, quos citat, & ſequitur Suarez *diſp.* 57. *ſect.* 4. (qui etiam citat Alexandrum, ſed non bene) Vaſquez; & Hurtado *loc. cit.* Granad. *tract.* 7. *diſput.* 4. Lugo *diſput.* 10. *ſect.* 3. *num.* 41. Archangel. *diſp.* 12. *pag.* 115. *col.* 1. & communis.

QVÆSTIO XXV.

An ſaltem, deſinat eſſe ſanguis Chriſti ſub ſpeciebus, quando hæ miſcentur cum vino non conſecrato alterius ſpeciei?

AFfirmant à fortiori Auctores *ſuprà citati*, & inſuper, Sot. *diſt.* 10. *quæſt.* 2. *art.* 8. & Henriquez *lib.* 8. *cap.* 28. *num.* 3. *in corpore*: licet in marg. *lit.* O. contrarium fateri videatur. Affirmat etiam aliqualiter Bonac. *diſp.* 4. *quæſt.* 3. *punct.* 6. §. 3. *num.* 7.

Sed æquè probabiliter reſpondeo: Adhuc non deſinere, etiam quando vinum rubrum, aut nigrum (quod Sotus, Ledeſma, & Henriquez *loc. cit.* probabile putant, ſpecie differre) infunditur ſpeciebus vini albi conſecrati, quia probabilius eſt, omnia vina eſſe eiuſdem ſpeciei, ſaltem eſſentialiter, vt docent Henriquez, Valentia, & alij: ergo ex eorum mixtione, nulla poteſt fieri corruptio. Sic Doctores, *quæſtione præcedenti citati*, præcipuè Lugo *loco citato, numero* 44. Qui hanc partem probat, etiam in caſu quo admittamus, vinum album, & nigrum differre ſpecie. Archangel. *loc. cit.* & alij.

QVÆSTIO XXVI.

An Sacerdoti, qui conſecrauit in vino albo, liceat purificare calicem cum vino rubro, aut, è contra?

NEgant aliqui Doctores, apud Lugum *loc. cit. num.* 43. caſu admiſſo, quod vinum album, & rubrum ſpecie ſubſtantiali differant, quia talis Sacerdos exponeret ſe periculo corrumpendi illas ſpecies conſecratas, quæ adhuc adhærent calici.

Sed probabiliùs reſpondeo: licere, etiam admiſſo, quod prædicta vina ſpecie differrent. Quia ſi tale eſſet periculum, Eccleſia præcaueret illud, & præciperet, ne prima ſaltem purificatio calicis fieret cum vino alterius rationis: Sed nec Eccleſia de hoc periculo curat, nec vllus de hoc adhuc ſcrupulum habuit: ergo ſignum eſt, quod licite hoc poſſit fieri. Sic Lugo *num.* 47. *pag.* 371. Addo ego, quod etiamſi eo caſu, corrumperentur ſpecies conſecratæ, admixtione vini alterius rationis, non peccaret Sacerdos, quia in hoc, nulla per ſe eſſet indecentia, vt colligitur ex

Digitized by Google

Victoria *quæſtione* 73. *de Euchariſtia* vbi dicit, quod in ſecunda ablutione, melius erit aſſumere plus aquæ, quàm vini, vt tunc ſpecies vini corrumpantur.

QVÆSTIO XXVII.

An, ſi vna gutta (aut decem guttæ) vini conſecrati miſceatur cum amphora, aut dolio vini non conſecrati, tunc maneat ſub illa gutta ſanguis Chriſti?

NEgant Paludanus *in* 4. *diſt.*42. *quæſt.*2. iudicans contrarium ridiculum, & Henriquez *lib.*8. *cap.* 28.*num.*4. dicens, eſſe inauditum aſſerere, eam guttam ſanguinis perpetuo conſeruari in dolio vini. Nam pertinet (inquit) ad Dei prouidentiam, ne ſub ea gutta, tam permixta, maneat corpus Chriſti; quia iam non eſt Sacramentum, ideſt, ſignum ſenſibile refectionis ſpiritualis. Sic ille.

Sed longè probabiliùs reſpondeo: manere ſanguinem Chriſti. Conſtat ex dictis, & docent Sot. *diſt.* 10. *quæſt.* 1. *art.* 8. *Ver. Ad hæc verò*, quem videtur ſequi Viualdus *de Euchariſtia numero mihi* 83. Granad. *tractatu* 7. *diſput.*4.*n.*7. Suarez *diſputat.* 57. *ſect.* 4. *in fine*. Bonacina *diſp.*4.*quæſt.*3.*punct.*6.§.3.*n.* 6. & alij.

QVÆSTIO XXVIII.

An in præfato caſu, vinum illius dolij poſſet ſine ſcrupulo bibi à Laicis?

AFfirmant Henriquez, & Sor. *loc. cit.* Sa, *in prima editione, Ver. Euchar. numero* 33. Nam in editione correcta, deleta fuit hæc pars. Affirmant etiam Viualdus *loc. cit.* & ex parte Bonacina *loco citato numero* 8. *in fine*, & expreſſe Lugo *diſputat.* 10. *numero* 52.

Sed probabilius longe reſpondeo: non poſſe licite bibi à Laicis, ſed ſeruandum eſſe ad ſacros vſus, ſeu conſumendum à Sacerdotibus, poſt ſumptionem calicis, ante ablutionem. Sic Suarez, Granados *loc. cit.* Nuñus *quæſt.*77. *art.*8. *in fine*, Ægid. *eadem quæſt.* 77.*art.*8.*num.*73. & alij apud ipſum. Archangel. *diſt.* 12. *cit. fine* per hæc verba: An autem non eſſet periculum vinum illud bibere, ait Sotus: ego non audeo affirmare: ſufficit mihi, tunc guttam illam non eſſe corruptam numerice, & conſequenter, ſub ea quoque permanere Chriſti ſanguinem.

QVÆSTIO XXIX.

An adminus, deſinat eſſe ſanguis Chriſti ſub ſpeciebus vini, ſi hæ miſceantur cum aqua, aut cum alio liquore alterius ſpeciei?

REſpondeo: deſinere, ſi alioquin mixtio fiat in magna quantitate. Quia in hoc caſu corrumpuntur ſpecies vini, ſicut corrumperetur eius ſubſtantia, ſi ibi eſſet. Sic omnes DD. præcipuè citati.

QVÆSTIO XXX.

An ſi parua gutta aquæ admiſceatur cum ſpeciebus vini conſecrati, maneat conſecrata, & conuerſa in ſpecies vini?

AFfirmant aliqui, apud Suarez *diſp.*57.*ſect.*4.

Sed certiſſimè reſpondeo: nec manere conſecratam, nec conuerſam in ſpecies vini conſecrati; quia ſpecies conſecratæ non habent vim conſecrandi alias ſpecies: cum hæc vis data ſit ſolum verbis conſecrationis. Illa ergo gutta aquæ, tantùm conuerteretur in vinum, ſub cuius accidentibus nullomodo eſſet ſanguis Chriſti. Sic Suarez *loc. cit.* & omnes.

QVÆSTIO XXXI.

An deſinat Chriſtus Dominus eſſe ſub ſpeciebus, quando miraculosè apparet caro, vel puer, in Euchariſtia?

REſpondeo: non deſinere. Quia licèt ſpecies panis immittentur per huiuſmodi apparitiones, quoad colorem, vel figuram, non tamen omittunt temperamentum requiſitum ad formam panis, quo ſtante, non deſinit præſentia Sacramentalis Chriſti. Sic S.Thom. *quæſt.* 79. *art.*8. Henriquez *libro* 9. *cap.* 38. Bonacina *loco citato numero* 5. Lugo *numero* 53. & communis.

QVÆSTIO XXXII.

An, quando Chriſtus Dominus deſinit eſſe ſub ſpeciebus, aliquomodo mutetur?

NEgant Alexand. 4. *part. quæſt.* 11. *m.* 2. *art.* 1. & Ledeſma 1.4.*quæſt.*17.*art.*6.*dub.*2.& 6.

Affirmant verò, è contra, alij dicentes, quod, quando Chriſtus deſinit eſſe ſub ſpeciebus, moueatur motu locali, & per Angelos feratur in cælum. Sic Gloſſa *Ver. Miſcere in cap. Tribus, & in cap. Non iſte panis de conſecrat. diſt.* 2. ſed hæc ſententia, vt falſiſſima, omiſſa.

Reſpondeo: Chriſtum Dominum mutari, quando deſinit eſſe ſub ſpeciebus, non localiter, vt vult etiam Suarez, cum Chriſtus in Sacramento non ſit, vt in loco, ſed mutatione deperditiua; quia deperdit modum Sacramentalem (ſiue ſit ſubſtantialis, ſiue accidentalis) ratione cuius erat incompoſſibilis ſubſtantia panis. Sic Vaſquez *diſput.*193. *numero* 57. Hurrado *diſput.*7. *diff.*9. & Bonacina *diſp.*4. *quæſt.*3. *punct.*6.§.3.*num.*10.

DISPVTATIO XI.

De effectibus Sacramenti Euchariſtiæ.

QVÆSTIO PRIMA.

An Sacramentum Euchariſtiæ conferat augmentum gratiæ ſanctificantis?

RESPONDEO: conferre. Sic enim definitur contra hæreticos in Conciliis Florentino, in decreto Eugenij, Tridentin. *ſeſſ.*13. *cap.* 2. & *ſeſſ.*7. *can.* 6. 7. & 8. & ante, *in cap. Firmiter. de ſum. Trinit. & capite cum Martha. de celeb. Miſſ.* Et docent omnes Patres, & Doctores, vt videre eſt apud Suarez *diſput.*63.*ſect.*1. Vaſquez, Valentiam, Bellarm. & alios, quos citat & ſequitur Dicaſtillo *tract.* 4. *diſp.* 8. in principio.

QVÆSTIO II.

An vt Euchariſtia conferat augmentum gratiæ, prærequirat aliquam actualem deuotionem in ſuſcipiente?

AFfirmant D.Thom. *in* 4.*diſt.*12.*quæſt.*2. *art.*1.*q.*3. Alexand. 4.*part. quæſt.*41.*mem.*3.*art.*3.(*aliàs q.*10. *memb.*

Digitized by Google

*memb.*8. *art.*3. D. Bonauentura *diſt.*12. *art.*2. *quæſt.*1. Durandus *quæſt.*4. *ad* 2. Palud. *quæſt.*1. *art.*2. Caiet. *quæſt.*79. *art.*1. Sylueſt. *v. Euchar. in fine.* Petrus de Soto *lect.*2. *de Euchar.* & alij, Quia, inquiunt, ſi aliqua actualis deuotio non requiritur, ſequitur, quod Sacerdotes, qui in ſtatu gratiæ quotidie Euchariſtiam ſumunt, ingens quoddam, & incredibile augmentum gratiæ obtineant.

Sed probabiliùs reſpondeo: præter ſtatum gratiæ, nullam aliam diſpoſitionem in ſuſcipiente prærequirere, vt colligitur ex Tridentino *ſeſſ.*13. *cap.*3. Sic expreſsè D.Thom. *quæſt.*79. *art.*8. *in corp. & ad* 1. Gabriel, Soto, Ledeſma, Adrianus, Victoria, & Corduba, quos citat, & ſequitur Suarez *diſput.* 206. Valentia *quæſt.*7. *punct.*3. Ægidius *quæſt.*79. *art.*1. *dub.*1. Reginald. *lib.*29. *cap.*6. Bonacina *diſp.*4. *quæſt.*4. *punct.* 1. *num.*3. Hurt. *diſput.*7. *diff.*3. Granad. *tract.*9. *diſput.*2. *num.*7. Fagundez *præc.*3. *lib.*4. *cap.*3. *num.*3. Henriquez *lib.*8. *capit.*45. *num.*2. vbi ſic ait: Qui accedit cum affectu peccatorum venialium, aut cum actuali diſtractione, non peccat mortaliter, nec impedit, quin ſtatim conferatur habituale augmentum gratiæ. Sic ille. Villalobos *tom.*1. *tract.*7. *diff.*30. *num.* 1. Machado *to.*1. *lib.*3. *part.*1. *tract.*5. *docum.*7. *num.*3. & alij.

QVÆSTIO III.

An Sacramentum Euchariſtiæ conferat per ſe primam gratiam; atque adeo deleat per ſe culpam mortalem?

AFfirmant Lutherus, Kemnitius, & alij hæretici noſtri temporis, aſſerentes; ad hunc effectum eſſe inſtitutum; & ideo non accedere indignè, qui ad illud conſcius peccati mortalis accedit. Sic refert Bellarminus *lib.*4. *Euchar. cap.*19.

Sed certiſſimè reſpondeo: nec per ſe conferre primam gratiam; nec per ſe fuiſſe inſtitutum ad remiſſionem mortalium. Quia hoc Sacramentum eſt per ſe inſtitutum, pro ſpiritualiter viuis, vt in vita ſpirituali creſcant; non pro ſpiritualiter mortuis, vt ad vitam reuocentur. Vnde qui ad illud conſcius mortalis accedit, contra inſtitutionem illius accedit, & conſequenter indignè. Sic clarè colligitur ex Tridentino *ſeſſ.*13. *cap.*3. *& can.*5 Et docent omnes Patres, & Doctores Catholici, cum D. Thoma 3. *part. quæſt.* 79. *artic.* 3.

QVÆSTIO IV.

An ſaltem, per accidens conferat aliquando primam gratiam, aut remittat mortalia?

NEgant Alexand. 4. *part. quæſt.*10. *mem.*8. *art.*1. §. 2. *& art.*3. §.1. D. Bonauent. *in* 4. *diſt.*12. *part.*2. *art.*1. *quæſt.*2. Gabriel *diſt.*9. *quæſt.*2. *art.*2. Maior *q.* 1. Vaſquez *diſp.*205. *cap.*4. Hurtad. *diſp.*8. *diff.*8. & nouiſſimè Lugo *diſp.*12. *punct.*3. & Villalobos *tom.* 1. *tract.*4. *diff.*7. *num.*4.

Sed probabiliùs reſpondeo: conferre interdum primam gratiam; atque àdeo remiſſionem mortalium. Ratio eſt, quia etiam Sacramenta inſtituta ad conferendam per ſe primam gratiam, interdum conferunt augmentum illius: ergo è contra, licèt Euchariſtia inſtituta ſit ad augendam gratiam, interdum poterit conferre primam. Sic S.Thom. *quæſt.*79. *art.*3. *& quæſt.*80. *art.*4. *ad* 3. Palud. *d.*9. *quæſt.*1. *num.*14. Ricard. *art.*2. *quæſt.*1. Scot. *d.*9. *quæſt. vnica* Gabr. *lect.*8. *&* 85. *in Canonem.* D.Anton. Sylueſt. Bellarm. Petrus Soto, Ledeſma, Ianſen. Palacios, Victoria, Vega, & alij, quos omnes citat, & ſequitur Suarez *diſp.*62. *ſect.*1. Sotus, Henriquez, Ægidius, Argentina. Valentia, quos citat, & ſequitur Granados *tract.*9. *diſp.*3. *num.*5. Adamus *quæſt.*7. *dub.*1. Becanus 2. 2. *quæſt.* 1. Regin. Angles, Bartholomæus ab Angelo, & Viuald. quos citat, & ſequitur Bonacina *diſp.*4. *quæſt.*4. *pun.*1. *num.*1. Fagundez *præc.*3. *lib.*4. *cap.*2. *num.*9. & Toletus *lib.*2. *cap.*29. Diana 3. *part. tract.*6. *reſol.*98. & (ni fallor) Machado *loc. cit. num.*6. & alij, quos retuli 1. *part. tract.*1. *diſp.*3. *quæſt.*5.

QVÆSTIO V.

In quibus caſibus poteſt quis, per hoc Sacramentum, recipere primam gratiam?

REſpondeo: quòd in duobus præcipuè. Primus eſt, quando quis inculpabiliter accedit ad Euchariſtiam; vel quia inuincibiliter ignorat ſtatum peccati, quem habet, vel quia rite, ſe exiſtimat fuiſſe abſolutum, cùm non fuerit.

Secundus caſus, quando memor eſt quis peccati mortalis, quod commiſit, & vrgente neceſſitate, & abſque copia confeſſarij accedit cum ſola attritione, reputata contritione ad Euchariſtiam: tunc enim virtute huius Sacramenti, fiet ex attrito contritus, & primam gratiam recipiet. Sic Suarez, & Fagundez, Machado, & Granad. *loc. cit.* Henriquez *lib* 8. *cap.* 34. *num.* 3. Toletus, Palud. Scot. & alij apud ipſos.

QVÆSTIO VI.

An, vt in primo, ex prædictis caſibus, Euchariſtia conferat primam gratiam, ſit neceſſaria attritio ſupernaturalis, an verò ſufficiat bona fides, & inculpabilis acceſſus ad Euchariſtiam?

AFfirmant ſufficere bonam fidem, & inculpabilem ad Euchariſtiam acceſſum, Durandus *in* 4. *diſt.*9. *quæſt.*4. *art.*2. & D. Anton. 3. *part. tit.* 13. *cap.*6. §.7. apud Granados, & alij Recentiores, apud Ioannem de Lugo *diſp.*12. *num.*2.

Sed certiſſimè reſpondeo: non ſufficere bonam fidem accedentis ad Euchariſtiam; ſed requiri attritionem, licèt non reputatam contritionem. Prima pars probatur. Quia nullum peccatum mortale deletur, ſiue in Sacramento, ſiue extra illud, ſine contritione, aut attritione. Sed in noſtro caſu, non requiritur contritio: ergo requiritur: Sic S.Thom. Suar. Sot. Henriquez, Victoria, quos citat, & ſequitur Granad. *tract.*9. *diſp.*3. *num.*13. qui *num.*14. ſecundam partem noſtræ reſponſionis, ſic probat: nam in eo, qui conſcius eſt peccati mortalis, propterea requiritur attritio, quæ exiſtimetur contritio, quia non poteſt licitè ad Euchariſtiam accedere, niſi prudenter credat, ſe eſſe iuſtum: non poteſt autem id prudenter credere, niſi contritionem, ſe habere credat: ſed hæc ratio omnino ceſſat in eo, qui inuincibiliter credit, nullum ſe habere graue peccatum: ergo non eſt neceſſaria prædicta exiſtimatio, ſed ſufficit dolor ſupernaturalis imperfectus, qui attritio nuncupatur. Sic Granad. Lege illum.

QVÆSTIO VII.

An per Sacramentum Euchariſtiæ, remittantur peccata venialia, quoad culpam?

REſpondeo affirmatiuè, quia ſic definitum eſt in Trident. *ſeſſ.* 13. *cap.*2. dicens; *Sacramentum hoc eſſe antidotum, quo liberamur à culpis quotidianis, & à peccatis mortalibus præſeruamur.* Et vt indubitatum

Digitized by Google

tum traditum in Cathec. Pij V. *tit. de Euchar.* & docent omnes Theologi, cum D.Thom. *quæſt.79. art.4.* Legatur Suarez in comment. *ad artic. 4. diſput.63. ſect.10.*

QVÆSTIO VIII.

An remittantur per illud, immediatè, & ex opere operato?

NEgant Durand. *diſt.12.quæſt.4.* Argentin. *quæſt.3. art.1.concl.1.* D.Bonau. Alexandr. Alenſ. & Petrus de Soto, relati à Suar. *tom.4.de pœnit.diſp.12.ſect. 1. num. 6.* & alij Recentiores, quos ſequi videtur Lugo *diſp.12.num.83. & 84.* aſſerentes, neceſſariam eſſe aliquam deuotionem, vt venialia per Euchariſtiam remittantur.

Sed probabiliùs reſpondeo: remitti per Euchariſtiam immediatè, & ex opere operato; nec requiri ad hoc, aliam diſpoſitionem, quàm, quòd homo, qui accedit ad Euchariſtiam, ſit iuſtus, & quod non habeat complacentiam peccatorum, ſeu voluntatem formalem, ſeu virtualem perſiſtendi in illis. Nam hoc indicat Trident. *loc.cit.* & docent D.Tho. *3.part. q.79. art.4.* Petr. Sot. *lect.12.de Euchar.pag. mihi 83.* Vnde non ita bene pro oppoſita parte à Suario citatur. Suarez *loc.cit. & 3.part.quæſt.79.diſp.63.ſect.10.* Vaſquez *quæſt.87. art.3.dub.2.* Ægid. & Hurtado *diſp.8. diff.9.* Bonacina *diſputat. 4. quæſt. 4. punct 1. numero 6.* & apud illum, Nuñus. Henriquez *cap.34. num.6.* Granad. *tractatu 9. diſput.5.num.4.* Philibertus Marchino *de Sacramentis tractatu 1. parte 3. cap.3. num. 4. pag. 55.* & vtramque ſententiam eſſe probabilem, ait Machado *loc.cit.num.4.*

QVÆSTIO IX.

An omnia venialia per Euchariſtiam remittantur?

NEgant Alexand. Alenſ. *4.part. quæſt.10. mem.3. art.1.§.1.* & Argentina *quæſt.3.art.1.concl.1.* nam hic ait, ea ſolùm venialia remitti, quæ magis contraria ſunt feruori charitatis, quem excitat hoc Sacramentum: Ille verò, affirmat deleri plura, vel pauciora venialia, iuxta voluntatem, & beneplacitum Dei, & iuxta deuotionem ſumentis.

Sed longè probabiliùs reſpondeo: omnia remitti. Sic expreſsè Concil. Colonienſe fol. 78. vbi, loquens de Euchariſtia, ſic ait. *Minora peccata omnia diluit.* Et conſtat. Quia Euchariſtia, ex ſe potens eſt delere omnia venialia. Sic S.Thom. *loc.cit. art.4.ad 2.* Granad. *loc.cit.num. 5.* & alij Doctores citati; licèt non ita expreſsè.

QVÆSTIO X.

An Euchariſtia præſeruet à mortalibus?

REſpondet affirmatiuè, quia ſic expreſsè habetur in Trident. *loco ſuprà citato ſeſſ.13.cap.2.* his verbis; Sumi autem voluit Sacramentum hoc, tanquam ſpiritualem animarum cibum, quo alantur, & confortentur viuentes vita illius, qui dixit: Qui manducat me, & ipſe viuet propter me: & tanquam antidotum, quo liberemus à culpis quotidianis, & à peccatis mortalibus præſeruemur. Sic Concil. Et ſic omnes Doctores.

QVÆSTIO XI.

An Euchariſtia præſeruet à mortalibus, ex opere operato, & infallibiliter?

REſpondeo, præſeruare; & credo, quòd infallibiliter, ſaltem ex parte, & ad aliquod tempus. Concilium namque, abſolutè tribuit hunc effectum Euchariſtiæ. Quòd ſi aliquando experimur, prolabi in culpas mortales eos, qui ſuſcipiunt hoc Sacramentum; hoc non prouenit ex defectu virtutis eius, ſed ex tepida ſuſcipientium vita, minoríque diſpoſitione ad hoc Sacramentum ritè ſuſcipiendum. Nam qui, vt par eſt, accedit, curátque diligenter viuere, ea animi puritate, quam tantùm Sacramentum requirit; iſte talis, ſane à mortalibus efficaciter præſeruatur. Sic optimè, & piè. pius Pater Granado *tract.9.diſp.4.n.5. pag.978.*

QVÆSTIO XII.

An Euchariſtia præſeruet à mortalibus, immediatè per ſe ipſam?

REſpondeo: quòd non abſolutè; ſed mediante gratia, & auxiliis efficacibus, quæ dignè ſumenti, ex opere operato conferuntur; Euchariſtia enim multipliciter tribuit hunc effectum. Primò namque, quatenus confert abundantem gratiam gratum facientem, ex Chryſoſtomo *hom.45. in Ioan.* Secundò, quia anima virtute huius Sacramenti inebriatur ſpirituali dulcedine, iuxta illud: *Comedite amici, & inebriamini chariſſimi*; Et ideo ſit minus ſenſibilis ad tentationes. Tertiò, quatenus hoc Sacramentum fugat Dæmones, qui concupiſcentias inodinatas ſolent excitare, iuxta illud Pſalmi 22. *Paraſti in conſpectu meo menſam aduerſus eos, qui tribulant me.* De quo optimè Chryſoſt. *loc.cit. & hom.61.* ad Populum, vbi ſic ait. *Hic ſanguis Dæmones procul pellit, Angelos, & Angelorum Dominum ad nos allicit; Dæmones enim, cum Dominicum ſanguinem in nos vident, in fugam vertuntur; Angeli autem concurrunt.* Sic os aureum. Quartò, quatenus hoc Sacramentum, diminuit fomitem, & impedit, & debilitat motus carnis, & excitat contrarios, vt probat Gerſon *tract.9. ſuper Magnificat* Alphabeto 90. Et D.Bernard. *ſerm. de cœna Domini.* per hæc verba. *Quis poterit tam efferos motus frangere? Quis pruritum vlceris huius ferre queat? Confidite, quia, & in hoc gratia ſubuenit, & vt ſecuri ſitis Sacramenti Dominici corporis, & ſanguinis pretioſi inueſtituram habetis. Duo enim illud Sacramentum operatur in nobis; vt & ſenſum minuat in minimis, & in grauioribus peccatis tollat omnino conſenſum.* Hæc Bern. Lege Cyrillum 4. *in Ioan.cap.17.* & etiam Lugo *diſp.12.ſect.4.* vbi hæc, & alia ad propoſitum, optimè tractata inuenies, Ochagauia. *tract.2.de Euchar. quæſt.4. num.2.*

QVÆSTIO XIII.

An Euchariſtia conferat gratiam, dum eſt in ore ſumentis, antequam traiiciatur?

AFfirmat Becanus *capit.22. de Euchariſt. quæſt.6. n.2.* ſic dicens: Probabilius eſt, dari, cum Hoſtia ſumpta eſt, etiamſi non ſit tranſmiſſa, alioqui ægroti, qui Hoſtiam præ infirmitate nõ poſſunt tranſmittere, nõ acciperent gratiam, quod videtur abſurdum. Sic Becanus, cui aliquo modo conſentit Vaſquez *diſput. 203. cap.2. num.17.* quatenus dicit; negari non poſſe ſpecies verè manducati, cùm ſunt in ore, & intra dentes

Digitized by Google

res conteratur, iuxta ſignificationem verbi, *manduco*. Addit tamen, (ſed non conſequenter, vt bene Lugo) certo decerni non poſſe, vtrum Euchariſtia dum eſt in ore, an verò, ſolùm dum traiicitur, vel ſolùm in ſtomacho, gratiam operetur. Sic Vaſquez. Citat etiam pro hac ſententia Henriquez, Caietanum 3. *parte quæſtione* 79. *articulo* 1. *ad* 2. ſed non bene.

Longè ergo probabilius reſpondeo: non conferre gratiam, antequam traiiciatur. Quia gratia confertur illi, qui manducat hunc panem cœleſtem; vt ſæpe dicitur *Ioan.6.* Sed ſic eſt, quod non poteſt dici manducare panem illum, qui panem ſumit in ore, niſi illum traiiciat: ſicut non poteſt dici bibi, cum potum, quem aliquis ore deguſtans ſtatim expuit, iuxta illud *Matth.27. Cum guſtaſſet, noluit bibere*: ergo. Sic Henriquez *lib.8. cap.43. num.* 1. Sotus, Ledeſma, Valentia, Ægid. Bonac. quos citat, & ſequitur Hurtado *diſp.* 8. *diff.*1. Granad. *tract.* 9. *diſp.* 7. *numero* 5. Caiet. *loc. cit.* quem citat, & ſequitur Fagundez *præc.* 3. *lib.*4. *cap.*1. *num.* 2. & 3. Diana 3. *part. tract.*6. *reſol.* 96. Syluius *quæſt.* 79. *art.*2. & alij. quos ſequitur Dicaſtillo *tract.*4. *diſp.*8. *dub.*1. *num.*18. dum docet, eum qui retinet in ore diù Hoſtiam, ita vt ſpecies corrumpantur antequam deglutiantur, non recipere fructum ſacramenti.

Qvæstio XIV.

An Euchariſtia conferat gratiam, quando deglutitur, & ad ſtomachum traiicitur?

NEgant, apud Fagundez *loc. cit. num.* 2. Caiet. 3. *part. quæſt.* 79. *art.* 1. Gabriel. *lect.*85. *in can.* Palud. Maior. & Ricard. aſſerentes, ſolum conferre gratiam, quando iam ſacræ ſpecies ſunt in ſtomacho. Sed immeritò citat Fagund. pro hac ſententia, Caietanum, loco ab ipſo citato, oppoſitum his verbis dicat. Intelligo autem in tota hac materia, per tempus ſumptionis Euchariſtiæ non illam ſolam morulam, qua deglutitur, ſed cum conſequenti temporis ſpatio, quo Chriſti corpus Sacramentaliter in ſumente perſeuerat. Sic Caietanus.

Affirmant verò è contra, ipſe Fagundez *loc. cit. nu.* 3. & apud ipſum, Suarez, Soto, Ledeſma, Henriquez & Victoria; Et alij apud Ioannem de Lugo *diſp.* 12. *num.* 30. & Dianam, quos ipſe ſequitur, 3. *part. tract.* 6. *reſol.* 96.

Sed clarius, & probabiliùs reſpondeo: Conferre gratiam, non quidem quando deglutitur, aut per guttur tranſit; ſed in vltimo inſtanti terminatiuo traiectionis ſpecierum ad ſtomachum. Quia manducatio, aut potatio perfecta (cui promiſſa eſt à Chriſto gratia) non ſolûm includunt ſumptionem cibi, & potus in ore, ſed etiam traiectionem, & deglutionem eorum ad ſtomachum, non qualemcumque, ſed perfectam, & in qua verum ſit dicere, deglutitum eſt. Sic expreſsè Henriquez *lib.*8. *cap.*43. *num.*1. Sot. *diſt.* 11. *quæſt.*2. *art.* 1. vbi ſic ait: Colligitur ergo, vt inſtans collationis gratiæ huius Sacramenti ſit illud, quo primum eſt verum dicere, comeſtum eſt, ſcilicet, guttur, aut gulam tranſiit. Sic ille. Et ſic intelliguntur Suarez, Ledeſma, & Victoria, citati à Fagundez, quos tandem ipſe, in ſenſu noſtræ ſententiæ, ſequitur. Ægidius *quæſt.*79. *numero* 23. Bonacina *diſp.* 4. *quæſt.* 4. *punct.* 2. *numero.* 2. Hurtado *diſputat.*8. *diff.* 2. Lugo *diſput.* 12. *num.*40. Granad. *tract.* 9. *diſp.* 7. *num.*11. & communis.

***

Qvæstio XV.

An Euchariſtia cauſet gratiam continuè, toto tempore, quo in ſtomacho perſeuerat:

NEgant Sot. Ledeſma, Valentia, Henriquez, Vaſquez, & Bonacina, quos citat, & ſequitur Hurtado *diſp.*8. *diff.*2. Quibus adde Stephanum Fagundez & Granad. *loc. cit.* Luyſium *in ſuis ſelectis centur.* 3. *dub.*18. dicentem, eſſe ſententiam communem. Dianam 4. *part. tract.*6. *reſol.*96. Corneio *quæſt.*79. *dub.*4. Ioan de Cruce *de Euchar. quæſt.*4. *dub.*1. *concl.*2. Filliuc. *tract.*4. *num.*174. & alios, quos ſequitur Dicaſtillo *tract.*4. *diſp.*8 *dub.*3. *num.* 38.

Affirmant verò è contra, Caiet. 3. *part. quæſt.*79. *art.* 1. Maior *diſt.*9. *quæſt.*1. *argumento* 5. Ruardus Thaper *art.*15. *pag.*364. §. *Manifeſtum eſt.* Gabriel etiam *lect.* 85. *in Canon.* & alij, dicentes, Euchariſtiam cauſare gratiam continuè, toto tempore, quo ſpecies incorruptæ perſeuerant in ſtomacho, etiamſi non adſit noua diſpoſitio.

Sed ego, media via, probabiliùs reſpondeo: cauſare quidem augmentum gratiæ, quamdiu Euchariſtia durat in ſtomacho; dummodo homo, magis ac magis de nouo ſe diſponat, ſiue per continuationem eiuſdem actus, qui initio ſumptionis elicitus fuit; ſiue per intenſiorem actum. Sic docent Suarez *diſp.*63. *ſect.*4. 5. & 7. Ægid. *quæſt.*79. *art.* 1. *num.* 42. Reginald. *lib.*29. *num.* 140. Valentia, *diſp.*6. *quæſt.*7. *punct.* 1. *ver. Quod autem* (vnde malè illum citat Hurt. pro ſua ſententia) Lugo *diſp.*12. *num.*46. *pag.* 414. & *ſequent.* & Amicus *de Euchar. diſp.*25. *num.*24.

Qvæstio XVI.

An, ſi Euchariſtia poneretur ab Angelo intra ſtomachum hominis, ſcientis & volentis eam recipere, ſine eo quod intraret per oris manducationem, adhuc cauſaret gratiam?

NEgant Suarez *diſput.* 43. *ſect.* 7. *ante* 2. *concl.* Ægid. *quæſt.*79. *art.* 1. *dub.*2. *num.*43. & alij, & quidem probabiliter.

Sed æquè probabiliter reſpondeo: adhuc cauſare gratiam. Primò, quia manducatio, ſolùm eſt conditio requiſita, vt cibus, alioquin potens applicetur: Ergo ſi iſte cibus diuinus, alio modo applicetur, eodem modo poterit gratiam operari; ſicut ſi cibus naturalis poneretur miraculoſe intra ſtomachum, eodem modo nutriret hominem, ac ſi manducaretur. Secundò probatur, ex facto miraculoſo, quod cuidam Comiti Gallo contigit; qui dum eſſet morti proximus, & mala ſtomachi diſpoſitione prohiberetur à communione Euchariſtiæ, quam ardenter exoptabat, allatam ſibi Hoſtiam, & ſuper ſtomachum, poſitam, aperto diuinitus pectore, ſuſcepit, & ſtatim obiit. In quo caſu, non videtur credibile Euchariſtiam non tribuiſſe effectum ex opere operato; vt quid enim eximius illle fauor, niſi ad communicandum fructum Euchariſtiæ? Sic Lugo *diſput.* 1. *ſect.* 7. *numero* 115. & *diſputatione* 12. *numero* 58. Legatur P. Salmeron *tomo* 9. *tractatu* 33. *ante* 3. *argument.*

***

Digitized by Google

QVÆSTIO XVII.

An ſacerdos recipiens vnam partem Hoſtiæ in peccato, recipiat gratiam Sacramenti, ſi antequam alteram partem Hoſtiæ manducet, per contritionem, in gratiam conſtituatur?

NEgant Henriquez *lib.8.cap.43.num.2.& 3.*Bonac. *diſp.4.quæſt.4.punct.2.num.4.*& Sot. *in 4.diſt.11. quæſt.2. art. 1. argum. 1.* (Vnde malè citat illum Bonac. pro oppoſita parte.) Torreblanca *lib.2.practicar. cap.7.num.47.* dicens, contrariam ſententiam eſſe parum tutam. Citatque pro ſe, Caietanum, Suarium, Maiorem; Ægidium, & Paludanum. Sed omnes malè, *vt infrà.*

Sed probabiliùs, reſpondeo; in eo caſu recipere fructum, & gratiam Sacramenti, ſiue per ſumptionem ſecundæ partis Hoſtiæ, ſiue per primam, ſolam, aut ſimul cum ſecunda, ſi ſpecies nondum erant corruptæ. Ratio eſt, quia adhuc tunc Euchariſtia habet vim conferendi gratiam, ex opere operato: ergo cùm aliàs Sacerdos ſit ſufficienter diſpoſitus, verè eam confert. Sic Suarez *diſp.63.ſect.4.* per hæc verba: Secundò, quia ſi contingeret, peccatorem in initio manducationis, non eſſe ſufficienter contritum, & in progreſſu manducationis perficere contritionem ſuam, non priuaretur effectu Sacramenti, *&c.* Sic ille ibi *& ſect.7. vt infrà* Ægid. *quæſt. 76.dub.2.num.28. & 48.* ſic dicens: Sequitur tertiò: eum, qui initio indiſpoſitus ſuſcepit Sacramentum, ſi poſtea interim, dum adhuc ipſa ſuſceptio aliquomodo durat, aut ea completa, dum ſpecies adhuc integræ ſunt in ſtomacho, ſufficienter diſponatur ad gratiam, eum verè ſuſcepturum effectum Sacramenti, *&c.* Sic ille. Qui etiam cum Suario, citat pro hac parte. Caiet. Palud. & Maiorem. Valentia *loc. cit.* Corneio *quæſt. 76. diſput. vnica; dub. 3.pag.493.*Lugo *diſput.12.num.61.* & Medina, Salazar, & alij, apud Henriquez *num.2. cit.lit.G.* Dicaſtillo etiam *tract.4. diſputat.8. dubit. 2. num. 26.* Nuñus *in 3.part.quæſt.79.art.1.* & Barthol. ab Angelis & alij apud ipſum.

QVÆSTIO XVIII.

An qui in peccato accepit Euchariſtiam, ſi poſtea, antequam ſpecies corrumpantur, confiteatur, vel conteratur, recipiat gratiam, ex opere operato ab Euchariſtia?

NEgant Henriquez, Bonacina, Sotus, & alij citati, nec non, & Lugo *diſput.12. numero 61.* Hurt. *diſp.8.diff.3.* Vaſquez *diſp 203.num. 22.*

Sed æquè probabiliter reſpondeo; recipere, ob rationem aſſignatam. Sic Suarez *diſput.63.ſect.7.verſ. Denique, contra hanc ſententiam.* vbi probat, id concedi, non ſolùm, non eſſe inconueniens: ſed maximè dignum Chriſti benignitate, & efficacia in redimendo, & ſaluando hominem. Nam ſi ad hunc finem venit in hominem, per hoc Sacramentum, vt illum ſibi vniat, & in itinere veniens (vt ſic dicam) non inuenit illum diſpoſitum: antequam verò diſcedat, homo ſe conuertit, ac diſponit, cur non operabitur in illo effectum, propter quem ad eum Sacramentaliter venit? Sic Suarez. Ægid. & alij DD. nuper citati.

***

QVÆSTIO XIX.

An, ſi quis, tempore communionis, erat in peccato, aut poſt communionem peccauit, teneatur conteri, vel confiteri pro toto illo tempore, quo ſpecies incorruptæ manent in ſtomacho?

NEgant omnes Doctores *citati*, præſertim Vaſquez *loc. cit. num. 24* & negat etiam ex parte, Lugo *num.59.* dicens, hoc eſſe verum, loquendo de illo, qui poſt communionem peccauit, nam hic non tenetur ad recuperandam ſtatim gratiam; non verò loquendo de illo, qui tempore communionis erat in peccato, aut indignè hoc Sacramentum ſumpſit; nam veriſimilius eſt idemmet peccatum indignæ ſuſceptionis continuari toto tempore ſequenti, quandiù ſpecies in ſtomacho incorruptæ manent, & ideo teneri tollere obicem peccati.

Sed æquè probabiliter reſpondeo: teneri illum conteri, vel confiteri, quandiù ſpecies incorruptæ manent, ſiue tempore communionis fuerit in peccato, ſiue ſtatim poſt communionem peccauerit: quia toto tempore, quo Chriſtus in illo adeſt, ponit obicem Sacramento, & retinet Chriſtum in vaſe immundo: ergo tenebitur pro toto illo tempore conteri, aut tollere obicem. Verum eſt, quod per accidens poterit ab hac obligatione eximi, propter probabilitatem contrariæ opinionis. Sic Suarez *diſp.63. ſect.7.* & ex parte, Lugo *loc. cit.*

QVÆSTIO XX.

An vtilius, aut melius ſit communicare in maiori ſpecierum quantitate, aut ſumere Hoſtiam magnam, quàm paruam?

NEgant communiter Doctores citati, præcipuè Henriquez *lib. 8. cap. 43. num. 2. & 3.* Vaſquez *diſp. 203. num.23. & 24.* Hurtado *diſp.8. diff.2:* Luyſius *centur.3.dub.29.* & ex parte Suarez *loc.cit.*

Sed probabiliùs reſpondeo, vtilius eſſe, non per ſe, ſed per accidens, quia, iuxta noſtram ſententiam, quo plus durant ſpecies in ſtomacho, eo plus gratiæ poterit quis recipere; nam quo magis Chriſtus in ſtomacho manet, plures actus habere poſſumus deuotionis, per quos diſponamur ad recipiendum nouum effectum Sacramenti. Sic Lugo *loc.cit.num. 65.* Ægidius *num.46.* & deberet Suarez, & alij omnes Doctores, qui docent, Euchariſtiam cauſare gratiam, toto tempore, quo durant ſpecies panis in ſtomacho, vt aduertit Vaſquez *loc.cit.num.26.*

QVÆSTIO XXI.

An etiam ſit licitum dare, aut ſumere plures formas conſecratas ad communicandum?

AFfirmant aliqui, licitum eſſe ſecluſo ſcandalo.

Negant verò alij abſolutè, dicentes: hoc eſſe contra communem vſum Eccleſiæ, & conſuetudinem habentem vim præcepti; propter quod (inquiunt) Inquiſitores ſolent punire fœminas, quæ, nulla cauſa ſubſiſtente, ſumunt plures formas conſecratas, necnon, & Sacerdotes, qui illis plures tribuunt. Sic Henriquez *lib.8.cap.43.num.2. & lit. K.* Vaſquez, Hurtado, & Luyſius *loc.cit.*

Sed clariùs reſpondeo: non eſſe illicitum per ſe, ſecluſo ſcandalo; eſſe tamen per accidens, propter periculum introducendi aliquam ſuperſtitionem, aut opinionem de virtute huius Sacramenti. Quod his verbis fatetur Vaſquez *diſput.203.numero 26.* Curandum

Digitized by Google

dum nihilominus eſſet, ne maior quantitas ſpecierum mulierculis ignorantibus daretur. Quia licet tolerabilis eſſet vſus, propter opinionem Caietani, & aliorum: facilè tamen introduci poterat falſa opinio de virtute huius Sacramenti, vt eo maior exiſtimaretur, quo plures eſſent ſpecies panis, aut quo maior quantitatis illarum eſſet. Sic Vaſquez pro mea reſponſione. Et quidem poſſe fieri abſolutè, quando hoc venerabile Sacramentum in Pyxide portatur ad ægrotum ob deuotionem, ne Reliquiæ maneant in Pyxide; aut aliàs in caſu quo fiat renouatio huius Sacramenti, conſtat ex praxi, & ſupponit Dicaſtillo ex aliis, quos citat, Authoribus his verbis: Vnde ſi plures formulæ ſint, & non poſſint commode per modum vnius boli ingeri, non refert, quod ſucceſſiuè dentur: id enim moraliter in continenti ſufficit, vt vna cenſeatur Communio in Laico, non minus quàm in Sacerdote ſumente alias formulas poſt ſuam maiorem. Sic ille, *tract. 4. diſp. 9. dub. 17. num. 382.*

Qvæstio XXII.

An recipiat gratiam Sacramenti, qui ſpecies detinet in ore, donec corrumpantur?

Affirmant Becanus *cap. 22. quæſt. 6.* per hæc verba: Quæres: An illa gratia detur in principio manducationis, an in fine? Reſp. nihil certè definiri poteſt. Aliqui putant dari cum Hoſtia ex ore ad ſtomachum tranſmiſſa eſt, & non citiùs. Probabilius eſt dari, cùm Hoſtia ſumpta eſt, etiamſi non ſit tranſmiſſa, alioqui ægroti, qui Hoſtiam præ infirmitate non poſſunt tranſmittere, non acciperent gratiam, quod videtur abſurdum. Ità ille.

Sed longè probabiliùs reſpondeo: non recipere gratiam Euchariſtiæ, quia non manducauit illam, aut Chriſtum contentum ſub ſpeciebus. Sic communiter omnes Doctores, Sot. Suarez, Ægidius, & alij, quos citat, & ſequitur Bonacina *diſp. 4. quæſt. 4. punct. 2. num. 3.* Corneio *quæſt. 79. diſp. vnica dub. 2.* Dicaſtillo etiam vt vidimus *ſuprà quæſt. 13.*

Qvæstio XXIII.

An recipiat gratiam Sacerdos, qui deglutita tantùm parte Hoſtiæ, ſtatim moritur?

Negant aliqui, apud Petrum Corneio *loc. cit. dub. 3. pag. 492.* quia non manducauit plenè. Exiſtimant enim Sacerdotem, minimè recipere fructum Euchariſtiæ, quouſque ſumat aliam partem Hoſtiæ; cùm tunc ſolùm finiatur tota manducatio.

Sed certiſſime reſpondeo: recipere in eo caſu gratiam, quia in ſumptione primæ partis Hoſtiæ, verè manducatur totus Chriſtus: ergo. Sic Corneio, & Bonacina *loc. cit.* Henriquez *lib. 8. cap. 43. num. 1.* Fagundez *prac. 3. lib. 4. cap. 1. numero 10.* & omnes communiter

Qvæstio XXIV.

An recipiat gratiam, qui poſtquam Euchariſtiam deglutiuit, ſtatim eam euomit?

Reſpondeo: recipere, quia Euchariſtia producit ſuum effectum in eo inſtanti, in quo deglutita eſt; ergo. Sic Henriquez; Bonac. Fagund. *loc. cit.* & communis vt ſupponit Dicaſtillo *tract. 2. diſp. 8. dub. 2. num. 19. & 20.* Quia gratia; ait, collata fuit in ipſa receptione. Nec eſt cur dicamus dari dependenter ab effectu ſequenti retentionis, aut euomitionis. Sic ille.

Qvæstio XXV.

An vtraque ſpecies Euchariſtiæ conferat maiorem gratiam, quàm ſingulæ ſeorſim?

Negant Ricard. Gabriel, Caiet. Sot. Ruardus, Roffens, Petrus Sotò, Caſtro, Caniſio, Claud. Bellarm. & Alanus, quos omnes citat, & ſequitur Suar. *diſp. 63. ſect. 6. §. nihilominus.* Fagund. *prac. 3. lib. 4. cap. 4. nu. 4.* Ægid. *quæſt. 79. art. 1. num. 34.* Becanus *de Euchariſt. capit. 22. quæſt. 7. num. 4.* Henriquez *lib. 8. cap. 44. num. 5.* & alij apud ipſum. Diana *3. part. tract. 6. reſolut. 97.* Quamuis *part. 5. tract. 6. reſolut. 29.* in contrarium inclinet. Syluio *quæſt. 80. art. 1. quæſt. 2.* Filliuc *tract. 4. num. 172.* & Machado *, loc. cit. doc. 8. num. 4. pag. 575.* Villalobos *tract. 7. diff. 31. num. 2.* Ratio eorum eſt, quia aliàs laici, qui vnicam tantum ſpeciem accipiunt, verè defraudarentur aliqua gratia, qua priuari iniquum videtur: ergo.

Sed probabiliùs reſpondeo: maiorem gratiam conferre, quia vtraque ſpecies ſimul, ſignificant plenitudinem conuiuij ſpiritualis, & ſatietatem perfectam animæ, quam ſingulæ ſpecies ſeorſim, non ſignificant ergo, ex parte rei ſignificatæ aliquid reſpondet diuerſum vtrique ſpeciei ſimul, quod non correſpondet ſingulis ſeorſim. Patet conſequentia, quia Sacramenta cauſant, quod ſignificant. Sic ſenſit Clem. VI. Qui in Bulla ad Regem Galliæ (non Angliæ, vt ait Hurtado) *anno* 1541. conceſſit ei communionem ſub vtraque ſpecie, addens Pontifex, hoc concedere illi, *ad maiorem gratiæ augmentum.* Sic etiam Alenſ. Gaſpar Caſſalius, Arboreus, Ricardus, quos citat, & ſequitur Vaſquez *diſp. 215. cap. 2.* Hurtado *diſp. 11. diff. 6.* Corneio *quæſt. 80. art. 12. dub. 1.* Lugo *diſp. 12. ſect. 3. num 68.* & alij. Et eſſe ſententiam probabilem aſſirmant, Suarez, Becanus, Fagundez, Luyſius *centuria 1. dub. 76.* nec non Dicaſtillo *tract. 4. diſput. 10. dub. 10. num. 206. & ſeq.* Vbi rationi contrariæ ſententiæ plane facit ſatis.

Qvæstio XXVI.

An liceat Laicis communicare ſub vtraque ſpecie?

Affirmant hæretici noſtri temporis non ſolum eis eſſe licitum; verùm, & teneri; nec aliud, Eccleſiam potuiſſe eis interdicere.

Sed certiſſimè de fide reſpondeo: nec teneri, neque eſſe eis licitum. Sic habetur in Trident. *ſeſſ. 21. cap. 1. 2. & 3. & can. 1. 2. 3.* Et in Concilio Conſtantienſe *ſeſſ. 13.* Vbi Sacerdos, ſub excommunicatione prohibetur miniſtrare Laicis vtramque ſpeciem. Et ſic tenent omnes Catholici. Legantur Vaſquez *diſp. 206. cap. 1.* Corneio *in 3. part. quæſt. 80. diſp. vnica dub. 1.* & alij cum Dicaſtillo *diſp. 10. cit. dub. 9.* vbi iuſtiſſimas cauſas refert, ob quas Eccleſia prohibuit laicis vſum Calicis. Lege etiam Dianam *part. 8. tract. 1. reſol. 24.*

Qvæstio XVII.

An ſacerdos, dum more Laici communicat, poſſit licitè ſuſcipere Euchariſtiam ſub vtraque ſpecie?

Reſpondeo: non poſſe, ſed peccare mortaliter, ſi ſub vtraque ſpecie Euchariſtiam ſuſcipiat. Sic Nauar. *in manu cap. 21. num. 54.* Henriquez *lib. 8. cap. 44. num. 3.* Fagundez *prac. 3. lib. 3. cap. 4 num. 5.* Ervmnes, ex Tridentino *ſeſſione 22 poſt Canonem. 4.*

O Qvæstio

Digitized by Google

QVÆSTIO XXVIII.

An liceat Papæ, ex iuſta cauſa, concedere alicui Regno, Nationi, ſeu Perſonæ, communionem ſub vtraque ſpecie?

REſpondeo: licere; imò & de facto, id conceſſit Paulus III. Nationi Bohemorum. Et Clemens VI. Rex Galliæ, vt docent Suarez *diſp.71.ſeſſ.3.* Henriquez *lib.8. cap.44.num.7.* Fagundez *loc.cit. num.19.* & omnes.

QVÆSTIO XXIX.

An ſit improbanda conſuetudo, quæ in aliquo caſu obtinuit, vt aliquibus perſonis detur vtraque ſpecies?

REſpondeo: Non eſſe improbandam: ſed potiùs ferendam, ſi talis conſuetudo ſcita ſit, & tacitè, ſaltem, approbata à Sede Apoſtolica. Sic Romæ conſuetudo eſt, vt Diaconus, & Subdiaconus, qui miniſtrant Summo Pontifici in Miſſa ſolemni, ſub vtraque ſpecie communicent; vt aiunt Suarez, & Fillincius (non alij Cardinales, qui eidem Miſſæ ſolemni interſunt, vt falsè affirmant Henriquez *lib.8.cap.4.num.7.* Petrus Ledeſma *de Euchariſtia cap.16.* & Fagundez *prac.3.lib.3.cap.4 num.*10.*&* 22.) Deinde Imperator, dum coronatur, ſumit vtramque ſpeciem, vt affirmant Henriquez *loc.cit.* & Turrianus, & alij apud ipſum. Et Rex Galliæ, bis communicat ſub vtraque ſpecie; videlicet; dum vngitur, & in articulo mortis. Et denique ſimilem conſuetudinem communicandi ſub vtraque ſpecie, olim ſeruari Pariſiis, apud Monaſteria Cluniacenſe, & Dionyſianum, dicunt Claudius *repet.*10. *cap.*20. Henriquez, & Fagundez *loc.cit.* & Suarez *diſp.17.ſect.3.* Diana etiam *part.8.tract.1.reſol.15.*

QVÆSTIO XXX.

An in aliquo caſu, licitum ſit Laicis bibere calicem, abſque ſpeciali diſpenſatione?

NEgat Sotus *in 4.diſt.13.quæſt.2. art.6.* cum aliis, adeò, vt dicant, quod ſi contingat mori Sacerdotem, poſt conſecratum calicem, & nullus adſit Sacerdos, qui poſſit ſanguinem bibere, non liceat Laico eam ſpeciem ſumere, etiamſi illa credatur corrumpenda, & in acetum mutanda. Et rurſus, quod ſi contingat, ſanguinem Domini in terram cadere, & non ſit Sacerdos, qui illum velit lambere, non poſſit Laicus illum lambere, ſed ſolùm ei permitti, vt caueat diligenter, ne conculcetur, donec exiccetur, & poſtea radatur, vt comburatur.

Sed longè probabiliùs reſpondeo: licitum eſſe, in prædictis caſibus, ſanguinem Domini à Laicis ebibi; ſicut & in caſu, quo calix conſecratus, venturus eſſet in manus infidelium, ſi deficiant Sacerdotes, qui id velint facere. Quia præceptum Eccleſiaſticum, quo prohibitum eſt Laicis non communicare ſub vtraque ſpecie, eſt introductum, ob maiorem reuerentiam huius Sacramenti: ergo non debet obligare cum periculo maioris irreuerentiæ. Sic Suarez *diſp.71.ſect.3.* Fagund. *loc.cit.num.*20.& Fillinc. *loc.cit.* P. de Ledeſma *de Euchar.c.25.* Vaſq. *in 3.p. tom.3. diſp.216.cap.4. num.47.* & Diana 5. *parte tractatu* 3. *reſolut.* 34.

* * *

QVÆSTIO XXXI.

An infirmo, qui panem deglutire non poteſt, ſed tantum vinum, liceat ſumere ſanguinem, abſque panis ſpecie?

NEgant Suarez, & Fagundez *loc.cit.* Granad. *tr.11. diſp.2.n.16.* Pitigianus *in 4.ſent.to.1.d.8.quæſt.3. art.6.* Mercerus *in 3.p.q.80. art.12. propoſit.*2. Syluius *in 2.p.q.80. art.12. Quær.*4. & alij, quos ſequitur Dicaſtillo *tr.4.de Euchar.diſp.10.dub.11.* Quia caſus (inquit) vix poteſt contingere, ita vt cum aqua, aut vino, modicam particulam non poſſit infirmus traiicere Hoſtiæ: ergo.

Sed probabiliter reſpondeo: licere, ſi detur caſus, & abſit periculum irreuerentiæ. Quia ius diuinum communicandi in articulo mortis præferendum eſt Eccleſiaſtico prohibenti communionem ſub ſpecie vini. In Græcia namque, olim infirmo non potenti Hoſtiam deglutire, infundebatur ſola vini ſpecies; vt teſtatur Henriquez, *lib.8.cap.44.n.2.in marg.lit.G. & n.7.* ex Concilio Toletano 11. *cap.*11. & Carthagin.4. *c.76.*& Fagundez *loc.cit.* Sic Ochagauia *tr.2.de Euch. q.18.n.9.*& Nuñus *in 3.p.to.1.q.80.art.12.concl.3.* licet hic, in caſu contingenti, adhibendum eſſe conſenſum Epiſcopi putet. Legatur. Diana *loc.cit.*

QVÆSTIO XXXII.

An Chriſtus Dominus in nocte cœnæ Euchariſtiam ſumpſerit, & dederit diſcipulis ſuis?

REſpondeo affirmatiuè. Sic S. Thom. *q.81. art.*1 ex D. Hieronymo, ſic dicente: Dominus Ieſus Chriſtus ipſe conuiua, & conuiuium; ipſe comedens, & qui comeditur. Suar. *diſp.75.ſect.2.* Vaſq. *ad art.1. q.81.* dicens; in hoc omnes Catholicos, quos ipſe legit, conuenire. Vnde non bene Villalobos *tr.7.diff.44. n.1.* ait, id non eſſe. Certum enim, & certiſſimum; cum id & non obſcurè colligatur, ex verbis Chriſti Domini Lucæ 22. *Deſiderio deſideraui hoc Paſcha manducare vobiſcum, antequam patiar:* Et doceant omnes Theologi. Legatur Granados *contron.6.to.10.diſp.12.n.1.*& Dicaſtillo *tr. 4.diſp.9. dub.19. per totum.* Qui etiam probat, *ex illo Lucæ 22.cit. Non bibam à modo de hoc genimine vitis.* Quibus verbis, ſupponit Chriſtus Dominus ſe Calicem illum ſumpſiſſe.

QVÆSTIO XXXIII.

An Chriſtus Dominus, etiam Iudæ proditori, ſuum dederit corpus?

NEgant S. Clemens *lib.5.conſtitut.c.13.* Turrianus, Vualterus D. Hilarius, Rupertus, Theophilactus, & Innocent. quos refert Granad. *tr.10.diſp.12.num.2.*

Sed certiſſimè reſpondeo: dediſſe. Sic S. Th. Carthuſianus, Maldonatus, Valentia, Suarez, Vaſq. & Henriq. quos citat, & ſequitur Granados *loc.cit.n.2.* & eſt communis, vt late & bene docet Dicaſtillo *loc.citat. dubit.*20. vbi reſpondet contrariis.

QVÆSTIO XXXIV.

An etiam, B. Virgo ſumpſerit in ea nocte Euchariſtiam?

REſpondeo: longè probabiliùs eſſe, Eam ſumpſiſſe. Nam probabilius eſt B. Virginem, ſimul cum aliis fœminis, intra eandem domum, in loco ſeparato fuiſſe, & ad eam delatam fuiſſe Euchariſtiam per manus Beati Petri, aut alterius Apoſtoli. Sic Barradas *tom.4. lib.1.cap.17.* Vualterus, Didacus de la Vega, & Viguerius, quos citat, & ſequitur Granad. *diſp.12.num.3.*

TRACTATVS

Digitized by Google

TRACTATVS OCTAVVS DE SACRIFICIO MISSÆ.

DISPVTATIO PRIMA.

De partibus eſſentialibus Sacrificij Miſſæ.

QVÆSTIO PRIMA.

An nomen Miſſa, *ſit Latinum?*

NEGANT Couarruuias (apud Suarez) *libro 4. variar. capite* 22. Albericus *Verſu Miſſa.* & alij, docentes, eſſe nomen Græcum, ſignificans, interpellationem.

Negant, & alij affirmantes, eſſe nomen Hebræum, idem, ac *Miſſach*, ſeu, *Mizah*, quod ſignificat, oblationem ſpontaneam. Ita Concil. Senonenſe, *de decreto* 15. *de Eucbariſtia* Baron. 1. *annal. ad annum Chriſti* 34. *num.* 51. Nauartus *in man. cap.* 25. *numero* 111. Tolet. *lib.* 2. *cap.* 4. *num.* 6. Caſſalius, Petrus Butingerus, Hector Pintus. Cano, Pagninus, & Henriquez *libro* 8. *capite* 1. *numero* 1. *& lib.* 9. *cap.* 10. *num.* 2. quos omnes refert, & ſequitur nouiſſimè Philibertus: Marchinus *tract.* 3. *de Sacrificio Miſſæ, cap.* 4. *num.* 3. *pagina* 295.

Sed ego probabiliùs reſpondeo: Eſſe nomen Latinum, deriuatum à verbo, mittere, vel dimittere. & Significare *miſſionem.* Sic S. Iſidorus *libro* 6. *ethymolog. cap.* 19. Rupert. 2. *de diuinis offic. capite* 24. Bonauentura *in expoſitio. Miſſæ.* Bellarmin. *libro* 1. *de Miſſa cap.* 1. Suarez *de Sacrament. diſp.* 74. *ſect.* 3. Vaſquez *tom.* 3. *in* 3. *part. diſput.* 221. *numero* 8. Scortia *libro* 1. *cap.* 1. *de Miſſa*, Fagundez *prac.* 1. *libro.* 3. *cap.* 2. *num.* 13. quos omnes refert pro hac ſententia Philibertus *loco citato*, quibus ego addo Doctorem Ludouicum Monteſinos *in manuſcriptis tract. de Sacrif. Miſſæ diſput.* 2. *quæſt.* 1. Ioan. de Lugo *de Eucbariſtia diſput.* 19. *ſect.* 2. *num.* 17. Azorium 1. *parte libro* 10. *capite* 18. *initio.* Patrem Marcum de los Huertos *tractatu de Sacrificio Miſſæ, quæſtione* 2. *folio mihi.* 12. Filliucium *tract.* 5. *cap.* 1. *numero* 14. Bartholomæum Gauantum *comment. in Rubric. Miſſalis, in principio partis.* 1. *lit. D. pag. mihi.* 3. & alios, apud ipſos. Nec non nouiſſimè Dicaſtillo *tractatu* 5. *de Sacrificio Miſſæ diſputatione* 1. *dubitatione* 4. *numero* 65.

***

QVÆSTIO II.

Cur hoc Sacrificium, Miſſa, ſeu, Miſſio, appellatur?

REſpondent aliqui, quòd ſic appelletur, quia per Sacerdotem populus mittit ad Deum ſua deſideria, & Hoſtiam ſalutiferam, & ideo in fine dicitur: *Ite, Miſſa eſt*, (ſcilicet) oblatio ad Deum. Ita Hugo Victorin. 2. *de Sacram. part.* 8. *cap. vltim.* Magiſter *in* 4. *diſtinct.* 13. D. Thom. 3. *parte quæſtione* 83. *articul.* 4. *ad* 9. & D. Bonauent. *opuſc. de Miſſa, & in* 4. *diſt.* 3. *dub.* 3.

Alij dicunt: quia in hoc ſacrificio, Chriſtus, qui eſt Hoſtia, quam offerimus mittitur nobis à Patre, vt offeramus illam. Sic D. Thomo, & Hugo *locis citatis*, quos ſequuntur alij Recentiores.

Alij tandem dicunt; quòd dicatur Miſſa, ſeu, miſſio, à dimittendis fidelibus auditoribus, dicente Sacerdote, aut Diacono: Ite miſſa eſt, ac ſi diceret, ite, quô vultis, iam enim tem us dimiſſionis eſt: vel ite, quia iam Hoſtia ad Patrem miſſa fuit. Sic Alcuinus *lib. penult. de diuinis officiis*, Bellarminus Filliucius, Suarez, Vaſquez, Monteſinos, Lugo *locis citatis*, Azor. *libro.* 10. *cap.* 18. *quæſt.* 1. & Gauant. *loco citato*, Bonacina *diſputatione.* 4. *quæſtione vltima de Miſſæ Sacrificio punct.* 1. *numero* 1. Omnes certè probabiliter.

QVÆSTIO III.

An Chriſtus in vltima cæna, quando inſtituit Sacramentum Euchariſtiæ, etiam inſtituerit Miſſæ Sacrificium, illudque Patri obtulerit?

NEgant Hæretici noſtri temporis. Et etiam negare intentauit, quidam Epiſcopus Byſuntinus, dum Tridentino intereſſet Concilio, vt refert Cano 12. *de locis, cap.* 13.

Sed certiſſimè reſpondeo: de fide eſſe Chriſtum in vltima cœna proprium corpus, & ſanguinem, ſub ſpeciebus panis, & vini, in ſacrificium Patri obtuliſſe, & hac oblatione, Miſſæ ſacrificium, quantum ad ſuam ſubſtantiam (licèt non quantum ad Canonem,

Digitized by Google

aut alias ceremonias) inſtituiſſe. Sic definitur in Tridentino *ſeſſione* 22. *capite* 1. & 2. & *can.* 1. & 2. & docent omnes Patres. & Doctores. Legantur Suarez, Vaſquez Azorius, & Cano *locis citatis*, & præcipue Philibertus *tract.* 3. *part.* 1. *à cap.* 7. vbi latiſſimè, & bene hanc veritatem, contra Hæreticos, demonſtrat.

QVÆSTIO IV.

An in Miſſa, prout à Catholicis dicitur, verum, & proprium Sacrificium à Christo institutum, offeratur:

NEgant perti naciter Lutherani, & alij noſtri temporis Hæretici.

Sed de fide reſpondeo: verum, & proprium Sacrificium, à Chriſto inſtitutum, offerri. Sic enim expreſsè definiunt multa Concilia, & præcipuè Tridentinum *loc. cit. ſeſſ.* 21. *cap.* 1. & doctè, ac erudite, hanc veritatem, contra Hæreticos, comprobant Bellarm. *lib.* 1. *de Miſſa.* Philibertus *loc. cit.* & alij Catholici Controuerſiſtæ.

QVÆSTIO V.

An in Eccleſia, de facto, ſit aliud Sacrificium, præter Euchariſticum:

AFfirmauit quidam, apud Ioannem de Lugo *de Euchariſtia diſput.* 19. *num.* 34. *pag.* 515. id probans, ex Canone 3. & 4. Apoſtolorum, in quibus permittitur, oblatio ſola thymiamatis, olei, ſpicarum, & ſimilium, in altari.

Sed certiſſimè reſpondeo; non eſſe aliud Sacrificium de facto, præter Euchariſticum, quia iſtud eſt infiniti valoris, ratione rei oblatæ, & principalis offerentis; imò, & ratione oblationis, prout eſt à principali offerenti: ergo non fuit, nec eſt neceſſarium, aut conueniens inſtitui aliud. Sic communiter omnes Doctores Suarez *diſp.* 74 *ſect.* 4. Vaſquez *diſp.* 221. *cap.* 6. & Lugo *loc. cit.* qui bene aduertit *in Canone cit.* non eſſe Sermonê de proprio ſacrificio, ſed de ſimplici oblatione, qualis fieri poteſt B. Virgini, aut aliis Sanctis, quibus tamen ſacrificium offerri nequit,

QVÆSTIO VI.

An Eccleſia habeat poteſtatem inſtituendi, modò, nouum Sacrificium, præter Euchariſticum à Chriſto inſtitutum:

PArtem affirmatiuam eſſe valde probabilem, ſatis innuit Suar. 3. *part queſt.* 83. *art.* 1. *diſp.* 74. *ſect.* 4. *Ver. Huic addo.* Cùm ſolùm dicat, eſſe probabile, non habere Eccleſiam poteſtatem ad inſtituendum nouum ſacrificium.

Sed certiſſimè reſpondeo: non habere modo talem poteſtatem: Quia inſtituendo Chriſtus Dominus admirabile Euchariſtiæ ſacrificium, impediuit, aut abſtulit ab Eccleſia poteſtatem inſtituendi nouum. Sic optimè meus Magiſter Monteſinos *in manuſcriptis diſp.* 2. *de Sacrif. quæſt.* 6. Lugo *diſp.* 17. *num.* 35 *pag.* 626. & alij.

QVÆSTIO VII.

An, ſi Chriſtus non inſtituiſſet Sacrificium, potuiſſet, ſaltem ab Eccleſia inſtitui:

NEgatiuam partem eſſe probabilem indicat Suarez *loc. citato.*

Sed certiſſimè reſpondeo: potuiſſe, quia quælibet reſpublica poteſt, iure naturæ, inſtituere aliquod ſacrificium ad colendum Deum, niſi ab ipſo Deo prohibeatur. Sic DD. *citati*, & communis.

QVÆSTIO VIII.

An etiam, poſſet tunc Eccleſia inſtituere ipſummet ſacrificium, quòd Chriſtus inſtituit?

REſpondeo: poſſe, ſi Chriſtus inſtituiſſet Sacramentum Euchariſtiæ; in ratione Sacramenti, & non in ratione ſacrificij. Quia tunc poſſet Eccleſia illud idem Sacramentum, à Chriſto in ratione Sacramenti inſtitutum, de nouo inſtituere in ratione ſacrificij, inſtituendo, videlicet, vt eſſet in cultum Dei, & ad ſignificandum internum animi ſacrificium, & quod Deus eſſet author vitæ & mortis. Sic Lugo, & Monteſinos *loc. cit.* & communis.

QVÆSTIO IX.

Quanam ſint actiones, de quibus dubitari poteſt; in quanam earum conſiſtat eſſentia ſacrificij Miſſæ:

REſpondeo: quod Sex. Prima eſt, Oblatio panis, & vini, quæ fit ante conſecrationem, illis verbis: *Suſcipe Sancte Pater hanc immaculatam Hoſtiam:* & rurſus: *Offerimus tibi Domine Calicem*, &c. Secunda eſt, ipſa Conſecra[tio], ſub vtraque ſpecie. Tertia eſt; Oblatio, quæ ſtatim poſt conſecrationem fit, his verbis: *Offerimus præclaræ Maieſtati tuæ, de tuis donis, ac datis, Hoſtiam puram*, &c. Quarta eſt, Fractio Hoſtiæ conſecratæ, & immiſſio cuiuſdam particulæ in Calice. Quinta eſt, Sumptio vtriuſque ſpeciei, quæ fit à Sacerdote. Sexta denique eſt, Diſtributio Sacramenti, aut ſacrificij, quantum ad rem oblatam, inter fideles adſtantes, dubitatio ergo eſſe poteſt, in quanam prædictarum actionum conſiſtat ratio huius ſacrificij? Cui dubio, vt ſigillatim ſatisfaciam, Sit.

QVÆSTIO X.

An ratio, & eſſentia huius ſacrificij, ſim[ul] ſit in aliqua actione determinata ex numeratis, quæſtione præcedenti.

NEgat Nuñus 3. *parte quæſtione* 83. *articul.* 1. *concluſione* 3. quia exiſtimat, quod in qualibet actione, ex quinque ſupra relatis, quæ fiunt poſt conſecrationem (verbi gratia, in conſecratione, aut fractione, aut ſumptione) vagè, & diuiſiuè ſumptis, ſaluatur tota ratio, & eſſentia huius ſacrificij.

Sed certiſſimè reſpondeo: eſſentiam huius ſacrificij, neceſſariò ſitam eſſe in aliqua actione determinata, quia Chriſtus Dominus, In vltima cœna, obtulit ſacrificium, aliqua actione determinata: ergo, & nos. Sic optimè Magiſter Monteſinos *In manuſcriptis diſputatione* 3. *quæſtione* 1. Marcus de los Huertos *quæſtione* 4. *de Sacrificio Miſſæ fol.* 47. & communis, vt ex dicendis conſtabit.

***

QVÆSTIO

Digitized by Google

Qvæstio XI.

An ratio huius Sacrificij, ſita ſit in oblatione, quæ fit ante conſecrationem?

AFfirmat Scot. *in 4. diſt. 13. quæſt. 2. §. Ad quæſtionem. ver. Si obiicias.* Licet etiam indicet, ſufficienter etiam conſtitui in oblatione, quæ fit poſt conſecrationem. Fauet aliquomodo huic ſententiæ Bellarminus *lib. 1. de Miſſa. capite vltimo.* Quatenus docet, hanc oblationem pertinere ad integritatem huius ſacrificij, non tanquam pars, ſed tanquam præparatio.

Sed certiſſimè reſpondeo: Nullo modo eſſe ſitam in tali oblatione, rationem Sacrificij Miſſæ. Quia ſacrificium, non tam in verbis, quàm in actione conſiſtit. Erit ergo, ad ſummum, prædicta oblatio, moralis quædam diſpoſitio, ex ordinatione Eccleſiæ, ad ipſum ſacrificium. Sic Suarez *diſputatione 75. ſectione 3.* Vaſquez *diſput. 222. cap. 1.* Lugo, Monteſinos *locis citatis*, Hurtado *de Sacrif. Miſſæ diſputatione 6. diff. 4.* Philibertus *tractatu 3. de Sacrif. Miſſæ part. 2. capite 1. numero 12.* & Villalobos *tractatu 8. diff. 5. num. 2.*

Qvæstio XII.

An eſſentia huius Sacrificij, ſita ſit in ſola oblatione, quæ paulò poſt conſecrationem, verbaliter fit?

AFfirmant Ioannes Echius *lib. 3. de Sacrif. Miſſæ. cap. 9.* Clitoueus *lib. 2. contra Lutherum, cap. 16.* Ruardus *art. 16.* Scot. *loc. cit.* & Gabriel. *in 4. diſt. 13. quæſt. 1. art. 3. in fine.* Citat etiam Philibertus *(loc. cit.)* pro hac ſententia Azorium *lib. 10. mor. inſtitutio. cap. 19. quæſt. 1.* & Henriquez *libro. 9. de Miſſa. cap. 8. num. 3.* Sed non bene. Nam hi Doctores, licèt dicant, prædictam oblationem, eſſe partem eſſentialem ſacrificij Miſſæ: tamen in ea ſitam eſſe eſſentiam eius, nullo modo docent, ſed oppoſitum. Legantur Henriquez *lib. 9. citat. cap. 9. num. 1. & 3.* & Azor *loc. cit. Ver. Quare probabiliter.* Quorum modum dicendi ſequuntur Cano *lib. 12. de locis cap. 12. ad 2. & 4.* Bonacina *de Sacrif. Miſſa. punct. 1. num. 25. & 26.* Sylvius *3. part. quæſt. 83. dub. 2.* Sot. & Couar. apud Hurtadum *diſp. 1. de Sacrif. Miſſæ, diff. 5.* & præcipue Ludouicus de S. Ioan. *quæſt. 9. de Euchar. art. 2. dub. 1. concl. 2.* per hæc verba: De raçon de eſte ſacrificio, ſolamente es la Hoſtia, la Ofrenda, y ſumpcion. La Hoſtia, es Chriſto Redentor nueſtro. La Ofrenda ſe haze, quando deſpues de la Conſagracion del Caliz, dice el Sacerdote: *Vnde, & memores Domine nos ſerui tui:* haſta aquellas palabras: *Vt quotquot ex hac altaris participatione*, y anſi ſe an de decit con gran deuocion, y reuerencia, porque alli comienza el verdadero ſacrificio, que ſe acaba, y perficiona en la communion de la Hoſtia. Ita Ludouicus.

Sed longè multò probabiliùs reſpondeo: nullo modo eſſe ſitam eſſentiam ſacrificij huius, in præfata oblatione; imò neque ad eius rationem eſſentialem pertinere. Sic Vaſquez, Suarez, Hurtado, Villalobos, & Lugo *locis citatis*, Ægidius, & Fagundez, quos citat, & ſequitur Philibertus *tractatu 3. de Sacrificio Miſſæ; part. 2. capite 1. numero. 12.* Monteſinos *loco citato* & communis.

***

Qvæstio XIII.

An ad rationem formalem Sacrificij Miſſæ, pertineat Fractio Hoſtiæ conſecratæ, & immiſſio eiuſdem in Calicem?

AFfirmant Canus *loco citato* & Valentia *diſp. 6. quæſt. 9. punct. 1. §. 2. Ver. de quæſtione* Qui, quamuis rectè doceant eſſentiam huius ſacrificij, non eſſe ſitam in aliqua actione iſtarum, aut in vtraque ſimul, addunt tamen, vtramque ſimul, & quamlibet earum, ad eſſentiam ſacrificij Miſſæ pertinere.

Sed longè multò probabiliùs, reſpondeo: neutram actionem illarum ad eſſentiam ſacrificij pertinere; vt optimè Diu. Thom. *quæſt. 83. art. 6. ad 6.* Vaſquez *diſp. 1. diff. 6.* Lugo *diſp. 19. num. 40. pag. 527.* Ægid. *quæſt. 83. art. 1. dub. 5.* Filliuc. *tract. 5. de Euchar. quatenus eſt ſacrif. cap. 1. num. 4.* Dicaſtillo *tract. 5. diſp. 1. dub 9.* & alij. Quia ſola conſecratio eſt tota eſſentia, *vt infra.*

Qvæstio XIV.

An eſſentia Sacrificij Miſſæ, in ſola ſumptione, facta à celebrante, conſiſtat?

AFfirmant Albert. *in 4. diſt. 13. art. 34.* Ledeſma *1. 4. part. quæſt. 24. art. 4.* Cruz *in Sum. quæſt. 1. de Sacrif. Miſſæ*, & alij.

Sed certiſſimè reſpondeo: non conſiſtere, Quia, ad minus, conſecratio, eſt de eſſentia huius ſacrificij, vt communiter omnes docent: ergo in ſola ſumptione nequit eſſentia tota huius ſacrificij conſiſtere. Sic omnes Doctores, præter citatos pro oppoſita parte, & conſtabit hæc reſponſio ex ſtatim dicendis.

Qvæstio XV.

An ſaltem, prædicta ſumptio pertineat partialiter ad eſſentiam huius ſacrificij?

AFfirmant Henriquez *lib 9. de Miſſa. cap. 9. num. 1. lit. A. & num. 4. lit. X.* & apud ipſum. D. Thom. Bellarm. Perez, Viguer. Ledeſm. Caſtro, Scot. Cano, & Victoria, Putaneus *quæſt. 83. art. 1. dub. 4.* Azor, Nuño, Valentia, Scortia, Bonacina, Couarruu. Reginald. Molfeſ. & Fagundez, quos citat, & ſequitur Philibertus *tractatu 3. parte 2. capite 2. fine.* Lugo *diſputatione 19. numero 64.* Villalobos *loco citato numero 8. & 9.* & alij exiſtimantes, ad ſubſtantiam huius ſacrificij, conſecrationem, ad minus, & ſumptionem pertinere.

Sed probabiliùs reſpondeo: adhuc partialiter non pertinere. Sic docent omnes Doctores, qui docent eſſentiam ſacrificij Euchariſtici, in ſola conſecratione ſitam eſſe, quos ſtatim referam.

Qvæstio XVI.

An in ſola conſecratione ſita ſit tota ratio, & eſſentia ſacrificij Miſſæ.

NEgant Scotus, Gabr. Echius, Ledeſma, & alij; quos ſupra retulimus.

Sed probabiliùs reſpondeo: In ſola conſecratione reperiri totam eſſentiam, & ſubſtantiam huius ſacrificij; reliqua verò, non pertinere ad eſſentiam. Ratio eſt, quia hoc ſacrificium eſſentialiter habet, quod ſit memoriale paſſionis Chriſti, iuxta verba eiuſdem. *Hoc facite in meam commemorationem:* Sed in conſecratione conſiſtit hoc memoriale, quatenus, videlicet, ex vi verborum, ſeorſum conſecratur cor-

Digitized by Google

pus,& ſeorſum ſanguis:Ergo. Sic Diuus Thom.*quæſt* 83. *art*.4. *&* *quæſt*.82.*art*.2.Suarez *diſput*. 75. *ſect*. 4. *&* 5. Vaſquez *diſput*. 221. *cap*. 5. Ægidius *quæſt*. 83. *artic*. 1. *dubit*. 5. Ruard. Alan. Becan. Caſſalius, & Adamus, quos citat, & ſequitur Hurtado *diſput*.1. *diff*.8.Monteſinos *in manuſcriptis* (latè,& doctè)*diſp*.3. *quæſt*.4. Marcus de los Herros *quæſt*.4.*fol*.46. Ochag. *tract*.1.*de Euchariſtia quæſt*.3.*num*.9.*pag*.*mihi* 305.Palatios, Perez, Turrian. Leſſius & alij,quos ſequitur Dicaſtillo *tract*.5.*diſp*.1.*dub*.10.

QVÆSTIO XVII.

An ad eſſentiam ſacrificij Miſſæ, vtriuſque ſpeciei prærequiratur conſecratio?

NEgant Caſſalius 2. *lib.de ſacrif. cap*.25. Henriq. *lib*.9.*cap*.9.*num*.10. Ruard.*art*.16. Nuñus, & Pitigian. quos citat, & ſequitur Bonac. *quæſt. vltima. punct*.2.*num*.7.Philibert.*tract*.3.*part*.2.*cap*.1.*num*.15. & alij quàm plures, quos refert Azorius *lib*.10.*cap*.19 *quæſt*.2.Ratio eorum eſt, quia per conſecrationem alterutrius ſpeciei conſecratur Chriſtus: ergo.

Sed probabilius reſpondeo: Vtriuſque ſpeciei conſecrationem requiri. Quia Chriſtus Dominus, ſub vtraque ſpecie inſtituit hoc ſacrificium ad repræſentandam ſuam paſſionem,& mortem. Se ipſum enim, ſub vtra que ſpecie obtulit, & offerendo inſtituit; & ſub tali ritu præcepit hoc ſacrificium offerri, vt colligitur ex illis verbis Lucæ 22.*Hoc facite in meam commemorationem*, & ex Paulo 1. Cor. 2. *Quotieſcumque manducabitis panem hunc, & calicem bibetis,mortem Domini annunciabitis* &c. Et ex Trident. *ſeſſ*. 22. *cap*. 1.Sic S.Thom.*quæſt*.76. *art*.2.*ad* 1.*&* *quæſt*.80.*art*.12. *ad* 3. Caiet. Sot. Gabr.Oſſius,& Syluester, quos citat, & ſequitur Vaſquez *diſput*.223.*cap*.3.*&* 4.Suarez *diſp*.75.*ſect*.6.Ægid.*quæſt*.83.*art*.1. *dub*.5.Azor.*loc.cit. quæſt*.4.Adamus, Becanus, Alanus,& alij quos citat, & ſequitur Hurtado *diſp*.1.*diff*.9.Lugo *diſp*.19.*ſect*. 8. Marcus de los Huertos *quæſt*.4. Magiſter meus Monteſinos *in manuſcriptis diſp*.3. *quæſt*.5. Granados *to*.5. *tract*.14.*diſp*.3.*ſect*.3.*pagin*. 1043 (qui pro oppoſita ſententia citat Alanum, quem non legi) Filliucius *tractatu* 5. *de Sacrif. cap*. 1. & alij. Quos citat, & ſequitur Dicaſtillo *tractatu* 5. *diſputat*.1. *dub*. 11. Vbi hanc noſtram ſententiam optimè probat. Et me citato,Diana *parte* 10.*tractatu* 16. *reſolut*. 63. & alij apud ipſum.

QVÆSTIO XVIII.

An conſecratio vtriuſque ſpeciei ſimul, ſit iure diuino præcepta?

NEgant Maior *in* 4.*diſt*.9.*quæſt*.3.Adrian *quæſt*.6.*de Euchar*. Claud. *rep*. 10. *cap*.3. Nauar. obiter, *in ſum. cap*.25. *num*.91. & alij apud Azorium *lib*.10.*cap*. 19. *quæſt*.2. & apud Fagundez *prac*.1. *lib*.3.*cap*.5.*num*. 2.exiſtimantes; ſolum eſſe iure pontificio præcepta. Quia non eſt locus in Euangelio ex quo huiuſmodi præceptum diuinum colligatur. Imò(vt exponunt aliqui Patres) ipſemet Chriſtus Lucæ 24.videtur conſecraſſe ſine vino: dum illum diſcipuli cognouerunt in fractione panis.

Sed certiſſimè, vel ſaltèm longè probabiliùs reſpondeo: eſſe præcepta iure diuino poſitiuo Chriſti. Quia ſic clare colligitur ex Tridentino *ſeſſ*. 22. *cap*. 1. vbi dicitur, quod poſtquam Chriſtus ſuum corpus, ſub ſpeciebus panis, & ſuum ſanguinem, ſub ſpeciebus vini, conſecrauit, Apoſtolis, atque Sacerdotibus eorum in Sacerdotio ſucceſſoribus, vt offerrent præcepit,per hæc verba: *Hoc facite in meam commemorationem*. Sic docent communiter Doctores, Marſil. Caiet. Gabr. Vaſquez, Ægid.quos citat, & ſequitur Hurtado *diſp*.1.*diff*.10. Oſſius *in Confeſſio, Catholica capite* 14. Syluester *Euchariſtia* 1. *quæſt*.9.Sor.*diſt*. 9.*quæſt*.1.*art*.1.Bonacina *diſp*.4.*quæſt*.2.*punct*.3.*num*.5. & apud ipſum, Suarez, Nuñus, Reginal. Chamerota, & Palud.Fagund.*loc.cit.num*. 2. *&* 4. Azorius *loc. cit*. & omnes alij Doctores aſſerentes, eſſentiam huius ſacrificij ſitam eſſe in vtriuſque ſpeciei conſecratione, quos retulimus,*quæſtione præcedenti*; & eſt communis ſententia, quam nouiſſime tuetur Dicaſtillo *tract*. 5. *diſp*.2.*dub*. 12.*à num* 238. Vbi eam optimè probat, &. reſpondet fundamento contrariorum, negando antecedens. Colligitur enim ex illis verbis Chriſti, *Hoc facite in meam commemorationem*. Et licèt Chriſtus Dominus (iuxta aliquorum Patrum expoſitionem) Lucæ 24. ſub vna tantùm ſpecie panis conſecrauerit, (quamuis alij Patres id, non minus probabiliter negent) hoc tamen fecit per poteſtatem excellentiæ, tanquam Author legis, qua potuit conſecrare corpus ſine ſanguine. Vnde hinc nullum argumentũ deſumi poteſt contra nos,quo probetur id alioquin non præcepiſſe. Legatur Diana *part*.8. *tract*.1.*reſ*. 24. qui cum Amico, & aliis primam ſententiam, vt probabilem defendit.

QVÆSTIO XIX.

An ex diſpenſatione Pontificis, poſſit conſecrari vna ſpecies, ſine alia?

AFfirmant Maior: Adrian. Claudius, & omnes alij, qui putant, præceptum conſecrandi vtramque ſpeciem ſimul, eſſe Eccleſiaſticum ſolùm. Affirmant etiam Gabr. *lect*. 53.*lit.E*. & Albertus apud ipſum. Alanus, Tabiena, Summa Piſana, & alij, quos refert Vaſquez *diſput*.224.*cap*.1.*num*.3.*&* 6. quamuis exiſtiment præceptum conſecrandi vtramque ſpeciem, eſſe de iure diuino. Quibus adde Henriquez *lib*. 8.*cap*.13.*num*.1. *&* *ſeq*. *&* *lib*.9. *cap*.9. *num*.10. Chamerot. *de Euchar. cap*.6. Fagundez *prac*.1.*lib*.3.*cap*.5. *num*.6. Azor.*lib*. 10. *cap*. 19. *quæſt*.2. §. *Tertium. fine*. Thom. Sanchez *lib*. 8. *de Matrim. diſput*. 6. *num*. 6. Molfeſ. *tract*.3. *cap*.9. *num*. 34. & alios. Ratio eorum eſt, quia vt referunt Volaterranus *lib*. 7. *Geographiæ cap*.4. & ex illo Onuphrius, & Claudius Sainctes, Innocent. VIII. diſpenſauit cum Noruegis, vt vna tantùm ſpecie ſacrificaretur. Et hanc opinionem nouiſſimè defendit Diana *part*.8. *tractatu* 1. *reſolut*. 24. cum aliis.

Sed probabiliùs reſpondeo: non poſſe, quia Eccleſia nequit diſpenſare, variare, aut mutare ea, quæ pertinent ad ſubſtantiam Sacramentorum: at ſi diſpenſaret in oblatione ſacrificij, ſub vnica ſpecie, non maneret ſalua ſubſtantia ſacrificij à Chriſto inſtituti, vt habitum eſt *ſuprà*: Ergo. Sic inſinuat D. Thom. *quæſtione* 74. *art*.1.*ad* 2.*&* *quæſt*.80.*art*.12.*ad* 3.Vaſquez *diſput*.223.*cap*.3. Suarez *diſputat*.43. *ſect*.4.Sot. Ægidio, & Hurtado *locis cit*. Nuñus Pitigian. Syluest. & Barthol. ab Angelo, quos citat; & ſequitur Bonac. *diſp*.4. *quæſt*.2. *punct*. 3.*num*.13. Lugo *diſput*. 19.*ſect*.8. Pet. Corneio *in* 3. *part. quæſt*.74. *diſp*.2.*dub*. 3. *per totum*,vbi in fine dubij, contrarium eſſe improbabile affirmat. Monteſinos *in manuſcriptis loc. cit*. Valentia *diſput*.6. *quæſt*. 10. *punct*. 4. Scortia, quos citat, & ſequitur Philibertus *tom*.2. *de Ordine part*. 8. *cap*.2. *propoſitio*.2.*pagina* 270. Ludouicus de S. Ioan. *quæſtione* 1. *de Euchariſtia artic*.5. *dubit*. 2. Lege pro aliis caſibus Philibertum eundem *pagina* 343. & *ſuprà tractatu de Euchariſtia à quæſtione* 114. Azorium *loco citato* & Doctiſſ. Dicaſtillo *tract*. 5. *dub*.11. *&* 12.

Digitized by Google

& 12. *num.* 247. Qui ad argumentum contrariorum, reſpondet, falſum omnino eſſe, quod Innocent. VIII. conceſſerit, poſſe panem ſine vino co ſecrari. Legatur hic Author.

QVÆSTIO XX.

An, in die Paraſceues, vtrum ſacrificium Miſſæ offeratur?

AFfirmant Nuñus *loc. cit.* & alij pauciſſimi, inter quos, ſedem habet Ludouicus de S.Ioan. *quæſt.* 9. *de Euchar. art.* 2. *dub.* 1. *concluſ.* 1. *pagina* 214. vbi ſic ait: No ſon de raçon de eſte ſacrificio la conſagracion de la Hoſtia, ni la comunion de la ſangre, porque el Viernes ſanto (ſegun muchos) ſe haze verdadero ſacrificio, ſinque el Sacerdote conſagre, ni reciua la ſangre; mas ſolamente conſume la Hoſtia, que quedò conſagrada el dia precedente. Ita ille.

Sed certiſſimè reſpondeo: non offerri, quia nulla fit conſecratio. Sic communiter omnes Doctores; præcipuè citati.

QVÆSTIO XXI.

An fiat verum ſacrificium, ſi Sacerdos Hoſtiam à ſe ipſo conſecratam, in pyxide reponat, & ipſe ſumat aliam, ab alio conſecratam?

NEgant Philibertus *tract.* 3. *de Sacrificio part.* 2. *cap.* 3. *pag.* 346. & Lugo *diſp.* 19. *num.* 76. *pag.* 535. & negare debent omnes, qui affimant, ſumptionem eſſe partem eſſentialem ſacrificij Euangelici.

Sed probabiliùs reſpondeo: eſſe verum ſacrificium, quia probabilius eſt, eſſentiam huius ſacrificij, in ſola conſecratione conſiſtere: vt *ſuprà quæſt.* 15. eſt habitum. Sic tenentur aſſerere omnes Doctores, *ibidem, citati*, & tenent etiam (licèt non conſequenter) Henriquez *lib.* 9. *cap.* 9. *num.* 2. Bonacina *diſp.* 4. *quæſt. vltima. punct.* 2. *num.* 5. Fagundez *pracep.* 1. *libr.* 3. *cap.* 4. *num.* 26.

QVÆSTIO XXII.

An licitè poſſit Parochus, dum renouat Euchariſtiam, non ſumere, quidquam, ex Hoſtia, quam conſecrauit, ſed illam ponere in ſacrario, & ſumere. Hoſtiam, quæ antea in ſacrario erat?

AFfirmant Henriquez, & Fagundez *locis* nuper *citatis*, docentes, id de facto multos Parochos interdum facere.

Sed longè multò probabiliùs, imò certiſſimè reſpondeo: non poſſe licitè, id facere, quia Sacerdos omnino tenetur participare de ſacrificio à ſe oblato, vt habetur *in cap. Relatum. de conſecr. diſt.* 2. Et ſic docent Lugo *diſp.* 19. *ſect.* 5. *fine.* Præpoſitus *quæſt.* 83. *art.* 1. *dub.* 7. *num.* 50. dicentes, contrariam ſententiam eſſe omnino improbabilem; Hurtado *diſp.* 6. *de Enchar. diff.* 9. *fine.* & Philibertus *loc. cit.* Azorius *lib.* 10. *cap.* 19. *quæſt.* 4. dicens, ad id Sacerdotem ex iure diuino, contento in illis verbis Chriſti Domini *Hoc facite in meam commemorationem*, obligari.

***

QVÆSTIO XXIII.

An Oblatione Hoſtiæ grandioris facta, ſi offerantur Sacerdoti particulæ pro communicandis Laicis, poſſit illas conſecrare?

NEgant Bonacina *diſput.* 4. *quæſt. vltima, punct.* 2. *num.* 6. Affirmant verò Gauantus *in Rub. Miſſal. part.* 3. *tit.* 10. *num.* 19. & Diana 2. *part. tract.* 14. *reſ.* 71. & Machado *tom* 2. *lib.* 4. *part.* 1. *tract.* 11. *document.* 13. *numero* 2. dummodo id faciat, ante cœptam præfationem.

Sed ego æquè probabiliter reſpondeo: poſſe quidem illas conſecrare, etiam poſt præfationem, dummodo prius dictas particulas offerat oblatione mente concepta. Quia non eſt maior ratio, cur ante præfationem id admitti debeat, & non poſt illam; cùm in neutro caſu nullam oppoſitam legem habeamus. Sic Philibertus *tract.* 3. *de ſacrif. part.* 2. *cap.* 4. *in fine*, & Magalius, quos citat, & ſequi videtur Diana *part.* 6. *tract.* 6. *reſol.* 7. Poſſeuinus *cap.* 2. *num.* 27. & 28. Qui addit; poſſe, in dicto caſu Sacerdotem prædictas particulas conſecrare, abſque offertorio, quamuis tutius ſit eas iterum offerre ſolas: decentius verò, offerre, oblatione mente concepta.

QVÆSTIO XXIV.

An Chriſtus Dominus ſit principaliter offerens hoc ſacrificium in Miſſis, non ſolum remotè, ſed etiam proximè?

NEgat Vaſquez *diſp.* 225. *cap.* 3. Quia exiſtimat, Chriſtum Dominum non ideo dici hoc ſacrificium principaliter offerre, quia actu, & per ſe illud offerat; ſed quia illud præcepit offerre, & inſtituit, & quia ex meritis ipſius hoc ſacrificium habeat ſuam virtutem. Citat etiam Vaſquez pro ſua ſententia Scotum *quodlib.* 20. §. *Hic præmittitur.* Gabrielem *lect.* 26. *in Canon lit. H. & lect.* 27. *lit. F.* & Cordubam *lib.* 10. *quæſt.* 3. *opin.* & 5. Et denique omnes Doctores, qui negant, Chriſtum nunc orare in cœlis, quos refert *tom.* 2. *in* 3. *part. diſput.* 82. *cap.* 3. ſed malè. Solus Vaſquez eſt pro illa, quem poſtea ſecuti ſunt Becanus *cap.* 25. *quæſt.* 9. & Hurtado *diſp.* 2. *diff.* 1.

Vnde certiſſimè reſpondeo: Chriſtum Dominum dici hoc ſacrificium principaliter offerentem non ſolum remotè ratione inſtitutionis; ſed etiam proximè, quatenus nunc actu exercet munus Sacerdotale, ſimul cum viſibili Sacerdote offerens ſemetipſum Patri per interioris mentis actus in Dei honorem, & cultum; & in hominum vtilitatem. Cùm enim Chriſtus Dominus per ſcientiam viſionis, & infuſam, actu cognoſcat, & cogitet omnia, & ſingula Miſſarum ſacrificia, quæ in toto mundo à Sacerdotibus fiunt, ille omnia, & ſingula in diuinum cultum Patri offert, & actu vult illis placare ipſum: ergo actu dicitur offerre ſacrificium. Sic D.Thom. *quæſt.* 82. *artic.* 7. *ad* 3. & *quæſt.* 3. *art.* 1. *ad* 3. Suarez *diſp.* 77. *ſect.* 1. Bellarm. *lib.* 2. *de Miſſa cap.* 4. Philibert. *tract.* 3. *de ſacrif. Miſſa part.* 2. *cap.* 5. *à num.* 3. Ægidius *de Sacram. quæſt.* 83. *dub.* 6. *num.* 118. Monteſinos *in manuſcriptis, diſp.* 5. *de ſacrif. Miſſa, quæſt.* 1. vbi ait: noſtram ſententiam eſſe veram; nec oppoſitam vllo modo docere aliquem ex Doctoribus citatis à Vaſquez, quod bene probat.

***

DISPVTATIO II.

De Miniſtro, à quo faciendum eſt Miſſæ Sacrificium.

QVÆSTIO PRIMA.

An ſoli Sacerdotes hoc Sacrificium offerre poſſint?

NEGANT hæretici noſtri temporis: quia exiſtimant omnes Chriſtianos poſſe eſſe Miniſtros huius ſacrificij.

Sed certiſſimè de fide reſpondeo: Solos Sacerdotes nouæ legis poſſe hoc ſacrificium offerre, quia ſoli ipſi habent poteſtatem conſecrandi: Ergo ſoli ipſi offerendi ſacrificium: nam hoc; ſaltem partialiter, in conſecratione conſiſtit. Sic Concil. Nicen. *cap.*4. Trident. *ſeſſ.*22. *cap.*1. *& can.*2. & docent omnes Catholici: Legantur Suarez *diſp.*76. *ſect.*1. Vaſquez *diſputat.*226. Philibertus *tract.*3. *part.*2. *cap.*6. & alij.

QVÆSTIO II.

An Sacerdotes hæretici, excommunicati, & quomodolibet ab Eccleſia, per cenſuras præciſi, poſſint validè offerre hoc Sacrificium?

NEgarunt Magiſt. *in* 4. *diſt.* 13. *cap.*1. Gratian. *in cap. Quod quidem* 1. *quæſt.*1. Scot. (non Sot. vt Philibert. citat.) *in* 4. *diſt.*13. *quæſt.*2. Gabr. *ibidem art.*3. *dub.*2.

Sed certiſſimè reſpondet: poſſe validè offerre ſacrificium, quantum ad ſuam eſſentiam, & ſubſtantiam. Quia Sacerdos, dum ordinatur, accipit poteſtatem ad offerendum ſacrificium: at hæc poteſtas, eſt character indelebilis: ergo hæreticus Sacerdos, aut ab Eccleſia præciſus, non amittit hanc poteſtatem offerendi ſacrificium: verum ergo, & ratum offerunt, quantum ad ſuam ſubſtantiam: non quantum ad orationes, quæ in Miſſa dicuntur nomine Eccleſiæ, quia has nequit hæreticus, nomine Eccleſiæ, offerre, cum ab illa ſit præciſus, & priuatus per hæreſim. aut cenſuras, tali facultate, & in hoc ſenſu, locuti ſunt Scot. & Gabr. Et tenent omnes. Legantur Suarez *diſp.*77 *ſect.*2. Vaſquez, & Philibert. *loc. citatis.* Qui tamen, notant, hanc noſtram ſententiam non eſſe de fide. Lege Dicaſtillum *tract.*5. *dub.*2. *à num.*26.

QVÆSTIO III.

An alij fideles, præter Sacerdotes; poſſint, aliquo modo, offerre hoc ſacrificium?

REſpondeo: poſſe, imò de facto offerunt; vt colligitur, ex illis verbis Canonis; *Et omnium circunſtantium, quorum tibi fides cognita eſt, & nota deuotio, pro quibus tibi offerimus, vel qui tibi offerunt.* Et ex Trident. *ſeſſ.*22. *cap.*1. Et docent Innocent. III. *lib.*4. *de Myſt. Miſſæ cap.*25. Et cum eo omnes Theologi. Verum tamen eſt, quod ad hoc, vt fideles dicantur hoc ſacrificium propriè offerre, neceſſarium ſit, quod aliquo modo concurrant, ſaltem moraliter; ad actionem ipſam externam ſacrificandi, videlicet; petendo à Sacerdote, vt dicat Miſſam pro ipſis: aut quod meminerit eorum, in ſacrificio: vel eleemoſynam dando Sacerdoti, vt pro ipſis offerat: aut inſeruiendo Miſſæ: vel ei aſſiſtendo; vel denique, etiam ſi non aſſiſtant, ſi attendendo ad ſacrificia, quæ offeruntur in Eccleſia, & cogitando de illis, offerant Deo ſacrificia, quæ per Sacerdotes fiunt, poſſunt dici moraliter cooperari, & offerre omnia ſacrificia, quæ offeruntur in Eccleſia. Sic Monteſin. *in manuſcriptis. diſp.*5. *de ſacrif. Miſſæ. quæſt.*2. Philibert. *tract.*3. *part.*2. *cap.*6. *num.* 5. ex D. Thom. *quæſt.*82. *art.*6. & Sot. *in* 4. *diſt.*13. *quæſt.*1. *art.*6. Hurt. *loc. cit. diff.*2. Lugo *diſp.*19. *num.*230. *pag.*561. Villalobos *tract. citato à num.*30.

QVÆSTIO IV.

An poſſit hoc ſacrificium pro omnibus viuis (hoc eſt in vtilitatem omnium viuentium) offerri?

AFfirmant Syluius, *à quæſt.* 8. *vſque ad* 1. vt refert Huertos *tractat. de ſacrific. quæſt.*12. *fol.*130.

Sed certiſſimè reſpondeo: non poſſe, quia certiſſimum eſt, ſolùm poſſe offerri pro duobus generibus viuentium; videlicet, pro ipſo Sacerdote, qui offert; & pro tota Eccleſia militante; eiuſque ſingulis membris: Hoc eſt, pro omnibus fidelibus viuentibus, non ſolum iuſtis, ſed etiam peccatoribus; tam adultis, quàm infantibus baptizatis; nam his, etiam prodeſſe poteſt ſacrificium ad impetrandam eorum ſanitatem corporalem, rectam educationem, & vt ad debitam ætatis menſuram perueniant. Sic colligitur ex Trid. *ſeſſ.*22. *cap.*2. *& can.*3. Et ex Can. Miſſæ, vbi dicitur; *Inprimis, quæ tibi offerimus pro Eccleſia tua Sancta, &c.* Et docent omnes Doctores. Legatur Philibertus *tract.*3. *de Ordine. part.*2. *cap.*7. *num.*1. & Dicaſtillo *tract.*5. *diſp.*2. *dub.*3. *num.*38. *&* 39.

QVÆSTIO V.

An, ſi Sacerdos excluderet aliquem fidelem à ſuo ſacrificio, teneret factum?

AFfirmat, ex parte, Suarez *diſp.* 78. *ſect.* 2. ait enim, quod duplex eſt effectus ſacrificij: alter ex opere operato, nempe, remiſſio pœnæ temporalis in hominibus iuſtis; & iſte (inquit) non daretur illi, quem Sacerdos excluderet. Alter effectus eſt per modum impetrationis, vt eſt auxilium, quod datur ad hoc, vt aliquis ad iuſtitiam, vel ad eius augmentum ſe diſponat, & iſte (ait) daretur illi, quem Sacerdos excluderet.

Ego verò probabiliùs reſpondeo: primò, in eo caſu grauiter peccare Sacerdotem, qui, quocumque modo, aliquem à generali oblatione, & applicatione ſacrificij excluderet. Quia re vera, faceret contra ordinationem Eccleſiæ, & quodammodo contra finem huius ſacrificij. Secundò, quod, dato caſu, quod Sacerdos aliquem ab hac intentione, & oblatione generali, qua ſacrificium, nomine Eccleſiæ, pro cunctis fidelibus offertur, excluderet; tunc excluſio nullo modo teneret factum, quia eo ipſo quod generaliter omnibus applicet, operatur, vt Miniſter Eccleſiæ, ac impetrat, & offert pro omnibus, nomine illius. Secus eſſet dicendum, de applicatione particulari, quam proprio nomine poteſt facere Sacerdos, quia ſi ab hac, aliquem excludat, omnino tenebit factum. Sic Monteſinos *in manuſcriptis loc. cit. diſput.*6. *quæſt.*2. Granados *tract.*14. *diſp.*6. *n.*1. & alij.

***

QVÆSTIO

Digitized by Google

QVÆSTIO VI.

An hoc ſacrificium poſsit offerri directè pro Paganis, Idololatris, Iudæis, Turcis, Mauris, & Gentilibus?

AFfirmant Henriquez *lib.9. cap.15. num.15.* Bellarm. *lib. 2. de Sacrific. Miſſæ, cap. 6.* Suarez *diſp.78 ſect.2.* Ægidius *quæſt.83. art.1. dub.9.* Bonacina *diſp.4. quæſt. vltima. punct.5. num.4.* Layman *tr.5. cap.2.* Sylnius *loco cit.* Sa. *ver. Miſſa, num.40.* Lugo *diſp.19. num.273. pag.551.* Fillincius *tract.5. num.47. & 48.* Scortia *lib.2. cap.2.* Fagundez *præc.1. lib.3. c.12. pag.196. num.29. & 30. vbi agit de Cathecumenis, & pag.194. num.22.23. & 24. vbi agit de infidelibus,* licèt, *num. 25. & 26.* fateatur eſſe contra vſum Eccleſiæ offerre Miſſam directè pro infidelibus. Citat etiam Granad. pro hac parte, Azorium *part.1. lib.10. cap.22. quæſt.1.* ſed non bene, cum oppoſitum, non obſcurè doceat *ibidem.* Villalobos *tract.8. diff.7. num.4.* Ludouicus *quæſt.6. de Euchariſtia art.4. diff.3. pag.22.* ex Petro Ledeſma *cap.17. de Euchariſtia.*

Sed probabiliùs reſpondeo: non poſſe, nec licitè, nec validè, directè offerri ſacrificium pro prædictis non baptizatis. Quia Euchariſtia, in quantum Sacramentum, ſolum eſt inſtituta pro fidelibus baptizatis; (nec quidquam prodeſſet, ſi à non baptizatis ſuſciperetur) ergo in quantum ſacrificium, ſolùm poteſt offerri pro baptizatis, aut illis prodeſſe. Sic Vaſquez *diſp.227. cap.3.* Sotus *in 4. diſt. 11. quæſt.2. art. 7. ad 2. & lib.5. de Iuſtit. quæſt.2. art.2. ad 3.* Gabriel *lect.34. in Can. Miſſæ.* Barth. ab Angelo. *Dialogo 5. §.489.* Azor. *loc. cit.* Chamerota *de ſacrif. Miſſæ. dub. 12.* Granados *tract.14. diſp.6. num.3.* Philibertus *tract.3. part.2. cap.7 num 3.* Hurtado *diſp.2. cit. diff.4.* Huertos *quæſt.12 fol.137.* Lublinus *ver. Miſſa num.9. pag. mihi 540.* Machado *tract.12. cit. document.5. num.3.* Dicens, eſſe communem doctrinam.

QVÆSTIO VII.

An hoc ſacrificium poſsit directè offerri pro Cathecumenis competentibus, hoc eſt, pro Cathecumenis, qui baptiſmum petunt, & nomen ſuum, Eccleſiæ dant, vt baptizentur?

AFfirmant omnes Authores quæſt. præcedenti, pro prima ſententia *citati,* præcipuè Suarez *diſp. 78. ſect. 2. & 79. ſect. 10.* Lugo *diſp. 19. num. 164.* & Fagundez *loc. cit.* Henriquez *loco cit. lit. H. & I.* qui citat Bellarminium, Turrianum, Rabbanum, & alios. Sed Bellarm. oppoſitum docet, *loco* ſtatim *citando,* vt Fagundez notat. Docent etiam hanc ſententiam Nuño *2. part. huius tract. diff.5.* & ni fallor, Machado *loc. cit. num.4.* & alij, cum Dicaſtillo *tract.5. diput.2. dub.3. num.58.* ex parte tantùm.

Sed probabiliùs reſpondeo: non poſſe directè offerri pro Cathecumenis, ſiue incompetentes ſint, hoc eſt, qui baptiſmum, ſua culpa non petierunt, ſiue, competentes, hoc eſt, qui iam petierunt illud. Quia, qui non eſt capax Euchariſtiæ, non poteſt eſſe capax fructus ſacrificij, ex opere operato: ſed Cathecumeni, non ſunt capaces Euchariſtiæ, cùm nondùm ſint baptizati: ergo. Sic omnes Doctores pro noſtra ſententia nuper adducti. & Bellar. *lib.2. de Purg. c.18. ad 3.* & alij, quos ex parte ſequitur Dicaſt. *loc. citat.* & omnino *d. vlt n.111.*

QVÆSTIO VIII.

An offerri poſsit Miſſa pro hæreticis rite baptizatis, excommunicatione Eccleſia ſecluſa?

NEgant Gabriel Vaſquez, & Hurtado *locis cit.* Eo quòd Eccleſia nunquam offerat ſacrificium pro illis.

Affirmant verò è contra, Bellarm. Suarez, Henriquez, Bonac. & Layman, *locis cit.* & alij. Quia hæretici ritè, & rectè baptizati, ratione characteris baptiſmalis ſunt capaces recipiendi alia Sacramenta v. g. Confirmationis, Ordinis, &c. (licèt peccent recipiendo illa) ergo etiam erunt capaces, vt pro illis hoc offeratur ſacrificium.

Sed ego clariùs reſpondeo: poſſe quidem offerri Miſſam pro hæreticis rite, & rectè baptizatis, abſolutè, & ſpectata capacitate illorum, vt optime Authores ſecundæ ſententiæ. Non tamen poteſt offerri de facto, quia cum omnes hæretici ſint excommunicati, Eccleſia nunquam offert ſacrificium pro illis. Et id ſolùm probat fundamentum primæ ſententiæ. Sic Villalobos *tract.8. diff.7. num.4.*

QVÆSTIO IX.

An poſsit Miſſæ ſacrificium vtiliter offerri pro excommunicato non tolerato; hoc eſt, pro excommunicato nominatim denuntiato, vel publico Clerici percuſſore?

AFfirmant Bonac. *de cenſuris diſp.2. quæſt.2. pun.1. §.3.* Henriquez *lib.9. de Miſſ. cap.15. num.3.* Azor *1. part. lib. 10. cap.22. quæſt.3.* Suarez *de cenſur. diſp.9. ſect.4. num.3.* Auila *de cenſur. 2. part. cap.8. dub.1.* Ludouicus, ex Ledeſma, *loc. cit.* & alij apud Bonacinam aſſerentes, ſacrificium Miſſæ à Sacerdote, nomine Chriſti oblatum, prodeſſe excommunicato contrito, & iuſto (licèt aliàs offerens peccet) non verò oblatum nomine Eccleſiæ.

Sed probabiliùs reſpondeo: non licere, quia excommunicatus, etiam per contritionem iuſtus, priuatur generalibus Eccleſiæ ſuffragiis: vt docent omnes Doctores cum Diuo Thom. *in 4. diſt.18. quæſt.2. art.1.* Sed inter ſuffragia Eccleſiæ, præcipuum eſt ſacrificium Miſſæ: Ergo excommunicatus, omni fructu, ex opere operato, priuatur. Sic Sot. *diſt.22. quæſt.1. art.4.* Syluest. *ver. excommunicatio. 1. §. 2.* Nauarrus *cap 27. num. 18. & 36.* Toletus *lib.1. cap.12. num.2.* quos citat, & ſequitur Fagundez *præc.1. lib.3. cap.12. n.2.* Granados *tract.14. diſp.6. num.3.* Hurtado *diſp.2. de ſacrif. Miſſæ. diff.4.* Optimè Philibertus *tract.3. part.2. cap.8. à num. 2.* Huertos *tract. de ſacrif. Miſſæ quæſt. 12. fol. 139.* & Vaſquez *diſp.227 cap. 3. num. 29.* & alij, quos ſequitur Dicaſtillo *tract.5. diſp.2. dub.3. num.61.*

QVÆSTIO X.

An ſaltem, liceat offerri hoc Miſſæ ſacrificium pro excommunicato tolerato, hoc eſt, qui non ſit percuſſor Clerici, aut nominatim denunciatus?

AFfirmant omnes DD. *quæſt. præcedenti,* pro prima ſententia adducti, & ex adductis pro noſtra, Fagundez *loc. cit. numero 1.* Qui citat (ſed malè, vt *infra*) Sotum *in 4. diſt. 1. art.6 pag. 106.* Victor. *de excomm. num.339.* Toletum *lib.2. cap.11. num.1.* Lopez *2. part. vbi de Sacrament. in genere cap.59. col. 18. fol.85.* Sanchez *lib.7. de Matrim. diſputatione 9. num.8.*

Digitized by Google

num 8. Suarium *tom.5. de cenſ. diſp.*11. *ſect.*4. *n.*5. & alios. Affirmant tamen Nauarr. *cap.*27.*num.*36. Hurtado *loc.cit.* Sayrus *de Cenſur. lib.* 2. *cap.* 4. *num.*6. Huertos *loc.cit. fol.*140. Villalobos *tom.* 1. *tract.*17. *diff.*4.*fine.* Lugo *diſp.* 19. *num.* 187. *pag.*554. & alij, quos videtur ſequi Dicaſtillo. *num.*63.

Sed probabiliùs reſpondeo: non licere, quia Eccleſia omnino excludit omnes excommunicatos ab interna ſuffragiorum communicatione. Nec Concilium Conſtantienſe in *Conſtitutio. Ad euitanda ſcandala*, contrarium voluit: cùm ſolùm conceſſerit, vt poſſint fideles communicare cum excommunicatis toleratis, quatum ad externam conuerſationem, vt in audienda Miſſa, in recitando officio diuino, & in aliis humanis negotiis. Sic Suarez *de cenſur. diſp.*9. *ſect.*2. *num.* 17. *pag. mihi* 173. Sotus *diſt.* 22. *quæſt.*1. *art.*4. Nec oppoſitum docent hi authores *locis citatis*, à Fagund. Sicuti, neque Sanchez, Victor. Tolet. & alij, quia tantùm affirmant excommunicatos non vitandos, validè, & licitè poſſe Sacramenta adminiſtrare (de quo diximus 1 *part.*) Imò Sanchez *loc. cit. num.*13. noſtram ſententiam ſupponere videtur, vt notat Lugo *loc.cit.n.*186. Tenent etiam noſtram ſententiam Monteſinos *in manuſcriptis. loc.cit.* Valentia *tom.* 4. *diſp.*7. *quæſt.*17.*punct.*1. Vaſquez *in opuſc.tract. de excommunicat. dub.*1. Bonac. *diſp.*2. *de cenſur. quæſt.*2. *punct.*1. §.1. *&* §. 53. *num.* 5. Filliuc. *tract.* 11. *cap.* 2. Auila 2.*part.de Cenſur.cap.*1.*dub.*1. Philibert. *loc.cit. cap.*8. *à num.* 19. *pag.* 357. Qui malè etiam citat Sanchez pro oppoſita ſententia.

Qvæstio XI.

An ſaltem, in Memento *Miſſæ, poßit Sacerdos orare pro excommunicato quolibet?*

Affirmatiuam partem ſuſtineri, eſſe ſcrupuloſum, ait Sot. *diſt.*22. *quæſt.*1. *art.*.... quia Eccleſia videtur prohibuiſſe Sacerdotibus, ne inter ſacrificandum pro excommunicatis orent.

Sed longè probabiliùs reſpondeo: poſſe Sacerdotem, ſuo nomine, vel quatenus eſt priuata perſona ſecretas, & priuatas preces in Memento Miſſæ pro excommunicato effundere, licèt non poſſit nomine Eccleſiæ, aut nomen excommunicati in eo, ita exprimere, vt audiri poſſit. Ratio eſt, quia non prohibetur ab Eccleſia priuata oratio pro excommunicatis, ſed ſolùm publica, & quæ fit nomine Eccleſiæ. Sic Syluest. *ver. excommunicatio* 2.§. 2. Nauarr.*cap.*27.*n.*36. *& tract. de Oratio.cap.*19. Suar. Bonac. Sot. Sayr. Fagund. & alij quos citat, & ſequitur Philibert. *loc. cit. num.* 11. Lugo *diſput.* 19. *num.* 185. Villalob. *loc.cit. diff*7. *num.*5. & communis, apud Ioannem de Dicaſtillo *tract.*5.*diſp.*1.*dub.*3.*num.*78.

Qvæstio XII.

An demum, ſacrificium Miſſæ offerri poßit, ſaltem indirectè, pro Idololatris, & aliis infidelibus non baptizatis, pro hæreticis baptizatis, & pro excommunicatis?

Reſpondeo: poſſe indirectè, & ſub generali quadam ratione, ſed non in particulari pro hoc, vel illo. Quia offerre Miſſæ ſacrificium indirectè pro his perſonis, nil aliud eſt, quam offerre ſacrificium directè pro augmento Eccleſiæ, pace, & vnitate eiuſdem, ex qua, quaſi per indirectum, ſequitur conuerſio infidelium. Itaque ſacrificium Miſſæ directè offertur pro propagatione noſtræ fidei, & ideo ſolum intenditur, perſe, Eccleſiæ bonum; ſed quia Eccleſiæ propagatio, pacificatio, & melioratio, non poteſt fieri abſque infidelium, hæreticorum, &c. conuerſione. & reductione; ideo: quaſi indirectè, offertur Miſſa pro illis. Sic omnes Doctores præcipuè nuper *citati.* Legantur Philibertus *tractat.*3. *part.*3. *num.*6. Bellarm. *lib.*2.*de Miſſa, cap.*6. Azor, Fagundez, & alij penes ipſum. Legatur etiam Dicaſtillo *tract.*5.*diſp.*2.*dubit.*3.

Qvæstio XIII.

An ſacrificium Miſſæ offerri poßit vtiliter pro damnatis?

Affirmauit Gloſſa *in cap. Tempus.*13.*quæſt.*2. aſſerens, poſſe offerri Miſſæ ſacrificium, pro his, qui damnati ſunt, ob leuiora, & pauciora peccata (non pro his, qui ob plura, & ingentia crimina, damnati ſunt) & tunc prodeſſe illis, non vt finiantur pœnæ, ſed vt mitiores fiant. Refert etiam pro hac ſententia, Sixtus Senenſ. *libr.* 6. *Biblioth. Sanct. annotat.* 47. Diuum Chryſoſtomum, & Damaſcenum, & pro eadem videtur eſſe Innocent. III. *in cap.Cum Marthæ. de celeb. Miſſa.*

Sed certiſſimè reſpondeo: nec licitè, nec validè, poſſe hoc ſacrificium pro damnatis offerri, quia ſic habetur *in cap. Pro obeuntibus.* 13. *quæſt.*2. & conſtat, quia damnati, nec ſunt membra Chriſti, actu, nec potentia: ergo Chriſtus non influit in illos, tanquam caput: ergo hoc ſacrificium non poteſt illis prodeſſe. Sic S.Thom. *in* 4. *diſt.*45. *quæſt.*2. *art.*1. *q.*2. *ad* 1. Vbi bene explicat D. Chryſoſtomum, & alios Patres. Nec Innocent. contrarium aſſeruit, quamuis noluerit ſuam mentem declarare. Sic cum D. Thoma ſentiunt omnes Doctores, vt bene Suarez *diſputat.*78.*ſect.*3. Azor 1.*part. lib.*10. *cap.* 22. *quæſt.*6. & alij, quos ſequitur Dicaſtillo *tract.*5. *diſp.*2. *dub.*3. *à num.*88.

Qvæstio XIV.

An ſacrificium Miſſæ offerri poßit pro animabus Purgatorij defunctorum baptizatorum?

Negant Caluiniſtæ, & alij noſtri temporis hæretici, quamuis fateantur, morem Eccleſiæ fuiſſe, in Miſſa commemorationem fieri mortuorum, qua ſuplicatur Deo, vt mortuos ſanctorũ cœtui coniungat.

Sed de fide certiſſimum reſpondeo: poſſe pro eis offerri; & eis maximè prodeſſe ad remiſſionem pœnæ, vt ſic citiùs gloriam conſequantur. Sic definitur in Trident. *ſeſſ.*2.*cap.*2. *& can.*3. & colligitur ex forma Ordinis Sacerdotalis, vbi ſic dicitur: *Accipe poteſtatem offerendi ſacrificium, tam pro viuis, quam pro defunctis.* Et tenent omnes Doctores cum D.Tho. *loc.cit.* Legantur Durand. *lib.*2. *de ritibus Eccleſiæ Cathol.cap.*43.

Qvæstio XV.

An hoc Sacrificium proſit animabus Purgatorij, ex infallibili lege, & promiſſione Chriſti?

Negant Sot. *diſt.* 19. *quæſt.*2.*art.*4. Cano. *lib.*12. *de locis.cap.*13.*ad* 9. & Corduba *lib.*1.*quæſt.*3. *opinio.*4. docentes, ſolùm prodeſſe illis ex liberalitate, & gratuita voluntate Dei, & ideo non infallibiliter.

Sed longè probabiliùs reſpondeo: prodeſſe illis ex lege infallibili, è diuina promiſſione orta. Sic Suarez *diſp.*79.*ſect.*10. Azor, Petrus Soto (& poſtea, etiam Soto) Nauar. Caniſ. Fagundez, & alij, quos citat, & ſequitur Philibert. *tr.* 3.*part.*2.*cap.*9.*num.* 11. *pag.*358. Dicaſtillo *diſp.*2.*cit.dub.vlt. num.*109.

Qvæstio

Digitized by Google

QVÆSTIO XVI.

An Sacrificium Miſſæ, poſſit propriè offerri pro Beatis?

AFfirmare videtur Philibertus *loc.cit. numero 2. pag.357.*

Sed reſpondeo negatiuè, quia non poteſt offerri, vt illis ſit propitiarorium; cum iam ſint omnino liberi ab omni macula, & pœna. Poteſt tamen offerri Miſſa in gratiarum actionem, pro beneficiis in Sanctos collatis: ad impetrandam illis maiorem gloriam, & venerationem in terra. Ad impetranda eorum auxilia. Et tandem in honore eorum, id eſt, pro illorum victoriis. Sed hæc non ſufficiunt (quidquid iudicet Philibertus) vt propriè dicamus offerri Miſſam pro tali Sancto: quia hoc videtur indicare indigentiam, & imperfectionem in illo pro quo offertur. Vt optimè Lugo *diſp. 19. num. 191. pag. 555.* Azor *lib. 10. cap.22.quæſt.5.* Et docent communiter Doctores Cum quibus hic, vt poſſis calumniam hæreticorum, refellere, nota; hoc ſacrificium minimè ab Eccleſia offerri pro Sanctis, ad eos proxime colendos. Nam ſacrificium eſt cultus Latriæ, qui ſoli Deo debetur. Vnde ſemper offertur Sanctæ Trinitati, vt ipſa poſteà Diuis tribuat maiorem gloriam accidentalem, & venerationem apud homines. Et nos eorum interceſſionem ſentiamus. Legatur Dicaſtillo *tract.5. diſp.2. dubit.4. à num.88.*

DISPVTATIO III.

De effectibus Sacrificij Miſſæ.

QVÆSTIO PRIMA.

An Sacrificium Miſſæ habeat aliquem effectum, ex opere operato, id eſt, virtute ipſius ſacrificij, in diuina promiſſione fundata?

NEGATIVAM ſententiam aſſeruiſſe Scotum, & Caietanum, ait P. Soto *lect.7. de Euchar. fol. mihi 68.* & etiam Philibertus refert pro hac parte Caietanum, & dicit, illum ſolum eam tenere. Sed amb o imponunt hanc ſententiam Scoto, & Caietano; vt bene Suarez, ſtatim *citandus.*

Certiſſimè ergo reſpondeo affirmatiuè, quia ſic expreſsè colligitur ex Trident. *ſeſſ.22. cap.1. & 2.* vbi dicitur; Per hoc ſacrificium applicari nobis effectum paſſionis Chriſti; remitti ingentia peccata, & ſimilia: ergo cùm hæc applicatio fiat ex vi inſtitutionis Chriſti, neceſſario habebit virtutem ex opere operato; ſicut habent alia Sacramenta. Sic D. Thom. *quæſt.79. art.5. & quæſt. 82. art.1.* vterque Soto, Scot. Caiet. Cano, Caſtro, Couarruu. Cordub. & Albert. quos omnes refert, & ſequitur Suarez *diſp.79.ſect.1.*dicens, nullum Catholicum huic ſententiæ contradixiſſe. Henriquez *lib.9.cap.13.num.1.* Fagundez *prec.1.lib.4. cap.1.num.2.* Philibertus *tract.3. part.2. cap.10.* Granados *controu.6.tract.14.diſp. ſect.1.pag.1054.* Lugo *diſp.19.num.135.pag.546.* & Machado *lib.4. part.1. tract.12. document.2. num.3.* & alij, quos ſequitur Dicaſtillo *tract.5.dub.3.dub.1. num.2.*

QVÆSTIO II.

An Sacrificium Miſſæ habeat vim remittendi peccata mortalia, & conferendi primam gratiam?

NEgant Cano *lib.12.de locis. cap.13. ad 9.* Corduba *lib.2. quæſt.3. notab.4.* Lindanus *lib. 4. Panopliæ cap. 51. & 53.* Ayala *de traditio. part.3. conſideratio.5.* quos referunt Suarez, Fagundez, & Philibertus; volentes, ſacrificium, nec opere operato, nec impetratoriè, aut vllo modo, conferre poſſe ad primam gratiam & remiſſionem culpæ mortalis conſequendam.

Sed certiſſimè reſpondeo: verè habere vim remittendi mortalia, & conferendi primam gratiam. Quia ſic habetur in Trident. *ſeſſ. 22. cap. 2.* vt *quæſt. præcedenti* diximus. Et docent omnes Theologi communiter. Suarez, Vaſquez, Granad. Hurt. Philibert. & alij ſtatim *citandi.* Vnde ſolùm poteſt eſſe difficultas, de pacto, quo prædictam mortalem culpam remittat, & auferat pro qua ſit.

QVÆSTIO III.

An Sacrificium Miſſæ habeat vim remittendi mortalia, & infundendi primam gratiam, immediatè, & ex opere operato ei, pro quo offertur, habenti tamen attritionem de illis?

AFfirmatiuam partem amplecti Albertum Phigium *controu.5.* ait Gaſpar Hurtado, *diſp. 3. de ſacrif. Miſſæ difficul.1.* & pro eadem parte referunt Philibertus *tract.3. part.2. cap.10. num.3. pag. 360.* & Machado *loc.cit. num. 2. pag.71.* Gabrielem *lect.85. in Canon. lit. H.I.L.* & Petrum de Soto *lect.7. de Euchar.* Ceterùm ex omnibus his authoribus, ſolum P. Soto inclinat in hanc ſententiam; nam alij, oppoſitum tenent, vt *infrà*. Citat etiam Azor, pro hac parte Cathatinum *in opuſc. de ſacrif. Miſſæ, & in epiſt. ad Hebr.cap10.* Et dicit probabile Ricard. *art.16.* Probant: quia Euchariſtia quatenus Sacramentum immediate confert primam gratiam habitualem, & remiſſionem mortalium attrito; qui bona fide ſe putat contritum: ergo à fortiori hoc ipſum præſtabit quatenus ſacrificium, etiam in eo qui ſcienter eſt tantum attritus. Patet, nam Euchariſtia vt ſacrificium inſtituta eſt ad remittenda peccata mortalia, non verò quatenus eſt Sacramentum.

Sed certiſſimè reſpondeo: nullomodo habere vim remittendi peccata immediatè, & ex opere operato ſed tantùm mediatè, & impetratoriè; quia videlicet, per hoc ſacrificium impetrantur auxilia actualia, quibus ille pro quo oblatum eſt, elicit actum contritionis, per quam, cum voto confeſſionis, iuſtificatur. Ratio, eſt quia immediatè conferre primam gratiam, ex opere operato, eſt proprium Sacramentorum Baptiſmi, Pœnitentiæ, quæ ſunt Sacramenta mortuorum: ergo. Sic colligitur haud obcurè, ex Trident. *ſeſſ.22. cap.2.* Huius quippe, inquiens (*Sacrificij incruenti*) oblatione placatus Dominus, gratiam, & donum pœnitentiæ concedit, crimina, & peccata ingentia dimittit. Et ex illo docent communiter Doctores S. Thom. *diſt.12. quæſt. 2. artic.2. quæſt.2.ad 4.* Suarez *diſp.79 ſect.3.* Vaſquez *diſp. 228. cap. 2.* Cano, Corduba. Durand. Viguer. Henriquez, & Fagundez, quos citat, & ſequitur Philibert. *loc.cit.* Azor, & Bellarm. quos citat. & ſequitur Gran. *loc.cit.n.8.* Ægid. Lugo, Villalobos, Petrus Ledeſma,

Digitized by Google

ma, & Hurtado *loc. cit.* Sic etiam Gabriel *loc. cit. lit. L.* vbi cum D. Thom, & ex illo, ait, quòd Euchariſtia, in quantùm eſt ſacrificium, peccata mortalia in eis, pro quibus offertur, delet, *non ſicut cauſa proxima, ſed in quantum gratiam contritionis eis impetrat.* Sic ille, & Sic Albertus Phigius. *Controuerſ. 5. cit. fol. mihi* 153. vbi hæc verba profert: *Non tamen hac, aut facientes, aut docentes, credimus, quòd hac ſacrificij pro illis oblatio, iiſdem mereatur, ex opere operato, remiſſionem peccatorum, & vitam æternam, vt ſtultè imaginantur, & mendaciter nobis affingunt aduerſarij.* Ita Albertus; quod, & repetit *fol.* 154. *verſu Quod Miſſa. Et ver. Tametſi.* Malè ergo citantur hi DD. pro oppoſita ſententia. Legatur etiam pro noſtra Dicaſtillo, *tractatu 5. diſputat. 3. dubit. 1. numero 5.* qui ad argumentum contrarium, conceſſo antecedenti, negat conſequentiam: quia quantumuis magna ſit perfectio ſacrificij, non ordinatur per ſe primò ad ſanctificationem hominum, ſicut Sacramenta; ſed in cultum Dei, & in poteſtatem excellentiæ. Vnde non mirum, quod Euchariſtia habeat vim aliquam ſanctificandi homines, quam non habet ſacrificium. Secus dicendum eſt, loquendo de augmento gratiæ, *vt infrà.*

QVÆSTIO IV.

An hæc impetratio auxiliorum ad delenda peccata mortalia, ſit infallibilis, & certa?

NEgant Suarez *diſputat. 79. ſect. 3. in fine* Vaſquez *diſp. 228. num. 21.* nec non penes Ioannem Machado, *vbi infrà*, Canus *lib. 12. de loc. cap. 13.* & Nuñus 3. *part. tractatu de ſacrif. Miſſa quaſt. 1.* Ita etiam Petrus Ledeſma *cap. 17. de Euchariſtia concl. 11* Hurtado *diſputat. 3. diff. 1.* & alij quos ſequitur Dicaſtillo *dubit. 1. num. 22.*

Sed probabiliùs reſpondeo: eſſe infallibilem, & certam; ſi aliàs homo, pro quo Miſſa offertur, illam non impediat per obicem, habendo v. g. actualem affectum ad ipſum peccatum; aut non habendo dolorem de illo; vel non attendendo, nec conſiderando hæc motiua, ſed ſit diſtractus ad alia. Sic Henriquez *lib. 9 cap. 13. §. 1. ad finem*, & apud ipſum D. Thom, Sot. Cano Corduba, & alij, Sic etiam Philibertus *tract. 3. part. 2. cap. 10. num. 6. pag. 361.* Lugo *diſp. 19. à num. 143. pag. 547.* & ni fallor Machado *docum. 2. cit. num. 3. pag. 71.* Fagundez *prac. 1 lib. 4. cap. 2. num. 19.* & alij.

QVÆSTIO V.

An Sacrificium Miſſæ, per ſe, & ex opere operato, conferat augmentum gratiæ iis, pro quibus offertur?

NEgant Henriquez *lib. 9. cap. 13. num. 4.* Suarez *diſp. 76. ſect. 4.* Vaſquez *diſp. 228. cap. 3.* Hurt. *diſp. 3. diff. 3.* Bonacina *diſputat. 4. quaſt. vlt. punct. 3. num. 5.* Nuñus 3. *part. tractatu de ſacrif. Miſſa. quaſt. 1. dub. 6. concl. 3.* Fagundez *prac. 1. lib. 4. cap. 3. num. 2.* Lugo *locis citatis, num. 150.* Granados *tract. 14. diſp. 5. num. 11. pag. 1056.* & Villalobos *diff. 8. num. 3.* Petrus de Ledeſma *loco citato concl. 13.* & alij, quos ſequitur Dicaſtillo *loc. cit. num. 7.*

Sed æquè probabiliter, reſpondeo: conferre, quia omnia Sacramenta conferunt per ſe augmentum gratiæ ſanctificantis: ergo, & hoc ſacrificium, quod eſt omnibus Sacramentis perfectius. Sic Tho. 3. *part. quaſt. 79. art. 7. ad 2.* Sot. *in 4 diſt. 15. quaſt. 2. art. 1. §. Iſti omnes.* Vnde non rectè Suar. citat pro ſe, eundem Sotum *in 4. diſt. 11. quaſt. 2. art. 5.* cùm ipſe pro nobis euidenter ſtet, vt fatentur Henriquez, & Granados. Sic etiam Cano *lib. 12. de locis cap. 12.* Corduba *lib. 1. quaſt. 3. pag. 43.* Tolet. *lib. 2. cap. 6. & 7.* Philibertus *loc. cit. à num. 7.* qui etiam citat Valentiam *diſp. 9. quaſt. 2. punct. 1. prope finem. §. 12.* Henriquez, *loco ſuprà citato*, & Petrum de Soto *lect. 7. de Euchariſtia*, & bene, excepto vno Henrico, qui contrarium expreſsè tenet *locis citatis*, Machado *loco citato num. 4.* (Qui etiam; malè citat pro hac parte Henricum Henriquez) dicens, hanc ſententiam eſſe longè probabiliorem.

QVÆSTIO VI.

An etiam, ſaltem per accidens, poſſit aliquando conferre primam gratiam homini, pro quo Miſſa ſacrificium offertur?

NEgant DD. pro prima ſententia *quaſt. 5. citati*, præcipuè, Suarez, Vaſquez, Fagundez, & Nuño, qui oppoſitum iudicant eſſe temerarium admi[illegible]us.

Sed probabiliter certè reſpondeo: poſſe aliquando per accidens conferre primam gratiam & remiſſionem culpæ mortalis his, pro quibus offertur, quando videlicet, eorum occulta eſt culpa, nec per confeſſionem, aut contritionem ſit lata. Sic expreſsè Valentia *diſp. 6. quaſt. 9. punct. 1. §. 22. col. 1353.* & alij apud ipſum. Philibertus, & alij *quaſt. præced.* pro noſtra ſententia *citati.*

QVÆSTIO VII.

An Sacrificium Miſſæ, per ſe, & ex opere operato, deleat peccata venialia?

NEgant Suarez *diſp. 79. ſect. 5.* Vaſquez *diſp. 128. cap. 3.* Azor *lib. 10. cap. 20. quaſt. 4.* Ægid. Layman, Bonacina. Adam, quos omnes citat, & ſequitur Hurt. *diſp. 3. diff. 1.* Fagundez *prac. 1. lib. 4. cap. 4. num. 4.* & apud ipſum, Lindan. Albert. Pighius, Ayala, Caiet. & Soto. Negant etiam Lugo *diſp. 19. num. 151.* Granado *loc. cit.* Huertos *tract. de ſacrif. Miſſa quaſt. 10. fol. 121.* Villalobos *loc. cit. num. 3.* Petr. Ledeſma *cap. 17. de Euchar. concl. 11.* & alij aſſerentes, ſolùm mediatè: hoc eſt, media impetratione auxiliorum ad contritionem perfectam, vel confeſſionem, quarum qualit et media, ipſa venialia, ſicut & mortalia, delentur. Hos authores ſectatur Dicaſtillo *num. 31.*

Sed æquè probabiliter reſpondeo: delere ex opere operato, immediatè, & per ſe; ſicut delent Sacramenta, Quia hoc Sacrificium eſt ordinatum ex primaria inſtitutione ad tollendos defectus amicorum, qui ſunt venialia; vt conſtat ex illis Chriſti Domini verbis: *Qui pro vobis effundetur in remiſſionem peccatorum*: Ergo immediatè, & per ſe, illo delet. Adde, eſſe probabiliſſimum, quod Sacramentalia, virtute ſua deleant venialia (vt cum aliis docet Fagundez *prac. 1. lib. 4. cap. 4. num 7. & prac. 2. lib. 2. cap. 1. à num. 11.*) ergo multo magis hoc ſacrificium eandem virtutem habebit. Sic Henriquez *lib. 9. cap. 13. num. 2.* & apud ipſum, D. Thom. *quaſt. 79. art. 7. ad 2.* Palud. *diſtinct. 12 quaſt. 1. num. 14.* Sotus *ea. diſt. quaſt. 2. art. 7.* Sebaſtian. *cap. 21. col. 6.* Cano, & Corduba *loc. cit.* (Vnde non ita bene citat hos duos pro ſe Fagundez.) Sic etiam Valentia & Nuño *loc. cit.* P. Nauarra *lib. 2. cap. 2. num. 354.* Philibertus *tract. 3. part. 2. cap. 10. num. 18.* & Azor (licèt cum aliquali diſtinctione) *lib. 10 cap. 20. quaſt. 4. col. mihi 1253.*

QVÆSTIO

Digitized by Google

QVÆSTIO VIII.

An hoc ſacrificium remittat immediatè, & per ſe pœnas peccatis debitas, certò, & infallibiliter?

RESpondeo: remittere certò, & infalibiliter, ſi aliàs non adſit obex in eo, pro quo offertur. Sic colligitur ex Trident. *ſeſſ.* 22. *c.* 2. *& can.* 3. *& ſeſſ.* 25. *decreto de Purgatorio*, & conſtat, quia hoc ſacrificium, per ſe eſt inſtitutum ad purganda peccata, & remittendas pœnas pro eis debitas, vt latè probat Lugo *diſp.* 19. *à num.* 154. Sic D. Thom. *quæſt.* 79. *art.* 5. & cum eo omnis Theologorum Schola, Suarez *loc. cit. ſect.* 4. Vaſquez *cap.* 3. Azor *loc. cit. quæſt.* 5. & alij, quos ſequitur Dicaſtillo *tract.* 5. *diſp.* 3. *dubit.* 2. *num.* 41. vbi ita ait: pœnam temporalem relictam poſt culpam remiſſam, virtute huius Sacramenti remitti, in confeſſo eſt apud omnes Catholicos; ſi ij, quibus remittenda pœna eſt, iuſti ſint, viui, aut defuncti. Idque docet Tridentin *ſeſſ.* 22. *cap* 2. vbi etiam ait Apoſtolica traditione id conſtare in Eccleſia.

QVÆSTIO IX.

An Sacrificium Miſſæ proſit infallibiliter iuſtis defunctis ad pœnarum remiſſionem?

NEgant Sot. *diſt.* 13. *quæſt.* 2. *art.* 1. Cano 12. *de locis cap.* 3. & Corduba *lib.* 1. *quæſt.* 3. exiſtimantes, non ſemper prodeſſe, ſed prout Deo libet. Probant. Quia Indulgentiæ tantum hoc modo proſunt Defunctis: ergo etiam ſacrificium.

Sed probabiliùs longè reſpondeo: ſemper, & infallibiliter dictis defunctis prodeſſe ad eorum pœnæ remiſſionem; quia Sacrificium Miſſæ eſt inſtitutum ad remiſſionem pœnæ, tam viuorum, quàm defunctorum: ergo, cùm aliàs, in ipſis animabus, non detur obex, ſed potiùs capacitas ad huiuſmodi effectum, non eſt cur in eis hunc effectum, certò, & infallibiliter non operetur. Sic Suarez *diſp.* 79. *ſect.* 1. Vaſq. *diſp.* 228. *c.* 4. Hurt. *diſp.* 3. *diff.* 4. Philib. *loc. cit.* Lugo *loc. cit. n.* 154. Huertos *q.* 10. Huertos *q.* 10 *fol.* 118. Fagund. *præc.* 1. *lib.* 4. *c.* 1. *n.* 10. *& ſequent.* & communis, apud Dicaſt. *loc. cit n.* 43. *&* 51. & Henriquez *lib.* 9. *cap.* 13. *n.* 1. *& cap.* 16. *n.* 1. Qui ad argumentum contra factum, negant conſequentiam: quia quamuis verum eſſet, quod dicunt de Indulgentiis, non eſſet idem dicendum de Sacrificio Miſſæ. Quia Eccleſia, ex cuius auctoritate indulgentiæ applicantur, nullam habet in defunctos Iuriſdictionem, vt ipſis poſſit per modum abſolutionis applicare: vnde applicantur per modum ſuffragij. Sacrificium verò Miſſæ inſtitutum eſt à Chriſto Domino etiam pro defunctis, & habet in illos iuriſdictionem, ac proinde etiam illis infallibiliter prodeſt.

QVÆSTIO X.

An valor ex opere operato Miſſæ, id eſt, reſpondens ſubſtantiæ ſacrificij, & principali offerenti Chriſto Domino, ſit infiniti valoris intenſiuè?

NEgant D. Bonau. *in* 4. *diſt.* 45. *art.* 3. *quæſt.* 3. Ricard. *quæſt.* 2. *articul.* 3. Durand. *quæſt.* 3. *ad* 3. Maior. *q.* 2. Gabriel. *lect.* 27. Sot. *lib.* 9. *de iuſt. q.* 2. Bellarm. *lib.* 2. *de Miſſa cap.* 4. Fagundez *præc.* 1. *lib.* 3. *cap.* 6. *num.* 8. qui pro ſe refert Azorium, Toletum, Tabienam, Couarr. Henriquez, Palud. Adrian. & alios. Bonac. *diſp.* 4. *q. vlt. punct.* 4. Layman. *tract.* 5. *c.* 1. Ægid. *q.* 83. *art.* 1. *dub.* 10. *n.* 183. & alij, docentes, valorem ex opere operato Miſſæ eſſe finitum, & limitatum, & conſequenter eius effectus eſſe limitatos, & finitos ad tot gradus, & non plures. Prædictos authores ſequuntur nouiſſimè Lugo *diſp.* 19. *n.* 246. Suarez *diſp.* 79. *ſect.* 12. & alij. Probant: quia valor ſacrificij ſumitur ex ipſa oblatione: at hæc, vtpotè actio Sacerdotis, non poteſt eſſe infiniti valoris: ergo.

Sed probabiliùs reſpondeo: eſſe infiniti valoris, intenſiuè quoad ſufficientiam; finiti verò, quoad efficaciam, & in actu ſecundo. Eſt enim infiniti valoris, quia poteſt conferre excellentiorem, & excellentiorem fructum, & effectum in infinitum ſincathegorematicè: finiti verò valoris quoad efficaciam, & in actu ſecundo, quia de facto, in ſingulis effectum finitum operatur. Ratio eſt: quia ſacrificium illud eſt infinitum, in quo res oblata, & principalis offerens eſt infinitus: ſed in hoc ſacrificio, tam res oblata, quàm offerens principalis eſt Chriſtus, qui eſt infinitæ dignitatis: ergo. Sic S. Thom 3. *par. q.* 79. *art* 5. & ibi Caiet. Syluest. *V. Miſſa quæſt.* 9. Canus 12. *de locis c.* 13. P. Soto *loc. cit.* Corduba *lib.* 1. *quæſt.* 3 *concl.* 2. 3. *&* 4. Vaſq. *diſp.* 230. M. de Medina. Præpoſitius Herueus, Taper. Angel. Viguerius. P. Nauarra. Aragon. Nuño, Montagronius Peja, & Gauantus, quos refert, & ſequitur Philibertus *tract.* 3. *part.* 2. *c.* 12. *n.* 3. *pag.* 376. Hurt. *diſp.* 3. *diff.* 7. Huertos *q.* 6. & Granados *tr.* 14. *diſp.* 4. *ſect.* 2. *num.* 13. *pag.* 1049. & Petr. Ledeſma *c.* 17. *de Euchar. concl.* 4. Sic & Sotus *in* 4. *diſt.* 11 *q.* 2. *art.* 5. *& diſt.* 13. *q.* 2. *art.* 1. vbi retractat quod prius docuerat *lib.* 9. *de Iuſt. q.* 2. & optimè, vt ſolet Dicaſtillo *tr.* 5. *diſp.* 3. *dub.* 4. *per totam.*

QVÆSTIO XI.

An hoc ſacrificium oblatum pro pluribus, tantum proſit ſingulis, ac ſi pro vno quoque offerretur?

NEgant D. Bonau. Scot. Ricard. Bellarm. & alij *quæſt. præced.* pro prima ſententia adducti; quibus adiungi poſſunt, Nauar. *c.* 25. *num.* 103. Valent. *diſp.* 6. *quæſt.* 11. *punct.* 1. §. 25. Salmeron, Scortia, Bonacina, Hieron. Llamas, & alij, quos refert Philibert. *loc. cit. cap.* 13. *num.* 4. Lugo *diſp.* 19. *num.* 246 *pag.* 564. Præpoſitus, Mercerus, & Azor, apud Dianam, quos ipſe ſequitur *p.* 4. *tract.* 4. *Reſol.* 196. *&* 5. *part. tr.* 14. *reſol.* 81. Machado *lib.* 4. *par.* 1. *tract.* 12. *docum.* 3. *n.* 5. & alij. Quia exiſtimant; hoc ſacrificium non habere virtutem infinitam extenſiuam, & ideo oblatum pro multis, minùs prodeſſe ſingulis, quàm ſi pro paucis, aut pro vno ſolo offerretur. Ratio eorum eſt, quia aliàs poſſet Sacerdos vna ſola Miſſa pluribus ſatisfacere etiamſi ab illis acceperit ſtipitem.

Sed probabiliùs reſpondeo: tantum prodeſſe ſingulis, quàm ſi pro vno quoque illorum dumtaxat offerretur. Ratio eſt, quia hoc ſacrificium eſt infiniti valoris, vt ſupra eſt habitum: ergo ex hoc quod applicetur pro pluribus, non minus vnuſquiſque participat, quàm ſi pro vno ſolo applicaretur. Sic D. Hieron. vt refertur, in *cap. Mediocriter, de conſecr. diſt.* 5. per hæc verba. *Cum pro cunctis animabus Pſalmus vel Miſſa dicitur, nihil minus, quam ſi pro quolibet ipſorum diceretur, accipitur.* Sic Caiet. *quæſt.* 79. *art.* 5. Angel. Syluest. Cano, P. Soto, Corduba, Vaſquez, Hurtado, & alij *cit. quæſt. præcedenti*, præcipue Philibertus *loc. cit. à n.* 9. qui optimè id probat, ex D. Thoma, & ratione. Petrus Ledeſma *concl.* 23. dicens, hanc ſententiam eſſe multo probabiliorem, illamque ex parte docet Dicaſtillo *loc. cit. dubit.* 6. *num.* 131. & omnes communiter ad rationem pro contrariis datam negant ſequelam.

Digitized by Google

Qvæstio XII.

An omnes, qui offerunt, præter Sacerdotem, ſacrificium Miſſæ, participent fructum illius, ex opere opeato?

NEgant Vaſquez *diſp.* 231. *cap* 3. *num.* 12. Ægid. *quæſt* 83. *dub.* 9. *num.* 161. Hurtado *diſp.* 3. *diff.* 9. Lugo *diſp.* 19 *num.* 233. & alij aſſerentes, non participare ſacrificij fructum ex opere operato, niſi illos ſolos, pro quibus à Sacerdote offertur, & applicatur.

Sed probabiliùs reſpondeo: omnes offerentes, nempe Sacerdotem celebrantem, Diaconum, & Subdiaconum, & alios miniſtrantes, ac ſeruientes Miſſæ, & omnes circunſtantes, & ſtipem dantes Sacerdoti, vt offerat, participare fructum ſacrificij Miſſæ ex opere operato, etiamſi pro ipſis non offeratur. Dummodo ſint in ſtatu gratiæ: Sic Suarez *diſp.* 79. *ſect.* 8. Henriquez *lib.* 9. *de Miſſa cap.* 10. *num.* 2. Caiet. *tom.* 2. *opuſc. tract.* 3. *quæſt.* 2. Syluest. *ver: Miſſa* 1. *quæſt.* 9. & alij apud ipſos; nec non Dicaſtillo *loc. cit dub.* 6. quia omnes, qui concurrunt ad tantum ſacrificium per actum proprium, vt miniſtrantes, adſtantes, circunſtantes, &c. ex Eccleſiæ inſtitutione ſunt perſonæ pro quibus hoc ſacrificium offertur, vt conſtat ex illis verbis: *Et pro omnibus circunſtantibus; Et omnium circunſtantium pro quibus tibi offerimus, vel qui tibi offerunt, &c.*

Qvæstio XIII.

An Sacrificium Miſſæ proſit exiſtenti in mortali, non ſolum, quantum ad impetrationem auxiliorum, vt Deus eius miſereatur; ſed etiam, quantùm ad remiſſionem pro debito pœnæ.

AFfirmatiuam ſententiam docere Nauar. c. 19 *de oratione num.* 73. ait Suarez *diſp.* 79. *ſect.* 10. Sed male: cum loquendo de fructu iſtius ſacrificij, oppoſitum expreſſe, *ibidem num.* 74. doceat, dum dicit, hoc ſacrificium, ex opere operato, nullomodo prodeſſe ei, qui non eſt incorporatus Eccleſiæ per fidem, & charitatem. Vnde Nauarrum ab hac calumnia liberant Lugo, Philibertus, & alij.

Certiſſimè ergo reſpondeo: non prodeſſe illi, quantùm ad remiſſionem pœnæ, quia ad percipiendos fructus huius ſacrificij, ſupra memoratos, plures requiruntur conditiones. Prima eſt; vt recipiens ſit baptizatus. Secunda, quod ſit in via, ſunt autem, etiam animæ exiſtentes in purgatorio, cum adhuc in cœlum tendant. Tertia, quòd nullo ſit cenſuræ vinculo irretitus; & Quarta quod ſit in gratia: ergo exiſtens in peccato nullos poteſt huius ſacrificij conſequi fructus ex opere operato. Eſt communis omnium ſententia, quam tenet D. Thom. 3. *par. q.* 79. *art.* 7. *ad* 1. & alij cum eo. Lege Suarium *ſect.* 10. & Dicaſtillo *dub.* 6. *cit. num.* 166.

Qvæstio XIV.

An ſaltem, hic effectus ſatisfactionis impeditus, propter obicem peccati, reuiuiſcat, & conferatur poſtea, quando aufertur peccati obex?

NEgant Suarez *diſp.* 79. *ſect.* 10. Vaſquez *diſp.* 231. *cap.* 7. *num.* 51. Bonac. *diſp.* 4. *quæſt. vltim. punct.* 5. *num.* 5. Hurtado *diſp.* 3. *diff.* 12. Lugo *diſp.* 19. *num.* 195. *pag.* 556. Fagundez *prac.* 1. *lib.* 4. *c.* 1. *num.* 25. Machado *lib.* 4. *part.* 1. *tract.* 12. *docum.* 6. *num.* 3. & alij communiter.

Sed æquè probabiliter reſpondeo: conferri poſtea ablato obice; quia hoc ſacrificium operatur adinſtar Sacramentorum; ſed hæc, ſecundùm probabiliſſimam opinionem, recedente obice, producunt ſuos effectus ergo. Sic Nauar. *c.* 19. *de horis Canon. à num.* 73. Henriquez *lib.* 9. *de Miſſa cap.* 13. Philibertus *tract.* 3. *part.* 2. *cap.* 11. *à num.* 4. qui pro ſe refert Nauarra, Aragon. & Rodriguez.

Qvæstio XV.

An, vt Miſſæ ſacrificium proſit, ſit neceſſaria actualis, vel virtualis deuotio, erga illud?

NEgant Suarez *diſp.* 79. *ſect.* 10. §. *Tria verò*, Vaſquez *dicto c.* 7. *num.* 45. Lugo *diſp.* 19. *num.* 196. *pag.* 556. Fagundez *loc. cit num.* 21. & 22. Qui tamen male citat Caietanum *tom.* 2. *opuſc. tract.* 3 *quæſt.* 2. & D. Thomam, pro ſe, cùm oppoſitum expreſſe teneant.

Sed probabiliùs reſpondeo: eſſe omnino neceſſariam. Primò, quia id colligitur ex verbis Canonis: *omnium circunſtantium, quorum tibi fides cognita eſt, & nota deuotio, pro quibus tibi offerimus*, &c. Ecce vbi deuotio, tanquam neceſſaria ad fructum Miſſæ conſequendum, præſupponitur. Secundò, quia omnes cauſæ, tam phyſicæ, quàm morales ſupernaturales producunt ſuos effectus, iuxta diſpoſitionem maiorem, vel minorem ſubiecti, vt patet in Sacramentis, & docet Trid. *ſeſſ.* 6. *cap.* 7. *de iuſtif.* Sed ſacrificium eſt cauſa moralis, & ſupernaturalis habens virtutem ex opere operato adinſtar Sacramentorum: ergo. Sic S. Th. *quæſt.* 79. *art.* 5. *ad* 3. Caiet. *ibidem. & tom.* 2. *opuſcul. loc. cit.* Syluest *V. Miſſa.* Sot *lib.* 9. *de iuſt. quæſt.* 1. *art.* 2. Philibert. *loc. cit. cap.* 11. *à num.* 10. *pag.* 364. Huertos *quæſt.* 11. *de ſacrif. Miſſæ fol.* 126. P. Ledeſma *c.* 17. *de Euchar. concl.* 6. *pag. mihi.* 153.

Qvæstio XVI.

An Maior deuotio illius, pro quo offertur ſacrificium, faciat quod fructus ſacrificij ſit in eo maior?

NEgant Suarez *loc. cit.* §. *Nihilominus.* Et ſequitur Ægidius, *dub.* 9. *num.* 171. & 172. ſaltem, quoad remiſſionem pœnæ temporalis.

Sed longè probabiliùs reſpondeo: affirmatiuè, quia, vt nuper eſt habitum, ſacrificium Miſſæ operatur, iuxta maiorem vel minorem deuotionem, quam quis habet erga illud: ergo quantò fuerit maior deuotio, tantò erit maior fructus in eo. Sic S. Thom. *loc. cit. & artic.* 7. *ad* 2. *& in* 4. *diſt.* 45. *quæſt.* 2. *art.* 4. *quæſt.* 1. Vaſquez *diſp.* 231. *c.* 7. *num.* 49. Lugo *diſp.* 19. *num.* 200. Hurtado *diſp.* 3. *diff.* 12. & alij Authores, *quæſt.* 15. pro noſtra ſententia relati.

Qvæstio XVII.

An Sacrificium proſit ei, pro quo Sacerdos ex iuſtitia v. g. ratione ſtipendij, tenebatur offerre: an verò ei, pro quo de facto illud offert?

AFfirmant Scot. *quodlibeto.* 20. §. *de ſecundo articulo.* & Gabr. *lect.* 26. *in can. lit. P. & Q.* prodeſſe ſcilicet, ei pro quo Sacerdos debebat offerre, non verò ei pro quo de facto offert.

Sed certiſſimè reſpondeo: ſolùm ei prodeſſe, pro quo de facto ſacrificium offert, quamuis ſit contra obligationem iuſtitiæ. Quia voluntas Sacerdotis, quam de facto habet, præualet voluntati, quam ex contractu, vel promiſſione debebat habere. Sic Ledeſ. 2. 4. q. 16. ar. 14. *in fine.* Vaſquez *diſput.* 231. *cap.* 6. *num.* 33.

Digitized by Google

*num.*33. Lugo *diſp.*19. *num.* 221. Hurtado *diſp.*3. *diff.* 10. Suarez *diſp.*79.*ſect.*9. Ægid.*quæſt.*83. *art.*1.*dub.*9. Layman *tract.*5.*cap.*2. Fagundez *prac.* 1. *lib.*3. *cap.*10. *num.*3. Corduba *lib.*1.*q.*1.*opinio* 6. & alij.

Qvæstio XVIII.

An etiam, Miſſæ ſacrificium proſit ei, pro quo Sacerdos Regularis obtulit; non illi, pro quo Prælatus offerre præcepit.

AFfirmant etiam Vaſquez, Suarez, Lugo, Hurtado, Ægid. Layman, & Fagundez *loc. cit.* Huertos *quæſt.* 9. *de ſacrif. Miſſæ pag.* 114. Diana 2. *par.tract.* 14. *reſol.* 72. Petr. Ledeſ. *cap.* 18. *de Euchar. poſt.* 18. *concluſ.* Ludouic. *q.* 10. *de Euchar.* 7. *dub.*1. *pag.*236. Sylueſt. *V. Miſſa* 1 *num.* 12. Angel. *eo ver. num.* 36. Henriquez *lib.*9. *cap.* 21. *num.*6. Villalobos *tract.*8.*diff.*10. *num.*2. & alij, docentes, validam eſſe applicationem Miſſæ, contra præceptum Superioris, licet valde illicitam.

Sed probabiliùs reſpondeo: non prodeſſe ei, pro quo Religioſus obtulit: ſed illi, pro quo Prælatus offerre iuſſit, quia Prælatus optimè poteſt reddere irritas intentiones ſubditorum, circa Miſſarum applicationes, ſicut poteſt annullare, & irritare omnia vota, & iuramenta eorum præter ſubſtantialia: ergo. Sic nouiſſimè, late, & optime Philibertus *tract.* 3. *par.* 2. *cap.* 33. Quaſi per totum, dicens eſſe communem Theologorum opinionem, citatque pro illa Sylueſtrum. *V. Miſſa* 1.*q.*1. (Sed malè illum citat) Scotum, & Gabrielem *loc.cit.* Armillam. *Ver. Miſſa num.*36. (etiam male) Honcalam *de valore Miſſæ art.* 10. Cordubam *lib.* 1. *quæſt.*3 *notab.*5. Rodriguez *par.*1.*cap.*251. *num.* 1. Petrum de Ledeſma, (Martinum voluit ſcribere) 2.*par.*4. *quæſt.* 17. *art.* 14. Ioannem Baptiſtam Confect. *tit.* 19. *de diuin. offic. cap.* 3. Paulum Fraxinellum *de obligatio. Sacerd. ſect.*7. §.7. Aug. Barboſam, *de offic. & poteſt. Epiſcopi allegat.* 24. *num.* 28. Bartholomæum Gauanto *Commen. in rubr. Miſſalis part.*3.*tit.*12. & dicunt probabile Diana, & Ludouicus *loc.cit.*

DISPVTATIO IV.

De Stipendio Miſſæ.

Qvæstio Prima.

An liceat Sacerdotibus accipere ſtipendium pro Miſſa?

RESPONDEO: non ſolùm licere: verùm habere ius ad illud exigendum, ortum, non ſolùm ex iure poſitiuo, ſed ex ipſo iure naturali, vt conſtat ex verbis Chriſti Matth. 10. *Dignus eſt operarius cibo ſuo.* & latè probat Paulus 1. Cor. 9. his quibus vtitur, exemplis. *Quis militat ſuis ſtipendiis vnquam? Quis plantat vineam, & de fructu eius non edit? Quis paſcit gregem, & de lacte gregis non manducat? Qui ergo Altari ſeruit, de Altari viuere debet*; vt eiſdem Pauli verbis vtar. Poteſt ergo dari, & acceptari ſtipendium Miſſæ, non vt pretium, ſed ad ſuſtentationem totalem, aut partialem Miniſtri. Sic docent omnes Catholici, & praxis, & vſus eorum. Legantur D. Thom. 2.2. *quæſt.*110.*art.*3. Suarez *de Sacram. diſp.*86.*ſect.*1.2.& 3. & alij ſtatim citandi.

Qvæstio II.

An Sacerdotes diuites poſſint ſtipendium pro Miſſis ſuſcipere?

NEgant Syllueſt. *Ver. Simonia q.*3. & Graffis *lib.*1. *deciſ. aurear. c.*96.*num.*32. Et pro eadem ſententia refert Suarez *diſp.*86.*ſect.*3. D. Thomam *in* 4. *diſt.* 25. *q.*3. *ar.*2. *q.*1. *ad* 4. Caietanum 2. 2. *q.*100. *art.*2. Adrianum *in* 4. *in materia de reſtitutio. fol.*91. & Gratianum *in c. Paſtores*, §. *verum q.* 2.

Sed, longe multo probabiliùs, reſpondeo: poſſe. Quia vnuſquiſque, ſiue diues, ſiue pauper, meretur, iure naturali, ſuſtentari ab illo, cui inſeruit, & in cuius obſequio eſt occupatus: cum ergo officium præcipuum Sacerdotis ſit Miſſam celebrare, ſi in vtilitatem alicuius illud officium exhibeat, iuſte ab eo ſuſtentationem poteſt exigere, & illam in pactum deducere. Sic S. Thom. *quodlibet.*6.*art.*10. Soto *lib.*9. *de iuſtitia q.*6. *art.*1. *concl. vlt.* Nauarr. *cap.*23. *num.*102. Gutier. *lib.* 1. *q. can. c.* 29. *num.* 10. Fagundez *prac.* 1. *lib.* 3. *cap.*8. *num.* 2. qui & citat Caietanum pro hac parte, loco pro contrarria citato à Suario. Et merito, quia, ſaltem ex parte, in hanc inclinat. Sicut & Adrianus, loco etiam citato à Suario pro oppoſita, *fol. mihi* 189. *V. ad* 4. & illam expreſſe docet. *Quodlib.*9. *art.*1. Sic etiam P. Ledeſma *cap.* 18. *concl.* 11. Lugo *diſp.* 21. *num.* 18. *pag.*587. Suarez *loc. cit.* Hurt. *diſp.*4. *diff.*14. & alij, quos citat, & ſequitur Philibertus *tr.*3. *p.*2.*c.*16.*num.*7.*fol.*373. Machado *lib.*4.*par.*1.*tract.*12. *docum.* 8. *num.*1.

Qvæstio III.

An pro vna Miſſa, plura recipi poſſint ſtipendia?

AFfirmant abſolute Dominicus Montagnolus, *in libello de Miſſæ valore cap.* 26. & Viguerius *in Theolog. inſtitutionib. cap.*17. §. 1. *verſ. decimo ſexto.* Docentes, remoto ſæcularium ſcandalo, poſſe ſine peccato, quàm plura ſtipendia à diuerſis recipi.

Sed certiſſime reſpondeo: non poſſe pro vnica Miſſa, quæcunque ſtipendia ſuſcipi, quoties illa, adminus, iuſta, & ſufficientia ſint. Quia cum ſtipendium Miſſæ non detur, niſi ad Miniſtri ſuſtentationem, non poteſt Sacerdos recipere ad ſummum, niſi tot ſtipendia, quot ſufficiant ad ſuam ſuſtentationem. Sic Suarez, Vaſquez, Aragon, Nauarro. Corduba, & nouiſſime Philibertus *tract.*3.*par.*2.*cap.* 16. *num.*9. dicens, & merito, oppoſitam ſententiam eſſe ſingularem, parum tutam, & nullomodo practicandam, vtpote, contra omnes Theologos.

Qvæstio IV.

An ſaltem Sacerdos poſſit accipere pro vna Miſſa tot ſtipendia, à perſonis diuerſis, quot ſufficiant ad eius diurnam ſuſtentationem?

NEgant Nauar. *cap.* 25. *num.* 92. Suarez *diſp.*88. *ſect.* 4. Vaſquez *diſp.* 234. *cap.*2. Hurtado *diſp.* 4. *diff.*15. Azor *par.*3. *lib.* 12. *cap.*6. *quæſt.*2. Leſſius *lib.*2. *cap.*24. *dub.*5. *num.*28. Filliuc. *tract.*5. *cap.*6. *num.*188. Cruz, Molfeſio, Ledeſma, Naldo, & Miranda, quos omnes refert Diana *tract.*14. *reſol.*8. Lugo *diſp.* 21. *num.*27. *pag.*588. Philibert *loc. cit. num.* 18. & 19. & 22. Machado *loc. cit. docum.*8. *num.* 2. & nouiſſime D. Didacus Narbona *tom.*2. *Horograph. iuris Hora*, 1. *n.* 112.

Affirmant verò è contra, Sotus *de inſtit. lib.*9. *q.*3. *art.* 1. & *in* 4. *diſt.* 13. *quæſt.* 2. *art.* 1. Cano *de locis*

lib. 12. cap. 13. ad 10. Montagnol. & Viguerius *loc. cit.* Angel. Sylueſt. & Armilla. *Ver. Miſſa.* Honcala *de valore Miſſæ art.* 11. & 16. Rodriguez *tom. 1. ſum. cap. 251. concl. 4.* Henriquez *lib. 10. cap. 12. num. 5.* Petrus Nauarra. P. Soto, Samarinus, Beia, Aragon, Chamerota. Caiet. & Graff. quos citat Philibert. *tr. 3. p. 2. cap. 16. num. 6. & 18.* & Nuñus *in 3. part. tom. 1. q. 83. art. 1. dub. 10. concl. 4.* & æque probabile ac contrarium reputant Ledeſma *c. 18. de Euchar. concl. 8.* Cruz *de ſacrif. Miſſæ q. 1. dub. 7.* & Malfeſ. apud Dianam *loc. cit.* Et certe mihi hæc ſententia, non ſolum æque probabilis, ſed probabilior videbatur ante decreta, quæ authoritate SS Domini N. Vrbani VIII. edidit Sac. Congregatio Concilij; poſt illa vero, minime, cum §. 3. ſub obteſtatione diuini iudicij; mandet, vt abſolute tot Miſſæ dicantur à Sacerdotibus, quot ad rationem attributæ eleemoſynæ præſcriptæ fuerint.

QVÆSTIO V.

An, ſi petens Miſſam, non det ſtipendium integrum, iuſtum, vel lege taxatum, poſſit Sacerdos, à diuerſis, tot parua ſtipendia ſuſcipere, quæ iuſto, vel taxato ſtipendio æquiualeant, & pro omnibus illis vnicam Miſſam offerre?

NEgat Bonacina *diſp. 4. quæſt. vltim punct. 7. §. 2. num. 8.* citans pro hac parte Suarium, *diſp. 86. ſect. 4. ver. vnde conſequitur.* Vaſquez *diſp. 231. cap. 5.* Ægidium *quæſt. 83. artic. 1. dub. 10. num. 193.* Henriquez *lib. 9. cap. 22. num. 5.* Naldum *Ver. Miſſa n. 13.* & alios. Sed certe ex his Authoribus contrarium nonnulli expreſſe docent, vt ſtatim.

Affirmant verò è contra, Suarez *loco citato* ab ipſomet Bonacina pro ſe. Vaſquez *loc. cit.* & clarius *diſp. 234. cap. 3. num. 18.* Sic etiam loquendo de Sacerdote paupere, Henriquez *loc. cit. in Gloſſa lit. C.* Ægidius *loc. cit. num. 194.* Rodriguez, Corduba, Angles, Nuño, Moure, Filliuc. Scorza, Fraxinell. Homobonus, & alij, quos affert Diana *tract. 14. diſp. 10. num. 8. pag. 1070.* Licet aliqui horum, non concedant, ſi adſit expreſſa promiſſio dicendi Miſſam pro illo exiguo ſtipendio. Et hæc ſententia fuit mihi longè probabilior, donec contrariam docuerunt eminentiſſimi Cardinales in ſuo decreto, §. 3. Et ita poſt illud, hanc docent Diana *loc. cit. & 5. par. tract. 13. reſol. 51.* Lugo *diſp. 21. num. 26. pag. 588.* & Philibertus *c. 21. pag. 395.* Licet non deſint, apud illum, aliqui, qui prædictum decretum intelligant procedere ſolum in caſu nuper expreſſo; nempe quando Sacerdos, non obſtante tenui eleemoſyna; ad integrum Miſſæ fructum ei applicandum, expreſſa ſponſione ſe obligaſſet. Sic Peyrinus *de Priuileg. tom. 3. cap. 1. num. 26.*

QVÆSTIO VI.

An Sacerdos, qui pro dicendis Miſsis ſtipendium ſuſcepit, poſsit poſtea aliis Sacerdotibus dicendas dare, retenta ſibi parte ſtipendij; & dato illis ſtipendio iuſto, ſed minori?

NEgant Viguerius, P. de Ledeſma, Nauarr. Corduba, Maior, Moure, Aragon. Lucio Ortiz, quos affert Diana *loc. cit. reſol.* 10. Machado *tract. 12. cit. docum.* 10. *num.* 2.

Affirmant vero apud ipſum, Vaſquez, Naldo, Homobonus, Fraxinellus, Sà & Hurtado. Quibus adde Granadum *loc. cit.* & Bonac. *loc. cit. punct. 8. num. 18.* Cum hac tamen conditione, vt Sacerdos, prius in ſe Miſſarum dicendarum à ſe, onus ſuſcepiſſet. Affirmant etiam Suarez, Sotus, & alij apud Dianam, loquendo, non de omnibus, ſed ſolum de Curatis. Ego olim omnibus id concedebam; modo, nullis, quia oppoſitum docet Sac. Congregatio decreto ſuo *cit §. 5.* vt notant Diana, Machado, & Lugo *loc. cit.* & rurſus Diana *par. 6. tractat. 8. reſol.* 10. vbi etiam poſt decretum Vrbani VIII. refert Bordonium *in Conſil. Regular. reſol. 25. num.* 28. docentem, non eſſe mortale, celebrare per tertium, retinendo ſibi, partem ſtipendij. Sed illum impugnat *par. 10. tract. 16. Reſol. 69* ex Lugo & aliis Doctoribus.

QVÆSTIO VII.

An Sacerdos in diebus feſtis poſsit accipere pro vna Miſſa duplum eleemoſynæ, quæ aliis diebus erogari ſolet?

AFfirmant Homobonus, apud Dianam *loc. cit. reſol. 10.* & Bonac. *diſp. 4. quæſt. vlt. punct. 8. n. 13.* Congregatio Pœnitentiariæ Mediolanenſis *dub. 7. de Miſſarum celebr.* Et nouiſſime Philibertus, etiam poſt decreta Congregat. Cardinalium, *par. 2. tract. 3. cap. 16. num. 2. pag.* 384. quia, inquit, ſi licet augere ſtipem pro Miſſa, ſolemni, etiam eidem licebit pro Miſſa diei ſolemnis.

Sed ego poſt illa decreta oppoſitum reſpondeo: quia §. 3. contrarium damnatur, vt bene Diana *loc. cit.* Machado *loc. cit. docum. 9. num. 1.* qui citat pro hac parte Philibertum *cap. 16.* (per errorem Typographi, eſt namque 15.) *num.* 21. Sed non bene quia hic, non agit de diebus feſtis, nam de his, ſermonem texuit, loco à nobis citato, vbi oppoſitam ſententiam plane, vt vidimus, docet.

QVÆSTIO VIII.

An Sacerdos, qui per alium, Miſſam, quam ipſe, accepto ſtipendio, dicere debebat, celebrare facit; poſsit retinere partem ſtipendij, ex voluntate ſecundi Sacerdotis condonantis?

NEgant aliqui, apud Dianam *tract. 14. de celebratio. Miſſarum reſol.* 13. eo quod Congregatio Concilij abſolute dicat: *Debere integram eleemoſynam tribuere Sacerdoti celebranti, nec vllam illius partem ſibi retinere poſſe.*

Sed longe probabilius reſpondeo: poſſe, dummodo ſecundus Sacerdos libere, & ſponte, illam partem condonet: non vero ex metu aliquo, quia fortaſſis alias non darentur ſibi illæ, vel aliæ in futurum, Miſſæ, vel quid ſimile. Nam hoc pacto, Congregatio nullomodo id prohibet, cum Sacerdos, etiam abſque ſtipendio, ſi velit, celebrare poſſit. Sic Cruz, Homobonus, Villalobos, & Hurtado, quos refert, & ſequitur Diana *loc. cit.* & nouiſſime Lugo *diſp. 21. num. 32. pag.* 589. Martin. de S. Ioſeph, Auerſa Lezzana, & Pellizarius apud Dianam *p. 10. tr. 16. reſ. 68.*

QVÆSTIO IX.

An Sacerdos poſsit applicare alteri fructum Miſſæ ſpecialiſsimum, id eſt, fructum, quem quilibet Sacerdos ex Miſſa celebratione recipere ſolet?

NEgat Bonac. *diſp. 4. quæſt. vlt. punct. 8. num. 16.* & ante illum, Scot. & Gabr. quos affert, & ſequitur Suarez *diſp. 79. ſect. 9. ad finem & diſp. 86. ſect. 1. in fine.* Poſſeuinus *cap. 2. num. 25. pag. mihi* 24. & alij.

Sed

Digitized by Google

Sed probabilius reſpondeo: poſſe. Quia omne opus bonum, non quatenus eſt meritorium, ſed quatenus eſt ſatiſfactorium; eſt applicabile alteri ab ipſo operante; vt patet in ipſamet communione ſacra, quam, tam laici, quam Religioſi ſolent pro aliis offerre: ergo multo melius poterit celebrans fructum ſpecialem Miſſæ ſibi proprium, aliis applicare. Sic Nauar. *in man. cap.25. num.92.* Henriquez *lib.9. cap.21. num.7.* Philiarcus, Aragon, Nuño, Scorzia, Miranda, Gauant. Molfeſ. & alij, quos citat, & ſequitur Philibert. *tract.3. p.2. c.16. num.8. pag.* 385. Sic etiam Machado *lib 4. p.1. tr.11. docum. 3. num.7.* & Thom. Hurtad. *tom.1. Reſol. moral. tract.2 cap.4. Reſol.17. n.171.* Hac ergo reſponſione ſuppoſita, ſit.

QVÆSTIO X.

An Sacerdos poſſit duplex Stipendium pro vnica Miſſa accipere, applicando vni perſonæ partem ſolitam, & alteri perſonæ ſuam partem?

NEgant Nauarr. *de celebrat. Miſſ. conſ.* 8. Suarez & Bonacin. *loc. cit.* Homobonus *de examine Eccleſ. tract.* 4. *cap.* 13. *quæſt.* 115. Gauantus *Comment. in Rubr. Miſſal. part.* 3. *tit.* 12. *num.* 19. *verſ. Quilibet.* Diana 2. *par. de celebrat Miſſar. tract.* 14. *Reſol.* 80. & *par.* 5. *tract.* 14. *Reſol.* 45. & *par.* 6. *tractat.* 6. *Reſol.* 8. (licet 2. *par. tract.* 14. *cit. Reſol.* 14. oppoſitum probabile vocet, non tenet, vt malè dicit Machado *loc. cit.*) & Cardin. de Lugo *diſp.* 11. *num.* 33. *pag.* 589. dicens, hoc eſſe citra dubium poſt decretum Congregat. Cardinalium per quod prohibetur vnquam vnica Miſſa duobus Stipendiis ſatisfacere. * His Authoribus adde Baſſeum *Miſſa* 7. *num.* 9. & Trullench *de Sacram. lib.* 3. *c.* 8. *dub.* 11. *num.* 8. & rurſus nominatim contra me, Dianam *par.* 10. *tractat.* 12. *Reſol.* 21. & penes ipſum, Tamburinum, Ruteum, Auerſam, Caſpenſem, Garciam & alios, & *tract.* 16. *Reſol.* 88.

Probant Primò, quia valor ſpecialis Miſſæ Sacerdoti correſpondens, non eſt alteri applicabilis; eo quod effectus ex opere operato ſit beneficium proprium, & perſonale: ergo nequit Sacerdos pro tali parte applicanda ſtipendium accipere.

Secundò, quia Sacerdos non poteſt certò ſcire, ſe eſſe in gratia, aut capacem fructus ſacrificij: ergo nequibit valorem ſacrificij ſibi correſpondentem, ſub dubio tali, applicare alteri, qui certam tradit eleemoſynam, ac certum petit valorem.

Tertiò, quia valor generalis Miſſæ non poteſt danti ſtipitem à celebrante applicari: ergo ſimiliter nec poterit eidem applicari valor ſpecialiſſimus, & Sacerdoti proprius.

Quartò, quia incertum eſt, an valor, fructusvè ſpecialis correſpondens Sacerdoti, ſit æqualis ſatiſfactionis, cum fructu, ſeu valore medio: ergo non licebit Sacerdoti pro medio, ſpecialem applicare, cum poſſit eſſe minor, ac proinde lædere illos, qui eleemoſynas pro fructu medio dedere. *.

Sed adhuc probabiliter reſpondeo: poſſe Sacerdotem duplex ſtipendium pro vnica Miſſa accipere; vnum quidem pro applicatione fructus medij, quem pro determinatis perſonis, ex vſu Eccleſiæ celebrans offerre ſolet: & alterum pro applicando alteri fructu ſibi proprio, cui ipſe renunciat, & cedit alteri.

Ratio eſt, primò, quia huiuſmodi fructus proprius Sacerdoti, eſt applicabilis alteri, vt nuper eſt habitum: ergo optime poterit ille, pro obligatione applicandi talem fructum, aliquod ſtipẽdium diſtinctum recipere.

Secundò, quia fructus ſpecialiſſimus, qui eſt proprius celebrantis, adminus eſt æqualis ſatiſfactionis, cum fructu medio, imo & maioris, cum Sacerdos celebrans proximior ſit ſacrificio quocumque alio, pro quo fructum medium applicat: ergo bene poterit Sacerdos applicare pro fructu medio, aut vice illius, fructum ſpecialiſſimum ſibi correſpondentem, pro illis perſonis, quæ eleemoſynam pro dicenda Miſſa pro ipſis dedere. Sic Molfeſ. apud Dianam *loc. cit. reſol* 14. & ex parte Filliuc. *tr.5. c.6. num.* 181. dicens eſſe veram hanc ſententiam, caſu, quo Sacerdos partem trium Miſſarum ſibi correſpondentem applicet pro vna Miſſa debita. Et addit, hoc ipſum docere Nauarrum. Sed falsò id addit, nam Nauarrus potius id expreſſe negat *loc. cit. & in Man. c.*52. *n.*91. & 111. Et poſt decreta Congreg. Cardinalium nobiſcum ſentiunt Philibertus Marchin. *de Ordine tr.*3 *par.* 2. *c.*16. *à n.*7. Barthol. à S. Fauſto *tr. de Euchar. lib.*2. *q.*58. & 158. Peyrinus *de priuileg. tom.*3. *c.* 1. *n.*25. Machado *doc.* 9. *n.*2. *pag.*78. & reputat probabile Gauantus *loc. cit.* * & nouiſſimè hanc opinionem probabilem eſſe fatentur Trullench *loc. cit.* Homobonus *p.2. examen. tr.*4. *c.*3. *q.*215. vbi format multos graues viros illam docuiſſe. Tenentque expreſsè, me citato, Remigius *in ſum tr.*5. *c.*4. §.7. *n.*2. & latè Thomas Hurtad. *tom.*1. *Reſ. Moral. tr.*2 *c.*4. *Reſ.*17. *per totam.* vbi *num.*177. colligit ex hac ſententia vnum valde notandum, nempe, quod cum cuilibet Sacerdoti, etiam Regulari, liberum ſit, applicare valorem ſpecialem ſacrificij cui voluerit, non ſit in poteſtate ſuperioris illud impedire ne applicet; Sed poterit accepto ſtipendio. Poterit tamen ſuperior præcipere ne ſtipendium accipiat, ſicut poteſt alia, quæ circa materiam paupertatis decurrunt, & conuenientia videbuntur impediri: ſi tamen, ſtante præcepto, ſtipendium acceperit, & ſuam partem applicuerit ſacrificij, non tenebitur reſtituere danti illud. Sic Thom. Hurtadus. Et certè conſequenter.

Ad *Primum* argumentum Contrariorum, Reſp. facile, negando antecedens. Nam conſtat ex dictis *quæſt. præcedenti*, valorem ſpecialem Miſſæ celebranti correſpondentem, eſſe alteri applicabilem; nec eſſe, quatenus ſatiſfactorius eſt, proprium, & perſonalem, ita ut alteri applicari non valeat.

Ad *Secundum* reſpondent Philibert. & Thom. Hurtadus, quod quamuis Sacerdos ſibi certò, & euidenter non conſtet, ſe eſſe in gratia, vt ſit capax ſacrificij fructus, tamen ſi ſibi non conſtet, eſſe in peccato mortali, hoc ſatis ſit ad eligendam hanc ſententiam, & vt iuxta illam applicet alteri fructum ſacrificij ſibi correſpondentem; ſiquidem hoc ſolum ſufficit, vt poſſit licitè celebrare pro altero, & ab eo eleemoſynam accipere: tum, quia hoc modo prudenter ſe gerit, & non procedit ex malitia in conuentione facta: tum etiam, quia ſi inuincibili ignorantia tentus, accedit ad ſacrificium, & Sacramentum Euchariſtiæ, per accidens acquirit ex opere operato primam gratiam, & ſic fit capax fructus.

Sed adhuc probabilius, & ad æquatius Reſp. cum Ægidio Trull. *loc. cit.* dicente, nihil obſtare, quod Sacerdos non certo ſciat, ſe eſſe in gratia, ad hoc vt poſſit applicare alteri fructum ſpecialem Miſſæ ſibi correſpondentem: quia dictus fructus non pendet ex opere operantis Celebrantis; ſed ex opere operato ipſius ſacrificij; in quo caſu nullam vlli facit iniuriam; eo quod fructus correſpondens Sacerdoti celebranti, eſt adminus eiuſdem rationis & æqualitatis cum fruto medio, qui competit illi pro quo offertur ſacrificium Miſſæ ob ſtipendium, vt conſtat ex dictis, & docent Henriquez *loc. cit. lib.*9. *c.*21. *n.*7. Huc vſque Trullench Cuius mentem clarius exprimit Thom. Hurtadus *num.* 175. ita dicens: Quamuis Celebrans ſit in peccato mortali, & ſic in illo non cauſetur valor ſatiſfactionis ex indiſpoſitione ſubiecti, tamen valor, qui in ipſo deberet cauſari, ſi non eſſet impedimentum peccati, cauſatur in alio, pro quo offertur, ſi non habet

Digitized by Google

peccatum: quia valor iſte non cauſatur ex opere operantis, ſed ex opere operato, in quo non attenditur ſanctitas Miniſtri, vt loquendo de ſuffragiis eſt communis ſententia Doctorum cum D. Thoma *in 4 diſt. 45. q. 2. art.* 1. Huc vſque Thom. Hurtadus.

Ad *Tertium*, conceſſo antecedenti, neganda eſt conſequentia. Diſparitas eſt, quia valor generalis applicatur Pontifici, Principibus Chriſtianis, & aliis fidelibus ab ipſamet Eccleſia, cuius Miniſter eſt Sacerdos, qui in hac re non poteſt non ſequi voluntatem eiuſdem Eccleſiæ: at vero valor, ſeu fructus ſpecialiſſimus eſt proprius Sacerdotis, qui ei ex diuina lege debetur, ac proinde ſi velit, poteſt ſe illo priuare, & alteri dare, & applicare: ſicut ergo illum damus, & applicamus multoties ex charitate animabus Purgatorij; ita certe poſſumus applicare alteri ex iuſtitia ob ſtipendium acceptum. Sic Philibertus. & Thom. Hurtad *loc. cit.*

Ad *Quartum*. Conſtat ex dictis; probabiliſſimum eſſe quod fructus ſpecialiſſimus Sacerdoti correſpondens, non ſolum ſit æqualis valoris, & ſatisfactionis cum fructu medio; ſed etiam maioris, ob rationem ſupra aſſignat. m; quod ſufficit ad hoc, vt Sacerdos licite poſſit illum applicare pro ſpeciali ſtipendio accepto, & illi ſecurè ſatisfacere, cum in hoc pruden. er ſatis, conformando ſe opinioni probabiliſſimæ, ſe gerat.

Nec obſtat ſi vrgeas, & inſtes cum aliquibus Doctis Recentioribus, quibus hæc noſtra ſententia maxime diſplicuit, & neſcio qua de cauſa, cum re vera non parum ſolatij attulerit pauperibus Sacerdotibus, qui ſtipendiis multis ob Miſſas dicendas acceptis, nullo alio modo, aut medio, in hac vita ſatisfacere queunt. Si ergo inſtes, quod hæc noſtra ſententia eſt adminus dubia, & incerta: ergo iuſte, & ſecurè, non poteſt illam ſequi Sacerdos; patet, quia faciet tunc contra rationabilem voluntatem eius, qui ſtipendium dedit certum & indubitatum, cui nullo modo ſatisfit per incertam ſolutionem, aut actionem de cuius effectu merito poteſt dubitare, aut timere, cum res ſit in opinione poſita, cuius nulla eſt certitudo.

Reſpondeo ergo ad hanc inſtantiam, ſeu replicam (quam in ſimili, contra nos faciunt Vaſquez, Suarez & Dicaſtillo *tract. 5. diſp. 3. dubit. 5. num.* 120. & in præſenti nonnulli Recentiores magnificant) quod licet verum ſit quod hæc noſtra opinio, & ſententia, poſſit dici, metaphyſice loquendo, aliquo modo dubia, & incerta; non tamen loquendo moraliter, certa eſt, cum re vera ſit probabilis opinio, vt tam ex Authoritate, quam ex ratione, qua munitur eſt notum. Nam vt bene docet Paſqualigus *deciſ. 5. num. 6.* id quod probabile eſt, non dubium, ſed certum moraliter eſt cenſendum, & exſtimandum. Ideoque omnino eſt negandum, quod illi qui ſtipendium certum dedit, fiat ſatis per incertam ſolutionem applicando illi Sacerdos fructum ſacrificij ſibi debitum, & correſpondentem; cum re vera per certam ſolutionem moraliter, iuxta noſtram prudentem exiſtimationem fundatam in opinione probabiliſſima ſatisfaciat. In rebus enim moralibus, talem certitudinem moralem ſufficere ad iuſtè, & rectè operandum, etiam in materia iuſtitiæ, omnes Doctores, etiam contrarij, fatentur.

Et quidem contra illos ad hominem arguo ſic. Nam ipſimet contrarij, (præcipue Dicaſtillo, & Diana *citati ſupra tract. 6. diſp. 3. q. 24. & 25.*) concedunt, quod, qui in Ordinatione Sacerdos tangeret Calicem, & Patenam, & non Hoſtiam ſupra illam poſitam, ſecurè poſſet celebrare Miſſam, & ſtipitem pro illa accipere: at ſic eſt, quod ſolum eſt moraliter certum, talem eſſe vere Ordinatum, cum res ſit in opinione poſita, &c. ergo. Deinde in ſententia P. Dianæ, Megalij, Alphonſi de Leone, & aliorum (vt videbimus *infra diſp. 7. q. 70.*) Sacerdotem obligatum ad celebrandum in Altari priuilegiato, ob maiorem ſtipitem acceptam, verè ſatisfaciet celebrando alibi cum calculo v. g. Sancti Caroli, &c. itaut nullo modo teneatur ad reſtitutionem talis eleemoſynæ receptæ: & tamen ſolum eſt certum moraliter, cum alij Doctores probabiliter contrarium ſentiant, quod æqualiter Sacerdos ſatisfaciat prædicto modo celebrando: ergo ſi in his caſibus ſufficienter ſatisfacit Sacerdos, eo quod opinionem probabilem ſequatur; fateantur contrarij, quod etiam in caſu noſtro ſatisfacit, cum ſit eademmet ratio.

Poterunt igitur hanc opinionem ſecurè in conſcientia amplecti omnes Sacerdotes; ſed præcipue illi (vt tandem firmat Baſſæus) qui cum ſtipendia plura receperint, omnibus aliter ſatisfacere non valent. Nam vt bene Bordonus *in conſil. Regular. Reſol. 25. q 13. num. 25.* docet, qui iuxta hanc noſtram probabilem opinionem operantur, verè excuſantur à peccato, & à reſtitutione ſtipendij accepti, cum agant ex opinione probabili, quæ in omnium opinione à peccato excuſat; & ſtante illa, ſatisfecerunt, & ſic immunes à reſtitutione ſtipendij accepti manent. Lege Dianam *par. 8. tract. 7. Reſol. 75.* vbi inuenies rationes ſatis efficaces, quas Bordonus, pro roboranda ſententia noſtra, congerit, qui ad vltimum addit, ad ſummum teneri Sacerdotem hanc opinionem ſequentem, ad orandum pro iis, à quibus ſtipendia ſic recepit.

QVÆSTIO XI.

An ſi quis det alicui Sacerdoti ſtipem pro Miſſa, v. g. de B. Virgine, ad impetrandam à Deo aliquam gratiam, & alter det illi ſtipem ad ſatisfactionem pro defuncto; poſſit eadem Miſſa vtrique obligationi ſatisfacere, & illas duas pitantias pro eadem Miſſa recipere?

Affirmant aliqui viri docti, quos, ſuppreſſo nomine, refert Philibertus *loc. cit. num. 16.* in quam ſententiam, etiam poſt decretum Congregationis, aliquantiſper inclinat, & antea, eandem ſententiam probabilem exiſtimauit Petrus Nauarra, vbi infra.

Sed nunc, poſt præfatum decretum, certiſſime fere reſpondeo: non poſſe vnica Miſſa vtrique obligationi ſatisfacere. Sic ante decretum docuere P. Nauarra *lib. 2. de reſtitutio. cap. 2. dub. 6. num.* 243. Rodriguez *1. part. ſumma capit.* 150. *concl* 6. Poſſeuinus *cap. 2. num. 25. pag. mihi* 43. Bonacina *diſp. 4. quæſt. vltim. punct. 8. num.* 15. Qui refert Nauarrum *de celebrat. Miſſ. conſil.* 8. & Suarium *diſp. 79. ſect.* 12. Qui licet eam aliqualiter indicent, expreſſe tamen, nec verbum de hac quæſtione habent. Sic etiam Diana *part. 6. tractat. 9. reſolut. 9.* &, ni fallor, Machado *loc. cit. num.* 4.

QVÆSTIO XII.

An Sacerdos, qui tenetur ad celebrandum in aliqua Eccleſia, loco, vel die, pro ſtipendio, redditibus, ſeu ſalario: poſſit aliud ſtipendium pro illa Miſſa accipere, & ei fructum ſacrificij applicare?

Negant Bonac. *loc. cit. num.* 3. Barboſa *de offic. Parochi, cap. 11. num.* 11. Gauant. *in com. ad Rubr. Miſſal. tom. 1. par. 3. tit. 12. num.* 5. & Diana 2. *par. tract. 14. cit. reſol.* 80.

Sed longe probabilius reſpondeo: poſſe, ſi alias dictus Sacerdos ratione Beneficij, Capellæ, Legati, ſeu

Digitized by Google

ſeu ſalarij, non obligetur ad celebrandum pro alio, certis diebus, ſed ſolum detur ſtipendium pro cultu Eccleſiæ, aut vt populus commode poſſit Miſſam audire: tunc enim nihil obſtat ad hoc vt Sacerdos alienam eleemoſynam pro applicatione Miſſæ accipiat. Sic Suar. Vaſq. Fraxinell. Homob. Ludou. à Cruce, & alij quos affert, & ſequitur Lugo *diſp.* 21. *à num.* 19. *pag.* 587. Qui bene oſtendit, id non eſſe contra decretum Sac. Congregationis. Sic etiam Diana, ſibi contrarius, *tr cit. reſol.* 26.

QVÆSTIO XIII.

An Sacerdos, qui, vt celebret, cogitur emere ſacras veſtes, candelas, &c. poſſit licitè ſtipendia Miſſæ augere?

RESpondeo: poſſe. Quia aliàs eſſet peioris conditionis illis Sacerdotibus, qui nihil inſumunt, niſi laborem celebrandi, & quia, detractis detrahendis, minima merces præfato Sacerdoti relinqueretur. Sic Philibert. *loc. cit. cap.* 15. *num.* 21. *& cap.* 16. *num.* 20. *pag.* 387.

QVÆSTIO XIV.

An poſſit Sacerdos idem ſacrificium offerre pro eo, à quo accepit eleemoſynam, & ſimul pro aliis, ex charitate; gratitudine, aut liberalitate?

NEgabunt omnes Doctores negantes, ſacrificium Miſſæ, tam ſecundum virtutem intenſiuam, quam extenſiuam, eſſe infinitam, quos retulimus ſupr. *diſp.* 5 *q.* 10. *&* 11.

Sed probabilius reſpondeo: poſſe, non obſtante obligatione offerendi pro alio, à quo ſalarium accepit. Quia cum Miſſæ ſacrificium ſit infiniti valoris, æqualiterque proſit, omnibus ſecundum cuiuſlibet deuotionem, nec vnus ex participatione alterius in re minima lædatur, (vt ſupra eſt habitum) hinc eſt, quod, qui dedit ſtipendium, vt pro illo offerretur, non debet eſſe rationabiliter inuitus, vt pro aliis idem ſacrificium ex charitate offeratur. Sic Philibert. *tr.* 3. *p.* 2. *c.* 17. *pag.* 387. Quam ſententiam refert, & non reprobat Diana *p.* 6. *tract.* 6. *reſol.* 9. Et merito: quia eſt fauorabilis animabus, præſertim Purgatorij, & ideo nouiſſime id tenet Thom. Hurtad *tom.* 1. *tract.* 2. *cap.* 4. *Reſol.* 17 *num.* 178. & me citato Diana *par.* 10. *tract.* 15. *Reſol.* 43. & penes illum, Dicaſtillo *tom.* 1. *de Sacram. tract.* 5. *diſp.* 4. *dubit.* 19. *num.* 364. Eſcobar, Lezzana, & Martinus de S. Ioſeph.

QVÆSTIO XV.

An Religioſi noſtri, qui ex vi ſua Regula, & Conſtitutionum, tenentur certis diebus, offerre ſacrificium pro defunctis ſui Ordinis, pro Captiuis, & Benefactoribus, poſſint licite offerre idem ſacrificium pro aliis, à quibus ſtipem acceperunt?

NEgabunt conſequenter Doctores ſupra citati.

Sed ego, etiam conſequenter, affirmatiuè reſpondeo: Quia Sacerdoti, ſolum prohibetur, offerre idem ſacrificium pro multis, quibus ex iuſtitia, ratione ſtipendij accepti, tenetur, non vero prohibetur offerre pro vno ex iuſtitia, & ſimul offerre pro alio, ex ſola liberalitate, vel charitate. Hoc enim ipſa Eccleſia aliquo modo præſupponit: ſi quidem idem ſacrificium, quod in *Memento pro viuis*, obtuli pro Petro, qui ad celebrandum pro eo me conduxit; ſimul etiam pro defunctis, in *Memento pro mortuis*, præcepit offerre: ergo. Sic late, & docte Philibert. *loc. cit. à num.* 3. & poſt illum, Thom. Hurtad. *loc. cit. à num.* 183. & me citato, Diana, *vbi ſupra*, & alij.

QVÆSTIO XVI.

An Sacerdos, qui liberaliter promiſit alteri vnum Sacrum, animo ſe obligandi; peccet mortaliter, promiſſum non implendo?

AFfirmant P. Nauarra *de reſtitutio. lib.* 2. *capit.* 2. *dub.* 7. *num.* 329. & Bonacina *de contract. diſp.* 3. *queſt.* 11. *punct.* 1. *num.* 8. Et tenent, à fortiori, Nauar. *capit.* 25. *num.* 92. Mart. de Ledeſma, & Corduba & Thomas Hurtadus *loco citato num.* 194. docentes; illum, qui alteri promiſit Miſſam liberaliter, & amicè, totam teneri ſub mortali eam applicare.

Sed probabilius reſpondeo: in nullo ex propoſitis caſibus peccare mort. Sed ad ſummum, venialiter, ratione fractionis datæ fidei, aut alterius leuis. Sic Sanchez *lib.* 1. *de matrim. diſp.* 5. *num.* 25. Rodriguez, & Malderus, quos refert, & ſequitur Diana 2. *part. tract.* 17. *reſolutio.* 9. *in fine* Fagundez *prac.* 1. *lib.* 3. *capit.* 8. *num.* 12. *& ſequent.* Philibertus *loc. cit. cap.* 18. *pag.* 389. & rurſus, me citato Diana *parte* 10. *tract.* 15. *Reſolut.* 43.

QVÆSTIO XVII.

An peccet mortaliter Sacerdos, qui accepta eleemoſyna, diu differt Miſſas celebrare?

REſpondeo affirmatiuè. Quia ex tali dilatione, non leue damnum infert illis, pro quibus celebrare debebat. Nam ſi pro defuncto purgante, offerre tenebatur, hic Miſſarum ſuffragio minime adiutus, moleſtiſſimis flammis detinetur. Si vero offerre debebat pro impetratione valetudinis alicuius infirmi (aut alterius beneficij temporalis) accidere poteſt, quod moriatur, antequam pro illo celebret, forſitam non moriturus, ſi pro illo debito tempore celebraſſet. Sic Syluest. Angel. Petr. Nauarr. Naldo, Rodriguez, Corduba, Reginald. Fagundez, & alij, quos citat, & ſequitur Philibertus *tract.* 3. *part.* 2. *capit.* 31. *num.* 1. Diana 2. *part. tract.* 14. *reſol.* 25. & Machado, *docum.* 9. *cit. num.* 7. *pag.* 78. & communis. quam nouiſſime ſequitur Thom. Hurtad. *tom.* 1. *tract.* 2. *cap.* 4. *Reſol.* 18. & alij apud ipſum.

QVÆSTIO XVIII.

Per quot Dies poterit Sacerdos, poſt acceptam eleemoſynam, Miſſas differre, abſque labe peccati mortalis?

REſpondent aliqui, quod per vnius menſis ſpatium: alij verò per ſpatium duorum menſium. Ita Philiber. *loc. cit. n.* 5. *pag.* 417. P. Ledeſma *c.* 18. *concl.* 17. Villalobos *tr.* 8. *diff.* 18. *n.* 2. & Diana *tract.* 14. *cit. reſol.* 25. *& par.* 9. *tract.* 6. *Reſol.* 55. Lezzana *tomo* 4. *verb. Miſſa num.* 39. Lugo & Hieronym. Garcia apud ipſum.

Alij tandem affirmant poſſe Miſſas differre per ſpatium trium annorum: nam id exiſtimant eſſe modicum tempus. Ita Peyrinus *tom.* 3. *priuileg. conſt.* 9. *Vrbani VIII. fol.* 301. Sed id eſſe improbabile, & vt tale recipiendum optime exiſtimat Diana *loc. citat.* Vnde

Ego probabiliter reſpondeo: poſſe differre illas, abſque mortali peccato, per ſpatium trium menſium. Niſi aliàs, Miſſas petentes, maiorem celeritatem

P 4 requirant.

Digitized by Google

requirant. Ratio eſt. Quia Congregatio Concilij abſolute *concedit, poſſe accipere nouas eleemoſynas, eos, qui acceptis non ſatiſfecerint, dummodo infra modicum tempus poſſint omnibus ſatisfacere*; tunc ſic; ſed ſpatium, non ſolum duorum, verum, & trium menſium, tanquam quid modicum reputatur, vt nos, in expoſitione noſtræ Regulæ *cap. 45. fine.* ex iure oſtendimus: ergo.

QVÆSTIO XIX.

An quando Sacerdos non habet Miſſas, poſſit illas dicere pro illo, qui primo ſtipem dederit, quem Deus videt daturum?

Affirmant Henriquez *lib. 9. de Miſſa capit. 21. num. 2.* & apud illum, Salmanticenſes Theologi. Vega *lib. 2. cap. 41. caſu 5.* Rodriguez *in Summa part. 2. capit. 242. aliàs 252.* P. Nauarra *lib. 2. de reſtit. capit. 2. num 372.* Aragon. 2. 2. *quaſt. 85. art. 3.* Moure *par. 3. cap. 5. §. 9. num. 5.* Fraxinell *de obligatio. Sacerd ſect. 3.* Bonacina *diſp. 4. quaſt. vltim. punct. 7. §. 3. num. 3.* & alij. Quia tamen ſubdunt, id non eſſe in praxi approbandum, eo quod auaritiam ſapiat. Sed certe, non probe; quia ſi res iſta eſt iuſta, & hæc ſententia probabilis, cur non poterit in praxi ſequi?

Longè ergo probabiliùs, imò iam certiſſimè, reſpondeo: non poſſe Sacerdotem Miſſas offerre, pro illis, qui poſtea poſtulabunt. Quia ſic decreuit Sacr. Congregatio Tridentini, ex mandato Clementis VIII. ſub die 15. *Nouembris* anno 1605. Cuius declarationem adducunt Cenedo *in qq. Canon. lib. 1. quaſt. 38. num. 8.* & Philibertus *tract. 3. part. 2. capit. 31. num. 10.* Et ita hanc ſententiam tuentur hi Doctores, & Anton de Corduba *lib. 1. quaſt. 4 dub. 5.* Riccius, Cruz, Barboſa, Fagundez, Ægidius, & Filliucius, quos citat, & ſequitur Diana *2. part. tract. 14. reſol. 15.* Molfeſius *tract. 3. cap. 36. num. 28.* Suarez *diſput. 79. ſect. 4. num. 3.* Homobonus, Lucas Pinellus, Dimas Serpi, quos citat, & ſequitur Philibertus *loco citato.* Qui tamen, male pro contraria ſententia citat Ledeſmam. & Reginaldum, cum hanc noſtram expreſſe doceant; ille, *in cap. 18. de Euchariſtia concl. 17. pag mihi 176.* iſte vero; *lib. 27. cap. 17. num. 236. in fine.* Citat etiam male Gabrielem Vaſq. loco ſtatim citando. Tenent etiam Layman *tract. 5. de Miſſa cap. 2. n. 13.* Machado *tract. 12. cit. docum. 11. num. 4.* & alij. quos nouiſſimè ſequitur Thom. Hurtad. *tomo 1. tract. 2. cap. 4. Reſol. 14.* vbi exiſtimat, nullo modo poſſe hodie ſine graui cenſura oppoſita ſententia defendi: tum ob decretum Summorum Pontificum. Tum etiam quia expurgatorium generale Inquiſitionis Sanctæ, talem opinionem ab Authoribus illam docentibus expurgari iuſſit. Sic ille, & bene. Vnde iam vt certiſſimam hanc opinionem tene.

QVÆSTIO XX.

An ſaltem poſſit Sacerdos dicere Miſſas anticipate, pro intentione æditui, aut illius, qui ex officio ſolet Miſſas dicendas aliis dare; aut pro intentione amici, vel ſacriſtæ, qui ſolet Miſſas dicendas deferre?

Negat adhuc Ledeſma *loc. cit. §. La ſegunda dificultad.* Vnde malè illum citat Machado, *vbi infrà*, pro oppoſita parte. Affirmant verò omnes alij fere Doctores pro vtraque ſententia, nuper relati.

Cum quibus ego probabiliùs reſpondeo: poſſe quidem in caſu, quo amicus, ſacriſta, vel æditus, habeat certas Miſſas dicendas, v. g. defunctorum, ita vt Sacerdos anticipate, iam ſciat eius intentionem, aliàs non. Sic Fagundez *prac. 1. lib. 3. cap. 9. num. 8.* Huertos *q. 8. de Miſſa fol. 111.* Et in hoc ſenſu affirmant ſolùm, Vaſquez *loc. cit. diſp. 134. num. 22.* & Hurt. *diſp. 4. diff. 15.* Machado *loc. cit. num. 2.* dicens, id eſſe certum. Sic etiam Thom. Hurtad. *loc. cit. num. 132.*

QVÆSTIO XXI.

An Capellanus, qui bis, aut ter in hebdomade celebrare tenetur, poſſit Miſſas hebdomadis ſequentis anticipare, & dicere ſex in hebdomade præſenti?

Negat Petr. Ledeſma *c. 18. de Euchariſt. poſt. 17. concluſionem. Ver. A eſta duda* (vnde male citant illum, Diana *loc. cit. reſol. 16.* & Machado *loc. cit.* pro oppoſita parte.) Negat etiam Moure, *par. 3. c. 5. §. 9. num. 5.* caſu, quo illæ Miſſæ iubeantur à fundatore Capellaniæ offerri pro viuis.

Sed longè probabiliùs reſpondeo: poſſe, niſi aliàs in fundatione Capellaniæ oppoſitum exprimatur, vt ſi in ea diceretur: *Nulla in qualibet hebdomada ſacrificia Miſſæ omittantur.* Et ratio eſt, quia anticipata ſolutio, nullomodo præiudicat, ſed prodeſt creditori. Sic Riccius, Rodriguez, & Reginald. quos affert, & ſequitur Diana *loc. cit.* Cenedo, Vega, Aragon, Rodriguez, & Toletus, quos citat, & ſequitur Fagundez *prac. 1. lib. 3. cap. 9. num. 1. & 2.* Bonacina, Barboſa, & P. de Nauarra, quos refert, & ſequitur Philibert. *tractat. 3. part. 2. cap. 31. num. 10. pag. 418.* (qui etiam malè citat Petr. de Ledeſma pro hac ſententia) Lugo *diſp. 21. num. 44. pag. 590.* Huertos *quaſt. 8. de Miſſa fol. 112.* & communis quam nouiſſime tenet Thom. Hurtad. *tomo 1. tract. 2. c. 4. Reſol. 14.*

QVÆSTIO XXII.

An vtilius ſit curare ſibi Miſſas celebrari poſt mortem, vel ante mortem?

Reſpondeo: vtilius eſſe, ante mortem celebrari. Quia Miſſæ, poſt mortem, ſolum ſunt ſatisfactoriæ animæ exiſtenti in Purgatorio; ſed dictæ pro viuenti, & ſunt ſatisfactoriæ, & meritoriæ: ergo. Sic Philiber. *tract. 3. par. 2. cap. 34. à num. 1.* Nauar. Barboſa, & alij ſtatim citandi, & communis. Lege Dianam *par. 9. tract. 2. Reſol. 37. §. & tandem.* qui id rectè probat.

QVÆSTIO XXIII.

An licita ſit conſuetudo (quæ apud multos viros pios viget) vt aliquis, tanquam mortuus iam ſit, exequias pro ſe, erecto tumulo, fieri curet, quibus ipſe præſens aſſiſtat?

Negat Layman *lib. 5. tract. 5. de ſacrif. Miſſæ, cap. 2. num. 15.* dicens; talem conſuetudinem eſſe ſuperſtitioſam, ideoque omnino tollendam. Negant deinde Diana *p. 5. tract. 13. Reſ. 2. & par. 9. tract. 2. Reſolut. 18.* Palaus *tom. 4. tractat. 22. punct. 6. num. 19.* & alij.

Sed certiſſimè reſpondeo: licitam, immo, & omnibus modis laudandam eſſe talem conſuetudinem. Tum quia maxime ad mundi contemptum, ad excitandum cæleſtium rerum deſiderium, & ad leniendum mortis timorem, deſeruit. Tum etiam quia id à ſanctis viris, ante aliquot ſæcula (vt ipſe Layman fatetur) factitatum legimus, vt à B. Alberto Magno, teſte Ferdinando Caſtello *in Hiſtor. generali S. Dominici, par. 2. lib. 3. cap. 46.* Sic Nauarrus *lib. 3. conſil. 6.* de

de celebra. Miſſar. Zerola *in praxi Epiſcop. 2. par. Ver. Miſſa, pag. mihi,* 156. Auguſtinus Barboſa *in remiſſio ad Trident. ſeſſ. 22. cap.* 11. Homobonus, & Lucas Pinellus, quos citat, & ſequitur Philiber. *loc. cit. n.* 7. *pag.* 421. Notat tamen Zerola ex Nauar. *loc. cit.* Quod in hoc caſu, non debent dici orationes, quæ monſtrant aliquem iam eſſe mortuum, vt v.g. *Inclina Domine,* vbi dicitur; *Quam de hoc ſæculo migrare Iuſſiſti.* Quia committeretur mendacium in oratione. Sic etiam nouiſſime contra Dianam tenet Lezzana *in ſum. qq. Regular. tomo.* 4. *verb. Miſſa num.* 54.

QVÆSTIO XXIV.

An Sacerdos, qui ex fundatione, aut alio titulo, tenetur ad celebrandum in aliqua Eccleſia, vel Altari determinato, peccet mortaliter, alibi celebrando?

AFfirmant Henriquez, Nauar. Sotus, Azor. Zenedo, Zerola, Syluester, Tabiena, & alij, quos citat, & ſequitur Fagundez *prac.* 1. *lib.* 3. *capite* 9. *num.* 2. Rodrig. Graſſis, Homobonus, & Fraxinell. quos affert, & ſequitur Diana 2. *par. tract.* 14. *de celebr. Miſſar. reſol.* 19. Bald. Abbas, Ceuallos, Beia, Gauantus, & alij, quos citat Philibertus *tract.* 3. *par.* 2. *cap.* 24. *num.* 1. His addi poſſunt, ni fallor, Machado *tract.* 12. *cit. docum.* 15. *num.* 2. Nam licet contrariam ſententiam, mox referendam, in vltimo referat loco, huic tamen videtur adhærere. Sed quidquid ſit de huius Authoris mente.

Probabilius ſic ſub diſtinctione cum Lugo *diſp.* 21. *num.* 36. *pag.* 589. Reſpondeo: Nam vel teſtator determinauit illum locum, vel illud Altare, ob peculiarem cultum illius loci: vel propter commodum populi, vt poſſit ibi audire Miſſam, vel propter memoriam ſuæ familiæ, ad quam illa capella, vel altare pertinet. Et in his caſibus fatendum eſt, non poſſe abſque auctoritate illius qui poteſt commutare vltimas voluntates fieri illam variationem loci, niſi id raro fiat; tunc enim non facile continget peccatum mortale, propter paruitatem materiæ: imo ſi fuiſſet cum cauſa rationabili, non erit peccatum veniale: neque enim cenſetur fundator voluiſſe, cum tanto rigore obligare ſuum Capellanum. Si vero, ad nihil ſimile reſpexit fundator in deſignando illo Altari, facilius poterit excuſari à peccato graui variatio altaris, intra eandem tamen Eccleſiam; alioquin, ſi in alia Eccleſia celebrentur illæ Miſſæ videtur iam fieri in præiudicium prioris Eccleſiæ, cui acquiſitum fuerat illud ius. Sic Lugo. Et Lapus *allegat.* 33. *numero* 4. Dueñas *regula* 154. Stephanus Gratianus *diſcept. forenſ. cap.* 37. *num.* 5. Quos refert, & ſequitur Philibertus *loc. cit. num.* 2. Vbi ait, ſic fuiſſe reſolutum à Rota Romana per Card. Seraphi. 9. Octobris 1595. Bergom. legati.

QVÆSTIO XXV.

An, ſi Capellanus, abſque diſpenſatione in Altari alio celebret, teneatur iterum in Altari definitò celebrare, & Miſſas omiſſas ſupplere, aut pro rata pecunia, aut fructus Capellaniæ pauperibus, aut hæredibus reſtituere?

AFfirmant Azor *par.* 1. *lib.* 10. *cap.* 24. *quæſt.* 7. & *par.* 2. *lib.* 6. *cap.* 24. *quæſt.* 7. Riccius *deciſ.* 405. *Ver. Praxis Capellan.* Fagundez *loc. cit. num.* 2.

Sed probabilius reſpondeo: non teneri, abſolutè loquendo, etiam in caſu, quo Capellanus mortalem culpam committat. Quia huiuſmodi Capellanus, ſolum violauit fidem, non iuſtitiam: Si quidem non priuauit teſtatorem debito ſacrificij fructu, qui in omnibus locis eſt æqualis valoris. Sic Poſſeuinus *cap.* 9. *num.* 25. Barboſa, Fraxinellus, & Bonac. quos citat, & ſequitur Philibertus *loco citato, n.* 7. *pag.* 402. Machado *loc. cit. docum.* 15. *n.* 3.

QVÆSTIO XXVI.

An quando Eccleſia, vel Altaria deſignata à teſtatore, inueniuntur impedita, ita vt in eis celebrari non poſſit, teneatur Sacerdos; die illa, alibi celebrare?

AFfirmant abſolutè Sà *Ver. Miſſa. num.* 47. Azor *par.* 1. *lib.* 10. *cap.* 24. *quæſt.* 8. & 2. *par. loc. cit.* Bonac. *diſp.* 4. *quæſt. vlt. punct.* 7. §. 4. *num.* 3. Naldus *Ver. Miſſa num.* 3. Moneta *de commut. volunt. c.* 20. *quæſt.* 5. *num.* 242.

Sed iuxta nuper dicta, ſub diſtinctione probabilius reſpondeo: non teneri quidem alibi celebrare, ſi teſtatoris intentio principalis fuit, quod in tali Eccleſia, vel altari, celebraretur, ob venerationem talis Sancti, aut loci, ſecus vero, ſi teſtator intenderet fructum ſacrificij, aut cultum Dei; quia in hoc caſu, debet in alia Eccleſia, vel Altari celebrare. In dubio autem, præſumendum eſt, hanc intentionem, teſtatorem habuiſſe. Sic Galletus, & Barboſa, quos citat, & ſequitur Philibertus *loc. cit. num.* 9. & Lugo *diſp.* 21. *num.* 42. *pag.* 590.

QVÆSTIO XXVII.

An, ſi Altare ſignatum à teſtatore, non eſt priuilegiatum, poſſit Sacerdos celebrare in alio Altari eiuſdem Eccleſiæ priuilegiato?

REſpondeo poſſe. Si aliàs teſtator in deſignando primo Altari, non reſpexiſſet ad cauſas ſup. *q.* 26. enumeratas. Sic Lugo *num.* 37. Qui etiam bene, *n.* 38. addit, idem dicendum quando Sacerdos inuenit occupatum Altare, in quo debeat celebrare, ab alio Sacerdote; tunc enim abſque peccato, ſaltem graui, poterit celebrare in alio Altari eiuſdem Eccleſiæ.

DISPVTATIO V.

De diebus, quibus liceat, & teneantur Sacerdotes ad celebrandam Miſſam.

QVÆSTIO PRIMA.

An ſimplex Sacerdos, qui, ſine legitimo impedimento, nunquam in anno celebrat, peccet mortaliter, ſi aliàs, nec adſit ſcandalum, nec contemptus; & communicet in Paſchate?

NEGANT D. Bonauen *in* 4. *diſt.* 2. *par.* 2. *art.* 2. *quæſt.* 2. Alenſis, Gabriel, Ricard. Palac. Ledeſma, Victoria, & Caietanus, quos refert Suar. *diſp.* 80. *sect.* 1. Qui & dicit, eſſe probabile. Negant etiam Bonac *diſp.* 4. *quæſt. vltima, punct.* 7. *n.* 10. Diana 1. *par. tr. de Celebratione Miſſ. reſol.* 19. Lugo *diſp.* 20. *sect.* 1. *n.* 2. & 13. Ludou. *q.* 11. *art.* 1. *diff.* 1. *pag.* 240. Granados *tr.* 14. *de Euch. diſp.* 10. *n.* 1. Roſella, Petrus Soto,

Speculum

Digitized by Google

Speculum conſcientiæ, & aliquos refert Fagundez *præc.*1 *lib.*3.*c.*15.*n.*1.Philiberr. Vbi infra, *n.*6.& 8. licet ſibi contrarius:quia exiſtimant, ceſſante ſcandalo, & contemptu,nullo modo peccare læthaliter, etiam ſi nunquam ſacrificet.

Sed probabilius reſpondeo : adhuc ceſſante ſcandalo (quod hodie vix poreſt, vt fatetur Lugo) & contemptu,peccare mortaliter, ſi nunquam in anno celebrat.Colligitur *ex c.Dolentes,de Celebratione Miſſar.* & docent D. Thom. 3.*par. quæſt*.82.*art*.10. Nauarro *c*.25.*n*.88.Suarez,Henriquez,Azor,Durand. Soto,Palud. Catharinus, Sylueſt. Angel. Summa Confeſſ. Aſtenſis,Tabiena,Armilla,Mayor,& alij,quos citat,& ſequitur Fagund. *loc.cit.n*.3. Sic etiam Vaſq. *diſp*.232. *c*.1.Ægid.*q*.83.*ar*.2.*dub*.1. Valentia *diſp*.6.*q*.10.*pun*.3. Toletus *lib*.2. *c*.3. Layman.*c*.3. & Hurtado *diſp*.4. *de Sacrif. Miſſæ diff*.1. Ioannes de Cruce *p*.2. *de Sacrif. Miſſæ.q*.1.*dub*.2.Villalob. *tr*.7.*dub*.49. *n*.1. Lublinus *Ver. Miſſa n*.8.Huertus *tr. de Sacrif. Miſſæ, q*. 13. *fol*.142.Nuño *q*.82.*ar*.20.Gauant.3.*par.tit*.12. *num*.6. Machado *lib*.4.*p*.1.*tr*.11.*doc*.9.*n*.1.Philibertus.*tract*.3. *par*.2.*c*.36.*n*.5. vbi ait; ſecundum veriorum ſententiam,non eſſe abſoluendum illum Sacerdotem,qui ſaltem, quater in anno nolit celebrare. Inclinat etiam in hanc partem Petrus Soto *lect*. 13. *de Eucheriſtia in fine*, licet ſubdubitans, ait enim: non auderemus itaque à graui peccato liberum credere hoc omittentem : mortale vero, an veniale ſit, Deo relinquimus. Sic i le. Vnde,adminus, male citatur à Fagundez pro ſententia contraria.Tenet etiam hanc noſtram Thom. Hurtad.*tom*.1.*tr*.2.*c*.7.*reſol*.29 §.2.& 4.

QVÆSTIO II.

An Sacerdotes ratione Sacerdotij teneantur, in aliquibus determinatis anni diebus,celebrare?

AFfirmant plerique, non tamen conſentiunt, in quibus. Nam in primis Nauar. *in manu. cap*.25. *n* 88.dicit,illos teneri ad celebrandum ter, aut quater in principalibus feſtis anni,in quibus Laici religioſiores (non religioſorum, vt male intellexit Hurtado) communicare ſolent.

S. verò Thom. S.Anton Sylueſt. Sot. Lublinus, & Gabriel, aiunt ; teneri in præcipuis feſtiuitatibus anni, & maxime in illis diebus, in quibus fideles communicare conſueuerunt. Paludanus autem, & Mayor docent, illos teneri, in Natiuitate Domini, in Reſurrectione, & Pentecoſte, nec non, in Aſſumptione Virginis, & in feſtiuitate Omnium Sanctorum. Sic etiam fere Fagundez *loc.cit.n*.6.Denique Nuño, quem ſequi videtur Huertos *loc.cit*. docet, Sacerdotem,non eſſe ſecurum in conſcientia, ſi non celebret decem, aut duodecim vicibus in anno. Hos Authores ſequitur Thom.Hurtad. *loco citato* §.6. *num*.379.

Sed æque probabiliter reſpondeo : in nullo determinato die ad celebrandum teneri, licet ter; ſaltem, in anno ad celebrandum teneatur, quibuſcumque diebus id fiat. Sic Sot. *diſt*. 13. *quæſt*. 1. *art*.10. Vaſquez, Azor, Henriquez, Toler. & alij, quos ſequitur Hurtado *diſp*. 4. *diff*. 1.& etiam Gauant. *loc. cit*. Imo Lugo *diſp*.20. *num*.13. docet, ita eſſe dicendum ab Authoribus, qui ſuſtinent noſtram ſententiam, præcedentis quæſtionis relatæ. Sic etiam Philibert. *de Ordine tract*. 3.*par*. 2. *cap*. 36. *num*. 5. vbi hanc noſtram opinionem, veriorem, tutiorem, communiorem vocat : licet, *num*.8 *ſequenti*, in oppoſitum, neſcio quo fundamento, inclinet.

***

QVÆSTIO III.

An Parochi teneantur, ſingulis diebus, per ſe, vel per alium, celebrare? ſaltem, ſi ſint Parochiani,qui ex deuotione Miſſam audire velint?

AFfirmant, in hoc caſu, teneri ad celebrandum Sot. Vaſquez, & Hurtado, vterque, nempe, Gaſpar, & Thomas, *locis citatis*, & à fortiori, quidam Canoniſtæ, qui, vt referunt Diuus Anton. 3. *par. titulo*.16.§.12. & Syluester. *Ver. Miſſa*.1. *quæſt*.7. abſolute aſſerunt, teneri omnes Sacerdotes ad celebrandum quotidie.

Sed probabilius reſpondeo : adhuc in eo caſu, ſecluſo ſcandalo, non teneri. Quia nullibi hoc in iure expreſſum eſt. Sic Fagundez *præc*.1.*lib*.3. *cap*. 15.*n*.7. Poſſeuin. *cap*. 2.*num*.2. Philibertus *tractat*. 3.*par*.2. *cap*.30.*num*. 1.

QVÆSTIO IV.

An ſaltem teneatur Parochus celebrare, per ſe, vel per alium, omnibus feſtis, quibus populus tenetur audire Miſſam?

REſpondeo:teneri. Inſuper, & quoties neceſſarium fuerit Populo; vt quoties danda eſt benedictio nuptialis, quæ datur cum Miſſa; & quoties ſepeliendum eſt mortuum cum Miſſa, & hoc ſub mort. Sic Suarez, Sot. Azor *locis citatis*, Poſſeuin. *loc.cit. n*.2. & alij communiter, vt videre eſt apud Barboſam *de poteſt. Epiſcopi tom*.2. *alleg*. 24.*num*. 21. & *de poteſt. Parochi cap*.11.*num*.5.Dianam 2.*par.tract*.14.*reſol*.26. & alios, quos citat, & ſequitur Thom.Hurtad.*tom*.1. *tract*. 2.*cap*.3.

QVÆSTIO V.

An Iure Diuino, teneatur Parochus ad applicandum Miſſæ Sacrificium pro ouibus?

NEgat Lugo *diſp*.31.*num*.19.*pag*.387. dicens, eſſe communem ſententiam, & Machado *lib*.4. *par*.2. *tract*.3. *docum*.1. Qui refert pro ſe Vaſq.3. *par. diſp*. 234.*c*.6.Nauarrum *c*.25.*num*.91. Suarium *tom*.3. *diſp*.86.*ſect*.1.Naldum *Ver. Parochus n*.18.Dianam *loc. cit*. & alios. Sed an omnes bene, infra apparebit.

Sed probabilius reſpondeo : teneri interdum. Quia ſic habetur in Trident.*ſeſſ*. 23. *de reformat. cap*.1. per hæc verba : Cum præcepto Diuino mandatum ſit omnibus, quibus animarum cura commiſſa eſt, oues ſuas agnoſcere, pro his ſacrificium offerre,&c. Sic Concil. Et ſic omnes Doctores, licet inter illos diſſenſio ſit, in determinando, quibus diebus ad hoc Parochus obligetur. Nam Sotus *in* 4.*diſt*.13. *quæſt*.2.*art*.2. & *de Iuſt.lib*.9. *quæſt*.3.*art*.1. docet, teneri ad quotidie ſacrificandum pro populo. Bonacina *diſp*.4.*quæſt. vlt.punct*. 7. *in fine*, teneri, ſaltem, diebus Dominicis, aut ſemel in hebdomada. Nuñus denique, *quæſt*. 83. *art*.1.*par*.3.*dub*.9. *concl*. 2. affirmat, in aliquibus Hiſpaniæ locis, eam vigere conſuetudinem,vt Parochus, ſingulis diebus Dominicis,& feſtis offerat pro populo; in aliis locis,ter in hebdomada;in aliis ſingulis,diebus. Thom.Hur.*c*.3.*cit.reſ*.4. ſentit, quod tribus, aut quatuor ſacrificiis, ſatisfaciet Parochus huic obligationi.

Ergo vero probabilius reſpondeo: ſufficere ſolemnioribus feſtis pro populo offerre ad adimplendum diuinum præceptum à Trident. declaratum, niſi alias vrgeat alia conſuetudo. Sic Philibertus *tract*.3. *par*.2. *cap*.30. *num*.2. *pag*.415. vbi pro ſe citat Mayorem *in diſt*. 25. *quæſt*. 3. *dub*.3. Henriquez *lib*.9. *cap*.22. §.6. Suar,

Digitized by Google

Suar. *diſp.*86.*ſect.*1. *Verſ. de beneficijs*, Vaſquium 3. *par. diſp.* 134. *cap.*6. Naldum *Ver. Parochus num.* 18. (Quos tres vltimos citauit, ſed non ita bene, pro ſe Machado) Ægidium *quaſt.*83.*art.*1. *dub.*11. Reginal. *lib.* 23. *num.*238 Gauantum *comment.in Rubric. Miſſal. par.*3 *tit.*12.*num.*27.& alios.

QVÆSTIO VI.

An, neceſſarium ſit aliquando Miſſam cum Diacono, Subdiacono, & Accolytis ſolemniter celebrare?

REſpondeo: affirmatiue, ob multas rationes, quas reddit Suarez *diſp.*87.*ſect.* 1. per hæc verba: An vero neceſſe ſit, Miſſam interdum fieri cum hac ſolemnitate, id quæri poteſt. Et dicendum videtur in primis, non eſſe neceſſarium ita ſemper fieri, vt conſtat ex vſu Eccleſiæ, & ex facto etiam Chriſti Domini. Deinde, ſatis eſſe conſentaneum Iuri etiam diuino, vt interdum ita fiat: non enim, ſine cauſa diſtincti Ordinis inſtituti ſunt, Diaconatus, Subdiac. &c. Sed, vt eorū munera exerceantur: maxime autem exerceentur in his Miſſis ſolemnibus. Item hoc multum refert ad ſplendorem, & ſolemnitatem Eccleſiaſticorum Officiorum, & ad maiorem reuerentiam huius ſacrificij, & ad differentiam feſtiuitatum, vt cum maiori, vel minori pompa, & ſolemnitate fiat; ac denique ad populi inſtructionem, & deuotionem excitandam. Sic Suarez Et ſic omnino Petrus Ledeſma *de Euchar.cap.*26. *concl.* 3.*pag. mihi* 141. addens; Que ſeria m.y mal echo, que no ſe diga Miſſa algunas vezes con eſta ſolemnidad. Ludouicus de S.Ioan. qui, licèt ſit ex Diſcalceatis Diui Franciſci, tamen *quaſt.* 11. *de Euchar. art.* 26. *diff.*2.*pag. mihi* 287. hæc habet verba: Muy conforme es al derecho Diuino, que ſe haga algunas veçes con eſta ſolemnidad, porque de otra ſuerte fuera inutil la inſtitucion de Ieſu Chriſto Señor nueſtro, de diuerſos ordenes para el miniſterio del Altar. Item porque eſto pertenece grande mente a la authoridad de la Miſſa, y deuocion del pueblo. Hæc ille. Et bene: Nam præcipuas, & ſolemniores feſtiuitates, ſic celebrare, non eſt diſſonum, nec extraneum Diſcalceatis, quin potius conueniens. Nam obſeruare id, quod conformius eſt iuri diuino, ſacrificij authoritatem augere, populum ad deuotionem allicere, maxime congruit. Et ſic in comitio quodam generali, cum poteſtas daretur huius rei ſuadendæ, & diſſuadendæ, magna voce, & bono latere ſuaſi, ſed ſuffragium noſtrum tenue fuit. Eia, Faxit Deus.

QVÆSTIO VII.

An Diaconus, & Subdiaconus teneantur ſua officia, aliquando exercere?

NEgare videtur, licet obſcure, Petr. Ledeſma *loc.cit.*

Sed probabilius reſpondeo: teneri, ſaltem ſub veniali. Quia alias haberent characterem otioſum. Sic Nuño, Ludouicus, & Hurtado *locis citat.* Et certe id non obſcure colligitur ex Trident. *ſeſſ.*23. *cap.*13. Sic dicente: Promoti ad ſacrum Subdiaconatus Ordinem, ſi per annum ſaltem, in eo non ſint verſati, ad altiorem gradum, niſi aliud Epiſcopo videatur, aſcendere non permittantur. Sic Concilium.

***

QVÆSTIO VIII.

An Miſſa debeat quotidie celebrari, ſub mortali in omnibus Eccleſiis Cathedralibus, Collegiatis & Conuentualibus?

NEgat Victoria *num. mihi* 95. per hæc verba: quos autem obliget præceptum illud, de quo in prima propoſitione. Canoniſtæ dicunt, quod Eccleſias Collegiatas, & Rectores earum; Ita quod ſi eorum defectu, non dicatur aliquo die Miſſa, peccarent mortaliter. Sic ille. & nouiſſime Tamburinus apud Dianam vbi infra.

Sed, ego longe probabilius, reſpondeo: Debere; alias peccare mortaliter Prælatos talium Eccleſiarum, ſi ſaltem vnam Miſſam quotidie in eis celebrari non curent. Sic Sot. Vaſquez, & Hurtado *loc. citatis*, Fagundez *prac.*1. *lib.*3. *cap.*15. *num.*9. Filliuc. *tract.* 5.*cap.*4.*num.*104. Layman *lib.*6.*tract.*5.*cap.*3. *num.* 3. & Diana 1. *par. tract.* 14. *reſol.* 76. Huertos *quaſt.* 13.*fol.* 146. Philibertus *tract.* 3.*par.*2.*cap.* 30. *num.*5. *pagina* 415. & rurſus Diana, me citato, *p.*10. *tract.*12.*reſol.* 40.

QVÆSTIO IX.

An in Eccleſiis Cathedralibus, & Collegiatis, quando caſus occurrit, debeant cantari duæ Miſſæ, vna de feſto, & alia de feria?

NEgat Caſtaldus *lib.* 2. *ſect.* 6. *capite* 3.*num.* 20. quem refert, & ſequi videtur Diana *loc.cit.*

Sed, longe multo probabilius, reſpondeo: debere, & ſub mortali. Quia ſic declarauit Sacra Rituum Congregatio, vt refert Gauant. *tom.*1. *par.*3. *tit.* 11. *num.*8. Et tenent ipſe, & apud ipſum, Homobonus, Petrus Moneta, & Traxinellus; & tenet etiam Philibertus *loc.cit.* Thom. Hurtad. *tom.*1 *tract.* 2. *cap.* 6. *num.* 301. & 302. quia talis (inquit) conſuetudo, vel ſtatutum, cum ſit de re graui, abſque dubio obligat ſub mortali. Et eſt communis apud ipſum.

QVÆSTIO X.

An in Eccleſiis Regularium debeant etiam cantari duæ Miſſæ, quando occurrit caſus ſicuti, in Eccleſiis Collegiatis?

AFfirmare deberent, iuxta declarationem adductam Eminentiſſ. Cardinalium, qui affirmant, Eccleſias Regularium dici Collegiatas. Hi autem ſunt Caſtaldus *lib.* 2. *cap.*26. *num.* 3. *pag. mihi* 102. Portel. *Ver. Miſſa, num.*7.& alij: non tamen audent Audet tamen id aſſerere Zipæus, apud Dianam *par.* 6. *vbi infra.*

Sed certiſſimè reſpondeo: non debere. Quia Eccleſiæ Regularium non dicuntur Collegiatæ, vt probant Rodriguez *tom.* 1. *quaſt.* 43. *art.* 12. Villalobos *tractatu* 8. *diff.* 19. & Diana 2. *par. tract.* 14. *reſolut.*76. & *par.* 6. *tract.*8. *reſol.* 40. Sic etiam Gauantus 3. *parte titul.*11.*num.*4. & 12.& Bordonius *in conſiliis Regularibus reſolut.* 25. *num.* 25. & alij quos rurſus, me citato, ſequitur Diana *p.*10.*tr.*12. *Reſol.*40.*in fine.*

***

QVÆSTIO

Digitized by Google

Qvæstio XI.

An relinquere Miſſam ſolemnem, aut maiorem in noſtris Conuentibus, in Dominicis, ac alijs feſtis, ſit peccatum mortale?

Affirmaret Peregrinus, ſiquidem hoc ipſum aſfirmat loquendo de omiſſione Miſſæ ſolemnis in ſuis Eccleſiis, vt refert Diana. Peregrinum ſequitur Thomas Hurt. *tomo.* 1. *Reſol. moral. tractat.* 2. *cap.* 7. *num.* 304.

Sed, longe probabiliùs, imo certiſſime reſpondeo: non eſſe peccatum mortale, imo nec veniale, ſecluſo ſcandalo, aut alia circunſtantia. Quia, vt ait Gauantus *tom.* 1. *par.* 3. *tit.* 11. *num.* 4. Eccleſiæ regulares teneatur ad Miſſam in choro ex vi regulæ tantum, & conſuetudinis, aut conſtitutionis interpretantis regulam: ſed nec Regula noſtra, nec conſtitutiones, aut conſuetudo obligat nos ad peccatum, necdum veniale, ſaltem in hac parte: ergo. Sic in ſimili docet Diana 3. *par. tract.* 2. *reſol.* 8. & 4. *par. tractat.* 4. *reſolut.* 6.

Qvæstio XII.

An in noſtris Conuentibus debeat dici quotidie Miſſa conformis officio diei, etiam in illis diebus, in quibus dici poſſunt Miſſæ votiuæ?

Reſpondeo affirmatiuè. Non eſt tamen neceſſarium, vt cantetur, aut in ipſa Miſſa omnes Religioſi conueniant. Sic Caſtaldus *lib.* 2. *cap.* 16. *n.* 3. *pag. mihi* 102. per hæc verba: Miſſa quotidie dici debet conformis officio, quod celebratur; diebus verò, quibus dici poſſunt Miſſæ votiuæ, ſemper Miſſa Conuentualis, quæ apud nos eſt, quæ primo loco poſt horas dicitur, erit conformis officio diei, cum paramentis, tam celebrantis, quam altaris, conformibus officio: nec opus eſt, vt hæc Miſſa cantetur, nec vt in ipſa omnes conueniant, ſed ſatis eſt, ſi priuatè, tamen principaliter pro Conuentu dicatur. Sic ille. Ex quo colligitur, prædictam Miſſam Conuentualem, non debere neceſſario dici ſemper in maiori altari; ſed ſufficere, ſi in alio quocumque dicatur. Licet optimum conſilium ſit vt in maiori communiter dicatur. Sic ſentit etiam, ex noſtris, Verſatiſſimus in hac materia Pat. Fr. Iſidorus à S. Martino, de hac re à me conſultus. Et bene certe. Legatur Petrus Ledeſma *cap.* 14. *de Euchar. concl.* 6. & Thom. Hurtad. *loc. cit.*

Qvæstio XIII.

An Capellanus ex iuſtitia teneatur toties celebrare, quoties fundatio Capellaniæ exigit?

Reſpondeo: teneri (niſi aliàs Capellanus aliquando legitimè ſit impeditus, aut pie, & religioſe celebrare non poſſit) Quia alioquin faceret contra inſtitutionem Capellaniæ. Sic Syluest. Angel. Azor, Suarez, Henriquez, Graffi. Reginald. & Rodriguez, quos citat, & ſequitur Bonacina *diſp.* 4. *quæſt. vltim. punct.* 7. *num.* 6. Fagund. *præc.* 1. *lib.* 3. *cap.* 15. *num.* 11. Hurtado *diſp.* 4. *de ſacrif. Miſſæ. diff.* 1. & Philiber. *tract.* 3. *par.* 2. *cap.* 23. *n.* 1. Thom. Hurtad. *tom.* 1. *tractat.* 2. *capite* 4. *Reſol.* 7. *num.* 81.

***

Qvæstio XIV.

An Sacerdos obligatus quotidie celebrare, poßit ſemel in hebdomada, cauſa maioris honeſtatis, Miſſam prætermittere?

Reſpondeo: poſſe, ſi in fundatione Capellaniæ fuit electa perſona, vt ſi dicatur; Eligatur Sacerdos, qui quotidie celebret; aut volo, vt Sacerdos electus ad hanc Capellaniam quotidie celebret: Secus, ſi in fundatione Capellaniæ non electa fuerit perſona, ſed tantum habita fuit ratio loci, aut Miſſæ celebrandæ, vt ſi in fundatione dicatur: Volo, vt dicatur Miſſa quotidie in tali Eccleſia, aut Capella, &c. Quia tunc tenebitur Sacerdos abſque vlla intermiſſione quotidie celebrare. Sic Syluester, Armilla, Tabiena, Graffio, Cordub. Suarez, & alij, quos refert, & ſequitur Bonacina *diſp.* 4. *quæſt. vltima punct.* 7. §. 2. *num.* 17. & Diana 2. *par. tract.* 14. *reſol.* 28. Gauantus 3. *par. tit.* 12. *num.* 17. & Azor *lib.* 10. *cap.* 24. *quæſt.* 7. Zerola *in praxi par.* 2. *verb. Miſſa* §. 9. vbi refert ſic declaratum fuiſſe à Sacra Congreg. ſuper Tridentinum, & Thom. Hurtad. *loc. cit. à num.* 83. *vſque ad* 90. & alij penes ipſum.

Qvæstio XV.

An in caſu propoſito, non ſolum ſemel, ſed etiam ſemel, & iterum, poßit Sacerdos Miſſam in hebdomada omittere?

Affirmant Nauar. *tom.* 1. *Conſil. lib.* 3. *Conſil* 6. *num.* 3. (*non.* 5.) per hæc verba. Quintò, quod potuit ipſe tempore præterito excuſari, & etiam nunc, omittendo vnam, vel interdum alteram Miſſam in hebdomada, modo id non faciat cauſa voluptatis, vel curioſitatis, vel cupiditatis ludendi alea, tempore, quo illam dicturus erat; ſed cauſa honeſtatis, aut augendi deuotionem, vel alia ſimili. Sic Nauarrus, & ante illum, & adhuc largius, Syluest. *Ver. Miſſa* 1. *num.* 7. ex Panormitano, & Naldus apud Philibertum, ſtatim citandum. Cum Nauarro videtur ſentire Narbona *tom.* 2. *Hora* 5. *num.* 11.

Sed probabilius reſpondeo: non poſſe, niſi ſemel. Quia ſemel ſolum concedit conſuetudo. Sic Naldus, quem citat, & ſequitur Diana *loc. cit.* Sic etiam Philibertus *tract.* 3. *par.* 2. *cap.* 23. *num.* 2. qui, Naldum (quem ego videre non potui) pro oppoſita citat ſententia. Et ſic tandem Zanardus 1. *p. de ſacrif. Miſſæ cap.* 13. & Thom. Hurtad. *loco citato.*

Qvæstio XVI.

An Capellanus, qui Miſſam quotidie dicere ex fundatione Capellaniæ obligatur, poßit ter aut quater, per annum celebrare pro ſe ipſo, aut ſibi valde coniuncto?

Negant aliqui, quos videtur ſequi Bonacin. *loc. cit. num.* 16.

Sed æque probabiliter reſpondeo: poſſe. Quia id non denegaret ei fundator Capellaniæ. Sic Naldus, & Diana *locis citatis* & Philibertus *loc. cit. & tr.* 3. *part.* 2. *cap.* 33. *num.* 4. Addens non ſolum quater, verùm, & ſexies poſſe.

***

Digitized by Google

QVÆSTIO XVII.

An obligatus ad quotidie celebrandum, poſſit ſemel in hebdomada à celebratione abſtinere: non ſolum titulo honeſtatis: verum etiam oblectationis, vel itineris gratia:

NEgant Nauarro, & Bonacina *locis citatis.*

Sed æque probabiliter reſpondeo: poſſe. Quia conſuetudine eſt introductum, & hoc, ob humanam fragilitatem, vt Capellanus obligatus ad quotidie celebrandum, poſſit vnam Miſſam in hebdomada omittere: Ergo licite, etiam ſi id fiat, quamuis de cauſa. Sic innuunt Hurtado *diſputatione 4. diff.* 1. & Diana *loco citato* & Philibertus *loco citato num. 3. pagina* 399. & rurſus, me citato, Diana *part.* 10. *tractatu* 14. *reſol.* 37. in fine.

QVÆSTIO XVIII.

An Capellanus eo die, quo poteſt Miſſam omittere, poſſit, ſi velit pro alio celebrare, & ſtipendium recipere:

AFfirmat pater Vidal, apud Dianam vbi infra. Sed ego reſpondeo: Negatiue abſolute. Sic Bonac. & Diana *locis citat.* & Gauantus 1. *part. tit.* 12. *num.* 18. & Philibert. *tract.* 3. *part.* 1. *cap.* 13. *num.* 9. & apud ipſum Riccius, Lonacin. & Homobonus & alij, quos ſequitur Thom Hurtad. *loco citato num.* 84. per hæc verba: Si tamen ex iuſto impedimento, & honeſta cauſa non celebret pro fundatore, non poteſt celebrare alio accepto ſtipendio: quia hæc vacantia non eſt ex iuſta cauſa, ſed ab auaritia proueniens. Quod intelligitur, niſi adſit paupertas in ſacerdote: tunc enim Miſſas, quas poteſt omittere ex iuſta cauſa, poteſt pro aliis applicare, ſtipendio accepto. Sic ille, & ſic etiam, me citato, Diana *part.* 10. *tract* 14. *reſol.* 37.

QVÆSTIO XIX.

An Capellanus ægrotans, aut alio impedimento inuoluntario impeditus exiſtens pro paruo tempore; teneatur per alium Sacerdotem Miſſas celebrare, aut omiſſas poſtea ſupplere:

AFfirmatiuam ſententiam tenuiſſe Syluestrum, Tabienam, & Azorium, ait Philibert. *tract.* 3. *part.* 1. *cap.* 13. *num.* 6.

Sed certiſſimè reſpondeo: non teneri niſi alias electa non fuerit perſona, ſed locus iuxta dicta ſup. *dicta quæſt.* 24. In quo ſenſu loquitur Azor. Et ratio eſt; quia id poteſt ex rationabili, & pia voluntate clementis fundatoris prudentiſſime præſumi. Sic omnes DD. communiter, licet diſcordent in aſſignando temporis ſpatio. Nam imprimis Molfeſius, Riccius, Graffius, Fraxinell. Barboſa, & Homobonus, apud Dianam, dicunt hanc ſententiam eſſe veram, ſi Capellanus ægrotaret per octo, vel decem dies dumtaxat. Diana vero 2. *part. tract.* 14. *reſol.* 27. dicit, quod etiam ſi ægrotaret per quindecim dies, non obligaret illum ad Miſſas celebrandas. Hurtado, & Layman, & tandem cum illis Diana 4. *part. tractatu* 4. *reſolut.* 238. nec non Thom. Hurtad. *tract.* 2. *cap.* 4. *reſol.* 8. *num.* 91. & 92. Quod adhuc ſi infirmitas perduraret vnum menſem: & denique Petrus Nauar. Philibert. & Naldus, quod etiam, ſi per ſpatium duorum menſium ægrotaret. Omnes probabiliter. Aduertit tamen Thom. Hurtad. id eſſe intelligendum, niſi aliàs fundator dicat, quod tempore infirmitatis, aut alterius impedimenti, capellanus per alium celebret: quia tunc tenetur hoc facere: quia mens fudantoris ad verbum eſt adimplenda.

QVÆSTIO XX.

An ſit licitum in feria quinta Cœna Domini celebrare?

NEgant Marcellus, Francolin *lib. de horis Cano. cap.* 30. quem pro hac parte ſolum (& non aliquem alium, vt male vidit Lugo *diſput.* 20. *num.* 14.) refert Suarez *diſp.* 80. *ſect.* 2. Negat etiam Azor *lib.* 10. *inſtit. moral. cap.* 24. *quæſt.* 5. *in fine*, licet initio capitis oppoſitum affirmet, & Gauantus *parte* 4. *titul.* 8. *num.* 7.

Sed probabilius reſpondeo: licitum eſſe vnicuique Sacerdoti Miſſam publice, vel ſecreto, in dicta feria quinta celebrare: dummodo id fiat, antequam finiatur Miſſa ſolemnis, & recondatur corpus Chriſti, & abſit ſcandalum, ſi forſan alicubi propter ignorantiam detur, Sic Suarez, & Lugo *locis citatis.* Nauarrus *cap.* 21. *num.* 88. & Sa *Ver. Miſſa num.* 23. Vaſquez: & Hurtado *diſputat.* 4. *diff.* 2. Marcus de los Huertos *quæſt.* 13 *fol.* 156. Philibertus *tract.* 3. *cap.* 8. *pag.* 441. Qui tamen male citat ſuum Gauantum pro hac parte, cum oppoſitam ſequatur. Diana *part.* 6. *tract.* 6. *reſol.* 19. Gutierrez *lib.* 1. *can. quæſt. cap.* 30. *num.* 16. Lavman *tract.* 2. *lib.* 5. *cap.* 4. *num.* 8. Barboſa, & alij, quos refert, & ſequi videtur Machado *tom.* 2. *lib.* 4. *parte* 1. *tractatu* 11. *docum.* 11. *num.* 1. *pagina* 65. & communis.

QVÆSTIO XXI.

An in feria quinta in cœna Domini poſſit fieri Sacrum, & confici ſepulchrum cum aſſeruatione Sacramenti in Eccleſiis, ſeu oratoriis confraternitatum?

REſpondeo: non poſſe. Quia nec ſunt Eccleſiæ Parochiales, nec regulares, quibus id ſolum conceditur ex priuilegio. Sic declarauit Sacra Congregatio die 18. Maij, 1602. vt refert Piaſecius, & ex illo Philibertus *tractatu* 3. *parte* 3. *capite.* 8. *num.* 6.

QVÆSTIO XXII.

An etiam ſit licitum, in feria ſexta maioris hebdomadæ celebrare?

AFfirmat Dominicus Baltaſ. *in ſua Margarita Confeſſ. quæſt. de hac re fol. mihi* 260. Vbi latè hoc probat, & dicit ſic alios viros doctos, & timoratos ſentire. Affirmant etiam alij, quos ſuppreſſo nomine refert Sa *Ver. Miſſa num.* 23.

Sed certiſſimè reſpondeo: nullo modo licere. Quia id expreſſe eſt prohibitum *in capite Sabbato. de conſecrat. diſt.* 3. Vnde ob hanc cauſam officium illius diei fit abſque conſecratione, & ſolum ſuſcipitur Hoſtia, quæ ex præcedenti die conſecrata remanſit. Sic Diuus Thomas *quæſtione* 83. *articulo* 2. Et cum eo omnes Theologi, & Summiſtæ, & etiam, Sà *loco citato.*

⁎

Digitized by Google

Qvæstio XXIII.

An, ſi feria ſexta Paraſceues incidat in diem feſtum. ver. grat. Annunciationis, (vt hoc anno contingit) teneantur fideles audire Miſſam illius diei, aut intereſſe non paſſioni, ſed officio, quod extracto Sacramento, & in altari poſito à Sacerdote celebratur?

AFfirmant Vaſquez *diſp.*232.*cap.*2.*num.*18.Nuñus *quæſt.*83.*art.* 1.*diff.* 2. & Monteſinos *in Manuſcriptis.*

Et ſic debent docere omnes, qui affirmant in feria ſexta prædicta, offerri proprie ſacrificium, & proprie dici Miſſam: hi autem ſunt Albertus Magnus, Scot. Gabriel, Ledeſma, & alij, quos refert Fagundez *prae.*1. *lib.*3.*cap.*4.*num.*2.& 3.

Sed certiſſime reſpondeo: non teneri fideles, eo die audire Miſſam. Quia Miſſa illius diei non eſt proprie Miſſa, neque proprie offertur ſacrificium: cum non adſit Hoſtiæ conſecratio. Sic optimè Nauarrus *cap.* 25. *num* 88. Et cum eo omnes Canoniſtæ, Diuus Thomas *quæſt.*83.*art.* 2. *ad* 2. Et cum eo omnes ferè Theologi, Suarez, Ricardus, Paludanus, Henriquez, & alij, quos refert, & ſequitur Fagundez *loc. cit.num.* 17.18. & 19.& *cap.*15.*num.*15.Naldus, Molfeſius, & alij, quos refert & ſequitur Diana 2. *part. tract.*14. *reſol.*61. Hurtado, & Lugo *locis citatis*, Sancius *in ſelectis diſputatione* 32. *numero* 13. & Gauantus *in Rubr. Miſſalis part.* 4. *tit.*9. *num.* 24. Qui, & refert ita declaraſſe Sacram Congregationem Rituum die 19. Februarij 1622. Philibertus *tractatu* 3. *parte* 2.*capite* 1.*fine*, & *parte* 3. *capite* 8. *numero* 8. Quia tamen male citat Suarium pro oppoſita ſententia.

Qvæstio XXIV.

An in dicta die Paraſceues liceat fidelibus communicare?

NEgat Francolinus *loco citato numero* 12. aſſerens hoc ſolum eſſe licitum infirmis, ob neceſſitatem Viatici. Eum ſequitur Gauantus *loco citato numero* 25. referens etiam pro hac parte declarationem Cardinalium, Philibertus *loco citato numero* 3. Magalius *tom.*2. *Ver. Euchariſtia Miniſter.num.* 20. & Martinus Breſſerus *lib.*3.*de conſcient probabili cap.* 8.*num.* 100.

Sed probabiliùs reſpondeo: Licitum omnino eſſe. Quia nullo iure eſt prohibitum. Sic Suarez *diſputatione* 80. *ſectione* 2. Vaſquez *diſputatione* 232. *capite* 2. Laymann. *capite* 4. Hurtado *diſputatione* 4. *diff.* 2. Fagund. *prae.* 1. *libro* 3. *capite* 15. *numero* 16. Granados *tractatu* 14. *diſputatione* 10. *numero* 2. Ioan. de Cruce, cum Ledeſma *de Sacrificio Miſſæ, quæſtione* 1.*dubio* 2. *concluſione* 1. Ioan. Sancius *in Selectis diſputatione* 22. Layman, & Tannerus, quos citat, & ſequitur Diana 4. *parte tractatu* 4. *reſolut.* 237. & *parte* 6. *tractatu* 6. *reſolut.* 19. & Molfeſius apud ipſum, Machado *libro* 4. *parte* 1. *tractatu* 11. *docum.* 11. *numero* 2. dicens, & bene, ita Matriti, in Parochia Sancti Martini, obſeruari in praxi. Sic rurſus, me citato tenent alij plures apud Dianam *parte* 9. *tractatu* 7. *reſolutione* 24. quos iam non ſequitur ob declarationem Cardinalium,

Qvæstio XXV.

An liceat omnibus Sacerdotibus in Sabbato Sancto Miſſas priuatas celebrare, ſi in illum diem incidat feſtum aliquod, v. g. Annunciationis?

NEgat Villalobos *tract.* 1. *diff.* 20.*num.* 4. Et probabile reputat Diana 2.*parte tract.*4.*reſol.* 21. & ante ipſos Henriquez ſtatim citandus.

Sed longè probabiliùs reſpondeo: Licitum eſſe, imò defacto anno 1607. occurrente feſto Annunciationis in Sabbato Sancto, plures Miſſæ celebratæ ſunt in Toletana Diœceſi, quam ego etiam tali die in hoc noſtro Complutenſi Collegio celebraui. Sic Moure 3. *part. cap* 5.§.5. *num.* 2. Ledeſma *in Summa de Euchar. cap.* 19. *concl.* 5. Ioan de Cruce *de Sacrificio Miſſæ quæſt.* 2. *dub.*2. *concl.*1. Diana *loc.cit.* & 4. *part. tract.*4.*reſol.*237. Ludouicus *quæſt.* 11. *art.* 1. *dub.* 1. *concl.*4. *pag.*240. Syluius, & Molfeſius, quos citat, & ſequitur Machado *loco citato, numero* 4. & alij ſtatim citandi.

Qvæstio XXVI.

An etiam liceat, ſi in dicto Sabbato nullum feſtum occurrat:

NEgant abſolute Nauarr.*cap.*25.*num.*88. Vaſquez *diſp.*233.*cap.*2.*num.*23.& 25. Francolin *cap.*30. *num.*8.& 9. Gauantus *tom.* 1. *part.* 4. *tit.* 10. *numero* 45. Layman *tractatu* 5. *capite* 4. *numero* 8. Henriquez *libro* 9. *cap.*23. *numero* 3. & in Margine *lit. B.* (Vbi ſic ait, in Sabbato Sancto dicitur vnica Miſſa in Parochia, aut Monaſterio quæ olim in nocte Reſurrectionis dicebatur) nec licet priuatim celebrare, niſi opus eſſet ad communicandos vicinos morti. Sic ille.

Affirmant tamen Sotus *diſt.*13. *quæſt.* 2. *art.*2. Gutierrez *lib.*1.*quæſt. Canon.cap.*30.*num.* 36. & alij, licitum videlicet eſſe, ſi id fiat, cum licentia Prælati, non vero abſque illa.

Sed probabiliùs reſpondeo: licere abſolute (ſi cante, & abſque ſcandalo fiat) Quia prohibitio celebrandi in Sabbato Sancto generaliter ceſſauit. Sic Suarez, Scortia; Ægidius, etiam, & alij quos citat; & ſequitur Hurtado *diſp.*4.*diff.*2. Qui tamen male pro hac parte citat Layman, cum oppoſitum doceat, vt meliùs vidit Philibertus, ſtatim citandus, Fagundez *prae.*1.*lib.*3.*cap.*5.*num.*17. Diana *locis cit.* & Lugo *diſp.* 20.*num.*18.19.& 20. Granados *tract.*14. *diſp.*10.*num.* 3. Philibertus *tract.*3.*part.*3. *cap.*8 *num.* 5. Sic rurſus me citato tenent Diana *part.*9. *tract.*7.*reſol.*24. Palaus *tom.*4.*tract.*23.*punct.*7. & Quintanaduenas *to.*1. *tract.* 4.*ſingul.*6.*num.*4. & alij.

Qvæstio XXVII.

An in Miſſis priuatis in illa die poſſint, & debeant dici Litaniæ, pro introitu Miſſæ:

AFfirmant Micrologus, apud Gauantum *loco cit. num.*43. & apud Lugum *loc.cit. num.* 21. Quia olim à Litaniis ſolebant incipere, qui Miſſam priuatam Sabbato Sancto celebrabant. Conſentit, ex parte Gauantus *loc.cit.num.*44. quatenus hæc ait. In eo caſu, forte ſufficit incipere Miſſam à Confeſſione, qua finita dicat Sacerdos Kyrie eleiſon de more, & reliqua cum veſperis vſque ad finem Miſſæ. Nam Gemma *lib.*3.*cap.*118. ait, officium huius Miſſæ per Kyrie eleiſon inchoari, niſi per Kyrie eleiſon intelligat cum

Digitized by Google

cum Micrologo Litaniam. Sic Gauantus.

Sed probabiliùs reſpondeo: non debere dici. Quia Litaniæ, non pertinent ad Miſſam, ſed potius ad officium cantandum in choro. Qui autem voluerit Miſſam priuatam in Sabbato Sancto celebrare, poterit dicere Miſſam ordinariam illius diei, aut cum introitu Miſſæ diei Reſurrectionis, vel incipiendo à Kyrie eleiſon, finita Confeſſione, vt dicit Gauantus, aut Miſſam Sancti, in illa die concurrentis, aut votiuam B. Virginis. Sic Ledeſma, Granado, Hurtad. Lugo, Marcus de los Huertos, Diana, & Machado *locis citat.* & communis.

QVÆSTIO XXVIII.

An Prædictæ Miſſæ priuatæ poſſint dici ante Miſſam ſolemnem:

NEgat Azor *lib.10.cap.24.quæſt.4.* Et negant alij, quos ſuppreſſo nomine refert, & ſequitur, Petrus Ledeſma *cap.19. de Euchariſt.concl.5.Ver. finalmente.* dicens eſſe mortale.

Negat etiam cum Ledeſma, Marcus de los Huertos *de Sacrif. Miſſæ, quæſt.13.* & Ioan. de la Cruz *de Sacrif. Miſſæ, quæſt.2.dub.1.concl.1.* Quamuis hic author dicat poſſe, ſi dicatur Miſſa de Cruce, alias non.

Lugo *diſp.20.num.22.* Quatenus innuit eſſe veniale, ſi abſque cauſa fiat *num.23.* Ludouicus *quæſt. 11. art.1.dub.1.pag.240.* Ita etiam Peyrinus, Suarez Fagundez, Pellizarius, & alij quos citat, & ſequitur Diana *part 9.tract.7.reſol.24.*

Sed probabiliùs reſpondeo: Licitè, & abſque vllo peccato, poſſe. Quia ita tenet vſus piorum hominum, qui, vt ipſemet Lugo fatetur, priuatim abſque vllo ſcrupulo, ſummo mane celebrant. Sic Hurtado *diſp. 4.de Sacrif. Miſſæ diffic.2.in fine.* Legatur Hieronymus Garcia *in ſum.tract.3.diff.2.dub.4.punct.3.num.17.*

QVÆSTIO XXIX.

An liceat Sacerdoti, eadem die, plures Miſſas celebrare:

REſpondeo: non licere regulariter loquendo. Quia id prohibitum eſt iure Eccleſiaſtico ab Innoc.III. *in cap.Conſul.* & ab Honor III. *in cap. Te referente, de celebratione Miſſarum.* Dixi autem, regulariter loquendo, quia ab generale prohibitione iſta excipiuntur ab Innoc.III. in dicto cap. Dies Natiuitatis Domini (in quo ex conſuetudine totius Orbis Chriſtiani, poſſunt omnes Sacerdotes tria ſacrificia offerre, licet ad hoc non teneantur (ſaltem, ſi ſint ſimplices) & caſus neceſſitatis, de quibus *infrà.* Sic omnes Doctores.

QVÆSTIO XXX.

An ſaltem Parochus teneatur dicere tres Miſſas in Natalis Domini die:

AFfirmant Henriquez *lib.9.cap.30.num.6.* Et citat pro ſua ſententia Silueſtrum *Ver. Miſſa 1. §. 7.* Sed non bene, quia Sylueſter, nihil loquens de Parocho abſolute dicit, licitum eſſe in die Natalis Domini tria offerri ſacrificia.

Vnde probabilius reſpondeo: non teneri, ſecluſo ſcandalo aut contemptu. Quia Parochiani non tenentur eo die tres Miſſas audire: ergo neque Parochi eas illis dicere. Sic Fagundez *præc.1.lib.3. cap.16.num. 2.* & Belletus, quem citat, & ſequitur Diana *4.part. tract. 4.reſolut.236.* Philibertus *tractatu 3.part.2.capite 37. numero 3.*

QVÆSTIO XXXI.

An etiam in eadem Natiuitatis Domini die poſſint Sacerdotes communicare ter, extra Miſſam; aut ſemel extra Miſſam, & poſtea celebrare vnum, vel duo ſacra?

REſpondeo: non poſſe. Quia facultas conceſſa pro illa die, ſolum eſt ad communicandum pluries celebrando, non ad communicandum pluries quomodocumque, prout tunc fieret, ſi ter, extra Miſſam aut ſemel, aut bis in Miſſa, & ſemel extra Miſſam communicarent. Sic Lugo *diſp.20. num.43.*

QVÆSTIO XXXII.

An omnes Sacerdotes poſſint in nocte Natiuitatis Domini omnes tres Miſſas ante Auroram celebrare?

NEgant Silueſt. Angel. Tabiena, Armilla, Nuñus, Vgolinus, Moure, Fagundez, Mitanda, Nauar. Ioan. de Cruce, Petrus de Ledeſma, Villabos, Acoſta, & Squillante, quos refert Diana *2. part. tract. 14 reſol.35.* Quibus adde Azorium, Palud, & Martinum de Ledeſma, & Summam Confeſſorum, apud Fagundez *præc.1. lib.3.cap.16. num. 3.* Bonac. *diſp. 4. quæſt.vlt. punct. 9. num. 5.* & Ludouicus *quæſtione 11. art.2. diff.2.dub.3. pag. 243.* Licet oppoſitum docuerat, *pagina 241.* ſtatim citanda, Philibertus *tractatu 2.part.2.cap.37.num.3.* & Ghetius *tom.3. verb. Miſſa tom.2.quæſt.2.*

Sed probabiliùs reſpondeo: poſſe. Quia ſic vſus, & praxis docet. Sic Suarez, Vaſquez, Reginaldus, Ægidius, Putaneus, Layman, Hurtado, Syluius, Molfeſius, Zanardus, & Scortia, quos refert, & ſequitur Diana *loc. cit. & 4. part. tit. 4. reſolut. 236.* Huertos *quæſt.15. fol.151.* Quibus adde Valentiam *diſp.6.quæſt. 11.punct.3.* Lugo *diſp.20.num.25.* Granados *tract.14. diſputat.10.numero 5.* & Ludouicum *quæſtione 11.art. 1. dub.2.pagina 241.* Philibertus *tractatu 3.part.3.cap. 7.numero 9.* iam ſibi contrarius, & rurſus, me citato Diana *part.10.tract.12.reſol. 57.* vbi alios plures Doctores citat.

QVÆSTIO XXXIII.

An, ſi Sacerdos vellet celebrare in die Natiuitatis vnam dumtaxat Miſſam, poſſet dicere ſecundam, & relinquere primam, & tertiam?

NEgat Gauantus *in Rubr. Miſſ. 4. part. tit. 3. numero 6. pagina mihi 231.* Quia exiſtimat tunc dicendam eſſe, vel primam, vel tertiam, & potius tertiam, quia eius oratio cum officio concordat.

Sed probabiliùs reſpondeo: poſſe quamlibet ex illis, ſicut poſſet dicere quamcumque vellet in nocte Natiuitatis, qui nollet celebrare, niſi vnam Miſſam. Sic Petrus de Ledeſma, Villalobos, Zanardus, Vgolinus, quos citat, & ſequitur Diana *loc.cit. reſ.39.*

QVÆSTIO XXXIV.

Ad ad dandum Viaticum ægroto, poteſt Sacerdos bis eadem die celebrare?

NEgant Vaſquez *diſp.232. num.50.* Hurtado *diſp. 4. diff. 3.* Ioan. de Cruce *de Sacrificio Miſſæ. quæſtione 2. dubio 3 concluſio.3 fine,* & Diana *2. parte*

*tract.*14.*reſol.*56. Qui quam plures Doctores pro ſua ſententia citat, & poſſet etiam Hurtadum, qui re vera tenet.

Sed æque probabiliter reſpondeo: poſſe. Dummodo Sacerdos ſit ieiunus, ita vt in prima Miſſa nihil aliud ſumpſerit, niſi ſanguinem cum Hoſtia. Sic Nauarrus *in man.cap.*25.*num.*93. Ægidius *quæſt.*82.*art.*2. *dub.*3.*num.*215. Victoria *num.*96. Henriquez *lib.*9.*cap.* 30.*num.*7.*lit.H.* & apud ipſum D.Thomas, Ledeſma, Paludanus, D. Antoninus, Silueſter, Tabiena, & Angel. Valentia *diſp.*6.*quæſt.*11.*punct.*3. *ad* 7. Lugo *diſp.* 20.*num.*44. Binsfeld. *in ſuo Enchirid.*1.*part. tract. de Euchariſt.* §.9. Lublinus *Ver. Miſſa, num.*2. Philibertus *tract.*3.*part.*2.*cap.*37. *num.*3. Fagundez *prac.*1.*lib.* 3.*cap.*16.*num.*8. Qui bene cum Henrico aduertit, quod ſi in eo caſu Sacerdos moneatur, de neceſſitate infirmi antequam conſummet Hoſtiam, nec ibi adſit ſacrarium, debeat ſeruare ſuæ Hoſtiæ particulam pro infirmo communicando. Sic etiam tenet Thom. Hurtad.*to.*1.*reſol. moral.tract.*2. *cap.* 7. *reſol. vltima num.* 431. Quia (inquit) præceptum de accipiendo viatico eſt diuinum: vnde proximus eſt in vrgentiſſima neceſſitate poſitus, vt ſatisfaciat tali præcepto, & habeat ſubſidium ad iter tam arduum peragendum: ergo optime poterit ſacerdos iterum ſacrificium celebrare pro dando Viatico infirmo. Sic ibi: *& num.*438. vbi addit non ſolum poſſe; ſed & lege charitatis ad id teneri.

Qvæstio XXXV.

An etiam poſſit Sacerdos bis in die celebrare, quando iam fere dicta Miſſa, ſuperuenit Pontifex, Epiſcopus, Rex, aut alius Princeps, aut denique plures itinerantes in diebus præſertim feſtis?

Affirmant Syluest. D. Anton. Nauar. Henriquez, & Valentia, Fagund. Binsfeldius, Lublinus, & Philibertus *locis citatis.*

Negant vero alij, exiſtimantes, non poſſe, eo quod, in tali caſu, nulla adſit vrgens neceſſitas. Ita ſentiunt Vaſquez, Ægidius, Lugo, & Hurtado *loc.cit.* Granados *tract.*14.*diſp.*10.*num.*4. Vbi ſic ait: Poſt inchoatam vero Miſſam, non expedit iterum illam inchoare. etiam ſi perſona magnæ authoritatis aduenia, & dies feſtus ſit. Vnde ſtricte ſub excommunicatione præcepit Synodus Hiſpalen. *tit. de celebratione Miſſarum cap.*8. Ne peracta confeſſione inchoëtur iterum Miſſa, licet adueniat perſona cuiuſcumque dignitatis. Sic Granados.

Sed in hoc caſu, æque probabiliter reſpondeo: poſſe repeti per ſe, ſecluſa ſpeciali prohibitione, ſi alia Miſſa celebrari nequeat, & illi veniant ante offertorium. Sic Gauantus *part.*3.*tit.*10.*num.*17. Vbi ſic ait. At ſi inchoata Miſſa veniat Epiſcopus, aut eo maior, aut Princeps, neque alia Miſſa celebrari poſſit, quid agendum? Ante conſecrationem, & poſt Epiſtolam, ſi illi veniant, poterit repeti Miſſa à capite: Nauar. *de Orat. notab.*16.*num.*55. & Azor *lib.*10.*cap.* 32. *quæſt.*3. Addit Poſſeuin. *de Officio. cur.cap.* 2. *num.* 11. poſſe hoc fieri, etiam vltra primam vicem, ſi maior cauſa ſuperueniat; ſed meo iudicio, tunc eſſet opus altiori iudicio. Sic Gauantus. Qui tamen forſan per errorem Thypographi male citat Nauar. *notab.*16.*pro cap.*16. Et male etiam omnes alios, quatenus dicit, illos aſſerere poſſe repeti; Miſſam, ſi veniat Epiſcopus, *&c.* ante conſecrationem: cum potius doceant, nullo modo poſſe, ſi poſt Offertorium veniat. Legatur Poſſeuin. *loc. citat.num.*10.*&* 11. Nauar. & Azor *loc.cit.* Henriq. *lib.* 9.*cap.*30.*num.*3. & Thom. Hurtad. *loc.cit.*

Qvæstio XXXVI.

An Poſſit Sacerdos iterum in eadem die ieiunus celebrare, ſi cum finit Miſſam, nuncietur ei, quod intrat defuncti corpus ſepeliendum cum Miſſa?

Negant abſolute Vaſquez, Hurtado, Lugo Ioan. de Cruce, Diana, Armilla *locis citatis*, & alij quam plures.

Sed probabilius reſpondeo: poſſe, vbi conſuetudo eſt, aut Synodalis conſtitutio ne quis abſque Miſſa ſepeliatur; ſecus, ſi talis mos, aut conſtitutio non detur, & non ſit alius Sacerdos, qui poſſit, & velit celebrare. Sic Henriq. *lib.*9.*cap.*30.*num.*7.*lit.*R. & apud ipſum, Rayner, Tabiena, Ledeſma, Nauar. & alij, Azor *tom.* 1. *inſtit.lib.*10.*cap.*24.§. *Excipiunt.* Fagund. *prac.*1.*lib.*3.*cap.*16.*num.*7. Ægid. *quæſt.*83.*art.*2. *dub.* 3. *in fine*, Philibert. *loc.cit.pag.*425. & alij. Quos ſequitur Thom. Hurtad. *loc.cit. num.*434.

Qvæstio XXXVII.

An poſſit Sacerdos ſecundo in eadem die celebrare, ob nuptiarum benedictionem?

Negant Vaſquez, & Hurtado *locis citatis.* (qui, & citat Ægidium *loc.cit.* & Ioan. de Cruce,

Sed probabilius reſpondeo: poſſe, vbi mos, aut conſtitutio Synodalis eſt, vt præeunte Miſſa Nuptiarum benedictio detur, & aliàs nequeat differri benedictio in ſequentem diem, ſine magna perturbatione populi, aut ſcandalo; tunc enim ſit Sacerdos ſi ieiunus, licitè poterit ſecundo ſacrificare, quia re vera adeſt, neceſſitas, quam iura petunt. Sic Nauar. *cap.*25 *num.* 87. Henriq. *lib.*9.*cap.*30.*num.*7. Et apud ipſum Silueſt. Rayner, & Tabiena, Ledeſm.22.*part.*2. Fagund *cap.*16. *cit. num.*9. Ægid. *quæſt* 83. *art.*2. *dub.*3.*in fine.* (Vnde malè illum citat pro ſe Hurtad.) & Lugo *diſp.*20.*num.* 47. Philibertus *loc.cit.*

Qvæstio XXXVIII.

An ſacerdos habens duas Eccleſias Parochiales, quibus ipſe ſolus præeſt, poſſit bis eadem die celebrare?

Reſpondeo: poſſe: non ſolum in feſtis, vt docet praxis, & omnes DD. ſed in aliis diebus. ſi in his ſit ſufficiens; numerus fidelium audientium Miſſam quotidie. Vt docet Suar.3.*part. quæſt.*83. *art.*2.*ſect.*3. Licet Marcus de los Huertos *quæſt.* 23. loquendo de diebus non feſtiuis dicat hoc non eſſe verum, & Pet. Ledeſma, & Cruz ſtandum. Lege Dianam, me citato, *part.*10.*tract.*16.*reſol.*22. qui cum Lugo, Dicaſtillo & aliis ſententiam noſtram proſtant.

Qvæstio XXXIX.

An etiam in vtraque India, Anglia, Germania, & aliis Prouinciis, vbi vnus Sacerdos nequit omnibus fidelibus ſatisfacere, poſſit bis ſacrificare?

Reſpondeo: poſſe. Quia eadem fere eſt ratio, & vrgens neceſſitas. Sic Fagundez *numero* 5. Lugo *diſputat.*20. *numero* 46. Philibertus *loco citatis* & communis.

Qvæstio

Digitized by Google

QVÆSTIO XL.

An Qui habet duas Parochias, poſſit in die cænæ conſecrare in ambabus Euchariſtiam, ſumendam in Paraſceue cum vino non conſecrato?

AFfirmant aliqui, quos ſuppreſſo nomine referunt Ledeſma *cap.* 19. *de Euchar. p.ſ.* 7. *concl. verſu.* La ſegunda dificultad es. Et Marcus de los Huertos *quæſt.* 13. *fol.* 155.

Sed longe multo probabiliùs reſpondeo cum ipſis, & cum Ioann. de Cruce *quæſt.* 2. *de Miſſa dub.* 3. *concl.* 2. Non poſſe, ſed debere conſecrare Hoſtiam in præcipua Eccleſia, & ibi ſolum perficere, ſolemnitatem, & fideles alterius Eccleſiæ illuc accedere. Quod ſi ambæ Eccleſiæ ſint æquales, in vno anno celebretur in vna, & in altero, in alia. Sic ille. Et Sylvius in notis ad §. 9. Binsfeld. Vbi ſic ait. Notent Paſtores, quod feria ſexta Paraſceues non poſſunt officium, quod in Miſſali continetur, facere, niſi in vna Eccleſia, ne vel communicent non ieiuni in ſecunda, vel officium peragant in prima, ſine vſu calicis, & contra morem Eccleſiæ, Sic ille.

QVÆSTIO XLI.

An in his caſibus, in quibus diximus poſſe bis celebrari, poſſit etiam ter, aut pluries, ſi eadem cauſa perſiſtat, & Sacerdos adhuc ieiunus maneat?

NEgant Henriquez *lib.* 9. *cap.* 30. *num.* 7. & Fagundez *præc.* 1. *lib.* 3. *cap.* 16. *num.* 5. Quia ius (inquiunt) *in capite Conſuluiſti, de celebratione Miſſ.* ſolum bis in die concedit in neceſſi tate celebrare ieiunis.

Sed, longe probabiliùs, reſpondeo: poſſe ter, & pluries celebrare, eadem cauſa permanente. Quia in iure non determinatur pluralitas Miſſarum. Vnde falſo allegant contrarij textum citatum, cum ibi non ſit magis ſermo de duplici, aut de triplici, aut multiplici Miſſa celebranda, vt aduertit Lugo *numero* 41. Sic ipſe, & Suarez, Hurtado, Petrus de Ledeſma *loco citato* & Marcus de los Huertos *de ſacrificio Miſſæ quæſt.* 13. *fol. mihi* 148. Thom. Hurtad. *tom.* 1. *cit. tract.* 2. *cap.* 7. *reſ. vlti. num.* 430. *Naldus* & Philiarcus apud ipſum.

QVÆSTIO XLII.

An In die Commemorationis defunctorum, poſſint Sacerdotes, bis Miſſas celebrare:

REſpondeo: poſſe in Regno Valentiæ, in Hiſpania, ex conceſſione Summi Pontificis, vt teſtatur Lugo *diſp.* 20. *num.* 43. Et non tamen extra. Imo ſi Sacerdotes ſint Religioſi poſſunt ter in eadem die, in dicto Regno celebrare, vt affirmat Petrus Ledeſma *cap.* 19. *de Euchar. concl.* 7. Quia ad hoc habent priuilegium. Quod idem docet Marcus de los Huertos Dominicanus *de ſacrificio Miſſæ quæſt.* 13. loquendo de aliis locis, per hæc verba. In die etiam defunctorum, aliquibus in locis, eſt priuilegium, & poteſt etiam Sacerdos dicere tres Miſſas: quo priuilegio gaudet conuentus iſte D. Iacobi, Ciuitatis Pampilonenſis, Sic ille. Ex quo colligo, in vtroque Regno poſſe etiam noſtros Religioſos in eadem die tres Miſſas celebrare, quia eodem gaudemus priuilegio. Idem docet Thom. Hurtad. *num.* 416. vbi ait, poſſe in die defunctorum in regno Cathalonæ ter ex priuilegio celebrari.

DISPVTATIO VI.

De Hora, & Loco celebrandi Miſſam.

QVÆSTIO PRIMA.

An ſit licitum Miſſam ante Auroram incipere ſecluſo priuilegio:

REſpondeo: quod non. Quia ita præſcribitur in Regulis Miſſalis: vbi dicitur, horam celebrandi pro Miſſis priuatis eſſe ab aurora vſque ad meridem. Sic Henriquez *lib.* 9. *cap.* 24 *num.* 5. *lit.* K. & Fagundez *præc.* 1. *lib.* 3. *cap.* 17. *num.* 2. Qui hoc ipſum probant ex *cap. Nocte Sancta, de conſecrat. diſt.* 2. Sed non ita bene: quia ibi nihil dicitur de Aurora, & eſt communis, vt me citato docet D. Didacus Narbona *tom.* 2. *de Horgraphia Iuris. Hora* 1. *num.* 13. Suarez, Scortia, Cruz, Barboſa, & alij penes ipſum.

QVÆSTIO II.

An Miſſa poſſit celebrari duabus horis ante ortum ſolis:

NEgant communiter DD. quamuis non conueniant in hora aſſignanda. Nam Reginald. *lib.* 25. *cap.* 9. *num.* 173. docet ſolum eſſe licitum celebrare per vnum quadrantem horæ, ante ſolis irradiationem. Henriquez, Ægidius, & Homobonus per ſemi horam circiter ante ortum ſolis. Azor, & Scortia per horam, & quadrantem ante radios ſolares manifeſtos. Suarez, Moure, Poſſeuinus, Ioan. de Cruce, Peregrinus, Hurtado, & Diana 2. *part. tract.* 14. *reſol.* 33. per horam, & dimidiam ante ortum ſolis. Has omnes opiniones cum ſuis Authoribus refert Diana *loco citato*.

Sed æque probabiliter Reſpondeo: poſſe celebrari Miſſam duabus horis ante ortum ſolis. Sic Suar. *diſp.* 80 *ſect.* 4. *Verſ. Secundo inquiri poteſt. Et verſ. Tertia exceptio*, & apud ipſum Victoria, & Palud. Vnde Diana non recte citat Suarium pro ſua ſententia. Sic etiam Lugo *diſp* 20. *num.* 32. & 33. Rodriguez *in ſumma cap.* 47 *num.* 1. Moure 3. *par. cap.* 5. §. 14. *nu.* 3. Pitig. *diſt.* 13. *quæſt.* 2. *art.* 4. & alij. Addo, quod teſte Nauarr. *cap.* 15. *num.* 85. Ægidio *quæſt.* 83 *artic.* 2. *dub.* 4. Fagundez *præc.* 1. *lib.* 3. *cap.* 71. *num.* 17. Laymanio *lib.* 5. *tract.* 5. *cap.* 4. *ſub. num.* 3. & Philiberto *tract.* 3. *part.* 3. *cap.* 7. *num.* 2. in Gallia, Germania, & in Belgio hiemis tempore Miſſæ celebrari ſoleant tribus, vel quatuor horis ante ſolis ortum. Sic etiam, me citato, tenet D. Didacus Narbona *in Horographia iuris Hora* 1. *num.* 16.

QVÆSTIO III.

An Religioſi poſſint etiam per tres horas ante ortum ſolis Miſſas dicere:

NEgant Layman *tract.* 5. *cap.* 4. *num.* 7. Vaſquez *diſp.* 233. *cap.* 3. *num.* 27. & Hurtado *diſput.* 4. *diff.* 4. aſſerentes poſſe tantum per duas horas, & dimidiam aut tres quadrantes, non autem per tres horas ante ortum ſolis celebrare.

Sed æque probabiliter Reſpondeo: poſſe etiam per tres horas. Quia Religioſi ex priuilegio poſſunt per vnam horam anticipare Sacrum; ſed abſque priuilegio poterant

Digitized by Google

poterant inchoare Miſſam per duas horas ante ortum ſolis: Ergo addita vna hora ex priuilegio poterunt inchoare tribus horis ante ortum ſolis. Sic Suarez, Lugo, Diana, & alij *loc. cit.* & me citato Narbona *tom. cit. Hora 2. num. 2.* & me etiam citato. Diana *part. 10. tract. 12. reſolut. 26.* & alij penes ipſos.

QVÆSTIO IV.

An Religioſi ex vi ſuorum priuilegiorum poſſint celebrare Miſſas duabus horis poſt mediam noctem?

NEgat Fagundez *præc. 1. lib. 3. cap. 17. num. 3. & ſequent.* Et negant alij exiſtimantes priuilegium conceſſum ab Alex. VI. Conuentui de Monte Serrato Ordinis Benedictinorum, per quod olim poterant facere Sacrum duabus horis poſt mediam noctem, eſſe reuocatum per Concilium. Tridentinum *ſeſſione 22. Decreto de euitandis in celebratione Miſſarum.*

Sed probabiliùs reſpondeo: poſſe, quia probabilius eſt, prædictum priuilegium conceſſum ab Alexand. VI. Conuentui de Monte Serrato, & extenſum per Clementem VIII. ad totam Congregationem Benedictinorum, non eſſe reuocatum per Tridentinum, vt tenent Rodriguez *tom. 1 quaſt. Reg. quaſt. 43. art. 5.* & Lugo *diſp. 20. num. 29.* & apud ipſos Salas, & multi Theologi Salmanticenſes: ergo ipſi Benedictini, & omnes alij Religioſi, qui participat eorum priuilegia optimè poterunt Miſſas celebrare illico poſt duas horas mediæ noctis. Sic Ioan. de la Cruz *in ſua ſumma 1. parte de ſacrificio Miſſæ quaſt. 2. dub. 1. concluſione 3.* & in Epitome *lib. 2. cap. 5. dub. 6. concl. 2.* Diana *2. part. tract. 14. reſol. 33.* & Lugo *loc. cit. qui num. 30.* bene aduertit, & notat, quod facultas illa conceſſa Monachis Montis Serrati non fuit abſoluta, ſed limitata, nempe ad celebrandum in Eccleſia illius Monaſterij. Vnde ex vi illius facultatis, licet ipſi, & alij Religioſi poſſint celebrare illa hora in Eccleſia ſui Monaſterij, non tamen extra. Sic etiam me citato Narbona *num. 2. cit.* & me etiam citato Diana *part. 10. tract. 11. reſol. 25.*

QVÆSTIO V.

An quilibet Sacerdos poſſit celebrare ſtatim poſt mediam noctem ad dandum Viaticum infirmo?

NEgant Henriquez *lib. 9. cap. 24 num. 5.* & apud ipſum Nauar. *cap. 25. num. 85.* Sylueſt *V. Miſſa, §. 6.* Angel. §. 42. & alij. Negant etiam Fagundez *præc. 1. lib. 3. cap. 17. numero 15.* & apud ipſum, Azor. *tom. 1. inſtitut. lib. 10. cap. 25. quaſt. 7.* & Paludanus *diſt. 13. quaſt. 2. art. 2.* Bonacina *diſputat. 4. quaſt. vlt. punct. 9. num. 3.* Et apud ipſum, Poſſeuinus, Naldus, Sotus, & Bart. ab Angelo. Nam licet omnes iſti Doctores concedant, licitum eſſe Parocho Miſſam dicere ſummo mane, & ante lucem pro communicando infirmo, negant tamen, licitum eſſe id facere, ſtatim poſt mediam noctem.

Sed probabilius reſpondeo: poſſe celebrare ſtatim poſt mediam noctem. Quia maioris momenti eſt, ægroto ſuccurrere Viatico, quàm ſtatim poſt mediam noctem celebrare, cum illud ſit de præcepto Diuino, iſtud verò, ſolum ex conſuetudine prohibitum. Sic Vaſquez *diſputat. 231. numero 10.* Laymanus *libro 5. tract. 5. cap. 4. numero 3.* Victoria *numero 95. alias 97.* Gabriel *lect. 14. & 15.* Diana *tractatu. 14. citato reſolut. 33.* Lugo *diſputat. 20. numero 26.* Hurtado *diſputat. 4. diff. 4.* & alij. Imo nec Sylueſter, nec Nauarrus oppoſitum docent, vt malè dicit Fagundez. Legantur *loco citato.* Sic etiam tenet me citato, Diana *parte 10. tractatu 12. reſolut. 26.* & Dicaſtillo apud ipſum Narbona *loco citato num. 16.* & Trullench penes ipſum.

QVÆSTIO VI.

An Epiſcopi iter facientes poſſint celebrare ante lucem, ſeu auroram:

REſpondeo: poſſe. Sic Nauarrus *cap. 28. numero 85.* Sylueſt. Paludanus, & Sotus, quos refert, & ſequitur Henriquez *libro 9. cap. 24. num. 5.* Fagundez *præc. 1. lib. 3. cap. 17. numero 16.* Azor *lib. 10. cap. 25. quaſt. 5.* Hurtado *diſp. 4. diff. 4.* Philibertus *tractatu 3. parte 3. cap. 7. numero. 11.* & alij, qui idem concedunt Cardinalibus, quamuis iter non faciant. Sic etiam, me citato, Narbona *Hora. 1. numero 16. verſu Refert.*

QVÆSTIO VII.

An etiam Sacerdotes iter facientes poſſint ante Auroram celebrare, vt commode iter perficiant:

AFfirmat Henriquez *num. 5. cit.* & apud ipſum, Sotus, & alij Recentiores. Refert etiam pro hac parte Fagundez doctiſſimum Nauarrum *cap. 25. num. 85.* Sed male profectò, cum hoc tantum concedat Epiſcopis. Vnde,

Longe multo probabilius reſpondeo: non poſſe. Quia hoc ſolum conceditur Epiſcopis, ob eorum prærogatiuas. Sic Layman, Fagundez, Diana, & Philibertus *loco citato*, nec non, & me citato, Narbona *loco alleg.*

QVÆSTIO VIII.

An Licitum fuerit olim in nocte Reſurrectionis, ſicut in nocte Natiuitatis paulo poſt mediam noctem, Miſſam celebrare:

AFfirmant Vaſquez *diſputat. 233. cap. 2. num. 15. & cap. 3. num. 32.* Suarez *diſput. 80. ſect. 2. in fine.* Fagundez *lib. 3. cit. cap. 15. num. 18.* & Hurtado *diſp. 4. diff. 4.*

Sed, longe multo probabiliùs, imo certiſſimè reſpondeo: Nunquam fuiſſe licitum. Quia illa Miſſa noctis Reſurrectionis nunquam fuit celebrata poſt mediam noctem, ſed initio noctis Sabbati, poſt ſolis occaſum, apparente prima ſtella. Vſque ad illam enim horam legebantur Prophetiæ, benedicebatur fons, Cathechizabantur, & baptizabantur Cathecumeni, & incipiente nocte Reſurrectionis, cantabatur Miſſa cum lætitia. Sic Lugo *diſputat. 20. numero 16. & 17.* Qui hoc optime ex ord. Romano, & ratione probat. Et Gauantus *4. part. in Rubr. Miſſalis tit. 10. num. 45.*

QVÆSTIO IX.

An Inceptio celebrationis Miſſæ differri poſſit vſque ad horam nonam, hoc eſt, vſque ad horam tertiam, aut ſecundam & dimidiam, poſt meridiem?

AFfirmant Nauarr. *capite 25. numero 85.* Viuald. *num. 151.* Pitigianus *diſt. 13. quaſt. 2. art. 4.* Llamas *parte 3. Methodi capite 5. & capite 18.* Et Sa, *in prima editione V. Miſſa numero 27.* Vbi ſic ait: Ante auroram

Digitized by Google

horam celebrare licet, ob neceſſitatem, aut vrgentem cauſam, vt ob iter faciendum, & ſi abſit ſcandalum, licet etiam, hora nona, ſcilicet, tertia hora poſt meridiem. Sic Sa. Et ſic Salcedo *in pract. criminali c.46. num.4.* Citat etiam Fagundez pro hoc ſententia Henriquez *in lib.9.cap.24. num.6.* Sed non bene, cum ſolum dicat, poſſe Sacerdotem in feſto iter facientem incipere Miſſam, vna hora poſt meridiem. Tenent tamen Scotus, Durand. & Angel, vt refert Ioan. de Cruce, & in tempore D.Thomæ, iſte erat vſus, vt dicit *quæſt.83.art.2.* Et hanc opinionem vt probabilem admittit Tannerus *tom.4. diſputat.5. quæſt.10. dubit.4. num.6.*

Sed, longè multò probabiliùs, reſpondeo: non poſſe differri, generaliter loquendo, vſque ad horam nonam abſque priuilegio. Quia contraria conſuetudo à Pio Quinto in Miſſali approbata, & conſenſus fidelium oſtendunt, iam veterem illam conſuetudinem eſſe abrogatam. Sic Suarez *diſp.80.tract.4.* Vaſquez *diſp.232. cap 4.* Sotus *diſt.9. quæſt.2. art.2.* Fagundez *prac.1.lib.3.cap.17.num.8.& 9.* Hurtado *diſp.4.diff.4.* Ioan. de Cruce *de Miſſæ ſacrificio quæſt.2. dub.1. concluſ.4.* Philibertus *tract.3.part.3. c.7. num. 12.* & Bellarmin. ſup. Concilium Tridentinum ſeſſ.22. de Obſeruand. & Vitand. in ſacrif. Miſſæ *cap.9.verſ.Debitis horis,* his verbis: Quia pluribus fuerat à Sede indultum, vt Miſſas etiam de veſpere celebrare poſſent S.D.N. Pius V. omnes huiuſmodi licentias, & priuilegia reuocauit 1566. *Ind. 9. die 26. Menſis Martij* anno eius primo. Sed conceſſum poſtea fuit Confraternitati S.Franciſci, & Magdalenæ celebrandi Miſſas ante lucem, ſed non niſi duabus horis ante Ortum Solis: & in templo Pacis, etiam poſt Nonam Miſſæ celebrantur. Sic ille. Et ex illo Narbona *tom.2. Hora 7.num.8.* Lege Dianam *part.10.tract.12.reſol.26. in fine.*

QVÆSTIO X.

An ſaltem Religioſi ex priuilegiorum ſuorum vi, poſſint differre inceptionem Miſſæ vſque ad nonam, id eſt, vſque ad tres horas poſt meridiem?

NEgant Azorius *tom.1.inſtit. moral.lib.10. cap.25. quæſt.3.* Nicolaus Auriferus, & Francolinus, quos citat: & ſequitur Fagundez *loc.cit. num 5.* Henriquez *lib.9. cap.24. num.6. lit. T.* & Marcus de los Huertos *de ſacrificio Miſſæ quæſt. 13. fol. 153.* & alij. Quia exiſtimant, priuilegia illis, circa hoc conceſſa, eſſe iam derogata, à Pio V. anno 1567.

E contra vero, Ioannes, de Cruce *de ſacrif. Miſſæ quæſt.2.dub.1. concl.4. in fine. & in epito. lib.2. cap.5. dub.6. concluſ.2.* & Diana *2.part.tract.14.reſol.34.* abſolute, & ſine vlla limitatione affirmant, poſſe Religioſos celebrare vſque ad nonam incluſiue, id eſt, vſque ad tres horas poſt meridiem.

Sed ego clarius, & probabilius reſpondeo: poſſe quidem celebrare vſque ad nonam incluſiue, non abſolute, ſed ratione itineris, aut alterius iuſtæ cauſæ: cum hac enim limitatione conceſſum fuit hoc priuilegium Benedictinis ab Eugenio IV. Buliaxi. Sic tenet, & notat Lugo *diſp.20. num. 42.* per hæc verba: Limitandum eſt, quod cum Ioan. de la Cruz dicit Diana *de celebratione Miſſa. reſol. 34.* vbi ſupponit, illud priuilegium eſſe abſolutum, cum tamen ſolum ſit ad certos caſus itineris, vel alterius cauſæ; dicit etiam, horam nonam eſſe vſque ad tres horas poſt meridiem, quod etiam non eſt vniuerſaliter verum; ſed in æquinoctio; nam in ſolſtitio hyemali, nona hora attingit ſolum ad ſecundam poſt meridiem cum quadrante; in ſolſtitio autem æſtiuo, vſque ad horam tertiam poſt meridiem, cum tribus quadrantibus, vt late Francolinus *de temp.hor. cap. 10.* Sic Lugo, ſic me citato Narbona *Hora 7.* citata *num.9.*

QVÆSTIO XI.

Quo tempore, poſt tranſactum meridiem poterit abſque priuilegio inchoari Miſſa?

REſpondeo: quod quidam dicunt, quod tertia parte horæ poſt meridiem. Sic Azor *1.part. lib 10. cap. 25. quæſt. 6.* Alij extendunt ad ſemihoram. Sic Henriquez *lib.9.cap.24.num.5.fine.* Fagundez *cap.17. cit.num. 6.* Philibertus *tract.3.part.3. cap.7. num.14.* Layman *lib.4. tract.5. cap.4. num.4.* Hurtado *diſp.4. diff 5.* & apud ipſum, Putancus. Alij, ad tres fere quadrantes. Sic Bonacina *diſput.4. quæſt. vlt. punct.9. num.6.*

Sed probabiliùs reſpondeo: poſſe incipi Miſſam, vna hora integra poſt meridiem. Quia hic vſus eſt, & praxis Clericorum communis. Sic Syluius *quæſt. 83. art.2.* imo & Bonac. *loc.cit.* Sic etiam Diana *part.2. tract. 14. reſol. 34.* & me citato, Narbona hora 7. citata *à num.6.* & me citato Diana *part.10. tract.12. reſol.22.*

QVÆSTIO XII.

An ſaltem, ad dandum Viaticum ægroto, poſſit inchoari Miſſa, poſt meridiem vſque ad horam nonam?

REſpondeo: poſſe, iuxta dicta ſupra quæſt.10. & tenent communiter Doctores citati præcipuè Lugo, Hurtado, & Vaſquez *loc.cit.* Qui bene addunt, etiam conſuetudine receptum eſſe, vt quando Miſſa ſolemnis, inchoata ante meridiem, durat poſt illum, etiam vſque ad nonam, poſſit priuata tunc incipi, quandiu ſolemnis durat. Sic ipſi & Ludouicus *quæſt. 11.art.3. dub.1.pag.245.* & ſic me citato Narbona *tom.2.Hora 7.num.14.* & me etiam citato, Diana *part.10. tract.12.reſol.26.*

QVÆSTIO XIII.

An in funere Regis, aut Principis, poſſit Miſſa incipi ante meridiem, & protrabi vſque ad veſperam, vel Nonam?

REſpondeo: poſſe, imò ſi inchoentur officia funeralia (dici ſolita ante Miſſam) ante meridiem, poteſt tunc incipi Miſſa, longe poſt meridiem, vt poſt Veſperas, aut nonam. Quia inchoatis officiis, cenſetur inchoari Miſſa defunctorum, quæ iuxta morem Eccleſiæ Romanæ, poſt officia ſubſequitur. Sic Henriquez *lib.9.cap.14.num.6.* qui *lit. A.* dicit, ita practicatum fuiſſe Salmanticæ in funere Regum, & finitam fuiſſe Miſſam hora 4. poſt meridiem. Fagundez *prac. 1.lib.2. cap.17. num. 19.* Qui id ipſum dicendum putant, quando Epiſcopus Sacros celebrat Ordines, tunc enim licitum eſt incipere Miſſam poſt Veſperas, aut nonam, ſi actus ordinationis ante meridiem cœptus eſt, (vt etiam tenent apud ipſos, S.Th. *q.83.art.2. ad 3.* & Syluest. *Miſſa 1. num.6.*) & ob eandem rationem poterit in Sabbato Sancto incipi longe poſt meridiem Miſſa ob officium Eccleſiaſticum, vt docent ipſi Doctores cum Nauarr. *de orat. noct.3. numero 44.* & aliis. Sic etiam tenet, me citato, Narbona *loc. cit. num.16.*

Digitized by Google

QVÆSTIO XIV.

An Sacerdos poßit interrumpere Miſſam, & diſcedere ab Altari pro Confeßione morientis, aut pro baptizando puero moriente?

NEgant poſſe diſcedere, & interrumpere Miſſam, ſi eſt poſt Canonem, Azor *lib.*10.*cap.*31. *quæſt.*1.& Poſſeuinus *cap.*2.*num.*11.

Sed probabiliùs reſpondeo: poſſe, etiamſi ſit poſt Canonem, & conſecrationem. Sic Nauar. *cap.*16. *de orat.num.*69. Henriquez *lib.*9.*cap.*30.*num.*4.docentes, hoc poſſe, & fieri, ob ſuperuenientem grauem ventris neceſſitatem. Gauantus *part.*3.*tit.*10.*num.*18. Qui hoc ipſum docet poſſe fieri, non ſolum ad audiendam confeſſionem moribundi, cuſtodita, ſi opus eſt, interim ab alio Euchariſtia, verum etiam ad vngendum infirmum, cui nullum aliud Sacramentum miniſtrari poteſt.

QVÆSTIO XV.

An, ſecluſo ſcandalo, & contemptu ſit peccatum mortale celebrare extra Eccleſiam, aut locum ſacrum, ad hoc ab Epiſcopo deputatum?

NEgant Sotus *in* 4. *diſt.*13.*quæſt.*2.*art.* 3. Sa, etiam correctus, *verſ. Miſſa, num.*20. vt teſtatur Diana vbi infra; Vnde male ait Machado, infra citandus, ſententiam Emanuelis Sa, eſſe correctam, à Magiſtro Sac. Palatij, & id affirmare Dianam 2.*part.tract.*14. *reſol.*38. Cum nec ſententia Sa, ſit in hac parte correcta, nec Diana, id teſtificetur, ſed potius contrarium.

Sed certiſſimè reſpondeo: eſſe mortale celebrare extra Eccleſiam, abſque ſufficienti cauſa. Quia id prohibetur *in cap. nullus de conſecratione diſt.*1. & in Trident.*ſeſſ.*22.*cap.de euitandis in celebrat. Miſſarum.* Et ſic docent communiter Doctores Syluius, Homobonus, Filliuc. Ioan. de la Cruz, Villalobos, & Hurtado, quos citat, & ſequitur, Diana 2.*part tract.*14. *reſol.*38. Henriquez *lib.*9 *cap.*27.*num.*1. Nauarr. *c.*25. *num.*82. Zerola *in ſua praxi Epiſcop.p.art.* 1.*verſ. Miſſa num.*1. Sylueſt. Suarez, Angelus, Azor, Gabriel, Alenſ. Viuald. & alij, quos citat, & ſequitur Fagundez *prac.*1.*lib.*3.*cap.*13.*num.*1. & 2.Lugo *diſp.*20.*num.*48. Philibertus *tract.*3.*part.*3.*cap.*9.*num.*2.Machado *lib.*4. *part.*1. *tract.*11. *document.*1.*num.*2. Legatur Valerus *Verb. Miſſa diff.*2.

QVÆSTIO XVI.

An liceat in neceßitate, extra Eccleſiam in quouis loco decenti celebrare?

REſpondeo: licere: dummodo celebretur cum ara conſecrata, ſeu altari portatili. Quia ſic habetur *in cap.Sicut. de conſecratione diſt.*1. Neceſſitas autem erit, ſi dum aliqui peregrinantur diù Miſſa carere coguntur; quando Eccleſia eſt diruta, aut populum non capit; poteſt enim tunc Altare iuxta Eccleſiam collocari, ne ſacro careant. Deinde in caſtris pro militibus, in littore pro nautis, & nauigantibus, vt feſto die Miſſam audiant. Sic Henriquez, Sa, Hurtado, Lugo, & alij. Legantur Suarez *diſputat.* 81. *ſect.* 4. Villalob.*tract.*8.*diff.*23.*n.*5.Machado *numero* 3. & Valerus *loc. cit.*

QVÆSTIO XVII.

An Religioſi, ex vi ſuorum priuilegiorum poſſint, etiam abſque ſufficienti cauſa, celebrare extra Eccleſiam?

NEgant Nauarr. *cap.*25.*num.*82. Suarez *diſput.*81. *ſect.*3. *in fine.* Et Fagundez *prac.*1. *lib.*3. *cap.*14. *num.* 16. Qui pro hac parte citat Tabienam, *V. Miſſa* §.7. & Henriquez *lib.*9.*cap.*27.*num.*2.*fine.* Sed certe non bene. Nam Henriquez *loc.cit.* oppoſitum per hæc verba dicit. Regulares habent priuilegium celebrandi in Altari Viatico, etiam in caſtris. Sic ille, qui pro ſe citat Tabienam. Verum eſt, quod in marg. *lit.S*, videtur æqualiter inclinare in ſententiam Nauarri aſſerentis huiuſmodi priuilegium ſublatum eſſe per Trident. *ſeſſ.*22. & ideo illo vti, iam non licere.

Sed æquè probabaliter reſpondeo: poſſe. Quia ita fuit conceſſum à Sixto IV. aliquibus Religioſis, Bulla 33. & à Iulio II. Bulla 20. Et loquendo de Prædicatoribus, & Minoribus habetur in *cap. in his. de priuil.* Sed ſic eſt, quod hæc priuilegia non ſunt reuocata per Tridentinum *loc.cit.* ſaltem quandiu Epiſcopus non contradicit, vt ſatis probabiliter docent Salas, & Rodriguez, quos citat, & ſequitur Lugo *diſp.*20. *num.* 52. Ioan. Præpoſitus *in* 3.*part. quæſt.*83. *art.*3. *num.*151.quem citat, & ſequitur Diana 4.*part.tract.*4. *reſol.* 106. Ioan. de Cruce *in Epito.lib.*2. *cap.*5. *dub.*7. per totum. Ioan. Valerus *V. Miſſa diff.*1.*num.*1. Ergo Religioſi extra Eccleſiam vbique, etiam in domibus ſæcularibus, poſſunt Miſſas celebrare. Sic dicti Doctores & Philibertus *tract.*3.*part.*3. *cap.*5.*num.*12.

QVÆSTIO XVIII.

An in mari, vel flumine poßit aliquando celebrari?

NEgant Nauarr. D.Anton.Armill.Sot.Palud. Turrecremat. quos refert, & ſequitur Henriquez *lib.*2.*cap.*27. *num.* 3. Gabr.Sylueſt. & Angel. quos refert, & ſequitur Vaſquez *diſp.*232.*cap.*3. *num* 4. Suarez *diſp.*81.*ſect.* 3. Ægid. *ad quæſt.*83.*art.*3.*dub.*1. *num.* 216. Bonac. *diſp.*4.*quæſt.vlt. punct.*9.*num.*11. Gauant. *in Rubr. Miſſal.part.*1.*tit.*20.*pag.mihi* 78.

Sed probabiliùs reſpondeo; poſſe, quando moraliter non imminet periculum effuſionis ſanguinis, Primo. Quia nullo iure ſpeciali id prohibetur. Secundo. Quia quoties fieri honeſte poteſt, ſatisfaciendum eſt grauiſſimis præceptis audiendi in feſtis Miſſam; accipiendi Euchariſtiam in Paſchate, & Viaticum in mortis articulo: Sed ſic eſt, quod multoties poteſt in mari celebrari Miſſa honeſte, & reuerenter, & abſque periculo effuſionis ſanguinis, vt late, & optime probant Granados *tract.*14.*diſp.*13.*à num.*2.Lugo *diſp.*20. *ſect.*4. per totam, & Fagundez *prac.*1. *lib.* 3. *cap.*10. *num.*15. Ergo. Sic tenent ipſi Doctores; & apud illos, Durandus Franciſcanus, Scortia, & Vualterus. Imo pro noſtra ſententia, ſic explicata, adducit Lugo Diuum Antoninum, Sylueſtrum, Armillam, Paludanum, Graffium, Emanuelem Sa, Maiorem, & Henricum, quibus addere poſſumus Hurtadum *diſp.* 4. *diff.*6. Layman *cap.*5.*num.*6. Philibertum *tract.*3.*par.*3. *cap.*9.*fine.* Machado *loc.cit.num.*6.& alios.

QVÆSTIO XIX.

An liceat hodie deferre Sacram Euchariſtiam in nauigiis, aut triremibus?

NEgare Videtur Henriquez *lib.* 9. *cap.* 27. *num.* 3. licet obſcure. Negabunt tamen clare, Doctores

Digitized by Google

ctores primæ ſententiæ quæſtionis præcedentis.

Sed probabiliùs reſpondeo: licere. Dummodo locus decens,& ſeparatus Sacræ Euchariſtiæ deſignetur, quia id minus difficultatis, quam celebrare habet: Sic Granados *loc. cit. fine num.7*. Et certe olim nauigantes Sacram Euchariſtiam ſecum deferre conſueuiſſe, refert D. Ambroſius & Metaphraſt. relati ab Henrico *loc. cit.*

DISPVTATIO VII.

De altari, vaſis, ac veſtibus, quibus celebranda eſt Miſſa.

QVÆSTIO PRIMA.

An ſit peccatum mortale celebrare abſque altari, ſeu ara?

NEGATIVAM ſententiam docere Victoriam *num.* 98. affirmat Victorellus *in notis ad Emmanuelem Sà, v. Altare, in fine* per hæc verba. Victoria *num.* 98. ſi abſit ſcandalum, & contemptus, id per negligentiam omittere mortale peccatum non putat. Sic Victorellus. Sed Victoria non id affirmat modo, quo à Victorello explicatur; ait enim ſic: De aliis ritibus; ſi aliquid intermittatur non ex malitia, ſed ex negligentia quacumque non exiſtimetur mortale. Vnde ſi quiſpiam celebrans obliuiſcatur manipuli, vel non aduertat, ſe ſine ara celebrare, non timeat peccatum mortale. Sic Victoria, & ſic Sotus *diſt.*13.*art.*3.*fine* ſic dicens. Attamen quia omnia ſunt de iure poſitiuo ſola negligentia, ſi abſit ſcientia, & contemptus, non erit peccatum mortale: non enim tenetur explorare Sacerdos: vtrum vaſa ſint conſecrata, vel vtrum linteola ſint ex lino, an ex alia ſimili materia,& an ſubtus ara lapidea lateat. Sic Sotus.

Sed certiſſimè reſpondeo: eſſe, quia eſt contra præceptum graue habitum *in cap. Altari, de conſecratione diſt.*1. Nauar. *cap.*25. *num.*83. Moure 3.*part.cap.*5. §. 11. Henriquez *libr.*9.*cap.*25.*num.*1. Suarez *diſp.*81. *ſect.*5. Fagundez *prac.*1. *lib.*3. *cap.*22.*n.* 1. & omnes. Lege Dicaſtillo *tract.*5.*diſp.*4.*dub.*8.& Thom. Hurtad. *tom.*1. *reſol. moral. tract.*2.*cap.*6.*reſol.*24.

QVÆSTIO II.

Quotuplex eſt Altare?

REſpondeo: quod duplex; vnum fixum, & alterum portatile, ſeu mobile, quod ara nuncupatur. Primum conſecratur, vt ibi permaneat, & ideo non niſi ſuper menſam; & completam ſtructuram conſecratur altare: id eſt, totus lapis ſuperior Altaris, qui capit totum Altare. Vnde in qualibet parte illius poteſt ſacrificari. Secundum autem, nempe Altare mobile, ſeu portatile ſolùm continet paruum lapidem, ſeu aram affixam tabulæ, vel capſulæ ligneæ, & hoc optimè poteſt moueri ab vno loco in alium. Sic omnes Doctores. Legantur Panormitan. *in cap. de conſecrat. Eccleſ.* Dicaſtillo *tract.* 5. *diſput.*4. *dubit.*8. *num.* 137.& Tho. Hurt. *loc. cit.*

QVÆSTIO III.

An altare fixum amittat conſecrationem motione, aut fractione ipſius?

NEgat Sà *V. Altare, in prima ſua editione* per hæc verba. Altare multis modis amittere conſecrationem vulgo traditur: ego quandiu illud formam ſuam retinet, non puto amitti conſecrationem, vlla, aut fractione, aut motione. Sic ille. Cui ſatis fauet Fabius *in ſuo ſcrut. tract.*2.2. *partis de ſacrificio Miſſa fol. mihi* 385. Sic dicens. Quidquid ſit, non mea ſolum, ſed doctiſſimorum huius Academiæ Pariſienſis Theologorum ſententia, altaria fixa, inconſulto Epiſcopo, non poſſe abſque ſacrilegio moueri; quod ſi aliquando mota, aut mutata de loco in locum, aut etiam in odium fidei ab ipſis hæreticis (vt paſſim factum eſt) euerſa, ſi poſtea erecta, ſuper illis pluries celebrata fuerit Miſſa, abſque ſcrupulo quis poterit in eis celebrare Miſſam, aliàs ſemper angeremur ſcrupulis, vtrum remanſeriſſt altaria, nec ne? & maximè vbi hæreſis ſæuierit. Sic Fabius.

Sed certiſſimè reſpondeo: Amittere conſecrationem, tam per enormem fractionem menſæ, quàm per remotionem ipſius à pedibus, vel vaſe, cui affixa eſt. Sic Sa correctus ex Mag. Sacri Palatij *loc. cit.* Suarez *diſput.*81. *ſect.*5. Granad. Fagundez, & alij communiter. Vaſquez *diſput.*233. *cap.*2. Hurtado *diſp.*4. *diff.* 8.

QVÆSTIO IV.

An altare portatile amittat conſecrationem, ſi ſeparetur à capſula lignea, cui incluſum eſt?

AFfirmant Azorius *lib.*10. *cap.*17. *quæſt.*12. Granados *tract.*14.*diſp.*12. *num.*2. Lublinus *V. Altare, num.*9. Paludanus, & Angel. apud Hurtadum.

Sed probabiliùs reſpondeo: non amittere, quia illa lignea capſula nullomodo componit cum lapide altare, cùm non ſit capax conſecrationis; eo quòd non ſit lapis: ſolùm enim eſt ad ornatum, vel cuſtodiam lapidis, ne rumpatur. Sic Suarez *loc. cit. ſect.*5. Syluest. Vaſq. Layman, Hurtado, & Lugo *loc. cit.* Philibertus *tr.*3.*part.*3. *cap.*12.*num.*2. Dicaſtillo *loc. cit. num.*138. qui id contra Laymanium putat verum, etiam in caſu, quo in ligno locus Reliquiarum ſit incluſus. Sic etiam doctus Paſqualig. *deciſ.* 51. Hieronym. Rodriguez, Villalob. & alij penes ipſum. Quamuis hic Author amittere conſecrationem in caſu Laymanij putet.

QVÆSTIO V.

An altare portatile poſſit fieri ex duobus lapidibus ad modum libri colligatis, quorum vnus capiat calicem, alter Hoſtiam?

AFfirmat, vt quid probabilius Paſqualigus *deciſ* 50. quia (inquit) conſuetudo faciendi Altare portatile ex vno lapide tantum, non eſt obligatiua: ergo. Ita etiam ſentit Thom. Hurtadus *loc. cit. numero* 258.

Sed multò probabiliùs reſpondeo negatiuè, niſi fortè ex ſpeciali diſpenſatione Papæ & quia conſuetudine receptum eſt, ex vno fieri lapide ad denotandam vnam in Chriſto perſonam. Sic Sylueſter *V. Altare, queſt.*3. Vaſquez *diſput.* 233. *num.* 16. Bonacina *quæſt. vltima cit. punct.*9. *num.*11. Hurtado, Lugo, Fagundez, Ægidius, & ali *loc. cit.* & communis, apud Dicaſtill. *loc. cit. num.* 145. Ad rationem autem Paſqualigi, negandum eſt antecedens.

QVÆSTIO

Digitized by Google

QVÆSTIO VI.

An, vt rata ſit conſecratio altaris, ſit neceſſarium quòd in eo Reliquiæ Sanctorum ponantur?

AFfirmant Guillelmus Durand *lib.1.cap.7. nu.*13. Azor *loc. cit. quæſt.*8. Syluest. & Scortia apud Hurtadum, Lublinus *V. Altare num.*5. Scrutin. Sacerdot. *tract.*2.2. *partis pag. mihi* 485. Armilla *V. Altare num* 7. & apud ipſum D. Anton. & probabile ſatis reputat P. Ledeſma, ſtatim *citandus.* Tabiena, Bonac. Barboſa, Fuſcus, & Fauſtus apud Paſqualigum *vbi infrà*, Quos nouiſſimè ſectatur Thom. Hurtad. *tom.1. Moral. Reſol. tract.2. cap.6. Reſol.* 23. *num.*254. vbi *Reſol.* 24. affirmat, quòd loco Reliquiarum alicuius Sancti poſſit poni fruſtulum Corporalium, ſuper quæ celebratum eſt ſacrificium.

Sed longè probabilius reſpondeo: non eſſe ſimpliciter neceſſarium, quia praxis, & vſus docent, conſecrari abſque Reliquiis Altaria, nec in defectum Reliquiarum poteſt apponi aliqua particula Hoſtiæ conconſecratæ, vt ineptè exiſtimarunt Guillelmus Durandus *loc. cit.* & Ioan. Andræas *in cap. Placuit, de conſecrat, diſt.*1. Sic docent Sotus *diſt.*13. *quæſt.*2. *art.*3. Suarez *diſp.*81. *ſect* 5. Vaſquez *diſputat.* 233. Ægidius *num.*241. Hurtado *diſp.*4. *diff.*8. P. Ledeſma *cap.*10. *de Euchariſtia.* Granados *tract.*14. *diſp.*12. *num.*2. Zerola 1. *part. praxis Epiſcop V. Altare pag. mihi* 63. & apud ipſum Selua, Fagundez *prac.*1. *lib.*3. *cap.*12. *num.*6.7. & 8. Lugo *diſput.*20. *num.*75. Victorellus *in notis ad Emmanuel. Sa, V. Altare.* Valerus, *verb. Miſſa diff.*2. *fine.* Dicaſtillo *loc. cit. num.*147. Paſqualigus *deciſ.*46. & 47. vbi id, neceſſe peccatum probat.

QVÆSTIO VII.

An altare neceſſariò debeat eſſe lapideum, & conſecratum ab Epiſcopo?

REſpondeo: quòd ſic. Vnde ſolus Papa poteſt diſpenſare, vt ara fiat, & conſecretur ex argento, ferro, aut alia materia, & conſecretur à ſimplici Sacerdote. Nam de Iure ad ſolos Epiſcopos ſpectat. Sic Sotus *loc. cit.* Henriquez *lib.*9. *cap.*28. *num.*1. Lugo, Fagundez, & alij *loc. cit.* & Philibertus *tract.*3. *part.*3. *cap.*12. *num.*1. & 2. & communis, apud Dicaſtill. *loc cit. à num.*140.

QVÆSTIO VIII.

An ſit mortale celebrare in ara, notabiliter fracta?

REſpondeo: quòd ſic, quia per notabilem fracturam amittitur conſecratio, vt *ſuprà* eſt habitum *quæſt.*3. ea autem ara dicitur notabiliter fracta, quæ in reſiduo non poteſt calicem, & Hoſtiam capere: quod adhuc non ita intelligitur, vt totus pes calicis, & tota patenæ debeant eſſe ſuper partem lapidis, ſed tanta pars vtriuſque, vt ſufficiat ad ſuſtentanda illa, ne cadant. Sic Fagundez, Lugo, & alij *loc. cit.* Dicaſtillo *n.*44. Syluest. Suarez, & Vaſquez penes ipſum.

QVÆSTIO XI.

An particulæ conſecratæ debeant apponi ſuper aram conſecratam, non ſolùm, quando conſecrantur, verùm etiam, poſt earum conſecrationē?

NEgat praxis, & vſus aliquorum Sacerdotum, qui (vt refert Lugo) ſtatim poſt conſecrationem ſolent præbere vas, cum formulis conſecratis, alteri Sacerdoti, vt eas in alio altari populo diſtribuat, quod quidem poſſe fieri ſine peccato, putat Dicaſtillo *tr.*5. *diſp.*4. *dub.*8 *num.*148.

Sed certiſſimè Reſpondeo: debere apponi, & eſſe ſupra aram non ſolum dum conſecrantur, verùm etiam poſt earum conſecrationem vſque ad communionem Sacerdotis (niſi fortè grauis contingat alicuius infirmi communicandi neceſſitas) Ratio eſt, Primò, quia ara non tam requiritur ad ſuſtentandam Hoſtiam tempore conſecrationis, quàm tempore præcedenti, & ſequenti. Secundò, quia non ſolùm Hoſtia magna, ſed etiam aliæ particulæ ſunt victimā illius ſacrificij, cùm non minus offerantur, quàm Hoſtia maior: ergo omnes oblationes, & benedictiones ſequentes æquè ſpectant ad illas. Tertiò, quia non congruit, nec decet, vt alius participet prius de ſacrificio, quàm ipſe Sacerdos, qui eſt principaliter offerens. Sic Lugo *diſp.*10. *num.* 69. quem ſequitur Diana *part.*5. *tract.*13. *reſol.*72.

QVÆSTIO X.

An altare debeat operiri tribus mappis, ſeu tobaleis præter corporale?

NEgant Suarez *diſp.*81. *ſect.*6. Vaſquez *diſp.*233. *cap.*3. & Fagundez *prac.*1. *lib.*3. *cap.*22. *num.*10. Aſſerentes ſufficere operiri duabus. Sic etiam Sa, *V. Miſſa num.*7. vbi ſic ait. Præter corporalia adhibenda lintea duo, quamquam vnum ſufficiat, ſi ſit duplicatum. Sic Moure 3. *part. cap.*5. §. 11. *num.*7. & Ludouicus *quæſt.*11. *art* 14. *dubit.*1. *pag.*261. & Philibertus *cap.*12. *cit. num.*3. Machado *tract.*11. *citato*, *docum.*3. *num.*1.

Sed certiſſimè reſpondeo: debere neceſſariò operiri tribus mappis, duabus breuioribus, quibus cooperiatur tota ara, & alia longiori, qua tota menſa altaris cooperiatur. Sic colligitur expreſsè *ex cap. Si per negligentiam, de conſecratione diſt.*2. & habetur in Miſſali reformato Clementis VIII. § 20. *de præparatione Altaris*, vbi ſic dicitur. Hoc altare operiatur tribus mappis, ſeu tobaleis mundis ab Epiſcopo, vel alio habente poteſtatem, benedictis, ſuperiori ſaltem oblonga, quæ vſque ad terram pertingat, duabus aliis breuioribus, aut vna duplicata. Sic ibi. Et ſic Gauantus *part.*1. *titu.*20. *pag. mihi* 73. Lugo *diſput.*20. *num.*76. Hurtado *diſput.*4. *diffic.*9. Dicaſtillo *loc. cit. num.*153. & me citato Diana *part.*10 *tract.*11. *Reſol.*5. & Auerſa *de Euchar. quæſt.*11. *ſect.*13.

QVÆSTIO XI.

An prædictæ mappæ debeant neceſſariò eſſe benedictæ?

NEgant Suarez *diſp.*81. *ſect.*6. quia neque aliquo (inquit) iure cauetur, neque conſuetudine obſeruatur. Fagundez *loc. cit. num.*10. Sà, *loc. cit.* & ibi Victorellus. Moure *loc. cit. num* 9. & Ludouicus *loc. cit. concl.*3. Negant etiam apud Dianam, *vbi infrà* Leſſius, Ledeſma, Filliuc. Villalobos, Vaſquez, Tannerus, Bonacina & alij.

Sed certiſſimè reſpondeo: debere eſſe benedictas, niſi aliud neceſſitas cogat; vt ſi aliæ non haberentur, quia tunc ſufficerent mappæ, aut tobaliæ laicorum, quibus deinde ipſi vti poſſent, cum non eſſent ad cultum diuinum deputatæ, ſed pro neceſſitate aſſumptæ. Prima pars huius reſponſionis conſtat ex verbis rubricæ citatis; & illam ſimul cum ſecunda docent Syluester *V. Benedictio quæſt.* 5. & *V. Corporale num.*1. Azor *libr.*10. *cap.*28. *quæſt.*8. Gauantus, Lugo, & Hurtado

Digitized by Google

tado *loc. cit.* Dicaſtillo *num.* 154. & me citato, Diana *part.* 10. *tract.* 11. *reſol.* 5. Caſpenſ. & alij apud ipſum.

QVÆSTIO XII.

An Corporale debeat neceſſario eſſe ex lino:

NEgant aliqui *apud Margaritam confeſſor. fol.* 267. docentes poſſe fieri ex eo, quod dicitur Algodon, vel ex ſimile, quod & ipſe probabile reputat. Negat etiam ex parte Azorius *lib.* 10. *cap.* 28. *quaſt* 8. quatenus concedit poſſe fieri ex cannabe. Nec reprobat Gauantus *part.* 2. *tit.* 1. *pag. mihi* 85.

Sed certiſſimè reſpondeo: debere neceſſariò eſſe ex lino albo, & benedicto, & ita intextus, vt nihil alterius materiæ in medio eius miſceatur. Sic habetur expreſsè *in cap. Conſulto de Conſecratione diſt.* 1. *& in Miſſali Rubr.* 1. *de præparatione Sacerdotis*, vbi ſic dicitur. Corporale plicatum, quod ex lino tantùm eſſe debet, nec ſerico, vel auro in medio intextum, ſed totum album, & ab Epiſcopo, vel alio habente facultatem ſimul cum palla benedictum. Sic ibi, & ſic Suarez, Fagundez, Lugo, Hurtado, & alij *loc. cit.* Qui omnes fatentur eſſe peccatum mortale celebrare abſque huiuſmodi corporali lineo, & benedicto. Lege Dicaſtill. *loc. cit. num.* 155. & 157.

QVÆSTIO XIII.

An ſaltem parua palla, quæ calix operitur, & Hiſpanè, Hiiuela appellatur, poſſit eſſe ſerica, vel aurea?

AFfirmant Sotus *diſt.* 13. *quæſt.* 2. *art.* 3. & Ludouicus *quæſt.* 11. *art.* 3. *diff.* 2. *pag.* 162. quia exiſtimant, non eſſe de eſſentia ornamentorum Altaris. Quam ſententiam non eſſe improbilem, vt exiſtimat Vaſquez; docent Marcus de los Huertos *quæſt.* 14. cum Ledeſma *cap.* 20. & Rodriguez apud Hurtadum *diſp.* 4. *diff.* 9.

Sed certiſſimè reſpondeo: non poſſe, ſed neceſſariò debere eſſe ex lino (ſaltem quod partem inferiorem, ſeu interiorem.) Quia eſt pars corporalis, cum eandem benedictionem habeat, vt conſtat ex Rubrica citata. Sic Suarez, Vaſq. Henriq. & Layman, quos ſequitur Hurtado *loc. cit.* & Fagundez ſtatim citandus *num.* 31. & communis, apud Dicaſtill. *loc. cit. num.* 157.

QVÆSTIO XIV.

An purificatorium, quo tegitur calix, debeat eſſe ex obligatione benedictum?

AFfirmat Fagundez *præc.* 1. *lib.* 3. *cap.* 21. *num.* 30. per hæc verba. De ſanguineis, ſeu purificatoriis idem dicendum eſt, quod de corporalibus, debent etiam eſſe alba, linea, & benedicta, & non poſſunt eſſe ſerica, & peccatum eſt lethale celebrare ſine purificatorio benedicto. Sic Stephanus, & ſic etiam Layman *tract.* 5. *cap.* 6. *num.* 12.

Sed longè probabiliùs reſpondeo: non debere ex obligatione eſſe benedictum. (Licèt debeat neceſſario eſſe ex albo lino, vt in hoc bene Fagundez cum communi.) Quia nec in Ritualibus inuenitur benedictio propria illius, ſicuti neque veli, neque Burſæ, corporalis, vt docet Gauantus *part.* 2. *tit.* 1. *lit. I. pag.* 84. & tenent Suarez *diſputat.* 81. *ſect.* 8. *Ver. Quarto*, Lugo, & Hurtado *loc. cit.*

* * *

QVÆSTIO XV.

An ſit mortale celebrare cum vnica tantum tobalia, & corporalibus:

REſpondent Suarez *diſp.* 81. *ſect.* 6. *Ver. Secundo*, & Fagund. *loc. cit. cap.* 23. *num.* 13. fortaſſis non eſſe mortale, ſi in neceſſitate, & ſine ſcandalo, aut contemtu fiat.

Sed reſolutorie reſpondeo: Tantùm eſſe veniale; mortale verò, ſine vllo tobalea, cum ſolis corporalibus. Quia celebrare primo modo, leuis; ſecundo verò, maximè eſſet irreuerentia. Sic S. Thom. *quæſt.* 83. *art.* 3. *ad* 8. Rodriguez. & Tolet. quos citat, & ſequitur Moure *loc. cit. num.* 11. Syluest. Tabiena, Caiet. Nauar. Sot. & alij apud Fagund. *loc. cit.* & me citato Diana *part.* 10. *tract.* 11. *reſol.* 5. *in fine* Moura, & alij apud ipſum.

QVÆSTIO XVI.

An Prælati noſtræ Religionis, & aliarum, poſſint benedicere corporalia, & alia ſacra ornamenta, tam ſuorum Monaſteriorum, quàm vndecumque ſint?

NEgant Gauantus *in Rubr. Miſſ. tom.* 1. *part.* 4. *tit.* 19. *n. & in nona editione num.* 22. referens duas ſacræ Conſecrationis declarationes, & Diana *part.* 3. *tract.* 2. *de dubiis regul. reſol.* 40.

Sed probabiliùs reſpondeo; poſſe, quia ſic conceſſit Innocent. VIII. Abbatibus Ciſtercienſ. vt refert Tamburinus *tom.* 1. *de iure Abbatum diſput.* 22. *quæſt.* 2. *num.* 2. & Iulius II. Priori Generali Canonicorum ſancti Saluatoris; in quibus priuilegiis per nouam, & ampliſſimam conceſſionem SS. D. Vrbani VIII. nos communicamus. Sic docent Pereirus, Rodriguez, & Miranda apud Dianam *loc. cit.* quibus adde Suarium *tom.* 4. *de Religio. tract.* 1. *lib.* 1. *cap.* 30. *fine.* Tamburinum *loc. cit.* vbi docet prædictum decretum Sacræ Congregationis procedere ſecluſa conſuetudine, & vſu dictorum priuilegiorum. Philibertum *tract.* 3. *part.* 3. *caſſ.* 12. *num.* 4. vbi ait, dictam declarationem non eſſe præceptiuam: nec conſtare de priuilegij reuocatione.

QVÆSTIO XVII.

An ſit peccatum mortale celebrare abſque lumine?

REſpondeo affirmatiuè, quia eſt contra graue præceptum poſitum *in cap. vlt. de celebrat. Miſſarum.* Et ſic docent Nauarrus *cap.* 25. *à num.* 83. Suarez *diſput.* 81. *ſect.* 6. Palud. Durand. Sotus, & omnes Doctores, vt ait Petrus Ledeſma *cap.* 10. *de Euchar. concl.* 7. Lege Lugum *diſput.* 30. *ſect.* 2. *num.* 77. Quintanaduenas *tom.* 1. *tract.* 4. *ſingul.* 1. & me ipſum *infrà quæſt. vltim.*

QVÆSTIO XVIII.

An ſit peccatum celebrare cum vnico lumine, ſeu candela:

AFfirmant Nuñus, quem refert, & ſequi videtur Diana 2. *part. tract.* 14. *reſol.* 45. aſſerens eſſe veniale celebrare ſic, etiam in caſu neceſſitatis, his fauet Philibertus *tractatu* 3. *parte* 3. *cap.* 11. *num.* 4.

Negant tamen Graſſius *cap.* 41. *num.* 1. Suarez *diſp.* 81. *ſect.* 6. §. *Tertiò.* Petrus Ledeſma *loc. cit.* Moure *part.* 3. *cap.* 5. §. 12. *num.* 13. Ludouicus *loc. cit. diff.* 5. *pag.* 162.

Digitized by Google

*pag.*261. Fagundez *præc.*1.*lib.*3. *cap.*23. *num.*18. Hurtado *diſp.*4.*diff.*9. Machado *loc.cit.* dicens eſſe communem ſententiam; & alij exiſtimantes nullum eſſe peccatum ſic celebrare etiam extra caſum neceſſitatis.

Sed ego probabiliùs reſpondeo: eſſe quidem veniale celebrare cum vnico lumine, ſi id fiat abſque neceſſitate. Quia rubr. 20. Miſſalis reformati duas exigit candelas. Sic Azor *lib.*10. *cap.*28. *quæſt.* 5. Gauantus *part.* 1.*tit.*20.*lit.T.* & alij, cum quibus eſt Dicaſtillo *loc.cit.num.* 162.*fine.* Lege Dianam *part.* 10. *tract.*12.*reſol.*20.

QVÆSTIO XIX.

An ſit peccatum mortale celebrare cum vno lumine olei, vel adipis in caſu neceſſitatis:

AFfirmat Henriquez *lib.*9.*cap.*26.*n.*3. & *cap.*29. *num.*7. docens eſſe mortale celebrare abſque candela cerea. Citat etiam pro hac ſententia Diana *loc.cit.* Riccium *part.*1.*deciſ.*213. *num.*1. Reginaldum *lib.*19. *cap.*9. *num.* 196. Stephanum Fagundez *præc.*1. *lib.*3. *cap.*23. *num.*17. Suarium *diſp.*81. *ſect.*6. Antonium Moure, Fernandez *part.*3. *cap.*5. §.13.*num.* 12. Villalobos *part.*1.*tract.*8.*diff.*26. *num.*4. Vaſquez *diſp.* 233. *cap.*3. *n.*26. & Molfeſium *tom.*1. *tract.*3. *cap.*12. *num.*57. Sed omnes fere male. Quia adminus Suarez, Fagundez, Moure, Vaſquez, Reginaldus, & Villalobos, quos ego vidi, oppoſitum ex parte docent, vt ſtatim dicam.

Negant verò per oppoſitum Zarardus, Nuñus, Pitigia. Graffius, Azorius,& Homobonus, quos citat, & ſequitur Diana *loc cit.& reſol.*67. quibus adde Gauantum 1.*part.tit.*20.*lit.T. pag.mihi* 76. Layman, & Bonacinam, quos citat, & ſequitur Hurtado *diff.*9. *citata*, Tolotum *lib.*2. *cap.*2. Machado *loc. cit. num.*2. (Qui etiam citat malè, quos malè Diana citat,) & alios aſſerentes nullomodo eſſe peccatum in caſu neceſſitatis celebrare cum lumine ex oleo, aut candela ex ſebo, aut ex adipe confecta.

Sed media via probabiliùs reſpondeo ſic. Celebrare adhuc in caſu neceſſitatis cum candela, vel ſebo, ſemper erit mortale; ſecus verò cum lumine, aut lucerna ex oleo, quia tunc cum hoc celebrare nec veniale erit. Sic Suarez, Vaſquez, Moure, Fagundez, Reginaldo, & Villalobos in eiſdem locis ab ipſo Diana pro oppoſita ſententia citatis. Marcus de los Huertos *de ſacrificio Miſſæ quæſt.*15 *fol.mihi* 181. Petr. Ledeſma *loc. cit.* Ludouicus *quæſt.*11.*art.*13. *diff.*4.*pag.*262. & fauet Philibertus *loc. cit. n.*4. *pag.*448. Dicaſtillo *tractat.*5. *diſputat.*4. *dubit.* 9.*num.* 160. his verbis Exiſtimo in caſu prudentis neceſſitatis, nullum eſſe peccatum, imo ſecluſo ſcandalo, ſatius eſſe celebrare cum lumine olei, quàm nō celebrare. Tota ergo neceſſitas ex parte defectus ceræ, ſpectanda eſt, ſi adhibita morali diligentia haberi non poſſit, tunc celebretur cum alio lumine, & non propterea omittatur celebratio: & quidem olei vſum in Eccleſiis eſſe coram venerabili Sacramento, nemo non videt, Hucuſque ille.

QVÆSTIO XX.

An ſi in cœpto ſacro lumen extinguatur, nec aliud commode inueniatur, poſſit ſaltem in eo caſu Sacerdos Miſſam ſine lumine continuare, & perficere?

REſpondet Fagundez *loc.cit.capit.*21.*num.*19. poſſe quidem, ac debere continuare Miſſam ſine lumine, ſi lumen deficiat, & extinguatur poſt conſecrationem; ſecus verò ſi extinguatur ante conſecrationem, quia tunc exiſtimat, relinquendam eſſe Miſſam, etiam ſi inſtaret præceptum audiendi ſacrum, aut neceſſe eſſet conſecrare ad dandum Viaticum moribundo.

Ego tamen probabiliter reſpondeo: Non ſolum poſſe Sacerdotem Miſſam continuare, ſi lumen extinguatur poſt conſecrationem; verum etiam ſi extinguatur aut deficiat poſt offertorium (licet, & ante conſecrationem) cum iam ſint oblata ea, quæ conſecranda ſunt; imò durum videtur relinquere Miſſam, iam quocunque modo inceptam in ea neceſſitate in qua aliquis moribundus extremo Viatico indigeat, vt non obſcurè indicare videtur Lugo *diſputatione* 20. *num.*77.

QVÆSTIO XXI.

An ſit peccatum mortale, ſacrum facere abſque Miſſali, ſaltem continente, Canonem?

REſpondeo: eſſe regulariter loquendo: quamuis Sacerdos Miſſam teneat memoriter. Sic communiter omnes Doctores. Nauar.*cap.*25. *num.*84. Sotus *diſt.*13. *quæſt.*2. *art.*4. Henriquez *lib.*9. *cap.*26. *num.*4. Suarez *diſp.*81. *ſect.*6. Hurtado *diſp.*4.*diff.*9. Lublinus *Verb. Miſſa num.*6. Petrus Ledeſma *loc. cit. concl.*8. & alij. Inter quos Dicaſtillo *tract.*5.*diſp.*4.*dub.*9.*n.*161. Ioan. Præpoſitus *in* 3.*part.quæſt.*83.*art.*3. *dub.*4. *num.* 168. & Diana *part.*9.*tract.*9.*reſol.* 30. Et ratio eſt; quia ſic præſcribitur *in rubr.*10. *Miſſalis, de Defectib. in Miniſterio.*

QVÆSTIO XXII.

An ſaltem, ſit mortale celebrare ſine Miſſali in caſu, quo illud deſit, & Sacerdos firmiter teneat memoria Miſſam totam, nullumque timeat periculum obliuionis?

AFfirmant adhuc Nauar, Sot. Henriquez, Tabiena. Syluest. & Azor, & alij, quos citat, & ſequitur Fagundez *præc.*1. *lib.*3. *cap.*21, *num.*23. qui etiam citat pro ſe Suarium. Malè tamen, cum hanc quæſtionem indeciſam relinquat, per hæc verba. An verò in aliquo caſu, vbi liber deeſt, & Sacerdos eſſet ita inſtructus, & de ſua memoria confidens, vt moraliter non dubitaret, poſſe ſe omnia integrè dicere ſine libro, an inquam in eo caſu eſſet peccatum id facere, aliorum iudicio relinquo: nam ego propter multorum authoritatem licentiam dare, non audeo, & aliunde ſufficientem rationem peccati non inuenio. Sic Suar. Citat etiam pro hac parte Diana *tract.* 14. *cit. reſol.*46. Reginaldum *lib.*29.*num.*197. Filliucium *tr.*8. *cap.*5.*num.*127. & Vaſquium *diſp.*233. *cap.*3. *num.*26. & Hurt. *diff.*9. Sed nullus horum expreſsè loquitur in caſu noſtræ quæſtionis, præter Vaſquez, & Filliucium, qui tamen oppoſitum docent; præcipuè Fillicius per hac verba: Excuſari poſſet in neceſſitate Miſſam dicens ſine Miſſali, & moraliter confidens de ſua memoria. Sic ille.

Sed probabiliùs reſpondeo: nullomodo eſſe mortale celebrare in dicto caſu abſque Miſſali, ſi ſcandalùm abſit. Sic Layman *tract.*5 *cap.*6. *num.*18. Villalobos *tractatu* 8. *diff.* 26. *numero* 5. Ledeſma *capite* 20. *concl.*8. Diana *loc.cit.* Lugo *diſput.*20. *numero* 78. Vaſquez *loc.cit.* Moure 3.*parte cap.* 5.§.12.*num.*14. Marcos de los Huertos *quæſt.*15.*fol.*183. Filliucius *loc. cit.* Ludouicus de S.Ioan.*q.*11.*art.*14.*dub.*2. *concl.*2.*pag.*263. Machado *document.*3.*cit. num.*3. (Qui etiam citat malè Vaſquium pro oppoſita ſententia.) Et Philibertus *tract.*3. *part.*3. *cap.*12. *num.*6. qui nec veniale eſſe inſinuat. Sic etiam Dicaſtillo *loc.cit.* Lege Dianam *reſ.*30. *citat.*

Digitized by Google

cit. vbi ex Præpoſito, & Vaſquio docet, eos, qui propter debilitatem viſus non poſſunt legere, poſſint tamen ſufficienter Hoſtiam, & Calicem videre, permittendos celebrare, ſi Miſſam ſufficienter memoriter teneant. Neceſſarium tamen eſſe cum ſupradicto Sacerdote celebrante, aſſiſtere alium Sacerdotem, vel ſaltem Diaconum, vt illum adiuuet ad colligenda fragmenta ex Hoſtia ſupra Patenam, vel Corporale relicta, ſi forſitam dictus Sacerdos celebrans illa non videret. Sic Diana.

QVÆSTIO XXIII.

An ſit peccatum mortale, Miſſam ſine Cruce in Altari poſita celebrare?

Affirmant aliqui, apud Fagundez *prae. 1. lib. 3. cap. 21. num. 32.*

Sed longè multò probabiliùs reſpondeo: nullomodo eſſe mortale: ſed ad ſummum veniale, ſi commodè Cruz haberi poſſit. Sic Suarez, Vaſquez, Fagundez, Hurtado, Layman, Lugo, Diana, Homobonus *loc. cit.* & Gauantus *1. part. tit. 20. lit. V.* Reginaldus, & Huertos *loc. cit.* & Philibertus *tract. 3. part. 3. cap. 12.* Villalobos *tractat. 8. diff. 16. num. 6.* Petrus Ledeſma *loc. cit.* Machado *loc. cit. num. 4.* & communis.

QVÆSTIO XXIV.

An Calix, & Patena neceſſariò debeant eſſe ex auro, vel argento, ſaltem iuxta Rubricas Miſſalis?

Affirmant Hurtado *diſp. 4. diff* 10. & Lugo *diſp. 10. num. 90.*

Sed probabiliùs longè reſpondeo: etiam poſſe eſſe ex ſtanno. Quia ſic habetur in Rubrica 10. de defectibus in miniſterio ipſo occurrentibus per hæc verba. Si non adſit calix cum patena conueniens, cuius cupa debet eſſe aurea, vel argentea, vel ſtannea, non ærea, vel vitrea. Sic ibi. Et ſic antea Concil. Rhemenſe *Can. 6. relatum in cap. vt Calix, de Conſecratione diſt. 1.* & tenent Fagundez *praec. 1. lib. 3. cap. 21. numero 11.* Moure *3. part. cap. 5. §. 11. num. 1.* Layman *tract. 5. cap. 6. num. 8.* Gauantus *part. 2. titul. 1. lit. F.* Sa *Verb. Miſſa num. 8.* Ioan. de Cruce *de ſacrific. Miſſæ. quæſt. 3. dub. 3. concl. 2.* & Suarez *diſp. 81. ſect. 7.* Philibertus *tract. 1. part. 3. cap. 13. num. 1.* Petrus Ledeſma *de Eucharist. cap. 11. concl. 2.* & Dicaſtillo *dubit 9. cit. num. 171.*

QVÆSTIO XXV.

An etiam Calix, & Patena, licitè ex plumbo confici poſſint?

Affirmant Aſtenſis *lib. 4.* & alij, apud Sylveſtrum *Ver. Calix num. 1.* & etiam Sa *Ver. Miſſa num* 8. per hæc verba. Calicem, & Patenam, oportet, ſaltem ex ſtanno eſſe, aut plumbo. Sic ille. Ratio eorum eſt, quia exiſtimant plumbum eſſe eiuſdem rationis cum ſtanno.

Sed longè probabiliùs reſpondeo: non poſſe, quia longè probabiliùs eſt, plumbum non eſſe ſtannum. Sic Suarez *diſp. 81 ſect. 7.* Syluest. *loc. cit.* Scortia, quem citat, & ſequitur Layman *loc. cit. num. 13.* Lublinus *Ver. Calix.* & Fagundez *loc. cit. num. 10.* & Ioan. de Cruce *quæſt. 3. de Sacrificio Miſſæ dub. 3. concl. 2.* vbi dicit eſſe mortale celebrare cum Calice plumbeo. Ludouicus *loc. citato. art. 15. diff. 3.* Philibertus, & Ledeſ. *loc. cit.* Vaſquez *diſp. 233. num. 30.* & Dicaſtillo *loc. cit. num. 175.*

QVÆSTIO XXVI.

An ſaltem, licitè poſſit fieri calix ex ære, ſeu cupro inaurato?

Negant Suarez, Syluest. Layman, Hurtado, Moure, Philibertus: & alij communiter *locis citatis*, loquendo de cupa calicis, de qua eſt præcipua quæſtio.

Sed probabiliter reſpondeo: poſſe licitè, quia ſic praxis. Sic Fagundez *loc. cit.* qui & fatetur, ſe vidiſſe fratres Diui Antonij, familiæ Franciſcanæ vti calicibus ex mero ære, metalloue confectis, ſed inauratis, ad euitandam æruginis contractionem, & periculum vomitus. Et Lugo *diſp. 20. num. 90.* vbi ſic ait. Sunt enim in Eccleſiis ad communem vſum ſacrificij plerique calices ex ære toti, ſeu cupro inaurato, Italicè *Rame*, Hiſpanè *Cobre*: & ex his Romæ ſunt innumeri, & plures patenæ, ex ſtanno autem nullus reperitur, quam praxim, neſcio quomodo noſtri Recentiores non aduerterint, qui quotidie in iis vaſis ſacrificabant. Sic Lugo, quem pro hac ſententia refert Dicaſtillo, *loc. cit.* nihil tamen de hac re definire volens.

QVÆSTIO XXVII.

An ſaltem pes calicis poſſit fieri ex plumbo, ferro, aut alia quacunque decent, materia, dummodo cupa illius, ſit aurea, vel argentea, vel ſtannea?

Negatiuam ſententiam eſſe ſatis probabilem indicat Suarez *diſput. 81. ſect. 7.* & illam expreſſe tenent Ludouicus *quæſt. 13. art. 15. diff. 4 pag. 264.* Petrus Ledeſma *cap. 11. & concl. 2.* dicens, id eſſe certum.

Sed longè probabiliùs reſpondeo: poſſe, quia id clarè habetur in Rubrica. I. Miſſalis *de Preparatione Sacerdotis*, & 10. *defectibus occurrentibus, verbis ſupra citatis*, & ita docent Suarez, Hurtado, & Layman *locis cit.* Henriquez *lib. 9. cap. 18. num. 2.* Et Ægidius, & Vaſquez, quos citat, & ſequitur Granados *tract. 14. de Euchar. diſp. 12. num. 3.*

QVÆSTIO XXVIII.

An Cupa calicis, & ſuperior pars patenæ, debeat ſub graui obligatione eſſe deaurata?

Negat Granados loco nuper citato; & apud ipſum, ſapientiſſimi PP. Didacus, & Chriſtophorus Ruiz. His accedit Perdoctus Dicaſtillo *tractat. 5. diſput. 4. dub. 9. num. 173.*

Sed probabiliùs reſpondeo: debere eſſe deaurata, ſub obligatione graui, ſi non ſint ex argento (ſecus aliàs) quia tunc eam inaurationem omittere, non leuis irreuerentia videtur. Sic inſinuat Lugo *diſput. 20. num. 90.* Et fauent Rubricæ Miſſalis citatæ, vbi clare præſcribitur, vt cupa Calicis, & ſuperior pars patenæ ſint deauratæ.

QVÆSTIO XXIX.

An Calices, & Patenæ debeant neceſſariò conſecrari ab Epiſcopo?

Reſpondeo: debere ab Epiſcopo, vel ab alio quouis Sacerdote ex commiſſione, & priuilegio Summi Pontificis. Sic Sylueſter, Henriquez, Suarez, Tabiena, & alij, quos citat, & ſequitur Fagundez *loc. cit. num. 14.* & eſt omnium communis.

Digitized by Google

QVÆSTIO XXX.

An huiuſmodi priuilegium conſecrandi calices de facto conceſſum ſit aliquibus Sacerdotibus?

AFfirmant Suarez *diſp.*81.*ſect.*7.Fagundez *prac.* 1. *lib.*3.*cap.*21.*num.*14. & Hurtado *diſp.* 4. *diff.* 10. conceſſum ſcilicet fuiſſe ſolis Præsbyteris Societatis Ieſu degentibus in remotiſſimis partibus,

Sed longè probabilius,immo certiſſimè reſpondeo: non ſolùm Sacerdotibus è Societate Ieſu, verùm etiam Abbatibus Benedictinorum, & Ciſtercienſium, nec non, & aliis Prælatis Regularium, & Sacerdotibus Ordinis Minorum proficiſcentibus ad Indias conceſſum fuiſſe priuilegium huiuſmodi conſecrandi Calices ſuorum ſaltem Monaſteriorum. Sic Ioan. de la Cruz *in Epit.lib.*2.*cap.*5.*dub.*9.Marcus de los Huertos *quæſt.*14.*de Sacrific.Miſſæ.* Layman *tract.*5. *cap.*6. *num.*12. Qui citat Emmanuelem Sà *Ver. Calix*, & Rodriguez, quorum primus nil dicit, aut notat circa iſtud priuilegium, ſed ſuus additionator Victorellus. Sic etiam Vaſquez *diſp.*233.*num.*32.& Dicaſtillo, *loc.cit.num.*178.

QVÆSTIO XXXI.

An ſacerdos poſſit celebrare in Patena, & Calice non dum conſecrato, ſi alius Sacerdos bona fide cum ipſis Miſſam ante conſecrationem celebraſſet:

AFfirmat Diana 2. *part. tract.* 14. *de celebratione Miſſæ reſol.* 69. quia prima, inquit,celebratione à Sacerdote bona fide facta, iam conſecrata remanſerunt: ergo non indigent alia noua conſecratione. Conſequentiam probat ex doctrina, quam tradunt Caſtro *lib.*2.*de lege pœnali cap.vlt.*Auila *de Cenſ.part.* 5.*diſp.*7.*dub.*3.*concl.*1.& Sà *Ver. Eccleſia, num.*19. vbi docent Eccleſiam pollutam non egere noua conſecratione, ſi in ea (ſaltem bona fide) quis celebrauit: ergo neque calix (& idem iudicat de Corporalibus, & aliis veſtibus ſacris)indigebit noua conſecratione poſtquam in illo celebratum eſt. Sic docet Diana *loc.cit.* & etiam 5 *part.tract.*13.*reſol.*60.& *part.*6.*reſol.*28.& penes illum, Franciſcus de Nigro in addit. ad Ruiz *part.*6.*animaduer* 8.*num.*4.& Cœleſtinus *in Compend. Theologiæ Moralis tract.*8.*cap.*5.*quæſt.*9.

Sed longè probabiliùs, imò certiſſimè reſpondeo: non poſſe. Tum, quia falſum eſt Eccleſiam pollutam manere reconciliatam, ex eo, quòd in eo celebretur, ſiue bona fide, ſiue mala, vt optimè probat Fagund.cum aliis ſtatim *citandis*: ergo neque calix, aut patena conſecrata ex eo, quod in eis celebratum fuerit. Tum quia (vt bene Lugo) etiam ſi admittatur doctrina Caſtri, & aliorum Doctorum adhuc non infertur in noſtro caſu, quod intenditur, ſed eius oppoſitum. Nam illi DD. licèt dicant, Eccleſiam ſemel conſecratam poſſe reconciliari per ſacrificium bona (ſaltem) fide in ea oblatum; non dicunt tamen Eccleſiam nondum conſecratam per ſacrificium in ea, bona fide oblatum, manere conſecratam; alioquin omnia Oratoria eſſent conſecrata poſtquam in eis celebratur: Ergo licèt admitteretur, quòd calix ſemel ritè conſecratus, ſi pollueretur, poſſet reconciliari per ſacrificium in eo bona fide oblatum, non deberet concedi, quòd calix non conſecratus ea ratione fieret conſecratus: plus enim requiritur ad conſecrationem inducendam in materiam profanam, quàm ad purgandam materiam iam ſemel conſecratam. Sic Lugo *diſp.* 20.*num.*62. & 92. & ante illum Layman *tractatu* 5.*cap.*5. *numero* 13. *Ver. addendum quarto.* qui, & dicit, hanc noſtram ſententiam omnes Doctores ſupponere præcipuè Nauarrum *lib.* 3. *conſil.* 1. *de Conſecrat.Eccleſiæ*,& Azorium *lib.*10.*cap.* 26.*quæſt.*13. Tenent tamen illam expreſſe Fagundez *prac.* 3. *lib.* 3. *cap.*21.*num.*15. & alij apud ipſum. Philibertus *tract.*3.*part.*3. *cap.*13. *num.* 9. His adde Doctum Ioan.de Dicaſtillo *tract.*5.*diſput.*4.*dubit.*9. *num.* 198.& *ſeqq.* vbi doctè,& latè probat hanc ſententiam, & reſpondet argumentis in contrarium.

QVÆSTIO XXXII.

An ſit mortale celebrare in Calice, & Patena, notabiliter fracta?

REſpondeo: quòd ſic, quia perditur conſecratio per notabilem fracturam. Tunc autem dicetur patena notabiliter fracta,quando hoſtiam capere non potuerit: & calix etiam,quando in eo ſanguis Chriſti commode conſecrari non poſſit. Sic S. Thomas 3. *parte quæſtione* 83.*articul.* 3.*ad* 6.& cum eo omnes Doctores.

QVÆSTIO XXXIII.

An calix perdat conſecrationem ſuam, per ſolam ſeparationem pedis à cuppa:

AFfirmant abſolutè Palud. *diſt.* 13.*quæſt.* 2.*art.* 5. *concl.*2. Diuus Anton. 3. *part. tit.* 13.§. 5. Syluester, & Tabiena *Ver. Calix.* §.2. tam loquendo de calice, habente pedem fixum, cuius partes non poſſunt, niſi per fractionem ſeparari; quàm loquendo de calice tornatili,cuius partes, propter opus tornatile,abſque noua artificis induſtria, à quolibet homine ſeparari,& coniungi facilè poſſunt.

Sed longè probabiliùs reſpondeo: ſic. Calix tornatilis nullo modo perdet ſuam conſecrationem: per ſeparationem pedis à cuppa. Sic Suarez *diſp.*81. *ſect.* 7. Vaſquez, Armilla, Ægidius, Reginald. & Layman, quos citat, & ſequitur Hurtado *diſp.*4. *diff.*10. Fagundez *prac.*1. *lib.* 3.*cap.*21. *num.*17. Lugo *diſp.* 20. *num.* 93. Sà *Ver. Calix.*Henriquez *lib.*9.*cap.*28. *num.*2. Petrus Ledeſma *cap.*21.*de Euchar.poſt.*3.*concl.* Lege Dicaſtillo *loc.cit.num.*188.

QVÆSTIO XXXIV.

An calix amittat ſuam conſecrationem, quando de nouo iterum inauratur?

AFfirmant Suarez *diſp.* 81.*ſect.* 7. Vaſquez *diſp.* 233.*cap.*4.*num.*81 Sylueſter & Angel. apud ipſum. Pitigianus, & Molfeſſius, Petrus Ledeſma, Scortia, Hurtado.& Bartholomæus ab Angelis, quos citat Diana 2.*part tract.* 15. & 1.*Miſcel. reſol.*3. Reginal.*lib.*29.*cap.*9.*num.*199.Bonac. *diſput.*4.*quæſt. vlt. parte* 9.*numero* 18.Fagundez *capite* 21.*cit. numero* 14. Sà *correctus Ver. Calix* Henriquez *libro* 9. *capite* 28. *numero* 2. Moure 3 *parte capite* 5. §.11. *numero* 6. dicens eſſe ſententiam omnium. Gauantus *parte* 2.*tit.* 1.*lit. H.*Ludouicus *quæſtione* 11.*articulo* 15.*diff.*8.*pag.* 265.Philibertus *tract.*3.*part.*3.*cap.*13.*numero* 4 Petrus Ledeſma *loc.cit.*

Sed æquè probabiliter reſpondeo: non amittere, quia per illam inaurationem nouam, ille non eſt alius calix moraliter à præcedenti; at hic iam ſemel conſecratus fuit: ergo adhuc manet conſecratus: Ergo non erit neceſſe conſecrare illam nouam ſuperficiem,ſicut neque in Eccleſia,quæ de nouo dealbatur, oportet

Digitized by Google

oportet de nouo conſecrare ſuperficiem nouam. Sic Ægid. *quaſt.* 83. *art.* 3. *dub.* 3. *num.* 246. Layman *tract.* 5. *cap.* 6. *num.* 7. Diana *loc. cit.* Lugo *diſp.* 20. *num.* 95. & Guillelmus, Durandus, apud Hurtadum, *loc. cit.* Sic etiam Sà *in prima edit. Ver. Calix.* Et hanc ſententiam eſſe ſatis probabilem expreſſe fatetur Dicaſtillo *loc. cit. à num.* 180. addens ſic hodie multos ſentire.

Qvæstio XXXV.

An pixis, ſeu cuſtodia; in qua corpus Chriſti aſſeruatur, benedici, aut conſecrari debeat?

NEgant Paludanus, Tabiena, Syluest. Sot. Nuñus, Azor, Henriquez, & Vaſquez, quos citat, & ſequitur Diana 2. *par. tract.* 1. Miſcel. *reſol.* 2. Ægid. Layman. Suarez. & Bonac. apud Hurtadum, Fagundez *prac.* 1. *lib.* 3. *cap.* 22. *num.* 14. Marcus de los Huertos *quaſt.* 15. *folio mihi* 174. & alij docentes, non debere neceſſariò conſecrari, nec benedici, quamuis decens ſit benedici benedictione ſimplici in Pontificali Romano pro ea aſſignata. Quia id (inquit) nullo iure exprimitur. Ita rurſus tenet Diana *par.* 10. *tract.* 11. *Reſol.* 3. & penes ipſum, Præpoſitus, Palaus Tamburinus, Serra, & alij.

Sed probabiliùs reſpondeo: debere benedici benedictione ſimplici, & ſine vnctione. Primò, quia ſic expreſsè præſcribitur in Miſſali reformato, *Rubrica.* 2. *de ritu ſeruando in celebratione Miſſa.* Secundò, quia calix, & patena ideo benedicuntur, quia tangunt Euchariſtiam: ergo, & pixis, in qua ſeruatur, benedici debet. Sic. S. Thom. *quaſt.* 83. *art.* 4. Suarez *loc. cit.* dicens, hoc eſſe ſecurius, & conſulendum; vnde non bene citatur pro oppoſita ſententia. Sic etiam Reginaldus *lib.* 29. *cap.* 9. *num.* 201. Petrus de Ledeſma *cap.* 21. *poſt.* 5. *concl.* Hurtado *diſp.* 4. *diff.* 10. Guillelmus, Durandus *lib.* 10. *cap.* 16. Scortia *lib.* 4. *cap.* 29. Gauantus *par.* 2. *tit.* 2. *num.* 3. *lit. P.* & tenent etiam, ex parte, Granados *tract.* 14. *de Euchar. diſp.* 12. *num.* 6. Lugo *diſput.* 20. *num.* 96. Cruz *quaſt.* 3. *de Sacrificio Miſſa, dub.* 3. & apud ipſum Rodriguez, Philibertus *tract.* 3. *par.* 3. *cap.* 13. *num.* 7. Qui tamen malè citat Gauantum pro oppoſita parte. Dicaſtillo latè & benè *tract.* 5. *diſp.* 4. *dub.* 9. *n.* 193.

Qvæstio XXXVI.

An ſit neceſſarium, vt intra pyxidem, in qua Sacramentum ſeruatur, ſit aliquis linteus benedictus, benedictione Corporalis?

AFfirmat Petrus Ledeſma *cap.* 21. *cit.* per hæc verba: Dentro de eſte vaſo, y caxa donde ſe pone el Sacramento, ſe debe poner algun lienzo limpio, y aſſeado, para que eſte el Sacramento decentemente, y que tenga manera de Corporal. Y ſeria muy bien echo, que el tal paño, ô lienzo, eſtubieſſe conſagrado, y bendito con la conſagracion, y bendicion del Pontifical. Ita ille. Et Vaſquez *diſp.* 233. *cap.* 4. *num.* 36. dicens, hoc eſſe neceſſarium ex conſuetudine. Fauet huic ſententiæ Suarez *diſp.* 81. *ſect.* 7. *fine.* vbi ſic ait. Poteſt intra huiuſmodi pyxidem poni corpus Chriſti in alio vaſculo ex linteo aliquo confecto, quod maximè fieri deceret, quando pyxis non eſſet argentea, &c. Sic ille. Nec diſſentit Granados *loc. cit. num.* 6.

Sed longè probabiliùs reſpondeo: nullo modo eſſe neceſſarium, imò nec ita decere, cùm amylum, quo linum illud imbuitur generare poſſit, & ſoleat, animalia quædam minuta in pyxide, vt bene Gauantus *par.* 2. *tit.* 2. *num.* 3. *lit. P.* melius ergo erit, vt vas auro liniatur interius, vt ſic facilius Sacerdos dignoſcere, & colligere fragmenta poſſit. Sic Hurtad. Diana & Lugo *locis citatis*, dicentes conſuetudinem, quam affert Vaſquez eſſe in contrarium, Dicaſtillo etiam *loc. cit. num.* 194.

Qvæstio XXXVII.

An ſaltem pyxis debeat collocari, & ſeruari ſuper aram, aut lapidem conſecratum?

AFfirmant Vaſquez *loc. cit. num.* 36. per hæc verba. Tum etiam pyxis collocari debet ſuper lapidem conſecratum, qui ſit altare viaticum, ſicut etiam in ipſa celebratione: id quod conſuetudine etiam ſeruari ab omnibus video. Sic Vaſquez.

Sed probabiliùs reſpondeo: non debere ſaltem ex obligatione, cum neque ex iure, neque ex conſuetudine, cum hæc non ſit vniuerſalis, probari poſſit. Reponenda ergo ſolum debet ſuper Corporale, quia hoc conſuetudine ſeruatur. Sic Hurtado, & Lugo *locis cit.* Dicaſtillo etiam *num.* 196. qui nec adhuc corporale ſubtus poſitum, neceſſarium eſſe putat. Sed non bene.

Qvæstio XXXVIII.

An veſtes ſacra Sacerdotales ſint tantum ſex, videlicet, Amictus, Alba, Cingulum, Manipulus, Stola (ſeu Orarium) Planeta, ſeu Caſula?

NEgat ex parte Fabius *in ſuo ſcrut. Sacerdot. tr.* 2. *par.* 2. *pag. mihi* 380. docens eſſe ſeptem, ſuperpellicium videlicet, & alias ſex enumeratas.

Sed certiſſimè reſpondeo: tantum eſſe ſex enumeratas; his enim tantum Sacerdos indui debet in celebratione Miſſæ. Quæ omnes, & ſingulæ illarum, benedictione ad diuinum cultum deputari debent. Sic docent omnes Doctores, ſpeciatim Suarez *diſp.* 82. *ſect.* 3. Henriquez *lib.* 9. *cap.* 26. *num.* 4. Fagund. *prac.* 1. *lib.* 3. *cap.* 23. & tandem ipſe Fabius. Lege Dicaſtillo *tract.* 5. *diſp.* 4. *dubit.* 10.

Qvæstio XXXIX.

An ſit mortale celebrare ſine aliqua ex his quinque veſtibus ſacris; Amictu videlicet, Alba, Manipulo, Stola, & Caſula: aut cum aliqua ex illis non benedicta?

NEgat Cano, apud Henriquez *lib.* 9. *cap.* 29. *numero* 5. *in Gloſſa lit.* Z. qui, & dicit eſſe probabile. Verba Henriquez ſunt hæc. Cano *in lect.* negat eſſe mortale vti Manipulo non benedicto, præſertim ex cauſa, quando non habetur alius; quia eſt materia leuis (vt de cingulo dicetur) quod eſt probabile, & tamen Doctores communiter damnant peccati mort. Sic Henriquez. Quem abſolutè pro parte, citat, & ſequitur Machado *tract.* 11. *citato, document.* 4. *num.* 3. Pro qua, etiam citat alios, ſed non ita bene.

Sed certiſſimè reſpondeo: eſſe mortale, ſi hoc fiat ſaltem extra caſum neceſſitatis. Nam omnes Doctores conueniunt, quinque veſtimenta modo enumerata, eſſe neceſſaria neceſſitate præcepti Eccleſiaſtici ad hoc ſacrificium celebrandum. Sic Nuñus, Vaſquez, & Hurtado, & Bonac. quos citat, & ſequitur Diana 2. *par. tract.* 14. *reſolut.* 68. Nauar. Suarez, Palud. Syluest. Soto, quos citat, & ſequitur Fagundez

Digitized by Google

*prac.*3.*lib.*3.*cap.*23.*num.*15.Granado *tract* 14.*diſp.*12. *num.*7. & Vaſquez *diſp.*233. *cap.*4. Petrus de Ledeſma *de Euchar.* c.21.*concl.*4.& 5. & Dicaſtillo *dub.*10. *cit. n.*203. & 206.

QVÆSTIO XL.

An etiam ſit mortale, celebrare ſine aliqua veſte, ex quinque numeratis; vel cum aliqua ex illis non benedicta, vt abſque Stola, vel Manipulo, &c. ob vitandum mortis periculum?

AFfirmat etiam Caietanus 1.2. *quæſt.* 96. *art.* 4. Quem refert Henriquez *lib.*9. *cap.* 29. *num.* 5. *in Marg. lit.* C. & ſequitur Petrus de Ledeſma *c.* 21. *poſt.* 5.*concl pag. mihi* 121.

Sed probabiliùs longè reſpondeo non eſſe mortale tunc abſque Stola, aut Manipulo, &c. celebrare. Quia maioris momenti, eſt conſeruatio vitæ, quam obſeruatio dicti præcepti Eccleſiaſtici in eo caſu; ſecus omnino eſſet dicendum, ſi iniiceretur metus mortis in contemptum fidei, aut Chriſtianæ Religionis; quia tunc grauiſſimum peccatum eſſet obtemperare. Sic Nauarr. Suarez, Henriquez, Soto, Layman, Fagundez, & alij *locis citatis*, & eſt communis.

QVÆSTIO XLI.

An liceat etiam celebrare ſine omnibus veſtibus ſacris, ſolo veſtitu communi, & profano, ſi aliter mortem quis vitare nequeat?

NEgat Caiet. 1.2. *quæſt.*96. *art.* 4. quem citat, & ſequitur Nauar. *in manuali cap.* 25. *num.* 84. & clariùs *lib.*3.*conſil.*3. *de celebrat. Miſſarum* D. Anton. & Palud. quos citat, & ſequitur Henriquez *loco citato* Suarez *diſp.* 82. *ſect.* 3. §. 2. dicendum eſt, Fagundez *prac.*3. *lib.* 3. *cap.*23. *num.* 19. Marcus de los Huertos *quæſt.*15.*pag.* 180. & Petrus de Ledeſma *c.*21. *concl.*5.*diff.*2.

Sed æquè probabiliter reſpondeo: etiam licere, ſi ſine fidei contemptu ob vitandam mortem celebret. Sic Sà *Ver. Miſſa num.* 13. Layman *tract.* 15. *cap.* 6. *num.*17. Soto, Vaſquez, & Medina, quos refert, & ſequitur Hurtado *diſp.*4. *diff.*11.

QVÆSTIO XLII.

An rurſus in caſu neceſſitatis, v. g. ne in die feſto plebs ſine Sacro diſcedat, poſſit Sacerdos celebrare abſque aliquo ornamento ex prædictis, vel cum aliquo, non benedicto?

AFfirmatiuam ſententiam tenere Suarium *diſput.* 82.*ſect.*3. *dub.*1. *in fine*; Petrum de Ledeſma *cap.* 21. *de Euchariſt. concl.* 5. *diff.* 3. Ægidium *quæſt.* 83. *art.* 3. *dub.* 3. *num.* 250. Filliucium *tract.* 5. *cap.* 5. *num.* 149. & Ioannem de Cruce *de Sacrif. Miſſæ, quæſt.* 3. *dub.*4. *concl.* 2. Dicunt Diana *tr.*14. *cit. reſol.* 57. & Philibertus *tract.*3. *par.*3. *cap.*14.*n.*4. *pag.*450.

Sed certè ex his omnibus Authoribus ſolum Filliucius, & Cruz id aſſeueranter affirmant. Nam Suarez, & Ledeſma tantum dicunt viris grauibus non videri mortale in caſu neceſſitatis celebrare ſine ſtola, vel manipulo; Ægidius vero ſolum hoc affirmat de cingulo, & non ſine timore. Ait enim ſic. Nollem condemnare eum, qui quando aliàs die celebri totus populus deberet carere Sacro, celebraret ſine cingulo benedicto. Quo caſu ait Nauarrus *cap.* 25. *num.*84. licere vti ſtola pro cingulo, & manipulo pro ſtola. Sic Ægidius inſinuant tamen clarè eſſe probabilem hanc ſententiam Lugo *diſt.*20. *num.*98.& Granad. *loc.cit.num.*7. tenetque ex parte Layman *tract.*5. *cap* 6. *num.*37. *Verſ. Secundò*, & expreſsè Ludouicus de S. Iuan *quæſt.*11.*art.*16.*diff.*3.*pag.*168.

Sed longè probabiliùs reſpondeo: non poſſe licitè celebrare, (etiam in dicto caſu) omiſſo vno, aut altero ex quinque prædictis ornamentis. Quia nec ritè, nec decenter celebraret; & ita in eo caſu ceſſaret obligatio legis de ſacro faciendo, vel audiendo. Sic Henriquez, & Ægid. *locis citatis*, quatenus hoc ſolum concedunt, poſſe, loquendo de omiſſione Cinguli, de quo infra. Layman ex parte *loc. cit.* & expreſſe P. Marcus de los Huertos *quæſt.* 15. *fol. mihi* 179. Philibert. *loc. cit. num.* 5. & apud ipſum D. Anton. Nauar. Sot. Victor. & Homobonus. Sic etiam Dicaſtillo *dubit.*10. *cit.num.* 204.

QVÆSTIO XLIII.

An ſit peccatum mortale celebrare ſine cingulo benedicto, extra caſum neceſſitatis?

NEgant Henriquez *lib.*9.*cap.*29.*num.*5.& *in marg. lit.B.*Palud. *in* 4. *diſt.*13. *quæſt.*2. *artic.*5. Ricardo *quæſt.*4.*art.*3.Scoto *quæſt.*1. Sylueſt. *Ver. Miſſa*.1. *n.*2. Sà, *eo Ver.num.* 10.Fagund. *prac.*1 *lib.*3.*c.*23. *num.* 12. quos omnes citat. & ſequitur Diana 2.*par. tract.*14.*reſol.*68. dicens cum illis, tantum eſſe veniale celebrare ſine neceſſitate, cum cingulo non benedicto. Quia eſt (inquit) materia leuis, & indumentum in ſe minus conſiderabile, quam quodcumque aliud, imò indumentum non eſt, ſed indumentorum ligatura. Sic ille, & Moure 3.*par.cap.*5.§.13. *n.*2.Philiber.*tract.* 3.*par.*3. *cap.*14.*num.*2.Et fauet Lugo *diſt.*20.*num.*102. dicens, hoc non eſſe improbabile.Et tenet Machado *docum.*4. *cit.num.*3.

Sed longè probabiliùs reſpondeo: eſſe mortale celebrare abſque cingulo benedicto, ſaltem extra caſum neceſſitatis. Quia omiſſio huius ſacræ veſtis, non eſt quid leue, vt optimè probat Vaſq. *diſp.* 233. *cap.*4. *num.*37. qui item, non ligaturam indumentorum eſſe (vt falsò dicit Diana) ſed verum, & ſacrum indumentum ex Innocent. III. probat *num.* 39. & ita ſentiunt Nauar.*cap.*25. *num.*84. Suarez, Filliuc. Molfeſius, Nuñus, Villalobos, & Ioan. de la Cruz, vt refert Diana, Ægid. *loc. cit. num.*250. *concl.* 2. Granad. *loc.citato*, *num.* 7. Hurtad. *diſp.* 4. *diff.*11. Marcus de los Huertos *quæſt.*15. *fol.*179. Gauantus 2. *par. tit.*1. *num.*2 *lit.T.* Ludouicus *quæſt.*11 *art.*16. *diff.*4. Petrus de Ledeſma *cap.*21 *conc.*5. *diff.*4.

QVÆSTIO XLIV.

An ſaltem celebrare cum cingulo non benedicto, ex cauſa iuſta, ſit peccatum, ſaltem veniale?

NEgat Diana *loc. cit.* per hæc verba. Nota tamen quòd celebrare cum cingulo non benedicto ex iuſta cauſa, non erit neque peccatum veniale. Iuſta verò cauſa erit neceſſitas audiendi, vel celebrandi Miſſam ex præcepto alicuius feſtiuitatis; feruor magnæ deuotionis; neceſſitas ſuperandi tentationes aliquas, & ſi Sacerdotes pauperes habeant ſtipem pro celebrando Sacro. Sic Diana, & ſic etiam

ante

Digitized by Google

ante illum, Fagundez (eiſdemmet fere verbis) *loc. cit. num.* 12. & poſt illos, Philibertus *loc. cit.*

Alij tamen, eſſe adminus veniale, affirmant, dum ſolùm, non eſſe mortale docent. Ita Ledeſma, & Cruz *locis citat.*

Ego verò probabilius, & conſequenter reſpondeo eſſe peccatum mortale, ob rationem *ſuprà* aſſignatam (poſſet tamen, in eo caſu, Sacerdos vti, abſque vllo peccato ſtola pro cingulo, ſicut poſſet deficiente ſtola, vti manipulo pro illa, aut è contra, vt communiter docent Doctores cum Diana *reſol.* 57.) Sic ſentire debent Vaſquez Hurtado, Nauar. & alij Doctores nuper *quæſt. præcedenti citati.* Legatur Dicaſtillo *dubit.* 10. *cit. num.* 205.

QVÆSTIO XLV.

Quomodo, & quando perdatur benedictio harum veſtium?

RE ſpondeo: quòd quando ita deſtruuntur, & minuuntur, vt amittant figuram, & aptæ non ſint ad ſuum vſum abſque nouo articulo, v. g. quando manicæ aſſutæ ſeparantur ab Alba, tunc vere perditur benedictio, & ita etiam, ſi poſtea aſſuantur iterum benedici debet; Secus eſſet, ſi manicæ eſſent globulis, vel funiculis connexæ, ita, vt facile poſſent, ſeparari, & connecti; quia tunc non perderetur benedictio. Sic Lugo *diſp.* 20. *num.* 91. *&* 99. Fagundez *loc. cit. num.* 9. Henriq. *loco cit. num.* 5. Hurtado & Diana *locis citatis*, & communis. Legatur Dicaſtillo *cit. num.* 209. *&* 212.

QVÆSTIO XLVI.

An, ſi cingulum rumpatur, & vtraque pars ſufficiat ad cingendum, vtraque retineat benedictionem?

RE ſpondeo: vtramque retinere, & ita ſingulæ partes poſſunt deſeruire celebrationi Miſſæ. Sic Lugo *loc. cit.* per hæc verba. Si cingulum rumpatur, ita vt vna, vel ſingulæ partes ſufficiant ad ſuum vſum, retineant benedictionem, & poteſt deſeruire, vel illa ſola pars, quæ ſufficit, vel vtraque iterum per nodum connexa; quia etiamſi altera non ſufficeret, & ſeorſum non retineat benedictionem, adiuncta tamen alteri maiori ab ea participat benedictionem. Sic ille, & ſic Diana *tract.* 14. *cit. reſol.* 57. & communis, vt teſtatur Dicaſtillo *num.* 210.

QVÆSTIO XLVII.

An, ſi cingulum ita rumpatur, vt neutra pars per ſe ſufficiat ad cingendum, poſſit cingulum ſic fractum necti, & abſque noua benedictione, vſurpari?

AFfirmat Diana 2. *par. tractat.* 14. *de Celebrat. Miſſæ reſol.* 57. *& tract.* 15. *reſol.* 4. adducens pro ſe Ægidium *quæſt.* 83. *art.* 3. *dub.* 3. *num.* 250. *& num.* 251. Emanuelem Sà *Ver. Miſſa, numero* 12. & Ioannem de Cruce *quæſt.* 3. *de ſacrific. Miſſæ, dub.* 4. *concl.* 2. Molfeſium, Suarium, & Scortiam. Rurſus eandem ſententiam iterum docet *par.* 5. *tract.* 13. *reſol.* 92. vbi nouiter, pro ſe refert Cœleſtinum, & Marchantium.

Sed probabiliùs reſpondeo: non poſſe, quia in tali caſu, verè cingulum benedictionem amiſit. Sic Suarez *diſp.* 82. *ſect.* 2. *in fine.* per hæc verba. Ita in præſenti docent Palud. *diſt.* 13. *quæſt.* 2. *&* 24. *quæſt.* 3. Syluest. *ſuprà* cum Gloſſa *dicto capite*: *Quod in dubiis*; qui etiam addunt; ſi cingulum omnino frangatur, ita vt neutra eius pars per ſe ſufficiat ad cingendum, amittere benedictionem, & ideo non poſſe in vſum venire, etiam ſi reficiatur; ſecus vero eſſet, ſi poſt ruptionem altera pars eſt ſufficiens, nam in illa manet benedictio, ſicut ſupra dictum eſt de altari; ſi verò antequam omnino diuidatur, reficiatur, vel etiam aliquo modo connectatur, ſufficiet ad vſum, quia nondum formam amiſit, nec benedictionem. Sic Suarez, & ſic etiam Ægid. *num.* 251. per hæc verba (quæ ipſemet Diana refert *reſol.* 4. *cit.*) Nota 1. has veſtes deſinere eſſe benedictas, ſi ita frangantur, vt ſint ineptæ ad ſuum vſum: vt ſi cingulum ita frangatur, vt neutra pars ſufficiat ad cingendum Sacerdotem; ſecus ſi longior pars adhuc ſufficeret: aliqui tamen putant, etiam in prima fractione licere partibus ſimul nexis vti. Ita Emman. Sà *Ver. Miſſa n.* 11. Sic Ægidius: Male ergo vtrumque Doctorem citat Diana. Tenent etiam noſtram ſententiam Pitigian. *diſt.* 13. *quæſt.* 2. *art.* 4. Bonac. *diſput.* 4. *quæſt. vltima punct.* 9. Reginaldus *lib.* 29. *capit.* 6. *ſect.* 3. *num.* 160. Hurtado *diſp.* 4. *diff.* 11. Lugo *diſp* 20. *num.* 100. Victorellus *in notis ad Eman. Sà loc. cit.* Tannerus *tom.* 4. *diſp.* 5. *quæſt.* 10. *dub.* 3. *num.* 3.

QVÆSTIO XLVIII.

An peccet mortaliter Sacerdos, qui nudis omnino pedibus, Miſſam celebrat?

AFfirmant Syluest. *Ver. Miſſa.* 1. *quæſt.* 2. *dicto* 1. (quem & refert, & non impugnat Vaſquez *diſp.* 233. *cap.* 4. *num.* 39.) Scotus (non Sotus, vt male Ludouicus, & Gauantus) *diſtinct.* 23. *quæſt.* 2. & Ricardus *quæſt.* 4. *articul.* 3. quibus ſatis fauet Henriquez *lib.* 9. *capite numero* 5. *in fine.* Et tenet expreſſe Filliucius *tractat.* 5. *capite* 5. *numero* 151. vbi ſic ait. Dico primò: nudis pedibus non licet ſacrificare ex conſuetudine indicante præceptum, quod adeſſe ſentit Syluest. Scotus, & Ricardus ex Suarez *vbi ſuprà.* Sic ille. Et dicit probabile ſatis, Philibertus 4. *tractat. cap.* 8. *num.* 4. *pag.* 466.

Sed longè probabiliùs reſpondeo: ſolùm peccare venialiter. Quia de hac re nullum eſt ius ſcriptum, præterquam *in Rubric.* 1. *Miſſalis de Præparat. Sacerdotis celebraturi numero* 2. vbi hoc ſolum ad maiorem honeſtatem, & decentiam præſcribi, affirmant Suarez, *diſput.* 82. *ſect.* 3. & Gauant. *part.* 2. *titul.* 1. *numero* 2. *lit. X.* Sic ergo ipſi, & P. de Ledeſma *capite* 11. *concluſ.* 6. Ludouicus, *quæſtione* 11. *articul.* 17. *diff.* 1. *pagina* 269. Bonacina *diſputat.* 4. *quæſt. vltim. punct.* 9. *numero* 28. Toletus *lib.* 2. *capite* 2. *numero* 9. Sà *V. Miſſa. num.* 15. Huertos *quæſt.* 15. *fol.* 181. Lugo *diſput.* 20. *num.* 102. Layman *tract.* 5. *cap.* 6. *num.* 15. addens, nec veniale eſſe, celebrare ſine calceis, aut ſandaliis, ſi neceſſitas iſtud poſtulet, & ſcandalum ceſſet; & id ipſum docet Philibertus *tractat.* 3. *part.* 3. *cap.* 14. *numero* 3. *pagina* 449. Citat etiam Bonacina pro hac parte Ægidium *quæſt.* 83. *articulo* 3. *dubitat.* 3. *numero* 251. Vaſquium, & Henriquez *loc. cit.* qui vel oppoſitum docent, vel non loquuntur ex ſententia propria. Sic etiam Dicaſtillo *dubitatione* 10. *citato numero* 214.

* * *

Digitized by Google

QVÆSTIO XLIX.

An Sacerdos licitè poſſit celebrare capite cooperto (ſine diſpenſatione Superioris) ſi infirmitas, vel alia iuſta cauſa manifeſta id exigat?

AFfirmant, poſſe in eo caſu, etiam abſque diſpenſatione ſic celebrare, Henriquez *lib. 9. cap.26. num. 3. fine*, per hæc verba. Ex cauſa tamen morbi, aut caluitiei, licèt operto capite celebrare. Sic ibi, & etiam *marg. lit. Q.* Fagund. *præc. 1. lib. 3. cap.21. num. 32.* vbi ſic ait. Certum eſt licitum eſſe ex cauſa rationabili, vt v.g hyeme, propter nimiam ſenectutem Caluitium, aut debilitatem capitis, pileo celebrare, dummodo, ſi poſt, Sacerdos pileum abiiciat, dum hoſtiam, & calicem eleuat; quia tunc non temerè præſumit ita celebrare, ſed neceſſitate compulſus id efficit. Ita Henriquez *lib.9. cap.26. num.3. (non 4.) ad marg. lit. Q.* Angel *Ver. Miſſa.* §. 8. Syluest. *Miſſa.* 1. § 2. Fumus §. 7. Tabiena §. 18. Nauarrus *conſ.4.lib.3. tit 41. de celebrat. Miſſa.* Zerola *in prax. Epiſc. Ver. Miſſa. 1. par.§ Decimo primo*; Si verò cauſa ſit dubia, tunc de licentia Epiſcopi cooperto capite, ſacrificare poterit iuxta Zerolam allegatum, & iuxta Nauarrum. Sic Fagundez, Layman *lib. 5. tract. 5. cap.6. num.16. (non 9)* ita loquens. Notant Doctores Epiſcopum, vel Ordinis Prælatum ob cauſam: v g. infirmitatis licentiam dare poſſe ſacrificandi capite operto amictu, vel pileolo, præſertim vſque ad conſecrationem, ſicuti videre eſt apud Azorium *cap. 28. quæſt.* 16. Sa *Ver. Miſſa. num.* 17. Suarez *cit. ſect.* 3. Scortiam *in lib. 3. cap.* 4. Imò ſi cauſa ita celebrandi manifeſta ſit, non eſſe opus Epiſcopi diſpenſatione docet Nauarrus *lib. 3. conſil.7. de celebrat. Miſſæ edit.* 2. Syluester, & Henriquez dummodo ſcandalum ceſſet, ſi videlicet, in loco priuato ſacrificetur, vel ſi cauſa ita celebrandi, ob ſenectutem ſacrificantis, loci frigus, &c. omnibus præſentibus manifeſta ſit. Sic Layman. Malè ergo citat omnes tres dictos Doctores Diana *tract. 14. citat reſol.* 58. pro oppoſita ſententia. Tenent etiam Rodriguez *cap.* 244. *concl.* 13. & Vaſquez *diſput.* 233. *cap. 4. num.* 38. Hurtado *diſput.* 4. *diff.* 11. *in fine*. & alij.

Alij verò licèt negent, id licere abſque licentia ſuperioris, negant tamen eſſe mort. operto capite, etiam abſque iuſta cauſa celebrare, dummodo abſit ſcandalum, & contemptus. Sic Petrus de Ledeſma *cap.* 21. *concl.* 7. Villalobos, quos citat, & ex parte, ſequitur Diana *loc. cit.* Lugo, & Huertos *locis citat.*

Sed probabiliùs reſpondeo: ſic. Mortale eſt celebrare operto capite, abſque iuſta cauſa, & diſpenſatione. Quia expreſſe præcipitur in capite. *Nullus Epiſcopus, de conſecr. diſt.* 1. vt nullus Epiſcopus, aut Presbyter, aut Diaconus ad Miſſarum ſolemnia velato capite accedat: veniale verò ad minus (etiam ex rationabili cauſa) abſque diſpenſatione. Sic ex parte Scortia, Turrecremata, Azorius, quos citat, & ſequitur Granados *tractatu* 14. *diſputat.* 12. *numero* 8. & colligitur ex Miſſali de defectibus *tit.* 10. *num.* 1. Sic etiam Ludouicus *quæſt.* 11. *articul.* 17. *dubit. 2. pag.* 269. Philibertus *tractat. 3. par. 3. capite 4. num.* 9. & indicat Gauantus *loc. cit.* Quidquid dicat Philibertus.

***

QVÆSTIO L.

An prædictam licentiam dicendi operto capite Miſſam, poſſint concedere Epiſcopi, ſeu Prælati cum Regularibus?

AFfirmant Zerola, Fagundez, Layman, Ludouicus, Ledeſma, Diana, & alij communiter.

Sed nunc iam certiſſimè reſpondeo: non poſſe, quia reſeruatum eſt Summo Pontifici concedere prædictam licentiam, vt affirmat Gauantus *in Rubrica Miſſalis tom.1. par.2.tit.2.lit. F.* referens quandam declarationem Cardinalium 2. Ianuarij. 1590. & 31. Ianuarij. 1626. & quę tandem in Miſſali reformato Sanctiſſimi D. N. Vrbani VIII. omnibus obſeruandæ proponitur, vt tandem notant Diana, & Lugo.

QVÆSTIO LI.

An ſit neceſſarium, vt Sacerdos Miſſam celebret, duobus ſaltem Miniſtris præſentibus?

REſpondeo: quòd non, quia licèt olim ex antiquiſſimo Canone: *Hoc quoque, de Conſecrat. diſt.* 2 nullus Sacerdos celebrare poterat, niſi duobus præſentibus; nunc tamen, vno præſente poſſe, omnes fatentur. Conſuetudine namque contraria, abrogatum eſt illud decretum.

QVÆSTIO LII.

An licitum ſit Sacerdoti, ſine Miniſtro ſe ſolo ſacrificare?

AFfirmare videntur Gloſſa *in cano. cit. Verſ. Ipſe tertius*, & Nauarrus *conſil.6. de corpore vitiatis*, quos citat, & ſequitur Zerola *in prax. Epiſc. 2. par. Ver. Miſſ. §. Tertio.* Palude, (apud Sotum & Azorium) *diſt. 13. quæſt. 2.* & Sà *in prima editione Ver. Miſſa num.* 18. Fauet ſatis Layman *tract. 5. cap.6. num.*13. ſic loquens. Porro in quibuſdam locis apud nos, conſuetudo viget, quæ ab Epiſcopis toleratur; ideoque damnari non poteſt, vt Sacerdotes præſertim in pagis, ſine Miniſtro reſpondente, celebrent. Sic ipſe.

Sed longè omnino probabilius, reſpondeo: non eſſe licitum, ſaltem abſque neceſſitate: quia abſolutè prohibitum eſt iure Eccleſiaſtico, Sacerdotibus ſe ſolis miniſtrare, vt latè probant Suarez *diſp.* 87. *ſect.* 2. *concl.* 2. & Fagundez *præc. 1. lib. 3. cap.* 21. *num.* 4. qui & benigne exponit Nauar. & Zerolam. Suar. *loc. cit.* Sot. *diſt.* 13. *art.* 5. *ad* 12. Azor *lib.* 10. *cap. 29. quæſt.* 3. Ledeſma *cap.* 27. *concl.* 1. *diff.* 1. & Ludouicus *quæſt.* 11. *art.*25. *diff.* 2. Qui melius citant Paludanum pro hac ſententia, & communis. Lege Dicaſtill. *loc. cit. diſp.4. dubit.*12. *num.*234. & Thom. Hurtad. *tom.1. tract.2. cap.1. Reſol.*1.

QVÆSTIO LIII.

An ſaltem liceat Sacerdoti celebrare ſine Miniſtro, ex graui, aut iuſta cauſa, v. g. ad dandum Viaticum?

NEgat adhuc Hurtado *diſp.* 4. *diff.* 12. & Vaſquez *3. par. quæſt.83. art. 5. num.* 43. quod probabile reputant Ledeſma, & Ludouicus.

Sed probabiliùs longè reſpondeo: licere, quia fortius

Digitized by Google

fortius eſt præceptum diuinum, quàm huiuſmodi Eccleſiaſticum. Sic Suarez *diſp.* 87. *ſect.* 1. Sot. Ledeſma, & Ludouicus *locis cit.* Ioannes de Cruce *quæſt.* 3. *de Miſſa dub.* 5. *concl.* 2. Moure 3. *par. cap.* 5. §. 4. *n.* 9. Bonac. *diſp.* 4. *quæſt. vltima punct.* 9. *num.* 32. Ægid. *quæſt.* 15. Villalobos, & Fagundez, quos citat, & ſequitur Machado *lib.* 4. *par.* 1. *tractat.* 11. *docum.* 5. *num.* 2. Thom. Hurtad. *loc. cit. num.* 22. & me citato Dianam *par.* 10. *tract.* 15. *Reſol.* 16.

QVÆSTIO LIV.

An etiam liceat Sacerdoti celebrare ſine miniſtro, ne careat ipſe, aut populus Miſſa in die feſto?

NEgant, & à fortiori Vaſquez, & Hurtado *locis cit.* Moure *loc. cit. num.* 8. Bonac. *loc. cit. num.* 33. Barthol. ab Angelo (apud Dianam *tract.* 14. *citato, reſol.* 43.) *Dialogo* 5. §. 401. Lublinus *ver. Miſſa num.* 4. & reputant probabile Ledeſma, & Ludouicus, & probabiliorem Thom. Hurtad. *Reſol.* 1. *cit. à num.* 15.

Sed probabiliùs reſpondeo: etiam licere. Sic Sot. Nauar. Zerola, Fagundez, & Diana *locis cit.* Azor *lib.* 10. *cap.* 29. *quæſt.* 3. Villalobos *tract.* 5. *diff.* 34. Ledeſma, & Ludouicus, & Huertos *locis citatis*, Lugo *diſp.* 20. *num.* 103. Ioannes de Cruce *quæſt.* 3. *de Miſſa dub.* 5. *concl.* 2. Gauant. 2. *par tit.* 2. *lit. B.* Philibert. *tract.* 3. *par.* 3. *cap.* 15. & apud ipſum, Graffius, Rodriguez, Suarez, Squilantes, Syluius, & Homobon. Machado *loc. cit. num.* 3. & alij, quos citat, & ſequitur Dicaſtillo *tract.* 6. *de Euchar, diſp.* 4. *dubit.* 12. *num.* 244. quia præceptum Eccleſiæ fundatum in conſuetudine Eccleſiaſtica; meritò poteſt explicari, vt intelligatur extra articulum neceſſitatis.

QVÆSTIO LV.

An Miniſter, qui Sacerdoti reſpondet, neceſſario debeat eſſe mas?

REſpondeo affirmatiuè, quia ſic habetur *in cap.* 1. *de Cohabit. Clericorum* dum dicitur. Nulla fœmina ad altare præſumat accedere, aut Presbytero miniſtrare. Et docent omnes DD.

QVÆSTIO LVI.

An ſaltem, in caſu neceſſitatis poſſit Sacerdos fœminam ad miniſterium non ſolùm mediatum, verùm etiam immediatum admittere?

AFfirmat Nuñus *quæſt.* 83. *art.* 6. *dub.* 1. docens, quod caſu, quo non ſit vir, vel ille non poſſit, miniſtrare, tunc poſſit, imo & debeat fœmina reſpondere, & immediate miniſtrare. (hoc eſt porrigere vrceolos, &c.) Et Sacerdotem ſic celebrantem non peccare mortaliter, putat Syluius 3. *par. quæſt.* 83. *art.* 5. *ad* 12. quos nouiſſime ſequitur Thomas Hurtad. *tom.* 1. *tract.* 2. *cap.* 2. *reſol.* 2.

Negant verò alij, putantes; nec in eo caſu licere Sacerdoti fœminam ad miniſterium mediatum, ſiue immediatum admittere, hoc eſt, vt ad ipſum altare reſpondeat, vt vrceolos porrigat, &c. Ita Vaſquez 3. *par. q.* 83. *art.* 5. & Lublinus *loc. cit.* qui maximè miratur Suarium concedentem, poſſe fœminas, remotè reſpondere Sacerdoti & non miratur ſuum Nuñum affirmantem, adhuc immediate, & proxime poſſe Sacerdoti miniſtrare. Fortè illum non vidit.

Sed ego, media via, probabilius reſpondeo: poſſe quidem illam admittere ad miniſterium mediatum, ſeu remotum, hoc eſt, vt ſibi ex loco remoto reſpondeat, non verò ad miniſterium immediatum, ſeu proximum, hoc eſt, vt ſibi adminiſtret vrceolos, &c. Quia id, & ſolum, eſt prohibitum *in dicto cap.* 1. Sic expreſſe Hurtado, Layman, Lugo, Suarez, & Fagundez *locis citat.* Villalobos, Moure, Molſeſ. Pitigian. Squillante, Zanardus, Homobonus, & Ioannes de Cruce, quos citat, & ſequitur Diana 2. *par. tract.* 14. *reſol.* 45. quibus adde Philibert. *tract.* 3. *par.* 3. *cap.* 15. *fine.* Dicaſtillum *dubit.* 12. *num.* 233. & me citato, Dianam *p.* 10. *tract.* 15. *reſol.* 26.

QVÆSTIO LVII.

An Sacerdos, dum ſacris veſtibus ſe induit ad ſacrificandum, teneatur ſub mortale, recitare orationes in Miſſali poſitas?

AFfirmant Nauar. *in manu. cap.* 25. *num.* 83. & *conſil.* 3. *de celebrat. Miſſa.* Syluius *q.* 83. *art.* 6. & Azorius *lib.* 10 *cap.* 29. *quæſt.* 5.

Sed probabiliùs reſpondeo: non teneri ſub mortali, ſed ſub veniali ad ſummum, quia illa non eſt materia præcepti, ſed inſtructionis. Sic Caiet. *Ver. Horæ can. cap.* 1. Zerola 2. *par. Ver. Miſſ.* §. *Octauo.* Suarez *diſp.* 82. Homobonus, Vega, Pitigianus, Moure, & Scortia, quos citat, & ſequitur Diana *loc. cit. reſol.* 41. Bonac. *diſp.* 4. *quæſt. vlt. punct.* 9. *num.* 31. Henriq. *loc. cit cap.* 24. *fine* Layman *cap.* 6. *citato num.* 11. Lugo *diſp.* 20. *num.* 106. Granados *tract.* 14. *diſp.* 14. *num.* 2. & Fagundez *prec.* 1 *lib.* 3. *cap.* 21. *num.* 9. addens nec peccatum eſſe veniale, ſi loco illarum precum, aliæ à Sacerdote dicantur, vt Pſalmus, Miſerere, &c. Legatur Dicaſtillo. *tract.* 5. *diſp.* 4. *dubit.* 12. *num.* 241. vbi docet id non eſſe mortale, eo quod omnes dictæ orationes relictæ, non cenſeantur materia grauis, etiamſi ſint ex præcepto. Erunt ergo (ait) tot peccata venialia, quot ſunt Oratiunculæ omiſſæ.

QVÆSTIO LVIII.

An Sacerdos, qui in Miſſa, voluntarie omittit Gloria, vel Credo, aut vnam, aut alteram commemorationem, vel Collectam, peccet mortaliter?

DVbitat Nuñus *quæſt.* 83. *art.* 4. *dub.* 2. *ad* 3. & videtur affirmare Syluester *Ver. Miſſa* 1. *quæſt.* 3. §. 4. vbi ſic ait. Si Sacerdos de his, quæ ſunt dicenda, aliquid notabile ſcienter omittit, peccat mortaliter, ſecundùm omnes Doctores; quod intellige, ſi omittat ſcienter, quando in loco ſuo ea dicere poterat, ſecus, ſi iam locum pertranſiuit notabiliter, ita quod ſine nota replicare non poſſet, vt quia iam dixit orationem, & recolit de Gloria in excelſis omiſſa. Sic ille.

Sed abſolutè reſpondeo: non peccare, niſi venialiter. Quia materia eſt leuis. Sic Suarez *diſp.* 83. *ſect.* 3. (addens, nec venialiter peccare, ſi ex aliqua vrgente cauſa, hæc ſine irreuerentia omittat) Filliucius *tract.* 5. *cap.* 5. *num.* 155. Diana *loc. cit. reſol.* 49. Lugo *diſp.* 20. *num.* 107. Granad. *loc. cit.* Philibert. *tract.* 3. *par.* 3. *c.* 6. *fine.* Dicaſtillo *tract.* 5. *diſp.* 4. *dubit.* 13. *num.* 225. Bordonus apud Dianam *par. tract.* 6. *Reſolut.* 19. idem docens de Sacerdote omittente ſequentiam *Dies iræ*, in Miſſa defunctorum, quando dicenda eſt. Cui non aſſentitur Diana *part.* 9. *citat. tractat.* 8. *reſolut.* 53.

Digitized by Google

QVÆSTIO LIX.

An ſi quis, obliuione naturali, omittat Gloria, Credo, Commemorationem, & eiuſmodi, & recordetur in progreſſu Miſſæ, teneatur repetere, quæ omiſit?

RESpondent Suarez *diſp.* 83. *ſect.* 3. Ledeſma *c.* 24. & Ludouicus *quæſt.* 11. *de Euchar. art.* 23. *diff.* 7. non eſſe neceſſarium, regulariter loquendo, illa repetere.

Sed ego abſolutè reſpondeo: non ſolum non teneri repetere illa, verum nec poſſe. Quia diſſonum potius eſſet, & ſcandaloſum. Sic Sylueſter *loc. citat.* §. 4. & 5. (Vnde, non ita bene citatur à Ludouico pro ſe.) Ioan. de Cruce ſtatim citandus, & Gauant. *in Rubr. Miſſal. par.* 3. *tit.* 10. *num.* 16. qui, loquendo de commemoratione omiſſa, hæc ait. Commemorationem autem de Sancto debet addere inter orationes ſecretas, & poſt Communionem licet inter collectas eam omiſerit, ſi opportune recordetur; inter vltimas non dicerem, ſi neque inter ſecretas dixiſſem, ſed in ſacriſtia, poſt depoſitas veſtes, ſupplerem omiſſa. Sic ille.

QVÆSTIO LX.

An Sacerdos ſolemniter celebrans peccet, ſi non recitat Epiſtolam, & Euangelium poſtea à Subdiacono, & Diacono canendum?

NEgant Vega *tom.* 2. *cap.* 41. *caſu.* 7. Rodriguez, Ledeſma *loc. cit.* Ludouicus *quæſt.* 11. *art.* 23. *diff.* 8. & Villalob. *par.* 1. *tract.* 8. *diff.* 31. *num.* 4. Diana *tract.* 14 *cit. reſ.* 41. & Nauarrus. *de orat. Miſcel.* 78. & *in manu. cap.* 10. *num.* 34. vnde malè citatur Ledeſma, Ludouicus, & Villalobos pro oppoſita parte, Sà *in* 1. *editione Ver. Miſſa num.* 52. Cruz *quæſt.* 4. *de Miſſa, dub.* 1. *concl.* 4. Ita rurſus tenet nouiſſimè Diana *par.* 5. *tract.* 13. *Reſol.* 95. & *par.* 9. *tract.* 6. *Reſol* 19. Moſcoſus *in ſum. tract.* 5. *cap.* 5. *num.* 14. Sanchez *tom.* 2. *Conſil. lib.* 7. *cap.* 2. *dubio* 13. *numero* 3. & alij.

Sed probabiliùs reſpondeo: peccare ſaltem venialiter, quia ſic præcipitur in rubricis Miſſæ ſolemnis. Sic Moure 3. *par. cap.* 5. §. 11. *num.* 15. Sà *correctus loc. cit. num.* 51. Lugo *diſp.* 20. *num.* 107.

QVÆSTIO LXI.

An ſit mortale, omittere minimam partem Canonis, v. g. vnum, aut alterum verbum, aut nomen alicuius Sancti, aut id quod in oratione Communicantes, *vel* Hanc igitur oblationem, *interponi ſolet in feſtis Natiuitatis, Reſurrectionis, & Pentecoſtes?*

AFfirmant aliqui, apud Suarez *diſp.* 83. *ſect.* 3. & apud Petrum de Ledeſma *cap.* 24. *concl.* 4. & expreſsè affirmat Nuñus *in* 3. *par. q.* 83. *ar.* 4.

Sed probabiliùs reſpondeo: ſolùm eſſe veniale, quia leuis eſt materia. Sic Suarez *loc. cit.* Granados *tract.* 14. *diſp.* 14. *num.* 3. Filliuc. *tract.* 5. *cap.* 5. *n.* 155. Diana *tract.* 14. *cit. reſol.* 59. Ioan de Cruce *quæſt.* 4. *de Miſſa dub.* 1. *conc.* 2. & 3. Ledeſma *loc. cit.* Ludouic. *loc. cit. diff.* 6. *pag.* 281. Dicaſtillo *loc. cit. n.* 257. & Bernal *de Sacram. diſp.* 6. *ſect.* 4. *num.* 9. vbi docet quod etiamſi Sacerdos omitteret in Canone Miſſæ octo aut decem nomina ſanctorum, non excederet culpam venialem. Sed in hoc exceſſit hic Author, vt bene cum aliis vidit Diana *p.* 18. *tract.* 16. *Reſol.* 36.

QVÆSTIO LXII.

An ſit mortale, omittere orationes, quæ pro gratiarum actione in Miſſali præſcribuntur; Trium puerorum, videlicet?

AFfirmabunt conſequenter Nauar. Syluius, & Azor *locis ſupra cit.*

Sed conſequenter probabiliùs reſpondeo: non eſſe mortale, ſed veniale ad ſummum, quia nullum eſt verbum in Miſſali quod grauem obligationem importet. Sic Granad. *tract.* 14. *diſp.* 14 *in fine*, dicens, ita ſe audiuiſſe à doctiſſimo Thoma Sanchez. Zerola 2. *par. Ver. Miſſa* §. 8. Fagundez *prac.* 1. *lib.* 3. *cap.* 21. *num.* 9. & Dicaſtillo *dubit.* 12. *cit. num.* 242.

QVÆSTIO LXIII.

An qui in feſto duplici, vel Dominica, dicit Miſſam votiuam, vel de Requiem, peccet mortaliter?

AFfirmant Angel. *Ver. Miſſa num.* 23. & Barthol. ab Angel. *in examen. Confeſſ. dial.* 5. §. 466. apud Dianam *tract.* 14. *de celebrat. Miſſæ reſol.* 30.

Sed probabiliùs reſpondeo: non peccare mortaliter, quia non eſt de hac re, ſub tanto onere, præceptum. Sic Suarez, Zanardus, Llamas, Miranda, Hurtado & Villalobos, quos citat, & ſequitur Diana *loc. cit.* Lugo *diſp.* 20. *num.* 105. Granad. *loc. cit. num.* 5. *pag.* 1079. Ludouicus *loc. cit. art.* 24. *diff.* 1. *pag.* 283. Lege Thomam Hurtad. *tom.* 1. *Reſol. moral. tract.* 2. *cap.* 4. *Reſol.* 13. & alios penes ipſum.

QVÆSTIO LXIV.

An ſaltem peccet venialiter?

NEgant adhuc, Suarez, Granados, & Hurtado, quia ſicut liberum eſt vnicuique Miſſam dicere, & omittere; ita aliam celebrare.

Sed probabiliùs reſpondeo: peccare venialiter, ſi abſque iuſta cauſa id faciat. Quia expreſſe contrarium præcipitur in Miſſali. Sic innuunt alij Authores, præcipuè Gauant. 1. *part. tit.* 5. *num.* 2. *fine.* Lege Dicaſtill. *tract.* 5. *diſp.* 4. *dubit.* 14. *à num.* 273. & Dianam *par.* 9. *tract.* 8. *reſol.* 53. vbi bene, contra Quintana duenas *tom.* 1 *tract.* 7. *ſing.* 40. *num.* 2. ait eſſe illicitum dicere Miſſas votiuas, etiam priuatas in feriis Hebdomadæ Sanctæ.

QVÆSTIO LXV.

An Sacerdos, qui ex ſtipendio, aut fundatione tenetur celebrare certam Miſſam, v. g. de Sanctiſſima Trinitate, de B. Virgine, vel de Requiem; poſſit loco earum, dicere Miſſam, quæ in tali die præſcribitur in Miſſali?

NEgant abſolutè poſſe, Nauar. *cap.* 25. *num.* 134. & Zerola 1. *par. Ver. Miſſa*, §. *ad tertium.* quia (inquiunt) Miſſa deber celebrari, eodem loco, tempore, & Sancto, prout petitur, aliàs non ſatisfaceret intentioni petentis, excepta feria ſexta Maioris hebdomadæ, & Sabbato Sancto. Sic Zerola. Negat etiam Thom. Hurtad. *loc. cit. num.* 113. vbi docet grauiter peccare dictum Sacerdotem, ſi diebus, quibus liberum eſt illi celebrare Miſſam votiuam, aut de Requiem, non

Digitized by Google

non ſic celebret, ſi vel inſtitutione Capellaniæ, ſi expreſſum eſt, vel promiſit danti eleemoſynam talem Miſſam votiuam dicere.

Negant etiam poſſe dicere Miſſam occurrentem, iuxta præſcriptionem Miſſalis cum limitatione tamen, nempe, niſi aliàs in illa die incidat ſolemnitas alicuius Sancti duplicis, vel ſemiduplicis, & Sacerdos afficiatur maiori deuotione in Miſſa de dicto Sancto. Diana *tract.* 14. *cit. reſol.* 31. qui citat pro ſua ſententia Hurtadum *diſſ.* 12. Fagundez *precept.* 1. *lib.* 3. *cap.* 9. *num.* 6. Gauantum *in Rubrica Miſſalis tom.* 1. *par.* 3. *tit.* 13. *num.* 20. *&* 21. Pereinum *in Priuileg. Minimorum tom.* 1. *conſt.* 5. Leonis X. Syluium 3. *par. quæſt.* 7. *art.* 9. *ad* 5. Azorium *lib.* 10. *cap.* 32. *quæſt.* 5. Sà *ver. Miſſa num.* 48. & alios.

Sed ego, æquè probabiliter, abſolutè reſpondeo: poſſe dicere Miſſam quamcumque occurrentem in Miſſali præſcriptam, etiamſi Aduentus ſit, vel alterius feriæ minoris, ſi maiori cum deuotione celebret Sacerdos has, quàm alias Miſſas, quia ſic melius fieri, & plus, propter deuotionem celebrantis, & interceſſionem Sancti, cuius Miſſa celebratur, ſatisfieri docent D. Thom. *in* 4. *diſt.* 45. *quæſt.* 1. *ad* 5. & Gabr. *lect.* 57. *lit. F.* & ex illis Hynojoſſa *in ſuo direct...Ver. Miſſa, pag. mihi* 343. addens, idem dicendum eſſe, etiam ſi Sacerdos promiſiſſet dicere Miſſam de Requiem, aut de B. Virgine, &c. Quia promiſſio debet cedere in bonum eius, cui promittitur: ergo ſufficienter redditur, dicendo Miſſam in quam deuotius fertur celebraturus, cum plus detur ei de deuotione Sacerdotis. Nam ſuppoſito, quod ſacrificium idem eſt in quacumque Miſſa, & Sacerdos deuotius fertur dicendo illam, manifeſtum eſt, quod emolumentum eſt maius. Sic etiam Suarez *diſp.* 83. *ſect.* 3. Petrus de Ledeſma *cap.* 24. *concl.* 6. *dicto.* 2. *in fine.* Gauant. 3. *par. tit.* 12. *num.* 20. Granad. *tract.* 14. *diſp.* 14. *num.* 5. Villalobos *tract.* 8. *diff.* 91. *num.* 9. Ioannes de Cruce *quæſt.* 4. *de Miſſa dub.* 2. *concl.* 2. per hæc verba. An verò Sacerdos particularis poſſit pro vna Miſſa petita, dicere aliam? ad hoc ſit 2. *concl.* optimè ſatisfit dicendo Miſſam diei, tum, quia ſic conformis Regulæ Miſſalis; tum, quia æquè prodeſt vna Miſſa ac alia. Ita Ledeſma *cap.* 24. Syluest. *Ver. Miſſ.* 1. & iuxta D. Thom. *in* 4. *diſt.* 45. *quæſt.* 2. *art.* 3. *quæſt.* 1. *ad.* 5. Et ſaluberrimum conſilium eſt ita facere, imò ait Angel. *Ver. Miſſa.* Non excuſatur à peccato, qui in feſtis ſolemnibus omittit Miſſam diei. Sic Cruz, & ſic Fraxinellus deciſione ſpeciali de hac re (quam affert Gauant. in calce 1. *tom.*) §. 1. *&* *ſequent.* Ludouicus q. 11. *art.* 23. *diff.* 10. *pag.* 282.

Qvæstio LXVI.

An rurſus Sacerdos, qui ex voto tenetur celebrare tali die Miſſam de Requiem, aut de B. Virgine, poſſit dicere Miſſam diei?

Negabunt Authores *ſuprà citati*, niſi aliàs, in illa die incidat ſolemnitas alicuius Sancti.

Sed æquè probabiliter reſpondeo: poſſe etiam, maximè ſi Sacerdos ſentiat maiori deuotione ſe ferri in Miſſam diei, tum ob rationes dictas; tum quia in melius commutat votum. Sic Hinojoſa *loc. cit.* qui bene addit, idem dicendum eſſe, ſi talis Miſſa particularis eſſet ex voto promiſſa à petente, & de hoc aduerteret Sacerdoti, quia Sacerdos quando dicit, ſe celebraturum illam Miſſam petitam, non acceptat dicere illam ex voto, neque onus voti ſuper ſe ponit, imo etiamſi cum huiuſmodi onere acceptaret, adhuc licite poſſet, cum in melius votum commutaret.

Qvæstio LXVII.

An denique Sacerdos, qui ex ſtipendio accepto, expreſſe Miſſam de Requiem, aut de B. Virgine, promiſit, poſſit Miſſam celebrare diei?

Negat Fraxinellus (apud Gauantum *loc. cit.*) §. 8. docens; tenere implere promiſſionem ſub peccato mortali. Et negant apud ipſum, Sum. Angel. Ricar. Valentia, Aragon. & Scortia, & etiam Bonac. *diſp.* 4. *quæſt. vlt. punct.* 7. §. 3. *n.* 4. & alij apud ipſum. Negant etiam Nauar. *de reſtit. lib.* 2. *cap.* 2. *num.* 48. & Diana 3. *par. tract.* 4. *reſol.* 62. docentes, teneri implere promiſſionem, ſub veniali tamen tantum peccato.

Sed æquè probabiliter reſpondeo: Adhuc poſſe, ſi Sacerdos maiori deuotione afficiatur in dicenda Miſſa de die, quam de Requiem. Quia (vt *ſuprà* eſt habitum) promiſſio in bonum eius, cui promittitur, debet cedere: ſed ſic eſt, quod in maius bonum illius cedit, quando Sacerdos, maiori cum deuotione celebrat: ergo. Sic Hinojoſa *loc. cit.*

Qvæstio LXVIII.

An Sacerdos, qui ex ſtipendio accepto, aut aliàs, obligatus eſt dicere Miſſas Sancti Gregorij; teneatur illas, ſine interruptione, & omnes de Requiem dicere?

Negant vtrumque Diana *tractat.* 14. *de Celebrat. Miſſarum reſol.* 32. & Bonac. & apud ipſos; Beja, Fraxinel. & Poſſeu.

Sed æquè probabiliter reſpondeo, quod licèt non teneatur omnes Miſſas, ritu proprio defunctorum celebrare, cum ſaltem in Dominicis intercurrentibus prohibeatur, tenebitur tamen, ſine interruptione, illas celebrare, ita vt nullus omnino prætermittatur dies, quo Sacrificium, ſiue ab eodem Sacerdote, ſiue ab altero, pro abſolutione animæ defuncti non non offeratur. Sic Gauantus 1. *part. tit.* 5. *num.* 3. *fine.*

Qvæstio LXIX.

An Sacerdos licitè poſſit dicere Miſſam Aſſumptionis, & Natiuitatis Beatæ Virginis, extra diem dictarum feſtiuitatum, quando à laicis exigitur?

Negat Megalius *reſol. Var. tom.* 2. *reſolut.* 187. (apud Dianam 4. *par. tractat.* 4. *reſolu.* 39.) aſſerens, eſſe mortale prædictas Miſſas, extra ſuos proprios dies, celebrare, quod probabile reputat Diana.

Negat etiam Diana *loc. cit.* hoc licere, quia exiſtimat eſſe veniale. Citatque pro hac parte Gauantum 2. *tom.* 4. *part. tit.* 17. *num.* 8. & alios. Sed certè Diana contrarium docuit 3. *part. tract.* 6. *reſolut.* 101. (vt bene vidit Megalius) quidquid ex dictis à ſe *reſol.* 101. ſe defendere intentet 4. *par. loc. cit.* Sed quidquid ſit de hoc.

Probabiliùs reſpondeo: licitè poſſe (licèt non ita deceat) dummodo immutentur verba, diem feſtum, in commemorationem, vel memoriam; & verbum, Natiuitas, in Memoriam. Sic Gauant. *loc. cit.* Si legatur attentè. Nam ſolùm dicit, quod tunc in caſu noſtræ quæſtionis poſſet dici Miſſa votiua de Beata Virgine,

Digitized by Google

Virgine, ex quinque votiuis, pro diuerſitate temporum accomodatis, cum intentione ad honorem Aſſumptionis, vel Natiuitatis, &c. Quia contrarium dedecet. Sic ille, & ego, & omnes. Tenet etiam noſtram ſententiam Alcozer *in cærem. tract.* 1. *Gloſſa* 4. & pro illa citat Diana 1. *part. loc. cit.* Hurtadum *diſp.* 4. *diff.* 12. & Caſtaldum in praxi cætem. *lib.* 2. *ſect.* 6. *cap.* 4. *num.* 1. Sed re vera, nec Hurtado docet expreſſe id, quod in titulo quæritur.

QVÆSTIO LXX.

An Sacerdos obligatus ad celebrandum in Altari priuilegiato pro animabus Purgatorij, ſatisfaciat celebrando alibi cum calculo v. g. D. Caroli, liberanti animam è Purgatorio?

NEgat Gauantus *tom.* 1.3. *part. tit.* 12. *num.* 4. per hæc verba. Qui tenetur celebrare in Altari priuilegiato pro defunctis, & alibi celebrat cum numiſmate v.g. S.Caroli, quo animam liberare poteſt à Purgatorio peccat mortaliter; tum quia non ſeruat pactum, tum quia tutius eſt priuilegium Altaris, quam numiſmatis, de quo dubitari poteſt, an ſit benedictum. Sic ille. Faxinellus *de obligatione Sacerdotis ſect.* 4. *concl.* 4. §. 9. *num.* 1. Bonacina *diſp.* 4. *quæſt. vlt. punct.* 7. §. 4. *num.* 5. Diana 2. *part tractat.* 14. *reſolut.* 29. & alij. Affirmat verò, Megalinus *tom.* 2. *reſolut* 187. *num.* 20. Quia in tali caſu (inquit) ſufficienter per æquipollens Sacerdos ſatisfacit obligationi. Affirmant etiam Alphonſus de Leone, Puteus, & alij quos citat, & ſequitur Paſqualig. *deciſ.* 427. vbi id bene probat, & reſpondet argumentis pro contraria parte factis.

Sed clariùs reſpondeo: ſatisfacere quidem, quando ille, qui petit Miſſam, nullum Altare particulare determinauit; ſecus ſi poſtulaſſet, vt in hoc, vel illo Altari priuilegiato celebraretur, vel quia ſuum eſt Altare, vel quia voluit, illud honorari, & coli. Sic Diana 4. *par. tract.* 4. *reſol.* 40. (iam ſibi contrarius) & *part.* 6. *tract.* 6. *reſolut.* 12. & penes ipſum, Antonius Rureus, & Philibertus *tract.* 3. *part.* 2. *cap.* 24. *num.* 8. & alij. Nec diſſentit Paſqualigus *deciſ.* 428. & expreſsè conſentit Thom. Hurtado *tom.* 1. *tract.* 2. *cap.* 4. *Reſol.* 10. *pag.* 62. vbi bene pro Regularibus aduertit ex Ioanne de Cruce *in epitome priuileg. fol. vltimo impreſſo anno* 1631. quòd quilibet Religioſus liberat animam Purgatorij dicendo Miſſam, etiamſi non ſit de Requiem, in Altari Spiritus Sancti, Crucifixi, B. Mariæ Virginis, Magdalenæ, vel in alio Altari ſemper & pro ſemper aſſignando à Priori, Miniſtro Præpoſito, vel Guardiano, &c. Quia ita conceſſit Clemens VII. Bulla 4. & Gregor. XIII. Bulla 5.6.7. & 9. Quod altare priuilegiatum eſt perpetuum. Item Innocen. VIII. Bulla 8. conceſſit; quod ſi Religioſus conuentualis celebret in Altari maiori liberet animam Religioſi pro ea celebrando: & animam Monialis, ſi pro ea celebret in Altari maiori Chori.

QVÆSTIO LXXI.

An ſit culpa mortalis lampadem accenſam coram Tabernaculo Sanctiſſimæ Euchariſtiæ non conſeruari?

NEgare videtur apud Dianam, Marchantius *in Reſol. Paſtor. tractat.* 4. *cap.* 5. *quæſt.* 4. eo quòd in iure, non ſit de hac re præceptum; nec extat de hac re vniuerſalis Eccleſiæ conſuetudo, quæ illud inducat, vt patet. Nam in multis Eccleſiis Parochialibus, maximè ruralibus, propter paupertatem non eſt lumen continuum.

Sed abſolutè loquendo reſpondeo eſſe culpam mortalem, non conſeruari lumen in Templis ante Euchariſtiam, niſi aliàs id per breue tempus fiat, quia licèt verùm ſit quod nullum ſit iuris præceptum, vt in Templis ante Euchariſtiam ſit lumen; eſt tamen conſuetudo Eccleſiæ vniuerſalis, quæ vim habet præcepti, vt docet Sà *Euchariſtia num.* 34. & Quintanaduen. *tom.* 1. *ſingul. tractat.* 4. *ſingul.* 1. *vbi num.* 2. ita dicit: Dicendum exiſtimo quod ob notabilem, ſeu ob grauiter culpabilem Parochi, vel eius, cui cura hæc commiſſa eſt, negligentiam, per integrum diem, ipſo ſciente, & conſentiente, lampas accenſa non ſit coram Tabernaculo, peccatum mortale ab eo committere: & hoc videtur, etiam remoto ſcandalo; quia ſi intercedat non eſt dubium. Sic ille, qui & addit, peccare æditnos, qui ne oleum conſumatur noctu lampadem coram Tabernaculo poſitam extinctam relinquunt. Vnde ſi per tres, aut quatur noctes ſcienter exequantur, non leuiter delinquere. Si verò, per vnam tantùm horam, aut quid ampliùs ſine lumine Euchariſtiam deſineret, peccatum graue non committeret. Sic etiam tenet Diana *par.* 9. *tr.* 6. *reſ.* 34.

Digitized by Google

TRACTATVS NONVS DE MAGNO MATRIMONII SACRAMENTO.

TRACTANT de Sacramento matrimonij Theologi cum Magiſtro *in 4. diſt.26. vſque ad 42.* vbi D.Thom. *& in addit. quæſt.41. vſque* 68. Scot. Sot. Palacios, Martin. de Ledeſma *2.par.4.quæſt.43.* Barthol. de Ledeſma *in ſum. tit. de matrim.* Petrus de Ledeſma *tract. de matrim. & in ſum. 1.par. tit. de matrim.* Petrus Soto *tit. de matrim.* Valentia *tom.4. diſp.10.* Vaſquez *ad finem tom.4.* Henriquez *in ſum. lib.11.* Bellarminus *tom.2. lib. vnico de matrim.* Zerola *in praxi Episcop. verb. ſponſalia, & verbo. Matrimonium.* Gutierrez *lib.3. quæſt. canon.* & (qui vnus pro omnibus poſſet ſufficere) Thomas Sanchez, tomis tribus, ita late;& luculenter, vt nulla difficultas ſupereſſe videatur, cui quis aliquam lucem adferre poſſit, vt ingenuè fatetur Ægidius. Poſt illum nihilominus ſcripſerunt, ipſemet Ægidius *à diſp.21.* Doctiſſimus Baſilius Legionenſ. *de matrim. tom. vnico.* Bonacina *tract. de matrim.* Rebellus *tom. de obligat. iuſtitiæ*, Ochagauia *tom. vnico de ſacram. tract. de matrim.* Reginaldus *tom. 10 ſuæ praxis à lib.31.* Layman *tom.2. Theologiæ moralis tract.10.* Filliucius *tom.1. tract.10.* Hurtado *de Sacram. tract. de matrim.* Villalobos, Ludouicus de S.Iuan, Machado, & alij. Canoniſtæ etiam *in 4. decret. & in 6. tit. de ſponſal.* vbi Abbas, Innoc. Felinus, Couarruu. *in epitome lib.4. per quinque capita.* Nauar. *cap.22. à num.25.* & alij. Summiſtæ, Angel. Syluester, Caiet. Tabiena, Armilla, *verbo ſponſalia, & ver. Matrimonium.* Catechiſ. Rom. *pag.376.* & Trident. *ſeſſ.24. &c.*

DISPVTATIO PRIMA.

De Sponſalium eſſentia, & obligatione.

QVÆSTIO PRIMA.

An Sponſalia, ab ſpondendo ſint dicta?

RESPONDEO affirmatiuè. Deriuatur enim hoc nomen, ſponſalia, à verbo, ſpondeo, quod ſignificat ſponte, & libere promittere. Tum, quia ſponſalium contractus requirit liberam matrimonij futuri promiſſionem. Tum etiam, quia antiquitus mos erat, vt puellam is, ſub cuius cura & poteſtate erat, ſponderet alteri vxorem dare. Sic *ex lib.2. & 3. ff. de ſponſalib. & l. ſponſio de verb. ſignificat.* docent Sanchèz *tom.1. de matrim. lib.1. diſp.1.* Baſilius *lib.12. de matrim. cap.1.* Ochagau. *tract.1. de matrimon. quæſtione 1.* & omnes.

***

QVÆSTIO II.

Quot modis ſponſalium vox, deſumatur?

RESpondeo: quod multis. Primò enim deſumitur, pro promiſſione futuri matrimonij: & hæc acceptio eſt proprior. Secundò deſumitur, pro matrimonio contracto de præſenti, non tamen conſummato. Et tertio tandem, pro muneribus, quæ à ſponſis ſponſæ dantur; quæ alio nomine, Arræ, dicuntur. Sic Sanchez *diſp.1. numero 1.* Baſilius *cap.1. num.2.* Ochagau. *quæſt.1. num.2.* Layman *tractat.10. cap.1. num.1.* & omnes communiter apud Palaum *tom.5. tract.28. diſputat.1. punct.1. numero 2.*

***

Digitized by Google

QVÆSTIO III.

An Sponſalia de futuro, ſic rectè definiantur; Sunt futurarum nuptiarum promiſſio.

AFfirmant, *ex capit. Noſtrates* 30. *quæſt.* 5. Angel. *verb. ſponſalia*, initio, Armilla *eod. verb. num.* 1. Victoria *de matrim. num. mihi* 160. Henriquez *lib.* 11. *cap.* 13. *num* 1. Sanchez *lib.* 1. *diſp.* 1. *num.* 7. Filliuc. *tract.* 10. *num.* 232. Ochagauia *quæſt.* 1. *num.* 4. Machado *tom.* 1. *lib.* 3. *part.* 1. *tract.* 6. *docum.* 1. *num.* 2. & alij.

Sed reſpondeo dicendum, quòd ſic clariùs definiantur: *Sponſalia ſunt mutuæ promiſſiones viri, & fœminæ de contrahendo matrimonio.* Vel *Sunt futurarum nuptiarum mutua, vel reciproca promiſſio.* Vel tandem; *Sunt mutua promiſſio futuri matrimonij, ſigno aliquo ſenſibili expreſſa.* Sic ex D. Thom *in* 4. *d.* 27. *quæſt.* 1. *art.* 1. *& in addit. quæſt.* 43. *art.* 1. docent Sotus *diſt.* 27. *quæſt.* 2. *art.* 1. *concl.* 1. Nauar. *cap.* 22. *num.* 25. Viuald. *cap* 1. *de matrim. num.* 3. *&* 4. Tolet. *lib.* 7. *cap.* 20. Valentia *diſput.* 10. *quæſt.* 2. *punct.* 1. Baſilius *lib.* 12. *lib* 1. *num.* 4. Hurtado *de matrim. diff.* 1. Bonac. *quæſt.* 1. *punct.* 1. *num.* 1. Layman *tract.* 10. *cap.* 1. *num.* 1. Moure 3. *part. exam. Theolog. Moral. cap.* 17. §. 1. *num.* 2. Ludouic. de S. Iuan *quæſt.* 1. *de matrim. art.* 8. *dub.* 1. & alij. quos ſequuntur Palaus *loc. cit. punct.* 1. Ægidius Trullench de Sacram. *lib.* 7. *cap.* 1. *dubit.* 1. & Stephan. Bauny *tract.* 12. *quæſt.* 2.

QVÆSTIO IV.

An ad rationem, & eſſentiam ſponſalium requiratur promiſſio mutua ſponſi, & ſponſæ?

NEgat (apud Petrum Ledeſmam, infra citandum) Palud. *in* 4. *diſt.* 27. *quæſt.* 1. *art.* 1. exiſtimans, ad rationem ſponſaliorum de futuro, non requiri mutuam promiſſionem, & acceptationem, ſed ſufficere, nudum conſenſum.

Sed certiſſimè reſpondeo: requiri. Primò, quia ſic clarè colligitur ex definitione à nobis, aſſignata. Secundò, quia promiſſio matrimonij, eſt contractus onerosus, & natura ſua, vltro, citròque obligatorius; veluti, iſti: *facio, vt facias: do, vt des*: ergo requirit promiſſionem vtriuſque ſponſi. Sic Petrus Ledeſma *de matrim. quæſt.* 43. *art.* 1. *diff.* 1. *pag. mihi*, 97. Sanchez *lib.* 1. *de matrim, diſput.* 5. *num.* 1. Baſilius *loc. cit. & cap.* 3. *num.* 2. Becanus *in ſum. de matrim. cap.* 43. *quæſt.* 3. *pag mihi.* 893. Ochagau. *quæſt.* 3. *num.* 1. Baſſe. *Verb. ſponſalia.* 1. *num.* 5. Machado *loc. cit. num.* 5. Ægid. *diſp.* 21. *dub.* 2. *num.* 9. & alij, quos ſequuntur Palaus, *punct.* 2. Trullench, & Bauny *loc. cit.*

QVÆSTIO V.

An promiſſio mera interna, facta homini, matrimonij futuri, obliget ad illud contrahendum?

AFfirmant obligare, iure naturali, Palacios *lib.* 1. *de contract. capit.* 11. Ledeſma 2. *part.* 4. *quæſt.* 18. *art.* 1. *dub.* 13. Mendoza *lib.* 1. *de pactis cap.* 4. *num* 8. & Molina *tom.* 2. *de iuſtitia diſp.* 166. quos refert Sanchez *lib.* 1. *diſp.* 3. *num.* 4. & dicit, eſſe ſatis probabilem.

Sed probabiliùs longè reſpondeo: talem promiſſionem, nullam obligationem ad matrimonium contrahendum inducere, non ſolum ſtando iuri humano (in quo omnes conueniunt) verùm etiam iuri naturali ſtando. Quia modus connaturalis inter homines, ad ſe inuicem obligandos, eſt per verba, nutus, vel per alia ſigna externa; nam per hæc, notificat quis ſuam voluntatem alteri, vt eam acceptet, vel repudiet: ergo promiſſio mera interna nequit obligare. Sic D. Thom. 2. 2. *q* 88. *art.* 1. *& in* 4. *diſt.* 38. *q.* 1. *art.* 1. *quæſt.* 1. Sot. *lib.* 7. *de iuſt quæſt.* 5. *art.* 3. *poſt* 2. *concluſ.* Cordu. *ſum. quæſt.* 135. Aragon 2. 2. *quæſt.* 88. *art.* 3. Henriquez *lib.* 13. *cap.* 17. *num.* 5. Rodriguez *tom.* 1. *ſum. cap.* 95. Abulenſ. Lopez, Angles, & alij, quos refert, & ſequitur Sanchez *loc. cit. num.* 5. quibus addi poſſunt Baſilius *lib.* 12. *cap.* 1. *num.* 4. Vaſquez *diſp.* 4. *num.* 34. Hurtado *diſp.* 1. *diff.* 7. Ochagauia *quæſt.* 2. *num.* 34. Filliuc. *tract.* 10. *num.* 134. Moure *loc cit. num.* 3. *&* 4. Ægid. *diſp.* 21. *num.* 17. *& diſp.* 22. *num.* 34. Bonacina *quæſt.* 1. *punct.* 1. *num.* 6. Pecau. *quæſt.* 1. Villalobos *tr.* 12. *diff.* 1. *num.* 3. Machado *tom.* 1. *lib.* 3. *par.* 1. *tract.* 6. *docum.* 1. *num.* 4. & communis, apud Palaum *tom.* 5. *diſp.* 1. *punct.* 2. *num.* 8. *verſ. Quartò.* & apud Baunium *q.* 2. *citata verſ. Debet etiam.* & apud Trullench *dub.* 1. *cit. num.* 5. & *dub.* 2. *num.* 2.

QVÆSTIO VI.

An promiſſio matrimonij facta abſenti, obliget ante abſentis acceptationem, nemine pro eo ſtipulante, ſeu acceptante?

AFfirmant D. Anton. 3. *part. tit.* 1. *cap.* 18. Tabiena *Ver. ſponſalia q.* 3. *num.* 2. & Armilla *num.* 3. penes Sanchez, *vbi infra.* Probarique poteſt, *ex cap. veniens qui clerici, vel vouentes*, vbi promiſſio abſenti facta ſtatuitur valida.

Sed longè multò probabiliùs, reſpondeo: non obligare ante acceptationem, quia probabilius longe eſt, nullam promiſſionem gratuitam obligare, regulariter loquendo, ante acceptationem ſui: nam habet hanc tacitam conditionem; ſi alter acceptauerit. Vnde, quæcumque promiſſio matrimonij, etiam infanti facta, poteſt ante acceptationem reuocari; quia antea non obligat. Sic Sanchez *lib.* 1. *diſput.* 6. Baſilius *lib.* 12. *cap.* 4. *num.* 2. 4. *&* 9. & Vaſquez *diſp.* 4. *num.* 33. *&* 42. qui ambo dicunt, nullum ex Authoribus, quos pro oppoſita ſententia, citat Sanchez, in ea eſſe ſententia. Ægidius *diſp.* 22. *num.* 39. Hurtado *diſp.* 1. *diff.* 3. Bonacina *quæſt.* 1. *punct.* 1. *num.* 6. Ochagauia *quæſt.* 3. Villalobos *tract.* 12. *diff.* 1. *num.* 8. & communis, quam tenet nouiſſimè Palaus *diſp.* 1. *punct.* 3. *num.* 2. qui ad textum pro oppoſita parte adductum, rectè reſpondet cum Gloſſa, in eo caſu factam fuiſſe acceptationem per interpoſitam perſonam, quæ mandatum habebat; aliàs nulla eſſet promiſſio.

QVÆSTIO VII.

An ad valorem ſponſalium, ſufficiat acceptatio promiſſionis alterius, ſiue noua repromiſſione?

AFfirmant Palud. *in* 4. *diſput.* 27. *quæſt.* 1. *num.* 4. *articul.* 1. D. Anton. 3. *par. titul.* 1. *capite* 18. Roſella *verb. ſponſalia. numero* 1. Syluester *eo verb. principio.* Tabiena, Armilla, Angel. & Nauar. quos refert, & ſequitur Baſilius *lib.* 12. *cap.* 4. *num.* 5. *&* 10. Vaſquez *diſput.* 1. Henriquez *lib.* 11. *capit.* 13. *num.* 2. vbi ſic ait: qui promiſſionem ſponſæ acceptat, cenſetur virtualiter repromittere.

Sed probabiliùs reſpondeo: non ſufficere ad valorem ſponſalium, quia acceptatio, ſeu admiſſio promiſſionis

Digitized by Google

promiſſionis matrimonij, nullomodo eſt oblatio fidei propriæ, ſed acceptio alienæ: ergo acceptans promiſſionem matrimonij, nec formaliter, nec virtualiter cenſetur repromittere. Sic Sot. *diſt. 27. quæſt. 2. art. 1.* Ludouic. Lopez *tom. 2. vbi de matrim. capite 36.* & Petr. Ledeſma *de matrim. quæſt 43. artic. 1. dub. 1.* quos citat, & ſequitur Sanchez *lib. 1. diſp. 5. num. 3.* Bonacina *loc. cit. num. 7.* Filliuc. *num. 235.* Ochagauia *quæſt. 2. num. 2.* Hurtado *diſp. 1. diff. 4.* Becanus *cap. 43. quæſt. 3.* Villalobos *loco citato num. 8.* Machado *loco cit. num. 6.* & alij, quos teſtantur Baunyus & Trullench *loco citato.*

QVÆSTIO VIII.

An ſaltem ille, qui promiſit matrimonium, maneat obligatus ad contrahendum, in caſu, quo alius ſolùm acceptet promiſſionem, & non repromittat?

AFfirmant, manere obligatum caſu, quo promittens gratis, & liberaliter in memoriam alicuius beneficij accepti, promiſerit: negant verò manere, ſi non gratis, ſed cum onere, vt altera pars etiam repromittat, promiſit. D. Anton. & Armilla *locis nuper citatis.* Nauarrus *cap. 22. num. 25.* Sanchez *lib. 1. diſp. 5. à num. 12.* Filliuc. *num. 235.* Hurtado *diſput. 1. diff. 5.* Ochagauia *quæſt. 3. num. 5.* Bonacina *quæſt. 1. punct. 1. num. 7. & 8.* Becanus *loco citato quæſt. 3 num. 5.* Villalobos *loc. cit. numero 7.* & Palaus *tom. 5. diſput. 1. punct. 2. numero 11.* Trullench *cap. 1. citato dubio 2. numero 5.*

Sed æquè probabiliter reſpondeo: in neutro caſu manere obligatum, quia nunquam poteſt eſſe promiſſio matrimonij, etiam liberalis, & gratuita, ſine conditione repromiſſionis, vt latè, & doctè probat Baſilius *lib. 12. cap. 4 num. 1.* ex Vaſquio *diſp. 4. de matrim. cap. 3.* ergo. Sic hi doctiſsimi viri. Et Veracruz *in append. ad ſpecul dubio 9.* Et Diana *3. parte tractatu 4. reſolut. 244.* dicit vtramque ſententiam eſſe probabilem, & tutam in praxi. Imo & Becanus *loc. cit* ait, hanc noſtram ſententiam vſitatiorem eſſe in praxi, & foro externo.

QVÆSTIO IX.

An poſſit determinari tempus, quo expectare repromiſſionem alterius partis debeat, qui matrimonium promiſit.

REſpondeo: minimè poſſe: ſed id in arbitrium prudentis relinquendum eſſe conſiderata qualitate perſonæ, quæ eſt repromiſſura, an videlicet, ſit in loco diſtanti, an in multis negotiis implicata, &c. Sic Sotus *diſtinct. 27. quæſt. 2. artic. 1.* & Ochagauia *quæſt. 3. numero 7.* qui benè aduertit, eum, qui diu differret repromiſsionem v. g. per annum, cum facile potuiſſet repromittere, verè cenſeri contempſiſſe promiſsionem: & ita promittentem, ſibi omnino liberum reliquiſſe.

QVÆSTIO X.

An promiſſio matrimonij facta infanti, requirat acceptationem ab ipſo, vt obliget ad contrahendum?

NEgant Sylueſter *Verb. ſponſalia, quæſt. 2. fine.* Armilla, *eod. verb. numero 4.* Tabiena *quæſt. 4.* Rodriguez *capite 245. numero 7.* Ochagauia *quæſt. 4. numero 1.* Villalobos *tractatu 12. diff. 1. numero 9.* & Sanchez per hæc verba: Si maior ſeptennio promittat matrimonium infanti, non requiritur acceptatio. Vnde promittens reſilire nequit, ſed tenetur expectare donec infans ad ſeptennium perueniat, & ſi tunc noluerit, manet promittens liber; ſi verò voluerit, tenetur ſeruare fidem. Sic Sanchez *diſput. 6. num. 15. & 27.* & Gutierrez *de matrim. cap. 6. num. 11.*

Sed probabiliùs reſpondeo; requirere acceptationem, ad hoc, vt promiſſio obliget, quia (vt ſupra eſt habitum) nulla promiſſio, ante acceptationem, obligat. Sic Vaſquez *diſp. 4. de matrim. cap. 4. numero 48.* Baſilius *libro 12. capite 4. numero 7.* dicens, non ſolum falſam, ſed ridiculam eſſe ſententiam contrariam. Ægidius *diſput. 22. num. 36.* Hurtado *diſput. 1. diff. 3.* per hæc verba: Vnde, quæcumque promiſſio, etiam matrimonij, quam. is infanti facta, poteſt ante acceptationem reuocari, quia ante eam, non obligat. Aliter eſſet dicendum (addit Baſil. *loc. cit.*) ſi promiſſio facta eſſet parentibus infantis, aut tutoribus, & illi acceptaſſent; tunc enim, licet non obligaret, quia talis promiſſio ſponſalitia eſſet, obligaret tamen, ratione alterius promiſſionis interuenientis cum Patribus, aut tutoribus infantis. Sic ille. Et ſic etiam Diana *3. parte tractatu 14. reſol. 244.* ex Baſilio quamuis eum firmiter, vt par erat, non ſequatur. Sequitur tamen Palaus *tomo 5. diſputatione 1. punct. 3. numero 3.*

QVÆSTIO XI.

An promiſſio matrimonij abſenti facta, aliquo tamen, nomine abſentis acceptante, ſed abſque ſpeciali mandato; ita obliget, vt reuocari minimè poſſit?

AFfirmant Gloſſa *in cap. vbi non eſt. Verb. Nihil. 30 quæſt. 2.* Alexand. *de Neuo, in capite ſicut. de ſponſalib. num. 15.* & alij apud Sanchez *libro 1. diſputatione 7. num. 30. & diſp. 6. num. 23.* Iuxta quam ſententiam, nequit promittens, adhuc ante abſentis acceptationem, reſilire.

Sed probabiliùs reſpondeo: poſſe dictam promiſſionem, ante abſentis acceptationem, & repromiſſionem (quæ viciſſim priori promittenti nota ſit) reuocari. Quia non obſtante dicta ſtipulatione ſeu acceptatione, liberum eſt promittenti retrocedere, donec mutua obligatio nota ſit ſibi. Ante obligationem namque vtriuſque partis, nullus perficitur contractus, oneroſus præcipuè. Sic Sanchez *loc. cit. numero 31.* Ochagauia *quæſtione 4. num. 7. & 9.* Filliucius *numero 237.* Becanus *loc. cit. num. 7. pagina mihi 900.* & alij.

QVÆSTIO XII.

An promiſſio matrimonij facta fœminæ pauperi, intentione paupertatem eius ſubleuandi, requirat, ad valorem eius, acceptationem?

NEgant Molina *tom. 2. de iuſt. tractatu 2. diſputatione 263.* & alij plures, quos refert Tiraquel. *de priuileg. piæ cauſæ priuileg. 115. numero 1.*

Sed probabiliùs reſpondeo: requirere acceptationem, quia hæc, à iure naturæ requiritur, vt *ſuprà, quæſt. 5.* eſt habitum. Sic Sanchez *libro 1. diſput. 6. numero 16. & 25. & diſp. 7. num. 38.* & penes ipſum, Tiraquel. *loc. cit.* Couarr. Gutierrez. Anton. Gomez, Rodriguez, & alij. Ochagauia *quæſt. 4. numero 1.* Ægidius *diſputatione 22. numero 39.* Filliuc. *num. 237.* Hurtado *diſput. 1. diff. 3.*

Digitized by Google

QVÆSTIO XIII.

An, ſi quis verè promittat alteri matrimonium, poſitiuè tamen nolendo ſe obligare ad illud, contrahat verè ſponſalia?

NEgant ſponſalia vera contrahere, Nauar. *cap.* 12. *num.* 38. Henriquez *lib.* 11. *cap.* 13. *num.* 2. Syluestr. Armilla, Angel. Tabiena, & alij, quos refert, & ſequitur Sanchez *libro* 1. *diſp.* 9. *numero* 5. Molina *tom.* 2. *de iuſt. tract.* 2. *diſp.* 352. *num.* 4. Bonacina *quæſt.* 1. *punct.* 1. *num.* 5. Becanus *quæſt.* 6. *num.* 3. Ægid. *diſp.* 21. *num.* 7. Layman *tract.* 10. *capite* 2. *num.* 10. Ochagauia *quæſtione* 6. *numero* 2. Villalobos *tractatu* 12. *diff.* 2. *numero* 1. Machado *libro* 3. *parte* 1. *tract.* 6. *docum.* 2. *num.* 3. & Diana 3. *parte tractatu* 4. *reſol.* 105. quatenus ait, hanc ſententiam eſſe probabiliſſimam, & in praxi tutam.

Sed æquè, ſaltem, probabiliter reſpondeo: verè ſponſalia contrahere, & obligatum manere, aut ex iuſtitia, & fidelitate ſimul, aut ſaltem ex fidelitate. Quia effectus naturalis promiſſionis eſt obligatio: hæc ergo neceſſariò ſequitur promiſſionem, etiamſi promittens nolit. Sic Petrus Ledeſma *de matrim. quæſt.* 43. *art.* 1. *dub.* 2. Vaſquez *diſp.* 6. *de matrim. cap.* 3. Baſilius *lib.* 2. *de matrim. cap.* 4. *& libro* 12. *capite* 2. *numero* 7. Luyſius Turrianus 2. 2. *diſputat.* 64. *dub.* 15. Hurtado *diſput.* 1. *diff.* 10. Et in ſimili, loquendo de voto, Sotus *lib.* 7. *de iuſt. quæſt.* 1. *artic.* 2. Aragon. 2. 2. *quæſt.* 88. *art.* 1. & Rodriguez 1. *tom. ſumma capite* 91. *num.* 7. Sic etiam Ludouicus de S. Iuan *quæſt.* 1. *de matrim. art.* 8 *diff.* 4. *pag.* 854. nec non Palaus *to.* 5. *tract.* 28. *punct.* 2. *num.* 2. *verſu, Caterùm.*

QVÆSTIO XIV.

An etiam, verè ſponſalia contrahat, qui matrimonium promiſit, omninò fictè, hoc eſt, non ſolùm animo non implendi, & non ſe obligandi, ſed etiam, non promittendi?

NEgant, & a fortiori Doctores, pro prima ſententia *quæſtione antecedenti* adducti, præcipuè Sanchez, Ægid. Becanus, & Ochagauia, & ex adductis pro noſtra Ludouicus de S. Iuan *loc. cit. diff.* 3.

Sed probabiliter æquè, reſpondeo: Etiam contrahere ſponſalia, manereque obligatum ad contrahendum, ſaltem ex fidelitate. Quia promiſſio exterior, & verbalis, eſt vera promiſſio reſpectu hominis: ergo valida ad illum obligandū. Antecedens latè probant Baſil. *lib.* 12. *cap.* 2. *à n.* 2. Vaſquez *diſp.* 6. *cap.* 1. *à num.* 13. & Hurt. *diſput.* 1. *diff.* 11. Sic docent prædicti Doctores.

QVÆSTIO XV.

An, qui ſpe fictæ promiſſionis matrimonij, virginem decepit, & violauit, teneatur eam ducere?

NEgant D. Anton. 3. *part. tit.* 1. *cap.* 3. & Barthol. de Ledeſma *de matrim. dub.* 19. exiſtimantes, ſatisfacere, conſtituendo ei dotem ſufficientem ad ſupplendum defectum violationis.

Sed probabiliùs reſpondeo: teneri eam ducere; ſiue ratione promiſſionis, vt quidam volunt; ſiue ratione damni illati, vt alij. Ratio eſt, quia, qui ſic matrimonium promiſit, quamuis fictè, & ſolum verbis, verè promiſit, ſub conditione deflorationis, quæ poſtea impleta fuit: ergo tenetur ſtare promiſſis; quia promiſſio, etiam ſine animo ſe obligandi, obligationem iure naturali, inducit, vt ex dictis conſtat. Sic Baſilius *lib.* 12. *cap.* 2. *num.* 14. Vaſquez *diſp.* 6. Hurtado *diſput.* 1. *diff.* 12. Villalobos *tract.* 12. *diff.* 3. *num.* 3. & quoad ſubſtantiam, ſic etiam Sanchez *lib.* 1. *diſp.* 10 *num.* 3. & communis, quam tenet Palaus *punct.* 2. *citato, num.* 3.

QVÆSTIO XVI.

An, qui ficta promiſſione matrimonij, virginem violauit, teneatur eam ducere, caſu quo ille ſit notabiliter diſpar, nobilitate, diuitiis, aut potentia?

NEgant teneri, caſu, quo virgini nota fuiſſet diſparitas promittentis, eo quòd facile potuiſſet aduertere deceptionem viri, Sanchez *lib.* 1. *diſput.* 10. *num.* 5 *&* 7. & penes illum, Syluest. Angel. Tabiena, Nauar. Cordu. Henriquez, & alij plures Bonacina *quæſt.* 1. *punct.* 2. *num.* 7. Leſſius *lib.* 2. *cap.* 10. *dub.* 3. Molina *tom.* 4. *diſp.* 106. Villalobos *tract.* 12. *diff.* 3. *num.* 3.

Sed probabiliùs reſpondeo: teneri adhuc eam ducere, niſi aliàs, nobilis fictus promiſſor, non dediſſet aliquod ſignum exterius, quo indicaret, ſe cum dolo promittere, ex quo ſigno virgo ſufficienter conieceerit dolum ſubeſſe promiſſioni; aut etiam, niſi aliàs, ipſa virgo cognoſcens inæqualitatem, re vera intellexerit dolose promitti coniugium. Sic Baſilius *lib.* 12. *cap.* 2. *à num.* 15. Vaſquez (malè citatus à Bonacina pro ſe) *diſp.* 6. *capite* 6. & Hurtado *diſp.* 1. *diff.* 12. per hæc verba: Addimus quando virgo, ex exceſſu nobilitatis, aut diuitiarum promittentis, tantùm verbaliter, aut aliunde conicit dictam fictionem promiſſionis, tunc ſic fictè promittentem ad nihil teneri ex iuſtitia, neque ex fidelitate: & idem eſt, quando prudenter timuit deceptionem. Et in primis, non tenetur ex fidelitate, quia tunc quamuis vir intenderit decipere, verè non decepit: fidelitas autem ſolùm obligat, ne decipiatur promiſſarius. Deinde, non tenetur ex iuſtitia, quia virgo, non eſt deflorata iniuſtè; quia non deceptione. Quod ſi virgo non conicit, aut ſaltem, prudenter non timuit deceptionem, ſed ſimplici animo credidit, vir à nulla ex dictis obligationibus excuſatur, quamuis virgo cognoſcat exceſſum nobilitatis, & diuitiarum, & quodcumque aliud, ex quo conici potuit deceptio, vt contra Sancium, & alios, indicat Vaſquez *num.* 47. Quia tunc verè decepta eſt à viro. Sic hic perdoctus, & amicus Pater. Et ſic Palaus *loc. cit. verſ. Omnino dicendum.*

QVÆSTIO XVII.

An promiſſio matrimonij facta alteri, cum ſemiplena aduertentia, inducat obligationem adimplendi illam?

REſpondeo negatiuè, quia ſponſalia obligant ad mortale, vt *infrà* late dicemus: ergo petunt aduertentiam, & deliberationem, ad mortale ſaltem, requiſitam. Quæ tunc cenſetur talis, quando intellectus, ſine vllo errore, aut ignorantia apprehendit rem, & ſufficienter aduertit, ſiuè bona, vel mala; quod totum deficit in ſemiplena aduertentia, & deliberatione. Sic Sanchez *diſp.* 8. *num.* 2. *&* 5. Becanus *quæſt.* 5. *à numero* 2. Baſilius *lib.* 4. *cap.* 1. Sic dicens: Hæc ſtatuatur à nobis, tanquam certa, & generalis regula. Et deliberatio, ſiue ea libertas, cum ea conſideratione neceſſaria eſt ad contractum matrimonij, & ad ſponſalia, quæ neceſſaria eſt ad peccatum mortale. Sic etiam cum aliis Trullench *de Sacram. lib.* 7. *cap.* 1. *dubio* 3. *numero* 2. *&* 3.

***

Digitized by Google

QVÆSTIO XVIII.

An promiſſio matrimonij facta alteri, calore iracundiæ; cenſeatur ſufficienter deliberata, & obliget?

NEgant omnes Doctores, qui docent, contractus calore iracundiæ initos non eſſe ratos, vt Bartol. Iaſon, Ludouicus Roman. Tiraquel. & Felinus. Nec non, & alij, qui affirmant, iuramentum, & votum, calore iracundiæ facta, non obligare: vt Hoſtienſ. Abbas, Anton. Ricard. Quos omnes citat Sanchez *lib.* 1. *diſp.* 8. *num.* 4.

Sed probabiliùs longè, ſic ſub diſtinctione reſpondeo: Si iracundia, vel animi perturbatio, eſt tanta, vt priuet hominem vſu rationis, impediatque aduertentiam requiſitam ad mortale, tunc promiſſio matrimonij, in tali ſtatu facta, nec erit valida, nec obligatoria. Si verò, non ſit tanta, vt de facto, dictam aduertentiam non impediat, aliter eſt dicendum. Sic Nauar. *cap.* 18. *numero* 7. & *cap.* 12. *numero* 24. & 26. Syluelter & Tabiena cum aliis triginta Authoribus, quos refert, & ſequitur Sanchez *diſput.* 8. *numero* 5. Ochagauia *quæſt.* 5. Becanus *quæſt.* 5. *num.* 4. Hurtado *diſput.* 1. *diff.* 8. & Baſilius *lib.* 4. *de matrim. cap.* 1. *num.* 2. Palaus *tomo* 5. *diſput.* 1. *punct.* 2. *num.* 4. & 5. Trullench *loc. cit. num.* 4.

QVÆSTIO XIX.

An ſurdus ſimul, & mutus à natura, poſſit validè ſponſalia contrahere?

NEgant Anchar. Baldus, Iaſon, Flaminius, Angel. Fulgoſ. & Ludouicus de Roma, & Bollus, apud Sanchez *lib.* 1. *diſp.* 8. *num.* 12.

Sed probabiliùs reſpondeo: poſſe Surdum, ſimul, ac Mutum, ſi intellectum ita perſpicacem habeat, vt ſignis edoceri poſſit vim ſponſalium, valide illa contrahere. Primò, quia ſic habetur, *in capite Cum apud. de ſponſalib.* Secundò, quia iſti, ſecundùm omnes Doctores poſſunt confiteri, & abſolui: ergo & ſponſalia celebrare, Tertiò, quia hæc, apud nos, eſt praxis. Sic Hoſtienſ. Iuan. Anton. Cardin. & alij plures, quos refert, & ſequitur Sanchez *loc. citatis.* Ochagau. *quæſt.* 5. *num.* 3. Villalobos *tractatu* 12. *diff.* 4. *numero* 1. Machado *libro* 3. *parte* 1. *tractatu* 6. *docum.* 6. *numero* 1. & Diana *parte* 1. *tractatu* 6. *reſolutione* 9. ac etiam Baunyus *de Matrim. tractatu* 12. *quæſtione* 11. *aſſert.* 2.

QVÆSTIO XX.

An etiam, poſſit contrahere ſponſalia, qui ſimul eſt mutus, & ſurdus, ac cæcus?

AFfirmant adhuc, Hoſtienſ. Iuan. Andr. Anton. Cardin. Panorm. Alexand. de Neuo, Henric. Angel. Tabiena, Greg. Lopez, & Brunel, apud Sanchez *loc. cit. num.* 13.

Sed longè multò probabiliùs, reſpondeo: non poſſe: etiam caſu, quo hæc mala non à natura habeat, ſed caſu, niſi aliàs, antequam in hæc incideret, noſſet vim ſponſalium. Ratio eſt, quia cæcus non poteſt doceri per ſigna, quid ſint ſponſalia, vel matrimonium. Sic Anchar. Alexand. Carrer, quos citat, & ſequitur Sanchez *loc. cit.* Idem docentes de illo, qui tantum eſt ſurdus, & cæcus. Ochagau. *quæſt.* 5. *num.* 1.

QVÆSTIO XXI.

An qui ſemper inſani, vel mente capti ſunt, poſſint contrahere ſponſalia?

REſpondeo negatiuè. Sic enim definitur *in capite Dilectus, de ſponſal.* & docent communiter omnes Doctores. Legantur Sanchez *libro* 1. *diſputatione* 8. *num.* 15. & Baſilius *lib.* 4. *de matrim. cap.* 1. & *libro* 11. *cap.* 5.

QVÆSTIO XXII.

An ſaltem, inſani, ſeu amentes, qui dilucida interualla habent, poſſint, eo tempore, quo illis gaudent, ſponſalia, & matrimonium, validè, & licitè contrahere?

AFfirmant validè, ſed non licitè poſſe contrahere D. Bonauent. *in* 4. *diſt.* 34. *art.* 3. *quæſt.* 1. Petrus Ledeſma *de matrim. quæſt.* 58. *art.* 4. *dub.* 2. *ad* 2. Villalob. *tract.* 12. *diff.* 4. *num.* 2. & alij.

Sed æquè probabiliter reſpondeo: non ſolum validè, ſed & licitè poſſe contrahere, ſi contrahentes, per alias coniunctas perſonas, prolis educationi ſatis conſulant. Prima pars eſt conſtans, apud omnes. Et patet, quia tempore, quo amentes dilucidis gaudent interuallis, verè vſum rationis participant. Secunda verò pars, probatur; quia cum illa moderatione, nil iniuriæ irrogatur matrimonio. Sic Sotus *diſt.* 34. *quæſt. vnic. art.* 3. *concl.* 1. Sanchez *libro* 1. *diſp.* 8. *num.* 16. & 18. Machado *lib.* 3. *parte* 1. *tract.* 6. *docum.* 6. *num.* 4. & 5. Trullench *lib.* 7. *cap.* 1. *dub.* 3. *num.* 6. & Ægidius *in* 3. *part. quæſt.* 64. *art.* 8. *dub.* 2.

QVÆSTIO XXIII.

An ſi amens, & ebrius, tempore ſanæ mentis habeant voluntatem expreſſam contrahendi ſponſalia, eamque poſtea, tempore dementiæ, aut ebrietatis exequantur, validè contrahant?

AFfirmant aliqui, quos, ſuppreſſo nomine, refert Beccanus *cap.* 43. *quæſt.* 5. *num.* 5.

Sed certè reſpondeo: nullo modo valide contrahere, quia illa prolatio verborum, in ebrietate habita, per quam expreſſit voluntatem, & conſenſum ſponſalium, habitum ante ebrietatem, nullo modo eſt actio humana, cum non coniungatur, modo humano, cum voluntate præcedenti: ergo per illam nequit fieri contractus. Sic Vaſquez *diſp.* 5. *de matrim. cap.* 3. & ex illo, Baſilius *lib.* 4. *cap.* 1. *num.* 16. Sanchez *diſput.* 8. *num.* 20. Ochagauia *quæſt.* 5. Becanus *loc. cit.* Hurtado *diſput.* 1. *diff.* 9. & communis apud Trullench *loco citato.*

QVÆSTIO XXIV.

An maior vſus rationis requiratur ad contrahenda ſponſalia, quàm ad peccandum lethaliter?

AFfirmant Henriquez *lib.* 11. *cap.* 13. *num.* 9. Gutierrez *cap.* 2. *numero* 12. Petr. Ledeſma *quæſt.* 43. *art.* 2. Rebell. 2. *part. lib.* 4. *quæſt.* 5. *num.* 1. quos omnes pro hac parte citat, & ſequitur Bonacina *quæſtione* 1. *de matrim. punct.* 4. *numero* 4. Machado *loco citato document.* 3 *numero* 4. quia, inquiunt, ad peccatum mortale ſufficit conſenſus, & aduertentia mali præſentis: ad ſponſalia verò requiritur cognitio futurorum

Digitized by Google

futurorum: cum ſponſalia ſint promiſſio futuri matrimonij: at ſic eſt, quod ad prouidentiam futurorum maior vſus rationis requiritur, quàm ad conſenſum alicuius actus præſentis: ergo.

Sed probabiliùs reſpondeo: non requiri maiorem vſum rationis ad contrahenda ſponſalia, quàm ad peccandum lethaliter. Quia, ſi ea futurorum prouidentia, quam poſtulant citati Authores, eſſet neceſſaria ad contrahenda ſponſalia, incautè à iure ſtatutum eſſet tempus ſeptem annorum, ad ea ineunda, cum in ea tenerrima ætate, adhuc præſentium, non habeat puer prouidentiam. Sic Sanchez *libro* 1. *cap.* 16. *num.* 16. Baſilius *libro* 4. *capite* 1. Ægidius *diſputat.* 21. *num.* 13. *&* 49. Leſſius *de iuſt. cap.* 14. *num.* 30. Becanus *cap.* 43. *quæſt.* 5. *num.* 2. Villalobos *tractatu* 12. *diff.* 1. *num.* 6. & Diana 3. *parte tractatu* 4. *reſolut.* 273. *& par.* 9 *tractatu* 7. *reſol.* 65. & Perez *de Matrim. diſp.* 5. *ſect.* 6. *numero* 4.

QVÆSTIO XXV.

An ad validè contrahenda ſponſalia, requiratur ſeptennium completum:

REſpondeo affirmatiuè, quia ſic habetur *in cap. Literas. cap. Acceſſit. & in cap. Ad diſſoluendum, de deſponſat. impuber. in l. ſponſalibus, ff. de deſponſat. & alibi.* & tenent omnes Theologi, & Canoniſtæ. Legantur D. Thom. *in* 4. *diſp.* 27. *quæſt.* 2. *art.* 2. *& in addit. quæſtione* 43. *articulo* 2. Sanchez *libro* 1. *diſput.* 16. *numero* 2. Baſilius *libro* 12. *capite* 5. *numero* 3. & alij plures, quos affert perdoctus D. Didacus de Narbona *libro de ætate ad human. actus requiſita. anno* 7. *quæſt.* 19. *à num* 3. *pag.* 95.

QVÆSTIO XXVI.

An ſeptennium ad ſponſalia requiſitum debeat neceſſario eſſe omnino metaphyſice completum; vel ſat ſit moraliter?

AFfirmant, ſufficere moraliter eſſe completum, (etiam caſu, quo non conſtet malitiam ſupplere ætatem, de quo infra) quia quod parum diſtat à re, nihil diſtare videtur: teſte Ariſt. 2. *phyſic.* Vnde, iuxta hanc ſententiam, valida erunt ſponſalia, non ſolùm, ſi duo, vel tres deficiant dies, vt aiunt Gutiertez *de matrim. cap.* 22. *numero* 6. Ioan. Andræas, Henricus, & Vega, penes Sanchez *numero* 4 ſed etiam, ſi octo, decem, vel quindecim, vt docent Sotus *diſt.* 27. *quæſtione* 2. *articulo* 1. *ad* 3. Victoria *de matrim. numero* 284. Viuald. *de ſponſal. cap.* 2. *in* 5. *edit. numero* 4. Rodriguez *tomo* 1. *ſum. capite mihi* 144. Rebell. *part.* 2. *libro* 4. *quæſt.* 5. *concl.* 2. *num.* 2. Veracruz 1. *parte ſpeculi art.* 16. Ludouicus de S. Iuan. *quæſtione* 1. *de matrim. articulo* 9. *dubio* 1. *pagina* 861. Diana 3. *part. tractatu* 4. *reſolutione* 274. *& parte* 5. *tractatu* 5. *reſol.* 16. D. Didacus Narbona *loco citato in ſummario quæſtionis,* qui & *numero* 6. citat pro hac parte Ægidium, & Baſilium, ſed malè, *vt infra.* Et Zerola 1. *part. praxis verb. ſponſalia,* addit, ſufficere eſſe inchoatum ſeptennium, per hæc verba: Sponſalia, vt poſſint contrahi, requiritur ætas ſeptem annorum, vel ſufficit inchoaſſe. Ita Ille. Horum ſententiam refert Diana *parte* 9. *tract.* 7. *reſol.* 65. nec reprobat.

Sed probabiliùs reſpondeo: neceſſariò debere eſſe omninò metaphyſice, & mathematice completum; quia, vna ſola die deficiente, non diceretur ſeptennium adhuc eſſe completum, ſed inceptum. Sic Sanchez *libro* 1. *diſputatione* 16. *numero* 4. Baſilius *lib* 12. *capite* 5. *numero* 3. Ægidius *diſputatione* 21. *numero* 51. Hurtado *diſputatione* 1. *diff.* 14. Reginald. *libro* 31. *numero* 248. Henriquez *libro* 11. *capite* 13. *numero* 9. (Vnde malè citatur à Bonacina pro contraria ſententia) Bonac. *quæſtione* 1. *punct.* 4. *numero* 3. Ochagauia *quæſtione* 8. *numero* 1. Machado, ni fallor, *libro* 3. *parte* 1 *tractatu* 6. *docum.* 3. *numero* 2. Sic etiam Narbona *locis citatis in corpore quæſtionis numero* 7. vbi etiam citat, & bene, Baſilium, pro hac parte. Sic etiam Palaus *tomo* 5. *diſputatione* 1. *punct.* 6. *numero* 5. Trullench *libro* 7. *cap.* 1. *dubio* 10. *numero* 4. & Baunyus *de Matrim. tractatu* 12 *quæſtione* 8. *aſſert.* 3.

QVÆSTIO XXVII.

An ſufficiat ad valorem ſponſalium, quòd vltima dies ſeptennij ſit incœpta?

NEgat Hurt. *diſputatione* 1. *diff.* 14. *numero* 60. vbi ſic ait: Id verò, quod ait Baſilius, nempe ſufficere vltimum diem ſeptennij eſſe inceptum, falſum eſt, quia quo vſque completus ſit, non eſt ſeptennium mathematice completum, nec in indiuiſibili conſiſtens. Ita Hurtado, & nouiſſimè Palaus *to.* 5. *diſp* 1. *punct.* 6. *numero* 6.

Sed probabiliùs reſpondeo: ſufficere, quia dies incœptus pro completo reputatur. Sic Baſilius *lib.* 12. *de matr. cap.* 5. *num.* 3. ſic dicens. Requiritur autem completum ſeptennium, quando non conſtat malitia ætatem ſuppleri. Itaque non habet hic locum illa vulgàris regula. *Parum pro nihilo reputatur.* Exigit enim ius completum ſeptennium. Sufficiet tamen dies vltimus incœptus fauore matrimonij, ſicut diximus *ſuprà lib.* 9. de bimeſtri ſpatio ad deliberandum dato. Sic Baſil. & optimè, ſi idem dixiſſet loquendo de ætate requiſita ad matrimonium: contrarium enim affirmauit, *vt infrà, tract. de matr.* videbimus. Sic ante ipſum Sanchez *diſput.* 16. *numero* 4. & penes ipſum Alex. de Neuo, & Couarru. Henriquez *lib.* 11. *cap.* 13. *num.* 9. Ægid. *diſp.* 21. *num.* 51. & alij penes Dianam 3 *parte tract.* 4. *reſol.* 274. *&* 5. *parte tract.* 5. *reſol.* 17. & *part.* 9. *tract.* 7. *reſ.* 65. Perez *de Matrim. diſp.* 5. *ſect.* 5. *num.* 6. Texeda *tom.* 2. *lib.* 4 *tract.* 1 *controu.* 2. *num.* 57. & Trullench *dub.* 10. *cit. numero* 4. vbi ſententiam contrariam nimis rigidam appellat.

QVÆSTIO XXVIII.

An valeant ſponſalia ante ſeptennium, ſi malitia ſuppleat ætatem, hoc eſt, ſi ante ſeptennium, vſus rationis contrahentibus adſit?

NEgant Abbas, Angel. Roſella, & alij Canoniſtæ, quos refert Sanchez *diſput.* 16. *num.* 8. Ricard. Duraud. & Argentina, penes Dianam, *loco citato* Hurtado, *diſput.* 1. *diff.* 14 qui ait, ſic tenuiſſe Vaſquium, & nouiſſimè D. Didacus de Narbona *loc. cit nu.* 8. & Palaus *to.* 5. *diſp.* 1 *punct.* 6. *num.* 8. quia aliàs (inquiunt) diſpoſitio iuris præſcribens ſeptennium eſſet fruſtratoria.

Sed probabiliùs reſpondeo; valere, ſupplente malitia ætatem, quia in matrimonio ſupplet ætatem malitia; vt habetur, *in capite de illis. de deſponſat. impub.* ergo etiam ſupplebit in ſponſalibus, quæ ſunt quædam matrimonij inchoatio. Sic D. Thom. *in* 4. *diſtinct.* 2. *quæſtione* 2. *articulo* 1. *ad* 7. D. Anton. 3. *parte tit.* 1. *capite* 18. Henriquez *capite* 9. *cit.* Sanchez *numero* 9. & penes ipſum, pluſquam 36. Doctores. Quibus addi poſſunt, Ægidius *diſputatione* 21. *numero* 51. Rebell. *libro* 4. *quæſtione* 5. Baſilius *libro* 12. *capite* 5. *numero* 3. Becanus *quæſtione* 8. *num.* 9. Bonacina *quæſtione* 1. *punct.* 4. *numero* 2. Ochagauia *quæſtione* 8. *num.* 2. Diana 3. *part. loc. cit. & reſol.* 277 *& part.* 9. *tractatu* 7. *reſol.* 63. Trullench *dubio* 10. *cit. num.* 5. Bauny *quæſtione* 8. *cit. verſu, ſecundus caſus.* Layman. *tract.* 10. *cap.* 1. *num.* 16. Filliucius *tract.* 18. *numero* 258. Ludouicus *loc. cit. diff.* 1.

Villalobos

Digitized by Google

Villalobos *diff.* 4. *cit.num.*6. Lublinus *verb.ſponſalia num.*1.Zerola *loc.cit.pag.*642. Machado *lib.* 3. *part.* 1. *tract.*6.*docum.*3.& communis.

Qvæstio XXIX.

An peccent mortaliter, qui, abſque legitima cauſa, & Epiſcopi licentia, ſponſalia ante ſeptennium contrahunt?

Affirmant Nauar. *in ſum.cap.*22.*num.*31. Henriquez *lib.*11.*cap.*13.*num.*13.Syluius 3. *part.quæſt.*43.*art.*2.Rebell. *lib* 4.*quæſt.* 5. *num.*4. Bonac. *quæſt.* 1. *punct.*4 *num.*6.Syluest. *verb. matrimonium* 5. *quæſt.* 6. *fine.* & penes ipſum, Palud: Petrus Ledeſma *de matrim.quæſt.*43.*art.*2.*dub.*3.& alij.

Sed probabiliùs reſpondeo: minimè peccare mortaliter; imò nec venialiter. Primò, quia nullo iure prohibetur. Secundò quia, vel contrahunt, malitia ſupplente ætatem; vel non ſupplente: ſi primo modo, ſponſalia ſunt valida: ſi ſecundò, minimè: & ſic erunt expertes culpæ, cum nullam iniuriam alicui Sacramento inferant, cùm ſponſalia Sacramentum non ſit; ergo. Sic Sanchez *lib.*1.*diſp.* 17.*num.* 4. Baſilius *lib.*12.*cap.* 5.*num.*4.Ægidius *diſp.*21. *numero* 53. Filliuc.*numero* 259. Villalobos *tract.*12.*diff.*4.*num.* 7. Hurtado *diſput.*1. *diff.*14. Ochagauia *quæſt.* 8.*numero* 3. Becanus *quæſt.*8. *numero* 22. Lublinus *loc. cit.* Ludouicus de S. Iuan,*quæſt.*1.*de matrim. artic.*9. *dub.*1. *fine.pag.*861. quamuis *pagina ſequenti*, *diff.*2. *concluſ.* 1.2. & 3. ſibi contrarius, contrarium dicat. Machado *loc.cit.docum.*3.*numero* 6.*pagina* 580.Diana 3.*part. tractatu* 4. *reſolut.*275. D. Didacus Narbona *loc. cit. numero* 11. & 12. Barboſa, & alij penes ipſum. Sic etiam Bauny *loc.cit. num.*8.

Qvæstio XXX.

An ſaltem, ſit mortale contrahere matrimonium, ante legitimam ætatem?

Negat adhuc Sanchez *loc.cit num.* 5. (quem ſequi videtur Diana 3.*part.tract.*4.*reſol.*276.) quia exiſtimat, non dari expreſſum textum id prohibentem.

Sed probabiliùs reſpondeo:eſſe mortale: niſi aliàs ex vrgentiſſima cauſa, vt boni pacis, & cum licentia Epiſcopi, ante prædictam ætatem contrahatur. Quia probabilius eſt,id ſeuerè, & expreſsè eſſe prohibitum *in cap. Non eſt, de deſponſ. impuber.* Sic Baſilius *lib.*7. *cap.*65.*numero* 3.Henriquez *lib.*11.*cap.*13.*numero* 13. Ægidius *diſputat.* 21. *numero* 54. Bonacina *quæſt.* 1. *punct.*4. *numero* 7. Rebell. *lib.*3. *quæſt.* 16. & *libro* 4. *quæſt.*5. Filliuc.*numero* 259. Hurtado *diſputat.* 1. *diff.* 14 & *diſputat.*22.*diff.*12. Villalobos *tract.*14. *diff.* 22. *num.*8.Narbona *loc.cit.*& alij,quos nouiſſime ſectantur Baunius,& Trullench *loc.citatis.*

Qvæstio XXXI.

An ſi etiam per miraculum, acceleretur in pueris,longe ante ſeptennium, vſus rationis, poſſint validè ſponſalia contrahere?

Negant quàm plures Doctores, cenſentes, vna cum vſu rationis, exigi ætatem ſeptennio proximam: Nec ſufficere vſum rationis antea habitum.Ita vterque Ledeſma, Victoria, Vega, Veracruz, Syluester Tabiena, Gutierrez, & alij, quos refert Sanchez *libro* 1.*diſputatione* 16.*numero* 13. Inter quos eſt Henriquez *libro* 11.*capite* 13. *numero* 9. vbi ita ait: Infans quamuis per miraculum haberet perfectum rationis vſum, non eſt idoneus ſponſalibus, pro quibus iura requirunt, id, quod ſeptennium dici poſſit, quod arbitrio prudentis relinquendum eſt. Et de quodam quinquenni puero ait B. Gregorius, raptum de patris vlnis à diabolo, ob blaſphemiam mortalem, qui tamen, non eſſet aptus ſponſalibus. Sic ille. Et Ludouic.*loco citato pagina* 862. *concluſione* 3. *diff.*1.

Sed probabiliùs reſpondeo: validè poſſe contrahere ſponſalia, longe etiam ante ſeptennium, ſi, ſiue via ordinaria, ſiue miraculoſa, vſus rationis pueris acceleretur. Quia, eo ſolùm requirit ius ad ſponſalia ſeptennium, quod in ea ætate preſumat ius,vſum rationis pueris aduenire: ergo in quacumque ætate, ante ſententiam, ſiue ſit in ſexto ætatis anno, ſiue in quinquennio, ſiue in quadriennio valebunt ſponſalia ab eis contracta. Sic Alex. de Neuo. Anton. Gabr. & alij, quos affert, & ſequitur Sanchez *loco citato numero* 11. Baſilius *libro* 12. *capite* 5. *numero* 3. per hæc verba: Id quod verum eſt, ſiue prope ſeptennium: ſolùm enim requiritur vſus rationis. Sic ille. Et Diana 3. *parte tractatu* 4. *reſolutione* 274. & alij.

Qvæstio XXXII.

An valida ſint ſponſalia clandeſtina, ideſt, quæ fiunt, ſine Parocho,& teſtibus?

Negant Albornoz, Matienzo, & alij nonnulli, quos refert Sanchez *libro* 1. *diſputatione* 12. *numero* 1.

Sed certiſſimè reſpondeo: valida eſſe, quia ſponſalia clandeſtina nullo iure irritantur. Si enim aliquo irritarentur, maximè eſſet decreto Tridentini *ſeſſ.* 24.*capite* 1.*de matrim.* at hic non irritatur, niſi matrimonium clandeſtinum, vt declarauit Sacra Congregatio Cardin. apud Rebellum, *libro* 4. *quæſtione* 5. *numero* 49. per hæc verba:Decretum Tridentini, quo ſtatuit, vt matrimonium fiat coram Parocho, & aliis teſtibus, non habet locum in ſponſalibus: ergo. Sic Sanchez *loco citato* & penes ipſum, pluſquam viginti Doctores;quibus addi poſſunt Baſilius *libro* 12. *capite* 5.*numero* 6. Becanus *quæſtione* 7. *numero* 2. Ochagau. *tractatu* 1. *quæſtione* 7.*numero* 3. Hurtado *diſputatione* 1. *diff.*16. Filliucius *tractatu* 10. *numero* 253. Binsfeld. *in Enchirid. Theologiæ parte* 1. *capite* 17. §. 8. Ægidius *diſputatione* 21.*numero* 20. & alij, quos ſequuntur Palaus *tomo* 5.*diſputatione* 1.*punct.*1. *numero* 15.& Trullench *de Sacrament.libro* 7. *capite* 1.*dub.*9. *numero* 1.

Qvæstio XXXIII.

An ſaltem, ſit peccatum, ſponſalia clam contrahere?

Affirmant Palud. *in* 4. *diſtinctio.* 28. *quæſtione* 1. *articulo* 2. Syluester *matrimon.* 6. *quæſtione* 7. Tabiena *verb.ſponſalia quæſtione* 1.*numero* 2. Armilla *eod.verb.numero* 14. Caietanus *in ſumma eod. verſu*, & alij, ex quibus,Caietanus & Armilla, dicunt eſſe mortale.

Sed probabiliùs reſpondeo: necdum eſſe veniale, quia nullo iure id eſt prohibitum. Sic Sanchez *lib.* 1. *diſp.*13.*numero* 2. & penes ipſum, Veracruz,Ludouic. Lopez, Salcedo, & Petr.de Ledeſma,quibus addi poſſunt Baſilius, Ægidius, Becan. Ochagau. Hurtado. & Filliuc. & denique quædam declaratio Cardin. apud Rebellium *loc.cit.num.*56.Palaus *loc.cit.verſ. Cæterùm omnino*,& Trullench *numero* 2.

Digitized by Google

QVÆSTIO XXXIV.

An detur aliqua forma pro ſponſalibus contrahendis:

REſpondeo negatiuè. Sic omnes Doctores, qui bene hic notant: ad ſponſalia, ſeu matrimonium contrahenda, non eſſe neceſſaria, expreſſa, & formaliter, verba, ſed ſufficere, quodcumque ſignum externum ſufficiens ad exprimendum conſenſum contrahentium. Ex quo colligitur, quod ſponſalia, & matrimonium ſufficienter contrahi poſſint, non tantum verbis, ſed etiam, ſcriptura, & nutibus, *&c.* Legantur Sanchez *diſputatione* 18. *&* 19. Ægidius *diſputatione* 21. *dubio* 3. Hurtado *diſputatione* 1. *diff.* 13. & alij.

QVÆSTIO XXXV.

An his verbis: Nullam aliam ducam, niſi te, *fiant ſponſalia. Et iſtis*: Nullam aliam duco, niſi te, *matrimonium?*

AFfirmant Palud. *in* 4. *diſt.* 27. *quæſt.* 1. Adrianus *quæſt.* 2. *de matrim. dubio* 12. Palacios *diſt.* 27. *quæſt.* 1. Angel. *matrim.* 3. *nu.* 12. Syluest. *eod. verb. quæſt.* 10. *dicto* 4. & alij.

Negant verò è contra, Sanchez *lib.* 1. *diſputat.* 19. *num.* 5. Nauar. *cap.* 22. *num.* 25. Gutierrez *quæſt. can. lib.* 1. *cap.* 11. *num.* 13. Henriquez *lib.* 11. *cap.* 13. *num.* 4. Pedraz, Rodrig. Vega, & alij, penes Sanchez. Ægid. *diſput.* 21. *num.* 29.

Sed probabiliùs, media via, reſpondeo dicendum, quòd licèt, ſecundis verbis fiat matrimonium; minimè verò, primis fiant ſponſalia. Ratio eſt, quia hæc verba: *Nullam aliam duco niſi te*: Efficiunt ſenſum exceptiuum affirmatiuum; ita vt ſit idem, ac dicere: *Nullam aliam duco, ſed te.* Hæc verò verba: *Nullam aliam ducam, niſi te*, efficiunt tantum ſenſum conditionatum, & non exceptiuum. Ita vt ſenſus illorum ſit: *Si aliquam ducturus ſum, te ducam.* Quibus verbis, ſolùm contrahitur obligatio ducendi illam, ſub conditione, ſi aliquam ducturus ſum. Sic Hurtado *diſput.* 1. *diff.* 13. *num.* 56. & ante illum, Baſilius latè, & bene, *lib.* 2. *de matrim. cap.* 10.

QVÆSTIO. XXXVI.

An quando, verbis de præſenti, quibus contrahitur matrimonium, adduntur alia de futuro; vt, Accipio te in meam in craſtinum, ſeu, ex craſtino, *contrahatur matrimonium:*

AFfirmant Ægidius *diſput.* 21. *num.* 37. & Martinus de Ledeſma (non Bartholomæus vt citat Hurtado) 2. *part.* 4. *quæſt.* 47. *art.* 3. quos affert, & ſequitur Hurtado *diſput.* 1. *diff.* 13. *num.* 51. quia tunc ex nunc fit traditio corporum, etſi executio ſuſpendatur in craſtinum.

Sed probabiliùs reſpondeo: non contrahi matrimonium, ſed ſponſalia. Quia illa verba, ratione additi, ſolùm efficiunt conſenſum de futuro. Sic Sanchez *diſp.* 18. *num.* 11. Baſilius *lib.* 2. *cap.* 8. *num.* 1. Victoria *de matrim. num.* 251. Petr. de Ledeſma *de matrim. quæſt.* 45. *artic.* 3. *dub.* 1. Filliuc. *tract.* 10. *parte* 1. *cap.* 7. *num.* 241. Villalobos *tract.* 12. *diff.* 5. *numero* 5. & penes ipſum, S. Thom. Sotus, & alij, quos ſequitur Trullench *lib.* 7. *cap.* 1. *dub.* 7. *num.* 2.

***

QVÆSTIO XXXVII.

An per hæc verba: Ex nunc habebo te in meam: vel ex nunc prouidebo tibi ſicut vxori: Ex nunc eris mea vxor: *verè matrimonium, quod ſit Sacramentum, contrahatur:*

NEgant aliqui, quos ſuppreſſo nomine, refert Petr. Ledeſma *quæſt.* 45. *art.* 3. *dub.* 2. *fine* docentes, in dicto caſu contrahi verum matrimonium; non tamen Sacramentum.

Sed certiſſimè reſpondeo: & verum matrimonium contrahi; cum per dicta verba, conſenſus de præſenti exprimatur: & verum Sacramentum perfici: cum in lege Euangelica, nullus Matrimonij ſit contractus, qui non ſit Sacramentum. Sic conſtat ex cap. *Si quis diuinis.* 30. *quæſt.* 5. *ex cap. ex parte, de ſponſalib.* & docent omnes DD. apud Sanchez *loco citato. num.* 14. Baſilium *num.* 1. *cit.* Bonacinam *num.* 18. & alios, cum quibus ſunt Palaus *diſput.* 2. *punct.* 8. & Trullench *numero* 4.

QVÆSTIO XXXVIII.

An per prædicta verba de futuro, dempto addito de præſenti; vt, Eris mea vxor. Habebo te in meam, *&c. etiam contrahatur matrimonium:*

AFfirmant Angel. *matrim.* 2. *num.* 9. *&* 12. Syluest. *eod. verb. quæſt.* 9. *&* 10. Rodriguez *in ſum. cap.* 216. *num.* 6. Ludouic. Lopez 2. *part. vbi de matrim. cap.* 36. & alij pluſquam 26. DD. apud Sanch. *diſput.* 18. *num* 16. quibus ego addo Baſilium *lib.* 2. *cap.* 9. *numero* 3.

Sed probabiliùs reſpondeo: non contrahere matrimonium, ſed tantùm ſponſalia, quia probabilius eſt, dicta verba non ſignificare conſenſum de præſenti: nam quamuis ſtatim obligationem inducant, non tamen obligant ad illam ſtatim exequendam: ergo per dicta verba, non contrahitur matrimonium. Sic Sanchez *loc. cit. num.* 18. Petr. Ledeſma *de matrimon. dub.* 9. Palud. *in* 4. *diſt.* 27. *quæſt.* 2. *art.* 4. Henriquez *lib.* 11. *cap.* 11. *num.* 6. & alij duodecim Doctores, penes Sanchez, quibus addi poſſunt Ægid. Bonac. & Hurtado *loc. cit.* & Rebell. *de ſponſal. quæſt.* 3. *num.* 5. nec non Trullench *dub.* 7. *cit. num.* 4.

QVÆSTIO XXXIX.

An per hæc verba: Volo tecum contrahere; te ducere: te habere in vxorem: *fiat Matrimonium, aut ſaltem, ſponſalia?*

AFfirmant fieri Matrimonium Cardin. *in cap. ex literis. de ſponſ.* Baſilius *loc. cit. num.* 8. *pag. mihi* 111. & alij penes ipſum.

Alij verò è contra aſſerunt, illis verbis, ſolùm fieri ſponſalia, non matrimonium. Ita Sanchez *diſp.* 18. *num.* 25. & penes illum, Gutierrez *lib.* 1. *Can. quæſt. cap.* 21. *num.* 26. & Couarr. 4. *decret.* 2. *part. cap.* 4. *§.* 1. *num.* 4. & alij.

Alij tandem cenſent, nec fieri matrimonium, nec ſponſalia. Ita Aſtenſ. *lib.* 8. *ſumma tit. de matrim. quæſt.* 7. *Sum. Confeſſ. lib.* 4. *tract.* 2. *quæſt.* 4. Rebell. *lib.* 4. *quæſt.* 3. Ægid. *diſp.* 21. *num.* 26. & ali,.

Sed probabiliùs reſpondeo: prædicta verba eſſe æquiuoca; ac proinde, & poſſe pro voluntate contrahentium fieri matrimonium, aut ſponſalia; aut nihil. Si enim proferens prædicta verba vèlit ſignificare conſenſum de præſenti, & alter id intelligat, & è contra

Digitized by Google

contra fiet matrimonium: ſi verò velit alteri offerre fidem matrimonij, & alter id intelligat, & è contra fient ſponſalia. Et tandem, ſi velit ſolùm ſignificare ſimplex deſiderium poſtea contrahendi, nihil fiet. Sic Hurtado *diſput.1. diff.13.* Per cuius dicendi modum, facile in concordiam venient alij adducti, cum Hurtado Trullench *dub.7.cit.nu.5.*

QVÆSTIO XL.

An Matrimonium inter puberes clam contractum (quod eſt irritum ex Trident.) habeat vim ſponſalium, ſaltem, ſi iuramento firmetur?

AFfirmant Henriquez *lib.11.cap.5. num.4. Vbi in marg. lit. N. ait*: Ita declaraſſe Congreg. Card. *num.81. ad Archiepiſcopum Valentinum.* Corduba *in ſumm. quæſt* 52. Bartholom. de Ledeſma *de matrim. dub.*18 *fol.*1284. Ortiz *in ſum.cap.*16.*de matrim. fine.* Vega *lib.6. ſuæ ſum. caſu* 110. Vera Cruz *in append. dub.9.* quos refert pro hac parte Sanch. *vbi infra n.1.* Ægid. *diſp.11. num.47.* Ochagau. *tract.1. de matrim. quæſt.10.num.6.* & Layman *tract.10. capite 1.num. 17. & 18.*

Sed probabiliùs reſpondeo: nullomodo habere vim ſponſalium, quia Trident. *ſeſſ.24. de reform. matrim. cap.1.* Omnino reddit inhabiles ad ſic contrahendum, decernitque talem contractum inter puberes eſſe irritum, & nullum: ergo nec, vt ſponſalia valet. Sic Sanchez *lib.1.diſp.20. num.3.* & penes ipſum, Nauar. *lib.4. conſil. in 1.edit. tit.de ſponſal. conſil.1. num.3. in 2. tit. de cland. deſponſ. conſil.3. num.* Gutierrez *de Iuram.1. part. cap.51. à num.5.* & Azebedo *lib.5.recop. tit.1.lit.1. à num.32.* Albornoz *in arte contractus lect.4. tit.8.* Spino *ſpec. teſtam.gloſſa 15.num.78.* Palao *in 4. diſt.28.quæſt.vltima,in fine* Petrus de Ledeſma *de matrim. quæſt.45.art.5. punct.2.poſt.4. dub.* Rodrig. *tom.1. ſum.cap.220. num.* & etiam Vega *lib.6. ſum. caſu* 104. & 122. (ſed hic author, aut ſibi contrarius eſt, aut malè à Sanchez pro hac ſententia refertur.) His addi poſſunt Rebellus *lib.2. quæſt.9. num.7.pag. mihi* 263. qui tamen malè citatur à Barboſa *in Trident. ſeſſ.24. cap.1.num.55.* Cum expreſſe noſtram ſententiam tueatur, ſolúmque affirmet, matrimonium clandeſtinum contractum inter puberem, & impuberem, inducere in ſponſalia, quod quid diuerſum eſt, vt ſtatim dicemus. Sic etiam Bonac. *q.2.punct.8.num.*48. 49. & 50. Hurtado *diſp.5. diff.2.* Villalobos *tract.11. diff.8.* vbi pro hac ſententia affert, ex Farinacio, declarationem Card. per hæc verba: *Matrimonium contractum coram teſtibus, ſed ſine Parocho, vel alio Sacerdote de eius licentia, poſt Concil. Trident. non ſolùm eſt nullum, ſed neque vim habet ſponſalium, adeo, quod contrahentes, ad denuo contrahendum compelli non poſſunt.* Sic refert Villalobos, addens: quòd declaratio Cardin. quam pro ſe refert Henriquez, non ſit certa, ſicuti eſt hæc. Tenet etiam hanc partem, ſpectata praxi, & conſuetudine, non iuris rigore, Palaus *tom.5. diſp.1. punct.4. num.8.* & tenet etiam Bauny *de Matrim. tract.12.quæſt.7.*

QVÆSTIO XLI.

An ſaltem in dicto caſu, inducat obligationem ſponſalium, ſi puberes matrimonium clandeſtinum contrahentes, animum habuerint obligandi ſe eo modo, quo poſſent?

AFfirmant, & à fortiori, omnes Doctores pro oppoſita ſententia *citati.* Et ex *citatis* pro noſtra. Petrus Ledeſma *de matrim.quæſt.45.artic.2. punct.2 concl 3.* & Rodriguez *tom.1.ſum.capite 220.numero 1.*

Sed adhuc probabiliùs reſpondeo: minimè in tali caſu obligare, aut habere vim ſponſalium, quia contractus externus prædictus, omnino eſt nullus, vt omnes fatentur: at intentio interna ſe obligandi, non habet ad hoc vim, niſi externo actu valido ſignificetur: ergo. Sic Sanchez *loco cit. num.6.* Becanus *loc. cit. num.3.* & alij.

QVÆSTIO XLII.

An Matrimonium, ſiue clam, ſiue publice contractum, inter impuberes, vel inter puberem, & impuberem, habeat vim ſponſalium, quando malitia non ſupplet ætatem?

NEgarunt abſolutè nonnulli apud Couarr.4. *decret.1.part.3.num.3.* exiſtimantes, talem contractum nec eſſe matrimonium, nec ſponſalia. Negant ſecundò, & alij Neoterici apud Sanchez *diſp.21.nu.5.* Et fauet Petrus Ledeſma, quatenus ait, in foro conſcientiæ, niſi dicti habuerint expreſſam ſe obligandi intentionem, meliori modo, quo poterant, nec eſſe matrimonium, nec ſponſalia. Addit adhuc Becanus *loc. cit. num.6. & 7.* Quòd etiamſi contrahentes habeant intentionem contrahendi ſponſalia, ſit probabile, minime contrahere illa in foro conſcientiæ, per verba de præſenti.

Sed probabiliùs reſpondeo: dictum matrimonium habere vim ſponſalium, iuris interpretatione; quia ſic habetur *in cap fin.de ſponſal. & cap. vnico.§. Idem quoque. eod. tit.in 6.* vbi expreſsè definitur, quòd matrimonium per verba de præſenti, per puberem, & impuberem contractum clandeſtine, reſoluitur in ſponſalia de futuro. Ergo eodem modo ſe habebit matrimonium inter impuberes. Sic Nauarr. *in ſum. cap. 22.num.57. & lib.4. conſ.de ſponſ.impub.conſil.2.alias, 1.* vbi optimè explicat habere noſtram reſponſionem locum, etiam in foro conſcientiæ. Victoria, Sotus, Ledeſma, Henriq. quos, & alios viginti & tres Doctores, citat, & ſequitur Sanchez *loc.cit.* Quibus addi poſſunt, Becanus, Ochagau. Hurtado, Rebellus, & Bonac. *loc.cit.* Baſil. *lib.11. cap.5. num.* 4. & Palaus *diſp.1.punct.4.num.3.*

QVÆSTIO XLIII.

An ſola ſubarratio annuli, ſit ſufficiens ſignum ſponſalium, etiamſi nulla interueniant verba?

AFfirmant abſolutè Lublinus *V. ſponſalia num.*3. His verbis: Sponſalia, non vno, ſed variis modis contrahuntur, vt putà, re, verbis, litteris, & conſenſu. *Re* contrahuntur, per nudam ſubarrationem, vel annuli miſſionem, &c. Sic ille ex Daniele venatorio.

Sed clariùs ſic reſpondeo: ſi conſuetudo loci ſit, vt annuli traditio ſignificet ſponſalia, vel matrimonium, vere præſumitur talia, iuxta loci conſuetudinem. Si autem verba vnius præceſſerint, tunc immiſſio annuli, & receptio, operatur verbum expreſſum & conſenſum alterius. Vnde ſi verbum matrimonij præceſſit (vti: *Ego te accipio in meam,*) operatur matrimonium: ſi verò ſponſalium, ſponſalia. Quia tacens conſentit, ipſo facto, dum annulum recipit. Sic Becan. *quæſt.*11. Sanchez *diſp.*22. & alij.

* * *

Digitized by Google

Quæstio XLIV.

An teneatur quis ſponſalia adimplere ſub culpa lethali?

NEgant Abbas *in cap. requiſit. de ſponſal. in 6.* & quidam alij apud Sanch. *diſp.27.num.1.* quorum ſententiam dicit probabilem Machado *loc.cit. docum.* 4.*nu.1. pag.*581. Fauétque Henriquez *de excommunic, cap.17.* aſſerens, promiſſionem matrimonij gratuitam, & non mutuam, non obligari ſub mort. Molina *tom.1.diſp.*262. & Hurtado *diſp.1.diff.6.* dicentes, promiſſionem matrimonij, aliquando obligare poſſe ſub veniali, aliquando verò ſub mortali, iuxta intentionem promittentis.

Sed longè probabiliùs reſpondeo: teneri ſub culpa lethali ad imblenda ſponſalia; hoc eſt, ad præſtandum de præſenti coniugalem conſenſum, promiſſum per ſponſalia, (niſi aliàs iuſta excuſet cauſa) Quia omnes contractus obligant ex iuſtitia: ſed ſponſaliorum mutua, & reciproca obligatio, verè eſt contractus; & aliàs in materia graui: ergo. Sic Diu. Thom. *in 4. diſt.27.quæſt.2. art.1.ad 2.* Palud. *ibid. quæſt.1. art.2.* Sotus *art.5.* Sanchez *lib.2. diſp.27. num.2.* Cum aliis tribus, & triginta Doctoribus; quibus addi poſſunt, Becanus *quæſt.* 14.Bonac.*quæſt.1.punct.2.num2.* Baſilius *lib.12.cap.2.num.12. & cap.6.num.1.* Reginald *lib.31. num.150.* Nauar.*cap.18.num.6.* Vaſquez *diſp.3.cap.2. & diſp.5.num.13.*Ægid. *diſp.22.dub.1.* Ochagau.*q.13. num.3.* Filliuc. *tract.10.num.160.* Lublinus *Verb ſponſalia, numero 6.* Machado *loc.cit.* dicens, id eſſe commune.

Quæstio XLV.

An qui nullo termino præfixo, ſponſalia contraxit, teneatur, à momento contractus, ea adimplere?

AFfirmant teneri; niſi *in caſu,* quo alter adimpletionem differre ex cauſa petat; Barthol. de Ledeſma *de matrim. dub.13.* Baſilius *lib.12.cap.6.num.1.* Et alij, penes Sanchez *vbi infra num.1.* quibus fauet Diana, mox *citandus.*

Sed probabiliùs reſpondeo: non teneri: ſed poſſe expectare, quoad vſque ille, cui promiſſio facta eſt, eam, vt adimpleat, petat. Quia id eſt generale in omni debito contracto, nullo præfixo ſolutionis tempore, vt conſtat. ex *l. Debitores præſentes C.de pig.*Sic Hurtado *diſp.1. diff.17.* per hæc verba: Supponimus, ſponſalia; abſque termino præfixo facta, implenda eſſe, quando alteruter ex ſponſis petat (ſi tunc commode fieri poſſit) quod generale eſt omnibus contractibus. Et idem eſt, quando facta ſunt, præfixo aliquo termino, eo impleto. Quod ſi neuter petat, differri poteſt impletio, niſi aliquis eorum, ex timore aliquo, adhuc reuerentiali, aut ex obliuione, non petat, quia ſi ob timorem, vel obliuionem, non petit, ei ſunt implenda: quia tunc, non differt liberaliter ſolutionem ſibi debiti. Sic Hurtado. Et ante illum, Sanchez *lib.1. diſp.28. num.2.* & penes ipſum. Nauar. Metina, Armilla,Sylueſt.& alij. Ægid.*diſp.22.dub.1.nu.2.* Ochag. *quæſt.13. numero 2.* Villalobos *tractatu 12. diff.9. num.2.* Machado *loc.cit. doc.4. n.2.*Et dicit probabile Diana *3.part.tr.4.reſol.145.*

***

Quæstio XLVI.

An per cenſuras compellendus ſit adimplere ſponſalia contracta, qui citra legitimam cauſam, ea adimplere recuſat?

NEgant Angel, *Ver. Sponſalia num. 42.* Armilla *nu.7.* & penes ipſum; Panormit. Angles, *in ſuis florib.1.part. de eſſentia matrim. artic.4.diff.4* Rodrig. *tom.1.cap.144. num.1.* & Germonius, penes Sanchez *diſp.29. num.2.* Citat etiam Machado pro hac parte (quam, ni fallor,ſequitur) Baſilium (ſed minus bene) Sotum, & Vegam, qui omnes aſſerunt; nullomodo eſſe cogendum fidem ſeruare, ſed ſolum monendum, & ſi monitis, non acquieuerit, relinquendum.

Affirmant verò alij, cogendum eſſe, caſu verò ſolùm, quo ſponſalia iuramento confirmauit. Ita Præpoſitus, Tabiena. Minchaca, & alij penes Sanchez *num.3.*

Sed probabiliùs, abſolutè reſpondeo: poſſe, & debere compelli per cenſuras, aut per carcerem, vt adimpleat ſponſalia contracta: niſi aliàs, iudex prudenter coniiciat, ex inuitis nuptiis, grauia mala, & ſcandala oriunda. Sic Sanchez *lib.1.diſp.29.num.4.* Nauar. *lib.4.conſil.2.de ſponſal.impub.* Henriquez *lib.11.c.13. numero 4.* Ledeſma *de matrim. quæſt.43. art.1. dub.3.* Villalob. *tract.12. diff.19. num.3.* quibus adhæret Baſil. *lib.12.cap.6.num.2.* vbi ſic ait: Si is, qui ſponſalia contraxit adimplere nolit, mouendus prius per iudicem eſt, & ſi adhuc renuat (non *negat,* vt legit Diana) per cenſuram compellendus eſt, *capit. ex litteris, de ſponſalib.* Et poſt pauca. Illud tamen addendum eſt iuxta Seraphinum *deciſ.* 1113. Iudicem compellere debere per cenſuras, compulſione moderata, non præciſſa,ſi pertinax ſit pars in reſiſtendo, *cap. requiſiuit. de ſponſal.* Imò, & quando prudenter iudicatur fruſtra ferri excommunicationem,ab illa abſtinendum docet idem Seraphin. *deciſ.* 1258. Sic Baſilius. Et ex illo, & Villalobos, Diana *3.part.tract.4.reſol.206.* Layman *tract.10.cap.1.num.4.* Ægid. *diſp.22. à numero 8.* Hurtado *diſp.1.diff.17.* Ludouicus de S.Ioan. *quæſt.1. art.8 diff.7.pag.855.* & alij, quos ſequitur Palaus *diſp. 1.punct.8.num.2.*

Quæstio XLVII.

An teneatur ſtare promiſſioni Matrimonij, qui dubius eſt, an illud promiſerit?

AFfirmant Rebell.*2.part.lib.4. quæſt.3.num.9.* Gutierrez *de matrim.cap.3.num.16.*& alij.

Sed probabiliùs reſpondeo: non teneri, quia in dubio melior eſt conditio poſſidentis. Sic Henriquez *lib.11.cap.11.* Sanchez *lib.1. diſp.5. & 18.*Bonac.*q.1. punct.2.num.12.* Villalob. *tract.12.diff.2.num.2.* Secus tamen dicendum eſt de illo, qui dubius eſt; an promiſerit animo ſe obligandi, vt tenent dicti Doctores, & Baſilius *lib.12.cap.13.*nam ex dictis conſtat, teneri, quamuis certus eſſet, defuiſſe animum.

Quæstio XLVIII.

An valida ſint ſponſalia, ex metu graui contracta, ſaltem, ſi iuramentum accedat?

AFfirmant Henriquez *lib.11.cap.9. num.6.* Petrus de Ledeſma *quæſt.47.dub.3. circa 3.argumentum.* Ægid. *diſp.18. num.7.* Hurtado *diſputatione 1. diff.15.* & alij.

Sed probabiliùs reſpondeo: talia ſponſalia non eſſe valida, etiam ſi iurata ſint. Quia hoc, ob bonum coniugij,

Digitized by Google

ingij. vt ex perfecta libertate nuptiæ fiant, expreſsè deciditur, *in cap. ex literis, de ſponſ. impub.* Sic Alex. de Neuo *ibi, num.* 5. Sotus *diſt.* 41. *quæſt. vnica art.* 2. Rodriguez *tom.* 1 *cap.* 231. *num.* 4. *& cap.* 244 *num.* 4. & alij, quos citat, & ſequitur Sanchez *lib.* 4. *de matrim. diſp.* 19. *num.* 19. Barboſa *in collect. tom.* 2. *lib.* 4. *tit.* 2. *cap.* 11. Lublinus *Verb. ſponſalia num* 11. ex Azorio *tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 11. *quæſt.* 9. Diana 3. *part. tract.* 4. *reſol.* 178. & alij, quos ſequitur Palaus *tom.* 2. *tract.* 2. *de peccatis diſp.* 1. *punct.* 9. *un.* 3. *& tom.* 5. *tr.* 28. *diſp.* 1. *punct.* 2. *num.* 6.

Qvæstio XLIX.

An quando parentes contrahunt ſponſalia pro filiis præſentibus, & tacentibus, nec oſtendentibus aliquod conſenſus ſignum, ſit eorum taciturnitas ſufficiens ſignum conſenſus?

NEgant eſſe ſufficiens ſignum, niſi cum taciturnitate ſimul, filij porrigant dexteram, aut oſtendant aliquod aliud ſignum, Supplem. *diſt.* 27. *qu.* 1. *art.* 3. *concl.* 4. Angel. *verb. Matrim.* 2. *num.* 5. & alij recent. apud Henriquez *lib.* 11. *cap.* 2. *num.* 6. *in Gloſſ. litt. O.*

Sed longè probabilius, reſpondeo: ſufficere ſolam taciturnitatem ad valorem filiorum ſponſalium, quia hæc ſola in illis, eſt ſufficiens ſignum conſenſus interni. Sic habetur *in cap. Vnico, de ſponſal. impub.* §. *Filij, in* 6. & docent Henriquez *loc. cit.* Sanchez *lib.* 1. *diſp.* 23. *num.* 2. Nauar. *cap.* 22. *num.* 58. dicens, eſſe omnium, Baſilius *lib.* 2. *cap.* 14. *num.* 2. Becanus *quæſt.* 12. Ochagau. *tract.* 1. *quæſt.* 12. Layman *tract.* 10. *part.* 1. *cap.* 1. *num.* 13. Ægid. *diſp.* 21. *num.* 36. Bonac. *quæſt.* 1. *punct.* 1. *num.* 11. Gutierrez *cap* 13. *de matrim.* & alij communiter, præcipuè ſtatim *citandi*, qui id etiam habere locum, loquendo de tutoribus, aliiſque perſonis, quæ curam pupillorum, aut minorum gerunt, contra Gutierrez, optimè affirmant.

Qvæstio L.

An idem dicendum de aliis extraneis contrahentibus pro aliis præſentibus, & tacentibus; an videlicet, ſufficiat etiam horum taciturnitas?

AFfirmant etiam, Ioannes, Imola, Geminianus, & alij, quos affert, & ſequitur Baſilius *lib.* 2. *de matrim. cap.* 14. *à num.* 4. & ante ipſum, Henriquez *lib.* 11. *cap.* 2. *num.* 6. *iuncto commento, lit. P.* Barthol. & Petrus de Ledeſma, Rodrig. Viuald. Vega, & alij, quos citat Sanchez vbi *infra num.* 6. Citat etiam Diana, mox citandus, pro hac parte, Hurtadum *diſp.* 1. *diff.* 13. Sed male. Quia expreſsè ſolum id concedit Parentibus, aut illis, qui loco parentum curam gerunt.

Sed probabilius reſpondeo: negatiuè, quia ſolùm eſt conceſſum parentibus, tanquam quoddam ſpeciale priuilegium *in cap. vnico. cit.* habito; vt pro filiis præſentibus, & tacentibus, validè contrahant: ergo hoc denegandum eſt aliis perſonis. Et ita, ſi alij à Parentibus reſpondeant pro præſentibus tacentibus, neceſſarium erit aliud ſignum externum exprimens internum horum conſenſum. Sic Sanchez *lib.* 1. *diſput.* 23. *num.* 7. & penes ipſum, pluſquam viginti Doctores, quibus addi poſſunt. Rebell. *lib.* 2. *de matrim. quæſt.* 10. *ſect.* 1. *num.* 9. Ochagau. *quæſt.* 12. Diana 3. *part. tract.* 4. *reſol.* 270. & penes illum, Molinus, & Barboſa. Becanus *quæſt.* 12. *num.* 5. Gutierrez *de matrimo. cap.* 13. *numero* 2. Ægidius & Bonacin. *locis citatis.* & alij.

Qvæstio LI.

An quando Parentes pro Filiis abſentibus contrahunt ſponſalia, ſufficiat ad valorem, ſi poſtquam id per aliquem tertium, agnouerint, taceant, & non reclament?

AFfirmant Sotus *in* 4. *diſt.* 27. *quæſt.* 1. *art.* 1 *ad* 1. Henriquez *lib.* 11. *cap.* 13. *num.* 1. Victoria *num.* 267. Barthol. de Ledeſma *de matrim. dub.* 11. *concl.* 3. Petr. de Ledeſma *quæſt.* 43. *art.* 2. *dub. vlt. concl.* 2. Rodrig. *cap.* 234. *num.* 4. Ochagau. *quæſt.* 12. *num.* 7. Hurtad. *diſp.* 1. *diff.* 13. Citat etiam Bonacina pro hac parte Ægidium, Sotum, Ledeſmam, Nauar. quos nec approbat, nec reprobat. Affirmat item Palaus *diſput.* 1. *punct.* 4. *num.* 14.

Sed probabilius reſpondeo: non ſufficere: ſed neceſſariò debere, vt valida ſint, ratificari à filiis, ſiue tacitè, ſiue expreſsè, aliquo ſigno ſufficienti. Sic colligitur. *ex cap. vnico. cit* & docent Sanchez *lib.* 1. *diſp.* 23. *num.* 17. Corduba *in ſum. quæſt.* 193. Vega *lib.* 6. *caſu* 31. penes Sanchez Baſilius *lib.* 2. *cap.* 14. *num.* 14. Becanus *quæſt.* 12. *num.* 7. Ægidius *diſp.* 21. *num.* 39. Diana 3. *part. tract.* 4. *reſol.* 171.

Qvæstio LII.

An in ſponſalibus validè, & licitè apponi poſſit pœna perſoluenda ab eo, qui, abſque iuſta cauſa, à contractu ſponſalitio reſilit?

NEgant Sanchez *lib.* 1. *diſput.* 30. *à num.* 2. dicens, eſſe ſententiam omnium, Gutierrez *de matrim. cap.* 27. Couar. 4. *decret.* 2. *part. cap.* 3. §. 7. & alij, penes ipſos, quibus addi poſſunt Becanus *quæſt.* 16. Hurtado *diſp.* 1. *diff.* 18. Ochagauia *quæſt.* 16. Filliuc. *num.* 263. & alij, docentes, pœnam dictam adiectam contractui ſponſalium, eſſe omnino illicitam, & irritam Ideóque, qui illam violat, nec in foro interno, teneri eam ſoluere: Quia ita, inquiunt, habetur *in cap. Gemma, de ſponſal. & in leg. Titia. ff. de verb. obligat.*

Sed probabilius reſpondeo: validè, & licitè poſſe in ſponſalibus apponi pœnam ſoluendam ab iniuſte reſiliente; ita vt in vtroque foro ſoluere illam teneatur, qui abſque iuſta cauſa, à contractu ſponſalitio diſcedit. Sic Baſil. *lib.* 12. *cap.* 19. *à num.* 8. Qui optimè probat, noſtram reſponſionem, nec eſſe contra ius Canonicum, nec contra ciuile, quia prædicta iura tantum contendunt, adiectionem pœnæ appoſitam illi, qui ex iuſta cauſa, à contractu diſcedit, iniquam, illicitam, irritamque eſſe, etiam ſi iuramento firmata fuerit. Sic etiam Suarez *tom.* 2. *de Religio. lib.* 2. *cap.* 23. *num.* 5. Ægid. *diſp.* 22. *dub.* 5. *concl.* 2. *num.* 29. Vaſquez *opuſc. de teſtam. cap.* 3. *dub.* 2. *num.* 28. Quatenus affirmant, nullum eſſe peccatum in adiectione pœnæ contra iniuſtè reſilientem, Imò Molina *tom.* 1. *tractatu* 2. *diſp.* 151. *num.* 22. Leſius *lib.* 2. *cap.* 17. *num.* 56. afferunt iuramentum de hac pœna ſoluenda valere; & ideo reſilientem à contractu, abſque iuſta cauſa, teneri ſoluere pœnam, ex pacto reſilienti impoſitam, ſi iuramento confirmetur. Sed hi Authores, non loquuntur conſequenter, quia ſi adiectio pœnæ in ſponſalibus eſt illicita, & peccatum, vt fatentur ipſi, non rectè dicunt, confirmari, & validam reddi per iuramentum: cum iuramentum non poſſit eſſe vinculum iniquitatis: & obligari per iuramentum ad ſolutionem prohibitam, iniquum eſt. Debebant ergo conſequenter dicere cum Sanchez, & aliis (& ſatis probabiliter) reſilientem, etiam iniuſtè, non teneri ſoluere pœnam, ex pacto reſilienti impoſitam, etiam ſi iuramento ſit firmata. Tenent etiam nobiſcum Diana 3 *part. tr.* 4. *reſol.* 211.

Digitized by Google

*reſol.*111. & Layman *tract.*10.*part.*1.*cap..*.*num.*8.nec non Palaus *tom* 5. *diſput* 1. *punct.*9.*num.*3. Gotfred. *in l. Titia ff. de verbor.obligat verb. Quia inhoneſtam.* Bauny *tract. de Matrim.* 12. *quæſt.*10. *dub.*6. dicens eſſe communem ſententiam.

QVÆSTIO LIII.

An valeat pactum in contractu ſponſalitio adiectum, vt vir teneatur habitare in aliquo loco pro determinato tempore?

NEgant Dinus *in l. Titio centum, ff. de conditio. & demonſt.* & Barthol.

Sed longè multò probabiliùs, reſpondeo: valere, quia nihil ad illius valorem obſtat. Sic Innocent. Hoſtienſ. & alij, quos citat, & ſequitur Baſilius *lib.*12. *cap.*20. *num.*1. & à fortiori Sanchez, & alij mox *citandi.*

QVÆSTIO LIV.

An etiam valeat pactum appoſitum de perpetuò manendò in aliqua Ciuitate, vel Oppido?

NEgant, penes Sanchez *lib.*1.*diſp.*40 *num.*1. Alexand. de Neuo, Couarr. Salcedo, Ant. Gomez, Azebedo, Ludou. Lopez. & alij.

Sed probabiliùs reſpondeo: valere etiam, quia pactum huiuſmodi, nulla lege prohibetur; imo potius eſſe licitum, conſtat *l. cum.ſcimus, C. de Agricolis, & Cenſitis. ex l.* 89. *tit.* 1.*part.*3. *ibi*: Otro, ſi promeciô por ſi, y por ſus hijos, de morar en tal heredamiento para ſiempre jamas. Valebit ergo obligatio ad habitandum perpetuò in aliquo loco. Sic Nauarrus *c.* 14. *num.*20. Rodriguez *cap.*15.*num.*2. Pedraza, Capua, & alij, vſque ad triginta, & ſeptem Doctores, quos citat, & ſequitur Sanchez *loco citato numero* 2. Inter quos, vnus eſt Ludouicus Lopez citatus ab eodem pro oppoſita parte. Baſilius *lib.*12.*capite* 20.*numero* 1. & alij.

QVÆSTIO LV.

An deinde, valeat etiam pactum, quod in ſponſalibus apponi ſolet, vt vir teneatur habitare perpetuò in domicilio vxoris, nec poſſit aliò domicilium transferre?

NEgant, & à fortiori, Doctores nuper pro prima ſententia adducti; eo quod putent repugnare libertati Matrimonij.

Sed probabiliùs reſpondeo: adhuc valere. Primò, quia vnuſquiſque poteſt in traditione ſuæ rei, quodlibet interponere pactū *l.*1.*C.de pactis*: Ergo & mulier in traditione ſui per matrimonium. Secundò, quia hoc pactum, non eſt contra bonos mores, nec repugnat libertati coniugij, vt latè, & doctè probat Baſilius *loc.cit.num.*8. ergo erit validum. Sic ipſe, & alij Doctores pro noſtra ſententia nuper adducti; qui tamen bene notant, intelligendam eſſe, niſi aliàs, noua non emergat iuſta cauſa oppidi, aut domicilij mutandi; vt grauis infirmitas, capitales inimicitiæ, & huiuſmodi, quia tunc, etiamſi pactum eſſet iuramento firmatum, licebit viro reſilire, & à tali loco recedere, & mulier tenebitur eum ſequi.

***

QVÆSTIO LVI.

An ſi vir, non obſtante pacto, abſque noua ſuperuenienti cauſa, oppidum, aut domicilium mutet, teneatur vxor illum ſequi?

AFfirmant Authores nuper pro prima ſententia relati. Quia lex diuina, inquiunt, aſtringens vxorem ad ſequendum virum, fortior eſt quocumque pacto.

Sed probabiliùs reſpondeo: non teneri, quia lex diuina, in dicto caſu, non ligat. Sic Nauarr. Angel. Syluest. Armilla, Pedraz, Rodriguez, & alij quos refert, & ſequitur Sanchez *diſp.*40.*n.*6. Ochag. *quæſt.*17. *numero.*3.

DISPVTATIO II.

De Cauſis, quibus Sponſalia diſſoluuntur.

QVÆSTIO PRIMA.

An ſponſalia diſſoluantur per ſolam ingreſſum Religionis, profeſſione non ſecuta?

NEGANT Durand *in* 4. *diſt.*27. *quæſt.*3. *art.*3. Palud. *quæſt.*1.*art.*3.*caſu.*5. Couar. 1.*part. de matrim. cap.*5. *num.*11. & 15. Armilla, Veracuz, Viguerius, quos, & alios vſque ad tredecim Doctores, citat Sanch. *lib.*1. *diſp.*42.*num.*1. quibus addo Ochagau. *tract.*1. *de matrim.quæſt.*18.*num.*3.

Sed probabiliùs reſpondeo: diſſolui per ſolum ingreſſum Religionis, ante profeſſionem. Et ita, qui in ſæculo manet, omnino eſt ſolutus à fide priorum ſponſalium, & ideo poteſt aliud matrimonium contrahere. Ratio eſt, quia, eo ipſo, quod quis Religionem ingreditur, ſatis declarat, ſe ſponſalibus renunciare. Sic Nauar. *cap.*21.*num.*26. per hæc verba: Secundò, per alterius in Religionem ingreſſum *d.c.ex publ. & c.veniens. Qui Cler.vel vouentes*, & cum alio poteſt alter ſponſalia contrahere, etiam antequam profeſſionem faciat. Sic meus Nauar. (Male ergo citatur à Baſilio, & Diana, mox citandi, pro prima ſententia) Syluest. *Ver. ſponſ. quæſt.*10. *caſu* 2. Petrus Ledeſma *quæſt.*43. *art.*3. *dub.*2. Barthol. de Ledeſma *dub.*13.*caſu* 1.Henriquez *lib.*11. *cap.*14. *num.*3. Viuald. Corduba quos, & alios, vſque ad octodecim Authores refert, & ſequitur Sanchez *loc. cit. num.* 2. quibus addi poſſunt Baſilius *lib.*12.*cap.*10.*num.*4. Tolet. *in ſum. lib.*7.*c.*21. Becanus *quæſt.*21. *num.*3. Valentia *quæſt.*2.*de matrim. punct.*3. Bonac. *quæſt.*1. *punct.*5. *num.*2. Moure 3.*part. cap.*17. §. 1.*num.*20. Hurtado *diſp.*2. *diff.*6. Ioan. de Cruce *de matrim.quæſt.*2. *concl.*1. Filliuc. *tractatu* 10. *numero* 281.Machado *lib.*3.*part.*1.*tract.*7 *document.*8. *numero* 2. Et eſſe probabilem vtramque ſententiam affirmat Diana 3.*parte tractatu* 4.*reſolut.* 107. & renet nouiſſime Luyſius *in ſumm. parte* 2. *capite* 90. *dub.*4. & 5. nec non Bauny *de matr. tractatu* 12. *quæſtione* 14. *dicto* 2.

***

QVÆSTIO

Digitized by Google

QVÆSTIO II.

An in præcedenti caſu, diſſoluantur ſponſalia ex parte vtriuſque, hoc eſt, non tantùm ex parte manentis in ſæculo, ſed etiam ex parte Nouitij?

AFfirmant diſſolui ex parte vtriuſque, quando ſponſus bona fide religionem ingreditur ſecus enim, ſi doloſè, & animo ſtatim exeundi, Sanchez, Nauar. Syluest. Tolet. Bonac. Becanus, & alij, ferè omnes Doctores à Sanchez *ſup. citati*, & Machado *loc. cit.*

Sed probabiliùs reſpondeo: non diſſolui, ante profeſſionem, ex parte vtriuſque; ſed tantum ex parte illius, qui in ſæculo remanet. Quia, quamuis ingrediens Religionem cedat iuri ſuo; non tamen manens in ſæculo. Quapropter ſolùm manens in ſæculo, manet omnino liber ad contrahendum aliud matrimonium, & ſponſalia. Et ideo, ſi ille, qui ingreſſus eſt Religionem, ante profeſſionem redeat ad ſæculum, tenetur ſtare prioribus ſponſalibus, niſi ſponſa alteri nupſerit, aut cauſam, ea ſoluendi, dederit. Sic Henriquez *lib.11.cap.14.num.3.* Petrus Ledeſma *quæſt.43. artic.3.dub.2.* Rodrig.1*.tom. in 2.edit. cap.245.* Ægid. *diſp.13. dub.3.* Baſil. Filliuc. Hurtad. Ioan. de Cruce *loc.cit.* Baſſeus *Ver. ſponſ.3.num.10.* Villalob. *tract.12. diff.12.num.5.* Rebell. *lib.4.de matrim. quæſt.8. ſect.6.* & in hanc inclinat Moure *loc.citat.* & alij. Quamuis ſecus eſſet dicendum, caſu, quo vterque Religionem ingrederetur, in quo bene vterque haberet rationem reſiliendi ab ſponſalibus: ſicut ſi vterque in lepram incideret, vt docet Baſil. *loc.cit.num.17.pag.mihi* 1001. Docent etiam noſtram ſententiam Layman *libr.5. tract.18.cap.1. num.2.* Palaus *tom.5. diſp.1. punct.18. num.3.* Bauny *loc.cit. dicto.1.* & Trullench *de Sacram. lib.7.cap.2.dub.1.num.2. & 3.*

QVÆSTIO III.

An ſponſalia cum iuramento contracta diſſoluantur etiam per ingreſſum Religionis; an verò, qui iurauit teneatur prius matrimonium contrahere?

NEgant diſſolui, & ideo affirmant teneri illum, qui iurauit, prius matrimonium inire, Nauarrus, Scot. Ricard. Ledeſma, Maiolus. Angles, & Vega, quos citat Sanchez *diſput. 43. num. 3.* quibus addi poſſunt Molina *tom.1. diſp.149.* Rebellus *loc.cit.concluſ.2.*

Sed probabiliùs reſpondeo: non teneri illum, qui cum iuramento contraxit prius quàm Religionem ingrediatur, matrimonium contrahere; niſi aliàs aliquod damnum deueniret ſponſæ, quod, niſi contracto matrimonio, non poſſet ſufficienter reparari. Quia in tali caſu, ex præcepto teneretur ſponſam admonere, aut quod remittat ſponſalia, vel ſi non vult remittere, quod contrahat matrimonium. Sic Sanchez *loc. cit.num.3.* Cum vno, & triginta Doctoribus; Quorum præcipui ſunt, Caiet. Sotus, Corduba, Henriq. Petr.Ledeſma, Rodriguez, Lopez. quibus addi poſſunt Baſilius *lib.12.cap.10.num.13.* Filliuc. *n.*281. Bonac. *quæſt. 1. punct.5. num. 4.* Becanus *quæſt. 21. fine* Ochagau. *tract.1. quæſt.18. num.6.* Ægid. *diſputat.23. dub. 2.* Hurtad. *diſp.2. diff.5.* Ioan.de Cruce *loc.citat.* Lublinus *Ver. Sponſalia,num.*18. Diana *3 part.tract.4. reſol.207.* Luyſius *in ſumm. part.2. cap.90. dub.6.* Palaus *loc.cit.num.5.* Bauny *tract.12. quæſt.14.* & Trullench *loc.cit.num.6.*

QVÆSTIO IV.

An qui, poſt ſponſalia iurata, emiſit caſtitatis, aut Religionis votum, poſſit licitè matrimonium contrahere, animo ingrediendi religionem ante conſummationem?

AFfirmant Caiet. *in ſumm. Ver. Matrim. cap.1.* Angles *2.par.quæſt.11. de impedim matrim.art.3. dub.1.* Petrus Ledeſma, *quæſt. 53. de matrim. art.1. dub.1.* Angel. Scot. & alij, quos affert Sanchez *lib.1. diſp.43 num.6.* Quibus adde Texedam *in Theolog.Morali tom.2. lib. 4. tract.1. num.*137. Quia nulla (inquiunt) iniuria ex matrimonio ſic contracto infertur alteri coniugi, nec Sacramento: ergo.

Sed probabiliùs reſpondeo: poſſe licitè, ſed peccare mortaliter, quia ſic contrahens exponit ſe manifeſto periculo mutandi animum;& violare votum. Verum eſt, quòd in aliquo euentu, licitum eſſet habenti votum Caſtitatis, aut Religionis, inire matrimonium, animo firmo ingrediendi religionem, ante conſummationem matrimonij; veluti ſi ex illo non contrahendo eſſet metus notabilis amittendi famam, honorem, vel vitam; aut ſi aliter non poſſet religionem ingredi, eo quod incluſus detineretur in cubiculo,aut carcere, &c. Sic Nauar. *in ſum.cap.16.num.* 30. Henriquez *lib.12. cap.2. num.8.* Soto *diſt.38. quæſt.2. art.1.* Petr. Soto *lect.14. de matrim. fine.* Et alij, vſque ad viginti Doctores, quos citat, & ſequitur Sanchez *loc.cit.n.7.* quibus addi poſſunt Baſilius *lib.12. cap.12. num.2.* Ochagau. *quæſt.18.num.8.* Filliuc. *num.*282. Reginald *num.258.& 259.* Bonac *quæſt.1.punct.5.num.12.* Diana *3.part.tract.4. reſol.281.& part.9.tract.7.reſ.75.* & Palao *tom.5.diſp.1.punct.16.num.8.*

QVÆSTIO V.

An, qui prius votum Religionis, aut Caſtitatis emiſit, & poſtea, fide data de matrimonio contrahendo, Virginem defflorauit, teneatur ad matrimonium, vel potiùs ad votum?

AFfirmant in primis, teneri illum ad implendum potius votum Religionis, aut caſtitatis, quam ad ineundum, Nauar. *lib.5. conſil.in 1.edit. tit.de ſponſal. conſ.21. in 2.tit. Qui clerici, vel vouentes conſ.1.* Rodriguez *tom.1. ſum.cap.28. num.11.* Vinald. *3. part. cap.14.num.64.* Ochag. *tract.21. quæſt.18. num.12.* & Hurtado *diſp.1. diff.21.* Quia poſterior promiſſio inique facta eſt, vt potè contra ius Deo quæſitum: ergo non poteſt priorem promiſſionem infirmare.

Sed probabiliùs reſpondeo teneri potiùs ad matrimonium, cum dicta fœmina contrahendum, & conſummandum, ſi ipſa, votum à viro emiſſum, ignorauit. Quia fortior eſt obligatio iuſtitiæ, quàm obligatio voti. Sic Sanch. *lib.1. diſp.45. num.3.* & penes ipſum, graues, & docti Magiſtri Salmanticenſes, & Societatis Ieſu. Vaſq. *opuſc.de reſtit.cap.3.§. dub.6.n.10.* Azor *3.part. cap.5.diff. vlti.* Reginald. *lib.25. num.95. & lib.31.num.158.* Rebell. *lib.4.quæſt.8.ſect.7.* Leſſius *lib.2.cap.10.dub.4.* Ægid. *diſp.23.num.34.* Bonac. *qu.1. punct.5. num.7.* Filliuc. *num.284.* Lublinus *Ver. ſponſ. num.19.* Diana *3.part.tract.reſol.203.* Machado *loc.cit. docum.8.num 5.* & doctiſ. Baſilius *lib.5. cap.12. n.10.* qui tamen *num. 9.* affirmauerat, probabile eſſe teneri prædictum in propoſito caſu matrimonium contrahere ſed ante conſummationem, debere ad religionem tranſire, quia ſic poteſt, inquit, commodè vtrique obligationi ſatisfacere. Iuſtitiæ contrahendo; voto autem, tranſeundo ad religionem. Sic etiam Bauny *quæſt.19. cit. aſſert.3.* Trullench *numero* 8. & Palaus *punct.18.*

Digitized by Google

*punct.*18.*citat.numero.*9. Layman, Chapeauilla & alij apud ipſum.

QVÆSTIO VI.

An ſponſalia diſſoluantur voto ſimplici caſtitatis ſuperuenienti?

NEgant Nauar. *cap.*21. *num.* 27. *alias* 25. Palud. Cordba, Viuald. Ludou. Lopez, & alij vſque ad vinginti Doctores, quos citat, & ſequitur Sanchez *lib.* 1. *diſp.* 46. *num.* 9. quibus addi poſſunt Toletus *lib.*7. *cap.*21. Ægidius *diſp.*23.*num.*2. Hurtado *diſp.*2. *diff.*3. Reginald. *lib.*31. *num.*259. Rebell. *de ſponſal. quæſt.*8. *ſect.*2.*num.*47. Filliuc. *tract.*10. *num.*286. Valentia *quæſt.*2. *punct.*5. Becanus *quæſt.*22. *num.*3. Villalob. *tract.*12. *diff.*12.*num.*9.Layman *tract.*10.1.*part. cap.*2.*num.*6. Machado *lib.*3.*part.*1. *tract.*7. *docum.*9. *num.*6.& penes ipſum,Baſſeus. Palaus etiam *punct.*20. *num.*9. Trullench *dub.*2. *num.* 4. Quia Deus non acceptat promiſſionem in præiudicium tertij.

Sed probabiliùs reſpondeo: Verè diſſolui, quia (vt inquit Baſilius) vel illud votum caſtitatis, emiſſum poſt ſponſalia, eſt validum, vel non. Hoc ſecundum dici non poteſt, ex eo quòd conſtat ex textu (videlicet, *ex cap. veniens. Qui Clerici vel vouentes*) & ex eo quod fatetur idem Thom. Sanchez, vouentem, obligatum manere ad non petendum, & peccare contrahendo matrimonium. Si ergo validum eſt votum, non poſſunt ſponſalia conſiſtere, quia incompoſſibilis eſt obligatio abſoluta voti, cum obligatione ſponſalium. Sic Baſilius *lib.*12.*cap.*12. *num.*4. quem ſequitur.Diana & refert eius, licet non ita fideliter, verba.) 3.*p. tract.*4. *reſol.*208. Petr.Ledeſma *de matrim. quæſt.* 43. *art.*3. *dub.*3. Rodriguez *tom.*2. *cap.*245 Quos,& alios, vſque ſeptem Doctores refert pro hac parte Sanchez *loc.cit. num.*7. quibus addi poſſunt Azorius *comm.*1. *lib.*11. *cap.*21.*quæſt.*10. Suarez *lib.*2.*de voto. capite* 4. *num.* 13. Vaſquez *opuſc. de reſtit. cap.*3. §. 1. *dub.*6. *num.*17. Bonac. *quæſt.*1. *punct.*5. *num.* 13. Ochagau. *tract.*1. *quæſt.*19 *num.*5. Ioan. de Cruce *loc.cit.* Lublinus *Verb.ſponſ num.*2. *&* 10. Moure *loc.cit. V. Quarta cauſa.* Luyſius *loc.cit. dub.*1. & Bauny *de Matrim. tract.*12. *quæſt.*15.*dicto.*3.

QVÆSTIO VII.

An ſaltem peccet, qui poſt ſponſalia, votum caſtitatis emittit?

AFfirmant ex Doctoribus primæ ſententiæ, nuper relatæ Syluester *Ver.ſponſalia num.*7.Ludou.Lopez *de matrim. capite* 38. nec non Corduba *in ſum. quæſt.* 136. & Vega *lib.* 9. *caſu* 41. qui dicunt eſſe mortale. Affirmat etiam Sanchez *loc cit. num* 10.

Sed probabiliùs reſpondeo: non peccare. Sic Baſilius *lib.* 12. *cap.* 12. *num.*4. qui id bene probat. *ex cap. Veniens, Qui clerici,vel vouentes.* Ochag. *tract.*1. *q.* 19.*num.*5.& alij *infra citandi.*

QVÆSTIO VIII.

An ſponſalia diſſoluantur per votum ſubſequens ſuſcipiendi Ordines Sacros?

NEgant Sanchez *lib.* 10. *diſp.*47.*num.* 3. & penes ipſum. Palud. Maiolus, & Lud. Lopez quibus addi poſſunt Ægid. *diſp.* 23. *dub.*3. Hurtado *diſp.* 2. *diff.*4. Reginald. *lib.* 31. *num.* 160 Becanus *quæſt.*23. Filliuc *num.*287. Machado *loc.cit.docum.*9.*num.*2.Baſſeus *ſponſalia* 3. *num.* 5. Villalob. *tract.* 12. *diff.* 12. *num.* 10. & Palaus *tom.*5. *diſp.* 1. *punct.* 19. *num.*2. quia nullo iure eſt conceſſum Ordini Sacro ſponſalia dirimere: ergo. Legitur Idem Author *punct.*20. & Trullench *lib.*7. *cap.*2.*dub.*2.*num.*7.

Sed probabiliùs reſpondeo: dirimi, ac diſſolui,quia ſponſalia vere diſſoluuntur per ſubſequens votum caſtitatis, vt ſupra eſt habitum: at ſic eſt, quod in maioribus Ordinibus includitur votum, & ſolemne, caſtitatis,vt *ſupra tract.*6.*diſp.*13.*quæſt.*1. eſt habitum; ergo. Sic Nauar. *cap.*22.*num.*25.*caſu* 10.Syluest. *Ver, ſponſalia, num.*7. Sotus *de Iuſt quæſt.*1.*art.*3. Corduba *quæſt.*136.*part.*4. *opin.*5. Henriq. *lib.*11 *cap.*14.*num.*4. Vega *lib.* 6. *caſu* 41. Baſil. *lib.* 12.*cap.*12. *num.* 3. Ochagau.*loc.cit.num.*6. Bonac *loc. cit. num.*10. Gutierrez *cap.*26. *num.*2. Azor, & Lublinus *loc.cit.* Diana 3.*part.tract.*4.*reſol.* 208.Luyſius *in ſum.*2.*part.cap.*90. *dub.*7. Et quidem huiuſmodi votum, ſicuti etiam votum ſimplex caſtitatis, diſſoluere ſponſalia ex parte ſponſæ, ita vt ipſa maneat libera ad contrahendum cum alio, omnes authores, etiam primæ ſententiæ, vt certum ſupponunt.

QVÆSTIO IX.

An ſaltem peccet, qui poſt ſponſalia, votum ſuſcipiendi Sacros Ordines emittit?

AFfirmant Rebellus *lib.*4.*de ſponſal. quæſt.*8.*ſect.*5. *num.*3. dicens: Sic Ordinatum lethaliter peccare.Citatque pro ſua parte Palud *in* 4.*diſt.*27.*quæſt.*1. *art.*3. Anton. 3.*part.tit.*2. *c.*18.§.2 & Gabriel. *diſt.*27. *in ſupplem.quæſt.*2.*art.*3. & Syluest. *Ver.ſponſalia.* Ita etiam Sanchez *lib.*1.*diſp.*47.*num.*3.

Sed probabiliùs reſpondeo: non peccare, quia, vt ſtatim dicam, non eſt peccatum, ſed omnino licitum, aſſumere, poſt ſponſalia, Ordinem ſacrum: ergo neque erit peccatum, illum aſſumendi votum emittere. Sic Baſilius *lib.* 12. *cap.* 11. *num.*3. *&* *cap* 12. *num.*3. Azor, & Diana *loc.cit.*

QVÆSTIO X.

An ſaltem peccet, qui poſt ſponſalia, Ordines ſacros ſuſcipit?

AFfirmant Sanchez, Rebellus, & alij Doctores nuper, per ipſos, *citati.*

Sed probabiliùs reſpondeo: nullo modo peccare quia quando contrahuntur ſponſalia, ſemper intelligitur, hæc tacita conditio; niſi perfectior ſtatus eligatur: at ſtatus clericalis perfectior eſt omnino matrimoniali ſtatu, vt omnes concedunt: ergo. Sic Nauar. *cap.*23 *num.*25. Sotus *diſt.*27.*quæſt.*1. *art.*5. Baſil. Ochagau. Bonac. & Diana *loc.cit.*

QVÆSTIO XI.

An dirimantur ſponſalia, Voto Religionis ſubſequenti?

REſpondeo: dirimi, quia licitum eſt vnicuique, etiam poſt matrimonium ratum,non conſummatum, ad Religionem tranſire: ergo, & licitum erit ei, id ipſum vouere. Et confirmari poteſt ratione, *quæſt. præcedenti* adducta. Sic communis ſententia apud Baſil. *lib.*12.*cap.*12.*num.*2. Qui bene addit, ex vi huius voti, non aliter dirimi ſponſalia, quam per ingreſſum religionis dirimuntur. Quare cum per ingreſſum religionis, non omnino dirimantur vſque ad profeſſionem: ita neque per votum, niſi re ipſa ingrediatur, & profiteatur. Ex quo colligitur, quod ſi adimplens votum, ingrederetur bona fide, & poſtea non profiteretur, non eſſent diſſoluta ſponſalia, quoad ipſum, ſed

Digitized by Google

ſed teneri implere, ſi velit, qui in ſeculo remanſit. Sic ille, & nos *ſuprà quæſt.*2.Hurtado *diſp.*2.*diff.*6.Rebellus *quæſt.*6.*cit.ſectione* 7.*numero* 46. & omnes communiter.

QVÆSTIO XII.

An, qui contractis ſponſalibus, caſtitatem vouit ſed poſtea, voti diſpenſationem obtinuit, teneatur ſtare ſponſalibus contractis?

AFfirmant Rebell. 2. *part. lib.*4. (non 8. vt inueni, apud Bonacinam) *quæſt.*8.*ſect.*7.*num.*49. per hæc verba: Si tamen ſponſus à ſuo voto religionis, vel caſtitatis diſpenſationem obtineret, præterita ſpons aliorum obligatio,ſponſa cedere nolente,quoad omnem ſuam vim reuiuiſceret. Ita ille.

Sed probabiliùs longè reſpondeo: non teneri ſtare ſponſalibus contractis,quia hæc omnino ſoluta erant, eorumque obligatio penitus extincta per votum ſubſequens caſtitatis, vt ſuprà eſt habitum: ſed ſic eſt, quod obligatio ſemel extincta, non reuiuiſcit, *Ex reg. Iuris.Non firmatur,*&c: ergo. Quod idem omnino dicendum eſt, de illo, qui prius facto voto caſtitatis, contraxit ſponſalia, & poſtea voti diſpenſationem obtinuit; hic enim non tenebitur ſtare ſponſalibus, vt potè omnino inualidis, cum eſſent contra votum caſtitatis, & de re, ſuppoſito voto, illicita. Sic Sanchez *lib.*1.*diſp.*50.*num.*6.Bonac.*quæſt.*1.*punct.*5.*numero* 16.& alij.

QVÆSTIO XIII.

An ſponſalia diſſoluantur, propoſito permanendi in ſtatu cælibatus; aut, quod idem eſt, propoſito obſeruandi continentiam in ſæculo, ſine vllo voto?

AFfirmatiuam partem videtur ſuadere exemplum S. Alexij, qui tantum per ſuſceptionem ſtatus continentiæ in ſæculo, ſolutus manſit ab ſponſalium vinculo.

Sed certiſſimè reſpondeo: non diſſolui, Quia licèt propoſitum cœlibatus ſit melioris boni; attamen, quia non inducit ſtatum, non ſufficit ad ſoluenda ſponſalia. Nec obſtat exemplum S Alexij: quia id, quod fecit, ex particulari Spiritus Sancti inſtinctu fecit. Sic Ægidius *diſputatione* 23.*numero* 6.Baſiliu s *libro* 12. *capite* 11. *numero* 3. & eſt ſententia omnium.

QVÆSTIO XIV.

An ſponſalia diſſoluantur, per matrimonium cum alia validè contractum?

REſpondeo: diſſolui quia matrimonij vinculum, fortius eſt quam ſponſalium. Sic habetur *in capite, Si inter,de ſponſalibus*, & docent omnes, qui addunt, ſecus dicendum in caſu, quo irritum eſſet matrimonium. Nam tunc, non diſſoluerentur ſponſalia reſpectu illius, qui cum alia matrimonium contraxit, ſed ſolùm reſpectu innocentis, quia is verè eſſet liber ab obligatione ſponſalium, eo quod alter receſſerat à contractu ſponſalitio cum ea inito.

Legantur Sanchez *diſput.* 40. Baſilius *lib.* 12. *cap.*13.Becan.*quæſt.* 24. & alij.apud Palaum *tomo* 5. *diſputat.* 1. *punctum* 21.

***

QVÆSTIO XV.

An etiam, ipſemet qui contraxit ſponſalia cum vna, & cum alia validè matrimonium celebrauit: maneat liber à primis ſponſalibus contractis?

AFfirmant, manere liberum, itaut, ſi matrimonium poſt contractum diſſoluatur, vel morte vxoris, aut ingreſſu in religionem,nullo modo teneatur ſtare primis ſponſalibus,D.Bonauent.*in* 3. *diſt.* 39. *art.*3.*quæſt.*2.Henriq. *lib.*11.*cap.*13. *num.*3. & *cap.*14. *num.* 2. Rodriguez *cap.*245.*num.*8. quos, & alios vſque decem Doctores refert, & ſequitur Sanchez *lib.*1. *diſp.*48.*n.*3. quibus addi poſſunt Bonac. *quæſt.*1. *punct.*5. *num.* 18. Gutiertez *cap.* 27. *num.* 3. Becanus *quæſt.*24.*num.*3. Filliuc.*tract.* 10. *num.* 271. Villalobos *tract.*12.*diff.*12.*num.*11.Machado *lib.*3.*part.*1.*tract.*7. *doc.*7.*num.*2.& Moure *loc. cit.Ver. Quinta cauſa*.cum hanc ſententiam in vltimo loco referat, & alij; quia obligatio ſemel extincta non reuiuiſcit, *L. Qui res, de ſolut.* ab obligatio ſponſalium extinguitur matrimonio cum alio contracto: ergo.

Sed probabiliùs reſpondeo: non manere liberum, ſed teneri, ſoluto matrimonio, ad priorem ſponſam ducendam, quia probabilius eſt, obligationem priorum ſponſalium, caſu, quo innocens expectet, non extingui,ſed ſuſpendi, vt latè,& doctè probat Baſilius ergo matrimonio diſſoluto, priora ſponſalia debent impleri.Sic Adrian. *in* 4.*quæſt.*2.*de matrim.ad* 2.*fine*. Vega *lib.*6 *ſum.caſu* 115. Pet. de Ledeſma *de matrim. quæſt.*41.*art.*3.*dub.*2.*ad* 2 Ægid. *diſput.*23.*num.*32.Baſilius *lib.*12.*cap.*13.*à num.*4.Hurtado *diſput.* 2. *diff.* 7. Diana 3.*part.tract.*4.*reſ.*209.& Palaus *punct.*21.*n.*4.

QVÆSTIO XVI.

An priora ſponſalia diſſoluantur per poſteriora, caſu, quo hæc ſint iuramento firmata?

AFfirmant Innoc. & Abbas antiquus penes Sanchez *libro* 1. *diſput.*50.*num.*1. exiſtimantes, ſeruandum eſſe poſterius promiſſum, & priori aliter ſatisfaciendum. Quorum ſententiam, Imola *in cap. veniens. de Iure iurando.* dixit, poſſe ſuſtineri: & Becanus *cap.*43.*quæſt.*25.*num* 3.innuit eſſe probabilem.

Sed, vt certum mihi reſpondeo: non diſſolui; ſed ſemper præualere priora ſponſalia, quia iuramentum illud,fuit illicitum, vt potè,contra fidem datam primæ ſponſæ:ergo nullo modo obligat. Quod tamen intelligendum eſt,niſi aliàs,ſubſit iuſta cauſa diſcedendi à primis ſponſalibus, quia tunc licita eſt ſecunda promiſſio,& ideo obſeruanda, etiam non iurata. Sic Sanch.*loco citato*, *num.* 2. Qui pro hac parte refert pluſquam triginta DD. quibus addi poſſunt Baſil. *libro* 12.*cap.*14.*num.*2.Bec.*loc.cit.*Bonac.*quæſt.*1.*punct.*5 *num.*10.Hurt.*diſp.*2.*diff.*8.Ochag.*quæſt.*20.*nu.*3.Luyſ. de Torres *in ſum.*2.*part.cap.*90. *dub.*9. Pal. *t.*4.*diſp.*1. *punct.*21.*num.*2.Gutier. 1.*par.de ſacr. cap.*51.*n.*6.& *de Matr.cap.*28.*n.*1.& Bauny *tr.*12.*de Matr.q.*15.*dub.*4.

QVÆSTIO XVII.

An, ſi in præcedenti caſu, priora ſponſalia, ex cauſa aliqua ceſſent, ſeruanda ſint ſecunda ſponſalia?

AFfirmant Couar.*in* 4.*decret.*1.*par.cap.*4.§.1.*n.*10. Rebell.*lib.*4.*quæſt.*8.*ſect.*8. *conc.*1.& Hurt.*loc.cit.* Quia ſecunda promiſſio facta eſt ſine limitatione temporis: ergo obligabit ceſſante prima.

Digitized by Google

Sed probabiliùs reſpondeo: non eſſe neceſſariò ſeruanda ſecunda ſponſalia. Quia ſi nulla fuit (vt habitum eſt) poſterior obligatio (non prior, vt inaduertenter, non emendato Typographi errore, tranſcripſit, ex Baſilio, Diana) non eſt quid conualeſcat. Nam quod à principio validum non eſt, tractu temporis minime conualeſcit. *Ex reg. Iuris: Non firmatur. in 6. l. Quod ab initio, ff. de eodem.* Sic Sanchez *diſp. 50. cit. num. 6.* Baſil. *loc. cit.* Ægid. *diſput. 22. dub. 6. concl. 8.* Ochagau. *loc. cit.* & Diana 3. *part. tract. 4. reſolut. 210 fine.* Nec non Gutierrez *dict. cap. 28. de Matrim.* & Palaus *loc. cit. num. 4.* quia ad argumentum ſupra poſitum, reſpondet ſecundam promiſſionem eſſe de re impoſſibili, & ſic nunquam obligare.

QVÆSTIO XVIII.

An priora ſponſalia diſſoluantur per poſteriora, copula ſubſecuta cum poſteriori ſponſa, ſub ſpe Matrimonij?

NEgant diſſolui, niſi caſu, quo ſecunda fœmina cognita, notabile damnum pateretur, Sanchez *lib. 1 diſp. 46. num. 5.* & penes ipſum, Sotus, Nauar. Henriquez & alij, vſque octo DD. quibus add poſſunt, Hurtad. *diſp. 2. diff. 8.* Fecan *quæſt. 25. cit. num. 2.* Ochagau. *quæſt. 20. num. 2.* Gutier. *cap. 27. num. 7.* Bonac. *loc. cit. num. 7. & 9.* Filliuc. *num 273.* Villalobos *tract. 12. diff. 12. num. 12.* & Machado *locis citatis. docum. 7. num. 4.* Quia æquum non eſt, ob iniuriam ſecundæ ſponſæ factam, priuari priorem ſponſam iure ſibi acquiſito.

Sed probabiliùs reſpondeo: diſſolui priora ſponſalia: & ita cogendum eſſe ſponſum ad ducendam ſecundam: quia per copulam illam (ait Baſilius) animo maritali factam ſpe futuri coniugij, fit anticipata quædam traditio quæ iure antiquo, præſumptione iuris, & de iure, induceret matrimonium. Ergo videtur ſufficiens poſt Tridentinum ad priora ſponſalia diſſoluenda Exemplum appoſitiſſimum eſt in contractu venditionis, in quo ſecunda venditio, ſecuta traditione, licèt fiat cum pacto vendentis, & cum iniuria prioris emptoris præualet, iuxta leges Regias, & Ciuiles *l. quoties 15. C. de rei Vendic.* Nec verò negamus compenſari debere priori ſponſæ iniuriam, iuxta naturã rei. Sic Baſilius. Cuius hæc eſt ratio: nam illa, quam adducit Diana, non Baſilij, vt ipſe putat, ſed Rebellij eſt. Sic ergo Baſilius *lib. 12. cap. 14. num. 4.* Rebell. *lib. 4. quæſtione 8. ſect. 4. num. 56.* Ægid. *diſp. 23. dub. 4. concl. 4.* & antea Maior *in 4. diſt. 27. quæſt. 5.* Palacios *diſt. 28. diſput. 1. fol. 628. col. 1.* & poſt omnes Diana 3. *par. tract. 4. reſol. 210.* & Palaus *diſp. 1. punct. 22. num. 6.* qui ad argumentum contrariorum reſpondet, ſuſtinendum eſſe priuari priorem ſponſam iure ſibi acquiſito, ne ſecunda ſponſa grauius lædatur.

QVÆSTIO XIX.

An ſponſalia puberum, ſolùm mutuo eorum conſenſu, licitè ad minus diſſolui poſſint?

NEgant Hugo *in cap. 2. de ſponſal.* Gloſſa *ibidem. ver. Tolerari.* Ioan. Andræas, & Lancelot; quos, pro hac parte refert Sanchez *lib. 1. diſp. 52. num. 1.*

Sed certiſſimè reſpondeo: poſſe validè; vt ſupponitur *in dict. cap. 2. cit.* & licitè: quia nullo iure prohibetur. Sic S. Thom. *in 4. diſt. 27. quæſt. 2. art. 3. ad 5.* Quem cum aliis quadraginta, & plus, Doctoribus, citat, & ſequitur Sanch. *lib. 1. diſt. 62. num. 2. & 6.* quibus addi poſſunt Baſil. *lib. 12 cap. 9. num. 1.* Hur. *diſt. 2. diff. 1.* Rebel. *lib. 4 quæſt 8 ſect. 1 num. 1.* qui bene addit, quod quamuis interdum ſine ſcandalo mortali, aut veniali, diſſolutio fieri nequeat, hoc tamen non proueniat ex natura diſtractus, ſed ratione circunſtantiarum. Diana 3. *part. tract. 4. reſol. 212.* & omnes, apud eundem *part. 9. tract. 7. reſol. 76.* & Palaum *to. 5. diſp. 1. punct. 17. nu. 2.* Baunyum *tract. 12. de Matrim. quæſt. 12. dicto 1.* & Trullench *lib. 7. cap. 2. dub. 3. num. 2.*

QVÆSTIO XX.

An etiam dicta ſponſalia poſſint mutuo conſenſu diſſolui, caſu, quo firmata ſint iuramento præſtito in fauorem partis?

NEgarunt, à fortiori, Doctores pro prima ſententia *ſuprà relati.*

Sed reſpondeo, tamquam certum: Diſſolui poſſe, quia, cùm materia iuramenti in quam cadit, ſit promiſſio matrimonij homini facta, remittente illo promiſſionem, ceſſabit obligatio iuramenti. Sic omnes Doctores, pro noſtra ſententia nuper adducti.

QVÆSTIO XXI.

An item diſſolui mutuo conſenſu poſſint, caſu, quo ſponſalia ſint firmata, iuramento principaliter præſtito in honorem Dei?

NEgant poſſe in hoc caſu diſſolui, Roſella *verb. ſponſalia num. 8.* Ang. *ibi. nu. 20.* Syluest. *quæſt. 10. caſu 1.* Sotus *lib. 7 de iuſt. quæſt. 1 art. 9 ad 2.* & alij, penes Sanchez *lib. 1. diſp. 52. num. 7.* Qui, & dicit eſſe probabile, negat etiam Diana *part. 9. tract. 7. reſol. vltima.*

Sed probabiliùs reſpondeo, adhuc in caſu, poſſe diſſolui, quia, vt nuper diximus, conſenſu, & remiſſione partis ceſſat materia iuramenti. Et quamuis huiuſmodi iuramentum ſit Deo præſtitum, ipſe tamen Deus recipit illud in vtilitatem partis: ergo optimè poterit pars, cui debetur, remittere: ſicut alia debita condonare Sic Sanchez *loc. cit. num. 8.* & penes ipſum, Nauar. Henriq. Viuald. & alij. Hurtado *diſp. 2. diff. 1.* Rebellus *loc. cit. num. 3.* & præcipuè Villalob. *tract. 12. diff. 12. num. 1.* Sic dicens. Loqual es verdad, aunque fueſſe echa la promeſſa por piedad (como ſi vno prometieſſe à vna muger pobre por via de limoſna, deca ſarſe con ella) que lo miſmo es en otros caſos: porque aunque vno iure de dar limoſna à tal perſona, ſino la quiete, no tiene obligacion à darſela. Sic ille, & Baſilius *de Matr. lib. 12. cap. 9. num. 2* & apud Dianam *loc. cit.* Ægid. & Pal Bauny *loc. cit. dicto 2.* & Trull. *loc. cit. n. 3.*

QVÆSTIO XXII.

An, ſi quis iuret, ſe aliquam fœminam pauperem indeterminatè, ducturum, neceſſariò teneatur aliquam pauperem ducere?

AFfirmant Anton. Cucus, & alij, quos, ſuppreſſo nomine, refert Rebell. *lib. 4. quæſt. 8. ſect. 1. num. 4.*

Sed probabiliùs longè reſpondeo: non teneri (ſaltem regulariter loquendo) ducere vxorem: ſed poſſe licitè in cœlibatu permanere. Quia iuramentum Deo abſolute factum, & non certæ perſonæ, habet rationem, & obligationem voti: at votum debet eſſe de meliori bono, & melius bonum eſt cœlibatus, quam matrimonium (vt definit Trident. *ſeſſ. 24.*) ergo. Dixi, *regulariter loquendo, non teneri vxorem ducere.* Quia ſi inſpectis circunſtantiis, melius eſſet iſti homini nubere, quàm vri, iuxta conſilium Pauli 1. Cor. 7. tunc aliqui cenſent, obligare iuramentum de ducenda vxore. Sic Molina *tom. 1. de iuſt. tract. 2. diſp. 149. num. 10.* Rebell. *loc. cit.* Baſilius *lib. 12. cap. 9. num. 2.* & alij.

QVÆSTIO

Digitized by Google

QVÆSTIO XXIII.

An, ex hypoteſi ſaltem, quod prædictus vouens, aliquam fœminam ducturus ſit; teneatur ducere pauperem fœminam, quam ducere, licèt indeterminatè, vouit, ſeu iurauit?

AFfirmat Rebellius *num. 4. cit.* quia gratius eſt, inquit, Deo, cæteris paribus, inopem propter Deum, quàm diuitem, ducere.

Sed adhuc probabilius, reſpondeo: non teneri, quia ſi iuramentum, aut votum, de bono impeditiuo boni maioris eſt nullum, vt ipſemet Rebell. nuper conceſſit: non tenebitur certe, ducere pauperem, ex vi talis iuramenti, cum nulla fuerit eius obligatio. Sic Baſilius *loc. cit.*

QVÆSTIO XXIV.

An ſponſalia Impuberum, poſſint etiam, mutuo eorum conſenſu, ante adeptam pubertatem, diſſolui?

AFfirmat Henriquez *lib. 11. cap. 14. num. 7.* his verbis: Si vterque, aut alter etiam, cum pleno rationis vſu contraxit ante ſeptennium, & cum primum ad debitam iuris ætatem peruenit, reclamat, etiam abſque cauſa, ſoluuntur: ante ætatem tamen reſilire non poteſt hic puer, niſi ex conſenſu vtriuſque. Ita ille.

Sed certiſſimè reſpondeo: non poſſe diſſolui, adhuc ex conſenſu vtriuſque, quamdiù impuberes ſunt: bene tamen, ſi conſenſus vtriuſque, poſt cuiuſlibet pubertatem, accedat. Quia ſic habetur expreſse *in capite De illis, & in cap. A nobis. de deſponſ. impuber.* & ratio prioris reſponſionis partis eſt; ne propter fragilitatem, & inconſtantiam ætatis, ſæpe mutantes conſilium, ſæpe reſiliant, & ſæpe ſponſalia contrahant. Ratio verò poſterioris eſt; ne cogantur approbare, quod in tenera fecerunt ætate. Sic omnes DD. apud Sanchez *lib. 1. diſput. 51. num. 6. & 7.* (qui bene notat idem antea ſenſiſſe Henriquez *cap. 14. num. 6. initio. & in com. lit. Z.*) & apud Baſilium *lib. 12. cap. 9. n. 3.* Sic etiam Diana *part. 9. tract. 7. reſol. vltima in fine.* Palaus *diſp. 1. punct. 17. n. 5.* Bauny *tr. 12. de Matrim. quæſt. 13.* & Trullench *libro 7. cap. 2. dub. 4. num. 1.*

QVÆSTIO XXV.

An, ſi duo Impuberes ſponſalia contrahant, poſſit quilibet eorum, qui prius pubes factus eſt, ſtatim reſilire, non expectata alterius pubertate?

NEgant Gloſſa *in dict. cap. De illis. V. cum ſponſalia.* Cardin. *ibid.* quos ſequitur Naldus *ver. ſponſalia. numero 2.* Et eſſe probabile innuit Becan. *quæſtione 16. numero 2.*

Sed longè multò probabiliùs, reſpondeo: poſſe, quia nullo iure requiritur, vt prius pubes factus expectet pubertatem alterius. Imò contrarium videtur decidi *in dict. cap. De illis. verſ. ſi vero.* Sic Gloſſa, ſibi contraria, *loc. cit. Verb. Minoris.* Sanchez *diſput. 51. num. 9.* & penes ipſum, Vega, Viuald. Armilla, & alij vſque ſeptemdecim Authores, quibus addi poſſunt, Baſilius *lib. 12. cap. 9. num. 3.* Becan. *loc. cit.* Ægidius *diſp. 23. num. 6.* Hurtado *diſput. 2. diff. 2.* Gutierrez *de matrim. cap. 29. num. 2.* Barboſa *in collectan. tom. 2. tit. 2. cap. 7. num. 7.* Diana *3. part. tract. 3. reſol. 281.* Bonacina *quæſt. 1. punct. 6. num. 1.* Mach. *lib. 3. part. 1. tract. 7. docum. 1. num. 3.* & communis, apud Dianam etiam *par. 9. loc. cit.* Palaum, Baunium, & Trullench.

QVÆSTIO XXVI.

An, in dicto caſu, qui pubes factus eſt, poſſit quandocumque voluerit, à ſponſalibus reſilire?

REſpondeo: non poſſe quandocumque; ſed debere, ſi velit reſilire, ſtatim ac adeptus fuit pubertatem, alioquin poſtea non poterit. Quia ex quo ſtatim non contradixit, viſus eſt tacite conſentire. Statim autem intelligitur, triduò poſt pubertatem adeptam, vel circiter. Quia in iure, dicitur incontinenti aliquid fieri, quod intra triduum fit; vt latè probat Sanchez. Sic idem *lib. 1. diſput. 51.* Et penes ipſum, Nauar. Angel. Syluest. & alij vſque tredecim DD. quibus addi poſſunt, Ægid. Becan. & Hurtado *loc. cit.* & communis. An verò talis diſſenſus ſeu reclamatio ſufficiat in foro conſcientiæ, ſi interius fiat? Affirmant Sanchez *dist. diſp. 51.* Gutierrez *de Matrim. cap. 29. num. 7.*

Negat contra Palaus *punct. 17. cit. num. 5.* quia ſicut ad contrahenda ſponſalia non ſufficit interior conſenſus, niſi exterius manifeſtetur; ſic non ſufficiet ad contracta diſſoluenda diſſenſus interior, niſi manifeſtetur exterius Epiſcopo, vel eius Vicario. Sic etiam Baſilius *libro 12. cap. 9. num. 5.*

QVÆSTIO XXVII.

An ſponſalia impuberum iuramento firmata, ita firmentur; vt neutri liceat, adhuc pubertate adepta, reſilire?

NEgant licere, nec poſſe, à dictis ſponſalibus reſilire Henriquez, Viuald. Couarru. & alij vſque octo Doctores, quos citat, & ſequitur Sanchez *diſp. 51. num. 22.* quibus addi poſſunt Ægidius, & Becanus *loc. cit.* Filliuc. *tract. 10. num. 279.* Rebellus *lib. 4. quæſt. 8. ſect. 8.* Reginald. *lib. 31. numero 251.* Bonacina *quæſt. 1. punct. 6. num. 4.* Ochagauia *quæſt. 11. num. 6.* Hurtado *diſp. 2. diff. 2.* (Qui malè citat pro contraria ſententia Henriquez: forte voluit citare Henricum mox citandum) Villalob. *tract. 12. diff. 12. num. 27.* & Diana *3. par. tract. 12. diff. 12. num. 27.* & Diana *3. part. tract. ... reſol. 188.* Nec non Gutierrez *de Matr. cap. 29. num. 12.* Bauny *tract. 12. de matrim. quæſt. 13. citato*, & Trullench *lib. 7. cap. 2. dub. 4. num. 6.*

Sed æquè probabiliter, reſpondeo: poſſe, ſaltem valide; imo & regulariter, licite, quia iuramentum ſequitur naturam promiſſionis, cui adiungitur: at ſic eſt, quod ſponſalia impuberum diſſoluuntur, iure communi, altero eorum, pubertate adepta, reclamante: Ergo idem eſt dicendum, quamuis iuramentum accedat. Patet conſequentia: nam ſponſalia impuberum eiuſdem naturæ, & rationis manet, etiam iuramentum eis accedat. Sic D. Anton. *cap. De illis: de ſponſal. impub. num. 5. ibi* Cardin. *num. 2.* Henricus *num. 9.* Palud. *in 4. diſt. 27. quæſt. 1. art. 3.* Baſilius *lib. 12. cap. 9. num. 8.* cui adhæſit Diana *3. part. tractatu 4. reſol. 246.* per hæc verba: Ita Pontius, qui multas alias rationes adducit aduerſus Sanchez. Et hæc opinio videtur mihi ſatis probabilis. Vnde impuberes poſſunt à ſponſalibus reſilire poſt annos pubertatis; licet ſponſalia iuramento firmauerint. Sic ille, & bene; quamuis malè poſtea ſit ſibi contrarius *loc. cit.* pro contraria ſententia. Machado *lib. 3. part. 1. tract. 7. docum. 1. num. 5.* Qui tamen malè citat Thomam Sanchez pro hac parte. Sic etiam Palaus *diſp. 1. punct. 17. num. 9.* dicens, hanc noſtram ſententiam longè veriorem eſſe contraria.

Digitized by Google

Qvæstio XXVIII.

An ſi pubes contrahat, cum impubere puella, ſponſalia; poſſit ab his, ſaltem de conſenſu illius, reſilire?

RESpondeo, non poſſe: ſed debere neceſſariò expectare, donec puella pubeſcat, & perueniat ad duodecimum annum; Et ſi tunc noluerit ipſa contrahere; poterit vterque à præfatis ſponſalibus reſilire: Si autem voluerit: tenebitur ipſe pubes cum dicta puella contrahere. Quia ſic habetur *in capite De illis. cit. verſ. Mulier. de ſponſal. impub.* Et ſic tenent Nauar. *libro 4. conſil. tit. de deſponſat. mihi conſ.* 1. Sanchez *diſput.* 51. *numero* 10. & penes ipſum, viginti duo Doctores. Quibus addi poſſunt Baſilius, Hurtado, Becanus, Ochagauia *loco citato, docum.* 1. *num.* 4. & communis apud Palaum *diſp.* 1. *punct.* 17. *num.* 6. & Gutierrez *cap.* 19. *de Matrim. num.* 8.

Qvæstio XXIX.

An ſponſalia diſſoluantur, elapſo termino, & tempore, eis præfixo?

AFfirmant diſſolui ſemper ex parte Innocentis, aut, quod idem eſt, ex parte eius, per quem non ſtetit, Cardin. Alexand. de Neuo. D. Thom. *in* 4. *diſt.* 27. *quæſt.* 2. *art.* 3. *ad* 2. Nauar. *cap.* 22. *num.* 27. *caſu* 7. Petr. Ledeſma *quæſt.* 43. *art.* 3. Sot. *diſt.* 27. *quæſt.* 2. *art.* 5. *caſu* 5. & alij quindecim Doctores, penes Sanchez *diſp.* 53. *num.* 4. inter quos, expreſſius, & abſolutius, Henriquez *lib.* 11. *cap.* 14. *num.* 5. per hæc verba: Si ſub pacto temporis determinati facta ſunt, ſponſalia; vt intra annum teneatur contrahere matrimonium, nec impleat conditionem, ſoluuntur ſponſalia, etiam iurata. Ita ille. His addi poſſunt Ludouic. de S. Iuan *quæſt.* 1. *art.* 9. *diff.* 8. *dub.* 1. *pag.* 868. & Machado *loc. cit. docum.* 2. *num.* 2.

Sed probabiliùs (aut fortè clariùs dumtaxat) cum diſtinctione ſic reſpondeo: Si in ſponſalibus præfixus eſt terminus ad limitandam, & finiendam obligationem; tunc, elapſo termino, vel tempore, expirat, & ceſſat obligatio ſponſalium, ex parte illius, per quem non ſtetit, quo minus impleretur promiſſio; & ſi per vtrumque ſtetit, expirabit obligatio vtrinque. Si verò terminus præfixus eſt, ſolum ad ſollicitandum obligationis effectum; tunc elapſo termino, nulla ex parte ceſſabit obligatio ſponſalium. Sic Sanchez *loc. cit. num.* 5. & penes ipſum, quatuordecim Doctores. quibus addi poſſunt Baſilius *libro* 12. *cap.* 16. *num.* 2. Ochagauia *quæſt.* 22. Vbi in hoc ſenſu explicat D. Thomam Bonac. *quæſt.* 1 *punct.* 6. *num.* 6. Ægidius *diſp.* 23. *num.* 46. Rebell. *libro* 4. *quæſt.* 8. *num.* 20. Reginald. *libro* 32. *num.* 261. Becanus *quæſt.* 29. *num.* 4. & Hurtado *diſp.* 2. *diff.* 9. Moure 3 *part. exam. cap.* 17. §. 1. *verſ.* Nona cauſa.

Qvæstio XXX.

An diſſoluantur ſponſalia, ex parte derelicti, ob abſentiam alterius ſponſi, inſcio altero?

REſpondeo: diſſolui, etiamſi ſponſalia, confirmata ſint iuramento, quia ſic habetur *in capite De illis. de ſponſal.* Cum ius deciſionis ea eſt ratio. Quoniam per diſceſſum intelligitur ſponſus ſuo iuri, ex parte ſua, renuntiare: ergo poteſt alter ſponſus, eam renuntiationem acceptando, cum alio matrimonium inire. Sic Sanchez *libro* .. *diſp.* 54. *numero* 6. & Baſilius *libro* 12. *cap.* 15 *num.* 1. Qui bene notant, hanc deciſionem, non eſſe intelligendam de quacumque abſentia, niſi de abſentia in longinquum; itaut, non ſit ſpes de proximo illius reditu. Quia ſi ſponſus eſſet in loco propinquo; aut aliò ſe contulit ob ægritudinem, aut mortem parentum; aut alterius negotij gerendi gratia, tunc expectandus eſſet, ſi veriſimilis ſit ſpes de proximo illius reditu; vel requirendum, vt intra certum tempus contrahat matrimonium. Sic etiam Villalob. *tom.* 1 *tract.* 12. *diff.* 12. Machado *loc. citatis. num.* 2. *à num.* 4. & alij. Quos ſectantur Palaus *diſp.* 1. *punct.* 25. & Trullench *cap.* 2. *cit. dub.* 6.

Qvæstio XXXI.

An diſſoluantur ſponſalia, ſaltim iurata, ſi alter ex ſponſis, ſpontè fornicationem commiſſerit?

REſpondeo: diſſolui, ex parte Innocentis. Sic enim deciditur *in cap. Quemadmodum, de iure iurando.* Et conſtat, quia fornicatio diſſoluit matrimonium quoad torum: ergo multo melius diſſoluet ſponſalia; ex parte tamen, ſolius innocentis; vnde ſi ille vellet contrahere, alter teneretur. Sic Sanchez *libro* 1. *diſputatione* 55. *à numero* 1. Baſilius *libro* 12. *cap.* 17. *numero* 3. & alij. Qui, quantùm ad hoc, nullam conſtituunt differentiam inter fornicationem commiſſam à viro, & à fœmina; nam, quoad hoc, paris conditionis ſunt. Sic etiam Palaus *diſputatione* 1. *punct.* 25. qui cum Sanchez & Baſilio *loc. cit.* Ægidioque *diſputatione* 23. *dubio* 7 *concluſione* 4. addit, id Verum eſſe, etiamſi ſponſalia iurata ſint: Quod idem ſentiunt Baunius *tractatu* 12. *quæſtione* 16. *dicto* 1. & 2. & Trullench *libro* 7. *capite* 2. *dubio* 9. *numero* 1.

Qvæstio XXXII.

An diſſoluantur ſponſalia, ex parte viri, quando ſponſa, per vim omnino, cognita fuit?

NEgant Tabiena *v. ſponſalia quæſt.* 9. *num.* 10 *caſu* 6. Armilla *num.* 12. & apud Bonacinam, Couarru. 4. *decret.* 1 *part. cap.* 5. *num.* 3. quibus adhærer Ludou. de S. Iuan *quæſt.* 1. *art.* 9. *diff* 7. *pag.* 868. ſibi ſtatim contrarius. Quia ſponſa, inquiunt, in tali caſu eſt inculpabilis, nec cenſetur fregiſſe fidem, nec in futurum ſuſpecta redditur infidelitatis.

Sed longè multò probabiliùs reſpondeo: diſſolui, quia, quamuis factum illud, ſine culpa ſponſæ acciderit; & nulla ex eo, poſſit ſuſpicio infidelitatis generari in poſterum; nihilominus tamen, ex communi hominum ſenſu, notabilis eſt facta mutatio, & probroſum iudicatur ducere fœminam, vi ſtupratam ab alio. Sic Nauar. *capite* 22. *num.* 27. Sotus, vterque Ledeſma, Henriquez, quos, & alios decem & octo Doctores, affert, & ſequitur Sanchez *diſput.* 55. *num.* 7. Qui etiam (cui magis credo) citat Couarruuiam, loco eodem à Bonacina pro oppoſito citato. His addi poſſunt Baſilius *loc. cit.* Becanus *quæſt.* 30. *num.* 3. Bonac. *quæſt.* 1. *punct.* 8. *num.* 3. Ochagauia *quæſt.* 23. *num.* 1. Hurtado *diſp.* 2. *diff.* 11. Machado *docum.* 4. *cit. num.* 5. & penes ipſum, Barboſa. Villalobos *tract.* 12. *diff.* 12. *num.* 23. Moure *locis citatis, verſ. Sexta cauſa.* Luyſius *in ſumma capite* 90. *dubio* 14. Layman *libro* 5. *tractatu* 10. 1. *part. cap.* 2. *num.* 10. Gutierrez *de Matrim. cap.* 31 *num.* 2 Palaus *diſp.* 1 *punct.* 25 *num.* 3. Baunius *de matrim. tract.* 12. *quæſt.* 16. *Verſ. An autem* & Trullench *locis citatis, num.* 2.

Digitized by Google

QVÆSTIO XXXIII.

An etiam diſſoluantur ex parte fœminæ, quando vir per vim fornicationem patitur?

Affirmant etiam Gloſſa *in capite Si quippe. 27. quæſt. 2.* & apud Bonacinam *locis citatis: num. 3.* Idemque videtur docere Nauar. *cap. 22. num. 27. ver. 9.* quatenus indiſtinctè docet, ſponſalia diſſolui, ob alterius fornicationem violentam. Ita etiam Gutierrez *de Matrim. cap. 31. num. 3.* Quia probroſum eſt fœminæ, Virum ſic ſtupratum ducere.

Sed longè multò probabiliùs, reſpondeo: non diſſolui, quia in tali euentu, vir, non ſolum culpa vacat; ſed nullam iniuriam, aut infamiam refundit in fœminam, vt ex communi hominum opinione, conſtat, Sic omnes Doctores pro vtraque ſententia nuper citati. Exceptis paucis. Lege Palaum *cit. num. 6.* Qui ſecus docent dicendum caſu, quo vir per vim ſodomiticè cognoſcatur: eo quod negari non poſſit, ob prædictum ſtuprum viliorem eſſe redditum, & probroſum eſſe fœminæ ſic ſtupratum ducere. Sic etiam ſentit Trullench *lib. 7. cap. 2. dub. 9. num. 2.*

QVÆSTIO XXXIV.

An, ſi vterque ſponſus, poſt ſponſalia fornicetur, nulli eorum liceat ab ſponſalibus reſilire?

Affirmant, nulli eorum licere, in eo caſu, reſilire, Palud. *in 4. diſt. 27. quæſt. 1. art. 3.* Bonac. *quæſt. 1. punct. 8. num. 6.* & Ochagauia *quæſt. 23. num. 1.* per hæc verba: imò ſi vterque fornicetur, quia delicta compenſantur, non poſſunt diſſolui. Ita etiam ſentiunt Palaus *tom. 5. diſp. 1. punct. 25. num. 10.* & Perez, *ſect. 16. num. 2.* & non minus id eſſe probabile ac oppoſitum, ait Diana *part. 10. tract. 11. reſol. 28.* citans me pro hac parte; ſed malè, vt vides.

Sed probabiliùs reſpondeo: in dicto caſu, ſolum ſponſum reſilire poſſe, quia in fornicatione poſt ſponſalia, non datur compenſationi locus, cum longè grauior ſit iniuria viri, quam fœminæ: ergo licet ſponſus reſilire poſſit, non tamen ſponſa, niſi ſponſus conſentiat. Sic Henriquez *lib. 11. cap. 14. num. 6.* dicens, eſſe communem ſententiam. Sanchez *diſp. 55. num. 9.* Baſilius *lib. 12. cap. 17. num. 3.* Ægid. *diſp. 23. num. 63.* Regin. *lib. 31. num. 262.* Gutierrez *de matrim. cap. 31. num. 4.* Layman *tract. 10. cap. 2. num. 13.* Becan. *quæſt. 30. fine* Filliuc. *tract. 10. num. 288.* Hurt. *diſp. 2. diff. 11.* Diana *3. parte tract. 4. reſol. 284.* Luyſius *loc. cit. dub. 16.* & alij, quos ſequitur Baunyſis *tractatu 12. de matrim. quæſt. 16. ſub dicto 4.* & Trullench *loc. cit. num. 4.* licet contrarium valde probabile putet: & merito quidem.

QVÆSTIO XXXV.

An ſponſus reſilire poſſit ab ſponſalibus, quando ſponſa permittit ſe ab alio impudice tangi?

Reſpondeo: poſſe, primò, quia in re graui frangit notabiliter ſponſalium fidem. Secundò, quia interuenit magna mutatio, cedenſque in magnum dedecus viri. Sic Sanchez *diſp. 35. num. 5.* Bonac. *loc. cit. num. 2.* Hurtado *loc. cit.* & communis, quam tenent etiam Baſilius *de matrim. lib. 12. cap. 17. num. 4.* Guttierrez *cap. 31. num. 2.* Layman, Couarru. & Ægidius quos ſequuntur Palaus *diſput. 1. punct. 25. num. 8.* Baunius *quæſt. 16. cit. verſ. De tactibus* Trullench *loc. cit.* & Diana *vbi infrà.*

QVÆSTIO XXXVI.

An etiam ſponſa poſſit reſilire ab ſponſalibus, quando ſponſus ſimiles actus efficeret, aut pateretur ab alia?

Negant Sanchez, Bonac. & Machado *loc. cit.* Reginald. *lib. 31. num 262.* Diana *3. part. tract. 4. reſol. 283.* & alij. Quia (inquiunt) id ſponſæ non eſt dedecus, nec eſt mutatio alicuius momenti.

Sed æquè probabiliter reſpondeo; etiam ſponſam poſſe reſilire, quia etiam vir frangit fidem, & legem ſponſalium. Sic Ochagauia, *quæſt. 23. numero 3.* Quem ſequitur Hurtado *diſputat. 2. diff. 11. num. 42.* Fauentque Ægidius *diſputat. 23. numero 56.* & Layman *tractatu 10. cap. 2. num. 11.* quatenus docent, noſtram ſententiam eſſe veram, in caſu, quo huiuſmodi tactus, & oſcula eſſent frequentes, ita vt indicarent animum ſponſi eſſe valdè propenſum in aliam, vt merito poſſet timeri, quod ipſe, minus ſponſam eſſet amaturus, aut fidem ſeruaturus. Sic etiam Palaus *num. 8.* & Bauny *loc. cit* & me citato, Diana *parte 10 tract. 11. reſol. 28.* dicit eſſe probabile, licet contrarium ſequatur.

QVÆSTIO XXXVII.

An ſponſalia, per fornicationem ſpiritualem, nempe per hæreſim, aut Apoſtaſiam, diſſoluantur?

Reſpondeo: diſſolui, & neceſſariò; quia in eo caſu, tenetur ſponſus reſilire: quia contrahere cum hæretico eſſet mortale. Sic Sanchez Bonac. & alij. Et eſt omnium Doctorum. Lege Trullench *loc. cit. num. 5.* vbi limitationem quam Hurtadus huic apponit veritati, rectè reiicit.

QVÆSTIO XXXVIII.

An diſſoluantur ſponſalia ex ſuperuenienti impedimento affinitatis; vel cognationis legalis?

Reſpondeo: diſſolui, quia iam non poteſt inter illos conſiſtere matrimonium (ob impedimentum dirimens ſuperueniens) abſque diſpenſatione, quam non tenetur innocens acceptare, etiamſi ei liberaliter offeratur. Imò aliqui addunt, ſufficere ad ſponſalia ſoluenda, rumorem eſſe de impedimentis. Sic Sanchez *libro 1. diſput. 56.* Baſilius *lib. 12. capite 17. num. 1.* Rebell. *lib. 4. ſect. 8. quæſt. 8.* Tolet. *lib. 7 cap. 21.* Hurtado *diſp. 2. diff. 12.* Moure *loc. cit. ver. Octaua cauſa*, & omnes, apud Palaum *loc. cit. punct. 26. num. 2.* & Trullench. *cap. 10. num. 1.*

QVÆSTIO XXXIX.

An is, cuius culpa contractum fuit impedimentum, teneatur eius diſpenſationem procurare, innocente id exigente?

Affirmant Petr. Ledeſma *quæſt. 43. art. 3. cauſa 3.* & Ochagauia *quæſt. 23. num. 3.* abſolutè teneri, Sanchez verò *loc. cit. num. 5.* Ægid. *diſp. 23. dub. 5.* etiam, non abſolute, concedunt, ſed ſolum caſu, quo vir fœminam deflorauit; vel ipſa notabilem famæ iacturam patiatur, niſi ducatur in vxorem, aut tandem (ſi hæc ceſſent) poſſit facile diſpenſatio impetrari: ſecus verò, inquiunt, quando hæc concurrunt; & alias diſpenſatio, magnis expenſis, & mora magna egent.

Sed probabiliùs, aut fortè ſolùm clariùs reſpondeo:

Digitized by Google

deo: teneri ad procurandam diſpenſationem, quando dans cauſam eius aduertebat impedimentum contrahi) dummodo, hoc queat facere, abſque magnis ſumptibus, aut abſque alio graui incommodo, niſi aliàs id eſſet neceſſarium ad ſatisfaciendum alicui damno famæ) ſi autem non aduertebat impedimentum contrahi, dico non teneri: quia tunc, non damnificauit libere. Sic Hurtado *diſp. 1. diff. 12. num. 46.* & bene, quidquid diſſentiat Trullench *dub. 10. cit. n. 3.*

QVÆSTIO XL.

An, ſi ſponſa, tempore ſponſalium, eſſet pulcherrima: diſſoluerentur ſponſalia, illa notabiliter deformi effecta?

NEgant Couar. 4. *decret. 1. part. cap. 5. num. 6.* Alex. Carrer. *lib. 1. de ſponſal. cap. 15.* Matienzo, & Ludouic. Lopez, apud Sanchez *lib. 1. diſputat. 57. num. 4.* Quibus addo Gutierrez *de matrim. capite 32. numero 5.*

Sed probabiliùs reſpondeo: diſſolui ex parte viri, quia res non permanent in eodem ſtatu, ſed ita mutatæ ex parte ſponſæ, quæ ſi præceſſiſſent, illam fortè non duxiſſet. Sic Innoc. *in cap. Quemadmodum, de iure iurand.* D. Thom. *in 4. diſt. 27. quæſtione 2. art. 3. ad 3.* Sot. *ibi quæſt. 1. art. 5. caſu 9.* Nauar. *cap. 22. numero 27.* Sanchez *loc. citatis.* Baſilius *lib. 12. cap. 17. num. 5.* Filliuc. *num. 289.* Bonac. *quæſt. 1. punct. 8. num. 10* Hurtado *diſp. 2. diff. 13. num. 49.* Moure *loc. cit. verſ. Duodecima cauſa.* Binsfeld *in Enchirid. part. 1. cap. 17. §. 9.* Villalobos *diff. 12. cit. num. 18.* Diana *3. part. tractatu 4. reſol. 185.* Machado *libro 3. part. 1. tractatu 7. doc. 5. num. 4.* Lublinus *verb. ſponſalia, num. 2.* & alij, qui bene notant; diſſolui etiam ex parte ſponſæ ob notabilem deformitatem ſuperuenientem ſponſo, propter eamdem rationem; quamuis ad id maior deformitas requiratur in ſponſo, quam in ſponſa, ſic etiam Palaus *diſp. 1. punct. 27 num. 5.* vbi bene notat, quod arbitrio Iudicis, non ſponſi, eſt decidendum, quæ ſit deformitas notabilis. Nec enim quilibet defectus pulchritudinis, cenſendus eſt talis: ſed ille tantum, qui quemlibet hominem prudentem eius conditionis, à matrimonio contrahendo abſterreret. Lege etiam Trullench *lib. 7. cap. 2. dub. 11.*

QVÆSTIO XLI.

An diſſoluantur ſponſalia, propter morbum contagioſum, paralyſim, lepram, morbum Gallicum, & huiuſmodi alteri ſponſo ſuperuenientem?

REſpondeo: diſſolui ſponſalia, etiam iuramento firmata, quia ſic deciditur *in diſt. cap. Quemadmodum.* vbi huius deciſionis redditur ratio: quia, videlicet, iuramentum intelligitur, rebus in eodem ſtatu permanentibus. Propter quam rationem, idem dicendum eſt, de qualibet alia fœditate notabili ſuperuenienti alteri ſponſo, vt oculorum, aurium, vel naſi amiſſione. Idem, ſi ſuperueniat aliqua alia turpitudo; vt oris graueolentia, debilitas ex morbo habituali, & huiuſmodi. Idem, à fortiori, ſi ſuperueniat infamia, ob furtum, aut ſimile flagitium. Sic D. Thom. *in 4. diſt. 27. quæſt. 2. art. 3. ad 9.* Nauarrus *cap. 22. numero 37. caſu 8.* Sanchez *diſput. 57. à num. 1.* Baſilius *loc. cit. numero 4.* Becanus *quæſt. 31.* Henriquez *lib. 11. cap. 14. num. 6.* Petrus Ledeſma *quæſt. 43. art. 3. cauſa 5.* Bonac. Hurtado, Lublinus, Machado, & alij *loc. cit.* Palaus *diſput. 1. punct. 27. num. 2. & 3.* Gutierrez *de Matrim. capite 32. num. 3.* & Trullench *lib. 7. de Sacram. cap. 2. dub. 11. num. 1.*

QVÆSTIO XLII.

An diſſoluantur ſponſalia, propter amiſſionem vnius oculi, alteri ſponſo ſuperuenientem?

NEgat Palud. *in 4. diſt. 27. quæſt. 1. art. 3. caſu 7.* eo quòd *in dict. cap. Quemadmodum.* dicitur, ſponſalia, oculorum amiſſione, diſſolui: ergo textus vtriuſque oculi amiſſionem requirit.

Sed, longè multò probabiliùs reſpondeo: diſſolui, vnius oculi amiſſione, quia textus, non facit vim in amiſſione vtriuſque oculi; ſed in notabili deformitate, & mutatione, quæ ſatis eſt, eo citem fieri. Sic Sanchez *diſput. 57. num. 3.* & penes ipſum, D. Anton. Nauar. Petr. Ledeſma & alij. Baſilius *lib. 12. cap. 17. num. 4.* & penes ipſum, Rebell. Caniſius, & Tolet. Sic etiam Moure *loco citato Verſ. Duodecima cauſa.* Luyſius *cap. 98. dub. 21.* & alij. Qui rectè notant; in his, & ſimilibus caſibus, tantum diſſolui ſponſalia, ex parte illius, qui illæſus eſt. Sic etiam Palaus *punct. 37. num. 1.* & communis apud Trullench *loco citato.*

QVÆSTIO XLIII.

An diſſoluantur ſponſalia, propter notabilem morum aſperitatem; ſeu ſæuitiam alterius, denuò cognitam; vel propter capitales inimicitias inter ſponſos ortas?

REſpondeo: diſſolui, quia eſt noua cauſa, & notabilis mutatio ſuperueniens, ita vt ſufficiens ſit ad diuortium: ergo à fortiori, ad diſſoluenda ſponſalia. Sic Sanchez *lib. 1. diſp. 58.* per totam, & penes ipſum Nauar. Henriquez, Palud. vterque Ledeſma, Vega & alij plures. Baſilius *lib. 12. capite. 17. à num. 6.* & penes ipſum, Toletus, Caniſius, & Ægidius. Qui idem dicendum putant, ſi in aliquo ſponſo, ſit morum facta mutatio, ita vt, poſt ſponſalia appareat illum valde deditum eſſe vitiis: aut ſi timeantur ſcandala ob contradictionem parentum, aut conſanguineorum. Lublinus *loc. cit.* Villalobos *numero 16.* & Machado *numero 6.* Palaus *diſputat. 1. punct. 27. num. 7.* Gutierrez *capite 33. num. 1.* & Trullench *lib. 7. cap. 2. dub. 12. num. 1. & 2.*

QVÆSTIO XLIV.

An diſſoluantur ſponſalia, quando ob paupertatem ſuperuenientem ſponſæ, nequit ipſa, dotem promiſſam implere?

NEgant Bald. *cap. Quemadmodum cit. num. 8.* & *ibi.* Alex. de Nevo, *num. 16.* apud Sanchez, *infrà.*

Sed longè multò probabiliùs reſpondeo: diſſolui ex parte ſponſi, etiamſi ſponſalia ſint iurata. Quia ipſa fuerunt celebrata, ſub conditione dotis: ergo deficiente hac conditione, adhuc abſque ſponſæ culpa, non tenetur ſponſus eam ducere. Sic vterque Ledeſma, Barth. & Petr. Sotus, Rodriguez Vega, & alij, quos affert, & ſequitur Sanchez *libro 1. diſputat. 59. numero 2.* Quibus addi poſſunt Baſilius *libro 12. capite 17. numero 8.* Ægidius *diſputatione 23. numero 69.* Rebell. *libro 4. quæſtione 8. ſectione 8. numero 2.* Ochagauia *quæſt. 23. numero 7.* Bonacina *quæſt. 1. punct. 8. numero 11.* Becanus *quæſt. 31.* Hurtado *diſputatione 2. diff. 14.* Filliucius *numero 292.* Ludouicus de S. Iuan. *quæſtionis 1. art. 9. dub. 2. pagina 868.* Machado *libro 3. part. 1. tract. 7. docum. 6. num. 1.* Villalobos *num. 19.* & communis, apud Palaum *diſp. 5. punct. num. 1.* Gutier-

rez

Digitized by Google

rez de matrim.cap.33.num. Laymanum lib.5.ſum.tract. 10.cap.2.num.18. & Trullench loc.cit.num.3.

QVÆSTIO XLV.

An etiam, diſſoluantur ſponſalia; ob paupertatem ſuperuenientem ſponſæ; caſu, quo nulla fuerit facta promiſſio dotis?

NEgant & à fortiori, Bald. & Alex. quibus adiungi, in caſu præſenti, poſſunt, Conat. 4. *decreti 1.part.cap.5.num.5.* Palud. *d.27.quæſt.1.art.2.num.14.* Ludou. Lopez *2.part. de matr. cap.* 38. Rodriguez *cap.245.* Quos, & alios, vſque quatuor decim Doctores, refert pro hac parte Sanchez *loc. cit. num.3.* inter quos refert Alexandrum de Neuo, *eod. num.6.* quo pro prima ſententia,quæſt.antecedenti citauerat. Vnde, aut Alex. eſt contrarius ſibi; aut malè à Sanchez citatur.

Sed probabiliùs reſpondeo: poſſe etiam diſſolui ex parte ſponſi, quia interuenit notabiliſſima mutatio, & quæ à principio exiſtens, etiam virum prudentem ab ſponſalibus retraheret. Sic Nauar. *cap.22.num.27.* Henriquez *lib.11.cap.14. num.6.* Angel. *Ver.ſponſalia num.33.* vbi Syluest. *quæſt.10.caſu 9.* Sanchez *loc. cit. num.4.* Baſilius *loc.num.8.* Rebell. *lib.4.quæſt.8.ſect.8. num.69.* Ægidius *num.69* Tolet.*lib.7.cap.11.* Villalobos *tract.12. diff. 12. num.19.* Becanus; Filliucius & Hurtado *loc.cit.* Machado *loc.cit.docum.6.num.* Diana *3.part.tract.4.reſol.286.* Palaus, Gutierrez, Layman, & Trullench *loc.cit.*

QVÆSTIO XLVI.

An diſſoluantur ſponſalia; caſu, quo vterque ſponſus pauperior, poſt ſponſalia fiat?

NEgat Bonac. *quæſt.1. de matrim.punct.8.num.14.* Quia paupertas, inquit, inquit, vnius, compenſatur cum paupertate alterius.

Sed probabiliùs reſpondeo: diſſolui,quia per vtriuſque inopiam,non præuiſam,redditur multo difficilius onus futuri matrimonij, quàm per alterius dumtaxat: ergo, ſi per ſponſæ ſuperuenientem paupertatem, poteſt ſponſus recedere, vt nuper eſt habitum à fortiori per vtriuſque poterit. Vnde, cum in hoc euentu, verè non ſit, quo onera matrimonij ſubire poſſint, non datur locus compenſationi. Sic Rebell. *libr.4. quæſt.8. cap.70.* Baſilius *lib.12.cap.17. num.8.* & alij, quos ſequitur Palaus *diſp.1. punct.28. num.4.* vbi cum Seraphino *deciſ.1258.* Riccio *deciſ.131.* & Baſilio *loc.cit.* addit,timorem iuſtum,& probabilem exhæredationis, eſſe ſufficientem cauſam ſponſalia diſoluendi:quia eſt timor cadendi ab ſtatu tempore ſponſaliorum habito.

QVÆSTIO XLVII.

An ſponſalia diſſoluantur, quando alter ſponſus notabiliter ditior fit, altero in eodem ſtatu permanente?

NEgant Sanchez *diſp.59. cit. num.7.* Cui Diana *3.part.tract.4. reſol.280.* adiungit Ægid. *diſp.23. num.69.* Gutierrez *de matrim. cap.33.num.4.* & Reginald. *lib. 31. cap. 36. num. 363.* quos ipſe ſequitur. Quibus ego adhuc addo Bonacinam *quæſt.1. punct.8. num.13.* qui eoſdem citat Authores.

Sed æquè probabiliter reſpondeo: diſſolui ex parte illius, qui factus eſt ditior (niſi, ad ſummum, aliàs matrimonium vtrique eſſet vtile.) Quia illius ſtatus notabiliter fit dignior. Sic expreſſe Ochagau.*quæſt.23, num.7.* Et expreſſius, & abſolutiùs, Hurtado *diſp.2. diff.14.num.52.* per hæc verba: Obſeruant Sancius,& Ægidius,quòd, quamuis alteri ex ſponſis ingentiſſima diuitiarum copia ſuperueniat, altero in eodem ſtatu permanente, non poſſunt diſſolui ſponſalia: quod nos difficile exiſtimamus, quia dicta mutatio eſt ita notabilis, vt ex ſe efficiat impletionem notabiliter grauiorem facto ditiori, & quæ à principio exiſtens, etiam prudentem ab ſponſalibus retraheret. Sic Doctus Pater. Quem citatum videtur ſequi Trullench *lib.7. cap.2.dub.12.num.4.*

QVÆSTIO XLVIII.

An iurans, ſe aliquam ducturum, nulla dotis promiſſione præmiſſa, teneatur ipſum ducere, ſi cum ipſa diues ſit, nullam ei dotem aſſignare velit?

AFfirmant teneri, caſu, quo vir diues ſit, & onera matrimonij ſuſtinere poſſit. Couar.4. *decr. 1.p. cap.5.num.5.* Ludou. Lopez *2.part. inſtruct. de matr. cap.16.& 38.* Rodrig. *1.tom. cap.97. num.8.* Barboſa, Cucus, & Matienzo apud Sanc. *libro1. diſputat.60. numero 1.*

Sed probabiliùs reſpondeo: nec dicto in caſu teneri. Quia, licèt matrimonium conſtare poſſit, ſine dote; non tamen eſt decens, vt dote priuetur. Sic Sanchez *loc.cit.num.2.* Gutier. *de iuram.1.part. cap.37. num.3. & de matrim.cap.33 num.5.* Palud.*in 4.diſt.28. quæſt.1. art.2.concl.4.* Bonac. *quæſt.1. punct.8. num.11.* Filliuc, *tract.10.num.286.fin.* Quamuis, ne à ſuo deuiet more, ſolùm dicat, vtramque ſententiam, ſe reputare probabilem.

QVÆSTIO XLIX.

An cauſa ſufficientes ad diſſoluenda ſponſalia,dum poſt ipſa accidunt, ſint etiam ſufficientes ad id, ſi ſponſalibus præcedant; dummodo fuerint probabiliter ignorata?

NEgat Palud, *diſt.27.quæſt.1. art.3. num.33.& 34.* & idem problematice defendit Supplement. Gabriel. *ea diſt. quæſt.2. art.3.dub.4. & 5.*

Sed, longè multò probabiliùs reſpondeo etiam eſſe ſufficientes. Ideoque lepra, morbus Gallicus, aut alius contagioſus; (de quibus ſupra eſt habitum) & fornicatio, (de qua ſpecialiter ſtatim) non ſolum, quando ſponſalibus ſuperueniunt, illa diſſoluunt; ſed etiam, quando præcedunt,dummodo dicta mala, probabiliter ignorata fuerint ab altero ſponſo; nam aliàs ſibi imputare debet. Ratio eſt, quia eſt inſignis facta mutatio, cum contrahens denuo inueniat notabile vitium, antea ignoratum: at ſic eſt, quod, rebus notabiliter mutatis,non obligat promiſſio,*ex cap. Quemadmodum cit.* ergo. Sic Bart. & Petr. de Ledeſ. Sot. Viguer. Henriq. & Lopez, quos refert, & ſequitur Sanch, *lib.1.diſp.73.num.2.* Baſilius *lib.12.cap.18.n.1.* Seraphin. *deciſ. 1113. num.9.* Becanus *quæſt.32.* Hurtado *diſp.2. diff.15.* Leſſius, Rebellus, Ægid. Reginald. quos citat, & ſequitur Bonac.*quæſt.1.punct. 8.num.16.* & Diana *3.part.tract.4.reſol.187.* & communis, apud Palaum *diſp.1. punct.29. num.1.* Gutierrez *de matr.cap.34.num.2.* & Layman *lib.5. ſum.tractat.10. 1.part. cap.2. numero 18.*

***

Digitized by Google

QVÆSTIO L.

An ſponſus teneatur ſtare ſponſalibus, celebratis cum ea, quæ putabatur virgo, & poſtea cognoſcitur eſſe ab alio deflorata?

AFfirmant Palud. & Supplem. Gabriel. *loc. cit.* Nauarr. *lib.4. conſil in 2. edit. tit. de diuortiis conſil. 2. num. 1.* & apud ipſum, Panorm. & alij.

Sed longè probabiliùs reſpondeo: non teneri ſtare ſponſalibus. Quia cauſa hæc, denuò cognita, grauem mutationem facit; cum iniurioſum ſit viro, fœminam corruptam ducere. Idemque dicendum eſt quidquid renuat Ægidius *diſp. 23. dub. 7. num. 58.* caſu, quo ſponſus putaret eſſe virginem, & poſtea eſſe viduam agnouerit. Sic Sanchez *loc. cit. num. 3.* & penes ipſum, viginti Doctores; inter quos eſt Doctiſſ. Nauar. *in man. cap. 22. num. 27.* vbi ſic ait: Nono (*intellige, diſſoluuntur ſponſalia*) per ſuperuenientem fornicationem, &c. Dixi, *ſuperuenientem*, quia per præcedentem, non ſunt diſſoluenda, niſi tempore contractus ignoraretur, & ante matrimonium contractum ſcieretur, ſecundum omnes. Sic Ven. ſenex. Et cum hac diſtinctione intelligendus eſt, dum contrarium affirmat *loc. cit.* pro contraria ſententia, ne ſibi tantus Doctor contradicat. Sic etiam Baſilius *loc cit. num. 17.* Qui idem dicendum, aſſerit, de fœmina, quæ putabatur diues, cum re vera, non eſſet. Tenent etiam noſtram ſententiam Palaus *tom. 5. diſp. 1. punct. 29. à num. 4.* Baunius *tract. 12. de Matrim. quæſt. 16. dicto. 1.* & Trullench *lib. 7. cap. 2. dub. 9. n. 3.*

QVÆSTIO LI.

An ſponſus, qui nouerat ſponſam viduam, ſeu corruptam, eſſe; poſſit, ob fornicationem præcedentem ſibi incognitam, ab ſponſalibus reſilire?

NEgant Hugo, D. Anton. Sylueſt. Henriquez, & alij, vſque tredecim Doctores, quos pro hac parte, affert Sanchez *lib. 1. diſp. 63. num. 4.*

Sed probabiliùs reſpondeo: poſſe, quia etiam hic, adeſt notabilis mutatio, quæ virum prudentem à principio ab ſponſalibus contrahendis retraheret. Verum tamen eſt: quòd ſi ſponſus, ante contractum ſponſalium, nouerat ſuam ſponſam impudicam fuiſſe, & infamem, ob fornicationes antea commiſſas, nequeat ſponſalia diſſoluere, quamuis poſtea detegat alias fornicationes, etiam præuias, ſibi ignotas, quæ paulo plus eius honorem denigrant: Quia hæc mutatio non eſt notabilis. Sic Sanchez *loc. cit. num. 5.* & penes ipſum, Nauar. Philiarcus, & Molina. Ochagauia *quæſt. 32. num. 10. & 11.* Palaus, Baunius, & Trullench *loc. citatis.*

QVÆSTIO LII.

An etiam ſponſa, ob fornicationem ſponſi præcedentem ignoratam, poſſit ſimiliter ab ſponſalibus reſilire?

AFfirmare videtur Nauar. *cap. 22. num. 27.* per verba *ſuprà* relata, cùm indiſtinctè loquatur. Sed abſolutè negant Sanchez *loc. cit. num. 9.* & Baſil. *lib. 12. cap. 18. num. 2.*

Sed probabiliùs, media via, ſic reſpondeo. Licèt ob vnam, aut alteram fornicationem ſponſi præcedentem ignoratam, non poſſit ſponſa ab ſponſalibus reſilire; cum ex hoc leuis redundet in ſponſam iniuria; poteſt tamen ob fornicationem ſæpe iteratum, quia ex hoc & non leuis redundat in ſponſam iniuria, & magnam ſuſpicionem præbet, eum non obſeruaturum fidem in matrimonio. Sic Ochag. *q. 23. num. 10.* Filliuc. *tract. 10. 1. par. cap. 8. num. 196.* qui pro hac parte citat Molinam *tom. 2. de iuſt. tractat. 2. diſp. 272.* & Thomam Sanch. *num. 9. citato*, ſed non bene, quia Molina, ſolùm loquitur de præcedenti fornicatione ſponſæ: & Sanchez abſolutè, & abſque diſtinctione id negat. Sic etiam Moure *3. diſt. exam. cap. 17. §. 1. num. 20. verſ. In hac vero cauſa.* & Palaus *loc. cit. num. 7. & 8.*

QVÆSTIO LIII.

An, ſi quis, eo animo contraxit ſponſalia, vt re vera contraheret, etiam ſi ſciret prædictos defectus; poſſit poſtea ſponſalia diſſoluere?

REſpondeo negatiuè, quia in hoc caſu, non dedit dolus cauſam contractui ſponſalium: nec comparatione prædicti animi aliqua mutatio facta eſt, quando eiuſmodi defectus deteguntur. Sic Sanchez *lib. 1. diſp. 65. num. 2.* Baſilius *lib. 12. cap. 18. num. 4.* Hurt. *diſp. 2. diff. 15. num. 55.* Bonac. *quæſt. 1. punct. 8. n. 19.* Ægid. *diſp. 23. num. 60.* & alij quos ſequitur Palaus *punct. 29. num. 2.*

QVÆSTIO LIV.

An, ſi poſt cognitionem defectus ſufficientis ad diſſolutionem ſponſalium, nec ſponſi mutuò cognoſcant, poſſint poſtea reſilire?

REſpondeo: non poſſe, quia eo acceſſu, vtpotè facto ſpe futuri matrimonij, ſatis oſtenditur vnumquemque iniuriæ priori renuntiare, & cedere iuri reſiliendi & conſenſum habitum contrahendi, confirmare. Sic Sanchez *diſp. 66. à num. 2.* Baſilius *loc. cit.* Hurtad. *diſp. 2. diff. 16.* Ægid. *diſp. 23. dub. 10. num. 75.* & penes ipſum, Lopez, & communis. Lege Palaum *punct. 29. num. 11.* Gutierrez *cap. 34. num. 9.* & Trullench *lib. 7. c. 2. dub. 13. n. 7.*

QVÆSTIO LV.

An laborans occulto aliquo defectu, alteri non pernicioſo, teneatur alteri parti volenti ſecum ſponſalia contrahere, aperire talem defectum?

AFfirmat teneri, caſu, quo defectus notabilis ſit: vt ſi mulier ſit corrupta, aut ignobilis, aut pauper, cùm tamen, virgo, nobilis, vel diues exiſtimetur, Ochagauia *quæſt. 23. num. 25.*

Sed probabiliùs reſpondeo: non teneri talem defectum manifeſtare, ſed poſſe licitè ſponſalia, aut matrimonium contrahere, cum eo, qui talem defectum ignorat. Quia ſi hoc eſſet illicitum, & peccatum, maximè, quia, ſic contrahens, faceret contra iuſtitiam: at nullomodo contra illam facit; vt optime probat Hurtado *diſput. 2. diff. 17.* ergo. Sic ipſe. Secutus Sancium *diſput. 68.* Ægidium *diſput. 23. dub. 12.* & Filliucium *cap. 9.* quibus addi, vnus pro mille, poteſt, Baſilius, ſcilicet, *cap. 18. num. 6.* vbi ſic ait: Neque enim cogendus eſt contrahens, hæc omnia manifeſtare, ex prudenti hominum iudicio; ſed ſibi imputet, qui contraxit, ſi non non diligenter inquiſiuit. Sic ille. Quem citat, & ſequitur Palaus *diſput. 1. punct. 3. à num. 1.* vbi *num. 2.* infert, quod recens nupta quæ virgo reputatur, cum tamen non ſit, licitè poſſit aliquibus mediis vti, ad ſuum vitium occultandum, ne deprehenſa à viro iniquè tractetur: in hoc

Digitized by Google

hoc enim, viro non nocet, & ſibi fauet, vt dixerunt Ægidius, & Sancius. Per accidens autem impediri poteris ab ſponſalibus contrahendis, eo defectu non manifeſtato; & à fortiori à Matrimonio contrahendo, ſi prudenter timeres, matrimonio contracto, defectum cognoſcendum eſſe, & compartem egerrimè laturum, grauéſque diſcordias inde eſſe prouenturas. Charitas enim exigit, ne tuum commodum cum tam graui proximi damno procures. Sic Nauarr. *cap. Inter verba. Coroll.* 16. *num.* 60. *concl.* 1. *in* 2. *edit.* Sanchez *lib.*6. *diſp.* 27. *num.*10. Coninch *dub.* 12. *concl.*1. Baſil. Ponce, & Turrian. ſup. Huc vſque Palaus. De quo nos etiam *quæſt. ſequenti.*

QVÆSTIO LVI.

An ſaltem, caſu, quo defectus occultus, quo contrahens laborat, ſit alteri grauiter pernicioſus vt morbus Gallicus, vel lepra, teneatur talem defectum illi manifeſtare?

AFfirmat, & à fortiori, Ochagauia *loc. cit.* & ante ipſum, Ægidius *dub.* 12. *cit. num.* 96. vbi ſic ait: Patienti defectum tertij generis (*intellige, ex nuper aſſignatis*) non licet cum huius ignaro contrahere, niſi hic ſimiles defectus pateretur. Quia ita contrahens alteri innocenti adferret perniciem, quod ſimpliciter malum eſt. Quare credo, talem teneri parti ignaræ, ideóque paratæ contrahere, aut nuptias recuſare, aut defectum aperire. Sic ille. Et ex illo, Baſilius *lib.* 12. *cap.* 18. *num.* 5. *&* 6. Ex vtroque, Diana 3. *part. tract.* 4. *reſol.* 287. & Palaus *punct.* 30. *cit. num.* 5.

Sed æquè probabiliter reſpondeo: non teneri adhuc, talem defectum manifeſtare, ſed poſſe licitè cum ignaro talis defectus contrahere. Quia in hoc, nulla reperitur iniuſtitia; ſed ſimulatio defectus, quem non tenetur aperire. Ex quo fit, quòd corrupta concedens vſuram ſui corporis, non ſolum, iam coniugi, ſed etiam alteri promittenti ſibi nuptias, poſſit licitè defectum corruptionis, aliquo artificio occultare; quia tunc, non tam fingit, ſe eſſe virginem, quam ſimulat corruptionem. Deinde, ſi interrogata, an ſit corrupta? neget, reſtringendo, mentaliter ſub intelligendo, *in communi exiſtimatione*; aut, *ad dicendum tibi*, non peccat; quia non tenetur ad interrogationem tam duram, viuiuoce reſpondere. Imò ſi interrogata, an ſit virgo, affirmatiuè reſpondeat, mentaliter ſubintelligendo, *in communi exiſtimatione*, non peccabit, ſaltem mortaliter, ob eamdem rationem. Sic Hurtado *diſp.* 2. *diff.* 17. Et ante illum, Sanchez *diſp.* 68. *num.* 7. Filliuc. *cap.* 9.

QVÆSTIO LVII.

An Sponſa, quæ defectum aliquem, ex præaſſignatis, patitur; poſſit alterum ſponſum, ignarum illius defectus, ad matrimonium contrahendum cogere?

NEgant abſolutè Nauar. *capite* 22. *num.* 23. Couar. 4. *decret.* 2. *part. cap.* 7. *num.* 4. Armilla *ver. adulterium num.* 4. *&* 8. Angel. *ibi num.* 3. Baſilius *loc. cit. numero* 7. & Villalobos *tractat.* 12. *diff.* 14. *num.* 3.

Affirmant verò, Ægidius, Ochagauia *loc. cit.* & alij, caſu dumtaxat, quo defectus ſint occulti, & non pernicioſi alteri: ſecus verò, inquiunt, ſi grauiter pernicioſi ſint.

Sed æquè probabiliter, reſpondeo: poſſe cogere, ſemper quod poſſit licitè, iuxta nuper dicta, cum ignaro quorumcumque defectuum, matrimonium contrahere. Sic Hurtado *loc. cit.* per hæc verba Communiter Doctores exiſtimant, poſſe cogere. Et merito; quia quamuis ignarus defectus habeat ius diſſoluendi ſponſalia ex parte ſui; tamen ea non diſſoluit ex eo, quod nolit contrahere cum eo, qui laborat defectu; quia quamuis eo ipſo, quod non vult contrahere diſſoluat ſponſalia ex parte alterius, quia eo ipſo cedit iuri ſuo, & obligationi alterius, non tamen aufert ſibi obligationem, qua obligatus eſt laboranti defectu; ac proinde laborans defectu poteſt alterum ignarum defectus cogere, ſeu compellere, vt ſecum contrahat matrimonium, vt ſatisfaciat obligationi, quam adhuc retinet contrahendi. Sic ille, qui pro ſe citat Sancium, Ægidium, Filliucium, & Ochagauiam. Sed ex his Ægid. & Ochagauia, non abſolutè id, vt vidimus, affirmant. Legantur Sanchez *d.*68. Palaus *diſp.* 1. *punct.* 30. *num.* 8. & Trullench *lib.* 7. *c.* 2. *dub.* 14. *à num.* 1.

QVÆSTIO LVIII.

An poſſit reſilire ab ſponſalibus, qui dubitat, an tempore Sponſalium, ita eo animo eſſet affectus, vt haberet voluntatem contrahendi, etiam ſi præſciſſet tales defectus?

REſpondeo: dicendum, quòd ſi defectus nouè cognitus eſt grauis, optime poterit reſilire, quia præſumitur, non habuiſſe animum ſe obligandi: ſecus verò dicendum, ſi defectus leuis ſit. Vnde, ſi quis celebrauit ſponſalia cum ea, quæ credebatur diues, aut virgo, cum eſſet pauper, aut deflorata, bene poteſt reſilire ab ſponſalibus, ſi poſtea dubitet, an tempore ſponſalium, ita eſſet animo affectus, vt eam ſibi deſpondiſſet, ſi cognouiſſet, illam eſſe pauperem, aut defloratam Sic Sanchez *diſput.* 65. *num.* 4. Nauar. *cap.* 18. *num.* 7. Bonac. *quæſt.* 1. *punct.* 8. *num. vltimo*, & alij.

QVÆSTIO LIX.

An, quando adeſt ſufficiens cauſa ad diſſolutionem ſponſalium, neceſſaria ſit iudicis authoritas ad ea diſſoluenda?

AFfirmat Innoc. *in cap. De illis deſponſat. impuber.* apud Sanchez vbi infra.

Sed longè multò probabiliùs, reſpondeo: dicendum, quòd quando ſponſalia ipſo iure dirimuntur, vel manifeſta eſt cauſa diſſoluendi; veluti quando alter ſponſus, aut religionem ingreditur, aut matrimonium de præſenti celebrat, aut initiatur Ordine Sacro, nullomodo eſt neceſſaria iudicis authoritas ad eorum diſſolutionem; vt expreſſe docent D. Thom. *in* 4. *diſt.* 27. *quæſt.* 2. *art.* 3. D. Anton. Viguerius, & alij plures, apud Sanchez (ex quibus quidam addunt, idem dicendum, quando ſponſalia ſunt clandeſtina.) Quando verò cauſa diſſolutionis eſt dubia; aut aliàs ex diſſolutione ſponſalium oriretur ſcandalum, tunc neceſſaria erit iudicis authoritas ad ea diſſoluenda. Sic Sanchez *lib.* 1. *diſput.* 69. *à num.* 3. Baſilius *lib.* 12. *cap.* 18. *num.* 8. Nauar. *capit.* 21. *num.* 28. Rebell. *lib.* 4. *quæſt.* 8. *ſect.* 9. Ochagau. *quæſt.* 23. *num.* 16. Bonacina *quæſt.* 1. *punct.* 10. *num.* 5. *&* 9. Hurtad. *diſput.* 2. *diſt.* 18. & alij penes ipſos. Quibus adde Palaum *diſp.* 1. *punct.* 31. *à num.* 1. & Trullench *lib.* 7. *cap.* 2. *dubit.* 16.

***

QVÆSTIO

Digitized by Google

Qvæstio LX.

An, quando ex aliqua ſufficienti cauſa diſſoluuntur ſponſalia, iuramento firmata, ſit neceſſarium petere relaxationem iuramenti?

AFfirmant Sotus *in 4. diſt. 27. quæſt. 2. art. 3. ad* 1 Viguerius *lib. inſtitut. cap.* 16. §. 7. & Ludou. Lopez 2. *par. cap.* 36. *de matrim.*

Sed longè multò probabiliùs reſpondeo: negatiuè, quia, euaneſcente matrimonij promiſſione, obligationem iuramenti euaneſcere neceſſum eſt. Sic Sanchez *diſp.* 67. *num.* 2. Baſil. *loc. cit.* Bonacina *punct.* 10. *cit. num.* 6. Gutiertez *de matrim. cap.* 35.

Qvæstio LXI.

An, quando ſponſus cauſam diſſolutionis ſponſalium probare non poteſt, niſi detegendo vitium ſponſæ, poſſit illud in iudicio detegere?

REſpondeo: poſſe, dummodo, prius, per ſe, vel patentes, vel viros pios, ſponſam admoneat, vt deſiſtat, & reſiliat, vt ſic infamiam euitet, & ipſa nolit deſiſtere. Quia in tali caſu, fas erit ſponſo ad tribunal iudicis deferre, cum iure ſuo vtatur, & alias vllo alio modo defendere ſe poſſit. Sic Sanchez *diſp.* 70. *num.* 2. Baſilius, Rebell. & Ochagau. *loc. cit.* & communis. Lege Palaum *loc. cit. n.* 4.

Qvæstio LXII.

An Iudex, cuius authoritate ſunt diſſoluenda ſponſalia, debeat eſſe ordinarius, vel Delegatus?

REſpondeo: debere neceſſariò eſſe Eccleſiaſticum, ordinarium, vel delegatum, vt Epiſcopum, vel delegatum eius. Quia hæc eſt materia ſpiritualis: & & ideo non pertinet ad laicum; nec ad Parochum, cum hic, non habeat iuriſdictionem in foro externo. Sic Sanchez *diſput.* 69. *num.* 10. Bonacina *punct.* 10. *num.* 8. Reginald. *lib.* 31. *num.* 168. & alij. Et hæc de ſponſalibus; nam ea, quæ deſiderare hic potes, 1. *part. tract.* 5. *diſp.* 8. §. 2. tractata reperies.

DISPVTATIO III.

De eſſentia, & quidditate Matrimonij.

Qvæstio Prima.

Quot vocibus, ſeu nominibus, matrimonium vocari ſolet?

REspondeo: quòd quatuor: nempe, Matrimonium, Nuptiæ, Connubium, & Coniugium. *Matrimonium*, dicitur, quia mulier nubit, vt mater efficiatur. *Nuptiæ* & *Connubium* à nubendo, eo quod velamine tegantur coniuges, cum benedictionem accipiunt. Et tandem *Coniugium*, quia duos ſub eodem iugo perpetuò coniungit. Sic Sanchez *lib.* 1. *de matrim. in proœmio.* Baſilius *lib.* 1. *de matr. cap.* 1. *à num.* 3. & penes ipſos alij.

Qvæstio II.

Qua ratione matrimonium, vt eſt contractus naturalis, ſeu, vt eſt officium naturæ, definiatur?

REſpondeo: quòd cùm multa reperiantur in matrimonio, nempe, & contractus ipſe; & mutua coniugis obligatio, vinculum indiſſolubile, poteſtas ad vtendum coniugis corpore; & vſus talis poteſtatis, ideo variè à variis Doctoribus matrimonium definitur. Alij namque dicunt, matrimonium eſſe, *duarum perſonarum legitimum conſenſum.* Alij, *legitimam ſocietatem inter virum, & fœminam, in qua de pari conſenſu ſemetipſum debet alteri.* Alij, *viri fœminaque coniunctio maritalis, inter legitimas perſonas vitam indiſſolubilem retinens.* Alij denique, & melius, *Matrimonium eſt coniunctio maris, & fœminæ inter legitimas perſonas vitam indiſſolubilem retinens.* Sic Alex. III. *in cap. illud quoque de præſumpt. & c.* 2. 27. *quæſt.* 2. & habetur *lib.* 1. *ff. de ritu nuptiar. &* §. 1. *inſtit. de patr. poteſt.* Legantur Sanchez *lib.* 2. *de matrim. diſp.* 1. & Baſilius *lib.* 1. *cap.* 2. & alij penes ipſum.

Qvæstio III.

An Matrimonium, vt eſt contractus naturalis, ſolo naturæ iure ſit inſtitutum?

NEgant in primis quidam Doctores, docentes, inſtitutum eſſe à Deo non immediatè, ſed mediante Adamo, quando ex diuina inſpiratione protulit illa verba Geneſ. 2. *Hoc nunc os ex oſſibus meis.* Ita Magiſt. *in* 4. *d.* 26. *cap.* 1. Baſſolis, Palud. Mayron Couarr. & alij, quos referunt Sanchez *diſp.* 4. *num.* 2. Vaſq. *diſp.* 1. *de matr. cap.* 2. *num.* 6. & Baſilius *cap.* 8. *num.* 2.

Negant deinde alij exiſtimantes, huiuſmodi contractum inſtitutum fuiſſe immediate ab ipſomet Deo; vel illis verbis: *Geneſ.* 1. *creſcite, & multiplicamini.* vt volunt Sylueſt. Almain. Sotus, & alij, quos refert & ſequitur Sanchez *num.* 3. vel in ipſa Euæ creatione; vt ſentiunt Hugo de S. Victore, Caiet. Veracruz, Rebellus, & alij penes Baſilium *loc. cit. num.* 1. Quibus adhæret nouiſſimè Petr. Cornejo *tom.* 2. *in* 3. *par. diſp.* 1. *de matrim. dub.* 8. & Palaus *de Matrim. diſp.* 2. *punct.* 1. *num.* 5.

Negant tandem alij putantes, iure non ſolùm naturali, ſed etiam diuino poſitiuo inſtitutum contractum matrimonij fuiſſe. Ita Scot. Gabr. Ricard. & alij penes Baſilium *loc. cit. num.* 3.

Sed probabiliùs reſpondeo: matrimonium (vt contractus quidam naturalis eſt) ſolum eſſe inſtitutum iure naturæ: celebratum vero in Paradiſo, illis verbis Adami: *Hoc nunc os ex oſſibus meis.* Nam illis verbis, conſenſum expreſſit, ſine quo matrimonium conſtare non poteſt, & ideo veriſimile eſt, aliis verbis ſimilibus, Euam reſpondiſſe, quibus etiam ſuum conſenſum Adamo indicaret. Sic Baſilius *loc. cit. à num.* 4. & penes ipſum, Vaſquez, Petrus Ledeſma, Valentia, & alij.

Qvæstio IV.

An extiterit præceptum de contrahendo matrimonio; & quale illud fuerit?

NEgauit Medina *lib.* 4. *de Sacrorum hominum continentia contro.* 2.

Sed certiſſimè reſpondeo, extitiſſe. Vel diuinum poſitiuum,

Digitized by Google

poſitiuum, contentum illis verbis Geneſ. 1. *creſcite, & multiplicamini*: vt ſentiunt Gregor. de Valentia *diſput.* 10. *quæſt.* 1. *punct.* 4. Ægidius *diſp.* 15. *dub.* 1. *concl.* 5. Ricard. Durand. Scot. & alij penes Baſilium, infra. Vel ſolum naturale, ab ipſamet ratione naturali ortum; vt optimè probat Baſilius *cap.* 4. *num.* 2. Sic ipſe, & penes illum, Vaſquez *diſp.* 1. *de matrim. cap.* 3. Petr. Ledeſma *quæſt.* 41. *art.* 2. *dub. circa* 6. *principale.* Viguerius, Palud. & alij. Vel tandem, diuinum, & naturale ſimul, vt putat Becanus *cap.* 44. *de matrim. quæſt.* 3. Rebell. *lib.* 2. *quæſt.* 2. *num.* 3. & alij.

QVÆSTIO V.

An, nunc etiam extet huiuſmodi de contrahendo matrimonio præceptum?

NEgant D. Bonau. *in* 4. *diſt.* 26. *art.* 1. *quæſt.* 3. Ricard. *ibi. art.* 3. *quæſt.* 2. Alex. de Neuo. *rubri. de ſponſalib. num.* 20. Caſtro *contra hæres. Verb. virginitas*, exiſtimantes; vel reuocatum fuiſſe antè diluuium, vel in lege Euangelica à Chriſto Domino, cum non poſſit conſiſtere cum virginitate, quam ipſe conſulit. Matth. 19.

Affirmant verò è contra hæretici noſtri temporis, volentes, adhuc extare, eoque præcepto ſingulos obligari; adeo abhorrent vitam cœlibem. Sed horum error damnatus fuit in Concil. Florent *in litteris vnionis*, & in Trident. *ſeſſ.* 24. *can.* 9. & 10. Quare hoc omiſſo errore.

Alij, media via, defendunt, extare quidem nunc, dictum præceptum, ſed non obligare ſingulos, ſed tantum communitatem. Ita Durand. Scot. Sotus, Palud. & alij, vſque duodecim Doctores, quos refert: & ſequitur Sanchez *lib.* 2. *diſp.* 3. *num.* 4. Eſtius *in* 4. *diſt.* 26. §. 2.

Sed probabiliùs reſpondeo 1 extare nunc dictum præceptum, nec reuocatum fuiſſe: quia præcepta naturalia non extinguuntur neceſſitate, licèt pro tunc non obligent; vt conſtat in præcepto eleemoſynæ: ceſſauit ergo obligatio præcepti de contrahendo matrimonio, cum hoc ſolùm obliget cum ea circunſtantia, ſi adſit neceſſitas propagandi genus humanum, qualis initio mundi, & poſt diluuium fuit; quæ cum ceſſauerit, ceſſauit etiam obligatio præcepti, ita vt nec communitatem, nec Principes, vt contrahere compellant ſubditos obligat. Sic Baſil. *lib.* 1. *cap.* 4. *num.* 8. Cornejo *diſp.* 1. *de matr. dub.* 9. *in fine* & alij, quos ſequuntur Petrus Ledeſma *de Matrim. q.* 41. *art.* 1. *dub.* 1. Palaus *diſp.* 2. *punct.* 1. *num.* 5. *fine.* & Trullench *lib.* 7. *cap.* 3. *à num.* 2.

QVÆSTIO VI.

An peculiari lege, teneantur aliqui homines matrimonium contrahere?

REſpondeo affirmatiuè. Nam primò, tenentur matrimonium contrahere, illi qui conſilium continentiæ perpetuæ capere non poſſunt. Hi namque, dum tales ſunt, & quatenus tales, pro remedio ſuæ incontinentiæ coniugium amplecti debent. Secundò etiam tenentur matrimonium inire Reges, ac Principes, eorumque filij, in caſu, quo matrimonium ſit cauſa conſeruandæ pacis, aut religionis in regno; veluti, ſi ex cœlibatu Principis periculum eſſet, ne poſt eius mortem, regni ſucceſſio ad hæreticos, aut infideles tranſiret, aut magnorum in republica motuum cauſam præberet. Sic Eſtius *in* 4. *d.* 26. §. 2. *fine.* nec non Sanchez, Ledeſma, & Bonac. quos ſequitur Trullench *loc. cit. num.* 8.

QVÆSTIO VII.

An deficientibus hominibus, demptis Religioſis, tenerentur iſti matrimonium contrahere?

AFfirmant Sanchez *lib.* 2. *diſp.* 3. *num.* 5. & penes ipſum, Sotus Angles, Viuald. & alij quatuor Doctores, Reginald. & Villalob. quos refert, & ſequitur Diana 3. *par. tract.* 4. *reſol.* 289. quibus addi poſſunt, Filliuc. *tract.* 10. *num.* 8. & Bonac. *quæſt.* 2. *punct.* 3. *num.* 3.

Negant è contra Baſilius *loc. cit. num.* 11. & apud ipſum, Ricard. Durand. Vaſquez & Petr. Ledeſma, quibus adiungi poſſunt, Henriquez *lib.* 11. *de matrim. cap.* 1. & Rebell. *lib.* 2. *quæſt* 2. *num.* 4. quia exiſtimant, in eo caſu, iam finem mundi inſtare, & ſic, non eſſe neceſſarium, matrimonium à Religioſis contrahi, vt per illos genus reſtauraretur humanum.

Sed clariùs ſic reſpondeo: Si finis mundi certò inſtaret, certoque conſtaret, velle Deum mundum perire, nullomodo tenerentur Religioſi, nec alij, ſi darentur homines, ad matrimonium iniendum; quia inaniter conarentur ad eius conſeruationem. Si verò, de interitu mundi eſſet dubium, nec de decreto Dei conſtaret, etiam Religioſi tenerentur nubere, vt quantum in eis eſſet, occurrerent morti mundi. Sic conciliantur Authores vtriuſque ſententiæ.

Verum eſt, vt notat cum Sanchez, & Reginaldo, Diana, poſſe etiam nunc occurrere caſum, in quo aliquis religioſus (licet non ratione præcepti matrimonij) ad iniendum matrimonium teneretur, vt ſi ſequerentur ſeditiones, & bella, niſi Principis filius vxorem duceret, iuxta dicta *quæſt.* 6. Lege Trullench *loco citato.*

QVÆSTIO VIII.

An Matrimonium in lege naturæ, & veteri fuerit Sacramentum?

AFfirmant Alex. Alenſ. *par.* 4. *quæſt.* 1. *mem.* 2. *art.* 1. Albert. Phigius *contro.* 10. Caſtro *lib.* 11. *contra hæres. Ver. Nuptiæ, hæreſi* 3. Petrus Soto *lect.* 2. *de matrim. quæſt.* 3. 4. & 5.

Sed certiſſimè reſpondeo: non fuiſſe Sacramentum (ſaltem propriè loquendo) ſed ſolum contractum naturalem. Sic colligitur expreſſe ex Trident. *ſeſſ.* 24. *cap. vnico, & can.* 1. vbi expreſsè damnatur, qui dixerit, matrimonium non eſſe Sacramentum à Chriſto inſtitutum; aut non eſſe nouæ legis Sacramentum: ergo anteà non erat Sacramentum. Sic Sotus *in* 4. *diſt.* 26. *quæſt.* 2. *art.* 1. & 2. Ledeſma 2. 4. *quæſt.* 44. *art.* 2. Bellarm. *lib.* 1. *de matrim. cap.* 5. & Baſilius *lib.* 1. *cap.* 5. *num.* 1. qui dicunt oppoſitam ſententiam non eſſe tutam. Henriquez & Petrus Ledeſma, quos citat, & ſequitur Sanchez *lib.* 2. *diſp.* 7. Hurtado. *diſp.* 3. *diff.* 20. & alij cum quibus ſunt Baunius *tractat. de matrim. quæſt.* 3. *dicto* 1. & Trullench *lib.* 7. *c.* 3. *dub.* 4. *num.* 11.

***

DISPV

DISPVTATIO IV.

De quidditate, & inſtitutione Matrimonij, vt Sacramentum eſt.

QVÆSTIO PRIMA.

Quonammodo, Matrimonium, vt Sacramentum eſt, definiatur?

RESPONDEO: ſic ab aliquibus definiri: *Eſt ſignum efficax diuinæ gratiæ ad Chriſtianam procreationem in maritali, & diſſolubili contractu viri, & fœminæ naturali diuinitus inſtitutum.* Ita Valentia *tom.* 4. *diſp.* 10. *queſt.* 1. *punct.* 1. Ab aliis verò ſic: *Eſt ſenſibile ſignum gratiæ, quo inter ſe vir, & mulier perpetuo coniunguntur.* Ita Maior in 4. *diſt.* 26. *queſt.* 1. Rebell *lib.* 2. *queſt.* 1. *num.* 5. Ab aliis tandem, & aptius, ſic: *Eſt contractus viri, & fœminæ legitimus, quo mutua curporum poteſtas traditur, gratiæ ſpiritualis collatiuus.* Sic Baſilius *lib.* 1. *cap.* 2. *num.* 10. ex Tolet. *lib.* 7. *cap.* 5.

QVÆSTIO II.

An Matrimonium fidelium in lege noua, ſit verè, & propriè Sacramentum?

NEgarunt quidam hæretici, quos refert Bellarmin. *lib. de matrim. cap.* 1. & ex Catholicis etiam negarunt Durandus *in* 4. *diſt.* 26. *queſt.* 3. Gloſſa *in cap. fin. de ſent. excom. in* 6. *ver. Sacramentis.* & Magiſter *in* 4. *diſt.* 2. vt refert Sanchez *lib.* 2. *diſput.* 10. *num.* 1. quibus addi poſſunt Gaufred. Hoſtienſ. & alij apud Maiorem *in* 4. *diſt.* 26. *queſt.* 1. Guillelmus Peraldus *in ſumm. vitior.* & Iacob. de Vitriaco *lib. Occidental. hiſtoria cap.* 36. Exiſtimantes, Matrimonium nec eſſe propriè, & vniuocè Sacramentum, nec gratiam conferre. His fauet Petr. Soto *lect.* 2. *de matrim.* Quatenus dixit, ſuo tempore fuiſſe probabile, Sacramento Matrimonij non conferri gratiam gratum facientem.

Sed certiſſimè de fide reſpondeo, eſſe verum, & proprium Sacramentum gratiam conferens. Sic definitur in Trident. *ſeſſ.* 7. *can.* 7. *& ſeſſ.* 24. *cap. vnico, & can.* 1. & multo antea (quidquid dicat cum Soto *diſt.* 26. *q.* 2. *art.* 3. Sanchez *loc. cit. num.* 2.) In Concil. Conſtantienſi, & Florent. vt optimè, ex Valentia, & Vaſquio, probat Baſilius *lib.* 1. *cap.* 5. *num.* 5. Sic tenent omnes Catholici. Legantur citati; & à nobis adducti 1. *par. tractat.* 1. *diſput.* 1. *queſt.* 3. & Cornejo *tract.* 6. *de matrim. dub.* 5. vbi bene probat, hoc Sacramentum eſſe vnicum, & ſimplex.

QVÆSTIO III.

An Matrimonium inſtitutum fuerit à Chriſto Sacramentum, illis verbis: Quos Deus coniunxit, homo non ſeparet, Matth. 19.

NEgat in primis Guido in *Enchir. tractat.* 1. *cap.* 1. exiſtimans (ſed improbabiliter) inſtitutum fuiſſe à Chriſto in primo inſtanti ſuæ Incarnationis. Negat deinde Viguerius *lib. inſtitut. cap.* 16. §. 7. *verſ.* 1. & indicat Cyrillus Alexan. *lib.* 2. *in Ioan. cap.* 22. putans, eſſe inſtitutum in nuptiis Galileæ, quibus Chriſtus interfuit. Negat tandam Baſilius *lib.* 1. *cap.* 6. *num.* 2. quatenus docet, incertum eſſe, quo tempore fuerit à Chriſto inſtitutum, licèt ſit certum ab ipſo inſtitutum eſſe.

Sed probabiliùs reſpondeo: Matrimonium inſtituendum approbatum fuiſſe à Chriſto Domino Ioan. 2. inſtitutum verò, vel eleuatum ad rationem Sacramenti, illis verbis: *Quod Deus coniuxit*, &c. Ratio eſt, quia de fide eſt, quod Chriſtus Dominus eleuauerit matrimonium in Sacramentum: at nullibi, ita probabiliter apparet, quàm, eo tempore, quo ex profeſsò ſermonem habuit de matrimonio: ergo. Sic vterque Sotus, Henriquez, Viuald. Palac. Vera-Cruz, & alij, quos refert, & ſequitur Sanchez *lib.* 2. *diſp.* 4. *num.* 5. quibus addi poſſunt Rebell. *lib.* 2. *queſt.* 3. *num.* 9. Aureol. *in* 4. *diſt.* 19. *queſt. vnica.* Cornejo *diſp.* 1. *de matrim. dub.* 8. Baſſeus *Verb. Matrim.* 1. *num.* 5. Villalob. *tract.* 12. *diff.* 5. *num.* 2. Machado *lib.* 3. *par.* 1. *tract* 8. *docum.* 2. *num.* 4. Palaus *diſp.* 2. *punct.* 1. *num.* 6. *fine* & Trullench *lib.* 7. *cap.* 3. *dub.* 2. *num.* 2.

QVÆSTIO IV.

An Matrimonium infidelium ſit Sacramentum?

AFfirmant Adrianus *in* 4. *queſt.* 1. *de Matrim.* §. *ad rationes. fol. mihi* 390. & Guillelmus Eſtius *in* 4. *diſt.* 26. §. 6. & nonnulli alij, apud ipſum.

Sed certiſſimè reſpondeo: non eſſe Sacramentum, ſed ſolùm verùm contractum obligantem illos. Prima pars conſtat, quia, cùm infideles careant baptiſmo, qui eſt ianua omnium Sacramentum, incapaceſſunt huius, & alterius cuiuſuis Sacramenti. Sic Vaſquez *diſp.* 2. *de matrim. cap.* 10. *num.* 11. Sanchez *lib.* 2. *diſp.* 8. *num.* 2. Baſilius *lib.* 2. *cap.* 6. *num.* 4. dicens, eſſe communem omnium fere Doctorum ſententiam. Secunda vero pars etiam, eſt certa. Quia infideles celebrando talem contractum non peccant, cum ſit ordinatus in propagationem naturæ, & in remedium concupiſcentiæ: Ergo, vt quid licitum eos obligat. Sic Bonac. *queſt.* 2. *punct.* 2. *num.* 2. & omnes quos etiam ſequitur Baunius *tractat. de Sacram. Matrim. queſt.* 3. *dicto* 2. vbi caure eſt legendum, ob defectum particulæ, *Non.*

QVÆSTIO V.

An ſaltem, Matrimonium fidelis cum infideli contractum ex Pontificis diſpenſatione, ſit ex aliqua parte; Sacramentum?

AFfirmant eſſe Sacramentum ex parte fidelis, Sot. *in* 4. *diſt.* 26. *queſt.* 2. *art.* 3. Catharinus *opuſc. de matrim. queſt.* 1. Echius *hom.* 73. *de Sacram.* Bonac. *queſt.* 2. *de matrim. punct.* 2. *num* 3. qui tamen malè citat Vaſquium pro hac parte. Sicut Hurtadus, *vbi infrà*, Rebellum *lib.* 3. *queſt.* 9. Nam ille, oppoſitum expreſsè docet; hic autem, nil ibi de hoc puncto.

Sed longè probabiliùs reſpondeo; nulla ex parte eſſe Sacramentum, quia in hoc caſu, altera pars eſt incapax Sacramenti: ſed ſic eſt, quòd hoc Sacramentum eſt vnicum in duobus, ſicut eſt in ambobus vnicus, & integer contractus: ergo ſi in vno nequit eſſe Sacramentum, nec in in alio. Sic Angles 1. *par. de matrim. queſt.* 12. *articul.* 1. *dub.* 1. Henriquez *lib.* 11. *cap.* 2 *fine*, *& lib.* 12. *cap.* 13. *num.* 3. Sanchez *lib.* 2. *diſp.* 8. *num.* 2. Vaſquez *diſput.* 2. *de matrim. cap.* 4. *num.* 20. *& cap.* 10. *num.* 113. Ægidius *diſp.* 24. *num.* 24. Reginald. *lib.* 32. *n.* 2. Gutierrez, & Petr. de Ledeſma,

penes

Digitized by Google

penes Bonacinam *loc. cit.* Baſilius *lib. 1. cap. 6. num. 7.* Hurtado *diſp. 3. diff.* 18. Becanus *de matrim. cap.* 44. *quæſt.* 4. *num.* 8. Cornejo *loc. cit. & dub. vltimo. pag.* 881. Ochagan. *tract. 1 quæſt. 1. num. 2. & 21. fine.* & Palaus *diſp. 2. punct. 2. n.* 10.

QVÆSTIO VI.

An Matrimonium infidelium caſu, quo vterque baptizetur, fiat Sacramentum?

AFfirmant Sanchez *lib. 2. diſp. 9. num. 5.* & penes ipſum, Palud. Deza, Argentina, Veracruz, Vega, & alij exiſtimantes, fieri Sacramentum, & conferre gratiam ſtatim in ipſo baptiſmo, etiamſi non accedat nouus conſenſus.

Affirmant etiam alij docentes, matrimonium infidelium, fieri quidem Sacramentum, & conferre gratiam, non tamen quando illi baptizantur, ſed quando poſt baptiſmum, habent nouum conſenſum, vel antiquum, per aliqua ſigna, veluti per verba, nutus, vel copulam approbant. Ita Capreol. & Palud. *in 4. diſt. 26.* Bellarm. *lib. 1. de matrim. cap. 5. & 1?.* Pet. Ledeſma *de matrim. q. 59. art. 2. dub. 3.* Rebellus *lib. 2. quæſt. 6. num. 2.* Bonac. *quæſt. 2. punct. 2. num. 5.* Villalob. *tract. 13. diff. 5. num. 2.* Laym. *tract. 10. cap. 3. n. 6.* & alij, quos ſequitur Trullench *lib. 7. cap. 3. dub. 4. num. 8.*

Sed probabiliùs reſpondeo: nunquam fieri Sacramentum. Nam in primis, non poteſt fieri Sacramentum, quando infideles ſuſcipiunt actu baptiſmum, vt exiſtimarunt authores primæ ſententiæ. Quia cum baptiſmus habile ſubiectum reddat, prius tempore ſuſcipi debet ab infidelibus, vt habiles ſint ad hoc, & ad alia Sacramenta ſuſcipienda.

Secundò, quòd nec poſſit fieri Sacramentum poſt baptiſmum, quando habetur nouus conſenſus, aut renouatur antiquus, conſtat etiam; quia nequit dari Sacramentum matrimonij, abſque materia, & forma vt patet: at hæc nequeunt dari poſt baptiſmum: ergo. Minor probatur: Quia materia, & forma Matrimonij Sacramenti, eſt primus contractus, vel prima traditio poteſtatis in corpus coniugum: ſed poſt baptiſmum, non datur primus contractus, nec prima traditio, ſed ad ſummum renouatio, aut approbatio eorum: ergo. Maior, in qua poteſt eſſe difficultas, probatur: nam certum eſt, quod matrimonium, vtroque coniuge, viuo, repeti non poteſt; non quia hoc Sacramentum ſit ex ſe initerabile, cum ex Trident. *ſeſſ. 7. can. 9.* ſolum Baptiſmus, Confirmatio, & Ordo initerabilia ſint; ergo ſolum ex defectu materiæ, vel formæ. Nam ſi ſufficeret pro materia, & forma continuatio, approbatio, vel confirmatio primæ traditionis, non eſſet cur millies Sacramentum Matrimonij reiterari non poſſet. Quod certe, inconueniens videtur id concedi; quidquid aliter Thomæ Sanchez videatur, *lib. 2. diſp. 11. num. 31.* Sic Vaſquez *tom. 2. in 3. par. diſp. 128. cap. 5. & tom. 4. diſp. 2. de matrim. cap. 10.* Ægid. *diſp. 24. dub. 2. num. 25.* Hurtado *diſp. 3. diff. 16.* Baſilius *lib. 1. cap. 9. num. 8. & 9.* Albiz *in manuſcriptis tract. de matrim. diſput. 2. dub. 2.* Cornejo *diſp. 1. de matrim. dub. vltimo.* Diana *3. par. tr. 4. reſ. 253. & reſol. 255.* Palaus *diſp. 2. punct. 2. n. 14.* & Baunius *tr. 12. q. 8. de Matrim. per totam.*

QVÆSTIO VII.

An inter fideles poſſit validè celebrari matrimonium, quod non ſit Sacramentum?

AFfirmant Vaſquez *tom. 3. in 3. par. diſp.* 138. Rebellus *lib. 2. quæſt. 5. concl. 1.* Baſilius *lib. 1. cap. 9. num. 3.* & apud ipſum, Scot. Baſolis, & Almain. Hurtado *diſp. 3. diff.* 19. Villalob. *tract. 13. diff. 6.* Diana *3. par. tract. 4. reſol. 255.* & alij, exiſtimantes, id accidere facile. Nam facile (inquiunt) poteſt quis, quamuis non licite, contrahere matrimonium, ſine formali, vel virtuali intentione faciendi, quod facit Eccleſia, in quo caſu, licet illud matrimonium non ſit Sacramentum defectu intentionis, vt conſtat, eſt tamen validum in ratione contractus, itaut contrahens nequeat alteri nubere.

Sed probabiliùs reſpondeo: non poſſe, quia Chriſtus Dominus inſtituit matrimonium fidelium in Sacramentum. Ergo ex Chriſti inſtitutione, hæc duo ſunt inſeparabilia; impoſſibile ergo erit inueniri, inter fideles, ratio matrimonij, ſine ratione Sacramenti. Sic Sanchez *lib. 2. diſp. 10. num. 6.* & penes ipſum, Suarez *tom. 1. de Sacram. quæſt. 64. art. 10. diſp. 13. ſect. 2.* & Petrus de Ledeſma *quæſt. 42. art. 1. dub. 7. in ſolut. ad 1. & 2.* Ægidius *diſput. 24. dub. 2. num. 22.* Layman *tract. 10. par. 2. cap. 2. num. 2.* Cornejo *diſp. 1. de matrim. dub. vltim. pag.* 880. Luyſius Turrianus *in ſum. par. 2. cap. 94. dub. 10.* & Palaus *punct. 2. cit. num. 5.* vocans hanc ſententiam longè veriorem.

QVÆSTIO VIII.

An in Sacramento Matrimonij conferatur tanta gratia ſanctificans, quanta confertur in aliis?

AFfirmat, licèt ſubdubius, Baſilius *lib. 1. cap. 6. num. 9.* ait enim, rem eſſe incertam: quia non conſtat certò, eſſe inæqualem gratiam, quæ ex opere operato confertur in Sacramentis.

Sed clariùs, & probabiliùs, reſpondeo: non conferri tantam, quia eſt minoris excellentiæ, quam omnia alia Sacramenta: ergo minorem gratiam, ex opere operato cauſare, neceſſum eſt. Sic Palud. Maior. Petrus Sotus, Viguer. & ſuplem. apud Baſilium, Ludouicus de S. Iuan *de matrim. quæſt. 1. artic. 5. diff. 2. pag.* 841. & Cornejo *tractat. de matrimon. diſput. 1. dub. 5. pag.* 861. nec non Trullench *dubitat. 4. cit. fine.*

QVÆSTIO IX.

Quænam ſit materia, & forma Sacramenti Matrimonij?

REſpondent in primis quidam; materiam eſſe verba, & actus contrahentium: formam verò, illa verba *Geneſ. 2. & Matth. 19. Propter hanc relinquet homo patrem, & matrem, & adhærebit vxori ſuæ.* Nam his verbis, Deus ſanctificauit matrimonium, & quotidie, vt Miniſter eius ſanctificat: cum ſcriptura ſemper loquatur. Sic Catharinus *opuſ. de matrim. q. 1. §. Nos ergo.* Sed certe improbabiliter.

Secundò, alij reſpondent, materiam eſſe conſenſum contrahentium; formam verò, verba, ſeu ſigna exteriora. Ita Nauar. *cap. 22. n.* 20. Valentia *diſp. 10. q. 1. punct. 6.* Rebel. *lib. 2. q. 4. ſect. 3. num. 12.* Tolet *lib. 7. c. 7.* Et apud Sanchez, *vbi infrà*, Abbas, Præpoſit. Alex. de Neuo, Humada, Capreol. & Deza. Vnde male refert Machado, horum Doctorum ſententiam, dicens, eos affirmare: Que la materia conſiſte en las palabras; y la forma, en el conſentimiento de los contrayentes.

Tertiò, alij ſentiunt è contra, nempe, verba eſſe materiam; conſenſum verò mutuum, formam ita, Maior *in diſtinct. quæſt. 1.*

Quartò, alij dicunt, materiam, eſſe contrahentium: formam verò, verba exprimentia conſenſum. Ita

Digitized by Google

expreſsè Luyſius Turrianus *in ſua ſumma parte 2. cap 94. dub.2.*

Quintò, alij putant, materiam eſſe verba coniugis prius loquentis, Formam vero, verba loquentis poſterius. Ita Ricard. *diſt.26.art.4.q.1.* Victoria *num.245.* Angel. *matrim.1.num.2.* Aſtenſ. *lib.8. tit.7. art.1. n.2.* Henriq. *lib.11.c.2.n.2.* Ledeſma vterque Philiar. Viuald & Vega, penes Sanchez *lib.2. diſp.5. num.5.*

Sextò, alij exiſtimant, verba (aut alia ſigna) vtriſque coniugis, ſiue ſimul, ſiue diuerſo tempore prolata, eſſe ſibi mutuò materiam, & ſibi mutuo formam. Nam verba vnius, inquiunt, comparata cum verbis alterius, ſunt materia, vt ab aliis determinantur; forma verò, vt determinant iſta. Ita Sot. Bellarm. Suarez, Petrus Ledeſma, Rodriguez, & alij, quos citat, & ſequitur Sanchez *loc.cit. num.6.* Ægid. *diſp.24. num.32. & 33.* & Villalob. *tract.13. diff.6. numero 2.* quos affert, & ſequitur Diana 3. *part. tract. 4. reſol.251.* Becanus *quaſt.5.num.7.* Peſantiu *quaſt.42. articul. 1. diſputat. 2.* Baſſeus *Verbo Matrimon. num.7.* & Machado *tom.1.lib. 3. part. 1. trachat. 8. docum. 2.*

Septimò tandem, alij, docent conſenſum mutuum, verba, & actus contrahentium, eſſe materiam; formam, verò illa verba Sacerdotis: *Ego vos coniungo in nomine Patris, &c.* Ita Cano *lib. 8. de loc. cap.5.* Guillelmus Eſtius *in 4. diſt. 26. §. 11.* Syluius, mox *citandus*, & alij penes ipſos.

Sed probabiliùs omnium, reſpondeo: materiam remotiſſimam huius Sacramenti, eſſe corpora contrahentium; remotam, eademmet corpora nulla lege impedita; proximam verò, traditionem mutuam ipſorum corporum: formam verò, eſſe acceptationem mutuam illius traditionis, ſignificatam per verba, aut alia ſigna externa. Sic tenet Baſil *lib.1.cap.7. num.12.* vbi, impugnatis aliis ſententiis à nobis relatis, hanc docet his verbis. Verior igitur mihi videtur ſeptima ſententia, quæ docet vniuersè in omni contractu materiam eſſe res ipſas legitimas, id eſt, nulla lege impeditas, de quibus eſt contractus; formam vero, eſſe verba, aut ſigna externa legitima exprimentia conſenſum: vt in contractu emptionis, rem, quæ venditur; in matrimonio, corpora coniugum: in donatione, rem, quæ donatur. *Huc vſque ille. Adde tu*, erit materia contractus: forma vero, verba, quibus conſenſus contrahentium exprimitur legitime; nam hæc, determinant rem, vt circa illam fiat contractus. Sic cum Baſilio, tenent Palud. Pet. Soto, Couar. & Adrian. quos citat, & ſequitur Vaſquez *in 3. par. diſp. 129. cap. 3. & diſp. 148. c.7. & tom.4. in 3. par. diſp.2. cap. 5.* & Hurtado *diſp. 3. diff.11.* D. Anton. Palac. Gerſon, Comitolus, & alij, penes Baſilium. Legatur nec non Palaus *diſput. 2. punct.3. num.2.* Gutierrez *de Matrim. cap.41.num.1.* & Baunius *tract. de Matrim. prout eſt Sacram. q. 2. aſſert. 5.*

Qvæstio X.

An contrahentes ſint miniſtri conficientes Sacramentum Matrimonij?

NEgat in primis Catharinus *loc. ſup. cit.* docens; Miniſtrum eſſe ipſum Deum, vt nuper vidimus.

Negant deinde Canus *lib. 8. de loc. cap. 5.* Guillelmus Pariſienſ. & Theologi Concilij Prouinc. Colonienſ. & Eſtius *in 4. diſt.26. §.10. pag. mihi 73.* vbi ſuam ſententiam quindecim argumentis confirmat, & rurſus *§.11. pag.75. & diſt. 29. §.5. in fine.* dicens, eſſe veriſſimam ſententiam, Franciſcus Syluius *in 3. par. D.Thom. quaſt.42. art.1. & in addit. ad §.5. Enchirid. Petri Binsfeldij contrarium docentis.* Vbi ſic ait: Hæc ita ſunt accipienda, vt ſecundum probabilem multis authoribus opinionem, miniſter Sacramenti Matrimonij, non alius ſit, quam contrahentes, nec alia forma, quam ipſorum verba. Cæterùm aliis, non minus probatis authoribus, merito videtur, quod huius Sacramenti, ſicut aliorum, miniſter ſit Sacerdos, eiuſque verba, forma. Conferri poſſunt, quæ diximus *quaſt. 42. art. 1. in ſupplem. 3. par. D.Thomæ.* Ita Syluius. Citat etiam Cornejo pro hac parte, vbi infra, Nauar. *conſil. 540. num.47. volum.4.* ſed malè profecto, nam pro oppoſita, & bene, citatur ab Henriquez (vbi infra *in marg. lit. V.*) *in man. c.22. num.69.*

Sed longè multò veriùs, longéque multo probabiliùs, reſpondeo: Miniſtrum Sacramenti Matrimonij, nec eſſe ipſum Deum; neque Sacerdotem; ſed ipſoſmet contrahentes; quia hi dumtaxat efficiunt contractum, & non Deus (ſpeciali aliquo modo) neque Sacerdos: ſed ſic eſt, quod in contractu ſolum conſiſtit Sacramentum: ergo ſoli contrahentes efficiunt Sacramentum. Sic Sanchez *lib.2. diſp.6. num.2.* Baſilius late, & bene, *lib.1. cap.8. à num. 1. vſque ad 7.* & penes illos, Vaſquez *tom.4. diſp.3. de matrim. cap.4. num.41.* Sotus *diſt.26. quaſt.2. art.3* Bellarm. *lib.1. de matrim. cap 6. 7 & 8.* Suarez *tom. 1. de Sacram. quaſt. 65. diſp. 16. ſect. 1.* Henriquez *lib.11. cap.2. num.7.* Rebell. *lib.2. quaſt.4. ſect.2. num.6.* Binsfeldius *loc. cit.* Cornejo *diſp.1. de matrim. dub. 7. pag 874.* Hurtado *diſp.3. diff.12.* Ochagauia *quaſt.1. num.12.* Bonac. *q.2. punct.4 num.5.* Becanus *q.6. num.4.* Diana 3. *par. tr.4. reſol.254.* Machado *tom. 1. lib.3. par. 1. tract. 8. docum.3.* Ægid. *diſp.24. num. 34.* Luyſius *loc. cit. dub.3. pag. mihi 261.* & alij, ex quibus authoribus, alij oppoſitam ſententiam, improbabilem, alij nota dignam; alij, temerariam appellant. Ego verò, ſolùm, longè minùs probabilem cum Nuño *in 3. par. tom.1. quaſt.64. art.6. diff.1. concl.2.* & cum Docto Parte Albiz *tract. de matrim. diſp.2. dub.5.* appello; imò, & cum Sanchez, cum ipſe in ſummario diſputationis citatæ, hanc noſtram, & ſuam, ſententiam, veriorem tantum appellet. Sic etiam Palaus *diſp. 2. punct.4. num.2.* vbi contrariam ſententiam nullam probabilitatem habere affirmat. Trullench *lib.7. cap.3. dub. 6.* & Baunius *q.2. citata.*

Qvæstio XI.

An contrahentes in mortali, duo mortalia committant; alterum, ſuſcipiendo; & alterum, adminiſtrando Sacramentum?

AFfirmant Nauar. *diſt.6. de pœnit. cap.1. §. Sacerdos num. 10.* Pet. Ledeſma *de matrim. q. 42. ad vltim.* (Quamuis oppoſitum doceat in ſumma.) Vaſq. *tom.3. in 3. par. diſp.136. cap.3. num.38.* Baſilius *lib. 1. de matrim. cap.8. n.11.* Hurt. *diſp.4. de Sacram. in gen. diff. 19.* & Corn. *diſp.1. dub.7. pag.874.* quos ſequitur Palaus *loc. cit.* quia (inquit) contrahentes ſunt inſtrumenta Chriſti ad gratiam contrahendam: at inſtrumentum debet eſſe conforme cauſæ principali: ergo.

Sed probabiliùs reſpondeo: non committere duo mortalia; ſed vnicum tantum; quatenus, ſcilicet, in mortali ſuſcipiunt matrimonij Sacramentum; non quatenus adminiſtrant eo quod, ad hoc munus non ſint miniſtri conſecrati. Iuxta dicta à nobis 1. *par. tract.1. diſp.4. q.7.* Sic Sanchez *lib.2. de matrim. diſp.6. n.3.* Filliuc. *tr.1. cap.6. n.87.* Ægid. Layman, Sot. Villalob. Gutierrez, Heredia, Ioan. de Cruce, quos citat, & ſequitur Diana 3. *p. tr.4. reſ.199.* Bonac. *q.1. punct.4. fine*, & Ludouicus de S. Iuan *de matrim. quaſt.1. art.5. diff.1. pag. mihi 840.* Henriq. *lib.11. c.2. num.7. fine.* Petrus de Ledeſma *in ſum. tom.1. cap. 6. de Sacrament. in gen. dub. 9. & tractat. de matrim. capite 2. poſt. 15. concl. diff.2.*

Digitized by Google

diſſ. 2. & alij. Quos ſectantur Trullench dub. 6. cit. n. 5. & 6. & Ianius loc. cit.

QVÆSTIO XII.

An Sacerdos aſſiſtens in mortali, Matrimonio; peccet mortaliter?

NEgat abſolute Crouſers in Regulam S. Franciſci cap. 7. lect. 21. fol. 50. etiam dato, quod Sacerdos aſſiſtens, ſit miniſter Sacramenti Matrimonij; quia nouiſſimè exiſtimat, miniſtrantem Sacramenta ſcienter in mortali, nullo modo peccare mortaliter: quod id latè probat, vt videre eſt apud Dianam par. 6. tract. 6. reſol. 53. vbi illius opinionem, bene refutat, & reiicit, ſicuti & nos antea 1. par. tractat. 1. diſp. 4. quæſt. 8. & 9.

Affirmant verò è contra, & certè conſequenter, Canus, Eſtius, Syluius, & alij, qui exiſtimant, Sacerdotem eſſe miniſtrum conſecratum, & deputatum, ad conficiendum Matrimonij Sacramentum. Quia certum eſt, miniſtrantem ſcienter Sacramenta in mortali peccare mortaliter. Sed nihilominus,

Longè veriùs, longéque probabiliùs, reſpondeo: nullo modo peccare mortaliter, quia longe verius eſt, non eſſe miniſtrum Sacramenti matrimonij, vt quæſt. 10. eſt habitum. Vnde fit, quod nec peccabit mortaliter, benedictionem nuptialem celebrans; cum hæc, non ſit Sacramentum, ſed Sacramentale. Sic Sanchez diſp. 6. cit. num. 4. Henriq. Bonac. Ledeſma locis cit. & communis. Quam tenet etiam Trullench dub. 6. cit. num. 4.

QVÆSTIO XIII.

An validè poſſit celebrari matrimonium inter abſentes, per Procuratorem?

NEgat poſſe validè celebrari, poſt Trident. Barthol. de Ledeſma de matrim. dub. 18. fol. 1286. apud Sanchez.

Sed certiſſimè reſpondeo: poſſe valide celebrari, quia id conſtat, ex cap. Honorantur. 32. quæſt. 2. & cap. fin. de procur. in 6. (quod nullo modo eſt correctum) & ex praxi totius Eccleſiæ, paſſim (etiam poſt Concilium) matrimonia per procuratores celebrantis. Sic Sanchez lib. 2. diſput. 11. num. 20. & penes ipſum, Henriquez lib. 11. cap. 2. num. 2. & in Gloſſa lit. B. vbi oppoſitum dicit errorem. Petr. Ledeſma quæſt. 42. art. 1. diff. 7. Nauarr. Molin. & alij Baſilius lib. 1. cap. 10. num. 1. dicens, id eſſe notum, nec aliqua probatione egere. Ochag. tract. 2. quæſt. 3. num. 2. Luyſius 2. par. ſum. cap. 94. dub. 4. & 6. Palaus diſput. 2. punct. 9. num. 8. & 9. Gutierrez cap. 43. num. 10. Baunius tract. 12. quæſt. 4. de matrim. dicto. 1. & Trullench lib. 7. cap. 3. dub. 7. num. 2.

QVÆSTIO XIV.

An etiam validè poſſit celebrari matrimonium inter abſentes, per Epiſtolas?

NEgant Barthol. de Ledeſma loc. cit. Pet. de Ledeſma quæſt. 45. art. 3. dub. vltimo. & Rodrig. cap. 216. num. 1. & cap. 220. num. 3. penes Sanchez lib. 2. diſp. 12. num. 2.

Sed longè probabiliùs reſpondeo: etiam poſſe, quia etiam per Epiſtolam, ſicut per Procuratorem, poteſt quis proprium conſenſum coram Parocho, & teſtibus exprimere. Sic Sanchez loc. cit. num. 3. & apud ipſum, Nauar. Henriquez, Perez, Matienzo, Molina, & Vega, quibus addi poſſunt Ægid. diſp. 24. dub. 9. Baſilius, & Hurt. loc. cit. Bonac. quæſt. 2. punct. 5. num. 1. Villalob. tract. 13. diff. 9. Diana 3. part. tract. 4. reſol. 150. Machado loc. cit. docum. 4. num. 4. & alij, mox citandi. præcipuè Palaus diſp. 2. punct. 9. num. 11. vbi modum, quo id fieri debet, iis verbis docet. Debet autem traditio & acceptatio vtriuſque contrahentis coram eodem Parocho, & teſtibus fieri; aliàs non poſſent teſtari de matrimonio: Id vero fiet, ſi ſcribas Mariæ, te ipſum in maritum ei tradere, eamque in vxorem, ex tunc accipere: ipſaque legens litteras coram Parocho & teſtibus, affirmet ſe etiam tibi tradere, & traditionem à te factam acceptare. Lege quæſt. 19.

QVÆSTIO XV.

An Matrimonium, ſic inter abſentes celebratum, valeat etiam in ratione Sacramenti?

NEgant valere in ratione Sacramenti, licèt concedant, valere in ratione contractus matrimonialis, Canus (non Catherin. vt bis citatur à Baſilio, per errorem Typographi.) lib. 8. de loc. cap. 5. Eſtius in 4. diſt. 19. §. 5. & Syluius in 3. par. D. Thom. quæſt. 42. art. 1. quia exiſtimant (vt vidimus) verba Sacerdotis, tanquam miniſtri, eſſe neceſſaria ac eſſentiam matrimonij. Negant etiam Caiet. opuſc. de matrim. quæſt. 1. Baſſolis in 4. diſt. 27. quæſt. 1. Victoria n. 224. Viguerius inſtit. cap. 16. §. 7. Ver. 4. Bart. de Ledeſ. Durand. Ouand. & alij, penes Sanch. lib. 2. diſp. 11. num. 26. quia in vniuerſum exiſtimant, nullum Sacramentum inter abſentes conferri poſſe, eo quod verba requirantur pro forma. Citat etiam Machado pro hac parte Henricum Henriquez lib. 11. cap. 2. num. 2. ſed omnino malè. Nam Henriquez expreſſè oppoſitum tenet, & ita firmiter, vt hanc falſam appellet. Vnde,

Longè probabiliùs reſpondeo: valere tale matrimonium, etiam in ratione Sacramenti. Primò, quia matrimonium per procuratorem, vel per Epiſtolas, contractum eſt validum, & legitimum in ratione contractus naturalis; vt ſupra eſt habitum: ergo etiam erit in ratione Sacramenti: quia Chriſtus Dominus in nullo penitus mutauit naturam contractus matrimonij, ſed ſolum euexit illam ad rationem Sacramenti.

Secundò, quia in dicto contractu matrimonij, per procuratorem facto, datur vera materia, vera forma, & vera intentio miniſtri, hoc eſt, contrahentium, intendentium recipere Sacramentum: ergo, & datur verum Sacramentum. Sic Nauar. in cap. Fratres. de pœnit. diſt. 5. num. 95. Henriquez loc. cit. vterque Sotus, quos, & alios, vſque viginti Doctores refert, & ſequitur Sanchez diſp. 11. cit. n. 27. & diſp. 12. num. 4. Baſilius lib. 1. cap. 10. num. 3. Valentia tom. 4. diſp. 10. quæſt. 1. punct. 6. Ioan. de Cruce de matrim. initio. Villalob. tractat. 13. diff. 9. num. 3. Ægidius diſp. 24. num. 23. Bonac. quæſt. 2. punct. 5. num. 3. Diana 3. par. tract. 4. reſolut. 250. Cornejo diſp. 1. de matrim. dub. 5. pag. 864. Machado lib. 3. par. 1. tractat. 8. docum. 4. num. 3. Ochagau. tractat. 2. quæſt. 3. num. 7. Luyſius loc. cit. dub. 8. dicens, oppoſitum, nec eſſe probabile, nec tutum. Palaus diſput. 2. punct. 2. num. 8. Gutiertez de matrim. cap. 43. num. 8. Baunius quæſt. 4. cit. & Trullench lib. 7. cap. 3. dub. 7. num. 9.

***

Digitized by Google

QVÆSTIO XVI.

Quot conditiones requirantur, ad hoc, vt Procurator, nomine abſentis, validum matrimonium ineat?

Reſpondeo: quod quatuor. Prima eſt, quòd habeat ſpeciale mandatum ad contrahendum matrimonium. Secunda vt mandatum ſit rad contrahendum cum certa, & determinata perſona. Tertia, vt procurator per ſe ipſum id faciat;nec enim ſubſtituere poteſt, niſi expreſſe hoc in commiſſione habeatur. Quarta denique, vt tempore, quo celebratur contractus, non ſit reuocata commiſſio, ſeu poteſtas, quia ſi reuocata ſit, quamuis mere, interne, & tacite, & quamuis talis reuocatio lateat procuratorum, & alteram coniugem, nihil fit, licet interuenerit iuramentum de non reuocando. Sic Sanchez *lib. . diſp.* 11. *à num.* 3. *vſque ad* 10. Baſilius *lib.* 2. *cap.* 15. *quaſi per totum*, Bonacina *quæſt.* 2. *punct.* 5. & alij penes ipſos. Legantur etiam Palaus *diſp.* 2. *de matrim. punct.* 9. *n.* 1. Gutierrez *de matrim. cap.* 43. *per totum.* & Baunius *tract.* 12. *q.* 5. *de matrim.*

QVÆSTIO XVII.

An, vt matrimonium contractum per procuratorem valeat, neceſſe ſit dari ei poteſtatem, ſeu commiſſionem coram Parocho, & teſtibus?

Affirmatiuam ſententiam eſſe probabilem, ex doctrina, quam tradit Riminaldus *conſil.* 467. *num.* 78. *& ſeq. volum.* 4. innuit Sanchez, mox citandus.

Sed certiſſimè reſpondeo: id non eſſe neceſſe, ſed ſat eſſe, vt procurator, nomine abſentis, matrimonium coram Parocho, & teſtibus ineat. Quia ex Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 1. ſolùm requiritur, quod ipſemet contractus matrimonialis celebretur coram Parocho, & teſtibus: Sed commiſſio, ſeu mandatum contrahendi, non eſt ipſemet matrimonij contractus:ergo. Sic Sanchez *lib.* 2. *diſp.* 11. *num.* 27. Diana, & Machado *loc. cit.* & communis apud Palaum *diſp.* 2. *punct.* 9. *num.* 3. vbi ait: omnino tenendum eſſe, mandatum ad contrahendum, clandeſtine conceſſum, modo tamen ita conceſſum ſit, vt probari poſſit, & Eccleſiæ conſtare, tale mandatum datum eſſe.

QVÆSTIO XVIII.

An valeat matrimonium initum per procuratorem excedentem fines mandati, ſeu commiſſionis?

Reſpondeo: non valere, quia tunc agit Procurator ſine poteſtate. Vnde ſi detur mandatum contrahendi, certa dote conſtituta, & procurator contrahat, ea conditione non ſeruata, nihil agit. Sic Sanchez *loc. cit. num.* 17. *&* 18. & Baſilius *lib.* 2. *cap.* 15. *n.* 6. qui tamen bene notant; quod caſu, quo in commiſſione dicatur: *Do tibi commiſſionem, & facultatem contrahendi matrimonium, ſeruata forma Tridentini*, & procurator contrahat, non præmiſſis denuntiationibus, non ideo excedat fines commiſſionis, & ideo valebit matrimonium. Legantur etiam Bonac. & Diana *loc. cit.* Luyſius *in ſum par.* 2. *c.* 94. *dub.* 5. Palaus *punct.* 9. *cit. num.* 3. Gutierrez *cap.* 43. *num.* 19. *&* 20. & Trullench *lib.* 7. *cap.* 3. *dub. vltimo, num.* 14.

QVÆSTIO XIX.

An in matrimonio inter abſentes inito, Miniſtri ſint ipſi contrahentes, & eorum verba, forma?

Negant Baſſolis *in* 4. *diſt.* 26. *q. vnica art.* 2. Scot. *ibi. p. vnica. §. de Miniſt. eſt alind dubium.* Supplem. Gabriel. *ead. diſt.* 9. *quæſt. vnica art.* 1. *in* 2. *notabili.* docentes, in dicto matrimonio miniſtrum, eſſe procuratorem, & eius verba, forma. His videtur accedere Bonac. *quæſt.* 2. *punct.* 5. *num.* 12. Cùm ſolùm neget, procuratorem eſſe miniſtrum conſecratum ad hoc munus, aut, vt ait, ad ipſum pertinere ex officio miniſtrare hoc Sacramentum.

Sed longè probabiliùs reſpondeo: ipſos contrahentes eſſe, etiam in dicto matrimonio, principales miniſtros efficientes, & recipientes Sacramentum; & verba eorum, quatenus per procuratorem innoteſcunt; vel (quod in idem facere reddit) verba procuratoris, vt relata ad mandantem, eſſe veluti formam: & ipſummet procuratorem, quaſi inſtrumentum miniſtri, per quem alius contrahit. Sic Baſilius *lib.* 1. *cap.* 10. *num.* 6. Sanchez *lib.* 2. *diſp.* 11. *num.* 28. qui bene aduertit, verba procuratoris contrahentis matrimonium, hæc debere eſſe: *Talis te accipit in virum, vel vxorem, nomine talis perſonæ.* Sic ille. *num.* 16. Henriquez *lib.* 11. *cap.* 2. *num.* 7. Pet. Ledeſma *quæſt.* 42. *art.* 1. *diff.* 7. *fine*, & communis. Legantur etiam Bonac. & Hurtad. *loc. cit.* qui etiam notant, eiſdemmet verbis, poſſe celebrare matrimonium per Epiſtolas, quibus celebratur in præſentia; vt, *Accipio te in meum coniugem.* Sic etiam Trullench. *lib.* 7. *cap.* 3. *dub.* 7. *num.* 11. vbi notat, quod verba, quæ adhibenda ſunt à Procuratore in dicto caſu, ſunt hæc: *Recipio te in vxorem nomine Titij.* vel; *Titius accipit te in vxorem, me mediante*: & ſponſa reſpondere debet: *Ego te mediante duco Titium.*

QVÆSTIO XX.

An Procurator exiſtens in mortali, peccet mortaliter, contrahendo matrimonium nomine alterius?

Affirmatiuam partem tenere poſſent, qui nonnulla probabilitate affirmant Procuratorem eſſe miniſtrum Sacramenti matrimonij, vt Baſolis, Scotus, & alij, nuper citati. Imò, & deberent id aſſerere, iuxta ſententiam Baſilij *lib.* 1. *capite* 8. *num.* 11. *& cap.* 10. *num.* 6. & aliorum, quos, ſupra *q.* 11. retulimus. Sed quia ibi, oppoſitum probabilius putauimus.

Nunc probabiliùs reſpondeo: non peccare mortaliter. Tum, quia probabilius longè eſt, procuratorem, non eſſe miniſtrum huius Sacramenti, & dato, & non conceſſo, quod eſſet, non eſt ad hoc munus conſecratum, vt nuper eſt habitum. Tum etiam, quia procurator nullum recipit Sacramentum: ergo nulla ex parte, eſſet reus lethalis, celebrando matrimonium in lethali. Sic tenent omns Doctores *quæſt.* 11. pro noſtra ſententia adducti. Legatur Cornejo *diſput.* 1. *dubitatione* 5. *pag.* 866.

* * *

Digitized by Google

QVÆSTIO XXI.

An qui mandatum dedit, debeat eſſe in gratia, eo tempore, quo credit matrimonium celebrandum à Procuratore?

NEgant teneri eſſe in gratia, caſu quo prorſus ignoret, quo tempore matrimonium celebrandum ſit: ſecus, aliàs, Sotus *in 4. diſt. 27. quæſt. 1. art. 3.* & Lopez 2. *par. inſtruct. de matrim. cap. 35. fol. 1027.*

Sed abſolutè reſpondeo: teneri eſſe in gratia, ſub culpa mortali, toto tempore, quo probabiliter credit procuratorem celebratum eſſe matrimonium; quia tunc recipit Sacramentum, ſiue vigilet, ſiue dormiat, ſiue factus ſit amens &c. Sic Sanch *lib. 2. diſp. 6. num. 4. & diſp. 11 num. 30.* Baſilius *lib. 1 cap. 10. num. 6.* Henriquez, Gutierrez, Petrus Ledeſ. Rebell. & alij, apud ipſos, & apud Bonac. *quæſt. 2. punct. 5. num. 13.* Cornejo *diſp. 1. de matrim. dub. 5. num. 3. & 4.* & communis.

QVÆSTIO XXII.

An Procuratores vtriuſque coniugis, debeant neceſſariò eſſe diuerſi ſexus?

REſpondeo negatiuè, quia diuerſitas ſexuum in procuratoribus, nullius eſt momenti, ad matrimonium contrahendum, cum hi tantum ſint inſtrumentum miniſtrans verba, quibus matrimonium contrahitur. Quare duo viri, vel duæ fœminæ optime poſſunt eſſe contrahentium procuratores. Sic Sanchez *lib. 2. diſp. 11. num. 15.* Petr. Ledeſma *de matrim. quæſt. 42. articul. 1. diff. 7.* Baſilius *lib. 1. cap. 10. num. 6.* Et ex illo Diana 3. *par. tractat. 4. reſol. 250.* Palaus *diſp. 2. punct. 9. num. 7.* & Gutierrez *cap. 43. num. 17.*

QVÆSTIO XXIII.

An contrahentes per procuratorem, poſſint poſtea per ſe ipſos contrahere?

AFfirmant, non ſolùm poſſe, ſed optimè facere contrahentes per procuratorem, ſi poſtmodum, iterum inter ſe matrimonium ineant, vt poſtea fiat Sacramentum, quod antea non fuerat, Caiet. & Petr. Ledeſma apud Sanchez *diſput. 11. num. 26. & 31.* vel, vt ipſemet Sanchez cum aliis vult, vt iterum fiat, & repetatur Sacramentum.

Sed probabiliùs, iuxta doctrinam ſuperius traditam, reſpondeo: poſſe quidem in dicto caſu, contrahentes iterum matrimonium contrahere, non adhoc, vt matrimonium, quod ad antea, ſolum habebat rationem contractus naturalis, Sacramentum fiat, vt dixerunt Caiet. & Ledeſma, nam id non poſſe conſiſtere conſtat ex dictis *quæſt. 7.* nec ad hoc, vt Sacramentum Matrimonij reiteretur; cùm hoc non ſit iterabile ex defectu materiæ, vt conſtat etiam ex dictis *quæſt. 6.* ſed ſolùm ad tollendos ſcrupulos, ne videlicet, prior conſenſus reuocatus fuerit, & conſequenter matrimonium initum per procuratorem, inualidum. Addo, quòd ad hoc licitè faciendum, ſufficit probabilitas oppoſitæ ſententiæ (vt ait Ochagau. *loc. cit. num. 7.*) ne res incerta vllo modo maneat, ſi fortè ſententia contraria vera ſit.

***

DISPVTATIO V.

De indiſſolubilitate Matrimonij.

QVÆSTIO PRIMA.

An Matrimonium ſit indiſſolubile?

NEGANT hæretici, arbitrantes, matrimonium pro coniugum arbitrio, abſque vlla alia cauſa diſſolui poſſe, vt videre eſt apud Caſtrum. *de hæreſ. ver. Nuptiæ.*

Sed certiſſimè de fide reſpondeo: eſſe omnino indiſſolubile, & perpetuum. Sic enim definitur in Concil. Illiberitano *can. 8. 9. & 10.* Africano *can. 79.* Mileuitano *can. 17.* Agathenſe *can. 25.* & nouiſſimè in Trid. *ſeſſ. 24. cap. vnico in principio.* Et ſic docent omnes, Scholaſtici. Legatur, inter omnes, Baſilius *lib. 1. c. 17. per totum.*

QVÆSTIO II.

An Matrimonium, tam ratum, quàm conſummatum, ſit ex iure naturali indiſſolubile?

NEgant Medina *lib. 5. de cœlibatu cap. 72. 88. & 89.* Sanchez *lib. 2. diſp. 13. num. 7.* & penes ipſum, ſex & viginti Doctores, quos citat. (Quamuis Baſilius dicat, non omnes, illam ita docere.) Quibus addo Ægidium *diſp. 26. dub. 2.* & alios, docentes, ſolùm eſſe indiſſolubile ex iure diuino, aut Eccleſiaſtico.

Sed probabiliùs reſpondeo: non ſolùm iure diuino; ſed etiam iure naturali eſſe indiſſolubile. Prima pars conſtat ex verbis Chriſti Domini Matth. 19. *Quod Deus coniunxit homo non ſeparet.* Secunda vero, etiam patet. Quia matrimonium ex ſe, & intentione naturæ ordinatur ad educationem prolis, non ſolùm ad breue tempus: ſed per totam vitam prolis: ergo matrimonium ex natura ſua, debet durare vſque ad mortem. Sic Diu. Thomas 3. *contra gen. c. 122.* Scotus *diſt. 26. quæſt. vnica.* Vaſquez *diſput. 2. de matrim. cap. 7.* Bellar. *lib. 1. de matrim. cap. 12.* Rebellus *lib. 2. quæſt. 15. ſect. 1.* Hurtado *diſp. 8. diff. 2.* Baſilius latè, & optimè *lib. 1. cap. 12. & 13.* Bonac. *quæſt. 2. punct. 11. num. 2.* Becanus *cap. 47. q. 1.* Filliuc. *num. 33.* & alij communiter, vt ſupponunt Diana *p. 8 tract. 1. Reſol. 62.* & Palaus *tom. 5. diſp. 3. punct. 2. §. 1 num. 6.* cum aliis.

QVÆSTIO III.

An licitè, & validè diſſoluebatur matrimonium in lege veteri per libellum repudij?

NEgant aliqui *in 4. diſt. 33.* licitum id fuiſſe, ſed ſolùm permiſſum, vt impunè fieret ad maius malum vitandum. Iuxta quam ſententiam, peccabant Iudæi dimittendo vxores, & vinculum matrimonij non diſſoluebatur. Sic Magiſter, D. Bonauent. & alij.

Sed probabiliùs reſpondeo licitum fuiſſe Iudæis dimittere vxores, & dato libello repudij, verè diſſoluebatur matrimonium, & conſequenter poterant aliam vxorem ducere. Sic D. Thom. Scot. Durand. & Palud. *in 4. diſt. 33.* Becanus *cap. 47. quæſt. 2.* Sanchez *lib. 10. diſp. 1.* Baſil. *lib. 7. cap. 50.* Hurtado *diſp. 8. diff. 15.* & alij cum quibus bene Baunius *de matrim. quæſt. 14. dicto 4. pag. 674.*

Digitized by Google

QVÆSTIO IV.

An quacumque de cauſa licuerit Iudæis vxorem dimittere?

AFfirmat Ioſephus *lib. 4. cap.* 8. E contra verò Tertull. *lib.* 4. contra Marcion. putat, non licuiſſe, niſi propter adulterium.

Sed omnino reſpondeo: licuiſſe eis dimittere vxorem, ob quamcumque rem turpem, vt ob morbum contagioſum, vel ob aliud ſimile, quod matrimonij coniunctionem præceſſiſſet, & forte etiam, ob alias cauſas matrimonio contrarias, etiamſi matrimonio ſuperueniſſent, vt ſi mulier venefica eſſet, & liberorum interfectrix. Sic Lyranus *in cap.* 24. *Deuteronom.* & Becan. *loc. cit.* & alij.

QVÆSTIO V.

An in lege Euangelica, etiam diſſolui poſſit matrimonium conſummatum?

AFfirmant omnes Græci docentes, poſſe diſſolui, ob adulterium. Vnde re ipſa, in huius cauſa illud diſſoluunt, & alia matrimonia ineundi coniugibus poteſtatem faciunt. His acceſſerunt Caiet. *in cap.* 19. Matth. & Catherin. *lib.* 5. *anno* 1. *in Comment. Caiet.*

Sed certiſſimè reſpondeò: minimè diſſolui poſſe. Vnde, nec ob adulterium alterius coniugis, nec ob hæreſim, nec ob aliam cauſam diſſolui poteſt: nec viuente alio coniuge, ad alias nuptias tranſire. Sic habetur in Trident. *ſeſſ.* 24. *can.* 5. *&* 7. & colligitur clarè ex ſcriptura Marci 10. *verſ.* 11. Lucæ 16. *verſ.* 18. *& ad Roman.* 7. *Verſ.* 2. Et conſtat ratione, quia matrimonium Chriſtianorum eſt ſignum coniunctionis Chriſti cum Eccleſia, ad Epheſ. 5. at hæc eſt indiſſolubilis: ergo & matrimonium. Sic omnes Theologi. & Catholici, vt ait Palaus *tom.* 5. *diſp.* 3. *punct.* 2. §. 2. *num.* 1.

QVÆSTIO VI.

An Pontifex poſſit diſſoluere matrimonium conſummatum infidelium, poſtquam vterque ad fidem conuerſus eſt?

AFfirmant Nauar. *lib.* 3. *conſil. tit. de conuer. coniug. conſil.* 3. *num.* 12. Sanchez *lib.* 2. *diſp.* 17. *num.* 2. & Socinus 1. *volum. conſil.* 18.

Sed longè probabiliùs reſpondeo: non poſſe, quia, iam, ſuſcepto baptiſmo, matrimonium illud eſt ratum, & conſummatum: & coniuges, re vera, facti ſunt vna caro: ergo eſt indiſſolubile ex lege naturæ. Sic Vaſquez *diſp.* 2. *de matrim. cap.* 6. *num.* 58. vbi oppoſitam ſententiam, falſiſſimam appellat. Baſilius *lib.* 9. *de matrim. cap.* 2. *à num.* 8. *vſque ad* 16. & alij quos citat (neſcio an ſequatur) Diana *p.* 8. *tract.* 1. *Reſol.* 66. Perez *de Matrim. diſp.* 20. *ſect.* 10. *n.* 8.

QVÆSTIO VII.

An Matrimonium fidelium ratum, & non conſummatum, diſſolui poſſit authoritate Pontificis?

NEgant D. Bonau. Scotus, vterque Sotus, & alij, vſque ad viginti nouem Doctores, quos pro hac parte, citat Sanchez *lib.* 2. *diſp.* 14. *num.* 1. quibus addi poſſunt Baſilius *lib.* 9. *cap.* 3. *à num.* 3. *vſque ad* 19. Valentia *diſp.* 10. *q.* 1. *punct.* 7. & Becanus *cap.* 47. *q.* 4. *n.* 3. quorum fundamentum eſt; quia matrimonium fidelium conſummatum, nequit diſſolui authoritate Pontificis, vt omnes concedunt: at ſic eſt, quod matrimonium ratum, non differt eſſentialiter à conſummato: ergo ſimiliter non poterit diſſolui, etiam authoritate Pontificis. Ita ſentiunt etiam Palaus *diſp.* 3 *punct.* 2. §. 2. *n.* 3. & Meratius *de Matrim. diſp.* 6.

Affirmant nihilominus alij: & probant. Quia de facto, in dicto matrimonio rato, & non conſummato, ſæpe diſpenſarunt Pontifices, vt teſtantur Additionator Nauarri *in Manu. cap.* 28. dicens, ter, vel quater, diſpenſaſſe Sanctiſſimum, ac eximium Theologum Pium V. Et Henriq *lib.* 11. *cap.* 8. *num.* 11. *in Gloſſa lit. F.* affirmat Gregor. XIII. vna die cum vndecim diſpenſaſſe. Dicendum ergo eſt, matrimonium fidelium ratum, & non conſummatum authoritate Pontificis diſſolui. Sic ſentiunt Caiet. Nauar. Henriquez quos, & alios, vſque quinquaginta, & quinque Doctores refert, & ſequitur Sanch. *lib.* 2. *diſp.* 14. *n.* 2. quibus addi poſſunt Vaſquez 1 2. *diſp.* 165. *c.* 7. Bonac. *q.* 2. *punct.* 11. *n.* 4. Rebell. *lib.* 1 *q.* 15. *n.* 4. Ægid *diſp.* 26. *n.* 33. Reginald. *lib.* 31. *n.* 38. Ochagau. *tr.* 2. *q.* 5. *n.* 2. Filliuc. *n.* 55. Huttado *diſp* 8. *diff.* 3. Valerus *Ver. diſpenſatio differ.* 6. Layman *tract.* 10. *par.* 3 *cap.* 5. *n.* 4. dicens, hanc ſententiam eſſe veram. Villalobos *tract.* 13. *diff.* 11. *num* 2.

Ego verò, inter tot grauiſſimos, & doctiſſimos, pro vtraque ſententia, relatos Patres, reſpondeo. Dicendum, quod prima ſententia ſit probabilior in ſpeculatione, hæc vero ſecunda, in praxi. Vtrumque probant fundamenta vtriuſque. Sic meo videri ſentit expreſſè Cornejo *tract.* 6. *diſp.* 6. *de matrim. dub.* 4. vbi tenens ſecundam ſententiam, ſimul ait, primam eſſe probabiliſſimam, & ſuo iudicio, ſpeculatiuè probabiliorem. Imo, id, & non aliud, videtur velle Baſilium, vt patet ex ab ipſo præſuppoſitis. *loc. cit. num.* 1. Legantur. An autem, in aliquo caſu rato, poſſit Epiſcopus diſſoluere matrimonium ratum, & non conſummatum, dubitant aliqui. Affirmatque Baunius *tom.* 1. *tract.* 12. *de matrim. q.* 5. quia Epiſcopus in ſua Diœceſi poteſt, quidquid Papa in tota Eccleſia.

Sed ego, vt certum, reſpondeo: non poſſe. Tum, quia id nunquam viſum eſt. Tum etiam; quia ſicut in nullo euentu poteſt Epiſcopus diſpenſare in profeſſione ſolemni Religioſorum: ita neque in Matrimonio rato. Sic Perez *de matrim. diſp.* 20. *ſect.* 8. *n.* 2. quem ſequitur Diana *p.* 8. *tract.* 2. *reſol.* 64. vbi ad argumentum Bauni, benè reſpondet cum Perez; dictum illud, *Poſſe Epiſcopum in ſua Diœceſi, &c.* eſſe intelligendum, itaut excipi debeant res tam arduæ, & graues, circa quas adhuc de Pontificis poteſtate dubitatur.

QVÆSTIO VIII.

An Papa, ſolùm poſſit diſpenſare in matrimonio rato, cauſa Religionis ingreſſus?

AFfirmat, ſolummodo ob hanc cauſam poſſe, *Abbas c. Ex parte, & c. Ex publico. de conuerſ. coniugat:* & alij, quos, tacito nomine, refert Sanchez *lib.* 2. *diſp.* 16. *num.* 1.

Sed certiſſimè reſpondeo: poſſe etiam ob alias iuſtas cauſas. Prima eſt, notabilis in qualitate diſparitas. Secunda, grauis timor ſcandali futuri, ob fornicationis, videlicet, timorem, aut rixas inter coniugatos, aut eorum conſanguineos. Tertia eſt, Lepra, aut impotentia, alteri coniugato ſuperueniens. Quarta, ſi alter affirmet ſe non habuiſſe animum contrahendi. Quinta cauſa eſt, vt vir efficiatur Epiſcopus. Sexta tandem: ſecundum aliquos, eſt mutuus coniugum conſenſus. Sed hanc cauſam non ſufficere, niſi quando inter ſe, ita eſſent diſcordes coniuges, vt infælices timeantur exitus, melius ſentiunt alij. Sic Sanchez

Digitized by Google

Sanchez *diſput.* 16. *cit.* per totam cum aliis Doctoribus. Villalobos *loc. cit. num.* 3. ex ipſo Sanchez Ochagauia *tract.* 2. *quæſt.* 5. *num.* 5. & nouiſſimè Baunius *tom* 1. *tract.* 12. *de impedim. matrimony quæſt* 5. Perez *de Matrim. diſp.* 20 *ſect.* 7. *num.* 11. & Diana *part.* 8. *tract.* 1. *reſolut.* 65. vbi ex Sanchez *libro* 2. *de Matrim. diſput.* 14. *num.* 3. contra aliquos firmat, & benè; non poſſe Pontificem lege vniuerſali ſtatuere, vt matrimonium ratum diſoluatur per ſubſequens matrimonium conſummatum: quia id præberet maximam cauſam ſuperinducendi aliam: quod cederet in grauem iniuriam matrimonij, & coniugis.

Qvæstio IX.

An Matrimonium ratum, non conſummatum; per profeſsionem religionis, alterius coniugis diſſoluatur?

NEgarunt quidam, vt refert Gloſſa *cap.* 2. *de conuerſ. coniugat. Verb. remanere.* Quibus adhæſerunt Henricus de Gandauo, Eraſmus, Franciſ. Turrenſ. & Claud. apud Sanchez *lib.* 2. *diſput.* 18. *num.* 1. Et poteſt probari. Quia, ex D. Thoma *in* 4. *diſtinct.* 27. *quæſt.* 1. *art.* 3. *quæſt.* 3. Si ambo coniuges, poſt matrimonium ratum (imo, & conſummatum) ingrediantur religionem, & faciant profeſſionem, non diſſoluitur vinculum matrimonij inter eos: ergo minus diſſoluetur, ſi dumtaxat alter coniux Religionem ingrediatur, & profiteatur.

Sed certiſſime de fide, reſpondeo diſſolui. Vnde coniux manens in ſæculo, libere poterit ad alias nuptias tranſire. Sic definitur *in cap. deſponſatam* 27. *quæſt.* 2. *& in extrauag. Antiqua. de voto.* & nouiſſimè in Trident. *ſeſſ.* 14. *can.* 6. Et conſtat ex vſu Eccleſiæ, & Apoſtolorum traditione. Et ſic tenent omnes Doctores. Vnde incaute Eſtius *in* 4. *diſt.* 27. §. 4. *pag. mihi* 81. hanc noſtram, & ſuam, ſententiam, veriorem appellat: cum definita, vt veriſſima ſit à Trident. vt ipſemet fatetur. Legantur Sanchez *diſp.* 18. *&* 20. & Baſilius *lib.* 9. *cap.* 5. *num.* 1.

Ad fundamentum pro prima ſententia ad ductum, aliqui, inter quos eſt Bieſcas, infra citandus, concedunt antecedens, & negant conſequentiam. Et ratio differentiæ, ait Bieſcas, eſt: quod Chriſtus inſtituit, quod in eo caſu, poſſit vouens dominium ſui corporis, quod dedit fœminæ, auferre ab ea, & tradere religioni; & ſimul reſtituere fœminæ dominium ſui corporis, quod acceperat ab ea, vt ita ipſa in ſæculo manens poſſit contrahere matrimonium cum alio viro: quia aliter, cum iniuria fœmina faceret ſolemnem Religionis profeſſionem, relinquendo inhabilem, & obligatum ad non contrahendum matrimonium. At quando ambo coniuges faciunt profeſſionem Religionis ſolennem, voluit Chriſtus, quod non diſſoluatur vinculum matrimonij, cum manere poſſit ſine iniuria eorum: & quod ſimul tradant dominium ſuorum corporum Religioni ad ſeruiendum Deo in ea. Quare tunc coniuges habent mutuò dominium ſuorum corporum, nam verè manent coniuges, & ſimul tradunt idem dominium ſuorum corporum Religioni, ad ſeruiendum Deo. Ita Bieſcas *in Apologia pro doctrina D. Thom. quæſtione* 11. *artic.* 4. *dubio* 5. *prop.* 10. *pagina* 822. Et licet ſatis probabiliter id dictum: ſit probabilius tamen reſpondeo, negando antecedens. Nam probabiliùs profecto eſt, diſſolui etiam matrimonium ratum, quando vterque coniux Religionem profitetur, vt iam dicam.

Qvæstio X.

An Matrimonium ratum diſſoluatur, etiam quando vterque coniux communi conſenſu Religionem profitetur?

NEgat D. Thom. *in* 4. *diſt.* 27. *quæſt.* 1. *art.* 3. *quæſt.* 3. *ad* 3. Palud. *ead. diſt. quæſt.* 3. *art.* 2. *num.* 11. Palacios *ead. diſt. diſp.* 2. Quos nouiſſimè ſequuntur Corneio *diſp.* 6. *de matrim dub.* 2. *verſ. Quares tertio, pagina* 943. & Bieſcas *loc. cit.* Et cenſent probabile Sanchez *lib.* 2. *diſp.* 20. *num.* 2. Ledeſma 2. *part. ar.* 4. *quæſt.* 63 *art.* 3. Henriquez *lib.* 11. *cap.* 8. *num.* 6. & Macha. *lib.* 3. *pr.* 1. *tract.* 10. *docum.* 2. *num.* 4. *vt infrà.* Iuxta quam ſententiam, ſi alter coniux poſt profeſſionem fornicetur, adulter erit; & diſpenſante Pontifice in profeſſione, non poterit inire aliud matrimonium, niſi ſimul diſpenſet Pontifex in matrimonio rato, cuius contrarium in vtroque euentu dicendum eſt, ſi vinculum illud diſſoluatur, vt notat Sanchez *loc. citatis numero* 1.

Sed probabiliùs reſpondeo: etiam diſſolui matrimonium, quia probabilius eſt, hanc diſſolutionem non prouenire ex renuntiatione proprij iuris; ſed ex Chriſti priuilegio profeſſioni conceſſo, eo quod mors ſpiritualis ſit, vt ſtatim dicam; Quæ ratio æque militat, ſiue vterque, ſiue alter tantum profiteatur. Ex quo patet ad fundamentum adductum à Ioan Bieſcas pro ſua ſententia. Sic Sanchez, Ledeſma, Henriquez, & Machado *loc. cit.* Hurt. *diſp.* 8. *diff.* 4. *num.* 15. Ochagauia *quæſt.* 6. *cit. num.* 6.

Qvæstio XI.

Quo iure diſſoluat profeſsio matrimonium ratum, non conſummatum?

REſpondent nonnulli, quòd iure Pontificio. Sic Michaël de Medina *lib.* 5. *de contin. Sacror. hominum. à capite* 87. Vaſquez 1. 2. *diſp.* 165. *cap.* 7. Leſſius *cap.* 41. *dub.* 8. Ægidius *diſputat.* 26. *dub.* 2. *numero* 37. Hurtado *diſputat.* 8. *diff.* 4. *num.* 17. Ochagauia *quæſt.* 5. *cit. num.* 8.

Alij reſpondent, quòd illud diſſoluat, ſuamet natura: quia exiſtimant, ex natura rei id profeſſioni competere; eo quod ipſa mors ciuilis ſit, aut ſpiritualis: ergo ex natura ſua ſufficiens ad diſſoluendum matrimonium ratum, non conſummatum, cum hoc tantum ſit vinculum ſpirituale animorum. Ita Couarru. 2. *parte capite* 7. §. 4. Ledeſma 2. *parte* 4. *quæſtione* 55. *articulo* 2. Durandus, Bellarminus, & alij vſque tredecim Doctores, quos affert Sanchez *libro* 2. *diſputatione* 19. *num.* 1.

Sed probabiliùs reſpondeo: profeſſionem habere vim diſſoluendi matrimonium ratum, ex iure Diuino poſitiuo, hoc eſt, ex Chriſti priuilegio. Probatur, quia hæc vis non competit profeſſioni ex natura rei, quia alias, non poſſet dici matrimonium ratum, ex natura rei indiſſolubile: nec competit iure Eccleſiaſtico, cum initium huius conſuetudinis fuerit à principio naſcentis Eccleſiæ: ergo ſolùm poteſt ei competere ex iure Diuino poſitiuo. Sic optime, & latè Baſilius *lib.* 9. *cap.* 5. *à num.* 4. Sanchez *lib.* 2. *diſp.* 19. Scot. Victor. Vterque Sotus, Martinus, Bartho & Petrus de Ledeſma, & alij penes ipſum. Rebellus *parte* 2. *lib.* 3. *quæſt.* 4. *ſect.* 2. *à num.* 12. Corneio *loc. cit. Ver. Dico ſecundo* Machado *tract.* 10. *cit. docum.* 4. *num.* 4. & alij recentiores.

Digitized by Google

QVÆSTIO XII.

An etiam matrimonium conſummatum, Religionis profeſſione diſſoluatur, aut authoritate Pontificis diſſolui poſſit?

AFfirmarunt etiam diſſolui per profeſſionem ſolemnem nonnulli apud Eſtium *in 4. diſt. 26. §. 6.* quibus fauent Soncin. Decius, Sigiſmum. Gofred. Sylua nuptial. Ioan. Andreas, & alij Iuris periti, quos referunt Couar. 4. *decret. 1. par. cap. 7. §. 4. numero 15.* & Henriquez *lib. 11. cap. 2. num. 3. in Gloſſ. lit. T.* aſſerentes; poſſe Pontificem diſpenſare in matrimonio conſummato pro bono communi, & pace regni. Imo addit Henriquez, D. Antoninum *3. part. tit. 1. cap. 21. §. 3.* affirmare, Martinum V. & Eugenium IV. de facto diſpenſaſſe: ſed diſpenſationes fuiſſe irritas. Sed certè, vt notat Sanchez, falsò id imponit D. Antonino cum ſolum de matrimonio rato loquatur.

Sed certiſſimè omnino reſpondeo: nec profeſſione diſſolui: nec poſſe authoritate Pontificis. Prima pars conſtat, quia Chriſtus noluit hoc priuilegium profeſſioni concedere reſpectu matrimonij conſummati, eo quod ſignificet indiſſolubilem vnionem Chriſti cum Eccleſia per carnem aſſumptam: vt docet Apoſt. *Rom. 7.* & 1. *Cor. 7. & Epheſ. 5.*

Secunda pars, etiam eſt conſtans, quia matrimonium conſummatum, omni iure eſt indiſſolubile: ergo nullomodo diſſolui poteſt authoritate Pontificis. Sic tenent omnes Theologi. Sanchez *lib. 2. diſput. 13. num. 11. & diſput. 19. numero 3.* Henriquez *loc. cit.* Couar. & alij *ſupr. citati.* nec non Baunius *quæſt. 14. de Matrim. in fine pag. 674.*

QVÆSTIO XIII.

An Matrimonium ratum diſſoluatur per tria vota ſimplicia, emiſſa poſt bienn'um in ſocietate Ieſu, ab eius Scholaſticis, & coadiutoribus etiam formatis?

AFfirmat etiam Baſilius *lib. 9. cap. 6. per totum*; quia prædicta vota conſtituunt ſtatum religioſum vere, & ſubſtantialiter: ergo habent etiam vim ſoluendi matrimonium ratum.

Sed probabiliùs reſpondeo: non diſſolui, quia dicta vota ſunt ſimplicia: at hæc non dirimunt matrimonium: ergo. Sic, ex ſocietate Ieſu, Henriquez *lib. 11. cap. 8. num. 7.* vbi *in marg. lit. D.* ait id eſſe certum, ex praxi Eccleſiæ. Vaſquez *1.2. diſp. 165. cap. 10.* Sanchez *lib. 2. diſp. 18. num. 6.* Filliuc. *num. 61.* Hurtado *diſp. 8. diff. 5.* Sic etiam Cornejo *diſp. 6. dub. 2. pagina 943.* dicens, id eſſe certum. Ochagauia *tract. 2. quæſt. 5. num. 6.* & Palaus *tomo 5. diſput. 3. punct. 2. § 4. num. 4.*

QVÆSTIO XIV.

An Matrimonium ratum diſſoluatur, per profeſſionem Ordinis Melitenſis, ſiue Sancti Ioannis?

NEgant Sarmiento *libro de reddit. Eccleſ. parte 4. cap. 1. num. 13.* Medina *lib. 5. de contin. cap. 36.* & alij nonnulli.

Sed certiſſimè reſpondeo: diſſolui, quia profeſſio horum, vere eſt ſolemnis. Sic Sanchez *lib. 2. diſp. 18. num. 8.* Baſilius *lib. 19. cap. 7. num. 3.* dicens, ſic declaraſſe Sac. Congregationem Cardin. & ante ipſos, Nauar. *conſil. 1. de conuerſ. coniugat.* Azor. *tom. 1. lib. 13. cap. 6. quæſt. 4.* Ochagauia *tract. 2. quæſt. 5. num. 6.* Filliucius *num. 62.* Sancius *in ſelect. diſput. 49. numero 10.* Hurt. *diſp. 8. diff. 6.* & communis quam etiam tenet Palaus *§. 4. cit. num. 1.*

QVÆSTIO XV.

An etiam diſſoluatur per profeſſionem militum Calatrauæ, Alcantaræ, & Sancti Iacobi?

REſpondeo negatiuè, quia matrimonium antea contractum, optime poteſt ſtare cum profeſſione eiuſmodi religioſorum; cum tantum voueant, & promittant caſtitatem coniugalem. Sic Sanchez, Baſilius, Hurtado, & alij communiter.

QVÆSTIO XVI.

An Matrimonium ratum diſſoluatur, per vota Mantellatarum, (Hiſpanè, Beatas, ô Terceras) *quæ collegialiter viuunt?*

REſpondeo affirmatiuè, quia dictæ Beatæ in communi viuunt, & ſolemniter profitentur, cum vota ſolemnia emittant ſub regula approbata: ergo vim habent dirimendi matrimonium ratum, non conſummatum. Sic Sanchez *num. 4.* Baſilius *libro 9. cap. 8. à num. 2.* qui aiunt ſic reſpondiſſe Paulum III. ideóque de hoc dubitari ampliùs non poſſe. Et propter eandem rationem, idem dicendum eſt de votis Mantellatarum S. Auguſtini, quæ collegialiter viuunt ſub regimine Prælati, vt contra Rodriguez aduertunt Baſil. & Hurtado. Legantur etiam Gutierrez *cap. 54. num. 2.* & Palaus *locis citatis.*

QVÆSTIO XVII.

An etiam dictum matrimonium diſſoluatur, per vota Mantellatarum S. Auguſtini, S. Dominici, & S. Franciſci, non viuentium collegialiter, ſed in propriis domibus?

NEgat Sanchez *lib. 2. diſput. 8. num. 4.* & penes ipſum, Sotus *diſt. 27. quæſt. 1. art. 4.* Victoria *numero 256.* Ledeſma, & alij, quia exiſtimant, has Beatas, non profiteri ſolemniter, ſed ſolum votis ſimplicibus, ſe ligare.

Affirmant verò, è contra Baſilius *loc. cit. numero 6.* & Hurtado *loc. cit. num. 28.* Quia exiſtimant, dictas fœminas profeſſionem ſolemnem emittere, eſſeque, quamuis in propriis domibus, ſub arbitrio, & regimine Prælati.

Ego verò probabiliorem iudico hanc ſecundam ſententiam. Quia probabilius videtur, dictas Fœminas, ſubſtantialiter eſſe religioſas; vt ex Bonifacio VIII Leone X. & ex conſtitutionibus ſui Ordinis, probat Baſilius *loc. cit.* Legatur.

QVÆSTIO XVIII.

An Matrimonium ratum diſſoluatur per Ordinem Sacrum, aut Epiſcopatum?

REſpondeo negatiuè, & quidem loquendo de Ordine Sacro, definitum eſt à Ioan. XXII. in Extrauag. *Antiqua. de voto.* Loquendo verò de Epiſcopatu, etiam conſtat ex vſu perpetuo Eccleſiæ. Et quia non eſt aliquis textus, ex quo colligatur hoc priuilegium fuiſſe conceſſum Epiſcopatui, ſicut religioni. Sic omnes Doctores. Lege Sanchez *lib. 2. diſp. 18. num. 9.* & Gutierrez *cap. 54. de Matrim. num. 6.*

QVÆSTIO

Digitized by Google

QVÆSTIO XIX.

Quantum temporis concedatur coniugibus ad ingrediendum Religionem, ante conſummationem matrimonij.

RESpondeo: quòd ſpatium duorum menſium, intra quod tempus, non tenetur conſummare matrimonium, licet alter petat. Sic habetur *in cap. ex publico de conuer. coniug.* vbi ſic dicitur: *Mandamus quatenus ſi prædictus vir eam carnaliter non cognouerit, & eadem ad religionem tranſire voluerit, recepta ab ea ſufficienti cautione, quod vel ad religionem tranſire, vel ad virum ſuum redire intra duorum menſium ſpatium debeat, ipſam abſoluas.* Hæc *ibid.* & tenent omnes.

QVÆSTIO XX.

An iſtud duorum menſium ſpatium aſſignetur à iure, vt ſponſus Religionem ingrediens, teneatur, intra illud bimeſtre, profiteri?

AFfirmant Innoc. *in dict. cap. ex publico*, & ibi Abbas. *num.* 11. Tabiena *verb. matrimonium* 3. *quæſt.* 3. *num.* 4. Nauar. *cap.* 16. *num.* 27. & alij. Quorum ſententiam eſſe probabilem ait Sanchez *lib.* 2. *diſp.* 24. *numero* 4.

Sed longè probabiliùs reſpondeo: ſolùm aſſignari illud bimeſtre ad deliberandum de religionis ingreſſu; non, vt intra illud ſponſus profiteatur. Quia ad profitendum integer annus, adminus, requiritur, *iuxta cap. Ad apoſtolicam. de regularib.* & Trident. *ſeſſ.* 25. *de regular. capite* 15. Sic Sanchez *loc. cit.* Baſilius *lib.* 9. *cap.* 9. *num.* 2. & penes illos, Sot. Palud. Hoſtienſ. Barth. de Ledeſma, Capua, D. Anton. & Armilla, quibus addi poſſunt Hurtado *diſp.* 8. *diff.* 8. *num* 31. Ægid. *diſput.* 16. *dub.* 4. Ochagau. *tract.* 1 *quæſt.* 7. *num.* 6. Diana 4. *part. tract.* 4. *reſol.* 233. Licèt hic Author referens vtramque ſententiam, nulli firmiter adhæreat. Machado *libro* 3. *part.* 1. *tract.* 9. *docum.* 1. *num.* 6. Imò & Nauar. *conſil.* 1. *de conuerſ. coniugat.* licèt dubius, magis in hanc ſententiam inclinat. Sic etiam Gutierrez *cap.* 54. *cit. num.* 11. & Palaus *diſp.* 3. *punct.* 1. §. 5. *numero* 2.

QVÆSTIO XXI.

An, ſi ſponſa duodennis tranſeat ad Religionem, teneatur ſponſus expectare vſque ad decimum ſextum annum ſponſæ, donec tunc profiteatur?

NEgant Nauar. *cap.* 26. *num.* 27. (Licet *in conſil.* 1 *cit.* in affirmatiuam ſententiam magis inclinet) Doctor Vera, Maia, Solis, primarij Moderatores Salmanticenſ. apud Henriquez *lib.* 12. *cap.* 5. *num.* 8. *in Gloſſa lit. T.* Exiſtimantes, cogendam eſſe ſponſam, intra bimeſtre præſcriptum ad profitendum, quamuis non expleuerit ætatem 16. annorum, quia, inquiunt, caput illud, *ex publico, cit.* non eſt correctum per Tridentinum *ſeſſ.* 25. *cap.* 15. *de Regularib.* Et id eſſe probabile, ait Sanchez *loco citato num.* 6.

Sed longè multò probabiliùs, reſpondeò: Teneri ſponſum expectare quadriennio. Quia ſponſa nequit profiteri, vſque ad decimum ſextum annum expletum, iuxta decretum Trident. *loc. cit.* Sic ſentit Congreg. Cardin. Cuius declaratio extat apud Farinacium ad *ſeſſ.* 25. Trident. *cap.* 15. Quæ ſic ſe habet: Mulier, ſi duodecim annis maiori intra duos menſes ingrediatur monaſterium, & habitum ſuſceperit, & deinde expleto 16. anno, & elapſo anno probationis profeſſionem emittat, iuxta hoc decretum, interea vir expectet, donec annus probationis habeatur, & profeſſio ſit emiſſa. Hæc ibi. Ex quo conſtat tempus probationis abbreuiari non poſſe: & hos duos menſes dari ad ingreſſum: & correctum eſſe per Tridentinum caput illud, *ex publico. & capite Ad Apoſtolicam, de regular.* Sic Henriquez *libro* 12. *cap* 5. *num.* 8. *cit.* vbi *lit. F.* ait: ſic fuiſſe pronuntiatum & confirmatum in regia Valleſoleti Cancellaria in quadam lite. Sanchez *diſput.* 24. *num.* 7. & penes ipſos, Barth. de Ledeſma, Palac. Rodriguez, Vega, & alij. Baſilius *lib.* 9. *cap.* 9. *à num.* 2. & 3. Vbi ex eadem Sacra Congregatione bene addit, idem dicendum eſſe, ſi ſponſa ingrediatur in Religionem S. Franciſci de Paula, in qua profeſsio non fit ante annum decimum octauum; quod ſcilicet, non poſſit compelli, vt profiteatur decimo ſexto anno completo iuxta Tridentini decretum. Quamuis, ſi de facto, anno 16. expleto, profiteatur, profeſsio teneat. Sic etiam Palaus *diſp.* 3. *punct.* 1. §. 5. *num.* 2. *fine.*

QVÆSTIO XXII.

An hoc tempus bimeſtre computari debeat à die benedictionis ſolemnus?

REſpondeo: maximè: ſed à die contracti coniugij, ſeu matrimonij, Nam cum ſæpe dictæ benedictiones per annum differantur, nec ſit tempus neceſſariò præfixum, eſſet nimis durum, ſi toto eo tempore teneretur expectare coniux, & poſtea annum probationis. Numerandum eſt ergo, à die contractus. Sic Baſilius *lib.* 9. *cap.* 9. *num.* 4. dicens, ſic ſupponere omnes Doctores. Hurt. *diſput.* 8. *diff.* 8. *num.* 29. & antea, Sanch. *lib.* 2. *diſp.* 24. *num.* 21. & alij quos ſequitur Palaus §. 9. *cit. num.* 4.

QVÆSTIO XXIII.

An hoc bimeſtre, ad deliberandum de religionis ingreſſu, conceſſum, continere debeat, ad minus, ſexaginta dies?

AFfirmant nonnulli; alij negant: docentes, continere ſolum quinquaginta, & ſex dies, ex quibus octo hebdomadæ conſurgunt. Alij denique, id in arbitrium prudentis relinquunt, vt videre eſt apud Sanchez *loc. cit. num.* 14.

Sed probabiliùs reſpondeo: continere omnes, & ſolùm illos dies, quos menſes, qui tunc, iuxta temporis occaſionem, vt in Kalendario occurrunt, continent. Ex quo fit, non poſſe determinate definiri quot dies, & non amplius, debeat bimeſtre continere; cum ex dictis conſtet, poſſe fieri, vt alicui plures dies, alteri pauciores contingat. Nam ſi v. g. quis matrimonium contraxit prima die Ianuarij, habebit ſolummodo quinquaginta, & nouem dies ad deliberandum de religionis ingreſſu, propter eos duos menſes longiores. Sic Sanchez *locis citatis, numero* 15. & 21. vbi aduertit, hanc reſolutionem eſſe valde vtilem ad ſciendum, quando coniuges negantes ſibi debitum peccent: & quando ſi ſponſus cogat ſponſam, non poſsit illa amplius religionem ingredi. Baſilius *libro* 9. *capite* 9. *numero* 5. & communis, apud Palaum *locis citatis.*

***

QVÆSTIO

QVÆSTIO XXIV.

An iſtud bimeſtre, iure conceſſum, poſſit per iudicem coarctari, & prorogari?

NEgat Gloſſa *in cap. antepen.diſp.92.verb.Nec acquieuerit. Et in capite Coniuges. 27.quæſtione 2. verb.Prima.*

Sed certiſſimè reſpondeo: poſſe iudicem, iuſta de cauſa, licet non debeat facile ab eo bimeſtri diſcedere. Sic Sanchez *loc.cit.num.*11. & penes ipſum, Syluest. Tabiena, Nauar.& alij. Optimè Baſilius *loc.cit. num.*8.& 9. Filliuc. *num.* 52. Ochagauia *tract.* 2. *quæſtione* 7.*num.*7.Hurtado *diſp.*8.*diff.*8.*initio*, Villalobos *tract.*13.*diff.*12.*num.*3.& alij, qui id ex dicto cap. *Ex publico.* colligunt. Sic etiam Palaus *diſput.* 3.*punct* 2. §.5. *numero* 5. & Gutierrez *de Matrimonio capite* 54. *numero* 16.

QVÆSTIO XXV.

An coniux, qui non intendit Religionem ingredi, teneatur intra bimeſtre reddere debitum alteri petenti?

AFfirmat Nauar. *cap.*16.*num.*27.Angles, Medina, Palac. & Ricard.penes Sanchez *lib.*2.*diſput.*24. *num.*24. Ægidius *diſp.*26.*dub.*4.Hurtado *diff.*8.*cit.* & alij, quos ſequitur Palaus *diſp.*3.*punct.*2.§.5.*numero* 7. Quia exiſtimant, hoc bimeſtre ſolum concedi à iure iis coniugatis, qui animum habent Religionis capeſſendæ; vt colligitur ex cap. *Ex publico, de Conuerſ. Coniugat.* Palaum ſequitur Bordonus *in Miſcell. deciſ.*244.

Sed probabilius reſpondeo: non teneri, donec bimeſtre tranſeat; quia re vera hoc totum tempus conceditur coniugibus ad deliberandum de ingreſſu religionis. Nam quamuis neuter coniux hodie ingredi intendat: poteſt cras oppoſitum in melius mutare. Sic D. Thom. D.Bonauent.Palud. Sot.Henriquez, Victoria, quos, & alij vſque ſeptemdecim Doctores refert & ſequitur Sanchez *loc. cit. num.* 25. Baſilius *lib.* 9. *cap.* 9.*num.* 7. Filliucius *num.*53. & alij.Refert, etiam Diana 4. *parte tractatu* 4. *reſolutione* 233. vtramque ſententiam, vt probabilem, & neſcio an vtramque ſequatur. Iam tamen ſcio, quia poſtea illam tanquam probabiliorem me citato, ſequitur *parte* 10. *tract.*14.*reſol.*12.

QVÆSTIO XXVI.

An ſi tranſacto bimeſtri, matrimonium conſummatum non ſit, liceat cuilibet coniugi ad religionem tranſire, quantumcumque tempus ſit elapſum?

REſpondeo: licere, quamuis plures anni elapſi ſint à matrimonio inito; quia licet grauiter peccaret negando debitum poſt dictum bimeſtre, etiamſi religionem ingredi intenderet, minime tamen amiſit Ius ſtatim ingrediendi religionem, & aſſumendi ſtatum perfectiorem, ſi nondum conſummatum eſt matrimonium. Sic Sanchez *diſp.* 24. *num.* 26. Baſilius *cap.*9. *num.*7. Ochagauia, Hurtado, Filliucius Villalob.& communis,quam etiam ſequitur Palaus *loc. cit.num.*6. Gutier. & Ægidius penes ipſum.

***

QVÆSTIO XXVII.

An qui ante matrimonium conſummatum Religionem ingreditur, & intra annum nouitiatus, in fraudem coniugis, varias mutat, poſſit compelli à Iudice, vt eligat Religionem, in qua, vel tranſacto probationis anno profiteatur; vel ad coniugem redeat?

NEgatiuam partem videtur definire. Sac. Congregatio Cardin. per hanc declarationem, quæ extat apud Farinacium *loc. cit.* Et ſic ſe habet. *Quia Canones permittunt,vt quis poſt ratum matrimoniũ religionem ingredi poſſit, quid fiat, ſi vnam religionem ingreſſũ, de vna tranſeat ad aliam, aut plures, & ita tempus profeſſionis differatur, an talis compelli poſſit ad tempus hoc breuiandum: maxime,cum iſte tranſitus ex vna religione ad aliam fieri videatur in fraudem eius qui in ſæculo remanſit: Congregatio anno* 1588.*reſpondit; non poſſe compelli.*

Sed tanquam certum reſpondeo: poſſe compelli, quia aliàs cederet in damnum graue alterius ſponſi remanentis in ſæculo. Nec Sac. Congregatio cenſuit contrarium. Nam ſolùm intendit,quòd non poſſit compelli coniux, ad hoc, vt antequam expleat probationis annum, profiteatur. Sic Ricard. Palud. Palac. & D. Anton. quos citat, & ſequitur Sanchez *diſput.* 34.*num.* 9.Baſilius *lib.*9.*cap.*9.*num.* 10. Henriquez *lib.*11.*cap.*15. *num.*8. *fine.* & communis, quam tenent etiam Palaus *loc. citatis, numero* 3. Gutierrez *cap.*54. *num.* 13. & Ægidius *diſputatione* 28. *dubio* 4. *numero* 45.

QVÆSTIO XXVIII.

An ad conſummandum matrimonium, ita vt iam non ſit locus tranſeundi ad Religionem, ſufficiat penetratio vaſis, abſque ſeminis receptione?

AFfirmant Micha. de Medina *libro* 5. *de contin. cap.*79. Petrus Ledeſma *de matrim.quæſtione* 61. *artic.*1.*pag. mihi* 582. Rodriguez 1. *tom. ſumm. capite* 139. *num.* 1.& alij, apud Sanchez *lib.*2.*diſp.*21. *numero* 4.

Sed probabiliùs reſpondeo: non ſufficere, ſed neceſſariò requiri, vt ſemen virile vas ſponſæ ſubintret. Quia reuera, minime efficiuntur vna caro, niſi per commixtionem ſeminum, aut ſeminis viri, & menſtrui ſanguinis fœminæ: vt colligitur *ex cap.lex.* 27. *quæſt.*2. Sic S. Thom.*in* 4.*diſt.*41. *artic.*1.*quæſt.*2.*ad* 2. D.Bonauent.*quæſt.*1. Sot.*diſt.*27.*quæſt.*1.*art.*1. Henriquez *lib.*11.*cap.*8.*num.*8. & *cap.*11.*num.*13. quos, & alios, vſque ad duo & viginti Doctores citat, & ſequitur Sanchez *loc. cit. num.*5. quibus addi poſſunt Baſilius *lib.*9. *cap.* 10. *num.*1. Ægidius *loc. cit.* Ochagauia *tract.*2.*quæſt.*6.*num.*1.Filliuc.*num.* 41. Hurtado *diſp.*8.*diff.* 9.*num.*35. Valerus *verb. matrim. differ.* 11. *fol. mihi* 191. Villalobos *tract.* 13. *diff.* 13. *num.*1.& Baunius *quæſt.*15.*de Matrim.pag.*674.

QVÆSTIO XXIX.

An, vt cenſeatur matrimonium conſummatum, requiratur,vt etiam fæmina ſeminet?

AFfirmant, apud Sanchez, D. Thom. D. Bonau. Innoc. Hoſtienſ. Hugo, & alij,quibus addi poſſunt Lopezius 2. *part.inſtructor.cap.*50. Hurt. *diſp.* 8. *diff.*9.& *diſput.*10.*diff.*1.& Diana *par.*4.*tract.*2.*reſ.*43.

vbi

vbi ſic ait: Sequitur primo, quòd ſi viro ſeminante, mulier non ſeminauerit, idque partibus conſtet, poſſint religionem ingredi, ſitque probabile, quod per profeſſionem ſoluatur matrimonium: atque adeò pars in ſæculo relicta poſſit aliud matrimonium inire. Ita Diana, *ibi.* Sed *par. 5. tract. 13. reſol. 56.* oppoſitam ſententiam communiorem, & probabiliorem vocat: hanc vero probabilem. Vnde quidquid hic ſentiat Author,

Probabiliùs certè reſpondeo: non requiri, ſed ſat eſſe, quod vir ſolus, intra vas fœminæ ſeminet, ad hoc, vt matrimonium cenſeatur conſummatum. Nam ad hoc, non eſt attendendum, an ſemen mulieris ſit neceſſarium ad generationem, (vt aliqui affirmant) aut non ſit, (vt alij contendunt) ſed ſolùm ad ſeminationem eius, qui præcipuas partes in generatione habet. Sic Henriquez *lib. 11. cap. 8. num. 8.* Sot. Vega, quos, & alios, vſque quatuordecim, Doctores citat, & ſequitur Sanchez *libro 2. diſputatione 21. numero 10.* quibus addi poſſunt Baſilius *lib. 9. capite 10. num. 1.* Vbi ait; oppoſitam ſententiam nullam probabilitatem habere. Gutierrez *de matrimonio capite 54. numero 22.* & Villalobos *tractatu 13. diff. 13. numero 1.*

QVÆSTIO XXX.

An, etiam ſufficiat, vt matrimonium dicatur conſummatum, quod ſemen virile, ſiue arte aliqua, ſiue ope dæmonis, in vas ſponſæ recipiatur, abſque copula, aut vaſis fœminei penetratione?

AFfirmat, vt certum Sanchez *loc. cit. num. 2.* & penes ipſum, D. Anton. Corduba, Sotus, Henriquez, & alij, vſque decem, Doctore. Quibus addi poſſunt, Filliuc *num. 42.* Hurt. *diſp. 8. diff. 9. & diſp. 20 diff. 1.* Villalob. *loc. cit.*

Sed probabiliùs reſpondeo: non ſufficere. Sic Baſilius *lib. 9. cap. 10. num. 1.* per hæc verba: An autem ſufficiat, ſi ſemen virile penetret fœminæ vas; ſiue arte; ſiue ope dæmonis, vt conſummatum matrimonium dicatur, communis eſt opinio ſufficere, quia ſunt effecti vna caro, ſcilicet vnus filius in principio, & in ſemine. Sic cum communi ſententia ſupponit, vt certum Thom. Sanchez *ibidem num. 2.* Quamuis mihi videatur res ſatis dubia, & multis ſcrupulis expoſita, qui vix humano iudicio definiri poſſint, Vtrumque requirirem ergo, & coniunctionem, & ſeminationem intra vas, ſed nec definio. Sic Baſilius, qui firmius, idem docuerat *lib. 7. cap. 33. num. 2.* Huic doctiſſimo viro, addo ego alium (eiuſdem Ordinis) in doctrina æqualem, Martinum Albiz, in manuſcriptis *diſp. 17. de matrim. dub. 1.* Vbi hæc habet verba: Satis eſt, vt affinitas contrahatur, copula coacta, vt habetur *in dict. cap. diſcretionem.* Satis etiam eſt habita cum dormienti, vt notat Couarr. *de matrim. 2. part. cap. 6. §. 7. num. 2.* oportet tamen, quod ſit copula carnalis: vnde ſi ſemen alicuius viri, ope dæmonis; aut caſu alio, deferatur in vterum fœmineum, non contrahitur affinitas: quia illi non ſunt facti vna caro, nec ſibi adhæſerunt. Sic Albiz.

QVÆSTIO XXXI.

An copula habita ante matrimonium, ſit ſufficiens ad hoc, vt matrimonium ſubſecutum dicatur conſummatum?

AFfirmant Hyppolitus *ſingul. 500.* & penes ipſum, Claudius; & Silua Nuptialis, & inclinat Baldius *in capite licet. de tranſlat. Epiſcop.*

Sed tanquam certum reſpondeo: non ſufficere. Nam matrimonium debet conſummari per matrimonialem copulam, non per fornicariam antecedentem; nam per hanc, non ſignificatur benè, ſicuti per illam, coniunctio indiſſolubilis, & immaculata Chriſti cum Eccleſia. Sic Sanchez *diſput. 21. cit. num. 13.* Nauar. Henriquez, & alij, vſque quatuordecim Doctores, apud ipſum, quibus addi poſſunt Baſilius *loc. cit.* dicens eſſe certum. Ochagauia, Hurtado, & Villalobos *locis citatis.* & Ægidius *diſputatione 26. numero 53.*

QVÆSTIO XXXII.

An copula per vim intra bimeſtre extorta, ſit ſufficiens, vt matrimonium dicatur conſummatum, & ſit prorſus indiſſolubile?

NEgant Syluest. *verb. diuortium quæſt. 5.* Armilla *ibi, num. 6.* Henric. & Ioan. Andræas, apud Sanchez *libro 2. diſputatione 22. numero 3.* Exiſtimantes, per talem copulam minime conſummari matrimonium.

Sed longè multò veriùs, & probabiliùs reſpondeo: ſufficere talem copulam ad conſummandum matrimonium. Quia per talem copulam, licet vi extortam; efficiuntur coniuges vna caro; eſtque talis copula ad generationem ſufficiens; & ex ea oritur affinitas, quæ non naſcitur, niſi ex conſummato matrimonio: ergo. Sic Victoria *num. 255.* Henriquez *lib. 11. cap. 8. num. 10.* Sanchez *loc. cit. num. 4.* & penes ipſum alij duodecim Doctores, quibus addi poſſunt Baſilius *lib. 9. cap. 10. num. 2.* Hurtad. *diſput. 8. diff. 9.* Ochagauia *tract. 2. quæſt. 7. num. 2.* Layman *tractatu 10. part. 3. cap. 6. num. 3. verſ. IV.* Ægidius *loc. cit. dubio 4. num. 53.* Baunius *loc. citato*, addens non eſſe improbabile, fœminam, quæ vim eſt paſſa, poſſe Religionem ingredi: quia vir grauem ei iniuriam intulit; nec ferendum videtur, vt culpa vlli ſit vtilis, lucrumque ex fraude, vi, ac malitia reportet.

QVÆSTIO XXXIII.

An ſaltem, liceat prædictæ ſponſæ vim paſſæ ad religionem tranſire?

AFfirmant Petr. de Ledeſma *quæſt. 61. art. 1.* Rodriguez *cap. 239. num. 2.* Sanchez *lib. 2. diſput. 22. numero 6.* & penes ipſum, viginti duo Doctores, quibus addi poſſunt Ochagauia, Layman, & Hurtado *loco citato*, Bonacina *quæſtione 3. punct. 4. numero 8.* Reginald. *libro 31. numero 39.* Villalobos *tractatu 13. diff. 13. num. 4.* Sà *ver. matrim. numero 17.* Ægidius *loc. cit.*

Sed probabiliùs reſpondeo: non licere ei tranſire, quia, iam vere, & ſimpliciter matrimonium prædictum conſummatum fuit: at ſic eſt, quod omnia iura, ſine diſtinctione proclamant, neutri coniugi licere, matrimonio conſummato, (inuito altero coniuge) ad religionem tranſire; ergo. Sic Martin. & Barthol. de Ledeſma, Couar. Henriquez, Sotus, & alij, vſque decem & nouem Doctores, quos refert Sanchez *loc. cit. numero 5.* quibus addi poſſunt, Baſilius *libro 9. capite 10. numero 2.* qui dicit, contrariam ſententiam, à praxi omnino eſſe alienam; &, ni fallor, Diana *3. parte tractatu 4. reſolutione 242.* & apud Bonacinam, Gutierrez *capite 54. numero 28. & 29.*

***

QVÆSTIO

QVÆSTIO XXXIV.

An peccet mortaliter ſponſus, qui intra bimeſtre, vi, vel timore graui, extorquet copulam à ſponſa de præſenti?

NEgat Rodriguez *tom.1.ſum. in 2. edit. cap. 239. num.1.* apud Sanchez, *vbi infra. In prima vero edit. cap.237. num.2.* per hæc verba: No condenaria yo por pecado mortal hazer el marido la dicha fuerça dentro de los dichos dos meſes, pues es ſu muger, y puede entrar ella en la Religion, aunque el no quiera; de arte, que ſi haze agrauio, es aſſi miſmo, pues quedando en el mundo, non puede caſarſe ates que ella muera, muerte naturali. Sic ille.

Sed longè multò probabiliùs, reſpondeo: peccare mortaliter. Primò, quia, (vt ait Sanchez) aufert à ſponſa corporis integritatem, cum non habeat ius, donec bimeſtre tranſeat. Secundo, quia grauem ei irrogat iniuriam, rum (quidquid dicat cum aliis Rodriguez) impotenrem reddat ipſam, ad ingrediendam religionem, vt nuper vidimus. Sic Sanchez *loc. cit. numero 15.* Baſilius *locis citatis, numero 5.* Sotus *in 4. diſt.17. quæſt.1. art.4.* Petrus Ledeſma *quæſt.61. art.1.* Villalob. *locis citatis* & communis.

QVÆSTIO XXXV.

An ſponſa, vi oppreſſa à ſponſo, intra bimeſtre, poſſit incontinenti ſemen in ſe iam receptum expellere?

AFfirmat Sanchez *diſp.22. cit. num. 17.* Quia, inquit, tunc ſemen non habet pacificam vaſis poſſeſſionem.

Sed longè multò probabiliùs, reſpondeo: non poſſe, quia illa eiectio ſeminis, nullo fine honeſtari poteſt. Sic tenet Baſilius *loco citato num.4.* per hæc verba: Sed multo minus ferendum eſt in eo auctore, quod aſſerit eius diſputationis fine, poſſe fœminam, quæ in eo caſu vim patitur, incontinenti conari ad ſemen emittendum iam receptum, quia tunc, inquit, ſemen non habet pacificam vaſis poſſeſſionem. Si dum reluctatur fœmina, eueniret, vt ſemen effunderetur extra vas, illam ergo à peccato liberam iudicarem. At ſemel effuſum ſemen, atque receptum, cuius nullus alius vſus eſt, niſi in ordine ad generationem, emittere turpiſſimum eſt. Neque verò, quia fœmina poſſet, dum vim patitur, virile membrum extrahere, ideo poteſt, & ſemen iam receptum emittere. Nam aliud eſt impedimenta apponere, dum quaſi in via eſt ad conſummationem violenrus aggreſſor: aliud verò ſemen eijcere, cum iam ad finem peruentum eſt, & conſummatum matrimonium, vt ſatis conſtat. Sic Baſilius.

QVÆSTIO XXXVI.

An, ſi ſponſi iurent, ſe matrimonium non conſummaſſe, ſit illis in foro externo adhibenda fides?

REſpondeo: ſi puella, virgo erat, & talis appareat conſpectui matronarum, credendum eſt illis. Si verò corrupta iam erat, nondum tamen in domum viri traducta, etiam credendum eſt illorum iuramento. Si autem traducta eſt, non creditur illis in matrimonij præiudicium, & diſſolutionem: in hac enim, non ſtatur ſoli coniugum confeſſioni. Sic Sanchez *libro 2. diſputatione 23.* & Baſilius *lib.9. capite 10. numero 6.* & communis.

DISPVTATIO VII.

De cauſa efficienti ipſius Matrimonij, quæ eſt Conſenſus.

QVÆSTIO PRIMA.

An mutuus contrahentium conſenſus ſit neceſſarius ad matrimonium?

RESPONDEO affirmatiuè, quia ſic definitur in Concil. Florent. *in decret. de Sacram. matr. in cap. Tua. de ſponſal. & in Trid. ſeſſ.24. cap.9.* & conſtat, quia nullus datur contractus, niſi conſenſu mutuo. Sic omnes. Legantur Sanchez *libro 2. diſput. 25. num.1.* & Baſilius *lib.1. cap.2. à num. 1.*

QVÆSTIO II.

An, humana aliqua poteſtate, poſſit fieri matrimonium ſine conſenſu partium?

AFfirmat, apud Becanum, *vbi infrà*, Hoſtienſis. Sed certiſſimè omnino reſpondeo: non poſſe humana: quia nec diuina poteſt, vt ſtatim dicam. Sic, ut certiſſimum, tenent Sanchez *lib.2. diſp.27. num.2.* Baſilius *lib.2. cap.3. num.8.* Becanus *de matrim. cap.45. quæſt.1. num.5.* & omnes apud Dianam *part.8. tract.1. reſol.82. in fine.*

QVÆSTIO III.

An ſaltem, poſſit Deus, de potentia ſua abſoluta, facere vinculum matrimonij inter virum, & fœminam, ſine eorum conſenſu?

AFfirmant Sotus *diſt.27. quæſt.1. art. 2.* Victoria, *relect. de matrim.1. part. num. 4.* Petr. Ledeſma *de matrim. quæſt.45. art.1. dub.1. concl. 4.* Henriquez *libro 11. §.1. numero 3.* Martin de Ledeſma *2. parte 4. quæſt.47. art.1.* & Barthol. de Ledeſma, quos, & alios vſque ad vndecim Doctores, refert Sanchez *diſp. 26. num.3.* quibus addi poſſunt Valentia *tom.4. diſput.10. quæſt.3. punct.1.* Becanus *loc. cit. num.2.* Hurtado *diſp.3. diff.6. num.17.* Ægidius *diſput.14. dub.5. num.49.* Luyſius *in ſum. part.2. cap. 95. dub. 2.* & alij. Quia, inquiunt, conſenſus viri & fœminæ, ſolùm eſt cauſa efficiens vinculi matrimonialis; ſed Deus poteſt ſupplere vicem cauſæ efficientis: ergo. Imo addunt Victoria, & Martinus de Ledeſma, Deum de facto hoc feciſſe in matrimonio Adæ, & Euæ: & etiam in coniugio Oſeæ & mulieris fornicariæ; coniungendo, videlicet, eos matrimonialiter, abſque eorum conſenſu. Sententiam hanc nouiſſimè tenet Diana *locis citatis* & penes ipſum, Meratius, Aueſa, Tannerus, & Caſpenſis.

Fauent huic ſententiæ alij Doctores, defendentes poſſe Deum, ſine matrimonio, tribuere alicui vſum corporis fœminæ ad tempus aliquod, vel perpetuò, abſque eorum conſenſu, ſicut vaſa auri abſtulit ab Ægyptiis, & dedit Hæbreis, ſine eorum, à quibus abſtulit conſenſu. Ita ſupponunt Sanchez *lib.2. diſp.26. num.2.* Vaſquez *tom.2. in 1.2. diſput.189. cap.3. num.21.* Ægidius *loc. cit.* & alij. Et Luyſius Turrian. *in ſumm. Theolog.*

Digitized by Google

Theolog. moral. par. 2. cap. 83. dub. 1. vbi ſic ait: Matrimonium Euæ, & Adami contractum fuit voluntate vtriuſque, licèt poſſit Deus facere, ſua abſoluta potentia mutuum dominium corporum. Sic ille, ibi. & Palaus *diſp. 2. punct. 5. num. 2.*

Sed probabiliùs reſpondeo: nec de potentia abſoluta poſſe Deum facere matrimonium inter virum, & fœminam, ſine eorum conſenſu. Quia matrimonium ex eſſentia ſua, eſt vinculum mutui amoris: at ſic eſt, quod vinculum mutui amoris nequit eſſe ſine conſenſu: ergo neque matrimonium. Sic Supplem. Gabriel. *in 4. diſt. 27. quæſt. 1.* Adrianus *in 4. quæſt. 2. de matrim.* dicens, id eſſe indubitatum. Sanchez *loc. cit. n. 5.* Cornejo *diſp. 3. de matrim. dub. 1. pag.* 900. Baſilius *lib. 2. cap. 3. à num.* 4. vbi aſſerit, non ſolùm, nòn poſſe Deum facere matrimonium ſine contrahentium conſenſu; verum, nec poſſe tradere corpus fœminæ viro extra matrimonium. Legatur & Ochagauia *tract. 2. de Sacram. q 8. num. 2.*

Qvæstio IV.

An, vt matrimonium ſit validum, etiam requiratur conſenſus Parentum, quando contrahentes ſunt filij familias?

Affirmarunt Caſſanæus *in Cathalogo gloria mundi part. 12. conſideratione* 36. & Ioan. Oldeldochius 4. *claſſe actionum, actio. 26.*

Sed certiſſimè reſpondeo: non requiri. Sic enim expreſsè habetur *in cap. ſufficiat. 27. quæſt. 2.* & nouiſſime in Trident. *ſeſſ. 24. de reformat. matrim. cap. vnico.* per hæc verba: iure damnandi ſunt illi, prout eos ſancta Synodus anathemate damnat qui ea vera, & rata eſſe negant, quique falsò affirmant matrimonia à filiis familias, ſine parentum conſenſu contracta irrita eſſe, & parentes ea rata, vel irrita facere poſſe. Sic Concilium. Et ſic omnes Doctores inter quos optimè Baſilius *lib. 2. cap. 2. per totum.* Didacus de Narbona *lib. de ætate, &c. quæſt.* 10. & alij, penes ipſum.

Qvæstio V.

An ſaltem, peccent mortaliter filij, qui abſque conſenſu Patris nubunt?

Negat Didacus de Narbona *loc. cit. num. 6.* quatenus ait, patris conſenſum in matrimonio filij, vel filiæ de honeſtate ſolum requiri. Et negant etiam, apud ipſum, Decius, Ancharan. & alij.

Sed probabiliùs reſpondeo: peccare mortaliter; ſi aliàs non ſit probabilis ſuſcipio, quod parentes iniuſte impedituri ſunt matrimonium, vel non adſit alia rationalis cauſa occultandi illis matrimonium. Ratio eſt, quia in re graui faciunt contra honorem illis debitum. Sic Sanchez *lib. 4. diſp. 23. num.* 10. Baſilius *lib 2. cap. 1. num.* 27. Ægid. *diſp. 28. dub. 5.* Hurtado *diſp. 6. diff. 10. num.* 36 Ioan. Valerus *verb. matrim. differ. 1. num. 3.* Diana *4. part. tract. 4. reſol.* 122.

Qvæstio VI.

An filij teneantur contrahere matrimonium, quod ipſorum nomine promiſerunt parentes, aut inire iubent?

Affirmant teneri, ex ſuppoſitione, quod filius non eligat meliorem ſtatum; aut, quod matrimonium è patre promiſſum, vel præceptum, non ſit filio indignum, Nauar. *cap. 14. num. 15.* Bellarmin. *lib. 1. de matrim. cap. 19.* Sotus *in 4. d. 19. quæſt. 1. art. 4.* Rebellus *2. part. de obligat. quæſt. 14. ſect. 2.* Rodriguez *cap. 231. n. 6.* Lopez, & Capua, apud Sanchez *lib. 2. diſp. 23. num. 2.*

Sed probabiliùs reſpondeo: non teneri, ſaltem regulariter loquendo, Quia cum matrimonium ſit quædam perpetua ſeruitus, ad illud contrahendum eſt liber, & ſui iuris. Sic Sanch. *loc. cit. num. 3.* & penes ipſum, Ricard. Scot. Syluest. Tabiena, & alij vſque ad viginti & quatuor Doctores. Inter quos ſunt Nauar. & Sotus, quos etiam pro contraria citat. His addi poſſunt Ægid. *diſp. 28. dub. 5.* Hurtadus *diſp. 6. diff. 9.* & Diana *reſol. 122. citata.*

Qvæstio VII.

An peccent mortaliter filij, qui, inuitis parentibus, matrimonium contrahunt?

Affirmant Sotus, Bellarmin. Metina, Veracruz, Rodriguez, Vega, & alij vſque decem & octo Doctores, quos refert Sanchez *lib. 4. diſp. 23. num. 9.* quibus addi, apud eundem, poſſunt, Nauar. Azebedo, Henriquez, Capua, & Philiarcus limitantes hanc ſententiam ad caſum ſolum, quo filij, inuitis parentibus, indignam vxorem ducant. Ita etiam Rebell. *lib. 2. quæſt. 14. ſect. 1.*

Sed probabiliùs reſpondeo: non peccare, ſed licitè poſſe filios, inuitis parentibus, prius tamen conſultis, vt diximus, matrimonium, quod volunt, inire. Quia quilibet, adhuc ex ſuppoſitione, quod velit contrahere, eſt liber, quoad ſtatum matrimonij, & ad hoc, vel illud matrimonium eligendum, vt nuper *quæſt. 6.* eſt habitum. Sic D. Thom. *2. 2. quæſt. 104. art. 5.* Scot. Victoria, & alij vſque ſeptemdecim Doctores, quos affert, & ſequitur Sanchez *loc. cit. num.* 10. licèt *num.* 11. addat, & bene, hanc ſententiam intelligendam eſſe abſolutè & ſecundum ſe; quia ſi filius noſſet grauiſſima ſcandala, & odia, inde ſubortura, peccaret mortaliter contra charitatem ſic contrahendo. Sic etiam Vaſquez *diſput. 4. de matrim. num.* 24. Ægidius *diſput. 28. dub. 5.* Hurtado *diſp. 6. diff.* 10.

Qvæstio VIII.

An parentes poſſint exhæredare filios, aut eis dotem denegare; quando, ipſis inuitis, matrimonium contrahunt?

Affirmant abſolutè, & ſine vlla limitatione poſſe, Sotus *in 4. diſt. 29. quæſt. 1. art. 4. ad* 4. Viguerius *cap. 16. §. 7.* Molina *tom. 1. de inſtit. tractat. 2. diſp. 176.* Vega *lib. 5. ſum. caſu* 559. quos, & alios vſque ad vnum & viginti Doctores refert Sanchez *lib. 4. diſp. 25. num. 1.* dicens, id eſſe probabiliſſimum. His addi poſſunt Rebellus *2. part. de obligat. inſt. lib. 2. quæſt. 14. ſect. 2. à num.* 16. Baſilius *lib. 2. cap. 1. §. 3. per totum.*

Affirmant etiam alij, non abſolutè, ſed cum hac limitatione, videlicet, caſu tantum, quo filia, indigno, aut inhoneſto viro nupſerit; ſecus vero, ſi competenti, vel honore, vel diuitiis prædito adoleſcenti copuletur. Ita Montaluus *lib. 10. tit. 1. part. 1.* Suarez *lib. 3. legum fori. tit. de los caſamientos l. 2. n. 20.* Riminald. & Pariſius, quos refert Sanchez *loc. cit. n. 3.* & nouiſſimè, non citatos, ſequitur perdoctus Didacus de Narbona *lib. de ætate, anno 30. quæſt 10. num. 22.*

Sed ego, abſolutè & abſque limitatione, probabilius reſpondeo: non poſſe parentes hodie exhæredare filios, quantumuis indignis, & inæqualibus,

Digitized by Google

contra eorundem parentum aſſenſum, matrimonium contrahant. Quia probabilius eſt, quod omnes leges latæ, ſiue iure communi, ſiue Caſtellæ, ſiue Galliæ, ſiue Luſitaniæ, quæ filios contra voluntatem, etiam iuſtam parentum, exhæredari ab ipſis poſſe, determinant, vel non eſſe iuſtas, vel iam correctas, iure canonico eſſe. Et bene profecto, cum illis legibus, maxime minuebatur libertas quam matrimonium exigit. Sic ex Iuriſtis, Abbas, Nauarrus, Couar. Molina, de primogeniis. Et alij, vſque ad triginta & quinque. Et ex Theologis, Victoria, Henriquez, Ledeſma, Rodriguez & alij, vſque ad octo; Quos omnes refert, & ſequitur Sanchez *loc.cit. num.* 2. quibus addi poſſunt Vaſquez *diſp.* 4. *de matrim. cap.* 2. *n.* 2. Hurtado *loc.cit.* Ioan. Valerus, *in differ. verb. matrimonium differ.* 1. *per totum*, Diana 1. *part. tractat.* 1. *reſol.*74.

QVÆSTIO IX.

An poſſint abſolui parentes, qui, in præfato caſu, exhæredant filias, contra ipſorum voluntatem nubentes?

NEgant Veracruz 3. *part. ſpeculi. artic.* 20. *concl.* 3. & Diana *loc.cit.* vbi ſic ait: Ex his omnibus apparet, patrem non debere, neque poſſe in foro conſcientiæ exhæredare filiam, etiam ſtantibus his legibus, ſi nupſerit, contra eius voluntatem: nec poſſe confeſſarium abſoluere patrem in articulo mortis, niſi prius reuocet teſtamentum, vbi eam exhæredauit. Ita ille.

Sed certiſſime reſpondeo: poſſe, imo & debere, abſolui. Quia probabiliſſimam ſententiam ſequuntur. Sic Sanchez *loc.cit. num.* 1. *fine.* & omnes communiter, iuxta dicta *part.* 1. *tract.* 5. *diſput.* 7. *quæſt.* 57. *& ſequent.*

QVÆSTIO X.

An Conſenſus ad eſſentiam veri matrimonij requiſitus, debeat ferri explicite in carnalem copulam?

AFfirmauit Michaël de Medina *lib.* 5. *de contin. Sacr. hom. cap.* 64. *&* 70. exiſtimans, ad verum, & perfectum matrimonium requiri neceſſario conſenſum in copulam. Huic Authori fauet Bellarm. quatenus, *lib.* 1. *de matrim. cap.* 5. *in ſolut. ad* 6. docet, copulam eſſe partem integralem Sacramenti matrimonij; & ita nullomodo dari perfectum, ſed imperfectum ſolum, donec conſummatur.

Sed certiſſimè reſpondeo. Non debere ferri explicite in copulam carnalem. Quia certiſſimum eſt, copulam carnalem, neque eſſe de eſſentia matrimonij, neque de eius integritate, ſed ſolum, eius effectum, & operationem. Sic Sanchez *lib.* 2. *diſp.* 28. & Baſilius *lib.* 1. *cap.* 16. *per totum* & omnes.

QVÆSTIO XI.

An ſaltem, ad eſſentiam veri matrimonij, requiratur conſenſus implicitus, & virtualis in copulam, ex parte contrahentium?

AFfirmant Capreol. *in* 4. *diſt.* 28. *q. vnica art.* 3. *ad* 5. *contra* 3. *concl.* Couar. 2. *p. decret. cap.* 3. §. 1. & omnes alij, qui affirmant, matrimonium non poſſe contrahi validè ſub conditione ſeruandi caſtitatem. Affirmant etiam Scot. *in* 4. *diſt.* 30. *quæſt.* 2. Durand. Sot. Ricard. & alij, requiri talem, in copulam, conſenſum, non abſolutè, ſed ſub hac conditione, nempe, ſi alter coniux petierit, & Deus debitum non relaxauerit.

Sed certiſſimè fere reſpondeo: adhuc non requiri, ex parte contrahentium, conſenſum talem. Quia certiſſimum fere eſt, inter B. Virginem & Ioſeph verum fuiſſe matrimonium, & celebratum poſt emiſſum à B. Virgine votum caſtitatis: ergo non potuit eſſe cum conſenſu, nec implicito, in copulam ex parte contrahentium. Sic Sanchez *loc.cit.* & Baſilius *lib.* 1. *cap.* 18. *&* 19. vbi optime diſtinguunt finem implicitum in copulam ex parte contractus, & hunc, aiunt, ſemper comitari matrimonium: & finem, aut conſenſum implicitum ex parte contrahentium; & hunc, non eſſe neceſſarium, efficaciter probant. Legantur.

QVÆSTIO XII.

An, vt matrimonium ſit validum, neceſſarium ſit, vt contrahentes tria bona matrimonij intendant: nempe, bonum prolis, bonum fidei, ſeu communionis, & bonum Sacramenti?

REſpondeo certiſſimè: nullomodo eſſe neceſſarium ad valorem matrimonij, vt contrahentes expreſſe intendant aliqua, ex prædictis, bona; Quia clare conſtat non eſſe neceſſarium expreſſe intendere prolem, aut remedium concupiſcentiæ, cum valeat, matrimonium ſine conſenſu in copulam, vt nuper eſt habitum. Neque etiam neceſſe eſt expreſſe intendere communia obſequia, aut ſignificationem illam vnionis Chriſti cum Eccleſia; Nam ſi hoc eſſet neceſſarium, nullus ferè validè contraheret, cum ferè nulli hæc in mentem veniant Sic Baſilius *lib.* 1. *cap.* 20. quaſi per totum. Sanchez *lib.* 2. *diſp.* 29. Ægid. *diſp.* 24. *dub.* 4. *num.* 35. & omnes.

QVÆSTIO XIII.

An ſaltem, conſenſus ad valorem matrimonij requiſitus, debeat ferri, adminus implicitè, in perpetuitatem traditionis corporum?

NEgant Roſella *ver. matrim.* 3. *num.* 11. Syluest. *ver. matrim.* 4. *quæſt.* 5. *&* 6. & alij, penes Petrum Ledeſma *quæſt.* 48. *art.* 2. *dub.* 1. exiſtimantes, quod intentio contraria ſubſtantiæ matrimonij non irritet illud, dummodo, ſolùm mente retineatur, & verbis non exprimatur.

Sed, probabilius longe, reſpondeo: affirmatiuè. Quia, re vera, matrimonium contrahere non vult, qui non vult eſſe indiſſolubile, ſed ad tempus. Sic Sanchez *lib.* 2. *diſp.* 29. *num.* 11. & penes ipſum, D. Thom. Adrian. Palud. Petrus Ledeſma, & alij, Baſilius *lib.* 1. *cap.* 10. *num.* 8. Hurtadus *diſp.* 3. *diff.* 4. *n.* 9. dicens, in hoc omnes conuenire Doctores.

QVÆSTIO XIV.

An qui animo impediendi generationem prolis, aut non ſeruandi fidem, contraheret matrimonium, validè contraheret?

AFfirmat Sanchez *loc. cit.* & penes ipſum alij. Ægid. *diſput.* 24. *num.* 37. Ochagau. *tractat.* 2. *quæſt.* 8. *n.* 5. Hurtado *diſp.* 3. *diff.* 4. *num.* 11. & alij.

Sed probabilius reſpondeo: nullomodo validè contrahere, ſi prædictas conditiones habeat contrahens pro fine conſenſus. Quia in tali caſu dictæ conditiones, vere opponuntur ſubſtantiæ contractus matrimonij, vt late probat Baſilius *loc. cit. à n.* 9. Angel. *verb. matrim.* 2. *num.* 23. Ricardus *in* 4. *diſt.* 31. *artic.* 1.

Digitized by Google

artic. 1. *quæſt.* 1. Henriquez *lib.* 11. *de matrimon. capite* 12. & alij.

QVÆSTIO XV.

An ſit peccatum, contrahere matrimonium, ex fine vitandi fornicationem?

AFfirmant eſſe veniale, Magiſt. *in* 4. *diſt.* 31. *cap.* 4. Scot. *diſt.* 26. *quæſt. vnica.* Petrus Sotus *lect.* 16. *de matrim.* Mayron *diſt.* 26. *quæſt.* 1. Syluius *in* 3. *part. quæſt.* 49. *artic.* 6. & Sanchez *lib.* 2. *diſp.* 29. *num.* 21. quamuis poſtea hanc ſententiam temperet.

Sed longe probabilius, reſpondeo: nullum eſſe peccatum. Quia ex nullo capite conſtare poteſt, eſſe malum contrahere matrimonium, ob vitandam fornicationem: cum potius Paulus 1. Corinth. 1. dicat: *Propter fornicationem vnuſquiſque vxorem ſuam habeat, & vnaquæque ſuum virum.* Sic Couarru. 2. *part. de matrim. cap.* 1. §. *vnico. num.* 7. Armilla *matrim. num.* 66. Ægid. *diſp* 15. *dub.* 2. *concluſ.* 3. Baſſolis, Gabriel, Almain. & alij, quos citat, & ſequitur Baſilius *lib.* 1. *cap.* 21. *num.* 4. Hurtado *diſp.* 4. *diff.* 3. *num.* 9. & Diana 3. *par. tract.* 4. *reſol.* 219. qui bene contra Syluium (& poſſet contra Sanchez) infert, quod, qui matrimonium ineunt cauſa vitandæ fornicationis, ſiue ſint ſenes, ſiue iuuenes, non peccant mortaliter. Quod nouiſſimè tenet Palaus *diſputat.* 2. *punct.* 10. *num.* 1.

QVÆSTIO XVI.

An ſit peccatum, contrahere matrimonium, ſolius voluptatis gratia?

AFfirmat eſſe peccatum, & mortale, Matronius *in* 4. *diſt.* 26. Affirmant & alij, eſſe peccatum, ſed veniale dumtaxat. Ita Sanchez *lib.* 9. *diſput.* 11. *num.* 4. Bonac. *quæſt.* 4. *punct.* 6. *num.* 7. & alij penes ipſos.

Sed probabilius reſpondeo: nullum eſſe peccatum, ex genere ſuo; vt ex nuper dictis conſtat. Dixi, *ex genere ſuo*; Quia, ſi quis contraheret matrimonium, ſolius voluptatis gratia, excludendo filiorum procreationem, &c. certum eſt, quod eſſet mortale. Sic Baſil. *loc. cit. num.* 6. & 11. Diana 3. *part. tract.* 4. *reſol.* 216. Sancius *in ſelectis diſp.* 23. *num.* 22. & alij penes ipſos. Quibus adde Palaum *punct.* 10. *cit. num.* 3. *verſ. ſi verò.*

QVÆSTIO XVII.

An ſit peccatum matrimonium contrahere, ob pulchritudinem, & diuitias?

AFfirmant eſſe peccatum, & mortale, Angel. *matrim.* 2. *à num.* 25. & Couarru. 2. *part. cap.* 1. *num.* 7. Veniale vero, tantum, Caiet. Henriquez, Palud. Nauar. Rodriguez, & alij vſque ad quatuordecim Doctores, quos citat, & ſequitur Sanchez *lib.* 2. *diſp.* 29. *num.* 21. quibus iunge Layman *lib.* 9. *ſum. tract.* 10. *cap.* 4. *num.* 1. & 3.

Sed probabilius reſpondeo: nec veniale eſſe; dummodo, ſic contrahentes, neque actu, neque habitu ex animi diſpoſitione, excludant alios matrimonij fines. Ratio eſt. Quia finis dictus, propter quem contrahitur, eſt honeſtus: ergo non vitiat opus. Addo, quod, ſic contrahentes, non habent dictas res pro fine totali matrimonij, ſed ſolum mouentur ab ipſis, tanquam à cauſa impulſiua, in quam expreſſe fertur; implicite verò in ipſos fines operis, & contractus, in quo nulla eſt deordinatio. Sic Sot. *in* 4. *diſt.* 20. *q.* 1. *art.* 2. Maior *diſt.* 26. *q.* 3. Baſilius *cap.* 21. *cit. num.* 13. & Diana *loc. cit. reſol.* 216. nec non Palaus *loco citato.*

QVÆSTIO XVIII.

An qui, ficto conſenſu matrimonium contraxit, teneatur cum eadem ſponſa, denuò, vero conſenſu contrahere?

NEgant, apud Sanchez, Martin. de Ledeſma 2. *par.* 4. *quæſt.* 47. *art.* 4. Hoſtienſ. D. Anton. & Tabiena. Quorum ſententiam eſſe probabilem, dicunt Victoria *num.* 252. & alij Recentiores apud Petrum Ledeſma *quæſt.* 45. *art.* 4. *dub.* 1. Et fauet ſatis, Sanchez *lib.* 1. *diſp.* 21. *num.* 5. docens, non teneri denuò contrahere, niſi caſu, quo fœminæ aliquod damnum ſequatur. Ita etiam cum Sanchez ſentiunt Layman *tract.* 10. *part.* 2. *cap.* 6. & Villalobos *tr.* 13. *diff.* 8. *num.* 2. & Hurtado *diſp.* 3. *diff.* 9. & reputat probabile Diana 3. *part. tract.* 4. *reſol.* 247. ſicut & reputat oppoſitum.

Sed probabilius certe, abſolutè reſpondeo: teneri. Quia ex oppoſita ſententia latiſſima aperitur via hominibus ſceleratis ad ſæpe decipiendas fœminas. Sic Petr. Ledeſ. *loc. cit.* dicens, oppoſitam ſententiam eſſe improbabilem; Idemque docet, & dicit Baſilius *lib.* 2. *cap.* 5. vbi late, & optime probat, non ſolum ad id teneri ex fidelitate, ſed ex iuſtitia, & ratione damni, etiamſi ſponſam non cognouerit, ſintque diſparis conditionis; neque poſſe abſolui, donec vere contrahat. Petrus Sot. *lect.* 3. *de matrim.* dicens, id eſſe indubitatum. Sotus *in* 4. *diſt.* 27. *quæſt.* 1. *art.* 3. Nauar. *cap.* 22. *num.* 76. & nouiſſimè Luyſius *in ſum. part.* 2. *cap.* 95. *dub.* 11. Sic dicens: Item ſecluſo ſcandalo, & damnis extrinſecis, obligatur ad vere contrahendum, etiamſi decepta non ſit virgo, quando illa non ſe finxit virgo. Idem etiam eſt; ſi ficte contrahens, non habuerit copulam cum fœmina decepta. Sic ille.

QVÆSTIO XIX.

An ad valorem matrimonij ſufficiat conſenſus internus?

AFfirmauit Vvicleſ, vt refert Vualdenſ. *de Sacram. cap.* 132. exiſtimans, quod aſſiſtente conſenſu interno, & domino approbante, ſine aliquo ſigno ſenſibili, valide fieret Sacramentum.

Sed certiſſimè reſpondeo: non ſufficere conſenſum internum, niſi verbis, vel ſignis exprimatur. Sic Sanchez *lib.* 2. *diſput.* 30. Baſilius *lib.* 2. *cap.* 6. *num.* 3. & omnes.

QVÆSTIO XX.

An ſigna externa, expreſſiua conſenſus interni, ſint de eſſentia ipſiuſmet contractus matrimonij?

NEgat Maior *in* 4. *diſt.* 26. *quæſt.* 1. *ad* 3. (& dicit probabile Veracruz 1. *par. ſpec. art.* 3.) docens, externa ſigna, ſolum eſſe conditionem ſine qua non, & ità, ſi Deus mutuum conſenſum contrahentium reuelaret, eſſet matrimonium, abſque aliquo ſigno externo.

Sed, probabilius longe, reſpondeo: eſſe de eſſentia. Quia matrimonium, vt eſt Sacramentum, intrinſece, & eſſentialiter eſt ſignum ſenſibile gratiæ ſanctificantis animam: ergo. Sic Sanchez *lib.* 2. *diſput.* 30. *num.* 3. & penes ipſum, Almain. Victoria, Sotus, Ledeſma, & alij. Baſilius *lib.* 2. *cap.* 6. *num.* 3. & *ſequent.*

Digitized by Google

Ægid. *diſp.*24. *dub.*8. Hurtado *diſp.*3. *diff.*12. *num.*46. Villalob. *tract.*12. *diff.*5. *num.*5. Baſſeus *ver. matrim.* 3. *num.*5. Machado *lib.*3. *par.*1. *tract.*9. *docum.*1. *num.*1. Luyſius de Torres *in ſum. part.* 2. *capit.* 95. *dub.* 5. & communiter apud Palaum *diſp.* 2. *punct.*7. *n.*1.

QVÆSTIO XXI.

An prædicta ſigna expreſſiua conſenſus, neceſſario debeant eſſe verba?

AFfirmant abſolute Canus, Eſtius, Caiet. & alij, quos retulimus *diſput.*2. *quæſt.*15. in vniuerſum docentes, nullum Sacramentum conferri poſſe abſque verbis.

Affirmant deinde alij, licet non ita abſolute, ſed loquendo ſolum de his, qui loqui valent. Sic Ricard. *in* 4. *diſt.*27. *art.*1. *quæſt.*7. & alij pluſquam viginti, ex Iuriſperitis, Doctores, quos refert Sanchez *diſp.* 31. *num.* 2.

Affirmant tandem alij, eſſe neceſſaria verba, niſi in caſibus à iure expreſſis, veluti, quando matrimonium celebratur per procuratorem, vel per litteras; aut præcedente iam tractatu de matrimonio contrahendo, &c. In his enim, inquiunt, & ſimilibus caſibus non ſunt neceſſaria verba: ſecus aliàs. Ita Innoc. Ioan. Andræas, & alij apud Sanchez *loc. cit. num.* 3. *&* 4. & apud Baſilium *lib.*2. *cap.*7. *num.*4.

Sed probabilius reſpondeo: nullo modo eſſe neceſſaria omnino verba: ſed in quibuſcunque caſibus, & perſonis, ſufficere ad valorem matrimonij, quæcumque alia ſigna externa, loco verborum adhibita. Quia verba in matrimonio, nec ſunt neceſſaria iure naturali, aut ex natura ipſius contractus; cum hic non repugnet fieri, per nutus, ſigna, aut epiſtolam; nec ex Chriſti inſtitutione; cum nihil innouauerit, circa naturam contractus: nec ex iure Eccleſiaſtico; cum nullum extet: quod verba præſcribat, ſed potius plura, quæ indicent non eſſe neceſſaria, *vt cap. veniens, & cap. is, qui fidem. de ſponſal.* Sic D. Thom. *in* 4. *diſt.*17. *quæſt.* 1. *art.*2. *quæſt.*2. *ad* 2. *&* 3. Sanchez *loc. cit. n.*5. & apud, viginti & quinque Doctores Theologi, & pluſquam quadraginta Iuriſtæ. Quibus addi poſſunt Vaſquez *diſp.* 3. *de matrim. cap.* 7. Ægid. *diſp.*24. *dub.* 8. *concl.* 2. Baſilius *lib.*2. *cap.*7. *à num.*5. Filliuc. *à num.*79. Hurtado *diſp.*3. *diff.* 13. Ochagau. *tract.*2. *quæſt.* 9. *num.* 3. Baſſeus, & Machado *loc. cit.* Luyſius *loco citato*, *dub.*6. Gutierrez *cap.*46. *num.*10. & Palaus.

QVÆSTIO XXII.

An peccet contrahens, qui loqui valens, non adhibet verba, ſed ſigna, in celebratione matrimonij?

AFfirmant peccare, & mortaliter, Petrus Ledeſma *quæſt.*45. *art.*2. *concluſ.*2. Henriquez *lib.*11. *cap.* 2. *num.*6. Syluius *in* 3. *par. quæſt.*44. *art.*2. & Rodriguez *cap.*216. *num.* 5. Licet Ledeſma *concl.* 3. & Henriquez *in Gloſſa lit. M*, dicant, ſolum peccare venialiter. Et hos ſequitur Sanchez *loc. cit. num.*10. Hurtado, quamuis confusè, *loc. cit. num.*50. Ægid. *loc. cit. num.*66. Filliuc. *num.* 82. & alij, cum quibus eſt Gutierrez *c.*46. *n.*11.

Sed probabiliùs reſpondeo: nec venialiter peccare. Quia nullibi extat de hoc præceptum. Nec citatur textus in contrarium, qui vel leuiter vrgeat. Sic Baſilius *lib.* 2. *cap.*7. *num.* 14. & Pater Albiz *in manuſcriptis tract. de matrim. diſp.*4. *dub.*1. & Diana refert vtramque ſententiam 3. *par. tract.* 4. *reſol.* 248. (& credo adhærere huic; cum in vltimo collocet loco) & citat pro hac noſtra, in impreſſione Matritenſi (neſcio an ipſe, an alius, inſcio ipſo) Hurtadum *diff.* 13. dicens, id ſentire contra Sanchez. Sed male profecto, cum ipſemet Hurtado, pro ſe, & Baſilium, & Sanchez citet. Tenet etiam Palaus *diſput.* 2. *punct.* 7. *num.*5. his verbis: Non probo, quod Sanchez & Gutierrez affirmant eſſe peccatum veniale, ſi verba omittantur: quia vbi non eſt lex, nec præuaricatio eſſe poteſt, vt inquit Paulus. Fateor tamen eſſe maxime decens, vt contrahentes ſuos conſenſus verbis exprimant, vt dixit Alphonſus Rex *leg.*5. *tit.*2. *par.*4. quinimo aliquando ratione ſcandali, & ne dubius reddatur contractus ſub peccato mortali neceſſarium erit. Hæc Palaus.

QVÆSTIO XXIII.

Quæ verba ſunt ſufficientia ad matrimonium contrahendum?

REſpondeo: illa eſſe ſufficientia, & neceſſaria, quæ ſufficienter exprimunt conſenſum de præſenti, vt, *Accipio te in meam. Habeo te in vxorem*, & ſimilia. Sic tenent, & docent omnes Doctores. Legantur. Petrus de Ledeſma *quæſt.*45. *art.*3. *dub.*2. Thomas Sanchez *lib.*1. *à diſp.*8. Baſilius *lib.*2. *à cap.* 8. Et pro aliquibus verborum formulis, quæ non ita certa ſunt, quæ diximus ſup. *diſp.*1. *à quæſt.* 32. de quibus etiam Palaus *diſp.*2. *punct.*8.

QVÆSTIO XXIV.

Quæ ſigna ſunt ſufficientia ad hoc, vt matrimonium validè contrahi cenſeatur?

REſpondeo, eſſe illa, quæ, iuxta conſuetudinem loci, vel communem intelligendi modum, manifeſtant conſenſum, & amorem contrahentium. Sic docent omnes Doctores, præcipuè citati.

QVÆSTIO XXV.

An, ſi viro exprimenti conſenſum Matrimonij, fœmina porrigat manum, ſit ſufficiens ſignum Matrimonij?

REſpondeo affirmatiuè. Quia, qui tacet conſentire videtur, cum agitur de obligatione contrahendi, ſi aliquis concurrat actus poſitiuus, vel publicus. Sic Sanchez *lib.*1. *diſp.* 22. *num.* 6. Addens ſecus dicendum, ſi vir fœminæ manum capiat, dicendo: *Do tibi fidem de matrimonio contrahendo*; vel: *Tecum contraho.* Quia, ſi ipſa nil reſpondeat, non erit ſufficiens ſignum ſponſalium, vel matrimonij Baſilius *lib.*2. *cap.* 11. *num.*8. vbi contra Sanchez ait, idem dicendum in caſu quem ipſe excludit: per hæc verba: idem meo iudicio dicendum, ſi vir fœminæ manum apprehendens, dicat: *Do tibi fidem de contrahendo matrimonio*, vel: *Tecum contraho.* Et illa non retrahat manum; erunt ſponſalia; vel matrimonium, iuxta verba prolata ab illo, quidquid Thomas *diſput. cit. num.* 6. citatis aliis. Si enim repugnaret, manum vtique retraheret. Sic ille. Ego dico, hoc ſignum eſſe valde dubium. Legantur dicti Authores pro aliis etiam ſignis, & dicta à nobis *loco citato.*

QVÆSTIO

Digitized by Google

QVÆSTIO XXVI.

An Conſenſus contrahentium, neceſſario debeat ſimul, & abſque temporis interuallo præſtari?

AFfirmant Ioan. Andræas, Abbas, & alij Canoniſtæ, quos refert Sanchez *lib.2. diſp.32.n.3.*

Sed longe multo probabilius, reſpondeo: non debere neceſſario eſſe ſimul: ſed poſſe inter eos aliquod interuallum temporis intercedere, modo conſenſus prioris coniugis reuocatus non ſit. Quia in omni contractu, ſatis eſt conſenſus diuerſo tempore adhiberi *lib.1.§.1. ff.de verb. obligatio.* Sic D. Thom. Henriq. vterque Ledeſma, & alij quam plures, quos affert, & ſequitur Sanchez *loc.cit.n.3.* Ochagau. *tr.2. q.9.n.6.* & alij communiter.

DISPVTATIO VII.

De Conſenſu Clandeſtino.

QVÆSTIO PRIMA.

Quid ſit, quibuſque modis Clandeſtinum matrimonium dicatur?

RESPONDEO: Quod matrimonium Clandeſtinum eſt illud, quod clam fit. Diciturque tale, dupliciter. Primo, & principaliter, ſi aliter quam præſente Parocho, & teſtibus celebretur. Secundo, ſi omiſſis denuntiationibus, quæ præmitti ſolent ante contractum matrimonij, licèt in præſentia Parochi, & teſtibus, celebretur. Sic omiſſis aliis modis dicendi, tenent Sanchez *lib.3. diſp.1. à num.1.* Baſilius *lib.5. cap.1.* & alij penes ipſos. Gutierrez *de Matrim. c.55. à num.1.* Palaus *diſp.2. de Matrim. punct.13.§.1. num.1.& 2. & §.8. & 9.* Trullench *de Sacram. lib.7.cap.6.dub.1.* & Baunius *tract.12.§. de Matrim. clandeſtino q.1.pag.732.*

QVÆSTIO II.

An Matrimonium clandeſtinum ſit prohibitum?

REſpondeo: eſſe, & multis legibus. Primo *in cap. Aliter 30. quæſt.5.* in Concil. Arelatenſ. 3. & refertur. *in cap. Nullum.30. quæſt.5.* In Concil. Lateranenſ. & habetur *in cap.3. de Clandeſt. deſponſat.* In Concil. Toletano ſub Sixto IV. Et nouiſſime in Concil. Trident. *ſeſſ.24.de reformat. cap.1.* & tenent omnes Doctores. Legatur Baſilius *loc.cit.*

QVÆSTIO III.

An matrimonium clandeſtinum fuerit aliquando irritum, ante Concilium Tridentinum?

AFfirmat Baſilius *lib.5. cap.3. num.2.* per hæc verba: Cæterum ego ſemper vera exiſtimaui duo. Primum eſt, primis Eccleſiæ temporibus per nonnullas annorum centurias, nullatenus valuiſſe clandeſtina matrimonia. Secundum eſt, poſtea eas leges in diſſuetudinem abiiſſe, valuiſſeque clandeſtina coniugia, vſque ad Concilium Trident. quod rurſus ea reddidit inualida. Sic ille. Et penes ipſum, Caſſaneus, Corraſſius, Gentianus, & alij. Et certe probabiliter, quidquid alij dicant.

Sed nihilominus, probabilius reſpondeo: nunquam fuiſſe irritum (quamuis ſit prohibitum à primis Eccleſiæ temporibus, vt vidimus) ante Tridentinum, ſed ſemper validum. Quia id clare videtur colligi, *ex cap.2. de clandeſt. deſponſat.* & ex Trident. *loc.cit.* Sic Sanchez *lib.3. diſp.3. num.2.* dicens, id eſſe de fide. Pet. Ledeſma *quæſt.45. art.5. dub.5.* dicens, eſſe communem omnium Theologorum ſententiam. Hurtado *diſput.5. diſp.2.num.5.* dicens, eſſe certum ferè. Machado *lib.3.par.1. tract.9. docum.6.num.2.* dicens, id eſſe certum. Luyſius de Torres *in ſum.par.2.cap.96. dubitat.1.* Becan. *cap.44. quæſt.4.* Bonac. *quæſt.2. punct.6. num.2.* & alij. quos ſequuntur Palaus *diſp.2. punct.13.§.2.num.1.* dicens, id eſſe de fide certum & Trullench *dub.1.citato num.2.*

QVÆSTIO IV.

An matrimonium clandeſtinum ſit omnino nullum poſt Tridentinum?

REſpondeo: quòd matrimonium clandeſtinum, ſumptum primo modo, quod, ſcilicet, contrahitur, ſine Parocho, & teſtibus, eſt omnino nullum, & inualidum poſt Concilium Tridentinum; non vero ſumptum, ſecundo modo, vt infra. Sic expreſſe definit Concilium *cap.1.cit.* Decernens nullum eſſe matrimonium aliter factum, quam præſente Parocho, & teſtibus; vel alio Sacerdote; de ipſius Parochi, vel Ordinarij licentia. Sic omnes Doctores. Legantur citati.

QVÆSTIO V.

An non ſolùm contra ius Eccleſiaſticum, ſed etiam contra ius naturale, peccet mortaliter, qui clandeſtinè contrahit?

AFfirmant Veracruz, Petrus Sotus, Palacios, & Matienzo, quos citat, & ſequitur Sanchez *lib.3. diſp.3. num.8.*

Sed probabilius reſpondeo: Solum peccare contra ius Eccleſiaſticum. Quia ſolum, hoc iure, eſt prohibitum, clam contrahere. Sic Caiet. *tom.1.opuſc.tract.12. de matrim. quæſt.2.* (licet ſibi contrarietur *in ſum. Ver. Matrimonium*) Sotus *in 4. diſt.28. quæſt.1. art.2.* Barthol. de Ledeſma *de matrim.dub.22.* Ægid *diſp.27. dub.1.num 4.* Hurt. *diſp.5. diff.2.num.2.& 3.* Luyſius *loc.cit. dub.3.* & alij, quos ſectatur Palaus *diſp.2.de Matrim punct.13.§.2.num.1.*

QVÆSTIO VI.

An matrimonium clandeſtinum poſſit eſſe validum, in caſu aliquo, poſt Concilium Tridentinum?

REſpondeo: tanquam certum; poſſe in tribus. Primo, in caſu, quo contrahatur in locis, in quibus Tridentinum non eſt promulgatum: aut receptum: vt patet ex ipſomet Tridentino *loc.cit. cap.1.* Secundo, in caſu quo adſit diſpenſatio Pontificis, in Parochi, & teſtium aſſiſtentia. Tertio, in caſu, quo celebretur à non baptizatis. Sic omnes. Vnde ad alia, quæ dubia ſunt, tranſeamus.

Digitized by Google

QVÆSTIO VII.

An etiam in caſu, quo, abſque graui damno, nequit matrimonium omitti, & Parochus haberi non poteſt, valide, abſque eo, celebrari queat?

AFfirmant validè poſſe celebrari, præſertim, ſi coram aliis teſtibus celebretur, Sotus *in* 4. *diſt.* 22.*quæſt.*1.*art.*2. Graffis *lib.*2.*deciſ.cap.*86. *num.*9. Veracruz *in Append. ad ſpecul. dub.* 4. Vega *lib.*3. *caſu* 361.& alij, in his caſibus. *Primo*, quando, quis eſt in articulo mortis, & vult concubinam ducere, vt filios legitimos reddat, & adimpleat fidem ei datam. *Secundo*, quando virgo eſt ſub tutela iniqui tutoris, & timet, ne ipſe viro indigno eam tradat. *Tertio*. Quando concubinarij iter facientes, aut alio modo, comprehenſi, in grauia pericula timent, ob concubinatum; incidere. In his, inquiunt, caſibus, & ſimilibus, poſſunt per mutuum conſenſum, ſecretò, ſine præſentia Parochi, & teſtium, matrimonium valide inire. Quorum ſententiam eſſe probabilem (licèt contrariam teneat) aperte fatetur Trulleuch *lib.*7. *c.*6; *dub.*1. *n.*9. & vt probabiliorem tuetur Bauny *q.*1. *de Matr. Clandeſt. aſſert.* 3. *pag.* 733. & penes ipſum Layman *tract.*10.*cit.p.*2.*cap.*4.*n.*7.

Sed probabilius longè, reſpondeo. In nullo ex prædictis caſibus valere. Quia præſentia Parochi, & teſtium datur à Tridentino pro forma contractus, abſque exceptione: ergo nunquam valebit aliter contractus. Sic Henriquez *lib.*11.*cap.*3.*num.*5.& 8. Sanchez *lib.* 3. *diſp.*17. *per totam.* Baſilius *lib.*5.*cap.*6. *n.*3. Ægid. *diſp.*27. *dub.*1. Hurtado *diſp.*5. *diff.*3. Ochagau. *tract.*3.*quæſt.*7.*n.*3. Cornejo *diſp.*7. *dub.*39. *pag.*1019. Diana 3.*par.tract.*4.*reſol.*234. qui ſolùm citat pro hac ſententia Cenedum *q.*30.*n.*16.& 17.& pro contraria, Graſſium, & *p.*8. *tractat.*1.*Reſol.*59.*fine.* & me citato, *p.*10.*tract.*15. *Reſol.*15. Palaus *tom.*5.*diſp.*2. *punct.*13. §.8.*n.*9. Gutiertez *cap.*61.*de matrim* & Zeballos *in qq. commun.quæſt.*604. *n.*65.& 73.

QVÆSTIO VIII.

An in oppidis, aut pagis, vbi nequit haberi Parochus, nec de proximo ſperatur haberi, poſſit valide, ſine ipſo Matrimonium contrahi?

AFfirmat Ægidius *diſp.* 27. *dub.* 1. *num.* 11. quia exiſtimat, ita declaraſſe Clementem VIII. legem Tridentini. Ægidium ſequuntur Baunius, & Layman *loc.cit.*& Graſſius *lib.*2. *deciſ.cap.*86.*n.*9. Probatque Primo, Bauny; Quia veri ſpeciem habet non modicam, Papam in decreto Concilij, in huiuſmodi euentu, diſpenſare, ob Præsbyterorum inopiam.

Secundò, quia cum in eorum defectu Concilij Tridentini ſanctio ſeruari nequeat, abhorret à recto; credere, matrimonij capeſſendi libertatem impeditam eſſe. Ita Baunius.

Sed ego certiſſime reſpondeo dicendum, quod ſi prædicta declaratio, aut diſpenſatio facta eſt à Clemente VIII. propoſito caſu, (quod difficile ab aliquibus creditur) non ſit dubium quin poſſit valide matrimonium inire. Secluſa tamen declaratione talis legis, nequeat valide matrimonium contrahi, ſine Parocho, ob rationem dictam. Sic Hurtado *diſp.* 5. *diff.*3 *num.* 10. Trullench *loc. cit. n.* 9. & 10. Amicus quem citat, & ſequitur Diana *par.*10.*tract.*13.*reſ.*15. & Palaus *diſp.*2. *punct.*13. §.8. *num.*8. vbi dicit id eſſe omnino tenendum: Tum, quia non conſtat de prædicta declaratione, vel diſpenſatione: Tum quia eſto conſtaret, debebat publicari publicatione legis, vt legem vniuerſaliter latam reſtringeret.

QVÆSTIO IX.

An qui inuincibiliter ignorant dictam legem Tridentini, valide contrahant, ſine Parocho, & teſtibus?

AFfirmant aliqui, apud Petrum Ledeſmam *q.*45. *art.*5. & apud Ægidium *diſp.* 27. *num.*12. Quia ignorantes prædictam legem verè liberantur à culpa: ergo & à pœna irritationis contractus.

Sed certiſſime reſpondeo: negatiuè. Quia decretum Tridentini eſt omnino irritans, reddentque inhabiles perſonas ad valide contrahendum; ergo nulla ignorantia ſuppleri poteſt. Sic Sanchez *lib.*3. *diſp.*17. *n.*10. Baſilius *lib.*5. *cap.*6. *num.*18. Ledeſma, & Ægidius *locis cit.* Palaus *diſp.*2.*punct.*13.§.8. *n.*7. qui ad argumentum contrariorum bene reſpondet negando conſequentiam: eo quod irritatio actus, non in pœnam contrahentium clandeſtinè imponitur; ſed in odium talis contractus, vt inconuenientia inde orta euitentur, ac proinde, etiamſi ignoranter matrimonium clandeſtinè contrahatur nullius eſt valoris. Sic etiam Trullench *loc.cit.num.*12.

QVÆSTIO X.

An incolæ loci, in quo non viget Tridentinum, poſſint valide matrimonium inire, abſque Parocho, & teſtibus, in loco vbi Concilium viget?

REſpondeo: non poſſe, quia ad valorem contractus, neceſſarium eſt, quod celebretur cum ſolemnitatibus, ad eius valorem requiſitis, in loco, vbi, contractus initur. *ex capite. finali de foro compet. l. ſi fundus. ff. de euictione.* Vnde, licet viatores, aut Peregrini, non teneantur aliis legibus peculiaribus loci per quem tranſeunt, vt vult Sanchez, & negat Baſilius, adhuc tamen, in amborum, & aliorum opinione, excipiendæ ſunt leges contractuum. Sanchez *lib.* 3. *diſp.*18. *num.* 26. Petr. Ledeſma *q.*45. *art.*5. *punct.* 3.*dub.vltimo pag.* 197. Baſilius *lib.*5. *c.*9. *num.*1. Bonac. *quæſt.* 2. *punct.* 7. *num.*5. Ægid. *diſp* 27. *dub.*1. Reginald. *lib.* 31. *num.* 176. Hurtado *diſp.* 5. *diff.* 4. *num.* 14. Ochagauia *tract.* 3. *quæſt.* 8. *num.* 3. Cornejo *diſp.*7.*dub.*39.& omnes. Lege Palaum *diſp.* 2. *de Matrim.punct.*13. §.8.*n.*5.

QVÆSTIO XI.

An ſaltem, incolæ loci in quo viget Tridentinum, valide poſſint contrahere, ſine Parocho, & teſtibus, in alij locis, in quibus non viget?

NEgant Henriquez *lib.*11.*cap.*3. *num.*8. & Rodriguez *tom.*1.*in* 2. *edit. cap.* 219. *fine. in* 1. vero (& quam ſolam, vt ſuam, cognoſcit Author) *cap.*16. niſi aliàs in caſu, quo Incolæ loci in quo viget Tridentinum, tendant ad locum, vbi non viget, animo ibi conſtituendi domicilium. Vaſquez apud Hurtadum vbi infra, quem ſequitur Albiz *in manuſcriptis. diſp.*4.*dub.*5. Syluius *in varils reſolut. verb. matrim.*8. Zippæus & Diana *tom.*6.*tract.*7.*reſ.*29. propter quandam declarationem Cardinalium.

Sed probabilius reſpondeo: Valide poſſe illos contrahere, ſiue vadant ad loca, vbi non viget Tridentinum, animo in eis conſtituendi domicilium; ſiue ſolum per modum hoſpitij, & tranſitus. Tum, quia

Digitized by Google

quia hoc docet axioma receptum: *Dum fueris Romæ, Romano viuito more,* &c. Tum etiam, quia in eiuſdis co- tractibus expectari debent conſuetudines loci, in quo celebrantur: *ex cap. vlti. de foro compet*: ergo. Sic Petr. Ledeſma, quem citat, & ſequitur Sanchez *lib. 3. diſp. 18. num. 28.* Baſilius *lib. 5. cap. 9. num. 2.* Rebell. *2. part. de obligat. lib. 2. queſt. 7. ſect. 3. num. 15.* Ægidius *diſp. 27. dub. 1. num. 14.* Hurtado *diſp. 5. diff. 5. num. 24.* Bonac. *queſt. 2. punct. 7. numero 2.* Reginald. *lib. 31. numero 176.* Gutierrez *capite 91. de matrim. num. 12.* Corneio *diſput. 7. dub. 39.* Ochagauia *loc. cit. numero 4. & 5.* Fagundez *de 1. prec. Eccleſ. lib. 1. capite 8. numero 7. 8. & 9.* & alij communiter, quos nouiſſimè ſectantur Trullench *lib. 7. dub. 1. num. 16.* & Palaus *§. 8. cit. n. 4.*

QVÆSTIO XII.

An etiam validè contrahant prædicti incolæ, ſi in fraudem legis Tridentini, proficiſcantur ad locum, vbi non viget vt ibi, ſine Parocho, & teſtibus contrahant?

NEgant Henriquez, & Rodriguez *loc. cit.* & alij pro prima ſententia adducti. Quibus addi poſſunt, Petrus Ledeſma, & Corneio *loc. cit.* Rebellus etiam *loc. cit. num. 6.* docens, id veriſimilius eſſe, quando ambo vir, & fœmina coniungendi, eam fraudem committerent, vel alter, alterius fraudem eiuſmodi, antequam contraheret præſciret. Secus, ſi alter cum bona fide cum fraudulento contraheret. Ita ille. Vnde non bene citat illum Hurtado pro oppoſita ſententia.

Sed probabilius reſpondeo: Valide etiam contrahere. Primò. Quia probabilius eſt, quod ſi prædictæ incolæ bona intentione contraherent, valide contraherent, vt nuper eſt habitum: ergo etiam valide contrahent, quamuis cum dicta mala intentione contrahant: nam contractus non læditur ex bona, vel mala intentione. Secundo. Quia dicti incolæ in tali caſu vtuntur iure ſuo: at qui vtitur iure ſuo, non dicitur in fraudem legis facere: ergo. Sic Sanchez *loc. citato, num. 29.* Baſilius, *num. 4.* Ochagau. Bonac. Ægid. & Hurt. *loc. cit.* nec non Palaus & Trullench.

QVÆSTIO XIII.

An captiui Chriſtiani, inter infideles commorantes, poßint valide contrahere, abſque Parocho, & teſtibus?

NEgat Petrus Ledeſma *queſt. 45. art. 5. ad 3.* Cui adhæret Doctus Albiz *loc. cit.* Et approbat Henriquez *lib. 11. cap. 3. num. 8.* caſu, quo dicti Chriſtiani habitent in prouinciis infidelium, abſque animo ibi permanendi. Et etiam Veracruz, & Vaſquez, apud Hurtadum, caſu, quo Tridentinum fuiſſet iam publicatum in Parochia, aut Prouincia Chriſtianorum Captiuorum, antequam in captiuitatem, redigerentur. Quod nouiſſime docet Luyſius *in ſum. part. 2. cap. 96. dub. 7.*

Sed probabiliùs reſpondeo: poſſe valide contrahere, abſque Parocho, & teſtibus: ſiue habeant animum ibi permanendi, ſiue non: ſiue ad dictas regiones ducti ſint captiui, poſt publicationem, & receptionem decreti Tridentini in ſua Parochia. Quia in prædictis infidelium Prouinciis, non obligat decretum Tridentini, ob defectum publicationis in propria Parochia, quam ad effectum obligandi, ipſum Concilium poſtulat: ergo, ex dictis nuper, conſtat valide poſſe clam contrahere. Sic Sanchez *lib. 3. diſput. 18. num. 35.* Baſilius *lib. 3. diſp. 18. num. 35.* Baſilius *lib. 5. cap. 9. num. 7.* Qui idem dicunt dicendum de matrimonio contracto, inter Chriſtianos mercatores, qui inter infideles commorantur, mercium congregandarum (vel alia ratione) cauſa. Palacios *in 4. diſt. 19. diſput. 1.* Rebell. *queſt. 7. ſect. 3. num. 18.* Hurtado *diſp. 5. diff. 5. num. 18.* Corneio *diſp. 7. dub. 39. pag. 1019.* Ochagau. *loc. cit. num. 9.* Bonac. *punct. 7. cit. num. 3.* & alij. Agit etiam Diana *de hac quaſt. part. 6. tract. 7. reſol. 40.* Et ſolum ait, ſe velle hæc omnia à Summo Pontificè declarari. Affirmat etiam Trullench *lib. 7. cap. 6. dub. 1. in fine.* Et affirmabunt à fortiori Baunius Graffius, & Layman *quaſt. 8. relati.*

QVÆSTIO XIV.

An ad valorem Matrimonij, requiratur præſentia Parochi vtriuſque contrahentis; quando quilibet eorum, diuerſum habet Parochum?

REſpondeo: tanquam certum: Non requiri; ſed ſufficere præſentiam Parochi, illius contrahentis, in cuius parochia celebratur matrimonium. Quia Concilium, non Parochorum, ſed Parochi præſentiam requirit. Sic declarauit Sac. Congregat. Cardinalium, & approbauit Gregor. XIII. vt teſtantur Additionator Nauarri *cap. 25. fine in vltima editione.* & Hurtado *diſp. 5. diff. 5. num. 20.* Et eſt ſententia communis apud Sanchez *lib. 3. diſp. 19. num. 4.* Legantur Nauar. *conſil. 3. lib. 4. de clandeſt. deſponſat.* Gutierrez *de Matrim. cap. 73.* & Baſilius *lib. 5. cap. 13. & cap. 16.* vbi ait, id eſſe certum. Palaus *diſputat. 2. punct. 11. §. 9. num. 1.* & Baunius *tract. 12. quaſt. 5. de Matrimonio clandeſtino.*

QVÆSTIO XV.

An etiam ſufficiat, præſentia Parochi alterius contrahentis: quando celebratur Matrimonium, in Parochia alterius, ſibi non ſubditi?

NEgat Baſilius *lib. 5. cap. 16. num. 4.* referens pro ſua ſententia Nauarr. *lib. 4. conſil. tit. de clandeſt. deſponſat. conſil. 4. & in ſum. cap. 25. num. 144.* Ludouicum Lopez *1. parte inſtruct. cap. 86. §. Praterea & 2. part. de matrimon. cap. 39.* Salcedum *in praxi. cap. 73. ver. 14.* Emman. Rodriguez *1. par. ſum. cap. 218. numero 5.* Henriquez *libro 11. de matrim. capite 3. numero 2.* & tres declarationes Cardinalium dicentes, non ſufficere præſentiam Parochi vnius contrahentis in Parochia alterius, ſed neceſſario requiri in Parochia viri, præſentiam Parochi viri; & in Parochia fœminæ, præſentiam Parochi fœminæ. In hanc etiam ſententiam inclinat Sancius *in ſelectis diſputat. 44. num. 8.* & tenent Zerola *1. part. praxis Epiſcop. verb. Parochus. pag. mihi 177.* & Zeballos *quæſtione 604. num. 6.* Quia non eſt cenſendum, quod Concilium concedat Iuriſdictionem Parocho extra propriam Parochiam.

Sed probabiliùs reſpondeo; Sufficere præſentiam cuiuſlibet Parochi. Quia Tridentinum ſolum poſtulat præſentiam proprij Parochi: ſed ſic eſt, quod cum præſentia dicti Parochi, vere ſatisfit decreto Concilij, cum vere aſſiſtat proprius Parochus, licet in Parochia alterius: ergo. Sic declarauit Sacra Congregatio Cardin. vt teſtatur Nauar. *lib. 4. conſil. in 1. edit. tit. de ſponſal. conſil. 52. & in 2. edit. conſil. 4.* Sic etiam Henriquez *num. 2. citato in fine,* refertque etiam declarationem Cardinalium ſub Pio V. *in Gloſſa lit. R.* Sic etiam Rodriguez *cap. 219. in 2. edit. num. 5. & in 1. edit. cap. 216. num. 5.* Vbi ait, ita declaraſſe, Congreg.

Digitized by Google

Cardinalium, & noſtram ſententiam tenere Nauarrum *in conſil.cit.* Vnde male citat Baſilius Emmanuelem, & Henriquez. Tenent etiam noſtram ſententiam Sanchez *lib.3.diſput.19. num.*11. & penes ipſum, Petrus, & Barthol. de Ledeſma, Spino, Sigura, & Viuald. Quibus addi poſſunt Ægid. *diſput.*27. *dub.*2. Hurtado *diſput.*5. *diff.*6. *num.*21. Filliuc. *num.* 202. Ochagauia *tract.*3. *quæſt.*9. *num.*3. Layman *tract.*10. *cap.*5. *num.*3. Villalobos *tract.*13. *diff.*18 *num.*2. Rebellus *lib.*2. *quæſtione* 8. *num.*1. Bonac. *quæſt.*2. *punct.*8. *num.*7. & penes ipſum, Reginald. & Riccius. Diana 3. *part. tract.* 4. *reſol.*131. Quamuis hic Autor, ſolum dicat, noſtram ſententiam eſſe ſatis probabilem, fortaſſis quia ſequitur primam. Tenet etiam noſtram, Palaus *diſput.* 2. *punct.* 13. §.9. *num.*3. Gutierrez *de Matrim. cap.* 61. *num.*5. Brunius *quæſt.*5. *de Matrim. clandeſt. verſ. Quid ſi Parochus.* & *quæſt.*6. & Trullench *lib.*7. *cap.*6. *dub.*2. *n.* 2. & ad Argumentum factum negandum eſt, Concilium non concedere Parocho facultatem aſſiſtendi extra propriam Parochiam: quia id fuit conuenientiſſimum, vt ſic facilius matrimonium celebrari poſſet, conceſſa pluribus Parochis facultate ei aſſiſtendi.

QVÆSTIO XVI.

An item ſufficiat præſentia Parochi vnius, vel vtriuſque contrahentis, quando celebratur matrimonium, extra vtriuſque Parochiam, vel in aliena Diæceſi?

NEgat Nauarrus *locis citatis*, & Baſilius *num.*11. Quia perinde eſt; inquiunt, ac ſi alienus omnino Parochus aſſiſteret.

Sed probabiliùs reſpondeo: etiam ſufficere. Primo. Quia Tridentinum, tantum exigit præſentiam Parochi proprij: quæ vere adeſt, etiam extra propriam Parochiam. Secundo. Quia iſte actus, non eſt iuriſdictionis; & quamuis eſſet, non eſt contentioſæ: & ita poteſt, extra territorium exerceri. Sic Henriquez *lib.*11. *cap.* 3. *num.* 2. & apud ipſum, in Gloſſa *lit. R.* alij viri docti Sanchez *loc.cit.num.*14. & penes ipſum, Salzedo, Segura, & Rodriguez. Quibus addi poſſunt Ægidius, Filliuc. Hurtado. & Ochag. *loc.cit.* Rebellus *num.*5. Poſſeuin. *cap.* 10. *quæſt.* 16. *num.mihi*, 25. Gutierrez *de matrim.cap.*61. *num.*5. Vbi *num.* 10. reſoluit, non tantum proprium Parochum, ſed etiam Sacerdotem de illius licentia, matrimonio aſſiſtere, extra Parochiam. Quod idem ſentit Palaus *loc. cit. numero* 7. Baunius, & Trullench contra aliquos relatos à Sanchez *lib.*3. *diſp.*34. *num.*1.

QVÆSTIO XVII.

An ſaltem peccet mortaliter, Parochus aſſiſtens matrimonio, extra ſuam Parochiam?

AFfirmant Henriquez, Rodriguez, Baſilius, & Filliuc. *loc.cit.* & Sancius *loc.cit. num.*13. & 14. peccare mortaliter, & eſſe puniendum.

Sed probabiliùs reſpondeo: Nullomodo peccare, ceſſante ſcandalo, & ideo nec eſſe puniendum. Primo. Quia nullo iure id prohibetur. Secundo. Quia hæc præſentia, non eſt actus pertinens ad iuriſdictionem contentioſam; imo nec ad voluntariam. Sic Sanchez *loc.cit.num.*18. Ægid. Ochagau. Hurtado, & Poſſeuinus *loc.cit.* Albiz *in manuſcriptis diſp.*4. *dub.*6. *concl.*4. & Diana *loc.cit.* quamuis hic Author, vt ſolet, pro vtraque ſit ſententia. Sic etiam Trullench *loc. cit.* Palaus *diſp.*2. *punct.*13. §.9. *num.*5. Gutierrez, Spino, & Segura apud ipſum.

QVÆSTIO XVIII.

An, quando quis duplicem habet parochiam, habitans in vna, v.g. per hyemem, & in alia per æſtatem, poſſit coram hoc, vel illo Parocho, Matrimonium inire?

NEgant Bonoſius apud Menochium *conſil.*398. *volum.*4. *num.*7. & Zephalus apud eundem, exiſtimantes, non dari duplicem Parochiam in ordine ad matrimonium.

Sed tanquam certum, reſpondeo: poſſe, coram quolibet Parocho parochiæ vtriuſque contrahere. Quia vtraque eſt vera Parochia contrahentis: ergo vterque eſt vere Parochus illius. Sic Nauar. *lib.*4. *conſil. tit. de cland. deſponſ. conſil.*7. *alias*, 2. Henriquez *lib.*6. *cap.* 7. *num.*2. Sanchez *lib.*3. *diſp.*4. *num.*2. & penes illum, alij tredecim Doctores; Baſilius *lib.*5. *cap.*13. *num.*1. dicens, id eſſe verum.

QVÆSTIO XIX.

An, in dicto caſu, poſſit contrahens, coram alterutro, indifferenter, Parocho Matrimonium contrahere?

NEgant D. Anton. Gabriel, Roſella, Angel. Sylueſt. Tabiena; & alij, penes Sanchez *loc.cit. numero* 4. exiſtimantes, debere neceſſario contrahere coram Parocho illius Parochiæ, in qua tunc contrahens habitat.

Sed probabiliùs reſpondeo: poſſe coram quolibet Parocho, quolibet ex prædictis temporibus, matrimonium inire, ideſt, in hyeme, coram Parocho parochiæ, vbi habitat per æſtatem: & in æſtate, coram Parocho parochiæ vbi per hyemem habitat. Quia contrahens, in vtroque tempore, duplicem habet Parochiam, & duplicem Parochum: ergo vtroque tempore, poteſt coram quolibet matrimonium inire. Sic Sanchez *diſp.* 24. *cit. num.* 5. & penes ipſum, Nauar. & Henriquez, Baſilius *loc.cit.* Ægid. *diſp.*26. *num.* 18. Bonac. *quæſt.*2. *de matrim. punct.* 8. *num.*5. citans pro contraria ſententia, Nauar. *de ſponſ. conſil.*5.2. Sed ibi Nauar. non agit de caſu præſenti, ſed de propoſito *quæſt.*15. citat etiam pro noſtra ſententia Rebell. *lib.* 2. *quæſt.*8. Sed neque hic author agit de præſenti difficultate.

QVÆSTIO XX.

An, ſi quis, habens alicubi domicilium, migret aliò (recreationis, v.g. cauſa) breuì rediturus; poſſit contrahere coram Parocho illius breuis habitationis, ſeu temporis?

NEgant Nauar. *lib.*4. *conſil. tit. de clandeſt. deſponſat. conſ.*7. Sanchez *diſp.*23. *num.*13. Cenedo *quæſtione* 30. *num.*60. Barboſa *de poteſt. Epiſcopi part.* 2. *allegat.*32. *num.*61. Riccius *in praxi tom.*1. *reſol.* 214. *num.*2. Menochius *conſil.* 398. *volu.*4. adducens pro hac parte quatuor deciſiones Rotæ. Diana 3. *part. tract.*4. *reſol.*231 *fine*, Zerola 2. *part. Ver. Parochus, verſ. Secundò contrahitur*, Hurtad. *diſp.*5. *diff.*6. Bonac. *quæſtione* 2. *punct.*8. *num.*3. Trullench *lib.* 7. *cap.*6. *dub.*2. *num.*5. Baunius *tract.*12. *quæſt.*5. *de Matrim. clandeſtino. Aſſert.*2. *pag.*737. & Palaus *diſput.*2. *de Matrim. punct.*13. §.9. *num.*8. dicens: oppoſitum nullam ſpeciem probabilitatis habere, & alij communiter.

Sed æque probabiliter reſpondeo: poſſe contrahere coram Parocho illius breuis habitationis. Quia tunc vere Parochus contrahentis eſt: ergo eius præſentia

Digitized by Google

ſentia ſufficit. Sic Sa, etiam correctus, *Verb. Matrimon. num.*2. Vbi ſic ait: Qui alicubi habitat, non animo permanendi, quibuſdam non videtur poſſe ſub illo Parocho contrahere: at mihi videtur Congreg. Concilij aliud ſentire, ſcilicet, ſufficere illic habitare dum contrahunt. Sic Sà ibi. Et *verb. Parochus, numero* 2. (non 7. vt inueni apud Baſilium) ſic: Ad matrimonium vero ſufficit vel modica habitatio, & Baſilius, *libro* 5. *capite* 13. *numero* 4. *& ſequent.* Vbi pro hac parte duas declarationes Cardinalium, ex Farinacio, adducit; & opponit deciſionibus Rotæ, dicens, & bene, illas maioris ponderis, & authoritatis eſſe. Vnde conſtat hanc noſtram ſententiam vere eſſe probabilem (quidquid Palaus dixerit, & in caſu contingenti, alius quidem Magiſter huius vniuerſitatis ex Dominicana familia) nam ſic innuit etiam Baunius. Et certe ſi in caſu noſtræ quæſtionis fuerit matrimonium iam celebratum coram Parocho illius breuis habitationis, vere eſſet ſuſtinendum, ac defendendum; nam opinio defendens valorem matrimonij iam facti, eſt defendenda, etiamſi pro ſe tantum habeat vnum Doctorem, cum aliqua probabilitate, vt docet Villalob. 1. *part. tract.* 1. *de conſcient diff.* 7. *num.* 1. & ex illo Trullench *lib.* 7. *cap.* 6. *dub.* 1. *num.* 9. *in fine.*

QVÆSTIO XXI.

An, caſu, quo alter ex contrahentibus ſit vagus, alter vero incola, requiratur præſentia Parochi Incolæ?

AFfirmant Petr. de Ledeſma *de matrim. quæſt.* 45. *art.* 5. *circa* 3. *punct. poſt.* 4. *dubium.*

Sed probabiliùs reſpondeo: non requiri neceſſario, ſed ſufficere præſentiam cuiuſcumque Parochi. Quia vt nuper eſt habitum, ſat eſt, ad valorem matrimonij, præſentia cuiuſlibet contrahentium Parochi: ſed quilibet Parochus eſt Parochus vagorum, ergo. Sic Sanchez *lib.* 3. *diſput.* 24. *num.* 14. Baſilius *lib.* 5. *capite* 16. *num.* 14. & alij, Quos teſtantur Gutierrez *de Matrim. cap.* 65. *num.* 8. Palaus §. 9. *cit. numero* 11. & Trullench *lib.* 7. *cap.* 6. *dub.* 2. *dicto* 7. *num.* 8.

QVÆSTIO XXII.

An Parochus aſſiſtens Matrimonio, debeat eſſe Sacerdos?

AFfirmant apud Sanchez, Nauar. *lib.* 1. *conſil. in* 1. *edit. de offi. Ordinan. conſ.* 1. *& in* 2. *edit. tit. de clandeſt. deſponſ. conſil.* 10. Rodriguez *in Sum. in* 2. *edit. cap.* 219. *num.* 9. Salzedo *pract. cap.* 73. & Veracruz *in Append. dub.* 5. *concl.* 2. Sed ex his authoribus, tres primos citat Barboſa, vbi infra, pro oppoſita ſententia. Quis autem melius, ex dicendis conſtabit. Affirmant item Canus, Eſtius, Siluius, & alij docentes, Miniſtrum Matrimonij eſſe Sacerdotem proferentem illa verba: *Ego vos coniungo, &c.* de quo ſupra *diſp.* 4. *quæſt.* 10. Ita etiam Zerola 2. *part. praxis Ver. Parochus. verſ. Tertio. pag. mihi* 179. Vnde male citatur à Barboſa, pro oppoſita parte:

Sed probabiliùs longè reſpondeo: non debere neceſſario eſſe Sacerdotem; ſed valere matrimonium contractum coram Parocho, vel Ordinario, non Sacerdote. Nam Concilium ſolum exigit aſſiſtentiam proprij Parochi: at ſic eſt, quod quamuis hic, Sacerdos non ſit, vere Parochi nomen, & authoritatem proprie retinet: Ergo. Sic declararunt Emminentiſſ. Cardin. vt refert Baſil. *lib.* 6. *cap.* 17. *num.* 1. per hæc verba: Attamen extra dubium ea opinio eſt, ſic enim declararunt Illuſtriſſimi Cardinales. Nam inter nouiſſimas Rotæ deciſiones, quas cum declarationibus Concilij excuſſit Farinac. *deciſ.* 70. Sic habetur *Abulenſis eadem ſcilicet, prima Decembris* 1593. *Congregatio Concilij cenſuit, matrimonium contractum coram Parocho non Sacerdote valere.* Quare de eo amplius dubitare non licet. Huc vſque Baſilius, Sic Sanchez *lib.* 3. *diſput* 20. *num.* 3. Nauar. *loco citato conſil.* 9. Vbi hanc ſententiam, ſeptem argumentis confirmat: quamuis *conſil.* 10. ſequenti, in oppoſitam, propter quandam Congregationis declarationem, quam extare audiuit, inclinet. Vnde non mirum quod hic nobilis Author, iam pro vna, ab aliquibus; iam pro alia, ab aliis, citetur ſententia. Henriquez *lib.* 11. *capite* 3. *num.* 5. *& lib.* 14. *cap.* 6. *num* 3. Suar. *de excommunic. diſp.* 11. *ſect.* 2. *num.* 18. Sa *Ver. Matrim. num.* 1. Rodrig. *loc. cit.* pro contraria à Sanchez *& in* 1. *edit.* 2. *tom. cap.* 216. *num* 9. *pag mihi* 706 Pet. Ledeſm. *quæſtione* 45. *art.* 5. *punct.* 3. *dub.* 3. *concl.* 3. Gutierr. *tract. de matrim. cap.* 62. *à num.* 16. Ægid. *diſp.* 2. *dub.* 1. *num* 21. Ochag. *tract.* 3. *quæſt.* 9. *num.* 6. Bonac. *quæſt.* 2. *punct.* 8. *num.* 6. Qui etiam male citat Rodrig. pro oppoſito. Filliuc. *num.* 203. Hurt. *diſp.* 5. *diff.* 7. *num.* 24. Poſſeuin. *cap.* 10. *quæſt.* 13. *num. mihi* 20. Villalobos *tractatu* 13. *diff.* 21. *num.* 2. Barboſa *in remiſſio. ad ſeſſ.* 24. *Concilij, cap.* 1. *num.* 37. & communis, quam tenent etiam Narbona *in Annalib. anno* 14. *quæſt.* 52. *num.* 6 Palaus *diſput.* 2. *punct.* 13. §. 10. *num.* 2. & Trullench *lib.* 7. *cap.* 6. *dub.* 2. *num.* 14.

QVÆSTIO XXIII.

An Parochus non Sacerdos peccet aſſiſtens Matrimonio?

AFfirmant, & à fortiori, Syluius, Eſtius, Canus, & alij *ſup. cit.* Petr. Ledeſma *de matrim. quæſt.* 45. *ar.* 5. *punct.* 3. *dub.* 3. *concl.* 3. Sancius *in ſelectis diſp.* 44. *num.* 13. *&* 14. & alij.

Sed probabiliùs longe, reſpondeo: Nullo modo peccare. Quia licitum eſt ei, omni ex parte, ſecundum ius Tridentini, Matrimonio aſſiſtere. Sic Sanchez *loc. cit. num.* 4. Baſilius *loc. citato, num.* 4. & alij, quos ſequuntur Gutierrez *de Matrim. cap.* 62. *num.* 20. & Palaus §. 9. *cit. num.* 4.

QVÆSTIO XXIV.

An Parochus non Sacerdos, poſſit concedere licentiam Sacerdoti, aſſiſtendi matrimonio?

NEgare poſſunt probabiliter, omnes illi Doctores, qui docent, Parochum, neceſſario debere eſſe Sacerdotem; vt notat Sanchez *locis citatis numero* 6.

Sed probabiliùs longè, reſpondeo: Poſſe; adhuc dato, & non conceſſo, quod Parochus non Sacerdos, minime aſſiſtere valeret matrimonio. Quia, ſicut Parochus non Sacerdos poteſt dare licentiam religioſo miniſtrandi Euchariſtiam, quam ipſe Parochus non Sacerdos miniſtrare nequit; ita poteſt concedere aliis Sacerdotibus, vt matrimonio aſſiſtant, quamuis ipſe Parochus Sacerdos non ſit. Sic Sanchez, Baſilius Henriquez Hurtado, & alij. Qui bene addunt, dictum Parochum, minime poſſe concedere licentiam aſſiſtendi Matrimonio, Clerico non Sacerdoti; quamuis poſſit illam dare Sacerdoti ſimplici non approbato ab Ordinario. Legantur Nauar. *lib.* 4. *conſil. tit. de cland. deſponſ. conſ.* 6. Gutierrez *de matrim. cap.* 62. *num.* 22. & alij citati. præcipuè Palaus §. 9. *cit. num.* 4. & 5. & Baunius *quæſt.* 6. *de Matrim. clandeſt. dub.* 11. qui *aſſert.* 2. docet quod licentia prædicta debeat dari à Parocho verbis, aut ſignis externis, nec non & acceptari.

Digitized by Google

ceptari. Rurſus quod talis licentia ſufficiat, ſi detur generalis, qualis eſt eorum, quibus Sacramentorum adminiſtratio generaliter committuntur, tam verbo, quàm ſcripto. Quod vltimum multis Authoribus non placet, quia exiſtimant, talem licentiam debere eſſe ſpecialem. Omnes loquuntur probabiliter. Lege Trullench *lib.7.cap.6. dub.4.*

QVÆSTIO XXV.

An Parochus excommunicatus, etiam non toleratus, & nominatim denuntiatus, ſuſpenſus, aut irregularis, poßit valide aſsiſtere Matrimonio?

NEgat poſſe valide aſſiſtere Parochum denuntiatum, ſeu non toleratum, Auila *de Cenſur.part.2. cap.6. diſput.3.dub.1.concl.1.* Et eam debent amplecti Canus, Eſtius, Syluius, & alij, qui docent, Parochum eſſe Miniſtrum Sacramenti matrimonij. Et, meo videri, illam, non obſcure, tenet Sà *Verb. Matrim.num.1.fine.* Cum expreſſe, ſolum Parocho tolerato valide aſſiſtere, per hæc verba, concedat: Sufficit, & Parochus toleratus, etiamſi alioquin excommunicatus, aut ſuſpenſus, modo non ſit per ſententiam priuatus officio. Sic Sa. Vnde non bene Baſilius citat hunc authorem pro oppoſita parte.

Sed longè multò probabiliùs, reſpondeo: poſſe valide Matrimonio aſſiſtere. Quia Parochus, nec eſt Miniſter Sacramenti matrimonij, vt ſupra eſt habitum: nec per excommunicationem quamcumque eſt priuatus officio Parochi: ergo optime aſſiſtere Matrimonio poterit. Sic Sanch. *lib.3.diſp.21. num.4.* & penes ipſum, Nauar. Salzedo. Petr. Ledeſ. & Henriquez Baſil. *lib. 5.cap.17. num. 6.* Suarez *de excommunic.diſp.11.ſect.2.num.2.* Vaſquez *de excommun.dub.4.* Riccius *in praxi, deciſ.243. num.1.* Ægidius *diſp. 27. dub.2.num.14.* Rebell. *loc.cit. quæſt.9.num.9.* Ochagau. *tract.5. quæſt.9. num.9.* Hurtad. *diſp.5. diff.8. num.26.* Poſſeuin. *cap.10.quæſt.13.num. mihi 21.* Gutierrez *de matrim.cap.62. num.23. & cap.66.num.19.* Bonacina *quæſt.2.punct.8.num.21.* Diana *3.parte tract.44. reſolutione 233.* Machado *to.2.lib.4.part.2.tract.2.docum.16. num.1.* & communis, quam ſequuntur etiam Palaus *diſp.2 punct.13.§.10.num.6.* & Trullench *lib. 7. cap. 6. dub.2.num.12.*

QVÆSTIO XXVI.

An etiam, Parochus excommunicatus non toleratus, poßit dare licentiam alicui Sacerdoti, vt aßiſtat Matrimonio?

NEgant Petr. de Ledeſ. *quæſt.45.art.5.dub.4.* Ægid. *diſp.27.dub.2. num.15.* Layman *tract.10. part.2, cap.4 num.5.*

Sed probabilius reſpondeo: poſſe. Quia collatio dictæ licentiæ, non eſt actus iuriſdictionis, ſed tantum, quaſi ſubſtitutio teſtis, quam expreſſe conceſſit illi Trident. Sic Sanchez *loc. cit. num.7.* Baſilius *cap.17. cit.num.14.* Sa *Ver. Matrim.num.1.* Henriquez *lib.11.cap.12.num.5. & lib.11.capite 7. num.7.* Rebell. *lib.2. quæſt.8.num.8.* Poſſeuin. *loc. cit.* Diana *3. parte tract.4.reſol.233.fine.* Hurtado *diſp.5. diff.8. num. 27.* Machado *lib.4.part.2.tract.2. docum.16. num. 4.* Bonac *loc. cit. num. 22.* Addens poſſe Parochum dare valide prædictam aſſiſtendi licentiam Sacerdoti excommunicato, vel irregulari. Sic etiam Palaus *locis citatis numero 3.* Trullench *nu. 13.* & Baunius mox citand. *dub. 9.*

***

QVÆSTIO XXVII.

An peccet mortaliter, aut venialiter ſaltem, Parochus excommunicatus aßiſtens matrimonio, aut dans licentiam altari aßiſtendi?

AFfirmat peccare, & mortaliter Couarruu. quem citat, & ſequitur Baſilius *cap.17. num. 11.* eo quod in tali caſu, communicet cum aliis in ſacris, quod grauiter interdictum eſt excommunicato. Quibus fauent Vaſquez *tom.4. in 3. part. tract. de excommunic.dub.7.num.7.* & Poſſeuin. *cap. 10. num. 21. cit.* dicentes, ad minus peccare venialiter. Sanchez item. *lib.3.cit. diſp.21.num* 8. Qui aſſerit, peccare quidem Parochum venialiter, non quia communicat cum aliis, cum id faciat, ob vtilitatem, imo, ob neceſſitatem contrahentium (& in hoc bene, contra Baſilium:) ſed quia benedicit ſponſos illis verbis. *Ego vos coniungo in nomine Patris,* &c. Ita Sanchez, quem ſequuntur Villalob. & Diana *loc.cit.* quos ſequitur Baunius *de matrim.clandeſt.quæſt.6.dub.8.*

Sed æquè probabiliter, reſpondeo: nec peccare venialiter, quia nec benedicere ſponſos eſt actus Iuriſdictionis, vt ex dictis conſtat: ergo ex nullo capite cogimur ad aſſerendum, eiuſmodi Parochum, adhuc venialiter peccare. Hurtado *diſp.5.diff.8. num.27.* Et bene; quamuis non ita, citet pro hac parte Thomam Sanchez.

QVÆSTIO XXVIII.

An valeat Matrimonium, cui aßiſtit Parochus, cui interdictus eſt ſpecialiter, vel generaliter, ne matrimonio aßiſtat?

REſpondeo: valere, quia, adhuc in tali caſu, eſt vere Parochus, & retinet titulum talis. Sic declarauit Sacra Congregatio Cardin. apud Farinac. *pag.270.* Et tenent omnes, Sanchez *lib.3.diſp.22.numero 2.* Baſil. *loc.cit.num.13.* dicens, de hoc, dubium eſſe non poteſt. Gutierrez *tract.de matrim.cap.63.num.15.* & omnes.

QVÆSTIO XXIX.

An Matrimonium contractum, coram Parocho habenti titulum Parochi à legitimo ſuperiori collatum, non tamen validum, ſit ratum?

REſpondeo: eſſe ratum, & validum. Quia tunc Eccleſia, ob bonum, & vtilitatem publicam confert poteſtatem ad valide exercendum officium Parochi, iuxta L. Barbarius, ff. de officio Prætoris. Sic omnes. Legantur Sanchez *lib.3.diſp. 22.* & Baſil. *lib.5. cap.19.* & Palaus *diſp.2.punct.13.§.10.num.4.* & Trullench *lib.7. cap.6. dub.2. dicto 9.num.10.*

QVÆSTIO XXX.

An etiam ſit validum matrimonium contractum coram Parocho putatiuo, abſque vllo titulo collato à ſuperiori legitimo?

NEgant Sanchez *lib. 3. diſp.22. à num.49.* Et penes ipſum, quadraginta & vnus Doctores Iuriſtæ; & ſex Theologi. Quibus addi poſſunt Filliuc. *num. 205.* Hurtado *diſp.5. diff.8.fine.* Ochagau. *quæſt.9.num.11.* Luyſius *in ſum. 1.part.cap.96. dub.19.* Trullench *loc. cit.* & alij, exiſtimantes, non ſatis eſſe communem errorem, vt geſta valeant; ſed neceſſarium eſſe titulum

lum

Digitized by Google

lum collatum à legitimo ſuperiori, quamuis aliàs ſit inualidus, ob aliquod occultum impedimentum, vt nuper diximus.

Sed probabiliùs reſpondeo: etiam eſſe validum matrimonium factum coram Parocho carenti titulo dummodo ſit intruſus, & errore communi putatiuus, ob rationem quæſtione præcedenti adductam. Sic optime Baſilius *lib.5.cap. 20. à num. 2. vſque ad 9*, & alij plures authores quos ipſe citat. Et nos 1. *parte tract.5.diſp.11.quæſt.*102.

Qvæstio XXXI.

An Parochus ad valorem matrimonij debeat proferre illa verba. Ego vos coniungo, *&c. aut alia ſimilia?*

Affirmant Canus, Eſtius, & Syluius ſup. *diſputat.4. quæſt.9. & 10. citati.* & Zephalus *conſil.* 540. *num.* 47. *volum.* 4. Quia exiſtimant, præfata verba, eſſe formam huius Sacramenti.

Sed longè multo probabiliùs reſpondeo: non debere. Quia prædicta verba, nec ſunt forma, nec de eſſentia Sacramenti matrimonij: Ergo licet omittantur, validum erit. Sic extant plures declarationes Cardinalium pro hac parte, quas ex Farinacio refert Baſilius infra citandus. Quarum vna. Sic ait: *Et ſi Parochus nihil dicat, conſtat tamen matrimonium.* Sic Baſil. *lib.5.cap.21.num.2.* Dicens de hoc amplius dubitare non licere. Sanchez *lib.3.diſp.38.num.3.* & alij plures penes ipſum. Conſtatque ex dictis *quæſt.* 10. *citata.*

Qvæstio XXXII.

An ſaltem, peccet lethaliter Parochus, qui, intellecto iam conſenſu contrahentium, omittit prædicta verba, iuxta conſuetudinem prouinciæ?

Affirmant, penes Sanchez *loc.cit.num.2.* Salcedo *practicar.cap.73.verſ.Secundo illud* & Vega *lib.6. ſum. caſu* 112. & 116. Quibus addi poſſunt Zanard. *in direct.part.1.de matrim.cap.10.quæſt.27.*Rebell. *part.2. lib.2.quæſt.7.ſect.1.num.4.* & ni fallor, Luyſius *in ſum. part.2.cap.96.dub.39.concl.1.* (Quamuis, *concl.* 3. dicat probabile eſſe peccare ſolum venialiter) Citat etiam Bonac. pro hac parte Henricum Henriquez. *lib.* 11. *cap.*2. Sed male. Fundamentum eorum eſt. Quia id præcipit Trident. *ſeſſ.* 24. *cit.cap.*1. his verbis: Præcipit Sancta Synodus, vt Parochus, viro, & muliere interrogatis, & eorum mutuo conſenſu intellecto, vel dicat: Ego vos coniungo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti: vel, aliis vtatur verbis, iuxta receptum vniuſcuiuſque Pouinciæ ritum. Sic Concilium.

Sed probabiliùs reſpondeo: Solum peccare venialiter. Quia, licet tunc Parochus frangat præceptum Concilij, eſt tamen fractio rei leuis, omiſſio illorum verborum, cum hæc, nec ſint forma, nec pertineant ad magnam Sacramenti ſolemnitatem. Sic Sanchez *loc.cit. num.6. & 7.* Baſil *lib.5.cap.21.num.2.* Gutierrez *de matrimon.cap.69.num.16.* Ægid. *diſp.27.num.45* Filliuc. *num.*221. Hurtado *diſp.5.diff.15.num.50.* Diana 3. *part.tract.4.reſol.256.* Villalobos *tract.13.diff.6. numero* 3. Bonac. *quæſtione* 2. *punct.* 8. *numero* 39. alias 42. & communis, quam etiam ſequuntur Palaus *diſput.1.punct.13. §.8. numero* 12. Baunius *quæſtione 6. de Matrim.cland. dub.*10. & Trullench *lib.7. cap.6.dub.5.fine.*

Qvæstio XXXIII.

An Parochus teneatur ſub mortali interrogare contrahentes, de mutuo conſenſu; inempe, virum, an velit fœminam in vxorem; & fœminam, an velit, virum in maritum?

Affirmat Vega *lib. 6. ſumm. caſu.* 112. putans, omiſſionem talis interrogationis eſſe mortalem. Veracruz vero, & Anton. Cucus, quos citat, & ſequitur Sanchez, Ægid. *diſp.27.num.74.* Gutierrez *de matrim.cap.69.num.17.* Filliuc. *loc.cit.* Bonac. *loc.cit. num.*40. & Reginald. penes ipſum, & Diana 3. *parte tract.4.reſol.*294. exiſtimantes, teneri quidem Parochum, vtrumque ſponſum, de mutuo conſenſu eorum, interrogare; quia id præcipit Tridentr. verbis ſupra adductis; & in hoc bene: addunt tamen, omiſſionem iſtius interrogationis eſſe peccatum, ſed veniale tantum, caſu, quo conſtet Parocho, eos libere conſentire.

Sed probabiliùs reſpondeo: teneri quidem Parochum, & meo videri, ſub mortali, interrogare vtrumque ſponſum de mutuo eorum conſenſu; caſu, quo ipſi, non illum explicent. Quia in hoc euentu, res eſt grauis omittere interrogationem dictam, vt de ſe conſtat: & indicat Sanchez cum aliis, & expreſſe tenet Vega, qui in hoc ſenſu audiendus eſt, quidquid dicat Sanch. Nullo verò modo teneri, nec ſub veniali, caſu quo contrahentes non interrogati, proferant verba, quibus conſenſum exprimant. Sic Baſil. *lib.* 5. *cap.* 21. *num.*3. Vbi contra Sanchez, hæc dicit: Secundo, circa eandem decreti partem obſeruandum eſt contra Sanctium *ibid.num.9.* Quod licet Parochus interrogare teneatur de mutuo conſenſu, ſi tamen contrahentes non interrogati illum explicant, non exiſtimo eſſe peccatum omittere interrogationem. Quid enim; opus eſt. ſi id, quod interrogatione cognoſcendum erat, ipſi plane oſtendant. Quod ſi Concilium inquit, *viro, & muliere interrogatis*, hæc verba accipe, cum neceſſe eſt: & illis æquipollentia ſunt, quæ ſequuntur: *& eorum mutuo conſenſu intellecto.* Sic Baſil. Quem non citat Diana. Lege Ægidium Trullench *libro* 7. *cap.6. dub.5. fine.*

Qvæstio XXXIV.

An Parochus teneatur ſub peccato interrogare contrahentes. an aliquod impedimentum habeant?

Affirmant teneri, & ſub mortali, Veracruz *in Apend ad ſpecul.dub.2. concl.*1.

Sed longè multo probabiliùs, reſpondeo, Nec ſub veniali teneri. Quia cum ad matrimonium deuenitur, iam præceſſerunt denuntiationes, ex quibus conſtare debet, an tale impedimentum ſubſit. Sic Sanchez *loc. cit. numero* 10. Baſilius, Gutierr. Diana, & alij *locis citatis.*

Qvæstio XXXV.

An ad valorem matrimonij ſuffitiat præſentia phyſica Parochi?

Reſpondeo: tanquam certum, non ſufficere; ſed requiri neceſſario præſentiam moralem, & humanam, qua aſſiſtat matrimonio, aduertendo, & intelligendo, quid agitur, vt poſſit teſtificari, & Eccleſiam certam reddere de matrimonio contracto. Sic communiter DD. Sanchez *lib.3.diſp.39. num.* 1. Baſilius *lib.5.cap.21.num.8.* & alij. Qui bene addunt, ſatis

tis eſſe, ſi Parochus, aliquo ſenſu, conſenſum contrahentium percipiat, v.g. viſu, ſi non auditu percipiat, nam poteſt matrimonium verbis, & ſignis contrahi, vt ſup. eſt habitum. Lege Baunium *tractatu* 12. *quæſt.* 4. *de Matrim. clandeſt. pag.* 735. & Trullench *lib.*7.*cap.*6.*dub.*5.

QVÆSTIO XXXVI.

An ſufficiat ad valorem Matrimonij, quod Parochus intelligat contrahentium conſenſum, per interpretem?

AFfirmant Sanchez *lib.*3.*diſp.*39. *num.*3. & penes ipſum, Veracruz, Cuco, & Viuald. Filliucius *tract.* 10.*num.*224. Ochagau. *tract.*3. *quæſt.*13. *num.* 1. & Hurt. *diſp.*5. *diff.*15. *num.* 48. Bonacina *loc. citato num mihi* 19. & Baunius *quæſt.*4.*cit. verſ. Quod ſi vir.* Quia (inquit) in Sacramento Matrimonij maior eorum, quæ fiunt non exigitur notio, quàm in ſacramento Pœnitentiæ, in quo Confeſſarius iudicem agit: ſed obiri confeſſio per interpretem honeſte poteſt, cum pœnitentem Confeſſarius capere non poteſt: ergo. Ita i.le. Nec non Trullench *lib.*7.*dub.*5.*cit.num.*1. & nominatim contra me Diana *part.* 10. *tractatu* 13. *reſolut.* 17.

Negat verò è contra, contra Sanchez, Baſilius, exiſtimans, non ſufficere. Quia repugnat, inquit, naturæ teſtimonij, vt quis ſit teſtis fidem faciens de his, quæ nouit per interpretem, cum debeat deponere de his, quæ nouit per proprium ſenſum. Ita ille *libro* 5. *cap.* 21.*num.*10. & 11.

Sed media via, reſpondeo: non ſufficere ad valorem matrimonij, intelligere conſenſum contrahentium, preciſè per interpretem, bene tamen caſu, quo dictis interpretis adiungantur aliqua ſigna contrahentium, exprimentia moraliter conſenſum ipſorum. Quia in hoc euentu optime poteſt Parochus fidem facere de his, quæ nouit per interpretem ſimul, & per proprium ſenſum: alias minime, vt in hoc bene Baſilius.

QVÆSTIO XXXVII.

An ſufficiat ad valorem matrimonij, quod Parochus accedat animo attendendi, ſi tempore contractus, diſtrahatur mente?

AFfirmat Henriquez *lib.* 11. *cap.*3. *in Gloſſa lit. F.* Et id eſſe probabile, haud obſcure indicant Sanchez *diſp.* 39 *cit. num.*5. Filliuc. *num.*224.

Sed longè probabiliùs, reſpondeo: non ſufficere: ſed neceſſario requiri, quod Parochus habeat actualem attentionem, & aduertentiam; cum aliàs nequeat teſtificari factum eſſe matrimonium. Sic Sanch. Filliuc. & Hurt. *loc. cit.* Trull. *dub.*5. *cit. num.*1. Amicus, & Perez. quos & me citatos, ſequitur Dian. *par.* 10 *tract.* 13. *reſol.* 20. dicens contrarium non eſſe probabile.

QVÆSTIO XXXVIII.

An validum ſit matrimonium, coram Parocho & teſtibus, caſu tranſeuntibus, celebratum?

AFfirmant Sanchez *lib.* 3. *diſput.*39. *num.* 11. Petr. Ledeſma *de matrim. quæſt.* 45. *art.* 5. *punct.* 3. *dub.*1. Filliuc. *num.* 225. Hurtado *diſput* 5. *diff.* 15. *numero* 50. Gutierrez *cap.* 69. *num.*1. Reginald. *lib.* 31. *num.*182. & alij. Quia caſu aſſiſtere, ad teſtificandum ſufficit. Ita etiam Trullench *dub.*5. *cit. num.* 3. & nominatim contra me Diana *part.* 10. *tractatu* 13. *reſolut.* 16.

Sed probabiliùs reſpondeo: Non eſſe validum. Quia, vt Parochus dicatur præſens matrimonio requiritur neceſſario, vt ſit ad eum caſu, formaliter adhibitus, vocatus, & rogatus. Vnde, ſi Parochus caſu adfuerit, etiamſi coram illo contrahatur matrimonium, nullum erit; niſi forte Parochum tranſeuntem moneant prius contrahentes, ſe velle contrahere, quia tunc valebit gradum tunc Parocho aſſiſtnte, & vidente contrahere. Sic declaratum fuit non ſemel ac iterum à Congregatione Cardin. quorum declarationes extant apud Farinac Prima, *pag.* 268. Secunda *pag.* 273. quam, etiam adducit Rebell. 2. *part. in fine libro* 4 *pag. mihi* 194. Quæ ſic ſe habet: *Parochus ita præſens matrimonio debet eſſe, vt appareat à contrahentibus hac de cauſa adhibitus fuiſſe.* Tertia, *pagina* 276. Vnde, ſi qui tranſeunte illac Parocho, ita alte proferrent verba contractus; vt audiret Parochus, nihil ageret. Sic Baſilius *lib.*5. *cap.*21. *num.* 4. dicens, poſt tot declarationes Cardinalium, amplius de hoc dubitare non licere. Bonac. *quæſt.* 2. *punct.* 8. *num.*20. Nec non apud Dianam *loc. cit.*

QVÆSTIO XXXIX.

An validum ſit Matrimonium, quando teſtes, vel Parochus, dolo vocati, aut vi adducti, & contra eorum voluntatem, detenti, aſſiſtunt matrimonio, & intelligunt conſenſum?

NEgat Seguta 2 *part. directo. capite* 15. *numero* 58. Quamuis cum formidine propter declarationem quæ extat, Cardinal. Qua ſecluſa, etiam Petr. Ledeſma, *quæſt.* 45. *art.* 5. *punct.*3. *dub.*1. dicit eſſe ſatis probabile. Et Azebedo *lib.* 5. *recopil. tit.* 1. *lib.* 1. *num.*39. relinquit hoc cogitandum, quia non audet affirmare valere matrimonium, coram Parocho, & teſtibus, ſub dolo vocatis, celebratum.

Sed tanquam certum, reſpondeo: Eſſe validum. Quia ſic ſæpe declaratum eſt ab Emm. Cardinal. Quorum declarationes extant apud Farinac. *pag.* 268. & *pagina* 273. & apud Rebell. *loc. cit. pagina* 396. Vbi ſic dicitur. *An vero ſi inuitus, & compulſus per vim adſit Parochus, dum contrahitur matrimonium, præcedente, vel non præcedente ſupra dicta prohibitione ordinarij, tale matrimonium ſubſiſtat? Reſp. Congreg. ſubſiſtere.* Sic Sanchez, *lib.*3. *diſputat.*39. *num.*9. Nauar. *lib.* 11. *cap.*3 *num.*1. Petr. Ledeſma *loc. cit.* Et alij ſeptem DD. apud Sanchez Baſilius *lib.*5. *cap.* 21. *num.*5. Filliuciu, *num.* 215. Hurtad. *diſputat.* 5. *diff.* 15. *num.*50. Luyſius *in ſumm. cap.*96. *dub.* 37. Villalobos *tract.* 13. *diff.* 22. *num.* 3. Bonac. *loc. cit. num.* 20. & communis, quam tenent etiam Palaus *diſputatione* 2. *puncto.* 13. §. 8. *numero* 11. & Bauny *loco citato quæſt.*4. *aſſert.*2.

QVÆSTIO XL.

An in præcedenti caſu, valeat matrimonium, ſi Parochus aſſiſtens inuitus, & affectans non intelligere, aures, & occulos occludens, nihil eorum, quæ agebantur, vidit?

NEgat Sanchez *lib.*3. *diſputat.*39. *num.*6. Per hæc verba: Vnum tamen ſcio, nullo modo valere matrimonium quamuis Parochus affectate, & conſulto non attendat, nec intelligat conſenſus, Quia tunc re vera non eſt præſens, nec poteſt teſtificari de matrimonio, vt probaui, *num. præced.* Ita Sanch. Et poſt illum, Bonac. *loc. cit. num.* 20. Quatenus docet, dictum matrimonium eſſe validum, etiam ſi Parochus affectet non intelligere, modo vere intelligat. Et citat

citat pro ſe, Riccium, Gutierrez, Sanchez, & etiam quaſdam declarationes Cardinalium, quas affert Rebell. *ſect.* 3. *num.* 51. & 73. Sed certè hic Author, non refert ad propoſitum dictas, quas affert Rebellus, declarationes; cum illæ, de caſu habito in præcedenti quæſt. expreſſe ſolum loquantur. Et licet hæc ſententia ſit probabilis, & ſatis. Nihilominus & eam nouiſſime tueatur Trullench *lib.* 7. *cap.* 6. *dub.* 5. *dicto* 3. *num.* 3.

Probabiliùs reſpondeo: valere dictum matrimonium. Quia expreſſam de hoc habemus declarationem Cardinalium, quam afferunt, ex Salzedo *pract. cap.* 73. Sanchez *loc. cit.* Farinac. *pag.* 273. & Rebellus *loc. cit. num.* 53. *pag. mihi* 396. in hæc verba: *Et quid ſi Parochus adfuerit, nihil tamen eorum, quæ agebantur, vidit, vel audiuit, vtrum tale matrimonium ſit nullum: Reſpondit Congregatio, matrimonium non valere, ſi non intellexit, niſi ipſe Parochus affectaſſet non intelligere.* Et quidem merito (addit Baſilius) ita reſponſum eſt. Nam eo ipſo, quod Parochus affectat non intelligere, admonitus primo, velle matrimonium contrahere eos, qui adſunt, ſane iam ignorare non poteſt conſenſum contrahentium, atque adeo teſtis eſſe poteſt eius conſenſus apud Eccleſiam. Huic tam apertiſſimæ deciſioni frigide reſpondet Thom. Sanchez; inquit enim, horum verborum ſenſum eſſe, niſi Parochus conſulto, & data opera, fingat ſe non intelligere, cum tamen re vera intellexiſſet. Quaſi, qui vocatus adhoc, vt adſit matrimonio, & monitus à contrahentibus, ſe velle contrahere, potuerit non intelligere matrimonium ab illis contrahi, quamuis poſtea aures occludat. Huc vſque Baſilius.

QVÆSTIO XLI.

An peccent mortaliter; qui contrahunt, coram Parocho vi detento, vel dolo ad aliud vocato?

RESpondeo affirmatiuè. Peccant enim, & ratione iniuriæ, & ratione contemptus Eccleſiæ, cum ab ipſa deputetur Parochus ad teſtificandum de matrimonio. Excipe caſum, quo eſſet magna neceſſitas contrahendi, & abſque iuſta cauſa, nollet aſſiſtere Parochus, nam tunc licite poſſent contrahentes, doloſa æquiuocatione vocare illum, & coram, matrimonium inire; quamuis non poſſent vi illum cogere. Sic Petrus Ledeſma *quæſt.* 45. *art.* 5. *punct.* 3. *dub.* 2. Sanchez *diſp.* 39. *cit. num.* 12. Hurtado *diſp.* 5. *diff.* 15. *n.* 51. & communis, quam ſequuntur Baunius *loc. cit.* Trullench *lib.* 7. *cap.* 6. *dub.* 5. *n.* 3. & Palaus §. 8. *cit. n.* 11. vbi addit, idem eſſe dicendum de teſtibus, nempe, eſſe etiam mortale dolo eos inducere, vt aſſiſtant, contrà Sanchez, & Gutierrez ſuſtinentes, ſecluſa iniuria, id non eſſe mortale.

QVÆSTIO XLII.

Quis præter Parochum, cenſeatur Ordinarius, vt iuxta decretum Trident. poſſit matrimonio aſſiſtere, & dare alteri licentiam aſſiſtendi?

RESpondeo: eſſe, & cenſeri, Archiepiſcopum, & Epiſcopum in ſua Diœceſi. Capitulum, ſede vacante; Abbatem Eccleſiæ exemptæ, ideſt, nullo Epiſcopo ſubiectæ. Cardinales in Eccleſia ſui tituli. Legatum in Prouinciæ ſuæ Legationis, & Vicarium Generalem Epiſcopi. Hi enim omnes aſſiſtere matrimonio poſſunt, & dare licentiam aliis, vt aſſiſtant. Quia omnes veniunt nomine Ordinarij. Sic communiter omnes. Legantur Baſilius *lib.* 5. *à cap.* 10. & Sanchez *lib.* 3. *diſp.* 28.

QVÆSTIO XLIII.

Quot, & quales debeant eſſe teſtes ad valorem matrimonij requiſiti?

RESpondeo: requiri adminus, duos teſtes, præter Parochum, qui & habeant vſum rationis, ſintque moraliter præſentes, & ſimul tempore cum Parocho, vt ſit explicent conſenſum contrahentium. Sic expreſſe decernit Tridentinum *ſeſſ.* 24. *cit c.* 1. & ex illo docent omnes Doctores. Legantur Sanchez *lib.* 3. *diſp.* 42. Bonac. *q* 2. *punct.* 8. *n.*... Hutt. *diſp.* 5. *diff.* 14. Narbona *de ætate, &c. anno* 7. *q.* 31. Barboſa *in remiſſ. ad d. cap. Tridentini*, & alij apud ipſum.

QVÆSTIO XLIV.

An teſtes ad matrimonium requiſiti debeant eſſe omni exceptione maiores?

AFfirmant aliqui recentiores apud Sanchez, & Hurtado *loc. citatis.*

Sed longè multò probabiliùs reſpondeo: non debere neceſſario eſſe teſtes, omni exceptione maiores, (ideſt, quod careant omni vitio, & defectu, ob quem teſtes iure expelli poſſint à ferendo teſtimonium.) Sed ſufficere qualeſcumque. Vnde valide poſſunt aſſiſtere matrimonio, Parentes, filij, ſerui, excommunicati, & hæretici. Imo, & infideles. Quia Tridentinum ſolum requirit duos teſtes præſentes. Si enim voluiſſet teſtes aliàs iure idoneos expreſſiſſet, ſicut expreſſit Pontifex *in cap. cum eſſes, de teſtam.* Sic Sanchez *lib.* 3. *diſp.* 41. *num.* 4. Henriquez *lib.* 11. *cap.* 3. Bonacina & Hurtado *loc. cit.* & communis. Quod ſi hic inquiras; *An ad valorem Matrimonij ſufficiat, vt Parochus & teſtes audiant contrahentes, vel etiam ſit opus illos videre?*

Affirmant vtrumque eſſe neceſſarium Molinus *de Ritu Nupt. lib.* 2. *differ.* 11. *n.* 120. & Barboſa *de poteſt. Epiſcopi p.* 2. *alleg.* 32. *n.* 86. quia ex communi Canoniſtarum ſententia in teſtibus non ſufficit ſolus auditus, ſed requiritur præſentia, & viſus: vt tradit Farinac. *de teſtib. q.* 61. *à num.* 19. ergo.

Sed probabiliùs reſpondeo: non eſſe neceſſarium, vt teſtes videant partes contrahentes ſed ſufficere, vt verba contractus, etiamſi intermedier cortina vel paries, audiant; dummodo habeant aliàs notam vocem contrahentium. Quia in his, quæ non viſu præcipiuntur, ſed auditu, optimè poteſt cæcus eſſe legitimus teſtis, dummodo voces loquentium habeat notas. Vnde poteſt teſtificari ſuper verbis ſtipulationis, & contractus à contrahentibus prolatis, ſi vocem loquentium probè cognitam habeant: vt docet Farinac. cum aliis *loc. cit. n.* 14. Sic Sanch. *lib.* 3. *de matr. diſp.* 39. *n.* 3. Baſil. *lib.* 5. *c.* 21. *n.* 8. Gutier. Filliuc. Rebell. & Rota *deciſ.* 634. *n.* 4 apud Buratum. Quos omnes citat & ſequitur Doctus Diana *par.* 8. *tr.* 7. *reſ.* 68. & conſtat ex habitis quæſtione antecedenti.

QVÆSTIO XLV.

An ad valorem matrimonij, neceſſarium ſit, præmitti denuntiationes?

AFfirmant Menochius, Zephalus, & Bontius, penes Sanchium *lib.* 3. *diſp.* 5. *num.* 2. & penes Dianam 3. *p. tr.* 4. *reſ.* 241. quia exiſtimant, denuntiationes eſſe de ſubſtantia, & de eſſentia Matrimonij: ergo ſi illæ omittantur, abſque diſpenſatione, inualidum erit.

Sed certiſſime reſpondeo: non eſſe neceſſarium, quia certiſſimum eſt, denuntiationes non eſſe de ſubſtantia matrimonij: ergo valebit, quamuis denuntiationes,

Digitized by Google

(etiam abſque diſpenſatione) omittantur. Sic praxis Eccleſiæ. Sic ſæpe declararunt Emin. Cardinales. Sicque deſumitur ex Tridentino *loc.cit.* vbi, non irritat matrimonium, niſi ob defectum Parochi, & teſtium; *vt ſupr.quæſt.*4. eſt habitum. Sic Nauar. *lib. 4. conſil. de ſponſal.in 2. edit.conſil.17.num 4.& in man. cap.22. num.*70. Sanchez *loc. cit. num. 3.* & apud ipſum, alij quindecim Doctores Iuriſtæ, & nouem Theologi. Quibus addi poſſunt Baſilius *lib. 5. cap. 30. num.2.* Ochagauia *tract. 3. quæſt. 3.* Ægid. *diſp.27. num.* 49. Reginald. *lib. 31. num.*222. Rebell. *2. part. lib.2. q.7. ſect.2. num.* 8. Moure *2. par. ſum. cap.17. §.2. num.*5. Diana *loc.cit.* & penes ipſum, Riccius, Villalobos, & communis, apud Palaum *diſp.2.punct.* 13. §.1 *num.*2. Baunium *tract. de denuntiation. quæſt.* 1. *dicto* 2. & Trullench *lib.7.cap.6. dub.8.num.*2.

QVÆSTIO XLVI.

An ſit mortale, matrimonium ſine denuntiationibus celebrare?

NEgat Sotus *in 4. diſt. 28. quæſt. 1. art.2. ad* 1. docens, non eſſe mortale, niſi ſit excommunicatio Synodalis lata in ea Diœceſi, contra omittentes illas. Idem docet Petrus Ledeſma mox citandus: in caſu, quo nulla ſit lata excommunicatio, & aliunde certò Parocho conſtet, nullum eſſe impedimentum. Huic Authori adhæret Ochagau. *loc. cit. num.2.* per hæc verba: Placet mihi ſententia Petri de Ledeſma *de matrim. quæſt. 45. artic. 5. punct. 1. dub.1.* (ego dico 3.) *concl.1. & 2* dicentis: quod ſi Parochus faceret ſufficientem diligentiam ad inquirenda impedimenta, & non eſſet contra omittentes denuntiationes poſita aliqua excommunicatio, non eſſet mortale, ſed ſolum veniale, eas omittere: imo ſi tanta eſſet diligentia, vt ferè totum populum admoneret, talis matrimonij, & obligationis manifeſtandi impedimenta, tunc etiam ſi eſſet excommunicatio, non ligaretur ea, nec peccaret mortaliter Parochus omittens: quia hæc diligentia æquipollens eſt denuntiationibus: ſicut non peccat in voto, qui æquiualens Deo reddit. Huc vſque Ochagauia. Et etiam Ludou. de S. Iuan *quæſt. 2. de matrim. art. 1. dub. 3. pag.* 878. & penes illum Segura & Salzedo. Et, ni fallor, Machado *lib. 4. part.2. tract.2. docum. 17. num.*3.

Sed longè probabiliùs reſpondeo: eſſe mortale: ideoque peccare mortaliter Parochum aſſiſtentem matrimonio, non præmiſſis denuntiationibus, etiam caſu, quo nulla ſit lata excommunicatio. Quia eſt lex Concilij Lateran. & habetur *in cap. fin. de clandeſt. deſpon.* Et lex Tridentini *loc.cit.* & lex præceptiua, & in materia valde graui; cum ſtatuatur ad multa mala vitanda: ergo non eſt vnde ſolum ſit culpa venialis. Sic Sanchez *loc.cit. num. 6.* & penes ipſum, viginti & tres Doctores. Quibus addi poſſunt Baſilius *loc. cit. num.* 3. Hurtado *loc.cit.* Filliuc. *tract.* 10. *num.* 173. Rebellus *lib. 2. quæſt.7. num.* 10. Bonacina *quæſt.2.punct.6.n.*7. Reginald. *lib.*31. *num.*223. Moure *loc.cit.num.*12. Ægid. *diſp.27.num.*51. Diana *loc.cit.* & communis, apud Palaum, Baunium, & Trullench *citatos.*

QVÆSTIO XLVII.

An etiam ſit mortale, vnam dumtaxat, ex tribus denuntiationibus, à Tridentino requiſitis, omittere?

NEgant eſſe mortale, caſu, quo ſit moraliter certum, nullum ſubeſſe impedimentum, Veracruz & Petr. de Ledeſma, quos citat, & ſequitur Sanchez *lib.3. diſp. 5. num. 7.* Hurtadus *loc. cit. num.*59. Barboſa, Gutierrez, & Villalob. quos affert, & ſequitur Diana *3. part. tract.4. reſol. 236.* Filliuc. *loc. cit.* & Rebellus, addens, aliquibus adhuc placere, nec eſſe veniale, ſi cum cauſa rationabili omittatur. Ita etiam Baunius, & Trullench *cit.* Quia omiſſio (aiunt) vnius denuntiationis, non eſt ita magni momenti, vt ob eam hominem damnari oporteat.

Sed æque probabiliter reſpondeo: etiam eſſe mortale, ſi alias non ſubeſſet vrgentiſſima omittendi cauſa. Quia omiſſio vnius denuntiationis, ex tribus, non eſt materia leuis, vt conſtat ex fine ad quem ordinetur. Sic Ægidius *diſp.27. num.*51. Quem citat, & ſequitur Baſilius *lib. 5. cap. 30. num.* 3. in quorum ſententiam videtur inclinare Bonac. *quæſt. 2. punct.6. num* 7. & tenet illam expreſſe Pater Albiz *in manuſcrip. de matrim. diſput. 4. dub.* 11. Palaus §. 3. *cit. num.*4.

QVÆSTIO XLVIII.

An, quando matrimonium contrahitur inter duos diuerſarum Parochiarum, ſat ſit, quod in vna earum, denuntiationes fiant?

AFfirmat ſatis eſſe, præcipuè ſi in Parochia, in qua matrimonium celebratur, dictæ denuntiationes fiant, Card. Hoſtienſ. Greg. Lopez, & Ant. Cucus apud Sanchez *lib.3 diſp.6.num.3.* quibus fauet Hurtado *diſp.3. diff.18. num.* 61. docens, hoc verum eſſe, in caſu, quo parua ſit diſtantia inter vtramque Parochiam.

Sed probabiliùs longè, abſolutè reſpondeo: non eſſe ſatis: ſed neceſſario debere fieri in vtriuſque contrahentis Parochiis. Quia ſic teſtatur praxis Eccleſiæ. Sic declaratio Cardinalium apud Seguram 2. *director. Iudic. cap.16. num.* 19. & apud Farinac. Sic denique manifeſta ratio. Quia denuntiationes, ſeu proclamationes adhibentur, vt ſcientes impedimenta, illa detegant: at impedimenta viri nequeunt ſciri in Parochia mulieris, nec è contra: ergo in vtriuſque Parochia fieri debent; & ſub pœna lethalis culpæ. Sic Segura *loc. cit.* Henriquez *lib.* 11. *cap.* 7. *num.*1. Petrus Ledeſma *quæſt. 45. art. 5. punct. 3. dub. 1. & in ſum. cap. 6. de matrim. concl.* 7. Rodriguez *c.*217. *num.* 6. Sanchez *lib. 3. diſp. 5. num. 8. & diſput. 6. num.* 4. Baſilius *loc. cit. num.* 4. Bonacina *quæſt.* 2. *punct. 6. num.* 10. Filliuc. *num.* 174. Rebell. *quæſt.* 7. *cit. num.* 10. Ægid. *diſput. 27. num.* 46. Gutierrez *de matrim. cap. 56. num.*5. Moure *loc. cit.num.*4. Machado *lib.4. part. 2. tract. 2. docum. 17. num.* 1. & communis, quam ſequitur Palaus *diſp. 2. punct.* 13. §.3. *num.* 2. niſi aliàs addens, in aliquo loco contrarium eſſet introductum; vt de aliquibus teſtatur Layman *lib. 5. tract.10. de matrim. 2. par. cap.* 4 *n.*9. Sic etiam Trullench *lib.7.cap.6. dub.8. dicto 4.num.*6. & Baunius *de denuntiationib. quæſt.*2. *dicto*.1. *pag.*741. qui tamen, probabilem eſſe oppoſitam ſententiam, aliquibus probat rationibus.

QVÆSTIO XLIX.

An ſufficiat fieri dictas denuntiationes, in Parochia, in qua breui tempore ſponſi commorantur?

NEgant Sanchez *lib. 3. diſput. 6. num.6. & 7.* & penes ipſum, Segura *loc.cit.* dicens, ſic declaraſſe Cardinales. Riccius in praxi *deciſ.* 257. *numero* 4. Ægid. *diſput.* 27. *num.*50. Diana *3. part. tract. 4. reſol.* 235. & apud ipſum, Nouarius, Barboſa, & Gutierrez.

Quibus

Digitized by Google

Quibus addi poſſunt Ochagauia *tractat.* 3. *quæſt.* 3. *in fine*, Filliucius *loc. cit.* Bonacina *loc. cit. num.* 11. Reginald. *lib.* 31. *num.* 225. & alij. Exiſtimantes, neceſſario debere fieri in Parochia in qua diutius commorati ſunt.

Sed æque probabiliter, reſpondeo: Sufficere, imo & debere, in dicta Parochia fieri. Quia denuntiationes fieri debent à proprio Parocho, iuxta decretum Tridentini: ſed ſic eſt, quod proprius Parochus, vt declarant Cardinales, non eſt alius, quam ille, in cuius Parochia contrahentes habitant, eo tempore, quo matrimonium contrahitur: ergo. Sic Baſilius *lib.* 5. *cap.* 30. *num.* 5. qui, & negat dari declarationem Card. oppoſitam noſtræ ſententiæ. Legatur.

QVÆSTIO L.

An denuntiationes poſſint fieri extra Eccleſiam, in loco, vbi magna populi pars conuenire ſolet?

AFfirmant Sanchez *lib.* 3. *diſp.* 6. *num.* 9. Layman *tractat.* 10. *par.* 1. *cap.* 4. *num.* 10. Bonacina *punct.* 6. *cit. num.* 17. & penes ipſum, Gutierrez, Ægid. & Reginald. quos etiam ſequitur Barboſa *in Tridentin. ſeſſ.* 24. *cap.* 1. *num.* 21. Filliuc. *num.* 174. Ochagauia *loc. cit.* Villalob. *tract.* 13. *diff.* 24. *num.* 3. &, ni fallor Diana 3. *part. tract.* 4. *reſol.* 236. Trullench *lib.* 7. *cap.* 6. *dub.* 8. *num.* 7. & Baunius *quæſt.* 3. *de Denuntiat. quæſito* 2. *pag.* 744 quibus fauet Palaus *diſp.* 2. *punct.* 13. §. 3. *num.* 4. *in fine*, licèt oppoſitum expreſſe dixerit *num.* 3. *in fine.*

Sed probabiliùs reſpondeo: non poſſe, niſi aliàs id alicubi ſit conſuetudine introductum Quia in Tridentino, *loc. citato*, in Eccleſia inter miſſarum ſolemnia fieri præcipitur. Sic Baſilius *cap.* 30. *cit. num.* 6. Hurtado *diſp.* 5. *diff.* 18. *num.* 61. Poſſeuinus *quæſt.* 9. *num. mihi* 15.

QVÆSTIO LI.

An denuntiationes debeant neceſſariò fieri, diebus feſtiuis?

NEgant Sanchez *lib.* 3. *diſp.* 6. *num.* 10. Bonacina *loc. cit. num.* 10. Reginald. *lib.* 31. *n.* 227. Ochagau. *tractat.* 3 *quæſt.* 3. *num.* 3. dicens ſic declaraſſe Cong. Cardin. Villalob. *loc. cit.* Machado *loc. cit. num.* 4. Gutierrez *de matrim. cap.* 56. *num.* 8. & alij exiſtimantes, poſſe etiam fieri in alio die feriali, in qua magnus populi concurſus confluat. Quia finis Tridentini eſt, vt multi ſciant matrimonium contrahendum, & vt detegatur impedimentum cui ſit ſatis per denuntiationes extra Eccleſiam, etiam in die non feſtiuo in caſu dicto.

Sed probabiliùs reſpondeo: debere neceſſario fieri diebus feſtiuis, quia id expreſſe docet Tridentinum Concilium: & explicat Mediolanenſe *lib.* 4 *de ſponſal. cap.* 2. ibi *vt in illis feſtiuis diebus fiant, qui Eccleſiæ præcepto ſeruantur.* E colligitur ex declaratione Cardinal. quæ extat apud Farinacium *pag.* 269. & apud Rebellum *lib.* 4. *in fine. ſect.* 2. *num.* 19. & 27. vbi ſic dicitur: *Epiſcopus, ob vicinitatem temporis, quo prohibita ſunt nuptiæ, omittere poteſt aliquas denuntiationes, ſecundum prudentiam ſuam, & iudicium, non tamen iubere; vt in diebus ferialibus fiant, vltra quod nullius erunt momenti.* Sic Riccius in praxi, *deciſ.* 157. *num.* 3. Baſilius *loc. cit. num.* 7. Filliuc. *num.* 174. Hurtado *loc. cit.* & inclinat Diana *loc. cit.* Poſſeuin. *cap.* 10. *quæſt.* 11. Moure *loc. cit. num.* 2. Zerola *in praxi Epiſcop. part.* 1. *verb. matrim.* § 4. & alij, quos ſequi videtur Palaus *diſp* 2. §. 3. *num.* 3. licèt *num.* 4. dicat à mortali excuſandum eſſe, ſi tribus diebus, etiam non feſtiuis, ſed feriatis, ſtante magno populi concurſu, proclamationes fierent, & citat pro ſe Authores primæ ſententiæ. Lege Trullench *lib.* 7. *cap.* 6. *dub.* 8. *num.* 7. *in fine.*

QVÆSTIO LII.

An etiam neceſſario debeant fieri, tribus diebus feſtiuis interruptis?

AFfirmant Sanchez *diſp.* 6. *num* 8. Baſilius *lib.* 5. *cap.* 30 *num.* 8. Riccius *in praxi* 1. *part. deciſ.* 224. *num.* 4. Segura 2. *part. direct. cap.* 16. *num.* 20. & 21. Layman *lib.* 5. *tractat.* 10. *cap.* 4. Ochagau. *loc. cit.* Filliuc. *num.* 174. Diana 3 *part. tract.* 4. *reſol.* 236. & alij, docentes, neceſſarium eſſe, vt duo ſaltem dies, inter vnum, & alterum feſtum; ſed, quod idem eſt, inter vnam, & alteram denuntiationem, intercedat.

Sed, probabiliter æque, reſpondeo: non eſſe neceſſarium: ſed optimè poſſe fieri prædictas denuntiationes, tribus diebus feſtiuis continuis, vt in tribus diebus Paſchalis. Quia ſic ſufficienter ſatisfit verbis, & intento Concilij Tridentini, præcipientis denuntiationes fieri, tribus continuis diebus feſtiuis. Sic Hurtad. *diſp.* 5. *diff.* 18. *num.* 60. Reginald. *lib.* 31. *num.* 226. Moure *loc. cit. num.* 2. Trullench *dub.* 8. *cit. dicto* 4. *num.* 5.

QVÆSTIO LIII.

An peccet mort. Parochus, ſi non efficiat denuntiationes, tribus diebus continuis, ſed interpolatis?

AFfirmat Henriquez *lib.* 11. *capite* 7. *numero* 1. in Gloſſa *lit. C.* Quia contrauenit præcepto Tridentini.

Sed longè probabiliùs, reſpondeo: non peccare mortaliter; niſi alias magnum intercederet ſpatium inter vnam, & alteram denuntiationem, itaut Parochiani illarum obliuiſcerentur Quia certè, non eſt materia tam grauis, vt ſit peccatum mortale, efficere. v. g. in die dominica vnam denuntiationem, & in altera ſequenti dominica, minime; ſi poſtea in aliis duabus Dominicis ſequentibus alteras denuntiationes faciat. Sic Sanchez *lib.* 3. *diſp.* 5. *numero* 8. Ægidius *diſput.* 27. *numero* 47. Villalobos & Diana *loc. cit.* Machado *lib.* 4. *part.* 2. *tractat.* 2. *docum.* 17. *num.* 4. Bonac. *loc. cit. num.* 15. & penes ipſum, Gutierrez, Reginaldus, & Riccius, Palaus *diſp.* 2. *punct.* 13. §. 3. *num.* 4. & Baunius *quæſt.* 3. *cit. quæſito* 7. *in fine.*

QVÆSTIO LIV.

An denuntiationes debeant fieri à Proprio Parocho?

REſpondeo: debere fieri à proprio Parocho, vel ab alio de eius licentia. Sic colligitur ex Trident. *loc. cit.* Et docet praxis. Vnde communiter de mandato Parochi, per æditiuum fiunt. Sic Sanchez *diſput.* 6. *numero* 5. Baſilius *capite* 30. *cit. numero* 5. & alij, nuper citati & communis.

***

Digitized by Google

QVÆSTIO LV.

An debeant repeti denuntiationes, ſi multo tempore, poſt illas, matrimonium contrahatur?

RESpondeo: debere repeti. quia longo tempore, poſt denuntiationes, elapſo, poteſt ſuperuenire impedimentem aliquod ex affinitate ortum: ergo. Sic Acta Mediolan. *tit. de ſponſ. cap.* 22. vbi præcipitur, vt intra duos menſes, ab vltima denuntiatione computandos, contrahatur matrimonium, quibus elapſis, nequeat contrahi, niſi præmiſſis iterum denuntiationibus, aut niſi de licentia Epiſcopi remittantur. Amplius paulum extendit hoc tempus quædam declaratio Cardinal. apud Rebellum *lib.* 4. *fine. ſect.* 2. *num.* 8. & Farinacium *pag.* 266. vbi ſic dicitur: Concil. Rauena en. 2. fuit approbatum decretum in Congregatione, quod hi, qui, peractis denunciationibus, intra quatuor menſes non contraxerint, non poſſint contrahere, niſi iterum peractis denuntiationibus, arbitrio tamen Epiſcopi. Sic ibi. Et ſic Baſilius *lib.* 5. *cap.* 20. *num.* 10. Moure *loc. cit. num.* 13. *fol. mihi* 403. *pag.* 2. & alij.

QVÆSTIO LVI.

An Epiſcopus poßit diſpenſare; vt denuntiationes poſtponantur, aut omnino omittantur?

RESpondeo: poſſe, ex iure nouo Tridentini *ſeſſ.* 24. *de reform. matrim. cap.* 1. vbi ſic dicitur. *Quod ſi aliquando probabilis fuerit ſuſpicio matrimonium malitioſè impediri poſſe ſi tot præceſſerint denuntiationes, tunc vel vna tantum denuntiatio fiat, vel ſaltem, Parocho, & duobus, vel tribus teſtibus præſentibus, matrimonium celebretur. Deinde ante illius conſummationem, denuntiationes in Eccleſia fiant, vt ſi aliqua ſubſint impedimenta, facilius detegantur, niſi Ordinarius ipſe expedire iudicauerit, vt denuntiationes remittantur. Quod illius prudentiæ, & iudicio relinquit ſancta Synodus.* Hæc Concilium. Legantur Nauar. *cap.* 22. *num.* 69. & Sanchez *lib.* 3. *diſput.* 7.

QVÆSTIO LVII.

An etiam Vicarius Generalis Epiſcopi, poßit, ex vi ſui officij, & abſque ſpeciali delegatione, diſpenſare in denuntiationibus matrimonij?

AFfirmant Sanchez *lib.* 3. *diſp.* 7. *num.* 10. & penes ipſum, Nauar. Gutierrez, Rodrig. Veracruz, Segura, & Salzedo, qui dicit praxim totius orbis ſic recepiſſe. His addi poſſunt, Ægid. *diſp.* 27. *num.* 55. Riccius *loc. cit. deciſ.* 259. Barboſa *de poteſt. Epiſcopi par.* 2. *alleg.* 32. *num.* 29. Bonac. *quæſt.* 2. *punct.* 6. *num.* 7 Filliuc. *num.* 176. Moure 3. *par. cap.* 17. §. 2. *num.* 7. Hurtado *diſp.* 5. *diff.* 19. *num.* 63. Villalob. *tract.* 13. *diff.* 24. *num.* 7. Ochagau. *tract.* 3. *quæſt.* 4. *num.* 4. & alij, quos ſequuntur Palaus *diſp.* 2. *punct.* 13. §. 4. *num.* 2. quia Vicarius Generalis Epiſcopi eſt Ordinarius; quippe idem cum Epiſcopo tribunal conſtituit. Ita etiam Baunius *tract. de Denunciat. q.* 3. *dicto* 3. *pag.* 742. & Trullench *lib.* 7. *cap.* 6. *dub.* 9. *dicto* 2. *num.* 2.

Alij verò Doctores, è contra docent: non poſſe. Quia ſic, inquiunt, declarauit Congregatio Cardinalium *anno* 91. pro Epiſcopo Salmantino, vt teſtatur Henriquez *lib.* 11. *cap.* 5. *n.* 5. *in marg. lit. T.* Et ſic tenuerunt Patres Congregati in Concil. Toletano *anno* 1583. vt refert Segura *in direct.* 2. *part. c.* 16. *num.* 2. & 3. & Patres Concilij Mediolanenſ. Quorum verba affert Baſil. vbi infra. Sic Henriquez *loc. cit.* Baſilius *lib.* 5. *cap.* 31. *num.* 5. Ant. Gomez *in Bullam, cap.* 4. *quæſt.* 4. *num.* 19. Menochius *conſil.* 69. *n.* 55. *volum.* 1. Cephal. *conſil.* 421. Paz *in pract. tom.* 1. *prælud.* 3. & Spino apud Barboſam in Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 1. *n.* 22. &, ni fallor, Diana 3. *par. tract.* 4. *reſol.* 138.

Ego in hac difficultate reſpondeo: dicendum primo; quod prima ſententia, ſecluſa declaratione Cardinalium, ſit longe probabilior, vt clare videtur concedere Baſil. Secundo, quod illa extante, (de quo valde dubito; cum Henriquez nulla Congregationis verba referat) longe verior, & probabilior ſit ſecunda opinio. Et in omni euentu, vtraque probabilis. Secus dicendum venit loquendo de Vicarijs foraneis. Nam hi non poſſunt abſque Epiſcopi ſpeciali commiſſione diſpenſare, ne fiant promulgationes. Nam horum facultas eſt limitata; nec ſunt eadem perſona cum Epiſcopo: ideóque nihil amplius poſſunt circa matrimonia aut diſpenſationes, &c. quàm quod eis licet per Epiſcopos, quorum ſunt officiales: quia non ſunt Ordinarij, ſed Delegati tantùm. Legantur Baunius *loc. cit. quæſt.* 4. & Trullench *num.* 2. *citato.*

QVÆSTIO LVIII.

An ſaltem, poßit Epiſcopus, delegare facultatem diſpenſandi in denuntiationibus, Vicario Generali?

NEgant Menochius, & Cephalus *loc. cit.* & alij nonnulli.

Sed certiſſimè reſpondeo: poſſe Epiſcopum generaliter delegare dictam facultatem Vicario Generali: Imò & alteri cuilibet in ſua Diœceſi. Quia hæc poteſtas, cùm ſit perpetuo adiuncta per Concilium, Sedi Epiſcopali eſt ordinaria: ergo abſolute poteſt eam delegare cuicumque. Sic Sanchez *lib.* 3. *diſp.* 7. *num.* 20. Baſilius *lib.* 5. *cap.* 31. *num.* 8. Hurtad. *diſp.* 5. *diff.* 19. *num.* 64. Ægid. *diſp.* 27. *dub.* 6. & communis. Contra Henriquez ex parte *loc. cit.* Quia quamuis hic Author affirmet poſſe Epiſcopum Vicario ſuo Generali generaliter facultatem diſpenſandi in denuntiationibus, negat tamen hanc poſſe concedere aliis, niſi in vna, vel altera cauſa. Tenet etiam hanc ſententiam Spino, Zeballos, Gutierrez, & Reginald. quos citat, & ſequitur Palaus *diſp.* 2. *punct.* 13. §. 4. *n.* 4. addens, id non ſolùm Epiſcopum, ſed etiam ipſius Vicarium Generalem poſſe hanc poteſtatem delegare.

QVÆSTIO LIX.

An habentes iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, vt Abbates, nullis Diœceſanis ſubditi, poßint diſpenſare in denuntiationibus?

AFfirmant Sanchez *lib.* 3. *diſput.* 7. *numero* 4. Nauarrus, Henriquez, & Rodriguez, penes ipſum. Ægid. & Hurtad. *loc. cit.* Barboſa *de poteſt. Epiſcopi part.* 2. *alleg.* 32. *num.* 38. Petrus Ledeſma *in ſum. de matrim.* & alij, quos ſequitur Palaus *diſput.* 2. *punct.* 13. §. 4. *num.* 1. addens, quod etiam Magiſter Scholæ Salmanticenſis poſſit in his denuntiationibus diſpenſare cum Scholaſticis, qui in matricula deſcripti ſunt: quod priùs docuerant Sanchez, & Rodriguez *citati.*

Sed longè multò probabiliùs reſpondeo: non poſſe, quia Gregor. XIII. expreſſè declarauit, hanc poteſtatem diſpenſandi in denuntiationibus, ſolum Epiſcopis eſſe conceſſam, non Abbatibus. Hanc declarationem

Digitized by Google

declarationem referunt Rebellus *loc.cit.num.*22. Baſilius, & Villalobos *loc. infra citando.* Sic Baſilius *loc.cit. num.*3. dicens, id ſibi videri certum. Ochagauia *tract.*3. *quaſt.*4. *num.* 4. *fine.* Diana 3. *par. tract.*4. *reſol.* 237. & in hanc ſententiam videtur inclinare Villalob. *tract.*13. *diff.*24. *num.* 7. quamuis addat, in hoc attendendum eſſe ad praxim, illique ſtandum.

QVÆSTIO LX.

An, quando contrahentes ſunt ex diuerſis Diœceſibus, & Ordinarius vnius remittit denuntiationes in ſua Diœceſi, conſequenter diſpenſet, ne fiant in alia Diœceſi?

NEgat, quamuis cum timore, Baſilius *lib.*5.*cap.*31. *num.*9. & ſine vllo Baunius *q.*3. *cit. quaſ.*6.

Sed probabilius reſpondeo: diſpenſare: & ita poſſe inire, abſque denuntiationibus, matrimonium. Quia, in hac re, coniuges cenſentur vna perſona; & ratione connexionis cauſæ vterque cenſetur ſubiectus Prælato alterius. Sic Sanchez *lib.* 3. *diſp.*7. *num.*7. Ægidius *diſp.*27.*num.*54. Gutiertez *de matrim.cap.*46. *num.*10. Reginald. *lib.*31. *num.* 232. Hurtado *diſp.*5. *diff.* 19. *num.*64. & ni fallor, Diana 3. *part.tractat.*4. *reſol.*239. & Trullench *lib.*7.*c.*6. *dub.*9. *dicto*3. *n.*3.

QVÆSTIO LXI.

An ob ſolam cauſam malitioſi impedimenti poſſit Ordinarius, in denuntiationibus diſpenſare?

AFfirmat Zephalus *conſil.* 421. *num.* 50. 60. & 87. *volum.* 3. Et fauet illi Concil. Mediolan. *cap.*4.*cit.* vbi nullam aliam cauſam diſpenſandi cognoſcit, niſi illam, quæ in iure eſt expreſſa: at in iure Tridentini, ſola illa exprimitur, verbis iſtis: *Quando probabilis ſuſpicio eſt matrimonium malitioſe impediendum*: ergo.

Sed longè multò probabiliùs, reſpondeo: etiam poſſe diſpenſare, ob alias plures cauſas, quia, quamuis Tridentinum, dictam ſolam expreſſerit: attamen, ſtatim totum eiuſmodi negotium iudicio, & prudentiæ Ordinarij remiſit. Vnde, ſic intelligunt, & explicant hoc Tridentini decretum Emin. Cardinales, quorum quatuor declarationes extant apud Farinac. *pag. mihi* 269. Sic Sanchez *lib.* 3. *diſp.* 9. *num.* 1. Baſilius *lib.*5. *cap.*32. *num.*1. & alij communiter, & conſtabit amplius ex expreſſione aliarum cauſarum, quas Doctores iudicant eſſe iuſtas ad denuntiationes omittendas.

QVÆSTIO LXII.

An ſit iuſta cauſa diſpenſandi in denuntiationibus, quod contrahentes ſint Magnates?

NEgat Segura 2. *par. direct. cap.* 16. *num.*7. &, niſi caſu, quo alicubi ſit antiqua conſuetudo, vt Magnates, abſque denuntiationibus contrahant, Henricus, Roſella, & Nauar. penes Sanchez *lib.*3. *diſp.*9.*num.*6.

Sed probabiliùs longè, reſpondeo: eſſe iuſtam diſpenſandi cauſam, quia Magnates, ſemper magna cum deliberatione procedunt, & nullum adeſt periculum, aut timor, vt inter illos, aliquod matrimonij impedimentum reperiatur. Sic Sanchez *loc.cit.* cum octo Doctoribus. Quibus addi poſſunt Baſilius *lib.*5. *c.*32. *n.*2. Ægid. *diſp.*27.*dub.*6. Hurt. *diſp.*5.*n.*70. Villalob. *tr.*13. *diff.*25.*n.*4. & alij, quos ſequuntur Palaus *diſp.*2.*punct.* 13. §.4.*n.*8. & Trullench mox citandus.

QVÆSTIO LXIII.

An ſit iuſta cauſa diſpenſandi, inæqualitas conditionis, aut nimia ætatis, contrahentium?

NEgant, hanc eſſe iuſtam cauſam diſpenſandi, niſi caſu, quo timeatur impediendum eſſe matrimonium, ob dictam diſparitatem, Henricus, *cap. final num.*11. *de cland. deſponſ.* Palud. *in* 4. *diſt.*28. *quaſt.* 2. *art.* 3. *num.* 19. Roſella *impedim.* 1. *num.*11. Syluest. *matrim.* 6. *quaſt.* 7. & Salzedo *pract.* 73. *ad fin.* §. *diſpenſet.*

Sed longè multò probabiliùs, reſpondeo: eſſe iuſtam cauſam diſpenſandi, quia certè, ob dictam diſparitatem, nimio pudore, & verecundia ſuffunderetur, denuntiationibus factis, valde ſenex ſi duceret puellam; Nobilis, ignobilem; valde diues, pauperem, aut valde ſenes, ſi inter ſe contraherent. Sic Nauar. *c.*22. *num.*70. Sotus *in* 4. *d.*28. *quaſt.* 1. *art.* 2. Vega, vterque Ledeſma, & alij, quos citat, & ſequitur Sanchez *loc cit. num.* 3. & 4. Baſilius, & Hurtado *loc. cit. n.*8. Villalobos *loc.cit.* & communis, quam nouiſſimè tenet Palaus *loc.cit. verſ. Tertia eſt.* Eo quod paſſim in circulis de eorum facto ſermo habeatur, quod pudorem ingerit, quæ cauſa regulariter eſt ſufficiens ad omnimodam denuntiationum omiſſionem. Sic ille. Nec non Trullench *lib.*7.*cap.*6. *dub.*10.*n.*6.

QVÆSTIO LXIV.

An ſit iuſta diſpenſandi cauſa, infamia contrahentium, aut ſcandalum?

NEgat Segura 2.*par. direct.cap.*16.*num.*14.

Sed certiſſimè reſpondeo: eſſe. Vnde, ſi aliqui concubinarij, qui diù coniugati exiſtimati ſunt, velint contrahere, tunc legitima ad eſt cauſa diſpenſandi, vt eorum infamia, quæ ex denunciationibus oriretur, vitetur. Sic Sanchez, & Baſilius *loc cit.* Hurtado *diſp.*5. *diff.*20.*num.* 70 qui bene addit, iuſte poſſe Ordinarium in denunciationibus diſpenſare, ob quodcumque notabile damnum animæ, aut rei familiaris contrahentium: aut etiam, ob quamcumque eorum commoditatem. Sic etiam Moure *loc.cit.* vlterius addens, idem dicendum eſſe in caſu, quo inſtet tempus, in quo nuptiarum ſolemnitas prohibetur. Quod additum etiam admittit Villalob. *loc.cit. diff.*25. *num.* 4. & penes illum, Henriquez, Salzedo, Rodriguez, & Congregatio Cardinalium, nec non Palaus *diſp.*2. *punct.* 13. §.4.*n.*8. vbi *in fine* aduertit, obligatum eſſe Ordinarium, antequam diſpenſet ne præmittantur denunciationes, inueſtigare diligenter; tum, an cauſa, quæ illi proponitur, adſit; tum, ne contrahentes ſint aliquo impedimento ligati. Sic etiam Baunius *q.*3. *ſub dicto* 4. *pag.*743. & Trullench *lib.*7. *cap.*6. *dub.*10.*n.*3. 4 & 5.

QVÆSTIO LXV.

An, vt Ordinarius licitè diſpenſet in denunciationibus; teneatur informari de veritate cauſæ diſpenſandi, per informationem iudicialem?

AFfirmant teneri informari, ſaltem per ſummariam informationem, Henriquez *lib.*11. *c.*5. *n.*5. *in Gloſſ. lit. S.* Segura *part.*2. *direct. cap.*16. *num.* 17. Zephalus *conſil.*421. *n.*61. & 62. *vol.*3.

Sed probabiliùs reſpondeo: non teneri: ſed ſat ei eſſe, ſi extraiudicialiter informetur de veritate cauſæ; & an ſit aliquod impedimentum. Quia Tridentinum committit diſpenſationem in denunciationibus iudicio,

Digitized by Google

iudicio, & prudentiæ Epiſcopi; quod eſt committi ſuo priuato iudicio, & conſcientiæ: vt optime probant Sanchez *lib.*3. *diſp.*8. *num.* 4. & Baſilius *lib.* 5. *cap.*32. *num.* 3. ergo ſufficienter ratione regulari poteſt, ſi ex teſtibus, etiam non curatis, agnoſcat adeſſe cauſam remittendi denunciationes. Sic dicti Doctores Hurtado *diſp.* 5. *diff.*10.*num.* 73. Villalobos *tr.*13. *diff.*25. *num.*2. Addens, Que eſtando en nueſtra ſentencia ſe ha de dezir, que puede el Ordinario diſpenſar fuera de ſu territorio, porque pertenece eſto a ſu iuriſdicion voluntaria, que donde quiera ſe puede exercitar. Sic antea Baſil. *num.* 5. & Sanchez *num.*6. Palaus etiam §.4. *cit. num.*6. & Trullench *num.*3.

QVÆSTIO LXVI.

An, exiſtenti cauſa iuſta diſpenſandi in denuntiationibus teneatur Ordinarius diſpenſare?

Affirmant teneri ſub peccati pœna, D. Anton. 1. *par.tit.*17.*cap.vnico*, §. 2. Rebuff. Armilla, Roſella, & Sylueſt. quos affert Sanch. *lib.*3.*diſp.*10. *n.*2. & dicit eſſe probabile.

Sed probabiliùs reſpondeo: non teneri ſemper; (licet poſſit) ſed ſolùm in illis caſibus, in quibus, ſi non diſpenſaret, aliquod ſequeretur ſcandalum, aut malitiosè impediretur matrimonium, aut damnum notabile; aut animæ periculum contrahentibus ſequeretur. Sic Sanchez *à num.* 3. Baſilius *loc. cit. num.*6. Ægid. *diſp.*2. *dub.*6. *fine.* Hurtad. *diſp.*5.*diff.*10. *n.*71. Ochag. *tract.* 3. *quæſt.* 4. *num.* 10. Villalob. *diff.* 25. *cit. num.* 5. Palaus *diſp.* 2. *punct.* 13. §.5. *à num.* 1. & Gutierrez *de Matrim.cap.*52. *n.*4.

QVÆSTIO LXVII.

An poſſit Parochus in denuntiationibus matrimonij, in aliquo caſu, diſpenſare?

Affirmant poſſe in aliquibus caſibus, Veracruz *in Append. ad ſpecul. dub.* 1. Viuald. 1. *par. de matr.num.*243. Vega *lib.*6. *ſum. caſu* 122. Petr. Ledeſma *quæſt.*45. *art.*5.*punct.* 3. *dub.* 1. & Machado *lib.*4. *par.*2.*tract.*2. *docum.*18. per hæc verba: Pero no obſtante eſto, muchos Doctores ſeñalan algunos caſos en que juzgan, que puede el Cura licitamente diſpenſar en las amoneſtaciones, quando como hemos dicho, el recurſo al Prelado es difficil; y la neceſſidad vrgente aprieta. El primero es, todas las vezes que por la neceſſidad, y cauſa tan vrgente eſtà obligado el Prelado à diſpenſar, como ſeria ſi alguno maliciosamente quiſieſſe impedir el matrimonio, ó quando los amancebados, que cogiô la juſticia ſe quieren caſar. El ſegundo, quando los Padres, ô Tutores, maliciosamente no quieren caſar la hija, o pupila, por conſumirla el patrimonio. El tercero es, quãndo los contrayentes ſon Magnates. El quarto, quando no ſe teme impedimento entre los contrayentes. El quinto, quando vno de los contrayentes es mucho mas noble, rico, ô viejo, y por eſta cauſa ſe auergonçaria, de que les amoneſtaſſen publicamente. El ſexto, quando alguno de los contrayentes eſtà en el articulo de la muerte, y les conuiene caſarſe por morir en buen eſtado, o por legitimar los hijos. Y finalmente afirman que puede el Cura diſpenſar en todos aquellos caſos, en que el Obiſpo tiene obligacion de diſpenſar, è injuſtamente nego la licencia, porque ſiendo deuida, è injuſtamente denegado, viene a ſer lo miſmo, que ſi ſe concedieſſe. Ita Machado.

Sed longe multo probabiliùs, reſpondeo: non poſſe adhuc in vllo ex dictis caſibus in denuntiationibus diſpenſare. Primò quia id expreſſe habetur in declaratione Cardinal. apud Farinac. *pag.* 269. illis verbis: *arbitrio Ordinarij, non Parochi.* Secundò, quia Concilium id ſolum conceſſit Ordinario: ergo non Parocho. Sic Veracruz ſibi contrarius *dub.* 1. *cit. propoſ.*6. Sanchez *lib.*3. *diſp.*7. *num.*17. & penes ipſum, Nauar. Segura, Menoch. Zephal. Henriquez, & Rodriguez, Baſilius *lib.*5. *cap.*31. *num.* 2. Ægid. *diſp.*27. *num.* 53. Hurtad. *loc.cit. num.*65. Villalob.*tract.*13. *diff.*14.*n.*8. Diana *loc. cit.* Palaus etiam *diſp.*2.*punct.*13. §.4. *n.*3. Gutierrez, & Layman penes ipſum. Trullench *dub.*9. *num.*4. & Baunius *q.*3.

QVÆSTIO LXVIII.

An liceat aliquando contrahere matrimonium, omiſſis denunciationibus, nec petita diſpenſatione?

Affirmant licere abſolutè, quando concurrit iuſta cauſa timoris, iniuſti impedimenti; vel verecundiæ, eo quod contrahentes ſint ſenes, Hugo, Sylueſt. Tabiena, & Veracruz, penes Sanchez *lib.* 3. *diſp.* 10. *num.* 25.

Affirmant deinde alij id licere, non abſolute, ſed quando adeſt aliqua iuſta cauſa diſpenſandi, ex ſex enumeratis à Machado, quæſt. antecedenti; & non ſit copia Epiſcopi, vel ſi adeſt, ille petitam licentiam abſque legitima cauſa denegat, Sot. Ludou. Lop. Martinus, Petrus, & Barthol. de Ledeſma penes Sanchez *num.*26. Machado *loc.cit.docum.*18. *num.* 2. qui & citat Thomam Sanchez pro ſe *lib.*3. *diſp.* 10. *num.*26. Sed certe non ita bene, vt infra.

Sed longè probabiliùs, ſic reſpondeo: quoties tenetur Epiſcopus ſub peccati pœna diſpenſare (quod accidit in caſibus *quæſt.*26. enumeratis) & ille abeſt, aut non vult diſpenſare, tunc optime poſſunt contrahentes, ſine denunciationibus matrimonium inire; quia neceſſitas caret lege. *c.* 2. *de obſeruat. ieiun.* Quoties verò, non tenetur diſpenſare, quamuis poſſit, (quod accidit, quando contrahentes ſunt Magnates; aut ob verecundiam nolunt publice contrahere, &c.) tunc non licebit, omiſſis diſpenſationibus contrahere, ſed recurrendum eſt ad Ordinarium. Quia ſic habet praxis Eccleſiæ. Sic Sanchez Baſilius, & Nauar. *loc.cit.* Nec certe contrarium videntur docere Sot. Petr. & Barthol. de Ledeſma, & fere omnes citati à Sanchez *num.* 26. Quia caſus in quibus hi Authores loquuntur, ita cauſam continent grauem, vt vere obliget Ordinarium ad diſpenſandum, vt patebit intuenti ipſum Sanchez. Lege etiam Palaum *diſp.* 2. *punct.*13. §.3. & §.5 *num.*4.

QVÆSTIO LXIX.

An ſit peccatum mortale conſummare matrimonium ante denuntiationes; quando hæ omittuntur, vt poſt contractum matrimonium fiant?

Negant eſſe mortale, caſu, quo Parochus, & ipſi contrahentes, certo ſciant, nullum eſſe impedimentum, nullamque excommunicationem latam, Barthol. de Ledeſma *dub.*22. *de matrim.* Petr. de Ledeſma *q.*45. *art.*3. *fol.*186. Rodriguez *in ſum cap.*222. *in* 2.*edit.* & Ludou. Lopez apud Sanchez *lib.*3.*diſp.*11. *num.*2. Et eſſe probabile docet Palaus mox citandus.

Sed probabiliùs reſpondeo: eſſe mortale: etiam caſu, quo ſciatur, nullum eſſe impedimentum. Quia lex Tridentini, de præmittendis denuntiationibus, niſi omnino vel ex parte remittantur, obligat ſub mortali. Sic Sanchez *loc.cit. num.* 3. & penes ipſum, Nauar.

Digitized by Google

Nauarr. & Spino. Baſil. *lib.* 10. *cap.* 4. *num.* 2. Filliuc. *num.* 183. Bonac. *quæſt.* 2. *punct.* 6. *num.* 8. & apud ipſum, Riccius, Reginald. Ægid. & Gutierrez. Moure *loc. cit. num.* 10. Palaus *diſput.* 2. *punct.* 13. §. 5. *num.* 6. & Trull. *lib.* 7. *cap.* 6. *dub.* 8. *num.* 4.

QVÆSTIO LXX.

An, in prædicto caſu, toties peccent mort. contrahentes, quoties habent copulam, antequam denunciationes præmittantur?

NEgat Henriquez *lib.* 11. *cap.* 16. *nu.* 1. iuncta Gloſſa *lit. B.* docens, ſolum in prima conſummatione matrimonij peccare, in aliis vero minimè.

Sed probabiliùs reſpondeo: Affirmatiuè: Quia ſemper manet obligatio legis Tridentini. Sic Sanch. Baſil. & Bonac. *loc. cit.* Ægidius *diſp.* 27. *num.* 58. Nauar. *cap.* 22. *num.* 38. & Rodriguez *loc. cit.* & communis. Quam ſequitur Palaus *num.* 6. *citato.* Trullench *dub.* 8. *num.* 4. Quia (inquiunt) ſemper ſe exponunt periculo fornicationis cum fortè poſſit adeſſe aliquod occultum impedimentum.

QVÆSTIO LXXI.

An, ſi coniunges, contracto matrimonio, nolint illud conſummare, peccent mortaliter, omittendo denuntiationes?

AFfirmant Nauar. *cap.* 16. *num.* 38. Lopezius 1. *part. inſtructor. cap.* 87. §. 7. Rodriguez *cap.* 222. *numero* 2. & Sanchez *loc. cit. num.* 6. exiſtimantes peccare mortaliter, niſi aliàs iuſta ſit cauſa differendi denunciationes, aut per breue tempus differantur.

Sed probabiliùs reſpondeo: non peccare mortaliter, etiamſi per multum tempus denuntiationes differant; quia per hoc nulli contra ueniunt præcepto. Nam Tridentinum, ſolum præcepit; vt quando celebratum eſt matrimonium ſine denunciationibus, poſtea ante conſummationem præmittantur. Verum tamen eſt, quod ſi timeretur ſcandalum, vel eſſet periculum incontinentiæ, deberent denunciationes efficere, vt conſtat. Et in hoc ſenſu habet verum ſententia Nauarri, & aliorum.

QVÆSTIO LXXII.

An ſit mortale, conſummare matrimonium, antequam recipiantur Benedictiones Eccleſiæ; vulgò, velationes?

AFfirmant abſolute D. Anton. 3. *part. tit.* 1. *cap.* 16. *fine*, & Summa Confeſſor. apud Perez *lib.* 5. *Ordin. tit.* 1. *lib.* 1. *fol.* 11. Alij verò cum limitatione; dicunt enim eſſe mortale conſummare prima vice, ante benedictiones, non verò deinceps. Ita Palud. Guillelm. Tabiena, & alij, penes Sanchez *lib.* 3. *diſp.* 12. *num.* 2. Alij tandem affirmant eſſe mortale, petere; non autem, reddere. Ita Ricard. *in* 4. *diſp.* 28. *art.* 2. *quæſt.* 3. *ad* 3.

Sed probabiliùs longè, reſpondeo: non eſſe mortale, ſi deſit contemptus, aut ſcandalum, aut non ſit lata excommunicatio, contra eos, qui matrimonium ante benedictiones, conſummant. Quia illa copula, nec ex ſe, eſt lethalis, cum ſit inter veros coniuges: nec ex Eccleſiæ prohibitione, cum non ſit textus prohibens; ſed tantum exhortans, vt infrà, ergo. Sic S. Thom. *in* 4. *diſt.* 28. *quæſt. vnica art.* 2. *ad* 3. Caiet. *to.* 1. *opuſc. tractatu* 13. *quæſtione* 1. *de vſu matrimon.* Nauarrus, *capite* 22. *numero* 38. & 83. & Sanchez *loco citato numero* 7. cum aliis viginti & duo Doctoribus. Quibus addi poſſunt Baſilius, & alij mox citandi.

QVÆSTIO LXXIII.

An ſaltem, ſit veniale conſummare ante Benedictiones?

AFfirmant vterque Sotus, vterque Ledeſma, Henriquez, Caiet. Victoria, & alij nouem Doctores, quos citat Sanchez *loc. cit. num.* 5. Quibus addi poteſt Ludouicus de S. Iuan. *quæſt.* 2. *de matrim. articulo* 4. *diff.* 3. & clarius *quæſt.* 9. *articulo* 4. *dubio* 2. *concluſ.* 2.

Sed probabiliùs reſpondeo: nec eſſe veniale, abſolute loquendo, & per ſe; quia, nullo iure præcipitur, ne matrimonium, ante benedictiones, conſummetur. Nam Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 1. ſolum ait: *Hortatur Sancta Synodus, vt coniuges ante benedictionem Sacerdotalem, in templo ſuſcipiendam, in eadem domo non cohabitent.* Quibus verbis, conſilium, non præceptum indicatur: ergo. Sic Nauar. *cap.* 22. *num.* 83. Veracruz, Capua, Palac. Philiarc. & Spino, quos citat, & ſequitur Sanchez *diſput.* 12. *num.* 6. *&* 7. Baſilius *lib.* 10. *cap.* 4. *num.* 3. Azor. *tom.* 3. *lib.* 3. *cap.* 31. *quæſt.* 9. Layman *tract.* 10. *part.* 2. *cap.* 4. *num.* 12. Ochagauia *tract.* 3. *quæſt.* 5. *num.* 2. Filliuc. *tract.* 10. *part.* 1. *num.* 184. Hurtado *diſput.* 10. *diff.* 3. *num.* 8. Villalobos *tract.* 13. *diff.* 24. *num.* 12. & alij quos ſequitur Palaus §. 5. *cit. num.* 8.

QVÆSTIO LXXIV.

An, ad minus, ſit mortale, conſummare ante benedictionem, ſi lata ſit excommunicatio, contra conſummantes, non præmiſſis benedictionibus?

NEgant Sanchez *loc. cit. num.* 10. Villalob. *loc. cit.* & nonnulli alij. Quia exiſtimant, talem excommunicationem minime ligare.

Sed probabiliùs reſpondeo: eſſe mortale, quia probabiliùs eſt, poſſe Epiſcopum imponere tale præceptum, & excommunicationem, vt de facto eſſe impoſitam in Diœceſi Salmantina teſtantur Henriquez *lib.* 11. *cap.* 4. *num.* 7. & Ochagau. *tract.* 3. *quæſt.* 5. *num.* 3. Sic ipſi, & Baſilius *loc. cit.* Petr. Ledeſma *quæſt.* 45. *art.* 5. *punct.* 3. *dub.* 1. Rodrig. *cap.* 241. Filliuc. *loc. cit. num.* 184. Ludou. de S. Iuan. *loc. cit. & quæſt.* 9. *art.* 4. *dub.* 2. *pag.* 1046.

QVÆSTIO LXXV.

An omnino omittere Benedictiones nuptiales, ſit mortale?

NEgant Sanchez *lib.* 7. *diſp.* 82. *num.* 6. Sotus *diſt.* 28. *quæſt.* 1. *art.* 2. Sa, *verb. matrim. num.* 6. Hurtado *diſp.* 5. *diff.* 13. *num.* 83. Bonac. *quæſt.* 4. *punct.* 6. *num.* 2. Gutierrez *capite* 106. *numero* 12. Diana 3. *parte tractatu* 4. *reſolut.* 256. Et alij exiſtimantes, ſolùm eſſe veniale.

Sed probabiliùs reſpondeo: eſſe mortale, quia probabilius eſt, dari præceptum præſtatam benedictionem recipiendi, *in cap.* 1. *cap. Noſtrates, cap. ſponſus.* 30. *quæſt.* 5. & alibi, vt fatentur contrarij. Deinde, materia videtur grauis, & magni momenti, cum dictæ benedictiones valde congruant bono progreſſui matrimonij: ergo. Sic Ochagau. *tractatu* 3. *quæſt.* 5. *num.* 4. Qui id probat ex Syricio Papa, *Epiſt. ad Pomerium cap.* 4. Vbi hæc ait: *Illa benedictio, quam nupturæ fœminæ Sacerdos imponit, ſacrilegium eſt ſi violetur.*

Digitized by Google

letur. Sic Pontifex: tunc ille: ergo peccatum mortale, ſi omnino omittatur. Concedit conſequentiam Sanchez *lib.3.diſput.12.num.14. ad 2.*(licet poſtea *loc. cit.*ſit ſibi contrarius.) Sic etiam Henriquez *libro 11. cap.16. num.2.* Filliuc. *tract.10.2.part. num 165. & 1. part.num.184.* Et ex parte Ægid. *diſput. 27. num. 71.* Quatenus ait,expectata conſuetudine,& ratione ſcandali, eſſe poſſe mortale, benedictionem, ſine cauſa, omittere.

QVÆSTIO LXXVI.

An dicta Benedictiones nuptiales, celebrari poſſint in die Sabbathi, ante aduentum.

NEgant Palud. Roſella, Sylueſt. & alij, quos citat & ſequitur Sanchez *lib. 7. diſp. 7. num. 2.* Quia exiſtimant per Concil. Trident. *ſeſſ. 24. cap. 10.* eſſe prohibitum, per hæc verba: *Ab Aduentu D.N. Ieſu Chriſti, vſque in diem Epiphaniæ: à feria quinta Cinerum, vſque in Octauam Paſchatis incluſiue, antiquas ſolemnium nuptiarum prohibitiones diligenter ab omnibus obſeruari Sancta Synodus præcipit.*

Sed æquè probabiliter, reſpondeo: poſſe celebrari, quia Nuptiæ poſſunt celebrari ſolemniter per totum integrum diem Martis, ante diem Cinerum, vt communiter omnes concedunt ergo, & per totum integrum diem Sabbathi ante Aduentum. Et ſic debet intelligi decretum Tridentini, vt bene probat Baſilius, *lib.6. de matrim.cap.8.num.5.* Sic ipſe,& antea, Caualcanus *in ſuis deciſ.2.part.deciſ.12. de contract. in Ordine 58.* & reputat probabile Diana *3. part.tract.4. reſol.202.*

QVÆSTIO LXXVII.

An ipſemet matrimonij contractus, ſit etiam prohibitus celebrari ab Aduentu vſque in diem Epiphaniæ; & à feria 4. Cinerum vſque in Octauam Paſchatis incluſiue?

AFfirmant Ricard. *in 4. diſt. 32. art. 5. quæſt. 1. ad 1.* Palud. *quæſt. 1. art. 1. num. 18.* Maior *quæſt. 1.* Hoſtienſ. Matienzo, Cenedo, & alij, penes Sanchez *lib.7. diſp.7. num.10.* Margarita Confeſſor. *fol.150. pag.1.* dicens eſſe mortale, eo tempore matrimonium inire. Et eſſe prohibitum ſub veniali, innuit Rodriguez *capite 241. num.4.*

Sed certiſſimè reſpondeo: nullomodo eſſe prohibitum nunc, & præcipuè poſt decretum Tridentini, nec ſub veniali, matrimonium inire, ſed ſolum, vt diximus, benedictionem ſolemnem. Quia hoc conſtat, & ipſo Tridentini decreto, & ipſa Eccleſiæ conſuetudine, cum paſſim dictis temporibus, matrimonia iniantur. Sic Sanchez *loc. cit.* & penes ipſum, quadraginta & tres DD. Quibus addi poſſunt Baſilius *lib.6. cap.8. num.78. & 9.* Poſſeuin. *cap.30. quæſt.24 numero mihi 36.*

QVÆSTIO LXXVIII.

An ſit mortale, prædicto tempore prohibito, recipere benedictiones Nuptiales, id eſt, velationes?

NEgant Barthol. de Ledeſma *dub.60. de matrim. §. Sed dubitatur.* Et Graffis *2. part. deciſ. lib. 2. cap.85. num.28.* Et in id videtur inclinare Dian. *3. par. tract. 3 reſol.202. in fine.* Et fauere Caiet. & Armilla, apud Sanchez *loc. cit. num.3.*

Sed longè probabiliùs reſpondeo: eſſe mortale, quia eſt violatio legis Tridentini, & in materia graui. Sic Nauar. *cap.22. num.71.* Petr. Ledeſma *quæſt.50. art. vnico* Rodriguez *cap. 241.* Vega, Palud. Sylueſt. & alij, quos citat, & ſequitur Sanchez *lib.7. diſp.7. à num.3,* Baſilius *lib.6. cap.8. num.10.*

QVÆSTIO LXXIX.

An Epiſcopus poſſit diſpenſare, vt adhibeatur Benedictio nuptialis, dicto tempore prohibito?

AFfirmant Sot. *in 4. diſt. 32. quæſt. vn. art. 3.* Veracruz *1. part. ſpec. art.4. fin.* Barthol. de Ledeſma *locis citatis.* Graff. *loc. cit. num.29.* Qui pro hac parte refert Synodum Neapoli celebratam *cap.40.* Sà *verb. Matrim. de impedim. non direm num.11.* Billamera *cap. Capellanus, de feriis.* Vbi ait, conſueuiſſe Epiſcopos quandoque diſpenſare. Baſilius *loc. cit. numero 12.* & alij.

Sed probabiliùs reſpondeo: non poſſe iure Ordinario, quia illa prohibitio eſt Clementis III. *capite Capellanus cit.* & Tridentini *ſeſſ.24. cap.10.* at inferior nequit in lege Superioris diſpenſare: ergo. Dixi, *iure Ordinario.* Quia iure extraordinario, optime poſſet Epiſcopus diſpenſare, in caſu valde vrgenti, & vbi non eſſet facilis ad Pontificem aditus. Sic Henriquez *lib.11. cap.16. num.2. in Gloſſ. lit T. & lib.12. cap.2. numero 1. lit. E.* Vbi oppoſitum, falſum appellat. Sanchez *lib.7. diſp. 7. num.6.* & alij.

QVÆSTIO LXXX.

An etiam interdicta ſit à Tridentino, traductio ſponſæ in domum ſponſi?

AFfirmant Sylueſt. *matrim.7. quæſt.2.* Roſella, Veracruz, Graffis, & alij plures, penes Sanchez.

Sed probabiliùs, & clariùs reſpondeo: interdictam eſſe à Tridentino traductionem ſponſæ in ſponſi domum, in Aduentu, & Quadrageſima (vt vidimus) ſed non omnem, ſed ſolum ſolemnem, videlicet, conuiuio, & aliis vanæ lætitiæ ſignis comitatam. Nam conſuetudo, & praxis teſtatur ſolam hanc, non illam, eſſe prohibitam. Sic Nauar. *cap. 22. num. 71.* Palud. & alij quatuordecim Doctores, quos citat, & ſequitur Sanchez *loc. cit. num.16.* Baſilius *lib.6. cap.8. num.10.* Diana, mox citandus.

QVÆSTIO LXXXI.

An ſit mortale, dictis diebus prohibitis, traducere ſolemniter ſponſam, conuiuia magna facere, &c.

AFfirmant Angel. Nauarrus, Lopezius, Petr. Ledeſma, Rodriguez, Vega, & alij plures penes Sanchez *libro 7. diſp.7. num.18.* Quibus adhæret Baſilius *lib.6. cap.8. num.10. & 14.*

Sed æquè probabiliter, reſpondeo: non eſſe mortale, ſed veniale ad ſummum; quia generalis conſuetudo, id licitum omnino, vel ferè, fecit. Sic Sanchez *loco citato.* Villalobos *tractatu 14. diff. 2. num. 4.* Diana *3. part. tract. 4. reſolut. 266.* Et id eſſe licitum, ob dictam rationem, in multis oppidis Diœceſis Salmantinæ, docet ipſemet Baſilius *loco citato, numero 14.*

⁂

QVÆSTIO

Digitized by Google

QVÆSTIO LXXXII.

An ſit peccatum, tempore feriarum, matrimonium conſummare?

AFfirmant, & eſſe mortale, D. Anton.3.*part.tit.*1 *cap.*17. Roſella *impedim.* 17. Angel. *verb. debitum.num.*1. Syluest. *matrim.*7.*quæſt.*2.Tabiena,& alij, penes Sanchez *loc.cit.num.*21. Affirmant etiam Caiet. *in ſumm.verb. matrim.* Vbi Armilla *num.* 64. Pedraza *in ſum.præcep.*6.§.18. & Barthol. de Ledeſma *dub.* 60. *fine.* dicentes,tamen, eſſe ſolum veniale.

Sed probabiliùs reſpondeo: nullum eſſe peccatum, quia nulla eſt lex id prohibens. Sic Nauar. *cap.*22. *num.*71. Sa, *de imped. non dirim. num.*2.Petr.Ledeſma *quæſt.*58. *art.vnico.* Sanchez *loc.cit. num.* 23. Baſilius *lib.*6.*cap.*8.*num.*9. Ægid. & Filliuc. quos citant, & ſequitur Diana *loc. cit.* & communis, apud Trullench *libro* 7.*capite* 11. *dubio* 4. *numero* 1. Villalobos, & Hurtadum ab illo citatos.

QVÆSTIO LXXXIII.

An Contrahentes teneantur, ex vi denuntiationum, manifeſtare impedimentum dirimens?

REſpondeo: teneri, & ſub mortali manifeſtare illud, etiamſi ſit occultum, & ortum ex peccato, & infamatorium; vel à matrimonio contrahendo deſiſtere. Quia alias contrahentes cum impedimento, illigitime contraherent matrimonium, eo quod eſſet nullum, ex quo ſequerentur grauia damna: ergo quiſquis debet manifeſtare ſuum impedimentum ſub mortali, etiamſi non interrogetur, aut à matrimonio deſiſtere. Sic Henriquez *lib.*10. *cap.*18.*num.*2.*in Gloſſ.lit. D.* Sanchez *lib.* 3. *diſp.* 14. *num.* 2. Vaſquez *tom.*2. *in* 1.2. *diſput.*168.*cap.*6.*num.*47. Suarez *lib.* 5. *de legib.cap.*9. Baſilius *lib.*5. *cap.* 33. *num.* 1. Ægidius *diſp.*27.*dub.*7.Hurtado *diſp.*5. *diff.*21.*num.*76.& communis. Lege Palaum *diſp.*2.*punct.*13.§.6.*num.*6 Baunium *quæſt.*3. *de Denunciat.pagina* 743. & Trullench *lib.*7.*cap.*6.*dub.*11.

QVÆSTIO LXXXIV.

An, qui impedimentum nouit ex ſolo auditu, teneatur illud manifeſtare?

REſpondeo: non teneri, caſu, quo non recordetur à quo, vel à quibus perſonis audierit; quia teſtes de audito alieno, non deponentes, à quibus audierint, nihil probant. Deinde non tenebitur denunciare caſu, quo perſonæ à quibus audierit, non ſunt fide dignæ: Nec caſu, quo,qui conſcius impedimenti occulti, nouerit contrahentes impetraſſe diſpenſationem occultam: ſecus ſi impedimentum iam eſſet publicum: quia tunc etiam teneretur. Solum ergo tenebitur denunciare quando audiuit à perſona fide digna, & omni exceptione maiori. Sic Farinacius 2. *parte praxis quæſtione* 69. *numero* 85. & 86. Sanchez *libro* 3. *diſputatione* 13. *numero* 7. Baſilius *libro* 5. *capite* 34. *numero* 1. & communis, quam tenet etiam Palaus §. 6. *citato num.*3. Nauar. & Gutierrez penes illum.

***

QVÆSTIO LXXXV.

An, qui occulte nouit impedimentum aliquod, teneatur illud manifeſtare, ſi probabiliter timeat aliquod graue malum, aut ſcandalum, ex denuntiatinoe?

REſpondeo: non teneri, etiam caſu, quo mandatum denunciandi ſub excommunicatione lata ſit, & impedimentum probare poſſit. Qui a nemo tenetur cum tam graui damno fratrem ſuum admonere. Sic Nauar. *cap.*22.*num.*83. Sanchez *lib.*3. *diſp.*7. *numero* 4. Baſilius *loc.cit.num.* 2.& communis. Quam tenet etiam Palaus *tom.*5.*diſp.*2.*punct.*13. §.6. *num.*5. Quia Leges Eccleſiaſticæ (inquit) non obligant cum graui damno,aut incommodo.Eſt enim lex Euangelica,iugum ſuaue,& onus leue.Lege etiam Gutierrez *de Matrim.cap.*79.*num.*4. Ægidium *diſp.*27. *dub.*7. *numero* 61. Nauarram *de Reſtitut. cap.*4.*num.*228. & Sà *Verb.Matrimonium. num.*23.

QVÆSTIO LXXXVI.

An, quando impedimentum eſt publicum, teneatur manifeſtare, qui illud in occulto ſcit, ſi probare ipſum poſſit?

REſpondeo: teneri: etiamſi impedimentum ſit ortum ex peccato, & infamia inde ſequatur contrahere volentibus. Prius tamen debet admonere fraternè laborantem in impedimento illo, vt deſiſtat à matrimonio, & ſi eius monitis non acquieuerit, denunciet illum. Quia, hoc ſuppoſito, nulla ratio adeſt, quæ excuſet à denunciando. Sic Sanchez *loco citato num.*3. Baſilius *lib.*5. *cap.*34. *num.* 3. & communis. Apud Paulum §.6.*cit. num.* 1. Vbi id vt certum ſupponit.

QVÆSTIO LXXXVII.

An etiam teneatur manifeſtare impedimentum ille, cui patefactum eſt ſub ſecreto naturali?

NEgant aliqui, apud Paludanum *in* 4. *diſt.* 28. *quæſt.*2.*art.*5.*in* 3.*pæna num.*31.

Sed certiſſimè reſpondeo: teneri, quia ſecretum naturale non obligat cum damno tertij: at hoc ſecretum, & cedit in irreuerentiam Sacramenti; & in damnum prolis; & in damnum ſpirituale ipſorum contrahentium: ergo. Sic Sanchez *diſp.*13.*cit.numero* 6.& 7. ſecutus Paludanum *loc.cit.*

QVÆSTIO LXXXVIII.

An, quando vnus tantùm ſcit impedimentum, quod, ex conſequenti probare non poteſt, teneatur illud denunciare?

NEgant Maior *in* 5. *diſt.*21. *quæſt.*1. *art.*3. Gabriel *diſput.* 28.*quæſt.* 2.*art.*3. *dub.penult.* & Baſilius *libro* 5. *capite* 34.*à num.*5. Sà *num.*23.*cit.* & Baunius *quæſt.*3.*quæſtio.*1.*pag.*743. Quia nemo tenetur denuntiare, quod non poteſt probare, vt multis docuimus in expoſitione noſtræ Regulæ *cap.*32.

Sed probabiliùs reſpondeo: teneri. Primò, quia *ex cap. Præterea,de ſponſalibus*, vnus tantum teſtis ſufficit, regulariter loquendo, ad impediendum matrimonium. Secundo. Quia hæc denunciatio, & delatio,non fit, vt puniatur crimen, ſed vt vitetur. Per quod fundamentum diluitur contrarium. Sic Nauar. *capite* 22.

Digitized by Google

cap.22. num.83. Couarruu. Vterque Ledeſma, Vega, & Gutierrez, quos citat, & ſequitur, Sanchez *lib. 3. diſp.13 num.2.* Fagundez, Layman, Aragon, Lopezius, Barboſa, Bonacina, Lazarius, & Genuenſ. quos citat, & ſequi videtur (neſcio certè) Diana 3. *part. tractatu 4. reſol.* 221. Ochagau. *tract. 3. quæſt. 6. num. 2.* Ægid. *diſp.27. dub.7.* Hurtado *diſp.5. diff. 21. num.75.* & Palaus *tom. 5. diſp.2. punct.13. §.6. num.5.*

QVÆSTIO LXXXIX.

An Parochus, qui extra confeſſionem ſcit impedimentum occultum, ſi ipſe ſolus ſciat, teneatur aſſiſtere matrimonio petentium: an verò, detegere impedimentum Ordinario?

AFfirmat teneri aſſiſtere matrimonio, & non detegere Ordinario impedimentum, quando admoniti contrahentes, nolunt à contrahendo deſiſtere, Baſilius *loc. cit. num. 6.* ob idem fundamentum.

Sed probabiliùs reſpondeo: non teneri, imo nec poſſe matrimonio dicto aſſiſtere, ſed teneri illud impedimentum Ordinario renuntiare, ob eandem rationem, quæſt. præcedenti, traditam. Sic iidem Doctores, præcipue Sanchez *lib. 3. diſp. 15. num.* 8. Ochagauia *quæſt. 6. cit. num.* 8. Hurtado *diff. 21. num* 77. Machado *lib.4. parte 2. tract. 2. docum.* 10. Henriquez *lib.1. ſumm. cap. vltimo. num.* 6. Palaus *loc. cit.* §. 7. *numero* 3. Ægidius *diſput. 27. dub. 7. num. 65. & 66.* & Gutierrez *de matrim. cap.*60. *num.* 10. Qui bene aduertunt, tunc Parochum debere prius fraternè & ſecretò monere contrahentes: quod ſi ipſi monitioni non acquieſcunt ſibi imputent, ſi ex reuelatione impedimenti eis aliqua nota proueniat.

QVÆSTIO XC.

An ſaltem Ordinarius ipſe, qui ſolus nouit impedimentum, teneatur publice petentibus, matrimonium non denegare?

AFfirmat, & à fortiori, Baſilius *loc. cit. num.* 5. Sanchez etiam *loc. cit. num.* 11. Ochagauia *loc. cit.* Henriquez *lib. 1. cap. vlt. num.* 6. & Palaus *loc. cit.* §. 7. *num.* 7. Sed certe, non ita conſequenter.

Reſpondeo ergo conſequenter, probabilius, teneri illud denegare: & prædictum impedimentum ad Nuntium, vel ad alium iudicem legitimum deferre, Quia eadem eſt huius, & præcedentis caſus ratio, cum etiam poſſit Ordinarius exercere officium teſtis coram ſuo Superiori, vt bene arguit contra Sanchez Baſilius. Sic Hurtado *loc. cit. num.* 77.

QVÆSTIO XCI.

An Matrimonium celebratum coram Parocho, & teſtibus, omiſſis tamen illicite denuntiationibus, ſubiiciatur pœnis clandeſtini?

NEgant Palac. *in 4. diſt. 28. diſput.* 3. Petr. Ledeſma *quæſt. 45. art.* 5. Molina *tom. 1. de iuſt. tractatu 2. diſputat.* 176. Lopez, Viuald, Matienzo, Azebedo, & alij penes Sanchez *lib. 3. diſp. 1. num. 6.* Hurt. *diſp. 5. diff. 22. num.* 80. & alij.

Sed probabiliùs reſpondeo: ſubiici, quia, attento iure antiquo Concilij Lateran. quod habetur *in cap. final. de cland. deſponſ.* Matrimonium celebratum, ſine præmiſſis denuntiationibus, dicitur clandeſtinum quod ius, Tridentinum non corrigit: cùm potius *cap.* 1. dicat, quod inhærendo illius veſtigiis, præcipit præmitti denuntiationes. Sic Nauarrus *capite 22. numero* 70. Sanchez *loc. citato numero* 7. cum quindecim aliis Doctoribus. Quibus addi poſſunt Baſilius *libro 5. capite* 37. Ægidius *diſputatione 27. dubio 2.*

QVÆSTIO XCII.

Quæ ſunt pœnæ impoſitæ, tam contrahentibus, quàm aſſiſtentibus matrimonio clandeſtino?

REſpondeo: quòd Parochus, vel Sacerdos aſſiſtens, ſuſpendendus eſt ab officio, per triennium. Contrahentes verò, primò redduntur inhabiles ad ſic contrahendum, Secundo puniuntur pœna alia arbitraria. Et tertio in aliquibus Diœceſibus in ſic contrahentes eſt excommunicatio lata. Sic Luyſius *in ſumm. parte 2. capite 97. dubio 1. & 2.* & omnes.

DISPVTATIO VIII.

De Conſenſu conditionato.

QVÆSTIO PRIMA.

Quid, & quotuplex ſit conditio?

RESPONDEO: quòd conditio latè ſumpta, eſt *Adiectio diſpoſitioni dependentia, vt ſic obligare incipiat ex aliquo præſenti, præterito, aut futuro.* Vt dono tibi centum, ſi amicus meus viuit. Conditio verò ſtrictè ſumpta, eſt *oratio, qua id omne quod agitur, in futurum euentum ſuſpenditur.* Vt do tibi centum ſi naues ex India venerint. Duplex namque (omiſſis aliis) eſt conditio: Altera, ſtrictè ſumpta, & ſolum eſt de futuro contingenti, quæ in vtramque partem euenire poteſt. Altera; late ſumpta, quæ non ſolum comprehendit conditionem de futuro contingenti, ſed alium quamcumque de futuro etiam neceſſariam, & de præterito, & de præſenti. Verba autem, quibus conditio exprimi ſolet, ſunt huiuſmodi; *Si*, *Dummodo*; *Ita tamen*: & hujuſmodi. Sic Baſilius *lib. 3. cap. 1.* Sanchez *lib. 5. diſput.* 1. & communis. apud Palaum *tom. 5. diſput. 2. punct. 11.*

QVÆSTIO II.

An Conditiones de præſenti, vel præterito, ſtatim obligent, aut infirment obligationem?

REſpondeo affirmatiuè, quia dictæ conditiones, in re, vim conditionis non habent, & ita matrimonium ſub his conditionibus celebratum; contraho tecum, ſi Pater tuus viuit; aut ſi filius natus eſt, non eſt conditionale, ſed purum. Sic Baſilius *loco citato, numero* 5. & omnes. Lege Palaum *punct. 11. citato* §. 1.

QVÆSTIO III.

An validum ſit matrimonium contractum ſub conditione neceſſariò euentura; vt, contraho tecum, ſi cras ſol oriatur?

NEgant eſſe validum, aut ſortiri effectum, donec conditio impleatur. Ioan. Andræas, Anton. Anchar.

Digitized by Google

char. & alij, quos refert Sanchez *lib. 5. diſputat. 2. numero* 1.

Sed, vt mihi certum, reſpondeo: tale matrimonium eſſe abſolutum, & validum, nec conditionem illam ſuſpendere conſenſum, ſaltem quando contrahentes reputabant dictam conditionem eſſe neceſſariam, nec contendebant ſuſpendere conſenſum vſque ad conditionis euentum. Et ratio: quia cum dicta conditio ſit determinata in ſua cauſa, ita, vt oppoſitum ſit impoſſibile, cenſetur iam impleta. Sic S. Thom. D. Bonauent. Palud, quos, & alios vſque ad viginti & ſeptem Doctores refert & ſequitur Sanchez *loc. cit. à num.* 2. Quibus addi poſſunt Baſilius *lib.* 3. *cap.* 1 *num.* 8. Valentia *tom.* 4. *diſp.* 10. *quæſt.* 3. *punct.* 3. Bonac. *quæſt.* 2. *punct.* 10. *num.* 6. Rebell. 2. *part. lib.* 2. *quæſt.* 10. *ſect.* 2. *num.* 11. & communis, apud Palaum *diſput.* 2. *punct.* 11. §. 2. *num.* 1.

QVÆSTIO IV.

An Matrimonium contractum ſub hac conditione; contraho tecum, ſi Antichriſtus naſcatur, *ſit ſtatim validum,*

AFfirmant Lopezius, quem citat, & ſequitur Sanchez *lib.* 5. *diſput.* 2. *num.* 7. Rebellus *lib.* 2. *quæſtione* 10. *ſect.* 2, *num.* 14. Bonacina *quæſt.* 2. *punct.* 10. *num,* 7. Luyſius *in ſumm.* 1. *par. cap.* 101. *dub.* 2. per hæc verba: Hæc conditio non ſuſpendit actum, & fit ſtatim matrimonium in habentibus fidem de aduentu Antichriſti. Hurtado *diſputat.* 7. *diff.* 6. & Palaus *loc. cit. num.* 2.

Sed probabiliùs reſpondeo: non eſſe ſtatim matrimonium, ſed ſponſalia conditionata, expectantia conditionis aduentum; Quia licèt ſit certum, Antichriſtum naſciturum. eſt tamen incertum, quo tempore, & die, & poteſt contingere, vt non naſcatur, viuo illo, cum quo contrahitur: & ita dicta conditio habet effectum ſuſpendendi. Sic Adrian. *quæſt.* 1. *de matrim. dub.* 16. *&* 17. Couar. 2. *part. cap.* 2. §. 2. *num.* 11. Henriquez *lib.* 11. *cap.* 12. *num.* 4. quos citat, & ſequitur Baſilius *lib.* 3. *cap.* 1. *num.* 3. Qui idem dicunt de matrimonio contracto his verbis: *Contraho tecum, ſi pubes fueris,* quod, ſcilicet, ſuſpendatur vſque ad tempus pubertatis, quia fieri poteſt, vt non perueniat ad pubertatis annos.

QVÆSTIO V.

An Matrimonium, hac conditione contractum; contraho tecum, ſi Deus voluerit, *efficiat matrimonium ſtatim validum?*

NEgant Ioan. Monachus, Hoſtienſ. Angel. & Couar. apud Sanchez *lib.* 5. *diſput.* 1. *num.* 8. exiſtimantes, eſſe ſponſalia conditionata.

Affirmant è contra, dictum matrimonium eſſe ſtatim purum, & validum; vterque Sotus, D. Anton. Henriquez, Bartho. de Ledeſma, & alij, penes eundem Sanchez *loc. cit. num.* 9

Sed probabiliùs ſub diſtinctione ſic reſpondeo: Si contrahens intelligat de voluntate Dei generali, tunc non efficiet matrimonium conditionatum, ſed purum, & perfectum: ſi verò intelligat de voluntate Dei expreſſe approbantis per manifeſtationem aliquam expreſſam, tunc ſolum efficiet matrimonium conditionatum. Sic Sanchez *loc. cit. num.* 11. & penes illum Adrianus Luyſius *in ſum.* 2. *part. cap.* 101. *dub.* 3. & alij.

QVÆSTIO VI.

An validum ſit matrimonium celebratum, ſub conditione impoſſibili, v. g. Contraho tecum, ſi cælum digito tetigeris?

REſpondeo: eſſe validum (modo adſit conſenſus abſolutus contrahentium. Nam ſi contrahens, nollet conſentire, niſi ſub ea impoſſibili conditione, tunc in foro conſcientiæ, non contrahunt matrimonium.) Quia *ex cap. fin. de condit. appoſitis* in matrimonio, conditiones impoſſibiles, & turpes, habentur pro non adiectis. Sic Sanchez *lib.* 5. *diſput.* 3. Baſilius *lib.* 3. *cap.* 3. *à num.* 2. Bonacina *quæſt.* 2. *punct.* 10. *à num.* 17. & alij, Quibus adhærent Couarru. 4. *decret.* 2. *part. cap.* 3. Ægidius *diſp.* 2. *num.* 4. & Palaus *diſp.* 2 *punct.* 11. §. 3. *num.* 1.

QVÆSTIO VII.

An validum ſit matrimonium, celebratum ſub conditione turpi, quæ non eſt contra ſubſtantiam matrimonij vt, contraho tecum, ſi furtum commitas?

REſpondeo: eſſe validum, quia talis conditio ab Eccleſia habetur pro non adiecta. Niſi alias, vt diximus, contrahentes nollent contrahere, niſi illa conditione ſubſiſtente. Nam tunc, in foro interiori, nullomodo ſubſiſteret, ante aduentum appoſitæ conditionis. Sic Sanchez, Baſilius, Bonacina *loc. cit.* & communis, apud Leſſium *lib.* 2. *de Iuſt. cap.* 18. *numero* 121. & Palaum *diſputatione* 2. *punct.* 11. §. 4. *à numero* 1.

QVÆSTIO VIII.

An etiam, ſit validum matrimonium contractum, ſub aliqua conditione turpi, quæ ſit contra ſubſtantiam matrimonij?

REſpondeo negatiuè, quia omnis conditio contra ſubſtantiam contractus vitiat contractum: ergo conditio contra ſubſtantiam matrimonij vitiabit illud. Vnde matrimonium contractum cum his conditionibus, *Contraho tecum, ſi generationem prolis, per medium illicitum euites,* vel, *ſi filios occidas*: vel, *donec inueniam aliam digniorem*, vel, *ſi pro quæſtu adulterandum te tradas.* Omnino erit nullum. Sic omnes DD. præcipue citati.

QVÆSTIO IX.

An matrimonium celebratum ſub conditione honeſta de præſenti, vel de præterito ſit validum?

REſpondeo affirmatiuè, ſi res ita ſe habent; ſecus alias. Vnde ſi quis dicat ſi: *contraho tecum, ſi diues es,* validè contrahet, ſi re vera eſt diues. Secus verò ſi non eſt. Idemque dicendum, ſi dicat: *Contraho tecum, ſi pater tuus vult, vel voluit.* Si enim vera eſt conditio, ſtatim eſt validum matrimonium; ſi vero eſt falſa, ſtatim eſt irritum. Sic Sanchez *libro* 5. *diſputatione* 6. Bonacina *quæſtione* 2. *punct.* 10. *numero* 20.

⁂

QVÆSTIO

Digitized by Google

QVÆSTIO X.

An Conditio de futuro, veluti, contraho tecum, ſi pater tuus voluerit, *ſuſpendat matrimonium?*

RESpondeo: ſuſpendere vſque ad conditionis aduentum; quia ad matrimonium requiritur conſenſus de preſenti: ergo non erit ſufficiens conſenſus præſtitus ſub conditione de futuro: quamuis manifeſtatus ſit per verba de præſenti. Sic Sanchez *lib.5. diſputat.6.num.5.* Corneio *tract.6.diſput.3. dub.7.num.1.* Qui idem dicunt dicendum, contra Speculat. Vincent, Petrum, & Abbatem antiquum, de matrimonio contracto hac conditione: *Contraho tecum, ſi tantam, aut promiſſam dotem dederis*. Et tenent omnes cum D.Thom. *in addit.quæſt.47.art.5.*

QVÆSTIO XII.

An, quando matrimonium, aut ſponſalia, ſunt contracta ſub conditione dicta, ſi pater velit, aut conſentiat. *Et ille, nec dicat ſe conſentire, aut diſſentire, cenſeatur conditio ſtare adimpleta ratione taciturnitatis?*

NEgant Nauarrus *in ſum. latina cap.22. num. 63.* mutans ſententiam, quam Hiſpanè defenderat. Angel. *matr.3. de impedim.3.num.3.* Ledeſma *quæſt.47. art.5.dub.7.*& alij Moderni.

Sed probabiliùs reſpondeo: cenſeri eſſe impletam conditionem; quia regulariter loquendo filius per illam adiectam conditionem, ſolum intendit, ne patri diſpliceat: at hoc ſufficienter iudicatur per eius taciturnitatem, iuxta regul. iuris: *Qui tacet*, &c. ergo. Sic Nauar. *in ſum. Hiſpana cap.22.num. 63.* Syluest. Roſella, Veracruz, Lud. Lopez, & alij quos affert, & ſequitur Sanch. *lib.5. diſp.7. num.12.* Corneio *loc.cit.* Bonacina *quæſt.2.punct.10.num.2*. Ochagau. *tract.3. quæſt.20.num.3.* Baſilius *lib.3.fine.* Qui bene addunt, ſecus dicendum caſu, quo mens contrahentium eſſet alia, aut conditio poneretur ſub hac forma: *Si pater dicat ſe conſentire?* quia tunc non eſſet ſufficiens eius taciturnitas, ſed neceſſario eſſet expreſſio conſenſus.

QVÆSTIO XIII.

An in dictis caſibus, adueniente conditione, quæ matrimonium, aut conſenſum in illud ſuſpenderat, fiat ſtatim validum matrimonium, ſine nouo contrahentium conſenſu?

AFfirmant, adueniente conditione ſtatim, abſque nouo conſenſu effici matrimonium, Nauar. Palud. Petr. Sot. Rodriguez quos & alios, vſque ad decem & nouem Doctores, refert, & ſequitur Sanchez *lib.5.diſp.8.num.5.* Quibus addi poſſunt Ægid. *diſp.29. num.11.* Bonacina *loc.cit.* Hurt. *diſput.7.diff.3.num.10.* Henricus Caniſius *in ſumm.de condit.oppoſitis.* Ochagauia *quæſt.21.num.3.* Syluius *in 3.part.quæſt.43.art.1. quæſt.1.concl.7.*

Negant alij, licèt non abſolutè, dicentes, non fieri ſtatim matrimonium ſine nouo contrahentium conſenſu, niſi caſu, quo contrahentes expreſſe paciſcantur, & declarent, ſe velle, vt adueniente conditione matrimonium ſtatim fiat, nam tunc, inquiunt, ſi in eodem conſenſu, ſaltem virtualiter permaneant, ſine nouo conſenſu matrimonium fiet. Sic Rebellus *lib.2.quæſt.10.num.44.* (vnde non ita bene citatur à Bonacina pro ſententia ſtatim referenda) & Cornejo *tractatu 6.diſputatione 3. dubio 7.*

Sed probabiliùs reſpondeo: nullomodo fieri matrimonium in dicto caſu ſine nouo conſenſu abſoluto; quia, vt diximus. *quæſt.10.* ad matrimonij valorem requiritur conſenſus purus, & abſolutus de præſenti: at prior conſenſus nòn fuit talis, vt habetur *in cap. Super eo, de condit. appoſ.* & conſtat, cum fuerit conditionatus, & ſuſpenſus: ergo etiam eueniente conditione neceſſarius eſt nouus conſenſus de præſenti. Sic D. Thom. D. Bonauent. Ricard. Sotus, Victoria, Martinus, Petrus, & Barthol. de Ledeſma, Henriquez, & alij vſque ad decem & nouem Doctores, quos citat Sanchez *num.3.* Quibus addi poſſunt Baſilius *lib 3.cap.14. num.5.* Valentia *quæſt. 2. punct. 3. dub.1.* Villalob. *tract.13. diff.33.num.5.* (Qui tamen male citat pro hac parte Thomam Sanchez, & ſibimet contrariatur) Diana *3.part.tract.4. reſol 191.* Barboſa, & Gutierrez penes ipſum.

QVÆSTIO XIV.

An, qui per verba de preſenti contraxit matrimonium cum duabus ſub conditione de futuro, fiat ſtatim maritus eius, cuius conditio prius adimpletur?

AFfirmant Sanchez *lib.5.diſp. 8. num.16.* Syluest. Ægid. & Petr. Ledeſma, quos citat, & ſequitur Bonacina *quæſt.2., punct.10. num.21.* Quia, iuxta horum Authorum ſententiam, impleta conditione, ſtatim fit matrimonium: ergo illud præualebit cuius conditio prius impleta fuerit. Quod ſi vtriuſque conditio, ſimul adimpleatur; neutrum, inquiunt, valebit.

Sed clariùs, & probabiliùs, iuxta à nobis dicta, reſpondeo: nullius fieri ſtatim maritum, cum probabilius ſit, nullum fieri matrimonium ſtatim, ac impleta eſt conditio, niſi accedente nouo abſoluto conſenſu; & ideò dicendum eſt teneri in foro conſcientiæ præbere conſenſum abſolutum primæ ſponſæ, vt ſic fiat matrimonium perfectum, & validum. Sic debent docere Doctores pro noſtra ſententia *quæſt. 12. citati.* Et tenet expreſſe Diana *loc. cit.* Inferens contra Doctores primæ ſententiæ, quod, ſi poſt euentum conditionis, ante nouum conſenſum præſtitum, alter aliud contrahat matrimonium, peccet quidem contra fidem præſtitam, ſed validum efficiat matrimonium, cum prius ſolum habuerit vim ſponſalium. Ita ille.

QVÆSTIO XV.

An Matrimonium celebratum, cum conditione, ſi Papa diſpenſauerit, *inter duos impeditos, eo impedimento, in quo ſolet Papa diſpenſare, ſit validum, & obliget?*

NEgant eſſe validum, aut obligare, eo quod talis conditio, vtpote dependens à voluntate Principis, impoſſibilis cenſeatur, & conſequenter à contractu matrimonij reiici, ac haberi quaſi non adiecta, oporteat, Victoria, Sotus, Veracruz, Henriquez, Capua, Viuald. Syluest. Armilla, & alij, vſque ad decem & nouem Doctores, quos refert pro hac parte Sanchez *lib.5.diſp.5.num.5.*

Sed probabiliùs reſpondeo: tale matrimonium validum eſſe, & obligare in ratione contractus conditionalis. Quia conditio eſt honeſta, & nihil ibi contra legem fit, cum lex non prohibeat contrahere tempore, quo non ſunt capaces contrahendi, quod dicti non faciunt Sic Nauar. Angles, Petr. & Barthol. de Ledeſma, Ludou. Lopez, Angel. Conarru. & alij vſque ad

Digitized by Google

ad viginti Doctores, quos citat, & ſequitur Sanchez *num.* 12. Quibus addi poſſunt Baſilius *lib.* 3. *cap.* 15. *num.* 6. Ægid. *diſp.* 29. *dub.* 2. *num.* 18. Rebellus *loc. cit. num.* 46. Bonac. *quæſt.* 2. *punct.* 10. *num.* 23. Villalob. *tract.* 13. *diff.* 32. Hurtado *diſp.* 7. *diff.* 4. Luyſius *in ſum. par.* 2. *cap.* 106. *dub.* 6. D. Ioan. del Caſtillo *lib.* 3. *cap.* 7. *à num.* 29. vbi *à num.* 43. optimè defendit præceptum ducendi conſanguineam in inſtitutione maioratus, adiecta præcipuè conditione, *ſi Papa diſpenſauerit*, obſeruari debere, & alij, qui bene notant, ſecus eſſe dicendum, ſi matrimonium celebretur ſub dicta conditione, inter eos, in quorum impedimentum Pontifex non diſpenſat; aut ſi diſpenſat ex cauſa, hæc non reperiatur inter contrahentes, nam tunc matrimonium omnino erit nullum, cum eius conditio cenſeatur impoſſibilis. Et hæc de hac diſputatione; Nam quæ deſiderari poſſunt, *infra diſp. de impedimentis* inuenientur, vbi etiam *de conſenſu coacto*.

DISPVTATIO IX.

De impedimentis Matrimonij in communi.

QVÆSTIO PRIMA.

An Eccleſia, vel Pontifex, poſſit ſtatuere impedimenta matrimonium dirimentia?

NEGANT Lutherani, Caluiniſtæ, & alij hæretici noſtri temporis, aſſerentes, non eſſe in Eccleſia poteſtatem apponendi impedimenta dirimentia, niſi ea ſolum, quæ alioquin ipſo iure diuino inſtituta fuerunt: ex quo inferunt omnibus Sacerdotibus, ac Religioſis nuptias eſſe licitas.

Sed de fide reſpondeo: poſſe. Sic definitur in Trident. *ſeſſ.* 24. *can.* 4. per hæc verba: *Si quis dixerit Eccleſiam non potuiſſe conſtituere impedimenta matrimonium dirimentia, vel in iis conſtituendis erraſſe, anathema ſit.* Et tenent omnes Catholici. Legantur Sanchez *lib.* 7. *diſp.* 1. & Baſilius *lib.* 6. *cap.* 1. Nec non Palaus *tom.* 5. *diſp.* 4. *punct.* 1. Baunius *tract.* 12. *§. de Matrim. vt eſt Sacram. q.* 4. & Diana *par.* 8. *tract.* 1. *reſol.* 59. & 60.

QVÆSTIO II.

An poſſit Pontifex, etiam infidelibus impedimenta matrimonij ſtatuere?

AFfirmant Guillelm. Rubion *in* 4. *diſt.* 40. *quæſt.* 2. *initio.*

Sed certiſſimè reſpondeo: non poſſe, quia infideles ſunt extra gremium Eccleſiæ: ergo Pontifex nullam in eos iuriſdictionem habet. Vnde omnia matrimonia infidelium, in gradibus à ſola Eccleſia prohibitis, valida ſunt. Sic habetur *in cap. gaudemus, & cap. Quando de diuortiis*, & conſtat ex illo 1. ad Corinth. 5. *Quid enim mihi de foris ſunt iudicare?* Et docent communiter omnes. Sanchez *loc. cit. num.* 3. Baſil. *loc. cit. num.* 5. Cornejo *tract.* 6. *diſput.* 7. *dub.* 1. & alij.

QVÆSTIO III.

An ſaltem poſſit Pontifex, infidelibus inhabitantibus in oppidis temporali ſuæ iuriſdictioni ſubiectis, impedimenta ſtatuere?

REſpondeo poſſe, non vt Principem Eccleſiaſticum, ſed vt temporalem. Quia vt talis, veram habet in eos temporalem iuriſdictionem. Sic Sanchez, Baſilius, Cornejo *loc. cit* & alij. Qui, ſecus dicendum (contra Ledeſmam 2. *par.* 4. *quæſt.* 61. *art.* 2. & Abulenſem, 1. Reg. 8. *quæſt.* 178.) putant, de infidelibus viuentibus in oppidis ſubditis Principibus Chriſtianis ſæcularibus, eo quòd Pontifex nullam iuriſdictionem temporalem, circa illorum oppidorum incolas, habeat.

QVÆSTIO IV.

An, vt Pontifex, non ſolum licitè, ſed validè, impedimentum aliquod decernat, deſideretur iuſta cauſa?

NEgant, apud Sanchez, Veracruz 1. *par. ſpeculi art.* 46. & Vega 2. *tom ſum. cap.* 34. *caſu* 128. & nouiſſimè Villalob. *tract.* 11. *diff.* 1. *num.* 1. dicens, ſine fundamento, dici ab aliquibus contrariam. Et Ochagau. *tract.* 3. *quæſt.* 36. *num.* 3. dicens, oppoſitum eſſe falſum. Luyſius *in ſum. cap.* 109. *dub.* 3. exiſtimantes, peccare quidem in eo caſu Pontificem, tenere tamen factum, & ita matrimonium, contra talem prohibitionem factum, eſſe nullum.

Sed probabiliùs reſpondeo: in eo caſu, peccare Pontificem prohibendo; ſed matrimonium contra talem prohibitionem factum, eſſe validum, & licitum. Quia talis prohibitio matrimonij, non ſolum iniuſta, verum & nulla, & irrita eſt. Sic Hoſtienſ. Henricus, & Ledeſma, quos citat, & ſequitur Sanchez *loc. cit. num.* 6. Baſilius *lib.* 6. *cap.* 1. Cornejo *diſp.* 7. *dub.* 2. Ægid. *diſp.* 30. *dub.* 1. dicens id eſſe multo probabilius. Becanus *cap.* 48. *quæſt.* 1. *num.* 4. Filliuc. *tract.* 10. *par.* 2. *cap.* 1. *num.* 7. & Tannerus *tom.* 4. *diſp.* 8 *quæſt.* 4. *dub.* 1. *num.* 11. & Diana *par.* 8. *tract.* 1. *reſol.* 61. quia (inquit) cum matrimonium ſit iuris naturalis, & diuini, non poteſt Pontifex illud pro libitu interdicere, nec eius contrahendi ius adimere. Sic ille.

QVÆSTIO V.

An etiam Epiſcopus, & Concilia Nationalia, & Prouincialia, poſſint ex iure, inducere impedimenta?

NEgant Suarez *tom.* 5. *diſp.* 7. *ſect.* 4. *num.* 5. Ægid. *loc. cit. num.* 3. & 8. & alij, exiſtimantes, id nullo ex iure eis competere.

Sed probabiliùs reſpondeo: poſſe ex iure, & ex vi ſui muneris, impedimenta inducere, atque apponere. Quia Epiſcopus poteſt in ſua Diœceſi, quidquid poteſt Pontifex in tota Eccleſia, niſi ei aliquid à Pontifice prohibeatur, vt optimè probat Sanchez *lib.* 1. *de matrim. diſp.* 61. *num.* 3. ergo. Sic Victoria, Ledeſma, & alij, quos citat, & ſequitur Sanchez *lib.* 7. *diſp.* 1. *num.* 9. Baſilius *lib.* 6. *cap.* 1. *num.* 12. Cornejo *diſp.* 7. *dub.* 3. *pag.* 953. Hurtado *diſp.* 12. *diff* 2. Villalobos *tract.* 14. *diff.* 1. *num.* 2. Ochagauia *tractat.* 3. *quæſt.* 36. *num.* 4. Luyſius de Torres *in ſum.* 2. *par. cap.* 109. *dubit.* 2.

Digitized by Google

Qvæstio VI.

An hodie de facto, poſſint Epiſcopi impedimenta matrimonij apponere?

REſpondeo negatiuè. Quia poteſtas hæc apponendi impedimenta, reſeruata eſt iam Pontifici, & Concilio Generali; vel aliquo ſpeciali iure, vt Victoria, & Ledeſma volunt; vel, ex antiqua Eccleſiæ conſuetudine, vt probabilius ſentiunt Sanchez, Baſilius, Ochagau. Luyſius, & Cornejo, *loc. cit.* Sic ipſi, & communis, apud Dianam *p.8. tract.1. reſol.76.*

Qvæstio VII.

An Princeps ſæcularis fidelis, poſſit ex vi ſuæ poteſtatis, fidelibus ſibi ſubditis, Matrimonij impedimenta apponere?

AFfirmant poſſe, quamuis de facto nequeant; eo quod illis ab Eccleſia ſit id prohibitum: Victoria, vterque Sotus, omnes tres Ledeſmæ. Bellarm. Angles, Henriquez, & alij, quos citat, & ſequitur Sanchez *lib. 7. diſput. 3. num. 2.* Ægidius *diſput. 30. dub. 1.* Valentia *diſp. 10. quæſt. 5. punct. 1.* Rebell. *lib. 3. quæſt. 1. num. 2.* Cornejo *diſp. 7. dub. 3.* Ochagau. *tract. 3. quæſt. 17. num. 2.* Moure *3. par. ſum. c. 16. §. 1. num. 3.* Luyſius *loc. cit. dub. 5.* Villalob. *tract. 14. diff. 1. num. 3.* & alij.

Sed probabilius reſpondeo: non poſſe, neque de facto, nec de poſſibili. Quia contractus matrimonij in iam baptizatis deſinit eſſe ciuilis, & ſæcularis, & pure factus eſt ſacer, poſtquam Chriſtus Dominus, ad rationem Sacramenti illum eleuauit: ergo ex eo tempore non ſubditur poteſtati Principis ſæcularis, etiam fidelis. Sic D. Thom. D. Bonau. Ricard. Palud. Maior, & alij vſque ad viginti, & quatuor Doctores, quos pro nobis refert Sanchez *num. 1.* inter quos ſunt Diu. Thom. & Sotus, quos etiam pro ſe citat. His addi poſſunt Baſilius *lib. 6. cap. 2. à num. 3.* Hurtad. *diſput. 12. diff. 2. num. 7.* & alij, ex quibus Baſil. ſolum concedit Principibus ſæcularibus poſſe pro ſua poteſtate leges validè ferre, circa accidentalia, & acceſſoria matrimonio, dummodo, hoc non impediatur principale.

Qvæstio VIII.

An ſaltem Princeps infidelis poſſit ſuis ſubditis impedimenta dirimentia apponere?

REſpondeo: poſſe, quia inter illos contractus matrimonij non eſt eleuatus ad rationem Sacramenti, ſed eſt purus contractus ciuilis, & ſæcularis: ergo ſicut habent poteſtatem condendi leges circa alios contractus ciuiles, ita & circa hunc. Sic Diu. Thom. *diſt. 39. quæſt. vnica, art. 2. ad 3.* Nauar. *cap. 22. num. 48.* Henriquez *lib. 12. cap. 1. num. 5.* vterque Ledeſma, Sà, Rodriguez, & alij vſque ad viginti & quinque Doctores, quos citat, & ſequitur Sanchez *lib. 7. diſp. 3. num. 5.* Baſil. *lib. 6. cap. 1.* & alij. Qui bene colligunt, quod infideles, qui, contra leges, à ſuis Principibus latas, irritantes, matrimonium inierunt, cum ad fidem venerint, vel iterum renouandum ſit, iuxta leges Eccleſiæ, vel ſeparandi ſunt. Lege Palaum *tom. 5. diſput. 4. punct. 1. num. 4.* Baunium *tract. de Matrim. vt eſt Sacram. quæſt. 5. dicto. 3.* Perez *de Matrim. diſp. 21. ſect. 5.* & Dianam *p. 8. tract. 1. reſol. 77.*

Qvæstio IX.

An ſola conſuetudine introduci poſſit impedimentum dirimens?

REſpondeo: poſſe, dummodo conſuetudo ſit rationabilis, legitime introducta, approbata expreſſe, vel tacite à ſuperiori. Quia conſuetudo talis, vim legis habet. Sic Baſilius *loco citato, cap. 4. 5. & 6.* Hurtado *diſp. 12. diff. 2.* Cornejo *diſp. 7. dubio 4.* & quoad ſubſtantiam, Sanch. *lib. 7. diſp. 4.* & omnes. Lege Baunium *q. 6. per totam.*

Qvæstio X.

Quot ſunt impedimenta Matrimonij?

REſpondeo: eſſe duplicia. Quædam impedientia, & dirimentia; alia impedientia tantum. Dirimentia ſunt illa, quæ efficiunt, vt non ſolum peccatum admittatur, quando cum aliquo illorum matrimonium initur, verum etiam, vt initum non valeat. Impedientia verò tantum, ſunt illa, quæ impediunt matrimonium contrahendum, ſed non dirimunt contractum. Impedimenta autem dirimentia, ſunt iam poſt Tridentinum, quatuordecim, iis verſibus contenta.

Error, conditio, votum, cognatio, crimen,
Cultus diſparitas, vis, ordo, ligamen, honeſtas,
Si ſis affinis, ſi fortè coire nequibis.
Si Parochi, & duplicis deſit præſentia teſtis
Raptavè ſit mulier, nec parti reddita tutæ.
Hæc ſocianda vetant connubia, facta retractant.

Franciſcus Sylvius *in addit. Theologiæ paſtoralis Binsfeldij. §. 12. de matrim. pag. mihi* 136. Impedimenta huiuſmodi, quindecim docet eſſe. Hæc ſcilicet.

Error, conditio, votum, cognatio, crimen,
Cultus diſparitas, vis, ordo, ligamen, honeſtas,
Amens, affinis, ſi clandeſtinus, & impos,
Si mulier ſit rapta, loco nec reddita tuto.

Impedimenta vero dirimentia, duodecim enumerantur, de quibus infra.

DISPVTATIO X.

De impedimentis dirimentibus in particulari, & primò, de impedimento erroris.

Qvæstio Prima.

An error antecedens actum matrimonij, circa perſonam, cum qua contrahitur; dirimat, redatque nullum matrimonium?

RESPONDEO certiſſimè, dirimere. Quia ad contrahendum matrimonium requiritur voluntas, ſeu conſenſus poſitiuus: ſed hic, nec datur, nec poteſt dari ſimul cum errore perſonæ, cum qua matrimonium contrahitur: ergo ex defectu conſenſus inualidum erit tale matrimonium. Minor, in qua poteſt eſſe difficultas, clare probatur. Quia error antecedens eſt, & dicitur ille, qui antecedit actum,

Digitized by Google

actum, itaut det cauſam illi, & ex eo errore ducatur agens ad operandum, taliter quod aliàs, illum non efficeret actum, ſi error non adeſſet: at id omnino tollit voluntarium, cum non poſſit eſſe actu volitum, id quod eſt ignoratum: ergo qui contrahit cum errore antecedenti perſonæ, qui cauſa eſt, vt matrimonium ineatur, aliàs non ineundum, dirimit ipſum. Sic habetur expreſſe *in cap. vnico 21. quæſt. 1.* & vt certum tenent omnes. Legantur Sanchez *lib. 7. diſput. 18. numero 5.* & Baſilius *lib. 4. capite 20 numero 5.*

QVÆSTIO II.

An etiam, error perſonæ concomitans, irritet matrimonium?

NEgant aliqui, quos ſuppreſſo nomine, referunt. Sanchez *lib. 7. diſp. 18. num. 6.* & Filliuc. *par. 2. tract. 10. num. 31.*

Sed certiſſime fere reſpondeo: etiam dirimere. Quia quamuis error concomitans actum matrimonij, non ſit cauſa, vt matrimonium fiat, ſed ita coniungitur cum eo, vt adhuc, errore non exiſtente, matrimonium fieret, adhuc tamen non valet matrimonium cum tali errore initio. Quia matrimonij contractus, & ratione ſuæ excellentiæ, & quia indiſſolubilis omnino eſt, requirit poſitiuum, & expreſſum voluntarium, quod non efficit dictus error. Sic Martinus, Bartholom. & Petrus de Ledeſma, & Veracruz, quos citat, & ſequitur Sanchez *loc. citato, num. 6.* Baſilius *loc. cit. num. 21.* Vaſq. *diſp. 30. cap. 4. num. 30.* Bonac. *de matrim. quæſt. 3. punct. 2. à num. 2.* Ægidius *diſp. 31. num. 9.* Hurtadus *diſp. 13. diff. 1.* Candid. *tom. 2. diſquiſitionum moralium diſquiſ. 28. dub. 2.* Villalob. *tractat. 14. diff. 5. à num. 1.* Machado *lib. 3. part. 1. tract. 5. docum. 2. num. 3. & 4.* Cornejo *diſp. 7. dub. 6.* & communis, quam ſequuntur Baunius *de imped. matrim. quæſt. 3. aſſert. 2.* & Trullench *lib. 7. cap. 9. dub. 3. num. 4.*

QVÆSTIO III.

An error perſonæ dirimat, iure naturali, matrimonium?

NEgat Gloſſa *29. quæſt. 1. in ſum. verb. Quod autem.* exiſtimans, ſolum dirimere iure poſitiuo Eccleſiaſtico; ex quo infert, bene poſſe Pontificem ſtatuere, vt hic error non dirimat matrimonium.

Sed certiſſimè reſpondeo: dirimere iure naturali. Quia error præfatus aufert omnem voluntatem, & conſenſum poſitiuum: at ſic eſt, quod matrimonium initum abſque conſenſu eſt ipſo iure naturali irritum: ergo. Ex quo fit, contra Gloſſam, vt neque ipſe Pontifex poſſit efficere, vt matrimonium cum tali errore contractum, ſit validum, cum ſupplere non poſſit in hoc caſu defectum conſenſus. Sic Sanchez *lib. 7. diſp. 18. à num. 12.* Baſil *lib. 4. cap. 20. num. 7.* Cornejo, Hurtado, Villalob. & alij *locis cit.* quos ſequitur Palaus *punct. 4. cit. n. 1.*

QVÆSTIO IV.

An error antecedens, circa qualitatem corporis, & fortunæ perſonæ cum qua contrahitur, dirimat matrimonium?

AFfirmant Præpoſitus *cap. vlt. de coniugio leproſorum* & Ioan de Medina *de reſtit. quæſt. 33. §. Quibus præmiſſis* maximè quando dolus dedit cauſam matrimonio. His fauet Baſilius *lib 4. cap. 21. num. 7.* dicens, hanc ſententiam eſſe veram in caſu, quo errans contrahat expreſſe, & formaliter motus à qualitate, circa quam errat; aut (quod idem eſt) caſu, quo expreſſe contrahens feratur vnico, & indiuiſibili actu in eam circunſtantiam, & in perſonam ea circunſtantia veſtitam. Citat Baſilius pro hac ſententia Thomam Sanchez *lib. 7. diſp. 18. num. 22.* Sed certe non bene. Quia oppoſitum per hæc verba docet: Quamuis autem error hic qualitatis, dans cauſam matrimonio ineundo, id minimè dirimat, &c. Sic ille. Citat etiam Ægidium, Rebellum, Petrum Ledeſma, Aragonium, Molinam, & alios.

Sed probabilius reſpondeo: talem errorem, minimè dirimere matrimonium; dummodo, id, nec contrahatur cum conditione; *Si adſit illa qualitas*; ſed abſolutè; (quamuis cum errore antecedenti illius (nec error qualitatis redundet in errorem perſonæ. Probatur Primò. Quia, ſi cum errore qualitatis, non ignoratur perſona, ſemper permanet obiectum contractus matrimonij: ergo & ſubſtantia matrimonij; cum hæc, non circunſtantiis accidentalibus, ſed ab obiecto per ſe deſumatur.

Secundo probatur, præcipuè contra Baſilium. Quia etiam quando contrahens mouetur ad contrahendum ex qualitate; aut vnico, & indiuiſibili actu, expreſsè, & formaliter in perſonam, & qualitatem fertur; adhuc reſpicit qualitatem, non tanquam quid eſſentiale, ſeu neceſſarium ad eſſentiam contractus; ſed, vt quid accidentale; vt ſic enim ab ipſo contrahente apprehenditur: ergo cum contrahens, non exprimit, ſe non velle aliter contrahere, quam tali qualitate ſubſiſtente; eius conſenſus, per ſe, primo, & abſolutè reſpicit perſonam, qualitatem vero, non niſi per accidens: ac proinde, etiamſi deficiat qualitas, manet contractus ſimpliciter voluntarius, licèt ſecundum quid inuoluntarius; & conſequenter matrimonium validum. Validum ergo omnino erit coniugium cum errore fortunæ, vel qualitatis perſonæ, cum qua ſit factum, niſi caſu, quo contrahens conſenſum habuerit conditionatum, veluti; *duco te, ſi nobilis, aut diues ſis;* aut quando error qualitatis, aut fortunæ redundat in errorem perſonæ; vt ſi fœmina proponat ſibi in mente alium primogenitum Regis Hiſpaniæ in quem expreſsè, & directè vult conſentire, & putans contrahere cum eo, contrahat cum ſecundo eiuſdem Regis filio, nam his duobus caſibus matrimonium erit inualidum. Et hanc ſententiam ſic explicatam defendunt Sanchez, Ægidius, Rebellus. & aliqui alij, ex authoribus, quos pro ſe refert Baſilius. Sic ergo Valentia, Molina, vterque Ledeſma, & alij, vſque ad 25. Doctores, quos refert, & ſequitur Sanchez *lib. 7. diſp. 18. à num. 18.* Quibus addi poſſunt Ægidius *diſp. 31. dub. 1. num. 11. & 20.* Rebellus *lib. 3. de matrim. quæſt. 2. num. 5.* Hurtado *diſp. 13. diff. 2.* Aureol. *in 4. diſt. 30. quæſt. vnica in fine.* Moure *3. par. cap. 16. §. 2. ſect. 1. num. 2.* Filliucius *tract. 10. par. 2. num. 33.* Ochagauia *tractat. 3. quæſt. 48. num. 7.* Cornejo *diſput. 7. dub. 7.* Candidus, & Machado *loc. cit.* Bonacina *quæſt. 3. punct. 2. num. 9.* & communis, apud Palaum *diſp. 4. punct. 4. num. 3.* Laymanium *lib. 5. tract. 18. par. 4. cap. 2. n. 2.* Baunium *de impedim. matrim. quæſt. 3. aſſert. 3.* & Trullench *dubit. 3. cit. num. 7.*

***

DISPVTATIO XI.

De impedimento conditionis, ſeu, ſeruitutis.

QVÆSTIO PRIMA.

An error conditionis ſeruilis perſonæ cum qua contrahitur, dirimat Matrimonium?

RESPONDEO: dirimere. Vnde, ſi liber contrahat cum ancilla, aut è contra; libera cum ſeruo, ſeruitute penitus ignorata, nullum erit matrimonium. Sic definitur, *in cap. ſi quis libertus, cap. ſi quis ingenuus, & cap. ſi fœmina 29. quæſt.* Et ratio deciſionis eſt: quia per eiuſmodi errorem, fit grauis iniuria coniugi libero; & læditur Matrimonium in bonis. Nam primo læditur bonum fidei; quia ſeruus nequit reddere debitum ad libitum coniugis; niſi quando à miniſteriis ſui Domini vacauerit. Deinde læditur prolis; quia nequit eam commode alere, & educari; cum omnia, quæ acquirit ſeruus, Domini ſint. Et tandem aduerſatur mutuæ cohabitationi; quia ſeruus debet habitare in domo Domini; & ab eo poteſt in remotas partes mitti. Sic omnes Doctores. Legantur Sanchez *lib. 7. diſp. 19.* Baſilius *lib. 7. de matrim. capite* 42. Cornejo *diſp. 7. dubio* 8. *per totum.* Gutierrez *de matrimon. cap.* 89. & Bonacina *quæſt. 3. punct. 3.* Baunius *tract. de imped. matrim. q. 4. dicto* 1. & Trullench *lib. 7. cap. 9. dub.* 4.

QVÆSTIO II.

An Matrimonium contractum cum ſeruo, cui pro tempore determinato fuit conceſſa libertas, ſit validum?

AFfirmat Palaus *diſp. 4. punct. 5. num.* 5. quia exiſtimat, libertatem pro quocumque tempore conceſſam, eſſe perpetuam. Sed reſpondeo: non eſſe validum, etiamſi matrimonium fuiſſet factum, tempore quo gaudebat libertate. Quia cum tranſacto libertatis tempore, debeat in priſtinam redigi ſeruitutem, re vera manet impeditus ad libere reddendum debitum &c. vt nuper diximus. Sic omnes. Legatur Sanchez *loco citato num.* 3. Quod temperandum eſt caſu, quo talis libertas perpetua cenſenda ſit: quia tunc vera eſt ſententia Palai: ſed deſtruit caſum, vt vides.

QVÆSTIO III.

An valeat Matrimonium liberi cum ancilla, quæ paulo poſt, veluti infra ſex menſes, potietur libertate?

AFfirmant Sanchez *lib. 7. diſp. 19. num.* 4. & penes ipſum, alij viri doctiſſimi à ſe de hac re conſulti. Filliuc. *tract.* 10. 2. *par. num.* 37. Ochagauia *tract.* 3. *quæſt.* 49. *num.* 5. Cornejo *diſp.* 7. *dubio* 8. *pagina.* 967. Machado *lib. 3. par. 1. tract. 11. docum.* 3. Ægidius *diſput.* 31. *dubitat.* 2. *num.* 26. & alij, docentes, eſſe validum; quia quando intra breue tempus, acquirenda eſt plena libertas, ceſſant rationes, nuper relatæ, quibus Eccleſia ducta irritauit matrimonium inter liberum, & ancillam. Secus inquiunt dicendum, ſi tempus ſerui tutius longius eſſet.

Sed probabiliùs reſpondeo: non valere, ignorante libero conditionem ſeruilem ancillæ. Quia tale matrimonium, verè eſt celebratum inter liberum, & ancillam, ignorata ſeruitute: ergo tenet impedimentum Eccleſiæ: ergo eſt irritum. Sic Angel. & Syluest. penes Sanchez *loc. cit.* Baſilius *lib. 7. cap. 43. num.* 1. Rebellus *lib. 3. q. 3. n.* 19. dicens, id eſſe curtum per hæc verba: Certum etiam eſt, quod ſicut non ſufficit actualis, ſiue præſens libertas ad tempus conceſſa, ſic nec futura, niſi quis ea actu fruatur, vt ex iure, Angel. *verb. matrim. 3. impedim. 4. num.* 6. obſeruat. Sic ille, & Gutierrez *de matrim. c. 90. n.* 6. & Palaus *punct. 5. cit. num.* 4.

QVÆSTIO IV.

An ſit validum Matrimonium liberi cum libertina, ideſt, cum ea, quæ modò eſt libera, & paulo antè fuit ancilla; ignorante libero conditionem ſeruitutis præteritæ?

REſpondeo affirmatiuè. Quia, non ſeruitus præterita, ſed præſens ignorata, dirimit matrimonium, vt conſtat ex iure Eccleſiaſtico, quo impedimentum hoc inductum eſt. Sic Sot. Syluest. Roſell. Couar. Henriquez, & alij, quos citat, & ſequitur Sanchez *loc. cit. n.* 10. Baſilius *loc. cit. n.* 4. Cornejo, Ochag. & Filliuc *loc. cit.* & communis, apud Gutierrez & Palaum *citatos.*

QVÆSTIO V.

An ſit validum Matrimonium liberi cum ancilla initum; ſi error, aut ignorantia ſeruilis conditionis, fuerit craſsiſsima aut affectata?

AFfirmant Sot. *in 4. diſt. 35. quæſt. vnica art.* 2. Bartholom. de Ledeſma *de matrim. dub.* 31. Rodrig. *cap.* 223. Vega *tom. 2. cap. 34. caſu.* 67. Ludou. Lopez 2. *par. inſtruct. cap.* 47. Rebell. *loco cit. num.* 15. Villalob. *tract. 14 diff. 6. n.* 4. Baſilius *lib. 7. cap. 43. num.* 3. & alij. Quia eiuſmodi (inquiunt) ignorantia æquiparatur ſcientiæ.

Sed probabiliùs reſpondeo: non eſſe validum. Quia ius, abſolute irritat dictum Matrimonium, ſi cum ignorantia ſeruitutis fiat: ſed ignorantia craſſiſſima, aut affectata eſt abſolute ignorantia: ergo. Sic Abbas, Alex. de Neuo, & Præpoſitus, quos refert, & ſequitur Sanchez *lib. 7. diſp. 19. num.* 20. Quibus addi poſſunt Filliuc. *tract.* 10. *par. 2. n.* 41. Hurtado *diſp. 14. diff. 1. n.* 1. Cornejo *diſp. 7. dub. 8. pag.* 966. Ægid. *diſp. 31. n.* 26. Ochagauia *tr. 3. quæſt. 49. n.* 10. & (ni fallor) Machado *loc. cit. docum. 3. num.* 4. Syluius *in ſum 2. par. cap. 111. dub.* 2. Trullench *lib. 7. cap. 9. dub. 4 num.* 3. licèt contrarium eſſe probabile, etiam probet.

QVÆSTIO VI.

An validè contrahat matrimonium liber cum libera; ſi ille credat, hanc eſſe ancillam?

NEgarunt aliqui, apud Gloſſam, 29. *quæſt.* 2. *in ſum. verb. Secunda.*

Sed certiſſimè reſpondeo: validè contrahere. Quia errans, in eo caſu, inuenit meliorem conditionem, quam ipſe putabat. Sic Diu. Thom. *in 4. diſt 36. quæſt. vnica art. 1. ad.* 1. Et omnes Theologi cum illo, præcipuè mox citandi.

QVÆSTIO

Digitized by Google

QVÆSTIO VII.

An etiam validè contrahat ſeruus cum ancilla, ſi ille putet, hanc eſſe liberam?

NEgaret, & à fortiori, Authores à Gloſſa nuper citati. Quibus fauet Viuald. *de matrim. cap. de 2. impedimen. num.* 4. aliàs *num.* 122. hanc partem probans, & dicens, ſe illam ſecuturum, niſi ſingularitatis vitio notari timeret.

Sed certiſſimmè reſpondeo: etiam validè contrahere Quia error melioris, aut æqualis conditionis, non dirimit matrimonium. Nam, ex iuribus ſup. *quæſt.* 1. relatis, ſolum ſeruitus ignorata dirimit matrimonium, inter liberum, & ſeruum initum. Sic Sanchez, & penes ipſum, Sexaginta, & tres Doctores. Quibus addi poſſunt Baſilius *lib.7.cap.43. num.*1. Bonac. *quæſt.3.punct.3. num.*1. Cornejo, Filliuc. Candidus, Luyſius *loc.cit.* & communis, apud Trullench *lib.7.cap.9.dub.4.num.5.*

QVÆSTIO VIII.

An coniux liber, qui ignoranter cum mancipio contraxit; poſſit, detecta ſeruitute, ab eo, propria authoritate, ſeparari?

NEgant Angel. Armilla, Riccard. & alij, penes Sanchez *loc.cit.num.* 7. & Henriquez *lib.*11.*c.*5. per hæc verba: Si in facie Eccleſiæ contractum fuit publice matrimonium, bona fide, cum ſerua, non licèt ſeparari à cohabitatione, ante ſententiam Eccleſiæ. Sic ille.

Sed probabilius reſpondeo: poſſe ſeparari, ſi abſit ſcandalum (quo in caſu etiam fatetur Henriquez) aliàs neceſſarium eſſe Eccleſiæ iudicium. Quod, ſi defectus probationis fuerit, licite poterit coniux liber in partes abire longinquas, & ibi, ſine vllo ſcandalo, inire cum alio matrimonium. Sic Sanchez *loc. cit.* Baſilius *lib.7. cap.3.num.6.* Cornejo *diſp.7. dub.8. pag.*968. & alij, quos ſequitur Palaus *diſp.4. punct.5. num.6.* his verbis: adeò certum eſt, matrimonium liberi cum ancilla, ignorata ſeruitute, nullum eſſe, vt liber coniux, detecta ſeruitute, propria authoritate, ſecedere poſſit, ſi ſcandalum abſit: quia cum matrimonium nullam vim habeat, nullo vinculo poteſt à receſſu impediri. Regulariter autem ſi matrimonium publice contractum ſit, de eoque conſtet, ſcandalum erit, ſi abſque iudicio Eccleſiæ ſeparatio fiat; vt aliis relatis docet Sanchez *lib.7. diſp.* 19. *num.* 7. Gutierrez *cap.90. num.* 11. & Baſilius (*loc.cit.*) quinimo non ſolum liber, ſed ſeruus recedere poteſt, etiam renuente libero: quia, tam ex parte ſerui, quàm liberi contractus nullus fuit: niſi fortè ex tali contractu; & deceptione facta, damnum aliquod libero illatum ſit, cui ſeruus ſatisfacere nequeat aliter quàm matrimonium ratificando. Huc vſque Palaus.

QVÆSTIO IX.

An ignorantia ſeruitutis dirimat matrimonium, iure naturali?

AFfirmant Palac. *in 4. diſt. 3. quæſt.vnica.* Syluest. *Matrim. 6. quæſt.* 1. Angles 1. *par. de matrim. quæſt.* 10. Almain. *in 4. diſt. 36. quæſt. vnica.* & ex parte Baſilius *lib.7. cap. 43. num.2.*

Sed probabilius reſpondeo: non dirimere, iure naturali, ſed iure ſolo Eccleſiaſtico. Quia matrimonium ſeruorum inter ſe, & liberi cum ancilla, cognita ſeruitute, eſt validum, vt ſtatim dicemus; ergo ſeruitus non aduerſatur, natura ſua, matrimonio, & conſequenter, non dirimit illud iure naturæ Sic D Thom. *diſt.36. quæſt.vnica art.1.ad* 3. ibique. D. Bonau. Sanchez *lib.7.diſp. 19. num.17.* & penes ipſum, vnus, & triginta Doctores. Quibus addi poſſunt Hurtad. *diſp.14.diff.1. num. 2.& 3.* Ochagau. *tract.3.quæſt.49. num. 9.* Ægidius *diſp. 31. num. 26.* Filliuc. *tractat. 10. par.2. num.* 41. Cornejo *diſp.7. dub. 8. pag.*964. Ioan. de Cruce *de matrim quæſt. 4. de impediment. art. 2. dub.2.concl.*1. Villalob. *tractat.14. difficul. 6. num. 2.* Trullench *lib.7. cap.9. dub. 4. num.2.* & Baunius *de impedim. matrim.q.4. dicto* 4.

QVÆSTIO X.

An matrimonium inter ſeruos initum, aut inter liberum, & ancillam, cognita ſeruitute, ſit validum?

REſpondeo: tanquam certum, eſſe validum. Primo. Quia ſic definitur *cap.2. de coniug. ſeruor. & cap. ſi quis liber. 29. quæſt.2.* Quibus iuribus corrigitur lex *cum ancillis. C. de inceſt. nuptiis*, in qua oppoſitum deciſum erat. Secundò. Quia ſeruitus cognita non aduerſatur ſubſtantiæ matrimonij; ſicut nec ignorata. (vt nuper eſt habitum) Nam ſubſtantia matrimonij, tantum exigit, vt coniuges mutuo ſibi tradant ſua corpora ad commodum, & rationabilem vſum matrimonij ſed ſic eſt, quod Dominus tenetur ſeruo ſuo coniugato dare commodum tempus, vt vtatur matrimonio: ergo etiamſi deſit libertas, ſalua manet eſſentia matrimonij. Sic omnes Doctores.

QVÆSTIO XI.

An liber, qui abſque vrgente cauſa ancillam ſcienter ducit, peccet, & fiat irregularis?

NEgant peccare; licet affirment, irregularem fieri, Angel. *Matrimon. 2. impedim. 4. fine.* & Sanchez *lib. 7. diſp. 19. num.* 14. Henriquez vero, nec fieri irregularem, ſignificat, *lib.14. cap.5 in Gloſſa lit. I.* Palaus *punct.5. cit. §. 1. num. 9.* quia nullibi eſt prohibitum.

Sed probabiliùs reſpondeo: Et peccare, & fieri irregularem. Primum probo. Quia in dicto caſu, prodigus erit liber honoris proprij; cum fiat vilis, & infamis: ergo ad minus, peccabit venialiter.

Secundum verò, conſtat ex cap. *Si quis viduam, diſt. 34.* Quod quidem verum eſt, quamuis ancilla ſit virgo, nam aliàs nihil decideret textus; cùm ducens etiam liberam, non Virginem, fiat irregularis, ob bigamiam contractam. Sic Sotus *in 4. diſt. 36. quæſt. vnica art. 1. verſ. Contra hanc concl.* Ochagau. *tract. 3. quæſt. 49. num. 6.* Cornejo *diſp. 7. dub. 8. pag.* 970. & alij, & quod dictus contrahens fiat irregularis, ſentiunt Sanchez (vt vidimus) Nauar. *cap.27. num.* 196. & communis.

QVÆSTIO XII.

An ſeruus, qui cum libera, ignorante eius ſeruitutem, contrahit, peccet mortaliter?

REſpondeo: affirmatiuè. Quia, & facit matrimonium irritum; & notabilem iniuriam irrogat coniugi libero. Sic Nauar. *cap. 22. num. 33.* Henriquez *lib.* 11. *capite* 10. *num.* 3. & Sanchez *loc. cit.*

QVÆSTIO XIII.

An ſerui poßint, inuitis Dominis, validè matrimonium inire?

NEgauit olim D.Baſil. *Canone ſuo* 40. Sed non mirum, quia ſuo tempore, non erat oppoſitum, ita clare definitum.

Reſpondeo ergo certiſſimè. Poſſe validè. Quia contractus matrimonij, eſt conceſſus omnibus, iure naturæ, ad conſeruationem ſpeciei; ſeruitus verò introducta eſt, iure poſitiuo gentium: ergo fortius eſt illud, quàm hoc. Sic expreſsè definitur *in cap.* 1. *de coniug. ſeruor.* & tenent Diu.Thom. *in addit. quæſt.* 52. *art.* 2. Sanchez *lib.* 7. *diſp.* 21. *num.* 3. Baſilius *lib.* 7. *c.* 42. *n.* 3. Hurtad. *diſp.* 14. *diff.*.. Cornejo *diſp.* 7. *dub.* 8. Ochagau. *tract.* 3. *quæſt.* 49. *num.* 19. Filliuc. *loc. cit. n* 49. Candidus *diſquiſit.* 28. *art.* 3. *dub.* 3. Torreblanca *lib.* 2. *pract. cap.* 15. *n.* 59. & omnes apud Trullench *loc. cit. dub.* 5. *num.* 3.

QVÆSTIO XIV.

An non ſolum validè, ſed etiam licitè, poßint ſerui, inuitis Dominis, matrimonium inire?

AFfirmant omnes fere authores, præcipuè Torreblanca, locis nuper citatis. Quia nec iure naturali, nec poſitiuo aliquo, eſt id illis prohibitum.

Sed ego, id omnino eſſe verum, caſu ſolum, quo ſerui prius à ſuis Dominis licentiam ad contrahendum petant, reſpondeo: Tenentur enim ſerui ſub mortali (quidquid neget Torreblanca) prius Dominorum conſenſum petere (niſi aliàs timeant, quod eorum matrimonia ab eis impediantur) quia hoc exigit reuerentia eis à ſeruis debita. Sic Philipp. de Cruce *in ſum. tract.* 6. *de matrim vbi de* 2. *impedim. fol.* 101. Candid. *loc. cit.* Albiz *in manuſcriptis de matrim diſp.* 8. *dub.* 3. & debent tenere Sanchez, & Baſil. citati, in caſu ſimili, *diſp.* 6. *quæſt.* 5. & 6.

QVÆSTIO XV.

An peccent mortaliter Domini, qui ſeruorum coniugia, vel maritale eorum conſortium, impediunt?

REſpondeo peccare. Quia ſeruis licèt, iure naturali, contrahere: & pro illis etiam ſtant leges Eccleſiaſticæ: ergo. Vnde neque poterunt Domini miniſtrare ſeruis aliquod damnum inferendum, ſi matrimonium contrahant: nec minus punire eos, ſi ipſis Dominis inuitis, contraxerint, cum in nihilo deliquerint. Ex quo etiam conſtat, etiam peccare ipſos Dominos, ſi inter ſeruos coniugatos impediant maritale commercium, quantum æquitas poſtulet. Sic omnes Doctores, præcipuè citati. & Luyſius *loc. cit. dub.* 7. Palaus *diſp.* 4. *punct.* 5. §. 2. *num.* 1. & Trullench *lib.* 7. *cap.* 9. *dub.* 5. *num.* 3.

QVÆSTIO XVI.

An etiam peccent mortaliter Domini, qui vendunt ſeruos coniugatos in partes ita remotas, vt impediatur vſus matrimonij?

NEgant Dominos peccare, ſi ſerui, ſine voluntate eorum contraxerunt, Scotus *in* 4 *diſt.* 36. *quæſt.* 1. §. *Dico ergo*. Almainus *ibi. q. vnic. art.* 3. Palac. *diſt.* 30. *diſput. vnica dub.* 5. Ledeſma 2.4. *quæſt.* 54. *artic.* 4. & Angles *de matrim. quæſt.* 10. *de impedim. conditionis, artic.* 2. Torreblanca *loc. cit. num.* 62. & alij.

Sed probabilius reſpondeo: peccare mortaliter, etiamſi ſerui, inuitis Dominis matrimonium contraxerint: niſi aliàs, ea venditio fiat ex conſenſu vtriuſque coniugis: vel niſi cum ingenua, vel liberta ſeruus nupſerit, quæ illum abeuntem ſequi tenetur; aut niſi aliàs, aliquod periculum Domini, vel rerum ſuarum immineret; vel denique, niſi ad id, vrgente neceſſitate, compellatur. Ratio eſt. Quia ſi Dominus peccat mortaliter impediens vſum matrimonij ſeruorum ſuorum (vt ſupra eſt habitum) multo magis peccabit, perpetuò impediendo illud. Sic Hoſtienſ. Alex. de Neuo, Abbas, Præpoſitus, Tabiena, & alij, quos Sanchez *lib.* 7. *diſp.* 22. *n.* 5. citat, & ſequitur. Baſilius, *lib.* 7. *cap.* 42. *n.* 5. Filliuc. *loc. cit. num.* 53. Ochag. *quæſt.* 49. *num.* 22. & communis, quam etiam tenent Palaus §. 2. *n.* 7. & Trullench *loc. cit. num.* 5.

QVÆSTIO XVII.

An ſeruus coniugatus teneatur potius ſatisfacere Domino, cæteris paribus, quam vxori?

AFfirmant, teneri potius ſatisfacere Domino, niſi aliàs periculum fornicationis vxori immineat, non reddito ſibi ſtatim debito; dummodo etiam tunc non fiat notabilis iniuria Domino. Hoſtienſ. Innoc. & Gotfred. apud Sanchez *lib.* 7. *diſput.* 21. *num.* 12.

Alij verò, è contra, dicunt, potius ſatisfaciendum eſſe coniugi, ſi matrimonium fuit prius initum, quàm ſeruitus contracta. Ita Hurtad. *diſp.* 14. *diff.* 6.

Alij denique defendunt, ſatisfaciendum eſſe potius Domino, quando ipſe non annuit matrimonio ſerui: vxori vero, quando de licentia Domini initum fuit. Ita Sotus, Ledeſma, Sà, & alij triginta authores, quos refert Sanchez *loc. cit. num.* 13. Ioan. de Cruce *loc. cit. concl.* 2. & Luyſius *loc. cit. dub.* 8.

Sed probabiliùs reſpondeo: dicendum, quod quamuis ſeruus, potius debeat ſatisfacere illi, cuius neceſſitas maior eſt; cæteris tamen paribus, potius debet vxori ſatisfacere reddendo debitum; quam Domini obſequio. Quod quidem eſt verum, ſiue ſeruus contraxerit, inuito Domino, ſiue illo conſentiente; ſiue poſt contractam ſeruitutem, ſiue antea. Ratio eſt. Quia vinculum matrimonij ſtrictius, fortius, & prius, ex natura ſua, eſt, quam vinculum ſeruitutis: ergo. Sic Sanchez *loc. cit.* Baſilius *loc. cit. num.* 4. Filliuc. *num.* 51.

QVÆSTIO XVIII.

An mancipium contrahens cum Domino, aut Domina, ſtatim conſequatur, omni iure, libertatem?

NEgant Couar. 2. *par.* 4. *decret. cap.* 3. §. 7. *n.* 1. Palac. *in* 4. *diſt.* 30. *quæſt vnica.* Henriq. *lib.* 11. *cap.* 10. *num.* 4. *in Gloſſa lit. Z.* Sa *verb. matrim. de impedim. dirim. num.* 1. & alij, quos citat, & ſequitur Sanchez *lib.* 7. *diſput.* 20. *num.* 11. & 12. Ochag. *tractat.* 3. *quæſt.* 49. *num.* 17. Cand. *loc. cit. dub.* 6. Machado *loc. cit. docum.* 3. *num.* 3. Villalob. *tract.* 14. *diff.* 6. *num.* 2. Luyſius *loc. cit. dub.* 6. & alij, exiſtimantes, conſequi quidem libertatem, iure tamen ſolo Caſtellæ.

Negant etiam Sylueſt. *verb. ſeruitus. quæſt.* 4. Gloſſa *in cap. ſi quis ancillam. diſt.* 34. *verb. Ancillam.* Archidiacon. Dominic. & Turrecremata ibi, aſſerentes, eſſe liberum iure etiam communi, ſed non naturali.

Sed

Digitized by Google

Sed probabiliùs reſpondeo: eſſe liberum, omni iure nempe, & iure Caſtellæ, vt patet *ex lib. 2. tit. 13. part. 4.* & iure naturali, & communi conſequenter; cum nulla eius in oppoſitum extet diſpoſitio. Probatur. Quia cum vinculum matrimonij tantum ſit, vt per illud coniuges fiant vna caro, neceſſario ex vi naturali illius prouenit, vt communicet in bonis honoris, diuitiarum, aut ſedis, vt habetur in Auth. *de Conſul. §. Si autem coll.* 4. Ergo cum hæc communicatio repugnet ſtatui ſeruitutis iure naturali, neceſſario debet extingui per matrimonium cum Domino celebratum. Sic Vaſquez *in 3. part. diſp. 81. cap. 8 num. 41.* Baſilius *lib. 7. cap. 44. num. 4.* Greg. Lopez *in leg. cit.* Hurtado *diſput. 14. diff. 4. num. 7.* & Baſſeus *Verb. matrim. 8. num. 11.* & vt probabilem ſequitur Filliucius *tract. 10 part. 2. num. 47.* & vt longe veriorem Palaus *diſp. 4. punct. 5. §. 3. num. 1.* & Trullench *dub. 5. cit. numero 2.*

QVÆSTIO XIX.

An ſeruus, etiam fiat liber eo ipſo, quod Dominus illum in matrimonium tradat libero coniugi, ſeruitutis ignaro?

NEgat Luyſius *loc. cit. dub.* 4. per hæc verba: Si Dominus collocet in matrimonium ancillam cum libero ignorante ſeruitutem, ancilla non conſequitur ſtatum ingenuitatis.

Sed mihi, vt certum, reſpondeo: etiam fieri liberum. Quia eo ipſo, quod dominus conſentit in matrimonium ſerui, conſentire videtur in id quod ad eius valorem requiritur, nempe in libertatem ſerui. Sic habetur in Authent. de Nuptiis *collat. 4. & iure Caſtellæ in lib. 1. tit. 5. & lib. 5. tit. 22. part. 4.* Sic omnes Doctores fere, præcipuè *infra* citandi.

QVÆSTIO XX.

An item ſeruus fiat liber, quando Domino ſciente, & ſeruitutem tacente, contraxit cum libero ſeruitutis ignaro?

REſpondeo: etiam fieri liberum, quamuis ipſe Dominus, nihil aliud ad matrimonium ipſum operatus fuerit. Sic enim habetur iure Caſtellæ *lib. 1. tit. 5. part. cit. 4.* & iure optimo. Quia, eo ipſo, quod Dominus non reuelat in hoc caſu ſeruitutem ſui mancipij, cooperatur iniuriæ, coniugi libero illatæ, in cuius delicti pœnam, merito punitur à lege ſui ſerui libertate, quam ipſo iure, ante ſententiam iudicis conſequitur. Secus autem dicendum eſt, quando Dominus tradit mancipium libero ſeruitutis conſcio; quia tunc non ſequitur libertatem. Sic Sanchez *lib. 7. diſp. 20.* Baſilius *lib. 7. cap. 44.* Corneio *diſp. 7. dub. 8.* Hurtad. *loc. cit. diff. 3.* Torreblanca *lib. 2. practicar. capite 15. ſect. 7.* Luyſius *loco citato*, Sed certe nimis inconſequenter, & omnes communiter quos ſectantur Palaum *diſp. 4. punct. 5. §. 3. num. 1.* & Trullench *loco citato num. 1.*

QVÆSTIO XXI.

An, in his caſibus, in quibus ratione matrimonij, ſeruus fit liber, matrimonium contractum ſit validum?

NEgant eſſe validum, eo quod in prædictis caſibus, celebretur cum perſona conditionis ſeruilis, eius ſeruitute ignorata, Couar. 4. *decret. 2. part. cap. 3. §. 7.* Gregor. Lopez *lib. 1. Caſtellæ titul. 5. part. 4.* & Hurtado *diſput. 14. diff. 3. num. 7.* Palaus etiam §. 3. *cit. numero 5.* & Gutierrez *de matrimon. capite 91. numero 16.*

Sed probabiliùs longè reſpondeo: eſſe validum. Quia re vera, tunc præfatum matrimonium non fit abſolute inter perſonam liberam, & ſeruam; quod conſtat. Tum, quia in facto eſſe matrimonij, vtraque perſona contrahens eſt libera. Tum quia, qui conſentit in aliquid, conſentit etiam in id, ſine quo illud perfici non poteſt, ſed Dominus conſentit in eiuſmodi matrimonia: ergo etiam in libertatem, ſine qua illud eſt inualidum: ergo non fit abſolute inter perſonam liberam, & perſonam ſeruituti ſubiectam. Sic Sanchez *diſput. 20. num. 14.* & penes ipſum, viginti & octo Doctores, Baſilius *loc. cit.* Filliuc. *tract. 10. part. 2. num. 45. & 48.* Ochagau. *tract. 3. quæſt. 49. numero 18.* Cornejo *locis citatis.* Bonacina *quæſtione 3. punct. 3. num 3.* Ægidius *diſput. 31. num. 24. & 25.* Rebellus *lib. 3. de matrim. quæſt. 3. num. 29.* Luyſius *loc. cit. dub. 5. pagina 278.*

DISPVTATIO XII.

De Impedimento voti ſolemnis.

QVÆSTIO PRIMA.

An votum ſolemne caſtitatis, in profeſſione emiſſum, dirimat matrimonium, poſt illud, initum?

RESPONDEO: Dirimere, etiamſi conſummatum matrimonium ſit. Quia ſic definitur ab Alexand. III. & habetur *in cap. meminimus. Qui Clerici, vel vouentes. & in Concil. Tolet. 1. & 4. concl. 51. & in Calcedone. can. 16. & in Trident. ſeſſ. 24. de reformat. matrim. can. 9.* vbi dicitur, Matrimonium, poſt ſolemne votum Religionis, contractum, eſſe nullum. Sic omnes Doctores. Legantur Sanchez *lib. 2. diſput. 19. & lib. 7. diſput. 25. & 26. & in Decalog. lib. 5. cap. 1.* Baſilius *lib. 7. à cap. 1. vſque ad 22.* Bellarm. *lib. 2. de Monac. cap. 34.* & alij, mox citandi.

QVÆSTIO II.

An eiuſmodi votum ſolemne, dirimat matrimonium, ſolo iure humano Eccleſiaſtico?

AFfirmant Angel. Roſella, Ricard. Scot. Palud. quos, & alios, vſque ad quadraginta & ſeptem Doctores, refert, & ſequitur Sanchez *lib. 7. diſp. 26. num. 4.* Inter quos citat Stunicam pro hac ſententia, & ſequenti. His addi poſſunt Baſilius *lib. 7. cap. 22. numero 4.* Ochagauia *tract. 3. quæſt. 50. num. 8.* Hurtado *diſput. 15. diff. vnica, num. 3.* & penes ipſum, Vaſquez, & Ægid. Bonac. *quæſt. 3. punct. 4. num. 3.* & penes ipſum Reginald, Leſſius, & Rebellus, Villalobos *tract. 14. diff. 7. num 2.* Baunius *§. de Impedim. voti pag. 731.* & Layman *lib. 5. tract. 10. part. 4. cap. 3. num. 1.* Quia votum eſſe ſimplex, vel ſolemne, ſolum eſt iure eccleſiaſtico inductum: at votum ſimplex ex ſe non dirimit matrimonium, eſtò illud impediat: ergo nec votum ſolemne illud ex ſe dirimere poteſt, ſed ſolo iure Eccleſiaſtico à quo ſolemnitatem accepit.

Sed probabiliùs reſpondeo: non ſolum iure Eccleſiaſtico, ſed etiam iure diuino, & naturali, votum huiuſ

Digitized by Google

huiuſmodi dirimere matrimonium cum eo contractum. Primo. Quia ſic clare colligitur *ex cap. Si vis ſacro. 27. quæſt.1.* Vbi dicitur: contrahentes poſt votum ſolemne ſeparandos eſſe verbo Domini, & authoritate canonica; ergo non ſolum iure Eccleſiaſtico, ſed etiam verbo Domini, hoc eſt, iure diuino irritat matrimonium,

Secundo, quia huiuſmodi votum, iure diuino naturali, diſſoluit, & dirimit matrimonium ratum, non conſummatum, vt ſuprà *diſp.12.quæſt.2.* eſt habitum, & docent etiam Sanchez, & Baſilius ibi relati: Ergo à fortiori eodem iure diuino, & naturali, habebit vim irritandi matrimonium cum eo contractum. Sic D. Thom. *in addit. quæſt.53.art.2. & in 5. diſt. 38. quæſtione 53. art.2. & in 4. diſt. 38. quæſt.1. art.3. quæſt.2.* D. Bonauent. *quæſt.1. art.2.* Sot. *quæſt.2. art.2.* Valentia 2. *diſput. 6. quæſt.6. punct.5.* Henriquez *lib.12. num.2. 3. & 7.* Quos, & alios vſque ad vigintiquinque Doctores, refert pro hac parte Sanchez. Quibus addi poſſunt Petrus Cornejo *diſp. 7. dub.9. pag. 971.* Ioan de Cruce *quæſt.4. de matrim. art. 5. dub.5.* Philippus de Cruce *in ſumm. tract. 6. de matrim. fol. 101.* Torreblanca *lib.2. practicar. cap.23. ſect.3. num.69.* Candidus *diſquiſ.28. art.4. dub.2.* Mach. *lib.3. part.1. tract.11. docum.4. num.3.*

DISPVTATIO XIII.

De impedimento Cognationis.

QVÆSTIO PRIMA.

Quotuplex eſt cognatio, quæ matrimonium dirimit?

RESPONDEO quod triplex. Naturalis, videlicet, ſpiritualis, & legalis. Cognatio naturalis, ſeu carnalis, quæ conſanguinea dicitur, *eſt vinculum quoddam perſonarum ab eodem ſtipite deſcendentium, carnali propagatione contractum.* Sic Diu. Thom. *in addit. quæſt. 54. art.1.* Sanchez, qui hanc definitionem contra Couarruu. *2. part. de matrimonio cap.6. §.6. num.2 & 3.* optime defendit, *lib.7. diſp.50. num.1.* Baſilius *lib.7. cap.30.* & alij. Et de hac cognatione, nunc.

§. I.

De Cognatione Carnali, ſeu Conſanguinea.

QVÆSTIO II.

Quot ſunt Conſanguinitatis lineæ?

REſpondeo: quod tres. Nempe, linea recta deſcendentium à Patre in filios, Nepotes &c. linea recta aſcendentium à filijs in Patrem, Auum, &c. Et linea tranſuerſalis, quæ eſt collectio perſonarum, quæ ab vno eodemque principio deſcendunt, & emanant, vti ſunt plures fratres, parrueli &c. Sed cum Sanguinitas attendatur penes gradus, & lineas; lineaque ſit, vt eſt dictum; *perſonarum ſanguine coniunctarum collectio:* gradus verò, *diſtantia vnius perſonæ ab alia*, ſit.

QVÆSTIO III.

Qua ratione numerandi ſunt gradus conſanguinitatis, in ordine ad matrimonium dirimendum?

REſpondeo: Dicendum quod hoc modo. *In recta linea aſcendentium: & deſcendentium, tot ſunt gradus conſanguinitatis enumerandi, quot fuerint perſonæ, ablata vna, nempe ſtipite, v.g.* Pater, filius, nepos, pronepos, abnepos, ſunt quinque perſonæ, & quatuor gradus; Nepos in ſecundo; Pronepos in tertio, & Abnepos in quarto. Huius autem regulæ ratio eſt; Quia tot ſunt gradus, quot ſunt generationes: ergo cùm generatio inter duos terminos verſetur, generantem videlicet, & genitum; vt ſint quatuor generationes, quinque perſonæ eſſe debent.

In linea tranſuerſali perſonarum æque diſtantium à ſtipite: quo gradu ab ſtipite diſtant, eodem gradu diſtant interſe. v.g. Duo fratres: quia à Patre, qui eſt amborum ſtipes, diſtant in primo gradu, ſecundùm lineam rectam: eodem primo gradu diſtant inter ſe in linea tranſuerſali. Deinde filij vtriuſque fratris diſtant inter ſe in ſecundo gradu, quia eodem diſtant ab Auo. Vnde caute eſt legendus Baſilius *lib.7. capite 30. num.8.* dum, incuria Typographi, ait hæc: fratres, quia ſunt in primo gradu cum ſtipite, ſunt etiam in ſecundo gradu inter ſe coniuncti. Omiſit enim Typographus aliqua Authoris verba.

In linea tranſuerſali perſonarum inæqualiter deſcendentium, quo gradu diſtant inter ſe, v.g. Patruus, & nepos ex fratre, ſunt inter ſe in ſecundo gradu; quia nepos ex fratre, diſtat ab Auo, qui eſt ſtipes vtriuſque, in ſecundo gradu, Similiter, pronepos ex fratre, diſtat ab Auo, qui eſt ſtipes vtriuſque, in ſecundo gradu. Similiter, pronepos ex fratre diſtat à patruo in tertio gradu, quia eodem diſtat à proauo & ſic deinceps. Ex quo colligitur, quod, qui diſtat à ſtipite in quinto gradu, licite poteſt contrahere matrimonium cum eo, qui diſtat ab eodem ſtipite, in quarto, tertio, ſecundo, vel primo gradu. Sic Diu. Thom. *in 4. diſt.40. quæſt. vnica. art.2.* Legantur Sanchez *lib. 7. diſp. 50.* Baſilius *lib. 7. diſput.30.* Cornejo *diſput.7. dub.11.* Hurtado *diſputatione 17. diff.1.* & alij.

QVÆSTIO IV.

An conſanguinitas in primo gradu lineæ rectæ dirimat matrimonium, iure naturali?

NEgare videtur Baſilius *lib. 7. cap.31. num.5. fine* dum in hæc verba prorumpit. Niſi fortè quis dicat matrimonium Patris cum filia, Matris cum filio, diuina aliqua lege potius prohibitum, quàm naturali: quæ, quia conſonat naturæ, naturalis dicatur, & traditione deriuata ſit: quod mihi aliquantulum arridet, cum non inueniam firmum aliquod argumentum, quod oſtendat hanc coniunctionem, iure naturali nullam, cum non opponatur ita clare fini matrimonij, quod neceſſarium eſſet, vt iure naturali irritaret. Quamuis huius diuini præcepti perſeuerantis, nullum inueniam veſtigium. Huc vſque ille in cuius ſententiam valde inclinat Caramuel *lib. 2. Theolog. moral. num. 545.*

Sed certiſſimè, reſpondeo: dirimere matrimonium iure naturali. Quia ex natura rei, illæ ſolùm perſonæ ſunt habiles ad matrimonium, inter quas poteſt eſſe æqualitas, & mutua ſubiectio ad actum coniugij: at huiuſmodi æqualitas, & ſubiectio, non poſſunt cohærere

Digitized by Google

cohærere cum naturali poteſtate patris in filium: ergo. Sic D. Thom. *in addit. quæſt.* 54. *art.* 3. Sanchez *lib.7.diſp.*51. *num.*8. dicens id eſſe compertum apud omnes Doctores. Cornejo *diſp.7.dub.*12. dicens, id ſine diſcrimine amplecti ab omnibus. Imo idem ſentit Baſil. *loc. cit. num.*4. dicens, id ſuadere omnium gentium conuenientem de hac re, ſententiam, & à natura inſitum honorem. Et omnes. Lege vltra citatos Gutierrez *de Matrim. cap.*98. *num.*11. Laymanium *lib.*5.*tract.*10. *part.*4. *cap.*6. Ægidium *diſput.* 32. *dubio.*1. Hurtadum *diſputat.*17. *diff* 3. Palaum *to.*5.*diſput.*4.*punct.in ord.*6.*num.*8.*pag.*169. Baunium de Impedim.cognat. *quæſt.* 1. §. *In quibus gradib. Aſſert.* 1. Trullench *cap.*9. *dub.*7. *numero* 7. & Dianam *part.* 8. *tract.*1.*reſol.*71.

Qvæstio V.

An dicta conſanguinitas in primo gradu, dirimat matrimonium, etiam in caſu extremæ neceſſitatis?

NEgant Sot. Angles, Henriquez, Valentia, & alij, vſque ad decem DD. quos citat, & ſequitur Sanch. *lib.7.diſp.*51.*num.*10.Baſil. *loc.cit. num.*5. Peſſantius *in addit.ad* 3.*part.quæſt.*54. *diſput.*2. Lublinus *Verb. matrim ſub num.*20.*pag.*470.Candid.*diſquiſ* 18. *art.*5.*dub.*4. & alij docentes, dictam conſanguinitatem, nullo iure dirimente matrimonium in caſu extremæ neceſſitatis; vt ſi in mundo tantum ſupereſſent Pater, & filia, aut Mater, & filius. Et ob hanc cauſam, excuſant filias Loth à peccato, dum cum patre concubuere, exiſtimarunt enim perire genus humanum, nullumque virum ſupereſſe, & ideo licere ſibi à patre poſteritatem accipere. Dictos authores ſequuntur nouiſſime Layman *part.*4. *cit. cap.*6. *num.*11. Gutierrez *cap.* 96. *num.*14. Palaus *diſp.*4. *punct.*6. *numero* 3. Trullench *lib.*7 *cap.*9.*dub.*7.*num.* 7. & Diana *part.* 8. *tractatu* 1.*reſol.*71. ex quo infert, poſſe Pontificem in præaſſignato caſu, præcipere patri, & filiæ, vt matrimonium contrahant, & ipſi teneantur obedire.

Sed æque probabiliter reſpondeo: etiam in dicto extremæ neceſſitatis caſu dirimere. Quia, quamuis neceſſitas, quandoque excuſet ab obligatione legis aliquid prohibentis; tamen non poteſt dare capacitatem, quam in ſe non habet: ergo. Solum igitur ex ſpeciali Dei diſpenſatione, poſſet inter dictos, in primo gradu; conſanguineos, matrimonium valide, & licite contrahi, vt communiter docent omnes. Sic Caietan.2.2.*quæſt.*154 *art.*9.Pet.de Ledeſma *quæſt.* 54. *artic.*3.*diff.*1. Ægid. *diſp.*32.*num.*14.Hurtado *diſput.*17. *diff.*3. & penes Sanchez, Sot. *lib.*2. *de iuſt. quæſt.*3. *artic.*8. *ad* 3. Lopezius, Loazes, & alij. Cum quibus ſint nouiſſime Baunius *tract.*12. *quæſt.*1. *de impedim. cognat. aſſer t.* 2. *pag.*723. (*quamuis quæſt.* 1. *ſequenti aſſert.*3.contrarium videatur ſentire cum Soto) Perez *de Matrim. diſput.*33.*ſect.*3.*num.*11. vbi docet, quod etiamſi ſolus pater & filia: vel mater & filius ſupereſſent in mundo, non foret licitum in eo caſu matrimonium contrahere, nec Deum poſſe talem facultatem concedere. Sed hoc vltimum minime eſt admittendum, vt bene probat Baunius *quæſt.*2. *cit.aſſert.*3.

Qvæstio VI.

An etiam in omnibus aliis gradibus rectæ lineæ, præter primum, dirimat conſanguinitas matrimonium, iure naturali?

AFfirmant dirimere in quocumque gradu lineæ rectæ, etiam vſque ad Adamum, ita vt, ſi ille dum viueret viduus eſſet, aut ſi modo reſurgeret, nullam poſſet fœminam in vxorem valide ducere, Scot. Victoria, Vaſquez, Toledo, Petr. de Ledeſma, quos, & alij, vſque ad quinquaginta & tres Doctores, refert Sanchez *lib.* 7. *diſput.*51. *num.* 12. Quibus addi poſſunt Ægidius *diſput.*31.*dub.*1.Rebellus *lib.* 3. *quæſt.* 5. *num.*12. Reginald.*lib.*31.*num.*119.Villalob. *tract.*14. *diff.*8.*num.*5. Torrebl. *lib.*2. *practicar. cap.* 15.*ſect.* 8. *num.*72. Hurtado *diſp.*17.*diff.*4. Qui etiam citat Baſilium *lib.*7.*cap.*31. Sed male profecto, cum oppoſitum expreſſe doceat, vt ſtatim.

Sed probabiliùs reſpondeo: non dirimere matrimonium inquocumque gradu, ſed in aliquo eorum dictam prohibitionem terminari. Sic S. Thomas 2. 2. *quæſt.*154.*art.*9. *ad* 3. & ibi Caietanus & alij mox citandi.

Qvæstio VII.

An prohibitio matrimonij in recta linea, ad aliquos alios gradus, præter primum, extendatur?

AFfirmat Couar.2.*part.cap.*6. *de matrim.*§.6. *numero* 12. extendi hanc prohibitionem irritantem, vſque ad gradum vigeſimum, & non vltra. Alij vero, dicunt, extendi ſolum vſque ad ſeptimum gradum. Ita Lopezius 2.*part. inſtruct. de matrimon. cap.* 49. Alij vſque ad 4. gradum. Ita Lopezius 2. *part.inſtruct. de matrim. cap.*49. Alij vſque ad 4. gradum. Ita Roſella. Angel. Palac. & alij penes Sanchez infrà. Alij tandem docent hanc prohibitionem protrahi ad 2. tantum gradum, & vſque ad illum, & non amplius, eſſe irritum, iure naturæ matrimonium; vt inter parentes, & filios auos, & nepotes.

Sed probabiliùs reſpondeo: non extendi, vltra primum gradum, Itaque in nullo alio gradu lineæ rectæ præter primum, eſt irritum matrimonium, iure naturæ. Vnde ſolum matrimonium Patris cum filia; vel filij cum matre, eſt irritum hoc iure, non vero cætera, vt matrimonium inter auum, & nepotem, attento hoc naturæ iure. Sic D.Thom. Caiet.*loc.cit.*Sanchez *lib.*7. *diſp.*51. *num.*19. & penes ipſum, vterque Ledeſma, Sa, Vega, Llamas, & alij, vſque ad quatuordecim Doctores. Quibus addi poſſunt Filliuc. *tract.*10. *part.*2.*cap.*1.*num.*180. Bonac.*quæſt.*3.*punct.*5. §.1.*num.*7.Candid.*loc. citat. dub.* 4. & 5. Machado *libro* 3.*part.*1. *tract.*11.*docum.*5.*num.*8.& Baſilius *lib.* 7. *cap.*31.*num.*4. Vbi ſic ait: Deinde exiſtimo tantum in primo gradu lineæ rectæ, ſcilicet matrimonium Patris cum filia, filij cum matre prohibitum, & irritum eſſe iure naturali. *Et infrà, num.* 6. *Sic dicit*: at vero in aliis gradibus rectæ lineæ matrimonium non eſſe irritum, iure naturali, mihi perſuadeo in primis, quia nullam ad id aſſerendum firmam, nec veroſimilem, rationem inuenio, &c. *Et deinde.* Vnde, neque exiſtimo ſecluſo iure poſitiuo, eſſe culpam lethalem contrahere in gradibus conſanguinitatis rectæ lineæ, ſaltem vltra ſecundum, vel tertium gradum. Nam iam deinceps non cernitur in illis grauis irreuerentia, ex quo petenda eſt tota ratio malitiæ. Sic ille. Male ergo citatur ab Hurtado pro ſententia prima relata *quæſt.*6. Tenent etiam Cornejo *diſput.*7.*dubio* 12. *pagina* 979. Ochagauia *tract.*3.*quæſtione* 55. *numero* 3. & alij, quos ſectantur Baunius *quæſtione* 2. *cit.in fine.* Palaus *diſputat.*4.*punct.*6. *numero* 9. & Trullench *dubio* 7.*num.*7.

***

Qvæstio

Digitized by Google

QVÆSTIO VIII.

An Matrimonium initum cum conſanguineo in aliquo gradu, vltra primum, lineæ tranſuerſalis, ſit irritum iure naturæ?

AFfirmant eſſe irritum, iure naturali, matrimonium initum cum conſanguineo in gradibus prohibitis Leuit. 18. Ricard. Paludan. Durandus, & alij viginti duo Doctores, quos pro hac parte citat Sanchez *lib.7.diſp. 52. num.5.* Et ita defendunt eſſe irritum, iure naturæ matrimonium contractum inter fratres, & ſorores; & inter nepotem, & amitam, vel materteram, Hiſpane, *entre ſobrino, y tia, hermana de padre y madre.*

Sed certiſſimè reſpondeo: tale matrimonium, nullo modo eſſe irritum iure naturali. Quia id expreſſe deffinit Innoc. III. *in cap. Gaudemus de diuort.* Dum ait: Matrimonia infidelium in ſecundo, tertio, & aliis gradibus contracta, non eſſe diſſoluenda, cum ad fidem veniunt, ex eo, quod illi non teneantur legibus Canonicis: ergo conſanguinitas in his gradibus, præter primum, canonicum tantum eſt impedimentum. Deinde id ipſum definitur in Conc. l. Agatenſ. *cap.61.* & in Aurelian. IV. *cap.27.* Et in aliis, vt videre eſt apud Baſilium *cap.31.* & Sanchez *loc.cit.num.6.* & penes ipſum, viginti octo Doctores; inter quos Valentia ait; iam omnes Ortodoxos in hoc conuenire, nulloque modo eſſe tolerandum contrarium errorem, quem olim aliqui catholici ſenſere.

QVÆSTIO IX.

An ſaltem, matrimonium contractum in primo gradu lineæ tranſuerſalis, nempe, inter duos fratres, ſit irritum iure naturali?

AFfirmant Sotus, Valentia, Henriquez, vterque Ledeſma, Tolet, & alij, vſque vndecim Doctores, quos refert, & ſequitur Sanchez *loc. cit. numero* 11. Vaſquez 1.2. *diſput.* 112. Rebell. *lib.3. quæſt* 5. *num.*13. Ponac. *quæſt.3. punct.5. num.*12. Gutier. *cap.*98. *num.*20. Villalob *tract.*14. *diff.8. num.6.* Ochagau *loc. cit. num.6.* Ioan. de Cruce *quæſt.4. de matrim. artic.4. concl.3.* & dicit valde probabile Candidus *loc. cit. dubit.8.* & alij, docentes tale matrimonium, non ſolum eſſe illicitum (in quo omnes conueniunt) ſed irritum iure naturali, atque adeo indiſpenſabile à Pontifice.

Sed probabilius reſpondeo: Adhuc matrimonium inter fratres, non eſſe irritum iure naturali; ſed tantum poſitiuo, olim diuino, in lege veteri, nunc verò Eccleſiaſtico, ideoque poſſe, iuſta ſubſiſtente cauſa, in eo diſpenſari à Pontifice. Ratio eſt. Quia ex vna parte, non eſt vnde colligatur præceptum iuris naturalis, irritans huiuſmodi matrimonium, vt optime probat Baſilius *lib.7. cap. 32. à num.3. vſq. ad* 14. Et ex alia, ceſſant rationes, propter quas natura irritauit illud inter Patrem, & filiam; cum duo fratres, nec ſunt vna caro, nec inter eos repugnet æqualitas; nec vnus debeat naturaliter alteri reuerentiam, & ſubiectionem: ergo. Sic D. Thomas 2.2. *quæſt.* 154. *art.9. ad* 3. ibique Caiet. Scot. *in 4. diſt.40. quæſt. vnica, art.2.* Durand. *quæſt. vnica, num.9.* & alij viginti & ſex Doctores, quos citat, pro hac parte, Sanchez *loc. cit. num.*11. Quibus addi poſſunt Baſilius *loc.cit.* Ægid. *diſput.31. num.*19. Hurtado *diſput.17. diff.* 5. Corneio *diſp. 7. dub.13. & vltimo*, Candid. *loc.cit. num.75.* & alij. Qui bene inferunt, non eſſe ſeparandos infideles fratres, qui matrimonium contraxerunt, quando conuertuntur ad fidem, cum non fuerit prohibitum, prohibitione irritante, naturali iure. Sic etiam tenet Palaus *punct. 6. cit. (per errorem 7.) num.* 11. qui id probat, ex eo quod id, quod iuri naturali contrarium eſt, omnes gentes deteſtantur, nulloque tempore eſſe licitum reperitur: at coniugia fratrum in principio mundi (non iam) licita fuerunt: ergo. Sic etiam Trullench *lib.7. cap.9. dub.7. num.* 8. Baunius *quæſt.2. de impedim. cognat. pag.*724. Martin. Perez *de Matrim. diſp.28. ſect.5. num.4.* & Diana *part.8. tract.1. reſol.*70 Caramuel & Eſcobar penes ipſum. Ex quo rectè probat poſſe Pontificem diſpenſare, vt fratres & ſorores contrahant inter ſe matrimonium.

QVÆSTIO X.

An conſanguinitas dirimat iure Eccleſiaſtico, matrimonium vſque ad quartum gradum, & non vlterius?

REſpondeo: dirimere, vſque ad quartum tantum gradum incluſiue, & non amplius. Nam licet olim, iure antiquo, matrimonia inter conſanguineos, non ſolum vſque ad quintum gradum (vt forte per errorem Typographi, ait Cornejo *dub.*14.) Sed vſque ad ſeptimum, inita eſſent prohibita, & irrita, vt conſtat, *ex cap. Ad ſedem 35. quæſt.5. ex cap. Nullum.* 35. *quæſt.3.* Nunc tamen iure moderniori, reſtrictum eſt hoc impedimentum vſque ad quartum gradum incluſiue (vt ſic, vel fœdera amicitiæ inter plures dilatarentur, vel quia fortè, virtus viri generantis non communicat ſanguinem, & indiuidualem quandam ſimilitudinem, niſi vſque ad 4. gradum, vt ex Ariſt. Plinio, & aliis docet Torrebl. *loc.cit. num.*76.) Quæ reſtrictio intelligenda eſt in omni linea, ſiue tranſuerſali, ſiue recta. Vnde quicumque Conſanguinei: vltra quartum graduum poſſunt matrimonio iungi: non vero intra illum, quia eo ipſo eſt nullum, vt conſtat *ex cap. Non debet. de conſangin.* & ex Trident. *ſeſſ.*24. *capite* 5. Et tenent omnes Doctores. Legantur D. Thom. 2.2. *quæſt.*197. *art.9.* Sanch. *lib.7. diſp.*53. Baſilius *loc.cit.* & alij.

§. II.

De Cognatione Spirituali.

QVÆSTIO XI.

Quit ſit Cognatio ſpiritualis?

REſpondeo: Quod eſt *Propinquitas quadam perſonarum, ex collatione, aut receptione Baptiſmi, vel Confirmationis, proueniens.* Sic colligitur ex *cap. De eo, & cap. ſiquis filiaſtrum. de cognat. ſpirit.* Et tenent omnes DD. Legantur Sanchez *libro 7. diſputatione* 54. Baſilius *libro 7. à capite* 37. & alij mox citandi.

QVÆSTIO XII.

An cognatio ſpiritualis dirimat matrimonium, ſolo iure Eccleſiaſtico?

REſpondeo: affirmatiuè. Et conſtat: quia hæc cognatio in primis, non dirimit iure naturæ: cum ſolùm contrahatur ex Sacramentis Baptiſmi, & Confirmationis, quæ non habuerunt ortum ex iure naturæ, ſed ex Chriſti inſtitutione. Deinde non dirimit iure diuino, cum nullus ſit locus ſcripturæ, ex quo id colligatur: ergo ſolùm dirimit iure Eccleſiaſtico, habito *in cap. 1. de cognat. ſpirit. in 6. cap. Martinus. & cap. veniens. eo tit.* & ſupponitur in Trident. *ſeſſ.24. de matrim. cap.2.* & tenent omnes cum D. Thom. *diſt.42. quæſt.* 1. *ar.1.* Legantur Sanch. *loc.cit. n.2.* & Baſil. *loc.cit. cap.39.*

QVÆSTIO

Digitized by Google

QVÆSTIO XIII.

An huiuſmodi cognatio matrimonium impediens, ſolum ex Sacramentis Baptiſmi, & Confirmationis naſcatur?

RESpondeo: ſolummodo ex illis naſci. Sic enim deciditur *in cap.fin. de cognat. ſpirit.in 6.* Cuius deciſionis ratio eſt: quia cognatio ſpiritualis ſolum contrahitur ex ſpirituali generatione, ſicut cognatio carnalis ex generatione carnali: at generatio ſpiritualis ſolum eſt duplex, vna per baptiſmum, in qua regeneratur homo, quaſi fouendus, intra vterum Eccleſiæ, & altera per confirmationem, per quam iam baptizatus, roboratur, & quaſi extra ſpiritualem vterum Eccleſiæ foris exponitur: ergo. Sic omnes authores. Sanchez *lib.7. diſp.54. num.6. & diſput.55. num.3. & 4.* Ægidius *diſput. 32. dub.2.* Baſilius *lib.7. cap.38.num.1.* Hurtado *diſp.18.diff.1.* Cornejo *diſp.7. dub.15.* & alij.

QVÆSTIO XIV.

An ſaltem ex Sacramento Pœnitentiæ naſcatur cognatio quadam ſpiritualis inter Confeſſarium, & fœminam pœnitentem, quæ licet non inducat effectum impeditiuum matrimonij, inducat peccatum inceſtus, ratione cuius, accesſus carnalis ad filiam confeſſionis ſit neceſſario confitendus?

AFfirmant Sanchez, Ægid.*loco citato*, Nuñus, Fagundez, & alij quam plures, quos retulimus *1. part.tract.5.diſput.8.§.3.quæſt.51.*

Sed probabiliùs reſpondeo: nunc ſaltem, talem cognationem non contrahi. Quia licet olim (iuxta aliquorum ſententiam) iure Eccleſiaſtico inducta fuerit, iam certe abolita eſt, vel contraria conſuetudine; vel conſtitutione Bonifacij VIII. relata *in cap. finali de cogn.ſpirit.in 6.* Quare in peccato commiſſo cum filia confeſſionis nec inceſtus, nec ſacrilegium eſt, nec neceſſario hæc circunſtantia in confeſſione aperienda, vt diximus *1. part.loc.cit.* Sic Baſilius *libro 7. cap. 38. num. 7.* Sà *verb. confeſſio.num. 25.* in editione Romana; Imò, in antiqua *num. 26.* Vnde non bene Baſilius ait: In antiqua impreſſione explicandam eſſe hanc circunſtantiam, Emmanuelem Sà docuiſſe. Nam in vtraque editione hæc eademmet verba habet: *Peccatum fuiſſe cum filia confeſſionis, non eſt neceſſariò explicandum (& ſi quidam putant) non eſt enim id inceſtus.* Sic Sa, in editione Antuerpiana edita anno 1599. Verum eſt quod in editione antiqua edita Matriti anno 1600. contrarium dicat. Sed certè errore Typographi. Legantur dicta à nobis *1.part.loc. cit.* & Trullench *lib.7.cap.9.dub.8.num.3.*

QVÆSTIO XV.

Inter quas perſonas contrahatur hoc cognationis impedimentum?

REſpondeo: quod contrahitur inter baptizantem, vel confirmantem, & baptizatum, & confirmatum. Inter baptizatum, & confirmatum, & eorum patrinos. Inter parentes baptizatorum, vel confirmatorum, & patrinos. Et tandem inter parentes, & baptizantem, & confirmantem: Sic habetur in Trident. *ſeſſ.24. cap.2.* de quo egimus *1.part.tract.2.diſp.7. & tract.3.diſp.5.*

QVÆSTIO XVI.

An infidelis baptizans filium fidelis contrahat cognationem cum baptizato, ac eius parentibus?

AFfirmant Gloſſa *cap.in baptiſmate.verb.ſuſciperet de conſer.diſt.4.* Angel.*ver. Baptiſm.8.num.1.* Sot. *diſt.4.quæſt.vni.art.5.* Ledeſma *1.4. quæſt.8. art.7. dub. vni.concl.4.* Henriquez *lib. 12. cap. 3. num. 4. iuncta Gloſſa lit.T.& cap. 11. num.2.* Nec non Bellarmin. & Comitolus apud Baunium mox citandum.

Sed longè probabiliùs, reſpondeo: non contrahere. Quia, qui nondum eſt ſpiritualiter natus per baptiſmum, non poteſt eſſe cognatus ſpiritualis alterius: ſicut qui nondum eſt natus carnaliter, nequit eſſe cognatus carnalis alterius. Sic D. Thom. *in 4. diſt.42.quæſt.1.art.3.quæſt.1. ad 3.* Nauar. *cap.22. numero 36.* Quos, & alios triginta & ſeptem, Doctores refert, & ſequitur Sanchez *lib.7. diſp.60.num.7.* Baſilius *lib.7. cap.40. num. 2.* Ægidius *diſput. 32. num.25.* Hurtado *diſput.18. diff.2. num.6.* Ochagauia *tract. 3. quæſt.57.num.3.* Baunius *tract.12. de cognat.ſpirituali quæſt.4.verſ. Quid ſi infideles.*

QVÆSTIO XVII.

An fidelis baptizans filium infidelis, contrahat cognationem cum Patre infideli, quamuis hic; eam cum baptizante non contrahat?

AFfirmant, Diu. Antonin. *3. part.tit.11.cap.13. §.14.* Angel. *Matrimon.3. num 11.* Syluest. *matrim.8.quæſt.7. dicto 12.* Henriquez *lib.12.cap.11. numero 3.* Viualdus & alij vndecim Doctores, penes Sanchez.

Sed, longè probabiliùs reſpondeo: non contrahere. Quia (vt ſupra eſt habitum) infidelis baptizans, nullam cognationem contrahit cum baptizato: ergo, pari ratione, nec fidelis baptizans contrahet cognationem cum infideli patre. Sic D. Thom. *in 4. diſt. 42. quæſt.2 art.3.* Cornejo *diſp.7.dub.16.pag.984.* Vterque Ledeſma, Rodrig. Sot. Palac. & Vega, quos citat, & ſequitur Sanchez *lib.7.diſput.60. num. 14.* Baſilius *libro 7. cap.40.num. 2. 3. & 4.* Ochagau. *loc.cit.num 4.*

QVÆSTIO XVIII.

An ſaltem, ſi fidelis baptizet filium infidelis. v. g. Mariæ non baptizatæ, ſi poſteà hæc baptizetur, dicta cognatio conualeſcat?

AFfirmant, & à fortiori, *quæſt. præcedenti*, pro prima ſententia relati. Quibus adhærent Hurtado, & Ochagau.*loc.cit.*

Sed probabiliùs reſpondeo: non conualeſcere, nec oriri talem cognationem cum dicta Maria, etiam ſi poſtea baptizetur. Primò, quia quod à principio fuit irritum, nequit conualeſcere. *Reg. in 6. Non firmatur.* Secundò. Quia huiuſmodi ſpiritualis cognatio, iuxta Eccleſiæ inſtitutionem, non contrahitur, niſi per ipſum Sacramentum: ergo, nec ante illud, neque poſtquam illud tranſiit. Sic Sanch. *loc. cit. num. 15.* Barth. de Ledeſm. Alex. de Neuo, & alij, penes ipſum. Cornejo *loc. cit. pag. 985.* Ægid. *diſput. 32. numero 25.* (Vnde non bene citatur ab Hurt. pro vtraque ſententia) Bonac. *quæſt. 3. punct.5. §.2.num.21* Luyſius *in ſumm.2.part.cap.116. dubit. 16.* & ali(. Nota, quod reliqua, quæ hic deſiderare potes, inuenies *1. part.tract.2.de Baptiſm. diſp.7. & tract.3. de Confirm. diſput. 5.*

§. III.

Digitized by Google

§. III.

De Cognatione legali.

QVÆSTIO XIX.

Quid ſit Cognatio legalis?

RESpondeo: quod eſt propinquitas quarundarum perſonarum ex adoptione alicuius proueniens. Sic Scholaſtici *in 4 diſt.42.* Canoniſtæ 30. *quaſt.3. cap. 1. & cap. 1. de cognatio. legali.* Legantur Sanchez *lib.7. diſp.63.* Bonac. *quaſt.3. punct.5.§.3.* Filliuc. *tract.10.2. part.cap.5.* & alij mox citandi. Qui omnes notant; hanc cognationem dici *legalem*, eo quod à lege introducta ſit.

QVÆSTIO XX.

Quid ſit Adoptio?

RESpondeo: quod iuxta Iuriſperitos, eſt actus legitimus, per quem fit filius, vel nepos, qui non eſt filius, vel nepos natura. Sic colligunt *ex §. Adoptio. inſtit. de Adoptio. & lib.7. tit.7. part.4.*

Iuxta Theologos vero, Adoptio eſt *Aſſumptio legitima extraneæ perſonæ in filium, vel nepotem, vel deinceps; inuenta ad ſolatium eorum, qui filiis carent.* Dicitur: *Aſſumptio Legitima.* Quia debet fieri ſecundum formam legum; & merito, cum ab ipſis legibus introducta ſit. Dicitur deinde; *Extranea perſona.* Quia adoptio debet eſſe illius perſonæ, quæ non ſit in poteſtate adoptantis, vt eſt filius, vel hæres; ſed alterius cuiuſcumque, ſiue ſit conſanguinea, ſiue non. Dicitur tandem, *in filium, vel deinceps.* Quia nemo poteſt adoptari in Patrem, vel Fratrem; ſicut poteſt in filium, nepotem, &c. Quia adoptio eſt quædam legalis, ſeu artificialis generatio, generationem naturalem imitans. Sic omnes. Legantur Sanchez, & Bonac. & Filliuc. *loc. cit.* Doctus Didacus de Narbona *lib. de ætate, &c. anno 1. quaſt.11 num.4. anno 7. quaſt.15. num.4. & anno 60. quaſt.13.*

QVÆSTIO XXI.

Quotuplex ſit Adoptio?

RESpondeo: Quod eſt duplex. Altera perfecta, per quam adoptatus tranſit perfecte in poteſtatem adoptantis; & hæc dicitur *abrogatio*, ſeu *adrogatio.* Altera imperfecta, per quam adoptatus, non tranſit in poteſtatem adoptantis, & hæc, communi nomine retenta, dicitur, *ſimplex adoptio.* Inter hæc autem aliqua ſunt diſcrimina, quæ, quia non ſunt noſtri inſtituti, libenter adnotare omitto. Legantur Sanchez *lib.7. diſp.63.* Bonac. *quaſt.3. punct.5.§.3.* & Cornejo *diſp.7. dub.18.* Trullench *lib. 7. cap.9. dub. 9. à numero 4.* & Palaus *tom.5. diſputat. 4. punct. 9. à numero 3.*

QVÆSTIO XXII.

An adoptio dirimat matrimonium?

NEgarunt Ioan. Andreas, & Speculator, apud Baſilium *lib.7. cap.41. num.2.* exiſtimantes, ſolùm impedire matrimonium; non verò initum dirimere.

Sed certiſſimè reſpondeo: dirimere. Quia ſic definitur *in capit. Ita diligere. cap. Per adoptionem. 30. quaſt.3. & cap. vnico. de cognat. legali.* Quibus leges ciuiles, id idem ſtatuentes probantur: adiuncta definitione Trident. *ſeſſ.25. can.3. & 4.* Cuius ſtatuti ratio deſumpta fuit: tum ex reuerentia naturali, quam adoptati debent Parentibus adoptantibus: tum etiam ex honeſtate, quam fratres naturales, & adoptati ſeruare debent, ne ex conuictu periclitetur eorum pudicitia. Quia cum filius adoptiuus habitet in domo Patris adoptantis, ſicut filius naturalis, ideo legibus humanis prohibitum eſt, matrimonium inter ſe contrahi, ne facile eis pateat concupiſcentiæ locus. Sic Sanchez *lib.7. diſputat.63.* Baſiliu *libro 7. loco citato*, Rebellus *libro 3. quaſtione 7. numero 5.* & omnes.

QVÆSTIO XXIII.

An vtraque adoptio, tam perfecta, quam imperfecta dirimat matrimonium?

NEgant Syluest. *matrim.8. quaſt.8. dicto 4.* Sot. *diſtinct.42. quaſt.... art.2.* Henriq. *lib.12. cap.12. numero 3.* Petrus Ledeſma *quaſt.57. art.2.* & alij, quos refert, & ſequitur Sanchez *loc. cit. num. 9.* Cornejo *diſput.7. dub.18. pag.991.* Bonac. *quaſt.3. punct.5.§. 3. num.2.* Regin. & Ægid. penes ipſum. Ochag. *tract.3. de matr. quaſt.68.* Filliuc. *tract.10. part.2. cap.5. num.199.* Layman *libro 5. tractatu 10. part. 4. cap. 7. numero 3.* Syluius *in 3. part. quaſtione 67. art. 2.* Tannerus *in 3. parte diſputatione 8. quaſtione 4. dubio 4. numero 74.* Ludouicus de S. Iuan. *de matrim quaſt.6. art.11. dub.2. concl.4.* Machado *loc. cit. docum. .0. num.15. pag. 619.* & Diana *part.4 tract.4. reſol.120.* exiſtimantes, quod licet vtraque adoptio impediat matrimonium, non tamen vtraque dirimat, ſed ſolum adoptio perfecta, quæ adrogatio dicitur. Imo Diana hæc omnino non concedit. Addit enim hæc verba: Non deſinam hic obiter adnotare, Ochagauiam, Tannerum, & alios penes ipſum, probabiliter docere, ex adoptione imperfecta, neque oriri impedimentum impediens: licet Ludouicus de S. Iuan, & alij etiam Doctores probabiliter contrarium aſſerant, Ita ille.

Sed probabiliùs reſpondeo: vtramque adoptionem, non ſolùm impedire matrimonium; ſed etiam dirimere. Quia vtraque, eſt vera, & ſimpliciter adoptio: at in textibus iuris citatis, abſolute decernitur, quod adoptio dirimat: ergo vtraque dirimit. Nam vbi iura non diſtinguunt, nec nos diſtinguere debemus; niſi inde aliqua turpitudo ſequatur, quam ex hoc ſequi non videmus. Sic Scot. Tolet. Petrus Sotus Lopez, Ricard. Palud. Roſella, quos, & alij vſque ad triginta, & ſeptem Doctores refert, pro hac parte, Sanchez *lib.7. diſput.63. num. 8.* Et vltra illos Baſilius *lib.7. cap.41. num. 2.* Rebellus *lib. 3. quaſt.7. num. 15.* Gutierrez *de matrim. cap.102. num.5.* Hurt. *diſp. 19. diff.2.* Villalobos *tract. 14. diff.10. num.7.* Luyſius de Torres *in ſum. part. 2. cap.117. dub.2.*

QVÆSTIO XXIV.

Quot ſint ſpecies Cognationis Legalis?

RESpondeo: quod tres. Prima eſt, *in linea recta*, aſcendentium, & deſcendentium, ſcilicet. Patris adoptantis, & filij adoptati, & deſcendentium eius vſque ad quartum gradum.

Secunda eſt, *in linea tranſuerſali*, inter adoptatum, & filios carnales adoptantis.

Tertia ſpecies eſt, quaſi *legalis affinitatis*, inter adoptantem, & vxorem adoptati: & inter adoptatum, & adoptantis vxorem. Sic omnes. Legantur D. Thom. *in 4. diſt.42. quaſt.2. art.5.* Sanchez *lib. 7. diſput. 63. num.7.* & Baſil. *lib.7 cap.41 num.3.*

QVÆSTIO

Digitized by Google

QVÆSTIO XXV.

An Legalis cognatio dirimat, ſecundum omnes has tres ſpecies, Matrimonium?

NEgarunt quidam, quos tacito nomine, refert Hoſtienſ. *cap. vnico. de cognat. legali. num.* 3. exiſtimantes, ſecundam ſpeciem cognationis, non obſtare matrimonio contrahendo. Negarunt deinde, Speculator, Ioan. And. Præpoſit. & Gaeta, apud Sanchez, ſentientes, nec tertiam ſpeciem legalis cognationis, matrimonium dirimere.

Sed certiſſimè reſpondeo: Cognationem legalem ſecundum omnes tres dictas ſpecies matrimonium dirimere. Cum hac licet differentia, quod prima, & tertia, ſpecies dirimunt matrimonium in perpetuum, etiamſi adoptio legitime ceſſet: at verò ſecunda ſpecies non dirimit in perpetuum, ſed quandiu durat adoptio, quod conſtat *ex cap.* 1. 30. *quæſt.* 3. *& ex cap. vnico de cognat. legali.* Extinguitur autem adoptio, vel morte ciuili, vel naturali, vel emancipatione; vel ſi adoptatus contrahat inceſtuoſas nuptias, vel tandem, ſi adoptatus fiat Patricius, vel Epiſcopus. Sic Nauar. vterque Sot. omnes tres Ledeſmas, quos, & alios, vſque ad quinquaginta & vnum Doctores refert, & ſequitur Sanch. *lib.* 7. *diſp* 63. *num.* 15. Sic etiam Baſil *loc. cit. num.* 4. Rebel. *lib.* 3. *quæſt.* 7. *num.* 4. Villalob. *loc. cit. num.* 10. & omnes communiter.

QVÆSTIO XXVI.

An Duo, ab eodem adoptante, adoptati (v. g. Petrus, & Maria) poſſint inter ſe, validè matrimonium inire?

NEgant Angel. *V. Matrim. impedim.* 3. Petrus de Ledeſma *quæſt.* 57. *art.* 3. Barthol. de Ledeſma *dubit.* 47. *de matrim.* Ochagau. *tract.* 3. *quæſt.* 58. Ludou. de S. Iuan. *quæſt.* 6. *de matrim. art.* 11. *dub.* 5. & Meratius *In ſum.* D. Thom. 3. *tom. diſp.* 9. *de matrim. ſect.* 10. *num.* 3.

Sed probabilius reſpondeo: poſſe. Quia nullo iure eſt inter illos ſtatuta cognatio. Sic Couar. Sa, Enriquez, & alij viginti tres Doctores, quos citat, & ſequitur Sanchez *lib.* 7. *diſput.* 63. *num.* 28. Et vltra illos, Baſil. *cap.* 41. *cit. num.* 4. Rebell. *loc. cit. num.* 12. Hurtado *diſp.* 19. *diff.* 3. Bonacina *quæſt.* 3. *punct.* 5. §. 3. *num.* 7. Cornejo *diſput.* 7. *dub.* 19. *pag.* 992. Diana *part.* 4. *tract.* 4. *reſol.* 121.

QVÆSTIO XXVII.

An Adoptatus poſſit matrimonium inire cum filia naturali adoptantis, ſi ſit illegitima?

AFfirmant Nauar. *cap.* 22. *num.* 45. Vterque Ledeſma, Enriq. & alij triginta & vnus authores, quos refert, & ſequitur Sanchez *loc. cit. num.* 30. Et etiam, Perez, Ægidius, & Sa, quos citat, & ſequitur Bonac. *loc. citat. num.* 8. Cornejo *loc. cit.* Ludouicus *loc. cit. art.* 11. *dub.* 4. *pag.* 978. & Diana *loc. cit.*

Sed probabiliter æquè, reſpondeo: non poſſe. Quia, re vera, ex iure, etiam filius naturalis illegitimus habet cognationem naturalem cum adoptato; cum iura non diſtinguant, & eadem militet ratio de omnibus filiis naturalibus legitimis, vel illegitimis. Sic Angel. Abbas, & Gregor. Lopez penes Sanchez. Quibus addo Baſilium *loc. cit. num.* 4. & 8.

QVÆSTIO XXVIII.

An cognatio legalis in recta linea deſcendentium, extendatur, & ſolum, vſque ad quartum gradum?

NEgant quidam, docentes ſolùm extendi dictam cognationem vſque ad ſecundum gradum. Ita Enriquez *lib.* 12. *cap.* 19. *num.* 3. per hæc verba: Prima ſpecies in linea recta erat iure ciuili vſque ad quartum gradum, inter adoptantem, & filiam adoptatam cum poſteris eius. Hæc, vtroque iure, irritabat matrimonium, etiam in quarto gradu, nec tollitur diſſolutione adoptionis, aut emancipatione adoptati; ſed nunc videtur limitari ad ſecundum gradum à ſimili, ſicut limitatur affinitas fornicaria: quia militat eadem ratio, cum vtrumque ſit impedimentum mere humanum. Ita Enriquez. Et poſt illum, Torreblanca *lib.* 2. *practicar. cap* 15. *ſect.* 8. *num.* 81. Qui citat pro hac parte Nauarrum *in man. cap.* 22. *num.* 72. Thomam Sanchez *lib.* 7. *diſput.* 65. *num.* 32. Gutierrez *de matrim. cap.* 102. *num.* 5. Bonacin. *quæſt.* 3. *punct.* 5. §. 3. *ex num.* 5. Sed certè omnes citat male; quod non eſt nouum illi.

Negant deinde alij Doctores, aſſeuerantes, præfatam cognationem protrahi vſque in infinitum. Et ita adoptantem nec cum adoptato, nec cum aliquo deſcendente illius in infinitum, poſſe matrimonium contrahere. Ita D. Thom. *in* 4. *diſt.* 41. *quæſt.* 2. *art.* 3. & ibi Palud. D. Anton. Silueſt. Tabiena, Veracruz. Barthol. de Ledeſma, & alij, quos refert Sanchez *loc. cit. num.* 31. & quodammodo ſequitur *num.* 34. per hæc verba: Quare veriorem eſſe cenſeo ſententiam, quam tradit Greg. Lopez *L.* 7. *verb. Nunca & L.* 8. *fin. tit.* 7. *part.* 4. *vbi* §. *Ergo non omnes Inſtit. de Nuptiis,* in quantum decidit cognationem legalem inter adoptantem, & adoptantis deſcendentes protrahi in infinitum, intelligit de aſcendentibus adoptantibus, & deſcendentibus adoptati, & non de aliis, &c. Ita Sanchez, poſtquam *nu.* 33. reiecerat ſententiam Henrici. Malè ergo citatur pro ſua, à Torreblanca.

Sed probabilius reſpondeo: dictam cognationem extendi, & ſolum, vſque ad quartum gradum, & vſque ad hunc dumtaxat, dirimi matrimonium, inter adoptantem, & adoptatum: ac adoptati deſcendentes. Sic tenet in primis inter Canoniſtas, Nauarrus *cap.* 22. *num.* 45. *fol. mihi* 124. per hæc verba: Ex quibus ſequitur, inter adoptantem, & adoptati matrem hanc cognationem contrahi, & quod adoptans aliquam in filiam ſuam, non poteſt cum illa, nec aliqua eius deſcendente intra quartum gradum matrimonium contrahere: quia ſunt tanquam aſcendentes, & deſcendentes. Ita ille. Bonacina. Ioan. à Torreblanca pro ſe citato) *num.* 4. Sic dicens. Cognatio legalis contrahitur primo, inter adoptantem, & adoptatum, & adoptati deſcendentes vſque ad quartum gradum. Ita ille. Quod idem repetit *num.* 5. Ex quo conſtat, quàm male citet hos tres authores, quos legi, Torreblanca. Tenet etiam Baſilius *lib.* 7. *cap.* 41. *num.* 3. Sotus etiam, Toletus, Sa, Valentia, Petrus de Ledeſma, & alij penes Sanchez *num.* 32. Ludouicus de S. Iuan. *quæſt.* 6. *art.* 11. *dub.* 3. & alij. Qui omnes ſine difficultate concedunt, ſecundam & tertiam ſpeciem cognationis in primo gradu terminari.

***

Digitized by Google

DISPVTATIO XIV.

De impedimento criminis.

QVÆSTIO PRIMA.

Quot ſunt crimina, quæ Matrimonium dirimunt?

RESPONDEO: quod ſunt duo, ad quæ reducuntur tria, vel quatuor, quæ aliqui referunt, nempe, Homicidium, & Adulterium. Hæc enim crimina impediunt, & dirimunt matrimonium, non iure naturali, aut diuino, ſed ſolo iure Eccleſiaſtico, quo introductum fuit hôc impedimentum ad conſulendum incolumitati coniugum, & ſummo amori *cap.1. de conuer. infidelium. cap. ſi quis viuente* 31. *quæſt.* 1. *&* *cap.*1.2.3.4 5. *&* 6. *de eo, qui duxit in matrim.* & ex Trident. *ſeſſ.* 24. Sic omnes Doctores. Qui inde bene colligunt matrimonium ſcilicet; Dauid cum Berſabæ, poſt adulterium, & viri occiſionem, fuiſſe validum, omni diſpenſatione ſecluſa, quia non fuit contra ius naturale, aut diuinum: ſed neque contra Eccleſiaſticum; cum eo tempore non extaret. Legantur Sanchez *lib.* 7. *diſp.* 78. Cornejo *diſp.* 7. *dub.* 20. & alij mox citandi.

QVÆSTIO II.

An homicidium coniugis factum ab altero coniuge, non animo contrahendi matrimonium cum altero, ſed ex odio, aut, vt liberius veneri inſeruiat, dirimat matrimonium ſubſequens?

AFfirmant Scot. *in* 4. *diſt.* 35. *quæſt. vnica.* Caiet. *in ſum. verb. Matrim. cap.*1. *impedim.* 5. Petr. Sot. Armilla, Angres, Ouand. Pedraza, & alij, penes, Sanchez *lib.* 7. *diſp.* 78. *num.* 13. exiſtimantes, non eſſe neceſſariam, ad incurrendum hoc impedimentum, occiſoris intentionem de contrahendo cum alio, matrimonio.

Sed probabiliùs reſpondeo: non dirimere. Quia probabilius eſt, ad incurrendum hoc impedimentum, neceſſarium eſſe, quod homicidium fiat, animo contrahendi matrimonium, poſt coniugis mortem. Tum, quia ſic colligitur, *ex cap. Si quis viuente. cit. & ex cap.* 1. *de Conuerſ. infidel.* Tum etiam. Quia finis huius impedimenti fuit, ne quis deſiderio contrahendi matrimonium cum amaſio, coniugem alterum interficeret, vt eo ſoluto, aliud cum perſona amata contraheret: at hæc ratio ceſſat, quando occiſio coniugis, non eſt fine ducendi alterum: ergo. Sic Nauar. *cap.*22. *num.* 46. Henriquez *lib.* 12. *cap.* 14. *num.* 2. Tolet. Sà, quos, & alios vſque ad quinquaginta Doctores, citat, & ſequitur Sanchez *loc. cit.* Quibus addi poſſunt Baſilius *lib.* 7. *cap.* 45. *num.* 4. *&* 5. Ægid. *diſp.* 31. *dub.* 5. Hurtado *diſp.* 23. *diff.* 1. Filliucius *tract.*10. *par.*2. *num.*253. Bonac. *par.* 3. *punct.*6. *num.*4. *&* 16. Cornejo *diſp.* 7. *dub.* 10. Candid. *diſquiſ.* 28. *art.*6. *dub.* 1. *&* 4. Torreblanca *lib.* 2. *practic. cap.* 15. *ſect.*1. *num.*1. *&* 2. Machado *lib.*3. *par.* 1. *tract.*11. *docum.* 11. *num.* 5. Moure *par.*3. *cap.* 19. §. 2. *ſect.* 5. & hanc ſententiam eſſe probabiliorem, ait Villalob. *tract.* 14. *diff.* 11. *num.* 5. *&* 6. & ideo concludit; Que ſi ſucedieſſe que el homicidio ſe hizieſſe por odio, ô enemiſtad, ô por tener mas libertad ſin animo de caſarſe los adulteros, ſe podian deſpues caſar, ſegun eſta ſentencia. Palaus etiam *diſp.*4. *punct.* 12. *num.* 5. vbi cum aliis pluribus Doctoribus addit, quod nec homicidium factum cum intentione ineundi matrimonium, abſque determinatione perſonæ, dirimat ſubſequens matrimonium. Sic tenet etiam Trullench *lib.*7. *cap* 9. *dub.* 10. *num.* 6.

QVÆSTIO III.

An hoc impedimentum, ſolùm incurratur à viro occidente vxorem?

AFfirmant Victoria *de matrimonio, num.* 291. Ledeſma 2. *par.* 4. *quæſt.* 62. *artic.* 2. Cañedo *in ſum. vbi de matrim. cap.*5. & apud Bonacinam, Veracruz 1. *par. ſpecul. art.* 24. *concl.* 3. Sed certe Veracruz, non loquitur ibi de hoc criminis impedimento, ſed de impedimento vxoricidij, de quo infra.

Sed longè probabiliùs reſpondeo: incurri etiam ab vxore occidente virum, intentione contrahendi matrimonium aliud. Quia ſic habetur expreſſe *in cap. ſi quis viuente, cit. ibi: Niſi forte adulter, aut mulier virum, qui mortuus fuerat, occidiſſe notetur.* Sic Sanchez *lib.* 7. *diſp.* 78. *num.* 8. Palud. Sot. Nauarr. Valentia, quos, & alios, vſque ad quadraginta, & quatuor Doctores pro hac parte citat, inter quos eſt Veracruz 1. *par. art.* 23. *concluſ.*6. & bene: nam hæc ait: Mulier, quæ viri proprij mortem cum effectu eſt machinata, vt adultero nubat, non poterit poſt mortem proprij viri, adultero nubere. Sic ille. Bonac. *loc. cit. num.* 7. Filliuc. *num.* 253. *cit.* Ægid. *loc. cit. num.* 55. Villalob. *tractat.* 14. *diff.* 11. *num.* 2. Hurtado *diſp.* 23. *diff.* 1. *num.* 1. Moure *loc cit.* Candid. *loc. cit. dub.* 4. Torrebl. *lib.* 2. *cap.* 15. *ſect.* 11. *num.* 7. & communis, quam tenent etiam Trullench *loc. cit. num.* 4. *&* 8. & Palaus *num.* 6.

QVÆSTIO IV.

An ad incurrendum hoc impedimentum ſufficiat ſola occiſio coniugis, animo contrahendi cum alio matrimonium,

AFfirmant D. Anton. 3. *par. tit.* 1. *cap.* 1. Philiarc. Veracruz, Hoſtienſ. Innocen. Aſtenſis, & alij apud Sanch. *loc. cit. num.* 9. Quibus addi poſſunt Torrebl. *loc. cit. num.* 6. Machado *lib.* 3. *par.* 1. *tract.* 11. *docum.* 11. *num.* 4.

Alij verò, per oppoſitum, ſemper cum homicidio requirunt adulterium, vt dictum impedimentum contrahatur. Ita Monald. & Sum. confeſſor. apud Sanchez *loc. cit* nec non Ochagau. *tract.* 3. *quæſt.* 61.

Sed media via, probabiliùs reſpondeo: dicendum, requiri quidem cum occiſione adulterium, caſu, quo ſolus coniux, vel alter ſolus, alterius coniugi mortem machinatur: ſecus vero, quando vterque ſimul, nempe coniux, & alter cum quo matrimonium ineundum eſt, alterius coniugis necem machinantur. Sic *ex cap. de conuerſ. infidel.* docent quinquaginta, & quatuor Doctores, quos refert, & ſequitur Sanchez *loc. cit. num.* 9. inter quos ſunt, D. Thom. Nauar. Henriq. Toledo, & Valentia. Quibus adiungi poſſunt Baſil. *lib.* 7. *cap.* 44. *num.* 4. *&* 5. Hurtado *diſp.* 23. *diff.* 1. *num.* 5. Bonac. *loc. cit. num.* 5. Filliuc. *num.* 353. Rebell. *lib.* 3. *q.* 8. *num.* 3. Candid. *loc. cit. dubit.* 2. & communis. Quam tenet etiam Layman *lib.* 5. *tract.* 10. *par.* 4. *cap.* 10. *n.* 2. Palaus *diſp.* 4. *punct.* 12. *num.* 3. Ægidius *diſp.* 31. *n.* 52. Trullench *lib.* 7. *cap.* 9. *dub.* 10. *num.* 3. & Baunius *q.* 2. *citata in fine pag.* 720.

QVÆSTIO

Digitized by Google

QVÆSTIO V.

An ad contrahendum hoc impedimentum, neceſſum ſit, vt mors coniugis cum effectu ſequatur?

NEgarunt quidam, apud Gloſſam *in cap. ſuper hoc, de eo, qui duxit, &c. ver. Machinata.* exiſtimantes, ſufficere conatum.

Sed tanquam certum reſpondeo: neceſſarium eſſe mortem coniugis cum effectu ſubſequi. Inſuper & requiruntur aliæ tres conditiones ad hoc impedimentum incurrendum. *Prima eſt*, vt vterque ad necem coniugis operetur, ſiue per ſe, ſiue per alium. Quare non ſatis erit, ſi alter tantum ſit cauſa mortis, niſi aliàs adulter ſit (vt nuper eſt habitum) *Secunda eſt*, vt vterque ad necem concurrat in entione in poſterum contrahendi. Imò, & neceſſarium eſt, vt dicta intentio exterius ſignificetur, aliàs hoc impedimentum non orietur, vt notant Baſil. & Hutt. vbi infra. *Tertia eſt*; vt occiſio aut mors ſequatur, ex illorum opere, nempe ex vi vulneris, veneni, &c. Quia ſi ex culpa medici, vel ipſius percuſſi coniugis negligentia ſequatur, nullum conſurgit impedimentum. Sic Sanchez *lib. 7. diſp. 78. num. 7.* dicens eſſe omnium Theologorum ſententiam. Baſil. *lib. 7. cap. 45. num. 4.* Bonac. *quæſt. 3. punct. 6. num. 5. & 6.* Hurt. *diſp. 23. diff. 1.* Cornejo *diſp. 7. dub. 21.* Gutier. *de matrim. cap. 105.* Torreblan. *lib. 2. practic. cap. 15. ſect. 11. à num. 4.* Machad. *loc. cit. num. 2.* & alij. Lege Dianam *par. 9. tractat. 7. reſol. 25.* Perez *diſp. 33. ſect. 1. num. 7.* Palaum *numero 4. cit.* & Trullench *num. 3.*

QVÆSTIO VI.

An ad incurrendum hoc impedimentum, ſufficiat ratihabitio mortis coniugis, ſimul cum adulterio?

REſpondeo, non ſufficere. Quia ad incurrendum hoc criminis impedimentum, requiritur machinatio ad inferendam mortem coniugis: at hæc nequit interuenire poſt mortem iam illatam: ergo. Sic Sanchez *loc. cit. num. 6.* Henriquez, Vega, Sà, & alij plures apud ipſum. Baſil. *loc. cit.* Bonac. *loc. cit. num. 5.* Candid. *diſquiſ. 28. art. 6. dubit. 3.* & communis, quam vt ſententiam tenent Palaus, & Trullench *locis citatis.*

QVÆSTIO VII.

An occidens propriam vxorem, intentione contrahendi cum adultera, poſſit validè, ſi non cum illa, cum alia contrahere?

NEgat Palac. *in 4. diſt. 35. diſput vnica, col. 21.* exiſtimans, impedimentum huiuſmodi, reddere innocentem inhabilem ad quodcumque alium matrimonium.

Sed certiſſimè reſpondeo: poſſe validè; licèt non licitè, cum aliàs dictus occidens incurrat impedimentum impediens matrimonium, cum quacumque alia perſona. Sic D. Thom. *in addit. quæſt. 60. art. 2. in cor.* D. Bonau. Ricard. Durand. Henriquez, & alij, quos citat, & ſequitur Sanchez *lib. 7. diſp. 78. n. 21.* Candidus *loc. cit. dubit. 7.* & omnes, apud Palaum *diſp. 4. punct. 12. num. 1.* & Trullench *dub. 10. citato, num. 7.*

QVÆSTIO VIII.

An, vt adulterium dirimat matrimonium, ſit neceſſarium, quod cum illo iungatur promiſſio contrahendi cum adultero, poſt mortem coniugis?

REſpondeo: eſſe id neceſſarium. Quia adulterium tantum ſine dicta promiſſione, nullum inducit impedimentum. Sic habetur expreſſe, *in cap. veniens, & cap. finali, de eo, qui duxit, & cap. relatum 31. quæſt. 1.* & docent communiter omnes. Sanchez *lib. 7. diſp. 69. num. 2.* Baſil. *lib. 7. cap. 45. num. 1.* Bonac. *quæſt. 3. punct. 6. num. 8.* Candid. *diſquiſ. 28. art. 6. dubit. 8.* Torreblanca *lib. 2. practic. cap. 15. ſect. 11. num. 12.* Cornejo *diſp. 7. dub. 12.* Machado *lib. 3. par. 1. tract. 11. docum. 11. num. 6.* & alij, quos ſequitur Diana *par. 9. tract. 7. reſol. 26.*

QVÆSTIO IX.

An ad incurrendum hoc impedimentum ſufficiat conatus ad copulam adulterinam, cum promiſſione futuri matrimonij?

AFfirmat, licèt cum formidine, Hoſtienſ. *in cap. fin. de eo, qui duxit. num. 1.*

Sed certiſſimè reſpondeo: non ſufficere dictum conatum ad copulam, ipſa minimè ſecuta. Quia textus ſupra allegati, abſolutè expoſcunt adulterinam copulam, quæ delictum conſummatum importat: ergo non ſufficiet ſolum conatus ad illam: Imò nec vaſis fœminei penetratio, virili ſemine non intromiſſo. Sic expreſſe Sanchez *loc. cit.* & penes ipſum, Abbas, Ioan. Andreas, Cardin. Anchar. & alij Canoniſtæ, Baſilius *loc. cit. num. 2.* ex Diuo Thoma Gutierrez *de Matrim. cap. 105.* Palaus *diſp. 4. punct. 12. num. 8.* Trullench *lib. 7. cap. 6. dub. 10. concl. 4. in fine.* Filliuc. Bonacina, & Hurtadus penes ipſum.

QVÆSTIO X.

An, vt adulterium, ſub fide futuri matrimonij impediat matrimonium, requiratur, vt vterque adulterans ſciat copulam, quam habet, eſſe adulterium, ideſt, ſciat ſuperſtitem eſſe coniugem alterius?

NEgant Hurtado *diſp. 23. diff. 1.* Sic dicens: exiſtimamus autem contra Sanchez *lib. 7. diſput. 79.* ad hoc impedimentum ſufficere, quando vterque adulter eſt coniugatus, noſſe proprium coniugium, quamuis ignoret alterius, quia in hoc caſu, vterque vere peccet peccato adulterij. Ita ille.

Sed certiſſimè reſpondeo: requiri talem ſcientiam, aliàs non eſſe locum huic impedimento. Quia hoc impedimentum inſtitutum eſt, propter iniuriam irrogatam ad vtroque adultero eidem matrimonio committendo aduerſus illud adulterium, data fide futurarum nuptiarum: in hoc caſu, ignorans non infert iniuriam eidem matrimonio, ſed ſoli proprio: ergo. Sic D. Thom. *in 4. diſt. 35. quæſt. vnic in fine.* & Theologi cum eo. Canoniſtæ *in cap. 1. & in cap. veniens de eo, qui duxit.* quos ſequitur Thom. Sanchez *lib. 7. diſput. 79. num. 31.* Bonacina *loc. cit.* Candidus *loc. cit. dub. 9.* Baſilius *loc. cit. num. 2.* Cornejo *loc. dub. 22.* & communis, apud Ægidium Trullench *lib. 7. cap. 9. dub. 10. concl. 2. & 3.*

Digitized by Google

QVÆSTIO XI.

An promiſſio matrimonij ficte facta, adulterio adiuncta, inducat impedimentum dirimens?

NEgant Henriquez *lib.* 12. *cap.* 14. *numero* 3. Sà *de impedim. dirim. num.* 7. Rodriguez *in ſum. par.* 1. *cap.* 229. *num.* 7. Bonacina *quæſt.* 3. *cit. punct.* 6. *num.* 8. *verſ. Tertium peccatum.* Candidus *diſquiſ.* 28. *art.* 6. *dub.* 10. Layman *lib.* 5. *tract.* 10. *par.* 4. *cap.* 10. *num.* 4. Hurtado *de matr. diſp.* 23. *diff.* 2. Diana 3. *par. tract.* 4. *reſol.* 196. per hæc verba: Igitur, vt contrahatur hoc impedimentum opus eſt; vt promiſſio matrimonij ſerio, & ex animo fiat, non ficte, cum alioquin non cenſeatur promiſſio. Vnde ſequitur quod talis promittens, ſine vlla diſpenſatione poſſit contrahere matrimonium cum adultera, ſi vir illius poſtea obierit. Ita ille. Baſſeus *verb. matrimonium.* 7. *num.* 40. & rurſus Diana *par.* 9 *tractat.* 7. *reſolut.* 26. vbi id, exemplis fictè rebaptizantis, & fictè proferentis hæreſim probare intentat. Trullench etiam *concl.* 3. *cit. num.* 9. quia (inquit) ficta promiſſio, non eſt vera promiſſio, ſed ſolo nomine.

Sed probabiliùs reſpondeo: inducere impedimentum profecto dirimens. Quia textus inducentes hoc impedimentum, innituntur ea ratione, ne ſpe futuri matrimonij, ſumatur anſa captandæ mortis coniugis: at hæc ratio, æquè militat vbi promiſſio eſt ficta: ergo. Sic omnino Sanchez *lib.* 7. *diſp.* 79. *num.* 10. Barth. de Ledeſma *de matrim. dubit.* 58. *concl.* 5. Vega *tom.* 1. *ſum. cap.* 34. *caſu* 124. Graffius 1. *par. deciſ. lib.* 2. *cap.* 85. *num.* 8. & alij, penes Sanchez. Quibus addi poſſunt Ægid. *diſput.* 31. *dub.* 5. *num.* 57. Machado *lib.* 4. *par.* 1. *tractat.* 11. *docum.* 11. *fine.* Et dicit probabile Candidus *loc. cit.* Sic etiam Palaus *diſp.* 4. *punct.* 12. *num.* 11. Gutierrez *de Matrim. cap.* 105. *num.* 28. Filliucius *num.* 265. *verſ. tertia.*

QVÆSTIO XII.

An, vt promiſſio futuri Matrimonij ſit ſufficiens ad hoc impedimentum inducendum, debeat eſſe iuramento firmata?

AFfirmant Nicolaus de Orbellis *in* 4. *diſt.* 35. *quæſt. vnic.* §. 1. Tabiena *verb. impedimentum* 7. *quæſt.* 3. *num.* 4. Gaëta Veracruz, & alij, penes Sanchez *loc. cit. num.* 28. quos nouiſſimè ſequitur Baunius *tract.* 12. *de impedim. quæ iure Eccleſiaſt. diri-mant. q.* 2. *aſſert.* 2. *pag.* 720.

Sed longè multò probabiliùs, reſpondeo: non eſſe neceſſarium, talem promiſſionem eſſe iuramento firmatam; ſed ſufficere nudam, & ſimplicem promiſſionem ad hoc impedimentum inducendum. Quia quomodocumque promittatur, militat ratio eadem, qua Eccleſia inducta eſt ad hoc impedimentum inſtituendum, nimirum; periculum interficiendi coniugis, ſpe ineundi matrimonium. Sic Paludanus *in* 4. *diſt.* 34. *quæſt.* 1. *artic.* 2. Sotus *diſt.* 37. *quæſt. vnica, artic.* 4. Vega 2. *tom. cap.* 34. *caſu.* 71. Henriquez *lib.* 12. *cap.* 14. *num.* 3. Quos, & alij vſque ad 27. Doctores citat, & ſequitur Sanchez *loco cit. n.* 29. quibus addi poſſunt Baſilius *lib.* 9. *cap.* 45. *numero* 2. Torreblanca *lib.* 2. *tract. cap.* 15. *ſect.* 11. *numero* 15.

QVÆSTIO XIII.

An, vt dicta promiſſio inducat hoc impedimentum, debeat eſſe mutua, & reciproca?

AFfirmant Henriquez *lib.* 12. *cap.* 14. *num.* 5. Vgolinus *de ſacram. vbi de matrim. cap.* 19. *num.* 8. Bellarm. *lib.* 1. *de matrim. cap.* 22. *in caſu* 2. Baſſol. Niſſa, & Sylueſt. Quos omnes pro hac parte refert Sanchez *lib.* 7. *diſp.* 79. *num.* 19. quibus addi poſſunt Villalob. *tom.* 1. *tractat.* 14. *diff.* 11. *num.* 9. Layman *lib.* 5. *tract.* 10. *par.* 4. *cap.* 19. quos affert, & ſequitur Diana 3. *par. tract.* 4. *reſol.* 198. & Baunius *pag.* 719.

Sed probabiliùs reſpondeo: non debere eſſe mutuam: ſed ſufficere promiſſionem alterius adulteri acceptatam ab altero. Quia iura nullo modo requirunt mutuam promiſſionem; imò, & ſufficere non mutuam clare colligitur *ex cap. ſignificaſti. de eo qui duxit.* Sic Sotus *in* 4. *diſt.* 37. *quæſt. vnica. art.* 4. Angles 1. *par. vbi de matrim. quæſt.* 9. *artic.* 3. *dub.* 2. Ludou. Lopez 2. *par. inſtruct. cap.* 54. *col.* 4. quos, & alios octo Doctores citat, & ſequitur Sanchez *lib.* 7. *diſput.* 79. *num.* 4. 20. & 23. inter quos citat Sylueſtrum pro noſtra, & contraria ſententia. Sic etiam Baſilius *lib.* 7. *cap.* 45. *num.* 2. qui pro hac parte, citat Sylueſtrum *Matrimonium* 8. *quæſt.* 9. & bene Bonac. *quæſt.* 3. *punct.* 6. *num.* 9. & penes ipſum, Perez §. 49. Rebellus *quæſt.* 8. *num.* 6. Ægidius *diſput.* 31. *dub.* 5. *num.* 61. Candidus *diſquiſ.* 28. *art.* 6. *dub.* 10. & 13. & Cornejo *diſput.* 3. *dubit.* 22. Palaus *diſput* 4. *punct.* 12. *num.* 12. & Trullench *lib.* 7. *cap.* 9. *dub.* 10. *concl.* 3. *num.* 9.

QVÆSTIO XIV.

An, vt promiſſio futuri matrimonij ſit impedimentum dirimens, ſufficiat taciturnitas, eius, cui promittitur?

AFfirmant Baſilius *loc. cit.* per hæc verba: nec neceſſarium eſt, vt ſit mutua, ſed ſatis videtur, ſi vnus promittat, alter verò taceat, vt docet Sylueſter *matrimonium.* 8. *quæſt.* 9. & colligitur *ex dicto cap. relatum. & cap. ſignificaſti.* Nam illa taciturnitas, cum mutuo, & cæco amore inter adulteros, videtur eſſe virtualis quædam acceptatio promiſſionis, & vehemens inſurgit occaſio machinandi mortem. Ita Baſilius Ægidius etiam *diſp.* 31. Rebellus *lib.* 3. *q.* 8. quos omnes citat, & ſequitur Hurtado *diſp.* 23. *diff.* 2.

Sed probabiliùs reſpondeo: non ſufficere. Quia vt promiſſio futuri matrimonij ſit impedimentum dirimens, neceſſum eſt, vt ſit acceptata ab altero, cui fit promiſſio, vt omnes docent authores: ſed ſic eſt, quod taciturnitas, non eſt: ſufficiens acceptatio promiſſionis liberaliter factæ, quando hæc eſt nociua acceptanti, vt eſt promiſſio matrimonij futuri: ergo. Sic Sanchez *loc. cit. num* 25 Bonacina *loc. cit num.* 9. & penes ipſum, Gutierrez, Candidus *loc. cit. dub.* 12. Cornejo *diſp.* 7. *dub.* 22.

QVÆSTIO XV.

An peccet mortaliter, qui promittit de facto matrimonium, poſt obitum coniugis ineundum?

REſpondeo: peccare mortaliter. Quia datur anſa captandæ mortis coniugis. Imò, & eam promiſſionem eſſe irritam, tradunt Abbas, Alex. de Neuo. Anchar. & Lancelot, quos citat, & ſequitur Sanchez *loc. cit. n.* 40. Bonac. *loc. cit. n.* 10. & 11. Rebellus *quæſt.* 8. *n.* 9. Candidus *loc. cit. dub.* 15. & omnes communiter.

QVÆSTIO

Digitized by Google

QVÆSTIO XVI.

An, vt dicta promiſſio adulterio iuncta, ſit impedimentum dirimens, requiratur, vt durante eodem matrimonio, fiant promiſſio, & copula?

RESPONDEO requiri. Quia, vt colligitur *ex cap. fin. de eo, qui duxit.* ad incurrendum hoc impedimentum, requiritur, quod promiſſio, & adulterium intercedant, durante eodem matrimonio. Sic Sanchez *lib. 7. diſput. 79 num. 5.* Baſilius *lib. 7. cap. 45. num. 2.* Bonac. *num. 11.* Candid. *dubit. 14.* Sotus, Rebellus, Perez, & alij penes ipſum, Trullench etiam *dub. 10. cit. ſub. concl. 3. num. 9.*

QVÆSTIO XVII.

An adulterium, cum Matrimonio de præſenti cum ipſo adultero contractum, viuente primo coniuge, ſit impedimentum dirimens?

RESPONDEO affirmatiuè. Quia ſic deciditur *in cap. ſignificaſti. cap. veniens, de eo qui duxit.* Imò non ſolum dictum matrimonium eſt irritum; verum quilibet eorum manet inhabilis ad contrahendum valide cum altero poſt mortem coniugis. Verum eſt, quod vt hoc impedimentum incurratur eædem conditiones requiruntur, quæ adductæ ſunt, quæſtionibus præcedentibus; nempe, vt vterque ſciat ſe adulterium committere, &c. Sic omnes. Legantur Baſilius *loc. cit. num. 3.* Cornejo *diſp. 7. dubio 23.* & alij.

DISPVTATIO XV.

De impedimento diſparis cultus.

QVÆSTIO PRIMA.

An Matrimonium inter diſpares cultu, nempe, inter Baptizatum, & non Baptizatum, ſit nullum?

RESPONDEO affirmatiuè. Sic tenent vniuerſi Theologi, ac Canoniſtæ. Qui idem docent de matrimonio contracto inter perſonam baptizatam, & catechumenam: cum hæc, quamuis fidem teneat, baptiſmo, qui eſt ianua Sacramentorum, careat. Sic D. Thom. *in 4. diſt. 39. quæſt. vnic. art. 1. ad 5.* & cum eo alij Theologi ibid. Nauar. *cap. 22. num. 49. & lib. 4. conſil. de clandeſt. deſponſ. conſ. vltim. num. 16.* quos, & alios, vſque ad triginta, & ſeptem Doctores refert, & ſequitur. Thom. Sanchez *lib. 7. de matrim. diſp. 71. num. 2.* Bonac. *de impediment. quæſt. 3. punct. 7.* Baſil. *lib. 7. de matrim. cap. 46.* & alij mox citandi.

QVÆSTIO II.

An etiam ſit nullum matrimonium, inter Catholicum, & fictè baptizatam?

NEgant Archidiac. *in cap. Non oportet, num. 428. quæſt. 1.* & Bellamera *ibid. num. 3.*

Sed certiſſimè reſpondeo etiam eſſe nullum, cum in re, & coram Deo, nullo modo ſuſceperit baptiſmum. Sic Sanchez *loc. cit. num. 3.* (Qui idem docet de baptiſmo contractum inter hæreticum, aut apoſtatam, & inter infidelem) & ante ipſum Henriquez *lib. 12. cap. 13. num. 4. fine.* Candidus *diſquiſ. 28. art. 7. dubit. 1.* & omnes communiter, apud Trullench *lib. 7. cap. 9. dub. 11. num. 2.*

QVÆSTIO III.

An Matrimonium fidelis cum infideli ſit vetitum, & illicitum, iure naturæ diuino, & Eccleſiaſtico?

NEgat eſſe vetitum, iure naturæ, aut diuino, ſed duntaxat Eccleſiaſtico, Torreblanca *lib. 2. practicar. cap. 15. ſect. 3. à num. 74. vſque ad 81.* qui *num. 79.* hæc verba profert: Præcepto tamen humano, prohibitum eſt ad tempus, ne fidelis iugum matrimonij duceret cum infideli, propter naturalem indecentiam, & conuenientiam; quia vix poteſt eſſe pax inter inter tales coniuges, neque ab illis inſtitui proles D. Paulus *Corinth. 2. cap. 6. Nolite iugum ducere cum infidelibus: quæ enim participatio iuſtitiæ cum iniquitate? Quæ autem conuerſio Chriſti ad Belial? aut, quæ pars fidelium infideli?* Vnde talia matrimonia prohibita ſunt variis Conciliis, Chalcedon. *can. 3. &c.* Sed ſi contrahantur, nullo iure ſtare prohibentur. Hæc Torreblanca: ſed hæc, male. Vnde,

Certiſſimè reſpondeo: tale matrimonium, omnino eſſe vetitum, non ſolum iure Eccleſiaſtico, ſed etiam, naturali, & diuino.

Quod enim prohibitum ſit, *iure naturali*, conſtat: ex periculo peruerſionis, cui manifeſte ſe exponit coniux fidelis, ac lapſus ipſius in infidelitatem; at ſic eſt, quod ius diuinum naturale dictat, totis viribus, cauendum eſſe periculum peccandi: ergo, &c. Sic latè, & optimè Sanchez *lib. 7. diſp. 71. num. 5.* Baſilius *lib. 7. cap. 46. num. 1.* & omnes communiter.

Quod autem, etiam ſit prohibitum dictum matrimonium, *iure diuino, poſitiuo*, conſtat ex lege veteri, *Exodi 34. Deuteron. 7. & 1. Reg. 11.* In lege autem noua, extat etiam, diuinum de eo præceptum, Paul. *2. Corinth. 6. Nolite iugum ducere cum infideli & 2. Corinth. 7. Si dormierit vir eius, nubat tantum in Domino.* vt ex his locis, late, & docte probant Sanchez, & Baſilius, *locis citatis.*

Quod tandem, ſit quoque vetitum, *iure Eccleſiaſtico*, conſtat, ex Concil. Illiberitano *concl. 15.* Arelaten. *1. can. 11.* Niceno *cap. 53. & can. 67. & 69.* Carthaginenſi *3. can. 12.* Chalcedonenſi *actio. 15. can. 14.* & ex aliis quamplurimis Conciliis, quæ referunt Baſilius, & Torreblanca *locis citatis.* Cornejo *diſp. 7. dub. 23.* Palaus *diſp. 4. punct. 11. num. 2.* & Diana *p. 8. tract. 1. reſol. 74.*

QVÆSTIO IV.

An etiam ſit irritum dictum matrimonium fidelis cum infideli, iure diuino poſitiuo, & naturali?

AFfirmant Viguerius *in ſum. cap. 16. §. 7. ver. 9. impedi. 10.* Catharin. *lib. 5. contra Caiet. cap. de matrim.* Paulus Grilland. *de pœnis omnifariam coitus quæſt. 12. num. 4.* quos omnes refert pro hac parte Sanchez *loc. cit. num. 6.* quibus addi poſſunt Vaſquez *diſp. 2. de matrim. num. 20.* Torreblanca *loc. cit.* & dicit probabile Petrus de Ledeſma *quæſt. 59. de matrim. art. 1. dub. 2.*

Digitized by Google

Sed probabiliùs reſpondeo : non eſſe irritum, iure naturali, aut diuino poſitiuo; ſed ſolo iure Eccleſiaſtico; vt latè probant, & docent Sanchez *lib.7.diſp.71. num.* 7. cum triginta & duobus Theologis, & duodecim Canoniſtis. Baſilius *lib.* 7. *cap.* 47. *à num.* 2. *vſque ad* 7. Ægidius *diſp.* 32. *dub.* 3. Hurtado *diſp.* 24. *diff.* 1. Candidus *diſquiſ.* 28. *art.* 7. *dub.* 2. Bonacina *loc. cit. punct.* 7. *num.* 2. Machado *lib.* 3. *par.* 1. *tract.* 11. *documen.* 12. *num.* 3. Luyſius *in ſum. cap.* 122. *dub.* 1. *&* 2. Diana *loc. cit.* Præpoſitus *in* 3. *par. quæſt.* 7. *de impedim. matrim. dub.* 17. *num.* 156. Palaus *loc. cit. num.* 12. vbi *num.* 4. bene infert ex diſpenſatione Papæ poſſe fidelem cum infideli matrimonium inire. Sic etiam Trullench *lib.* 7. *cap.* 9. *dub.* 11. *num.* 3. & Baunius *tractat.* 12. *pag.* 750. vbi de hoc agit impedimento.

QVÆSTIO V.

An Matrimonium fidelis cum hæretico ſit validum?

NEgant Gloſſa *in cap finali ver. contra ſubſtantiam. de condit. appoſ.* Hoſtienſ. *cap.* 2. *num.* 1. *de coniug. ſeru. & ibid.* Anchar. *num.* 1. Carrer. *de hæret. num.* 157. Simanchas *de Cathol. inſtit. tit.* 40. *à num.* 17. exiſtimantes, tale matrimonium, non ſolum eſſe illicitum, vt omnes concedunt, ſed etiam irritum iure poſitiuo, nempe Can. 72. ſextæ Synodis, vbi id expreſſe habetur.

Sed certiſſimè reſpondeo: dictum matrimonium, quamuis illicitum, eſſe tamen validum; quia, vel nullum eſt Eccleſiaſticum ius irritans eiuſmodi matrimonium: vel ſi exiſtit, iam contraria conſuetudine fuit abrogatum. Vnde Canon ille citatus à contrariis pro ſua ſententia, vel non fuit à Sancta Synodo confectus, ſed à quibuſdam Epiſcopis Concilio iam diſſoluto: vel dato quod fuerit, dicendum eſt, iam contraria conſuetudine fuiſſe abrogatum. Sic tenent communiter Theologi, & Canoniſtæ. Sanchez *lib.* 7. *diſp.* 72. *num.* 2. qui pro hac parte refert ex Theologis 37. & ex Iuriſperitis 41. quibus addi poſſunt Baſilius *lib.* 7. *de matrim. cap.* 47. *num.* 10. *&* 11. Hurtado *diſp.* 24. *diff.* 1. Ægidius *diſp.* 31. *dub.* 3. Candid. *diſquiſ.* 28. *art.* 7. *dub.* 22. Villalob. *tract.* 13. *diff.* 12. *n.* 3. Cornejo *diſp.* 7. *dub.* 24. Luyſius *loc. cit.* Machado *loc. cit. num.* 5. *pag.* 621. Torreblanca *loc. cit. num.* 81. (qui tamen male citat pro hac parte Simancas, eodem loco pro contraria citato) & alij. Legatur Nauar. *lib.* 4. *conſil. de ſponſal. conſil.* 5. Diana *Reſol.* 74. *cit.* Palaus *num.* 5. *&* 8. & Trullench *n.* 5.

QVÆSTIO VI.

An etiam ſint valida ſponſalia inita, inter Catholicum, & hæreticam?

AFfirmatiuam ſententiam eſſe probabilem, clare inſinuat Nauarr. vbi infra, & certe probabiliter id probat.

Sed longè multò probabiliùs, reſpondeo: non eſſe valida. Sic Sapientiſſ. Nauar. *loc. cit.* vbi *num.* 6. ſic hanc partem probat. Quia omnis promiſſio turpis rei eſt ipſo iure nulla: at promiſſio Catholici, de contrahendo matrimonium cum hæretica, eſt promiſſio rei turpis, cum ſecundum omnes, peccatum ſit contrahere matrimonium cum hæretica, licet contractum teneat, (vt prædictum eſt.) Ergo conſequenter præfata ſponſalia, fuerunt nulla. Sanchez *loc. cit. num.* 3. Candid. *diſquiſ.* 28. *art.* 7. *dub.* 21. ex S. Thom. *in addit. quæſt.* 59. *art.* 1. *ad* 5.

QVÆSTIO VII.

An non ſolum ſint valida, verum, & licita, matrimonia Catholicorum cum hæreticis, in partibus, in quibus Catholici, cum hæreticis permiſti ſunt?

REſpondeo: etiam eſſe licita; quia Canones illi, *cap. Non oportet, & cap. Cane.* 28. *quæſt.* 1. qui prohibent talia matrimonia, vel non ſunt recepti, in dictis partibus, vel ſunt per contrariam conſuetudinem abrogati. Sic Sanchez *loc. cit. num.* 5. per hæc verba: Hinc tamen excipi debent loca, in quibus hæretici non denuntiati, nec notorij Clericorum percuſſores, cum Catholicis permiſti conuiuunt, vt in Germania, Gallia, Polonia, in his enim ex conſuetudine recepta, & tolerata, licent coniugia Catholicæ perſonæ cum hæretica, dummodo Catholica libere permittatur, & abſque peruerſionis periculo in fide permanere. Sic ille, ex Nauarro, & Azorio. Candidus *loc. cit. dubit.* 21. & communis, quam etiam tenent Gutierrez *cap.* 104. *num.* 7. Hurtad. *diſp.* 24. *difficult.* 2. *in fine*, & Palaus *diſp.* 4. *punct.* 11 *num.* 10.

QVÆSTIO VIII.

An inter infideles verum detur matrimonium?

REſpondeo dari verum, & legitimum matrimonium in ratione contractus naturalis; non tamen in ratione Sacramenti; & ideo non ita perfectum, aut ratum, ſicut datur inter fideles. Sic expreſſe deciditur *in cap. Quanto, de diuortiis*, per hæc verba: Nam etſi matrimonium verum, inter infideles exiſtat, non tamen eſt ratum: inter fideles autem verum, & ratum exiſtit, quia Sacramentum fidei, cum ſemel eſt admiſſum, nunquam amittitur. Sic docent omnes Theologi cum Magiſtro *in* 4. *diſt.* 39. D. Thom. *ibid. quæſt. vnica art.* 5. *& ibi.* D. Bonau. Scot. Ricard. & alij, Sanch. *lib.* 7. *diſp.* 73. *num.* 2. Baſilius *lib.* 7. *cap.* 48. *numero* 1. Candid. *loc. cit. dubit.* 10. & omnes.

QVÆSTIO IX.

An Matrimonium infidelium diſſoluatur, ſola alterius ad fidem, per baptiſmum, conuerſione?

REſpondeo non diſſolui, quia, vt habetur, *cap. Gaudemus de diuort. Crimina in baptiſma ſoluuntur, non coniugia* Idque colligitur ex illo 1. Corinth. 7. *Si quis autem infidelem habet vxorem, & hæc conſentit habitare cum eo, non dimittat.* Quod non conſuleret Paulus, ſi diſſolueretur coniugium infidelium conuerſione alterius ad fidem. Sic Sanchez *diſp.* 73. *num.* 6. Baſilius *lib.* 7. *cap.* 48. *num.* 4. & omnes.

QVÆSTIO X.

An tempore primitiuæ Eccleſiæ, obligatus eſſet coniux, ad fidem conuerſus, ad cohabitandum cum infideli, ſecluſo animæ periculo?

AFfirmant obligatum fuiſſe, ex præcepto lato, pro primis illis Eccleſiæ Chriſtianæ temporibus, ab Apoſtolo Paulò 1. ad Corinth. 7. illis verbis: *Nam cæteris ego dico, non Dominus, ſi quis frater vxorem habet infidelem, & hæc conſentit habitare cum illo, non dimittat illam, &c.* D. Ambr. Hieronym. Theodoretus, Seuerianus, Abulenſ. Turrianus, & alij,

quos

quos citat, & ſequitur Baſilius *libro 7. de matrimon. cap.48.num.6.* Sa, Veracruz, penes Sanchez, vbi infrà, & alij.

Sed probabiliùs reſpondeo: nec pro illis primis temporibus, fuiſſe dictum coniugem, ad cohabitandum cum infideli, obligatum; ſed integrum fuiſſe illi, ab eo diſcedere, etiam caſu, quo coniux infidelis vellet cohabitare cum ad fidem conuerſo, ſine Dei contumelia, & ſine pertractione fidelis ad peccatum. Quamuis verum ſit, quod pro dictis temporibus, fuerit de tali cohabitatione traditum conſilium (non præceptum) à D.Paulo, verbis, pro oppoſita opinione, relatis. Sic ſentiunt ex Patribus D. Auguſtinus, Hieronym. D.Anſelm. Beda, & fere omnes expoſitores in dictum locum Pauli. Ex Scholaſticis, D.Thom. *in 4.diſt.39 quæſt.vnic.art.3. & 4.* D. Bonau. Durand. & alij vſque 27. Doctores. Et ex Iuriſpertis Nauarr. *cap.22.num.49.* Couar & alij, vſque *ad* 16. Quos omnes refert, & ſequitur Thomas Sanchez *lib.7. diſputat.73. num.7.* Quibus addi poſſunt Candidus *diſquiſ.28.art.7.dub.12.*& alij.

QVÆSTIO XI.

An noſtris temporibus, licitum ſit fideli, cum infideli coniuge, nolente ad fidem conuerti, cohabitare?

AFfirmant id licitum ei eſſe, caſu, quo infidelis, abſque Dei contumelia, & attractione ad peccatum, eligit habitationem, Gloſſa *in cap. Iudæi.28.quæſtione* 1. Monald. *in ſumm. Vbi de matrim. tit. de Diſpari cultu.verſu.Item ſicut notauit* Abulenſ. *1.Regum.8. quæſt.81.* Veracruz *2. part.ſpeculi art. 32. concl. 3.* & Nauar. *in man.cap.22.num.49.* Quos omnes, pro hac parte, citat Sanchez *lib. 7. de matrim. diſputat.73. numero 11.*

Sed probabiliùs reſpondeo: nullo modo licere, etiam ſi nulla interueniat Creatoris iniuria; quia de hoc extat præceptum, vel conſuetudine Chriſtiana introductum, vel latum in Concilio Toletatano IV. prope annum 640. *can. 62.* relato, *in cap. Iudæi, 28. quæſt.1.& can. 63.* Sic tenent D. Thom. *in 4. diſp.39. quæſt.vnic.art.3.* per hæc verba: *Pari paſſu ambulant nunc vtrique ſcilicet Gentiles, & Iudæi, quia vtrique obſtinati ſunt. Et ideo, niſi vxor fidelis conuerti velit, non permittitur ei cohabitare ſiue ſit Gentilis, ſiue Iudæa.* Durand. Ricard. Gabriel, Sotus, & Paulus Comitolus, quos citat, & ſequitur Baſilius *lib.7. de matrim.cap.48.à num.8.* Sanchez *loc.cit. num. 12.* & penes ipſum, viginti & quatuor Doctores. Quibus addi poſſunt Candidus *loc.cit.* Bonacina *quæſt. 3. de impedim punct.7.num.6.*

QVÆSTIO XII.

An, ſi ſpes eſſet conuerſionis infidelis coniugis, ex conſortio fidelis: liceret, ſaltem tunc fideli cohabitare?

NEgant, adhuc in hoc caſu licere, Sot. *in 4.diſt.9. quæſt.vni art.3.ad. 3.* Bartho. de Ledeſm. *dub.55. de matrim.* Ludouic. Lopez *2.part.inſtruct. vbi de matrim. cap. 53. poſt tertium notabile.* Et Vega *2.tom. ſum.cap.34.caſu 143.* per hæc verba: Està introduzido por vſo de la Igleſia, que ninguno de los infideles de qualquier ſecta que ſea, ſea permitido morar *cum fideli coniuge*, aunque aya alguna eſperança de ſu conuerſion à la Fe, como ſi dixeſſe, que aora no ſe quiere conuertir, pero que andando el tiempo lo harà. Ita ille. Et poſt illos, Sanchez *loc. cit.num.13.* Quamuis addat, poſſe ex Epiſcopi diſpenſatione eam cohabitationem admitti in ſulis, vbi eſt crebrior infidelium conuerſio, caſu, quo nullum ſubuerſionis periculum ſubeſſet, & ſpes probabilis eſſet conuerſionis. Ita illi, & Angles *1.part. flor.quæſt. 12. de matr.art. 2. dub. 1. concl.1.* Canedo *in ſum. cap. 7. de matrimon.num. 66.* & Ouand. *in 4.diſt 39. diſputat.vnic. propoſitione* 10.

Sed probabiliùs reſpondeo: licere, in dicto caſu, fideli cohabitare cum infideli coniuge; quia tunc iam ceſſat ratio legis Eccleſiaſticæ: aut conſuetudinis, vim legis habentis, interdicentis talem cohabitationem. Sic ſentiunt. Palacios *in 4.diſt.39 diſp.vni.col. penult.* Petr. Ledeſma *de matrim. quæſt.59. art.3. fine,* Baſil. *loc.citat.num.12.fine.* Cornelius *in 1. Corinth.7. num.174. & 175.* Vbi ſic ait: Sanè nimis durum eſſet, & ſcandaloſum, ſi in India, Iaponia, China, vbi iam primum inducitur fides ſub Regibus infidelibus, cogerentur Chriſtiani dimittere vxores, quas in infidelitate duxerunt; aut ſi vxores cogerentur deſerere maritos, præſertim, nobiles, & Principes, nolentes ad fidem Chriſti conuerti, qui inde caperent occaſionem elimi andi Chriſtianos, & Chriſtianam fidem. Sic ille.

QVÆSTIO XIII.

An in dicto caſu, non ſolùm liceat fideli habitare cum infideli; verùm etiam, ad id teneatur ex præcepto?

AFfirmant Angles, & Petrus de Ledeſma, & Baſilius *loc. cit.* & Veracruz *2. part.ſpeculi art. 32. conc.4.* Qui ſubdit, apud Indos noui Orbis, id in præcepto eſſe.

Sed probabiliùs reſpondeo: minimè ex præcepto ad cohabitandum teneri. Quia, nec ex præcepto, ſed ex conſilio tantum, ad id tenebantur fideles, primis temporibus Eccleſiæ (vt ſuprà *quæſt.* 10. eſt habitum) etiam quando ſpes aliqua conuerſionis infidelis aderat. Sic Sanchez *loc.cit.num.14.*

QVÆSTIO XIV.

An, infideli renuente cohabitare; aut volente, cum contumelia tamen Creatoris; aut cum pertractione ad mortale; liceat fideli conuerſo, id matrimonium diſſoluere, & ad aliud tranſire?

NEgatiuam ſententiam, nempe, tunc non poſſe diſſolui matrimonium, poſſe defendi, affirmat Arbor. *lib.6. Theoſ.cap.10.in fine.* Vt refert Sanchez *lib.7. diſp.74.num.3.*

Sed certiſſimè reſpondeo: licere fideli, in omnibus dictis caſibus, matrimonium, quantumuis conſummatum, diſſoluere, & ad alias nuptias tranſire. Hanc reſponſionem definiuit Innoc. III. *in cap. Quanto de diuort.* his verbis: *Si alter infidelium coniugum ad fidem Catholicam conuertatur, altero, vel nullo modo, vel non ſine blaſphemia diuini nominis, vel, vt eum pertrahat ad peccatum mortale, ei cohabitare volenti; qui relinquitur; ad ſecunda, ſi voluerit, vota tranſibit. Et id hoc caſu intelligimus; quod ait Apoſtolus: Si infidelis diſcedit; diſcedat: frater enim vel Soror non eſt ſeruituti ſubiectus in huiuſmodi: & canonem, in quo dicitur, contumelia creatoris ſoluit ius matrimonij circa eum qui relinquitur.* Sic Pontifex. Idemquè definiuit *in cap. Gaudemus. eo.tit.* Sic Sanchez *loc.cit.num.4.* dicens, de hac reſponſione, abſque errore in fide, minimè dubitare poſſe. Baſilius *lib.7.cap.48.num.15.* Bonac. *loc.cit.à num.4.* Ægid. *diſput.26.dub.5.* Candid. *Art.7. cit dub.3.* Lublinus *ver.matr.num.22.*

Digitized by Google

QVÆSTIO XV.

An diſſoluatur matrimonium infidelium, in dictis tribus caſibus, iure, & priuilegio Pontificio?

AFfirmant Abbas *in cap. Quanto. num. 5. de diuort.* & ibi. Alexand. de Neuo *num. 9.* Palud. *in 4 diſtinct. 39. quaſt. vnic. art. 2. num. 12.* & alij.

Sed probabiliùs reſpondeo: non diſſolui, priuilegio Pontificio; ſed priuilegio Chriſti, id in fauorem fidei concedentis. Primò, quia probabilius eſt, non poſſe Pontificem in matrimonio infidelium conſummato diſpenſare; vt docet Doctiſſ. Nauar. *lib. 3. conſil. tit. de regular. conſil. 23. in noua edit. & eodem lib. tit. de conuerſione coniugat. conſil. 4.* his verbis: Reſpondeo primum: non poſſe illis prodeſſe diſpenſationem Papæ, quia matrimonium prædictum fuit conſummatum: omnium tam Canoniſtarum quàm Theologorum vna eſt conformis ſententia, non poſſe Papam, vlla de mundi cauſa; diſſoluere tale matrimonium quoad vinculum, iuxta illud Euangelium, *Quos Deus coniunxit, homo non ſeparet.* Hæc meus Nauar. ibi. Quod idem repetit *conſil. 15. num. 5.* (vnde male pro contrario citatur à Baſilio vbi infrà.) Secundo. Quia id clare colligit Innocent. III. (& cum eo communiter Doctores) verbis nuper allegatis ex verbis Pauli 1. Corint. 7. Sic ſentiunt Sot. *in 4. diſt. 39. quaſt. vni. art. 4. col. 3. & 5.* Henriquez *lib. 11. cap. 8. num. 4. & lib. 12. cap. 13. num. 5.* Petrus Ledeſma *de matrim. quæſtione 59. art. 5. concl. 4.* Bart. de Ledeſma, Veracruz, Cañedo, & alij, quos refert, & ſequitur Sanchez *lib. 7. diſput. 74 num 4.* Baſilius *lib. 7. cap. 48. num. 14. & 15.* Candid. *diſquiſ. 28. art. 7. dub. 11.* Bonac. *quaſt. 3. cit. punct. 7. num. 3.*

QVÆSTIO XVI.

An in dictis tribus caſibus, diſoluatur matrimonium, eo ipſo, ac infidelis diſcedit, vel non vult cohabitare abſque iniuria Creatoris: vel ſine pertractione ad peccatum?

AFfirmant diſſolui ſtatim, adhuc non expectato tranſitu fidelis ad aliud matrimonium, ex Iuriſperitis, Ioan. Doctor, Innoc. Hoſtienſ. Abbas, Gotfred. Aſtenſ. Angel. & Anton. Cucus. Et ex Theolog. Ricard. Altiſiodorenſ. Abulenſ. & Rodriguez, quos omnes refert Sanchez *lib. 7. diſp. 75. num....* Quibus addi poſſunt Scot. & D. Anton. quos etiam pro hac parte citat Baſilius *libro 7. diſput. 48. num. 16.*

Sed longè probabiliùs reſpondeo: non ipſo iure diſſolui, ſed perſeuerare donec fidelis conuerſus ad ſecundas nuptias tranſeat. Quare, ſi fidelis nunquam mutet ſtatum perſeuerabit prius matrimonij vinculum. Sic tenet Innocent. *in cap. Gaudemus de diuort. iis Verbis; Quod ſi conuerſum ad fidem, & illa conuerſa ſequatur, antequam propter cauſas prædictas legitimam ille ducat vxorem, eam recipere compellatur:* ergo ſi compellitur recipere, non erat matrimonium ſolutum ipſo iure, propter tres illas aſſignatas cauſas. Sic D. Thom. *in 4. diſput. 39. quaſt. vni. art. 5. ad 2. & in addit. quaſt. 59. art. 5. ad 2.* & ibi D. Bonauent, Durand. Palud. Sotus, & alij. Valentia *4. part. diſp. 10. quaſt. 1. punct. 7. col. 2.* Petr. de Ledeſma *de matrim. quæſt. 59. art. 5. dub. vnico. concl. 5.* Nauar. *in ſum. cap. 22. numero 49. & lib. 3. conſil. de conuerſ. Infidel. in 2. edit. conſil. 1. num. 5. & conſil. 3. num. 6. & 9.* Henriquez *libro 11. cap. 8. num. 4.* Sà, *ver. de impedim. dirim. num. 8.* & alij vſque ad 27. Doctores, quos citat, & ſequitur Sanchez *loc. cit. num. 4.* (inter quos pro hac parte refert. D. Antoninum, citatum pró contraria à Baſilio,) Sic etiam Bonac. *loc. cit. num. 7.* Baſilius *num. 17.* Candid. *dubit. 13.* Ægid. *diſp. 26. num. 63.* Rebellus *libro 3. quaſt. 10. ſectione 2.* Luyſius *in ſumm. cap. 122. dubitatione 10. & 11.*

QVÆSTIO XVII.

An, vt in prædictis euentibus, poſſit fidelis conuerſus matrimonium diſſoluere, & ad aliud tranſire, neceſſarium ſit, vt requiratur infidelis, & moneatur, an velit conuerti; vel cohabitare ſine Dei contumelia: aut ſine pertractione ad peccatum?

NEgatiuam ſententiam, nempe, non eſſe neceſſarium requiri, docere Panormitanum *in cap. Quanto, de diuort.* Ricardum, Paludanum, & Gabrielem, & nouiſſime Thomam Sanchez *lib. 7. de matr. diſp. 74.* ſed ſine vllo fundamento, ait Baſilius *lib. 7. de matrim. cap. 48. num. 21.* Sed certe, hic doctiſſimus vir, ex his Doctoribus, male citat, adminus, ſuum Doctiſſimum amicum Thomam Sanchez, vt ſtatim videbimus, quod valde miror.

Vnde certiſſimè reſpondeo: neceſſarium eſſe, vt in prædictis euentibus, ſecundum matrimonium à fideli conuerſo celebrari poſſit, requiri infidelem, monerique an velit cohabitare. Sic expreſſe Thom. Sanch. *lib. 7. de matrim. diſput. 74. num. 12.* his verbis: Deducitur neceſſariam eſſe monitionem infidelis, aut interrogationem, an velit conuerti (ſeu iuxta aliam opinionem, an velit habitare, ſine Dei contumelia, nec ad peccatum pertrahens) vt poſſit fidelis matrimonium diſſoluere, & ad aliud tranſire. Conſtat, quia id effici nequit, niſi infideli renuente conuerti; aut iuxta aliam ſententiam, renuente legitimam cohabitationem, vt ergo valide id fieri poſſit, neceſſarium eſt, conſtare de voluntate infidelis renuentis conuerſionem, aut legitimam habitationem: ac proinde, vt hæc voluntas conſtet, neceſſe eſt ipſum moneri, ſeu interrogari. Huc vſque, & amplius, Sanchez, qui pro hac parte citat Concilium Toletan. *4. cap. 62. relat. cap. Iudæi 28. quaſt. 1.* & ex Theolog. D. Thom *in 4. diſtinct 39. quaſt. vnica art. 5. ad 4.* & ibi Ricardum *art. 2. quaſt. 1. & Supplem.* Gabriel. *quaſt. vni. art. 2. conc. 5.* Toletum *lib. 7. ſumm. cap. 7. num. 2.* Henriquez *lib. 11. cap. 8. num. 5.* Rodriguez *1. tom. cap. 230.* Sà. *ver. matrim vbi de impedim. dirim. num. 8.* Petrum de Ledeſma *de matrim. quaſt. 59. art. 4. in fine* & alios. Et ex Iuriſperitis, Nauarrum *lib. 3. conſil. de conuerſ. Infidel. conſil. 1.* (aliàs 2.) Syluestrum, Roſellam, Armillam; Angelum, & alios. Quibus addi poſſunt Baſilius *loc. cit. numero 10.* Bonacina *loc. cit. punct. 7. num. 8.* Candidus *diſquiſ. 28. art. 7. dubit. 16.* Qui bene id moderandum dicunt, caſu, quo aliunde moraliter non conſtet de obſtinatione infidelis, quia tunc monitio non deſideratur.

QVÆSTIO XVIII.

An, quoties infidelis à deo diſtat, vt commode requiri, aut moneri nequeat, opus ſit dicta monitione?

AFfirmant dictam monitionem eſſe neceſſariam, quantumuis diſtet infidelis, & impoſſibilis ſit monitio, vt conuerſus fidelis ad alias nuptias migrare valeat: Barthol. de Ledeſma *de matrim. dub. 56. concluſ. 6.* & Vega *tom. 2. cap. 34. caſu 149.* & nouiſſimè Baſilius *loc. cit. numero 22.* his verbis Quod ſi reperiri non poſſit, vel ob difficultatem viæ, & itineris, cum in

remotiſſimis

Digitized by Google

remotiſſimis verſetur regionibus, vt euenit in his, qui ex Æthiopia captiui, vel ſerui afferuntur; vel ignoratur, vbi ſit alter coniux, adhuc nubere non poteſt, quidquid dicat Thomas Sanchez, & alij, niſi diſpenſatio Pontificis accedat, qua ſuppleatur ea admonitio, iure præſcripta,*&c.* Sic ille.

Sed probabiliùs reſpondeo: non eſſe opus dicta monitione, in propoſito caſu; Quia tunc adeſt certitudo moralis obſtinationis. Sic Petr. de Ledeſma *quæſt.* 59. *art.* 4. *ad* 4. Henriquez *lib.* 11. *cap.* 8. *num.* 5 Sanchez *loc. cit. num.* 14. Candid. *loc. cit.*

QVÆSTIO XIX.

An infidelis poſſit validè matrimonium contrahere, donec fidelis conuerſus prius matrimonium contrahat?

AFfirmat Palacios *in* 4. *diſt.* 39. *diſp. vni. ad finem.* quatenus docet, matrimonium diſſolui, quando vel fidelis, vel quando infidelis tranſit ad aliud matrimonium.

Sed certiſſimè reſpondeo: non poſſe. Sic Candidus *diſquiſ.* 18. *art.* 7. *dub.* 13. ita dicens: Si ante matrimonium à fideli contractum, tranſeat infidelis ad alias nuptias, eas fore irritas: & ita ſi poſtmodum ad fidem conuertatur, eſſe ab illis eum ſeparandum, & reddendum coniugi prius conuerſo. Quia priuilegium hoc diſſoluendi matrimonium prius, per alias nuptias ſequentes, non conceſſum eſt à Chriſto Domino infideli, ſed fideli in fauorem fidei, vt expreſſe habetur *cap. Quanto, de diuort. & cap. fin.* 28. *quæſt.* 2. Sic ille, ex Thom. Sanchez ad vnguem *diſput.* 71. *num* 6. quem tamen non citat. Nauar. *loc. cit. conſil.* 3. (alias) *numero* 10. Petr. Ledeſma *quæſtione* 59. *art.* 5. Henriquez *lib.* 11. *cap.* 8. *num.* 5. Baſilius *loco citato*, *numero* 25. & communis.

QVÆSTIO XX.

An, quando fidelis conuerſus ad aliud matrimonium tranſit: poſſit infidelis, ſicut & validè, ita & licitè, matrimonium inire?

NEgant abſolutè, poſſe licitè infidelem aliud matrimonium inire, eo quod, in pœnam ſuæ infidelitatis, illi aliud coniugium interdicatur, D. Thom. *in* 4. *diſt.* 39. *quæſt. vni art.* 5. *ad* 3. Sotus *ea diſt. quæſt. vni. art.* 4. Barthol. de Ledeſma *dub.* 56. *de matr. poſt.* 4. *concl.* Vega *tom* 1. *cap.* 13. *caſu* 15. *& tom.* 2. *cap.* 14. *caſu* 146. & alij, quos refert Sanchez *lib.* 7. *diſp.* 77. *numero* 3.

Negant etiam alij, non ita abſolutè, ſed ſub diſtinctione dicendo, non poſſe infidelem, licitè inire aliud matrimonium, antequam ipſemet conuertatur; ſecus verò, poſt conuerſionem. Ita D. Bonauent *in* 4. *diſtinct.* 39. *art.* 2. *quæſt.* 2. Turrecrem. *in cap. ſimili modo*, 28. *quæſt.* 1. Ludouic. Lopez 1. *part. inſtruct. vbi de matrim. cap.* 53. & nouiſſimè Baſilius *lib.* 7. *de matrim. cap.* 48. *num.* 25. vbi ait, hanc eſſe communem, & veram ſententiam, & pro illa adducit D. Thom. loco pro prima citato, & licet hæc ſit probabiliſſima ſententia.

Sed probabiliter æquè, reſpondeo: poſſe licitè infidelem, in eo caſu, aliud matrimonium inire cum altero infideli; quia, diſſoluto ſemel fidelis matrimonio, nullo iure, interdicitur infideli matrimonio alteri iungi; vt doctè probat Sanchez *loc cit num.* . Sic ipſe, referens pro hac parte, Henriquez *lib.* 11. *de matrim. cap.* 8. *num.* 5. Durandum *in* 4. *diſp.* 39. *quæſt.* 2. *num.* 15. Ledeſma 1. *part. quæſt.* 61. *art.* 5. Viguer. *lib. inſtitut. cap.* 16. §. 7. *verſ.* 9. *impedim.* 10. Ouaudum, Ceiaiam, & alios. Et tenet nouiſſimè Candidus *loc. cit. dubit.* 15. per hæc verba: Dico trigeſimò, infidelis perſiſtens in infidelitate poteſt cum alia contrahere, quando vxor conuerſa diſſoluit prius matrimonium. Quia cum matrimonii vinculum claudicare nequeat eo ipſo, quod diſſolutum eſt ex parte fidelis, diſſolutum manet ex parte vtriuſque: ergo. Sic ille Bonac. *quæſt.* 3. *de impedim. punct.* 7. *num.* 7. Luyſius *loc. cit. dubitatione* 11.

QVÆSTIO XXI.

An liceat fideli conuerſo tranſire ad Religionem vel Ordines ſuſcipere: aut votum ſimplex caſtitatis emittere, toties quoties ei licet tranſire ad alias nuptias, propter infidelis obſtinationem?

REſpondeo: licere, quia ſicut licitum eſt fideli in eo caſu, matrimonium cum altero fideli inire, ita & poteſt ad omnia alia prædicta tranſire. Sic Sanchez *lib.* 7. *diſput* 76. *num.* 1. & penes ipſum, D. Thom. *in* 4. *diſp.* 39. *quæſt. vni. art.* 5. *ad* 4 Sotus *ibid. art.* 4. Petrus de Ledeſma *de matrim quæſt.* 59. *art.* 5. *dub vni. concl.* 6. Sylneſt. Angel. Roſella, Rainerius, & alij. Bonac. *loc. cit. num.* 8. Henriquez *lib.* 11. *de matrim. capite* 17. *num.* 8. Candid. *loc. cit. dub.* 17.

QVÆSTIO XXII.

An fideli conuerſo liceat ad Religionem, vel Ordines tranſire, nulla adhuc infidelis monitione præmiſſa?

AFfirmant Abulenſ. 1 *Reg. cap.* 8. *quæſt.* 93. *in ſolutione ad* 4. Vbi diſcrimen conſtituit inter tranſitum ad Religionem, & ad aliud matrimonium; vt ille liceat, nulla præmiſſa monitione fidelis; minimè hoc.

Sed certiſſimè reſpondeo: nullomodo licere ei prædicta, ante monitionem infidelis. Quia monitio eodem modo prærequiritur ad tranſitum Religionis, *&c.* Sicut prærequiritur ad ineundum aliud matrimonium. Quantum ad hoc enim, par eſt vtriuſque ratio. Et optime docent, & tenent omnes Doctores, *quæſt. præcedenti allegatio.* Imo, & ipſe Abulenſ. hoc ipſum, *eodem cap. quæſt.* 68. melius ſentit, Legantur Sotus *loc. cit.* & Sanchez *num.* 3.

QVÆSTIO XXIII.

An per profeſſionem fidelis in Religionem; diſſoluatur, non ſolum matrimonium ratum, verum etiam conſummatum?

NEgat Abulenſ. *loc. cit. quæſt.* 68. *&* 74. eo quod, nullibi habetur id dirimi profeſſione fidelis.

Sed certiſſimè reſpondeo: diſſolui etiam conſummatum, quia licet, nec in iure, nec in diuinis litteris, hoc deciſum reperiatur; deducitur tamen à ſimili. Nam ſi ea vis à Chriſto conceſſa eſt profeſſioni, vt diſſoluat matrimonium ratum, inter fideles initum, etiam diſſoluet matrimonium infidelium conſummatum, cum magis indiſſolubile ſit matrimonium ratum fidelium, quam conſummatum infidelium, cum illud ſit verum Sacramentum; hoc verò non. Sic D. Bonau. *in* 4. *diſt.* 39. *art.* 2 *quæſt.* 2. Henriq. *lib.* 11. *cap.* 8. *num.* 5. Sà, *ver. matrim. vbi de impedim dirim. num.* 8. Petr. Ledeſma *quæſt.* 59. *de matr. art.* 5. *dub. vnico, concl.* . Vega, Cañedo, Angles, & alij, quos citat, & ſequitur Sanchez *loc. cit. diſput.* 76. *num.* 9. Bonac. *loc cit. num.* 9. Candid. *dub.* 18. & omnes communiter.

QVÆSTIO

Digitized by Google

QVÆSTIO XXIV.

An, ſi alter fidelium coniugum labatur in hæreſim, vel tranſeat ad Gentilitatis errorem, ſtatim horum matrimonium dirimatur.

REſpondeo: non dirimi; ideóque in hoc caſu, is, qui relinquitur, non poteſt, viuente altero, ad ſecundas nuptias conuolare. Sic expreſſe Innocent. III. *in cap. Quanto. de diuortijs.* Et tenent cum ipſo omnes. Legatur Baſil. *c.48. cit. num.27.*

DISPVTATIO XVII.

De Impedimento vis, metus, vel violentiæ.

QVÆSTIO PRIMA.

Quid ſit metus?

RESPONDEO: dicendum, quòd metus, *eſt inſtantis periculi, vel futuri mali* (non cauſa, vt habet Sanchez, vbi infra) *mentis trepidatio.* Sic definitur metus ab Vlpiano *l. 1. ff. de eo quod metus cauſa.* Dicitur autem, *mentis trepidatio*; quia metus habet ortum ex forti imaginatione periculi futuri, prope iam imminentis: & ideo dicitur, *inſtantis*, quia pericula valde remota non timentur. Sic Sanchez *lib. 4. de matrimonio, diſput. 1. num.7.* Baſilius *de matrim. cap.2. num. 5.* & alij communiter.

QVÆSTIO II.

Quid ſit metus, cadens in conſtantem virum; quid & cadens in virum inconſtantem?

REſpondeo: quòd metus cadens in conſtantem virum, qui alio nomine, metus grauis, probabilis, ſeu iuſtus appellatur, vel *eſt inſtantis grauis, iniuſtique mali ab homine ſibi inferendi. vehemens opinio*, vt ait Baſilius; vbi infra. Aut ſecundum alios, eſt metus ille, *qui cogit eligere minus malum, vt maius malum, probabiliter imminens euitetur.* Ita Bonac. *quæſt. 3. de impedim. punct.8. num. 2.* Candid. *diſquiſ. 18. art. 8. dubit. 2.* Sed hæc deffinitio nonnullam patitur difficultatem, infra enodandam.

Metus verò cadens in virum inconſtantem, aut non cadens in conſtantem virum, qui & leuis metus, improbabilis, iniuſtus, & vanus, vocatur, dicitur ille; *quo quis maius malum, aut inconueniens admittit, ad fugiendum minus malum, aut inconueniens.* Ratio autem omnium nominum eſt. Quia prior metus, vel timor, non repugnat conſtantiæ, & fortitudini, ſed iuſte, & probabiliter, eo terretur vir conſtans. Poſterior autem, conſtantiæ, & fortitudini repugnat, & inconſtantis, vani, leuiſque hominis eſt, illo terreri. Sic Sanchez *lib. 4. diſput. 1. num. 9.* Bonacina & Candidus *loco citato.* Cornejo *diſput.7. dub.25. pag.997.*

QVÆSTIO III.

Quæ Conditiones ad metum grauem, ſeu cadentem in conſtantem virum, requirantur?

REſpondeo: quòd quinque; Prima eſt, vt malum quod timetur, ſit graue, & magnum malum, in ſe conſideratum; non comparatione alterius minoris mali, vt voluerunt Siluest. *ver. metus. quæſt.1.* Veracruz *1. part. ſpeculi art.8. concl. 3.* & Carbon. *de reſtit. quæſt.36. fundam. 3.* Sic Sot. *in 4. d.26. quæſt. 1. art. 2.* Sanchez *loc. cit. num.12.* Baſil. *num.9.* & communis.

Secunda eſt, vt æſtimatio mali, quod timetur, ſit digna conſtanti viro, hoc eſt, ſit fortis, probabilis, & iuſta ratione ſuſcepta. Nam, qui ſine probabili fundamento, & æſtimatione timet, vanè, & leuiter timet, & meticuloſus eſt. Sic D. Thom. *in 4. diſt. 29. quæſt. vnic. art.2.* Sanchez *num.16.* & Baſil. *num.7.*

Tertia eſt, vt is, qui minatur, poſſit minas executioni mandare; ſi enim quis metuit, quod alter minatur, qui non poteſt id quod minatur, efficere, ipſe ſibimet metum infert. Ita Sanchez *num.19.* & Baſil. *num.8.* & omnes.

Quarta conditio eſt, vt is, qui minatur, talis ſit, qui minas exequi ſoleat, aut ſaltem ſemel minas executus ſit in eadem perſona, aut in aliena: aut tandem prudenter iudicetur, inſpecto ingenio, & aliis circunſtantiis perſonæ minantis, executurum minas. Sic Sanchez *num.20.* & Baſilius *num.8.*

Quinta denique eſt, ne timens poſſit euitare mala, quæ timentur, ſi enim poſſet, non eſſet timor cadens in virum conſtantem: inconſtantis enim, & timidi eſt, metuere mala, quæ facili negotio vitare poteſt. Sic Sanchez *num.23.* & Angelo, Siluestro, & Cuco, Enriquez *lib.11. cap.9.* Reginal. & Ægidius, quos citat, & ſequitur Bonac. *loc. cit. num.7.* Cornejo *diſp. 8. dubit. 25. pagina 998.* Luyſius *in ſumma parte 2. cap.99. dubit. 1.*

QVÆSTIO IV.

An metus viri conſtantis ſufficiens ad annullandum matrimonium, debeat in omnibus, tam in viris, quàm in fœminis, eſſe æqualis?

AFfirmant Bergius *cap. 1. num.13. & 16. de offic. delegati*, & Reminald. *ibid num. 32.* & nouiſſime Hurtado *de matrim. diſp.6. diff.1.* exiſtimantes, non minorem metum requiri in fœmina ad annullandum matrimonium, quam in viro requiritur.

Sed certiſſimè fere reſpondeo: talem metum, non ſemper debere eſſe æqualem in omnibus. Quia attendenda eſt profectò circunſtantia ſexus, & ætatis. Vnde metus, qui comparatione viri grauis, aut cadens in virum conſtantem, non iudicatur; cenſeri poteſt grauis reſpectu fœminæ, eo quod ſuapte natura, imbecillior ſit, & facilius terreatur. Qua propter ad grauem metum in fœmina, non requiritur metus cadens in conſtantem virum; ſed in fœminam conſtantem. Sic Nauar. *cap.22. num.51.* Couar. *4. decret 2. part. cap.3. §.4. num.9.* Sotus *lib. 7. de iuſt. quæſt.2. art.1. ad 2.* Enriquez *loc. cit. cap. 9. num.3. & 4.* Rodriguez *tom.1. ſum. cap.131. concl.2.* Aragon *2. 2. quæſt. 88. art. 3. §. Pro explicatione.* Quos & alios, vſque ad quinquaginta & duos Doctores refert, & ſequitur Sanchez *lib.4. de matrim. diſp.3. num.2.* Quibus addi poſſunt deciſiones Rotæ, apud Farinac. *lib. 1. 49. num. 2. & lib. 2. 242. num.16.* Vbi ipſemet Farinac. quem citat, & ſequitur Baſilius *lib.4. de matrim. num.10.* Bonac. *num.6.* Luyſius *loc. cit. dub.2.* D. Ioannes del Caſtillo *lib.3. cap.1. à num.144. fol.19.*

QVÆSTIO

Digitized by Google

QVÆSTIO V.

An metus viri conſtantis, neceſſariò petat electionem minoris mali, ad vitandum maius?

AFfirmant D. Thom. *in 4. diſt. 29. quæſt. vnic. art. 1. in corp. & ad 1.* D. Bonauent. *quæſt. 1.* Scot. *quæſtio. vnica §. De primo.* Durand. *quæſt. 1. num. 4.* Sot. *quæſt. 1. art. 2.* Victoria *in ſum. num.* 268. Valentia 3. *part. diſp. 10. quæſt. 3. punct. 2.* Comitolus *lib. 3. reſponſ. moral. quæſt. 2. §. Quintum quæſitum*, & alij, quam plures, quos refert Sanchez *lib. 4. diſput. 2. num. 1.* Bonac. & Candid *quæſt. 2. citati.* Valerus, *verb. Metus. differ. 2. num. 1.* & alij aſſerentes, quod ad hoc vt metus ſit grauis, & cadens in virum conſtantem, ſemper debeat eligi minus malum, quam eſt illud, quod vitatur. Vnde ſi quis (inquiunt) eligat peccatum mortale, aut veniale committere, ad vitandam mortem, nullo modo is metus diceretur grauis, aut cadens in virum conſtantem.

Alij verò, è contra, negant neceſſarium eſſe ad metum grauem incurrendum, vt quis eligat ſemper minus malum ad vitandum maius; ſed ſufficere, ei, ad id de quo hic agitur (ideſt, ad reciſſionem matrimonij;) vt eligat malum tale, quod in ſe graue ſit; aut quo re vera conſtantis viri voluntas à propoſito retraheretur, licet eliga ad illud vitandum, peccate venialiter aut mortaliter. Sic Nauar. *cap. 22. num* 51. Petr. de Ledeſma *quæſt. 47. art. 2.* Vbi explicat D. Thomam. Ludonic. Lopez, & alij pauci, quos citat, & ſequitur Sanchez *loc. cit. num. 3.*

Sed clariùs, & fortè concordando has duas extremas ſententias, ſic ſub diſtinctione Reſpondeo cum Baſilio, Dicendo primò, quod quantum ad contractum matrimonij attinet, non ſit locus, *præſenti quæſtioni.* Cùm quilibet contractus ex natura rei celebrari poſſit, ſine vllo peccato, etiamſi metus grauis incutiatur; vt conſtat: Quia ſi metu inducatur ad contrahendum, vna cum verbis habere poteſt animum contrahondi, vt abſit mendacium, & verba vera ſint: at eo conſenſu, nihil efficitur, vt legibus conſtitutum eſt: ergo optime poteſt quis, ſine vllo mendacio, nihil efficere; & euitare malum. Quòd ſi contingat, cum verbis non habere conſenſum, ſed potius animum oppoſitum, tunc id mendacium non eueniet ex exigentia metus, cum ſine illo damnum euitari poſſit, ſed ex fragilitate, aut ignorantia contrahentis. Loquendo autem extra contractus, ſi ab aliquo exigatur; vt, vel peccet, vel ſuſtineat mortem; tunc potius ſubſtinenda eſt mors, cum melius ſit incidere in manus hominum, quam peccare in conſpectu Dei. Daniel. 13. Sic Baſil. *loc. cit. cap. 3. num. 3.* ex Ioan. Baſſolis *in 4. diſtinct. 27. quæſt. 1. art. 2.*

QVÆSTIO VI.

An ſufficiat ad metum grauem, vt malum graue timeatur in filijs, marito, & vxore?

REſpondeo: tanquam certum, ſufficere ad grauem metum, comparatione Patris, timere graue malum, non ſolum in propria perſona, ſed in perſona filiorum. Quia ſic habetur *l. iſti quidem. 8. ff. de eo, quod, metus cauſa.* ibi *Hæc, quæ diximus ad edictum pertinere; nihil intereſt, in ſe quis veritus ſit, an in liberis ſuis cum pro affectu magis in liberis parentes terreantur.* Idem omnino eſt dicendum, ſi malum graue timeatur in propria vxore; erit enim metus grauis reſpectu viri; aut e contra etiam, ſi vxor timeat graue malum in viro. Quia ſunt vna caro. *Gen. 2.* Sic D. Thom. *in 4. diſput. 29. quæſt. vni. art. 1. ad 2.* Henriquez *lib. 11. cap. 7. num. 5.* Sotus, Rodriguez & alij, quos citat, & ſequitur Sanchez *lib. 4. diſp. 4. num. 3.* Baſilius *lib. 4. capite 3. num. 4.* & omnes communiter.

QVÆSTIO VII.

An etiam ſufficiat ad metum grauem, vt graue malum timeatur in conſanguineis, vſque ad quartum gradum?

NEgat Henriquez *lib. 11. de matrim. cap. 9. num. 5.* id ſolum extendens, ad conſanguineos in primo gradu, per hæc verba: Deinde metus grauis dicitur, non tantum quando imminet periculum damni in propria perſona, ſed in perſona coniuncta primo gradu: vt ſi reſultat contra parentes, liberos, & vxorem. Ita ille. Pro cuius ſententia, citat Sanchez D. Thom. Syluestrum, Tabienam, & Ludouicum Lopez.

Sed probabiliùs reſpondeo: ſufficere, & extendi vſque ad quartum gradum. Sic Baſilius *lib. 4. cap. 3. numero 3.* Ita dicens: Atque id quoque dicendum exiſtimo de aliis conſanguineis, vehemens enim eſt amor ingenitus erga illos, ſi rerum natura ſpectetur. Argumentum ſumi poteſt. *ex cap. ſcient cunctis, de elect. in 6.* ibi: *vel conſanguineos eorum.* Vbi metus illatus conſanguineis ad incutiendum electori timorem, cenſetur illatus electori; quod etiam docent ex iuris interpretibus complures. Limitandum tamen eſt vſque ad 4. gradum. Nam vſque ad illum communi ſenſu, & affectu, conſanguinei reputantur. Excipe, niſi malum aliquod, etiam remotiſſimis inferretur, quod in totum genus redundaret. Sic ille. Et ante illum Sanchez *lib. 4. diſput. 4. à num. 5. vſque ad octauum.* Qui cum aliis idem dicunt dicendum: Quando malum eſſet communatum perſonæ arctiſſima amicitia coniunctæ contrahenti: vel affinibus ex matrimonio, non ex fornicatione, vſque ad 4. gradum; vel tandem, domeſticis alicuius, quibus metus infertur, vt ille contrahat. Sic ipſi, locis citatis. Bonac. *loc. cit. num. 6.* Leſſius *lib. 2. cap. 17. dub. 6.* Rebellus *lib. 3. quæſt. 9. numero 3.* Luyſius *loc. cit. dub. 5.* & alij penes ipſos. Legantur ad intentum dicta à nobis 1. *part. tract. 5. diſput. 13. quæſt. 44.*

QVÆSTIO VIII.

Quæ ſunt mala grauia, quæ incutiunt iuſtum metum, aut cadentem in virum conſtantem,

REſpondeo: quòd, citra controuerſiam, ſunt hæc; metus mortis, metus mutilationis, vel atrocis cruciatus, vel longi carceris, vel exilij diuturni, vel ſeruitutis, vel ſtupri, vel amiſſionis ſtatus honorifici. Metus etiam captiuitatis, metus amorum, & metus verecundiæ. Sic Sanchez *lib. 4. de matr. diſput. 5. à numero 4. vſque ad* 13. Baſilius *lib. 4. cap. 8. num. 3. & 4.* Bonacina *quæſt. 3. cit. punct. 8. num. 6.* Candidus *diſquiſ. 28. art. 8. dubit. 2. &* quam plures alij, penes Sanchez. Villalob. *tom. 1. tract. 13. diff. 8. num. 4.*

QVÆSTIO IX.

An metus infamiæ, cadat in virum conſtantem, aut grauis ſit?

NEgant, loquendo de metu infamiæ facti, D. Thom. *in 4. diſt. 29. quæſt. vni. artic. 2. ad 3.* Vbi Durand. *quæſt. 2. num. 4.* Carthuſianus *quæſt. 2.* Syluest. *ver. metus q. 4.* Imo, & loquèdo de metu infamiæ iuris, idem negat Tabiena, *ver. impedim. 9. quæſt. 1. num 2.* & ali.

Sed

Digitized by Google

Sed probabiliùs longè reſpondeo : tam metus infamiæ iuris ; quàm infamiæ facti eſt metus grauis, & cadens in virum conſtantem. Quia timor infamiæ æquiparatur metui mortis *l. iuſta, ff. de manumiſſis vindic.* at hic cadit in virum conſtantem, vt ſupra : ergo. Hoc autem intellige , quando infamia eſt grauis, & ei facile occurri non poteſt , ſecus ſi ſit leuis, aut facile occurri poteſt : in quo ſenſu loquuntur D. Thom. Durand. & alij Authores primæ ſententiæ. Sic Sanch. *loc. cit. num. 4. & 15.* & Baſilius *cap. 4. cit. num. 5.* & alij communiter, penes ipſos.

QVÆSTIO X.

An metus excommunicationis cadat in conſtantem virum ?

NEgant abſolutè Gloſſa *cap. cum dilectus. verb. violentia, de his , quæ vi.* Palud. *in 4. diſtinct. 29. quæſt. vni. art. 2. concl. 2. num.* 13. Sotus *ibid. quæſt. 1. art. 2. fine*, & alij quàm plures, penes Sanchez , *loc. cit. num.* 1(. Villalob. *tract. 3. diff. 8. num.* 5. & alij.

Affirmant verò è contra , eſſe metum cadentem in conſtantem virum, Gloſſa *fin. in cap. olim. de reſtit. ſpoliat.* Seraphinus *de priuil. iuramenti, priuilegio 29. numero* 4. Barth. de Ledeſma *de matrim. dub. 23. fundam.* 3. & alij.

Sed probabiliùs, media via , ſic reſpondeo : Si excommunicatio eſt iuſta , eius metus non eſt grauis, nec cadens in conſtantem virum. Si vero eſt iniuſta ſecundum rem , aut omnino, tunc eius metus eſt grauis , & cadens in conſtantem virum; ſi ei facile occurri non poteſt appellationis remedio. Sic Sanchez *loc. cit. num. 17. & 18.* Qui optimè id probat. Baſilius *loc. cit. num. 7.* B. nac. *loc. cit. num. 6.* Azor. *to. 1. lib. 1. cap. 10. quæſt. 7.* & alij quamplures, penes ipſos.

QVÆSTIO XI.

An metus amiſſionis bonorum, in virum conſtantem cadat ?

NEgat abſolutè Palud. *in 4. diſtinct. 29. quæſt. 1. artic. 2. concl. 2. num.* 13. Alij verò , cùm limitatione id concedunt ; nempe, quando bona vitæ tuendæ neceſſaria ſunt. Ita Hoſtienſ. *in cap. 2. de his, quæ vi,* Et Ledeſma *2. part. 4. quæſt. 49. art. 3. §. ſed dubitabit aliquis.* Alij tandem, id admittunt , caſu , quò omnium bonorum amiſſio eſt. Ita Palacios *in 4. diſt. 29. diſp. 1. fol.* 654. Philiarcus, Ludou. Lopez. & alij penes Sanchez, *loc. cit. num.* 20.

Sed probabiliùs reſpondeo : Amiſſionem omnium bonorum, ſiue illa ſint exigua, (vt ſi pauperis) ſiue in magna quantitate , incutere metum grauem. Nam cum bona ſint quædam hominis vita , merito metus amiſſionis illorum , metui mortis æquiparatur. Vnde propter eamdem rationem, idem dicendum eſt de metu amiſſionis maioris partis bonorum , ſiue ſine illis ſuſtentari vita poſſit , ſiue non. Imo, & de metu amiſſionis magnæ rei , licet non ſint omnia bona , nec maior bonorum pars. Et tandem de metu amiſſionis inſtrumentorum totius vel maioris patris patrimonij , quibus id probandum eſt. Sic Sanchez *libro 4. diſputatione 5. à numero 20. vſque ad 26.* & penes ipſum, innumeri Doctores. Baſil. *lib. 4. cap. 4. num. 8. & 9.* Bonacina *loc. cit. num. 6.* Villalobos *loc. cit. numero* 4.

* * *

QVÆSTIO XII.

An metus amittendi lucrum magnum , hæreditatem , aut beneficium quod quis ſperat ab aliquo , ad quod non habet ius ad rem ; cadat in virum conſtantem ?

AFfirmant Cynus, & Francus , penes Sanchez, vbi infrà. Quibus fauent Salzedo *in pract. cap. 83. §. Eſt tamen opinio hæc.* Nauarra *lib. 2. de reſtitut. capite 3. & in noua edit. part. 4. dub. 2. num.* 419. Rodriguez *tom. 1. cap. 28. num. 2.* & alij. Quatenus fatentur preces importunas incutere grauem metum, caſu, quo importunè rogatus , non poſſet ſine magno incommodo diſſentire.

Sed probabiliùs reſpondeo : talem metum , abſolute loquendo , non cadere in virum conſtantem ; Quia timor perdendi lucrum, hereditatem, &c. ad quæ quis non habet ius, vere non eſt timor cadens in virum conſtantem. Notanter autem diximus , *qui non habet ius ad rem* ; Quia contrarium eſt dicendum, caſu, quo quis haberet ius ad rem ; quia tunc dum arceretur à lucro, ad quod habet ius, iniuriam pateretur. Vnde ſi pater minetur filio ablaturum à maioratu ea , quæ auxerat , iuſtum metum incuteret, quia cum hæc hæredi.as ſit debita filio, potius huiuſmodi minæ continent damnum , quàm lucri amiſſionem. Sic Sanchez *lib. 4. diſp. 5 num. 28.* Baſilius *libro 4. cap. 4 num. 10.* Rota apud Farinac. *lib. 2. num. 111. 112. & 113.* & communis.

QVÆSTIO XIII.

Quid ſit , & comparatione quorum , metus reuerentialis ?

REſpondeo : Circa primum, quod metus reuerentialis , ſic ab aliquibus definitur : *Reuerentiæ metus eſt futuri mali exiſtimatio, quod nobis ab his metuimus, in quorum legitima poteſtate ſumus , & quos cultu , & honore dignamur.* Sic Baſilius *lib. 4. de matrim. cap. 5. num. 1.* Circa 2. Reſpondeo dicendum, quod metus reuerentialis datur , in Clerico reſpectu Epiſcopi ; in ſæculari reſpectu Magiſtratus , cui ſubditur ; in vxore reſpectu mariti ; in filio reſpectu patris : vt docet omnium ſententia. Idem dicendum eſt de Genero reſpectu Soceri ; quia Socer parentis locum obtinet. De Auo, ac de reliquis aſcendentibus; quia tanquam parentes habentur, & coluntur. Idem etiam dicendum de filia aut filio , reſpectu matris (quidquid dicat Burgos de Paz, & Hippol, penes Sanchez) de timore Curatoris & Tutoris. Quia etiam loco parentum habentur : De Sorore reſpectu fratris maioris, & Sororis maioris natu, ac etiam de fratre minori reſpectu maioris, & etiam reſpectu patrui , quando cum eis habitant , & ab ipſis gubernantur. Sic optimè Sanchez *lib. 4. diſp. 6. à num. 24. vſque ad* 33. Baſilius *loc. cit. num. 2.* D. Ioan. del Caſtillo *lib. 3. cap. 1. à numero 168. vſque ad numerum 175.* & alij communiter. Quibus ſcitis, ſit.

QVÆSTIO XIV.

An metus reuerentialis , quo inferior , reuerentia Superioris , &c. ducitur ad ineundum matrimonium , ſit ex ſe cadens in conſtantem virum, & ſufficiens ad reciſſionem illius ?

NEgant, metum reuerentialem ſolum , niſi minæ vel verbera , illi adiungantur, cadere in virum conſtantem , aut annullare matrimonium , aut alios contractus

Digitized by Google

contractus reſcindere, Sanchez *lib. 4. de matr. diſp. 6. num. 7.* qui pro ſua ſententia affert ſeptuaginta & duos Doctores, inter quos ſunt Sotus *in 4. diſt. 29. quæſt. 1. art. 2. & lib. 7. de iuſt quæſt. 2. art. 1. ad 2.* Henriquez *lib. 11. cap. 9. num. 5.* Rodriguez *tom. 1. ſum. cap. 231. num. 5.* Et Capua *lib. 12. deciſ. cap. 55. n. 17.* quibus addi poſſunt Bonac. *quæſt. 3. de impedim. matrim. punct. 8. num. 6. ver. Addo* & penes ipſum, Leſſius *lib. 2. cap. 17. dub. 6.* Rebell. *lib. 3. quæſt. 9. num. 3.* Valentia *tom. 4. diſp. 10. quæſt. 3. punct. 2.* Petr. de Ledeſma *quæſt. 16.* & Reginald. *lib. 31. num. 85.* Villalob. *tract. 3. diff. 8. num. 6.*

Sed probabiliùs reſpondeo: metum reuerentialem, ex vi ſua, abſque minis, &c. cadere in virum conſtantem, & ſufficere ad annullandum matrimonium. Quia metus reuerentialis includit in ſe timorem iræ, & indignationis diuturnæ patris, ideſt, toruum patris aſpectum, & exprobrationem verbis durioribus, quæ omnia ſequuntur, ex eo quod non ſeruetur Patri, vel matri, &c. debita reuerentia: ſed ſic eſt, quod, ſic hæc non citò tranſeant, ſed perſeuerent, grauia ſunt mala: ergo conſequenter eorum metus conſenſus eſt iuſtus, & cadens in virum conſtantem. Sic Baſilius *lib. 4. cap. 5. à num. 6.* qui *num. 7.* in eandem ſentententiam incidere Thomam Sanchez, probare intendit, *& num. 8.* Sic concludit. Igitur, vt quod ſentio dicam, inſpectis omnibus & conſideratis limitationibus, quas Doctores, qui à nobis diſſident, adiiciunt ſuæ ſententiæ, mihi videtur facile in concordiam redigi poſſe, vno è duobus modis: Nam, vel loquuntur, quando re vera metus reuerentialis dedit anſam, & occaſionem contractui, non vero cauſam. Poteſt enim contingere, vt quis, eo metu, induci incipiat, & tamen poſtea, iam lubens operetur. Vel dicamus, eos agere de metu indignationis leuis Superioris, & quæ facile tranſeat, cum expreſſe Thomas Sanchez, & Leſſius doceant, ſi indignatio patris, etiam ſine minis, ſit diuturna, incutere metum grauem. Sic ille, & bene. Et ante ipſum Doctiſſ. Nauar. *lib. 4. conſil. in 1. edit. tit. de ſponſalib. conſ. 36. num. 4. & in 2. lib. 1. tit. de his, quæ vi. Conſil. 10. quaſi per totum.* Menochius *lib. 1. conſil. num. 491.* & alij, quos citat Sanchez *loc. cit. num. 4.* Tenet nouiſſimè D. Ioannes del Caſtillo *lib. 3. cap. 1. à num. 156. vſque ad num. 168.* & alij penes ipſum, inter quos citat Thomam Sanchez *loc. cit. num. 11.* id ipſum in aliquo caſu ſentientem.

QVÆSTIO XV.

An preces importunæ, ſeorſim conſideratæ, inferant metum iuſtum, & cadentem in virum conſtantem?

NEgant in primis Abbas, Rolandus, & alij pauci Canoniſtæ; Henriquez *lib. 11. de matrim. cap. 9. num. 5.* Ludou. Lopez *2. par. inſtructor. de matrim. cap. 40. §. Adde tamen.* Ledeſma *2. par. 4. q. 49. art. 3.* quos omnes pro hac parte refert Sanchez *lib. 4. diſp. 7. num. 6.* Et nouiſſimè Villalobos *loc. cit. n. 8.* docentes, preces importunas, etiamſi cum metu reuerentiali coniungatur, nullomodo inferre metum iuſtum.

Negant etiam Couarr. Veracruz, & alij nonnulli, quos affert, & ſequitur Sanchez *loc. cit. num. 5. & 7.* Quibus addi poſſunt Bonacina *loc. cit.* Hurt. *de matrim. diſp. 6. diff. 1.* exiſtimantes, importunas preces ex ſe, non incutere iuſtum metum: bene tamen ſi illis, metus reuerentialis adiungatur.

Sed probabiliùs reſpondeo: preces importunas, ſeorſim conſideratas, dummodo inſtantiſſimæ ſint, & ſæpius repetitæ, & inculcatæ, ſufficere ad inferendum metum iuſtum, & cadentem in virum conſtantem. Quia inſpecta natura ipſa rei, & rationis iudicio, adeo grauem moleſtiam inferunt inſtantiſſimæ preces, vt merito mouere debeant virum conſtantem ad aliquid efficiendum. Vnde prudentes homines grauiſſimam moleſtiam ſemper iudicarunt, vt conſtat ex illo Lucæ 11. *Propter improbitatem tamen eius ſurget, & dabit illi.* Sic Baſilius *loc. cit. num. 17.* & latè probat Sanchez hanc ſententiam *num 4.* & quamuis *num. 9.* argumentis pro hac parte à ſe factis, reſpondere nitatur, certè non ſatisfacit eis. Tenent etiam noſtram ſententiam ex Iuriſperitis, Dominicus, Ioan. Lupus, Matienzo, Peña, Rebuff. Menoch. & alij plures, penes ipſum. Diana 3 *par tract. 5. reſol. 10.* & penes ipſum, Naldus, & Peralta. Optimè D. Ioannes del Caſtillo *lib. 3. cap. 1. à num. 113. fol. 17. vſque ad num. 138. fol. 19.*

QVÆSTIO XVI.

Quotuplex ſit metus grauis?

REſpondeo: quod multiplex; nam primò, metus diuiditur, in metum incuſſum ab intrinſeco, vel à cauſis naturalibus, vt à morbo, tempeſtate, feris animalibus; & in metum incuſſum àb extrinſeco, hoc eſt, à cauſa libera, vt dum quis incidit in latrones mortem comminantes.

Rurſus hic metus incuſſus à cauſa libera, adhuc adhuc eſt duplex, quidam incuſſus à cauſa libera, ſed non gratia matrimonium extorquendi, ſed alia de cauſa; alter vero incuſſus gratia extorquendi matrimonium: & hic poteſt incuti, vel iuſte, vt dum minas comminatur malum, quod iuſte inferre poteſt, vt iuſtam apud iudicem accuſationem; vel iniuſte, vt ſi malum illud iniuſtè inferat, vt ſi minaretur, propria authoritate necare. His ergo in hac quæſtione ſuppoſitis. Ex Sanchez *diſp. 12. num. 2.* & ex communi, ſit

QVÆSTIO XVII.

An matrimonium contractum ex metu, illato à à cauſa naturali, vt à morbo, naufragio, aut timore inferni, &c. ſit validum, & firmum?

REſpondeo affirmatiuè, quia tunc non impellitur contrahens ad ineundum matrimonium ab alio, quam à ſe ipſo, id eligente, tanquam medium ad euadendum periculum animæ, vel corporis. Vnde validum erit matrimonium contractum cum concubina metu præſentaneæ mortis ex morbo, inferni timore, &c. Rurſus etiam eſſet validum matrimonium contractum ex timore mortis, eo quod medici aſſeruerint, quempiam obiturum, ob abundantiam humoris, niſi duceret vxorem. Sic tenent omnes Theologi, & Canoniſtæ. Præcipuè Sanchez *lib. 4. diſp. 12. num. 3. 4. & 5.* & penes ipſum, Sotus *diſt. 29. quæſt. 11. artic. 3.* Couarr. *3. decret. 2. part. cap. 3. §. 4. num. 16.* Henriquez *lib. 11. cap. 9. num. 1.* Petr. de Ledeſma *quæſt. 47. artic. 3. dub. 1.* Tenent etiam Bonacina *quæſt. 3. cit. punct. 8. n. 17. 18. & 19.* Candidus *diſquiſ. 28. artic. 8. dub. 4.* Baſilius *lib. 4. c. 19. n. 3.* Cornejo *diſp. 7. dub. 25.*

QVÆSTIO XVIII.

An matrimonium contractum ex metu incuſſo à cauſa libera, non tamen gratia, vel ſine extorquendi matrimonium, ſit validum?

REſpondeo affirmatiuè, quia in hoc caſu, adeſt ſufficiens voluntarium ad matrimonium, quod ſponte à contrahente eligitur, & eſt illi gratum. Vnde validum erit matrimonium dum morte damnatus,

Digitized by Google

quo incolumis euadat, ducit meretricem, iuxta ſtatutum aliquarum regionum. Et etiam matrimonium contractum ab obſeſſo cum obſidentis filia, vt obſidionem ſoluat; dummodo obſidens, non obſederit ad hunc finem, vt ſcilicet, obſeſſus duceret propriam filiam. Item validum erit matrimonium à deflotatore puellæ, quem parentes, vel conſanguinei puellæ volebant in ſtupro inuentum occidere, ſed ipſe deflorator, ſua ſponte, obtulit matrimonium cum ſtuprata, vt mortem vitaret. Item matrimonium contractum ab ægroto, morbo lethali oppreſſo, cum filia medici, aliter ei mederi nolentis, eſt validum. Sic optimè, & latè Sanchez *lib.4. diſp.12. à num. 6. vſque ad 16.* Bonac. *loc.cit. à num.16. vſque ad 23.* Candid. *loc.cit. dub.5. & 6.* & alij quamplures penes ipſos: Baſilius *lib.4. cap.19. à num.1. vſque ad 15.* licèt in aliquo diſſetat. Cornejo *loc.cit. pag. 998. & ſeq.*

QVÆSTIO XIX.

An Matrimonium contractum ex metu graui, vel cadente in virum conſtantem, iniuſte illato, ad extorquendum illud, ſit ipſo iure nullum?

NEgat eſſe, ipſo iure, nullum, ſed ſolum reſcindendum, inſtar aliorum contractuum, metu initorum, Cardinalis *cap.2. de his, quæ vi, quæſt.1.* Sed huius Authoris ſententia omnino eſt falſa; ſicut eſt alia quorumdam, quos tacitè refert D. Thom. *in 5. diſt. 29. quæſt. vnic. art. 3. quæſt.1.* aſſerentium, tale matrimonium valere in foro conſcientiæ; eſſe tamen nullum in foro externo, iure poſitiuo. Vt bene notant Sanchez, & Baſilius, vbi infra. Vnde,

Certiſſimè reſpondeo: matrimonium contractum metu cadente in conſtantem virum ad eum finem iniuſte incuſſo, eſſe nullum in vtroque foro. Quia ſic expreſſe habetur in iure: *cap. 2. de his, quæ vi, cap. cum locum. cap. veniens de ſponſalib. cap. ſignificauit, de eo, qui duxit, &c.* & ita hanc concluſionem tenent omnes, tam Theologi, quam Canoniſtæ Doctores. Illi cum S. Thom. *in 4. diſt. 29. art. 3.* Iſti *in cap. 2. de his, quæ vi, & cap. cum locum, cit.* Legantur Sanchez *lib. 4. de matrim. diſp.12. à num.16.* Baſilius *lib.4. de matrim. cap. 14. num.2.* Bonac *quæſt.3. de impedim. matrim. punct.8. à num.8.* & alij.

QVÆSTIO XX.

An dictum matrimonium, ex metu iniuſto graui, & cadente in virum conſtantem, contractum, ſit irritum, ſolo iure Eccleſiaſtico?

AFfirmant Durand. *in 4. diſt.29. quæſt. 2. num.6.* Palud. *ibid. quæſt. 1. art. 3. concl. 2.* Sot. *quæſt. 1. art. 3.* Henriquez *lib.11. cap. 9. num.1. & 3.* Aragon. *2.2. quæſt. 88. art. 3.* Petrus de Ledeſma *de matrim. quæſt. 47. art.3. dub.1. concl. 5. & 6.* & alij nonnulli, quos refert, & ſequitur Sanchez *loc.cit. num.2.* Azor *lib.1. cap.11. quæſt.6.* Valentia *diſp.9. quæſt.3. punct.2. poſt 2. concl.* Ægid. *diſput.28. dub.1. concl. 5.* Nauar. *cap.22. num. 5.* Gutierrez *de matrim. cap. 76. num.8.* Reginald. *lib. 31. num. 76. & 78.* Riccius *deciſ. 253.* Bonac. *loc. cit. num. 1.* Leſſius *lib. 2. cap. 17. dub. 7. num. 47.* Candid. *diſquiſ. 28. art. 8. dubit. 7.* Hurtado *de matrim. diſp. 6. diff. 2.* Cornejo *diſput. 7. dub. 25. pag. 1003.* Doctiſſimus Ludouic. Monteſinos *tom. 1. in 1.2. diſp.10. quæſt.8. num.132.*

Sed probabiliùs reſpondeo: dictum matrimonium eſſe nullum, etiam iure naturali. Vnde non tantùm in Eccleſia, ſed etiam extra illam, inter infideles, nullum eſt matrimonium, ex metu graui, iniuſtè illato, contractum. Hæc reſponſio optimè probatur à Baſil. *Primo ex cap. cum locum, cap. veniens, & cap. ſignificauit. cit.* ex quibus hanc elicit rationem. Nam matrimonium, ſolo conſenſu pleno, & libero perficitur: ſed in metu graui, non reperitur conſenſus plenè liber: ergo matrimonium ex metu initum, non valet. Secundò. Id ex ipſa natura matrimonij probat. Quia ad illud maius, & perfectius voluntarium requiritur, quam ad alios contractus ciuiles, vt probat D. Thom. *in add. ad 3. part. quæſt. 47. artic. 3.* Tertiò: quia matrimonium eſt vinculum mutui, ac reciproci amoris: at mutuus amor, cum metu & coactione ſtare nequit: ergo. Sic ipſe, *lib. 4. cap.14.* & ante ipſum D. Thom. *in 4. diſt. 29. quæſt. vnic. art. 3. quæſt.1. in corp.* quem ſequitur Turrecrem. *31. quæſt. 2. num. 8.* & alij quamplures, quos pro hac parte citat Sanchez *loc. cit. num.1.* Quibus addi poſſunt Vaſquez & Salas, quos pro hac parte citat Monteſinos, Rebell. *2. par. lib.2. de matrim. quæſt.11. ſect. 1. concl. 2.* Comitolus *lib. 1. reſponſ. moral. quæſt. 123.* Couarru. *2. par. cap. 3. §. 5.* Villalobos *tractat. 13. diff. 37. numero 8.* Diana *4. part. tract.at. & reſolut. 33.* Luyſius *in ſum. 2. par. cap.100 dub. 1. & 2.*

QVÆSTIO XXI.

An Matrimonium contractum ex metu graui, iuſtè illato ad extorquendum illud, ſit irritum, & nullum?

AFfirmant adhuc eſſe nullum tale matrimonium, Gloſſa *in cap. veniens, de ſponſ.* Abbas, Hoſtienſ, Henricus, & alij plures Canoniſtæ; præcipuè Couar. *4. decret. 2. part. cap. 2. §. 4. num. 15.* Ledeſma *2. par. 4. quæſt. 49. art. 3.* Gutierrez *de iuram. 1. part. cap. 57. num. 9.* Rodriguez *2. tom. ſum. cap. 93. num. 3.* & Vega *lib. 3. ſum. caſu 253.* Quos omnes, pro hac parte, citat Sanchez *lib.4. diſp. 13. num.1.* dicens eſſe probabilem.

Sed longè probabiliùs reſpondeo: Negatiuè: nempe, quod quoties metus iuſtè infertur ad extorquendum matrimonium; quia videlicet ordo iuſtitiæ poſtulat, vt cogatur, vel vt fiat in compenſationem, valet matrimonium. Quia in hoc caſu, non extorquetur conſenſus iniuſtè, nec per iniuriam. Ruſus, qui cogitur ad contrahendum, non eſt rationabiliter inuitus, quandoquidem iure cogitur; & ille non parendo, recedit à iure, & æquitate; vnde ipſe potius ſibi metum infert, vt ex dictis ſupra conſtat: ergo. Sic Sanchez *loc. cit. num.3. & ſequent.* & penes ipſum Henriquez *lib.11. cap.9. num.1. & 2.* Petr. Ledeſ. *q.47. art.3. dub.1. concl.3.* & alij Baſil. *lib.4. c.19. à n.7.* Bonac. *loc.cit. à n.9.* Ægid. *de matr. diſp.28. dub.1.* Hurt. *diſp.6. diff.3.* Cornejo *diſp.7. dub.25. pag.999.* Luyſius *loc.cit. dub.3.*

QVÆSTIO XXII.

Proponuntur aliqua exempla, quibus oſtenditur matrimonium initum ex metu graui iuſtè illato, eſſe validum, & ratum?

PRimùm ſit, validum eſt matrimonium, caſu, quo quis detrudatur in carcerem, vt contrahat matrimonium cum puella, cui fidem dedit. Quia in hoc caſu iuſtè infertur metus ad hunc finem. Secundum, validum eſt matrimonium, caſu, quo illi, qui plectendus eſt, ob aliquod delictum v.g. homicidium, probatum legitimè, promittatur impunitas, ſi ducat filiam occiſi, vel vxoris defuncti, tunc enim valet matrimonium, etiamſi vt matrimonium fiat, damnetur ad mortem;

dummodo

Digitized by Google

dummodo iuſte damnetur: Quia tu c eſt compoſitio facta iuſte per iudicem.

QVÆSTIO XXIII.

An valeat matrimonium, leui metu contractum, quando ita extorquet conſenſum, vt ſine eo metu illud non fieret?

NEgant Gabriel in 4. diſt. 29. quæſt. 1. art. 2. concl. 4. Nauar. in ſum. cap. 17. num. 29. & cap. 22. n. 51. & lib. 3. conſil. in 1. edit. tit. de regular. conſil. 84. n. 4. lib. 1. tit. de his quæ vi, conſil. 1. num. 7. l. & conſil. 3. num. 4. & conſil. 5. num. 2. & alibi Couarru. par. 2. cap. 3. §. 6. num. 4. Veracruz 1. par. ſpecul. artic. 8. concl. 7. Rodriguez tom. 2. ſum. cap. 8. num. 10. & alij, quos refert Thom. Sanchez lib. 4. diſp. 17. num. 2. qui num. 4. ait, hanc ſententiam eſſe ſatis probabilem; & ſuſtinendo, matrimonium ex graui metu contractum, eſſe iure naturæ irritum, longe maiorem probabilitatem habere.

Sed probabiliùs reſpondeo: valere dictum matrimonium, & iure naturali, & poſitiuo, etiamſi metus talis cauſam dederit contractui, (niſi aliàs contingat ex accidenti, eo metu leui, conſenſum omnino tolli.) Quia Eccleſia dum declarauit ius naturale, ſecundum quod, (vt diximus ſup. quæſt. 20.) non eſt ſufficiens ad matrimonium conſenſus, ex metu graui extortus, ſolum fecit declarationem de matrimonio contracto ex metu leui: ergo ſenſit, iure naturali non eſſe irritum matrimonium contractum ex metu leui. Sic D. Thom. in 4. diſt. 29. quæſt. vnic. art. 3. quæſt. 1. D. Bonau. ibi quæſt. 1. num. 4. Durand. quæſt. 2. num. 5. Victoria n. 268. Sotus diſt. 29. quæſt. 1. art. 3. Henriquez lib. 11. cap. 9. num. 3. Ludou. Lopez 2. par. vbi de matr. c. 40. Aragon. 2. 2. quæſt. 88. art. 3. Petrus de Ledeſma q. 47. art. 3. dub. 1. poſt 6. concl. Quos & alios vſque ad quadraginta duos Doctores citat, & ſequitur Sanchez loc. cit num. 4. inter quos pro hac parte citat Couarruuias c. 3. §. 4. Quem pro contraria citat Baſilius loc. cit. His addi poſſunt Baſilius lib. 4. cap. 18. num. 2. Rebellus 2. par. quæſt. 11. ſect. 1. concl. 3. Hurtado diſput. 6. diff. 1. Villalob. tom. 1. tract. 13. diff. 1. quos pro hac parte citat (& neſcio an ſequatur) Diana 3. par. tract. 4. reſol. 130. & rurſus tract. 5. reſol. 117. Candid. diſquiſ. 28. art 8. dubit. 3. Bonac. quæſt. 3. de impedim. punct. 8. n. 8. Valerus ver. metus, differ. 5. verſ. Nec obſtat. Cornejo diſp. 7. dub. 25. pag. 997.

QVÆSTIO XXIV.

An matrimonium inualidum ex metu graui contractum, fiat validum per copulam, ſponte, & affectu maritali, habitam?

NEgat Baſilius lib. 4. cap. 14. num. 12. per hæc verba: Ex dictis colligitur, idem dicendum eſſe, quamuis matrimonium ex metu contractum conſummetur etiam interueniente metu. Tum quia matrimonium celebratum, coram Parocho, & teſtibus, nullum ob aliquod impedimentum, non poteſt poſtea validum fieri, ni coram Parocho, & teſtibus, aut interueniente diſpenſatione, quæ ſuppleat eam ſolemnitatem, ex declaratione Clem. VIII. quam referam infra. Vnde etiamſi ceſſaſſet metus, & copularentur cum plena libertate, & affectu maritali, & quantumcumque cohabitarent, non ſupplente diſpenſatione, ſolemnitatem, nullum eſſet matrimonium. Quare iam poſt declarationem Clementis VIII. & Tridentinum, locum non habent, quæ de copula, & cohabitatione diſſerit Sanchez lib. 4. diſp. 18. cum ergo nullum fuiſſet illud matrimonium, ex metu contractum, non poteſt ſine dicta ſolemni a e fieri validum. Ita Baſilius, qui tamen pro ſua ſententia nullum Authorem refert. Poterat tamen referre Gutierrez cap. 76. num. 33. & 34. & alios, quos refert Sanchez lib. 2. diſput. 37. numero 1. Tenet etiam Valerus. verb. metus, differ. 4.

Sed probabilius reſpondeo: fieri validum per talem copulam; nec requiri poſtea ad ſui valorem coram Parocho, & teſtibus celebrari, ſi impedimentum fuit occultum. Sic expreſſe tenet D. Thomas in 4. diſt. 29. quæſt. vnic. art. 3. quæſt. 2. ad 1. D. Bonau. q. 2. num. 13. Ricard. art. 2. quæſt. 2 Sot. quæſt. 1. art. 3. concl. 2. Vict. num. 268. Henriq. lib. 11. cap. 9. num. 7. Nauar. in man. cap. 22. num. 51. & alij vſque ad viginti & ſeptem, quos citat, & ſequitur Sanchez lib. 4. diſp. 18. num. 1. Cuius hæc eſt ratio. Quia, cùm non oporteat conſenſus eſſe ſimul, & conſenſus illius, qui metum paſſus non eſt, fuerit legitimus, ſolum deſideratur ad valorem matrimonij conſenſus ſpontaneus illius, qui metu conſenſerat: ſed hic conſenſus ſufficienter exprimitur per copulam maritalem ſpontaneam, affectu maritali habitam, cap. is qui fidem, de ſponſ. Ergo ea ſequuta, ratificatur prius matrimonium. Ita ille. Quod antea id ipſum, latè, & docte docuerat. lib. 2. diſput. 37. quaſi per totam, & poſt illum, Bonacina quæſt. 2. de matrim. punct. 9. num. 3. & 4. per hæc verba: Addo tertiò, non eſſe neceſſarium, vt de nouo contrahatur coram Parocho, & teſtibus, quia Parochus, & teſtes fuerunt præſentes externo contractui, & eorum præſentia requiritur, quando matrimonium contrahitur ſecundum omnes partes, non verò quando ſuppletur aliquibus defectus occultus. Ita ille. Et ex parte Hurt. diſp. 6. diff. 6. quatenus docet, reualidari in foro externo, non verò in foro conſcientiæ Rebellus lib. 2. de matrim. quæſt. 9. num. 3. & 5. vbi totam noſtram docet concluſionem, Archangel. in 4. diſt. 29. & 30. pag. 327. Diana 3 par. tract. 4. reſol. 292. Villalob. tract. 13. diff. 37. num. 4. Cornejo diſp. 7. dub. 25. pag. 1001.

QVÆSTIO XXV.

An, ſicut matrimonium metu graui initum, ratificatur copula ſpontanea affectu maritali habita; ita ratificetur eadem copula, metu graui extorta?

AFfirmant adhuc ratificari Palud. in 4. diſt. 29. quæſt. 1. art. 4. concl. 3. Supplem. Gabrielis dub. 3. art. 3. Sot. ibi. quæſt. 1. art. 3. Angles floribus 1 par. de matrim. quæſt. 2. de conſenſu coacto art. 1. diff. 4. Barthol. de Ledeſma dub. 23. Vega tom. 1. ſum. caſu 513. Quos omnes pro hac parte refert Sanchez loc. cit. num. 13.

Sed longè multò probabiliùs reſpondeo: non ratificari per talem copulam metu graui extortam; (quamuis bene ratificaretur, ſi metu eſſet extorta leui.) Quia ſi dictum matrimonium efficeretur validum, ideo eſſet, quia conſenſus præſumeretur ex copula: at præſente metu graui, v. g. mortis, non poteſt præſumi conſenſus: ergo. Sic Nauar. cap. 22. num. 51. Petrus Ledeſma quæſt. 47 art 3. dub. penult. D. Anton. Ricard. Palac. & alij, quos affert, & ſequitur Sanchez loc. cit. num. 15. Baſilius lib. 4. cap. 14. num. 12. Rebellus lib. 2. quæſt. 11. ſect. 3. num. 20. Henriquez lib. 11. cap. 9. num. 7. Reginald. lib. 31. n. 90. Ægidius diſp. 28. dub. 4. num. 42. Sà, & Valentia, quos citat, & ſequitur Bonacina quæſt. 3. de impedim. punct. 8. num. 24. Hurtado loc. cit. Villalobos loc. cit. num. 4. Valerus, & Cornejo loc. cit.

Digitized by Google

QVÆSTIO XXVI.

An Matrimonium metu graui contractum, ſi firmetur iuramento, reddatur validum?

AFfirmarunt aliqui, apud Ricardum *diſt.* 29. *art.* 2. *quæſt.* 3. & affirmat Summa Corona, apud Bonacinam, vbi infra. Gabriel, & Panormitan. & alij Iuriſperiti apud Rebellum.

Sed certiſſimè reſpondeo: non reualidari, quia iuramentum metu extortum, non confirmat contractum, qui aliàs, ſecluſo iuramento, erat inualidus: ergo iuramentum metu extortum, minimè confirmabit, aut reualidabit matrimonium inualidum, eo metu contractum. Sic Armilla, Tabiena, Angles, Corduba, & alij, quamplures, quos refert, & ſequitur Sanchez *lib.* 4. *diſp.* 20. *num.* 11. & 15. Petrus Ledeſma *quæſt.* 47. *art.* 3. Sà *de impedim. num.* 9. Reginald. *lib.* 31. *num.* 87. Gutierrez *cap.* 76. Ægid. *diſp.* 28. *dub* 4. *num.* 44. Rebell. *lib.* 2. *quæſt.* 11. *ſect.* 2 *n.* 18. Bonac. *loc. cit. num.* 26. Hurt. *diſp.* 6. *diff.* 6. Cornejo *diſp.* 7. *dub.* 15. *pag.* 1000.

QVÆSTIO XXVII.

An dictum iuramentum, adiectum ex metu, matrimonio metu graui extorto, obliget, relaxationéque indigeat?

AFfirmant obligare, & relaxatione indigere, Sylueſt. *ver. matrim.* 8. *q.* 11. *dicto* 8. Abbas, Imola, Archidiac. & alij, quos refert pro hac ſententia (dicens eſſe ſatis probabilem) Sanch. *lib.* 4. *diſp.* 20. *num.* 14.

Sed probabiliùs reſpondeo: tale iuramentum, nec obligare, nec indigere relaxatione. Quia dictum iuramentum eſt (vt ſupponimus) aſſertorium: at ex iuramento aſſertorio nulla conſurgit in futurum obligatio, ſed ſtatim eſt verum, vel falſum: ergo in illo non habet locum relaxatio. Sic Sanchez *diſput.* 20. *a n.* 15. & penes illum, Sotus *diſt.* 29. *q.* 1. *art.* 3. Henriquez *lib.* 11. *cap.* 9. *num* 6. Petrus Ledeſma *quæſt.* 47. *art.* 3. *circa* 3. *argum. dub.* 2. Barth. de Ledeſma *dub.* 23. *poſt* 3. *concl.* Lopez, Rodriguez, Vegà, & alij Canoniſtæ, Bonac. *loc. cit. num.* 27. Rebell. *loc. cit.* Hurt. *loc. cit. diff.* 6. & communis.

QVÆSTIO XXVIII.

An ſponſalia, ſi metu extorta ſint graui, & adijciatur iuramentum, tale iuramentum obliget, relaxationéque indigeat?

AFfirmant obligare tale iuramentum, & indigere relaxatione D. Bonau. *diſt.* 36. *art.* 3. *quæſt.* 2. Sot. *lib.* 8. *q.* 1. *art.* 7. *ad* 3. Henriquez *lib.* 11. *cap.* 9. *n.* 6. Barthol. de Ledeſma *dub.* 23. *de matrim. poſt.* 3. *concl.* Petrus de Ledeſma *de matrim. quæſt.* 47. *art.* 3. *circa* 3. *argum.* Quos, & alios paucos, refert pro hac parte (dicens eſſe ſatis probabilem) Sanchez *lib.* 4. *diſp.* 21. *n.* 2. Ægid. etiam, quem citat, & ſequitur Hurtado *loc. cit. diff.* 6. Rebellus *loc. cit. num.* 19.

Sed probabiliùs reſpondeo: tale iuramentum non obligare, nec indigere relaxatione. Sic Sanchez *loc. cit. num.* 6. & penes ipſum Aragon. 2. 2 *quæſt.* 89. *art.* 7. *ad* 3. Rodriguez *tom.* 2. *cap.* 231. *concl.* 4. *num.* 4. & *cap.* 244 *num.* 4. Vega *tom.* 1. *ſum. caſu.* 515. & alij, Baſilius *lib.* 12. *de matrim. cap.* 8. *num.* 76. per hæc verba: Quintò colligo, quod attinet ad ſponſalia, metu extorta ſint, & adiiciatur iuramentum, tale iuramentum non obligare, neque relaxatione indigere. Docet cum aliis Thomas Sanchez *lib.* 4. *de matrim. diſp.* 21. *num.* 3. Moueor *ex cap. ex litteris, de ſponſal. impuber* vbi de ſponſalibus iuratis ſermo eſt. Moueor etiam, quia contractus ſponſalium ex metu nullus eſt, & iure poſitiuo, & naturali, vt dixi ſup. *lib.* 4. Deinde quia, vt dicebam ſupra iſto §. quando promiſſio non retractandi non diſtinguitur à promiſſione contractus, ſed iuramentum ſupra eam cadit, iure Pontificio non valet. In ſponſalibus autem promiſſio contrahendi matrimonium, & non retractandi ſponſalia, non ſeparantur: atque ideo, iuramentum cadens ſupra illam, nullam obligationem inducit. Sic ille. Bonac. *loc. cit.* Sà, *ver ſponſalia num.* 2.

QVÆSTIO XXIX.

An Matrimonium metu graui contractum, irritum ſit, caſu, quo quis cogatur contrahere cum quadam fœmina ex certo genere?

NEgant Præpoſitus, Imola, Felinus, Ioan. Lupus, Iaſon, & alij, quos affert Sanchez *lib.* 4. *de matrim. diſp.* 12. *num.* 20. Azorius 1. *par. lib.* 1. *cap.* 11. *q.* 11. & alij.

Sed probabiliùs longè, reſpondeo: eſſe irritum, & inualidum, quia matrimonium debet omnimoda libertate gaudere; vt gaudeat autem, non ſufficit electio huius, vel illius perſonæ, quando eſt de certis, v. g. de tali genere, vel de filiabus Petri, vt conſtat: ergo. Sic Fortunat. & Bald. quos refert, & ſequitur Couar 4. *decret. p.* 2. *c.* 3. §. 5. *num.* 8. Padilla, Cucus, & Philiarcus, quos citat, & ſequitur Sanch. *loc. cit.* Baſil. *lib.* 4. *cap.* 14 *num.* 14. addens, huic reſponſioni, minime obſtare, id quod alicubi inductum eſt, vel lege induci poſſe, vt ſcilicet, aliqui non contrahant, niſi cum aliqua ex certo genere: Quia tunc, ea lege aut conſuetudine, nulla vis inferretur, cum, ea extante, poſſet quis non nubere. Præterquam quod, lex illa, aut conſuetudo accepta eſt moribus, & voluntate vtentium, & cum iuſta ſit, non infertur vis ab extrinſeco, ſicut infertur in noſtro caſu à Patre, cum filij nubere non poſſint, abſque eius conſenſu, Rebellus *p.* 2. *lib.* 2. *quæſt.* 11. *ſect.* 1. *n.* 11. Caſtro Palao *tom.* 1. *tract.* 2. *diſp.* 1. *punct.* 9. *num.* 9. *ad* 1. Salas *in* 1. 2. *tract.* 3. *diſp.* 3. *ſect.* 1. *num.* 27. Diana 4 *par. tract.* 4. *reſol* 33.

QVÆSTIO XXX.

An qui libere contraxit matrimonium, cum coacto, ex metu irritante matrimonium, teneatur poſtea contrahere cum eo, quando non fuit cauſa, vel particeps, aut conſcius dicti metus?

REſpondeo: non teneri, ſed optimè poſſe illum, qui libere conſenſit, reſilire, antequam metum paſſus ratificet priſtinum conſenſum. Quia immunis eſt culpa, nec ſe obligauit, niſi altero & illi obligante. Sic Sanch. *diſp.* 15. *n.* 4. Baſil. *lib.* 4. *cap.* 15. *num.* 1. Bonac. *q.* 3. *de impedim. punct.* 8. *n.* 33. Hurt. *diſp.* 6. *diff.* 4. & omnes.

QVÆSTIO XXXI.

An ſaltem, teneatur contrahere, caſu, quo libere contrahens fuerit cauſa, vel particeps metus alteri illati?

NEgant adhuc teneri ad contrahendum, ſed libere poſſe, altero inuito, reſilire, donec per Iudicem condemnetur. Sanchez, Bonac. & Hurt. *loc. citatis* Gutierrez *c.* 76. *n.* 17. Ochag. *de matrim. tract.* 3. *q.* 30.

Sed

Digitized by Google

Sed probabiliùs reſpondeo : non poſſe in tali caſu illum, qui cauſa, aut particeps fuit metus illati alteri cum quo contraxit, in conſcientia relinquere, ſed teneri congruo tempore, arbitrio prudentis, expectare, an qui vim paſſus eſt, velit ſtare matrimonio. Quia in his, in quibus datur res pro re, manet naturalis obligatio in eo, qui vim intulit reſcindendi contractum, ſi petat is, qui coactus contraxit : ergo etiam in contractu matrimonij, qui metum intulit, manebit obligatus ſtandi contractui, ſi alius velit. Sic Baſilius *loc. cit. à num.* 3. dicens, eſſe ſententiam communem, & ante ipſum, Nauar. *cap.* 22. *num.* 52. Henriquez *lib.* 11. *cap.* 10. *num.* 5. Syluest. Turrecremata, Palac. & alij quam plures penes Sanchez *loc. cit. n.* 4. Ægidius *diſp.* 28. *dub.* 1. *num.* 7. (Qui tamen male citat Thomam Sanchez pro hac parte, vt notat Baſilius.)

Qvæstio XXXII.

An qui ex graui metu, fictè, ſoliſque verbis, contraxit, peccet mortaliter?

AFfirmant Scot. *in* 4. *diſt.* 29. *quæſt. vnic.* §. *Hic dicitur.* Et Supplem. Gabrielis. *ibi. art.* 2. Quia ille (inquiunt) vere mendacij culpam committit, vt omnes fatentur, niſi arte, vel æquiuocatione vtatur: at hoc mendacium eſt valde perniciosum, cum ſic fingens decipiat alterum in re graui: ergo.

Sed probabiliùs longè reſpondeo: non peccare, niſi tantum venialiter. Quia nullam irrogat iniuriam alteri conſenſum metu extorquenti, eum decipiendo: ergo illud mendacium ſolum poteſt eſſe veniale. Patet, quia mendacium ex ſuo genere, niſi adiungatur illi malitia contra aliam virtutem, non eſt mortale, ſed tantum veniale. Sic Sanchez *lib.* 4. *diſp.* 16. *num.* 2. Baſilius *lib.* 4. *cap.* 16. *num.* 1. Nauar. Palac. Rodriguez & Petr. Ledeſma penes Sanchez. Hurtado *diſp.* 6. *diff.* 5. Bonac. *loc. cit. num.* 30. Luyſius *loc. cit. dub.* 6.

Qvæstio XXXIII.

An ſaltem, peccet mortaliter, qui graui metu coactus, vero conſenſu, & non ficto, matrimonium contraxit?

AFfirmant peccare mortaliter, peccato ſacrilegij, caſu quo conſcius ſciat, matrimonium tale eſſe irritum, eo quod irritet Sacramentum, applicando formam Sacramenti circa materiam indebitam, Petrus de Ledeſma *quæſt.* 47. *art.* 3. *circa ſolution. ad* 4. *dub.* . & alij, penes ipſos.

Sed probabiliùs reſpondeo: eum, nec peccare venialiter. Quia in eo caſu contrahens nullatenus mentitur, vt conſtat; nec proferens verba matrimonij, intendit proferre, (nec profert,) formam Sacramenti (cum illa verba non ſint materia nec forma Sacramenti, niſi ſint materia, & forma contractus validi, quod in præſenti abeſt) nec Sacramentum conficere: ergo in eo caſu, nec peccato ſacrilegij, nec alio peccato peccat. Sic Sanchez *loc. cit. num.* 6. Nauar. Henriq. & alij penes ipſum. Baſilius *loc. cit. num* 2. Ægid. *diſput.* 28. *dubit.* 3. Hurtado *diſp.* 6. *diff.* 5. Bonacina *loc. cit.* Valentia *diſput.* 10. *quæſt.* 3. *punct.* 2. §. *Reſpondeo ad primum argumentum.* Cornejo *diſput.* 7. *dub.* 25. *pag.* 1002. Luyſius *loc. cit. dub.* 5.

DISPVTATIO XVII.

De Impedimento Ordinis.

Qvæstio Prima.

An Ordo Sacer dirimat matrimonium, iure Eccleſiaſtico?

REſpondeo affirmatiuè. Quia ſic definitur *in capite* 1 *&* 2. *Qui Clerici, vel vouentes. Et cap. vnico, de voto, in* 6. & in Trident. *ſeſſ.* 24. *de matrim. can.* 9. vbi Clerici Sacrorum Ordinum inhabilitantur ad matrimonium; & ſi attentent contrahere, excommunicantur, & fiunt irregulares, in dictis decretis. Sic omnes. Legantur Sanchez *lib.* 7. *de matrim. diſp.* 28.

Qvæstio II.

An Ordo Sacer dirimat matrimonium, etiam iure naturali, & diuino?

AFfirmant Maior *in* 4. *diſt.* 24. *quæſt.* 2. Celaia *diſt.* 37. *quæſt.* 1. & Barboſa *rubrica, ff. de ſolut. matrim.* 2. *par num.* 98. Torreblanca *lib.* 2. *practicar. cap.* 15. *ſect.* 1. *num.* 26. & penes ipſum, Thomas Vbaldenſ. *tom.* 2. *de Sacram. cap.* 128. Alij verò, licèt id ipſum affirment, dicunt tamen, Ordinem Sacrum, vi ſua, aut iure naturali, & diuino, non habere efficaciam dirimendi matrimonium, poſt ipſum contractum, ſed ſolum ratione voti ſolemnis annexi: ac proinde ratione illius dirimere iure naturali, & diuino. Sic Ricardus, Rainerus, Valentia, & alij penes Sanchez *lib.* 7. *diſput.* 28. *num.* 10.

Sed probabiliùs reſpondeo: Ordinem Sacrum, ſolum iure Eccleſiæ latinæ, quo Sacris Ordinibus annexum eſt votum continentiæ, impedire, ac dirimere matrimonium. Primò, quia Ordo Sacer dirimit matrimonium in quantum in ſe habet votum ſolemne caſtitatis: at hæc ſolemnitas ſolum eſt de iure poſitiuo, vt habitum eſt ſupra *tractat.* 6. *diſp.* 13. *quæſt.* 1. ergo ſolum dirimit matrimonium iure poſitiuo. Secundò. Quia hoc votum non eſt, natura ſua, nec per ſe ſolemne, ſed per accidens, vt probant latè Sanchez *diſp.* 27 *num.* 17. & alij: ergo non dirimit matrimonium iure naturali, aut diuino, inſtar voti ſolemnis per ſe, quale eſt profeſſionis votum. D. Thom. *in* 4. *diſt.* 37. *quæſt.* 1. *artic.* 1. D. Bonau, *artic.* 1. *quæſt.* 2. Sanchez *lib.* 7. *de matrim. diſput.* 27. *numero* 9. *&* *diſput.* 18. *num.* 11. cum aliis quadraginta quinque Authoribus, quos ipſe citat. Quibus addi poſſunt Baſilius *lib.* 7. *de matrim. cap.* 24. *num.* 7. *&* *cap.* 27. *num.* 7. Vaſquez *diſput* 249. *cap.* 2. Rebellus *lib.* 3. *quæſtione* 4. Ochagania *tractat.* 3. *quæſt.* 51. *num.* 14. Hurtado *diſput.* 16. *diff.* 1. Machado *lib.* 3. *part.* 1. *tractat.* 11. *docum.* 4. *num.* 5. Villalobos *tractat.* 14. *diff.* 14. *numero* 3. Cornejo *diſput.* 7. *dubit.* 28. Luyſius *in ſum. par.* 2. *cap.* 113. *dub.* 1.

Digitized by Google

QVÆSTIO III.

An Ordines minores dirimant etiam matrimonium ſubſequens?

AFfirmarunt quidam, vt refert Sanchez *lib.* 7. *diſp.* 31. *n.* 2. exiſtimantes, ſolum Lectoribus permiſſum fuiſſe matrimonio copulari.

Sed certiſſimè reſpondeo: non dirimere; imo nec impedire. Quia id nullo interdicitur iure, ſed potius expreſſe conceditur *in cap. ſi quis eorum, diſt.* 32. & alibi. Sic Sanchez *loc. cit. num.* 3. Qui *num.* 4. bene addit, quod neque Eccleſia poſſit, iis qui hactenus ad Ordines minores prouecti ſunt, continentiæ legem indicere: licet poſſet in poſterum ad dictos Ordines promouendis, Sylueſt. Turrecrem. & Azor penes ipſum. Bonac. *quæſt.* 3. *cit. punct.* 9 *num.* 1. Nauar. *c.* 25. *num.* 120. Gutierrez *de matrim. cap.* 94. *num.* 19. & omnes.

QVÆSTIO IV.

An poſſit matrimonium contrahere ille, qui accedens ad Ordines minores, credebat, illis annexum eſſe votum caſtitatis?

NEgant poſſe, licèt affirment, quod ſi de facto contrahat, teneat matrimonium, Ioan. Andr. Anton, Ancarr. Cardin. Imola, & Gaëta, quos refert Sanchez *loc. cit. num.* 5.

Sed certiſſimè reſpondeo, poſſe contrahere, quia, qui inualide recipit Ordinem Sacrum, optimè poteſt inire matrimonium (*vt habitum eſt ſup. tr.* 6. *diſp.* 13. *quæſt.* 4) ergo à fortiori, qui minoris ordines dicto modo recipit, inire poterit. Sic Sanchez *loc. cit.* Bonac. *loc. cit. num.* 2. & alij communiter. An autem ſit peccatum, initiatos minoribus ordinibus, matrimonium inire; aut eoſdem ordines ſuſcipere, animo non aſcendendi ad maiores; aut ſola intentione declinandi forum ſæculare; aut obtinendi aliquod beneficium, diximus ſupra *tract.* 6. *diſput.* 7. *quæſt.* 9. & *ſequent.*

QVÆSTIO V.

An ordo Sacer per metum grauem ſuſceptus, dirimat matrimonium ſubſequens?

AFfirmant quamplurimi Authores, quos retuli *tract.* 6. *diſp.* 13. *quæſt.* 5. inter quos, præcipuus eſt in hac materia Baſilius *lib.* 7. *de matrim. cap.* 29. *num.* 3. vbi dicit, longe probabilius eſſe, attentis rationum meritis, votum continentiæ valere in eo, qui ex metu graui ordinatur, & inhabilem ad matrimonium eſſe, licèt dignum, vt cum eo facile diſpenſetur.

Sed certè, æquè probabiliter, imò & probabiliùs reſpondeo: non dirimere matrimonium: Quia probabilius eſt, ſic initiatum, non ligari voto continentiæ, aliquo iure, vt bene probat Sanchez *lib.* 7. *diſp.* 29. *num.* 5. referens pro hac parte, triginta & vnum Doctores: ergo optimè poterit matrimonium contrahere: patet, quia ſi ad hoc aliquid obſtaret, ſolum eſſet votum continentiæ Ordini Sacro annexum: at hoc, cum ſit inualide emiſſum per metum grauem, eſt nullum; ergo. Sic idem Sanchez *loc. cit. num.* 6. Nauar. Azor, Vega, & alij, penes ipſum. Quibus addi poſſumus omnes Doctores quos *quæſt.* 5. citata, citauimus. Et nouiſſimè Luyſius *in ſum.* 2. *par. cap.* 113. *dubit.* 2.

QVÆSTIO VI.

An ſit validum votum, & inualidum matrimonium contractum ab eo, qui Ordinem Sacrum ſuſcepit ignorans, illi annexum eſſe votum caſtitatis?

NEgatiuam ſententiam tenent Vaſquez 3. *part. diſput.* 247. *num.* 98. Caiet. *tom.* 1. *opuſcul. tract.* 27. quos citat, & ſequitur Baſilius *lib.* 7. *capite* 29. *num.* 14.

Sed probabiliùs longè reſpondeo: eſſe validum votum, & conſequenter inualidum matrimonium, quia eo ipſo, quod ſciens, & volens Ordines Sacros ſuſcepit, licèt ignorauerit votum annecti, emiſit tacite votum. Quia, qui vnum ſciens, & prudens efficit, & vult; facit, & vult ſubinde ei annexa. Sic Sanchez *lib.* 7. *diſp.* 27. *num.* 11. Bonac. *quæſt.* 3. *de impedim. punct.* 9. *num.* 10. Candid. *diſquiſ.* 28. *art.* 9. *dub.* 6. & communis penes ipſos.

QVÆSTIO VII.

An etiam ſuſcipiens Sacros Ordines cum intentione expreſſa, non vouendi caſtitatem, teneatur, caſtitatem ſeruare?

NEgant Caiet. *tom.* 1. *opuſc. tract.* 27. Vaſquez *loc. cit. num.* 99. & Baſilius *lib.* 7. *cap.* 27. *num.* 14.

Sed probabiliùs reſpondeo: teneri; vel ex ſola conſtitutione Eccleſiæ, vt Sanchez, Bonac. Candidus cum aliis, volunt, vel, vt alij ſentiunt, etiam ex voto, eo quod id ſit annexum ex conſtitutione Eccleſiæ Ordini Sacro independenter ab Ordinati voluntate; iuxta dicta *ſupra tract.* 6. *diſp.* 13. *quæſt...*

QVÆSTIO VIII.

An initiati Sacris, Religioſi, Moniales incurrant excommunicationem ineundo matrimonium?

REſpondeo incurrere, quia id expreſſe habetur *in Clement. vnica de conſangui. & affinit.* Cuius hæc ſunt verba: *Eos, qui diuino timore poſtpoſito, ſcienter in gradibus conſanguinitatis, vel affinitatis conſtitutione Canonica interdictis, vel cum monialibus contrahere non verentur, nec non Religioſos, Moniales, ac Clericos in Sacris Ordinibus conſtitutos, matrimonium contrahentes ipſos excommunicationis ſententiæ, ipſo facto decernimus ſubiacere.* Circa quam excommunicationem notandum eſt in primis, eſſe latam. Deinde nemini reſeruari. Rurſus ſolum comprehendi eos, de quibus expreſſe ſit mentio. Vnde fœminam contrahentem cum Clerico, vel Monacho, etiam ſcienter, dummodo illa profeſſa non ſit, non attingit. Sic expreſſe Baſilius *lib.* 7. *cap.* 28. *num.* 2. Sanchez *lib.* 7. *diſp.* 48. *num.* 1. & 2. Bonac. *loc. cit. punct.* 9. *num.* 17. & omnes communiter.

Secundò notandum eſt, prædictam excommunicationem, non comprehendere eos, qui tantum ſponſalia de futuro contrahunt, quamuis ſequatur copula, affectu maritali; nec eos, qui contrahunt matrimonium clandeſtinum; aut ficte matrimonio conſentiunt; aut metu graui illud ineunt; Nec etiam eos, qui profeſſionem in regula non approbata fecerunt; aut in tertio Ordine Sancti Franciſci; aut ante 16. annum expletum; aut integro approbationis non elapſo. Sic Sanchez, & Baſilius *locis citatis.*

QVÆSTIO

Digitized by Google

QVÆSTIO IX.

An vir coniugatus poßit licitè Sacros Ordines ſuſcipere, abſque expreſſa, & ſpontanea licentia vxoris?

REſpondeo: nec ante, nec poſt conſummatum matrimonium, poſſe. Quia id expreſſe de matrimonio indiſtinctè definitur *in cap. coniugatus. de conuerſ. coniugator. & extrauag. Antiqua*, Ioann. XXII. *de voto.* Ratio eſt, Quia Ordo ſacer non dirimit matrimonium ratum, etiam non conſummatum, ſicut dirimit ſtatus religionis, vt definitur in dicta extrauaganti: Ergo præiudicium fieret mulieri, abſque eius licentia, ordine aſſumpto, & mutato ſtatu. Sic omnes, præcipuè Sanchez & Baſil. *loc. cit.* Qui bene cum aliis addunt, adeò verum eſſe, non licere viro, inuita vxore, ordinari, vt neque etiam animo ſtatim tranſeundi ad religionem, ordinare liceat; aliàs & Epiſcopus, qui illum ordinaret ſcienter; & qui vellet eo modo ordinare, vere peccarent mortaliter: imo, & promotus non detegens matrimonium; abſque dubio furtim ordinatetur, & pœnas iuris impoſitas incurreret.

QVÆSTIO X.

An ſaltem poßit vir ad Ordines minores promoueri, abſque vxoris licentia?

AFfirmant poſſe, ex iuſta cauſa, Innocent. *in cap. coniugatus, de conuerſ. coniugator. ibi*, & Hoſtienſ. *num.* 1. & Henricus *num.* 6. quos refert Sanchez *libro* 7. *diſputatione* 38. *numero* 5. dicens eſſe probabile.

Sed longè multò probabiliùs reſpondeo: adhuc non poſſe, quia id eſt prohibitum coniugato per *cap. fin. de tempor. Ordinat. in* 6. Sic Gloſſa *in dicto cap. fin.* Dominic. Ioan. Andr. Anton. Abbas, Anchar. Imola, & alij plures, quos refert, & ſequitur Sanchez *loco citato numero* 6. Baſilius *libro* 9. *capite* 13. *numero* 3.

QVÆSTIO XI.

An, qui contra voluntatem vxoris, vel ea ignorante, poſt matrimonium conſummatum, ordinatur, teneatur ad vxorem redire, & ei debitum reddere?

REſpondeo: tanquam certum, teneri ad illam redire, eique debitum reddere; licet petere non poſſit. Tum; quia ſic determinatur in dicta extrauag. *Antiqua. Ioan.* 22. Tum etiam, quia, ſicut vir, qui contra voluntatem vxoris, vel ea ignorante, profeſſus eſt, debet è Religione reuocari, & tradi vxori, *cap. Quidam. cap. Placet, de conuerſ. coniugat*: Ita coniugatus, qui ſine licentia vxoris, ordinatus eſt, debet redire ad vxorem, eique debitum reddere, quamuis è parte ſua ſeruare debeat votum caſtitatis. Sic Sanchez *loc. cit. num.* 11. *&* 12. addens, contra quemdam Doctorem, relatum tacito nomine, à Bellamera, *in cap. ſi quis pecunia, diſt.* 79. Idem dicendum de viro coniugato, caſu, quo ſine licentia vxoris ad ſummum eueheretur Pontificatum. Item de viro, qui ordinatus eſt, vxore ſciente, ſed non contradicente: aut de licentia vxoris, dolo, metuve graui illam præbentis. Sic Baſilius *loc. cit.* Angel. Abbas, Syluester, & alij penes ipſos.

QVÆSTIO XII.

An ſola vxoris licentia, abſque alio requiſito, poßit vir ad Ordines promoueri?

AFfirmant Angelus *verb. matrimonium* 4. *numero* 8. Cui fauet Nauar. *lib.* 3. *conſil. conſ.* 13. *de conuerſ. coniugat.* Vbi docet, non ſemper requiri votum continentiæ vxoris manentis in ſæculo, ſed ſolùm, quando vxor eſt iuuenis, & ſuſpecta de incontinentia.

Sed certiſſimè reſpondeo: Non poſſe, ſola vxoris licentia, ſed præter illam, requiri, vt vxor ingrediatur religionem, aut ſaltem, caſtitatem in ſæculo voueat. Quia id clare habetur *in cap. coniugatus. de conuerſ. coniugat.* ibi: *Nullus coniugatorum eſt ad Sacros Ordines promouendus, niſi ab vxore continent iam profitente fuerit abſolutus.* Sic Sanchez, Baſilius, & alij infra citandi, & omnes.

QVÆSTIO XIII.

An præter licentiam vxoris, ſufficiat (vt poſſit vir ſacris initiari) quod vxor, ſiue ſenex, ſiue iunior ſit, caſtitatem in ſæculo voueat?

AFfirmant Hoſtienſ. Henricus, Monald. Brunellus, Gaeta & alij, quos refert pro hac parte Sanchez *lib.* 7. *diſput.* 39. *num.* 2. Sà, etiam *verb. diuortium.* Vbi ſic ait: Vxore conſentiente, & votum continentiæ emittente, poteſt vir, Sacerdos fieri: quod tamen, niſi illa ſenex ſit; faciendum non videtur. Sic Sa, & alij. Quorum ſententiam, eſſe valde probabilem, affirmat Sanchez *loc. cit.* Et tenet nouiſſimè Torreblanca *lib.* 2. *practicar. capite* 15. *ſectione* 2. *numero* 71. citans, ſed non ita bene, Thomam Sanchez pro ſe.

Sed probabiliùs, ſub diſtinctione reſpondeo: non ſufficere quidem, ſi vxor iuuenis ſit: bene tamen, ſi ſenex ſit, & non ſuſpecta de incontinentia. Sic Sanchez *loc. cit. num* 6. per hæc verba: Si vxor eſt ſenex non ſuſpecta de incontinentia, ſufficit votum continentiæ ipſius in ſæculo: ſecus ſi iuuenis, tunc enim deſideratur ingreſſus ipſius in religionem. Et Baſilius *lib.* 7. *cap.* 15. *num.* 7. ſic dicens: Nunc autem, ex conſuetudine tantum recepta, non admittitur vir ad Sacros Ordines, niſi vxor, quæ iuuenis eſt, religionem ingrediatur, & profiteatur, & quæ ſenex eſt, voueat continentiam. Sic ille poſt Sanchez. Et penes hunc, D. Thomas *in* 4. *diſt.* 37. *quæſt.* 1. *art.* 2. *ad* 2. Palud. *diſt.* 32. *quæſt.* 2. *art.* 2. Sot. *diſput.* 27. *quæſt.* 1. *artic.* 4. *& diſt.* 38. *quæſt.* 1. *art.* 2. *concl.* 1. Valentia 4. *part. diſp.* 10. *quæſt.* 5. *punct.* 3. Azor. *lib.* 13. *cap.* 14. *quæſt.* 11. *& cap.* 13. *quæſt.* 7. Petr. Ledeſm. *quæſt.* 53. *art.* 4. & alij plures. Bonac. *loco citato, punct.* 9. *num.* 18. Ægidius *diſp.* 35. *dub.* 6. *num.* 32.

QVÆSTIO XIV.

An vxor, quæ, voto caſtitatis emiſſo, dedit licentiam viro, Ordinis Sacri aſſumendi, poſſit, eo mortuo, valide matrimonium inire?

NEgant Azor. *lib.* 13. *inſtit. moral. cap.* 14 *quæſt.* 11. Vaſquez 3. *tom. diſp.* 247. *cap. vlt. num.* 140. Ioan. Andr. Hoſtienſ. Turrecrem. & alij, quos citat, & ſequitur Sanchez *loc. cit. diſp.* 40. *num.* 2. *&* 3. exiſtimantes, tale matrimonium fore inualidum, & irritum ex

Digitized by Google

conſtitutione Eccleſiæ illud irritantis,ob reuerentiam Ordinis aſſumpti à viro.

Sed probabiliùs reſpondeo : poſſe valide matrimonium inire, quamuis non licite, quia cum prædictum votum continentiæ,ſimplex tantum (vt ſupponimus) ſit, & id tantum eſt quod obſtet (quidquid dicat Sanchez) matrimonio ineundo : ſolum impedire poteſt, non dirimere matrimonium ſubſequens. Sic Sotus *lib.7. de iuſt. quæſt.5. art.3. in ſolut. ad 2.* & nouiſſimè Baſilius *loc.cit. num.* 10. per hæc verba concludens; Nunc autem, ſi iam vxor Religionem profeſſa eſt,non valet matrimonium; ſi verò manſit in ſæculo cum voto continentiæ, matrimonium valet, quia tantum eſt ſimplex votum. Sic ille. Qui tamen,nullomodo citat Thomam Sanchez pro oppoſito, quod valde miror. Tenet etiam nouiſſime Torreblanca *loc. cit.* per hæc verba : Coniugatus poſt conſummatum matrimonium poterit de licentia vxoris Religionem ingredi,& ad Sacros Ordines promoueri:dum tamen vxor caſtitem voueat, ſaltem voto ſimplici; quod ſecuta viri profeſſione, vel Sacri Ordinis aſſumptione, vertitur in ſolemne : ideo, vt mortuo viro, non poteſt ad ſecundas nuptias tranſire, contractæ tamen tenent. Hæc ſunt huius Authoris verba. In quibus vnum continetur falſum, contradictorium, vnum. In primis enim falſum eſt, quod vxoris votum ſimplex, efficiatur ſolemne, per actionum communicationem, ex ſolemni voto, tacite emiſſo à viro in ſuſceptione Sacri Ordinis, vt optime, contra nonnullos, probat Sanchez *lib.7.diſput.32. num.8. & diſp.40.num.3.* Deinde, implicatorium, quod addit; quod mortuo viro, nequeat ad ſecundas tranſire; ſi tamen contractet, teneant. Quomodo enim tenere, aut validas eſſe poſſunt, ſi votum vxoris contrahentis fuit ſolemne. Hoc enim,vt definitur in Trident. *ſeſſ.24. de matrim. can.9.* & in aliis Conciliis, irritat, & inualidat matrimonium,vt ipſemet concedit,*num.66.*valeat ergo hic Author,& quam velit,ſequatur ſententiam.

DISPVTATIO XVIII.

De Impedimento Ligaminis.

QVÆSTIO PRIMA.

Quid ſit ligamen : quidque Polygamia, & Bigamia ?

CIRCA primum, reſpondeo : Quod ligamen, nil aliud ſit, *quam vinculum prioris, ſiue conſummati, ſiue rati tantum, coniugij, ſeu matrimonij, vinculum, quo durante,ſequens matrimonium eſt inualidum, & irritum.* Sic Magiſt. *in 4. diſt.* 28. & cum eo omnes Scholaſtici.Sanchez *lib.7.de matrim. diſp.*80. Baſilius *lib.7.de matrim.cap.*47.& alij.

Circa Secundum & Tertium reſpondeo : quòd Polygamia, nihil aliud eſt, quam *vſus plurium vxorum ſimul.* Vnde tunc dicitur dari Polygamia, quando vnus vir, plures ſimul vxores habet. Bigamia verò, proprie, & vere, quando plures vxores ſucceſſiue habet, ideſt, quando mortua prima, duxit ſecundam. Sic omnes Doctores, præcipuè citati.

QVÆSTIO II.

An Polygamia, ſeu pluralitas vxorum ſimul, ſit licita ?

AFfirmarunt Lutherus, & Anabaptiſtæ, & ante eos, ſpurciſſimus Mahumetus, id in nefanda ſua lege ſuis ſequacibus concedens. Imò quod plus eſt, Valentinianus, alioqui Catholicus Imperator, amore captus Iuſtinæ, vt eam, viuente adhuc Seuera coniuge, ducere in vxorem poſſet,legem tulit, vt liceret vnicuique duas ſimul habere vxores.

Sed de fide certiſſimè reſpondeo : polygamiam multarum vxorum omnino eſſe illicitam, & prohibitam iure Eccleſiaſtico. Sic definiuit Innocent. III. *in cap. Gaudemus. de diuort. & nouiſſimè* Trident.*ſeſſione 24.de matrim. can.2. his verbis.* Si quis dixerit licere Chriſtianis plures ſimul habere vxores, & hoc nulla diuina lege eſſe prohibitum, Anathema ſit. Legantur Bellarmin. *lib. 1. de matrim.cap.*10.Sanchez & Baſilius *locis citatis*, Palaus *diſput.3. punct.1. numero 2.*& Baunius *tract.12. quæſt.13.*

QVÆSTIO III.

An Polygamia, ſeu vſus plurium vxorum ſimul, ſit prohibita, illicita, & irrita, iure diuino, in lege Euangelica?

NEgauit Caiet. exiſtimans, nullam diuinam prohibitionem de vxorum pluralitate inueniri. Marc 10. *verſ.*11. his verbis : Hic apparet planus literæ ſenſus, quem ideo exacte explicauerim, vt intelligatur verum eſſe, quod Theologi dicunt, ſcilicet, legem de vnitate vxoris, nullibi in Canonicis libris eſſe ſcriptam. Ità ille. Quod idem repetit 1. Thimot.3.explicans illa verba:*Oportet Epiſcopum eſſe vnius vxoris virum.*

Sed certiſſimè reſpondeo : Eſſe illicitam, & irritam in lege Euangelica, iure diuino Chriſti, Polygamiam ſeu pluralitatem coniugum ſimul.Quia id conſtat Primo ex Concil.Niceno *can.* 24. *Nemo, inquiens, debet duas vxores ducere*, & ſtatim, *ſicut Deus ordinauit.* Secundò, quia id probant Nicol.1. *ad conſulta Bulgarorum cap.5.* Innoc. III. *cap. Gaudemus, de diuort.* Sic dicens : Nec vlli vnquam licuit in ſimul plures vxores habere, niſi cui fuit diuina reuelatione conceſſum, qui mos quandoque, interdum etiam fas cenſetur : per quam ſicut Iacob à mendacio, Iſraëlitæ à furto, & Sanſon ab homicidio, ſic & Patriarchæ & alij viri iuſti, qui plures leguntur ſimul habuiſſe vxores ab adulterio excuſantur. Sane veridica hæc ſententia probatur etiam de teſtimonio veritatis teſtantis in Euangelio : Quicumque dimiſerit vxorem ſuam ob fornicationem, & aliam duxerit,mœchatur. Si ergo vxore dimiſſa, duci alia de iure non poteſt, fortius, & ipſa retenta. Per quod euidenter apparet pluralitatem in vtroque ſexu, cum non ad imparia iudicentur, circa matrimonium reprobandam. Hæc Innoc. Tertiò tandem,quia id expreſſe docet Trident. *loc.* & verbis *cit.quæſt.præced. & ſeſſ.24. in princ.* Vnde ſententia Caietani nequit,abſque erroris labe, defendi.Sic Bellarm. *lib. de matrim.cap.*11.Sanch.*lib.7. diſp.*80.*num.*1.*&* 3.Baſil. *lib.7.cap.49.num.*1. *&* 3. Bonacina *quæſt.3. de impedim. punct.* 10. *à num.*3. Hurt. *diſputatione 9. de matrimonio diff.* 1. & Villalobos *tractatu 14. diff.15. num.* 1. Trullench *lib.7. capite 9 dub.14.num.2.*

QVÆSTIO

Digitized by Google

Qvæstio IV.

An pluralitas vxorum ſimul, ſit etiam prohibita, iure diuino antiquo poſitiuo?

NEgare videtur D. Auguſt. *lib. vni. de bono coniug. cap finali in principio*, vbi expreſſe docet antiquis Patriarchis illicitam non fuiſſe vxorum multitudinem, cum nec contra naturam id efficerent, eo quod non laſciuiendi cauſa, ſed procreandi fiebat, neque contra morem, cum mos eſſet illius temporis, neque contra legem, quia tunc prohibitum non erat & *libro* 22. contra Fauſtum *capite* 47. & 48. & *refertur capite obiiciuntur* 32. *quæſtione* 4. excuſat Iacob, qui quatuor vxores duxit, ratione conſuetudinis. Vnde inquit, *quando mos erat, crimen non erat.* Tunc ſic: ſed conſuetudo non poteſt præualere aduerſus ius diuinum, ſed aduerſus ſolum ius humanum. Ergo. D. Auguſtino fauere videntur D. Thom. *in 4. diſtinct. 33. quæſt. 1. art. 1. ad* 1. Vbi ait, conſuetudinem ab hac vxorum pluralitate excuſare. Et Caiet. *locis nuper citatis.*

Sed certiſſimè reſpondeo: etiam eſſe prohibitam iure diuino antiquo poſitiuo. Quia id conſtat tum ex illis verbis Geneſ. 2. *Et erunt duo in carne vna.* Quæ verba, cum propoſuiſſet Trident. *ſeſſ.* 24. *de matrim. in principio, hæc ſubdit: Hoc autem vinculo, duos tantummodo copulari, & coniungi Chriſtus Dominus apertius docuit, cum poſtrema illa verba, tamquam à Deo prolata, referens dixit; itaque iam non ſunt duo, ſed vna caro.* Tum etiam ex illis verbis: *Propter hoc relinquet homo patrem, & matrem, & adhærebit vxori ſuæ.* Ex quibus verbis hanc veritatem probant Nicol. I. *cap. 5. cit.* & Innoc. III. *cap.* Gaudemus *cit.* his verbis: *Verum abſonum hoc videtur, & inimicum fidei Chriſtianæ, cum ab initio vna coſta in vnam fœminam ſit conuerſa, & ſcriptura diuina teſtetur, quod propter hoc relinquet homo patrem, & matrem, & adhærebit vxori ſuæ, & erunt duo in carne vna; non dixit, adhærebit vxoribus, ſed vxori.* Sic ille. Et omnes Doctores. Sanchez, Baſilius, Bellarmin. Bonac. & Hurtado *loc. cit.*

Ad dictum D. Auguſtini dicendum eſt, intelligendum eſſe, ſuppoſita diuina diſpenſatione, quæ conſuetudinem illam licitam reddebat, & efficiebat non eſſe contra legem. Sic reſpondent Sanchez *loc. cit. num.* 16. Baſilius *num. 4. fine*, Hurtado *loc. cit. fine.* Legantur.

Qvæstio V.

An deinde, pluralitas vxorum ſimul, ſit etiam, iure naturali, prohibita, illicita, & irrita?

NEgant Durand. *in 4. diſtinct.* 33. *quæſt. 1. num. 9. & 10.* Gerſon 2. *part. in regul. moralib. de matrim. Alphab. 25. lit. I.* Caiet. *cap. 16. in Geneſ.* Abul. 1. *Reg.* 8. *quæſt.* 25. Metina *lib. 4. de contin. ſacr. hom. controu.* 1. *cap.* 9. Veracruz 2. *par. ſpecul. art. 15. concl. 1. & 2.* Palac. *diſt. 33. diſput.* 1. Quos omnes refert Sanch. *lib. 7. diſput.* 80. *num.* 5.

Affirmant verò è diametro, Polygamiam interdictam, & prohibitam eſſe iure naturali, Petr. Ledeſma *de matrim. quæſt. 65. art. 1. concl. 2. 3. & 4.* docens, pluralitatem vxorum, ita eſſe contra ius naturale, vt ſit etiam, contra primarium matrimonij finem, Aureol. Victoria, & Menochius penes Sanchez *locis citatis, numero* 6.

Sed probabiliùs, & clariùs ſic reſpondeo: pluralitatem quidem vxorum ſimul, eſſe prohibitam, & irritam iure naturæ, non eo quod id, ſit contra primarium finem matrimonij, cum vxorum pluralitas nullo modo tali fini aduerſetur, ſed illum optime aſſequatur, ſi quidem vnus vir, multis fœcundandis mulieribus; earúmque liberis educandis, ſit ſufficiens, ſed quia fini ſecundario matrimonij, videlicet, redditioni debiti; pacificæ, ac tranquillæ gubernationi domeſticæ, & cohabitationi coniugum, &c. contrariatur. Adde quod vxorum multitudo, aperte pugnat naturæ. Sacramenti finique eius: cum Deus illud eleuauerit ad ſignificandam vnitatem ſponſi Chriſti, cum ſponſa Eccleſia; ergo. Sic optime D. Thom. *in 4. diſt. 33. quæſt. 1. art. 1. cor. ad 1. 6. & 9.* Ricard Paluď. Deza, Capreol. & Sotus, ibi. Henriquez *lib. 11. cap. . num.* 1. Bellarminus *lib. 1. de matrim cap.* 1. Valentia 4. *parte diſput. 10. quæſt. 1. punct.* 3. Corduba *lib. . quæſt. 3. dubit.* 2. Martin. & Barthol. de Ledeſma, Angles, & alij, quos affert, & ſequitur Sanchez *loc. cit. num* 8. Baſilius *lib. 7. cap 49. à num. 2.* Archangel. *in 4. diſt 33. quaſi per totam.* Hurtado *diſput. 9. diff.* 1 Bonac *punct.* 0. *cit numero* 3. Torreblanc. *lib. 2. practicar. cap. 5. ſect. 5. à num.* 46. Villalobos *loc. cit num..* Trullench *libro 7. capite 9. dub.* 14. Palaus *loc. cit. numero* 4. & Baunius *quæſtione* 13.

Qvæstio VI.

An Polygamia, ſeu pluritas vxorum, licita fuerit antiquis Patriarchis, Abrahæ, Iacob, & aliis, ex diſpenſatione diuina?

NEgarunt aliqui Authores, quos, tacito nomine, refert Bellarm. *lib. 1. de matrim. cap.* 11. docentes, nunquam licitam fuiſſe pluralitatem vxorum, ſed permiſſam, tanquam minus malam. Horum ſententiæ fauent Palud. *diſt. 33. quæſt. 1. art. 3.* circa finem, & Aureol. apud Capreol. *diſt. 33. quæſt. vnica art. 2. & 3.* quatenus docent, nec diſpenſaſſe Deum, neque poſſe, in hoc, quod quis habeat duas vxores ſimul; ſed tantum in hoc, quod licite poſſet quiſpiam illis vti ac ſi eſſent vxores.

Sed certiſſimè reſpondeo: licitam fuiſſe ex diſpenſatione, & reuelatione diuina, quæ reuelatio primo facta fuit Abrahæ, & aliis Patriarchis expreſſe, deinde ad alios, ex populo ſaltem Iſraëlitico, verbo, & exemplo deriuata, ac proinde omnibus illis pluralitas vxorum licebat, vt habetur, & ſupponitur Deuteron. 20. dum dicitur, *ſi habuerit homo duas vxores.* Et docent. Innoc. III. *in cap. gaudemus. de diuortiis, vt* nuper *quæſt.* 3. eſt habitum D. Thom. Durand. Sotus. Valentia, quos citat, & ſequitur Sanchez *loc. cit. numero* 13. Baſilius *loc. cit.* Bonac. *loc. cit. num.* 3. Hurtado *diſput. 9. diff.* 2. Archangel. *diſt.* 33. Ægid. *diſp. 26. dub. 2. num.* 20. Reginal. *lib. 31. num.* 4. Villalobos *loc. cit. num.* 4. Quia quamuis, iure naturæ prohibitum ſit, ſimul habere plures vxores, hoc tamen ius, cum tantum ſit ſecundarium naturæ, optime poteſt Deus in illo diſpenſare, vt optime probant Authores citati, præcipue Hurtado & Archangelus. Et ita diſpenſauit cum Hæbreis, imo & cum aliis Gentibus. Quæ tamen diſpenſatio caſſata, & reuocata fuit à Chriſto Domino Matth. 19. Vbi reduxit matrimonium ad primæuum ſtatum, in quo vna tantum vxor licebat.

Lege Palaum *tomo 5. diſputatione 3. punctum* 2. & Baunium *quæſtione* 13. *de matrimon. dicto* 5.

***

Qvæstio

Digitized by Google

QVÆSTIO VII.

An poſſit Deus diſpenſare, vt vna vxor pluribus viris nubat?

NEgat Bellarmin. *lib.* 1. *de matrim. cap.* 11. *poſt* 2. *propoſitionem.*

Sed probabiliùs longè, imò tanquam certum, reſpondeo: poſſe, Quia Deus, vt ſupremus Dominus corporum omnium, poteſt concedere vxori facultatem, vt valide, & abſque iniuſtitia in maritum, etiam tradat dominium ſui corporis aliis, & vt ab eis recipiat dominium corporum ipſorum, & vt reliqua neceſſaria ad complementum vinculi efficiat. Sic omnino Hurtado *loc.cit.* Sanchez *loc.cit.num.* 15. Ægidius *diſp.* 16.*num.* 19. Petrus de Ledeſm. *de matrim. quaſt.* 65. *art.* 2 *dub.* 2. *concl.* 2. & Trullench *lib.* 7. *cap.* 9. *dub.* 14. *numero* 4.

QVÆSTIO VIII.

An etiam Pontifex in pluralitate vxorum ſaltem, diſpenſare poſſit?

AFfirmauit Caietan. *in capur* 16. Matt. & Marci 10. penes Baſilium *loc.cit. num.* 4. & affirmarunt alij, quos, ſuppreſſo nomine, refert Durand. *diſtinct.* 33. *quaſt.* 1. *num.* 11. dicentes, poſſe Pontificem diſpenſare.

Sed certiſſimè reſpondeo: non poſſe diſpenſare in pluralitate vxorum; & multo minus in pluralitate virorum reſpectu vnius coniugis, quia lex de vnitate vxoris, aut de vnitate viri, eſt de iure naturali, & diuino poſitiuo (vt ſupra eſt habitum) at in his nequit diſpenſare Pontifex; niſi poteſtate extraordinaria à Deo peculiariter illi conceſſa, quam nullomodo conſtat eſſe in Pontifice: ergo. Sic expreſſe habetur *in cap. Gaudemus. de diuort.* Vbi dictam pluralitatem nunquam licuiſſe, citra diſpenſationem diuinam, abſolute defini. Pontifex Innoc. III. & docent D.Tho. *in* 4.*diſt.* 33. *quaſt.* 1. *art.* 2. & ibi Durand. *loc.cit.* Bellarm. *lib.* 1. *de matrim. cap.* 11. *Propoſ.* 1. Petrus de Ledeſma *quaſt.* 65. *de matrim. art.* 2. *dub.* 1. *concl.* 5. *& dubit.* 4. *concl.* 1. Henriquez *lib.* 12. *cap.* 6. *num.* 3. quos cum aliis refert & ſequitur Sanchez *loc.cit. num.* 9. Baſilius *loc.cit.* Bonacina, Hurtado, & Archangel. *locis* etiam *citatis.* Candidus *diſquiſ.* 28. *art.* 10. *dub.* 5. Villalobos *locis citatis num.* 3. Palaus *tom.* 5. *diſp.* 3. *punct.* 1. *in fine.* Trullench *loc.cit. numero* 5. & Baunius *quaſt.* 13. *citatis in fine.*

QVÆSTIO IX.

An nunc infideles poſſint valide contrahere cum pluribus fœminis?

AFfirmant Abulenſ. *in cap.* 19. *Matt. quaſt.* 15. docens, poſſe ſuſtineri, infideles, nunc non peccare accipiendo plures vxores.

Sed certiſſimè reſpondeo: non poſſe, Quia licèt, non ratione legis Euangelicæ, tamen ratione antiqui iuris naturalis, cui ſemper obſtitit polygamia, infidelibus modò pluralitas vxorum prohibita reperitur. Sic Sanchez *loc.cit. num.* 14. Bellarm. Henriquez, Petrus Ledeſma, & alij penes ipſum. Archangelus *diſtinct.* 33. *pag. mihi* 351. Qui idem dicendum ait de Iudæis, nam cum eorum facultas, ac diſpenſatio per Euangelium prorſus ceſſarit, relicti procul dubio ipſi ſunt in iure mero naturæ, vt iam illorum connubia cum pluribus nullatenus valida exiſtant. Lege Henriquez *lib.* 12. *capite* 6. Bonacinam *quaſtione* 3. *de matrimonio*, Trullench *libro* 7. *capite* 9. *dubio* 14. *numero* 6. & Baunium. *quaſt.* 13. *citata.*

QVÆSTIO X.

An infidelis plures vxores habens, ſi conuertatur ad fidem, & illa conuertantur, teneatur accipere vnam ex illis, & quam?

REſpondeo: teneri accipere primam vxorem, & ab aliis ſeparari matrimoniis, ea ſuperſtite, initis, tanquam ab omnino irritis. Sic Sanchez *loc.cit.* & alij, penes ipſum. Bonac. *quaſt.* 3. *de impedim. punctum* 10. *num.* 7. Rebell. *lib.* 3. *quaſt.* 20. Candidus *diſquiſ.* 28. *art.* 10 *dubit.* 3. & omnes. Quod ſi prima vxor nolit cum ipſo viro permanere: aut volens permanere ſed cum pertractione ad peccatum, & cum iniuria Creatoris: tunc vir in rigore nullam ex conuerſis ducere tenetur: quia nulla eſt vere coniux excepta prima. Sic Trullench *loc. cit.* ex Henriquez Sanchez, & Bonacina, *citatis.*

QVÆSTIO XI.

An tanta certitudo requiratur de morte coniugis, vt ſuperſtes cum alio inire matrimonium poſſit, quanta iudicio prudentis ſufficiat ad credendum priorem coniugem mortuam eſſe?

REſpondeo: requiri, quia niſi adſit tanta certitudo, exponunt ſe contrahentes periculo adulterij, cum fieri poſſit, vt primus coniux ſit ſuperſtes. Sic Sanchez *lib.* 2. *de matrim. diſp.* 46. *num.* 6. Bonac. *loc. cit. num.* 12. Sotus *diſt.* 37. *quaſt. vnica art.* 5. Candidus *loc.cit. dub.* 7. ex Bonacina omnino, quem non citat, & omnes. Apud Ægidium Trullench *de Sacram. libro* 7. *cap.* 9. *dub.* 14. *num.* 9.

QVÆSTIO XII.

An vxor poſſit licite alium ducere, quando ipſius vir abfuit per multos annos?

REſpondeo: non poſſe, quia certitudo mortalis de morte coniugis, requiſita ad contrahenduum iterum, non habetur per abſentiam multorum annorum, vt habetur expreſſe *in cap. in præſentia de ſponſalib.* vbi deciditur, quod mulieres, quæ viros ſuos cauſa captiuitatis, vel peregrinationis abſentes, vltra ſeptennium præſtolatæ ſunt, non poſſint ad aliorum conſortium canonicè conuolare, nec authoritate Eccleſiæ contrahere, donec certum nuntium recipiant de morte virorum. Sic Sanchez, Gutierrez, Nauarrus, Valentia, & Rodriguez quos citat, & ſequitur Bonacina *loco citato numero* 13. aduertens cum Henriquez, contrarium eſſe dicendum de vxore, quando ipſius vir ingreſſus prælium non amplius comparauit, & fama eſt ipſum periiſſe, & eos ſequitur Candidus *diſquiſ.* 18. *artic.* 10. *dubit.* 7. & 8. *pagina* 346. nec non Trullench *loc. cit.* Quorum additum minime placet Baſilio *lib.* 7. *cap.* 43. *numero* 3. dicens amplius requiri, vnum videlicet de viſu teſtem, qui deponat, ſe vidiſſe illum mori, de quo nos ſtatim.

* * *

QVÆSTIO

Digitized by Google

Qvæstio XIII.

An ſola fama mortis viri ſufficiat, vt vxor licite contrahere poſsit?

AFfirmant Anchar. *in cap. in præſentia. de ſponſal. n.* 5. Iulius Clarius. Anton. Gomez, & Perez, quos refert Sanchez *libro* 2. *d. matrim. diſp.* 46. *n.* 14.

Negant verò è contra, Abbas *dict. cap. in præſentia num.* 6. Gutierrez 2. *practicar. quæſt.* 8. *à num.* 4. Veracrux 1. *par. ſpecul. artic.* 41. *concluſione* 1. Rodriguez *tom.* 1. *ſum. cap.* 233. *num.* 2. quos citat pro hac parte Sanchez, *loc. cit. num.* 13. quibus addi poſſunt Baſil. *loc. cit. cap.* 43. quaſi per totum, Riccius, penes ipſum, & alij, docentes: nullomodo ſufficere famam etiam quaecumque, de morte viri qua ad effectum matrimonium contrahendi, mors non probatur, niſi per vnum teſtem de viſu, qui deponat ſe vidiſſe illum mori, &c.

Sed media via, pròbabiliùs reſpondeo; dicendum, quod, nullomodo ſola fama mortis coniugis ſufficiat, vt alter licite contrahere poſſit, (cum fama ex Authore incerto, & plerumque fallaci, & ex ſola ſuſpicione etiam, oriri ſoleat, vt bene probat ex Bartholo, Baſilius *loco citato*) bene tamen ſi aliis adminiculis adiuuetur. Quia tunc certam moraliter probationem mortis coniugis faciet. Sic Sotus, Lopez, & alij quos citat, & ſequitur Sanchez *loco citato numero* 15. docens, quod adminicula, quibus debet adiuuari fama, ſunt longitudo abſentiæ, & vniuerſalis fama, vbi coniux commorabatur, mortem eius conteſtans. Si mors contingit in loco valde remoto & vir longo tempore abfuit, nec aliæ probationes facili, imo nec difficile, poſſint inuenire. Si vir ſenex erat, vel in acie fuit, & non reddit aliquo tempore (nempe per annum) expectatus, *&c.* Sic ille. Cui addi poſſunt Bonac. *loc. cit. num.* 14. 15. *&* 16. Candidus *loc. cit. dubit.* 8. Henriquez *lib.* 12. *cap.* 6. *num.* 4. Rebell. *lib.* 3. *quæſt.* 13. & Monteſin. *tom.* 1. *in* 1. 2. *diſput.* 29. *quæſt.* 4. *num.* 123. *fine.* Palaus *diſp.* 4. *punct.* 13. §. 1. *num.* 8.

Qvæstio XIV.

An ſufficiat vnus teſtis affirmans coniugis mortem, vt liceat alteri, ad nuptias ſecundas tranſire?

AFfirmant Hoſtienſ. *in capite in præſentia, de ſponſal.* & ibid. Abbas, *numero* 6. Angel. *matrimonium* 3. *impedim.* 13. *num.* 4. Veracruz 1. *part. ſpeculi art.* 42. *concl.* 1. Gutierrez *cap.* 51. *numero* 3. Rebell. *libro* 3. *de matrim. quæſt.* 13. *num.* 1. *&* 2. Quia, *ex cap. citato*, ad id ſatis eſt certus nuntius: ergo ſat erit, & vnus teſtis.

Negant è contrario, ſufficere vnum teſtem, eo quod vox vnius, ſit vox nullius, *l. iuriſiurandi. verſ. ſimili modo, C. de teſtibus, & cap veniens, de teſtibus.* Bartolus *l.* 2. §. *ſi dubitetur num.* 1. *ff. quemadmodum teſtam. aper.* Greg. Lop. *leg.* 8. *tit.* 6. *part.* 4. *verb. algunos.* Rodriguez 1. *tom ſum. cap.* 233. *num.* 2. & alij.

Sed clariùs & probabiliùs reſpondeo: non ſufficere, abſolutè loquendo, vnum teſtem, niſi caſu, quo adſint aliæ coniecturæ, iuxta, *quæſtione præcedenti*, dicta, Quia tunc ſatis erit vnus teſtis, conſiderata qualitate perſonæ, & vt veriſimilia dicat. Nam quando probatio integra, & plena haberi nequit, ſatis eſt per coniecturas. *l. non omnes, §. A barbaris ff. de re militari.* Sic Sanchez *loc. cit. num.* 12. ex Henrico, Alexand. de Neuo, & Anton. Bonac. *num.* 16. Qui recte, cum Rebello, notat, optime etiam poſſe ad nuptias ſecundas tranſire mulierem illam, quæ ipſa ſola nouit certo eſſe ſuum virum mortuum, quamuis eius mortem probare non poſſit, quia forte ſola morti eius interfuit. Villalobos *tract.* 1 *diff.* 25. Lege Palaum *loc. cit. num.* 7. & Trullench *num.* 9. *&* 10.

Qvæstio XV.

An validum ſit matrimonium contractum à fœmina, quæ falsò credebat maritum viuere, ſed re vera mortuus erat?

NEgat abſolutè Baſilius *lib.* 7. *de matrim. cap.* 53. *num.* 5. per hæc verba: Ex dictis colligo primo, quamuis re vera obiiſſet coniux, ſi fœmina, ſola fama permota, contraheret matrimonium, nullum re vera fore, propterea quod ſine certa notitia de morte prioris coniugis ſancitum fuiſſet, ſi quidem per decretalem Clementis III. inhabilis eſt ad ſecunda fœdera nuptiarum, donec certus nuntius afferatur de morte viri, ita vt contrahentibus prioris coniugis mortui ignorantia probabilis opituletur. Vnde eodem modo, ſi falsò exiſtimans maritum viuere, illa contraheret matrimonium, etiam eſſet nullum, quantumuis poſita conditione, ſi non eſſet ſuperſtes, conſentiret, propter eamdem rationem: inhabilis enim eſt, donec certus afferatur nuntius. Huc vſque Baſilius.

Sed probabiliùs reſpondeo: validum eſſe, caſu, quo fœmina crederet ſe poſſe valide contrahere; aut ſi haberet animum contrahendi, quantum poterat, aut ſub hac conditione tacite, *ſi prior forte mortuus ſit.* Secus verò dicendum, ſi aliud crederet. Sic Archangelus *diſt.* 34. *pag. mihi* 369. *col.* 1. per hæc verba: Facile enim reſpondetur quæſito: Aut enim talis credit non poſſe contrahere: aut credit contrahere poſſe. Priori modo, non vere contrahit, ſed nullum eſt matrimonium. Ratio eſt, quia non eſt conſenſus in matrimonium, cum non poſſe eſſe credat. Poſteriori modo, vere contrahit, & validum eſt matrimonium. Ratio, quia conſentit in matrimonium, quod credit poſſe eſſe, & de facto, poteſt, cum vterque tunc ſit ſolutus, & nullum adſit, vt præſupponitur, impedimentum. Peccat nihilominus talis mulier, mortaliter contrahens: tum quia contra præceptum Eccleſiæ facit, quæ ſtatuit non poſſe in ſimilibus caſibus matrimonium contrahi, niſi certitudo de mariti, vel vxoris morte adſit: tum quoniam exponit ſecundum matrimonium diſcrimini, vt nullum ſit, & exiſtat. Quin imò, nec debitum iure, & abſque peccato aut reddere aut petere poteſt, ob malam fidem, in qua ſic credens maritum viuere iugiter perſeuerat. Huc vſque Archangelus. Sic etiam Rebell 2. *part. libro* 3. *quæſt.* 13 *pag. mihi* 346. & penes ipſum. Syluester *verbo. Matrimonium* 8. *quæſt.* 13. & Couarru. 2. *part. Epit. cap.* 3. §. 7. *numero* 2. Bonacina *loco citato puncto* 10. *numero* 18. & ex illo Trullench *libro* 7. *cap.* 9. *dub.* 14. *numero* 11.

Qvæstio XVI.

An etiam ſit validum matrimonium, initum cum dubio de morte mariti?

NEgat etiam Baſilius *loc. cit. num.* 6. per hæc verba: Secundo colligo, neque poſſe contrahi valide cum dubio de morte prioris viri. Nam donec certus ſit nuntius inhabilis eſt. Vnde etiam exiſtimo deciſſionem Lucij III. *in cap. Dominus, de ſecundis nuptiis*, correctam per Clementem III. quatenus ex eo capite colligitur, valere matrimonium initum cum dubio de morte viri. Ita Baſilius.

Sed

Digitized by Google

Sed probabiliùs, iuxta doctrinam nuper traditam, reſpondeo : eſſe validum, quia ſic expreſsè colligitur *ex cap, Dominus,cit.* vbi expreſsè fit ſermo de coniuge, qui, nondum de prioris morte certus, contraxit,& definitur ibi teneri reddere,licet petere nequeat;quod nullomodo decideret Pontifex, ſi non eſſet tale matrimonium validum.Sic Sanchez *lib. 2. diſp.*42. quaſi per totam,& alij penes ipſum.

QVÆSTIO XVII.

An vxor, quæ celebrauit matrimonium cum ſecundo, certo credens ſuum virum eſſe mortuum, teneatur recedere à ſecundo, ſi poſtmodum, pro certo ſciat maritum viuere?

Reſpondeo: teneri à ſecundo recedere, & ad priorem reuerti; quia ſecundum matrimonium fuit inualidum. Sic expreſſe definitur *in cap.ſi virgo,* 34. *quæſt.*1.& tenent omnes Baſil. *locis citatis,* Ita dicens. Tertiò colligo, ſi fortaſſe certo credens allato nuntio,ſecundum inierit matrimonium, ac poſtea maritum viuere reſciuerit, planum eſt, nec poſſe petere, nec reddere debitum ſecundo, ſed ſeparari debere, ad prioremque reuerti. Quod ſi prior abeſſe velit, ſecundi torum deſerat,& vitam cælibem agat. Sic ille, & antea Archangel. *diſt.*34.*pag. mibi* 369.Rebell. 2.*part.lib.*3.*quæſt.*13.*num.*2.Bonacina *quæſt.*3. *de impedim punct.*10.*num.* 17.Trullench *lib.*7.*cap.*9.*dub.*14. *num.*12.*&* *cap.*11.*dub.*10.*num.* 2.

QVÆSTIO XVIII.

An filij habiti ex ſecundo coniugio,viuente priori coniuge, legitimi debeant cenſeri, & iudicari?

Reſpondeo: debere iudicari, & cenſeri legitimos, caſu, quo mulier ex probabili cauſa, & ſecundum iudicium prudentum, credens virum mortuum, bona fide in facie Eccleſiæ contraxerit, & bona permanentè fide, conceperit. Quia tunc, & ipſam,& cætera omnia, quæ ex contractu illius dimanant, facti ignorantia omnino excuſat. Secus autem dicendum caſu, quo mulier credens ſuum maritum viuere cum ſecundo contraxerit, & hac mala fide copulauerit; quia tunc filij ex huiuſmodi copula ſuſcepti, illegitimi exiſtimabuntur. Sic Baſilius *lib.* 11. *à num.* 2. Vbi *num.* 5. ſic ait. Primo colligitur, ſi coniux,quæ de mariti morte nuntium accepit, & ille ſententia iudicis interueniente,nupſit alteri, prolemque ſuſcepit, licet poſtea redeunti viro reddatur, & à ſecundo ſeparetur, proles, ex eo matrimonio putatiuò ſuſcepta,legitima eſt. Sic Maiolus *lib.*1.*cap.*5. *num.*8. poſt Zabarellam *in dict.cap. Per venerabilem.§. videbatur,oppoſit.*4. *& quæſt.vltima* Sayro *dicto cap.*10.*num.*33. Hugolinus *dict.cap.*44.§.1. *num.*6 & idem dicendum eſt, ſi prius matrimonium per falſas probationes diſſoluatur,& cum ignaro, eius falſitatis, denuo celebretur. Proles enim ex eo matrimonio ſuſcepta cum eo errore legitima eſt, vt docet Hugolinus *loc. cit.* Sic Baſil. & penes ipſum alij, quos citat *num.*2. dicens, eſſe ſententiam omnium. Sic etiam Sanchez *lib.*8.*de matrim. diſput.*35.*num.*46. Ita dicens. Supponendum eſt, filium natum, ex matrimonio bona fide alterius parentis inito, eſſe vere legitimum,non ſolum quoad parentem habentem bonam fidem, ſed etiam quoad alium malam fidem habentem. Quia vere eſt legitimus *ex cap. ex tenore. & cap. cum inter. capit. Peruenit. Qui filij ſint legit. ex L. Regia* 3. *tit.*3. *part.*4.*& l tit.*13.*eadem part.*&c. Sic ille. Et ſic vt certum ſupponit, me citato,Diana *part.*10.*tract.* 11.*reſol.*62.

QVÆSTIO XIX.

An pluralitas coniugum ſucceſſiue, ſit licita?

NEgarunt quidam hæretici, vt refert Sanchez, docentes, ſecundas, & vlteriores nuptias eſſe illicitas.

Sed certiſſimè de fide reſpondeo : ſecundas,tertias, & vlteriores nuptias, prioribus diſſolutis eſſe licitas, ac verum Sacramentum. Quia primis nuptiis, morte alterius coniugis, diſſolutis, nullum poſſunt aliis ineundis impedimentum præſtare. Quod autem, etiam Sacramentum ſint conſtat : quia in illis vere reperitur quidquid ad matrimonij Sacramentum pertinet. Sic etiam expreſſe docet D. Paul. *ad Rom.* 7. *&* 1. *ad Corinth.*7. & definitur in Concil.Florent.*in inſtructio. Armen.* & docent vſus Eccleſiæ, & omnes Patres, & Theologi. Legantur Sanchez *lib.*7.*de matrim.diſp.*81. Gutierrez *cap.*106.Bonacina *quæſt.*3. *cit.punct.*10. *numero* 10.*&* 11.Hurtado *diſputat.*9.*diff.*3. Ægidius *diſputat.*26.*num.*2. & alij.

DISPVTATIO XIX.

De Impedimento publicæ honeſtatis.

QVÆSTIO PRIMA.

Quid ſit, vnde dicatur, & à quo oriatur impedimentum iuſtitiæ publicæ honeſtatis?

RESPONDEO : quòd impedimentum iuſtitiæ publicæ honeſtatis, *eſt propinquitas quadam ex ſponſalibus de futuro, & ex matrimonio rato proueniens, robur trahens ab Eccleſiæ inſtitutione, propter honeſtatem eius.* Sic D.Thom.*in* 4. *diſt.*41.*quæſt.vnica art.*1.*quæſt.*4. quem omnes ſequuntur. Appellatur autem, *impedimentum iuſtitiæ publicæ honeſtatis*, eo quod iuſtum ſit, propter publicam decentiam, morumque honeſtatem, vt matrimonium impediatur,inter aliquas perſonas, quæ factæ ſunt ſibi propinquæ,ob ſponſalia de futuro, & ob matrimonium ratum non conſummatum. Legantur Sanchez *lib.*7.*de matrim.diſput.*68.Baſilius *lib.*7.*capite* 35. Bonacina *quæſt.*3.*punct.*11.Rebellius 2.*par.lib.*3.*quæſt.*14. Candidus *diſquiſ.* 28. *art.* 11. Villalobos *tractatu* 14. *diff.* 17. *numero* 1. & Cornejo *diſputatione* 7. *ante dubio* 30.

QVÆSTIO II.

An impedimentum publicæ honeſtatis ortum ex ſponſalibus, ſolum dirimat matrimonium in primo gradu?

REſpondeo affirmatiuè, quia licèt iure antiquo, hoc impedimentum dirimens publicæ honeſtatis extenderetur, vſque ad quartum gradum, ita vt contrahens ſponſalia de futuro, nullomodo poterat cum conſanguineis alterius ſponſi, vſque ad quartum gradum, valide matrimonium inire, vt cum D.Thoma *in* 4.*diſp.*41.*quæſt.*1.*art.*1. *quæſt.*4. & aliis innumeris, docent

Digitized by Google

docent Thom. Sanch. *lib.7.diſput.68. num.* 8.& Baſilius *lib.7. cap.36. num.*4. Nunc vero, iure nouo Tridentini *ſeſſ.24.cap.* 3. limitatum eſt ad gradum primum conſanguinitatis; Et præterea ſtatuit, vt tale impedimentum ſolum oriatur ex ſponſalibus validis, Quare ſi quis nunc, poſt ſponſalia celebrata cum Ioanna matrimonium contraheret cum illius ſorore, vel matre, vel filia, inualide contraheret; non verò ſi contraheret cum conſanguineis ipſius, vltra dictum primum gradum. Sic omnes Doctores. Legantur præcipuè Sanchez & Baſil. *cit.* Bonac. *quæſt.* 3. *de impedim. punct.*11. *num.* 2. Rebellus *loc.cit.* Hurtado *diſp.* 21. *diff.*1. Candid. *loc. cit. dub.* 1. Villalob. *num.*1. Cornejo *loc.cit. dub.*30. *quæſito* 1.

QVÆSTIO III.

An publicæ honeſtatis impedimentum oriatur ex ſponſalibus fictè celebratis, ideſt, ore tenus, abſque conſenſu interiori?

NEgant Nauar. *cap.22. num.* 57. Veracruz *art.* 53. *ad finem*, Petrus de Ledeſma *quæſt.* 55. *de matrim. art.* 4. *verſic. Nihilominus, pag. mihi* 425. *col.* 1. dicens, ſibi id videri certum. Bonacina *loc.cit.num.*3. Rebellus *lib.* 3. *quæſt.*14. *num.*3. *pag. mihi* 347. Hurtado *diſp.*21. *diff.*1. Archangel. *diſt.*34. *pag. mihi* 371. *col.*1. Machado *lib.*3. *part.*1. *tract.*11. *docum.*8. *num.*5. *pag.* 616. Ægid. *diſput.* 32. *dub.*5. Villalobos *diff.* 16. *num.* 2. Cornejo *loc.cit. pagina* 1008. Diana *par.* 9. *tract.*6. *reſol.*52. Perez *de matrim diſp.*32. *ſect.*2. Texeda *tom.*1. *lib.*4. *tr.*2. *controu.*21. *n.*9. & Palaus *diſp.*4. *punct.* 10. *n.*7. Quia Concilium (aiunt) generaliter dixit ex ſponſalibus, quacumque ratione inualidis, nullum impedimentum contrahi: ergo non benè reſtringitur ad ſponſalia quæ ſunt publicè inualida.

Sed probabiliùs reſpondeo: oriri, caſu, quo defectus conſenſus, non conſtet exterius. Quia tunc verè ſponſalia ſunt valida. Quia, excepto matrimonio, omnes contractus, ſignis tantum externis, validè celebrantur. Sic Baſilius *lib.*7. *cap.* 36. *num.* 10. *pag. mihi* 579. Sanchez *lib.7.diſp.*68. *num.*14. & penes ipſum, Henriquez *lib.* 12. *de matrim. cap.* 10. *num.* 2. Rodriguez *tom.*1. *ſum.cap.*234. *num.*3. Barthol. de Ledeſma *de matrim. dub.* 43. & Vega *tom.* 2. *ſum.cap.*34. *caſu* 13. Sic etiam Couarruu. & D. Antoninus, penes Petrum Ledeſma *loc.cit. pag. mihi* 424. *col.* 2. Sic etiam Layman *lib.*5. *tract.*10. *cap.*9. *num.*4.

QVÆSTIO IV.

An impedimentum publicæ honeſtatis, ortum ex ſponſabibus validis, ceſſet, ſi ſponſalia diſſoluantur, mutuo contrahentium conſenſu?

NEgant Sanchez *loc.cit.num.*21. Sotus *in* 4. *diſt.*41. *quæſt. vnic. art.* 2. *verſ. ſecunda concluſio.* Bonac. *loc.cit. num.* 7. Piaſecius *in praxi Epiſcop. part.*1. *cap.*4. Candid. *diſquiſ.* 28. *art.* 11. *dub.*2. Martin. Perez *de Matrim. diſp.*32. *ſect.*2. *n.*2. Layman *lib.*5. *tract.*10. *par.*4. *cap.*9. *num.*3. exiſtimantes dictum impedimentum eſſe perpetuum, nec adhuc morte ſponſi, vel ſponſæ ceſſare.

Sed probabiliùs reſpondeo: ceſſare. Quia talia ſponſalia, mutuo conſenſu ſoluta, ſunt nulla, & inualida, vt declarauit Congregatio Cardinalium apud Farinacium *ad cap.* 3. *Trid. citatum*, & apud Rebellum *loc. cit. num.*3. *& in append. ad* 4. *lib. num.* 99. per hæc verba: *Si ſponſalia ſoluuntur de conſenſu; Congregatio cenſuit; eſſe inualida.* Ergo. Secus dicendum eſt, ſi morte alterius diſſoluerentur; nam in eo caſu, ſponſalia illa perpetua cenſerentur: nam ille, qui obiit, iudicaretur in eadem voluntate deceſſiſſe. Sic Baſilius *loc. cit. num.* 9. Rebellus *num.* 3. *cit.* Hurtado *loc. cit.* Sà *verb. matrim. vbi de impedim. num.* 12. Gutierrez *de matrim. cap.* 103. *num.* 11. Cornejo *diſp.* 7. *dub.* 30. *quæſito* 5. dicens, Sanchez oppoſitum docentem, non vidiſſe declarationem Cardin. allatam. Sic etiam Palaus *diſp.* 4. *punct.* 10. *num.* 9.

QVÆSTIO V.

An ex ſponſalibus incertis; vel conditionalibus de futuro, oriatur impedimentum iuſtitiæ publicæ honeſtatis?

REſpondeo: certiſſimè: non oriri. De primis conſtat. Quia de ſponſalibus irritis, non oritur hoc impeditum, vt ſupra eſt habitum: at ſponſalia incerta, id eſt, inita cum incerta perſona, ſunt irrita, vt ſupra eſt habitum: ergo. De ſecundis, etiam eſt manifeſtum. Quia ſponſalia conditionata, ante euentum conditionis, nec ſunt pura, neque certa: ergo neque valida ex defectu conſenſus: ergo ex illis nequit oriri iuſtitiæ publicæ honeſtatis impedimentum. Sic declarauerunt Cardin. apud Farinac. *loc. cit.* per hæc verba: *An ex ſponſalibus contractis per hæc verba: Promitto te ducere vxorem, ſi factis denuntiationibus non apparebit aliquod impedimentum publicæ honeſtatis.? Congregatio Concilij cenſuit, Non oriri.* Valebit ergo matrimonium initum cum ſorore eius ſponſæ, conditione nondum extante. Sic Sanchez *lib.7.diſp.*69. *num.*1. *&* 2. Barthol. & Petrus de Ledeſma, & alij penes ipſum. Baſilius *loc.cit.num.* 7. Candid. *dub.* 3. Cornejo *loc. cit. quæſt.* 8. *&* 9. & communis.

QVÆSTIO VI.

An, ſi quis poſt ſponſalia conditionata cum Maria, ante conditionis euentum, contrahat, ſecunda ſponſalia abſoluta cum eius ſorore, hæc poſteriora ſint valida?

AFfirmant eſſe valida, & ex illis oriri impedimentum publicæ honeſtatis, ac proinde non poſſe priorem ſororem, Mariam, videlicet, ducere, Gloſſa *in cap. vnic. verb. Præſenti, de ſponſalib. in* 6. & Tabiena *verb. impedimentum* 11. *n. vnico.*

Sed iam certiſſimè poſt Tridentinum reſpondeo: Secunda præfata ſponſalia eſſe inualida, ac proinde non oriri ex illis publicæ honeſtatis impedimentum dirimens, & conſequenter poſſe illum, poſt poſteriora ſponſalia inita cum ſorore Mariæ, ducere ipſam Mariam. Sic Sanchez *lib.7.diſp.* 69. *num.*3. Baſil. *lib.*7. *cap.* 36. *num.* 7. Bonac. *quæſt.*3. *punct.*11. *num.*5. Candid. *loc.cit.*

QVÆSTIO VII.

An, ſi poſt ſponſalia de futuro cum Maria, contrahat quis de præſenti cum eius ſorore, & nondum conſummarit, teneatur cum Maria matrimonium inire?

REſpondeo: teneri illum ad ſeruandum fidem Mariæ, ineundo cum illa matrimonium. Quia ex vna parte, matrimonium initum cum ſorore Mariæ eſt irritum, & nullum; rurſus ex alia, non oritur ex illo impedimentum publicæ honeſtatis derogans prioribus deſponſalibus: ergo tenebitur ad contrahendum cum Maria. Sic Sanch. *diſp.68.cit.n.*24. cum aliis, qui bene addit;

Digitized by Google

addit; ſecus dicendum eſſet, in caſu, quo matrimonium cum ſorore Mariæ conſummaſſet, quia in hoc, cum neutra poſſet matrimonium inire. Non cum priori, nempe cum Maria, ob impedimentum affinitatis conſurgens ex copula cum ſorore habita. Non cum poſteriori, nempe cum ſorore Mariæ, propter impedimentum publicæ honeſtatis ex ſponſalibus valide contractis cum eius ſorore: ergo cum neutra. Imò idem dicendum, & propter eandem rationem, de illo qui celebrauit ſponſalia cum Maria, & poſtea copulam habet cum eius ſorore, quod ſcilicet, neutram poſſit ducere, Sic Sanchez *loc.cit.* Nauar. *cap.22.n.57.* Henriq. *lib.12.c.10.* Bonac. *loc.cit.num.*8. Villalob. *loc.cit.num.* 5. Cornejo *loc.cit. quæſt.* 6. & Diana *par.* 9. *tract.6. reſol.*52. *verſu: ſed nota.*

QVÆSTIO VIII.

An ex ſponſalibus contractis ante ſeptennium oriatur publica honeſtas?

Reſpondeo: non oriri, niſi aliàs appareat, poſt ſeptennium eoſdem conſenſiſſe. Quia talia ſponſalia ſunt inualida. Idem omnino eſt dicendum de ſponſalibus contractis inter illos, inter quos non poteſt valere matrimonium. Sic Baſilius, Sanchez, & alij *loc.cit.*

QVÆSTIO IX.

An Infidelis, qui tempore infidelitatis contraxit ſponſalia cum Luyſia, poſſit, etiam poſt conuerſionem ad fidem, validè matrimonium inire cum eius matre, vel ſorore?

Reſpondeo: poſſe, quia hoc publicæ honeſtatis impedimentum, tantum eſt inductum, iure Eccleſiaſtico: & ita non habet locum inter infideles, etiam ſi poſtea conuertantur ad fidem. Sic Bonac. *loc. cit. num.* 5. Baſilius *num.*11. & omnes. Legatur Sanchez *lib.7.diſp.*70.

QVÆSTIO X.

An ex matrimonio rato nondum conſummato, oriatur potius affinitas, quàm publica honeſtas?

Affirmant potius oriri affinitatem, quàm honeſtatem publicam, Sotus *in* 4. *diſt.* 41. *quæſt.vnic. art.* 2. *ad finem.* Petr. Sot. *lect.* 10. *de matrim.* Bellarminus *lib.* 1. *de matrim. cap.* 24. *fine*, Henriquez *lib.* 12. *de matrim. cap.* 10. *num:*1. Ludou. Lopez, Viguerius, Ledeſma, & alij quos refert Sanchez *lib.7. diſp.* 64. *num.*24.

Sed probabiliùs reſpondeo: non affinitatem, ſed publicam potius honeſtatem, ex dicto matrimonio, oriri, quia ſic habetur *in cap. ſi quis deſponſauerit.* 3. 27. *q.* 2. *cap. Qui deſponſatam*; *& cap. ſi quis* 27. *q.*2. *cap. Ad audiendam*, *de ſponſalib. cap. Duo, de deſponſat. impuber.* Et ratio eſt, quia affinitas nequit conſurgere niſi ex copula carnali, vt infra dicemus. Sic Nauar. *lib.*4. *conſil.in* 2. *edit.de ſponſalib.conſil.*11. *num.*2. Couar. 4. *decret.* 2. *p.c.*6. §. 2. *num.* 1. *&* §. 7. *n.*3. Toledo *lib.7.c.*218. *n.*1. *&c.*234. Barth. de Ledeſm. *dub.*39. *de matr.* Palud. Armilla, Roſella, quos, & alios, vſque ad triginta Doctores citat, & ſequitur Sanchez *loc. cit. n.* 25. *& diſp.* 70. *n.*1. Baſilius *lib.7.c.*35. *n.*1. *&* 2. Bonac. *q.*3. *de matr. punct.*11. *n.*9. & Candid. *diſquiſ.*28. *art.* 11. *dub.*4. Villalob. *diff.*16. *n.*6. Qui vterque citat Sotum pro hac parte (loco pro contraria citato à Sanchez) Sed vterque non bene. Nam etiam Petr. Ledeſma citat illum pro ſententia contraria *q.*55. *art.*1. *pag. mihi* 408. *col.* 2. Gutierrez *de matr.c.*103. *num.*23. Ægid. *diſp.*32. *n.*70 Reginald. *lib.*31. *n.* 228. Hurt. *diſp.* 20. *de matr. diff.*1. *& diſp.*21. *diff.* 2. Rebell. *lib.*3. *q.*14. *num.*2. Archang. *diſt* 34. *pag.* 370. vbi pro ſe citat D. Thom. *in* 4. *diſt.*41. *q.*1. *art.*1. *quæſt.*4. Layman *tract.*10. *pag.* 4. *c.*9. *n.*5. tandem declaratio Cardinal. apud Rebellum *in append. lib.*4. *n.*109. in hæc verba. *An ex matrimonio contracto per verba de præſenti non conſummato, oriatur affinitas, vel impedimentum publicæ honeſtatis? Reſpondet Congregatio non eſſe impedimentum affinitatis, ſed impedimentum iuſtitiæ publicæ honeſtatis, & fortius, ac maius vinculum, quam impedimentum iuſtitiæ publicæ honeſtatis, ex ſponſalibus de futuro, &c.*

QVÆSTIO XI.

An impedimentum publicæ honeſtatis conſurgens ex matrimonio rato, ſit etiam reſtrictum per Tridentinum ad primum gradum, inſtar conſurgentis ex ſponſalibus?

Affirmatiuam ſententiam tenere Ouandum *in* 4. *diſt.*41. *q.vnic.fine.* Toletum *lib.7. cap.*10. *fine.* & Ludou. Lop. 2. *p. inſtructor. vbi de matr.c.*5 *c. fol.*1147. aiunt Sanchez *lib.* 7. *de matr. diſp.*70. *n.*16. & Bonac. *q.*3. *cit. punct.*11. *num.*9. affirmat etiam Baunius *tr.* 11. *de impediment. vbi de impedim. cognationis, quæſt.*2. §. *de impedim. affinitatis pag.*727.

Sed ex his Authoribus, immerito citant Toletum, pro hac parte, cum expreſſe id ſolum affirmet de publica honeſtate orta de ſponſalibus, per hæc verba: Concilium Tridentinum *ſeſſ.*24. *cap.* 3. duo de nouo ordinauit. Alterum eſt, quod cum ſponſalia nulla ſunt, quacumque de cauſa nulla ſint, non inducunt hoc impedimentum honeſtatis: ſed debent eſſe valida ſponſalia. Alterum eſt, quod adhuc iſta ſponſalia non inducunt impedimentum, niſi in primo gradu ſolo: vnde vir non poteſt contrahere cum conſanguineis ſponſæ ſuæ in primo gradu; cum aliis poteſt, ſimiliter ſponſa cum conſanguineis viri in primo gradu non poteſt. Vnde Concilium tres abſtulit gradus. Caput autem Concilij, ſic habet: *Iuſtitiæ publicæ honeſtatis impedimentum, vbi ſponſalia quacumque ratione valida non erunt, ſancta Synodus prorſus tollit: vbi autem valida fuerint, primum gradum non excedant.* Hucvſque Toletus Expreſſe ergo, ſolum loquitur de publica honeſtate orta ex ſponſalibus. Vnde Victorellus, eius additionator ad cap. 10. citatum, potius oppoſitum denotat clare: ait enim ſic: Impedimentum ex matrimonio rato, alij ad publicæ honeſtatis iuſtitiam: alij (Viguer. §. 9. *loc. cit.* Petrus à Soto *lect.*10.) ad affinitatem reuocant. Hoc certum impedire vſque ad quartum gradum. Ita ille. Poſſet tamen aliquis citare pro hac parte Villalobos, vbi hanc, oblitus ſui ſententiam, videtur docere *tract.*14. *diff.*17. *num.*4.

Sed certiſſimè reſpondeo: huiuſmodi impedimentum publicæ honeſtatis ortum ex matrimonio rato, nullomodo eſſe reſtrictum à Tridentino ad primum gradum ad inſtar conſurgentis ex ſponſalibus, ſed extendi vſque ad quartum gradum. Ratio eſt. Quia reſtrictio graduum facta à Tridentino *loc. cit.* intelligenda eſt de ſponſalibus de futuro, non de matrimonio rato non conſummato: ergo impedimentum dirimens, quod oritur ex huiuſmodi matrimonio, extendi debet, ſicut olim, vſque ad quartum gradum, conſequentia patet; antecedens vero probatur: Primo quia Concilium ſolum expreſſit, vt vidimus, impedimentum, quod contrahitur ex ſponſalibus, & illud reſtringit ad primum gradum: at nomine ſponſaliorum in iure, ſemper intelliguntur ſponſalia de futuro: ergo

ergo de huiuſmodi ſponſalibus eſt illud decretum intelligendum.

Secundò. Nam expreſsè id declarauit Pius V. anno 1568. in quodam Breui, quod incipit; *Ad Romanum*, *hiſce verbis*: *Idcircò, Motu proprio, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium, declaramus, & diffinimus decretum Concilij huiuſmodi, omnino intelligendum eſſe, & procedere in ſponſalibus de futuro dumtaxat, non autem in matrimonio, ſic, vt præfertur, contracto; ſed in eo durare adhuc impedimentum in omnibus illis caſibus, & gradibus quibus de iure veteri, ante prædictum decretum Concilij introductum erat, & ita ab omnibus iudicari debere mandamus, atque ſtatuimus.* Sic Pontifex. Et ſic tandem declaratio Cardinal. apud Farinac. *in cap.* 3. *cit.* & apud Rebellum, *in append. lib.* 4. *n.* 101. per hæc verba. *Cum ait Concilium ſponſalia valida non excedere primum gradum, loquitur de ſponſalibus de futuro, quæ propriè, ac verè ſponſalia vocantur; non de ſponſalibus de præſenti in matrimonio rato, quod in ſuo priori vigore relinquitur, & impedit in omnibus illis caſibus, & gradibus, quibus à iure veteri, ante Concilium Tridentinum introductum erat. Bulla Pij V. publicata* 21. *Iunij. anno* 1568. Sic etiam communiter omnes Doctores, Petr. Ledeſma *quæſt.* 54. *de matr. art.* 1. *pag. mihi* 409. *col.* 2. dicens id eſſe certiſſimum. Sanchez, & Bonac. *loc. cit.* hic dicens, oppoſitam ſententiam eſſe falſam: ille, quod eorum Authores, non viderint Breue Pij V. Henriq. *lib.* 12. *c.* 18. *n.* 2. Candid. *diſquiſ.* 28. *art.* 11. *dubit.* 4. Rebell. & Archang. *loc. cit.* Hurt. *diſp.* 21. *diff.* 2. Baſil. *lib.* 7. *de matr. cap.* 35. *num.* 3. & 4. & ita, vt dicat, de rigore iuris extendi hoc impedimentum, vltra quartum gradum, ſicut iure antiquo cautum erat, licèt nunc iam ex conſuetudine populi Chriſtiani, id probante, receptum ſit, vt tantum ad quartum vſque gradum impediat ac dirimat, & non deinceps. Cornejo *loc. cit. dicto* 2.

QVÆSTIO XII.

An ex matrimonio rato, quacumque cauſa, inualido, conſurgat impedimentum iuſtitiæ publicæ honeſtatis?

NEgant Nauar. *c.* 22. *n.* 58. & 59. Couar. 4 *decret.* 2. *p. c.* 5. §. 2. Ludou Lop. 2. *p. inſtructor. vbi de matr. c.* 50. Sà *de impedim. matr. dirim. num.* 12. & alij quos ſequitur Texeda *tom.* 2. *lib.* 4. *tràct.* 2. §. 7. *controuerſ.* 21. Quia ex ſponſalibus inualidis non conſurgit, poſt Tridentinum, impedimentum publicæ honeſtatis: ergo, nec conſurget ex matrimonio inualido.

Sed certiſſime reſpondeo: oriri ex matrimonio rato irrito, ex quacumque cauſa, modo non ſit irritum ex defectu conſenſus. Quia non eſt recedendum à iure antiquo, niſi quatenus aliter decernitur in nouo; at iure antiquo *cap. ſponſam, de ſponſalib. & cap. Acceſſit. de ſponſa l. impuber.* impedimentum publicæ honeſtatis conſurgebat ex matrimonio inualido, modo non eſſet inualidum ex defectu conſenſus (vt ſi metus ſufficiens interueniſſet, error perſonæ, vel animus internus) & iure nouo, non eſt aliter decretum, vt conſtat ex motu proprio Pij V. nuper citato; ergo ex matrimonio rato inualido, impedimentum publicæ honeſtatis conſurget. Sic cenſuit Congregatio Cardinal. vt referunt Farinac. *ad cap.* 3. *ſeſſ.* 24. *de matr.* Rebell. *num.* 102. & tenent communiter Doctores, Sanchez *lib.* 7. *de matr. diſp.* 70. *num.* 5. Baſil. *lib.* 7. *cap.* 35. *n.* 5. Bonac. *loc. cit. num.* 11. & *ſequent.* Qui bene fundamento contrariorum reſpondent, negando, videlicet, paritatem rationis, ex eo, quod aliter ſancitum ſit iure nouo in ſponſalibus, quam in matrimonio, vt patet ex præcitato motu Pij V. Legantur Sanchez, & Bonac. *locis citatis*, Hurtado *loc. cit. diff.* 2. Cornejo *diſp* 7. *dub.* 30. Diana *par.* 9. *tract.* 6. *reſol.* 59. & Palaus *diſp.* 4. *punct.* 10.

QVÆSTIO XIII.

An ex matrimonio clandeſtino, oriatur etiam, publicæ honeſtatis impedimentum?

NEgant Sanchez *loc. cit. num* 13. & alij Recentiores. Quibus adhærent Cornejo *loc. cit. quæſito* 3. & Præpoſitus *in* 3. *par. quæſt.* 7. *de impedim. matrim. dub.* 14. *num.* 23.

Sed probabiliùs reſpondeo: oriri etiam. Sic Baſilius *loc. cit. num.* 5. per hæc verba; At ſi matrimonium fuerit nullum, ex alio capite; ſcilicet, ex defectu ſolemnitatis, vel ratione alicuius impedimenti, etiam ex eo oriri impedimentum publicæ honeſtatis declarauit Congregatio Cardinalium, quam habet Farinac. *ad c.* 3. *ſeſſ.* 24. *de matr.* & habetur apud Rebellum *num.* 102. in hæc verba: Præſuppoſita declaratione per conſtitutionem S. D. N. Pij V. ſuper hoc decreto, cenſuit Congregatio, oriri impedimentum iuſtitiæ publicæ honeſtatis ex ſponſalibus per verba de præſenti, etiam nulliter contractis, omiſſa forma decreti Concilij Tridentini *cap.* 1. huius ſeſſionis, & conſtat *ex cap. ad audientiam, de ſponſalib.* Vbi exiſtente matrimonio nullo, propter impedimentum conſanguinitatis, oritur publica honeſtas. Sic ex Congregatione Baſil. Bonac. *loc. cit. num.* 18. Ægid. *diſp.* 32. *dub.* 5. *num.* 7. Hurt. *loc. cit.* & alij quos ſequuntur Palaus *tom.* 5. *diſp.* 4. *punct.* 10. *num.* 3. Perez *de matrim. diſp.* 32. *ſect.* 3. *num.* 3. &, ni fallor, Diana *par.* 9. *tract.* 6. *reſol.* 53.

QVÆSTIO XIV.

An ex matrimonio rato conditionato, oriatur publica honeſtas?

AFfirmant aliqui, quos, tacito nomine, refert Petrus Ledeſma *quæſt.* 55. *art.* 4. *dub. penult. pag. mihi* 427.

Sed probabiliùs reſpondeo: non oriri (adminus antequam adimpleatur conditio,) quia nullomodo tale matrimonium habet vim contractus abſoluti, imo nec ſponſalium abſolutorum: ergo. (An autem adimpleta conditione, conſurgat ſtatim huiuſmodi impedimentum, affirmant aliqui; alij vero negant. Omnes probabiliter.) Sic Sanchez *diſp.* 70. *num.* 21. Baſilius *lib.* 7. *cap.* 35. *fine*. Bonac. *punct.* 11. *n.* 16. Hurtado *diſp.* 21. *diff.* 2. & omnes communiter.

QVÆSTIO XV.

An, quando affinitas adiungitur cum publica honeſtate, vtraque debeat explicari Summo Pontifici, in petitione diſpenſationis?

AFfirmant ſufficere explicare affinitatem, & quod Sum. Pontifex tollat hoc impedimentum, ſine eo quod deroget impedimentum publicæ honeſtatis, Præpoſ. Stephanus, & alij Iuriſperiti penes Petrum Ledeſmam *quæſt.* 55. *matrim. art.* 4. *fine*.

Sed multò probabiliùs & clariùs, ſic ſub diſtinctione reſpondeo: Quoties publica honeſtas ſub affinitate neceſſario comprehenditur, ſatis eſt feciſſe mentionem de affinitate, & quod diſpenſetur ſuper illa. Secus vero ſi ex narratione verborum non comprehendatur publica honeſtas ſub affinitate, quia tunc neceſſario debet fieri mentio tacite, vel explicite de publica

publica honeſtate. Sic Petr. Ledeſma *loc. cit.* Abbas, & Sylueſter penes ipſum Bonac. *loc. cit. n.* 22. Henriquez *lib.* 12. *cap.* 10. *num.* 3. Rebell. *loc. cit. num.* 9. & communis.

DISPVTATIO XX.

De Impedimento Affinitatis.

QVÆSTIO PRIMA.

Quid ſit Affinitas.

RESPONDEO: quòd eſt, *vinculum, ſeu propinquitas perſonarum quarundarum ex carnali copula licita, vel illicita proueniens, omni carens parentela.* Dicitur, *propinquitas*; quia in hoc conuenit, cum cognatione carnali. *Ex copula licita, vel illicita proueniens.* In quo à cognatione carnali diſtinguitur. *Omni carens parentela.* Quia non eget coniunctione ſanguinis, vt affinitas contrahatur; licèt per accidens poſſit eſſe cum illa. Sic S.Thom. *in* 4. *diſt.* 4. *q. vnic. art.* 1. *q.* 3. *arg.* 2. Sanchez *lib.* 7. *diſp.* 64. *num.* 1. Baſilius *lib.* 7. *cap.* 33. *num.* 1. Bonac. *q.* 3. *punct.* 12. *n.* 1. Hurtad. *diſp.* 20. *diff.* 1. Petr. Ledeſma *q.* 55. *art.* 9. Villalob. *tr.* 14. *diff.* 17. *n.* 1. Cornejo *diſp.* 7. *ante dub.* 1. *pag.* 1008. Luyſius *in ſum. par.* 2. *cap.* 115. *dub.* 1. Baunius *tract. de impedim. matrim. q.* 2. *de impedim. cognationis* §. *de impedim. affinitatis.* Trullench *lib.* 7. *c.* 9 *dub.* 16. & Palaus *tom.* 5. *diſp.* 4. *punct.* 8. *in ordine*, 6. *pag.* 170.

QVÆSTIO II.

An ſolùm ex matrimoniali copula oriatur affinitas?

AFfirmarunt Tancredus, & Vincentius, quos refert Archiac. *cap. vltim. n.* 6. *de ſponſal. in* 6. Gotfredus, apud Angelum *ver. matrim.* 3. *impedim* 15. *n.* 5. Coraſius *lib.* 1. *miſcellan. cap.* 3.

Sed certiſſimè omnino reſpondeo: non ſolùm ex matrimoniali; ſeu licita copula, verum etiam ex illicita affinitatem oriri. Quia ſic definitur *in cap. Non debet, de conſanguin. & Affinit. & in cap. diſcretionem de eo qui cognou. conſang.* & in Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 4. Et ſic docent omnes Doctores. Legantur Sanch. *loc. cit. num.* 16. Baſil. *num.* 1. Bonac. *num.* 1. Hurt. *diff.* 1. & alij citati.

QVÆSTIO III.

An, vt affinitas contrahatur, ſufficiat copula, abſque ſeminis viri in vas fæmineum, intromiſſione?

AFfirmant Michaël de Medina *lib.* 5. *de ſacror. hominum continentia cap.* 76. apud Sanchez, & apud Rebellum, *cap.* 77.

Sed certiſſimè reſpondeo: non ſufficere. (Sicut nonſufficere ad conſummandum matrimonium, diximus ſupra.) Quia affinitas, ex eo ſolum oritur, quod ſemen viri, & ſanguis menſtruus fœminæ, aut eius ſemen intra matricem illius commiſceantur; vt habetur *in cap. lex diuina* 27. *quæſt.* 2. Ex hac enim commixtione, vir, & fœmina fiunt vna caro, & vnus ſanguis; & conſequenter conſanguinei vnius, fiunt affines alterius: ergo. Sic expreſſe habetur *in cap. extraordinaria* 35. *q.* 3. & tenent Sanch. *lib.* 7. *diſp.* 64. *n.* 7. & penes ipſum, quinquaginta quinque Doctores. Quibus addi poſſunt Baſil. *loc. cit. n.* 2. Hurt. *diſp.* 20. *diff.* 1. *n.* 2. Bonac. *q.* 3. *de imped. punct.* 12. *n.* 12. Filliuc. *tract.* 10. 2. *par. num.* 208. Candid. *diſquiſ.* 28. *art.* 12. *dub.* 7. Lublinus *verb. matrim. num.* 27. Rebell. *lib.* 3. *Matrim. q.* 15. *n.* 3. Villalob. *loc. cit. num.* 6. Cornejo *loc. cit. dub.* 32. Luyſius *loc. cit. dub.* 2. Narbona *in annalib. anno* 14. *q.* 5. *num.* 4. Palaus *punct.* 8. *cit. num.* 3. & Baunius *loc. cit.*

QVÆSTIO IV.

An, vt contrahatur affinitas, requiratur, quod etiam fœmina ſeminet?

AFfirmant Innoc. *in cap. Fraternitatis, de eo qui cognouit conſang.* Archidiaconus, Bellamera, Cardinal. Lambertinus, Cenedo, Ludou. Lopez, & Graffis, quos refert Sanch. *loc. cit. num.* 21. Quibus addi poſſunt Hurt. *diſp.* 20. *diff.* 1. *num.* 5. & Diana 4. *par. tract.* 2. *reſol.* 43. per hæc verba: Dico igitur eſſe ſententiam probabilem, & ſatis tutam in praxi, aſſerere, quod ad contrahendum affinitatem, non ſufficit ſeminatio viri in fœminæ matricem, in qua eſt ſanguis menſtruus ad generationem paratus, ſed etiam requiritur ſeminatio fœminæ: & ita docet Hurt. *de matrim. diſp.* 10. *diff.* 3. *num.* 5. Qui citat Innocentium, & Lopez. Et hanc ſententiam probabile eſſe putat Præpoſit. Sanch. Turrian. *loc. cit.* Vnde ſtante probabilitate huius ſententiæ, qui habuit copulam cum conſanguinea, vel affine vxoris, ſi illa non ſeminauit, non contraxit vllum impedimentum, & ideo poteſt, ſine alia diſpenſatione, petere debitum. Ita Diana ibi, & latius antea 3. *p. in addit. ſecund. reſol.* 21. Didacus Narbona *de ætate ad omnes, &c. anno* 14. *quæſt.* 5. *n.* 4. *pag.* 208. qui tamen non bene citat Thomam Sanchez pro hac parte.

Sed probabiliùs reſpondeo: non requiri: ſed ſufficere ſeminationem viri in matricem fœminæ, in qua eſt ſanguis menſtruus ad generationem paratus, quia ex horum commixtione, vir & fœmina, vna fiunt caro; & huiuſmodi copula eſt perfecta, & ſufficiens ad generationem. Sic Sanchez *lib.* 7. *diſp.* 64. *n.* 21. & penes ipſum, Petr. Ledeſma *q.* 55. *artic.* 3. *dub.* 2. *ad* 4. Rodrig. *tom.* 1. *ſum cap.* 228. *num.* 1. Vega 2. *tom. ſum. c.* 31. *caſu* 171. *concl.* 5. Tabiena, Armilla, Veracruz, & alij Doctores vſque ad viginti ſex. Quibus addi poſſunt Baſilius *lib.* 7. *cap.* 33. *n.* 2. Bonac. *loc. cit.* Torreblanca *lib.* 2. *practicar. cap* 15. *ſect.* 9. *num.* 87. 88. *&* 89. Candid. *loc. cit.* Lublinus *ver. affinitas, n.* 1. Rebellus *q.* 15. *cit. n.* 1. Immò, & id ipſum tenuit Diana 3. *par. tract.* 5. *reſol.* 19. & penes ipſum, Florenus, & Finellus. Tenet etiam Cornejo *diſp.* 7. *dub.* 32. Luyſius *loc. cit. dub.* 4. & Trullench *lib.* 7. *cap.* 9. *dub.* 16. *num.* 4.

QVÆSTIO V.

An etiam contrahatur affinitas, ex copula in qua ſola fæmina ſeminat?

AFfirmauit Mich. de Medina *loc. ſupr. cit.* & cum eo Doctores omnes, qui cenſent ex matrimonio tantummodo rato oriri affinitatem, de quo ſup. *diſp.* 19. *q.* 10.

Sed longè multò probabiliùs reſpondeo: negatiuè, quia dicta copula nec eſt ſufficiens ad generationem prolis, nec ibi datur commixtio ſanguinum, in qua vir, & fœmina vna fiant caro. Sic Sanchez *loc. cit. num.* 10. *citans* pro hac parte 55. Doctores. Quibus addi poſſunt Baſilius, Bonac. Hurt. Candid. Cornejo, & alij communiter.

QVÆSTIO

Digitized by Google

QVÆSTIO VI.

An ex congreſſu ſpadonum oriatur affinitas?

AFfirmauit Hugon. quem citat, & ſequitur Ioannes de Friburgo *in ſumma Confeſſor. lib.4. tit.16. quæſt.13.*

Sed certiſſimè reſpondeo: non oriri. Quia ſpadones non emittunt ſemen, ſaltem verum, ex quo generatio ſubſequi poſſit. Quod verè requiritur, vt contrahatur affinitas, vt ex D. Thoma, docet Petrus Ledeſma *quæſt.55. de matrim. artic.3. pag. mihi 416.* Sic Sanchez *loc. cit. n.11.* ex Ledeſma *2. part. quæſt.57. art.3. ad finem.* Baſilius *loc. cit. num.2.* Bonac. *quæſt.3. punct.12 num.14.* qui pro hac ſententia citat Petr. Ledeſma *quæſt.55. art.3.* Sed non bene, quia Petrus de Ledeſma nihil de hac agit quæſtione. Hurtado *diſp.20. diff.1. num.3.* Candidus *diſquiſ.28. art.12. dub.8.* Lublinus *verb. affinitas num.1. & verb. matrimonium num.27.* & omnes, quos nouiſſimè ſequitur Trullench *lib.7. cap.9. dub.16. n.4.*

QVÆSTIO VII.

An, vt affinitas contrahatur, ſufficiat copula extra vas habita, ſi virile ſemen quocumque modo, etiam dæmonis arte, intra vas fœmineum mittatur, aut recipiatur?

AFfirmant Petrus Ledeſma *quæſt.55. de matrim. art.3. dubio 1. ad 4.* Rodriguez *tom.1. cap.228. num.1.* Barthol. de Ledeſma, Viuald. Lopez, quos, & alios vſque ad viginti Doctores, citat, & ſequitur Sanchez *lib.2. de matrim. diſp.21. num.2. & lib.7. diſp.64. num.15.* Bonac. & Hurtado *loc. cit.* Filliuc. *tract.10. part.2. num.209.* Molfeſius *num.101.* Gutierrez *de matrim. cap.54. num.23.* Candid. *loc. cit. dub.7.* in hæc verba affinitas oritur; quando ſemen intra vas fœmineum recipitur quacumque arte, ſiue recipiatur arte humana, ſiue diabolica, ſiue cum violatione clauſtri, ſiue abſque clauſtri violatione, ſiue ſponte, ſiue caſu; nam inde poteſt ſequi generatio, quamuis aliquando impediatur. Ita ille. Lublinus *verb. affinitas, num.1.* Rebell. *loc. cit. q.15. num.2.* Cornejo *loc. cit. dub.32. quæſt.2.* Luyſius *loc. cit. dub.5. & 6.* & Trullench *loco cit. num.5.*

Sed probabiliter profectò reſpondeo: non ſufficere, ſed requiri veram copulam cum vaſis fœminei aliquali ſaltem penetratione. Primò, quia probabile ſane eſt, quod minimè poſſit ſequi generatio ex copula habita alio modo quam connaturali, iuxta illud Geneſ. *Adhærebit vxori ſuæ, & erunt duo in carne vna*, hoc eſt; in filio, vt quidam exponunt: Ergo ex copula extra vas habita, quantumuis arte aliqua, etiam dæmonis ſemen intro vas fœmineum immitatur, non contrahetur affinitas. Conſequentiam contrarij etiam concedunt: antecedens vero, in quo eſt difficultas docet, & ex multis probat Torreblanca *lib.5. practicar. cap.2. à num.34.* & licèt non ita efficaciter, ſaltem probabiliter. Secundo. Quia quamuis (vt verius credo) concedamus poſſe ex ſemine alias deciſo, & caſu, ſiue arte humana, ſiue diabolica, in matricem fœminæ immiſſo, proles generari, vt expreſſe, id comprobant experientiis D. Thom. D. Auguſt. Sanchez, Suarez, & alij plures, quos affert Torreblanca *loc. cit. num.13.* adhuc tamen dicendum eſt non ſufficere ad affinitatem contrahendam, quia vltra hoc requiritur, quod generatio fiat per cooperationem naturalem, & natiuam, & per copulam carnalem, & adhæſionem viri ad fœminam. Sic Baſilius *lib.7. cap.33. num.2.* per hæc verba: Vt autem contrahatur affinitas, neceſſaria eſt in primis carnalis copula. Vnde ſi ſemen alicuius viri, ope dæmonis deferatur in vterum fœmineum, probabile iudico non contrahi affinitatem, quidquid Thom. Sanchez *lib.2. diſp.21. num.2.* vt dico infra *lib.9. cap.9.* Quia illi non ſunt facti vna caro, nec ſibi adhæſerunt, & aliàs innumeros ſcrupulos iniiceret ea opinio, dubitantibus hominibus, an ab illis dormientibus deciſum ſemen raptum à dæmone, alioque declaratum eſſet. Vnde, neque ſi caſu ad ſe traheret vterus fœmineus ſemen viri cum ea ludentis, contraheretur affinitas. Sic Baſilius, & poſt illum, Doctus Pater Albiz *in manuſcriptis tract. de matrim. diſp.17. dub.1.* ſic dicens: Oportet tamen, quod ſit copula carnalis; vnde ſi ſemen alicuius viri ope dæmonis, aut caſu alio deferatur in vterum fœmineum, non contrahitur affinitas, quia illi non ſunt facti vna caro, nec ſibi adhæſerunt. Sic ille. Diana etiam *3. part. tract.5. reſol.19.* Ita loquens. Nota etiam cum dicto Baſilio Pontio, contra Sanchez *lib.2. diſp.21. num 2.* quod ſi ſemen alicuius viri ope dæmonis deferatur in vterum fœmineum, non contrahitur affinitas, quia illi non ſunt facti vna caro, nec ſibi adhæſerunt. Legantur dicta à nobis ſup. *diſp.5. q.30.*

QVÆSTIO VIII.

An ex copula Sodomitica oriatur affinitas?

REſpondeo: Certiſſimè, non oriri. Quia ad affinitatem contrahendam, ea copula neceſſario requiritur, ex qua poſſit ſequi generatio. Sic definitur *in capite Extraordinaria, 35. quæſt.5. & 10. cap. Fraternitatis*, & alibi. Et tenent omnes, Sanchez *lib.7. diſp.64. num.8. & 13.* Baſilius, & Hurt. Candid. & Lublinus *loc. cit.* Petr. Ledeſma *quæſt.55. art.3. dub.1.* Toledo *lib.7. cap.11. num.3.* Bonac. *q.3. punct.12. n.16.* Cornejo *loc. cit.* & alij penes ipſos.

QVÆSTIO IX.

An copula ſodomitica, quamuis non propter affinitatem, ſaltem propter criminis immanitatem, impediat matrimonium, cum conſanguineis illius, cum quo habita eſt?

AFfirmant aliqui, penes Archidiaconum *in cap. extraordinaria. 55. q.5.* Quorum ſententiam ſequitur Lambertinus *de iure patronat. lib.2. par.1. q.9. art.18. num.9.*

Sed certiſſimè reſpondeo: non impedire matrimonium, quia enormitas criminis, non inducit impedimentum matrimonij, niſi aliàs iure ſit expreſſum, at hoc nullibi eſt: ergo. Sic omnes Doctores citati, præcipuè Sanchez, qui bene ex Petro Ledeſma, dicit, quod ſi duo viri, nefando congreſſu ſe polluerint, poſſit quilibet horum ducere alterius filiam.

QVÆSTIO X.

An oriatur affinitas ex copula habita cum fœmina prorſus renitente, dormiente, ignorante, inſana, aut ebria?

REſpondeo: oriri, quia huiuſmodi copula apta eſt ex ſe ad generationem. Et quidem de copula habita cum fœmina coacta, & renitente, id decernitur, *in cap. Ad diſcretionem, de eo, qui cognouit conſanguin.* & ſic docent communiter omnes DD. Sanchez *loc. cit. n.17.* Baſil. Hurtado, Candid. Lublinus, & alij Bonac. *num.17.* Villalob. *diff.17. n.7.* qui omnes contrarium (& bene) dicunt, de copula habita cum

Digitized by Google

cum muliere mortua, cum hæc, non ſit apta ad generationem. Lege Trullench *lib.7. c.9.dub.16. num.9.* & Baunium *de impedimento affinitat.q.3.pag.728.*

Qvæstio XI.

An oriatur affinitas ex copula omnino occulta?

Reſpondeo: oriri, quia iura non diſtinguunt, an copula ſit occulta; necnon. Sic Nauar. *lib.4.conſ. tit. de conſanguin. conſ.1.num.1. & 2.* Azeued. & Lambert. quos citat, & ſequitur Sanch. *loc.cit. num.* 18. Luyſius *loc. cit. dub.2.*

Qvæstio XII.

An affinitas dirimat matrimonium, ſaltem iure Eccleſiaſtico?

Reſpondeo: certiſſimè dirimere, ſiue talis affinitas conſurgat ex copula licita, ſiue illicita. Sic enim cauetur *in c.ſi qua mulier. 25. q.10. c.nullum in vtroque 35. q.2* Concilia, Toletanum 2. *c.* 5. & alia quamplurima quæ refert Baſil.*lib.7.c.33.*& nouiſſimè Trident. *ſeſſ.24.can.3.* & cum eo vniuerſi Doctores.

Qvæstio XIII.

An iure antiquo, tam affinitas orta ex copula licita, quàm illicita, extendebatur, vſque ad ſeptimum gradum?

Reſpondeo affirmatiuè, quia Canones antiqui, eodem modo de coniugali, & de illicito, ac inceſtuoſo concubitu loquuntur: at ſic eſt, quod iure antiquo, interdictum erat, ac irritum matrimonium cum alterutrius coniugis conſanguineis, ſicut cum proprijs, vſque ad ſeptimum gradum: ergo vſque ad illum extendebatur affinitas. Sic *ex c.nullum, & c.aequaliter 35. quæſt.* 3. probant, & docent Sanch. *lib.* 7. *diſp. 67. num.* 3. Baſilius *lib.7.cap.33.num.4. & c.34. num.* 2. & alij.

Qvæstio XIV.

An iure nouo affinitas ex fornicatione orta, reſtricta ſit ad ſecundum gradum?

Reſpondeo affirmatiuè: quia ſic habetur in Trident. *ſeſſ.24. de matrimon.cap.4.* his verbis: *Sancta Synodus impedimentum, quod propter affinitatem ex fornicatione contractam inducitur, & matrimonium poſtea factum dirimit, ad eos tantum, qui in primo, & ſecundo gradu coniunguntur, reſtringit: in vlterioribus verò gradibus ſtatuit, huiuſmodi affinitatem matrimonium poſtea contractum non dirimere.* Sic Concilium, & ſic iam omnes, Sanchez *loc.cit.num.4.* Baſilius *loc. cit.* Bonac. *q. 3. punct. 12. num.* 6. Cornejo *diſp.7. dub.31. q.4.*& alij. Vnde cautè eſt legendus Aureol. *in 4. diſt. 41. art.vnico*, dum ait: Hanc affinitatem impedire in eodem gradu, & eodem modo, quo conſanguinitas.

Qvæstio XV.

An ſaltem affinitas ex fornicatione orta, licèt non dirimat, impediat ſubſequens matrimonium, in vlterioribus gradibus?

Affirmauit Nauarr. *Sum. Latin. antiq. c.22. n.43.* quamuis poſtea mutauerit ſententiam Vnde,

Certiſſimè reſpondeo: non impedire, ſed poſſe licitè matrimonium contrahi, vltra ſecundum gradum: quia ſic declarauit, ac definiuit Pius V. anno 1566. Motu proprio qui incipit. *Ad Romanum Pontificem,* per hæc verba: *Declaramus, & authoritate Apoſtolica decernimus, nullum hodie impedimentum remanere, quo minus in vlterioribus gradibus huiuſmodi libere, & licitè matrimonium contrahi poſſit.* Sic Pontifex, & ſic Nauarr. *in noua edit.* Sanchez *loc. cit. n.8.* qui bene notat, quod nec affinitas ex fornicatione orta, dirimat, aut impediat ſponſalia ſubſequentia, aut præcedentia vltra ſecundum gradum. Pet. Ledeſma *de matrim.q 55.art.3.dub.vlt.*& omnes. Qui bene vlterius aduertunt, nomine *fornicationis*, intelligi debere, omne illicitum concubitum, veluti adulterium, ſtuprum, & cæteras luxuriæ ſpecies. Legantur Sanchez *n. 6.* Cornejo *loc cit.* Luyſius *loc.cit.dub.13.*

Qvæstio XVI.

An acceſſus viri ad mulierem, in tertio, aut quarto gradu conſanguineam eius, cum qua idemmet fornicatus fuerat, ſit inceſtus?

Affirmat Comitolus *lib.1.reſponſ.moral.quæſt.138. num.2.* & id eſſe probabile clare dicit Pet. Ledeſma *q 55.de matrim.art.3.dub.5.pag.mihi* 420.*col.1.* & tenet Angles *in 4.p.1.de matrim.q.de impedi. affinit. art.1.ante diff.1.* Luyſius *loc.cit.dubio* 14.

Sed longè multò probabiliùs, reſpondeo: non eſſe inceſtum: quia Tridentinum prorſus abſtulit affinitatem à fornicatione, vltra ſecundum gradum prædictum. Sic P.Ledeſma *loc.cit.*Sanchez *loc. cit. num.8.* Nauarr.*lib.4.conſ.de conſan. concluſ.* 3. *num.* 23. & 4. Layman *tract.*10.*par.4.cap.5.num.3.*Hurtado *diſp.20. diff.5.num.* 17. & communis.

Quòd ſi inquirat, an acceſſus mariti ad mulierem, tertio, vel quarto gradu cum ſua vxore coniunctam, ſit ad minus inceſtus, & impediat ius exigendi debitum?

Negare vtrumque videtur Sà *verb. Luxuria,n.2.& verb. debit. coniug. num.*13. Negant & alij ſecundum ſolùm.

Sed tanquam certum reſpondeo: eſſe inceſtum; & vt longè probabiliùs, non impedire ius exigendi debitum. Primùm conſtat, quia eſt ad mulierem affinem ex copula licita intra quartum gradum. Secundum, quia hoc impedimentum, non tam ex inceſtu, quàm ex affinitate inde contracta oritur: at ex illa copula habita, cum dicta, cum ſit illicita, & vltra ſecundum gradum, non oritur affinitas cum propria vxore: ergo. Sic Sanchez *lib.9. diſp. 27. num.* 14. Baſilius *lib.7. cap.33. num.6.* Hurtad. *diſput. 10. diff.7.* & communis.

Dicta in hac quæſtione ex ſcribentis incuria, in quibuſdam tomis aliter reperies, nec mireris, amice Lector, quia intempeſtiuè animaduerſa. Sic corrige.

Qvæstio XVII.

An etiam affinitas orta ex legitimo toro, ſit reſtricta ad ſecundum gradum?

Reſpondeo negatiuè: nam hæc impedit, ac dirimit matrimonium vſque ad quartum gradum: quia ſic, iure nouiori Concilij Lateranenſ. ſub Innocent. III. *cap. Non debet, de conſanguin. & affinit.* ſtatutum fuit, & nouiſſimè confirmatum in Tridentin. *ſeſſ.24. de matrim. cap.* 4. vbi reſtringens affinitatem, ſolùm expreſſit ex fornicatione contractum: ergo cum ſit fortius vinculum affinitatis ortæ ex copula coniugali, non ſequitur, vt illa reſtricta cenſeatur & hæc coarctata. Sic Sanchez *loc. cit. num.5.* Baſilius *cap. 34. num.1.& 2.*Layman *n.2.*& alij communiter.

Vnde

Digitized by Google

Vnde cautè eſt legendus Luyſius *in Summ. loc. citat. dub.* 13. dum abſolutè, & ſine diſtinctione ait, tertium, & quartum gradum affinitatis, nec dirimere, matrimonium poſt Tridentinum. Nam hoc ſolùm eſt verum, loquendo de affinitate orta ex fornicatione, non ex matrimonio, vt conſtat ex dictis.

QVÆSTIO XVIII.

An affinitas ex fornicatione orta, in aliquo gradu irritet matrimonium iure naturali, aut diuino?

AFfirmauit Celaia *in 4. diſt. 40. quæſt. vnica, poſt 4. arg. dub.* 1. exiſtimans, interdictum eſſe iure naturæ matrimonium inter filiam, & eum, qui cum eius matre fornicatus eſt. Affirmat etiam D. Anton. 3. *part. titul.* 1. *cap.* 11. §. 1. docens iure diuino eſſe vetitum matrimonium in primo gradu lineæ rectæ affinitatis ex fornicatione ortæ.

Sed certiſſimè reſpondeo: in nullo gradu irritare matrimonium, iure naturali, aut diuino, ſed tantum iure Eccleſiaſtico. Quia ex hoc ſolo iure dicta affinitas conſurgit. Sic Petr. Ledeſma *quæſt. 55. art. 6. circa primum ſtatum affinitatis. diſt. 2. concluſ. 3. pagina* 436. dicens, id eſſe certiſſimum, Sanchez *lib. 9. diſp. 66. num.* 3. & omnes communiter apud Rebellum *lib. 3. de Matrim. quæſt.* 15. Laymanium *libro 5. tract. 10. part. 4. cap. 6. num.* 6. & Palaum *diſp. 4. punct. 8. num.* 10.

QVÆSTIO XIX.

An affinitas ſaltem, ex matrimonio orta, dirimat, iure naturæ, matrimonium in aliquo gradu lineæ rectæ?

AFfirmant in primis in ea linea prohiberi, iure naturali, matrimonium in quocumque gradu in infinitum, Syluest. *matrim. 8. quæſt. 15. dict.* 6. P. Soto *lectio* 10. *de matrim.* Palud. Philiarcus, & alij, quos refert Sanchez *diſp. 66. num.* 5.

Affirmant deinde alij, docentes tamen, ſolùm in primo gradu lineæ rectæ, non verò in aliis, prohibitum eſſe matrimonium iure naturali, v. g. inter priuignum, & nouercam; vel priuignam, & vitricum, ſocerum, & nurum, ſocrum & generum. Ita Nauar. *lib. 4. conſil. tit. de ſponſ. conſ. 14. num.* 8. Couar. 4. *decret. 2. part. cap.* 6. Bellarmin. *lib. 1. de matrim. cap. 28. notab.* 2. Valentia 4. *part. diſp. 10. quæſt. 5. punct.* 3. Vaſquez 1. 2. *quæſt. 74. art. 8. diſp. 112. num.* 7. Viuald. Barth. de Ledeſma Cañedo, quos omnes, & alios plures refert pro hac parte, Sanchez *num.* 6. Qui pro hac ſententia refert etiam Paludanum. Citat etiam Bonacina pro hac parte Ægidium *diſput. 32. dub. 4. num.* 53. & Petrum Ledeſma *quæſt. 55. de matrimon. art.* 6. (Sed ex his, hunc male, vt infrà) Canarienſ. & Sotus, penes Baſilium, vbi infrà, & alij.

Sed omnium probabiliùs, reſpondeo: dictam affinitatem in nullo gradu lineæ rectæ irritare matrimonium, iure naturæ; ſed tantum iure Eccleſiaſtico. Sic colligitur expreſsè ex Concilio Agatenſi *can.* 61. *& can.* 30. & ex Concil. Aurelian. 3. *can.* 10. vt rectè probat Baſilius infra, & Ratio eſt. Quia inter dictos Affines, nulla reperitur ſuperioritas, contra cuius reuerentiam ſit vſus matrimonij: ergo. Sic Petrus Ledeſma *quæſt. 55. de matrim. art. 6. circa 1. ſtatum affinitatis diſſ. 2. concl. 1. & 2. pag. mihi* 436. *col.* 1. vbi hanc noſtram ſententiam, & vocat, & probat probabiliorem, Caiet. 2. 2. *quæſt.* 154. *art.* 9. Henriquez *lib. 11. cap. 1. numero 1. & cap. 9. num.* 5. Sà, *verb. matr. vbi de impedim. dirim. num.* 4. Vega *tom. 2. cap. 34. caſu* 126. Veracruz Llamas, & alij, quos citat, & ſequitur Sanchez *loc. cit. num.* 7. Baſilius *lib. 7. cap. 34. à num.* 5. Candid. *diſquiſ. 2. art. 12. dubit. 4. dicto* 10. Cornejo *loc. cit. dub.* 33. Luyſius *loc. cit. dub.* 10. Rebellius *lib. 3. de matrim. quæſt. 15. num.* 10. Bonacina *quæſt. 3. cit. punct. 12. num.* 7. & penes ipſum, Gutierrez, Hurtado *diſp. 20. diff.* 4. addens, tale matrimonium inter dictos affines, non ſolum non eſſe irritum ex natura rei, ſed neque illicitum; ſed huic addito contrariatur aliud Baſilij *loco citato numero* 9. dicens, id iure naturæ eſſe illicitum. Lege Palaum *locis citatis num.* 11. & Trullench *lib. 7. cap. 9. dub. 16. num.* 15.

QVÆSTIO XX.

An affinitas ex matrimonio orta, dirimat in linea tranſuerſa, iure naturali, matrimonium?

AFfirmarunt Palud. *in 4. diſt. quæſt. 1. art.* 5. & D. Anton. 3. *part. tit. 1. cap. 11. & 14.* exiſtimantes, matrimonium initum in primo gradu lineæ tranſuerſæ eſſe irritum iure naturæ. Hanc eamdem ſententiam acerrime defendunt hæretici noſtri temporis, vt defendant Henricum VIII. Regem Angliæ, qui Catharinam filiam Ferdinandi, & Eliſabetæ, vxorem fratris ſui Arthuri, quam ex diſpenſatione Iulij II. duxerat, repudiauit, & ea viuente, duxit Annam Bolenam.

Sed certiſſimè reſpondeo: nullomodo dirimere iure naturali dictum matrimonium, adhuc in primo gradu contractum. Quia in illo ſæpe diſpenſarunt Pontifices, vt Innoc. III. cum infidelibus recenter conuerſis, *cap. finali de diuort.* Alexand. VI. cum Emmanuele Rege Luſitaniæ. Iulius II. cum dicto Henrico VIII. cuius diſpenſationem, conſultis totius Orbis illuſtribus vniuerſitatibus, & maturiſſimo conſilio habito, Clemens VII. approbauit: at Pontifices nequeunt in iure naturali diſpenſare: ergo.

Secundò, quia Iacob vir ſanctiſſimus duxit Liam, & Rachelem ſorores. *Gen.* 29. & Iudas *Gen.* 38. dedit eidem mulieri duos fratres in viros. Tertio. Quia in dicto gradu, nec conſanguinitas dirimit matrimonium iure naturæ, vt ſupra iam eſt habitum: ergo. Sic tenent iam omnes Theologi, & Iuriſtæ. Legantur Sanchez *diſp. 66. num.* 11. Baſilius *cap. 34. cit. num.* 3. Hurt. *diff.* 3. Bonacina *punct. 12. numero* 7. Valerus *in differ. verb. diſpenſatio differ. 6. à num. 1. vſque ad* 4. & alij penes ipſum.

QVÆSTIO XXI.

An, diſpenſatione facta, cum duobus affinibus, aut conſanguineis, ad matrimonium ineundum, copula inter illos, poſt diſpenſationem, habita, ſit inceſtus?

AFfirmant Maior *in 4. diſt. 40. quæſt. 2. argum. 4. propoſ.* 8. & Gallego *de cognat. ſpirit. cap. 94. numero* 17.

Sed longè multò probabiliùs reſpondeo; non eſſe inceſtum, quia talis copula, vere fuit habita, poſt diſpenſationem. Sic ex Caiet. *verb. inceſtus.* Armilla *ibi*, & Vega 2. *tom. cap. 5. caſu* 1. docet Sanchez *locis citatis, numero* 9.

***

Digitized by Google

DISPVTATIO XXI.

De Impedimento Impotentiæ.

QVÆSTIO PRIMA.

Quid, & quotuplex ſit Impotentia.

RESPONDEO: Primò circa primum. Quod impotentia, eſt *vitium naturale impediens coitum.* Quod quidem conſurgere poteſt ex duplici cauſa; ex naturali, nempe, & intrinſeca, vt ex frigiditate in viro, aut arctatione in fœmina, & ex extrinſeca, & accidentali, vt ex maleficio, quod vtrique ſexui commune eſt; aut ex caſtratione, quæ viris eſt peculiaris. Sic Sanchez *lib.7. de matrim.diſp.91.num.1.*

Circa ſecundum verò, reſpondeo: quod impotentia eſt duplex: altera eſt impotentia ad copulam, ſeu ad coëundum, hoc eſt, ad penetrationem vaſis, & ad emiſſionem veri ſeminis intra vas: altera verò eſt impotentia ad ſolam generationem, ob ſolam infœcunditatem ſeminis, quamuis veri; & hæc dicitur, *ſterilitas.*

Rurſus, quælibet impotentia ex dictis, vna eſt perpetua, & altera temporalis. Vna, abſoluta in ſe, & ſine reſpectu ad has, vel ad illas perſonas; & altera reſpectiua; cum reſpectu, videlicet, vnius, aut alterius perſonæ, non omnium. Tandem, quælibet impotentia ex dictis, alia eſt naturalis, quæ prouenit ex defectu alicuius naturaliter requiſiti: & alia artificialis, quæ prouenire poteſt ex arte dæmonis, vt ſupra notatum eſt. Sic Sanchez *loco citato* Baſilius *libro 7.cap.60.* per totum, Hurtado *diſp.22 diff.1.*Bonac.*quæſt.3.cit.punct.13. à num.1.* Candid. *diſquiſ.28. art.13.* & alij, quibus adhæret Palaus *diſputatione 4. punct.14. §.1.*

QVÆSTIO II.

Quando Impotentia coëundi cenſenda ſit perpetua, & quando temporalis?

RESpondeo: quòd illa impotentia cenſeri debet perpetua, cuius impedimentum nequit auferri humana induſtria abſque miraculo; aut abſque aliquo præternaturali medio; aut abſque periculo vitæ; aut ſine graui aliquo inconuenienti; aut abſque peccato; Quia, quod fieri, niſi aliquo ex his mediis, non poteſt, id nec ius, nec prudentia, nec ratio, fieri poſſe dictat, ſed reſpuit. Illa verò impotentia cenſetur temporalis, cuius defectus, aut impedimentum auferri poteſt, humana induſtria, abſque miraculo, abſque periculo corporali, aut abſque peccato; Sic Sanchez, Baſilius, & Bonacina *loc.cit.*Hurtado *diff.2.* Candidus *dubit.2.* & communis apud Palaum *loc.cit. à num.3.*

QVÆSTIO III.

An Impotentia perpetua ad copulam dirimat ſubſequens matrimonium?

RESpondeo: certiſſimè dirimere; ſecus verò loquendo de impotentia temporali, quamuis hæc ſit naturalis, & abſoluta. Hæc reſponſio eſt certiſſima apud omnes; & prima eius pars habetur *in 33. quæſt.1.* per totam. Et toto *tit.de frigid. & malef.* Secunda verò, *in cap. Fraternitatis. 6. de frigidis.* Et vtramque docent Sanchez *lib.7.diſp.91.num.1.*Baſilius *lib.7. cap. 60.* Hurtado *diff 3. num.7.& 8.*Bonac.*puncto 13. num. 12.* Candid. *dubit.1.* Villalobos *tract.13. diff.18.*Torreblanca *lib.2.cap.15.ſect.4.*Corne,o *diſp.7. dub.33.*Luyſius *in ſumm.part.1.cap.118.dub.1.*Machado *libro 3. parte 1. tractatu 11.docum. 15.* & omnes communiter.

QVÆSTIO IV.

An valeat matrimonium contractum inter impotentes, cognita impotentia naturali coëundi perpetua, dummodo, ſolum ad caſte viuendum, & ſine ordine ad copulam, celebretur?

AFfirmant huiuſmodi matrimonium, tali modo contractum, eſſe omnino validum in ordine ad naturalem vitæ ſocietatem, & ad caſte viuendum Palud. *in 4.diſt.34.quæſt.1.*D.Anton.*3.part. tit.1. cap. 21. § 3.* Veracruz *1.part.ſpec.art.38.*Petrus Soto *lect.5.de matrim.cap.8.* Medina *lib.5. de contin.cap.74.* & alij, quos refert, & ſequitur Baſilius *lib.7. de matrim. capite 56.57.58.& 59.* Quibus addi poſſunt; Viualdus, Llamas, Syluest. Tabiena, Nauarrus, & alij quam plures, quos pro hac parte, refert Sanchez *lib.7. diſp.97. num.1.* Quibus addi poſſunt Machado *loc.cit.num. 8.* qui pro hac parte refert (ſed male profecto) Lopezium, & Candidum. Et licet hæc ſententia ſit ſatis probabilis,

Probabiliùs tamen reſpondeo: tale matrimonium nullo modo valere. Primò, quia Sixtus V. in motu proprio, circa Eunuchorum coniugia, edito, expreſſe, & abſque vlla diſtinctione matrimonij ad hunc, vel ad illum vſum, definit, matrimonia, cum dictis Eunuchis ſcienter contracta, eſſe irrita, eo quod impotentes ſint.

Secundò, quia ea coniunctio repugnat mutuæ corporis traditioni ad vſum coniugalem, in quo eſſentia matrimonij conſiſtit: at vbi eſſentia contractus non poteſt reperiri, nequeunt contrahentes, cedentes iuri ſuo, efficere, vt is contractus valeat: ergo. Sic expreſſe Sanchez *loc. cit. num.2.* dicens, hanc eſſe veriſſimam ſententiam, pro qua refert ex Theologis Palacios *diſputat.1.col.11.concl.2.* Ledeſmam *2.part.4.quæſt.60.artic.1.col.3.* Veracruz (quem etiam pro contraria parte refert) *1.part. ſpecul. art.38.* Ludou. Lop. *2. part. inſtruct. vbi de matrim.cap.52.* Petr.de Ledeſma *quæſt. 58. de matrim. art. 1. fine* Valent. *4. part. diſput. 10. quæſt.5. punct.3.* Enriquez *lib. 11. de matrim. cap.10. in com. fin. & lib.12. cap.8. num.1.* Toledo *lib.7.cap. 12. num. vlt.* Sa *verb. matrim. in impedim. impotentia num. 14.* Barth. de Ledeſma *dub.48. concl. 14.* Rodriguez *to.1.ſum.cap.235.*Vega *tom.1.cap.34.caſu 113.* & alij. Et ex Iuriſperitis, Nauar. (quem etiam pro oppoſito refert) *in ſumm.cap.22.num.60. & lib.4.conſil.tit. de frigid. conſil.3.num.2.* Hoſtienſ. Præpoſit. Felinus, Roſella, & alij quam plures. Quibus addi poſſunt Vaſquez *3 part. diſput.125. cap.7.* Hurtado *diſquiſ.22.diff.4.* Candid. *diſquiſ. 28. artic. 13. dubit. 25. cum ſequent.* Villalobos *tractatu 14. diff.18. numero 17.* Luyſius *in ſumma parte 2. capite 118. dubio 4. & 7.*

***

QVÆSTIO

Digitized by Google

QVÆSTIO V.

An ſaltem dicti impotentes poſſint, licet non vero matrimonio copulari, quoddam ſocietatis vinculum inire, vt tanquam fratres habitent?

RESpondeo: poſſe. Sic Sanchez *loc. cit. num.* 13. Scotus, Sotus, Petrus Sotus, Barth. & Petr. de Ledeſma, Lopez, & alij, & nouiſſime Candid. *loc. cit. dubio* 26. ſic dicens. Quando ab initio cognita impotentia, antequam celebrent matrimonium volunt vir & fœmina, non vero matrimonio copulari, ſed quoddam ſocietatis vinculum inire, quo ſimul habitantes ad mutua ſe ipſos obſequia obligent, vt fœmina inſeruiat viro, & hic illi alimenta adminiſtret, licitum eſt, dummodo periculum incontinentiæ non ſubſit. Quia cum poſſint alios contractus ciuiles inter ſe inire, poterunt etiam hunc. Sic ille, ab verbum ex Sanchez, quem non citat.

QVÆSTIO VI.

An cognita impotentia poſt matrimonium, bona fide, contractum, & conſequenter, nullitate matrimonij, poſſint contrahentes inſtar fratris, & ſororis, ad ſolam vitæ ſocietatem ſic permanere?

RESpondeo: tamquam certum, poſſe, quia ſic expreſſe habetur *in cap. conſultationi*, &c. *laudabilem, de frigid. & cap.* 2. 33. *quæſt.* 1. *& in motu Sixti V.* Non tamen licebunt, dictis tactus, qui ſolutis non licent, eo quod coniuges minimè ſint. Vnde nullomodo ſic permanere debent, aut poſſunt, quando incontinenter viuunt, vacando tactibus, in eodem lecto dormiendo, &c. Sic Sanchez *lib.* 7. *diſp.* 97. *num.* 4. *&* 5. Nauarrus, Sotus, vterque Ledeſma & communis, apud ipſum.

QVÆSTIO VII.

An Impotens, qui, ſua impotentiæ conſcius, decepit fœminam, ipſam ducens; teneatur eam, vt ſororem habere, & alere?

AFfirmant Roſella *v. impedim.* 15. *num.* 10. Syluest. *matrim.* 8. *quæſt.* 16. *dicto* 5. Armilla *ibi numero* 52. Præpoſit. Turrecrem. Greg. Lopez, & alij vſque *ad* 15. quos pro hac parte refert Sanchez *numero* 9.

Sed probabiliùs reſpondeo: non teneri ad id ſub præcepto; quia re vera matrimonium eſt irritum: ergo non eſt cur obligetur vir ad eam fœminam, tanquam ad ſororem habendam, & alendam. Sic expreſſe Sanchez *loc. cit. num.* 10. & penes ipſum, Præpoſit. & Turrecremata, etiam pro contraria parte ab ipſo citat, Hoſtienſ. Brunel. *ſumm. confeſ.* Vega *tom.* 2. *cap.* 34. *caſu* 113. Sed ex his Authoribus, certe Vega id expreſſe non docet, ſolum enim ait, poſſe mulierem ſi velit, cum impotente habitare, ſic dicens: Notaque ſegun Armilla, quando vno ſe caſa, y ſabe el impedimento de impotentia perpetua, que tiene, y el otro lo ignora, que deſpues quando lo ſepa, ſi quiere podra viuir con quiendo tiene, como dos hermanos. Ita ille.

***

QVÆSTIO VIII.

An ſaltem, caſu, quo coniuges, tempore initi matrimonij, impotentiam norint, teneantur tanquam fratres cohabitare, & conuiuere?

AFfirmant Armilla, Roſella, Syluester, Felinus, Abbas, Greg. Lopez, & alij, penes Sanchez *loc. cit. num.* 11.

Sed probabiliùs reſpondeo: non teneri, licet poſſint, quia cùm matrimonium ſit nullum, nulla inde obligatio conſurgit. Sic Nauar. *cap.* 22. *num.* 60. Barth. de Ledeſma *de matrim. dub.* 48. *concl.* 8. Rodriguez 1. *tom. ſum cap.* 235. *num.* 1. Ricard. Matienzo, & alij penes ipſum.

QVÆSTIO IX.

An ad valorem matrimonij ſatis ſit potentia penetrandi vas, ſi deſit potentia ſeminandi intra illud?

AFfirmant Gloſſa *in cap. Hi qui.* 32. *quæſt.* 7. Hugolin. *de matrim. cap.* 19. & alij, quos, tacito nomine, refert Hurtado *diſput.* 12. *diff.* 5. Quibus addi poteſt Sa, *verb. matrim.* Vbi *de impedim. num.* 14. Ita ait. Impotentia, ſcilicet, ſeminandi intra vas, vel in ore vaſis, Quidam tamen aiunt ſufficere copulæ potentiam, etiam ſi deſit ſeminatio. *Vide Gloſ.* 32. *quæſtione* 7. *Hi qui.* Certe valde ſenes contrahere ſolent. Ita Sa, Vnde pro hac parte refertur à Thoma Sanchez vbi infrà, addens, eamdem debere ſuſtinere, ſuſtinentes, Eunuchos valide poſſe contrahere, de quo infrà. Nunc autem

Longè multò probabiliùs, imò mihi certò, reſpondeo: non eſſe ſatis ad valorem matrimonij potentiam penetrandi vas, caſu, quo deſit potentia ſeminandi intra illud. Quia ad valorem matrimonij, illa requiritur copula, per quam contrahentes vna efficiantur caro, vt habetur *in cap. laudabilem de frigid, & malef.* at ſic eſt, quod contrahentes, ſiue coniuges, nequeunt fieri vna caro, abſque ſeminatione intra vas: ergo. Sic Palud. *in* 4. *diſt.* 34. *quæſt.* 2. *art.* 1. *concl.* 2. *numero* 8. Sotus *ibi. quæſt. vni. artic.* 2. Angles 1. *part. vbi de matrim. quæſt.* 8. *artic.* 1. *dub.* 1. *diff.* 1. Petr. Ledeſma *de matrim. quæſt.* 58. *art.* 1. *dub.* 4. Valentia 4. *part. diſput.* 10. *quæſt.* 2. *punct.* 3. Henriquez *lib.* 11. *cap.* 10. *num. vlt. & lib.* 12. *cap.* 7. *num.* 5. *& cap.* 8. *num.* 1. Toledo *lib.* 7. *capite* 12. *num.* 1. Rodriguez *tom.* 2. *cap.* 235. *num.* 2. Vega *tom.* 2. *cap.* 34. *caſu* 113. Llamas 3. *part. metho capite* 8. §. 13. *fine* Nauar. *cap.* 22. *num.* 59. Viuald. Veracrux, Lopez, quos, & alios vſque *ad* 37. DD. refert, & ſequitur Sanchez *lib.* 7. *diſput.* 92. *num.* 7. Quibus addi poſſunt Bonac. *quæſt.* 13. *punct.* 13. *à num.* 14. Ægid. *diſp.* 31. *dub.* 7. Hurtado *loc. cit.* Candid. *diſquiſ.* 28. *art.* 13. *dub.* 8. Cornejo *diſputat.* 7. *dub.* 33. *quæſtione* 1. Luyſius *in ſum. par.* 2. *cap.* 118. *dub.* 1. *concl.* 3. & Palaus *diſp.* 4. *punct.* 14. §. 2. *numero* 1.

QVÆSTIO X.

An ſaltem validum ſit matrimonium, ſi vir non poſſit emittere ſemen intra vas, ſed tantum foras, in ore vaſis?

AFfirmat Sà, *loco* nuper *citato*, Sed vt certum reſpondeo: non eſſe validum. Quia hæc ſeminatio non ſufficit ad hoc vt coniuges fiant vna caro. Sic Sanchez *lib.* 7. *diſput.* 99. *num.* 37. Et ex illo Candid. *loc. cit. dub.* 10. per hæc verba: Dico vndecimo, ſi fœmina

eſt

Digitized by Google

eſt ita arcta, aut vir ita debilis, & frigidus, aut calidus, vt non poſſit cum fœmina coire, vt ſemen intra vas emittat, ſed foras fundat, licet arte aliqua abſque viri penetratione, ſemen ſit receptum intra vas, aut per matricis attractionem, ſi hoc impedimentum coeundi, & immittendi ſemen intra vas ſit perpetuum, & immedicabile, nullum eſſet matrimonium. Quia verificatur, virum iſtum eſſe impotentem ad ſeminandum intra vas: tum quia hæc impotentia nunquam poſſet dirimere matrimonium, quippe ſemper poteſt ſemen illud vaſe aliquo vitreo receptum intra vas fœmineum immitti. Sic ille. Hurtado *diſp.* 22. *diff.*3. Sic dicens: quia hæc ſeminatio per ſe non ſufficit, vt per eam coniuges fiant vna caro, (id eſt, principium vnius carnis) etiamſi fortè, & per accidens, aliquando ſufficiat, ſi forte aliquando virtute naturali matricis intromittitur pars aliqua ſeminis ſufficiens ad generationem: tum etiam, quia potentia ad ſic ſeminandum, eſt impotentia moralis ad ſeminandum, quia talis ſeminatio nequit fieri abſque peccato. Sic ille. Et bene quidem. Sed certe hi Authores non ſatis conſequenter, cum ſuſtineant talem congreſſum ſufficere, in caſu ſingulari ab eis aſſignato, ad hoc, vt habentes illum, fiant vna caro, & contrahant affinitatem, quod nos, contra dictos, negauimus ſuprà *diſput.*20.*quæſt.*7. Lege Palaum §. 2. *citato num.*1.

QVÆSTIO XI.

An validum ſit matrimonium, ſi vir potens ſeminare intra vas: fœmina verò impotens ad ſeminandum?

NEgat Hurtado *diſputat.*22. *diff.*5.*fine.* Et debent idem affirmare omnes, qui cum illo exiſtimant, ſemen fœmineum neceſſarium eſſe ad generationem, quos ſuprà *diſp.*10.*quæſt.*4.*retuli.*

Sed probabiliùs reſpondeo: eſſe validum; quia probabilius eſt, ſemen fœmineum non eſſe præciſè neceſſarium ad generationem, quamuis valde conferat. Sic S.Thom.3. *part.quæſt.*31.*art.*5. *ad* 3.Nauartus *lib.*4. *conſil.tit. de frigid. & maleſ. conſil.*2. (aliàs 3.) *num.*12.*&* 13. Henriquez *lib.*12.*cap.*7.*numero* 4. Gutierrez, Ledeſma, Barboſa, & alij, quos refert, & ſequitur Sanchez *libro* 7. *diſputatione* 92. *numero* 9. Bonacina *loc. cit. num.* 14. Candid. *loc. citat. dub.* 5. Didacus Narbona, *anno* 6.*part.quæſt* 4. *num.*10. Luyſius *in ſumma loc. cit.concluſ.*4. & Palaus *locis citatis numero* 2.

QVÆSTIO XII.

An Matrimonium Eunuchorum altero ſolo teſticulo carentium, valeat?

REſpondeo: valere, quia dicti Eunuchi verum ſemen, idoneumque generationi emittunt. Sic Sanchez *loc. cit. num.* 14. dicens, id nemini poſſe eſſe dubium. Bonac.*locis citatis num.* 19. Candidus *dubit.* 11. Baſilius *libro* 7.*capite* 67. Hurtado *loco citato*, & alij.

QVÆSTIO XIII.

An etiam valeat matrimonium Eunuchorum, qui vtroque teſticulo carent, erigere tamen virgam poſſunt, quamuis ſemen non emittere?

AFfirmarunt Angel. *ver. matrimonium* 3. *impedim.* 16. *num.*11. Tabiena *ver. impedim.*12. *quæſtione* 6.*num.*7. Armilla *verb. matrimonium numerò* 51. Gutierrez *lib.*1.*quæſt.can.cap.*16.*num.*8. Hugolinus *de matrim. cap.* 16. *num.* 1. & alij nonnulli Canoniſtæ, quos refert Sanchez *loco citato num.* 15. Idem, cum hac limitatione, quando alter coniux id impedimentum nonit, tenent Metina *lib.*5. *de contin.ſacr.homin. cap.*74. *&* 77. Palacios *diſt.*34. *diſput.*1. *ante* 4. *concl.* & Philiarc. *de offic.Sacerd. tom.*1.*part.*2.*lib.*2. *cap.*10. penes Sanchez *locis citatis.*

Sed certiſſimè reſpondeo: non valere. Quia ad valorem matrimonij requiritur neceſſario, vt viri contrahentes poſſint fieri vna caro cum fœminis: at hoc ſolum fit per emiſſionem virilis ſeminis intra vas fœmineum, vt ſæpe eſt habitum: ergo. Sic communiter Doctores præcipuè ſtatim citandi, affirmantes, id poſt Breue Sixti V. indubitatum eſſe.

QVÆSTIO XIV.

An ſaltem, valeat matrimonium dictorum Eunuchorum, caſu, quo poſſint ſemen aliquale emittere, quamuis ad generationem ineptum?

AFfirmarunt, & à fortiori, Doctores mox adducti, & expreſſe id affirmant Palud. *in* 4. *diſp.*34. *quæſt.*2. *art.*1. *concl.*2. *num.*8. D. Anton. 3. *part. tit.*1. *cap.*12.§.2. Sylueſt. *ver. matrim.*8. *quæſt.* 16. *dicto* 7. Veracruz 1.*part.ſpec.art.*38.*concl.*6. Barth. de Ledeſma *de matrim. quæſt.*8. *art.*1. *dub.*1. *diff.*1. Ludouicus Lopez 2. *part. inſtruct. vbi de matrimonio capite* 52. *col.* 3. quos, & alios refert Sanchez *locis citatis, numero* 16.

Sed certiſſimè nihilominus reſpondeo: Minime valere nunc, neque aliquando valorem habuiſſe, ſed ſemper inualidum fuiſſe, iuxta naturæ leges. Quia conſenſus in copulam (inquit Baſilius Legion.) ideo in matrimonio licet, quia ordinatur ad prolem, vnde & fuſio illa debet eſſe veriſimilis, quamuis aliquo accidentali forſan infœcundum. In huiuſmodi autem Eunuchorum concubio congreſſus vacuus, & inanis eſt, nec ſolum ob accidens aliquod in prolem ordinari non poteſt; ſed quia verum ſemen non emittunt, nec iaculantur, ſed forſan elabitur humor aliquis, quem ſpecie diuerſum à ſemine indubium eſt: non ergo illis licet iure naturæ matrimonium in ordine ad copulam ad prolis ordinem minime ordinabilem. Sic ille. Et infra. Hinc optima ratione deſumpta Sixtus V.Eunuchorum coniugia iam contracta, irrita fuiſſe, & nulla declarari iuſſit. Itaque non diſſoluit matrimonium antea validum: ſed declarauit nullum fuiſſe à principio eiuſmodi coniugium.

Adde hic, quod à tempore Sixti V. Eunuchiſmus eſt impedimentum, iure etiam poſitiuo introductum, impediens, & dirimens matrimonium, etiam ad caſte viuendum contractum. Sic enim ait Sixtus V.Hiſpaniarum Nuntio dubitanti de his Eunuchorum coniugiis, & litibus, quæ ea de re quotidie ſuboriebantur: *Committimus fraternitati tuæ, & mandamus, vt coniugia per dictos, aut alios quoſcumque Eunuchos, & ſpadones vtroque teſte carentes cum quibuſlibet mulieribus prædictum defectum, ſiue ignorantibus, ſiue ſcientibus, contrahi prohibeas: eoſque ad matrimonia contrahenda inhabiles, authoritate noſtra declares: & tam locorum Ordinariis, ne huiuſmodi coniunctiones de cætero fieri quoque modo permittant, interdicas: quam eos etiam, qui ſic de facto contraxerint, ſeparari cures, & matrimonia ipſa, ſic de facto contracta, nulla, irrita, & inualida eſſe decernas.* Huc vſque Pontifex. Ergo hòdie dubitari nequit, Eunuchos eſſe incapaces veri matrimonij. Sic tenent Baſil.*loc.cit.& cap.*68. Sanchez *diſp.*92.*num.*17. & penes ipſum, D.

Thom.

Digitized by Google

Thom. *in 4.diſt.34.fine.* Sot. *quæſt.vni art.2.* Victoria *num.282.* Toledo *lib.7.cap.12.num.* 2. Henriquez *libro* 11. *de matrim.cap.*10.*num.vlt. & lib.12.cap.*8.*numero* 1. Petr. de Ledeſma *quæſt.*58. *de matrim.artic.*1. *dub.*3.Valent. *tom.4.diſp.* 10. *quæſt.*5. *punct.*3. Rodriguez 1. *tom.ſum.cap.*235.*num.*2. Vega *tom.* 2. *ſum capite* 34. *caſu* 113. Gutierrez *quæſt.canon.in* 2. *editione lib* 1. *cap.* 16. *num. vlt.* retractans ſententiam, quam in 1. editione tenuerat, ante motum proprium Sixti, & alij quam plures. Quibus addi poſſunt, Bonac. Hurt. Candid. *loc. cit.* Torreblanca *lib.*2. *practicar. cap.*15.*ſect.*4. Cornejo *diſp.*7. *dub.*36. Luyſius *loc.cit. dubio* 3.

QVÆSTIO XV.

An, ſi daretur Eunuchus verum ſemen emittens, validè poſſet matrimonium inire?

NEgat Henriquez *lib.* 12. *de matrim.cap.*8. *num.* 1. *in coment. lit.*K. docens, huiuſmodi, eſſe inhabilem ad matrimonium, non iure naturæ, ſed ſolo motu Sixti V. Ita enim ait: At ſi rarus aliquis reperiatur qui emittat verum ſemen, quamuis ſterile, & poteſt ſatiare fœminam in remedium concupiſcientiæ, hic non eſſet iure naturæ, ſed decreto Sixti V. inhabilis. Ita ille. Quod autem id caſu contingere poſſit, docuit Iaſon, apud eundem Henriquez *loco citato, lit.C.* affirmans, quandoque accidiſſe ex naturæ vi, vt ſpado generauerit.

Sed certiſſimè fere reſpondeo: in tali caſu, valide poſſe Eunuchum dictum matrimonio copulari. Quia ſi ad id iure naturæ non eſſet inhabilis, nec certe eſſet ratione motus Sixti V. quia hic Pontifex in eo motu nihil nouum ſtatuit, ſed ſolum ius antiquum, & naturale declarauit, vt ſupra eſt habitum; at admiſſo caſu impoſſibili, quod daretur Eunuchus veri ſeminis emittendi compos, non excluderetur ille iure antiquo, aut naturali à matrimonio: ergo nec motu proprio Sixti V. Sic Sanchez *loc cit.num.*18. Bonacina *loc.cit. num.*19. Luyſius *in ſumm. loc.cit dub.*4. & alij. Qui bene aduertunt caſum eſſe impoſſibilem, & ſicuti eſt, Eunuchos verum ſemen emittere poſſe vt clare ait Sixtus in dicto motu, per hæc verba: *Cum frequenter in iſtis regionibus Eunuchi quidem, & ſpadones, qui vtroque teſte carent, & ideo certum, ac manifeſtum eſt, eos verum ſemen emittere non poſſe, quia impura carnis tentigine, atque immundis complexibus cum mulieribus ſe commiſcent, & humorem forſan quemdam ſimilem ſemini, licet ad generationem, & matrimonij cauſam, minimè aptum, effundunt*, &c. Sic Pontifex. Ex quo conſtat falſum eſſe, quod aſſeruit Iaſon, aliquando ſcilicet ſpadonem generaſſe: niſi dicamus id contingere potuiſſe ex ſemine, ante caſtrationem recentem, exciſſo; vt ad exemplum quoddam Ariſtotelis *lib.* 1. *de gener. animal. cap.* 4. de quodam tauro, qui recenter caſtratus cum vacca coiens, illam prægnantem reddiderit, reſpondent Sanchez *loco citato numero* 17. & Cornejo *locis citatis pagina* 1016.

QVÆSTIO XVI.

An fuerit habilis ad matrimonium ille, à quo Chirurgus vnum læſum teſtem auulſit, & alium læſum, non, ſed intra corpus recondidit, ne qua inteſtinorum deſcenſui pateret via?

REſpondeo: habilem fuiſſe, neque excludendum à matrimonio, propter motum Sixti V. Quia hic Pontifex, eos tantum Eunuchos inhabiles ad matrimonium eſſe, declarauit, qui vtroque teſte carent; ſed ille, de quo in caſu quæritur, non caret vtroque teſte; neque, qui remanſit attritus fuit, vt ſupponitur, ſed intra viſcera reconditus: ergo non eſt inter illos computandus, quos Sixtus V. inhabiles ad matrimonium reddidit, & declarauit. Confirmatur & declaratur hæc ratio, nam teſtis ille intra viſcera reconditus, non ideo factus eſt inhabilis elaborationi ſeminis, aut effuſioni: ergo per inde ille habilis eſt, ac ſi vnus teſticulus pendens remanſiſſet, & integer in ſuo ſtatu naturali, vt bene probat Baſilius, infrà cit. Sic optimè Baſilius *lib.7.de matrim.cap.68.num.*3. addens in fine. Quod ſi nullus ex his quibus ea curatio adhibetur, filios ſuſcepit, parum intereſt, ſi verum ſemen emittitur, barba, piliſque non flaccidis, ſed virentibus ornati ſunt, neque enim generandi potentia requiritur ad matrimonij valorem, ſed coëundi, & vere ſeminandi. Sic ille. Cuius additi in fauorem ego ſuperaddo, me in quodam inſigni huius Diœceſis Toletanæ oppido, vidiſſe hominem, cui caſus omnino idem ab infantia contigit (vt teſtis oculatus mihi narrauit) barba virentibus nimis pilis ornatum & liberos valde pulchros habentem: quos ego pluries vidi, pluriéſque illis locutus fui. Cuius veritate caſus ſuppoſita, indubia certe manet noſtra, & Baſilij ſententia.

QVÆSTIO XVII.

An fœmina Eunuchiſa ſit etiam inhabilis ad matrimonium contrahendum?

AFfirmarunt (dato, quod quando fœmina caſtratur, maneat inhabilis ad effundendum verum ſemen) qui affirmant eſſe neceſſarium, ex parte fœminæ, tale ſemen, ad prolis generationem: vt ſunt Lopezius, Hurtado, & alij, citati ſupra *diſput.*3.*quæſt.* 29. *& diſput.* 20.*quæſt.*4.

Sed probabiliùs reſpondeo: non manere inhabilem ad matrimonium, etiam dato quod Eunuchiſa, ex caſtratione inhabilis ad ſeminandum maneat; quia probabilius eſt, non requiri neceſſario ſemen fœmineum ad generationem prolis, vt ſuprà *loc. cit.* diximus. Sic expreſsè Luyſius *in ſumm.* 2.*part. quæſtione* 118.*dub.*16.& debent idem docere Authores *vbi ſuprà* relati.

QVÆSTIO XVIII.

An ſenes decrepiti (ideſt, octogenarij) ſi nullo alio impedimento, præter ſenectutem, laborent, validè matrimonium inire poſſint?

NEgauit Portius, *inſtit. de nupt. in princip. col.*4. *ad finem.* Et dubius manſit Anton. Gomez *lib.*9. *Tauri. num.* 57.*fin.* Et non eſſe improbabile ſenſit Henriquez *lib.*12. *de matrim.cap.*5.*num.*3. *in com. lit.* X. per hæc verba: Nec eſt improbabile cum ſene decrepito non valere matrimonium, quod tenet Guido Neguzan, Anton. Gomez, &c. ita ille. Quia inepti ſunt ad copulam generationi aptam.

Sed certiſſimè reſpondeo: validè poſſe inire. Primò, quia vſus Eccleſiæ, nullos ſenes à matrimonio ineundo reſpuentis, id comprobat. Secundò, quia nullus eſt adeo ſenex, quin natura, vel arte adiutus, poſſit aliquando ad coitum calere. Sic Henriquez *num.*3. cit. per hæc verba: Vir ſenex, & prouectæ ætatis poteſt validè contrahere, quamuis eſſet decrepitus; vt Dauid 3. *Reg. cap.* 1. contraxit cum Abiſac Sunamitide; quia non legimus Eccleſiam vllum virum, aut fœminam impediſſe à matrimonio propter ſenectutem.

Digitized by Google

ſenectutem. Sic ille. Sa *verb. matr. vbi de impedim. impot. num.* 14. Rodriguez *tom.* 1. *quæſt. Regul. quæſt.* 13. *artic.* 1. Sanchez *lib.* 7. *de matrim. diſputat.* 92. *num.* 19. & 20. & alij penes ipſum. Bonac. *quæſt.* 3. *de impedim punct.* 13. *num.* 18. Hurt. *diſput.* 22. *diff.* 5. Candid. *diſquiſ.* 28. *art.* 13. *dubit.* 14. Didacus Narb. *de ætate. ad omnes actus,* &c. *anno* 66. *quæſt.* 4. *num.* 8. & 9. Vbi pro hac parte citat Couarr. Roias, Matienzo, Gutierrez, & alios, & bene; ſed male pro contraria Henriquez vt ex dictis conſtat. Sic etiam Palaus *diſputat.* 3. *puncto* 14. §. 2. *num.* 4. Qui id à fortiori docet, loquendo de fœminis: quia quamtumuis ſenes ſint, earum frigiditas non impedit ſeminis virilis receptionem.

QVÆSTIO XIX.

An ſenes, qui omnino impotentes ſunt ad perfectam copulam, ſint adhuc capaces ad matrimonium contrahendum?

AFfirmant adhuc Nauar, *lib.* 4. *conſil. tit. de ſponſ. l. impub. conſ.* 4. *num.* 15. aliàs *tit. de ſponſal. conſil.* 39. Tabiena *verb impedim.* 12. *quæſt.* 3. *num* 4. Rodriguez *tom* 1. *ſum. cap.* 235. *concl.* 5 *num.* 5. Vega 2. *tom. ſum. cap.* 34. *caſu* 61. quos pro hac parte refert Sanchez *loc. cit. num.* 23. Sed certe ex his doctoribus, nec Vega, nec Rodriguez id expreſſe docent, cum potius loqui videantur, ſolum de ſenibus, qui impotentes ſunt ad generandum, vt expreſſius dicit Vega. Fauent tamen huic ſententiæ Anton. Iaſon, Rolandus apud eundem Sanchez, & meo videri Henriquez *loc. cit. num.* 3. ait enim, validum eſſe matrimonium cum ſene prouectæ ætatis, eo quod ſemper retineat habitu intrinſecam potentiam ſeminandi, quamuis morbo ſenij per accidens impeditam.

Sed certiſſimè fere reſpondeo: minime eſſe capaces ad matrimonium contrahendum. Quia hi, non poſſunt ad copulam coniugalem obligari, vt potè ſibi (vt ſupponimus) impoſſibilem. Sic Roſella, *impedim.* 15. *num.* 16. Angel. *matrim.* 3. *impedim.* 16. *num.* 2. Syluest. *matrim.* 8. *quæſt.* 16. *dicto.* 3. Gutierrez *quæſt. can. lib.* 5. *cap.* 16. *num.* 13. Scot. *diſt.* 34. *quæſt. vni. ad* 2. Petr. Ledeſma *quæſt.* 58. *art.* 1. *dub.* 4. *ad* 4. *dub.* Barth. de Ledeſma; Angles, & alij vſque ad triginta octo Doctores, quos refert, & ſequitur Sanchez *loc. cit. num.* 24. Bonac. *loco citato num.* 18. Hurtado *diſp.* 22. *diff.* 5. Candid *diſq.* 28. *art.* 13. *dub.* 14. Torreblanca *lib.* 2. *de iure ſpirit.* (*ſeu practicar. quæſt.*) *cap.* 15 *ſect.* 4. *numero* 18. & 19. Filliuc. *tract.* 18. *cap.* 15. *num.* 94. Barboſa *in collectan. ad cap.* 2. *num.* 6. *de frigid.* & *malef.* Didacus de Narbona *de ætate hom. anno* 60. *quæſt.* 4. *num.* 10. & alij. Qui idem dicunt dicendum, de ſenibus qui erigere virgam poſſunt, & coire, non tamen intra vas ſeminare, quia tunc etiam eſſet irritum matrimonium. Lege Palaum *diſput.* 4. *punct.* 14. *num.* 5.

QVÆSTIO XX.

An ſaltem, ſenes, aut alij, qui coire poſſunt, ſed parum ſemen, aut ſterile, in vas fœmineum mittere, recte matrimonium inire poſſint?

NEgauit Couarr. *tract. de frigidis,* & *malef. quæſt.* 6. penes Didacum Narbona vbi infrà & ante ipſum, penes Sanchez, Felinus, & Iaſon, dicentes, matrimonium non eſſe, vbi non adeſt ſpes ſobolis in habitu, ſaltem, aut in potentia.

Sed certiſſimè reſpondeo: poſſe inire valide matrimonium, quia ad validum matrimonium contrahendum, ſolum requiritur potentia ad copulam, ſeu ad actum generationis, non ad generationis effectum. Sic nouiſſime Doctus D. Didacus de Narbona *de ætate hominis anno* 60. *quæſt.* 4. *num.* 7. per hæc verba, Quia illa impotentia naturalis, tum ex parte fœminæ, tum etiam viri, præcedens matrimonium impedit, vel contractum dirimit, quæ directe ordinatur ad actum generationis, vt probant D. Thom. *in* 4. *diſt.* 34. D. Anton. 3. *part. tit.* 1. *cap.* 12. §. 2. Viguerius *in ſuis inſtitut. Theolog. cap.* 16. §. 7. Angel *in verb. matr.* 3. *impedim.* 16. §. 2. Nauar. *in Man. cap.* 22. *num.* 59. & alij quorum meminit Ioannes Matienzus *libro* 5. *recollect. tit.* 1. *Gloſ.* 1. *rubrica num.* 191. & expreſſe apparet *ex tex. in cap.* 1. *cap.* 2. & 3. *de frigid.* & *malef. lib.* 6. *tit.* 3. *part.* 4. & *lib.* 4. *tit.* 8. *ea parte.* Etenim ſi non ad actum generationis, ſed ad generationem, & vt proles ſubſequi poſſit, in potentia ſe habeat, vt puta, quia vel modicum ſeminis vir emittit, vel adeò ſterile, & non prolificum, vt minime generationi deſeruiat, aut mulier natura ita ſterilis ſit, vt deficiat ſpes concipiendi: hæc inhabilitas, nec impedit matrimonium contrahendum, nec dirimet contractum: quia ad hoc, vt valide coniugium inire poſſit, aptitudo tantum, & potentia ad copulam deſideratur, non verò poſſibilitas ad generandum. Sic ille, & ante ipſum Thom. Sanchez *loc. cit. num.* 26. & 10. Nauar. *conſil.* 2. *num.* 15. Gutierrez *lib.* 1. *quæſt. canon. cap.* 16. *num.* 4. & 12. Bonacina *num.* 17. Candid. *dubit.* 12.

QVÆSTIO XXI.

An validum ſit matrimonium contractum cum fœmina, quæ non poteſt, abſque manifeſto ſuæ vitæ periculo, parere?

NEgant Victoria *in ſuis prælectionibus,* Petr. Ledeſma *quæſt.* 58. *artic.* 1. *in fine* Martin. à Ledeſma 2. *part.* 4. *quæſt.* 60. *art.* 1. Barthol. de Ledeſma *de matrim. dub.* 48. *concl.* 2. Rodriguez *tom.* 2. *cap.* 235. *concl.* 6. Vega *tom.* 2. *cap.* 34. *caſu* 109. Veracruz 1. *part. ſpeculi, art.* 38. *concluſ.* 8. & Matienzo *lib.* 5. *recopil. tit.* 1. *rubr. Gloſ.* 1. *num.* 197. Quos omnes pro hac parte refert Sanchez *loc. cit. num.* 27. Fundamentum eorum eſt, quia fœmina, quæ non poteſt abſque vitæ periculo parere, nequit abſque illo, reddere debitum: cum reddens exponatur periculo conceptionis, & partus: at mulier impotens ad reddendum debitum abſque vitæ periculo, eſt incapax matrimonij, vt colligitur *ex cap. Fraternitatis, de frigid.* & *malef.* ergo.

Sed probabilius reſpondeo: validum eſſe tum, quia matrimonij contractus eſſentialiter conſiſtit in mutua obligatione ad copulam perfectam, ſuapte natura aptam ad prolis generationem, (quamuis ex accidenti nequeat ſequi proles): at hic, totum hoc reperitur: ergo. Tum etiam, quia illa periculoſi partus circunſtantia, non eſt perpetua, ſenectutis enim tempore, quando iam mulier ſterilis erit, neceſſario ceſſabit: at impotentia, quæ non eſt perpetua non dirimit matrimonium: ergo. Ex quo conſtat ad fundamentum contrariorum; dicendum enim, dictum periculum eſſe temporale. Sic Sanchez *loc. cit. num.* 28. & penes ipſum Friburgo *in ſum. Confeſſor. lib.* 4. *tit.* 16. *quæſt.* 11. Henriquez *lib.* 12. *cap.* 7. *num.* 8. *fine.* Sa *verb. matrim. de impedim. impot. num.* 14. & Lopez 2. *part. inſtruct. vbi de matr. cap.* 52. *col.* 5. Sic etiam Bonac. *loc. cit. num.* 16. & penes ipſum, Ægid. *diſp.* 31. *num.* 86. Gutierr. *cap.* 112. *num.* 17. & Rebell. *lib.* 3. *quæſt.* 16. *ſect.* 1. *num.* 1. & 10. Candid. *diſquiſ.* 28. *art.* 12. *dub.* 15. & alij, idem, & bene, dicentes de matrimonio contracto cum fœmina, quæ taliter affecta eſſet, vt certum eſſet fore, vt filios omnes mortuos pareret.

Digitized by Google

QVÆSTIO XXII.

An impotentia naturalis perpetua reſpectu vnius & non reſpectu alterius fœminæ, dirimat matrimonium reſpectu illius fœminæ ſolius, erga quam eſt impotentia?

RESPONDEO: dirimere matrimonium reſpectu illius, ſecus reſpectu aliarum. Primò, quia id clarè colligitur *ex c. fraternitatis 6. de frigid. & ex c. fin.* 33. *q.* 1. vbi conceditur impotenti ob maleficium, vt diſſoluto matrimonio ad aliud transeat: ergo ſi impotentia non naturalis, ſed ex accidenti extrinſeco proueniens dirimit matrimonium reſpectu illius perſonæ ad quam eſt, à fortiori dirimet impotentia naturalis reſpectiua, ſi perpetua ſit, & durabilis, de quo quæſtione ſequenti. Sic vt certum tenet Sanch. *lib.* 7. *diſp.* 93. *num.* 3. qui ex hoc, *n.* 4. colligit, nullo modo valere matrimonium viri contractum cum illa fœmina, quam, ob membri magnitudinem, aut groſſitiem cognoſcere illam non poteſt: licèt validum poſſet eſſe cum aliis: erga quas exceſſus ille membri, minimè impedit copulam. Sic etiam Hurt. *diſp.* 22. *diff.* 6. Cornejo *dub.* 33. *quæſito* 2. & alij, Lege Baſilium *lib.* 7. *c.* 61. Ægidium *diſp.* 31. *dub.* 7. & Palaum *loc. cit.* §. 3.

QVÆSTIO XXIII.

An impotentia reſpectiua poſſit eſſe perpetua, atque adeo dirimere poſſit matrimonium?

NEgant Tabiena *verb. Impedim.* 12. *q.* 5. *num.* 6. Armilla *verb. matrimonium, n.* 50. Sotus *in* 4. *diſt.* 34. *q. vnic. art.* 2. *verſ. ſed ais.* Pet. de Ledeſma *q.* 58. *art.* 2. *dub.* 5. *circa ſolut. ad* 5. Barth. de Ledeſma *de matrim. dub.* 48. *fin.* Hieron. Llamas 3. *p. methodi, cap.* 8. §. 13. Aſtenſis, Syluester, & alij, quos refert Sanchez *lib.* 7. *de matrim diſp.* 93. *n.* 2. Quia exiſtimant, non poſſe eſſe perpetuum impedimentum naturale in viro reſpectu vnius perſonæ, quin ſit reſpectu omnium.

Sed probabiliùs reſpondeo: poſſe eſſe impotentiam aliquam naturalem reſpectiuam perpetuam, dirimentem conſequenter matrimonium. Primò, quia contingere poteſt, quod vir ſit ita debilis, & mulier ita arcta, aut membrum viri ita groſſum, & os vaſis fœminei ita anguſtum, quod fœmina, nulla humana induſtria poſſit, abſque vitæ periculo, ei viro proportionari, vt ab eo cognoſcatur; aut quod ſit proportionata alteri, aut quod poſſit proportionari abſque dicto periculo, vt poſſit ab eo cognoſci, quod negari non poteſt: ergo negari nequit, poſſe eſſe impotentiam aliquam naturalem reſpectiuam, quæ ſit perpetua, ac proinde dirimens matrimonium. Secundò id conſtat *ex c. fraternitatis cit.* vt latè & doctè probant Sanch. *loc. cit. num.* 5. Baſil. *lib.* 7. *c.* 61. ſic ipſi, & penes ipſos, Scot. *in* 4. *diſt.* 34. *quæſt. vnic. & ibi quæſt.* 2. *num.* 8. Ricard. *quæſt.* 2. *art.* 2. Sot. *quæſt. vnic. art.* 2. *verſ. verumtamen*, Veracruz 1. *par. ſpeculi, art.* 38. *concl.* 5. Valentia 4. *par. diſp.* 10. *quæſt.* 5. *punct.* 3. Henriq. *lib.* 12. *cap.* 7. *num.* 4. *& cap.* 9. *num.* 9. *in com. lit. P. & Q.* Sà, *verb. impedim. impotentia, num.* 14. & alij, quibus addi poſſunt Hurt. *diſp.* 22. *diff.* 6. Candid. *diſp.* 28. *art.* 13. *dubit.* 20. & penes ipſum, Nauar. *lib.* 4. *conſ. de frigid. & malef. conſ.* 1. *n.* 2. Cornejo *loc. cit. pag.* 1012. Luyſius *loc. cit. dub.* 6.

***

QVÆSTIO XXIV.

An validum ſit matrimonium contractum cum fœmina arcta, quæ tamen fieri apta poteſt per inciſionem artificioſam ſigilli, ferro, ligno, &c. vt à marito cognoſci valeat?

AFfirmant eſſe validum tale matrimonium, eo quòd non cenſeatur celebratum cum impotente, quia exiſtimant teneri in eo caſu fœminam pati inciſionem, dummodo non immineat graue periculum mortis, aut ſaltem, aliqua grauis infirmitas, Sanch. *lib.* 7. *diſp.* 93 *n.* 32. & penes ipſum Sot. *in* 4. *diſt.* 34. *q. vnic. art.* 2. *verſ. dubium autem*, Ludou. Lop. 2. *p. inſtruct. vbi de matrim. c.* 79. *verſ. teneturque mulier*, Bart. de Ledeſma *de matr. dub.* 48. *concl.* 2. Rodrig. 1. *tom. cap.* 235. *n.* 1. Henriq. *lib.* 12. *c.* 7. *n.* 8. Vega *tom.* 2. *cap.* 34. *caſu* 111. & alij Bonacin. *q.* 3. *de imped. punct.* 13. *n.* 13. Cornejo *dub.* 33. *q.* 5. Candid. *loc. cit. dub.* 15. *dicto* 26. Hurt. *diſp.* 22. *diff.* 7 & alij communiter.

Sed probabiliter certè, & mihi æquè, reſpondeo: Non eſſe validum, ſed talem fœminam eſſe à coniugij onere liberam, & ita poſſe alteri nubere, qui clauſtrum ſuæ virginitatis, non medicamento aliquo, non ferro, non ligno, ſed claui naturali aperiat; quia fœmina non tenetur tale remedium pati. Ratio ſit; quia illud eſt impedimentum perpetuum, quod tolli non poteſt, niſi medio aliquo miraculoſo, vel cum vitæ periculo, quod ius, & æquitas iniquum iudicant: at medium hoc deflorandi fœminam artificio aliquo, ſecluſo viri congreſſu, nec ius, nec ratio, nec natura permittunt (vt latè, & doctè, vt ſolet, probat Baſilius, *vbi infrà*) ergo adhiberi non debet, ſed perpetuum cenſeri impedimentum, ſi quis non naturaliter, ſed artificioſè fœminam valeat violare, ſic Baſilius *lib.* 7. *de matrim. c.* 62. *à n.* 2. & penes ipſum, Durand. *in* 4. *diſt.* 34. *q.* 2. Palud. *ead. diſt. &* 5. Supplem. Gabr. *ead. diſt. q.* 1. *art.* 2. & M. Luyſius Legionenſis de hac re conſultus, ita reſpondit Aprilis 3. anno 1570. in cauſa matrimoniali Illuſt. D. Franciſci de Fonſeca, & D. Ioannę de Azeuedo.

Ex quo conſtat, idem à fortiori, dicendum eſſe, in caſu, quo fœmina arcta non eſt, ſed ſolum naturale virgineum ſignaculum congreſſui virili obſtat, ob defectum viri, ob naturalem eius debilitatem, & imbecillitatem, nempè non teneri fœminam pati inciſionem, vt bene ex contrariis, licèt non ita conſequenter, docent Pet. Ledeſma *q.* 58. *art.* 1. & Hurt. *loc. cit.* quia, inquit, fœminæ nullus eſt defectus, vt reddat, ſed tantum viro: ergo ipſi tantum, & non tantum fœminæ incumbit vti remedio, quo defectus ipſius ſuppleatur, fœminæ verò ſufficit offerre debitum modo ordinario, præſertim quod fœminam, præcipuè virginem, artificio corrumpi, horreat quodammodo natura, & honeſtas ipſa difficillimè patiatur. Sic ille, & benè: ſed certè non ſatis conſequenter, cum eius ratio ij ſummet cogere poſſet ad noſtram reſolutionem præcipuam ſequendam.

QVÆSTIO XXV.

An impotentia perpetua, ex maleficio conſurgens, dirimat ſubſequens matrimonium cum perſona illa ad quam eſt impotentia?

NEgarunt Gloſſa *in c. fin.* 33. *q.* 1. *verb. Nequibunt, & in c. fraternitatis, de frigid. & malef. verb. Diuinum*, Innoc. *c. laudabilem, n. vnic. verb. Triennium eod. tit.* & Almainus *in* 4. *diſt.* 34. *quæſt. vnic fine.* Quia exiſtimant, nullum maleficium ita perpetuum eſſe quin auferri poſſit per ipſũ maleficij Authorẽ, abſque peccato.

Sed certiſſimè reſpondeo: dirimere. Primò quia id habetur *in c. fin.* 33. *q.* 1. & colligitur *ex c. laudabilem*,

Digitized by Google

de frigid. Secundò, quia ex maleficio poteſt prouenire impotentia perpetua: Sed hac extante dirimitur matrimonium ſubſequens: ergo. Maior probatur. Nam ex maleficio poteſt effici tanta frigiditas, quanta eſt naturalis, ex qua prouenit impotentia naturalis perpetua. Rurſus ex maleficio poteſt quis impediri, vt coire nequeat, aut quod poſt coitum nequeat ſemen emittere, &c. at ſic eſt quod maleficium hoc, ex quo prouenit dictum impedimentum, nequit multoties auferri abſque peccato, aut ſi potuit abſque maleficio, & peccato, iam non poteſt, eo quòd Author maleficij obierit, & nullus alius ſit, qui ſciat diſſolutionem maleficij; ergo tale maleficium perpetuum erit. Sic D. Thom. *in 5. diſt. 34. quaſt. vnic. art. 3. & ibi,* D. Bonau. Scot. Palud. Durand. Sotus, & alij Scholaſtici, Caiet. *verb. matr. c. 1. impedim. 11.* Victoria *in ſum. n. 286.* Pet. Sotus *lect. 5. de matr.* Petr. Ledeſma *q. 58. art. 2.* Toledo *lib. 7. cap. 12. n. 2.* Henriquez *lib. 12. cap. 8. num. 2.* Vega *2. tom. cap. 34. caſu 110.* Nauar. *cap. 22. num. 59.* quos & alios vſque ad ſeptuaginta ſex Doctores, refert, & ſequitur Sanchez *lib. 7. diſp. 94. num. 8.* quibus addi poſſunt Baſilius *lib. 7. de matrim. cap. 65. num. 6.* Ægid. *diſput. 31. dub. 7.* Bonac. *quaſt. 3. de impedim. punct. 13. ex n. 9.* Hurt. *diſput. 22. diff. 8.* Candid. *diſquiſit. 28. art. 13. dub. 23.* Cornejo *diſp. 7. dub. 37.* & Palaus *diſp. 4. punct. 14. §. 3. num. 3. & 4.*

Qvæstio XXVI.

Quando maleficium cenſeri debet impedimentum perpetuum?

Reſpondeo: quòd quando coniuges poſt experientiam triennalem, præmiſſis precibus, & aliis licitis remediis pro maleficio amouendo, non potuerint habere copulam. Sic Baſilius *loc. cit.* per hæc verba: Dicitur autem maleficium perpetuum, quod non niſi per aliud maleficium, naturaliter tolli poteſt; aut non, niſi per miraculum, quo nomine, non intelligimus exorciſmos, & orationes Eccleſiæ, quod enim iis tollitur temporale eſt, *cap. fin. 33. q. 1.* Nec etiam perpetuum eſt, quod ab ipſo tantum malefico diſſolui poteſt citra peccatum tamen; cum iam naturali virtute tolli poſſit. At ſi maleficium temporale ſit, planum eſt non dirimere. Vnde ſi Eccleſiæ iudicio ſeparatur, & poſt ſententiam Eccleſiæ, habilem ſe inueniat ad illam cognoſcendam, manifeſtum eſt, inſtaurandum primum matrimonium, ſicut de iis, qui falsò frigidi iudicati fuerunt, dicebamus ſupra. Quod ſi poſt triennij experientiam legitimam, fuſas ad Deum preces, exorciſmos, & alia Eccleſiæ medicamenta adhibita, adhuc ſe experitur maleficio impeditum, & ſeparatur, ſi alteri nupſerit, cum illaque conſummauerit coniugium, ſi ſeparatus eſt, tanquam maleficio impeditus perpetuo, & abſoluto quoad omnes, reddendus erit primæ; cui ſi adhuc fuerit inhabilis, cenſendum eſt, maleficium eſſe reſpectiuum, perpetuum tamen comparatione illius. Si tamen ſeparatus eſt, tanquam maleficio tantum reſpectiuo ligatus, etiamſi poſtea ſe habilem experiatur ad primam, illi reſtitui non debet, ſed manere cum ſecunda, etiamſi re vera ſciat ceſſaſſe, aut diſſolutum maleficium, &c. Sic ille. Legatur etiam Sanchez *loc. cit. à n. 9.*

Qvæstio XXVII.

An Impotentia ex defectu morbi dirimat ſubſequens matrimonium?

Reſpondeo: non dirimere. Vnde validè, & licitè poteſt inire matrimonium, ille, qui morti proximus, deſperata ſalute, ducit vxorem, vt ſic, vel abſoluatur à peccato cum concubina, vel prolem antea ſuſceptam reddat legitimam. Quia corpus contrahentis de ſe eſt aptum, ſolumque extrinſeco morbi impedimento, eius obruitur potentia. Sic Baſilius *lo. cit. n. 7.* Sanchez *lib. 7. diſp. 105. n. 3.* Gutierrez, Ægidius, Layman, quos citat, & ſequitur Palaus *diſp. 4. punct. 14. §. 2. n. 7.* addens ſecus eſſe dicendum, ſi vi morbi potentia deſtructa eſſet (quod nunquam præſumitur) quia in eo caſu incapax eſſet matrimonij contrahendi.

Qvæstio XXVIII.

An Hermaphroditus, in quo præualet vnus ſexus, poſſit validè, & licitè inire matrimonium, iuxta ſexum in eo præualentem?

Reſpondeo certiſſimè, poſſe. Vnde ſi ſexus fœmineus in Hermaphrodito præualeat, optimè viro nubere poteſt: ſi autem virilis, fœminam ducere poteſt; Tum; quia magis cenſetur illius eſſe ſexus, qui in eo præualet. Tum & præcipuè, quia iuxta ſexum eminentem, aut præualentem habet profecto potentiam ad perfectam copulam. Sic Bald. *in L. quaritur, ff. de ſtatu hominum.* Angelus, Syluest. Tabiena, & Armilla, *Verb. Hermaphroditus.* Sanchez *lib. 7. diſput. 106. n. 4.* Baſilius *lib. 7. c. 65. n. 8.* Bonac. *q. 3. de imped. punct. 13. n. 26.* Torreblan. *lib. 5. de iure ſpirit. c. 9. à n. 11.* Hurtado *diſp. 22. diff. 10.* Ægid. *diſp. 31. dub. 7.* & alij ſtatim citandi, & eſt communis.

Qvæstio XXIX.

An Hermaphroditus, in quo ſexus eſt æqualis poſſit, iuxta ſexum, quem elegerit, validè matrimonium contrahere?

Reſpondeo: certiſſimè; poſſe. Vnde ſi virili ſexui deſeruire eligat, ducet fœminam: ſi fœmineo, nubet viro. Parochus autem non debet intereſſe tali matrimonio, donec dictus Hermaphroditus cogatur ab Epiſcopo, ad ſexum eligendum, quo vti velit (vt ſic ſexui congruo copuletur) facto iuramento, non vtendi altero; alias enim, ſi ſexu altero abutatur, capitali pœna plectendus eſt, quia peccat contra naturam. Sic Baſil. Bonac. Torreblan. Ægid. & Hurt. *loc. cit.* Henriq. *lib. 12. c. 8. n. 6.* Gutier. *de matrim. c. 119.* & omnes, apud Sanch. *lib. 7. diſp. 106. n. 1.* & Palaum *diſp. 4. punct. 14. §. 5. num. 1. 4. & 5.*

Qvæstio XXX.

An, ſemel electo ab Hermaphrodito ſexu, & iuxta illum matrimonio inito, poſſit poſtea viduus, effectus iuxta alterum ſexum, validè matrimonium inire?

Negatiuam ſententiam tenere videtur Torrebl. *loc. cit num. 15. fol. mihi 136.* cum hæc proferat verba: Qua electione facta, non poteſt variare, etiam mortua vxore, cum qua, vt vir nupſerat, vt nubat alteri in fœminam, etiam ex Epiſcopi licentia. Baſilius, Ponce de Leon *de matrim. lib. 7. cap. 65. n. 8.* Huc vſque Torreblanca. Sed quidquid hic author velit,

Tanquam mihi certum, reſpondeo: quòd licèt in eo caſu, non poſſit licitè inire nouum matrimonium, iuxta diuerſum ſexum, poſſit tamen validè. Quia nec iure naturæ, nec Pontificio irritatur. Sic Baſilius *loc. cit.* per hæc verba: Quod ſi viduus factus vtatur alio ſexu, & nubat vt fœmina, qui prius nupſit, vt vir, peccat quidem, at coniugium valet, cum ſit corpus aptum, & nullum ſit

ſit ius Eccleſiaſticum, quo reddatur inhabilis. Sic ille, & antea, Sanchez *loco cit. num.* 8. & Hurtado *diſp.* 22. *diff.* 10. addens, quod forſan, etiam licitè contrahet, aut ſaltem, abſque mortali, ſi non fecerit dictum iuramentum; quia iuramento ſecluſo, nulla in hoc appatet inordinatio, ſaltem grauis.

QVÆSTIO XXXI.

An Hermaphroditus poſſit etiam validè contrahere, iuxta ſexum inferiorem, caſu, quo iuxta talem ſexum ſit potentia ad perfectam copulam?

NEgant Sanchez *loc. cit. num.* 5. Bonac. *loc. cit. n.* 17. & Gutierrez *de matrim. cap.* 119. *num.* 1. & alij exiſtimantes, tale matrimonium eſſe irritum iure naturæ: Quia (inquiunt) inter perſonas eiuſdem ſexus initum eſt: præualente enim fœmineo; reputatur fœmina, & tamen fœminam ducit, ac ſi vir eſſet: & ſi præualeat virilis, reputatur vir, & tamen inſtar fœminæ, nubit viro: ergo.

Sed æquè probabiliter, reſpondeo: poſſe validè, iuxta inferiorem ſexum contrahere, ſi iuxta illum habeat potentiam ad perfectam copulam: quia in hoc caſu, ille, nec iure naturali, eſt inhabilis; cum verè ſit potens iuxta talem ſexum, vt ſupponimus: nec iure Eccleſiaſtico; cum nullum extet: ergo. Quod autem magis cenſeatur vir, quàm fœmina, quando præualet ſexus virilis, non obſtat, quia tunc etiam eſt ſufficienter fœmina, & è contra. Sic Hurtado *diff.* 10. *cit. fine*, Baſilius *loc. cit. cap.* 65. *fine*, vbi ſic ait: At ſi iuxta eum, qui imbecillior eſt, nubat, ſiquidem ita imbecillus, vt eius ſexus vſus naturalis eſſe non poſſit, planum eſt iure naturali irritum eſſe matrimonium, perinde enim eſt, ac ſi duo eiuſdem ſexus coniugerentur. Quod ſi ſecus ſit, poſſitque cum alio ſexu, licèt valentiori, eſſe naturalis vſus imbecillioris ſexus, non video cur non teneret matrimonium, quandoquidem, iure naturali, potens eſt; & nullo iure canonico redditur nullum. Sic ille. Et ex illo Palaus *diſp.* 4. *punct.* 14. §. 5. *num.* 2.

QVÆSTIO XXXII.

An impotentia ad copulam ex defectu ætatis, dirimat matrimonium?

REſpondeo: nullo modo dirimere, quia illa impotentia non eſt perpetua, ſed temporalis. Dirimet tamen illud matrimonium ipſemet defectus ætatis, vt ſtatim dicam. Sic Sanchez *lib.* 7. *diſp.* 104. Baſilius *lib.* 7. *de matrim. cap.* 65. Hurtado *diſp.* 22. *diff.* 12. Didacus Narbona, *de ætate hominis, anno* 14. *quæſt.* 9. *vbi num.* 1. certam ætatem eſſe ad matrimonij contractum determinatam, ex *l. in ſponſalibus* 14. *ff. de ſponſalib. & ex cap.* 2. *de deſponſ. impub.* probat; & ex Spiritus Sancti teſtimonio confirmat; ex eo quod ab illo diuino Spiritu, ſic reuelatum eſſe teſtetur B. Birgitta *lib.* 8. *ſuarum reuelation.* dum refert, ita eam fuiſſe allocutum: *Attende filia, & ſcias, quod in omni coniugio Chriſtiano tenetur eſſe ætas, & conſenſus, legitimus.* Cornejo *diſput.* 7. *dubitat.* 35.

⁂

QVÆSTIO XXXIII.

An ætas requiſita ad matrimonium ſit pubertas; nempe, ætas quatuordecim annorum in maſculis; & duodecim, in fœminis?

REſpondeo: tanquam certum, eſſe pubertatem. Quia ſic cauetur iure Ciuili, *L. quæſitum.* 9. *ff. de ſponſal. L. minorem* 4. *de ritu nuptiar. L. dotis* 68. *L. ſi ſponſa* 74. *de iure dot.* & alibi, Iure canonico, *cap. Puberes* 3. *cap. continebatur* 6. *cap. atteſtationes* 10. *cap. ex litteris* 11. *de deſponſat. impuber.* & ſic tenent omnes Doctores præcipuè Sanchez, Baſil. Hurtado, & Narbona *loc. cit.* Quorum ea eſt ratio, quia in dicta ætate, tam viri, quam fœminæ, habiles præſumuntur, non ſolum ad conſenſum, ſed etiam ad copulam.

QVÆSTIO XXXIV.

An matrimonij ætas, in vtroque contrahente, completa extremè eſſe neceſſario debeat?

NEgant nonnulli Doctores aſſerentes, ad valorem matrimonij non requiri, dictam ætatem eſſe extremè, exactè, & omnino completam, ſed moraliter ſufficere. Vnde ex his, quidam aſſerunt ſufficere eam ætatem, quamuis tres dies ex ea deficiant. Ita Hoſtienſ. *in cap. Puberes. num.* 5. *de deſponſ. impub.* Veracruz 1. *par. ſpec. art.* 16. & alij. Quidam affirmant, ſufficere, quamuis decem dies deſint. Ita Martinus de Ledeſma *in* 2. *par.* 4. *quæſt.* 60. *art.* 1. Quidam ſentiunt ſufficere, etiam ſi contrahentes ab illa ætate per vnum aut alterum menſem, qui vulgariter finis anni dicitur, diſtarent. Ita Rebellus *lib.* 3. *de matr. q.* 16. *ſect.* 2. *num.* 13. *pag. mihi*, 353.

Sed multò probabiliùs, reſpondeo: Talem ætatem ad matrimonij valorem, neceſſario debere eſſe extremè, & omnino completam. Quia ſic in iure præſcribitur, & taxatur. *c. atteſtationes, & cap. ex litteris, cit.* Ergo non eſt locus paucorum dierum ſupplemento. Sic Sanchez *loc. cit. num.* 3. & alij penes ipſum, Baſilius *loc. cit. num.* 1. Hurtado *diff.* 12. Luyſius *in ſum. par.* 2. *cap.* 121. *dub.* 4. Didacus de Narbona *ex num.* 5. dicens contrariorum ſententias, eſſe parum tutas, & improbabiles. Legatur Diana 3. *par. tract.* 4. *reſol.* 277. & 5. *par. tract.* 5. *reſol.* 16. vbi ſententiam Hoſtienſis, & Ledeſmæ, vt probabilem ſequitur. Vide *ſup. quæſt.* 25. *diſp.* 1. & Palaum *diſp.* 4. *punct.* 4. §. 4. *n.* 1.

QVÆSTIO XXXV.

An ſaltèm ad matrimonij valorem, ſufficiat, ſi vltima dies anni duodecimi in fœmina, & decimiquarti in viro, ſit incæpta?

NEgat Baſilius *loco cit.* quem citat, & ſequitur Hurtado *loc. cit.* per hæc verba: Id verò quod addit Sanchez, nempe ſufficere, vltimum diem, quo dicti anni præſcripti complentur, eſſe inchoatum, falſum eſt, vt optimè Baſilius, quia quo vſque ſit completus, dicta ætas non eſt mathematicè completa; nempe in indiuiſibili conſiſtens. Ita ille.

Sed probabiliter æquè, reſpondeo: ſufficere talem diem eſſe incæptam; quia vere pro completa reputatur, vt diximus *diſp.* 1. *q.* 25. Sic Sanchez *loc. cit. n.* 2. & penes ipſum, Roſella *verb. matrim.* 2. *n.* 6. Syluester *matrim.* 5. *q.* 5. Tabiena *matrim.* 2. *q* 6. & alij, & vt probabile defendunt Diana, & Narbona *loc. cit.* Sic etiam Villalob. *tom.* 1. *tract.* 14. *diff.* 22. *num.* 1.

Digitized by Google

QVÆSTIO XXXVI.

An defectus ætatis, quando malitia illam ſupplet, dirimat matrimonium?

RESpondeo: non dirimere. Quia ſic colligitur *ex cap. continebatur, cap. de illis, & ex cap. fin. de deſponſ. impub.* vt autem malitia ſit ſuppletiua ætatis, requiritur in puero, non ſolum diſcretio, ſeu vſus rationis ad ſe obligandum; ſed etiam potentia perfecta coëundi, ſeu habilitas ad vſum matrimonij. Sic etiam conſtat ex Canonibus cit. & tenent Sanchez, Baſilius, Hurtado, Cornejo, Narbona *loc. cit.* & alij.

QVÆSTIO XXXVII.

An, vt malitia, ætatis ſuppletiua dicatur, ſufficiat, quod in puero habilitas ad copulam reperiatur, in quacumque tenera ætate?

AFfirmant Gloſſ. *in cap. De illis, cit.* Hoſtienſ. Cardin. Præpoſit. Henricus, Anchar. Ioan. Andræas, Brunel, Perez, & Ouand. penes Sanchez *lib. 7. diſp. 104. num. 20.*

Sed longè multò probabiliùs, reſpondeo: non ſufficere; niſi cum illa generandi potentia, reperiatur ſimul diſcretio ad intelligendam conſenſus coniugalis vim. Vtrumque enim copulatiue requiritur, vt clare colligit Sanchez *loc. cit. num. 21. ex cap. continebatur, & ex cap. fin. de deſpon. impub.* Sic ipſe. *loc. cit. & n. 23.* & apud ipſum, D. Thom. *in 4. diſt. 36. q. 5. art. 5. corp.* Roſella, Syluester, Tabiena, Sotus, Henriquez, Couarru. & alij *loc. cit.*

QVÆSTIO XXXVIII.

An quocumque tempore ante pubertatem, malitia (ſeu diſcretio, & potentia perfectè coëundi) ſuppleat ætatem?

AFfirmant in primis, Hoſtienſ. Cardin. Henricus, Præpoſitus, & Perez, penes Sanchez, inde exiſtimantes, puerum minorem ſeptimo capacem generandi, ac diſcretione fruentem, capacem eſſe matrimonij. His fauent Ioan. Andræas, & Anchar. ille admittens, puerum eſſe capacem matrimonij; ſi, habens generandi potentiam, maior ſit ſeptennio; hic autem, ſi ſit ſeptennis.

Sed certiſſimè reſpondeo: non quocumque tempore malitiam ſupplere ætatem, ſed tantum, tempore proximo dictæ pubertati. Sic colligitur *ex c. continebatur, & ex cap. De illis.* & habetur expreſſe *L. 6. tit. 1. par. 4.* ibi: *Mas para caſamiento facer, an meneſter, que el varon ſea de edad de catorce años, è la muger de doce.* & infra: *Fueras ende, ſi fueſſen tan cercados à eſta edad, que fueſſen ya guiſſados para poderſe ayuntar carnalmente ça la ſabiduria è el poder, que han para eſte facer, cumple la mengua de la edad.* Sanchez, Baſilius, & alij Doctores citati. Difficultas tamen eſt, in aſſignatione temporis proximi dictæ ætatis. Pro quo ſit

***

QVÆSTIO XXXIX.

Quodnam tempus, proximum pubertati dicatur, in quo, quando malitia ſupplet ætatem, poteſt puer matrimonium contrahere?

IN hac quæſtione. Quidam, illud tempus proximum pubertati dicunt, quod à pubertate per triduum diſtat; aut ipſam, per triduum exceſſit. Ita Hoſtienſ. *in cap. Continebantur, de deſp. impub.* (Sed hæc ſententia ab omnibus meritò reiicitur, vt bene notat Narbona. *loc. cit.*)

Quidam verò aiunt, illud tempus proximum pubertati dici, quod ab ea per ſex menſes, plus minus, diſtat. Sic Accurſius, Iaſon, Anchar. Faber, & alij quamplures, quos referunt Sanchez, & Narbona, inter quos eſt Henriq. *lib. 11. de matrim. c. 13. n. 11.*

Quidam tertiò dicunt, tempus dictæ pubertati proximum eſſe, & reputari illud, quod à pubertate per vnum integrum diſtat annum. Vnde puellam pubertati proximam definiunt, quæ vndecimum annum agit; & puerum, qui gerit annum decimumtertium. Ita Hurtado *diſp. 22. diff. vltima.* Iacob. Cuiacius, Ruard. Faber, & alij penes Didacum Narbona. & nouiſſimè Palaus *diſp. 4. punct. 14. §. 4. n. 3.*

Quidam quartò aſſerunt, pubertati proximum dici, qui decimumquartum annum eſt ingreſſus; aut prætergreſſus eſt. Ita Ioan. Robertus, penes Narbonam *loc. citato.*

Alij tandem affirmant, maſculum eſſe in tempore pubertati proximo, quoad matrimonium contrahendum, quando decem annos cum dimidio expleuit; & puellam quando nouem, & dimidium exceſſit. Sic Accurſius, Barthol. Angel. Aretin. Roſella, Syluester, & alij quamplures, quos citat, & ſequitur Didacus Narbona *anno 10. q. 2. num. 1. & 14.*

Sed ergo probabiliùs reſpondeo: iudicis arbitrio relinqui, quale tempus ſit, pubertati proximum; quave ætate dicantur maſculus, & fœmina impuberes pubertati proximi. Quia cum id iure præſcriptum non ſit, meritò iudicis prudentiæ committitur. Qui, non tam ex annorum numero, quàm ex pueri diſcretione, qualitate regionis, in qua natus eſt, temperie, & ex aliis circunſtantiis, iudicare debet, quando puer proximus ſit pubertati. Sic Sotus, Gutierrez, Couar. Gregor. Lopez, Tabiena, & alij, quos refert, & ſequitur Sanchez *loc. cit. num. 40.* Baſilius *de impedim. matrim. cauſa 33. quæſt. 1. §. 5. & lib. 7. de matrim. cap. 65. num. 5.*

QVÆSTIO XL.

An valeat matrimonium illius, cui, iam legitima pubertatis in ætate conſtituto; deeſt ad copulam coniugalem potentia; ex ætate debili proueniente?

NEgant eſſe validum Gloſſa 30. *quæſt. 2. & cap. Puberes, de deſponſal. impuber.* & ibi Abbas *num. 4.* Veracruz 1. *par. ſpecul. artic. 39. concl. 2.* & alij.

Sed longè multò probabiliùs, reſpondeo: eſſe validum, quia *cap. de illis. 2. de deſp. impub.* ſolum requirit idoneitatem ad copulam in impuberibus, vt ſic ipſorum ætas poſſit ad matrimonium ſuppleri; non vero id requirit in puberibus: ergo cum iam ſint in ætate, qua communiter ſolet hæc idoneitas ad copulam adeſſe, hoc ſufficiet, vt licet per accidens deficiat, poſſit tamen ab ipſis matrimonium contrahi. Sic Sanchez *lib. 7. de matrimon. diſp. 104.*

Digitized by Google

*diſp.*104. *num.*15.& penes ipſum, Syluest. *Matrim.*5. *quæſt.*7.Tabiena *Matrim.*2.*q* 6.*n.*7.Nauar *lib.*4.*conſil. de ſponſ. impub. conſ.*4.*n.* 14. Ledeſ.2.*p.*4.*q.*60. *art.* 1. Per. de Ledeſ. *q.*58. *art.* 5. *fine*,Henriq. *lib.*11.*de matrim.cap.*13. *num.*10. *& lib.* 12 *cap.*7. *num.*1. & alij D.Didacus Narbona *anno* 14.*quæſt.*9 *num*...*pag.*221. & communis, quam ſequitur etiam Palaus §.4. *cit. num.* 5.

Qvæstio XLI.

An in prædictis caſibus, expectandum ſit triennium, ad experiendum; an prædicta inhabilitas ad copulam ſit perpetua,vel temporalis?

AFfirmant Anton. *in cap. Puberes, cit. num* 3. & Couar. 4. *decret.* 2. *par. cap.* 5. *num.* 2. docentes, expectandum eſſe triennium, in quo præfati pueri vacent copulæ, & ſi eo tranſacto, non potuerint conſummare, cenſeri impotentiam perpetuam, ac diſſoluendum matrimonium tanquam irritum.

Alij id negant, ſub diſtinctione dicendo, quod puero contrahenti in anno decimo quarto, præſcribatur biennium. Contrahenti in anno 17. vnicus annus. Et fœminæ anno 12. nubenti, præſcribatur, vſque ad annum 14. Ita Henriquez *lib.* 12. *cap.* 7. *num.* 1. per hæc verba: Similiter, & puella impleta ætate habilis eſt, quamuis anno 12. ex corporis diminuta diſpoſitione, nondum pati poſſit viri congreſſum. Quod ſi arcta ſit, de quo poſtea, dicetur, deſignatur ei annus decimus quartus. *Et infrà.* In viro frigido, qui anno 14. non potuit fœminam corrumpere, aſſignantur duo alij anni vſque ad 16. annum. Si probare cœpit in maiori ætate, conceditur ei alius annus, nempe, à decimo ſeptimo, vſque ad 18. vt exploretur potentia: nam annus 18. qui dicitur plenæ pubertatis, ſolet eſſe potentior. Si contraxit anno 18. aut longiori committitur iudicis arbitrio, vt inſpectis viri, vxoriſque qualitatibus, & præteritæ cohabitationis tempore, concedat minus triennio ad probationem potentiæ. Ita ille. Et alij penes ipſum.

Sed probabiliùs, & clariùs reſpondeo: Expectandum eſſe omnino triennium, quod quidem incipere, & computari debet ab eo inſtanti, quo coniux fuit plenam pubertatem adeptus, id eſt, à decimo octauo anno perfecto in maſculo, & à decimoquarto in fœmina (quidquid contrarium ſentiat Hurtado *diſp.*22. *diff.*11.) Quia vſque ad eam ætatem, magis præſumitur impotentiam prouenire ab ætatis debilitate, quam ex frigida natura: ergo cum hæc præſumptio, adepta plena pubertate ceſſet, ex tuncque incipiat frigiditatis ſuſpicione laborare, qui coïre nequit, cum in ætate ſit natura ſua perfecta, & ſucci plena, merito hoc tempus erit ſpectandum, vt iure optimo præſumatur impotentia, ſi eo non potuerit vxorem coïtu carnali cognoſcere, ac per conſequens, ex tunc numerari debet triennium iure præſcriptum ad experiendum, an impedimentum ſit perpetuum necne? Sic Narbona *anno* 18. *q.*5. *per totam*, ex Thom.Sanch *lib.*7.*diſp.*104. *n.*18.*&* 19. *& diſp.*110.*n.*10. & alij quamplures apud ipſum (Sicque intelligi debent authores primæ ſententiæ.)

Ex hoc autem deducitur, non poſſe peti ſeparationem matrimonij, ratione impotentiæ viri, niſi vir ſit maior decem & octo annis; niſi aliàs aperte appareat impotentia ad oculum, vt ſi puer habeat virilia amputata, vel vtroque teſticulo careat. Nec poteſt peti diſſolutionem matrimonij ob arctitudinem puellæ, quæ ad oculum non pateat talem, donec puella expleuerit decimumquartum annum. Sic Sanchez, & ex illo, Narbona.

Qvæstio XLII.

An quando claré, & certò conſtat impotentiam eſſe perpetuam, requiratur experientia triennalis, quam, ad daclarationem nullitatis matrimonij, cap. Laudabilem de frigid. *requirit?*

REſpondeo: certiſſimè; non requiri, ſed tunc, abſque mora vlla temporis expectata, diſſoluendum eſt matrimonium. Tum, quia *cap. Laudabilem. cit.* vbi triennium experientiæ, ad concludendam frigiditatem, requiritur, excipitur, niſi ea probari poſſit. Tum etiam, quia conſtante impotentia, ac ſubinde matrimonij nullitate, contra ius naturæ eſſet copulam permittere, cum tantum bona fides potentiæ excuſare poſſit maritales actus. Sic Sanch *lib.*7.*diſp.*107. *num.* 3. Baſil.*lib.*7.*cap.*66. *num.*1.*&* 2.& omnes, apud Palaum *diſp.* 4. *punct.*14.§.9.*n.*3.

Qvæstio XLIII.

An quando non certò omninò, ſed ferè certo, aut veriſimiliter certò, conſtat impotentia; deſideretur triennium experientiæ, aut ſaltem iuramentum ipſorum coniugum?

NEgant vllum iſtorum deſiderari, aut requiri Hurt. *diſp.* 22. *diff.* 11. qui *Primum*, probat, quia tempus tantum requiritur, vt dubium experientia ſuperetur: at in dicto caſu nullum eſt dubium moraliter: ergo, *Secundum*, etiam probat: quia dicta iuramenta nullo iure requiruntur, non poſitiuo, quia iſto, tantum requiruntur in caſu dubio: nec iure naturali, quia cum in caſu dicto perpetuitas ſit moraliter, & humano modo, certa, fruſtra requiritur maior probatio. Ita Hurtado, quem ſequitur Palaus *diſp.* 4. *punct.*14.§.9.*n.* 5.

Sed probabiliùs reſpondeo: non deſiderari, in dicto caſu, triennium experientiæ (vt bene Hurtado) deſiderari tamen, & requiri iuramentum coniugum fatentium impotentiam ſuam, & ſeptimæ manus propinquorum iurantium, ſe credere eos verum fateri. Primam partem huius reſponſionis tenet etiam, & probauit, vt vidimus, Hurtado. Sed vtramque ſimul, ſic Sanchez conuincit. Nam, cum in eo caſu impedimentum, ferè certò, & euidenter conſtet: non eſt opus, triennium expectare, quod in caſu dubij ſolum conceditur. Deinde cum non omnino euidenter, aut certò, conſtet, probatio peti debet, amplior tamen, quam vbi protſus euidens eſt: hæc autem nulla alia eſt, quàm iuramentum coniugum, & ſeptimæ manus: ergo. Sic Sanchez *lib.*7. *diſp.* 107. *num.*4. & penes illum, Anton. *cap. laudabilem. cit. num.* 14. & ibi Alexand. de Neuo *num.*17.& alij, quos refert *n.*6. *&* 7.Baſil. *lib.*7.*c.*66.*n.*2. & alij. Qui omnes fatentur aliter dicendum, quando impotentiæ ſigna, ſunt omnino dubia, quia tunc adhibenda eſt forma iuris, *in d.c.Laudabilem.* quæ eſt ſolemnitas probatoria. Sic etiam Luyſius *loc.cit. dub.*14.

Qvæstio XLIV.

An requiratur triennialis experientia, quando exiſtentibus de impotentia, ſolum ſignis dubijs, vterque coniux fatetur illam?

NEgant putantes, in eo caſu, ſufficere tempus arbitriatum (vt vnius menſis, aut trium, &c.) coniugum iuramento, & ſeptimæ manus propinquorum, vt diſſoluatur matrimonium, Aſtenſ.2. *par. ſum. lib.*8.

Digitized by Google

lib.8.tit. 37.*art.*1. Roſella *ver. Diuortium num.*1.Sylueſt.*q.*18.*n.*21. Angel. *Matrim.*3. *impedim.*16.*num.*10. Henriquez (licèt non ita expreſſe) *lib.*12. *de matrim. cap.*7.*num.*1. & alij, penes Sanchez *lib.* 7. *de matrim. diſp.*108. *num* 3.

Sed probabiliùs reſpondeo: etiam in dicto caſu, nempe, quando vterque coniux fatetur impotentiam, vbi ea non eſt certa, ſed dubia, requiri triennij probationem, ad experiendum, an impotentia, ſit vera, & perpetua. Tum quia ſic deducitur *ex cap. laudabilem*, vbi in eo abſolutè requiritur experientia triennij, quando non conſtat de frigiditate, hoc eſt de perpetuitate impotentiæ. Tum etiam:quia, quamuis in dicto caſu, vterque coniux fateatur impotentiam, non ideo auffertur neceſſitas experientiæ triennialis,cum ipſi coniuges ignorare poſſunt,an ſit naturalis, & perpetua, an ex maleficio, vel ex alia cauſa proueniat: ergo ad id inquirendum, neceſſaria eſt experientia triennialis. Sic Sanchez *loc.cit.num.*5.& penes illum D. Thom. *diſt.*34.*in fin.* Palud.*lib.q.*2. *art.*3. *concl.*3. Petr. Sotus *lect.* 5. *de matrim.* Sotus *diſt.*34. *art.*2 *concl.*2.Bartho l.de Ledeſma *dub.*48.*concl.*6.Lud. Lopez *de matrim.cap.*52.*col.*2. & alij quamplures, Baſilius *lib.*7.*c.*66.*num.*4 dicens eſſe communiorem ſententiam inter Theologos & Iuſperitos Hurt. *diſp.*22. *diff.*11.*num.*40. Luyſius. *loc.cit. dub.*15. & Palaus *loc. cit.n.*6. qui idem dicit caſu, quo vnus impotentiam fateatur, & alius neget, de quo infra.

Qvæstio XLV.

An poſt triennij probationem, ſit neceſſarium iuramentum coniugum, & ſeptimæ manus propinquorum; ſaltem in caſu,quo vxor,& matronis inſpicientibus, iudicetur virgo?

Negant, neceſſarium eſſe iuramentum ſeptimæ manus, ſed ſolum iuramentum coniugum, caſu, quo vxor per aſpectum à matronis iudicetur Virgo, Gloſſa *cap. Requiſiſti. verb. ſeptima manu.*33.*q.*1. Pacianus *de probation lib.* 2. *cap.*2.*num* 29. Sotus *in diſt.* 34.*queſt. vnica, art.*2. & Ledeſma 2.*par.* 4. *queſt.*60. *artic.*1.

Sed longè multò probabiliùs, reſpondeo: adhuc in aſſignato caſu, neceſſarium, eſſe vltra dictam probationem triennij, & iuramentum coniugum fatentium impedimentum, iuramentum ſeptimæ manus propinquorum iure, vel vicinorum, ſi propinqui defuerint. Sic Baſilius *loc.cit. num.*5.ſic dicens: Deinde eſſe neceſſarium, & iuramentum coniugum, & ſeptimæ manus propinquorum: timeri enim colliſio poteſt etiam elapſo triennio: Idque iuramentum habet locum etiam ſi inſpiciatur, an Virgo ſit: fallax enim ea inſpectio, & præterea adhuc eſt colluſionis periculum. Quare adhibendum omnino eſt iuramentum ob deciſionem Pontificis *in d. c. laudabilem*, & eo omiſſo, nulla eſſet diſſolutio matrimonij facta *ex c. fin. de frigid.* Sic ille. Et ante illum, Sanchez *loc.cit. num.*7. & 8. & penes ipſum, D. Thom. Scot. Angles, Palud. Nauar. Hoſtienſ.& alij plures, apud Palaum *diſp.*4. *punct.*14.§.9. *num.*11.

Qvæstio XLVI.

An prædicta triennij probatio requiratur, quando alter coniux negat, alter fatetur impotentiam, quæ euidenter non conſtat?

Reſpondeo: requiri, quia cum ſigna non ſint certa, nulla maior probatio poteſt eſſe quam experientia triennij. Sic Sanch. *lib.*7.*diſp.* 109. *per totam.* Baſil. *loc.cit.à num.*9. Legantur omnino.

Qvæstio XLVII.

An triennium, à iure præſcriptum, ad experiendam impotentiam,computandum ſit à tempore, quo cœptum eſt à coniugibus copulæ vacare?

Affirmant Sanchez *lib.*7. *diſp.*110. *à n.*4. Henriq. *lib.*12.*c.*7.*n.*2.& penes ipſos, Innoc.Abbas. Cardin.& alij Iuriſtæ,Bonac.*q.*3.*de matrim.punct.*13.*n.*21. Reginald. *lib.*31.*n.*107. Hurt. *diſput.*22.*diff.*11. & alij communiter exiſtimantes, incipere à die intentatæ copulæ, quando potentia prouenit ex frigiditate, vel maleficio; quando verò prouenit ex arctatione, cum incipiunt remedia adhibere.

Sed tutiùs, & probabiliùs reſpondeo: triennium præſcriptum, non à die celebrati coniugij, aut à die intentatæ copulæ,ſed à die reclamationis, aut à tempore, quo per iudicem ſignatum eſt, computari debere. Quia ab hac die præmittitur peccatorum confeſſio, & Euchariſtiæ perceptio, & maior diligentia incipit adhiberi, quæ in re tanti momenti nulla eſt ſuperflua. Sic expreſſe Baſilius *loc.cit.n.*12.vbi hanc opinionem ſæpe tenuiſſe Rotam, teſtatur *ex vol.*2.*conſil.* Farinacij,*deciſ.*192.& 226.& 1.*vol.conſil. deciſ.*27. & in deciſ.Rotæ Rom. per Farinac. *deciſ.*277. Riccius *in praxi deciſ.*277.& alij, quos citat Sanchez *loc. cit. num.*2 & 3. Sic etiam Ludouic. de S.Iuan *de matrim. q.*6.*art.*15.*dub.*1.*pag.*994.per hæc verba:Paulo V.Santiſſimo Vicario de Ieſu Chriſto, Señor nueſtro, y ſucceſſor legitimo de S. Pedro,auiendo la Rota declarado, eſte triennio deuerſe entender *à die reclamationis.* Su Santidad approuo la tal deciſion, y declarô ſer aſſi verdad, y vioſe claro ſer aſſi iuſtiſſima ſentencia; pues auiendoſſe tratado de ſeparar à ciertos Duques, vaſſallos de la Igleſia,habitantes en Roma, que antes de reclamar auian eſtado juntos mas de tres años, dada la dicha ſentencia,de que habitaſſen otros tres años,*à die reclamationis,* fue Dios ſeruido, que al fin de los tres años ſobredichos,ſe hiza preñada la dicha Duqueſa con increible gozo,del pueblo Romano, de los Rotantes,y de ſu Santidad,&c.Sic ille.& ſic Palaus *punct.*14.*cit.*§.10.*num.*3.ſentit,ſpectato ſtylo Romanæ Curiæ.

Sed notat hic ex Rota *d.deciſ.*226. *c.*1.& 2.Baſilius quod ſi ante iudicis decretum præceſſit triennalis cohabitatio,eſſe in arbitrio iudicis, iuſtis cauſis concurrentibus, illud ad breuius tempus reducere. Quod etiam notat Palaus ex Riccio.

Qvæstio XLVIII.

An triennium experientiæ, ita debeat eſſe continuum;vt ſi tempore aliquo intermittatur, incipere iterum debeat triennij tempus?

Affirmant Cardin.*cap.fin.de frigid.*&(licèt non ita clarè) Archidiac.32.*queſt.*1.*in ſum.n.*3.& ibi Belarmera *num.*2. vt refert Sanchez *vbi infra.*

Sed certiſſimè reſpondeo:non ita debere eſſe continuum triennium: quia ſic continuo triennio habitare coniuges vacando copulæ, eſt moraliter impoſſibile: Non igitur exigitur id tempus mathematicè continuum, ſed moraliter, & ciuili modo.Sic Baſil. *loc.cit.* per hæc verba:Præterea debet eſſe continuum,morali quadam ratione,*ex c.de fin.frig.*hoc eſt, ſicut ſolent coniuges cohabitare,& ſibi inuicem copulari. Quod ſi magno temporis ſpatio eâ cohabitatio interrumperetur,ſuppleri deberet.Sic ille,poſt Sanch.*lib.*7.*diſp.*111. *n.*2.4.& *ſeq.* & penes illum Hoſtienſ. Abbas, Sylueſt. Armilla,Greg.Lopez,& alij, Henriq.*lib.*12. *cap.*7.*n.*2. Hurtado *loc.cit.n.*41. Lege Palaum *loc.cit.n.*5.

Digitized by Google

QVÆSTIO XLIX.

Quæ ſigna ſunt illa, quæ euidenter, & neceſſario impotentiam concludunt, itaut nec triennium, nec iuramentum ad diſſoluendum matrimonium, iuxta ſuprà, quæſtione 41. dicta, deſiderentur?

RESPONDEO: eſſe ſequentia. Virilium amputatio, aut ſi virilia omnino arida ſint, ita vt vi motiua careant; teſticulorum defectus: arctatio fœminæ, ſi tanta ſit, vt euidens ſit à nullo viro cognoſci poſſe, ſine periculo vitæ. Sic Sanchez *libro 7. diſputat.* 107. *à num.* 5. Baſilius *libro 7. cap. 66. num.* 2. & alij penes ipſos.

An autem, etiam ſit euidens ſignum impotentiæ; illa, quæ prouenit ex improportione arctationis in fœmina, & magnitudine virgæ in viro? Affirmant adhuc Innoc. Ioan. Andræas, Præpoſit. & Butrio *in diſt. Laudabilem.*

Sed contrarium probabiliùs cum Baſilio reſpondeo: Nempe, non eſſe ſignum neceſſariò concludens. Quia oculus matronarum ſæpe fallitur, & medicorum etiam iudicium. Sic etiam ſentit Rota cum aliis 1. *part.* apud Farinac. *deciſ.* 695. *num.* 4.

QVÆSTIO L.

An vir ingrediens Religionem, ob diſſolutionem matrimonij, dum comprehenditur, impotentiam non fuiſſe perpetuam, ſi Profeſſus ſit, debeat redire ad vxorem?

RESPONDEO: tanquam certum ſub diſtinctione ſic: Si vir ille profeſſus eſt ante conſummatum matrimonium non conſummatum diſſoluitur per profeſſionem. Si verò profeſſus eſt poſt conſummatum matrimonium, debet redire ad vxorem. Quia matrimonium conſummatum non diſſoluitur per profeſſionem. Sic Sanchez *lib.* 7. *diſp.* 99. *n.* 37. Couarruu. 2. *part. cap.* 3. §. 4. Petr. de Ledeſma *quæſt.* 58. *art.* 1. Henriquez *lib.* 12. *cap.* 7. Gutierrez *de matrim. cap.* 105. Bonac. *quæſt.* 3. *de matrim. punct.* 13. *num.* 22. Hurtado *diſput.* 22. *diff.* 11. *num.* 42. Baſilius *lib.* 7. *cap.* 61. *num.* 10. Candid. *diſquiſ.* 28. *art.* 13. *dub.* 39. Villalobos *tract.* 14. *diff.* 21. *num.* 4.

QVÆSTIO LI.

An, ſi vterque coniux ingrediatur Religionem ex præſumptione impotentiæ, in eaque profeſſus, ſi poſtea cognoſcatur impotentiam non eſſe, perpetuam, ſolutum ſit matrimonium non conſummatum per profeſſionem, aut poſſint redire ad ſæculum?

NON eſſe ſolutum tale matrimonium, & ſic optime poſſe vtrumque coniugem redire ad ſæculum, docent, & non improbabiliter, DD. quos ſuprà *diſput.* 5. *quæſt.* 10. retulimus.

Sed probabiliùs reſpondeo: nullomodo poſſe dictos coniuges, etiam poſtquam cognouerunt impotentiam non fuiſſe perpetuam, ad ſæculum redire. Quia probabilius eſt ſolutum fuiſſe eorum matrimonium non conſummatum per eorum in Religione profeſſionem, *vt loco citato eſt habitum.* Sic DD. ibidem citati, & Bonacino & Candidus *locis citatis.*

***

QVÆSTIO LII.

An etiam, qui ex præſumptione impotentiæ perpetuæ ſuſcepit ordines Sacros, reſtituendus ſit vxori, ſi cognoſcatur, impotentiam tantum fuiſſe temporalem?

RESPONDEO: reſtituendum eſſe vxori permanenti in ſæculo. Quia vinculum matrimonij adhuc perſeuerat, eo quod nec ſit diſſolutum per impotentiam præſumptam, nec per ſuſceptionem Ordinis Sacri, vt ſupra iam habitum eſt. Sic Sanchez *loc. cit. num.* 39. & penes ipſum, Henriquez *lib.* 12. *de matrim. cap.* 8. *num.* 3. Petr. de Ledeſma *quæſt* 8. *art.* 1. *dub.* 2. Bonac. Candid. Baſilius, & Hurt. *loc. citat.* Qui bene notant, quod vir, qui in dicto caſu, Ordines ſuſcepit Sacros, nequibit ad vxorem redire, nec ipſam repetere, ſi vxor ipſum non repetat. Quia per Sacri Ordinis ſuſceptionem ipſi præiudicauerit. Vxore vero ipſum repetente, tenetur iſte reddere debitum vxori, cum ipſa non ſit priuata lege petendi. Non tamen ipſe poterit debitum exigere (quidquid dixerint Aſtenſis, & Ricardus penes Sanchez) propter votum caſtitatis emiſſum in Sacrorum Ordinum ſuſceptione.

QVÆSTIO LIII.

An ſeparatus à matrimonio ratione frigiditatis, ſi aliud ineat, ſtatim, abſque alia probatione, id ſit diſſoluendum?

RESPONDEO affirmatiuè, quia ſi reuera eſt frigidus, non poteſt conſtare ſecundum matrimonium; ſi verò, ſe finxit frigidum, non eſt diſſolutum primum, quo valido, ſecundum eſt nullum: ergo. Sic omnes, præcipuè Sanchez *lib.* 7. *diſput.* 99. *num.* 6. & Baſilius *lib.* 7. *cap.* 64. *num.* 2. & alij penes ipſos; Notantes adhuc; quod etiamſi tempore, quo frigidus hic ad alias nuptias tranſiit, prior vxor obiiſſet, adhuc ſtatim ſeparandus eſt a poſteriori matrimonio, donec ſe potentem probet, & deceptam fuiſſe Eccleſiam, ſeu iudicem. At ſi prima vxor adhuc viuat, vel illa alteri nupſit, vel adhuc vitam cælibem agat, non debet frigidus ſtatim ad primum matrimonium reuocari, donec conſtet legitime ipſum ſecundum matrimonium conſummaſſe, aut fornicatum eſſe.

QVÆSTIO LIV.

An, ſi fœmina, ratione arctitudinis ſeparata à viro, alij nubat, ab illo, aut ab alio, cognoſcatur, ſit reſtituenda priori marito?

AFFIRMANT, reſtituendam omnino eſſe priori marito, omnes Doctores, quos ſuprà *quæſt.* 22. retuli, cenſentes, impedimentum dictum eſſe temporale, ac proinde prius matrimonium fuiſſe validum, à quocumque viro, ſiue ſimili, ſiue diſſimili, fœmina illa poſtea cognoſcatur.

Sed probabiliùs, iuxta doctrinam ibi datam, nimirum, primum matrimonium irritum fuiſſe, quando fœmina abſque mortis periculo verè non potuit aptari priori viro, nec per proprium vſum, ſed per vſum viri longe potentioris. Reſpondendum eſt, ſic ſub diſtinctione. Si diſſolutum eſt primum matrimonium, eo quod illa fœmina iudicatur cuicumque viro ob arctitudinem inepta, de illa dicendum eſt idem, quod de frigidi ſeparatione dictum eſt, *quæſtione præcedenti.* Si vero dicta fœmina reſpectiue arcta erat, & non abſolutè, ſi tranſiit ad ſecundas nuptias, cum (iuxta

Dd 4 quæſt. 22.

Digitized by Google

quæſt. 22. dicta) legitimè nupſerit, non eſt ſtatim à viro ſecundo ſeparanda, & reſtituenda primo, ſed conſiderandum, an à ſecundo viro ſimilis proportionis cum primo fuerit cognita, tunc ad primum virum reuocari debet, & ſecundum coniugium declarandum non ſubſiſtere. At verò, ſi à diſſimili viro fuerit cognita, non eſt reſtituenda primo viro, quia tunc, omni lite remota, ſecundum matrimonium iudicandum eſt, validum fuiſſe. Sic expreſſe Baſilius *locis citatis, numero* 3. & antea Sanchez *loco citato à num.* 16. & alij Doctores *quæſt.* 22. citati. & Palaus *diſput.* 4. *punct.* 14. §. 1 *numero* 12.

DISPVTATIO XXII.

De Impedimento Raptus.

QVÆSTIO PRIMA.

Quid ſit raptus, & an impediat matrimonium?

RESPONDEO: quod raptus eſt, *extractio violenta puellæ de domo parentum.* Dirimit autem matrimonium, iure ciuili *in L. Vnica, de raptu inter raptorem, & raptam.* quod approbatur *in cap. placuit.* 36. *quæſt.* 2. & nouiſſimè in Trident. *ſeſſ.* 24. *capite* 6. *de reformat. matrim.* Vbi expreſſe irritatur matrimonium inter raptorem, & raptam, quandiù rapta eſt in poteſtate raptoris, non vero ſit à raptore ſeparata, & in loco tuto, ac libero conſtituta. Sic enim ait Concilium. *Decernit Sancta Synodus inter raptorem, & raptam, quandiu ipſa in poteſtate raptoris manſerit, nullum poſſe conſiſtere matrimonium. Quod ſi rapta à raptore ſeparata, & in loco tuto, & libero conſtituta, illum in virum habere conſenſerit, eam raptor in vxorem habeat, & nihilominus raptor ipſe, ac omnes illi conſilium, auxilium, & fauorem præbentes, ſint ipſo iure excommunicati, ac perpetuò infames, omniumquè dignitatum incapaces, & ſi Clerici fuerint, de proprio gradu decidant.* Sic Concilium, & omnes.

QVÆSTIO II.

An raptus, quo fœmina rapit virum dirimat matrimonium?

AFfirmant Henriquez *lib.* 12. *de matrim. cap.* 14. *num.* 4. Rodriguez 1. *tom. ſum. cap.* 232. (*alias* 230) *num.* 4. per hæc verba: Lo quinto ſe ha de notar, que eſte decreto ha lugar tambien, quando vna muger robuſta arrebata à vn hombre de menos fuerças, pues a y la miſma razon. Ita ille. Vega 2. *tom. cap.* 34. *caſu* 157. *notab.* 5. & Gutierr. *de matrim. cap.* 88. *num.* 6. penes Bonacinam.

Sed probabiliùs reſpondeo: non dirimere. Quia dictum Tridentinum decretum de ſolo viro raptore verba facit, vt conſtat: ergo non eſt extendendum ad raptrices fœminas, cum ſit odioſum, & pœnale. Verum eſt, quod ſi viro eſſet illata vis, matrimonium eſſet nullum, non hoc iure, ſed naturali ob conſenſum coactum. Sic Veracruz *in apend. ad art.* 32. 1. *part.* Sanchez *lib.* 7. *diſp.* 12. *num.* 25. & *diſp.* 13. *num.* 16. Farinac. *in praxi crimin. quæſt.* 145. *num.* 45. Rebell. 2. *part. quæſt.* 3. *quæſt.* 11. *num.* 6. Reginald. *lib.* 31. *num.* 165. Bonacina *quæſt.* 4. *de matrim. punct.* 18. & penes ipſum, Gutierrez (quem pro contaria parte illum etiam refert) *num.* 23. Baſilius *lib.* 7. *cap.* 69. *num.* 6. Ægidius *diſp.* 30. *dub.* 4. Hurtado *diſput.* 23. *diff.* 3. *num.* 12. Barboſa *cap.* 6. *in Trid. ſeſſ.* 24. *de reform. matrim. num.* 3. Candid. *diſquiſ.* 28. *artic.* 14. *dub.* 3. qui tamen male, vt vidimus, citat Emmanuelem Rodriguez, pro hac parte.

QVÆSTIO III.

An Raptus, quo conſentiens fœmina, inuitis tamen parentibus, extrahitur, matrimonium dirimat?

AFfirmant Nauar. *lib.* 4. *conſil. lib* 5. *conſil. tit. de raptor. conſil.* 2. *numero vnico.* Henriquez *lib.* 12. *de matrim. cap.* 14. *num.* 4. Sa *Verb. Matrim. num.* 9. Vega *tom.* 2. *cap.* 34. *caſu* 157. *notab.* 1. Rodriguez *dict. cap.* 232. *num.* 1. Toledo *lib.* 7. *ſum. cap.* 13. *num.* 2. Zerola *in praxi Epiſcop. part.* 2. *Verb. Raptus.* §. 1. Rebellus *dict. quæſtione* 11. *numero* 6. Candidus *loc. cit. dubio* 2. *dicto* 6.

Sed probabiliùs reſpondeo: talem raptum non dirimere matrimonium, quia in dicto decreto, ſolum loquitur Concilium, de raptu, quo læditur libertas ad matrimonium: at ſic eſt, quod præfato raptu, quamuis vero, non læditur libertas fœminæ, cuius tantum libertas, & non parentum conducit ad matrimonium: ergo. Sic Sanchez *diſp.* 13. *num.* 13. Leſſius *lib.* 4. *cap.* 3. *dub.* 9. *num.* 70. Reginaldus *lib.* 22. *numero* 31. & *lib.* 31. *num.* 165. Ægidius *diſp.* 31. *num.* 48. Barboſa *locis citatis numero* 3. Hurtado *loco citato numero* 12. Cornejo *diſputatione* 7. *dubio* 38. *quæſtione* 3. *pagina* 1017.

QVÆSTIO IV.

An Raptus, quo ſponſus rapit propriam ſponſam, ipſa inuita, dirimat matrimonium?

NEgat Henriquez *lib.* 12. *de matrim. cap.* 14. *numero* 5. per hæc verba: Nec dicitur raptor, qui fœminam ſpontè conſentientem, aut etiam inuitam, defert ſecum, nec incurrit pœnas raptoris. Ita ille.

Sed probabiliùs reſpondeo: affirmatiuè, quia Tridentinum indiſcriminatim loquitur de raptu, quo libertas ad matrimonium læditur; at in hoc caſu vere læditur, vt conſtat: ergo. Sic Sanchez *loc. cit. numero* 5. Sa *verb. Martim. numero* 9. Hurtado *loc. cit. num.* 13. Cornejo *loc. cit. quæſt.* 4. & alij. Qui bene addunt; ſecus dicendum, caſu, quo ſponſa rapiatur, inuitis parentibus, ipſa tamen volente, vt ex nuper dictis colligitur. Legantur Sanchez *locis citatis*, Rodriguez *cap.* 230. (aliàs 223.) *num.* 4. Candidus *loc. cit. dub.* 1. & alij penes ipſos.

QVÆSTIO V.

An Raptus, non factus cauſa contrahendi matrimonium, ſed tantum cauſa explendæ libidinis cum rapta, dirimat matrimonium?

AFfirmant Sa, *Verb. Matrim. num.* 9. dicens, ſic declaraſſe Congregationem Cardin. Vela *de pœnis delictor. cap.* 29. §. *Sed ego.* Ochagau. *tract.* 3. *quæſtione* 44. Bonacina *quæſtione* 4. *de matrimonio puncto* 18. *numero* 2. Cornejo *diſputatione* 7. *dubio* 38. *quæſtione* 2.

Sed probabiliùs reſpondeo: non dirimere, quia, qui fœminam

Digitized by Google

fœminam rapit non ad contrahendum matrimonium ſed ob exercendam libidinem, non violat libertatem ad illud, neque ad illud cogit: ergo nullam pœnam à Tridentino aſſignatam incurrit. Sic Sanchez *diſput.* 13. *num.* 4. Rodriguez 1. *tom. ſum. cap.* 112. *alias* 213. Vega 2. *tom ſum. cap.* 34. *caſu* 157. *notab.* 1. Leſſius *lib.* 4. *cap.* 3. *dub.* 9 *num.* 70. Reginald. *lib.* 31. *num.* 14. Candid *loc. cit. dubit.* 2. *dicto* 7. Ægidius *diſput.* 30. *dub.* 4. Barboſa *loc. cit. num.* 3.

QVÆSTIO VI.

An Raptus, quo ſolis importunis precibus, aut pretio conducta, fœmina extrahitur, dirimat matrimonium?

RESpondeo non dirimere, niſi aliàs tales eſſent preces, vt violentiæ æquiparentur. Quia in hoc ſolum caſu, datur vere raptus. Sic Sanchez *loc. cit. num.* 11. *Vbi num.* 12. etiam non eſſe locum his pœnis, ſi dolis circumuenta virgo extrahatur Barboſa *loc. cit. num.* 7.

QVÆSTIO VII.

An ſit raptus dirimens matrimonium ille, quo, quis opprimit fœminam in domo patris?

REſpondeo negatiuè, quia ad hoc vt raptus talis dicatur, neceſſum eſt, vt fœmina rapta ſit, & traducta de vno loco in alium, in quo ſub poteſtate raptoris ſit conſtituta. Sic colligitur clare ex Trident. *loco citato* & tenent Nauar. *conſil.* 1. *ſub. titul, de raptor.* Sa *num.* 9. *cit.* Rodriguez, & Vega *loco citato*, Ægidius *diſput.* 31. *num.* 48. Sanchez *diſt.* 13. *num.* 7. Bonacina *dict. punct.* 18. *numero* 8. & alij omnes, notantes nil referre ad pœnas decreti Tridentini incurrendas, vt copula ſequatur, aut non, & hæc ſufficiunt de impedimentis dirimentibus matrimonium. De impedimento autem abſentiæ Parochi, & teſtium egimus *ſuprà quæſt.* 7. quaſi per totam.

DISPVTATIO XXIII.

De Impedimentis tantùm impedientibus.

QVÆSTIO PRIMA.

Quot, & quæ ſint impedimenta ſolum impedientia matrimonium?

RESPONDEO: quod ſunt duodecim, quinque, quæ non conſurgunt ex crimine, & his continentur verſibus.

Eccleſiæ vetitum, nec non tempus feriatum,
Atque Catechiſmus, ſponſalia, iungito votum,
Impediunt fieri: permittunt facta teneri.

Septem verò, quæ ortum habent ex crimine, & hæc ſunt ſequentia.

Inceſtus, raptus ſponſatæ, mors mulieris,
Suſceptus propriæ ſobolis, mors presbyteralis,
Vel ſi pœniteat ſolemniter, aut monialem
Accipiat; prohibent hæc coniugium ſociandum.

Hæc igitur duodecim matrimonij impedimenta, non dirimunt matrimonium factum, ſolum impediunt licitè fieri. Sic omnes DD. Sanchez *lib.* 7. *de matrim. diſp.* 6. Baſilius *lib.* 7. *de matrim. cap.* 6. Bonac. *quæſt.* 3. *de matrim. punct.* 14. Candidus *diſquiſ.* 28, *art.* 16. (licet hic author, fortè omiſſione Typographi, vndecim tantum enumeret impedimenta) Hurtado *diſput.* 25. *diff.* 1. Villalobos *tract.* 14. *diff.* 2.

§. I.

De Impedimento primo, quod eſt Eccleſiæ vetitum.

QVÆSTIO PRIMA.

Quid nomine hoc*, Eccleſiæ vetitum, *intelligatur?

REſpondeo: quòd intelligitur, prohibitio, ſeu interdictum hominis interdicentis aliquibus contrahere matrimonium ad tempus, ob aliquam legitimam cauſam: nempe ob ſedandum ſcandalum, vel ob diſcutiendam veritatem, circa aliquod impedimentum; vel ne oriantur aliquæ rixæ, vel in alicuius feſti venerationem, &c. Hoc igitur interdictum, ſeu prohibitio, impediet matrimonium licite contrahi, non tamen dirimet. Sic omnes DD. Legantur citati. Præcipue Sanchez *Vbi num.* 6. bene aduertit, cauendum eſſe ab Angles *florib.* 1. *part. de matrim. quæſt.* 11. *de impedim. Ordinis art.* 2. Vbi ait, hoc impedimentum eſſe dirimens poſt Trident. *ſeſſ.* 24. *de impedim. cap.* 1. Quia id non eſt verum, cum non obſtanti prohibitione iudicis, poteſt ſeruari ſolemnitas petita ab eodem Concil. *eo cap.* 1. Veluti, ſi Parochus, & teſtes, non obſtante ea prohibitione Epiſcopi, aſſiſtant.

QVÆSTIO II.

An non ſolùm Pontifex, & Epiſcopus, ſed etiam Parochus, interdicere poſſit ad tempus, ne contrahatur matrimonium?

NEgant Gotfredus *in ſum. tit. de matrim. contracto, contra interd. Eccleſiæ num.* 1. Angelus *Matrim.* 3. *impedim.* 1. & Innoc. *in cap. fin. de cland. deſponſ.* aſſerentes, id ſolum ad Ordinarios pertinere, eo quod actus ſit iuriſdictionis.

Sed certiſſimè ferè reſpondeo: etiam Parochum poſſe matrimonium ad tempus interdicere, licet non poſſit de impedimentis cognoſcere, ſed Ordinarium dumtaxat. Sic enim expreſſe habetur *in cap. fin. cit.* vt bene vidit Sanchez. Sic ipſe *lib.* 3. *de matrim. diſput.* 15 *num.* 3. & *lib.* 7. *diſp.* 6. *num.* 6. & penes ipſum. D. Anton. 3. *part. tit. cap.* 16. Palud. *in* 4 *diſt.* 34. *quæſt.* 1. *articulo* 1. *numero* 10. Nauarrus *in ſumma capite* 22. (non 12. vt habet Baſilius) *numero* 68. Sa *ver. de impedim. non dirim. numero* 1. Syluester, Armilla, Caietanus & alij. Baſilius *lib.* 6. *capite* 7. *num.* 2. Villalobos, *locis citatis.*

QVÆSTIO III.

An prohibitio ſeu interdictum, Pontificis, reddat irritum matrimonium contractum, contra eam prohibitionem?

NEgant abſolutè Gloſſa *in cap. penult. in fine de deſponſ. impub.* Innocent. *ibid. in fine*, & Monachus *cap. vni. de voto in* 6. & ibi Probus *in addit. fine.* docentes, matrimonium aduerſus prohibitionem Pontificiam

Digitized by Google

tificiam initum, etiamſi prohibitio ſit cum decreto irritanti, non eſſe inualidum.

Negant ſecundò alij, aſſerentes, matrimonium celebratum contra prohibitionem perpetuam Pontificis eſſe inualidum; ſecus vero celebratum contra prohibitionem temporalem, id eſt, contra prohibitionem, cuius cauſa eſt temporalis nempe ob litem dependentem, ob diei venerationem, &c. Ita Angel. Roſſella, Syluеſter, Armilla, Gutierrez, Couar. Greg. Lopez, & alij vſque ad 18. DD. quos refert Sanchez *libro 7. de matrim. diſput. 2. num. 4.* Vbi *à num.* 5. vſque ad 8. alias quatuor ſententias circa *præſentem quæſtionem* affert, à quibus conſulto recenſendis cum Baſilio abſtinens, ſic cum ipſo Baſilio diſtinctè.

Reſpondeo: dicendum. Si interdictum Pontificis ſit ſimplex, & ſine clauſula irritante, nullo modo irritat matrimonium: ſecus vero ſi tale interdictum aut prohibitio ſit lata cum clauſula irritante. Sic expreſſe & optime Baſilius *lib. 6. cap. 7. à num.* 2. & ex parte Sanchez *loc. cit. à num. 9.* & alij penes ipſos. Qui omnes vt verum ſupponunt, interdictum Parochi (Imo nunc, Epiſcopi) minime dirimere matrimonium.

§. II.

De Impedimento Temporis ferialis.

QVÆSTIO PRIMA.

Quonam tempore prohibitum ſit, nuptias ſolemniter celebrare?

Reſpondeo: quod licèt, iure antiquo, pluribus temporalibus ſolemnitates nuptiarum interdicerentur celebrari; nempe à ſeptuageſima vſque ad octauam Paſchæ, & ab Aduentu Domini vſque ad Epiphaniam; & à tribus diebus ante Aſcenſionem, vſque octauam Pentecoſtes, vt conſtat, *ex cap. Capellanus. de Feriis, cap. Non oportet, 1. & 2. cap. Non licet, cap. Nec vxorem. 33. quæſt.* 4. Nunc autem, iure nouo Trident. *ſeſſ. 24. cap.* 10. tantum prohibentur celebrari ab Aduentu, vſque ad diem Epiphaniæ: & à die Cinerum vſque ad Octauam Reſurrectionis incluſiue. Prohibentur autem, tam antiquo, quàm nouo iure, contrahere hiſce temporibus, non matrimonium, ſed ſolemnitates, quæ in benedictionibus nuptialibus, in traductione ſponſæ in domum ſponſi cum apparatu, &c. conſiſtunt; de quibus, & aliis ad hæc concernentibus late egimus ſupra *diſp.* 7. Legantur Sanchez *lib. 7. diſp.* 7. & Baſilius *lib. 6. cap.* 8.

QVÆSTIO II.

An Matrimonium, tempore interdicti, & in loco interdicto, contractum, validum ſit?

Reſpondeo affirmatiuè, quia nullus eſt Canon illud irritans: imò potius in capite, *Capellanus, cit.* plane dicitur, Romanæ Eccleſiæ conſuetudinem eſſe, vt quocumque tempore, matrimonium contrahatur. Sic Sanchez *libro 7. diſputatione* 8. *numero* 4. & Baſilius *libro 6. capite 9. numero* 2. dicentes, id apud omnes certiſſimum: etiam contractum tempore ceſſationis à diuinis.

***

QVÆSTIO III.

An, non ſolùm validè, ſed etiam licitè, poſſit in loco, & in tempore interdicti, & ceſſationis à diuinis, matrimonium celebrari?

Affirmant Syluеſter *interdictum 5. quæſt. 9. num. 9.* Armilla *ibi num.* 53. Nauar. *in ſum. cap.* 27. Palud. *in 4. diſt.* 18. *quæſt.* 8. *art. 2. concluſ.* 4. Henriquez *lib. 11. cap. 16. num. 2. commen. lit. S. & lib. 12. cap. 2. num. 1. lit. F. & lib. 13. cap. 45. num.* 3. Petr. de Ledeſma *quæſt. 50. art. vnico. dub. 3. concl.* 4. Vega, Sa, & alij vſque ad 33. Doctores, quos affert, & ſequitur Sanchez *lib. 7. diſp. 8. num.* 2. & quamuis hæc ſententia ſit probabiliſſima,

Nihilominus, probabiliter æquè, reſpondeo: non poſſe licitè, quia, vt diximus *1. part. tract. 4. diſp. 3. quæſt.* 17. Tria tantum Sacramenta permittuntur tempore interdicti miniſtrari, nempe, Baptiſmus, Pœnitentia, & Euchariſtia, vt colligitur ex cap. *Alma mater. de ſent. excommunicat. lib. 6. & cap. Quoniam eo. tit. cap. Non eſt vobis, de ſponſalibus*: Ergo cum matrimonium verè & propriè ſit Sacramentum, nec excipiatur alibi, in generali prohibitione comprehendi debet. Nec certe (vt contrarij volunt) excipitur *in cap. Capellanus.* Quia ibi Pontifex ſolum intendit, matrimonium, quocumque tempore valere, & eam eſſe Romanam conſuetudinem, & mentem. Sic Vgolinus *de cenſur. Vbi de interd. tabula 5. cap. 7. §. 3. numero 1. & cap. 10. §. 1. num.* 1. Sayrus *in Theſauro caſuum conſc. lib. 5. cap. 7. num.* 43. & Baſilius *lib. 6. cap. 9. à num.* 3. Qui notant, ferè omnes Doctores antiquos tantum ſentire, validè inire matrimonium, non verò decernere an licitè.

§. III.

De Impedimento ex Catecchiſmo.

QVÆSTIO PRIMA.

Quid ſit Catechiſmus, & an ex illo contrahat quis cognationem ſpiritualem impedientem, ſed non dirimentem, matrimonium?

Reſpondeo: quod Catechiſmus, eſt inſtructio fidei, quæ fit ſolemniter ante iannam Eccleſiæ ſuper baptizando, vel, iam domi baptizato, ſicut igitur ex eo quod quis tenens in baptiſmi celebratione infantem, contrahit cognationem quamdam ſpiritualem, quæ eſt impedimentum dirimens matrimonium, vt ſupra eſt habitum: ſic ſimiliter ex eo quod quis in Catechiſmo teneat, contrahit etiam quandam cognationem ſpiritualem imperfectam, quæ tantum eſt impedimentum impediens; non dirimens, matrimonium. Sic habetur expreſſe *capite 2. de cognatione ſpirit. in 6. & capite Contracto, eo tit.* Sicque tenent D. Thom. *in 4. diſtinct. 42. quæſtione 1. artic. 2. ad* 3. Durandus, & Ricar. ibidem. Sanchez *libro 7. diſputatione 10. numero 1. & 2.* Baſilius *libro 6. de matrimonio capite 11. numero* 1. Bonacina, *quæſtione 3. de matrimon. punct. 14. numero 6.* & omnes communiter. Vnde reiiciendus eſt Hugo, qui *capite Peruenit, 30. quæſtione* 1. Affirmat hoc impedimentum dirimere etiam matrimonium.

***

Digitized by Google

QVÆSTIO II.

An dicta imperfecta cognatio, etiam ex tentione baptizati in exorciſmis, oriatur?

AFfirmat Palud. *in 4. diſt. 42. quæſt. 1. num. 7.* docens, ex exorciſmo ſolum oriri.

Sed tanquam verum, reſpondeo: nullo modo oriri ex exorciſmis, ſed ſolùm ex tentione in Catechiſmo; quia hic eſt quædam futuri baptiſmi profeſſio, eiuſque initium, & quædam regeneratio imperfecta per fidem, quam proteſtatur patrinus pro paruulo ergo ex illo ſolum ortum habere debet dictam cognationem ſpiritualiem imperfectam. Sic D. Thom. *in 4. diſt. 42. quæſt. 1. art. 2. corp.* Henriquez *lib. 2. ſum. cap. 15. num. 4. lit.* K. *&* *lib. 12. cap. 2. num. 1. lit. M.* Sanchez *locis citatis, num. 5.* Baſilius *loc. cit. numero 2.* & communis.

QVÆSTIO III.

An, vt patrinus hic, præfatam cognationem contrahat, ſit neceſſarium, vt baptizatum, aut baptizandum, in Catechiſmo teneat?

NEgat Pater Hurtado *diſput. 25. diff. 1. num.* 4. docens, ſolum requiri, vt quis pro baptizando, aut pro iam baptizato reſpondeat Sacerdoti interroganti, an credat, & an renuntiet diabolo, quamuis non teneat baptizatum.

Sed longè multò probabiliùs, reſpondeo: Non ſolùm requiri ad cognationem contrahendam, vt qui infantis perſonam gerit reſpondeat Sacerdoti roganti, an credat; verum, vt etiam teneat. Sic Gloſſa *in cap. Contracto, de cognatio. ſpirit. in fine.* Sanchez *diſp. 10. cit. num. 4. & 5.* & Baſilius *cap. 11. cit. num. 2.* Addentes, contrahi huiuſmodi impedimentum per Catechiſmum, ſiue præcedat, ſiue ſequatur Baptiſmum; ſiue Baptiſmus ſequatur, ſiue non; licet alij contrarium ſenſerint, vt videre eſt apud Sanchez *num. 8. & 9.*

QVÆSTIO IV.

An hoc Catechiſmi impedimentum ſublatum ſit prorſus per Tridentinum?

NEgant Palacios *in 4. diſt. 42. diff. vnica col. 29. & 30.* Barthol. de Ledeſma *de matrim. dub. 46. in priori editione.* Ochagauia & alij penes Sanchez *libro 7. diſp. 10. num. 10. & 11.* dicens id eſſe valde probabile. Ita etiam Valentia *diſput. 10. quæſt. 5. punct. 4.* Rebell. *lib. 3. quæſt. 18. num. 20. pag. 36c.* Candid. *diſquiſ. 28. art. 16. dubit. 1.*

Sed probabiliùs reſpondeo: omnino ſublatum eſſe per Trident. *ſeſſ. 24. cap. 2.* illis verbis: *Omnibus inter alias perſonas huius ſpiritualis cognationis impedimentis omnino ſublatis.* Quibus verbis ſublatum eſſe dictum impedimentum ſenſit Congregatio Cardinalium apud Farinac. *in cap. 2. ſeſſionis citata,* per hæc verba: *Qui in Eccleſia fuit præſens ei, qui domi vere fuit baptizatus, ſi deinde in Eccleſia fuerunt ſeruata ſolemnitates, nullam cognationem ſpiritualem contraxit. Itaque committatur ordinario, vt ſi legitimis probationibus compererint D. N. filium prius fuiſſe baptizatum, declaret, nullum inter N. ipſam, & dictum filium ad eſſe impedimentum cognationis ſpiritualis.* Hæc ibi. Adeſt etiam alia declaratio apud Rebellum *in Append. ad lib. 4. num. 88 pag. 399. Nulla cognatio ſpiritalis contrahitur, niſi inter perſonas, qua nominantur in hoc decreto.* Sic Sanchez *num. 12.* & penes ipſum Henriquez *lib. 2. de baptiſ. cap. 15. num. 4. & cap. 18. nu. 2. & lib. 12. cap. 2. num. 1.* Sa *Ver. impedim. non dirim. num. 4.* Petr. Ledeſma *quæſt. 56. art. 3.* & alij. Imò, & Barthol. de Ledeſma *in poſter. edit. dub. 46.* His addi poſſunt Baſil. *lib. 6. cap. 11. num. 3.* Ægid. *diſput. 30. dub. 3. num. 24.* Hurt. *diſput. 25. diff. 1. num. 4.* Villalobos *tract. 14. diff. 2. num. 5.* citans pro hac parte Barthol. de Ledeſma, Diana *3. part. tract. 4. reſol. 260.* Filliuc. *tract. 10. part. 1. capite 9. num. 273.* Reginald. *lib. 31. numero 190.* & dicit probabile Bonac. *quæſt. 3. de matrim. punct. 14. num. 6.* & alij. Ex quibus bene, ex Sanchez, aduertit Baſilius, debere, imò & teneri, Parochum in libro, vbi ſcribit patrinos, an fuerint in Baptiſmo, an in Chatechiſmo tantum; eo quod iam ex Catechiſmo nullum oriatur impedimentum, & ita expedit, vt manifeſtum ſit, an ſint impediti ad contrahendum, vel, non.

§. IV.

De Impedimento Sponſalium.

QVÆSTIO VNICA.

An ſponſalia prius inita cum vna; impediant, ne licitè contrahatur matrimonium cum altera?

REſpondeo: impedire, quia, qui contraxit ſponſalia cum vna, contraxit obligationem grauem ſtandi ſponſalibus: ergo impedimento ſunt, quominus matrimonium cum alia contrahatur: vt habitum eſt ſup. *diſp. 1. de matrimon. quæſt. 64.* Sic omnes fere DD. Legantur ibi citati. Rebell. *lib. 3. quæſt. 10.* Reginal. *lib. 31. num. 187.* Bonac. *quæſt. 3. de matrim. 4. puncto 14. num. 5.* Sanchez *lib. 1. diſp. 27.* & alij.

§. V.

De Impedimento voti ſimplicis caſtitatis, aut Religionis.

QVÆSTIO PRIMA.

An votum ſimplex caſtitatis impediat, & dirimat matrimonium?

AFfirmat impedire; imò, & dirimere, ſi vterque coniux voto caſtitatis aſtrictus erat, Gloſſa *in cap. ſi quis votum. 27. quæſt. 1.*

Sed certiſſimè reſpondeo: impedire quidem, matrimonium licite iniri, nullo tamen modo dirimere initum, etiam caſu, quo vterque aſtrictus ſit caſtitatis voto. Quia iura, ſolum impediunt matrimonium contrahi, habenti ſimplex votum caſtitatis; non tamen, contractum dirimunt. Sic enim definit Alexand. III. *part. 5. cap. 5. & part. 6. cap. 9. part. 11. capite 3. part. 45. cap. 4.* & habetur etiam *in cap. Conſuluit & cap. Rurſus, qui Clerici, vel vouentes, cap. vnico de voto in 6.* & tenent omnes DD. Sanchez *lib. 7. matrim. diſp. 11. num. 4. & 10.* & penes ipſum Nauar. *cap. 22. num. 73.* Roſella, Syluſter, Veracruz, & alij. Baſilius *lib. 6. de matrim. cap. 12. num. 1.* Hurtado *diſputat. 25. diff. 1.* Bonac. *quæſt. 3. punct. 14. num. 7.* Luyſius *in ſum. 2. part. cap. 112. dub. 1.* Gutierrez *cap. 85. num. 1.* Villalob. *loc. cit. num. 7.* & alij. Qui idem dicendum dicunt de voto, aut iuramento, ingrediendi Religionem, aſſumendi ſtatum Clericalem, & Ordines Sacros, aut non contrahendi matrimonium. Quia hæc omnia vota, cum ſtatu matrimonij pugnant; ideoque impediunt, licet non dirimant; etiam caſu, quo hæc vota ſint conditionalia: nam, poſita conditione,

eodem

Digitized by Google

eodem modo obligant. Quamuis in ordine ad diſpenſationem poſſit eſſe diuerſitas, de qua 1. *part. tract. de pœnit.* egimus.

QVÆSTIO II.

An votum caſtitatis, vel Religionis, vel non nubendi, factum ab eo, cui ſalubrius eſt matrimonium, ob incontinentiam, ſit validum; impediatque matrimonium licite iniri?

NEgatiuam ſententiam, videlicet, neque eſſe validum tale votum; nec matrimonium impedire, ſuadere poteſt quis his argumentis.

Primò, quia votum ineundi matrimonium eſt validum in illis, quibus ſalubrius iudicatur, fore vt matrimonium ob incontinentiam, ineant; eo quod ſit de meliori bono reſpectu vouentis: ergo prædicta vota huic contraria, ſunt de minori bono reſpectu illius vouentis: ergo irrita; patet, quia duæ res contradictoriæ nequeunt in eodem, legitima materia eſſe, & pro eodem tempore.

Secundò, quia votum caſtitatis, vel Religionis, &c. factum ab eo, quem carnis moleſtiæ, & frequentes ruinæ antecedunt, non eſt de materia ſatis idonea, & iuſta; imò potius, contra conſilium D. Pauli. 1. Cor. 7. dicentis: *Quod ſi non ſe continent, nubant: melius eſt enim nubere, quàm vri*: ergo non poteſt eſſe validum. Propter hæc argumenta, hanc tuentur ſententiam Valentia 2.2. *diſputat.6.quæſt.6.punct.2 diff.*4. & expreſſius Petr. de Ledeſma 2. *tom. ſumm. tractatu* 10. *cap.2. dub.*1. per hæc verba: Lo ſexto digo: Si Pedro ſe ſiente muy flaco, y con mucho peligro de ofender a Dios en materia de carne, no eſta obligado a cumplir el voto ſimple que haze de Religion, preſumiendo de ſi, moralmente hablando, que la Religion por la imperfection ſuya le ha de ſer de mas daño, que prouecho. Mas eſtarà obligado à pedir diſpenſacion del tel voto, como enſeña S. Thomas, tratando de eſta materia. Mas ſi haze voto ſolemne de Religion, es valido el voto, y obligatorio. Y no ſolo eſta obligado a no pedir diſpenſacion del tal voto, ſino a cumplille de echo. Eſta dotrina ſe ſaca, caſi claramente de S. Thomas y de Caietano en el lugar poco ha citado (*Videlicet*. 2.2. *quæſt.* 88. *art.*2. *ad* 3.) Prueuaſe lo primero, quanto à la primera parte. Solo el acto de virtud es legitima materia del voto, como ya eſtà declarado, a cerca de la primera concluſion de eſte capitulo. Y en nueſtro caſo el tal voto, conſiderado en tal indiuiduo, dexa de ſer acto de virtud, y redunda en daño eſpiritual del que le haze: luedo no es valido. Lo ſegundo, ſe prueua. El voto ſe deue hazer de lo que es mas vtil, y prouechoſo al alma del que le haze, como conſta de ſu definicion y de la doctrina de todos; y en nueſtro caſo, no ſe halla eſto, como conſta de ſus terminos; Luego no es valido el tal voto. Huc vſque Petrus. Cuius ſententiam ſequitur Bonac. *to.*2. *diſput.*4. *quæſt.*2. *punct.*1. *num.*26. Addens etiam cum illo, teneri nihilominus vouens petere diſpenſationem, antequam matrimonium ineat. Horum autem Authorum ſententiam eſſe probabilem aperte docet Homobonus (vt refert Diana) *in conſult. moral. volum.*1. *part.*2. *reſponſ.* 28. & Trullench *lib.*2. *in Decalog. capite* 2. *dub* 5. *num.*18. Vbi ſolum dicit, contrariam, ſententiam forte eſſe veriorem.

Idem fortè docerent authores huius ſententiæ, in caſu, quo, alicui, dictis tribus votis, aut aliquo eorum emiſſis, conſultius eſſet, ob frequentes carnis tentationes; & lapſum in res venereas ſuperuenientes, matrimonium contrahere. Tum: quia quando, ei, qui vouit, conſtat aliquid eſſe melius, quam præteritam voti materiam, poteſt propria authoritate à voto recedere, & in dictam meliorem materiam commutare: at huic conſtat, ſalubrius, & melius fore matrimonium: ergo in illud poteſt dicta vota commutare. Tum etiam quia, quod ante emiſſum votum efficit, vt res promiſſa ſit inepta voti materia; ſi, eo emiſſo, ſuperuenit, tollit voti obligationem: at ſic eſt, quod in ſententia horum Doctorum, frequentes lapſus in venerem irritant vota Religionis, Caſtitatis, &c. ſubſequentia: ergo idemmet lapſus irritabunt eadem vota antecedentia: ergo, &c. Sanchez, vbi infra, ingenue fatetur hæc argumenta eſſe fortiſſima, & ſpeculatiue conuincere.

Affirmatiuam nihilominus ſententiam, videlicet, & talia vota eſſe valida, & vere matrimonium impedire, nec poſſe abſque eorum diſpenſatione matrimonium contrahere quem; tenent communiter Doctores, quos ipſe ſequitur *lib.*7. *de matrim. diſp.* 11. *numero* 8. dicens, hanc ſententiam eſſe certiſſimam. Idem poſtea docuit (licet mitius) *in ſum. lib.* 4. *cap.*8. *num.*10. Vbi, propoſita contraria ſententia, & argumentis à nobis pro ea factis, in hæc prorumpit verba: Fateor argumenta hæc fortiſſima eſſe, & ſpeculatiue perſuadere intentum. At practicè neutrum aſſerere auderem, ſed dicendum eſt valere ea vota emiſſa ab eam incontinentiam patienti; & a fortiori quando illis emiſſis hæc ſuperuenit, non ceſſare eorum obligationem. Ducor: quia oppoſitum aſſerere video eſſe contra communem Eccleſiæ vſum; quantumuis enim quis carnis illecebris vexetur, & incontinens ſit, ſi voto caſtitatis ſe deuinciat, aut antea deuinxerit, ſolet à Pontifice diſpenſationem impetrare, nec illi conceditur, niſi rigidiſſima commutatione iniuncta. Nec credo virum aliquem doctum, & pium auſum fuiſſe hunc ab ea obligatione eximere. Huc vſque Doctiſſimus Sanchez. Cuius ſententiam ſequitur Baſilius *libro* 6. *de matrim. cap.* 12. *num.* 2. ſic dicens: Ex his colligitur primo, eum qui huiuſmodi votis tenetur, ſine eorum diſpenſatione non poſſe contrahere matrimonium, cum certa ſit obligatio voti impediens matrimonium. Quod verum eſt, quantumuis ſtimulis carnis vrgeatur; ea enim moleſtia non liberat illum obligatione voti, ſed reddit cauſam diſpenſationis, atque ita in hac ſpecie docet Thomas Sanchez *diſp.* 11. *num.*8. Sic ille. Et antea, Suarez *lib.*4. *de voto cap.*19. *num.*9. dicens eſſe doctrinam communem. Diana, & Trullench, *locis citatis*.

Ego in hac difficillima quæſtione, quid ſentiam (quamuis, vt verum fatear, cum timore) dicam. Reſpondeo ergo dicendum: Quod ex duabus relatis ſententiis; *Prima*, ſit probabilior ſpeculatiuè: *Secunda*, vero, practice. Primam partem huius reſponſionis probant argumenta pro prima ſententia facta, quia certe, vt fatetur Sanchez, fortiſſima ſunt, & perſuadent ſpeculatiue. prædicta vota facta ab eo, cui ſalubrius, & melius eſt, ob incontinentiam antecedentem, aut ſuperuenientem, matrimonium contrahere, eſſe irrita, & inualida, & conſequenter poſſe abſque vlla diſpenſatione, licite matrimonium inire. Inintelligibile namque eſt (vt bene Sanchez aduertit) id quod Petrus de Ledeſma, & Bonacina, docent, nempe, prædicta vota facta in propoſito caſu, eſſe inualida, & irrita, teneri tamen vouens diſpenſationem petere, antequam matrimonium ineat. Si enim vota ſunt irrita, & inualida, certe diſpenſatione non egent; & ſi egent nullo modo erunt inualida: ergo ſpeculatiue, probabilior eſt.

Secundam vero partem reſponſionis, clare probat perpetua praxis Eccleſiæ, & authoritas omnium Doctorum, affirmantium, ſecundam ſententiam eſſe in praxi communem: ergo hæc in praxi certa fere, aut ad minus longe probabilior, aut verior eſt, & ſine dubio tenenda. Lege Dianam *part.* 10. *tract.* 11. *reſol.*47.

QVÆSTIO

Digitized by Google

Qvæstio III.

An prima ſententia, ex duabus nuper relatis, ſit etiam practicè, aliquo modo, probabilis, & tuto amplecti poßit?

NEgauit forſitan, & non inconſequenter, Sanchez. Quia exiſtimat, poſſe ſtare aliquam opinionem eſſe probabilem ſpeculatiuè, & in praxi, tuto amplecti non poſſe. Sic enim ſentit *lib. 7. de matrim. diſp.* 32. (non 7. vt habet Diana in impreſſione Matritenſi) *num.* 17. *in fine.* vbi docet ſententiam aſſerentem; fœminas quinquagenarias eſſe à ieiunio liberas, eſſe quidem probabilem, ſpeculatiuè loquendo; at in praxi non eſſe tutam. Pro hac ſententia, legatur Granados 1. 2. *tractat.* 12. *diſputat.* 4. *sect.* 4. *num.* 32.

Sed ego probabiliter reſpondeo: eſſe prædictam opinionem, practice etiam loquendo, aliqualiter probabilem, tutóque amplecti poſſe: Ratio eſt, quia probabile eſt (quidquid immerito dubitet Diana 2. *par. tract.* 13. *reſol.* 12. & dubitando, aliorum remittat iudicio) quod id, quod hic, & nunc, eſt ſpeculatiuè probabile, ſit etiam practicè, vt doctè, & latè probat Sancius *in ſelectis diſp.* 44. *num.* 63. *& diſp.* 54. *n.* 11. quem poſtea ſecuti ſunt Diana *loc. cit. reſolut.* 5. (licèt ſtatim *reſol.* 12. *cit.* adhuc de probabilitate præfatæ propoſitionis dubitet) & Machado *tom.* 1. *ſumma diſcurſu practico art.* 4. §. 2. at ſic eſt, quod prædicta opinio aſſerens, vota Religionis, caſtitatis, &c. facta ab eo, cui melius, & ſalubrius eſt matrimonium, eſſe irrita, & inualida, eſt hic, & nunc ſpeculatiue probabilis, & ſatis (vt ingenuè fatetur Thomas Sanchez) ergo hic, & nunc, talis opinio, etiam, practicè erit probabilis: ergo tuto amplecti poteſt ab eo, cui ſalubrius eſt matrimonium, quam, ob ſuam incontinentiam, ſunt vota Religionis, vel caſtitatis, &c. ergo abſque diſpenſatione poterit matrimonium inire. Sic expreſſe tenuit præfatus Ioan. Sancius de hac re ab amico, in caſu occurrenti, conſultus.

Nec ex hac opinione ſequi poſſunt inconuenientia aliqua, malave, aut ſcandala, quæ ex aliis opinionibus, circa materiam grauiſſimam verſantibus, ſequi non poſſunt. Poſſunt etenim ab omnibus, & tam ab aliis, quàm ab iſta, oriri, ſi circunſtantiæ requiſitæ non obſeruentur. Minimè vero, ſi tales ſeruentur circunſtantiæ. Quarum vna in præſentiarum erit, ſi non cuiuſcumque iudicio, quantumuis moraliter certo, relinquatur; an vouenti omnibus conſideratis, hic, & nunc ſit expedientius, & ſalubrius matrimonium; ſed maturo iudicio pij, & prudentis confeſſarij. Lege, me citato Dianam *par.* 10. *tract.* 11. *reſol.* 47.

Qvæstio IV.

An peccet mortaliter ſcienter contrahens cum habente votum caſtitatis?

REſpondeo: peccare. Primò, quia cooperatur alterius peccato. Secundò: quia cum votum illud ſit matrimonij impedimentum, quod inter duos neceſſariò debet conſiſtere, vtrumque contrahentem afficit: ergo. Sic expreſſe Sanchez *lib.* 7. *de matr. diſp.* 11. *num.* 11. & penes ipſum, Nauar. *cap.* 22. *num.* 73. Aſtenſis, Sylueſter, Veracruz, & alij, Baſilius *lib.* 6. *de matrim. cap.* 12 *num.* 3. Qui idem dicunt, de contrahente cum habenti votum Religionis, aut Ordinis Sacri aſſumendi, aut non ineundi matrimonium. Quia eadem eſt ratio, cum ſimiliter impediant matrimonium.

Qvæstio V.

An habenti votum caſtitatis, vel Religionis, vel non nubenti, &c. & interroganti, an valeat matrimonium cum his votis celebratum, deneganda ſit reſponſio?

AFfirmant: denegandum eſſe reſponſionem ſub culpa lethali; quia ſi reſpondetur, inualidum eſſe, eſt mendacium, ſi autem validum, præbebitur occaſio ineundi matrimonium cum peccato mortali, Hoſtienſ. *in ſum. tit. de voto,* §. *Quot ſunt ſpecies votorum n.* 5. Albericus *in ſuo diction. lit. I. verb. impedimentum* 4. Aſtenſ. 2. *par. ſum. lib.* 8 *tit.* 16. *art. vnic. q.* 9. Greg. Lop. *l.* 2. *verb. Tan tenudo tit.* 8. *p.* 1. D. Anton. 3. *p. tit.* 1. *c.* 16. §. 1. Vega 2. *tom. ſum. c.* 129. *caſu* 13. & penes ipſum, *Sum. Confeſſor. lib. . tit.* 8. *q.* 21. & alij.

Alij verò reſpondent: nullomodo teneri denegare reſponſionem: ſed debere interrogatum eludere in primis interrogantem, cauta reſponſione, reſpondereque illi verbis ambiguis, aut cum æquiuocatione, ne detur occaſio ruinæ, & ſcandali: Quod ſi nequeat illum eludere, poteſt optimè illi veritatem aperire, explicata tamen prius grauitate delicti, & ſacrilegij, quod admittitur ab eo, qui cum præfatis votis audet matrimonium contrahere. Sic Sanch. *loc. cit. n.* 12. Gutier. *de matr. c.* 85 *num.* 5. Ægid. *diſp.* 30. *dub.* 3. *num.* 32. Reginald. *lib.* 31. *c.* 24. *n.* 186. Quos refert, & ſequitur Bonac. *q.* 3. *de matr. punct.* 14. *n.* 8. & communis.

Sed ego probabiliùs, abſolutè reſpondeo: poſſe reſponderi; matrimonium quidem validè contrahi, cum peccato tamen grauiſſimo. Sic Baſilius *lib.* 6. *de matrim. cap.* 12. *num.* 12. per hæc verba: Interroganti, quid res habeat in hac re; an ſcilicet contrahere poſſit, qui impeditus voto eſt, nec damnum aliud intulit, poſſe reſponderi, matrimonium cum peccato contrahi, validè tamen; nec in hoc ſcrupulus vllus eſt. Parum enim refert, quod alius ex eo ſumat occaſionem contrahendi cum peccato, & aliàs idem damnum ſequitur, ſi ea doctrina materna lingua ſcribatur, in qua addiſcere poſſint contrahentes. Sic ille.

Qvæstio VI.

An, qui ligatus caſtitatis voto matrimonium inijt, teneatur, ante conſummationem matrimonij, Religionem ingredi, vt ſuum votum ſeruet?

AFfirmat Azor 1. *par. inſtit. moral.* 11. *cap.* 19. *quæſt.* 20. §. *Sed dubia quæſtionis eſt.*

Sed longè probabiliùs reſpondeo: non teneri Religionem ingredi; quia durum eſt illum in tam arctas redigere anguſtias, vt ſuum votum obſeruet. Sic Sot. *in* 40. *diſt.* 38. *quæſt.* 2. *articul.* 1. Candidus *diſquiſ.* 27. *dub.* 20. & alij.

Qvæstio VII.

An habenti votum caſtitatis, vel alia matrimonio obſtantia, liceat ſuadere, vt matrimonium ineat, quando paßim in venerea labitur?

NEgant id licere Aſtenſis *loc. cit. q.* 10. Hoſtienſ. & Gregor. Lopez *locis citat.* & Sylueſter *matrim.* 7. *quæſt.* 5. *dicto* 9.

Sed probabiliùs reſpondeo: licere; caſu, quo eo voto ligatus, ita malo inhæret, vt nec diſpenſationem petere vellet, nec à venereis deſiſtere. Sic Baſilius *loc. cit. n.* 13. per hæc verba: Alterū eſt; homini, qui tenetur voto caſtitatis, parato plura cōmittere peccata contra votū

Digitized by Google

pro fragilitate ſua, ſi alia via citò illi ſuccurri non poſſit, poſſe conſuli tanquam minus malum, vt contrahat matrimonium, cum in eo contrahendo, vnum tantum peccatum committat, vitet plurima, & poſt contractum matrimonium facilis ſit impetratio diſpenſationis voti in ordine ad petendum debitum. Quæ doctrina ex illa generali deducitur, qua docetur, poſſe conſuli minus malum ad euitandum maius, ei, qui paratus eſt maius peccatum committere, de quo iam dixi *ſupra lib.*5. Huc vſque Baſilius, & ante illum, ſuus amicus Sanchez *lib.7. diſp.*11.*n.*29. & alij penes ipſum. An verò his aſtrictus votis, licitè poſſit matrimonium inire, animo tranſeundi ad religionem, ante conſummationem matrimonij diximus ſup. *diſp.* 2.*à q.*1. vbi de aliis ad hæc concernentia quæſtionibus egimus.

§. VI.

De Impedimento, quod oritur ex inceſtu.

QVÆSTIO PRIMA.

Quid ſit crimen inceſtus; & an impediat omne matrimonium?

RESpondeo: quòd crimen inceſtus, nil aliud; impræſentiarum, ſit: quam fornicatio alterius cum conſanguinea ſua, vel alterius coniugis, hoc eſt, affini in gradu prohibitio. Crimen autem inceſtus, olim ſeueriſſimis pœnis vindicatum eſt, inter alias, illa, vt ſcilicet, inceſtuoſi ſpe coniugij priuarentur, & illis interdiceretur matrimonium. Sic habetur *in cap. concubuiſti, & cap. Quadam cum fratre viri, cap. ſi quis viduam, cap. Qui dormierit, & cap. ſi quis cum nouerca,* 32.*q.*7.*cap. intellectum, cap. ſi quis cum duabus.* 34. *q.* 1. de quo latè, & optimè Baſilius *lib.6. de matrim. cap.*13. *num.*2. *&* 3. & omnes Doctores.

QVÆSTIO II.

An inceſtus viri cum conſanguineis vxoris, non ſolum impediat, ſed etiam dirimat matrimonium ratum non conſummatum?

AFfirmant duo Concilia (ſeu potius conciliabula) tempore Nicolaí. I. nempe Concilia Metenſe, & Aquiſgranenſe; quæ Lotharium Regem à vinculo matrimonij cum Theutperga contracto liberum declararunt, eo quod illam poſt matrimonium ſe Lotharij fratri dicerent commiſcuiſſe. Affirmarunt etiam alij, quos tacito nomine refert, nec improbat, Gloſſa *cap. Si quis cum duabus, Verb. Pœnitentiam,* 33. *quæſt.* 2.

Sed certiſſimè omnino reſpondeo: dictum crimen inceſtus, ſolum impedire; non dirimere, matrimonium. Quia nullus eſt textus, qui id eſſe impedimentum dirimens decernat. Sic tenuit Concilium Romanum III. Sub Nicolao I. Vbi reprobata ſunt præfata duo conciliabula. Et tenent vniuerſi Doctores. Legantur Sanchez *lib.7. de matrim. diſp.* 15.*num.* 1. & Baſilius *lib.6.de matrim.cap.*13.*num.*4.*&* 5.

QVÆSTIO III.

An etiam fœmina, quæ cum conſanguineis viri inceſtum committit, teneatur hoc impedimento, & interdicatur coniugio?

REſpondeo affirmatiuè, quia ſic expreſſe deciditur *in cap. ſi quis viduam.* 32. *quæſt.*7. ibi. *Aut ſi qua cum duobus fratribus, aut patre, & filio, & cap. ſi quis cum matre* 34. *quæſt.* 2. & alibi. Vbi eadem ponitur pœna fœminæ, quæ duobus fratribus, vel patri, & filio copulata fuit. Sic Sanchez *loc. cit. num.*2. & penes ipſum, Palud. Petrus Soto, Gutierrez, Toledo, & alij, Baſilius *loc. cit. num.6.* vbi ait hanc doctrinam fruſtra à nonnullis in dubium reuocare.

QVÆSTIO IV.

An hoc impedimentum inceſtus oriatur ex coniunctione cum conſanguineis, vſque ad quartum gradum?

AFfirmant Aſtenſis 2. *part. ſum. lib.* 8.*tit.* 10.*ar.*1. Gutiert. *lib.*1. *quæſt. canon. cap.*23. *num.*5. Toledo *lib.7. ſum. cap.* 15. *num.*2. & Bonacina *quæſt.* 3. *matrim. punct.*14. *num.*10. Ita dicens: Primum crimen eſt inceſtus, qui in præſenti eſt fornicatio cum affine in gradu prohibito, vnde vir qui ſcienter commiſit inceſtum cum affine; id eſt, cum conſanguinea vxoris vſque ad quartum gradum, & vxor, quæ copulam habet cum conſanguineo viri vſque ad quartum gradum, non poteſt, mortuo altero coniuge, contrahere matrimonium, quamuis inceſtus ſit occultus. Ita ille.

Sed certiſſimè reſpondeo: non oriri dictum impedimentum; niſi ex inceſtu habito cum conſanguineis coniugis intra ſecundum gradum; quia ſic decretum eſt (etiam ante Tridentinum, quidquid dicat Sanchez) per Alexand. III. in Append. Lateran. *pap.6. cap.*15.*& par.*12.*cap.*1. vt refert Baſilius *loc. cit.num.*8. & nouiſſimè per Trident. *ſeſſ.* 24. *de matrim. cap.*4. & tenet Ouandus, Sà, & Vitualdus, quos refert, & ſequitur Sanchez *loc.cit.num.*4. Baſilius *loc. cit.* Sic dicens: Quarto obſeruandum eſt, hoc impedimentum inceſtus, non oriri ex coniunctione cum qualibet conſanguinea vxoris, vel viri, ſed tantum cum ea, quæ eſſet in primo, vel ſecundo gradu, tam lineæ tranſuerſalis, quàm rectæ. Quare ſi ea fœmina eſt in tertio gradu, non oritur ex eo inceſtu, eiuſmodi impedimentum. Quod ita plane aſſeritur à Pontificibus, & Conciliis, vt valdè mirer nonnullus Doctores aliter ſenſiſſe. Sic Baſilius.

QVÆSTIO V.

An hoc impedimentum, etiam oriatur ex inceſtu cum propriis conſanguineis, intra dictos gradus?

NEgant oriri, eo quod Canones, qui id impedimentum ſtatuunt, non loquuntur expreſſe de inceſtu cum conſanguineis propriis, D. Anton. Roſella, Sylueſter, Caiet. Henriquez, Toledo, & alij vſque ad viginti Doctores, quos citat, & ſequitur Sanchez *lib.7. diſp.*15. *num.6.* Bonacina *loc. cit.* Candidus *diſquiſ.*28. *art.* 16.

Sed probabiliùs reſpondeo: etiam oriri. Quia ſic clarè deducitur *ex cap. de inceſtis,* 35. *quæſt.*3. *cap. ſi quis viduam.*32. *quæſt.*7. *cap.ſi duo.*35. *quæſt.6.* vt probat Baſilius *lib.6.cap.* 13. *num.*10. Sic ipſe, & antea Nauar. *in ſum.cap.* 22.*num.*74. *& lib.*4. *conſil. tit. qui cognouit conſang. conſil.*1. *num.*2. Sotus *in* 4. *diſt.* 37. *quæſt. vnic. art.*1. *poſt.*1. *concl.* Rodriguez *tom.* 1. *ſum. cap.* 229.*concl.*3. *num.*3. Vega 2. *tom. ſum. cap.*5.*caſu* 3. & alij plures penes Sanchez *loc.cit. num.*15. qui dicit hanc ſententiam eſſe valde probabilem. Rebellus *par.* 2. *lib.*3. *quæſt.*18. *num.*7. *pag. mihi* 359.

Digitized by Google

QVÆSTIO VI.

An, vt inceſtus impediat matrimonium, debeat neceſſario eſſe publicus?

NEgant Gloſſa *in cap. Qui dormierit. verb. Neutram.* 32. *quæſt.* 7. Caſtro *lib.* 2. *de lege pœnali cap.* 5. §. *Rurſus quinto.* Et Gutierrez *lib.*1. *quæſt.can. cap.*23.*num.*8. quos citat, & ſequitur Sanchez *lib.*7. *diſp.*15.*n.*13. Bonac. *q.*3. *punct.* 14 *num.* 9. Rebellus *loc. cit. num.*9. & alij; docentes, ſufficere inceſtum occultum eſſe. Quia contrarium nullo iure probari poteſt.

Sed probabiliùs reſpondeo: debere neceſſario eſſe publicum, vt matrimonium impediat; Quia id expreſſè definiuit Alexand. III. *in Append. Lateran. par.* 11. *cap.*1.5.& 7.& *p.*50. *cap.*4. Cuius verba refert Baſil. Sic ipſe *loc.cit.n.*9. dicens, contrariam ſententiam eſſe contra manifeſtas Pontificum deciſiones. Angel. *verb. Inceſtus, num.*4. Sà, *ver.matr.vbi de impedim.impedient.n.*7. Ludou. Lop. 1 *par.inſtruct.c.*296. *Nunc ſupereſt.* & alij.

QVÆSTIO VII.

An inceſtus commiſſus cum conſanguineis vxoris defunctæ, matrimonium etiam impediat?

NEgant Sotus *in* 4. *diſt.* 57.*q. vnic. art.* 1. *poſt.*1. *concl.* Cordub.*lib.*1.*quæſt.*12.*art.*1. Henriq.*lib.*12. *cap.*2.*num.*1. & penes ipſum Nauar. *cap.*22.*n.*75. §.3. Speculum, Armilla, Angel. & Sarmiento. Sed hic Author pro oppoſita ſententia refertur à Thoma Sanchez, *vt infra.* Tenet etiam Candid. *diſquiſ.*28.*art.*16. Viuald. *in ſuo candelab. vbi de matr. num.*96. Sà, *loc. cit.* Vega *loc.cit.caſu* 2. (dicens eſſe omnium) & alij, exiſtimantes nullum ex tali inceſtu oriri impedimentum.

Sed longè multò probabiliùs, reſpondeo: etiam impedire matrimonium, quia tunc vere inceſtus reperitur. Et vltra hoc, expreſſus eſt textus id decidens, *c. Tranſmiſſæ, de eo, qui cognouit conſang.* Sic Petrus Ledeſma, dicens rem eſſe certiſſimam, *de matr. q.*58. *art.*4. *dub.*1. Palud. Gabriel, Gaëta, Sarmiento, & Ouandus, quos refert, & ſequitur Sanchez *loc. cit. num.* 12. Baſil. *lib.*6.*de matrim. c.*13. *num.*7. Rebellus *loc. cit. num.* 10.

§. VII.

De Raptus ſponſatæ impedimento.

QVÆSTIO PRIMA.

An Raptus alienæ ſponſæ impediat matrimonium?

REſpondeo: impedire: ita vt raptorem, nec cum rapta (vt ſupra iam eſt habitum) nec cum quacumque alia matrimonium inire poſſit, licèt cum hac non dirimatur matrimonium contractum. Sic enim deciditur *in c. ſtatutum* 27.*q.*2.& bene. Quia, qui alienum matrimonium perturbare auſus eſt, iure proprij contrahendi merito priuatur. Sic Sotus *loc.cit.* Palud. Caiet. & alij, quos affert, & ſequitur Sanch. *lib.*7. *diſp.*12.*num.*43.& 44. Baſilius *loc.cit. c.*14.*n.*3. Bonac. *q.*3.*punct.*14.*n.*13. Rebellus *loc.cit. num.*4. & omnes, idem docentes de ſponſa rapta, ſi ipſa poſtea raptori conſentiat, quod videlicet, non poſſit alio matrimonio copulari.

QVÆSTIO II.

An hoc impedimentum incurrat, qui ſponſam ſolum de futuro rapit?

AFfirmant Bonac. *loc.cit.num.*13. qui pro hac parte citat Nauarrum *in ſum. c.*22. *n.*74. Speculum 1.*p. art.*25. Rebellum *loc.cit.* Henriq.*lib.*12.*c.*2. Sanch. *lib.*7.*diſp.*12.*n.*43 Gutier. *c.*86.*n.*5. & Ægidium *n.*25. Sed ex his Authoribus, nec Nauarrus, nec Henriquez, nec Sanchez (adminus) hanc partem docent. Bene tamen Rebellus, *loc.cit.* per hæc verba: Qui alienam, ſiue virgo, ſiue corrupta ſit, ſponſam, ſiue per verba de futuro, ſiue de præſenti, hoc eſt, vxorem, rapuit, in pœnam criminis prohibetur, non ſolum eandem ducere, prohibitione dirimente; ſed etiam quamcumque aliam, cum qua tamen non dirimetur matrimonium. Ita ille. Candidus *diſquiſ.*28.*art.*16.

Sed probabiliùs reſpondeo: non incurrere niſi illum, qui rapit alienam de præſenti ſponſam, id eſt, vxorem alienam; quia cum hæc lex ſit pœnalis, & odioſa, extendi non debet ad rapientem ſponſam de futuro. Sic Sanchez *diſp.* 12. *cit. num.* 45. & penes ipſum, Paludan. *diſt.* 34. *quæſt.*1. *art.*2. *num.*13. Baſil. *lib.*6. *cap.*14. *n.*3. dicens, oppoſitum nullum habere fundamentum, & alij.

§ VIII.

De Impedimento vxoricidij, ſeu homicidij vxoris propriæ.

QVÆSTIO PRIMA.

An vxoricidium, ſit crimen impediens quodcumque matrimonium?

REſpondeo: eſſe crimen impediens, ne maritus aliam ducere poſſit vxorem; Quia ſic expreſſè habetur *in cap. interfectores*, 33. *q.*2.& *c. Admonere*, & *c. Quicumque* eadem cauſa, & quæſt. Sic D.Thom. *in* 4.*diſt.*37.*q.*2.*art.*2. Sanch. *lib.*7.*de matr.diſp.*16.*n.*1. Baſil.*loc.cit.n.*2.& omnes.

QVÆSTIO II.

An hoc impedimentum matrimonij incurrat vir, qui vxorem, in flagranti delicto adulterij deprehenſam, propria authoritate occidit?

NEgant incurrere, Palud. *in* 4. *diſt.* 34. *q.*1. *art.*2. *num.*13. Speculum 1.*par.art.*24. Sà, *de impedim. non dirim. n.*6. quos omnes refert, & ſequitur Bonac. *q.*3. *de matr. punct.*14. *num.*16. Quamuis hic Author citet Paludanum *in diſp.*57.*q.*22. Sed male, vt vides.

Sed longè multò probabiliùs reſpondeo: incurrere, quia quamuis leges ciuiles prædictum delictum impune dimittant: Sed non ſic ius Canonicum; hoc enim, ſpectans culpam mortalem in ea occiſione repertam, eam minimè permittit, ſed punit. Sic colligitur *ex cap. Quicumque cit.* quod eſt Pij Pontificis, vbi hæc verba habentur: *Quicumque propriam vxorem, abſque lege, vel ſine cauſa, & certa probatione interfecerit, aliamque duxerit vxorem, publicam agat pœnitentiam.* Vbi notanda ſunt illa verba, *abſque certa probatione.* Sic docent D. Thom. *diſt.*37.*q.*2. *art.*2. & *ibi.* D. Bonau. *art.* 2. *quæſt.*3. Durand. *quæſt.*2.*art.*2.*num.*6. Paludan. (ſibi contrarius) *q.*2.*art.*2.*n.*9. Henriquez *lib.*12. *cap.*2.*n* 1. & *cap.*14. *num.*2. Rodriguez *tom.*1. *cap.*229.*num.*4. Vega *tom.*4. *cap.* 34. *caſu* 74. Petrus Sotus, Barthol. de Ledeſma,

Digitized by Google

Sotus, & alij, quos citat, & ſequitur Sanchez *loc.cit. num.* 2. Baſilius *cap.* 14. *cit. num.*2. Rebellus *lib.*3.*cit. quaſt.*18.*num.*5.

QVÆSTIO III.

An etiam dictum impedimentum incurrat, caſu quo vir non propria authoritate, ſed iudicis, adulteram vxorem necet?

AFfirmant adhuc, Ouandus *in* 4. *diſt.*37.*diſp.vnica, fine.* Eo quòd ius Canonicum indiſtinctè loquatur, nec tradat adulteram viro necandam, ſed ius ciuile.

Sed certiſſimè reſpondeo: nec incurrere, quia in eo euentu, culpa abeſt: at ſine culpa nemo pœnam incurrere debet: ergo. Sic colligitur clarè ex verbis Pij Pontificis nuper allatis:ibi; *abſque lege, abſque certa probatione* Et tenent D.Thom. *in add. quaſt.*60. *art.* 1. Sanchez, Baſilius, Henriquez, Vega, Rodriguez, *loc.cit.* à fortiori, Palud. Speculum, Sà, & Bonac. nuper citati.

QVÆSTIO IV.

An idem impedimentum matrimonij incurrat vxor, maritum ſuum interficiens?

AFfirmant Nauarrus *cap.* 22. *numero* 74. Sotus *diſt.* 37. *quaſt. vnica artic.* 1. Henriquez *lib.* 12. *cap.* 2. *num.* 1. Palac. Ludouicus Lopez, Viualdus Viguerius, & alij, quos refert Sanchez *loc. cit. num.* 5. Quibus addi poſſunt Baſilius *lib.*6. *de matrim. cap.* 14.*num.* 2. Rebellus *loc.cit.quaſt.*18. *num.*5. Gutierrez *cap.* 88. *num.*4. & alij. Et licèt hæc opino ſit valdè probabilis:

Sed probabiliùs adhuc reſpondeo: non incurrere, quia Canones hoc impedimentum ſtatuentes, ſolum de vxoricidio loquuntur. Adde, quòd de viricidio, non eſt eadem ratio, quia viricidium eſt rariſſimum, & vxores non ſunt pronæ ad id: imo ſunt timidæ: at vero vxoricidium eſt frequens, virique ſunt audaciores, & procliuiores ad id delictum perpetrandum: Quamobrem ad virorum audaciam, & inclinationem cohibendam, ius canonicum pœnam hanc ſtatuit viro interficienti vxorem; non autem è contra, vxori virum necanti. Sic Sylueſter, *matrim.*7. *quæſtione 6. dicto* 1. Armilla, *matrimonium num.* 58. Toledo *lib.* 7. *cap.* 15. *num* 3. Sà, *loc.cit. numero* 6. Veracruz, & alij, quos refert, & ſequitur Sanchez *diſputat.* 16. *cit. num.* 6. Candidus *loc.cit.* Bonacina *loc.cit.num.*13. *Qui num.*14. bene aduertit differentiam inter crimen homicidij dirimens matrimonium & inter crimen homicidij tantummodo impediens, quod illud, non ſolum inducit impedimentum quando vir occidit vxorem; verum etiam quando vxor occidit maritum; quod non accidit in præſenti crimine, quidquid velint Authores ſententiæ oppoſitæ. Nec textus, quos pro ſe adducit Baſilius, videlicet, *text. in cap.* 1. *de diuortiis. Et text. Si qua mulier.* 31. *quaſt.* 1. illum iuuant, nam expreſſiſſimè loquuntur de homicidio dirimente matrimonium.

***

§. IX.

De Impedimento Præsbytercidij, ſeu homicidij Sacerdotis.

QVÆSTIO PRIMA.

An Presbytercidium impediat matrimonium?

REſpondeo: impedire, quia ita deciditur *in cap. Qui Presbyterum, de pœnit. & remiſſion.* & tenent Panormit. ibidem. Nauar. *cap.*22. *num.*74. Baſil. *lib.*6. *cap.*14. *num.* 3. Rebell. *quaſt.*18. *cit. num.*6. Bonac. *loc.cit.num.*18. Sà, *loc.cit.num.*9. Toledo *lib.*7. *ſum. cap.*19. & communis.

Addit Baſilius *loc. cit. num.* 1. Idem dicendum eſſe de crimine parricidij, matricidij, & fratricidij, quod ſcilicet, ſit impedimens matrimonium. Legatur.

QVÆSTIO II.

An quilibet homicida Presbyteri, etiam non conuictus in iudicio, hac pœna plectatur?

AFfirmant Viuald. *in candel.* 1.*par. vbi de matr. num.*105. Henriq. *lib.* 12. *de matr.cap.*2. *num.*1. & inclinat Nauar. *loc.cit.*

Sed probabiliùs reſpondeo: non plecti dicta pœna, niſi in caſu, quo interfector de crimine ſit in foro contentioſo conuictus; quia id exigitur clarè *in cap. Quicumque citato.* Et ſic ſentiunt Abbas, & Hoſtienſ. *ibid.* Sotus, Sà, Toledo, & alij quos citat, & ſequitur Sanch. *lib.*7. *diſp.*6.*num.*9. Baſil. *loc.cit.* Rebellus *loc.cit.num.*6. citans pro hac parte, haud bene, Nauarrum, Bonacinam, & Candid. *locis cit.*

§. X.

De Impedimento proueniente ex ſuſceptione filij in Baptiſmo, aut Confirmatione.

QVÆSTIO VNICA.

An, qui ſit patrinus filij, vt priuet vxorem iure petendi debitum; poſſit, mortua vxore, ſecundò contrahere?

REſpondeo: non poſſe, quia in pœnam ſui delicti, non ſolum amittit ius petendi, exigendive debitum, quamuis reddere teneatur, ſed etiam interdicitur matrimonio, *ex can. de eo.* 30. *quaſt.* 1. Sic tenent omnes Doctores Baſil. *loc. cit. num.* 3. Bonac. *num.*17. Hurt. *diſp.* 25. *diff.* 1. Rebellus *quaſt.* 18. *cit. n.*18. Candid. *loc.cit.* & alij. Legatur Sanchez *lib.* 7. *de matrim. diſp.*6. *n.*8.

§. XI.

De Impedimento pœnitentiæ publicæ.

QVÆSTIO VNICA.

An pœnitentia publica matrimonium impediat?

REſpondeo: impedire, quamdiu ipſa durat: nam peracta pœnitentia, matrimonium conceditur. Sic habetur *in c. audiuimus. c. ſi quis, cum duobus ſequent.* 33. *q.*2. *in Concilio Arelatenſi* 2. *can.*21. *Toletano* 6. *c.*7. & tenent Palud. Durand. Sotus, Viguerius, & Sà, quos refert. & ſequitur Sanchez *lib.* 7. *diſput.* 6. *numero* 10. Baſil. *lib.* 6. *cap.*14. *num.* 3. Rebell. *quaſt.*18. *cit. n.*22. Huc reuocans impedimentum excommunicationis etiam minoris, quæ huius, & aliorum Sacramentorum, receptionem

Digitized by Google

receptionem impedit. Bonac. *num.* 19. & penes ipſum, Nauar. Petez, & Ægidius, Candid. Hurtado *loc. cit.* & omnes.

§. XII.

De impedimento coniugij cum moniali.

QVÆSTIO PRIMA.

An matrimonium, ſcienter cum moniali profeſſa contractum, matrimonium impediat?

RESpondeo impedire; vnde in hoc caſu contrahens, non ſolum inualidè contrahit cum moniali; verum etiam impeditur, ne cum alia poſſit contrahere. Sic deciditur *in can. Hi ergo. can. ſi quis.* 27. *q.* 7. & meritò profectò: quia delinquens in matrimonium ſponſæ Chriſti, indigens eſt matrimonio: quamuis ſi contrahat, factum teneat. Sic Sanch. Baſil. Bonac. Rebell. & alij, *loc. cit.* & omnes.

QVÆSTIO II.

An mortaliter delinquat, qui cum dictis impedimentis non dirimentibus, matrimonium contrahit?

AFfirmant Bonac. *q.* 3. *de matrim. punct.* 14. *n.* 21. qui pro ſua ſententia *citat.* Nauarr. *cap.* 22. *n.* 74. Syluest. *matr.* 8. *q.* 6. & Tolet. *lib.* 7. *cap.* 18. addit tamen, contrarium eſſe dicendum caſu, quo alicubi conſuetudo inualuerit, vt diſpenſatio dictorum impedimentorum non petatur, nec tranſgreſſores puniantur. Affirmat etiam, & abſolutè loquendo, Rebellus *lib.* 3. *cit. quaſt.* 18. *n.* 23. *fine.* dicens mortaliter delinquere illum, qui cum præfatis impedimentis contrahit, ante petitam, & obtentam eorum diſpenſationem: quia exiſtimat talia impedimenta adhuc vim habere.

Sed probabiliùs reſpondeo: non delinquere mortaliter; niſi ſolum illum, qui contrahit cum tribus impedimentis, nempe cum voto, ſponſalibus, vel interdicto. Quia cætera impedimenta in deſuetudinem abierunt, ideóque nullum erit mortale in iſtis criminibus ſine diſpenſatione contrahere. Quod enim maius ſignum (in Baſilius *loc. cit. n.* 4.) inductæ conſuetudinis, quod à longo tempore nunquam diſpenſatio petatur, neque Prælati de petenda diſpenſatione fideles vllo vmquam tempore monere curent, cum tamen ſatis veriſimile ſit eſſe huiuſmodi crimina. Sic Baſilius poſt Sanchez *diſp.* 17. *n.* 7. 8. *&* 9. Hurt. *loc. cit. fine.* per hæc verba: Ex dictis conſtat, iam nullum impedimentum tantum impediens iure poſitiuo ſtatutum perſeuerare; quia iam tantum impediunt ſponſalia, & votum, quæ ſuo iure naturali tantùm impediunt; prohibitio autem iudicis tantum impedit, quando apponitur à iudice. Sic ille, & alij.

Nec Nauarrus eſt pro Bonacina, nam potius eſt pro nobis, ait enim talia impedimenta deſuetudine ceſſaſſe per hæc verba: Tum quia videtur, quod conſuetudo non tantum id habeat, ſed quod etiam, nec à Papa, nec ab Epiſcopo petatur diſpenſatio quando cum illo impedimento aliud dirimens non concurrit, nondum enim adhuc in tanta ætate vidi, vel audiui id fieri. Sic Doctiſſimus, & excellentiſſimus Doctor Nauarrus *cap.* 22. *num. mihi.* 85. *fol.* 130. *alias num.* 75. Vnde meritò pro noſtra ſententia citatur à Thoma Sanchez, & Hurtado. Toletus autem licet Bonacinæ ſententiam tueri videatur; non facit id conſtanter, vt ipſe per hæc verba fatetur: Hæc ſunt crimina propter quæ homo à matrimonio contrahendo prohibetur. Armilla §. 60. putat hæc omnia non prohibere ſub mortali: ſed, vt iam dixi, non id auderem affirmare, non enim talis prohibitio fieret, & pro crimine tam graui, niſi obligaret ſub mortali. Vnde cùm ſciens quis contrahit, & abſque diſpenſatione, quam Epiſcopus poteſt dare, vix à peccato mortali excuſarem, quamuis non conſtanter affirmem. Sic Toletus.

DISPVTATIO XXIV.

De Diſpenſatione Impedimentorum Matrimonij.

QVÆSTIO PRIMA.

Quid ſit diſpenſatio in communi?

RESPONDEO: quòd Diſpenſatio, ſic ab aliquibus definiatur: *Eſt relaxatio iuris facta cum cognitione cauſæ, ab eo, qui poteſt relaxare.* Ita definiunt Innoc. Abbas, Nauar. Graffis, Rodrig. & alij, penes Sanch. *lib.* 8. *de matr. diſp.* 1. *num.* 2. cui, & meritò, non placet cum vera diſpenſatio, ſine cauſæ cognitione dari queat. Vnde,

Alij aliter diſpenſationem definiunt, videlicet; *Eſt iuris relaxatio facta ab habente poteſtatem relaxandi.* Sic Sanchez *loc. cit.* Ægid. *diſp.* 33. *dub.* 1. *num.* 1. & alij communiter. Et licèt bene,

Clariùs, & breuiùs ſic diſpenſationem definio: *Eſt iuris alicuius relaxatio.* Sic Baſil. *lib.* 8. *de matr. cap.* 1. *num.* 3. Vnde diſpenſare nihil aliud eſt, quam eximere aliquem ab obligatione alicuius legis, quæ & manet circa alios, & ipſum obligaret in eo caſu, niſi Princeps à dicta obligatione liberaret. Legantur Sanch. *loc. cit.* à *diſp.* 1. *vſque ad* 6. vbi latè de hac materia.

QVÆSTIO II.

An Pontifex diſpenſare poſſit in impedimentis, iure diuino, & naturali, matrimonium dirimentibus?

AFfirmant, penes Sanchez *lib.* 8. *diſp.* 6. *num.* 8. Milis, Loarez, Borgaſius, Angelus, & alij, defendentes poſſe, Pontificem in dictis impedimentis, in aliquo ſpeciali caſu, diſpenſare. Idem ſentit Henriquez *lib.* 12. *cap.* 1. *n.* 2. *&* *cap.* 9. *num.* 3. vbi ſic ait: Secundò in linea recta irritum videtur matrimonium inter auum, & neptem iure naturæ: & probabile eſt in quarto etiam gradu (non autem vlterius, aut in infinitum) ita tamen, vt à Chriſto ſit Papæ commiſſum diſpenſare inter auum, & neptem. Ita ille. Et apud illum Ledeſma *quaſt.* 57. *art.* 4. *concl.* 2. & alij. Quorum ſententiam eſſe probabilem clarè inſinuant Syluest. *verb. Papa quaſt.* 16. *&* 17. & Petr. Sotus *lect.* 11. *de matrim. ad finem*: cum tantum oppoſitam ſententiam, probabiliorem vocent. Quod notat Sanchez *loc. cit.*

Sed certiſſimè reſpondeo: non poſſe, quia certiſſimum eſt, nullam reliquiſſe Deum in Eccleſia facultatem in dictis impedimentis diſpenſandi. Ne ad plures, quam par erat, diſpenſationes, via aperiretur. Sic Sanchez *lib.* 8. *diſp.* 6. *num* 10. & penes ipſum, triginta tres Doctores. Baſilius. *lib.* 8. *cap.* 2. *num.* 2. *num.* 16. Bonacina *quaſt.* 3. *de matrim. punct.* 15. *num.* 1. Rebellus *lib.* 3. *quaſt.* 5. *ſect.* 4. *num.* 19. Cornejo *diſp.* 7. *dubit. vltimo pag.* 1024. Hurtado *diſput.* 26. *diff.* 1.

Digitized by Google

*diſſ.*1. Villalobos *tract.* 14. *diff.* 25. & omnes communiter. Qui autem ſint gradus irritantes matrimonium iure naturæ, non eſt facilè definiri. Legantur Sanchez *loc.cit. & lib.*7. *diſp.* 51. & Diana *par.*8. *tract.*1. *Reſol.*67. *& ſequent.*

QVÆSTIO III.

An ſaltem, in caſu extremæ neceſſitatis, poſſet Pontifex in aliquibus ex impedimentis iure diuino, & naturali dirimentibus, diſpenſare?

Affirmant Cornejo *loc. citat.* per hæc verba: Excipitur tamen dumtaxat caſus, in quo neceſſaria eſſet pluralitas vxorum, aut quod pater filiam, vel filius matrem duceret ad generis humani conſeruationem, quia tunc poſſet Pontifex diſpenſare in impedimentis ligaminis, & conſanguinitatis in primo gradu lineæ rectæ, quia meritò præſumitur Chriſtum dediſſe ei hanc poteſtatem pro tali euentu. Ita ille.

Sed longè multò probabiliùs reſpondeo: nec in tali caſu poſſe diſpenſare; quia probabilius longè eſt, nec pro illo caſu relictam eſſe poteſtatem Eccleſiæ auferendi dicta impedimenta. Sic Sancius, & Baſil. *loc.cit.* & communis.

An autem in eo euentu poſſet Pontifex declarare licere cum aliquo ex his impedimentis iure naturæ dirimentibus, matrimonium iniri, affirmant dicti Doctores cum aliis, *ſup. diſp.*13. *quæſt.*5. relatis. Sed nobis contrarium, iuxta ibidem dicta, probabiliùs reſpondendum eſt; cum probabiliùs, ſit neque in caſu extremæ neceſſitatis poſſe contrahi matrimonium cum aliquo ex dictis impedimentis, ſine ſpeciali Dei diſpenſatione. Sic Diana *par.*8. *tractat.*1. *reſol.*71. *verſ. Vnde colligo.*

QVÆSTIO IV.

In quibus impedimentis in ſpeciali nequeat Pontifex diſpenſare?

Reſpondeo: dicendum, quod, iuxta noſtram ſententiam, nequit Pontifex diſpenſare in errore perſonæ; in voto ſolemni profeſſionis ita, vt voto manente, & ſtatuto Religionis perſeuerante, matrimonium poſtea contractum validum ſit; in conſanguinitate in primo gradu lineæ rectæ. In impedimento metus cadentis in virum conſtantem. In impedimento ligaminis. In impedimento impotentiæ. Quia hæc omnia impedimenta dirimunt, iuxta noſtram ſententiam, iure diuino naturali: ergo nequit in eis Pontifex diſpenſare: conſequentia eſt legitima, vt ait, ex Soto, Sanchez *loc. cit. num.*12. antecedens verò conſtat ex dictis ſupra *diſp.* 10. *quæſt.*3. *diſp.*12. *quæſt.*2. *diſp.*13. *quæſt.*5. *diſp.*16. *quæſt.* 20. *diſp.*18. *quæſt.*5. *diſp.*21. per totam. Sic authores *locis citatis*, citati, & præcipuè Diana.

QVÆSTIO V.

An Pontifex poſſit diſpenſare in omnibus impedimentis, iure ſolum Eccleſiaſtico dirimentibus?

Reſpondeo: tanquam certum, poſſe; quia hoc toto iure ſuperior eſt. Sic omnes Doctores. Vnde, iuxta noſtram doctrinam, ſuperius traditam, optimè poteſt diſpenſare Pontifex in impedimento conſanguinitatis in linea recta vltra primum gradum; in tranſuerſali in quocumque. In impedimento cognationis ſpiritualis, & Legalis. In impedimento affinitatis in quacumque linea, & gradu. In impedimento Ordinis ſacri, & in omnibus aliis, præter ſupra aſſignata, impedimentis. Quia iuxta à nobis tradita, hæc omnia ſolum dirimunt iure Eccleſiaſtico. Legantur Baſil. & Sanchez *loc. cit.* Luyſius *in ſum. par.* 1. *cap.* 130. Hurtado *diſp.*16. *diff.*1. & alij, præcipuè Diana *par.* 8. *tract.*1. *à reſol.* 67. Igitur iuxta doctrinam à nobis hucuſque traditam dicendum eſt, Primò, poſſe Pontificem diſpenſare, vt matrimonium ineatur inter priuignum, & nouercam, vel priuignam & vitricum; ſocerum, & nurum, aut ſocrum & generum: vt contra Ægidium *de Sacram. diſput.* 32. *dub.* 4. *num.* 53. docet Diana *reſolut.* 67. *citata.*

Secundò, poſſe diſpenſare Pontificem; vt quis contrahat matrimonium cum vxore fratris ſui: vel vt fœmina nubat viro ſuæ ſororis defuncti, vt de facto multi Pontifices diſpenſarunt, vt probat Diana *loc. cit. reſolut.* 68. contra Paludan. *in* 4. *diſt.*41. *quæſt.* 1. *artic.* 5. *concluſ.* 2. & alios authores noſtri temporis.

Tertiò poſſe diſpenſare Pontificem, vt matrimonium ineatur inter auum, & neptem, vel inter auiam, & nepotem, vt tenet Diana *reſolut.*69. cum Thoma Sanchez *de matrim. lib.* 7. *diſput.*51. *num.*19. contra Ægidium *diſput.* 32. *cit. dubit.* 1. *num.* 16. *concl.* 3. & alios.

Quartò: poſſe Pontificem diſpenſare; vt fratres & ſorores contrahant inter ſe matrimonium: quia licèt ſint Conſanguinei in primo gradu, ſunt tamen in linea tranſuerſali, in quo diſpenſare poteſt Pontifex: cum probabiliùs ſit, matrimonium fratris cum ſorore, non eſſe iure naturæ irritum. Sic Diana *reſol.* 70. & penes ipſum, D. Thom. Baſil. Legionenſ. Præpoſitus, Hurtadus, Baunius, Perez, Caſpenſis, & alij plures penes ipſum, & Sanchez *lib.* 7. *diſp.* 52. *num.*10. *&* 11. vbi hanc ſententiam valde probabilem appellat, licèt ipſe cum aliis valde etiam probabiliter oppoſitum ſequatur.

Quintò: nullo modo poſſe Pontificem diſpenſare, vt Pater ſumat in vxorem filiam ſuam; aut mater ſuum filium. Quia certum eſt apud omnes (vno excepto Caramuele, *in Theolog. morali lib.*1. *num.*545.) quod matrimonium in primo gradu rectæ lineæ, ſit irritum iure naturæ. Sic Diana *reſolut.*71. Legantur à nobis tradita *ſup. diſput.* 13. *à quæſt.* 5. *vſque ad vltimam.*

QVÆSTIO VI.

An ſolus Pontifex diſpenſare poſſit in impedimentis, iure humano dirimentibus.

Negat in primis, Goffredus (apud Sanchez) dicens, poſſe etiam Legatum Pontificis, licèt non Generaliter, ſpecialiter tamen cum aliquibus perſonis in his impedimentis diſpenſare. Negant deinde Sotus, Ludou. Lopez, & Sà, apud eundem Sanchez, quatenus aſſirmant, poſſe Epiſcopum diſpenſare in impedimento cognationis ſpiritualis orto ex baptiſmo, non ſolemniter collato; & in impedimento publicæ honeſtatis ex ſponſalibus orto; & in impedimento cognationis Legalis, caſu, quo non pateat facillimus aditus ad ſuperiorem.

Sed certiſſimè reſpondeo: ſolum Pontificem poſſe, in dictis impedimentis diſpenſare; quia omnia illa ſunt iure communi inducta, & à ſuperiori: ergo nequeunt in illis inferiores, quales ſunt Legati, vel Epiſcopi ordinariè diſpenſare. Sic Sanchez *lib.* 8. *diſp.*6. *à num.* 14. & penes ipſum, quamplures Doctores Baſilius *lib.*8. *cap.*13. *num.*1. & communis.

QVÆSTIO

Digitized by Google

QVÆSTIO VII.

An ſaltem, poſſit Epiſcopus in caſu magnæ neceſſitatis, in dictis impedimentis dirimentibus, poſt contractum matrimonium diſpenſare?

NEgant Sotus, Corduba, Veracruz, & Medina apud Sanchez *lib. 2. diſp. 40. num. 2.* & Nicolaus Garcia *part. 11. cap. 5. à num. 343.* apud Baſilium *lib. 8. cap. 13. num. 2.*

Sed longè multò probabiliùs reſpondeo: poſſe Epiſcopum diſpenſare, concurrentibus tamen his conditionibus; Prima eſt, vt matrimonium ſit publicè contractum, & impedimentum occultum (regulariter ſaltem loquendo, iuxta dicenda infra *quæſt. 9.*) Secunda, quod ſit contractum bona fide, ſaltem alterius ex contrahentibus Tertia, quod ſeparatio coniugum, fieri non poſſit, abſque magna famæ iactura, aut ſcandalo, aut alio graui inconuenienti. Quarta, quod non ſit facilis aditus ad Pontificem, vel ad alium habentem priuilegium diſpenſandi, ob inopiam contrahentium, ſeu ob aliam cauſam; aut *ſi aditus ſit*, quod diſpenſatio differri nequeat, ob vrgens periculum incontinentiæ, aut alterius damni ſecuturi, ſi impedimentum publicaretur, veluti ſi impedimentum ſe teneret ex parte fœminæ, & eſſet affinitas ex copula illicita cum conſanguineo mariti, ante matrimonium. Ratio autem eſt, quia id fieri ab Epiſcopis, in dictis caſibus, Romano Pontifici eſt notum: & nihilominus tacet: ergo id approbare præſumendum eſt. Sic Nauarrus *in man. cap. 22. num. 85.* dicens id praxi receptum eſſe. Henriquez *lib. 12. cap 3. num. 2.* vbi *in Gloſſa lit. R. & O.* ait, poſſe in dictis caſibus, diſpenſare Epiſcopum, quamuis bona fides in contrahentibus, non interceſſerit. (Quod idem docet Moſcoſo *in Sum. tract. 10. cap. 29. num. 22.*) Barthol. de Ledeſma, Rodriguez, Capua, & alij, quos citat, & ſequitur Sanchez *loc. cit. num. 3. & lib. 8. diſp. 6. num. 20.* Baſilius *loco citato à num. 2. vſque ad 6.* & penes ipſum, Vaſquez 1. 2. *diſp. 178. cap. 2. num. 16.* Rebell. 2. *part. lib. 3. quæſt. 5. num. 20.* Salas *de Legib. diſput. 2c. ſect. 3. num. 25.* & Riccius *in praxi deciſ. 261.* Hurtado *diſput. 26. diff. 2. num. 6.* Diana *2. part. tract. 16. reſol. 19. & 5. part. tract. 14. reſol. 18. & part. 8. tract. 3. reſol. 78. & 79.* Ludouic. de S. Iuan. *quæſt. 7 art. 1. dub. 2.* (qui tamen male citat Sotum, & Cordubam pro hac parte) & alij mox citandi.

QVÆSTIO VIII.

An rurſus, poſſit Epiſcopus diſpenſare in caſu poſito, in impedimentis dirimentibus, etiam ante contractum matrimonium.

NEgant, & à fortiori, authores nuper pro prima ſententia adducti, & communiter negant alij, præcipue Nicol. Garcia *loco citato*, & Gutierrez *cap. 49. num. 11.*

Sed probabiliter æquè reſpondeo: poſſe etiam in caſu vrgentis neceſſitatis. Vt ſi quis, v. g. morti proximus ad legitimandos filios, vel reſtaurandum honorem, vel pro bono pacis, &c. deberet cito contrahere, & obſtaret impedimentum dirimens. Quia etiam in iſto caſu, præſumitur habere Epiſcopum, facultatem à Summo Pontifice: cum re vera id ei conceſſiſſet, ſi de eo requiſitus eſſet ob animarum ſalutem. Sic Sanchez *lib. 2. diſp. 40. num. 7.* Baſilius *loc. cit. num. 6.* citans pro hac parte Gabrielem, Vaſquez, & Salas locis nuper citatis. Bonacina *quæſt. 3. punct. 15. num. 6.* qui citat pro hac parte Henriquez *lib. 12. capite 3. num. 2.* & Valentiam *tom. 4. diſp. 10. quæſt. 5. punct. 5.* ſed malè; quia hi authores, ſolum id concedunt Epiſcopis, loquendo de impedimentis irritantibus circa matrimonium iam contractum, Hurt. *loc. citato*, Diana *locis cit.* & penes ipſum Villalobos *tractatu 14. diff. 15. num. 6.* Molfeſ. *tom. 1. tract. 4. cap. 12. num. 35.* Barboſa *de poteſt. Epiſcop. part. 2. allegat. 35. num. 5.* Homobonus *de Exam. Eccleſ. part. 1. tract. 5. cap. 5. quæſt. 32.* Victorell. in notis ad Man. Nauarri *cap. 22. num. 95.* & Reginald. *lib. 31. cap. 27. num. 205* His adhuc addi poſſunt Cornejo *diſput. 7. dub. vltimo.* fine; Machado *lib. 1. part. 6. tract. 16. docum. 11. num. 4. & 5.* Candidus *diſquiſ. 28. art. 16. dub. 3.* & alij Recentiores. Notantes, in eiſdem caſibus, in quibus poteſt Epiſcopus in ſua Diœceſi diſpenſare, poſſe, & Legatum in Prouincia ſuæ legationis; non tamen Vicarium Epiſcopi, niſi ex peculiari commiſſione eiuſdem, vt infra. Et hanc ſententiam tenet rurſus Diana *part. 8. tract. 3. reſol. 80.*

QVÆSTIO IX.

An facultas diſpenſandi, quam in euentu dicto, habet Epiſcopus, tantum ſit pro interiori foro?

AFfirmat cum communi Sanchez *lib. 2. diſp. 40. num. 10.* per hæc verba: Secundo obſeruandum eſt, hanc poteſtatem Epiſcopi diſpenſandi in dictis impedimentis occultis, eſſe pro ſolo conſcientiæ foro: vt bene Henriquez *lib. 12. de Matrim. cap. 3. numero 2.* ſicut Tridentinum *ſeſſ. 24. cap. 6. de Reformat.* ſimiliter concedit caſus occultus Epiſcopo, pro ſolo conſcientiæ foro. Dicetur autem impedimentum occultum, quando non publicè conſtat, nec facile conſtare poteſt, periculumque non eſt, vt in foro externo detegatur: vt benè docet Henriquez *eod cap. 3. num. 1. & 2* Sic Sanchez, & Baſil. *lib. 5. cap. 13. numero 4.* ſic dicens: Vt enim ea limitatio locum habeat, debet intelligi, de impedimento occulto, vt citatis multis docet Riccius *loco citato.* Quare ſi impedimentum fuerit publicum, non poterit diſpenſare Epiſcopus, quia nullum ſcandalum ſequi poteſt ex eo, quod ſeparentur. Ita Baſilius, & alij authores, præcipue, *citati.*

Negatiuam nihilominus ſententiam, nempe facultatem diſpenſandi in aſſignatis caſibus, habere Epiſcopum, non tantum pro foro interno, ſed etiam pro externo, poſſet quis his argumentis ſuadere. Primò, quia Epiſcopus abſolute poteſt diſpenſare contra Concilium in caſu magnæ neceſſitatis, vel vtilitatis vt docent Tiraquell. Lambert. Rebuff. Spino Humada, Cenedo, & alij quos citat, & ſequitur Barboſa in Trident. *ſeſſ. 1. num. 4.* Deinde, poteſt ſtatuere contra ius commune, caſu, quo id faciat ex euidenti, & neceſſaria cauſa, quæ ſuperiorem ad id concedendum moueret, vt ex Iaſone *in l. omnes populi lect. 2. ff. de Iuſt. & Iure.* & ex Riccio *in praxi deciſ. 261.* docet Baſilius *loc. cit. cap. 13. num. 2.* ergo optime poterit diſpenſare in impedimentis, tam pro foro interno, quàm pro externo, ſi id euidens cauſa exigat.

Secundò, quia ideo poteſt diſpenſare Epiſcopus in impedimentis dirimentibus, in caſu magnæ neceſſitatis, quia Romanus Pontifex id conceſſiſſet, ob animarum ſalutem, ſi de eo requiſitus eſſet; ac perinde eſt, ac ſi conceſſiſſet; ergo ex rationabili voluntate Pontificis præſumpta, pro vtroque foro diſpenſare poterit. Hæc argumenta ita mouerunt Baſilium, *locis citatis*, vt in hanc partem, contra doctrinam à ſe ſupra traditam, aliqualiter inclinauerint, vt per hæc verba indicat: Limita etiam, vt talis Epiſcopi diſpenſatio tantum ſit pro interiori foro, vt docet Henriquez *lib. 12. de Matrim. num. 2.* quamuis de

Digitized by Google

hac limitatione dubito, cum conſidero rationes quibus nititur ea facultas diſpenſandi in his caſibus. Ita Baſilius *locis citatis*, *numero* 5. ſibi nonnihil contrarius.

Ego in hac difficultate cum diſtinctione reſpondeo primò; Epiſcopus, ſolum poteſt diſpenſare in impedimentis occultis, & foro conſcientiæ, in caſibus aſſignatis, communiter, regulariter, & ordinariè loquendo; quia communiter, & regulariter loquendo, in impedimentis ſolum occultis, vrgere poteſt neceſſitas diſpenſandi, vt ex dictis conſtat, & probant bene authores pro prima ſententia adducti; & tenent communiter omnes.

Reſpondeo tamen, ſecundò: Epiſcopus etiam poteſt diſpenſare in impedimentis publicis, & pro foro externo, caſu (& non aliter) quo de facto detur neceſſitas maxima in illis diſpenſandi, & non pateat aditus ad Pontificem, aut ſi patet, eſt periculum magnum in mora. Probatur primò, quia, ea ſola, aut præcipua de cauſa, poteſt Epiſcopus, in dicto euentu diſpenſare in impedimentis occultis, & pro foro interno; quia videlicet, ob vrgentem diſpenſandi in illis neceſſitatem, præſumitur à Sum. Pontifice facultatem habere, vt docent Sanchez, Baſilius, & alij Doctores *queſt*. 7. & 8. pro nobis relati: ergo ſi detur caſus, in quo vrgeat neceſſitas magna, etiam in impedimentis publicis, & pro foro externo, diſpenſandi, cenſeri etiam debet habere eamdem facultatem à Sum. Pontifice ad diſpenſandum in illis: nam vtrobique currit eadem ratio.

Secundò probatur, rationibus pro parte negatiua adductis, nam certe hanc noſtram, modò explicatam, aperte probant; quia, dato caſu præaſſignato, Romanus Pontifex, id vere concederet, ob animarum ſalutem, ſi de eo requiſitus eſſet: ergo. An autem de facto poſſit occurri caſus, cuius magna neceſſitas vrgeat Epiſcopum ad diſpenſandum in aliquo impedimento publico, videant ipſi. Mihi, etſi difficillimum accidere poſſe videatur, non tamen impoſſibile, vt ex dictis facilè colligi poteſt.

QVÆSTIO X.

An Generalis Vicarius Epiſcopi, poſſit, ex vi officij, in his matrimonij impedimentis dirimentibus diſpenſare?

RESpondeo: non poſſe. Sic Henriquez: Paz, Gutierrez, Ant. Gomez, & alij, quos citat, & ſequitur Sanchez *lib*. 2. *diſputat*. 40. *num*. 12. Baſilius *lib*. 8. *cap*. 13. *num*. 5. Hurtado *diſput*. 16. *diff*. 2. & alij communiter. Qui idem dicendum putant de his, qui ex priuilegio diſpenſare in caſibus Epiſcopalibus, etiam matrimonialibus, poſſunt; quod ſcilicet, non poſſint diſpenſare in prædictis impedimentis, eo modo, & quando poteſt Epiſcopus: quia iſte caſus, non competit Epiſcopis iure ordinario, ſed ratione vrgentis neceſſitatis. Vnde abſolute, iſte non dicitur caſus Epiſcopalis, quia vere ad Pontificem pertinet, & ex quadam inti. interpretatione Epiſcopo cenſetur permiſſus: vt bene Henriquez *lib*. 12. *cap*. 3. *num*. 2. & *libro* 6. *de Pœnitent*. (non 16. vt citant Sanchez & etiam Baſilius) *cap*. 14. *num*. 7. Sanchez *loc. cit. num*. 9. & Baſilius *loco citato*.

***

QVÆSTIO XI.

An ſaltem, ex ſpeciali commiſſione Epiſcopi, poſſit eius Vicarius Generalis diſpenſare in impedimentis dirimentibus in caſibus, quibus ipſe poteſt?

NEgant quidam; apud Syluestrum *verb. Delegatus queſt*. 8. & apud Sanchez *lib*. 2. *diſp*. 4. *num*. 13. exiſtimantes, non poſſe Epiſcopum delegare facultatem diſpenſandi in caſibus, in quibus ipſe, ſolum ratione vrgentis neceſſitatis diſpenſare valet.

Sed certiſſimè reſpondeo: poſſe, quia certiſſimum eſt, poſſe Epiſcopum talem facultatem delegare: cum reuera illa iuriſdictio, licet ei competat ex Principis priuilegio, competat Sedi, & ideo ſit ordinaria, & conſequenter ordinariæ poteſtatis iura habeat. Sic Henriquez *libro* 12. *capite* 3. *numero* 2. & *numero* 14. Baſilius *libro* 8. *capite* 13. *num*. 5. Hurtado alij, quos citat, & ſequitur Sanchez *loco citato diſp*. 26. *diff*. 2. *num*. 7. Ægid. *diſp*. 33. *num*. 33. Bonacina *queſt*. 3. *punct*. 15. *num*. 6.

QVÆSTIO XII.

An Epiſcopus poſſit, poſt matrimonium contractum, diſpenſare in impedimento, cuius eſt obtenta diſpenſatio; ſubreptitiè tamen, & ideo nulla?

AFfirmant Gloſſa, Innoc. Hoſtienſ. Cardinalis, Henricus, Ioan. Andreas, Abbas, Alexand. de Neuer, & Præpoſitus in cap. *Quocirca de conſanguin*. Decius, Felinus, Syluest. & alij, quos refert Sanchez *lib*. 2. *de Matrim. diſp*. 38. *num*. 12. (non *diſput*. 25. *num*. 13. vt inuenies citatum in Baſil.) & videtur ſequi Hurtado *diſp*. 16. *diff*. 2. *num*. 8. & eſſe valde probabile ait Baſilius *loc. cit. num*. 7.

Sed probabiliùs reſpondeo non poſſe; abſolutè loquendo; quia probabiliùs eſt, non eſſe conceſſam Epiſcopis Generalem facultatem diſpenſandi in dicto euentu, per *cap. Quia* citatum (nec per caput aliud) ſed ſolum fuiſſe conceſſam Epiſcopo, pro caſu particulari; ex quo non licet Regulam generalem deducere, vt poſſit quilibet Epiſcopus diſpenſare, toties, quoties diſpenſatione ſubreptitia contractum eſt matrimonium, vt optimè probant Sanchez, & Baſil. *loc. cit*. Sic Diana etiam *parte* 8. *tractatu* 3. *reſolutione* 80. *verſ*. Nota tamen.

QVÆSTIO XIII.

An Commiſſarius Bullæ Cruciatæ poſſit diſpenſare in aliquo impedimento matrimonij?

REſpondeo: poſſe quidem diſpenſare, ſed in vnico tantum impedimento, nempe in impedimento affinitatis ex copula fornicaria, in primo, vel ſecundo gradu, ortæ: & hoc pro ſolo foro conſcientiæ, & concurrentibus his 4. conditionibus, Prima, vt illud impedimentum conſurgat ex matrimonio iam contracto. Secunda, vt ſit occultum. Tertia, vt matrimonium, contractum fuerit bona fide, ſaltem ex parte alterius contrahentis Quarta (licet Baſilio neceſſaria non videatur) eſt, vt Commiſſarius prius detegat alteri coniugi nullitatem matrimonij, vt iterum valide contrahant. Sic Sanchez *lib*. 2. *diſput*. 48. *num*. 8. & *lib*. 8. *diſput*. 6. *num*. 23. Henriquez *lib*. 12. *cap*. 3. *num*. 3. Moure *in exam. part*. 3. *cap*. 9. §. 10. *num*. 3. Ioan. de Cruce *in Sum. part*. 2. *tract. de Matrim. art*. 6. *dub*. 12.

Digitized by Google

*dub.*12. Hurtado *diſput.*26. *diff.*2. Villalobos *tract.*27. *clauſ.*13.*num.*11. Quos omnes citat, & ſequitur Diana 1.*part.tract.*11.*reſol.*116. Baſilio *lib.*8.*cap.* 13. *numero* 8. & alij. Qui benè notant, & quod primus gradus ille, in quo poteſt diſpenſare Commiſſarius, intelligatur, in vtraque linea, nempe tam in recta quàm in tranſuerſa: & quod tali poteſtate poſſit vti in præſentia Pontificis. Legatur Diana *loco citato, & ibi reſol.*117.118. & 119.

QVÆSTIO XIV.

An etiam Mendicantes Religioſi, poſſint; ex vi ſuorum priuilegiorum, diſpenſare in aliquo impedimento dirimenti matrimonium?

Affirmant Roffenſis *in Libello de cauſa matrimonij Regis Angliæ*, & Veracruz 2.*part ſpeculi artic.*27. *ver. Et hoc confirmatur expreſſe pag. mihi* 413. Quia exiſtimant, Mendicantes habere priuilegium à Leone X. conceſſum Auguſtinianis, ad diſpenſandum cum iis, qui ſcienter, aut ignoranter, matrimonium contraxere cum impedimento affinitatis, modo id notorium non ſit, nec in iudicium deductum: at affinitas ex copula licita vſque ad quartum gradum, & ex illicita, vſque ad ſecundum, incluſiue, eſt impedimentum dirimens matrimonium: ergo.

Sed oppoſitum omnino; reſpondeo dicendum: quod videlicet, non poſſint: quia, vel dictum priuilegium (quod fuiſſe Auguſtianis conceſſum, propter maximam ſanctitatem Roffenſis id affirmantis, vt certum credendum eſt) non eſſe in vſu: vel non fuiſſe generaliter conceſſum, ſed ſolum pro aliquo caſu priuato, ſeu particulari tantum indultum; quo ceſſante, iam ipſum ceſſaſſe, ex dictis *quæſt.*12. colligitur. Vel tandem, quod dictum priuilegium non concedit amplius: quam quod Mendicantes diſpenſare poſſint cum inceſtuoſis cum conſanguineis coniugis vt poſſint petere debitum: ac eo matrimonio diſſoluto, ad aliud tranſeat, non tamen cum affini, vel aliud impedimentum habenti. Sic Henriquez *lib.*7. *cap.* 28. *num.*6. *& in Gloſſa lit. M. & N. & lib.* 12. *cap.*3. *num.*3. *& in Gloſſa lit. A. & B.* Rodriguez *tomo* 3. *quæſt. regul. quæſt.*1.*art.*2. Sanchez *lib.*8. *diſp.*6. *num.*28. Candid. *diſquiſ.*28 *art.*17. Ludouic. de S. Iuan *de Matrim.quæſt.*20.*art.*2.*dub.*2.*pag.*1058.

QVÆSTIO XV.

An poſſit Epiſcopus diſpenſare ad petendum debitum, cum coniuge, cui debiti petitio eſt interdicta, ratione affinitatis contractæ cum altero coniuge?

Negant Couarru. Matienzo, & Graffis, apud Sanchez *lib.*8. *diſput.*12. *num.* 10. Quibus adhærent Hurt. *diſp.* 26. *diff.*2. *num.*8. & Nicol. Garcia *part.* 11. *cap.*5. *num.* 355. exiſtimantes, id ad ſolum Pontificem pertinere.

Alij verò id concedunt Epiſcopo, ſed tantùm in caſu neceſſitatis, & quando non patet aditus ad ſuperiorem. Ita Syluest. Margarita Confeſſor, Gutierrez & Ludouicus Lopez, apud Sanchez *loco citato numero* 11.

Sed probabiliùs reſpondeo: poſſe, & ſemper, in huiuſmodi impedimento diſpenſare; ſiue pateat aditus ad ſuperiorem, ſiue non; quia iam conſuetudine id Epiſcopi adquiſierunt, & praxis ita teſtatur, cum paſſim Epiſcopi in hoc diſpenſent. Sic Palud. Sotus, Corduba, Henriquez, Martin. Petrus, & Barthol. de Ledeſma, Sa, Rodriguez, Toledo, & alij vſque ad viginti ſeptem Doctores, quos citat, & ſequitur Sanchez *loc. cit. num.* 13. Qui *num.* 14. cum eiſdem Doctores, quos citat, & ſequitur Sanchez *loco citato num.* 13. Qui *num.* 14. cum eiſdem Doctoribus idem dicendum putat de cognatione ſpirituali, nempe, poſſe etiam Epiſcopum diſpenſare ad petendum debitum cum coniuge, qui cum ſuo coniuge cognationem ſpiritualem contraxit, iuxta dicta 1. *part.tract.*1.*diſp.*7. *quæſt.*19. Sic etiam Baſilius *lib.*8. *cap.*13. *num.* 9. Ioan de Cruce *in Sum. quæſt.* 4. *de Matrim. art.*6. *dub.* 12. *concl.*3. Machado *lib.* 4. *part.*6. *tract.*16.*docum.* 12. *numero* 3. & 4. & *lib.*6.*part.*7. *tract.*2. *docum.*17. Bonac. *quæſt.*3.*punct.*15.*num.*5. Villalobos *tract.*13. *diff.*51. *numero* 5. & *diff.*52.*num.*10.

QVÆSTIO XVI.

An etiam Regulares ab Ordinario approbati, poſſint ex commiſſione ſuorum Prouincialium diſpenſare ad petendum debitum cum coniugibus, qui inter ſe affinitatem contraxerunt?

Negat Corduba *in annotat. ad Collectorem verb. Diſpenſatio* §.17. & penes ipſum, Ortiz (vt refert Sanchez *lib.*8.*diſput.*16.*num.* 8.) dicens, non eſſe tutum eo priuilegio vti, eo quod nec habeatur in libris Ordinis, nec de eo conſtet.

Diana verò (attende mi Lector) 3. *part.tract.* 13. *reſol.*14. è contra omnino affirmat, poſſe diſpenſare ad debitum petendum, dummodo à ſuis Prouincialibus ad id deputati fuerint: quia hoc; inquit, patet clariſſime ex verbis priuilegiorum, quæ hanc facultatem concedunt Confeſſariis deputatis ad hoc à Prouincialibus, & ideo docent hanc ſententiam omnes, qui ſuper priuilegia Regularium diligentiſſime ſcripſerunt, vt Rodriguez *tom.*1.*quæſt.*63.*art.*1. Port. *in dub. regul. verb.* Abbas *num.*5. *& verb. Confeſſor, erga ſæculares num.*18. & 23. Ioan de la Cruz *de ſtatu Religion. lib.*2.*cap.*6.*dub.*9. *concl.*1. & 2. Sanchez *in Sum. tom.*1. *lib.*4.*cap.*43. *num.* 10. Hieron. Rodriguez. *in Compen.qq. Regular. reſol.*104.*num.*15. Rebell.2.*part. lib.*3.*quæſt.*18.*num.*16. & Villalobos *in Sum.tom.*1 *tractatu* 13. *diff.*52. *num.* 10. Vbi ſic aſſerit. Puede diſpenſar para pedir el debito el Comiſſario de la Cruzada, conforme al tenor de ſu Comiſſion, y puede tambien diſpenſar el Obiſpo, como tiene Soto; y eſtà en vſo. Pueden lo miſmo los Confeſſores de nueſtra Orden, y los que gozan de nueſtros priuilegios, como tengan comiſſion para ello de ſus Prouinciales, y no eſpira eſta comiſſion, aunque muera el Prouincial, ò acabe ſu oficio. Ita ibi Diana. *Et* 5. *part. tractatu* 13. *reſol.*46. ait probabile ſibi videri poſſe dictos Regulares diſpenſare in dicto caſu, etiam abſque ſpeciali commiſſione ſuorum Prouincialium per hæc verba: Vnde licet ego olim *in* 3. *part. tract.*2.*reſolut.* 14. docuerim Confeſſarios Regulares non poſſe diſpenſare cum ſæcularibus ad petendum debitum, ſi à ſuis ſuperioribus ad hoc minime deputati fuerint, puto nunc tamen cum Cœleſtino affirmatiuam ſententiam non eſſe improbabilem. Sic ibi. Sed tandem *part.* 6. *tract.*8.*reſol.*32. contrarium prorſus, abſque nouo fundamento, docet, per hæc verba: Alibi affirmatiuam ſententiam docui, & tenent Miranda *in man. tom.* 1. *quæſt.*47. *artic.*1. Portel. *in dub. regul. ver. Confeſſor Regularis erga ſæculares num.*23. Rodriguez *in qq. regul. tom.*1.*quæſt.*47.*art.* 1. Sanchez *de Matrim.tom.*2. *lib.*8.*diſp.*16.*num.*8. Ioan. de la Cruz *de priuileg.lib.*2. *cap.*6.*dub.*6.*concl*... & alij. Et hoc virtute priuilegiorum, & præcipuè Pij V. Sed aduertat Lector, hanc ſententiam veram olim fuiſſe, nunc verò non eſſe admittendam, quia priuilegia illa conceſſa regularibus ad diſpenſandum in noſtro caſu, fuerunt ex viuæ vocis oraculo, anno 1631. per Bullam particula-rem

Digitized by Google

rem ab Vrbano VIII. reuocata. Huc vſque Diana.

Sed nihilominus mihi certiſſimè. Reſpondeo: poſſe, ex commiſſione ſaltem ſuorum Prouincialium: quia hanc poteſtatem habent virtute cuiuſdam priuilegij conceſſi à Pio V. die Septembris anni 1569. in hac forma (vt ex Speculo 1. *part. art.* 5. refert Rebell. *vbi infrà*) *Quod Prouinciales poſſint committere viris Religioſis, ac doctis, & iuxta Concilij Tridentini decretum approbati, authoritatem diſpenſandi cum viris, ſiue mulieribus inceſtuoſis, qui carnaliter peccauerunt cum conſanguineis alterius coniugis intra quartum gradum, vt poſſint petere debitum, idque in foro conſcientiæ tantum.* Quod priuilegium habetur etiam in compendio priuileg. Societatis Ieſu. *Verb. Diſpenſatio* §. 4. Vnde de veritate huius conceſſionis prudenter dubitari nequit: ergo ex vi illius optimè poſſunt Regulares, de commiſſione ſuorum Prouincialium, ad petendum debitum cum inceſtuoſis diſpenſare.

Neque obſtat, ſi dicas cum Diana: Illud priuilegium Pij V. fuit conceſſum viuæ ſolum vocis oraculo: ſed ſic eſt, quod omnia viuæ vocis oracula annullata fuerunt per Conſtitutiones Gregorij XV. & etiam Vrbani VIII. ergo iam Regulares virtute illius indulti, vtpotè reuocati, nequibunt vti prædicta ad diſpenſandum facultate. Hoc, inquam, minime obſtat, vt à noſtra ſententia, tantorum ſapientiſſimorum Doctorum authoritate fulcita, recedamus. Reſpondeo enim; verum eſſe illud priuilegium conceſſum fuiſſe à Pio V. viuæ vocis oraculo; vt omnes fatentur: ſed non minus verum eſſe, quod illud non ſit reuocatum per conſtitutiones Gregorij XV. & Vrbani VIII. In primis namque, quòd non ſit reuocatum per Bullam Gregorij conſtat; quia per illam non reuocantur conceſſiones factæ per viuæ vocis oracula, quæ ſortita ſunt ſuum effectum ante prædictam conſtitutionem, vt in illa habetur; & declarauit ſacra Congregatio die 11. Aprilis anno 1625. cuius declaratio Authentica extat apud me, & ſic ſe habet:

Regularibus pro parte Patris Fratris Dominici de Molina Magiſtri Ordinis Prædicatorum, & Procuratoris Generalis omnium Religionum Mendicantium, & non Mendicantium Prouinciæ Bethicæ, ſtante Conſtitutione fœl. record. Gregorij XV. reuocatoria oraculorum viuæ vocis, petitur declarari, an gratiæ, & priuilegia viuæ vocis oraculo facta Magiſtris Generalibus, Vicariis Generalibus, & Prouincialibus Generalibus conceſſis eorum Ordinibus, quæ ſortita fuerunt effectum ante reuocationem, licet effectus habeat tractum ſucceſſiuum, vel aliàs reſpiciant particulares perſonas, vt ſunt præſentaturæ, vel magiſteria, non obſtante prædicta reuocatione, maneant in ſuo robore, & valida cenſeantur, vti in dicta reuocatoria conſtitutione non comprehenſa, vel aliqua indigeant reualidatione, tam in temporalibus, quàm in ſpiritualibus. *Sacra Congregatio Cardinalium negotiis regularium præpoſita illuſtriſſ. de Cremona referente, prædictas gratias, & priuilegia, in dicta reuocatoria conſtitutione non comprehendi, nullaque reualidatione indigere, proindéque validas, & valida fore, & eſſe, eiſdemque ſecurè vti poſſe cenſuit. prout aliàs fuit reſponſum. Romæ die 11. Aprilis 1625.*

Deinde, quod nec caſſatum, aut reuocatum ſit per Bullam Vrbani, etiam conſtat; tum quia per illam neutiquam reuocantur priuilegia, aut gratiæ, quæ ſortita ſunt effectum, ante dictam Bullam, quæ licet in illa, id non exprimatur, ſicut exprimitur in Conſtitutione Gregorij; non tamen exprimitur contrarium, quod debebat exprimere ſua Sanctitas, ſi, ſua conſtitutione, vellet in hoc coarctare Conſtitutionem Gregorij: ergo per illam, hæc non coarctatur, ſed ſolum confirmatur. Et ita id vt probabile defendit Lezzana *in ſumm. qq. regul. cap. 3. num. 21.*

Tum etiam: quia per Bullam Vrbani, ſolum cenſeri debent reuocari viuæ vocis oracula, quæ merè talia ſunt: ſed ſic eſt, quod dictum priuilegium Pij V. non ſolum habet rationem viuæ vocis oraculi, ſed etiam rationem indulti, & gratiæ conceſſæ per nouam Pontificis Conſtitutionem: ergo non debet cenſeri eſſe reuocatum per dictam Conſtitutionem. Minor, & conſequentia, optimè probantur à Peyrino *in priuileg. Minim. tom. 3. cap. 11. conſtit. 18. Vrbani VIII. in ſcol. num. 1. ſic.* Quia Gregor. XIII. omnia viuæ vocis oracula ante ipſum conceſſa (inter quæ ſtat illud Pij V.) innouauit, & ex certa ſcientia confirmauit, & de nouo conceſſit, per ſuam ſpecialem, & particularem conſtitutionem: ergo illa iam deſiere eſſe conceſſa per viuæ vocis oraculum; ergo ſub reuocatione Vrbani, cadere non poſſunt: Poterunt ergo Regulares vti dicta facultate diſpenſandi illis à Pio V. conceſſa, ſicuti ante Bullam Vrbani, nunc.

Tum denique; quia non eſt credibile de pia, & benigna voluntate, noſtri Pontificis, illum, per ſuam reuocatoriam Bullam, reuocare voluiſſe priuilegium à tot ſæculis, & à tot, ac tam maximis Pontificibus Religionibus conceſſum, ab illorumque Religioſis paſſim practicatum, & ab omnibus Doctoribus firmatum, & vt veriſſimum mandatum typis. Quis, inquam, hæc de noſtro Maximo Vrbano Pontifice credet? Nullus certè, qui prudens ſit. Valeat ergo Diana, & *in 7. part.* iterum ad ſuam, & noſtram ſententiam redeat, & teneat illam cum Authoribus quos ſecutus fuit 3. *part. locis citatis.* Quibus addi poſſunt Baſilius *lib. 8. cap. 13. num. 11.* Hurtado *locis citat.* Candid. *diſquiſ. 27. art. 1. dubit. 9.* Machado *lib. 5. part. 3. tract. 3. docum. 2.* & alij. Qui tamen benè notant, contra Rodriguez, non poſſe huiuſmodi priuilegium extendi ad diſpenſandum cum coniugibus, qui ſpiritualem cognationem contraxerunt, vt poſſint licitè petere debitum: quia cum ſint diuerſæ rationis impedimenta, nec in verbis conceſſionis vnius poſſit alterum comprehendi, non poteſt conceſſio vnius ad alterum protrahi. Lege Martinum de S. Ioſeph *tom. 1. lib. 1. tract. 53. de Matrim. num. 3.* & Dianam *part. 10. tract. 14. reſol. 10.* Vbi meam ſententiam ſatis probabilem appellat, & exiſtimat.

QVÆSTIO XVII.

An dicti Confeſſores Regulares poſſint vti præfata ad petendum debitum diſpenſatione, etiamſi à ſuis Prouincialibus minime ad hoc fuerint deputati.

AFfirmant Peregrinus *in compend. ſuorum priuileg. part. 1. titul. diſpenſatio.* §. 8. Saytus *in Claui Regia lib. 6. cap. 11. num. 98.* & Ioan. Suarez *in Enchiridio caſuum conſciem. lib. 5. verb. debitum coniugale* §. *inceſtuoſus coniux.* Quos refert, & (ni fallor) ſequitur Machado *lib. 5. part. 3. tract. 3. docum. 2. num. 2.* & clare ſecutus fuit cum Cœleſtino Diana 5. *part. 10. cit. quæſt. præcedenti.* Quia exiſtimant, abſolute fuiſſe conceſſum Confeſſariis Ordinum Minorum, & Prædicatorum, vt abſque ſpeciali alia facultate, poſſint in dicto caſu diſpenſare.

Alij è contrà negant, poſſe dictos Regulares, tali diſpenſandi facultate vti, abſque eo quod ad hoc à ſuis Prouincialibus ſint ſpecialiter deputati; quia hac limitatione conceſſa fuit eis dicta facultas a Pio V. & Iulio II. vt nuper eſt viſum. Et ita ſentiunt Sanch. Baſilius vterque, Rodrig. Portel. Rebell. Hurt. Villalob. & Diana *loc. cit.* & nouiſſimè *part. 10. tract. 14. reſol. 20.*

Sed

Digitized by Google

Sed clariùs, & probabiliùs reſpondeo: non poſſe quidem vti dicta facultate abſque commiſſione ſuorum Prælatorum; nempe Prouincialium, aut conuentualium. Nam quorumlibet horum eſſe neceſſarium, & ſufficere, conſtat ex priuilegiis & indultis Pontificum. In primis namque, quod ſit neceſſaria, & ſufficiat, commiſſio Prouincialis, conſtat ex Indulto Pij V. ſupra relato, ex quo, hanc primam noſtræ reſponſionis partem, vt certam docent Doctores, nuper pro ſecunda ſententia adducti. Deinde, quod ad dictam facultatem vtendam etiam ſufficiat commiſſio Prælati Conuentualis docet Ioan. de Cruce *in ſum. qu.4. de matr. dub.12. concl. & in Epit. cap.6. lib.2. dub.9.* per hæc verba. Iſti Religioſi ex commiſſione ſuorum Prouincialium poſſunt, in foro tantum conſcientiæ, diſpenſare cum coniugibus, qui carnaliter peccauerunt cum conſanguineis alterius ſui coniugis, vt poſſint petere debitum à ſuo coniuge. Ita conceſſit Pius V. inter viua orat. n.9. Card. Cribelo pro Minoritis. Imo & Iulius II. Bulla 23. cum Martino V. iam conceſſerat Priori, ſeu Præſidenti Monaſterij Benedictini Valliſoleti, & tribus, aut quatuor Monachis eiuſdem Conuentus per Priorem, ſeu Præſidentem deputandis, & ad nutum reuocandis, vt poſſint in ſuo Monaſterio, imo & extra, vt ex contextu colligi videtur, cum prædictis diſpenſare. Et iſta conceſſio, vt in eadem Bulla habetur, eſt iam extenſa ad alia Monaſteria dicti Ordinis. Et conſequenter aliis Ordinibus communicata. Hucuſq; Cruz, & poſt illum Candidus loc. citat. vbi ſic ait: Per priuilegium tamen Iulij II. conceſſum congregationi S. Benedicti Valliſoleti poſſunt id facere ſine commiſſione Prouincialis. Ita ille; lege Martinum de S. Ioſeph *tract.53. de matrim. num.28.*

QVÆSTIO XVIII.

An poſſit Epiſcopus diſpenſare ad petendum debitum, cum coniuge, qui voto caſtitatis aſtrictus matrimonium contraxit?

NEgant poſſe, niſi in caſu vrgentis neceſſitatis, & quando illo dato, non patet aditus ad Nuntium, vel ad alium, potentem ex priuilegio diſpenſare in dicto voto ad petendum debitum, Sotus, Armilla, Palac. Nauarr. Martinus, Petr. & Barthol. de Ledeſma, Azor, Graffis, Toledo, & alij vſque ad ſexdecim Doctores, quos refert Sanchez *lib.8. diſp.12. num.2.* Quibus ego addo Hurtadum *diſp.26. diff.2.* dicentem, oppoſitum eſſe falſum, & Dianam *part.8. tract.3. reſol.80. in fine.*

Sed longè multò probabiliùs reſpondeo, poſſe & ſemper. Quia hanc facultatem conſuetudine acquieſierunt Epiſcopi, & ita paſſim in hoc diſpenſant, vt teſtantur & tuentur Corduba, Viuald. Valentia, Sa, Veracruz, Enriquez, quos, & alios, vſque ad triginta & ſeptem Doctores citat, & ſequitur Sanchez loc. cit. n.4. inter quos ſunt Sotus, Palac. Armilla. Toledo. & Graffis, quos pro prima ſententia (licet in diuerſis locis) citauerat.

Sic etiam Candidus *diſquiſ.27. dub.20. Theſaur. Religioſorum de tribus votis lib. 3. de votorum diſpenſ. quæſt.119.* Trullench. in Bullam *lib.1. §.7. cap. 3. dub. 15. num.* 10. & in Decalogo *lib. 2. cap.2. dub.40. num.* 21. & Machado *lib.4. part.6. tract.16. docum.12. nu.2.* Quod verum eſſe affirmo, contra Azor, etiam caſu, quo matrimonium non fuerit conſummatum; in illo namque, etiam poterit Epiſcopus diſpenſare ad petendum debitum, etiam priori bimeſtri poſt initum, nec conſummatum. Sic Sanchez *lib.8. de matrim. diſp.12. num.6. & diſp.16. num.3. & lib.4. ſum. cap.20. num. 63.* Candid. & Trullenc. *loc. cit.* Qui bene aduertit, quod cùm hæc diſpenſatio ſolùm ſit ad petendum debitum, verè remaneat obligatio voti, quoad abſtinendum à venereis, extra id matrimonium, & ab alio ineundo; poſt illud; quod ſi aliud iniatur poſtea, opus erit noua Epiſcopi diſpenſatione ad debitum petentum.

QVÆSTIO XIX.

An etiam Religioſi, vi ſuorum priuilegiorum poſſint diſpenſare ad petendum debitum, cum his, qui poſt votum caſtitatis, matrimonium inierunt?

REſpondeo: poſſe, ſi ad id, à ſuis Prouincialibus commiſſionem habeant (ſecus dicendum ſi illam minime ab illis teneant, quo caſu intelligenda ſunt: ſi de Religioſis intelligas, quæ diximus *1. part. tract. 5. diſp.14. quæſt.117.*) Quia ita eis conceſſit Pius V. vt referunt Sanchez *lib. 8. diſp. 16. num.3.* Corduba, Henriquez, Rodriguez, & alij penes ipſum, Baſilius *lib.8. cap.10. num. 12.* Ioan. de Cruce *in Epitome lib. 2. cap.6. dub. 9. concl. 2.* Trullench. *lib.2. in Decalog. cap.2. dub.44. num.5.* Hurtad. *diſput.26. diff.2.* Candid. *diſquiſ.27. dub.21.* Machado *lib.5. part.3. tract. 3. docum.2. num.1.* Villalobos *tract.34. diff.19. num.1.* & alij. Sic ipſi. Qui, vt *ſupra*, notant, id poſſe, etiam caſu, quo conſummatum ſit matrimonium. imo etiam caſu, quo caſtitatis votum ſit emiſſum poſt matrimonium. licet contrarium dicat Baſil. cum Rodriguez *loc. cit. num. 12.* In vtroque enim poterunt diſpenſare ad petendum debitum, ſiue virtute huius priuilegij, ſiue alterius: idque poterunt, extra ſacramentalem confeſſionem facere. Vt ſupra notauimus.

Nota ſecundò hic; quòd ſi coniux, ante matrimonium, vel poſt, eo non conſummato, vouerit Religionem, nequibunt Religioſi, ſicut neque Epiſcopi, diſpenſare ad petendum, aut reddendum debitum: quia tenetur, & poteſt Religionem, quam vouit, ingredi, ſi nondum conſummauit matrimonium. Legantur Doctores *citati.*

QVÆSTIO XX.

An Epiſcopus, poſſit diſpenſare in impedimentis non dirimentibus?

REſpondeo: poſſe diſpenſare in omnibus, exceptis in impedimento proueniente ex voto caſtitatis, & Religionis, & proueniente ex ſponſalibus contractis; quia iam conſuetudine obtentum eſt, vt non ſit neceſſaria diſpenſatio ad contrahendum, cum aliquis illis impedimentis affectus eſt. Sic Baſilius *lib.6. fine, & lib.8. cap.13. num.12.* Sanchez *lib.7. diſput. 17.* & omnes.

QVÆSTIO XXI.

An ſaltem in caſu magnæ neceſſitatis, poſſit Epiſcopus diſpenſare etiam in voto Religionis, aut caſtitatis perpetuæ?

NEgat Rodriguez *in Bullam §.9. dub.1.* Cui fauet Ludou. Lopez *2. part. inſtruct. vbi de clauib.* dicens, in ſolis remotiſſimis Indiæ partibus id licere Epiſcopo.

Sed longè multò veriùs; imò mihi, vt certiſſimum, reſpondeo: poſſe in caſu vrgentis neceſſitatis, vt quando magnum incontinentiæ periculum imminet; grauis ſcandali, vel magni damni tertiæ perſonæ, & non ſit facilis aditus ad Pontificem, aut ſi eſt, eſt periculum in mora. Quia, vt *ſup.* eſt habitũ, in his caſibus, bene poteſt Epiſcopus in lege Pontificis, aut Concilij diſpenſare. Præterquam, quod non eſt credibile, velle ſum.

Digitized by Google

ſum. Pontificem in his caſibus reſeruare ſibi hæc vota, & ità Sanchez *lib.8.de matrim. diſput. 9.num. 22.* ait, ſe de hac re conſultum cenſuiſſe, potuiſſe Epiſcopum diſpenſare cum iuuene, qui voto Religionis aſtrictus virginem deflorarat, ac grauidam effecerat, volebatque eius famæ conſulere eam ducens, eratque periculum in mora: quia ſi diſpenſatio Pontificia expectaretur, impediretur matrimonium à conſanguineis iuuenis, qui illi repugnabant, ac mutaretur iuuenis voluntas, quæ non tam firma erat, quin facile mutari poſſet. Sic Sanchez, & penes ipſum Syluester, Nauarrus, Palac. Henriquez, Sa Valentia, Aragon, Lopezius Graffis, Antonius, Gomez, & ipſe Rodriguez citatus pro prima ſententia 2. *tom ſum. cap.100. num.3. concl. 3. fine, & tomo 1. quæſt.regul. quæſt.63 .artic. 6.* His addi poſſunt Suarez *to.2.de Relig.lib.6.de Voto cap. 26.numero 13.* Baſilius *lib.8.cap.9.num.1.* Villalobos *tract.34.diff.26. num.15.* Trullench *in Bullam lib. 1. § 7.cap. 3.dub.15. num. 4. & in Decalog.lib.2.cap.2.dub.39. num.6.& 8.* Diana *part. 6.tract.6.reſol. 50.* Fagundez *in Decalog. tom 1.lib.2.cap.45.*

Qui bene limitant hanc facultatem ad caſum tantum, quo non ſit recurſus ad Nuntium habentem diſpenſandi commiſſionem, vel ad alium ad id priuilegium habentem, quia tunc nequibit Epiſcopus diſpenſare, vt docent dicti Doctores contra Auilam de *cenſur.2 parte capite 7.diſputatione 1. dubio 6.notat. 4.* & alios aſſerentes, non improbabiliter in vtroque caſu poſſe Epiſcopum diſpenſare. Legatur Trullench *loco citato.*

QVÆSTIO XXII.

An etiam Regulares poſſint, vi ſuorum priuilegiorum diſpenſare in voto caſtitatis abſoluta, in caſu vrgentis neceſſitatis, in quo caſu poteſt, vt vidimus, Epiſcopus?

AFfirmat Crouſers *in Regula S. Franciſci cap. 7. lect.9. fol.785.* (vt refert Diana loco citato) cuius fundamentum eſt; quod Mendicantes poſſunt virtute priuilegij conceſſi ab Innoc. VIII. & Martino V. diſpenſare in omnibus votis, in quibus poſſunt Epiſcopi: vt cum communi docet Sanchez *lib. 8. de Matrim.diſput.16.num.1.* At Epiſcopi poſſunt diſpenſare, in dicto caſu vrgentis neceſſitatis, in voto abſoluto caſtitatis, & Religionis, iure ordinario, eo quod ad ſimiles caſus, non eſt à Pontifice ſublata poteſtas, quam ante reſeruationem habebant Epiſcopi iure antiquo, ad diſpenſandum in omnibus votis per ſuas Diœceſes, ſicut Pontifex: ergo & Mendicantes in eodem caſu diſpenſare per ſua priuilegia valebunt. Sic ille. Et certe meo iudicio, non improbabiliter.

Sed longè multò probabiliùs reſpondeo: non poſſe: quia longe probabiliùs eſt, Epiſcopos, in præfato neceſſitatis caſu, non habere facultatem diſpenſandi in voto abſoluto caſtitatis, per ſe, aut iure Ordinario; ſed ex benigna ſolum voluntatis Pontificis reſeruantis interpretatione; ergo & multo longe probabilius erit, quod in præfatis caſibus, nequeant Religioſi in dicto voto abſoluto caſtitatis diſpenſare. Patet conſequentia, quia Religioſi, ſolum poſſunt diſpenſare cum ſæcularibus in votis omnibus, in quibus iure ordinario poteſt Epiſcopus, vt cum communi ipſemet Crouſers fatetur. Sic ſentiunt Sanchez *lib. 4. oper.moral. cap.43. num. 7.* Henriquez *lib. 9. cap. 14. num.7.* Rodriguez, Suarez, & Fagundez, quos citat, & ſequitur Diana *loc.cit.* Trullench *in Decalog. libro 2. cap. 2.dub.44.num.2.* Baſil. *loc.cit num. 11.*

QVÆSTIO XXIII.

Quot, & quæ ſunt iuſtæ cauſæ ad diſpenſandum in impedimentis Matrimonij?

REſpondeo: quòd inter alias, ſeptem præcipuæ. Prima eſt, Extinctio magnæ litis; impeditio aliquorum diſcordiæ, pax inter conſanguineos; aut euitatio ſcandali inter illos. Secunda eſt, quando quis, abſque graui incommodo, aut magnis difficultatibus, nequit dignas ſui ſtatui nuptias, niſi cum affinibus, vel conſanguineis, inire. Tertia eſt, Defectus dotis competentis, cuius defectu nequit fœmina reperire ſponſum ſibi dignum, niſi ex propinquis. Quarta eſt, Conſeruatio illuſtris familiæ in eodem ſanguine. Quinta, Conſeruatio ampliſſimarum opum intra eandem familiam, ne cauſa dotis ad aliam deuoluantur. Sexta, Merita petentium diſpenſationem erga Eccleſiam, quia digni ſunt, vt Eccleſiæ benignitatem experiantur, qui de ea benemeriti ſunt. Septima, Magna pecuniæ quantitas ad opera pia. Sic Sanchez *lib. 8. diſput.19.* Ægid. *diſp.33.dub.5.* Hurtado *diſputat. 26. diff.3.* Baſil. *lib.8. cap.14.* Villalob. *tract.14. diff.16.* & alij communiter, notantes ſæpe fieri, vt plures cauſæ ſimul iunctæ ſint ad diſpenſandum ſufficientes, quæ tamen ſingulæ ſumptæ non ſunt, vt me citato docet Diana *part. 10. tract.12. reſol. 1.* & Martin Perez apud illum.

QVÆSTIO XXIV.

An Diſpenſatio impedimenti Matrimonij, ſubreptitiè, vel obreptitie obtenta, ſit prorſus irrita, & nulla?

REſpondeo dicendum, quòd prorſus ſit irrita ipſo iure, ex defectu conſenſus diſpenſantis. Et ita quidquid virtute illius ſit, nullius eſt momenti. Ratio eſt. Quia deceptio impetrantis diſpenſationem & inducentis Pontificem ad illam concedendam, tacendo vera exprimenda; & exprimendo falſa, aufert conſenſum, & voluntatem concedentis; ex defectu ergo illius redditur nulla, in eo caſu, diſpenſatio. Sic omnes Doctores. Legantur Sanchez *libro 8. diſputatione 21.* Baſilius *libro 8. à capite 16.* & alij penes ipſos.

QVÆSTIO XXV.

Quot, & quæ ſunt cauſæ conducentes ad conceſſionem diſpenſationis?

REſpondeo dicendum, quòd duplex. Finalis videlicet, & Impulſiua. Cauſa finalis eſt illa, qua non exiſtente, Pontifex diſpenſationem minimè conceſſiſſet. Impulſiua verò eſt illa, qua exiſtente, facilius mouetur Pontifex ad diſpenſandum, Vel clariùs. Cauſa finalis eſt illa, quam reſcribens præcipue ſpectat, & qua rationaliter mouetur, vt poſtulatam diſpenſationem concedat, & ſine qua, eam, aut nullo modo, aut non niſi cum quibuſdam limitationibus. Impulſiua veró eſt illa, quæ non conducit ad conceſſionem diſpenſationis, ſed tantum impellit, vt facilius concedatur, vnde ex eo, quod cauſa impulſiua non exprimatur, non negabitur diſpenſatio. Similiter è contra illa cauſa erit finalis ad negationem diſpenſationis, quæ ſi exprimatur mouebit rationaliter ad negationem illius. Impulſiua verò, quæ quamuis exprimatur, non mouebit ad negandam de facto diſpenſationem, ſed tantùm ad faciliùs negandum. Sic Sanchez *diſp.21.cit.à num.8.* Ægid. *diſputat. 33. à num.58.*

Digitized by Google

num. 38. Hurtad. *diſp.* 26. *diff.* 4. & omnes: ſolumque poreſt eſſe difficultas in ſingulari explicando, ex qua ſuppreſſione, vel expreſſione ſit diſpenſatio nulla. Sit ergo

QVÆSTIO XXVI.

An illa ſuppreſſio veri reddat diſpenſationem ſubreptitiam, & nullam, quæ ſi exprimeretur, omnino retraheret Pontificem à Diſpenſatione, vel ſaltem difficilius eam concederet?

AFfirmant Abbas, Felinus, Dominicus, Francus, Imola, Angel. Armilla, Tabiena, Couar. Gutierr. Molina, & alij, quos refert Sanchez *lib.* 8. *diſp.* 21. *n.* 10.

Alij dicunt, non omnem ſuppreſſionem veri reddere diſpenſationem ſubreptitiam, ſed ſolum ſuppreſſionem illius rei, quæ eſt cauſa finalis conceſſionis, id eſt, illius rei, quæ, ſi exprimeretur, non concederet Pontifex diſpenſationem, aut ſi eam concederet, eſſet cum aliquibus limitationibus. Ita Speculator, Innoc. Hoſtienſ. Syluest. & alij apud eumdem Sanchez *loc. cit. n.* 11. Et licèt hæc ſententia, ſi rectè intelligatur ſit vera, vt infra, contra primam tamen

Probabiliùs reſpondeo: dicendum, quod non omnis ſuppreſſio veritatis reddat diſpenſationem ſubreptitiam, quamuis ea veritate cognita Pontifex non conceſſiſſet; ſed ſolum ſuppreſſio eius, quod iura iubent exprimi. Quia forma, quam ius exigit, ad vnguem obſeruanda eſt. Sic Gloſſa, Calderinus, Henriquez, Pet. Ledeſma, Sa, & alij plures, quos citat, & ſequitur Sanchez *n.* 12. & 13. Baſilius *lib.* 8. *c.* 17. *n.* 2. Salas *diſp.* 20. *de Legibus ſect.* 13. Hurt. *diſp.* 26. *diff.* 4. Ægid. *diſp.* 33. *n.* 61. & alij communiter Doctores. Quamuis diſſentiant in aſſignando, quæ ſint illa, quæ iura præcipiunt exprimi, & ideo à nobis ſigillatim explicari debent.

QVÆSTIO XXVII.

An taciturnitas cauſæ finalis reddat diſpenſationem ſubreptitiam, & nullam?

REſpondeo affirmatiuè, quia, quando taciturnitas eſt cauſa finalis, & motiua, quaſi ſubſtantialis, intrinſeca, & per ſe concedendæ diſpenſationis, taliter, quod, ea non exiſtente, minimè concederetur, iura expreſſe iubent talem qualitatem exprimi, vt *ex cap. poſtulaſti, de reſcript.* & ex aliis textibus optime probat Sanchez: ergo taciturnitate illius, ſubreptitia & nulla reddetur diſpenſatio. Sic Sanchez *n.* 17. Hurtado *loc. cit. n.* 18. Ægid. *loc. cit.* & communis, quam cum aliis tenet Diana *par.* 8. *tract.* 3. *reſol.* 50 & 61.

QVÆSTIO XXVIII.

An etiam taciturnitas veri, aut expreſſio falſi pertinentium tantum ad cauſam impulſiuam, reddat diſpenſationem ſubreptitiam?

AFfirmant Abbas, Angel. Tabiena, Armilla, Nauar. Gutierrez, Rodriguez & alij, quos citat Sanchez *loc. cit. num.* 31.

Sed probabiliùs reſpondeo: non reddere eo caſu, diſpenſationem ſubreptitiam; (niſi aliàs verum quod taceatur, iure iubeatur exprimi.) Quia tunc, quamuis verum illud non taceretur, & falſum aliud exprimeretur, etiam fieret diſpenſatio, vt omnes communiter concedunt: ergo tunc diſpenſatio non erit ſubreptitia. Sic Syluest. Angles, Couarr. Henriquez, & alij, quos citat, & ſequitur. Sanchez *lib.* 8. *diſp.* 21. *n.* 17. & 22. Sà, *Ver.* Gratia *n.* 10. Ægid. *diſp.* 33. *n.* 62. Hurtad. *diff.* 4. *cit. n.* 20. Villalob. *tr.* 2. *diff.* 43. *n.* 3. & alij penes ipſos, quos nouiſſimè ſequuntur Diana *loc. cit.* & Amicus *tom.* 4. *diſp.* 6. *ſect.* 8. *n.* 114. In dubio autem, an cauſa ſit finalis, vel impulſiua, tunc cenſendam eſſe diſpenſationem validam, affirmat Diana *lo. cit. reſ.* 61. cum Bonacina, Salas, & aliis contra Gutierrez, Ochagauiam, & alios.

QVÆSTIO XXIX.

An impetratio diſpenſationis ſit ſubreptitia, ſi ſemel petita & à Pontifice denegata quando poſtea impetratur, non ſit mentio prioris denegationis?

AFfirmant Menochius *lib* 2. *de arbitrar. l.* 2. *centur.* 3. *caſu* 203. *n.* 6. exiſtimans, eſſe neceſſarium prioris denegationis mentionem facere.

Sed certiſſimè reſpondeo: non eſſe ſubreptitiam, quia nullo iure diſponitur in diſpenſatione, faciendam eſſe neceſſario, mentionem prioris denegationis. Sic Sanchez *lib.* 8. *diſp.* 22. *n.* 14. Suarez *lib.* 6. *de Legib. c.* 22. *n.* 1. Baſilius *lib.* 8. *c.* 17. *n.* 3. Addens hanc doctrinam habere locum, ſiue idem ſit ſuperior à quo ſecundo petitur diſpenſatio, qui negauerat, ſiue eius prædeceſſor; ſiue diſpenſatio negata ſit ab inferiori, & petatur à ſuperiori. Imò etiam, ſi negata ſit à ſuperiori, & petatur ſecundo ab inferiori ordinariam iuriſdictionem habente (quidquid dicat Thom. Sanchez *lib.* 8. *diſp.* 14 *n.* 1.) Legantur hi duo Sapientiſſimi Doctores. Nec non Amicus *tom.* 5. *diſp.* 6. *ſect.* 8. *n.* 120. & Diana *par.* 8. *tract.* 3. *reſol.* 54.

QVÆSTIO XXX.

An, ſi fœmina impetret diſpenſationem ad nubendum conſanguineo, & illa nolens vti hac diſpenſatione, impetret aliam ad nubendum alij conſanguineo, valeat hæc ſecunda non facta mentione primæ?

NEgat eo caſu valere Baſilius *lib.* 8. *loc. cit. n.* 9. concedit tamen valere in caſu, quo fœmina vſa eſſet diſpenſatione prima, vel non eſſet vſa illa, eo quod aliquod ſuperueniſſet impedimentum, quo minus ea vti poſſet. Ita etiam Suarez *de Legibus lib.* 6. *c.* 13. *n.* 20.

Sed probabiliùs reſpondeo valere ſecundam, non facta mentione primæ, non ſolum in caſibus, à Baſilio conceſſis; verumetiam in caſu à nobis propoſito. Quia, cum ſecunda diſpenſatio ſit pro diuerſo matrimonio, nullo modo habet connexionem cum diſpenſatione prima: ergo non erit neceſſaria huius mentio, in impetratione ſecunda, in caſu vllo. Sic Sanchez *diſput.* 22. *cit. n.* 15. Gutierr. *de matrim. c.* 123. *n.* 20. Layman *lib.* 1. *tract.* 4. *c.* 32. *n.* 20. & Diana 1. *par. tract.* 10. *reſol.* 40.

QVÆSTIO XXXI.

An, vt diſpenſatio matrimonij, inter conſanguineos, & affines, ſit valida, ſit copulæ inter eos habitæ mentio facienda?

AFfirmant Nauar. *in Man. cap.* 22. *num.* 86. Sarmiento *l.* 1. *ſelectar. cap.* 9. *n.* 1. & 3. Gutierr. *q. can. l.* 1. *c.* 15. *n.* 16. & 24. Petr. Ledeſma *de matrim. q.* 56. *art. vltim. dub.* 2. *concl.* 2. & 4. & *in Sum cap.* 27. *circa primam concl. dub.* 3. & 4. Gallego, & alij, quos refert, & ſequitur Sanchez *lib.* 8. *diſp.* 25. *n.* 8. Quibus addi poſſunt Ægid. *diſp.* 33. *n.* 83. Layman *lib.* 1. *tract.* 4. *cap.* 22. *n.* 18. Rebellus *lib.* 3. *q.* 5. *ſect.* 4. *n.* 24 Riccius *part.* 4. *deciſ.* 308. Garcia de *Benef. tom.* 2. *p.* 8. *cap.* 3. *n.* 32. Sanctarell. *part.* 1. *variar. reſ. q.* 52. Fillluc *tr.* 10. *c.* 10. *num.* 336. Ochagau. *tract.* 4. *de matrim. q.* 11. *num.* 4. Homobonus & Tannerus apud Dianam 4 *part. tract.* 4. *reſ.* 135. & alij probantes primò: quia id penes ſtylum Curiæ,

Digitized by Google

& Secundò, quia id declarauit Sac. Congregat. Cardin. apud Gutierrez, & apud Ledeſmam *loc. cit.* & apud Rebellum *n.* 122. & 149. & 154. per hæc verba: Congregatio Concilij Tridentini cenſuit diſpenſationem reddi nullam, ex copula præcedente diſpenſationem, ſi de ea non fuerit facta mentio in ſupplicatione, copulam verò ſuperuenientem poſt diſpenſationem ab Ordinario factam, non impedire matrimonij validitatem. Sic ibi.

Sed æquè probabiliter reſpondeo: non eſſe neceſſarium ad valorem diſpenſationis copulæ habitæ mentionem facere. Quia copula illa inceſtuoſa, nec eſt impedimentum, quod ratione ſui eget diſpenſatione; nec iure aliquo iubetur exprimi; quia non præiubetur iure aliquo ſcripto, vt patet; nec iure introducto conſuetudine, ſeu ſtylo Curiæ, cum ex conſilio Virorum Doctorum, non ſemper exprimatur; & quando exprimitur, non fit, vt cauſa motiua ad negandam diſpenſationem inter conſanguineos, & affines, cum potius expreſſio talis copulæ faciliorem reddat Pontificem ad concedendam diſpenſationem: ergo ex nullo capite eſt neceſſarium ad valorem diſpenſationis mentionem præhabitæ copulæ facere. Sic Doctiſſim. Nauarr. *lib.* 4. *conſil. in* 1. *edit. tit. de conſang. conſ.* 1. & 5. & *tit. de ſponſ. conſ.* 2. & *in* 2. *edit. eod. tit. de conſanguin. conſ.* 8. & 9. 10. & 11. Gutierrez *quæſt. can. lib.* 1. *c.* 15. *num.* 11. Zauallos *qq. practicar.* 737. *à n.* 7. Sà, *verb. diſpenſat. n.* 10. Rodriguez 1. *tom. Sum. in* 2. *edit. cap.* 228. Vega *tom.* 2. *cap.* 34. *caſu* 97. Salzed. Bernardo Diaz, & Ouandus, quos omnes refert Sanchez *loc. cit. n.* 6. Tenent etiam alij viri grauiſſimi de hac re Romæ, & Hiſpaniæ conſulti, vt refert; eos ſequens, Henriquez *lib.* 12. *c.* 2. *n.* 4. 5. & 6. *in marg. lit. P.* Baſilius *lib.* 8. *c.* 17. §. 6. *à n.* 32. dicens, hanc ſententiam eſſe probabiliſſimam, tutòque ſequi poſſe. Hurtad *diſput.* 26. *diff.* 5. *n.* 23. qui ad congregationem Cardinalium in contrarium adductam, reſpondet, illam ſecutam fuiſſe partem probabilem, & tutiorem, ſed non probabiliorem. Ioan de Cruce *in ſum. quæſt.* 4. *de matrim. dub.* 14. Qui & citat Lopezium 1. *par. c.* 296. & explicat declarationem Cardinal. dicens illam fuiſſe factam pro tempore Pij V. Qui declarauit mentem ſuam non eſſe diſpenſare cum occultante talem copulam, vt refert Nauar. *lib.* 4. *conſil.* 8. *cit. tit. de conſang.* & ita cenſuit pro tempore illius Pontificis, Congregatio Card. vt refert Gutierr. *c.* 15. *cit. num.* 23. Sic etiam Villalob. *tom.* 1. *tract.* 14. *diff.* 27. *n.* 7. Diana 1. *par. tract.* 10. *reſ.* 44. Licèt poſtea *part.* 4. *loc. citat.* contrarium teneat, ob ſtylum Curiæ, qui in hoc, inquit, facit ius. Sed certè hic author ſine nouo fundamento receſſit à ſententia, quam 1. *part. loc. citat.* docuerat: cum ibi ad argumentum de ſtylo Curiæ factum, cum Villalobos reſpondeat, quod non faciat ius; per hæc verba: Ad argumentum contrariæ ſententiæ ita reſpondet Villalobos. Al eſtilo de la Curia digo, que no es derecho, ni hace irrita la diſpenſacion en el fuero interior el callar la qualidad que conforme a el ſe deuia explicar. Ludou. de San Iuan. *quæſt.* 7. *de matrim. art.* 3. *dub.* 1. Ioan. Præpoſitus *in* 3 *p. q.* 8. *de Diſpenſat. matrim. dub.* 6. *num.* 61. vbi docet, quod ſtylus Curiæ, & declaratio Cardinal. ſolum intelligantur pro foro exteriori, & alij. Qui bene, & à fortiori, colligunt, minus vitiare diſpenſationem: taciturnitatem copulæ habitæ poſt commiſſionem Papæ, ante expeditionem diſpenſationis ab Ordinario. Sed nouiſſimè iam tenet noſtram ſententiam Diana *par.* 8. *tract.* 3. *reſolut.* 81. Perez *de matrim. diſput.* 46 *ſect.* 6. & Præpoſitus *in* 3. *par. quæſt.* 8. *de diſpenſat. matrim. dubitat.* 6. *numero* 41.

QVÆSTIO XXXII.

An ſaltem, ſi contrahentes habeant copulam, vt facilius diſpenſationem obtineant, ſit is animus explicandus, ne diſpenſatio ſit ſubreptitia?

AFfirmant Authores primæ ſententiæ nuper relati, præcipuè Sanchez *loc. cit. num.* 38. & penes ipſam, etiam Sà *verb. Diſpenſatio, n.* 10. Gutierrez *loc. cit. n.* 15. Ludouic. Lopez *loc. citat. col.* 12. *ver. Tertio dicit.* Corduba *q.* 45. *opinio* 1. *punct.* 1. & Rodriguez *tom.* 2. *quæſt. regul. q.* 46. *artic.* 6. Ita etiam Villalobos *tr.* 14. *diff.* 27. *n.* 10. & alij docentes talem ſpem, & animum eſſe manifeſtandum, vt valida ſit diſpenſatio.

Sed probabiliter æquè reſpondeo: adhuc non eſſe neceſſarium nunc, talem animum explicare; licèt fuerit tempore Pontificatus Pij V. eo quòd ipſe declarauerat, vt vidimus, ſuam intentionem eſſe non diſpenſandi cum occultante copulam, habitam intentione facilius obtinendi diſpenſationem; ratio eſt: tum, quia nunc, nullo iure præcipitur, vt exprimatur talis animus; ſeu copula cum tali animo exercita. Tum quia, vt nuper vidimus, abſque vitio ſubreptionis poteſt quis tacere copulam præhabitam, non exprimendo illam pro cauſa ad obtinendam diſpenſationem: ergo & poterit tacere eius malitiam. Sic Nauar. *lib.* 3. *conſil. tit. de conſang. in* 1. *edit. conſil.* 5. *n.* 5. *in* 2. *conſil.* 8. *n.* 5. Henriquez *lib.* 12. *c.* 2. *n.* 6. & clarius *c.* 3. *n.* 8. Sic dicens: Tertio, qui admittit delictum punibile, putà, copulam cum cognata, ea intentione, vt moueat Principem ad facilius diſpenſandum, ne Virgo maneat ſine remedio, quidam aiunt exprimendam eſſe doloſam intentionem illius finis: ſaltem pro foro exteriori: quaſi videatur virtualiter falſum exprimere. At in foro conſcientiæ valet, ſi cum illa non præceſſit obligatio vlla matrimonij, aut ſponſalium. Sic ille. Petr. Ledeſma *q.* 56. *artic. vltimo dub.* 2. *diff.* 3. *poſt.* 3. *concl. corollar.* 2. *pag. mihi* 500. Humada *lib.* 2. *tit.* 15. *pag.* 1. *Gloſſa* 18. *num.* 6. Quos omnes pro hac parte refert Sanchez *n.* 37. Sic etiam Baſilius *loc. cit.* §. 6. *n.* 32. Ioan. de Cruce *loc. cit. concl.* 2. Vbi ex Henriquez ait, hanc eſſe praxim in diœceſi Salmantina, Palentina, & aliis. Hurtado *loc. cit. n.* 26. & alij. Qui bene ex dictis contra Sanchez, vbi infra, colligitur, quod quando in diſpenſatione, aut reſcripto, non apponitur illa clauſula: *Dummodo copula non fuerit*, valida ſit diſpenſatio, quamuis contrahentes de copula interrogati ab Ordinario taceant. Quia hi in eo caſu non tenentur reſpondere quamuis ſub iuramento interrogentur de copula habita, & ita poſſunt illam ſine peccato negare retinendo in mente; *vt tibi dicam*, quamuis copulæ adſit infamia, aut ſemiplena probatio; eo quòd tunc non interroget iuridicè, quia interrogat de re non pertinente ad diſpenſatiotionem ſibi commiſſam. Legantur Baſil. & Hurtado *loc. cit.* & Sanchez *diſp.* 25. *num.* 14. & 15. & Luyſius *in ſum. p.* 2. *c.* 130. *dub.* 16. Diana me citato, *p.* 9. *tr.* 7. *reſ.* 36, & *p.* 10. *tract.* 11. *reſ.* 64. Perez *diſp.* 46. *ſect.* 7. & Palaus apud ipſum.

QVÆSTIO XXXIII.

An, quando Papa committit Ordinario, vt diſpenſet cum aliquibus; dummodo copula non interuenerit, *poſſint contrahentes abſque ſubreptionis vitio, negare copulam habitam?*

NEgant, quòd poſſint negare, Petr. de Ledeſma *de matrim. quæſt.* 56. *art. vltimo, diff.* 3. Rodriguez *tom.* 1. *Sum.* 2. *edit. cap.* 238. *num.* 8. *fine.* & Ioan de Cruce *loc. cit. concl.* 1. aſſerentes, teneri dictos contrahentes interrogatos ab Ordinario dictam copulam,

quamuis

Digitized by Google

quamuis non adſit iuramentum, ſub mortali, fateri, aliàs non valere diſpenſationem, ratione conditionis à Pontifice appoſitæ,

Sed probabiliùs reſpondeo: poſſe aliquando dictam copulam, in dicto caſu, negare; quia ſi ea diſpenſatio fuit obtenta pro foro externo, adhuc valebit, quamuis negent copulam, dummodo hæc non probetur in foro exteriori. Ratio eſt, quia dicta conditio ſeu clauſula, *dummodo copula non interuenerit*, intelligenda eſt iuxta naturam diſpenſationis conceſſæ, vnde contrahentes non tenentur copulam fateri niſi caſu, quo interrogentur ob Ordinario, præcedentibus indiciis, aut infamia. Sic Henriquez *lib. 12. de matrim. c.2.n.7.* Sà *verb. diſpenſatio n.10.* Baſilius *lib.8. cap.17. n.33.* Hurtado *diſp.26.* addens, quod quamuis in præfato caſu, ſit infamia, aut ſemiplena probatio copulæ; & quamuis contrahentes interrogati negent illicite (vt facient ſi negent) diſpenſatio ab Ordinario facta ſit valida, dummodo copula Ordinario non plene conſtet; quia dum non conſtat plene, non dicitur interueniſſe copula modo ſufficienti, eo quod, cum commiſſio facta fuerit Ordinario in foro exteriori, ſeu iudiciali, etiam clauſula intelligenda eſt in eodem foro: At ſi Ordinario plene conſtet, & diſpenſet, diſpenſatio erit nulla, quia clauſula illa eſt conditionalis, qua commiſſio ei limitatur. Quamuis Henriquez *loc. cit. lit. X.* ſuſtineat illam clauſulam, non ſolere adiici per modum conditionis; ſed vt modus, aut onus, quod Ordinarius, cui diſpenſatio committitur, examinare debet. Legatur Sanchez *lib.8. diſp.25. à num.12.* vbi hæc omnia probabilia iudicat, imò & ſuſtinenda, vt veriora à Doctoribus, qui noſtram ſuſtinet ſententiam *quæſt. 31.* relatam.

QVÆSTIO XXXIV.

An ſaltem, quando Papa, pro foro conſcientiæ, committit viro diſcreto, vt diſpenſet cum aliquibus, dummodo copula non fuerit; *valeat diſpenſatio caſu, quo copula verè fuerit habita?*

Affirmare poſſet quis, ex doctrina Henrici, loco nuper citato, cum aſſerat talem clauſulam, nunquam addi per modum conditionis, ſed per modum oneris.

Sed certiſſimè reſpondeo: non valere diſpenſationem in eo caſu, etiamſi copula fuerit omnino occulta, & non conſtet Commiſſario. Quia tunc commiſſio fit Commiſſario, vt diſpenſet cum illa limitatione, nempe dummodo, non fuerit habita copula. Sic Hurtado *loc. cit.* Qui idem aſſerit, quando in diſpenſatione additur hæc clauſula: *Dummodo copula habita non ſit, ſpe facilioris diſpenſationis*, quod ſcilicet, non valeat diſpenſatio, ſi præhabita fuerit copula dicta ſpe, exterius tamen ſignificata, quia ſpes interius tantum concepta, non ſubeſt humanæ poteſtati. Legatur Sanchez *loco citato.* Diana & Perez citatis, & Palaus *tom.5. diſp.4. punct. vltim. §.1. n.9.*

QVÆSTIO XXXV.

An, quando ſunt plura impedimenta, oporteat omnia illa in eadem petitione, vt ſimul diſpenſentur, referre?

Negant Henriq. *lib.12. cap.3. n.8. lit. N.* & penes ipſum, Nauarr. *conſil.12. tit.33. de Priuileg. lib.* . Sà *verb. diſpenſatio n.16.* Petr. Ledeſma, Rodriguez, Vega, & alij, quos citat Sanchez *lib.8. diſp.23. num.1.* dicens hanc ſententiam eſſe probabilem, nec poſſe iuſte damnari, qui illam amplectere ur; niſi tot impedimenta in eadem perſona concurrerent, vt iuſtè poſſet credi Pontificem non diſpenſaturum ex cauſis ſibi propoſitis, ſi tot im edimenta concurrere noſſet. Tenet etiam hanc ſententiam Salas *de Legib. diſput.20. ſect.15. n.122.* & dicit probabilem Villalob. *tract.24. difficul.17. n.4.*

Affirmant verò è contra, eſſe neceſſariò omnia impedimenta ſimul exprimi in eadem petitione, ne diſpenſatio ſubreptitia ſit, Dominius, Mandoſius, Decius, Menoch. Petr. de Ledeſma, Couarr. Lopezius, & alij quos citat, & ex parte ſequitur Sanchez *loc. cit. n.2.* Quibus addi poſſunt Suarez, Sanctarell. Layman. Gutierr. & Garſias, quos citat, & ſequitur Diana *1. p. tr.10. reſ.39.* dicens, contrariam opinionem eſſe contra praxim, & vſum Romanæ Curiæ, & ideo eſſe improbabilem. Ita etiam Baſilius *lib 8. c.17. §.4.* dicens cum Sanchez, hanc communem ſententiam eſſe veram, ſi limitetur, vt nec habeat locum, quando vnum ex impedimentis aliter tolli poteſt, vt cù concurrit votum, quod auferri irritatione poteſt, nec quando concurrit impedimentum occultum cum publico, quia tunc non præſumitur velle Pontificem, vt occultum manifeſtetur illi, ſed Pœnitentiar o, cui tamen manifeſtandum eſt vtrumque impedimentum, etiam illum in quo Pontifex diſpenſauit. Legatur Sanchez *n.2.6. & 7.*

Alij tertiò, ſub diſtinctione reſpondent dicendo; quòd quando impedimenta ſunt adeò diuerſæ rationis, & diſparata, vt quamuis coniungantur, nullum augeat indecentiam alterius ad matrimonium contrahendum, qualia ſunt affinitas, & votum, poſſe ſeparatim diſpenſationem peti; quando verò ſunt eiuſdem rationis, ſiue ſpecificæ, vt ſunt duæ conſanguinitates; ſiue genericæ, vt affinitas & cognitio, tunc neceſſarium ſit ſimul exprimi in vna petitione; quia tunc quodlibet impedimentum fit ſtrictius ex coniunctione cum altero, ac proinde quodlibet difficilius diſpenſatur, & maiorem requirit cauſam: Sic Hurtado *diſp.16. diff.6. num.30.* & Ægid. *diſp.33. n.74. & 75.*

Ego in hac difficultate reſpondeo: dicendum, quòd licèt omnes hæ tres ſententiæ ſint probabiles (quidquid Diana id primæ deneget) ſed probabilior longe ſit ſecunda. Tum propter maiorem authoritatem Doctorum, qui illam amplectuntur. Tum etiam propter maiorem efficaciam rationum, quas affert Sanchez. Lege illum *loc. cit. & diſp.24.* Martinum Perez *de matr. diſp.46. ſect.6. n.4.* Martinum de S. Ioſeph *tr.45. n.7.* & Dianam *p.10. tract.11. reſol 44. in fine.* vbi contrarium iterum contra me nominatim docet.

QVÆSTIO XXXVI.

An in petitione explicanda ſit qualitas impedimenti, ne diſpenſatio ſubreptitia ſit?

Reſpondeo affirmatiuè. Vnde neceſſe eſt diſtinctè, & ſpecificè exprimere gradum coniunctionis; vt quoto gradu conſanguinitatis, vel publicæ honeſtatis ex matrimonio rato, coniuncti ſunt, contrahere volentes. Quia ſic habet ſtylus Curiæ. Et quia non ex eadem cauſa, neque cum eadem compenſatione, conceditur in his gradibus diſpenſatio. Sic omnes Doctores. Legatur Sanchez *lib. 8. diſp. 24.* Baſilius *lib.8. cap.17. §.5.* & Bonac. *de Legib. diſp.1. queſt.2. punct.3. num.2.*

QVÆSTIO XXXVII.

An, ne ſubreptitia ſit diſpenſatio, ſit neceſſariò facienda mentio de multiplicitate eiuſdem gradus (vel diuerſi) in conſanguinitate, affinitate, publica honeſtate, & cognatione ſpirituali?

Negat Henriquez *lib.12. c.10. n.3.* per hæc verba: Si duplici titulo ſunt cognati in eadem ſpecie (vt ſi

Digitized by Google

per viam vtriuſque parentis ſint patrueles (*ideſt, primos hermanos por dos partes*) vel ſi quis, cum duabus ſororibus iſtius deſponſandæ, fuit fornicatus) non videtur neceſſarium exprimere in diſpenſatione niſi vnum cognationis gradum, propinquiorem: ſicut dum irregularitas contrahitur, ex eo quod excommunicatus ſæpius celebrauit, ſatis eſt ſemel diſpenſari in vna irregularitate, quia ex actionibus vnius ſpeciei in vno ſubiecto accidens fit moraliter vnum numero. Ita ille. Qui *in marg. lit. N.* ita tenere aliquos viros doctos affirmat. Et quidem loquentes de affinitate idem docent Petr. Ledeſma *in Sum. vbi de matrim. cap.* 27. *poſt* 6. *concl. diff.* 2. *pag. mihi* 108. Rodriguez 1. *tom. Sum.* 2. *edit. cap.* 238. *num.* 1. *fine*, & Vega 2. *tom. Sum. cap.* 34. *caſu* 98. *fine.* Sic dicens: Nota que los que por dos titulos ſon afines, no es neceſſario que en la ſuplica ſe haga mencion de entrambos, y aſſi el que ſe quiere caſar con cierta perſona, no es neceſſario que diga, que conocio a dos hermanas ſuyas. Ita ille, & Ludou. de S. Iuan *quæſt.* 7. *de matrim. art.* 3. *dub.* 1. per hæc verba: El ô quiere caſar con Antonia, auiendo conocido ha dos hermanas de Antonia, no es neceſſario decir, que ha conocido dos hermanas de la contrayente, mas baſta que diga, auer contrahido afinidad con ella en tal grado, de tal linea como arriba ſe dixo. Ita ille. Et hanc ſententiam probabilem cenſet Baſilius.

Sed probabiliùs reſpondeo, neceſſarium eſſe mentionem facere de multiplicitate, vel numero gradus conſanguinitatum, vel affinitatum, vel cognationum ſpiritualium, &c. Quia dicta multiplicitas eiuſdẽ gradus, vel diuerſi, in conſanguinitate, affinitate, &c. verè efficit vnum vinculum, longe grauius; ergo neceſſariũ explicandum, vt non ſit ſubreptitia diſpenſatio. Sic loquendo de conſanguinitate docent Rota *in nouiſſimis volum.* 3. *lib.* 1. *deciſ.* 117. *n.* 2. *& lib.* 2. *deciſ.* 70. Molina *tom.* 1. *de iuſt. tr.* 2. *diſp.* 101. *col. penul. verſ. Illud tamen.* Petr. de Ledeſma *loc. cit. concl.* 6. (quamuis non ita conſequenter, cum contrarium dicat loquendo de impedimento affinitatis *loc. cit.*) Mandoſius, & alij quamplures, quos citat, & ſequitur Sanchez *lib.* 8. *diſp.* 24. *n.* 5. Quibus addi poſſunt Baſilius *lib.* 8. *cap.* 17. §. 5. *n.* 25. Ochagauia *tr.* 4. *de matr. q.* 10. *num.* 4. Hurtado *diſp.* 26. *diff.* 6. *n.* 28. Ægid. *diſp.* 33. *dub.* 6. *n.* 81. Villalob. *tr.* 14. *diff.* 27. *n.* 1. Bonac. *de Legib. loc. cit. n.* 3. Qui tamen *n.* 18. benè id limitat dicendo id eſſe verum, & neceſſarium, niſi aliàs caſu, quo expreſſione vnius certi gradus, v. g. affinitatis, ſufficienter cenſeatur expreſſus alter conſanguinitatis: vnde valida erit diſpenſatio, ſi quis contracturus matrimonium cum Maria, vxore quondam ſui patrui, ſolum explicet ſecundum gradum affinitatis, quia expreſſo hoc gradu, ſufficienter cenſetur expreſſus ſecundus gradus conſanguinitatis, in quo eſt cum ſuo patruo; eo quod matrimonia inter affines ſemper celebrentur cum aliqua perſona conſtituente ſtipitem affinitatis. Legatur de hac re Diana *par.* 8. *tract.* 3. *reſ.* 68.

QVÆSTIO XXXVIII.

An, quando affinitas eſt contracta ex multiplicata copula cum eadem conſanguinea illius, quam quis ducere vult, opus ſit exprimere in petitione, hanc copulam fuiſſe multiplicatam?

RESpondeo negatiuè. Primò, quia id conſtat ex praxi, cum nullus vnquam id exprimat. Secundò, quia non conſurgit minus impedimentum affinitatis ex vna, quam ex pluribus copulis cum eadem. Sic omnes Doctores citati, præcipuè Sanchez *n.* 7. *&* 8. Baſilius *n.* 25. Qui ex hoc colligunt; quod ſi obtenta Pontificia diſpenſatione in affinitate, antequam Ordinarius eam exequatur, iteraret quis copulam cum eadem conſanguinea fœminæ à ſe ducendæ, non eſſet neceſſaria alia diſpenſatio; bene tamen, ſi poſt diſpenſationem per Ordinarium factam iterum illam cognoſceret; quia tunc iam eſſet noua affinitas, cum prior per diſpenſationem omnino eſſet ſublata, & ita opus eſſet noua diſpenſatione, cum nulla adſit diſpenſandi in hac copula commiſſio. Lege Dianam *loc. citato.*

QVÆSTIO XXXIX.

An quando contrahentes conſanguinei, vel affines diſtant inæqualiter à ſtipite, ſat ſit in petitione, mentio remotioris gradus fieri?

NEgarunt quidam aſſerentes, neceſſarium eſſe, mentionem fieri gradus propinquioris, quo alter à ſtipite diſtat. Ita Alex. de Neuo, Gambara, Molina, & alij, quos refert Sanchez *lib.* 8. *diſp.* 24. *n.* 23. eo quod ita decreuerat Pius IV. in quodam motu proprio.

Alij è contrà affirmarunt, ſat eſſe explicare remotiorem gradum; Tum, quia is ſolum impedit matrimonium *ex cap. fin. de conſanguinit.* Tum etiam, quia id decidit Clemens VI. in Extrauag. quæ incipit, *Nuper.* Et ideo hanc ſuſtinuerunt ſententiam, Angel. Syluest. Tabiena, Sotus, Ledeſma, Toledo, Sà, Cañedo, & alij, quos refert Sanchez *num.* 24.

Sed nunc iam tanquam certum, reſpondeo: ſolùm eſſe neceſſarium fieri mentionem remotioris gradus, habitis tamen poſtea literis declaratoriis ſuper propinquiori. Quia ſic decreuit Pius V. motu quodam proprio anno 1566. die 26. Auguſti, incipienti. *Sanctiſſimus.* Vbi reuocans motum proprium Pij IV. id ad ius commune, dicta limitatione, reduxit. Sic tenent iam omnes. Veracruz, Gutierrez, Henriquez, Lopezius, Rodrig. Petr. de Ledeſma, & alij quos citat, & ſequitur Sanchez *à n.* 25. Ochagau. *tract.* 4. *quæſt.* 10. *num.* 9. Hurtad. *diſput.* 26. *diff.* 7. & Baſil. *lib.* 8. *cap.* 17. *num.* 26. (qui *n.* 27. benè contra Sanchez docet, id eſſe verum, etiam caſu, quo fœmina ſit, quæ propinquior eſt.) & alij communiter; Aduertentes, circa prædictum Pij V. motum. Primò, quod ſolum loquatur Pontifex de gradibus conſanguinitatis & affinitatis: Et ita habebit locum in gradibus affinitatis ex fornicatione ortæ; minimè verò in gradibus publicæ honeſtatis ex matrimonio rato, & ideo ſi petatur diſpenſatio in hoc impedimento, ſufficiet explicatio remotioris gradus, nullis literis declaratoriis poſtea impetratis.

Secundò, quòd dictus proprius motus non habeat locum, quando gradus remotior eſt extra quartum: quia tunc non eſt neceſſaria diſpenſatio, vt declarauit Sacra Congregatio, vt ſupra eſt habitum. Tertiò, quòd nec habeat locum, quando propinquior gradus ſtipiti fuerit primus; vt ſi concurrat ſecundus, tertius, vel quartus gradus cum primo, nam tunc nullatenus valebit diſpenſatio, niſi etiam primi gradus mentio fiat: qua hic expreſſe excipitur in dicto motu. Legantur Sanchez, & Baſilius *loc. cit.*

QVÆSTIO XL.

An valeat matrimonium initum, ſolo gradu remotiori expreſſo, non obtentis literis declaratoriis ſuper propinquiori?

RESpondeo affirmatiuè, quia dictæ literæ declaratoriæ, quas exigit Pius V. non ſunt neceſſariæ ad valorem matrimonij, ſed ſolum pro foro externo, & ad vitandum ſcandalum, vt docet Henriq. *lib.* 12. *c.* 3. *n.* 5. *in Gloſſa lit. T. &* *c.* 9. *n.* 2. *in Gloſſa lit. Z.* Quare, ſi abſque illis diſpenſet Ordinarius, ſiue credens allatas eſſe, ſiue ex malitia, matrimonium valet, nec retractari

poteſt

Digitized by Google

poteſt. Sic Sanchez *loc.cit. num.* 28. & Baſilius *n.* 25. concludentes, ablato ſcandalo, non peccare eos, qui non adducunt litteras declaratorias, præcipuè caſu, quo diſpenſatio petatur tantum pro foro interno.

QVÆSTIO XLI.

An ſit neceſſarium explicare; An propinquitas graduum ſit in linea recta?

AFfirmant Sanchez *loc.cit.num.* 14. Bonac. *punct.* 5. *cit. num.* 5. & penes ipſum, Gutierrez *de matrim. cap.* 124. *num.* 6. & alij Recentiores. Quia multo indecentius, inquiunt, eſt, inire matrimonium cum conſanguineo, vel affine in linea recta; quam cum ſanguineo in linea tranſuerſa: ergo neceſſarium eſt id explicari.

Sed probabiliùs reſpondeo: non eſſe neceſſarium explicare, an ea diſtantia ſit in linea recta, vel tranſuerſali. Quia, ſi ex conſtitutione Pij V. non eſt neceſſaria inæqualitatis explicatio, quando gradus propinquior concurrit cum remoto, ergo nec neceſſarium erit explicare, qualis ſit ea propinquitas, vel diſtantia. Sic Baſilius *loc.cit num.* 27. Addens, id omnino tenendum, caſu quo Pontifex, aut ſtylus Curiæ, contrarium ad valorem diſpenſationis non exigat.

QVÆSTIO XLII.

An in impedimento cognationis ſpiritualis, oporteat explicari, an inter contrahentes ſit filiatio ſpiritualis?

REſpondeo affirmatiuè. Sic Baſilius *loc.cit. n.* 28. per hæc verba: At ſi impedimentum ſit cognationis ſpiritualis, explicari quidem debet, ſi ſit cum filia ſpirituali: quia licèt ſit diſtantia, attamen propinquior gradus eſt primus cum patre eius, quam tenuit. Et quamuis Pius V. in ſua conſtitutione non agat de impedimento cognationis ſpiritualis, colligitur tamen ex ea, Pontificem in primo gradu diſpenſare nolle. Cui adde, id quod Thomas Sanchez dicit, eadem *diſput.* 15. non legi diſpenſationem patris cum filia ſpirituali, licèt legatur conceſſa diſpenſatiò inter parentes ſpirituales, & naturales. At poſtea cognoui, quod Gregor. XIV. diſpenſauit cum patre, & filia ſpirituali; pater erat Nobiliſſimus Hiſpanus, & apud Madiolanenſes Regius Præſes, filia nomine Erſilia; quorum infauſtas nuptias, infauſtamque prolem vita breui (forſan veneno) extinctam, Mediolanenſes viderunt. Huc vſque Baſilius. Et benè: excepto in eo, quod dicit; nempe, Thomam Sanchez aſſerere, conceſſam fuiſſe aliquando diſpenſationem inter parentes naturales. Hoc enim falsò illi imponit, cum ſolum id affirmet, loquendo de diſpenſatione inter parentes ſpirituales, ſeu inter compatres, per hæc verba: Et ideo *diſp.* 19. *num.* 7. diximus cum multis, nunquam legi Pontificem diſpenſaſſe ad contrahendum cum impedimento filiationis ſpiritualis: cum tamen ſæpe in compaternitate diſpenſarit. Sic ille. Legatur *diſp.* 19. *num.* 7. & Bonac. *loc.cit.n.* 6.

QVÆSTIO XLIII.

An, quando petitur diſpenſatio in primo gradu impedimēti publica honeſtatis, oporteat explicare, an proueniat ex matrimonio rato, vel ſponſalibus?

NEgat Baſilius *loc.cit.n.* 29. dicens, ad contrarium dicendum nullum eſſe fundamentum firmum.

Sed probabiliùs reſpondeo: eſſe neceſſarium explicare publicam honeſtatem ortam eſſe ex matrimonio rato. Quia multo indecentius eſt, matrimonium inire cum ſorore ſponſæ de præſenti, quàm cum ſorore ſponſæ de futuro. Sic Sanchez *lib.* 8 *diſp.* 24 *n.* 16. Bonac. *loc.cit.n.* 7. & alij. Qui tamen cum omnibus, notant, quòd quando vltra primum gradum petitur diſpenſatio in publica honeſtate, non ſit opus exprimere vnde orta ſit, quia poſt Tridentinum, non poteſt extendi honeſtas publica prouenieſs ex ſponſalibus vltra primum gradum.

QVÆSTIO XLIV.

An, quando impedimenta affinitatis, & publicæ honeſtatis concurrunt, ſat ſit mentio affinitatis, tacita publica honeſtate, fieri?

NEgant Dominicus *conſil.* 33. *n.* 8. & alij apud Sanchez *loc.cit.num.* 37. quibus adhæret Henriquez *lib.* 7. *de Indulg. c.* 30. *n.* 2. vbi ait, quod diſpenſatus in affinitate, non eſt in publica honeſtate, citátque pro ſe Syluest. *verb. priuileg.* §. 3.

Sed probabiliùs ſub diſtinctione ſic reſpondeo. Si in petitione explicetur affinitas ex copula licita proueniens, vel intra tertium, & quartum gradum, non eſt neceſſarium explicare publicam honeſtatem, quia iam ibi intelligitur, cum neceſſario includatur. At, ſi explicetur affinitas in genere, non erit ſatis: quia in affinitate in genere, non includitur publica honeſtas, cum detur affinitas aliqua, illa videlicet, quæ conſurgit ex illicita copula, cui publica honeſtas non coniungatur. Maximè cum *ſupra q.* 36. ſit habitum, neceſſarium eſſe explicare, an affinitas ſit ex copula licita, vel illicita, & non ſufficere, ſi exprimatur affinitas in genere. Sic Alex. Abbas, Tabiena, Nauarr. Petr. de Ledeſma, Ludou. Lopez, Toledo, & alij, quos refert, & ſequitur Sanchez *à num.* 38. & Baſilius *n.* 30. & communis.

QVÆSTIO XLV.

An ſit valida diſpenſatio, ſi petens illam erret in gradu?

REſpondeo dicendo: quòd ſi petens erret in gradu, explicando maiorem, pro minori, hoc eſt, tertium pro quarto, aut ſecundum pro tertio, tunc valida ſit diſpenſatio; cum quartus contineatur in tertio, & tertius in ſecundo, & ideo qui diſpenſat in maiori, eo ipſo diſpenſat in minori; quod intelligitur quando maior & minor ſunt eiuſdem generis; vt conſanguinitatis, & affinitatis: quia ſi ſunt diuerſi generis, vt ſi exprimatur, ſecundus conſanguinitatis, pro tertio affinitatis, diſpenſatio erit nulla; quia tunc gradus minor tacitus, non continetur in maiori expreſſo. Sic Sanch. *loc. cit. à n.* 17. Baſilius *loc. cit n.* 31. Hurtad. *diſ.* 16. *diff. vltima* Ochagau. *tr.* 4. *de matrim. q.* 10. *à n.* 6. Ludouic. de S. Iuan *q.* 7. *de matrim. art.* 3. *dub.* 3. Bonac. *loc.cit.n.* 8.

QVÆSTIO XLVI.

An valida ſit diſpenſatio, quando erratur in nomine eius, cum quo diſpenſatur, veluti quandò nomen Petri, exprimitur nomine Ioannis?

REſpondeo tanquam certum, eſſe validam. Quia error nominis proprij, quando conſtat de corpore, non vitiat reſcriptum, vt latè probat Sanchez *lib.* 8. *diſp.* 21. *n.* 37. Sic ipſe ibidem: & penes ipſum, Hoſtienſ. Anton. Felin. Petr. de Ledeſma, & alij, præcipuè Perez, *addit.* ad Seguram, *l. Imperator n.* 41. *ff.* ad Trebell. dicens, ſe ex multis defendiſſe valuiſſe gratiam à Papa, cuidam conceſſam, in cuius patris cognomine erratum eſt: quia dictū fuit, eum eſſe filiū Ioannis Sanchez, cum eſſet Ioannis Lopez. Sic etiam Baſil. & alij mox citādi.

Digitized by Google

Et communis, quam nouiſſimè tenet Diana *par.*8. *tractat.*3. *reſolut.* 63. Merolla, Perez, Portel. & alij apud ipſum.

QVÆSTIO XLVII.

An etiam valida ſit, quando erratur in Diœceſi eius, cum quo diſpenſatur, veluti, ſi dicat eſſe Toletanum, cum eſſet Pampilonenſis.

NEgant Sanchez *loc.cit.num.* 38. Moneta *de commun. vlt. Vol.cap.*12.*conc.*9.*n.*206. & Villalob. 1. *par.tract.*2. *diff.* 43. *num.* 10. & 11. Vbi ſic ait. Sexta concluſion. Quando ſe yerra en el nombre y no en la perſona, no es la diſpenſacion ſubrepticia, que el error en el nombre, quando conſta del cuerpo, no haze vicioſo el reſcripto conforme a derecho. Mas no es lo miſmo, quando la diſpenſacion viene errada en el Obiſpado, como ſi ſe comete al Prouiſor de Zamora, y el que ha de ſer diſpenſado, es del Obiſpado de Salamanca: porque como no ſe comete al de Salamanca, no puede diſpenſar, y aſſi eſte no es error en el nombre, ſino en la perſona. Aſſi lo tiene Inoc. y Abbad. Sic ille. Cui adde Merollam *tom.*2. *diſp.*4.*cap.*6. *n.*377. & Perez *de matrim diſp.*46. *ſect.*8.*n.*18. & 19.

Sed probabiliùs reſpondeo: etiam eſſe validam; quia ſi Ordinarius poteſt diſpenſare, quando erratum eſt in nomine diſpenſationem petentis; ſic etiam poterit diſpenſare, quando erratur in nomine ipſius Epiſcopi. Et certè ſatis conſtat, intentionem Papæ eſſe, vt petentis Ordinarius, dumtaxat, diſpenſet. Sic Baſilius *lib.* 8. *cap.*17. *fine*, Salas *de Legib. diſp.*20. *ſect.* 16.*num.*123. Bonacina *de Legib.diſp.*1.*quæſt.*2.*punct.*4. *num.*6. Sanctarell. *var. reſol.par.*1. *quæſt.*63. Diana 1. *par.tract.*10.*reſol.*36. & *p.*8. *tract.*3.*reſol.* 64. Amicus *tom.* 5. *diſp.*6.*ſect.*8. *num.*145. & Portel. *in Reſponſ. moralib.tom.*2.*caſu.*49. *n.*2.

QVÆSTIO XLVIII.

An ſit inualida diſpenſatio, eo ſolum, quod in ea taceatur aliquid, quod ex ſtylo Curiæ Romanæ eſt exprimendum?

AFfirmant abſolutè Sanchez *lib.*8.*diſp.*21.*num.*16. & penes ipſum, Decius, Rebuffus, Menoch. Gutierrez, Maſcardus, & Flamin. Quibus addi poſſunt Layman.*lib.*5.*tract.*4.*cap.*22.*n.*18. Salas *de Legib. q.*97. *tract.*14.*diſp.*20.*ſect.*15.*num.*117. Sanctarell. *var.reſol. par.*1.*q.*50.*num.*17. & Barboſa *in collectan. tom.*1.*lib.*1. *tit.*2.*cap.*11. *num.*3. Quos citat & ſequitur Diana 1. *par.tract.*10. *reſol.*41. dicens, oppoſitam ſententiam eſſe periculoſam. Horum omnium, vna eſt ratio, nempe, quod ſtylus Curiæ faciat ius. Ægidius *loc.cit. num.*64. Ochagau.*tract.*4.*quæſt.*9.*num.*6. Bonac. *de Legib.diſp.*1.*q.*2.*punct.*5.*num.*1.

Sed æquè probabiliter reſpondeo: non ex eo ſolum præcisè reddi inualidam diſpenſationem; quia æque probabile eſt, quod ſtylus Curiæ non ſemper ſit lex, nec faciat ius. Primò. Quia ſæpe à Curialibus, & officialibus Curiæ, ignorante Pontifice, introducitur: tunc ergo non faciet ius. Secundò. Quia hodie datur & ſtylus Curiæ exigens, vt gradus propinquior exprimatur; & tamen in tali caſu, nec facit ius; imò nec obſeruari poteſt talis ſtylus, vt ingenue fatentur Sanchez *diſp.*24.*num.*24. & Bonac. *loc.cit. num.*18. eo quòd aduerſaretur motui proprio Pij V. relato *q.*39. ergo non ſemper ſtylus Curiæ facit ius, aut obſeruari neceſſario debet, vt expreſſe concedunt, in caſu aſſignato, dicti Doctores. Id enim in primis Henriquez *lib.*12. *de matrim.* (vbi infra) docet, taciturnitatem veri non vitiare diſpenſationem in foro conſcientiæ, ſed ſolum in externo, licèt ſtylus Curiæ petat, vt non taceatur. Sic namque ait: Quæ tamen retardarent conceſſionem ex praxi, & ſtylo Curiæ, non vitiant in conſcientia diſpenſationem, ſi taceantur, quando expreſſo iure, non iubentur explicari. Sic ille. Deinde, alij docent, prædictum ſtylum non obligare extra Curiam Romanam. Ita ſenſere Zauallos vbi infra, Bald. & alij, quos citat, & ſequitur Rebuff. *tom.*3. *conſtit. regiarum tract. de conſuetud. artic.*2. *Gloſſa* 13.*num.*57. Quorum omnium ſententiam, & modum dicendi, licet impugnet Sanchez; approbat tamen & ſequitur Granados *in* 1.2.*controu.*7.*tract.*3 *par.*2.*diſp.*27.*ſect.*5. *num.*46. *pag. mihi* 302. vbi ſic ait: Quare quod diximus; ſcilicet, ſtylum Curiæ facere ius, intelligendum eſt, quando conſtiterit eum eſſe talem, vt prudentis arbitrio inducat obligationem, etiam in foro conſcientiæ, quod non ſemper conſtat. Imò Henriquez *lib.*12. *de matr.cap.*3.*num.*7. aſſerit taciturnitatem veri non vitiare diſpenſationem in foro conſcientiæ, ſed ſolum in externo, licèt ſtylus Curiæ petat, vt non taceatur. Et Zauallos *in quæſt. practicar.q.*737. *à n.*10. ait, eiuſmodi ſtylum non obligare extra Curiam, quod idem ſentiunt alij Doctores. Et præterea ſtylum Curiæ variari, variato Pontifice, & non obligare niſi ſit ſcriptus, notorius, & à Papa approbatus, quod quidem deſeruiet, vt non reputetur ſubreptitia diſpenſatio, in qua tacetur verum contra ſtylum Curiæ, niſi certò conſtiterit, talem eſſe ſtylum, vt in foro animæ obliget & in eo loco in quo traditur diſpenſatio: ſic enim intelligenda eſt noſtra concluſio, quoad hanc partem. Huc vſque doctus Pater.

Hanc eamdem ſententiam approbat Villalob. 1. *tom. tract.*2. *diff.* 43. *num.*4. per hæc verba: Acerca de la qualidad, que ſe ſuele declarar conforme al eſtilo de la Curia Romana, dudan los Doctores, ſi aquella ſe calla, ſi vale la diſpenſacion. Decio, Menochio, Gutierrez, y Sanchez con otros que citan, tienen que, ſino ſe declara es la diſpenſacion ſubrepticia, porque eſte eſtilo de la Curia, *facit ius*, de manera que es ley, como ſe prueba de vn texto. *cap. Quam graue de crimine falſi.* Y aunque en el fuero exterior eſto ſea cierto, en lo interior no lo es tanto, que Henriquez tiene lo contrario, porque dice que el eſtilo de la Curia, no es ley ni *facit ius*: y el texto en que ſe funda lo contrario, ſolo prueba que del eſtilo de la Curia ſe puede colegir qua les letras ſon falſas: porque ſi en ellas no ſe guarda el eſtilo, de creer es que lo ſon. Mas decir que el eſtilo ſea derecho, no ay texto que tal diga, y aſſi por eſſe camino no parece baſta para hacer la diſpenſacion ſubrepticia, el callara quella condicion. Et licet ſtatim hæc ſubdat: En eſta controuerſia ſoy de parecer, que no nos apertemos del eſtilo, como largamente prueba Maſcardo. Y aſſi; ſino eſtuuieſe echo el matrimonio, ſe debia a conſejar ſe voluieſſe por otro diſpenſacion: mas deſpues de ya echo, ſe deue ſeguir la opinion de Henriquez, por lo que queda dicho arriba: nihilominus, clarè eſſe pro noſtra ſententia proſpiciet quis. Hanc eamdem ſententiam iterum docet *tr.* 14. *diff.*27.*n.*7. Quem ſecutus fuit Diana 1.*p.tr.* 10.*reſ.*44. poſtquam contrarium aſſeruerat *ibid.reſ.*42.

Demum id ipſum clarè docet Baſilius *lib.*8.*c.*17.§.6. *n.*33. per hæc verba: Nec me mouet, quod ſoleat exprimi copula de ſtylo Curiæ. Mihi enim propter ea, quæ dixi, valde dubium eſt, ex eo ſtylo effici explicationem copulæ neceſſariam eſſe ad valorem diſpenſationis. In quibus verbis, non dubitat Baſilius, vt male illum intellexit Diana *reſ.*44. an detur ſtylus Curiæ de manifeſtanda copula, ſed affirmat, quod adhuc illo ſuppoſito, non ſit id neceſſarium. Tenent etiam alij Doctores *ſup.q.*31.*citati*, ex quo conſtat, quàm ſine fundamento dixerit Diana, hanc opinionem eſſe periculoſam, cum tantos Patronos, inter quos aliquando fuit ipſe, habeat.

Digitized by Google

QVÆSTIO XLIX.

An ſit valida diſpenſatio quoties impedimentum certum, narratur ſub dubio v. g. ſi quis petat diſpenſationem voti caſtitatis, quod certò nouit à ſe emiſſum, ſed in petitione, votum dubium exprimit, allegant tamen veram cauſam, ſcilicet, carnis ſtimulos?

AFfirmatiuam partem poſſet quis veram exiſtimare, cum ad valorem diſpenſationis altera ſufficiat verificari cauſa: at in caſu præſenti, verificatur in petente dari graue periculum incontinentiæ, ob carnis ſtimulos: ergo. Nihilominus

Certiſſimè reſpondeo: non eſſe validam, quia in præfato caſu eſt error in ipſamet ſubſtantia rei, ſuper quam cadere debebat diſpenſatio, & ita Pontifex non diſpenſauit in impedimento, ſeu voto certo, ſed in impedimẽto, ſeu voto dubio: ergo non fuit valida talis diſpenſatio, Sic Sanch. *lib.*8.*diſp.*11.*num.*40. *& in Sum. lib.*4. *cap.*47.*num.* 34. Bonac. *de legib. diſp.* 1. *quæſt.* 2. *punct.* 4.*num.*7. Ochag. *tract.*4.*de Matr. quæſt.*9.*nu.*11. addens, Pium V. præcepiſſe Procuratoribus diſpenſationum matrimonialium, & aliis, ſub pœna falſi, vt veritas exprimatur. Imo Henriquez *lib.*12.*cap.* 3. *num.*7. fine adiungit, prædictos Procuratores, & Curiales, manere per prædictum motum, excommunicatos: ſed hoc non eſſe verum, benè notat Sanchez *loco citato num.* 58. & antea Rodriguez, & Vega, penes ipſum.

QVÆSTIO L.

An qualiſcumque ſit falſa cauſa, ſi ipſa ſolà proponatur Pontifici, vitiet diſpenſationem?

REſpondeo vitiare; quia Pontifex, non aliter diſpenſare intendit, niſi cauſa, precibus ipſi propoſita, verificata: ergo ipſa à veritate deficiente, deficiet etiam diſpenſatio. Sic Sanchez *loc. cit. num.*41.*& in Sum. lib.*4.*cap.*47. *num.*17. Gutierrez *quæſt. can lib.* 2. *cap.*15 *num.*103.*&* 104.*vbi num.* 133. addit, & bene, hoc procedere, etiam caſu, quo per ſimplicitatem; aut ignorantiam, aut errorem contingeret ea falſitas. Ochagauia *loc. cit. num.* 15. & alij: ex hoc bene colligentes, quod ſi Pontifex diſpenſaret cum conſanguinea, allegata ſola copula pro cauſa, & ea non eſſet habita, diſpenſatio eſſet ſubreptitia. Legantur Sanchez *num.*45. Henriquez *lib.*12.*cap.*3.*num.*7. Rodriguez *cap.* 238. *concl.*9. Vega 1. *tom. Sum. cap.* 88. & Corduba *Sum. quæſt.*45 *opini.*1.*punct.* 1. Bonac. *loco citato num.* 8.

QVÆSTIO LI.

An etiam vitiet diſpenſationem, qui in petitione plures enarrat cauſas; ex quibus aliquæ ſunt veræ, aliquæ falſæ?

AFfirmat abſolutè Gutierrez *quæſt. can. lib.* 2. *capite* 15. *numero* 108. docens, diſpenſationem ad matrimonium eſſe ſubreptitiam ſi, vel vna cauſa, ex pluribus allegatis ſufficientibus, falſa ſit. Affirmare deinde videntur Corduba, Rodriguez, & Vega *locis nuper citatis*; quatenus aſſerunt, quod in caſu, quod quis petat à Pontifice diſpenſationem in ſecundo gradu conſanguinitatis, allegans ex vna parte, copulam inter conſanguineos ipſos habitam; & ex alia ſcandalum, & infamiam ſecutam, aut ſubſequendam, ſi prima cauſa ſit falſa, etiamſi ſecunda ſit vera, ſit irrita, & inualida diſpenſatio.

Sed probabiliùs certè reſpondeo: non vitiare diſpenſationem caſu, quo cauſa qua nititur diſpenſatio, & qua ſola poſita, ſolet Papa diſpenſare, exiſtat vera; licet cæteræ ſint falſæ; quia cum plura copulatiuè narrantur, quæ de iure non ſunt neceſſaria, reſoluitur copulatiua in disiunctiuum, vt habetur *cap. iam dudum, de præbend*, at eum disiunctiuè narrantur cauſæ; ſufficit alteram eſſe veram, ne reſcriptum ſit ſubreptitium; vt etiam habetur expreſſè *in cap. inter cæteras, de reſcript.* ergo. Sic, citatis pluribus, tenet Sanchez *lib.*8.*diſp.*11.*à num.*41. vbi *num.*45. contra Cordubam, & alios docet, ob rationem dictam, validam eſſe diſpenſationem in caſu, quo illi inualidam eſſe contendunt. Quia Pontifex, ſecluſa copula, ob ſolam iacturam famæ fœminæ, ac timorem, vt ob id innupta maneat, ſolet diſpenſare: ergo copula tacita, adhuc ea diſpenſatio concederetur; ergo non eſt ſubreptitia ea falsè propoſita. Ita etiam Bonac. & Ochagau. *loc. cit.* Baſilius *lib.*8.*cap.*17.§.*vlt.num.*41. addens id eſſe verum, etiamſi falſis teſtibus ea cauſa probetur, dummodo vera illa ſit. Sic etiam Diana *part.*8.*tract.*3.*reſol.* 65. *verſu. Vnde occaſione*, & me citato, *part.*10.*tract.*11.*reſol.*43. & Martin. de S. Ioſeph *tract.*40.*de matrim. num.*4.

QVÆSTIO LII.

An valida ſit diſpenſatio, in cuius petitione allegatur; fœminam manſuram innuptam defectu dotis; ſi non ob hanc cauſam, ſed ob aliam; nempe, infamiam, ætatem, &c. id contingat?

NEgatiuam partem ex dictis *quæſt.* 50. poſſet quis probabiliter defendere. Quia in præſenti caſu, vnica tantum diſpenſationis allegatur cauſa, nempe, timor cœlibatus ex dotis defectu; at hæc eſt falſa, vt ſupponit caſus: ergo & irrita diſpenſatio, & ideo hanc partem tuentur Sanchez *lib.*4. *ſum. cap.* 47. *numero* 17. & Gutierrez *qq. Canon. lib.*2.*cap.*15.*num.*103. *&* 104. vbi *num.*103. addit hoc procedere etiam caſu, quo per ſimplicitatem, aut ignorantiam, aut errorem contingeret ea falſitas.

Sed probabiliùs reſpondeo: eſſe validam talem diſpenſationem, ſi ſemel verificetur, fœminam innuptam remanſuram, licet id non ex defectu dotis, ſed ex defectu alio, nempe, ex eo quod ſit grandæua, vel deformis, vel de aliquo crimine infamata, aut ob illud punita, vel filios ex alio matrimonio habeat, vel aliunde illi id proueniat. Ratio eſt. Quia id, quod mouet Pontificem ad diſpenſandum, eſt, ne prædicta fœmina innupta maneat: ergo ſi ſemel verificetur, fœminam præfatam innuptam fore, parum refert, vt id illi ex alio capite, aut ex defectu alio, Pontifici non detecto, dimanet, & proueniat. Valida ergo erit talis diſpenſatio. Sic docet Sanchez *lib.* 8. *diſputat.* 19. *num.*29. & alij Docti Recentiores. Vnde ad rationem dubitandi, dicendum eſt, Pontificem non moueri ad diſpenſandum, ob defectum dotis, tanquam ob cauſam finalem, & motiuam, cum ſolum ſit cauſa motiua, ne fœmina innupta maneat, & propter hanc concedit diſpenſationem, quare defectus dotis expreſſus in petitione, ſolum efficit, vt Pontifex credat talem fœminam innuptam permanere, niſi cum illa diſpenſet. Tenet & nouiſſimè me citato, Diana *parte* 10. *tract.* 11. *reſol.* 42. & Martin. de S. Ioſeph apud illum.

Digitized by Google

QVÆSTIO LIII.

An Diſpenſatio voti caſtitatis, vel Religionis ad ineundum matrimonium, facta his verbis: Diſpenſa ad hoc, vt matrimonium tunc contrahere poſſit: *vel,* Ad hoc tantum, vt tunc matrimonium contrahere poſſit: *vel,* Hac vice diſpenſa: *vim ſuam amittat per primum actum?*

Reſpondeo. Non amittere per primum actum, vel vicem; quia per prædicta verba, non limitatur diſpenſatio ad vnicum matrimonium. Patet, nam quando limitatur, & reſtringitur ad vnicum matrimonium, id apertis ſolet fieri verbis; ſub hac clauſula: *Ita quod ſi viro, cui coniungetur, ſuperuixerit, Viuat poſtea cælebs, & in caſtitate, vt potè eodem voto obligata.* Sic Sanchez *lib.*8. *diſputat.*31. *num.* 1. Qui *num.*2. bene notat; quod caſu quo diſpenſatio, expreſſis verbis, ad vnicum matrimonium reſtringatur, intelligenda eſt, ſi id ſit validum, quia diſpenſatio debet intelligi cum effectu. Imo quamuis ſit validum, ſed ante conſummationem, quacumque ſit de cauſa, diſſolutum, non extinguetur, primo matrimonio. Legantur Sanchez *loc. cit.* & Baſilius *libro* 8. *cap.*20.*num.*9.& 10.

QVÆSTIO LIV.

An quando diſpenſatio voti caſtitatis, &c. non explicat eſſe ad vnum, aut ad plura matrimonia, tunc poſſit extendi ad plura?

Negat Ochagaui. *tract.*4. *de matrim. quæſt.*13. *numero* 9. per hæc verba: Cum diſpenſatio non explicat, an ad plura matrimonia, vel ad vnicum tantum ſe extendat, ſiue ſit abſoluta & ſine limitatione, conceſſa, atque in totum alicuius voti impedientis matrimonium: ſiue ſit partialis, vt cum in ea conceditur facultas tantum ad matrimonium celebrandum, non obſtante voto, ſi tamen diſpenſatio prædicti voti poſtuletur à Pontifice cum expreſſione finis intenti ineundi matrimonium, ſolum cenſetur prodeſſe ad hoc, vt vnicum tantum matrimonium licitè poſſit celebrari. Ita ſentit Henriquez *lib.* 12. *de matrim. cap.*5. *num.* 7. *in Commento, lit. V.* Huc vſque Ochagauia. Addens tamen, id ſolum eſſe verum, quando diſpenſatio petitur ad finem matrimonij; vnde ſi petitur abſolute & ſine fine matrimonij, omnino cenſebitur auferri votum, ac proinde licebit ſæpius contra promiſſa in voto; matrimonium celebrare.

Sed probabiliùs reſpondeo; In dicto caſu poſſe extendi ad plura matrimonia. Vnde qui emiſit votum caſtitatis, aut Religionis & poſtea obtinuit diſpenſationem contrahendi matrimonium, non obſtante voto, licitè poterit non tantùm ſemel, ſed ſæpius etiam, matrimonium inire. Ratio eſt, quia diſpenſatio abſoluta voti, eſt voti relaxatio: at ſic eſt, quod voto relaxato, non eſt quod impediat tranſitum ad vlteriores nuptias, prioribus ſolutis: ergo. Confirmatur, quia quando Pontifex vult reſtringere diſpenſationem ad primum matrimonium, expreſſe id exprimit in literis: ergo ſignum eſt, ea clauſula non adiecta, non eſſe illius mentem reſtringere. Sic omnino Sanchez *lib.*8.*diſp.*31.*num.*8. & penes ipſum, Angles, & Stunica, Baſilius *lib.*8.*cap.* 20. §. *vnico num.*11. & *num.*13. per hæc verba: Ex contraria autem conſideratione colliges licentiam alicui datam vt nubat, non expirare primo coniugio, etiam ſi data ſit, ex cauſa periclitantis continentiæ. Diximus enim non ceſſare diſpenſationem ſemel datam, etiam ceſſante cauſa finali. Sic ille. Legatur Diana *part.*5 *tract.*14.*reſol.*30. Vbi refert vtramque ſententiam, dicens, vtramque eſſe probabilem. Legantur de hac materia Sanchez, & Baſilius *loc. cit.*

QVÆSTIO LV.

An, vt valida ſit diſpenſatio ad contrahendum matrimonium, ſit neceſſum, vt verificentur cauſa, quando impetrans mittit Romam ad diſpenſationem obtinendam?

Affirmant aliqui apud Sanchez *lib.* 8. *de matrim. diſp.*90.*num.*1. exiſtimantes diſpenſationem eſſe ſubreptitiam, quando cauſa falſa fuit, tempore quo miſſum eſt Romam; licet vera ſit, quando Pontifex vel Pœnitentiarius diſpenſationem Ordinario, vel Confeſſario committit.

Sed vt certum, reſpondeo: non eſſe neceſſum ad valorem diſpenſationis, vt cauſæ ſint veræ, quando impetrans mittit litteras Pomam: modo verificentur quando Pontifex committit diſpenſationem. Quia verba diſpenſationis; *ſi preces veritati nitantur,* ſufficienter verificantur ſi cauſæ narratæ ſubſiſtant tempore quo Pontifex committit, aut concedit diſpenſationem; nec tempus antecedens in conſideratione eſt apud Doctores. Sic Sanchez *loc. cit.* Palaus *tom.* 1. *tract.*3. *de priuileg.diſp.*4.*punct.*15. Trullench *lib.*7.*de Sacram.cap.*10.*dub.*6.*num.*2. Diana *part.*8 *tract.* 3. *reſol.*77. Baſilius *lib.*8. *cap.* 20. Hurt. *de matrim. diſp.*26. *diffic.*3.*num.*14.

QVÆSTIO LVI.

An cauſæ diſpenſationis neceſſariò debeant eſſe veræ tempore, quo Pontifex, vel Pœnitentiarius committit Ordinario, vel Confeſſario commiſſionem diſpenſandi?

Negat Nicol. Garcia *part.* 6. *de benef. cap.* 2. *numero* 265. exiſtimans, non requiri tunc temporis cauſas verificari; ſed ſolùm tempore, quo ab Ordinario, vel Confeſſario eſt diſpenſaturus. Quia cum Pontifex veritatem precum non examinet, nec diſpenſet, ſed vtrumque committat ordinario, vel Confeſſario, ſufficiet veritas cauſæ tempore quo hi diſpenſant.

Sed longè probabiliùs reſpondeo: neceſſariò debere verificari cauſas allegatas, tempore conceſſionis aut commiſſionis Pontificis, aut Pœnitentiarij; aliàs ſubreptitiam eſſe diſpenſationem, ſi tunc veræ non ſint, quamuis tempore ſubſequenti, veræ exiſtant. Ratio eſt, quia Pontifex ipſe, vel Pœnitentiarius eſt qui re vera concedit, ſeu diſpenſat, aut committit diſpenſationem Ordinario ob finem, & cauſam allegatam: ergo ſi falsò allegentur, nulla erit conceſſio ex defectu intentionis in concedente. Eſtque expreſſa deciſio textus *in cap. Quia circa, de conſanguinit.* & *cap. Si eo tempore. de Reſcriptis in* 6. Vbi deciditur, nullam eſſe prouiſionem de beneficio curato facta ei, qui tempore datæ carebat legitima ætate, quamuis tempore collationis illam habebat. Sic Sanchez, Palaus, Trullench, & Diana *loc. cit.* Corduba, Vega, Gutierrez, Petr. Ledeſma, Rodriguez, & alij, quos refert Sanchez *loc. cit. num.*4. Filliuc. *tom.*1 *tract.*10.*part.* 2. *cap.*10.*num.*350. Villalob. *to.*1 *tract.*14.*diff.*28 *num.*2. & 3. Baſil. & Hurtado *loc. cit.*

QVÆSTIO

Digitized by Google

QVÆSTIO LVII.

An cauſæ diſpenſationis debeant ſubſiſtere & verificari, non ſolùm quando Pontifex, ſeu Pænitentiarius, concedit diſpenſationem; ſed etiam quando illam Ordinarius, aut Confeſſarius exequitur?

NEgat apud Palaum, Maſcard. *De probat. concluſ.* 128. *num.* 22. his verbis: Quintò concluſionem declarabis, vt tunc impetranti neceſſe ſit probare narrata eſſe vera tempore impetrationis per *cap. Quia circa, de conſanguin. & affinit.* Vbi habetur: Si quis narret habere filiam, & habeat tempore impetrationis, quæ poſtea tempore comprobationis mortua ſit, ſufficiat probare ſe habuiſſe tempore impetrationis: ſicut dicitur de læſione probanda tempore contractus *in lib.* 2. L. ſi voluntate. C. de reſcind. vend. Sic aſſeuerauit Rebuff. in præfat. de Reſcriptis *num.* 56 *verſ.* 14. Conſentit Emman. Sa, *in vtraque edit. verb. gratia num* 9. & 10. Et ratio eſſe poteſt: quia Ordinario, vel Confeſſeri committitur executio diſpenſationis: ergo diſpenſatio iam ante illorum expeditionem facta eſt. Omnes præcitatos Doctores refert pro hac negatiua ſententia Sanchez *libro* 8. *diſputat.* 36. *cit. num.* 11.

Sed probabiliùs, multò reſpondeo; etiam illo tempore quo ab Ordinario, vel Confeſſore expeditur diſpenſatio, debeat ſubſiſtere, & verificari cauſam conceſſionis, & diſpenſationis. Quia verò, & in rigore Ordinarius, vel Confeſſarius eſt, qui diſpenſat; quod conſtat, tum ex verbis indulti, quæ dicuntur in decretis, nempe; *ſi preces veritati nitantur, cum illis diſpenſes*, &c. Tunc etiam, quia ante hanc expeditionem diſpenſationis ſi matrimonium contraheretur nullum erat: ergo ſignum eſt, non eſſe diſpenſatum ante: ergo tunc ſi diſpenſatur; tunc adeſſe debet cauſa diſpenſationis. Itaque ſi aliqua fœmina petat diſpenſationem à Pontifice, vt poſſit contrahere cum cognatò in quarto v.g. gradu, eo quod propter defectum dotis non poſſit facile ſibi æqualem inuenire, nullo modo valebit diſpenſatio ſi antequam Ordinarius, aut Confeſſarius re ipſa diſpenſauerit, iam ſufficientem dotem comparauerit. Sic Nauarr. Couarr. Mandoſ. Gallego, Rodriguez, & alij, quos refert, & ſequitur Sanchez *loc. cit. num.* 12. Nicol. Garcia *parte* 6. *cit. cap.* 2. *à num.* 270. Trullench *lib.* 7. *de Sacram. cap.* 10. *dub.* 6. *num.* 4. Palaus *punct.* 15. *cit. num.* 2. Ioann. Præpoſitus *quæſt.* 8. *de diſpenſat. de matrim. dubio* 4. *num.* 35. Diana *part.* 8. *tract.* 3. *reſol.* 24. & 77. Baſil. & Hurtad. *loc. cit.*

QVÆSTIO LVIII.

An ſufficiat cauſam diſpenſationis ſubfuiſſe, quando ordinarius, ſeu Confeſſarius diſpenſauit; an verò etiam neceſſario requiratur, vt perſeueret, cum executioni mandatur: v. g. quando initur matrimonium?

AFfirmant plures Authores, docentes requiri etiam. Vnde inquiunt, ſi poſtquam Ordinarius diſpenſauit cum Berta, vt contrahat cum cognato in quarto v.g. gradu ob defectum dotis, Berta antequam matrimonium exequatur, habeat dotem competentem, tunc inualide iniet matrimonium eo quod ceſſauerit diſpenſatio, cum ceſſauerit cauſa finalis diſpenſationis, qua ceſſante, non eſt veriſimile velle Pontificem diſpenſare. Sic cum aliis ſentit Sanchez *lib.* 8. *de matrim. diſp.* 30. *num.* 54. Bonac. *tom.* 2. *diſputatione* 1. *quæſt.* 2. *punct.* 10. Villalobos *tom.* 1. *tract.* 14. *diff.* 28. *num.* 4. Trullench *lib.* 7. *cap.* 10. *dub.* 6. *dicto* 4. *num.* 5. Ægidius *diſput.* 33. *num.* 94. Hurtado *diff.* 3. *cit numero* 14.

Sed probabiliùs reſpondeo: ſufficere ad valorem matrimonij cauſam diſpenſationis ſubfuiſſe, & veram extitiſſe, eo tempore quo Ordinarius diſpenſauit; etiam ſi non perduret, aut perſeueret quando matrimonium initur. Ratio eſt, quia per diſpenſationem Ordinarij abſolutè datam, vere mulier eximitur ab obligatione legis: ergo valide iniet matrimonium, quamuis ceſſet cauſa propter quam diſpenſatio eſt impetrata. Sic ſentit nouiſſime contra Sanchez, Palaus *tom.* 1. *tract.* 3. *de priuileg. diſp.* 4. *punct.* 15. *à num.* 6. Quia (inquit) cum mulier ob eius paupertatem diſpenſatur in impedimento conſanguinitatis, etiamſi antequam matrimonium contrahat, diues facta ſit, non ex eo amittit diſpenſationem, nec eius vſus ſuſpenditur, quia non fuit conceſſus ſub conditione, ſi paupertas perſeuerauerit toto tempore ante matrimonium, neque hoc inueſtigatur à contrahentibus, eſſet enim occaſio non leuis ſcrupulorum. Sic ille, & penes ipſum Suarez *de legib. lib.* 8. *cap.* 30. *à num.* 11. Salas *diſput.* 20 *ſect.* 6. *à num.* 67. Gutierrez *Canon. quæſt. lib.* 1. *cap.* 15. *num.* 22. Tiraquell. *tract. ceſſante cauſa, in princip. num.* 92. & 94. Syluest. *verb. diſpenſatio quæſt.* 6. & Sa, *v. gratia num.* 6. His adde Baſilium *libro* 8. *de matrim. cap.* 20. & Ioan. Præpoſitum *quæſt.* 8. *de matrim diſpenſat. dub.* 4. *num.* 35. qui hanc partem vt probabilem defendit apud Dianam *part.* 8. *tract.* 3. *reſolut.* 77. Legatur hic Doctus Patet *tract.* 3. *cit. reſol.* 24. vbi pro hac noſtra ſententia refert Granadum *in* 1.2. *controu.* 7. *tract.* 3. *part.* 2. *diſp.* 17. *ſect.* 4. *num.* 36. & dicit eſſe ſatis probabilem, & in praxi tutam.

QVÆSTIO LIX.

An diſpenſatio, vt quis poſſit contrahere cum aliqua in gradu prohibito, valeat ante litterarum expeditionem?

REſpondeo: dicendum, valere in foro conſcientiæ talem diſpenſationem: non tamen in foro externo, ſi litteræ non expediantur: poſtquam tamen expeditæ ſunt, retrotrahuntur, & proſunt à puncto conceſſionis.

Prima pars huius reſponſionis, quam communiter defendunt Doctores probatur. Quia ad valorem cuiuſlibet gratiæ, priuilegij aut Indulgentiæ in foro conſcientiæ, non requiritur ſcriptura; quia cum gratia, ſeu priuilegium, ſit quædam liberalis donatio, & hæc eo ipſo quod fit, ſit in ſe perfecta non indigens aliquo ſcripturæ inſtrumento, tunc eſt quod gratia litterarum expeditione non egeat. Ex quo colligitur quòd ſi Pontifex moriatur antequam expediantur litteræ diſpenſationis, is cum quo diſpenſatum eſt, poſſit in foro conſcientiæ illa vti. Deinde, quod ſi quis bona fide initò matrimonio in gradu prohibito occulto, obtineat diſpenſationem ſuper impedimentum, & vt matrimonium reualidetur, poſſit illud in conſcientia reualidare, quamuis litteræ nondum ſint confectæ.

Secunda verò pars reſponſionis etiam eſt apud omnes conſtans: ex Regula Cancellariæ VIII. vbi habetur, diſpenſationem non ſuffragari, niſi litteris expeditis. Verbum autem ſuffragari ſignificat aliquid ad forum externum, & contentioſum. Sic Ioan. Præpoſitus *quæſt.* 8. *de matrim. diſpenſat. diſp.* 7. *à num.* 46 Diana *part.* 8. *tract.* 13. *reſol.* 84. Molina, Sayrus, Ochagauia, & alij penes ipſum.

Digitized by Google

DISPVTATIO XXV.

De Debito coniugali.

QVÆSTIO PRIMA.

An actus coniugalis ſit ex ſe licitus?

NEGARVNT olim quidam hæretici, quorum princeps fuit Simon Magus, Saturninus eius diſcipulus, qui aperte aſſeruit, nubere, & liberos gignere à diabolo eſſe; Marcion, & alij, quos refert & latè confutat, Bellarmin. *lib. vnic. de matrim. à cap.* 1. *vſque ad* 5. aſſerentes, nuptias illicitas eſſe, & actum coniugalem, malum, & inhoneſtum.

Negarunt etiam idnonnulli ex catholicis, quos tacito nomine, refert D. Bonauent. *in* 4. *diſput.* 31. *art.* 2. *quaſt.* 1. & ſecutus fuit Hugo *cap. vir. cum propria.* 33. *quaſt.* 4. docentes, actum coniugalem non poſſe abſque culpa veniali exerceri. Eo quod D. Gregor. vt refertur *cap. citat.* hæc verba dicat: Vir cum propria coniuge dormiens, niſi lotus aqua, intrare Eccleſiam non debet, ſed neque lotus intrare Eccleſiam debet. Tunc igitur ſic: ſed nemini prohiberi debet ingreſſus Eccleſiæ, niſi ex culpa aliqua: Ergo.

Sed de fide certiſſimè reſpondeo: Actum coniugalem, vſumque matrimonij, ex ſe, licitum, & honeſtum eſſe. Primò, quia de fide eſt, licitum, & honeſtum eſſe matrimonium: ergo & actus coniugalis, qui eſt matrimonij vſus.

Secundò, quia actus coniugalis, eſt actus iuſtitiæ commutatiuæ, cum per illum reddatur coniugi debitum ex pacto matrimoniali contractum: ergo. Sic tenent omnes Patres, id optime colligentes ex illo Geneſ. 1. *Creſcite & multiplicamini*, vt videre eſt apud Bellarmin. *loc. cit.* Sanchez *lib.* 9. *de matrim. diſput.* 1. *num.* 2. Baſilius *lib.* 10. *cap.* 1. per totum. Ochagauia *tract.* 5. *de matrim. quaſt.* 1. Hurtado *diſput.* 10. *de matrimon. diff.* 1. Bonac. *quaſt.* 4. *de matrim. in principio*, & alij omnes. Qui ad fundamentum Hugi deſumptum ex authoritate D. Gregorij bene reſpondent, videlicet quod actus coniugalis, licet abſque vlla culpa exerceri poſſit, habet tamen quamdam turpitudinem naturalem propter deformitatem, & rebellionem concupiſcentiæ & membrorum, & ob hanc cauſam exigit D. Gregor. vt vir, qui cum propria dormierit, lauetur, nec ſtatim Eccleſiam ingrediatur, ob decentiam quandam.

QVÆSTIO II.

An actus coniugalis poſſit eſſe meritorius, non ſolum ex opere operantis, ſed etiam ex opere operato?

AFfirmarunt nonnulli ex Catholicis, quos, ſuppreſſo nomine, refert Baſilius *lib.* 10. *de Matrim. cap.* 1. *num.* 5. docentes, in copula, ſeu actu coniugali, verè dari gratiam, non ſolum ex opere operantis, ſed etiam ex opere operato. Quorum ſententiam videtur ſequi Fagundez *lib.* 6. *in Decalog. cap.* 3. *num.* 2. cum hæc proferat verba. Suppono igitur in primis vſum legitimi matrimonij, niſi ex aliquo malo fine, vel circunſtantia vitietur, eſſe licitum, & meritorium, ſi debite exerceatur ab exiſtente in gratia: eſt enim vſus Sacramenti, & omne Sacramentum rite, & debite exercitum confert gratiam. Ita ille. Deinde, eamdem ſententiam ex parte ſequitur Sanchez *lib.* 9. *de matrimon. diſputat.* 1. *num.* 3. exiſtimans, quod antiquitus, quando matrimonia clandeſtina erant valida, & ſponſalia de futuro tranſibant per copulam in matrimonium, tunc dabatur gratia ex opere operato in ea priori copula, quia vicem formæ ſacramentalis gerebat: ita Sanchez, ex Bellarmino *loco citato cap.* 5. *pagina mihi* 993. *verſu. Ex opere operato.* Cui addit Sanchez, etiam hodie, poſſe aliquando perficere matrimonium, quod prius per verba de futuro erat initum, & tunc conferre gratiam ex opere operato, tanquam formam perficientem ſacramentum. Thomæ Sancio adhæret Trullench *libro* 7. *capite* 11. *dubio* 1. *numero* 1.

Sed certiſſimè reſpondeo: quòd licèt actus coniugalis poſſit eſſe, & de facto ſit, meritorius gratiæ ex opere operantis, ſi in gratia fiat, & cum debitis circunſtantiis, fine, & auxilio gratiæ: nunquam tamen poſſit eſſe meritorius ex opere operato. Prima pars huius reſponſionis conſtat ex dictis; quia actus coniugalis eſt actus iuſtitiæ: ergo & meritorius, ſicut cæteri boni iuſtitiæ actus. Ita tenent Omnes Theologi, Bellarm. Sanchez, Baſilius *loc. cit.* Moure 3. *part. Theolog. moralis cap.* 20. §. 1. *num.* 1.

Secunda reſponſionis pars, etiam eſt conſtans. Quia actus coniugalis, nec eſt ſacramentum, nec pars ſacramenti: ergo in illo, nequit conferri gratia ſacramentalis ex opere operato. Quod quidem verum eſt, in caſibus etiam aſſignatis à Bellarmino, & Thoma Sanchez, quia in illis, non in copula, ſeu actu coniungali, dabatur gratia ex opere operato, ſed in conſenſu præcedenti copulam & ante illam, ſufficientibus ſignis explicito, vt optime Baſilius *loc. cit. num.* 5.

QVÆSTIO III.

An coniux teneatur petere aliquando debitum?

REſpondeo, propriè loquendo, non teneri, etiam caſu, quo in eo ſit periculum incontinentiæ, cum poſſit orationibus, & ieiuniis mederi tali periculo. Ratio eſt; quia nullus tenetur vti iure ſuo, quod pro ſe tantum introductum eſt. Sic Sanchez *libro* 9. *diſput.* 2. *num.* 2. Baſilius *lib.* 10. *cap.* 2. *num.* 2. Ochagauia *tract.* 5. *quaſt.* 1. *num.* 5. & omnes, vt bene Hurt. *diſp.* 10. *diff.* 11. & Cornejo *diſp.* 5. *dub.* 1. nec non Palaus *diſp.* 3. *punct.* 4. *num.* 1.

QVÆSTIO IV.

An ſaltem teneatur coniux petere coniugale debitum, caſu, quo in altero coniuge probabiliter prauideat periculum incontinentia?

REſpondeo: teneri petere (ſeu, vt melius, proprius, & conſequenter dicam, reddere, quia in propoſito caſu, potius redditio quædam eſt, qua neceſſitati clamanti, & exigenti ſubuenitur, quam petitio.) Ratio eſt. Quia matrimonium etiam in remedium concupiſcientiæ eſt inſtitutum: ergo vbi alter coniux copula in remedium indiget, licet non petat, tenetur alter coniux eam offerre, imò & petere: quemadmodum medicus tenetur ægroto, cui medetur offerre medicinam ſalutarem, quamuis non petat, imò & petere ab eo neceſſaria ad eam medicinam applicandam (Quæ quidem obligatio ſecundum aliquos eſt ex iuſtitia, ſecundum alios, ſolum ex charitate & ſecundum nonnullos ex iuſtitia & charitate ſimul.) Sic D. Thom. *in* 4. *diſputat.* 32. *quaſt. unica art.* 2.

Digitized by Google

art.2.queſt.1. ad 1. Vterque Sotus, Petrus de Ledeſma & alij quamplures, quos refert & ſequitur Sanchez *lib.9.diſp.2. num.6. & 7.* Baſilius *lib.10.cap.2. num.3.* Ochagauia *tract.5. queſt. 1. num. 5.* Machado *tom. 2. lib.6.part.7. tract.2. docum.13.num.2.* Hurtado *loc.cit.* Ægidius *diſp.34. dub. 2.* & Cornejo *loco citato.* Lege Baunium *tract.de reddit. debiti queſt. 1. verſ. Quid ſi coniugum.*

QVÆSTIO V.

An peccet mortaliter coniux, non reddendo debitum coniugale alteri coniugi?

RESpondeo: peccare mortaliter, non reddendo debitum alteri coniugi petentis rationabiliter, & legitime. Quia hæc obligatio eſt iuſtitiæ: ergo ex ſe grauis; & mortalis, niſi excuſet materiæ leuitas. Sic tenent omnes Doctores, Sanchez *loco citat.num.9.* Baſilius *num.4.* Bonacina *quaſt.4. de matrim. punct. 1. num. 1.* Mour. *3.part. theolog. moral. cap. 20. num.2. & 3.* Machado *loc.cit.num.4. & 5.* Hurtado & Cornejo *locis cit.* Diana *5.part.tract.5.reſolut.14. & tract.14.reſolut.36.* & alij. Qui omnes addunt, ad hanc obligationem inducendam non ſolum expreſſam, verumetiam, tacitam, ſeu interpretatiuam petitionem debiti, ſufficere. Sæpe namque fœminæ naturali pudore impeditæ non petunt expreſſe, ſed tacite aliquibus ſignis. Lege Palaum *diſp.3.punct.4.num.1. & 2.* & Baunium *loco citat.*

QVÆSTIO VI.

An aliquando poſſit eſſe ſolum veniale, aut nullum peccatum, negare debitum coniugale?

RESpondeo: poſſe; & in multis caſibus. Primò, in caſu, quo coniux tantum petat debitum precibus, beneuole, & amicè, non tanquam debitum ex iuſtitia, nec intendens obligare alterum ad reddendum ſibi debitum, ſed ſicut amicus ſolet aliquando ab amico petere res ſibi debitas, abſque intentione obligandi, quo in caſu ab omni etiam peccato, excuſantur debitores, qui ſuis creditoribus blanditiis petentibus debita non ſoluunt. Sic Sotus *in 4.diſp.32.queſt.vnic.art.1.* poſt concluſiones. Henriquez *lib.11.cap.15.num.7.* fine, Rodriguez *cap. 243. num.1.* Sa *verb.debitum coniugale num. 8.* & alij, quos refert, & ſequitur Sanchez *loc. cit. num.10.* Baſilius *loc.cit.num.5.* Hurtado *loc.citat.* Rebell. penes ipſum *lib.2.queſt.16.* (ſed ibi nil hic author.) Cornejo *diſput 5. cit. dub.1.queſt.2.* Ochagauia *num.6.* Bonacina *num.1.* Machado *num. 6.* & alij: Qui bene limitant hanc ſententiam, vt intelligatur, niſi ſit periculum incontinentiæ in petente, quia tunc regulariter ſubueniendum eſt ſub mortali.

Secundò, ſolùm erit peccatum veniale negare debitum, quando raro denegatur, dummodo hoc fiat abſque periculo incontinentiæ petentis. Vnde non erit mortale quinta vice denegare debitum viro, qui quater in menſe ſolet petere. Sicut nec erit mortale, non ſtatim reddere debitum, ſed poſt aliquod breue tempus, vt ſi coniux mane neget debitum, redditurus nocte; aut paulò poſtquam petit. Sic Victoria *numero 275.* Ledeſma *2.part.4.queſt.60. art. 1. dubio. 2.* Sanchez *loc.cit num.11.* Baſilius *loc.cit numero 5.* Cornejo & Diana *loc. cit.* Ochagauia *loc.citat. numero 6.* Bonac. & Hurt. *loc. cit.* quod vltimum negat Palaus, exiſtimans, quod vnica etiam negatio debiti, ſerio, & inſtanter & legitimè petiti, ſit grauis materia.

Tertiò, ſolùm erit veniale, quando coniux remiſſe petit debitum, vel rogatus facile deſiſtit à petitione. Sic Angles, Ludouic. Lopez, & Canedo, quos citat, & ſequitur Sanchez *loc.citat.num. 13.* Baſilius, Bonac. Ochagauia, Cornejo *locis citatis.* Qui ſecus dicendum putant, quando inſtanter petit, nec adſit cauſa ſufficiens denegandi debitum.

Quartò, nullum eſt peccatum, denegare debitum coniugi, qui nimis immoderate debitum peteret, & alter iuxta rationis metas redderet: nam in omnibus ſeruandus eſt modus, iuxta illud commune dictum: *Eſt modus in rebus, ſunt certi denique fines. Quos vltra, citraque nequit conſiſtere rectum.* Sic Sotus, Henriquez, Baſilius, Ochagauia & Bonacina, *locis citatis.* Eſſet autem, è contra, mortale, rariſſimè; & magna cum difficultate debitum reddere ei, qui ſeriò petit illud; tum propter iniuriam factam alteri petenti coniugi, eo denegando modo, quod ſuum eſt; tum etiam propter diſcordias, & periculum incontinentiæ, quæ inde reſultare poſſint. Sic Ochagauia *loc.cit.* Sanchez *loc.cit.num.14.* & penes ilium, Sotus, Barth. de Ledeſma Rodriguez, Capua, & Lopez. Lege Baunium *tract. de Reddit. debiti queſt. 1. §. Quenam excuſant à reddendo debito.* & Trullench *lib.7. capite 11. dubio 1.*

QVÆSTIO VII.

An peccet mortaliter coniux, qui mediis illicitis, ſe reddit impotentem ad debitum coniugale perſoluendum.

RESpondeo: peccare mortaliter, quia lex iuſtitiæ, quæ obligat ad debitum reddendum, obligat ſubinde ad media neceſſaria, vt reddi debitum poſſit. Vnde, qui vel pollutionibus voluntariis, aut ad alias fœminas accedendo, ſe reddit notabiliter impotentem ad reddendum debitum vxori, peccat, ſi ad id aduertat, duplici peccato mortali; videlicet, contra caſtitatem, & contra iuſtitiam. Sic Sanchez *lib. 9. diſput.3. num.2. & 3.* & penes ipſum, D.Thom. Ricard. Roſella, Barth. de Ledeſma, Canedo, & alij. Baſilius *lib. 10. cap. 2. num.6.* Bonacina *quaſt 4. punct.1.num.2.* Ochagauia *loco citato num.7.* Cornejo *dub.1.cit. queſt.3.* & Palaus *diſp.3.punct.4.§.1.num. 7.* & Trullench *dub.1. cit.num.4.*

QVÆSTIO VIII.

An etiam, mortaliter peccet coniux, qui mediis licitis, vt ieiuniis, vel abſtinentiis, ſe reddit notabiliter impotentem ad reddendum debitum?

RESpondeo: etiam mortaliter peccare, tenerique, non ſeruare ieiunia, etiam ex Eccleſiæ præcepto; quia fortius eſt iuſtitiæ vinculum. Vnde, eodem modo, non licebit vxoribus, ita ſe vigiliis tradere, vt deformes, ac viris exoſæ reddantur. Quia ipſis anſam præbent alios amores quærendi. Sic Sanchez *numero 5.* Baſilius *num.7.* Bonac. *num.2.* Legatur Sanchez *loc.cit.num.10* Hurtado *diſput. 10. diff.11.* Cornejo *loc.cit.pag.936.* & Palaus *loc.cit.* Qui bene aduertit, raro hunc effectum ex obſeruatione præcepti Eccleſiaſtici prouenire. Nam ad ſummùm tantum vires minuuntur aliquantulum, quòd nullius conſiderationis eſt, nec à præceptis exequendis excuſat. Lege Trullench *lib.7.cap.11.dub.1.num.4.*

QVÆSTIO

Digitized by Google

Qvæstio IX.

An teneatur vir vti calidis, vt potentior ad copulam reddatur?

Reſpondeo: non teneri; quia lex matrimonij tantum ipſum aſtringit, vt moderate ſattentis ſuis viribus, reddat, & ne huic obligationi obſtaculum apponat. Quamuis verum ſit, quod ex lege charitatis ad id nonnumquam teneatur vir, videlicet, dum ſine corporis detrimento notabili, id poſſit efficere, & vxor graue incontinentiæ periculum patiatur, niſi frequentius ſibi coniugali copula ſubueniatur. Sic Palud. Tabiena, Viguetius, Graſſius, & Syluester & alij, quos refert, & ſequitur Sanchez *lib.9. diſput.3. numero 6.*

§. II.

De Circunſtantia finis, qua vitiari poteſt actus coniugalis.

Qvæstio X.

An actus coniugalis, factus propter aliquod ex tribus bonis matrimonij, ſit licitus, & virtuoſus?

Reſpondeo affirmatiuè, Vnde actus virtuoſus erit acceſſus ad coniugem, vel ob bonum ſacramenti, vel ob ſeruandam fidem, vel ob prolis generationem. Sic omnes Doctores, D. Thom. cum Magiſtro *in 4. diſt.* 31. & ibi Scholaſtici, Sanchez *libro 9. de matrim. diſp.8. num.1.* Baſilius *lib.10. de matrim. cap. 8. num.2.* Hurtado *diſp.10. diff.1.* & Petrus de Ledeſma *de matrim. quæſt. 49. art. 2.* de quo in ſequent. diſſeremus. Legatur Gloſſa *in cap. Quidquid 32. quæſt.2.* Quæ ponit quatuor cauſas ob quas vir commiſcetur vxori, nempe, cauſa prolis; cauſa reddendi debitum, cauſa incontinentiæ vitandæ, & cauſa explendæ voluptatis. Legantur etiam Palaus *diſp. 3. punct.* 3. Bannius *hic quæſt. 3. pagina* 780. & Trullench *libro 7. capite* 11. *dubio* 2.

Qvæstio XI.

An, quando actus coniugalis refertur ob bonum prolis, neceſſarium ſit, vt proles ipſa, vlterius referatur in Dei obſequium?

Reſpondeo: neceſſarium eſſe ipſam prolem in Dei obſequium referre, non actu, ſed habitu. Nam hanc relationem virtualem, ſeu habitualem ſufficere ad euitandam in prædicto actu, culpam venialem, docent D. Thom. *in 4. diſt.* 31. *quæſtione 2. articulo 2. ad* 1. Veracruz, Ledeſma, & alij, quos citat Sanchez *loco citato numero* 3. Baſilius *loco citato numero* 2. Et hoc, & non aliud, vult Sanchez *loco citato*, vt clare videre potuit Baſilius: ait enim ſic: Hoc optime explicuit Syluester, *verb. debitum quæſtione* 12. *verſ.*2. Vbi dicens, vt actus coniugalis meritorius ſit, referendam eſſe prolem ad Dei obſequium; ſubdit id eſſe verum, licet de obſequio diuino nil cogitetur, ſed ſolum de ſucceſſore. Quia ex quo coniux eſt in gratia, nec malum finem intendit, virtute refert in Deum. Huc vſque Sanchez.

***

Qvæstio XII.

An peccent coniuges, qui in ipſo actu coniugali, prolem minimè concipi optant?

Affirmant Præpoſitus *rubr. de ſponſal. num.* 12. *ad finem*, docens, peccare mortaliter, Affirmat deinde Sanchez (penes Baſilium) *lib. 9. de matrim. diſput.8. num.* 10. dicens tamen, ſolum peccare venialiter, caſu, quo coniuges nil efficiant, quod prolis conceptioni obſtet.

Sed probabiliùs, & clariùs, ſic cum Baſilio reſpondeo: Si coniuges opere ipſo actus coniugalis, aut aliis mediis, non adhibeet impedimentum generationi, voluntas illa, qua excluderent prolem, non poteſt eſſe efficax, ſed inefficax, & velleitas quædam, qua nollent eſſe prolem. Huiuſmodi autem actus inefficaces voluntatis ſumunt ſpeciem ab obiecto, non prout à parte rei eſt, ſed vt in mente expreſſe proponitur. Quare inſpiciendum eſt, ex quo fine expreſſo ſit iſtud deſiderium. Si enim eſt ratione paupertatis, non eſt malum, neque venialiter: ſicut nec deſiderare mortem alicuius, ob bonum licitum, quod ex eius morte ſequi poteſt. At ſi filiis, ex quo expreſſe naſcitur ea velleitas ſit malus, erit deſiderium malum, & peccatum veniale, aut mortale, iuxta finem ſibi expreſſe propoſitum, ex quo mouetur ad illud deſiderium, vel velleitatem. Sic expreſſe Baſilius. Et meo videri Sanchez (ex parte ſaltem) Nam *loc. cit.* hæc ait: Quia deſiderare non multiplicare prolem, non eſt ex ſe malum, quare bono fine veſtitum, vt ratione defectus diuitiarum ad eos liberos alendos, licitum eſt, vt docent Palud. 4. *diſt.* 31. *quæſt.3. artic.2. num.*15. D. Anton. 3. *part tit.1. cap.*20. §.6. Roſella *ver. debitum, num.*11. *vbi*, Angel. *num.*27. Nauarrus *Sum. cap.*16. *num.* 33. Philiarc. *de offic. Sacerdot. to.1. part.* 2. *lib.4. cap.19. verſ. Quinto peccat.* Sic Sanchez. Non ergo a nobis diſcedit. Tenet etiam cum Baſilio, Hurt. *diſputat.*10. *diff.2. num.*6. Baunius *quæſt.3. cit. aſſert.*2. & Trullench *lib.7. cap.*11. *dub.2. num.*7.

Qvæstio XIII.

An peccet vir, qui ad vxorem, mercede conductus accedit; aut eo fine, vt illum heredem conſtituat?

Negat abſolutè Palacios *in 4. diſt.* 31. *diſputat.* 2. *fol.* 95. *verſ. Poterit autem.* Exiſtimans, omnino vacare culpa acceſſum ad vxorem, ob bonum vtile. Affirmat verò è contra, Sotus *in 4. diſtinct.* 31. *quæſt. vni art.*3. *verſ. Sunt qui contra* putant, peccare in eo actu venialiter.

Sed probabiliùs, & clariùs reſpondeo: peccare quidem venialiter, ſi accedat ad vxorem habendo pro fine primario, & principali, præfata bona; minime verò, ſi illa habeat pro fine ſecundario, & minus principali. Sic tenet Sanchez *loc. cit. num.*11. & 12. & ſic vtraque conciliatur ſententia.

Qvæstio XIV.

An ſit peccatum exercere actum coniugalem ob Sacramenti bonum; vel (quod idem eſt) ad expreſſius ſignificandam vnionem Verbi cum humanitate?

Affirmant eſſe veniale. Ricard. *in 4. diſt.*31. *art.*3. *quæſt.*2. Palud. *quæſt.*2. *art.*1. *num.*3. Supplem. Gabrielis *quæſt. vnica art.2. concl.*3. Henriquez *lib.*11. *de matrim.*

Digitized by Google

*matrim.cap.*15 *num.*2. & in commen. *lit.P.* & Petrus de Ledeſma *de matrim. quæſt.* 49. *art.*5. *dub.* 1. quos omnes refert, & ſequitur Sanchez *loc. cit. numero* 14. Ochagauia *tractat.* 5. *de matrimon. quæſt.* 1. *num.* 13.

Sed æquè probabiliter reſpondeo:nullum eſſe peccatum ; quia licitum eſt vti coniugio in eum finem ad quem ordinatur:at coniugium etiam ordinatur ad ſignificandam vnionem verbi cum carne : ergo licitum erit accedere propter talem finem. Sic aliqui, quos refert Supplem. Gabr. & ſequitur Baſilius *loc.cit.n.*4. vbi hanc noſtram reſponſionem optimè probat, legatur ; & etiam Trullench *lib.*7. *cap.*11. *dub.* 2. *num.*6. vbi ait, nullum eſſe peccatum vti actu coniugali ob Sacramentum ; dummodo vtens non excludat alium finem intrinſecum, nempe, ob prolem habendam.

QVÆSTIO XV.

An actus coniugalis, factus ſolum ad vitandam incontinentiam eius, qui petit debitum, ſeu, ob propriam fornicationem vitandam, ſit culpa venialis?

AFfirmatunt eſſe culpam venialem abſolutè, Magiſter *in* 4.*diſt.*31.*&* 32. *&* *ibi.* D.Bonau.Ricard. Scotus, Deza, & alij ex Scholaſticis. Petrus Soto *lect.* 16. *de matrim.* Pedraza *in Sum præcep.*6.§.18. Ludou. Lopez 1. *par. inſtruct. cap.* 87. §. *Vſus verò copulæ.* Aſtenſ. Angel. Tabiena, & Roſella, quos, & alios, refert Sanchez *lib.* 9. *de matrim. diſp.* 9. *num.* 2. & ſequitur nouiſſimè Syluius *in addit.ad* 3.*par. quæſt.* 49. *art.*6.*concl.*4.

Affirmant ſimiliter alij ; licèt non abſolutè, ſed ſub diſtinctione hac. Dicunt enim, tunc eſſe culpam venialem accedere ad coniugem vitandæ fornicationis cauſa, quando poteſt aliis mediis ab incontinentia abſtinere, aut fornicationem in ſe ipſo vitare:minimè verò eſſe, quando adhibitis aliis mediis,nequit ſtimulos carnis ſedare. Ita Palud. *in* 4.*diſt.*31.*quæſt.*2.*art.*2. *num.*9.*&* 10.& ibi Supplem. Gabrielis *quæſt.vnic.art.*2. *poſt* 4. *concl.* Capreol. *diſt.*30. *artic.*3.*ad* 6. *contra* 2. *concl.* Sylueſter *ver.debitum quæſt.*11.*fine,* *&* *quæſt.*12. *ver.* 4. Victoria *n.* 272. Sotus *diſt.*31.*q.vnica art.* 4. *concl.*1. Veracruz 3.*par.ſpec. art.* 16. *concl.*1. Rodriguez *tom.* 1. *Sum. cap.* 243. Petrus de Ledeſma *de matrim. q.*49.*art.*5. *dub.*3. Barthol. de Ledeſma *de matrimon. dub.*28. *concl.*2. Henriquez *lib.* 11. *cap.*15. *num.* 4. iuncto commento *lit.Q.* Quos omnes,& nonnullos alios, affert, & ſequitur Sanchez *loc.cit.num.*4. quibus addi poſſunt Ochagauia *tract.* 1. *de matrim. quæſt.*2.*num.*3.*&* 4. & alij.

Sed probabiliùs omnium reſpondeo: talem actum, nullomodo eſſe peccaminoſum, ſed licitum, & honeſtum. Primò,quia ſic colligitur ex illis verbis Apoſtoli. 1.*ad Corinth.*7.*Propter fornicationem vnuſquiſque vxorem ſuam habeat.* Secundò, quia vſus coniugalis, ſuppoſito lapſu naturæ humanæ, ordinatur natura ſua in remedium propriæ concupiſcentiæ, quamuis minus principaliter, quam prolis generationem:ergo in dicto vſu coniugali, ob eum finem factum, nulla erit deordinatio. Quod autem aliis mediis perfectioribus poſſit quis mederi concupiſcentiæ, parum refert, vt latè, & optimè Baſilius, vbi infra. Sic tenent Ricard. *in* 4. *diſt.*31.*art.*3.*q.*2.Durand. *quæſt.*4. *num.*7. Maior. *q. vnica concl.* 4. Caiet. *in ſum. verb. matrim. c.vltimo.* Nauar. *c.*16.*n.*32. Angleſ.*florib.*1.*p.de matr. q.*5.Sa,*verb.debitum coniugale,n.*5. Hugolinus *de matrim.c.*10. Azor *tom.*3.*lib.*3.*c.*31.*q.*2.*diff.*1.Tolet. *lib.*7. *c.*22.*in principio,* Ægidius *de Sacram. diſp.* 34. *dub.*1. *num.*6. Optimè Baſilius *lib.*9 *cap.* 8. *à num.* 5. Rebell. *lib.* 3.*q.*19. *ſect.*1. Hurtado *diſp.* 10. *diff.*2. Maure 3. *par. cap.* 10. § 1.*num.*6. (qui citat pro hac parte, ſed non bene,Cap.eolum,& Sotum) Diana 3.*par.tract.*4. *reſol.* 219. Fagundez *lib.* 6. *in Decalog. cap.* 3. *num.*3. Layman *lib.*5.*tract* 10 *par.*2. *cap.*4. *num.*2. Ioan. Sancius in ſelectis *diſp.*23. *num.*24. addens noſtram concluſionem eſſe veram, etiam caſu, quo petens debitum,carnis moleſtiis non vexetur, quia ſatis eſt, probabiliter timere vexandum fore. Legantur Baſilius *lib.* 1.*de matrim.cap vltimo.* Palaus *diſp.* 3 *punct.*3.& Baunius *q.*3.*aſſert.*4.

QVÆSTIO XVI.

An coniuges peccent venialiter exercendo actum coniugalem ad tuendam, aut reſtaurandam corporis ſalutem?

AFfirmant D. Anton. 3.*par.tit.*1.*cap.*20.§.11. Angel. *verb. Debitum*, *num.* 24. Sylueſt. *quæſt.* 11. *ver.* 5. Tabiena *matrim.* 3 *quæſt.* 5.§.6. Petrus Soto *lect.*16.*de matrim.*§.*Quia igitur.* Pedraza *præc.*6. §.18. inſuper, & Palud. *quæſt.*3. *art.*3. *num.*21.*&* *quæſt.*2. *art.*21. Veracruz 3 *par.ſpeculi. artic.*26. *concluſ.*2. & Petrus de Ledeſma *de matrim. quæſt.*49. *art.*5. *dub.*4. Soto *in* 4.*diſtinct.*32. *quæſt. vnica artic.*4.*verſ.Granius autem,* addentes id eſſe verius, etiam caſu, quo, aliis mediis,ſanitas obtineri nequeat.Tenet etiam Syluius *in* 3.*part quæſt.*49.*artic.*6. *concluſione* 5.

Alij autem,media via reſpondent;non peccare quidem vllo modo prædictos coniuges, caſu, quo aliud medium, ſeu remedium aptum non inueniant ad inſtaurandam, tuendamve ſalutem ; maximè verò, ſi remedium aliquod eis occurrat, tunc enim inquiunt, peccabunt venialiter. Ita Henriquez *lib.*11.*de matrim. cap.*15. *num.*5. per hæc verba: Si quis ad coniugem accedat propter ſalutem corporis, alleuiationem naturæ, aut morbi alicuius expulſionem, quando deficientibus aliis remediis, id iuxta Medicos eſſet valide opportunum, excuſari poteſt à peccato etiam veniali : ſicut Conſtantinus Imperator, & alij quidam baptiſmum, non excluſo proprio fine, ſuſceperunt, ſimul propter lepræ, & morbi ſanitatem : ſed communiter ſine neceſſitate petere ob hunc tantum finem, eſt veniale. Ita ille. Qui *lit. X.* citat pro ſe Sylueſtrum, Maiorem,& alios. Sententiam hanc ſic explicatam tenent etiam Victoria *num.*272. Ledeſma 2. *par.*4.*quæſt.*51.*art.*5.*fine.* Bartholom. de Ledeſma *de matrimon. dub.*28. quos omnes affert, & ſequitur Sanchez, *lib.*9. *de matrimon. diſp.*10. *num.*3. Filliuc. *tom.*1. *tractat.*10.*par.* 1.*cap.* 9. *num.* 321. Ochagauia *quæſt.* 2.*cit. num.* 5. & Trullench *lib.*7. *cap.*11. *dub.*2. *in fine.*

Sed ego probabiliùs reſpondeo : nullomodo peccare, adhuc venialiter, exercendo talem actum, ob propoſitum finem ; dummodo alios non excludant fines. Ratio eſt, quia reſtitutio, aut conſeruatio ſanitatis eſt finis licitus, & bonus ; deinde actus coniugalis eſt medium etiam licitum, & conueniens ad eum effectum: ergo non eſt vnde deriuetur malitia. Sic Almainus, Maior, Palacios, & Sà, quos pro hac parte refert Sanchez *loc. cit. num.* 2. Baſilius *loc. cit. num.* 9. referens pro hac parte Henricum Henriquez, loco eodem, quo pro ſententia media referunt Sanchez, Diana, Ochagauia, & alij : ſed qui melius? Tu vide. Ægidius *diſputatione* 34. *dubio* 1. *num.* 10. Fagundez *loc. cit. num.* 4. qui pro hac parte etiam citat Henricum Henriquez *lib.* 11. *cit. capite* 17. *num.*7. poſt medium, ſed omnino male ; quia id toto illo numero, imò nec in capite toto, habet quid ad propoſitum quæſitum.

Digitized by Google

quæſitum. Hurtado *diſp.* 10. *diff.* 2. Layman *lib.*5. *tract.*10.*par.*2.*cap.*4.*n.*3.Machado *lib.*6.*par.*7.*tract.*2. *docum.* 18. *num.*2. Moure *loc. cit. num.*6.*fol. mihi* 415. Diana 3. *par. tract.*4. *reſol.*218. Rebellus *q.*19. *cit.n.*4. *pag.*362. vbi hæc ait : Fas etiam eſt, rem habere propter ſanitatem, aliamve cauſam honeſtam, non leuis momenti, etiamſi actualiter, nec proles, nec vitatio fornicationis intendatur. Sic ille. Citans pro nobis Caietanum, & Catechiſmum ad Parochos. Sic etiam Palaus *punct.*3.*cit.n.*3. & Bannius *q.*3. *aſſert.*5.

Qværtio XVII.

An actus coniugalis exercitus, ſolum ob capiendam delectationem carnalem, ipſi actui annexam, ſit peccatum, ſaltem veniale?

AFfirmarunt, non ſolùm eſſe veniale, ſed mortale peccatum, Hoſtienſ. & Ioan. de Graſſis, penes Sanchez, vbi infra, & alij Antiquiores apud D. Bonau. *diſt.*31.*art.*2.*quæſt.*3. qui dicit, id eſſe probabile, ſed valde durum. Citat etiam Baſilius, vbi infra, pro hac parte, Franciſcum Maironium *in* 4. *diſt.*26.

Alij probabiliùs reſpondent, talem actum vere eſſe peccatum, ſed ſolum veniale. Sic Magiſter *diſt.*31. vbi Ricard. D. Bonau. Durand Albert. Magnus, Palud. & alij Scholaſtici. Petrus Soto *lect.*16. *de matrim.* Sotus *diſt.*31.*quæſt. vnic.art.*3.*concl.*3. Victoria *n.*271. Henriquez *lib.*11. *de matrim. cap.*4.*n.*2.*& cap.*15. *num.*5. Barthol. de Ledeſma *de matrim.dub.*27.*concl.*2. Petrus de Ledeſma *quæſt.*49. *art.*6.*dub.* 1. Rodriguez 1. *tom. cap.*243.*num.*20. Sà *verb. Debitum coniugale.* Quos & alios Doctores vſque ad quinquaginta duos refert, & ſequitur Sanchez *lib.* 9. *diſp.*11. *num.* 2.*&* 4. Quibus addi poſſunt Bonacina *de matrim.quæſt.*4.*punct.*6.*n.*7. Monte *loc. cit.* Fagundez *loc.cit. num.*5. Ægid. *diſp.*34. *num.*12. Monteſin. *tom.*1.*in* 1.2.*diſp.quæſt.*3. §.3.*n.*65. dicens eſſe ſententiam omnium Theologorum. Villalob. *tract.*13. *diff.*41. Ochag. *loc.cit.n.*6. & alij, cum quibus eſt Bannius *citatus.*

Alij tandem, abſolute contrarium omnino docentes, negant eſſe peccatum, adhuc veniale, actum coniugalem, ob ſolam voluptatem, exercitum. Sic Diana 3.*par.tract.*4.*reſol.*216.& Machado *loc.cit. n.*3. *pag.*589. Qui pro hac parte citant Ioan. Sancium in ſelectis *diſp.* 25.*n.*25. Baſilium *lib.*1.*de matrim.cap.*21. *num.*6.*&* 7. Maiorem *in* 4.*diſt.*31.*quæſt. vnica, concl.*7. & Almainum *in* 4. *diſt.* 26.*q.*1.*fine*, & Hurtadum inſuper dicentem, hoc eſſe verum, quando talis actus non fit ob nimiam delectationem. Ita referunt hos Doctores Diana, & ex illo, Machado, ſed an bene, ſtatim videbitur.

Sed ego probabiliùs reſpondeo; dicendum, quod licèt actus coniugalis, ſolum delectationis gratia habitus, ex genere ſuo, ſiue per ſe, non ſit peccatum aliquod; tamen per accidens, & vt in plurimum, ſiue moraliter loquendo, peccatum ſit, ſed veniale tantum. Hanc reſponſionem expreſſe docet Baſilius *lib.* 10. *de matrimon.cap.* 8 *num.*8. & latius *lib.*1. *de matr. cap. vltimo.* vbi propoſita *num.*6. Sententia nuper à nobis, ſecundo loco relata, ſic *num.*7.*ait* : Verùm ego hanc ſententiam, quæ communis eſt, ita explicandam exiſtimo, vt in fine eius voluptatis peccatum reperiatur moraliter loquendo, & vt in plurimum, ſiue per accidens. Quia rarò accidat, ſine peccato exerceri actum illum, propter vehementiam voluptatis; at ex genere ſuo non videtur eſſe aliquod peccatum in eo, quod quis velit expreſſe de alio, percipere delectationem, & voluptatem licitam. Id quod docuit Iacobus Almainus *in* 4. *diſt.* 26. *quæſt.* 1. *in fine*, *&c.* *Et infra num.*8. addi tamen debet, quod prudenter ſubiicit Almainus, eſſe exceſſum in tali actu, propter vehementiam delectationis: atque ob hanc cauſam, ſæpe Auguſtinus affirmat in vſu coniugij eſſe venialem culpam. *Et num.*10.*ſic ait* : Hæc quidem, & huiuſmodi multa ob eam rationem dicta ſunt, quia vt plurimum ex vehementi voluptate peccatum aliquod veniale cum vſu coniugij copulatur, quod accidentale eſt, aliàs ſi per ſe eam deformitatem, licèt venialem, haberet, non potuiſſet eſſe licitus contractus matrimonij, cum nulla poſſit eſſe obligatio ad culpam venialem. Hæc omnia Baſilius. Non ergo ita bene citatur à Ioanne Sancio, Diana, & Machado pro tertia ſententia. Legantur etiam pro noſtra Thom. Sanchez *loc.cit. num.*6. ei namque valde fauet. Palaus *loc. cit.* & Trullench *lib.*7.*c.*11.*dub.*2.*dicto* 4.*n.*5.

Qværtio XVIII.

An peccent mortaliter coniuges, qui cibis calidis, vnguentis, muſco, & alijs medicamentis, ad excitandam, & magis accendendam voluptatem, vtuntur?

AFfirmant Hoſtienſ. & Ioan. Graſſis, quos refert Sanchez *loc.cit num.*5.

Sed longè multò probabiliùs reſpondeo: non peccare mortaliter, ſed venialiter tantum: quia licèt hoc, maximam dicant voluptatem, & libidinem, propter quod abſque controuerſia culpa incurritur venialis, non tamen tranſgrediuntur limites matrimonij, nec dicta media ſunt illicita: ergo non eſt vnde culpa oriatur mortalis. Sic communiter omnes. Sanchez *loc.cit.num.*5. Baſilius *lib.*9.*cap.*8. *num.*8. *fine* Ægid. *loc.cit.* & alij.

§. III.

De Circunſtantia temporis, qua vitiari vſus coniugalis poteſt.

Qværtio XIX.

An actus coniugalis exercitus feriarum tempore, quo interdicuntur benedictiones nuptiales, ſit illicitus?

AFfirmant quamplures Doctores, ex quibus nonnulli dicunt eſſe mortale; alij verò eſſe veniale, vt retuli ſupra *diſp.*7.*q.*82. Vnde ex ibi dictis.

Reſpondeo: nec eſſe veniale. Sic authores, *ibi citati.* Legantur.

Qværtio XX.

An actus coniugalis habitus in diebus feſtis, Rogationum, aut ieiuniorum, ſit illicitus?

AFfirmant eſſe mortale, his diebus debitum exigere, ſi illud, non cauſa prolis concipiendæ, aut fornicationis vitandæ, ſed ob libidinem ſatiandam petatur, Gloſſa; 33.*quæſt.*4. *in ſum.* Anton. Alex. de Neno, Alenſis, Aſtenſis, Abulenſis, & Alex. vt refert Sanchez *lib.* 9. *de matrimon. diſputat.* 12. *num.* 2. Id ipſum docent loquendo de feſtis ſolemnioribus, Hoſtienſ. *in Sum. tit. de matrim.* §. *Quis effectus*, *num.* 21. & Stephanus Gaëta *repetit. cap.* Ad Limina, 30. *quæſt.*1. §.4. *num.*181. Nam loquendo de cæteris feſtis, & ieiuniis, ille, dicit vacare culpa; hic verò, eſſe venialem.

Alij ſecundò, docent actum coniugalem habitum, diebus prædictis, eſſe venialiter illicitum. Ita tenent communiter Scholaſtici cum Magiſtro *in* 4.*diſt.*32.*c.*3. Albert. Magnus, Durand. Palud. & Supplem. Gabriel. & alij,

Digitized by Google

& alij, quos citat Sanchez *num.* 3. Temperant alij hanc ſententiam, quod tantum ſit vera, loquendo de feſtis ſolemnioribus, aut celeberrimis, in his namque ſolum admittunt, culpam eſſe venialem debitum coniugale exigere, non in aliis. Ita Sotus *diſt.* 32. *q vnic. art.* 3. *concl.* 2. Ledeſma 2. *p.* 4. *q.* 66. *art.* 1. Henriquez *lib.* 11. *c.* 16. *n.* 5. Moure 3. *par. ſum. c.* 10. §. 1. *n.* 6. ſic dicens: Peccatur 3. ratione temporis in quo exercetur. Nam peccatum eſt veniale, hunc actum exercere celeberrimis Eccleſiæ feſtiuitatibus, veluti diebus Natalis Domini, Paſchatis, Penthecoſtes, Corporis Chriſti, Aſcenſionis, quinta, & ſexta feria maioris hebdomadæ, niſi detur periculum incontinentiæ, nam vt eſt ſacrum, profanumque prouerbium: Omnia tempus habent, eſt tempus ridendi, & tempus lugendi. Ita ille. Rebell. *lib.* 3. *q.* 19. *n.* 6. *pag.* 362.

Sed probabiliùs reſpondeo: talem actum diebus præfatis exercitum, nullo modo eſſe illicitum; quia nullo peculiari iure prohibetur in dictis exerceri diebus; ergo nullo modo eſt talis actus illicitus in illis diebus; patet, quia ſi eſſet illicitus ex aliquo iure ſpeciali deberet eſſe. Sic D. Bonau. *in* 4. *diſt.* 32. *art.* 3. *q.* 2. Scot. ibi, *q. vnica ad* 3. Petrus Ledeſma *de matrim. q.* 64. *art.* 7. *notab.* 1. Rodriguez 1. *tom. Sum. c.* 243. *n.* 18. quos, & alios vſque ad 20. Doctores refert, & ſequitur Sanchez *loc. cit. num.* 5. Baſilius *lib.* 10. *cap.* 9. *per totum.* Ægid. *diſp.* 34. *dub.* 9. Fagundez *lib.* 6. *in Decalog. cap.* 3. *n.* 7. Hurtado *diſp.* 10. *diff.* 3. *n.* 9. Ochag. *tr.* 5. *de matrim. n.* 8. Villalob. *tract.* 13. *diff.* 41. *n.* 2. dicens, eſſe communem ſententiam. An autem ſit aliqua venialis culpa vacare copulæ coniugali, eo die, quo recipienda eſt Euchariſtia, diximus *tract.* 6. *à quæſt.* 4. Lege Trullench *lib.* 7. *c.* 11. *dub.* 4. *n.* 2.

QVÆSTIO XXI.

An actus coniugalis, tempore menſtruorum ſit licitus?

AFfirmant Gloſſa *in can. ſi cauſa, verb. conceptus* 32. *q.* 4. & (penes aliquos) Caſtro *de lege pœnali lib.* 1. *cap. vltimo.* §. *Alia eſt.* Quos citat, & ſequitur Hurtado *diſp.* 10. *de matrim. diff.* 3. *n.* 10. Et hanc ſententiam eſſe probabilem, expreſſe dicit Sanchez *lib.* 9. *diſp.* 21. *n.* 6. qui etiam citat pro hac parte Caſtrum *loc. cit.* ſed non bene, vt infra.

Negant omnino è diametro, alij exiſtimantes, talem actum tempore menſtruorum habitum, eſſe peccatum mortale; niſi caſu, quo ad vitandum diſſidium inter coniuges, aut periculum incontinentiæ exerceatur. Ita ſentiunt Palacios *diſp.* 1. *fol.* 707. Scot. *diff.* 32. *q. vnica,* & ibi. Argent. Almainus, & nonnulli alij Scholaſtici. Petrus Soto *lect.* 10. *de different. peccat.* §. *Quia tamen.* Roſella, Tabiena, quos & alij vſque ad 24. Doctores, refert Sanchez *loc. cit. num.* 2. Quibus addi poſſunt Azor *tom.* 3. *lib.* 3. *cap.* 31. *quæſt.* 13. & Corduba *lib.* 3. *quæſt.* 8. *pag.* 187. tenuitque olim Baſilius, vt ipſe, vbi infra, fatetur.

Sed probabiliùs, media via, reſpondeo: præfatum actum menſtruorum tempore exercitum, eſſe quidem peccatum, ſed veniale dumtaxat. (quod intelligitur, amota cauſa illum exercendi, nam tunc, omni culpa carebit.) Ratio eſt, quia in eo coitu nonnulla certè turpitudo, & indecentia ſpecialis reperitur. Sic Palud. *in* 4. *diſt.* 31. *quæſt.* 3. *art.* 2. *n.* 12. & *diſt.* 32. *quæſt.* 1. *art.* 3. *n.* 13. Caiet. 2. 2. *quæſt.* 154. *art.* 1. Armilla *ver. matrimonium num* 68. Victoria *num.* 276. Sotus *diſt.* 32. *quæſt. vnica art.* 2. *ad* 2. Henriquez *lib.* 11. *cap.* 15. *num.* 7. Barth. de Ledeſma *dub.* 71. *de matrim.* Petrus de Ledeſma *quæſt.* 64. *art.* 1. *dub.* 1. Rodriguez *tom.* 1. *Sum. cap.* 243. *num.* 17. Vega 1. *tom. Sum. cap.* 78. *caſu* 3. quos, & alij, quos refert Sanchez *loc. cit. num* 5. & *ſequitur num.* 7. His addi poſſunt, Baſilius *lib.* 10. *cap.* 14. *num.* 6. Ochagau. *tract.* 5. *de matrimon. quæſt.* 3. *num.* 1. Rebellus *quæſt.* 19. *cit. num.* 14. Tolet. *lib.* 7. *cap.* 20. Viuald. *de matrim vbi de debito coniug.* Et Nauarr *cap.* 16. *num.* 32. per hæc verba: Octauo peccat, qui, vel quæ coniux debitum petit, aut reddit tempore menſtrui, ſecundum S. Thomam *in* 4. *lib. ſent. diſt.* 32. & aliquot alios, pro quibus videtur *cap. ad eius* 5. *diſt.* Contrarium tamen aſſerendum eſt cum Palud. *in* 4. *diſt.* 32. *quæſt* nempe quod non peccat (etiam venialiter) ſi eo fine petit, aut reddit, ne conſorti ſit odio, vel fornicationem eius, vel propriam euitet: mortaliter autem nunquam, etiamſi credat ex huiuſmodi complexu monſtrum aliquod conceptum iri, vt affirmat Palud. & S. Anton. 3. *par. tit.* 1. *c.* 20. §. 5. & ante multos annos tradidimus *in diſt. cap.* Ad eius, & ante paucos aſſeruit vir doctiſſimus Alfonſus Caſtrenſis *de lege pœnali lib.* 1. *cap.* 12. Huc vſque meus Nauarrus. Qui certè melius citat Caſtrum, pro noſtra ſententia, quam citant Sanchez, & Hurtado pro prima. Sic etiam Moure *cap.* 20. *cit.* §. 1. *ſub n.* 6. qui etiam citat Caſtrum pro nobis. Villalobos *tractat.* 13. *diff.* 41. *num* 8. Fagundez *lib.* 6. *in Decalog. cap.* 3. *n.* 28. & 29. Cornejo *diſp.* 6. *dub.* 3. *pag.* 940. Palaus etiam *diſp.* 3. *punct.* 4. §. 4. *num.* 7. & 8. Baunius §. *de debito coniugali, q.* 5. *verſ. ſecundo pag.* 784. & Trullench *dub.* 4. *cit. num.* 6.

QVÆSTIO XXII.

An ſit mortale, petere, aut reddere debitum, tempore prægnationis, ſi aborſus prolis iam formatæ, periculum ſit?

NEgare videtur Petrus de Ledeſma *q.* 64. *de matrim. art.* 1. *diffic.* 4. *pag mihi* 623. in caſu, quo magnum ſit periculum incontinentiæ coniugum; ait enim ſic. Huic quæſtioni facile reſpondetur, quod manifeſtum eſt tunc ſufficere illud ad excuſandum coniugem à debiti redditione, penſatis tamen hic, inde periculis aborſus, & ingrauidationis, & ſi quæ ſunt incontinentiæ in altero coniuge. Ita ille.

Sed certiſſimè, abſolutè reſpondeo eſſe peccatum mortale, quia nullum profecto incontinentiæ periculum præponderare poteſt veriſimile aborſus fœtus animati periculo, ita vt concubitus, eo exiſtente, licitus reddatur. Nam illi in continentiæ periculo, aliis viis; & mediis conſuli poteſt, abſque fœtus damno. Sic optime, & omnino, Sanchez *lib.* 9. *de matrim. diſp.* 22. *n.* 1. Hurtado *diſp.* 10. *de matrim. diff.* 3. *num.* dicens eſſe communem omnium ſententiam per hæc verba: conueniunt Doctores eſſe illicitum, & mortale, quando eſt probabile periculum aborſus prolis iam formatæ; id tamen accidere, rariſſimum eſt, vt experientia conſtat, ac proinde ex hac parte, quando ob aliquam aliam peculiarem rationem, id prudenter non timetur, actus coniugalis non erit mortalis. Sic ille, & bene, Baſilius *lib.* 10. *de matrim. c.* 14. *n.* 7. Fagundez *lib.* 6. *in Decalog. c.* 3. *n.* 30. & alij ſtatum citandi, quos ſequuntur Palaus *loc. cit. num.* 10. Bauuius *q.* 4. *de debito coniugali,* & Trullench. *dub.* 4. *cit. dicto* 6. *n.* 7.

QVÆSTIO XXIII.

An etiam ſit mortale, coire cum periculo aborſus prolis nondum formatæ; vel (quod idem eſt) aborſus, circà conceptionis initium?

AFfirmant adhuc eſſe mortale, licèt aborſus huiuſmodi minimè intendatur, Tabiena matrimonium 3. 4. 5. §. 6.

Sed probabiliùs reſpondeo: Nullomodo eſſe mortale;

Digitized by Google

mortale; etiam caſu, quo probabile ſit periculum diſſipationis materiæ nondum formatæ. Quia diſſipatio hæc non videtur tanti momenti, vt ob eius periculum,actus coniugalis ſit mortalis eis,qui habent ius ad ipſum actum. Erit tamen venialis, quia in ea diſſipatione,aut etiam in probabili illius periculo, aliqua deordinatio reperitur. Sic Syluester, & Angelus,quos refert,& ſequitur Sanchez *loc.cit.* Hurtado etiam *loc. cit.* & alij quos ſequuntur Ægidius *diſput.* 34. *dub.*9. *concl.*3.Palaus *diſput.*3.*punct.*4. §.4. *num.*11.& Trullench *lib.*7.*c.*11.*dub.*4.*dicto* 6.*num.*7.

QVÆSTIO XXIV.

An, adhuc, actus coniugalis, ceſſante periculo aborſus, ex eo ſolum, quod habeatur tempore pregnationis, ſit illicitus?

AFfirmant eſſe illicitum venialiter, ex eo quod ſemen illud fruſtretur generationis fine, Alenſis, Palud. Raynerius,D.Anton. & alij, quos pro hac parte, refert Sanchez, inter quos ſunt, Sotus *in* 4. *diſt.*31.*q.vnica art.*3.*fine*, & Petrus Poto *lect.* 16. *de matrim.*§ *Sunt etiam.* His addi poſſunt,Baſilius *lib.*10. *cap.*14.*num.*7. Azor. *tom.*3. *cap.*31.*q.*13.

Sed probabiliùs reſpondeo: minimè eſſe, nec venialiter illicitum. Primò, quia nulla eſt lex id prohibens. Secundò, quia cum vxores, magna temporis matrimonij parte grauidæ ſint, vel abſtinendum eſſet coniugibus fere ſemper à petitione, exactioneve debiti, vel innumera incurrerent venialia. Nec refert, quod illud ſemen generationis fine fruſtretur, vt ille actus coniugalis ſit illicitus; nam poteſt ad alios fines honeſtos deſeruire,quod ſufficit.Sic Henriquez *lib.*11. *cap.*15.*n.*7. Veracruz 3.*par. ſpec.art.*17. *concl.*3. Palacios *diſt.*32.*q.*1.*fol.*708.quos,& alios, refert, & ſequitur Sanchez *loc.cit.num.*6. (quamuis ex iis, Palacius etiam pro contraria ſententia ab ipſo Sanchez referatur *n.*4.) Hurtado *diſp.*10.*diff.*3.*num.*23.Ægid.*diſp.*34. *dub.*9. *concl.*4. Ochagauia *tract.*5.*de matrim. q.*3.*n.*2. Villalobos *tract.* 13. *diff.* 41. *n.*9. (quamuis attente ſit legendus ob incuriam Typographi.) Machado *lib.*6. *par.*7.*tract.*2.*docum.*18.*num.*4.Diana 3 *par.tract.*4. *reſol.*244. Trullench *loc. cit.* & Palaus *num.*12.

QVÆSTIO XXV.

An ſit culpa, petere debitum, tempore, quo expurgatio ſanguinis poſt partum, durat?

AFfirmant eſſe culpam, & mortalem, tunc exigere debitum,aut etiam reddere, ceſſante fornicationis periculo,Anton.*rubr.de ſponſal.n.*14.& ibi,Alex. de Neuo,*c.*21.*caſu* 1. vt refert Sanchez *loc.cit.n.*9. Negant verò è diametro alij, docentes, nec venialem culpam in eo actu inueniri. Ita Palacios, Ricard. Aſtenſis,Angel, Roſella, & Henriquez, quos citat, & ſequitur Sanchez *num.*11. Ægid.*loc.cit. num.*78. Hurtado *loc.cit.c.*23.

Sed probabiliùs media via reſpondeo. Eſſe quidem culpam, ſed venialem tantùm. Ducor ratione quæſtione 3. propoſita. Sic expreſſe Baſilius *loc. cit. n.*8. per hæc verba:Secundò colligitur, quid dicendum de copula ſtatim poſt partum, ante purificationem ex ſanguine.In hoc enim caſu,eodem modo iudicandum eſt,atque de ea, quæ eſt cum vxore menſtruata: & Ioan.Azor *c.cit q.*15.regulariter exiſtimat eſſe veniale. Nec video, quo fundamento Thomas Sanchez, cum agens de acceſſu ad menſtruatam agnoſcat culpam venialem,in hoc caſu neget *diſp.*22.*n.*11. Nam & proli, & fœtui,ſi concipiatur eo tempore, damnum inferri conſtat ex Galeno *lib.*1. *de ſanitate tuenda.* Sic Baſil. poſt Paludanum,Tabienam,Monald. & alios penes Sanch.*punct.*10.Ochag. *tract.*5. *de matrim. q.*3.*n.*3.

QVÆSTIO XXVI.

An etiam ſit culpa, debitum petere, tempore, quo mater ſobolem lactat.

AFfirmarunt eſſe culpam mortalem Anton. *rubr. de ſponſal n.*14.& Alex.de Neuo ibi *n.*21. *caſu* 2. Venialem verò tantummodo, Domin. & Tiraquel. penes Sanchez *loc.cit.num.*7.

Sed probabiliùs reſpondeo: nullomodo eſſe, nec venialem, culpam, eo tempore vxori copulari. Quia in hoc, nulla deformitas eſt. Sic Sanchez, & penes ipſum, Ricard. Aſtenſ. Roſell. & Turrecrem. Baſilius *loc.cit.n.*9.Hurtado *loc.cit.n.*23.Ochagauia *q.*3.*cit.n.*4. Bonac.*q.*4.*de matrim.punct.*1. *n.*11. Petrus de Ledeſma *q.*64.*art.*1.*dub.*4. Qui bene aduertunt,excuſari ab obligatione reddendi debitum matrem lactantem prolem, & ita pauperem, vt non poſſit aliis tradere prolem lactandam,ſi aduertat,lac futurum valde pernicioſum proli,aut vbera exſiccari.

QVÆSTIO XXVII.

An tempore amentiæ vtriuſque coniugis, licitus ſit actus coniugalis?

REſpondeo negatiuè. Nam reuera talis actus ex ſuo obiecto eſſet mortalis, ob periculum ſaltem, malæ educationis prolis, quamuis ipſi amentes ex defectu deliberationis à culpa excuſarentur omnino.Non tamen liberarentur à mortali, qui eos ad copulam incitarent, cum ad euidens prolis educandæ damnum concurrerent. Sic tenent omnes.Sanchez *lib.*9.*diſp.*23. *n.*5.& penes ipſum, vterque Ledeſma, & Ludou. Lopez, Hurtado *diſp.*10.*diff.*3.*n.*14. Ægid. *diſp.*34.*n.*79. Ochagauia *tract.*5.*q.*3. *n.*5. & alij, cum Diana *par.*9. *tract.*6.*reſol.*4.Palaus *num.*16.& Trullench,*n.*9.

QVÆSTIO XXVIII.

An ſaltem, ſi alter coniux ſolus ſit amens, ſit licitus concubitus?

REſpondeo: eſſe licitum ex natura rei. Vnde ſi aliàs non ſit periculum aborſus, aut damni notabilis coniugis ſani,non erit culpabilis talis actus, quia tamen probabiliſſimum eſt,ſubeſſe tale periculum,vbi vxor eſt amens, & vir mentis compos, dicendum eſt, eſſe illicitum talem concubitum(niſi vxor eſſet ſterilis ita, vt non eſſet concipiendi ſpes) licitum verò, ſi è contra, vxor eſſet mentis compos, & maritus impos: eo quod tunc aborſus periculum ceſſaret.Sic Sanchez *diſp.*23.*cit.à n.*7. Ochagau. & Hurtado *loc.cit.*Baſilius *lib.*10.*cap.*13.*n.*10. Bonac. *loc.cit. num.*10.& alij. Legantur Diana *loc.cit.*& me citato *p.*10.*tract.*13.*reſ.*41. & Trullench *loc. cit.*

§. IV.

De Circumſtantia loci; qua vitiari copula coniugalis poteſt.

QVÆSTIO XXIX.

An actus coniugalis in loco publico (ideſt, coram aliis) habitus, ſit mortale peccatum?

AFfirmant eſſe peccatum, ratione ſcandali, Baſilius *lib.*10.*de matrim. cap.*10.*n.*1.per hæc verba: Si actus coniugalis fiat in loco publico,certum eſt,eſſe peccatum

Digitized by Google

peccatum ratione ſcandali; eſt enim ex ſe occaſio ruinæ adſpicientibus.

Sed ego abſolutè reſpondeo: eſſe quidem peccatum, & mortale, adhuc ſecluſo ſcandalo; quia, adhuc hoc ſecluſo, grauiter diſſonat rationi, & aduerſatur decentiæ & honeſtati humanæ. Sic D. Thom. *in addit. q. 64. art. 7.* & ibi Petrus de Ledeſma *dub. vnic. ad* 1. Sanchez *lib. 9. diſp. 15. n. 1.* Hurtado *diſp. 10. diff. 4. n. 15.* & Sà, *verb. peccatum verſu, facere.* Qui bene, ex his aliqui, addunt, idem eſſe dicendum de tactibus inter coniuges publice habitis; ſi tales ſint, quod ſuapte natura ad mortale inducant, aut (quod idem eſt) aſpicientes ad venerem excitent. Sic tenent etiam Palaus *diſp. 8. punct. 4. §. 4. n. 1.* Trullench *loc. cit. n. 10.* Filliuc. 1. *p. tr. 10. p. 1. c. 9. n. 326.* & Villalob. 1. *par. ſum. tract. 13. diff. 41. num.* 4.

QVÆSTIO XXX.

An actus coniugalis, extra caſum neceſſitatis, in Eccleſia habitus, ſit peccatum aliquod?

NEgant eſſe peccatum aliquod, Gloſſ. *in cap. Eccleſiis, verb. ſemine, de conſ. dict.* 1. vbi Hugo, Laurentius, & Gandulphus, Archidiac. *idid.* & in *c. vnic. de conſecr. Eccleſiæ, in* 6. Henricus *c. fin n. 3. de conſecr. Eccleſiæ.* Roſella *verb. conſecr. 1. n. 9.* Gerſon 2. *par. q. 147. memb. 2.* Sà, *verb. Eccleſia n. 14.* Soto *in 4. d. 13. q. 2. ar. 3. v. De quarto,* & Vaſquez *tom. 1. in 1. 2. diſp. 96. n. 6.* quos omnes ſic refert, & ſequitur Baſilius *lib. 10. de matr. c. 10. n. 13.* Ita etiam Hurtado *diſp. 10. diff. 4. num. 16.* & alij, Quia talis actus coniugalis in loco ſacro, nullibi inuenitur prohibitus: ergo.

Sed probabiliùs reſpondeo: eſſe peccatum, & mortale, quia probabilius eſt, talem actum in eo caſu, eſſe ſacrilegium, vtpote reuerentiæ Deo debitæ ac templorum ſanctitati contrarium. Sic Sanchez *loc. cit. n. 8.* referens pro hac parte Sotum *in 4. diſt. 32. q. vnic. art. 3. concl. 3.* Petrum Sotum *lect. 16. de matrim. fine.* Henriquez *lib. 11. de matrim. c. 16. n. 4.* Suarium 3. *part. q. 83. art. 3. diſp. 81. ſect. 4.* Rodriguez 1. *tom. ſum. c. 243. n. 9. 10.* Nauarrum *c. 16. n. 32.* Petrum de Ledeſma *de matrim. q. 64. art. 7. concl. 1. & in ſum. tract. de Euchar. c. 20.* & alios quamplures. Quibus addendi ſunt, ſtatim à nobis citandi.

QVÆSTIO XXXI.

An etiam ſit mortale peccatum, dictus coniugalis actus, exercitus in Eccleſia, in caſu neceſſitatis, v. g. quando coniuges diu ſunt intra illam incluſi?

AFfirmant, etiam in hoc caſu eſſe mortale, eo quod exiſtiment, nullam ad id eſſe neceſſitatem præciſam. Palud. 4. *diſt. 18. quæſt. 8. artic. 4. num. 20.* D. Antonin. 3. *part. tit. 1. cap. 10. §. 2.* Caiet. *verb. matrim. cap. vltim. ver 6. capiti.* Nauar. *cap. 16. num. 32.* Viuald. *de matrim. Vbi de debito coniugal. num. 262.* Armilla, *verb. debitum num. 6.* Valentia *tom. 4. diſputat. 10. general. quæſt. 6. punct. 2. §. 7.* Graffis *in deciſ. cap. 48. num. 26.* Toletus *lib. 5. c. 8. num. 14.* Quos omnes, & alios referunt pro hac parte Sanchez *n. 9.* & Baſilius *n. 12.*

His Doctoribus ex parte conſentiunt alij, docentes, talem actum coniugalem, eſſe quidem mortalem ſi publice in Eccleſia exerceatur, aut coniuges publicè in eodem thoro accubent. Secus verò ſi occultè exerceatur actus ille. Ita Angles *floreb. 1. p. de matrim. q. 6 de ſoluendo debito.* Rodrig. *tom. 1. ſum. cap. 243. n. 19.* Vega *tom. 1, cap. 781.* Ludouic. Lopez 1. *part. inſtruct. cap. 33.* Canedo *ſum. ſacram. tract. de matrim. c. 8. n. 75.* & alij.

Sed probabiliùs reſpondeo: non eſſe mortale in propoſito caſu, talem actum in Eccleſia exerceri; quia probabilius eſt, Eccleſiam, in caſu neceſſitatis, nolle obligare coniuges ad abſtinendum. Sic Suarez 3. *par. q. 83. artic. 3. diſp. 81. ſect. 4.* Henriquez *lib. 9. de Miſſa c. 27 n. 53. & lib. 11. c. 16. n. 4.* Petrus Ledeſma *de matrim. q. 64. art. 7. concl 1. & in ſum. tr. de Euchar. cap. 20. diff. 1.* Barth. de Ledeſma, Syluest Caſtro, Palao, quos, & alios, vſque ad 27. Doctores refert & ſequitur Sanchez *loc. cit. n. 12.* & à fortiori, idem docent authores primæ ſententiæ præcedentis quæſtionis. De quo etiam egimus 1. *part. tract. 5. diſp. 8. §. 4. q. 14.* Lege Palaum *diſp. 3. punct. 4. §. 4. n. 1.* Baunium *hic quæſt. 5. pag. 784.* & Trullench *lib. 7. cap. 11. dub. 4. dicto 10. num. 11.*

§. V.

De Circunſtantia ſitus, & innaturalis vſus, quâ vitiari copula coniugalis poteſt.

SOlares radij (ô lector) nec defœcantur, nec fulgorem amittunt, ſi per luti, ſtercoriſque plenos ambulent ſitus. Sic nec Scriptorum ſpeculatiuum lumen obumbratur, ſi per tot innaturales, inuſitatóſque copulæ ſitus diſcurrat. Equidem libenter ſermonem texere de his, omitterem, ſi libenti animo omiſſionem Confeſſores ſufferrent. Vnde minus bene Baſilius Legionenſis inquit: *Rem hanc medicis relinquamus; Theologis, qui cœlibem vitam agentes experimento diſcere non poſſunt, ſpeculari, turpe; ſcribere turpius eſt.* Vbi turpitudo in ſpeculatione? Vbi maior, in ſcriptura? Nonne multo maior in collocutione, & conſultatione cum Medicis? Si enim tibi ſpeculatum, turpe; turpius profecto conſultatum. Inſuper medicorum experientia non pendet à viſu, ſed ab habitu: ergo ſufficiat etiam in Scriptoribus, & Confeſſoribus experientia auditus quam ab ipſis pœnitentibus accipere poſſunt. Sic ergo:

QVÆSTIO XXXII.

An copula coniugalis habita è latere, ſedendo, ſtandoue ſit mortalis?

AFfirmant Palud. *in 4. diſt. 31. q. 3 art. 2.* Præpoſitus, *Rubr. de ſponſal. n. 13.* Monald. *in ſum. matrim. tit. de bonis matr.* Alexand. Angelicus, quem refert; & ſequitur Henriquez *cap. Inquiſitioni de ſent. excommunic. n. 12.* in quorum ſententiam inclinat Abulenſ. *c. 5. Matthæi quæſt. 227.* fundamentum illorum eſt; quia hi modi habendi copulam, naturæ ordini aduerſantur, per illoſque incertò redditur proles: ergo talis copula prædictis modis exercita, ſaltem abſque neceſſitate, mortalis erit.

Sed probabiliùs reſpondeo: nullo modo eſſe mortalem copulam, quouis, ex dictis, modo, exercitam, etiam abſque aliqua neceſſitate; dummodo vas legitimum ſeruetur, nec ſit probabile periculum effuſionis ſeminis extra illud: ſed grauem ſolum venialem. Quia probabilius eſt nullum corporis ſitum in concubitu ſi ſemen recipiatur, obſtare generationi; vt latè probat Sanchez. Sic ipſe *lib. 9. diſput. 16. à n. 3.* & penes ipſum Caiet. 2. 2. *q. 154. art. 1. circa ſolut. ad* 4. Victoria *n. 273.* Petrus Soto *lect. 16. de matr.* Nauar. *c. 16. n. 42.* Henriq. *lib. 11. c. 16. n. 6.* Pet. de Ledeſ. *de matr. q. 64. art. 6. dub. 2. concl. 7.* Rodrig. 1. *tom. ſum. c. 243.* Vega 1. *tom. c. 78. caſu 2.* Sà, *verb. debitum coniugale; verſ. nullus modus,* & alij vſque ad 30. Doctores. Quibus poſſent addi Ægid. *diſp. 34. dub. 9.* Toletus *lib. 7. c. 20.* Hurtad. *diſp. 10. diff. 5. n. 19.* Rebellus *lib. 3. q. 19. num. 11.* Villalobos *tract. 13. diff. 41. num. 6 & tract. 40. diff. 15. num. 2.* Fagundez *lib. 6. in Decalog. cap. 3. n. 23. & 24.* Trullench, *lib. 6. in*

*Decalog.cap.1.dub.*8.§.4.Palaus *punct.*4.*cit.*§.3.*num.*1. Baunius *queſt.* 3. *aſſert.* 6. & Trullench. *cap.* 11. *cit. dub.*9.*num.*1.

QVÆSTIO XXXIII.

An ſaltem, copula habita in vaſe legitimo, præpoſtero tamen modo; aut viro ſuccumbente, ſit culpa lethalis?

AFfirmant expreſsè Abulenſ. *loc.cit.*& *q.*230.Philiarcus *de offic. Sacerd.tom.*1.*part.*2.*l.*4.*c.*19.Vincent. *in ſpec. moral.tom.*3.*lib.*3.*d.*2.*par.*9. & loquendo ſpeciatim de modo præpoſtero, Alenſ.2. *part. q.*171. *mem.*3.Aſtenſ.2.*part.Sum lib.*8.*tit.*9. *art.*8.*q.*1. & Alexand. *in ſuo Enchirid.*2.*part. in* 6. *præcepto*, docentes, id ita eſſe verum, vt nec iuſta cauſa excuſet à culpa, quamuis illam extenuet. Loquendo autem de modo, quo vir eſt ſucubus; & fœmina incuba, id ipſum docent Henricus *in d.c.Inquiſitioni, n.*5. Aſtenſ. *quæſt.* 2. Veracruz 3.*part ſpec.art.*15.*concl.*2. & dicit probabile Henriquez *lib.*11.*cap.*16.*n.*6.& in id inclinat Baſilius *lib.*10.*cap.*11.*num.*2.Quatenus ait, ſibi difficile videri, quod nullo coëundi modo, ex illis quos cogitauit libido, impediat generationi: ergo difficile eſt Baſilio, quod copula, aliquo ex præſuppoſitis modis habita, non ſit mortalis. Tenet etiam Baunius *loc. cit.*

Sed probabiliùs reſpondeo: adhuc talem concubitum, aut copulam, præfatis modis exercitam, non eſſe mortale, aut non excedere culpam venialem. Quia probabilius eſt, per tales modos non impediri generationem, dummodo intra vas naturale fiat ſeminis receptio. Sic Sanchez *loc.cit. à num.*1. & omnes authores pro noſtra ſententia nuper citati. Qui bene addunt, quod multoties, nec venialis ſit culpa mutare ſitum, vt quando non captandæ voluptatis gratia, ſed iuſta aliqua cauſa intercedente, v.g. ſi mala affectio corporis alium modum coëundi non patiatur, vel ob viri pinguedinem; vel ad vitandum in muliere aborſum, vel alia iuſta occurrente cauſa. Legantur D. Thom. *in* 4.*diſt.*37.*fine*, Sanchez *loc.cit.num.*6. Fagundez *lib.*6.*in Decalog. cap.*3. *num.*24. 25. & 26. & alij penes ipſos, quibus iunge Trull. *lib.*7.*c.*11.*dub.*5.*n.*1.

QVÆSTIO XXXIV.

An ſit mortale reddere coniugi exigenti debitum, modo indebito quoad ſitum?

AFfirmant eſſe mortale reddere quando in exigente petitio eſt mortalis; veniale verò, quando in exigente eſt culpa venialis, Armilla, *verb. Debitum n.*7. Palac. *in* 4.*d.*32.*diſp.*1. *fol.*712. *caſu* 10. (licèt non omnino expreſsè) D. Antonin.3.*par. tit.*1. *cap.*10.§.3. & 7. & alij penes Sanchez *lib.* 9. *diſp.*16. *n.*8. Trullench *lib.*6 *in Decalog.c.*1. *dub.*8.§.4. *fine*, & penes ipſum Henriquez *lib.*11. *cap.*16.*n.*6.

Sed probabiliùs reſpondeo: nullo modo eſſe peccatum, adhuc veniale, reddere debitum petenti, modo, ex nuper aſſignatis, indebito. Quia probabilius eſt exigentem ſic ſolùm peccare venialiter: at ſic eſt, quod coniux, non ſolum poteſt, ſed tenetur, reddere debitum in omni actu, qui mortalem culpam excludat, & ex quo ſequi poteſt generatio, nec datur periculum vertendi ſemen: ergo. Sic Sanchez *loc.cit.* Caiet. 2.2. *q.*154.*art.*1.*circa ſolutio ad* 4.§. *Ad ſecundum de modo.* Petrus Soto *de matrim. lect.*16. Nam. §. *fin. ſequitur*, ait variationem ſitus eſſe culpam venialem & §.*vltimo*, dicit, quoties ſola eſt culpa venialis in petente, tenetur alter reddere. Fagund. *lib.*6 *in Decal.c.*3.*num.*27. & Baſilius *lib.*10.*cap.*11. *num.*4. Nec non Trullench *dub.*5.*cit.num.*1.*in fine*.

QVÆSTIO XXXV.

An copula viri cum vxore ſodomitice habita; ſit ex parte vtriuſque coniugis, mortalis?

NEgarunt quidam (vt refert Abulenſ.*c.*5. *Matth. q.*224.) exiſtimantes, id ſolum eſſe mortale in viro agenti, non verò in fœmina patienti, quia non habet ſui corporis poteſtatem.

Sed certiſſimè reſpondeo: in vtroque coniuge eſſe mortale. Patet, quia dicta copula, cum aduerſetur fini naturali, qui eſt generatio prolis, manifeſta eſt ſodomia lethalis, peccatúmque contra naturam; ergo in vtroque coniuge mortalis. Confirmatur, quia dicta copula non eſt matrimonialis, quæ ſola licita eſt, nec vir habet poteſtatem in vxoris corpus ad alium vſum: ergo. Sic communiter omnes Doctores. Sanchez *lib.*9.*diſp.*17. *num.*2.& 3. Baſilius *loc.cit. n.*5. Fagundez *loc.citat.n.*17.& alij penes ipſos.

QVÆSTIO XXXVI.

An peccet mortaliter vir, qui volens legitimam copulam cum vxore habere, vt ſe ad eam excitet, illam inchoat ſodomiticè?

NEgat Nauarr. *lib.*5. *conſil. tit. de pœnit. & remiſ. conſ.*7. vbi, huic quæſtioni, his verbis, propoſitæ; *Secundo quæritur. Vxoratus, dum vult ab vxore debitum exigere, vt magis delectetur, incipit cum vxore actum ſodomiticum citra animum illud perficiendi, prout nec perficit, imo tandem ſeminat in legitimo vaſe. Dubitatur, an hæc actio ſit peccatum mortale, & an ſufficiat, ſi pœnitens dicat, tetigi meam coniugem tactu illicito, vel teneatur explicare factum clarius*: his aliis Reſpondet. *Ad ſecundam quæſtionem reſpondetur, quod in caſu illius videtur tantum eſſe peccatum tactus illiciti.* Ita Nauarrus. Tunc Sanchez. Fatetur ergo Nauarrus non teneri virum confiteri circunſtantiam ſodomiæ; quia aperte ſolam venialem culpam in eo actu cognoſcit. Sententiæ huic fauet etiam Ouandus *in* 4. *d.*31.*q.vnica propoſ.*3. dum ait, omnem actum libidinoſum excuſari poſſe inter coniuges, ſi abſit periculum pollutionis. Caiet. etiam Diana (vbi infra) pro hac parte, Angelum, *verb.Debitum. n.*25. Zerolam *in praxi pœnitent.c.*12.*q.*25. Iacobus de Graſſis *tom.*1. *lib.*5. *de adult. conſil.*3.*n.*11. & Zanardum *in director. Confeſſ.*1.*part.tract.de matrim.cap.*41.§.10.

Sed certiſſimè reſpondeo: peccare mortaliter, peccato ſodomiæ inchoatæ, quia ille tactus, nec ex ſe, nec ex tangentis intentione, poteſt ad naturalem copulam referri; nam actus ille eſt contra naturam, mediumque omnino improportionatam ad copulam legitimam, & naturalem, ergo ſemper erit mortalis contra eamdem naturam. Sic Sanchez *loco citato n.* 5.& alij viri doctiſſimi à ſe conſulti. Baſilius *loc.cit. n.*5. Fagundez *loc.cit.n.*18. Diana 2.*par.tr.*17. (& 3.Miſcel.) *reſ.*37.& 3.*p.tract.*4.*reſ.*204. Bonacina *q.*4.*de matrim.punct.*11. *n.*12. Trullench *lib.*6.*in Decalog.c.*1.*dub.*8.§.2.*n.*4.

QVÆSTIO XXXVII.

An ſimiliter, peccet mortaliter vir, ſi ſolum perfricaret pudendum in vaſe præpoſtero vxoris, in ordine ad copulam legitimam habendam?

NEgatiuam ſententiam tenere Thomam Sanchez *tom.*3. *de.matrim. lib.* 9. *diſp.*17.*n.*5. his verbis: *Si vir ſuperficie dũtaxat vaſis poſterioris vxoris refricaret ſua pudenda, vel in os eius intromitteret, ceſſante omni pollutionis periculo, non crederem eſſe lethale, cum os,*

non

non ſit vas ordinatum ad copulam ſodomiticam, nec intra vas præpoſterum, ad eam tendens virile membrum includatur, ſed ſolum ſuperficiem eius externam tangat; quare tactus hic reputatur inſtar aliorum inter coniuges, qui ad ſummum culpæ veniales ſunt: ait Diana 3. *part.reſol.*204 citata, & pro eadem ſententia (licet non referens verba) citat illum Fagundez *loc. citat. num.*19.*pag.mihi* 19. Sed certè, verba præfata, quæ ex Thoma Sanchez, refert, & affert, pro hac parte Diana, nullo modo extant in impreſſione Antuerpiana, apud Ioannem Hasrei, anno 1614. ſed omnino ſublata, vel conſultò, vel ex incuria Typrographi. Poſſunt tamen & à fortiori pro hac ſententia adduci, Nauarrus Angel. Zerola, & alij nuper pro prima ſententia *quæſtionis præcedentis*, relati, & citati.

Sed probabiliùs multò, imò mihi certò reſpondeo: peccare mortaliter talem virum; quia tale vas, nec proximè, nec remotè ordinauit natura ad legitimam copulam, ſicut ordinauit manus, crura, & ſimilia. Deinde quia periculum eſt, ne homo carnis pruritu irritatus, in eam partem ſemen luxurioſè effundat. Sic Baſilius *loc. cit.* Fagundez *loco citato numero* 19. Diana *loc.cit.& part.*9.*tract.*8.*reſol.*31.*quæſtione* 5. & Palaus *punct.*4.*cit.*§.2.*num.*6.

QVÆSTIO XXXVIII.

An ſi coniugatus immitteret virile membrum in os fœminæ, etiam peccaret mortaliter?

NEgat cum Thoma Sanchez, Diana 2.*part.tract.*3. Miſcel. *reſolut.*37. per hæc verba: Ad ſecundum reſpondit etiam Sanchez *vbi ſuprà diſput.* 17. *num.* 5. negatiuè; ſicut ego etiam opinor, non peccare mortaliter, ſi coniux intra vas naturale fœminæ digitos, quaſi membrum virile immittat. Ratio eſt, quia talis tactus, non eſt medium improportionatum, nec alterius ordinis luxuriæ ſicuti eſt inchoatio copulæ ſodomiticæ, etiam non animo conſummandi niſi intra vas legitimum. Ita Diana. Sed, vt nuper dixi, ſententia, quam ex Sanchez, refert, ſublata eſt in impreſſione Antuerpiana. Vnde

Probabiliùs multò reſpondeo: etiam peccare mortaliter. Sic Fagundez *loc.cit.* ita dicens: iam verò ſi membrum virile in os immittatur, mihi ſine dubio peccatum mortiferum videtur, cum ſit inaudita ſpecies luxuriæ, & pluſquam contra naturam, ſi ſic dicere fas eſt: deinde quia eſt proximum periculum conſummandi præpoſterum, & innaturalem coitum in ore, quare non veniales tantum huiuſmodi tactus eſſe exiſtimo inter coniuges matrimonio copulatos, ſed mortales omnino; horret enim natura ſimiles libidinis modos, etiam inter ipſos coniuges, cum nec inter animantes fiant. Sic ille & benè. Sicut & benè Diana *part.*6.*tract.*7. *reſol.*7. inſurgit contra Sanchez (imo meo videri contra ſe quidquid ille nolit) per hæc verba. Et ideo ego puto etiam ſecluſo pollutionis periculo, virum immittendo membrum in os coniugis mortaliter peccare: nam tunc coniux non oſculatur illud ſimpliciter, ſed irrumat, & ideo hanc circunſtantiam tanquam ſpeciem mutantem eſſe in confeſſione aperiendam. Vnde ex his refellendus venit Sanchez *de matrim. tom.*3.*lib.*9. *diſputat.*17.*num.*5. quem ego citaui *in part.*2. *tractatu* 3. Miſcell. *reſol.*37. aſſerens, virum immittentem membrum in os vxoris non peccare mortaliter; verùm, vt diximus à ſententia Fagundez non eſt recedendum. Sic Diana, & benè, ſed non conſequenter.

QVÆSTIO XXXIX.

An ſit peccatum lethale, ſemen extra vas naturale vxoris fundere?

REſpondeo, tanquam certum; eſſe quidem lethale, ſi conſultò, & cum aduertentia id à marito fiat. Quia eſt peccatum mollitiei, cuius eſt intrinſeca malitia. Sic omnes Doctores, Sanchez *diſput.*17.*cit.num.*12. Baſilius *cap.*11.*cit.num.*6. Fagundez *num.*20. & alij. Limitant tamen hanc ſententiam Præfati Authores docendo, poſſe quandoque id abſque mortali contingere culpa; quandoque etiam abſque veniali. Abſque mortali; caſu, quo parua aliqua pars ſeminis, dummodo alia retineatur, elabatur. Abſque veniali etiam, caſu, quo præter intentionem, dum vir legitimè congredi conatur, ex feſtinatione quadam, & vigore naturæ ſemen extrà effundit. Legantur Sanchez & Baſilius *loc. cit.* & Hurtado *diſput.* 10. *diff.*5.*num.* 20. Diana 3. *part. tractatu* 4. *reſolut.* 204. Palaus *diſp.*3.*punct.*4.§.13.*num.*1. & Trullench *dub.*5. *numero* 3.

QVÆSTIO XL.

An, dum vir ſemen effudit, teneatur ſub mortali effuſionem fœminæ expectare?

AFfirmat Ochagauia *tract.* 5. *de matrim. quæſt.* 2. *fine*, quem citat, & ſequitur Hurtado *loc.cit. numero* 21. ita dicens: Addimus maritum, qui iam in actu ipſo ſeminauit, ſi non expectet ſeminationem vxoris, peccare mortaliter contra naturam, vt contra Sanchez *lib.*9. *diſp.* 17. & contra Baſil. *libro* 10. *cap.*11. docet Ochagauia *tract.*5.*quæſt.* 2. quia ad generationem etiam requiritur ſeminatio fœminæ. Ita ille.

Sed probabiliùs reſpondeo: nec ſub veniali teneri. Quia probabilius eſt ſemen fœmineum, nec eſſe neceſſarium, nec actiuè ad generationem concurrere. Sic Baſilius *cap.* 11. *cit. num.* 3. hæc dicens: Denique illud addendum eſt, non eſſe neceſſarium, vt vterque ſimul concurrant in ſeminis effuſione, cum ſemen fœminæ certius ſit, apud Medicos, & Philoſophos, non eſſe actiuum principium generationis. Quare expectare vir non tenetur, licet poſſit etiam effuſo ſemine, adhuc copulam continuare, vt fœmina ſeminet. Sic ille, poſt Thomam Sanchez *loc.cit.num.*9. Henriquez *lib.*11. *de matrim.cap.*16. *num.*7. fine, Bonac. *quæſt.*4. *de matrim.punct.*6. *num.* 15. Diana 3.*part. tract.*4. *reſolut.*204.& *part.*5 *tract.*14.*reſol.*37. Ex hoc colligens non eſſe reum culpæ lethalis virum, tactibus irritantem venerem, ſcientem ſe ob id præmaturius fœminam ſeminare. Lege Palaum *diſp.*3.*punct.*4.§ 4.*num.*3. & Trullench *lib.*7.*cap.*11.*dub.*5.*num.*10.

QVÆSTIO XLI.

An vxor licitè poſſit ſe ad ſeminandum tactibus incitare ſi, vir poſtquam ſeminauit, ſe retrahat, ante ſeminationem vxoris?

NEgant (penes Dianam) Rodriguez *in Sum. parte* 3. *cap.* 58. *num.*4. & Hurtado *diſput.* 10. *diff.* 5. Sed certè ex his, Hurtado in editione Complutenſi id non docet; forſan docebit in editione Antuerpiana. Negant etiam nouiſſimè Texeda *tom.*2. *Theolog. moral.lib.* 4. *tract.*1. *contro.* 12. *num.* 43. Palaus *tom.*5. *diſp.*3. *punct.*4. §.3. *num.* 6. & Diana (ſibi contrarius *vbi infrà*) *part.*9. *tract.* 8. *reſol.* 31. *quæſtione* 3. Quia tactus ille, quo fœmina extra actum matrimonialem

Digitized by Google

ſe tangit, nullo pacto ad prolis generationem, qui eſt finis matrimonij, ſpectat: ergo prorſus eſt illicitus.

Sed probabiliùs reſpondeo: poſſe. Primò, quia aliàs relinquerentur vxores in euidentiſſimo periculo peccandi mortaliter, cum frequenter viri, vtpotè robuſtiores præmaturius ſeminent, & illico recedant, manente in fœminis valde irritata natura. Secundò, Quia illa prouocatio, & incitatio vxoris eſt perfectio copulæ & conſummatio illius, & moraliter loquendo idem actus: ergo. Sic Bonac. *quæſt.4.de matrim. quæſtione 4.punct.9. num.15.* & Diana *2.part tract.17.* & *3. Miſcel. reſol.* 38. citans pro hac parte Thomam Sanchez *lib9.diſput.17.num.11.* (Sed in editione Antuerpiana, à nobis ſupra citata, abraſa fuit hæc pars ab iſto authore) Leſſium *lib.4.cap.3 dub.14.num.94.* in editione facta Pariſiis anno 1618. Homobonum *de Exam.Eccleſ.part.1.tract.7.cap.28. quæſt.126.* & Zanardum *in director. Theolog part.1.de matrim. cap 41. §.11.dico.* Quibus addi poſſunt Fagundez *lib.6.in Decalog.cap.3. num.21.pag. mihi 19.* qui etiam pro hac parte citat Thomam Sanchez *loc.cit.* Sic etiam tenent Leſſius *lib.4 cap.3. dub.7. num.55. & dub.14.num. 94.* Trullench *loc.cit.num.10. & lib.6. in Decalog. dub.8. §1.num.23.* Martin. Perez *de matrim. diſp.49.ſect. 8. num.4.* & Martin.de S. Ioſeph *tom.1. Sum. lib. 1. tractatu 51. de matrim.num.8.* ex quibus ad rationem oppoſitæ ſententiæ, dicendum eſt, quod quamuis illa prouocatio fœminæ, non deſideretur ſimpliciter ad generationem, valde tamen ad illam conferat, quod ſufficit, vt non ſit inhoneſta. Addo ego, quod actus matrimonialis, nullo modo ſit illicitus, etiamſi ſolum fiat ad vitandam incontinentiam, vel fornicationem, vt *ſuprà quæſt.15.* eſt habitum: ergo conſequenter nec erit illicitus dictus actus. Vnde Palaus non tenet omnino oppoſitum; nam licet dicat; verius eſſe, recedente viro, iam non eſſe licitum fœminæ, ſemen effundere; addit tamen; ſi ſe continere poteſt. Nunc ego: ergo poteſt, caſu quo ſe continere nequeat, vt communiter eis contingit fœminis, vt caſu quæſtionis, vt probatum eſt.

Qvæstio XLII.

An peccet mortaliter vir, qui copula incœpta, deſiſtit à ſeminando, ſi vxor iam ſeminauit?

NEgarunt aliqui, quos, ſuppreſſo nomine refert Sanchez *lib.9.diſput. 19.num.2.*

Sed certiſſimè reſpondeo: peccare mortaliter (niſi caſu, quo data opera effuſſet ni, non poſſet ſeminare.) Quia id eſt contra finem naturalem generationis, quæ poſtulat, vt conſummata copula ex parte fœminæ, conſummetur etiam ex parte viri, alioquin fruſtraretur, ac prodigeretur ſemen fœmineum. Sic Sanchez *num 4.* & penes ipſum, Caiet. Palud. Anſel. Roſella, Sa, Henriquez, & alij; Hurtado *diff.5. cit.num.21.* qui idem docet, & merito, de fœmina, quæ poſtquam ſeminauit, ſeminationem viri non expectat, nempe, peccare mortaliter contra naturam. Secus putat Palaus *loco citato, numero 3.* eſſe dicendum contrà, cacaſu quo prius vir ſeminauerit, quia tunc non eſt obligata fœmina ſeminare; eo quod ſemen fœmineum generationi neceſſarium non ſit. Quod eſt verum, loquendo de neceſſitate ſimpliciter, iuxta dicta à nobis nuper *quæſt.40. & 41.*

Qvæstio XLIII.

An licitè poſſint coniuges inchoare copulam delectationis cauſa, & poſtea eam non abſoluere?

NEgant Sylueſter *verb. Debitum coniugale quæſt.7.* Graffis *1.part.deciſ. lib.1.cap.81.num16.* Petr. de Ledeſma *de matrim. quæſt.49. art.6. dub.2. concluſ.4.* Henriquez *libro 11. cap. 15. num. 4.* & Azor *3. part. lib. 3. cap. 24. quæſt.9.* Quia nemini licet generationem impedire.

Sed probabiliùs reſpondeo: licere: dummodo, nec ſubſit periculum pollutionis alterius coniugis, & vxor inchoata ea copula, contenta ſit; quia copula abſque ſeminatione, reputatur inſtar tactuum partium verendarum, qui inter coniuges, ceſſante pollutionis periculo, liciti, & permiſſi ſunt: Sicut ergo tactus, etiam ſi ex natura ſua ordinentur ad actum, liciti ſunt, quamuis non ſit vltra progreſſus; ſic & erit inchoata copula Sic Sanchez *lib.9.diſput.19. num. 3.* & penes illum, Caiet. *2.2.quæſt.154.art.11.* Palud *in 4.diſp.31. quæſt.3.art.2.num.15.* D. Antonin. *3.part.tit.1.cap.20. §.6.* Veracruz *3.part.ſpec.art.15. concl. 5.* Sa, *verb. Debitum coniugale, verſ. Inchoatam copulam.* Angel. Tabiena, & alij, Baſilius *lib.10.cap.11. num. 7.* Hurtado *diſputat.10.diff.5.fine.* Filliuc. *tract.10.cap.9.* Diana *3. part tract.4.reſol.204.* Palaus *diſput.3.punct.4.§.3. numero 3.* & nouiſſimè, me citato, Diana *part.10. Tractatu 14.reſol. 55.*

Qvæstio XLIV.

An actus coniugalis liceat ſenibus, qui præ ætate debiles, minimè intra vas fœmineum ſeminare valent?

REſpondeo: licere, ſi ſubſit aliqua ſpes probabilis ſeminandi intra vas, aut ſi aliquando, licet vix, intra ſeminent, in his enim caſibus licitè poterunt coire, conando ſeminare intra, quamuis ſemen, forſan præter intentionem, extra vas fundatur; ſecus vero ſi ſenes certò ſciant, ſe non poſſe intra vas fœmineum ſeminare, quia tunc non poterunt vti copula, quamuis vti poſſint oſculis, amplexibus &c. periculo ſecluſo pollutionis. Hoc totum patet à ſimili in impotentibus, quibus conceditur triennium ad experiendum, an potentes ſint: Nam quamdiu dubia impotentia eſt, licitè poſſunt, imo & debent copulari (cum hoc impedimentum experimento ſolo cognoſcatur) quamuis ſæpe contingat extra vas ſemen effundere, donec certo conſtet impotentia, nam tunc iam erit copula mortalis. Sic Sanchez *diſp.17.num.20.* Baſilius *cap.11. num.6.* Bonacina *quæſt. 4. de matrim. punct.6.num.17.* & penes ipſos, Nauar. *cap.22 numero 60* Henriquez *cap.16.num.7. & cap.15. num.4.* Reginald. *lib.31.num.334. concl.6.* & alij, Quos ſequuntur Palaus *diſp.3.punct.4.§.3.num.7.* & Trullench *libro 7. cap.11.dub.5.num.6.*

Qvæstio XLV.

An licita ſit copula vxori, quæ poſt coitum, non poteſt ſemen intra vas retinere?

REſpondeo: eſſe licitam: tum quia ſeminis expulſio euenit per accidens, & præter intentionem, eſt enim ſemen iſtud aliquando, tam præferuidum, ac calidum, vt vix illud retinere poſſint fœminæ. Tum quia vxor, ſemper fere retinebit ſemen

Digitized by Google

ſemen ad generationem neceſſarium, etiam ſi ſuperfluum reiiciat. Sic omnes Doctores citati, & citandi.

QVÆSTIO XLVI.

An teneatur ſub mortali fœmina, conſeruare ſemen receptum?

AFfirmat Fagundez teneri, niſi aliqua cauſa rationabilis excuſet, vt v.g. periculum mortis in partu, aut labor magnus &c. per hæc verba; Vxor denique vel quæcumque alia fœmina ſtatim poſt copulam ſe inuertens, vt ſemen emittat, ne concipiat, & generet, peccatum læthiferum admittit ex natura ſua, niſi aliqua cauſa rationabilis excuſet, v. g. periculum mortis in partu, aut labor magnus, & magnum detrimentum in illo retinendo. Ita ille *lib. 6. in Decalog. cap. 3. num. 50. pag. 24.*

Sed ego certiſſimè reſpondeo: teneri abſolute ſub mortali ad conſeruandum ſemen receptum, nec contrarium nunquam vllo bono fine honeſtari poſſe. Quia impedire generationem de ſe eſt intrinſece malum: ergo nec vnico caſu id licebit. Sic Sanchez *libro 9. diſput. 20. num. 2.* ita loquens: Hinc infertur, fœminam ſumentem, & ei porrigentem potionem, vel quiduis aliud, quo prolis conceptioni obſtetur, mortalis culpæ contra naturam reos eſſe: ita vt nullo bono fine honeſtari poſſit. Quia data opera, impeditur ſemen à ſuo naturali fine generationis, parumque, & ſolum ſecundum magis, & minus diſtat à ſeminis effuſione extra vas. Ita D. Thom. 4. *diſt. 31. fine expoſition. lit.* Caiet. 2. 2. *quæſt. 154. art. 1. circa ſol. ad 4. §. Ad ſingula autem obiecta.* Tabiena *de matrim. 3. fine* Angel. *verb. Debitum num. 27.* vbi Syluest. *quæſt. 7.* Nauarrus *Sum. capite 16. num. 33.* Margarita confeſ. 6. *precepto fol. 88.* Petrus de Ledeſma *de Matrim. quæſt 49. art. 6. dub. 2. concl. 6.* Philiarcus *de offic. Sacerd. tom. 1. par. 2. lib. 4. cap. 19. §. 5. peccat.* Et conſtat *ex cap. Aliquando. 32. quæſt. 1.* Quod eſt ex D. Auguſtino. Huc vſque Sanchez. Sic etiam Baſilius *lib. 10. cap. 13. num. 1.* per hæc verba: Reſtat, vt explicemus, quid vxor præſtare debeat in retinendo accepto ſemine, & proſpiciendo fœtui, dum eſt in vtero. Et primum facile explicatu eſt. Certum enim illam nihil poſſe facere ad generationem impediendam, non venena ſterilitatis ſumere, non potionem, nec ſtatim poſt copulam conari eiicere, ſurgere, aut alia facere quibus expellatur. Nec verò neceſſarium eſt, vt diu immota permaneat; breui enim tempore matrix ſemen recipit, & ad ſe rapit; aut ſi minus diſpoſita eſt, eiicit. Illud tamen prohibemus, ne ipſa ad eiectionem conetur, fruſtraret enim ſemen ſuo fine, eſſetque peccatum mortale. Ita ille, Henriquez *lib. 11. cap. 6. num. 8.* Bonac. *quæſt. 4. punct. 6. num. 28.* & alij, quos ſectantur Layman *lib. 5. tract. 10. part. 3. cap. 1. num. 7.* Palaus *diſp. 3. punct. 4. §. 3. n. 8.* & me citato, Diana *part. 4. tract. 14. reſol. 55.*

QVÆSTIO XLVII.

An fœmina, quæ poſt copulam ſtatim mingit, vt receptum ſemen effundat, peccet mortaliter?

NEgat Petrus Bellochius in praxi *de caſ. reſeru. part. 2. quæſt. 4. num. 365.* vbi ita aſſerit (vt refert Diana) Quia ſæpè ſolet mulier mingere poſt coitum, vel ſe erigere, vt ſemen emittat, ne concipiat, ſaluo meliori iudicio, credo, quod non peccet ſaltem mortaliter, nam ex hoc, vt liquidò patet, non impeditur prolis generatio, quandoquidem aiunt Syluester, *verb. Debitum num. 6.* & Conradus *part. 2. quæſt. 315.* matrix mulieris habet vim attractiuam, & retentiuam ſeminis, vnde fruſtra poſt coitum mulier mingit, vt illud foras emittat. Ita Bellochius. Cui ſatis fauent Diana, dum putat, dictas mulieres ſic facientes, peccare contra conſcientiam erroneam; ſi credant, ita mingendo, peccare: Angelus vbi infra, & Fagundez *loco citato* docentes, id non eſſe mortale, caſu, quo ex cauſa rationabili fiat.

Sed mihi certiſſimè reſpondeo: peccare mortaliter non ſolùm propter mortalem intentionem, quam habet impediendi generationem, ſed quia re vera facit aliquid, quo ſemen fruſtretur fine ſuo. Sic expreſsè Sanchez *loco citato num. 3.* ita dicens: Infertur, ſimilem culpam mortalem contra naturam admittere fœminam, quæ ſtatim poſt coitum, vrinam effundit, aut ſe erigit, aut quidquam aliud facit, quo ſemen receptum expellat. Quia ſimiliter fruſtrat ex intentione ſemen ſuo debito fine. Ita Syluester, & Margarita confeſ. *num. præcedenti*, allegati Henriquez *lib. 11 de matrim. cap. 16. num. 8. init.* Nec eſt audiendus Angel. *verb. Debitum num. 27.* dicens, poſſe ſuſtineri non eſſe mortale, quando ex iuſta cauſa fit; tribuitque Syluester hanc ſententiam Paludano, ſed falsò, eam enim non tenet. Sic Sanchez, Bonac. *loc. cit. num. 18.* Baſil. *loc. cit.* Rebell. *libro 3. quæſtione 19. numero 14.* Regin. *libro 9. num. 334.* & communis, quam tenent Palaus *num. 8. cit.* & Trullench *lib. 7. cap. 11. dub. 5. numero 8.*

QVÆSTIO XLVIII.

An mulier ſatisfaciat ſuæ obligationi, ſi viro exigenti debitum, præſtet vſum ſui corporis, conuertens tamen animum ad alia, ne natura excitetur?

NEgare tenentur, qui docent fœmineum ſemen requiri omnino ad generationem: quia concitatio naturæ requiritur ad ſeminandum: ergo ſi ſemen mulieris eſt ad generationem neceſſarium, neceſſario tenebitur ad ſe excitandum, vt reddat.

Sed probabiliùs reſpondeo: ſatisfacere ſuæ obligationi, & ſufficere, ſi vſum vaſis naturalis marito tribuat, animum ad alia conuertendo, & ſic remanendo frigidam. Quia probabilius eſt, vt *ſuprà* vidimus, fœmineum ſemen non eſſe omnino neceſſarium ad generationem: ergo non tenebitur ſe excitare ad ſeminandum. Sufficit ergo illi, vſum ſui corporis, & vaſis naturalis, ſine tali concitatione præbere. Sic Ioan. Præpoſit. *in 3. part. quæſt. 6. de bonis matrim. diſp. 4. num. 35.* Quem citat, & ſequi videtur, Diana *part. 5. tract. 14. reſol. 37.*

§. VI.

De Circunſtantia damni reddentium debitum, ex qua vitiari actus coniugalis poteſt?

QVÆSTIO XLIX.

An cum proprio ſalutis detrimento teneatur, aut poſſit coniux reddere debitum?

REſpondeo: nec teneri, nec poſſe reddere. Prima pars conſtat, quia, ſecundum ordinem charitatis, quilibet tenetur ſibi pluſquam alteri: ergo ſi redditum debiti redundet in damnum propriæ perſonæ, non tenebitur quis alteri debitum reddere, Secunda

etiam

Digitized by Google

etiam conſtat, quia coniux non habet propriæ vitæ dominium: ergo ad habendam moderatam curam illius obligatur: ergo,&c. Sic Sanchez *lib.9.diſput.* 24. *num.*2. & 8. Baſilius *lib.*10.*cap.*14.*num.*2. & communis omnium Doctorum. Lege Trullench *lib.*7.*cap.*11. *dub.*11.*num.*1. Vbi addit, hanc reſponſionem eſſe veram, etiam in caſu, quo exigenti immineat periculum incontinentiæ: quia cum tanto detrimento, non tenetur vitare peccatum alterius. Secus (ait) eſt dicendum, ſi damnum, aut detrimentum ſit leue; quia tunc tenetur reddere. Sic ille; ex Ledeſma, & Villalobos.

QVÆSTIO XLIX.

An laborans febri, teneatur reddere debitum?

NEgant teneri Sanchez *loc.cit.num.*3. & penes ipſum, Palud. 4. *diſt.*32 *quæſt.*1.*art.*2.*num.*7. Sotus *ibi quæſt.vnica art.* 1.*ad* 2. Ledeſma, Zelada, & alij, Bonac.*quæſt.*4.*punct.*1.*num.*2.& alij.

Sed clariùs reſpondeo: nec teneri, nec poſſe reddere debitum, nec ab eo ſine peccato exigi: propter rationem nuper adductam. Idem dicendum eſt, de coniuge grauiter vulnerato; aut graui dolore affecto, ſi copula grauiter noceat illi dolori, aut vulneri. Sic Baſilius *num.*3.& alij, quos ſequitur Trullench *dub.*11. *cit.num.*5. vbi ita ait: Sequitur primò excuſari à redditione debiti laborantes febri: aut ſi mulier ſit phthiſica, aut ſi ſanguinem hauſerit ex vena; vel ſtatim à balneo; vel ſtatim poſt prandium; quia tunc iudicio Medicorum ſolet eſſe periculum grauis detrimenti. Imò in his caſibus non ſolum excuſatur; ſed etiam peccaret, reddendo cum notabili damno ſalutis. Huc vſque ille.

QVÆSTIO L.

An coniux teneatur reddere debitum, ſtatim poſt prandium?

NEgant teneri, regulariter, & vt in plurimum, quia copula poſt prandium ſtatim habita, ſolet eſſe cauſa grauis detrimenti, Bonacina *locis citatis*, Sanchez *loco citato numero* 4. & penes ipſum, Palud. qui refert, ſe à Medico quodam didiciſſe, virum quemdam in phtiſim incidiſſe, quia ſolitus erat poſt prandium cognoſcere vxorem. Ita etiam Villalobos, *tract.*13.*diff.*48.*num.*1.

Sed clariùs reſpondeo: nec teneri, nec poſſe, dicto tempore, reddere debitum, ſi detrimentum cognouerit ſalutis inde ſequi, vt ſequi prædicti affirmant. Vnde in hoc caſu (vt ait Baſilius) conſulendi ſunt Medici, & iudicium ferendum de temperamento, & complexione hominis, cum aliquibus poſſit eſſe notabile damnum, in aliis leue. Sic ipſe, *loc.cit.* Idemque dicit, dicendum in caſu, quo coniux ſæpe, ac ſæpius petat, ſi ex ea redditione notabilem debilitatem incurrat; negare enim poterit, & tenebitur ſub mortali, vel veniali, pro quantitate damni illati. Sic ipſe, & antea Sanchez *loc.citat.num.*6. & me citato, latiſſimè D.Didacus Narbona *tom.*2.*Hora* 4. *à num.* 23. & Trullench *loc.cit.*

QVÆSTIO LI.

An ſanus coniux teneatur reddere debitum alteri coniugi leproſo?

AFfirmant teneri, etiamſi periculum infectionis adſit; Sotus *in* 4.*diſt.*32.*quæſt.vnica*, *ſine corporis*, vbi Baſolis *quæſtione vnica articulo* 3. & nonnulli alij.

Fauent horum ſententiæ alij docentes abſolute, teneri coniugem ſanum ad reddendum coniugi leproſo debitum; quia ſic expreſſe deciditur *in cap.* 2. *de leproſorum coniugio*, illis verbis: Quod ſi virum, ſiue vxorem leproſum fieri contigerit, & infirmus à ſano carnale debitum exigat, generali præcepto Apoſtoli, quod exigitur eſt ſoluendum; cui præcepto nulla in hoc caſu exceptio inuenitur. Ita ſentiunt D. Thom. D. Bonauent. Ricard. Carthuſ. & alij, quos refert Sanchez *loc. cit. num.*15.& 16.

Sed longè multò probabiliùs reſpondeo: non teneri reddere debitum, qui ſanus eſt (nec poſſe) caſu, quo iudicio Medicorum infici grauiter poſſit, Propter rationem ex graui detrimento allatam: ſecus verò dicendum, ſi Medicorum ſententia, vel non ſit periculum infectionis, vel non inſtantaneum, in vno, vel altero congreſſu, attenta compoſitione, & temperamento coniugis, nam tunc reddere poteſt, & tenetur. Et in hunc ſenſum accipiendus eſt textus cit. pro contraria ſententia, imò, & D. Thom. D.Bonau. & alij, ſecundo loco pro ea citati. Sic omnino Baſilius *loc.cit.cap.*14.*num.*4. & ante illum, Durandus *diſtinct.*32.*quæſt.*1.*art.*1.*num.*8. Palud. *quæſt.*1.*art.*1. *quæſtiunc* 1. Nauarr. *Sum.cap.*16.*num.*25. Henriquez *lib.*11. *cap.*15. *num*.... Victoria *num.*275. Petrus de Ledeſma *de matrim.quæſt.*64. *art.* 1. *dub.*2.*concl.*1. Sa *verb.Debitum coniug. verſ. Excuſat à reddendo.* Vega *tom.*1. *cap.*78.*caſu* 3. Rodriguez 1.*tom.Sum.cap.*143. *num.*2. Quos, & alios vſque ad 34. Doctores citat, & ſequitur Sanchez *diſputatione* 24. *cit. numero* 17. Quibus addi poſſunt Bonac.*quæſt.*4.*de matrim.punct.*1.*num.*8. Ægid.*diſp.*34.*num.*221. Cornejo *diſp.*5. *dub.*3.*quæſt.*1. Reginald.*lib.*31.*num.*284. & 303. Hurtado *diſput.* 10. *diff.*12. licet hic author, cum Sanchez *num.*23. & aliis, affirmet, quod in eo caſu poſſit ſanus coniux reddere; quamuis ad id non teneatur, & communis, qui idem omnino docent dicendum de morbo Gallico, aut de quocumque alio morbo contagioſo. Niſi caſu, quo lepra, aut morbus Gallicus, &c. matrimonium præceſſerit, & à coniuge ſano id cognitum fuerit; quia tunc, eo ipſo quod contrahit, ad reddendum, ſe adſtringit. Legantur Sanchez *num.*22. & Hurt. *diſp.* 10. *diff.*12.*num.*53. nec non Trullench *libro* 7. *cap.*11. *dubio* 11.*num.*5.

QVÆSTIO LII.

An, ſublato infectionis periculo, excuſetur coniux ſanus à reddendo debito propter horrorem, quem concipit ex leproſo?

NEgat Sotus *loco citato* §. *Imo verò Durandus.* Quem citat, & ſequitur Ochagauia *quæſt.*3. *cit. num* 6. & alij.

Sed probabiliùs reſpondeo: excuſari, ſi magnus ſit horror coniugis ſani, quem de leproſo concipit coniuge. Quia cogere illum ad copulam eſt difficillimum. Sic Sanchez *lib.*9. *diſputat.*24. *num.* 21. (& loquendo de ingentiſſimo horrore, idem ſentit Sotus *loc. citat.*) Baſilius *lib.* 10. *de matrim.cap.*14.*num.*4. Sic loquens: ſi magnus ſit horror coniugis ſani, quem concipit de leproſo, vel infirmo coniuge, ita vt pro complexione ad nauſeam prouocetur, & valde horreat, cenſeo cum Thoma Sanchez; propter horrorem excuſari à reddendo debito. In quo valde attente conſideranda eſt complexio coniugis, ne licentia detur non reddendi ſine ſufficienti cauſa. Sic ille. Et Villalob. *tract.* 13. *diff.*48.*num.*3. nec non Trullench *loc.cit.*

Digitized by Google

Qvæstio LIII.

An coniux ſanus teneatur leproſo reddere debitum, ſi adſit probabile periculum infectionis in prole naſcitura?

NEgant teneri reddere Metina *C. de reſtitut. quæſtione* 19. §. *vlt.* & Palac. *in* 4. *diſt.* 31. *diſput.* 1. *ad finem, caſu* 7. & alij.

Sed probabiliùs reſpondeo: teneri reddere. Quia melius eſt, prolem naſci leproſam, quàm nullo modo naſci: ergo. Sic Sanchez *diſputat.* 14. *num.* 25. & penes ipſum, D. Thom. *diſt.* 32. *quæſt. vnica art.* 1. *ad* 4. & ibi D. Bonauent. Scot. Ricard. Palud. Sotus, & alij Scholaſtici. Rebellus *lib.* 2 *quæſt.* 16. *num.* 5. Bonacina *quæſtione* 4. *punct.* 1. *num.* 9. Cornejo *loco citato quæſito* 4. Villalobos *loc. cit. numero* 5. & Trullench *num.* 5. *citato.*

Qvæstio LIV.

An coniux excuſetur ab obligatione reddendi, ne multiplicentur filij?

REſpondeo: non excuſari, quia nulla adeſt ſufficiens cauſa negandi debitum. Nam cum matrimonium ad multiplicationem prolis ordinetur, abſurdum eſt, ab eius obligatione excuſari, ne proles multiplicentur. Peccabit ergo, & mortaliter (quidquid dicant Sotus *diſt.* 32. *quæſt. vnica art.* 1. *fine. corpor.* & Rodriguez 1. *tom. Sum. cap.* 243 *num.* 1. id non eſſe læthale) coniux, qui ob hanc ſolam cauſam debitum petenti negaret. Sic Sanchez *loc. cit. diſputat.* 25. *numero* 2. & penes illum. Nauarr. *cap.* 16. *num.* 15. Petrus Ledeſma *de matrim. quæſt.* 64. *art.* 1. *diff. vltima concl.* 1. Angel. Lopez, & alij. Bonacina *loco citato num.* 11. Ægidius *diſp.* 34 *num.* 24 Reginald. *lib.* 31. *num.* 289. Hurtado *diſput.* 10. *diff.* 12. Ochagauia *quæſt.* 3. *cit. numero* 7. Texeda *to.* 2. *lib.* 4. *tract.* 1. *controu.* 12. *num.* 129. Trullench *lib.* 7. *cap.* 11. *dub.* 11. *concl.* 2. *num.* 7. & Diana *part.* 9. *tract.* 7. *reſol.* 3.

Qvæstio LV.

An etiam ſit mortale, negare debitum, quando, non exiſtente periculo incontinentiæ, parentes non ſufficiunt ad tot filios alendos?

AFfirmant Ægid. & Ochagauia *loc. citat.* Layman *lib.* 5. *tract.* 10. *part.* 3. *cap.* 1. *num.* 16. & Rebell. *libro* 2. *quæſt.* 16. *num.* 5. per hæc verba: Nefas eſt, ob multitudinem filiorum, etſi difficile alendi ſint, negare debitum, ſublato, etiam omni incontinentiæ periculo in petente. Ita Syluest. *vbi ſup. num.* 10. quem ſequitur Nauarr. *cap.* 16. *num.* 14. & alij ab eo citati, quidquid Sotus, vbi ſupra teneat ſaltem non eſſe mortale. Probatur, quia damnum prolis futuræ ex indigentia, non tollit obligationem coniugalem; imò melius eſt proli naſci in ea rerum inopia, quam nullo modo naſci. Ita ille.

Sed probabiliùs reſpondeo: non eſſe mortale; quia etiam ab aliis iuſtitiæ debitis eximit magna incommoditas: non enim cum magno ſuo incommodo tenetur quis reſtituere. Sic Sanchez *diſp.* 25. *num.* 3. & penes ipſum, Sotus, Rodriguez *loco citato*, Petr. de Ledeſma *quæſt.* 64. *art.* 1. *fine.* Sà *verb. Debitum coniug.* §. *penult.* & Lopez, Bonac. *loco citato, num.* 13. Hurtado *loc. cit.* Diana *part.* 3. *tract.* 4. *reſol.* 11. Addens, certum eſſe apud omnes, validum eſſe pactum inter coniuges initum, ſe continendi, ne proles multiplicentur, dummodo abſit incontinentiæ periculum. Lege rurſus Dianam *part.* 9. *tract.* 7. *reſol* 3. & Trullench *num.* 7. *cit.*

Qvæstio LVI.

An ſit mortale negare debitum coniugi petenti, & deſcendenti à Iudæis, aut Sarracenis, ne proles ea macula aſſiciatur?

NEgat Cornejo *tract.* 6. *diſp.* 5. *fine*, caſu tamen ſolo, quo coniux nobiliſſimus à Iudæa ſit in contractu matrimoniali deceptus; affirmat verò, ſi cum ea ſcienter contraxit.

Sed longè probabiliùs abſolutè reſpondeo: eſſe mortale illi debitum denegare, quia etiam in caſu primo, eſt validum matrimonium: ergo vxor, verum ius acquiſiuit ad debitum coniugale: ergo vir ad illud ſeruare tenetur. Sic Sotus *loc. cit. verſ. Quod ſi contra.* Bartho. à Ledeſma, Rodriguez, & Gratiis, quos refert, & ſequitur Sanchez *loc. cit. num.* 4. Ochagauia *loc. cit. num.* 7. *pag. mihi* 738. Villalob. *tract.* 13. *diff.* 49. *numero* 3.

Qvæstio LVII.

An ſit licitum negare debitum ad vitandum magnum in bonis fortunæ, aut famæ detrimentum; vel ad magnam vtilitatem comparandam?

REſpondeo: licitum eſſe. Sic Ochagauia *loc. cit.* per hæc verba: Quinto reſpondetur, licitum eſſe negare debitum coniugale coniugi petenti, ad vitandum magnum aliquod damnum in re familiari, aut in fama, vt quia neceſſe ſit peregre proficiſci ad hæc damna reparanda; non enim credendum eſt cum tanto onere coniugatos ſibi inuicem tradidiſſe dominium ſuorum corporum: Imò poteſt vir diu abeſſe ab vxore, ob comparandum aliquod magnum lucrum, & hac ratione, ei multo tempore debitum denegare. Qua ratione excuſantur mercatores, & exportatores mercium, diu deſerentes proprias domos, & vxores. Quod patet, primò, quia hæc bona valdè ſunt neceſſaria ad toleranda onera matrimonij. Tum quia bona æquiparantur vitæ, & ſicut ob ſalutem vitæ comparandam, neceſſarium eſt debitum denegare; ita etiam in iſto caſu, id licitum eſt. Sic ille, poſt Petrum de Ledeſma *de matrim. quæſt.* 64. *art.* 1. *dub. vlt. concl.* 2. Sanchez *loc. cit. num.* 5. & alij, quos ſequitur Trullench *num.* 7. *citato.*

Qvæstio LVIII.

An fœmina, quæ nequit viuum fœtum edere poſſit petere debitum?

AFfirmant Sanchez *lib.* 7. *diſputat.* 102. *num.* 8. cum aliis viris peritiſſimis à ſe conſultis.

Sed clariùs, & probabiliùs reſpondeo: non poſſe, caſu, quo ex morte fœtus in ventre, ac difficultate partus, ſibi probabile periculum vitæ imminet: quia (vt ſæpe diximus) nullus habet propriæ vitæ dominium. Ex quo conſtat idem dicendum eſſe, contra eundem Sanchez *num.* 10. caſu, quo ex alia quauis cauſa nequeat fœmina parere abſque propriæ vitæ graui periculo, propter eamdem rationem. Sic Petrus de Ledeſma *de matrim. quæſt.* 58 *art.* 1 *fine*, & Rodriguez 1. *tom. Sum. cap.* 235. *num.* 6. Legatur Bonacina *loc. cit. num.* 14.

QVÆSTIO

Digitized by Google

§. VII.

De Impedimento conſummandi, petendi, & reddendi debitum ex affinitate, vel cognatione ſpirituali ſuperuenienti, matrimonia iam contracto.

QVÆSTIO LIX.

An licitum ſit reddere debitum, quando poſt contractum matrimonium orta eſt affinitas, vel cognatio ſpiritualis, inter coniuges?

REſpondeo tanquam certum: nec reddere, nec petere eſſe licitum vlli coniugum. Quia caret iure petendi, vt expreſsè habetur *cap. 1. De eo qui cogno. &c.* Quod intelligendum eſt, de vtroque coniuge, caſu, quo fuerit in culpa, vt eorum alter cognoſcat conſanguineam alterius. Nam ſi ex parte vnius dumtaxat orta eſt affinitas, impediet tantum debiti petitionem, non verò redditionem. Sic omnes DD. Legantur Sanchez *lib.9.diſp.27.à num.1.* Baſilius *lib. 10. cap.7.* Bonac.*quaſt.4.de matrim. punct.2.* Hurtado *diſput.10.diff.6.& 7.*

QVÆSTIO LX.

An coniux, qui ex ignorantia inuincibili iuris prohibentis, vel facti, efficitur affinis, vel cognatus alterius coniugis, priuetur iure petendi debitum?

AFfirmat Ouandus *in 4.diſt.41. quaſt. vnica. propoſit.9.* docens, eſſe probabile interdici petitionem debiti coniugi, qui ignorans inuincibiliter cognouit alterius coniugis conſanguineam.

Sed certiſſimè reſpondeo: non priuari iure petendi debitum, quia interdictio petitionis debiti, eſt pœna culpæ admiſſæ in contrahenda ea affinitate, aut cognatione, & in admiſſo inceſtu: at vbi adeſt ignorantia inuincibilis facti, ceſſat culpa illa, nec eſt inceſtus: ergo ceſſabit & pœna. Sic Sanchez *lib.9.diſputat.32.num.43.* dicens, id omnes docere Doctores; contrariamque ſententiam eſſe improbabilem, & apperte falſam. Baſilius *lib.10.cap.6.num.8.* Bonacina *quaſt.4.de Matrim punct.2.num.6.*& alij penes ipſos. Lege Trullench *libro 7. capite 9. dubio 16.numero 17. pagina 444.*

QVÆSTIO LXI.

An ſaltem, qui factus eſt affinis, vel cognatus alteri, ex ignorantia culpabili, ſeu vincibili facti, priuetur iure petendi debitum?

AFfirmant priuari Petrus de Ledeſma *quaſt. 55. art.6.diffic.5.* Sotus *in 4.diſt.37.quaſt.vnica art.2.* Corduba *in quaſt.lib.1.quaſt. 12.* Gutierrez *lib.1.quaſt. canon.cap.23.num.9.* & à fortiori, Ouandus, *loc.cit.* Henriquez *lib. 3. de Confirmatione cap.3. fine.* Rodriguez *1.tom.Sum cap.243.num.10.& lib.11.cap.15.numero 11.* quos, & alios nonnullos, refert pro hac parte Sanchez *lib.9. diſp.32.num.44.*

Sed probabiliùs reſpondeo: non priuari iure petendi debitum, illum, qui ex ignorantia, quantumcumque culpabili, & craſſa, modo non ſit affectata, factus fuit affinis, vel cognatus. Quia priuatio hæc, eſt pœna: Sed ſic eſt, quod ius ſolum imponit hanc pœnam coniugi, qui ſcienter contrahit affinitatem, vel cognationem: ergo nullomodo incurret illam, qui cum ignorantia contraxit. Sic Sanchez *loc.cit. à numero 47.* Baſilius *num.10.* ſic dicens: Sed addo, idem etiam dicendum eſſe, quamuis ea ignorantia, tam huius iuris, quam facti ſit culpabilis, dummodo non ſit affectata ignorantia. Itaque, quamuis leuet, vel baptizet cum ignorantia vincibili, imo, & craſſa, vel iuris, quia ignorauit legem Eccleſiaſticam, vel facti, quia ignorauit eſſe proprium filium, vel coniugis, adhuc non priuatur iure petendi, atque reddendi. Quam partem deduco ex manifeſto iuris principio, quod quando lex requirit ſcientiam, vel dolum, non ſufficit dolus præſumptus, & ideo excludit dolum vel ſcientiam quæuis ignorantia etiam craſſa. *Et infra:* Cum ergo lex *in dict. cap.Si vir.* in caſu de quo loquimur, ſcientiam petat, quæuis ignorantia etiam craſſa excuſat ab ea pœna. Sic Baſilius, & alij communiter penes ipſos. Legatur Diana *3.part. tract. 5. reſol. 13.* & Trullench.*num. 19. verſ. Dixi ſecundò,*

QVÆSTIO LXII.

An, qui ex ignorantia ſolius pœnæ à lege ſtatutæ factus eſt quis affinis, vel cognatus, priuetur iure petendi debitum?

NEgat Bonac. *loc.cit. punct.2. fine*, per hæc verba: Reſpondeo ſecundo, eum, qui factus eſt affinis, vel cognatus ſpiritualis alteri, ex ignorantia pœnæ, non priuari iure petendi, quamuis fortè haberet ſcientiam iuris, vel facti, iuxta Sanchez *lib. 9. diſp. 32.* & Nauarr. *cap. 13. num. 47.* & alios, quorum ſententiam valde probabilem exiſtimo. Vnde qui copulam habuit cum conſanguinea vxoris in primo, vel ſecundo gradu, neſciens ex huiuſmodi copula conſurgere priuationem iuris petendi debitum ab vxore, non priuatur iure petendi, iuxta dictam ſententiam. Ita ille. Et poſt illum, Caſtrus Palaus *tom. 1. tract. 2. diſputat. 1.punct. 17. num. 8.* Quos citat, & videtur ſequi Diana *3. parte tractatu 5. reſolutione 11.*

Sed probabiliùs reſpondeo: priuari iure petendi debitum, licèt poſſit, & teneatur reddere. Ratio eſt, quia ignorantia pœnæ non excuſat à culpa, cum etiam ignorata pœna cognoſcatur integra prohibitio. Sic Sanchez *loc.cit.* à Bonacina pro ſua ſententia *numero 50.adiuncto num.21. præcedenti.* vbi, licèt oppoſitam ſententiam, quam tuetur Nauarrus cenſeat eſſe probabilem; ſed probabiliorem, noſtram. Baſilius *libro 10. capite 6. numero 11.* & alij. Suarez *tomo 3.in 3. part. diſput.31.ſect.6.* Villalob.*tract.2.de legib.diff.15.num.1.& 4.* & alij.

QVÆSTIO LXIII.

An, vt coniux incurrat priuationem iuris petendi debitum, ratione affinitatis, vel cognationis ſuperuenientis, neceſſaria ſit aliqua iudicis ſententia condemnans, aut ſaltem crimen declarans?

AFfirmatiuam ſententiam, aliqualiter tueri videntur Angelus, *verb. inceſtus numero 4.* & Syluester *ver. luxuria quaſtione 4. dicto 2.* quatenus docent, oportere, vt qualitercumque conſtet de inceſtu, vt impediat debiti exactionem. Fauent ſatis huic parti, Simancas, *de inſtit. cathol. tomo 9. numero 202.* dicens, incertum eſſe, an inceſtuoſus cum ſanguineis vxoris, incidat ſtatim in foro conſcientiæ in hanc pœnam; & Sanchez vbi infra, ingenue fatens, ſe nullam concludentem rationem inuenire, vt hæc pœna non indigeat ſententia.

Sed

Digitized by Google

Sed certiſſimè reſpondeo: nullo modo eſſe neceſſariam iudicis ſententiam, ſed ſtatim priuari coniugem iure, & poteſtate petendi debitum. Ratio eſt, tum: quia ex vna parte, hæc pœna, eſt priuatiua; ergo facilius in eam quis incidi debet: tum etiam quia ſic vſu receptum eſt in Eccleſia, & declaratum, vt hæc, & aliquæ aliæ pœnæ, nulla indigeant ſententia condemnanti, aut crimen declaranti. Sic Sanchez *lib.* 7. *diſp.*64.*num.*18.*& lib.*9.*diſp.*27.*num.*2.*& diſp.*30.*num.* 2. Baſilius *lib.*10.*cap.*6.*num.*13.*& cap.*7. *num.*1. Bonac. *quæſt.* 3. *punct.* 2. *num.* 22. Villalob. *tract.* 13. *diff.* 52 Ochagauia *tract.*5. *de Matrimonio quæſt.*6. *num.*2. & alij. Quæ hic deſiderare potes, inuenies, 1.*part. tract.* 2. *de Baptiſmo diſp.*4. *quæſt.*31. *&* 32. *& diſp.*7.*quæſt.* 11. *&* 12. *& ſup. diſput.*5.4.*&* 13. vbi de impedimento cognationis, & affinitatis egimus.

§. VIII.

De Impedimento conſummandi, vel petendi, & reddendi debitum ex emiſſo voto.

QVÆSTIO LXIV.

An ſimplici voto caſtitatis aſtrictus matrimonium iniens, poſſit debitum licitè petere?

Affirmant quidam Doctores Antiquiores, vt refert D. Bonau *in* 4.*diſt.*38.*art.*2.*q.*1. exiſtimantes, dictum votum, matrimonio inito, penitus extingui, ac proinde liberum manere vouentem, ac ſi nunquam vouiſſet. Sic etiam poſtea tenuerunt Gaëta *in rep. tit. cap. Ad limina* 30.*q.*1.§.4. *num.*348. & Hieron. Mangioriæ, quos refert Sanchez *lib.*9.*diſp.*33. *n.*3. Quibus ego addo Aureolum *in* 4.*diſt.*38 *q. vnica, pag. mihi* 186. docentem in eo caſu, licite poſſe vouentem petere debitum poſtquam contraxit, licet in contrahendo peccatum commiſiſſet. Ita enim ait: Dico quod illud ſit verum matrimonium in ordine ad actum carnalem, puto quod licite poteſt petere debitum in voto ſimplici, ideo totum peccatum fuit in contrahendo, quia non licebat, ſed poſtquam contraxit, matrimonium eſt verum, & ideo oportet ſeruare regulas matrimonij. Ita ille.

Sed certiſſimè reſpondeo: non poſſe licitè debitum petere, aut conſummationem. Ratio eſt, quia vouens quantum ad hoc, poteſt ſeruare votum caſtitatis: ergo tenetur implere. Sic Baſilius *lib.*10.*cap.*5.*n.*5. Sanchez cum Doctoribus ſtatim citandis, & communis.

QVÆSTIO LXV.

An ſaltem ſi huiuſmodi vouens, ſemel matrimonium conſummauit, poſſit iam deinceps debitum petere, ac ſi nihil vouiſſet?

Affirmant Gloſſa *cap fin.*27.*quæſt.*1. Cardinal. *cap. Rurſus. Qui clerici, vel vouentes.* Gerſon. 2. *part. in Regul. moral tract. de Matrimon. alphab.* 25. *lit. I.* Angel. *Matrim.* 3 *impedim.*5.*num.*3. Veracrux 1.*part. ſpeculi art.* 15. *concl.*2. Viguer *lib. inſtitut. cap.*16. §.7. *verſ.*8. *impedim.* 5. Et horum ſententiam eſſe probabilem ſentiunt Sà *verb. debitum coniugale num.*4. per hæc verba: Quidam tamen aiunt, ſola prima vice petentem peccare: poſtea vero, licere ob ſtatum matrimonij: quod mihi de viro, non videtur improbabile: fieret enim alioqui magnum vxori præiudicium, ſi ipſa cogatur ſemper petere. Ita ille, & Vega 2.*tom. cap.* 129. *caſu* 118.

Sed longè probabiliùs reſpondeo: adhuc poſt ſemel conſummatum matrimonium, non poſſe deinceps debitum licitè petere, ſed peccare mortaliter quotieſcumque debitum petit. Ratio eſt aſſignata, quia videlicet, quantum ad hoc poteſt implere votum emiſſum, ergo tenetur. Sic colligitur expreſſe *ex cap. quidam ad conuerſ. coniugat.* & tenent S. Thom. 4. *d.*38.*q.* 1.*art.* 3. *quæſt.* 2. *ad* 4. & ibi D. Bonau. *art.*2.*q.*1. Scot. *quæſt. vnica, ad finem.* Palud. *quæſt.*3.*art.*5 *concl.*4.*num.* 36. Sotus (dicens, eſſe improbabile oppoſitum, ſed haud bene) 4. *d.*38. *quæſt.*2.*art.*1. *concl* 3. Ledeſma 2. *part.*4.*quæſt.*55.*art.*1. Corduba *Sum. quæſt.*136.*punct.* 2. Angles *floribus*, 1. *part. de Matrim quæſt.* 11. *de impedim. Ord. art.*3. *diff.*2. Henriquez *lib.*11.*cap.*5.*num.* 8. *& lib.*12. *cap.*2.*num.*3. 8. *&* 9. Toledo *lib.*4. *cap.*18. Barth. de Ledeſma *de Matrim. dub.*32.§. *Sed iam.* Petrus de Ledeſma *de Matrim. quæſt.*53 *art.*1.*dub.*1.*poſt* 2.*dub. principale* Rodriguez 1.*tom Sum. cap.*141.*num.* 3.*& cap.*241.*n.*3. Aragon 2.2.*quæſt.*88.*art.*3.§. *His tamen non obſtantibus.* Valentia 2.2.*diſp.*6.*quæſt.*6.*de voto punct.*4. Sà & Vega *loc. cit.* Nauarr. *cap.*16.*num.*30.*& cap.* 22. *num.* 73. quos Doctores, & alios vſque ad ſeptuaginta tres, refert, & ſequitur Sanchez *lib.*9.*diſp.*33 *num.* 5. Quibus addi poſſunt Baſilius *lib.*10 *cap.*5. *n.* 6. Hurtado *diſp.*10 *diff.*8. Ochagauia *tract.*5 *de Matr. quæſt.*7.*n.*5. & alij. Qui id limitant, niſi ſit in caſu, quo alter coniux, qui non eſt aſtrictus voto, continentiæ periculum patiatur, nam tunc tenetur petere, quia tunc petere, eſt moraliter, & interpretatiue reddere. Lege Palaum *diſp.*3.*punct.*4.§.7.

QVÆSTIO LXVI.

An, qui poſt votum emiſſum caſtitatis contraxit matrimonium, peccet etiam reddendo prima vice ad petitionem alterius?

Affirmant peccare, qui exiſtimant, huiuſmodi vouentem in dicto caſu, teneri ante conſummationem matrimonij, religionem ingredi, ſi alter coniux nolit ſeruare caſtitatem. Sunt autem, qui id exiſtimant, Alenſis 2. *part. quæſt.* 170. *memb.* 3. §.1.*ad* 1. Scotus *in* 4.*diſt.*38. *quæſt. vnica ad fin.* Ricard. Palud. Maior. Duran. & Carthuſian. ibid. Nauarr. *cap.*22. *n.* 73. Petrus Soto *lect.* 5. *de Matrim.* §. *vltimo.* Toledo *lib.*4.*cap.*18. Azor *lib.*11.*cap.*21.*quæſt.*2. Petrus de Ledeſma *de Matrim. quæſt.*53.*art.*1.*dub.*2.*princip. concl.* 3. Rodriguez *loc. citat. cap.*243.*num.*1. & alij, quos refert Sanchez *lib.*9.*diſp.*34.*n.*2.

Sed probabiliùs reſpondeo: minimè peccare matrimonium conſummando, & reddendo prima vice debitum (quamuis peccauerit matrimonium contrahendo, vt ſupra iam eſt habitum.) Quia probabilius eſt, dictum vouentem, non teneri ad ingreſſum religionis, cum durum valde eſſet illum ad medium tam difficile & arduum obligare, præſertim cum ipſe non promiſerit religionem, ſed caſtitatem: ergo. Probatur tota reſponſio ex Extrauag. Ioannis XXII. *in Extrauag. antiqua de voto*, in qua definit, initiatum ſacris, in quibus votum ſolemne caſtitatis emittitur, etiam ſi initietur poſt matrimonium contractum ante conſummationem, non teneri religionem ingredi, ſed aut ingredi, vel conſummare. Sic enim loquitur Pontifex: Ad ingreſſum huiuſmodi ſic ordinatum, ſi matrimonium conſummatum non fuerit, per Diœceſanum inſtanter moneri præcipimus & induci. Quod ſi renuerit, ipſum, ſi ſponſa eius inſtiterit, per cenſuram Eccleſiaſticam compellendum decernimus, contractum matrimonium conſummare. Sic Pontifex. Vbi Gloſſa verbo *renuerit*: ait, Pontificem expreſſe ſupponere: Licere illi renuere. Tunc ſic Sanchez: ſi ergo promotus coniux, ad Ordinem ſacrum poſt matrimonium ratum, cum poſſit caſtitatem in eo promiſſam obſeruare ingrediens religionem, ad id non tenetur, à fortiori non tenebitur, qui ante matrimoniū vouerat

vouerat caſtitatem. Sic Sotus 4.*diſt.*38.*quaſt.*2.*art.*1.*poſt* 2.*concl.* Corduba *Sum. quaſt.*136.*punct.*2.Ludouic.Lopez 2.*part.inſtruct. de Matrim. cap.*46.& 1.*part. cap.* 50. & 83. Henriquez *lib.*11. *cap.*2. *num.*8. Sà *verb. Matrim. vbi de impediment. voti num.*3.Vbi ſic ait: Contrahentem poſt votum caſtitatis, aut Ordinis Sacri, teneri, antequam conſummet, ingredi religionem, quidam aiunt, alij probabilius negant. Illud certum, poſſe conſummare, reddendo, non petendo. Eſt & quoddam reddere, petere ſola alterius gratia. Sic ille, Vega *tom.*2.*cap.*129.*caſu* 118. *punct.*2. Veracruz, Angel. & alij, quos refert,& ſequitur Sanchez *lib.*9. *diſp.*34. *num.*3. Baſilius *lib.* 10. *cap.* 5.*num.*12.Vbi ait, ſe non videre, quomodo ſtante dicta deciſione Pontificis, contraria ſententia defendi queat, Hurtado *diſp.*10. *diff.*8. *n.*33. Ægidius *diſp.*34. *dub.*5. Ochagauia *tract.*5. *de Matr. quaſt.*8.*n.*3.& 4. addens, non ſolum poſſe, ſed teneri, vouentem, ſi de facto Religionem non ingrediatur, reddere debitum alteri coniugi petenti,quia ratione matrimonij acquiſitum ei fuit quoddam ius fortius,eo iure,quod acquiſitum erat Deo per votum.Palaus §.7.*cit.n.*4.

QVÆSTIO LXVII.

An, coniux ille, qui emiſſo caſtitatis voto, matrimonium contraxit, & conſummauit; teneatur, defuncto altero coniuge, ſeruare ſimpliciter caſtitatem?

NEgant teneri, Authores, qui affirmarunt, votum caſtitatis ſimplex, præcedens matrimonium,omnino extingui per matrimonium ſuſequens, liberumque manere vouentem ac ſi nunquam vouiſſet; Hos retulimus *ſupra q.* 1.

Sed certiſſimè reſpondeo: teneri, & obligari ad ſeruandam caſtitatem ſimpliciter;quia dictum votum, fuit perpetuæ caſtitatis: at mortuo altero coniuge, vouere eſt iam in poteſtate illius ſimpliciter implere votum:ergo ad id obligatur ex vi voti prius emiſſi. Sic Baſilius *loc.cit.n.*7. dicens, id eſſe certum, & ſine controuerſia apud Doctores. Sanchez *diſp.* 33. *n.*11. vbi contra Præfatos Doctores *q.*1. relatos clare infert huiuſmodi votum caſtitatis,minime per conſequens matrimonium extingui,ſed potius triplicem ex eo effectū manare: Primus eſt, quod ſi coniux ille vouens cum alia fornicetur, reus erit vltra adulterium, ſacrilegæ violationis voti.Secundus eſt,quòd teneatur ſub mortali à debiti petitione abſtinere,& tertius,quod altero defuncto coniuge teneatur omnino caſtitatem ſeruare.Quia iam (inquit) ceſſauit fortius matrimonij vinculum,quod cogebat copulæ vacare,debitum reddendo. Sic ille, poſt D.Thom. D. Bonau.Carthuſ.Syluest. Tabien.Armillam,Sotum,Nauar. & alios,plures,quos citat.Sic etiam Leſſius *lib.*2.*c.*41.*n.*53. Layman *lib.*5. *tr.*10.*part.*3.*c.*1.*n.*11. Ægidius *diſp.*34. *dub.*5.*n.*37. & Palaus *diſp.*3.*pun.*4.§.7.*n.*5.

QVÆSTIO LXVIII.

An, qui poſt Religionis votum, matrimonium contraxit; non ſolum mortaliter peccet, matrimonium conſummando, ſed etiam poſt conſummationem, toties, quoties debitum petat?

AFfirmant Anton. Cucus *lib.*5. *inſt.maior.tit.*12.*n.* 18.&Alexand.*in Euchirid.*2.*part.prac.*6.§.*Si poſt votum continentiæ*,exiſtimantes,illum teneri à petendo debito abſtinere, perinde ac illum,qui caſtitatem vouerat: at iſte (vt vidimus) non ſolum peccat in prima conſummatione matrimonij, ſed poſt illam, toties,quoties petit:Ergo & ille.

Sed certiſſimè reſpondeo: quòd licèt huiuſmodi vouens, mortaliter peccet, matrimonium prima vice, ſiue petendo, ſiue reddendo, conſummans; at ſemel iam conſummato matrimonio, nullo modo peccabit reddens, aut petens. Prima pars conſtat; quia ante conſummationem matrimonij, poteſt vouens ingredi Religionem, & ſic implere votum:ergo tenetur. Sic Naua r.c.11.*n* 80.Henriquez *lib.*12. *c.*2. *num.*3. & 9. Sotus *d.*38. *quaſt.*2. *artic.*1. *poſt.*2. *concl.*Aragon 2.2. *quaſt.*88. *art.*3.Petrus Ledeſma *q.*53. *de Matrim.art.* 1.*dubiolo poſt* 2.*dub. principale*, & alij,quos refert, & ſequitur Sanchez *lib.*9 *diſp.*33.*num.*14.Baſilius *lib.*10. *c.*5.*n.*2.& Hurtado *diſp.*10.*diff.*8.

Secunda verò pars, etiam eſt conſtans; apud omnes communiter. Quia huiuſmodi Religionem vouens,non fecit votum caſtitatis;ergo etiam ſi debitum petat,non peccabit contra votum caſtitatis,quod nullum eſt;nam vouens ſtatum, non ſe obligat ad leges illius,donec illum re ipſa aſſumat.Rurſus,nec peccabit contra votum Religionis;Quia per conſummationem matrimonij, iam factus eſt impotens ad implendum votum perſeuerante matrimonio:ergo etiamſi poſtea reddat, aut petat debitum,non amplius impedimentū impletioni voti tollet, nec peccabit; quia impoſſibilium nulla eſt obligatio.Sic Doctores citati,& alij,quo idem Sanchez refert,& ſequitur.*n.*15. Baſilius *n.*4.& communis apud Palaum *loc.cit.*§.8.*n.*2.& 3.

QVÆSTIO LXIX.

An, mortuo altero coniuge,teneatur qui Religionem promiſerat, illam ingredi.

NEgarunt Authores *quaſt.*1.citati,& expreſſe id negat Abulenſ.*cap.*27. *in Leuit.quaſt.*6.exiſtimans, huius voti obligationem extingui conſummato matrimonio, ac per conſequens, ſoluto, morte alterius coniugis poſſe vouentem tranſire ad alias nuptias.

Sed certiſſimè reſpondeo: teneri Religionem ingredi, defuncto altero coniuge; quia, cum iam impedimentum ceſſatir per mortem coniugis,poteſt optime vouens implere ſuum votum:ergo ad id tenetur. Falſum enim eſt,voti obligationem, per conſummationem matrimonij ceſſaſe; verum tantum, ſuſpenſum eſſe; vt diximus de voto caſtitatis *quaſt.* 4. Sic docent Sotus,Caiet.Nauar,Aragon,& alij,quos refert, & ſequitur Sanchez *loc.cit.num.*16.Baſil.*cap.*5.*cit.n.*4. Qui idem dicendum dicunt, caſu quò alter coniux ſit adulter, nam tunc innocens, qui vouit, tenebitur ad Religionem tranſire,cum liber impedimento ſit matrimonij.Legatur Sanchez *loc. cit.*& Palaus,Ægidius, *diſp.*34.*dub.*7.& Azor *tom.*1.*lib.*11.*cap.*21. *quaſt.*8.

QVÆSTIO LXX.

An, qui fecit votum ſuſcipiendi Ordines Sacros, & poſtea contraxit matrimonium, peccet mortaliter, prima vice conſummando matrimonium?

AFfirmant Rodriguez 1. *tom. Sum. cap.* 242. *numero* 3. Petrus de Ledeſma *de matrim. quaſt.*53. *art.*1.*dub.* 2.§. *ſecundo ſequitur, pag. mihi* 360. & alij *ſupra quaſt.*3.*citati.*

Sed probabiliùs reſpondeo: quòd licèt huiuſmodi vouens, lethaliter peccauerit matrimonium contrahendo, eo quod ſe ad ſuſcipiendos Ordines impotentem reddiderit; minime tamen in conſummando matrimonio, ſiue reddendo, ſiue petendo id fecerit. Quia cùm in eo caſu, tale votum ſeruari nequear, ad nihil obligat. Sic ex Extrauagant. Ioann. XXII. *citata quaſt.* 3. docent omnes Doctores ibi citatati,

Præcipue

Præcipuè Sanchez *lib.9.diſp.34.num.6* Baſilius *lib.10. cap.5. num.* 15. Ochagauia *quæſt.* 8. *num.*5. Hurtado *diſp.*10.*diff.*8. & alij. Qui bene notant, quod in caſu, quo alter coniux adulterium committeret, tunc teneatur vouens implere votum, ſuſcipiendi Ordines, nec poſſe vlterius petere, aut reddere. Lege Palaum *punct.*4. *cit.*§.8.*num.*2.

QVÆSTIO LXXI.

An, qui emiſit votum non contrahendi matrimonium, peccet mortaliter non ſolum contrahendo; ſed etiam prima vice conſummando?

AFfirmant adhuc Doctores *quæſt.*3. pro prima ſententia relati, ſentientes in vtroque caſu peccare.

Alij verò dicunt, conſulendam eſſe in eo caſu mentem vouentis: & ſi in animo habuit tantum vouere non contrahere, non vero ſe obligare ad non conſummandum, tunc peccabit in contrahendo, non in conſummando: ſi autem vtrumque, voto ſuo comprehendere voluit, peccabit etiam in conſummando. Si tandem dubius animus ſit, an ſe obligauerit ad non contrahendum, vel etiam non conſummandum, tunc, dicunt, in eo dubio interpretandum, vouiſſe, nec contrahere, nec conſummare, & ita in vtroque, nempe, & in contrahendo, & in conſummando, peccare. Ita Azor *tom.*1. *lib.*11. *cap.*21. *q.*7. & Baſilius *cap.*5. *cit. n.* 6. nec non Palaus §.8.*cit.n.*1.

Sed probabilius, abſolutè repondeo: ſolùm peccare contrahendo, non conſummando; quia votum, ſolum fuit de non contrahendo. Sic optimè Hurtado *loc.citat.* per hæc verba: Obſeruandum eſt tertio, voto non contrahendi matrimonium, reddi illicitum ipſum contractum matrimonij, non tamen reddi illicitum actum coniugalem, nec primum, quo conſummatur matrimonium, vt contra nonnullos aduertit Sanchez: quia conſummare matrimonium, non eſt contrahere, ſed præſupponit illud; & ideo, qui iurauit contrahere matrimonium, illud integrè implet, quamuis non conſummet matrimonium. Sic ille, poſt Sanchez *loc. cit.num.*7. Ochagauia *q.*7. *num.*11. & *q.*8.*n.*6. Qui & aduertit, huiuſmodi vouentem, non poſſe poſtea, ſolutis primis nuptiis, ad ſecundas tranſire.

QVÆSTIO LXXII.

An, qui poſt contractum matrimonium, ſed ante eius conſummationem, vouit caſtitatem, Religionem, aut receptionem Ordinis ſacri, teneatur ingredi Religionem ad hæc adimplenda vota?

AFfirmant abſolutè Doctores, pro prima ſententia, *q.*3.5.& 7. *relati.*

Sed probabiliùs reſpondeo, ſub diſtinctione, ſic: Qui vouit Religionem poſt contractum matrimonium, ſed ante eius conſummationem, vère tenetur adimplere votum, & ad Religionem tranſire, vt conſtat ex dictis, & conueniunt omnes. Qui verò vouit caſtitatem, non tenebitur Religionem ingredi, peccabit tamen petendo; reddendo, minimè. Qui tandem vouit receptionem Ordinis Sacri, ſi id fecit, expreſſe excludendo ſtatum religioſum, votum eſt nullum. Similiterque, ſi id fecit ſine licentia vxoris, ante tranſitum ad religionem, votum eſt nullum. Si tandem votum fecit ſuſcipiendi Sacros Ordines in religione abſolutè, tenetur ad religionis ingreſſum, ante ordinationem. Sic Baſilius *loc.cit.num.* 8. & Sanchez *diſp.* 35. cum aliis.

QVÆSTIO LXXIII.

An votum non petendi debitum, emiſſum ab altero coniuge, ſine alterius licentia, ſit validum?

NEgant Supplem., Gabriel. *diſt.*32. *q.vnica, art.*2. *concl.*7. Turrecr. *cap.ſi dicat* 33. *quæſt.*5. *art.*1. *n.*1. *ad* 4. Chartuſ. *d.*32. *q.*1. *quæſtio* 2. Armilla *verb. Debitum num.* 19. Tabiena *matrimon.* 1. *q.*3. Rodriguez 2. *tom.cap.*90.*num.*3. ſic dicens: El marido juntamente con la muger, no pueden hazer voto, que no ſe pague el debito, ſino ſe pidiere, porque ſeria muy graue coſa a la muger pedir, por la verguença, que naturalmente en ellas reina, mas que en los hombres. Aſſi lo tiene S. Thomas, y otros que refiere, y ſigue Gregorio Lopez, y Nauarro, contra algunos, que an dicho valer eſte voto. Ita ille. Petr. Ledeſma *in ſum. cap.*31. *de matrim. poſt* 9. *concl.*

Alij verò ſub diſtinctione loquuntur; docentes, id votum eſſe validum, ſi ab vxore emittatur; ſecus ſi à viro. Quia illi onerosum eſt præ pudore ſemper petere; huic autem, minimè. Ita Victoria *de matrim. num.*180. Sotus *lib.* 7. *de Iuſt. q.*3 *art.* 1. *ver. An vero poſſit.* Angles, *floribus* 1. *part de matrim. q.*6. *de obligatione ſoluendi debitum art.*1. *diff.* 4.

Sed probabiliùs, abſolutè reſpondeo: tale votum validum eſſe (etiam ſi à viro ſit emiſſum) obligareque coniugem illo ſe aſtringentem ſub mortali, ad non petendum. Quia coniux non tenetur lege matrimonij petere, ſed tantum reddere (vt *ſupra* §.1. *q.*3.4. & 5. eſt habitum) ergo, cum non petere, ſit liberum, & aliàs opus virtutis, materia erit voti: poterit ergo coniux alter, etiam vir, eam continentiam ab actu coniugali, ex parte, vouere. Nec obſtat, id votum eſſe onerosum alteri coniugi; quia cum aliquoties, non obſtante voto huiuſmodi, poſſit petere, vt alteri morem gerat; aut quoties in altero coniuge ſentit appetitum coitus, vel fornicationis periculum, cum id potius ſit reddere, quam petere, non erit ita onerosum. Sic ſentit D.Thomas *d.*38.*q.*1. *art.*3. *quæſt.*2. *ad* 4. Vbi quamuis doceat, & bene, non eſſe validum votum de non petendo, vt mos geratur alteri coniugi; eo quod, id votum, vere eſt de non reddendo; at tamen ſatetur clare, valere votum de non petendo in gratiam ipſius vouentis, quod vere petere eſt. D.Thomam ſequuntur Greg. Lopez *l.*7. *verb. Para guardar tit.*2. *part.* 2. & *l.*3. *verb. El marido tit.*8. *part.*1. Nauar. *c.*22. *n.*60. vbi noſtram concluſionem, prout à nobis explicatam, expreſſiſſimè docet. Imò & ipſe Rodriguez id docuerat 1. *tom. Sum. cap.* 241. (*alias* 243.) *n.* 8. per hæc verba. Illicito es al caſado, hacer voto de no pedir, ni pagar el debito, como lo dice S.Thomas. Y aſſi el otro que no lo hizo, le puede irritar, empero valdra quando prome de no pedir, ni pagar el debito, ſino fuere quando ſconuenga dar contento al otro caſado, como lo tiene Fr. Luis Lopez. Sic ille. Petrus de Ledeſma, Sotus, Valentia, & alij, quos citat & ſequitur Sanchez *lib.*9.*diſp.*35.*n.*20. & 21. Baſilius *lib.*10.*c.*5.*n.*19. Villalob. *tract.*13. *diff.*54.*n.*1. Machado *lib.*6. *part.*7. *tract.*2. *docum.*16. *num.*2. & alij mox *citandi.*

QVÆSTIO LXXIV.

An etiam votum abſolutum caſtitatis, emiſſum poſt matrimonium conſummatum, ab altero coniuge, ſine alterius licentia, valeat?

NEgant id votum valere, nec (adhuc) debiti petitionem impedire; Palud. *in* 4. *diſt.* 38. *quæſt.*3. *art.* 5. *n.*36. *concl.* 4. Petrus Soto *lect.*16. *de matrim.* §. *vltimo tandem.* Turrecr. *in cap.ſi dicat.*33.*q.* 5. *art.*1. *num.*1.

num.1. & cap. ſunt quædam, 17. q.1. num.1. Gratianus cap. Manifeſtum, verb. ex præmiſſis, 33. q.5. Gerſon regul. moralib. 2.part. tract. de matrim. alphab.25. lit. I.& Emm.Sà, verb. Votum, verſ.coningem non poſſe. Quos omnes pro hac parte refert Sanchez loc.citat. num. 24. Idem, & à fortiori, ſentiunt omnes Doctores, qui dicunt, non valere, votum non petendi debitum (quos quæſtion. præcedenti retulimus) & alij Recentiores Iuriſperiti de hac re, in facti contingentia, à me conſulti.

Sed probabiliùs reſpondeo: valere quidem,& obligare ad non petendum debitum, (licèt non valeat, quoad non reddendum ſaltem quando iure iuſtitiæ exigitur, vt mox dicemus) Sic videtur expreſsè definitum in cap.quidem & in cap. placet, de conuerſ. coniugat. vt optimè probat Sanchez vbi infra. Et ratio eſt, quia votum illud caſtitatis à coniuge, ſine alterius licentia emiſſum, poteſt valere quoad non petendum debitum, & quoad alia (quamuis non quoad non reddendum) ergo valebit quoad omnia illa, quæ valere poteſt, iuxta illam regulam traditam in cap.vnic. de ſponſ. impub. in 6. Si non valet quod ago, vt ago, valet, vt valere poteſt. Sic Sanchez lib. 9. de matrim. diſp.35. num.25. & penes ipſum D. Bonau. in 4. d.32. in expoſit.lit.n.3. & ibi Palud. q.2.art.1. num.14. Celaya q. 2. Palacios diſput 2. fol.715. Abulenſ. cap.30. Num. q.86. Sotus lib.7. de Iuſtit. q.3. art.1. Viguerius lib. inſtitut.cap.16.§.7.verſ.10. ad finem. Metina lib.1. Sum.cap.14.§.6.fol.86.Philiarc.de offic. Sacerd.tom 1. p.1.l.3.c.4.Henriquez lib.11. de matrim. cap.15. n.8. Aragon. 2.2.q.88.art.8. Anton.cap. placet.num.6. de conuerſ.coniugat. Abbas cap.1.num.6. cap. quidam n.4. Aſtenſis Sum.2. part.lib.8. tom. 10. art.2. q.3. Roſella votum 2. num. 10. Angelus matrim. 4. num. 6. Syluester ver. votum 4. q.2.dicto 4.matrim.8. q.12. dict. 4. Nauar. ſum. cap.12. num.60. Stunica de voto q.4. n.18. & Anton. Gomez ſuper Bullam Cruc. clauſ. 10. num.67. Sed ex his Authoribus, quos Sanchez citat pro nobis, pro contraria citauit etiam (quem non vidi) Paludanum,loco nuper relato. Addi etiam poſſunt Baſilius de matrim. lib.10. cap.5.num.19. Ægidius de Sacram. diſp.34. dub.6. concl.2. Hurtado diſp.10. de matrim.diff.8.num.34.referens pro contraria ſententia Paludanum. Leſſius de Iuſt. cap.40. num.99. Ochagauia tract.5.q.9. num.4.& 5. Villalob. tract.13. diff.54. n.1.Machado loc.cit.num.4.pag.587. Barboſa de Iure Eccleſ. lib. 1. cap.42. num.8.& 9. & penes ipſum,Barthol. a S. Fauſto.

QVÆSTIO LXXV.

An coniux, qui votum caſtitatis prædictum emiſit, poſſit licitè reddere debitum alteri coniugi adulteranti,& præbenti,propter hoc,cauſam diuortio.

AFfirmant Sanchez lib. 9. diſp.35. n.28. eo quod n.26. docuerit, votum iſtud, quoad partem non reddendi, fuiſſe omnino irritum.

Sed probabiliùs reſpondeo: non poſſe licitè in eo caſu reddere debitum coniugi adulteranti;quia probabilius eſt, valere dictum caſtitatis votum, quoad partem non reddendi in hoc caſu, vt optimè probat Baſilius contra Sanchez. Quia licèt prædictum caſtitatis votum emiſſum, quoad partem non reddendi, quando ex iure iuſtitiæ exigitur, omnino fuerit nullum:at quoad partem non reddendi,quando alter non habet ius exigendi, validum fuit;eo quòd tota caſtitatis materia cecidit ſub eo voto:ergo quoad eam partem impedita eſt, ob impoſſibilitatem ſtatus, conſequentia conſtat, antecedens probatur, quia ſi ſolùm materia dicti voti eſſet de non petendo, optimè poſſet,ſoluto eo matrimonio,aliud inire(quod negat Sanchez) cum etiam alio inito matrimonio, poſſet idem votum implere non petendo:ergo ſignum euidens eſt, totam materiam caſtitatis eſſe eo voto comprehenſam,quoad petitionem etiam tunc; quia in eius poteſtate eſt,quoad redditionem verò, quando ius alterius impeditum fuerit: impeditur autem, aut copula commiſſa à coniuge, aut morte,& ſic tunc tenebitur implere,quoad totam materiam. Sic Baſilius lib.10.c.5. n.19. Ægid.dub.6.cit.n.21.& ſeq. Ochag.loc.cit.n.6.

QVÆSTIO LXXVI.

An præfatum votum caſtitatis etiam obliget eum, qui illud emiſit, ad non ineundum aliud matrimonium, eo ſoluto?

NEgabunt, qui negarunt tale votum valere, aut debiti petitionem impedire; hi ſunt Doctores, quos ſupra q.11.retulimus.

Sed probabiliùs longè reſpondeo: obligare ad non ineundum matrimonium aliud; quia probabilius eſt, tale votum ad id ſe extendi;vt conſtat:tùm ex dictis;tum etiam ex can. quidam, & can placet.de conuerſ.coniug. ſupra adductis,vbi habetur,id votum eatenus obligare,in quantum coniux potuit ſe obligare:at potuit ſe obligare ad abſtinendum ab aliis nuptiis: ergo. Sic Sanchez loc.cit.n.29. & penes ipſum, Palud. Celaya, Henriquez & Nauarr. Baſilius & Ochagauia loc.cit. Qui omnes addunt & bene,tale votum etiam obligare ad abſtinendum à quouis actu venereo, extra matrimonium,eſſeque talē actum ſacrilegum contra votum.

QVÆSTIO LXXVII.

An coniux dans licentiam alteri coniugi vouendi caſtitatem,poſſit ab eo debitum petere?

NEgabunt poſſe eum debitum petere: eo quod dicta licentia intelligatur conceſſa, vt alter coniux voueat caſtitatem abſolutam, abſtinendi, videlicet,à petitione & redditione debiti, ab omníque actu venereo,& conſequenter videatur concedens iure petendi ſe ipſum deſtituere; Gloſſa in c.chariſſimus, de conuerſ. coniugat. & ibi Anton. n.3. Abbas n.5. Abulenſ.cap.30.Num.q.81.Palud.in 4. d.32. quæſt.1. art.2. concl.4 & alij,quos refert Sanchez lib.9. diſp.36. n.4.

Sed probabiliùs reſpondeo: poſſe ab eo debitum exigere, & petere; quia probabilius eſt, eam licentiam intelligendam eſſe, (niſi aliud ſpecificetur) vt vouens coniux ex parte ſua ſe ad continentiam obliget, abſque concedentis præiudicio, ita vt petere nequeat; at reddere teneatur. Sic D. Anton. 3. part. tit.1.cap.21.§.3.Roſella impedim.11. in princ. Angel. matrim. 4.n.8. Syluest. votum.5. q.2. Sotus in 4. d.27. q.1.art.4. Nauar. c.10. num.59.& cap.16. num.31. Sà, verb. debit.coning. Rodriguez tom.1.Sum. c.243.n.14. & tom. 2.c.90.n.5. Vega 2.tom. Sum.cap.129. caſu 77. Quos & alios, refert, & ſequitur Sanchez loc. cit. n. 5. vbi etiam refert Abbatem pro hac parte, quem pro alia retulit. His addi poſſunt Baſilius lib. 10. de matrim.cap. 5.num.20. Ægidius diſp.34.dub.6.concl.3. n.53. Leſſius lib.2.cap.40. dub.15.& c.41.dub.6.Ochagauia de matrim.tract.5.q.10. à num.6. Villal.tract.13. diff.54. num. 3. & alij penes ipſos; Qui ſecus dicendum putant, & bene, caſu quo alter coniux concedat expreſſam licentiam alteri vouendi omnimodam caſtitatem: quia tunc ex pacto & conuentione non poteſt qui licentiam conceſſit petere, cum ex eius beneplacito alter vouit caſtitatem etiam in reddendo, quo ipſo videtur à ſe renuntiaſſe ius exigendi: vnde, & peccabit tam reddens, quam petens, & vterque contra Religionem.

Digitized by Google

QVÆSTIO LXXVIII.

An, quando vterque coniux communi conſenſu vouit continentiam, vterque teneatur, aut ſaltem poſſit, debitum reddere?

AFfirmant vtrumque teneri reddere, licèt neutrum poſſit petere, Veracruz 1.*part.ſpec.art.*15. fine, & alij viri Docti, & dicunt id non eſſe improbabile, Petrus de Ledeſma *de matrim. q.* 53. *art.*1. *dubiolo* 2. *quod monet poſt* 2. *dubium principale, verſ. Sed adhuc eſt difficilius dubium.* Sà, *verb. Debitum coniugale.*

Sed longè multò probabiliùs reſpondeo: neutrum poſſe petere, aut reddere; quia eo ipſo, quod ex mutuo conſenſu emiſerunt caſtitatis votum, vterque cedit iuri ſuo: ergo neuter habet ius iuſtitiæ ad petendum: ergo neuter tenebitur reddere, & conſequenter, peccato alterius. Sic Syluester *ver.votum* 5.*q.*2.*fine.* Nauar.*in Sum.c.*12.*n.*59.*& c.*16.*n.*31. D.Anton.3.*part. tit.*1.*c.*22.§.4. Sotus *in* 4.*d.*27.*q.*1.*art.*4.*verſ.Id autem.* Henriquez *lib.*11.*c.*15.*num.*8. Aragon. 2.2.*q.*88.*art.*8. *dub.vltim.* Petrus Ledeſma & Sà, *loc citat.* Rodriguez 1.*tom. cap.*243.*num.*14.*& tom.*2.*cap.*90.*num.*5. Vega 2.*tom.Sum.cap.*119. *caſu* 68. Azor *lib.*2. *inſtit. moral.cap.* 21.*quaſt.*5. Quos & alios, refert, & ſequitur Sanchez *lib.* 9. *de matrim. diſp.* 37. *num.* 10. Baſilius *lib.*10. *de matrim.cap.*5. *num.*21. Ochagauia *tract.*5. *de matrim.q.*1.*num.*11. Ægidius *loco citat.* dicens, ſic omnes fateri. Leſſius *loc.etiam citato*, Villalob.*loc.cit. num.* 8. Machado *loc. cit. num.*5. qui tamen malè citat Petrum de Ledeſma, & Emmanuelem Sà, pro oppoſita parte, cum hanc noſtram expreſſe ſequantur; ſolumque dicunt probabilem, contrariam.

QVÆSTIO LXXIX.

An, altero, aut vtroque coniuge, poſt eius votum, communi placito, emiſſum, fornicante, poſſit iudex ex officio eos ad cohabitandum compellere?

AFfirmant poſſe iudicem eos ad cohabitandum compellere, caſu quo vterque coniux fornicetur; ſecus verò ſi alter tantum. Imola *in cap. Tua de iureiurando n.*2.*verſ.in Gloſſa ſecunda.* Alij verò idem affirmant etiam caſu, quo alter tantum lapſus ſit, ita Gloſſa *cap.Noſſe* 30.*q.*1.*& cap. Quod Deo verb. Perſeuera.* 33.*q.*5 Hoſtienſ. *cap. Tua, de iure iuran.* & ibi Ioan. Andr. Anchar. & Bellamer. Quibus adhæret Abbas *dicto cap.Tua num.*6. caſu, quo ſit ſuſpicio perſeuerantiæ in peccato, ſecus aliàs.

Sed probabiliùs reſpondeo: non poſſe eos ad cohabitandum compellere; quia abſurdum eſt dictu, peccatum ab obligatione voti quem eximere. Quare in præfato euentu aliis mediis, aut procurata voti diſpenſatione, illis incontinentiæ periculo ſubueniendum eſt. Sic Sanchez *loc.cit.num.*12. & alij.

§. IX.

De Impedimento reddendi, aut petendi debitum, ob dubium valoris matrimonij.

QVÆSTIO LXXX.

An matrimonio bona fide contracto, ſi alter ſcrupulum habere incipiat de valore matrimonij, poſſit petere, & reddere?

REſpondeo affirmatiuè. Primò, quia ſic habetur expreſſe *cap. Inquiſitioni, de ſentent excommunic.* Secundò, quia licitum omnino eſt, contra ſcrupulum operari. Sic Sanchez *lib.*2.*de matrim.diſp.*41 *num.*42. Petrus de Ledeſma, Henriquez, Gutierrez, Ægidius, & alij, quos citat, & ſequitur Bonac.*quaſt.*4.*punct.*4. *num.*2. & omnes.

QVÆSTIO LXXXI.

An, matrimonio vtriuſque coniugis, bona fide inito, alter dubitans de eius valore, poſſit petere, & reddere?

NEgatiuam, quoad vtramque partem ſententiam, tenent, apud Sanchez *loc.cit. num.*43. Scot. Altiſiodorenſ. Metina, Petrus Sotus, & Brunel. docentes, in eo caſu, nec petere, nec reddere poſſe. Quia agere contra conſcientiam dubiam, eſt illicitum.

Alij è diametro, docent poſſe vtrumque, nempe, & petere, & reddere. Ita Martinus de Ledeſma, Angles, & Vega apud eumdem Sanchez *num* 44. Qui *num.*47. dicit, has duas ſententias eſſe improbabiles. Vnde,

Alij tertiò, docent in dicto caſu, ante adhibitam diligentiam ad aſſequendam veritatem, teneri coniugem dubitantem reddere, non tamen poſſe petere: diligentia tamen ſufficienter adhibita, poſſe reddere, & petere. Ita Sotus, Veracruz, Henriquez, Bañez, Ludou. Lopez, Tabiena, & alij, quos citat, & ſequitur Sanchez *loc. cit.* Idem docens dicendum, quando moraliter eſt impoſſibile, vinci dubium. His addi poſſunt, Suarez *tom.*2. *de Religione lib.*4. *cap.*5. *num.*16. Sa, Ægidius, Lorca, & Ioannes VViggeis, quos refert, & ſequitur Diana *par.*4.*tract.*3. *reſol.*15. Bonac. & Layman, quos affert, & ſequitur Franciſcus de Lugo *in ſuis princip. moral. par.*1.*queſtione* 31. & alij. Quorum ſententia eſt probabiliſſima.

Sed non minùs probabiliter, reſpondeo: in dicto caſu, coniugem ita dubitantem teneri quidem debitum reddere, non tamen poſſe petere, etiam poſt adhibitam ſufficientem veritatis inquiſitionem, ſi maneat idem dubium. Quia ſic expreſſe videtur definitum *in cap. Dominus, de ſecund. nuptiis. Et in cap. Inquiſitioni, de Sentent. excommunicat.* Et ſic tenent apud Sanchez *num.* 45. D. Thomas *in* 4. *diſtin.* 38. *fine in expoſition. lit.* D. Bonauent. D.Anton.Conrad. Petrus Sotus, Martinus, Petrus, & Bartholom. de Ledeſma, Metina, Corduba, Syluester, Nauarrus, & alij. Quibus iungi poſſunt Vaſquez *in* 1.2. *diſp.*66. *cap.*4. Monteſinus *in prima ſecunda diſput.*39. *quaſtione* 4. *num.*125. Qui & citat. Lorcam *diſp* 38.*memb.*4. inclinantem ſe prius in noſtram ſententiam, licèt poſtea ſententiæ Soti, & aliorum adhæreat. Baſilius *lib.* 10. *de matrim. cap.* 1. *à num.* 6. Rebell. *lib.* 2. *quaſt.*16.*ſect.*2. *num.*11. Gutierrez *de matrim. cap.*49. *num.* 28. Peſantius *in* 1. 2.*q.*19.*art.*6. *diſput.*4.*ſent.* 6. Hurtado *diſp.*10.*diff* 9. & alij penes ipſos. Qui tamen bene notant, hanc noſtram ſententiam non procedere, caſu, quo dubium de valore matrimonij ſit de impedimento impotentiæ, & frigiditatis, nam tunc licitum eſt vtrique coniugi petere, & reddere, cum hoc impedimentum nequeat niſi vſu, & conatu, inueſtigare. Legantur Baſil. & Monteſin. *loc.cit.*

QVÆSTIO LXXXII.

An, quando vterque coniux eſt dubius de valore Matrimonij, bona fide initi; liceat vnicuique reddere alteri petenti?

AFfirmant Corduba, *in Sum. q* 45. *punct.* 3. Henriquez *lib.*12.*c.*6. *n.*5. *in Gloſſa lit.T.* referens pro ſe Victoriam, & Canum. Petr. & Barthol. de Ledeſma,

Digitized by Google

& Ludou. Lopez, quos refert Sanchez *lib.2. diſp.*41. *num.*54. Quia in dubio, inquiunt, melior eſt conditio poſſidentis: at in hoc dubio poſſidet vterque: ergo. Fauent huic Sententiæ Sanchez, & alij nuper citati, quatenus affirmant, quod licèt ante adhibitam diligentiam neuter poſſit reddere, poſſit tamen poſt adhibitam diligentiam ad veritatem aſſequendam, etiamſi in dubio permaneat.

Sed probabiliùs longè reſpondeo: non licere reddere alteri coniugi petenti, etiam poſt adhibitam diligentiam ad veritatem indagandam. Primò, quia in dicto caſu coniux dubitans de valore matrimonij, non habet ius ad petendum, & conſequenter non poteſt petere licitè: ergo nec aliter poteſt reddere, non ob id ſolum, ſed quia reddendo ſe exponit periculo incontinentiæ. Secundò, quia Pontifices in dictis capitibus expreſſe decernunt, dubium coniugem petere non poſſe: ergo alter, qui ei debitum in eo caſu negaret, nihil faceret iniuſtè, cum non poſſet rectè, & licitè reddere. Sic Baſilius *loc. cit. num.*13. Monteſinus *loc. cit. num.* 127. dicens, hoc eſſe verum caſu, quo dubium ſit notum vtrique coniugi; ſecus ſi aliàs, vnus ignoraret dubium alterius; quia tunc per accidens tenetur reddere ratione ignorantiæ, qua ignorat dubium, aut impedimentum alterius.

DISPVTATIO XXVI.

De Diuortio, aut de Diſſolutione matrimonij, quoad thorum, & cohabitationem.

QVÆSTIO PRIMA.

An, ob adulterium alterius coniugis diſſoluatur matrimonium quoad vinculum?

AFFIRMANT Hæretici noſtri noſtri temporis, Anabatiſtæ, Lutherani, & Caluiniſtæ, vt referunt Bellarmin. *lib.*1. *de matrim. cap.* 15. 16. *&* 17. & Valentia *lib. vnico de indiſſolubit. matrimon. c.*34. *&* 5. Fuitque error Græcorum, vt refert Guido Carmelita *in ſua Sum. de hæreticis*. Et ex Catholicis, eumdem tenuerunt Tertullianus *lib.*4. *aduerſus* Marcion. Eraſmus *in annot. ad* 1. *Corint.*7. Caiet *in illud Matt.* 19. *Quicumque dimiſerit*, & Catherinus *lib.* 5. *annot. contra Caiet. in fine*, vt referunt Thom. Sanchez *lib.* 10. *de matrim. diſp.*2. *num.*1. & Rebell. *lib.*2. *de Matrim. q.*15. *ſect.*2.

Sed certiſſimè reſpondeo: non diſſolui quoad vinculum; quia matrimonium ſemel inter fideles conſummatum, eſt omnino indiſſolubile (vt ſupra *diſp.*5. *quæſt.*12. eſt habitum) ergo nequit ob adulterium diſſolui. Sic hanc veritatem definierunt Innoc. 1. *epiſt.* 3. ad Exuperium *cap.* 6. *Canon.* 48. Apoſtol. Alexan. III. *cap. Ex parte de ſponſal.* Concil. Florent. *in inſtructione Armenorum* & Trident. *ſeſſ.* 24. *de Matrim. can.* 10. & docent omnes Catholici. Legantur Bellarm. Valent. & Sanchez *locis citatis* Baſilius *lib.* 9. *de matrimon. cap.* 16. *num.* 2. Ochagauia *tractat. vltimo de matrimon. quæſtione* 1. Hurtado *diſputat.* 11. *de matrimon. diffic.* 1. Rebell. *loc. cit. num.* 3.

QVÆSTIO II.

An adulterium vxoris ſit cauſa ſufficiens ad hoc, vt maritus poßit ab ea diuertere quoad thorum, & cohabitationem?

REſpondeo affirmatiuè; quia ſic conſtat ex cap. 19. Matth. vbi Chriſtus Dominus id expreſſe viris conceſſit, illis verbis; *Quicumque dimiſerit vxorem ſuam, excepta fornicationis cauſa, &c.* Et ex *cap. Significaſti, cap. Gaudemus, cap. ex litteris, & diuort.* Et tenent omnes Doctores docentes, hanc reſponſionem eſſe certam de fide. Legantur Sanchez *loc. cit. diſput.* 3. *num.* 2. Baſilius *lib.* 9. *cap.* 16. *à num.*3. Bonacina *quæſt.* 4. *de matrim. punct.* 5. *num.*2. Hurtado *diffic.* 2. Ægid. *de Sacram. diſp.* 35. *dub.* 1. *num.*1. & alij, quos ſequitur Palaus *diſput.* 3. *punct.*6. §. 1 *num.*1.

QVÆSTIO III.

An etiam vxor poßit ſeparari à marito, ob eius adulterium?

NEgat Caietan. in illud Matth. 19. *Quicumque dimiſerit vxorem.* Quia exiſtimat coniuges non eſſe pares in cauſa faciendi diuortium, ſed id ſolis viris permitti ob vxoris adulterium. Citatque pro ſua ſententia D. Ambroſium *in* 1. *ad Corinth.*7.

Sed certiſſimè reſpondeo etiam poſſe, quia certiſſimum eſt, coniuges eſſe pares in diuortio cauſa adulterij celebrando. Vterque namque ſibi mutuò ad fidem ex iuſtitia obſeruandam obligatur: ergo ſicut vir innocens poteſt ab adultera vxore diuertere; ita & vxor ab adultero viro. Sic habetur expreſſe *in cap. fin.* 32. *quæſt.* 5. *cap. Placuit.* 32. *quæſt.* 7. & alibi, & docent id vt certiſſimum Magiſter *in* 4. *diſt.*35. & ibi Albert. Magnus, D. Thom. D. Bonau. Durand. Ricard. Palud. Sotus, quos, & alios vſque ad 68. Doctores, refert, & ſequitur Sanchez *lib.* 10. *diſp.*3. *num.*6. vbi aduertit, id ipſum docere Caietanum, ſibi contrarium, *tom.* 1. *opuſc. tractat.* 29. *de reddit. debiti, quæſt. vnica.* His addi poſſunt Baſilius *lib.* 9. *de matrim. cap.* 16. *num.*4. Hurtado *diſput.* 11 *diff.*2. *num.*6. Bonac. *quæſt.* 4. *de matrim. punct.* 5. *n.*6. Gutierrez *de matrim. cap.* 129. *num.* 2. Ochagau. *tract. vltimo de matrim. quæſt.* 2. *num.* 5. Ægid. *loc. cit. num.* 6. Villalob. *tract.* 15. *diff.* 1. *num.*3. & omnes. Lege Palaum *loc. cit.* Laymanium, Gutierrez, & alios apud ipſum.

QVÆSTIO IV.

An conſuetudo præualuerit, vt vxor, nequeat ob adulterium viri, diuortium celebrare?

AFfirmare videtur D. Baſilius *in ſuis canonib. can.* 9. *&* 12. vt refert. Sanchez *lib.* 10. *diſp.*3. *num.* 1.

Sed certiſſimè reſpondeo: nec talem conſuetudinem præualuiſſe, nec præualere poſſe, quia diuortium ob adulterium eſt de iure naturæ, & diuino, vt infra; at hoc eſt immutabile: ergo nulla conſuetudine vinci poteſt. Sic Doctores citati, præcipuè Baſilius, & Sanchez *num.* 7. vbi explicat D. Baſilium, dicens, intelligendum eſſe, vt velit rariſſimè fœminas hoc diuortium intentare ob virorum adulteria.

QVÆSTIO

Digitized by Google

QVÆSTIO V.

An ſit præfinitum tempus, quo tranſacto, nequeat coniux ob adulterium alterius, diuortium petere?

AFfirmarunt nonnulli, quos ſuppreſſo nomine, refert Gloſſa *in cap. Admonere*, 33. *quæſt.* 2. in verb. *Pœnitentia*, aſſerentes, non eſſe integrum coniugi innocenti, poſt viginti annos pœnitentiæ alterius coniugis adulteri, diuortium petere.

Sed certiſſimè reſpondeo: nullo modo eſſe præfinitum, aut determinatum tempus, quo tranſacto, nequeat diuortium peti; ſed licitum eſſe coniugi innocenti, quocumque elapſo tempore, diuortium celebrare. Quia, quamuis ius accuſandi de adulterio, quoad pœnam criminalem, & ciuilem, præſcribatur quinquennio, vt habetur *in lib. Adulter.* 5. *C. ad lib. Iul. de Adulter. lib.* 4. *tit.* 17. *part.* 7. ita vt poſt quinquennium non audiatur accuſatio adulterij; attamen quoad petendum diuortium nunquam præſcribitur. Sic habetur expreſſe *in cap. Admonere cit. Vbi Gloſſa loc. cit.* citans Hugum dicentem etiam poſt milleſimum annum poſſe diuortium peti. Palud. *in* 4. *diſt.* 35. *quæſt.* 1. *artic.* 5. *concl.* 1. Farinac. *in pract. crimin.* 1. *part. quæſt.* 10. *num.* 20. & alij, quos citat, & ſequitur Sanchez *loc. cit. num.* 9. Baſilius *lib.* 9. *de matrim. cap.* 16. *num.* 4. & alij.

QVÆSTIO VI.

An, licitum eſſe diuortium, ob adulterium coniugis; ſolùm ex iure diuino poſitiuo oriatur?

AFfirmat Caſtro *libro* 2. *de lege pœnali, cap.* 4. *in fine.*

Sed probabiliùs longè reſpondeo: non ſolùm ex iure diuino poſitiuo, ſed etiam, ex iure naturali, ſeu ex ipſamet natura matrimonij, ſuppoſito adulterio, diuortium oriri. Quia coniuges ex contractus matrimoni natura, tenentur mutuam ſibi ſeruare fidem, quoad thorum, & cohabitationem, &c. at ſic eſt; quod ipſummet ius naturæ dictat, vt frangenti fidem fides ſeruanda non ſit: ergo ex ipſo iure naturæ coniux, cui alter adulterans fidem frangit, minime tenetur illi fidem ſeruare, ſed poteſt ab ipſo ſeparari, & diuertere. Sic Sanchez *loc. cit. num.* 4. & penes ipſum, Sotus *in* 4. *diſt.* 36. *quæſt. vnica art.* 1 *concl. vnica.* Victoria *num.* 289. Henriquez *lib.* 11, *cap.* 17. *num.* 1. & 6. Petrus de Ledeſma *de matrim. quæſt.* 62. *art.* 1. & Barth. de Ledeſma *de matrim. dub.* 65. *concl.* 1. & alij Baſilius, Ochagauia, & Hurtado *loc. citat.* & communis.

QVÆSTIO VII.

An adulterandi voluntas ſufficiat ad celebrandum diuortium?

REſpondeo certiſſimè: non ſufficere; quia per ſolam voluntatem adulterandi, nec infertur matrimonio damnum, nec eius fides violatur, nec caro coniugis diuiditur. Sic Abulenſ. D. Anton. Tabiena, Syluester, & alij, quos affert, & ſequitur Sanchez *lib.* 10. *diſp.* 4. *num.* 1. dicens id eſſe conſtitutiſſimum apud vniuerſos Doctores. Bonacina *quæſt.* 4. *de matrim. punct.* 5. *num.* 3. Ægid. *diſp.* 35. *dub.* 1. *n.* 5. Lublinus *verb. diuortium num.* 6. Fill. *tract.* 10. *num.* 369. & alij, qui addunt id eſſe verum, etiamſi voluntas illa adulterandi, verbis, aut aliis ſignis externis manifeſta fuerit.

QVÆSTIO VIII.

An tactus impudici, vt amplexus, oſcula, &c. quæ mulier cum alieno habuit, tribuant iuſtam cauſam perpetuo diuortio?

AFfirmant Barthol. Ioan. Lupus, Caſtillo, Bernardus Diaz, & alij plures, quos refert Sanchez *libro* 10. *diſput.* 4. *num.* 11.

Sed longè multò probabiliùs, & veriùs reſpondeo: tales actus, etiam animo ad adulterium perueniendi habiti, eo non ſequuto, nullo modo præbere iuſtam cauſam diuortio, vel, vt vir ab vxore diuertere poſſit. Ratio eſt, quia fundamentum, & radix diuortij, eſt carnis coniugis in aliam carnem diuiſio: ac ſic eſt, quod per oſcula, & tactus alios impudicos, non diuiditur caro coniugis in aliam: ergo. Sic Conarr. 4. *decret.* 2. *part. cap.* 7. §. 6. *num.* 3. Sotus *in* 4. *diſt.* 36. *quæſt. vnica art.* 1. Angles *in florib.* 1. *par. de matrim. quæſt.* 9. *de diuort. art.* 1. *diffic.* 1. Nauar. *de rubric. de Iudiciis num.* 10. & alij plures, quos refert, & ſequitur Sanchez *loc. cit. num.* 12. Baſilius *libro* 9. *cap.* 16. *num.* 5. Ægid. Bonac. Filliuc. Villalobos, Hurtado, & Lublinus *locis citatis*, & eſt communis, quam tenent etiam Palaus *diſputat.* 3. *punct.* 6. §. 1. Perez *de matrim. diſput.* 56. *ſect.* 2. *num.* 8. & Diana *part.* 9. *tract.* 8. *reſol.* 38.

QVÆSTIO IX.

An pollutio habita cum propria vxore, minimè conſentiente, ſit iuſta diuortij cauſa?

AFfirmant D. Anton. 3. *part. tit.* 2. *cap.* 11. §. 5. Sa *verb. diuortium.* Barthol. de Ledeſma *de matrim. dub.* 65. *concl.* 2. Palud. Petrus de Soto, & alij, quos refert Sanchez *lib.* 10. *de matrimon. diſputat.* 4. *numero* 7.

Sed probabiliùs reſpondeo: non eſſe cauſam diuortij, ſaltem perpetui, quia vir in hoc caſu, non diuidit carnem in plures, aut in aliam, vt conſtat; (imò nec in propriam vxorem, vt ex dicendis conſtabit) ergo non adeſt fundamentum ad celebrandum diuortium, ſaltem perpetuum, quia ſi vir deſiſtere nollet, certum eſt, poſſe vxorem ad tempus; dum ſcilicet, vir non reſipiſcit, ab illo diuertere, vt infrà dicemus. Sic Roſella *matrimon.* 7. *numero* 2. Syluester *verb. diuortium quæſt.* 7. Tabiena, Palac. & alij, quos citat, & ſequitur Sanchez *loc. cit.* Baſilius *libro* 9. *de matrimon. capite* 16. *numero* 5. *Filliuc. capite* 10. *citato numero* 370. Villalobos *locis citatis, numero* 5. & alij.

QVÆSTIO X.

An ſaltem ſi pollutio habita ſit cum tertia alia perſona, ſit ſatis ad celebrandum diuortium?

AFfirmant, & à fortiori, omnes Doctores, nuper, pro prima ſententia adducti, & ex adductis pro noſtra, Roſella, Syluester, Tabiena, & alij, quos citat Sanchez *loc. cit. num.* 9. & ſequitur. Texeda *tom.* 2. *lib.* 4. *tract.* 1. *controu.* 13. *num.* 14.

Sed probabiliùs reſpondeo: non eſſe ſatis, quia nec in hoc caſu diuiditur caro viri in aliam per concubitum; quod eſſe neceſſarium ad diuortium perpetuum, ex dictis conſtat, & ex dicendis manifeſtius. Sic Henriquez *lib.* 11. *de Matrimon. cap.* 8. *num.* 13. *in com. lit.* C. Nauarr. *lib.* 4. *conſil. tit. de diuort. conſil.* 1. Petrus Le-

Digitized by Google

deſma *de matrimon.quæſt.*62.*art.*1.*dub.*4. Palac. Angles, & alij quos affert, & ſequitur Sanchez *loco citato*, Baſilius, *loc.cit.* Bonacina, *quæſt.* 4. *de matrim. punct.*5.*num.*5. Filliuc.*loc. citat.num.*369. & alij. Qui idem, contra alios, dicendum ſentiunt, de peccato mollitiei, ſiue viri, ſiue vxoris, quod ſcilicet,non ſit cauſa ad celebrandum diuortium. Sic cum aliis Diana *reſol.* 38. *citata.*

QVÆSTIO XI.

An ſodomia coniugis ſufficiens cauſa ſit ad celebrandum diuortium?

AFfirmant D. Thom. *in* 4. *diſt.*35. *quæſt. vnica artic.* 1. *ad* 4. vbi D. Bonauent. *quæſt.* 1. Durand. *quæſt.*1.*art.*1.Ricard Palud,ibidem.Sotus *diſt.*39.*quæſt. vnica art.*1, Petrus Sot. *lect.* 12. *de matrimon.* Sà, & Barthol.de Ledeſma *loc.cit.*Henriquez *libro* 11.*cap.*8. *num.*13.Petrus de Ledeſma *quæſt.*62. *art.*1.*dub.*4. Vega *tom.*1.*cap.*89.*caſu* 4. Roſella. Syluester, Angelus, quos, & alios vſque ad 67. Doctores, citat, & ſequitur Sanchez *lib.*10.*diſp.*4.*num.*3. Quibus addi poſſunt Bonac. *quæſt.*4.*de matrim.punct.*5. *num.*4. Riccius *deciſ.*237. Ochagauia *tract. vltimo de matrimon. quæſt.*3. *num.*4. Hurtado *diſp.*11.*de Matrim.difficul.*2.*num.*7 Filliuc.*tract.*10.*part.*1.*cap.*10. *num.*366.Ægid. *diſp.*35 *num.* 5. Lublinus *verb. diuortium num.* 8. Villalobos *tract.*15.*diffic.*1.*num.*4. & alij communiter. Et licet in praxi ab hac ſententia non eſſe recedendum cum Baſilio putem, cum ipſo tamen

Probabiliùs, ſpeculatiuè loquendo reſpondeo: Sodomiam nullo modo eſſe ſufficientem cauſam ad perpetuum celebrandum diuortium; quia radix, & fundamentum diuortij eſt diuiſio carnis coniugis in aliam: at hæc diuiſio nequit perfectè fieri niſi fiat vna caro cum illa alia; & hæc ſolum fit ratione commixtionis ſeminum in vaſe apto generationi: ergo. Sic Baſilius *lib.* 9. *de matrim. cap.*16. *num.* 5. per hæc verba: Verius tamen mihi videtur, nec peccatum nefandum, nec brutalitatem cauſam eſſe perpetui diuortij cum adulterio comparandam. Quia cum diuiſio carnis in plures in iure dicitur eſſe cauſa diuortij, de ea intelligendum, quæ iuxta vſum naturalem eſt. Idque conſtat, quia ea diuiſione inducitur in iure bigamia, & irregularitas.Nulla autem turpis coniunctio extra naturale vas bigamiam, irregularitatem inducet ex bigamia ortam, vel vera, vel ſimilitudinaria,aut interpretatiua, ſi forſan illæ ſunt, vt manifeſtum eſt. Tantum ergo illa adulterij nomine intelligenda eſt. Sed quamuis ſpeculatiuè loquendo mihi videatur quod dixi; attamen in praxi cenſeo non recedendum à priori ſententia, quæ communis eſt inter DD. Huc vſque Baſilius. Et ante illum hanc ſententiam abſolute tenuere Innoc.*cap.*1. *de adulter.num.*1.dicens eſſe communem, Florianus, Lud. Romanus, Card. Aluarus Pelag. Palacios,& alij, quos refert Sanchez *loc.cit.numero* 2. & dicit probabile Filliuc. *locis citatis*, Molina *tom.*4.*tract.*3. *diſputat.*94. *num.*8. Idemque dicendum eſt de beſtialitate, & de omni alio peccato contra naturam.

QVÆSTIO XII.

An copula naturalis abſque ſeminis in vas intromiſſione ſit iuſta cauſa perpetui diuortij?

AFfirmarunt, à fortiori, authores primæ ſententiæ *quæſt.*8. *relati.*

Sed probabiliùs reſpondeo: non eſſe iuſtam diuortij cauſam, quia dictus concubitus non eſt conſummatus, ſed attentatus, nec caro coniugis in aliam diuiditur, ſed diuidi attentatus: ergo. Sic Sanchez *loc.cit.num.*13.Hurtado *difficul.*2.*cit.num.*8.Filliuc.*loc. cit.num.*369. Palaus *diſp.*3.*punct.*6.§.1.*num.*2.

QVÆSTIO XIII.

An concubitus conſummatus cum fœmina mortua præbeat cauſam ad celebrandum diuortium?

AFfirmarunt, qui affirmant peccatum mollitiei tam viri, quam vxoris eſſe cauſam iuſtam diuortij. Sunt autem Palud.*in* 4.*diſt.*35.*quæſt.*1.*art.*1.*concluſ.*3. *num.*8. Abulenſ. *cap.*19.Matt. *quæſt.*67. *&* 70. Gaeta *repetitione cap. Ad limina* 30. *quæſt.* 1. §. 4. *numero* 213. & Veracruz 3. *part. ſpecul. artic.* 1. *concluſ.*2. & alij.

Sed probabiliùs reſpondeo: non præbere cauſam ad diuortium celebrandum quia præfatus concubitus non eſt proprie fornicatio, ſed concubitus cum ſtatua mulieris, vnde huiuſmodi accedens, nec vnitur alteri, nec diuidit carnem ſuam cum tertia perſona. Sic Sanchez *loc.cit.num.*14.Bonac.& Filliuc.*loc.cit.* & communis.

QVÆSTIO XIV.

An dentur aliqui caſus, in quibus non ſufficiat adulterium, ad diuortium celebrandum?

REſpondeo: dari ſeptem. Primus eſt: Quando vterque coniux adulterium commiſit. Tunc enim vir nequit vxorem dimittere tuta conſcientia, nec è contra, vxor virum. Quia paria delicta, mutua compenſatione tolluntur. Sic habetur *in cap. penult. & vltimo de adulter. cap. ſignificaſti, & cap. ex litteris, de diuortiis cap.*1. *& ſequent.* 32. *quæſt.* 6. Et conueniunt omnes DD. Sanchez *libro* 10. *de matrim. diſp.* 5.*num.*1. Baſilius *lib.*9. *de matrim.cap.*17.*num.*5. Rebell. *lib.*2.*de matrim. quæſt.*17. & alij. Dubia autem quæ circa hunc caſum poſſunt occurrere, infra ſoluta inuenies.

Secundus caſus eſt, quando vir ſuam vxorem proſtituit, ſiue lenocinium exercuit. Tunc enim ob adulterium, cuius ipſe author fuit, repudiare eam non poteſt. Sic habetur *in cap. Diſcretionem, de eo qui cogn. conſang. lib. cum mulier, ff. ſoluto matrimon.* Vbi optime Scæbola: *Cur improbet maritus mores, quos ipſe, aut ante corrupit, aut poſtea probauit.* Et tenent omnes. Sanchez *numero* 3. Baſilius *numero* 7. & alij.

Tertius caſus, quando vxor probabiliter credens maritum ſuum mortuum, alteri nupſit; tunc enim coniux ſuperueniens, non poteſt à ſua vxore diuertere, ob adulterium commiſſum. Quia hoc commiſſum eſt,ſine culpa coniugis adulteri, vbi verò non eſt culpa, pœna eſſe non debet. Sic habetur *cap. cum per bellic.* 34.*quæſt.*2.*& cap.in Lectum ibid.* & tenet communis.Sanchez *num.*11.& Baſilius *num.*8.

Quartus caſus eſt; quando vxor cognita fuit per fraudem ab aliquo; ſe virum ſimulante. Quia etiam in hoc caſu excuſatur ab adulterij culpa;ergo & à pœna *cap.in Lectum cit.*Sanchez *num.*17. & Baſilius *loc. cit.* & communis.

Quintus caſus eſt, quando vxor fuit violenter oppreſſa, propter eandem rationem. Sic habetur *cap.Ita ne,& cap.Propoſito* 32. *quæſt.*5. & tenent Sanchez *numero* 13.Baſilius *loc.cit.*& communis.

Sextus caſus eſt, quando poſt commiſſum adulterium, vir adulterij conſcius, coniugi ſuæ reconciliatus

ciliatus eſt, vel diſſimulatione tacita, vel expreſſa. Satis autem ad hanc erunt, vel externa verba, quibus ea labes condonetur; vel copula, aut etiam tactus, & oſcula, &c. Sic 32. *quæſt. 5. cap Si quis vxorem.* Ex quo communiter DD. Sanchez *num. 19.* Baſilius *num. 9.* & alij.

Septimus tandem caſus, quando vxor, tempore infidelitatis repudiata à viro ad aliud tranſiens matrimonium, cognita fuit, ſi ambo ad fidem conuertantur, non poterit repudians obiicere coniugi repudiato conſummationem illius ſecundi matrimonij, quæ adulterium eſt, quò ab illo diuertat. Sic habetur expreſſe *cap. Gaudemus, de diuortiis.* Et tenet communis. Sanchez *num. 18.* & alij. Sed quia circa hos ſeptem caſus, nonnulla ſe offerunt dubia, ſit circa primum.

QVÆSTIO XV.

An detur compenſatio adulterij vtriuſque coniugis, ſi alter adulteretur, alter verò ſodomiam committat?

AFfirmant dari compoſitionem, ita vt neutri diuertere liceat, quamuis alter coniux adulterij, ſodomiæ, ac beſtialitatis reus eſſet; alter verò, ſolius adulterij. Palud. *in 4. diſt. 35. quæſt. 1. art. 2. caſu. 1. num. 11.* Supplem. Gabr. *quæſt. vnica art. 2. poſt 1. concl. caſu 1.* Palac. Tabiena, & Gaeta, quos citat, & ſequitur Sanchez *lib. 10. diſp. 6. num. 5* His addi poſſunt omnes Doctores, quos pro prima ſententia *q. 11.* retuli; quorum omnium fundamentum eſt: quia in ordine ad diuortium vtrumque crimen eſt æquale, cum ob vtrumque pariter concedatur diuortium. Et quamuis hæc ſententia in praxi ſecuriſſimè ſequi poſſit, iuxta ibidem dicta: ſpeculatiuè vero loquendo,

Probabiliùs reſpondeo: non dari compenſationem inter talia crimina, quia ſpeculatiue loquendo, probabilius eſt, dicta crimina, in ordine ad diuortium, eſſe imparia, & inæqualia; cum ſolum ob adulterium, non ob ſodomiam, concedatur diuortium (vt *q. 11.* eſt habitum) ergo non datur compenſatio ex vtraque parte, ac ſubinde, licet Sodomita poſſit ab adultero diuerti, non tamen adulter à Sodomita. Sic docere debent Authores pro noſtra ſententia *quæſt. 11. relati.*

QVÆSTIO XVI.

An coniux, qui vnum ſolum adulterium admiſit, poſſit diuertere ab altero, qui plura commiſit?

AFfirmant Hoſtienſ. *cap. fin. num. 4. de adult.* Ioan. Andræas 1. *Anton. num. 5.* & Cardinalis *ſtatim in principio.* Quia exiſtimant, tunc ſolùm cenſeri paria crimina, quoad compenſationem adulterij faciendam, quando ſunt paria in quantitate, & qualitate.

Sed longè multò, veriùs, & probabiliùs reſpondeo: non poſſe, quia cum vterque coniux fidem fregerit, delicta vtriuſque paria cenſentur; nam iura ſolum fidei fractionis, non quantitatis, aut numeri, rationem habent. Sic Sotus *diſt. 36. q. vnica art. 1.* Angles *florib. 1. part. de Matrim. quæſt. 9. de diuort. art. 1. diff. 2. concl. 1.* Ludouic. Lopez, & Canedo, quos omnes citat, & ſequitur Sanchez *lib. 10. diſp. 6. n. 8.* Ægid. *diſp. 35. n. 12.* Ochagauia *q. 2. n. 3.* Hurtado *diſp. 11. diff. 3.* Filliuc. *cap. 10. cit. n. 375.* Baſilius *lib. 9. de Matrim. cap. 17. n. 4* Villalobos *tract. 15. diff. 1. n. 8. & diff. 4. n. 3.* & alij.

QVÆSTIO XVII.

An, quando vnus coniux ſecretò adulterauit, & alter publicè; poſſit qui ſecreto adulterauit, diuortium petere?

REſpondeo non poſſe, ſaltem in foro conſcientiæ, ſed teneri compenſate adulteria ſub mort. vt *q. ſequenti*, dicam. Quia diuortium ſolum conceditur, contra reum in fauorem innocentis: at qui eſt ſecretè adulter, re vera non eſt innocens in foro conſcientiæ; ergo ille non poteſt petere diuortium, ſed tenetur compenſare ſuum adulterium cum adulterio alterius. Sic D. Thom. *in 4. d. 35. q. vnic. art. 6. ad 5.* & ibi D. Bonau. & Palud. Nauarr. *lib. 4 conſil. tit. de diuort. conſ. 1.* Henriquez *lib. 11. cap. 17. num. 3.* Petrus Ledeſma *q. 62. de Matrim art. 1. dub. 1.* Rodriguez, Vega, & alij quam plures, quos affert, & ſequitur Sanchez *loc. citat. num. 9.* Baſil. Ægid. Ochagauia, Hurtado *loc. cit.* Diana 3. *part. tract. 4. reſol. 257.* vbi notat ex hoc capite, multos illicitè diuortium petere, quod eſt valde notandum à Confeſſariis.

QVÆSTIO XVIII.

An, caſu, quo coniux occulte adulter petat diuortium ab altero publicè adultero, ſolum peccet venialiter?

AFfirmant, ſolùm peccare venialiter, Henriquez *loc. cit.* Vbi ſic ait: Si tamen crimen viri ignotum ſit, ſed probabile duplici teſte, tenetur ſub veniali non petere diuortium occultæ adulteræ, quæ monita pœnituit, & emendata eſt. Ita ille. Qui lit. K. citat pro ſe D. Thomam *art. 6. ad 4.* Sotum, ibidem, Syluestrum, *Matrim. 10. §. 6,* Nauarr. *cap. 16. n. 29.* & alios eo quod ſolum dicant; peccare.

Sed longè multò probabiliùs reſpondeo: non ſolùm venialiter, ſed etiam mortaliter peccare, quia cum res grauiſſima ſit diuortium celebrare, ſi occultus adulter, iure dimittendi caret, vt omnes Doctores communiter fatentur, non poteſt eſſe culpa venialis, tunc coniugem dimittere vxorem diuortium celebrando. Sic expreſſe Sanchez *loc. cit.* Qui ſolum citat Henricum Henriquez pro oppoſita parte, & bene quidem, nam alij, vel nullo modo illam docent, vt Nauarr. vel ſatis obſcurè. Ochagauia *loc. cit.* citans pro ſe Syluestrum *verb. Diuortium quæſt. 9. verſ. 7.* D. Thom. *in 4. d. 35. q. vnic. art. 6. & 5.* & alios. Ludouicus de S. Iuan *de Matrim. q. 6. art. 21. diff. 10.* & communis.

QVÆSTIO XIX.

An fiat compenſatio adulterij vnius coniugis, cum adulterio alterius, iam condonato, à coniuge poſterius adulterante?

AFfirmant fieri compenſationem, ac proinde neutri licere diuertere: eo quod priori petenti diuortium obſtet exceptio ſui adulterij, quamuis remiſſi. Hugo, Turrecrem. & alij, quos refert Sanchez *loc. cit. n. 7.*

Sed probabiliùs reſpondeo: non dari compenſationem, ac proinde optimè poſſe priorem coniugem celebrare diuortium. Ratio eſt: quia condonatio adulterij eiuſque reconciliatio, contractum matrimonij ad ſuum ſtatum priſtinum reuocauit; ac ſi nulla eſſet vſque tunc fornicatio, ſeu adulterium admiſſum: ergo ſi prius adulterium coniugis ſit iam condonatum ab altero coniuge innocente, & poſt condonationem

Digitized by Google

nem innocens labatur in adulterium, optime poterit prior coniux, quaſi, iam poſt adulterij condonationem, innocens, diuortium contra poſterius adulterantem petere. Sic Sanchez *loc. cit.* & alij penes ipſum.

QVÆSTIO XX.

An, ſi ambo coniuges in adulterium lapſi, reconcilientur, poſsit quicumque ex illis, qui poſt reconciliationem adulteret, ab altero reijci, & dimitti?

RESpondeo: poſſe, quia (vt ex nuper dictis conſtat) reconciliatio illa reſtituit matrimonium ad ſuum ſtatum, & vigorem priſtinum, ac ſi nullum eſſet vſque tunc adulterium admiſſum: ergo coniux, qui poſtea delinquit, reus diuortij fiet; poterit ergo ab altero reiici, ac dimitti. Sic Sotus *in 4. diſt. 35. quæſt. vnica art.* 1. Petrus de Ledeſma *de matrim. quæſt.* [illegible] *art.* 1. *dub.* 2. Sanchez *lib.* 10 *diſp.* 7. *num.* 1. Hurtado *diſputatione* 11. *diff.* 3. *num.* 10. Ægidius *diſputat.* 35. *num.* 17. & omnes.

QVÆSTIO XXI.

An quando vterque coniux eſt adulter, ſi alter emendetur, alter vero in adulterio perſiſtat, poſſit emendatus celebrare diuortium?

AFfirmant abſolutè poſſe celebrare diuortium, coniugem emendatum, Palud. *in 4. diſp. 3. quæſtione* 1. *art.* 2. *num.* 11. D. Antonin. 3. *part. tit.* 1. *cap.* 11. §. 6. *caſu* 7. Syluester *ver. diuortium, quæſtione* 9. *caſu* 7. Sotus *diſt.* 36. *quæſtione vnica art.* 1. Rodriguez *tom.* 1. *cap.* 13. *caſu* 14. & alij, penes Sanchez *libro* 10. *diſputatione* 7. *numero* 3. Ochagauia *quæſtione* 6. *numero* 3. & alij.

Affirmant inſuper, & alij, non abſolute, ſed cum hac moderatione, vt ſcilicet, poſſit coniux emendatus diuortium petere, caſu, quo hic admoneat alterum coniugem, vt ſe ad meliorem vitam conuertat, & ille nolit, ſed in adulterio perſeuerare. Ita Sanchez *loc. cit. num.* 4. & apud ipſum, Nauarr. *lib.* 4. *conſil. tit. de diuort. conſil.* 3. Enriquez *lib* 12. *cap.* 5. *fine.* Syluester, Roſella, & alij. Ægidius *loc. cit. concl.* 6. & Villalobos *tract.* 15. *diff.* 4. *num.* 2. nec non Diana *parte* 9. *tract.* 8. *reſol.* 39.

Sed probabilius reſpondeo: minimè poſſe coniugem emendatum celebrare diuortium, & ab altero non emendato diuertere. Quia emendatio vnius coniugis non extinguit iniuriam alteri coniugi illatam: ergo ſemper manet dignus, vt ei nunquam ſeruetur fides. Parum autem ad intentum refert, vt admonitio præcedat, vel non, quia adhuc, ea admonitione præmiſſa, non extinguitur iniuria admonenti illata. Sic Ledeſma 2. *part.* 4. *quæſt.* 64. *art.* 2. Petrus de Ledeſma *de matrim. quæſt.* 62. *art.* 1. *dub.* 1. Baſilius *lib.* 9. *capite* 1 . *fine.* Hurtado *diſputatione* 11. *diff.* 3. & alij quos ſequitur Texeda *tom.* 2. *libro* 4. *tractatu* 1. *contion.* 13. *num.* 65.

QVÆSTIO XXII.

An, ſi ante latam ſententiam diuortij, innocens coniux adulteretur, teneatur coniugem adulterum ſibi reconciliare?

REſpondeo [illegible] tunc mutua illa delicta [illegible] ſoluentur. Sic communiter Doctores, quos refert, & ſequitur Sanchez *lib.* 10. *diſputat.* [illegible] *num.* 24. Baſilius *lib.* 9. *cap.* 20. *num.* 3. per hæc verba: Alius etiam caſus eſt, videlicet ſi is qui litem mouit, etiam eſt nocens, vel factus ſit nocens. Si enim adulterium etiam commiſit ante ſententiam latam, tenetur redire, conſtat enim illi de iniuſtitia ſententiæ: nec quidquam obeſt, quod mutarit ſtatum, iuxta dicta. Idem dicendum, ſi adulterium commiſſum eſt poſt latam ſententiam, antequam tranſeat in rem iudicatam, in ſine quia non elapſus eſt appellationis terminus, vel non emanarunt tres concordes ſententiæ; vel quia, licet tranſierit tempus, at quia reus minor eſt, beneficio reſtitutionis illi ſubuenitur. Nam in eo etiam caſu, ſi is, qui litem mouit, eo tempore adulterium committat, non poteſt in conſcientia litem mouere, cum adhuc locum habeat compenſatio. Sic ille, & omnes.

QVÆSTIO XXIII.

An idem dicendum ſit, caſu, quo coniux innocens, committat adulterium, poſt perfectam, & latam ſententiam diuortij, nempe, quod debeat reconciliare ſibi coniugem adulterum dimiſſum.

NEgant quàm plures Doctores exiſtimantes in prædicto caſu, non teneri coniugem, qui, poſt latam ſententiam diuortij, patrauit adulterium, reconciliare ſibi coniugem dimiſſum. *Primo*, quia res iam tranſiit in iudicatum. *Secundo*, quia, quod ſemel eſt bene definitum, minime retractandum eſt, *cap. Quod bene 6. quæſt.* 4. *Tertio*, quia ſententia diuortij non fertur ſub conditione in fauorem Rei, nimirum, ſi innocens caſte vixerit, ſed abſolute fertur in odium eius: ergo. Ita Sotus *in 4. diſp. 36. quæſt. vnica. art.* 6. *ad* 3. Henriquez *lib.* 11. *cap.* 17. *num.* 3. Bartholom. de Ledeſma *de matrim. dub.* 30. Petrus de Ledeſma *quæſt.* 62. *art* 6. *dub. vnico, concl.* 2. Quos, & alios [illegible] & ſeptem Doctores refert, & ſequitur Sanchez *loc. citat. num.* 3[illegible]. His addi poſſunt Reginald. *lib.* 31. *num.* 330. Gutierrez *cap.* 127. *num.* 10. Bonac. *quæſt. de matrim. punct.* 5. *num.* 1[illegible]. Rebellus *lib.* 2. *de Matrim. quæſt.* 17. *num.* 9. Filliuc. *tract.* 10 *part.* 1 [illegible] & alij; addentes tamen, integrum eſſe iudici in eo caſu, conciliare dictos coniuges, ex officio cogens eos, vt periculo incontinentiæ conſulatur.

Sed probabilius reſpondeo: idem omnino dicendum eſſe in propoſito caſu [illegible]; & teneri coniugem reconciliare ſibi coniugem adulterum dimiſſum (adhuc non expectata ſententia iudicis) & tunc poſſe petere etiam reſtitui ſibi coniugem, & audiri debere à Iudice.

Primo, quia ſic expreſſè colligitur *ex capite ex litteris, de diuort.* vt bene expendit Ochagauia. Secundò: quia prædicta adulteriorum crimina, mutuò poſſunt compenſari: ergo ad id coniuges tenentur. Conſequentia patet, quia compenſatio adulteriorum naſcitur ex iure diuino, & naturali, & ideo nullo modo quit per iudicis ſententiam auferri. Antecedens vero probatur; nam coniux innocens, etiam poſt latam diuortij ſententiam, tenetur alteri coniugi ob adulterium dimiſſo ſeruare fidem; vnde, etiam poſt diuortium peccans adulter eſt, & [illegible] contra iuſtitiam; ergo iniuriam intulit; ergo debet compenſari cum iniuria ipſi innocenti [illegible] facta.

Tertio, quia ſententia [illegible] reſpicit ſtatum præſentem, iuxta [illegible] eſt: ergo non tollit ius Reo compe[illegible] innocens, nocens fiat. Sic [illegible] Nauarr. *lib.* 4. [illegible] *de diuort. conſil.* 1. *num.* 2. & 3. Couarr. 4. *decret.* 2. *part. cap.* 7. §. 6. *num.* 5. Greg. Lopez *lib.* 8. *verb. Eſſe miſmo. tom.* 2. *parte* 4. D. Bonauent. *in 4. diſt.* 35. *art. vnic. quæſt.* 5. D. Antonin. 3. *part. tit.* 1. *cap.* 11.

capite 21. §. 6. Palud. *diſputatione* 35. *quæſtione* 2. *articulo* 2. *numero* 4. Petrus Soto *lectione* 12. *de matrimon.* Palacios, Angles, Canedo, quos & alios vſque ad 30. Doctores refert pro hac parte Sanchez *numero* 27. quibus addi poſſunt Baſilius *libro* 9. *capite* 20. *numero* 6. dicens eſſe hanc ſententiam, inter iuris interpretes, & Theologos, communiorem, Ægidius *diſputatione* 35. *dubio* 2. *numero* 14. dicens hanc opinionem, eſſe multò probabiliorem, Hurtado *diſputatione* 11. *diff.* 3. *numero* 11. Ochagauia *tractatu vltim. de matrimon. quæſtione* 5. *numero* 11. Villalobos, *tractatu* 15. *diff.* 5. *numero* 3. Diana 3. *parte tractatu* 4. *reſolutione* 257. & *parte* 9. *tractatu* 8. *reſolutione* 39. Perez *de matrimon. diſputatione* 56 *ſectione* 3. *numero* 5. Præpoſitus *in* 3. *parte quæſtione* 5. *de indiſſolubil. de matrimon. dubio* 12. *numero* 101. & Palaus *tomo* 5. *diſputatione* 3. *puncto* 6. §. 6. *numero* 11.

Ad fundamentum contrarium reſpondeo: ad primum dicendum, nil referre quod ſententia iudicis tranſierit in rem iudicatam, nam etiam poſt illam, adulterando innocens infert iniuriam coniugi dimiſſo, quia iniuria ipſi innocenti facta à dimiſſo, compenſatur, & conſequenter, ius antea innocentis perſiſtendi abſque altero, ceſſat.

Ad ſecundum dicendum, quòd nec ſententia diuortij eſt retractanda caſu quo res in eodem ſtatu permaneat; ſecus vero ſi, vt in præſenti mutentur, ſicut fit poſt lapſum innocentis. Ad 3. dicendum, potius ſententiam diuortij ſub conditione proferri, nimirum, ſi innocens continens fuerit, aut quandiu innocens talis exiſtat, quia hanc conditionem exigit contractus matrimonialis.

Qvæstio XXIV.

An liceat coniugi innocenti, qui ante diuortij ſententiam in adulterium labitur, aliquam Religionem profiteri, vel Sacros Ordines ſuſcipere?

Affirmant, poſſe talem coniugem profiteri; nec poſt profeſſionem, teneri redire; nec alterum dimiſſum coniugem poſſe eum repetere, Palud. *in* 4. *diſputatione* 35. *quæſtione* 2. *articulo* 2. *num.* 14. & ibi *Supplem.* Gabrielis *quæſt. vnica artic.* 2. *poſt* 9. *concl.*

Sed certiſſimè reſpondeo: nullo modo licere prædicto innocenti coniugi Religionem ingredi, aut Sacros Ordines ſuſcipere, & ſi ſecus fecerit, poſſe reuocari ab altero dimiſſo coniuge; imo & ipſe reconciliare tenebitur & è Monaſterio egredi, ſi ſine ſcandalo poſſit. Ratio eſt, quia eo ipſo, quod ante diuortij ſententiam adulterium commiſit; compenſantur delicta & redit matrimonium ad priſtinum ſtatum, vt habitum eſt, *quæſtione* 22. in quo neutri coniugi diuertere, gratia tranſeundi ad alium ſtatum, permittitur. Sic Sanchez *libro* 10. *diſputatione* 9. *numero* 26. & 34. & penes ipſum, Nauarrus, *libro* 5. *conſil. libro* 3. *de conuerſ. coniug. conſ.* 9. *numero* 2. *alias tit. de adulter. conſ.* 1. *numero* 4. & 5. Hoſtienſ. Antonnius, Abbas, & alij. Baſilius *libro* 9. *capite* 20. *numero* 7. vbi idem dicit dicendum, caſu quo coniux innocens adulterium patret, poſt diuortij ſententiam, anteaquam tranſeat in rem iudicatam; nam vſque ad illud tempus, nequit validè profiteri.

***

Qvæstio XXV.

An idem dicendum, ſi coniux innocens, poſt latam ſententiam diuortij, adulteretur, nondum mutato ſtatu, & poſtea ſtatum mutet?

Negarunt omnes Doctores, quos ſupra *quæſtione* 23. pro prima ſententia retuli, exiſtimantes, tunc non teneri coniugem, qui poſt ſententiam diuortij perfectam lapſus eſt in adulterium, & poſtea profeſſus, aut ſacris initiatus, reconciliare ſe cum coniuge dimiſſo, nec iudicem poſſe eum ad conſortium coniugale reuocare; eo quod vxor dimiſſa poſt latam ſententiam omni iure ad repetendum virum dimiſſum deſtituatur.

Sed probabiliùs reſpondeo: idem dicendum eſſe, nempe, teneri prædictum coniugem reconciliare ſe cum coniuge dimiſſo; quia cum factus fuerit nocens, nondum mutato ſtatu, amiſit ius diuertendi ſe ab altero coniuge dimiſſo; quia eſt locus compenſationis, etiam poſt latam ſententiam, & poſtquam tranſiit in rem iudicatam, vt ex dictis *quæſtionis* 23. conſtat. Sic omnes Doctores pro noſtra ſententia ibi citati.

Qvæstio XXVI.

An, ſi coniux innocens, iam profeſſus, vel ſacris initiatus, adulterium committat; teneatur etiam exire à monaſterio, & ad coniugem, ob adulterium dimiſſum, redire?

Affirmant adhuc, teneri redire nonnulli Iuriſperiti, penes Ouandum in 4. *diſputatione* 39. *quæſtione vnica prop.* 15. vt refert Sanchez infrà.

Sed certiſſimè reſpondeo: iam in prædicto caſu, nec teneri redire, nec poſſe; quia ille coniux innocens, ob adulterium alterius licite poteſt ſe ab alio diuertere, & ſtatum mutare, ac proinde valide, & licite profiteri, vel initiari ſacris: ergo ius acquiſitum eſt illi ſtatui immutabili, qui per ſequentem fornicationem extingui nequit: ergo. Sic Palud. Gregor Lopez, & alij, quos refert, & ſequitur Sanchez *libro* 10. *diſputatione* 9. *numero* 34. Vbi ait, nullos Iuriſperitos contrarium ſenſiſſe. Baſilius *libro* 9. *capite* 20. *numero* 7. Sic dicens: Si autem iam profeſſus vel ſacris initiatus adulterium commiſerit, nec tenetur, nec poteſt iam redire. Nam iam Religio validum acquiſiuit ius in Religioſum, quando vouens erat habilis ad profitendum, quo impeditur ius coniugis prius dimiſſi, nec extinguitur ſequenti fornicatione; eſt enim longe ſtrictius ius Religionis, aut mutationis ſtatus, quod præponderat iuri coniugis dimiſſi. Sic ille, & omnes.

Qvæstio XXVII.

An coniux innocens poſſit, poſt ſententiam diuortij latam inuitum etiam, adulterum ſibi reconciliare, & adulter ad id teneatur?

Negant Sotus *in* 4. *diſputatione* 36. *quæſt. vnic. articulo* 5. *ad* 3. Nauarrus, *libro* 3. *conſ. in* 1. *editione, tit. de regular. conſil.* 38. *numero* 1. *quamuis in* 2. *edit. libro* 3. *tit. de diuort.* id temperet, caſu, quo

quo coniux adulter velit ad religionem tranſire, & alij, quos refert Sanchez *libro* 10. *diſputat.* 10. *num.* 2. exiſtimantes, minime poſſe coniugem innocentem cogere adulterum ad hoc, quod ſibi reconcilietur, poſt diuortij ſententiam datam; licet id concedant caſu, quo ſententia diuortij lata non ſit.

Sed longè multò probabiliùs reſpondeo: poſſe innocentem, re integra manente (ideſt, quandiu ſtatus vtriuſque coniugis eſt omninò immutatus) cogere adulterum vt ſibi reconcilietur, etiam ſi diuortij ſententia præceſſerit, & tranſierit in rem iudicatam. Quia id quod inducitur in fauorem alicuius non poteſt facere ei præiudicium: at ſic eſt quod ſententia diuortij, eſt prorſus in fauorem innocentis, & odium adulteri, vt omnes concedunt; ergo non poteſt innocenti auferri ius, quod habet petendi debitum, & reuocandi adulterum ad ſe. Sic D. Thom. *in* 4. *diſt.* 35. *quæſt. vnic. artic.* 6. *ad* 3. & ibi D. Bonauent. *articulo vnic. quæſt.* 5. Durand. *quæſt.* 2. *artic.* 1. Palud. Maior, Supplem. Gabriel. Palac. & alij. Barthol. de Ledeſma *de Matrim. dub.* 70. *fine.* Petrus de Ledeſma *quæſt.* 62. *artic.* 6. *concl.* 3. Sà, *verb. diuortium num.* 1. Quos, & alios vſque ad 47. Doctores, citat, & ſequitur Sanchez *loc. cit. num.* 3. Baſilius *libro* 9. *capite* 19. *à numero* 1. Bonac. *quæſt.* 4. *de matrim. punct.* 5. *num.* 16. Reginald. *libro* 31. *numero* 325. Gutierrez *capite* 120. *numero* 14. Hurtado *diſputatione* 11. *diff.* 8. Ochagauia *quæſtione* 7. *numero* 4. Ægidius *diſputatione* 35. *numero* 26. Filliucius *loc. cit. numero* 381. Villalobos *tractatu* 35. *diff.* 7. *numero* 1. Diana 3. *parte tract.* 4. *reſolutione* 257. & alij, qui omnes communiter, contra Palac. *in* 4. *diſtinct.* 35. *diſputatione vnica*, *col.* 18. addunt, minime eſſe neceſſarium ad id, iudicem retractare ſententiam diuortij. Legatur Sanchez *numero* 4.

Qvæstio XXVIII.

An ſi coniux innocens ſtatum mutauit, factus profeſſus, vel Sacris initiatus, integrum ſit illi, adulterum ſibi reconciliare?

Reſpondeo negatiuè, quia iam aſſumpſit ſtatum immutabilem, à quo nequit reſilire. Vnde in præfato caſu, fas eſt adultero, etiam profiteri. Sic Roſella *verb. diuortium, numero* 11. & ibi Syluest. *quæſtione* 10. Armilla *numero* 8. Palac. *diſtinct.* 35. *diſputatione vnica col.* 7. *dubio* 2. Sanchez *libro* 10. *diſputatione* 10. *numero* 6. Baſilius *libro* 9. *capite* 19. *numero* 2. & alij.

Qvæstio XXIX.

An ſaltem, ſi coniux innocens, ſolum votum ſimplex caſtitatis emiſerit, poſſit coniugem adulterum ſibi reconciliare?

Negat adhuc Palacios *diſtinct.* 35. *diſputione vnica col.* 17.

Sed certiſſimè reſpondeo: poſſe in hoc caſu cogere coniugem ad ſibi reconciliandum. Quia quamuis in hoc contra votum emiſſum peccet, cum ſe exponat periculo violandi votum; at adulter dimiſſus tenetur ad innocentem petentem redire; eo quod votum ſimplex non priuet coniugem vouentem iure iuſtitiæ, quod habet in corpus coniugis. Sic Sanchez & Baſilius, *locis citatis*, & omnes communiter.

* *
*

Qvæstio XXX.

An liceat adultero coniugi ad profeſſionem, & Ordines tranſire, inſcio coniuge innocenti, caſu, quo nulla præceſſerit ſententia diuortij, ſed ob adulterium notorium ſint inuicem ſeparati?

Reſpondeo negatiuè, quia (vt nuper eſt habitum) innocens quamdiu ipſe non mutat ſtatum, ius habet ad reuocandum ad ſe coniugem nocentem: ergo hic nequit quidquam agere, vel diſponere contraius illius: ergo ſi mutauerit ſtatum, reuocari ab innocente poterit. Sic Baſilius *libro* 9. *capite* 19. *numero* 3. Sanchez *libro* 10. *diſputat.* 10. *num.* 7. dicens ſic omnes docere.

Qvæstio XXXI.

An ſaltem poſt latam ſententiam diuortij, poſſit adulter ſtatum mutare, coniuge innocenti inuito?

Affirmant omnes Authores, quos *quæſtione* 27. pro prima ſententia retuli. Quibus addi poteſt Barthlo. de Ledeſma *de matrim. dub.* 64. *poſt concluſ.* penes Sanchez, infrà.

Sed probabiliùs reſpondeo: adhuc non poſſe, inuito innocenti ad Religionem tranſire, quod ſi ingrediatur, poteſt etiam poſt profeſſionem reuocari. Quia non valet profeſſio contra ius coniugis innocentis. Sic tenent omnes Doctores pro noſtra ſententia *quæſt.* 27. citati. Nam clare hæc, ex illa ſequitur. Sanchez *libro* 10. *diſputatione* 10. *numero* 12. Baſilius *libro* 9. *capite* 19. *numero* 4. Ochagauia *tractatu vltimo quæſt.* 7. *num.* 8. & communis.

Qvæstio XXXII.

An ad minus, poſſit adulter, lata ſententia diuortij, ignorante, & inconſulto innocente, Religionem profiteri; ſacris initiari, vel votum ſimplex caſtitatis emittere?

Affirmant in hoc caſu poſſe, Palud. *in* 4. *diſt.* 35. *quæſt.* 2. *articulo* 3. *numero* 16. Sotus *diſtinct.* 36. *quæſt. vnica articulo* 6. *ad* 2. Henriquez *libro* 11. *capite* 17. *numero* 6. *fine*, *& libro* 12. *capite* 5. *numero* 10. Angles 1. *parte de matrim. quæſt.* 9. *de Diuort. artic.* 2. *diff.* 5. Petrus de Ledeſma *de matrim. quæſt.* 62. *artic.* 6. *notab. vnico. circa* 3. *concluſ.* Ludouic. Lopez 1. *parte inſtruct. cap.* 295. *&* 2. *parte de matrimon. capite* 7. *numero* 65. Quos omnes pro hac parte refert Sanchez *loc. citat. num.* 10.

Sed probabiliùs reſpondeo: adhuc non poſſe. Quia cum innocens habeat ius cogendi adulterum ad reconciliationem (vt habitum eſt ſupra *quæſtione* 2.) neceſſaria erit licentia illius, vt hic ſtatum poſſit mutare. Vnde ſine illa nequibit adulter ad Religionem tranſire, vel ſacris initiari, vel votum emittere caſtitatis, & ſi ſecus fecerit, poterit reuocari ab innocenti & votum irritari. Verumtamen eſt, quod mutatio ſtatus facta ab adultero erit valida, caſu, quo coniux innocens ſciens non contradicat, vel ſi ſæpius monitus nolit reconciliari. Sic D. Thom. *in* 4. *diſtinct.* 35. *quæſtione vnica artic.* 6. *ad* 3. D. Bonauent. *articulo vnico. quæſt.* 5. *ad* 2. Roſella *verb. Diuortium numero* 11. Sylueſter. ibi *quæſt.* 10. *& matrimon.* 9. *quæſt.* 11. Armilla *diuort. numero* 8. Veractux 3. *part. ſpeculi artic.* 6. *prob.* 3. *ſecunda concl.* Barthol. de Ledeſma *de matrim. dub.* 70.

Quos,

Digitized by Google

Quos, & alios citat, & ſequitur Sanchez *locis citatis numero* 13. Sed ex his, hic author, pro oppoſita parte citauerat Barthol. de Ledeſma, (quem pro nunc non vidi) aſſerentem, poſſe nocentem, adhuc innocente inuito ſtatum mutare, vt notauimus *quæſtio*. 31. His addi poſſunt Baſilius, & Ochagauia *loco citato*. Villalobos *tract*. 15. *diff*. 7. *numero* 6. Bonacina *quæſt*. 4. *punct*. 5. *numero* 23. Qui pro hac parte citat Henriquez, & Petrum de Ledeſma, Ægidium, *diſputatione* 35. *dubio* 5. *numero* 36. Reginaldum *lib*. 31. *numero* 326. & Gutierrez *capite* 129. Sed ex his, haud bene, Henriquez, & Ledeſmam, cum oppoſitum expreſſe affirment. Sic etiam Filliucius *numero* 382. & communis.

Qvæstio XXXIII.

An, vt adulter de licentia innocentis ſtatum mutet, ſit neceſſarium, vt innocens, etiam mutet ſtatum?

RESpondeo negatiuè. Sic Sanchez *loco citato numero* 15. Baſilius, *loco citato*, ita dicens. Is autem, qui innocens eſt, non ideo conſtringitur etiam Religionem ingredi, ſed poteſt in ſæculo remanere, cum poſſit ob adulterium ſeparatim viuere: & aliàs graue iugum imponeretur innocenti. Sic ille. Bonac. Ochagauia, & alij, *loc.cit.* & eſt communis.

Qvæstio XXXIV.

An coniugi innocenti liberum ſit ad Religionem tranſire, etiam inuito coniuge nocente, ſiue adultero?

REſpondeo affirmatiuè. Quia in hoc caſu innocens vtitur iure ſuo, cum in fauorem ipſius lata fuerit ſententia diuortij. Sic habetur *in cap. Agathoſa*, 27. *quæſtione* 2. *cap. conſtitutus, cap. veniens, de conuerſ. coniug.* & tenent omnes Doctores. Sanchez *lib*. 10. *diſputatione* 11. *numero* 2. Baſilius *lib*. 9. *cap*. 19. *numero* 5. & alij, addentes, ſimiliter, poſſe innocentem, adultero inuito, ad Ordines tranſire, vel ſimplex caſtitatis votum emittere. Hurtado, *diſputatione* 11. *diff*. 8. Ochagauia *quæſtione* 7. *numero* 11. & omnes.

Qvæstio XXXV.

An, vt innocens tranſire ad religionem, vel Ordines poſſit, ſufficiat adulterium eſſe valde notorium?

NEgant Durandus *in* 4. *diſt*. 32. *quæſt*. 2. *artic*. 1. *numero* 5. Veracruz 3. *part. ſpecul. articulo* 6. *prob*. 3. *ſecund. concluſ.* Graffis 2. *parte deciſ. lib*. 1. *capite* 12. *numero* 66. Aſtenſ. Hoſtienſ. Anchar, & alij penes Sanchez *libro* 10. *diſputatione* 11. *numero* 7. Quia exiſtimant, ad id minime ſufficere adulterium eſſe notorium, ſententiam etiam diuortij præcedere.

Sed probabiliùs reſpondeo: Horum alterum ſufficere, nimirum, aut quod præcedat ſententia perfecta diuortij, in quo omnes conueniunt, aut quod adulterium ſit notorium; cum per hoc optime poſſit innocens, adhuc non expectata ſententia diuortij, authoritate propria deſerere conſortium, & habitationem adulteri, abſque metu reſtitutionis, vt infra dicemus. Sic Sanchez *locis citatis, numero* 10. Baſilius, & Ochagauia, *locis citatis*, & alij penes ipſos.

***

Qvæstio XXXVI.

An etiam, pro foro interno conſcientiæ, licitum ſit innocenti ad Religionem, vel Ordines tranſire, ob adulterium coniugis occultum?

NEgant omnes Doctores, qui negant, licere coniugi innocenti, adhuc pro foro conſcientiæ, ob adulterium occultum alterius coniugis, propria authoritate, diuortium celebrare. Hos autem referam infra. Et expreſſe hanc partem tuetur Baſilius *lib*. 9. *de matrim. cap*. 18. fine. Et quamuis hæc ſententia ſit valde probabilis.

Æquè tamen probabiliter reſpondeo: Licere in foro conſcientiæ coniugi innocenti tranſire ad religionem, vel ad ordines, ob adulterium occultum coniugis: quia æque probabile eſt, id eſſe ſatis ad celebrandum propria authoritate diuortium, vt dicemus *quæſt*. 41. quo ſuppoſito noſtra reſponſio clarè colligitur, vt omnes concedunt. Sic Sanchez *libro* 10. *diſputatione* 11 *à num*. 10. Ochagauia *loc.cit.* & alij, quos *quæſt.* citata citabimus.

Qvæstio XXXVII.

An vir innocens poſſit, inuita adultera, eodem modo ad Ordines tranſire, quo poteſt ad Religionem?

NEgant Innocent. *cap. Veniens de conuerſ. coniug.* & ibi Hoſtienſ. Ioan. Andræas & Anton. Gutierrez *lib*. 1. *quæſt. canon. cap*. 25. à *num*. 13. Graffis 2. *part. deciſ. lib*. 1. *cap*. 12. *num*. 64. & alij, penes Sanchez *lib*. 10. *diſp*. 11. *num*. 15.

Sed probabiliùs reſpondeo: poſſe eodem modo, & in omnibus caſibus, in quibus licitum eſt illi profiteri. Quia ius coniugale æquè vtrique ſtatui obſtat: cum ergo adultera ius coniugale ob culpam adulterij amiſerit, æquè licebit viro, ipſa inuita, tranſire ad ordines, ac ad religionem. Sic Palud. *in* 4. *diſt*. 27. *quæſtione* 3. *art*. 2. *num*. 10. & *diſt*. 5, *quæſt*. 2. *art*. 2. *num*. 14. Victoria *de matrim. num*. 253. Sotus *diſt*. 36. *quæſt. vnica art*. 5. *ad* 3. Henriquez *lib*. 12. *cap*. 5. *numero* 10. Nauarrus *lib*. 3. *conſ. tit. de conuerſ. coniug. conſ*. 10. *num*. 1. Petrus Ledeſma *quæſt*. 53. *artic*. 4. Sa *verb. diuortium num*. 1. Rodriguez 1. *tom. Sum. cap*. 230. *num*. 2. Vega 1. *tom. cap*. 89. *caſu* 3. quos, & alios quam plurimos, refert, & ſequitur Sanchez *loc.cit.num*. 16. Sic etiam Baſilius *libro* 9. *capite* 19. *numero* 5. Ochagauia *quæſt*. 7. *num*. 13. Hurt. *diſp*. 11. *diff*. 8. Bonac. *punct*. 5. *cit. num*. 23. & communis.

Qvæstio XXXVIII.

An coniux innocens licite poſſit negare debitum coniugi adultero, ante ſententiam Iudicis, ſibi ſuffragantem?

NEgant id poſſe ante ſententiam Iudicis; Hugo, Innoc. Anchar. Turrecrem. & alij penes Sanchez *libro* 10. *diſput*. 12. *num*. 2. Quorum ſententiam alij Doctores ſequuntur loquendo de adultero occulto, exiſtimant enim neceſſarium eſſe adulterium, eſſe notorium, vt poſſit innocens propria authoritate debitum adultero negare. Ita Henricus, Goffred. Hoſtienſ. Archid. & alij apud eundem Sanchez *num*. 3.

Sed multò longè veriùs, & probabilius reſpondeo: poſſe abſolutè (dummodo innocens ſit moraliter certus de adulterio) nec ad id eſſe neceſſaria ſententiā Iudicis aut adulterium eſſe publicum. Ratio eſt quia ius naturæ

Digitized by Google

turæ petit,& docet, vt in materia contractuum frangenti fidem, non eſſe obligationem ſeruandi fidem: ergo ex vi contractus matrimonij, conſux innocens, qui certo moraliter cognouit fidem fuiſſe ſibi violatam medio adulterio, non tenebitur adultero ſeruare fidem, ſed licitè poterit ei debitum denegare. Sic D. Thomas *in 4.diſt.35. q vni art.3.* & ibi D. Bonauent. Ricard. Palud. Sot. *diſt.36.q.vni. art.3. concl.1.* Petr. Soto *lect.12.de Matrim.* Henriquez *lib.1.cap.17.num.1.* Sà *verb.diuortium num.1.* Petr. Ledeſma *q.62. art.3. notab.1.* Rodriguez *tom.1. Sum.cap.240. num.4.* Vega *1.tom.cap.13.caſu 1.* Quos, & alios vſque ad 46. refert, & ſequitur Sanchez *n. 5.* inter quos citat etiam pro noſtra parte Hoſtienſem, Ancharanum, & Ioan. Andream, quos pro contraria citauerat. Sic etiam Baſil *lib.9.cap.18.num.6. fine.* Hurtado *diſp.11. diff.7.* Ochag.*q.7.n.1.* Bonac.*loc.cit.n.10.* Valerus *verb.Vxor, diff.1.verſ. Deinde non obſtat, & verb. Nullitas, diffic. 4.num.3.*

Qvæstio XXXIX.

An ſaltem, præfatus innocens coniux teneatur reddere debitum adultero occulto, ſi per excommunicationem, vel præceptum ad id per iudicem compellatur?

AFfirmant D. Thom. D. Bonauent. Durand. Ricard. Aſtenſ. Sylueſt. Tabiena, & alij penes Sanchez *n. 6.*

Sed probabiliùs reſpondeo: Non teneri ex natura rei. Quia probabilius eſt excommunicationem illam, ſeu præceptum iudicis non obligare in conſcientia, cum falſa præſumptione innitatur. Verum eſt, quod poſſet teneri ratione ſcandali vitandi, & ita ſi breui poſſet coniux adulterium probare, cum tunc non oriatur magnum ſcandalum, non tenebitur reddere, ſecus ſi longa mora neceſſaria eſſet. Sic Sanchez, Baſil. Hurtado, & Ochagauia, *loc. cit.* Bonac. *n.11.* & alij, penes ipſos.

Qvæstio XL.

An coniux innocens licitè poßit, propria authoritate, ab adultero diuertere, ob adulterium publice notorium?

NEgant id poſſe ante Iudicis Eccleſiaſtici ſententiam, D. Thom. *in 4. diſt 35.q. vni.art.3.* Vbi D. Bonau. Durand. Ricar. & Supplem. Gabr. Bellarm. *lib. 1. de Matrimon. cap. 14. §. Secundum eſt,* & alij quos refert Sanchez *lib.10. diſp. 12.num.11.* Sic etiam Comitol. *lib. 1. reponſ. Moral. quæſt. 141.* Valerus *verb. Nullitas, differ.4, num.3 fol. mihi 221.* (licet ſit i contrarius, vbi infra oppoſitum ſequatur.)

Affirmant verò è diametro alij, dicentes: ſufficere ad diuortium, propria authoritate celebrandum, ſi adulterium ſit notorium. Sic penes eumdem Sanchez *n.12.* Roſella, Angelus, Armilla, Nauarr. Corduba, Ioa. de Friburgo.

Sed probabiliùs reſpondeo: poſſe quidem, propria authorita te ab adultero diuertere, ſi adulterium eſt publicum, vel per ſe notum, ita vt nulla prorſus tergiuerſatione poſſit celari, tunc enim non eſt neceſſarium, ſententiam Eccleſiæ expectare. Tunc autem dicetur adulterium, publicè, vel per ſe notum quando iudici, & aliis notum eſt; vel quando adulter confeſſus eſt in iudicio, etiam ciuili; quando adulter publice moratur cum adultera; quando eſt notorium facti permanentis; vt ſi extent filij notoriè ex adulterio habiti. Hæc reſponſio habetur expreſſe, *in cap. Significaſti de diuort. & cap. Porro eo cit.* & pro illa citantur à Thoma Sanchez *num.13.* Armilla, & Ioan. de Friburgo (ab ipſo, etiam pro ſecunda ſententia, citati,) Palud. Sotus, Palacios, vterque Ledeſma, Henriquez, Rodriguez, Vega, & alij, quos ipſe ſequitur. Baſilius *lib.9.cap 18.num.2.* (qui tamen male citat pro hac parte, D. Thomam, Durandum, & Ricardum; cum expreſſe oppoſitum doceant; vt bene vidit Sanchez.) Hurtado *diſp. 11. diff. 6.* Ochagauia *quæſt.7.num.3.* Bonac. *quæſt.4.punct.5.num.10.* Layman. *tract.10.part.3.cap.7.num.8.* & *9.* Ægid. *diſp.35.dub.1. num.2.* Filliuc. *num.387.* Valerus *verb. Vxor differ.1. verſu, in foro igitur.* Rebell. *1. part. de Iuſt.lib.2.quæſt. 17.num.3.* Villalob. *tract.15 diff.3.num.3.* & à fortiori, Doctores ſecundæ ſententiæ.

Qvæstio XLI.

An liceat innocenti coniugi etiam ob adulterium occultum non expectato Eccleſiæ iudicio, ab adultero diuertere?

NEgant, & à fortiori, authores primæ, & ſecundæ ſententiæ, nuper relati; quibus adhæret Baſilius *lib.9.cap.18.num.6.* per hæc verba: At mihi magis placet, ſi crimen probari non poteſt, nullatenus etiam ſecreto, & clam poſſe eiici è domo fœminam; nec poſſe fugere in partes longinquas, ſed cohabitare debere. Ita ille.

Sed æquè probabiliter reſpondeo: Etiam poſſe ceſſante ſcandalo. Primò, quia id, haud obſcure, colligitur *ex cap. Dixit Dominus 32. quæſt. 1. ibi. Vbicumque fornicatio eſt, vel fornicationis ſuſpicio, liberè dimittitur vxor,* vbi *libere,* idem eſt, quod abſque alicuius ſententia, ſeu licentia, vt late & bene probant Titaquel. *l. Si vnquam, verb. Reuertatur, à num.134.* & Sanchez *lib. 1. de Matrim. diſput.44.num.6. & lib. 10. diſput.12. num.31.* Secundò quia (vt habitum eſt *quæſt. 38.*) licitum eſt coniugi innocenti, abſque iudicis ſententia, ob adulterium occultum alterius coniugis, negare ei debitum coniugale, quod maius eſt; ergo & cohabitationem, quod minus eſt. Poterit ergo licitè, ceſſante ſcandalo, vir conſcius adulterij occulti vxoris ſecedere in partes remotas, vbi matrimonium ignoratur. Sic Sotus *diſt.6.q.vnica art.3.* Nauarr. *Sum. cap. 22. num.23. fine & lib. 3. conſ. tit. de Conuerſ. coniug. conſil.14. aliàs 5.* Henriquez *lib. 11. de Matrim. cap. 17.num. 2.* & alij, quos citat, & ſequitur Thom. Sanchez *loc. cit. num.31. & 32.* Ochagauia *tract. vlt de Matrim. q.7.n.1. pag. mihi 764.*

Qvæstio XLII.

An licitum ſit diuortium ob alias cauſas, quàm fornicationem carnalem?

NEgant Kemnitius, & alij hæretici noſtri temporis, eo quod Chriſtus Dominus, ob ſolam fornicationis cauſam licitum eſſe diuortium, teſtatus fuerit, *Matth.5. & 19.*

Sed certiſſimè de fide reſpondeo; ob alias aliquas cauſas licitum eſſe diuortium, quàm ob adulterium carnale. Sic enim definitum eſt in Trident. *ſeſſ. de Matrim. can. 8.* per hæc verba. *Si quis dixerit, Eccleſiam errare, cum ob multas cauſas ſeparationem inter coniuges, quoad thorum, ſeu quoad cohabitationem ad certum incertumve tempus fieri poſſe decernit, anathema ſit.* Sic Concilium. Et ſic omnes Catholici. Legantur Bellarmin. *lib. 1. de Matrim. capite 14.* Sanchez *lib. 10. de Matrimon. diſput. 15.* & Baſilius *lib. 9. de Matrim. cap. 21.* Qui bene ad fundamentum hæreticorum reſpondent; Chriſtum Dominum, ad dimiſſionem coniugis, ſolius fornicationis, & non aliarum

Digitized by Google

rum cauſarum, meminiſſe quia ibi Chriſtus Dominus aſſignauit cauſam perpetui diuortij, quæ nulla alia, præter fornicationem eſt perpetua. Deinde, quia ſola fornicatio eſt propria cauſa ſeparationis matrimonij, cum hæc ſola opponatur per ſe bono fidei coniugalis, vt diximus q. 6. idcoque tantummodo illius meminit. Legantur Doctores citati.

QVÆSTIO XLIII.

An lapſus vnius coniugis in infidelitatem, vel hæreſim ſit ſufficiens cauſa ad faciendum diuortium?

RESpondeo, tanquam certum, eſſe ſufficientem. Quia id conſtat *ex cap. fin. de conuerſ. coniug. & cap. 1. & cap. Quanto, de diuort. & cap. Non ſolum. & cap. Idololatria* 28. *q.* 1. *& ex* D. Paulo *ad Titum* 3. dicente: *Hæreticum hominem, poſt vnam, & ſecundam correctionem deuita.* Et ſic tenent omnes Doctores. Legantur, inter alios, Sanchez *lib.* 10. *diſp.* 15. *per totam*, & Baſilius *lib.* 9. *cap.* 22. etiam per totum. Qui bene, contra alios, docent, quod caſu, quo innocens iudicio Eccleſiæ ſit ab hæretico, ob hæreſim ſeparatus, non teneatur poſtea admittere hæreticum, quamuis iam correctum, & emendatum.

QVÆSTIO XLIV.

An, ſi coniux pertrahat alterum coniugem ad peccandum mortaliter, poſſit hic ab illo ſeparari?

NEgat, ex parte, Abulenſ. *cap.* 19. *Matt. q.* 7. *ad* 3. exiſtimans, ob ſolam inductionem, aut pertractionem alterius coniugis ad infidelitatem, vel hæreſim, poſſe fieri ab innocente diuortium.

Sed certiſſimè reſpondeo: poſſe à coniuge ſeparari, non ſolum quando ab illo ad peccatum infidelitatis ſollicitatur, ſed quando ad aliud quodcumque peccatum mortale inducitur, ſi de hoc admonitus non deſiſtat à prouocando. Quia iure naturali, & diuino cuique licitum eſt, periculum animæ, imo & corporis præcauere. Et ideo ſic tenent omnes Doctores, Sanchez *lib.* 10. *diſp.* 17. *n.* 4. & penes ipſum D. Thom. D. Bonauent. Richard. Nauarr. Angel. Syluest. Henriquez, Sà & alij vſque ad triginta & tres Doctores. Quibus addi poſſunt Baſil. *lib.* 9. *cap.* 24. *n.* 1. Bonac. *q.* 4. *pun.* 5. *n.* 25. Hurtado *diſp.* 11. *diff.* 5. Villalobos *tract.* 15. *diff.* 10. & alij.

Ex hoc rectè colligentes, iuſtam præbere cauſam diuortij eum virum, qui lenocium cum vxore exercet; & qui in domum ſuam viros procaces, & parum pudicos introducit, vt vxorem ſolicitent, eoſque ſolos cum illa relinquit: Et qui vult coniugem furtorum ſuorum participem facere, ſolicitando, videlicet, vt illis cooperetur, furta tegendo, & ſimulando. Et qui vult vt vxor ſua pellicem foueat, & alat, & ſimilia, quæ vergunt in animæ periculum. Legantur Sanchez, & Baſilius *locis citatis.*

QVÆSTIO XLV.

An ſæuitia coniugis ſit cauſa ſufficeas ad celebrandum diuortium?

REſpondeo: Eſſe ſufficientem. Quod eſt verum, quamuis coniux timens dederit occaſionem, aut cauſam ſæuitiæ. Sic expreſſe habetur *in cap. literas, de reſtitut. ſpoliator. cap. ex transmiſſa eo tit. & cap.* 1. *vt lite non conteſtata ibi: verum quia dicebat mulier ſe virum habere ſuſpectum.* Et tenent omnes Doctores;

docentes, poſſe coniugem ob alterius ſæuitiam, propria authoritate recedere, vel expellere alium, quem timet, coniugem, præcipue ſi ſit periculum in mora, & non eſſet facilis aditus ad iudicem. Sic Sanchez *lib.* 10. *diſp.* 18. Baſilius *lib.* 9. *cap. vltimo à num.* 4. Gutierrez *lib.* 1. *q. canon. cap.* 24. *num.* 8. *& de Matrim. c.* 129. *n.* 18. Bonac. *q.* 4. *pun.* 5. *n.* 25. Villalob. *loc. cit. diff.* 11. *n.* 1. & alij omnes.

QVÆSTIO XLVI.

An quæuis ſæuitia ſufficiat ad diuortium celebrandum?

REſpondeo: Non ſufficere; ſed neceſſarium eſſe; quod ſæuitia ſit tanta, quæ terreat conſtantem animum; aut, quod idem eſt, quod malum, quod ex ſæuitia coniugis timetur, ſit graue, ac tale, quale ad metum conſtantis viri exigitur. Sic omnes Doctores præcipue, nuper citati. Hinc deducentes. Primo, iuſtam diuortij cauſam, ratione ſæuitiæ, eſſe moleſtam cohabitationem, diſcordias, & iurgia grauia inter coniuges, vt docent Henriquez *lib.* 11. *cap.* 17. *n.* 7. Sanchez *loc. cit. n.* 11.

Secundo deducunt, iuſtam diuortij cauſam eſſe, quod vir gladium appoſuerit ad collum vxoris, animo illam occidendi, vel feriendi. Quod alter coniux, alteri, per venenum vel maleficia, aut alio modo, inſidias vitæ parauit. Quod vir grauiter, & atrociter vxorem percuſſerit, ſiue id faciat gladio, vel haſta, in capite, facie, vel oculo, aut in pectore; aut in manibus; Quod vir vxorem acriter, & immoderatè, excedendo lenem correctionem viro permiſſam, verberauerit. Sic omnes Doctores. Sanchez *loc. cit. à n.* 10. Baſilius *à n.* 4. Bonac. *n.* 25. & alij communiter.

QVÆSTIO XLVII.

An liceat etiam viro propter ſæuitiam vxoris, diuortium celebrare?

NEgant Tancred. Hoſtienſ. & Anton. vt refert Sanchez *lib.* 10. *diſp.* 18. *n.* 7.

Sed certiſſimè reſpondeo: Etiam licere viro. Quia æquè militat in vtroque coniuge ratio. Sic Sanchez *n.* 8. & penes ipſum Palud. Gutierr. Henriquez, Couarr. Petrus de Ledeſma, & alij plures. Baſilius *loc. cit. n.* 8. dicēs, ſic in Supremo Regis Catholici ſenatu pronuntiatum eſſe inſiſte, ſuper diuortio inter D. Annam Palomeque, & Ioannem Morenum eius virum. Villal. *loc. cit.* & communis.

QVÆSTIO XLVIII.

An non ſolùm ſæuitia præterita, ſed etiam timor ſæuitiæ futuræ iuſtam diuortio cauſam præbeat?

REſpondeo affirmatiuè. Quia in vtroque euentu imminet periculum coniugi. Sic Aimon, Couar. Gutierrez, & alij, quos citat & ſequitur Sanchez *n.* 19. exemplificantes in vxore litiganti cum viro, circa maiorem bonorum partem, in quo caſu, aiunt, poſſe præſumi futuram ſæuitiam viri; aut inimicitias capitales inter illos, & ideo exemplum aliud, vt quando coniuges litigant ſuper diuortio, ratione ſæuitiæ, aut alterius criminis, viri; tunc namque facile poſſet præſumi futura ſæuitia viri; maioraque odia capitalia inter eoſdem coniuges, & ob id facilius à Iudice diuortium concedi.

Digitized by Google

QVÆSTIO XLIX.

An furor coniugis ſufficiat ad celebrandum diuortium?

NEgant abſolutè Abbas, Alex. de Neuo, & alij, quos affert Sanchez *n.10.*

Sed clariùs reſpondeo ſufficere, caſu ſolum, quo furor coniugis ſit ita vehemens, vt alter coniux nequeat abſque graui periculo cum illo habitare. Quia hic prævalet ius propriæ vitæ tuendæ. Sic Nauarr. Couarr. Verac. Henriquez, Sà & alij, quos citat, & ſequitur Sanchez *loc. cit.* Addens, non eſſe ad id neceſſarium vitæ periculum, ſed ſat eſſe aliud grauiſſimum. Eſſeque iuſtam diuertendi cauſam, ſi vir ſæpe inebrietur cum periculo vitæ, aut cum alio graui periculo vxoris.

QVÆSTIO L.

An poſſit vxor diuertere à ſuo viro latrocinijs dedito, & nolente à furtis abſtinere?

AFfirmant abſolutè D. Anton. 3. *part. tit.* 1. *cap.* 21. §. 4. & Nauar. *in Sum. cap.* 22. *num.* 21.

Sed clariùs reſpondeo: poſſe quidem vxorem à viro tali diuertere, ſi prudenter timeat, inde ſibi aliquod graue imminere damnum, veluti ſi timeat ne tanquam conſentiens furtis viri ſui, & receptatrix furtorum puniatur, ſecus autem, ſi inde nullum detrimentum vxori conſurgere poſſit, quia in hoc caſu, non poteſt recedere. Sic Barboſa, Sà, & alij, quos citat, & ſequitur Sanchez *num.* 21. Villalobos *loc. cit. num.* 5. & alij. Qui addunt idem dicendum de viro, nempe, quod poſſit diuertere à ſua vxore, quando delictum ipſius, poſſit ſibi eſſe cauſa alicuius grauis damni; veluti ſi vxor eſſet venefica, liberorum interfectrix, aut ipſiuſmet viri facultates deprædans, &c.

Hîc tandem nota, cum communi Doctorum, & iam ex dictis patet, quod in nullo caſu, ex nuper aſſignatis, poſſit fieri ſeparatio in perpetuum, niſi caſu, quo periculum in perpetuum duret (quod certè poteſt.) Quia cum coniux à cohabitatione cum altero, ob ſolum periculum, excuſetur eo ceſſante, reuerti ad cohabitandum tenebitur. Et hæc ſufficiant pro hac ſecunda parte. Ad laudem, & gloriam Sanctiſſimæ Trinitatis: Genitricis Dei Mariæ; nec non Sanctiſſimorum Patriarcharum Ioannis de Mata, & Felicis de Valois, quos ab ineunte ætate, neſcio quomodo, Deus ſcit, in Patronos elegi. Amen.

INDEX

Digitized by Google

INDEX,

SEV

COMPENDIVM ABSOLVTISSIMVM

Omnium Authoris Sententiarum, iuxta Tractatuum, Diſputationum, & Quæſtionum primi Indicis Ordinem, Concinnatum.

Prior numerus paginam: Poſterior Quæſtionem deſignat.

Ex Tractatv VI.

Diſput. I. *De Ordinis Sacramenti Natura, Quidditate, & Numero.* *pag.* 1

De Fide eſt dari in Eccleſia Sacramentum Ordinis. pag. 1. quæſt. 1

Ordinis Sacramentum, ſic (quidquid nolint quidam) rectè definitur; *Ordo eſt ſignaculum quoddam, per quod ſpiritualis poteſtas tribuitur Ordinato.* 2

De fide eſt, dari ſeptem, adminus, Ordines. ibid. 3

Certiſſimum eſt, Pſalmiſtatum, non eſſe Eccleſiaſticum Ordinem. ibid. 4

Probabilius eſt, quod Prima tonſura non ſit verus Ordo. ibid. 5

Longe probabilius eſt, quod quatuor minores Ordines ſint vera Sacramenta. 3. 6

Et longe multo probabiliùs, quod Subdiaconatus, ſit verum Ordinis Sacramentum. Certiſſimum verò, quod Diaconatus: & de fide, quod Præsbyteratus ſint etiam, ibid. 7. 8. & 4. 9

Longe probabilius eſt, quod Epiſcopatus præcisè conſideratus, ſit etiam verus Ordo, & verum Sacramentum. 4. 10. Licèt non conſtituat octauum Ordinem. ibid. 11

Probabilius eſt, in Ordinatione Epiſcopi, nouum infundi characterem, & diſtinctum à charactere Sacerdotali. 5. 12

Certiſſimum eſt, quod non Sacerdos, nequeat conſecrari Epiſcopus. ibi. 13

Certiſſimum eſt, quod Archiepiſcopatus non ſit Ordo ab Epiſcopatu diſtinctus. 6. 14

Sicut nec Cardinalatus verus Ordo. ibid. 15

Nec Papatus. 7. 17

Probabilius eſt, Cardinalium declarationes, quandoque habere vim legis. 6. 16

Omnes ſeptem Ordines ſunt vnum Sacramentum vnitate finis. 7. 18

Diſput. II. *De Ordinum omniam inſtitutione in particulari,* *pag.* 7

Certiſſimum eſt, vſum primæ tonſuræ eſſe licitum, & honeſtum. ibi. 1.

Probabilius eſt, vſum tonſuræ, ortum ab Apoſtolo Petro habuiſſe. ibi. 2.

Longe probabilius eſt, tonſuram, nec propriam materiam, nec propriam formam habere, ibid. 3

Et ideo probabilius, eius collationem eſſe validam, omiſſis illis verbis: *Dominus pars, &c.* ibid. 4

Certiſſimum eſt, non eſſe de neceſſitate Sacramenti, vt tonſura præmittatur ante receptionem Ordinum. 8. 5

Tonſurati munus eſt in Eccleſia, aut in choro, canere. ibi. 6

Non peccat tonſuratus omittens recitare ſeptem Pſalmos, quorum recitationem illi Epiſcopus mandat. ibid. 7

Tonſuratus quatuor gaudet priuilegiis. ibi. 8

Probabile eſt, Ordinem Oſtiariatus inſtitutum eſſe à Chriſto immediatè. ibid. 9

Quinque ſunt munera Oſtiarij. 9. 10. & qualia ibid.

Probabile eſt, Ordinem Lectoratus inſtitutum fuiſſe immediatè à Chriſto. ibid. 11.

Tria ſunt officia Lectorum. ibid. 12. & qualia. ibid.

Probabile eſt, Ordinem Exorciſtatus, inſtitutum fuiſſe immediatè à Chriſto. ibid. 13

Quatuor ſunt munera Exorciſtarum, & qualia. ibid. 14.

Probabile eſt, Ordinem Acolytatus inſtitutum fuiſſe immediatè à Chriſto. ibid. 15

Tria ſunt munera Acolytorum, & qualia. 10. 16

Probabilius eſt, Clericos Minorum Ordinum non peccare mort. exercendo in mortali ſua munera. ibid. 17. Benè tamen venialiter, ſi id faciant ſolemniter. ibid. 18

Probabile eſt, Ordinem Subdiaconatus inſtitutum fuiſſe à Chriſto Domino, quando poſt cœnam pedes diſcipulorum lauit. ibid. 19

Septem ſunt munera Subdiaconi, & qualia. ibid. 20

Digitized by Google

Probabilius eſt, Subdiaconos, & Diaconos in mortali ſolemniter miniſtrantes, non peccare mort. 21. Benè tamen venialiter. 11.22

Certum eſt, quod non fiat irregularis Accolytus, qui indutus Dalmatica, abſque manipulo, Epiſtolam in Miſſa ſolemniter cantat. ibi. 23. Benè tamen ſi cum manipulo id faciat. ibid. 24

Probabile eſt Ordinem Diaconatus inſtitutum fuiſſe à Chriſto, quando in Cœna ſuum corpus, & ſanguinem diſcipulis diſpenſauit. ibid. 25

Quinque ſunt muneta Diaconi. 12.26

Certum eſt, non peccare mortaliter Diaconum in mortali prædicans. ibid. 27

Certum eſt, poſſe Diaconum deferre pyxidem ab vno altari ad aliud. ibid. 28

Certum eſt, quod munus prædicandi ex officio Diacono conueniat. ibi. 29

Quando inſtitutus fuit Ordo Præsbyteratus; quot, & quæ ſint eius muneta. ibid. 30. & 31.

Probabilius longe eſt, non peccare mort. Sacerdotem benedicentem aquam in mortali. ibi. 32

Probabilius eſt, Epiſcopatum inſtitutum fuiſſe à Chriſto Domino poſt reſurrectionem, illis verbis; *Paſce oues meas* Ioan. 21. 13.33.

Duo ſunt munera Epiſcoporum. ibi. 34

Probabilius eſt, Epiſcopum conſecrantem in mortali Chriſma, aut benedicens oleum infirmorum peccare; ſed venialiter tantum ibid. 35. & 36. Mortaliter verò, ſi conferat Ordines etiam minores in mortali. ibid. 37

Diſput. III. *De Ordinum omnium Materia, & Forma.* *pag.* 62

Probabilius longe eſt, materiam proximam Epiſcopatus, eſſe ſolam impoſitionem manuum trium Epiſcoporum, ſuper caput ordinandi. Formam verò, illa verba: *Accipe Spiritum Sanctum, &c.* 14.1

Probabilius eſt, non ſolum ex præcepto Eccleſiaſtico, ſed etiam ex præcepto diuino, & de neceſſitate Sacramenti, requiri tres Epiſcopos, ad ordinationem Epiſcopi. ibi. 2. & 3

Probabilius longe eſt, poſſe ex diſpenſatione Pontificis, vnum ſolum Epiſcopum alium valide conſecrare. 15.4

Certiſſimum eſt, quod in Eccleſia Græca, materia Præsbyteratus ſit ſolummodo manuum impoſitio. ibid. 5. In Eccleſia verò Latina, impoſitio manuum ſuper caput ordinandi, ſimul cum traditione panis, & vini, in ſuis vaſis. ibid. 6. & 16.7

Probabilius eſt, eſſe de ſubſtantia ordinationis Sacerdotalis in Eccleſia Latina, traditionem vtriuſque ſpeciei, panis, videlicet, & vini 17.8.9. & 10

Certum eſt, quod in Eccleſia Græca, materia totalis Diaconatus ſit manus impoſitio ſolum; in Eccleſia verò Latina, manuum impoſitio, cum traditione libri Euangeliorum. 18.11. & 12

Probabilius eſt; quod in primordiis Eccleſiæ Apoſtoli per ſolam manuum impoſitionem, ordinauerint Diaconos. 19.13

Probabilius eſt, quod materia totalis Subdiaconatus ſit traditio Calicis vacui, & Patenæ vacuæ, cum traditione ſimul libri Epiſtolarum. ibid. 14

Probabilius eſt, Patenam ſimul cum Calice, eſſe de ſubſtantia Subdiaconatus. 20.15

Probabilius eſt, quod Calix, qui in Ordinatione Præsbyteri, & Subdiaconi porrigitur: non debeat de neceſſitate Sacramenti eſſe conſecratus. ibid. 16

Probabilius eſt, quod materia totalis Accolytatus ſit traditio candelabri cum cereo, & traditio vrceoli vacui. ibid. 17

Certum eſt, quod materia proxima Exorciſtatus, ſit traditio libri Exorciſmorum, 21.18

Sicut materia proxima Lectoratus, traditio libri Prophetiarum. ibi. 19

Vnde inualida eſt Ordinatio Lectoris facta per traditionem libri Euangeliorum, in quo non contineantur prophetiæ. ibid. 20

Probabilius eſt, quod materia totalis Oſtiariatus ſit traditio Clauium. ibid 21

Probabile eſt, eſſe de neceſſitate ſacramenti, quod phyſice tangatur materia ab ordinando ibi 22. Legatur quæſt. 23

Probabilius longe eſt, non eſſe de neceſſitate Sacramenti, quod ad Sacerdotium promouendus contingat ſimul cum Calice, & Patena, Hoſtiam. 22.14 Sufficiet namque illi, ſi tangat Calicem, & Patenam. ibi. 25. & 26

Certum eſt, materiam remotam ordinationis eſſe inſtrumenta tangenda: proximam verò, ipſam traditionem. 23.27. A quo autem debeant porrigi. ibid. 28.

Diſput. IV. *De Ordinis Miniſtro Ordinario, & Delegato.* *pag.* 23

De fide eſt, ſolum Epiſcopum eſſe ordinarium Miniſtrum Ordinis. ibid. 1

Certum eſt, quod; vt Epiſcopus poſſit ordinare, debeat eſſe conſecratus ibi. 2. Poteſt tamen antequam conſecretur, delegare alteri Epiſcopo conſecrato facultatem ordinandi. ibid.

Certiſſimum eſt, poſſe Epiſcopum hæreticum, excommunicatum, vel degradatum, valide, licet non licite, ordinare. 24.3

Probabilius eſt, quod Epiſcopus, per ſaltum ordinatus, poſſit valide conferre Ordinem, quem non recepit. ibid. 4

Probabilius eſt, quod quando Epiſcopus ante ordinationem dicit: *Se non intendere ordinare excommunicatum, &c.* ſi quis tamen excommunicatus accedat, valide ſit ordinatus. ibid. 5

Probabilius eſt, poſſe Cardinales Presbyteros, dare ſuis familiaribus minores ordines. ibid. 6

Certiſſimum eſt, non poſſe Parochum ſuis ſubditis tonſuram conferre. 25.7. Nec Prælatos Conuentuales, ſuis ſubditis. ibid. 8

Certiſſimum eſt, non poſſe omnes Abbates indiſcriminatim minores Ordines ſuis ſubditis regularibus concedere: ſed ſolum illos, qui ſunt conſecrati, mitrati, &c. ibid. 9

Probabilius eſt, quod non omnes Abbates mitrati poſſint ordinare ſæculares ſubditos. ibid. 10

Probabilius eſt, poſſe Abbates, ſuis Nouitiis minores Ordines dare. ibid. 11. Imò & profeſſis, alterius Religionis. 26.12. Nec non, & ſæcularibus ſibi non ſubditis, dummodo à ſuo Epiſcopo dimiſſorias habeant. ibid. 13.

Non poſſunt Prælati Religionum, qui Abbates non ſunt, vti, aut gaudere priuilegio Ordinandi. ibid. 14. Et minus, Vicarius Epiſcopi. ibid. 15

Probabilius longe eſt, nec ex indulto Pontificis, poſſe quemlibet Ordinatum, alium ordinare v. g. Diaconus, Diaconum, &c. ibid. 16

Certiſſimum eſt, poſſe ſimplicem Sacerdotem, ex priuilegio Pontificis, non ſolum minores Ordines conferre, verum etiam, Subdiaconatum, & Diaconatum; imò & Sacerdotium (quamuis hoc non ſit ita certum) 27.17..18.19. & 20.

Certiſſimum eſt, nec ex plenitudine poteſtatis Pontificis, poſſe Diaconum ordinare Presbyterum; neque Presbyterum, Epiſcopum. 28. 21. Sicut etiam eſt certiſſimum, Epiſcopum non poſſe concedere facultatem ordinandi ſimplici Sacerdoti. ibid. 22. & 23

Diſp. V.

Digitized by Google

Diſput. V. *De Ordinis ſubiecto.* *pag.* 29.

De fide eſt, quod fœminæ non ſunt capaces recipiendi Ordines ſacros. ibid. 41
Probabilius longe eſt, quod Ioanna Anglicana non fuerit euecta ad Pontificatum. ibid. 2
Certiſſimum eſt, nec ex diſpenſatione Pontificis, poſſe fœminas minoribus Ordinibus initiari. ibid. 3. Imò fere certum, quod nec tonſura Clericali. ib. 4.
Certum eſt, poſſe Hermaphroditum valide ordinari, ſi præualeat in illo ſexus virilis (ſecus aliàs) ibid. 5. Et iuxta probabiliorem ſententiam ſine diſpenſatione. 30.6
Probabile eſt, quod mulier quæ in virum tranſiit, poſſit ad Ordines promoueri. ibid 7
Certiſſimum eſt, poſſe infantem, aut inſanum, etiam maioribus Ordinibus initiari. ibid. 8. & 9. Imò, ſecundum probabiliorem ſententiam, Epiſcopatu etiam. 31.10
Probabilius longe eſt: peccare mort. Epiſcopum ordinantem puerum ante vſum rationis. ibid. 11
Certum eſt, poſſe valide ordinari Religioſum, inuito ſuo ſuperiori. ibid. 12

Diſp. VI. *De Ordinandorum ætate.* *pag.* 31.

Certiſſimum eſt, quod ad recipiendam primam tonſuram, ætas ſeptennij requiratur. ib. 1. Licèt in caſu neceſſitatis poſſit Epiſcopus, ſecundum aliquos Doctores, infantes ante ſeptennium tonſurare. ib.
Probabilius eſt, etiam ſufficere ætatem ſeptennij, ad omnes quatuor Ordines minores ſuſcipiendos. 32.2
Certiſſimum eſt, quod ad recipiendum Subdiaconatum requiratur annus vigeſimus ſecundus, ad Diaconatum. 23. & ad Preſbyteratum 25. ibid. 3
Probabilius longè, imò, & certum eſt, quod ſufficiat, vt prædicti anni ſint incepti. ibid.
Certum eſt, quod ad Epiſcopatum, & Cardinalatum requiritur annus trigeſimus completus: Ad Canonicatum in Cathedrali annus 22. inceptus: in Collegiali vero. 14. Ad Beneficia curata annus 25. inceptus. Ad ſimplicia. 14. ibid. 4
Certum eſt, huiuſmodi ætatis annos, non eſſe computandos à die conceptionis, ſed à die natiuitatis ibid. fine.
Certum eſt: non poſſe Religioſos licitè ordinari, ante ætatem à Tridentino requiſitam. ibid. 5.
Probabilius longe eſt, peccare mort, & incurrere irregularitatem, qui etiam, vno die, ante legitimam ætatem Ordines ſacros ſuſcipit. 33.6
Probabile eſt, ſufficere ad quoſcumque Ordines ſuſcipiendos, quòd anni ſint inchoati, etiam per dimidium quadrantem horæ. ibid.
Probabilius eſt, quod, qui complet ætatem requiſitam, hora quarta, vel quinta poſt meridiem, poſſit eodem die mane, recipere Ordinem. ibid. 8
Certum eſt, quod, qui mala fide ante legitimam ætatem ſacros ſuſcepit Ordines ſuſpenſionem ipſo facto incurrat. 34.9
Probabilius eſt, quod, qui Sacerdotium ante legitimam ætatem, mala fide ſuſcepit, ſolum maneat ſuſpenſus à Sacerdotio. ibid. 10
Probabilius longe eſt, quod, qui ſuperiorum teſtimonio ſacros Ordines, ante legitimam ætatem, bona fide ſuſcepit, non incurrat ſuſpenſionem. ibid. 11. Idemque probabilius dic de eo, qui cum ignorantia vincibili, & craſſa ordinatur ante ætatem. 35.12
Probabilius eſt, quod, qui bona fide ante ætatem ordinatus eſt, & adueniente fide mala, celebrat, licet peccet mortaliter, non incurrat irregularitatem. ib. 13
Probabile eſt, quod Regularis, qui iuſſu ſui Prælati, bona fide ſuſcepit Presbyteratum, quadraginta diebus, ante ætatem, non maneat ſuſpenſus. ibid. 14
Probabile eſt, quod ſuſpenſus ab Ordine, ante legitimam ætatem, mala fide, ſuſcepto; nequeat completa ætate, ſine diſpenſatione Ordine fungi ſuſcepto. ibid. 15
Probabilius eſt, poſſe per Bullam abſolui à ſuſpenſione, ob malam promotionem ad Ordines, incurſa. 36.16
Probabilius eſt, quod, qui mala fide, ante legitimam ætatem Sacerdotium ſuſcipit, & cum Epiſcopo in Ordinatione concelebrat, licet maneat ſuſpenſus; non incurrat tamen irregularitatem ibid. 17. Idemque probabiliter eſt dicendum de Subdiacono, & Diacono canentibus Epiſtolam, & Euangel. in eadem Miſſa. ibid. 18. Initiatus Ordinibus minoribus ante legitimam ætatem, non manet ipſo facto ſuſpenſus. ibid. 19
Probabile eſt, quod in ſupputanda ætate ſit enumerandus dies biſſextus. 37.20

Diſp. VII. *De Ordinandorum Scientia, & Intentione.* *pag.* 37

Certum eſt, eſſe neceſſariam ſcientiam, his, qui ad Ordines ſunt promouendi. ibid. 1. Et qualis ſcientia requiratur, illi, qui prima tonſura, & illis, qui minoribus, &c. ſint initiandi. ibid. 2
Qui eſt omnino illiteratus, eſt inhabilis ad Ordines, ibid. Nec cum illo poteſt Papa diſpenſare, ſaltem per ſe. ibid. 3
Probabilius eſt, quod poſſit Epiſcopus Ordinare eum, qui linguam latinam parum intelligit, caſu, quo ſit ſpes, quod poſtea neceſſaria addiſcet. ibid. 4
Probabile eſt, quod Regularis, poſſit Ordinari cum minori ſcientia, quàm ſæcularis. 38.5
Probabile eſt, quod poſſit Epiſcopus initiare ſacris Regularem, qui bene legit, & cantat ibid. 6
Probabilius eſt poſſe Regulares examinari ab Epiſcopis, de ſufficientia ſcientiæ, licet ad id non teneantur. ibid. 7
Certum eſt, quod Sacerdotio initiandus, non debeat neceſſario eſſe idoneus ad ſtatim confeſſiones audiendas. ibid. 8.
Probabilius eſt, non peccare mortaliter illum, qui initiatur prima tonſura, cum intentione non aſcendendi ad vlteriores gradus. 39. 9. Imò nec Epiſcopum, qui prædicto primam tonſuram, aut minores Ordines conferret. ibid. 10
Probabilius eſt, peccare mort. illum, qui prima tonſura initiatur, ſola intentione declinandi poteſtatem ſæcularem. ibid. 11. Imò, & ſola intentione obtinendi aliquod beneficium. ibid. 12
Probabilius longe eſt, non eſſe mortale, initiatos minoribus matrimonium inire. ibid. 13

Diſp. VIII. *De Ordinandorum Epiſcopo proprio ſubiectione.* *pag.* 40

Certum eſt, quod poſſit Epiſcopus validè, non licitè, conferre Ordines ſubditis alterius Epiſcopi, abſque eius licentia. ibid. 1
Certum eſt, quod, qui initiatur, etiam prima tonſura, ab Epiſcopo alieno, eſt ipſo iure ſuſpenſus. ibid. 2
Non manet ſuſpenſus Epiſcopus, qui ignoranter alienum ordinat. ibi. 3. Manebit tamen, ſi ſcienter, adhuc ſolam primam tonſuram, alieno conferat. ibid. 4
Archiepiſcopus, minimè poteſt conferre Ordines ſubditis ſuorum ſuffraganeorum, etiam intra ſuam Diœceſim. ibid. 5. Imò nec Epiſcopus propriis ſubditis, extra propriam Diœceſim. ibid. 6
Certum eſt, poſſe quem Ordinari ab Epiſcopo ſuæ originis, vel domicilij, vel Beneficij. 7. Et probabile, quod poſſit quis ordinari ab Epiſcopo Diœceſis, in qua fortuitò natus eſt, ib. 8. Et probabilius ab Epiſcopo

 ſcopo

ſcopo Diœceſis, in qua Pater ordinandi, vel eius Auus, natus fuit. ibid. 10. & 11

Certum eſt, quod, qui habet ſub diuerſis Epiſcopis, diuerſa domicilla, aut diuerſa beneficia, poſſit à quolibet ordinari. 42. 12. & 43. 15.

Probabilius eſt, poſſe quem Ordinari ab Epiſcopo, in cuius Diœceſi quis habet beneficium ſimplex, aut præſtimonium. 42. 13. & 43. 16.

Certum eſt, quod non poſſit quis Ordinari ab Epiſcopo, in cuius Diœceſi penſionem ex beneficio habet: aut patrimonium. ibid. 17. & 18.

Probabile eſt, poſſe Epiſcopũ licite ordinare Clericum, cui beneficium, hac ſola intentione contulit. ibid. 19. Et probabilius, quod poſſit diſpenſare in interſtitiis cum illo, quem ratione beneficij Ordinare poteſt. 44. 20.

Certum eſt, poſſe Epiſcopum, triennalem ſuum familiarem (imò, & triennalem famulum ſui familiaris) ſibi non ſubditum Ordinare, dummodo illi ſtatim beneficium conferat, hoc eſt, intra decem dies à die ordinationis. ibid. 21. 22. & 23.

Triennium huiuſmodi ſeruitutis debet eſſe continuum, & completum. ibid. 24. Vbi quomodo ſit computandum: & quod non ſufficiat ſeruitus facta Epiſcopo abſenti. ibid. 25.

Probabilius eſt, quod non poſſit Epiſcopus, ſuum triennalem familiarem ad titulum penſionis, vel patrimonij, &c. ordinare. 20. 45.

Probabilius eſt, quod poſſit Epiſcopus ſuo familiari, non expectato triennio, Ordines conferre, dummodo illi beneficium aliquod contulerit. ibidem 27.

Certum eſt, quod Epiſcopi titulares (vulgo de anillo) nequeunt ſuos triennales familiares ordinare. ibid. 28.

Probabile eſt, quod poſſit Epiſcopus in aliena Diœceſi conferre ſuis ſubditis, in priuato cubiculo, primam tonſuram. ibid. 29. Et probabilius, quod poſſit ordinare proprios ſubditos in aliena Diœceſi, caſu, quo inuitatus ſit ad ordinandum in illa à Diœceſano. ibid. 30.

Probabilius eſt, quod Epiſcopus ordinans alienum, ſolum incurrat ſuſpenſionem à collatione Ordinum, quos malè contulit. ibid. 31.

Probabilius eſt, non incurrere dictam ſuſpenſionem Epiſcopum, qui ſub ſpe ratihabitionis alienum ordinat. 46. 32. Nec illum, qui bona fide, aut ignorantia inuincibili. ibid. 33.

Diſp. IX. *De Ordinandorum patrimonio, & beneficio ad Ordines requiſitis.* *pag* 46.

Certum eſt, quod non poſſit Clericus ſæcularis initiari ſacris, ſi non habet neceſſaria ad victum: ſecus Regularis ſolemniter profeſſus, imò & Patres Societatis Ieſu, poſt emiſſa vota ſimplicia. ibid. 1. & 2.

Probabile eſt, quod poſſit qui ordinari, cum ſola fide iuſſione alimentorum. 47. 3.

Probabilius eſt, incurrere ſuſpenſionem, qui promouetur cum patrimonio, hac conditione dato, vt ſcilicet, ordinetur, & poſt donanti reſtituat. ib. 5.

Probabilius eſt, non incurrere ſuſpenſionem (licèt mort. peccauerit.) Clericum, qui ad titulum patrimonij donati ſibi à fratre, ordinatus eſt vſque ad Diaconatum, & poſtea renuntiato patrimonio ipſi fratri, aſſumpſit Præſbyteratum. 48. 6.

Certum eſt, teneri patrem aſſignare patrimonium filio volenti, ſe ad Ordines promoueri, ibid. 7. Quantum autem, & quale debeat eſſe patrimonium ad ſacros ordines requiſitum. ibid. 8

Probabilius multo eſt, non poſſe initiari ſacris filium, qui ex bonis paternis pingue expectat patrimonium, ſi non ſit illi à Patre deſignatum. ibid 9.

Probabilius eſt, poſſe quem Ordinari ad titulum patrimonij, quod conſiſtit in cenſu. 49. 10

Probabilius eſt, nec validè, nec licitè poſſe patrimonium, ad cuius titulum quis fuit ordinatus, renuntiare abſque licentia ſui Epiſcopi. ibid. 11

Probabilius eſt, quod bona à Patre, filio, pro ſuſcipiendis Ordinibus, aſſignata, ſuccedant loco legitimæ. ibid. 12.

Certiſſimum fere eſt, non poſſe quem ad Ordines promoueri, ad titulum beneficij certi de futuro. ibid. 13. Benè tamen recipere Diaconatum ad titulum beneficij de præſenti, quamuis fructus illius, ſolum poſt receptum Sacerdotium recipiat. 14. 50

Probabilius longe eſt, non poſſe quem Ordinari ad titulum Beneficij, ob iniuſtam prohibitionem Iudicis, non poſſeſſi. ibid. 15. Et certiſſimum, non poſſe ad titulum Vicariæ temporalis. ibid. 16. Benè tamen ad titulum Capellaniæ, aut præſtimonij, aut penſionis perpetuæ. ibid. 17. 18. & 19.

Probabilius longe eſt, non poſſe quem Ordinari, ſub ſolo titulo literaturæ. 51. 20

Diſp. X. *De Literis Dimiſſorialibus.* *pag.* 51.

Certum eſt, quod, qui poteſt per ſe Ordines conferre, poſſit, & dimiſſorias dare. ibid. 1.

Probabilius eſt, poſſe Legatum à latere dimiſſorias concedere. 52. Et Vicarius, præſente Epiſcopo, ſi ad hoc expreſſum, aut tacitum conſenſum habeat. ibid. 3.

Nec Capitulum, nec eius Vicarius, poteſt Sede vacante, concedere dimiſſorias intra annum à morte Epiſcopi, ibid. 4. Niſi caſu quo aliquis occaſione beneficij recepti, vel recipiendi, arcteur ad recipiendos ſacros Ordines. ibid. 5. Collegium tamen Cardinalium, aut Vicar. Papæ, ſtatim poſt Sedem vacantem, poſſunt dimiſſorias concedere. ibid. 4.

Probabilius eſt, poſſe Epiſcopum concedere dimiſſorias ad omnes ordines collectiuè ibid. 6

Probabilius longè eſt, non poſſe Abbates communes concedere dimiſſorias ſuis ſubditis ſæcularibus. ibid. 7. Benè tamen Abbates Magnates. 53. 8

Certum eſt, poſſe Prælatos Regulares ſuis ſubditis reuerendas concedere. ibidem. 9. Etiam Nouitiis. ibid. 10.

Certiſſimum eſt, teneri Epiſcopum præſtare fidem literis dimiſſoriis Prælatorum Regularium. ibidem 11.

Probabilius longe eſt, non expirare reuerendas morte concedentis. 54. 12

Diſput. XI. *De Ordinationum temporibus, & Interſtitijs.* *pag.* 54.

Certum eſt, quod prima tonſura conferri poſſit, quacumque die, & hora & quocumque loco, ibidem 1.

Probabilius eſt, quod minores Ordines non poſſint conferri, niſi diebus Dominicis, aut aliis ex Eccleſiæ præcepto, feſtis. ibid. 2. & 3. & 55. 4

Probabilius eſt, quod nequeat Epiſcopus dictis diebus Dominicis, & feſtis, minores Ordines, pluribus quàm duobus, conferre. ibid. 5

Probabilius eſt, poſſe Epiſcopum minores Ordines poſt prandium conferre. ibid. 6

Certiſſimũ eſt, non poſſe Epiſcopum maiores Ordines, diebus Dominicis conferre 56. 7. Poterit tamen illos dare, mane diei Dominicæ, poſt generalẽ in Sabbatho ordinatio

ordinationem factam, dummodo continuetur ieiunium. ibid. 8. & 9
Certum eſt, quod non liceat Epiſcopo, vnum Ordinem ſacrum die Sabbati vni conferre, & mane Dominicæ ſequentis, alterum. ibid. 10. Poterit tamen quis die Sabbati recipere Sacerdotium & die immediata Dominica, Epiſcopatum. ibid. 11
Probabilius eſt, licere Epiſcopo, omnes Ordines maiores, ſimul cum prima tonſura, eidem, eadem die conferre. 57. 12. Imò minores Ordines ſimul cum Subdiaconatu, ex iuſta cauſa. ibid. 13
Probabilius eſt, incurrere ſuſpenſionem, qui in vna die, duos ſacros Ordines recipit. ibid. 14. Minimè verò, qui minores Ordines ſimul cum Subdiaconatu ſuſcepit. ibid. 15
Certum eſt, quod in receptione Ordinum maiorum ſeruanda ſint interſtitia vnius anni. ibid. 16. Imò in receptione minorum ex vi iuris; quamuis non ex conſuetudine. 58. 17
Certum eſt, quod, qui ordinantur, non ſeruatis interſtitiis, peccent mortaliter. ibid. 18. Non tamen incurrunt ſuſpenſionem, quamuis alij oppoſitum dicant. ibid. 19
Certum eſt, quod Epiſcopus poſſit in interſtitiis diſpenſare: imò & eius Vicarius, & Capitulum, Sede vacante, interueniente iuſta cauſa ibid. 20. Quænam cauſæ ſint efficientes, vt Epiſcopus diſpenſare in interſtitiis poſſit. ibid. 21
Probabilius eſt, quod Prælati Religionum poſſint, ex priuilegio, cum ſuis ſubditis in interſtitiis diſpenſare. 59. 22
Probabilius eſt, quod poſſint Religioſi ex priuilegio, extra tempora ordinari. ibid. 23. Non tamen poterunt, in quacumque die, in qua fit officium de ſemiduplici, aut duplici quocumque; ſed in die in qua fit officium de feſto 60. 24. & 61. 25. Nec rurſus, poterunt in vna die duos ſacros ordines recipere. ibid. 26
Certum eſt, peccare mortaliter Religioſum, qui ſciens profeſſionem ſuam eſſe irritam, permittit, ſe Ordine ſacro initiari. 62. 27

Diſp. XII. *De Ordinis effectibus.* *pag.* 62

Quid, & quot ſint effectus Sacramenti Ordinis. ibid. 1.
Probabilius eſt, quod etiam minores Ordines, caracterem imprimant. ibid. 2. in quo actu. ibid. 3

Diſp. XIII. *De Sacrorum Miniſtrorum obligationibus.* pag. 62

Certum eſt, initiato Ordinibus ſacris obligari, ſed non iure diuino, ad perpetuam continentiam ibid. 1. Quo autem tempore incœperint continentiam profiteri. 63. 2
Probabilius eſt, quod obligatio, qua tenentur Subdiaconi ad continentiam, ſit etiam ex voto implicito caſtitatis, quod in ipſa ordinatione Deo vouent. ibid. 3.
Probabilius eſt, non obligari ad continentiam ſeruandam, qui cum aliquo defectu ſubſtantiali, Subdiaconatu initiatur. ibid. 4. Nec illum qui per metũ cadentem in virum conſtantem iniuſte incuſſum, Subdiaconatum ſuſcipit ibid. 5. (ſecus ſi cum metu iuſte incuſſo. ibid.) Nec puerum, qui ante vſum rationis Ordine ſacro initiatur 64. 6. Bene tamen, ſi cum pleno vſu rationis, & voluntarie, quantumuis id faciat ante pubertatem. ibid. 7
Probabilius eſt, Subdiaconos, ſola conſuetudine antiqua, ad officium diuinum teneri. 65. 8
Certiſſimum eſt, Subdiaconos non teneri ad recitandum totum officium, die ſuæ ordinationis ibid. 9. Imò probabile eſt, quod nec partem. ibid. 10. An autem peccet mort. qui promouetur ad ſacros Ordines, vel beneficium ſuſcipit, antequam Breuiarium habeat, &c. 66. 11
Probabilius longe eſt, quod, qui ob carentiam Breuiarij, aut ob alias cauſas, nequit officium diuinum recitare, non teneatur alias preces, pro officio recitare. ibid. 12
Probabilius eſt, peccare mortaliter Clericos, qui aduertenter officium diuinum cum mentis euagatione recitant. ibid. 13
Certum eſt, non ſatisfacere præcepto, qui diuinum officium dormitans recitat. 67. 14
Probabilius eſt, ſatisfacere præcepto, qui ſuam partem recitat, ſed alteram, quam alter chorus dicit non poteſt percipere. ibid. 15
Probabile eſt, quod Clerici choro adſtricti, qui ita ſubmiſſa voce verſus ſuos dicunt, vt ab altera chori parte non audiantur, præcepto ſatisfaciant. ibid. 16.
Probabilius longe eſt, teneri recitantes in choro, dicere ſubmiſſa voce, verſus, qui organis, vel aliis inſtrumentis cantantur. 68. 17
Probabile eſt, non teneri, qui priuatim officium recitat, ita illud pronuntiare, vt ſe ipſum audiat ibid. 18.
Certum eſt, non ſatisfacere pręcepto recitandi, qui ſola mente recitat. ibid. 19
Probabilius eſt, poſſe Regulares quando in particulari recitant, totum officium mentaliter recitare, & ſic ſatisfacere ſuæ obligationi. ibid.
Probabilius eſt, non peccare læthaliter, qui maxima cum interruptione, officium dicit. 69. 20
Probabilius eſt, nec venialiter peccare, qui Matutinum dicit veſpere; & Laudes mane, ſequentis diei. ibid. 21
Probabilius eſt, obligationem recitandi officium, incipere, iure communi, à media nocte, & finiri in media nocte ſequentis diei. 70. 22
Probabile eſt, quod poſſit quis, finita hora ſecunda poſt meridiem, dictiſque Veſperis, & Completis, recitare ſtatim Matutinum, & Laudes ſequentis diei, & abſque ſpeciali aliqua cauſa. 71. 24
Probabile eſt, adimplere præceptum recitandi illum, qui hodiernum officium incipit recitare paulo ante mediam noctem diei ſequentis, & illud proſequitur poſt completam mediam noctem. ibid. 25. Vbi multa circa rationem temporis curioſè allata *per totam.*
Probabilius eſt, poſſe quem, abſque vllo peccato, priuatim vbilibet officium recitare. 74. 26
Probabile eſt, non eſſe mortale, officium longius, in breuius commutare; imo nec veniale ſi iuſta fiat de cauſa. ibid. 27
An ſaltem ſit læthale, commutare officiũ de Feria, vel de Sancto, in officium Reſurrectionis. ibid. 75. 28. Vbi poſſunt Regulares qui lectionibus S. Theologię, aut Sacrorum canonum vacant, aut confeſſionibus continuis, commutare officium diuinum. ibid.
Certiſſimum eſt, peccare mortaliter, qui, etiam citra contemptum, officium totum omittit. 76. 29. Imò & qui vnam integram horam 77. 30. Quia probabilius eſt, omiſſionem vnius integræ horæ, etiam paruæ, non tamen minus, conſtituere culpam læthalem. ibid. 31
Probabilius eſt, peccare mortaliter, qui in diebus Rogationum, aut S. Marci, Litanias recitare omittit. ibid. 32. & certiſſimum eſt, qui ſecunda die Nouembris, officium Defunctorum non recitat. 78. 33
An Maioribus, vel etiam Minoribus Ordinibus initiati peccent mort. geſtando coronam. ibid. 34. 35

Ex

Digitized by Google

Ex Tractatv VII.

De Euchariſtia.

Diſput. I. *De Euchariſtiæ Definitione, Inſtitutione, & Neceſſitate.* *pag.* 79

De fide eſt, Euchariſtiam eſſe verum Sacramentum legis nouæ ibid. 1. Et longè multo probabilius, eſſe vnum in ſpecie atoma. ibi. 3

De fide eſt, fuiſſe inſtitutum à Chriſto Domino, 80. 4. Et probabiliùs multo, quod anno ætatis ſuæ trigeſimo quarto inchoato, Menſe Martij illud inſtituerit. ibi. 5. & 6. & certum, quod die Iouis in vltima cœna; hora ſecunda noctis. ibid. 7. & 8. In domo Mariæ matris Marci. ibi. 9

Probabilius eſt, quod Calix, in quo Chriſtus Dominus conſecrauit, fuerit ex Agata. 81. 10. Patenam verò, in qua panem conſecrauit, ex Smaragdo. ibidem 11. Mappæ vero menſæ, elaboratæ manibus Beatæ Mariæ ibi. 12.

Certum eſt, Euchariſtiam in re ſuſceptam, non eſſe neceſſariam paruulis. ibid. 13. In voto verò, probabilius eſſe, ſimpliciter omnibus neceſſariam. ibi. 14

Diſput. II. *De Euchariſtiæ præcepto diuino.* *pag.* 81.

Certiſſimum eſt, dari præceptum diuinum ſumendi Euchariſtiam. ibid. 1. Et probabilius, non obligare, niſi adultos baptizatos 82. 2. Et hos, aliquoties in vita. ibi. 3.

Probabilius eſt, hoc diuinum præceptum obligare in articulo mortis. ibi. 4

Probabilius eſt, quod ille, qui paulo antequam incideret in mortis articulum communicauit, teneatur in ipſo articulo mortis communicare. ibid. 5. Imo & ille, qui eodem die, in quo, in mortis articulum incidit, ex deuotione communicauit. 83. 6

Probabilius longe eſt, non obligare hoc præceptum ad iterum communicandum, caſu, quo ſumpto viatico, ægrotus mortaliter peccet. ibid. 7

Certum eſt, quod ille, qui in articulo mortis non communicauit, non teneatur, illo tranſacto, ad implendum præceptum diuinum, communicare. ibi. 8

Certum eſt, obligare hoc præceptum in articulo mortis, etiam violentæ. ibi. 9. Et ita tenetur ad communicandum, etiam non ieiunus, ille, cui Iudex iubet mortem ſtatim inferri. ibid. 10

Probabilius eſt, teneri iudicem ſub mort. concedere Reo tempus ad ſumendam Euchariſtiam, niſi caſu, quo timeat Reum, eo tempore, ſe euaſurum. 84. 11. 12. & 13.

Certum verò, non teneri Iudicem liberare à morte reum, qui non vult Sacramenta recipere. ibi. 15

Probabilius longe eſt, poſſe miniſtrari Euchariſtiam ad mortem damnatis, ipſo die mortis, etiam ante vnam horam mortis. ibid. 13. & 14

Probabilius eſt, non obligare hoc diuinum præceptum puerum, in articulo perfectæ diſcretionis. 85. 16.

Probabilius longe eſt, quod ſufficienter ſatisfaciat huic præcepto, qui in anno ſemel communicat. ibid. 17.

Diſput. III. *De Euchariſtiæ Præcepto Eccleſiaſtico.* *pag.* 85

Certum eſt, dari præceptum Eccleſiaſticum communicandi ſemel in anno. ibid. 1

Probabilius longe eſt, quod etiam Religioſi ſatisfaciant huic præcepto, communicando ſemel in anno. ibid. 2.

Certum eſt, nullo modo teneri hoc præcepto infantes vſu rationis carentes. ibid. 3. Licet poſſint ipſi eſſe capaces fructus Euchariſtiæ. ibid. 4

Probabilius eſt, obligari puerum præcepto annuæ communionis, ſtatim ac annos diſcretionis attigerit. 86. 5. Sicut eſt probabilius, non prius obligari præcepto confeſſionis, quam communionis. ibid. 6.

Probabilius eſt, peccare mortaliter Confeſſores, & Parentes puerorum, qui non permittunt eos communicare ſtatim ac ſunt doli capaces. ibid. 7

Probabilius eſt, poſſe dari Euchariſtiam pro viatico pueris, de quorum capacitate dubitatur. ibi. 8

Probabilius eſt, præceptum annuæ communionis obligare in Paſchate. 87. 10

Certum eſt etiam, quod nomine Paſchatis, de iure, intelligatur à die Dominica Palmarum, vſque ad Dominicam in Albis incluſiue. ibid. 11. Quid autem de conſuetudine. ibid. 12.

Probabilius eſt, teneri fideles adimplere hoc præceptum, etiam tempore interdicti. ibi. 13

Certum eſt, adimplendum eſſe in propria Parochia. ibid. 14. Nec ſufficiet communicare in Cathedrali. ibid. 15

Certum eſt, quod ſi Parochus det licentiam ſuis Parochianis, vt communicent in Paſcha vbicumque voluerint, poſſint communicare in Eccleſiis Mendicantium. 88. 16.

Probabilius longe eſt, Aduenas, & Peregrinos ſatisfacere præcepto communionis, communicando in Eccleſiis Mendicantium. ibid. 17. Imò & Ciues ex ſola tacita licentia Parochorum. ibid. 18

Probabilius eſt, non poſſe Mendicantes Euchariſtiam in ſuis Eccleſiis in Paſchate ſæcularibus miniſtrare, vt præcepto ſatisfaciant. ibid. 19. Bene tamen, ex deuotione. ibid. 20

Certiſſimum eſt, nec vi Bullæ Cruciatæ, poſſe quem adimplere præceptum communionis in quacumque Eccleſia. 89. 21

Probabilius eſt, nec poſſe Religioſos miniſtrare Euchariſtiam, etiam per modum viatici, ſæcularibus in articulo mortis, ibid. 22. Niſi caſu, quo deficiat Parochus, aut nolit Euchariſtiam miniſtrare (in quo etiam alij Sacerdotes poterunt.) ibid. 23. Idemque eſt dicendum, dato eodem caſu, ad implendum annuæ communionis præceptum ibidem 24.

Probabilius eſt, poſſe Religioſos Euchariſtiam miniſtrare in Paſchate, & in articulo mortis famulis actualiter Religioſorum. 90. 25

Non eſt neceſſarium, quod Sacerdotes celebrent in Paſchate in propria Parochia ad adimplendum communionis præceptum. ibid. 26

Certum eſt, poſſe Parochos in Eccleſiis alienis, Euchariſtiam in Paſchate ſuis Parochianis miniſtrare. ibid. 27.

Probabilius eſt, ſatisfacere præcepto Eccleſiæ qui in Paſcha indigne communicat. ibid. 28

Probabilius eſt, teneri poſt Paſcham communicare, qui in Paſcha non communicat. ibid. 29

Probabilius eſt, quod non teneatur præuenire communionem, qui præuidet, ſe non poſſe communicare intra quindecim dies communionis deſtinatos. ibid. 30.

Probabilius tamen eſt, quod qui bona fide anticipauit communionem, propter futurum in Paſcha impedimentum, teneatur poſtea, non ſecuto impedimento, in Paſchate communicare. 91. 31

Certum eſt, quod, qui in Hebdomada Sancta aduertit, ſe

Digitized by Google

ſe non poſſe ſequentibus diebus communicare, teneatur in dicta Hebdomada id facere. ibid.32
Certum eſt, quod excommunicati, & interdicti excuſentur à præcepto annuæ communionis, caſu, quo per illos non ſtet abſolutio. ibid.33
Probabilius eſt, Papam teneri præcepto annuæ communionis. ibid.34
Certum eſt, non incurrere ipſo facto, cenſuram aliquam, qui in Paſcha, non communicat. ibid.35
An conſulendum ſit omnibus fidelibus indifferenter vſus quotidianus Euchaaiſtiæ. ibid.36

Diſp. IV. *De Euchariſtia Miniſtro.* pag.91

Certum eſt, quod ſolus Sacerdos eſt Miniſter deputatus ad Euchariſtiam diſtribuendam. ibid. 1. Et probabilius, quod non omnis.91.1. Licèt nunc, ex licentia tacita Paſtorum, omnes poſſint. ibid.3
Certum eſt, Sacerdotem Regularem poſſe abſque licentia Parochi, miniſtrare Euchariſtiam in Eccleſia aliena. ibid. 4
Probabile eſt, Sacerdotem ſæcularem celebrantem in Eccleſiis Religioſorum, poſſe aliis diſpenſare Euchariſtiam cum ſola licentia tacita Superioris, vel Sacriſtæ. ibid.5
Probabilius eſt, quod nec ex vi Bullæ, poſſit quis recipere Euchariſtiam per annum, à quolibet Sacerdote, abſque vlla licentia Parochi. ibid.6
Certum eſt, poſſe Diaconum ex commiſſione Epiſcopi, vel Parochi, Euchariſtiam miniſtrare. ibid.7. An autem requiratur cauſa, vt id committant Diacono. ibid.8
Certum eſt, poſſe Diaconum, abſente Præsbytero, Euchariſtiam infirmis deferre.93.9. Imo, etiam præſente Præsbytero, ſed nolente Euchariſtiam per ſe aut per alium, infirmis dare. ibid.10
Probabile eſt, poſſe Subdiaconum in neceſſitate, Euchariſtiam infirmis deferre. ibid.11. Et etiam, deficiente Miniſtro idoneo, ſe ipſum communicare. ibid.12.
Probabile etiam eſt, quod, in caſu neceſſitatis, & deficiente apto Miniſtro, adhuc Laïcus poſſit non ſolum ſe ipſum communicare, ſed & alios. ibid.13
Probabilius eſt, quod, adhuc extra caſum neceſſitatis, poſſit Sacerdos ſe ipſum communicare, deficiente alio Sacerdore. 94.14. Et probabile, quod id poſſit etiam præſente Diacono. ibid. 15. Et denique probabilius quod etiam Diaconus poſſit, abſente Præſbytero, ſe ipſum communicare, adhuc extra caſum neceſſitatis. ibid.16
Probabilius eſt, quod poſſit Sacerdos ad communicandum Laïcum, ob ſolam deuotionem; ſi non ſit alia formula, partem ſuæ Hoſtiæ tribuere. ibid.17
Probabilius eſt, teneri Parochum tempore peſtis, miniſtrare Parochianis Euchariſtiam, etiam cum periculo vitæ. 95.18
Probabile eſt, quod Sacerdos, qui nequit pollice, & indice Euchariſtiam miniſtrare; poſſit aliis digitis. ibid.19.
Probabilius eſt, quod poſſit Sacerdos, tempore peſtis, miniſtrare Euchariſtiam ægrotis in cochleari argenteo. ibid. 20. Imo, & ponere Euchariſtiam in loco apto, & decenti, vt inde proprio ore, aut manibus ipſe infirmus recipiat. ibid.21
Probabilius eſt, eſſe licitum in articulo mortis accipere Euchariſtiam de manu Sacerdotis hæretici, &c. abſente alio Sacerdote. ibid.22
Probabilius eſt, non eſſe mortale, tangere Euchariſtiam, iuſta de cauſa, in mortali. ibid.23.
Probabilius eſt, non peccare mortaliter Diaconum miniſtrantem Euchariſtiam in mortali 96. 24. Imo & probabile, quod nec Sacerdos: ſiue id faciat in Miſſa, vel extra illam. ibid.25
Peccat mortaliter Sacerdos miniſtrans Euchariſtiam ſine ſuperpelliceo. ibid. 26. Imo etiam ſi id faciat cum ſuperpelliceo abſque ſtola. ibid. 27. Aut denique, omittendo, abſque vlla cauſa, alias ceremonias. ibid.28
Probabile eſt, quod poſſit Sacerdos, tempore peſtis, Euchariſtiam ad infirmum deferre, ſine præcedenti lumine, abſque ſtola, & abſque ſuperpelliceo. 97.29
Probabilius longe eſt, quod Sacerdos, qui Euchariſtiam, extra Miſſam, ſine ſtola è collo pendente, ſuſcipit, non peccet mortaliter, bene tamen venialiter. ibid.30.& 31

Diſput. V. *De Ieiunio neceſſario ad Euchariſtiam.* pag. 97

Certiſſimum eſt; præceptum communicandi ieiunè, eſſe Eccleſiaſticum. ibid.1
Certiſſimum eſt, hoc præceptum Eccleſiaſticum, exigere ieiunium naturale. ibid.2
Certiſſimum eſt etiam, communicantem poſt ſumptam minimam cibi quantitatem peccare mortaliter. ibid.3
Probabile eſt, quod bibens in dubio, an ſit audita hora duodecima noctis, poſſit ſequenti die communicare. 98.4
Probabilius eſt, quod audita vnius horologij hora duodecima noctis, poſſit quis comedere, & bibere donec aliud ſonuerit, & die ſequenti communicare. ibid.5
Certiſſimum eſt, quod non poſſit quis ſequi vnum horologium, quoad ieiunium Eccleſiaſticum, & alterum, quoad ieiunium naturale. ibid.6
Probabilius eſt, quod vbi eſt vnum tantum horologium, non debeat quis neceſſariò ceſſare à cibo, vel potu in prima pulſatione, vt poſſit craſtino communicare. 99.7
Probabilius eſt, quod reliquiæ ex cœna inter dentes remanentes, non impediant communionem, etiam ſi manè, aduertenter deglutiantur. 100.8
Nec manet impeditus à communione, qui per nares aquam, vel quid ſimile, attrahit, & poſtea in ſtomachum traiicit: nec qui deglutit ſanguinem dentium, aut alium humorem è capite in os cadentem, &c. ibid.9
Probabilius longe eſt, ſumptionem tabachi, non impedire communionem. ibid.10
Certiſſimum verò impedire, ſumptionem ſanguinis, ex propria vena, aut vulnere extracti. 101.11
Probabile eſt, non manere à communione impeditum, qui, præter intentionem, dum os abluitur, traiecit aliquas guttas aquæ, vel vini. ibid.12. Nec qui, aliquod oſſiculum, chartam, fruſtrulum ligni, nummos aureos, acum, & filum ferreum, vel quid ſimile non comeſtibile, traiecit. ibid.13
Probabile etiam eſt, mulieres terram comedentes, poſſe poſt terræ ſumptionem, communicare. ibidem 14.
Probabilius longe eſt, manere impeditum à communione, qui oſſicula aliquorum fructuum, aut auellanam cum cortice, traiecit. 102. 15. Non verò illum, cui in apertum os muſca ingreditur, & eam cum reſpiratione traiicit. ibid.16
Probabile eſt, quod ſi quis maſticans bucellam panis, audiat pulſum, adhuc vltimum, horæ duodecimæ noctis, non teneatur, illam de ore eiicere, ſi die ſequenti communicare velit. ibid.17
Probabile etiam eſt, quod ſi quis ante mediam noctem aliquid ſacchari ori imponat paulatim traiiciendum, & partim ante, & partim poſt mediam noctem

Digitized by Google

noctem traiiciat, poſſit die ſequenti communicare, dummodo intentio ſumentis ſit, totum ſaccharum ante mediam noctem traiicere. ibid. 18

Certum eſt, quod ſi quis deglutiat aliquid comeſtibile, licet poſtea illud euomat, non poſſit communicare, ibid. 19

Probabilius eſt, non poſſe Sacerdotem non ieiunum celebrare ad conferendum viaticum infirmo, quamuis non ſint aliquæ hoſtiæ conſecratæ, niſi caſu, quo aliàs aliquod oriretur ſcandalum. 103. 20. Aut cum diſpenſatione Pontificis ſolius. ibid. 21

Certiſſimum eſt, non poſſe Sacerdotem ad dandum viaticum infirmo, etiam abſque vllo Sacramento morituro, priuatim conſecrare dicendo ſola verba conſecrationis abſque altari, &c. ibid. 22

Certiſſimum eſt, poſſe Sacerdotem, qui loco vini aquam in calice poſuit, eam deglutire, & denouo vinum apponere & conſecrare. 104. 23

Probabilius eſt, quod, in dicto caſu Sacerdos qui pro vino aquam appoſuit, & ſumpſit, non teneatur conſecrare vinum, ſi hoc fieri nequeat abſque graui nota ſui, aut graui perturbatione ad ſtantium. ibid. 24.

Probabilius longe eſt, quod Sacerdos, qui ante conſecrationem panis memoratur ſe non eſſe ieiunum, non poſſit finire ſacrificium. ibid. 25

Certiſſimum eſt, quod caſu, quo Sacerdos, ante conſecrationem aliquo accidenti, ab abſolutione Miſſæ impediatur, non teneatur alter eam Miſſam finire. ibid. 26. Secus caſu, quo Sacerdos, peracta conſecratione pereat, nam tunc tenetur alter Sacerdos Miſſam perficere. 105. 27. Etiam non ieiunus, ſi ieiunus non adſit. ibid. 28. Quod ſi deficiat Sacerdos, quod perficiat Sacrificium, tunc probabilius eſt, poſſe Laicum ſumere ſpecies, etiam vini, conſecratas, licet ad hoc non teneatur. ibid. 29

Probabilius eſt, quod, ſi Sacerdos, poſt ablutionem Calicis ſumptam, aut dictas orationes, reperiat aliquas particulas à ſe conſecratas; poſſit illas conſumere. ibid. 30. Imo etiam caſu, quo dictas particulas, reuerſus iam ad Sacriſtiam, reperiat. ibid. 31 Siue dictæ particulæ ſint ab ipſo præconſecratæ, ſiue ab alio. 106. 32. & 33

Probabilius eſt, quod reliquiæ, ſeu fragmenta, quæ, poſt factam communionem, ſuperſunt, poſſint dari Laicis, qui iam communicarunt, caſu tantum, quo ablutionem non acceperint. 107. 34. & 35

Certum eſt, poſſe, imo & teneri, quem ſumere Euchariſtiam non ieiunum, ad vitandam grauem iniuriam, vel irreuerentiam eius. ibid. 36. Et probabilius, poſſe quem celebrare aut communicare non ieiunum, propter ſcandalum, ſeu infamiam vitandam. ibid. 37

Certum eſt, poſſe infirmo non ieiuno Euchariſtiam, vt viaticum conferri. ibid. 38

Probabilius eſt, quod infirmo, qui iam accepit viaticum, poſſit intra eandem infirmitatem, iterum, atque iterum, vrgente eodem mortis articulo, Euchariſtiam non ieiuno dari. 108. 39. Imo probabile eſt, quod poſſit dari quotidie. ibid. 40

Probabilius eſt, quod infirmus, qui grauiter non ægrotat, nequeat non ieiunus communicare ad implendum præceptum communicandi in Paſchate. ibid. 41

Certiſſimum eſt, non eſſe deferendam Euchariſtiam ægroto, qui illam ob vomitum, vel ob aliam cauſam non poteſt ſuſcipere. ibid. 42

Probabilius eſt, poſſe quem, abſque peccato, poſt ſumptam Euchariſtiam, ſtatim alios cibos ſumere, aut etiam expuere: licet id non deceat. 109. 43. 44

Certiſſimum eſt, licitum eſſe, ante ſomnum captum, vel cibum digeſtum, ad Euchariſtiam accedere. ibid. 45.

Diſp. VI. *De Diſpoſitione corporali ad Euchariſtiam.* pag. 109

Probabilius eſt, pollutionem inuoluntariam, nec ſub veniali, impedire communionem. ibid. 1

Probabilius longe eſt, non eſſe mortale, imo nec veniale, accipere Euchariſtiam, poſt pollutionem, aut fornicationem voluntariam, intra eamdem diem confeſſione præmiſſa. 110. 2. & 3

Probabilius eſt, nec veniale eſſe, accedere ad Euchariſtiam, ipſo die habitæ coniugalis copulæ, adhuc voluptatis cauſa exercitæ. ibid. 4. Imo, & probabile, non eſſe, conſulendum coniugatis, vt ipſo die habitæ copulæ, non communicent. 111. 5

Probabilius eſt, eſſe licitum coniugatis petere debitum, ipſa die communionis. ibid. 6

Probabilius eſt, nec venialiter peccare mulierem patientem fluxum ſanguinis, aut tempore menſtrui, ad Euchariſtiam accedendo: nec eſſe conſulendum ei, vt ab Euchariſtia abſtineat. ibid. 7

Peccatum eſt veniale accedere ad Euchariſtiam, non lotis manibus, & facie. ibid. 8

Certiſſimum eſt, cathecumenum, etiam in gratia exiſtentem, non eſſe ſubiectum capax ad recipiendam Euchariſtiam. ibid. 9

Certiſſimum eſt, amentibus à natiuitate non poſſe dari Euchariſtiam, adhuc in articulo mortis. ibid. 10. Longe tamen probabilius poſſe, imo & debere, illam dari, in articulo dumtaxat mortis, amentibus, qui aliquando vſi ſunt ratione, etiam ſi tunc expreſſe illam non petierint. 112. 11. & 13

Probabilius eſt, poſſe conferri Euchariſtiam ſemifatuis, non quoties illam poſtulauerint, ſed ſolum in articulo mortis, in Paſchate, & in aliquo magno Iubileo. ibid. 14

Probabilius eſt, poſſe licite miniſtrari Euchariſtiam Energumenis. ibid. 15. Imo & teneri Parochum ſub mortali illam prædictis in articulo mortis conſtitutis miniſtrare, niſi aliàs, in blaſphemias prorumpant. 113. 16. & 17

Diſp. VII. *De Diſpoſitione ex parte animæ ad Euchariſtiam.* pag. 113

De fide eſt, prærequiri ſtatum gratiæ ad Euchariſtiæ ſumptionem. ibid. 1. Licet probabile ſit, poſſe dari aliquem caſum, in quo licitum ſit Euchariſtiam ſumere, cum conſcientia peccati mortalis. ibid. 2

Certum eſt, grauius peccare, qui cum grauioribus, aut pluribus peccatis ad Euchariſtiam accedit. 14. 13. Sed longe, non debere poſtea in confeſſione neceſſariò explicare qualitatem vel numerum peccatorum, quorum conſcientia quis ad Euchariſtiam acceſſit (quamuis aliàs titulo diuerſo ei ſit hoc neceſſum) Sed ſufficere dicere: accepi Euchariſtiam in mortali. ibid. 4

Probabilius longe eſt, non eſſe grauius peccatum, per ſe loquendo, accedere ad Euchariſtiam cum peccatis carnalibus, quam ſpiritualibus. ibid. 5

Probabilius eſt, grauius peccare Infidelem, vel Hæreticum ad Euchariſtiam accedendo, quàm fidelem in mortali exiſtentem, ibid. 6

Probabilius eſt, quod peccatum, accedentis ad Euchariſtiam in mortali, ſit grauius, quam omnia alia peccata oppoſita virtutibus moralibus. ibid. 7

Probabile eſt, non eſſe veniale, accedere ad Euchariſtiam cum pluribus venialibus habitualibus: bene tamen accedere, etiam cum vno ſolo veniali actuali.

Digitized by Google

ſi. ibidem.8.& 115. 9

Certiſſimum eſt, exiſtentem in mortali, teneri ex præcepto præmittere confeſſionem illius, ſi velit Euchariſtiam ſumere, etiamſi antea, media contritione, ſit iuſtificatus. ibid.10

Probabilius longe eſt, teneri etiam præmittere confeſſionem, ante receptionem Euchariſtiæ, qui dubitat, an habeat peccatum mortale. ibid.11

Probabilius eſt, præceptum præmittendi confeſſionem, ante receptionem Euchariſtiæ non ſolum eſſe humanum, ſed diuinum poſitiuum. ibi.12

Certum eſt, poſſe qui eſt in mortali, toties, quoties deſit copia Confeſſoris, & neceſſitas ſumptionis Euchariſtiæ vrgeat, abſque præuia confeſſione, cum contritione tamen, illam ſumere. ibid.116.13

Probabilius longe eſt, poſſe quem, propter ſcandalum vel infamiam vitandam, communicare contritum, non præmiſſa confeſſione.ibid.14.Imò, & ob vitandam aliquorum admirationem. ibid.15

Probabile eſt, quod Sacerdos, qui poſt introitum, ſed ante conſecrationem, recordatur ſe eſſe in mortali, non teneatur confiteri (etiam ſi abſque nota poſſit) ſed ſolum contritionem elicere.ibid.16.Imo ad id faciendum, ſufficit, quod Sacerdos iam ſit in altari. ibi. 17

Probabile eſt, quod ſi Laicus iam in altari applicatus coram aliis, recordetur ſe eſſe in mortali, poſſit non præmiſſa confeſſione, illam ſuſcipere contritum. 117.18

Probabilius eſt, quod ille, qui prius confeſſus fuit, & poſtea dum iam eſt in altari recordatur peccati in confeſſione obliti, non teneatur ante communionem contritionem elicere. ibid.19

Probabilius eſt, quod ſi Sacerdos, qui non præmiſit confeſſionem, in Miſſa recordetur, ſe in mortali eſſe poſſit proſequi Miſſam non contritum vſque ad conſecrationem, ſi memoria peccati occurat ante illam; vel vſque ad communionem, ſi poſt conſecrationem occurrat. ibid.20

Certiſſimum eſt, quod ille, qui confeſſionem præmiſit, & poſtea, anteaquam ad altare accedat, recordatur alicuius peccati in confeſſione obliti, teneatur illud confiteri, antequam communicet. ibid.21

Certum eſt, quod ſi quis morti proximus non poteſt confiteri, poſſit celebrare, vel communicare, non præmiſſa confeſſione, cum contritione tamen. ibid.22

Probabilius eſt, poſſe Sacerdotem, abſque præuia confeſſione, ſi deſit copia confeſſoris, celebrare ad dandum viaticum infirmo. 118.23.Et Parochus in die feſto, vt alij Miſſam audiant.ibid.24. Imò & ſimplex Sacerdos, vel vt ipſe adimpleat præceptum audiendi Sacrum; aut vt alij Miſſam audiant. ibid.25.& 26.

Probabilius eſt, poſſe quem, occurrente communione Paſchali, & deficiente Confeſſore, ſine præuia confeſſione, contritum communicare. 119.27

Certiſſimum eſt, non poſſe quem, ſine præuia confeſſione communicare, etiam neceſſitate vrgente, ſi habeat præſentem idoneum confeſſarium, ex eo ſolum quod breuiter ſperet alium, cui deuotius ſolet confiteri. ibid.28

Certiſſimum etiam eſt, non poſſe quem celebrare, aut communicare, contritum, ſine præuia confeſſione, quando abeſt proprius Sacerdos, adeſt tamen alius, cui ex priuilegio poſſit confiteri. ibid. 29. Secus tamen dicendum, caſu, quo ſolus adſit Sacerdos, cum quo pœnitens habet inimicitias, & vrgeat neceſſitas celebrandi, aut communicandi ibid. 30

Probabile eſt, poſſe Sacerdotem celebrare Miſſam, non præmiſſa confeſſione (ſi non adſit Confeſſarius) pro defuncto, cuius animam indigere ſacrificio, probabiliter putat.ibid.31. Imò, & pro adimpletione obligationis celebrandi pro Capellania; aut pro eleemoſyna accepta: ibi 32

Certiſſimum eſt, non poſſe quem communicare, non præmiſſa confeſſione, deficiente Confeſſario, ſolum propter fructum, quem ex communione ſperat. 120 33 Secus dicendum probabiliter, caſu, quo ex communione magnum iuuamen contra peccatum ſperet. ibid. 34

Probabile eſt, quod deficiente Confeſſario, pro oblitis, aut reſeruatis, poſſit quis, contritione ſola communicare, caſu, quo in aliquo Monaſterio omnes fratres ex ſtatuto, vel conſuetudine communicent. ibid. 35.

Probabilius eſt, quod ſi quis habeat peccatum reſeruatum, & non pateat aditus ad ſuperiorem, teneatur præmittere confeſſionem cum Sacerdote inferiori, caſu, quo habeat aliud peccatum mortale non reſeruatum; ſecus verò, ſi tantum illud reſeruatum habeat, etiamſi cum illo, alia venialia haberet. ibid.36.& 37.

In caſu autem dicto, qui cum peccato reſeruato, haberet aliqua venialia, poſſet, ſi vellet, confiteri venialia ſimplici Sacerdoti, vt ſic indirectè à reſeruato abſolueretur. 121.38

Probabilius etiam eſt, quod; qui habeat excommunicationem reſeruatam, & non ſuperioris copiam, poſſit, vrgente neceſſitate, abſque præuia confeſſione communicare ibid.39.& 41. Quamuis in hoc caſu ſi detur copia Confeſſoris inferioris, tenebitur pœnitens confiteri peccata mortalia non reſeruata, vt ſic ab his directè, & à reſeruatis indirectè abſoluatur. ibid.40

Quid autem dicendum in caſu, quo ſuperior nolit concedere Confeſſario licentiam vt abſoluat pœnitentem à reſeruatis; aut in caſu, quo pœnitens, non poteſt integre confiteri. ibi.41.& 42

An autem dentur alij caſus, in quibus dici poſſit, non dari copia Confeſſoris. 122.43

Probabilius eſt, quod diſtantia vnius leucæ inter pœnitentem, & Confeſſarium non ſit ſufficiens, generaliter loquendo, ad hoc, vt pœnitens dicatur, non habere copiam Confeſſoris. ibi. 44

Certum eſt, quod, quando Sacerdos vrgente neceſſitate, & deficiente confeſſore celebrat, non præmiſſa confeſſione, teneatur poſtea, quam primum confiteri. ibid.45

Probabilius eſt, quod hoc præceptum, *quamprimum confitendi*, obliget ſub mortali. ibid. 46

Probabile eſt, tale præceptum, eſſe mere humanum. ibid.47. Quo non obligantur laici communicantes abſque confeſſione in caſu neceſſitatis. 123. 48.

Obligatur tamen Sacerdos, qui abſque præuia confeſſione celebrat, etiam in die Paraſceues. ibid. 49.

Probabile eſt, quod Sacerdos, qui in ipſa actione ſacrificandi recordatur peccati mortalis, aut tunc illud committit, non teneatur poſtea, ex vi dicti præcepti, quamprimum confiteri.ibid.50. Imò, neque qui ex mera malitia celebrat, non præmiſſa confeſsione.ibid.51. Benè tamen, qui poſt præmiſſam confeſsionem recordatur peccati mortalis, non explicati in confeſsione, & ob inopiam confeſſarij celebrat abſque noua confeſsione. 124.52.

Probabilius eſt, quod ex vi prædicti præcepti, teneatur Sacerdos, ſtatim finita Miſſa, quærere confeſſarium, & confiteri. ibid.53

Probabilius eſt, miniſtrantem Euchariſtiam indigno, peccare mortaliter, (in quo omnes conueniunt) non tamen duplici, ſed vnico peccato. ibid. 54.

Certum eſt omnino denegandã eſſe Euchariſtiam pu-

Digitized by Google

blico peccatori 125.55. Et probabilius longe, etiam denegandam peccatori occultè illam petenti, non tamen publice petenti. ibi. 56. & 57. In caſu autem quod ſit dubium an ſit publicus, vel occultus, non eſt deneganda. ibi. 58

Certiſſimum fere eſt, nunquam poſſe dari alicui Euchariſtiam in probationem delicti de quo eſt ſuſpectus. ibid. 59

Probabilius longe eſt, nunquam licere Sacerdoti miniſtrare Hoſtiam non conſecratam, vt conſecratam peccatori occulto, quantumcumque inſtet, etiam ad vitandum ſui damnum, vel infamiam. 126. 60

Probabilius eſt, non poſſe Sacerdotem, abſque neceſſaria, & vrgenti cauſa, ſimulare ſe hoſtiam in os peccatoris immittere; benè tamen cum legitima cauſa. ibid. 61

Diſp. VIII. *De Euchariſtia Materia. pag.* 127

De fide eſt, materiam corporis, eſſe ſolum panem triticeum. ibid. 1. Et certiſſimum, quod panis, qui fit leguminibus, aut ex fructibus quibuſdam nullo modo ſit materia huius ſacramenti. ibid. 2 Imò nec panis qui fit ex hordeo. ibid. 3

Probabilius eſt, quod panis, qui fit, ex tipha, ſeu centeno, ſit Euchariſtiæ materia dubia. ibid. 4. Quid autem dicendum, de pane, qui fit ex ſpelta, ex ſiligine, & ex fare, 128. 5. 6. & 7

Certiſſimum eſt, quod panis, qui fit ex Maiſio non ſit materia Euchariſtiæ ibid. 8. Et probabilius, quod nec panis, qui ſit ex Amylo. ibid. 9. Quid autem dicendum de pane qui fit ex tritico cum admixtione aliarum ſegetum. 129. 10

Certiſſimum eſt, maſſam crudam non eſſe ſufficientem materiam Euchariſtiæ. ibid. 11. Licet contrarium probabilius ſit dicendum, de mica panis madefacta, & digitis compreſſa, & facta quaſi maſſa cruda. ibid. 12

Certum eſt, quod maſſa, oleo, aut butyro in ſartagine frixa, aut aqua elixa, non ſit materia conſecrationis ibi. 13. Imò, nec panis confectus ex farina triticea, & ex ſucco ab ipſis granis expreſſo. ibi. 14

Probabilius longe eſt, quod panis confectus ex farina triticea, & ex aqua roſacea, Angelica, vel ſtillata, non ſit materia conſecrationis. 130. 15. Panem confectum ex aqua maris, eſſe aptum conſecrationi. ibid. Imò & certum, quod nec hoſtia ex farina triticea cum admixtione cinnabri confecta. ibid. 16

Certiſſimum eſt, quod tam panis fermentatus, quàm azymus ſit materia ſufficiens conſecrationis. ibi. 17

Certiſſimum eſt, quod ſolus Sacerdos latinus teneatur conſecrare in azymo; non Græcus, nam hic tenetur ſeruare ritum ſuæ Eccleſiæ, ſaltem dum exiſtit in illa. ibid. 18. & 19

Certiſſimum eſt, quod nec in caſu neceſſitatis poſſit Sacerdos latinus, exiſtens apud ſuos, conſecrare in fermentato. 131. 20

Certum eſt, quod Græcus habens domicilium apud latinos, & apud eos habitans teneatur conficere in azymo: & è contra latinus habitans apud Græcos in fermentato. ibi. 21

Probabile eſt, quod ſi in Eccleſia latina ſint templa deputata ad ſeruandos ritus Græcorum, licet poſſit Græcus ibi habitans, ſeruare ritum ſuæ Eccleſiæ, non tamen ad id teneatur. ibi. 22

Probabile eſt, quod quando Sacerdos Græcus peregrinatur per Eccleſiam latinam, aut Latinus per Græcam, poſſit quilibet illarum conſecrare pro libito in azymo, vel fermentato. ibid. 23

De fide eſt, ſolum vinum ex vite, eſſe materiam ſufficientem, & neceſſariam ad conſecrationem ſanguinis Chriſti. ibid. 24

Certum eſt, quod omne vinum ex vite, ſiue album ſiue rubrum ſit ſufficiens materia conſecrationis. 131. 25. Vbi quodnam ex his, ſit conuenientius ad conſecrationem.

Certiſſimum eſt, quod nec vinum pomorum, granatorum, vel morum; nec vinum coctum, nec agreſta; nec lora, ſint materia ſufficiens, adhuc in caſu neceſſitatis, cõſecrationis ſanguinis. ibi. 26. 27. 28. & 29

Certiſſimum eſt, quod nec muſtum intra grana incluſum; nec vinum imbibitum in offa, ſeu mica panis ſint materia conſecrationis ibid. 30. & 31. Secus verò dicendum, de muſto recenter expreſſo, quia hoc vere eſt materia conſecrationis. 133. 32

Probabilius eſt, quod conſecrare muſtum extra caſum neceſſitatis; aut extra feſtum transfigurationis (vbi conſuetudo viget) ſit mortale. ibid. & 33

Certum eſt, quod Acetum, proprie ſumptum, non ſit materia ſufficiens conſecrationis ibid. 34. Secus dicendum de vino acido, ſeu parum acri. ibi. 35

Probabilius eſt, vinum congelatum eſſe materiam conſecrationis. ibid. 36. Et tamen longe probabilius, eſſe peccatum, & graue, in illo conſecrare. ibi. 37 Nullum tamen ſi conſecretur, poſtquam eſt liquefactum. ibid. 38

De fide eſt, expediens eſſe, vt aqua vino ad conſecrationem miſceatur. ibi. 39

Certiſſimum eſt, mixtionem aquæ, & vini, non eſſe de neceſſitate ſacramenti. ibi. 40

Probabilius eſt, talem mixtionem aquæ, non eſſe de iure diuino, ſed humano. ibid. 41. Cuius præcepti author, nõ fuit Alexander Primus; ſed Apoſtoli. 135. 42

Probabilius eſt, quod abſolute loquendo, poſſit Pontifex in hoc præcepto diſpenſare; practice verò, & de facto, vix licitè. ibi. 43. Sicut nec licitè poteſt Sacerdos, etiam in caſu neceſſitatis, conſecrare vinum ſine aqua, ibid. 44

Certiſſimum fere eſt, quod quando Chriſtus Dominus inſtituit hoc ſacramentum, miſcuerit aquam vino. ibid. 45.

Certum eſt, quod aqua vino miſcenda, debet de neceſſitate præcepti, eſſe naturalis. Vnde ſi de facto ponatur roſacea, aut alia artificialis, licet teneat conſecratio, peccabit miſcens mortaliter. ibi. 46

Certum eſt, quod aqua vino miſcenda debeat eſſe in parua quantitate. ibid. 47

Probabilius eſt, quod poſſit determinari, quanta debeat eſſe illa paruitas aquæ admiſcendæ vino. Eſt namque octaua, aut decima pars. Imò (ſecundum alios) quinta, aut ſexta. ibi. 48. vbi etiã habetur, quod ſufficiat vna gutta aquæ. ibi. *verſ. Quod ſi quæras.*

Certum eſt, non ſufficere, quod aqua miſceatur vino in ampulla, vel dolio: ſed debere neceſſariò miſceri in calice ab ipſis ſacris miniſtris 136. 49. Meliuſque eſt, vt fiat mixtio poſt oblationẽ Hoſtiæ, quam initio Miſſæ. ibi. 50. Et neceſſariò, vt in priuatis Miſſi fiat ab ipſomet Sacerdotes celebrante: in ſolemnibus à Diacono, & ſubdiacono, præcedente benedictione Sacerdotis celebrantis. ibi. 51

Probabilius eſt, quod aqua vino admixta, non conuertatur in ſanguinem Chriſti, ſi tempore conſecrationis non fuerit iam conuerſa in vinum ibid. 52. Imò, nec caſu, quo poſt incepta, & non finita verba conſecrationis, aqua conuertatur in vinum. 137. 53

Certum eſt, quod materia conſecranda debeat neceſſario eſſe præſens Miniſtro. ibid. 54. & ita non ſufficere præſentiam imaginationis ad conſecrandum abſentem panem. ibid. 55. Nec quod materia quouis ſenſu percipiatur, ſi aliàs nõ ſit debite præſens, ibi. 56

Certum eſt etiam, quod non ſit de neceſſitate Sacramenti, vt materia conſecranda manibus tangatur. ib. 57. Nec quod ſit in tam parua diſtantia, vt ſonus verborum formæ illam phyſice attingat, ibid. 58

Probabilius

Digitized by Google

Probabilius eſt, quod materia à tergo poſito, adhuc in debita diſtantia nequeat valide conſecrari, niſi caſu quo Sacerdos illam manibus teneat, aut verſus illam, faciem vertat. ibi. 59

Certum eſt, ſufficere ad valorem conſecrationis, quod materia ſufficienter propinqua ſit expoſita viſui, quamuis ab ipſo non videatur. 138. 60

Certum etiam eſt, quod materia poſita poſt parietem, etiamſi aliquo modo à Sacerdote cognoſcatur, nequeat valide conſecrari. ibid. 61. An verò poſſit conſecrari, hoſtia ſi linteo ſit cooperta, aut incluſa in Sacrario. ibi. 62. & 63

Probabilius eſt, non ſufficere ad valorem conſecrationis, vt Sacerdos fiat certior materiæ coram ſe poſitæ, ex relatione alterius, niſi alias aliquo ſenſu ab ipſo percipiatur. ibid. 64

Probabilius eſt, non ſufficere, materiam eſſe præſentem, ſecundum aliquam ſui partem, vt poſſit tota conſecrari. 139. 65

Probabilius eſt, quod Sacerdos, qui intenderet conſecrare, eodem actu, duplicem materiam, vnam præſentem, & alteram abſentem, valide conſecraret præſentem. ibi. 66.

Probabilius longe eſt, poſſe valide conſecrari materiam triginta paſſibus à Sacerdote diſtantem. ibid. 67

Certiſſimum eſt, quod materia conſecranda, debeat à Sacerdote determinari. ibid. 68. Vnde Sacerdos, qui ex decem hoſtiis præſentibus, vellet conſecrare octo inconfuſo, non determinando illas, nullas conſecraret ibi. 69. Imò (ſecundum probabiliorem ſententiã) nec in caſu, quo ex illis decem hoſtiis velit conſecrare octo, quas Deus, vel Paulus voluiſſet. ibi. 70.

Probabilius longe eſt, quod Sacerdos, qui defert ad altare duas hoſtias, putans eſſe vnam, vtramque conſecret. 140. 71

Certum eſt, manere conſecratas formulas, quas Sacerdos detulit, vel deferri vidit, ad altare, ad conſecrandum, quamuis tempore conſecrationis, illarum non recordetur. ibid. 27

Imò idem dicendum caſu, quo dictæ formulæ per errorem, non ſupra Aram, ſed ſupra Altare, in cornu Epiſtolæ fuerint poſitæ, & Sacerdos de illis amplius non meminerit. ibid. 73. Secus verò dicendum eſt de formulis, quas quis, inſcio Sacerdote, in Corporali conſecrandas poſuit; non enim manerent conſecratæ. ibi. 74

Certiſſimum eſt, quod guttulæ vini, quæ ſuperficiei exteriori calicis adhærent, non debeant cenſeri conſecratæ. ibid. 75. Quid autem dicendum, de guttulis, quæ intra calicis latera, ſeparatæ manẽt: ibi. 76. Vbi de intentione Sacerdotis in harum conſecratione.

Certum etiam eſt, quod Sacerdos conſecrans formulas exiſtentes in Pyxide aut Patena, conſecret particulas mixtas cum illis. 141. 77

Probabilius eſt, quod caſu, quo aliqua formula non conſecrata miſceatur cum multis conſecratis, poſſit illa conſecrari; ſub conditione tamen. ibid. 78. Non ſolum validè, ſed & licitè. ibi. 79

Certiſſimum eſt, poſſe valide confici ſacramentum Euchariſtiæ, in quacumque magna quantitate panis, & vini. ibid. 80. Sed longe probabiliùs, non poſſe in quacumque minutiſſima particula, caſu, quo ob ſui paruitatem ſentiri nequeat: ſecus aliàs. ibid. 81

Probabilius eſt, quod materia conſecrationis debeat neceſſariò eſſe ſenſibilis ab ipſomet Sacerdote conſecrante; nec ſufficit quod ſit ab alio. 142. 82

Certiſſimum eſt, quod ſi per potentiam Dei eleuaretur oculus Sacerdotis ad videndum particulam, quæ ob ſui paruitatem, naturaliter videri non poteſt, tunc poſſet conſecrari. ibid. 83

Certiſſimum etiam eſt, quod in quauis particula ſeparata ab Hoſtia conſecrata, quamuis ita minima, vt ſentiri nequat, remaneat totus Chriſtus. ibid. 84

Diſput. IX. *De Euchariſtiæ Forma.* *pag.* 142

Certiſſimum eſt, Chriſtum Dominum confeciſſe Euchariſtiam verbis, & eiſdem, quibus nunc vtitur Eccleſia. ibid. 1

Certiſſimum eſt, conſecrationem panis ſufficienter fieri, his tantum verbis: *Hoc eſt enim corpus meum*. ibidem 2. Quamuis ex his, verbum, *enim*, non ſit de neceſſitate Sacramenti. 143. 3

Probabilius eſt, Chriſtum Dominum in conſecratione panis, vſum fuiſſe illo verbo, *enim.* ibid. 4

Probabilius eſt, non eſſe mortale, ſed veniale tantum, verbum, *enim*, omittere in conſecratione panis, & vini ibid. 5. Quid autem ſi omittatur ex contemptu. ibid. 6.

Probabile eſt, valere conſecrationem factam his verbis: *Hoc eſt corpus Chriſti*. 144. 7. & probabilius factam his, *Hic eſt corpus meum*, caſu quo particula *Hic*, non aduerbialiter ſed loco pronominis maſculini generis ſumatur. ibid. 8

Probabilius eſt, valere conſecrationem, ſi quis nomine Chriſti dicat: *Ecce corpus meum*. ibi. 9. Si quis dicat: *Hæc eſt caro mea*. aut: *Hic cibus eſt corpus meum*, aut, *Hæc res eſt corpus meum.* ibi. 10. & 11

Certiſſimum eſt, non valere conſecrationem his verbis factam: *Hoc ſit, fiat, ſit corpus meum*. Nec ſi quis dicat: *Ego conſecro hunc panem in corpus meum*, vel: *Ego conficio corpus meum ex pane*, vel: *Accipite, & comedite hoc corpus meum*, vel, *Hæc eſt ſubſtantia mea*, vel, *Hic eſt cibus meus*. ibi. 12. 13. 14. 14. & 15

Certum eſt, valide conſecrare (ſed non licite) Sacerdotem, qui, retento ſano ſenſu, diceret: *Hoc eſt corpum meum*, vel, *Hic eſt corpus meus*, vel: *Hoc eſt corpus meus*, vel, *Iſtud eſt corpus meum*. ibid. 16. & 17. Secus probabilius eſt dicendum ſi diceret. *Meum eſt hoc corpus*, aut, *Hoc corpus eſt meum.* ibid. 18

Certum eſt etiam, validè conſecrare Sacerdotem, hoc modo verba conſecrationis proferentem. *Hoc eſt corpus meum*; vel, *Hic eſt Calix zanguinis mei*. Et ſecundum aliquos, etiamſi velocitate linguæ ſic proferret: *Hoc eſt corpus me*. ibid. 19. Peccaret tamen, ſed venialiter ſolum, Sacerdos, qui ex aduertentia loco *meum*, diceret *meun*. ibi. 20

Probabilius eſt, de eſſentia formæ conſecrationis vini ſolum eſſe hæc verba: *Hic eſt Calix ſanguinis mei*, vel. *Hic eſt ſanguis meus*. 146. 21. Cætera verò ſolum eſſe de neceſſitate præcepti ibi. 22. & 23. Vbi de intentione, quam Sacerdos habere debet in conſecratione calicis.

Certum eſt, valere conſecrationem, his verbis factam: *Hic eſt calix, nouum teſtamentum in meo ſanguine*, vel, *Hic eſt potus ſanguinis mei*, vel, *Hoc eſt vas (aut poculum) ſanguinis mei*. Aut, ſi quis ſic verba conſecrationis proferret: *Hic eſt calis, &c.* vel, *Hic eſt ſanguinem, aut ſanguino, &c.* aut, *Hic eſt calix ſanguinis meis, vel, meum*, vel, *Hoc, aut hæc, aut hunc, eſt calix &c.* ibid. 25. & ſeqq.

Probabilius eſt, quod quando Sacerdos conſecrat, nec ſolum proferat verba conſecrationis; recitatiuè: Nec ſolum, ſignificatiuè: ſed vtroque modo. 147. 29

Probabilius etiam eſt, illa pronomina *Hoc*, & *Hic* in forma conſecrationis, non ſumi adiectiuè, ſed ſubſtantiuè. ibid. 30

Diſput. X. *De Modo, quo Chriſtus eſt in Euchariſtia.* *pag.* 147

De fide eſt, totum Chriſtum eſſe ſub qualibet ſpecie panis. ibid. 1. Et certiſſimum ibi exiſtere, non ſolum

lum ſecundum ſubſtantiam, ſed ſecundum quantitatem,& cætera accidentia, quæ non dependent, à loco. ibi. 2. Imò ſecundum figuram intrinſecam, quamuis non ſecundum ſitualem. 148.3

Certum eſt, quod ex vi ſacramenti, ſeu Verborum ponatur corpus Chriſti ſub ſpeciebus panis. Imò & partes eius integrales ſimul ſumptæ, non verò ſumptæ ſeorſim. ibid. 4. & 5

Certum eſt, in hoc ſacramento eſſe nunc preputium Chriſti. ibid. 6. & certiſſimum, ex vi verborum, eſſe ſanguinem Chriſti, & totum, ſub ſpeciebus vini. ibi. 8. & 9.

Certum eſt, quod ſub ſpeciebus panis, ſit per concomitantiam, ſanguis Chriſti; & ſub ſpeciebus vini, corpus eiuſdem. Et ſub qualibet ſpecie, anima Chriſti, eius diuinitas, & ſuppoſitum verbi. ibid. 10 Imò (iuxta probabiliorem ſententiam) Pater, & Spiritus Sanctus. 149. 11. Quo non obſtante, dici, aut concedi non poteſt; quod, qui manducat Euchariſtiam, manducet Patrem, & Spiritum Sanctum, aut totam Trinitatem. ibid. 12

Probabilius eſt, Chriſtum Dominum, etiam eſſe ſub quolibet indiuiſibili ſpecierum. ibid. 13

Certiſſimum eſt, Chriſtum Dominum, prout eſt in Euchariſtia, non poſſe videri naturaliter oculo corporeo. ibid. 14. Probabilius tamen, poſſe ſupernaturaliter videri. ibid. 15. & 17. Imò, & probabile ſatis, eum ſic de facto B. Mariam Virginem vidiſſe. ibi. 16

Probabile eſt, poſſe videri corpus Chriſti extenſum, prout in Euchariſtia eſt. ibid. 17

Certum eſt, quod Chriſtus Dominus incipiat eſſe ſub ſpeciebus in eo inſtanti, in quo completur ſignificatio verborum conſecrationis 150. 18. Nec vllo modo ſuſpendatur effectus ex eo, quod Sacerdos ſcrupulo preſſus differat vltimæ ſyllabæ prolationem. ibid. 19

Certiſſimum eſt, non deſinere Chriſtum Dominum eſſe ſub ſpeciebus, quando Sacramentum proiicitur in lutum, aut locum immundum; vel quando corroditur à mure, vel ſumitur à bruto, &c. ibi. 20. Nec rurſus deſinit eſſe, ſtatim ac in os recipitur, aut in ventrem traiicitur. ibid. 21. Niſi dato caſu, quo ſpecies, dentium contritione corrumpantur in ore, & ſic corruptæ deſcendant in ventrem, nam tunc Chriſtus non deſcenderet in ſtomachum. ibid. 22.

Probabilius longe eſt, quod formula, quæ pro communione laicis datur, non corrumpatur intra horæ minutum: ſed poſt quatuor minutos ferè: Maior verò Hoſtia, & ſpecies vini, poſt vnum quadrantis ſpatium, plus minusvè. ibid. 23

Probabilius eſt, non deſinere ſanguinem Chriſti eſſe ſub ſpeciebus vini, quando hæ miſcentur cum vino non conſecrato eiuſdem ſpeciei; imò & ſecundum aliquos Doctores, & cum diuerſæ; ſi vina diuerſæ ſpeciei dentur. 151. 24. & 25

Probabilius eſt, licere Sacerdoti, qui conſecrauit in vino albo, purificare calicem cum vino rubro: aut è contra. ibid. 26

Probabilius longe eſt, quod ſi vna, (quatuor, aut decem) gutta vini conſecrati miſceatur cum dolio vini non conſecrati, tunc maneat ſub illa gutta ſanguis Chriſti. 152. 27. In quo caſu, etiam eſt longe probabilius, vinum illius dolij, non poſſe licitè bibi à laicis, ſed ſeruandum eſſe ad ſacros vſus. ibid. 28.

Certum eſt, quod deſinat eſſe ſanguis Chriſti ſub ſpeciebus vini, ſi hæ miſceantur cum aqua, aut cum alio liquore diuerſæ ſpeciei. ibid. 29

Certiſſimum eſt, quod ſi parua gutta aquæ admiſceatur cum ſpeciebus vini conſecrati, nec maneat conſecrata, nec conuerſa in ſpecies vini conſecrati. ibid. 30

Certum etiam eſt, quod non deſinat eſſe Chriſtus ſub ſpeciebus, quando miraculosè apparet caro, vel puer in Euchariſtia. ibi. 31. An verò aliquo modo mutetur Chriſtus, quando deſinit eſſe ſub ſpeciebus. ibid. 32

Diſp. IX. *De Effectibus Euchariſtiæ.* *pag.* 152

De fide eſt, quod ſacramentum Euchariſtiæ conferat augmentum gratiæ ſanctificantis. ibid. 1

Probabilius eſt, quod ad hoc, vt Euchariſtia conferat augmentum gratiæ, nullam aliam diſpoſitionem requirat in ſuſcipiente, præter ſtatum gratiæ. ibid. 2

Certiſſimum eſt, quod Euchariſtia, nec per ſe conferat primam gratiam, nec per ſe fuiſſe inſtitutam ad delenda mortalia. 153. 3

Probabilius eſt, quod Euchariſtia, per accidens conferat aliquando primam gratiam, & deleat mortalia. ibi. 4. Præcipuè in duobus caſibus ibi. 5. Et an ad hoc aliqua diſpoſitio in ſuſcipiente requiratur. ibi. 6

Certiſſimum eſt, remitti per Euchariſtiam peccata venialia, quoad culpam. ibid. 7. Et longe probabilius, quod remittat omnia, & hoc, immediatè, ex opere operato. 154. 8. & 9

Certiſſimum eſt, quod Euchariſtia præſeruet à mortalibus. ibi. 10. Quonam autem modo? ibi. 11. & 12

Probabilius longe eſt, quod Euchariſtia non conferat gratiam, antequam traiiciatur. ibid. 13. Sed confert illam in vltimo inſtanti terminatiuo traiectionis ad ſtomachum. 155. 14

Probabilius eſt, quod Euchariſtia cauſet gratiæ augmentum, quamdiù durat in ſtomacho, dummodo homo magis ac magis, denuo ſe diſponat. ibi. 15

Probabile eſt, quod ſi Euchariſtia poneretur ab Angelo intra ſtomachum hominis volentis illam recipere, adhuc cauſaret gratiam. ibid. 16

Probabilius eſt, quod recipiat gratiam ſacramenti Sacerdos ille, qui vnam partem hoſtiæ recipit in peccato; alteram verò partem, iam in gratia per contritionem conſtitutus, manducat. 156. 17

Probabile eſt, quod etiam ille, qui in peccato recipit Euchariſtiam, & poſtea antequam ſpecies corrumpantur, confitetur, vel conteritur, recipiat gratiam ab ipſamet Euchariſtia. ibid. ..

Probabile eſt, quod ille, qui in peccato recepit Euchariſtiam, vel poſt huius receptionem peccauit, teneatur conteri, vel confiteri pro toto illo tempore, quo ſpecies in corruptæ, in ſtomacho manent. ibid. 9

Probabilius eſt, eſſe vtilius, non per ſe, ſed per accidens in maiori ſpecierum quantitate communicare. ibidem 20. Vnde etiam eſt probabilius, non eſſe illicitum per ſe; bene tamen per accidens, dare, aut ſumere plures formas conſecratas. ibid. 21

Probabilius longe eſt, non recipere gratiam ab Euchariſtia, illum, qui ſpecies retinet in ore donec corrumpantur. 1 7. 22

Certum eſt, recipere gratiam ſacramenti Sacerdotem, qui deglutita tantum parte Hoſtiæ, ſtatim moritur. ibid. 23. Et etiam ille, qui poſtquam Euchariſtiam deglutiuit, ſtatim eam deuomit. ibid. 24

Probabilius eſt, vtramque ſpeciem Euchariſtiæ, maiorem gratiam conferre. ibid. 25

De fide certiſſimum eſt, non licere laicis communicare ſub vtraque ſpecie ibi. 26. Imò nec Sacerdotibus, cum more laicorum communicant, ibid. 27

Certiſſimum eſt, licere Pontifici, ex iuſta cauſa concedere alicui regno, nationi, vel perſonæ communionem ſub vtraque ſpecie, ſicuti de facto id conceſſit. 158. 28. Imò, non eſt improbanda conſuetudo, quæ in aliquo id obtinuit. ibid. 29. vbi, in quibus caſibus.

Probabilius longe eſt, licitum eſſe laicis in aliquibus caſibus, bibere calicem, abſque diſpenſatione aliqua ibid. 30

Digitized by Google

ſolemni ter celebrantem, non recitantem Epiſtolam, & Euangelium, à Subdiacono, & Diacono canendum. ibidem 60

Probabile eſt, non eſſe mortale, ſed ſolum veniale omittere minimam partem Canonis. ibid. 61

Probabilius etiam eſt, ſolum eſſe veniale, omittere Orationes pro gratiarum actione in Miſſali præſcriptas, nempe, *trium puerorum, &c.* ibid. 62

Probabilius eſt; nec mortaliter peccare Sacerdotem, qui in dominica, vel alio die feſto, dicit Miſſam votiuam, vel de Requiem. ibid. 63. Bene tamen venialiter. ibid. 64

Probabile æque eſt; quod, qui ex fundatione, tenetur celebrare certam Miſſam, v. g de SS. Trinitate, de B. Virgine, vel de Requiem, ſatisfaciat dicendo quamcumque Miſſam, quæ in tali die præſcribitur in Miſſali. ibid. 65. Imò idem eſt dicendum caſu, quo Sacerdos, ex voto teneatur celebrare eo die Miſſam de Requiem, aut de B. Virgine, poteſt enim dicere Miſſam diei. 201. 66. Rurſus, etiam in caſu quo Sacerdos, ex ſtipendio Miſſæ accepto, expreſſe Miſſam de Requiem, aut de B. Virgine, promiſiſſet, poteſt etiam dicere Miſſam diei. ibid. 67

Probabile æque eſt; quod Sacerdos, qui ex ſtipendio accepto, aut aliàs, obligatus eſt ad dicendas Miſſas S. Gregorij, teneatur illas ſine interruptione celebrare; licet non teneatur, omnes de Requiem dicere. ibid. 68

Probabilius eſt, quod licite (quamuis non ita decenter) poſſit Sacerdos dicere Miſſam Aſſumptionis, Natiuitatis, &c. Beatæ Virginis, extra diem dictarum feſtiuitatum, quando à Laïcis exigitur; dummodo mutentur verba, *diem feſtum*, in *Commemorationem*, vel *Memoriam* & verbum, *Natiuitatis*, in, *Memoriam*. ibid. 69

Probabilius eſt quod Sacerdos, qui tenetur celebrare in Altari priuilegiato, pro animabus Purgatorij, ſatisfaciat celebrando alibi cum calculo liberanti animam à Purgatorio, niſi caſu, quo petens Miſſam, poſtulaſſet, vt in determinato Altari priuilegiato celebraretur, vel quia ſuum eſſet Altare; vel quia illud voluit honorari ac coli. 202. 70

Ex Tractatv. IX.

De Matrimonio.

Diſp. I. *De Sponſalium Eſſentia, & Obligatione.* pag. 204.

Hæc vox, *Sponſalia*, ab ſpondendo dicitur. ibid. 1. Sumiturque tribus modis. ibid. 2

Clarius ſic definiuntur ſponſalia, *ſunt mutua promiſſiones viri, & fœminæ de contrahendo matrimonium.* 205. 3

Certiſſimum eſt quod ad eſſentiam ſponſalium requitatur mutua ſponſi, & ſponſæ promiſſio. ibid. 4

Probabilius longe eſt quod promiſſio mere interna facta homini, matrimonij futuri, non obliget ad illud contrahendum. ibid. 5. Imò, nec promiſſio externa facta abſenti obligat, ante eius acceptationem. ibid. 6

Probabilius eſt, quod ad valorem ſponſalium, non ſufficiat acceptatio promiſſionis alterius, ſine noua repromiſſione. ibid. 7. Imò, & probabile æquè eſt, quod nec ipſe qui promiſit matrimonium, maneat obligatus ad contrahendum, caſu, quo alius non repromittat, etiamſi promiſſionem acceptet. ibid. 8

Non poteſt determinare tempus, quod expectare repromiſſionem alterius partis debeat, qui matrimonium promiſit ibid. 9

Probabilius eſt, quod vt promiſſio matrimonij, facta infanti, obliget ad contrahendum, etiam requirat acceptationem ab ipſo. ibid. 10. Secus dicendum, ſi promiſſio facta eſſet parentibus, aut tutoribus infantis & illi acceptaſſent. ibid.

Probabilius eſt, quod nec promiſſio matrimonij abſenti facta, etiamſi aliquis nomine abſentis, ſed abſque ſpeciali mandato, illam acceptet, ita obliget, vt nec adhuc ante abſentis acceptationem, reuocari minimè poſſit. ibid. 11

Probabilius eſt, quod etiam promiſſio matrimonij facta fœminæ pauperi, intentione paupertatem eius ſubleuandi, requirat acceptationem ad eius valorem. ibid. 12

Probabile æquè eſt, verè ſponſalia contrahere illum, qui vere promittit alteri matrimonium, poſitiue verò, nolendo ſe obligare ad illud. 206. 13. Imò, & illum, qui omnino fictè matrimonium promiſit, verè contrahere ſponſalia, æquè probabile eſt. ibid 14

Probabilius eſt, quod ille, qui ſpe fictæ promiſſionis, virginem decepit, & violauit, teneatur eam ducere. ibid. 15. Adhuc caſu, quo fictus promiſſor, ſit notabiliter diſpar nobilitate, diuitiis, &c. niſi dediſſet aliquod ſignum externum, quo indicaret virgini, ſe cum dolo matrimonium promittere. ibid. 16

Certum eſt, quod, promiſſio matrimonij facta alteri, cum ſemiplena aduertentia, non inducat obligationem adimplendi illam. ibid. 17

Probabilius longe eſt: quod non omnis promiſſio matrimonij facta alteri, calore iracundiæ ſit inualida; ſed ſolum illa, quæ cum tanta iracundia facta fuit, vt de facto priuaret promittentem, aduertentia, requiſita ad mortale. 207. 18

Probabilius eſt, poſſe ſurdum, ſimul & mutum, à natura, valide ſponſalia contrahere, dummodo ita perſpicacem habeat intellectum, vt ſignis edoceri poſſit vis ſponſalium. ibid. 19. Secus probabilius eſt dicendum de illo, qui ſimul eſt mutus, ſurdus, ac cæcus; niſi aliàs, antequam in hæc mala incideret, noſſet vim ſponſalium. ibid. 20

Certum eſt, quod perpetuò inſani, aut mente capti, nequeant valide ſponſalia contrahere. ibid. 21. Secus verò eſt dicendum, de inſanis, qui dilucida habent interualla, nam hi poſſunt valide contrahere, tempore, quo illis gaudent. ibid. 22. Imò, & licitè, ſeruatis nonnullis conditionibus. ibid.

Certum eſt etiam, quod nec amens, & ebrius, valide contrahere poſſint ſponſalia, tempore amentiæ & ebrietatis, quantumuis tempore ſanæ mentis expreſſam intentionem contrahendi habuerint. ibid. 23

Probabilius eſt, nullo modo requiri maiorem vſum rationis ad contrahenda ſponſalia, quàm ad peccandum mortaliter. ibid. 24

Certum eſt quod ad contrahenda ſponſalia requiratur ſeptennium completum. 208. 25. Imò, & eſſe neceſſarium, quod ſit omnino metaphyſicè, & mathematicè completum, eſt probabilius ibid. 26. Licet etiam ſit probabilius, ſufficere ad valorem ſponſalium, quod vltima dies ſeptennij ſit incœpta. ibid. 27

Probabilius eſt, valida eſſe ſponſalia ante ſeptennium contracta, ſi malitia ſuppleat ætatem. ibid. 28

Probabilius eſt, nec peccare venialiter, qui, etiam abſque legitima cauſa & abſque licentia Epiſcopi, ſponſalia ante ſeptennium contrahunt. 209. 29. E contra verò, non ſolum peccare venialiter, ſed & mortaliter, qui contraheret matrimonium ante legitimam ætatem, niſi aliàs, ex vrgentiſſima cauſa, & licentia Epiſcopi, eſt probabilius. ibid. 30

Probabilius eſt, valide poſſe contrahi ſponſalia, longe etiam

Digitized by Google

etiam ante ſeptennium, caſu, quo pueris ſiue via ordinaria, ſiue miraculoſa, vſus rationis acceleretur. ibid.31

Certiſſimum eſt, valida eſſe ſponſalia clandeſtina. ibid.32. Probabiliuſque eſſe, nec dum veniale eſſe clam illa contrahere. ibid.33

Certiſſimum eſt, non dari formam aliquam pro contrahendis ſponſalibus. Vnde contrahi poſſunt, non ſolum verbis; ſed etiam ſcriptura & nutibus ſufficientibus ad exprimendum conſenſum contrahentium. 210.34

Probabilius eſt, quod iſtis verbis: *Nullam aliam duco niſi te*; fiat matrimonium. His verò: *Nullam aliam ducam niſi te*, nec ſponſalia. ibid.35

Probabilius eſt, quod his verbis: *Accipio te in meam in craſtinum*; non contrahatur matrimonium (ſed ſolum ſponſalia) ibid.36. Benè tamen, iſtis: *Ex nunc habebo te in meam*: *Ex nunc eris mea vxor*, &c. ibid.37.

Probabilius eſt, quod per hæc verba: *Eris mea vxor, habebo te in meam*: ſolum contrahantur ſponſalia. ibid. 38. Per hæc verò: *Volo tecum contrahere: te ducere*, &c. poſſe, pro voluntate contrahentium; aut matrimonium, aut ſponſalia, aut nihil fieri. ibid.39

Probabilius eſt, quod matrimonium inter puberes clam contractum, non ſolum ſit inualidum in ratione matrimonij; ſed etiam in ratione ſponſalium. 211.40. Etiam caſu, quo puberes haberent animum obligandi ſe, eo modo, quo poſſent. ibid.41. Secus dicendum probabilius, de matrimonio contracto, inter impuberes; vel inter puberem, & impuberem, quando malitia non ſupplet ætatem: quia hoc matrimonium iuris interpretatione habet vim ſponſalium. ibid.42

Subarratio annuli, & poteſt eſſe ſufficiens ſignum ad ſponſalia, & ad matrimonium. ibid.43. Vbi, qua ratione id contingat.

Probabilius longe eſt, ſemper teneri quem, ſub culpa mort. adimplere ſponſalia: niſi aliàs iuſta excuſet cauſa. 212.44

Probabilius eſt, quod, qui nullo termino præfixo, ſponſalia contraxit, non teneatur ſtatim illa adimplere: ſed poſſe expectare, quoad vſque alter adimplere petat. ibid 45

Probabilius eſt, poſſe compelli per cenſuras, & alia; qui adimplere ſponſalia contracta, abſque cauſa legitima, recuſat. ibid.46

Probabilius eſt, non teneri ſtare promiſſioni matrimonij, qui dubius eſt, an illud promiſerit. ibid.47

Probabilius eſt, non eſſe valida ſponſalia, metu graui contracta, etiamſi iurata ſint. ibid.48

Probabilius longe eſt, quod quando parentes contrahunt ſponſalia pro filiis præſentibus, & tacentibus, ſola taciturnitas eorum ad valorem ſponſalium ſufficiat. 213.49

Secus dicendum caſu, quo alij extranei contrahant pro aliis præſentibus, & tacentibus. ibid.50

Probabilius eſt, quod quando parentes pro filiis abſentibus contrahunt ſponſalia, non ſufficiat ad eorum valorem, quod, poſtquam id agnouerint, taceant. ibid.51.

Probabilius eſt, validè, & licitè poſſe in ſponſalibus, apponi pœnam ſoluendam ab eo, qui abſque iuſta cauſa reſilit. ibid.52

Probabilius longe eſt, valere pactum ſponſalibus adiectum; vt vir teneatur habitare in aliquo loco pro determinato tempore. Imò & pro perpetuo. 214.53.& 54.

Probabilius eſt, etiam valere pactum, vt vir teneatur habitare in domicilio vxoris ibid. 55. Quod ſi non obſtante pacto abſque noua, & ſuperueniente cauſa, vir domicilium, aut oppidum mutet, probabilius eſt, quod vxor non teneatur illum ſequi. ib. 56

Diſp. II. *De Cauſis, quibus ſponſalia diſſoluuntur.* *pag.* 214.

Probabilius eſt, ſponſalia diſſolui per ſolum ingreſſum Religionis, etiam profeſſione non ſecuta. ibid. 1. In quo caſu probabilius eſt, non diſſolui ſponſalia ante profeſſionem ex parte vtriuſque, ſed tantum ex parte illius, qui in ſæculo remanet. 215.

Probabilius eſt, quod ille, qui ſponſalia cum iuramento contraxit non teneatur matrimonium contrahere, prius quam Religionem ingrediatur: niſi aliàs aliquod damnum deueniret ſponſo. ibid.3

Probabilius eſt, quod ille, qui poſt ſponſalia iurata, caſtitatis, aut Religionis emiſit votum, non poſſit abſque mortali, matrimonium contrahere animo ingrediendi Religionem, ante conſummationem, niſi aliquo vrgenti caſu. ibid.4

Probabilius eſt, quod ille, qui prius votum Religionis, aut caſtitatis emiſit, & poſtea fide data de matrimonio contrahendo, virginem deflorauit, teneatur potius ad matrimonium, quàm ad votum, ſi illa votum à viro emiſſum ignorauit. ibid. 5

Probabilius eſt, ſponſalia verè diſſolui, voto ſimplici caſtitatis ſuueruenienti. 216.6. Nec peccare, adhuc venialiter, qui poſt ſponſalia, tale votum emiſit ibid.7

Probabilius eſt, quod ſponſalia etiam diſſoluantur per votum ſubſequens ſuſcipiendi Ordines ſacros. ibid. 8. Nec neccare adhuc venialiter, qui tale votum emiſit. ibid.9. Imò nec illum, qui poſt ſponſalia, Ordines ſacros ſuſcepit. ibid.10

Certum eſt, ſponſalia dirimi voto Religionis ſubſequenti. ibid.11

Probabilius longe eſt: quod qui ſponſalibus, contractis caſtitatem vouit, & poſtea voti diſpenſationem obtinuit, minimè teneatur ſtare ſponſalibus. 217. 12. Et idem dicendum, de illo, qui, prius facto voto caſtitatis, contraxit ſponſalia, & poſtea voti diſpenſationem obtinuit. ibid.

Certiſſimum eſt, non diſſolui ſponſalia propoſito obſeruandi continentiam in ſæculo, ſine vllo voto. ibid.13.

Certiſſimum eſt, diſſolui ſponſalia, per matrimonium valide cum alia contractum. ibid.14. Vbi quid, ſi eſſet inualidè contractum?

Probabilius eſt, quod ille, qui contraxit ſponſalia cum vna, & cum alia, validè matrimonium, non maneat omnino liber à primis ſponſalibus, ſed teneatur, ſoluto matrimonio, ad priorem ſponſam ducendam. ibid.15

Certum eſt, non diſſolui ſponſalia priora, per poſteriora; etiamſi hæc ſint iurata (niſi aliàs ſit iuſta cauſa diſcedendi à primis) ibid. 16. Vnde ſi priora ſponſalia, ex cauſa aliqua ceſſent, non eſſe neceſſario ſeruanda ſecunda, probabilius eſt. ibid.17

Probabilius eſt diſſolui priora ſponſalia, per poſteriora, copula ſubſecuta cum poſteriori ſponſa ſub ſpem futuri matrimonij. 218.18

Certiſſimum eſt, ſponſalia puberum, non ſolum validè, ſed & licitè, ſolo mutuo eorum conſenſu diſſolui. ibid.19. Etiam caſu, quo dicta ſponſalia, firmata ſint iuramento in fauorem partis. ibid. 20. aut præſtito principaliter in honorem Dei. Quamuis hoc non ſit ita certum. ibid.21

Probabilius longe eſt, quod ſi quis iuret, ſe aliquam fœminam pauperem indeterminate ducturum; minimè teneatur (ſaltem regulariter loquendo) vxorem ducere. ibid. 22. Vnde ſi poſtea velit aliquam ducere vxorem, adhuc non tenebitur ducere, ex vi iuramenti,

Digitized by Google

iuramenti, fœminam pauperem. 219. 23

Certiſſimum eſt, quod ſponſalia impuberum, minimè poſſint diſſolui, adhuc mutuo eorum conſenſu, ante pubertatem habito: benè tamen poſt illam. ibid. 24

Probabilius longe eſt, quod ſi duo impuberes ſponſalia contrahant; poſſit quilibet eorum, qui pubes factus eſt, ſtatim à ſponſalibus reſilire, non expectata pubertate alterius. ibid. 25. Debet autem ſi velit reſilire, id ſtatim fieri, alioquin poſtea non poterit. ibid. 26

Probabile æque eſt: quod ſponſalia impuberum, etiam iuramento firmata, poſſint diſſolui pubertate adepta, altero eorum reclamante. ibid. 27

Certum eſt, quod, ſi pubes cum puella impubere ſponſalia contrahat, nequeat ille, etiam de conſenſu puellæ, ab ſponſalibus reſilire; ſed debeat neceſſario expectare, donec puella pubeſcat. 220. 28

Probabilius eſt, non ſemper diſſolui ſponſalia, adhuc ex parte innocentis, elapſo termino præfixo, ſed ſolum, quando hic præfixus eſt, ad finiendam obligationem; non ad ſollicitandum ſolum obligationis affectum. ibid. 29

Certum eſt, quod diſſoluantur ſponſalia, etiam iurata (ex parte tantum derelicti) ob abſentiam in longinquum alterius ſponſi, inſcio ſponſo altero. ibid. 30

Certum eſt etiam, diſſolui ſponſalia, etiam iurata, ex parte innocentis, ob fornicationem ſponte ab altero ſponſo commiſſam. ibid. 31. Et longe probabilius, etiam diſſolui ex parte viri quando ſponſa, omnino per vim cognita fuit ibid. 32. Secus ex parte fœminæ, quando vir, per vim fornicationem patitur. 221. 33

Probabilius, eſt, quod caſu, quo vterque ſponſus, poſt ſponſalia fornicetur, poſſit ſponſus reſilire, ſed non ſponſa. ibid. 34

Certum eſt, quod poſſit ſponſus reſilire ab ſponſalibus, caſu, quo ſponſa permittat ſe ab alio impudicè tangi. ibid. 35. Imò etiam id poſſe ſponſam, caſu, quo ſponſus ſimiles actus efficeret, eſt probabilius. ibid. 36

Certum eſt, ſponſalia, per fornicationem ſpiritualem diſſolui. ibid. 37. Et per ſuperueniens impedimentum affinitatis, vel cognationis legalis. ibid. 38. Vbi, an ille, ob cuius culpam contractum fuit impedimentum, teneatur eius diſpenſationem procurare? ibid. 39

Probabilius eſt, diſſolui ſponſalia ex parte viri, ob ſuperuenientem notabilem deformitatem ſponſæ: imò etiam, ex parte ſponſæ ob ſuperuenientem notabiliſſimam deformitatem viri. 222. 40

Certum eſt, diſſolui ſponſalia, etiam iurata, propter morbum contagioſum, &c. alteri ſponſo ſuperuenientem, ibid. 41. Imò, & diſſolui propter amiſſionem vnius oculi, alteri ſponſo ſuperuenientem, ex parte illius, qui illæſus eſt, probabilius eſt. ibid. 42

Certum eſt; diſſolui ſponſalia, propter notabilem morum aſperitatem, ſeu ſæuitiam alterius cognitam; vel propter capitales inimicitias inter ſponſos ortas. ibid. 43

Probabilius multo eſt, diſſolui ſponſalia, etiam iurata, ob paupertatem ſuperuenientem ſponſæ, ſi ob illam, nequeat dotem promiſſam adimplere. 223. 45. Etiam caſu, quo nulla fuerit dotis promiſſio facta viro. ibid. 46

Probabilius eſt, diſſolui etiam ſponſalia, per ſuperuenientem vtriuſque ſponſi inopiam 312. 46. Imò etiam diſſolui, ob ſuperuenientem alteri ſponſo ingentiſſimam diuitiarum copiam, eſt æque, probabile. ibid. 47

Probabilius eſt, quod ſi quis iuret ſe aliquam ducturum, nulla dotis promiſſione præmiſſa; minimè teneatur eam ducere, ſi ipſa nullam dotem ei aſſignare velit. ibid. 48

Probabilius longe eſt, quod cauſæ ſufficientes ad diſſoluenda ſponſalia, dum poſt illa accidunt ſint ſufficientes ad idipſum, ſi præcedant, modo probabiliter ſint ignoratæ. ibid. 49

Probabilius eſt, quod non teneatur vir ſtare ſponſalibus contractis cum illa, quæ putabatur virgo, & poſtea cognoſcitur, eſſe ab alio cognita, aut eſſe vidua, aut eſſe pauper, quæ putabatur diues. 214. 50

Probabilius eſt, poſſe etiam reſilire ab ſponſalibus, ſponſum, qui nouerat ſponſam viduam, ſe corruptam eſſe, ob fornicationem præcedentem ſibi incognitam: niſi caſu, quo ſponſus ante contractum ſponſalium, nouiſſet fœminam eſſe impudicam, &c. ibidem 51. An verò id etiam poſſit ſponſa ob fornicationem ſponſi præcedentem ignoratam. ibid. 52

Certum eſt, quod ſi quis, eo animo contraxit ſponſalia, vt re vera contraheret, etiamſi ſciret prædictos defectus, tunc nequeat ſponſalia diſſoluere. ibid. 53 Sicut ſimiliter non poſſent diſſolui ſponſalia, ſi poſt cognitionem defectus ſufficientis ad diſſolutionem ſponſalium, ſponſi ſe mutuò cognoſcant. ibid. 54

Probabilius eſt, quod laborans occulto aliquo defectu, alteri non pernitioſo, nullomodo teneatur illum manifeſtare alteri parti, volenti ſecum contrahere. ibid. 55. Imò, quod nec teneatur manifeſtare talem defectum occultum, etiam caſu, quo alteri ſit grauiter pernitioſus, eſt æquè probabile. 225. 56. Vnde corrupta licitè poterat aliquo artificio defectum corruptionis alteri promittenti ſibi nuptias occultare, &c. ibid. Imò, & poſtea ad matrimonium contrahendum compellere. ibid. 57

Quid autem dicendum de illo, qui dubitat, an tempore ſponſalium, ita eo animo eſſet affectus, vt haberet voluntatem contrahendi, etiamſi præſciſſet dictos defectus. ibid. 58

Probabilius longe eſt, quod ſolum quando cauſa diſſolutionis ſponſalium eſt dubia ſit neceſſaria authoritas iudicis ad ea diſſoluenda; non verò quando eſt manifeſta. ibid 59

Probabilius multo eſt, quod, quando ex ſufficienti cauſa diſſoluuntur ſponſalia iurata, nullo modo ſit opus, relaxationem iuramenti petere. 226. 60

Certum eſt, quod, ſi ſponſus cauſam diſſolutionis ſponſalium probare non poſſit, niſi detegendo vitium ſuæ ſponſæ, poſſit illud in iudicio detegere. ibid. 61

Certum eſt, quod Iudex, cuius authoritate debeant ſponſalia diſſolui, neceſſariò debeat eſſe Eccleſiaſticus, Ordinarius, vel delegatus; vt Epiſcopus, aut eius Delegatus. ibid. 62

Diſp. III. *De eſſentia matrimonij in communi.* *pag.* 226.

Matrimonium, quatuor nominibus vocari ſolet: nempe, Matrimonium, Nuptiæ, Connubium, & Coniugium. ibid. 1

Melius ſic definitur matrimonium: *Eſt coniunctio maris, & fœminæ inter legitimas perſonas vitam indiſſolubilem retinens.* ibid. 2

Probabilius eſt, quod matrimonium, vt eſt contractus naturalis, ſolum ſit inſtitutum iure naturæ: celebratum verò in Paradiſo, illis verbis: *Hoc nunc os ex oſſibus meis.* ibid. 3

Probabilius eſt, extitiſſe olim præceptum de contrahendo matrimonio, vel diuinum poſitiuum, vel ſolum naturale: vel diuinum, & naturale ſimul. ibid. 4. Imò, & probabilius eſt, nunc extare, ſed non

Digitized by Google

non obligare, ob defectum cuiuſdam circunſtantiæ. 227.5.

Certum eſt, teneri nunc aliquos homines, peculiari lege, matrimonium inire. ibid. 6. & 7. vbi deciditur; an deficientibus hominibus, exceptis Religioſis, iſti tunc tenerentur matrimonium contrahere.

Certiſſimum eſt, quod matrimonium, nec in lege naturæ, nec in lege veteri, non fuerit (ſaltem proprie) ſacramentum. ibid. 8

Diſp. IV. *De Quidditate, & Inſtitutione Matrimonij, vt eſt ſacramentum.* *pag.* 228

Matrimonium vt eſt ſacramentum aptius ſic definitur: Eſt contractus viri, & fœminæ legitimus, quo mutua corporum poteſtas traditur, gratiæ ſpiritualis collatiuus. ibid. 1

De fide eſt, matrimonium fidelium in lege noua, eſſe verum, & proprium ſacramentum. ibid. 2

Probabilius eſt, Matrimonium inſtitutum fuiſſe à Chriſto ſacramentum, illis verbis: *Quod Deus coniunxit homo non ſeparet.* Matth. 19. ibid. 3

Certum eſt, matrimonium infidelium, non eſſe ſacramentum. ibid. 4. Nec matrimonium contractum inter fidelem, & infidelem, ex parte aliqua, eſt ſacramentum. ibid. 5. Imò, probabilius eſt, quod nunquam poſſit fieri ſacramentum, matrimonium infidelium etiam caſu, quo vterque baptizetur. 229. 6

Probabilius eſt, quod non poſſit, inter fideles, validè celebrari matrimonium quod non ſit ſacramentum. ibid. 7

Probabilius eſt, quod in ſacramento matrimonij, non conferatur tanta gratia ſanctificans ſicut in aliis. ibid. 8

Probabilius eſt, quod materia remotiſſima matrimonij ſint corpora contrahentium: remota, eadem & corpora nulla lege impedita: proxima traditio mutua ipſorum corporum. Forma verò acceptatio mutua illius traditionis ſignificata per verba, aut alia ſigna exteriora. ibid. 9

Probabilius longe eſt, quod Miniſtri conficientes Sacramentum matrimonij, nec ſit ipſe Deus; nec Sacerdos; ſed ipſimet contrahentes. 230. 10

Probabilius eſt, contrahentes in mortali, non duo, ſed vnum tantum mortale committere. ibid. 11. Nullum verò, Sacerdotem in mortali matrimonio aſſiſtentem. 231. 12

Certiſſimum eſt, poſſe validè matrimonium celebrari, inter abſentes per Procuratorem. ibid. 13. Et poſſe celebrari, non ſolum per Procuratorem, ſed etiam per Epiſtolas, longe probabilius. Sicuti eſt, tale matrimonium inter abſentes celebratum, valere, etiam in ratione ſacramenti. ibid. 14. 15. & 16

Certum eſt, requiri quatuor conditiones, ad hoc, vt Procurator, nomine abſentis, validè matrimonium ineat. 232. 16

Certum eſt, quod vt matrimonium per Procuratorem contractum, ſit validum, non ſit neceſſarium, dari ei commiſſionem coram Parocho, & teſtibus. ibid. 17. Benè tamen; quod non excedat fines commiſſionis. ibid. 18

Probabilius longe eſt, quod in matrimonio inter abſentes contracto, Miniſter non ſit Procurator; ſed ipſi contrahentes. ibid. 19. Vnde probabilius longe eſt, quod Procurator non peccet mort. in mortali matrimonium, nomine alterius, contrahendo. ibid. 20. Secus tamen, qui mandatum, ſeu commiſſionem dedit, ſi eo tempore, quo credit matrimonium eſſe à Procuratore celebrandum, ſit in mortali. 233. 21

Non eſt neceſſarium, quod Procuratores vtriuſque coniugis ſint diuerſi ſexus. ibid. 22

Poſſuntque contrahentes per Procuratores, poſtea per ſe ipſos contrahere. ibid. 23

Diſput. V. *De Indiſſolubilitate Matrimonij.* *pag.* 233

De fide eſt, matrimonium eſſe omnino indiſſolubile. ibid. 1. Et probabilius, quod ſit indiſſolubile, non ſolum iure diuino, & Eccleſiaſtico; ſed etiam naturali. ibid. 2

Probabilius eſt, quod in lege veteri, licitè, & validè poterat diſſolui matrimonium, per libellum repudij. ibid. 3. Hocque licitum erat facere Iudæis, ob quamcumque rem turpem. 234. 4

Certiſſimum eſt, quod in lege Euangelica, nullam ob cauſam poſſit diſſolui matrimonium conſummatum. ibid. 5. Et longè probabilius, quod nec Pontifex poſſit diſſoluere matrimonium conſummatum infidelium, poſtquam vterque ad fidem conuerſus eſt. ibid 6

Probabilius eſt, in praxi, poſſe authoritate Pontificis, diſſolui fidelium matrimonium ratum, & non conſummatum; ſpeculatiuè verò, oppoſitum. ibid. 7

Certiſſimum eſt, quod matrimonium ratum non conſummatum, per profeſſionem alterius coniugis diſſoluatur. 235. Et probabilius, quod etiam diſſoluatur, quando vterque coniux, communi conſenſu, Religionem profitetur. ibid 10

Probabilius eſt, quod profeſſio diſſoluat matrimonium ratum, non conſummatum, iure diuino poſitiuo, aut ex Chriſti priuilegio. ibid. 11

Certiſſimum eſt, quod matrimonium conſummatum, nec profeſſione Religionis; nec authoritate Pontificis diſſolui poteſt. 236. 12

Probabilius longe eſt, quod matrimonium ratum non conſummatum, non diſſoluatur per tria vota ſimplicia emiſſa in Societate Ieſu ibid. 13. Certiſſimum verò, quod diſſoluatur per profeſſionem Ordinis Sancti Ioannis: non verò per profeſſionem Militum Calatrauæ, Alcantaræ, & ſancti Iacobi. ibid. 14. & 15

Certum eſt, quod matrimonium ratum diſſoluatur, per vota Mantellatarum, quæ colligialiter viuunt. ibid. 16. Imò, & probabilius eſt, quod etiam per vota Mantellatarum S. Auguſtini, Dominici, & Franciſci, non viuentium collegialiter. ibid. 17

Certum eſt etiam, quod matrimonium ratum, nec per Ordinem ſacrum, nec per Epiſcopatum diſſoluatur. ibid. 18

Certum eſt, quod tempus, quod conceditur coniugibus ad ingrediendam Religionem, ante conſummationem matrimonij, eſt ſpatium duorum menſium. 237. 19

Probabilius longe eſt, quod iſtud bimeſtre, quod aſſignatur à Iure, non ſit, vt intra illud ſponſus profiteatur; ſed, vt deliberet de ingreſſu Religionis. ibid. 20

Probabilius eſt, quod ſi ſponſa duodennis tranſeat ad Religionem, teneatur ſponſus expectare vſque ad decimum ſextum annum ſponſæ, donec profiteatur. ibid. 21. Imò ſi ſponſa ingrediatur in Religionem S. Franciſci de Paula, in qua profeſſio non ſit ante annum 18. tenebitur ſponſus expectare per ſexennium. ibid.

Certum eſt, quod hoc bimeſtre computari debeat à die matrimonij contracti; non à die benedictionis ſolemnis. ibid. 22. Quot autem dies hoc bimeſtre continere debeat? ibid. 23. Et an poſſit per iudicem coarctari, & prorogari. 238. 24

Probabilius eſt, quod, etiamſi coniux non intendat

Digitized by Google

Religionem ingredi, non teneatur intra bimeſtre reddere debitum. ibid. 25

Certum eſt, quod ſi tranſacto bimeſtri, matrimonium conſummatum non ſit, poſſit quilibet coniux ad Religionem tranſire, quamuis plures anni elapſi ſint à matrimonio inito. ibid. 26

Probabilius eſt, quod ad conſummandum matrimonium, ita vt iam non ſit locus ad ingrediendam Religionem, non ſufficiat penetratio vaſis, abſque ſeminis receptione. ibid. 28

Probabilius eſt, quod, vt matrimonium dicatur conſummatum, non requiratur quod fœmina ſeminet; ſed ſat ſit, quod ſolus vir. ibid. 29

Probabilius eſt, quod vt matrimonium dicatur conſummatum non ſufficiat, quod ſemen virile, ope dæmonis, aut aliqua alia arte in vas fœmineum recipiatur, ſed requiritur, vt hoc fiat per coniunctionem, & copulam carnalem. 239. 30

Certum eſt, quod, nec copula ante matrimonium habita, ſit ſufficiens, vt matrimonium dicatur conſummatum ibid. 31. Benè tamen copula intra bimeſtre per vim extorta. ibid. 32. Et ideo probabilius eſt, prædictæ ſponſæ non licere ad Religionem tranſire. ibid. 33

Probabilius longe eſt, quod peccet mortaliter ſponſus, qui intra bimeſtre vi, vel timore, extorquet copulam à ſponſa. 240. 34

Probabilius longe eſt. quod ſponſa quæ vi, intra bimeſtre opprimitur à ſponſo, nullo modo poſſit incontinenti ſemen in ſe receptum expellere. ibid. 35. An autem, ſi ſponſi iurent, ſe matrimonium non conſummaſſe, ſit illis in foro externo adhibenda fides? ibid. 36

Diſp. VI. *De Cauſa Efficienti matrimonij, quæ eſt conſenſus.* *pag.* 240

Certiſſimum eſt, quod mutuus conſenſus contrahentium, ſit omnino neceſſarius ad matrimonium. ibid. 1. Et adeò vt non ſolum humana aliqua poteſtate, ſed neque de potentia Dei abſoluta, poſſit fieri matrimonium, ſine conſenſu partium ibidem 2. & 3.

Certiſſimum etiam eſt, quod non requiratur conſenſus Parentum, vt matrimonia contracta à filiis familias ſint valida. 241. 4

Probabilius tamen eſt, quod mortaliter peccent filij, qui abſque conſenſu Parentum nubunt: niſi aliàs detur iuſta cauſa occultandi illis matrimonia. ibid. 5

Probabilius eſt, quod non teneantur filij contrahere matrimonium, quod nomine ipſorum, parentes promiſerunt. ibid. 6

Probabilius eſt, non peccare mort. filios, qui inuitis Parentibus (conſultis tamen) matrimonium ineunt. ibid. 7

Probabilius eſt, non poſſe Parentes hodie exhæredare filios, aut eis dotem denegare, quando, ipſis inuitis, matrimonium contrahunt. ibid. 8. Quod ſi Parentes, id de facto faciant, optimè poſſunt à confeſſariis abſolui. 242. 9

Certiſſimum eſt, quod conſenſus ad matrimonium requiſitus, non debeat neceſſariò explicitè, imò neque implicitè, ferri in carnalem copulam, ex parte contrahentium. ibid. 10. & 11. Imò nec in aliquod ex tribus bonis matrimonij. ibidem 12. Benè tamen, in perpetuitatem traditionis corporum. ibid. 13.

Probabilius eſt, nullomodo validè matrimonium contrahere, qui animo impediendi generationem prolis, aut non ſeruandi fidem, contrahit. ibid. 14

Probabilius longe eſt, nullum eſſe peccatum contrahere matrim. ex fine vitandi fornicationem 243. 15. Nec ſolius voluptatis gratia. ibid. 16. Nec ob pulchritudinem, aut diuitias. ibid. 17

Probabilius eſt, quod, qui ficto conſenſu matrimonium contraxit, teneatur cum eadem ſponſa, verò conſenſu contrahere. ibid. 18

Certiſſimum eſt, ad valorem matrimonij, non ſufficere conſenſum internum, niſi exterius exprimatur. ibid. 19

Probabilius longe eſt, quod ſigna externa expreſſiua conſenſus, non ſolum ſint conditio ſine qua non reſpectu matrimonij, ſed de eius eſſentia. ibid. 20

Probabilius eſt, quod prædicta ſigna externa, non debeant neceſſario eſſe verba. 244. 21. Vnde, nec venialiter peccaret, qui loqui valens non adhiberet verba, ſed alia ſigna externa loco verborum. ibid. 22. Quæ autem verba, & quæ ſigna ſint ſufficientia ad valorem matrimonij. ibidem 23. 24. & 25.

Probabilius longe eſt, non eſſe neceſſarium ad valorem matrimonij, vt conſenſus contrahentium ſint ſimul, abſque interuallo vllo temporis. 245. 27

Diſp. VII. *De Conſenſu Clandeſtino.* *pag.* 245

Matrimonium clandeſtinum eſt quod clam fit: & eſt prohibitum multis legibus. ibid. 1. & 2

Probabilius eſt, quod matrimonium clandeſtinum, nunquam fuerit irritum (licèt ſi prohibitum) ante Concilium Tridentinum. ibid. 3. Poſt illud verò, omnino eſt irritum matrimonium, ſi non celebretur coram Parocho, & teſtibus. ibid. 4

Probabilius eſt, non contra ius naturale; ſed ſolum contra Eccleſiaſticum, peccare mortaliter, qui clandeſtine contrahit. ibid. 5

Certum eſt apud omnes, quod clandeſtinum matrimonium ſit validum in tribus caſibus; videlicet. Quando celebratur vbi Tridentinum non eſt promulgatum, aut receptum. Quando adeſt Pontificis diſpenſatio: & quando celebratur à non baptizatis. ibid. 6

Probabilius longe eſt, non poſſe valide celebrari matrimonium, abſque Parocho, & teſtibus etiam caſu, quo matrimonium abſque damno omitti non poſſit, & Parochus haberi nequeat. 246. 7. niſi aliàs ad hoc detur diſpenſatio Pontificis, vt quidam dari putant. ibid. 8

Certiſſimum eſt, inualide contrahere, etiam illos, qui, inuincibiliter ignorantes dictam legem Tridentini, contrahunt. ibid. 9

Certum eſt, non poſſe valide contrahere, abſque Parocho, & teſtibus in loco vbi Tridentinum viget, Incolas illius loci, in quo non viget. ibid. 10. Benè tamen è contra, valide poſſunt contrahere, ſine Parocho, & teſtibus Incolæ loci, in quo viget Tridentinum, in aliis locis vbi non viget, etiamſi in fraudem legis id faciant. 246. 11. & 12.

Probabilius eſt, poſſe captiuos Chriſtianos (imò & mercatores) inter infideles commorantes, valide contrahere, abſque Parocho, & teſtibus. ibid. 13.

Certum eſt, quod ad valorem matrimonij non requiratur præſentia Parochi vtriuſque contrahentis, quando quilibet habet diuerſum Parochum. ibid. 14. Et probabilius eſt, ſufficere præſentiam Parochi alterius cuiuſlibet contrahentis. ibidem 15. Etiam caſu, quo celebretur matrimonium,

Digitized by Google

extra vtriuſque Parochiam, vel in aliena diœceſi. 248. 16

Probabilius eſt, nec peccare mortaliter, nec eſſe puniendum Parochum, qui aſſiſtit matrimonio extra ſuam Parochiam. ibid. 17

Certum eſt, quod qui habet duplicem Parochiam, & habitat in vna per hyemem, & in alia per æſtatem, poſſit coram alterutro indifferenter Parocho, matrimonium inire. ibid. 18. & 19

Probabilius eſt, quod quis poſſit contrahere coram Parocho loci, ad quem, recreationis cauſa, migrauit. ibid. 20

Probabilius eſt, quod caſu, quo alter ex contrahentibus ſit vagus, & alter Incola, ſufficiat contrahere coram Parocho cuiuſlibet. 249. 21

Probabilius longe eſt: quod Parochus aſſiſtens matrimonio, non debeat neceſſariò eſſe Sacerdos. ibid. 22. Nec peccare, ſi aſſiſtat. ibid. 23. Imò, & quod poſſit concedere licentiam Sacerdoti aſſiſtendi. ibid. 24

Probabilius longe eſt, quod etiam poſſit aſſiſtere matrimonio Parochus excommunicatus, etiam nominatim denunciatus, ſuſpenſus, aut irregularis. 250. 25. Et etiam dare licentiam alteri Sacerdoti, vt aſſiſtat. ibid. 26. Nec peccare in his caſibus, adhuc venialiter. ibid. 27

Certum eſt, valere matrimonium, cui Parochus, ſpecialiter adhuc, interdictus, ne aſſiſtat, aſſiſtit. ibid. 28

Certum eſt etiam valere matrimonium initum coram Parocho habenti titulum à legitimo ſuperiori collatum, non tamen validum. ibid. 29 Imò & probabilius eſt, quod etiam ſit validum matrimonium contractum coram Parocho putatiuo, carenti titulo. ibid. 30

Probabilius longe eſt, non eſſe ad valorem matrimonij neceſſarium, vt Parochus dicat: *Ego vos coniungo, &c.* aut alia ſimilia verba. 251. 31. Imò ſolum peccare venialiter, illa verba omittens, eſt probabilius. ibid. 32

Probabilius eſt, non ſolum eſſe veniale, ſed etiam mortale, quod Parochus non interroget vtrumque ſponſum de mutuo eorum conſenſu; niſi aliàs contrahentes non interrogati, illum explicent. ibid. 33. Non tamen tenetur, nec ſub veniali, interrogare contrahentes, an habeant aliquod impedimentum. ibid. 34

Certum eſt, quod ad valorem matrimonij, non ſufficiat ſola præſentia phyſica Parochi; ſed neceſſariò requiratur moralis, & humana. ibid. 35

Probabilius eſt, quod non ſufficiat ad valorem matrimonij vt Parochus intelligat contrahentium, conſenſum præciſè per interpretem; ſufficiet tamen caſu, quo, dictis interpretis adiungantur aliqua ſigna externa contrahentium, exprimentia mortaliter conſenſum ipſorum. 252. 36

Probabilius longe eſt, non ſufficere ad valorem matrimonij, quod Parochus accedat animo attendendi, ſi tempore contractus, non habeat actualem aduertentiam. ibid. 37

Probabilius eſt, non eſſe validum matrimonium celebratum coram Parocho, & teſtibus, non ad hoc vocatis, aut rogatis, ſed caſu tranſeuntibus. ibid. 38. Certum verò; eſſe validum, ſi celebretur coram Parocho, & teſtibus, dolo, aut vi, ad hoc vocatis, & detentis, & intelligentibus conſenſum. ibid. 39. Imò probabilius eſt, eſſe validum, etiamſi Parochus aſſiſtens inuitus affectans non intelligere, aures, & oculos claudens, nihil eorum, quæ agebantur vidit. ibid. 40

Certum eſt, peccare mort. illos, qui Parocho vi detento, vel dolo ad aliud vocato, contrahunt; niſi aliàs detur vrgens neceſſitas, doloſè vocandi illum. 253. 41

Certum eſt, quod præter Parochum, ſint alij Ordinarij, qui poſſint matrimonio aſſiſtere, & dare licentiam aſſiſtendi, vt Archiepiſcopus, Epiſcopus, & alij. ibid. 42

Certum eſt, quod ad valorem matrimonij, requirantur duo teſtes, præter Parochum. ibid. 43. & longe probabilius, quod non debeant neceſſariò eſſe omni exceptione maiores; ſed ſufficere quoſcumque. ibid. 44. Item probabilius eſt non eſſe neceſſarium, vt teſtes videant contrahentes, ſed ſufficere, vt vocem illorum audiant, modò ſit illis nota. ibidem.

Certiſſimum eſt, non eſſe neceſſarium ad valorem matrimonij, præmitti denunciationes. ibid.

Probabilius longe eſt, quod eſt mortale, matrimonium ſine denunciationibus celebrare. 254. 46. Imò, & æquè probabile, etiam eſſe, omittere vnam dumtaxat, ex tribus denunciationibus, niſi ſubſit aliqua cauſa vrgentiſſima. ibid. 47

Probabilius longe eſt, quod quando matrimonium fit, inter duos diuerſarum Parochiarum, debent fieri in Parochiis vtriuſque. ibid. 48

Probabile æque eſt; ſufficere, imò & debere fieri denunciationes in Parochia in qua, etiam pro breui tempore, ſponſi habitant. ibid. 49

Probabilius eſt, quod denunciationes, nullam ob cauſam, poſſint fieri extra Eccleſiam; niſi contrarium alicubi ſit introductum. 255. 50. Et debere neceſſariò fieri diebus feſtis, probabilius. ibid. 51. Et probabile æquè, poſſe fieri dictas denunciationes, tribus diebus feſtiuis continuis. ibid. 52. Et longe probabilius non peccare mort. Parochum, ſi non efficiat dictas denunciationes tribus diebus continuis, ſed interpolatis, niſi aliàs inter vnam & alteram denuntiationem maximum intercederet ſpatium. ibid. 53. Et certum, debere fieri à proprio Parocho, vel ab alio de eius licentia. ibid. 54. Et repeti, ſi multo tempore poſt eas, matrimonium contrahatur. 256. 55

Certum eſt, poſſe Epiſcopum diſpenſare, vt denuntiationes poſtponantur, aut omittantur. ibid. 56. Imò, & id poſſe Vicarium Generalem Epiſcopi, ex vi ſui officij, eſt probabile. ibid. 57

Et certiſſimum, id poſſe ex commiſſione Epiſcopi. ibidem 58

Non tamen poſſe diſpenſare Abbates, etiam nullius Diœceſanis ſubditos, longe eſt probabilius. ibidem 59

Probabilius eſt, quod quando Ordinarius vnius ex contrahentibus remittit diſpenſationes in ſua diœceſi, conſequenter diſpenſat, ne fiant in alia alterius contrahentis Diœceſi. 257. 60

Probabilius longe eſt, non ob ſolam cauſam malitioſi impedimenti; ſed etiam ob alias plures, poſſe Ordinarium in denunciationibus diſpenſare. ibid. 61

Probabilius longe eſt, quod ſint iuſtæ diſpenſandi cauſæ; quod contrahentes ſint Magnates ibid. 62. Quod ſint nimiæ ætatis; aut inæquales in conditionibus. ibid. 63. Quod adſit infamia contrahentium, aut ſcandalum. ibid. 64

Probabilius eſt, quod ad hoc, vt Ordinarius in denunciationibus diſpenſet, non teneatur de veritate cauſæ diſpenſandæ per informationem iudicialem, ſed ſufficere ſi extraiudicialiter informetur. ibid. 65

Probabilius eſt, quod Ordinarius non teneatur ſemper diſpenſare in denunciationibus, etiam exiſtente

iuſta

Digitized by Google

iuſta cauſa diſpenſandi: bene tamen in quibuſdam caſibus. 258.66

Probabilius eſt; in nullo caſu poſſe Parochum in denunciationibus diſpenſare. ibid.67. poſſe tamen in aliquo caſu, omiſſis denunciationibus, nec petita diſpenſatione, matrimonium contrahi, longe probabilius eſt. ibid 68

Probabilius eſt, eſſe mortale conſummare matrimonium ante denunciationes, quando hæ omittuntur, vt poſt contractum matrimonium fiant. ibid. 69. Aliàs, toties peccare contrahentes, quoties habent, ante denunciationes, copulam, probabilius eſt. 2 9.70. Sicut probabilius eſt, non peccare mortaliter, differendo denuntiationes, ſi poſt contractum dictum matrimonium, nolint illud conſummare. ibid.71

Probabilius longe eſt, non eſſe mortale, imò nec veniale, per ſe loquendo, conſummare matrimonium, ante Benedictiones Eccleſiæ. ibid.72. & 73. Secus vero dicendum eſſe, caſu, quo lata ſit excommunicatio contra conſummantes, non præmiſſis Benedictionibus, probabilius eſt. ibid.74

Probabilius eſt, eſſe mortale, omnino omittere Benedictiones nuptiales: ibid. 75

Probabilius eſt, dictas Benedictiones celebrari poſſe in die Sabbati ante Aduentum. 260.76

Certiſſimum eſt; non ipſummet matrimonij contractum, ſed ſolum Benedictiones nuptiales, eſſe prohibitas celebrari ab Aduentu vſque ad Epiphaniam: & à feria 4. Cinerum vſque in octauam Paſchatis incluſiuè. ibid. 77. Et longe probabilius, eſſe mortale, prædicto tempore prohibito, benedictiones nuptiales recipere. ibid 77. In quo non poſſe diſpenſare Epiſcopum, iure ordinario, probabilius eſt. ibid.79

Probabilius eſt, ſolum eſſe veniale, dictis diebus prohibitis, traducere ſolemniter ſponſam in domum ſponſi, conniuia magna facere, &c. ibid.81

Probabilius eſt, nec veniale eſſe, tempore feriarum matrimonium conſummare. 261.82

Certiſſimum eſt, teneri ſub mortali contrahentes ex vi denunciationum manifeſtare impedimentum dirimens. ibid.83. Non verò, illum, qui ſolo ex audito audiuit, caſu, quo non recordetur à quo, vel à quibus audierit: aut ſi recordatur; non ſit perſona fide digna. ibid.84

Certum eſt etiam non teneri quem, manifeſtare impedimentum occultum, ſi ex manifeſtatione, probabiliter timeat aliquod graue malum, aut ſcandalum. ibid.85

Certum eſt rurſus: teneri quem, manifeſtare impedimentum publicum, etiamſi illud in occulto ſciat, ſi probare illud poſſit ibid. 86. Imò, etiamſi illud ſciat ſub ſecreto naturali. ibid 87

Probabilius eſt, quod etiam caſu, quo vnus tantum ſciat impedimentum, & probare illud non poſſit, teneatur adhuc illud denuntiare. ibid. 88. Etiamſi ſit Parochus. 89. Aut etiam Ordinarius. ibid.90

Probabilius eſt, quod matrimonium celebratum coram Parocho, & teſtibus, omiſſis tamen denunciationibus, ſubiiciatur pœnis clandeſtini. ibidem 91. Quæ autem ſint pœnæ, tam contrahentibus, quàm aſſiſtentibus impoſitæ? ibid.92

Diſp. VIII. *De Conſenſu Conditionato.* pag. 262

Quid, & quotuplex ſit conditio. ibid 1

Certum eſt, conditiones de præſenti, vel præterito, ſtatim obligare, aut infirmare obligationem. ibidem 2

Certum eſt, quod ſit ſtatim validum matrimonium, hac conditione contractum: *contraho tecum ſi cras ſol oriatur.* ibid. 3. Non verò ſi contrahatur his verbis: *contraho tecum, ſi Antichriſtus naſcatur,* donec conditio impleatur. 263. 4. Quid autem dicendum de matrimonio contracto hac conditione, *ſi Deus voluerit.* ibid.5

Certum eſt, validum eſſe matrimonium celebratum ſub conditione impoſſibili. ibid.6. Imò & celebratum ſub conditione turpi, non exiſtente contra ſubſtantiam matrimonij. ibid.7. & 8. & à fortiori, celebratum ſub conditione honeſta de præſenti vel præterito. ibid.9. celebratum verò ſub conditione de futuro, ſuſpendit matrimonium. 264.10

Quid autem dicendum de matrimonio ſub his conditionibus: *ſi Pater velit: ſi Papa diſpenſauerit.* & de aliis. ibid. à quæſt. 10. vſque ad finem Diſputat.

Diſput. IX. *De Impedimentis Matrimonij in communi.* pag. 265

De fide eſt, poſſe Eccleſiam, ſeu Pontificem ſtatuere fidelibus impedimenta matrimonij dirimentia. ibidem 1. Non verò infidelibus; niſi aliàs habitent in oppidis ſubiectis temporali ſuæ iuriſdictioni. ibidem 2. & 3

Probabilius eſt, quod deſideretur iuſta cauſa ad hoc; vt validè & licitè poſſit Pontifex impedimenta decernere. ibid. 4

Probabilius eſt; etiam Epiſcopum; & Concilia Nationalia, & Prouincialia poſſe ex iure, inducere impedimenta. ibid 5. Sed de facto, Minimè. 266.6

Probabile eſt, quod Princeps ſæcularis fidelis, neque de facto, neque de poſſibili, poſſit fidelibus ſuis ſubditis ſtatuere impedimenta matrimonij. ibid.7. Secus eſt dicendum de Principe Infideli, nam hic optimè poterit ſuis ſubditis impedimenta ſtatuere. ibid. 8

Certum eſt, ſola conſuetudine introduci poſſe impedimenta dirimentia ibid. 9. Quæ quidem de facto tantum ſunt quatuordecim. ibid. 10

Diſp. X. *De Impedimentis dirimentibus in particulari, & de Errore.* pag. 266

Certiſſimum eſt, errorem perſonæ, non ſolum antecedentem; verumètiam concomitantem, irritare, ac dirimere matrimonium ibid. 1. & 2. & hoc iure naturali. 267.3

Probabilius eſt, quod error, ſiue ſit concomitans, ſiue antecedens, circa qualitatem perſonæ, non irritet matrimonium. ibid.4

Diſput. XI. *De Conditione, ſeu Seruitute.* pag. 268

Certiſſimum eſt, errorem conditionis ſeruilis perſonæ cum qua contrahitur, dirimere matrimonium. ibid. 1

Certum eſt, non valere matrimonium contractum cum ſeruo, cui pro aliquo determinato tempore fuit conceſſa libertas. ibidem 2. Secus probabilius eſt dicendum, de matrimonio contracto cum ſeruo, qui paulo poſt, potietur libertate ibidem 3

Et tanquam certum; de matrimonio contracto cum liberrina. ibid. 4

Probabilius eſt, non eſſe validum matrimonium initum cum ancilla, etiam caſu, quo error, ſeu ignorantia

Digitized by Google

rantia ſeruilis conditionis, fuerit craſſiſſima, & affectata. ibid. 5

Certiſſimum eſt, valere matrimonium liberi cum libera contractum, etiamſi ille credat, hanc eſſe ancillam. ibid. 6. Sicut eſt etiam validum matrimonium ſerui cum ſerua, etiam caſu, quo ille putet, hanc eſſe liberam. 269.7

Probabilius eſt, quod coniux liber qui ignoranter cum mancipio contraxit, poſſit propria authoritate ſeparari, ſecluſo ſcandalo. ibid. 8

Probabilius eſt, quod ſeruitutis ignorantia, non iure naturali, ſed iure ſolo Eccleſiaſtico dirimat matrimonium. ibid. 9

Certiſſimum eſt, eſſe validum matrimonium initum inter ſeruos, aut inter liberum, & ſeruam, cognita ſeruitute. ibid. 10

Probabilius eſt, non ſolum fieri irregularem, verum etiam peccare, liberum, qui, abſque vrgente cauſa, ſcienter ancillam ducit. ibid. 11. Et certum peccare ſeruum, qui cum libera, ignorante ſerui ute illius, contrahit. ibid. 12

Certiſſimum eſt, validè poſſe ſeruos, inuitis dominis, matrimonium inire. 270. 13. Imò & licitè; caſu tamen ſolum, quo prius licentiam ab ipſis dominis petant. 14

Certum eſt, peccare mortaliter Dominos, qui ſeruorum matrimonia, vel maritale eorum conſortia, impediunt. ibid. 15. Imò etiam peccare mortaliter, vendentes ſeruos coniugatos in partes, ita remotas, vt impediatur vſus matrimonij, eſt probabilius. ibid. 16

Probabilius eſt, teneri ſeruum (cæteris paribus) potius vxori ſatisfacere, reddendo debitum, quàm domini obſequio. ibid. 17

Probabilius eſt, quod mancipium contrahens cum domino, aut domina, conſequatur ſtatim libertatem non ſolum iure Caſtellæ, nec ſolo iure communi, ſed etiam iure naturali. ibid. 18

Certum eſt, quod, etiam ſeruus fiat liber, eo ipſo, quod dominus, eum in matrimonium tradat coniugi libero, ignaro ſeruitutis. 271. 19. Imò etiam, ſi Dominus id ſciat, & taceat. ibid. 20. Videatur. quæſt. 21. ibid.

Diſp. XII. *De Voto Solemni.* *pag.* 271

Certiſſimum eſt, quod votum ſolemne caſtitatis in profeſſione emiſſum, dirimat matrimonium ſubſequens. ibid. 1. Et dirimere, non ſolum iure humano, ſed etiam diuino, & naturali, probabilius eſt. ibid. 2

Diſp. XIII. *De Cognatione.* *pag.* 272

Triplex eſt cognatio, nempe Naturalis, Spiritualis & Legalis. ibid. 1

Triplex eſt conſanguinitatis linea, videlicet, linea recta deſcendentium, linea recta aſcendentium & linea tranſuerſalis. ibid. 2. Quomodo autem numerandi ſint gradus in ordine ad matrimonium dirimendum. ibid. 3

Certiſſimum eſt, quod conſanguinitas in primo gradu lineæ rectæ dirimat matrimonium iure naturali. ibid. 4. Etiam in caſu extremæ neceſſitatis. 273.5

Probabilius eſt, quod, in nullo alio gradu lineæ rectæ, præter primum, dirimat conſanguinitas matrimonium, iure naturæ. ibid. 6. & 7

Probabilius eſt, quod, in nullo gradu, etiam primo, lineæ tranſuerſæ dirimat conſanguinitas matrimonium iure naturæ, ſed ſolum Eccleſiaſtico. 274. 8. & 9

Certum eſt, quod conſanguinitas dirimat iure Eccleſiaſtico matrimonium vſque ad quartum gradum, & non vlterius. ibid. 10

Quid ſit cognatio ſpiritualis. ibid. 11

Certum eſt, quod cognatio ſpiritualis dirimat matrimonium, ſolo iure Eccleſiaſtico. ibid. 12

Certum eſt, etiam, hanc cognationem impedientem matrimonium ſolum oriri ex ſacramentis Baptiſmi, & Confirmationis. 275. 13. Et nullam aliam cognationem ex Sacramento Pœnitentiæ oriri, probabilius ibid. 14. Inter quas autem perſonas contrahatur hoc impedimentum cognationis. ib. 15

Probabilius longe eſt, quod infidelis baptizans filium fidelis, non contrahat cognationem ſpiritualem. ibid. 16. Imò. nec fidelis baptizans filium infidelis. ibid. 17. Etiamſi poſtea hic baptizetur. ibid. 18

Quid ſit cognatio legalis. 276. 19

Quid ſit adoptio. ibid. 20. Quotuplex. ibid. 21

Certiſſimum eſt, adoptionem dirimere matrimonium. ibid. 22. Et hoc etiam loquendo de adoptione imperfecta, eſt probabilius. ibid. 23

Certum eſt, tres eſſe ſpecies cognationis legalis: nempe in linea recta; in linea tranſuerſali; & in linea, quaſi legalis affinitatis. ibid. 24. Et etiam eſt certum, ſecundum has tres ſpecies dirimi matrimonium. 277. 25

Probabilius eſt, duos ab eodem adoptante, adoptatos, poſſe inter ſe validè matrimonium inire. ibid. 26.

Probabile æque eſt; quod filius adoptatus nequeat matrimonium inire cum filia naturali adoptantis, etiamſi ſit illegitima. ibid. 27

Probabilius eſt, quod cognatio legalis in recta linea extendatur, & ſolum, vſque ad quartum, in aliis verò lineis vſque ad primum dumtaxat. ib. 28

Diſp. XIV. *De Crimine.* *pag.* 278

Certum eſt, quod ſint duo crimina, quæ matrimonium dirimunt, nempe, homicidium, & adulterium. ibid. 1

Probabilius eſt, quod non dirimat matrimonium, homicidium factum ab altero coniuge, non animo contrahendi matrimonium cum altero, ſed alio fine. ibid. 2

Probabilius eſt, hoc impedimentum, etiam incurri ab vxore occidente maritum. ibid. 3

Probabilius eſt, quod ad incurrendum hoc impedimentum, nec ſola occiſio coniugis, cum animo contrahendi cum alio, ſufficiat, nec per oppoſitum, ſemper requiratur cum homicidio adulterium: ſed ſolum in eo caſu, quo ſolus coniux, vel alter ſolus, alterius coniugis mortem machinatur, ſecus quando vterque ſimul. ibid. 4

Certum eſt, quod ad incurrendum hoc impedimentum, neceſſarium ſit mortem coniugis cum effectu ſubſequi. 279. 5. Nec ad hoc ſufficiat, ratihabitio mortis coniugis ſimul cum adulterio. ibid. 6

Certum eſt, quod occidens propriam vxorem intentione contrahendi cum adultera, poſſit validè (non licitè) ſi non cum illa, cum alia contrahere. ibid. 7

Certum eſt, quod, vt adulterium dirimat matrimonium; neceſſarium ſit, quod cum illo iungatur promiſſio contrahendi cum adultero, poſt mortem coniugis. ibidem 8

Certum eſt, quod ad incurrendum hoc impedimentum non ſufficiat conatus ad copulam adulterinam cum promiſſione futuri matrimonij. ibid. 9

Probabilius

Digitized by Google

Probabilius eſt; quod ad hoc impedimentum incurrendum, requiratur, vt vterque adulterans ſciat non ſolum proprium coniugium, ſed & alterius. ibid. 10

Probabilius eſt, ad inducendum hoc impedimentum ſufficere promiſſionem matrimonij ficte factam adulterio adiunctam. 280. 11. Etiamque eſt probabilius non eſſe neceſſarium, talem promiſſionem eſſe iuramento firmatam ad inducendum impedimentum. ibid. 12. Imò, neque mutuam, aut reciprocam; ſed ſufficere alterius dumtaxat. ibid. 13

Probabilius eſt, quod, vt promiſſio inducat impedimentum, non ſufficiat taciturnitas eius, cui promittitur. ibid. 14

Peccat mortaliter, qui promittit de facto matrimonium, in eundem poſt obitum coniugis. ibid. 15

Certum eſt, quod, vt promiſſio adultero iuncta ſit impedimentum dirimens ſit neceſſum, vt, durante eodem matrimonio, fiant promiſſio, & copula. ibid. 16

Certum eſt, quod adulterium cum matrimonio de præſenti, cum ipſo adultero contracto, viuente primo coniuge, dirimat matrimonium. ibidem 17.

Diſp. X V. *De Diſpari cultu.* *pag.* 281.

Certiſſimum eſt, matrimonium inter diſpares cultu, hoc eſt inter baptizatum, & non baptizatum, eſſe nullum. ibid. 1. Idemque eſt dicendum de matrimonio inito inter baptizatam perſonam, & cathecumenam. ibid. & inter catholicum, & ficte baptizatam. ibid. 2

Certiſſimum eſt, matrimonium fidelis cum infideli, eſſe veritum, non ſolum iure Eccleſiaſtico: ſed etiam naturali, & diuino, ibid. 3. Irritum verò, ſolum eſſe iure Eccleſiaſtico, eſt probabilius. ibid. 4

Certiſſimum eſt, matrimonium fidelis cum hæretico eſſe validum. 282. 5. non tamen licitum, niſi in partibus in quibus Catholici cum hæreticis permixti ſunt, ibid. & 7. Sponſalia verò, inter prædictos inita, inualida eſſe, probabilius. ibid. 6

Probabilius eſt, dari inter infideles verum matrimonium in ratione contractus naturalis, non tamen in ratione ſacramenti. ibid 8

Certum eſt, quod matrimonium infidelium non diſſoluatur per ſolam alterius ad fidem conuerſionem. ibid. 9

Probabilius eſt, quod tempore primitiuæ Eccleſiæ, licèt integrum eſſet coniugi ad fidem conuerſo ad cohabitandum cum infideli, ſecluſo animæ periculo, non tamen obligatus. ibid. 10. Noſtris verò temporibus, nullo modo ei licere, etiam ſi nulla interueniat creatoris iniuria, probabilius eſt. 283. 11. Niſi caſu, quo ſpes eſſet conuerſionis infidelis ex conſortio fidelis, nam tunc liceret fideli cohabitare ibid. 12. Quamuis ex præcepto ad id non teneretur. ibid. 13

Certum eſt, quod in tribus caſibus, liceat fideli conuerſo matrimonium, etiam conſummatum, diſſoluere, & ad alias nuptias tranſire. Primo, caſu, quo infidelis recuſat cohabitare. Secundo caſu, quo velit; cum contumelia tamen creatoris, aut (& ſit tertio) cum pertractione ad peccatum. ibid. 14

Probabile eſt, quod dictum matrimonium infidelium diſſoluatur, in præfatis tribus caſibus, non iure Pontificio, ſed priuilegio Chriſti. 284. 15. Sed, non diſſoluitur eo ipſo, ac infidelis diſcedit, vel non vult cohabitare ſine iniuria, &c. ſed poſtquam fidelis conuerſus ad ſecundas nuptias tranſiit. ibid. 16. Videantur quæſt. 17. & 18. ibid.

Certiſſimum eſt, non poſſe infidelem valide matrimonium contrahere, donec fidelis conuerſus, prius matrimonium inear. 285. 19. Et tunc poſſe infidelem, non ſolum validè, ſed & licitè, aliud matrimonium inire cum alio infideli probabilius eſt. ibid. 20

Certum eſt, quod toties, quoties licèt fideli conuerſo tranſire ad nuptias, toties liceat ei tranſire ad Religionem, vel recipere Ordines, &c. ibid. 21. Admonito tamen prius coniuge infideli. ibid. 22

Certiſſimum eſt, quod per profeſſionem fidelis coniugis in Religionem, diſſoluatur matrimonium, etiam conſummatum. ibid. 23

Certum etiam eſt, quod matrimonium fidelium non diſſoluatur, per hoc, quod alter coniux labatur in hæreſim, &c. ibid. 24

Diſput. X V I. *De Vi, & Metu.* *pag.* 286

Quid ſit metus in communi. ibid. 1. Quidque metus cadens in virum conſtantem, & virum inconſtantem. ibid. 2. Quæ denique conditiones ad metum cadentem in conſtantem virum requirantur. ibidem 3

Certum fere eſt, quod metus viri conſtantis ſufficiens ad annullandum matrimonium, non debeat neceſſario in omnibus, tam viris, quàm fœminis, æqualis eſſe. ibid. 4. An autem metus viri conſtantis, neceſſario petat electionem minoris mali ad vitandum maius? 287. 5

Certum eſt, ſufficere ad metum grauem, vt graue malum timeatur in filiis, marito, & vxore. Imò in conſanguineis vſque ad quartum gradum. ibidem 6. & 7

Certum eſt, quod mala grauia hæc, nempe, metus mortis, metus mutilationis, vel atrocis cruciatus, vel longi carceris, vel exilij diuturni, vel ſeruitutis, ſtupri, amiſſionis ſtatus; vel captiuitatis, vel armorum, incutiunt iuſtum metum. ibid. 8

Probabilius eſt, quod metus grauis infamiæ tam iuris, quam facti, cadat in virum conſtantem. ibid. 9 Imò & metus excommunicationis, ſi eſt iniuſta. 288. 10. Et etiam metus amiſſionis omnium, ſiue ſint exigua, ſiue magna. ibid. 11. Non verò metus amittendi lucrum magnum, hæreditatem, aut beneficium quod quis ſperat ab aliquo, ad quod ius non habet. ibid 12

Probabilius eſt, quod metus reuerentialis cadat in virum conſtantem. ibid. 14. Imò & preces importunæ. 289. 15

Metus grauis, quotuplex? ibid. 16

Certum eſt, quod matrimonium contractum ex metu illato à cauſa naturali, & etiam contractum ex metu à cauſa libera, incuſſo, non tamen gratia extorquendi matrimonium, ſit validum. ibidem 17. & 18

Certum eſt, quod matrimonium contractum ex metu cadente in conſtantem virum, ad eum finem iniuſte incuſſo, nullum ſit in vtroque foro. 290. 19. Etiam iure naturali. ibid. 20

Probabilius longe eſt, quod matrimonium contractum ex metu iuſte illato ad extorquendum illud, ſit validum. ibid. 21. & 22.

Probabilius eſt, valere matrimonium leui metu contractum, etiam quando ita extorquet, vt ſine illo metu illud non fieret. 291. 23

Probabilius eſt, quod matrimonium inualidum ex graui metu contractum, fiat validum per copulam

 affectu

Digitized by Google

affectu maritali habitam. ibid. 24. Non verò fiet validum per copulam metu graui extortam ibid. 25. Nec ex eo, quod tale matrimonium iuramento firmetur. 292. 26. Et tale iuramentum, nec obligare, nec relaxatione indigere, probabilius eſt. ibid. 27. & 28

Probabilius eſt; quod matrimonium, quod quis cogitur, metu graui, contrahere cum quadam fœmina ex certo genere, ſit nullum. ibid. 29

Certum eſt, quod, qui libere contraxit matrimonium cum coacto ex metu irritante matrimonium, non teneatur poſtea cum illo contrahere. ibid. 30 Niſi aliàs qui libere contraxit fuerit cauſa metus alteri illati. ibid. 31

Probabilius eſt, non peccare mortaliter ſed ſolum venialiter, qui ex metu graui, fictè, contraxit. 293. 32. Imò & illum, qui graui metu coactus, vero conſenſu contraxit. ibid. 33

Diſp. XVII. *De Ordine.* *pag.* 293

Certiſſimum eſt, Ordinem Sacrum dirimere matrimonium. ibid. 1. Non alio iure, quam iure ſolo Eccleſiæ latinæ, vt fert probabilior opinio. ibid. 2

Certiſſimum eſt, Ordines Minores non dirimere matrimonium; imò nec impedire. 294. 3. Vnde etiam eſt certiſſimum, quod ille, qui accedit ad Ordines Minores, credens illis annexum eſſe votum caſtitatis, poſſit poſtea matrimonium inire. ibid. 4

Probabilius eſt, quod Ordo Sacer per metum grauem ſuſceptus, non dirimat matrimonium. ibid. 5

Probabilius longe eſt, eſſe validum votum, & inualidum matrimonium contractum ab eo, qui Ordinem Sacrum ſuſcepit ignotans illi eſſe annexum votum caſtitatis. ibid. 6

Probabilius eſt, quod, etiam ille, qui Ordines Sacros ſuſcepit, cum intentione expreſſa non vouendi caſtitatem, teneatur caſtitatem ſeruare. ibid. 7

Certiſſimum eſt, quod ſi initiati Sacris, Religioſi, & Moniales matrimonium contrahant, incurrant, eo ipſo excommunicationem. ibid. 8. Vbi quas perſonas hæc excommunicatio comprehendat.

Certiſſimum eſt, quod vir coniugatus nequeat licite Sacros Ordines ſuſcipere, abſque expreſſa, & ſpontanea licentia ſui vxoris. 295. 9. Imò, nec abſque illa, poſſe ſuſcipere, adhuc Minores Ordines, longe eſt probabilius. ibid. 10

Certum eſt, quod ille, qui ſine licentia vxoris, poſt matrimonium conſummatum, Sacros ſuſcepit Ordines, teneatur ad vxorem reddire; & ei debitum reddere, licet petere non poſſit. ibid. 11. Idemque eſt dicendum caſu, quo ſine licentia vxoris eueheretur ad Summum Pontificatum. Et caſu, quo vir eſſet Ordinatus, vxore ſciente, ſed non contradicente, aut de licentia vxoris extorta dolo, aut metu graui. ibid.

Certiſſimum eſt, non poſſe coniugatum, ſola vxoris licentia, Ordines ſuſcipere; ſed præter illam, requiri vt vxor, ſi iuuenis ſit, ingrediatur Religionem; aut caſtitatem in ſæculo voueat caſu, quo ſenex ſit, & non ſuſpecta de incontinentia. ibid. 12. & 13

Probabilius eſt, quod vxor, quæ voto caſtitatis in ſæculo emiſſo, dedit licentiam ſuo viro Ordinem Sacrum aſſumendi, poſſit, eo mortuo, licèt non licitè, valide matrimonium inire. ibid. 14

Diſp. XVIII. *De Ligamine.* *pag.* 296

Quid ſit Ligamen, Polygamia, & Bygamia. ibid. 1

De fide eſt, eſſe omnino illicitam & prohibitam, iure Eccleſiaſtico, pluralitatem vxorum ſimul ibidem 2. Imò & eſſe prohibitam, & irritam, non ſolum iure diuino antiquo poſitiuo, ſed iure diuino Chriſti Domini, eſt certiſſimum, & denique, etiam iure naturæ, eſt probabilius. ibid. 3. & 297. 4. & 5

Certiſſimum eſt, quod pluralitas vxorum ſimul, licitam fuerit olim Antiquis Patriarchis, ex diſpenſatione, & reuelatione diuina. ibid. 6

Certum eſt, quod poſſit Deus diſpenſare, vt vna vxor pluribus nubat viris. 298. 7

Certiſſimum eſt, non poſſe Pontificem diſpenſare in pluralitate vxorum; & multo minus in pluralitare vxorum reſpectu vnius coniugis. ibid. 8

Certiſſimum eſt, nunc, nullomodo poſſe infideles, imò neque Iudæos, validè cum pluribus fœminis contrahere. ibid. 9. At ſi plures vxores habentes, conuertantur ad fidem, tenebuntur accipere primas vxores (ſi hæ conuertantur) & ab aliis ſeparari. ibid. 10

Certum eſt, requiri certitudinem aliquam de morte coniugis, vt alius ſuperſtes, poſſit cum alio matrimonium inire. ibid. 11. Vbi quanta debeat eſſe hæc certitudo.

Certum eſt, quod, vt vxor poſſit iterum alium ducere virum, non ſufficiat præciſè, quod ipſius vir per multos abſfuerit annos. ibid. 12

Probabilius eſt, quod, vt vxor licitè contrahere poſſit, nec ſufficiat, ſola fama mortis, præciſè, viri, vt quidam volunt; nec ſit neceſſe, quod ſemper ſit vnus teſtis (ad minus) qui deponat, ſe vidiſſe illum mori; vt alij ſentiunt; ſed ſat ſit, fama mortis coniugis, dummodo aliis adminiculis adiuuetur. 299. 13. Quæ autem debeant eſſe adminicula? ibidem

Probabilius eſt, quod, vt vxor liceat ad alias nuptias tranſire, non ſufficiat, abſolute loquendo, vnus teſtis affirmans coniugis mortem, ſed requirantur aliæ coniecturæ. ibid. 14

Probabilius eſt, validum eſſe matrimonium contractum à fœmina, quæ falsò credebat maritum viuere, ſed re vera, erat mortuus; caſu tamen ſolo, quo fœmina crederet, ſe poſſe valide contrahere, &c. ibid. 15. Vnde etiam eſt probabilius, validum eſſe matrimonium contractum cum dubio de morte mariti. ibid. 16. Quod ſi poſtmodum, vxor pro certo ſciat maritum viuere, tenebitur, ſecundo deſerto, ad primum reuerti. 300. 17. Filij autem habiti ex ſecundo coniugio, debent, legitimi iudicari, ſi bona fide eos concepit. ibidem 18

De fide eſt, quod pluralitas vxorum ſucceſſiue ſit licita. ibid. 19

Diſp. XIX. *De honeſtate publica.* *pag.* 300

Quid ſit: vnde dicatur: & à quo oriatur impedimentum publicæ honeſtatis. ibid. 1

Certum eſt, quod impedimentum publicæ honeſtatis ortum ex ſponſalibus ſolum dirimat matrimonium in primo gradu. ibid. 2

Probabilius eſt, quod hoc impedimentum oriatur ex ſponſalibus ficte celebratis. 301. 3

Probabilius eſt, quod impedimentum publicæ honeſtatis ortum ex ſponſalibus mutuo conſenſu contrahentium diſſoluantur. Secus verò ſi morte alterius diſſoluerentur. ibid. 4

Certum

Certum eſt, quod, nec ex ſponſalibus incertis ; nec ex conditionibus de futuro , oriatur impedimentum iuſtitiæ publicæ honeſtatis. ibid. 5

Certum eſt, iam poſt Tridentinum, quod, ſi quis poſt ſponſalia conditionata cum Maria, ante conditionis euentum contrahat, cum Franciſca eius ſorore ſecunda ſponſalia abſoluta, hæc ſecunda ſponſalia ſint inualida, & non oriatur ex illis impedimentum honeſtatis. ibid. 6

Certum eſt etiam, quod ſi poſt ſponſalia abſolutè futura cum Maria, contrahat quis de præſenti cum Franciſca eius ſorore, & non conſummauerit, teneatur cum Maria matrimonium inire: ſi autem conſummauerit, cum neutra poteſt. ibid. 7

Certum eſt, quod nec ſponſalibus contractis ante ſeptennium ; nec ſponſalibus contractis inter illos, inter quos non poteſt valere matrimonium, nec ex contractis tempore infidelitatis ; non oriatur publica honeſtas. 302. 8

Probabilius eſt, quod ex matrimonio rato non conſummato, non affinitas, ſed publica honeſtas oriatur. ibid. 10

Certiſſimum eſt, quod publica honeſtas orta ex matrimonio rato, non ſit reſtricta ad primum gradum, ſed extendatur vſque ad quartum. ibid. 11

Certiſſimum eſt etiam, quod hæc publica honeſtas oriatur ex quocumque matrimonio rato, quacumque cauſa inualido, modo non ſit inualidum ex defectu conſenſus. 303. 12. Et probabilius, quod etiam ex matrimonio clandeſtino, ibid. 13. Non verò ex matrimonio rato conditionato, ſaltem antequam impleatur conditio. ibid. 14. Legatur quæſt. 15.

Diſput. X X. *De Affinitate.* *pag.* 304

Quid ſit affinitas. ibid. 1

Certiſſimum eſt, Affinitatem, non ſolum ex licita, matrimoniali copula, ſed etiam ex illicita oriri. ibid. 2

Certiſſimum eſt, quod ad contrahendam affinitatem non ſufficiat copula, abſque ſeminis viri in vas fœmineum intromiſſione. ibid. 3

Probabilius eſt, quod vt contrahatur affinitas, non requiratur, quod etiam fœmina ſeminet. ibid. 4

Probabilius longe eſt, quod non contrahatur affinitas ex copula, in qua ſola fœmina ſeminat. ibid. 5. Nec ex congreſſu ſpadonum. 305. 6

Probabilius eſt, non contrahi affinitatem ex copula extra vas habita, etiamſi aliàs virile ſemen arte aliqua etiam dæmonis intra vas fœmineum mittatur. ibid.

Certiſſimum eſt, quod ex copula ſodomitica non oriatur affinitas ; nec propter illam impediatur matrimonium cum conſanguineis illius, cum quo habita eſt. ibid. 8. & 9

Certum eſt, affinitatem contrahi ex copula habita cum fœmina prorſus renitente, dormiente, ignorante, inſana, aut ebria. ibid. 10

Certum eſt, oriri affinitatem ex copula omnino occulta. 306. 11

Certiſſimum eſt, affinitatem, ſiue ex copula licita, ſiue illicita ortam, dirimere matrimonium, iure ſaltem Eccleſiaſtico. ibid. 12

Certum eſt, quod affinitas orta tam ex copula licita, quam illicita, extendebatur olim vſque ad ſeptimum gradum. ibid. 13. Nunc verò, affinitas ex fornicatione orta, reſtricta eſt ad gradum ſecundum. ibid. 14. Ita vt nec in vlterioribus, ſubſequens impediat matrimonium. ibid. 15

Probabilius longe multò eſt, quod acceſſus viri ad mulierem in tertio aut quarto gradu conſanguineam eius cum qua idemmet fornicatus fuerat, non ſit inceſtus. ibid. 16

Certum eſt, quod acceſſus mariti ad mulierem tertio vel quarto gradu cum ſua vxore coniunctam, ſibique eodem gradu affinem, ſit inceſtus : non tamen impediat ius exigendi debitum. ibidem

Certiſſimum eſt, quod affinitas orta ex copula licita, ſeu ex legitimo thoro, non ſit reſtricta ad ſecundum gradum, ſed impediat, ac dirimat matrimonium vſque ad quartum. ibid 17.

Certiſſimum eſt, affinitatem ex fornicatione ortam, in nullo gradu irritare matrimonium iure naturali, aut diuino, ſed iure ſolo Eccleſiaſtico. 307. 18. Imò probabilius eſt, quod, nec affinitas orta ex matrimonio irritet in aliquo gradu lineæ rectæ matrimonium, iure naturæ ; ſed tantum iure Eccleſiaſtico. ibid. 19

Certiſſimum eſt, quod affinitas ex matrimonio orta, nullo modo dirimat, iure naturali, in linea tranſuerſa matrimonium. ibid. 20

Probabilius longe eſt ; quod copula habita, poſt factam diſpenſationem, inter affines, aut conſanguineos, non ſit inceſtus. ibid. 21

Diſp. X X I. *De Impotentia.* *pag.* 308.

Quid, & quotuplex ſit impotentia. ibid. 1

Quandove impotentia ſit cenſenda perpetua, & quando temporalis. ibid. 2

Certiſſimum eſt, quod impotentia perpetua dirimat matrimonium. Minimè verò temporalis, ibid. 3

Probabilius eſt, non eſſe validum matrimonium contractum inter impotentes, etiamſi ſolùm ad castè viuendum, & ſine ordine ad copulam celebretur ibid. 4. Poſſent tamen præfati quoddam ſocietatis vinculum inire ad habitandum tanquam fratres. 309. 5. Inſuper & cognita impotentia, poſt matrimonium, bona fide contractum, & nullitate matrimonij, poſſent tunc inſtar fratris & ſororis ad ſolam vitæ ſocietatem manere. ibid. 6

Probabilius eſt, quod impotens, qui ſuæ impotentiæ conſcius, decepit fœminam, illam ducens, non teneatur eam, vt ſororem habere, & alere. ibid. 7

Probabilius adhuc eſt, quod etiam caſu, quo coniuges, tempore initi matrimonij nouerint impotentiam, non teneantur tanquam fratres cohabitare, licèt poſſint. ibid. 8

Probabile longe eſt, imò certum, quod ad valorem matrimonij, non ſufficiat potentia penetrandi vas, ſi deſit potentia ſeminandi intra illud. ibidem 9. Etiamſi poſſit in ore vaſis. ibid. 10

Probabilius eſt, ſufficere ad valorem matrimonij, quod ſolus vir poſſit ſeminare intra vas ; etiamſi fœmina ſeminare non poſſit. 310. 11

Certum eſt, validum eſſe matrimonium eunuchorum, altero ſolo teſticulo carentium. ibid. 12

Non vero eorum, qui vtroque carent teſticulo ; etiamſi erigere virgam poſſint. ibid. 13. Imò etiamſi ſemen aliquale, non verum, emittere valeant, ibid. 14

Certum fere eſt, quod ſi daretur eunuchus verum ſemen emittens, valide poſſet matrimonium, inire. 311. 15. Caſus tamen non eſt poſſibilis. ibid.

Certum eſt, poſſe validè matrimonium contrahere illum, qui vnum ſolum teſticulum, & hunc, intra corpus reconditum habet. ibidem 16

Digitized by Google

Probabilius eſt, quod poſſit eunichiſa, valide matrimonium contrahere. ibid. 17

Certum eſt, quod ſenes, quamtumuis decrepiti, validè poſſint matrimonium inire; dummodo potentes ſint ad perfectam copulam, coïteque poſſint, & ſemem, licèt parum, & hoc, ſterile, in vas fœmineum mittere. ibidem 18. & 312. 19. & 20.

Probabilius eſt, validum eſſe matrimonium contractum cum fœmina, quæ ſine vita periculo manifeſto non poteſt parere. ibid. 21

Certum eſt, quod impotentia naturalis reſpectiua vnius, & non alterius fœminæ, ſolum dirimat matrimonium reſpectu illius fœminæ, erga quam eſt impotentia. 313. 22

Probabilius eſt, quod poſſit eſſe impotentia aliqua naturalis reſpectiua perpetua dirimens matrimonium. ibid. 23

Probabile eſt; non eſſe validum matrimonium contractum cum fœmina arcta, quæ vt à marito cognoſcatur, fieri apta poteſt, ſed non, niſi per inciſionem artificioſam ſigilli, ferro, ligno, &c. ibid. 24.

Certiſſimum eſt, quod etiam impotentia perpetua orta ex maleficio, dirimat matrimonium, contractum cum perſona illa, ad quam eſt impotentia. ibid. 25

Certiſſimum eſt, quod tunc maleficium cenſeri debet impedimentum perpetuum quando coniuges poſt experientiam triennalem, præmiſſis precibus & aliis licitis remediis pro maleficio amouendo, non potuerint habere copulam. 314. 26

Certum eſt, quod impotentia ex defectu morbi, non dirimat ſubſequens matrimonium. ibid. 27

Certum eſt, quod poſſit Hermaphroditus valide, & licitè contrahere matrimonium, iuxta ſexum in eo præualentem. ibid. 28

Certum eſt, quod etiam Hermaphroditus in quo ſexus eſt æqualis, poſſit, iuxta ſexum, quem elegerit, validè matrimonium contrahere. ibid. 29. Semel autem electo, ſexu, & iuxta illum matrimonio inito, non poterit poſtea viduus effectus licitè iuxta alterum ſexum contrahere; bene tamen validе. ibid. 30

Probabile eſt, quod poſſit Hermaphroditus, validè contrahere, iuxta ſexum inferiorem; ſi iuxta illum, habeat potentiam ad perfectam copulam. 315. 31

Certum eſt, quod impotentia ex defectu ætatis non dirimat matrimonium ex ſe. ibid. 32

Certum eſt, quod ætas ad matrimonium requiſita ſit pubertas, nempe in maſculis, ætas quatuordecim annorum; & duodecim in fœminis. ibid. 33. Probabiliuſque multo eſt, talem ætatem debere eſſe, ad matrimonij valorem, extremè, & omnino completam. ibid. 34. Probabile verò, ſufficere, ſi vltima dies anni, ſit incœpta. ibid. 35

Certum eſt, quod defectus ætatis non dirimat matrimonium, caſu, quo malitia ætatem ſuppleat. 316. 36

Probabilius longe eſt, quod, vt malitia dicatur ſuppletiua ætatis, mon ſufficiat, quod in puero in quacumque ſit ætate, reperiatur potentia ad copulam, ſed debet in illo ſimul reperiri diſcretio ad intelligendam vim coniugalis conſenſus. ibid. 37

Certiſſimum eſt, quod non quocumque tempore ante pubertatem, malitia perfecta ſuppleat ætatem, ſed ſolum quando reperitur tempore proximo pubertati. ibid. 38. Quod autem tempus proximum pubertati dicatur? ibid. 39

Probabilius longe eſt, validum eſſe matrimonium illius, cui iam in legitima ætate pubertatis conſtituto, deeſt ad copulam coniugalem potentia, ex ætate debili prouenienti. ibid. 40

Probabilius eſt, quod in præcedentibus caſibus, expectandum ſit triennium ad experiendum, an dicta inhabilitas ad copulam ſit perpetua. Quod computari debet à decimo octauo anno perfecto in maſculo & à decimoquarto in fœmina. 317. 41.

Certum eſt, quod quando clare conſtat, impotentiam eſſe perpetuam, non requiratur experientia triennialis, ſed poſſit, & debeat ſtatim matrimonium diſſolui ibid. 42. Imò etiam caſu, quo non omnino, ſed ſolum ferè certò conſtet impotentia, non requiri triennij experientiam, ſed ſolum iuramentum coniugum fatentium ſuam impotentiam, & ſeptimæ manus propinquorum iurantium, ſe credere, eos verum fateri, eſt probabilius. ibid. 43

Probabilius eſt, quod requiratur triennalis experientia, exiſtentibus de impotentia ſolum ſignis dubiis, etiamſi vterque coniux fateatur illam. ibid. 44

Probabilius longe eſt, quod etiam poſt triennij experientiam, & probationem, ſit neceſſarium iuramentum coniugum, & ſeptimæ manus. 318. 45

Probabilius eſt, quod hoc triennium præſcriptum ad experiendam impotentiam, computandum, ſit non à die coniugij, nec à die intentatæ copulæ; ſed à die reclamationis, ſeu à tempore, quo per iudicem computari debere, eſt ſignatum. ibid. 47. Et certiſſimum, quod hoc triennium, licet debeat eſſe continuum, non tamen mathematicè, ſed morali modo. ibid 48

Quæ autem ſunt ſigna, quæ euidenter impotentiam concludunt? 319. 49

Certum eſt, quod ſi vir ingrediatur Religionem, ex præſumptione impotentiæ & poſtea cognoſcatur, impotentiam non eſſe perpetuam, ſi profeſſus ſit ante conſummatum matrimonium, non teneatur redire ad vxorem: benè tamen, ſi poſt conſummatum matrimonium profeſſus eſt. ibid. 50

Probabilius tamen eſt, quod caſu, quo vterque coniux, ob dictam impotentiæ præſumptionem, ingrediatur antè conſummationem matrimonij, Religionem, non poſſint ad ſæculum redire, etiam poſtquam, impotentiam non eſſe perpetuam agnouerint. ibid. 51

Certum eſt, quod, qui ex præſumptione impotentiæ perpetuæ ſuſcepit Ordines ſacros, reſtituendus ſit vxori, ſi cognoſcatur impotentiam tantum fuiſſe temporalem. ibid. 52.

Certum eſt, quod ſeparatus à matrimonio ratione frigiditatis, ſi aliud ineat, ſtatim abſque alia probatione, id ſit diſſoluendum. ibidem 53. Quid autem fiendum de fœmina, quæ ratione arctitudinis, ſeparata fuit à viro, & alij nupſit, à quo cognita fuit? ibid. 54

Diſp. XXII. *De Raptu.* *pag.* 302.

Certum eſt, quod Raptus impediat matrimonium. ibid. 1. Vbi quid raptus ſit.

Probabilius eſt, quod non dirimat matrimonium Raptus, quo fœmina virum rapit. ibid. 2

Probabilius eſt, non dirimere matrimonium raptum, quo conſentiens fœmina, inuitis tamen parentibus; extrahitur. ibid. 3

Probabilius eſt, quod raptus, quo ſponſus rapit propriam ſponſam, ipſa inuita, dirimat matrimonium. ibid. 4

Probabilius

Digitized by Google

Probabilius eſt, quod raptus non factus cauſa contrahendi matrimonium, ſed cauſa explendæ libidinis cum rapta, non dirimat matrimonium. ibid. 5.
Et idem eſt dicendum de raptu, qui ſolis importunis precibus, aut pretio conductis, fœmina extrahitur. 321. 6. Et de raptu, quo quis opprimit fœminam in domo Patris. ibid. 7

Diſput. XXIII. *De Impedimentis ſolùm impedientibus.* pag. 321

Certum eſt, quod impedimenta ſolum impedientia; ſint duodecim. ibid. 1

§. I. *De Impedimento primo, quod eſt Eccleſiæ vetitum:* ibid.

Quid nomine, *Eccleſiæ vetitum*, intelligatur. ibid. 1
Certum eſt, quod non ſolum Pontifex, & Epiſcopus; ſed etiam Parochus interdicere ad tempus poſſit, ne matrimonium contrahatur. ibid. 2
Certum, quod ſi interdictum, ſeu prohibitio Pontificis ſit ſimplex, & ſine clauſula irritante nullo modo irritet matrimonium contractum contra talem prohibitionem: ſecus verò ſi talis prohibitio ſit lata cum clauſula irritante. ibid. 3

§. II. *De Impedimento Temporis ferialis, pag.* 322.

Certiſſimum eſt, quod nunc tantum prohibentur celebrare ſolemniter nuptias ab Aduentu vſque ad Epiphaniam, & à die cinerum vſque ad octauam Reſurrectionis incluſiue. ibid. 1.
Certum eſt, quod ſit validum matrimonium contractum, tempore interdicti, aut in loco interdicto: ibid. 2
Probabile æque eſt, quod licet valide poſſit celebrari matrimonium, in loco, & tempore interdicti, & ceſſationis à diuinis; ſed non licitè. ibid. 3

§. III. *De Impedimento ex Cathechiſmo. pag.* 322.

Cathechiſmus, eſt inſtructio fidei, quæ fit ſolemniter ante ianuam Eccleſiæ ſuper baptizando; vel baptizato iam domi. ibid. 1
Certiſſimumque eſt, ex illo oriri cognationem ſpiritualem imperfectam impedientem, non dirimentem matrimonium. ibid.
Veriſſimum eſt, hanc imperfectam cognationem non oriri, ex tentione baptizati in exorciſmis. 323. 2
Probabilius longe eſt, quod ad hoc vt Patrinus hanc cognationem contrahat, debeat baptizandum, ſeu baptizatum in cathechiſmo tenere. ibid. 3
Probabilius eſt, hoc impedimentum omnino eſſe ſublatum per Tridentinum. ibid. 4

§. IV. *De impedimento ſponſalium.* pag. 323.

Certum eſt, quod ſponſalia contracta cum vna, impediunt, ne licite matrimonium cum alia contrahatur. ibid. q. vnica

§. V. *De impedimento voti ſimplicis caſtitatis, aut Religionis.* pag. 323

Certiſſimum eſt, votum ſimplex caſtitatis impedire matrimonium: non verò dirimere, etiam caſu, quo vterque coniux voto caſtitatis aſtrictus eſſet. ibid. 1
Probabilius eſt, ſpeculatiue, quod votum caſtitatis, vel Religionis, &c. factum ab eo, cui ſalubrius eſt matrimonium, nec ſit validum, nec matrimonium impediat: practice verò probabilius oppoſitum. 324. 2. Quamuis adhuc practice ſit probabile. 325. 3
Certum eſt, peccare mortaliter illum, qui ſcienter contrahit cum habente votum caſtitatis. ibid. 4
Probabilius eſt, quod habenti votum caſtitatis, Religionis, &c. & interroganti, an valeat matrimonium, cum his votis celebratum, poſſit reſpondere; valere, at non poſſe contrahi, abſque peccato grauiſſimo. ibid. 5
Probabilius eſt, non teneri, ante conſummationem matrimonij ingredi, qui ligatus voto caſtitatis matrimonium contraxit. ibid. 6.
Probabilius eſt, quod liceat ſuadere habenti votum caſtitatis, vt matrimonium ineat, caſu, quo paſſim in veneream labatur; & ita malo inhæret, vt nec diſpenſationem petere nolit, nec à malo deſiſtere ibid. 7.

§. VI. *De Impedimento ex Inceſtu.* pag. 326

Quid ſit inceſtus; & an impediat matrimonium? ibid. 1
Certiſſimum eſt, hoc crimen inceſtus, ſiue viri cum conſanguineis vxoris; vel è contra, vxoris cum conſanguineis viri, ſolum impedire, non dirimere matrimonium. ibid. 2. & 3
Certiſſimum eſt, hoc crimen inceſtus, non oriri niſi ex inceſtu habito cum conſanguineis vxoris, vel viri intra ſecundum gradum. ibid. 4. Probabiliuſque eſt, oriri etiam ex inceſtu cum propriis conſanguineis. ibid. 5
Probabilius eſt, quod vt inceſtus matrimonium quodcumque impediat, debeat eſſe publicus. 327. 6
Probabilius eſt, hoc impedimentum oriri etiam, ex inceſtu commiſſo cum conſanguineis vxoris defunctæ. ibid.

§. VII. *De Impedimento Raptus ſponſatæ; pag.* 327

Certum èſt, quod raptus alienæ ſponſæ, impediat cum quacumque fœmina inire matrimonium, & dirimat cum rapta. ibid. 1
Probabilius eſt, non incurrere hoc impedimentum illum qui ſponſam ſolum de futuro rapit; ſed qui ſponſam de præſenti. ibid. 2

§. VIII. *De Impedimento vxoricidij,* pag 327

Certum eſt, vxoricidium eſſe crimen impediens quodcumque matrimonium. ibid. 1
Probabilius longe eſt, hoc impedimentum incurrere virum, qui vxorem in flagranti adulterio deprehenſam propia authoritate occidit. ibid. 2. Non verò, ſi authoritate iudicis. 328. 3
Probabilius eſt, quod non incurrat hoc impedimentum vxor maritum ſuum interficiens. ibid. 4

§. IX. *De Impedimento Præsbytercidij. pag.* 328.

Certum eſt, quod Præsbytercidium impediat matrimonium. ibid. 1. Imò Parricidium, Matricidium, & Fratricidium. ibid.
Probabilius eſt, quod, vt homicida Præsbyteri, hac pœna plectatur, debet eſſe de ſuo crimine in foro contentioſo conuictus, ibid. 2

Digitized by Google

§. X. *De Impedimento prouenienti ex ſuſceptione filij in Baptiſmo, & confirmatione.* *pag.* 328

Certum eſt, quod, qui fit Patrinus filij, vt priuet vxorem iure petendi debitum, nequeat, mortua vxore, ſecundò contrahere. ibid. quæſt. vnica.

§. XI. *De Pœnitentia publica.* *pag.* 328

Certum eſt, quod Pœnitentia publica, quamdiù ipſa durat, impediat matrimonium. ibid. q. vnica. Imò & excommunicatio, etiam minor. ibid.

§. XII. *De Impedimento coniugij cum Moniali,* *pag.* 329.

Certum eſt, quod matrimonium ſcienter cum Moniali profeſſa contractum non ſolum ſit inualidum, ſed etiam impediat aliud quodcumque contrahere. ibid.

Probabilius eſt, quod non peccet mortaliter, qui cum quocumque impedimento, ex non dirimentibus, contrahit; ſed ſolùm ille, qui cum aliquo ex tribus contrahit; nempe cum voto, ſponſalibus, & interdicto. ibid. 2

Diſp. XXIV. *De Diſpenſatione impedimentorum Matrimonij.* *pag.* 329

Diſpenſatio in communi, ſic clarius definitur: Eſt iuris alicuius relaxatio. ibid. 1

Certiſſimum eſt, non poſſe Pontificem diſpenſare in impedimentis, iure diuino, & naturali matrimonium dirimentibus. ibi. 2. Et longe probabilius, quod nec hoc poſſit adhuc in caſu extremæ neceſſitatis. 330. 3

Pontifex, iuxta noſtram ſententiam, nequit diſpenſare in impedimentis ſequentibus, nempe in errore, perſonæ: in voto ſolemni profeſſionis, ita vt voto manente, validum ſit matrimonium, in conſanguinitate in primo gradu lineæ rectæ: in impedimento metus cadentis in virum conſtantem. In impedimento ligaminis: & in impedimento impotentiæ. ibid. 4

Certum eſt, poſſe Pontificem diſpenſare in omnibus impedimentis, iure ſolum Eccleſiaſtico dirimentibus. ibid. 5. Vbi de multis circa varia diſpenſationibus.

Certiſſimum eſt, quod ſolus Pontifex poſſit diſpenſare in impedimentis, iure humano, dirimentibus. ibid.

Probabilius eſt, quod etiam poſſit Epiſcopus, in caſu magnæ neceſſitatis, in dictis impedimentis dirimentibus, poſt contractum matrimonium, concurrentibus nonnullis conditionibus, diſpenſare. 331. 7 Imò, quod & id poſſit Epiſcopus, in dicto neceſſitatis caſu, in impedimentis dirimentibus, etiam ante matrimonium contractum, eſt æque probabile. ibid. 8. An autem id poſſit Epiſcopus pro foro ſolo interiori? ibid. 9

Certum eſt, quod Vicarius Generalis Epiſcopi, nequeat ex vi ſui officij in dictis matrimonij impedimentis diſpenſare. pagina 332. 10. Benè tamen, ex ſpeciali commiſſione Epiſcopi. ibid. 11

Probabilius eſt, quod non poſſit Epiſcopus diſpenſare, poſt matrimonium contractum, in impedimento, cuius eſt obtenta ſubreptitie diſpenſatio. ibid. 12

Certum eſt, quod Commiſſarius Bullæ Cruciatæ poſſit diſpenſare in aliquo impedimento, videlicet, in impedimento affinitatis, ortæ ex copula fornicaria ſed hoc pro ſolo foro conſcientiæ, & concurrentibus quatuor conditionibus. ibid. 13

Certiſſimum eſt, non poſſe mendicantes diſpenſare in aliquo impedimento dirimenti matrimonium. 333. 14.

Probabilius eſt, poſſe Epiſcopum diſpenſare ad petendum debitum, cum coniuge, cui interdicta eſt petitio, ob affinitatem contractam cum altero coniuge. ibid. 15

Certiſſimum eſt, quod etiam Regulares ab Ordinario approbati, poſſint ſaltem ex commiſſione ſuorum Prouincialium diſpenſare ad petendum debitum cum coniugibus, qui inter ſe affinitatem contraxerunt. ibid. 16

Probabilius tamen eſt, id non poſſe abſque commiſſione ſuorum Prælatorum, Prouincialium, videlicet, aut Conuentualium. 334. 17

Probabilius longe eſt, poſſe Epiſcopum diſpenſare ad petendum debitum cum coniuge, qui aſtrictus voto caſtitatis matrimonium contraxit. 335. 18. Sicuti eſt id poſſe etiam Regulares ex commiſſione ſuorum Prouincialium. ibid. 19

Certum eſt, poſſe Epiſcopum diſpenſare in omnibus impedimentis non dirimentibus, exceptis, in prouenientibus, ex voto caſtitatis, vel Religionis, & ex ſponſalibus contractis. ibid. 20

Certum eſt, poſſe Epiſcopum, diſpenſare, in caſu magnæ neceſſitatis, ſi non ſit facilis additus ad Pontificem; nec recurſus ad Nuntium, vel ad alium, priuilegium habentem, in voto Religionis, aut caſtitatis perpetuæ ibid. 21. In quo caſu adhuc non poſſe Regulares in dictis votis diſpenſare, longe multo probabilius eſt. 336. 22

Septem ſunt, præcipuè, iuſtæ cauſæ ad diſpenſandum in impedimentis matrimonij. ibid. 23

Certum eſt, quod diſpenſatio matrimonij ſubreptitiè, vel obreptitiè obtenta, ſit omnino nulla, & irrita. ibid. 24

Duplex eſt cauſa conducens ad conceſſionem diſpenſationis, finalis, & impulſiua. ibid. 25

Probabilius eſt, quod non omnis ſuppreſio veri reddat diſpenſationem ſubreptitiam; ſed ſolùm ſuppreſſio eius, quod iura exprimi iubent. 337. 26

Certum eſt, quod taciturnitas cauſæ finalis, & motiuæ, reddat diſpenſationem nullam ibid. 27. Non verò taciturnitas veri, aut expreſſio falſi, pertinentium tantum ad cauſam impulſiuam (niſi alias verum, quod tacetur, iure iubeatur exprimi) ibid. 28

Certiſſimum eſt, quod non ſit ſubreptitia diſpenſatio illa, in cuius impetratione non fuit facta mentio, quod ſemel fuerit petita, & denegata, ibid. 29

Probabilius eſt, valere ſecundam diſpenſationem obtentam ad nubendum alij conſanguineo, non facta mentione alterius iam obtentæ ad nubendum conſanguineo. ibid. 30

Probabile æque eſt, quod vt diſpenſatio inter affines, vel conſanguineos ſit valida, non ſit neceſſarium, copulæ inter eos habitæ mentionem facere. ibid. 31. Etiam caſu, quo habita ſit ad facilius diſpenſationem impetrandam. 338. 32

Probabilius eſt, quod quando Papa committit Ordinario, vt diſpenſet cum aliquibus: *Dummodo copula non interuenerit:* poſſint nihilominus contrahentes, aliquando, dictam copulam negare. ibi. 33. Secus tamen dicendum, ſi Papa pro foro conſcientiæ committat viro diſcreto, vt diſpenſet cum aliquibus, *dummodo copula non fuerit,* vel, *dummodo copula non ſit habita facilioris diſpenſationis ſpe,* Quia tunc non valebit diſpenſatio, caſu, quo copula ſit habita. 339. 34

Probabilius eſt, quod quando ſunt plura impedimenta,

Digitized by Google

ta, omnia illa debeant in eadem petitione exprimi, ne diſpenſatio ſubreptitia ſit. ibid. 35

Et certum, quod ſit explicanda qualitas impedimenti. ibid. 36

Probabilius eſt, neceſſarium eſſe, in petitione mentionem facere, de multiplicitate eiuſdem gradus, vel diuerſi, conſanguinitatum, vel affinitatum, &c. ne ſubreptitia ſit diſpenſatio, niſi aliàs expreſſione vnius gradus ſufficienter cenſeatur expreſſus alter. ibid. 37

Certum eſt, non eſſe neceſſarium exprimi in petitione, quod affinitas contracta ſit ex copula multiplicata. 340. 38

Certum eſt, quod quando contrahentes conſanguinei, vel affines diſtant inæqualiter à ſtipite, ſolum ſit neceſſarium, fieri mentionem remotioris gradus, dummodo poſtea habeantur literæ declaratoriæ, ſuper propinquiori. ibid. 39. Quamuis, adhuc his literis non habitis, valeret eo caſu matrimonium ibid. 40.

Probabilius eſt, non eſſe neceſſarium in petione exprimi, an propinquitas graduum ſit in linea recta, an in tranſuerſali. 341. 41

Certum eſt, quod in impedimento cognationis ſpiritualis, neceſſum, ſit explicare, an ſit cum filia ſpirituali. ibid. 42

Probabilius eſt, quod etiam in impedimento publicæ honeſtatis oporteat explicare; an proueniat ex matrimonio rato; an ex ſponſalibus. ibid. 43. An verò caſu, quo hæc impedimenta, affinitatis, videlicet, & publicæ honeſtatis, concurrant, ſufficiat explicare affinitatem, tacita honeſtate publica. ibid. 44

Certum eſt, valere diſpenſationem, caſu quo petens illam erret in gradu explicando maiorem pro minori, dummodo maior, & minor ſint eiuſdem generis. v.g. affinitatis, aliàs minime ibid. 45. Deinde etiam erit valida, quamuis erretur in nomine eius, cum quo diſpenſatur. ibid. 46. Imò, & quando erratur in Diœceſi. 342. 47

Probabile æque eſt, non eſſe inualidam diſpenſationem, ex eo ſolum, quod taceatur aliquid, quod ex ſtylo Curiæ Romanæ eſt exprimendum. ibidem 48.

Certiſſimum eſt, non eſſe validam diſpenſationem, quoties impedimentum certum, narratur ſub dubio. 343. 49

Nec, quando cauſa eſt falſa, ſi ipſa ſola proponatur Pontifici. ibid. 50.

Quid autem dicendum, quando plures enarrantur cauſæ, ex quibus aliquæ ſunt veræ, aliquæ falſæ? ibid. 51

Probabilius eſt, valere diſpenſationem, in cuius petitione allegatur fœminam manſuram innuptam defectu dotis, & non ob hanc cauſam, ſed ob aliam, nempe, ob infamiam, ætatem, &c. id contingit. ibid. 52

Probabilius eſt, quod diſpenſatio voti caſtitatis, vel Religionis, ad ineundum matrimonium facta his verbis: *Diſpenſa ad hoc, vt matrimonium tunc contrahere poſſit*, vel: *Ad hoc tantum, vt tunc matrimonium contrahere poſſit, &c.* non amittat vim ſuam per primum actum. 344. 53

Probabilius eſt etiam; quod, quando diſpenſatio voti caſtitatis, &c. non explicat eſſe ad vnum, vel ad plura matrimonia, tunc poſſit extendi ad plura. ibid. 54.

Certum eſt, non eſſe neceſſum ad valorem diſpenſationis, vt cauſæ ſint veræ, quando impetrans mittit literas Romam; modò verificentur, quando Pontifex committit diſpenſationem. ibid. 55

Probabilius eſt, neceſſariò debere verificari cauſas allegatas, tempore conceſſionis, aut commiſſionis Pontificis, aut Pœnitentiarij. ibid. 56

Probabilius eſt, etiam illo tempore, quo ab ordinario, vel confeſſore expeditur diſpenſatio, debere ſubſiſtere, & verificari cauſam conceſſionis, & diſpenſationis. 345. 57

Probabilius eſt ſufficere ad valorem matrimonij, cauſam diſpenſationis ſubfuiſſe, & veram extitiſſe, eo tempore, quo Ordinarius diſpenſauit, etiamſi non perduret, aut perſeueret, quando matrimonium initur. ibid. 58

Certum eſt, diſpenſationem, vt quis poſſit contrahere cum aliqua in gradu prohibito, valere in foro conſcientiæ, non tamen in foro externo, ſi litteræ non expediantur, poſtquam tamen expeditæ ſunt, retrotrahuntur, & proſunt à puncto conceſſionis. ibid. 59

Diſput. XXV. *De Debito Coniugali. pagina* 346

§. I. *De Debito Coniugali ſecundum ſe. ibid.*

De fide eſt, actum coniugalem eſſe licitum, & honeſtum. ibid. 1

Certiſſimum eſt, actum coniugalem, non ex opere, operato, ſed ex opere operantis, poſſe eſſe meritorium. ibid. 2

Certum eſt, non teneri coniugem aliquando petere (proprie loquendo) debitum. ibid. 3

Impropriе tamen tenetur petere (ſeu, proprie loquendo reddere) caſu, quo in altero coniuge præuideat probabiliter periculum incontinentiæ. ibid. 4

Certiſſimum eſt, peccare mortaliter coniugem non reddendo debitum alteri coniugi petenti rationabiliter, & legitime 347. 5.

Poſſe namque multoties aut nullum eſſe peccatum, aut ad ſummum, ſolum veniale, eſt notum apud omnes. ibid. 6

Certum, eſt, peccare mortaliter coniugem, qui mediis illicitis, ſe reddit impotentem ad debitum coniugale perſoluendum. ibid. 7.

Imò etiam, qui mediis licitis, vt ieiuniis, abſtinentiis, &c. ibid. 8

Certum eſt, non teneri virum, ſaltem per ſe, vti calidis, vt potentior ad copulam reddatur, quamuis ex lege charitatis ad id nonnunquam teneri poſſit. 348. 9.

§. II. *De Circunſtantia finis actus coniugalis. pag.* 348

Certiſſimum eſt; quod actus coniugalis, factus propter aliquod ex tribus bonis matrimonij, ſit licitus, & honeſtus. ibid. 10

Certum eſt, quod vt actus coniugalis, factus ob bonum prolis, ſit licitus, non ſit neceſſarium, quod proles ipſa referatur actu in Deum, ſed habitu. ibid. 11.

Probabilius eſt, nec peccare venialiter ſemper, coniuges, qui in ipſo actu coniugij prolem concipi non optant. ibid. 12

Probabile

Probabilius eſt, peccare venialiter, virum, qui ad vxorem ob bonum vtile primario accedit, minime verò, ſi ſecundario. ibid. 13

Probabile æque eſt; nec veniale eſſe, exercere actum coniugalem ob ſacramenti bonum ibid. 14.

Probabilius eſt, quod actus coniugalis, factus ſolum ad vitandam incontinentiam propriam aut alterius coniugis, nullo modo ſit venialis, ſed licitus. 349. 15

Probabilius eſt etiam, nec peccare venialiter coniuges, exercendo actum coniugalem ob finem tuendi, aut reſtaurandi ſalutem, dummodo alios fines non excludat. ibid. 16

Probabilius eſt, quod actus coniugalis exercitus ſolum ob capiendam delectationem carnalem, ipſi actui annexam, nullo modo ſit mortalis, imo nec venialis per ſe. 350. 17

Probabilius longe eſt, non peccare mortaliter, ſed ſolum venialiter, coniuges, qui cibis calidis, vnguentis, muſco, & aliis, ad excitandam voluptatem vtuntur. ibid. 18.

§. III. *De Circumſtantia Temporis.pag.* 350

Probabilius longe eſt; nec eſſe veniale, exercere actum coniugalem feriarum tempore. ibid. 19

Nec in diebus feſtis Rogationum, aut ieiuniorum. ibid. 20

Probabilius eſt, quod habere actum coniugalem. tempore menſtruorum; licet non ſit mortale, veniale tamen ſit, ſecluſa cauſa illum actum exercendi. 351. 21

Certiſſimum eſt, eſſe mortale petere, aut reddere debitum, tempore prægnationis; caſu, quo aborſus prolis iam formatæ, periculum ſit. ibid. 22.

Non vero eſſe mortale, ſed veniale tantum, coire tempore initij conceptionis, cum periculo aborſus prolis nondum formatæ, probabilius eſt. ibidem 23

Probabilius eſt, quod actus coniugalis, ceſſante periculo aborſus, ex eo ſolum, quod habeatur tempore prægnationis, nullo modo ſit illicitus. 352. 24

Probabilius eſt, quod ſit culpa, ſed non mortalis, ſed venialis tantum, petere debitum tempore, quo expurgatio ſanguinis poſt partum durat. ibid. 25.

Probabilius eſt, nullo modo eſſe culpam mortalem, imo nec venialem, debitum petere tempore, quo mater ſobolem lactat. ibid. 26.

Certum eſt, quod actus coniugalis exercitus tempore amentiæ vtriuſque coniugis, ſit ex ſuo genere mortalis, licet ipſi amentes, ob defectum libertatis, excuſarentur à culpa. ibid. 27.

Quid autem dicendum, caſu, quo vnus ſolus ſit amens. ibid. 28

§. IV. *De Circumſtantia Loci.* *pag.* 352

Certiſſimum eſt, actum coniugalem, habitum in loco publico coram aliis, eſſe mortalem, adhuc ſecluſo ſcandalo, & ruina aſpicientium. ibid. 29

Idemque eſſe dicendum de tactibus eorum publicè habitis. ibid.

Probabilius eſt; quod actus coniugalis habitus in Eccleſia, extra caſum neceſſitatis, ſit peccatum, & mortale. 353. 30

Minime verò in caſu neceſſitatis habitus. ibidem 31.

§. V. *De Circumſtantia Situs.* *pag.* 553

Probabilius eſt, quod copula habita è latere ſedendo, vel ſtando, ſolum ſit venialis: dummodo vas legitimum ſeruetur, & non ſit periculum effundendi ſemen extra illud. ibidem 32

Idem dicendumque eſt de copula habita in vaſe legitimo, præpoſtero modo; aut viro ſuccumbente. 554. 33

Probabilius eſt, nec veniale peccatum eſſe reddere debitum coniugi exigenti, modo indebito, quoad ſitum. ibid. 34

Certiſſimum eſt, quod copula viri, ſodomiticè cum vxore habita, non ſolum ſit mortale ex parte viri agentis; ſed etiam ex parte fœminæ patientis. ibid. 35

Imo etiam eſt certiſſimum, peccare mortaliter virum, qui volens copulam legitimam cum vxore habere, vt ſe ad eam excitet, inchoat illam ſodomiticè. ibid. 36

Etiamſi ad id, ſolum perfricet pudendum in vaſe præpoſtero vxoris. ibid. 37

Probabilius multo eſt, peccare mortaliter coniugatum, qui, etiam ſecluſo pollutionis periculo, immittit membrum virile in os vxoris. 355. 38

Certum omnino eſt, eſſe peccatum mortale, ſemen extra vas vxoris, conſultò, & aduertenter effundere. ibid. 39

Probabilius eſt, quod nec venialiter peccet maritus, qui iam ſeminauit, non expectando ſeminationem vxoris. ibid. 40

Probabilius eſt, poſſe vxorem licite, ſe ad ſeminandum tactibus incitare, caſu dicto, quo vir, poſtquam ſeminauit, ſe ante ſeminationem vxoris retrahat. ibid. 41

Certiſſimum eſt, peccare (per ſe loquendo) & mortaliter, virum, qui copula incœpta, deſiſtit à ſeminando, ſi vxor iam ſeminauit. 356. 42

Probabilius eſt, poſſe coniuges licite inchoare copulam delectationis cauſa, & poſtea eam non perficere, dummodo, nec ſubſit periculum pollutionis alterius; & vxor, ea copula contenta ſit. ibid. 43

Certum eſt, quod non liceat actus coniugalis ſenibus, illis, qui præ nimia ætate, minimè intra vas fœmineum ſeminare valent. ibidem 44

Certum eſt, eſſe licitam copulam vxori, quæ, poſt coitum, non poteſt ſemen retinere. ibidem 45

Certum eſt, teneri ſub mortali fœminam ad conſeruandum ſemen receptum. 357. 46

Certum eſt, quod peccet mortaliter fœmina quæ poſt copulam, ſtatim mingit ad effundendum ſemen receptum. ibid. 47

Probabile eſt: poſſe licite vxorem in exercitio copulæ coniugalis, conuertere animum ad alia, ne natura excitetur. ibid. 48

§. VI.

Digitized by Google

§. VI. *De Circumſtantia damni reddentium debitum.* pag. 357

Certum eſt, nec teneri, nec poſſe, coniugem reddere debitum, cum detrimento propriæ ſalutis. ibid. 49

Certum eſt, quod coniux laborans febri, nec teneatur, nec poſſit reddere. ibid.

Nec tenetur, nec poteſt reddere ſtatim poſt prandium. 358. 50

Probabilius longe eſt, quod coniux ſanus non teneatur reddere debitum alteri coniugi leproſo. Imò, nec poſſit, caſu quo iudicio Medicorum, infici grauiter poſſit. ibid. 51. & 52

Probabilius eſt, quod coniux ſanus teneatur reddere debitum leproſo, caſu, quo adſit periculum probabile infectionis, non in ſe, ſed in prole naſcitura. 359. 53

Certum eſt, quod non excuſetur coniux à reddendo debito, ex eo ſolum quod non multiplicentur filij. ibid. 54

Probabilius tamen eſt, non eſſe mortale negare debitum, quando parentes non ſufficiunt ad tot filios alendos. ibid. 55

Probabilius longe eſt, eſſe mortale, negare debitum petenti coniugi, & deſcendenti à Iudæis, vel Sarracenis, ne prolis ea macula afficiatur. ibid. 56.

Certum eſt, licitum eſſe negare debitum, ad vitandum detrimetum in bonis fortunæ, aut famæ; vel ad vtilitatem magnam comparandam. ibid. 57

Probabilius eſt, quod fœmina, quæ nequit fœtum viuum parere, non poſſit petere debitum, ſi ex morte fœtus in ventre, ac difficultate partus, ſibi probabile vitæ periculum immineat. ibid. 58.

§. VII. *De Impedimento conſummandi, petendi, & reddendi debitum, orto ex affinitate, vel cognatione ſpirituali.* pag. 360

Certum eſt, eſſe illicitum petere, & reddere debitum, quando poſt contractum matrimonium orta eſt inter coniuges affinitas, vel cognatio ſpiritualis. ibid. 59

Certiſſimum eſt, non priuari iure petendi debitum coniugem, qui ex ignorantia iuris, vel facti, efficitur affinis, vel cognatus alterius coniugis, ibid. 60

Imo, probabilius eſt, quod nec ille priuetur, qui ex ignorantia culpabili, ſeu vincibili, factus eſt affinis, vel cognatus. ibid. 61

Secus verò dicendum probabilius, de eo, qui ex ignorantia ſolius pœnæ à lege ſtatutæ, factus eſt affinis, vel cognatus, nam hic re vera priuatur iure petendi debitum. ibid. 62

Certiſſimum eſt, quod vt coniux incurrat priuationem petendi debitum ratione affinitatis, vel cognationis, non ſit neceſſaria iudicis ſententia, ſed ſtatim priuetur coniux iure debitum petendi. ibidem 63.

§. VIII. *De Impedimento conſummandi, petendi, vel reddendi debitum ex emiſſo voto.* pag. 361

Certum eſt, quod, ſi aſtrictus voto ſimplici caſtitatis, matrimonium ineat, non poſſit licitè debitum petere, ibid. 65

Probabilius eſt, quod qui poſt votum emiſſum caſtitatis contraxit matrimonium, non peccet reddendo, etiam prima vice, debitum (licet peccauerit contrahendo) ibid. 66

Certum eſt, quod coniux, qui, emiſſo voto caſtitatis, contraxit, & conſummauit, teneatur poſtea, defuncto altero coniuge, ſimpliciter ſeruare caſtitatem. 362. 67

Certum etiam eſt, quod, qui poſt votum Religionis matrimonium contraxit, licet peccet mortaliter, prima vice, vtcumque matrimonium conſummando; at iam ſemel conſummato, nullo modo peccet reddens, aut petens. ibid. 68

Tenebitur tamen huiuſmodi vouens, defuncto ſuo coniuge, Religionem, quam promiſerat, ingredi. ibid. 69

Probabilius eſt, quod licet, ille, qui poſt factum votum ſuſcipiendi Ordines Sacros, matrimonium contraxit, peccet mortaliter matrimonium contrahendo, non tamen, peccet in matrimonio conſummando. ibid. 70

Probabilius etiam eſt, ſolum peccare contrahendo, non verò conſummando illum, qui poſt emiſſum votum non contrahendi matrimonium, contraxit. 363. 71

Huiuſmodi autem vouens non poterit poſtea, ſolutis primis nuptiis, ad ſecundas tranſire. ibidem

Quid autem dicendum de illo, qui poſt contractum matrimonium, ſed ante eius conſummationem vouit caſtitatem, Religionem, &c. ibid. 72

Probabilius eſt, quod votum non petendi debitum, emiſſum ab altero coniuge, ſine alterius licentia ſit validum. ibid. 73.

Probabilius eſt quod etiam ſit validum votum abſolutum caſtitatis emiſſum (etiam poſt matrimonium conſummatum) ab altero coniuge, ſine licentia alterius; quoad non petendum debitum, quamuis non ſit validum, quoad non reddendum. ibid. 74

Niſi caſu quo coniux, qui vouit caſtitatem, commiſerit adulterium, quia in eo, nec reddere debitum coniugi adulteranti, poterit. 364. 75

Probabilius longe eſt; qood prædictum votum caſtitatis obliget eum, qui illud emiſit, ad non ineundum aliud matrimonium eo ſoluto, & ad abſtinendum à quouis actu venereo, extra matrimonium. ibid. 76

Probabilius eſt, quod coniux, qui dedit licentiam alteri coniugi, vouendi caſtitatem, poſſit nihilominus ab eo debitum petere; niſi caſu, quo expreſſam licentiam vouendi omnimodam caſtitatem dediſſet. ibid. 77

Probabilius longe eſt, quod caſu, quo vterque coniux, communi conſenſu voueant caſtitatem, neuter poſſit petere, nec reddere. 365. 76

Nec poſſe Iudicem eos ad cohabitandum compellere, etiam caſu; quo alter, aut vterque coniux fornicationem committat. ibidem 79

§. IX.

§. IX. *De Impedimento reddendi debitum, aut petendi, ob dubium valoris Matrimonij.* pag. 365

Certum eſt, quod coniux, qui bona fide matrimonium contraxit, poſſit petere, & reddere, cum ſcrupulo valoris matrimonij. ibidem 80

Quid autem faciendum in caſu quo dubitet? ibid. 81. & 82.

Diſput. XXVI. *De Diuortio.* pag. 366

Certiſſimum eſt, non diſſolui matrimonium quoad vinculum, ob adulterium alterius coniugis. ibid. 1

Diſſolui tamen poſſe, quoad thorum, & quoad cohabitationem, etiam eſt certiſſimum. ibidem 2.

Et hoc, tam ex parte vxoris, quam ex parte viri. ibid. 3

Nec præualere poſſe conſuetudinem vt vxor nequeat, ob adulterium viri, diuortium celebrare. ibid. 4

Certiſſimum eſt, nullo modo eſſe determinatum tempus, quo tranſacto nequeat diuortium peti; vnde, quocumque elapſo tempore, licet. 369. 5

Probabilius eſt, quod non ſolum ex iure diuino poſitiuo, ſed etiam ex naturali, licitum ſit ob adulterium coniugis diuortium celebrare. ibid. 6

Certiſſimum eſt; non ſufficere ad celebrandum diuortium, adulterandi voluntatem. ibidem 7

Probabilius longe eſt, quod tactus impudici, quos mulier cum alieno habuit, non tribuit cauſam perpetuo diuortio. ibid. 8

Nec etiam tribuet pollutio habita cum propria vxore, minime conſentiente. ibid. 9

Probabilius eſt, quod nec pollutio habita cum tertia perſona, ſit ſatis ad diuortium petens. ibid. 10

Probabilius eſt in praxi, quod Sodomia coniugis, ſit ſufficiens cauſa ad celebrandum diuortium; contrarium vero ſpeculatiue loquendo, probabilius. 368. 11

Probabilius eſt, quod copula naturalis, abſque ſeminis in vas intromiſſione non ſit ſatis ad perpetuum diuortium. ibid. 12

Imo nec concubitus conſummatus cum fœmina mortua. ibid. 13

Certum eſt, dari quamplures caſus, in quibus non ſufficiat adulterium ad diuortium celebrandum. ibid. 14

Probabilius eſt in praxi, quod detur compenſatio adulterij coniugum, caſu, quo alter adulteretur, alter vero ſodomiam committat, non vero ſpeculatiue loquendo. 369. 15

Probabilius longe eſt, quod coniux, qui vnicum adulterium commiſit, non poſſit diuertere ab alio, qui plura etiam commiſit. ibidem 16.

Imo nec coniux, qui ſecreto adulterauit, poterit diuertere ab altero, qui adulterauit publice. ibid. 17

Alias probabilius eſt, non ſolum venialiter, ſed mortaliter peccare. ibid. 18

Probabilius eſt, non dari compenſationem adulterij vnius coniugis cum adulterio alterius iam condonato. ibid. 19

Vnde ſi ambo coniuges lapſi ſint in adulterium, & poſtea reconciliati, poteſt quilibet illorum reiici ab altero, ſi poſt reconciliationem adulteret. 370. 20

Probabilius eſt, quod caſu, quo vterque coniux ſit adulter, & alter emendetur & alter in adulterio perſiſtat, nequeat nihilominus emendatus celebrare diuortium. ibid. 21

Certum eſt, quod ſi ante latam ſententiam diuortij, coniux innocens adulteretur, teneatur ſibi coniugem adulterum reconciliare. ibid. 22

Imò, idem dicendum eſſe, caſu, quo coniux innocens, etiam poſt latam ſententiam diuortij committat adulterium, eſt probabilius. ibid. 23

Certiſſimum eſt, non licere coniugi innocenti, qui ante latam ſententiam adulterium commiſit, Religionem profiteri, aut Sacros Ordines ſuſcipere. 371. 24. & 25.

Caſu verò, quo coniux innocens iam profeſſus, vel Sacris initiatus committat adulterium, tunc contrarium certiſſime eſt tenendum; nempe, nec teneri, imò nec poſſe, è monaſterio exire, & coniugem ob adulterium dimiſſum, ſibi reconciliare ibid. 26.

Probabilius longe eſt, quod coniux innocens poſſit, etiam poſt perfectam, & latam ſententiam diuortij, cogere adulterum, vt ſibi reconcilietur, dummodo ſtatus vtriuſque coniugis ſit omnino immutatus. ibid. 27. & 372. 28

Quamuis ſi innocens, ſolum votum ſimplex caſtitatis emiſiſſet, poſſet adhuc, coniugem adulterum ſibi reconciliare. ibid. 29

Certum eſt, non licere adultero coniugi ad Religionem, vel Ordines tranſire, ante latam ſententiam diuortij, inſcio coniuge innocenti. ibid. 30

Imò, nec poſt latam ſententiam diuortij licere id adultero, inuito coniuge innocenti, imo, nec ignorante aut inconſulto illo, eſt probabilius. ibid. 31. & 32

Certum eſt, quod, vt adulter coniux, de licentia innocentis, ſtatum mutet, non ſit neceſſarium vt innocens coniux, etiam mutet ſtatum. 173. 33

Certum eſt, liberum, & licitum eſſe coniugi innocenti ad Religionem tranſire, etiam inuito coniuge nocente, vel adultero. ibid. 34

Probabilius eſt, quod, vt coniux innocens tranſire ad Religionem, vel ad Ordines poſſit, ſufficiat aut quod præcedat ſententia diuortij (vt omnes concedunt) aut quod adulterium ſit valde notorium. ibid. 35

Probabile æquè eſt, licere pro foro conſcientiæ, innocenti coniugi tranſire ad Religionem; vel ad Ordines, ob adulterium occultum coniugis. ibid. 36

Probabilius eſt, quod vir innocens poſſit ad Ordines tranſire inuita vxore adultera, eodem modo, & in omnibus caſibus, in quibus licitum eſt illi Religionem ingredi. ibid. 37

Probabilius multò eſt, poſſe licitè coniugem innocentem; negare debitum coniugi adultero, ante ſententiam Iudicis. ibid. 38

Quid ſi ad hoc compelleretur à Iudice. ibid. 39

Probabilius eſt, licite poſſe coniugem innocentem, propria authoritate ab adultero diuertere, ob adulterium publicum, & per ſenorum ibid. 40

Imò, etiam id poſſe, ceſſante ſcandalo, ob adulterium

Digitized by Google

terium occultum, eſt æque probabile. ibid.41

Certiſſimum eſt; de fide: licitum eſſe diuortium celebrare, ob alias cauſas, quam fornicationem carnalem. ibid.42

Certum eſt, quod lapſus vnius coniugis in infidelitatem, vel hæreſim, ſit ſufficiens cauſa ad diuortium celebrandum. 375.43

Deinde, inductio coniugis ad quodcumque peccatum mortale, etiam eſt ſufficiens cauſa, caſu, quo inducens non deſiſtat admonitus. ibidem 44

Certum eſt etiam: quod ſæuitia coniugis ſit ſufficiens cauſa ad celebrandum diuortium. ibidem 45

An autem, quæuis ſæuitia ſufficiat. ibid.46

Certum eſt, quod etiam liceat viro, ob ſæuitiam vxoris diuortium celebrare. ibid.47

Certum eſt, quod non ſolum ſæuitia præterita, ſed etiam timor ſæuitiæ futuræ ſit iuſta cauſa ad celebrandum diuortium. ibid. 48

Certum eſt, quod etiam ſufficiat ad celebrandum diuortium furor coniugis, dummodo ſit ita vehemens, vt nequeat coniux abſque graui periculo cum eo habitare. 376. 49

Certum eſt denique, poſſe vxorem diuertere à viro latrociniis dedito, & nolente à furtis abſtinere, ſi prudenter timeat ſibi aliquod graue imminere: & è contra vir à ſua vxore venifica, &c. ibid.50

F I N I S.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google